BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXIV
H
15
NAPOLI

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS PHILOSOPHI AC MEDICI CELEBERRIMI

OPERVM

TOMVS QVINTVS;

QVO CONTINENTVR

ASTRONOMICA, ASTROLOGICA, ONIROCRITICA.

CONTENTORVM HVIVS TOMI SERIEM Index Titulorum exhibet.

EDITIO, VT CÆTERIS ELEGANTIOR ITA ET ACCVRATIOR.

LVGDVNI,
Sumptibus IOANNIS ANTONII HVGVETAN,
& MARCI ANTONII RAVAVD.

M. DC. LXIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

INDEX
Librorum, Tractatuum, & Capitum Tomi Quinti.

I.

De temporum & motuum erraticarum reſtitutione.

CAP. I. *De motu Solis communi & anno.* fol. 1
2. *De motu Solis Thebith & Ptolemæi.* 2
3. *De obſeruationibus Ptolemæi, temporibus Adriani & Antonini.* 3
4. *De vera anni longitudine.* 4
5. *De tabulis reuolutionum & aſcendentium annorum & earum vſu.* ibid.
6. *Cur Ptolemæus non exiſtimauit abſidem Solis moueri.* 6
7. *De cauſa erroris Ptolemæi in motu Lunæ.* 7
8. *De cauſa erroris motus Saturni & Martis.* 8
9. *De emendatione motus Lunæ.* 10
10. *De emendatione motus Saturni & Martis.* 11
11. *De modo dirigendi Paridis Cereſarij conuenientiore.* ibid.
12. *De præcognitione qualitatum aëris, & ſeptem Planetarum accidentibus: ſcilicet de loco & latitudine, de fixarum & Planetarum congreſſu: de motu Planetarum, de abſidibus, de comparatione Planetarum ad Solem. De ſitu: De eadem ratione in genituris.* 12. 13. 14

II.

De prouidentia ex anni conſtitutione. 15. ad 29

III.

Aphoriſmorum Aſtronomicorū Segmenta VII. cum totius peroratione. 29. ad 93. incluſiuè.

IV.

Commentariorum in Ptolemæum de Aſtrorum iudiciis Libri IV. 93

LIBER I.

CAP. 1. 2. & 3. *Tractant proœmium authoris.* 94. ad 118
4. *De viribus ſtellarum errantium.* ibid.
5. *De ſtellis maſculinis & fœmininis.* 127
6. *De diurnis & nocturnis.* ibid.
7. *Quid valeant configurationes erga Solem.* 129
8. *De viribus ſtellarum inerrantium.* 132
9. *De anni temporibus & quatuor angulorum natura.* 136
10. *De ſignis tropicis æquinoctialibus & bicorporibus.* 140
11. *De ſignis maſculinis & fœmininis.* 141
12. *De configuratione duodecim locorum.* 143
13. *De imperantibus & obedientibus ſignis.* 147
14. *De intuentibus & eiuſdem potentiæ ſignis.* 148
15. *De coniunctis.* 149
16. *De domibus.* 150
17. *De triangulis.* 152
18. *De altitudinibus.* 155
19. *De Finibus.* 156
20. *De ſua cuiuſque ſtellæ perſona & carpentis ac ſoliis.* 162
21. *De applicationibus & defluxibus.* 163

LIBER II.

CAP. I. *Proœmium authoris.* 169
2. *De proprietate vniuerſali gentium.* 176
3. *De familiaritate locorum & triangulorum & ſtellarum.* 178
4. *Particularium prædictionum ratio.* 190
5. *De regionibus quarum ſint ſignificationes.* 192
6. *De tempore euentuum.* 193
7. *De genere euentuum.* 195
8. *De modis futurorum.* 200

Index Capitum.

9. De coloribus in deliquiis & crinitis, & huiuſmodi aliis. 207
10. De nouilunio. 221
11. De particulari natura ſignorum in tempeſtatibus. 224
12. De particulari tempeſtatum conſideratione. 226
13. De obſeruandis meteoris & facie cæli. 239

LIBER III.

Cap. 1. PRœmium authoris. 243
2. De parte Horoſcopi. 247
3. Diuiſio præcipiendorum. 251
4. De parentibus. 253
5. De fratribus & ſororibus. 259
6. De partu maſculino & fœminino. 260
7. De partu geminorum. 261
8. De monſtris. 262
9. De his qui non nutriuntur. 264
10. De vitæ ſpatio. 266
11. De locis Aphericis. 267
12. De ſorte ſiue parte fortunæ. 268
13. Quos eligere conueniat vitæ gubernatores. 269
14. Quænam ſint vitæ moderandæ rationes. 271
15. De forma & temperatura corporis. 284
16. De vitiis & morbis corporis. 287
17. De qualitate animi. 293
18. De vitiis & morbis animi. 305

LIBER IV.

Cap. 1. QVod eſt Proœmium. 310
2. De natis fortunis. 311
3. De fortuna honoris & dignitatis. 316
4. De actionibus ſeu opificio nati. 321
5. De coniugio. 329
6. De filiis. 337
7. De amicis & inimicis. 341
8. De ſeruis. 344
9. De peregrinatione. 345
10. De morte. 349
11. De temporum diuiſione. 356

V.

De ſeptem erraticis ſtellis.

Et Quidem

1. DE Saturno. 369
2. De Ioue. 382
3. De Marte. 389
4. De Sole. 397
5. De Venere. 404
6. Mercurio. 410
7. De Luna. 423
8. De fixarum ſtellarum qualitate. 428
9. De partibus numero, ſexu, naturali forma & nutritione. 431

VI.

De iudiciis Geniturarum.

Cap. 1. DE Planetis in ſingulis domibus & de vi ac natura applicationis ac ſeparationis. 433
2. De Alfridariis. 435
3. De proprietatibus ſtellarum. 436
4. De directionibus. 437
5. De ſignificatis directionum & modo. 439
6. De ſignificatis reuolutionum & de modo iudicandi ex propria noſtra ſententia. 440
7. De aſpectibus & coniunctionibus quomodo ſumi debeant. 444
8. De vitiis nati. ibid.
9. De vita nati. 445
10. De diuitiis nati. 446
11. De gloria & honore nati poſt obitum. ibid.
12. De moribus nati. ibid.
13. De parentibus & filiis & vxoribus & concubinis nati. 447
14. De itineribus nati & ſignificatis aſpectuum. ibid.
15. De morbis nati. ibid.
16. De induſtria & exercitatione nati. 448
17. De amicitia & odio nati. ibid.
18. De forma corporis nati. 449
19. De potentia nati & fama eius. ibid.
20. De morte nati. ibid.
21. Quid eclipſes ſignificent & coniunctiones magnæ in genituris. 450
22. Quomodo operum initia à genitura ipſa pendeant, & an electio aliquid proficiat. 451
23. De peſtilentia bello & naufragio quomodo ad genituras comparentur. ibid.
24. De diuinatione per ſomnia, & reliqua & de natura ſignorum. 452
25. De ſcientia menſis diei & horæ futurorum. ibid.
26. De perfectione artis, & ſignificatoribus hominum Heroum. 453
27. De viribus & dignitatibus Planetarum. ibid.
28. De ſignificato virium Planetarum. 456

VII.

Index Capitum.

VII.

De exemplo centum geniturarum.

Qvorvm

1. FRanciſci Petrarchæ. 458
2. Georgij Trapezontij: 459
3. Franciſci Philelphi. ibid.
4. Facij Cardani. 460
5. Gualterij Corbettæ. 461
6. Pauli III. Pontificis ſummi. ibid.
7. Caroli V. Imperatoris. 462
8. Franciſci Regis Gallorum. 463
9. Ludouici Sfortiæ Ducis Milani. ibid.
10. M. Tullij Ciceronis. 464
11. Martini Lutheri. 465
12. D. Eraſmi Roterodami. ibid.
13. Andreæ Alciati. 466
14. Medici ac Profeſſoris famoſi. ibid.
15. Hali Rodoan. 467
16. Baptiſtæ Carmelitani Poëtæ. ibid.
17. Franciſci Muſici. ibid.
18. Cœlitis Chiromantici. 468
19. Hieronymi Cardani autoris. ibid.
20. Cornelij Cardani. 472
21. Galeaz Capræ. 473
22. Gaſparis Vicomercati. ibid.
23. Caualeroti filius. 474
24. Veronicæ. ibid.
25. Baptiſtæ Pagani. 475
26. Socij Hali qui ſe præcipitauit. ibid.
27. Comitis Galazij. 476
28. Ducis Burbonij. ibid.
29. Camilli Triuultij. ibid.
30. Iacobi Triuultij. 477
31. Hieronymi Moroni. ibid.
32. Philippi Archinti. 478
33. Ioannis Medices. ibid.
34. Ioannis Symi. ibid.
35. Effœminati. 479
36. Baptiſtæ Bergomenſis. ibid.
37. Mathiæ Bolognini. ibid.
38. Oculo priuati. 480
39. Simonis Rigoni. ibid.
40. Neronis Cæſaris. ibid.
41. Ioannis Mariæ Mediolani Ducis. 481
42. Philippi Mariæ Mediolani Ducis. ibid.
43. Franciſci Sfortiæ Mediolani Ducis. 482
44. Galeaz Sfortiæ Mediolani Ducis. ibid.
45. Franciſci Sfortiæ Mediolani Ducis. 483
46. Henrici Angliæ Regis. ibid.
47. Leonis X. Pontificis. ibid.
48. Iulij ſecundi Pontificis. 484
49. Coſmæ Medices. ibid.
50. Don Cæſaris Dauali. 485
51. Nepotis Antonij Leuæ. ibid.
52. Monſtroſi. 486
53. Caſ. Lanca Poſthumi. ibid.
54. Præneſtini & Spurij. ibid.
55. Orni infantis. ibid.
56. Infantis infelicis: 487
57. Tabeſcentis. ibid.
58. Hieronymi de Rouore. ibid.
59. Mulieris quæ veneno periit. 488
60. Venetiarum ædificatio. ibid.
61. Mediolani inſtauratio. 489
62. Florentiæ inſtauratio. ibid.
63. Inſtauratio Bononiæ. ibid.
64. Hieronymi Sauonarolæ. 490
65. Ioan. Pici Mirandulæ. ibid.
66. Georgij Putachij. ibid.
67. Cornelij Agrippæ. 491
68. Viri variæ fortunæ. 492
69. Gabrielis de Aratoribus. ibid.
70. Thomæ Iſei medici. ibid.
71. Franciſci Zazi. ibid.
72. Bene fortunati & cæti. 493
73. Bene fortunati. ibid.
74. Bene fortunati ſortis infimæ. ibid.
75. Spurij pertinaciſſimi. ibid.
76. Baſilij Hæretici. 494
77. Marci Antonij Maiorazij. ibid.
78. Vrbani Landriani. ibid.
79. Petri Bembi Cardinalis. 495
80. Franciſci Sphondrati Cardinalis. ibid.
81. Franciſci Gadij. ibid.
82. Antonij Braſauolæ. 496
83. Herculis Ferrariæ Ducis. ibid.
84. Ioannis Mathæi Sacher. ibid.
85. Fratris præcedentis. ibid.
86. Obleſi oculo. 497
87. Hieronymi Cutica. ibid.
88. Alphonſi Auali. ibid.
89. Ioannis Monteregij. 498
90. Maximi cuiuſdam medici. ibid.
91. Andreæ Mantinei Mantuani. ibid.
92. Andreæ Oſiandri. 499
93. Andreæ Veſſalij. 500
94. Angelus Politianus. ibid.
95. Iacobi Mycilli. ibid.
96. Ludouici Ferrarij. ibid.
97. Maximiliani Imperatoris. 501
98. Lolliani geneſis. ibid.
99. Paricidæ. 502
100. Alberti Dureri pictoris. ibid.

VIII.

Duodecim Geniturarum Liber.

Qvarvm 1. SEreniſſimi Anglorum Regis Edoardi VI. 503
2 3 2. Illu

Index Capitum.

2. *Illuſtriſſimi Archiepiſcopi B. Andreæ Scoti Ioannis Amulthonis.* 508
3. *Illuſtriſſimi Principis Badolfa Claudij Lavalli.* 510
4. *Illuſtriſſimi Ioannis Cheki à ſecretis Anglorum Regis.* 512
5. *Illuſtriſſimi Præſidis Senatus Lutetiani Ranconeti.* 513
6. *Ioan. Iacobi Medices Principis.* 514
7. *Cardinalis Sfondrati.* 515
8. *Hieronymi Cardani Medici & expoſitoris huius operis.* 517
9. *Gulielmi Caſanati Beſuntini Medici.* 541
10. *Pauli III. Pontificis Maximi.* 544
11. *Petri Aloyſij Farneſij Principis.* 549
12. *D. Eraſmi Roterodami Bataui.* 551

IX.

De interrogationibus.

QVÆSIT. 1. *Ex quantum ſuperuicturus ſit.* 553
2. *Regis adminiſtratio qualis erit.* ibid.
3. *Reges an ſint amici.* ibid.
4. *Regum bellantium inuicem quis erit ſuperior.* 554
5. *Bellum an erit in patria.* ibid.
6. *In monomachia & lite quis victor erit.* ibid.
7. *Tempora qualia erunt.* 555
8. *Annonæ pretium quale erit.* ibid.
9. *Peſtis an in patria erit?* ibid.
10. *De naui an infortunium patietur?* 556
11. *Iter an erit tutum & vtile?* ibid.
12. *Æger an ſanabitur?* ibid.
13. *Furtum quis fecerit, an inuenietur?* ibid.
14. *Electiones an profint?* ibid.
15. *De gratia à Principe obtinenda.* 557
16. *De cogitatione, ſeruo, opificio.* ibid.
17. *Coniuges an ſe diligent?* ibid.
18. *Coniugum quis prius morietur.* 558
19. *Prægnans cuius ſexus fœtum habeat.* 559
20. *Filius an ſit eius patris cuius creditur, & an fama ſparſa ſit vera?* ibid.

X.

De Reuolutione annorum, menſium & dierum ad dies criticos & ad Electiones.

CAP. 1. *De modo generali reuolutionum.* 561
2. *Soluit duo quæſita.* 562
3. *Docet differentiam temporum.* ibid.
4. *De diſtinctione inter dominum geniture & reuolutionis.* 563
5. *De permutatione ſignificatorum ad inuicem.* 564
6. *De exemplis ſupradictorum.* 565
7. *De modo iudicandi in menſibus & diebus.* 567
8. *De modo ſciendi exitus morborum.* 568
9. *De coniunctionibus & ecclipſibus.* 569
10. *De proprietatibus Planetarum & ſignorum in reuolutionibus.* ibid.
11. *De ſingularibus regulis reuolutionum.* 570
12. *De reuolutione menſium & directionibus annuæ conuerſionis.* 571
13. *De regulis ad hæc ſciendâ neceſſariis.* 573
14. *De proiectionibus.* 574

XI.

De Supplemento Almanach.

CAP. 1. *De cognitione Planetarum ad oculum.* 576
2. *Quomodo cognoſcatur polus mundi.* ibid.
3. *Quomodo cognoſcatur polus Zodiaci.* 577
4. *De cognitione Zodiaci & coluri ſolſtitialis.* ibid.
5. *De Imaginibus cœleſtibus & earum nominibus diuerſis.* ibid.
6. *De inueniendo vero loco ſtellarum cum inſtrumentis.* 578
7. *De ſtellis Zodiaci.* ibid.
8. *De ſtellis regiis.* 584
9. *De ſtellis inſignibus extra Zodiacum.* ibid.
10. *De ſtellis verticalibus.* ibid.
11. *De ſtellarum magnitudine.* 585
12. *De occultatione.* ibid.
13. *Modus memorandi ſtellas iam cognitas.* 586
14. *Cognitio figurarum Zodiaci ad oculum* ibid.
15. *Cognitio locorum Planetarum ad oculum.* 587
16. *De modo ſciendi quando Planeta iungetur alicui fixæ.* ibid.
17. *Modus cognoſcendi horas in nocte ſine inſtrumento.* ibid.
18. *De natura Planetarum.* 589
19. *De natura fixarum ex experientia.* ibid.
20. *De natura imaginum & ſtellarum.* ibid.
21. *Cognitio naturæ ſtellarum ad oculum.* 590
22. *Aphoriſmi iudicatorij.* ibid.
23. *Secreta iudicandi.* ibid.
24. *Secretum cœli medij.* ibid.
25. *Modus inueniendi artem iudicialem.* 591
26. *De temporum natura.* ibid.

XII.

XII.

Syneſiorum Somniorum omnis generis inſomnia explicantes Libri IV.

LIBER I.

De generali tractatione & differentia eorum penes viſa.

CAP. I. Somnia eſſe apud omnes gentes leges ac ſapientes accepta & de eorum vſu ac authoribus. 596
2. De diuiſione ſomniorum & ordine tractationis. ibid.
3. De cauſis inſomniorum. 597
4. Vnde in ſomniis veritas. 599
5. De cognitione verorum ſomniorum. 600
6. De vtilitate ex cognitione ſomniorum. 601
7. De ſua cuiuſque prouidentia. 602
8. De cognitione temporum in quibus futura ſunt expectanda. 603
9. De modo habendi vera ſomnia. 604
10. De generali ſomniorum diſtinctione. ibid.
11. De generali ratione interpretandi ſomnia. 605
12. De partibus hominis & quæ ad illum ſpectant. ibid.
13. De partibus mundi. 606
14. De communi ratione comparandi partes mundi ad partes hominis & partes mundi atque affectus ad hominum affectus. 607
15. De generalibus regulis ſomnia interpretandi. 612
16. De Diis. 614
17. De Diuis. 615
18. De ſtatuis & imaginibus Deorum & diuorum. ibid.
19. De dæmonibus & heroibus. ibid.
20. De ſedibus beatis, campis Eliſiis, Tartaro & pœna temporaria. 616
21. De mortuis. ibid.
22. De Cælo, Sole, Luna, Stellis. 618
23. De aere, ventis, iride, cometa, parelsis, inani, nebulis. ibid.
24. De aqua, mari, lacubus, paludibus, ſtagnis, fluminibus, fontibus, riuis, piſcinis, puteis, ciſternis, pluuia. 619
25. De igne, fulgure & tonitru. 620
26. De niue, grandine, pruina & glacie. ibid.
27. De terra & terræ motu. 621
28. De montibus, collibus, vallibus, pratis, campis, nemoribus, deſertis. ibid.
29. De gemmis, lapidibus, metallis, atque figuris. 623
30. De Plantis. 624
31. De his quæ ex plantis colliguntur, fructibus, floribus, ſuccis. 625
32. De Plantarum materia. 626
33. De Animalium generali diuiſione. ibid.
34. De Animalibus minutis. 627
35. De Animalibus quæ repunt. 628
36. De Piſcibus. 629
37. De Auibus. 630
38. De Quadrupedibus. 632
39. De Animalibus feris & Licuribus. 633
40. De materia, & excrementis animalium, pellibus pilis, cornibus, vngulis, ſtercore, & vrina. 635
41. De hominum generalibus differentiis. 636
42. De propriis partibus homini. ibid.
43. De Affectionibus. 638
44. De Actionibus & paſſionibus. 639
45. De Senſilibus omnibus. 644
46. De verbis auditis, aut ſcriptis. 646
47. De Cibis, carne, & ouis. 648
48. De omni potu, tum lacte, & ſanguine. 650
49. De Piſcibus ſalitis, & ſale. ibid.
50. De Artibus, & ſcientiis. 651
51. De Artibus aliquid facientibus ſeu opificiis. 652
52. De veſtibus. 654
53. De ornatu. 655
54. De Armis, & Machinis. 656
55. De vaſis, & reliquis Inſtrumentis domeſticis. ibid.
56. De Magiſtratibus, & honoribus. 657
57. De vita Curſu. ibid.
58. De Vrbibus. 658
59. De Domibus. ibid.
60. De Morbo & vulneribus. 659
61. De Morte. 660
62. De Sepulchro. ibid.
63. De Domeſticis omnibus. 661
64. De Notis. 664
65. De Incognitis. 666
66. De Regibus & Principibus. ibid.
67. De Peregrinatione, nauigatione, & naui. 667
68. De Damnatione, exilio, & carcere. 668
69. Senarij Authoris ignoti ex Adriano Iunio. 670

LIBER II.

De Somniis prout Propriis Differentiis Diſtinguuntur.

CAP. I. Non poſſe hanc ſcientiam deduci ad exactam perfectionem,

nem, nec debere ob tres cauſas ; fati repugnantiam : exemplum aliarum ſcientiarum, quæ deuinare docent, tum ob id quod eſt in ipſis de potentia : quia anima eſſentia immortalis eſſe non poteſt ratione eorum quæ ſunt in actu, quodque tantùm abeſt maximum, quantùm minimum. Reſponſio ad Ciceronis obiecta. 671
2. *De ſomniis obſcuris.* 676
3 *De ſomniis obliuioſis.* 677
4. *De ſomniis imperfectis.* ibid.
5. *De ſomniis in quibus euigilare videmur.* 678
6. *De mediis ſomniis.* 679
7. *De ſomniis meridianis.* ibid.
8. *De extaſi, & tremore.* 680
9. *De ſeipſo duplicato.* 681
10 *De expoſitione ſomnij in ſomno.* ibid.
11. *De ſomniis terribilibus.* 682
12. *De ſomniis magnis.* 684
13. *De ſomniis fatalibus.* 685
14. *De ſomniis repetitis.* ibid.
15. *De ſomniis conſuetis.* 686
16. *De ſomniis compoſitis.* 687
17. *De ſomniis perfectis.* 688
18. *De Idolis.* 689

LIBER III.

De Somniis.

CAP. I. *De neceſſitate vatis.* 692
2. *De dignitate ſeu hominis ſtatu.*
3. *De moribus.* 693
4. *De Conditione.* ibid.
5. *De fortuna, ſeu opibus.* 694
6. *De vxorem habente ſacerdote & cælibe.* 695
7. *De orbo & filios habente.* ibid.
8. *De Artificio.* ibid.
9. *De Natura proprietate.* 696
10. *De Ætate.* 697
11. *De Sexu.* ibid.
12. *De Valetudine.* 698
13. *De Mutatione.* ibid.
14. *De Nobilitate maiorum ſucceſſione poſterorum, & fama poſt mortem.* 699
15. *De Oraculis, & quod vigilantes diuinare poſſumus.* 700
16. *De vſu ſomniorum.* 702

LIBER IV.

De Exemplis.

CAP. I. *In quo vtilia ſint ſomniorum exempla, & illorum rationes.* 704
2. *De exemplis alienis in primo genere Idolorum ſcilicet.* 705
3. *De Exemplis alienis in ſecundo & tertio genere ſignificandi.* 708
4. *De Exemplis propriis.* 715

XIII.

Encomium Aſtrologiæ. 727

HIERONYMI CARDANI, MEDICI,

De temporum & Motuum Erraticarum reſtitutione.

CAPVT I.

De motu Solis communi, & anno.

ANNVM primi inuenerunt Thebæi Ægypti populi alia ratione, quàm ante diluuium ab Hebræis prius fuiſſet obſeruatus: nam Lunaris annus ille fuerat. Verum apud Græcos, Thales Mileſius, è ſeptem ſapientibus vnus, ipſum promulgauit. Eudoxus & Hipparchus rationem Ægyptiorum ſecuti, primi propinquum reuolutionis Solis tempus ſtatuêre: quos inter Latinos, C. Iulius Cæſar ante alios adiuuante Soſigene Aſtrologo imitatus eſt, annum conſtituens dierum 365. & horarum 6. vnde cum in quatuor annis 24. horæ colligerentur, ſingulis annis quatuor vnus excreuit dies, quem poſt 24. Februarij collocauerunt, eúmque annum qui diem illum ſuſciperet, Biſextilem appellauêre. Vnde factum eſt, vt cum anni tres primi, horis in quartum annum deductis, dies tantum 365. poſſiderent, ſolus quartus 366. habuerit dies.

Fuit autem anni triplex modus: nam alij annum reuerſionem Solis ad eandem fixam ſtellam nuncupauêre, veluti Thebith Benchorat filius Choræ. Alij reuerſionem Solis ad eundem æquinoctij, aut tropici punctum exiſtimant, veluti Ptolemæus. Recentiores autem annum appellant, & verius, Solis reſtitutionem ad eundem punctum eclipticæ fixæ, tam in longitudine, quàm in latitudine, per arcum orbis magni, à polis eclipticæ fixæ ductum in centrum Solis, atque in eundum punctum in quo prius Sol fuerat terminatum: nullam ex hoc ſtatuentes differentiam, quod Sol ſub mobili ecliptica delatus à fixa, modò in borealem, modò in auſtralem partem declinet: atque hoc modo Alphonſus & Monte regius anni initium ſtatuêre.

Mouetur enim Sol tribus motibus. Vno quidem ex orbe toto ab Oriente in Occidentem, in horis 24. ſuper mundi polis. Alio autem ab Occidente in Orientem, ſuper eclipticæ mobilibus polis, vt Alphonſo in 49000. annorum, quod longiſſimum tempus eſt: aut in 4056. annis, 330. diebus 46. min. 50. ſec. quod breuiſſimum, vt Thebith: aliis autem in 1300. vt Ciceroni: aliis in 36000. annorum, vt Platoni, circuitum perfici placuit: quo motu cum ex orbe etiam toto fiat, non ſolum abſis ad diuerſa loca progreditur, aut retrocedit, verum ecliptica mobilis alios atque alios angulos cum æquinoctij orbe facit: nec verum eſt, ſolos abſidem deferẽtes, vt plurimi exiſtimant, ſic moueri. Vltimo vero, ex eccentrico orbe aut ſphærula ita ab occidente, ſub motu ecliptica defertur ad orientem, vt in diebus 365. horis 6. minus quadam portiuncula temporis reuertatur. Non ſolum autem totus Solis orbis ſub eclipticæ motu ab Occidente reuertitur in Orientem, ſed & vniuerſa cœlorum machina, non minus tardiſſime ſimul ad Orientem retrocedit, quàm velociſſime feratur ad Occaſum. Vnde cum hunc motum in orbium Planetarum & Lunæ omnes neglexerint, ſiue ob paruitatem, ſiue ob incuriam, cauſam dedit, vt in temporis magnitudine non diſſimulandus error ac vix inexplicabilis conſurgeret. Nam cum Sol cæteríque Planetæ, eandem ad mobilem eclipticam perpetuò ſeruent habitudinem, manifeſtum eſt eos neceſſariò illius motu moueri: atque non tantum abſidum delatores, quinimò cum totus orbis Planetarius ſimul moueatur, orbes abſidium delatores

potius imaginarios eſſe, quàm re vera ſic poſſe appellari.

CAPVT II.

De motu Solis, Thebith & Ptolemæi.

VIdetur autem Thebith opinio veritati repugnare, nam ſpica virginis, quæ Ptolemæi tempore declinabat ab æquinoctiali meridiem verſus, partibus nullis, minutis 31. nunc receſſit ad eandem regionem partibus octo, minutis 25. quare in 1404. annis declinationem auxit partibus 7. mi. 54. Dimetiens autem circuli parui, ſecundum Thebith, partium eſt octo, minutiarum 17. ſecũdarum minutiarum 16. Igitur cum 1404. anni ſint parum plus tertia parte de 4056. oportuit tantum circiter 130. partibus caput arietis deferri in circulo paruo: quare non poteſt hæc differentia implere partes 8. fermè circuli magni. Lunæ etiam locus declarat ſtellas ab æquinoctiali plus quinque partibus receſſiſſe, vt ex tabula declinationum apparet. Quare conſtat, tum ex planiſphærio, tum ex aliorum Planetarum motu, ſtellas moueri per maiorem differentiam, quàm ſint partes quinque.

Ptolemæus autem exiſtimat motum Solis in anno fieri, in diebus 365. hor. 5. min. 55. ſecun. 12. ita quòd in annis 300. dies vna intercalanda ſit à biſextili, locoque dierum 75. qui in 300. annis ſuperadduntur, 74. tantum ſuper augendos exiſtimat: minutiæ enim quatuor, & ſecun. 48. in 300. multiplicatæ, diem vnum producunt. Verum hæc menſura anni, obſeruationibus (vt infrà dicetur) non conuenit, & velociorem ſtatuit motum fixis ſtellis quàm deceat, & anni initium non ex capite arietis, quod ex tertia ratione fuit, ſed ex æquinoctio ſumpſit, & motum in auge negat: quamobrem bis quatuor cauſis ab anni vera quantitate recedit.

Albategnius autem annum ſtatuit dierum 365. horarum 5. min. 45. ſecun. 36. ita vt in annis 100. cum biſexti fiant 25. erunt tantum 24. admittendi, detracta vna die: centies enim min. 14. ſec. 24. diem vnum conficiunt. Sed hæc ratio eum ſtellarum motum in 100. annis ſtatuat, nec regreſſum octaui orbis intellexerit, à vera menſura aberrat: nam cum 360. diebus, quæ 6. ſecun. notantur, min. 1. ſec. 2. ter. 28. quar. 54. reſpondeant ex parui circuli motu, atque ea cauſa æquationis ſecun. 28. ter. 30. Eodem autem tempore motus in nona, ſit ſecun. 16. ter. 4. conſtat retrocedere ſphæram octauam in anno ſec. 2. ter. 16. nedum vt antecedat: cumque hoc 875. annis perſeuerare poſſit, quibus dimidia ferè vna pars peragratur, conuenit vt eo tempore ſtare quaſi videatur. Vnde hæc poſitio à Thebith multum differt, in qua non ſolum ſtationem, ſed & manifeſtam & amplam retrogradationem apparere neceſſarium eſſet.

Thebith autem annum ſtatuerat dierum 365. horarum 6. minutiarum 9. ſecundarum 12. quem Campanus ſequutus videtur. Sed cum reuerſionem Solis ad ſtellam, non ad arietis initium ſupponat, & motum ſtellarum male accipiat, fidem nullam apud poſteros promeruit.

Azrael autem tabularum Alphonſi auctor, Purbachius, Monteregius, & ephemeridum conditores, annum ſtatuunt reuerſionemque Solis diebus 365. horis 5. minutiis 49. ſec. 15. tert. 58. quar. 51. quin. 12. verumtamen in tabula reuolutionum annorum, loco tert. 58. quar. 51. quin. 12. ſuppoſiti ſunt tert. 43. quar. 42. vnde erroris nonnihil admiſſum videtur, cum tempus à tempore differat ter. 15. quar. 9. quam ſuſpicionem inferius dirimemus. Hac anni igitur cõſtitutione, in 136. annis ſuperſunt horæ 24. mi. 19. ſe. 46. ter. 36. qua. 14. vnde in 136. annis, vno prætermiſſo biſexto, atque in 9918. loco 73. biſextorum dimittendorum altero ſuperaddito, vt fiant 74. biſexti non numerandi, erit curſus Solis in hoc tempore emendatus: nam quæ relinquitur differentia min. 1. ſecun. 42. ter. 7. quar. 12. tantum implet, quæ vt diem perficiant omnem memoriam excedunt, vtpote 1871910. annorum.

Vt igitur faciliorem aditum ad ſequentia habeamus, ſcire operæ precium eſt, hos qui ſic motus diſtinxerunt, in octauo orbe triplicem motum ſtatuiſſe. Vnum quidem ab oriente in Occidentem in 24. horis ſuper mundi polis. Alium vero ab Occidente in Orientem in annis 49000. ſuper polis eclipticæ immobilibus quo fit, vt vna pars perficiatur in annis 136. $\frac{1}{3}$. Vltimum autem, quem quidam Trepidationis appellant, licet hoc nomen motui Thebith potius tribuatur, in 7000. annorum perficit, circumuoluens ſe ad periferiam circuli, cuius dimetiens ex orbe magno partes 18. continet. Qua ex cauſa, & Solis maximas ab æquinoctij orbe differentias variari neceſſe eſt, & magnam in velocitate & tarditate motus ſtellarum differentiam apparere. Hos duos complices motus tanquam vnum imitantur planetæ omnes, totis orbibus, non ſecus ac diurnum, prout ſuperius explicauimus.

His ſuppoſitis, ne forte temere confuſionem in motu Solis Azraeli quiſquam accidiſſe exiſtimet, ratio reddenda eſt, cur reuolutionum annorum tabella cum Solis medio motu non concordat. Nam errorem haudquaquam cenſebimus Impreſſorum, ſiquidem in tabula reuolutionis aſcendentium annorum ſcriptum offendi gra. 87. minut. 18. ſecun. 55. ter. 55. Cum igitur hoc diuiſeris per 15. (nam tot partes ſingulis horis ex æquatore exoriuntur) prodibunt horæ 5. min. 49. ſecun. 15. ter. 43. Ea igitur cauſa eſt, vt differentia illa interceſſerit, quòd cum motus in anno octaui orbis à motu noni, tempore Alphonſi differet minutiis ſecundis 13. ter. 6. quar. 17. quin. 8. ſex. 34. in futurum autem adhuc longe minus: viſum eſt, cum non poſſet ad certam quantitatem motum abſidis & eclipticæ ſtatuere, mediam quandam viam comminiſci, ac velociorem quàm pro motu Solis reuerſionem anni, tardiorẽ tamen quam aliquando ſit futura deſcribere, vt ſic non omnino ab euentu diſcordare videretur: in menſibus autem, cum modicam vnius tan-

tam

tum anni differentiam diuidant, non exiſtimauit opportunum fore à Solis curſu diſcedere.

CAPVT III.

De obſeruationibus Ptolemai, temporibus Adriani & Antonini.

INuenimus autem duas diligentiores à Ptolemæo obſeruationes factas, ingreſſus Solis in primum æquinoctij punctum autumnalem: quarum prima 8. cap. lib. 3. ſic deſcribitur. Exquiſitiſſimam fecimus anno decimoſeptimo Adriani, ſeptimo die menſis Athus obſeruationem, horis duabus æqualibus poſt meridiem, ingreſſus Solis in punctum autumnalis æquinoctij: à Nabuchodonoſoris coronatione annis 879. diebus 66. horis 2. ab Alexandri autem morte annis 455. diebus 66. horis 2. ab Octauij vero principatu annis 161. diebus horiſque iiſdem, Secunda autem obſeruatio, in capite ſecundo libri ipſius, ſic deſcribitur: Tertio Antonini anno, nona die menſis Athir, hora vna poſt Solis ortum, vidimus ſolem in primo autumnalis æquinoctij puncto, fuitque hic annus ab Alexandri morte 463.

Primum igitur, quales annos illos intelligat, ſic demonſtrabimus. Nam cum differentia motus Solis à Nabuchodonoſore ad primam obſeruationem ſit partium 211. minutiarum 15. quam in 879. annis, diebus 66. horis 2. conflatam poſuit: motus autem in anno deſcribitur à Ptolemæo partium 359. minut. 45. ſecun. 24. ter. 45. quar. 21. quin. 8. ſex. 35. vt annus dies complectitur 365. Ducto autem hoc motu in 879. additaque ſuperatione dierum 66. hor. 2. conflantur vltra reuolutiones 878. partes 211. minut. 25. relinquitur igitur annos illos fore abſque dubio omnes Ægyptios, dierum 365. præciſe, & ſine biſexto, cum eandem motus differentiam Ptolomæus ipſe poſuerit idem etiam ex tabulis motuum cœleſtium ipſius aperte demonſtrari poſſet. Cum igitur hi 879. anni conſtent ex 424. qui ſunt inter Nabuchodonoſoris regnum & Alexandri mortem: itemque ex 294. qui inter Octauium & Alexandrum fuerunt: atque ex 161. qui fuerunt ab Auguſto ad 17. Adriani annum. Conſtabit igitur annos hos omnes inter medios fuiſſe Ægyptios.

Cum vero radix temporis regni Nabuchodonoſoris à Ptolemæo poſita, ſuperiores tres Planetas, eodem fermè loco conſtituat, quo & Alphonſus, ſequitur eodem anno ab ambobus fore conſtitutam. Cum autem Solis locus non plus differat partibus tribus in vno alteroque, conſtat differentiam temporum dies tres excedere non poſſe: at cum feria in vtroque ſit eadem, ſatis manifeſtum eſt, radicem coronationis Nabuchodonoſoris ab Alphonſo deſcriptam, eandem eſſe penitus quæ à Ptolemæo prius fuerat conſtituta.

Nec obiter illud à me videbitur prætereundum, quoniam cum Alphonſus ferias ad vulgarem vſum conſtituiſſet (porrò dies currentes non à meridie computantur: radices autem à meridie, tanquam diei initio ſunt conſtitutæ) Ea cauſa coactus canonem conſtituit, vt dies quærenda in introitu tabularum non admitteretur: nam cum Ægyptios annos 879. dies 66. in Romanos annos quibus nos vtimur vertErimus, fient anni 878. dies 212. Anni autem a Chriſto ad Nabuchodonoſorem ſunt 746. dies 310. ex quibus ſequitur Nabuchodonoſorem coronatum fuiſſe die vigeſimaquarta Februarij, anni 747. ante Chriſtum currentis, quæ dies vulgariter Martis erat in meridie, ſiue prima menſis Thoth inchoantis: ſic enim in feriis intelligimus. In aſtrorum autem ſupputandis motibus exactos dies accipimus, detractis etiam annis 746. diebus 310. ex annis 878. diebus 212. relinquuntur anni 231. dies 267. Igitur cum annus ille foret biſextilis, ſi quidem fuit centeſimus trigeſimus ſecundus currens à Chriſto, ſequitur inita per menſes computatione, vt hic introitus in vigeſimumquartum diem Septembris ſtatueretur. Ex quo non latet error manifeſtus Stœphlerini, qui biſextum non animaduertens, in vigeſimamquintam Septembris diem conſiderationem hanc retulit.

Ex hoc conſtat, cum centeſimus trigeſimus ſecundus à Chriſto annus fuerit Adriani decimusſeptimus, Adrianum non anno ſalutis 219. regnare cœpiſſe, vt exiſtimat Ioannes Lucidus, ſed anno 116. iuxta anni initium: nam ſic tempore obſeruationis decimusſeptimus imperij annus agebatur.

Porrò ſecundam obſeruationem poſuit, tertio Antonini anno, quadringenteſimo ſexageſimotertio autem ab Alexandri morte. Vnde cum prior eodem tempore 455. annos acceperit, ſequitur vt hæc à præcedente annis præciſe Solaribus octo, non Ægyptiis diſtet, eademque die apud Latinos, videlicet vigeſima quarta Septembris: erat autem nona menſis Athus, quia ex Ægyptiis annis cum fluxiſſent octo, neceſſe erat vt menſis initium per duos dies ante ſumeret, quibus biſextiles anni duo intercepi, Ægyptiis ſuperabundabant. Quamobrem hanc obſeruationem anno centeſimo quadrageſimo ſalutis currente factam fuiſſe liquet: cumque foret tertius hic annus Antonini, erit vt neceſſario Antoninus, vel in fine anni 137. aut in initio 138. ſalutis regnare cœperit. Conſtat enim ex obſeruatione 3. cap. libri quinti, non potuiſſe plus 38. diebus poſt initium anni 138. ſalutis, initium ſumpſiſſe imperium Antonini: nam ſeptima Februarij 138. anni, erat iam ſecundus Antonini annus.

Quare errauit Albategnius, ac Ioan. Lucidus cum eo, qui obſeruationem hanc 142. anno ſalutis factam exiſtimarunt: ac etiam Antoninum regnare cœpiſſe in anno 140. cum fuerit initium imperij in fine anni 137. aut in initio anni 138. obſeruatioque anno 140. currente.

Ex his manifeſtum eſt, Alexandrum mortuum fuiſſe anno ante Chriſtum currente

324.die 11. menſis Nouembris. Octanianum autem regnare cœpiſſe aonis ante Chriſtum 30.agente, die 30. menſis Auguſti. Quare Chronographi non parum errant, cum Alexandrum annis 323. mortuum fuiſſe tradant: mortuus eſt enim anno 324. Initium autem imperij Octanij ad annos 41. ante Chriſtum transferunt: nam licet duodecim annis in triomuiratu fuerit, noo tamen ſumendum tunc fuit imperij initium, ſed & ſic in vno anno errant, cum non trigeſimo, ſed vigeſimonono ſtatuant initium principatus atque cum 12.fuerint anni, quibus cum aliis regnauit, Monarchiam in 16. annum imperij impudentiſſime transferunt. Ptolemæus autem, cum Ægyptius eſſet, non Romanorum decretum, ſed Alexandriæ captiuitatem obſeruauit: quæ cum 12. anno facta fuerit, Romanum imperium in decimumquartum annum, non in decimumſextum transfert.

CAPVT IV.

De vera anni longitudine.

HIs viſis, non erit difficile ex prima & ſecunda obſeruatione veritatem motus Solis indagari: hoc vnum ſupponentes, obſeruationes illas, quaotum ad horas non fuiſſe exactas, verum tantum inueniendi curſus Solis gratia, in longiote tempore quæſitas: non enim ex opinione noſtra fieri potuit, multo autem minus Ptolemæi, vt intra 8. anoorum ſpacium ſecunda obſeruatio primam horis ſeptem præceſſiſſet. Hoc igitur ſublato errore, capiamus Solis ingreſſum priorem, quem omni diligentia conſideraſſe affirmauit, in autumnale æquinoctium, die 24. Septembris. Vnde cum tunc in 5.gra.geminorum abſis Solis eſſet, atque ea cauſa vernale æquinoctium diebus 187. autumnale præcederet, neceſſe erat vt vernale æquinoctium 21. Martij, horis 2. poſt meridiem fuiſſet. Anno autem 1536. æquinoctium vernale Tubingæ gymnaſio Germaniæ, 10. Martij in meridiana hora exacte fuit: nam quòd ponitur min. 6. ſecun.8. ante, incomprehenſibile eſt. Igitur in annis 1404. anteceſſit æquinoctium vernale diebus 11.hor.0. mi.32. Nam cum Alexandria ſit orientalior Tubinga ho. 1. mi. 28. diſtat enim partibus 22. ſequitur vt æquinoctium vernale Alexandriæ in anno 1536. ſit die 10. Martij, ho.1. mi.28. à meridie: quare diea 11.ho.0. mi.32. inter hoc & illud æquinoctium interceſſerunt. Cum igitur diuiſerimus horas dierum 11. quæ ſunt 264. minutias 32. in part. 1404. exibit anticipatio detrahenda ex horis ſex, annis ſingulis min.11. ſecun.18.ter.17.quar.16.quin.9.ſex.50. Verum quia volui exponere min. 2. ſecun. 52. differentiæ, fiet pars detrahenda mi. 11. ſecun.18.ter.12.quar.21. quin.16.ſex.50.Quare erit anni longitudo dies 365. horæ 5. mi. 48.ſecun.41.ter.47.quar.38.quin.43.ſex.10. quare aſcendunt vltra circuitus perfectos in æquinoctiali partes 87.mi.10.ſec.26.ter.54. quar.40.quin.48.

CAPVT V.

De tabulis reuolutionum, & aſcendentium annorum, & earum vſu.

FVit igitur differentia anni Alphonſi à vero.min.0.ſec.34.ter.11.quar.11.quin.29. Quæ licet videatur inſenſibilis, in reuolutionibus tamen errorem maximum, cum quatuor tranſit annos, parere poteſt: nam & aſcendentium differentia ſingulis annis eſt pars 0. min.8. ſecun. 32. ter.48. quar.7. In his omnibus cum noſter annus ſit anno Alphonſi minor, oeceſſarium eſt in quatuor annis differeniam 34. minutiarum ex æquinoctiali iniercedere, cum quibus pars integra ex Zodiaco in ooſtra regione oritur, iuxta arietis initium ac finem piſcium. Cum igitur has differencias iunxerimus, conſurgent tabulæ duæ: quarum altera eſt reuolutionum annorum, altera aſcendeptium annorum.

Tabula

Tabula reuolutionum annorum.

		D.	ho.	mi.	ſec.
1	P. B.	A o	5	48	42
2		A o	11	37	23
3		M o	6	33	54
1		A o	5	48	42
2	P. B.	M o	12	22	56
3		M o	6	33	54
1		M o	18	11	18
2		M o	12	22	56
3	P. B.	M o	6	35	54
1	B.	A o	5	48	42
2		A o	11	37	23
3		A o	17	26	6
4		M o	0	45	12
8		M o	1	30	25
12		M o	2	15	38
16		M o	3	0	51
20		M o	3	46	4
40		M o	7	32	8
60		M o	11	18	12
80		M o	15	4	16
100		M o	18	50	20
200		M 1	11	40	40
300		M 2	8	31	1
400		M 3	5	21	20
500		M 3	22	11	41
1000		M 7	20	23	25
2000		M 15	16	46	52
3000		M 23	13	10	17
4000		M 31	9	33	43
5000		M 39	5	57	9
10000		M 78	11	54	18

Tabula aſcendentium annorum.

	Par.	mi.	ſecun.
1	87	10	26
2	174	20	53
3	261	31	20
4	348	4	47
5	75	52	14
6	163	2	42
7	250	13	8
8	337	23	35
9	64	34	2
10	151	44	29
20	303	28	58
30	95	15	27
40	246	57	56
50	38	42	25
60	190	26	54
70	342	11	23
80	133	55	52
90	285	40	21
100	77	24	51
200	154	49	42
300	232	14	53
400	309	39	24
500	27	4	13
1000	54	8	51
2000	108	17	2
3000	162	23	34
4000	216	34	5
5000	270	41	36
10000	181	25	13

Modus autem operandi is eſt in tertia exempli cauſa ſuppoſitarum genituraſ. Cum mortuus ſit anno 1481. accipio annos 83. cum quibus inuenio primo ex 80. horas 15. mi.4.ſec.16. minuenda, & quia vltra annos 80. ſuperſunt 3. & annus geniturę eſt 1398. qui eſt ſecundus poſt biſextum, in tabula parua, vbi P. B. eſt in directo 2. quæro annos tres, qui ſunt vltra aſſumptos 80. è directo, quorum inuenio minuendas ho.6.mi. 35.ſecun. 54. quas addo ad horas præcedentes, quia ambæ minuendæ: fient igitur ho. 21. mi.38. ſec. 10. auferenda vnde tempus reuolutionis erit die 24. Iolij 1481.ho.2.mi. 22. poſt ortum Solis. Et ſimiliter in tabula aſcendentium annorum, inuenio partes 133. mi.55.ſec.52.in directo annorum 80. at in directo annorum 3.par.261.mi.31.ſecun.20. iungo, fiunt par.35.min.27. ſecun.12.addenda aſcenſioni aſcendentis.

Exemplum in quarta figura. Volo reuolutionem anni 1524. & eſt 79. annorum, inuenio in directo annorum 60. hor.11.mi. 18.ſecun.12.minuenda, & in directo annorum 16.ho.3.mi.0.ſec.51. minuenda. Et quia annus geniturę 1445. eſt primus poſt biſextum, quæro in tabula, vbi P. B. eſt in directo 1.& ibi quæro annos tres, qui deficiunt ad complementum annorum 79. & inuenio minuendas ho.6.m.33.ſec.54. iungo omnia, & fiunt ho.20.m.52.ſe.57. minuenda à tempore ortus: vnde cadet tempus in decimam quintam Iulij, ho.5. mi.53. ante meridiem. Et ſimiliter in tabula aſcendentium annorum, inuenio è directo annorum 9. partes 64.mi.34.ſec.2.quas iungo ſimul (nam partes huius tabulæ ſemper adduntur) fiunt part.46. mi.45. ſecun. 23. Arcus autem ex æquatore aſcendenti correſpondens erat in noſtra regione partes 79. mi. 12. cui ſi addantur partes 46.mi.45.fient partes 125.minut.57. quibus initium 20.partis leonis correſpondet.

Et ſimiliter in quinta genitura. Volo reuolutionem anni 1537. in quo vita functus eſt, in directo annorum 4. accipio ho.7.mi. 3.ſec.8.minuenda, & quia 1495. annus geniturę, eſt tertius poſt biſextum, in tabula vbi P. B. in directo 3. ponitur: quæro deficientes annos à 42. qui ſunt 2.è quorum directo minuendas inuenio horas 12. mi. 22. ſecun.36. quæ additæ præcedentibus, aggregant hor. 29. mi. 54. ſec. 44. minuendas ex propoſito geniturę tempore. Et ſimiliter in reliqua tabula, è directo annorum 40. inuenio partes 246. mi.57. ſec. 56. & è directo annorum 2.partes 174.mi.20.ſecun.53. quæ iuncta, faciunt partes 61.mi.18.ſec.49. qui-

bus ſi addantur aſcendentis partes, fient hæ 140.mi.30. è quorum directo ptima virginis pars ex ecliptica coaſcendit: in qua corporaliter tunc Saturni corpus, vt poſterius emendabitur, reſidebat. Vnde eo anno directione cooperante, mortuus eſt violentiſſima emoptoi.

His viſis, non abs re erit, videre an Chriſti conceptio in æquinoctio fuerit. Nam cum Chriſtus conceptus fuerit annis 132. ante Ptolemæi primam æquinoctij obſeruationem, fiet vt introitus Solis eo anno in punctum vernalis æquinoctij fuerit die 22. Martij, hor. ſec.2. mi. 520. poſt meridiem: nam ex tabula præcedenti veniunt ex annis 132. retroſumptis, addendi dies 1. ho. 0. m.52.ſe.2. Nam ſicut tabula ex addito tempore detrahere docet, ita ex adempto addere: nam hic mos eſt communis omnibus tabolis, vt ex contraria aſſumptione, contrariam indicent operationem.

Foit igitur æquinoctium iuxta veſperam vigeſimæ ſecundæ diei Martij: verum conceptus eſt Chriſtus die 24. completa, ita vt tunc Sol in initio tertiæ partis arietis foret. Vnde proximus dies ad exactam rationem in ſcriptura deducitur, veluti cum de Iona propheta loquitur, quòd in ventre Cœti tribus diebus manſurus foret, Chriſtus tamen in monumento particeps tertiæ tantum diei manſit. Verum & alia ratio longe clarior eſt, nam antiqui æquinoctium non in vigeſimaſecunda die, ſed vigeſimaquinta Martij celebrabant: quoniam antiqoorum æquinoctium ex Hipparchi ratione ſumptum fuerat qui cum anterior eſſet Chriſto annis 156. æquinoctium vernum, vt etiam ex tabula patet, vigeſimaquinta Martij conſtituit. Vnde Plinius lib.18.capite à vigeſimoquinto ad trigeſimumquartum, & Paulus Medicus libro 1.cap.100.ex Diocle, die vigeſimaquinta Martij vernum æquinoctium, & vigeſimaquinta Decembris brumam, quam ſolſtitium noſtri hyemale vocant, ſtatuere. Hanc enim Hipparchi ſententiam & Archimedes ſecuti ſunt, cum ratio Cæſaris exacta putaretur, nec diligentiore emendatione vti poſſent. Vnde cum Chriſtus æquinoctij verni die conceptus ſit, & bruma natus, maiorem fidem prophetiæ tribo: non obſcure enim de æquinoctio, quod pluſimos latere potuiſſet, Propheta locutus eſt, ſed de æquinoctij die, qui omnibus, vt nunc feſtum natalis, notus erat.

CAPVT VI.

Cur Ptolemaus non exiſtimauit abſidem Solis moueri.

CAuſæ ſuppoſitionum eccentricitatis deferentium Planetarum tres ſunt. Vna quidem, quoniam planeta modò altior videtur, modò humilior: hoc autem non tantum ex ipſa corporis magnitud ne, verum ex eclipſibus in luminaribus deprehenditur. Altera, quoniam in ſuperiore parte tardius mouetur planeta, in inferiore velocius. Tertia, quoniam in his, qui in epicicło conſtituuntur, maximam æquationem augeri neceſſe eſt, cum epiciclus maximè terræ propinquior ſit: minui autem eo magis, quo etiam magis elongatur ab ipſa. Hæc igitur cum ita ſint, neceſſe eſt paruam motus abſidis differentiam duabus cauſis primis latere: nam quæ ad eclipſes ſolares colligitur variatio, nullo modo ob titubationem eclipſis & magnitudinem luminis deprehendi poteſt. In lunaribus autem vmbræ magnitudo, in gradib. 5. ab abſide, aut parum, aut nihil variatur. Vnde ex hac cauſa in Sole motus abſidis minime probari poteſt, at nec ex motu, ſiquidem certitudo loci Solis ex inſtrumentis non poteſt admodum eſſe præciſa. Motus autem abſidis Solis per partes tantum quinque nullam poteſt parere differentiam ſenſibilem aſpectui noſtro: nec in Sole epiciclus vltra eccentricum poni debet, vnde nulla maximæ æquationis differentia accidere poteſt. Manifeſtum eſt igitur, cum Ptolemæus obſeruationes Solis annorum 500. tantum habuerit, non potuiſſe ipſum demonſtrare abſidem Solis moueri: at non decuit virum tam egregium in Mathematicis ea ſupponere, quæ nec demonſtrari poterant, nec aliqua ſenſus euidentia confirmari. In reliquis autem Planetis, tum quia maior præciſio motus eorum haberi poterat, per ſuppoſitionem ad Solem, cuius & ſtellæ diſtantia quidem exactiſſime nota erat, & ſi radix (ita enim vocant ſuppoſitum ab initio locum quendam) minus exquiſita haberetur: tum quia elongationis diuerſitas, quæ ad minimam quamcunque ab abſide differentiam ſit, latere non poteſt. His igitur cauſis, motum abſidis in reliquis planetis Ptolemæus non tantum inuenit, verum & demonſtrauit: in Sole autem neque inuenire, nedum demonſtrare potuit. Alphonſus vero ſuppoſitas ab initio Ptolemæi radices abſidum videns, quales hic.

Secundum Ptolemæum.			*Secundum Alphonſum.*			*Differentia.*		
Abſis Saturni, Scorpij.	14	10	Scorpij.	17	54	3	44	ma.
Abſis Iouis, Virginis.	2	9	Leonis.	28	7	4	2	mi.
Abſis Martis, Cancri.	16	40	Cancri.	19	43	3	3	ma.
Abſis Solis, Geminorum	5	30	Gemini.	5	56	0	26	ma.
Abſis Veneris, Tauri.	16	10	Gemini.	5	56	19	46	ma.
Abſis Mercurij, Libræ.	1	10	Libræ.	5	10	4	0	ma.

deſcribuntur, in tempore Nabuchodonoſoris, ſuas exactius computatas volens ad idem referre principium, ex ſuppoſita Ptolemæi ratione & euidentibus naturalibus axiomatibus, eundem motum, quem & fixis ſtellis ſtatuerat, abſidibus tribuit. Inuenit autem

centro

centro epicicli Veneris iuxta extremam ſagittarij partem exiſtente, maiorem accidere quam Ptolemæus poſuiſſet, eloogationem maximam partium quidem 47. mi. 32. vnde alio loco Veneris abſidem etiam transferre coactus eſt, iuxta quod punctum, ex ſuppoſito Solis motu, licet non præciſè, cum Solis abſidem eſſe cognoſceret. Propterea, quod neque præciſionem exactam aſſequi omnino poterat, nec à veriſimili ratione alienum videbatur Veneris, quæ multum cum Sole conuenit motu medio, cum differentem locum ſenſibiliter in abſide non haberet, eundem ſtatuere, iuxta quandam coniecturam probabilem, abſidis Solis locum iuxta poſtremam geminorum partem tranſtulit vt eadem cum illa Veneris eſſet, nec minus Ptolemæi ſuppoſito coadiuuante, qui cum Nabuckodonoſoris tempore Solis abſidem ad 5. geminorum partem collocauerit, fueritque Nabuchonoſor Alphonſo prior annis 1998. diebuſque 96. quo in tempore octauæ motu ad locum abſidis Veneris, Solis abſis transfertur. Vtroque igitur modo, tum ratione, tum experimento, & Solis abſidem mobilem poſuit, & eandem ad abſidem Veneris traduxit: & in 1119. annis, dieb. 249. quibus poſterior prima obſeruatione Ptolemæi Alphonſi radix fuit, motum abſidis fermè 23. partium coactus eſt ponere, nec tamen quiquam repugnans rationi, cum Ptolemæi ſuppoſitum, per quod immobilis Solis abſis derelinquebatur, experientia fuiſſet reprobatum.

CAPVT VII.

De cauſa erroris Ptolemæi in motu Lunæ.

INitium igitur faciamus à Solis motu, qui ſecundum ſuppoſitas iam demonſtrationes velocior ab Alphonſo ſupponitur diebus ſingulis ter. 2. qua. 14. qui. 6. ſec. 42. quàm à Ptolemæo: vnde cum ad poſteriora tempora Alphonſus etiam radices firmare voluiſſet, ſingulis 4. annis mi. 1. ſecundaque 45. vt in poſteriore tempore addere, ita in præterito adimere cogebatur: tantus enim erat his annis Solis progreſſus, vltra perfectos circulos, vt eum à Ptolemæo transgreſſus hic ſecun. 47. tantum ponitur. Superabat igitur Alphonſi motus eum, qui à Ptolemæo poſitus fuerat in annis quatuor, minutiis ſecundis 58. at vero in annis 878. quibus Nabuchodonoſor Ptolemæum anteceſſit, quadruplicati anni ſunt 219. cum dimidio, qui ducti in ſecun. 58. producunt min. 212. ſecun. 21. Partes igitur. 3. mi. ſec. 21. quibus ablatis ex Ptolemæi radice, in qua Sol ponebatur in mi. 45. primæ partis piſcium, terminabatur Alphonſi radix ſolaris in parte. 27. mi. 13. aquarij. Verum poſuit in parte. 27. mi. 48. aquarij, quod ex errore factum eſt, vt. 35. minutiis diſcreper: aut forſitan, qui librum transſcripſit, mendam hanc adiecit. Non enim rarò aut bibliopolarum vitio, aut non intelligentium temeritate, multa adijciuntur adimunturve, quæ præter autoris ſententiam fuère: quemadmodum in Alphonſo accidit. Cum enim ſtellarum loca verificata inſtrumentis ædidiſſet, annis poſt Chriſtum. 1251. diebus. 152. quo tempore Alphonſi Era, (ſic enim initium cuiuſcunque regni appellauit) conſtituebatur, quidam perperam motum octauæ ſphæræ adiecit, partium. 17. mi. 13. ſec. 33. quaſi ille motus loco fixarum Ptolemæi foret adiiciendus, cum tamen Ptolemæus Chriſto iam ſit poſterior annis. 142. Quare non tantus fixis ſtellis motus debebatur, ſed minor partibus 2. mi. 1. ſec. 32. Vnde impoſſibile fuiſſet, aut radicem Ptolemei ſuppoſitam ab Alphonſo, aut ſtellas ad deſcripta loca perueniſſe. Cum igitur Alphonſus temporum ſuorum loca deſcribere vellet, non ex aſſumpta radice Ptolemæi, quoniam verificare impoſſibile fuit, ſed ex inſtrumentis loca ſtellarum accepit, præcedẽtibus antẽ temporibus (etſi ex data ſuppoſitione ſtellas fixas aliis locis conſiſtere neceſſarium foret, quàm à Ptolemæo poſitæ fuiſſent) nihil minus Alphonſo id curæ non debuit eſſe, quandoquidem non hominem clarum arguere propoſitum erat, verum veritatem inquirere: quòd ſi quis eum reprehendere conetur, quod non ſecundum temporis differentiam, inter ſuas Ptolemæique obſeruationes motum octauæ ſtatuerit, Alphonſus diceret non exactam fuiſſe fixarum ſtellarum obſeruationem: quoniam neque motu, qui nondum exquiſitè inuentus fuerat, nec inſtrumentis, quæ minus exacta erant, apud Ptolemæum (vt Hebber Hiſpanus teſtatur) locus illarum tunc deprehendi poterat, verum longa obſeruatione didiciſſe motum fixarum duplici illa ratione contineri, quæ prius in tabulis fuerat deſcripta, quod etiam ex noſtris obſeruationibus demonſtratur. Siquidem conſtat iis nunc locis ſtellas videri, ad quæ ex tabularum ſupputatione perueniſſent. Quod vix fieri potuit, niſi radix illa verificationis ſupponeretur, tabulæque ipſæ veritatem continerent. Nam ſi duabus partibus fuiſſent poſteriores, non potuiſſet fieri, vt in. 1400. annis, quibus nos Ptolemæo ſumus poſteriores, ſtellæ per. 21. partes proceſſiſſent.

Simili fermè cauſa, in codicibus variis Ptolemæi perperam regnorum differentiæ adiectæ ſunt. Nam inter Philippum & Alexandrum anni. 12. menſes. 6. dies. 9. numerantur: cum ex Alphonſo ſint anni. 11. menſes. 10. dies. 27. ad rationem Aegyptiorum. Sic & à Nabuchodonoſor ad Alexandri mortem, anni. 436. numerantur ex opinione Alphonſi: cum tamen manifeſtum ſit eos tantum à Ptolemæo poſitos 424. ita vt annum eundem, quem Ptolemæus morti Alexandri aſcripſerat, decepti rudes correctores in melius emendare exiſtimantes, Philippi neci attribuêre, Alphonſum aliam opinionem tenentem ſequuti. Ioannes autem Lucidus exiſtimat Alphonſum fuiſſe Albategni opinionem ſecutum, qui Alexandri mortem 12. annis poſteriorem fecit quàm Ptolemæus: ſed nec ipſe videtur quæſito ſatisfacere, cum 324. annum ante Chriſtum, quo

Alexander mortuus fuit, ſecundum Ptolemæum nonum annum regni Alexandri faciat, ita vt tribus etiam annis mortem Alexandri dilatet, totidem etiam annis vniuerſam temporum ſeriem poſteriorem faciat.

Nunc igitur tandem ad conſtitutam rationem accedamus, in qua ſupponendum eſt, quòd quarto magnæ compoſitionis capitulo ſeptimo à Ptolomæo ſcribitur, tres lunares eclipſes in annos ſeptemdecim Adriani obſeruatas, poſteriores fuiſſe primo anno Mardocempadi regis Babyloniorum, annis Ægyptiis 854. At ſuperius demonſtratum erat, Nabuchodonoſorem anteceſſiſſe decimum ſeptimum Adriani annum 879. Ægyptiis annis. Vnde colligitur initium regni Mardocempadi fuiſſe anno 26. à regno Nabuchodonoſoris: totidem autem annis cum Mardocempadus poſterior ſit Dario rege Perſarum, manifeſtum erit eodem anno Nabuchodonoſorem in Babylonia, & Darium in Perſide regnare cœpiſſe, niſi vnus atque idem Nabuchodonoſor & Darius fuiſſe credatur. Sit igitur æqualis motus Lunæ Ptolemæi, ex hac temporum differentia cognitus, in die par. 13. mi. 10. sec. 34. tert. 58. quar. 33. quin. 30. At Alphonſus diligentius inquirens, inuenit motum in die par. 13. minut. 10. ſecun. 35. ter. 1. quar. 15. quin. 11. Ex quibus in Ægyptij anni quantitate, qui 365. diebus conſtat, motus à Ptolemæo quidem ſupponebatur par. 129. mi. 22. ſecun. 46. ter. 13. quar. 50. quin. 32. ab Alphonſo autem inuentus par. 129. mi. 23. ſec. 2. ter. 37. quar. 22. quin. 22. Fuit autem inter Alphonſum & Nabuchodonoſorem ſpacium Ægyptiorum annorum 1999. dierumque 230. vnde & motus à Ptolomæo colligeretur vltra exactas circulationes (ſic enim ſemper intelligitur) par. 300. mi. 12. ſecun. 20. fermè: ab Alphonſo autem p. 309. mi. 18. ſecun. 38. fermè. Quamobrem motus differentia partes habuit 9. minu. 6. ſecun. 18. quibus Alphonſi motus velocior ponitur quàm exiſtimauit Ptolemæus. Verum hac ſupputatione facta Alphonſi tempore, ſuppoſita radice Ptolemæi in tempore Nabuchodonoſoris, in par. 11. min. 22. tauri, perueniebat Luna ad 20. partes, minutaque 40. piſcium: additis enim partibus 309. minutis 18. ad radicem Ptolemæi, cadit locus Lunæ æqualis ſiue medius, ad locum iam dictum. Inuentus autem ab Alphonſo tunc in partibus 6. minutis 5. piſcium, tantum occaſionem dedit, vt motum Lunæ eam differentiam implere non poſſe cognoſceret: quippe qui tantum nouem partium (vt dictum eſt) fuit, & ſex minutorum. Hæc autem differentia fuerat partium 14. mi. 35. propterea coactus videtur fuiſſe, per eaſdem partes 14. mi. 35. radicem Ptolemæi retrahere, quo fit, vt cum detraxeris partes 14. mi. 35. ex partibus 11. mi. 22. tauri, quo in loco Lunæ motus æqualis exiſtimabatur, remanſit locus ipſius in partibus 26. mi. 47. præciſe ipſius arietis. Quamobrem & eo loco, Nabuchodonoſoris tempore, Lunæ radix ab Alphonſo eſt conſtituta: nam locum ipſum ex inſtrumento Alphonſus collegit, motum ex tempore, quod inter deliquia Ptolemæi & Alphonſi fluxerat, tanquam emendatiora accepit. Quæ cum à prædeceſſoribus Ptolemæus habere non potuerit ea diligentia, non mirum eſt ſi Lunæ motum tardiorem quàm debebat, in anno 16. ſecun. & 24. fermè tertiis deſcripſerit: quæ particula, etſi parua ſit, in 2000. tamen annis, quibus quaſi Alphonſus radice Nabuchodonoſoris poſterior fuit, partes (vt dictum eſt) nouem implet. Porrò non tantus error ex Ptolemæi tabula acceſſiſſet: nam ad partes 11. mi. 34. piſcium, tantum locus Lunæ procedit, quamobrem Alphonſi loco partibus tantum 5. minutiis 29. poſterior eſt. Motum igitur velociorem partibus 9. minu. 6. Alphonſus videns, locum autem anteriorem quàm ſecundum Ptolemæum, inueniens par. 5. mi. 29. fermè, cum poſterior ob motus velocitatem debuiſſet eſſe eo, qui à tabulis Ptolemæi ſupputabatur, coactus eſt, iunctis vtriſque differentiis, & motum velociorem partibus 9. mi. 6. tantum, & locorum differentiam part. 14. mi. 35. his quæ à Ptolemæo poſita erant poſteriorem conſtituere. Cur verò differentia illa par. 5. minu. 29. vltra motum acciderit, inferius exponam, nam quandam erroris Alphonſi falſam imaginem præferre poſſet.

CAPVT VIII.

De cauſa erroris motus Saturni, & Martis.

ERit autem denuò repetenda ratio inuentionis motuum cœleſtium, ac verificationis eorum. Principium enim omnium ſimpliciſſimum eſſe conuenit. Motus vero Solis ſimpliciſſimus eſt, vnde ab ipſo reliquarum omnium ſtellarum curſus habebitur. Emendari autem Solis motus à ſeipſo per inſtrumenta & debet & poteſt: aliorum autem ad Solem tanta eſt conuenientia, vt neque ab eo temere digredi, nec ſine illo cognoſci poſſunt.

Triplex autem Planetarum ad Solem obſeruatio habebitur. Prima, quoniam vbi ecliptica ſit, vbi æquinoctij orbem ſecet, quantum ab eo maxime recedat, vbi arietis ac ſignorum principium exoriatur, à Sole tantum captari poteſt: porrò hæc omnia videntur ad omnium ſtellarum longitudines, latitudines, ortus, circuitusque habendos neceſſaria. Relinquitur igitur, vniuerſorum aſtrorum lationes ac ſitus ex Solis ratione exactiſſima conſtare.

Altera autem planetarum ſuperiorum ad Solis motus neceſſitas ex hoc probatur: nam quantum planeta ab abſide media ſui parui orbis diſtiterit, tantum æqualis motus centri eiuſdem parui orbis linea, ab æqualis motus Solis linea diſtat. Vnde fit, vt in medio planetæ cum Sole coitu, ipſe planeta in media abſide parui circuli ſit: quapropter etiam, vt velociſſime tunc feratur neceſſe eſt. Cum autem in Solis oppoſito, media parui orbis linea fuerit, tunc & in eiuſdem parui orbis imo planetæ corpus ſituabitur: quare & tunc maxime

xime retrocedet, ac contra ſignorum ordinem mouebitur. Cum autem longitudines mediæ (ſic enim appellant puncta, retroceſſum & progreſſum planetæ in paruo orbe diſtinguentia) à media abſide fermè 120. partibus diſtent vtrinque 60. autem ab imo, conuenit vt cum planeta à Sole per trinos radios diſtiterit, etiam in ſuo orbe paruo (epicíclum à græco nomine vocant) iuxta longitudines medias ſit. Vnde cum genituram quampiam inſpexerimus, non erit in ſuperioribus planetis extemplo difficile ſola loci Solis cõſideratione habita diiudicare, an Planeta directus ſit, an retrocedens, auctus numero, motu vel lumine, vel diminutus, nam cum à planeta Sol recedit, ad trigonum directus eſt, à trigono autem fermè tranſiens per oppoſitionem retrocedit: ruſſus vſque ad Solis coitum directus eſt, cum autem maior eſt motus verus medio, Hoc verò plerunque eſt à coniunctione Solis, cum Planeta ad oppoſitionem fertur, tunc auctus motu planeta dicitur, quanquam retrocedens; ab oppoſitione autem ad coniunctionem, diminutus, quanquam directus. Aucti autem numero dicuntur, quoties argumenti æquatio æquali motu addenda fuerit. Hoc vero contingit centro parui circuli, ab oppoſita abſide eccentrici ad abſidem progredienti. Porrò ab abſide ad oppoſitum ſi proceſſerit, diminutus numero planeta eſt, quoniam æquatio minuitur. Cum autem Sol a ſuperioribus diſtiterit partibus minus 180. tunc lumine aucti dicuntur, recedit enim Sol ab eis: ſi autem plus 180. partibus diſtat, quoniam accedit, diminuti lumine vocantur. Eccentricus igitur numerum, paruus orbis lumen, vterque autem motus augmentum aut diminutionem oſtendit.

Tertia autem ratio ſic conſtat, quæ in nono magnæ compoſitionis cap. 3. deſcripta eſt: quot reuolutiones facit planeta in eccentrico atque epiciclo, tot per ſe Sol facit in eccentrico. Exemplum igitur aſſumamus, Saturnus in annis 59. die vno, horiſque 18, ex Ptolemæi ratione 57. reuolutiones in paruo circulo, at in proprio orbe duas perficit, tantumque plus quantum Sol ipſe in 59. annis perambulat, in die vna horiſque 18. ſuperadditis: quamobrem 59. reuolutiones perficiet, portiunculamque vterque pro die horiſque ſuperadditis, vnde cum æqualiter moueantur, tantam ex vtroque motu portionem à planeta eodem tempore pertranſiri neceſſe eſt, quantum ab ipſo Sole. Sic & in Ioue, cum in annis 71. diebus autem 4. ho. 21. min. 36. minus, 71. reuolutiones minus ea parte perficiantur, neceſſe erit 65. in paruo circulo, 6. autem in eccentrico perfici, detracta tamen parte quæ diebus 4. horiſque 21. min. 36. correſpondet. Similiter & in Marte, in annis 79. diebus 3. horis 5. minut. 12. in quibus epiciclus 37. reuolutiones perficit, eccentricus 42. vicibus reuoluitur, parte ea ſuperaddita, quam Sol in diebus 3. horis 5. minutis 12. pertranſibit: eſt autem partium 3. minu. 10. erit motus Solis quaſi ex vtraque reuolutione Planetæ compoſitus. Supponuntur autem Saturni & Martis radices motuum, quales hic deſcribuntur, tum eccentrici, tum epicicli: priores quidem medij, poſteriores inæqualitatis appellatæ.

	Secundum Ptolemeum.			*Secundum Alphonſum.*			*Differentia.*		
Saturni me. mo.	26	46	Cap.	26	38	Cap.	0	8	mi.
Inæqualitatis.	34	2		31	10		2	52	mi.
Martis me. mo.	3	32	Ari.	3	2	Ari.	0	30	mi.
Inæqalitatis.	327	13		327	45		0	32	ma.

Saturni medius motus in anno Aegyptio à Ptolemæo ponitur par. 12. min. 13. ſecun. 23. ter. 56. quar. 30. quin. 30. ab Alphonſo autem par. 12. mi. 13. ſecun. 34. ter. 42. quar. 30. quin. 28. Differentia igitur parte 0. min. 0. ſecun. 10. ter. 45. quar. 59. quin. 58. Martis æqualis motus in anno à Ptolemæo ponitur partium 191. minu. 16. ſecun. 54. ter. 27. quar. 38. quin. 35. ſed & ab Alphonſo ſic par. 191. min. 17. ſecun. 5. ter. 13. quar. 50. quin. 0. differentia igitur erit in anno par. 0. mi. 0. ſec. 10. ter. 46. quar. 11. quin. 25. Velocior igitur in vtroque Alphonſus, ac pariter ferè: nam vtraque ſuperatio vix in anno ſecund. 10. ter. 46. implet. Per differentiam igitur motus Solis, aucta eſt velocitas tam in Saturno quàm in Marte ab Alphonſo, ſecun. 10. ter. 46. annis ſingulis: quamobrem ter. 646. Cum igitur diuiſerimus tertias 216000. vnius partis per 646. exibunt 334. & ferè tertia pars: qui numerus annorum eſt, quibus Saturnus aut Mars velocius procedit parte vna, ſecundum Alphonſi ſuppoſitionem. quàm exiſtimauerit Ptolemæus, cuius cauſam in Solis motu aliquis non perperam forſitan aſſignabit. Verum ad hoc oſtendendum, primo ſupponemus duas vltimas Planetarum ſuperiorum ad Solem habitudines, re ipſa vnam tantum eſſe, atque motum Solis, qui ab æquali planeta inæqualique componitur, diuerſitatem in motu æquali neceſſariò parere: necnon diuerſitas in retrogradatione Martis Heber Hiſpani erit explicanda. Similiter & obſeruatio coniunctionis Martis & Saturni, in anno 1538. quamuis ob tempus nubiloſum exacte haberi non potuerit: fiebat enim ante caudam leonis, quæ ſtella cum Veneriæ Saturninæque ſit virtutis, multas noctes parit nebuloſas & tempora turbida.

Primum igitur accipiamus, quod ex ſecunda ſuppoſitione patet, Planetam tantum ab abſide media epicicli moueri, quantum medij motus Solis linea, à linea medij motus Planetæ elongatur. Neceſſarium igitur erit, vt cum Planeta ad abſidem parui circuli reuertetur, quòd medij motus Solis linea totum peregerit circulum, atque vltra id, quantum Planeta ſuo proprio motu in eccentrico pertranſiuit. Si igitur in 57. reuolutionibus,

exempli

exempli cauſa, Saturni planeta ipſe ad eundem reuertatur punctum, erit vt Sol 57. reuolutiones peregerit, atque id vltrà, quantum planeta in eccentrico perambulauit: & fuit portio hæc à Ptolemæo conſtituta, circulationes duæ, pars una, minu. 45. Igitur conſtat Solem 59. reuolutiones peregiſſe, partemque unam, min. 45. Conſtat igitur ſecundam & tertiam Solis cum Planeta concordiam reuera unam tantum eſſe.

Ex hac patet duas conſurgere proportiones. Alteram motuum æqualium ad Solis motum., nam quanto Sol uelocius mouebitur, eo magis erit neceſſarium motum æqualem augeri: nam epicicli motus per hoc non alteratur, niſi quòd uelocior in reuolutione ſit, Alia erit, inter æqualem inæqualemque motum, qui ex utroque termino uariabitur. Snppoſuit autem Ptolemæus inæqualitatis motum in anno Saturni quidem par. 347. min. 32. ſecun. 0. ter. 48. quar. 50. quin. 38. Martis autem part. 168. minu. 28. ſecun. 30. ter. 17. quar. 41. quin. 32. Reuolutionem vero Saturni in anno 1. diebus 13. ho. 2. min. 14. Reuolutionem autem Martis, in annis 2. diebus 49. horis 22. minu. 31. Alphonſus autem motum in anno inæqualitatis Saturni, par. 347. mi. 32. ſecun. 4. ter. 39. quar. 32. Mars vero, par. 168. minu. 28. ſecun. 34. ter. 8. quar. 31. Reuolutionem autem in paruo circulo Saturni quidem in anno 1. diebus. 13. horis 2. minutis 12. Martis autem reuolutionem in annis 2. diebus 49. horis 22. minutis 23. Ioannes etiam Blanchinus inæqualitatem Saturni compleri exiſtimat in anno uno, diebus. 3. horis 2. minutis 12. Martis autem in annis 2. diebus 49. horis 22. minutis 23. Ex quibus manifeſtum eſt, poſſe, quo ad medios inæqualitatis motus, procedere differentiam in tempore reuolutionis: nam ſi in omnibus 59 Solis reuolutionibus, cum aliqua parte ſuperaddita Saturnus 57. perficit reuolutiones Igitur aucta illa temporis parte, tardior motus epicicli fiet, diminutá uelocior. Verum ſi ita ſit, non erit impoſſibile ex unius aut duorum dierum differentia tantam aggregari quantitatem per plures reuolutiones, partes quibus Saturnus anterior eſt ſuperet.

Eſt igitur Saturni differentia, ſec. 10. ter. 45. quar. 59. quin. 58. Martis, ſecun. 10. ter. 46. quar. 11. quin. 25. quibus in anno uelocius reuoluitur planeta apud Alphonſum, quàm decreuerit Ptolemæus. Porrò Alphonſi annus breuior eſt anno Ptolemæi. mi. 5. ſecun. 56. ter. 2. quar. 12. fermè unius horæ: in quo tempore, licet ex motu medio Saturnus tantum perficiat ter. 29. quar. 59. quin. 46. ſex. 45. nihil minus, quòd Sol in eo tempore perambulauerat ſecun. 14. ter. 43. quar. 28. quin. 46. ſex. 50. reuerſionem Saturni in epicicio uelociorem ſtatuebat. Mars autem eodem temporè pertranſierat ſecun. 7. ter. 49. quar. 18. quin. 10. ſex. 6. quare nec ipſe ſec. 10. ter. 46. attigit. Conuenit igitur, vt tum ex obſeruationibus, tum ex Solis motu velocior ſtatuatur motus Saturni & Martis apud Alphonſum, quàm à Ptolemæo fuerit conſtitutus: nam vltra Solis differentiam, ſingulis annis Alphonſus celeriorem motum Saturni conſtituit ſec. 10. ter. 16. quar. 0. quin. 11. Martis vero ſec. 1. ter. 56. quar. 53. quin. 15. Ob hoc igitur minor in motu Martis, quàm Saturni inuentus eſt.

Eſt & in Marte erroris alia cauſa, cum epicicli centro in abſide exiſtente, retrogradationis dies numerentur 80. in mediis longitudinibus 72. in ima eccentrici parte 64. $\frac{1}{2}$, vt duodecimo magnæ compoſitionis cap. 8. ſcripſit Ptolemæus. At Heber lib. 8. capite penultimo inuenit demonſtrationem, ſuper quam Ptolemæus fundatur ſupponere epicicli centrum tanquam immobile: nam duplato arcu inter longitudinem propiorem viſibilem, & punctum qui ab eo vocatur noctis extremitas, tempus retrogradationis venatur, at euoluto eccentrico puncta illa variari neceſſe eſt. Neceſſario igitur minor portio arcus retrogradationis in Marte euadet, atque id 9 dierum in vtraque parte ſpacio minuit. Vnde ſicut Saturnus anterior, & in paucioribus gradibus inuenitur, quàm ponatur in tabulis: ita Mars poſterior, atque in pluribus nulla facta in medio motu variatione apparebit.

Hæc quanquam ita ſint, ex directionibus tum in genitura noſtra pro morbis proque patris morte, tum in congreſſibus cum Sole pro temporum mutationibus, tum etiam in genituris pro aſpectuum & ſtellarum ſignificatis apparea Saturnum parum vel nihil ſaltem quandoque diſtare à loco, qui in Ephemeride ei aſcribitur.

CAPVT. IX.

De emendatione motus Lunæ.

EST autem emendatio motus Lunæ facilior, quàm vt exiſtimari poſſit: nam cum motui, qui ab Alphonſo poſitus eſt, tantum addiderimus, quātum eſt id in quo Solis motus noſter, Alphonſi motu velocior eſt, conſtituemus Lunæ motum emendatum in die ac anno, non enim ſingulis reuolutionibus, ſed ex tempore adiicietur. Porrò pars addenda, quoniam ſuperatio Solaris motus ſuperius deſcripta eſt, neminem latere debet. Hoc autem licet nunc ſit inſenſibile, in annis pluribus ad ſtellas habita ratione aperte dignoſcetur. Cum autem ſtellas dicimus. 1022. tantum quæ in orbe continentur intelligimus quoniam de earum motu iam ſermo plenior ab Alphonſo habetur. Nec enim ignorandum eſt, plurimas alias cœlo vix viſibiles contineri, quæ vltra prædictas 1021, infinitam fermè multitudinem complent, ſiue hæ octauo orbe contineantur, ſiue (vt quidam Aegyptij iactant (nono infixæ ſint: difficile enim eſt in noſtra regione coniectari. Plures tamen certum eſt, & ex his euidentiores inter minimas tamen adnumeratas, etiam in ipſo octauo orbe ſitas eſſe: inter quas una media triū currus ſuperius deſcripti, propinquiſſime adiacet. Non enim animaduerſum eſt, à cæteris plane apparentibus, ſitum permutare verum altiores aliquæ aliquæ minores cæteris ſunt, ſiquidem & inter magnas vnam alia altioré eſſe conſtat, cum tamen in eodem orbe

orbe ſint: vnde & quæ altiores ſunt, frequentius titubant, veluti minor canis, vt in libro de Supplem. plenius diſſeruimus.

CAPVT X.

De emendatione motus Saturni & Martis.

VTinam nobis ex ſuperis aliquis reuelaret exactam motuum cœleſtium viciſſitudinem: at poſtquam id fieri minime contingit, tentabimus per proximiores accedere coniecturas. Quòd ſi ex antiquis Ptolemæus ſcopum attingere viſus fuerit, fruſtrà ab eo digrediemur. Nam cum in anni initio 1539. quòd obſeruatio noſtra anteceſſit. ter. 29. ſecun. 4. pri. 45. à radice Alphonſi computentur: quibus anni reſpondent Ægyptii 286. diesque 285. Ex quo fit, vt ſecundum Alphonſi inſtitutum, Saturnus peragrauerit circulum nouies, atque inſuper ſigna 4. partes 26. min. 16. ſecun. 14. ter. 6. quar. 8. Mars vero vltra exactos circuitus, ſigna 2. partes 16. min. 48. ſecun. 29. ter. 18. At in eodem tempore Ptolemæus Saturni motum ſtatuat, ſigna 4. par. 25 minut. 24. ſecun. 46. ter. 35. quar. 55. Martis autem 2. ſigna. 15. partes 57. minuti. 1. ſecun. 1. tert. 47. quar. Erit vt pro Saturno nobis ſufficiat motum Ptolemæi accepiſſe, quoniam ſigna 4. partes 26. mi. 16. ſec. 14. ter. 16. quar. 8. excedunt ſigna 4. partes 25. min. 24. ſec. 46. ter. 35. quar. 55. in par. 0. minutis 51. ſecun. 27. tert. 40. quar. 13.

Porrò in Marte, quoniam differentia Alphonſi à Ptolemæo videtur, par. 0. mi. 51. ſecun. 28. atque eadem ſecundum ſignorum ſucceſſionem. Idcirco cum eadem ſuperatio ſit in apparitionibus fermè, non prodeerunt Ptolemæi tabulæ, ſed abbreuiandus erit retroceſſus: utpote ſtatuemus dies 9. antè. ex prioribus progreſſionis, totidem etiam auferemus ex poſterioribus. Vnde ex hac computatione fiet ſecundum ſucceſſionem ſignorum, auctus à Ptolemæi loco quidem par. 1. mi. 40. ab Alphonſo autem par. 0. min. 50. fermè, ſicut conſentaneum eſt apparitionibus. Porrò cum proceſſerit, minor eſt diſtantia viſibilis loci ab eo, qui in tabulis computatur: minima vero in anteceſſione retroceſſus, cum ad Solis oppoſitum ſe accingit. Quamobrem certius exiſtimandum eſt, non ex æquali motu, ſed ex inæqualitatis differentiam ipſam oriri.

CAPVT XI.

De modo dirigendi Paridis Cereſarij conuenientiore.

OBſeruauimus & in pluribus, ob dirigendi variam formam, pleraque ſecus in temporibus, quàm forent prædicta obtigiſſe: nec tamen ex hoc ſperandum eſt, futurorum omnium ſcientiam definiri. Pleraque enim ſunt, quæ & ſi artem minime lædant, artifices tamen egregie fallunt. E quibus, vſque ad tempora noſtra, fuit ſtellarum fixarum inſcitia: ſed & multa ſunt generalia, quæ percipere non poſſumus, bella, inundationes, peſtes, incendia, penuriæ, legum mutationes, principum caſus naturales. Illud vero maximum eſt, quòd ea quæ nos tanquam minima negligimus, maximas habent cauſas, exortusque: contrà, quæ maxima à nobis videntur, nec veſtigium cœleſte naniſcuntur. Ob hæc igitur animi & corporis ornamenta, exigua quidem apud homines, egregia autem & maxima à conditore facta ſunt, & potentiſſimis cauſis ſubiacent. Honores autem, diuitiæ, ac quodcunque labile eſt, & vna hora abduci poteſt, hominibus quidem non paruam pariunt admirationem: verum cauſas vix vllas habent cœleſtes niſi maxima hæc ſint & incomparabilia. Quamobrem ſi de euentibus fortunæ quis iudicauerit ex genitura tantum, non ſecus ex interrogatione pronunciabit: ſi vero de genitura, animi & corporis qualitates, nec non eorum paſſiones pronunciauerit, aut ex reuolutionibus fortunam & gloriam, hic tectus erit iudex, modò tamen exiſtimet in his, quæ generalia ſunt, nullum firmum iudicium poſſe proferre. Vtinam aut mortales non ampliora exigerent, quàm præſtari queat, aut Aſtrologi non maiora pro viribus pollicerentur. Sed importuna flagitatio vtrumque fallit, illum credendo, hunc audendo. Sed quid putat miſer homuncio, quatuor millium aureorum, quos infinitis laboribus doliſque congeſſit, aut gloriæ miſeræ, quæ vtrique pœna magis quàm gloria eſt, illi conſcientia ſceleratæ vitæ, alteri ob inuidiam, cœlum repletum eſſe prodigiis, cœleſtes principatus non aliud cogitare, quàm quòd huic aut illi per nefariam vitam diſperdendæ diuitiæ tanquam in cloacam effundantur? Solus animus cœleſtis, atque huic corpus affinitate eximia iunctum eſt: tertia accedit, gloria bene actæ vitæ. Hæc tria à cœlo fouentur aut miniſtrantur: ſordes & labes è terrenis emergunt. Quot fuêre Athenis prædiuites, ob neminem tamen præter Socratem pauperem, iniuſta morte publicè mulctatum peſtis inuaſit? Innumera eſſent exempla, quibus probari poſſet, animi dignitatem præcipuam Deo, maximam Angelis, ſolam dæmonibus ſuperniſque poteſtatibus fuiſſe perſpectam.

Cum igitur ſignificatorem aliquem eligere vis, eum accipito, qui loci illius ſignificantis partes anteriores corpore, vel radio occupet. Quòd ſi duo ſint, potiorem elige, alium ne recuſa: ſi nullus, non erit hic in illa conditione potens, ſed magna ex parte etiam in neceſſario negotio vacabit. Porrò ſi infirmus ſignificator extiterit, triſtis erit illius conditio: quòd ſi ad alienum ſignum radij anteriores ceciderint, non prohibebit. Nam illud obſeruare oportebit, ſuper quem locum aut radium primo ſignificator ceciderit motu diurno: nam & aliqui Lunam, quod poſt genituram ingreſſa fuerit, ſignum obſeruant, hoc tamen minimè conuenit, ſiquidem diuerſa ratio eſt.

In

In diuidendis autemdomibus, meliorem ed dit omnibus ailis obſeruatoinem, eclipticam per æqualia ſecans, deductis ex eius polo circulis: par enim erat diuiſionem circuli rectam fore, & per polos eoſdem eſſe. Nec domorum diuiſio particularis eſſe poterat: nam quemcunque ex tribus aliis modis amplexus fueris, non habebis in ſeruitutem vniuerſis, & qu in gelida & qui feruida habitant regione. Quapropter cum cogeremur aliquem punctum in ſumma fortitudine exiſtentem ſupponere, hic autem ſupra verticem neceſſario erat, viſum eſt, vt punctus ille ſeorſum, quaſi cœli cor poneretur, atque à diuerſo contrarius ſub terra: alia enim eſt ratio fortitudinis, alia ſignificati.

Poſt hæc autem directiones conſtituit, promiſſorum quidem ad ſignificatores in aſcendente medietate: in corde quidem cœli, & imo, per rectum circulum: in ortu, per aſcenſiones regionis: medias autem in interpoſitis locis. In deſcendente vero parte vtriuſque conſiderauit directionem, quemadmodum & Ptolemæus: verum quòd plus obſeruauit, inductio fuerat poſterioris loci qui propinquior cordi cœli eſſet ad antecedentem, in ſucceſſione ſignorum ſecundum loci præcedentis deſcenſiones, loci oppoſiti aſcenſionibus coæquales. In his autem & ſtellas conſiderauit, & planetarum radios dextros ac ſiniſtros. Vnde contingit, quod & à nobis iamdiu fuit inuentum, radios Planetarum dirigi, atque directo loco occurrere, maxime autem in occidentali parte.

In abſciſionibus autem ſtatuendis, non parnam directioni fidem tribuit: nobis autem viſum eſt, ſæpe etiam ſolam ſufficere anni reſtitutionem, quando non ſponte, ſed quaſi violenter homo moritur. Sæpe numero enim directionis annus incolumis eſt, reuerſionis perniciosus, & è contra, verum ſi ambo inciderint, non euadet. Summam autem pluribus ingeniis adhibuit diligentiam, ad firmandum genituræ tempus: fruſtrà enim quæritur, Quando quod futurum an ſit neſcitur.

In particularibus autem Firmico indulget, ob bonorum authorum inopiam: verum tantum ille abeſt à veritate, quantum ab errore Ptolemæus.

In dignoſcendis particularibus anni temporibus, multi multa varie ac dubie commenti ſunt: verum & hic nixus eſt eandem formam ſeruare, vt ad exquiſitam diem per directiones perueniret, attamen nobis videtur illud ambiguum atque perplexum. Quaprupter ſi ab ingreſſu Solis in punctum ſignificatoris dies computauerimus, aut etiam ſignificatoris alicuius, quotcunque fuerint ab eo ad primos radios eiuſdem, aut condominantis in angulo genituræ partes, tot illos eſſe neceſſe eſt. Occultat autem promiſſa loci ſub terra poſitio, & genituræ tempore, & ingreſſus, & hora coniunctionis aut oppoſitionis, quæ ingreſſum proxime præcedit: quòd ſi non in angulis fuerint differetur, quòd ſi ſignificatores in angulis fuerint, Sol autem ceciderit cum anareta, aut ſignificatore loco, non perficietur promiſſum, aut tarde, ſuccedentibus reuerſionibus aut nouiluniis, quibus in angulis anareta locus in aſpectu ſit luminarium: nam & Luna, cum fortis fuerit, in particularibus temporibus vices Solis obibit.

Infirmæ etiam genituræ per angulares reuerſiones fortioribus æquiparantur, cum in illarum annuo reditu luminaria & ſignificatores ab angulis remouentur.

CAPVT XII.

De præcognitione qualitatum aëris.

Planetis ſeptem accidunt: Locus, motus, abſis, comparatio ad Solem, latitudo, fixæ, & ſitus.

De loco, & latitudine.

SAturnus in ariete, ſignificat aëris corruptionem, ſi ſit borealis: ſi auſtralis, frigoris magnitudinem. In tauro borealis præter ſtellas, ſiccitatem & tranquillitatem aëris: auſtralis, corruptionem aëris. In geminis borealis, terræ motus facit & ventos: auſtralis, corrumpit aërem, & calefacit ad tempus. In cancro borealis, auget aquas & pluuias: idem etiam auſtralis, ſed cum calore aëris. In leone calorem cum ſiccitate vrente, ſi borealis fuerit: ſi auſtralis, dabit tempeſtates. In virgine borealis, aërem cum ventis ſalubrem pollicetur: auſtralis exiccabit fontes. In libra ſiccitatem aëris & fontium ſi borealis, ſalubremque ſtatum: auſtralis, ventos ſuaues, & aëris bonam oſtendit qualitatem. In ſcorpione pluuias multas, ſi borealis: auſtralis, aquas, & aëris occultam quandam malitiam. In ſagittario borealis niues facit & frigus: auſtralis proximior eſt temperamento. In capricorno ſalubris eſt cum frigoris multitudine, ſi borealis extiterit: auſtralis, multitudinem frigoris & aëris tenebroſitatem. In aquario producit hyemem borealis, auſtralis exiccat flumina. In piſcibus ſeu borealis ſeu auſtralis, multitudinem ventorum declarat, deterius etiam ſi auſtralis.

Iupiter in ariete borealis, aërem ſerenat: auſtralis, ventos. In tauro ſiccitatem firmam præter ſtellas, ſeu borealis ſeu auſtralis: In geminis ſi borealis, ventos ciet ſalubres: auſtralis, tonitrua & fulgura In cancro borealis, auget aquas, tonitrua cum fulminibus auſtralis tranquilliorem ſtatum reddit. In leone borealis, tonitrua cum fulminibus: auſtralis, ſiccitatem aëris. In virgine, pluuias multas aut ventos, ſi borealis: ſed auſtralis, pulchritudinem aëris. In libra, ventos multos & pluuias lenes borealis: auſtralis pluuias copioſiores, & æſtum. In ſcorpione borealis pluuias, & auſtralis ventos & pluuias, non tamen multas. In ſagittario paucitatem pluuiarum, & hyemem temperatam, vſque ad eius finem, in auſtrali & boreali latitudine. In capricornu

exiccat

Digitized by Google

exiccat aërem & repentinas facit mutationes, ſi borealis extiterit: auſtralis, tranqoiliorem reddit ſtatum, minuitque hyemem. In aquario borealis obtenebrat aërem: aoſtralis, facit tonitrua, & aquas. In piſcibus borealis, aërem humidum reddit: auſtralis etiam aquas præſtar, Atque vt Saturnus duobus annis cum dimidio diiudicat: ſic Iupiter anno, & Mars duobus menſibus, & Sol, Venus, ac Mercurius vno menſe, & Luna duobus diebus & quarta.

Mars igitur in ariete borealis, calorem auget ac ſiccitatem: auſtralis dat tonitrua & fulgura. In tauro borealis, ventos & tempeſtates atroces: auſtralis vero minus aſperas. Io geminis borealis dat multitudinem pluuiarum: auſtralis, aquarum paucitatem, In cancro borealis, aquas multas è cœlo: auſtralis, ventos & pluuias aliquas. In leone borealis & auſtralis auget calorem & ſiccitatem, & facit fulgura & grandines. In virgine corrumpit aërem, & quæ nutriuntur ex terra, facitque ventos cum ſiccitate, ſeu borealis ſeu auſtralis. In libra borealis obtenebrat aërem, auſtralis obſcurat & fulmina facit. In ſcorpione borealis è cœlo dat aquas, aoſtralis fulgura & ſiccitatem. In ſcorpione borealis è cœlo dat aquas, auſtralis fulgura & ſiccitatem. In ſagittario borealis minuit hyemem augetque calorem: aoſtralis perturbat ad vices ipſum. In capricorno borealis facit niues, & auſtralis obtenebrat aërem. In aqnario borealis, frigora & niues: auſtralis, aërem turbulentum. In piſcibus borealis bonitatem aëris ſignificat: auſtralis, pluuias paucas & lenes.

Sol in ariete, cancro, libra, & capricorno, manifeſtè tempora mutat: in tauro, leone, ſcorpione, & aquario retinet ea: in geminis, virgine, ſagittario, & piſcibus ambigua reddit.

Luna in cancro, ſcorpione & piſcibus, & aquario imbres facit: in ariete, leone, & capricorno, ſiccitatem: in tauro & ſagittario ſiccitatem cum repentinis mutationibus: in geminis & libra, ventos: in virgine, ſanas tempeſtates.

Venus in ariete borealis, ſiccitatem: auſtralis, lenes pluuias. In tauro, calefacit & pluuias reddit, borealis: auſtralis infrigidat, & pluuias auget. In geminis, ventorum & aëris ſalobritatem generat borealis, ſed auſtralis ventos vberiores præſtat. In cancro ſcorpioneque auget aquas fontium & pluuias, auſtralis vel borealis. In leone virgineque aërem temperat borealis, ſed auſtralis dat tonitrua & fulgura. In libra ſuauem reddit aërem, mitigatque malitiam Solis in eo ſigno exiſtentis. In ſagittario & capricorno, aërem humectat, minuitque niues, niſi Saturno copuletur corpore vel aſpectu, tunc enim in niuibus fomentum ſubminiſtrat. In aquario inducit ventos & pluuias. In piſcibus, aërem ſerenat.

Mercurius in omni ſigno orientalis humectat, occidentalis exſiccat. Proprie in piſcibus ventos & in geminis ciet, & in virgine ac libra aërem corrumpit.

De fixarum & planetarum congreſſu

OMnis Planeta, planetæ vel fixæ congrediens ſimili in qualitatibus, aërem ſub ea qualitate confirmat, diſſimili autem mutat. Similes ſunt, Sol, Iupiter, Mars, item Iupiter & Saturnus, item Luna & Venus, item Saturnus & Mercurius, item Sol & Mercurius, item Sol & Venus: diſſimiles autem, Saturno Sol & Luna, Ioui Mercurius & Mars, Marti Venus & Luna, Soli Luna, Veneri Mercurius, Mercurio Luna. Cum igitur diſſimiles ſunt in actiuis, fiunt paſſiuis pluuiæ, & temporum varietates in calore & frigore: cum in paſſiuis, venti & aëris turbationes ac turbulentiæ: cum in vtroque tempeſtates. Exemplum, cum Luna corporaliter applicatur ſtellis de natura Mercurij, mouebit lenes ventos: & ſi de natura Martis, tonitrua.

De motu Planetarum.

PLanetæ veloces motu, calorem augent: ſtantes autem, ſi calidi, calorem faciunt grauem, frigidi frigus, humidi augent pluuias, ſicci exiccant. Retrogradi omnes infrigidant, aut minus calefaciunt, præter Iouem, cum auctus fuerit lumine in oppoſito Solis exiſtens.

De abſidibus.

ABſidum mutationes ex Planetarum terminis ea faciunt quæ Planetæ. Velut abſis Saturni in Saturni termino, ſiccitatem & frigiditatem auget, peſtes, paucitatem frugum & animalium. Quanquam hoc magis ad abſidem Solis pertineat: nam cum abſis Solis fuerit in virgine, propter incommoda multa incipiet inhabitari pars auſtralis, & borealis fiet inhabitabilis. Cum igitur mutatio eſt ex ſigno, maior ſequetur aëris permutatio. Cum igitur Saturnus ſignificet frigiditatem ſiccitatemque & tempora, Iupiter calorem humiditatemque, ventos ac aërem, & plantas omnes, Mars calorem cum ſiccitate, ignemque ac lapides. Sol calorem & temperamentum in humore, ac animalia omnia. Venus humidum & temperatum calorem, & vim germinandi in omnibus quæ viuunt, Mercurius ſiccitatem leuem, coagulationemque ac varietatem temporum. Luna aquas & humorem omnem, temperatumque calorem: manifeſtum eſt, quod etiam abſides in vnoquoque loco ſignificent. Verum planeta, cum in abſide eſt, maiores effectus tardius operatur, in eius oppoſito celeriores minoresque, mediis in longitudinibus mediocres.

De comparatione Planetarum ad Solem.

PLaneta cum diſcedit ab occultatione vſque ad oppoſitum Solis, auctus eſt lumine: ab oppoſitione ad occultationem, diminutus lumine: cum verus motus medium ſuperat, auctus eſt motu cum minor eſt diminutus, cum recto agitur, retrogradus:

cum ſub Sole, combuſtus. Medij igitur motus planetarum, in die ſunt hi, ſecundum Ptolemæum. Saturnus par.o. mīn.2. Iupiter par.o. min.5. Mars par.o. mi.31. Sol par.o. mi.59. ſce.8. quod idem in Venere & Mercurio. Luna par.13.mi.10. Venus igitur & Mercurius cum ſunt diminuti motu, & vadunt verſus Solem, aut ſuperiores, verſus oppoſitum Solis, deſcendunt in paruo ſuo orbe, cum autem inferiores, recedunt à Sole, vel ſuperiores, ab oppoſito aſcendunt. Ex hoc itaque conſurgunt quatuor modi. Auctus igitur lumine ac motu calefacit, & ſalubrem reddit aërem ac ſerenum: diminutus lumine & motu, inconſtantem reddit aërem, infrigidat & humectat: diminutus lumine & auctus motu, exiccat multum & infrigidat parum: auctus lumine & diminutus motu, multum humectat, parúmque calefacit.

De ſitu.

PLaneta plures habet ſitus. Primo, quia vel eſt ſupra terram, vel infra, in angulo, in ſuccedente vel cadente, in loco forti ab anni reuolutione mediocri vel debili, in loco forti à coniunctione cum altero planeta vel debili. Cum igitur fuerit ſupra terram, fortius operabitur, infra lenius in omni caſu. Item ſuper terram, auget calorem pluſquam frigus: ſub terra non eſt tantum diſcrimen. In angulo auget effectus, & qualitatem eius celeriter oſtendit. Minus in ſuccedenti, parum vel nihil in cadenti, ab omni reuolutione. Cum Sol æquinoctium facit, in locis quadratis & oppoſitis, fortior eſt. Si cadat in locum alterius planetæ, effectum eius imitabitur. Idem in vnoquoque menſe, cum Luna Soli iungitur: nam tunc vide planetas, qui cum fixis aut aliis coëunt, maximè in angulis exiſtentes. Cum ad eas fixas Luna peruenerit, proculdubio fixæ ac planetæ opus imitabitur: ſic & reliquorum, ſed obſcurius. Concurſus igitur in vnoquoque menſæ Lunæ cum Planetis eſt duplex, vnus ad corpus eius, alter ad ſtellam, quæ illi erat proxima hora nouilunii. Cúmque planeta aliquando in anno iungitur alteri planetæ, conſidera congreſſum ad ortum vtriuſque: nam ſi ceciderint in eodem loco, vel quadrato, vel oppoſito, à loco congreſſus accidet permutatio in qualitate aëris, ſecus non.

De eadem ratione in genituris.

HÆc eadem fermè in genituris conſidera, & reuolutionibus annorum. Nam cum hoſtiles planetæ per locum oppoſitum, aut quadratum ſignificatoribus diſcurrerint, offendent rem quæ per ſignificatores gubernatur: vt per ſeptimum locum corpus, per Solis oppoſitum dignitatem, per Iouis oppoſitum ſubſtantiam, per Lunæ oppoſitum famam & actiones naturales. Et ſi fuerint amici ac beneuoli, erit contrarium: etſi directio bona ſit, & diſcurrant inimici per locum oppoſitum ſignificatori, non habebit donec prætererint, terminum totum illum, & interim erit in magno impedimento. Sic mihi Saturnus in leone obſtabat, quoniam opponebatur angulo decimæ: quia tamen dominatur in aquario, non deturbauit me, etſi fuiſſet Iupiter in capricorno, & medium cœli cancer, obtinuiſſem: quia cum Iupiter cancro dominetur, eſt etiam planeta bonus. Et eodem modo in reuolutione anni conſidera, quo in loco ſint Planetæ, & in hora coniunctionis genituram præcedentis, etſi aſcendat locus fortunatus, ille habebit bonum in ea ciuitate & patria: etſi ſit fortunatus locus reſpectu alterius loci, ille melius habebit in eo loco, quàm in patria.

Et ideo hic eſſet neceſſaria cognitio initij vrbium: generaliter tamen intelligatur de annua Solis conuerſione, quæ fit eo initium arietis ingrediente. Et non eſt poſſibile, vt effectus aliquis in hoc mundo fiat, vel in temporum mutationibus, vel in vitæ hominum curſu, vel fortuna, quin Sol aut Luna eadem hora, & horæ momento non ſint in loco àliquo principali, ſignificante effectum illum, vel connexo ſignificatori eiuſdem rei per radium ad vnguem oppoſitum, vel quadratum, niſi ſtella ei valde proxima impediat: nam tunc luminare, cum illam attigerit, illicò perficit. Impoſſibile eſt etiam, planeta cum fixa corporaliter coëunte, ſi Luna ibi aſpiciat, non illicò aëris qualitatem permutari. verum ſi in angulo fuerit, manifeſta erit hæc permutatio: ſi in cadenti obſcura. Ex his apertum eſt, ſapientem multum vtilitatis conſequi poſſe ex hac ſcientia, velut ex Medicina, circa ſanitatis conſeruationem, & ex Nautica, circa nauis ſalutem, cum Aſtrologia ſit vndequaque ſcientia naturalis.

LIBER

LIBER

De prouidentia ex anni conſtitutione.

INTER Reliqua munera quæ Deus Ope. Maximuſque mortalibus conceſſit, quæ quamplura ſunt, ac præſtantiſſima, illud prorſus diuinum atque incomparabile eſt, quo ea quæ futura ſunt humanæ prouidentiæ ſubiecit: ſeu in actionibus noſtris per prudentiam, ſeu in naturæ caſibus per tot artes, inter quas primum ferme locum medicina ſibi vendicat. Etenim ex anni conſtitutionibus qui futuri ſint mor-morbi, quanti, quando, vbi, quam pernicioſi, & quibus in ætatibus, temperaturis, viuendi conſuetudine, ſexúque, præſcire licet. Quorum auctor atque inuentor, mortalium decus Hippocrates, niſi multis iam annis illius ſcripta latuiſſent, tam claram ac perſpicuam doctrinam nobis reliquerat, vt nihil deſideraremus. Iam primùm nunc annus trigeſimus octauus abſolutus eſt, ex quo opera ac diligentia Aldi Manutij ciuis Romani factum eſt, vt Italis Europæiſque omnibus Hippocrates reſtitueretur. Vt nil mirum ſit, ſi tam breui tempore res quæ iam in deſuetudinem abiectat, reſtitui non potuerit. Accedit, quòd quæ Hippocrates ſcripſit cum in Theſſelia vltimò, antea in Coo eſſet, non ita ad vnguem quadrare noſtris regionibus potuerunt. Verùm neque tantum diſcrimen eſt locorum, vt poſſit impedire diuinationem, ſiquidem non tam Hippocratis dicta (quæ fateor eſſe propria magis) quàm illius rationes, quæ toti orbi ſunt communes, expendere oportet. Quæruntur igitur hæc: Primùm, quales natura morbi fuerint, qui humanum genus anno præterito vexarunt, & vnde proceſſerint: quíque etiam nunc magis vigeant, & quinam futuri ſint eiuſmodi, à generalibus cauſis procreari. tum verò etiam in omnibus his temporibus duo alia communia: ſcilicet quæ loca magis minúſve obnoxia, & quæ varietates morborum, & generis, & magnitudinis ratione: tum verò & illud tertium, in ſingulis temporibus an contagium ullum accedat. Quibus pro coronide adiicitur, quanto tempore timendum ſit ab huiuſmodi generalibus conſtitutionibus.

1 Morbi præteriti cuius ſpeciei fuerint.
2 Morbi præteriti quibus in locis maximè, & quæ cauſa propria.
3 Morbi præteriti an contagioſi.
4 Morbi præſentes quales, & cuius ſpeciei.
5 Morbi præſentes quibus in locis cauſas proprias habent.
6 Morbi præſentet an contagioſi.
7 Morbi futuri cuius ſpeciei.
8 Morbi futuri quibus in locis quales vigebunt, & cauſa.
9 Morbi futuri an contagioſi.
10 Morborum generalis conſtitutio hæc quouſque perſeuerabit: & qualis ſcilicet, an mutabitur.

Digeramus ergo ſingula, & fient decem Capita. Vt verò cauſam reddamus omnium, auctoritate & ratione, tum experimento vtendum eſt. Auctoritatem ex Hippocrate ſumemus. Ergo cum poſteriores non ſolùm his quæ Hippocrates tradidit, nihil addiderint: verùm neque illa quæ tradidit, plenè ſint aſſecuti: dico Galènum, Aëtium, Paulum, Raſim, & Abenſeni, ſeu Auicennam: liquet, ex Hippocrate omnia deſumenda in hoc caſu eſſe. At hæc quidem Hippocrates tractat in libris Epidemiorum, & tertia Aphoriſmorum, & libro de Aëre aquis & locis. Videndum eſt igitur, cum ex libro de Aëre aquis & locis, ac tertia ſectione Aphoriſmorum ſatis conſtet, eos eſſe legitimos, de libris Epidemiorum, & in quibus maximè hæc tractatur materia, & qui ſint legitimi: & rurſus conſtat, tertium, inde primum, & præcipuè huic propoſito perutiles eſſe, & etiam legitimos: in cæteris ſeptimum & quintum maximè ſpurios affirmat Galenus primo in ſextum Epidemiorum: quartum autem ſimilem primo & tertio, loquendi forma, ſed contemplatione valde inferiorem. Quam ſententiam confirmat tertió de Difficultate ſpirandi, & ſecundo de Diebus creticis. quanquam de quinto addubitare videatur, in eandem tamen deſcendit ſententiam. Quid plura? ex primo ſumemus tres conſtitutiones, ex tertio non habemus niſi vnam: ex ſecundo duas, prima & tertia ſectione: ex ſexto vnam, in ſeptima ſectione: ex quarto duæ, ſed valde imperfectæ; vt ſint omnes quæ ex Epidemiis (nam quintus & ſeptimus non habent conſtitutiones) nouem. Ex libro de aëre aquis ac locis, habentur ſex, è quibus ſunt quatuor illæ numeratæ in Aphoriſmis, & duæ aliæ additæ. Quamobrem cum plures ſint, & diligentius explicatæ, quàm in Aphoriſmis, ſufficiet illis vti. Appello autem conſtitutionem quotidianam, numerum dierum propè ſexaginta complectentem, quaſi vnam è ſeptem partibus anni: vt à Galeno ex Hippocratis ſententia in lib. de

Com. pri.

Cap. pri.

Cap. 4. in fine.

Pag. 2. & 3.

Pag. 7. in fine.

Septimanis, vt primo in primum Epidemiorum explicauit, conſimilem & æqualem, vel in primis qualitatibus tantùm: vel in ſereno & imbre, vel in natura ventorum: quorum omnium Hippocrates proponit exempla tertia Aphoriſmorum. Qualitatum quidem in eo, quando æſtas ſit veri ſimilis: ſerenitatis & imbrium in illo, ex anni autem conſtitutionibus quod in totum dixerim, ventorum vero aliquanto poſt in eo: Quotidianæ autem conſtitutiones Aquiloniæ quidem. Addemus inſuper conſiderationem à ſitu locorum ex eodem libro: & eſt quadruplex, vt etiam quæ eſt à ventis, & fient omnia ex quibus coniecturam accipere poſſumus, decem & nouem, excepto ortu & occaſu ſiderum: qui cum ſit communis, non ſunt rationes horum illis tribuendæ, ſed quatenus ſolùm augent aut minuunt. Hæc volui aſcripſiſſe, ne ſæpius repetendu, longiorem facerem tractationem: aut omittendu, fidem dictis non facerem.

Pag. 1. Com. primo poſt Proœmium.

Conſtat igitur, annum hunc præteritum habuiſſe æſtatem calidam, & ſiccam vehementer, adeo vt à Calendis fermè Maij ad medium Septembris, vix ter aut quater, nec copioſe imbres ceciderint. Quod etiam ex aſtrorum conſtitutione facilè intelligere poſſumus, quoniam Mars occiduus & borealis iuxta eclipticam, ab eo tempore ferme vſque ad finem Septembris, Soli aſſiduus comes fuit: & eum anteceſſit, ſub eius radiis. itaque quod ad primas qualitates attinet, haud dubium eſt. ex aſtris hoc pendère. Vnde Hippocrates: Cum enim temporum mutationes, & aſtrorum ortus ac occaſus obſeruauerit, quemadmodum ſingula horum eueniant, prænoſcet vtique & de anno qualis hic ſit futurus: hoc nanque modo ſi quis rimatus fuerit ac præcognouerit temporum occaſiones, maxime de ſingulis ſciet, vt plurimumque ſanitatem aſſequetur, & recta via procedet non minima artis ſuæ gloria. Quod ſi cui hæc diuinitus videantur, is ſi ab hac ſententia diſcedat, diſcet ſanè non minimam partem conferre ad rem medicam, ipſam aſtronomiam: ſed omnino plurimam, cum vnà cum temporibus & ventriculi in hominibus mutentur. Quod vero dicat Fracaſtoreus, cum multæ erraticæ ex eadem parte coierint, fieri morbos vagantes, & contagioſos: ſiquidem intelligit medio primarum qualitatum, rectè dicit, & cum Hippocrate & philoſophis: ſed ſi intelligit quod influant, hoc eſt ſolum dogma Aſtrologorum, quos pro nunc mittamus: quandoquidem ſufficiunt nobis præcepta Hippocratis ad veritatem eruendam. Cum ergo ex dicta conſpiratione Solis & Martis in Cancro, Leone & Virgine, ſignis æſtiuis, fuerit æſtas immoderate calida & ſicca, inde per diſceſſum Solis à Marte, facto Marte Orientali in Libra caſu ſuo, & aliis rationibus fuerit factus Autumnus immoderate humidus: & venti æſtiui fuerint Auſtrini, ſicci partim, & partim Vulturni: autumnales autem Cori & Thraſciæ, liquet grauem factam eſſe mutationem in corporibus noſtris. Et quia morbi ab aëre trifariam fiunt, primùm ſenſim ex conſtitutione aëris, vt tertia Aphoriſmorum (Æſtate febres

Lib. de Aëre & aquis & locis. pag. 2.

continuæ, & ardentes) cum enim calor eſt 21
immodicus, vt primo de Natura humana, generat bilem plurimam: quæ cum non poſſit regi à natura, putreſcit eius pars aquoſa, & accenditur, & humor inflammatur, & fit febris iuxta naturam temporis. Secundus modus eſt ex congenitis humoribus in priori tempore, velut in Aphoriſmo illo, Autumno morbi acutiſſimi: dicit Galenus, quia autumnus ſuccedit æſtati; in quo multi humores ſunt ſuperaſſati, ideo fiunt morbi acutiſſimi. Tertius modus è ratione, ſicuti dicebat Hippocrates in eadem particula, cum inquit: De temporibus, ſi quidem hyems ſicca & Aquilonia fuerit. Hæc cauſa multo potentior eſt aliis, quia corpus percellitur, & poſt ſecunda, inde prima. Sed dubitatur, an quando tempora contraria ſibi ſuccedunt, pariant morbos tunc? Et dicit Galenus in tertia Aphoriſmorum, quod non: imò potius intemperies corrigitur. Velut ſi hyems fuerit aquilonia, & frigida & ſicca, & ver auſtrale, calidum & humidum, dicit Galenus quòd erit ver illud temperatum & ratio eſt eſt ex verbis Hippocratis in libro de Aëre & aquis, huiuſmodi: Si verò hyems quidem ſicca ſit, & Borealis, ver autem pluuioſum & auſtrale, neceſſe eſt æſtatem febriculoſam fieri, & lippitudines inducere. Quum enim æſtas derepente accedat, terra humida facta à vernis imbribus: & ab auſtro, neceſſe eſt æſtum duplicatum eſſe, & à terra irrigua ac calida, & à ſole vrente: quum ventres in hominibus nondum conſtricti ſint, neque cerebrum reſiccatum. Non enim fieri poteſt, cum ver tale exiſtat, vt corpus & caro non humore fluida fiant, adeò vt febres acutiſſimæ in omnes irruant: maximè autem in pituitoſos. At dyſenterias par eſt fieri & mulieribus & viris humidioribus. Solum id reſtat dubitatione dignum, cur, ſi æſtas ſuperueniens madida ex vere terra ſufficit hæc gignere: quorſum adiicit in ſingulis coniugationibus vnum tempus, vt hic hyemem? qualiſcunque enim fuerit, omnino idem ſequi eſſet neceſſe. Hæc non diſputandi cauſa, ſed vt intelligamus perfectè rationem temporum. Præſupponit ergo Hippocrates primùm ſtatum, & non (vt Galenus) ſimpliciter interpretatur, non animaduertens ſequentia verba quæ ſunt hæc: Si verò hyems auſtralis & pluuioſa & clemens fuerit, ver autem ſiccum boreale & tempeſtuoſum, pituitoſis & mulieribus dyſenterias fieri veriſimile eſt propter naturam humidam. Vnde ergo humidum hoc in vere boreali ac ſicco? Dices, ex illo verbo Tempeſtuoſum. At non eſt ex textu, ſed quiſpiam addidit loco contrarij εὔδιος, quod eſt tranquilla ſeu clemens: 22
χειμέριον, id eſt tempeſtuoſum, cum in tertia Aphoriſmorum non adſit, nec Græcè, nec Latinè. Fuchſius autem ſolita temeritate etiã in textu Græco ſuſtulit εὔδιος, quod tamen adeſt, ſed nõ χειμέριον. Dico ergo: Vnde humidum illud, niſi ex copia cõgeſtæ in hyeme pituitæ? cũ neque in vere quod ſupponitur ſiccũ & boreale (ſic enim legi debet) neque in æſtate cũ ſit calida & ſicca, ſumi potuerit. Ergo Hippocrates duo tempora, nõ vnum (vt Galenus putat)

Text. 34.

Aph. 9. 3. partic.

Ab 11. ad 14. Aphoriſmorum.

Com. 11.

Pag. 7. in fine.

putat) ad prædicendum, de tertio præſuppo-nit. Quandoque ergo vnum tempus præſup-ponit, vt de illius morbis prædicar, velut ſe-

In princip.

cundo Epidemiorum : Carbunculi in Crano-
» ne æſtiui, pluebat in ardoribus aqua larga.
» Contingebat hoc per totum, & maximè ab
» auſtro:& oriebatur ſub cute ſanies.
» Quandoque ex duobus temporibus venatur tertium: ſemper autem primùm aſſumit æſtatem, aut hyemem, & ſequens autumnum pro æſtate, & ver pro hyeme, & pronunciat de futuro, vt in Aphoriſmis, & libro de Aëre & aquis, & ſecundo Epidemiorum. Quandoque aſſumit quatuor tempora, vt pronunciet de toto anno : velut in primo & tertio Epidemiorum. Sed in tertio non ſolum quatuor tempora aſſumit, verum quinque. Vt mirum ſit, quod in aliis locis duorum tantum meminerit. Videndum eſt igitur, quando velit tempora eſſe ſalubria, quando morboſa:& quando morboſa, quot tempora aſſumere neceſſe ſit:& poſt, qui morbi ex quibus temporibus fiant: demum applicabimus hæc propoſito. Et repetam, quod dixit Galenus tertio in tertiū Epidemiorum, ſtatum eſſe temporum alium naturalem, alium præter naturam, qui ſit cauſa morborum:& illum tribus (vt dixi) modis, ratione humorum præparatorum aliis temporibus, ratione propriæ intemperiei, & ratione ipſius mutationis. Cum vero conſiderauit duos annos, vt anni peſtilentis prædictionem conficeret, legere oportet tertium Epidemiorum ſub hoc ſenſu. Cum totus annus fuiſſet pluuius, & auſtrinus: id eſt calidiuſculus atque humidior, auſtrinis ventis flantibus ſed ita vt omnino tranquillus, & ſine ventis ſentiretur. Vt totum illud proponatur loco tituli, hoc modo, quod ab aliquo interprete factum puto.

Sec 3. — *Conſtit. 1. 2 & 3. in conſtitut. peſtilenti.* — *In proœmio.* — *3. in 3. Epidemiorum com. prim.*

Annus auſtrinus Pluuius, à ventis in totum ſilens.

» Cum paulo ſuperioribus anni temporibus
» ſqualores præceſſiſſent, ſub Arcturum flan-
» re auſtro, multum pluit. Autumnus nubilo-
» ſus, vmbroſus, largè pluit. Hyems, auſtri-
» na erat, humida, & lenis: multo poſt ſolis
» reuerſionem circiter æquinoctium aſpera
» erat extrema hyems : & iam ſub æquino-
» ctium Boreas ſpirauit & ninxit, non ita diu.
» Ver rurſus auſtrinum ſine ventis, pluit mul-
» tum, & continenter ad canem vſque. Æſtas
» ſerena erat, & calida, magni erant æſtus.
» Eteſiæ paruæ diſperſim ſpirarunt. Sub Ar-
» cturum rurſus ſpirante Borea, multum pluit.
» Cum eſſet totus annus auſtrinus, humidus &
» lenis, per hyemem ſalubriter quidem ege-
» runt, præter tabidos, de quibus modo ſcribe-
» mus. Ante ver, vnà cum frigoribus conſecu-
» tis, ſacri ignes multi. Et poſt peruenit ad il-
» la verba : Vere longè plurimos exercebant
» ſacri ignes, tenebanturque æſtate, & ſub
» autumnum : æſtate carbunculi multi, & pu-
» tredines. Cumque poſterius tempora compa-
raſſet inuicem, demum concludit hoc modo:
Omnibus quos ſupra deſcripſimus, ver erat
infeſtiſſimum, pluriſmóſque ſuſtulit : æſtas
» commodiſſima, pauciſſimique periere: autum-
no rurſus, & ſub Virgilias multi interie- »
runt τεταρταῖοι. »

Text. 30. *Text. 50.* *Text. 56.* *Text. 71.*

Vocant autem annum ex toto ſilentem, licet ſub Æquinoctio Boreæ, & Eteſiæ flauerint per æſtatem, quoniam cum eſſent venti ordinarij, & neceſſarij tamen, in primo addidit : Non ita diu. in ſecundo : paruæ diſperſim. » Liquet autem quod ab hyemis fine prædictionem incboat, & extendit ad autumnum. Vt ad totum annum deſit ſolum prima pars hyemis. Nec miraberis qui legis hæc: nam totus labor conſiſtit in caſtigando textum, vt exemplar habeamus purgatum à mendis. hoc autem quantis laboribus, quiſque intelligit qui expertus eſt, ex illa profunda caligine vetuſtatis eruere veritatem, & lucidam interpretationem. Sed iam ad rem veniamus. Quatuor ſunt genera conſtitutionum anni, tum partium eius: primum eſt extremæ ſalubritatis, de quo dicebat Hippoctates libro de Aëre & aquis & locis : Si ſigna fiant in aſtris orientibus & occidentibus ſecundum rationem: & in autumno decidant pluuiæ, & hyems ſit moderata, nec valde clemens, nec modum excedens in frigiditate vere verò & æſtate tempeſtive: intelligitur pro ratione conſuetudinis illius regionis, Romæ ſuo more, & Bononiæ ſuo, & Mediolani proprio. Quod ſi excedant ad humidum, illud deterrimum eſt inter ſimplices intemperies, inter compoſitas calida & humida. Deterior enim eſt humida quàm calida: quia humida per ſe, & humida & calida, & humida & frigida, facit morbos. Et hoc eſt quod dixit Hippocrates: Ex anni autem conſtitutionibus ſiccitates imbribus ſunt ſalubriores, & minus mortiferæ. Calor autem per ſe non facit graues morbos : nec etiam multum cum ſiccitate. Cum vero in omnibus quæ eduntur & bibuntur, calida & humida ſint optima, ſolus aër (quod natura vere, dum purus eſt frigidus ſit, & ſiccus) cum fuerit calidus & humidus, peſſimus eſt : aut enim huiuſmodi vaporibus plenus eſt, aut ſubſtantia eius (quod vix accidere poteſt) corrupta eſt. Humida ergo, & calida aëris temperies, peſſima eſt inde humida & frigida: aut humida ſimpliciter, poſt calida: vel calida & ſicca : inde optima eſt frigida, & ſicca moderata. Nam cum aër ſit ad temperandum calorem naturalem qui eſt humidus, & turbidus ob excrementa, optimus eſt qui eſt frigidus & ſiccus moderatè, & purus valde. Dixi moderatè, quia nimis immoderata intemperies mala eſt, & exceſſus exiguus in qualibet qualitate non poteſt parere morbos. Propterea dixit Galenus, cum conſtitutio parum variat à naturali ſtatu, non fiunt morbi : & maximè ſi ad ſiccum vel frigidum. Conſiderare etiam decet, quod dicebat Hippocrates libro de Aëre aquis & locis, in cognoſcendis futuris ac natura præſentium, ſtatum anni: ſcire oportet ſitum, & rationem victus. Status anni duplex, naturalis & præternaturalis: ſitus conſtat ex poſitione ad ventos aquarum natura, & loco elato vel humili, terra arenoſa, monte, fluuiis, littore maris, boream prope aut auſtrum. Scire etiam expedit, qui morbi ab vnaquaque qualitate

Pag. 2. — *3. Apho. 15.* — *Pag. pri.*

dominante fiant hos docuit Hippocrates ter-
Tex.3. & 4. tia Aphoriſmorum. Demum cur, cum aliquæ
conſtitutiones peſſimæ fuerint, velut ſecun-
do in primum Epidemiorum, cum dixiſſet
quòd hyems Aquilonia, imbres multi, lar-
gi, magni, poſt brumale ſolſtitium Aquilo
multum ſpirabat, ningebat, pluebatque
plurimùm, & continenter, & reliqua ni-
Text.5. hil tamen dicit accidiſſe inſigne circa mor-
bos, quinimo ſubiicit: Cum totus annus
fuiſſet frigidus, & humidus, & aquilonius,
per hyemem commode fere ſe habebant.
Pag.5. Cum ergo tempus fuerit peſſimè diſpoſitum,
id eſt vehementer pluuioſum & calidum,
tunc ſtatim & in ipſo tempore accident
morbi quod dixit & in ſecundo Epidemio-
rum: Carbunculi in Cranone. Tertium ge-
nus conſtitutionis eſt, cum fuerint duo tem-
pora ſimilia, & dat duo exempla Hippocra-
tes libro de Aëre aquis & locis, dicens in
primo: Si æſtas pluuioſa ſit, & Auſtro mul-
tum perfletur, ſimiliſque ſequatur autumnus,
neceſſe eſt hyemem turbidam eſſe, & his
qui pituita abundant, & his qui quadrageſi-
mum annum exceſſerint, febres ardentes fie-
ri veriſimile eſt: qui verò bile abundauerint,
lateris & pulmónis inflammationes. Secun-
dum exemplum eſt huiuſmodi: Si neque ſub
cane, neque ſub arcturo pluuiæ ſint, autum-
nus autem Borealis, & ſiccus, confert pi-
tuitoſis, reliquis autem infeſtiſſimum eſt hoc
tempus. Quartum genus eſt, de quo eſt nunc
dubitatio, cum tempora à natura ſua eua-
riant. Solum reſtat vt doceam, quare cum im-
moderata ſunt tempora, nonnunquam homi-
nes tamen per tempus ſani degunt, & hoc
Com.5. maximè per hyemem. Duæ ſunt cauſæ (qua-
rum vnius apertè, alterius obſcurè meminit
Galenus ſecundo in tertium Epidemiorum)
aperta eſt, quòd cum tempora variant, ſed
tamen vergunt ad naturalem temperiem, vt
hyems iuſto frigidior & humidior, æſtas cali-
dior & ſiccior, autumnus imbriferus, tunc
corpora quædam contraria ſcilicet temperie
affecta, melius ſe habent: reliqua paulo dete-
rius, vt in eo caſu ſub obſcura quæ vergunt
15 in hyemem, & ad frigidam, quia frigiditas
aëris iuuat ad ſalutem: tum primùm, quia ro-
borat calorem naturalem (prima Aphoriſ-
morum: Ventres hyeme & vere natura cali-
diſſimi) tum quia humores congelat, & con-
gelando ſiſtit fluxiones: tum quia prohibet
putredines, quòd rarò afferunt morbos in ea
autem conſtitutione ambo hæc iungebantur:
ideò quamuis eſſet immoderata, non appa-
ruerunt interim morbi violenti, neque multi.
Ex quo ſequitur, quod licet ob cauſas tales
non ægrotauerint, neque ſtatim, neque per
hyemem, ſeruatis tamen humoribus pluri-
bus & prauis per hæc tempora, ſuccedente
vere & æſtate, & reliqua parte anni morbi
plures ac violenti aduenerunt. Ex hoc etiam
patet, quod Hippocrates refert cauſam to-
tam morborum in annum præcedentem, &
non indiguit explicatione qualitatis tempo-
rum, in quo morbi ipſi acciderunt: quoniam
ſufficit natura temporis conſueta paratis hu-
moribus ad progignendos morbos: quod de-
clarauit in libro de Aëre aquis ac locis, loco
iam adducto, cuius eſt initium: Si vero hyems
quidem ſicca ſit. Etſi quis obiiciat, Non-
ne poſſet ſuccedere aliquid, quod augeret
aut minueret hoc? Reſpondeo, quod ſi ſuc-
ceſſiſſet, & fuiſſet magnum valde, tunc com-
memoraſſet illud Hippocrates: Velut æſtas
frigida. Sed ſi non eſt tantum quod poſſit
euertere naturam propriam temporis, tunc
non eſt in conſideratione, cum iam adſint
efficiens temporis, naturalis temperies,
& materia humoris, ſcilicet congeniti
prioribus temporibus. Itaque liquet,
quàm difficilis eſſet hæc ratio: & quod
perſonati iſti medici fœdant artes, dum pro-
nunciant de rebus difficillimis, tam leuiter
eas tractantes. Ideo nunquam rectè pronun-
ciant de rebus. Vt vero de ſingulis locis dica-
mus, fieri non poteſt primùm, quia opor-
oporteret ſingulas vrbes adiſſe, & ſitum ea-
rum ſpectaſſe; deinde, quod cum cauſæ ge-
nerales ex aſtris ſint eiſdem, & ſitus loco-
rum diuerſus: igitur neceſſariò effectus erit
diuerſus. Et vt inquit ille,

Limus vt hic dureſcit, & hac vt cera lique-
ſcit,
Vno eodémque igni, ———

Propter hoc ſatis erit, ſi dicam de Roma: Strabo Geograph.lib.5
excuſatum tamen me habebunt, quod Ro-
mam non viderim, ſed ſi vera eſt imago an-
tiquæ & nouæ vrbis: Auentinum montem
habet ab occidente & meridie, Cœlium à
meridie, & Almum fluuium, aquamque
Crabram, Palatinum montem in medio fer-
mè, ſed partis magis cultæ à meridie: Tybe-
ris totus ad occidentem poſitus (etſi pars ſit
vrbis, non enim me latet, quæ Tranſtiberi-
na dicitur) à ſeptentrione fertur ad meri-
diem, vnde 20. fermè M. P. in mare ingre-
ditur. Eſquilinus & Quirinalis ad orientem
ambo poſiti: Tarpeius autem & Capitolinus, Lib.4.c.7.
partes Saturnij montis (vt auctor eſt Philan-
der Caſtillioneus, Romanus ciuis) ad ſepten-
trionem & occidentem partis magis frequen-
tatæ: magnitudinis autem reſpectu, ad me-
dium poſiti ſunt. Viminalis prope aggerem
Tarquinij Superbi. Liquet ergo, intercur-
ſantibus tot collibus, ventos, ne latè pro-
deat, impediri: ipſoſque ob id acutius feri-
re, velut ſolent & gladij. Tum verò circiter
horam æſtus, ſcilicet diei, nonam, vt late-
rales morbi facillime excitentur, & pulmo-
niæ. Ipſum quoque ſolum metallicum eſt, vn-
de exhalant vapores praui, & aquæ puteo-
rum corrumpuntur, argumento improbita-
tis terræ: & ipſæ (prætereo quod inutiles)
exhalant perpetuos vapores, cerebro, cordi,
pulmonibus ac pectori inimicos. Ipſa Tybe-
ris aqua praua admodum, licet ſecus aliis vi-
deatur. Diligenterque animaduerſum ab eru-
ditò medico, memoriæque mandatum; cum
plures excipiat fluuios, quorum aluei & ripæ
terra colorata conſtant, metallicam illis fa-
cultatem ineſſe. Quamobrem tametſi li-
mus & puluis mora petat fundum, etiamſi
decem annis maneat, nunquam ſpoliari po-
teſt metallica facultate: quæ etſi perexigua
ſit, cum omnia metalla imperfecta noceant
pectori (ob ſulphuream vim) & ventriculo
iecori ac renibus, illa quod hydrargyrij ſa-
piat

piat vim, hi quod terræ: neceſſe eſt amnis illius aquam eſſe inſalubrem eſt etiam à ſeptentrione poſita, vt dixi, in qna parte cruda neceſſar.o eſt. Vnde ex hoc liquet, non ſolùm Tyberis, ſed cuiuſuis fluminis magniaquam, præterquam Nili, eſſe malam: quòd magna flumina omnia, vt Padus & Iſter, multos recipiunt fluuios. Dixi, Nilo excepto. is enim purus è montib. ſuis fluens, vix vnum aut alterum excipit fluuium, excoctus candentis ſideris radiis fertur in mare. Itaque Roma ad occidentem & ſeptentrionem ſita eſt, vt Felſina ad ſeptentrionem.nanque Apeninnm à meridie habet, qui cum excurrat in latera, ab oriente etiam & occidente byberno tecta dicitur. Quamobrem eum duobus modis vrbes ad regiones comparentur, ſitque hæc vtroque modo ad Boream ſita, ſcilicet contecta à tribus partibus aliis, & prona ex meridie, ae pendula quaſi in Boream; neceſſe eſt, byemalem illam babere ſitum, & aerem craſſum. Licet egregij medici qnidam aliter perſuaſerint. Indicio etiam eſt, quòd ſolum bituminoſum eſt: hoc enim à nobis declaratum in libris de Subtilitate. *Plin. lib. 3. cap. 6. & cap. 16. cap. 36.* Qua propter & aquæ puteorum prauæ ſunt, & exhalatio corrumpit aerẽ, vt de Roma dictum eſt. Aqua verò Rheni necipſa ſalutaris, cruda, & quæ calculos in renibus, & vrinæ impedimenta gignat.

Sec. prim. com. prim. in fine. Itaque vt ad rem redeam, de Roma ſolùm dicturus ſum, cuius exemplo ſingularium vrbium ſtatum intelligere licet. Illud tamen admonens, cuius Galenus meminit in primo Epidemiorum: cum natura loci conſtitutioni fuerit ſimilis, adiuuat ad morbos procreandos. Velut Cranon Auſtrina ex conſtitutione deterius affecta eſt, quòd in valle eſſet, & Auſtrinis ventis expoſita: ita Roma à calida & humida conſtitutione plurimùm læderur. Calida enim & humida, in calido & humido loco, dicit Galenus, maximas putredines, ſtatimque concipiunt. contrà Thaſus Boreæ, & in edito expoſita. Ita Bononia frigida & humida eſt: eſt enim Boreæ, ſed in valle expoſita. Cum ergo fluxiones fuerint ex cerebro in thoracis partes, id fuit conceptis longo calore ac ſiccitate hu-

Libro de Glãdulu, pag. 2.

,, moribus tenuibus in capite, ſiquidem (vt
,, dicebat Hippocrates) caput ſuprà ſitum eſt
,, cauum ac rotundum, humidum ex reliquo
,, corpore contrahens, & corpus ſimul vapo-
,, res omnis generis ſurſum in illud mittit, quos
,, caput rurſus infrà demittit: non enim immo-
,, rari ac manere poteſt in quod influit, non
,, habens vbi ſedem firmet, niſi ſanè caput
,, ægrotet: tunc enim non remittit, ſed iſthic
,, retinet. Poſtquam verò attractionem remi-
,, ſerit, fluxio vergit in glandulas, & nullam
,, moleſtiam affert: donec pauca & moderata
,, fluxio fuerit, & ipſæ glandulæ validæ extite-
,, rint. ſi enim multa & acris extiterit, mani-
,, feritque acris & glutinoſa, inflammatur &
,, intumeſcit, atque ſic collum diſtenditur, &
,, ad aurem progreditur. Et quarto de morbis:
,, Caput vt cucurbitula corpori incumbit, &
Pag. 3. quod ingeſtum eſt, cum ipſo corpore, ex
,, ventriculo ad ſe trahit: intelligens vapores.
,, Cum ergo materia illa hoc anno immoderato

ex calore & ſiccitate aſcenderet, vt in mundo bic inferiore ad ſuperiores partes, vnde qui libet prudens vir largos & continuos imbres expectabat: vt etiam poſt quoſcunque cometas omnes enim cometæ immoderatas ſiccitates primùm, poſt autem largos imbres decernunt: vnde qui dicunt, cometas parere ſiccitates, vera dicunt; & qui pluuias & imbres, etiam vera dicunt; ordine enim certo & ſiccitates primùm longas, & ob id neceſſariò largos etiam imbres: & ob id rurſus neceſſariò morbos communes, de quibus ſuo loco dicam, non ſolùm prænunciant, ſed etiam faciunt: & inde mortem potentiorum & regum: propter id (quod dicam aliquando, neque enim hic eſt locus) expectare oportebat in hominibus hanc collectionem, ſcilicet ſeroſorum homorum, & tenuiorum in capite, & bilioſorum exuſtorumque in toto corpore. Ergo facta collectione, dicit Hippocrates, vel retinentur, vel dimittuntur: ſi retinentur, vel putreſcunt, vel non putreſcunt: ſi non putreſeunt, dicebat ſexta Aphoriſmorum, fiunt melancholiæ, aut apoplexiæ, aut cæcitates, aut conuulſiones, aut furores. Hi morbi ergo verè expectandi ſunt, & maximè comitiales in pueris, & furores in adultis, & apparuerunt iam aliquot. Verùm magis hi qui fiunt ob putredinem, lethargi & phrenitides. licet enim per humidum autumnum, vt dicam, facti fuerint morbi ex fluxione illis tamen quibus non fuerunt fluxiones, incumbit periculum ne materia retenta fiant morbi de quibus dicemus. In vniuerſum ergo hac æſtate non erunt expectandi multi morbi, quia licet concurrerent è tribus cauſis quæ pariunt morbos præſentes, in conſtitutione ſcilicet tranquillitas à ventis magnis, per quos aer non ſolùm à vaporibus purgatur, ſed etiam temperatur à qualitate maximè frigida, & adeſſet immoderata & perſeuerans intemperies calida & ſicca: deerat tamen tertia conditio, ſcilicet quòd eſſet intemperies calida & humida, cum fuerit ſicca. Ergo hac æſtate, præter febres ardentes aliquas & tertianas (morbos tempori conſuetos) & ſporades, non fuerunt morbi comunes. At in autumno fuerunt pluuiæ multæ, unde neceſſarium erat vt fierent fluxiones, non morbi in capite, quia non poteſt contineri diu multa materia. Sed animaduerte, quia illæ fluxiones debuerunt eſſe hyeme, non autumno: quia, vt dixi, duo tempora ſaltem requiruntur ad præparationem; ſed quoniam tam immoderata fuit vtriuſque temporis intemperies, & æſtatis calida & ſicca & diuturna, & autumni humida, non potuit tanta materia, & tam tenuis, diu contineri, qoin confertim flueret ſub fine autumni, & magis in ciuitatibus humidioribus nec calidis (vt Mantuæ, poſtmodum Felſinæ: ſunt enim vrbes valde humidæ, & humidioris victus) quare neceſſe fuit fluxiones fieri. *Pag. 5.*

In autumno igitur neceſſe fuit fluxiones *Pag. 3.* fieri, at fluxiones è capite (dicebat Hippocrates libro de Locis in homine, & clarius in libro de Glandulis) ſunt ſeptem: tres dicit conſpicuæ, ad nares, aures, oculos: qua-

mor occultæ, ad pectus, ventriculum, venas, & ſpinam. Videamus ergo, ad quas partes debuerit eſſe defluxio. Et clarum eſt, quòd cum materia eſt mediocris in multitudine, & temperata, tunc regitur à natura, & mittitur per loca minus periculoſa: ſcilicet nares: pòſt aures, inde ad oculos. In his ergo quibus caput erat robuſtum, facta eſt fluxio ad hæc loca & mihi fluxit ad aurem dextram adeò copioſa, vt timuerim de ſurditate: quia ſum iam ſenex & his diebus per Padum veneram, atque ob id natura non potuit mittere per nares, quod erat optimum auxilium: quanquam non leuis pars per eas etiam fluxerit, & aliquid etiam ad ventriculum. Neque fieri poteſt vt quiſquam, cui probè fluxerit materia per nares, perierit. At verò qui materiam multam congeſſerunt, aut prauam, aut imbecilles fuere, his neceſſariò ſeroſum illud fluxit aut ad ventriculum, aut ad pectus, aut venas, aut ad ſpinam. At fluxio ad ventriculũ mitior eſt inter interiores, ſicut ad nares inter manifeſtas. Quæ igitur multa eſt, & mala, fluxit aut ad pectus, aut ad venas: quæ ad venas, facit morbos laterales, & pulmonias, & præfocationes, quæ citò interimunt: dicebat Galenus cum Hippocrate tertia Aphoriſmorum. Et hoc, dicit, accidit maximè ſenibus: vnde plures ſenes quaſi repentè interierunt. Et in hoc medici plerique aberrauere, eas fluxiones exiſtimantes eſſe ex earum genere quæ poſſent per tuſsim expurgari & laborabant cum bechicis medicamentis, fruſtra vexantes naturam, & non parùm nocentes. Et ex ſimili morbo cum periiſſet nobilis Cæſar Brippius Mediolani, quòd ſerò aduocatus eſſem, diſſecuimus illum: & inuenta eſt ſanies multa in vinculo quo iecur annectitur coſtis: & non erat pus bonum, ſed liquidum: & ſuperuixerat plus quadraginta dieb. cum hoc morbo. Et ſimiliter diſſecuimus Petrum Caſatum, puerum quatuordecim annorum, qui obierat extra vrbem, & ideo non potui illum inuiſere dum eſſet æger: & quoniam erat diues valde ſupra quadraginta millia coronatorum, ſuſpicabantur de veneno: & inueni in pulmone ſaniem tenuem à latere dextro, quæ eius partem exederat: & pronunciaui, quòd non perierat ex veneno, ſed ex fluxione, ſicut primus. Et aderat huic ſpectaculo Gabriel Cuneus, chirurgus egregius, & qui diſſecuit. Dicam autem quod etiam accidit Comiti (hæc eſt Longobardiea poteſtas) Aluiſio Gonzaghæ: ad quem cum vocatus eſſem quarta die, prædixi, non ſuperuicturum vltra ſeptimã. Itaque mortuus eſt ſexta die veſperi. Et nos (eramus enim quatuor medici) diſſecuimus illum, inuenimúſque non eſſe abſceſſum: ſed omnia vaſa pulmonis ex triplici genere magis tamen aſperæ arteriæ rami erant, pleni ſanie ſimili lacti, adeò vt nullus adeſſet prorſus ſanguis & huic diſſectioni, tum etiam primæ, adfuit Melchior medicus eruditus. Quid plura? Fluxio illa non erat vt duæ priores, ſed pulmonia mendoſa. Quo genere morbi mortuus eſt, qui vice legati fungebatur olim, Daniel Rizius Venetus, vir egregius, apud Inſubrum præſidem; ſed illum non diſſecui. Differt hic morbus à pulmonia, quòd abſceſſus non eſt. Hac etiam æſtate ad finem diſſecui puellam tredecim annorum nobiliſſimam, quæ cum eſſet prædiues, ad ſexaginta millia coronatorum, & vnica matri ſuæ ſuſpicantes de veneno, ob magnitudinem patrimonij, cum non potuiſſem adeſſe ægrotanti, aduocatis à me in re tanti momenti octo aliis medicis, cognoui illam ex defluxione repentina obiiſſe, non ex veneno, atque ita omnes medici in vnum conſenſerunt. Erat enim puellæ morbus iamdiu in capite, & ſuppreſſa purgatione per v'cera, nec aduenientibus menſibus, correpta febri, cum alioqui non videretur grauiter ægrotare, imò contenti fuiſſent duob. familiaribus medicis, repentè tanquam ſiderata interiit quo caſu perculſi, ſuſpicabantur de veneno. Omnes autem huiuſmodi fluxiones neceſſariò adducunt febrem æſtuoſam, non tamen ardentem, nec valde ſiticuloſam: quoniam materia, vt dixi, putter propecor, & implet vacuum pectoris, & eſt humida, & cruditatibus permiſta: demittit autem cerebrum in pectus, propterea quòd guttur non eſt contectum, & eſt eregionè, libro de Locis in homine. *Pag. 5.* Sunt autem morbi cerebri violentiſsimi atque acutiſsimi, nec non lethales, ac difficilis ſanationis, vt dicebat in libro de Sacro morbo. *Pag. vlt.* Et illius fluxiones ad pulmones & pectus procliues. Vnde in libro de Carnibus: *Pag. 6.* Similiter etiam „ vbi cerebrum ipſum de ſeipſo plurimùm liqueſecerit, in palatum, & fauces, & pulmonem, ac reliquum ventrem. Cognoſcunt autem hoc homines, & ex capite deſtillare dicunt. deſtillat autem & in reliquum corpus. „ Mors autem contingit in ſenibus ob imbecillitatem, & quibus pectus anguſtum fuit, & immoderatis in ratione victus, plerique tamen euaſere. Sed cur magis Romæ & Mantuæ plures perierint? Mantuæ, materiæ copia occidit: eſt enim inter paludes, Eridano etiam proxima Romæ verò, & multitudo ob Tyberim & alias aquas, & auras pernecantes, & ſoli & aquarum quæ in puteis ſunt corruptionem. Atque hæc de autumni, & initij hyemis ſtatu, ſeu conſtitutione communi morboſa. Quo ad cauſas primas, liquidum eſt, fuiſſe aëris intemperiem vtriuſque temporis contrariam, ex ſiderum maiorum ſitu: proximas autem fluxiones omnibus è capite, ſed diuerſas, per venas intimas perniciosiſſimas, & citò pernecantes: per communes venas, vnde abſceſſus pectoris, pulmonis, & partium circumiacentium: per palatum, ex quibus peripneumoniæ mendoſæ, & catarrhi, deſtillationéſve cum tuſſi: ad dentes præterea, aures, atque huiuſmodi: ad partes externas, vnde multi vexati ſunt dolore pectoris & dorſi. Et ita fuerunt quinque generum: ſed prima tria ſolum cum vitæ periculo, reliqua duo omnino ſine periculo: & quòd ſenes, mulieres, pituitoſi magis fuerunt in vitæ periculo, quàm viri robuſti, exercitati, bilioſi: & quòd adueniente hyeme valida ceſſauit. Et cur etiam loca humidiora prius occupauit: loca autem vbi aër eſt deterior, magis vexauit, atque ibi plures peremit. Quodque paucos viros inſignes:

inſignes: nam cũ cauſa morbi ſit, vt dixi, cum cerebrum, qui cerebrum habent validum, non ſunt obnoxij talib. morbis qui à cerebro originem ducunt; at viri inſignes armis, literis, prudentia & negociatione, validũ omnes habent cerebrum, ideo in talibus conſtitutionibus pauci pereunt, ſed vilis plebs. At ſi iecur & ventriculus, euadunt viles, pereunt inclyti viri: vt in febribus maculoſis. Si verò cor, omnes ſunt in diſcrimine: vt in peſte quanquam in hoc diuites ſint ex accidenti ſecuriores. ſcilicet ob commoda,

Reliquum eſt vt dicam, an morbi iſti contagioſi ſint? Ignoſcetis, ſi paulo longior hac in parte fuero, quam nemo alius explicauit, aut etiam intellexit: tum maximè, quod ex horum intellectu multa & præclara deducuntur, quæ ad curationem tum generalem, tum ſingulorum pertinent. Et quoniam non ſoleo quicquam bis repetere, ea ſolum commemorabo quæ in libro de Venenis, quem diebus iſtis conſcripſi, vt in hunc libellum referrem prætermiſi: reliqua in libro illo, ſi quis volet diligentius rem hanc ſcire, inueniet. Cauſa, quòd ſit contagium, omnibus medicis incognitum eſt: quòd cum duplex illud ſit, præſentes medici vnum tantum genus, quod conſuetudine contrahitur, norunt: quod ex aëre, non ſciunt. Antiqui contrà, quod ex aëre contrahebatur, cognoſcebant: quod ex conſuetudine, ignorabant. At vt quis verè ſciat quid ſit vtrunque oportet vt vnum ad alterum comparare norit: at hoc per ſe inuenire non poſſunt: ab antiquis, qui alterum genus ignorabant, diſcere non potuerunt: propterea ignorant. Et vt id non ſine cauſa dixiſſe videar, Hieronymus Fracaſtoreus (vir noſtra ætate inſignis, & præter medicinam, etiam in Mathematicis rebus ſubtiliter exercitatus, & huic negocio totus intentus, vt qui tres libros in hac materia luculenter ſcripſerit, inſcriptos de Morbis contagioſis) ne vmbram tamen contagij aſſequi potuit: cum tamen ex ingenio proprio multa inuenerit, atque in libros illos retulerit, & vera, & non aſpernanda. Doleo tamen. quòd multi quæ hic ſcribuntur, cum non viderint librum de Venenis, cogentur potius his credere, quàm vt demonſtratione (quod mei eſſet muneris) perſuadeantur. Sed quando liber ille iam à me ſit abſolutus, & cum Aphoriſmorum Commentariis proximè proditurus in lucem, hæc tanquam alibi demonſtrata ſubiiciam. Ergo cum omnes morbi communes à re aliqua communi proficiſcantur: quatuor autem nobis tantum ſint communia, Cœlum, aer, aqua, & terra: cœlum autem non niſi per aerem agat, etiam teſte Ptolemæo: terra autem communis dici non poſſit, quoniam immobilis ſit: conſtat, contagium commune non niſi ab aere vel aqua

Prim. quadripartit. c. 2. in pr. ſen tex. cap. 10 Tex. com. 4.

contrahi poſſe quod etiam teſtatur Hippocrates ſecundo de Humana natura. Ergo de aere dicatur, quandoquidem multa breuitatis cauſa omittere cogor. Si igitur ille cauſa ſit morbi, cum maxima in copia hauriatur à nobis die noctuque, & per aſperam arteriam à corde & pulmone, & per nares & palatum à cerebro, hauddubium eſſe poteſt, ſi inſignem prauam aliquam qualitatem haberet, confeſtim nos interituros. Propterea dicebat Curtius, ſed pauci illum intelligebant: Malle ſe habere prauum aerem, quàm prauas aquas: quia aeris prauitas vbique adeò exigua eſt, vt facilè emendetur, aquarum non ita. Cum ergo prauitas non poſſit eſſe niſi admodum exigua, neque etiam magnas corruptiones efficere poteſt. neque enim magnitudine qualitatis interficere poteſt, ſed diuturnitate temporis totos corrumpere humores, atque ita occidere. Si ergo hoc non niſi longo tempore, quanto minus in breui? Porrò aquæ, & per ſe ebibitæ, graues noxas inferre poſſunt, & quòd, vt dictum eſt, exhalatione aerem corrumpant. Idque videre licet in hyeme, cum tanquam fumus aſcendant, & perpetuò, & multus ab vnoquòque puteo: neque credendum eſt, quòd æſtate ob frigiditatem non exhalet vapor ex aqua, cum calidior ſit aqua æſtate quàm hyeme, etſi non videtur. Cauſa eſt aer calidior, qui illam diſſipat: ſicut etiam reſpirationem videmus hyeme, non æſtate, eandem ob cauſam. Sed intemperies hæc aëris cum fuerit manifeſta, & ex primis qualitatibus, non eſt contagioſa: cum verò aliquam qualitatem corruptionis habet, neceſſariò eſt contagioſa: vt declaratum eſt in libro de Venenis. Si ergo aer eſt per ſe contagioſus, & qui reſpiratur ab ægro habet contagium, & morbi, & commune: ſequitur vt cuiuſuis morbi communis, qui non ex primis ſit qualitatibus, natura contagioſa ſit ſi quis cum ægro verſetur diutius atque id primum. Secundum, cum declaratum ſit, morbos qui ſunt circa pectus, ob reſpirationem maximè & celerrimè eſſe contagioſos, vt morbos laterales, & pulmonias: horum omnium quicunque occidunt ſine phlegmone, ſunt magis contagioſi, quia per ſolam qualitatem parentem contagii interimunt. Ergo peripneumoniæ non veræ, in hoc caſu peſſimæ erunt: & febres quædam præfocantes, & aliæ hecticis ſimiles. Cum verò vt dictum eſt, qualitas hæc praua, neceſſariò ſit exigua: ſequitur, vt contagium quod ex conſuetudine contrahitur, exiguum ſit, nec efficere poteſt quicquam effatu dignum: quia ferme tota vis eſt in ambiente. Quòd etſi multi inuiſendo ægros & proximos & notos pereant, id contingit potius ex timore quàm ex contagio & ob hanc cauſam medici pauciſſimi ex peſtilentia communi moriuntur: ex ea verò quæ ſit per conſuetudinem, omnes fermè, ſi inuiſerint. Et ideo antiquo tempore etiam Hippocrates & Galenus inuiſebant in peſtilentia ægros, ſine diſcrimine. Animaduertendum eſt circa duo: Primùm, quia dixi, quód aër non poteſt eſſe valde prauus vnquam, ſed exiguam neceſſariò habet qualitatem, quòd regula hæc vera eſt de aëre libero & quieto nam aër ſpecuum, qui repentè occidit, & ſepulti frumenti, & ſepulchrorum, & aer peſtilens qui fertur per ventum validum etiam in peſtilentia communi, id eſt ab aſtris, poteſt occidere in tribus vel quatuor horis: quia motus impreſſionem qualitatis & ita etiam aer valde frigidus poſt aerem valde calidum, poteſt afferre breui mortem. Secundum, quòd contagium ex conſuetudine,

ſi

ſi pendeat ex peſtilentia bubonia, id eſt, quæ non pendet ex aëris diſpoſitione: illud poterit interficere breui. quia eſt res propagata ficut venenum: & occidit per ſe ratione vaporum: & eſt cum perfecta putrodine, & eſt aliud genus, valde diuerſum à primo, quod incognitum fuit Hippocrati & Galeno. Quibus viſis, conſiderandum eſt, an ex peſte communi quæ fit ab aere, poſſit fieri peſtis contagioſa, vt iſti credunt communiter? Et dico quòd non: ſed contingit per accidens, ex multitudine corporum inſepultorum, vt eleuentur vapores, qui efficiant peſtem buboniam. Et ita poſt magnas clades præliorum, & non ſolum hominum, ſed locuſtarum, ſi putreſcant: fieri poteſt peſtilentia bubonia. Quare concludo, quòd generalis peſtilentia aëris non poteſt generaliter facere peſtem buboniam, ſed poteſt ex effectibus producere cauſam peſtis boboniæ: id eſt, quæ ex conuerſatione contrahitur. Et hoc fecit Deus Glorioſus: quia ſi peſtis communis poſſet per ſe tranſire in buboniam, cum quæ ab aere fit aliquando ſit communis toti orbi, (vt de illa quæ fuit tempore Antonini & Galieni, & ea quæ fuit anno 1539. & perſeuerauit quindecim annis) poſſet & ſecunda eſſe communis toti orbi orbi: & ita interiret totum humanum genus, quia non poſſent ſe tueri ab vno & altero ſimul. Et cum hoc accidit in vna prouincia, deſtruitur fermè tota. Imò, quod maius eſt, plerunque vna prohibet aliam, quia abſumit corpora parata ad contagium: & ita reliqua cum robuſta ſint, non facile peſte corripiuntur. Ex hoc patet, quod qui ægrotant in principio cuiuſuis ſæuæ peſtilentiæ alterutrius generis, omnes ferme moriuntur, & circa finem ſeruantur multi. Omitto qood conſtitutio in communi ſit facta imbecillior in fine, in contagioſa ex conſuetudine hoc non accideret: ſed contingit in vtraque, quod primo afficiuntur corpora imbecillia, & cacochyma: & ideo euadere non poſſunt: in fine valde remota tum robore tum puritate à contagio, ideo euadunt Præterea corruptiones illæ aëris in bubonia, cum panem dicunt muceſcere, non contingunt niſi ex vaporibus, qui ſunt proprij illi regioni, vtpote ex clade, vel ſepulchro recluſo, vel exhalatione terræ, vel ſi mortui non ſepeliantur bene nam non poſſunt pertinere ad conſtitutionem aëris: ideò apparent ignes, & aër puluerulentus. Et breuiter, contagium boboniæ eſt in vaporibus & proprius vni regioni, & communis in aëre ipſo, & eſt generalis. Etſi coniungantur, vt dixi, valde mala res eſt. Ex quo liquet, quòd datur tertium quoddam genus peſtis, quod eſt quaſi medium inter boboniam & communem: quia communis eſt in aëre, bubonia ſolum in hominibus ac veſtibus: media eſt, cum adeò ſæuierit bubonia vel communis, vt ex cadaueribus aër corruptis vaporibus repleatur. Sed vnam tranſire in aliam, eſt abſurdum. Et quia dixi, quod aër in communi peſtilentia leuem neceſſariò adipiſcitur corruptionem: dixi quòd generaliter verum eſt, neque enim me latet, aliquando contingere in multis annorum periodis, vt qui ſunt in medietate citra æquinoctij circulum verſus Boream, pereant fermè ad vnum ex communi peſtilentia, corrupto aëre valde: ſed alij in contraria parte ſeruantur, quia non eſt eadem comparatio cauſarum. Cum ergo quæritur, an morbi ſint contagioſi: dico, habet quadruplicem ſenſum hoc quæſitum. Primùm, an fuerint morbi communes: ergo cum non fuerint niſi ex aëre, igitur fuerunt contagioſi ſub hoc ſenſu. Secundus ſenſus eſt, vtrum fuerint contagioſi, id eſt, conſuetudine propagati: & reſpondeo quòd ſic, quia fuerunt morbi communes ex latente, & non manifeſta qualitate: ergo cum corruptione aëris, ergo contagioſi: ſed, vt dixi, leui modo: adeò vt hoc contagium non debuerit eſſe in conſideratione. Tertius eſt. an fuerint contagioſi, vt ſunt bubonij: & dico quòd non, ſed ſi mortui ſunt aliqui hoc modo, contigit ex timore. Dico tamen, quòd verſari cum ægris cuioſcumque modi parum eſt vtile, præcipuè cum laborant partes pectoris, vel cum conſuetudine lecti. Quartus eſt, an præter vim aëris alicubi eſſent contracti vapores ex putredine: & reſpondeo quòd non, vt declaratum eſt in libro de Venenis: neque enim fuit aliqua putredo, prout putredo eſt perfecta, ſed corruptio tantum. Fuerunt tamen vapores ex prauitate aëris, qoia cum corrumpitur aër, neceſſariò corrumpuntur vapores, non tamen contrario modo.

Hæc ſatis de præteritis: de præſentibus pauci ob cauſas dictas ægrotant, & qui ægrotant, maximè lateralibus morbis corripiuntur, & lethalibus: quoniam, vt dixi, diu exaſſata deſtillatione fiunt.

Vt verò de futuris dicam, cum ex multis addnctis ex Hippocrate oſtenderimus, hyemis decurſum non reddere nos tutos à morbis veris, neque æſtatis, neque aliorum temporum: omitto modò quòd poſſet ſuccedere ἐν φωπλίᾳ aliqua magna intemperies aëris, quæ morbos generaret in vere: dico vbi omnia recte ſuccedant, adhuc expectandos eſſe aliquos morbos communes pro ratione locorum. Et ratio eſt, quia ſegregata materia tenui ex defluxionibus & etiam per victus tenuis rationem, nihilominus fex illa relicta eſt in corporibus ex immoderata & longa caliditate & ſiccitate, quæ primùm augebit morbos Romæ familiares, qui duo erant Galeni tempore, defluxio pituitæ à capite, ſecundo de Temperamentis, & hemitritæi. Vnde ſecundo de Differentiis febrium: Quotidie ferè nos huiuſmodi febrem videmus, potiſſimùm Romæ, ſicut enim aliis in locis alia, ſic in illa ciuitate hoc mali abundat. Et primo in primum de Morbis vulgaribus: Quæ ex ſola bile generatur, ei tertianæ nomen eſt: quæ veró partem aſſumpſit crudum humorem, exquiſita efficitur ſemitertiana: Romæ illa incolis frequentiſſima; vt quæ ſit illius vrbis familiariſſima. Cauſa fuit olim: vt colligitur quarto in ſextum de Morbis vulgaribus, quòd non aqua Tyberis, quæ prorſus mala eſt, vt dixi (neque enim tot Imperatores latère id potuiſſet, quod defecata eſſet bona) ſed fiſtularum, vt Tiburtina aliiſque vterentur, quæ quamuis limpidæ & claræ, ſine odore vllo iucundæ ſint attamen

Cap 6. artis med. cap. 8. com. 25.

Com. 10.

attamen non vt fontium concoctæ, ſed valde crudæ erant, & qoibus vix legumina coquerentur. Ex horum igitur genere morborum ſunt omnes febres compoſitæ, & laterales morbi, qui cum ſimilibus, velut læuitatibus inteſtinorum, in ſenibus plus iuſto, vere, pro ratione temporis, quod ſaluberrimum eſſe ſolet, erunt Ratione conſtitutionis, attoniti morbi aliquot, & reſolutiones, & furores, aut melancholiæ: nihil tamen magnum aut populare, ſed magis febres, propter rationem dictam, laterales morbi pernicioſi, quòd hyems clemens (talis enim dicitur hæc) atque auſtrina, non ab auſtris flantibus ſed ſuſpirantibus: vt tandem diſcant medici, præſentes temporum ſtatus, cum adſunt: nam plerique ſola nomina norunt. Si ergo ἐν φυτηλίῃ, quæ intra quinque vel ſex dies inchoare ſolet, vt tardiſſimè intra duodecim, frigora ſæua euenerint, tunc erunt ſacri ignes maligni, & febres ardentes, & phrenitides, lethargi, lippitudines, carbunculi, alui turbatæ, ciborum faſtidia: atque in huiuſmodi vrinæ turbatæ, multæ, malæ, & maculoſæ febres: quoniam iamdiu factæ ſunt endemiæ his regionibus & laterales morbi endemij tempori & regioni. nam & tertio Epidemiorum per hyemem bene ſe habuerunt: & fuerat, vt hæc, humida, mollis, & auſtrina, & poſt arcturum aquæ multæ: & æſtas fuit ſerena, calida, cum æſtibus magnis. Hoc eſt ergo primum periculum, ſi admodum frigida fiat φυτηλίῃ: & ſimiliter ſi ver, ſed non tantum, quia frigus non adeò magnum eſſe poteſt, neque diuturnum, vt in φυτηλίῃ. Secundum, vbi ver eſſet humidum valde, æſtate carbunculi & febres peſtiferæ exorirentur, vt declaratum eſt in libro de Venenis: & hoc circiter decimam Iulij: per caniculæ dies, atque eo magis ſi feruida eſſet, & vulturni leues flarent nam turbulenta eſſet, neque ſicca, neque pluuioſa, ſed nubiloſa. Tertium eſt, vbi ver eſſet aquiloniam, valde frigidum & ſiccum, tunc eſſent morbi attoniti plures & frequentes, mortes repentinæ: maximè Florentiæ & Romæ, etiam non paucæ: Florentiæ quidem, propter aërem ſiccum, & temperaturas melancholicas: Romæ, ob humidum ex aquis aërem, qui eſt impurus. Nec hæc ſibi contradicunt aer enim humidus ſecundum ſubſtantiam eſſe debet, & ſiccus: id eſt, purus ratione vaporum vnde Romæ & Florentiæ malus aër: Romæ ad morbos magis paratus, Florentiæ ad vitæ breuitatem. Generaliter dico, cum deſit etiam ſignum Georgij, hoc anno non eſt timendum à peſte quæ ex aere ortum ducit, vſque ad ver.

Et vt exquiſitius res hæc poſſit haberi, ſciendum quòd Hippocrates plerumque in
3. Aph. 11. mutationibus temporum non aſſumit niſi
» vnum tempus anni medium, vt diiudicet de
» ſequenti velut in Aphoriſmo illo; De tem-
» poribus, ſiquidem hyems ſicca & aquilonia
» fuerit, ver verò pluuioſum & auſtrale, neceſſe eſt æſtate, &c. non aſſumit ver. Galenus verò non animaduertit, quòd non aſſumit niſi veris, non hyemis conſtitutionem: ſed ſufficit humidum præter naturam, cum calore æſtatis naturali, ad pronunciandum de ſtatu æſtatis. Vt ergo hoc maximè & aperiſſimè declararet, aſſumpſit hyemen non ſolùm naturalem, ſed etiam contrariam: adeò vt liceat inferre, ſi hyems fuerit ſecundum naturam: ver autem Auſtrinum & humidum, erunt etiam hæc maiora, & efficaciora. Quod ſi hyems fuiſſet etiam auſtralis & pluuioſa, tunc non ſolùm fierent morbi acutiſſimi, &
febres malæ, ſed etiam peſtilentes. Hoc au- 14.
tem declarat in ille Aphoriſmo: Si verò aqui- »
lonius & ſiccus vbi ex immoderata frigiditate & ſiccitate, quamuis hyems non ſoleat parere morbos graues acutos, tamen dicit febres acutas fieri & atras biles. coniunxit autem immoderatam qualitatem congruentem duorum temporum, ſed ſaluberrimam, vtpote ſiccam & frigidam, & tempus ſaluberrimum, ſaltem quod ad acutos pertinet morbos, ſcilicet hyemem, & tamen pronunciat de morbis grauibus. Propterea in libro Aere & aquis, iungit duo, ſcilicet conſtitutionem temporum duorum ſimilium, &
morboſam, ſed non in tempore morboſo, & Pag. 8.
tamen hæc habet: Si autem æſtas pluuioſa »
ſit, & auſtro multum perflетur, ſimiliſque »
ſeqoatur autumnus, neceſſe eſt hyemem mor- »
bidam eſſe: & his qui pituita abundant, & »
qui quadrageſimum annum exceſſerunt, fe- »
bres ardentes fieri verſimile eſt: qui verò »
bile abundant, coſtarum inflammationes, & »
pulmonis. Vnde conſtat, quòd ſi hæc inci- »
derent in æſtatem, tunc adeſſent omnia quæ
neceſſaria ſunt ad morbos pernicioſiſſimos, & ſect. 3 conſtitutioni peſtilenti.
plurimos ſed hoc declarauit in tertio Epidemiorum. Vbi ergo temporis conſtitutio fuerit morboſa, & inciderit in tempus cuius qualitas alia non fuerit morboſa, tunc iubet Hippocrates expectari tempus ſuccedens velut ver auſtrinum & pluuioſum habet qualitatem humidam morboſam: ſed quia non habet calorem ſed temperamentum in actiactiuis qualitatibus, morbi differentur, donec venerit æſtatis initium, vt calor humido iungatur, & efficiat morbos. Sed ſi in tempus
incidat, quod habeat qualitatem ad morbos Sec. prim.
faciendos idoneam, tunc erunt morbi in eo- »
dem tempore. Vnde dicebar in ſecundo »
Epidemiorum: Carbunculi in Cranone æſti- »
ui, pluebat in ardoribus aqua larga: contin- »
gebat hoc per totum, & maximè ab auſtro. Quia tamen non erat niſi vnum tempus vitiatum, non fuerunt morbi peſtilentes: & ſimiliter ſi duo tempora ſuccedentia, vnum qualitatem vnam, aliud aliam: vt ſi ver humidum, æſtas calorem ſubminiſtrent, fient morbi: ſed neque peſtilentes. Sed ſi tria tempora coeant ſimpliciter, vt hyems, & ver humidum, & æſtas naturalis, fient morbi maligni. Sed ſi tertium tempus alia qualitate propria qua morbum facit exuperet, fient morbi peſtilentes. Et ſimiliter ſi duo tempora congeminentur, fient etiam peſtilentes vt ſi ver ſit auſtrinum, pluuioſum, & valde calidum, & ſimiliter æſtas, fient morbi peſtilentes. Scire autem decet, quòd Hippocratis mens eſt, quòd talia eueniant neceſſariò, & non ſint coniecturalia & dubia, vt iſti putant. Et ob id paſſim addit, Neceſſe eſt

hæc

hæc & illa euenire. Et ratio id oſtendit: quoniam aëris conſtitutio, cum nos die noctúque aërem perpetuò hauriamus, & ex corde, & cerebro vt noſtrum corpus immutetur. Et præſertim ad quatuor genera morborum febres, ob cor: abſceſſus in pectore & pulmone, quia eò trahitur aer: & gutturis, ſynanchem vocant: & cerebri, & ophthalmias, quia cerebrum haurit aërem, & oculi facillimè patiuntur ob copiam ſanguinis, & ſpirituum qui ad illos deferuntur. ophthalmiæ [Probl. 8.] enim febribus proportione reſpondent, vt etiam Ariſtoteles prima Problematum: ſic abſceſſus pectoris cerebri abſceſſibus: & in his maximè conſiſtunt peſtilentiæ. Sequitur ergo, conſtitutio peſtilens erit: ergo & peſtilentia ſequitur nam humanum conſilium generaliter ob tot errores & neceſſitatem non poteſt reſiſtere conſtitutionibus aeris. ideoque pronunciat Hippocrates, ad iieiens hoc verbum, Neceſſe eſt At ſi conſtitutio non minetur peſtem, non poſſumus tamen ſecurè dicere, non erit peſtis: ſed dicimus, non generalis in tota prouincia ex aëre, ſed, vel ſi ſuccedat, erit non generalis: vt ſi ex cadaueribus in prælio, vel aperto aliquo ingenti ſpecu prauo corrumpatur aër in ea regione: aut erit citra aëris corruptionem, propter famem, quæ non ſolet adeò eſſe generalis, quanquam & ad omnes perueniat, vt dictum eſt in libro de Venenis, ſeu potius in primo libro (ſunt enim tres) aut propter [Probl. 7.] contagium, quod etiam ponitur ab Ariſtotele, & fuit illi cognitum: vt prima Problematum ex quo mirum eſt, cur quaſi latuerit Galenum, qui poſt illum fuit. Sed ibidem hæc declarata ſunt. Ex hoc patet, cur Hippocrates modò vnum tantum tempus aſſumit, in pronunciando de morbis, vt ſecundo Epidemiorum: modò duo, vt in libro de Aëre & aquis, & tertia Aphoriſmorum, cum præcedens fuerit contrarium primo aſſumpto: modò tria, vt in eiſdem locis, cum præcedens fuerit ſimile, vt hyems veri: modò quinque cum vult pronunciare de ingenti peſte. Et quòd neceſſe eſt aſſumere plura tempora in duobus caſibus, vel cum volumus pronunciare de magna multitudine morborum, ac prauitate: vel cum tempora parum recedunt à naturali ſtatu, & ad qualitates minus morbificas, vt frigus & ſicci- [Pag. 12.] tatem. Propterea dixit in quinto Epidemiorum: In illa media conſtitutione (non enim numeraui illam inter conſtitutiones, quòd imperfecta & mutilata eſſet (ſiccitates multæ poſt Fauonium factæ ſunt, vſque ad æquinoctium autumnale: ſub Canem æſtus validi, calidi venti, febres ſudorificæ, tubercula iuxta aurem multis oborta ſunt, Fauonius ſiccus ventus poſt æſtatem. Veriſimile eſt auctorem loqui de æſtate anteriore conuerſo modo, ne interponeret hyemem totam, & ver, & medietatem primam æſtatis: Neque ſcribit quando fuerint febres ſudorificæ, & tubercula. Verùm credendum eſt, in ipſo æquinoctio, & poſt ſubſecutos imbres: ideò ex corruptione aeris immodicè ſicci, & prius etiam calidi, exurentis humores, quaſi diluto veneno in multo humido ex imbribus genito, factas fuiſſe febres ſudorificas, & tubercula. Sed iam declaremus vnum pro [Conſt. peſtilenti.] exemplo ex difficilioribus, quod eſt Georgij ſcilicet: Cur ver præter naturam loci vehementer frigidum, faciat peſtem ſequenti æſtate quod etiam eſt Hippocratis tertio Epidemiorum, cum inquit. Quum autem eſſet annus auſtrinus, humidus & mollis per hyemem quidem ſani degebant, exceptis tabidis. Ante ver autem, ſimul cum orientibus frigoribus, ſacri ignes multi quibuſdam cum occaſione, quibuſdam non: atque hi maligni multos peremerunt: multis fauces doluerunt, voces vitiatæ, febres ardentes, phre- [Conſt. 2.] nitici, ora vlcere feruido affecta: in pudendis tubercula, lippitudines, carbunculi, alui turbatæ, ciborum faſtidia. Inde non multo pòſt ſubiicit: Cœperunt igitur febres ardentes ante ver: itemque phrenitis poſt facta [Conſt. 3.] frigora: & plurimi tunc ægrotarunt. Nec refert quod in primo dixerit, Ver autem frigidum aquilonium, aquoſum, nubilum. Nam non fuit nec ſiccum, nec cum magnis frigoribus. Nec quod pòſt: Circa æquinoctium hyemes maximæ ver aquilonium, ſiccitates, pluuiæ paucæ frigidæ: circa ſolſtitium æſtiuum aquæ paucæ, magna frigora [Pag. 2.] vſque ad Canem. Nam hyemes, id eſt tempora humida fuerunt, & quod ſubſecutum maximè frigidum, vt neque antè propter humidum, neque pòſt propter frigus, morbos generare potuerit. Sed audi illum in quarto: Circa ſolſtitium hybernum aquilonares venti erant, morbo regio corripiebantur, abundè colorati, & partim horridi, partim non, linguæ combuſtæ tertia die. Vt clarum fit, frigus ipſum vehementer cum ventis aquilonaribus etiam hyeme obeſſe, quanto magis vere? Nam coacto humore intus copioſo, & vltra metam, aduruntur: quoniam calor non poteſt exhalare, ideo putreſcunt vehementer, & morbos generant peſtilentes. Si enim ver ſecundum naturam, & cum [3. Apho. 21.] hoc quod exhalare facit humores, generat furores & atras biles, morbos comitiales, & attonitos. quales generabit morbos, cum ipſos humores exhalare prorſus prohibuerit, & præter naturam fuerit? Certè longè plures, & lethaliſſimis lethaliores. Ex aëris autem præſenti qualitate, Ariſtoteles docet [Pri. prob. 22] turbulentum, qualis eſt iuxta lacunas & ſtagna hyeme, ſi perſeueret æſtatis tempore, vel etiam autumni initio, dum adhuc calet aer, peſtem breui futuram prædicere. At ex ortibus & occaſibus ſiderum (vt iubet Hippocrates in libro de Aere & aquis ac locis) vt [Pag. 2.] dixi, obſeruatum eſt, quoties Pleiadum matutino ſub occaſu, qui fit autumno, Sol, Venus Mercurius ſimul fuerint in Scorpione, cum Saturno aut Marte, vel Saturnus aut Mars inter Pleiades tunc fuerint: aut regio illa talis fuerit, vt alter eorum ſit in Leone, & meridie, dum Sol oritur, ex Marte quidem per peſtilentes & acutiſſimos morbos plurimos ipſo eodem tempore interire: ex Saturno autem, acutos non ſimpliciter, ſed & diuturnos, eodem modo. Oportet autem ſaltem per octo dies permanere. Ex huiuſmodi igitur rationibus facile eſt, vt liquet, præſcire

præſcire cuncta quæ in annis euentura ſunt, præſertim medico, vel philoſopho, circa morbos, præcipue quatuor illos iam dictos, cum peſtilentes futuri ſunt, aut non, conſiderare atque præſcire, prædicereque. Sed iam ad inſtitutum redeamus.

Quartum periculum eſt ex annonæ caritate, in qua tot pauperes moriuntur. Nec eſt quod quis putet, vt quidam ſimplices aut improbi credunt, aut credere ſimulant, quòd debeant perire fame, id eſt defectu ciborum prorſus: hoc enim vix vnquam accidit, ſed moriuntur fame, quod coguntur edere cibos malos natura, & etiam corruptos. Vnde Galenus in libro de Cibis boni & mali ſucci, longa ſerie docet, quòd cum primo omnia cerealia defeciſſent, poſt etiam legumina, ruſtici coacti ſunt edere radices & germina agreſtium plantarum, & herbas etiam incognitas, vnde vere & æſtate facta eſt peſtilentia illa generalis, ſed non contagioſa, nec primi nec ſecundi modi: quæ tamen tandem tranſiit in peſtem contagioſam, non buboniam, ex qua paſſim moriebantur, tam qui bono quam qui malo eſſent vſi regimine. Quod licet Galenus ibi non apertè dicat, cognoſcitur tamen ex hiſtoria Euſebii Cæſarienſis, & ex dictis ipſius Galeni, qui plures nobiles, & ſeipſum fatetur correptum eſſe, vt dixit in libro de Libris propriis: vt ſolum id in dubium reuocare liceat, cur poſt famem peſtis ſuccedere ſoleat, & afficere etiam non tantum illos qui malè vixere, ſed qui bene. Et dicam quid ſentiam. nam & Euſebius refert, Chriſtianos, qui tunc in villis habitabant tempore peſtis Maxentij, quæ fuit poſterior peſtilentia, cuius meminit Galenus (nam ob religionem, ab vrbibus prohibebantur) multo minus vexatos, quanquam fame premerentur ob paupertatem, quàm qui in vrbibus. Cauſa erat, quoniam (omitto modò, vt ille rectè dicit, quòd Deus ſuis faueat) qui in villis degunt, magis ſubiiciuntur peſtilentiæ communi non contagioſæ: qui in vrbibus, buboniæ. nam qui in villis ſunt, primum vberiorem habent copiam germinum, & herbarum ac radicum, & recentium & incorruptarum, & liberiorem aërem: ideo morbos plures contrahunt. & quia robuſti ſunt, ſi materia protrudatur ad cutim, fiunt carbunculi, & puſtulæ, & euadunt, vt Galenus ibidem dicebat: neque eſt aliquid ex terra natum quod poſſit gignere buboniam peſtem, præter fungos, & hoc etiam raro. & ideo rarò ad illam deueniunt. at qui in vrbibus, primùm herbas & germina ſemiputrida comedunt, & præter id carnes corruptas, ſalitas, recentes, & animalium non eſui aptorum: præterea ſanguinem, piſces, caſeum, corrupta, ac ex his bubonia & deterrima peſtis generatur. Et hoc latuit Galenum, quia non nouit peſtem buboniam. ideo propagatur tempore famis, in vrbibus maximè, vbi aër non eſt corruptus, contagium conſuetudinis, & corruptionis aëris ex vaporibus: in ruribus autem, peſtis ex cibis. Ex quo patet, quòd ſunt quatuor genera peſtis: Commune, quod fit ex corruptione aëris, vel aquarum, quod (vt dixi) eſt contagioſum, id eſt ab aëre: & etiam à conſuetudine, ſed leuiter, & eſt impreſſio ab aſtris, & non poteſt gigni (vt putant ſtulti) neque ob inopiam rei frumentariæ, neque alia cauſa, ſed eſt à Deo, & cœlo. Secundum eſt ex cadauerum multitudine, exhalatione terræ, & locuſtis: & hoc fit ex vaporibus, & eſt contagioſum ab aëre, non à conſuetudine, ſed perſæpe generat peſtem buboniam. differt à primo, quia eſt in vaporibus, non in aëre, vel aqua. Tertium eſt ex conſuetudine, & contactu, & eſt bubonia peſtis: & eſt cum vltima putredine, & poteſt generare ſecundum genus, & inficere aërem vaporibus lethalibus; & eſt peſſima celeritate mortis, & multitudine morientium: & quia pauciores ſeruantur. Quartum eſt, quod fit ex fame: & ſi comedant cibaria agreſtia, non permutatur, niſi quandoque in ſecundum genus. ſi autem comedant res corruptas, & maximè ex animalibus, permutatur in buboniam. Et recitat Auenzoar, quòd aliquando fuit tanta fames in Africa, vt homines eruerent oſſa è ſepulchris (horribile auditu) & comederent medullas, & ſtatim mortui concidebant. Et de his non eſt dubium quin facta fuerit peſtis bubonia, ex tanta putredine. Et ſicut primum genus non poteſt fieri ab aliis vnquam, ſed poteſt eſſe cauſa omnium aliorum, vt dictum eſt: ita bubonia peſtis neceſſariò fit ab vna aliarum ſemper, & per accidens. Et hoc declaratur, quia cum non fiat à cœlo, nec aëre, nec ſit perpetua: igitur oportet vt oriatur caſu ex aliis, vel etiam per putredinem linteorum ſepulchrorum, vel exhalationis alicuius corruptæ. Et nullum genus etiam, præter primum, poteſt eſſe generale toti orbi, ſed vni prouinciæ tantum. Dico ergo, quòd ob diuturnam famem quæ perſeuerat, periculum eſt ne ſuccedat vnum ex tribus generibus peſtis: & forſan poſſent coniungi duo, vel tria. Et tandem vt dicam quod ſentio, vbi perſeuerauerit fames, neceſſe erit vt hoc contingat.

Propterea ſciendum, quòd humores gignuntur praui in corpore, ex cibis prauis: qui ſi ſunt ex plantis, non eò corruptionis deueniunt, vt faciant peſtem buboniam, quia non perfectè putreſcunt. quod apparet experimento: ſi cauſis & caro putreſcant, odor caulis parum ſentitur, nec eſt horribilis: at carnis eſt fœdiſſimus. Corruptio ergo humorum ex plantis genitorum, diu ſeruari poteſt, & ad extremam putredinem non peruenit: ouorum, piſcium, carnis, & eorum quæ lacte conſtant, ad ſummum peruenit putredinis, & ſtatim vt etiam concoctio optima eſt. Deus enim rectè cuncta diſpenſauit, optima peſſimis opponens. Aqua non bona, non mala. Vinum optimum, peſſimum: olera non bona, mala parum: caro optima, peſſima.

Marginal notes: *Cap. pri. in prim.* (beside "etiam corruptos. Vnde Galenus in libro"); *Pag. 2.* (beside "reuocare liceat"); *3 Theiſir. Tract. 3. c. de fob. Peſtilenti.* (beside "tanta fames in Africa … mortui concidebant")

ſima. Ergo concepti iam humores cum aduruntur, morbos lethales efficiunt: attamen peſtem buboniam non gignunt. Non enim, quod medici falſo putant, exuſtio ad veram peſtem, quæ eſt putredo & contagium primi modi, deducit, ſed ad contagium ſecundi. Voco primum & ſecundum modum, vt in libro de Venenis, quoniam quæ ardent, ſiccantur, ſicca minus perfectè putreſcere poſſunt. Seruantur autem humores diu in venis, & ſi in conſtitutione praua poſſunt fermè per duos annos, aut ſaltem plus quàm per annum ſeruari: quanto diutius, ſi tempora non declinent multum à ſuo naturali ſtatu? Et ideò ad propoſitum veniendo, fieri poteſt vt humores ex mala conſtitutione geniti ſeruētur ad multos annos, & tandem perimant. Et dedi exemplum de alimento ex cucumeribus, in libro de Venenis. Si ergo non fuerit fames cauſa peſtilentiæ, non video aliam cauſam, loquendo de peſtilentia alia à primo genere. Et hæc de generali diſpoſitione, & quo ad Romam. nam fieri poteſt ex his quæ adducta ſunt, vt in aliquibus vrbibus atque oppidis contingant euentus quidam admirabiles: quod non ſolùm veriſimile eſt, ſed neceſſarium, propter tot cauſas: famem, conſtitutionem præteritam, rationem victus in pluribus locis malam, & tot fortuita quæ contingere poſſunt. Solet enim dici: Qui ſæpe iacit, aliquando collimat. Velle autem hæc ſpecialiter quærere, nec eſt in petitione: & laborioſum eſſet mihi in-
Pag. 2. ter tot occupationes. Et etiam Hyppocrates ſecundo Prædictionum, iubebat nos abſtinere, quanmn poſſemus, à prædictione futurorum. Superſunt autem ſolùm duo dubia.

Primùm, quia forſan dicet aliquis, Cur non cenſendi ſunt morbi peſtilentes qui præfuere, cum tam multos interemerint? & ſi peſtilentes, etiam contagioſi. Reſpondeo, quòd morbi epidemij non dicuntur peſtilentes, cum multi moriuntur: ſed cum maior pars ægrorum: gratia exempli ſit, vt in vna vrbe ægrotent decem mille viri, & moriantur tria millia ex his: in alia autem ægrotent mille tantum, & moriantur ſeptingenti: prima vrbs dicitur laboraſſe epidemio morbo ſolum, licet plures perierint, & ſecunda peſtilenti: eſt enim peſtilentis morbi, quòd in multis viguerit, & plures perierint quàm ſeruari potuerint. Ideo ſi triginta ſolum in vna vrbe ex eodem morbo pereant, etiamſi nulli alij ægrotauerint, non dicitur peſtilens morbus: quia vt ſit peſtilens, neceſſarium eſt vt ſit epidemius & vt ſit epidemius, vt ſit in magna parte habitantium: & non ſit conſuetus, aliter dicetur Endemius, non Epidemius. Id ò dico, quòd fuit morbus epidemius. non peſtilens.

Secundum dubium eſt, Quænam febres fuerint, quæ hos morbos concomitatæ ſunt? Quidam dixere, continentes, & ſynochas. at conſtat tales eſſe ardentes, non lentas, vt pleræque fuere. Deinde quia perire multi ex ſuffocatione, non ex vi febris. Materia etiam erat majori ex parte pituitoſa. Et peripneumoniæ in hoc differunt ab eryſipelate pulmonis, quòd maxima ex parte fiunt ex pituita: vt in vndecimo Contradicentium docuimus. *Contrad.7.* Propterea ad pauca reſpicientes, de facili pronunciant. Non negauerim, aliquas fuiſſe febres, continentes ſporades: nam etiam in ſingulis conſtitutionibus communibus eueniunt morbi Endemij, id eſt, loco vel tempori proprij, & ſporades: ſed morbi Epidemij habuerunt febres infra mediocritatem. Et pulſus non eleuabantur ad ſymmetriam, quod eſt proprium continentium. At & hic medici refugiunt ad ſuas febres occultas, & ſepultas: verè vtrumque, occultas illis, & quæ ad ſepulturam deducebant. Dico ergo breuiter, quòd huiuſmodi febres erant ex his quæ conſequuntur collectionem, vt declaratum eſt à nobis in Arte medendi parua, quam nos confecimus. Et non ſunt hecticæ, nec putridæ, nec ephemeræ: Etſi dicant (quod ſcio ſtatim dicturos) *Cap pri. fer.8.* ex primo de Febrium differentiis, non poſſunt eſſe plura ſubiecta, vt ex Hyppocrate ſexto Epidemiòrum, quàm continentia, contenta, & impetum facientia, ſeu membra, humores & ſpiritus. Dico, quòd ibi Galenus diuidit febres per ſe. Si tamen velis eſſe febrem vnius ex his generibus, vt Galenus tertio de Præ- *Cap. 4.* ſagio ex pulſib. reducit peſtilentem ad hæc genera eadem, vt etiam velit quandoque eſſe hecticam, admitto: ſed eâdem lege, vt accidentia non habeat eadem, eritque in humoribus. Sed ſicut in peſtilenti, & pulſus & vrinæ contra naturam putridarum, ſunt fermè ſanis ſimiles, & citò perimunt, contra naturam hecticarum: ita etiam febres hæ conſequentes, collectiones ſunt proculdubiò in humoribus collectis: vt etiam in morbo laterali, non autem vniuerſis: & habent peculiaria ſigna, & curam. At cum obſtinatè quidam imperiti medici proſequi velint tanquam Synocharum, ægros fermè perdunt, nec animaduertentes aliam fuiſſe mentem Hippocratis, Galeni, & Principis, *Prima 4. tract. 1. cap. 4.* in hoc vno conſentientium. Ex hoc patet, quàm facile eſſet, ſi rectè intelligerentur hæc, occurrere generaliter peſtilentibus morbis, vt referunt Hippocratem & Acronem medicos feciſſe: quorum alter totam Græciam, alter Athenas duntaxat, à ſæuiente in aliis locis lue liberarunt: nam vero etiā ſpecialiter ſingulis, non ſolùm ob cauſæ inuentionem, quam docuimus, ſed multo magis quòd omnium vnus ſit modus proprius vnicuique morbo contagioſo, quemadmodū & ille vnus eſt: alius autem à generali ratione medendi conſimilium (vt in libro de Venenis docuimus) quem quiſquis inuenerit, & intellexerit, omnes fermè ſeruabit. Ex contagio autem primi modi etiam

multos

multos, imò plurimos, qui non nouerit, plus medendo quandoque nocebit quàm iuuabit: ſeruabitque ægrè non multos: niſi ex eo genere morbi ſint quod non ſit lethale, quanquam grauis: velut Hippocrates reci-
Sec. prim. Pag. pri. tat de illis ægris primo Epidemiorum, qui vehementer conflictati euadebant. Neque hoc ignorat vulgus, qui plus his empiricis tribuit, quam medicis. Nos autem de his, quòd nondum ingruant, nec interrogati ſimus, dicere ſuperſedemus, ſatis enim eſt
Cap. 10. & 18. & 19. eam curam me explicaſſe in tertio de Venenis. Itaque & horum, & illorum ſcilicet qui ex aeris vitio morborum fiunt, per ſingula genera curam enarrauimus. Nam niſi præcipiti nimium morte perimat, vt ea fuit peſtis quæ ab anno M. CCCXXXIX. quindecim perpetuis annis totum peruagauit orbem: prudentis medici munus erit, obuiam ire tum in ſingulis, tum in vniuerſis. At in huiuſmodi ſecurior eſt cuſtodia, quàm cura. Quanquam, vt dixi, & cura, per ea quæ propriè opponuntur, admirabilis ſit. Nos itaque per genera, vt diximus, ſingillatim eam tractauimus. Liquet enim ex coniugationibus temporum, ſimplices peſtilentes cum his quæ fiunt ex duorum comparatione, & annuas, ad numerum mille ſeptuaginta octo peruenire. Quod facilè ſic colligimus: In aëre octo poſſunt eſſe ſimplices intemperies harum ſingulæ & per ſe, & cum borealibus ventis, vel auſtris iungi poſſunt, vt ſint ſexdecim. E quibus ſex ſunt humidæ, quæ poſſunt eſſe imbriferæ atque ſerenæ: itaque ſex illis duplicatis, fient duodecim: additis autem decem reliquis, fient viginti duæ, quæ veri congruere poſſunt. Vnaquæque harum ſingulis æſtatis iungi poteſt. Ductis igitur viginti duobus in ſe, fient conſtitutiones veris, comparati ad æſtatem, CCCCLXXXIIII. totidemque autumni ad hyemem collati, eruntque in vniuerſum DCCCCLXVIII. Quibus ſi ſingulorum temporum ſimplices, octuaginta octo (ſunt enim quatuor tempora) & totius anni viginti duæ addantur, fient omnes coniugationes temporumque conſtitutiones mille ſeptuaginta octo, præter eas quæ imperfectæ appellantur: velut in
Sec. 3. in pr. ſexto Epidemiorum: Tuſſes (inquit) cœpe-
„ runt ex frequenti auſtralium & aquilona-
„ rium, & nimboſorum tranſmutatione. Eſt
4 & vna inconſtantis temporis, de qua Hippocrates tertia Aphoriſmorum: In temporibus quando eadem die modò calor modò frigus fit, autumnales morbos expectare oportet. Omnes igitur MLXXIX. Quæ ad tria genera reducuntur. Leues vnius tem-
3. Aph. 11. poris, velut in Aphoriſmo illo: De tempo-
„ ribus, ſiquidem hyems ſicca & aquilonia fuerit. Duorum temporum, velut in ſe-
Aph. 12. Aph. 13. quenti. Trium temporum, vt cum ex duo-
„ bus in tertio ſecundum naturam prædictio
„ fit, vt in illo: Si verò aquilonius & ſiccus. huiuſmodi numerum non augent dicuntur enim duorum temporum conſtitutiones, quia tertium tempus ſecundum naturam eſt. Etenim quæ duorum temporum ſunt, aliæ habent tempus ſecundum, iuxta naturam ſuam & dicuntur mediæ inter eas quæ ſunt vnius temporis, & duorum. ad numerari tamen debent conſtitutionibus vnius temporis: vt quæ in Cranone, Epidemiorum ſecundo. Similiter & quæ in duobus, aliæ quidem in *Se. pri.* ſecundo tempore morbos decernunt, quæ non tam validæ vt quæ in tertio ſecundum naturam: vocantur tamen duorum temporum, quia ſolùm duo tempora à naturali ſtatu euariant. Ita erunt quinque genera conſtitutionum apud Hippocratem: Mitiſſimum, cum in vno tempore ſit permutatio & morbi: Mite, cum in vno tempore ſit mutatio, in ſequente autem ſecundum naturam, morbi: Mediocre, cum in duobus temporibus mutatio ſit à naturali ſtatu, ſed in ſecundo eorum fiunt morbi: Vehemens, cum mutatio ſit in duobus temporibus, morbi in tertio, quod ſecundum naturam ſequitur: & Violentiſſimum, cum mutatio à naturali ſtatu ſit in toto anno, & eſt tota ſimilis & vniuſmodi aut etiam ſi plus duret, morbi autem inſequenti anno apparent, poſtquam conſtitutio præter naturam ceſſauit. Vnde etiam illud animaduertendum, quòd tempora præter naturam quandoque præſentes faciunt morbos, cum calida & humida fuerit conſtitutio, aut venti mutantur in contrarium frequenter: aut ſi valida eſt multum: ſecus autem fiunt morbi in temporibus ſecundum naturam, qui illis ſuccedunt. Inconſtantem ex ventis auſtralibus & borealibus conſecutæ ſunt anginæ, ſexto Epidemiorum: è quibus mortui ſunt qui febricitabant, cæteri ſeruati ſunt. Oportet autem ſolùm tamen eas obſeruare, quæ euidentes habent qualitates, & conſpicuas con- *Sec 7.* ſtitutiones validas & firmas, ac diuturnas: ne pulcherrimum inuentum Aſtrologorum more fœdetur. Quas cum quis diligenter obſeruauerit, & ad cauſas ſuas retulerit, non ſolum securè & tutò, ſed magna cum admiratione de ſingulis temporibus prædicere poterit. Etenim ſi quis diligenter animaduertat, cuiuſque harum prædictionem exemplo commonſtrauimus: modò ne deſit ingenium, ſolerſque cura: Sed & vtiliore inuento etiam in ſingulis edoctus, per ea quæ diximus in libris de Venenis, occurret. In vniuerſum enim ſeptem ſunt naturæ peſtilentium morborum, ex aëris conſtitutione. nam cum tria ſint membra vitæ, principalia, cor, cerebrum, iecur: hocque ſolum non reſpiret: duo reliqua ab aëris conſtitutione inficiuntur. aut igitur materia in cerebro collecta facit abſceſſum, fitque phrenitis: aut ſpargitur, oriturque atrabilis: aut emittitur ad oculos, guttur, venas, ſoporarias, fitque lippitudo, angina, attonitus: aut circa cor colligitur, fitque lateralis morbus ac peripneumonia: aut ſpargitur, oriturque acuta febris: aut expellitur dum prope iecur eſt, fitque difficultas inteſtinorum ex caua, & vrinæ ex gibba: aut in ambitu, gignunturque carbunculi, & ſacri ignes. Manifeſtum eſt autem, quòd ex his quæ dicta ſunt, finis hyemis, & veris initium, laterales morbos & pulmonias habere debet: æſtatis autem initium, ſi ver

humidum & auſtrale perſeuerauerit, febres acutas, inteſtinorum difficultates, lippitudines peſtilentes ſecundi modi, iuxta naturam aëris conſtantem: omnis enim immoderata qualitas partium anni peſtilentes morbos parere nata eſt, præſertim calida, & humida, & aquoſa, & frigida, & ſicca.

Hæc ſunt, vir illuſtriſſime, quæ mandante ampliſſimo viro Gubernatore huius almæ Vrbis, inter multas occupationes ſex dierum ſpacio abſoluimus: vt Summo ac Beatiſſimo Pont. & tibi ſatisfaceremus, & communi vtilitati pro viribus conſuleremus. Nonis Martij, 1565.

Digitized by Google

APHORISMORVM ASTRONOMICORVM SEGMENTA SEPTEM.

SEGMENTVM I.

VIta breuis, ars longa, experimentum non noſtri arbitrij, iudicium difficile, oportet autem non ſolum ſeipſum exercere in iudiciis, ſed etiam aliorum, qui ſecundum rationem locuti ſunt, ſcripta perlegere, ac cauſas naturales eorum, quæ experimento apparent, inuenire, loca etiam vera ſyderum habere, tum veros progreſſus locorum, ac veritatis amatorem præcipuum eſſe.

2 Scientia caſuum tribus modis perficitur: quod futuri ſint, quòd occidant tandem, & quòd tunc occidant. maximum eſt igitur ſcire, quid horum trium ſignificetur.

3 Cum artes, quæ propriis ſubiectis inhærent, nihil certi polliceri de futuris poſſint, Aſtrologus nunquam abſolute quicquam de futuris pronunciare debet.

4 Validas ſyderum conſtitutiones, natura tamen mediocres, in pauperibus ad infortunia, in potentibus ad egregia facta retrahes. Si tamen bonæ, cum hoc etiam valde fuerint, aut malæ, fœlicitatem aut detrimenta ſignificabunt.

5 His quæ non ſecundum rationem ſunt, non eſt fidendum, neque vt diuturna ſint, ſperandum.

6 Quibuſcunque magnæ eueniunt repente fœlicitates, his & detrimenta repente magna eueniunt.

7 Syderum locos ante diligenter oportet habere exploratos, quum ad iudicandum venias, tum vero ex coniectura, velut cum Lunæ ſcimus locum, addito argumento latitudinis, capitis draconis, & reliquorum planetarum, per Solem.

8 Arithmetica nonniſi aliqua ex parte ſciri poteſt. Ob id igitur motus aſtrorum nunquam perfecte ſciri poterunt, nec iudicia quæ ex his. oportet igitur ſingulis temporum curriculis, ex nouis obſeruationibus motus ſyderum emendare.

9 Melius eſt longe, pauca rectè & firmiter ſcire, quàm multa erroribus mixta.

10 Bonum eſt ſcire, quantum quiſque Planeta antecedat ſingulis annis, & rurſus, circuitus eorum, necnon fixarum, & capitis Draconis.

Circuitus ſtellarum & ſyderum.

	An.	Dies	hor.	mi.	ſec.
Fixæ	49000.	0	0	0	0
Satur.	29	157	22	43	0
Iupiter	11	311	23	0	3
Mars	1	321	22	40	18
Sol	0	365	5	48	41
Venus	0	365	5	48	41
Merc.	0	365	5	48	41
Luna	0	27	7	43	7
Caput	18	224	8	0	0

Progreſſus in anno.

Par.	mi.	ſec.	ter.
0	0	32	14
12	13	53	5
30	21	35	18
191	24	31	14
360	0	0	0
360	0	0	0
360	0	0	0
132	34	12	7
19	20	29	33

11 Sunt & præter ſeptem planetas cognitæ ſtellæ in octauo orbe, in prima magnitudine 15. in ſecunda 45. in tertia 208. in quarta 474. in quinta 217. in ſexta 49. obſcuræ 9. nubiloſæ 5. omnes igitur 1022.

12 Partes octaui orbis inanes, partim ex natura ſignorum, partim ex natura circumiacentium ſyderum conſtant.

13 Principia artis ſunt tria, ratio, ſenſus, experimentum. Principia vero operationum ſunt quatuor, Planetæ, partes cœli, fixæ & ſitus.

14 In coniunctione & quadrato, dirige locum planetæ & corpus, ſed in oppoſitione, trino, & ſextili, ſemper directio loci fit, computata latitudine radij.

15 Scies æqualitatem dierum, & inæqualitatem, quæ prouenit, vel quia Sol mouetur celerius in abſidis oppoſito, quàm in abſide, vel quia arcus ab initio Capricorni ad finem Geminorum, celerius aſcendunt arcubus reliquæ medietatis.

16 Cum volueris ex loco ſyderis habito per inſtrumentum, horam diſtantiæ ab aliquo principio, dando cuilibet parti minuta quatuor horæ, operare cum conuerſo.

17 Manifeſtum eſt igitur, quod differentia tota, quæ contingere poteſt, erit horæ vnius, minutiarum quinque & ſecundorũ viginti octo, quanquam paulo maiorem, ſed

abſque differentia ſenſibili eam inuenerit Ptolemæus.

18 Scire etiam conuenit reuolutionem ſingulorum Planetarum in paruo circulo, in quanto tempore fiat.

19 Melius eſt modicum ſcire de rebus altiſſimis, quàm multum de humillimis.

20 Aſtrologia altiſſima ſcientiarum eſt, tum quia de cœleſtibus, tum quia de futuris, quorum ſcientia non ſolum diuina eſt, ſed etiam vtiliſſima.

21 Quædam tamen ſciuntur perfectè, vt circulorum aſcenſiones, quædam propinquo modo, vt Solis reuolutio, quædam ſciri poſſunt etſi non ſciantur, vt reuolutio ſuperiorum: quædam ſub ſcientia ſunt, ſed nunquam ſciri poterunt, vt ingreſſus Solis in æquinoctij punctum: quædam nec ſciuntur nec ſciri poſſunt, vt mixtiones ſyderum ac vires.

22 Eſt autem quoddam ſupercœleſte, quod hominem ad diuinandum iuuat.

23 Nullus Planeta in æternum redibit ad primum locum, nec etiam in longiſſimis temporum ſpaciis, ad locum priſtinum ſecundum ſenſum, alius à Sole.

24 Stulti negligunt & contemnunt Aſtrologiam, qui contradicit ambitioſus eſt, qui maledicit fatuus, diuinum enim eſt arcanum, ob id qui naturalibus relictis cauſis, illi tantum inhæret, leuis eſt, oportet igitur adiuuari.

Tabula æquationis dierum.

Partes			3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
Aries	Gr.	minue	1	1	1	1	0	0	0	0	0	adde 0
	Mi.		55	40	24	9	55	40	26	12	1	11
Taur.	Gr.		0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
	Mi.		23	32	41	49	55	0	3	6	5	4
Gemi.	Gr.		1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	Mi.		2	0	55	49	42	35	27	19	10	0
Canc.	Gr.	minue	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	Mi.		11	20	29	37	45	53	58	3	5	7
Leo.	Gr.		1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
	Mi.		10	10	8	5	1	53	46	37	28	16
Virgo	Gr.		0	adde 0	0	0	0	1	1	1	1	2
	Mi.		3	9	22	37	52	7	22	38	54	10
Libra	Gr.		2	2	2	3	3	3	3	3	3	4
	Mi.		25	40	54	7	19	30	40	46	55	1
Scor.	Gr.		4	4	4	4	4	3	3	3	3	3
	Mi.		5	8	7	5	3	58	51	42	31	19
Sagit.	Gr.		3	2	2	2	1	1	1	0	0	0
	Mi.		4	48	31	13	52	31	9	47	24	0
Cap.	Gr.	minue	0	0	1	1	1	2	2	2	3	3
	Mi.		25	46	7	29	49	9	28	45	0	15
Aqu.	Gr.		3	3	3	3	3	4	4	4	4	3
	Mi.		26	38	46	54	58	1	2	3	0	56
Piſces	Gr.		3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
	Mi.		51	45	36	27	16	5	52	38	24	10

Reuolutiones Planetarum in paruo circulo.

Saturnus				Iupiter				Mars.			
An.	di.	ho.	mi.	An.	di.	ho.	mi.	An.	di.	ho.	mi.
1.	12.	20.	24.	1.	33.	15.	24.	2.	49.	10.	47.
Venus				Mercurius				Luna.			
An.	di.	ho.	mi.	An.	di.	ho.	mi.	An.	di.	ho.	mi.
1.	218.	16.	26.	0.	115.	21.	5.	0.	27.	13.	8.

25 Difficile eſt indicare, per ea quæ ſcripta ſunt: longe difficilius, artem ipſam tradere: difficillimum autem, artem ipſam inuenire.

26 Puer tunc naſci dicitur, cum aërem primum, per os inſpirat, extra matris vterum.

27 Cum duplicaueris diſtantiam loci æqualis Lunæ à loco Solis: fit argumentum Lunæ medium cumque numeraueris partes diſtantiæ Solis à ſuperiore Planeta per motum æqualem, habebis diſtantiam ipſius Planetæ ab abſide.

28 Et modus erigendi figuram, pro directione talis erit, vt non ſolum planetæ, ſed & fixæ, cum ſuis dimenſionibus imponantur, fixæ ſigniferi 246.& 27.extra.

29 Et conuenit, vt habeas inſtrumentum Planiſphærio ſimile., magnum valde, diuiſum in 3600.cum quo facies directiones ſine labore

labore, tam directas quàm conuerſas Et eodem modo pro genituris, pones in tabula magna omnes fixas ſigniferi, & reliquas magnas extra loco ſuo ad vnguem, & in limbo exteriore partes & minuta latitudinis, pro imprimendo.

30 Eſt etiam vero ſimile, vt quilibet Planeta dirigatur per lineam, per quam defertur, vt Sol per eclipticam, & reliqui omnes per circulum ſuæ latitudinis, & ſic ſciemus fixas, quibus occurrunt ſecundum corpus, nam directio loci ſemper eſt per partes eclipticæ.

31 Cum igitur ita ſit, conuenit vt etiam radij, omnes eodem modo in illo circulo ſumantur, quare oppoſiti Soli, cum modo Blanchini conueniunt, Oportet igitur ſcire maximas Planetarum latitudines, & loca in quibus circulus latitudinis eo tempore eclipticam ſecat, inde quærere radiationes & directiones per tabulas primi mobilis, val cum inſtrumento.

Latitudines maximæ Planetarum.

Saturnus Par. mi.	Iupiter Par.mi.	Mars Par.mi.	Venus Par.mi.	Mercur. Par.mi.	Lunæ. Par.mi.	
3. 5.	2. 8.	7. 7.	7. 22.	4. 13.	5. .	Au.
3. 2	2. 4.	4. 21.	7. 23.	4. 5.	5. 0.	Bo.

92 Oportet autem non ſimpliciter ſumere maximam latitudinem, ſed illam quæ tunc maxima eſt, cum planeta in eo circulo fertur.

33 Manifeſtum eſt igitur, Aſtrologiam conſtare ex ſcientia motuum exquiſita; & naturali philpſophia, quorum neutrum cum plerique habeant, vtrumque ante hæc nemo, nil mirum eſt, infamiam arti prædeceſſores noſtros addidiſſe.

34 Eſt igitur Aſtrologia, vt pulcherrima, ſic laborioſiſſima, & difficillima.

35 Ex rotunda autem figura, habemus quo loco directio pertingat, namtam partium exiſtentium in domibus, totius ſimilitudinem cœli, reuolutionum concurſus.

36 Licet & inter duos circulos, lineis deductis minuta deprehendere in inſtrumento.

Abſides Planetarum 1540.

Saturnus S. gr. mi.	Iupiter S. gr. mi.	Mars S. gr. mi.	Sol & Venus S. gr. mi.	Mercurius. S. gr. mi.
♐.13.39.	♍.23.53.	♌.15.28.	♋. 1. 41.	♎. 0. 55.

Aux Lunæ ſingulo menſe reuoluitur.

37 Permutationes abſidum, regna, & regiones, & religiones mutant; & Planetæ vel aſcendens in his, vel oppoſitis, vim à natura eius contrahunt, cuius eſt abſis, puram in abſide, deprauatam in oppoſito, conuenit igitur hos ſcire.

38 Impreſſiones à genitura, quæ in loco remanent, vſque ad tempus, in quo perfici debent, ſunt partim in loco, & partim in materia quæ variatur, & morborum circuitus declarant eas.

39 Et planetas ſuperiores conſtat reuerti ad eundem ſitum cum Sole, Saturnum in annis 59. Iouem in 71. Martem in 79. quos maiores planetarum vocant annos.

40 Luna cum nodo eſſe dicitur, quoties intra terminos eclipſium conſtiterit.

41 Luminare temporis Sol eſt in die, & crepuſculo matutino, Luna in nocte ſupra terram, & in ſuo matutino exortu, Duo igitur quibuſdam temporis luminaria, quibuſdam nullum.

42 Additiones 360. partium ſupra anni dies, vſque ad 69. partes, ſemper in ſequentem annum iudicium directionis transferre poſſunt, in 70. partibus neceſſario transferunt, & quandoque etiam ad ſecundum annum cum in finem reuolutionis directio inciderit.

43 Bonum eſt ac neceſſarium etiam, ſcire initia & fines figurarum cœli, cum quibus partibus, cœli cor poſſideant, oriantur que, & occidant.

44 Planetæ in quibuſdam partibus ſuorum ſignorum, magis exaltantur, vt neceſſe ſit hoc ſcire in horum autem oppoſitis deterius ſe habent.

45 Non ſolum ſcire decet, ſinguli partibus quot anni vel dies correſpondoant: ſed etiam annis vel diebus, quot partes,

Anni Dies	Par.	Mi.	ſec.	ter.	Exaltationes.		
1	0	59	8	20	♄	♎	21.
2	1	58	16	40	♃	♋	15.
4	3	56	33	20	♂	♑	28.
8	7	53	6	40	☉	♈	19.
16	15	46	13	20	♀	♓	27.
32	31	32	26	40	☿	♍	15.
64	63	4	53	20	☽	♉	3.
128	126	9	46	40			
256	252	19	33	20			

46 Figuræ æquicruriæ, dicuntur, quæ ad eoſdem ab æquinoctij circulo pararallelos terminantur, nam in æqui cruriis eſſent omnes planetæ, qui æqualem & eandem haberent latitudinem, ſi è polo ſigniferi arcus æquales ducerentur. Qui vero à puncto ſectionis circuli meridiei & orizontis ducti æquales ſunt, non tamen æquicruriam figuram poſſunt conſtituere, cum ſtellæ illæ ſecundum nullum motum in vno & eodem circulo ferantur, quæ igitur latitudine carent, æquicruriam conſtituunt figuram, cum in antiſciis æqualiter à tropicis diſtaotibus fuerint & aliæ eadem ratione.

47 Oportet & menſem appellare, lunarem reditum Lunæ ad eundem locum, numeran-

do dies per reditus Lunæ ad circulum horizontis, diebus 26.horis 9.minutiis 30.ſecundis 51. igitur conſtabit, vnde alia ratio iudicatoriarum dierum, quàm ea, quæ dicta eſt in primo contradicentium.

48 Gloriabuntur multi ea quæ ſcripta ſunt intelligere:quos ea prædictonibus agnoſces. Quicunque autem totum non intelligit, nec vel partem minimam intelligere ſe ſciat.

49 Res veræ exſeipſis ſunt expetendæ, ſcientia enim bonum quoddam eſt.delectamur autem bonorum expectatione, futura mala vitamus, lenimus, aut leuius ferimus.

50 Multitudo geniturarum neceſſaria fuit experimento, illam peperit facilitas ſupputandi, vnde ars, ex experientiis enim multis illa conſtat.

51 Vitæ hominum perfectis ea ſe conſtant circuitibus, corrumpuntur autem nec perficiuntur, obuiantibus ſyderibus & caſuum varietate, partes igitur finit eorundem.

52 Cum Luna in morbis, ad planetas morbo contrarios, maxime autem fortunas accefſerit, morbus in melius mutatur.

53 Sol euidentiſſimus, inde Luna, inde ſtellæ maiores & clariores, effectus habent manifeſtiores.vbi igitur ordo, & ratio etiam ordinis erit.

54 Maiora cum ſint aſtra quàm Luna, moueanturque & radiis inferiora illuſtrent, neceſſe eſt etiam, vt maiores quandoque effectus in hæc inferiora producant.

55 Quæcunque vero lentius operantur, diuitius protrahunt effectus ſuos, neque enim deliteſcere vis ſyderis poteſt nec aboleri, indicat autem hoc nebula circa aſinos.

46 Cum vero ſingularia ex generalibus conſtēt, generalia autem ab aſtris gubernantur, vt aquæ æſtus à Luna, neceſſe eſt etiam, ea illorum mixtione, vnumquoque ſingulare agi.

57 Oſtendunt & aſtrorum effectus quædam propria, vt Herculeus lapis, cum ad Boream ſemper dirigatur, & Vergiliarum herbarum ortus & mors.

58 Dei igitur altiſſimi cœlum eſt inſtrumentum, quo inferiora agit, impellit, regitque.

59 Oſtendunt & artis veritatem, Tiberij, Claudij, Neronis, Domitiani, Adriani, Gordianique Cæſarum experimenta, præter ea quæ Picinino, & noſtris temporibus acciderunt.

60 Liceat & illius firmitatem: ex ſupremo in vnaquaque genitura fructu colligere. Vnde multi etiam parum exercitati imminentem ſibiipſis mortem prædixerunt, vt Ioannes Bergomenſis.

61 Luna cum eclipſim patitur, proprio lucet lumine rubente, vnde duplex ei virtus ineſt.

62 Sydera pleraque, quæ in ſignifero ſunt, quandoque ab inferioribus planetis obſcurantur, quod ſi contingat, proximis temporibus, vt in luminarium eclipſibus conſiderandum eſt.

63. Magnis viris, infirmæ geniture, ad eruditionem conducunt: vnde etiam plerunque breuis vitæ, vt Pico Ioanni. Pauperibus vero clare, vt Eraſmo.

Ioanni Pico Mirandula Ludus Bellanius Senenſis, qui contra eum ſcripſit, annum 34. illi vltimum ac fatalem prædixit ex reuolutione, nec deceptus eſt.

64 Conſiderare oportet coniunctiones, magnas, medias & minores, tum luminarium, atque etiam mutationes Planetarum tardigradorum in ſignis, congreſſusque ad fixas, pro temporum mutationibus.

95 Saturni & Iouis coniunctio minor fit, ſingulis annis 19.diebus 315.horis 19. Vnde proceſſus fit per partes 242. mi 56.ſec 9.hoc eſt autem per ſigna ſigniferi 8.par 2. mi 59. ſec.9.& ſic in eadem trigona ſignorum natura, vt ex Ariete in Sagittarium, partibus ferme tribus procedens. Inde cognoſcimus, ex ignea in terream, inde in aeream, poſt in aqueam tranſire ſignorum naturam, decem completis reuolutionibus, ſub eadem ſignorum natura ac qualitate. Manent igitur in eodem ſignorum trigono, annis 198. diebus 236. communibus. Mediæ autem coniunctionis radix, fuit poſt Nabucdonoſor, annis 6.diebus 67.cum Saturni & Iouis media coniunctio, in par 12. min 23. Arietis celebrata eſt. Quare magna coniunctio fuit, annis 53.diebus 148.ante Nebucdonoſoris coronationem, in par.3.min. 21. Arietis. Annis igitur ante Chriſtum 800. diebus 98.ſumpſit initium magna coniunctio, quæ ſingulis 794.annis 214 diebus renouatur.

66 Ex his igitur facile eſt videre, minorum coniunctionum loca & tempora, per continuam additionem annorum 19. dierum 315.& par. 242.min 59.ſec. 9. & quæ tempora, quibus coniunctionibus ſubiiciantur.

67 Maxima coniunctio dicitur, cum permutandoſe ea aqueo ſigno, Arietem ingreditur, vnde prima non talis eſt, alia enim in Leone præceſſerat.

68 Manifeſtum eſt igitur, quòd Mahumeti lex, ſub Scorpione initium habuit, ſecundum authoris genituram in Piſcibus. Sic fermè & Lutherani.

69 Tabulæ Ptolemæi, pro ſupputandis motions Planetarum antiquis præſtantiores ſunt, Ephemerides pro præſentibus. Tabulæ Zacuti, Tabulæque Heliſabet, breuitate ſua difficiles, nec exquiſitæ. Alphonſi mediæ inter Ephemerides & Ptolemæi. Tabulæ Ioannis de Lineriis & Hipparchi, difficultate, alteræ quod non exactæ eſſent, exoleuerunt. Perpetuarum ephemeridum Tabulæ, craſſa minerua conditæ ſunt. Ioannis Blanchini tabulæ, falſo innituntur ſuppoſito, cum Solis maximam longitudinem in partibus 11.min. 32. Geminorum Chriſti, in radice quæ Ptolemæi tempora præcedit annis pluſquam 140.poſuerit, atque alia multa quibus demonſtrationes Ptolemæi haud conſentiunt. Copernici autem nondum perſpecta eſt recte ſententia: vix enim, quæ vellet, dicere viſus eſt.

Tabula

Tabula magnarum & mediarum coniunctionum ſecundum medios motus.

	Anni	Dies	Sig.	par.	mi.
Ante Christum. Post	800	98	♈	3	21
	621	177	♉	0	14
	422	306	♒	0	5
	204	120	♋	2	56
	5	249	♈	2	47
	192	352	♑	2	39
	391	223	♎	2	30
	590	94	♋	2	22
	788	330	♈	2	13
	987	201	♑	2	5
	1186	72	♎	1	56
	1384	308	♋	1	48
	1583	179	♈	1	39
	1782	50	♑	1	31
	1980	286	♎	1	22
	2179	157	♋	1	14
	2378	28	♈	1	6
	2576	264	♑	0	57
	2775	135	♎	0	48
	2974	6	♋	0	40
Christum	3172	242	♈	0	32
	3371	113	♑	0	24
	3569	349	♎	0	16
	3768	220	♋	0	8
	3967	91	♈	0	0

Secundum Ptolemaum.

70 Si à Nabuchodonoſor ad Chriſtũ anni 746.communes, diéſque 310. computentur, iuxta Alphonſi placita, error in omnibus accidet planetis, ſecundum Ptolemæi tabulas: vt in Saturno vnius anni motum tranſcendat.

71 Quatuor ſunt ex quibus contingit errare, falſa ratio, falſa computatio, falſa obſeruatio, falſa temporum numeratio. His duobus vltimis, Ptolemæus errauit, aut altero eorum. veriſimilius igitur, prædeceſſorum ſuorum obſeruationes fuiſſe falſas, nam in ipſo non fuit error nec in ratione, nec in obſeruatione, nec in computatione, niſi forſan in temporum numeratione. à Ptolemæi igitur temporibus, obſeruationes conſiderare decet, vnde Alphonſi tabulæ certiores.

72 Primus menſis eſt vtero gerentium, Lunæ, ſecundus Mercurij, ſeptimo & nono non viuunt, qui autem ſeptimus ac nonus, octauus ac ſextus à philoſopho & Hippocrate appellantur.

73 Romanorum origo fuit in trigono igneo, Alexandri imperium in aëreo, Perſarum potentia in terreo, Mahumeti in aqueo

74 Principium eorum quæ à caſu contingunt, in anima nati eſt, quæ illum impellit, vt cauſam illam ſubeat, anima autem à cœlo ſecundum Lunæ motum impellitur, non in his quæ à natura ſunt.

75 Quæ impedire poſſunt valida exiſtentia, cum debilia fuerint, procraſtinant, aut minuunt effectus.

76 Eorum quæ in genitura decernuntur neceſſaria, in genere producuntur per ſignificatores, vt mors. quæ vero neceſſaria non ſunt, mutantur, & viciſſim ſæpius redeunt, vt filij, diuitiæ, amici.

77 Conſidera duos ſtatus vitæ, ſeu tres, per Saturni reuolutiones & ſtatus crementi, per reuolutionem Iouis, in ſecunda enim incipiunt aphrodiſia, & operationum, per reuolutionem Martis, & annorum diſpoſitiones per Solem, & menſium per Lunam, & dierum per circuitus Solis in firmamento, & horarum & partium per aſcendens.

78 Deterius eſt credere ſe ſcire, quæ neſciat, quàm ignorare quæ debeat ſcire.

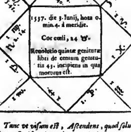
79 Delectatio eſt in his quæ iuxta Venerem ſunt. Gemmarum, cum in loco Solis, aut Iouis. veſtium, cum in loco proprio. Sed & Iupiter in aſcendente, facit hominem delectari gemmis, & Saturnus in trino domini aſcendentis, lapidibus ſculptis.

80 In ægrotantibus, primam dabis ægro, ſeptimam morbo, luminaria viribus laborantis, infortunas autem viribus morbi. Sed & octaua domus aliquid ſignificat.

81 Sicut reuolutio anni, eſt ex deterioribus, iuxta directionem apud genituram, Sic morbi initium ex deterioribus illius reuolutionis, iuxta directionem lunarem, à nobis demonſtratam in libro de Iudiciis, ſic & mors in comparatione ad conſtitutionem initij morbi.

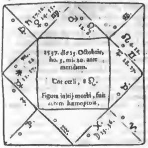
82 Vide quibus delectatur homo, & habebis Planetam prædominantem qualitatibus animi. ſic etiam de corpore.

83 Oportet diuidere aſcendentem in vno die cœli quantitatem, quæ eſt partium 360. mi. 59. ſec. 8. per motum Lunæ in vno die, qui eſt par. 13. mi. 10. ſec. 35. & exibit verus menſis, quo diuiſo per eundem motum, exibit portio vni parti correſpondens. Eſt igitur lunaris menſis dierum 27. ho. 9. mi. 30. ſec. 48. portio partis, dies 2. hor. 1. mi. 54. ſec. 3.

Tunc vt viſum eſt, Aſcendens, quod ſolum vitam ſignificans, ad Martis & Lunæ quadratum in Leone peruenit, & Saturnus aſcendens infortunio affecit, & Iupiter dominus aſcendentis genituræ, peruenit ad cacodæmonem, iunctus Marti infortunato, & dominus aſcendentis cum nodo & combuſtus.

Aſcendens

Aſcendens fuit ex loco infortunij in genitura, & dominus eius in quadrato Mercurij, exiſtentis in Cacodæmone genituræ, & domini octaui loci, & Sol iam locum infortunij ſuperauerat, adiens Cacodæmonem, & Luna in oppoſito Saturni & Veneris, & ipſa in loco caudæ, & ipſi cum capite genituræ. Expuit igitur nocte ante 21. Octobris & ſequente, id eſt, ſeptima & octaua ab initio morbi, & poſt quaſi conualuit. Inde 14. Nouembris nocte antecedente, & fuit 31. ab initio morbi, expuit plusquam ante vnquam fecerit, & rurſus die 15. & nocte ſequente. Poſt quieuit paululum, & rurſus die 5. Decembris hora 5. noctis ſequentis, & in nocte ſequente hora noctis 7. rurſus die 26 & 27 ſequentibus noctibus malum ſputum excreauit. Manifeſtum eſt igitur, quod in 52. & 53. & 74 & 75. ſanguis effluxit. Mortuus eſt autem 77. die ab initio morbi Quare non ſeruata eſt ratio dierum indicatoriorum. Hora autem mortis, Luna ingreſſa eſt radios Solis, & cauda fuit in aſcendente, & infortuna in cœli medio, & in virgine, & Luna cadebat, & erat in trino Martis, & Iupiter in ſexta in Cacodæmone. Propterea vides quod melior eſt ratio quam docuimus, de directione menſium ſecundum Lunam ac dierum.

84 Reuolutiones Lunæ non complent in anno circulum totum, ſed neque partes ſigniferi, in vita hominis circuunt totum orbem.

Par.	di.	ho.	mi.	ſec.
1	2	1	54	3
2	4	3	48	6
4	8	7	36	12
8	16	15	12	24
16	33	6	24	48
32	66	12	49	36
64	133	1	39	12
128	266	3	18	24

Di.	Par.	mi.	ſec.
1	0	28	51
2	0	57	43
4	1	55	26
8	3	50	52
16	7	41	44
32	15	23	29
64	30	46	58
128	61	33	57
256	123	7	54

An.	Par.	mi.	ſec.
1	303	2	30
2	246	7	0
3	189	10	30
4	132	42	51
8	265	25	42
16	170	51	24
32	341	42	48
64	323	25	36

85 Eſſe poteſt, vt proceſſus fiat etiam à loco genituræ, per ſingulos annos in Lunæ reuolutionibus.

86 Expulſiones & decrementa in morbis, non ſolum ex ſyderum ſed etiam continentis communi fit conſtitutione, ac fortuitis euentibus.

87 Luna cum in principio ægritudinis perſeuerantis fuerit vel ſub radiis, aut cum cauda, vel Saturno, aut Marte, ingens periculum ſignificat. Quòd ſi ſenex fuerit, etiam Ioui iuncta, aut Mercurio, vel Veneri. Quod ſi in horum oppoſitis, vel quadratis, idem, ſed leuius continget.

88 Quod ſi cum hoc in locis his à genitura etiam inuenta fuerit, proculdubio morietur.

89 Non ægrotat homo, propter Lunam alicui horum occurrentem in ea hora, niſi cum directio ad hoc peruenerit.

90 Cum igitur duo ex his conuenerint, & alterum validum fuerit, ægrotabit homo. Si autem ambo valida ſint, grauiter. Si tertium adeſt morietur. In ſenio autem vt diximus, duo tantum poſſunt occidere.

91 Mars & Iupiter & Venus ſanguinem, Mars & Sol bilem, pituitam Luna & Venus, Melancholiam Saturnus & Mercurius, Atram bilem Mars & Mercurius cum Sole.

92 Si Luna iuncta Ioui aut Veneri, ægrotet homo, hoc ſi fiat, quia in loco à genitura malo fuerit, ſeruabitur æger, ſi autem in bono à genitura loco, fortuna illa eſt mortis ſignificatrix.

93 Saturnus longos morbos facit. Venus mediocres, Mercurius varios, Luna reuertentes, vt vertigines, comitiales, podagras. Iupiter breues, tum Sol, breuiſſimos Mars:

cumque

cumque loca principalia & abſcindentia valida vtraque, vel debilia fuerint, morbus longus erit, breuis cum altero valido exiſtente, reliquus fuerit debilis.

94 Quæcunque autem de morbis, eadem de ſalute & morte dicta erunt. moriuntur enim vel cum directio ad finem peruenerit, vel cum Luna ad locum geniture deteriorem, vel cum infortunis inimicis applicuerit. Quo fit, vt congreſſus ſalutem non minus quam mortem decernant.

95 Optima operatio eſt ſphæræ, poſt planiſphærij, vltima tabularum in infinita enim multitudine ſolida ſphæra magnum affert auxilium.

96 Eſt etiam vnicuique aliquod proprium, in comparatione ad geniture partem, quod conſiderare oportet.

97 Quibuſcunque ſub initiis morborum, cœli conſtitutio longe lenior eſt morbo, bis à natiuitate morbus ſanitatem contraxit, principalibus locis in praua cadentibus.

98 Conſiderare etiam ſolemus, coniunctiones luminarium, præcedentes morbi initia, & ex his etiam de venturis morbis iudicamus.

99 Deterior conditio incipientis morbi eſt, cùm morbo ſæuo exiſtente, Luna & dominus aſcendentis non cum malis exiſtentes, ad malos deferuntur.

100 Sicut amator diuitiarum, diuitias inuenit, & pene ſolus, ſic veritatem veritatis amator.

101 Maius eſt diſcrimen inter Ptolemæi præcepta, & omnium reliquorum qui eum ſecuti ſunt, quàm inter Smaragdum & lutum. Veriſimile autem eſt illum Chaldeorum & Babyloniorum ſcripta miranda multorum ſeculorum, nec non Aegyptiorum habuiſſe.

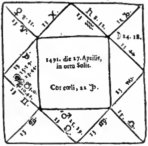
102 Genituræ Principum, maxime veræ, nec ſubiacent generalibus conſtitutionibus, nec priuatorum decretis, Procerum veræ, ſubiacent autem cœlo. Pauperum & ſeruorum non adeò veræ: ſubiacent enim cœlo, id eſt legibus, genituris principum, & generalibus conſtitutionibus. Bene igitur dixerunt aliqui, principum ſucceſſus aſtris non ſubiacere: puri enim ſunt.

SEGMENTVM II.

Aphoriſmorum Aſtronomicorum.

QVicumque Infortunati ſunt ex luminaribus in angulis, neceſſe eſt illos biothanatos interire.

2 Conſiderandæ ſunt xlv. planetarum, & Lunæ nodorum, radiationes atque coniunctiones. quicumque enim plures ex his habuerint, validiores habent genituras.

Franciſci Tagaini noſtri, hic eandam habet cum Ioue, ideo maxima ſollicitudine pauca acquiſiuit.

3 Quicunque Saturnum in Iouis oppoſito habent, nunquam quieſcunt.

4 Quicunque eandam cum Ioue habent nunquam ditantur.

5 Quibuſcunque dominus aſcendentis cum infortuna eſt ac combuſtus, tum luminaria ambo infortunata in ſexta, mortui naſcuntur, & matres ipſorum pereunt.

6 Quibuſcumque Saturnus & Mars in eadem ſunt parte ſigniferi, neceſſe eſt in eorum vita magna infortunia accidere.

7 Cuicunque Saturnus & Mars in Tauro, in quarta fuerint in eadem parte conſtituti, cum aſcendens ad radios eorum peruenerit, vel caſus ab alto, vel ruina continget.

8 Domorum contrariarum vires, eo magis diſſident, quo domus ipſæ validiores fuerint.

9 Cum cor cœli, idem fuerit angulo decimæ, tantum diſtat pars remotiſſima nonæ à decimæ angulo, quantum pars propinquiſſima vndecimæ, vnde nonam robuſtiorem vndecima, noſtri prædeceſſores admirantur.

10. Luna cum ſtellis paruis, paruos facit oculos, propriè autem cum dorſo Piſcis, & in Martis, Saturni, Soliſue quadrato.

11 Fixarum robur eſt à magnitudine, à ſplendore, à natura, à proprietate, à propinquitate eclipticæ, à loco in mundo, à multitudine, à prima apparitione orientali, à loci puritate, à ſimilitudine corporis vel radij Planetæ ſecum exiſtentis, à circulo poſitionis.

12 Sol omnibus Planetis præſtat, immobilitate, magnitudine, lucis primigenia natura.

13 Quando omnes planetæ ſub Sole fuerint, genitura illa vnum tantum habebit planetam, viribus omnium aliorum præditum.

14 Solis virtus omnibus alijs planetis validior eſt, quia nunquam ab illis tota deleri poteſt.

15 Reuolutiones temporum, quinque modis fiunt, vel reditu Solis ad eundem punctum, qui præſtantiſſimus eſt, vel reditu centri planetæ ad eundem eclipticæ locum, in quo genere, in hominum natiuitatibus Luna, poſt Saturnus ac Iupiter præcellunt, vel reditu centri parui circuli ad eundem locum, vel reditu Planetæ ad ſuum locum in paruo circulo,

circulo, vel reditu Planetæ ad locum cum quo ab initio conuenerat, ſicut eſt alterius planetæ locus.

16 Eclipſium Solis effectus, potentes ſunt, vnde ſi in florentem meſſem incidant, ſterilitatem afferunt.

17 Conſiderare oportet tempore eclipſis, vires planetæ dominantis, nam non eclipſis, ſed illius ſignificatio apparebit.

18 Eclipſium lunarium, quædam tunc, aut etiam antequam eueniant, imbres afferunt, quædam ſiccitatem multam, aliæ ventos, aliæ terræmotus, aliæ ſterilitatem, quædam incendium.

19 Cum tempore eclipſis, vitæ locus ſignificator in occiſoris aut infortunæ non amicæ radiis fuerit, natus periculum vitæ extra ordinem incurret.

20 Signa fixa eruditionem præſtant: excipitur Seorpius, Mediocria animi mores & conuerſationem: Virgo excipitur. Mobilia diuitias, excipitur Capricornus.

21 Quibus igitur erraticæ in Virgine, Seorpio & Capricorno omnes, multa mala adeſſe neceſſe eſt.

22 Cum in peregrinis locis, Sol & Iupiter in oppoſita vel quadrata fuerint radiatione, Saturnuſque in ſecunda: fuerint autem Sol & Iupiter in angulo: ſemel in honore erit, & diuitias magnas acquiſitas conſeruabit.

23 Dixit Albumaſar, Cometes ſupra Venerem viſus eſt: non igitur in regione eſt elementari, contra philoſophum, cui igitur in corde cœli, vel alio angulo, vel cum luminari, vel cum ſignificatore aliquo ci magnum aliquid nato de illius natura continget.

24 Promiſſor oſtendit qualitatem, Mars malos, Iupiter bonos filios dabit, filiæ autem meliores ſunt, quia Venus & Luna, ſunt earum ſignificatrices.

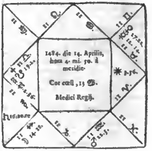
25 Cum aſcendens in muto fuerit ſigno, & Mercurius non in humano cum ſtella in qua Saturni vis appareat, natus non recte omnino loquetur.

26 Signa bicorporea, non ſunt neceſſaria in geminorum natiuitatibus, ſed vt ſupereſſe tantum poſſint, cum autem per tempus victuri aliquod ſunt, raro accidit, vt non adſint.

27 Omnis planeta orienralis, calidior eſt & humidior, Sed caue ne præternaturalis te decipiat.

28 Saturnus præeſt plebi, ſenibus, infirmis, ob hoc cum vitæ inimicus ſit, facile tales omnes pereunt ac gregatim.

29 Maxima quæcunque rara ſunt, raræ igitur g. nituræ, præclara, aut miſerrima ſignificantes. Cum autem vnicuique ferme reuolutio aliqua rara contingat, cuilibet ferme in curſu longo vitæ rarum aliquid contingit. Hoc autem aut non diuturnum eſt ob id, & ſi quod ſequitur, plerumque comitetur ad mortem.

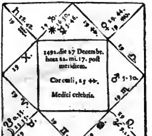

30 Luna ſub Sole exiſtens, cogitabundos & melancholicos facit, aduritur enim cerebrum.

31 Eſt & alter reuolutionis modus ſecundum naturam, cum locus qui ad aſcendens peruenit hora reuo.uuonis anni, pro aſcendente ponitur.

32 Mali ſunt animi, quibus Mars eſt in Mercurij quadrata radiatione.

33 Si Luna in Tauro in ſecunda, à Iouis quadrato ſeparetur vel oppoſito, ad Solis trinum iens, is non obſcuras acquiret diuitias.

34 Si luminaria, & dominus aſcendentis, & loci coniunctionis vel oppoſitionis,

ſic cadant ab angulis, vt nec aſcendens, nec locum coniunctionis vel oppoſitionis aſpiciant, naſcetur monſtruoſus.

35 Quod ſi locis his ac planetis ſe ſic habentibus, infortunæ fuerint in angulis, monſtrum erit ab humana natura alienum, & morietur protinus.

36 His vero ſic ſe habentibus rurſus, Venere ac Mercurio diſponentibus, Iouéque locum aſcendentis reſpiciente, Androginus naſcitur, Somniorumque interpres, magus, aruſpex, præcantator.

37 Cum diſponens loca luminarium fuerit in loco infortunarum, & luminare temporis in eadem parte cum infortuna, in aliquo angulorum, vel fuerint in figura æquicruria in eodem angulo, fueritque latitudo eadem, qui naſcitur, cibum non deguſtabit.

38 Sed

38 Sed nec ſi ambobus luminaribus in angulo exiſtentibus, vtraque infortuna ex diametro exacta eis opponatur.

39 Rurſus Marte poſt Solem, vel ante Lunam, Saturno vero poſt Lunam, & ante Solem, ambobus in angulo ſic luminaribus exiſtentibus impeditis, aſcendentibuſque ad anguli apicem, modica inter luminaria & infortunas exiſtente diſtantia, infans non nutrietur.

40 Si vero radij fortunatum, anteriores luminaribus, poſteriores infortunatum, omnibus ad anguli apicem aſcendentibus, tamdiu viuet donec per Solis aut Lunæ circuitus, aut primi mobilis, infortuna ad locum peruenerit luminatis.

41 Quod ſi luminaribus ſic ad apicem anguli aſcendentibus, radij fortunarum poſteriores extiterint, natus viuet, aut viuere poteſt.

42 Cum vero locis luminarium infortunæ dominantur, & ſuper ea eleuantur, nec aſpiciunt ipſa, viuet quidem ſed non longa vita.

43 Nec implebit annum, cum luminare temporis fuerit in angulo ſeptimæ, ideſt in apice, ſic enim intelligo, cum de aſcenſu illorum non loquor, & infortuna eleuata ſuper ipſum peregrina, nec fortuna aſpexerit locum, nec alius fuerit vitæ ſignificator.

44 Robur rei ſignificatæ, eſt per vim ſignificatoris, debilitatem abſcindentis: remotionem impedientis, infortunæ quæ loco non dominatur: & fortunas quæ inter abſcindens & ſignificatorem poſitæ ſunt.

45. Si daretur ſignificator annorum alius à ſignificatore vitæ, nemo biothanatus eſſet.

46 Saturnus habet melleum & nigrum, Iupiter album & rubrum commixta, Mars citrinum & rubicundum, Sol & Luna parentibus ſimilem, Venus roſeum & candidum, Mercurius cinereum & fuſcum.

47 Figuræ cœleſtes, etiam extra ſigniferum coaſcendentes, cum planetæ & fixæ iuxta locum in dando formam debiles extiterint, partem quam magis poſſunt, ſibi aſſimilabunt.

48 Cum videris poſt xl. annos frequentes & validos morbos, ſcias quod ſignificator vitæ concuſſus eſt, applicante ei infortunæ corpore vel radio.

49 Signa fixa robur vitæ præſtant maxime Taurus & Leo, maximéque occidunt præcipue Scorpius deinde Aquarius.

50 Cum abſciſor fuerit in ecliptica, fueritque in angulo infortuna, mors erit violenta.

51 Cum in apice 7. loci infortuna fuerit, natus magnis afficietur calamitatibus.

52 Cum infortuna fuerit iuncta Soli in eadem parte, vel Lunæ infortunatæ, nato, etiam ſi rex fuerit, magna inconuenientia contingent.

53 Cum in initio Sagittarij, hoc tempore, vel in fine, Mercurius in eadem parte cum Sole fuerit, aſcendens autem Gemini vel Virgo, natus comburetur. Quòd ſi auxilietur fortuna, vitæ periculum euadere poterit, quòd ſi Mars locum aſpiciat, nulla ſalutis ſpes eſt.

54 Cum extraxeris figuram ex figura, pones aſcendens iuxta rationem eleuationis poli ſuper circulum poſitionis ſignificatoris, hoc autem maxime in filiis.

55 Comptos & pulchros Aries facit, Scorpius mendaces.

56 Mercurius cum in ſummo fuerit parui circuli, facit promptos & diuinatores.

57 Mars in cancro facit eos qui volentibus ſanguinem detrahunt, in Capricorno qui nolentibus.

58 Cum domini trigoni luminaris potentes extiterint, natus bene nutrietur, & validus erit. Si autem debiles & contrarij, non diſtinguent vnquam bonum à malo.

59 Cum Saturnus dominus aſcendentis ad Venerem peruenerit directione, diliget pulchra. At ſi Venus domina extiterit, turpibus commiſcebitur nec diliget.

60 Mercurius in Piſcibus & Sagittario, & termini eius, indicant vafrum, verboſum, deceptorem.

61 Secunda domus multum poteſt, quia ad aſcendens peruenit quod in ea eſt in annis melioribus.

62 Pauper non erit, cui Iupiter dominus eſt locorum erraticarum, Cui vero Saturnus, vel diues non fiet, vel relictis non vtetur.

63 Cum Iupiter & Venus Soli, nec iuncti, in eadem domo fuerint, in Scorpione, Virgine, Tauro, vel Capricorno, item in Geminis, natus potius vitam ducet amœnam, quam quòd ſit fœlix.

64 Iupiter in Arietis ſeptem primis partibus, magna bona præſtat mundo & natis.

65 Iupiter dominus aſcendentis ſolitarius, facit vt diligat natus diſciplinas.

66 Mercurius in Saturni dignitatibus, vel illi congrediens facit prudentes, odioſos, vitioſos.

67 Eudæmonis locus eſt, cum Iupiter & Venus miſcentur, vel alteri eorum fixa fortunata, vel radius Solis propicius, vel Sol ipſe corpore valde propinquus, vel Lunæ corpus radiive fœlices, vel caput draconis, vel cum Luna capiti draconis miſcetur, aut eſt in trino Solis, vel in initio Arietis Sole in initio Cancri exiſtente, vel cum fœlici fixa, vel cum Soli fixa è regiis benigna, aut alia extra ſigniferum, vel cum Iupiter aut Venus in aſcendente, vel regia fœlix, aut in cœli corde Sol, aut fixa aliqua, vel Iupiter Venuſve, aut etiam in ſeptimi loci cuſpide, cum tamen fixæ claræ & fortunatæ fuerint. Nec contemnendus congreſſum Iouis cum Saturno in Libra, Sagittario & Aquario, vel Veneris cum Marte in Piſcibus aut terminis Veneris, ſignis vero communibus.

68 Cacodæmonis autem locus à Saturno & Marte & Mercurio & luminaribus & ſtellis maleficis, per radios aut corpore in vnum coeuntibus.

69 Cumque locus Eudæmonis impeditur, erit locus quadratus ab eo Eudæmon, ſi in eo alter aut ipſe planeta fœlix dominetur, fueritque locus purus.

70 Cumque fuerint plures Eudæmones, erit fœlix in plutibus rebus.

71 Cumque primus illorum impeditur, fœlix erit in mediocribus, ſi etiam ſecundus in humillimis.

72 Cumque Eudæmon potens eſt, & eadit in domum cadentem, habebit magnam potentiam in qua opprimetur, ſi autem debilis & in angulo beatus erit in minimis.

73 Cumque Eudæmoni radij infortunarum propinqui ſunt, cum magna contentione adipiſcetur fœlicitatis ſuæ cauſam, quòd ſi Eudæmonis planeta retrogradus extiterit, tarde & lente proficiet, & cum difficultate impetrabit.

74 Cumque cacodæmon permiſcetur Eudæmoni, non habebit malum natus ſine bono.

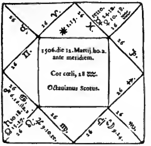
75 Oculus Tauri validior eſt, ſed non in benefaciendo, poſt quem eſt cor Leonis, ſed magis reſpicit animi qualitates quam fortunam, poſt quod eſt ſpica Virginis, quæ ad eruditionem & gratiam facit. Poſt lancis meridionalis luminoſior, & Scorpij cor, in animi qualitatibus male, pro corpore deteriores, pro fortuna autem ancipites.

76 Vltimi & leuiſſimi cacodæmonis locus in alijs cauſis etiam vtilis eſt. Veruntamen loci quos aſpicit per quadratum, aut oppoſitum, aut in loco debili exiſtentes, omnes mali.

77 Cum Luna fuerit in Scorpione, in quadrato Saturni, in Leone vel in oppoſito in Tauro exiſtentis per partem, natus vxore filiiſque carebit. Quòd ſi Saturnus in aquario fuerit, abhorrebit etiam fœminas.

78 Cum cauda fuerit cum Saturno in quadrato Lunæ cadentis: natus erit tabificus, ſi fuerit in ſuccedenti. Si verò in angulo, lacerabitur corpus eius. Quòd ſi in quadrato domini aſcendentis, erit morboſus toto tempore vitæ ſuæ, tum magis, ſi in ſexto vel ex ſexto loco.

79 Cum Iupiter in oppoſito Veneris in tertio loco fuerit reſpiciens Lunam trigono, vel ſextili radio, natus lucrabitur ex itineribus.

Hic primo debuit eſſe amicus noſter, quia Venus illi eſt mihi in loco Lunæ, & venerem aſpicit Luna, & ſignificat fœlicitatem ex ſacerdotij redditibus.

Et quia Saturnus & Mars reſpiciunt Lunam quadrata radiatione cum cauda exiſtentes, declarant tabem quandam, qua perpetuo detinetur, ingentiaque pericula, quæ hucuſque vitauit beneficio trini radij Veneris.

Dominus aſcendentis in nona cadens, & Luna cadens, quis dubitat quin perpetua decernant itinera? Significatur etiam periculum veneni, & à belluis. Cacodæmonis locus à ſexta parte ad quintamdecimam Aquarij, poſt Leonis, inde Tauri, vitæ dator Sol.

80 Cum Mars & Saturnus coierint in Ariete, natus carebit ſomno, ſi in Tauro, claudetur vox eius, & erit rauca.

81 Planeta ad planetam male vel bene diſponitur, aut ad diuerſos planetas, aut ad las, aut ſuiipſius ratione.

82 Terrea ſigna æternas ſeruant iras: non tamen facilè ab his corripiuntur: celerrime aërea iraſcuntur, ſed euaneſcit ira breui: ignea non tam diu, vt terrea, iram ſeruant, ſed ad vltionem properant: aquea nec ſubeunt nec ſeruant.

83 Tarus, Gemini, Cancer, ſuper vocem dominantur.

84 Signa ſignificant ſecundum propriam naturam in omnibus: Taurus enim ſuprema facit pleniora validioraque, ſicut & Leo, ſed ſigna ſignificantia membrum, ſignificant detrimenta, omne autem ſignum totum ſignificat corpus.

85 Taurus & Leo vocem faciunt canoram & aſperam. Gemini Virgo Libra Sagittarij pars anterior, & Aquarius, concinnam. Aries & poſtrema Sagittarij, & Capricornus, mediocrem & aſperam. Cancer Scorpius Piſces aphona ſiue muta ſunt.

86 Cum trinus planetæ locus, ſeu radius quadratus ad cor cœli peruenerit, ſignificat quòd decretum illius planetæ confirmabitur & vim eam recipiet, quia effectum producere poterit.

87 Cui Venus peſſime poſita eſt, is voluptatem in vita nunquam ſentiet.

88 In parte orientali, orientales à Sole, veloces motu, In ſignis orientalibus, inferiores Sole, in angulis, veloces habent ſucceſſus, tamen maxime ſi lumine pleni fuerint.

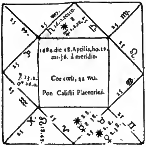
89 Planetæ orientales candorem ſignificant: occidentales obſcuritatem.

90 Meridionales leuitatem, in nodis ambiguitatem & ancipites.

91 Simile eſt, à quarta; per primam ad decimam, orientalibus Planetis, ſexta & quinta etiam combuſtis, dum ſub Sole ingrediuntur, tertia & ſecunda dum egrediuntur.

92 Cui aſcendit Aries, ei ſponte occaſiones triſtitiæ euenient: cui Taurus ob nimios labores ſibi parabit ægritudinem: cui Cancer, ille ſibi anxie amicos quæret.

93 Cui Venus cum fixa fuerit egregia, ei lepos erit in ſermone, aut ſi ea Mercurio vel aſcendenti copuletur, vel etiam eius domino.

In hac genitura, tria maxime ſpectanda ſunt. Concionator inter primos ſui temporis, nam Mercurius in eadem parte cum Sole, in quadrato Lunæ, & Venus cum oculo ſiniſtro Tauri.

Fuit & hemoptoicus, ita vt integras ex pectore denas libras ſanguinis reiectaret, facit hoc Luna in quadrato Saturni, cum luminoſiore lancis, & in quadrato Solis & Mercurij hoc ſolum mirum eſt, cur euaſerit.

Fuit & religioſus, nam Saturnus & Iupiter, luminaribus prævalent, &c.

94 Niſi poſueris in qualibet re plures ſignificatores, plures res eodem modo neceſſario euenient, quòd niſi plura dirigantur, & commmutatio eorum obſeruetur, plura eodem tempore ſimul euenient.

95 Eandem ſtellam, aut in diuerſo ſitu, vel alio loco, aut cum aliis, idem ſignificare, aut conſimile, penitus eſt impoſsibile. Similia igitur ex contrariis magnis fiunt tamen magis auxilio materiæ.

96 Non eſt tranſgreſſus repentinus in cœli part bus, imò & ſi ſecus videatur, nec in ipſis ſignificatis.

97 Reuolutiones annorum, in ſequentes producunt effectus, vel quia ex pluribus vna fit, alteraque eſt ad ſuccedentem præparatio, vel quia à genitura decernitur, quod ex reuolutione perficitur, vel ob euentus magnitudinem, vt in morte, vel cauſarum, vt cum Sol Ioui ad vnguem opponitur.

98 Dominus nonæ domus cum fortuna fuerit, & male diſpoſitus, in comparatione ad dominum aſcendentis, recte, ſed parum creder.

99 Cum dominus duodecimæ domus, infortuna fuerit, & domino primæ ſuperior, natus alienis cum iactura inſeruiet.

100 Quando Saturnus fuerit cum dextro Orionis humero, natus erit inſignis pertinaciæ & perſeuerans, vnde nomen illuſtre conſequetur.

101 Quoniam natura ſignorum non eſt plene cognita, natus exiſtimatur eſſe illius qualitatis, quam decernunt radij antecedentes aſcendens.

102 Proportio conſtitutionis cœleſtis ad corpora humana ſimilis eſt ſecundum exiſtimationem rationi infiniti ad finitum.

103 Saturnus cum oculo Tauri generaliter facit magna detrimenta, & vitia animi flagitioſa decernit.

104 Saturnus in quadrato Solis mortem decernens, per ſtrangulationem rei duræ efficit, vt cum fune, ruina, lapidibúſve obruuntur, & hoc in fixis ſignis.

105 Sed ſi in ferarum figuris fuerit, à furit opprimetur, aut cane rabido, & hoc cum mortem decreuerit violentam.

106 Si Saturnus in Cancro vel Capricorno, in quadrato vel oppoſito Solis aut Martis, vel cum eis fuerit, in locis humilibus, ruina opprimentur, ſi in nona, decima, vel vndecima, præcipitio.

107 Si Saturnus in Cancro, Scorpione, vel Virgine, vel Piſcibus, in horum quadrato oppoſitoúe, vel illis iunctus fuerit, ſubmergetur. Quod ſi in conſtellatione nauis fuerit (eſt autem nunc cum Cancro, Leone, & Virgine) ſubmergetur tempeſtate. eſt & Orion tempeſtatum ſignificator, vnde Cancer maxime, inter ſigna nunc procelloſum.

108 Si Saturnus cum his in ſignis venenoſorum ac tortuoſis fuerit, hoc enim natura conſtat cum Venere, venenum proculdubio hiber.

109 Mars author mortis, in humanis, in quadrato Solis vel Luna, interfici illum debere oſtendit, cauſam autem ex loco condiſce, nam ſi cum Veneris poteſtate, mulierum cauſa, ſi in ſecunda, ſubſtantiæ. Si autem Mercurius dominetur, à latronibus intercipietur, aut mandato principis.

110 Signa quæ detruncationum ſignificant membrorum, ſunt abſciſa & imperfecta, vt caput Gorgonis, vel cathenæ caput.

111 Quòd ſi Mars ſic fuerit diſpoſitus in Tauro, vel Scorpione, cruciatu peribit, aut comburetur.

112 At ſic diſpoſitus, cum Andromeda vel Caſsiopea, vel capite Gorgonis, in nono, decimo, vndecimoúe loco fuerit, aut in cœli imo, ſuſpendetur.

113 Si vero in aſcendente vel occidente, in igneis, comburetur.

114 Si vero in ſublimibus locis, in quadrupedibus, cadendo conteretur.

115 Cum autem Iupiter acceſſerit, non recte diſpoſitus ad interfectorem, iudicio peribit.

116 Detrimentum in Marte, & à luminaribus in morte violenta In Saturno à Sole vel Marte.

117 Gemini & Sagitarius, & Piſces, multiplex genus mortis ſignificabunt, quod & Saturnus & Mars cum ſimul dominantur.

118 Et oportet vt in hoc verſeris experimento longo, propter regionum & morum varietatem, non enim ſecus continget, quàm ei qui herbas vult cognoſcere, poteſt enim per longum experimentum inter ſimillima exiguam perſpicere differentiam.

119 Cum vero cum ſignis violeotæ mortis, etiam quartæ, infortunæ præfuerint, corpus mortui inſepultum iacebit, maxime, ſi luminaria illis congrediantur planetis quæ mortem decernunt violentam.

120 Submerſionis igitur notis aſsiſtentibus, eadauer à piſcibus deuorabitur. Patibuli autem ab auibus, dilacerationis à quadrupedibus & hæc maxime ſi in ſignis auiom, aot quadrupedem, aut piſcium fuerint.

121 Teſtimonia dioerſa, comparabis, magnitudine, robore, moltitudine, & temporis ratione.

122 Locum imi cæli, ſi Sol poſsideat, erit gloria perpetua, eoqoe magis, ſi cum regia ibi fuerit, ſi Luna erit etiam memoria diotùrna, ſed varia. Si Regia videlicet Bebenia, erit diuturna, ſed apud paucos. Si Saturnus aot Iopiter, erit inter moltos, non tamen adeo diututna. Si locus coniunctionis ibi fuerit Solis & Lunæ, erit celebris, cito tamen interibit. Si infortunæ præfuerint, ob flagitia.

123 Conſiderare etiam oportet, cum quo conueniat dominus octaui loci, ad eum enim deferetur hæreditas.

124 Cui io hora mortis Sol in cœli medio fuerit, gloria illuſtris poſt mortem diu perſeuerabit.

125 In qoo homo excellit, in eo etiam planeta optime diſpoſitus, eſt ſignificator.

126 Plus poteſt mediocris eruditio cum optimo iodicio, quàm mediocre iudicium cum optima eruditione, veruntamen & iudicium eruditione perficitur.

127 Electio non proficit, niſi cum conuenerit genituræ, & tempori, in quo elegit.

128 Maleficæ ad malos vſus qoandoque proficiunt.

129 In rebus quas latere deſideras, Lunam ſub radiis Solis poſitam expecta.

130 Cum luminaria in eodem minuto coeunt, aot ex oppoſito quadratoúe ſe reſpiciunt, maximum euentum in ea genitura expectabis.

131 Aſcendens inimicorum regni, eſt ex oppoſito ſignificatoris ex ſeptimo loco, ac duodecimo, & generaliter ex deſcendente medietate.

132 Peſtilentiam regionis vnius, ex ſola ſtellarum diſpoſitione agnoſcere, eſt impoſsibile.

133 In conſtitutionibus generalibus etiam Cometas & reliqua incidentia obſeruare oportet.

134 Cum fuerit diſpoſitor loci mortis cadens ab angulo, maxime aotem in nono loco & in magna diſtantia ab ecliptica, & peregrinus, natus extra patriam morietur.

135 Sicut eor cœli eſt angulorum in pluribus validiſsimus, ſic nonus locus inter cadentes.

136 Mars in Leone, per ſe ſolus, occiſores facit, & iracundiam praoam.

137 Saturnus cum fuerit cum capite, & reſpexerit aſcendens, aut fuerit eius dominus, malum animum, ſed fidelem tamen nunciat, cum cauda autem perfidum etiam.

138 Com dominos aſcendentis fuerit cum oculo Tauri, natus erit occiſor, & hoc ſi talis dominus fuerit planeta maſculinus, maxime infortuna vel Sol.

139 Cum Saturnus cum capite exiſtens, aliquid ſignificauerit, in reditu illud perficiet.

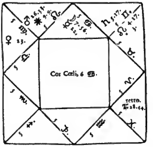
140 Mercurius maxime hebetatur in humidis ſignis, Sed in Scorpione maleficum facit.

141 Cum Iupiter fuerit in ſcato loco retrogradus, & dominus ſecundi loci infortuna peregrina, oec fixa adiouerit, oatus erit pauper.

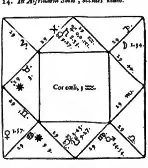
142 Com Venus fuerit in Virgine, & Iupiter in oppoſito, natus ſi habuerit vxorem, illa erit pudica, & boni regiminis, & ſatis pulchra.

143 Cum Lona fuerit in Cancro in cœli corde, nati fortuna inconſtans erat.

144 Com oculus Taori fuerit cum infortuna aſcendentis domina, & in Alfridaria conuenienti eeciderit in aſcendente, natos eo anno occidet hominem.

Hic Saturnus eſt dominus aſcendentis, cum capite & oculo Tauri, & ſignificauit, quod hominem occideret & non vnum, tamen magis, quia reſpicit aſcendens, & Solem, & eſt eleuatus, & Mars eſt in Leone. Cum igitur aſcendens peruenit iuxta ſextilem Martis, in annis. 24. In Alfridaria Solis, occidet illum.

Saturnus reuerſus eſt ad caput, & reſpexit aſcendens, & oculus Tauri fuit in eius apice quaſi,

quaſi , & forſan genitura fuit poſterior tribus partibus , & Mercurius cum cauda fuit in Iouis & Saturni oppoſito , reſpiciens quadrato aſcendens , & Luna in eius trino cadens , & in eſtiua , & in oppoſito Veneris , & in ſextili Iouis, qui fuit in trino Veneris ; ideò eo anno occidit conſobrinum , vulneratúſque eſt ab aliis conſobrinis , fuit in carceribus liberatúſque eſt , propter Iouis ſextilem , & Venerem receptam à Luna.

145 In exquiſitis iudiciis ſemper domus apex requiratur , in imperfectis operibus domus tota.

146 Fuge illius ſocieratem , cuius dominus aſcendentis eſt infortuna cum nodo, aut mala fixa , nec tua genitura cum illius genitura concors eſt , nam etiam nolens te offendet.

147 Luna Ioui iuncta vim noxij medicamenti hebetat : concocta autem materia iuuat.

148 Luna in fixo ſigno minus agit medicamentum , in ruminante etiam nauſeam excitat.

149 Signa ruminantia ſunt, Aries , Taurus , Capricornus.

150 Melius eſt in purgationibus , vt tam Luna quã dominus aſcendentis deſcendant, & ſint ſub terra , in vomitoriis , vt aſcendant.

151 Tam purgationes , quàm vomitoria, & venarum ſectiones , & inciſæ cucurbitulæ & inediæ fieri debent , Luna in humidis ſignis exiſtente , horum præcipum Piſcium eſt , poſt id Cancri.

152 Caue ne Luna exiſtente in Ariete caput tangas , tum præcipue ſi infortuna ibi radios dirigat. Sed ſi ab initio ibi fuerit in infortuna , violenti caſus effectum ſimilem producet.

153 Caue etiam , ne veſtes conficias, dum Luna eſt in Scorpione, magis ſi luminibus plena , & eam aſpiciat Mars , celeriter enim lacerabuntur.

154 Acria ne ſetas , aut colligas , aut reponas , niſi Luna infra terram exiſtente.

155 Vites ſi putaueris , Luna plena lucente , in Tauro, Leone , Scorpione vel Sagittario , nec ſorices nec volucres vuas infeſtabunt.

15[6] Caue rurſus ne decreſcente Luna, aut la[...]nte , arbores inſeras.

157 Si quis diu obſeruet , vt decreſcente Luna t[on]deat capillos , caluus fiet. melius etiam om[nes] , creſcente ea, tondentur.

158 P[i]menta , & cæduam ſyluam ad opus , decreſcente Luna metes , aut ſecabis, ſi diligentius[...]d opera egregia , vltima quarta , melius [...]tem longe , ſi interlunij die, optimum omn[iu]m & ad æternitatem faciens, ſi is in nouiſſi[mu]m brumæ incidat , Saturnusque reſpiciat & ſub terra ſit Luna , cariem enim non ſo[lu]m non ſentiunt , ſed duriſsima redduntur.

159 Syluam aut[em] , ad ignis materiam, ac lucos , & quæcu[mq]ue celeriter creſcere denuo cupis , nulla re[liqu]i habita cura , Luna ſupra terram , in prima quarta , Veneri aut Ioui iuncta cædes.

160 Effectus maxime ſatent , cum ſignificator peregrinus & cadens , vel ſub terra, vel Solis radiis iunctus fuerit.

161 Cum Lunam duobus ſimul planetis aptare nequis , fixæ naturam amborum habenti copulabis.

162 Luna in Tauro , Virgine , vel Capricorno , in aſpectu Saturni vtili , ſere, aut planta , aut etiam deiicito , ſuffoditoque vineas reſecturus. in Cancro frugum genus omne terræ manda , in Libra , vel Aquario, hortos cole , & conſita , ac arbuſta.

163 Cum celeriter perficere cupis , Lunam & ſignificatorem in mobilibus ſignis conſtitues : cum diu manare opus deſideras, in fixis , ob hoc difficile eſt vtrumque aſſequi.

164 Melius efficitur , quòd natura duce aſtra habet propitia , quàm quod humana induſtria.

165 Cum Luna fuerit cum Venere , melius ac tutius bilis pellitur , cum Ioue melancholia.

166 Dominus interlunij , multum poteſt in qualitate aeris , & qui reſpicit eos , tum maxime , ſi in cardinibus fuerint.

167 Temporum igitur quatuor initia , ex quatuor interluniis aliqua ex parte condiſces.

168 Recte inquit Ptolemæus, quòd tranſitus Solis iuxta ſtellam illius , ab eo tempore vim mouet. Sed & loci aliquid ſignificantis , effectum præparare ab ea ſtatim die incipit.

169 Cum in alicuius ciuitatis initio, Mars in corde cœli fuerit , neceſſe eſt eam vrbem eſſe ſediciosam. Quod ſi Saturnus , multa praue operabuntur ciues illi , eruntque laborioſi.

170 Mercurius in Leone , facundos facit, in Ariete autem ſermo ne gratos.

171 Mercurius in Libra , vel Aquario, ingenium celebre , vt nullibi aliàs præſtat, facit & aliquid in Capricorno.

172 Melior electio in homine , eſt loci habitationis , nam ſi aſcendens vrbis fuerit locus aſcendentis, bene valebit, Si cor cœli, exaltabitur , ſi Solis , dignitates proculdubio recipiet , ſi Iouis , lucrabitur. ſi Lunæ , fœlicitatem conſequetur omnibus modis,

173 Saturnus inuidum , Iupiter opibus intentum , Mars furibundum , Sol ambitioſum , Venus delitioſum , Mercurius verſutum , Luna vagabundum facit

174 Solares , paucum , mundum , ſimplicem cibum volunt , Ioue nati , multum, mundum , ſimplicem. Venus lautum , mundum , paucum. Mercurius , paucum , ſimplicem , & indifferentem. Luna multum , immundum , indifferentem. Saturnus paucum, immundum , indifferentem. Mars multum, immundum , lautum.

175 Similiter & in potu. Sol paucum, non vinoſum , non affatim. Iupiter paucum, affatim , ac vinoſum. Venus multum, non affatim , non vinoſum. Mars affatim , multum, vinoſum

vinoſum. Saturnus multum, non confertim, ſed vinoſum. Mercurius paucum non affatim, vinoſum. Luna multum, affatim, non vinoſum.

176 In humanis fortunæ ſignis, humanum & comem faciunt: infortunæ autem doloſam vrbanitatem, ſicut in feris fortunæ agreſtem integritatem.

177 Cum aſcendens ſerui, fuerit ſextum ſignum ab aſcendente domini, bene conuenient.

178 Cum aſcendens ſubiecti, fuerit culmen genituræ principis: & loca luminarium commutata, & dominus aſcendentis ſubditi, eleuatus ſupra dominum aſcendentis principis, in genitura ſubditi, & dominus aſcendentis principis, ſit inferior aliquo planeta dominante in ſexta vel vndecima, aut in genitura ſubditi, tunc princeps ille, ſubditi ſui parebit arbitrio.

179 Plurimum potentiæ apud regem eſt, cum dominus cœli medij, aut loci Solis ſubditi, potens fuerit in figura regni ac regis.

180 Magni naſcuntur, ſub ſigis magnis, longarum aſcenſionum, in initijs ſignorum, ſub Planetis exiſtentibus in altitudine eccentrici,& parui circuli,& mundi.

181 Obeſi autem, iuxta longitudines medias, cum magna latitudine, in ſignis latis, ac multarum ſtellarum.

181 Qui Martem habet in aſcendente, multis exponetur periculis, & in facie cicatricem tandem habebit.

183 Oculus Tauri in apice aſcendentis, ſiccarios facit, ac biothanatos, in occaſus autem linea, vtriuſque effectus ſignificatio augetur.

184 Cum nauis mare ingreditur,& Bebenia vel Regia de natura Martis in linea aſcendentis fuerit, aut Mars ipſe, nauis naufragium patietur, quòd ſi cum hoc luminaria ceciderint, aut teſtimonium dederint Martis, aut Saturnus in ſublimi loco fuerit, nauis illa ſubmergetur.

185 Similiter, ſi Mars in cœli medio fuerit, hæc eadem ferme euenient. Manifeſtum eſt autem, quòd exorientia ſydera plus mouent tempeſtates, inde quæ in corde cœli ſunt, vltimo quæ occidunt.

186 Maleuolæ, cum in ſynodo luminarium illa reſpexerint, aut Luna ad eas peruenit, minus violenter tempeſtates mouent, quàm ſi exoriantur, attamen longe diuturniores.

187 Coniunctionis locum, reuolutionem præcedentis, quo in loco ab aſcendenti fuerit reuolutionis conſidera, nam magna euenient iuxta domus naturam.

188 Si cum profectio aſcendentis ad locum coniunctionis attingit, effectus ſequeretur, eodem tempore ſemper cuncta euenirent.

189 In omni planetarum coniunctione, eum planetam dominatorem conſtitue, qui ſublimior fuerit in eccentrico, & paruo circulo, & qui in loco plures habuerit dignitates, & qui plures ſtellas ſuæ naturæ ſimiles habuerit.

190 Generalia ex ſingularibus, & ex generalibus ſingularia, ſed alio modo.

191 In coniunctione ſuperiorum ille altior eſt in paruo circulo à media coniunctione Solis ad mediam oppoſitionem, qui celerior eſt: tardius enim mouetur in paruo circulo, à media vero oppoſitione Solis, ad mediam coniunctionem, altior eſt qui tardior.

192 Conſiderare etiam oportet, motus ab abſide, ab imo enim ſeu eius oppoſito, augetur motus, auctúſque lumine etiam dicitur. optima igitur conſtitutio, cum ibi circulus paruus id eſt in ea quarta parte fuerit. Planeta vero in initio ſuæ apparitionis.

193 Matutinus ortus ſuperiorum eſt, cum planetam Sol motu ſuo tranſgreditur, ac ſic mane incipit ante Solis ortum apparere. Veſpertinus autem occaſus, cum illi Sol appropinquans, in veſpertino crepuſculo ſuper terram exiſtentem occultat.

194 Matutinus ortus in inferioribus eſt, cum planeta retro cedens à Solis coniunctione, in imo parui circuli abſcedit tantum à Sole donec ante lucem exoriatur, occaſus autem matutinus, cum ſic apparens directus factus ad ſummum tendens parui circuli latere incipit. Ortus autem veſpertinus, cum exacta in ſummo parui circuli coniunctione, planeta velocius mouetur Sole, donec orientalior exiſtens in principio noctis incipit apparere. Occaſus autem veſpertinus, cum deſcendẽs donec retrogradari incipiat, Soli tantum appropinquat, vt illo occidente quamuis orientalior exiſtens, minime tamen videatur in crepuſculo veſpertino.

195 Cum ab oppoſitione, quæ eſt poſt tranſitum Solis ſuper capillos Ceti, Luna Saturno iungitur plena luminibus fueritque Saturnus cum ſtella de natura ſua, aut Veneris, aut etiam in cardine, vel eadem latitudine, vel in Scorpine, vredo & carbunculus, uinum eo anno auferet.

196 Oportet autem ſcire diſtinguere inter id qood per ſe eſt,& id quod eſt per accidens.

197 Domini triguni ſigni aſcendentis, pro nutritione, & luminaris pro vita. Sed & validius domino exaltationis,& domus, & trigoni, diuiſa tempora tribues.

198 Cum Sol fuerit cum Gorgonis capite, fortuna non aſpiciente ipſum, Dominus autem aſcendentis, vel Luna, vel dominus loci luminaris, in oppoſito, quadrato aut coniunctione Martis: nato caput amputabitur. Quod ſi Sol in ſublimi fuerit, lacerabitur corpus adhuc viuentis. Si autem Mars ipſe, aut dominus qui affligitur, in Geminis, vel Piſcibus, corpus eius aut lacerabitur in partes, aut ſaltem manus illi amputabitur, antequam moriatur.

199 Cum Sol in Leone aut Sagitario, dominus aſcendentis, aut Lunæ iungitur, Marte aſpiciente, aut ſtella de natura illius ibi exiſtente, natus cremabitur. Quod ſi Saturnus loco Martis aſſiſtit, fumo ſuffocabitur.

200 Traiectiones aeris, ſiccitates,& aquarum paucitatem, & eiuſque turbulentiam indicant. Quòd ſi ab angulo ad angulum ferantur,

ſerantur , ventum ex ea regione protendunt.

201 D rectiones , ſignificant temporum generalium partes. Alfridariæ generalia tempora. Sed reuolutiones , tempora propria vniuſcuiúſque rei.

202 Rerum quæ fiunt , aliæ ex principiis pendent , aliæ ab exterioribus , directio autem rebus principalibus magis dominatur , reuolutio autem his quæ ab exterioribus.

203 Cometes , magnos aliquando naſcituros homines indicat , ille autem ſub eo naſcitur , non qui eius tempore , ſed qui in regione , quæ illi ſubiacet , angulo ac ſigno. Solque in loco illius , aut Luna , reliquum luminare in cardine ? & aſcendens ſimiliter, ac dominos aſcendentis , in cardinibus , cometes cum exoritur , aut occidit , aut cœli ſummum occupat , neque enim vllus hæc omnia cometes facere poteſt. Tum coniunctionem , aut ſaltem oppoſitionem , natiuitatem illius præcedentem in loco cometis factum fuiſſe oportet.

204 Cometes in oriente , maxime exortum ſignificat viri magni legumlatoris, & in cœli medio , regis præponentis , in occaſu autem raro , & in ſuccedentibus.

205 Qui autem cum filio cometis participant in genitura , miniſtri illius fiunt.

206 Cometes mutantes leges, ſi in nono, vel vndecimo loco apparuerint , ſeditionem in lege , non legem oſtendunt , nec erit in illa vnum caput.

207 In religione quæ ſacerdotes à coniugio prohibet , & à filiorum generatione: ſignificatores vxorum, declarant concubinas: & filiorum , filios illegitimos, vel adoptiuos.

208 Conuerſiones variæ ingenio debentur , vt Mercurio, magnitudini luminis temporem qualitates , & ſata ac germinationes, vnde Soli ac Lunæ , præpotentes affectus, parui circuli magnitudini, vt Marti ac Veneri , corporum conſiſtentiæ, orbium magnitudini.

SEGMENTVM III.

Aphoriſmorum Aſtronomicorum.

1 QVibuſcunque dominus aſcendentis eſt infortunatus cum cauda , & fuerit infortuna in angulo, violenta vt illis mors accidat neceſſe eſt.

2 Cum dominus vitæ fuerit in parte deſcendente , diriges eum etiam contrario modo.

3 Cum fuerint multa infortunia ſecundum idem , mortem ſignificantia , non oportet vt expectes directionem abſcindentem.

4 Vitæ ſignificator robuſtus , in morbis naturalibus plurimum iuuat , in caſibus autem parum , aut nihil.

5 Cum cauda infortunio dominum aſcentis affecerit , & in reuolutione Luna ceciderit cum illa, & ipſam aſpexerit dominus loci mortis , & fuerit ille in loco infortunæ à natiuitate illo anno morietur.

6 Cum Luna fuerit combuſta , ob iracundiam multa mala patietur.

7 Cum dominus mortis , ſecundum naturam peruenerit ad oppoſitum loci ſignificantis vitam , & fuerit vnus in genitura & reuolutione , magnum affert periculum.

8 Cum infortunæ dominantur in genitura , & Luna applicauerit fixæ potenti de natura Martis in reuolutione : natus inclinabitur ad homicidia , & futurum eſt , vt & ipſe periclitetur.

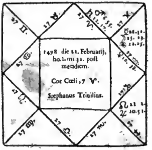
9 Cum Sol miſcetur Mercurio , facit crudeles ; cor enim eorum eſt ſiccum.

10 Cum Mercurius commiſcetur Marti, tum hoc eſt potentiſsimum ad omne genus violentæ mortis.

11 Cum Luna & Iupiter valde infortunati fuerint , etiam ſi reliqua ad libitum aptentur , erit natus tamen infœlicisſimus.

12 Cum Mars fuerit in corde cœli , in Ariete ; & radio quadrato Iouem in Capricorno , dominum aſcendentis aſpexerit, vulnerabitur natus , eodem modo , ſi in Scorpione Mars ibi , aſcendat autem Aquarius, pulſet autem Saturnum in Leone.

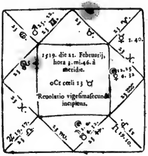
13 Cum Mars iuxta imum cœli fuerit, cum nodo proprio , vel Lunæ , quo ad auſtrum tendit , & aſcendens aſpexerit quadrato , natus claudicabit.

Hic anno 21. expleto , occiſus eſt die decimaoctaua Iuly , hora decimaoctaua. Verificantur in hoc Aphoriſmi duodecim hic poſiti , vt in aliis etiam geniturs. Propterea appoſui Reuolutionem ſequentem mortis , & hora ipſa mortis, loca principalia, habuit vulnus in gula & crure, moritur ſubito.

14 Quando Mars ex Scorpione quadrata radiatione planetam pulſauerit , vel ex oppoſito , habebit ille detrimentum turpe in corpore , quod perſeuerabit vſque ad mortem. Idem ſi Saturnus ex Aquario.

19 Qoando Venus fuerit cum Saturno, & aſpexerint dominum aſcendentis , pueros amabit natus , vel vbi non admittitur ſeniculas mulieres , & ancillas ſordidas.

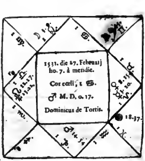

Loca principalia hora mortis.

Aſcen.	☉	☽	♄	♃	♂	♀	☿	☊
23 ♏.	4 ♌.	1 ♉.	18 ♑.	24 ♎.	13 ♍.	6 ♍.	13 ♋.	28 ♏.

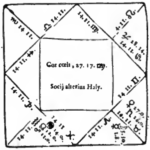
16 In aſcendente omnes corporis partes ſunt, qui vero damnat planeta, eſt inſpiciendus, & in qua domo ſit, & quam vim habeat ad ſignum aſcendens.

17 Saturnus gaudet in Aquario, & Iupiter in Sagitario, & Mars in Scorpione, & Mercurius in Virgine, & luminaria in ſuis locis, & Venus ambigua eſt.

18 Mercurius in Leone, Mars in Libra, Saturnus in Capricorno pedes habent.

Super his duabus genituris fundantur exempla claudorum. hic propter radios Martis quadratos cum nodo, & domina aſcendentis cum cauda in eodem quadrato infortunata à Saturno & cadens, erit autem contentioſus & catus, & reliqua.

De hoc non eſt dubitatio, cum Sol & Mars cum cauda Lunam afficerent ex piſcibus in imo cœli.

19 Iupiter in trino Lunæ dat filios, & diuitias, magis tamen in humanis.

20 Quando Luna & Mercurius in Tauro iuncti fuerint, erit ſtudioſus & etiam eruditus.

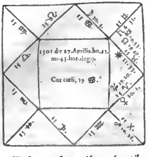
21 Cum occurrunt genituræ falſæ, aut abſurdæ, & non conuenientes ſignificatis, monſtroſæ appellantur: Et vt corpora monſtroſa in diſſectionibus ſunt fugienda, artem enim euertunt.

22 Cui Sol in trino, vel quadrato amico Martis fuerit, Mars autem in quadrato Lunæ, dominæ aſcendentis non amico fuerit, ille à principe, & populo odio habebitur.

13 Odium ſignificantia in nobilibus, contemptum in vilibus ferunt

24 Quibuſcunque Aries, Taurus, Cancer vel Leo aſcendit, his corpus animæ obedit, & robuſtior vita, robuſta autem, ſi vitæ ſignificator, eſt dominus aſcendentis.

25 Qui reſpicit locum mortis, mortis ſignificator & ipſe eſt, ille autem locum vitæ neceſſario reſpicit, ob id decepti ſunt antiqui, cum tamen idem naturalibus accidat.

Hic ſine arte, ſine magiſtratu, ſine opibus vllis, octingemorum coronatorum redditus, ab vxore fundos accepit, habet autem Venerem Ioui iunctam in ſeptimo loco in quadrato Lunæ recepta, in cuius trino eſt Mars, dominus loci ſeptimi.

26 Locus

26 Locus ſignificatoris, materiam præſtat, ſignificator autem formam, promiſſor efficientem: reſpicientes planetæ, auxilia, & impedimenta rei futuræ.

27 Signa ſignificatoris modum mortis, aut promiſſoris, vel vtriuſque, oſtendunt.

28 Cum Venus & Iupiter, in angulo ſeptimæ fuerint, & Luna ex ſuperiore loco eos aſpexerit, exiſtens in dignitate, fueritque caput cum illis, vel cum Mercurio, natus ex vxoribus maximas habebit diuitias.

29 Sol & Luna, vires ad xv. partes circumquaque extendunt, Venus ad viij. Mercurius ad vij. Saturnus ad ix. Iupiter ad x. & Mars ad viij.& Lunæ nodi, ad xij.

30 Quando Luna applicatur Marti, facit iraſcibilem, & ſi in aqueo ſigno. ſi in terreo, iracundum, ſi Saturno triſtem.

31 Cum planeta applicat alteri, in domo vel exaltatione exiſtenti, dat ei vim ſuam, & eo magis, ſi fuerit peregrinus. Quod ſi dominus loci alteri applicet, vim dabit ſine vtilitate, & labores eius irriti erunt,

32 Cum inter duos planetas medius interceſſerit, priorum nulla fit virtutis mixtio, niſi per medium ex altero in alterum deferatur.

33 Cum planeta combuſtus, non proximus extiterit, quod vitium ei eſt, illi tribuit.

34 Cum planeta exit ſignum, antequam applicet alteri, mutabuntur ſignificata illius, & qui in duobus ſignis ſunt res multas in vnum permiſcebunt, ſi iuncti fuerint.

35 Planeta qui primo radios Solis exit, & nulli applicat, puriſsimus effectus oſtendit.

36 Cum vero in ſigno planeta eſt ſolus, vbi nec radij aliorum ſunt, inconcinnitatem declarat.

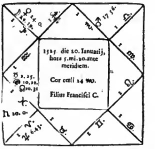
37 Cum planeta retrogradatione ſua alteri applicat, poſt ablatum metum vel ſpem, effectus ad finem perducit.

38 Sol aſſimilatur aſcendenti, & cordi cœli, Planetæ reliqui fixis ſtellis.

39 Dirige planetas,& fixas,& radios etiam planetarum, ad ſecundam domum, pro diuitiis.

40 Natiuitas non ſignificat ſuper alios à filiis, niſi in comparatione ad natum.

41 Cum Planeta alteri proximus, incipit retrogradari, nec coniungitur poſtmodo illi, niſi alio in ſigno, vel poſt alterius planetæ coniunctionem, fruſtrabuntur ſignificata per illam coniunctionem, poſtquam perfecta exiſtimabuntur.

Hac figura deſeruit 44.45.46. & 47. Aphoriſmis, laborabit hic fœdiſſima Venere ſemper, & erit aliquando inſanus.

24 Qui in ſignis breuium aſcenſionum, loca habent principalia, obedient aliis, vi vel ſponte.

43 Cum Sol reuertitur ſuper locum promiſſoris, aut abſciſoris, diſtans ab illo quibuſdam partibus, tantundem adimit virium ex loco ſignificatoris, aut addit, quanta portio eſt pars vna totius diſtantiæ, hocque idem facit in menſibus Luna.

44 Cui Sol cum capite in angulo fuerit, maxime in prima, vel corde cœli, pater eius ingenti fœlicitate fruetur, oportet autem non plus parte vna diſtare.

45 Cui Mercurius in linea fuerit aſcendentis, motu velociſsimus, in humano ſigno, hic bonæ memoriæ bonique erit ingenij ac acuti: ſed mutabilis in conſiliis.

46 Cui luminare temporis, cum conſtellationibus fuerit, ambo oculi erunt aliquo modo viriati.

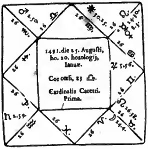
47 Cui Luna à Venere ſeparatur, in maſculino ſigno, fueritque in conſtellatione aliqua, vel cum Regia, vel Bebenia, is luxui & libidini nimium vacabit, nec ab ullo genere libidinis abſtinebit, magnam fortunæ tamen fœlicitatem conſequetur, ſed ob venerea periculis ſubiicietur.

48 Luna plena luminibus cum Marte, præbet opinionem ſtultitiæ, & vacua cum Saturno, facit ſtultos vere.

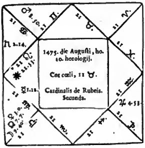
49 Venus cum in corde Solis fuerit, ingentes largitur dignitates.

50 Si Planeta cum corde Leonis Lunam aſpexerit, idem efficiet.

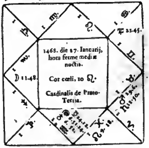
Appoſiti

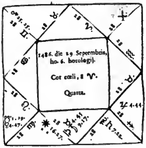

Appoſiti quatuor has Cardinalium genituras à Bonauentura Caſtellioneo acceptas vt quiuis intelligat, decreta noſtra eſſe firmiſſima.

In prima igitur propoſitarum Luna fuit in ſextili Mercury exiſtentis cum corde Leonis, & Sol in ſextili Iouis quaſi. Sed Luna cum cauda & Mars in quadrato Saturni, breuem uitam & magna decernunt inconuenientia. In ſecunda eſt Sol cum corde Leonis, & triplicatur eudæmon in trino Iouis, ideo fuit vir maximus cauſa dignitatis, eſt Sol cum duabus fixis nobilibus, & trinus Iouis, & Veneris. Anno 1537. die 20. Septembris, amiſit pileum, res rari exempli, vide reuolutionem & directionem. Patitur morbum diuturnum, & perpetuum, quia dominus aſcendentis eſt in ſexta.

Quia Iupiter in trino Iouis in tertia figura, fuit vir doctrina & prudentia ſingulari. Luna in aſcendente, & Sol cum corpore Veneris, Cardinalem efficiunt.

51 Mars in Cancro ſubitam efficit iram, ſed minime tenacem.

52 Cum fortunarum aliqua cum regia fuerit, & reſpexerit Solem, vel ſub radiis eius fuerit, vel etiam fuerit in parte Lunæ, vel ex parte aſpiciens amico aſpectu, natus non vulgarem adipiſcetur dignitatem.

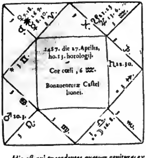
53 Amicus aſpectus eſt trinus & ſextilis, vel etiam ſi ex quadrato, vel oppoſito recipiat.

54 Cum Sol fuerit in Libra, vel Aquario cum bonis, & malis, vel ſolitarius cum fixa, perueneritque directio mala cum reuolutione, natus decidet à perpetua dignitate prodigioſè. Si vero inciderit vnum eorum tantum, decidet à dignitate quæ non eſt perpetua, ſed ad arbitrium.

55 Luna ſub Solis radiis, generaliter infœlicem exitum decernit.

56 Luna in ſeptimo loco magis facit eomitiales quàm alibi, poſt autem in aſcendente, ſed ibi potius fatuos, ſi male fuerit poſita.

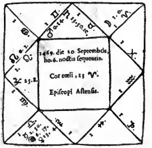
57 Si mors hominum, omnibus ex genitura decerneretur, impoſsibile eſſet clades magnas aut peſtilentias aduenire.

Hic eſt qui præcedentes quatuor geniturąs ex ſuo libro deſumptas nobis tradidit.

58 Cum in extremis ſignorum accidunt Planetis impedimenta, in extremis corporis timendi ſunt morbi, vt chiragra & podagra, tum etiam vitia, vt claudicationes.

Iam

Iam vides, quod in prima harum duarum, Luna eſt cum Spica & arcturo, de natura Iouis & Veneris parumque Mercurij. Significat igitur hominem amœnum, omni genere literarum & muſica refertum, & quia oculus Taurs eſt in aſcendente, ſignificat vehementiam & audaciam; & quia Luna eſt in trino Iouis cum capite, ſignificat magnam vitæ fœlicitatem. Sed quia eſt non per gradus, erit multiplex hac, ſed in nullo genere perfecta. Saturnus etiam in occidente, omnia aut impedit aut retardat. In ſecunda vero, quia Mercurius eſt in oppoſito Lunæ, & Mars in trino Mercurij, & in ſextili Lunæ, & omnes reſpiciunt aſcendens in quo cauda, & omnia partem eandem, ſequitur vt fuerit callidiſſimus mortalium, caruit tamen literis.

59 Deteriora impedimenta accidunt, cum infortunæ fuerint in aſcendente, & fortunæ in occidente, quàm cum contrario modo.

60 Si Mars in nocturna genitura, aut Saturnus in diurna, Mercurium cum Luna impediant, fient comitiales, ſufficit etiam vt Lunam ſolam nec illa nec Mercurio aſcendens aſpiciente, nec altero alterum.

61 Inſani vero, cum Luna ſub Sole à Saturno opprimitur. Dæmoniaci, cum ea in oppoſito Solis à Marte vexatur.

62 Iupiter & Mercurius cum dominantur locis impedimentorum, comitialem augent. Sol & Mars, dæmoniacos. Saturnus, & Luna inſanos.

63 Tres Planetæ curationes ſignificant, Iupiter per pecuniam & bonum conſilium, Mercurius per medicinam, Venus per magiam, auxilium diuinum, & ſomnia & caſum.

64 Cumque luminaria, & Mars, ac Venus, in maſculinis ſignis fuerint, & maxime Ariete, Libra, Aquario, ac Geminis, mulieres efficientur tribades, & maſculi in maſculos proni erunt, non tamen pati deſiderabunt.

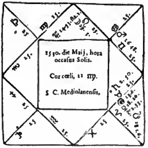
65 Quòd ſi hæc omnia in fœmininis, & maxime in Tauro, Scorpione, & Capricorno, fœminæ ſecundum naturam ſe habebunt, viri autem pati deſiderabunt.

66 In genituris geminorum, aſcendentis dominus, & ſi in bicorporeo fuerit, & loci coniunctionis dominus etiam, ſi aſcendens in fine ſigni fuerit, quod bicorporeum ſignum ſequatur, ſufficiet. Atque alterum ſub ſuccedente ſigno expecta, ſi vero etiam Luna in bicorpore fuerit, ambo viuere poſſunt.

67 Luna cum à radiis Martis amicis receſſerit, facit natum exerceri ac corpore agilem ac robuſtum.

68 Quandoque accidit vt qualitates animæ in filiis, conſimiles ad vnguem in genitura eis, quæ ſunt patris videantur.

69 Mercurius cum nodis, ſubtilitatem præſtat magnam ingenij, fœliciorem tamen cum capite quàm cum cauda.

Hic fuit gemellus, & qui poſterius natus eſt, infans perijt.

70 Quando dominus aſcendentis fuerit in bicorporeo peregrinus, natus erit anceps in negotiis ſuis.

71 Iouis & Veneris trigona radiatio, ſi natus vixerit, magnam aliquando dabit animi voluptatem.

72 Cum infortunæ, luminaria ex inferiori parte pulſauerint, pericula ſignificant & læſiones, cum ex ſuperiori, detrimenta.

73 Cuni in ſeptimo loco, infortuna cum regia, Lunam pulſauerint radiis, natus magnas patietur inſidias & damna.

74 Sol cum Saturno, nonæ domui præexiſtens, vera & mala ſomnia dabit. Sol & Iupiter, aut Venus, vera ac bona. Saturnus & Venus, mixta verâque Saturnus & Luna, aut Saturnus ac Mars, vel Saturnus ac Mercurius, falſa ac mala. Mars & Mercurius etiam falſa ac mala. Luna & Mercurius, aliquando vana, aliquando vera. Venus ſola debilis, aut Iupiter, iucunda, attamen falſa.

75 Spuriorum genituræ habent aſcendens cum Luna alligatum non cum ſignificatore patris, & plerunque habent indicia magnorum malorum, & dominus quartæ parum concors eſt cùm domino ſecundæ, & Luna; aut Venus, cum Marte, vel Mercurio conueniunt.

76 Adoptiui filii ſunt, quorum domino geniture, Saturnus cum Iouis virtute accedit, eſt quoque Saturnus quartæ dominus. Quòd ſi cum hoc fuerint ſpurij ſigna, erit adulteri filius, pro proprio habitus.

77 Primus

77 Primus ſextæ ſignificator morbos, ſecundus ſeruos, tertius ſignificar animalia.

78 Cum Luna cum Marte conuenerit, erit natus audax, præceps, iracundus & inconſultus ac agilis. Si autem cum Saturno, lentus, iners, timidus, iniuriæ patiens, doloſus: Cum Ioue, moderatus, prudens, ac boni hab tus: cum Sole, ambitioſus & clari nominis neceſſario: cum Venere, placidus, manſuetus, ioroſus, eneruatus: cum Mercurio, docilis, & acutus, animique ſubdoli.

79 Cum dominus ſecundæ fuerit fortuna, vt ſi Piſces aſcendant, & dominus ſextæ, erit nato lucrum vel ex ægris, vel ex ſeruis, vel ex beſtiis, idem ſi alter alteri iungatur.

80 Cum commutantur planetæ duorum, in reuolutione beneuoli, fiet amicitia quæ finietor, & domini locorum, caoſam ſignificabunt, & ſi fuerint fortunæ, lucrum & voluptatem.

81 Cum duo planetæ eiuſdem naturæ ſimul conueniunt, vel etiam exquiſitis radiationibus colligantur, quod per ambo ſignificatur, clare apparet, vt iucunditas ex Ioue & Venere.

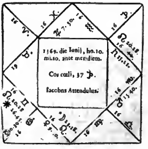
82 Matimi omnium ſanguinis effuſores ſunt, cum Mars Solis radiis roboratur, poſt hi in quibus Mars eſt in Solis dignitatibus potens.

83 Solis commutatio, facit amicitiam, propter honeſtum, decorum & gloriam. Iouis ob vtilitatem, Veneris ob voluptatem Lunæ ob naturæ conuenientiam,

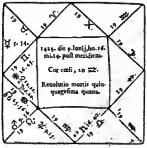
84 Mars, & Sol, ac Luna, itinera ſignificant; nonaque ac tertia domus, ſi eorum ſignificatores cum luminaribus, maxime temporis conuenerint.

85 Planeta quilibet virtutem ſuam ad actum perducit per luminaria, non quòd luminaria talia ſignificent.

86 Partes orbis, ex natura Planetarum, & ſignorum, & cœli partium, & latitudinibus habentur.

Hic ruſticus, virtute ſua factus eſt dux exercitus, reliquit autem Franciſcum Sfortiam primum, qui fuit dux Mediolani. Obrutus eſt aquis 55. ætatis anno, vt in ſequente figura.

Cauſa mortis fuit, quia Luna applicuit loco Martis per directionem, & cecidit in loco eius trino à genitura, & fuit in quadrato Saturni exiſtentis cum arcturo in boote, ſtella potenti & nimboſa, & genitura genus hoc mortis declarabat; Aſcendens applicuit per directionem loco Mercurij in Cancro, erat etiam Luna cum ſydere regio Herculis, de natura Martis, fuit autem dies mortis, atrocis prelij, in tranſitu fluuij, tertia Ianuarij, 1424. quare dum collabentem puerum adiuuare nititur, ipſe lapſus ex equo, ſubmerſus eſt, ac ſuffocatus.

87 Sol orientem, Luna occidentem, Venus auſtrum, Mars Septentrionem, Mercurius multiformem mutationem oſtendunt.

88 Cum in ſignis aqueis ſignificatores fuerint itinerum, infortunæque ſuper eas eleuatæ, aut fortunæ inimicæ, tempeſtatibus obruentur in itinere.

89 Cum Iupiter in decimo loco fuerit in trino Martis ac potens, & Sol cum capite draconis, & Luna cum corde Leonis, etiam filius ruſtici exaltabitur.

90 Cum planeta aliquis, per partem in cuſpide ſeptimæ domus, in domo ſua fuerit, erit mors proculdubio ex natura planetæ illius atque loci.

91 Taurus à proprietate ſignificat præcipitium: humana ſigna latrones. Mobilia ſigna inſidias, & varia impedimenta: quadrupedia canum aut equorum vel ferarum detrimenta in itineribus.

92 A decima ad primam meridies, à prima ad quartam oriens, à ſeptima ad qoartam ſepteotrio, à ſeptima ad decimam occidens.

93 Cauſam itinerum domini ſignificatorum oſtendent.

94 Saturnus potentior eſt ad mortem, Mars ad genus violentæ mortis.

95 Cum Iupiter potenti ſtellæ copulatur, aut Sol beneficæ, & Luna fuerit in oppoſito, vel qoadrato, magna fortuna, cum malo exitu plerumque decernitur.

96 Si proceſſus eſſet per ſigna ſingolis annis, decimus nonus ac ſeptimus ſemper ingens periculum afferrent.

97 Locum occidentem ex natura propria conuenit obſeruare, & planetæ aſpicientis, & euntis ad eum motu æquinoctij vel proprio.

98 Loci

98 Loci propria natura eſt, ex ſtellis ibi exiſtentibus, vel in eodem circulo aſcendentibus, vel ex ſe ipſa, vel dominantis planetæ.

99 Venus facit homines verecundos.

100 Venus facit obſtructiones, cholicam, & choletam, morbum per accidens.

101 Mercurius facit comitiales, & melancholicos, vi morbi, Luna autem vt ægritudines.

102 Mors violenta decernitur cum infortunarum vtraque loco mortis dominatur, vel ſi altera aſpiciat altera dominetur, vel vtraque aſpiciente, vel cum ambæ ſuper dominum mortis eleuantur, vel cum altera earum duobus primis vitæ ſignificatoribus præeſt, vel cum dominus mortis impeditus fuerit, maxime ſub radiis Solis, & infortuna ex toto, loco mortis dominetur, vel ſi fortuna omnem in loco mortis ſibi vindicet poteſtatem, vt in primis partibus Scorpij.

103 Infortunæ in angulis mortes publicas decernunt, eædem celeriter, ob hoc raro publica mors in ſenio.

104 Sol publicam mortem vt decernit ferro vel igne, ſic Luna ſuſpendium.

105 Cum infortunæ præfuerint & validæ, mors violenta erit ab initio ad finem. Si mediocres, initium erit violentum, morietur tamen ex morbo. Si autem debiles, mors quidem acerba erit, ſed minime violenta.

106 Quicquid ſignificat coniunctio duorum planetarum, idem decernit coniunctio planetæ aut radius cum fixa eiuſdem naturæ.

107 Multi relinquunt Aſtrologiam, vt vanam, alij vt incertam nobis. Qui autem hæc quæ hic tradita ſunt non intelligent, vt difficillima deſtituent.

108 Difficillimum omnium, eſt ſcire locum interfectoris, nam ex hoc habetur & tempus mortis, & locus, & genus, non enim facile eſt diiudicare, an interficiatur. Sed & ex eo ſcimus, quæcunque in vita aguntur.

109 Cum igitur debilis, & vnicus fuerit ſignificator, & planeta contrariæ naturæ in loco valido fuerit, ille vel eius radij, ſine fortunæ auxilio, proculdubio occidet.

110 Si mortis ſignificator in angulo fuerit, ſi orientalis, ſi curſu velox, ſi in dignitatibus ſuis, ſi iuxta nodos ſuos, ſi in ſummo parui circuli, mediocrem vitæ ſignificatorem ſolus abſcindet.

111 Si mortis genus violentum ſignificatur, promptius & frequentius abſcindit.

112 Si geminata fuerit vis occiſoris planetæ, per alium, vel alterius radios, vel ſydus aliquod, vitæ autem ſignificator validus extiterit, occidet omnino, cum occiſor fuerit per ſe potens.

113 Maxima igitur ambiguitas eſt, cum radij fœlices luminarium, aut fortunarum, ſuper locum interficientem ceciderint, frequenter enim ſeruantur præter ſpem, alij autem, de quibus ſpe rabamus, vt etiam in morbis medici, intereunt.

114 Cum Luna Soli oppoſita nebuloſis ſtellis iuncta eſt, vitio luminum capietur.

115 Capietur & vitio eodem, cum Luna in ſeptimo loco exiſtens, ab ambabus infortunis, ex ſuperiore loco pulſata fuerit, quòd ſi valida ſit radiatio, cæcabitur.

116 Cum inter ſignificatorem & promiſſorem, fuerint corpora infortunarum, non abſcindentia, vel regiæ malæ, in occurſu radij primi conſentiente reuolutione, abſque eo quod ad conſimilem perueniat partem, natus morietur.

117 Cometæ immobiles, ſeditiones, mobiles autem bella indicant ab externis. In cardinibus, regum mortes, in nono loco, religionis iacturam, in octauo vel duodecimo loco, peſtilentiam, aut iacturam ſegetum, in vndecimo, nobilium mortes

118 Fruſtra querimus beatos, ſanctos, ac vere Deo gratos, ex ſyderibus ſiquidem maius eſt, Deo gratum eſſe, quàm cœli promiſſa poſſint polliceri.

119 Rex ille firmiter regnum adminiſtrabit, cuius genitura cum regni initio conſentit.

120 Quatuor cardines genituræ, ſic quatuor elementis aſſimilantur, vt cui Taurus aſcendit, plus terra, poſt aër dominetur, cui Leo, plus ignis poſt terra, ac ſic de alijs.

121 Quæque genitura cuique in aliquibus diſſidet, ac connenit, oportet igitur cum hominibus conuenire, in his ſolum, in quibus genituræ conueniunt, in cæteris ab illorum communicatione abſtinere.

122 Reconditæ rationes rerum docent nos, vt illis credamus, qui autem inter multa falſa, pauca miſcet vera, non eſt in recitando dicta eius illi quicquam tribuendum.

123 Cum dominus duodecimi loci, dominum primi oppreſſerit, vir ille & ſi egregius fuerit, inimicorum tamen potentium odio, à multis impedietur. Sed hoc magis, cum conſtans planeta fuerit & infortuna, nec in aſcendente vim vllam habeat.

124 Luna cum in debili loco exiſtens, vitæ ſignificator extiterit, Iouis iuncta corpori, in finibus Iouis, ad illum transfert vitæ ſignificatum, ſignificator debilis, in qualibet enim ætate non perfecta, corpus ponderoſi Lunæ iunctum, diſcrimen non leue affert.

125 Compoſitio ex Ioue, Venere, Luna, & Mercurio, ſuauitatem eloquij maximam affert, vnde ſi Iupiter in Virgine, & Luna in Piſcibus fuerit, poëtæ fiunt.

126 Habet & Leo præcipuum quiddam in eloquentia, cor enim eſt, in quo animi ſedes.

127 Pertinaciſſimi ſunt, quorum aſcendenti Saturnus præeſt, & ipſe cum Regia, vel Bebenia.

128 Crudeliſſimi, quibus Mars eodem modo cum ſtella de natura Martis aut Saturni.

129 Sine exemplo artem condere temerarium, cum vno vel duobus leue, cum pluribus autem negocioſum.

130 Per ordinem artem tradere, iucundius legentibus. At per ſermones diuiſos magis proprium inuentoribus, ſic enim vnaquæque

quæque ars inuenta & tradita eſt.

131 Singularibus non poſſumus quicquam determinare, compoſita ſunt innume rabila. Ob id decet enarrare ſingularia omnia, pauca etiam generalia, vt ex his infinitum illud, iudicio comprehendi poſſit.

132 Cum fuerint planetæ in eadem latitudine, in oppoſitis partibus, erit diminutio oppoſitionis ſecundum aggregatum vtriuſque latitudinis, idem de quadratis, ſed non eodem modo.

193 Rectene videtur in hoc dixiſſe Ludouicus' Rigius, cum Mercurius & Venus retropedant in Scorpione cum Sole, & Mars eſt in Geminis vel Virgine, violenti morbi contingunt.

134 Non perueniet ad finem bonum, vixque fieri poteſt vt perſeueret in magno gradu, cui nulla ex progenitorum figura genituræ propriæ auxiliatur.

135 Si Sol, & Iupiter, & Mars, vel Saturnus, in trigono igneo fuerint, vel in locis ſublimibus, vel cum fixis nobilibus, vel ſe aſpicientes, erit natus magni nominis, ratione potentiæ, & ſi Sol cum Ioue & Mercurio in Aereis, eodem modo erit, ratione induſtriæ.

136 In augium tranſmutatione, & regiarum, & magnarum coniunctionum, magni homines naſcuntur, quamuis genituræ hoc adeò expreſſe non oſtendant.

137 Dirige Saturnum, vt ſcias ſtatum parentis, & conſtantiam, & agrorum, & ædium conſtitutionem: & Iouem, vt intelligas amicos, potentiam, & diuitias, & iudicium. Et Martem, vt cognoſcas audaciam, promptitudinem, contentiones, & pericula, ac flagitia. Et Solem, vt cognoſcas patris ſtatum, exiſtimationem, vitam, & honores. Venerem autem, vt ſciamus matrem: ſorores, filias, & coniugium, ac gaudia. Mercurium, vt ſtudium, induſtriam, ingenium tractationes. Lunam, vt Sorores, matrem, filias, vxores, ſtatum corporis, animique, itinera, famam rationem. Aſcendens, vt corporis propriæ, & animi qualitates agnoſcas. Cor cœli, vt ſtatum & dignitates. Secundam autem, vt lucrum, decimam vt artem, & cum his commiſceas, quod non proprium eſt, & rurſus conſideres, quid non proprie ſignificent.

138 Conſiſtentia Lunæ in primo menſe generationis, & Mercurij in ſecundo: atque aliorum, qualitatem corporis & animi magis decernit, quàm genitura. Quia vero difficile fuit hoc ſcite, genituram in qua vmbra horum omnium apparet inſpicimus.

139 Quintum ſignum ab aſcendente filios ſignificat, quia eiuſdem naturæ eſt cum ſigno aſcendentis, & ſi fuerint duo ſigna in aſcendente, erunt & nati diuerſorum morum inter ſe valde, & nona ſignificat eadem cauſa, filios filiorum.

140 Decima domus artem ſignificat, & ſecunda diuitias quæ arte parantur, eſt enim in ſigno eiuſdem naturæ, & ſexta labores, beſtias, & ſeruos ad artem & diuitias comparandas neceſſaria.

141 Si cometes apparuerit in quarto, vel quinto, vel octauo menſe, vel decimo prægnantis, natus erit iracundus & ſeditioſus.

142 Conſiſtentia infantis in vtero, nihil recipit præter ſignificata corporis & animi.

143 Luna cum cauda exiſtens, matrem adulteram plerumque ſignificat, ac puerum etiam adulterinum & malorum morum. Sæpius etiam infortunatum.

144 Cum videris, quod decreta patris non eueniunt ei, qui nutrit filium tanquam ſuum, tunc certus eſſe debes, quod adulterinus ille eſt.

145 Antiqui huius artis ſcriptores, adeò oſcitanter ac ludibrio artem hanc tractauerunt, vt in eorum libris exempla inuenias, quæ ſyderum lex non admittit. Vnde non ſolum illos fugere decet, ſed qui eorum libris inniti ſe fingunt, artem ignorant, & plerique eorum ſycophantæ ſunt.

146 Qui artem aliquam deſtruit, longe deterior eſt imperito, nec vacat mens illius malicia, deſidia, & ignorantia.

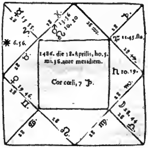
147 Sol non poteſt recipi à Venere, nec à Mercurio, nec illos recipere.

148 Optima eſt genitura, in qua Iupiter Solem recipit: poſt vbi Lunam: poſt Saturnum, & Martem, poſt Mercurium & Venerem, oportet autem ex eadem parte eſſe.

149 Cuique Iupiter eſt in aſpectu Solis, is ſuperbus erit, & ſine cauſa, ſi non recipiat.

150 Si Reges præponerent ex filiis, regno optimam & dignam habentem regno genituram, ac illius initio concordem, nunquam ſucceſſio regni tolleretur. Quòd ſi cum hoc etiam vni indiuiſum relinquatur, illéque ad artes rege dignas inſtruatur, non ad aulicos luxus ac ceremonias, illa ſucceſſio tandem orbis imperio potiretur.

151 Quatuor quartæ terræ, quatuor ſimiles ſunt elementis, & ſicut nullum quod ex his conſtet, perpetuum eſſe poteſt. Sic totus orbis in vnum imperium diu conſentire nequit.

Mars & Saturnus in angulis, & Venus in domo Mercurij in quadrato Martis, flagitioſiſſimum oſtendunt, vt Venerea, iam tantus ætate patiatur. Sol & Luna cadentes ſacerdotium. Luna afflicta infamem. Mars cum capite in ſextili Iouis

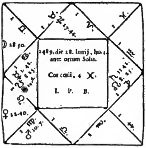
Iouis, inſignia per nephas, eundemque toto orbe cognitum reddunt. Suau:loquentiam præſtat Mercurius omnium planetarum radios recipiens, Solis & Iouis ac Martis & Saturni, ac capitis, tum Veneris, facitque vt omnibus ſui temporis mortalibus antecellat, eadem inſignem memoriam decernunt.

152 Terrea occidentem occupant, auſtrum autem ignea, orientem aerea, boream aquea.

153 Terrea & aquea bello, Aerea & ignea contemplationi, ob id atroces bello gentes, literis ſemper inimicæ fuerunt.

154 Boreales intelligas, qui ſub vtriſque polis, auſtrales qui in torrida habitant regione.

155 Aſtrologi, vt diuinatores, peſſimi homines ſunt, deceptores ac malorum morum: philoſophi naturales veritatis ſtudioſi ac probi, ob hæc Aſtrologus tantum verax eſt ac probus, quantum in ſua diuinatione adhæret principiis philoſophiæ naturalis.

Saturnus & Mars in angulis & cum nodo, & Mercurius in aſcendente cum cauda callidiſſimum, & multis incommodis ſubiectum periculiſque decernunt, iidem caſurum aliq. ando ex dignitate, tum magis, quia Sol affligitur, magnam in opibus fortunam Iouis & Veneris ac Lunæ concurſus, fuitque magnus ſycophanta, attamen bonus medicus.

156 Aries, Leo, & Sagittarius, ſimilitudine, non proprietate naturæ, ſunt orientalia.

157 Scientia hæc, ſcientia mea non eſt, ob hæc ne coœtis, quæ diuina ſunt, in aſtra redigere: multis enim videtur, ad opinionem de ſe facere, vt impij habeantur.

158 Qui de ſeipſo multum pollicetur, multorum errorum eſt author. Qui diffidit huic ſcientiæ, non eſt idoneus.

159 Qui inconnexa ſcribunt ſimul, volunt videri abſtruſum aliquid docere velle, cum ridiculi ſint, & inanes.

160 Oportet authorem veritatis multo magis inſiſtere in falſis deſtruendis opinionibus, ab aliis traditis, quàm in enarratione veritatis.

161 Sunt & figuræ cœleſtes, aliæ ab his, quas nos ſitu ſtellarum fingimus, vires habentes, quæ tamen, cum ad ſtellarum & erraticarum vim comparantur, aut raros, quanquam graues, aut leues, & ſi frequentes effectus producunt.

162 Ambitioſi planetæ ſunt Sol, & Iupiter, & Mars, vbi igitur in angulis & fixis ſignis fuerint, ambitioſos reddunt, maximè ſi locis Lunæ & aſcendentis dominetur.

163 Luna in aſcendente, diuinandi cupidum & futurorum ſcientiæ facit, maximè autem in communibus ac mobilibus ſignis.

164 Cauſa, cur rari euentus prædici ſoleant ab abſtrologis, eſt, quoniam imperfecta eſt ars, ex his quæ ſcripta ſunt, ad hanc diem, qui vero excellentes in ea fuere, infantium quidem euentus videre iam ſenes exiſtentes deſperauerunt. Sed inuentum non adeo certam genituram, tot laboribus indignam iudicarunt.

165 Iocommenſuratæ ſunt genituræ, vel quia planetæ omnes in vno ſunt ſigno, aut quia ſe reſpiciunt, vel qoia omnes cum fixis potentibus, aut in angulo.

166 Cum fuerint planetæ ſparſi, nec in vno trigono, homines erunt magis accommodati generaliter: cum in eodem trigono, plus valebunt in vna re.

167 Genituræ in quibus aſcendens, aut Luna, aut dominus aſcendentis, vel Sol, aut plura ex illis, ſunt in loco coniunctionis proximæ Saturni & Martis & in ſignis igneis ad fortitudinem homines inclinant. Quod ſi Sol & Iupiter eos adiuuerint, erunt duces militum ſtrenui. Hoc idem præſtat Capricornus.

168 Sol & Mars in ſecunda peregrini, aut cauda, effundere ſubſtantiam hominem ſignificant.

169 Ille non erit omnino infœlix, cui loca principalia fuerint omnia in dignitatibus ſuis.

170 Luna in octauo loco, acerbum morbum in capite, & plerunque exitialem ſignificat, in genitura autem, præcocem mortem.

171 Mora nati in vtero, raro excedit motum Solis, vſque ad conſimile ſignum.

172 Saturni regreſſus par. 7. mi. 18. Iouis par. 9. mi. 55. Martis par. 11. min. 12. Veneris par. 14. mi. 4. Mercurij par. 15. mi 13 Tempus autem in Saturno regreſſus, dies 136. in Ioue 118. in Marte 64. hor. 12. in Venere 40. hor. 16. in Mercurio 23.

SEGMENTVM IV.

Aphoriſmorum Aſtronomicorum.

I. GEnituræ mulierum, in vita ſimiles ſunt virorum genituris, in fortuna ex toto diſſimiles, in moribus autem medio modo ſe habent.

2 Cum plurimi planetæ in eodem ſigno, non in eadem parte fuerint, temperaturam ad vnum genus, & actiones, inclinabunt, ſuccedentia ſibi in annis plurima, ſed nil egregium promittunt.

3 Cancri ſignum, noſtro tempore vali-

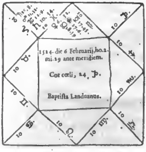
dum exiſtit, ob ſydera in eo exiſtentia, ob magnam cõiunctionem, quæ in aqueo ſigno eſt, & ob planetarum dominantium robur.

Hæc debuiſſet mori morte violenta, nec tamen mortua eſt, & magnam fœlicitatem habere.

4 Mulier, quæ Martem cum Luna habet, nullo modo caſta & pudica eſſe poteſt.

5 Stellæ, quæ in hydra, & quæ in cauda Scorpij, & Serpentarij caput, quæ de natura Saturni & Veneris vt Leonis cauda, & Saturni cum Venere congreſſus, & quæ ſunt de natura Lunæ & Saturni, quarum non eſt exemplum, & congreſſus Saturni & Lunæ & Veneris & Mercurij, & iterum Saturni & Martis congreſſus, & ſtellæ, naturæ eorum eorum, & etiam Mercurij, & Saturni, & eorum congreſſus, & quædam putæ Martis, & quædam ex natura Solis & Martis, & iterum luminarium oppoſitio, & nodus vterque nullo minus, maxime cauda, venenum ſignificant.

Hic eſt infima ſortis, habet Solem & Mercurium & caput iunctos in decima. Item Saturnum Iouem & Martem in eadem parte: vnde illi continget vt honore periclitetur, & magni aliquid habeat. Significatur igitur podagram & talia.

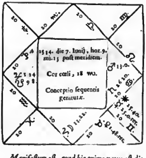
6 Superiores planetæ cum primum è radiis Solis exeunt, animam nobilem, alacrem, ſplendidamque efficiunt: cùm radios Solis illico ſunt ſubituri, agreſtes, timidas, auaras: cum in ſtatione prima, ancipites, potentes, doloſas: cum in ſecunda, ancipites, deiectas, debiles: cum in imo circuli parui retrogradantes ante oppoſitionem, pertinaces, validas, ſperantes: poſt oppoſitionem pertinaces, debiles deſperantes.

7 Inferiores planetæ, cum primum è radiis Solis orientales exeunt, languidas & ſolicitas animas faciunt: at cum primum poſt occaſum apparere cœperint, incrementa omnium demonſtrant, cum vero retrogradari volunt, triſtes & ancipites: cum ab illa exire feſtinant, debiles quidem, & omnino in aliorum poteſtate: dum vero retrogradantur, ad Solis coniunctionem vſque, timidos, nec ſui iuris: cum vero iam Solem retrogradando præterierint, pœnitentes, ac diſſimulatores. Luna in Solis oppoſito, perpetuas declarat contentiones, claráque facta. At ſub radiis, magna detrimenta, calamitates, inſidias inferentem aliis, ac ſibi quæ parentur. In prima apparitione, ſperantes, ac mutabiles.

8 Debilis eſt ſtatus Veneris & Mercurij, cum occidentales matutini extiterint, vel orientales veſpertini, at apparentium contra potens, mediocris autem, cum in die occidentales veſpertini, aut in nocte orientales matutini, poſſunt enim ſed non perficiunt: At inter mediocrem validumque proximior mediocri eſt, cum nocte quidem occidentales veſpertini iam ſub terram deſcenderint, valido propinquior ſtatus, cum ante lucem orientales nondum tamen ſuper finito rem viſus aſcenderint.

9 In perfectis geniturís, Luna redit ad ſignum aſcendentis conceptionis, vel eius oppoſitum, vel ad Planetam, cum quo in conceptione fuerat, aut eius aſpectu, vel ad ſignum proprium. Aſcendens autem, eſt locus Lunæ conceptionis, vel eius oppoſitum, aut locus domini coniunctionis conceptionem præcedentis.

10 Si loci Lunæ & aſcendentis genituræ & conceptionis commutarentur, non poſſent in vna die niſi certis paucis momentis homines naſci, eſſetque plurium idem fatum.

Manifeſtum eſt, quod hic primo natus eſt die 176. à conceptione. Nec viciſſim correſpondent natiuitatis & conceptionis loca Lunæ & aſcendentis.

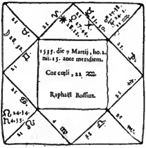
11 Nullus

11 Nullus naſcendi certus terminus datur, pletique tum à 266. ad 278. diem naſcuntur cum perfecti fuerint.

12 Sone & genituræ ſolares, cum Sol ad locum aſcendentis, aut domini eius, aut ad locum domini coniunctionis, vel proprij loci, reuertitur.

13 Saturnus debilis redditur, in locis luminarium & Martis.

14 Planeta ſyluester prædominans, facit deſiderare ſolitudinem, præcipue Saturnus.

Manſit igitur menſibus nouem ſolaribus & diebus ſex, & Luna redit ad idem ſignum in quo erat, & ad quadratum Martis, & ſic apparet quòd per perfectos circuitus & vocantur menſes Martis, alij Solis, alij Iouis &c.

15 Si loci Lunæ & aſcendentis commutarentur in genitura & conceptione, impoſſibile eſſet, vt gemelli ſimul generarentur.

16 Si conſimilis angulus loco domini coniunctionis in genitura ſecundum partium numerorum, neceſſario inueniretur: & neceſſario eſſet multorum ſingulis diebus vna genitura.

17 Saturnus bene diſpoſitus, facit dominandi cupidos, auaros, fallaces ſecretorum cognitores & legis, crudeles. Si autem male ſit diſpoſitus, inuidos, timidos, lugubres inuerecundos, proditores, odio bonos etiam gratuito proſequentes.

18 Malè diſpoſitus planeta dicitur, in contrario ſuarum dignitatum, ingrediens radios Solis, retrogradus, pulſans radiis infortunarum, occidentalis proximus Soli per 30. partes, cadens ab angulo, malæ fixæ potenti copulatus, impeditus, ſtans, tardigradus, ſilueſter, diurnus infra terram do die, vel de nocte ſupra terram, nocturnus contrario modo, orientalis veſpertinus, occidentalis matutinus, & lumine diminutus.

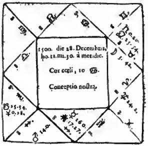
19 Communicare dicuntur planetæ, cum ambo communiter loco vni dominantur: vel cum qui dominatur, reſpicit alium, aut ei per partes paucas iungitur, aut quod, qui gubernat, reddit virtutem alteri, vel ad illum à leuiore planeta lumen defertur. Quòd ſi coniunctus planeta, aſpiciensue, in loco nullam habet dignitatem, homo erit diſſimilis ſibi, & incompoſitus. Quod quidem etiam videtur, quamuis non ſint in planetis ſimul dominantibus, contrariæ naturæ, vt Saturno & Venere, Marte & Luna, vel Ioue & Sole & Luna. communicant etiam, cum in loco dominatoris alius planeta dominatur. Solitarios igitur, & in ſuis dignitatibus eſſe debet, qui ſolus præeſt.

20 Aſſimilari planeta dicitur, quotiens in illius dignitatibus & aſpectu fuerit.

21 Cum planetæ duo ſimul dominantur, erit iudicium ex amborum ſignificato, mixtum. Cum autem dominus ipſe alteri aſſimilatur, præcipuam quandam vim obtinebit.

22 Quando Mercurius fuerit Lunæ proximus, natus erit vndequaque ſibi ſimilis.

23 Saturnus ſi Ioui aſſimiletur, fueritque bene diſpoſitus, erit oatus prudens valde, magnanimus, quietus, philoſophus, & regni miniſter. Male autem, ſine ſenſu, pertinax, vanis deditus artibus, ſolitarius, & tædioſus, difficilis, infortunatus.

Dies 270 ad vnguem, Locus ſolis eſt locus hic aſcendens, & locus aſcendens ac Iouis locus Lunæ hic, de hora tamen non ſumus admodum certi. illud adnotare conuenit colligantiam maxime conſtare in commutatione ſignorum Iouis & Lunæ, & talis eſt natura fœtus qualis planeta cum quo Luna commutatur, inde commutatio Veneris & Saturni. Mars etiam perueniſ ad oppoſitum loci ſui.

24 Saturnus ſi Marti aſſimiletur, bene diſpoſitus, erit pertinax, crudelis, proditor, temerarius, loquax, iracundus, adulator, Deos, homines, principeſque odio proſequitur, ſicarius nullis flectetur precibus, nullis rationibus, luſor, oſtentator, in rebus omnibus immoderatus, laborioſus, miſer, nocens, facinoroſus, inceſtus. Si male, erunt hæc validiora, imbelliſque cum hoc, fur, latro impius, omninoque infœlix.

25 Eadem ferme erunt, ſi Mars Saturno aſſimiletur, niſi quòd proprietates Martis magis retinebit, erit enim audacior magis, iracundus, & præceps, minus vero proditor, ac diſſimulator, & auarus ac inuidus.

26 Saturnus ſi Veneri bene diſpoſitus aſſimiletur, erit oſor mulierum, ſpernetque formoſa, inuidus, & deceptor, ac maledicus, legi ſuæ non credet, Deū tamen timebit, occulti conſilij,

conſilij, pacificus, vereeundus, diuinator, xelotypus, tedioſus, in mundicie medio-eris. Male, ebrius, pollutus omni venereo flagitio, pati non ſolum agere cupiet, etiam ad belluarum concubitum inclinabitur, deteriora his cogitans, maledicus, inuidentiſſimus, maleficus, immundus, ocioſus & deſes, miſer ac infortunatus.

27 Si Soli Saturnus aſſimiletur, erit religioſus, taciturnus, fidelis, melancholicus, mente ſuperbus, crudelis, & hoc ſi bene fuerit diſpoſitus. At ſi male, erit Dei contemptor, auariſſimus, ac ſuperbiſſimus, diſſimulator magnus, & inæqualis.

28 Si Lunæ Saturnus ſimilis bene fortunatus extiterit, vilibus implicat illum exercitiis, ſordida amat & vilia, auarus, pertinax, vetulas diliget, & erit ſpecie benignus: ſed deceptor. At ſi male, miſer, periurus, pertinaciſſimus, timidiſſimus, vagabundus, infortunatus, nullius omnino exiſtimationis, etiam ſi Princeps extiterit, in vtraque autem diſpoſitione, rei ruſticæ amatores facit.

29 Oculus Tauri, vt recte inquit Ioannes Schonerus, facit natum inquietum, turbulentum, ſeditione populari gaudentem, interdum bonum ſocium, ſi in aſcendente, vel cum Luna fuerit.

30 At quod ei opponitur (Scorpij ſydus) crudelem, rapacem, præter hæc, violentum, bene tamen fortunatum, ſi cum Luna fuerit, nam quæ in aſcendente, motes ſolum ſignificat.

31 Oculus autem Tauri, ſi cum Sole fuerit, cordis pulſum dabit, maxime in ſexta, dignitates, ſed violentas, vixque euadet, quin veneno aut cordis vulnere pereat, niſi cum eo fortuna fuerit.

32 Hoc & Schonerus recte dixit, quoniam Venus in Scorpione & Libra, Venereis intentum facit, in Leone autem amatorem: in Tauro muſicum, ebrium, guloſum: in Piſcibus ſaltatorem, choreis ſe delectantem; & euntem per loca amœna libenter: in Geminis, dat delectationem ex annulis, & pingendi ac fingendi deſiderium affert, tum pulſandi muſica inſtrumenta. Sic & in Ariete, delectabitur videre pulchras picturas, audire muſicam, & odoribus gaudebit, ac etiam opipare conditis. Sed in Cancro, nauigationibus, aquis rebus popularibus, cantu proprio: in Virgine, omni genere voluptatis, nam deſiderium eſt in iecore, facitque guloſos: in Sagittario, & Capricorno. ſalo bus, & equis delectabitur, in Aquario autem, curſu. Hæc autem in pueris clariora videntur, qui inſtitutione aut pudore minus tenentur.

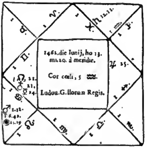
33 Saturnus cum Mercurio ſimilis, ac bene diſpoſitus extiterit, facit bonum, ac ad omnia mirabile ingenium, occulta ſciet, erit inuidus, verſutus, maledicus, ſophiſta. Si male, erit deceptor, fur, nigromanticus, mendax, laborioſus, infœlix, inuidentiſſimus, conſanguineis odioſus, noctes ducet inquietas.

34 Iupiter facit verecundos, lætos, magnanimos, liberales, iuſtos, pios, alti conſilij, manſuetos, benefactores, fœlices. Male diſpoſitus, prodigos, dæmonibus ſeruientes, ſuperbos, adulatores, contumaces, inuerecundos, vitiis delectabitur, & vilis erit animi, patienſque iniuriarum.

35 Iupiter, ſi Marti ſimilis extiterit, erit fortiſſimus, & in re bellica prudentiſſimus, vindex, calidus crudelis, magnanimus, valde iracundus, honoris cupidus, callidus, fœlix, ſeipſum ad maiora proueheus, & hæc ſi fortunatus planeta extiterit, at ſi contra erit impudens, vilipendens alios, ſuperbus, inobediens prædo, pœnitens, leuis, infidelis, ſæuiſſimus, abſque ſenſu, & ſine conſilio, ſuos diſperdet, temerarius Dei contemptor.

36 Generaliter autem cum planeta male diſpoſitus fuerit, extremum virtutis quod vitium eſt pro virtute ſignificabit, vitia vero ipſa augebit in immenſum, proximaque illi etiam adiiciet.

37 Iupiter cum Soli aſſimilatur, liberales, cum tenacitate,

Hunc regem fœliciſſimum fuiſſe oſtendit caput cum Venere, & Mercurio, in Iouis oppoſito, & mores decernuntur à Ioue & Mercurio & Venere & Sole bene poſitis, ideo fuit in prœliis victor, in pace fidelis, erga ſubditos iuſtus, in tractando cautus, in adminiſtratione prudens, magnanimus &c.

tamen facit, ſplendidos, fortes, iuſtos, pios, fideles, ſapientes, magnificos, magnanimos, fœliciſſimos, denique diuinos, ornatos etiam veſtibus, nitidos, mundos, verecundos.

38 Iupiter ſi Veneri ſimilis extiterit, erit natus pius admodum, amans, gratus, iuſtus, humanus, ſplendidus, munificus, nitidus, mundus, ornatus, liberaliſſimus, ioci & cibi appetens, probus, fidelis affinium obſeruator, amicos diliget, venereis ſecundum legem addictus, filiorum & vxoris amans, ſani ſenſus, doctrinam & ſcientias magis colet, quàm habebit, candidi animi, propter Deum etiam mala ſponte ſubibit, miſericors.

39 Iupiter ſi Mercurio aſſimiletur, erit omnium ſcientiarum peritus, boni ingenij, boni conſilij, bonorum morum, beneficus, amabit collegia, amicos, & conſanguineos fouebit, diuitias, & honores habebit, & negocia principum adminiſtrabit, erit tamen diuerſorum

diuerſorum morum, catus, & fraudulentus.

40 Cuicunque Luna & Mars in Cancro ſub radiis fuerint Solis, is & ſi rex fuerit fagedæna perpetua tenebitur.

41 Iupiter ſi Lunæ aſſimiletur, erit bonus, mitis, laborioſus, diues, non vindex.

42 Mars cum ſolus dominus extiterit morum, ac bene diſpoſitus, erit fortis, iracundus, crudelis, contemptor aliorum, reget bene milites, male ciues, deos ſpernet, arma diliget, deſtruet aliena, propriaque, immodicus, confidens de ſe, fortunatus.

43 Mars Soli ſimilis, crudeles, fortes ad ſummum facit, fidos, ſuis principibus, veloces in operationibus, claros & iracundos, fœlices.

44 Si Lunæ Mars ſimiletur, facit contumaces, & maxime laborioſos, vilibus incumbent, & vitam valde diuerſam ducent, itineraque amabunt.

45 Si Veneri Mars ſimilis extiterit, erit alacer, bonus ſocius, libidinoſus, iocoſus, ſaltator, cum fœminis & pueris ex æquo concumbit, ſed mulieres tamen plus diligit, fœlix valde, deſes, nec amat artes, vt laboret in eis, Zelotypus, facilis ad iram, haud tamen tenax eius, plura tamen vaſtabit,

46 Mars ſi Mercurio aſſimiletur, erit feſtinus in negociis, bonus artifex, potens, laborioſus, verſutus, diſſimulator, proditor æqualium, inſtabilis, contumax, variæ fortunæ, promptus admodum ad negocia, crudelis, inquiſitor, inimicis valde malus, ſociis ſatis bonus, inquietus, luſor, & violentus, nequam autem erit, & rapax, vitia tamen animi diſſimulabit.

47 Sol ipſe facit claros, iuſtos, fortes, magnanimos, auaros, caſtos, prudentes ac pios, fideles quoque, ac verorum ſomniorum, amicitiæ cuſtodes, filios non amant, minuſque vxores, honorum & dignitarum appetentiſſimos, crudeles etiam, & iram ſeruantes, nitidos, & mundos.

48 Veneri aſſimilatus, non ſolum pios, ſed mites ac miſericordes, vincit enim Veneris miſericordia, Solis crudelitatem, quæ leonis eſt, veriſſimorum ſomniorum, nitidiſſimos, ornatiſſimos, ac maxime mundos, candidi animi, mediocriter hilares, moderatos, verecundos, pudicos iuſtiſſimos, amicitiæ obſeruantiſſimos, non adeo prudentes, parum liberales.

49 Mercurius, ſi mores ſignificet, erit ad omnes artes ac ſciéntias & pronus & aptus, antiqua & ſecreta in lucem reuocabit, magnos arithmeticus, mercaturam ſponte amplectetur, etiamſi princeps extiterit, amabit picturam, ſculpturam, & plaſticam artem, acuti ingenij, bonæ rationis experietur multa, aliqua etiam inueniet.

50 Homo ad ea inclinatur, quæ per planetam, in cuius reliqui dignitatibus planetæ extiterint, ſignificantur, atque in his plurimi terminos obſeruant. Si quidem Saturnus dominetur, turpibus factis, ac ſermonibus, & cogitationibus incumbet. Si Iupiter, lucris, honoribus, & rebus dignis. Si Mars, contentionibus, & vexationi. Si Sol, rebus publicis, ac magnificis, cultúque Dei. Si Venus, luxibus, & comendo & ornandò ſe. Si Mercurius, diſciplinis ac ſtudiis. Si Luna, popularibus rebus, & itineribus, ac rebus alienis tractandis, hoc enim huic planetæ proprium.

51 Luna ſi præſit maioribus, facit contumaces, varios, obtuſi ingenij, vagabundos, viles, timidos, nulliuſque ſeruitij. Male poſita, proculdubio ſtultos facit.

52 Luna Soli aſſimilata, quod rariſſimè euenit, facit homines ſpiritu inflatos, nulli tamen negocio aptos, fideles, nulli ſeruientes, publicis delectantur, ineptos, contumaces, variæ vitæ ac morum, quoddam diuinum præferunt, ac ſuperſtitionibus deditos amant, maxime magiam, de ſeipſis multa pollicentur, ingratos.

53 Venus cum Mercurio aſſimilatur, magnam in artibus exercendis gratiam affert, & in voluptatibus excogitandis callidos facit, Muſicæ & Aſtrologiæ appetentiſſimos, varios etiam, & ad negocia tractanda maxime àptos, tum etiam leuiter fallaces.

54 Cum Venus aſſimilatur Lunæ, voluptatem totam ponit in peregrinatione, in rerum publicarum adminiſtratione, homo parui ingenij, mollis, & effœminatus.

55 Cum Mercurius Soli aſſimilatur, facit acutos, iudices bonos, rectos, ſapientes, in regum negotiis expertos, diligunt vaticinia, compti, & modeſti, ac ſobrij, fideles, ambitioſi, caſti, ac tales qui pro moribus ab omnibus laudentur, quanquam nemo ex his comis ſit.

56 At cum Mercurius Lunæ aſſimilatur, agunt negocia, etiam dormientes, celeres, mutabiles, verſuti, ingrati, vaniloqui, mendaces, varij, mediocris fortunæ, & hoc, ſi bene Mercurius fuerit diſpoſitus.

57 Cum Luna & Mercurius ſub radiis fuerint Solis, in Leone vel Ariete, aut Sagittario, Sol erit morum diſpoſitor ſolus, aut cum Marte, vel cum Ioue.

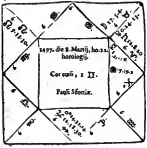
58 Scire neceſſe eſt menſuram virium vniuſcuiuſque, ſicut ex quatuor elementis tot genitura conſtant.

59 Natura Solis eſt quaſi media inter naturam Saturni & Iouis.

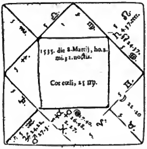
60 Peſſima ei accident, cui Sol cum fixa mala mala, & valida, ſine fortunæ auxilio extiterit.

60 Omnis immoderata ſyderum conſtitutio, in ſenibus ac debilibus, mortem affert, in aliis autem violentos caſus, & exitia crudelia.

62 Luna, cum Mercurió aſſimilatur, malà eſt, cum iungitur, bona, Saturnus cum Veneri aſſimilatur, bonus, cum illi iungitur malus.

Hic debilis, ex reiectatione ſanguinis ex pulmone, ac quaſi tabificus, cum conſuluiſſet Conſtantium Bononienſem de Symis, an adepturus eſſet a Caſare regnum loco fratris, dixi ego illo oſtendente figuram, moriturum eo anno, nam Luna inter pleiadas erat in ſexta, in quadrato Martis & Iouis in fixa Saturni domo peregrinantium, & ſic repente in itinere ſuffocatus eſt.

Cauſa ex genitura reiectationis ſanguinis, eſt Mars in quadrato Solis & Mercurius cum Saturno infortunatę.

63 Luna, cum male diſpoſita fuerit, magna autem genitura polliceatur bona, multa quidem egregia inchoabit, ſed non perficiet, niſi pauciſſima ex illis.

64 Luna in Solis oppoſito, morbus, ſi initium accipiat, ex humorum eſt abundantia, ſi deficiat, ex virtutis imbecillitate.

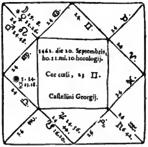
65 Non malè omnino videtur Copernicus exiſtimaſſe, Lunam ſolam circa elementa verſari, vt centrum, nam verè operationes eius ſunt à cæteris planetis diuerſæ multum.

77 Infortunæ orientales, dant morbos: occidentales, defectus.

67 Luna autem cum Sole, & nebuloſa, in angolo, oculom ſiniſtrum amittet.

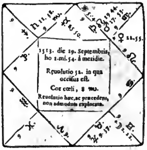
68 Venus cum Saturno, in ſeptimo loco ſociata, cum ſtella Saturni, aut Marte, ſuper ambos eleuato, Sterilitas in viris, Abortus vel ſterilitas in mulieribus.

69 Qood ſi cum his Luna Marti applicet, in Cancro Virgine, vel Capricorno, erit vt ex genitalibus aliquid deficiat, vel peruerſum ſit.

Saturni quadrati radij ad aſcendens peruenerunt, ſed non ad vnguem, & quod magis potuit, quadrati radij Martis qui cum Luna & Venere & Leonis corde, ad Solem, dixi enim quod omne immoderatum occidit, & Mars fuit in reuolutione, cum capite, & Luna cum oculo Tauri, & Venus rodiis ad locum infortunij, cum corde Leonis in genitura, & Saturnus fuit in oppoſito Iouis, & oportuit vt mors eſſet cauſa vniuerſis admodum pulchra.

70 Si Saturnus cum Mercurio & Solę occidentales ab ipſo in angulo fuerint, Marte non aſpiciente: nec Ioue, impedietur lingua.

71 Cum vero in curuis ſignis, cum nodis aliquibus, maxime Lunæ, luminaria extiterint, in aſpectu infortunarum, & in angulo, natus erit gibbus, aut contortus.

72 Çumque Mars & Luna cum capite fuerint, aot cauda, in duodecima, & Sol & Iopiter in quarta, natus etiam erit gibbus.

73 Vitiliginem dant Aries, impetiginem Cancer, albam impetiginem Libra, Ephelides Capricornus, cum Lona in eis damnata fuerit, generaliter autem exanthemata ac defedationes.

74 Sagittarios & Gemini faciunt morbos, qui cum caſo eueniunt, reſolutionem, comitia

comitialem, attonitum, vteri ſoffocationem.

75 Exedentes, iuuant omnia, quæ ex aqua, vt Cancer & Piſces, & qoadrupeda, vt Leo, Capricornus, peſſima tamen, Cancer ac Capricornus.

76 Quandu ſignificator vnius rei, vnus eſt, atque combuſtus, res illa ex toto deſtruerit. Quòd ſi duo, & primos combuſtos, ſecundus retrogrados, debiliſſima cuadet.

77 Aſtrologus ad ea quæ apparent, multuo conferre poteſt, ad ea autem quæ futura ſont nihil, non enim eadem eſt ſcientia futori, & partis magis manifeſte. Eadem autem eſt cauſa effectus, & ſcientiæ, qua ad effectum illum producimur.

78 Saturnus cum in Martis domibus comburitur, Marſque illum aſpexerit, figuras conicas ex vaporibus aſcendentibus ſæpe generat, quæ ſunt ſigna futuri terræ motus.

79 Nullius planetæ cum altero, præterquam cum Lona, exacta coniunctio, vt per ipſam ſignum aſcendens ſciri queat, haberi poteſt.

80 Boreales planetæ, in declinatione, & latitudine, validiores ſemper auſtralibus, cum reliqua paria fuerint.

81 Infortunis, vt veneno vtaris, validos enim habent effectus, ſed, vt illo, tamen parce.

82 Dixit Ludouicus Rigios, Luna iuncta Marti, in aëreis ſignis, percuſſionem ab homine, maxime in Geminis ſignificat. Sed in igneis, in oppoſito Martis, venenoſos, & plerunque exitiales.

83 Cum in aliqoo morbo, lominaria ſunt ambo cum infortunis, vel eorum oppoſitu, initio ipſius, vix euadet æger ab eo.

84 Longe difficilior eſt hic liber, quàm magna Ptolemæi compoſitio, vel magna ars, aot Archimedis Sphæroidiea, vel Ariſtotelis Phyſica, Platoniſve ænigmata.

85 Repetitio neceſſaria eſt in hac ſcientia, vel ob difficultatem, vel ob neceſſitatem, vel ob vtilitatem ingentem, aut ob contradictionem.

86 Sicut proprium eſt cordis Leonis facere fortem & comem, ita cordis Scorpij, rapacem, & præcipitem, ac Caniculæ ambitioſum, ac magnanimum.

87 Per applicationem Lunæ ad fortunas, aot Solis radios, illis non exiſtentibus morbo inimicis, non infœlicibus, nec in infortunarum poteſtate, ſalus in morbo acquiritur, per applicationem autem ad infortunas dominantes, naturæ morbi ſimiles, aut radios malos Solis, ſimili modo mors fit.

88 Morbi frigidi & ſicci, atque bi ſponte longi, à Saturno: breues vero, calidi, & ſicci, à Sole, vel Marte, incrementum accipiont. Hi vero ſoli natura ſua mortales, frigidi & ſicci, qnoniam non aliud mors eſt: calidi antem & ſicci, præfocantes; caſu autem, aut permutatione cæteri perimunt.

89 Coniunctio lominarium in Ariete, facit alienationes, & mortes, Si Venus ac Mercurius ibi retrogradi fuerint, hoc idem ferme in Scorpione & capricorno, ac etiam in humanis ſignis.

90 Cum coniunctio ipſa luminarium ceciderit in ſexto, ſeptimo, vel octauo loco ab aſcendente initij morbi, infurtuna aſpiciente, æger in mortis periculo verſabitur.

91 Mars in aſcendente, hora initij morbi, morbum facit velocem, vehementem, & partes ſuperiores affligentem perturbantemque mentem. Quòd ſi cum hoc diſpoſitores luminariom, & aſcendentis fuerint impediti, ſuccedet mors, idem ſi ambo luminaria ab angulis cadant, nec à fortunis eleuentur.

92 Quod ſi ſic diſpoſitis omnibus, duobus locis ex his fortunæ potentes dominentur, morbus acutus in diuturnum vertetur, ſeruabiturque tandem, præter ſpem.

93 Traiectiones igneæ, poſt pluuias multas, morbos incendentes generabunt.

94 Signa circa Solem, in Lna, vel ſtellis, aut circa eas, tum in cœlo valde à naturali curſu alienam, ſi locum vbi apparent, & figuram cœli cum hoc, ea hora ab initio in finem obſeruabis intelligere poteris quid ſignificent.

95 Monſtra vero, & portenta, clades, & mortes hominum, ſed non eodem modo, neque ſtatim ſignificant, oportet autem & exortus eorum obſeruare. Sed illorum caſus, & vis, non eſt præſentis contemplationis.

96 Qoicunque Planeta fuerit in directo corporis Lunæ in longitudine ac latitudine, in corde Lunæ eſſe dicetur, magnoſque effectus producet in genituris, hoc idem fixæ, at longe vehementius, cum Sole hoc, Lunæ loco, ſi fixa, vel planeta, in corde eius fuerit, continget.

97 Qui aotem natus fuerit, hora eclipſis, maxime, ſi potentis viri filius fuerit, multitudinis bominom, cauſa erit mortis.

98 Mars facit in aſcendente mendaces, inconſideratos, violentoſque, ac vinolentos. Saturnus autem mendaces, doloſos, ſordidos, & auaros.

99 Mars, cum dominus aſcendentis fuerit in corde cœli, natus habebit potentiam, quia male vtetur.

100 Hermes recte dixit, planetas tribus modis amicitia iungi, vel natura, vel radio, vel communibus dominiis. Aſpectus aotem duplex eſt amicitiæ, alius quidem ſecondum naturam, alius quia alter ab altero recipitur.

101 Iupiter poteſt emendare fortunam & mores, Venus ſortunam tantom, vnde hoc facilius.

102 Venus multum opponitur diſciplinis & eruditioni, nec vincitur, niſi à Saturno, ideo eruditi, vt plurimum ſunt, malorum morum, circa venerea.

103 Rumores qoi excitantur, Lona exiſtente in initio Scorpij, vel Capricorni, ſunt falſi.

104 Coniunctio vt plurimum validior eſt oppoſitione, illa quadrato, ipſum trigona radiatione.

105 Trinus omnis radius, bonum affert, ſicut omne quadratum, quod eſt inter diſſimilia ſigna, malum.

106 Tri

106 Trinus Saturni & Iouis, non in aqucis ſigois, longæuum facit, virumque ſtabilem ac prudentem.

107 Maguorum principum, Sol eſt ſignificator. Iopiter autem magiſtratuum. Mars operariorum. Saturnus ruſticorum. Mercurius artificum, qui induſtria, non labore artes perficiunt. Luna mulierum, & Venus puellarum.

108 Æquales, ac medioeres in affectibus ſunt, quibus, aſcendunt initia Arietis, vel Libræ, aut fines Piſcium, & Virginis: immoderati autem, quibus initia Cancri, aut Capricorni, vel fines Geminorum & Sagittarij.

109 Luna in Scorpione, vel Piſcibus, meridionali aſcendente exiſtente, ne incipias fabricare.

110 Cum in aſcendente mulieris, eſt ſignum Martis & in eo Venus: aut ſiguum Veneris, & in eo Mars, aut Mars dominus aſcendentis in cœli corde, adultera erit mulier illa.

111 Cnm in exitu principis ad bellum, aſcendens & dominus, tum luminaria recte ſe habent ad regni radicem, proculdubio non ſuccumbet ille: & ſi ad regis genituram, ſoſpes erit: & ſi ad initium regni illius regis, pauca recipiet detrimenta, donec ad prelium peruenerit, & ſi per ſe aſcendenti luminaria & dominus configurantur, fortiter ac prudenter ſe geret.

112 Aſcendens ſignificat corpus potius, & dominus illius animum magis.

113 Non ſolum Luna, ſed & dominus loci eius plurimum poſſunt, natus autem verſabitur in his, de quorum natura locus eſt Lunæ.

114 Domini trigoni loci coniunctionis validi, ac ſe aſpicientes, ſeruant natos illo menſe; ſi fortunæ fueriut, debiles & inualidi, magna ex parte perdunt.

115 Iidem autem in genituris loci, aſcendentis & Lunæ, nutritionem eodem modo, aut ante nutritionem mortem indicabunt.

116 Robur eclipſis ſummum eſt, cum luminaria iunguntur vel opponontur.

117 Planetæ orientales, non ſolum celeriter ſed & faciliter dant dona ſua, & hoc ſi à Sole fuerint, in mundo autem, celeritet, ſed non adeo facilitet: hoc etiam contingit, cum occideutales à Luna fuerint, tunc enim Luna exoritur ante illos.

118 Si Saturnus, aut Mercurius in ſexto, vel duodecimo loco impediantur, vel etiam in octauo, natus carcere intrudetur. Quod ſi fixæ male cum his, vel cum impedientibus planetis fuerint, vel Sol cum eis, abſqoe fortunarum auxilio, natus morte mulctabitur.

119 Stellæ Regiæ, aut Beheniæ bonæ, cum luminaribus, aut eudæmones triplicari, cum in cadentibus locis fuerint, non impedita, fortunam ſignificant inſperatam omnino: ſed in ſoccedentibus, cum medioctí ſpe. In angulis autem per ſucceſſus.

120 Stellæ de natura Mercurij & Veneris, in aſcendente, vel cum Luna vel in corde cœli, vel cum domino aſcendentis, vel in radiis Solis, aut Lunæ, vel cum Sole, vel cum Ioue, Venere, vel Mercurio, ſignificant gratiam, formam, & ſcientiam, hoc autem erit in directionibus, aut reuolutionibus tantum, cum à locis principalibus remotæ fuerint, iunctæque radiis planetarum tantum: in corde tamen cœli largiuntur dignitates, vt etiam cum Sole. At cum infortunis, augent illarum decreta, quæ eis conueniunt, reliqua minuunt.

121 Quæ autem de natura Iouis & Mercurij, ad diſciplinam meliores, & ad bonam fortunam, ad vitæ autem tranquillitatem, & pulchritudinem ineptiores.

122 Quæ autem de natura Martis & Mercurij, ad opificia manuum, ad bellum, & ad venationes promptos efficiunt, cæterum haud fortunatos, niſi in his, fallaces quoque, crudeles, & malorum morum, ac rapaces.

123 Quæ autem Iouis & Veneris, formoſos aut honeſtos & probos, diuites ſuo loco, aliis autem, mulierum amatores. Et hæ Martis naturam, ſi quid aliud maxime frangunt.

124 Quæ vero Martis ac Veneris, repentinas ac magnas fœlicitates præbent, maximamque incontinentiam, pueros formoſos, ſed turpes viros, eædem etiam violentos caſus, & gaudia decernunt infortunia, ſi à Ioue, vel Venere non iuuentur, hi tamen ſemper malorum morum erunt, oculum Tauri quanquam quidam ſoli Marti tribuant, eiuſcemodi proculdubio eſſe conſtat.

125 Quæ vero Saturni ac Veneris, inuidos efficiunt, & fallaces, aut in diuitiis mediocriter fortunatos, auaros in boneſtis, in turpibus autem cauſis prodigos. Vel ſi de corpore decernant, nigros oculos, mundos, & comptos, ſed tamen fœdos, & male olentes. Circa Venerem ac mulieres ea probat, quæ alij generaliter refugere ſolent, & in his nigras, aut nigros diliget.

126 Quæ vero Iouis & Saturni, lentos, & patientes, aut diuites, vel etiam nimium pertinaces, in omnibus grauitatem, & ſenum naturam referunt.

127 Quæ autem Saturni ac Mercurij, turpes nimis aut doloſos admodum, tamen infœliciſſimos, ac à mulierum ac filiorum amore alienos.

128 Quæ autem Saturni & Martis, tantundem malorum decernunt, quantum Veneriæ ac Iouiæ bonorum, oppoſitis vndique rationibus.

129 Quæ autem Solis ac Martis, crudeles efficiunt, aut turpes, vel infœlices, plerunque audaces, vt cum Luna aſcendente, vel eius domino, & ſi interfectori planetæ aſſocientur, vel Soli, aut Marti, vix euadet, quin igne, etiam ſi fulgure opus ſit moriatur, pauperes etiam, & ad literas ineptos, ſuis locis efficiunt.

130 Martis autem & Lunæ, populares, ſeditioſos, turpes, vagos, inconſtantes, laborioſos, pauperes, infames, oculorum vitiis captos, morteque repentina exitum ſortientes, equilones ac bibones immoderatos.

131 Iouis

131 Ionis & Martis, fortes, fœlices, promptos, fortunam magnam & infortunia, vt nihil in illis ſit mediocre, præter formam, & mores, qui mixti ſunt.

132 Veneris & Lunæ, formoſos, aut ſegnes & luxui immenſo deditos, vel bene fortunatos, aut mulierum amatores, ac pios.

133 Confidentia hominum eſt, cum domini aſcendentis, & Planetæ plures, in ſuis fuerint dignitatibus, & cum luminaria, & dominus aſcendentis cum fortunis, & cum Luna fuerit lumine ac motu aucta, cuiuque dominus aſcendentis natura talis eſt, & orientalis à Sole, & in ſuperiore eccentrici parte, ex oppoſitis autem maxima diffidentia.

134 Peſſimi mores fiunt ab infortunis, maxime iunctis inter ſe, vel cum Mercurio, in ſeptimo loco, poſt in octano, inde in nono, nam Deum tunc non verebuntur, atque hoc magis, ſi vim habeant in aſcendente.

135 Melior eſt infortuna in aſcendente fœlix, & fortuna in ſecundo loco, quàm fortuna in aſcendente fœlix, & infortuna in ſecundo loco, primi tamen differentia maior eſt.

136 Saturnus in quarto loco, in fixo ſigno, maxime in Tauro vel Aquario, firmam ſignificat fortunam, & tamen plerunque malum finem. Quoniam malitia eius frangitur, ſed non tollitur, Mars inobedientes ſubditos, & ſeditioſos facit.

137 Leues ſunt, quibus aſcendit Taurus & Aquarius: leuiores quibus Piſces, at leuiſſimi quibus Aries, & inconſtantes: inconſtantes & quibus Cancer, ſed non leues, creduli tamen, quibus verò planeta leuis in aſcendente, curſu velociſſimus, prompti, fallaces, & inconſtantes.

138 Quando dominus aſcendentis fuerit in via combuſta, natus confuſus erit in negotiis.

139 Cum infortunæ, in decimo loco, aſcendenti non amicæ, atque ibi peregrinæ fuerint, natus erit ſuſpitione plenus, atque eo magis, ſi in corde cœli.

140 Ptolemæus radices artis poſuit, nos autem obſcura eius dicta declarauimus, ſuppleuimuſque deficientia, & ambigua determinamus.

141 Cauſa autem quòd mille nugas inuenerint Ptolemæo poſteriores, fixas autem reliquerint, fuit, quòd plurimi ex his, ex Grammatica tranſlati, artem penitus ignorauerunt, vt Firmicus, Albumaſar, Albubater, Bonatus, atque Pontanus. Alij ſecuti Alphonſi tabulas, cum loca ſtellarum parte 1. & mi. 9. aucta eſſent ſupra veritatem, eos qui fixas infœlices cum luminaribus habebant fortunatos cernentes, alios qui non habere videbantur, rurſus infœlices, crediderunt vanam eſſe illarum ſignificationem. Alij ex tanta multitudine, quas præcipue deligerent non habentes, aut nullam vim ineſſe voluerunt, vel adeo confuſam, vt ſub arte non comprehenderetur. Alij proprietates præcipuarum nondum perſpectas à prædeceſſoribus crediderunt. Alij ob rationem diuerſarum opinionum in motu earum, loca incerta ipſarum exiſtimarunt.

142 Stellæ fuerunt, ad variationem temporum, in paucis interuallis, alioqui Sol ab initio Arietis ad finem Leonis, perpetuo calore terram quaſſans, ſine imbribus, aut intermiſſione, ſterilitatem & nimios æſtus pareret. Ob hoc etiam diuiſa eſt ſignorum ſeries in duodecim, alternata illorum natura, ne tamdio perſeuerans Sol in quadrante vno, nimis vrgeat terram, ſed hanc diuiſionem Iupiter per ſingulorum annorum motum facit, par autem erat, hanc fieri à fortuna, Soli amica.

143 Sol autem mutationes facit, propter motum in eccétrico, dum velocius aut tardius mouetur, aut in ſublimiori vel humiliori parte illius, vel ex motu ab æquinoctij circulo, qui propter eclipticæ inclinationem inæqualis eſt, vel propter velocitatem motus in circulo æquinoctio, quaſi parallelo, quæ ſemper inæqualis, ad ſequentes & antecedentes redditur dies, quantoque magis ab æquinoctio velociter recedit per eclipticam, maius ſpacium acquirens diſtantiæ, tanto minus tarde mouetur quam præcedentibus diebus, contrario autem modo in ſolſtitiis, vbi parallelorum diſtantia breuiſſima ſed differentia maxima, occurſu etiam ſtellarum fixarum, variatur illius vis. At cæteræ erraticæ, præter hæc habent vim diuerſam, quam inferioribus his influant, vel ex motu in paruo circulo, vel in latitudinem, vel in comparatione partium, quæ vberius vim ipſius Solis ſuſceperunt.

144 Stationes in Solis diſtantia in Saturno quidem ſaltem 108. partes attingere debent, in Ioue 122. in Marte 127. in Venere 27. in Mercurio 16.

245 Planetæ omnes ſupra terram, in vita, factis, omnibus mortalibus cognitum efficiunt.

146 Cum in coniunctionibus aut oppoſitionibus Solis & Lunæ, Luna velociter mouetur, in ima parte eſt ſui parui circuli. Cum autem diuidua quaſi exiſtens, tarde, ipſa eſt in ſupremo parui circuli, atque alia eadem ratione.

147 In negociis bellicis, Mercurius ſit in ſummo parui circuli, facit enim impigros.

148 Quando planetæ omnes aucti motu fuerint, ille valde fœlix erit, facile enim cuncta perficiet.

149 Quæcunque in aſcendente, ad animi vires; cum Luna ad ſenſus & rationem, cum Mercurio ad intellectum. Cor enim aſcendens ſignificat, vnde ira & audacia.

150 Radij planetarum, plus ad fortunam, impedientes corpora, animo vitiant aut inſtruunt.

151 Cum inter ſignificatorem, & promiſſorem, nec regiæ ſtellæ, nec planetarum corpora aut radij fuerint, procuidobio tunc partes, annuos euentus ſignificabunt.

152 Quando fixæ magnæ cum planetis fuerint, vt plurimum obſcurabunt fixarum paruarum decreta.

153 Luna iuncta Saturno, plena luminibus,

bus, facit prudentes, tenaces, memores iniuriarum: affligit autem cerebrum, & ventriculum & membrum ſigno, in quo eſt correſpondens.

154 Luna in Solis quadrato non recepta, facit humiles corde, & parcos, ſed tamen, qui in quibuſdam rebus ſint immoderati, ambitioſos, ſplendidos, & honoris cupidos.

155 Animæ per Cancrum deſcendunt, per Capricornum aſcendunt. Luna enim & Cancer, maxime vitales ſunt.

156 Quarta Luna nati, vt in adagio eſt, plerunque ſunt infœlices, nam luminaria ſimul in angulis eſſe non poſſunt, nec ſeſe reſpicere inuicem, nec eſſe in ſignis eiuſdem naturæ.

SEGMENTVM V.

Aphoriſmorum Aſtronomicorum.

1. QVibuſcunque Luna, aſcendentis domina, ſub terra fuerit cum cauda Leonis, & Virginis capite, & Sol in ſexta, & Saturnus vel Mars in ſua dignitate, in angulo ſeptimæ, perpetua debilitas inerit.

2 Natiuitates fratrum, plerunque habent aſcendens vnum, quia locus filiorum in parentibus vnus ſæpe exiſtit.

3 Quicunque habent Venerem in Ariete, in eadem parte, in qua Saturnus vel Mars geminos poſſident, hi omni erga pueros & ſacras virgines laborant inceſtu.

4 Dominus ſecundæ, in ſecunda, diuitias ſignificat ex reditibus, in tertia, à conſanguineis, vel itineribus, omnis igitur Planeta in domo ſua, aliquid facile bonum aut malum oſtendit.

5 Omne impedimentum mali bonum, boni malum.

6 Redditus lucis ad meliorem bonus eſt.

7 Æqualia ſunt, ſeu ſimul tres ſignificatores impediantur, ſeu vnus à tribus.

8 Mercurius in Piſcibus, facit impedimentum in lingua, & in ſermone abſurdum, dicuntque aliud, quàm mente conceperint, ſic & aſcendens.

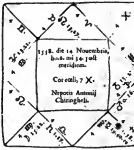
9 Cum Saturnus eſt in ſeptima, vel Mars in cœli corde, fiunt detrimenta maiora.

10 Quicunque natus fuerit æquinoctij meridie, vel hoc ſolo magnus euadet.

11 Abſurde copulationes ſunt, Saturni Martis & Solis. Itemque Saturni Veneris & Lunæ.

12 Mulieres, quibus aſcendens, & Luna, & Mars, & Venus, & Mercurius, ſunt in bicorporeis, peſſimorum ſunt morum.

13 Iupiter cum in corde cœli fuerit, iuxta apicem, in Capricorno, multam dabit bonam fortunam, ex violenta iuſticia, quæ infœlicem habebit exitum.

Hic mutus eſt, agit octauum annum, & ſtupidus, ac quaſi omnino ſine ſenſu, credo tamen quod ſit paulo tempeſtiuior vt Sol cadat ad vnguem in linea ſexta domus & Mars ſeptima quod & affirmant ſui. Morietur ante pubertatem, nam Saturnus inimicus aſcendenti & Mars damnant aſcendens, & non eſt alius vitæ ſignificator, verum quia Venus reſpicit Lunam & aſcendens, melius quoquomodo videbitur ſe habere. Sed Venus in ſeptima parum poteſt.

14 Semper autem Iupiter valde potens in genitura, bonum aliquod ingens pollicetur.

15 Cometes valde clarus ac conſpicuus, tum etiam mobilis ac diuturnus, mutationem alicuius imperij decernit.

16 Saturnus, regna acquirit per laborem, fraudem, & infamiam. Mars per rapinas, fortitudinem, & ſæuitiam. Iupiter autem per iuſtitiam, & probitatis opinionem.

17 Famoſi viri ſunt, in quorum genituris Luna multorum recipit lumen planetarum, aut ſi fixæ potenti regiæ iuncta fuerit.

18 Diuitias regias, non ſolus dabit Iupiter, niſi alterius luminarium teſtimonium acceſſerit.

19 Canis maior de natura Solis aliquid habet.

20 Cum Sol & Iupiter nonæ præfuerint, ac in locis Mercurij, Lunæ, & aſcendentis, dignitatem habent, altero alterum reſpiciente, oracula vir ille proferet.

21 Cum inter bonum & malum modica eſt differentia, recte inquit Rigius, tempera à iudicio.

22 Si Iupiter, aut Venus, in ſecundo fuerint loco, diuitias dabunt: ſi autem in quinto aſpiciente, ſuperſtites filios, niſi à Sole vel Saturno impediantur.

23 Impedimentum duplex eſt, aliud prohibens, aliud iam datum auferens, primo genere in vxoribus, ſecundo in diuitiis, vtroque in filiis vtimur.

24 Iupiter & Sol in ſecunda, ſplendidum efficiunt.

25 Saturnus autem & Mars, aut Saturnus cum Mercurio, in ſeptimo, ſordidè auaros.

26 Facilius ac certius de genitura, quàm de tempore iudicamus, quoniam ſcimus horam natiuitatis, non congregationis vaporum.

27 Non

27 Non argumentis, ant ambagibus in indicando vti debemus, aut adulationibus, Sed his quæ experimento cognita ſunt, cum inconcuſſa ratione.

28 Cum fuerit aſcendens reuolutionis, aſcendens geniturę, aliquid promiſſum in genitura eueniet. Sed longe magis, ſi Luna fuerit etiam in loco geniturę, aut dominus aſcendentis,in loco aſpiciente ex parte locum radicis.

29 Dixit Rigius, cum in initio anni reuertentis, dominus geniturę retrogradus, ex inferioribus incipit eſſe ſub radiis Solis, aut ſi ex ſuperioribus aliquis ab infortuna opprimatur, vitæ periculũ illo anno expecta.

30 Cum dominus geniturę retrogradus eſt in natiuitate, & vtroque modo cadens, natus erit deiecti animi, imbecillis, ac nihil perficiens.

31 Quod ſi ipſe non talis ſit, ſed tali exiſtenti applicuerit, erit hoc in quibuſdam negociis tantum.

32 Quam ſtulte quidam faciunt, qui volunt ſolum hærere Ptolemæo, cum ipſe ex artis infinita magnitudine, minimam partem nobis tradiderit. Sic enim ſi Galenus feciſſet, Hippocratis ſcriptis contentus exiſtens, medicina careremus.

33 Sol in Leone erigit hominem, nec ſinit mendicare.

34 Cum Iupiter in reuolutione aſpicit Lunam, aut Venerem, in ætate perfecta, aut in angulo exiſtit, in radicis loco, hominem inclinat ad coniugium.

35 Cum Leo aſcendit, facit hominem non ſine ſpe, & rationis participem non vulgaris, nam Sol in ſuo circulo omninò æqualiter mouetur, caret enim paruo circulo, nec in latitudinem aliquam etiam inclinatur.

36 Sed ſi Cancer aſcendat, & Luna in mobilibus,vel communibus ſignis fuerit,maxime ab angulo remota, erit credulus & inconſtans.

37 Venus in domibus vel exaltatione Martis, ſemper aliquod turpis libidinis pollicetur.

38 Contemptores deorum, quibus infortunæ in aſcendente, vel angulis, domini loci noni, tamen magis, ſi in ipſo loco nono retrogradæ & male affectæ. Sed Mars facit, palam deum conuiciis inceſſentem, Saturnus hæreticum.

39 Coniunctio planetarum in prima, dat ſapientiam, in corde cœli regnum, in ſeptimo loco, famoſum obitum, in quarto gloriam, aut cadaueris abſque corruptione permanentiam.

40 Filiorum geniturę, vſque ad natiuitatem ſequentis, permutant fortunam patris, & alumni. Sed regis noui conſtitutio,ciuium, donec vixerit:huius auté magis, illius minus.

41 In electione principum, & pontificum, quærere ſignificatores vitæ ac potentiæ vt in genituris, & computa vitam ſecundum annos partium in comparatione ad robur ſignificatorum,& etiam ætatem iam exactam illius.

42 In his autem, & medij radij debilitant, aut roborant inter ſignificatorem & abſciſorem.

43 Et iudicabis de moribus, permutantur enim ex toto quaſi, ab eo genere, quo erant in genitura.

44 Effectus principis, ex ſua electione, & ex eo ad quod peruenit figura regni.

45 Eclipſes luminarium ſuper ciuitates, prouincias, & regna, magis quam ſuper priuatæ conditionis homines, aut etiam ſuper reges, reſpiciunt enim multitudinem.

46 In ludo ac bello multum confert, ſi facies tua ad partem cœli amicam reſpiciat, quòd ſi vterque, diuturna erit contentio. Si nemo, vterque in pugna breuiter cadet, in ludo parua erit differentia, vel tertio ſuccumbetur, ſi alter tantum, breui ille concurſorem ſuum ſuperabit.

47 Iudicia ſtellarum vel generalia, vel ex maxime euidentibus, & in rebus magnis proferes.

48 In coniunctione ſuperiorum in aqueis ſignis, bella magna exoriuntur propter Scorpium, quæ tamen in pacem non internitionem plerunque rediguntur,propter Cancrum & Piſces.

49 In oppoſitione duorum ſuperiorum, fiunt ſtrages, vincetque ſuperior ex illis.

50 In coniunctione Saturni & Iouis, cum capite ſimul, aut domino loci Venere, vel cum capite exiſtente, vel ipſis aſpiciente, legiſlatores fiunt. Fiunt etiam cum in nona coniunctio acciderit, ſed hoc ſcire eſt impoſſibile. Si autem Saturnus in ea ſuperior erit, mendacem & improbum dices: ſi Iupiter, contrarium.

51 Qui ea profert, quæ nunquam experientia liceat comprobare, falſus eſt & ambitioſus.

52 Finis rerum habetur, vel per periodum ſignificatoris, vel caſum qui prouenit ex concurſu planetarum, ex quo accidit aliquid, quod alteri finem imponit, vel ex concurſu domini imi cœli luminari tempora diuidente & gubernante, ideſt Sole.

53 Cum quis artem neſcit,tranſit ad ambigua, difficilia, vel mirabilia.

54 Bethen recte videtur comparaſſe planetas, qui ab infortunis quadrata radiatione pulſantur, eis qui iam in extremam incidunt calamitatem.

55 Sed non recte exiſtimauit, neque qui author eſt centiloquij nobilioris animam interrogantis præſenſionem futurorum habere, hoc enim vt generaliter dictum, omninò falſum, inartificioſum autem penitus, ſi ad aliquos referatur.

56 Initium Arietis per ſe bonum eſt & alacre: turbulentum autem ac malum Libræ initium.

57 Luna in Aquario & Piſcibus, gratum minimè facit natum principibus.

58 Cum domini trigoni aſcendentis ceciderint, fuerit tamen in aſcendente fortuna, aut fixa de natura fortunæ, aut domini trigoni ex primis, natus poterit nutriri.

59 Proportio Martis ad Lunam plenam, minor eſt proportione Saturni ad Lunam vacuam.

60 Saturnus in fixis, penuriam annonæ facit, & hominum mortem vt inquit Raſis.

61 Saturni detrimentum maius eſt in aquis, Martis autem in terra.

62 Cum fuerit Luna à Planeta impedita, & cogeris electionem ea die facere, pone aſcendens ſignum ex domo vel exaltatione impedientis.

63 Operationes planetarum nunquam ceſſant, donec contrario, à planeta, aut fixa ſtella, aut ſigni parte contrariæ qualitatis impediantur, vel in Solis radios incidant.

64 Cancer, ſignificat aquas pluuias, propriæ, & currentes. Scorpius lacunas & ſtagna, maria autem Piſces.

65 Signa mobilia itineribus valde commoda, & celeritatem & reuerſionem indicant, fixa autem peſſima.

66 Cum in genitura alicuius Sol geminatur, vt aliquando contingit ex ratione aſpectus, ille ſeditionem mouebit aduerſus principem, aut illuſtris erit, & cum in eadem hora hoc acciderit.

67 Cumque tres Soles eodem modo, & in ambitu medij circulus completus ac permanens admodum Iridis, eo anno, in ciuitate libera, naſcetur ex ciuibus rex, quòd ſi cum hoc ſtella apparuerit in die lucida, erit eadem hora.

68 Res omnis quæ celeriter fit ac deſtruitur, & redit, eſt de natura Martis.

69 Quæ autem deſtructa celeriter, nunquam redit, eſt de natura ambarum infortunarum.

70 Cum Sol fuerit in parte exaltationis in Ariete, & Luna in parte exaltationis in Tauro, Solque in aſcendente, vel nona: Aut Sol in Leonis initio, & Luna in Cancri, fueritque Sol in ſecunda vel decima, indicat naturam moliri virum potentem, ac regiæ planè authoritatis.

71 Cum dominus cordis cœli, retrogradando ſeparatur à Domino aſcendentis, princeps verſabitur natum, quod ſi dominus aſcendentis retrocedendo relinquat dominum cordis cœli, natus principem odio habebit. Hoc idem in aliis domibus ſignificat.

72 Cum Luna, & dominus aſcendentis, ad abſidem eccentrici aſcendunt, nec cadunt caſu aliquo: & fortunæ ſe inuicem aſpexerint, natus erit inclyti nominis.

73 Cui ferrariæ quinta Leonis aſcendit pars, hic ſine alio, nomen adipiſcetur,

74 Cum moritur natus ante horas XXIV. erit ac ſi natus non eſſet, cum ſponte ſua moritur, & ſimiliter ſi non acceperit cibum, etiam ſi diutius viuat. Qui verò non acceperit, ſed inditum tranſmittit, ſi ſuperuixerit, ſignificatum habet, dummodo triduum ſuperauerit, nutritur enim.

75 Primogenitus, maius habet ſignificatum ſuper parentes, completum autem, donec alter naſcatur filius, completum autem dico, eius comparatione ſolum, quod ſignificare poteſt.

76 Natiuitates regum, habeant ſignum igneum in aſcendente. Quod cum hoc cor cœli etiam in igneo ſit optimum erit.

77 Tropica ſigna, quæ ſunt, Cancer & Capricornus, homines animo & moribus, & corpore inæquales faciunt: æquinoctia, Aries & Libra, moderatos.

78 Cum Sol fuerit in ſuo trigono, in corde cœli, in aſpectu Lunæ, natus erit potens.

79 Cumque domini loci Solis, Lunæ, & aſcendentis, fuerint à Sole orientales, ac potentes, natus ſeipſum euehet ad magnum ſtatum, modo Luna non obſtiterit.

70 Dixit Raſis, cum quis poſtulauerit aliquid, Luna eunte ad Iouem, cum capite exiſtentem iuxta cœli cor, obtinebit à Deo & ab hominibus.

81 Cum Saturnus cordis cœli dominus fuerit, natus difficulter impetrabit à principibus.

82 Cum fuerit fortuna retrograda vel debilis, in locis Saturni vel Martis, contrariam habens qualitatem ſignificatori, deſtruet ipſum vt infortuna.

83 Quando dominus ſecundi loci, aut loci Iouis, ad dominum aſcendentis pergit, & maximè, ſi ille dominus aſcendentis Iupiter ſit, toto tempore vitæ ſuæ in diuitiis acquirendis fœlix erit adeò natus, vt de eo homines admirentur.

84 Cum dominus cordis cœli retrocedendo applicat domino aſcendentis, natus erit multum principi neceſſarius.

85 Non incipias iter, domino aſcendentis, vel loci Lunæ, in ſexta, vel octaua, vel duodecima exiſtente, timetur enim carcer, vel morbus, aut mortis ſuſpirio.

86 Signa ſignificant corpora: & planetæ quæ mouent ea: & illorum comparatio ad ſuum orbem, & luminaria, maxime Solem, exitum ipſarum rerum.

87 Rumores ſparſi, Luna cum Ioue exiſtente, & in ſigno maſculino, veri ſunt plerunque, hoc tamen non eſt neceſſarium, quia opus humanum, eſt non naturæ.

88 A prima die hora vſque ad ſextam, ſanguis prædominatur, inde etiam ſomni dulces, à ſexta ad duodecimam bilis, atra autem bilis inchoante nocte vſque ad medium eius, ſex reliquæ horæ pituitæ dedicantur.

89 In omni coniunctione conſidera locum, & quis eorum ſit ſuperior.

90 Cum dominus aſcendentis aſpexerit Solem benigno aſpectu, vel fuerit orientalis proximus Soli, vel iunctus domino cordis cœli, natus à regibus diligetur, cauſam autem habebis ex natura domini aſcendentis ipſius, ac illius loco.

91 Cum duæ infortunæ iunguntur (inquit Raſis) inſpice cum quo Luna concordat in latitudine, nam ſi cum Saturno, erit fames ac lues, ſi cum Marte, ſtrages, cædes, & regnorum permutatio.

92 Et ſimiliter cum Iupiter & Venus iunguntur, Luna ſi Ioui concordet in latitudine, erit iuſtitia & quies: ſi Veneri, gaudia & voluptas.

93 Cum in eadem parte fuerint, Sol, Iupiter, & Venus, natus erit propheta.

94 Cum

94 Com in eadem patte fuerint, Sol, Mars Venus, in Veneris dignitatibus, qui naſcetur, fiet rex potentiſsimus, cumque audient omnes ſponte, ſed malis quaſſabitur morbis.

95 Cum Sol & Saturnus, in corde cœli, in eodem fuerint puncto, natus erit maximæ authoritatis.

96 Cum Iupiter & Luna, in eadem parte fuerint, ad abſidem aſcendentes, erit natus in diuitiis fœlicisſimus.

97 Optimum ex his quæ accidunt eſt, vt luminaria in finibus fortunarum exiſtentia, ex angulis mutuo ſe aſpiciant, poſt hoc eſt aſpectus Iouis.

98 Climatum differentia facit, vt celerius aut tardius, euentus proueniant, & vt planetæ in angulis ſint, cadentibus vel ſuccedentibus.

99 Meridianorum autem diuerſitas, vt radiationes ſint, ac planetæ, propiores angulis, aut ſuccedentibus illis, vel etiam cadentibus, vtque diuerſum ſit dominium planetarum in figura: quod etiam in diuerſitate climatum accidere poteſt.

100 Liceat nobis, præuidere futura, ob ſcientiam eorum, & ob auxilia naturalia, aduerſus imminentia pericula, non ob electiones ipſas, quæ plus incommodi, ac frequentius, quàm vtilitatis adducere ſolent.

101 Saturnus in igneis, cum Sol debilis fuerit, facit hecticas. Iupiter autem ſanguineas, abſque putredine. quod ſi Mars affuerit, putridas. Mars in illis, ardentes omnis generis. Venus ephimeras. Quod ſi Mars commiſceatur, putridas ex pituita. Mercurius mixtas. Quòd ſi Luna ipſa in eis ſimilis ſit, facit pituitoſas, ex craſſo humore putreſcente. At ſi Saturnus ſic exiſtens, cum Marte miſceatur, fiunt melancholicæ febres. Si Mars ſub Sole ſit, in ſexto, vel duodecimo loco, in igneis, aut ſic exiſtens, in alia domo vitæ ſignificatorem, aut aſcendentis dominum, in reuolutione pulſauerit, aut ad illius radios ſic exiſtentis, eo tempore per directionem dominus aſcendentis aut vitæ ſignificator peruenerit, febres æſtuoſas, & incendentes ac perniſioſas, ſimileſque venenoſis efficit. Quòd ſi his exiſtentibus, humana ſigna pro igneis ſupponantur, eadem erunt, ſed vt mitiora videbuntur, ſic magis occulta ac veneni qualitatem præferentia. At ſi cum his Saturnus, aut cauda, caputue, aut Venus combuſta miſceatur, vel ſtella ex generibus venenum decernentium, aut conſtitutio fuerit peſtifera, vel planetæ hi in Scorpione, vel Leone adurantur, erunt febres hæ omnino peſtilentes, ac perniſioſæ.

102 Proprium prauatum febrium eſt, vt fiant Sole in Leone damnato.

103 Sole valido exiſtente, non fiunt febres ex putreſcente materia, niſi caſu.

104 Vt reſiſtimus tertianæ futuræ, per victum humidum ac frigidum, ac minime putredini obnoxium, & purgationem bilis ac ſanguinis, ſi febris ex æſtu Solis ventura præuideatur, ſic quartanæ per Saturni frigus ac ſiccitatem decretæ ac præuiſæ per auxilia futuræ quartanæ opportuna.

105 Signa autem aquea, febres putridas minantur, & mali moris: ſed & putredines & corruptiones, cum Mars in eis dominatur, præſertim combuſtus. Terrea autem, à putridis febribus maxime ſunt remota.

106 Quando cœli medium, ideſt cor, fuerit in poteſtate infortunarum ſic vt illi dominentur, natus mediocrem ſed perpetuam habebit exaltationem. Si autem fortunæ exaltabitur multum, ſed etiam ne cadat in maximis erit aliquando diſcriminibus.

107 Quando Sol fuerit ab octaua ad ſextam, & tres ſuperiores à prima ad ſecundam, natus cum maximis impedimentis ſemper aſcendet, eritque in perpetuo fortunæ augmento. Quod ſi Sol in octaua, & tres ſuperiores in octaua, vel ſeptima, natus ab initio magnis fœlicitatibus gaudens, ſemper temporis ſucceſſu declinabit donec miſer euadet, ſic & in aliis.

108 Cogimur perſæpe aphoriſticam breuitatem excedere, vel obſcuritatem, vel ob egregiam aliquam vtilitatem: non enim tot habiturus eſt hic liber expoſitores, quot aphoriſmi Hippocratis.

109 Cum plures filij eandem conſequuntur fortunam, ſi in pueritia, fit ex genitura parentum per ſe: Si autem in iuuentute vel ſenio, parentum genitura adeò potens fuit, vt filiorum genituras inter ſe, ac diſpoſitori filiorum, aſsimilauerit.

110 Mars in mobilibus ſignis faciles facit ad iram, nullibi tamen magis quàm in Cancro, nec minus quàm in Capricorno. Sed & in Cancro linguam plerunque reddit ineptiorem.

111 Saturnus in duodecimo loco, podagram minatur. In ſexto autem morbum vt dixi perpetuum, aut ſempiternos carceres.

112 Dixit Albubather, & rectè inquam, cum omnes planetæ in ſexto loco fuerint, octauo, vel duodecimo, natus non nutrietur.

113 Maximum detrimentum vt non nutriatur à Luna eſt, quoniam ipſa cerebrum ſignificat, pueri autem conuulſione capiuntur.

114 Anni reuolutio, alia quidem in temporibus, & eſt Solis ad eundem punctum ab æquinoctio reditus, alia autem in mundo, & eſt reditus ad eandem fixam, alia autem in genituris, & eſt reditus ad priorem locum, addita tanta parte eclipticæ, quantum peragrare poteſt in vna die naturali.

115 Annus ac dies ſimilis eſt. dicimus autem diem, cum Sol reuertitur ad locum peragratum: idem etiam in anno ſtatuendum, eſt enim reditus ac tranſitus partium, quas in vna die naturali peragit.

116 Luna cum coniungitur, aut Soli opponitur, in abſide eſt ſui eccentrici, cum igitur in quadrato Solis eſt, optime poſita eſt.

117 Saturnus ac reliqui ſuperiores, in abſide eccentrici gaudent: & in primis apparitionibus orientalibus, Venus & Mercurius in oppoſito abſidis, ſed hi non æqualiter ſe habent. Luna in oppoſito abſidis eccentrici, & in oppoſito abſidis parui circuli, ele-

mentorum enim eſt domina, opponitur autem abſidi eccentrici cum iuxta Solis quadratum fuerit.

118 Contrariorum latitudines magnæ ſunt, ipſa tamen conrigua ſunt, ob hæc circa illorum terminos etiam periti fallunrur.

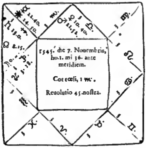
119 Cum fuerit Iupiter, aut Venus in medio duarum infortunarum, illis propinquus, dicentur tres infortunæ, hoc autem maximè in Virgine, vel Scorpione, aut Capricorno.

120 Idem autem continget, ſi Venus cum Marte & Mercurio, aut Iupiter fuerit, Marte ſuper ipſos eleuato, idemque de Saturno dicendum erit.

121 Cumque Mars cum Sole, & ibi Iupiter, altior autem Mars, aut Iupiter cadens, erit hoc deterius, minus autem in Saturno.

122 Et generaliter, ſi fuerit infortuna fortunæ cadenti copulata, aut infortuna eleuata, fient duæ infortunæ, nihil ferme iuuantes & multum nocentes.

123 Quod ſi fortuna eleuetur, infortuna iuuabit quidem, ſed & nocebit, quoniam detrimenta magna facilius eſt inferre, quàm fœlicitates, impediuntque detrimenta fœlicitates, fœlicitates autem detrimenta impedire non ſolent.

Hæc eſt reuolutio vna noſtra genituræ, ſecundum medium proceſſus Solis, & eſt anni præſentis, & ſignificat quo ad naturales cauſas robur vitæ, ſed eſt in reliquis, mediocris. Sumpſimus exēplum in noſtra, quoniam nullius alterius præterquam filiorum, tempus exquiſitum habemus.

124 Filiorum & parentum dilectio, ſicut & fratrum ex genitura filiorum, ex genitura parentum, & ex comparatione vtrorumque fit, manifeſtum eſt autem quinque modos fieri, ſed tres maxime conſiderari debent, nam ſi dominus filiorum ad dominum genituræ in patris natiuitate acceſſerit, filij parentibus obedient, ob hæc autem aliqui obedient alij non: alios diliget alios autem non: cum his autem erit concordia, & quies, cum aliis autem non.

125 Faba ipſa, plena Luna ſeri debet, ſed lens poſt diuidnam Lunam vltimam, quo tempore & amuleta doloris capitis auelli ſolent, vt plantaginis radices.

126 Quicunque oriuntur à 16. Libræ ad 19. Sagittarij partem, noſtris in regionibus, ad carceres & vincula proni ſunt, eſt enim Andromeda in occaſu.

117 Infœlicem autem fortunam ſortiuntur, quibus à 23. ad 27. Tauri ortus eſt, nam Delphin cor cœli occupat.

128 Sic & ingenioſi ac ſubdoli, quibus aſcendens eſt à 12. ad 20. partem Piſcium, triangulus enim cum illis partibus exoritur.

129 Abſis Solis, ab Ariete ad Cancrum, inhabitabilem reddit Auſtrinam partem, Borealem autem habitare facit, à Cancro ad Libram, bene habitabitur Borealis, & Auſtrali dominabitur, à Libra ad Capricornum, Auſtrina habitabitur, ſed Boreali parti minime imperabit, à Capricorno ad Arietem, imperabunt Auſtrales Borealibus quaſi deſolatis.

130 Sol habet aurum, ſed Luna argentum, æs habet Iupiter, ferrum Mars cum calibe, plumbum autem Saturnus, ſtannum Venus, cuprum Mercurius.

131 Metallica autem, vt argentum viuum, ac ſulfur, & calchantum, ac reliqua huius generis, partibus cœli, non autem planetis ſubſunt.

132 Lapides autem ac gemmæ, tum herbarum ac arborum ſpecies, proculdubio ſubſunt fixis, in quibuſdam tamen virtus planetarum magis apparet.

133 Sol habet micantes Carbunculum & Adamantem. Iupiter Saphirum & Smaragdum, Granatum & Corneolum. Saturnus Onicem, Iaſpidem, & genus quod ex eo perſpicuum eſt, vocatum Heliotropium, habet & Topaſium. Luna habet Lunarem, & Cæruleum lapidem, & Corallum & Calcedonium. Venus Turcheſiam, Margaritam, Berillum. Mars Gararronium, Magnetem, & Iacintum ac Ameniſtium ex perſpicuis. Mercurius Achatem, Chryſolithum, raros ac varios pleroſque lapides habet. Qui vero affines ſunt his, ad genus ſuum reducuntur, vt Praſſius ad Smaragdum, Balaſſus ad Carbunculum.

134 Similiter & in arboribus, Laurum habet Sol & Cinamomum. Myrtum Venus, & Vitem & Oleam. Saturnus autem Taxum & Cupreſſum Sorba Meſpila. Iupiter Citria, & omnia eius generis, tum Ficus. Mars, Robur & Iuniperum ac Piper. Luna Poma, Ceraſa, Pruna. Mercurius Punica, & Vnedonem, ac Vuam criſpam.

135 Plenilunia Lunæ putrefaciunt fruges, & triticum, & occidua Luna ſeruat cædua ligna.

136 Sol habet lupinum & vtramque ſolarem. Luna vero lunarem lentiſcum, caltham & colnteam. Saturnus toxica. Iupiter fœniculum & aniſum. Venus amaracum, ozimum, roſam, violas, vacinia. Mars, rutam, abſinthium. Mercurius caulem, blitum, daucum, meliſſophyllon, virgiliæ, virgilias.

137 Luna cuſtodit oues & omnia animalia amphibia, vt cancros, teſtudines, & ranas. Saturnus autem ſalamandras, remoras, torpedines, cochleas, & aſinos. Sol hominem, leonem, aquilam, delphines. Venus,

cunicu

cuniculos, ceruos, damas, columbas. Iupiter, elephantos, equos, ſues. Mars, tauros,canes, tigres & pantheras. Mercutius ſimias,& cercopithecos, ac feles.

138 Saturnus habet nigrum, Iupiter rubeum. Mars flammeum ac croceum. Sol ſplendidum ac lucidum, purum. Venus, viride ac cæruleum. Mercurius ferrugineum & cinereum, Luna autem candidum.

139 Aries habet Germaniam, Galliam, Britaniam, Baſterniam, Syriam, Paleſtinam, Poloniam minorem, Burgundiam ſuperiorem, Sueuiam, Sleſiam ſuperiorem, partem Vueſtriæ.

Taurus, Parthiam, Mediam, Perſidem, Archipelagi inſulas Cyprum, Aſiæ minoris partem maritimam, Poloniam maiorem, Ruſſiam albam, Campaniam, Rhetiam, Heluetiam,Franconiam, Hiberniam, Lotharingiam, Irlandiam,Sueciæ partem.

Gemini, Hyrcaniam, Armeniam, Martianam, Cyrenaicam, Marmaricam inferiorem, Ægyptum, Angliam, Sardiniam, Brabantiam, Vuitembergenſem regionem,Flandriam, Longobardiam.

Cancer vero Numidiam, Africam, Bithiniam, Phrygiam, Colchidem, Carthaginem, Francorum regnum,& Scotiæ, & Granatæ, Pruſſiam, Holandiam, Selandiam,Burgundiæ comitatum.

Leo, Phœniciam,Chaldeam,Orchiniam, Galliam togatam, & Italiam, Siciliam,Apuliam, Bohemiæ regnum, Turciæ partem, Æmiliam, & Sabinam.

Virgo, Aſſyriam, Meſopotamiam, Babiloniam, Græciam, Achaiam, Cretam, Ciliciam, Croaticam, Ducatum Athenienſem, Carinthiam. Sleſiam inferiorem, Atheſanam prouinciam, Rheni vicina,Rhodum.

Libra, Bactrianam, Caſpiam,Seres, Thebaidam, Oaſim, Æthiopiam, Trogloditicam, Auſtriam,Alſatiam, Tuſciam, Sundgauiam, Liuoniam, Sabaudiam,Delphinatum.

Scorpiu autem Cappadociam, Comagenam, Maragonitidam, Iudæam, Idumæam, Mauritaniam, Getuliam, Nordbegiam,Sueciam occidentalem, Cathaloniam, Bauariam ſuperiorem.

Sagittarius, Arabiam fœlicem, Tyrrheniam, Celticam, Hiſpaniam, Portugaliam, Vngariam, Dalmaciam, Morauiam, Sclauoniam, Myſnam.

Capricornus, Indiam, Arrianam, Gedroſiam,Macedoniam. Illyridem, Thraciam,Albaniam,Boſſinam,Bulgariam, Lituaniam,Saxoniam, Maſſoniam, Thuringiam, Heſſiam, Marchiam,Styriæ orchades inſulas.

Aquarius Oxianam,Sogdianam, Arabiam petreiam, Azaniam,Æthiopiam, Sarmatiam, Tartariam magnam, Daniam, Ruſſam, rubeam, Amaxobiam, Sueciæ partem meridionalem, Valachiam, Pedemontanam regionem, Vueſtphaliam, Moſellanos, Bauariæ partem, Montem ferratum,Alcheyram.

Piſces, Phaſaniam,Naſamones,Garamantes, Lydos ac Cilices, Pamphiliam,Calabros, Vuormatiam, & Nordmaniam. Sic enim ſcripſit Ioannes Schonerus vir in hac ſcientia exercitatiſſimus, vt etiam de ciuitatibus horum autem reddere rationem omnino difficillimum eſt.

140 Aries autem ex ciuitatibus creditur habere Neapolim, Capuam, Florentiam, Ferrariam, Vincentiam, Veronam, Bergamum,Imolam,Patauium, Brunſuicum, Vtricam, Lindauiam,Cracouiam,Marſiliam,Epidaurum,

Taurus,Palermum,Bononiam,Senas, Mantuam, Tarentum, Parmam, Panormum,Thuregium, Lucernam, Herbipolim, Caroloſtadium, Metim, Brixiam, Caput Hiſtriæ, Poſnam, Gneſnam, Nouogardiam, Nanceium, Burgim, Lypſiam.

Gemini, Ceſanam, Viterbum, Taurinum, Rhegium,Vercellas,Louanium,Moguntiam, Babenbergam, Brugim, Villacum, Chitzingum, Hasfordiam, Londinum,Cordubam.

Cancer vero Conſtantinopolim, Thunetum, Venetias, Mediolanum, Genuam, Lucam,Piſas, Lubecum, Treuerim, Magdeburgum, Gorlitium, Bernam, Eboracum, Sanctum Andream.

Leo habet Damaſcum, Rhomam,Rauennam, Syriacuſas, Peruſium, Cremonam,Pragam.Vlmam, Confluentiam, Linceam.Cremiſium.

Virgo Hieroſolymam, Alexandriam, Corinthum,Papiam,Nouariam,Aretium,Cumanam, Brunduſium, Vuratiſuiam, Erdfordiam, Baſileam, Heidelbergam, Segniam, Luretiam Pariſiorum, Lugdunum, & Toloſam.

Libra Caietam,Laudem, Sueſſam,Placentiam, Argẽtoratum,Viennam, Auſtriæ, Francfordiam iuxta Mœnum,Spyram,Halam Sueuorum,Haylprunam,Vuimpinam,Landtshutam,Friſingam, Moſpachiũ, Veldchirchium, Arelatum, Lysbonam.

Scorpius Foroiulium, Trapezuntium,Algeram, Aquileiam, Paduam, Vrbinum,Piſtorium,Camerinum,Brixiam, Taruiſium, Meſſanam,Gedanum, Monacum, Aychiſtadium, Viennam,Allobrogum, Valentiam.

Sagittarius vero habet Volaterram, Mutinam,Coloniam Agrippinam,Nurimbergam, Sturgardiam, Rotenburgum iuxta Tuberim, Indeburgum, Budam, Caſchouiam, Narbonam, Auinionem, Toletum.

Capriconus, Brandeburgum, Anchonam, Tauentiam,Derthonam, Auguſtam Vindelicorum, Conſtantiam, Iuliacum. Cleuoniam, Bergam, Gandauum, Machliniam, Vilnam, Oxonium.

Aquarius,Piſaurum,Tridentum, Hamburgum,Bremam, Saltzeburgum,Ingoloſtadium.

Piſces autem Patentium,Ratisbonam,Rothomagum, Compoſtelam, Hyſpalim, Roanam, Sybiliam.

141 Sol ignem & aërem, & quæ in eo ſunt animalia, cuſtodit. Luna autem aquam ac terram, & horum animantium vitam, propterea talpæ & vermes cum Solem vident moriuntur, Belluæ, cum terram, aut aquam ingrediuntur.

142 Peſtilentiæ igitur accidunt, afflicta vi Solis, per aerem, & Lunæ per aquas.

143 Si Luna fuerit inter Martem & Solem, vel cum eis, natus erit breuis vitæ.

144 Si Luna ceciderit in ſeptimo loco à dignitate, & deſcendat tam in eccentrico quam paruo circulo, erit nimio humore infirmus.

145 Cum Luna fuerit in eadem parte cum Sole, & ambo in quadrato vel oppoſito Saturni, natus non nutrietur.

146 Cumque ambæ infortunæ fuerint in aſcendente, & luminaria cadentia ambo ab angulis, natus non nutrietur.

147 Infortunæ non faciunt monſtroſos, niſi cum partibus cœli malis coniunctæ fuerint, & fuerint ipſæ potentes, manifeſtum eſt igitur, cur nati monſtroſi, breuis vitæ ſint.

148 Luna cum in Ariete in oppoſito fuerit Martis per partem, vix nutrietur.

149 Luna cum inter ambas infortunas fuerit cadens vel in ſigno maſculino, vix aut nunquam nutrietur.

150 Quicunque Lunam peregrinam iuxta radios quadratos, vel oppoſitos, infortunæ habet minus quam 17. minutis diſtantem, magna in nutritione infortunia ſubibit.

151 Saturnus vitam, & Mars nutritionem, ac Luna magis fouet, diuturnam vitam magis Sol & Iupiter.

152 Optimum etiam eſt pro vita, vt Luna ſit in Tauro, Cancro, vel Piſcibus, in aſcendente, libera.

153 Si Luna ſeparetur ab infortuna, natus habebit morbos in nutritione, & poſt etiam multa mala patietur.

154 Qui exponuntur, ſunt, quibus Luna eſt in Solis oppoſito, vel quadrato ad vnguem infortunati, vel ſi in oppoſito aut quadrato Saturni, vel Martis patrem ſignificantis, & ſimiliter accidit aliquando, ſi tidem punctum aſcendens eodem modo aſpiciant, pauci igitur ex his viuunt, & pauci à matre exponuntur.

155 Quod ſi Lunam ſic exiſtentem Iupiter foueat, & ipſa cum regia nobili vel Bebenia, natus ex ea expoſitione ad ſtatum ſublimem perueniet.

156 Solis vis eſt, calefacere & producere, Lunæ autem humectare & aquas mouere, Saturni, infrigidare, & Martis, exurere, & Veneris, aerem mitem facere, ac rorem dare, & Iouis, pulchram ſerenitatem ac ſalubritatem inducere, & Mercurij, flatus mouere, ac aëris qualitatem ſæpe mutare. Cum igitur hæc abſque radiis vel acceſſibus videris, indica eum planetam dominari, & locum in quo tunc eſt, eſſe ex illius præcipuis dignitatibus, vel quod fixæ ſuæ naturæ copulatur.

157 Vitæ validæ ſunt, quibuſcunque Aries, vel Leo aſcendit, & Sol eſt in nono, decimo, vndecimo, vel ſeptimo loco, aut Taurus vel Cancer, Luna vero in his.

158 Quando Sol cadens, aut Luna, aſpicitur ab infortuna, in angulo potenti, vt nutritionem non indicet, ipſo luminari motu proprio ad ipſam infortunam perueniente, natus vt plurimum ea hora morietur.

159 Cuicunque cor cœli eſt ſeptimus locus ſuæ ciuitatis, natus ille oppugnabitur in ea, & ſi fuerit oppoſitum loci Saturni, vel Martis, vituperabitur, & ſi aſcendens ſit locus iſte pro cœli corde, non euadet quin in ea male moriatur.

160 In directionibus, maior ſecuritas eſt in radiis, poſt in fixis, vltima in finibus vis eſt.

161 Plurimis eorum, quibus mors accidit violenta, Mars aut Venus, aſcendenti, vel Lunæ loco dominantur, aut aſpiciunt, his quidem propter contentionem, illis ob amorem.

162 Cum Venus & Luna & Saturnus præualent, cadente Marte, natus erit timidus.

163 Quando Mars in nocturna genitura, fuerit in quadrato Lunæ creſcentis, ac plenæ, natus ob impatientiam & iram ſibi negocium ſæpe faceſſet.

164 Mars in octauo loco, in igneo vel humano ſigno, facit inſanam vindictæ cupiditatem.

165 Cuicunque Venus non bene poſita in Martis infortunati radiis eſt, ei cauſa amoris ingentia inconuenientia contingant neceſſe eſt.

166 Aquea ſigna faciunt proditores, atque in his Scorpius excellit.

167 Quando Luna domina aſcendentis, fuerit in Scorpione, natus prodet dominum ſuum, & ſi fuerit in figura vrbis, rebelles erunt ciues principibus ſuis.

168 Mars plerunque male Mercurio ſociatur, facit enim improbos & inuerecundos, circa tamen artes induſtrios, vnde tales plerunque malorum morum.

169 Mars in nona infortunatus, plerunque facit mendaces, contemptoreſque diuorum.

170 Sicut ſuperiores orientales deſcendunt in paruo circulo, occidentales, aſcendunt, ſic in inferioribus contrarium ad vnguem accidit, motus enim eorum in paruo circulo cum motu in eccentrico motum Solis ſuperat.

171 Sol omnibus planetis tribuit vires, Luna autem recipit, ob id decreta Lunæ non omnia, nec ex maiore parte, ſua ſunt, ſed quia aliorum planetarum.

172 Cuicunque Mercurius bene diſpoſitus fuerit, Luna autem male, bene is intelliget, & male deliberabit. Vnde hi etiam aliis optime conſulunt, rem ſuam male gerunt.

163 Mars & Mercurius domini ſunt mendacij, Sol & Iupiter veritatis.

174 Pudoris Sol & fortunæ, impudentiæ infortunæ cum Luna.

175 Venus vbi nimis potens in genitura fuerit, & in locis infortunarum, multa ex fœdis amoribus expecta inconuenientia.

176 Venus pudorem facit quendam, qui tamen venereis gratiam potius addat, quàm à concubitu retrahat, itaque Veneris pudor eſt leuis.

177 Mortes vulgares fiunt, vel elementis affectis, & ſunt conſimiles, vel natura temporis, cum multis ac diuerſis moriuntur morbis, vel caſu, cum plurium anaretæ in idem tempus coincidunt, hoc autem minus.

178 Geniturae filiorum ex parentum genituris primo prodeunt, poſt ex patriæ, & regionis, ac fato vniuerſi.

179 Cum

179 Cum natus aſcendens habet in oppoſito Lonæ vrbis ſuæ, in ea vrbe infortunatus erit.

180 Cum vera via nondum nota eſt in arte, ille recte agit, qui antiquorom dicta fideliter recitat.

181 Quando Luna in occidente, & Iupiter in oriente, in Martis aſpectu, natus fato & Aſtrologiæ credet, legibos contemptis.

182 Si quis Luna inter ioſortunas exiſtente ſoperuixerit, Deo non credet.

183 Si Luna, & Mercurius, & dominos aſcendentis fuerint in bicorporeis, natus hæreſis aut alienæ legis particeps fiet.

184 Si Saturnus, ex loco debili, Mercurium, amica ac exacta radiatione aſpexerit, præſertim ex nono vel tertio loco, natus ſeiet ſecreta molta in diſciplinis. Qoòd ſi ex valido, erunt res magnæ æſtimationis.

185 Quadrata radiatio Iouis & Mercurij, facit iudices ſacerdotum in aptis, vt Albubathet inquit.

186 Nullus Planeta deterius afficitur in retroceſſu quàm Mars.

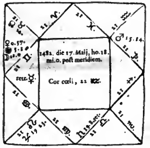
187 Simplices ſignificationes ego ſingolas docui, cum autem contrariæ fuerint, eas metiaris, comparabiſque, ac iudicabis: ficta enim multa non euenient.

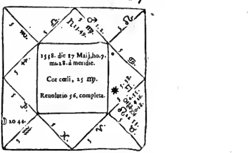
SEGMENTVM VI.

Aphoriſmorum Aſtronomicorum.

I. CVm in reuolutione illius cui vnicus vitæ ſignificator iam debilitatus eſt, boni planetæ combuſti, fuerint in alio loco quæ in aſcendente, & infortunæ Solem aſpexerint, ſupra terram exiſtentes, ac aſcendens, & Lunam, vel Luna ſub terra fuerit: abſque mala directione vlla, proculdubio eo anno ille morietur.

Huius primi Aphoriſmi fiducia, pronunciamus eum, qui ſine mala directione ſecurus ſibi videbatur, omnino eo anno moriturum, erat autem medicus, cuius genitura præcedens debilitatum habuit aſcendens in anno 33. vitæ ſuæ, cum Saturni quadratum ad ipſum peruenit, incidit enim in lapidem veſica.

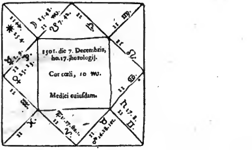

Cum igitur hoc morbo perpetuo detineretur, & ardore vrina intollerabili, dixi ſuccedente hac reuolutione, eum in Octobre ſequente moriturum difficultate ſpirandi, tradidique omnia hac illi in ſcriptis petenti, & adhuc extant apud ſuos, cuſtodiens igitur ſe valde, euadere non potuit diem quartum Octobris, Mortuus eſt ex difficultate ſpirandi in quinque diebus, prout prædixeram.

2 Cum Saturnus & Mars ſe aſpexerint, fuerintque luminaria in ſexta, octaua, vel duodecima, natus ex morbo incurabili vitam miſeram ducet, & triſtis viuet.

3 Infortunæ cum dominantur malos faciunt, cum fuerint potentes, faciunt infortunia.

4 Si genitura debilis fuerit in vita, tribus Planetis ſimul in reuolutione iunctis, periculum imminet, morbi, maxime ſi in ſexta.

4 Cum Luna fuerit in cœli medio in Capricorno, & Saturnus, aot Mars, in imo, natus erit infamis, quòd ſi Mars fuerit in Tauro, & Luna in Scorpione eodem modo, erit hoc deterius ac firmius, & erunt toto tempore vitæ ſuæ multa inconuenientia.

Hic fuit omni genere infamia reſperſus, adulter, in pueritia cinadus, pedico iuuenis, aliis etiam vitiis notus, & ob id infœliciſſimus. Apoſui autem, vt intelligas nec artis nobilitatem, nec trinum Iouis & Solis, mutuo ſe recipientium profuiſſe, euaſit tamen pericula, & ſi vixiſſet tandem ad honores & diuitias aditus patuiſſet.

6 Ne laudes ingenium illius, qui habet Mercurium in Tauro vel Virgine occidentalem, multo minus in Capricorno, quamuis egregium videatur, niſi Ioui, vel Veneri, vel Lunæ, vel fixæ ex horum natura ſocietur.

7 Luna cum in Ariete fuerit, bonum ingenium, ſed mutabile præſtat.

8 Claudicationes, oculorum obliquitates, & crurium, ac reliquæ calamitates, à Luna damnata efficiuntur, quod conuulſionem moneat.

9 Veri motus, actiones perficiunt, medij autem ſunt, vt illorum exempla.

10 Cum Sol ſuperiorum aliquem reſpexerit, eandem conſidera habitudinem illius aſpectus in dimidio reuolutionis, & quarta parte, vt aliorum ſit 15. aliorum 18. aliorum 20. vel 40. vel reliquorum.

11 Vehementes etiam ſunt reditus ad eadem loca, in tempore reuolutionis, cum Sol planetam aliquem aſpexerit.

12 Cum Saturnus, Venus, & Mercurius miſcentur, facient virum pollutum omni libidinis genere. Sed ſi in dignitatibus Solis, erit ſplendidus præter hoc. Si autem Saturni & Mercurij, eruditus admodum. Si autem Veneris, erit magis circa fœminas, quàm pueros, & erit comis & venuſtus, in omnibus tamen his venereorum impotentia, quandoque laborabit.

13 Sed ſi Mars & Venus & Mercurius miſceantur, tunc flagitia eius erunt immenſa, vim ſtupris adhibebit, & ſpintria erit, maſtrubator, crudelis, deceptor, & ſine ratione, potens in Venere: fœminas tamen magis diliget pueris.

14 Curua ſigna ſunt Aries, Taurus, Cancer, Scorpius, & Capricornus, conuerſiua Cancer & Capricornus, æquinoctialia Aries Libraque, bicorporea eadem & communia Gemini, Virgo Sagittarius, Piſces. Fixa, Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius, reliqua autem ſunt mobilia. Humana, Gemini, Virgo, Libra, Aquarius, & prima pars Sagittarij. Aquea, Cancer, & Piſces, reptilia, vt Scorpius & ſerpens vterque fera, vt Leo & Pegaſus manſueta, vt Canis vterque, & Aries ſemifera, vt Taurus & Capricornus, & Lepus, inanimata, vt thuribulum.

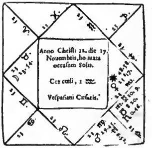
15 Domus quæ violentos caſus efficiunt, ſunt ſeptima, decima, vndecima, duodecima, poſt prima, & quarta, & octaua, & ſexta.

16 Cum luminaria & fortunæ in angulis fuerint, optimum erit: bonum eſt etiamſi ſine eis. Malum vero ſi ſine luminaribus infortunæ: peſſimum ſi cum eis.

17 Luna bene fert Venerem: Sol etiam Iouem.

18 Quæcunque vehementia ſunt circa animam, etiam pro parte in filios tranſeunt, quæ autem leuia ſunt, talia autem plurima corrigit educatio, validiſſima vero etiam irritat, mediocria tamen lenit.

19 Quando Iupiter cum Marte, aut Saturnus cum Venere, aut Sol cum Luna, aut infortuna aliqua, aut regia mala cum aliquo luminarium in eadem parte peregrini fuerint, ingens aliquod malum nato expecta.

Latitudines. ♃ Sept.1.15. ♀ Sept.1.49. ♄ Sept.1.52. ♂ Sept.0.40. ☿ Sept.2.46.

20 Cum res ipſæ conſequentes ſint, male diiudicat aſtronomus, tanquam ● omnino ſeparatis.

21 Egregij mores, & facilitas in tractatione, per ſe hominem euehunt.

22 Ad regnum adipiſcendum ex tribus duo ſemper ſunt neceſſaria, coniunctio familiæ cum ſucceſſione, bonum aliquod ingens in genitura, & eius conuenientia cum regno.

23 Facile igitur eſt intelligere, cur facilius & frequentius amittatur ſucceſſione quàm propriis viribus partum.

24 Magis propria ſignificatio domini trigoni eſt ſuper annos infantiæ, domus autem ſuper corpus exaltationis ſuper fortunam & potentiam, termini ſuper animi mores.

25 Cum in ætate perfecta reuolutio habuerit Venerem in ſextili Mercurij, qui illi in genitura in eodem loco iunctus eſſet, natus imaginationibus venereis mirum in modum vexabitur, quòd ſi coniungatur vbi prius erat in ſextili, eo anno dilecto ſcorto potietur.

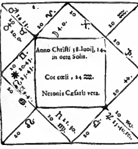
26 Orientales planetæ matutinaléſue, maſculini magis, ac directi, in operibus ſuis occidentales, ſecreti, molles, & effœminati.

27 Saturnus in venereis auget fœditatem, horrorem, turpitudinem, inuerecundiam & infamiam. Iupiter pulchritudinem, decorem, munditiem, & voluptatem, abſque infamia. Mercurius detegit, vitiaque multiplicia efficit, ac ſæpe ad actus ipſos reuocat.

28 In exercitio ſeu arte nati, planetam qui primo radios Solis orientalis exiſtens egreditur conſiderabimus, quod ſi cum hoc alius in cœli medio ſit, & Lunam aſpiciat, illum aſſumemus ſocium. Quod ſi nullus egrediatur Solis radios orientalis exiſtens, cum aſſumemus qui eſt in cœli medio. Quòd ſi nullus iuxta cœli corſit, dominum cœli medij conſiderabimus, locaque in quibus Mars eſt, & Venus ac Mercurius, tales autem cum multi

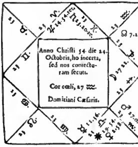
ſint

ſint ferme ſemper, & ſemper ferme hi diuerſas exercebunt artes.

Latitudines. ♃ Sept. 1.8. ♀ Mer. 1.29. ♄ Sept. 2.32. ♂ Mer. 0.3. ☿ Sept. 1.24.

Hac eſt vera Neronis genitura, nam in Tranquillo legi debet 18. Calendas Iulias, nam dicit nono menſe ante Tiberij exceſſum, quoniam palam eſt mortuum fuiſſe 17. Calend. Aprilis. Nec nix niui ſimilior, vt hac genitura geſtis moribus ac fortuna Neronis.

Latitudines. ♃ Mer. 1.56. ♀ Sept. 0.40. ♄ Mer. 2.57. ♂ Mer. 0.9. ☿ Sept. 1.26.

Placuit hanc Aſcletarionis prædictione conſpicuam ſubiungere. Porro quomodo eam venati ſimus, dicamus. Inquit Suetonius. Occiſus eſt 14. calendas Octobris, id eſt 18. Septembris, hora ſcilicet 5, diei, Anno imperij 15. ætatis 45. Imperium iniit, vt in Tito habetur, 13. Septembris natus eſt 9. calendas Nouembris, ideſt 24. Octobris, imperij igitur annus 15. perfectus fuit natiuitatis autem non. Ptolemæus 7. magnæ compoſitionis cap. 3. inquit Anno 840. Nabuchedoneſor, menſe Tybi, qui annus fuit 12. Domitiani, Solem fuiſſe in Sagittarij quinta parte, Lunam in Tauri par. 3. mi. 15. horis 5. mi. 20. ante noctis medium Alexandriæ, diebus autem æqualibus, hor. 5. mi. 45. Colligitur & lib. 3. cap. 8. vbi Adriani legatur.

29 Oportet autem artem illam, ad quam inclinatur, intelligere: eam vero exercebit quam reuolutionum ſeries oſtendet, quod ſi concordent, natus delectabitur in arte quam exercebit, ſi autem validiores fuerint reuolutiones, inuitus exercebit artem. Si autem planeta ab initio genituræ præualeat, cupiet artem exercere, ſed impedimenta prohibebunt.

30 Si Mars artem ſignificet, cum ferro ars exercebitur ſi Sol cum illo communicet, erit etiam cum igne. Quod & ſi Venus ad delicias ſpectabit, vt coquinaria, & farcinatrix & ientaculorum conditrix; Sed & aurifabros facit.

31 Venus autem facit pictores, pigmentarios, & qui veſtes miris ornant modis. Cum Ioue phyſicos, cum Marte chirurgicos medicos, cum Mercurio ſculptores, & muſicos, cum Saturno deceptores & magos, ac fuci artifices.

32 Cum Venus fuerit artis domina, iuncta Lunæ in libra iuxta apicem ſextæ domus, & Luna ad Saturni ſextilem, aut trinum applicuerit, erit natus textor vilium pannorum varij coloris, & lauans illos.

33 Mercurius facit Mercatores, Arithmeticos, vates & diſciplinis intentos. Sol ſi cum eo commiſcebitur, aurea opera, pulchra, faciet, cum Sole Marte, facit chymiſtas, eo magis ſi Saturnus adiungatur, facit & adulterinæ monetæ opifices cum Ioue, facit iuriſconſultos & trapezitas. Si Saturnus, erit procurator alienæ rei, vel etiam miſeram in templis ſupplicando ducet vitam.

34 Cum Saturnus validè artem diſpoſuerit, vix euadet filius, ne ſuccedat in arte illa vt agricolarum, nautarum onera geſtantium veſpilonum, & greges cuſtodientium.

35 Mars & Venus non rectè diſpoſiti, lenoniam ſignificant, recte diſpoſiti, armorum luſus, & pictarum veſtium fabricatores phrygij & ciniſiones ab his fiunt.

36 Impreſſoria ars, fit Marte & Mercurio dominantibus, recte diſpoſitis, ſicut & armorum factrix, & ædificiorum, cum autem male, alcas & ludum, & adulterinas tabellas.

37 Saturni Martis & Mercurij conſtitutio, facit Monetæ etiam adulterinæ fabricatores, latrones, fures, ſicarios, venenorum opifices, falſarum alearum auctores, deceptores, & ſycophantas.

38 Luna autem generaliter, diuinatores facit, præcipue in Tauro Cancro, & Capricorno, cum ad Mercurij radios aut corpus acceſſerit. Si in Virgine vel Scorpione, erit Aſtrologus, & faſcinator, ac veneficus. Si in Sagittario, vel Piſcibus, dæmonum & mortuorum ſocietatem habere partim ſpectabit, partim ſimulabit. Si in Ariete, Leone, vel Libra, ſponte quaſi diuinabit, erit & præcantator. Si cum Marte miſceatur, erit lanius. Quòd ſi cum cum hoc Mercurij Saturni ac Iouis teſtimonium aſſocietur, diſſecabit humana corpora, & introſpiciet ſcientiæ cauſa. Si Iupiter non adſit, erit ſpiculator, aut magus veneficus. Si Mercurio & Saturno miſcetur, facit circulatores.

39 Luna cum Saturno, eos facit, qui rinos ducunt, & piſcatores & foſſores.

40 Signa etiam artes ex ſe decernunt per

genera

genera, humana, circa homines: aquea, circa aquas, herhas, & ſata: qoadrupeda, lanios, paſtores, ædificatores, coriarios, lanarios, lapidum artifices, metallicorum foſſores.

41 Honorati artifices erunt, cum artis ſignificatores validi & orientales extiterint.

42 Vtilis antem ars ac ſine impedimento, cum fortunæ fœlices prædominantur, ſi autem infœlices fortunæ ſine impedimento erit quidem ars, ſed parum vtilis.

43 Cumque hoc ſcire exquiſite omnino ſit impoſſibile, per genera res erit didneenda, nam prætet immenſam artium multitudinem, regionis, loci, familiæ, patris teligionis, opumque cauſa, & à diuerſis ſignificatoribus eadem ars, & ah iiſdem diuerſa decernitur.

44 Diuitiarum auctio, per Saturnum fit ſenſim, repente per Martem, modica ex vtroque.

45 Saturni cum Ioue conſtitutio, propria eſt ad hæreditates conſequendas, inde Satutni ac Veneris, vltimo autem Saturni ac Lunæ.

46 Iouis ac Veneris conſtimtio, ex ſacerdorio dioitias præſtat, eademque in fixis, quæ de natura horum planetarum ſunt.

47 Conſtitutio diuitiarum, melior eſt ſuccedentiom ratione, vitæ autem aſpicientium.

48 Iupiter in ſecunda, vel Luna in prima, aut in prima. Iupiter in ſua dignitate, vel Luna ſimili modo in ſecunda, diuitias præſtant.

49 Luminaria dant manifeſtas & ſplendidas diuitias, orientales planetæ celerius & manifeſtius: ſerius & occultius occidentales.

50 Si luminare temporis in anguli apice fuerit cum regia, & ſuperiores planetæ orientales ah eo fuerint, inferiores occidentales, natus, etiam ſi ſeruus fuerit, ad regiam dignitatem aſcendet. Optimus aotem eſt cœli cor, inde ſeptimus locus, poſt aſcendens, hoc autem magis, ſi in Ariete, Leone, & Sagittario fuerint, proxime ſi in aereis ſignis.

51 Opottet autem in his tempota conuenire, ne prius vitæ ſignificator impediatur.

52 Status hominis ex præcedentibus conflatur, & ſubſeqoentibus. ſunt autem ſubſequentia, diuitiæ, mores, rohur, amici, ac cætera eiuſcemodi. Præcedentia, ſamilia, affines ac parentes, lex quæ transferri non ſinit, coniunctiones magnæ, regnum.

53 Cum in angulo ſine regia fuerit luminare à planetis circumdatum vt oportet, erit tegni adminiſtrator, ſi in apice fuerit.

54 Cum autem in anguli apice, ſine planetarum conſtitutione, luminare temporis fuerit, erit natus aut inter ptimos apud tegem, abſque adminiſtratione, aut cum adminiſtratione proximus primis.

55 Quartus rei ſtatus eſt, eum luminare temporis, non in apice fuerit anguli, planetæ tamen illud vt oportet circumdederint, aut ſi in apice anguli, luminare non temporis, ſine planetarum, aut etiam cum planetarum teſtimonio fuerit.

56 Quòd ſi nec luminaria in angulis nec ipſa à planetis circumdentur, erit ſtatus eius ſimilis parentibus.

57 At ſi ah angulis cadant luminaria, & planetæ, erit miſer & deiectus. et forſan in villis & oppidis verſahitur.

58 Quòd ſi prætet hæc in cadentibus exiſtentibus luminaribus aut in fœminibus ſignis, aut in his in quibus triſtantur ſignis abſque fortunarum aſpectu, erit natus in extremo infœlicitatis, ac miſeriæ poſitus.

59 Liberant aotem ah infortunio, aſpectus fortunarum, & amicus infortunarum, verum ad tempus plerunque, & itinera, & exiliom, & mora in aliena patria, aut in villa & oppidis, exhauriunt enim mala ſtellarum decreta.

60 Et diſpoſitot loci luminaris oſtendit cauſam potentiæ & honoris.

61 Si Soli fuerit in parte orientali à prima ad decimam, Luna autem io occidentali, in viri genitura, iuucois ſeni vxori copulabitur.

62 Eſt autem Luna orientalis, vel à prima ad decimam, vel à coniunctione ad oppoſitionem, locus antem à ſeptima ad quartam orientali ſimilis eſt.

63 Luna ſi Satutno complicatur, erit vxor labotioſa & triſtis, aot feralis, vilis, turpis, & malæ voluntatis. Si Ioui, modeſta, & prudens, aut nimiom laſciua. Si Marti, audax, ptocax, indomita, vel adultera, ac peſſima. Si Veneri, formoſa, & iocoſa, aut impudens. & adultera, mitis tamen. Si Mercurio, prudens, & recte domum guhernans, aut mendax & deceptrix. Si Soli, modeſta, caſta, continens, talis antem conſtitutio, vt diximus vix vnquã euenit. Si tamen Sol male ſit affectus, erit ambitioſa, & ſuperha, ac intractabilis.

64 Commutatio Solis & Lunæ, in natiuitate viri ac mulieris, vt ſignificatorum, parit amicitiam, poſteriot autem concordiam.

65 Commutari dicuntur planetæ, vel cum alter in alterius genitura, locum commutati mutuo occupauerit, vel ſi aſpectu beneuolo id fiat, vel ſi Luna, in viri genitura, ſit in loco Solis mulieris, in coniugiorum commutatione, vel cum duo planetæ locum eundem poſſident, vel cum ſignificatores proprij, in propria genitura, io loco proprio alterius, proprij ſignificatoris, in aliena genitura fuerint, vel cum planetæ eaſdem recipiunt viciſſitudines, aot cum Sol in mulieris genitura, oppoſitum locum Lunæ in viri genitura, aut quadratum, ſecundum eadem partem poſſider.

66 Cauſæ ſeparationis viri & vxoris, ſunt diuerſæ, ſecundum leges, & in his ingreditur lumioatium diſcordia, cum malis aſpectibus infortunarum, præcipue mutuis.

67 Cauſæ non ducendi vxotem, & cœlibatus, io viris, eſt Lunæ combuſtio, cum Saturno, item magnum Lunæ à Saturno impedimentum, ac rurſus, concordia genituræ, cum ſacerdotum & heremitarum principiis cœleſtibus. Sic & in fœmina, ſi planeta ſit cum Sole combuſtus, aut Sol à Saturno

vehementer

oppꝛimatur, aut genitura cum principiis monaſticorum conuenerit. Atque hæc in his qui ſuo iure vtuntur.

68 Concubinæ autem, & pellices, & ſecreta matrimonia, & pueri nobiles, à Saturno, Marte, ac Venere decernuntur, abſque luminarium teſtimonio.

69 Si diuorrij ſignificatotibus Venus præfuerit erit ob adulteria, & veneficia. Si Mercurius, erit publicum. Si Mars, valde infame, violentum, & periculoſum.

70 Si Saturnus, aut Mars, cum Venere conoeniant, aut inter ſe, in ſignis communibus illis, vt Libra, & Capricornus, natus conſanguioeam pro vxore habebit. Quòd ſit in aſcendcute fuerint ſignificatures, erit nouerca vel ſoror.

71 Si Sol, ac Saturnus & Venus, in communibus illorum ſignis fuerint, in ſeptimo loco, natus commiſcebitur nutui, aut filiæ fratris, vel ſororis.

72 Com Venus Matte potentior extiterit, natus ſectabitur nobiles.

73 Planetæ orientales, ad pueros magis inclinant, cum in maſculinis ſignis fuerint.

74 Iuppiter, Sol, & Mercurius, ſunt caſtitatis & pudoris authores. Venus & Mars, impudentiæ & libidinis. Luna & Saturnus, vario modo ſe habent.

75 Quando Mars fuerit cum Hercule, & Luna cum arcturo, fueritque Mars in ſeptimo, nouo, decimo, vel vndecimo loco, vel in aſcendente, natus occidetur ab hominibus. Idem de Saturno dicemus

76 Quod ſi in his locis Mars fuerit cum arcturo, & Luna cum Hercule, natus ſuffocabitur, & hoc quamdio Hercules fuerit in Cancro, cum autem fuerit in Leone, à feris, vel præcipitio id fier. Similia de Saturno.

77 Com conditiones geniturarum multæ non admittant vitam, quæcunque tales in reuolutione accidunt, vitam eo anno adimunt.

78 Cum infortuna, in primo, vel ſeptimo, vel quarto loco, vel vndecimo, vel nono, vel duodecimo, fuerit cum oculo Tauri, & Luna cum corde Scorpij, natus iaculo vel ruina morietur.

70 Cum autem in prædictisloeis, commutata vice, Saturnus cum corde Scorpij, Luna cum oculo fuerit Tauri, natus ſuſpendetur, aut ictu teli occidet, idem de Matte dicendum erit.

80 Quæconque Luna ſignificat, circa corporis detrimenta, idem & dominus aſcendenris. Quamobrem in his, qui Taurum aut Canerum habent aſcendens, ſit duplicatum infortuninm.

81 Quæ autem eueniunt, ſic collatis ſyderibus, eadem fient, ſi Luna cum infortuna in eadem parte, in eiſdem locis cum eadem ſtella, aut carum altera iuncta fuerit.

92 Quibuſcunque infortuna cum capite Gorgonis, Luna autem cum ſplendida Aquarij, huic mors violenta mandato principis eueniet, colloque læſo vel abrupto morietur.

83 Quod ſi infortuna ſic poſita, Luna fuerit cum hydræ lucida, in aquis vel veneno aliquo peribit, oportet autem in his omnibus infortunam loco ſublim eſſe.

84 Quod ſi infortuna cum hydtæ locida, Luna autem cum ſplendida Aquarij, mergetur aquis.

85 At ſi infortuua cum ſplendida Aquarij, Luna cum capite Gorgonis, ſtrangulabitur.

86 Quod ſi infortuna ſic poſita, Luna cum ſplendida hydtæ fuerit, venenum hauriet.

87 At ſi infortuna cum hydræ lucida, Luna autem tum Gorgonis capite, & Sol cum ſplendida Aquarij, etiam ſi rex fuerit, ſolenni die capite plectetur, & ſi non extiterit rex, corpus eios etiam lacerabitur.

88 Si Sol & Mars, cum vulture eadente, in ſublimi fuerint, Luna autem cum canicula ardente, natus morietur morſu canis rabidi.

89 Quod ſi contrario modo diſponantur planetæ, venenum hauriet, aut mandato magiſtratus necabitur.

90 Loca ſublimia ſunt, primus, decimus, vndecimus, ſeptimus, nonus ac duodecimus, his adnectunnir quandoque quartus & octauus.

91. Cum infortuna fuerit cum vmbilico pegaſi, Luna cum cane ardente, natus morietur ex iaculo ignito vel morſus à feris.

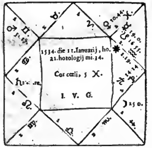
92 Cum infortuoa fuerit com vmbilico pegaſi, Luna autem cum ſplendida liræ, natus biothanatus erit, multis tamen modis hoc contingere poterit.

93 Cum infortuna fuerit cum dorſo pegaſi, Luna autem cum cingulo orionis, natus in aquis obruetur.

94 Cum vero contrario modo planetæ diſponuntur, occidetur hominum manibus.

95 Cum Luna fuerit inter pleiadas, & infortuna com corde Leonis, nato oculi effodientur, vel eorum alter.

96 Cumque Mars inter pleiadas fuerit, Luna cum corde Leonis, natus à multitudine ceiodetur.

97 Et ſi Luna fuerit cum altera caniculatum, vel cum cuſpide Sagittarij, & ibi. aut in oppoſito, vel quadrato, Sol cum infortuna, maxime Matte. natus igue cremabitur.

98 Cum Luna fuerit infortunata in ſexta

cum

cum conſtellatione, natua morbo obcæcabitur.

99 At vero hoc tuagis etit, ſi à congreſſu planetæ cum cauda exiſtentis ſeparetur, fueritque Luna in via lactea, & infortuna in aſcendente, tunc enim ambobus capietur luminibus.

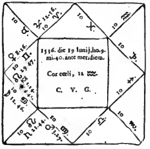
100 Infortunia violenta, magis affligunt vnum oculum, morbi autem ambos.

101 Cumque Luna fuerit cum orionis cingulo, ſub radiis, Solis, natus obcæcabitur vno ſaltem oculo.

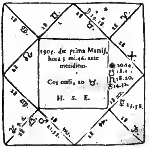
102 Cum fuerit luminare vnum valde infortunatum, ex vnius oculi morbo, propter illorum affinitatem, natus atubos amittet.

103 Cumque Sol fuerit cum antecedente Capricorni, quæ eſt ex regiis, quoniam eſt ferme ſine latitudine, natus obcæcabitur oculo dextro.

104 Quodque non ſignificat vnum ſignum validum, oſtendunt planeta debilia.

Harum geniturarum domini ſoror ac frater, ambo in infantia, ſexto puer, octauo puella, cad ex morbo facti ſunt, cauſam habes in nonageſimo octauo Aphoriſmo & ſeptem ſequentibus.

Hunc diuitem fieri, oſtendit Iupiter in Libra, in ſecunda domo, & quod peſſimus ſit, etiam Sol cum Saturno, & cauda, & Venere, dignitatem decernis. Luna inter pleiadas, in ſextili Solis, exiſtensis, cum ſtellis de natura Iouis, & iuxta crus pegaſi, & ipſa Luna in cœli corde. Quod non ſit perpetua, facit Mars in Luna oppoſito, vt in ſexta Apho, in figura Medici, qui Lunam habuit in cœli corde in Martis oppoſito ſed tamen contrario modo huic. Mars autem in trino Solis in aqueo, dabat huic poteſtatem ſuper prouinciam, vita prolixa, quia Luna robuſta eſt triplici modo. Mors violenta tamen neceſſario, & erit ex re cadente, ſeu cum caſu, & cum potu poſtmodum veneni, & ſignificat vitium in dentibus, & cauſum eorum, & lapillum, & fœdum aſpectu, & antequam moriatur, generabitur lapis in illius veſica. Mors eius, cum Luna ad 21. partem Cancri directione peruenerit, habebit, morbum exedentem, & ſerpentem per corpus, nam Saturnus in Piſcibus comburitur initium fortuna anno 32 vxoris cauſa.

105 Multas genitoras fœlices, infortunium magnom euertit, & tunc non ſignificantur per egtegium aſttorum conſenſum, niſi ſuper mores & corporis diſpoſitionem.

106 Et detrimenta valida radiorum Solis, à fortunarum aſpectu non emendantut.

107 Cum Mars Veneri commiſcetur, fiunt clamores & violentiæ in Venereis, cum autem Saturnus, fœda omnia, cum dolo ac inſidiis.

108 Et non eſt dubitandum, quod vſque ad adultam ætatem, ſufficit conſenſus geniturarum filiorum, ad eorum ingentia detrimenta ſignificata per genituras parentum.

109 Luna, cum minus perambulat partibus 13. minutis 10. tarda eſt motu, & in ſummo conſiſtit parui circuli, & dimetiente minor, tunc igitur lentè effectus ſuos producit, & ſiccior eſt.

110 Obſerua locos, vbi qnilibet Planeta incipit retrogradari, à tetrogradiendi tempore, & ſtationem ſecundam in directis: & ibi planetæ per directionem permutabuntur, & eodem modo loca in quibus iunguntur Soli, vel opponuntur, & abſidem ac oppoſitum eius.

111 Sol alligat planetas omnes corpore ſuo; præcipue ſuperiores. Saturnus & ipſe hoc corpore ſuo facit, præſertim inferiores, maxime Mercurium, omnes igitur ſtupidi.

12 Qnando Venus fuerit domina aſcendentis, cum corde Leonis, & Luna cum capite, & in ſextili Martis, nec fuerit impediens in genitura mulieris, mulier illa erit pulchra, & ob pulchritudinem nubet viro potenti, & ex paruo ſtatu in magnas diuitias aſcender.

113 Quando Venus cum Saturno fuerit, & Mars & Mercurius in loco Lunæ, natus erit ſtultus philoſophum ſe putans.

114 Quando Luna fuerit ſnb radiis Solis cum Mercurio, aut Mercurius ſub Solis radiis, Luna diminuta lumine, natus erit ſtultus, ſed non omnino.

115 Sol in Cancro exiſtens, Lnna lumine diminuta ſub terra, etit ſicut aſinus.

116 Qnando Saturnus cum Mercurio in aſcendente fuetint, & Iupiter eis oppoſitus, erit autem retrogradus, & in ſeptimo loco, natus erit duri ſenſus.

117 Mars & Mercurius, ac Venus, fortunata Lona, vel in Solis domicilio iuncti, faciunt hiſtriones.

118 Mars

118 Mars & Mercurius cum Luna iuncti, maléque diſpoſiti, fures aut latrones faciunt. Quod ſi Saturnus aſpexerit eos, vel in ſeptimo loco fuerit, ob ſcelera dabunt pœnas. Sola etiam radiatio mala, Saturni & Martis ex angulo, hoc facere poteſt.

119 Valde eruditi ſunt, quibus planetæ Saturnus, Venus, Iupiter, ac Luna, Mercurium exquiſite reſpiciunt, vno ex his, non Saturno tamen, nec Luna, in aſcendente exiſtente, atque in horoſcopo, & nullo alio planeta in angulo, nec ex bis ipſis exiſtente, omnis enim planeta robuſtus in angulo, impedit ſapientiam.

120 Venus, cum locum cum Marte commutauerit, adulterum facit, atque eo magis, ſi illum aſpexerit, aut ſi cum regia* de illius natura fuerit.

121 Tribades ac pedicones fiunt, à ſexto ac ſeptimo loco, oportet autem Venerem ac Mercurium commiſceri, ſufficiet poſt hos quælibet infortuna.

122 Cum grauium ſcelerum indicia apparent, vide an infortunæ validæ extiterint: nam ſi fuerint, premantque Solem, vel Lunam, vel dominum aſcendentis, vel ſi dominus aſcendentis combuſtus ſit, aut hoſtis Soli, natus proculdubio pœnas dabit.

123 Caſtitas fit, vel ex ſola regia naturæ Iouis & Veneris in aſcendente exiſtente.

124 Luna, ſi Venerem, tum maximè domina aſcendentis, vel fortunarum altera, in aſcendente exiſtente, aſpiciat, natum comptum ac pulchrum facit.

125 Quieti ſunt, quibus Luna in Tauro cum Ioue iuncta, vel etiam in Leone, vel Aquario, iidem manſueti ac bonorum morũ.

126 Mars prodigos facit, Iupiter liberales, Venus incontinentes pecuniarum in voluptatibus, Luna tenaces, Sol continentes, Mercurius parcos, Saturnus auaros.

127 Planetæ ſuper terram exiſtentes, in manifeſtis corporis locis, ſub terra autem in occultis ſignificant morbos.

128 Morbi maxime ex genere fiunt domini ſextæ domus, aut planetæ in ea exiſtentis,, non ſolum in natiuitate, ſed etiam in reuolutione.

129 A Ioue vſque ad Mercurium febres ſignificantur, omnes enim caliditate participant, Lunæ autem caliditas humido obruitur, & Saturnus ab aliis adiuuatur.

130 Singula velle per capita diſtinguere, infinitum eſt, cum vero menſuram etiam adhibere non poſſis fallax.

131 Quàm grauis erit iactura membri, cum Luna in obliquo ſigno ſub radiis Solis exiſtens, à Marte in oppoſito exiſtente, pulſatur.

132 Apti ad regnum ſunt, quibus Sol eſt in prima domo, aſcendens autem ex quatuor ſuperioribus, poſt autem, quibus Sol in dignitate ſua, iuxta cœli cor, proximi quibus Sol iuxta cœli cor, ad 25. partes, & Luna in ſigno fixo, poſt hos, quibus Luna ſub Sole eſt, in ſecundo, vndecimo, vel nono loco. Poſt hos autem, quibus Sol eleuatus ac potens cum Ioue, vel in eius aſpectu, poſt quibus aſcendens Leo, & Sol, in quinto, vel quarto loco, vel ſupra terram eleuatus, hoc autem melius.

133 Luna in ſublimi valde loco, raro apta principibus eſt.

134 Malum eſt ſucceſſuro in regno, vt aſcendens ſit cum inferioribus, ſine ſuperiore, vt Sol cadat ab angulo; & maxime in Libra, vel Aquario, vel fœmineo ſigno, vt ſit iunctus, vel in aſpecto malo infortunæ, vt Luna ſit valde potens in figura, ipſa enim regnis multum aduerſatur, vt ipſa ſit debilis in locis mundi, vt ſit infortunata à planeta, vel fixa mala potenti, vt infortunæ in angulis præualeant: vt illæ aduerſis radiis ſe oppugnent, aut coniunctæ ſint, vt Mercurius à Saturno infortunetur, aut ſit cadens, vel retrogradus ſub radiis, vt Saturnus aut Venus ſint in figura potentiſſimi.

135 Cum in regis genitura, infortunæ potentes in mundo, & circulis, ac dignitatibus fuerint, luminaribus mediocriter ſe habentibus, regnum ad hæredes tranſibit: quod illi amittent.

136 Cum in filij regis genitura, vel eius miniſtri, plures planetæ in eadem parte fuerint, tum maxime Iupiter, Venus, Mars, & Mercurius, in ſigno humano, abſente Sole & Saturno, natus infans loquetur, & excidium regni ſignificabit, coniuncta enim eſt èius genitura, cum regni conſtitutione, quæ portéta prodigia & miracula producere ſolet.

137 Succeſſuris in regno, facilior tranſitus, ſi Sol in Leone fuerit, adepturis autem, ſi in Ariete vel Sagittario.

138 Quando Sol in corde cœli peregrinus fuerit in quadrato Lunæ exiſtentis in ſeptima, natus erit maximus inter ſuos, & repente morietur.

139 Examina in genituris omnem Lunæ conditionem, ſecundum tres modos quibus exaltatur, vſque ad amuſſim: opus eſt enim illis.

140 Pro rege conſule, Solem, & Mercurium, & Martem.

141 Domum duodecimam, & quartam, & dominos earum, & planetas in eis exiſtentes, pro carceribus conſidera, & Saturnus eſt proprius eorum ſignificator.

142 Cum infortunæ in angulis, fortunæ in ſuccedentibus: aut Luna combuſta, & dominus loci eius fœlix, aut locus coniunctionis ab infortuniis oppreſſus, & cadens, ſeu oppoſitionis, & dominus eius fortuna potens, vel Iupiter cadens, & dominus loci eius fœlix ac potens, natus ex infima fortuna & iuuentu miſer ad bonum ſtatum perueniet, idem in contrariis.

143 Cui Luna eſt in loco Iouis, ſi Iupiter non omnino ſit infœlix, bonum eſt.

144 Quando Luna Saturno iuncta, in angulo fuerit, etiam ſi rex fuerit, ad inopiam redigetur, dixit Albubather.

145 Statum dignitatis Sol retinet, ac vitæ robur, is ſi cadat, dominus loci ſuccedenti tempore dignitatem quidem adaugere poteſt, vitam roborare non poteſt.

146 Qui Marte in ſecundo loco habet, caueat à mercatura.

147 Fortunæ domini, natura ſunt Sol,

G Luna,

Luna, Iupiter, & coniunctionis locus. Venus autem in quibuſdam tantum.

148 Qui genituram habuerit pro diuitiis & honoribus infortunatam, & Lunam cum præclara fixarum, fiet inſperato potens, inde iterum redibit miſer, magnitudinem euentus, ex ſtatu Lunæ deprehendes.

149 Quando Venus in vndecima, Mercurius in duodecima, Sol in prima, Iupiter in ſecunda, Saturnus in ſexta, Luna in nona fuerint, nato euenient tot tantaque, vt prodigioſa vita eius videatur.

150 Numerum fratrum, ſume ex domino aſcendenti, trigoni primo vſque ad aſcendens, ſi ſupra terram fuerit: vel ab aſcendente ad ipſum, & communi da duos.

151 Communia ſigna in tertio loco, & vbi eſt dominus tertij loci, ſignificat fratres, ex vno tantum parente, ſed hæc leuia quæ dixit Albubather, non omnino falſa.

152 Tardum progreſſum ex vtero, Luna in aſpectu infortunarum ſignificat, & in ſigno obliquo, & planeta retrogradus aut ſtans lenti motus in aſcendente.

153 Iupiter retrogradus diuitias non largitur, niſi in fine vitæ, quod ſi cum hoc fuerit impeditus cum domino eius nunquam, idem ſi combuſtus cum ſuo domino.

154 Iupiter ſi comburatur in Leone, vir ille nunquam erit pauper neque diues.

155 Quando Sol fuerit cum Saturno, radiis Martis pulſatus, in diurna genitura, pater eo anno morietur. Si vero Luna, in nocturna, mater ex partu morietur.

156 Cum fixa aliqua Mercurio proportionata ex illius natura, aut benefica ei coniuncta fuerit, natus erit ingenio & eruditione illuſtris.

157 Improba conſtitutio, ac Neroniana Antonianaque, Luna & Venere ac Marte coniunctis.

158 Non ſolum ſapientis eſt, ex genitura euentum, ſed ex euentu diuinare genituram.

159 Genituræ domini, quatuor habent vitæ ſignificatores, aut ad ſummum quinque ſi locus coniunctionis adnumeretur, totidem habent filij vt par eſt, genituræ enim eorum cum vitæ ſignificato, parentum autem vno minus.

160 Numerus filiorum, à domino primo triplicitatis Iouis ad aſcendens, vt Albubather inquit, communibus autem ſignis duo. Sed melius habetur per reuolutiones ac directiones, his exceptis, qui non ſuperuiuunt.

161 Quando dominus quinti loci, & Iupiter ſub radiis Solis fuerint, natus filios habebit abſconditos ac latentes.

162 Quando Mars in oriente fuerit, & Luna in occidente, filij nati erunt miſeri.

163 Quando Sol fuerit in eadem parte cum Saturno, vel cum eo, & Mercurio in corde cœli, Lunam aſpiciens, natus morietur ſine filiis, quotquot etiam naſcentur, interibunt.

164 Quando Iouem Mars ex quadrato, vel oppoſito pulſauerit, filij nati maxima ex parte violenta morte peribunt, tum certe, ſi cum hoc dominum quinti aut decimi loci.

165 Locus filiorum decimus, ſi nec Sol, nec infortuna in eo, aut dominetur, poſt autem vndecimus, inde quintus, tum Iouis, Lunæ, ac Veneris locus cum dominatores extiterint, vnus igitur duo vel plures aut nullus.

166 Domini trigoni Iouis infortunati, ex paupertate orbitatem præſtant.

167 Iupiter eleuatus ac infortunatus mediocriter, filios perimit, opes ſeruat: deſcendens & humilis, ſed non infortunatus, ſeruat filios, & opes non largitur. Sic & in aliis.

168 Cum Luna ad vnguem diuidua extiterit, natus erit quieti animi.

169 Quando Luna per radios, à Marte ad Saturnum fertur, in nocturna genitura, cauſa mulierũ infinita accidẽt inconuenientia.

170 Cum dominum ſeptimi loci Mars & Mercurius altiores exiſtentes pulſauerint, natus vxorem vel inimicum occidet, vel etiam veneno: & hoc, ſi eorum alter in aſcenſione poteſtatem habuerit.

171 Saturnus cum violentam mortem non ſignificat, in ſeptimo vel octauo loco exiſtens, vel dominator, mortem, ex animi triſtitia nunciat.

172 Infortunæ peregrinæ in ſeptimo loco, aſcendenti dominantes, vxorum aut inimicorum mortes denunciant.

173 Saturnus, Mars, & caput in quarta ſubitam mortem nunciant.

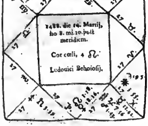
174 Subita mors, vel ob vehementiam, vel ob proprietatem, vt cum Luna in octauo, vel ſeptimo loco fuerit.

175 Cauſa cur planetam in octaua pro morte conſiderauerunt, fuit conuerſa directio.

SEGMENTVM VII.

Aphoriſmorum Aſtronomicorum.

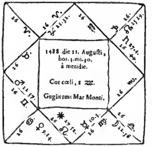
I. QVibuſcunque planeta nullus eſt ſupra terram, nec in prima, hora ortus ſui, non ſolum longam habere vitam, ſed egregiũ aliquid perficere eſt impoſſibile.

Hæc ſignificabat egregium animum, & in rebus bellicis clarum, ob Solem in Saturni quadrato, ſecundum partẽ eandẽ, & in propriis exaltationibus, oſtendebat & præclara facta, ob Mercurium, Iouem,

Iouem, Martem ſimul iunctes in Piſcibus, ſed hac præueniente morte, in irritum ceciderunt, quia omnes planetæ ſub terra ſunt.

2 Cui Luna in ſexta fuerit, in infortunæ aſpectu morbum patietur incurabilem, atque eo magis, ſi domina fuerit aſcendentis.

Manifeſtum eſt, quod hic habuit Lunam oppreſſam, radiis Saturni, & Martis, in ſexta, ſine fortuna, & ita debuit eſſe æger perpetuo tempore, nec eſſe diuturnæ vitæ, quorum vtrumque ei contigit.

3 In morbis tot numera dies, quoties Luna ad eundem punctum in circulo poſitionis redierit, ſic enim & in Sole numerantur.

4 Ratio dierum iudicatoriorum ad octuageſimum integra peruenit, ſed & ad centuageſimum & centuageſimum vigeſimum, quia cœptus pro integro numeratur.

5 Quotiens igitur Luna, à puncto ad punctum tranſiens, orbem peragrauit ſupremum, rediitque ad eundem circulum poſitionis, toties Solem idem efficere, hoc autem in tempore breuiori neceſſarium eſt.

6 Quando Saturnus in Libra fuerit, & Iupiter in Cancro, tunc magnæ in mundo mutationes contingent.

7 Cum Luna in hieme, in ſigno aqueo, iungitur planetæ retrogrado, pluuia erit vel nix, maxime autem Saturno.

8 Multitudinem vxorum, vbi vnam tantum ducere licet, non ex planetarum concurſu, aut ſignis communibus venaberis: ſed ſi cum hoc, radij Lunæ, aut corpus eius, ad planetas, in ætatibus robuſtis applicuerint, ac mortis vxorum ſigna adſint.

9 Robur vxoris intelliges, ex ſtatu, ad quem Luna per directionem eo tempore peruenit, ſic & in filiis, ac ſuccedentibus fratribus.

10 Parentum autem, ac præcedentium fratrum, à ſtatu ſignificatorum in loco anteriore, per annos totidem, quot illi genituræ tempus antecedunt.

11 Cum in mulieris genitura, Mars ſub Solis radiis fuerit, mœchabitur cum vilibus & ſeruis, ſi vero illius loco Venus, cum nobilibus.

12 Infortunæ locis filiorum infeſtæ, ſi parum fuerint debiles, habebit filios natus, ſi magis, nati morientur, ſi maxime, erit ſterilis.

13 Cum vero dominus genituræ, infortuna fuerit, nec aſpexerit dominos loci filiorum, aut non infortuna exiſtens, aſpexerit inimico aſpectu, natus filiis erit infenſus.

14 Cum loci ſignificatores à luminaribus remouentur, erunt filij illius illegitimi.

15 Cum dominus aſcendentis fuerit in tertia, fortuna exiſtens, natus inſeruiet benefaciens conſanguineis ſuis.

16 Cum ſecundus dominus tertiæ domus fuerit infortuna in aſcendente, familiares & ſerui nati obedient illi, ſed malè afficient eum.

17 Impoſſibile eſt aliquem vndequaque beatum eſſe.

18 Cum tertius tertiæ domus dominus fœlix fuerit, natus ex breuibus itineribus voluptatem ac vtilitatem capiet.

19 Saturno & Marte in Sagittario iunctis, & cum cauda exiſtentibus, Luna per oppoſitum gradiens, ſi Sol fuerit vltra Libram, nec illi ſub radiis, cum ad Cancrum peruenerit ninget.

20 Cum Saturnus & Iupiter, ad radiorum vel corporum coniunctionem peruenerit, fiunt conſiſtentiæ temporum.

21 Saturnus & Mars, & Mars ac Sol, & Mars ac Mercurius, grandines generant, at æſtate magis Saturnus, autumno Sol & Mercurius.

22 Quæ æſtate & autumno grandines pariunt, eadem hieme niues, ac vere.

23 Saturnus ac Luna in ſiccis temporibus generant pruinam & vredinem.

24 Saturnus ad luminaria, & Iupiter ad Mercurium, & Mars ad Venerem portas aperiunt, magnaſque temporum mutationes efficere ſolent.

25 Cum ab altero aperientium ad reliquum planeta lenior defertur, idem ferme contingit, quod eueniret altero alteri applicante.

26 Cum in temporum mutationibus leuis planeta ab altero ad alterum fertur aperientium portas, tum etiam in aliis, natura vincit eius ad quem defertur.

27 Cum planeta dominus qualitatis temporis menſis proprij, in ſigno diuerſæ naturæ ac contrariæ fuerit, procraſtinabitur aëris conſtitutio, & ſimiliter ſi luminarium coniunctio, à loco in quo Sol opus ſuum incipit, multum diſteterit, & ſi eo tempore, non ſit apertio conueniens illi conſtitutioni.

28 Mars cum Ioue ſi iungatur, in igneis ſignis, vbi ſydera ſint tempeſtuoſa, etiam hieme media, grandines efficere poſſunt, aliter autem niues.

29 Oportet etiam cœlum cognoſcere regionis, & quo tempore anni ſit tempeſtuoſum, nec non conſiſtentiam, aut mutationem ob ventos, tum etiam cui ſigno regio magis conueniat.

30 Sol habet vltra ac citra æquinoctium differentias, cæteri præter hoc etiam eclipticam.

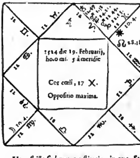
31 Qualitates aëris, dignoſcuntur ex

ſitu planetarum in eccentrico, in paruo circulo, in partibus eclipticæ, & æquinoctij, in propria natura, in coniunctione cum aliis, vel per radios, aut ad fixas, in delatione luminis, in locis mundi, in bora radiationis ſuæ, vel in coniuctione luminarium, aut in comparatione ad loca coniunctionum potentium, Atque in comparatione ad locum Solis, qui potentiſſimus eſt, tum etiam directiones coniunctionum magnarum, & tempora ac qualitates eclipſium, & incidentia, vt terræmotus, fulgura, & cometas, & conſtitutiones planetarum cum fixis, in circulis aſcenſionum: & loca duorum ſuperiorum, & frequentationes, repetitiones, ac multiplices ſimul habitus, præter hæc conſiderare oportet. Atque ex his ſingularia cognoſcere licet.

32 Neque tamen in omnibus, nam exceſſus magni per ſe ſignificant, quæcunque autem leuiſſima, vt in pluribus, ſenſum effugiunt.

33 Et qui plus præſtat, quàm quod ſenſu percipi queat, neceſſario ingratus Deo eſt, neceſſe eſt autem, qui hæc ſcribat, ad perfectionem attingens, eum alia etiam ſcribere, quam quæ ſolo ſenſu percipi queant.

34 Cum eclipſes in terreis aut cometæ fiunt, ſterilitates portendunt ob ſiccitatem: cum in aqueis, ob imbrium abundantiam & ſterilitates & peſtes. In aëreis ventos, ac ſeditiones, & peſtilentiam etiam, ſed non ſemper tamen, in igneis autem bella.

Hæc eſt illa ſyderum conſtitutio, in qua Stoflerinus vituperio expoſuit aſtrologos. Exiſtimans enim diluuium portendi eo tempore, quo maxima fuit ſerenitas, magnam calamitatem mortalibus pronunciauit, adeo, vt ad montes plurimi confugerint, ego vero Franciſco duci noſtro, annum agẽs vigeſimum, tunc nihil timendum de hoc prædixi, cæterum peſtem, quæ rariſſima fuit, noſtræ vrbi pronunciauit eo anno. Sed & luem anno 1528. qua vniuerſus orbis conflictatus eſt. Nec igitur incommode de his agemus hic, vbi maximus certe vir, verum philoſophiæ naturalis expers, hallucinatus eſt. Primum igitur dicendum, cur noſtræ vrbi peſtem pronunciauerit. fuit Luna, in oppoſito Solis, cum Saturno, ac Mercurio infortunato exiſtentis in trigono aſcendentis noſtræ ciuitatis, atque aſcendens, ciuitatis aſcendentis, & quæ infortunio tant. afficiebatur. Luna, vtriuſque aſcendentis domina, & in Virgine. Quare peſtis adeò ſeua cauſa in ciuitate noſtra patet.

Eadem vero ratione, quotiens Luna infortunio magno afficitur, luem portendit, hoc autem ne maius quidem contingit excogitare, acceſſit, quod locus Solis eſt, vbi Saturnus Iupiter ac Mars coierunt, triplicato infortunio, nam & hoc nos demonſtrauimus, hic mihi Luna locus fuit, vnde gloria, ſed vnde vita, alias rationem docuimus, nam ſi contrario modo fuiſſet, tunc mors & vituperatio, itaque ex ſuperiorum coniunctione, Sole ac Luna, infortunatis, generalis lues.

Cur vero ſerenitas? Luna in ſicco ſigno, & planeta cum dorſo Pegaſi, ac crure illuſtrioribus ſtellis, de natura Martis. Mars quoque ac Iupiter, Saturno potentiores ſunt, ipſo non ſuper illos ſenſibiliter eleuato, locus quoque fortunarum.

35 Cum ſub hyemis fine, aut initio Saturnus Lunæ dominatur: & figuræ cœli, inſolita frigora accidunt nubilo tempore, & in his niues expecta.

36 Cum mutatio temporis ab ingreſſu Lunæ in ſignum aliquod inceperit, nec radij occurrant impedientes, illa temporis conſtitutio 52. horis perdurabit.

37 Omnium quæ ad artem aliquam augendam maxime faciunt, præſtantiſſima ſunt diligentia, ac iudicium.

38 Ars tunc perfecta dicitur, cum id quod quærimus hominibus neceſſarium, haberi poteſt, Atque his inuentis ac traditis, antiquorum ſcriptis acquieſcere par eſt, non autem, cum minima pars docetur.

39 Dominus figuræ in affectibus luminarium, eſt dominus aſcendentis & medij cœli, hora exactæ radiationis, aut coniunctionis, in regione, in mundo autem, dominus loci ipſorum luminarium.

40 Saturno ex ſigno in ſignum tranſeunte, per plures dies, fiunt in cœlo ſigna ſplendida.

41 Sol coniuncta Ioui, præcipue in aëreis ſignis, aërem temperat. Saturno, frigefacit, maxime in Sagittario, & Capricorno, Sed Marti, æſtum & tenebroſum aërem, in vere præcipue, & inſuper morbos.

42 Raſis dixit Venerem cum in prima Cancri parte fuerit pluuias facere.

43 Cum Saturnus Soli iungitur, frigus augetur, eſtque hoc argumentum aſtrologicæ veritatis.

44 Mutationes aëris declarant geniturarum veritatem, & geniturarum exquiſita temporum ratio, exactam temporum rationem in aëris mutationibus.

45 Frigus augetur à Luna, cum plena eſt iungiturque Saturno, aut per aſpectum ei copulatur. Sic enim illa vicem Solis gerit.

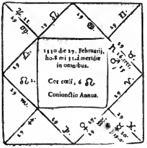
46 Cum vero Luna vacua, Saturno copulatur, aut ipſum aſpicit, ſiccitas augetur.

47 Saturnus longe frigidior eſt, quàm ſit ſiccus.

48 Cum ad vitam conſeruandam animantium ac ſtirpium, calore primo indigeremus, ſolus Saturnus frigidus inter erraticas creatus eſt. At verò eo non potente tot calidis planetis reſiſtere, ne per ſucceſſum

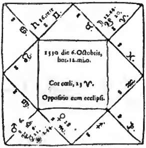
temporis

temporis mondus adoreretur, eclipſes Deus molitus eſt, quæ certis neceſſario temporum interuallis recurrentes, mundum totum refrigerarent, ob id nec in minori temporis meta hæ geminari queunt, nec vltra certum temporis modum differri. Quamobrem omnes eclipſes infrigidant.

In hac coniunctione, fuit Saturnus tribuens Lumen Veneri, & ipſa in Aquario, & Iupiter in oppoſito luminarium: & ideo cum dominus figuræ eſſet Sol, & Mars ſignificauit ſalubrem annum, ſed humidum, locus enim Lunæ, cum ſtellis de natura Iouis & Veneris: tunc tamen nulla erat in ſignis ſtella, quæ imbres verę ac æſtate ſignificaret,

49 Plures planetæ ſicci creari potuerunt, non ſolùm, quia plures humidi etiam ſint: Sed quoniam ſiccitas ipſa, frigore tardius inducitur: & temperatus humor, etiam naturalis neceſſarios eſt, calor autem vt maior, ſic etiam validius viuens reddit.

Durauit ecclipſis, hor. 3. mi. 40. puncta 36. mi, 30. Initium hora 10. mi. 22. medium hora 12, mi. 12. finis hora 14. mi. 2. Dixit itaque Georgius Moneta medicus, poſt multos imbres, ſerenitas cœpit die 16. Octobris. hoc autem fuit propter coniunctionem Martis & Iouis, quæ fuit die 13. ſecundum ephemerides: ſed 15. ſecundum obſeruationem Monteregij, nam Mars retro eſt. Fuit autem hoc per ventos, quamuis non ſcripſerit propter locum coniunctionis, pluuia autem propter venturam eclipſim.

50 Frigus per accidens humorem auget.

51 Eclipſes Solis, multum refrigerant, ideo generales orbi eſſe non debuerunt, Lunæ parum refrigerant & per ſe ſemper exſiccant.

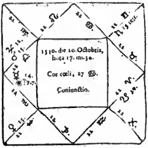
52 Cum multiplicantur eclipſes magnæ, vt ab anno 1539. ad annum 1545. neceſſario ſterilitas ſuccedit ſequentibus annis, refrigeratur enim terra & exſiccatur.

53 Quod ſi cum hoc imbres copioſi, aut inundationes ſucceſſerint, quæ aucto frigore nimium euenire perſæpe ſolent, tunc fames dira ſuccedit.

54 Saturnus, & Venus, adiuuant Lunam, ad inundationes, Iupiter autem, & Mars, Solem, ad vehementes ſiccitates. Sed Mercurius vtrumque auget.

55 Aliorum narraſſe obſeruationes, maiorem habet fidem, in oſtendendo non voluntariam eſſe rationem eorum quæ ſcribuntur.

56 Robur maximum Solis facit grandines, minimum pruinas & niues: mediocre pluuias, iuuant autem extrema vtraque venti validi, hoc autem in libro de ſupernis eſt declaratum,

Dicit, prima die Nouembris ventus cœpit, & quaſi triduo perſeuerauit, hoc autem, quia Venus aſpexit Martem ex Sagittario, & ipſa domina aſcendentis cum illo, ipſe vero cum Ioue, & in quadratura præcedente, Luna fuit in trino Saturni & Iouis, & illi in trigona radiatione inuicem, omnes in aereis, cum igitur reuerſa eſt ad quadratum Saturni, fecit illud.

57 Manſiones Lunæ ne inſpicias, eſt enim Lunæ vis, à loco ſuo, à loco in ſignifero, à lumine, planetis ac fixis.

58 Cum eclipſis Lunæ fuerit in igneo ſigno, & Mercurius iuxta Solem, erunt venti, hoc idem in oppoſitione.

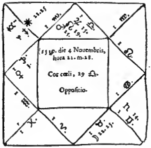
59 Eclipſis tres habet vires, potentem ratione coniunctionis vel oppoſitionis: generalem, quoniam lente infrigidat, atque ideo in multos extenditur dies: & propriam, quæ à loci dominatore habetur.

60 Robuſtiſſimæ conſtitutiones, ſi primæ ſint, in primis reſtitutionibus operantur. Si autem debiles, in primis validis.

61 Sicut Gemini eſt ventorum auctor, ſic Sagittarius nimium.

62 Oportet autem loci Lunæ dominatorem obſeruare, qui ſi fuerit Saturnus, duplicatas habebit vires cum Luna ad ipſum denuo applicatur.

63 Proportio Veneris ad ignea ſigna, eſt vt Iouis & Mercurij ad aërea.

A decima autem die Nouembris ad tredecimam fuerunt nebulæ, & vndecima fuit ſerena. Luna inter pleiadas hoc facit. Sed Iupiter & Mars alti reſiſtebant, in altis igitur regionibus pluere potuit, quanquam non multum, ob Iouis & Saturni trigonum, in 13. die pluit, quadrato intercedente, ſed leuiter. Nebula autem ab ingreſſu in Sagitarium,

64 Planetæ non immutantur à fixis, iuxta temporum rationem, ſed roborantur, Sol à Luna excepta.

65 Ex tribus portarum apertionibus, ventos maxime facit ea, quæ Iouis & Mercurij, aquas Martis & Veneris, Grandines aut niues ac frigus ea quæ Saturni & luminarium.

66 Calamitates non fiunt niſi prædominantibus infortunis, vnde in Piſcibus, vel Canero inundationes fieri nequeunt.

67 Saturnus facit inundationes, terræmotus, & niues, ac pruinas, & frigora immenſa.

68 Mars, æſtus, & incendia, & fulgura, ac grandines & bella.

69 Mercurius autem ventos exitiales.

70 Communia autem Saturno & Marti, lues & ſterilitates, ac ſediriones.

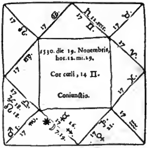
71 Oportet & exortus & occaſus Heliacos clariorum ſyderum obſeruare, vix enim fiet, ne ſub ortu caniculæ, ſiccitas, & morbi non vigeant, & ſub arcturi occaſu imbres.

72 Niſi fixarum ortus & occaſus aliquid facerent, imbres non vno magis tempore, quàm alio fierent, incertus eſt enim planetarum concurſus.

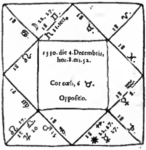
73 Habent & cœli partes, proprietates, nam Piſces, Aries, ad Tauri dimidium, ventos mouent, reliquum Tauri, & quicquid eſt Geminorum, aëris ſuauitatem, & imbres repentinos, ſed Cancer & Leo, faciunt calorem magnum, & grandines. Virgo autem remittit calores, & imbres præſtat. Libra & Scorpius inæqualitatem aëris dant. Sagittarius, niues & imbres, Capricornus autem, frigus, Aquarius vero aquas adauget, cum initio Piſcium.

74 Nix maxime fit ab humido ſubtili, ideo à calidis planetis, & ſignis iuuatur, ac multiplicatur.

75 Lunaris eclipſis, per tot menſes, Solaris per tot annos, quotus horarum fuerit numerus extenditur.

Manifeſtum eſt, quod coniunctio hæc ſerena eſt, ac ventis plena dominante Mercurio ob angulos & Saturno eleuato, fuerunt igitur venti die 23. cum Luna applicuit quadrato Iouis dominatori loci. Hac pluit vt dixit niſi 28. die propter quadratum Solis Saturno iam oppoſitioni Solis proximo vt declaraui, & fuit leuiſſima.

Inde ab initio ferme Decembris ad diem decimamſextam ferme fuit ſerenitas magna, nam Sol fuit in ſextili Iouis, & ipſe cum Mercurio, & Luna cum dextro orientis humero & reliqua natura Martis & Mercurij. Die autem ſedecima iam Luna exiſtente in vltima quadra & accedente ad oppoſitum Saturni ex Scorpione, fuit nix ac pruina. Inde pluuia, quia Saturnus non potuit frigus continere cum eſſet in geminis iuxta bellatricem natura Martis ac Mercurij.

76 His igitur ſtatim motatio fit, quibus in orientis eſt linea, maximus autem vigor, quibus in cœli corde.

77 Mutationes temporum, & flatus, ex ventis plerunque cum regionibus propriis, eos igitur ſcire conuenit.

78 Auſtri ex cœli medio, & ex latitudine, & declinatione auſtrali, orientales cum

fuerint

fuerint in angulo orientis, vel à Sole primum orientales euadant, ſic & occidentales, Boreales a latitudine & declinatione, & imu cœli, Medij cum debiliores planetæ fuerint.

79 Faciunt & ad hoc ſigna, tum magis, cum Sol in eis fuerit, nam Piſces occidentales ventos, Aries Boreales, Taurus orientales Gemini auſtrales plerumque excitant.

80 Quibuſcunque, eclipſis tempore medio, dominus loci in aſcendentis Linea fuerit, his ſtatim vigor effectus accedet, quibus autem in corde cœli ille fuerit, in declinatione eclipſis, his diuturnus, ſed non magnus effectus.

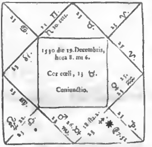
81 Eclipſes in quarta domo, iuxta cœli imum, validiores, quàm in octauo, vel duodecimo loco, & in prima domo, validiores, quàm in nona, vel vndecima.

82 Quæcunque ex vna tantum pendent cauſa, ſubtili indigent inueſtigatione, quæ autem ex pluribus, iudicio magno, ob hæc exempla quæ adduximus, non exactæ computationis eſſe neceſſarium eſt.

83 Planetarum ſuperiorum quiſque, tum maxime Mars, paulò plus à Sole diſtat in oppoſitione illius, quàm in coniunctione, ideo æquale ferme lumen recipiunt.

84 Luna autem, ſi ſupponatur, quod Ptolemæus aſſerit, rationem habere ex dimetiente quàm 10. ad 187. ad Solis dimetientem, altitudinis autem rationem, vt ad 19. ferme, ad dimidium autem dimetientis terræ, altitudo Lunæ vt 59. ad 1. erit vt in coniunctionibus pluſquam partes 181. ex 360. illuminentur, in oppoſitionibus autem ex 360. minus partibus 181.

85 Cum autem Luna maius ſuſcipit lumen magis quidem exſiccat, cum autem minus humectat.

In hac ipſa die inquit pluuia fuit & ventus, pluuia quidem iam perſeuerans à 16. die, ſed ventus Saturno dominatore loci in Geminis existente & Ioue in ſextili Mercurij ſtantis, & cum luminaribus fuerit vultur cadens natura Veneris & Mercurij, ideo ceſſauit pluuia 20. die, nam Iupiter & Mercurius boreales erant, ideo venti adducunt ſiccitatem, & ſic ſucceſſit ſerenitas.

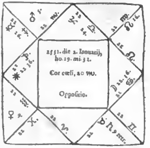
86 Incrementa maris Oceani & Adriatici ac æſtus, fiunt maxima, cum Luna Soli opponitur, minima autem in dimidiis, mediocria in nouiluniis, temporibus mediis decreſcunt ad dimidias.

87 Mars maria exagitat, Saturnus pluuias auget, & ſtantes aquas, Luna autem maria & flumina.

88 Cum Luna, latitudinem habens borealem, in Cancro, ab oppoſitione ad Venerem noctu ferme, tum maxime in initio ſigni, ac nocte in cœli corde, aut aſcendente, æſtus obruet circumiacentia.

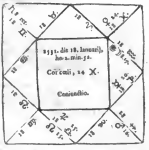
89 Sed ſi cum his Mars opponatur Lunæ ac Veneri, aſpiciátque Saturnus, terra quæ ſubmergetur, pro mari habebitur.

90 Æſtus fiunt, duabus horis ab aſcenſu Lunæ, ad anguli ſummitatem, & poſtea plenilunij, nouiluniíve.

Cum Luna eſt ingreſſa Cancrum pluit die prima & ſecunda Ianuarij. Sed quia Sol fuit potens in ſigno & in quadrato Iouis domini loci Luna & alti exiſtentis, ideo fuit ſerenitas maxima vſque ad ſequentem coniunctionem. Et ad hoc adiuuabat oppoſitio Martis ac Saturni ex locis minime tempeſtuoſis.

91 A dimidiis, ſeu oppoſitu abſidis ad abſidem, incrementa maiora aquarum, ab abſide ad oppoſitum, ſeu à plenilunio & nouilunio ad dimidias, minora aquarum incrementa fiunt in dies. Solſtitio æſtiuo etiam minimi æſtus, tum vero nec magni bruma. Maiores autem ab æquinoctio verno, Sed maximi autumnali, & præſertim cum ad nos prope venerit.

Cum Saturnus eſſet loci dominus & eleuatus

ac in trino luminarium, & cum Saturno pes orionis de natura Saturni & Iouis, & cum luminaribus ſtella de natura Martis, & Mercurij & tempus ſerenum iam, ideo indicauit firmam ſerenitatem que ad trigeſimam diem menſis vſque perdurauit.

92 Si igitur iuxta æquinoctia, Luna in Cancro, æſtum excitauit pleni unij aut nouilunij, Saturnus vero ſit in oppoſito, vel quadrato, intumeſcet æquor, & vicina inundabit, tum vero magis, ſi cum arcturo Saturnus, aut Lona cum Orione fuerit.

93 In ſingulis autem diebus, cum ſex horis fluat, totidemque refluat, parte ea addita diei, quam Luna peragrat, vt ferme ad ſex horas, quarta horæ adiiciatur, cum Luna Saturno applicuerit, aut Veneri, æſtus augetur, refluxus autem, cum Marti aut Ioui: ipſa vero ab ortu æſtum facit ad cœli cor, conſiſtitque paululum, & concitatæ aquæ etiam augentur, feruntur autem ad maria, cum ad initium ferme ſextæ domus venerit perfecto itinere.

94 Proximi ſeptem dies à bruma totidemque ante eam raro ventis infeſtantur, halcioniique vocantur: Delphini veſpertino occaſu dies hyemant Et cum occidit cor Leonis, Faoonij inſurgunt, cumque arcturus veſperi exoritur, hirundines apparent, iamque ver eſt, Libræ autem occaſus imbres matutinus, & ſuccularum, veſpertinus, tempeſtates magnas afferre ſolet. Capella autem exoriens matutino, imbres affert. Canicula exoriens, ſimili modo maria ac terras & animantium omne ferme genus concutit. Aquila occidens matutino, Eteſias ventos ſuſcitat.

95 Aquilæ exortus ſi in interlunium incidat, omnes præcoces, tum vernos fructus lædi neceſſe eſt.

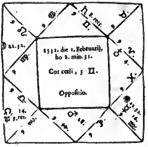
96 Procvonis occaſum, qui quadriduo ferme extenditur, aut ſi florentem meſſem occupauerit, plenilunium, fruges omnes lædi neceſſe eſt.

97 Sed & canis ortus in interlunio, & caniculæ in plenilunio, aut cum aquila exoriente veſperi plenilunium: oleas ac vites florentes tum maxime fructibus pioat, ac etiam in poſterum minus fœcundas reddit.

98 Validæ conſtitutiones, dum florent ſata, ſi in Lunæ oppoſitionem incidant, aut coniunctionem, plerumque annonæ inducunt penuriam.

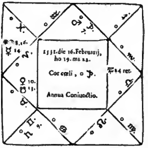
99 Sed & generaliter cum plenilunia æſtate, aut hyeme, nouilunia in florem, aut primum exitum germinum, ſatorumve inciderint: aut cum ortu occaſove potentiſſimorum ſyderum, magna calamitas in prouentibus eſt expectanda.

100 Plenilunia æſtate frigida, hyeme autem temperatiora ni Saturni vis refragetur: Nouilunia autem æſtate calida hyeme frigidiſſima, noctes agere ſolent.

Trigeſima die partem vinxit: nam Luna in Cancro, & Delphini occaſus, qui hyemem ac ventos commouet, & tunc Martis cum Ioue ſextilis, ac Luna in Iouis quadrato & diuidua Luna non omnino repugnauit, ideo cum Mars in Sagittario, modica niues, per ventos delata ceciderunt, mox ſerenitas ab vltimo Ianuarij ad ſextam Februarij vbi nix modica, nam Iupiter in oppoſitione fuit in aſpectu luminarium. Sed Sol fuit cum lucida Aquarij, & Iupiter in trino Mercurij ea die.

101 Eteſiæ in Ponto ab aquilone, in Affrica & Hiſpania ab oriente, aliis à meridie perflant, mane quidem à tertia diei hora incipientes, veſperæ autem deſinunt, Bruma lenes ac paucis diebus ſpirare ſolent.

Decima & vndecima die parum pluit propter diuiduam. Inde ſerenitas inquit vſque ad decimamnonam. Saturnus enim & Mars luminaria aſpiciebant, verum quia fuit Venus in aſcendente, & quaſi in Martis quadrato apertio portarum facta eſt. Sed die 26. inquit grando & tonitrua apparuerunt, tunc enim Luna ad Martis oppoſitum ex Cancro cum orionis cingulo, & Saturnus in ſextili Veneris, & Luna diuidua proceſſerat. In qua Luna Saturno iuncta fuit, & Mars Solem aſpexit, & Venus retrograda cum cauda ad Saturnum ferebatur radiis. Saturnus autem ac Iupiter ab angulis ceciderunt, & Luna fuit in aſcendente, & cum capella quam diximus facere tempeſtates.

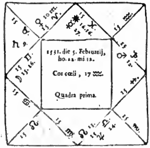
Quadrata igitur radiatio Iouis, Ioue dominante, & retrogrado ventos excitauit validos,

vnde

vnde reliquis auxiliis grande tunc facta eſt. Ideo dixit ventus vſque ad quartam diem Martij perſeuerauit, à 26. autem die Februarij, mox ſubſecuta eſt ſerenitas.

Et ex hoc patet, coniunctionem annuam parum aut nihil ſupra totum annum ſignificare.

102 Orientales, nobis & aoſtrini afferunt imbres: Venti autem boreales & fauonij ſerenitatem. Sed alia aliis.

103 Vergiliarum exortus Subſolanum excitat ventum, Fauonius Solem exiſtentem in 25. Aquarij parte, ſuo initio ſequitur: duratque diebus circiter nouem. At caniculæ exortum, octo diebus antecedunt prodromi aquilones, ſuccedunt autem illi poſt dies duos, Eteſiæ quadraginta diebus, quibus, caniculæ vis etiam ferme perdurat Ante occaſum arcturi, venti auſtrini, Corus autem in autumni æquinoctio. Vergiliarum autem occaſus excitat aquilonem hyemalem.

104 Corus & aquilo, omnium frigidiſſimi, tamen boreas, Humidiſſimi autem aphricus & auſter. Sicci vulturnus & corus, preterquam cum deſinunt. Grandines infert corus ac ſeptentrio, Niues autem ſeptentrio & aquilo, tepidi Fauonius & vulturnus. Sed calidiſſimus omnium auſter: dictum autem ſatis etiam de his in ſecundo contradicentium medicorum.

105 Noctu auſter vehementior, interdiu aquilo, mari quoque auſter, terræ aquilo.

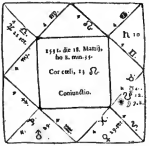
106 Succedunt plerunque, vel minimis ſyderum cauſis ex oppoſito venti, dictum eſt autem hoc in libro de ſupernis.

107 Calidiſſimis ac frigidiſſimis temporibus venti rari, ac leues, ſic & meridie & nocte media. Sopiuntur & imbribus vt Plinius exiſtimat, cuius Ariſtoteles cauſam reddit, exoriens Sol vel occidens excitat.

108 Ianuarij 17. Italiæ, aquila exoritur matutino, vt Syrigatus autor eſt. Februarij primo, cor Leonis occidit matutino, Martij 14. veſpertinus arcturi ortus, 19. Aprilis Libra occidit matutino. 28. autem Virgiliæ matutino exoriuntur. 6. autem Maij, Succulæ occidunt veſpertino. 7 autem, aquila veſperi exoritur. 10 autem canis minor, ſeu procyon occidit veſperi. Iunij 11. capella matutino oritur. die 22 Iulij ortus eſt caniculæ. 4 autem Auguſti aquila matutino occidit. 17 Septembris, arcturus matutino oritur, qui iuxta 27. Auguſti occidere heliace cœperat. Procyon autem 17. Iulij incipit matutino oriri. 7 Nouembris virgiliæ occidunt matutino. Bruma 13. Decembris, Delphini occaſus veſpertinus primo Februarij, hæc ita ſint nobis.

109 Arbores cum florent, maxime afficiuntur cœli iniuriis, ſimiles enim ſunt parientibus mulieribus: cum autem fructus ædunt, lactantibus ac nutrientibus.

110 Eclipſes cum in florentem arborem inciderint, eius fructus eo anno inferunt penuriam.

In coniunctione autem fuit ſerenitas permanens, nam loci dominus eſt Mars, & etiam anguli vnius, alterius autem Sol, & Sol & Mars in ſiccis, & coniunctione infra terram exiſtente; ambo ſuperiores, & Soli, ſupra terram, in aereis, & luminaria cũ vmbilico pegaſi, natura ſignis Martis Mercurij nec obſtitit niſi ſextilis Martis cum Venere.

Cum igitur Mars & Venus eſſent infra terram, perſeuerauit ſerenitas vſque ad diuiduam Lunam primam, atque etiam poſt, cum Mars & Iupiter ac Mercurius dominarentur, eratque Iupiter quaſi in oppoſito Mercurij. Sed quia Venus in angulo, in aqueo ſigno retrocedens, loci domina fuit, ipſa die diuidua, turbatum eſt tempus, tum 28 etiam propter Mercurij retrocedentis cum Luna trinum.

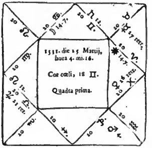
Pluit autem, quod mirum eſt trigeſima prima die in oppoſitione Iouis ac Solis. Sed Luna plena luminibus ad arcturum, qui Ioui proximus erat, ferebatur.

111 Annonæ, & fructuum penuria, non ex anni principio vt quidam fabulantur, ſed ex aeris temperantia, in humido ac ſicco, vel inæqualitate, tum etiam ex pleniluniis nouiluniisue, ac ortu ſyderum & eclipſibus, tum maxime dum ſingula florent, eſt exploranda.

112 Quicunque autem non poteſt in ſingulos dies de pruina, niue, grandine, imbre vento, diſtincte prædicere, huic ne credas, abundantiam, aut penuriam frugum, aut vini prædicenti.

113 Niues etenim ſuo tempore mediocres;

eres, frugum indicat abundantiam, occidunt enim vermiculos, & terram calefaciunt.

114 Cum Luna iuerit ex abſidis oppoſito ad abſidem, nodis propinqua, & iuxta Solis viam, ad Solem appropinquans vel eius oppoſitum, cum nimboſo ſydere, vel in aſpectu Saturni, ab oppoſito abſidis diſcedens, imbres diuturnos commouet.

115 Omnes magnæ conſtitutiones in hyeme, ad niues procliues ſunt, & in vere ad ventos, & in æſtate ad grandines.

116 Conſtitutiones ſyderum, quæ ventos in ſuperiobus commouent, non vocamus ventoſas, quia pluuia plerunque vel nix ſubſequitur. Si autem deſcendat ventus non commouet pluuias nec niues, & tunc eum magis ſentimus, vocamuſque ventum.

117 Cum validæ conſtitutiones fuerint ac contrariorum planetarum, venti contrarij excitantur, vnde nubium congregatio, inde nix aut grando.

118 Ex ſuperioribus, nullus præter Iouem pluuia: ex inferioribus, nullus præter Mercurium, ſiccitates facere poteſt.

119 Cum fuerint calidi & humidi planetæ, cum ſtellis calidis & humidis ac in ſignis ſimilibus, turbulentum, æſtuoſum, ac inſalubrem aerem efficient.

120 Facillima res eſt geniturarum, ſed haud certiſſima, poſt temporum conſtitutionis, poſt frugum & vini abundantiæ, aut penuriæ, vltimo autem luis. Bellorum autem, ſcientia nulla propemodum eſt.

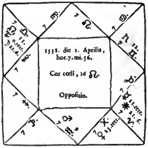
121 Nulla eclipſis omnino, toti orbi penuriam, aut peſtem pronunciare poteſt. Peſtis autem ex his, quatuor annis durare nunquam poteſt.

122 Detrimenta rerum, fiunt maxime, locis que ſubſunt aſcendenti, & qui in aſpectu ſunt conſtitutionum, & his qui eidem ſub ſunt trigono.

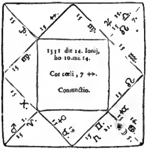
123 Incommenſurata quæcunque conſtitutio annonæ penuriam, & in animantibus perniciem parit.

124 Quando abſides infortunarum fuerint in aqueis, maxime in Cancro & Scorpione, fient inundationes: cum in igneis ſterilitates, & conflagrationes: cum in terreis, terræmotus maximi: cum in aereis, lues. oportet autem & ſtellas, [illegible]is conſimiles eſſe, hæc autem in ſua media coniunctione.

125 In coniunctionibus, ſerenitatem, in oppoſitionibus luminarium & aliorum planetarum magis pluuias expectare oportet.

Sub hac oppoſitione, pluuia die ſecundo ceſſauit, ſed totum tempus fuit turbulentum, propter Arcturi & etiam Spicæ propinquitatem & hoc manifeſtum eſt ſecundum noſtra principia, nam fuerunt quatuor humida in eadem parte ferme, locus, ex Libra, Luna, Iupiter retrocedens, & ſydera fixa, & omnia in Solis oppoſito. Placuit & æſtiuam ſubiicere coniunctionem, ex illius obſeruatione, quæ tota ſerena manſit, ad

dimiduam, cum tamen pridie pluiſſet, nam luminaria ſub terra erant, & loci dominus Iupiter, eleuatus ſuper ea, & cum arcturo ac ſpica in Libra, & in quadrato Mercurij, & vterque borealis, vnde ventos ſerenos ſignificauit, nec magnum calorem, hoc tamen ille non adiecit, & quamuis his diebus capella exoriatur: Martis tamen quadrata radiatio cum luminaribus exoritur, exquiſitam ſerenitatem continuit.

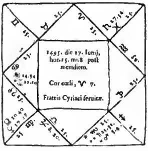
126 Serenitates à Sole, ac tribus ſuperioribus: imbres, à tribus inferioribus, ob hæc ſerenitates, cum magnis caloribus, ac frigoribus imbres omnes tepidi.

127 Planetæ, veloci motu ſuo, ſiccitates inducunt, ſtantes autem ventos, retropedantes aquas.

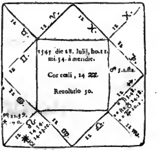
128 Luna, humidis in ſignis exiſtens, magis ad vitam conducit, in ſiccis autem, ad actiones ciuiles.

129 In

129 In religione, vbi ſacerdotes carent vxoribus, neceſſario ſacerdotum initium habet Saturnum potentem, & Venerem debilem.

Hæc genitura fuit admirabilis, fuit autem Patauus ſeruus, & hoc declarauit Luna cum Marte, & in aſpectu alterius infortunæ. Erat autem ex familia Mazochorum, cuius frater mihi cognitus, optimus fuit vir. Et quia Luna cadebat, & fuit in aſpectu Saturni, & Sol infra terram, fuit religioſus, tum maxime, quia Venus cadebat in Virgine, & quia Iupiter fuit in imo cœli, & in Libra, & Venus cum capite in ſecunda, ſignificauit diuitias, & ſic congregauit ad mille aureos, & quia Luna fuit domina aſcendentis, & cadens, & cum Marte, & in eius ſigno, & in aſpectu Saturni, & ſimiliter Mars, & Luna, in quadrato Mercurij, ſignificauit omne genus ſceleris, & rapinas, quibus congregauit diuitias, & hypocriſim maximam, propter Saturnum eleuatum. Et ita defraudata religione, & multis ciuibus, & admiſſis multis aliis flagitiis, congregauit eas, & multo plures pecunias, quarum partem in alia illicita effudit. Et quia Mercurius fuit cum corde Leonis, & aſpiciens Lunam, & illa in trino Saturni, & cum Marte, domino loci, & Sol in Leone potens, in angulo, & Iupiter in angulo, declarauit dignitatem, quaſi perpetuam, in religione, quæ illi deberetur, partim ob ſuauiloquentiam propter cor Leonis cum Mercurio, partim ob facinora tetra, ob Martem cum Luna. Et quia aſcendens fuit aſcendens noſtræ ciuitatis, & ſignum Lunæ ſignum Lunæ noſtræ ciuitatis. Ideo ſignificauit hoc, in noſtra ciuitate, nam domini aſcendentis Iupiter & Luna ambo erant peregrini, & Iupiter in tertio loco. Et quia Saturnus, Mars, Luna, aſcendens fuerunt in aqueo ſigno, ſignificauit quod ab omnibus cognoſceretur, & à multis foueretur, & ſic magnam ciuitatis partem ad amicitiam traxit, ac etiam Principes, propter Mercurium cum corde Leonis, & quia Mars, & Luna, & Saturnus, trino aſpectu aſpexerunt aſcendens, & Sol fuit in eo, & in Leone, ſignificauit incolumitatem longam, & vitam naturalem, diuturnam, & quia Venus fuit cum capite, in Virgine, in ſecunda, ſignificauit ſpem non paruam, vt principatum religionis aſſequeretur, & certe, non multum abfuit ab eo adipiſcendo, ſed vetuit Veneris caſus, & diſtantia à capite: nam quod ad Saturnum pertinebat, non ſolum non nocebat, in hoc, ſed egregie iuuabat, quia erat in nona, & in Piſcibus, in quibus vtraque fortuna dominatur. Et quia Saturnus erat ibi retrogradus, & in ſigno communi, ſignificauit nullam fidem, ac nullam religionem, quod verum eſſe cognitum eſt, cum tamen à plebe, vt ſanctus coleretur, & quia erat malorum morum valde, & Luna domina aſcendentis, cadens in ſigno Martis, & illi iuncta corpore ipſo, illo dominante, & Saturno ſuper ambos eleuato, ſignificauit, quod proculdubio mors violenta futura eſſet, tum maxime, quia Mars & Saturnus, aſcendens, in quo cadunt, aſpiciebant, & quia Mars prædominabatur ſignificabat per ferrum, habetur enim in Aphoriſmis, dominus loci cauſam ſignificat, & etiam conſtitutionem valide, natura mediocres, malos exitus, ea pauperibus natis pronunciant, & quia Saturnus erat eleuatus ſuper aſcendens, & Lunam & Martem, ſignificauit quod eſſet melancholicus. Et quia Mars fuit cum Luna corpore ipſo, & dominus ſeptimi loci, ſignificauit hoc expreſſe, quod ſemetipſum occideret, & ita res mira accidit, quod in arce Cremonæ accuſationibus impulſus, & melancholia vrgente, ſemetipſum in collo iugulauit, vixit tamen ad alteram vſque diem. Scriptum eſt enim, cum dominus mortis, corpore iunctus fuerit, ſignificatori vitæ, aut domino aſcendentis, natus ſeipſum interficiet. Hoc autem fuit, quia aſpexit aſcendens, & fuit cum Luna domina aſcendentis, Mars interfector, iunctus corpore ipſo. Manifeſtum eſt autem, quod hic magis ſeipſum occidit, quàm ſocius Hali, qui ſe præcipitauit. Tempus autem fuit in acceſſu ſextilis loci Martis ac Lunæ ad Solem. Mortuus eſt igitur anno 1545. die 20. Iunij, mortuus eſt, cum Luna in Scorpione eſſet, vbi ab initio fuit infortunata.

Conſiderandum eſt igitur denuo in tempore, fuit itaque in reuolutione, Mercurius dominus aſcendentis, & in quadrato Saturni, in loco magni infortunij radicis exiſtentis, & Luna fuit in ſexto loco damnata, & cum direxeris locum Saturni interfectoris in hac reuolutione, & genitura ad aſcendens perueniet in diebus 536. ſed ad corpus Iouis in 328. diebus ad vnguem, & ipſe interfecit ſe in 327 die. Et manifeſtum eſt, quod in hac reuolutione, ambæ infortunæ fuerunt in ſecunda ſtatione, & Mars in angulo, & Luna cum corde Scorpij, & Venus cum cauda, & Mercurius iuxta locum proprium. Et ſi quis dicat, quod Venus eſt in trino Iouis & Saturni,

respondeo

Digitized by Google

reſpondeo quòd Venus fuit infortunata ab initio geniture, & ideo non potuit iuuare in hoc, eſt etiam inimica loco, in quo eſt Iupiter, & Saturno infortunati, & Iupiter infortunatus fit occiſor, & iam dixi, quomodo Virgo eſt ſignum per ſe infortunatum, & nullus planeta ſupra terram eſt, nec in angu'o aliquo, niſi Mars ipſe. Hanc vero tantam cauſam, adiuuit conſtellatio exiſtens regia, in 25 parte Scorpij, trium ſtellarum in ſignifero exiſtentium, tertia magnitudinis, de natura Martis, ac parum Saturni, vnde etiam in reuolutione, Saturnus interfector fuit cum illis: & dominus octaui loci, cum Ioue domino ſeptimi loci. Manifeſtum eſt igitur, hanc genituram eſſe magnum exemplar veritatis aſtronomicæ, quæ à nobis per aphoriſmos & reliqua oſtenſa eſt, ipſa vero genitura apud innumeros extabat, cum ille nulli non eam oſtentaret, deceptus à quodam ſycophanta, qui ei mira pollicebatur, cum vero apud me non eſſet, abſoluto penitus opere, tranſmiſit eam ad me, ex Bononia, Conſtantius Bononienſis.

130 Mercurius, cum fixis fœlicibus, de natura Iouis, Martis vel Solis, dat vulgarem eloquentiam, tum magis, ſi magnæ fuerint, cum ſyder.bus Saturni, ingenium profundum, & hebetem perſuadendi vim.

131 Mercurius, maiorem habet vim ad artes infra terram, ad eloquentiam ſupra.

132 Facundia in ſcribendo vel in orando aliena lingua, conſtat ex præceptis, ac natura, ideo nemo poteſt eſſe perfectus.

133 Lunæ diſpoſitio, in ſacerdotio ſignificando apud Chriſtianos, & Saturni, maior eſt, vt hic impediat, illa impediatur.

134 In voluntariis actionibus, cognotur homines ab aſtris, ob affectum cum ignorantia.

135 Planetæ maximam habent in nocendo vim per tantum temporis, quantum durat retrogradatio futura.

136 Et vis in orbe ſuo, ac in ſignifero, per ſpacium ſui retroceſſus, alia ſui luminis.

137 Cumque in hora reuolutionis, planetæ ſuperiores, vel etiam alij, in loco ſignificatoris coniunguntur, expecta aliquid magnum, ex genere promiſſorum per illum.

138 Aſtrologia igitur, vt ad genituram comparatur, ex parte eſt n ceſſaria, ex parte autem ſimilis cootingenti.

139 Ea prædixiſſe quæ futura ſunt, & ſcripſiſſe quæ poſtmodum incognitis prolatis genituris verificantur, quo ad artis magnitudinem, & illius ſcientiam. paria ſunt. Quo autem ad vulgi opinionem, prior experientia longe anteceſſit.

140 Difficillima pars inuentionis artis, eſt initium.

141 Inferiores duplici modo poſſunt eſſe ante Solem, accedentes ſupra longitudinem mediam, & recedentes infra, poſt autem accedentes infra & reced.ntes ſopra, ſic motu aucti cognoſcuntur.

142 Cum in locis ſignificatorum, coniunctiones validæ acciderint, parum faciunt: multum autem in locis promiſſorum.

143 Significatores loci eſſe poſſunt, promiſſores neceſſario erraticæ, ſydera, partes.

144 Cum in locis promiſſorum in reuolutione, contigerint, conſtellationes hora reuolutionis, eodem anno perficientur, cum alia hora, in aduentu loci prom.ſſoris, ad locum ſignificatoris.

145 Cum erratica, aliquid detrimenti per radios trinos, aut ſextiles hoſti is ſign ficauerit, perficiet illud proculdubio in oppoſitis, vel quadratis.

146 Debiles conſiſtentiæ à validis conſtitutionibus ſub illarum apparitionibus eueniunt, mediocres paulo ante, validæ in ipſa conſtitutione. Mediocres autem conſiſtentiæ, à mediocribus, ſimiliter à validis paulo ante, validæ à validis, paulo poſt, & aliæ eadem ratione.

147 Stationes planetarum, maxime Martis, peſſimæ, atque in his deteriores ſecundæ.

148 Quibus Luna Saturno copulatur in reuolutionem, & ipſe quadrata ratione aſpicit dominum aſcendentis, eo anno, morbus animi, corpori nocebit.

149 Cum directio non potuerit lunaris pertingere ad planetam, fiet illud in quadrato, vel oppoſito.

150 Cum fortuna peregrina, iungitur infortunæ peregrinæ, ſuper eam eleuatæ, fit infortuna, & malum à domino loci eſt.

151 Cum Mercurius fuerit in Martis conſtellationibus, natus erit mali intellectus.

152 Additiones, quæ fiunt per proceſſum Solis, in annua reuolutione, transferunt ferme ſignificata, per tot dies poſt reuolutionem, quot ſunt anni, qui tranſierunt.

153 Si Luna fuerit in duodecimo loco, melius eſt, vt ſit in Capricorno, & ſub Solis radiis.

154 Genituræ quas impoſſibile eſt eſſe bonas, ſunt, cum vtraque infortuna in eadem parte alteri iungitur luminarium, vel cùm luminaribus, infortunæ ſingulæ, ſingulis iunguntur, vel cum Luna ſub radiis Solis eſt, cum Saturno aut Marte, vel vbi omnes planetæ in tertia, ſexta, octaua, ac duodecima ſunt, vel cum infortunæ in angulis ſunt connexæ, luminaria autem & fortunæ cadunt, vel cum luminaria cadunt ab angulis, & omnes planetæ ſunt retrogradi, vel cum luminaria ambo, ambæque fortunæ infortunantur, vel cum ſolus Mars ſopra terram extiterit, non connexis aliis planetis inuicem, nec in angulo exiſtentibus.

155 Cum planetæ fuerint iuxta longitudines medias, nihil ex hoc ſignificabunt, niſi mediocritatem, quæ in pl'or bus optima eſt.

156 Omnis planeta quanto magis eſt terræ propinquus, eo impreſſiones celerius recipit.

157 Quando Mars fuerit in parte ipſa cordis cœli vim non habens in aſcendente, ſi vixerit natus, omnino interficietur.

158 Anciſcia, quæ ex aſcenſionibus æqualibus ſont, animos vniunt hominum, ſed quæ æqualiter à tropicis diſtant, planetarum vires iungunt.

159 Eius

Digitized by Google

159 Eius qui in aliena habitat regione, reuolutionem facies, ſecundum vtrumque meridianum, veruntamen potĕtior eſt primæ.

160 In ciuilibus actionibus, ſemper confer genituram ac reuolutionem, ad loci in quo habitas initium.

161 Cum poſt 40. annos, Luna cum Saturno in genitura conueniente, vel cum planeta, in illius dignitatibus exiſtente, ipſa in reuolutione fuerit cum Saturno, corpore, & cum eadem latitudine, vel plena luminibus in oppoſito, atque oppoſita latitudine, à ſexta ad octauam, natus proculdubio attonito morbo concidet, & ex eo morietur.

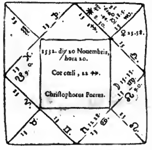
162 Cum Luna in Ariete coierit, liquida conſeruat, maxime in frigidis reginnibus: cum in Leone, farinam, maxime in calidis regionibus.

163 Cum Mars & Mercurius iuncti fuerint, Lunamque aut aſcendentis dominum, in ſesto, aut ſeptimo loco exiſtentem pulſauerint, immodieam declarant ſiccitatem.

164 Non ſolum capita anguium, id eſt nodi, ſed etiam ventres, id eſt maximæ latitudines, vires habent, hi quidem circa corpora, illa vero circa animam.

165 Clarorum virorum genituræ, quorum ſignificatores in genituris patrum infœlices fuerunt, in diuitiis ac honoribus vitam laborioſam vſque ad ſenectutem nunciant, inde per ſucceſſiua incrementa, ad magnos ſtatus illi peruenient. Vnde ex his patet, nullas magis eſſe diſſimiles vitas, quàm eorum, qui eodem momento naſcuntur.

166 Genituræ validæ, regna mutant. Debiles autem ab illis immutantur, & fortunam illorum ſequuntur. Validas autem dico, etiam quæ malis potentibus ſubiiciuntur.

♄ 0.44. aſcendens meridionalis, in ventre anguis.
♃ 0.42. deſcendens ſeptentrionalis.
♂ In nodo, meridionali anguis.
♀ In nodo, Borealis tamen 0.43.
☿ 2.9. Borealis in ventre anguis.
☽ cum cauda Leonis.

Rari admodum caſus genituram raram eſſe decuit. Multos ego, imo pene innumeros laborantes fluxu vrinæ vidi, quos medici, dum Diabeten fingunt, ferme omnes occiderunt, alioqui incolumes futuros. Ego vero, cum fluxum vrinæ præſupponerem, omnes qui ad me venerunt, ſeruaui, inter quos, me ipſum, pipere, paſſis vuis, vino citoniorum, ac ſomno. Intelligebam enim raram eſſe auem, Diabeten, vt quæ tantum bis Galeno in vita occurrerit, ſolumque paulo frequentiorem in calidis regionibus Lybia & Ægypto. Tandem hoc anno puer natus 14. annos mihi occurrit, quem confeſtim, vt vidi, Diabeten pati agnoui, & ſi alias, nunquam talem morbum viderim. Inextinguibili laborat ſiti, & ad ccl. vncias aquæ, ſingula nocte, cum tamen nox breuis ſit ebibit, ac tantundem mingit. Quodque magis mirum, iam triennio perpetuo laborat hoc morbo, nihil proficientibus medicis, oſſa quoque ſuo loco prominent. Hunc ego curandum ſuſcepit, leui ſpe, præſertim, cum immenſis diſtinear negociis. Deſiderium tamen habendæ genituræ ad hoc me impulit. Cauſa apparentes fuere potus vini ſinceri, tum mixti copioſi, eſuſque piſcium ſalitorum non ablutorum, unde ſenſim inualuit morbus, non repente adeo grauis inualuit. Cauſa ex genitura, Luna cum cauda Leonis, & nodo in Virgine, & in ſeptima, & forte ſextam attigit, & in ſextili Saturni in Cancro infœlicis, vnde etiam quaſi lepram & tuſſim patitur. Et Luna eſt poteſtatem habens in aſcendente, & in ſextili Martis, & Mercurij, & Mars cum ſuo nodo meridionali, & Mercurius cum ventre anguis. Et quod mirum eſt, puer non extenuatur.

167 Significatores loci mortis, cum fixis ſplendidis exiſtentes, mortem præcognoſci facient. Martis & Solis, quia violentæ, & cum mandato reliquorum errantium prodigiis.

168 Ciuitatum excidia præſagia habent, nam interitus ſignificatores cum inſignibus fixis neceſſario erunt.

169 Cum dominus aſcendentis aut Luna in oppoſito aut quadrato fuerint infortunarum, in reuolutione, natus detrimenta magna patietur. Si autem cum illis fuerint, peraget mala, & detrimenta inferet. Quod ſi cum hoc locis inimicis, infortunæ dominentur, patrabit & patietur.

170 Reges ſubiicientur ſecundum corpus & elementa, his, quibus priuati. Sed in cæteris, quæ ad fortunam pertinent, oportet adeſſe regni ipſius teſtimonia. Et quod eſt inferius, ſupra ſuperius, vim per ſe non habet, niſi tantum per conſecutionem.

171 Luna cum in coniunctione Solis media fuerit, centrum habet parui circuli, non ſolum cum centro Solis, ſed & parui circuli Veneris & Mercurij, vnde mirabiles ſequuntur effectus. Manifeſtum eſt autem, & centrum parui circuli, proprias vires habere.

172 Ante 40. annum, paucis ſignificator vitæ concutitur, repugnante lege naturæ, quibus autem vnicus exiſtens concutitur, impoſſibile eſt, eos ad ſexageſimũ annũ peruenire.

173 Quicunque his præceptis recte vtetur, ſciat, futuras res maxima ex parte prædicere poſſe, & quæ nos fecimus, ac maiora longe faciet, ſi tamen cœlum, eſſe diuinum inſtrumentum recte intellexerit.

Cum Georgius Ioachimus Rheticus, ſyderalium motum peritiſſimus, Mediolani moram per hos dies trahens, audiſſet à me ſæpius, poſſe hac arte, nuper à me inuenta & tradita, oblata ge-

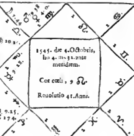
nitura, de figura corporis, de moribus, de magnis euentibus, incognito illo, cuius eſſet geneſis, multa ac preclara prædici, periculorumque iam his, ſuccedente euentu, feciſſet, tandem die 21. Martij, 1546. ad me venit, cum hac genitura, ſuppreſſo nomine, ac homine, cum neque ipſe eius nomen ſciret, rogauitque, vt aliquid de ea dicerem, ma-

gnum in ea euentum accidiſſe dicens. Tertiam autem partem Aquarij in aſcendente ſtatuerat, non 17. cum non ex dato tempore, ſed iuxta ſua placita, tempus contraxiſſet. Tunc ego inſpiciens dixi, vir hic Saturninus eſt, ac melancholicus. tum ille, vnde hoc? tum ego, quia aſcendenti præeſt Saturnus, & illius oppoſitam partem tenens, ipſum reſpicit, eſtque Saturnus in Leone, qui triſtitiam auget. Inde ſubiungo, Habet autem blanda verba & lenia, videturque mitis & placidus. Tum ille, cur hoc? Quia (reſpondi ego) Aquarius humanum eſt ſignum, Saturnúſque tales facit, qui verbis ſint blandi & caput. (quod maximum eſt) in aſcendente, mites moribus, & verbis facit. Inde dum inſpicerem, ſubiicit ille, ad vnguem certe, vt nihil melius, hominem expreſſiſti, ſed hoc minus mirum, cum id ſoleas facere, & facilius ſit, vt tu fateris, ſed ſi libet, reliqua perſequere. Tum ego, indubie hic mala morte morietur. At ille, vnde hoc? reſpondi. Saturnum habet damnatum, cum cauda, in ſeptimo loco, iuxta noſtra igitur principia male peribit. At ille, ſed quo demum mortis genere? hic ego inquam ſuſpendeo, Vnde hoc? ille. Quoniam Saturnus, cum cauda, in ſeptimo loco, ſuſpendium, cum infortunatus fuerit, oſtendit. tum ſubiicio, ſed poſtquā ſuſpenſus fuerit, cremabitur. Hic ille valde admirans, vnde hoc? Quia Saturnus eſt in Leone infortunatus & Sol infortunatus, cum ex ſupremo pulſat: cadit enim in Libra, & Iupiter eſt inimicus aſcendenti, cadens in Virgine: & Mars etiam eſt in Leone & cauda, ſignificat comminutionem corporis, quæ in ſuſpendio non accidit, ideo proculdubio mandato Iudicum, qui à Ioue ſignificantur, corpus eius igne diſſipabitur. Tum ille, dic cauſam, cur ſit ſit mercurius? Inſpiciens, vidi Mercurium eleuatum in Scorpione, in quadrato Martis: propterea indicaui, quod laboraret cum igne, & quod eſſet falſarius, quia Mars anguli decima dominus fuit, & quia Mercurius erat in ſextili Iouis & Veneris, cadentium in Virgine, oſtendit, quòd omnis delectatio, & lucrum, erat ex falſitate, & etiam, quia Sol recipiebatur à Saturno, & recipiebat illum, ideo dixi, quod hoc erat cauſa moneta falſa, vt dici ſolet. Interroganti cauſas explicui illas. tum ille, quo tempore hæc erunt? reſpondi ego, iuxta annos 38 cur ille inquit hoc? quia (ego reſpondi) omnes planetæ hoc ſignificantes, erant in occidentali parte, ideo ſignificabant, poſt conſiſtentiam hominis, id eſt poſt 35. annum, & quia conſtitutio erat valida, & planeta in angulo, oſtendebat, quod hoc futurum eſſet celeriter & maxime, quia erant planetæ orientales à Sole, ideo ſtatim poſt 35. id eſt, iuxta 38. & etiam quia tunc ferme (ſed non poteram ſupputare) oppoſitum Iouis ſignificatoris mortis, perueniebat ad Lunam.

Tunc ille admiratus artis potentiam, cœpit narrare omnia hæc, cum nihil ego ſcirem, & quod eſſet cuiuſdam, qui propter adulterinam pecuniam ad ignis ſupplicium eſſet condemnatus, quod ſupplicium ſit, vt ſuſpendantur ac ſimul comburantur, & hoc erat futurum, intra quatuor aut ſex dies, & iam agebat X L I. annum, & hoc directioni concordabat.

Quæſiui ergo reuolutionē ann, Georgio petente, quam inueni, vt vides aſcendens erat locus Mercurij infortunati, vbi cadebant ad vnguem radij quadrati Martis predominantis, & in Leone peregrini, & Luna proxima Marti, per duas partes, & vterque in quadrato Iouis infortunati in Capricorno, & ſignificatoris mortis in genitu-

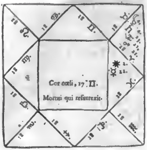

ra, & ideo ſignificauit hæc reuolutio mortem ex igne proculdubio, & ſuſpendio publicam, etiamſi nulla affuiſſet directio, genitura tamen hoc, vt declaraui tam aperte oſtendente, adiuuabat omnia hæc, Mercurius in aſcendente infortunatus, & Sol cadens, & Luna in maſculino ſigno, in finibus Saturni. Et hoc experimentum artis, proculdubio comparari poteſt cum antiquis, ob hoc adiui Iudicem, & quæſiui, an quiſquam eſſet, quem damnaſſent igne, & reſpondit, quòd ſic, deditque nomen mihi, genus, & patriam, vt vides.

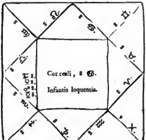
Et ſcias, quòd hic neceſſario fuit, in multis aliis periculis, ac diſcriminibus, & quod multa nouit in alchymica arte: quia Mercurius recipit vtramque fortunam, & ideo multa nouit ſecreta, & poſtmodum narrauit mihi Iudex, quod imprimebat pecuniam, absque eo quòd illam cuderet, & etiam adeò ſimilem vera, vt vix ab expertiſſimo dignoſceretur.

Quidam, poſtquam mortuus fuit reuixit, omnibus iam paratis, quæ ad funus attinebant, cum iam diu tacuiſſet mortuus, & hoc Hali Abenragel recitat, & eſt ſecundum noſtra principia, ſubieci ergo figuram.

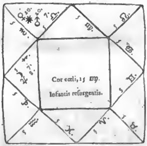
Alterius

Alterius ſequentis figuræ natiuitas, fuit infantis filij regis cuiuſdam in Aphrica, qui ſuperuixit 24. horis, poſtquam natus fuit, & poſt locutus, prædixit excidium regni paterni, & repente mortuus eſt vt refert Haly, ſed loca trium planetarum deſiderantur.

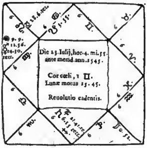

Alterius figuræ infans vt Haly refert, anno ſecundo vt mortuus iacuit, nam Mars ex ſextili Lunam pulſabat, euaſit tamen, quia loco Lunæ Iupiter ſuccedebat, Sed & diſtantia ab aſcendente partium duarum. Mortuus eſt 28 anno, nam aſcendẽs ad Martis infortunati quadratum peruenit.

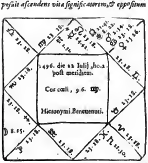

Hoc anno, die 22. Martij, dum Saturnus eſſet in 25. parte Sagittarij, & Luna in nona parte eiuſdem, hora 21. cecidit ille, cuius genituram poſuimus, quinta parte Libræ aſcendente, Sole & Marte in Leone, mirabili modo, ab alto, retro, & præter omnem ſpem ſeruatus eſt: erant autem

hora reuolutionis, planetæ vt vides, ſeruatus eſt genitura haud conſentiente, cecidit autem reuolutionis ipſius violentia. Cauſa caſus, Luna in oppoſito Solis, & Martis, Venus autem adiuuat

De hoc Nicolaus frater Franciſcanus, qui iam quatuor ab hinc annis obiit, ita ſcripſit. Anno M. D. L. menſe Ianuarij, patietur morbum frigidum & humidum, circa pudenda, femora, & ilia, & erit periculoſus. Morietur autem circa annum M.D.L X.V. febre, cum ventriculi imbecillitate, & erit in diuitiis fœlix. Dico de vita, poſuit aſcendens vitæ ſignificatorem, & oppoſitum

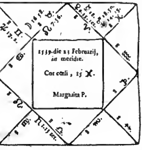

Martis ad illud direxit. De hoc autem euentum expectare oportet, nam paucis partibus aberrauit. Circa diuitias rectè dixit. Cauſa eſt Iupiter, dominus ſecundæ, in trino Lunæ, in oppoſito Veneris exiſtentis. Quia tamen Iupiter & Luna cadunt, & Saturnus infœlix, ſecundam, & Lunam, quadrata reſpicit radiatione, ideo etiam non erunt illuſtres, & erunt aduentitia. Dixit etiam, non ſignificat filios, niſi vnam filiam, ac vix ſuperſtitem, quod & verum eſt, & cauſam habet, nam Saturnus eſt in quinto loco, infœlix, & Iupiter cadens, & Luna in radiatione Saturni mala, & Venus cadens, & ipſa, quæ filiam ſignificare poteſt. Sed dixit, erit Sacerdos, & non attulit cauſam hoc enim tantũ ex relatione ſciebat. Sed cauſa eſt quia vtrũque luminare cadit, & eſt in aſpectu Saturni, tum maxime, quia Sol erat in nono loco, qui religionẽ ſignificat. Sed quod dixit de dolore, fuit verum ad vnguẽ, niſi quod deceptus eſt in tempore. Anno enim 1545. quinto ſcilicet antequã ipſe dixiſſet, euenit dolor à materia frigida & humida,

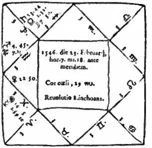
cum flatu, incipiens ab illo ſiniſtro, extendens ſe ad pudenda, inde ad femur, vſque ad genu, cumque iam annus ferme ſit, nullo tamen to iuuari auxilio, vt nihil ad vnguem verius dici potuerit, cauſam autem non expreſſit. Extat apud me exemplar, igitur direxit Luna corpus, & quadratam Saturni radiationem, ad aſcendens, & perueniebat ad ipſum in annis 54. Sed hoc, quia ipſe correxit, & traduxit tempus datum ſibi, ſecundum horam nati, quæ vt dixi, ſæpius fabuloſa eſt, aſcendit autem 26. pars, non 24. Scorpij, & ideo Luna infortunata, peruenit ad aſcendens peracto cum primum anno 49. atque ideo, cum Luna eſſet infœlix, & a radiis Saturni quadratis cadentis & retrogradi obſeſſa, ſignificauit morbum, meo iudicio, incurabilem. Cur autem in hu locu? dicerent quidam, quia Luna in Capricorno ſe habet, vt Mars in Libra, occupat igitur pudenda. Sed tu dic, Saturnus eſt in quinta, & damnat genitalia, & circumuicinas regiones, ob hoc enim filios denegat, & vitia facit in pudendis. Lunam igitur ex eo loco affligens, ilia & genitalia, & femora affligit, tum magis, quod Luna eſt in Saturni domo. Et ſic habes quanta ſit artis veritas.

Huic puellæ, dum hæc ſcriberem, accidit, vt mi o modo præcipitaretur, vnde vel volens quiſpiam, cadere non poſſet, vidimus locum, aſtra ſola hoc potuerunt.

Cauſa eſt, radius Solis exiſtentis in cœli corde, ad Lunam, quæ defertur ad Martis radios combuſti, & ipſa eſt aſcendentis domina, & hoc fuit 7. anno expleto, cum aſcendens peruenit ad trinum Solis infortunati, & Mar urius ſublimis, Saturno ea hora opponebatur.

Et hora reuolutionis, fuit Saturnus dominus aſcendentis, in quadrato Mercurij, & Luna ibat ad ipſum Saturnum, cum capite exiſtentem, & Luna erat in quadrato Solis, & Mercurius iuxta locum Martis, & Luna fuit in ſublimi, & Mars hora genituræ & reuolutionis, fuit ſub ecliptica, in capite hora natiuitatis, in cauda hora reuolutionis. Hora autem caſus, fuerunt planetæ hoc modo, die 22. Aprilis, 1546. hora tertia poſt meridiem.

Sol	11	34	♉.	
Luna	29	2	♑.	
Saturnus	23	47	♐.	retro.
Iupiter	5	46	♒.	
Mars	14	43	♒.	
Venus	4	36	♉.	
Mercurius	4	21	♉.	
Caput	19	27	♐.	
Aſcendens	2		♎.	

Qui damnauit, fuit Iupiter infortunatus, dominator loci Martis, & Solis, in genitura, & loci Lunæ & Saturni, in reuolutione, cadens, & in exaltatione Martis, & in duodecima domo. Et Venus domina aſcendentis, iungitur Mercurio, ea hora, qui fuit infortunatus à Saturno, hora genituræ, domino ſeptimi loci, & ipſa Venus erat in quadrato Iouis, vt dixi, ſignificatoris cauſæ mortis, & Iupiter fuit, tam in reuolutione, quam in genitura, in duodecimo loco, & fuit cum cingulo orionis, & aſcendens fuit locus Saturni ad vnguem, & oppoſitum Mercurij, in genitura. Et quia dominus loci infortunium facientis in genitura, & dominus aſcendentis, fuit Venus, quaſi nixu, ſponte, non tamen volens, ſe præcipitauit. Hora autem mortis, fuerunt planetæ, vt vides, & fuit dies 27. Aprilis, hora 21. eiuſdem anni, id eſt poſt quinque dies.

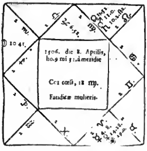
Sol	Luna	Saturnus	Iupiter		
16.22. ♉	11.15. ♈	23.32. ♐	6.6. ♒		
Mars	Venus	Merc.	Caput	Aſcendens.	
18.6. ♒	10.43. ♉	13.50. ♉	29.12. ♐	12. ♎.	

Hora mortis fuit cum Luna peruenit ad Martis ſextilem, & fuit locus Veneris à Saturno in genitura infortunata. Et tunc aſcendens peruenit directione ſecundum Lunam à nobis demonſtrata ad locum Saturni. Et cum quis recte conſiderat videbit principia noſtra eſſe veriſſima.

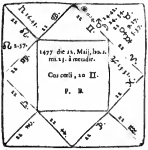
Hanc figuram obtulit mihi Georgius Ioachimus, & ego dixi, quod combureretur, & ipſe dixit, eſt fœmina, & fuit in carceribus vt combureretur, euaſit tamen, & hoc fuit beneficio Veneris, non tamen euadet, rogauit cauſam? dixi, Faſcinatrix ac Præſtigiatrix eſt, reſpondit ille, multa vera prædicit, miro modo. Cauſa eſt, vtraque infortuna in Leone, in trino aſcendentis, & ideo eſt deceptrix maxima, cum Luna ſit in Scorpione, & ideo erit peſſimorum morum, & meretrix, & multa patietur infortunia, ob locum Lunæ. Sed quia Venus reſpicit infortunas, ideo

videtur

videtur vera dicere, ſed ſunt omnia commenta, vt clarum eſt ex genitura, & habitat Mediolani, ſed alio loco eſt oriunda, & eſt hilaris, & mala morte peribit, non tamen neceſſario publica, niſi Sol in reuolutione teſtimonium præbuerit. Eſt autem vt (dicunt) valde famoſa ob vaticinium, ſed neceſſario eſt præſtigiatrix ac malefica. Et Iouis ſextilis fecit, vt euaderet, cum eſſet domi-

nus aſcendentis, quia tamen cadit, tandem malè peribit. Mortis violenta tempus rogauit, ſed clarum erat, labore opus eſſe, cum tamen mihi tempus haud ſuppeteret. Erit tamen, cum Luna fuerit in Aquario in reuolutione. Et quia infortuna non ſunt in angulo, erit tarde.

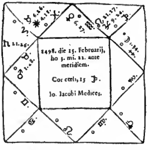

Hæc vero genitura eſt ſacerdotis, qui nunc agit LXX. annum, ſatis proſpera valetudine, & vides quod eſt ſacerdos, quia vtrumque luminare eſt infortunatum. Et cauſa longæ vitæ eſt, quia dominus loci Solis & aſcendentis, eſt cum fortuna, in illius loco, & Sol eſt ſaluus, & in ſigno maſculino, & in nona domo, quæ valida eſt iuxta noſtra principia. Iouis autem ac Saturni trigona radiatio, in igneo ſigno, dat authoritatem ac firmitatem magnam, & longam etiam vitam, quia Saturnus habet poteſtatem in loco Solis, & Iupiter reſpicit aſcendens, & habet poteſtatem in loco ſuo, & manifeſtum eſt de moribus & reliquis. Et ſcias quòd morietur in prima mala reuolutione, quia aſcendens eſt in quadrato Saturni, ſecundum directionem, in decimaſeptima parte Scorpij.

Sol		velox motu.	
Luna 5. D.3.46.	Motus 13. 28.		velox.
Saturnus M. A.	Motus 0. 6.		velox.
Iupiter 5. D.	Motus 0. 11.		velox.
Mars 5. A.	Motus 0. 40.		velox.
Venus 5. D.	Motus 1. 14.		velox.
Mercurins M. A.	Motus 1. 53.		velociſ.

Luna cum corde Scorpij.

Venus eſt cum tuibus ſtellis paruis de natura Martis & Mercurij.

Hæc eſt illuſtriſſima genitura hominis, qui ex humili fortuna, bellicus factus, ad potentiam magnam euectus eſt. Nam primo oppida multa ac villas ſubegit, poſt terrorem principibus incuſſit, vix conſpiratione potentiſſimorum principum ad deditionem compulſus eſt, non ſolum decoram & honeſtam, ſed ſuis ſeruatis, etiam oppida & pecunias accepit. Poſt in carceribus fuit à Cæſaris miniſtris detentus, non breui temporis ſpacio: inde dux exercitus, aduerſus Turcarum regem: poſt cum Cæſare aduerſus Gallorum regem: inde ex hoc bellicorum tormentorum Cæſaris præfectus. In fine 48. anni affinitatem arctam, cum Placentia Duce contraxit. Hæc igitur ita ſunt.

Cauſæ vero indicant hoc, omnes enim planetæ ſupra terram ſunt, nam Mars, ob Borealem latitudinem, eſt in finitoris linea ad vnguem, hic igitur ſtatus declarat, eum futurum omnibus notum, vt eſt, ac in maximis rebus verſaturum.

Rurſus, quia Mars eſt in linea finitoris aſcendentis, erit magnus, ac in profeſſione ſua inuictus, eſt autem ſua profeſſio à Marte bellica, facit autem impigrum Mars ſic poſitus, in Solis & Mercurij ſextili, & Iouis trino, audacem, violentum, callidum, crudelem, iracundum, & qui in arte bellica, parem arte, & audacia, minime habeat. Atque in his negotiis erit valde fortis & prudens.

Et quia Luna eſt cum corde Scorpij, ſignificat audentem incredibilia, violentum, terribilem, in ſuis viribus confidentem, aliaque quæ de his ſcripta ſunt, atque inter cætera, magnam potentiam ſemper.

Et quia omnes planetæ ſunt aucti motu, ſignificat veloces ſucceſſus, ac perpetuam quandam fœlicitatem in rebus peragendis, & quodcunque ferme deſiderabit habebit.

Sed tamen, quia Mars cadit in Tauro, & Saturnus in Ariete eſt in duodecimo loco, ſignificat quod capi deberet, & eſſe in carceribus, & ex hoc poteſt verificari exquiſitum genituræ tem-

pus. Significat etiam aliquos aduerſa prælia.

Et quia dominorum loci Iouis, alter eſt potens, alter infœlix, & Iupiter cadit, & eſt cum cauda, ſignificat, quòd acquiſitorũ bello maxima pars peribit, & non erit ita diues, vt exiſtimabitur. Sed diuitiæ manentes, erunt maxima ex parte à principibus, propter ſextilem Solis, & tales erunt valde magnæ.

Et quia Venus eſt in cæli medio, ſignificat in quadrato Martis, multa & magna circa actus Venereos, Et fœlicitatem etiam, quia Venus recipit Martem.

Cumque Luna ſit in octaua, & in vltima quadratura vt vocant, tardum ſignificat coniugium, & cum Principe propter Solis quadratum recipientis.

Et quia Luna eſt in quadrato Solis & Mercurij à Sole recepta, ſignificat quod quandiu vixerit, erit potens apud reges, & in honore.

Et quia Sol eſt in aſpectu Iouis recipientis, & vterque reſpicit aſcendens, & Sol Lunam, & Sol vitæ ſignificator, ac diſtributor etiam cum Luna & aſcendente. Declaratum eſt autem, quod tales antequam moriantur in morbum conſuetum cadunt, vt Podagra, comitialis, lapillus, difficultas ſpirandi, & ſacia, audio tamen ex his minus malum ei contigiſſe, ſiquidem podagram. Atque hæc omnia & plura alia, clare ex noſtris præceptis patent. Longum autem eſſet omnia declarare, atque eò magis etiam ſi de futuris quicquam vellem adiicere. Sed talia conuenit, ſi modo Principes ſint grati, illis tantum prædicere.

OPERIS PERORATIO.

PROPOSITVM noſtri negocij in hoc libro fuit vt artem iam ad infamiam, vicio profeſſorum redactam, ab iniuria vindicaremus, oſtenderemuſque, eſſe ſtellarum in nos decreta manifeſta: & vt quæ ab aliis obiiciuntur dilueremus: tradidimus etiam ea quæ vera erant ſub compendio, vt nihil tamen deſiderari poſſet, quod vero corruptum erat, aut inane, emendauimus aut abiecimus: emendauimus cæleſtes curſus, abiecimus partes, facies, nouenarias, dodecatemoria, horas planetarias, atque cætera id genus nugamenta, effecimuſque eam partem naturalis philoſophiæ, nam & in ipſa proprietates occultæ rerum eruuntur. Quod vero ſciri potuit, abſque errore explicauimus: atque quod maius eſt, in artem redegimus ſempiternam. Vt vero eorum quæ dicta ſunt, experimentum ſub compendio addamus, operæ precium nunc fore exiſtimo.

Nemo eſt primo, qui Solis ac Lunæ decreta non confiteatur. Sed & Venus ipſa cum umbram mittat, immutat hæc inferiora, eadem igitur ratione & reliqua ſydera, videmus etiam ortum Arcturi pluuias excitare, occaſuſque ſyderum tempora immutare, quod Galenus & Plinius & quicunque rem ruſticam tradiderunt, aperte & fatentur & docent. Nautæ vi Aſinos nubecula obductos vident, præſagiunt certo euentu tempeſtatem, cum tamen clariores ſtellæ (etenim Aſini puſilli ſunt) id efficere minime valeant. Congreſſus etiam Martis & Veneris, aquas excitat in aquoſis ſignis, vel certe ſtatum mutat aëris. Mercurij & Iouis, ventos plerumque excitat. Quæ igitur inſania eſt, etiamſi artem neſcias, illam artem eſſe negare? At dicunt, hæc inferiora certe mutant ſydera, & ſtatum aëris mouent, vt cauſæ naturales, & Sol Lunaque: at in ſingularia nihil efficiunt, ſed ſolum (vt ille dicebat) Limus vt hic dureſcit: & hæc vt cera liqueſcit, vno eodemque igni. Afficiuntur diuerſo modo à conſtitutionibus ſyderum, vt etiam à ventis & imbribus, alij enim ex ventis morbum lateralem contrahunt: alij attonito morbo percuſſi, illico moriuntur: alij grauedine afficiuntur ſola: alij melius ſe habent, prout diuerſa fuerit corporum conſtitutio, tum magis, quod naſci hac vel illa hora, fortuitum eſt: cum pleriſque motus, aut caſus, aut purgatio, celerioris ortus cauſa ſit, quare neceſſe eſſet, vt decreta cæli, & fortunæ etiam, noſtro ſubiicerentur arbitrio. At quicunque naſcuntur, proculdubio, vt tenera & mollia, & tunc primum edita, non aliter ſyderum vim excipiunt, quàm cera, cum ab igne ſublata, vel plumbum, cum primo in ſubiectam formam effunditur cogiturque: indicio autem tot ſunt genituræ, non à me conficta, ſed præter vnam meam, ab aliis ſumpta, licet etiam experimentum ſumere, nam qui luminaria habuerint in conſtellationibus, non euadunt, quin oculos habeant quaſi albos, & ab aliorum forma diſſimiles, ac vt plarimum

rimum

rimum pragrandes. Voco autem conſtellationes, Suculas, Virgilias, & quæ ſunt iuxta Herculem in Cancro, & quæ iuxta Virginis Spicam, & in fronte Scorpij, & ſunt in Scorpionis partibus vltimis, ſi ut & quæ in capulo Sagittarij, in eius fine, & quæ in corpore Scorpij, in Sagittarij initio, & quæ extra formam Scorpionis, in medio Sagittarij, & quæ in cornibus, ac quæ in rictu Capricorni, ambæ iuxta Capricorni finem, & quæ iuxta ſextam Aquurij partem, in corpore Capricorni: & quæ in medio Aquarij, ex Capricorni cauda, & quæ in fuſione aquæ Aquarij, in Piſcium nunc octaua parte, & cingulus Orionis, & Canicularum ſingula. Oſtendunt & huius ſcientiæ claritatem, Aſcletarionis in Domitiano, de hora & mortis genere apud Suetonium, tum de ſemetipſo, prædictiones. Et in Tiberio Thraſulli, in Calligula & Nerone Sulla illius filij, in Gordiano ignoti. Attamen vi, vel conſilio, vt etiam Solis calorem, ſic præſentem vitare, aliamque ſubire aſtrorum geneſim poſſe quis dubitat? cum cauſæ ſint naturales, ſimus enim & miſeri, & diuites, & ægri, ſanamurque vt ac conſilio, non tamen licet ad certam horam, aliqua induſtria, infantem in lucem educere, incerti etiam ſumus, quid illi conducat, etiamſi poſſemus facere vt infans certa hora à nobis conſtituta naſceretur. At vero quòd poſtquam editus eſt, Alfridariis noſtro ordine ſubiiciatur, iam palam eſt, nam ſeptenis annis immutatur manifeſte, primo dentes, ſecundo ſemen producere incipit. tertio crementum corporis in ſolidu ſiſtit: cæterorum, vt magis ab ortu recedunt, ita occultior mutatio, at cum nullus planeta, per ſeptenos moueatur annos, vel menſes, aut ſeptem partes peragret in die, manifeſtum eſt, hoc deberi circuitui numeri planetarum: vt ſinguli, cum ſint ſeptem, annum vnum cuſtodiant: atque gubernent. Niſi quis velit, quot dies Luna perficit, à puncto ad punctum, qui ab ea quarta circuli parte diſtat, totidem annos Solem abſumere. Sed qui ſic diceret, præter cætera abſurda, Solem Lunæ ancillari facit ac inſeruire, quod haud ratione dignum eſt. Cæterum cur vnicuique parti ferme, atque ſolum in ecliptica dirigendo, id eſt deducendo, progrediendoùe vnum annum aſcribamus: & ſi nos etiam latitudinem in directionibus conſiderauerimus, nunc accipe, & cur per aſcenſiones regionis computentur. Igitur, cum Sol ſub ecliptica perpetuo octaui orbis moueatur, atque hunc in vno anno perficiat motum, dum in ſingulis eſt partibus, ſemel ſingulis etiam diebus circumuoluitur, quaſi parallelo æquinoctij circulo, intelligatur igitur æquinoctium aliquod quieſcens, ſeu orbis aliquis talis ſit, qualem Theologi ponunt, dum Sol peragrat partem illam, vna die, pars illa circumuoluta, æqualiter diſtans æquinoctij circulo, ſeu ſub parallelo ſuo, Solis virtute totius circuli æquinoctij, ſeu paralleli, vim vniuerſam recipit: quo fit, vt cum Sol æquinoctium totum circumambiat, ac eclipticam, proprio motu in vno anno, pars illa æquinoctij, (cum æquinoctium 365. parallelorum, atque ideo etiam totidem eclipticæ reuolutionum vim ſuſceperit) quæ vni reſpondet eclipticæ reuolutioni, annum vnum repræſentet, at cum partibus æquinoctij, quæ æquales ſunt, diuerſæ in regione, & pro cæli ſitu eclipticæ reſpondeant partes, hinc fit, vt habitis partibus eclipticæ, ad ſciendum tempora, oporteat inuenire partes ex æquinoctio ſibi correſpondentes, ſiquidem ſolum æquinoctium, æqualiter per tempora omnibus oritur. Manifeſtum eſt igitur, quòd in directionibus, latitudo non eſt computanda, cum directio ſit deductio eius, quod eſt in potentia, per ſignificatorem & promiſſorem, ad actum, per Solis vim. Quia ſolus Sol, habet lucem propriam, & actum operationis in ſe continentem, nam Luna ipſa lumen illuſtre, quo operatur in hæc inferiora, à Sole mutuatur.

Ergo, quod ratione & experimento aſſequi licuit, docuimus: quicunque vero inania commenta moliti ſunt, aut quæ præuideri non poterant, vel oſtentantes ſe, aut placere cupientes Principibus, prædicere conati ſunt, artem infamem, ac totam contemptam reddiderunt, nam quæ fato & complexu illo cauſarum continentur, explicare aſtris eſt impoſſibile. Quod ſi quis dicat, cum ea quæ eueniunt, ex hac infinita cauſarum ſerie pendeant, quomodo ex aſtris prædicere illa quiſquam poterit? vt enim occidatur Aeſchylus, Aquila teſtitudineque indigemus: & quod ſub dio ille iaceat, an Mars aut Saturnus omnia hæc mouebit & coget? Verum facile eſt huic reſpondere rationi, nam & nauta tempeſtatem prædicit, & mortem medicus, nec tamen nauta partes aquarum ac ventorum vniuerſas, ac motus earum agnoſcit, nec medicus humani corporis omnes fluctus, qui ſuto aguntur, ſed vnicuique artifici ſufficit, vt generales cauſas recte nouerit, quomodo autem ſingulares illis pareant, ſolus Deus ſcit.

Hactenus

Digitized by Google

Hactenus philoſophis, & philoſophiæ ſtudioſis, reſponſum eſto, nec etiam Theologis, quos eos placatiores habeamus, nonnihil reſpondendum arbitror. Solent enim hanc artem, vt ſuperſtitioſam, magis ex conſuetudine quorundam authoritate introducta quàm certo iudicio, reiicere & damnare. Afferunt autem, præter rationes philoſophicas, iamdudum ſatis confutatas, etiam ſacrarum literarum teſtimonium, nempe illud Ieremiæ 10. A ſignis cœli nolite metuere, putantes tam paucis verbis, probari poſſe, quòd aſtra, nullam neque in efficiendo, neque in ſignificando vim obtineant, ideoque vt propheta inquit, metui non debeant. Et certe ſi propheta hoc ſenſiſſet, eius authoritati cedendum eſſet. Nunc vero longe aliud mea quidem ſententia propheta agit, quàm vt ſignificatores aſtrorum euertat. Non enim dicit, aſtra, ſeu conſtellationes cœli, ſigna non eſſe, ſed clarè vocat ea ſigna, quod certè non faceret, niſi ſigna eſſe indubitato ſciret, & vt pro ſignis haberentur, humano generi expediret. Quanquam etiam ſi id non faceret, tamen authoritas Moyſis, vt vetuſtioris & maioris prophetæ, nobis abundè ſufficeret, qui ea Geneſis 1. dicit in firmamento à ſummo Deo eſſe collocata, vt ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos. Nam ex hiſce verbis clare intelligitur, quod præter diſtinctionem dierum, annorum, & temporum, etiam aliarum rerum ſigna ſint. Quod autem dicit, ea metuenda non eſſe, eodem planè modo eſt intelligendum, quo verba Chriſti intelligimus, cum dicit. Nolite metuere eos, qui corpus occidunt, animam autem occidere non poſſunt. His enim verbis Chriſtus nequaquam dicit, nullos eſſe, qui occidere poſſint & velint. Sed hoc potius ſentit ac dicit. Quanquam multi ſint, qui vos occidere non ſolum velint ac poſſint, verumetiam frequenter ac crudeliter occidant: Vos tamen eos nullo modo metuere, ſed perſecutiones eorum forti animo excipere, & mortem quoque per patientiam vincere debetis, cum illorum crudelitas vos ab æterna fœlicitate, niſi veſtra culpa, impedire non poſſit. Ita etiam Ieremias, cum dicit: A ſignis cœli nolite metuere. Nequaquam dicit, Aſtra cœli, ſigna non eſſe, aut nihil certi ſignificare, ſed hoc potius ſentit ac dicit. Quanquam aſtra cœli, multorum euentuum vera ac certa ſigna ſint, multáque ſignificent, quæ nos noſtra induſtria vitare non poſſumus, nos tamen ea nequaquam metuere, multominus pro diis colere. Sed eorum ſignificata, ſi bona ſint, æquabili animi moderatione: Sin mala, ſumma fortitudine expectare & excipere debemus, præſertim cum nos à vera pietate, ac æterna fœlicitate abſtrahere, niſi noſtra culpa non poſſint. Hanc ſententiam ſi retinuerimus, Aſtrologia non modo ſuperſtitioſa non erit, verum etiam pietati non vulgariter inſeruiet, cum nos in proſperis ad animi moderationem, in aduerſis, ad fortitudinem informet, maximè, ſi vera pietas accedat, quæ credat, Deum horribiles aſtrorum minas pro ſua potentia facile auertere poſſe, & pro ſua bonitate, ad noſtras preces, non raro auertere ſolere.

CLAVDII PTOLEMÆI PELVSIENSIS LIBRI QVATVOR,

De Aſtrorum Iudiciis cum expoſitione Hieronymi Cardani.

PROOEMIVM EXPOSITORIS.

LIBROS *hos antiquorum more de iudiciis inſcripſit Ptolemæus Pelaſienſis Ægyptius, vnde Alexandrinus etiam dictus eſt, quòd Peluſium ab Alexandria parum diſtet. Conſtat hunc illum eſſe qui Magnam compoſitionem motus ſyderum ſcripſit, tum quia id in proœmio huius operis teſtatur, tum quia nullus alius tam ſubtilem tractationem perficere potuiſſet, tam ex ſtyli ſimilitudine, vbique enim Philoſophum præfert. Et qui hæc ſcripſit, tractauit etiam Geographica, & Muſica, & Arithmetica, nec dubium eſt de his, ſcripſit & de ſpeculis: Sed an centum illas propoſitiones forſan dubitatione dignum eſt: dicemus autem aliquid de hoc loco ſuo. Dignus igitur eſt cui ob excellentiam & iudicium graue credatur. Tractat autem de futurorum cognitione, vt ſit fructus ſcientiæ magnitudinis motuum & affectionum aſtrorum. Ex quo poſſunt futura bona augeri, & ad illa tutius nobis licet accedere, mala autem vitare, minuere, declinare, infringere, & ad omnem occaſionem paratos eſſe. Nec eſt vllus qui in hac arte ſcripſerit propior veritati & rationi. Eſt autem ars hæc Philoſophiæ pars prognoſtica & præcognoſcere docens, vnde non verè ſcientia, ſed vt ad medicinam ſe habet liber prædictionum Hippocratis aut Galeni, ita hic ad totam Philoſophiam. Vnaquæque enim ars quæ de naturalibus, tractat ea ratione, qua cauſas præſentium rerum explicat, docet & futurorum, nam futura à præſentibus non ſpecie nec genere differunt, ſed tempore, quòd illis, vt accidens adiungitur. Nec poteſt hic liber plenè intelligi niſi Magna compoſitione perlecta, ea autem indiget Geometria, & Arithmetica, vt hic ſit quartus in ordine doctrinæ inter Mathematicos, & penè vltimus inter naturales, nam etiam parua naturalia perlegiſſe oportet, qui hos libros intelligere voluerit. Diuiditur autem in quatuor libros: In primo, ponit generalia præcepta artis, & tanquam principia: In ſecundo, tractat de propriis iudiciis rerum, quæ partibus vniuerſi & ipſi vniuerſo contingant, veluti de calamitatibus regionum: In tertio, de propriis prædictionibus ſingularium hominum ex genitura ſumptis, pertinentibus ad animam, vel corpus. In quarto, de his quæ futura docent in exterioribus, & annexis vnicuique homini, veluti de filiis, opibus & itineribus. Hæc enim non inſita ſunt homini, ſed ceſſare poſſunt animo, & corpore minimè affecto. Iuuat & hic liber ad cognoſcendum præſentia & præterita eadem ratione qua futura, quæ cognitio non adeò vtilis eſt interrogantibus, vt futurorum ſcientia, ſed ipſi artifici magis glorioſa exiſtit. Nec eſt officium expoſitoris, vt Galen. inquit, vel reddere rationem dictorum ab authore, vel ſi qua non placeant reprehendere, ſed verba illius ac ſententias dilucidè explicare; nos tamen non propriam faciemus expoſitionem, ſed*

conabimur declarare cauſas dictorum à Ptolemæo, & quæ ab ipſo obſcurè dicta ſunt, clariora reddere, quæ breuiter ac circumcisè, perficere, quæ dubiè, determinare. Mirum eſt autem, quod à tam paucis, tam celebris vtiliſque liber ſit expoſitus, vt vix præter Haly Heben Rodoam Arabem alium ſcirem, qui prodierit in lucem tanto Authore dignus: Is verò ſi veram mentem Ptolemæi verborum tranſlatione explicatam habuiſſet, forſan nos hoc labore liberaſſet. Nuper vero prodierunt in lucem ſcholia quædam Porphyrij ſatis breuia, & vtilia in eundem: alia quoque anonymi, ſeu vt quidam exiſtimant Procli, ſeu commentaria optima ſanè, ſed breuia. Quare cum ex omnibus his horum librorum intellectui ſatisfactum non putarem, coactus ſum, vtilitatis publicæ cauſa, tũ Ptolemæi gloriæ ad hunc nouum laborem deſcendere. Via autem huius doctrinæ ex reſolutione compoſitiua facta eſt, vt plerique alij libri artium. Procedit autem Ptolemæus diuidendo, & deducendo ex ſimilibus cauſarum & compoſitione plurium, cauſæ verò ab effectibus cognoſcuntur, ob id coniecturalis eſt hæc ars non exquiſita ſcientia. Procedit etiam à cauſis ad effectus, hic autem proceſſus in naturalibus non adeò firmus eſt, vt Mathematicis, in quibus cauſa eadem ſunt principijs, & non per effectus, ſed per ſe nota ſunt. Artes autem quæ futura, hoc modo, cognoſcere docent, ſunt Agricultura, Nautica, Medicina, Phyſiognomia, & illius partes, Somniorum interpretatio, & Magia naturalis, ac Aſtrologia. Harum nobiliſſima aſtrologia eſt, quia de omnibus eſt, aliæ autem ſunt certi generis. Eſt etiam per cauſas ſemper atque eas nobiliſſimas, reliquarum nulla ſemper, ſed etiam per ſigna docet futura prædicere. Non eſt autem vt quidem exiſtimant ſcientia Aſtrologia, Fati ſcientia, ſed Fati pars conſtitutio aſtrorum eſt. Porrò quanto Fati ſcientia certior atque nobilior, tanto etiam obſcurior. Principalis autem ac nobiliſſima Fati pars aſtrorum eſt conſtitutio: nobiliſſima igitur Aſtrologia eſt omnium artium quæ diuinare docent. At diuinatione nihil melius atque diuinius, præſtantiſſima igitur aſtrorum hæc contemplatio eſt. Inſcripſit autem librum hunc Syro amico ſuo more antiquorum laudabili, cui etiam ignotus interpres referri inſcripta eſſe reliqua Ptolemæi opera, quod tamen non vidi, ſed vtcumque ſit exiſtimat hunc fuiſſe medicum qui has artes calleret eiſque delectaretur. Talibus enim iure meritò inſcribuntur. Hunc nos expoſituri ſupius, vbi Author rem clarè explicat paraphraſis vices imitabimur, tum ne opus in immenſum augeatur, relinquatúrque locus difficilioribus explicandis, tum vt repetitionem fugiamus. Ab illius igitur proœmio auſpicemur, diuidentes ſingula capita, prout commodius videbitur.

LIBER PRIMVS.

Proœmium Authoris.

CAPVT I.

TEXTVS I.

DVo ſunt Syre, quibus peruenitur ad Aſtronomicas prædictiones, præcipua quidem & maxima: vnũ quod primum & loco eſt, & poteſtate, quo Solis & Lunæ, & Stellarum motuum configurationes cum erga ſe, tum terram deprehendimus: Alterum quo de illarum configurationum naturali proprietate conſideramus ſubiectarum rerum mutationes.

COMMENTARIVS.

AVTHORES proœmia faciunt, vt quod non ex arte eſt, ad artem tamen eſt neceſſarium explicetur: id facit Ptolemæus hic, nam quid tractaturus ſit exponit primo, deinde ne de re inani verba facere videatur, proponit dubitationem in primo capite proœmij, nam tria proœmium hoc capita continet, in ſecundo capite cuius initium erit, in decimo textu declarat, Aſtrologiam eſſe artem, poſſeque præſciri futura, in tertio autem cuius initium eſt, quo igitur modo, declarat eſſe vtilem. Nam vt apud Gellium Phauorinus qui parum ante Ptolemæum floruit famoſus Philoſophus, more ambitioſorum artẽ Aſtrologiæ infamem reddiderat

diderat, doobus maximè argumentis qood futura ſciri non poſſent, nec ſi poſſent cognitio illa vtilitatē aliquam mortalibus eſſet allatura. His igitur Ptolemæus diligenter occurrit duobus illis poſtremis prœmij capitibus. In hoc autem oſtendit finem artis: nam vt à Galeno habetur in libro de Conſtitutione artis medicæ, ars vnaquæque à finis notitia per reſolutionem conſtituitur. Quomodo igitur Ptolemæus artem hanc conſtituet in boc libro, niſi primum finem artis declarauerit? Hic autem eſt ſcientia futurorum: Huic igitur fini, duo docet eſſe præcipua & maxima. Præcipua quidem, quia & alia ſunt neceſſaria, vtpote ſcientia rerum naturalium, dialectica, cognitio multarum rerum, ingenium acre, memoria, exercitatio, eruditio in illa lingua. Nullum tamen horum eſt præcipuum & proprium ſcientiæ futurorum per aſtra habendæ, maxima verò quoniam partes hæ duæ totam complent artem, & ſingulæ plurima continent capita & non mediocris ſunt magnitudinis. Sunt etiam ſingulæ harum partium difficillimæ & ob id maximè. Primùm igitur eſt cognitio Solis & Lunæ, & Stellarum, ſcilicet quinque erraticarum, tum aliarum fixarum circa paſſiones motuum, vt velocis, tardi, retrogradi, ſtantis, tum figuras erga ſe vt trigona, quadrata, & quod ſint in initio Arietis vel in fine Tauri, aut in latitudine auſtrali, vel in abſide eccentrici, vel epicycli. omnia enim hæc ad partes alias cœli referuntur, vel terræ ratione, vt in deliquiis ortu & occaſu ſtellarum. Solem & Lunam dixit ſeparatim, quia nomine ſtellarum non intelliguntur, & quoniam maximè hæc ſydera in cœlo conſpicua ſunt, vt etiam luminariom nomen ſola mereantur: Et etiam quia ab horum motu reliquorum cognitio motuum ac locorum pendet. Nam Solis cauſa Lunæ motum venatur Ptolemæus, inde per Lunam reliqua ſydera. Neque enim illa à Solis cognitione pendere poterant cum Sole viſo nulla ſtella ſit conſpicua. Talem igitur ſcientiam motuum aſtrorum dicit eſſe priorem loco, quia non poſſumus habere proprietates & ſignificata ſyderom, niſi vbi ea ſint, ac motus magnitudines, cæteróſque affectus cognouerimus prius. Poteſtate aotem, quia ſcientia illa demonſtratiua eſt & certa, hæc autem quæ ad iudicia pertinet naturalis eſt, & præter id etiam coniecturalis. Hæc igitur coniecturalis ex naturalibus proprietatibus tanquā cauſis docet cognoſcere mutationes, quæ in his inferioribus contingunt. Hæc enim inferiora, inquit Ariſtoteles, ſuperioribus corporibus coniuncta fuêre, vt ab illis gubernarentur.

TEXTVS II.

Atque horum prius & ſuum habet & per ſe dignum tractatu ſtudium, etiamſi adiunctione alterius ad finem prædictionum non perueniatur, deque illo peculiariter etiam quàm potuimus certis argumentis rationem inveſtigatam alio libro explicuimus.

Declarat primum membrum eorum quæ præpoſuit, ſcilicet motuum aſtrorum ſcientiam dupllcem finem babere, alterum quidem proprium & eſt contemplatio, reliquum verò vt ordinatur in cognitione futurorum, pro quo ſciendum eſt, quod vt habetur ſecundo primæ philoſophiæ, duplex quidem ſcientia, altera quidem quæ in ſolam veritatis cognitionem tendit: theoricaque verbo Græco dicitur, reliqua quæ in opus, atque hæc practica dici ſolet. Prima quidem quæ de aſtrorum motibus tractat verè Theorica ſeu contemplatiua eſt, reliqua verè quam in boc libru tractat quaſi in opus primæ cōparatione tendere videtur, cùm tamen & ipſa cōtemplatiua ſit. Primam igitur proprium finem habere demonſtrat etiamſi poſteriori non coniungatur, proprium enim priorum eſt à poſterioribus poſſe ſeiungi, poſteriorum autem non poſſe à prioribus ſeparari. Dicit igitur primam partem tractaſſe in alio libro, id eſt, Magnæ compoſitionis qui in tredecim libros diuiſus eſt, vbi exactiſſimam omnium aſtrorum, quæ viſui ſubiiciuntur doctrinam tradidit.

TEXTVS III.

De altero autem, minuſque adeò ex ſeſe perfecto, in præſentia verba facere decreuimus, conuenienti quidem philoſophiæ modo.

Dicit ſe tractaturum in præſenti libro de contemplatione aſtrorum, prout pertinet ad futurorum cognitionem, quæ minus perfecta eſt, quia minus perfectè ſcitur modo conuenienti philoſophiæ, id eſt, per cauſas & per qualitates primas, & per corpora & modum demonſtratiuum. Per cauſas quidem, quia cognitio per ſigna poſteriora ſumpta in cauſis videtur abſurda. Velut ſi qois ex natiuitate fratris velit de alio fratre decernere ſimpliciter, vt faciunt Arabes, quanqnam hunc modum neque exquiſitè Ptolemæus obſeruaoerit, nam & ex genituris filiorum fortunam parentum venari conatur, verùm ſi rectè interpretemur & noſtram ſequi voluerimus ſententiam, nihil abſurdum continget in boc, neque ſententiam Ptolemæi generalibus pbiloſophiæ præceptis repugnare cogemus, ſcilicet vt filij genitura parentum fortunam ab ipſius filij ortu non antea mutet, conſtituat atqne decernat. Corpora autem, velut Philoſophus conſiderat, vt nugas illas Arabum partium dodecathemorias infinitaſque alias exploderet. Demonſtratione autem procedit velut Philoſophus, non vt Arabes, qui aliorum authoritatibus ſimpliciter vtuntur, atque etiam ob ſcurrorum virorum, tum verò experimentis ſingularibus atque præter rationem. Similiter & vt reiiceret eos qui abſque concurſu cauſarum, aut leuibus debilibuſque argumentis effectus maximos

tribuunt, velut Firmicus in ſua illa admirabili matheſi. Per qualitates etiam, quia vt habetur à Galeno in libris de Simplicibus medicamentis ex calido & frigido, ſicco atque humido, quæ nomine primarum qualitatum intelliguntur, procedunt aſperitas, exuſtio, inciſio, taliaque multa quæ ſecundarum qualitatum nomine appellantur. Rurſus ex his procedunt qualitates aliæ, quas tertias vocant, velut generandi ſemen, vt lac, rurſus ex his, ſimilitudine ſubſtantiæ conflata, fiunt aliæ qualitates opere quidem ſenſui manifeſtæ, ſed operis ratione occultiores, quas catharticas vocant, ſeu purgantes: ab his demum etiam aliæ obſcuriores intellectu, quas vocant proprietates, ita Aſtrologus, inquit Ptolemæus, eodem modo procedit. Sit cuipiam gratia exempli Luna in tertio loco in Cancro, Saturnus verò in ſexto in Libra, tunc Saturnus immoderatam frigiditatem humidamque intemperiem in cerebro Lunæ ratione operabitur, pectus quoque anguſtum atque debile eaſdem ob qualitates efficiet, ab his igitur qualitatibus immoderata pituita generabitur, quæ ob debilem naturalem calorem a Saturni ſiccitate factam in pulmones deſcendet, ab his ſecundo loco genitis tertia procedet diſpoſitio, ſcilicet ſpirandi difficultas, a qua rurſus extenuatio ipſius corporis & tabes, propter exſiccationem in corde factam, propter prohibitam reſpirationem cum frigiditate iunctam. Namque tam pulmo, quam pituita frigida ſupponuntur. Ecce vides quonam pacto ex Saturni & Cancri immoderata frigiditate tum humida qualitate immoderata etiam Cancri & Luna, tum etiam robore Saturni in Libra, & loco qui morbos decernit, atque id etiam qualitatum primarum ratione, vt ſuo loco oſtendetur, in tabis cognitionem futuræ deuenimus, ſeu præſentis ſeu præteritæ, atque hic modus naturali contemplationi quemadmodum Ptolemæus dicit perſimilis eſt.

TEXTVS. IV.

Atque ita ne ab vllo, cui veritas curæ ſit, harum rerum comparatio fiat cum prima & immutabili ſcientia, vbi intellexerit materiæ & illius habitudinis imbecillitatem, & difficultatem coniecturæ capiendæ.

Declarat non eſſe comparationem inter hæc duo genera, quoniam inter propinqua ſolum eſt comparatio, ſed ſcientia iudiciorum aſtrorum quadruplici ordine inferior eſt, quoad certam notitiam atque ſecuram ſcientiam, quæ traditur in libro de motibus ipſorum, quem Arabes Almageſtum vocant. Duos tamen Ptolemæus tantum ordines declarat, ſcilicet modi cognoſcendi & mutationis materiæ. Namque Mathematica nobilior eſt ſcientia naturali quoniam certior hocque Philoſophus fatetur. Secundus ordo eſt, quia in philoſophia naturali etiam ſcientia de cœlo certior eſt ſcientia iſtorum inferiorum, quia cœlum eſt perpetuum & ſempiternum, ſed iſta inferiora ſunt corruptioni obnoxia. Tertia, ſcientia de aſtris eſt ex ſuppoſitis exquiſitis, habitis per inſtrumenta & obſeruationes, ſed ſcientiæ de iudicijs, cum non habeat ſigna exquiſita, nec cognita ad vnguem, ideò minus certa redditur. Accedit quarta differentia, quia ſcientia de aſtris eſt ſimpliciter de illis, ſed ſcientia iudiciorum eſt comparatiua, & ideò coniecturalis, quare in certitudine non eſt hæc illi comparanda. Non ſolùm autem liber de motibus aſtrorum duos illos habet fines à Ptolemæo deſcriptos, ſcilicet veritatis ſcientiæ cauſa & futura dignoſcendi, ſed etiam multos alios vſus, primùm quidem in legum obſeruatione. Iudæi enim Paſcha celebrant à nouilunio, quod primum æquinoctium ſequitur: Chriſtiani & ipſi Paſchatis rationem ita obſeruant, vt coniunctio luminarium in diem paſſionis, qui tertius eſt ante Paſcha incidere non poſſit. Gentes etiam omnes dies in hebdomadas iuxta ſeptem planetarum numerum diſtribuerunt: ſimiliter & ratio horarum à Solis motus diuiſione ſumpta eſt. Medici quoque ne ſub Æquinoctiis aut Solſticiis medicamenta propinent, præceptum ab Hippocrate habuerunt. Iidem criticos dies iuxta Lunæ motus rationem ſtatuere. Agricolæ in ſecandis arboribus Lunam obſeruant, & diligentiores etiam dum ſerunt ſemina, aut arbores inſerunt. Nautæ ex aſpectu ſyderum, motus ventorum & qualitates temporum diiudicant. Reſpublicæ multæ certas habent conſtitutiones à ſyderum ratione ſumptas, velut Lacedæmonij, qui iuxta Lunæ obſeruationem egredi in expeditionem non audebant. Hæc omnia cum ſcientia aſtrorum contemplatiua etiam præter veritatis cognitionem præbeat, iure meritò dubitari poteſt quænam harum ſit nobilior? Et certè videtur ſcientia motus aſtrorum præferenda duabus rationibus, tum quia certior, tum quia ſine illa hæc haberi non poteſt: poteſt etiam ſubiici tertia cauſa, quòd tot aliis ſeruiat commodis, de quibus nuper dictum eſt. Sed ſi citra affectum rem diiudicare velimus, erit hæc diſciplina iudiciorum omni ſcientia motus aſtrorum longè vtilior. Quod enim hæc ſine illa haberi non poſſit argumentum potius eſt nobilitatis huius quam illius. Nam videmus in artibus vltimam, præcedentibus ſemper eſſe nobiliorem. Etenim quis dubitet artem fabricandi naues nobiliorem non eſſe arte ſecandi ligna? & nauticam ipſam non eſſe nobiliorem ea fabrili parte quæ naues fabricare docet? & rurſus militarem nautica, atque ita in aliis? Sed nec quod certa ſit nobilitatis, aut vtilitatis argumentum eſt firmum, cum pleraque nobiliora, teſte Ariſtotele, magis ſint nobis ignota. Vtilitatis etiam ſcopus à fine ſumitur, non à cognitionis qualitate aut modo. Itaque conſtat ſcientiam iudiciorum ea parte Aſtronomiæ, quæ de motibus tractat eſſe vtiliorem longè atque nobiliorem.

TEXTVS

TEXTVS V.

Néve quis à contemplatione eorum, quæ percipi poſſint reſiliat, cùm videat tam in multa in vniuerſum planè ab hoc circumfuſo cœlo affluentes nobis cauſas declarare.

Cùm docuiſſet hanc ſcientiam eſſe dubiam ſi ad ſcientiam motus aſtrorum comparetur, oſtendit partem eam quam aſſequi, licet non eſſe contemnendam, vt verò hoc doceat, declarat eam partem eſſe, teſtimonio hoc quod multa declarant cœlum ipſum in hoc vniuerſum, id eſt, mundum inferiorem agere, quaſi dicat eadem eſt ratio totius atque partis, ſed de parte conſtat, vtpote de Sole tanquam principaliſſimo, de Luna etiam in æſtu aquarum, igitur & de aliis.

TEXTVS VI.

Solet autem fieri, vt quidquid pauci aſſequi poſſunt, id in multorum reprehenſionem incurrat.

Sententia huius loci eſt, quod omnis diſciplina difficilis adeò vt pauci eam aſſequi poſſunt, cauſa eſt vt multi illam reprehendant, quoniam cum pauci veritatem aſſequantur, plerique ob difficultatem decipiantur, ſcientia illa inanis exiſtimatur. Contingit enim in pluribus hominibus quod in vno homine, nam ſi vnum hominem videris qui quampiam artem profiteatur, in pluribus verò aberret quam diuinare poſſit, quis illius ſcientiam non inanem eſſe dicat: Nam in multis prædictionibus quæ ſine arte fiunt & omnino fortuito aliquando diuinare licet, imò contingit, & neceſſarium eſt. Ergo ſi in pluribus hominibus pauci diuinare ſoleant, multi errent cum quiſque artem tenere ſe dicat, artem illam inanem vulgus exiſtimabit.

TEXTVS VII.

Harum verò duarum ſcientiarum, quam loco & poteſtate priorem diximus, ſi qui calumniari velint, merito cæci prorſus habeantur.

Clara eſt ſententia huius loci quoniam Mathematicæ demonſtrationes reprehendi non poſſunt, neque enim in his, teſte Ariſtotele, decipi hominem contingit, aut aberrare propterea qui eam ſcientiam reprehendere auſus fuerit, vitio aliquo animi, velut odio diſciplinæ aut liuore profitentium, aut petulantia obcæcatus eſt. Verùm dicet quiſpiam non ne ab Auerroë eccentrici & epicycli reprehenduntur: qui tamen ad genus demonſtrationum proculdubio pertinet? hos autem Ptolemæus in ſua Magna compoſitione ſupponit. Sed non eſt ita, nàmque Ptolemæus neutrum horum eſſe ſupponit, ſed dicit ſi ita eſſet, ratio motuum aſtrorum, & experimenta ſeruari poſſent. Concluſiones igitur quæ demonſtrantur in ſcientia à Ptolemæo ſunt admodum certæ, quamuis media ſint ficta, neque hoc inconuenit, nam cum Archimedes ſphæræ magnitudinem, tum illius ſuperficiei per conos demonſtrat, quæ intus clauduntur, quique ſphæræ ſpatium complent, fictis vtitur medijs: non enim ſphæra conis conſtat, neque ſi coni inſeriberentur illam complere poſſent, niſi prorſus eſſent infiniti, infinitum autem eſſe non poteſt.

TEXTVS VIII.

Sed altera præbet ſanè non leuem occaſionem inſectatoribus. Nam alij difficultate cognitionis adducti ſcientiam eſſe negant, alij quia non facilè quæ impendere ſciant, poſſint euitari, inutilem etiam finem cognitionis criminantur.

Nunc declarat partem ſcientiæ quæ ad iudicia ſpectat, propter difficultatem occaſionem præbere maledicendi de arte duobus modis, altero quidem quod vera non ſit, reliquo quod & ſi vera ſit, inutilis tamen cenſeri debeat. Ex quo patet difficiliorem eſſe hanc ſcientiam, ſcientia motus aſtrorum. Tum verò relicta expoſitione duarum illarum obiectionum, tranſit ad contradicendum, verùm nos decet prius exponere rationem Phauorini ſuperius tactam, qua non veritatem artis oppugnabat, nam de hac quidam quibus forſitan temporis abundantia erat non vnum ſed multos, atque etiam prægrandes ſcripſere libros, adeò quibuſdam iudicium peruerſum eſt atque corruptum, vt propter ambitionem aut ſtultitiam velint tantum temporis multumque laboris in oppugnanda veritate conſumere, ſed eam qua inutilem docet eſſe artem etiam ſi vera ſit. Eratque ratio ſanè perſuaſiua, dicebat enim: Si quæ futura ſunt mala, auerti nequeunt, & nos diuturno metu torquent atque diſcruciant. Sin bona, omnino etiam non præſcientibus ventura erunt, atque maiore cum voluptate. Nam eam dulcedinem quam repentina felicitas affert, cognitio antequam veniat, & expectatio aufert. Itaque ſi futura neceſſariò ventura ſunt, præſcita aut minorem voluptatem afferunt aut maiorem triſtitiam. Cui rationi Ptolemæus reſpondet vno verbo, quod futura poſſunt immutari. At Phauorinus dicet, quod talia futura non erunt, ſi mutari queant. Verùm Ptolemæus reſpondebit, quod futura non ſunt per ſe futura, ſed in comparatione, velut ſi præſciam calorem magnum & ſitim occiſuram, oues meas in edito monte paſcentes excauato ſpecu & fonte non morientur. Ergo Aſtrologia non eſt de rebus futuris, ſed comparationem cauſarum ad ſuos effectus ſolum, his autem contingit vt futuri ſint.

TEXTVS IX.

Proinde antequam ad explicationem ſingillarim accedamus, placuit exponere rationem vtriuſque, quatenus & poſſit hoc modo, & vtile ſit prænoſci futura. Poſſe autem priore loco diſputabimus.

Docebit hic Ptolemæus prius explodendos illos duos errores, quibus ars inutilis eſſe videretur ſeu nulla eſſet, ſeu etiam quod eſſet nihil prodeſſet. Cùm enim hæc vt declaratum eſt cognitio ad artem non ad ſcientiam referatur ſub lato fine quo ars conſiſtit, ars nulla eſſet. Sed dices ex primo Phyſicorum non pertinere ad artificem diſputare contra negantes ſua principia. Verùm non ad artificem, ſed ad primum Philoſophum naturalem ſcientiis: at verò in artibus, vt Galenus facit, experimento pugnandum. Itaque primum dicit diſputabimus, contra eos, qui negant aliquam eſſe cognitionem, deinde contra illos qui dato quod ſit affirmant eſſe inutilem. Ex quo patet aliquos eſſe mentis habitus qui ex nullo quinque generum in quæ habitus diuiduntur erunt, velut gratia exempli qui figuras Geomantiæ norunt fabricare, & qui cicere collimabat merito ab Alexandro Magno contemptus, inquit enim Galenus, artificialium præceptorum commune eſt, vt ſint vtilia.

CAPVT II.

TEXTVS X.

PRincipio euidentiſſimũ eſt, & non indiget verboſa probatione, pertranſire, & diffundi vim quandam ab æthera & ſempiterna natura, in vniuerſa terræ circumpoſita & ſemper mutationi obnoxia, quæque ſub Luna ſunt prima elementa, ignis & aëris, quæ quidem ipſa includantur & agitentur æthereis motibus, includant autem, & coagitent inferiora omnia, terram & aquam, & quidquid in illis naſcitur animantum aut germinum. Nam & Sol ipſe vnà cum cœlo circumdante omnia terreſtria perpetuò quaſi ordinat, non modò per mutationes ſtatorum in anno temporum, quibus animantibus vita, germinibus fructus quibúſque ſuis tribuitur, & laticum fluctus & corporis affectiones procurantur, verum & quotidiano circuitu, cum calefaciens & humectans, tum areſaciens & refrigerans conſtanti ordine, & modo pro figurationibus conuenientibus ac puncto verticali noſtro. Luna verò vt proxima terris, manifeſtè in terrena influit, cum illa enim conſentiunt & commutantur pleraque omnia & animata & inanimata. Ipſi fluuij nunc augeſcunt, nunc decreſcunt, ſecundùm Lunarem ſplendorem. Ipsáque maria impetu diuerſo, pro eo ac illa oritur aut occidit, feruntur. Denique germina ac animantes, aut omnino, aut aliqua ex parte vnà cum Luna incrementa & detrimenta ſentiunt. Iam ſtellarum decurſus plurimum ſignificant in aëre, vel æſtus, vel ventorum, vel hyemis, quibus conuenienter & terrena afficiuntur. Ipſarum inter ſe configurationes, cúmque congreſſæ effectiones ſuas commiſcent, plurimarum & variarum mutationum cauſæ ſunt. Nam quamuis Solis vires in ordine generalis conſtitutionis antecellant, ipſæ tamen in reliquis, aut adiiciunt aliquid illi, aut demunt. De Luna quidem res eſt & manifeſtior, & crebrior per interlunia & plenilunia, atque item medio tempore, de reliquis autem & incertior & interuallis rarior: vt dum illæ apparent aut occuluntur, aut aliqua in declinatione ſunt. Quæ ſi quis conſiderauerit, facilè intelliget non modò conſtitutiones rerum affici ab illarum motibus neceſſe eſſe, ſed etiam ſeminum & initia, & perfectiones fingi & informari, pro habitudine cœli conſequens iudicabit. Quapropter qui inter agricolas & paſtores præ cæteris ſunt diligentes, de flatibus eorum temporum quo ſementem fecerunt, aut pecus ad coïtum admiſere, coniecturam facere ſolent de euentu. Et vt breuiter dicam, quidquid in vniuerſum accidit, hoc non contemplatione naturæ, ſed ſola obſeruatione de euidentibus Solis & Lunæ configurationibus, & reliquarum ſtellarum ſignificationibus præuideri à pleriſque cernere eſt.

Diuiditur hoc caput in quatuor partes principales. In prima docet eſſe influxus & regimen aſtrorum in hæc inferiora. In ſecunda docet hunc influxum & hoc regimen ſciri poſſe, ibi: Atque horum nonnulla. In tertia declarat cauſas quare errores multi contingant in hac diſciplina, ibi: Quod autem non. In quarta recolligit & docet quæ neceſſaria ſunt, ne quis aberret, ibi: Ex his igitur. Liquet autem quod neque plures partes erant neceſſariæ, neque pauciores, nam cum decretum eſſet declarare, quod ars hæc

ſciri poſſet, & non poſſet hoc declarari niſi prius demonſtraret rem, quæ ſciri debet, eſſe: Hæc autem eſt influxus ſeu regimen ſtellarum, neceſſarium fuit docere primo hoc regimen hunc influxum eſſe. Deinde in ſecunda parte docere, quod hic influxus & hoc regimen ſciri poteſt. Et quia obiiciebatur quod multi aberrant in hac arte prædicerdo, tertio loco reſpondendum erat huic obiectioni docendo quibus cauſis fiat, vt Aſtrologi aberrent in iudiciis. Quarto eum inſtruendus eſſet Aſtrologus ne aberret: id verò non promptè fieri poterat, nec facilè aut perfectè, niſi cognitis cauſis propter quas homo aberrat. Nemo enim morbum ex arte ſanat, niſi prius eum cognouerit: ideò pars hæc illam proximè ſequitur, atque hæc de vniuerſali diuiſione. Cæterùm de ſingulari cuiuſque partis ratione mentionē facere propter prolixitatem haud expedit; tum maximè quia Auerroës dicebat, exquiſitum hunc diuidendi morem in explicandis authoribus, quem quidam claritatis cauſa nomine quidem Latini, ſed oratione potius barbari obſeruant, ſignum eſſe debilitatis virtutis eius, qua homo intelligit atque cognoſcit.

Pro declaratione igitur textus, ſciendum eſt quod author intendit probare duo, primum quod hæc inferiora ab aſtris gubernantur, ſecundum quod diſpoſitio aſtrorum, quæ ex principio aliquid generat aut facit, ſufficit ad conſeruandum atque gubernandum illud quod genitum eſt aut factum, vſque quo ad finem peruenerit. Hoc autem erat neceſſarium ipſi Ptolemæo demonſtrare, quia cum propoſitum eſſet docere hanc artem ſciri poſſe, oportebat dicere etiam aſtra horum inferiorum ſic eſſe cauſam, vt cauſa illa ſciri poſſet. cauſa autem illa ſciri non poterat, niſi ad principij rationem deduceretur, quo cognito effectum ipſum intelligeremus. Veluti quiſpiam naſcitur victurus quinquaginta annis, ſi aſtra ſolum ita agerent, velut ignis coquendo lateres qui non niſi tamdiu coquit quàm diu præſens eſt, amoto enim igne lateris coctio ceſſat, neceſſe eſſet Aſtrologo, vt totum hoc ſpatium annorum quinquaginta per ſingula momenta conſideraret, vt ſcire poſſet quid illi vnoquoque tempore boni aut mali venturum eſſet. Vt igitur hoc facere non cogatur, neceſſarium fuit aliquod principium ſtatuere, ex quo ſi non omnia ventura, ſaltem eorum maxima pars penderet, vt eo cognito illa cognoſcerentur. Atque illud idem in medicina manifeſtū eſt, nam huius artis exemplo Ptolemæus etiam maximè vtitur, nam medicus ſuppoſita temperie, quam ab initio geniture eſt conſequutus aliquis, de illius ſtatu toto tempore vitæ ſuæ conſtituit, vnde ſanum ſemper & ægrum aut neutrum, vel etiam vt multum appellatur. Vt igitur res ipſa melius intelligatur, ſcire oportet quod eiſdem modis aliquid eſſe demonſtratur, & de illo ars conſtituitur. Conſtituitur autem ars artifexque inſtruitur vt Gal. docet 9. Artis curatiuæ duobus modis; ratione & experimento: ita ergo Ptolemæus docet aſtra in hæc inferiora agere experimento atque ratione. Experimento quidem, dum ſingula proſequitur aſtra declarando actiones que eorum. Ratione autem hac: Sol agit in iſta inferiora; ſimiliter & Luna, hoc aſſumptum experimento declarat, non quidem vt in aliis quod doceat, ſed ab omnibus conceſſo, reliqua verò aſtra eiuſdem ſunt naturæ atque ſubſtantiæ cum Sole & Luna, igitur & reliqua aſtra in hæc inferiora agunt atque illa gubernant. Aſſomptam hanc propoſitionem ſecundam, facile eſt declarare, cum Ariſtoteles doceat in primo cœli quinque eſſe corpora tantum ſimplicia, è quibus vnum eſt cœlum, vt omnes cœli pro vno corpore habeantur. Atque hæc forſitan eſt cauſa, cur apud Latinos cœlum heteroclytum ſit. Nam cum vnum tantum eſſet neutro genere in ſingulari ſolum dicitur. Cùm verò quibuſdam placeret plurali numero proferre maſculino numerum illum ſignificarunt. Vnde non quemadmodum templum, & templa dicimus, ſic cœlum & cœla in plurali numero. Sed cœlum atque cœli. Igitur vt ad tem. reuertar, ſciendum eſt quod & Ariſtoteles 2. de Generatione & Corruptione vtramque partem quam Ptolemæus hic declarat dilucidè comprobauit, dicens: Ex planetarum acceſſu atque receſſu in circulo obliquo fieri generationes atque corruptiones in iſtis inferioribus. Vnicuique etiam genito certum tempus circuitu deberi ab aſtris conceſſum quo vita peragatur, diuerſúmque illud eſſe demonſtrat in quarto de generatione animalium pro cuiuſque ſyderis natura, atque propriæ reuolutionis menſura temporis. Itaque conſtat ab initio cuiuſque geniti conſtitui quoddam principium, quo cognito, totius vita illius peragratio decernatur atque cognoſcatur. Verùm quia hæc pars tam promptè à Ptolemæo ratione demonſtrari non poterat, locum à communi conſenſu hominum in ea demonſtranda ſumpſit. Qui locus in artibus certè atque ſcientiis valde Infirmus eſt atque debilis: Verum quia aduerſus abſurda dicentes nititur, licet eiſdem armis repugnare, quibus oppugnatur. Atque hæc de generali expoſitione dicta ſint, nunc textum ipſum quaſi per paraphraſim declaremus.

Primum igitur manifeſtum eſſe ſupponit terram & aquam à circumfuſa vndique cœleſti ſempiterna natura vim quandam recipere per ignis & aëris (ſequitur enim opinionem antiquorum in hoc Ariſtotelique attributam) medium: qua cuncta quæ in terra & aqua ſeu aratores ſint, ſeu animalia gubernantur ac agitantur: quod vero iſtud ſit euidens declarat, qui a manifeſtum eſt Solem non ſolum cum cœlo hæc efficere per motum illum quo in ſignifero delatus quatuor tempora conſtituit, in quibus manifeſtè omnia mutantur. Nam veræ plantæ quidem germinant, animalia verò coëunt pleraque, vt aues aſinique æſtare verò fructificant plantæ, pulli animalium adoleſcunt, aquæ ſilent: autumno cuncta ſeneſcunt & areſcunt: hyeme contrahuntur & ſilent; contrà aquæ turgent & intumeſcunt, ſed etiam motu diurno eadem fermè operatur. Nam vt Galenus in 6. Epidemiorum dicebat, partes diei naturalis partibus ipſius anni correſpondent.

Matutina quidem veri, in qua homo lætius exurgit ſanguiſque mouetur, lætáque omnia ſunt, poſt meridiem verò calor ingens biliſque feruet, prima verò noctis parte melancholia dominatur, homo areſcit & contriſtatur, poſt mediam verò noctem pituita & ſomnus dulcis & iucunda quies mortalibus ſegniſque torpor accedit. Nam quod homines prima noctis parte profundius dormiant, non id contingit ob temporis naturam, ſed ob cibos adſumptos. Illud idem in floribus contemplari licet, qui quidem matutino aperiuntur optiméque olent à meridie exareſcunt odorque euaneſcit, ſub primam noctem quaſi ſeneſcentes omninoque abſque odore contrahuntur, à media nocte conſtringuntur & humectantur roremque excipiunt loco imbrium hyemis. Illud idem in Luna manifeſtum eſſe docet, quæ cum ſit propinquiſſima terris, manifeſtè quidem animata omnia vt plantas ac belluas, ac piſces, & inanimata etiam vt maria & flumina agit ac mutat: Quædam quidem manifeſtius vt Oceanum magis quam mare Mediterraneum: & ſinus quoſdam vt Adriaticum, in quo Venetiæ, magis quàm reliquam partem maris, & mare magis quàm flumina, & fluminum quædam magis, vt Nilum quam reliqua. Tum verò Cancri magis quàm Piſces reliqui, piſceſque ipſi magis quam belluæ, & inter belluas mures & feles, imò manifeſtè afficiuntur. Recitat commentator (nam hoc nomine intelligo eum cuius nomen non aſcriptum eſt. In Ægypto fuiſſe Taurum ſacrum, cuius genitalia pro luminis Lunæ ratione augerentur ac minuerentur. Minus autem aues quàm piſces quod ſicciores omnibus ſint animalibus, ideóque etiam minus quàm belluæ, tamen & ipſæ quoquomodo à Luna afficiuntur. Similiter & plantæ atque inter ipſas maximè lunaria appellata, ob id quod Lunæ motibus afficiatur variiſque formis eius varias & ipſa induat figuras. Commentator affirmat ſuo tempore fuiſſe lapides, qui rationem incrementi Lunæ ac diminutionis ſequerentur. Intellexi lapidem fuiſſe, qui in manus Pontificis Leonis decimi peruenit, qui pro varietate luminis Lunæ ex cœruleo in candidum tranſiret. Lapides quoque in chelis cancrorum inuenti mutationem luminis Lunæ ſentire videntur. Alium intellexi fuiſſe lapidem ſeu gemmam, namque gemma nobilior erat in manibus Pontificis, ni fallor, Clementis ſeptimi poſtquam eius mortem ſubreptum ac Mediolanum tranſlatum, illóque qui eum attulerat in arce capto non potuiſſe tamen haberi. Is lapis maculam habebat, quæ iuxta Solis motum ſingulo die oriens atque occidens circumageretur. Sed & ligna cædua quæ inter inanimata meritò cenſentur, mutationem magnam à motu Lunæ ſentiunt. Et quamuis de hac mutatione contrariæ ſint opiniones, mutari tamen ea conſtat: Sed & capilli refecti poſt plenilunium ſerius creſcunt, vt qui à nouilunio celerius. Quod verò dixerit figuras conuenientes & verticis punctum cauſam eſſe vt Sol vario modo nos afficeret Idem in Luna quoque obſeruandum eſt, quamuis non tamen euidenti mutatione neque inſigni. At enim cum Sol in medio cœlo verticéque noſtro fuerit, egregiam mutationem in aëre & animantibus parit. Sunt etiam herbæ quædam quæ iuxta Solis motum circumaguntur, velut Lupinus & Heliotropium. Similiter & ægri plerunque à meridie deterius ſe habent & vſque ad mediam noctem, obſeruatumque eſt plures eorum qui grauiter ægrotant eo tempore mori, quam à media nocte ad meridiem vſque quod in ea medietate diei naturalis, quæ à meridie eſt vſque ad mediam noctem Sol perpetuo deſcendat, vt in reliqua aſcendit. Quod etiam in Lunæ motu euidentius quandoque eſt. Sed & præſegmina vnguium & medicamentorum opera mirum in modum pro Lunæ qualitatibus immutantur. Adeóque euidenter, vt qui Aſtrologiam negant iudiciáque tollunt, hos tamen Lunæ effectus confiteantur. Quod verò dixerit conuenientes configurationes, intellexit primum Solis aſcenſum ſuper terram, deſcenſumque in locum nonum atque vndecimum, qui vt inferius declarabit, quod aſcendens ipſum reſpiciant, robore pollent, vt contra octauus atque duodecimus locus infirmiſſimi ſunt, atque debiles, quod nulla radiorum ratione aſcendenti iungantur. Demum his declaratis quæ ad Solem & Lunam pertinent, quæque manifeſta iam ſunt, ad genus de quo eſt dubitatio tranſit, ſcilicet verum reliquæ ſtellæ aliquid agant in hæc inferiora, vtiturque ratione & experimento. Experimento quidem ſumpto, prout decet eum qui artificioſè docet, à manifeſtiſſimis: Nam ortus ſyderum atque occaſus adeò euidentes temporum mutationes faciunt, vt ab omnibus qui naturales res ſcripſerunt temporum obſeruationes iuxta ea deſcriptæ ſint. Et clariſſimi medicorum, inter quos Galenus, tum etiam Hippocrates, tempora anni magis ab his quàm à Solis locis diſtinxerint. Et vt aliquid pro exemplo adducam: nonne Canicula exoriens mundum immenſo æſtu afficit, maria turbat, plantas areſcere facit, canes in rabiem agit, ſiccatque cuncta, vt contra Arcturus exoriens pluuias & imbres facit? Quod etiam in configurationibus maximè autem coniunctionibus magnorum ſyderum, & in his præcipue qui contrariis ſunt domibus (hæ autem ſunt quatuor, Solis & Lunæ cum Saturno, Mercurij cum Ioue, Veneris cum Marte) facilè quilibet perſpicere poteſt. Nam modò venti, modò frigus immenſum fit. Ratione verò ſic agitur: Quoniam planetæ cum iunguntur Soli, illius augent vim aut minuunt, omne enim corpus corpori iunctum, aut illud impedit aut confirmat, quo fit, vt cum ex eodem genere ſint, vt etiam illius potentiam varient; augeant minuantque. Atque id verum eſt de corporibus quæ cum lumine coniuncta ſunt. Nam ſi quis ingenti faci exiguam candelam approximauerit, videbit & lumen & opus variari, nam & prius lumen confunderet aliqua ex parte, & diuerſa erit ratio caloris, maiorque ex parte vbi lumen ipſum affuerit. Atque hæc ita fiunt, cùm ta-

men

men candela ipſa neque colligat, neque reflectat lumen ipſius facis. Rurſus verò loco candelæ ſpeculum applicetur quanquam exiguum, videbis quantam varietatem & in lumine, & in calore, & in vmbris pariat. Modo verò ſydera cum Sole vicem & ſpeculi. & candelæ referunt, nec parua adeò ſunt, imò quædam parum diametri comparatione à Solis magnitudine differunt, veluti Iupiter & Saturnus & Canicula, quam etiam Sole longè maiorem eſſe haud dubium eſt, manifeſtum facit quantam mutationem in influxibus Solis atque operibus facturа ſint. Videtur enim actio Solis maxima eſſe atque præcipua, non tamen ſola atque inuariabilis. Quòd autem ita ſit per Lunæ cum Sole congreſſus hoc demonſtrat. Nam proculdubio iam de Luna concluſum eſt quod multa operetur & agat quaſi per ſe: ergo etiam cum Sole agere & operari manifeſtum eſt, per ea quæ nuper adduximus exempla. Sed & commentator pro exemplo addit quod tria faciunt ad temperiem hyemis, Mars in Cancro & Leone, Saturnus in Aquario, & Iupiter cum Sole. Eadem æſtatem æſtuoſam & longiſſimam reddunt. Ratione quidem clara conſpicuaque. Nam Saturnus cum plurimum abeſt, frigus augere non poteſt. Mars quidam paruus Sol eſt, Iupiter cum Sole calorem illius maximè auget & fouet. Contrariis rationibus hyems ſæua & æſtas temperata fiet, vt ſi Sol & Mars, & Iupiter abſint in Aquario, Saturnus verò in Cancro vel Leone. Illud igitur idem eadem ratione & in aliis ſyderibus manifeſtum erit: verùm, inquit, cum reliqua ſydera omnia tardius motu proprio longè quàm Luna moueantur, idcirco tribus de cauſis, quarum tamen tantum duas explicat, ſyderum aliorum opera obſcuriora ſunt quàm Lunæ. Prima quod propter tarditatem, non adeò frequenter licet obſeruare actiones eorum. Secundo quod tempus exquiſitum non adeò licet habere declinationis, aut coniunctionis vel occultationis, aut cum primùm apparere incipit propter motus tarditatem, vnde incerta ſit obſeruationis ratiò. Tertia quia eadem tarditate fit, vt opus ipſum ſenſim fiat: quod autem ſenſim fit occultius eſt, quam quod ſtatim etiamſi longè ſit maius, veluti de motu Solis in cœlo & lapidis proiecti in aëre, ſi alter ad alterum comparetur, liquet. Quæ ſi quis conſideret non modo in temporum conſtitutionibus, ſed etiam in ſeminibus ſerendis propagandiſque plantis, cæteriſque aliis vtpote pecoribus & iumentis procreandis ſydera eſſe cauſas, atque obſeruanda eſſe exiſtimabit. Teſtimonium verò ſumit à paſtoribus & agricolis, qui ex ventorum varietate prouentum ſegetum & propagationem animaliũ certa ratione coniectantur. At verò ventos cum ad generalem pertineant conſtitutionem ex ſyderum configurationibus pendere docuit. Igitur à primò ad vltimum propagationes animalium & prouentus ſegetum, taliaque omnia eiuſcemodi à ſyderibus pendent. Et vt breuiter dicam quidquid in vniuerſo fit, ſeu ad temporum mutationes pertineat, ſeu ad generationem interitumque plantarum aut animalium, id totum ad ſyderum motus & naturas atque configurationes referri debet, atque ex his præcognoſci. Quandoquidem eos qui talia prædicunt non ex natura rerum, neque ex parte cognitionis quàm à philoſophia ſumpſerint, ſed ex ſyderum obſeruatione prædicere videmus.

Vide lib. 2. Com. 36.

TEXTVS XI.

Atque horum nonnulla excellentiore quadam vi & ſimpliciore ordine procedentia intelligunt, non modo penitus indocti homines, ſed & bruta animalia quædam, ſicuti ſunt temporum & flatuum annua diſcrimina, quorum ſemper eſt Sol author. Quæ verò maioris negotij ſunt, ea tamen non fugiunt quoſdam neceſſitate rerum ſuarum adactos ad obſeruationes. Vt nauitæ, ſciunt illi quidem ſignificationes certas hyemis & ventorum, quas dant & Lunæ & fixarum ſtellarum cum Sole configurationes: verùm quia neque tempora neque loca, quippe imperiti Aſtronomicæ ſcientiæ, notata, neque curſus ſtellarum errantium collectos habent, ideò non raro contigit illos errare. Quid autem obſtabit quo minus qui exquiſiuerit ſtellarum omnium atque Solis & Lunæ motus, vt iam nullum configurationum neque tempus, neque locum ignoret, ſi etiam ordine & conſequentia expoſitionis harum rerum percepto diſtinctas naturas omnium quæ diximus perſpexerit, non iam dico quæ in rebus ſubiectis appareãt, ſed quarum effectiones poteſtate cõſtent, vt quod Sol calſacit, Luna humectet, deque reliquis ſimiliter, ſique is ſit, cui ingenium hac in parte ſuppetat, quid inquam, obſtabit, quominus naturaliter & certo ex omni commiſtione, proprietatem habitudinũ diſcernere poſſit, ita vt de quocunque tempore propoſito explicet iuxta rationem eorum, quæ tum in cœleſti contemplatione obſeruauit, circumfuſi cœli proprium modum & ſtatum, veluti futurum aut calidiorem, aut humidiorem? Similiter vt hominum propriæ ſingulorum conſtitutionis generalem cognitionẽ habeat, collectam à ſtatu circundantis cœli, veluti corpus alicuius tale eſſe, talem autem animum, quæ etiam conſequeretur caſuum ſingularium præuiſio, nempe quod talis cœli ſta-

tus

tus, tali conſtitutioni aptus ſit & conducat ad proſperitatem, talis verò contrarius & in aduerſa impellat. Hæc igitur fieri poſſe vt percipiantur, ex his atque ſimilibus facilè patet.

Exequitur propoſitam rem declarare atque principalem, ſcilicet futurarum rerum per aſtra certam eſſe ſcientiam, atque illam hoc modo ad ſyllogiſmum reducemus orationem. Quæcunque ex ſimplicibus conſtant quæ facilè cognoſci poſſint, ab ea excellentiore ingenio & diligentiorę cura cognoſci poſſunt, verum aſtronomica talia ſunt, igitur aſtronomicorum iudiciorum ſcientia habetur. Maiorem propoſitionem declarat, quia quædam ſunt adeò euidentia,& ſimpliciore ordine procedunt,& ab efficacibus cauſis eueniunt, vt non ſolum homines parui ingenij, verùm bruta animalia quadam vi naturæ, occultaque præcognoſcant, veluti tempora anni, quis enim ignorat menſe Decembri futuram Hyemem, Martij Ver, Iunij Æſtatem. Vnde & piſcium genera quædam apparant ſe gregatim ad peregrationes antequam tempora aduenerint. Et ſimiliter aues nidos præparant. Similiter & Fauonij poſt initium Februarij ſpirare incipiunt, vt Eteſiæ ſub æſtate, quos ventos vt & alios certis fermè temporibus adeò tuto expectare licet, vt reditum planetarum ad loca conſtituta, omnia autem hæc ob id facilè dignoſcuntur, quoniam à Solis motu pendent. Porrò cum Solis motus ſit inter omnium ſyderum ſimpliciſſimus, & Sol ipſe aſtrorum potentiſſimus, vt non facilè impediri poſſit quod decernit, & certo & facile, & conſtitutis temporibus præſcire quæ expectantur contingit. Quæ verò motus magis varios habent, & non adeò robuſta ſunt, ſunt tamen ſimplicia, ab his qui non omnino rudes ſunt, ſed aliquam artem tenent, præſciri poſſunt, velut ea quæ à Lunæ & ſtellarum fixarum cum Sole configurationibus pendent, qualia ſunt procellarum & ventorum fortuiti quidam euentus nautæ cognoſcunt. Et ſi motuum aſtrorum paulò diligentiorem notitiam haberent, exquiſite talia prædicere poſſent. Quid igitur obſtat quod ſi quis naturam horum ſyderum perſpectam habuerit, & numerum motuum perfectè teneat, ſit quoque præſtantis ingenij vir, & norit ordinem & conſequentia rectè concludere, quin per has notas qualitates calidi, frigidi, humidi & ſicci, quocunque tempore propoſito ac loco qualitates ſtatus aëris cognoſcere non poſſit? Inde vt ex qualitate circundantis non aëris etiam qualitatem corporis primo quidem generaliter omnium hominum ſimul, deinde ſingulorum dum naſcuntur, vltimo verò præſentis ſtatus, agnoſcat. Vtpote ſi Soli Mars iungatur in Leone arida quidem primo atque feruens erit conſtitutio temporis illius, tum verò omnium hominum generaliter: & qui eo naſcentur tempore calidi erunt, atque ſicci immoderatè, præſertim cordis, atque ob id animi iracundi, crudelis, ambitioſi, prompti, rapaciſque. Qui verò iam nati ſunt his quidem qui frigida & humida ſunt intemperie præditi ſalutem afferet corporis, atque animi moderationem: illis verò qui calido & ſicco ſunt temperamento, ardorem, æſtum, morboſque ob id bilioſus, iram quoque imò iracundiam & præcipitem animum præſtabit, hecticos verò debileſque iam factos immoderata caloris & ſiccitatis intemperie enecabit. Manifeſtum eſt igitur quonam pacto ex ſimplicibus qualitatibus, ac primis ſtellarum Ptolemæus in conſtitutionem temporis primo, inde hominum generaliter, tum temperiei ſingulorum, tum qualitatum corporis (qui enim calidi & ſicci cordis ſunt, hi idem hirſuti pectore & graciles erunt) inde ad animi qualitates procedens, audaciæ puta & furoris cognitionem deueniat. Deinde etiam ad ſingulorum ſalutem, aut morbos, aut mortem, aut caſus alios fortuitos procedet.

Conſtat autem ex his rerumque ipſarum natura quædam iam factis ex aſtris decerni, quædam his quæ nondum facta ſunt, iuxtaque hæc duo prædictionis eſſe genera. Veluti ſi homo valebit, dicabitur, pugnabit, longæuus erit? circa facta verſatur. An tempus hoc ſerendo aut propagationi opportunum? circa facienda Atque hæc de textus expoſitione dicta ſint.

Cæterùm tria quæ ac intellectum pertinent ſilentio pertranſire non par eſt, primùm quidem quod manifeſtum eſt, Ptolemæum exiſtimare mutationes corporum humanorum, cæterorumque non fieri niſi per ambientis non aëris mutationem, vtque dicebat Poëta:

Limus vt hic dureſcit, & hac vt cera liqueſcit
Vno eodemque igni.

Sic ex ambientis eadem conſtitutione varios in variis corporibus effectus contingere atque etiam caſus. Alterum eſt quod quanquam Ptolemæus omnia in primas qualitatęs referre videatur, non tamen id haud verum eſt, aut verum eſſe putat. Nam inferius edocebit ex figurarum natura & proprietatibus etiam ſtellarum, propria quædam ſignificata, proprioſque quoſdam caſos, & euentus pendere. Et iure meritò quidem, nam & medici proprietate rerum quaſdam habent, quæ vel omnino à primis non pendent qualitatibus, vel omnino in illas referri nequeunt vlla certa ratione. Quod perinde eſt quantum ad artis tractationem pertinet, ac ſi omnino ab illis non dependeant, cauſa verò propter quam Author hic harum proprietatum non meminerit, ſed omnia in primas tranſtulerit qualitates duplex eſt. Prima quidem, vt aduerſus negantes Aſtrologiam euidentibus & manifeſtis ſuppoſitis, atque principiis procederet. Altera vt doceręt lectores ſe artificioſam non inconditam tradere doctrinam. Quamobrem & Galen. in libris de Simplicium medicamentorum facultatibus in totum ab hoc genere cauſarum abſtinuit. Non quod illas eſſe non crederet, nam de eis ibidem tractaturum ſeorſum

pollice-

polliceτur, ſed quoniam tractatio illa quamuis pulcherrima in artem tamen reduci non poterat. Nunc verò tertium adiiciendum præceptum eſt, quod docemur vt manifeſtiſſima eſſe intelligamus opera vniuſcuiuſque ſyderis, quantò ſydus ipſum maius eſt, ac motus velocior, veluti vt exiſtimemus manifeſtiſſima eſſe opera Lunæ poſt Solem, inde Veneris poſt Mercurij. Nam Mercurius vt celerior eſt, ita Venus robuſtior ob magnitudinem, inde Saturni poſt Iouis, atque hæc in comparatione ad Solem. Mars igitur obſcuriora habet opera, quod ſerius Soli coniungatur, ſitque minor Ioue & Saturno. Stellarum verò fixarum opus manifeſtius eſt opere trium ſuperiorum, earum dico quæ magnitudinis ſunt conſpicuæ, aut ſaltem mediocris cum parua latitudine, minus verò quàm Mercurij & Veneris. Quoniam enim tardiſſimè mouentur ſingulo fermè anno, imò dicam ſimpliciter ſingulis annis Soli iunguntur. Venus verò propter epicyclum ſæpius, ac longè ſæpius Mercurius iunguntur Soli in anno. Quo verò ad opera Lunæ, fixæ quidem manifeſtiora oſtendunt opera & maiora, inde Saturnus, deinde Iupiter, ac Mars, & Venus, ac Mercurius. Horum omnium cauſa eſt, quod ſæpius redeunte planeta leniore ad congreſſum alterius qui tardius mouetur, ſeu per coniunctionem, ſeu per radios illi applicetur, proportione enim hæc ſibi inuicem reſpondent, quod polliciti fuerant ab initio ſæpius repetendo confirmant atque augent. Verùm Venus ac Mercurius cum nunquam Solem reſpiciant, alios loco horum affectus patiuntur, illius comparatione.

TEXTVS XII.

Quod autem non ſine cauſa, quamuis immerito, quaſi fieri, vt percipiantur, nequeat, calumniam ſuſtinent, nunc deinceps docere conabimur.

Hic incipit tertia pars præſentis capitis, qua docet cauſas errorum in iudicando, diuiditurque in tres partes proprias, in quarum prima oſtendit duas cauſas generales errorum, qui contingunt his, qui futura prædicere ſtudent, huius partis initium eſt. (Primùm quidem) In ſecunda docet duas cauſas errorum, qui contingunt in prædicendo de conſtitutionibus temporum, ibi: At eſt manifeſtum. In tertia oſtendit tres cauſas principales errandi in prædicendo caſus hominum per natiuitates, ibi: Quod autem ad. Subiicit ergo primam cauſam generalem.

TEXTVS XIII.

Primum quidem intelligendum multa errata, eorum qui parum accuratè in re magnæ & multiplicis conſiderationis verſentur, derogare fidem ſcientiæ, & facere vt fortuita videantur etiam quæ veritatem complectuntur. Quod nun rectè fit. Nam hæc imbecillitas non eſt ſcientiæ, ſed profeſſurum.

Primum hoc peccatum quamuis videatur vulgare, non tamen eſt negligendum. Nam hoc tempore maximè viget. Nam rem difficillimam, & maximæ induſtriæ adeò oſcitanter tractant, vt artem in maximam vituperationem deduxerint. Nec immeritò dicere ſolebat Ioannes Marlianus vir grauis iudicij. Si vis diuinare, totum contrarium ad vnguem dicito eius quod Aſtrologi, aut pollicentur, aut minitantur. Adeò verò in hoc errauerunt, vt non inanem tantum, ſed infamem diſciplinam reddiderint. Neque enim vix centeſimam, aut laboris, aut induſtriæ, aut diligentiæ aut temporis, partem impendunt eius quam impendere debent. Nec ſolùm tunc cum inquirere volumus futura negligentia delinquimus, ſed cum ars ipſa diſcenda eſt, laborare oportet. Oportet enim, vt Ptolemæus etiam docet, eum qui vult hanc artem profiteri cum honore & laude, vt has omnes duodecim conditiones habeat. Prima, vt ſit valdè ingenioſus: ſecunda, vt ſit valdè memor: tertia, vt ſit prudens & boni iudicij: quarta, vt veritatem omnibus aliis præponat: quinta, vt ſit bonus Dialecticus: ſexta, vt ſit bonus Philoſophus naturalis: ſeptima, vt optimè calleat aſtrorum ſcientiam, quæ motus & locos docet eorum: octaua, vt ſit bonus Arithmeticus: nona, vt clariſſimos ſui temporis viros audierit, & qui experimenta artis de ſe egregia & admiranda dederint, ſimiliter & operam his libris dederit, qui à clariſſimis eius artis Authoribus conſcripti fuerunt: decima, vt ſit aſſiduus in ſtudiis & laboribus, atque illi arti fermè totus intentus: vndecima, vt diu ac longo tempore operam dederit ipſi arti, multaque per ſe experimenta collegerit: duodecima, vt agriculturæ, nauticæ, militaris, ac medicæ artis, tum ſitus locorum, habitus hominum, morum illius regionis, legum, & religionis, conſuetudiniſque, ventorum, & generaliter omnium rerum quandam habeat mediocrem cognitionem. Nam ſi Architecto hæc neceſſaria ſunt, teſte Vitruuio, qui de Solis ædificiis tractat, & quæ tractat ſub ſenſibus habet, quid de Aſtrologo dicendum eſt, cuius contemplatio de omnibus eſt, & abſque ſenſuum auxilio. Itaque quantum & qualiter peccent qui hanc artem tractant, & quam pauci ſunt ad illam idonei manifeſtum eſſe exiſtimo. Atque hæc certè cauſa errandi maior per ſe eſt omnibus aliis, etiam pariter acceptis.

TEXTVS XIV.

Præterea bona pars quæſtus gratia huius ſcientiæ nomen & dignitatem aliis artibus vaticinatricibus prætexere conſueuere, qui cum

fidem

fidem apud vulgus inuenerint, illis quidem imponunt, cum videantur prædicere plurima, atque ea quoque quibus prædictis naturalis nulla ratio ſubſit, verum qui rerum inquiſitioni ſtudent, ex eo ipſo etiam damnant prædictiones naturalibus rationibus munitas. Sed iniuria, niſi & philoſophiam è medio tollendam cenſeamus, ideò quod qui illam profeſſi ſint, nonnulli improbi reperiantur.

Similem hunc errorem præcedenti, docet Ptolemæus ex hoc quod vitia Artificum in artem reiici non debent: Verùm diſſimilem, quia præcedens error ad negligentiam, aut naturæ defectum pertinet, hic verò ad mores cum lucri cauſa alias inanes tractando illas Aſtrologiæ velamine muniunt. Quemadmodum Geomantici qui primam figuram certò ſigno tribuunt, vt gratia exempli minore fortunæ Taurum, atque inde ſecundæ Geminos, ac tertiæ Cancrum, & ita vſque ad duodecimam figuram. Similiter & planetas eis adſcribunt impudentiſſimo mendacio. Alij verò quod natus ſit in die Martis, vel Mercurij, Luna quinta vel ſexta, menſe Octobris, gratia exempli, fabuloſam texentes hiſtoriam de futuris, artem naturalem & egregiam infamem reddunt. Quidam nomen proprium & matris in numeros digerunt, & numeris planetas & ſigna adſcribunt, mendaciis abſurdis artem hanc vituperantes. Sunt & qui cum non ſint videri volunt lucrique cupiditate artem profitantur, quam vix à limine ſalutarunt. Velut de illo refert Haly, qui quod vellet egregius Aſtrologus videri, dixit ſe mirari quod cum cor Leonis (ſtella hæc eſt egregia ſignifer) ad quintam decimam partem Leonis peruenerit, quòd mundus non conflagraret. Stultiſſimam hanc vocem audiens quiſpiam ab eo quem peritiſſimum in arte iudicat, præſertim eo tempore quo fortè fortuna maxima ſæuit hyems, quis non irrideat meritò artis tam egregia & præclara iudicia? Neque id rarò euenit, vt rectè Petrus Aretinus ſcurra famoſiſſimus, dixerit, Aſtrologos pulchrè prædixiſſe diluuium anno 1524. quo menſe nullus vnquam ſerenior extiterit. Neque enim eo anno Februarius pluuias dedit, vel etiam ſaltem nebulas, cùm ſoleat reliquis annis pluuioſus menſis eſſe. Atque id egregium vaticinium è ſex errantium ſyderum concurſu (omnibus quippe præter Lunam quod mirum eſt in piſcibus) ortum habuit. Tertium genus eſt eorum qui quæ præſtari non poſſunt artē, per artem pollicentur. Vnde ridiculi cum euadant ipſi arti infamiam tribuunt. Velut de quodam recitat Haly, qui ex Marte in ſecundo loco volebat propriarum veſtium furtum ſignificari. Cùm neque hoc de furtis propriarum veſtium ab Aſtrologo poſſit prædici, quippe nimis ſingulare eſt. Nec ſi poſſit prædici ex tam generali cauſa prædicere licebit. Igitur hæc ſupra artem ſunt, quæ tamen lucri cauſa illi præſtare pollicentur. Quartum genus eſt eorum qui ob lucri eiuſdem cupiditatem res inanes confixerunt, vt partes & gradus debilitatis & putei, taliáque multa quæ non ſolum ab Arabibus, verùm & à Guidone Bonato atque conditoribus Ephemeridum deſcripta ſunt. Atque his eiſdemque rationibus interrogationes, atque electiones finxerunt, quibus pecunias corraderent. Vnde tecū æſtima lector qualem riſum mouerint qui vendita electione, infeliciſſimum illi exitum pepererunt. Cùm multi in eadē cauſa nullo vtentes Aſtrologi conſilio feliciſſimè rem peragant. Atque vt ex multis vnum euidentis ac præclari exitus exemplum feram hominis à me cogniti: Fuerat Princeps Mediolanenſis prouinciæ Ludouicus Sfortia qui quæſtuoſum Aſtrologum, quique nihil minus quàm Aſtrologiam ſciret (erat enim ex his quos Ptolemæus hic meritò ſugillat) aleret, eumque ditauerat egregiè centum atque plus magnis aureis talentis. Ab hoc pro tanta mercede tempus vnicuique negotio inchoando præſcribebatur, adeò ridiculè vt ſapientiſſimus alioquin princeps cogeretur tempeſtatibus maximis equos conſcendere, totamque aulicam cohortem & ſtipatores per medios imbres per cœnum atque lutum tanquam hoſtes, vel inſecuturus, vel fugiturus deducere. Neſcio an Aſtrologi amentia, an ambitione ſumma, an potius irriſione: Vt qui Principi ipſi talibus commentis per flagitium illuderet. Atque ei quod nullis aliis prorſus prouinciæ noſtræ Principibus contigerit vnquam, euenit, vt Regno ab inimico Rege ſpoliatus, & captus miſerè vitam in carceribus, etiam colapho accepto, & in clatrata ferrea dormiens finierit. Itaque id ad artis vituperationem minimè pertinet. Vnaquæque enim ars quanto nobilior eſt eò pernitioſior, ſi per ſycophantas adminiſtretur. Quid enim ſanctius religione? quid iniquius perdito ſacerdote? Quid melius Iuriſprudentia? quid deterius improbo Iuriſconſultu? Medicina vtiliſſima eſt humano generi, venefici & ipſi titulo ſanctiſſimæ artis, peſſima admittunt flagitia. Sextum genus hominum, qui eadem cauſa peccant eorum eſt, qui ſeruientes Principibus aut magnis viris, vt pecuniam extorqueant, leuiſſima quæque, & quæ nullius propè ſunt momenti felicitatis indicia pro maximis ac ſecuriſſimis ducunt. Quod familiariſſimum eſt Iulio Firmico. Is enim ex minimis cauſis atque configurationibus, puta acceſſu Lunæ plenæ luminibus ad Iouem, prouincias, & adminiſtrationes, & regna etiam decernit. Neſcio an impudentius, an ſtolidius cum multi talem habentes configurationem vomere terram vertant, aut in parua nauicula operam menſtruam aliis collocent; Ptolemæus tamen primi generis tantum meminit tanquam notiſſimi, & cuius medio cum cauſa vt dictum eſt nota ſit, atque eadem, ſcilicet lucrum, alia membra diuiſionis nota fiant.

TEXTVS XV.

At eſt manifeſtum, multum falli

in

in hac parte etiam diligentiſſimos & ſummo ſtudio in Mathematicis verſatos. Non fit hoc propter quicquam eorum quæ diximus, ſed rei natura, & infirmitate profitentium in tanto onere profeſſionis. Nam præter id quod materiam quomodo ſe habeat generaliter conſideramus, nec certa ſciētia, ſed coniectura, præſertim quæ ex multis diuerſiſque rebus concreta ſit, hoc quoque accidit, vt coofigurationes quas veteres tradideruot, & quibus nos iudicia aceommodare cooſucuimus, proouncianтes de iis, quas nuoc obſeruamus, vt illi olim: eas configuratiooes ne ſemel quidem cum noſtris ſimiles, & coogruentes reperire contigerit. Nam magis quidem, aut minus coocordare poſſunt, atque id quidem immenſis temporum ambagibus, prorſus autem conueoire nullo modo, cùm omnium rerum, cœleſtium ſimul ac terreſtrium ioſtauratio (oiſi cui lubeat inaoitate quadamglorioſa oſtentare ſcieotiam & perceptionem earum rerum quarum nulla eſſe poteſt) aut non ſit prorſus expectanda, aut noo iotra ſaltem tempus, quod humaoo iotellectu comprehendatur. Si quando igitur in prædiceodo erratum fuerit commiſſum, ex eo vſu venit, quod ſubiecta exempla diſſimilia inter ſe fueriot. Atque hæc vna eſt io aëris exploratione difficultas, ad quam nulla accedit cauſa comperiendorum motuum cœleſtium.

Non ſolum ex errore artificium negligentiáque aut etiam improbitate Aſtronomica diuinatio perculſa eſt, adeò vt noſtris temporibus in tantum contemptum abierit, vt Aſtronomum conſenſus hominum communis, dicere aliud non exiſtimet, quàm fatuum, quam ſtultum, quàm inſanum, ita perſeuerans improbitas artificum artem ipſam perdidit, Neque deſperandum ob id gloriam artis redimi poſſe, neque vitium id artis huius quiſquam eſſe putet, ſed temporum conditione ita ferente, cum Galenus teſtetur ſuo tempore actum eſſe de Medicina, niſi quis Deus humani generis miſertus auxilietur, & tamen modo nuper reuiuiſcit atque floret: Ita haud inconueniens eſt artem hanc, quæ olim quandoque vt temporibus Gordianorum ſenioris ac iunioris cæſarum floruit, aliquando etiam priſtinæ ſuæ dignitati reſtituendam eſſe: Et certè noſtra quantulacúnque ſedulitate ſola effectum eſt, vt ſi ars gloriæ eſſe non potuerit, tam profligatis eius rebus, ſaltem dedecori non futura ſit: Atque pru vna Genitura ceritum coronatos habuerimus, aliaſque reiecerimus non minore honorario remunerandas, & nobis quidem niſi maiora impedimento fuiſſent negocia magnarum diuitiarum, vel hoc ſolo nomine acceſſio in promptu erat. Neque euentus prædictionum minores fuerunt, ab arte à nobis reſtituta, præmiorum ſpe, aut principum pollicitationibus: neque ſi in medicina tot ſint artifices nebulones, tam pauci ſynceri profeſſores, maiorem illa habitura eſt authoritatem apud homines quàm Aſtrologia. Sed etiam quippiam proprium eſt Aſtronomicæ tractationi, quo neceſſe eſt artificem falli. Idque cùm Ptolemæus Philoſophus eſſet, ac verax fateri maluit, quàm diſſimulare. Eſt etiam egregiorum virorum mos errata propria fateri, quoniam præſtat ſe virum probum atque veridicum oſtendere, quàm mendaciis, & diſſimulatione ſapientem. Tanta enim eſt huius artis præſtantia, vt etiam ſi quandoque contingat, qui etiam in aliis artibus veluti medicina error neceſſarius, nihilominus, neque ars ipſa, neque artifex vlli alteri cedat. Nam & in ſeptimo Epidemiorum quicumque illius libri author fuit (& certè vir egregius fuit) ingenuè faſſus eſt deceptum ſe ſutura capitis. Et Philoſophus teſtatus eſt præſtantius eſſe, atque meliùs de rebus maximis, vel minimum ſcire, quàm de minimis vniuerſa. Itaque neque ſcientia ipſa iudiciorum, nec qui eam profitetur minoris æſtimanda erunt, aut exiſtimationem ſuam minuent, ſi quandoque (tamen rarò eueniet) error incidat neceſſarius. Atque hæc præfari neceſſarium fore duxi, nunc ad textus expoſitionem deuenio.

Cùm in omni actione naturali duæ cauſæ ſint omnibus quidem manifeſtæ atque principales, ſcilicet materia & efficiens, nam finis & forma in faciendo non concurrunt, ſed alterum eorum neceſſarium eſt, vt fiat, alterum verò vt factum ſit, vt actionis quidem ſint duæ tantum illæ cauſæ priores, effectus autem omnes quatuor. In vtraque cauſa principali Aſtrologum peccare contingit: in materia quidem quoniam coniectura illam aſſequimur, præſertim cum ex multis conflata fuerit, velut cum de homine agimus. Atque in hac ſcientia hæc eſt longè inferior ſcientia Fati, vt in libro de Fato ſcripſimus. Et ob id contingit multa animalia magis præſcire futura, & ecſtaſim patientes & per ſomnum, & longè magis oracula, itémque ſortes quàm Aſtrologum. Exquiſitius enim iſta ſcire poſſunt, quàm Aſtrologus, quoniam totius materiæ imaginem habent, quam Aſtrologus comprehendere aliquando non poteſt, quamuis ſagaciſſimus & diligentiſſimus. Sed tamen illorum ſcientia fortuita eſt, nec Aſtrologi ſcientiæ comparanda, cuius eſt certa ars atque præcepta. Altera cauſa eſt, quoniam configurationem cœlorum noſtris temporibus ſimiles non ſint, neque eſſe poſſunt antiquis, quarum ſimilitudine ars ipſa confecta eſt. Ars enim omnis à ſenſu & obſeruatione initium ducit, vt etiā Ariſtoteles docet in Analiticis. Quamobrem cùm Sol ſemper

Digitized by Google

calefaciat, & Luna humectet, non tamen neque quantum, neque quam celeriter illud faciant, niſi per obſeruationes, conſtat. Itaque cum propter hoc, tum propter proprias vires de quibus dictum eſt ſuperius, neceſſarium eſt ignoratis obſeruationibus Aſtrologum deſinquere. At neceſſarium eſt, vt hæ obſeruationes aliqua ex parte à prioribus differant, neque enim ad vnguem concurſus ſyderum in æternum in idem redibit, aut ſaltem in tempore tanto cuius memoria humana, aut libri ſint capaces. Alludit autem ad illud Virgilianum:

Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Et opinionem illorum Platonis de Anno Magno qui conſtabat triginta ſex millibus annis Solaribus: in tanto enim tempore octauus orbis, qui ſtellas omnes quas videmus continet, circumuoluitur. Fuerit igitur gratia exempli, coniunctio aliqua Saturni, atque Iouis in initio Arietis, ante tempus Seruatoris noſtri, cum ſtellis vt tunc erant initij Arietis, redeunte in eũdem locum coniunctione, quæ non niſi poſt nongentos annos reuerti poteſt, ſtellæ illæ iam nouem penè partibus proceſſerunt: aliæ verò ex piſcibus ad eum locum acceſſerunt, quo fit vt duplex diſcrimen ſit præcedentis coniunctionis à poſteriore, vt ex priore quid poſterior decernat ad vnguem ſtatuere non poſſimus. Similiter & in coniunctionibus ipſis ſolum Planetarum diſcrimen eſt, vt quamuis ad eandem partem redeant, neque id tamen niſi poſt multos ac multos annos, imò poſt multa ſecula, non tamen in eodem minuto partis reditus fiet. Et quanquam etiam ad idem minutum rediret, non tamen in ea parte Epicyclus, aut eccentricus abſidem habebit in qua prius, quo fit, vt Planeta ipſe altior ſit, vel humilior quàm in priore coniunctione. Erit etiam Planeta aliam habens latitudinem, aut in alia cœli parte collocatus, vtpote in priore in nono loco, in poſteriore in duodecimo, vt quæ in Gallia circa religionem ſignificabuntur in priore congreſſu, ſignificentur ſupra diſcordias in poſteriore. Et quæ eadem ſunt obiecto, vtpote circa religionem in Palæſtina per primam coniunctionem, in Gallia per ſecundam expectare oportet. Illud præterea contingit, cuius exemplum præſtitiſſe referunt Publicum Nigidium Figulum: Is enim accepta rota duabúſque ſimul effuſis guttis, dum celerrimè illam verſaret ac toto impetu, vbi rota moueri deſtitit, guttæ quæ ſimul ceciderant, procul altera ab altera inuentæ ſunt, quòd ex aſtris nihil eodem modo atque cœlo, horum inferiorum comparatione, procedit. Vnde Albubater in libro de Natiuitatibus refert, ſingulo horæ momento aſcendere viginti quatuor millia Roboat cœli, quorum ſingulum diuerſam habeat naturam atque colorem. Iſtud verò quanam ratione dicere potuerit incertum eſt, ſed tamen hac ratione dictum exiſtimo, quod cum cœli octaui magnitudo tanta ſit, vt ſi etiam in mille quadringentas quadraginta partes diuidatur, totidem enim momenta horæ in vno die naturali contineri certum eſt, vnaquæque pars pluſquam ducenta millia Italicorum milliariorum continebit. Atque hæc vna eſt difficultas cognoſcendi aëris qualitates, ſcilicet non reuerti congreſſus aut configurationes, ad quam diſſoluendam nulla cognoſcendorum motuum cœleſtium diligentia accedere poteſt.

Huc vſque duas cauſas explicauimus propter quas in diiudicandis aëris qualitatibus Aſtrologi falluntur, atque vtinam hæc tantum eſſet cauſa, ſeu cauſæ in permutandis aëris qualitatibus, nempe venti afferunt & referunt nubes, vt neceſſe ſit etiam illorum originem noſſe: Sed Ptolemæus vult, à ventis initium prædicendi ſumamus. Porrò qualitates quæ in ambientem aërem referuntur, ſi non ſint qualis lux (atque id rationi conſentaneum eſt fieri) neceſſe eſt, vt flante vento ſyderum conſtitutiones & promiſſa ex vno in alium hominem, & ex vna in aliam regionem transferantur, altérque pro altero occidetur, aut infirmabitur, aut dubitabitur: quæ omnia cum abſurda ſint, dicendum eſt ea, quæ in continent ab aſtris recipiuntur, quædam quidem vt qualitates, quædam vt ſonos, quædam verò vt lucem recipi. Qualitates quidem plenè transmutantur ex loco in locum lux nequaquam, ſonus verò medio modo. Impreſſiones quoque quæ à cœlo fiunt per conſenſum recipiuntur in ſubiectis non ſecus ac Herculeus lapis vires a certa cœli parte obtinet. Atque hæc ſola ratio eſt, qua & Ptolemæi opinionem & ſcientiæ iudiciorum authoritatem, & veritatem, & ipſam aduerſus nimis callidas contradicentium diſputationes tueri poſſumus. Iam uerò vbi diligenter vtraſque has difficultates quas Ptolemæus proponit euaſerimus, via nobis latiſſima aperta eſt. Maior etenim vis aſtrorum eſt, quàm vt quiſque eam exiſtimare poſſit. Namque & Legum mutationes, & Imperia, & miracula naturæ quæ varij in varia referunt ab his prodeunt. Naturæ miracula dixi, non quæ diuina fiunt prouidentia, vt mortuorum reſurrectio. Itaque Ptolemæi via, velut & Ariſtotelis in Philoſophia, ſic ab errore remotio eſt in tradendis regulis eorum quæ futura ſunt, vt illuſtres prædictiones atque admirabiles pariat.

TEXTVS XVI.

Quod autem ad Genethliologica & alia ſingulatim, & peculiariter compoſitarum rerum iudicia attinet, permulta cernere eſt, quæ ſingulares conſtitutiones illarum adiuuent, & conficiant. Quis enim neſcit quantum ſeminum diuerſitas ad proprietatem generis vniuſcuiuſque momẽti habeat, cùm & hoc ipſius cœli circumfuſi & definiti omnibus terris hemiſphærij ambitus opus ſit, vt vires omnibus ſeminibus inſtruantur, quibus vnumquodque in ſui generis effectione

fectione, & informatione excellat, vt hominis, æqui, & cæterorum.

Iam declarauit difficultates quæ in qualitatibus aëris cognoſcendia contingunt, atque ex his duo nos Ptolemæus docet, vnum quòd quæ frequentiùs reuertuntur exquiſitiùs etiam cognoſci poſſunt, quia ſæpius reuertendo proximiùs etiam ad loca præcedentium congreſſuum accedunt: Atque ex his per ſucceſſum prioris experientiam confirmare licet, vt ex multis experientiis ars conflettur iuxta præcepta Ariſtotelis. Notiſſimi igitur primo ſunt congreſſus Lunæ cum fixis ſtellis inde cum Sole, poſt cum Saturno, atque aliis Planetis. Quarto loco congreſſus ſunt Solis cum fixis ſtellis, inde cum Saturno, poſt cum aliis Planetis. Septimo loco congreſſus ſunt Mercurij cum Sole, & cum fixis ſtellis, & cum Saturno. Decimo & vndecimo, & duodecimo ſunt congreſſus Veneris cum iiſdem Mercurij verò & Veneris congreſſus tertium decimum locum obtinent. Reliqui vix noti ſunt. Saturni quidem & Iouis propter tarditatem motus. Martis autem propter parui orbis in quo defertur magnitudinem. Reliquum eſt, quod Ptolemæus cùm cauſas illas proprias eſſe cenſuerit qualitatum aëris, docuit nos non ex ambientis mutatione, vel ſola, vel maximè immutari corpora noſtra, ſed per impreſſionem factam quidem medio ambientis. Sed vt dictum eſt lucis cauſæ per lumen. Hic igitur declarat tres cauſas principales. Nam plures longè ſunt quibus promiſſa aſtrorum minuuntur, aut augentur, aut peruertuntur, quarum prima eſt natura ſeminis, & eius augmentum eſt à notiſſimis, ſi lactuca & quercus & ouis eodem momento generentur, & eodem loco ex eadem conſtitutione aſtrorum oriuntur, & tamen omnino diuerſa ſunt: Igitur ſi ex diuerſis hominibus filij naſcantur quamuis eodem tempore & loco, tamen pro natura parentum erunt diuerſæ naturæ, formæ, & ingenij, & fortunæ. Recitat Ariſtoteles, quod ſi canis ex cane non venatico oriatur vix in ſex menſibus inſtruitur (venat cum dico ex eorum genere qui retiarij appellantur) ſi ex venatico in quindecim diebus eruditur. Illud Horatianum in mentem mihi venit:

Nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

TEXTVS XVII.

Loci etiam in quibus gignimur, ne ipſi quidem mediocres mutationes afferunt conſtitutionibus. Nam & ſingulorum generum ſeminibus propoſitis, vt exempli gratia, humanis, & eodem in ſtatu aëris, tamen multum diuerſis in locis geniti, & corporibus & animi inter ſe differre comperimus.

Quis dubitare poteſt mores Gallorum, & Italorum, & Anglorum, & Æthiopum, & Indorum, & temperaturas & vitam noo differre multum inuicem? Atque hic narrauit duo principia, quæ ſunt intima & cauſæ per ſenatorum, patria quidem generale, parentes autem proprium, plus autem poteſt proprium principium quàm generale: Vnde filius robuſti Æthiopis validior erit filio debilis Germani. Cùm igitur tractaſſet de principiis propriis & generalibus per eſſentiam, tranſit ad principia exteriora. Manifeſtum eſt igitur quod genere plura eſſe non potuerunt. Principium autem proprium in duo diuiditur, patrem & matrem. Principium autem generale vnum eſt, ſcilicet patria. Verùm & in patria diſcrimen eſt montium & vallis, loci aridi & aquoſi. Quemadmodum in commentariis ſuper Hippocratem de Aëre, Aquis & locis diximus. Sed ſi pro patria locum, Ptolemæum ſequentes, dixerimus, omnes differentias amplectemur. Itaque ſi naſcatur puer ex parentibus candidiſſimis prædominante corpori Venere in regione Æthiopum, naſcetur quidem candidus, ſed non candidiſſimus: Succeſſu tamen temporis fiet niger, quia nigredo eſt opus Solis, & Sol eſt potentior omnibus Planetis. Sed principia exteriora cum ſint varia & diuerſa, ideo aliqua vincunt principia, quæ ſunt per ſe, & aliqua vincuntur ab eiſdem.

TEXTVS XVIII.

Et vt hæc omnia paria faciamus ipſam tamen educationem, & conſuetudines nonnihil ad vitam degendam ſingulatim conferre conſtat. Quocirca, & ſi vis maxima eſt circumfuſi cœli, quod hæc omnia quæ diximus, & ipſum in talem modum adornarit, cum illa contra in hoc nihil contulerint, tamen niſi quis & ipſa coniunxerit cum aëris cauſis multum turbabuntur, qui omnia arbitrati fuerint ſeſe collecturos ex ſolo ſupernorum motu, etiam quæ ab illis abſolutè non dependeant.

Oſtendit duo membra ſimiliter cauſarum fortuitarum generale, ſcilicet conſuetudinem, & proprium, & eſt educatio. Conſuetudo quidem conſtat ex pluribus, religione primum, legibus ſecundum, moribus tertium, & naturæ principiis, quæ pro lege habetur. Educatio & ipſa plurima habet capita, nam & parentum mores, & cibi, & conditio fortunæ, & affines, & amici parentum, & ars, & ſtudia, omnia quidem ad educationem pertinent. Hæc igitur augere & minuere, & mutare decreta ſyderum poſſunt. Quamobrem dicit Ptolemæus, ſi quis hæc omnia prætermittere voluerit & Soli ſyderum conſtitutioni inhærere, vel etiam aliqua ſolum ex his præterite in ma-

gnos incidet errores, decipietúrque in prædicendo. Et quoniam hæc à cœlo non pendent, id eſt, à conſtitutione nati illius, non à cœlo ſimpliciter, quoniam omnia quæ ſunt in vniuerſo mundo à cœlo dependent, ſicut in libro de Fato demonſtratum eſt. Et velut omnium corporum vmbræ ſunt, & totidem quod corpora cuinſque luminis ratione, ita omnia, quæ hic ſiunt in cœlo principium habent, velut vmbræ corpora. Sed talis conſidèratio ad librum de Fato pertinet, non ad Aſtrologum, vt aliâs dictum eſt.

TEXTVS XIX.

Ex his igitur facilè poterit intelligi, quàm peruersè facti ſimus, ſi propter quædam errata iudiciorum, ipſam totam rationem euertere velimus. Neque enim gubernandi artem ideò reſpuimus, quod gubernatores ſæpe offendant. Ac ſi non potiùs vt in tanta & tam diuina profeſſione grato quidem animo contenti fuerimus, eo ipſo quod ſupra vires noſtras non ſit, ſiue tanquam humano quodam more certa omnia ab ipſa poſtulauerimus, cùm magis debeamus noſtrum ſtudium ad illam conferre, & bonitate quadam animi attribuere etiam aliena.

In prima parte huius vltimi ac principalis membri, docet Ptolemæus non eſſe relinquendam artem tam celebrem, propter errores paucos qui in ea contingunt, neque propter id quod totam artem aſſequi non poſſimus. Nam humani ingenij, inquit, eſt plura ſemper velle, quàm præſtari poſſit ab arte. Et reliquam partem exemplo comprobat, quoniam gubernatores nauium non propter id artem relinquunt, neque homines artem illorum reſpuunt, quod ſæpius ipſi artifices decipiantur. Itaque operam bono animo illis dandam conſulit, & vt aliena tribuendo etiam illam aliis auxiliis adiuuare. Et quæ nam ſint, ſtatim declarat.

TEXTVS XX.

Vtque non vertimus medicis vitio eum & de morbo, & de ægrotantis natura ſæpe percontantur: ita etiam hac in profeſſione ne pigeat aſſumere, & genus, & regionem, & alimoniam, atque adeò nonnihil etiam eorum quæ iam acciderunt.

Ea quæ ſunt aliena, & quæ aſſumere oportet Aſtrulogum, eadem ſunt ad vnguem quæ de relinquendo peccare nos docuit, ea autem ſunt vt dictum eſt, quatuor, patria, parentes, conſuedudo & educatio: Addit præterea quintum, ſcilicet non nihil eorum quæ illi contigerunt, duabus quidem cauſis: altera, vt per directiones exquiſitam genituræ conſtitutionem colligat: reliqua, vt per ipſam doceamur quantum ex occulta quadam vi ſyderum influxus augeantur minuanturúe. Vidimus enim quoſdam quibus plus ſatis infelicitatis atque frequentius contingebat quàm aſtra polliceri viderentur: Vt contrà aliis. Nam & filiæ noſtræ, & minori filio plura longè videbantur imminere pericula, quam euentus præſtiterit. Et filia cum ſatis imbecillis videretur futura, vix tamen vnquam graui aliquo morbo correpta eſt. Et nobis longè maiora ſucceſſerunt, circa honores, & actiones, & vitam, quàm ſydera polliceri viderentur. Adeò, vt Hieronymus Cutica ſacerdos conciuis, & amicus noſter auderet dicere, cùm peritus eſſet Matheſeos hanc genituram, quæ præfertur à nobis non eſſe noſtram, cùm tamen nulla ſit certior. Sed tamen horum omnium manifeſtiſſimæ ſunt cauſæ. Quemadmodum & quod non conſulto cœlo 23. die Februarij 1552. quo tempore hæc ſcribimus è patria diſceſſerimus, quo tempore Luna iuncta Saturno, & Marti coniunctis in initio Piſcium, Solis radios ingrediebatur: Nam Sol ipſe iuxta locum Lunæ in genitura poſitus erat: Sed hæc non vidimus, quamuis videre facilè potuerimus. Illud verò & vidimus & non vitauimus, quod cùm eſſemus Lugduni, ſecunda die Maij diſceſſimus, ituri in Scotiam hora fermè quarta poſt meridiem, quo tempore Luna Saturni oppoſito applicabat, parum plus parte vna ab eo diſtans. Erat autem Luna in genitura noſtra radiis Saturni infœlix, & ipſe Saturnus in Piſcibus quod ſubmerſionis periculum denuntiat, quòd quàm malè conueniat ituro per mare, quicumque vel principia artis ipſius deguſtarit promptè intelligit. Et nunc vſque nihil hæc ſcribentes paſſi ſumus incommodi, niſi multitudinem pluuiarum. Verùm de omnibus his quod conſpicuum ſit exemplum, ſuo loco dante dicemus: Additis etiam geniture & reuolutionis, & principiorum itineris figuris. Nam iter hoc duo habuit neceſſaria principia, vt inferius hiſtoriam enarrando declarabimus. Sed & ſchemata conſenſus adiiciemus figuráſque illorum. Conſenſus enim primus die 12. Februarij fuit, alter die 18. Aprilis. Horum meminiſſe volui, vt quiſque intelligeret cur eam particulam adiicerent Ptolemæus (atque adeò nõ nihil etiam eorum quæ iam acciderunt.) Nunc verò ad explicationem verborum Ptolemæi reuertor. Is comprobat dicta & præcepta quæ nunc dederat Medicorum exẽplo. Nam & ipſi interrogare ſolent ſi ægri non nouerunt, cuius ſit, & num morbus ille ſit hæreditarius, de conſuetudine etiam atque educatione cuncta diligenter perquirunt, atque ſciſcitantur. Trium igitur impedimentorum, quæ in tertia parte huius capitis propoſuit. Primum quidem quod ad vitia pertinent, aut negligentiæ, aut auaritiæ, vel ambitionis ex toto tolli poteſt. Secundùm verò, quod ex materiæ mobilitate

mixtionéque

Digitized by Google

mixrionéque ac propria diſpoſitione, nam aſtrorum non exquiſita cum præcedentibus configurationibus ſimilitudine nulla ex parte tolli poteſt, ſed manet. Virium verò, quod ex adiacentibus prouenit, hiſque quæ nequaquam ex arte ſunt, minui poteſt diligentia atque ſolertia, non autem tolli.

CAPVT III.

TEXTVS XXI.

QVo igitur modo fieri poſſit, vt de Aſtronomia aliquid præcogſcamus, & vlterius non tendat hæc ſcientia quam ad aëris accidentia, & quibus ex ea cauſa homines afficiantur, quæ ſunt, vt opinor, prima compoſitio virium & actionum corporis animíque: itémque certæ affectiones longæuitas, & breuitas vitæ, prætérque etiam illa, ſi qua ſunt cum his principiis propriè & naturaliter copulata, vt cum corpore res familiaris & conuictus, animo exiſtimatio, & dignitas quo etiam certi caſus referendi erunt. Hæc igitur confido in ſuperioribus eſſe explanata.

Diuiditur hoc capitulum in octo partes primas, ab initio verò colliguntur quæ prius dixerit, ea autem erant tria principaliter: Primùm, quod aliquid per Aſtrologiam præcognoſci poteſt. Secundùm, quod talis immutatio non fit, niſi per aëris tranſmutationem. Tertium, quod in mutato aëre ambiente ſimul, primo corpora noſtra primis qualitatibus immutantur, inde corpus, atque animus vnde temperaturæ, ſanitas & morbi, breuitas vitæ longitudóque, & quæ vnicuique horum coniuncta ſunt, vt corpori res familiaris & conuictus animo exiſtimatio & dignitas. Ad quæ, ſcilicet animi commoda incommodáve caſus ſequuntur. Veluti quoniam magni viri capite truncantur, ſi quid deliquerint, pauperes eiſdem flagitiis ſuſpenduntur atque minoribus etiam: pauperes corpore pœnas dant, præciduntur membra, triremibus mancipantur, diuitibus & potentibus exilium pro pœna eſt, vel etiam mulcta pecuniaria. Ita nunquam vidi diuites pro priuato, ſcilicet pœnas corpore luiſſe, quanquam multi ſint flagitioſiſſimi, milites quandoque vel vno pullo ſubfurato ſuſpenduntur. Sed & in itineribus multi ob ſocietatem non ſolùm à latronibus, ſed etiam in maris tempeſtatibus ſeruati ſunt, qui vel ſoli, vel vno comite periiſſent. Ergo primum hoc ad exiſtimationem referri debet, deinde quoniam à multis auxilium habet, qui multis poteſt imperare. Accedit quod maximum eſt, quod genituræ plurimæ in calamitatibus rarius poſſunt conſentire quàm paucæ, itaque fit vt ſi in naui vnus ſit qui ſubmergi debeat, plures autem alio mortis genere perire & ſeriur, num par eſt nanim propter illum vnum periclitari, quin potius ſeruabitur propter multos. At dices & naues quidem cum plurimis pereunt, & plerumque aliæ cum pauciſſimis, quia leuiores ſeruantur. Hoc verò in ſecundo libro declarabitur. Nunc ſatis eſt edocuiſſe ea, quæ ad intellectum verborum Ptolemæi pertinent de exiſtimatione, adeò vt nunquam legiſſe me meminerim principem aliquem inſignem, imò ne Philoſophum quidem præter Architam naufragio periiſſe, cum tamen multi à ſæuiſſimis tempeſtatibus vexati ſint. Iuuat igitur in itineribus, & in negotiis multos ſecum ducere. Et præſertim rei peragendæ vel itineris gnaros & fidos, & fortes: His etenim iuuantur manifeſtiſſimis naturæ cauſis & euidentibus, tum etiam quia talibus plerumque felicia ſydera fauent, infelicia non obſunt. Atque hæc dixiſſe volui quæ ad præſens caput attinent, quoniam tractatio eſt ſcientiam Aſtrulogiæ vtilem eſſe. Cæterum conuictus nomine iuxta Haly ſententiam intelligimus Vxorem, Filios, & Familiam. Hæc enim cum corpore iuncta ſunt.

TEXTVS XXII.

Sequitur vtilitatis conſideratio, quam & ipſam paucis abſoluemus. Sed prius conſtituendum videtur, quid vtile hac in parte intelligi, & ad quem finem referri velimus. Nam ſi animi bona ſpectabimus, quid poterit eſſe optabilius ad tranquillitatem, gaudium, felicitatem, quàm hæc de qua loquimur futurorum cognitio, quia & humanorum & diuinorum contemplatores efficimur. Siue corporis magis à nobis reſpectus habetur, nulla eſt ſcientia qua intelligi melius poſſit, quid vniuſcuiuſque conſtitutioni aptius conducibiliúſque ſit. Quod ſi fortè non eſt largitrix opum & gloriæ, & aliorum huius generis, non feramus moleſtè, cum idem crimen totius Philoſophiæ inueniatur. Nihil enim horum ipſa quidem docet acquiri. Sed vt neque hanc ideo damnamus, ita etiam noſtram ſcientiam conſeruabimus, maiores & potiores vtilitates perſequentes. Omnino ſi quis exquirat reperiet à nulla planè re quæ alicuius momenti ſit, huius ſcientiæ reprehenſionem duci.

Quod inutilis eſſet hæc ſcientia obiicere illos iam te audiuiſſe ſatis exiſtimo, nunc verò argumento pulcherrimo hanc obiectionem diluit ipſe Ptolemæus atque coarguit, argumentúmque demonſtrat profectò, eſtque ſententia hæc præſtantior, quàm hucúſq;

tradiderit, eſt autem talis: Omnis ſcientia per ſe vtilis eſt, etiamſi nullum alium habeat finem, ſed etiam vos fatemini indiciorum Aſtrorum aliquam eſſe ſcientiam, igitur indiciorum Aſtrorum tractatio vtilis eſt. Maiorem propoſitionem aſſumptam declarat, quia cum triplica ſint bona, vt Ariſtoteles in Ethicis docet, animi, corporis, atque fortunæ. Animi quidem bona ſunt, virtutes atque eruditio. Nam vt primo primæ Philoſophiæ habetur, omnes homines natura ſcire deſiderant, nihil autem eſt optabilius, neque felicius quàm naturale explere deſiderium. Id verò tanto maius eſt, quantò ea quæ cognoſcuntur nobiliora ſunt, rariora, & magis optata, at nihil magis optatum, quàm futura ſcire, nihil verò nobilius quàm cognitio cœleſtium rerum. Eſtque ac ſi quis in concilium ſuperum aduocetur. Raro verò hæc ſcientia atque paucis omnino conceſſa, propria verò ipſis intelligentiis. Eſſe verò aliquam felicitatem in contemplatione, atque eam egregiam & ſingularem docuit Ariſtoteles duodecimo primæ philoſophiæ dicens: Vita quidem in nobis paruo tempore qualis ſempiterna diis dum contemplamur. Itaque conſtat maximam fauſtitatem & huius ſcientiæ ſolùm ſtudio atque cognitione accedere. Sed neque ſi ad corpus reſpicias, inquit Ptolemæus, nulla ſcientia hac vtilior eſſe poterit. Atque iſtud inferius demonſtrabit. Quod ſi neque opes, neque gloriam, nec talia largitur æquo animo ferendum ſuadet duabus rationibus, tum quod cum ſint tria, vt dixi bonorum genera, nobiliſſimum animi atque vtiliſſimum, ignobiliſſimum & minus vtile ipſius fortunæ, mediocre ipſius corporis, Aſtrologia in maximo & mediocri egregiam præſtet vtilitatem: Altera quod & Philoſophia, quam omnes tamen colunt ac venerantur nihil tale præſtat, ſcilicet neque gloriam, neque opes. Cùm ergo philoſophiam ob id non deſeramus, quod talia nobis præſtare nequeat, cur Aſtrologiam ea ſola ratione negligere debemus? Animaduertendum, quod quamuis Ptolemæus negat Aſtrologiam gloriam & opes parare, ſimiliter & Philoſophiam, quæ tamen domina eſt omnium, vt commentator docet, ſcilicet diſciplinarum, & etiam nobiliſſima omnium quæ homo poſſidere poſſit, nihilominus videmus multos philoſophos noſtræ ætate prædiuites, & opulentos multique alij fuerunt, nec ſolum opulenti & diuites, ſed vel hoc ſolo nomine glorioſi, quorum nomen etiam nunc celebratur: Velut Plato, Ariſtippus, & Ariſtoteles. Nec noſtro tempore defuerunt etiam cum mendace illa Aſtrologia qui ſibi rem pinguem familiarem parauerunt. Quid ſi veram artem calluiſſent? Nónne Thraſybulum ditauit Tiberius Cæſar, cuius etiam arbitrio atque conſiliis orbis imperium agebatur. Ergo Ptolemæus hoc docere nos voluit, artem non per ſe eſſe lucroſam, vt medicina & mercatura, neque ad humanam gloriam natam, quemadmodum militia & iuriſprudentia, ſed ipſa quidem dum præſcire docet, nihil vetat quin vtilius ſint ad omnia bonorum genera comparanda, ſcilicet diuitias, honores, amicos, & reliqua. Hæc verò cum notiſſima eſſet Ptolemæus prætermiſit. Nam quemadmodum Galenus de Hippocrate inquit, in libros quos de difficultate ſpirandi conſcripſerat, ita nos de Ptolemæo exiſtimare oportet: nihil, ſcilicet, illum ſcripſiſſe commune, aut vulgare, ſed omnia ſingularia atque recondita. Itaque ſubiicit, nullius rei quæ alicuius ſit momenti hæc diſciplina, vel accuſat, vel accuſati poteſt. Quod verò ita ſit, & quale ſit id in quo accuſatur, iis planè verbis edocet.

TEXTVS XXIII.

Hoc enim tantum dici audimus, ſuperuacaneam eſſe cognitionem earum rerum futurarum, quæ ineuitabili modo futuræ ſint, & dici ne hoc quidem diſertè. Neque enim etiam in iis rebus quæ neceſſario accidunt, ignoramus ſubitis & inopinis aduerſitatibus animos magnopere percelli, & ſucceſſibus extolli. Sed præuiſio futurorum animum componit & moderatur meditatione abſentium tanquam præſentium, & præparat ad excipienda ventura cum tranquillitate & conſtantia.

Cùm res futuræ neceſſariò ſint venturæ ſuperflua eſt præcognitio illarum ex argumento Phauorini, quod ſæpius declaratum eſt. Reſpondet igitur Ptolemæus, hoc neque diſertè dici, ſic interpretatur Ioachimus Camerarius, qui primos hos duos Ptolemæi libros in Latinam vertit linguam, poſtremos autem duos qui difficillimi ſunt Antonius Gogana Granienſis, qui & priori ſubſcribit duorum primorum librorum conuerſioni. At nobis certè iter agentibus codex Græcus non adeſt, curabitur tamen tametſi diligentiſſimè tranſlatus ſit ab his Germanis, vt antequam edatur Græcæ orationi confetatur, præſertim in his locis vbi varietas dictionum ſenſum peruertere poſſit. Cum enim nunc iam Lutetiæ proximi ſimus facilè erit codicem recuperare. Itaque pro diſertè, efficaciter aut benè, imò verè interpretabimur. Nam, inquit, inopinata mala magis affligunt, præuiſa minus: Vnde etiam carmen illud vulgatum eſt.

Et præuiſa minus tela nocere ſolent.

Quantum verò ad felicitatem pertinet, quod Phauorinus in malum vertebat, bonum egregium Ptolemæus eſſe contendit, ſcilicet ſucceſſibus non extolli. Sed moderatè vtramque fortunam ferre. Et aſſignat rationem, quia cum futura certò expectantur, iam ſunt tanquam præſentia, cumque aduenerint, quaſi iam præterita ſint, animum diuturna cogitatione fatigatum, non ſecus, ac præterito, quorum iam memoria delituerit diuturnitate temporis, parum aut nihil mouent, aut mutant. Itaque fit vt ven-

tura

tura mala conſtanter, & bona tranquillè ac moderatè ſuſcipiat. Neque enim Solis malis malis repentinis animus humanus perturbatur & deijcitur ac conſternatur, verum etiam bonis. Adeò vt Galenus recitet historicique alij plures quoſdam repentina lætitia ſubitò periiſſe, omitto quod futuræ felicitatis certa expectatio deliniat animum, & in aduerſis præſentibus multum afferant medelæ: Cùm etiam ſola ſpes quæ ſine certa expectatione eſt non parum iuuet miſeriis afflictos. Accedit quod præuiſa bona fortuna hominem non reddit aliis intolerabilem. Repentino enim aduentu fauſtitatis animus elatus amicis & affinibus grauis redditur. Et hæc eſt cauſa cur, qui ex humili loco ad magnam fortunam aſcenderunt, ambitioſiores & difficiliores illis ſint, qui è magna nobilitate eò potentiæ peruenerunt. Excipiuntur etiam occaſiones illæ paratis magis rebus vt duplo iucundiorem ornatiorem, ſplendidúmque atque accommodatum vſum felicitatis præbeant. Tot igitur tantiſque modis præuiſa bona, non præuiſis præſtant, etiamſi auerti, neque hæc, neque mala poſſent. Verùm vtrumque poſſe nunc demonſtrabitur.

TEXTVS XXIV.

Non autem exiſtimandum eſt omnia à ſupernis cauſis in res rectà humanas deriuari, tanquam inuiolabili, & diuino quodam edicto propoſito ſingulatim, vt nulla alias vis obſiſtere, quin ita illa graſſentur valeat. Nam ipſe quidem cœleſtium corporum motus ſempiternus eſt, & procedit diuino & inuariabili ordine & lege. Inferiora autem mutationibus ſubiiciuntur de ſuperioribus quidem & primis cauſis, ſed accidit hoc illis per conſequentiam legis, & ordinis naturalis, & variabilis.

Motus quidem cœleſtium corporum, & influxus eorum in hæc inferiora ſempiternus eſt, & ordine procedit ac lege diuina, neceſſariuſque eſt. Verùm non ita vt à ſuperioribus procedunt, ſic ab inferioribus recipiuntur, ſed vt fortuita & mutabilia, & quæ euitari, peruerti, augeri, ac minui poſſint, non quidem ſuperiorum corporum cauſa, nam ipſa vt dixi ſunt immutabilia & neceſſariam habent actionem in hæc inferiora, ſed meritò inferiorum ipſorum quæ inconſtanti materia ac ſemper fluente compoſita ſunt. Non igitur quæ ab aſtris decernuntur ſunt neceſſaria, ſed neque æqualiter fortuita: quædam enim ſunt neceſſitati proximiora magis, quædam minus. Quod etiam in rebus ipſis quotidie ſpectare licet, vt de morbis, contentionibus, negotiorumque difficultatibus. Atque hæc in ſequentibus proximè declarat.

TEXTVS XXV.

Præterea ſunt quæ hominibus accidunt circumſtantia aliqua generali, non autem ex vniuſcuiuſque naturali & propria cunſtitutione, vt ſi qua ingenti & valida aëris conuerſione, totæ gentes intereant, ſicut fit in ardoribus, peſtilentia, diluuionibus, cum ſemper minor cauſa maiori ſuccumbat. Alia autem eueniunt ſingulorum peculiari & naturali conſtitutione, per exiguas & faciles aëris contrarias affectiones. Quibus hoc modo diſertè cognitis, perſpicuum fit, quod quæcumque à prima cauſa vel in vniuerſum, vel ſingulatim mouētur, hæc inuariabili modo procedere, cum illa inſuperabilis ſit & omnī contranitente vi præſtantior. Quæ autem aliter ſe habeant, eorum quibus contrariæ affectiones contigerint, facilem eſſe conuerſionem, quibus verò defuerint illa primas cauſas ſequi. Hoc verò fit in ſcientia hominum, non illarum neceſſitate & potentia. Quod ipſum animaduertere eſt ſimiliter geri in omnibus, quibus naturalia ſunt principia. Nam & ſaxa, & gemina, & animantes, atque inſuper etiam vulnera, & morbi, & ægritudines, partim neceſſarias affectiones, partim ex eo quod contrariam habet effectionem, dependent. Atque ita exiſtimari par eſt, naturæ ſtudioſos prædicere hac ſcientia euēturas rẹs hominibus non inanitarem quandam opinionum ingredientes. Quæ enim habent multas & ingentes effectionum vires, euitari non poſſunt, cum alia quibus illud non accidit facilè conuerſiones admittant. Hoc modo & medici, ſi qui in notandis morbis exercitati ſunt, planè præuident qui læthales ſint, quíve curabiles. De his igitur quæ mutationibus obnoxia ſunt, ita audiemus differentem Genethliacum: vt ſi verbi cauſa, talem orientem habeat. Quoniam talis eſt de qua loquor conſtitutio, fiet, ſi proprietates aëris tali modo conuertantur, magis quidem aut minus ad ſubiectas congruentias, vt illinc talis quiſpiam morbus exiſtat. Eodem modo & medici prædicunt de vlceribus, quæ vel vt ſerpant, vel vt putreſcant, futurum pronuntiant. Similiter & de metallis exemplum dari poſſit, vt ſi quis do-

Digitized by Google

ceat lapidem Magnetem, id eſt, Herculanum, ferrum ad ſe trahere. Nam quemadmodum horum vtrumque per ſe tendit rectam viam, in quam à primæ illius naturæ vi rapitur, ſi relictum ſibi ſit, ignoratione contrariæ effectionis, ſed ſi medicinam contrariam vlceri oppoſuerimus, neque illud iam ſerpet, neque putreſcet, neque lapis Herculanus illito alij ſucco iam ferrum attrahet. Sicut igitur hæc obſiſtunt, & contrarias effectiones inducunt naturaliter & fatali lege: ita in his quoque rebus fit, de quibus loquimur. Ignorata enim aut præuiſa quidem, ſed neglecta tamen ea quæ hominibus euenire debeant, haud dubiè ſeriem primæ illius naturæ ſequuntur, præuiſa autem & ſortita curam, naturaliter & fatali etiam lege aut auertuntur penitus, aut læuiora efficiuntur.

Haly rectè inquam mihi dicere viſus eſt, Ptolemæum per hæc verba oſtendiſſe maximam in rebus diuinis atque humanis ſapientiam. Namque profecto maximarum rerum & quæ pluribus etiam ſapientiſſimis viris diſficultatem pepererunt notitiam tradidit, humanas leges atque diuinas cum naturalibus rationibus euentibuſque ipſis, tum aſtronomicis indiciis concordans. Itaque inquit, quædam ſunt influxus generales qui toti vni genti pertinent, velut peſtis, inundatio, annonæ penuria, æſtus ingens, atque hæc cum à vehementiſſimis & primis cauſis fiant euadere non licet. Sunt enim à poteſtate & vi quæ comparem non habet in his inferioribus reſiſtentiam. Vnde manifeſtum eſt, quare in ſacra ſcriptura ſcriptum ſit, cor Regis in manu Dei eſt, quocumque voluerit vertet illud. Sit enim gratia exempli, vt Deus velit affligere bello aliquo ingēti & clade Germanos, cor Cæſaris & Regis Gallorum cœli medio & magnarum coniunctionum ac generalium congreſſuum ſeu conſtellationum. (Ita enim elatius hoc nomine res ipſa explicatur) diſponet vt pacem nolint inter ſe. Atque ita Regum corda cum ad eorum voluntatem pertineat regiones bene vel malè tractare, regionum autem accidentia generalibus ſubiiciantur congreſſibus ſyderum, neceſſe eſt vt etiam corda Principum à generalibus cœli conſtellationibus gubernentur. At cor humanum tantæ violentiæ reſiſtere non poteſt. Patet igitur cur corda Principum & mentes magis neceſſitati ſyderum & diuinæ voluntati ſubiacent, priuatorum autem ſint magis libera. Hæc autem neceſſitas cordis Principis quæ annexa eſt diuinæ voluntati, eſt neceſſitas effectus & non peccati. Quamobrem non tollitur libertas arbitrij. Et ob id nihil abſurdum contingit etiam apud illos, qui omnino liberam voluntatem noſtram eſſe affirmant. Ex hoc quoque clarum eſt cur in ſuperioribus verbis Ptolemæus dixerit hanc ſcientiam diuina docere cognoſcere, hoc enim diuinum eſt prorſus, quod nuper diximus, ſcilicet quod quædam eueniunt fatali neceſſitate, quædam vero ita vt declinari poſſint, veluti ſi quis ſit in mari cum tempeſtate, quamuis periculum præuideat non tamen euadere poterit: at verò in flumine natandi peritus, aut periculi gnarus ſeruabitur, alius verò minimè. Similiter & illud diuinum eſt, quod omnino eſt neceſſarium, quodque euitari non poteſt à diuina mente profectum. Eſt etiam aliud argumentum generalium horum decretorum præter id quod ſumitur à peſtilentiis & inundationibus, & bellis, & ſterilitate, & terræ motibus, quæ quidem niſi in hos generales influxus referri poſſunt, & hoc quidem Velleius Paterculus egregius rerum Romanarum ſcriptor in primo volumine hiſtoriæ Romanæ deſcripſit his verbis: Quis enim abundè mirari poteſt, quod eminentiſſima cuiuſque profeſſionis ingenia, in eandem formam, & in idem arctati temporis congruens ſpatium, & quemadmodum clauſa capſa alioque ſepto diuerſi generis animalia, nihilominus ſeparata ab alienis in vnum quoque corpus congregantur, ita cuiuſque clari operis capacia ingenia, in ſimilitudinem & temporum & profectuum ſemetipſa ab aliis ſeparauerunt. Vna neque multorum annorum ſpatio diuiſa ætas, per diuini ſpiritus viros, Æſchylum, Sophoclem, Euripidem, illuſtrauit Tragœdias: Vna priſcam illam & veterem, ſub Cratino, Ariſtophane & Eupolide, Comœdiam, ac nouam comicam Menandrus, æqualeſque eius ætatis magis, quàm operis Philemon ac Diphilus, & inuenere intra pauciſſimos annos, neque imitanda reliquere. Philoſophorum quoque ingenia Socratico ore defluentia, omnium quos paulò antè enumerauimus, quanto poſt Platonis Ariſtoteliſque mortem floruere ſpatio? Quid ante Iſocratem? quid poſt eius auditores eorumque diſcipulos clarum in oratoribus fuit. Adeò quidem arctatum anguſtiis temporum, vt nemo memoria dignus alter ab altero videri quiuerit. Neque hoc in Græcis, quàm in Romanis euenit magis. Nam niſi aſpera ac rudia repetas, & inuenti laudanda nomine, in Accio circaque eum Romana Tragœdia eſt. Dulceſque Latini leporis facetiæ per Cæcilium, Terentiúmque & Afranium ſub pari ætate nituerunt. Hiſtoricos, vt & Liuium quoque priorum ætati aſtruas, præter Catonem & quoſdam veteres & obſcuros, minus 80. annis circundatum æuum tulit: vt nec poëtarum in antiquis citeriúſve proceſſit vbertas. At oratio ac vis forenſis, perfectúmque proſæ eloquentiæ decus, vt idem ſeparetur, Cato pace, P. Craſſi, Scipioniſque & Lælij, & Gracchorum, & Fannij, & Serui Galbæ dixerim, ita vniuerſa ſub principe operis ſui erupit Tullio, vt delectari ante eum pauciſſimis, mirari verò neminem poſſis, niſi aut ab illo viſum, aut qui illum viderit. Hoc idem eueniſſe grammaticis, plaſtis, pictoribus, ſcalptoribuſque, vt quiſque temporum inſtiterit notis,

notis, reperiet eminentiam cuiuſque operis arctiſſimis temporum clauſtris circundatam Huius ergo præcedentiſque ſæculi ingeniorum ſimilitudines congregantis, & in ſtudium par, & in emolumentum, cauſas cum ſemper requiro nunquam reperio, quas eſſe veras confidam, ſed fortaſſe veriſimiles, inter quas hæ maximè. Alit æmulatio ingenia, & nunc inuidia, nunc admiratio incitationem accendit, naturaque quod ſummo ſtudio petitum eſt, aſcendit in ſummum, difficiliſque in perfecto mora eſt: naturaliterque quod procedere non poteſt, recedit, & vt primo ad conſequendos quos priores ducimus, accendimur, ita vbi aut præteriti, aut æquari eos poſſe deſperauimus, ſtudium cum ſpe ſeneſcit, & quod adſequi non poteſt, ſequi deſinit, & velut occupatam relinquens materiam, quærit nouam, præteritóque eo, in quo eminere non poſſumus, aliquid in quo nitamur, conquirimus, ſequiturque vt frequens ac mobilis tranſitus maximum perfecti operis impedimentum ſit. Tranſit admiratio ad conditionem temporum, & ad vrbium. Vna vrbs Attica pluribus annis eloquentiæ, quàm vniuerſa Græcia, operibus floruit, adeò vt corpora gentis illius ſeparata ſint in alias ciuitates, ingenia verò Solis Athenienſium muris clauſa exiſtimes. Neque ego hoc magis miratus ſim, quàm neminem Argiuum, Thebanum, Lacedæmonium, Oratorem, aut dum vixit authoritate, aut poſt mortem memoria dignum exiſtimatum, quæ vrbes & multæ aliæ talium ſtudiorum fuêre ſteriles, niſi Thebas vnum os Pindari inluminaret. Nam Alemana Lacones falsò ſibi vindicant. Rectè quidem me hercle feciſſet Paterculus ſi tam pulchrè difficultatem diſſoluiſſet quàm dubitauit, nam neque id facere poterat citra huius artis præcepta, cùm non ob id ſolum deſinant ſimul ac ſimul floreant, quod ad apicem artes producantur, & ſtudia virorum elangueſcant, cùm videamus in vno & eodem genere plures poſſe eminere principes. Qui fit ergo vt poſt Virgilium alius facta Romanorum non tam egregiè canere potuerit, quàm ille Troianorum, præſertim quod res ipſa maius ſuggereret argumentum? Et quale fuit inconueniens quod Virgilius ſi vita ſuperfuiſſet cuius mens erat ad tempora Auguſti peruenire mediis quidem iuxta Flacci ſententiam:

Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici
Pleraque differat & præſens in tempus omittat,
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis author.

Et rurſus.

Semper ad euentum feſtinat, & in medias res
Non ſecus, ac notas auditorem rapit, & quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.

Sublatis aliis properantem ad Auguſti tempora quempiam alium quod ille ſperat facere potuiſſe. Et melius ſane quandoquidem, teſte Quintiliano, multum ab Homero Virgilius deficiat: nec linguæ vitio quandoquidem Demoſthenes à Cicerone eodem teſte ſuperetur. Deinde cum videamus res quæ à ſyderibus procedunt ex generalibus conſtitutionibus non vnas eſſe, ſed multiplices. Nam adueniente Sole, gratia exempli ad nos, non ſolùm herbæ pululant, ſed arbores florent ac germinant, aues nidificant, quadrupeda ad Venerem incitantur, ſerpentes è latibulis exeunt, piſces gregatim loca mutant, adeò vt flumina quædam maritimis impleantur. Veluti id quod per Lugdunum tranſit quod Ararim eſſe putant, alij vocant Sequanam, piſcibus quos illa appellant Loxas tanta multitudine, vt videatur flumen ipſum totum plenum. Similiter & homines lætantur. Idem in Lunæ contingit affectibus. Non enim ſolùm in pleniluniis turgent maria, ſed & Cancri pingueſcunt, & ligna redduntur viuaciora, & morbi plerique ingraueſcunt, & talia multa. Cùm igitur eodem tempore non vnum genus artis floreat, vtpote militaris diſciplina, poeſis, eloquentia, pictura, plaſtica, muſica, medicina, philoſophia, ſimul quoque deſinant, vt Alexandri, & Auguſti, & noſtra etiam ætate, cùm tamen ab Auguſto ad initium noſtræ Florentis ætatis, quod fuit circa annum ſalutis 1440. fluxerint anni inter medij circiter mille quadringenti, nihil egregium pro miraculo natura produxerit in lucem, præterquam Antonini tempore cum tunc etiam floruiſſent ſimul Alexander Aphrodiſæus, Ptolemæus Peluſienſis, & Galenus Pergamenus, & parum ante id etiam C. Plinius & Plutarchus Cheroneus Traiani magiſter, manifeſtum eſt ex generalibus conſtitutionibus cœli principaliter iſta pendêre. Non inficiamur etiam aliquid in rem facere quæ adducuntur à Paterculo. Sed iam ad textus expoſitionem deueniamus.

Inquit igitur (Præterea ſunt) id eſt, ſunt quædam conſtitutiones generales adeò potentes, in quibus homines per graues continentis affectus, ſcilicet terræ, aquæ, & aëris ſuperantur. Veluti quis habeat genituram felicis ac diuturnæ vitæ, contingat terræ motus in vrbe ſua qui totam diruat ciuitatem, aut inundatio, quomodo is ſeruari poterit? Verùm in propriis affectibus cum per aëris conſtitutiones debiles fiant, contrariis cauſis licebit obniti. Deinde docet quod quædam fiunt à prima cauſa generaliter, velut cum tota vrbs, vel prouincia opprimitur, aut cùm ſingilatim pluribus mala eiuſdem generis contingunt, veluti anno ſalutis 1528. morbus epidemius & peſtilens generalis vniuerſo, vexauit vniuerſum humanum genus, non tamen ita vt in ſingulis ciuitatibus omnes, ſed in omnibus aliquos. In his ergo ambobus generales conſtitutiones dicit fati neceſſitate alligantur. (Quæ autem) intelligit quatuor genera influxus duo iam dicta quæ permutari nequeunt, & tertium iam dictum quod à propria pendet genitura, & poteſt conuerti ſtudiis ac diligentia hominum. Quartum genus eſt illorum qui nihil habent proprium tunc, & hi ſequuntur primam cauſam,

Digitized by Google

ſam, & hic declarauit magnum ſecretum, de quo inferius dicam. Dicit autem quod tales euentus fiunt in hoc quartò genere propter vim cauſæ vniuerſalis, ſicut in aliis duobus. Probat autem hoc ibi: (Quod ipſum) Quia & in morbis, & in rebus naturalibus, quædam ſunt per ſe inſuperabilia, quædam poſſent ſuperari vel deduci ad effectum, quæ tamen non ſuperantur, neque ad effectum deducuntur, propter ignorantiam. In quibuſdam verò diligentia, fortitudine & ſcientia, (nam hæc tria ſcientiæ nomine intelligit) decretis contrariis aſtrorum occurrimus. Et propter hoc qui fortes ſunt, ſolicti & prudentes, felices ſunt plerumque nam multæ eueniunt occaſiones, præter illas generales quas vir induſtrius arripiat, & in commodum ſuum vertit. Vt contra negligens & ſtultus, aut diffidens prætermittit. Vnde etiam patet quod triplo plures neceſſe eſt eſſe infelices quam felices, quia ad felicitatem tria illa omnia ſunt neceſſaria ad infelicitatem vnum ſolum deficere, ſat eſt. (Quæ enim) Dicit igitur quod in inenitabilibus non eſt vtilitas quantum ad conſilium. (De his igitur) Inſtruit Aſtrologum futura prædicentem ſic: Si talis conſtitutio quæ tum ab aſtris pendere videtur fiat, tales morbi euenient: Veluti ſi Mars in Leone ſit cum Sole calorem & ſiccitatem immenſam produci conſentaneum eſt. Hæc ſi producantur perſeuerentque multas acutas febres parient illo loco magis, vel illo minus: vtpote in perflatis ab Auſtro quàm ab Aquilone magis, & plus in viris quàm in mulieribus, & bilioſis & exercitatis quam pituitoſis & in otio degentibus, & in his qui multò vini potu vtuntur, & maximè potentis, & aromatibus quam qui contrariis, & in peſtilentibus locis peſtilentes, vt in Anglia & Flandria, magis quam in India, & aliis ſalubribus locis. (Eodem modo) Declarat hoc per duo exempla notiſſima, alterum de medicis, qui dicunt vlcus hoc ad Cancrum Sphacelon perueniet, niſi medicina contraria adhibeatur: & ſimiliter lapis Herculeus ferrum trahet, niſi ſucco allij illinatur, ſequutus potius in hoc communem opinionem, quàm rei veritatem. Declaratum enim eſt à nobis in libris de Subtilitate, hoc experimentum eſſe falſum de ſucco allij. Nam nihilominus lapis Herculeus ferrum trahit, quamuis per litum allij ſucco, quam antea. Sed exempla dantur non quia ita ſint, ſed vt intelligant qui docentur. (Sicut igitur) Per fatalem legem intelligit naturalem quæ à nulla alia peruerti poteſt, niſi potentiore alia naturali. Velut fluminis aqua neceſſario inundationem pariet niſi aggeribus ripa muniatur. Hoc enim neceſſarium eſt, aquam turgentem effundi in humiliorem ripam & campos ei adiacentes: Sed & iſtud magis neceſſarium terram plus poſſe quàm aquam, & ideò aquam non effundi. Dixit autem hoc, ſcilicet naturales eſſe fatales, vt à voluntariis actionibus diſtinguantur, quæ neceſſariæ non ſunt. Nam voluntas mutatur etiam per ſe, quod verò à natura fit non niſi à potentiore cauſa alia naturali impediri poteſt. Dicit igitur quod ſicut naturalibus affectibus morborum & Herculei lapidis occurrimus aliis cauſis naturalibus potentioribus ſeu neceſſariis (melius enim ita erat vertere καθ' εἱμαρμένην, quàm fatali) occurrere licet. (Ignorata enim) Dicit quod ſeu ignorentur cauſæ iſtæ generales ſeu negligantur, hoc autem dupliciter fieri contingit, vt dictum eſt, vel diffidentia, vel ſocordia, ſeriem primæ cauſæ ſequuntur: & homo prælio cadit, vel ſuffocatur aquis, vel peſte moritur, quòd ſi præuideat euadere poterit, aut infortunium lenire. Dixit commentator circa hoc pulchram ſententiam: Si præuideamus quod futurum eſt & occurramus, duorum alterum ſequi neceſſe eſt, aut vt effectus impediatur, & tunc habebimus vtilitatem contra illos, ſcilicet qui negant artem eſſe vtilem, aut non impeditur, & ita veri vates iudicabimur, eritque ſcientia vera, & ita duarum opinionum, quæ Aſtrologiæ contradicunt vna alteri repugnat. Nam ſi occurramus præuiſis malis & non ſequatur effectus, vtilis erit hæc ſcientia: ſi omnino ſequatur, erit neceſſaria. Verùm ex his nobis inſinuat Ptolemæus duplicem eſſe cauſarum connexionem, vnam quidem ſtellarum ad continentem in primis qualitatibus, altera quæ eſt continentis ad ſingulares effectus, vtpote peſtilentiæ, belli, penuriæ annonæ, & hanc ſecundam connexionem vult eſſe validiorem prima, non quidem in ſe; hoc enim impoſſibile eſt, quia cauſæ quantò primæ ſunt proximiores, tantò ſunt potentiores, ideò cœlum plus influit in continens, quàm continens in homines, vel animalia, ſed hoc dicit, quia vt ſciuerimus affectum continentis, nihil eſt quod poſſit impedire opus illius in nos vel in animalia: Quia vel erit conſilium hominum vel cœlum, vel ipſum continens. Conſilium hominum imbecillius eſt, vt declaratum eſt, quàm vt poſſit reſiſtere generalibus cauſis. Continens non agit niſi virtute cœli vt docuimus, hanc autem iam recepit, cœlum non poteſt prohibere, quoniam non agit niſi medio primarum qualitatum, & has iam produxit, nec potuerunt impediri. Concluditur igitur quod fatalis lex ſeu naturalis eſt, & à generali conſtitutione cœli proficiſcitur, firmior eſt quo ad noſtram cognitionem pertinet, ea quæ proficiſcitur ab aſtris in hæc inferiora. Quia cum aſtra ſint plura & multa ex illis penitus incognita: aliorum verò quæ cognita ſunt natura non prorſus ſit perſpecta, & quorum prorſus perſpecta ſit etiam non ſit modus exquiſitè cognitus, vel etiam dubius, vtpote an per circulum poſitionis, an per locum, an per antiſcia, an per eandem declinationem ſtellæ agant. Item cum ſit de locis dubitatio in nonnullis, vt maximè Mercurio, Marte, & Saturno, tum verò propter principia locorum & ſitus varios, & proprios, affectibuſque quibuſdam ſingularibus præditos, & non exquiſitè conſideratos, & ipſa etiam principia incognita: His ſex de cauſis contingere poteſt, vt Saturnus ſit in Aquario, & Iupiter in Cancro cum Sole, & Mars in Leone, & tamen æſtas ſit temperatiſſima. Et ſi Aſtrologus prædicat eam futuram calidiſſimam, erit ridiculus. Et propterea conſulit

Ptolemæus

Ptolemæus vt Aſtrologus prædicat hoc modo: Quia Saturnus eſt in Aquario, & Sol in Cancro, tum reliqua quæ diximus, ideò veriſimile eſt futuram æſtatem calidiſſimam, puta in Italia. Et ſi talis fuerit erunt febres acutæ, & etiam patientur ſata, & qui biliosi erunt malè ſe habebunt, & qui calidis & ſiccis vtuntur cibis & vinis potentibus, & qui multum exercentur, & erit penuria aquarum, & piſces pauci erunt, & qui illis vtentur, lædentur. In primo igitur dicto plerumque erit verax Aſtrologus. Nam licet aliquando vt dixi poſſit contingere contrarium propter cauſas illi incognitas, nihilominus raro iſtud continget, imò rariſſimè. In ſecundo autem erit ſemper verax, ſcilicet quod ſi continget illa immenſa caliditas, continget & illa quæ dicta ſunt. Non ſolùm propter ipſam caliditatem, ſed quia ſignum eſt cauſas ipſas caliditatis, ſcilicet aſtra, non impeditas iri.

Ex his colliguntur ſeptem dubitationes celeberrimæ: Primum, quod fuerint famoſiſſimæ & ab omnibus fermè antiquis ſapientibus quæſitæ. Secundum, quod illis diſſolutis apparebit veritas ipſius Aſtrologiæ. Nam omnes qui illam oppugnauerunt, aliqua ex his ſeptem difficultatibus ad illam oppugnandam vſi ſunt. Quod ſi eas diluerimus rectè, vt ſperamus, nemo tam huic arti infenſus fiet, qui illi manum non det. Tertium, quia his cognitis tanquam principiis, ars tota conſtitui poterit. Quartum, quod horum cognitio ad ſeriem rerum naturalium cognoſcendam, & Fati vim intelligendam, & ad ſciendum quid neceſſarium ſit in rebus naturalibus, & quid fortuitum, & quomodo liceat fortuitis occurrere, vtilis erit.

Prima igitur eſt, quænam dicatur conſtitutio generalis, & quæ propria, cum videantur in cœlo omnia aſtra ſemper eſſe & moueri abſque alio principio? ſimiliter quot ſint illius genera?

Secunda, in quo differat conſtitutio generalis locorum à conſtitutione generali qua ſinguli homines afficiuntur.

Tertia, quomodo cum cœlum ſit abſque principio & rotundum, plus influat ex hac parte quam alia? & in hanc partem quàm aliam? cùm videamus in terra pluere hic, & procul decem millibus paſſuum immenſa affici ſiccitate, & rurſus ad duo millia paſſuum imbres cadere, & hoc adeò viciſſim, & per paruam diſtantiam vt miteris: ſimiliter in partibus maris tanta ventorum varietas & ſingulis horis, vt ſit incomprehenſibilis.

Quarta, an generales conſtitutiones in comparatione vnius hominis ſint potentiores illius genitura propria? cum videamus morbum lætalem, quo quis moritur magis inexpugnabilem, quàm peſtilentem.

Quinta, an homo, gratia exempli, qui debet mori ex peſte, habeat aliquid neceſſario coniunctum cum conſtitutione? Et ſi habeat quomodo ſit? Et an ineuitabilis, ſicut talis connexio illum adigat neceſſario ad mortem? Et an ex mutatione loci quis debeat euadere à periculo? Et cur aliquæ conſtitutiones ſint à quibus nulli euadunt, & aliæ à quibus euadant? Et cur illi qui euadunt euadant?

Sexta: an in bello ſinguli qui moriuntur geneſim habeant conſtitutioni belli connexam: Et an ille qui eſt in bello extra patriam, vel in negotiatione, ſubiiciatur genituræ ſecundùm locum proprium, aut ſecundùm locum in quo moram trahit? Et an electiones Regum, & initia dignitatum, & habitationis in alia regione ſint obſeruandæ & poteſtatem habeant? Et an fortuita commigratio poteſtatem habeat, & quæ fit cum electione habeat? Nam hoc multum refert, quia ſi etiam electio temporis habitationis aliquid poteſt, eſſent electiones valdè vtiles? Et poſſet aliquis facere differendo vel accelerando partũ quod filius priuati naſceretur Rex aut Imperator? Et etiam dubitare contingit an reuolutiones reuolutionibus ſuccedẽtes abſque teſtimonio genituræ aliquid poſſint? & ſi poſſint, quid poſſint, & quantum, & in quo genere? nam de vita haud veriſimile eſt.

Septima, an nauis quæ ſubmergenda eſt aquis, habuerit hoc à principio conſtitutionis ſuæ vel à lignis? Et quando debeat intelligi principium in vnaquaque re? Et an artificialia & maximè quæ conſilio fiunt, habeant principium verum & recipiant influxum ab aſtris? Nam ſi hoc ita erit, euidentius electiones valebunt & forſitan etiam ſigilla? Quod ſi non non. Hæc igitur cum totam artem comprehendant, ſingula ſuis locis declarabuntur. Nam ſi vellemus hæc omnia hic declarare oporteret in expoſitione vnius huius commenti totam artem complecti: Et expoſitionem huius textus quæ ſatis per ſe prolixa eſt, in immenſum extendere & augere: Ideò proſequamur in textu. *Lib 2. com. 2. & ſequētibus.*

TEXTVS XXVI.

Cùm autem, vt ſemel dicam, nihil interſit quod ad hanc vim attinet, inter generalia & ſingularia, mirum videri poſſit, quanam de cauſa in vniuerſum quidem perſuaſum pleriſque ſit, & præuideri illa poſſe, & præuiſis vtilem eſſe attentionem. Maxima enim pars hominum fatentur ſe quoque venturas cognoſcere, & annuorum temporum mutationes, & ſignificationes ſtellarum inerrantium nec non Lunæ configurationes. Adque eam cognitionem non mediocrem cautionem adhibent magna cura præparantes ad æſtus gelidifica, ad hyemes calidifica, omninóque dant operam vt rerum cunctarum naturæ temperentur. Præterea quò rectiora fiant omnia, & in temporum conuerſionibus & tutò naues in portu ſoluantur, obſeruant ſignificationes fixarum ſtellarum. In coitu autem pecorum & ſementibus configurationes Lunæ augeſcente illius lumine,

ne, neque quiſquam inuentus eſt qui hæc damnaret, vt quæ aut non obſeruari poſſent, aut obſeruata nihil afferent fructus. Cur igitur negant eſſe ſingulatim præuiſionem, ex proprietatibus reliquarum commiſtionum, vt æſtus hyemsúe intentiores aut remiſſiores futuras, déque item vniuſcuiuſque propria conſtitutione, vel quare inutilem ferè in his cautionem eſſe volunt? Cùm manifeſtum ſit, ſi ad generales æſtus gelidis inſtructi minus illum ſentiant, ſimilem poſſe efficientiam eſſe etiam in ſingularibus rebus, quarum conſtitutio augmenta magni caloris complectatur. Sed enim omnis hic error ex eo naſcitur quòd ferè propter difficultatem in ſingularium præuiſionibus parum exercentur, quæ res & aliis penè omnibus ſcientiis fidem detrahere ſolet, quodque contrariæ effectionis vis negligitur. Et quia non multum inuenire eſt talem conſtitutionem & tam perfectam, cui non impedimentum à prima illa natura obiiciatur, ideò opinio extitit, incommutabiliter nobis vniuerſa & ineuitabili modo penitus immitti. Verùm ſicut ipſa præuiſio, & ſi non nuſquam incurrens, tamen quia aliqua ſit, digna ſummo, niſi fallor, ſtudio videatur. Ita etiam de attentione faciendum iudico, vt quamuis non cuncta ſanare poſſimus, tamen quæ poſſimus ſeu magna ſiue parua, in his libenter & grato animo illam amplectamur, & non vulgaris lucri inſtar ducamus ipſius factam nobis copiam.

Proponit Ptolemæus fundamentum ex vniuerſalibus, volens demonſtrare ſingularium etiam eſſe artem præſciendi futura. Vniuerſale autem tripliciter dicitur, aut quod multa continet, vt populus, gens, prouincia, ciuitas, & hoc eſt, plerunque minus notum ſingulari, nec de hoc intelligit author. Eſt etiam vniuerſale quod dicitur de multis, quod conſideratur à Philoſopho naturali & Dialectico, & hoc quãdoque poteſt eſſe notius ſingulari. Tertio modo pro communi & indiſcreta cognitione vt hic capitur: Argumentum igitur eſt generales conſtitutiones ſunt notæ & vtiles iudicio omnium hominum, ergo ſingulares. Quæ autem ſint generales conſtitutiones, declarat tribus pulcherrimis exemplis: Primum de tempore, & hoc dicit pendere à Sole. Nam ſcimus certò æſtatem & hyemem futuram, & ita etiam ſit vtilis hæc cognitio, quoniam homines præparant ligna, & veſtes ad temperandum frigus hyemis, & vmbras ac porticus & aulas ad temperandum calorem æſtatis. Secundum exemplum eſt de nauigatione, in qua cauemus congreſſum Lunæ cum ſtellis fixis quæ tempeſtatem inducunt, vt ſunt Orion & Arcturus. Igitur hæc eſt ſcientia & vtilis. Tertium eſt in ſerendis ſeminibus, plantandis & inſerendis ſurculis, & admittendis iumentis, porcis & ouibus, & fouendis ouis in quibus quæritur Lunæ incrementum. Hoc igitur præſciri poteſt, & vtile eſt. Igitur, inquit, etiam ſingularia præſciri poſſunt. Singulare appellat certam rei quantitatem, & menſuram, quæ per reliquorum aſtrorum errantium miſtiones figuras & effectus fiunt. Ex hoc patet trium generum maximè illuſtres eſſe effectus, & qui ab antiquis non negarentur, Solis, Lunæ, & fixarum ſtellarum inſignium, magnitudine vel ſitu propinquo viæ per quam Sol graditur.

Sed enim docet cauſas tres, quare ſingularis cognitio negligatur: Vna, quia exiſtimant illud quod aduerſantur (puta Saturni frigiditatem) calori Solis, eſſe minimam & inſenſilem, atque ideò contemnendam, & ita de calore Martis vel Iouis. Secunda quia ſcientia iſtarum ſtellarum in ſitu, motu, & loco eſt difficillima, ideò vt reliquarum ſcientiarum, quamuis etiam vtilium ad comparandas diuitias partes difficiliores prætermittuntur, velut in medicina diſſectio tuta in profundis partibus quæ ſupponit ſcientiam locorum muſculorum, venarum & arteriarum. Et in Geometria ſcientia conoydalium corporum, & coni ſectionum. Et in Muſica Enarmonicum diateſſaron. Tertia cauſa eſt, quia quidam putant vim primæ cauſæ ſeu naturæ eſſe adeò potentem, vt poſſit auertere quæcunque velit. Et intelligit ſecundum Haly per primam naturam ſtellas fixas: Aliter poſſit intelligi Deus. Verùm commentator aliter interpretatur, ſcilicet quod tarò (id ſignificauit Ptolemæus per non multum) contingit, vt talis conſtitutio peruertat quæ ex principio decretum eſt. Vnde factum eſt vt homines exiſtimauerint, cùm tam tarò cœli decreta ſoleant peruerti, vt cuncta neceſſario fieri arbitrentur. Cumque parum hoc ad artem pertineat, non laborabo vt doceam quid magis Ptolemæus per primam naturam intellexerit.

(Verùm ſicut) Declarat quod quemadmodum in medicina quamuis non omnia curare poſſimus in his, in quibus poteſt, ſiue magna ſint, ſiue parua, quaſi dicat, ſiue multi ſeruari poſſint vt in ſalubribus, ſeu pauci, ſicut in peſtilentibus, pars ea tamen medicinæ non eſt negligenda. Ita in Aſtrologia quamuis non poſſimus occurrere omnibus, non debeamus eam vtilitatem negligere. Sicut etiam illius ſcientiam quod quandoque (incurrens ille vertit) aberrans ſit, non debemus paruipendere: Sed loco non vulgaris lucri ducere illius factum nobis eſſe copiam. Atque hæc cum communi conſenſu hominum & ratione demonſtrauerit, ad authoritatem ſapientum Ægyptiorum ſe conuertit.

TEXTVS

TEXTVS XXVIII.

Quæ omnia ita vt expoſuimus ſeſe habere cùm & Ægyptij intellexiſſent, à quibus maximè auctam huius artis vim ſcimus, adiunxere vbique Aſtronomicis præuiſionibus medicinæ præcepta. Neque illi conſtituiſſent expiationes & auerſiones, & curas eorum quam ab aëre vel inciderent, vel imminerent & in vniuerſum & ſingillatim, ſi in ea opinione fuiſſent ammoueri illa aut auerti nullo modo poſſe. Nunc vero quæ contrarias effectiones in ordine naturæ habeant, quaſi ſecundo in loco fati ponentes, coniunxere cum præuiſionis vi, ad vſum & fructum omnium, viam præceptionum quas illi vocant compoſitiones iatromathematicas, quæ vox ſignificat coniunctionem rerum medicarum cum mathematis. Qua ratione Aſtronomia quidem declararet ſubiectarum conſtitutionum proprietates, & quid caſuum cœlum circundans nos intenderet, & ſuas quorumque cauſas, nam ſine horum cognitione opem certam ferri poſſe non ſunt arbitrati, quippe qui ſcirent non eandem omnibus corporibus aut morbis conuenire. Sed medicinæ ſcientia hoc efficiebat, vt & futuri mali auerſio, & præſentis curatio quod ad eius rectiſſimè fieri poſſet, de concordibus aut contrariis ſingulorum effectionibus exiſteret.

Probat igitur illorum authoritate ſcientiam Aſtronomiæ bifariam eſſe vtilem. Primum quod ipſi conſtituerint iatromathematicam ſcientiam, id eſt, ſcientiam ex medicina & Aſtronomia: veluti ſi quis, gratia exempli, laboret, obſeruabant horam qua incipit ægrotare, & ſimiliter ad quem locum directio ſignificatoris vitæ perueniſſet, & ex his morbi naturam ſtatuebant, atque inde curam ex his conſtituebant à medicina ſumptam eo axiomate, quod contraria contrariis curantur. Alio modo docebant quinam futuri morbi eſſent per Aſtronomiam, futuros morbos, atque homines contrario regimine vitæ inſtituebant, vt ſic tuti eſſent ab imminenti periculo: dicit igitur, quid profuiſſet hæc diligentia, gratia exempli, quod Mars & Saturnus, cum Sole in Leone æſtate futura coituri, debeant producere febres ardentes & maxime ſiccas ac venenoſas, & ob id vtendum eſſe humidis, & cordi vtilibus medicamentis, ſi omnino nihil hæc diligentia profutura erat, neque ad tollendos, neque ad auertendos, neque minuendos morbos? Et quamuis de morbis etiam factis hoc intelligi poſſet, attamen vt etiam Haly rectè interpretatur, de futuris tantum loquitur. Secundum exemplum eſt de expiationibus & auerſionibus quæ hodie etiam in vſu ſunt, dum ſupplicationes populi & ſacerdotes præſertim imminente ſiccitate, aut imbribus fatigati celebrant, Sed tunc multò antea quam fierent Aſtrologia edocti procurabant, nunc verò niſi iam malo ipſo perculſi atque edocti, talia facere ſolent. Intelligit autem per expiationes preces ad Deum atque ſacrificia: per auerſiones, magica quædam quæ grandines aut pruinam à campis auertere credebantur, per curam verò quod ex arte ruſtica eſt, veluti ſi frigus immineat ingens, malorum punicorum arbores palea circumcinguntur: Si carbunculus vitibus, ſerius putantur, procurandumque eſt vt ſerius germinent. Namque ſi non turgent plantæ ac germinare properant vix hoc malo pereunt. Propter quæ morus arbor rarò perit quod ſero pariat germen, vltima quippe eſt omnium arborum, & id ſapientiſſima appellata.

Quod verò de Aegyptijs adiecit quos auxiſſe artem refert, intelligit tum illos tum affines illis quaſdam prouincias, veluti Chaldæos, de quibus narrat Suetonius in Nerone prædixiſſe illi imperium & parricidium matris, quod cum illa audiſſet, dixit, occidat cum imperet. Ex his fuit Thraſylus qui imperium Tiberio exuli prædixit nimis magnus authoritate, quod Tiberius flagitioſe vixerit: Et C. Caligulæ Sulla Aſtrologus necem ſimiliter & imperium atque vtrunque inſperatum: Atque hic maxima etiam authoritate vixit. Infelicior fuit Aſcletarion ſub Domitiano, ſed illuſtrior euentu duplici atque exquiſitiſſimo, ex hoc genere fuit etiam qui Gordiano Imperium per inſtrumenta tempuſque prædixit. Vt appareat Chaldæos atque Aegyptios hac in arte ſupra fidem fuiſſe celebres. Quorum ſcripta cum collegiſſet Ptolemæus, in hunc librum compegit, ſed tam breuiter, vt maxima pars artis deſideretur. Præſtabat enim quemadmodum & præſtantiſſimus Hippocrates poſtquam ex ſingularibus artem compegerat, librum etiam & ſingulárium exemplorum epidemiis correſpondentem conſcribere. Multum enim attuliſſet lucis ad intelligendum ea quæ hoc in libro ſcripta ſunt, ſimulque fidei aduerſus illos qui artem inanem eſſe declamitant. Sed hoc nos in Ephemeridum Supplementis facere conati ſumus. Nam neque hoc efficere opus eſt cuiuſque ſed eius primum tantum qui in omnibus bonis diſciplinis, quemadmodum ſuperius diximus, fuerit exercitatus. Secundùm qui diligenter ea quæ Ptolemæo atque aliis ſcripta ſunt, legerit & fuerit meditatus. Tertium, qui multa diuerſis in diſciplinis feliciter conſcripſerit, ne authoritas exemplis deſit. Quartum, vt ſit hac in diſciplina exercitatiſſimus, vt opere ipſo præſtare poſſit, quæ docendo pollicetur. Quintum, vt ſit verax, ne fides in ſcriptis deſideretur. Sextum, vt ſit grauiſſimi iudicij, tum vt ſciat

quid ex vnaquaque ſeligendum conſtitutione, ſeu generalis fuerit, ſeu Genethliaca, tum vt ſciat diſtinguere veras à falſis genituras, cum plurimi delectentur falſas offerre vt vel Aſtronomos probent, vel illudant eis: Eſt etiam ex vſu iudicij grauitas, vt ſolum rara & vulgaribus Aſtronomis incognita doceat, quemadmodum Hippocrates in medicina fecit. Quantum profuiſſet genituræ Domitiani exemplum atque Neronis, cum temporum indicationibus habuiſſe, non ſolum ad gloriam artis Aſtronomicæ, verùm ad ipſam diſciplinam excolendam amplificandámque quas quidem Ptolemæum habuiſſe veriſimile eſt, quod proximus ei ætati fuerit, & ipſe prædixes, ſed neglexiſſe viſus eſt. Periere & multa illorum monomenta, ſiqoidem Chaldæorum, & Ægyptiorum, quæ in Iulij Firmici manus peruenerunt, quamobrem & ex eo multa ſeligemus transferemúſque in alium librum, maxima tamen cum difficultate, quòd cum ille purus eſſet Grammaticus expérſque omnino huius artis, non ſolùm omnia abſque iudicio, bona, mala, falſa, vera, ex toto, & ex parte veritatem continentia, coniuncta disiunctáque in vnum abſque diſcrimine compegerit, ſed quòd multa non intelligens confuderit atque corruperit, & quod deterius eſt, ſuppreſſis vndique nominibus, quæ ſi addidiſſet, vt Aëtius in ſuo medico volumine & Galenus paſſim in libris de Medicamentis, (quoniam talia experimento conſtant) facile fuiſſet coniectari, quantum vnicuique præcepto, fidei eſſet tribuendum.

Quod verò dicat (quaſi ſecundo in loco Fati ponentes) intelligit vt dixi præuiſionem ſeu auxilia pro Fato, id eſt, opere neceſſario naturæ quod vincit ſecundum Fatum, id eſt, minorem neceſſitatem, quæ ex aſtris habetur. Veluti ſi futura ſit tertiana in æſtate ſequenti, purgauerôque bilem ante, vſúſque fuero lactucis & aqua lactis, & lymphato vino planè albo, neceſſitatem primam & certam, quàm Fatum hic expoſuit ne tertiana hic adueniat, inducet, Aſtrorum verò influxus, ſecundi Fati vim retinebit, quæ neceſſitas illius ab alia neceſſitate oppoſita ſuperatur.

TEXTVS XXVIII.

Verum de his ac ſummatim quidem hactenus. Nunc tranſeamus ad explicationem harum rerum, ordientes vt in præceptionibus à primis, hoc eſt, quæ ſit cœleſtium corporum & propria vniuſcuiuſque natura & efficacia, ita vt tradidêre veterum naturales obſeruationes, præque cæteris de ſtellarum errantium viribus, déque Solis & Lunæ diſſeramus.

Proponit ordinem tradendorum in hoc primo libro, ſcilicet de natura, inde de viribus corporum cœleſtium, præcipuè autem Solis & Lunæ, inde errantium ſtellarum, & hoc ſecundum traditiones veterum non quorumcumque, ſed naturalium tantum, vt doceret non contemnendas eſſe nugas illas quas poſtmodum ex quibuſdam ſortilegis traduxere ad nos Arabes ſatis infeliciter artem corrumpentes. Per naturam verò intelligit maſculinos fœmininóſque Planetas, item diurnos ac nocturnos, tum verò poteſtatem inſignis. Similiter & ſitus, & motus, & figuras ad Solem, & generaliter quæcumque extra cœlum non extenduntur: Sed per vires quod calefaciant, infrigident, homectent, ſiccent, beneficæ ſint ac maleficæ, ventos aut imbres generent, diuitias aut paupertatem genitis, animos magnos, aut humiles, aut auaros, aut ſapientes, & generaliter quæcumque ad hæc inferiora pertinent.

CAPVT IV.

TEXTVS XXIX.

De viribus ſtellarum errantium.

ANimaduerſum eſt naturam Solis effectum habere caloris paulatímque ſiccitatis. Hunc nos etiam ſenſibus percipimus multo certius, quàm reliquarum ſtellarum, propter ipſius & magnitudinem, & euidentiam mutationum temporalium, quandoquidem quo proprius Sol accedit ad verticem noſtrum, eo magis ea quæ diximus experimur.

Quoniam expoſitores hic præfari ſolent quædam atque àdeò curiosè, vt etiam circa titulum multa dicant, ideò & nos quatuor circa hunc præſentem textum faciemus: Primùm quidem ponemus ſubiecta de quibus Aſtrologus conſiderat. Secundùm exponemus titulum capituli atque diuiſionem affectuum Planetarum & reliquorum. Tertio præfabimur quidam circa textus expoſitionem. Quarto & vltimo ipſum textum explicabimus. Primum igitur dico quod ſubiecta quæ Aſtrologus conſiderare debet ſunt quatuor: Primum ſunt ſtellæ erraticæ dictæ, quod variis motibus moueri videantur manifeſtè, & etiam quod ſolæ uagentur, nam quamuis fixæ variis motibus moueantur, ab antiquis tamen propter tarditatem motus ab Occidente in Orientem viſum eſt illas ſolo vno motu moueri, propter hoc, & quoniam etiam ſimul mouentur, fixas aliqui alij inerrantes appellauêre: Planetas enim erraticas Græcè ſonare & aplanes, id eſt, non errantes, haud obſcurum eſt. Planetæ igitur ſeptem ſunt, Luna quæ omnium infima eſt & terræ propinquiſſima, inde aſcendendo Mercurius, Venus, Sol, Mars, Iupiter, Saturnus. Secunda pars ſubiecti à ſtellis inerrantibus comprehenſa fuit. Tertia verò eſt de partibus cœli quæ ſecundum longitudinem, aut ſecundùm latitudinem, aut ſubſtantiam, aut ſitum diſtinguuntur. Secundum longitudinem quidem ſunt duodecim

decim ſigna, quæ in Tabula depicta vides cum characteribus, quorum initium eſt ab Ariete, cuius initium eſt in æquinoctij puncto, id eſt, puncto æqualiter diſtante ab vtroque polo.

Planetæ ſeu Erratica.						
Lun.	Merc.	Ven.	Sol.	Mars.	Iupiter.	Sat.
☽	☿	♀	☉	♂	♃	♄

Signa.					
Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo
♈	♉	♊	♋	♌	♍
Libra	Scorpio	Sagitt.	Capric.	Aquar.	Piſces.
♎	♏	♐	♑	♒	♓

Secundùm latitudinem autem in Borealem & Auſtralem ab Ecliptyca, ſaut æquinoctij circulo, & vocatur declinatio. Secundùm ſitum autem quoniam quædam ſunt in cœli corde & ad fortunam magis valent, imò ad exiſtimationem, quemadmodum in aſcendente propria corpori & animæ, quædam in ſeptimo loco quæ ad fortunam, & potentiam, quædam in imo cœli, atque de aliis eadem ratione. Quo vero ad ſubſtantiam, partes ſunt cœli aliæ aliis feliciores. Nam cœlum ſic ſe habet vt terra ſtellæ montium vicem habent & lapidum: ipſa cœli ſubſtantia quædam affert bona malaue, calidior frigidior, ſiccior humidior, pinguis macilenta, arida fœcunda, fœlix infelix, æqualis inæqualis, pertinax mutabilis, ferax ſterilis. Sed illud quod vitare non poſſumus, (nam de inani & pleno, tenebroſo & lucido, magna eſt dubitatio) eſt, quoniam partes cœli quædam ſunt turbidæ, velut via lactea, & quædam perſpicuæ. Quartum genus eſt crinitatum ſtellarum, Cometas Græci vocant: Hæ enim in cœlo fiunt vt aliàs docuimus. Non autem trabes, aut gemini Soles vel Lunæ vel talia: hæc enim fiunt in inferiore aëris regione: De his igitur omnibus conſiderandum. Cæterùm quòd ad rinulum pertinet, illud primo animaduertendum, quo ad vires planetarum intelligit quattior modis, non tamen hic niſi primo modo, qui eſt ſimpliciſſimus iuxta primas qualitates. Secundus eſt, quo ad propinquitatem Solis, & refertur ad principium. Tertius eſt quod refertur ad locum, & hic eſt duplex, aut enim ad locum naturalem velut in ſigno, vel in latitudine, aut in comparatione noſtrum, velut in medio cœli, in occidente, ſupra vel infra terram. Vel in comparatione ad ipſum proprium cœlum, vt quod ſit in abſide, vel in oppoſito, vel quod ſit velox vel tardus. Velox enim fit in oppoſito vtriuſque abſidis, ſed tamen cùm abſidem intelligo de eccentrico loquor, cum vel velocitas motus ſit propinqua naturæ abſidis vel oppoſiti eius, & propinquitati Solis, vt libet ex his quæ dicta ſunt à Ptolemæo de ſtellarum motibus. Diuiditur autem modus primus in tria, in naturam, ſexum, & qualitatem. Natura quidem vt dictum eſt, calidi, frigidi, ſicci, & humidi ex qua deriuantur beneficæ, maleficæ, exitiales & vitales, fœcundæ atque ſteriles. Sexu autem, maſculinæ & fœmininæ. Qualitate autem diurnæ & nocturnæ. Diuiduntur autem, planetæ præter id tribus modis, in luminaria & quæ erraticæ ſimpliciter dicuntur, Luminaria dicuntur, quæ plurimo abundant lumine, & ſunt Sol & Luna, tantum enim habent luminis vt vtrumque in die videatur & reliquas etiam ſtellas obumbrent, quamquam Venus aliquando & maximè ab his qui acie videndi pollent, quique iam vt dixi eius locum nouerunt, videatur, obſcure tamen, & obſcurius illa Mercurius quatuor eiſdem conditionibus, ſitu, aëris natura, acie videndi, & ſcientia loci, iuuantur & inſtrumento, vt iam quinta ſit conditio obſeruandi ſtellas in die. Secunda verò diuiſio eſt, quoniam luminarium alterum quidem primum & per ſe eſt, & eſt Sol: aliud quod illi ſuccedit, eſtque Luna. Ob id clarum eſt cur à Sole inceperit: Nam Sol luminarium primum eſt, & luminaria erraticis quadrifariam præferuntur, potentia, claritate, cognitione, (multi enim ſunt qui ſola illa ab aliis ſeparata eſſe ſyderibus putant) & ſimplicitate motus. Cùm igitur Sol non ſolùm cæteris quinque erraticis, ſed etiam ipſi Lunæ bis quatuor cauſis præſter, manifeſtum eſt cur Ptolemæus à Sole initium duxerit. A manifeſtioribus autem, vt bene dicit Haly peripateticorum ſententia, è quorum numero Ptolemæus eſt, initium doctrinæ ſumendum eſt, atque ea de cauſa, quamuis non ordine ſitus, de Sole primum, ſecundo de Luna, tertio de aliis quinque erraticis, tractat. Atque in illis cùm non videretur manifeſtus ordo doctrinæ, ab euidentioribus aut potentioribus, ordinem ſitus ſequutus eſt, non quidem aſcendendo, ſed deſcendendo, ſcilicet vt à Saturno initium duceret. Nam quinque hi planetæ tertia diuiſione diſtinguuntur, tres enim qui ſupra Solem ſunt, ſuperiores dicuntur, ſcilicet Saturnus, Iupiter, & Mars, duo verò qui infra illum, ſcilicet & Mercurius, inferiores.

Vt verò ad rem potius accedam, tria præponere docet: Primùm eſt, quod Solis opera ſunt à Lunæ operibus maximè diſtincta partibus anni: & diei, & elementorum, & regionum. Sol quidem æſtate, id eſt, dum eſt ab initio Arietis, vſque ad initium Libræ, potentior eſt, & euidentiores facit effectus, Luna verò in ſex reliquis ſignis. Similiter Sol in die potentior eſt quàm in nocte, Luna verò in nocte quàm in die. Similiter Sol potentior eſt in aëre, Luna in aqua, terra verò vtrique communis eſt. Declaratum enim eſt à nobis in phyſicis quod tria tantum ſunt elementa, Terra, Aqua, & Aër. In horum igitur altero, ſcilicet aëre Sol magis prædominatur, in altero, ſcilicet aqua Luna magis, in terra quod calore Solis & humido Lunæ æqualiter indigeat, vtrumque luminarium quantum ad fœcunditatem arborum, & herbarum, & ſegetum, æqualiter dominatur. Quod verò ad regiones pertinet, Sol quidem in regionibus dominatur magis, quæ ſub torrida ſunt Zona, & propinquis, Luna vero magis in his quæ iuxta polos

tione diuerſorum calida dicitur, aut frigida, ſed hic omnia ad hominem referuntur. De ſicco autem & humido alia ratio eſt, de qua nunc textum explicando diſſeram.

Dicit igitur Solem eſſe calidum, ſed paulum habere ſiccitatis: intelligit ergo Solem magnam habere caloris vim: Nam verè Sol eſt calidiſſimus, cùm tam procul diſtans & à terra, & à vertice ſic quandoque aerem in Britannia excalefaciat, quem nec mille magnæ pyræ accenſæ excalefacere ſufficerent. Quod ſi dicas hoc ex magnitudine contingere reſpondemus id non ſufficere, quoniam Sol licet dimetientem habeat quinquiès cum dimidio globo terræ maiorem, habita tamen diſtantiæ ratione, videtur ac ſi eſſet tantus, quantus apparet. Vnde non malè omnino videntur Epicurei dixiſſe: Solem non eſſe, niſi qualem apparet, ſcilicet pedalem, vel paulò maiorem. Caliditas igitur illa eſt potius ob robur ſyderis, quam magnitudinem. Nam ſi ignis pedali rotunditate magnus ſub initio Cancri diſtans mille paſſibus à terra, ſolum circumageretur Britanniæ, nullum penitus ſenſum caliditatis effingeret in aere. Ergo Sol ipſe longè igne calidior, atque viuacior. Verùm calor ille, quia ſiccus non eſt, immoderatus non dicitur. Intelligit ergo Solis calorem eſſe multum, non tamen immoderatum, coniungitur enim calor hic cum mundo. Itaque corpus quod ſic murmuratur, calidum eſt vehementer. Regula enim eſt, & quarta in ordine, obſeruatione digna. Quoniam omnis Planeta, & omne ſydus talem habet virtutem qualem habet impreſſionem. Veluti Luna, gratia exempli, Sole potentior eſt in nocte, quia lucere ſolet in nocte: quamuis ergo Luna ſit ſub terra nocte, ſicut & Sol, attamen Luna plus poterit quam Sol, quia Lunæ non repugnat lucere de nocte, ſicut Soli. Et ſimiliter, Luna plus poteſt in Borealibus regionibus & Auſtralibus iuxta Polos, quàm Sol, quia magis appropinquat illis partibus. Nam Luna poteſt habere quinque partes latitudinis tam Auſtralis, quàm Borealis: ergo cùm fuerit in primo puncto Cancri cum latitudine Boreali maxima, id eſt, in capite Draconis, erit propinquior Polo Boreali, quinque partibus ipſo Sole. Et eadem ratione cùm fuerit in cauda Draconis in initio Capricorni, erit propinquior Polo Antarctico, quinque partibus ipſo Sole. Licet igitur in hyeme Luna eſſet in principio Capricorni cum Auſtrali latitudine quatuor, aut quinque partium, plus poſſet in mutationibus temporum, & plus faciet apud Scotos quàm Sol, quia potentia talis eſt. In Braſilia autem & ſub Antarctico Polo duplici cauſa, & quia potentia talis, & quia actu iam propinquior eſt. Simili ratione ſub Polis non tanta eſt frigiditas quanta creditur, quia Luna, Venus, & Mars maximas habent latitudines. Luna quidem quinque partium, Venus autem, etiam octo excedit. Saturnus autem, qui frigoris author eſt, vix tertiam partem poteſt implere. Dictum eſt autem de his in Problematibus, & libris decem Aſtronomicorum Iudiciorum. Sequitur etiam pari ratione, vt Planetæ in prima domo vires habeant maximas, non in ſexto loco, cum tamen vtrinque fiat crepuſculum in Sole (nam ſtellæ aliæ iuxta luminis quantitatem eandem rationem ſubeunt) quia matutinum crepuſculum ad perfectum ſplendorem terminatur, veſpertinum autem deſinit in tenebras. Iuxta hoc igitur dicemus, Solem eſſe calidiſſimum. Et quomodo non erit calidiſſimus cum longiſſimam vitam decernat? Declaratum enim eſt à nobis in Medicis, vitam conſiſtere multitudine humidi pinguis, & humidum pingue idem ſubſtantia eſſe cum calore naturali. Cùm igitur Sol longæuiſſimos faciat, idem humidiſſimos, & calidiſſimos neceſſario faciet. Hoc autem contingit illi propter motus æqualitatem, vt non videatur immoderatè calidus: Quæcunque enim mouentur æqualiter, tepeſcunt: quæ autem modo velociter, modò tardè, qualitates magis excitant, non autem ſubſtantiam mutant. Declaratum eſt enim à nobis in expoſitione primæ partis primi libri Auicennæ, duplicem eſſe calorem, atque etiam duplex humidum, alterum quidem, ſubſtantia, atque hoc in genere Sol eſt calidiſſimus atque humidiſſimus, cuius aduentu omnia virent, & animalia turgent ad Venerem, & homines, vt dixi, fiunt longæuiſſimi qui illo præſente, & potentiſſimo naſcuntur. Cùm verò ad qualitatem reſpicimus, moderatè calidum dicimus, vt Ptolemæus: quia immenſitas caloris humidi multitudine obtunditur, & ſiccum paululum, quia humidum aqueum ab illo totum conſumitur, aut immutatur, iuxta quod humida ſecundum qualitatem dicuntur, id eſt, quæ aqueo abundant humido: ob id igitur Solem paulum ſiccum dixit Ptolemæus, quia vbi dominatur, nihil videtur humida aquei, ſed totum in pingue conuertitur humidum. Dixit autem effectum habere caloris & ſiccitatis verè potiùs quàm calidum & ſiccum: quia, vt diximus, Sol minimè ſiccus eſt, imò neque vlla alia ſtella (vt docebimus) ſed humidiſſimus, & non calidus, ſed calidiſſimus. At ipſe alia ratione ſequutus Peripateticos ſomniantes Solem non calidum eſſe, ſed calefacere, dixit effectum habere caloris & ſiccitatis, non calidum eſſe, vel ſiccum. Quod tamen, vt dixi, ſi ad qualitates referatur impreſſas, & non ſubſtantiam, veriſſimum eſt. Neque enim Sol, neque vllum aliud aſtrum qualitate præditum vlla eſt, ſed ſunt aſtra omnia impreſſiuarum qualitatum expertia. Calor enim qui in nobis fit, ſeu in igne, ſeu cum res dura mouetur. Oſtendit autem hoc Ptolemæus in magnitudine non quidem ſimpliciter tantum, ſed ſimpliciter & quo ad nos, nam fixarum plurimæ ſimpliciter maiores ſunt Sole, ſed non quo ad nos magnæ, Luna verò quo ad nos æqualis ferme Soli, ſed non ſimpliciter, Sol vtroque modo. Igitur cum maximus fermè ſit, plus continet luminis & caloris. Peripateticorum enim ſententia, calor pro luminis magnitudine diſtribuitur. Non autem magnitudo ſimpliciter, ſed ex quantitate,

nam re igérat homines & illorum membra grauiter læditſed non ſimpliciter hoc fit, verùm quia Saturni corpus minorem habet quam homini conueniat, ealiditatem. Rurſus dubitabis, quia iunctus Lunæ frigiditatem auget, maximè hyemis tempore: Sed id etiam fit, quia cum Saturni calor minor ſit quàm Lunæ, vt tepida aqua feruenti mixta, minus calidam efficit feruente: Et quæ minus calida eſt tepida, tepidæ, reddit minus quam tepidam. Itaque Saturni calor calori Lunæ iunctus, minorem illom reddit. Verùm d ces, etiam cum ſolus Saturnus aſcendit abſque aliis frigus auget. Cauſa eſt pulchertima, quia cum, vt dictum eſt in libris de Subrilitate, aër ſponte ſit frigidiſſimus qualemcunque conſequitur caliditatem, ab aſtris conſeqoitur: Saturnos verò cum omni alio aſtto frigidior ſit, ſemper refrigerat dum aliorum opus impedit.

Sciendum eſt etiam quod vniuſcuiuſque ſyderis lumen proprium, eſt magnitudine, multitudine, tenuitate, & claritate ab aliis diuerſum: Quòd verò reflectitur, cum ſit Solis, potiſſimum eſt, tenuiſſimum atque denſiſſimum, ob id etiam concoquere poteſt, calefacit & humectat. Quamobrem Ptolemæus Soli & Lunæ propriè & maxime vitæ principia tribuit. His viſis, ad textus expoſitionem accedo: Luna cum ſit terræ propinqoiſſima, plus in illam agit lumine ſuo, eleuatque vapores ex parte humidiore (nam exſicca non poſſunt eleuari (ideò humectat & madefacit aerem. Eſt alia cauſa quæ à Ptolemæo adducitur, ſcilicet cur Luna trahat vapores manifeſtè à terra, & humectet; quia non habet à quo impediatur. Nam licet Venus & Iupiter humectent & madefaciant, cùm tamen Mercurius & Luna intercipiantur, non poteſt adeò eſſe manifeſtum opus illorum. Tertia cauſa eſt à Ptolemæo declarata cum dixit, quòd propter lumen Solis habet vim excalefaciendi, & eſt clarum, quia lumen illud, vt dixi, eſt denſum, purum, & tenue, humectat autem vtroque lumine, ſcilicet proprio & Solis, ſed calefacit ſolum manifeſtè lumine Solis. Calor enim illius proprius eſt fermè ſimilis calori Saturni. Dixit quod propter hoc mollit corpora & putrefacit: mollit quidem quia humectat, omne autem corpus tantum habet molliciei quantum & humidi. Verùm putrefacit quia humidum & calidum augentur: Sed humidum à duobus caloribus: ſcilicet proprio & Solis, calidum ab vno tantum. Quapropter humido vincente calorem, fit putredo: nam putredo prohibetur, vel quia calor dominatur humido, vel quia deficit humidum, vel qoia deficit calidum: modo Luna dominante nihil horum fieri poteſt, igitur Luna putredinis cauſa eſt. Sed dubitatur, quoniam Luna plena luminibus frigus maximum fit in hyeme? augetur enim frigus apud nos à nouilunio ad plenilunium, tametſi Luna cum recedat à cōiunctione Solis, quia eſt in ſignis Auſtralibus veniat ad nos, igitur Luna videtur eſſe frigida Sed hoc eſt caſu, non per ſe: vapores enim plurimos eleuat à terra, qui cum ſint frigidiſſimi aërem magis infrigidant. Nam & Sol à Tropico Capricorni recedens hanc ob caoſam magis infrigidat & ſæuiorem facit hyemem. Par autem eſt ratio de Sole per triginta partes Capricorni, & de Luna donec peruenerit ad oppoſitum Solis peragratis fermè ducentis partibus ſigniferi: Nam Luna eſt longè tepidior Sole: Cùm igitur Sol per triginta illos gradus in quibus accedit ad nos, deberet minuere hyemem, & tamen auget, Luna idem faciet per totam illam medietatem qua ad nos accedit, eadem ratione:

Ex his verò quæ à Ptolemæo dicta ſunt quædam excipiontur, primum, quòd Luna ſignificat omnia quæ ſunt ſecundo loco, velot inter metalla argentum. Similiter & omnia quæ humido abundant, vt cerebrum in homine, & oculos, & medullas, & etiam in animalibus, hæc enim valde correſpondent naturæ Lunæ, quia ſunt vehementer humida & parum calida. Ideò nihil mirum eſt qood ouium medulla & oculi felium ſequantur incrementa Lonæ. Tertium, quòd cum Luna ſit velocis motus, ſignificat etiam eos qoi ſūt in aſſiduo motu, vel vt nuncios & curſores. Quartum, quòd cum agat ratione humidæ qualitatis propter propinquitatem ipſi terræ, id eſt, cùm erit in media cum Sole qoadrata radiatione, tunc maximè humectabit. Hoc autem magis in ea quæ ſeqoitur oppoſitionem, quamque coniunctionem. Ob id tunc maximè Oceani æſtus augentur. Quintum, quòd cum caliditas aogeatur iuxta luminis quantitatem, quam à Sole recipit, cùm magis plena erit luminibus tunc magis excalefaciet. Sextum, quòd cum Luna in quadrata radiatione Solis ſit humidiſſima, quia terræ propinquiſſima & mediocriter calida, quia mediocre lumen habet à Sole, ideò tunc maximè putrefaciet, & hoc eſt manifeſtum in peſtilentiæ temporibus experimento. Nam nullo tempore magis ſæuit peſtis, quàm in vltima qoadra, Septimum, quòd Luna vt propinqoior Soli fuerit plus ſimpliciter recipit luminis à Sole, minus autem in comparatione noſtri. Ideò verò cum recedit maximè à Sole tunc plena luminibus dicitur. Octauum, quòd in planetis tardioribus non tantum facit velocitas motus, ſicut in tribus inferioribus. In Venere igitur velocitas motus conſideranda eſt, & multum facit, magis autem in Mercurio, maximè autem in Luna.

Vt verò Solis proprium eſt gignere & vitam animamque fouere, ita Lunæ corporis incrementa præbere, ob id humidis omnibus præeſt. Et nocte etiam quod eo tempore maximè illius vis vigeat, cuncta augentur maximè plantæ, vt in die vitam accipiunt floréſque aperiuntur, & fructus ac ſemina maturantur. Eademque ratio eſt aſpectuum illius ad Solem in incrementis, qoæ quatuor temporum in Solis vita aogenda, nam prima quarta maximè homectat, ſecunda calefacit, tertia ſiccat, quarta refrigerat, atque huiuſmodi plerumque eſt, diſpoſitio cerebri natorum. Sed & ipſa ad Solem habitudo ſi ſubtilius diſtinguatur, in nouem diuiditur diſcrimina. Falcata à prima viſione ad ſextilis

etiam debeat eſſe ſiccus? Sed hoc non vult Ptolæmeus quod quicquam Iupiter accipiat à Saturno vel Marte: eſſet enim abſurdiſſimum: ſed quia mediocriter diſtat à Sole: Mars autem quia nimis propinquus, ideò calidiſſimus: Saturnus quia maximè remotus, ideò quam minimè calidus. Ex quo apparet Solem minimè eſſe ſiccum ſed humidum, aliter Iouem neceſſe eſſet eſſe ſiccum. Humidum autem & ſiccum, vt centies dixi, non pendent in planetis à Sole, ſed à proprio ca lore & illius qualitate, ſcilicet multitudine, denſitate, puritate, & tenuitate. Iupiter igitur cum luminis plurimum habeat & ſit valde magnus, ſcilicet maior Saturno & Marte, & verè, & quoad viſum, trahit vapores, & humectat, ſed parum trahit, quia valdè eſt remotus à terra. Nullus igitur ſuperiorum poteſt eſſe valde ſiccus. Mercurius tamen eſt ſiccus.

Ideò dixit quod Mercurij ſtella aliquando ſiccat propter propinquitatem Solis: non intelligit in ſitu, quia ſic Venus eſt Soli propinquior, ſed in loco, quia non recedit à Sole vnquam plus viginti octo partibus, modo citra, modo vltra: ſed humectat quia eſt prope Lunam ſecundum ſitum. Cœlum enim Mercurij contingit cœlum Lunæ, & etiam qu a dum eſt propinquus Lunæ, eſt etiam propinquus terræ, & ideò trahit vapores & humectat Et quia breuiſſimo tempore redit ad Solem, & recedit ab illo ideò facillimè mutatur, & omne quod eſt potentia talc. Præterea quod frequenter ad ſecundam peruenit ſtationem vbi inferiores plurimum humectare ſolent, ea autem eſt cum orientalis eſt: ideò Mercurius ſemper facit anticipitem naturam & ſemper oua excogitantem, quia Mercurij ſydus nunquam quieſcit, vt benc dicit commentator: Ideò Luna & Mercurius efficiunt admodum inſtabiles homines, quia neuter eorum quieſcit vnquam. Sed quia Lunæ eſt perpetuò manifeſtus, ideò inſtabilitas lunaticorum eſt omnibus cognita: quamobrem ſtultitia nominatur. Mercurij verò cum dubia ſit & non adeò manifeſta, calliditas appellatur, & ad prudentiam referri ſolet, quamuis non ſit verè prudentia, ſed natura inſtabilis & doloſa. Neque enim verè vnquam quieſcit, nec ſtarc vllibi propriè dicitur, ſed à directo curſu ſtatim redit, & à reditu progreditur, & ob aſſiduum motum exiccat.

Cùm igitur eſt cum Sole, exiccat ob paucitatem luminis, & etiam occidentalis, vt dicemus: orientalis autem humectat ſi ſit remotus à Sole, & maximè Lunæ propinquus, aut in illius configurationibus. Quãtum enim Sol calefacit, tantum fermè Luna humectat. Indicio eſt, quòd dormientes ſub Lunæ ſplendore, humido alieno valde replentur: & carnes quæ in lumine Lunæ exponuntur, putreſcunt. Ergo Mercurius ob frequentes & celeres mutationes, & ob luminis puritatem (adcò enim lucet, vt quandoque etiam per diem, vt dictum eſt, videatur) mouet ventos: præcipuè tamen ob duas alias cauſas, & quòd circa Solem verſetur ſemper, Sol autem, vt dictum eſt, ventorum cauſa, & quòd in paruo circulo celerrimè motus, vt virga quaſi ſtridens dum concutitur, aërem perpetuò moueat & conturbet. Atque hæc de textus expoſitione.

Nunc verò doceamus ex his conſequentia: Saturnus dominatur melancholiæ: Iupiter ſanguini: Mars bili: Sol ſanguini in arteriis contento: Venus ſemini: & Mercurius ſpiritui & vaporibus: & Luna pituitæ & ſanguini menſtruo, is enim pituitoſus & crudus. Rurſus Saturnus dominatur ſenectuti & ſenibus à 68. anno ſupra, Iupiter antecedenti ætati in qua ſanguinis temperies viget, non feruor: Luna in primis quatuor annis, quibus maximè comitiali morbo obnoxij ſunt, atque ita à quinto ad 14. Mercurius præeſt: poſt Venus ad 22. & ſic de reliquis. Nam vltima ætas eſt frigida, tremula, inepta, triſtis, morboſa, pauida: quæ omnia ſunt Saturni & eius naturæ propriæ. Sic de aliis. Et eodem modo Saturnini lenti ſunt, pauidi, taciturni, ſuſpitioſi & dolis pleni, auari, triſtes, & ſtulti: ob id etiam laborioſi & pauperes, contempti atque infelices. Iupiter graues, mediocres, in actionibus prudentes, iuſtos, liberales, diuites honoratos, fideles atque felices. Mars præcipites, audaces, & temerarios, loquaces, ſimplices, prodigos, læros, furibundos, inæquali ſtatu ſemper varios. Sol fortes, ſecretos, probos, magnificos, lætitiam præ ſe ferentes, magnanimos, cogitabundos, honoratos, quietos. Venus quales Iupiter, ſed luxui, & ocio, & libidini magis deditos. Mercurius varios & ſagaces, doloſos, & auaros. Luna inconſtantes, laborioſos, minimè magnanimos. Saturnus quoque dominatur cicutæ, halicacabo, appollinari herbæ, mandragoræ, ſcorpionibus: Sol aromatibus & acribus: Mars amaris & venenis quæ ob calorem ſtatim occidunt: Iupiter dulcibus: Venus pinguibus: Mercurius falſis, mixtam enim talia habent naturam: Luna inſipidis. Saturnus iuxta hoc, pater eſt agricolarum & mendicorum: Iupiter mercatorum, magiſtratuum, ſacerdotum: Mars militum & tribunorum: Sol Regum, Principum, & aulicorum: Venus ociorum, & coquorum, ac muſicorum, & poëtarum: Mercurius Theſaurarios ſecundos, qui ſunt à ſecretis, artifices omnes generaliter, ſcriptores & eruditos omnis generis, philoſophos & profeſſores: Luna nautas & nuncios ſignificat. Iuxta hoc igitur ſolum ex primarum qualitatum natura ac menſura mixtionéque non propria, ſed quæ ex caloris magnitudine procedit, genera omnia effectuum in planetis dignoſcuntur. Quæ verò ex illorum commixtione fiunt, tot ſunt & alia ac tàm diuerſa ab illorum ſimplici natura adeóque mirabilia, vt qui non vim compoſitionis intelligat, vix credat hæc fieri poſſe ſtellarum decreto. Tertia regula eſt, quòd poſtquam hæc à temperatura proueniunt, ita illa mutata, miteſcunt, aut corrumpuntur.

TEXTVS

TEXTVS XXXI.

Quæ cum ita ſeſe habeant, cúmque quatuor ſint humores, ſeu primæ naturæ: Duæ fœcundæ & viuificæ, nempe calidi & humidi, ex his enim omnia & coaleſcunt, & roborantur: itémque duæ exitiales & detrimentoſæ, aridi & frigidi, vnde rurſum diſſipantur, & debilitantur omnia. Tradidere ſimiliter veteres, & ſtellas beneficas eſſe, Iouem, Venerem, & Lunam, eo quod temperatæ naturæ ſint, & in qua plurimum inſit calidi & humidi. Stellas verò Saturni & Martis maleficas, quod contrariæ ſint naturæ & effectus. Alteram enim frigidiſſimam, alteram feruentiſſimam eſſe voluerunt. In medio verò reliquerunt Solem & ſtellam Mercurij, vt participes vtriuſque naturæ ſuóſque effectus accommodantes illarum ſtellarum ad quas acceſſerint, proprietatibus.

Cùm docuiſſet primas qualitates harum ſtellarum, ſcilicet errantium, declarat, quæ ex his ſequuntur, eandem fermè quam & nos docuimos primarum qualitatum, quamuis eorum qui ante nos fuerunt opinionem ſequutus. Par enim erat cum frigiditas atque ſiccitas ſolæ eſſent priuationes, nihil præſtare præter impedimentum. Itaque quæ vel immodicè frigida ſunt, velut Saturnus, vel immodicè ſicca velut Mars, quem feruentem appellat, quoniam maximæ ſiccitati immodica caliditas neceſſario, vt dictum eſt adiungatur: intemperata ſeu malefica appellat. Quæ verò calido humidóque abundant temperata atque benefica. In quibus igitur calor humido perfectè dominatur, vt in Ioue, temperamentum eſt ſupremum, & benefica maximè: in quibus mediocriter propter humidi abundantiam mediocriter temperata vt Venus, atque benefica. In quibus autem minimè propter caloris paruitatem minimè temperata, miniméque benefica, velut Luna. Manifeſtum eſt igitur quod Luna dum luminibus plena eſt, maximas adducit felicitates, quoniam calida ſatis eſt pro humidi ratione: Vbi verò vacua, debiliter quidem nobis benefacit. Eadem ratio & in Mercurio, qui cum modo ſiccus ſit, ſcilicet cum Soli aut Marti iungitur, modò frigidus, cum Saturno, maleficus erit atque intemperatus. Similiter cum Ioui, Veneri vel Lunæ iungitur, calidus & humidus efficitur, atque ideò temperatus & beneficus. Mercurij enim ſtella à Sole atque Luna vincitur ratione quidem generali, quòd potentiſſima ſint hæc luminaria. At verò ab omnibus aliis planetis, tùm verò in errantibus maioribus vincitur atque mutat duplici ex cauſa, & quod ſimpliciter minimus ſit inter omnes ſtellas, viſu etiam minimus, & quòd celeriter motus ab aliis aſtris, quæ non celeriter moueri poſſunt, validiore influxu facto ſuccumbat. Accedit quòd Mercurij ſydus potentia, vt dixi, in vtramque naturam mutari paratum eſt. Tria igitur in his iam docuit, qualitatem, ſcilicet luminis, magnitudinem, (quæ prima eſt in Sole, deinde in Ioue, quoad robur & quoniam in toto corpore eſt. In Luna verò, quoad denſitatem ac terræ propinquitatem, poſt Venere poſt Marte, inde Mercurio, atque Saturno) deinde temperiem, quæ optima eſt in Ioue, ſecundo loco in Venere, tertio in Luna, mediocris in Mercurio atque motabilis, praua in Marte, peſſima in Saturno, ab his verò opus quod à facultate fit, id verò perpetuò ſimillimum facultati. Vnde temperatiſſimæ etiam maximè beneficæ, intemperatæ autem maleficæ. Sol maxima omnium fortunatum eſt, neque planeta vllus magis eſt beneficus, neque magis temperatus, vt ſuprà oſtendimus. Verùm quia planetas reliquos primum lumine ſuo impedit dum occultantur ſub illius radiis, maleficus dicitur, quoniam illius lumine aliorum decreta benefica fruſtrantur. Deinde etiam quod maleficarum vires fouendo, aut repugnantia quadam ac veluti diſſidio, vt cum Saturno iungitur, maxima afferat incommoda Tertium, quòd cum æſtatem facere poſſit, & hyemem, potentia quidem maximas mutationes ſubire aptus eſt: omne autem aſtrum, vt declaratum eſt, tales habet actiones, quales potentia ipſum eſt. Mutationes autem recipit & ab aſtris errantibus, & à locis ipſis ſuperioribus cœli noni. Ab aſtris quidem magnis triplici cauſa, & quòd tardiora ſint, & quòd maiora, & quòd altiora. Porrò neque altitudo, neque tarditas lumen illius immutant, ſed opus tantum vincunt. Magnitudo verò etiam lumen vincit & ſuperat. Eſt & quarta ratio qua Solem inter ambiguæ naturæ ſydera collocamus, quoniam velut quicquid nobis euenerit boni maliue in ſignis Principibus imputamus, ita impedito Sole ingentia mala ſequi conſueuerunt, quæ in illum reiicientes, infortunatum & maleficum appellare audemus ingrati, cùm tamen natura ſua nullus ſit melior. Nam longæua vitæ ſpatia, corpus incolume, mentem ſynceram atque optimam, Regias dignitates, honoreſque atque opes, plus Sol largitur, quam omnes errantes aliæ ſtellæ ſimul, vt non immeritò Sol quaſi ſolus appelletur. Quod verò calidam & humidam intemperiem temperatam appellauerit, nos equidem non vt alios, minimè fatigat. Moderata enim qualitas temperamenti nomen meretur, multitudo autem vt calida dicantur & humida. At quæ non ob multitudinem, ſed qualitatis exceſſum calida & humida dicuntur, non iam temperata merentur

Digitized by Google

ſed calidæ & humidæ intempeties, velut frequentes Veneri & Lunæ, rariſſimè autem Ioui contingit, cum debilitatis luminibus atque corruptis, inanes qualitates potius quàm luminis multitudinem ad nos detulerint.

CAPVT V.

TEXTVS XXXII.

De Stellis maſculinis & fœmininis.

RVrſus cum primarij ſexus duo ſint: Maſculinus & Fœmininus, conferenda ex ſupra dictis naturis humiditas ad fœmininum, quòd illa in hoc ſeu abundet, reliquæ verò ad maſculinum apponentur. Proinde conuenienter traditur Veneris ſtella & Luna fœminini ſexus, propterea quòd in illorum naturis humiditas excellat. Sol verò ſtelláque Saturni, & Iouis, & Martis maſculini: At Mercurij ſtella vtriuſque particeps, cùm ex pari ſiccæ & humidæ conſtitutionis effectrix ſit. Cæterùm ipſæ etiam ſtellæ maſculas fœmininaſque vires ſuſcipere dicuntur, pro eo atque erga Solem ſeſe habuerint. Ac maſculeſcere quidem matutinas & antecedentes, veſpertinas & ſequentes effœminari: Similiter pro eo atque habuerint ſeſe erga horizonta. Nam ab oriente vſque ad medium cœli, nec non & ab occaſu vſque ad imum cœli, maſculeſcere tanquam orientales, in reliquis autem duabus portionibus, tanquam occidentales effœminari.

Maſculos planetas vocat efficaces magis, & qui etiam maſculorum fœtuum ſunt ſignificatores. Conſtat enim quòd in omni fermè genere maſculi ſunt fœminis efficaciorẽs præterquam, vt dicunt, in Vrſis. Hæ igitur ſunt vtilitates: & vt ſciamus quibus gaudent locis atque ſignis. Vnuſquiſque enim errantium ſuo ſimili gaudet. Non tamen loco, ſed omnes maſculino. Beneficæ etiam maſculino maleficæ effœminatæ quouis modo minus nocent. Trifariam autem dicitur maſculinus planeta, aut fœmininus: Natura, & hæc eſt quoties humidum non vincit calorem, at ita Saturnus, Iupiter, Mars, & Sol maſculini ſunt: nam Iopiter tametſi humidus ſit, non tamen humidum calorẽ vincit. Sic & Saturnus cum frigidior ſit quàm ſiccus, maſculus eſt. Nõ igitur quia humidus planeta, ideò fœmininus, ſed quia calor ab humido vincitur, vt contrà in maſculis ſuperat & concoquere poteſt ſemen. Venus igitur & Luna, cùm humidum maius ſit calore, fœminini ſunt planetæ. Mercurius verò, vt in reliquis, ancipitis eſt naturæ. Comparatione ad Solem quilibet planeta maſculinus fit, cùm dum Sol oritur, eſt ſupra terram, & quicunque ſub terra eſt, tunc fœmininus: vel, vt idem aliis verbis dicam, quicunque ordine ſignorum minus ſex ſignis diſtat à Sole, fœmininus eſt & occidentalis, quicunque plus ſex ſignis, maſculinus & orientalis: orientales matutinas vocat, quæ ante Solem exoriuntur, occidentales veſpertinas dicit, quæ poſt Solem oriuntur ſtellæ: vel, vt aliter explicem, & cauſam ſimul reddam, cur orientales ſtellæ occidentalibus ſint efficaciores. Orientales vocantur, quæ nocte oriuntur, nam tunc ſplendorem ſuum viſibilem habent, atque ideò efficacem: omne enim aſtrum, vt inferius docebimus, vim ſuam in ortu acquirit, quæ ſi iam exorto Sole obumbretur, vt in occidentalibus, quorum ortus eſt de die, multo minus aerem afficit. Itaque qui ſint orientales qui occidentales planetæ, & cur maſculini ſint, aut fœminini, debiles aut validi, iam intellexiſti. Occidentalem autem planetam intelligit hic, atque orientalem generalius quàm alibi quoniam per oppoſita diuiſio eſt, vt omnes errantes hac diuiſione ſub altero membrorum maſculini vel fœminini comprehenderentur. Comparatione mundi, quicquid eſt ab ortu ad cœli medium quod aſcendat, eſt maſculinum, quod à cœli medio ad occaſum, fœmininum, atque id omnino certum & ab omnibus receptum. At quod à ſeptima ad quartam ſit maſculinum cum deſcendere videatur à quarta verò ad primam fœmininum cum aſcendere, id non ab omnibus conceditur, ſed plerique quod eſt à quarta domo ad decimam maſculinum, quod a decima ad quartam fœmininum eſſe volunt. Verùm ſeu ratio ſumatur ab aſcenſionibus, quæ æquales ſunt à prima ad decimam, & à ſeptima ad quartam, ſicut & à decima ad ſeptimam, his quæ à quarta ad primam, ſeu quoniam ambæ vel æqualiter aſcendunt ad meridiei circulum vel ambæ æqualiter deſcendunt, ſeu quod nonniſi partibus quæ ſupra terram ſunt, vim tribuat Ptolemæus, aliis autem oppoſitionis cauſa, tandem id conſtat (atque ea ratio maxima eſt) à ſeptimo loco ad quartum aſcẽdere aſtra à quarto autem ad horizontem ſeu aſcendens deſcendere. His regulis manifeſtè declarauit Ptolemæus non ſolum quæ aſtra eſſent maſculina aut fœminina. ſed & quæ validiora & imbecilliora. Nam tres ſuperiores ac Sol, cùm maximi ſint inferiorum comparatione & altiores, potentiores ſunt fœmininis minoribus atque inferioribus: inferiores enim fœminini ſunt. Mercurius enim qualitate maſculinus eſt, imbecillitate fœmininus.

ÇAPVT VI.

TEXTVS XXXIII.

De Diurnis & Nocturnis.

PRæterea cum euidentia temporum diſcrimina dies & nox efficiat,

ciat, & diurnum quidem ſpacium maſculum cenſeatur propter calorem & rerum gerendarum opportunitatem, nocturnum verò fœmioinum, propter inſitum humorem illi & acquieſcendi conuenientiam. Stellarum quoque conſimili ratione nocturnam eſſe docuere Veoerem & Lunam, diurnos Solem, & ſtellam Iouis, promiſcuum Mercurium. Sicut matutina in figura diurnus, in veſpertina nocturnus habeatur. Vtrique etiam cuoditioni attribuere maleficarum alteram, ſecuti oon ſimilitudinem, ſed diuerſitatem naturarum. Nam ſi ſtellis bonæ cooſtitutionis ſimilia applicata fuerint, augentur vires bonitatis illarum, ſed exitialibus admiſta diſſimilia coërcent vehementiam maliciæ illarum. Qua de re frigidam Saturni ſtellam attribuere calori diurno, ac Martis ſiceam humiditati oocturnæ. Hoc enim modo vtraque ad temperatam conditionem accedet, poſtquam à contraria conſtitutione correcta moderatiooémque adepta fuerit.

Poſt temperiem ac ſexum docuit errantium naturam tempori congruentem, naturalem in omnibus ſecutus rationem, vt ſcilicet, temperatis ſimilia tribueret, vnde Soli & Ioui diem propter calorem, Veneri & Lunæ noctem ob humidum: planetæ enim hi temperati ſunt, & qualitates tantum duæ vt dixi, calor & humidum: In Sole autem & Ioue calorem humidum & omnem aliam qualitatem ſuperare docuimus: velut in Venere & Luna humidum ſuperat calorem, longéque magis aliam omnem qualitatem. Saturnus autem & Mars non vt reliqui ſunt accipiendi, diurni & nocturni ob naturam ſuam, ſed vt minus noceant: ita vt Saturnus eſt diurnus, quia minus nocere poteſt, cùm ſi minus frigidus, ideò etiam minus ſiccus, quia ſrigidum non redditur ſiccius, niſi frigiditate aucta, vt in nocte tempore enim hyemis non magis ſiecatur terráque in nocte per glaciem: Ita Mars cum ſit calidus & ſiccus noctu redditur frigidior: & ideò humidior, quoniam in æſtate non magis ſiccatur terra à calore quàm in die. Sic igitur Mars cum ſit diurnus efficitur nocturnus quia minus nocet: eſt enim temperatior & humidior. Intelligi autem poteſt trifariam nocturnus vel diurnus, vel quod natiuitas ſit, vtpote nocturna, & hic ſenſus non eſt verus: Si enim tum ſit ſub terra duplici afficietur malo, & quod erit calidior ac ſiccior ob Solis præſentiam & quod erit ſub terra. Secundus modus eſt, vt diurnus intelligatur ſuper terram, nocturnus ſub terra, nec hic ſenſus congruit: quomodo enim erit Saturnus diurnus ſuper teram de nocte, cùm propriè ſit nocturnus relinquitur, tertius modus vt dicatur diurnus in diurna genitura ſuper terram, & in nocturna ſub terra, nocturnus autem in diurna infra terram in nocturna ſupra terram, & ſic intelligi debet. Sed quia videretur quod Mars ſi deberet eſſe nocturnus in die, oportet vt ſit ſub terra & in nocte ſuper terram: & ideò videretur eſſe quaſi in oppoſito Solis, & ob id retrogradus: dico quod erit in bono ſtatu, in die ſi fuerit in ſexto loco dum Sol eſt in ſeptimo. Sic enim erit orientalis, numeróque auctus & nocturnus, melior etiam ſi ſit in quinto loco, & Sol in ſeptimo, non diſtans plus 45. gradibus, cùm ſit orientalis auctus numero & motu nocturnus, & in ſuccedenti. Pari conditione erit in aſcendente, cum Sol fuerit in duodecimo aut vndecimo: licet enim tum ſit nocturnus & in angulo erit, tamen occidentalis luminéque diminutus, licet motu auctus. Melior iſtis cùm Sol fuerit in aſcendente & Mars in duodecimo loco, vel in nono in trigono eius radio, ſed tum erit fermè in prima ſtatione, cùm erit orientalis & humidus. Optimus eſt, dum Sòl eſt in aſcendente vt ſit in vndecimo loco, nam Sol tendit ad eius Sextilem, & Mars erit in ſuccedenti orientalis auctus lumine & motu. Et tamen nocturnus cum hoc, & in omnibus his præſupponitur, quod Mars ſit in ſignis in quibus gaudet, aut ſaltem finibus, aut locis. Eadem pro ratione in Saturno. Oportet enim in mala temperie ſemper deteriores qualitates emendare. Ita fiet, vt ſi Saturnus in die dominetur, non adeò refrigeret, nec Mars in nocte adeò exiccet: quare neuter tantum nocebit. Sed Iupiter quomodo in die magis iuuabit, cùm iam confeſſum ſit omnia aſtra die vires amittere? Hoc igitur per ſe eſt intelligendum ſeu ſupra terram ſit, ſeu infrà, ſeu orientalis, ſeu occidentalis, vt fiant iuxta hoc ſtatus octo ſingulorum planetarum, Solem excipiendo.

In die ſupra terram orientalis.
In die ſupra terram occidentalis.
In die infra terram orientalis.
In die infra terram occidentalis.
In nocte ſupra terram orientalis.
In nocte ſupra terram occidentalis.
In nocte infra terram orientalis.
In nocte infra terram occidentalis.

Cùm igitur Iupiter in die fuerit ſupra terram atque orientalis, erit optime diſpoſitus. Quòd ſi orientalis de nocte ſupra terram, erit etiam benè diſpoſitus. Quòd ſi orientalis de die infra terram, minus benè diſpoſitus, quam his duobus modis, & quam ſi ſupra terram diurnus, ſed tamen occidentalis eſſet. Habes quatuor modos in benefica atque diurna: quatuor reliqui modi deteriores ſunt, vt peſſimus ſit Ioui eſſe in nocturno tempore infra terram & occidentalem, atque alij eadem ratione. Fuerunt tamen qui abſurdiſſimè diurnum in nocte præferrent ſub terra, cum Ptolemæus doceat hæc non ante Solis præſentiam, ſed ad temporis naturam debere referri. Itaque orientalis ſemper melior eſt occidentali, & diurnus in die quam in nocte, ſupra terram quilibet planeta

ta quam infra rectam. Solis aotem præſentia ex ſe plus nocet quam iuuct. Amittunt enim omnes ſtellæ coram Sole lumen atque ſplendorem, & cum his etiam vires. Diorni verò actionibus ſunt magis opportuni, nocturni magis defatigaotur & præcipuè Venus. Mercurius ſuam ancipitem naturam retinet, matutinus cum calidior ſit, diurnus eſt, veſpertinus autem nocturnus.

Cæterùm ſic colligemus hos ſtatus planetarum breuiter quandoquidem vtiliſſima ſit hæc doctrina ad ſequentia, & maximè congruens naturalibus rationibus. Duo ſunt planetæ principales, qui & luminaria dicuntur Sol diei, Luna noctis. Sed in hoc differunt, quod Sol illominat diem & efficit, Luna autem & ſi noctem illuminet, non tamen efficit: ſed potius Solis ipſius abſentiam Saturnus verò Iupiter diurni dicuntur, quia ſimpliciorem motum babent, ſemelque ſubſequuntur, ac Mars & Venus nocturni appellantur, quia in eodem anno diutius ſob Sole vterque eorum latcat: non quod ſæpius occidant & obſcurentur: quandoquidem hoc ſolum verum, ſit de Venere non de Marte. Venus enim quia nunquam à Sole ex proprio orbe diſcedit, & circulus eius paruus celerius anno vertitur modo orientalis, modo occidentalis euadit. Martis autem orbis ſemper progreditur lentius quàm Solis, ideò non poteſt eodem anno bis fieri orientalis, aut occidentalis, vt Mercurius & Venus: bene diutius latitat ſub Sole, vt illi: nam Saturnus & Iupiter propter motus tarditatem paolò plus menſe abſconduntur, Mars tribus & menſibus, & Venus quatuor latitant. Ait etiam Porphyrius non verè contra ſignorum ſucceſſionem ferri planetas. Ex quibus duobus tam manifeſtis erroribus patet, quàm imperitus fuerit artis: quanquam parum fidei illius commentariis in Prolemæi libros ſit adhibendam. Quem enim in claris cæcutire deprehendimus, quid in dubiis rebus authoritatis, aut qoantum habiturum cenſebimus? Verùm quod de ſtatu inferiorum ait ſic intelligendum eſt, Venus & Mercurius ſemper cum Sole eodémque motu progrediuntur, verùm paruis propriis Sphærulis modo ante, modo retrò feruntur: terminus diſtantiæ orientalis, atque occidentalis vocantur maximéque longitudines. Ibi motus planetæ incipit permutari, nam ſi celerius Sole mouebatur poſt tardios procedere incipit: ſi tardius celerius atque hic iam habes longitudinem duplicem, & motus mutationem, ſeu ad exceſſom, ſeu ad diminotionem. Poſt verò vbi à longitudine occidentali diu erga Solem retroceſſerit, in ſignifero tamen proceſſerit ad primam peruenit ſtationē: vbi non ſolum Soli propinquior fit, ſed etiam in circulo ſignorum retrocedit, donec ad Solem appropinquando deuenerit & abſcondatur, vocatúrque hic occaſus veſpertinus, qui enim veſperi videbatur, deſinit occultatus radiis videri. Cùm verò Solem regrediendo ſoperaoerit tandémque ante Solem apparere cœperit, ortus vocabitur matutinus: habes iam ſex ſtatus. Etenim ex hoc ad longitudinem maximam orientalem fertur, dum minus iuxta ordinem ſignorum procedit, habes & ex hoc duos alios ſtatus, ſtationem ſcilicet vtramque, quæ à viſione & occultatione differt, licet plerunque propè ſint, & nonnunqoam in eodem loco fieri vtrumque poſſit ſtatio, ſcilicet prima & occaſus veſpertinus: ſtatio ſecunda & ortus matutinus. Vbi verò longitudinem orientalem planeta ſoperauerit verſus Solem maiore impetu fertur, donec propius illi accedens occaſum efficiat matutinum: inde delatus vltra Solem efficiat ortum veſpertinum. Hi autem duo ortus & occaſus fiunt abſque retroceſſu. Contingunt ergo duobus humilioribus planetis, hæ decem affectiones, quas ſeorſum diſtinguere noſcere oportet: inde coniungere, nam quædam perpetuò iunctæ ſunt, vt maximè longitudines, cum mutatione velocitatis motuum in comparatione ad Solem, quædam nunquam vt retroceſſus, & directio cum occaſu veſpertino & ortu matutino quædam nunquam vt ortus veſpertinus, atqoe matutinus occaſus. Ex bis manifeſtum eſt etiam Ptolemæum æqua ratione diuiſiſſe erraticas in diurnas, & nocturoas tres, & tres, & vnom ancipitem.

CAPVT VII.

TEXTVS XXXIV.

Quid valeant configurationes erga Solem.

NEque ignorandum vires cùm Lunæ, tum trium ſtellarum, Saturni, Iouis & Martis intendi, aut remitti de figurationibus erga Solem. Luna enim ab oriente vſque ad primum incrementum cum quaſi dimidiata, apparet, efficiens eſt humiditatis maximè. Inde verò vſque ad plenilunium, caloris. Hinc etiam vſque iterum ad dimidiationem, ſiccitatis. Atque etiā hinc ad interluniū vſque frigiditatis. Et ſtellæ quas diximus, matutinæ vſque ad primam ſtationem, humoris plurimum habent A prima verò ſtatione vſque dum oriuotur de nocte magis calefaciunt. Hinc etiam vſque ad ſecundam ſtationem, magis deſiccant, à qua quidem donec occultentur, magis frigefaciunt. Atque has ſingulæ vires in vniuerſum quidem in circunfuſo nobis cœlo exercent, quibus præualentibus varietates tamen conſtitutionom plurimæ exiſtunt, ex commiſtione diuerſarum ſtellarum, coërcente contraria ſemper natura vniuſcuiuſque effectuum vehementiam.

Cùm in tribus præcedentibus capitulis de propria vni cuiuſque planetæ natura egiſſet, in hac de aduentitia agit. In fine autem, ibi: (Atque has) duarum dubitationum notationem reddit, primæ ſcilicet, cur non ſemper talia proueniant ab erraticis: impediri enim ſingulas aut mutari poſſe doces. Secundæ verò, quoniam cum quinque ſint tantum erraticæ ac duo luminaria, quonam pacto tot poſſint fieri effectus naturales omnino diſtincti. Reſpondet, quoniam ex mixtione horum, varietates plurimæ emergunt. Septem enim cum ſint ſtellæ quæ cœlos habent proprios, ac ſingulæ iam octo modis varientur, vt diximus, fient 56. modi. Inde ſimplicium vnuſquiſque maſculini vel fœminini ſexu duplicatur mundi non ſui ipſius habita ratione vel Solis, nam hi modi annectuntur vt fiant 112. Quatuor verò ex

	Status.
Saturni	32
Iouis	32
Martis	32
Lunæ	32
Veneris	16
Mercurij	16
Solis	4
Omnium	164

his, vt docebimus, quadrifariam etiam mutantur, ſed d camus bifariam tantum, ne orientalem & occidentalem iterum repetere cogamur: igitur ſtatus trium ſuperiorum & Lunæ 32. Veneris autem & Mercurij 16. Solis verò à mundo quatuor. Sic igitur omnes erunt 164. vt verò duxeris Saturni ſtatus in reliquorum, fient 32. in 132. eruntque quatuor millia ducenti viginti quatuor. Iouis autem tria millia ducenta. Martis bis mille centum ſeptuaginta ſex. Lunæ mille centum quinquaginta duo. Veneris trecenti viginti. Mercurij ſexaginta quatuor. Bini igitur planetarum ſtatus totidem modis variari poſſunt, ſcilicet vndecies millies & centum triginta ſex. Quid de ternariis dicam quorum Saturni & Iouis ſtatus poſſunt variari, cum tertio planeta centies atque bis millies ſupra centum. Inde Saturni & Martis cum reliquorum præter Iouem vno, ſexagies nonies mille ſexcenti triginta duo. Totidē ad vnguē erunt Martis cum Ioue, & tertio alio planeta à Saturno. Ita de reliquis combinationibus quæ ex tribus fiunt. Quaternariæ autem longè plures, vt vna ſola combinatio ad bis millies ducenties vicies octies mille ſupra ducentos viginti quatuor modos perueniat. Ita fit igitur, vt exceptis mutationibus, quæ à ſignis & inerrātibus proueniunt, tum radiis, genera ipſa complicationum erraticarum etiam præter ſingulares modos, ſit infinita Atque hoc Ptolemæus in vltima parte huius capitis indicauit. Quòd ſi quis ſimplices binarias ac ternarias aliáſque ſcire deſiderat vſque ad ſeptenariam, quæ ſola modos continet 1073741824. ex ſuperiore tabella facilè condiſcet.

Cæterùm quinque nobis inſinuare videtur Ptolemæus, quorum primum declarat, tria alia ex verbis illius intelliguntur, vnum penitus remanet indiſcuſſum. Primùm, quod proponitur, eſt quod planetæ quatuor habēt ſtatus, ſuperiores ſcilicet & Luna: & illud declarat litera adeò apertè, vt dubitatione non indigeat, nec vlteriore expoſitione. Secundum eſt, quòd ſydera hæc cum ſub Sole ſunt, nullas habent vires; nam primum ſtatum tam in Luna, quàm in ſuperioribus ordiuntur ab exortu, & vltimum ſtatum finit ad occultationem. Habent igitur ſydera quinque ſtatus, ſed vnum in quo nihil penitus poſſunt. Tertium eſt, quod Venerem & Mercurium ab hac cōparatione eximit, licet Haly conetur inſerere. Cauſam deſcribat commentator dicens, quoniam hi ſtatus motum recipiunt ab oppoſitione. Venus autem & Mercurius ad Solis oppoſitum nunquam perueniunt. Quartum, an ſolùm Luna humectet, videturque ex dictis, [illegible], id eſt, magis humida factiua eſt, vt intelligamus in primo exortu, ſcilicet Heliaco (nam veſperi à coniunctione Luna incipit exoriri, quod Sole velocior) eam eſſe magis humidam quàm calidam poſt magis calidam quàm ſiccam vſque ad pleniluniu, à plenilunio ſiccam magis quam frigidam quouſque dimidia ſit, ab eo tempore frigidam magis quam humidam, & ob id maximè in vltimo quadrato aquæ maris augentur, & quæ dum eſt in Solis quadratis, ſit in abſidis oppoſito propinqua terræ, & quæ peculiariter ab oppoſitione quadrá ſequens frigida ſit & humida, quæ temperatura aquæ conſimilis exiſtit. Quod quidem etiam de ſuperioribus intelligendum eſt, vt de Luna. Quintum verò dubitatione dignum, quomodo Iupiter ab oppoſitione Solis & reliqui ſuperiores ſiccet, cùm ſuperius dictum ſit planetas vt propinquiores terræ ſunt, vapores magis ad ſe trahere atque inde humectare. Nam ſuperiores cùm in oppoſitione Solis ſunt in abſidis etiam parui circuli oppoſito ſunt conſtituti. Et non ſolùm ratione huius orbis ficti inferiores videntur, ſed tales eſſe deprehenduntur, ob magnitudinem: vidimus enim aliquando Iouem in Solis oppoſito, qui duplo fermè maior videbatur, quàm cum primum Solis radiis relictis exoriebatur. cùm tamen in oppoſito Solis fermè cœli medium poſſideret, quo in loco aſtra minora videri ſolent. Vnde etiam dubitatio alia emergit, quónam pacto, cùm occidentalis ſit ſiccior quàm orientalis, cur occidentalis maſculinus non ſit, & orientalis fœmininus, vt in præcedenti capite oſtenſum eſt? Simile eſt quod dicitur de Mercurio, nam occidentalem ſtatuit fœmininum, orientalem maſculinum, & tamen infrà ſtatuit Mercurium orientalem humidum, occidentalem autem ſiccum: cùm tamen velit planetas humidos eſſe fœmininos, ſiccos autem maſculinos? Haly ad primum dubium, cuius ipſe fuit author, reſpondet, quòd planetæ debiles ſunt in Solis oppoſito, qui à vi Solis vincuntur, & quanquam hoc verum ſit, attamen dicimus Lib. 5. c. 15.

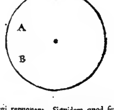
planetas

planetas in Solis oppoſito ſicciores eſſe ſecundùm qualitatem, non ſecundùm quantitatem, nam Iupiter in Solis oppoſito magnas præſtat felicitates, & lumen, vt dixi, habet, ſi quando alias illuſtriſſimum: opera autem planetarum, illorum lumen ſequuntur. Propterea dixi, quòd qui noſtra non fuerit ſecutus principia, nunquam ab his euadet, vt non intelligat Ptolemæum, & ipſum etiam in abſurdas coniiciat contradictiones. Propterea ad reliqoa duo dubia dicimus, orientales planetas eſſe humidiores quantitate luminis, non qualitate. Purum enim lumen atque abundans humidum eſt ſecundùm ſubſtantiam, & tale maſculorum auctor eſt & efficax; eſt enim hoc principium vitæ maſculi verò non minus abundant vitæ principiis fœminis, imò magis: occidentales autem humidiores in comparatione ad calorem qui minor, ideóque fœminei & debiles.

Præterea cùm dicat planetas in prima ſtatione eſſe calidiores, ignotus explanator addit etiam humidiores in ſecunda ſicciores. Et ſanè prima validior eſt, & melior ſecunda atque temperatior. Sunt autem in diſtantia à Sole penè, vt in tabula vides. Variantur au-

Stationes.			G.	Gr.	G.	Cr.
	♄	à ✷	104	110	109	115
	♃	à ✷	113	118	113	118
	♂	à ✷	105	116	164	109
	♀	à ✷	22	30	28	30
	☿	à ✷	15	18	19	21
			Prima		*Secunda*	

tem ſatis ob propinqnitatem apogeorum & perigeorum, ſed tamen eandem vim retinent iuxta propinquitatem, nam initiom retrogradationis eſt pro ſtatione prima, vt etiam finis directionis. Et finis retrogradationis & principiom directionis pro ſecunda. Et miſcetur ſtationis ſignificatum cum initio aut fine retrogradationis aut directionis, & variantur etiam hæ diſtantiæ iuxta alias cauſas, licet non multum. Sed in planetis tardioribus vt Ioue & magis Saturno, maius eſt ſpatium ſtationis & etiam tempus, ſed in planetis inferioribus ſtationes ſe habent contrario modo ſuperioribus. Cùm enim in vtriſque ſtatio prima ſit cum planeta incipit retrogradari, ſecunnda cum deſinit: in ſuperioribus ſtatio prima contingit, cùm ſunt orientales à Sole. Secunda cùm occidentales, in inferioribus aut prima cum occidentales, ſecunda cum orientales. Iuxta boc igitur omnia clara ſont. An verò inferius dum ſunt Saturnus, Iupiter, atque Mars ſint debiliores, quod Haly cenſere videtur, quanquam non hoc dicat Ptolemæus? Reſpondeo, ſic: Sed non ob luminis paucitatem cum, vt dixi, plurimum habeant, nec qnia à Sole impediantur, imò in ipſa oppoſitione à Sole magis illoſtrantur: Sed quia naturali ſuo motui contrario modo verſantur, ac quaſi nono or-

bis legi repugnant. Siquidem quod fertur ex A in B conſenoit, cum eo motu in quo A fertur ante B, præcedit enim A ipſum B in vtroque igitur qood fertur ex B in A vtrique motui contra ferri videtur. Cùm itaque retrogradi ſint debiles, in ipſa tamen cum Sole oppoſitionis parte, ſunt potentes. In reliqua etiam parte retroceſſus ſunt potius à natura propria alieni, quàm debiles.

Reliquum eſt vt quædam verba exponam, Quaſi dimidiata, intellexit quadratam radiationem exquiſitam ſed tunc Luna non eſt verè dimidia ſui corporis parte illoſtrata, ideò dixit Quaſi. Primam ſtationem vocat cum planeta incipit retrocedere. Secundam, cum ex retroceſſu incipit dirigi. Oriri in nocte incipiunt, cùm in Solis ſunt oppoſito. Ante enim dum eſſent iuxta primam ſtationem oriebantur de nocte: Itaque ortum hic vocat communem, cum ſtella, occidente Sole, in oriente eſt, id eſt, quandio poſt ſtationem primam adhuc ſtella exoritur de nocte, donec exoriatur ad vnguem, occidente Sole, calefacit magis quàm humectet. Manifeſtum eſt igitur ex hoc quod cum ſtatus ſtellæ in quatuor modos diuidat, orientalem proprie dici à primo exortu vſque ad ſtationem primam non vſque ad oppoſitionem, & occidentalem à ſecunda ſtatione ad occultationem, non ab oppoſitione ad occultationem, quibus modis capi orientale ac occidentale ſuperius diximus. Separata igitur eſt ratio orientalis & occidentalis à natura retroceſſus & directionis: Et quanquam idem ſit planeta qui à prima ſtatione fertur ad Solis oppoſitum, & qui retrocedit, aliom tamen habet effectum vt retrocedit, alium vt ad Solem comparatur, & tertio, vt terræ ſit propinquus: quamobrem hos ſtatus commiſcere non oportet, etiam ſi inuicem neceſſario coniuncti ſint. Nam ſi non commiſcueris non errabis, intelligeſque plura decreta vnius planetæ valde inuicem diuerſa, & illorum magnitudines inuicem diſtinctas: quod etiam in aliis vt facias ſuadeo. Similiter vt memineris diſtinguere calidum & humidum cum pro qualitatibus ſumuntur, ab ipſa ſobſtantia illorum, quæ eſt lumen vel luminis effectus. Verùm cum de ſuperioribus dictum ſit, inferiores hoc modo illis aſſimilabuntur. In primam ſtationem vt dictum eſt ſunt, humidiores: veſpertini calidiores, Cap. 5.

diores ab hoc ad ſecundam ſtationem ſicciores, ab ea ad occultationem frigidiores: ſiccitas enim diurna velut in ſenibus frigiditatem parit.

CAPVT VIII.

TEXTVS XXXV.

De viribus ſtellarum inerrantium.

SVpereſt vt ſtellarum quoque fixarum naturas & proprietates effectuum percurramus. Nunc igitur deinceps ſicut de errantibus fecimus, percenſebimus & in his peculiariter obſeruatas rationes. Ac primum quidem earum quæ per ſigniferum deſcriptæ ſunt. In capite Arietis ſtellæ effectus habent commiſtos ex viribus Martis & Saturni. Quæ in ore ſunt idem poſſunt quod ſtella Mercurij, nonnihilque quod Saturni. Quæ in poſteriore pede, Martiæ: in cauda, Veneriæ ſunt.

Vbi Tauri ſignum quaſi amputatum cernitur, ibi ſtellæ ſunt naturam ſapientes Veneris & Saturni aliquantum. At Vergiliæ Luna Martémque referunt. In capite inter ſuculas vna luce rutila excellens, quæ & ſucula dicitur, Martia eſt.

Geminorum ſignum in pedibus ſtellas habet, quarum natura ſimilis eſt naturæ Mercurij, & nonnihil Veneris. In femoribus lucidæ ſtellæ Saturniæ ſunt. In capitibus duæ nitent, quarum prior Mercurialis eſt, cognomento Apollinis, poſterior Martia, cognomento Herculis.

In Cancrioculis ſtellæ duæ, effectum ſimilem habent ſtellæ Mercurij, & aliquantulum Martis. In brachiis ſtellæ Saturni ſunt & Mercurij. Illæ verò in pectore quaſi girus nebuloſus præſepis cognomento, Martius & Lunaris eſt, iuxta quem vtrinque poſiti, vt vocantur, aſini, Martij ſunt & Solares.

Duæ ſtellæ in Leonis capite idem poſſunt quod Saturnus, & paulatim accedunt ad Martis etiam naturam, In ceruice tres Saturniæ ſunt, & aliquantulum Mercuriales. At illud in corde lucidum ſydus, Regulum vocant, æquale eſt Marti & Ioui. Aliæ in ilio, & vna cauda ſplendida Saturniæ & Veneriæ Aliæ in femoribus Veneriæ, & nonnihil Mercuriales ſunt.

Virgo habet in capite ſtellas, & vnam ſupra alam Auſtralem idem pollentes, quod ſtella Mercurij, & referente nonnihil Martis quoque naturam. Reliquæ in ala & quæ ſunt in cingulo Mercuriales ſunt, & aliquantum Veneriæ. Vna in ala Septentrionali, vindemiatoris nomine Satur. & Mercur. At illa quæ Spica nominatur, Veneria & aliquantum Martia eſt. Aliæ in extremis pedibus & veſtimenti tractu, * Veneriæ, & nonnihil Martiæ ſunt.

In chelis quæ ſunt in iugo, ſiue chelis Scorpij extrema ſtellæ effectu habent ſimiles ſtellæ Iouis & Mercurij. Mediæ verò Saturni, & aliquantum Martis.

In ipſo Scorpio, quæ in fronte ſunt ſplendidæ, idem valent quod Mars, paulatimque accedunt ad Saturni quoque naturam. Quæ in corpore numero tres, quarum media reliquis rutila luce præſtat, nomenque habet Græcum, quo Marti comparatur, referunt naturam Martis, & nonnihil Iouis. Quæ ſunt in nexibus dorſi, Saturniæ, nonnihilque Veneriæ. Quæ verò in ipſa cauda, Martiales & Martiæ ſunt. At girus ille nebuloſus, vt dicitur, Martius eſt & Lunaris.

Ex ſtellis, quibus Sagittarij ſignum effingitur, ſunt in cuſpide ſagittæ Martiæ & Lunares. In arcu & vbi ille manu comprehenditur, Iouiales & Martiæ. Ille in ore girus Saloris & Martius. Aliæ in faſca & dorſo, Iouiales, & aliquantum Mercuriales. Aliæ in pedibus Iouiales & Saturniæ ſunt. Illa caudæ quatuor laterum figura Veneria, & aliquantum Saturnia eſt.

Stellæ, quæ ſunt in cornibus Capricorni, idem efficiunt quod Veneris ſtella, & ad Mart. quoque naturam paulatim accedunt. Quæ in ore quod Saturn. habentque nonnihil Vener. virium. Quæ in pedibus & aluo Martis naturam & Mercur. Quæ in cauda, Saturni & Iouis naturam referunt.

In Aquarij humeris, itemque veſte & manu ſiniſtra, ſtellæ ſunt effectus ſimilis ſtellarum Saturni & Mercurij. In femoribus quæ cernuntur, magis Mercurium, minus Saturnum referunt. Quæ in profuſo latiee, Saturni & aliqua ex parte Iouis naturam habẽt.

Stellæ in capite Piſcis Auſtralis, Mercurij vires repreſentant, habent-

que

que Saturni quippiam. In huius corpore ſtellæ Mercuriales & Iouiales ſunt. Quæ ſunt in cauda & filo Auſtrali, cùm naturam referant Saturni, accedunt ſenſim tamen & ad Mercur. Quæ ſunt in corpore & ſpina Piſcis Septentrionalis, Martiæ ſunt, valent tamen & Venerium quiddam. Quæ in filo Septentrionali Saturniæ ſunt & Iouiales. Illa in nodo ſplendida Martis natoram & Mercurij quoque nonnihil habet.

Reliquarum effigierum in regione Septentrionis ſunt ſtellæ in Vrſa minore lucidæ, natura Saturniæ, non tamen nihil Venerem quoque referentes.

Stellæ verò Vrſæ maioris, Martiæ ſunt. Sub huius cauda quaſi crines, Lunares ſunt & Veneriæ.

Draconis ſplendidæ ſtellæ Saturniæ ſunt & Martiæ, atque etiam Iouiales.

Stellæ Cephei, Saturniæ ſunt & Iouiales.

Bootæ, Mercuriales & Iouiæ ſunt. Rutilus ille fulgor qui Arcturus nominatur, naturæ eſt Iouis.

Stellæ Coronæ Septentrionalis, Veneriæ ſunt & Mercuriales. Quæ in ſigno quod in genua videtur procubuiſſe, Mercuriales.

In Lyra Veneriæ & Mercuriales.

Quibus idem valent alitis quoque ſtellæ.

Caſſiepiæ, Saturniæ ſunt & Veneriæ.

Perſei, Iouiales & Saturniæ. Girus ille in Capuloenſis, Martius & Merc.

Aurigæ ſtellæ ſplendidæ, Martiæ ſunt & Mercuriales.

Serpentarij, Saturniæ, quæque Veneris aliquid habeant. Ipſe quidem Serpens Saturnius & Martius eſt.

Sagittæ ſtellæ, Martem referunt, habent & Veneris quiddam.

Aquila, Martia eſt & Iouialis.

Delphin, Saturnius & Martius.

Stellæ lucidæ equi, vires habent Martis & Mercurij.

Andromeda Veneria.

Delta, Mercuriale eſt.

In regione Auſtrali, eſt in roſtro Piſcis Auſtralis ſtella lucida, poteſtate Veneria & Mercurialis.

Cœti ſtellæ ſunt Saturniæ.

Orion in humeris ſtellas habet Martis & Mercurij naturæ. Reliquæ ſplendidæ Iouiales ſunt & Saturniæ. Extrema ſplendida illa fluminis ſtella, Iouem, reliquæ Saturnum referunt.

Leporis ſtellæ Mercuriales ſunt.

Canis, Veneriæ, vna in roſtro fulgida, Iouis, & aliquantum Martis naturam habet.

Hydri lucidæ, Saturniæ & Veneriæ ſunt.

Crateris, Veneris vires, déque Mercurij aliquid habent.

Corui, Martiæ & Saturniæ ſunt.

Argo nauis lucidas ſtellas habet Saturnias & Iouiales.

Centauri humana figura, ſtellas complectitur Veneris & Mercuriales. Equina habet ſplendidas, Venerias & Iouiales. Quæ infera ſunt ſplendidæ, Saturnum referunt, & nonnihil Martem. Quæ verò in ara, Venerem, & aliquantulum Saturnum.

Corona Auſtralis ſtellas habet ſplendidas natura Saturnias & Mercuriales.

Hic textus per ſe manifeſtus eſt, nec longa indiget declaratione, adeò vt Ha y pauca circa illum dicat, commentator verò ignotus etiam videatur prætermittere illius expoſitionem. Quamobrem ſo ûm cum eſſent quædam circa illum adnotanda totum in vnum redegi. Itaque videtur primum illud animaduertendum duobus modis ſtellarum fixarum notitiam effectuum haberi: vno quidem modo per experimentum, quod certè ſecuriſſimum eſt, altero per rationem. Ob id igitur Ptolemæus docet experimento vires illarum cognitas fuiſſe. Quo autem experimento facilè eſt intelligere, quod ex obſeruationibus Chaldæorum & Aegyptiorum, cùm Sol vel Luna eis iungebantur, per longitudinem deprehenſæ ſunt vires. Solis quidem propter magnitudinem effectuum & naturæ ſimplicitatem, & reditum annuum ad illas, tùm moram vnius diei aut etiam plurium. Vltimò, propter exortus qui quidem ad multos dies extenditur cum fixa primum ante Solem ſub auroræ tempore ab oriente emergit: Lunæ verò propter frequentes coniunctiones certiſſimaſque: tùm verò magnitudinem effectuum & maximè in mari ob æſtus, & naturæ ſimplicitatem, & luminis delationem. Quinque igitur modis & à Solis coniunctione, & à Lunæ, ſeu acceſſibus & receſſibus fixarum naturam antiqui venati ſunt. Licuit & in coniunctionibus aliorum planetarum & dum emergerent occiderentúe, tam in temporum mutationibus, quàm etiam genituris, & dum cœli medium, ſeu cor occuparent, in genituris tamen tantum, & ex locorum natura quibus ſuper verticem feruntur, aliquid de natura illarum intelligere. Ratione verò etiam quinque modis, aut magnitudine: quæcunque enim ſunt maiores, eò ſunt efficaciores, paruæ autem imbecilles: Lumine, quæcunque lucidum habent illuſtria omnia faciunt, ſeu mala: tenebroſæ

obſcuritate mentis, & intellectus, atque aliorum effectuum: Rurſus quæ denſum habent lumen, efficaces, quæ rarum, debiliores, quæ plurimum ſcintillant, vt Canicula, magnas conturbationes efficiunt & maria agitant, & proditiones ſuſcitant, & mentes hominum inquietas reddunt. Rubræ quoque hoc autem ad colorem petinet, Marti aſſimilantur, vt plumbeæ Saturno, & claræ micantes Soli, atque aliæ, vt dictum eſt, à nobis in decem libris Aſtronomicis, quibus Titulus eſt Supplementum Ephemeridum. Loco verò, quoniam robuſtiſſimæ ſunt quæ circa viam Solis locum habent: Vnde dicebat Haly. quod cor Leonis cum ſit ſecundæ magnitudinis propter robur (hoc autem illi ineſt qu a maximè propinquus eſt eclypticæ) numeratur inter ſtellas primæ magnitudinis. Eſt enim efficaciſſima omnium earum fermè quæ in cœlo ſunt. Cauſa eſt, quoniam à Soli lumine & dum præſens eſt, & per radios vehementius illuſtrantur ſtellæ, quæ in via Solis ſunt quàm quæ extra illam. Proximæ his quæ vſque ad octo gradus (ea enim eſt latitudo Veneris maxima ab eclyptica) diſtant, ſeu Auſtrales ſeu Boreales. Cauſam reddebat Haly, quoniam cum fixæ plurimum abſint à terra, & proprio motu tardiſſimè moueantur, vis illarum ad terram non defertur. Quæcunque igitur proximores ſunt eclypticæ, erraticarum, quæ illis iunguntur beneficio, vires ad nos tranſmittunt. Ideoque & frequentius qanto propiores ſunt eclypticæ. Validiſſimæ igitur quæ intra tertium gradum latitudinis continentur, quoniam corpore omni planetæ præterquam Soli, iungi poſſunt. Poſt has ſunt quæ à tertio gradu vſque ad quintum, nam & his Mars & Luna iunguntur. Debiles verò quæ à quinto vſque ad octauum. At de his in Ephemeridum Supplemento diſtinctè conſcripſimus. Propter hoc igitur Ptolemæus à ſtellis, quæ in Zodiaco ſunt tanquam validioribus, & qoarum opera celerius & vehementius nobis manifeſta ſunt, initium duxit. Præponuntur tertio loco quæ Borealem habent latitudinem nobis, quæ Auſtralem, habitantibus in regione Antartici poli. Similiter & quarto loco quæ declinationem habent Borealem nobis: quæ Auſtralem, habitantibus vltra æquinoctialem. Quinto, quæ ſupra verticem alicuius regionis ſunt, plurimum in illa regione poſſunt, quæ autem remotæ ſunt à vertice regionis, tantò minus poſſunt, quantò magis remotæ ſunt. Sexto, quæ cum aliquo planeta in longitudine iunctæ ſunt. Septimo, quæ in antiſcio alicuius planetæ ad vnguem ſunt conſtitutæ. Octauo, quæ ſimul oriuntur aut occidunt cum aliquo planeta plurimum poſſunt, vimque exhibent illi planetæ cum quo oriuntur vel occidunt. Nono, cum medium cœli cum aliquo planeta occupauerint. Decimo, cum ſimpliciter exoriuntur. Vndecimo, cum occidunt. Duodecimo, cum radiis alicuius planetæ illuſtrantur. Hic autem modus eſt valde debilis, quia neque plantæ à ſtellis radiis afficiuntur, quoniam fixæ radiis carent: neque ipſæ fixæ per ſe vires ad nos tranſmittunt validas, niſi cum coniunctæ fuerint planetæ alicui, aut in eadem declinatione ab æquinoctij circulo, aut ſecundùm aliquos in circulo eqnicrurio cum planeta aliquo (id eſt, in circulo magno qui per puncta interſectionum tranſit circuli meridiei & horizontis habitationis illius) aut cum ſtella emerſerit primum in horizonte, aut cor cœli occupauerit aut occiderit in horizonte poſita, vel ſeptimo loco cum directio ad illam peruenerit, ipſa verò aut maxima fuerit, aut prope eclypticam. His ſeptem modis fixæ ſolùm habent euidentes effectus: atque eo ordine quo ſcripſimus euidentiores: reliquis omnibus obſcuros & penè inutiles. In his etiam cum Sole maximos circa vitam & honores: cùm Luna deinde circa fortunam: poſt ione, Saturno, Marte, Venere, atque Mercorio, niſi ſimilitudo naturæ peruertat ordinem. Similis enim ſtella fixa, cum erratica euidentiſſimos haber effectus, cùm contraria obſcuriſſimos, cùm diſſimili atque alterius generis, incertos, & qui fermè non niſi poſt euentum dignoſci poſſint. Figuræ verò exiſtimantur vires habere, multùm que his Ptolemæus tribuit, cùm tamen figura non ſit principium actionis: deinde quod figuræ illæ haud exactæ ſint, imò ne tales vt quiſque vnquam vllam agnoſcat, niſi valdè edoctus ac potius perſuaſus quam edoctus. Plurimùm enim abſunt Arietis ſtellæ ab Arietis figura, & longè plus quæ in Tauro à Tauri, atque ita in cæteris, præter triangulum: ea enim ſola, quòd ſimpliciſſima ſit forma, nomen refert & dignoſci abſque artificio poteſt. Verùm dicam, figuræ illæ his ſtellis aſcriptæ ſunt vt nomen poſſet imponi. Nam quod fortuitæ ſint, vel ſolum declarat quòd adijciendo alias vel adimendo, ſemper figura commutetur, vt liquidum ſit eas eſſe voluntarias. Sed tamen aliquid poſſe videntur quod experimento, non ratione vlla, comprehenſum eſt. In quibuſdam tamen ſuccedit, vbi nomen conſequens effectui impoſitum eſt: Velot Tauro qui laborioſos ſignificat & frontem facit elatam vtrinque prominentem: Sed quid habet Aties cum ſtellis quæ Arietem formare videntur? Itaque figuræ hoc modo vires habent cum linea horizontis comprehenduntur, atque aliquam effigiem formant. Refert enim natus & qui ſub ea conſtitutione naſcuntur, effigiem lineæ comprehendẽtis ſtellas quæ tunc exoriuntur: atque id pulcherrimum ſcire eſt. Nam ob id in diuerſis regionibus idem ſignum eademque pars ſigni diuerſas hominum formas præſtat, ſed tamen conſimiles, quoniam horizontis linea diuerſis modis figuras illas ſecat. Eſt etiam, vt dixi, quippiam ex figuris ortum habens incertis quidem nobis, conditori autem certiſſimis, ex quo plurima atque ardua, ſed ſolo experimento, deprehenduntur.

Eſt etiam illud conſideratione dignum, quod fixis ſtellis quippiam accidit Solis cauſa ſuperioribus planetis ſimile, non tamen idem. Cùm etenim primùm Sole illas relinquente ante ipſius exortum illuxerint, tunc validiſſimæ ſunt, remittuntur autem dum

Sol

Sol longius ab eſt. Cùm verò ſub oppoſitione fuerint, debiliores fiunt, donec ad exortum matutinum redierint. Hoc autem experimento & Mathematica ratione conſtat: nam cùm proximæ Soli fuerint, lumen Solis, quod altiores ſint, ad nos reflectunt: quod imbutum viribus ſtellæ, dum illa nocte exoritur, minimè natiuis impedita radiis Solis, maximos effectus atque repentinos, tùm celeres in his inferioribus producit. Vtrum verò à primo diſceſſu à Sole ſtellæ ſint humidiores, deinde vſque ad oppoſitionem calidiores, Caniculæ exortus oſtendit verum non eſſe: quandoquidem dum primum apparet, omnia excalefaciat atque exurat. Calidior igitur eſt atque humidior Solis radiis proprio lumine infectis, non quidem vt dictum eſt centies, humido ſecundùm qualitatem, ſed ſecundùm quantitatem, atque inimico humano generi, quemadmodum eſt viſus ſerpentum. At verò quæret quiſpiam de planetis in oppoſitione atque quadratis Solis, quonam pacto ſe habeant cum in ipſiſmet punctis fuerint? Itaque dico in primo ſtationis primæ puncto tanto calidiores ſunt quanto humidiores, antea humidiores quàm calidiores, poſt ſicciores quàm calidiores. In ipſo oppoſitionis puncto tantò calidiores quantò ſicciores, tunc verò eſt ac ſi nihil caliditatis ac ſiccitatis addidiſſent. Protinus verò fiunt ſicci atque frigidi, ſicut ſiccitas augeri incipiat vſque ad medium ſpatij quod eſt vſque ad ſtationem ſecundam: inde ſiccitas remittatur, frigiditas verò ſemper augetur, donec ad medium ſpacij peruenerit, quod eſt inter ſtationem ſecundam & occultationem: tunc enim propter quintum tempus frigiditas in vltimo conſiſtit, & planeta fit debiliſſimus: Hæc autem neceſſaria ſunt ad determinandam magnitudinem qualitatum. Sententia igitur Ptolemæi eſt, vt in omnibus aſtris habitum illorum ad Solem tribus ex cauſis reſpiciamus: Prima, quia omnia aſtra moderantur Solis effectus, & illius virtutem in hæc inferiora augent aut minuunt, ipſe autem principalis cauſa omnium eſt. Secunda, quia virtus quæ ad nos defertur ab aſtris tanta eſt, quantum eſt lumen quod à Sole recipitur ab illis. Hoc autem, vt dictum eſt, non ſimpliciter intelligi debet, ſed omnibus his modis quibus explicauimus. Tertia, quia omnes planetæ, vt dicebat Meſſahallac, alligantur Soli velut funi: & verum dixit, omnia enim cœli ſydera Solis curſum obſeruant. Nam Venus & Mercurius eodem motu in eccentrico mouentur, & centrum epicycli eorum idem eſt cum centro Solis ſemper. Luna epicycli centro & abſide media hinc inde ſemper æqualiter diſtat à linea medij motus Solis: ſicut linea quæ ducitur à centro Solaris circuli per centrum Solis media ſemper ſit inter abſidem Lunæ, & lineam ductam ex centro circuli Lunæ per centrum parui ſui circuli. Tres verò ſuperiores tantum diſtant ab abſide ſui parui circuli, quantum linea medij motus ipſius planetæ. Fixæ verò ſtellæ eodem motu ad vnguem mouentur quo ipſius Solis abſis. Itaque conſtat Solem eſſe metrum & menſuram omnium ſyderum, quæ in cœlo ſunt. Hæc volui dixiſſe, vt intelligeres Solem eſſe principem atque regem inter aſtra, cuius conſideratione atque reſpectu omnia metiri debeant. Quantum verò ad figuras ſignorum, ſciendum eſt quod propter octaui orbis motum Aries amplius non eſt iuxta æquinoctij circulum nec ſigna ipſa æqualis ſunt longitudinis atque latitudinis, ſed quædam quadraginta & amplius partium in longitudine. Similiter & circa latitudinem plurimùm, vt dixi, differunt: Quamobrem non ex antiquo ſitu, ſed ex ſtellarum natura & configuratione, Virtus ſignorum octaui orbis ſumenda eſt. Signa verò noni orbis neque figuras habent, neque figuris cognitis conſtant, ſed partes ipſius cœli ad æquinoctij circulum comparatæ, diuerſas exiſtimantur habere naturas, ſiue in nono cœlo ſint, ſiue in octauo. Et tamen cum omni figura careant hæ partes, ſignorum nomine intelliguntur, non autem figuræ octaui orbis. Cùm ergo dixero Arietem, non iam figuram in octauo cœlo intelligo quæ ſtellis Arietem refert, ſed triginta primas illas partes eclypticæ, quæ primum ab æquinoctiali Septentrionem numerantur.

Cùm igitur ſtellas octaui orbis conſiderat eas quæ proximè ſunt, id eſt, in eodem ſigno aut cœleſti imagine, & quæ eaſdem habent vires, breuitatis cauſa & euitandi tædij ſtudio ſub vna ratione connumerauit: Velut eas quas in ore Arietis, naturæ Mercurij ſimiles parúmque Saturni eſſe dixit.

Hic igitur dubitatione dignum eſt, an qualitates ipſas ſimul temperet an vtraſque ſimul tametſi contrarias eſſe velit: Similiter an, cùm dixit, gratia exempli, ſtellam quæ eſt in corde Leonis habere vim Iouis atque Martis velit, in his quibus naturæ horum planetarum pugnant, vtramque aboleri, an vtramque adeſſe? Velut Iupiter ſignificat iuſtitiam iuſtóſque, Mars iniuſtitiam atque iniuſtos, vtrum ne illi quibus cor Leonis in aſcendente erit, erunt modò iuſti, modò iniuſti aut ſimul iuſti atque iniuſti, an prorſus medij inter iuſtos atque iniuſtos? Sed mihi videtur vt non aliter interpretandus ſit Ptolemæus quã per ipſummet: In tertio libro enim Planetarum naturas miſcet, vbi de qualitatibus animi loquitur. *Cap.17.* Quamobrem ex eo loco ſtellarum errantium mixtionis ratio in fixis erit interpretanda. De qualitatibus autem, quoniam non Galeni, ſed Ariſtotelis ſequutus eſt opinionem, exiſtimandum eſt ſimiles in vnum coëgiſſe, atque ex ſimilibus ſimilia auxiſſe, in contrariis autem ob repugnantiam aut vtramque ſuſtuliſſe, aut ex maiore minorem ademiſſe. Eadémque ratio eſt de corporis & fortunæ decretis, quàm de animi coniugationibus obſeruandam ex Ptolemæo docuimus. Igitur ſtellæ in cauda Vrſæ maioris quaſi crines humidiſſimæ ſunt, & ſuffocationes ab aquis, vel propter pituitam nunciant: quia ex natura Veneris ſunt atque Lunæ. Vterque autem iſtorum planetarum humidiſſimus eſt, in calore verò mediocres: Luna ſcilicet calidiores & Venere frigidiores. Ita ſtellæ de natura Saturni & Martis ſicciſſi-

mæ erunt. Vterque enim planeta ſiccus eſt, in calore quaſi temperatæ, ſed declinabunt ad frigus, quia Saturni frigus Martis calore maius eſt: Erunt autem iracundi propter Martem, & tenacis iracundiæ propter Saturnum, & in illa iracundia feroces & audaces, ea defereſcente, timidi, propter Saturnum.

CAPVT IX.

TEXTVS XXXVI.

De Anni temporibus & quatuor angulorum natura.

ATque hæ ſunt vires ſingularum ſtellarum, vt à veteribus obſeruatæ fuère. Exquiri autem & anni temporum quatuor natura debet, quæ nominamus, Ver, Æſtatem, Hyemem, Autumnum.

Qui putant Ptolemæum ſolum ea quæ fiunt conſiderare non ea quæ facta ſunt caput iſtud non diligenter conſiderauère: Docet autem ſe tradidiſſe doctrinam de ſtellis iuxta antiquorum experimenta: nunc anni tempus in quatuor partes diuidit proportione reſpondentes quatuor menſis Lunaris, & quatuor partibus diei, & quatuor ætatibus, & quatuor conſtitutionibus ſuperiorum: in omnibus enim his prima pars eſt humida & calida, ſed minus calida quam humida: ſecunda calidior quàm ſicca: tertia ſiccior quàm frigida, & quarta frigidior quàm humida. Ideò ex natura horum temporum præter id quod cognoſcimus illam, cognoſcimus etiam quod dictum eſt de comparatione Lunæ, & ſuperiorum, & fixarum quomodocunque & ætatum, & partium diei in medio puta in ſtationibus. Nam quemadmodum medium inter Ver & Aeſtatem, vbi Ver Aeſtati coniungitur, eſt calidum manifeſte, in humida autem & ſicco temperatum: Ita in fine pueritiæ dum iuuentuti iungitur, & dum Luna eſt in prima quadrata radiatione Solis, & in ſuperioribus in prima ſtatione. Poſuit autem hanc tractationem poſt ſtellas fixas, quoniam à ſtellarum exortibus tempora permutantur.

TEXTVS XXXVII.

Ac Ver quidem humiditatis plurimum habet, cum ſoluto frigore aura calore diffunditur. At æſtas calidior eſt, propterea quod tum Sol proximè verticalem nobis punctum fertur. Autumni verò propria ſiccitas eſt, humiditatem tùm præterito æſtu reprimente. Hyems autem tota eſt frigida, quòd Sol tùm longiſſimè diſtet à verticali nobis loco.

Quòd Ver ſit humidum ſecundùm Ptolemæum, & temperatum ſecundum Galenum nullam habet repugnantiam: quoniam quantitate quidem humidi ac ſubſtantia humidum dicitur, iuxta qualitatem autem eſt temperatum, non ſicut humidum hyemis quod crudum eſt: eodemque modo de ioue ſupra diſtinximus. Similiter quod medici breuius faciant Ver & Autumnum, longam Aeſtatem, & longiſſimam Hyemem, Aſtrologi autem omnia tempora æqualia, neque id rurſus repugnans eſt, cum Aſtrologi rationem ſequantur omnibus gentibus generalem, quæ eſt quòd Ver ſit dum Sol permeat ab initio Arietis vſque ad initium Cancri: diſſoluit enim humidum & impingnat terram, nec tamen adhuc ſenſibiliter exca efacit. Ex quo liquet manifeſte quod diximus prius ſtellas humectare antequam excalefaciant: paruus enim calor & multus humectare poteſt, non autem calefacere. Aeſtas verò à Cancri initio ad Libræ initium: à Libræ inicio ad Capricorni initium Autumnus, à quo ad Arietis initium rurſus Hyems. Neque obſtat quod medici annum in ſeptem tempora diuidant: nam rationem ſtellarum fixarum, non Solis tantum ſequuntur. Hæc autem inferius declarabitur.

Porrò cur Zodiacus in duodecim ſigna diuidatur, Haly duas pulchras rationes adducit, primam, quoniam vnumquodque tempus iſtorum quatuor habet initium medium, & finem: cùm igitur tria ducuntur in quatuor, fiunt duodecim ſigna. Secunda, quia Luna, quæ & ipſa quatuor tempora facit in menſe, licet non adeo conſpicua, duodecies in anno coniungitur Soli, adeò vt multi Lunarem rationem non Solis ſequuti, annum conſtituerint dierum 364. Quia verò Sol in trecentis ſexaginta quinque diebus & ſex horis fermè totum peragrat ſigniferum, & hic numerus erat incommodus ſupputationibus, diuiſerunt ſigniferum in numerum proximiorem partibus plurimis conſtantem, qui eſt 360. vt ſic vnumquodque ſignum triginta partibus conſtet. Sed hæc diuiſio vt computationi aptior eſt, ita phyſica minimè eſt, ſed ea quæ fit in trecentas ſexaginta partes cum quarta fermè: Diuiduntur etiam partes ſingulæ ex trecentis ſexaginta in ſexaginta partes quas minuta vocant. Vltra quas procedere curioſitatis eſt, non vtilitatis: nam nullum inſtrumentum exquiſitius eſt ſenis minutis, vt dicit Monteregius. Sed tamen cogimur & debemus in ſupputando, non autem in aſſignando loca planetarum, & fixarum, & ſignorum, minuta enim ſufficiunt.

TEXTVS XXXVIII.

Sed cùm ſigniferi nullum ſit initium, ex ipſius quidem, vt circuli, natura, prætulere tamen aliis, principiumque fecerunt Arietis locum tribuentes, vt in animante primas humido quo ver excellit, atque ordine reliqua tempora adnumerantes. Omnia

nia enim animalia prima in ætate humido abundant, & mollia teneraque ſunt, ſicut illa tempeſtas ſentitur. Proxma verò ætas, vt æſtas feruet. Tertia, tanquam de floreſcens & proprior interitui, arida eſt, autumnoque aſſimilis. Vltima, in qua animantis eſt corruptio, ita vt hyems, prorſus eſt frigida.

Octo comparaſſe iuxta coniugationes primarum qualitatum quatuor modis, primum Solem per quatuor anni tempora, ſecundò Lunam, tertiò ſuperiores, quartò inerrantes, ſed obſcurè tamen, quintò horas diei, ſextò ætates, ſeptimò ventos, octauo angulos atque cum his regiones, iam dictum eſt. Cùm igitur in circulo Zodiaci non liceret inuenire principium quatenus circulus eſt, initium ſtatuerunt à ſectione æquinoctij, & ideò initium veris fuit ab initio Arietis: Tunc verò exiſtimabatur octaui orbis initium facere veris, quia Ptolemæi tempore Aries octaui orbis prima ſui parte tangebat æquinoctij circulum fermè, intelligendum tamen de ſignis noni orbis, ſeu octaui imaginariis, & ſunt triginta gradus primi, qui ſunt à ſectione eclypticæ & æquinoctij verſus tropicum Cancri, vel loco eclypticæ dicas Zodiaci. Gradus autem dixi ſequutus Arabes, melius eſt Latinè dicere partes. Dicit igitur quòd prima ætas quæ eſt à natiuitate vſque ad vigeſimum primum annum vbi finitur incrementum, eſt humida longè magis quàm calida, & aſſimilatur veri, & vocatur ætas incrementi. Secunda, quæ aſſimilatur æſtati, eſt calidior quàm ſicca, & incipit à vigeſimo primo anno, & extenditur vſque ad trigeſimum quintum annum, in robuſtis vſque ad quadrageſimum, & vocatur iuuentutis. Tertia, quæ aſſimilatur autumno incipit à trigeſimo quinto & terminatur ad quinquageſimum annum: in robuſtis autem, incipit à quadrageſimo & terminatur ad ſexageſimum. Quarta & vltima, quæ aſſimilatur hyemi, quæ eſt frigidior quàm humida, ſicut præcedens eſt ſiccior quàm frigida, incipit in omnibus inter quinquageſimum & ſexageſimum annum, & terminatur vſque ad finem vitæ. Prima igitur ætas eſt incrementi. Secunda roboris. Tertia ſapientiæ. Quarta debilitatis, ſicut & inter tempora anni. Primum eſt voluptaris, ſcilicet Ver. Secundum generationis & profectionis, ſcilicet Aeſtas. Tertium collectionis, Autumnus. Quartum debilitatis. Prima igitur ſectio vernalis erit, calida humida puerilis, & ſanguinea, & continet Arietem, Taurum, & Geminos. Secunda calida & ſicca æſtiua iuuenilis, & continet cancrum Leonem, & Virginem. Tertia eſt frigida & ſicca, melancholica decreſcens, & continet Libram, Scorpionem, & Sagittarium. Quarta & vltima, eſt frigida hyemalis ſenilis, & continet Capricornum, Aquarium, & Piſcem. Harum media maximè ſunt talia, vt Taurus temperatiſſimus, ſeu calidiſſimus, & humidiſſimus ſecundùm ſubſtantiam & multitudinem: Leo calidiſſimus & ſicciſſimus: Scorpio frigidiſſimus & ſicciſſimus: ſed vt dixi, ſiccior quàm frigidus: Aquarius frigidiſſimus & humidiſſimus. Initia quoque ſeu prima ſigna cuiuſlibet quartæ partis Zodiaci exceſſum habent maximum vnius qualitatis ſupra reliquam, vt pote Aries eſt longè humidior quam calidus, Cancer longè calidior, quàm ſiccus, Libra longè ſiccior quàm frigida, Capricornus longè frigidior quam humidus. Vltima verò ſigna minimum habent exceſſum vnius qualitatis ſuper aliam, & ad naturam alterius temporis tendunt: in Geminis calor ſuperat humidum, in Virgine ſiccum ſuperat calidum, in Sagittario frigidum ſuperat ſiccum, in Piſcibus humidum ſuperat frigidum. Secundùm hoc igitur habes naturam duodecim ſignorum ad vnguem: Et quia, vt dictum eſt, omne quod potentia eſt tale, fit actu tale: planetæ in his ſignis, & fixæ, & cometæ, & aſcendens, & reliqua talia fiunt & adipiſcuntur naturam ſigni. Ex his etiam ſequitur quod Taurus eſt temperatiſſimum ſignum quod ſit in cœlo: nam eſt temperatiſſimum quartæ partis vernalis, quæ eſt temperatior omnibus aliis, & Leo eſt ardentiſſimum omnium ſignorum quæ ſunt in cœlo, bilioſiſſimum & animoſiſſimum, quia eſt ardentiſſimum quartæ partis æſtiuæ Zodiaci, quæ eſt calidiſſima & ſicciſſima omnium partium Zodiaci. Et Scorpio erit pernicioſiſſimus & inimiciſſimus naturæ humanæ, quia eſt frigidiſſimus & ſicciſſimus omnium ſignorum quæ ſunt in cœlo: & ideò venenum ei meritò tribui poteſt. Aquarius verò erit timidiſſimus & ignauiſſimus, frigidiſſimus & humidiſſimus omnium ſignorum, &c. Huc uſque locutus eſt Ptolemæus ſecundùm vera principia Phyſica, & abſque dubitatione digna, modo quis ſciat diſtinguere inter caliditatis magnitudinem & naturam, ſeu luminis & opus eius, quod eſt in ſe calidum vbi multum ſit de lumine, & frigidum vbi parum ſit de lumine & calore: & in comparatione ad elementa, humidum vbi ſit multum de vapore concocto, ſiccum vbi ſit parum de illo vapore concocto, & de illa humida ſubſtantia. Omne enim aſtrum qualecunque ſit, ſicut eſt author caliditatis, ita etiam humidi, ſicut frigidum & ſiccum in aſtrorum operibus non ſint qualitates contrariæ, calidi & humidi, ſed nomina menſuræ paruitatis calidi & humidi: Et vt ſciat diſtinguere inter primas qualitates in quanto quæ ſunt ſubſtantiæ, & inter qualitates primas, quæ ſunt accidentia & impreſſiones. Vt ſit exemplum, quòd Taurus eſt temperatiſſimum ſignum plurimum habens calidi & humidi, quia eſt ſignum vernale medium, vt dictum eſt, dicetur tamen planeta in eo ſiccus cum Taurus fuerit, in parte orientali cœli ſecundùm qualitatem, id eſt, quod natus ſub illo, licet habeat plurimum de calore naturali, & humido vitali quod ſubſtantia ipſi idem eſt, vt in medicis expoſitionibus docuimus, illud tamen humidum erit ſiccius, & non erit tam purum, neque tam feruens ſecundum qualitatem, vt eſſet humidum illius qui natus eſſet cum Taurus occidit. Et ita per contrarium

natus

natus ſub planeta in Libra occidente, humidum habet purius & ſyncerius ſecundum qualitatem, non erit tamen neque denſum, neque multum: imò, vt ita dicam, aqueum, & benè vides iſta non repugnare. Dabo aliud exemplum clarius: capiatur puer, & ſenex, & nutriantur duobus annis: puer quidem lentibus decoctis & braſica, bibens aquam, ſenex autem carnibus & ouis, & vino dulci bono: puer referet temperiem nati ſub Tauro tam in quando quàm in quali, & ſenex nati ſub Libra, tam in quanto quàm in quali. Hæc igitur volui te intelligere, quoniam dubia videntur & non ſunt: & ſunt claues ad intelligendum omnia dicta Ptolemæi tam quæ antecedunt, quam quæ ſequuntur. Sed quæ ſubiicit cum clara videantur, maximam in veritate habent dubitationem & ſunt.

TEXTVS XXXIX.

Ad hoc exemplum quatuor anguli horizontis, ex quibus naſcuntur, totas illas partes occupantes venti etiam diſtribuuntur. Orientalis enim ariditatis plurimum habet: quòd cum ibi Sol eſt, cùm per noctem excitata humiditas deſiccari incipiat. Hinc igitur venti ſpirant aridi, & deſiccantes auras, qui verè Subſolani vocantur. At plaga meridionalis & calidiſſima ipſa eſt, propter flammationes Solis in cœli medio, quod non noſtrarũ terrarũ ſitus eſt ad meridiẽ maximè declinat. Huius venti nominantur communiter Noti, ſuntque calidi & rarifici. Cæterùm locus occiduus, quod ad illum cum Sol peruenit, tùm primum humiditas per diem exhauſta diffundi incipiat & humectus ipſe eſt, & qui inde exeunt venti, quos nominant Fauonios, teneri ſunt & madidi. Verùm Septentrio totus frigidus eſt, propterea quod pro ſitu noſtræ terræ longiſſimè abſit à calore curſus Solis per cœli medium, quique inde ſpirant venti, commune appellatione dicti Aquilones, frigidi ſunt & congelatores.

Maximam cauſam eſſe oportuit propter quam Ptolemæus à ſolito ordine in ventis & diei partibus, ſeu partibus cœli quæ horizonte & meridiano diſtinguuntur, receſſerit. Si quidem ea ordine fuiſſet ſolito vt ventum orientalem veri aſſimilaſſet, & ſimiliter primam partem diei, quæ eſt ab ortu Solis vſque ad meridiem, & partem illam etiam cœli quæ inter horizontem & medium cœli poſita eſt: Sequentem verò à meridie ad occaſum: æſtati: Ita & tempus & ventum, ſed in hoc conuenit, in prima autem non conuenit. Similiter ventum occidentalem & partem primam noctis, quæ eſt ab occaſu ad mediam noctem poterat aſſimulare autumno, ſed non facit. Partem verò, quæ eſt ab imo cœli vſque ad orientem, & noctis quæ eſt à medio ipſius ad Solis ortum, & Borealem ventum, hyemi, quod & facit fermè. Diſſidet autem in duabus partibus quæ ſunt oppoſitæ ab ortu, ſcilicet ad meridiem, & ab occaſu ad cœli imum. Nam illam quæ eſt ab ortu ad cœli medium, ſiccam facit, contrariam humidam: atque ita Ver ſiccum, autumnum humidum. Primùm igitur videre decet quid Ptolemæum in hanc opinionem impulerit, inde contrariæ rationes adducentur. Quatuor igitur rationibus, vt mihi videtur, Ptolemæus innixus eſt: prima eſt, quòd nox tota ſit humida: vnde etiam illud Poëtæ, humida cœlo: dies verò ſiccus. Vt igitur ſtatueret diem totam ſiccam & noctem humidam, coactus eſt ponere partem quæ ab oriente eſt ad meridiem, ſiccam & non humidam. Secunda eſt, quia dum Sol conſurgit purus eſt & nitidus vſque ad meridiem: pellit enim vapores, non trahit, excalefacere multum non poteſt cum ſit nouus. Igitur pars illa cœli ac temporis ſicca eſt & contraria humida. Tertia cauſa eſt, quia ſi humida poneretur & calida velut Ver, eſſet pars illa hyemi reſpondens, id eſt, à media nocte vſque ad ortum Solis, ſeu ab imo cœli ad aſcendens, quare non poſſet eſſe principium vitæ. Quarta adducitur à Ptolemæo in textu, quòd Sol cum oritur exiccat humidum vaporem, igitur eſt ſiccus: & illud docet ab experimento quòd venti orientales exiccent. *Cap. 11.* Verùm in oppoſitum plurima ſunt. Primum, quòd iam peruertat ordinem conſuetum. Secundum, quòd ventus orientalis humidus ſit & adducit pluuias in Italia, quòd & Galenus innuit 5. Methodi, occidentalis verò exiccat & ſerenitatem parit, quod etiam Petrarcha docet in carminibus ſuis Italici. Tertiũ, quòd venti iidẽ in diuerſis regionibus diuerſos effectus prorſus faciunt. Quartum, quòd Hippocrates in ſexto Epidemiorum aſſimilat primam partem diei quæ ab ortu ad meridiem, Veri: *Part. 1. ſ. Com. 15.* ſicut tempus quod eſt à meridie ad occaſum, Aeſtati, & tempus quod eſt ab occaſu ad mediam noctem, Autumno, & reliquum Hyemi: ita etiam dicit moueri humores & morbos. Quintum, quòd idem author in libro de Aere & Aquis dicit, quòd ciuitates expoſitæ *Cap. 2.* Euro, ſunt ſimiles in qualitatibus his quæ à tempore Verno procedunt. Sextum, quia ratio ſua de vere probat quod prima pars diei ſit humida: calor enim moderatus eleuat vapores. Septimum, quoniam ſi pars quæ eſt ab imo cœli ad aſcendens ponatur frigida, quomodo aſcendens & prima domus erunt vitales? cùm vita conſiſtat in calido. Octauum, quia ſi pars quæ eſt ab oriente ad medium cœli ſicca eſt, vel tantum ſicca eſt? vel etiã frigida? vel calida? ſi ſicca tãtum peruertitur ordo omnium aliarũ qualitatũ in temporibus, ætatibus ſuperioribus, & Luna, vbi nõquã vna ſola viget qualitas. Præterea vna qualitas ſola diu manere non poteſt, vt Galenus & Auerroës docent. Si erit ſicca & calida, ta-

lis

lis erit etiã illa quæ eſt à meridie ad occaſum ſeu in parte cœli,ſeu in tempore,& ita erunt tantum duæ coniugationes qualitatum vna in die, calida & ſicca, alia in nocte, frigida & humida. Præterea non differret ſpecie natura partis diei ab ortu Solis ad meridiem, & à meridie ad occaſum: Si verò ponatur ſicca & frigida, erit contraria illi quæ eſt ab occaſu ad mediam noctem,calida & humida quod eſt abſurdiſſimum & contra omne experimentum ponere primam partem diei vſque ad meridiem frigidam, & primam partem noctis vſque ad mediam noctem calidam? Perinde ac ſi lucem obſcuram & tenebras claras. Nonum, quoniam proceſſus erit contra ordinem quomodo libet ponatur, ſcilicet à ſicco ad calidum, à calido ad humidum, ab humido ad frigidum, à frigido ad ſiccum, nã iſte proceſſus eſt abſurdus & omnino contra naturæ ordinem: quia videmus primo materiam diſſolui & fieri humidam à calore non tamen incaleſcere, poſt incaleſcere & exiccari, & ſiccitate fieri frigiditatem, vt in ſenibus, quia ſicci ſunt,ideò fiunt ſicci. Ita pueri quia humidi, fiunt calidi, non quia calidi, ideò euadunt humidi. Hæc omnia adduxiſſe volui vt quiſque intelligat.Ptolemæi ſenſum non fuiſſe perceptum ab vllis expoſitoribus, nec percipi potuiſſe niſi quis intelligat noſtra principia, mordicuſque retineat. Senſus igitur eſt, tale tempus, taliſque pars cœli, taliſque ventus qui ab oriente vſque ad meridiem ortum habet ſiccus eſt qualitate & actione, non ſubſtantia, nec aliam copolat illi qualitatem. Ratio eſt,quia in his quæ ſunt breuis temporis actones conſiderare oportet, quæ vehementes ſunt, hæ verò pariunt qualitates non ſubſtantias. Subſtantia enim concuctione indiget, concoctiu tempore, tempus autem breue eſt & perexiguum. Ideò planetæ & fixæ in partibus diei atque cœli qoalitatem mutant non ſubſtantias. Non igitur inconuenit actionem ex ſicca tranſire in calidam, vel ex calida in humidam. Alia dubitatio eſt,quomodo imum cœli ſeptentrioni tribuat, qui nobis & Ægyptiis etiam ſemper apparet, imum verò cœli ſemper occultatur: & contraria ratione medium cœli auſtro, cum Antarticus polus ſemper nobis & Ægyptiis occultetur. Verùm hoc agit propter ſimilitudinem Solis: cùm enim medium cœli in meridie initio æſtatis comparetur, medium noctis initio hyemis (vtrinque enim initium maximi caloris aut frigoris (Boreas verò frigoris maximi initium ſit, Auſtralis verò pars,id eſt, torrida Zona, non Antarticus polus caloris author immenſi, manifeſtum eſt cur imum cœli Boreæ, medium autem plagæ meridionali tribuatur.

TEXTVS XL.

Vtilis eſt harum rerum notitia ad iudicia ſingularum commiſtionum. Patet enim quod de talibus conſtitutionibus, horarum, ætatum, angulorum, ipſa etiam ſtellarum efficientia variet, quæ certè vt ſimplicior, ita & validior eſt peculiaribus aptiſque in locis, vt in calidis calidificæ, & in humidis humidificæ. In alienis verò admiſtione diuerſitatis debilitatur, vt in frigidis calidificæ, & aridis humidificæ atque ita aliæ in aliis pro ratione conſequentia commiſtionis.

Non eſt niſi vt breuiter exponam quid dicat, ſcilicet quoniam ſcientia quæ in hoc capitulo continetur vtilis eſt ad dignoſcendum vires aſtrorum. Nam cum aſtra ſimplices obtinuerint qualitates, id eſt, non contrariis miſtas, vt calida & humida in calidis & humidis, frigida & humida in frigidis & humidis, maximos effectus faciunt. Nam & cicuta quæ frigida & humida eſt, in vmbroſis locis nata, & frigidis atque humidis validior eſt, in ſuo genere & celerius interficit. Coniuncta verò contrariis locis aſtra, imbecilles effectus habent.

Sed vtrum qualitates ipſæ ad ſubſtantias conferant & an ſubſtantia ad qualitates? an omnino diuerſa ſint opera? & rurſus, an contrariæ qualitatibus & ſubſtantiis qualitates ſe mutuo deſtruant? Et mihi videtur quod ad conſeruationem quidem ſimilia ſimilibus conſeruentur, à contrariis verò deſtruantur: atque hoc de ſubſtantiis ad qualitates comparatis intelligatur. De generatione autem non ita eſt, nam ſubſtantiæ à viribus fiunt, vires autem a multitudine & denſitate ſubſtantiæ & puritate. Qualitates autem à robore & debilitate, aut conſimili qualitate, ſic calor à multo calido vel à caliditate,frigus à paruo frigido vel à frigiditate, humidum à multo humido, vel ab humida qualitate, ſiccum à pauco humido in ſubſtantia, vel à ſicca qualitate. Et generaliter ſubſtantiæ quæ plurimum habent principij vitæ, id eſt, calidæ & humidæ, fiunt ab abundantia talis ſubſtantiæ non impediente contraria qualitate. Frigidæ vel ſiccæ ſubſtantiæ à pauco calore, vel humido in ſubſtantia, vel à vehementi qualitate conſimili, vtpote ſicca vel frigida. Calidum verò & humidum in qualitate à qualitate conſimili, frigidum verò vel ſiccum in qualitate conſimili vel defectu ſubſtantiæ calidæ vel humidæ.

Rurſus dubitabit aliquis, ſi calidum & humidum in ſubſtantia idem ſunt, quomodo dabitur ſubſtantia frigida & humida? aut calida & ſicca? Oportet autem frigidam & humidam ſubſtantiam intelligere, quæ potentia quidem calida eſt, actu autem humida: velut vinum cum nondum calidum eſt, qualitate actum ſubſtantiæ impediente. Et ſimiliter calida & ſicca ſubſtantia dicitur quantitate, cum ſubſtantia calida eſt, non tamen humida videtur qualitate ſicca impediente. In vniuerſum igitur quo ad ſubſtantiam attinet, verè non ſunt niſi duæ temperaturæ, calida & humida, & frigida & ſicca. Cùm tamen concreuerit humidum manente calore, appellamus calidam & ſiccam propter quali-

manifeſtas

tates quæ eu denter apparent: & cum humidum nondum incaluerit, proter qualitates manifeſtas appellamus frigidam & humidam.

CAPVT X.

TEXTVS XLI.

De ſignis Tropicis, æquinoctialibus & bicorporibus.

HIs expoſitis, annectere pergamus ipſorum etiam duodecim locorũ traditas naturales propietates. Ac ipſorum quidem generales conſtitutiones, rationem eandem habent cum ſuis temporibus, colliguntur tamen quædam ipſorum proprietates à familiaritate Solis & Lunæ & reliquarum ſtellarum, ſicut poſtea dicetur, vbi prius vires duodecim locnrum ſimplices & quas per ſe, & quas erga ſeſe inuicem habeant, explicauerimus. Primum diſcrimen ſolet fieri ſignorum, vt alia dicantur eſſe tropica, alia æquinoctialia, itémque firma & bicorpora. Tropica ſunt duo; Primum, Solſtitio æſtiuo, hoc eſt, partes triginta Cancri. Alterum à Solſtitio hyberno, id eſt, partes triginta Capricorni: Atque his nomen à re inditum eſt, quoniam Sol, vbi hæc primum ingreſſus eſt, mox retro conuertit, abítque diuerſam latitudinis viam, in Cancro quidem æſtatis: in Capricorno vero Hyemis author. Sunt & æquinoctialia duo, vnum quod eſt æquinoctij verni, Aries: Alterum quod autumnalis, Libra, quibus & ipſis à re nomen eſt impoſitum: Cum enim primum ad ea Sol peruenerit, per totum orbem terrarum exæquantur diebus noctes. Ex reliquis octo ſignorum locis quatuor firma vocantur, quatuor bicorpora. Firma quidem quæ tropica & æquinoctialia ſequuntur, Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius, quod per illorum peculiaria tempora, vbi ad hæc Sol acceſſit, múltò vehemẽtius ſentiamus humidum, calorem ſiccitatem & frigus. Non quod tum aëris ſtatus ſimpliciter ſit natura ſua, ſed quia non aliquantúlum in illis temporibus verſati ipſa mora vires eorum magis experimur. Bicorpora ſunt quæ poſt firma numerantur Gemini, Virgo, Sagittarius, Piſces, inter enim firma tropicáque, & æquinoctialia poſita, & initio & fine communes naturas, cum illis habent, quæ & antecedunt, & ſequuntur.

Excuſat quod ſignorum iam proprietates tradiderit, & tamen rurſus recenſere videatur. Sed tamen hic diligentius, tres faciens ordines à Solis motu ſumptos: Sed alia comparatione. Nam hæc à priore deducta eſt. Prima quatuor ſigna, quatuor temporum anni, quæ ſunt Aries, Cancer, Libra, & Capricornus, quæ à pleriſque mobilia vocantur, diuiduntur, nam Aries & Libra dicuntur Æquinoctialia, quoniam cum Sol eſt in illorum initio æquinoctium eſt in vniuerſa terra. Cancer autem & Capricornus tropica, quia dum Sol eſt in illis, conuertitur, in Cancro quidem à nobis recedendo, in Capricorno accedendo. Dum enim in illa ingreditur commutatur viciſſitudo noctis & diei: Sole enim Cancrum ingrediente, nox creſcere incipit, quæ prius minuebatur: Sole verò Capricornum intrante, creſcit dies, quæ iam antea perpetuo minuebatur. Sunt etiam iſta quatuor initia mutationis temporum: Sole enim Arietem ingrediente Hyems mutatur in Ver, Cancrum, Ver in Æſtatem, Libram, Æſtas in Autumnum, Capricornum, Autumnus in Hyemem: Ob id igitur mobilia dici ſolent. Sequentia Taurus, Leo, Scorpius & Aquarius fixa ſunt, quoniam ſtatus temporis in illis ſont firmi. Dicit Ptolemæus non quod in Tauro ſit tempus temperatius, aut in Leone ardentius, ſed quod corpora hominum iamdudum eam qualitatem in mobili ſigno experta, inde in hoc eandem magis ſentiant, atque immutatam. Tertius ordo eſt bicorporeorum, dicta ob id bicorporea, vel quod duobus corporibus conſtent, nam Gemini duos habent pueros, Piſces totidem animalia, Sagittarius, equi & hominis corpus, Virgo autem quòd Libram contineat: vel bicorporea, quòd Sol, dum eſt in illorum initio, vim temporis præſentis oſtendat, dum in fine, ſuccedentis. Vt dum Sol eſt in Geminorum initio, verè Ver ſentitur, ſed dum eſt in fine, potius Æſtatis ſpecies quædam quàm Veris. Quamobrem & medici tempora finium horum ſignorum dum Sol in illis eſt, ſuccedentibus ſtatibus aëris, non præſentibus aſcribunt. Vtrum verò ſigna ſint tantum velut materia, ſtellis octaui orbis relictis? non dicam. Cœlum enim ſobſtantia eſt, & ſubſtantia opus habet. Et etiam quia in aſcendente varias facultates habent, vt Ptolemæus teſtatur. Et cùm omne quod potentia iam tale eſt alterius comparatione tale actu per ſe ſit, quia quælibet pars cœli octaui & multo magis noni à Solis radiis perpetuò illuſtratur. Cùm igitur potentia ad Solem talis ſit, erit & talis ſemper actu per illius radios ſaltem. Porrò mobilia ſigna dicta ſunt quia mutantur tempora ab illis non in illis. Communia autem non ab illis, ſed in illis. Dicta autem ſunt communia quòd inter fixa, & mobilia ſint conſtituta. Palam autem eſt eadem eſſe

bicor

bicorporea quæ & communia. Vt animum duplicem quaſi vt corpus habent. Docuit autem nos per hæc quod in his ſignis multum referat an in initio an in fine quis naſcatur: minus in mobilibus minimè in fixis. Porro cum fixa & communia indiuiſa maneant, mobilia autem diuidantur in tropica & æquinoctialia, male faciunt qui illa confundunt, cùm valde diuerſa ſint natura: Sed ſufficit ſcire quòd omnia talia mobilia ſint. Per familiaritatem autem Solis, Lunæ, atque Stellarum intelligit domos; altitudines, triangulos, & fines. Quòd verò communia ſigna interpoſuerit mobilibus ac fixis, ea ratione factum eſt vt intelligeremus naturam ab extremo in extremum non tranſire, niſi per media. Oportet autem ſic à fixo, inde communi; deinde mobili, initium ducere, atque ita à Tauro. Hoc autem voluit nos ſcire quia quomodocunque communia ſigna ſtatuantur & fixa atque mobilia, neceſſe eſt vt fixa mobilibus abſque inter medio vllo cohæreant: vt Arieti Taurus, Cancro Leo: Sed ſufficit vt alio ordine interponantur. Nihil autem refert quòd in illo ordine non ſumamus initium ab Ariete, ſed à Tauro vel Leone, vel alio fixo ſigno, quandoquidem Zodiacus circulus ſit, & in circulo principium omne ex voluntate pendet, non autem à natura.

CAPVT XI.

TEXTVS XLII.

De ſignis Maſculinis & Fœmininis.

PRæterea ſex loca ſignorum maſculino ſexui & diurnæ conditioni attribuere; totidemque fœminino & nocturnæ. Ordinis autem huius ratio conſequentia & ſerie ipſa conſtat, ita vt vicinitas coniunctioque eſt diei & noctis, maris & fœminæ, cumque initium Arieti tribuatur, propter cauſas à nobis expoſitas, & mares principes dominique ſint naturaliter, ſemper enim quod agit potentia prius eſt eo, in quod agitur, Arietis quidem locus, atque idem libræ maſculina ſigna eſſe accepimus & diurnus. Vel ob hanc etiam cauſam quod per hæc circulus æquinoctij deſcribitur; qui primæ & maximæ rerum omnium agitationis author eſt. Ab his igitur, ſerie ſingillatim ſeruata, conſequenter ordinis ratio ducitur, id eſt, vt maſculinis & diurnis continuè fœminina nucturnaque ſubiiciantur.

Niſi quis omnino ſibi de Ptolemæo perſuadeat, quod de Hippocrate Galenus dixit, ſcilicet quòd nihil Hippocrates ſcripſit commune, ſed ſolùm reconditum & abſtruſum: profunditatem quoque ſenſuum illius nouerit, atque in perquirendis cauſis quàm longè ſemper recedat à manifeſtis ſenſibus (is verò eam profunditatem agnoſcet ſolus qui quæ in magna compoſitione ſcripſerat de cauſis motuum ac varietatis planetarum quam procul illas venetur, perpenderit) nunquam quæ in hoc libro ſcripta ſunt intelligere poterit. Proponit igitur tria de ſignis circa antiquorum opinionem: Primum quòd quædam ſunt vera & hic tractanda, in prima parte verò id exponit: Quædam falſa atque reiicienda, in ſecunda parte ibi (Nonnulli tamen) Quædam vera ſed non hic tractanda, ibi (ſunt & aliæ) in prima igitur parte docet eſſe ſex ſigna maſculina & diurna, & ſex fœminina & nocturna, vt intelligamus diurnum & maſculinum connecti; quia ambo ſunt calida & ſicca, & ſimiliter fœminina nocturna eadem cauſa quia conueniunt ambo cum frigido & humido: & hæc regula eſt generalis, tam in ſignis quàm in Planetis, quod diurnum & maſculinum conuertuntur, præterquàm in Marte qui & ipſe verè diurnus eſt, id eſt, efficacior in die quàm in nocte, ſed ponitur nocturnus propter id quod minus nocet de nocte, non quia efficacior. Deinde reddit rationem quare melius ſit alternatim ponere iſta ſigna, & non ſex maſculina continua, & ſex fœminina continua, quia & maſculi fœminarum ſocietate gaudent, & dies & nox ſemper viciſſim ſibi ſuccedunt. Rurſus neceſſe fuit vt eſſent aliqua maſculina, & aliqua fœminina, diurna & nocturna, tum quia hæc viciſſitudo in cunctis rebus inuenitur, plantis, beluis, piſcibus, tum quia ſigna ſunt, quaſi materiæ, & planetæ quaſi formæ: & iſtæ differentiæ inueniuntur in formis, igitur etiam in materiis. Tertiò, vt Planetæ habeant quibus gaudeant. Sed quòd maſculinum debeat præcedere fœmininum adducit rationem, quia agens prius eſt natura eo quod ab ipſo pati natum eſt. At maſculum eſt agens, princeps & dominus, fœmininum patiens, ſubiectum & parens alteri: Igitur maſculinum natura præcedit fœmininum. Ita etiam dies deberet præcedere noctem. Iam igitur habes quatuor de ſignis; Primum, quòd debent eſſe maſculina & fœminina, diurna & nocturna: Secundum, quòd debet eſſe totidem ex vno genere quot ex alio, ſcilicet ſex ex vnoquoque eorum; Tertium, quod debent eſſe alternatim diſpoſita maſculinum & fœmininum, & non continuata maſculina maſculinis, & fœminina fœmininis: Quartum, quòd maſculina debeat præcedere fœminina. Diximus etiam quod quæcunque ſunt maſculina, ſunt & diurna, & quæcunque fœminina, nocturna, & viciſſim contra. Relinquebatur quintum, à quo ſigno eſſet incipiendum, & probat quòd ab Ariete, duabus rationibus: prima eſt dicta quia initium anni & acceſſus Solis ad nos eſt ab Ariete, & poſita fuit ſuperius, ſcilicet quòd initium in mundo & in anno (annus enim eſt quaſi ætas mundi) & initium in animante, quoad ætates, debet eſſe vnum: Eſt enim mundus magnum animal in

vita Ariſtotelis: ſed principium in animante ſeu ætas, prima eſt cum animal eſt humidiſſimum & mediocriter calidum, hoc autem contingit in Vere: nullum enim tempus eſt humidiſſimum & calidum niſi Ver, igitur Ver debet eſſe principium anni: igitur cùm Sol Arietem ingrediens faciat Ver, à primo ad vltimum Aries erit primum in ordine ſignorum, ipſe igitur erit maſculus, & Taurus fœmineum ſignum, & ita Gemini maſculinus & Cancer fœmininus. Secunda ratio Ptolemæi eſt quòd oporteat eſſe maſculina ſigna, vbi eſt vehementiſſima mutatio: declaratum eſt enim ſuperius quòd maſculinum idem eſt quod efficax, ſeu quod agit, ſeu in quo eſt principium motus: ſed Aries & Libra talia ſunt, quia ſunt circa æquinoctij circulum qui efficaciſſimè agit, quia velociſſimè mouetur: actio enim per per motum fit, conſequitur motus velocitatem.

TEXTVS XLIII.

Nonnulli tamen maſculina ſigna ab orientali loco, qui horoſcopus dicitur ordientes diſpoſuerunt. Sicut enim aliqui tropicorum locorum initia à Lunari circulo ducunt, quod celerrimæ Lunæ conuerſiones ſint, ita & illi principium tribuere maſculinis locis orientem propter ſubſolanum. Horum etiam alij ſeriem conſequentiamque ſingilatim vt diximus ſecuti ſunt. Alij totius circuli in quadrantes diuiſionem. Loca quidem ab horoſcopo vſque ad M. C. hiſque oppoſita, ab occidua plaga vſque ad I. M. matutina & maſculina nominantes: veſpertina verò & fœminina, quæ ſunt in reliquis binis quadrantibus.

Nunc ponit opiniones aliorum diſtinguentium ſigna maſculina à fœmininis & matutina, à veſpertinia ratione aſcendentia, ſicut primum ſignum quod aſcendit ſit maſculinum & matutinum ſubſolanum enim eſt, id eſt, orientale: veluti Virgo aſcendat, erit Virgo ſignum matutinum & maſculinum, Libra erit fœmininum & veſpertinum. Scorpio rurſus maſculinum & matutinum, & ita de aliis alternatim. Alij verò dixerunt ſigna contenta ab aſcendente ad medium cœli & ab occidente ad imum cœli eſſe matutina & maſculina, in aliis verò duabus quartis fœminina & veſpertina. Alij verò tropicorum initium ſumpſerunt à Lunæ circulo: hoc bifariam poteſt intelligi, vel de loco, ita vt ſignum in quo Luna eſt ſit ſignum tropicum propter velocitatem conuerſionis Lunæ: Veluti Luna eſt mihi in Piſcibus, Piſces erunt loco ſigni tropici Auſtralis, inde quartum ab illo quod eſt Gemini ſignum æquinoctium Vernum & ita de aliis: Vel de loco vētria Draconis quia dicit σεληνιακοῦ κύκλου, non σεληνιακοῦ τόπου, id eſt, ſi cuipiam caput Draconis, ſit in quinto gradu Geminorum ibi erit punctus æquinoctij Vernalis & quintus Virginis erit tropicus æſtiuus, quia nunc Luna incipit recedere verſus auſtrum: & quia eſt velox motu faciet æquinoctia & ſolſtitia. Non laboro in diſtinguendo quæ ſit verior opinio quia vtrumque reiicit Ptolemæus. Quare autem reiicienda ſit manifeſtum eſt tum hæc, tum etiam opinio de aſcendente: quia idem eſſet maſculinum & fœmininum, vtpote ſi Luna ſit in Piſcibus vel caput Draconis in Tauro, Piſces & Taurus erunt maſculina, & iam erant fœminina ex naturali ratione, igitur erunt maſculina ſimul & fœminina. Nec obſtat quod dicas poſſe eſſe maſculina reſpectu vnius & fœminina reſpectu alterius, velut dictum eſt, de quartis cœli quæ ſimul habent contrarias qualitates, velut quarta quæ eſt ab oriente vſque ad meridiem, eſt Vernalis calida & humida, ſanguinea puerilis, & alio modo eſt ſicca: Et quæ eſt inter occidentem & imum cœli eſt autumnalis frigida & ſicca, melancholica, ex alia tamen ratione eſt humida vt dicebat Ptolemæus. Sed hic non licet ponere ſignum idem ſub contrariis qualitatibus ſecundùm naturam, niſi aſſignemus opera diuerſa: non licet autem aſſignare opera diuerſa maſculini à maſculino, nec fœminini, à fœminino. Quod ſi dicas quod quartæ cœli poſſunt eſſe matutinæ vel veſpertinæ, dico quod illud iam declaratum eſt ſuperius. Alia ratio eſt quia non decet ſexum mutari in ſignis & tropica, & æquinoctialia propter tā leuem cauſam, quia ſexus eſt res naturalis, & ſimiliter affectus illi ſunt valde potentes, vt non poſſunt per motum Lunæ & multo minus per aſcenſionem cœli in motu diurno toties mutari. Quod ſi dicas: nónne poterit quarta orientalis gratia exempli, eſſe maſculina & ſigna in ea erunt maſculina? Reſpondeo quod antecedens primo non conceditur à Ptolemæo: & dato quod concederetur non ſequitur, quod maſculinum ſignum conuertatur in fœmininum: ſed ſignum retinebit ſuam vim, & locus contrariam: non ſecus ac ſi Mars eſſet in Tauro, non enim ſit fœmininus, ſed effœminatur & gaudet tanquam nocturnus in nocturno. Ita loca poſſunt augere, minuere, imò etiam vincere, ſed non immutare naturam contentorum in ipſis locis. Quod autem horum opinionem non approbet præter id quod abſurda ſit, & quod nullibi illius meminerit phraſis ipſa Græca, edocet, inquit enim χωροῦσι δ' ἔνιοι τῇ τάξει τῶν ἀρρενικῶν, quam efficatius Ioachimus Camerarius Pabergenſis vertit his verbis: (Nonnulli tamen maſculina ordientes) vt per aduerbium tamen Ptolemæus oſtendat ſe non approbare ea quæ illi de ſignis adiecerunt. Approbat autem ea quæ ſubiiciuntur. Sunt autem hæc.

TEXTVS XLIV.

Sunt & aliæ appellationes locis factæ, de formis ſignorum, vt aut quadrupedia dicerentur, aut terreſtria, aut ducalia, aut fœcunda, aut aliquid huiuſmodi.

huiuſmodi. Quotum omnium cum ex ipſis figuris cauſæ manifeſtæ ſint, nos illas verboſè perſequi ſuperuacaneum duximus. Cùm quidem expoſitæ à nobis ſint huiuſmodi imaginum naturæ, quatenus in iudiciis vtiliter vires illorum conſiderari deberent.

Proponit hic alias differentias figuorum quæ ab antiquis acceptæ probantur, non tamen dignæ ſunt peculiari expoſiuione, quoniam à forma facilè eſt illorum vires intelligere. Quas figuras ſe ſuo loco referre docet vtpote in capite de morte & de itineribus, & de opificio. Sunt autem maximè duodecim principales. Humana vt Gemini & Virgo. Quadrupedia domeſtica, vt Aries, Taurus, Capricornus. Aues vt Aquila & Gallina. Aquatica, vt Delphin & Piſces. Naufraga, vt Argo & Nauis. Fera, vt Leo & vltima pars Sagittarij. Venenoſa, vt Scorpio & Serpentes. Sunt enim plures in cœlo. Mutilata, vt Taurus & caput Meduſæ. Vincta, vt Andromeda & Cepheus. Ducalia, vt ambæ Coronæ Borealis & Auſtralis. Fœcunda, vt Cancer, Scorpio Piſces. Sterilia, vt Leo & Virgo. Horum omnium meminit Ptolemæus ſuis locis.

CAPVT XII.

TEXTVS XLV.

De configuratione duodecim locorum.

FAmiliaritas autem intercedit locis Zodiaci ſecum, primum iis quæ cum aliis aliquam figuratum deſcribunt, quæ demetiens, id eſt, anguli bini recti. Signa autem ſex, partes centum 80. Triquetra (hoc eſt) angulus rectus vnus atque inſuper triens illius. Signa verò quatuor, partes 120. quadrata, hoc eſt, vnus rectus angulus, tria ſigna, partes 90. Sexangula, id eſt, illæ reliquæ duæ partes anguli recti, ſigna duo partes 60.

Vnumquodque indiget propria ratione vt demonſtratur, aliter è minima difficultate in maximam res euadit. Hæc Ptolemæi ſententia figura indigebat. Sit igitur circulus ſignorum quem vocant Zodiacum quod ſigna contineat, & in eo ſignetur punctus B vbicunque velis non refert, ſit gratia exempli manifeſtioris doctrinæ cauſa initium Arietis, & ſit centrum eius circuli A & capiantur 60. partes à puncto B, quæ ſint contentæ arcu B C & ducta B C, recta ipſa erit ſextilis radius. Nam totus Zodiacus vt ſuperius viſum eſt 360 partes, B C autem 60. cùm igitur 60. ſit ſexta pars 360. erit B C latus exagoni, ideóque radius ſextilis. Et quia anguli circum A ſunt quatuor rectis æquales, & angulus BAC, talis eſt pars ſpacij circum A qualis BC, portio arcus totius Zodiaci, erit angulus BAC ſexta pars quatuor rectorum, igitur duæ tertiæ vnius recti. Et ſimiliter captis partibus 120. quæ ſint arcus B F, erit B E tertia pars Zodiaci, nam 120. eſt tertia pars 360. & angulus B A F eadem ratione erit rectus cum tertia, id eſt, tertia pars quatuor rectorum, & reſiduum ad duos rectos anguli ſextilis, nam rectus & tertia pars recti cum duabus tertiis recti faciunt duos rectos. Conſtat igitur & in trigono, & in ſextili, & quadrato quod radij, & rectè, ſi reflecterentur verſus partem oppoſitam, vtpote ſextilis ex C in E, & ex E in G, & ex G in F, & ex F in K & ex K in B, tan-

dem rediret per æquales lineas & angulos. Et ſimiliter latus B E trigoni ſi reflecteretur tranſiret in F & ex F in B, & ita per æquales angulos, & lineas. Idem dico de quadrato B D, quod eſt latus arcus B D, qui eſt partium 90. & ideò quarta pars 360. & totius Zodiaci: Cùm igitur etiam angulus B A D, ſit quarta ſpacij pars eius quod eſt circa A, erit angulus B A D rectus ad vnguem. Pari ratione ſpacium B A G ex vna parte cum contineat dimidium quatuor rectorum, erit duorum re-

ctorum, & arcus B D G partium 180. id eſt, dimidium 360. & ita G dicetur opponi B. Omnes autem radij præter oppoſitos duplices ſunt ſiniſtri & ſunt qui tendunt ſecundom ordinem ſignorum, vt ſextilis B C, & trigonus A F, & dextri qui tendont contra ordinem ſignorum, vt ſextilis B K & trigonus B F. Et ita de quadratis ex quo patet quod radios B C dicitur ſiniſter reſpectu B, & dexter reſpectu C. Et ita trigonus E F ſiniſter eſt reſpectu E, & dexter reſpectu F.

Ex his patet quod radij veri ſunt ex ſimilibus partibus in ſimiles, velut poſito Sole in parte vndecima Libræ, radius quadratus dexter erit in 11. parte Cancri, ſiniſter in 11. patre Capricorni. Sextilis dexter in 11. parte Leonis & ſiniſter in 11. patte Sagittarij. Et oppoſitio in 11. parte Arietis. Et trinus dexter in 11. parte Geminorum & ſiniſter in 11. parte Aquarij. Idem etiam intelliges de partibus partium. Vt ſi Sol eſſet in partibus decem minotis 47. Libræ, erunt radij omnes dicti in eiſdem ſignis partibus decem minutis 47.

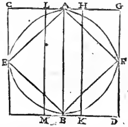
Sed dices quare Ptolemæus non reſpexit latera octogoni quæ reſpiciunt per 45. partes & duodecagoni quæ per 30? Reſpondeo quia latera octogoni non comprehendunt integra ſigna. Duodceagoni autẽ quia nimis ſont debilia. Igitur iſti aſpectus ſolum ſufficiunt. In creticorum tamen dierum ſupputatione vtimur figura octageni aſpectus in quem cadit quartus dies indicatiuus, vt ſit in conſideratione.

TEXTVS XLVI.

Cur autem hæc tantummodo diſcrimina recepta fuerint, hinc cognitu facile erit. Atque ipſius quidem diametri ratio per ſe patet, nam oppoſitio eſt in vna linea recta. Cæterùm ſi maximas duas portiones conuenientes, atque item ſupra portiones accipiamus. Nempe rectangulorum duûm ex diametro dimidium & trientem, quæ portiones conuenientes, atque item ſupra portiones ſunt, fit vt dimidiatio tetragonum conſtituat. Triens verò ſexangulum. Supra portionum autem ſi conſtituatur à rectãgulo quadrato hemiolion, hoc eſt, ſeſquiplum & epitriton, hoc eſt, ſeſquitertium, illud diſcernit quadratam à ſexangula, hoc triquetram figuram à quadrata, quarum quidem figurarum triquetra & ſexangula conuenientes putantur, quia conſimilia loca ſignorum complectuntur, hoc eſt, omnia aut maſculina aut fœminina. Inconuenientes verò figuræ habentur quadrata & dimetiens, quod illæ per diſſimilia loca conſtituantur.

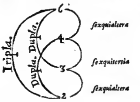
Tria facit in hoc textu Ptolemæus: Primum colligit ex dictis cur ſolum hæ figuræ ſint neceſſariæ, ſcilicet trigona, exagona, quadrata: nam per integra ſigna conſtituuntur, & partes totius circuli integras. Connexionẽ verò, vt infra declarat, per proportiones primas & muſica etiam ratione conſtantes: ſed quia de oppoſitione nihil dixerat, fieri eam inquit per rectam lineam, ſopple quæ per centum circuli ſeu zodiaci tranſit. Nam & alij omnes aſpectus per rectas fieri lineas intelliguntur, ſed nulla illarum pèr centrum tranſit præterquam oppoſitionis linea. Ideóque ex hoc declaratur oppoſitionis aſpectum eſſe omnibus aliis potentiorem. Nam lineæ quæ per centrum tranſeunt ſunt omnium validiſſimæ vt in cauis etiam ſpeculis apparet. Cùm igitur quinque modis erraticæ inter ſe miſceantur, vel etiam cum fixis, omnium commixtionum validiſſima eſt coniunctio, poſt oppoſitio, inde quadratam & trigonum fermè æqualia: vltima & debiliſſima eſt exagonum. Solent autem his notis breuitatis cauſa deſcribi. Coniunctio ☌. Oppoſitio ☍. Quadratum □. Trigonum △. Exagonum ſeu ſextilis *.

Cæterùm ſi maximas (Hæc eſt ſecunda paes in qua adducit Mathematicam rationem iſtarum radiationum doplicem, Geometricam atque Muſicam. Geometrica eſt quoniam ſi fiat circulus & ſumatur quadratum ſine dimetientis quod ſit C D medietas eius quadrati, quæ eſt ſoperficies A B D G, æqualis eſt quadrato AEBF: vtraque enim eſt

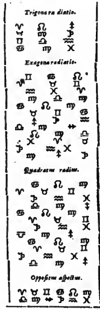

medietas quadrati C D ex demõſtratis in penultima primi elementorum, igitur AE latus ſeu radius quadrati eſt potentia dimidium AB dimetientis quod eſt primom. Rurſus ſi accipiamus tertiam partem quadrati AB, erit proportio AEBF ad illam veluti arcus quadrati ad arcum exagoni, ideſt ſexquialtera. Et ſi fiat comparatio quadrati ad trigonum & exagonum in ſuperficiebus, erit trigoni arcus ad arcum quadrati epitrita, arcus autem quadrati ad arcum exagoni hemiolia. Et vt vno verbo dicam traduxit quod erat ignotum in arcubus ad quadratum dimetientis diuiſum vt vides. Ponatur igitur AB ſex & loco arcus oppoſitionis quadratũ AB, quod ſit CD, erit ABDG pro arcu quadrati, quia eſt æquale quadrato AEBF decem octo, & HG D K tertia pars quadrati C D. id eſt duodecim,

cim, quare vt arcus exagoni. Et G L M D duæ tertiæ partes quadrati C D, id eſt viginti quatuor, ideò quantus eſt trigoni arcus. Et cùm A B D G ſit æqualis A B BF, igitur conſtat eſſe proportionem vt quadrati diametri ad quadratum in circulo deſcriptum. Nam oportebat rationem quadrati manere. Comparando etiam ad medium, id eſt, quadratum AEBF ſuperficies GHKD,&GLMD proportio GABD ad GHKD eſt hemiliola, id eſt, ſcaquialtera. Et comparando GLMD ad GABD, eſt ſexquitertia ſeu epitrita: igitur ponendo AEBF loco GABD erit quadratum hemiolium ad exagonum & trigonus ad quadratum epitritus. In Muſica verò manifeſtum eſt quod ratio arcuum eſt vt 6.4.3.2. Nam arcus oppoſitionis eſt 180.trigoni.120.

quadrati 90. exagoni 60. quos cum diuiſe per 30. prodibunt 6.4.3.2. in eadem proportione. Sed 6.4.3. faciunt continuam proportionem muſicam, quia talis eſt proportio 6. ad 3. extremi ad extremum, vt 2. differentiæ 6. à 4. ad 1. differentiam 4. à 3. Et ita 6.3.2. faciunt aliam proportionem muſicam continuam, nam talis eſt proportio 6. ad 2. extremi ad eatremum, vt 3. differentiæ 6. à 3.ad 1.differenciam 3. ad 2. igitur in 6.4.3.2. eſt duplex continua proportio muſica. Aliter ratio Geometrica congrueret in rectis, quia dimetiens ſi faciat quadratum 36. erit quadratum intus 18. medietas, ſcilicet illius, &quadratum lateris trigoni 27. & quadratum lateris exagoni 9. Ita vt quadratum intus deſcriptum circulo ſit duplum quadrato lateris exagoni. Et quadrato intus deſcripto quadratum lateris trigoni ſit ſexquialterum: Et illi quadratum dimetienti ſexquitertium. Et hoc eſſet rectas ipſas & radios in proportione potentia collocare. Et eſſet magis ad mentem Ptolemæi & ad propoſitum rei demonſtrandæ: ſed oporteret ſic literam legere. Nempe rectangulorum duorum ex diametro dimidium & quadrantem, quæ portiones conuenientes, atque item ſupra portiones ſunt, fit vt dimidiatio tetragonum conſtituat, quadrans autem exagonum. Supra portionum autem ſi conſtituatur à rectangulo quadrato hemiolion, hoc eſt, ſexquiplum, & epitriton, hoe eſt, ſeaquitertium, illud diſcernit quadratam à trigona, hoc autem trigonam à quadrato. Inde ſubiungit (Quatum quidem figurarum) Hæc eſt tertia pars in qua declarat cauſam quare triquetra radiatio & ſexangula ſint conuenientes & amicæ, quadrata & oppoſita incoouenientes & inimicæ. Et cauſa amicitiæ eſt clara, certè quia dicit trigona radiatio eſt ſemper inter ſimilia in ſexu vt ambo maſculina vel fœminina. Et cùm dixit hoc ſub intellexit & quod ambo etiam ſunt diurna vel nocturna. Declaratum enim eſt ſuperius quod idem eſt maſculinum, & diurnum in ſignis & fœmininum atque nocturnum. Signa igitur quæ ſe trigono radio reſpiciunt ſunt ambo neceſſario maſculina & diurna, vel ambo fœmina atque nocturna, vt de ♈ ♌ & ♐, quæ tria cum ſe mutuo reſpiciant trigono radio ita quod Aries reſpicit Leonem & Sagitiarius, & ita Leo, Arietem & Sagittarium, & Sagittarius. Arietem & Leonem, ſunt omnia diurna & maſculina. Sic Taurus, Virgo, & Capricornus omnia nocturna & fœminina. Et ita de reliquis. Idem in ſcatili aſpectu, nam Aries & Gemini, qui ſe reſpiciunt exagona radiatione. Et Aries atque Aquarius ſunt ambo ſemper maſculina & diurna: vel ambo fœminina atque nocturna, vt Taurus & Cancer. Item Taurus & Piſces, & ita de aliis. Et hoc totum eſt clarum, & quod conueniant non eſt dicendum, v quidam quod ſint amica, nam talen nomen conuenit potius Planeti, quam ſignis: Et etiã quia amicitia eſſet magis inter

maſculum & fœminam, quàm inter maſculum & maſculum, vel fœminam & fœminam: Sed dicitur conuenientia, ſeu ſimilitudo. Hucuſque totum rectè ſe habet. Et

ſimiliter quod ſigna, quæ quadrato radio ſe reſpiciunt, ſunt diſconuenientia, ſeu diſſimilia natura, quia ſi vnum eſt maſculinum, & diurnum alterum neceſſario eſt fœmininum & nocturnum, igitur ſi Aries eſt maſculinus & diurnus Cancer, & Capricornus, quæ reſpiciunt Arietem reſpiciuntúrque ab illo quadrato radio, erunt fœminina atque nocturna. Et ita de aliis eadem ratione diſſimilitudo conſtat. Ex hoc totum benè ſe habet. Sed quod dicit de Oppoſitis ſignis non videtur verum, nam Aries & Libra quæ opponuntur ſunt ambo maſculina atque diurna: Et ſimiliter Taurus & Scorpio ſunt ambo fœminina & nocturna, & tamen oppoſita & diſconuenientia? igitur cauſa diſconuenientiæ non eſt diuerſitas, ſeu contrarietas in ſexu & natura, cùm ſigna oppoſita maximè diſconueniant, & longè plus etiam quam quadrata, & tamen ſunt ſimilia in ſexu & natura. Propter hoc dixerunt quidam quod oppoſita radiatio eſt inconueniens, quia ex duabus quadratis conſtituitur quæ ſunt inconuenientes inter ſe: vt oppoſita Arietis & Libræ ex duabus quadratis Arietis & Cancri: Item Cancri & Libræ: vel etiam Arietis & Capricorni, & Capricorni atque Libræ. Sed hæc reſponſio eſt omnino falſa, quæ enim vni diſconueniunt potius inter ſe conueniunt quàm diſconueniant. Item quadrata potius diſconuenit propter oppoſitam, quam oppoſita propter quadratam, cùm oppoſita ſit ſimpliciſſima, & per pauciores partes. Rurſus oppoſita componitur ex duabus conuenientibus, Trigona & Exagona, igitur maximè deberet eſſe conueniens illa ratione. Haly ob id dixit quòd oppoſita diſconueniunt ob duas cauſas, tum quia quando vnum aſcendit aliud deſcendit, tum quia quando Sol eſt in vno eorum, facit tempus contrarium ei quando eſt in reliquo. Veluti quando Sol eſt in Ariete facit Ver, & tempus humidiſſimum. Et quando eſt in Libra Autumnum & tempus ſicciſſimum. Et quando Sol eſt in Leone, facit feruidiſſimam Æſtatem, quando in Aquario illi oppoſito, gelidiſſimam Hyemem. Sed Ptolemæus non aſſignat rationem hanc, nec vllam harum. Item iſtæ non conuenirent cum illis quas pro conuenientia aſſignat, vult enim oppoſitas eſſe cauſas conuenientiæ & diſconuenientiæ, quod in quadrato aſpectu declarat. Præterea ſi vltima ratio eſſet vera, Aries & Sagittarius eſſent diſſimilia, cùm Aries ſit vernale ſignum non minus quam Gemini, qui opponitur Sagittario, Et tamen Aries & Sagittarius conueniunt. Ob id igitur dicendum quod Ptolemæus induxit Syllogiſmum modo Ariſtotelis poſtponens illum & declarans prius quod ex illo euenit. Et eſt: contraria omnia maximè diſconueniunt, & hæc eſt per ſe nota: & quæ maximè diſtant in vnoquoque genere ſunt contraria & hanc declarauit: igitur quæ maximè diſtant diſconueniunt. Poſuit poſtmodum aliam propoſitionem in hoc capitulo, quòd oppoſita ſigna maximè diſtant, ſeu per circuli partem quæ eſt medietas, & eſt maxima commenſurabilium, ſeu per rectam quæ eſt dimetiens, quæ eſt maxima rectarum, quæ circulo includi poſſint vt demonſtratum eſt ab Euclide: igitur ſigna oppoſita maximè diſconueniunt. *In 3. Elementorum.* Quadrato autem radio iuncta diſconueniunt minus, quia contrarietas eſt minor, ſcilicet ſexus & naturæ igitur diſconuenientia minor eſt. Trigona autem & exagona radiatione iuncta non maximè diſtant, igitur non ſunt contraria, nec ideò maximè diſconueniunt, ſed nec mediocriter, quia ſunt ſimilia natura & ſexu, igitur ſunt conuenientia in natura. Dixit autem Ptolemæus hoc de conuenientia in ſexu & natura in trigonis, & exagonis, & diſconuenientia in quadratis, vt intelligeremus, quod non eſt, vt quidam exiſtimant in tempore ob id, cum ſigna quæ exagona radiatione iunguntur, vt Leo & Gemini, non ſint eiuſdem naturæ, ſed alterum humidum, aliud ſiccum: Et ideò cum conuenientia trigona ſit eiuſdem naturæ cum ſextili, igitur nec ſigna trigona ſunt eiuſdem temperiei, ſed ſolùm naturæ & ſexus, & inter ſe congruentia. Notandum quod licet ſigna trigona, vel exagona radiatione iuncta non ſint amica, ſed ſolum conuenientia, attamen aſpectus inter Planetas talis eſt amicitiæ, vt etiam oppoſitus & quadratus inimicitiæ. Quia ſigna cum ſint materiæ loco, poſſunt conuenire & diſcrepare, amare & odiſſe non: at planetæ amant *Cap. 17.* & odio ſe habent, non ſolùm conueniunt ac diſcrepant, cùm agentium habeant rationem: hoc autem infra videbitur. Quòd ſi quis dicat, nonne ſigna maſculina & diurna erunt etiam calida & ſicca & nocturna fœminina frigida & humida? Dico quod non eſt neceſſarium hoc, quia diurnum & maſculinum non proueniunt à primis qualitatibus, ſed diurnum & nocturnum à maſculino & fœminino, ſed maſculinum & fœmininum ab efficaci & inefficaci. Efficax autem à principio motus robuſtiſſimi qui ſit iuxta æquinoctialem, ideoque ab Ariete & Libra. Hanc virtutem communicant Aries & Libra, Geminis, Leoni Sagittario & Aquario, quoniam hæc ſigna ab vtroque principio ſcilicet, Ariete & Libra amico aſpectu reſpiciuntur, ſcilicet trigono vel exagono, Et ita ſexus & natura diurna atque nocturna à motu non à qualitatibus originem ducunt. His viſis breuiter ſenſum Ptolemæi explicare decet, qui talis eſt. Signa quædam aliis ſunt familiaria, vt quæ portione integra circuli ſe aſpiciunt, ea autem quadruplex, dimidium, vnde oppoſitio: Tertia pars vnde trigonus: Qarta pars vnde quadratum: Et ſexta vnde ſextilis. Hæ autem & ad totum comparantur vt partes, & ad dimidium vt ſuperparticulares, ad totum quia quadratum & exagonum ſunt dimidium, aut tertia pars ſemicirculi, nam 90. qui eſt arcus quadrati, eſt dimidium 180. ſemicirculi, & 60. eſt tertia pars 180. Ad dimidium autem 180. quod eſt 90. comparantur ſextilis & trigonus, per hemioliam quæ duplæ reſpondet, & per ſexquitertiam quæ triplæ, nam 90. ad 60. arcum exagoni ſexquialteram habet proportionem, 120.

autem

autem trigoni arcus ad 90. epititam ſeu ſexquitertiam. Ex hemiolia autem quæ conſtat diapente in muſica & epitrita ex qua diateſſaron, fit diapaſon trigoni ad ſextilem quæ dupla conſtat proportione qualis eſt 120. ad 60. Similiter dupla quæ eſt diapaſon oppoſitionis ad quadratum intercedente trigona, inter eas fit hemiolia 180. ad 120. & epitrita 120. ad 90. Cùm igitur oppoſita ſigna maximè diſtent, erunt maximè contraria, Ideóque diſſidentia. Quæ autem quadrato diſtant minus ſunt contraria, quia ſolùm ratione ſexus & temporis. At quæ trigona radiatione iunguntur & ſextili eo quod ſunt ex natura ternarij, & oppoſitio & quadratum binarij, & ternarius, & binarius ſunt numeri non communicantes, ſed inuicem primi, non conueniet natura trigoni & ſextilis cum natura oppoſitionis vel quadratæ radiationis: quare cum ſit inter ſigna ſimilia ſexu & tempore, erunt aſpectus hi conuenientiæ & ſimilitudinis. Et quia triquetra radiatio conſtat paucioribus lateribus & non eſt particeps oppoſitioni vllo modo vt ſextilis, ideò triquetra eſt magis conueniens ſextili, ſicut oppoſitio quadrato: ſemper enim quod fit paucioribus lateribus eſt validius quàm quod fit multis, ideò oppoſitio validior eſt trigono, & trigonus quoquomodo quadrato, niſi quòd mala in nocendo promptiora ſunt bonis in benefaciendo, Et ita quadratum exagono validius. Hucuſque volui reddere rationes eorum quæ dixit Ptolemæus etiam quod cauſæ non multum ad artem facerent: modo deinceps ſufficiet declarare cauſas ſolum quæ faciunt ad intellectum illius, aut quæ neceſſitatem rei dubiæ demonſtrant in aliis ſufficiet Ptolemæi authoritas quæ experimento & antiquorum teſtimoniis confirmata eſt auxiliante ratione. Nam iam de artis firmitate ſatis conſtat. Tot autem explicata ſunt propter calumniatores. Verùm non decet inſanire circa illos, tum maxime quod anguſtia temporis non patitur & ſi pateretur, melius eſſe ex ſtimo illud vtilioribus in tractationibus abſumere: Nam qui circa calumniatorum nugas tempus, precioſiſſimam rem terit mortalium rerum, imò immortalem, videtur aut omnino plura velle videri longè ſcire quàm ſciat, aut quod minimum, impetu animi quodam transferri. Sicut Galenus ob id accuſatione vix non dignus videri poſſit, quanquam à prima ſuſpicione procul abſit: Sed decet etiam ſecunda carere. Melius eſt tamen contra calumniatores tempus abſumere, quàm in ſcribendo calumnias. Ob id igitur præſtat quæ ex his ſequantur arti vtilia edocere.

DOMORVM VIRES.

Ex dictis igitur licet vires domorum conijcere, hoc ipſo ſuppoſito, quòd aſtra agunt lumine, & quòd vis eorum eſt qualis in effectu videtur. Igitur his rationibus cœli cor ſeu medium eſt omnibus validius, inde aſcendens. Sed in vitæ affectibus & animi atque corporis, aſcendens eſt validius, quia magis proprium. Tertio loco eſt ſeptima domus, inde vndecima, poſt nona, neque de his eſt dubium. Poſt ſeptimo loco eſt duodecima; quia aſcendit: inde octaua. Poſt octauo ordine eſt domus ſecunda, quia eſt in crepuſculo matutino. Nam poſito initio Arietis in aſcendente intra duas horas oritur pars 22. Tauri, ſed hoc eſt tempus crepuſculi matutini, igitur pars ſecundæ domus quæ eſt à 18. parte Tauri vſque ad 22. einſdem, continetur in crepuſculo. Et ita Planeta cùm fuerit in ſecunda domo habet vires. Omne enim quod potentia tale eſt, actu fit tale: ſeu quod aliquando tale actu fuit, fit tale potentia, & ſemper manet. Eſt etiam ipſa ſecunda domus in triquetra radiatione decimæ: decima autem vires habet maximas, quia potentia eſt cor cœli. Nec Ptolemæus eam prætermiſit, quamuis in ſua regione minima illius pars in crepuſculo clauderetur matutino, propter paruam poli eleuationem. Sexta autem domus quoniam pariter eſt in trigono decimæ, & vbique gentium clauditur in veſpertino crepuſculo, ob id à Ptolemæo conſideratur & apud illum nonum locum retinet. Sed quiſpiam dicet, cur etiam quintam non licet conſiderare, cùm quoad crepuſculum attinet, locum obtineat ſecunda? Reſpondeo, quoniam decimam non reſpicit, & crepuſculum debilius eſt quippe veſpertinum, & præterea pars quæ contermina eſt ſextæ non eſt quintæ initium ſed finis, qui meritò ob debilitatem negligi poteſt. Et tamen virium aliquid habet, quia in lumine poſitum eſt, ſed non conſideratione dignarum, niſi apud borealiores.

CAPVT XIII.

TEXTVS XLVII.

De imperantibus & obedientibus ſignis.

DIcuntur etiam imperantia & obedientia, loca quæ æquali ſpaciu diſtant, ſeu ab vno, ſiue ab vtroque punctorum æquinoctialium, eò quòd æquali ſpatio temporis perorianțur, æqualéſque deſcribat parallelos. Cæterùm quæ in æſtiua ſpheræ parte ſunt imperantia, quæ in hiberna obedientia nominantur, quia Sol illic dies, hic verò noctes longiores facit.

Quia enim hæc ſigna æqualiter ab æquinoctio diſtant. ideò Sol dum eſt in eis, æquales deſcribit parallelos, quoniam lineæ æqualiter diſtantes à diametro æquales ſunt, vt Euclides demonſtrat. Oriuntur etiam æquali ſpacio temporis vt in noſtra regione Aries & Piſces, in vna hora & quinque minutis vnumquódque eorum: Taurus & Aquarius in vna hora & viginti minutis: Gem-

mini & Capricornus in vna hora & quinquaginta vno minutis : Cancer & Sagittarius in duabus horis & nouem minutis. Leo & Scorpio in duabus horis & quadraginta

Imperantia	♈	♉	♊	♋	♌	♍
Obedientia	♓	♒	♑	♐	♏	♎

minutis. Virgo & Libra in duabus horis & quinquaginta quinque. Talia igitur ſigna dicuntur quæ in auſtrali parte obedientia, quoniam Sol maiores noctes efficit diebus, Borealia verò imperantia contraria ratione. Itaque Aries Piſcibus imperat, & Taurus Aquario, & ita de aliis. Interpretes bis lapſi ſunt, cum litera Græca lucida ſit.

CAPVT XIV.

TEXTVS XLVIII.

De intuentibus & eiuſdem potentiæ ſignis.

PRæterea dicimus eiuſdem potentiæ eſſe eas partes quæ æquali ſpacio diſtant, ſeu ab vno, ſeu ab vtroque puncto tropico: fit enim per illas partes Sole meante vt ſpacia dierum ac noctium itemque horarum ſibi reſpondeant. Itaque & intueri ſeſe mutuo illa ſigna dicuntur, cùm ob eas cauſas quas expoſuimus, tùm quòd vtraque & ab iiſdem partibus horizontis & oriuntur & occidunt.

Quod penè prætericram, eſt vt tàm in hoc, quàm in præcedenti capitulo res referatur ad partes: veluti prima pars Arietis cum vltima Piſcium, & ſecunda Arietis cum pe-

Intuentia	♑	♒	♓	♈	♉	♊
	♐	♏	♎	♍	♌	♋

nultima Piſcium, & tertia cum vigeſimaoctaua, & ita de aliis ſignis. Hoc enim idem & de aſpectibus declaratum eſt. Simili ratione quæ à tropicis æqualiter diſtant intuentia dicuntur ſeſe ſigna, & æqualis ſunt potentiæ: veluti Gemini & Cancer, & quæ in Tabella deſcripta vides. Nox enim atque dies dum Sol eſt in talibus ſignis alter alteri ſunt æquales. Veluti cùm Sol eſt in vigeſimaſexta parte Cancri, tantus eſt dies atque nox, quantus eſt cum eſt in quinta parte Geminorum. Et ſimiliter horæ temporales ſunt æquales in ambobus: propterea vis eorum ſignorum eſt quaſi duorum eadem poteſtate præditorum. Quòd verò dixit, vtraque ab eiſdem partibus horizontis oriuntur & occidunt, id eſt, in eodem puncto horizontis ſecat eclyptica horizontem, ſeu aſcendendo, ſeu deſcendendo quando oritur vigeſimaſexta pars Cancri, gratia exempli, & quinta Geminorum. Et ſimiliter quando occidunt, occidunt in eodem puncto ad vnguem ipſius horizontis. Igitur habent duplicem concordiam & ratione Solis & ratione horizontis, vtraque tamen prouenit quia ſunt in eodem parallelo: Intelligit enim principaliter de partibus, & per conſequens de ſignis, principaliſſimè autem de punctis. Et generaliter puncta ſe intuentia ſunt in eodem parallelo, & ideò feruntur cum quauis ſtella ſimul: Imperantia verò & obedientia æquales habent aſcenſiones.

Notanda eſt vnâ pulchra regula circa imperantia & obedientia, & intuentia ſigna ſeu æqualis potentiæ, quia habito vno ſemper habes aliud quod eſt oppoſitum ſignum & pars prioris. Velut ſecunda pars Arietis imperat 29. Piſcium, igitur ſecunda Arietis intuetur 29. partem Virginis. Et ita ♍ intuetur ♒, igitur ♍ obedit ♌.

Notanda eſt etiam alia regula valde vtilis, & eſt quòd intuentia, & imperantia, cum obedientibus quanto ſunt propiora tropicis, id eſt, initio Cancri aut Capricorni, eò ſunt potentiora. Et virtus eorum extenditur ad plures gradus quia declinatio parum variatur, & ideò decima pars Cancri cum decima parte Geminorum fermè conuenit, quia circuli paralleli æquinoctio non differunt, niſi 57. minutis. At per contrarium iuxta initium Arietis & Libræ, niſi partes partibus reſpondeant parum poſſunt.

Notandum quod Ptolemæus conſiderauit in his duobus capitibus & ſequenti, quòd homines quadrifariam poſſunt comparari: aut enim vnus naturaliter & ſponte quaſi alteri obedit, & talium genituræ ſunt conſtitutæ in imperantibus & obedientibus punctis, & ſi ſint ad vnguem erit obedientia perfectiſſima: Veluti qui habuerit ſignificatorem in ſexta parte & decimo minuto Tauri, exempli gratia, obediet ei perfectè ille qui habuerit ſignificatorem in vigeſima tertia parte & quinquageſimo minuto Aquarij, etiamſi iſte eſſet Rex & prior eſſet ſeruus illius dummodo ageret negocia illius: Imò dico quod aget vbi ſint eiuſdem regionis & ad vnguem ex minuto conueniant. Quòd ſi conuenerint ex gradu ſeu parte ſola, obediet alter alteri ſi ſint æquales: aut qui debet obedire minoris conditionis dignitate opibus, ſexu, vel ætate. Quòd ſi conuenientia fuerit ſolum ex ſigno, tunc ſolùm obedient etiam quando, qui habet ſignificatorem in obediente, fuerit ſeruus, & qui in imperante fuerit dominus. Ex hoc manifeſtum eſt quòd aliqui naſcuntur quibus nulli libenter parent: alij quibus nulli poſſunt imperare. Nam ſi aliquis in ſua genitura nullos habeat ſignificatores in imperantibus ſignis, nulli niſi coacti volent illi obedire. Quod ſi nullos habeat ſignificatores aliquis in obedientibus ſignis, nemo poterit illi imperare niſi vi. Et hoc eſt quod dixit Ariſtoteles benè, quòd

quòd quidam naſcuntur natura, liberi, & quidam ſerui: Liberi naſcuntur qui habent ſignificatores in imperantibus, ſerui qui in obedientibus. Plerique autem ſunt medij, aliis imperantes ſponte, aliis obedientes: Plerique enim habent partem ſignificatorum in ſignis obedientibus, & partem in imperantibus, pauci habent omnes in vno genere. De his igitur tractauit abundè ſuperius.

Cap. 13. Secunda comparatio eſt eorum qui ſe mutuo amant & bene conueniunt, & de his tractauit in præſenti capite: Et debet intelligi regula eodem modo & præcedens comparatio. Ex quo ſequitur, quod quilibet habet aliquos cum quibus conuenit, quia ſignificatores vbicunque ſint, habent correſpondentem locum ex eclyptica, qui oritur in eodem loco horizontis & occidit, præterquam nati in primo puncto Cancri, & primo puncto Capricorni. Eadem autem comparatio eſt eorum qui habitant in vna ciuitate, quæ eſt ex imperantibus, vel obedientibus, vel reſpicientibus, vel non conuenientibus vt Geminorum, cum Tauro vel Scorpione.

Tertium genus comparationis eſt eorum qui ſe amant vel oderunt, non tamen conueniunt quia non eadem ſentiunt: Et ſunt qui habent ſignificatores in aſpicientibus ſe locis conuenientiæ quidem ad amicitiam, diſſimilitudinis verò ad inimicitiam: Et de his tractauit iam ſuperius. Quarta comparatio eſt illorum qui nihil habent ſimul, & in hoc genere nihil eſt boni: aut enim non ſe agnoſcunt, aut etiam in magnas cum illis inimicitias incidunt, ſiquidem facilè eſt ab incognitis lædi, & vt benè dicebat Plautus: Nam homo homini lupus eſt, cùm homo hominem non nouit. De his igitur in ſequenti capitulo tractat.

CAPVT XV.

TEXTVS XLIX.

De inconiunctis.

EA verò quæ nullam habent enumeratarum ſocietatum rationem, loca inconiuncta & aliena nominamus. Quæ neque imperant, neque ſe intuentur, neque idem poſſunt, atque inſuper nullam quatuor illarum figurarum deſcribunt, quas diximus eſſe dimetientis, triquetram, quadratam, ſexangulam, ſed vel ſecunda, vel ſexta numerantur. Nam illa quaſi à ſe mutuo detorquentur, & cum bina ſint, ſingulos angulos complectuntur. Illa verò quæ ſexta numerantur, totum orbem in partes inæquales ſecant, cùm aliæ figuræ omnes in partes æquales illum diuidant.

Coniugationes ſignorum omnium cum duodecim ſint, erunt ſexaginta ſex: ſex exhauriunt intuentia, ſex imperantia & obedientia, ſex oppoſitio duodecim ſextilis, duodecim quadratum, totidem trigonus: igitur erunt quinquaginta quatuor. Relinquuntur igitur duodecim coniugationes ſolum quæ inconiunctæ dicuntur. Sed plures longè eſſe videntur propter iterationem, ſunt enim triginta duæ quas in tabula deſcripſi. Verè autem ſunt ſexdecim, vt in ſecunda tabula in quibus neque ſignum ſigno, neque gradus gradu concordat multo minus. Verùm dices, vnde ſunt ſumptæ quatuor illæ coniugationes ſupra duodecim? Reſpondeo quòd quatuor ſunt iteratæ, vt priores non ſint niſi quinquaginta. Quæ iteratæ ſunt, ſunt duæ ex imperantibus, & obedientibus, & ſunt Tauri & Aquarij, Leonis & Scorpionis: Nam illa eadem cum ſint imperantia, ſunt etiam in quadrata radiatione, vnde dicuntur odioſè imperantia. Reliquæ duæ coniugationes, ſunt ſe intuentium, & ſunt Tauri & Leonis, Scorpionis & Aquarij, quæ etiam ſunt inimica & odioſa. Ex quo patet quod nati ſub ſignis fixis generaliter gerunt hoſtiles inimicitias. Et imperantia & obedientia faciunt illud conculcando & patiendo ſicut eſt è quibuſdam qui permittunt ſe decipi ab inimicis ſuis, & quamuis videant damna expreſſa non tamen ſe ſciunt retrahere, ſicut dicitur de Carolo Ma-

	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓
inconiuncta	♉ ♏	♊ ♐ ♈ ♌	♉ ♏	♌ ♒	♑ ♓ ♋ ♍	♌ ♒	♉ ♏	♈ ♊ ♋ ♐	♉ ♏	♌ ♒	♋ ♍ ♑ ♓	♌ ♒
	♈ ♉	♉ ♊ ♎	♊ ♏	♋ ♌	♌ ♓ ♑	♍ ♌	♎ ♏	♏ ♐ ♈	♐ ♉	♑ ♒	♒ ♍ ♋	♓ ♒

Odioſè imperantia	♉ ♒	♌ ♏
Odioſè intuentia	♉ ♌	♏ ♒

gno, & Gano Ponterio, & de his videntur infinita exempla apud Reges hodie qui malis conſultoribus obedientes, quamuis videant iacturam expreſſam, non tamen poſſunt ſe rettahere. Eſt autem diſcrimen, quod ſi imperans fuerit humilioris fortunæ agit dolo in obedientem, ſi nobilior, vi. Ex hoc etiam patet quòd intuentia & eiuſdem potentiæ non ſunt amica, ſed conueniunt inter ſe ſimilitudine morum, velut qui ſunt de vno magiſtratu: quidam tamen ſunt inimici, vt in duobus coniugationibus ſuperioribus Tauri & Leonis, Scorpij & Aquarij: Scripſi autem has quatuor ſeorſum in tertia tabella facilitatis cauſa, vt vides à latere. Cæterùm vt veniam ad textum Ptolemæi dicit, ſigna & partes quæ non continenter ſub aliquo trium membrorum, ſcilicet imperantium & obedientium, & hoc eſt primùm: neque intuentium ſe atque eiuſdem potentiæ, & hoc eſt ſecundum: neque ſe aſpiciunt

eſpiciunt oppoſitis radiis, triquetris, quadratis, aut exagonis & hoc eſt tertium: talia ſunt inconiuncta, & ſunt, vt dixi, ſexdecim coniugationes. Deinde docet eas inuenire & cauſam illorum. Circa inuentionem dat regulam quam oportet ſic intelligere: quatuor ſigna quæ ſunt fixa, ſcilicet Taurus, Leo, Scorpio & Aquarius, habent inconiuncta ſigna antecedentia & ſequentia cum illorum oppoſitis, quæ ſunt ſexta ante & poſt, veluti Taurus habet Arietem & Geminos, quæ ſunt ſecunda à Tauro, & Libram & Sagittarium, quæ ſunt oppoſita illis ſecundis, & ſunt ſexta ab ipſo Tauro, vnum ante & aliud pòſt. Et ita ſingula ſigna fixa habent quatuor ſigna inconiuncta. Singula verò ſigna mobilia, vt ſunt Aries, Cancer, Libra, Capricornus, habent tantum duo ſigna inconiuncta, ſcilicet ſuccedens & ei oppoſitum quod eſt ſextum ante. Vtpote Aries habet inconiuncta ſolum Taurum, quod eſt ſecundum ab ipſo, & Scorpionem quod eſt oppoſitum Tauri ſignum, & ſextum ante Arietem. Communia verò ſeu bicorporea habent duo tantum ſigna inconiuncta, ſcilicet antecedens quod eſt ſecundum ſignum, & illi oppoſitum quod eſt ſextum ſuccedens. Veluti Gemini eſt ſolum inconiunctum Tauru quod eſt ſignum ſecundum antecedens, & Scorpioni quod opponitur Tauro, & eſt ſextum ſignum ſuccedens Geminis. Quo ad cauſas dicit de ſexto ſigno vtpote à principio Geminorum ad principium Scorpionis ſunt centum quinquaginta partes: Cùm ergo totus Zodiacus ſit 360. partium & 150. non ſit pars 350. quota, vt iſti dicunt, id eſt, quæ ducta in aliquem numerum producat 360. Neque à 150. ad 179. procedendo, neque à 150. vſque ad 121. retrocedendo ſit vlla pars quota, ſeu pars proprie dicta ipſius 360. manifeſtum eſt quod non ſolum ſignum Geminorum eſt inconiunctum Scorpioni ſexto ab illo, ſed quælibet pars Geminorum erit inconiuncta cuilibet parti Scorpij, quod erat demonſtrandum. Quo ad ſecunda ſigna reddit cauſam, quia detorquentur ad diuerſas partes, ita vt videantur continere angulum. Hucuſque loquutus eſt de Planetis ſimpliciter à capite quarto ad caput octauum, inde de ſignis ſimpliciter à capite nono vſque ad caput quintumdecimum: Modo loquetur vſque in finem de planetarum comparatione ad ipſa ſigna, immiſcens aliquid de ipſorum planetarum comparatione inter ſe: Ita vt totus iſte primus liber, procemio computato, ex quatuor principalibus partibus componatur.

CAPVT XVI.

TEXTVS L.

De Domibus.

Adiunguntur etiam planetæ locis ſigniferi propter domos, vt nominantur, & triangulo, & altitudines, & fioes, & quidquid huiuſmodi eſt. Domuum autem ratio naturalis hæc eſt. Quia ex duodecim ſignis duo proximè accedunt ad verticalem nobis punctum, ideò calores & Æſtus generant, ea ſunt Cancer & Leo: placuit attribuere illa duobus præcipuis & maximis, hoc eſt, ipſis luminibus Soli quidem Leo, propterea quod maſculinum eſt ſignum: Lunæ verò Cancer, quòd fœmininum eſſet. Atque ita factum eſt, vt conuenienrer dimidium orbis à Leone vſque ad Capricornum Solare vocaretur, dimidiumque ab Aquario vſque ad Cancrum, Lunare, & in vtroque poſſent ſingula loca ſuis ſtellis aſſigoari, quarum alia figuras cum Sole, alia cum Luna deſcriberent, pro conuenientia orbium motus ipſarum & naturæ proprietate. Nam Saturno, quod natura maximè frigidificus eſſet, quodque ſupremum & à luminibus remotiſſimum haberet orbem ob contrarietatem caloris oppoſita ſigna attributa fuêre Cancro & Leoni, Capricornus & Aquarius. Quæ ſigna & ipſa ſunt frigida & hyberna, & propter oppoſitiooem malefica. At Ioui qui eſſet temperatæ naturæ & ſubiectus Saturni globo, data ſunt proxima illis ſigna ſpiritu & fœcunditate præſtantia, Sagittarius & Piſces, quæ cum luminum ſignis triquetram figuram deſcribunt, quæ conueniens eſt beneficeotiæ Poſt quem Marti deſiccatori, & ſubitò ſphæræ Iouiali, ſimiliter proxima his aſcripta ſunt, quæ & ipſa ſimilem haberent naturam, Scorpio & Aries quadrata diſpoſitione, vt congruebat illius corruptrici & noxiæ conſtitutioni. Veoeri, verò, quòd natora eſſet temperata & ſub Marre, dedere coniuncta his ſigna, quòd fœcundiſſima eſſent Libra & Taurus. In quibus & ipſis ſitus ſexangularis cuſtoditur. Neque ipſa etiam hæc ſtella amplius duobus ſignis vnquam neque anteit, neque ſequitur Solem. Mercurio, qui & vltimus neque vnquam vlrra vnum ſignum abeſſet à Sole, omniumque aliarum ſtellarum infimo in loco, data fuêre proxima ſigna lumioum ſignis, Gemini & Virgo, quibus & ipſis ambobus ferè in primis vicinis ferretur.

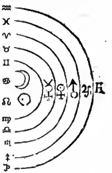
Poſtquàm patea ad declarationem textus requiruntur, quinque nobis proponenda videntur

dentur : Primùm quidem quot ſint genera dignitatum apud Ptolemæum : atque ea ſeptem ſunt, domus, altitudo ſeu exaltatio, trigonus, finis ſeu terminus, perſona, gaudium, carpentum ſeu ſolium. Omnium quidem nobiliſſimum eſt carpentum ſeu ſolium, inde domus, poſt altitudo, inde trigonus, deinde finis in generalibus conſtitutionibus, in propriis autem finis trigonum præcedit, inde perſona, vltimum eſt gaudium

Videndum eſt autem quid vnumquodque horum poſſit, & non vt Haly, qui domum domui, exaltationem regno comparat, talibuſque explicat vires dignitatum, vt tantundem ſcias poſtquàm videris quæ de his ſcribat, quantum antea. Mentem igitur adhibere decet, quoniam præſtantiſſima hæc eſt traditio, & à nobis longa obſeruatione & ſubtili ratione inuenta. Nec minus debemus Haly qui præter id quod potuit præſtitit, cauſam nobis præbuit inquirendæ veritatis. Igitur carpentum eſt cum planeta quaſi in omni ſuo gaudio & in omni ſua dignitate eſt. Nam natus tali ſignificatore, apud ſuos & apud alienos diligitur, honoratur, omnia illi deferuntur, creduntur, vitam agit tranquillam, diſponit omnia cum facilitate quadam, vt verè fortunatus dici mereatur. At in domo planeta cùm fuerit eo diſponente, vim habebit perpetuam, & ſine ſtrepitu ſponte homines illi parebunt: vitam agunt tranquillam & quandam perpetuam efficaciam planetæ illius oſtendunt : Si ſit Mercurius, ſtudij & negociationis, ſi ſit Venus, gratiæ & lepôris, ſi Iupiter, probitatis & adminiſtrationis, ſi Sol, dignitatis & maieſtatis, ſi Mars, audaciæ & promptitudinis, fortitudinis, iracundiæ, ſi Saturnus, moroſitatis, ſtabilitatis, aſtutiæ, pertinaciæ, ſolicitudinis : ſi Luna, deſiderij itinerum & aliena negocia tractandi. At ſi ad generales conſtitutiones referas, eandem videbis ſimilitudinem. Nam ſi Saturnus in domibus fuerit ſuis & dominetur, erunt tempora generaliter frigida & ſicca, cùm frigiditate fixa & valida : & ſi fuerit Aeſtas, erunt tempora perpetuò temperata : Si Iuppiter, erit tempus ſerenum, iucundum, pulchrum, lætum, cum ventis moderatis & gratis : Et ſi Mars, tempus aridiſſimum & ſicciſſimum : Si Sol, tempus calidiſſimum cum paucis pluuiis tamen: Si Venus, totum leue, ſuaue, pluuioſum: Si Mercurius, totum varium, & inconſtans, & mutabile, vt nunquàm tribus diebus perpetuis in eodem tenore conſtet : Si Luna tempus nubiloſum, pluuioſum, inconſtans & graue. Hæc ſi quis dicat vnde ex Ptolemæo ? (Nam expoſitor non debet addere, niſi ea quæ ex verbis authoris colliguntur: Quamobrem neque liber dignus eſt expoſitione, qui vel non totam artem plenè attigerit, vel qui parti, de qua tractat, non plenè ſatisfecerit) Reſpondeo, Ptolemæum hoc nos docuiſſe expreſſe in omnibus imitandam eſſe, Solis actionem : Is igitur cùm in Leone eſt, maximos facit feruores atque æqualiter dominatur. At Leo Solis domus eſt, imò carpentum & ſolium (ſed trigonorum ratio vix debet inter capenti partes numerari, cum ſit à domo pendens & altitudine) ideò Solis vis in Leone à domicilio procedit. Eadem ratione altitudo ipſa deprehenditur : nam altitudinis dignitas in priuatis quidem genituris nouas & non perpetuas adducit poteſtates, magiſque inter exteros quàm proprios, & inquietum vitæ genus producit. Propterea neque tranquillitate, neque diuturnitate, neque facilitate domui comparanda eſt altitudo. Sed quia noua & inuſitata, ac quaſi inſperata affert commoda, illuſtrior apud pleroſque habetur. Solent enim homines admirari magis inſperata, licet infirmiora minoraque ſolitis ac maioribus. Quis enim non magis miretur hæreditatem quatuor millium coronatorum ab externo acceptam, quàm quòd filius ſuccedat patri in triginta millibus ? Atque ea ratio eſt quòd multi altitudinem domui propoſuerint. Quod ſi quis nobis obiiciat genituram noſtram, neque carpentis, neque domibus ; neque altitud nibus vllis penitus inniti, & tamen apud proprios atque exteros nomen & honorem vbique ſuſcepiſſe ? Reſpondemus, nullum eſſe maius huius præcepti exemplum quàm hoc: nam ſponte quidem neque apud noſtros, neque alienos honorem ſuſcepimus, neque ſuſcepturi ſumus, ſed violentum quippiam propter illuſtrem ſtellam effuſionis Aquarij, quam Ptolemæus ex Saturni natura parum Iouis, alij verò Veneris & Mercurij, & Iouem ipſum, quæ ambo maxima aſtra in ipſo horizonte ſunt ad vnguem. Prorò talia maxima ſunt : Sed neque id niſi velut à Cometis concuſſionibus quibuſdam orbis : nec quæſitum. At verò ſponte ne quicquam, neque ſingulari cauſa noſtra, ſed publica quadam ratione, vt inferius declarabimus. Itaque vt ad rem redeam, in generalibus conſtitutionibus Sol cum intrat Arietem altitudinem ſuam totum commouet orbem, omnia pullulant, omnia exhilarantur, nec tamen calefacit vt in Leone, imò neque vt in Cancro, nec Tauro. Et vt vno verbo dicam, domus rem quietam & perpetuam facit, altitudo in mutatione & ſpecie maiorem. Trigonus verò plus habet virtutis in diuidendo regiones terræ, quàm in genituris. In genituris autem ſignificat robur & efficaciam, receptaque apud homines mandata illius, ſi præſit, vel conſilia ſi ſit ſocius. Fines declarant vires potentiores, ſed temporibus terminatas, velut legationes, annuos magiſtratus & negocia ſingularia. In temporibus verò mutationes non generales, ſed quæ paucis diebus aut menſibus finiant. Vnde fines quod finem accipiant dicti. Qualitates autem cum animæ tum corporis expoliunt, non faciunt. Vnde qui in finibus Martis aut Saturni morum dominum habuerit, poterit quidem eſſe bonus alioquin, ſed moribus rudibus, agreſtibus & incomptis. In corporis etiam affectibus mala lenit aut auget finis, non facit. Perſona facit vt videatur & ſpeciem referat, non vt ſit. Gaudium autem lenit aut exacerbat ſignificata, ſed vix ſentitur. Proficit aut lædit cum nihil aliud iam eſt boni aut mali.

Quantum

Quantum verò ad domorum ordinem, tabulam enim præfixi qua facilè intueri poſſit, quiſque cui ſigno Planeta quilibet dominetur, aut cuicunque Planetæ quæ domus ſit, aut quibus ſignis imperet. Id etiam certò ordine vt facillimè memoriæ commandari poſſit. Eſt igitur ratio talis: Cancer eſt domus

Termini Solis.					
♌	♍	♎	♏	♐	♑
Termini Lunæ.					
♒	♓	♈	♉	♊	♋

Lunæ, Leo, Solis, inde quæ circundant ſigna dantur Mercurio, & ſequentia ſcilicet, quæ illa circundant Veneri, & ita aſcendendó ordine planetarum vſque ad Saturnum. Nunc verò rationes ipſius Ptolemæi aggrediamur: Dicit igitur quod efficaciora ſigna nobis ſunt Cancer atque Leo: nam cum Sol eſt in illis, maximum calorem apud nos excitat, igitur etiam reliqui Planetæ: quia eadem eſt ratio qualitatum, quæ ſola magnitudine differunt. Itaque danda ſunt efficacioribus Planetis: ea ſunt luminaria. Reliquum eſt clarum vſque ad id (Atque ita factum eſt) Ponit terminos Solis & Lunæ quos hic deſcribo in Tabula ſub nomine terminorum: nihil enim refert ſiue terminos, ſiue fines dicas. In aliis verò Planetis quod maximè diſtaret à Luna & frigiditate ſua maximè cõtrarios eſſet Soli Saturnus, data ſũt ei ſigna oppoſita Cancro atque Leoni, ſcilicet luminarium domibus quæ etiam malefica ſunt, quia ambo frigidiſſima. Ioui data ſunt proxima velut & Iupiter Saturno proximior eſt. Reſpicit etiam Sagittarius Leonem, & Piſces Cancrum trigona radiatione, vt domibus cum luminaribus conueniret quemadmodum & naturæ beneficentia. Marti verò ſuccedentia velut & loco Mars Ioui ſuccedit, Aries autem Cancrum quadrato reſpicit & Scorpio Leonem, velut & Mars luminarium naturæ aduerſatur. At verò dices ſed Aries Leonem, & Scorpio Cancrum reſpicit trigona radiatione? Reſpondeo duplex eſt diſcrimen à Ioue, primùm quod Iouis domus ſola trigona radiatione reſpiciunt luminarium domus, nam neque Piſces reſpiciunt Leonem, neque Sagittarius Cancrum: Præterea domus ſecundùm ſucceſſionem ſignorum à Sole conſiderari debent, à Luna autem contra: ſic Aries Cancro, & Scorpio ſolum Leoni conferri poteſt. Eoque modo non niſi quadrata radiatio excipi poteſt. Similiter, & Veneri, ſexangularem ſignorum cum domibus luminarium radiationem habentium par tribuerunt quod Venus amica ſit luminaribus, & non plus tertio ſigno à Sole vnquam recedat. Mercurio quoque proxima ſigna luminaribus quod Lunæ proximus adhæreat ſitus ratione, & Soli loci cauſa: neque enim plus vnquam ſigno à Sole recedit.

Quod verò ad ſignorum proprietatem attinet, Piſces concordat cum Ioue, quia eſt ſignum fœcundum, & Sagittarius quia ventos mouet, Taurus verò cum Venere concordat quia fœcundum inter animalia & ratione etiam temperamenti Vernalis, Libra verò fœcundum ſeminis cauſa: homo enim fœcundiſſimus eſt, inter animalia quaſi ſeminarius, non autem prolis ratione. Ex hoc tandem ſequitur quod in Auſtrali medietate Capricornus erit domus Lunæ, & Aquarius Solis, Piſcis & Sagittarius Mercurij, Aries & Scorpio Veneris, Taurus & Libra Martis, Gemini & Virgo Iouis, Cancer & Leo Saturni.

CAPVT XVII.

TEXTVS LI.

De Triangulis.

TRiangulorum conciliatio talis eſt. Nulla ſanè figura magis conſentiens eſt, quàm triquetra æqualium laterum, ipſeque ſignifer tribus circulis definitur, æquinoctiali & duobus tropicis. Ipſius verò duodecim loci diuiduntur in triangula æqualium laterum quatuor.

Caput hoc in quinque partes diuiditur, in prima proponit de triangulis generaliter: in reliquis quatuor ſuccedentibus agit de ſingulis triangulis. Cùm verò quatuor ſint, quatuor ſunt partes huius capitis præter hanc quam ſuſcepimus exponendam. Intendit autem de vnoquoque triangulo atque de omnibus, ſimul octo oſtendere: quatuor quidem generaliſſima: quatuor verò propria. Generaliſſimorum tria hic proponit: Primùm quod talia ſigna maximè concordant & vnius ſunt naturæ fermè, quia eiſdem parent dominis: Secundùm quod in vnoquoque triangulo ſunt duo ſigna, quæ duobus ex principalibus tribus circulis hærent, & tertium eſt in medio. Tres autem principales circuli ſunt æquinoctialis & tropicus Cancri, & tropicus Capricorni, ſeu circulus æſtiuus & hyemalis. Et dicuntur principales circuli quia omnes tangunt circulum

zodiaci,

zodiaci, æquinoctialis quidem in medio ſecans eclypticam, circulus autem hyemalis & æſtiuus ab extremis. Inde ſequitur tertium, vt in quolibet trigono ſit vnum ſignum fixum & vnum mobile & vnum commune: deſcribam igitur primum ipſa triangula per ordinem, vt ſit facilior intellectus & breuior explicatio. In primo igitur trigono Aries ſui

Trigona.					
1	♈	♌	♐	☉	♃
2	♉	♍	♑	♀	☽
3	♊	♎	♒	♄	☿
4	♋	♏	♓	♂	

initio tangit circulum æquinoctij, Sagittarius ſui fine hyemalem, Leo nullum: ſic in ſecundo. Hoc autem in ſuis locis explicabitur à Ptolemæo. Ex hoc patet quod ſigna eiuſdem naturæ, vt Arabes exiſtimant, quantum ad temperamentum.

TEXTVS LII.

Horum igitur primum ducitur per Arietem, Leonem & Sagittarium, tria ſigna maſculina, quæ ſunt Solis, Martis, & Iouis domicilia. Hoc triangulum aſſcriptum eſt Soli & Ioui. Mars enim propter alienam conditionem excluſus fuit. In adminiſtratione autem primas tulit interdiu Sol, nocte Iupiter. Locus autem Arietis æquinoctialis eſt, Leonis æſtiualis, Sagittarij hibernus. Idem triangulum potiſſimum Aquilonare eſt ob Iouis dominium, quippe qui ſit fœcunditatis & ſpirituum author, ſicut & Aquilonares venti. Sed admiſcetur tamen huic & Africus propter Martis domum, ita vt fiat triangulum, vt Græci vocant, Borrolibycum, quod miſturam Aquilonis & Africi ſignificat. Nam Africos Mars excitat, qui conditionem Lunarem ſequitur, cum & occidua cœli plaga effœminata habeatur.

Quinque alia ſupererant de triangulis declaranda quorum vnum erat generale, ſcilicet vt ſeptem Planetæ quatuor triangulis dominarentur: ob id primis tribus duos Planetas præfecit, quarto autem vnum tantum, vt ſic numerus æquaretur trigonorum penes dominos ipſis Planetis. Singula verò triangulo conſiderat quatenus conformia ſunt in maſculino & fœminino diurno, & nocturno, nam alterum alteri conſequens eſt, vt ſæpe diximus. Secundò quatenus dominos debeat in illis inuenire. Quibus inuentis, tertio quærit quibusnam ventis prædominentur: atque ex ventorum natura, quartum, ſcilicet quibus regionibus. Diuidit autem totum hemiſphærium, quod ab æquinoctiali verſus arcticum polum, in quatuor partes: Orientem, quam Saturno tribuit, quoniam contrario gaudet, diurna verò eſt illa pars, vocat autem partem hanc Subſolanum. Occidentem quam Marti tribuit & vocat Africum, tribuitur autem Marti quia Mars ſiccus eſt & contrario pendet. Occidens autem nocturnum atque humidum: humidum quidem ob eam cauſam quæ ſupra dicta eſt, quod Sol occidens vapores ſuperius eleuatos per diem, demittat in terram: Et etiam quod Luna dum primum è radiis Solis exit, in occidente appareat. Septentrio Ioui tribuitur, quoniam ex ea parte flant venti fœcundi, hos Aquilonares vocat. Meridies Veneri tribuitur, quoniam ipſa humida eſt: Excipit autem luminaria & Mercurium: luminaria quidem, quia generales ſunt cauſæ ventorum, vt dictum eſt: Mercurium verò veluti qui luminaribus ſemper famuletur. Cùm verò vnicuique triangulo duo Planetæ dominarentur, par erat vt etiam duo venti præeſſent, & regio ipſa quaſi media eſſet. His itaque intellectis, facile eſt exponere quæ Ptolemæus in vnoquoque triangulo ſcripſit, quare ſola paraphraſi opus erit.

Quoniam igitur in primo triangulo quod è maſculinis & diurnis, conſtat ſignis Mars & Sol, & Iupiter domus habent: Mars in Ariete, Sol in Leone, Iupiter in Sagittario, Marte reiecto quia Soli inimicus eſt, qui plurimum poteſt per ſe quod dominus ſit Planetarum, tum etiam quia exaltationem habet in eodem triangulo. Sol die factus eſt dominus primus, Iupiter ſecundus: nocte autem Iupiter primus, Sol ſecundus, ob id cum Sol, vt dixi ſingularem ventum non habeat, Iupiter Aquilonares excitabit ventos: cui Mars hac in parte Solis inuicem gerens quod iure merito in trigono dominium habere deberet, ob domum alliciatus occidentales excitat ventos: Ex hoc, & in hoc triangulo, & in aliis, intelliges ventos & regiones quæ inter Occidentem & Septentrionem ſunt, huic triangulo debere adſcribi.

TEXTVS LIII.

Secundùm triangulum ductum per Taurum Virg. & Capric. quodque conſtat ſignis tribus fœmininis Lunæ & Veneri datur. Ipſe Taurus vicinior æſtiuo circulo eſt, Virgo æquinoctiali, Capricor. hiberno. Hoc triangulum potiſſimum Auſtrale eſt, propter Veneris dominationem, cuius ſtella illius partis ventos ſuſcitat, propter validi & humidi vim. Quia verò & Subſulanum admittit propter Saturn. domicilium, Caprior. qui hunc ventum ciet, quique orientem propter conditionem Solarem tenet, ſit hoc tanquam priori oppoſitum, vt ita dicam, Auſtriſolanum.

Cùm in ſingulis triangulis Ptolemæus obſeruet tria in deligendis dominis, primum vt Planetæ ſint diurni in diurnis triangulis, & nocturni in nocturnis, & ob id etiam reiecerit Martem à trigono primo : ſecundùm vt maſculini Planetæ maſculinis triangulis & fœmininis referantur : tertium, vt qui dominus eſt ſigni fixi in triangulo, ſemper omnibus aliis præferatur. Ita Sol quia dominatur in Leone præfertur in primo triangulo & Luna, & Venus quia Tauro dominantur reiectis Saturno, & Mercurio quod maſculini & diurni eſſent, Luna igitur nocte primas partes obtinebit, Venus ſecundas, die contra. Poterat tamen & Mercurius quippiam virium ſortiri meritò, quod & ſi non fœmininus ſit, ambiguus tamen, & plurimum poſſit in Virgine. Sed ad Ptolemæi opinionem reuertor, qui fixis ſignis quod validiſſima ſint & pura & ſyncera, maximè innititur. Cùm igitur Luna certos non habeat ventos, Veneri quidem Auſter, Saturno verò ob id Capricornum ſuccedenti tanquam validiori Mercurio & quia Mercurius proprios non habet ventos, orientalis ventus aſſociatur. Itaque & regio & venti inter Auſtrum & Orientem.

TEXTVS LIIII.

Triangulum tertium Gemini, Libra, Aquar. complectitur tria ſigna maſculina. Alienum prorſus à Marte proprium verò Saturni & Mercurij propter duas illorum domos. Quare his permiſſa eſt adminiſtratio, diurna quidem Saturn. conditionis cauſa, nocturna verò Mercur. Ipſum quidem ſignum Gemini vicinum eſt circulo æſtiuo, Libra æquinoctiali, Aquar. hiberno. Hoc triangulum potiſſimum eſt Subſolanum propter Saturn. Sed quia conditionis nomine Iupiter conciliatur Saturno, admiſcetur ventus Iouialis Aquilo, vt fiat triangulum, Græca voce Borrapelioticum, quod ſignificat confuſionem Solani cum Aquilone.

Venus cum nocturna ſit & fœminina ab hoc trigono penitus quamuis Libræ domina, excluditur : res igitur, redit ad Saturnum & Mercurium. Saturnus igitur de die quia diurnus primus dominatur ſuccedente Mercurio, in nocte verò Mercurius quod ancipitis naturæ plus Saturno poteſt. Quia tamen neque Mercurius ventos habet proprios neque Venus, Saturno ſociari poteſt, tum quia nocturna & fœminina, tum quia Saturno inimiciſſima, neque Mars quia cadit in Libra & nocturnus eſt, & Saturno inimicus res redit ad Iouem. Saturnus igitur orientalem, Iupiter Borealem ventum affert & quartam partem regionis quæ inter illos terminos continetur, ventoſque intermedios. In hoc triangulo Saturnus plurimum poteſt quòd etiam ibi habeat altitudinem, ſicut etiam in primo Sol, quod in Leone exaltetur.

TEXTVS LV.

Quartum per Cancrum, Scorpionem & Piſcem relinquitur Marti qui ſolus reſtet, quique ius ſibi huius vendicet propter domicilium ſuum. Adiunctæ tamen huic ſunt ſociæ adminiſtrationis, cùm propter conditionem, tum propter ſigna fœminina, nocte quidem Luna, interdiu verò Venus. Ipſe Cancer in æſtiuo eſt circulo, Scorpio accedit ad hibernum, Piſces ad æquinoctialem. Hoc triangulum potiſſimum eſt Africum, propter dominium Martis & Lunæ, ſed propter Venerem commiſtione Auſtri fit Notolibycum, id eſt, Auſtri Africum.

Cùm hoc triangulum fœmininum eſſet Mars Iouem excluſit, tametſi dominus eſſet Iupiter Piſcium & exaltaretur in Cancro: quod verò Mars potentior eſſet Venere & Luna & dominus ſigni fixi, primam vim ſibi arripuit : Lunam tamen in nocte propter Cancrum domum eius, & Venerem in die dominam altitudinis Piſcium, ſocios aſſumpſit. Venti verò Auſter propter Venerem, & Occidentalis ſeu Africus propter Martis dominium cum Lunæ auxilio, quæ, vt dictum eſt in ea parte cum è radiis Solis exit, videtur : quamobrem & Solem aliquid in Oriente plus præſtare credendum eſt.

Animaduertendum quod in regionibus noſtris Saturnus Auſtro deberetur, Iupiter Occiden̄, Mars Boreæ, Venus Orienti: quia meridies calidus eſt, & humidus & Saturnus in eo temperatur : occidens temperatum quo gaudet Iupiter : Boreas frigidum quo Mars, oriens humidum quo Venus. Dictum eſt enim quod benefica ſydera vt temperata gaudent ſimilibus, & malefica vt intemperata, contrariis. Præterea oriens facit voluptatibus deditos, quales Venus, Boreas autem furibundos & fortes, & atroces, quales Mars : occidens moderatos, ciuiles, iucundos, quales Iupiter : Meridies triſtes, melancholicos, timidos, crudeles, ſolicitos, quales Saturnus, Quia tamen Haly dicit quæ Ptolemæus comprobauit, experimento conſentire, credendum eſt tradita à Ptolemæo certiora eſſe ac magis conformia Aegyptiorum & Chaldæorum obſeruationibus. Verùm qui ex Aſtronomia futuras calamitates priuatis prædixerint, & ego experientia didici, & hiſtoria teneo: qui publicarum rerum interitus prædixerint, nunquam accepi. Hæc tamen diligentius infrà docebuntur.

CAPVT

CAPVT XVIII.

TEXTVS LVI.

De Altitudinibus.

ATtitudinum planetarum, vt vocant, ratio hæc eſt. Cum Sol, vbi ad Arietem peruenit, in ſemicirculum Aquilonarem conſcendere incipiat: vbi verò ad Libram, deiici & deferri ad auſtrum non inconuenienter ipſi tribuere in Ariete altitudinem, cum etiam dies tum creſcant & calor viuificus exoriatur. Eidem Libra vt deiectio conſtituta eſt propter contrarias cauſas. Saturno vt Soli opponeretur, ſicut & illius domicilium, voluere oppoſitum ſignum Libram altitudinem, Arietem deiectionem eſſe. Nam vbi calor intenditur, ibi remitti frigus neceſſe eſt: contraque vbi hoc augetur, illud diminuitur. Cæterum cum Luna à congreſſu cum Sole in Ariete primum appareat luceque augeſcat & quaſi extollatur in Tauro trianguli ſui principe ſigno, ideo Taurus illius altitudo perhibetur, eidemque oppoſitum ſignum Scorpion, deiectio. Iouis autem vis cum pateſcat in ſuſcitatione aquilonarium & fœtificorum flaminum, extollitur à Cancro in Aquilonem maximè, intenduntùrque ac complentur illius vires, ideoque hoc ſignum ipſius altitudo dicitur, deiectio verò Capricorn. At Mars qui natura æſtuoſus multoque quam alibi in Capricorno magis, quòd ibi terræ ſit proximus, eam ob rem meritò accepit altitudinem ſignum Iouiali altitudini oppoſitum Capricorn. deiectionem autem Cancer. Sequitur ſtella Veneris, quæ cum humidi maximè efficiens ſit, eumque potiſſimum in piſcibus effectum exerceat, vnde humiditas Vernalis moueri cernitur, in illo loco inuenit altitudinem, deiectionem verò in Virgine. Iam Mercurij aridiuſcula ſtella vt contrariæ efficientiæ contrariam etiam altitudinem in Virgine, cum impendet iam Autumni ſiccitas, ipſeque quaſi extollitur, deiectionem verò in Piſcibus ſortita eſt.

Aſtrologi vna regula poteſtatem inerrantium in ipſis ſignis venati ſunt, ſcilicet eum ſignum illud aut partem ingrediens planeta maximam in aëre oſtenderet mutationem, atque eò magis ſi id abſque ſtellarum conſortio fiat: ea enim ſola cauſa res in dubium vertitur. Itaque longis obſeruationibus & certu ſyderum loco opus eſt, quæ ſi accedant certos rei euentus in cauſas ſuas facilè reducere poſſunt. Itaque de Sole & Luna ratio Ptolemæi adeò euidens eſt & experimento concordans, vt dubitare de illa non liceat: de Ioue quoque ſatis manifeſta eſt. At de Marte quod opponatur Ioui, conſentaneum rationi: quòd verò ob id in Capricorno eleuetur, quòd Capricornus terræ ſit maximè propinquus, certè multiplicem ſenſum habere poteſt: aut quòd ibi tunc eſſet oppoſitum abſidis Ptolemæi tempore, quòd & verum erat: aut quòd linea ducta ex oculo ad Capricornum humilior ſit, omnibus quæ ab oculo ducuntur ad ſigniferum: aut quòd dicatur humilior Capricornus ſolùm reſpectu Cancri, id eſt, remotior à vertice noſtro: atque hic eſt ſenſus Ptolemæi magno interpretis lapſu obſcuratus, cum Græca litera clara ſit. Verùm, vt dixi, talia magis experientia conſtant, quàm vt certis demonſtrationibus poſſint oſtendi. Dicam autem quod ad explicationem rationis Ptolemæi pertinet hac in parte, vt vno exemplo mentis illius ſubtilitatem intelligas. Mars cum in Capricorno fuerit, milites facit egregios: nam miles tribus indiget, feritate calliditate, & ne ſit præceps in negociis agendis. Calliditas maxima eſt propter Saturni conſortium qui maximè doloſus eſt, peſſimus & prauus omnino, propterea qui bellicæ rei ſtudent egregiè auari, rapaces, ſubdoli, incontinentes, perfidi ac denique ſceleſti ſunt. Minimè poſſunt eſſe præcipites propter Saturni frigiditatem Capricornique frigidam & humidam intemperiem. Feritas à natura ſibi prouenit quod minimè humanum eſt ſignum Capricornus. Hæc omnia comprehendit Ptolemæus paucis verbis, quæ ſunt recondita altiore ſenſu. Cùm enim Capricornus frigidum ſit & humidum ſignum, & Saturni domus maximè Marti congruit, tum quia plurimum abſcedit à vertice noſtro, nam ſic vis Martis fit moderatior, quæ vt moderatior eſt eò maior. Quod ad Saturnum attinet maior eſt dubitatio, quoniam & ſi clarum ſit ipſum altitudinem debere habere oppoſitam Soli, Veluti Drances Turno: in vnoquoque enim genere aliquid fingitur ſupremo aduerſum: in aſtris Saturnus Soli, Deo Sathanas, Aquilæ Scarabeus. Itaque hæreditario iure vbi Sol ceſſerit, Saturnus vincit. Sed quod Saturnus exaltetur in Libra atque recedendo frigus augeat dubitatio eſt: Nam ſuperius viſum eſt Saturnum ea ratione infrigidare quòd remotus ſit à capitibus noſtris. Omne tamen agens vt propinquius fuerit magis agit, verùm Saturni ſydus ideò refrigerat quia minus excalefacit: minus autem excalefacit dum procul eſt. ideò Saturnus à Libra vſque ad Arietem aërem plus refrigerat tum maximè ſi ventoſus extiterit. Similiter Mercurius ob id gaudet in Virgine, quia ſiccus eſt tēperie. Siccū verò intelligentiæ & ſapientiæ amicū veluti Galenus docet. Cæterum an in

In libro quòd animi mores corporis temperaturam ſequuntur.

partibus magis ſint altitudines dubitatione dignum aliquibus viſum eſt. Videtur enim rationi quoquomodo conſentaneum, quoniam experientia deprehenditur Solem, vbi primùm decimam nonam partem Arietis ingreſſus fuerit ſtatim Ver manifeſtum nobis oſtendere: Sed de his in decem libris noſtris Aſtronomicis ſatis dictum eſt: Hic ſufficiat Ptolemæi opinionem declaraſſe.

CAPVT XIX.

TEXTVS LVII.

De Finibus

Finium ratio duplex eſt, vna Ægypriaca quæ principatus modo domiciliorum obſeruat. Altera Chaldaica accommodata ad triangulorum adminiſtrationes. Ac Ægyptiaca quidem quomodo vulgo tenetur, non admodum ſeruat neque ordinis, neque numerorum conſequentiam. Primum quòd in ordinatione finium nunc priores dat domiciliorum, nunc triangulorum dominis non etiam nunquam altitudinum. Vt exempli cauſa quæri poſſit, ſi domiciliorum dominos reſpiciant, cur ſi fortè de Saturno ſermo ſit, primas illi tribuerint in iugo ac non Veneri potius? Itemque in Ariete, cur Iupiter potius quàm Mars? Quod ſi triangulorum dominos ſpectent, cur principem locum aſſignent in Capricorno, Mercorio, ac non Venere potius. Iam ſi placeat altitudinum principatus, cur ducit agmen in Cancro Mars, ac non potius Iupiter: Iam ſi hæc aggregent ſingulis, quique horum obtinuerint plurima illi præſtantiam concedant, quæramus licet cur præcedat reliquis in Aquario Mercurius, cui in illo loco præterquàm trianguli ios nullum eſt, cum Saturnus teneat & domicilij & trianguli. Quin etiam Mercurium cum in Capricornum primum in ordinem ſtatuerint, qui planè ab illo ſit alienus. Huiuſmodi inconuenientiam in reliqua ſerie paſſim animaduertere, deinde numerum etiam finium incongruum eſſe manifeſtum eſt. Nam quod aiunt ſingularium ſtellarum ex terminis collectum numerum eundem eſſe quem eadem attribuat in annis, rationem propriam aut probabilem habere non videtur. Quin etiam ſi tali collectioni, quod ad annorum attributionem attinet, credamus, quia hoc ab Aegyptiis aſſeueratur, fieri tamen poteſt, vt idem conficiatur etiam ſi aliter & diuerſis modis terminorum numerus per ſingula ſigna exquiratur. Quod autem aliqui ſapere & probare volunt hanc rationem, contra veritatem manifeſtò nituntur. Nam plenè falſum eſt quod aiunt illum numerum ſingularum ſtellarum temporalem effici ſecundùm aſſcenſionum rationes. Primùm enim ſequuntur vulgares traditiones de planis aſſenſionum eminentiis, quæ ne minima quidem ex parte ad veritatem accedunt. Nam ſecundùm illas in parallelo inferioris Ægypti volunt exoriri ſignum Virginis & Libræ temporibus 38. & triente. Leonis verò & Scorpij tempor. 35. Cùm demonſtretur per lineas quod hæc plus temporis in exortu conſumant, illa verò, hoc eſt, Virgo & Libra, minus. Præterea qui hæc conquiſierunt ne ſecutos qoidem apparet numerum finium ab aliis traditum, quamuisque multa neceſſario commenti, atque alicubi ipſarum portionum portionibus vſi fuerint, quo conſtaret ipſis quod propoſuiſſent, tamen ne ſic quidem ad veritatis metam peruenisſe cognoſcuntur. Quæ autem ferè traditur ab illis ratio finium propterea quòd, vt diximus, plurimum huic fides tribui ſoleat, ad ſubiectum ſeſe modum habet.

FINES

FINES ÆGYPTIORVM.

♈	Iup.	6	Ven.	6	Mer.	8	Mar.	5	Sat.	5
♉	Ven.	8	Mer.	6	Iup.	8	Sat.	5	Mar.	3
♊	Mer.	6	Iup.	6	Ven.	5	Mar.	7	Sat.	6
♋	Mar.	7	Ven.	6	Mer.	6	Iup.	7	Sat.	4
♌	Iup.	6	Ven.	5	Sat.	7	Mer.	6	Mar.	6
♍	Mer.	7	Ven.	10	Iup.	4	Mar.	7	Sat.	2
♎	Sat.	6	Mer.	8	Iup.	7	Ven.	7	Mar.	2
♏	Mar.	7	Ven.	4	Mer.	8	Iup.	5	Sat.	6
♐	Iup.	12	Ven.	5	Mer.	4	Sat.	5	Mar.	4
♑	Mer.	7	Iup.	7	Ven.	7	Sat.	4	Mar.	5
♒	Mer.	7	Ven.	6	Iup.	7	Mar.	5	Sat.	5
♓	Ven.	12	Iup.	4	Mer.	3	Mar.	9	Sat.	2

Dixeramus Mercurium in Virgine exaltati, ob id quòd Virginis ſiccitate gaudeat: adduntur plurimæ aliæ cauſæ, vtpote à Prolemæo quòd ancipitis ſit naturæ, Virgo etiam anceps cum autumnale ſit ſignum: Autumnus autem, teſte Galeno naturæ ancipitis, vt qui mane frigeat, meridie caleat egregiè, rurſuſque veſpertino tempore ſit frigidiſſimus, adeò vt homines niſi caueant, manifeſtè lædantur. At verò dices: Virgo æſtiuum eſt ſignum; verùm illius vltima pars, quoniam commune eſt ſignum, in alterius naturam tranſit temporis. Haly addit quod cum Mercurius veſpertinus apparere incipit dum Sol in Leone fuerit, in ſigno eſt Virginis. Sumptum illud à ſimilitudine Lunæ: Sed nihil magis quàm quòd experientia conſtet. Id tamen conſideratione dignum, planetas inferiores quandoque occidentales gaudere, velut Ptolemæus in tertio libro docet: Ratio eſt quoniam inferiores cùm habeant motum alium præter motum Solis. Motus autem communis qui medius dicitur, idem eſt cum motu Solis, videntur eſſe velociores Sole: at qui velocior eſt planeta natura motus euadit occidentalior, quamobrem ſuperiores ſolùm orientales gaudent, occidentales debilitantur: Luna quòd omnino velocior ſit Sole occidentalis robuſtior ſemper eſt, tunc enim primùm apparere incipit. Venus igitur & Mercurius in veſpertinis heliacis ortibus occidentales non minus gaudent, cum Lunæ aſſimilentur, quàm in matutinis orientalibus cum tribus ſuperioribus. Obſeruandum igitur eſt qua in medietate cœli ipſi fuerint, hoc autem ſuo loco magis declarabitur. Similiter & Mercurius Veneri aduerſatur, ſicut Autumnus Veri, & inæquale æquali, & Virgo Piſcibus, & ſiccum humido. Cæterùm in iſto capite maxima eſt confuſio de Finibus, cum Ptolemæus narrat tres opiniones, quarum duas ipſe reprobat: Sed tamen primæ experientia egregiè ſubſcribit. Et videtur Haly dicere de his hæc verba (Tamen ego dicam id quod vidi de vna experientia quam inueni in loco qui dictus eſt oculus Solis, quia modico tempore miracula magna vidi) Sed Ptolemæus claram rationem adducit quòd ordinem non ſeruauerint. Ratio verò illa clara eſt. Quòd verò dicit Nam [illegible] od aiunt, reſpondet rationi quorundam qui certum numerum annorum vitæ ſignificatoribus tribuebant dupliciter: primum, quòd opinio illa falſa ſit, vt in tertio etiam libro oſtendet dum de vita agit: Secundum, quòd & ſi talis numerus vim aliquam haberet, tamen aliter diuidendo ſigna, idem numerus confici poſſet. Quamobrem, vt inferius docet, nec talis numerus conueniat numero annorum qui planetis aſſignari ſolent. Nam Saturno dant 60. partes, & Marti 67. Ioui autem ſolùm 76. & Veneri 81. ita vt in ſolo Mercurio conueniant. (Quod autem aliqui) Declarat ſecundùm fundamentum quorundam quod Haly nullo modo intellexit, neque explicare aggreſſus eſt: tantò plus enim dabant fortunis, quantò aſcenſione aſcenſio maior erat: Veluti in Virgine quòd in Aegypti parallelo aſcenderet in partibus æquinoctij 38. & triente, Leo autem triginta quinque, dederunt Ioui & Veneri in Virgine quatuordecim partes, in Leone ſolum vndecim: propter trientem verò ſuperadditum cum non liceret frangere partes & Libra in eiſdem temporibus aſcendat, in quibus Virgo, & Scorpio in eiſdem in quibus Leo, geminato triente quamuis fierent minuta 40. tantum, tamen dederunt ſingulo trienti partem vnam: vt in Libra Iupiter & Venus quinque partes plures haberent, quàm Iupiter & Venus in Scorpione. Hanc rationem reiicit Ptolemæus bifariam & quod aſcenſiones ſignorum in tali parallelo falſæ ſupponantur. Et quod ne ſic generaliter quamuis per minuta rem tractantes, veritatē aſſequi potuerunt, vt infrà docebitur.

Primo de Temperamentis.

Cap. 17.

Ratio autem ordinis ſic habetur: diſtributo ſignifero in quatuor quadrantes Arieti datur Iupiter, trigoni dominus, inde Veneri dominæ ſequentis ſigni, poſt Mercurio domino ſequentis, poſt Marti domino loci, inde Saturno, cùm nihil eſt familiaritatis, cum eo ſigno Tauro locus datur Veneri ob trigonum, & ob domum augetur duabus poteſtatibus, inde Mercurio domino trigoni ſequentis, poſt Ioui ſequentis domini altitudinis, exultatur enim in Cancro inde Satur-

Magos Perſas & alios quamplures traduxerint, de quibus ſupra etiam actum eſt. Meminit & Porphyrius in nulla alia re vtilis quàm in commemorandis huiuſmodi nominibus Traſibuli & Petoſitidis, qui ante Ptolemæum in magna fuerunt exiſtimatione, quos etiam vocat vetuſtiores, ſed & Antigoni & Pſnani Ægyptiorum, quorum etiam placita adeò abſurda ſunt, & plena nugis vt Porphyrius totam artem vt nunc etiam Latini, & Arabes olim deturparint, conſtatque Arabum, omnia illa commenta non eſſe illorum, ſed horum inuenta inter quæ ſunt radij per aſcenſiones, vt in noſtro parallelo trigoni inter initium Capricorni, & vigeſimam quartam partem Geminorum cum ſint fermè oppoſiti. Quadrati verò ab eodem ad decimam octauam partem Tauri trigonis lotiores non parum, vt liquet & hæc ſunt horum inuenta. Traſybuli verò fines aut ignoti non habentur: aut ſunt Ægyptij, aut Chaldaici, nam Ptolemæi ſi fuiſſent, veriſimile eſt Ptolemæum nomen eius proditurum, cum antiquior fuerit Ptolemæo Traſybulus annis fermè centum, inuidia ſuperior meminit & Petoſiridis author ignotus, cùm Chepſone alio nobili antiquo Aſtrologo, alibi mentionem facit Necepſi, qui multa ad artem addidit: Forſan idem cùm Chepſo ſed corrupto vocabulo certè præſtantiſſimos. Hi fuerunt partis fortunæ ſeu horti s quàm Ptolemæus ſecutus eſt inuentores atque eos nomine antiquorum intellexiſſe affirmat ille. Quorum & aliorum omnium placita abſque diſcrimine bona & mala (ſed hæc longè plura) vt Grammaticum veriſimile eſt congeſſit in vnum Iulius Firmicus, cui tamen & ob hos gratias debemus, licet pauca è multis, atque ea magno cum iudicio decerpenda ſuaſerint.

TEXTVS LIX.

Sed ad noſtras manus peruenit, liber peruetuſtus multis iam in locis ætate conſumptus, in quo continaretur naturalis & conueniens ratio ordinis & numeri illorum, concordabátque & in expoſitis genituris partium deſcriptio, & totius numeri comprehenſio cum veterum traditione. Cæterùm oratio erat expoſitionis cùm verboſa, tum multa ſuperuacua argumenta complexa. Ipſe verò liber mutilatus, vt ægrè à nobis generaliter dictorum ſententia perciperetur, & ſi non parum adiuuaret ipſorum finium deſcriptio, quæ in fine libri integrior remanſerat. Sed tota ratio exquiſitionis illorum ita ſe habet, nam in ordine ſignorum aſſumuntur altitudines, triangula & domus, quorum ſi qua ſtella duorum compos fuerit in eodem ſigno, illa principem locum tenet, quamuis malefica fuerit, quod ſi hoc non vſu venerit, maleficæ ſemper in loca vltima collocantur. Sed altitudinum domini præponuntur dominis triangulorum, atque hi domiciliorum dominis, conſequenter quidem ſecundum ſignorum ſeriem: ita etiam vt duplicis adminiſtrationis ſtella antecedat ſemper habentem ſimplicem. Cancer tamen & Leo domicilia Solis & Lunæ

♈	Iup.	6	Ven.	6	Mer.	7	Mar.	5	Sat.	5
♉	Ven.	8	Mer.	7	Iup.	7	Sat.	4	Mar.	3
♊	Mer.	7	Iop.	7	Ven.	7	Sat.	4	Mar.	6
♋	Mar.	6	Iup.	7	Mer.	7	Ven.	7	Sat.	3
♌	Sat.	6	Mer.	7	Ven.	6	Iup.	6	Mar.	6
♍	Mer.	7	Ven.	6	Iup.	5	Sat.	6	Mar.	6
♎	Sat.	6	Ven.	5	Iup.	8	Mer.	5	Mar.	6
♏	Mar.	6	Iup.	8	Ven.	7	Mer.	6	Sat.	5
♐	Iup.	8	Ven.	6	Mer.	5	Sat.	6	Mar.	5
♑	Ven.	6	Mer.	6	Iup.	7	Mar.	6	Sat.	5
♒	Sat.	6	Mer.	6	Ven.	8	Iup.	5	Mar.	5
♓	Ven.	8	Iup.	6	Mer.	6	Mar.	6	Sat.	4

attribuuntur maleficis, nam finibus luminaria non includuntur, maleficæ autem in illis potentiores inueniuntur, & Canc. quidem Mar. Leo autem Satur. habetur, atque his conueniens ordo conſeruatur. Sed numerus ſic exquiritur. Si non inueniatur ſtella dominatrix duplici modo, vel in eodem ſigno, vel in ſequentibus duobus, tum dari ſolent beneficis, hoc eſt, Ioui & Veneri, ſingilatim ſeptenæ partes, ſed maleficis, id eſt, Satur. & Mart. quinæ: Mercur. autem qui communis eſt, ſenæ, quibus numerus 30. partium expletur. Sed hoc eſt accipiendum de iis, qui nonniſi ſimplici modo dominentur. Verùm cum aliquæ dupli-

cem rationem habeant, nam Ven: ſola eſt domina trianguli Canc. & Taur. cum Luna finibus non claudatur. His igitur ſingilatim vna pars adiicitur, ſiue hanc rationem in eodem ſigno, ſiue in proximis duobus, hoc eſt, vno quadrante habuerint, atque talibus adiectis partibus animaduerti in memorata percenſione fuiſſe punctula ſuperpoſita, ſed adiectitiæ duplici huic rationi partes auferuntur, à reliquis & ſolitariis plerumque quidem à Satur. ſed tamen à Ioue propter tarditatem motus. Horum autem & ipſorum finium deſcriptionem in ſequentibus expoſitam ſubiecimus.

Nec defuere qui partirentur etiam ſubtilius dominationum iura, nominarentque loca & partes; illa quidem volentes accipi duodecimam vniuſcuiuſque ſigni portionem, id eſt, partem ſecundam, & dimidiam. Incipiunt autem attribuere ius ſequentibus ſemper ſignis ab eo in quo ſtella fuerit inuenta, ſed non hac vna, verùm aliis quoque ratione carentibus modis. Partes autem aſcribunt iterum à principio ſignorum omnibus ſingilatim ſtellis ordine expoſito in Chaldaicorum finium demonſtratione. Sed hæc, vt diſputabilia & naturali ratione carentia, magiſque oſtentationi comparata, prætermittamus. Hoc monentes quod ſciru dignum eſt, ſignorum vel locorum duodecim initia ſumenda ab æquinoctialibus & tropicis, quod & ipſum à ſcriptoribus oſtenditur, & quod vt expoſuimus, illorum naturæ vires, ſocietates, de æquinoctialibus & tropicis ſolis initiis exiſtunt. Quod ſi alia initia conſtituerimus, aut ſigna ab vſu indiciorum neceſſariò excludemus, aut aſſumentes multum fruſtrabimur, quippe cum præterita & mutata fuerint ſpacia ſigniferi, à quibus illis vires inſeruntur.

Diuiditur hic textus in duas partes, cuius ſecundæ initium eſt ibi. Nec defuêre: quia non tamen ſeparari meretur, neque vt Arabes faciunt titulus præponendus ei parti, quoniam Ptolemæus omnia talia reiicit, nec recitat vt doceat, ſed vt refellat tales nugas conſimileſque omneis. Illud verò vtiliter additum in calce (Hoc monentes quod) declarando quòd ſigna non a formis ſtellarum, quæ in octauo ſunt orbe, ſed ab ipſis punctis æqoinoctiorum aut etiam tropicorum ſumenda ſunt: quod ſi aliter fecerimus, dicit, vt ſcilicet ab initiis figurarum octaui orbis computemus, duorum alterum fieri neceſſe eſt, aut vt exiſtimantes eadem eſſe initia ſignorum octaui atque noni orbis fruſtremur, cùm iam talia initia diuerſa ſint, quippe quod figuræ illæ tempore Ptolemæi ab obſeruationibus Ægyptiorum & Chaldæorum, quæ forſitan mille annis & plus antea factæ fuerant non parum receſſerint, vtpote octo vel decem partibus. Vnde ſi gratia exempli initium Arietis quod ab æquinoctio eſt humidiſſimum ſtatuatur, vt eſt, inde primas ſtellas quæ in capite Arietis ſunt humidiſſimas eſſe exiſtimes, ea ratione falleris cum ſint ſiccisſimæ, vt ſuo loco viſum eſt. Quod ſi virtutes has figuris octaui orbis tribuas ſciens prudenſque nec omnino ignorans eas à punctis æquinoctiis ac tropicis receſſiſſe, tunc ſigna, quæ à talibus punctis initium ducunt erunt ſuperflua: vt quibus neque ſtellarum ratione, quæ nullæ ibi ſunt ſaltem nobis cognitæ, neque ipſorum initiorum ac Solis motus cauſa vires aliquas eſſe exiſtimentur. Rurſus aliquis meritò dubitabit, ſi ipſi eclypticæ vires & diuiſio à Sole accedit, Sol autem ipſe ab ingreſſu æquinoctij Verni ad ingreſſum tropici Æſtiui dies abſumit nonaginta tres, ſed ab ingreſſu tropici Hyemalis ad ingreſſum æquinoctij Vernalis ſolum ſunt nonaginta trium partium, & à ſolſtitio Hyemali ad æquinoctium Vernum nonaginta: vel potius reducendo ad partes ex trecentis ſexaginta erit quarta Vernalis partium nonaginta vnius cum dimidio, & Hyemalis octuaginta octo cum dimidio, & ita ſigna Vernalia erunt partium triginta cum dimidio, & Hyemalia viginti nouem cum dimidio: Signa igitur non erunt æqualia? Sed ad hoc Haly reſpondebat quoniam potentia hoc, in vnaquaque parte fiet: nam abſis Solis mobilis eſt, ſecus ſi eſſet immobilis: propterea arcus octaui vel noni orbis in eclyptica æquales ſunt.

Cæterùm vt ad finium Chaldaicorum imò potius Ptolemæi deueniam expoſitionem, cum dixit (In expoſitis genituris) à quatuor landat cauſis inuentionem hanc finium propriorum: quos tamen dicit à quodam antiquo inuentos, & obſeruatos. Primùm quòd ordinem ſeruent planetæ naturalem in ſignis. Secundo quòd numerum. Tertio quòd genituris congruant: hoc autem eſt quod gratia exempli, ♃ fuerit in quartadecima parte Piſcium in genitura, dum Sol eſt in quartadecima parte Cancri, vbi immenſas ſignificat diuitias. Cùm verò Iupiter directione initium Arietis attigit, quoniam ibi fines erant Iouis, ditatus eſt egregiè adoleſcentulus, illæ & diuitiæ creuerunt, maximè donec Iupiter ſextam partem Arietis exceſſit. Cum verò ad vigeſimam ſecundam peruenit Arietis, quoniam ibi Mars fines habebat, multum iacturæ à latronibus, à furibus, propter rixas aliáque violenta donec vigeſimam ſextam partem Iupiter ſuperauit, accepit. Quarto quòd totidem partes vnuſquiſque planeta finium in ſignis accepit, quot etiam in Ægyptiacis. Velut Saturnus quinquaginta ſeptem gratia exempli, & Mars ſexaginta,

aginta ſex, atque ita de aliis: non quod totidem annis homines illis diſpoſitoribus viuant, vt rebantur Arabes, ſed quod plus dominaretur quod magis generationi & animantium commodo vtile eſſet. Quamobrem plus etiam Venus accepit, quam Iupiter: non quod temperatior ſit, ſed vt commodius omnia luxuriarent, & ob amorem in prolis generationem accenderentur. Itaque Venus 82. Iupiter 80. Mercurius 76. Mars 65. Saturnus vt dictum eſt 57. partes accepit. Mercurius enim propter luminarium propinquitatem & Veneris frequentes coniunctiones, & quia proximus terræ eſt, parùmque afficitur a retroceſſibus ob frequentiam, & à Sole ob familiaritatem, in cauſa vitæ & generationis plus longè beneficis accedit quàm maleficis. Eadem cauſa Mars longè Saturno præferendus eſt, quod Mars calidus ſit egregiè, ideóque praeferoces milites & amant, & concumbunt, & generant, & validos generant: decrepiti neque amant, & minus concumbunt, & multò minus generant, & quoſcunque generant inualidos generant. Verùm quod ad rationem attinet ordinis hæc talis eſt. Quicumque planeta vt etiam in Ægypriaca diuiſione diximus, carpentum ſeu ſolium obtinet, aliis proponitur: Inde dantur vltima loca maleficis ſemper, ſi carpentum non obtinuerint, præterquàm in Cancro & Leone, in Cancro Marti, in Leone Saturno. Nam cum luminaria ſunt fines per ſex integra ſigna ſortiantur, vt ſuperius dictum eſt, initia horum ſignorum maleficis dedicantur. propter hanc cauſam, quòd initio Cancri quod frigidiſſimum ſit & humidiſſimum ſignum, & Luna in eo maximè gaudeat Martis calor temperetur ac ſiccitas, atque ideò gaudere in eo videatur. Plurimum enim poteſt ibi Mars vbi maximè temperiem acquirit. Eadem ratione Saturnus vbi illius frigus tum à calore Solis, tum à calore ſigni mitigatur, atque boni cauſa. Nocendi verò per antiperiſtaſim frigus Saturni in initio Leonis, & Martis caliditas ac ſiccitas in initio Cancri augebuntur, vnde grandines & tonitrua & æſtus ac incendia per Martem ibi conſtitutum fient. In cæteris autem præponitur dominus altitudinis triangulo, & triangulus domui, niſi vt dictum eſt maleficæ fuerint: nam hæ vt diximus Solis in carpentis præponuntur. Cæterùm & inter Martem & Saturnum id ordinis intercedit: vt ſemper quæ dignitatem obtinet præferatur: Veluti in Geminis, Saturnus Marti, in Capricorno, Mars Saturno. Vbi verò neutra maleficarum dignitatem obtinuerit, vt in Tauro & Virgine, Sagittario, ſemper Saturnus Marti præponitur. Quod verò ad numerum partium attinet, regula hæc ſeruanda eſt: beneficis ſeptem partes dari ſolent, maleficis autem quinæ, ſi non in eo ſigno neque duobus ſequentibus (& Mercurio ſenæ) inueniatur carpentum. Porrò carpenta ſunt ex toto ſigno, Taurus Veneri ob domum & trigonum, & Gemini Mercurio, & Virgo etiam Mercurio ob domum & altitudinem: & Libra Saturno ob altitudinem & trigonum, & Scorpio Marti ob domum & trigonum vel altitudinem. Adeò vt ſola quatuor ſigna carpento careant, Aries, Cancer, Leo, Capricornus. Propterea licet ſimpliciter dicere quod omnibus in locis Veneri & Ioui ſeptem partes dandæ ſunt, Saturno & Marti quinque, niſi quòd ſi qua ſtella duas poteſtates in ipſo ſigno vel ſequenti, vel tertio habuerit, vnam partem addere oporteat. Hæ verò quæ talibus adiiciuntur, adimi ſolent grauioribus planetis, ſcilicet Saturno & Ioue, præſertim tamen à Saturno quòd maleficus ſit. Exemplum autem in duobus ſignis demus in Ariete: ex ſimplici ratione Ioui ſeptem primæ partes debentur, quod dominus ſit trigoni: Veneri ſeptem, quod benefica ſit: Mercurio ſex: Marti quinque ſequentes, quòd domicilium habet in Ariete: Saturno quinque poſtremæ: atque hæc eſt pri-

Aries	Iup. 7	Ven. 7	Merc. 6	Mars 5.	Sat 5
Aries	Iup. 6	Ven. 5	Merc. 7	Mars 5.	Sat. 4

ma conſtitutio quam demonſtratam vides. At quia Venus in Tauro carpentum habet ſequenti ab Ariete ſigno, punctum Veneri ſuperaddemus in ſignū additionis partis vnios, hanc à Saturno detrahere licet quod maleficus ſit primum, deinde quòd tardiſſimus, & Veneri inimicus. Similiter cum Mercurius in Geminis tertio ab Ariete ſigno carpentum obtineat, punctum ſuperſcribemus Mercurij numero, in ſignum addendæ partis, detrahemus verò à Ioue propter tarditatem motus & quia Mercurius inimicus eſt Ioui: puncta verò ſubiicere decet numeris Iouis & Saturni, atque ſic conſtitutio ſecunda fiet diſtributionis finium. Secundum exemplum capiamus Capricornum in quo Venus domina trianguli ſeptem partes ex generali ratione habet, Mercurio ſex ſequentes quod dominus ſit ſequentis trianguli, inde Ioui ſeptem generali ratione, quod benefica ſit, poſt Marti quinque quod habeat altitudinem quæ domicilio præponitur, inde Saturno quinque. Sed Mars quod in Piſcibus ſolus vt dixi trigonum obtineat, & in Capricorno altitudinem, partem vnam ſibi iungit, hanc à Saturno adimere non licet, quòd domus dominus ſit, neque à Mercurio quòd dominus ſit ſequentis trigoni, neque à Ioue quia dominus ſit Piſcium, aufertur ergo à Venere quæ quamuis carpentum habeat in Piſcibus, inimica tamen eſt Saturno domino domus ſcilicet Capricorni, neque vllibi Venus partes habet pauciores ſeptem, præterquam in Sagittario, vbi ſex habet, quòd ibi ſolitaria ſit & in duobus ſequentibus ſignis: Et in Libra vbi quinque habet tantùm propter trium ſuperiorum robur in eo ſigno & duobus ſequentibus. Nam Libra carpentum Saturni eſt. Scorpio Martis, & Sagittarius Iouis, quamobrem tres partes ſibi præter ſolitum vindicauerunt, vnam ſcilicet ſinguli: & Veneri quidem duæ adempta ſunt, vna verò Mercurio, quòd ipſe Venere validior eſſet ob trigonum. Cæterùm meritò dubitabit aliquis, propter quid triangula in finibus diſtribuendis validiora ſint domibus cùm à domorum ratione pendeant? Cauſa autem eſt quoniam

niam finium diſtributio eſt ex quodam conſenſu, ſicut etiam in publicis rerum partitionibus fieri ſolet, mainſque vniuſcuiuſque planetæ dominium eſt, ob id concordi quodam conſenſo ſignorum partes ſibi inuicem partiuntur. Sed tamen carpento cedunt, quòd planeta ille tanquam princeps vi optimam partem ſibi eligat ac vindicet. Cæterùm cum in his duabus viis dubitatio, ſi quænam præferenda iure meritò ſit, Tabulam ſubieci partium illarum, in quibus Ptolemæus cum antiquis concordat cuius exemplum eſt, volo ſcire 24. partem Cancri, cuius ſit finis. Inuenio quod in Cancro à 19.

♈	♃ 6	♀ 12	D. 14	☿ 26	D. 21	♂ 25	D. 26	♂ 30	
♉	♀ 8	☿ 14	D. 15	♃ 22	♄ 26	D. 27	♂ 30		
♊	☿ 6	D. 7	♃ 12	D. 14	♀ 17	D. 24	♄ 25	D. 30	
♋	♂ 6	D. 13	☿ 19	D. 27	♄ 30				
♌	D. 25	♂ 30							
♍	☿ 7	♀ 13	D. 17	♃ 18	D. 24	♂ 28	D. 30		
♎	♄ 6	D. 14	♃ 28	♂ 30					
♏	♂ 6	D. 27	♄ 30						
♐	♃ 8	D. 12	♀ 14	D. 17	☿ 19	D. 21	♄ 24	D. 26	♂ 30
♑	D. 16	♃ 24	D. 30						
♒	D. 16	☿ 7	D. 12	☿ 13	D. 30				
♓	♀ 8	D. 12	♃ 14	D. 16	☿ 19	D. 20	♂ 26	D. 28	♄ 30

ad 27. eſt dubia tota illa pars: Secundum enim antiquos eſt tota Iouis iuxta Ptolemæum Veneris, ideò multum refert, cùm vnus poſſit reſpicere, altero non reſpiciente: Sed hic ſi ſit Iouis non adeò refert, cùm nihilominus habeat ibi altitudinem. Et ita in Capricornu à grado 14. ad 30. eſt varietas: nam iuxta antiquos eſt ſub Saturno ſecundùm Ptolemæum ſub Marte.

CAPVT XX.

TEXTVS LX.

De ſua cuiuſque ſtellæ perſona, & carpentis ac ſoliis.

ATque hoc ferè modo ſeſe habent familiaritates ſtellarum, locorùmque duodecim. Dicuntur autem ſtellæ & ſuas quaſi perſonas gerere, quod videre faciem vulgus vocat, cum ſingulæ eo modo cum Sole, aut etiam Luna configurentur, quò domicilia ipſorum cum domiciliis luminum: vt Verbi cauſa Venus in ſexangula configuratione cum luminibus, ſed cum Sole veſpertina, cum Luna matutina eſſe debet, pro eo atque etiam domicilia collocata ſunt.

Perſonam ſuam gerere Mercurius dicetur cùm fuerit in ſequente ſigno poſt Solem, quocumque loco fuerit Sol. Vtpote ſi Sol ſit in Libra & Mercurius ſit in Scorpione. Venus verò cum ſecundum ſignum à Sole obtinuerit & Mars tertium, & Iupiter quartum, & Saturnus quintum poſt Solem: Veluti ſi Sol ſit, vt dixi, in Libra & Saturnus ſit in Piſcibus. Eodem modo quoad Lunam veluti in Sole, ſed vt ſit in antecedentibus ſignis, vt Mercurio in primo ſigno ante Lunam: Veneri in ſecundo, Marti in tertio, Ioui in quarto, & Saturno in quinto. Vt ſi Luna ſit in Piſcibus, & Mercurius in Aquario, vel Iupiter in Scorpione dicerentur gerere perſonam. Quòd verò hanc dignitatem probet, & non vt reliquas nugas Chaldæorum in fine textus præcedentis deſcriptas confutet, docet continuatio ad carpenta ac ſolia de quibus nulla eſt dubitatio. Inquit enim.

TEXTVS LXI.

Suis autem quaſi in regiis curribus & carpentis inuehi, & ſoliis inſidere & in iſtiuſmodi excellentiis tum eſſe dicuntur, cum duobus aut pluribus nominibus declaratum in ſuperioribus familiaritatis ius exercuerint in iis locis ſtellæ quibus inſtiterint. Nam quia tunc ipſorum maximè efficaces vires fiunt, propter conuenientiam & ſimilitudinem & quaſi collatam operam duodecim locorum, ideò ſoliis ſuis inſidere & illuſtres dicuntur.

Quis iure non dubitet antequam de ſoliis agamus cur Ptolemæus perſonam agere planetas occidentales à Sole maximè ſuperiores atque occidentales à Luna velit, cùm expreſsè in tertio libro matutinas circa Solem, & veſpertinas circa Lunam contraria penitus ratione præferat? Verùm niſi quiſpiam, vt ſæpius dixi, diuidat ſignificata atque conditiones, nunquam ad veram artis ſcientiam peruenire poterit. Eſt igitur, ac ſi ſit ſenſus, tres ſuperiores (Nam de inferioribus quod

quod Occidentales à Sole bene collocentur, iam ſuperius oſtenſum eſt) ſi quando occidentales fuerint à Sole, aut à Luna orientales, optimum erit & perſonam agere dicentur, quando tot ſignis à Sole diſteterint, vel à Luna, quot propria domus poſt Leonem, ſcilicet Scorpio, Sagittarius vel Capricornus à Leone, aut antecedens Cancrum, ſcilicet Aquarius, Piſces, & Aries ab ipſo in Cancro.

Rurſus ſciendum eſt quædam ex ipſius Ptolemæi ſententia deriuari quæ expoſitorem decet adiicere, vt non Haly qui palàm non recepta à Ptolemæo non ſolum his in locis

Fœlices		*Infœlices.*	
♈	7	♈	26
♊	15	♉	26
♌	20	♊	25
♍	14	♍	24.30
♎	12	♐	25
♏	15	♑	25
♐	9	♓	30
♒	21		
♓	9		

adiicit, verùm & ipſius ſententiæ repugnantia, & ab illius prorſus doctrina aliena. Quod autem Ptolemæi doctrinæ conuenit, eſt vt partes in quibus fines vtriuſque beneficæ iunguntur ſint feliciſſimæ: vtpote initium ſeptimæ Arietis eſt Veneris initium termini, finiſque Iouis, ob id commiſta naturá beneficarum feliciores extant cæteris. Contraria ratione ad vnguem habentur infelices: vt à latere vides. Cæterùm vt ad textus explicationem deueniam, carpentum ſeu ſolium bifariam accipitur, vno modo prout in ſignis & principaliter conſideratur pro finibus conſtituendis: & eſt cum planeta e tribus dignitatibus, primis quæ ſunt altitudo domus & trigonus duas obtinuerit: alio modo. Cùm duas quomodocunque è quatuor dignitatibus aliqua in parte obtineat & fuerit in illa. Tertio cum in eo loco licet non ſit plures duabus habet dignitates Ptolemæus ſecundùm modum ſolum recipit, quia facit ad robur planetæ, licet tertius faciat ad vim in loco illo, & ideò aſpectus non iuuat ad carpentum verum, ſed ſolum tertij modi. Sul etiam & Luna habent debiliora carpenta, quia finibus carent. Validiora ſunt reliquorum planetarum etiam ſi non ſint in finibus, vt Mercurius in tota Virgine, Venus in toto Cancrc. Si verò in finibus ipſis validiſſima.

Quod verò dixit, collatam operam duodecim locorum, id eſt, quod videntur omnia operam contuliſſe in illum planetam, veluti dictum eſt de Mercurio qui cum habeat domum in Virgine & ſimiliter altitudinem quam par erat habere in alio ſigno, & fines quibus etiam ſi in alieno habeat ſigno plurimum poteſt, videntur domus omnes in illum planetam vim ſuam contuliſſe: Tum etiam quia vt viſum eſt ſuperius, plæræque ſigna, quatuor ſcilicet exceptis, nouem coniunguntur ſignis aliis, aſpectu, præcipiendo vel vires æquando: Cùm igitur planeta in carpento ſuo fuerit ſingulas domos poſſidere videbitur.

Porphyrius dicit Planetas habere quiddam peculiare in certis ſignis adeò vt ſi quid minimum accedat, poſſint dici iure etiam in carpentis ſuis & exponit Saturnum in Aquario, Iouem in Sagittario, Martem in Scorpione, Solem in Leone, Venerem in Tauro, Mercurium in Virgine, Lunam in Cancro.

TEXTVS LXII.

Gaudere etiam volunt, cum loca in quibus ſtella fuerit non ipſi, ſed alteri ſuæ conditionis obnoxia ſunt, quæ quidem ſatis è longo congruitatis ratio ducitur, ſed ſimilitudo illam tamen efficere putatur. Contra autem ſi in locis alienis & contrariis conditioni ſuæ inueniatur, valde diluitur peculiaris ipſarum vis, diuerſarum naturarum confuſione, propter diſſimiles ſignorum conſtitutiones.

Hoc quod ſcripſit hic paruum eſſe videtur, ſed ratione eius quod ſubiicitur tam magnum eſt, vt ſit maximum. Nam ponamus quod Sol ſit in finibus Iouis, vtpote in principio Piſcium, gaudet non tanquam in loco proprio ſed amici: hoc gaudium dicit Ptolemæus leue eſt & paruæ efficaciæ. Sed ſi Planeta in contrariis ſignis fuerit ab his in quibus exaltatur aut domicilium habet trigonum, virtus illius diluitur & debilitatur: vt Mars in Tauro, Saturnus in Cancro: tum maximè cum contraria fuerit vis planetæ naturæ ſigni. Differt autem in hoc quod cum Saturnus æqualiter cadat in Cancro & in Leone, in Cancro quidem plus nocet ob frigiditatis immoderantiam, in Leone minus, iuuat debilitatis viribus à caſu domus & contraria intemperie. Sic Mars minus nocet in Cancro, & minus benefacit in Libra. Quòd ſi quis miretur quomodo Cancer ſit frigidum & humidum ſignum, cùm ſit Æſtiuum? dicimus id fieri propter Lunæ familiaritatem.

CAPVT XXI.

TEXTVS LXIII.

De applicationibus & defluxibus.

IN vniuerſum autem intelligimus applicare præcedentes ſequentibus defluere autem à præcedentibus ſequentes, ſed non oportet longum eſſe interuallum. Idque intelligitur & in corporeis congreſſibus & in configurationibus illarum.

Poſtquam

Digitized by Google

Poſtquam declarauit omnes affectus planetarum in ſignis, nunc declarat affectus ipſorum prout ſunt in motu & inter ſe. Vnde notandum primo quod apud Ptolemæum non proprie dicuntur planetæ coniuncti eſſe vel in radiis, propter duas cauſas: prima, quia corpora eorum parua ſunt & ſemper ſunt in motu. Ideò non poſſunt figi, nec dici coniuncti, vel in aſpectu verè. Secunda cauſa quæ validior eſt, eſt quoniam, tantum eſt diſcrimen inter applicationem & defluxum, vt ſub vno nomine non mereantur comparari, propterea diſtinxit illas. Comparantur autem trifariam, aut ratione robo-
Cap. 9. tis, velut Ptolemæus in tertio libro dum applicationem defluxui comparat. Nam applicatio validior eſt longè defluxu. Defluxum voco quotiens planeta leuior eſt in pluribus partibus & recedit ab altero: Veluti in prima genitura Mercurius dicitur à Sole defluere: & Luna per quadratum ab eodem: & ſimiliter Luna ab ipſo Ioue per trinum. Sufficit autem quod leuior, ſi non ſit in pluribus partibus vt ſaltem ſit vno minuto vel pluribus recedens: Velut in dicta genitura Sol eſt in vigeſimaoctaua parte & ſex minutis Libræ, & Luna in vigintiocto partibus & minutis quadraginta quatuor Capricorni, Luna dicitur recedere ab ipſo ſole. Et ſimiliter in tertia figura Luna dicitur applicare quadrato Saturni, & quadrato Martis etiam, & Mars ipſe dicitur applicare per corpus ipſi Ioui: Et ideò plus boni pollicetur Mars ex Ioue, quàm mali ex Saturno, quanquam à Ioue longè diſtet plus quàm à Saturno, quia Ioui applicat, à Saturno autem recedit. Secundum diſcrimen eſt in qualitate ſignificatorum, de quibus apud Firmicum multa tractantur: & nos omnia quæ vtilia erant ex illo traduximus in noſtros decem libros de Aſtrorum Iudiciis. Secundo conſiderandum eſt non oportere eſſe longum interuallum: hoc autem quale ſit in Ioue & Venere, declaratur infrà in tertio libro: iuxta hoc
Cap 14. etiam in aliis planetis decernuntur prout à

Applicationes & Defluxus.		
Saturni	Par.	20
Iouis	Par.	12
Martis	Par.	7 mi. 30.
Solis	Par.	17
Veneris	Par.	8
Mercurij	Par.	7
Lunæ	Par.	12. mi. 30.

latere vides. Cùm igitur planeta cui applicatur, vel à quo fit defluxus vel ſeparatio non plus diſteterit ab eo qui ſe applicat aut ſeparat tūc dicetur applicatio ſeparatiōne, ſicut partes illæ de planeta cui fit defluxio intelligūtur, nō de eo qui defluit aut applicat. Qui quanto tamē ex paucioribus partibus fuerit & propinquior, eo validior erit. Adeò vt iure cum corpora fermè iūgūtur validiſſima ſit applicatio. Illud quoque animaduertēdū eſt diligentiſſimè quòd defluxuum & applicationū quatuor ſunt genera, primum in applicatione dicitur ſimplex, quotiens vterque planeta eſt directus & eſt leuior in paucioribus partibus tardiore ſeu ponderoſiore: Velut in tertia genitura Mars applicat Ioui & Mercurius Soli. Si verò vterque ſit directus & leuior ſit in pluribus partibus dicetur ſeparatio ſimplex velut in prima genitura Luna dicitur ſeparari à Sole ſimpliciter. Secundum genus applicationis dicitur mutuum, & eſt cum duo planetæ vnus motu directo, qui eſt anterior, & alter motu retrogrado ſibi inuicem occurrunt: Velut in octaua genitura Venus eſt directa in partibus viginti tribus & minutis tribus Libræ, & Mercurius eſt retrogradus in partibus viginti tribus & minutis ſeptem eiuſdem ſigni, ideò ſibi inuicē occurrūt, & ſignificat affectus duplicatos qui per illā applicationē fieri ſolent. Eodem modo eſt defluxus mutuus cum planeta qui eſt in pluribus partibus eſt directus & qui eſt in paucioribus retrogradus, & ſignificat fruſtrationem ſignificatorum: Velut in eadem genitura Venus directa defluit à Saturno retrogrado trigona radiatione: & ita ſignificata illa alchimiæ & necromantiæ quibus delectari portenderet ſi non ita deflueret, irrita omnino euadunt, vt nunquam talibus ſim delectatus, cùm tamen pater in iis plurimum profeciſſet. Tertium genus applicationis eſt cum vterque planeta retrogradus eſt, ſed leuior eſt in pluribus partibus & celeribus redeundo grauiorem attingit: Velut in eadem genitura Mercurius applicat Saturno, qui ſi non eſſet retrogradus fieret defluxio mutua, vt dictum eſt, aut mutua applicatio ſi Saturnus directus eſſet. Quod ſi leuior ſit in paucioribus partibus fiet defluxio violenta, ſeu auerſa, velut in tertia genitura Venus defluit à Saturno, cum ſit retrograda & in paucioribus partibus, & Saturnus in trigono eius & in pluribus partibus retrogradus. Quartum genus applicationis eſt cum planeta leuior retrogradus eſt & in pluribus partibus, & tardior directus & in paucioribus partibus: nam eſſet defluxus ratione medij motus, ſed ratione veri fit applicatio. Et hæc contingit duobus modis vel quia leuior iam ſit retrogradus, vel quia antequam ſeparetur extra metam deſcriptam in tabula exiens retrocedat. Pari ratione fiet ſeparatio minima quotiens leuior fuerit in paucioribus & retrocedat, vel retroceſſurus ſit antequam ad coniunctionem perueniat. Quòd ſi cum hoc & grauior, permutetur, tunc alij modi compoſiti. Et generaliter hi modi per viam diuiſionis habentur, ponatur igitur vt in prima genitura Venus in duodecima parte Virginis, & Saturnus in decima ſeptima, ſcilicet leuior in paucioribus, ſeu velocior & tardior in pluribus partibus: tunc eſt applicatio ſecundum naturam. Vel igitur vterque erit directus, vel vterque retrogradus, vel leuior directus & tardior retrogradus, vel leuior retrogradus & tardior directus? item quilibet iſtorum quatuor modorum quadrupliciter variari poteſt. Dabo exemplum in vno modo & tenebit in omnibus: Vel enim poſita Venere directa & Saturno retrogrado antequam iungantur non mutabunt ſtatum vel ſola Venus fiet retrograda

grada , vel ſolus Saturnus fiet directus , vel Venus fiet retrograda & Saturnus fiet directus : fient igitur ſexdecim modi quando planeta leuior eſt in paucioribus partibus & tardior in pluribus. Totidem etiam fiunt in naturali ſeparatione quotiens planeta leuior fuerit in pluribus partibus , & tardior in paucioribus. Ita igitur fient modi triginta duo. Et quia quotieſcunque iunguntur antequam exeant metam dicitur applicatio , & quotiens non iunguntur ſeparatio ſeu defluxus, fient ſexdecim modi applicationis & totidem defluxus diſtincti robore & ſignificato. Attamen ego deſcripſi nobiliores & magis manifeſtos ne commentarius creſceret in infinitum. Per hos enim reliqui intelliguntur. Docebo autem ſignificata. Et hæc de duobus planetis tantum dicta ſufficiant.

Cùm verò fuerint tres planetæ & leuiſſimus fuerit medius inter reliquos & intra metas , dicetur leuiſſimus transferre lumen anterioris ad poſteriorem : Velut in tertia genitura Mercurius transfert lumen Iouis ad Solem. Secundùm eſt reddere lucem , & hoc eſt , cum duo planetæ non ſe aſpicientes, tertio reddunt lumen , vt in octaua genitura Sol & Luna reddunt lumen Marti , quia Mars eſt in trigono Solis & quadrato Lunæ & eſt ponderoſior vtroque ſeu tardior. Tertium eſt collectio luminis quotienſcunque non ſe aſpicientibus planetis , vt in prima genitura Sole & Ioue , tertius leuior puta Luna in pluribus partibus exiſtit & ab vtroque ſimul ſe ſeparat , tunc Luna dicitur colligere lumen Solis & Iouis. Et quidquid euenerit Lunæ eueniet Ioui atque Soli tam in directionibus , quàm in reuolutionibus, & tales ſortiuntur maximos euentus. Quartum eſt coniunctio luminis: & eſt cum duo planetæ non ſe aſpiciunt & tertius leuior applicat vtrique & eſt ſimilis præcedenti , niſi quòd ille fit per defluxum , hic verò per applicationem. Quintum eſt prohibitio lucis & eſt cum planeta tardior fuerit inter duos leuiores , tunc prohibet lucem illorum leuiorum communicari. Quod ſi talis coniunctio leuiorum mala eſſet , iuuat : ſi autem bona, nocet. Sextum eſt delatio virtutis cùm fuerint tres Planetæ in vno ſigno, & grauior fuerit in pluribus partibus , leuior in paucioribus , nec intra metas , ſed medius intra metam applicationis ad tardiorem & intra metam in qua leuior illi applicet, tunc medius defert vim leuioris ad tardiorem. Velut in octaua genitura , Venus defert vim Solis ad Mercurium , quia Mercurius propter retrogradationem eſt ponderoſior Venere & Venus propter tarditatem motus ipſo Sole. Septimum eſt perturbatio , & hæc fit cum duo Planetæ applicant alter alteri quantum ad naturalem motum, ſed eſt vnus tertius Planeta in pluribus partibus vtroque , qui antequam duo primi iungantur , vel quia iam fit retrogradus , vel quia paulò pòſt fiat retrogradus iungit ſe tardiori & interponit ſe inter primos duos, & ita perturbat coniunctionem primorum duorum planetarum. Octauum dicitur abſciſio luminis , & eſt quotiens fuerint tres Planetæ intra metas & leuior fuerit in paucioribus partibus , ſed curſu præcedat & attingat illum qui eſt in pluribus partibus antequam medius illi coniungatur : tunc leuior ille dicitur abſcindere lumen medij à poſtremo qui eſt in pluribus partibus. Et omnes iſtæ regulæ originem ducunt ab ea quæ ſæpius repetita eſt : ſcilicet quod omne potentia tale vim retinet talem.

Exemplum in tertia genitura , Mars eſſet iturus ad Iouem , ſed Luna tranſeundo ipſum Martem quadrato attingit ipſum Iouem , & abſcindit lumen Martis à Ioue. Licet enim Luna nondum attigerit Iouem neque interpoſita ſit inter Martem & Iouem radiis quadratis , eſt tamen ac ſi iam attigiſſet , quia potentia talis eſt. Illud tamen euidentius eſſet vbi Luna eſſet in eodem ſigno cum Ioue & Marte , quia abſciſio luminis fit quidem per radios alterius Planetæ, ſed valde debilis.

Notandum quod vnuſquiſque horum modum tam in tribus Planetis quàm etiam in duobus deſcriptorum poteſt fieri , vel ex Planeta debili valde , vtpote qui ſit fermè ſub radiis Solis in validum vel in alium debilem, vel ex valido in debilem, vel ex valido in validum. Vtiles ſunt trãſlationes in validos quæ bonæ ſunt , & in debiles quæ malæ , & rurſus ex validis quæ malæ , ex debilibus quæ bonæ. Præterea qui recipitur ſeu qui applicat , vel in dignitate eſt propria vel alterius, vel nulla , vel in cadenti propria vel alterius : ſimiliter & de eo qui recipit , vt fiant viginti quinque modi qui ducti in quatuor priores faciunt centum : deinde quilibet modus propter beneficas maleficaſque variatur quadrupliciter : Nam mediæ ſitu vel poſitione , vel loco declinant ad alterum duorum, vt fiant modi quadringenti qui ducti in quadraginta priores faciunt modos ſexdecim mille. Hi verò cum fiant per quinque congreſſus & qui per tres Planetas geminati ſunt , fient modi omnes nonaginta ſex mille: tot igitur erunt combinationes , quæ ex applicationibus & receſſibus tum coniunctionum , tum aſpectuum fiunt : quas ſi quis diligenter ſciuerit intelligere , magnam artis partem à Ptolemæo traditæ adeptum ſe fuiſſe iure merito exiſtimare poterit.

TEXTVS LXIV.

Niſi quod in corporeis congreſſibus applicationis & defluxus etiam latitudines conuenit notari , nam non niſi eos qui in linea per media ſigna ducta exiſtunt admittere conſueuimus , quod in configurationibus obſeruare ſuperuacuum fuerit , cum radij vniuerſi eodem , id eſt , in terræ punctum intimum tendant , atque ita vndecunque emiſſi ſemper concurrant.

Ipſius rei expoſitio tam facilis eſt vt pauciſſimis verbi. poſſit abſolui, ſcilicet quoniam in aſpectibus latitudo obſeruanda non ſit, in coniunctionibus autem ſit: veluti ſi Venus ſexdecim gradibus diſtet à Sole, latitudinem verò habeat ſeptem vel octo graduum, ipſa profectò erit extra radios Solis: hoc autem magis manifeſtum eſt in ſtellis fixis, quarum applicatio ad Solem ſi egregiam habet latitudinem non multum impedit. Quinimò exortos potius heliaci talium, quàm coniunctiones cum Sole, ſunt obſeruandæ. Sed quod ad cauſam attinet maiorem habet difficultatem: vult tamen dicere quòd trigonus gratia exempli ſit cum arcus interceptus eſt centum viginti partium, & in centro terræ vnius recti cum tertia: ſed iſta quantitas anguli non variatur manifeſtè propter latitudinem, quia arcus circulorum magnorum qui ſe interſecãt in eclyptica fermè non differunt ſiue ſumantur ex eclyptica, ſiue ex circulo tranſeunte per centra planetarum: adeò vt octo partes latitudinis faciant differentiam quindecim minutorum tantum in veris locis. Ex quo patet quod opinio Bianchini eſt falſa de profectione radiorum, quantum ad latitudinem: nam vt ex ſphæræ ratione habetur, radij ad centrum venientes ſunt æqualis ambitus: Ideò optimè cauſam reddidit Ptolemæus. Ex quo colligitur vnum pulchrum, ſcilicet, quod Ptolemæus non conſiderat, radios planetarum vt ex vno perueniunt ad alterum, ſed vt perueniunt ambo ad centrum terræ & in ipſo angulum faciunt. Sed hic occurrunt plures dubitationes. Prima. Quia Ptolemæus inferius in tertio libro dum de vita agit, latitudinem non conſiderare videtur. Rurſus quia reiicit hic defluxus atque applicationes quæ non ſunt in eclyptica, hoc autem experimento non conſentit, cum omnes fermè coniunctiones planetarum euidentes faciant effectos, cùm vix ex centum vna in eclyptica fiat. Præterea videmus fixas quæ procul ſunt à Zodiaco Luna illis coniuncta agitare tempora. Propterea reſpondeo ad omnia hæc quod ſententia Ptolemæi, eſt quod coniunctiones omnes referantur ad eclypticam, quia tunc dicunt ſydera eſſe iuncta quando linea ducta per polos tranſit per ambo centra, & tunc neceſſario diuidit eclypticam: Igitur cùm ſydera illa ſunt iuncta ipſa ſunt in eodem puncto eclypticæ: Et hæc eſt cauſa Mathematica. Alia naturalis quoniam vita & reliqua vt dictum eſt ſunt per lucem Solis: & Sol ſemper ſub eclyptica fertur: Ideò auxilia & detrimenta ad illam lineam referri debent. Verùm ſententia Ptolemæi eſt quod defluxus illi & applicationes ad lineam illam referri debent, quia quanto propinquiores fuerint Planetæ aut inerrantes, tantò maiores facient effectus: quantò remotiores, debiliores. Non tamen variantur tempora aut effectuum genera. Fixæ tamen, propter magnitudinem & ſtabilitatem, magnos præſtant effectus etiam quod procul ſint: Maiores tamen longè cum exoriuntur heliacæ vel cum ipſis Planetis: propter duorum magnorum circulorum interſectionem, & etiam propter cauſam naturalem manifeſtam, quæ eſt aëris immutatio repentina.

TEXTVS LXV.

Ex quibus omnibus euidens fit, habitudines ſtellarum ſingularum exquirendas, cum ex propria natura earum, tum de natura ſigni in quo fuerint, necnon ſecundùm configurationem ad Solem & cardines, quæ cuncta à nobis indicata ſunt.

Tria ſunt quæ de futuris præcognoſci ab Aſtrologo quæruntur: genus euentus, magnitudo, & tempus. Genus euentus, vtpote ſi futurus ſit ſapiens aut ſtultus, pulcher vel deformis, robuſtus vel imbecillis, diues vel pauper, & ita de aliis. Magnitudo, vt ſi futurus ſit valde diues, vel valde pauper, vel valde magnus, vel valde paruus. Tempus autem, vt ſi in pueritia vel adoleſcentia, iuuentute vel ſenectute, & quo anno menſe die ac hora iſta fient, bona vel mala. Triuùm ergo genus ex quatuor dicit Ptolemæus ſumitur, ex natura propria Planetæ, quia Iupiter gratia exempli, præſtat temperamentum, & quia virtutes, & boni mores, & naturæ robur conſiſtunt circa temperamentum, ideò Iupiter ſignificabit hæc omnia. Et ſimiliter ſignificat diuitias & honores, quia talia proueniunt ex moderatis actionibus, & nunquam ex extremis: neque enim omnino iracundi neque omnino abiecti animo, commercia contrahere poſſunt: nec in extremo auari, nec prodigi, nec qui nihil attingere audent, nec qui inſanam habent audaciam poſſunt pecunias aut honores ſibi parare. Secundo ex natura ſigni, nam ſigna temperata & in quibus planetæ gaudent, multum adiuuant ad qualitates præcipuè: tria prima ſigna, Aries, Taurus, Gemini propter tẽperamentum, Cancer, Leo, Virgo propter promptitudinem actionum & audaciam, Libra, Scorpio, & Sagittarius propter caliditatem: reliqua tria fermè ſunt inutilia. Similiter mobilia propter conuerſationem, fixa propter perſeuerantiam, communia propter prudentiam. Altitudines quoque & reliquæ dignitates Planetas reddunt meliores. Tertio propter configurationes ad Solem: per Solem intelligere etiam Lunam & reliquos Planetas: ſed poſuit manifeſtius exempli loco: Veluti in quarta genitura Iupiter primo orientalis cum Aldebaran fermè ſeu oculo Tauri & Luna applicans Mercurio fermè de ſextili, afferunt felicitatem & dignitates quas habet. Dictum eſt enim à nobis ſæpius quod Iupiter ſignificat diuitias & honores, & ipſe eſt in angulo & dominus loci Solis cum ipſa Luna. Quarto cardines, nam & hi ſignificant qualitatem euentuum, aſcendens circa vitam, & cor cœli circa honores & dignitates.

Aliter

Digitized by Google

Aliter poteſt exponi iſte textus & vtraque expoſitio eſt bona, ſcilicet vt condit ones ſtellarum & quantum ad qualitatem ſeu genus, & quantum ad qoantitatem & tempus ſumantur ex his quatuor: ſed quæ augeant & minuant in ſequenti texto ſubiicit, ita vt præſentis textus ſequens ſit expoſitio cum dixit.

TEXTVS LXV.

Sed vires aſſumunt primum ſi orientales ſint & curſum ſuum intendant, tum enim plurimum poſſunt, ſicut minimum ſi occiduæ ſint & remittentes curſum ſuum. Deinde propoſitu ſuo & reſpectu erga finitorem, nam in medio cœlo aut ſuccedenti illi loco potentes maximè, ſed potentes etiam ſunt in ipſo finitore & ſuccedenti loco, plurimum autem poſſunt in finitore orientali. Contra verò minus in imo cœlo aut alia conformi finitori orientali loco.

Ponit igitur quod robuſtiſſimæ ſunt erraticæ dum orientales fuerint & motum habuerint medio motu velociorem: Is facilè ex ſubiecta tabula & ephemeridibus coniicitur: id autem licet diuerſimode contingat, plerunque tamen in ſuperioribus fit circa quadratum: In Marte tamen fit circa diſtantiam

Medij motus Planetarum in die.								
	mi.	ſecund.		mi.	2.		Part.	m.
♄	2	0	☀	59	8	☽	13	10
♃	4	59	♀	58	8			
♂	13	28	☿	59	8			

duorum ſignorum cum dimidio: In Venere autem vſque ad partes quinquaginta duas vel circa poſt coniunctionem à Sole dum directa eſt: Verùm ante coniunctionem totidem fermè partibus dum Soli appropinquat: reliquo ſpacio, id eſt, dum poſt maximam diſtantiam redit ad Solem occidentalis aut orientalis elongatur, à Sole eſt diminuta motu. Idem verò iudicium eſt de Mercurio, ſed Mercurios vix excedit vigeſimam octauam partem, ſeu orientalis ſeu occidentalis. Hic igitur primus eſt ſtatus. Secundus eſt, cum eſt orientalis vſque ad ſtationem primam & eſt validus, primo tamen multo inferior. Tertius ſtatus eſt à ſtatione prima ad oppoſitionem quaſi mediocris. Quartus eſt debilis ab oppoſitione ad ſtationem ſecundam. Quintus eſt debiliſſimus à ſtatione ſeconda vſque quo ingrediatur ſub radiis Solis: & iſte ſtatus non diuiditur, quia quanto magis augetur de motu tanto magis minuitur de lumine: ſed ſi diuidendus eſt, debilior eſt à ſtatione ſecunda, donec incipit eſſe auctus motu, cùm verò inceperit donec occultetur eſt debiliſſimus. Ex quo colligitur quod Planetæ habent ſex ſtatus, & quod plus facit diminutio luminis quàm motus. Tertio ratione cœli, & primum locum obtinet cor cœli, inde vndecima, deinde oriens ſeu prima, inde ſeptima, poſt octaua, & hoc propria ſtellæ ratione. Quæ ſi bene meminiſti ſuper dicta ſunt: Sed & de ea in ſequenti expoſitione dicemus. Videtur autem tribuere vires imò cœli, & quinto loco & nono. De nono autem nulla eſt dubitatio, de quinta autem dicemus nunc.

Iuxta hoc debemus ſcire erigere figuram cœli ſeu duodecim domorum & ne repetere cogar, ſit datum tempus à meridie ſeu ante die 24. ſeptem anni 1501. hor. 6. min. 40. poſt meridiem ſub altitudine Poli Borealis par. 44. mi. 20. tot enim ſunt neceſſaria ſitu: Quæro primum Solis locum qui eſt in par. 10. mi. 37. Libræ, cuius aſcenſionem rectam inuenio partium 189. mi. 45. & ei addo par. 100. ſcilicet pro qualibet hora partes 15. & pro quibuslibet 4. mi. horæ par. 1. & ita pro horis 6. par. 90. pro mi. 40. par. 10. vt ſint par. 100. fiunt par. 289. min. 45. aſcenſio recta medij cœli cui in tabula aſcenſionum rectarum reſpondet par. 18. mi. 15. Capricorni & ſi tempus fuiſſet ante meridiem detraxiſſem partes illas ab aſcenſione recta medij cœli: & ſi non potuiſſemos detrahere quia fuiſſet minus id à quo detrahere oportebat addidiſſem circulum, id eſt, par. 360. Et ita ſe excreuiſſet plus 360. in additione abieciſſem 360. pro circulo & reſiduum quæſiſſem punctum eclypticæ correſpondentem, aſcenſioni in tabula aſcenſionum rectarum. Aſcenſioni igitur rectæ medij cœli addo 90. partes, quæ reſpondent ſex horis quibus ſemper aſcendens diſtat à medio cœlo & fiunt partes 379. mi. 45. à quibus obiicio partes 360. & relinquuntur, par. 19. mi. 45. quibus quæro ſub altitudine poli par. 44. mi. 20. data aſcenſionis obliquæ punctum quod eſt par. 6. mi. 10. pro horoſcopo. Hucuſque eodem modo fiunt omnia, de reliquis autem domibus vndecima, duodecima. Secunda & tertia quia ſunt duæ opiniones vna Arabum & antiqua quæ magis etiam & naturalis, & reſpondet experimentis altera Ioan. Monteregij magis rationi Mathematicæ conſentiens & verbis etiam videtur Ptolemæi appoſita ideò vtcunque modum proponam & quid agendum ſit docebo: Aſcenſioni igitur rectæ medij cœli pro antiqua diuiſione domorum addes duplum horariorum temporum aſcendentis pro qualibet domo, ſcilicet par. 34. mi. 44. quæ ſunt do-

Aſcenſ. Rect. Cœli Med.							
Antiqua.	289	45				*Io. Monteregij.*	
Vndecima	324	29	♒	22	5	319	45
Duodecima	359	13	♓	29	8	349	45
Secunda	68	41	♊	9	21	49	45
Tertia	103	25	♋	11	24	79	45

plum horariorum temporum part. 6. min. 10. Tauri & habebis partes 324. minut. 29. pro

vndecima & inde addes par. 34. mi. 44. pro duodecima poſt quia inter doodecimam, & ſecundam interiacet prima addes aſcenſioni rectæ doodecimæ duplum par. 34. mi. 44. & ſunt part. 69. mi. 28. pro ſecunda. Et aggregato addes pro tertia part. 34. min. 44. rurſus & ſemper reiiciendo circulum vbi excellerit numerus par. 360. & ita hab.s aſcenſiones domorum quibus quæres puncta eclypticæ in tabula aſcenſionum rectarum aſcenſionibus illis reſpondentia, & habebit vt vides, pro Monteregij autem diuiſione addes 30. par. ac ſi adderes duas horas æqoales pro ſingulis, domibus aſcenſioni medij cœli niſi quod duodecima ad ſecundam, cum tranſmittat prima quæ in medio eſt oportet adiicere duplum, & ita habebis aſcenſiones ſingularum domorum quibus inuenies condidit tabulam quam vocauit domorum rationalem, ſed & in Ephemeribus ſunt tabulæ domorum ſex propoſitarom cum quibus habes ex oppoſitis reliqnas ſex domos. Habita vtraqoe diuiſione conſidera in quibus concordent velut in noſtra geneſi Sol, Iupiter, Mars, Venus & Mercurius, cadnnt in iiſdem domibus, ſed Saturnus & Luna motaot domicilia: Et ideò de illis quinque proferes ſecurè prognoſticum, de his duobus miſcebis ſignificata: nam Luna cum ſit ſecundo modo in duodecima primo modo etiam infrà medium vndecimæ, dices eam eſſe vitæ ſignificatricem debilem, vt aſcendens etiam multum ſibi arroget. Et Saturnus contraria ratione cum primo modo ſit in tertia ſecundò infra medium, ſecundæ etiam debilis erit. In regionibus prætérea meridionalibus velut Ægypti modus, ſecundos eſt potentior qnia diuiſio domorum non adeò recedit ab æqualitate & diuiſione facta per ſemicirculos à polis ductos in noſtra regione primus propter inclinationem eclypticæ à vertice noſtro.

TEXTVS LXVI.

Sed extra hæc omnia reperti, imbecilles & prorſus infirmi habentur.

Quòd igitur à finitore excluditur ex orientali parte eſt duodecimus locus & ſextus & tertius: In his igitur Planetæ omninò imbecilliſſimas habent vires. Sed dices ſuperius aliter diximus, nam imum cœli & quintum locum & tertius ex toto abiecimus, duodecimum vero admiſimus, & nonum octauo præpoſuimus, & primum vndecimo: verum hæc quæ hic Ptolemæus ſcripſit generali ratione tradita ſunt, quæ autem oos ſcripſimus propria. Diſcrimen eſt in ratione propria vel comparando: ſexta enim vitæ omnino aduerſatur, vim tamen habet aliis in cauſis. Secundus locus nullam in vita habet poteſtatem ratione tamen honorum præfertur & diuitiarum omnibus, præter angulos & vndecimum ac nonum. Itaque duodecimus quarto & quinto & tertio, & ſecundo præfertur quoad vitam quia plurimum habet luminis, non tamen aliis in cauſis. Quartum verò locum non præferes vlla ex parte ſexto vel duodecimo per ſe, ſed ſi Planetæ ibi coierint quia radios mittunt in ſingulos angulos, propterea robuſti ſunt: ipſe tamen locus nullam habet ſignificationem. Superius igitur à nobis demonſtratæ ſunt vires locorum per ſe, hic verò Ptolemæus illos declarat, vt Plaoetæ fiant potentiores: atque in hoc vt reſpiciant angulos valido aſpectu eſt obſeruandum. Aſpectus antem validus dicitur oppoſitio maximè atque inde quadratus. Id quoque certum eſt, qnod vt inferius babebitur in tertio libro, ſextus locus vim magnam ad nocendum habet. Sed de his inferius dicemus. Vnum eſt qood Planetæ maximam vim babent in decimo loco, deinde in primo, poſt in ſeptimo, inde in quarto, poſt in vndecimo, inde in ſecundo, poſt octaoo, demom quinto: & hoc ratione propria locorum: Poſt ratione altitudinis, & ita decimus, vndecimus, & nonus præferunt, ſeptimo non ſolum, ſed primo, Sol enim calidioriorem efficit diem, dom eſt in his locis debiliſſimis in quarto. Inde ratione proprietatis, in primo enim profertur ratione vitæ. in decimo gloriæ, in ſeptimo prudentiæ, in quarto ſtabilitatis.

LIBER

LIBER SECVNDVS, *DE IVDICIIS ASTRORVM.*

Prœmium Authoris.

CAPVT I.

TEXTVS I.

HACTENVS quidẽ percurrimus ea, quorum maximè cognitionem prædictiones rerum ſingularium requiſituræ viderentur, exponentes per certa quædam capita quaſi in tabella. Nunc igitur deinceps explicabimus rationem vniuſcuiuſque rei, cuius quidem præcognitio eſſe poſſit, ſequentes vbique naturalem quendam modum expoſitionis.

COMMENTARIVS.

GEneralem expoſitionem euentuum in vniuerſo orbe quam hic proponit arduum magis ac longè maioris operis quàm vnius ſolius hominis eſſe debere, nemo eſt qui iure dubitare poſſit: Similiter & magis neceſſariam omnes eſſe intelligunt, cùm tamen Ptolemæus huius generalis expoſitionis vnicum tantum fecerit librum, & ſcilicet hunc ſecundum, geniturarum autem, ſingulorum hominum euentus duobus libris explicauerit, ſcilicet tertio & quarto, quorum tertius per ſe ſolus dimidio maior eſt hoc ſecundo. Cauſam igitur huius quærere oportet, nam nihil abſque maxima ratione feciſſe Ptolemæum exiſtimandum eſt. Vna igitur cauſa ſola eſſe poteſt, ſcilicet quòd longè minorem cognitionem habemus de generalibus conſtitutionibus, quàm de propriis, ob id parcè de his tractandum eſſe exiſtimauit.

Diuiditur etiam tota tractatio huius libri in Apoteleſmata & Principia. De Principiis in primo libro actum eſt. Apoteleſmata autem diuiduntur in generalia & propria: De propriis in tertio & quarto loquetur Ptolemæus: De generalibus autem hoc in libro tractandum eſt. Ptolemæus principiorum tractationem quaſi in tabella deſcriptam vocat, quod per ſingula capita res ipſas explicauerit. Nunc autem Apoteleſmatum tam generalium, quàm propriorum promittit: Igitur cùm duæ ſint, ideò has in ſequenti textu diuidit dicens.

TEXTVS II.

Cùm autem prædictiones Aſtronomicæ in duas potiſſimum & propriè partes diuidantur, quarum vna & prior totas gentes, regiones, vrbes generaliter, quam nominant vniuerſalem, altera particularis ſingulorum hominum fata complectatur, quæ dicitur à genituris Genethlialogica, cõueniẽs videtur de vniuerſalibus priore loco diſputare, quãdo hæc quidem maiore vi quadam & efficacioribus à cauſis mouentur quàm particularia. Iam cùm neceſſe ſit ſummitti imbecilliores naturas valentioribus atque adeò ſpecialia vniuerſalibus. Si quis ipſarum rerum prædictionibus operam dare velit, non poſſit ſine comprehenſione generaliorum eſſe ad illas inſtructus.

Senſum huius partis adeò clarum eſſe liquet, vt omnino quatuor verbis abſolui poſſit. Si quis (inquit) velit Genethliacarum habere cognitionem neceſſe eſt vt prius vniuerſalium ſcientiam habeat: quia vniuerſalia maiore vi & efficacia, vt ſuperius viſum eſt à cauſis ſuis mouentur. Ratio autem ſic conſtruitur: Cauſæ potentiores magis mouent debilibus: hæc per ſe manifeſta eſt: Cauſæ autem vniuerſales ſunt potentiores cauſis propriis. Igitur cauſæ vniuerſales magis mouent. Minor propoſitio declaratur. quoniam cauſæ maiorum effectuum potentiores ſunt cauſis minorum, igitur cum effectus vniuerſales, puta quod occidat vna tota gens maiores ſint effectibus ſingularibus, vtpote quod occidat vnus homo, manifeſtum eſt propoſitum quod à principio diximus.

Ex hoc patet ſolutio problematis ſecundi ſuperius propoſiti, ſcilicet quod non eſt niſi vnum genus vniuerſalis conſtitutionis ſeu influxus, quod quidem pertinet ad prouinciam vel ad gentem. Nullus autem poteſt eſſe vniuerſalis ſub hoc ſenſu vt contingat toti: Quamuis enim Saturnus Ioui iungatur, quia tamen coniunctio illa orientalibus contingit alio aſcendente atque ſchemate cœli: Itẽ his qui habitant verſus meridiem quàm occidentalibus aut borealibus: prioribus quidẽ propter horæ varietatem, atque ideò cordis cœli, poſterioribus verò tametſi cor cœli vnum ſit ſcilicet meridionalibus atq; borealibus, diuerſum tamẽ eſt aſcẽdẽs ob varietatem finitoris, ideò nihil vnum poteſt toti orbi generaliter.

Ergo non dantur conſtitutiones generales ratione cauſæ agentis, ſed ſolùm ratione loci. Ea autem diuiduntur vt in ſequenti textu docet.

TEXTVS III.

Cæterùm hæc ipſa vniuerſalis conſideratio, ant eſt totarum regionum, aut harum & vrbium.

Diuidit vt dixit naturam hanc conſtitutionum in tria genera: vel enim totæ regiones afficiuntur, vtpote tota Gallia, vel tota Italia, vel etiam plures regiones, vtpote Europa: vel (harum) id eſt, partium: Velut ſi Hetruria tota vel Gallia togata affligatur. Vel vna vrbs tantum vt Florentia & Mediolanum. Manifeſtum eſt autem quod quantò generaliores ſunt hi effectus, tanto etiam ſunt potentiores & efficaciores, ex ratione ſuperius adducta.

Hinc patet ſolutio primi Problematis ſuperius inducti, ſcilicet quænam ſit conſtitutio generalis, quia eſt illa quæ ſignificat ſuper gentem aut prouinciam: propria verò habetur ex geneſi vniuſcuiuſque hominis. Et quod generalis diuiditur in quinque modos, qui hic à Ptolemæo ſob tribus comprehenduntur: ſcilicet generalis plutibus prouinciis integris, & vni prouincæ, & vni parti prouinciæ, & vni ciuitati, & vni membro ciuitatis, velnti oppido vel villæ. Diuiduntur etiam influxus gencrales bifariam, adeò vt ſint tres diuiſiones cum prædicta, conſtitutionum generalium. Quæ autem ſint reliquæ, in ſequenti textu explicantur.

TEXTVS IV.

Præterea interdum grauiores & certarum quaſi recurſionum caſus exquiri ſolent, quales ſunt bellorum, peſtilentiæ, terræ motus, dilunij & huiuſmodi. Interdum leuiores & minores, vt annuæ tempeſtatis intentio vel remiſſio, itemque hyems aſpera vel leuis, deque ventis & æſtu ſimiliter, nec non fertilitate & infœcunditate, quæqueſunt alia generis huius.

Duo genera conſtitutionum generalium duabus reliqois diuiſionibus ſingula diſtinguit in duas ſpecies, quarum altera, ſcilicet diuiſionum, à quantitate effectus ſumitur, altera à qualitate. Quæ à quantitate ſumitur, duas ſpecies habet mutationum magnam & lenem. Magnam appellat quæ omnino præter naturam eſt vt inundatio, peſtis, bellum. Leuem autem quæ eſt ſecundum naturam, ſed quaotitas immutata eſt, vt immoderatæ niues, grando, pruina, æſtus, penuria annonæ. Circa quod notandum eſt ſterilitatem eſſe duplicem, aliam quæ non eſt extrema & hæc pro naturali habetor à Ptolemæo, aliam eſſe extremam qualis tempore Pharaonis & Ioſephi: & hæc magna eſt mutatio & præternaturalis. Mutationes igitur magnæ præternaturales, vt alias declaratum eſt, ſunt ſeptem: aut in terra, & vocatur terræmotus, aut in aqua, & eſt inundatio, aut in ſatis, & eſt ſterilitas, aut in animalibus, & eſt duplex, lues in vtilibus & multiplicatio in inimicis naturæ humanæ, vt ſerpeotibus & locuſtis, aut in hominibus ab aëris vel aquæ corruptione, & vocatur peſtis, aut ab aliis hominibus, & vocatur bellum. Et hæc eſt tertia diuiſio ſecundum qualitatem quæ eſt vt dixi in ſeptem membra. Verùm naturalis ſeu leuis infinitas habet ſpecies, propterea ſofficiat eas ſolum declarare quæ in textu obſcuræ ſunt. Sunt autem duæ, illa de æſto & de tempeſtate. Sed ſi clarius litera conuerſa ſit, hoc modo interdum leuiores & minores vt annuarum tempeſtatum, byemiſque ac ventorum æſtúſque intenſio ac remiſſio, non relinquitur dubitatio, quia per hyemem & æſtum intelligit tempora contraria, ſcilicet hyemem & æſtatem: Per annuas tempeſtates, generalem quatuor temporum conſtitutionem intelligit: Vnde hyemis additio vel diminutio, ſeu vehementa & mitigatio ſuccedit.

Hinc tertiæ dubitationis ſolutio emergit, ſcilicet cum cœlum ſit ſempiternum atque rotundum, vnde initium conſtitutionum & quando ſeu vbi ſumendom? Innuit igitur Ptolemæus quòd initium annui ſtatus principium eſt mutationis quatuor temporum & qualitatum eius. Ita longioris temporis ratiores ingreſſus & coniunctiones. Velut Saturni coniunctio cum Ioue annorum fermè viginti: eorum verò recurſus ad initia Arietis ſeptingentorum nonaginta quinque annorum. Quartæ partis autem, id eſt, decentorum fermè annorum mutatio illorum ex trigono in trigonum. Tardiorum autem, id eſt, inerrantium mutationes annorum millibus diſtinguuntur. Verùm Ptolemæus omnia principaliter ſumit ab eclypſibus luminarium & eorum coniunctionibus.

Eſt etiam illud conſideratione dignom, quod quantitas effectuum magnitudine dupliciter menſuratur: aut enim magna dicitur, aut parua quantitate effectus aut temporis. Atqoe in effectu quoque duplex eſt cooſideratio magnitudinis, vel quia generaliter ad ſtatum perueniat, vel quia celeriter. Veluti peſtis tripliciter magna dici poteſt: vel quia diu perſeuerat vt quæ Mediolani fuit anno 1451. toto enim biennio perſeuerauit: aut quoniam maximè ſit exitialis quamuis noo diu perſeueret: vt quæ anno 1524. ſæuiit in eadem vrbe: aot quæ breui interficit quamuis neqoe diu perſeueret, neque pleroſque occidat, ſed plurimi euadant: Velut anno præterito ſodot anglicus cum plures euaſerint, quam interierint pro ſæua peſte habitus eſt, quod quoſcunque interimeret intra viginti quatuor horarum ſpacium interimebat: pleroſque autem intra ſex aut octo.

TEXTVS V.

Horum potius priuſque habendum ob eam quam reddimus cauſam, illud

quod

Digitized by Google

quod totarum eſt regionum & maiorum caſuum.

Cùm tres diuiſiones generalium conſtitutionum Ptolemæus ſupra oſtenderit in magis vniuerſalem & minus vniuerſalem ratione loci, in præternaturalem & naturalem ratione quantitatis & magnitudinis, & in diuerſa genera effectuum quæ ad qualitatem pertinent & in quibus prædictio ipſa verſatur: Veluti Saturnus & Mars cum cordi Leonis iunguntur, ſignificant autem aliquid ſuper Italiam quod Italia Leoni ſubiiciatur: videndum eſt igitur quid ſignificet? an peſtem? an bellum? an terræmotum? an luem atque talia? Cùm igitur hæc viciſſim veniant, ordo inter illa cadere non poteſt, ſed in duabus primis diuiſionibus. Sed cùm ex primis duabus diuiſionibus quatuor fiant membra ſcilicet effectus magnus & magis vniuerſalis: magnus & minus vniuerſalis: paruus & magis vniuerſalis: paruus & minus vniuerſalis? de magnis ac magis vniuerſalibus prius tractandum docet: Innuens ſcilicet quod de minimis & minus vniuerſalibus vltimo ſit tractandum vnam ob cauſam verè, ſed duas ſi eam diſtinguere voluerimus. Cauſa enim quæ dicta eſt, eſt quod potentiores ſint maiores cauſæ maiorum effectuum & magis vniuerſalium, ergo non poterimus ſcire minores effectus, aut minus vniuerſales niſi ſcitis maioribus ac magis vniuerſalibus. Vtpote ſit conſtellatio, quæ ſignificet maximam felicitatem Mediolano, & ſit alia conſtellatio quæ ſignificet bellum exitiale toti Italiæ, quomodo poterimus ex conſtellatione noſtræ ciuitatis diuinare felicitatem quam calamitas totius prouinciæ ſit peruerſura. Alia cauſa eſt quia via doctrinæ notiora ſunt præferenda, eſt autem fermè notius ſemper quod maius eſt.

Sed & ex præcedentibus habemus ſolutionem quartæ dubitationis ſuperius propoſitæ, ſcilicet quod cauſæ vniuerſales quædam ſunt potentes & quædam debiles: debiles debilibus & potentes potentibus conferri docent: ſemper quæ generales ex ſententia Ptolemæi potentiores ſunt propriis, & generaliores minus generalibus. Sed dupliciter hic diſtinguere oportet: & ideò diligenter animaduertere: præter id quod vt dictum eſt quòd debilis vniuerſalis non poteſt vincere validam propriam: Veluti ſi conſtellatio vniuerſalis faciat aërem benignum, temperatum & ſalubrem & aliquis ex propria geneſi debeat ægrotare grauiter, non euadet quidem ille à graui morbo, nedum à morbo ex toto propter generalem conſtitutionem, ſed minus grauiter ægrotabit. Similiter & ſi conſtitutio peſtiferos morbos denunciet non tamen validiſſima ſit, aliquis verò ex genitura & directione, & reuolutione debeat optimè valere, non ægrotabit omnino. Vult igitur Ptolemæus vt vniuerſalis conſtitutio vincat propriam: vbi par ſit magnitudo effectuum ſignificatorum: obſeruando tamen duo, primum quod malum vincit bonum duabus ex cauſis: Prima quod malum eſt de neceſſitate naturæ, vt mors: bonum autem non ita, vtpote quod quis debeat ſuſcipere filium: Secunda quia bonum eſt de ratione conſtructionis, & malum deſtructionis & ad conſtruendum ſufficit vnum, vt rectè inquit Ariſtoteles. Igitur malum eſt certius bono. Secundò quod magis ad rem attinet, cum conſtellatio generalis comparatur vnicuique homini, vel ſimpliciter comparatur non determinatis hic qui ſint, & ſic ſemper eſt validior vniuerſalis conſtitutio quàm priuati, vbi pares ſint magnitudine vt dictum eſt: Veluti eſt futura peſtis certo anno Mediolani quæ multos interfectura eſt, quidam Papiæ ex morbo laterali eodem anno moriturus eſt, dico quod facilius eſt illum poſſe euadere à morte qui Papiæ eſt, quàm facere ne peſtis multos occidat Mediolani: quia comparatio conſtellationis vniuerſalis ad incertam multitudinem eſt, comparatio ad proprium effectum, ſicut geneſis propriæ ad illum cuius eſt geneſis. Sed cauſa vniuerſalis, vt dictum eſt in comparatione ad proprium effectum, potentior eſt quàm propria ad illum cuius cauſa eſt comparata, vt dictum eſt, ergo certius eſt peſtem plures occiſuram quam Socratem moriturum ex morbo laterali. Sed ſi comparatio fiat vtrarumque conſtitutionum ad eundem hominem puta Socratem, tum oportet diſtinguere vel geneſis Socratis eſt valde coniuncta conſtitutioni vniuerſali, & nunc magis oportet credere conſtitutioni vniuerſali & certior eſt quàm conſtitutio propria: vel eſt parum coniuncta & tunc plus poteſt propria quam vniuerſalis. Et maximè iſtud contingit cum non ſolùm propria parum coniuncta eſt vniuerſali, ſed etiam illi repugnat. Et ideò ille qui ægrotat in peſte, habuit coniunctā conſtitutionem cum conſtitutione vniuerſali, ſi autem euadit, parum coniuncta fuit aut omnino repugnauit propria geneſis illi conſtitutioni. Et ſimiliter qui euaſit è naui quæ ſubmerſa eſt in mari, habuit conſtitutionem repugnantem conſtitutioni nauis & ſubmerſioni. non autem ſolum ſine periculo, Et ideò iſtud habet aliquid annexum cum ſcientia fati.

In vniuerſum conſtitutio generalis mala cuiuſuis hominis poteſt mutare propriam bonam ad malum, & ille qui nullam habet mortis ſignificationem morietur in naui, quæ ſubmergitur in clade accepta, in peſte quæ graſſatur, ſed generalis bona non poterit tollere malum per propriam geneſim ſignificatum, niſi omnino eſſent è regione contraria & bona eſſet longè potentior mala. Et ideò ſcientia oraculorum fuit præſtantior multò ſcientia Aſtrologorum. Eſt verò illud omnino ſcientia dignum, quòd omnis homo qui naſcitur in aliqua vrbe vel oppido habet iam conſtitutionem connexam cùm illo oppido: quia ſtellæ verticales & altitudo poli ſunt eædem ipſi & loco in quo natus eſt. Et ſimiliter dominus trianguli dominatur illi: & ideò ſi conſtellatio fiat ſecundum vnum iſtorum trium, tum communicabitur nato & poterit euadere tamen. Quod ſi fiat ſecundùm erectionem loci & ædificationem vrbis, tunc ſi genitura nati communicauerit illi, afficietur natus & non euadet: & ſi non communica-

uerit illi non afficietur penitus. Quod ſi ſtella verticalis, aut dominus trianguli, aut ſignum proprium, aut ſitus Solis cum Arietem ingreditur ſimilis fuerit ei, qui eſt in genitura illius, vel diſpoſitor idem, vel interfector Planeta in genitura fuerit idem cum ſignificatore calamitatis, affligetur natus & morietur prorſus.

Et cùm dico prorſus non intelligo neceſſitatem mortis, nihil enim neceſſarium ſaltem habita ratione noſtræ ſcientiæ quæ eſt veluti cæcutientis rem procul videntis, qui vmbram quandam ſolam confuſam aſſimilatam pluribus rebus incerto iudicio deprehendit, ſed prorſus moriturum decernit, id eſt, quod non ſolum decérnit morbum illi, ſed etiam mortem. Hæc volui adiecisse quia cum Ptolemæus tradiderit doctrinam vniuerſalium per vniuerſales, & ſpecialium per ſpeciales cauſas, & vniuerſalium quidem ad vniuſcuiuſque hominis decreta cognoſcenda: euentus enim ſunt primarum ſubſtantiarum non tamen docuit quomodo vniuerſales cauſæ ſingulis hominibus, ſcilicet Socrati atque Platoni applicentur. Nam de multitudine incerta, vt dixi, illa propriè eſt in quam generales conſtitutiones impetus ſuos effundunt. Quod verò illa doctrina eſſet neceſſaria, manifeſtum eſt ex euentibus ipſis, quoniam in quibuſcunque ferè calamitatibus, videmus multos omnino interire, paucos verò affici, ſed non interire: vt in peſte ægrotare, in ciuitatem direptione ſpoliari vel capi, vel vulnerari, plures etiam illæſos omnino euadere ac ſi nihil paſſa eſſet ciuitas incommodi, pauciſſimos etiam melius ſe habere ex propriæ ciuitatis calamitate: Veluti ditari, obſeruari, honorari, magiſtratum inire: Conſtat igitur illorum geneſi conſtellationem conuenire, illis non conuenire.

TEXTVS VI.

Horum cognitio cum duo requirat, primum quarum in clinationum terreſtrium quæqe loca ſigniferi & quæ ſtellæ commendationem habeant: Et quales ſuis in locis certis temporibus ſignificationes futurorum dentur.

Oſtendit duo quæ ſcitu neceſſaria ſunt, primum vt ſciamus loca in quibus effectus debet contingere: Et hoc dicit ſcitur ex duobus, ex dominio ſignorum ſuper partes terræ, & dominio ſtellarum ſupple tam errantium, quàm fixarum. Sed dices, etiam nónne ex initiis vrbium? Reſpondeo quod Ptolemæus illis initiis parum tribuit propter tres cauſas: Prima, quia talia initia ſunt ex voluntate hominum, & non à natura. Et ideò ſunt corrupta: Secunda, quia ſunt maximè incerta: Paucarum enim aut forſan nullius vrbis vera origo habetur. Tertia, quia ſæpius augentur, minuuntur, reædificantur, reſtaurantur, & legibus de nouo formantur. Et modò vicem ſubeunt ſimplicis ciuitatis, modo principea fiunt plurium vrbium, modo caput regni euadunt. Deinde dicit quod oportet etiam ſcire tempus talis euentus in talibus vrbibus & locis: Hoc autem quomodo docet dicens:

TEXTVS VII.

In coitu quidem luminum defectus, errantium verò in ſtellarum motibus, ortus & ſtatio.

Tribus modis locos deſignari docet, primum quidem cum in coitu luminarium eclypſes ſeu Solis ſeu Lunæ contigerint, tunc enim magni effectus fiunt. Et non ſimpliciter loca ſed in quibus magni effectus fiunt deſignantur: Nam duplici cauſa ex eclypſibus magni contingunt effectus: tum quia Sol & Luna in eadem linea ecliptica ſunt & æqualiter ab vtroque polo diſtante, vel omnino valde propè: tum quia lumen illorum quod adeo mortalibus eſt neceſſarium aut tollitur, aut aufertur, aut altero horum modorum imminuitur. Secundus modus eſt in reliquis errantibus cum primum exoriuntur & apparent. Exortum intelligit Heliacum. Hoc autem inferius exponetur, nam de propriis loquitur temporibus. Ortus autem Heliacos quales ſint docuit in 13. Magnæ compoſitionis ipſe Ptolemæus, ſcilicet viſionem & occulationem de quibus plane in tertio libro agam. Hic autem ſolùm ſuſpiciat errantium ſtationes craſſiore mineruа ſubiecisse. Vt etiam motus incrementa & diminutiones ſuperius in enarratione & Tabula, ſed illa exacta eſt. Ergo oblata genitura licet conii-

Stationes.					
♄	♃	♂	♀	☿	
110	120	130	30	17	*Gradus.*
Diſtantia à Sole.					

cere ſi ſolum motus velocitas aut tarditas doceatur etiam in Venere & Mercurio, quali in ſtatu ſint. Nam orientales inferiores veloces aſcendunt in paruo circulo, & ad Solem redeunt vt abſcondantur: Eſt quia aucti ſunt lumine & motu, & in ſuperiore parui circuli parte, ideò ſunt in bono ſtatu donec latuerint. Inde etiam occidentales motu aucti poſtquàm Solis radios exierint. At occidentales motu tardi in peſſimo ſtatu, abſque dubio lumine & motu diminuti, & proximi, vt abſcondantur. In mediocri autem orientales poſtquam apparuerint, lumine & motu diminuti. In ſtationibus autem ſi quis certior eſſe velit, conſultat ephemerides. Ita fiet vt ex ſola motus qualitate & loco planetæ ſitum agnoſcas, in paruo circulo motus, differentias & locos. Et ex his ortus & occaſus ac vires. Sed vt ad priſtinum propoſitum redeam, Ptolemæus declarat iudicia temporum in magnis euentibus, ſumi debere ex eclypſibus. Partium verò temporis quæ inter eclypſes intercipiuntur ex ſtationibus atque exortibus Heliacis planetarum. Ex quo manifeſtum eſt Ptolemæum non magnifacere

coniun

coniunctiones illas magnas Saturni, ſcilicet & Iouis, niſi vt ab eclypſibus vim recipiunt. Cùm verò eclypſes nonquam plus biennio intermittaot: ideò calamitatum caoſæ nunquam deeſſe poſſunt. Et cum Saturnus Ioui propinquus vltrò citroqoe Ioui per lumen maneat octo aut nouem nonnunquam menſibus, ſemper autem plus quinqoe, manifeſtum eſt luminatium eclypſes perſæpe incidere in coniunctionem Saturni & Iouis, & longè etiam frequentius in coniunctionem aliquam duorum ſuperiorum: quorumcunqoſt vt Iouis & Martis. Ideoque tunc maximi effectus contingunt abſque dubio. Similiter & tempora deliquiorum docebit Ptolemæus diuidere per tempora coniunctionum Solis & Lunæ. Cur autem exurtus & ſtationes Planetarum Ptolemæus prætulerit eorum effectibus aliis qoibuſcunqoe, inferius explicabitur: nam commentum hoc per ſe ſatis prolixum eſt,

Illud potius enarratione dignum videtur, quod mihi contigit anno 1539. Nam cum (vt in explicatione octauæ genituræ apparet) deliquium maximum Solis iuxta aſcendens meum contigiſſet, multique Aſtrologi mortem prædicerent certam, tantum abfuit vt morerer, vt nunquam ſanior extiterim iam 13. exactis annis. Tametſi magnis ac mu'tis negociis implicitus ſemper fuerim: Et ad annum vſque 1549. multorum & potentiorum virorum æmolationibus vexatus. Nihilominus in corpore incommodi nihil paſſus ſom: Quinimò honoribus & dignitatibus perpetuo auctus fui. Adiicere inquam hæc volui quæ inferius ſoo loco declarabuntur, vt homines intelligant deliquia ipſa ſi magna ſint, magnorum euentuum caoſam præbere, non tamen in omnibus. Et enim, vt inferios oſtendemus, ciuitas noſtra cum eclypſi minimè concordabat. Nec etiam ſemper mala à deliquiis procedont, ſed perſæpe etiam bona atqoe felicitates. Ptolemæus verò tametſi videator hanc partem intactam reliquiſſe, quæ maxima tamen erat & maximè neceſſaria, nulla tamen verior eſt ſententia de hoc qoam illius. Cæterùm illud dubitatione dignum videtur, cur coniunctiones ſoperiorum multi obſeroent, oppoſitiones oon ita? Cum tamen in luminaribus hec non contingat, nec videantur oppoſitiones coniunctionibus minora damna inferre? imò longè maiora & graoiora? Decet ergo exiſtimare quædam in generalibus caoſis plus poſſe, quædam in propriis & ſpecialibos. Coniunctiones enim quod lumine conſtent, ploribus diebus manent, oppoſitiones vnica die tranſeunt. Itaque vt declarabitur, quæ minus manent, maiores effectus & efficaciores producunt, quàm quæ diu. Quæ autem diutorniores, breoibus. Ea de cauſa oppoſitiones & quadrata mortes repentinas & ſubitas mutationes faciunt: coniunctiones verò generales euentus. Oppoſitiones enim & qoadrata ſunt cum motu veloci, & mutatione ob id magna, atqoe ob id efficaciori, ſed minus diuturna: Quæ autem corpore conſtant, diuturna & lenta. Nullom verò leorum efficax, nec vllum quod efficax non ſit, validos effectus prodocere poteſt. Verùm cur neque de qualitate ſfuturorum, neque de modis ipſe hic quicqoam decernat, eom tamen prius propoſuerit & poſterius ſit executorus: Ratio eſt, quod illorum explicatio longior ſit, & magis propria, quam vt hic mereamr exponi. Cur verò à deliquiis temporum ſumat ſignificationes, non autem à magnis conionctionibus, ſcilicet Saturni & Iouis. Cauſa eſt qooniam ſi velis Saturni vim conſiderare tamquam appropinquationem qoandam cum Ioue, cum hæc ſit longioris vt dixi temporis, in eo toto curſu infinitas fieri varietates neceſſe eſt, non ſolùm illum, ſed & aliorum ſyderum atque figurarum cœli in vnaqoaqoe regione. Quòd ſi exquiſitam coniunctionem habere volueris cum in eadem parte cœli Soli propinquiſſimi fuerint, tunc enim velociſſimè mouentur, & Iuppiter à Saturno diſcedit, ſex minuta diſcrimen non ſuperat, certè ſeptimom non attingit. Ad hoc diſcrimen nullus mortalium, nec inſtrumento, nec aliter diſcernere poteſt. Exactiſſima enim ratio obſeruationum inſtrumento armillarum conſtat. Armillis autem tam parua diſtantia non deprehenditur, cum hoc inſtrumentum non in minores partes diuidatur, quandoqoidem vt diligentiſſimè in tres mille ſexcentas diuiſum fuerit à Ptolemæo. Igitur nec certa dies, nedum hora, aut cœli figura & ſtatus, haberi poſſunt. Moltoque minus ſciri vbinam gentium euentus futuri ſunt. Hanc ob cauſam ſcientiam taliom coniunctionom quæ ad hanc vſque diem adeò celebrata fuit, quàm parui ſit momenti clarè quiſque intelligit. Sunt tamen quædam generalia qoæ ex coniunctionibus magnis habentur, & ſunt quod coniunctiones in ſignis aqueis, quia trigunus eſt Martis, ſignificant molta bella & inuentiones operum mechanicorum propter Martem, & morbos malignos contagioſos propter Scorpionem & Cancrum, & mixtionem Martis cum Venere, vel cum Luna, & hæreſes graues, & magnas, Mahumeti; & aliorum quorundam dogma, lex, ſub eo trigono ortum habuit. In primo autem trigono, ſcilicet Arietis fiunt mundi imperia & monarchæ propter dominom Solis & Iouis qui ſignificant tranquillitatem in mundo: hæc autem non poſſunt contingere niſi vno regente omnia. Apparent, & ſapientes & viri inſignes, & ſterilitates magnæ propter dominiom Planetarum calidorum, parumque humidorum.

Primum enim Arbace authore cœpit imperium Medorum, (quæ enim ante caligine vetuſtatis obumbrata fabulis, quàm hiſtoriæ propiora ſunt) anno ante Chriſtom 800. cum eadem coniunctione in Ariete Chriſti tempore Imperatorum ſub Auguſto. Anno 790. Carolos Magnos diſſolutum Imperium redigit in vnum totidem annis in ſingulis collectionibus penè anticipando. Ideò poſt annum milleſimum, quingenteſimum, octuageſimum tertium vſqoe ad annum milleſimum, ſeptingenteſimum, octuageſimum ſecundum ante mediom, incipiet Monarchia,

Monarchia, & omnia regentur nutu vnius. In ſecundo autem trigono, ſcilicet Tauri, fient terræ motus & inundationes, & Cometæ plures propter Capricornum in quo dominantur Saturnus & Mars: & debilitatem præfectorum, qui ſunt Venus & Luna. Diſſoluenturque quæ parata ſunt ſub trigono aqueo.

Eiuſmodi apparuerunt temporibus Tarquinij Priſci ante Chriſtum annis circiter ſexcentis & poſt ducentis. Et poſt rurſus mille omnia diſſoluta. Sed cùm coniunctio peruenerit ad trigonum humanorum, id eſt, Gemini, tunc diſſoluentur Monarchiæ per trigonum Arietis factæ, & loco eius tradicetur in aliam Monarchiam & propter dominium Saturni & Mercurij erunt multi Sapientes, & artes vigebunt, & erunt multi deceptores: & homines erunt improbiſſimi & vigebunt vitia in libidinibus maxima: & cometæ multæ in cœlo videbuntur propter Mercurium.

Et ante Chriſtum tum primum floruerunt Hippocrates, Pythagoras, Plato, Ariſtoteles, Theophraſtus & Euclides, annis poſt Chriſtum quadringentis lumina eccleſiæ Auguſtinus, Hieronymus. Annis rurſus 1200. Arabes inter quos Princeps Auerrois Algazel, Heber. Trigoni autem aquei effectus ante Chriſtum apparuerunt bella quidem ſæuiſſima Romanorum cum ſeditionibus inauditis & conuerſione totius orbis, & tum artes maximè floruerunt fermè vt etiam nunc. Poſt à Chriſto nato, ſcilicet à 600. anno ad 800. bella Saracenorum & ſectæ Mahometis, tumque iterum concuſſus orbis, artes floruere ſub Heraclio Imperatore. Rurſus anno poſt 800. id eſt, à Chriſto nato 1400. Typographica & machinarum ad miraculum vſque, tum alia inuenta mirabilia: talia igitur & his ſimilia ſuis circuitibus erunt: ſed non licet determinare tempora ac diuidere, & regiones temporibus accommodare propter cauſam dictam, ſed licebit ex deliquiis illa inuenire.

Reliquum eſt vt diſſoluamus reſiduum quartæ dubitationis, quia relictum fuit vnum argumentum contra Ptolemæum, ſcilicet quod aliqui moriuntur ex morbis propriis magis inexpugnabilibus quàm ſint communes, vt pote aliquis ex carcinomate, hydrope vel febre propria adeò concidit, & ineuitabili morte detinetur, vt longè magis ille morbus inexpugnabilis videatur quàm ſit peſtis. Videmus enim concidere virtutem ſtatim & occulta cauſa, in quibuſdam morbis propriis, quòd non contingit in peſte, cuius ſi inueniretur proprium auxilium ſanabilis redderetur morbus. Et ita aliquando inuentum eſt, & quia laborabant ſanati ſunt. Non igitur inexpugnabilia eſt hic morbus communis quia communis ſit, & à potentiore cauſa, ſed quia ignota eſt medela. Reſpondeo igitur quod morbus communis dum viget conſtitutio & nondum declinat, potentior eſt & magis inexpugnabilis proprio. Et quando inueniuntur auxilia, eſt quia iam eſt in declinatione. Et quoniam dicis, aliquis morbus proprius eſt magis inexpugnabilis: dico quod non eſt verum: Sed quia eſt abſolutè inexpugnabilis, videtur quod non poſſit eſſe maior. Veluti comparemus morbum proprium, caſui domus ſuper aliquem, & morbum communem, caſui montis ſuper aliquem: tunc tam ineuitabilis videtur mors cadente domo, quàm cadente monte, quod ad mortem ſolum attinet illius: attamen caſus domus poſſet facilius prohiberi & à minore cauſa impediri, quàm caſus montis.

Per hæc ad quintam dubitationem clara eſt reſponſio, quod coniunctus loco in magna conſtitutione, vtpote in naui ſubmergenda, in ciuitate deſtruenda, in exercitu cædendo ad internitionem, efficitur neceſſario & moritur, tametſi nihil aliud habeat commune cum illa conſtitutione, niſi habeat geneſim potentem cuius diſpoſitor dominetur domino conſtitutionis, aut loco exiliali ipſius conſtitutionis. In aliquibus autem mediocribus conſtitutionibus, ſi debeat interire, non ſufficit conſenſus loci: Sed oportet vt conſtitutio ipſa ſit colligata cum genitura vel cum loco directionis, vel profectionis ſeu reuolutionis. Conſtitutiones verò à quibus nulli euadunt, ſunt in quibus domini ſunt valde potentes & in cardinibus ad vnguem illius loci. Qui igitur euadunt, euadunt quatuor de cauſis: aut quia mutant locum & ita non afficiuntur triplici illo conſenſu iam dicto ſuperius: vel quia dominus geneſis illius dominatur loco infortunij & diſpoſitoris illius: vel quia dominus genituræ illius & loci directionis & profectionis ſalui ſint, ipſa verò conſtitutio extrema non ſit: vel quia ſolum loci generali atque triplici affinitate loco iuncta ſit, cæterùm alioquin robuſta genitura profectione atque directione. Differt hic modus à præcedenti, quia in præcedenti etiam alio modo geneſis conſtitutioni alligatur, ſed vinculum non magnum eſt, conſtitutio mediocris, hic verò conſtitutio magna eſt, ſed nullo modo geneſis ipſi conſtitutioni alligatur. Verùm nihil eſt quod magis tutum reddat à conſtitutione generali quàm cum dominus geniturę dominus eſt etiam ipſius conſtitutionis: & maximè ſi benefica fuerit: nam ſi malefica ſeruabitur quidem ab initio, ſed poſtmodum morietur aut interficietur.

Cæterùm an Aſtrologus poſſit mutare decreta in ſe ex aſtris: quodammodò non tum primum, quia illla non exactè nouit, ideò non illis occurrere poterit: neque ipſa ſcimus, quoniam non eſt eius cognitio qualis ſcribitur, vt dixi, tum verò quia idem futurum eſſet & non eſſet, eſt autem futurum ex aſtris decretum non futurum, quia ex ſcientia ipſa prohibetur, cum ſit liberum decernere inutilis ergo eſt ſcientia. An quatenus pars & cauſæ non omnes poſſunt probiberi, vt quoniam edit aromata & exercitur febricitaturum, veriſimile eſt quod verò neceſſe eſt omnes colligit cauſas in quibus etiam illud continetur, an ſciturus ſit & præuiſurus inclinationem: at fatum præſciri poteſt non caueri quia cauſæ latent: neque enim oracula produnt, neque genij. Aſtrologia autẽ cauſas docet non quod futurum eſt, ideò prohiberi

poteſt

poteſt, neque enim futurum erat: ſed forſan fuiſſet. In quibuſdam ergo ſcientia illius fato meliori inſeruit veluti vt non mendicare cogar: non tamen vt fatum mutetur, aut aſtrorum decretis ſuperatis diues euadam. Ex hoc tamen lucramur vt non nitamur in vanum vt æquo animo feramus: vt conditionem minus malam reddamus, non ſolum aliquid addentes in eam, ſed aliquando abſtinendo magis & commutando, & ſi non poſſumus addere in vtilibus inutilia auferamus. Et commutatio eiuſmodi ſit, vt vel totum aſſequi poſſimus, ideò hæc non in ſenectute, aut vt non totum relinquamus.

TEXTVS VIII.

Ante omnia huius quaſi conſenſionis naturales cauſas exquiramus, obiter etiam percurrentes gentium ipſarum proprietates corporis ac motum, qui quidem cognoſcantur, nequaquam diſcrepare à naturali conſtitutione cum ſtellarum dominantium, tum locorum zodiaci quibus ſubſint.

Trifariam naturali ratione aliquid quæritur, velut ex principiis naturalibus, ſicut Geometræ faciunt, velut ex experimento vt Medici ſolent, velut à notiſſimis, vt eſt ordo doctrinæ: omnibus his modis naturali ratione Ptolemæus procedit ad quærendas cauſas effectuum ac temporum: & ponit proprietates corporis atque animi ipſarum gentium miro artificio, vt in ſequentibus exponemus. Verùm priùs difficultates propoſitas explicemus.

Propoſita fuit ſexta difficultas, an homo ſubiiciatur euentibus ſecundùm naturam loci, in quo natus eſt, vel vbi habitat? & reſpondemus quod ſecundum naturam loci in quo habitat: vt qui exit è patria laborante peſte euadit periculum, niſi habeat geneſim coniunctam conſtitutitioni factæ in patria. Exemplum cuipiam aſcendit Virgo, & in regione ſua fit eclypſis Sole Geminos occupante Saturnus verò dominus loci in ſeptimo loco ſit, ex quadrato deliquium reſpiciens, vt peſtem omnino ſignificet: Sit verò Mercurius iuxta deliquij locum, morietur natus ille etiam quod è patria fugiat, ex morbo peſtifero. Acquirit autem propter conſenſum loci in poli eleuatione & verticalibus ſtellis & conſenſu aſcendentis, naturam loci: Et ſicut calefacit Sole illo non patriæ, & Ventis refrigeratur, & imbribus madeſcit, ita & loci conſtitutionibus afficitur: niſi vt dictum eſt. In electionibus autem Regum & dignitatum, voluntariam rationem ſequi non oportet, ſed vt profectio Regni ad locum peruenerit, ita fiet: & vt geneſis illius congruet profectioni & Regno, ita eueniet ſimiliter, & de aliis dignitatibus, & itineribus. Propterea nihil melius eſt ad augendam felicitatem, quàm ſequi ſpontaneum affectum: Ad calamitatem autem impediendam electio nonnihil proficit non tam ſyderum conſtitutione quæſita quàm exitiali ac naturali impedita. Circa partum verò totum tempus comprehenditur, & qui violento exeunt partu, ſeu etiam detinentur, læduntur, & nihil proficiunt. Verùm omnis ratio ad naturalem partum referri debet: Propterea tales permixtum habent genituræ genus, & inualidum: quoniam diſſipata eſt & impedita naſcendi virtus. Sed tamen nonnihil iuuari poſſunt corpore & animo, nam fortuna ex ſuccedentibus maximè reuolutionibus variatur: quæ vbi in generales conſtitutiones bonas inciderint aut malas, ſimiliter & directiones & geneſis ipſa benè, vel malè afficiuntur: At verò cum tales conſtitutiones ſoli Deo cognitæ ſint, aut ſuperis, relinquitur vt partus acceleratio, aut retardatio nihil certi afferat præter iacturam fœtus. Vltimò quæri ſolet an nauis principium recipiat ab aſtris? & an qui ſubmerguntur in naui ex geneſi ſua hoc habeant, an ex conſtitutione nauis, an ex ingreſſu nauis in mare, vel hora diſceſſus? Dicimus autem nauim quidem habere principium quo ſubmergatur aliquod, ſed maius eſſe in anima nautæ, ſicut & ducis belli in prælio: & propterea multum confertur nauta, & dux belli prudentes ſint atque felices. Nam talibus beneficæ & benè conſtitutæ dominantur. Melius eſt autem ita opinari quàm principia dare rebus artificioſis, quæ & voluntatiè ſunt & agendi principium verè non habent: Inditio eſt quod eadem tempeſtate plurimæ naues pereunt, quæ tamen diuerſis temporibus conſtructæ fuêre: Aliquot etiam ſeruantur non diſcrimine ipſarum nauium, ſed prudentia atque ſcientia gubernatorum. Itaque principia omnia actiónum in rebus potius ſunt naturalibus, quàm voluntariis aut artificioſis. Dico autem naturalia, homines, plantas, belluas, piſces, elementa, ipsáque artificioſa, vt impetu naturali feruntur: Veluti grauitate vel impulſu: Et mentes hominum, vt appetitu naturali feruntur atque vincuntur: Vt verò conſilio agunt, parum aut nihil habent principij ab Aſtris. Aliter & melius: tempeſtas In mari eſt generalis conſtitutio, vt in terra prælium, in aëre peſtis. Sufficit ergo ſignificatio ingrediendi aquas eo tempore. Ergo ſi dicas non ex geneſi, poterit vitæ terminus qui à conſtitutionibus generalibus, intercipi poteſt, neque fortuna quæ nun ab illis tum à profectionibus mutari ſolet ſciri: Reſpondemus eſſe veriſſimum, ſed veluti diuites homines fiunt paulatim ſingula colligendo, pauci tamen vel à prædonibus, vel à tempeſtate in mari pauperes euadunt: Sic genituræ hominum quid cuique venturum ſit decernunt: Aliqui tamen conſtitutionum magnitudine oppreſſi, aut perfectionum potentium multitudine acti, alios ſortiuntur exitus. Qui cùm multi videantur, eorum tamen qui ſingularem geneſim abſque interruptione ſequuntur, maximus eſt numerus. Atque in illis etiam qui conſtitutionibus generalibus deprehenſi, aut reuolutionibus aſſiduis decreta geneſis mutant, tamdiu effectus illius relucent in eorum vita, quàdiu à conſtitutione, aut reuolutionum perpetuo ſucceſſu.

Pro hoc vide lib. 4. com. 77.

fuerint

fuerint remoti. Id verò temporis etiam in iis maximam plerumque totius vitæ partem occupat.

CAPVT II.

TEXTVS IX.

De proprietate vniuerſali gentium.

SOlent igitur gentiles proprietates diſtingui aut per totos parallelos, & totos angulos, aut per ſitum erga eclypticam & Solem ipſarum.

Intelligitur per parallelos lineas quæ ab oriente tendunt,in occidentem, & ſunt gentes quæ diuerſam habent poli altitudinem. Per totos angulos, id eſt, qui ſunt ſub meridiano, quaſi dicat qui ſunt ſub eodem parallelo, ſunt eiuſdem naturæ, & inter ſe conuenientes: & ſimiliter qui ſub toto angulo comprehenſo inter parallelum, & meridianum. Sed melius eſt legere coniunctim: vt ſit ſenſus, diſtinguuntur bifariam gentes, vel vt comprehenditur vna tota latitudo à parallelo & meridiano, aut vt partes illæ comprehenſæ diuiduntur penes maiorem propinquitatem aut diſtantiam ab æquinoctiali, & oriente. Prima igitur diuiſio eſt generalis, & fit in tres partes: Prima eſt ab oriente in occidentem, ſecundùm longitudinem, & à tropico Cancri ad æquinoctialem ſecundùm latitudinem. Secunda quæ etiam extrema eſt, cum eadem longitudine latitudinem habet inter circulum arcticum & polum. Tertia ſimiliter eſt ab oriente in occidentem in longitudine, id eſt, centum octuaginta partium latitudinem habet inter duos circulos arcticum & æſtiuum, fermè æqualis ambabus aliis pariter acceptis. Ex his habetur ratio trium reliquarum quartarum mundi, ſeu terræ, quarum mentionem non facit Ptolemæus qui ex iſta dignoſcuntur. Nam ſingulæ quartæ tres habent partes prædictis correſpondentes. Veluti quarta borealis, quæ eſt apud antipodas, partes habet ſimiliter tres, vnam quæ eſt ab æquinoctiali ad tropicum Cancri, quæ correſpondet primæ, ſecundam à circulo arctico ad polum correſpondentem ſecundæ, & tertiam inter duos polos correſpondentem tertiæ. Hoc ſolùm diſcriminis eſt, quod illis oriens ſtatuendum eſt vbi nobis occidens: & occidens illis, vbi nobis oriens, propter contrapoſitum ſitum. Similiter & quarta auſtralis vltra æquinoctialem ſuperior orientem habet & occidentem, vbi & nos, inferior contrario modo. Et pars quæ eſt inter æquinoctialem, & tropicum Capricorni, correſpondet parti quæ eſt inter æquinoctialem & tropicum Cancri. Et quæ eſt inter circulum antarcticum & polum antarcticum, ei quæ eſt inter circulum arcticum & polum arcticum. Et ſimiliter quæ eſt inter tropicum hyemalem & circulum antarcticum, ei quæ eſt inter tropicum æſtiuum & circulum arcticum. Vna igitur explicata, reliquæ manifeſtæ fiunt. Primùm igitur, vt dixi, ſic in partes tres diſtinguit.

TEXTVS X.

Nam noſtræ terræ quæ iacet in vno Aquilonari quadrante, incolæ qui ſubiecti ſunt auſtralioribus parallelis, id eſt, iis qui deſcribuntur ab æquinoctiali vſque ad tropicum æſtiuum, cum ſupra verticem illorum feratur Sol, quaſi vſtilatis, nigríſque corporibus videntur, & capillo eſſe criſpo & denſo, facie etiam contracta & ſtatura contorta, natura ferè calidi, moribúſque feris propter magnitudinem æſtus in locis ſuis, quos Æthiopas vocare conſueuimus, qui & ipſi ad expoſitum modum ſe habent. Et aëris ibi talis conſtitutio eſt, omnéſque animantes ac quæ naſcuntur è terra cum his congruere repeχriuntur. Ac qui ſubſunt Aquilonaribus parallelis, hoc eſt, ſub Septentrionibus poſita loca incolunt, cùm eorum punctus verticalis à ſignifero & Solis calore longè abſit, ideò etiam frigore & humido abundant. In qua cum alimenti copia inſit, non exhauritur ipſa à vicino calore. Ibi ſunt igitur colore albo homines, capillo promiſſo, ſtatura proceri & bene habiti, natura ſubgelidi, ſed & ipſi moribus feris propter frigoris illis in locis vim. Et conueniens cum his accidit hyemis magnitudo, & è terra naſcentium granditas, & animantium ſæuitia. Hos vocamus generaliter Scythas. Qui autem loca tenent interiecta inter tropicum Æſtiuum & Septentriones, quia neque ſupra verticem illorum Sol fertur, neque inde longiſſimè ad Auſtrum recedit, in aëre degunt valde illo quidem temperato & ſingulariter, ſed frigoris, æſtúſque differentiæ admodum paruæ notantur, quapropter & medio quodam colore & mediocri ſtatura & natura temperata ſunt, habitationibus coniuncti & moribus manſuetis.

Intemperata corpora à calido & ſicco, frigida ſunt interius & calida exterius: Ideò nigra & criſpa & contracta, & imbecillia & fera, propter ſiccitatem. Et ſimiliter animalia. Contraria ratione, quæ poſita ſunt inter circulum arcticum & polum, recta & alba & ſæua propter frigus, id eſt, propter calorem magnum qui fit à contractione facta propter frigus: Ideò etiam iracunda. Et in feritate, & iracundia ſunt ſimiles hi quidem

qui

qui habitant in frigidiſſima regione propter caliditatem, & hi qui in calidiſſima propter ſiccitatem. Et ideò inueniuntur Antropopbagi in vtraque, quorum facies ſunt terribiles & ab humana adeò alienæ, vt vix videantur eſſe homines. Ita Haly & noſtro tempore plures alij qui viderunt, referunt. Hoc tertium ex duobus aliis pendet, nam ex ira & crudelitate cœperunt primo hoſtes captos deuorare, inde paulatim aſſueuerunt. Quartum, eſt quod corpora illorum ſunt magna in vtraque regione propter calorem exteriorem in vna, & naturalem in altera. Quintum eſt ferarum abundantia in vtriſque, quia homines non perſequuntur illas propter vaſtitatem ſolitudinum. Sextum eſt penuria meliorum ciborum vt vini & tritici, in caliga propter ſiccitatem, in frigida propter frigus. Septimum eſt extrema quædam paruitas quorundam hominum in vtriſque regionibus, in calidiſſima propter ſiccitatem, in frigidiſſima propter frigus congelans humidum. Octauum eſt agilitas magna incolarum, in frigida propter robur caloris natiui & exercitationem aſſiduam, in calida propter ſiccitatem neruorum, ſicut apparet in phreneticis, & propter gracilitatem corporum. Nonum eſt malorum ſpirituum vt Hermes dicit, & reliqui ſpectra: ſeu quòd ſolitudines mali ſpiritus incolere ſoleant, ſeu quod in talibus regionibus tum propter aëris malitiam & intemperiem, tum propter prauorum ciborum vſum humores adeò corrumpantur, vt talia falſò videre & audire ſibi perſuadeant: tum præcipuè ſolitudinum metu imaginem talium augente. Ex quo ſequitur decimum, quod in talibus regionibus inueniuntur præcantatores & necromantici & magi maximi: tum propter ſpiritus malignos, aut perſuaſiones de illis, tum propter ſimplicitatem incolarum, quibus talia facile eſt perſuadere. Vndecimum, quod in talibus regionibus ſunt herbæ veneficæ: ſed tamen longè plures in calidiſſima: quamuis & in frigidiſſima non paucæ præſertim frigidiſſimæ. Vnde in Scotia paſſim eſt cicuta, & apollinaris herba. Et hoc prouenit propter ſolitudines & intemperiem aëris, licet Scotia ſit comprehenſa ſub regione temperata: Sed eſt in fine eius verſus circulum arcticum. Duodecimum, quod in vtriſque ſunt homines rudes & deceptores: ruditas prouenit propter raritatem hominum: deceptio propter ruditatem: quia dum timent decipi, malunt præuenire: Et etiam propter ruditatem non eſt illis cura Dei aut honoris, propter quæ homines maximè cuſtodiunt fidem. Differunt autem maximè in tribus, quia in calida homines ſunt nigri, graciles, & regio ſerpentibus abundat: In frigida verò homines ſunt pingues, albi, & regio abſque ſerpentibus. Calida etiam regio profert gemmas & aurum, quia talia fiunt à magno calore & humido pauco: In frigida autem fiunt metalla imperfecta. Velut plumbum & ferrum, quia fiunt à multo humido & pauco calore. Sed & argentum proportione enim ſe babet ad aurum, vt plumbum ad æs. Verum in temperata regione omnia ſunt mediocria magnitudo natura mores color quaſi rubor, & roſeus & ſubrufus, qui medij ſunt inter album & nigrum. Ex hiſque colligitur regula generalis quod cum regio calidiſſima terminetur ab æquinoctiali, & vſque ad tropicos frigidiſſima à polis, & vſque ad circulum arcticum & antarcticum erit temperatiſſima in medio harum vt quæ æqualiter diſtet ab vtraque. Intelligimus autem per hanc vt in commentariis de Aëre Aquis & locis hominum quattuor differentias quas toto genere & natura diſtincta Aethiopes nigros prorſus, & Indos quoſdam nigros vt carbones, oleaginos vſque ad Alexaodriam partibus triginta & vna ab æquinoctij circulo Scythas & temperata in regione babitantes. Horum omnium mores, forma, victus toto genere quaſi inuicem diſtant, inde patet temperatiſſimam cauſam eſſe regionem, quæ eſt media horum non menſura ſed ratione, cùm enim Sol eſt in initio Tauri nobis eſt præcipuum temperamentum tuncque diſtat à vertice noſtro partibus 33. quibus ergo dum ſub æquinoctij circulo eſt, diſtat à vertice partibus 33. his cum tantundem recedat quantum accedit facit temperamentum, cum verò regio iam proprior ſit æquinoctij circulo addemus ob hæc partem 11. & fient partes temperatæ regionis. Contra in calidiore detrahemus eandem partem iuxta rationem maioris diſtantiæ apparebitque diſtantia in qua Sol efficit medium Ver in ea regione Velut vbi polus altior eſt horizonte 53. partibus, velut Edimburgi tunc Bononiæ eſt Ver medium temperamentum cum Sol diſtat à vertice par. 33. igitur cum 53. ſuperet 23. in 20. quod eſt pars fermè 7. ex 11. detrahemus hanc partem & inſuper differentiam à 53. relinquentur partes diſtantiæ Solis à vertice Edimburgi 30. & ideò Sol declinabit ab æquinoctij circulo partibus 43. & ideò erit in fine Geminorum. Quantò verò magis appropinquat extremis inhabitabilibus, id eſt, male habitabilibus, tanto magis aſſimilantur illorum moribus, ſi frigidiſſimæ, moribus Getarum & Laponum: ſi calidiſſimæ, moribus Aethiopum & Indorum. Contraria ratione qui ex inhabitabilibus regionibus ſunt, eò mitiores erunt & minus barbari ac feri, quo magis temperatæ regioni erunt proximiores.

TEXTVS XI.

Horum etiam propiores Auſtro ingenioſiores & calidiores, & rerum diuinarum periti magis eſſe conſueuere, quod punctus ipſorum verticalis propinqoior ſit eum ſignifero, tum errantibus ſub illo ſtellis, pro quarum quaſi familiaritate & ipſi animos habent promptos & faciles in comprehenſione ac veſtigatione rerum ac artium, maximeque earum quæ propriè Mathemata vocantur, prætere a orientales

orientales horum viridiores ſunt & animis fimis, nihilque celantes. Orientem enim iure Solaris naturæ eſſe dixerimus, proinde & pars illa diurna & virilis & dextra putanda. Cernimus autem in animantibus quoque dextra eſſe magis valida & robuſta, contra occidentales effœminatores ſunt, & molliores & occultatiores. Nam hæc pars Lunæ debetur, quæ ab occidente ſemper poſt interlunia conſpiciendam ſe præbet, atque ob hanc cauſam & nocturna & ſiniſtra, vt oppoſita orienti traditur.

Rectè etiam non regione temperatam, ſed propinquam ſignifero prætulit hic Ptolemæus: & certè in Mathematicis & præſertim in Aſtrologia ea regio præſtantiſſima eſt in cæteris diſciplinis plus valent ſtudia reliquis: cùm etiam in Mathematicis & in Aſtrologia diligentia gemmarum oſtenderit, plus poſſe indoſtriam ad ſapientiam, quàm patriam ſeu cœlum. Nam litera Ptolemæi clara eſt. Quæ igitur in temperata regione ad Boream accedunt, quoniam ibi ſtellæ ſunt egregiæ magnæ & illuſtres in Vrſis, & rutilus fulgor, Arcturi, fortes ſunt propter Martem, & patientes laborum propter Saturnum, iucundique & hilares propter Venerem, atque effuſi in largitionibus & conuiuiis, nam ſtellæ illæ de natura maximè Martis ſunt, inde Veneris & Saturni, parumque Iouis. Occidentales verò propter Lunæ naturam minus ſuperbi, & peregrinatores magni, fortes quoque propter commiſtionem Martis cum Luna. Ex his patet, quod Ptolemæus exiſtimat ſtellas verticales magnam habere vim, & ſunt illæ quæ tantum habent declinationis ab æquinoctij circulò, quanta eſt altitudo poli illius regionis. Præter has conſiderare decet ſtellas quæ ſimul in ea regione aſcendunt, aut cœli medium obtinent, aut deſcendunt, commiſcent enim vires inter ſe, quia plurimum eodem tempore poſſunt. Poſt has ſunt quæ in communi ſunt circulo poſitionis, nam & hæ ſingulis diebus vires ſuas miſcent inuicem. Inter has potentiſſimæ etiam ſunt quæ ſemel in die perueniunt ad communem interſectionem finitoris & Meridiani. Hæ enim ſingulo die cum in eo puncto fuerint, erunt cum omnibus Planetis ac fixis in vno circulo poſitionis. Sunt autem hæ quæcunque tantum habent declinationis Borealis ſeu Auſtralis, quantum deeſt eleuationi poli regionis ad complendas 90. partes. Velut Londinum habet altitudinem poli partium 53. Et cauda Scorpij declinationem meridianam ab æquatore 37. partium, & Vultur cadens tantundem verſus Boream. Dico quod vtraque harum ſtellarum ſemel in die erit in communi ſectione finitoris & Meridiani Londini: Ideò illæ ſtellæ plurimum poterunt in ea ciuitate. Et quicunque naſcetur ibi altera harum ſtellarum in illa interſectione conſtituta plurimum poterit apud illos, & habebit mores ciuitatis exquiſitiſſimos: Etenim omnia ſydera in illa genitura cum illa ſtella, quia erunt in aliquo circulo poſitionis, cum ea neceſſario participabunt, inficienturque illius qualitate. Vnde hoc notabile eſt in geniturís.

CAPVT III.

TEXTVS XII.

De familiaritate locorum & triangulorum & ſtellarum.

IAm verò ſequuntur hæc etiam de duodecim ſigniferi locis certi modi proprietates morum & naturalium inſtitutorum. Vt enim in prædictis conſtitutionibus aëris & iis quos generaliter calidos, frigidos, temperatos eſſe perhibuimus, certorum quædam ſunt proprietates locorum ac regionum, vbi illa generalia intenduntur remittunturve, vel ob poſitus ſui naturam, vel altitudinem, vel humilitatem, vel propter etiam vicinitatem. Itemque cum alij equeſtres ſunt propter campeſtria ſuæ patriæ loca, alij nauigatores ob vicinitatem maris, nec non mitiores aliqui ob ſoli bonitatem. Ita & certi modi naturas animaduertere in his eſt, de naturali familiaritate ſtellarum iuxta duodecim loca ſigniferi particulariter & ipſa ſumpta non ſingilatim ſed generaliter. Neceſſe igitur fuerit hæc quatenus particularibus conſiderationibus famulantur, nunc deinceps exequi.

Cùm declaraſſet orbis partes generales, trifariam illas variari ſecundùm diuerſas portiones docet: primum quidem, gratia exempli aſſumpta Hiſpania, cum ſit prouincia temperatæ regionis, plurimùm differt à Germania, & longè plus à Meſopotamia: Hoc autem trifariam contingit vel ob propinquitatem maiorem ad æquinoctialem, vel minorem, & ita ad occidentem: Nam Hiſpania eſt propinquior æquinoctiali & occidenti quàm Germania, longè etiam plus occidenti propinqua, quàm Meſopotamia, minus autem longè æquinoctiali: quamobrem maxima eſt differentia inter incolas iſtarum trium prouinciarum. Et per hoc nō ſolùm nobis dedit modū cognoſcendi differentiam prouinciarum inter ſe, ſed etiam partium prouinciarum inter ſe. Veluti Mediolanum eſt magis occidentale & Boreale, quàm Florentia: Ideò Mediolanenſes ſunt fortiores, & pulchriora habent corpora, & delicatiores, & laborum patientiores: At contra Florentini ſunt magis compti, & ornati, & lingua liberiores, & minus cibo

cibo indulgent, & magis amatores ſcientiarum & diſciplinarum Mathematicarum. Hæ enim ſunt proprietates auſtralium & orientalium quas declarauit in textu præcedenti, & pertinent ad Aſtrologum: Sed ſont adeò manifeſtæ vt poſſint aſcribi etiam philoſopho naturali. Secundùm eſt diſcrimen à natura loci, de qoo locutus eſt Hippocrates in Libro de Aëre & Aquis, & ſumitur maximè à quinque conditionibus principalibus, quarum prima eſt qood locus ſit campeſtris aut montuoſus, & eſt figura terræ: Nam campeſtres, ſunt molliores, mitiores & minus robuſti habitatoribus montium, magis diuites & compti, artiumque cultores. Secunda eſt à natura terræ, quædam enim arenoſa eſt & facit robuſtiores homines, ſanos & induſtrioſos: quædam eſt argilacea quæ facit opulentiores ſed infirmiores: vbi verò opulentia, ibi mores ſunt manſuetiores & cultus artium viget propter præmia, & omnia magis ornata. Tertia differentia eſt à ſitu quo ad montes: ſi enim montes ſint à parte orientis & ſeptentrionis, erunt morboſi imbecilles & effœminati: ſi verò regio ab his partibus patuerit, montes verò ſint ab occidente & meridie, erunt incolumes, viribus firmi, armis dediti, feroces, artium minutarum contemptores, vt pinguendi, muſicæ. Quarta eſt in comparatione ad ſitum aquarum: Vel enim omnino arida eſt; vel ſtagna; adſunt & paludes, vel torrentes, vel fluuij, vel flumina magna: & hæc vel ab oriente, vel occidente, ſeptentrione aut medio quodam ſitu. Salubriores enim vbi aqua velociter mouetur & Soli exponitur, & à latere orientali eſt & boreali, contrario modo montibus. Quinta eſt à vicinitate maris vel diſtantia: Mare enim non debet aliis adnomerari aquis, tum ob ſalſedinem, tum ob caliditatem, tum etiam ob amplitudinem & ventorum perpetuum flatum. Vnde qui mari vicini ſunt omnes ſunt mercatores, vel pyratæ, magis longæui & magis firmi, periti natandi & nauigandi. Quædam verò ex hjs conſequuntur veluti quod habitantes in planitie magis ſunt equites: Et ob id etiam equitando magis valent: Habitantes in montibus omnes ſunt agiliores & firmiores. Rurſus habitantes in regionibus inſalubribus etiam ob id ſunt Imbecilliores: Ideoque etiam minus fortes quia conſcij ſuarum virium, minus ergo crudeles ob timorem: vnde conſuetudine poſtmodum fiunt miſericordes. Ob hæc verò aſtuti & fallaces conſcij ſuarum virium, omne enim genus non ſolom hominum ſed etiam beluarum robore vel aſtutia ſe tuetur. Ob id dici ſolet quòd vbi pellis Leonis deſit, Vulpina illi aſſimilis aſſuitur. Hæe enim doo animalia ſatis accommodatè inuicem comparantur, quod alterum roboris, alterum verſutiæ maximæ ſit: Et pelles illorum ambæ quaſi ſint flauæ. Propter hæc & tales laborioſi ſunt, & circa minutas artes, propter virium imbecillitatem tractant minutas artes, & ſolicitudine complent atque aſſiduitate, qood viribus deeſt. Ob id etiam mercaturam exercent quia potios aſſiduo labore indigent, quàm magno. Ideoqoe etiam ſpecie liberales videntur, ob conuerſationem, intrinſecus tamen auari: quoniam omnis timidos eſt auarus, & omnis auarus timidus. Propter hæc etiam blandi ſunt verbis admodum, tales enim ſunt timidi auari & mercatores. Sunt etiam ob hæc omnia diſſimilatores maximi; adeò vt etiam metum ipſum diſſimulent: Hæc & multa alia quæ innumera eſſent, ex hoc vnó principio quod morboſi ſint, omnia ſeqountur, quæ ſi velim ſingula perſequi commentarius in infinitum excreſceret. Sufficiat autem hæc quæ ad morboſom ſtatum ſuccedunt, licet non omnia præſcripſerim, pro exemplo adduxiſſe: vt non ſolom ex hoc aliorum ſtatuum ſucceſſus intelligas, ſed etiam vel huius omnia quæ ſuccedunt & conſequuntur nondum tamen ſunt explicata. Itaque bene dicebat Haly quod ſi quis naſcatur in oppido littoris maris qui debeat eſſe ex genitura maximus medicus, quomodo poterit ſi ibi omnes fuerint nautæ fieri medicus, niſi exioerit illam patriam: ſed erit inter nautas peritior, & ſciet etiam quædam auxilia in medicina empirica, vt ſolent ſcire nautæ. Et ita ſi qois debeat eſſe ex geneſi maximus ductor exercitus & Rex; & naſcatur inter imbelles Naſamones, quomodo poterit fieri dux & Rex? ſed tamen fiet dox inter ſuos, & forſan in ſuſpitionem Regis adductus de rebellione, occidetur mandato Regis. Et ita eadem geneſis in ciuitate libera & armis potente ſignificabit docem & Regem felicem, & inter Naſamones vel alias imbelles gentes, vel ſubditas alieno Regi ſignificabit obſcurum tyrannum & ſeditioſum ducem, qoi breui etiam ſit malè periturus. Et hæc eſt cauſa quod tot fuêre inclyti duces Romanorum, Athenienſium & Lacedæmoniorum. An putas defuiſſe geneſes ſtrenuorum ducum in aliis ciuitatibus? Tamen omnes mediocres, & egregiarum plurimæ effecto fruſtratæ ſont: In tribus verò illis ciuitatibus, quod iam bello inclytæ eſſent, & magnom imperium adeptæ, ſufficiebat medioeris genitura. Et ita conſidera de diuitiis de artificibus, & de omnibus aliis.

Ex hoc patet quod Ptolemæus ſcripſit de vniuerſalibus, non tamen propter illa quàm etiam propter ſingulos & geneſes ipſas, in quibus maxime diligens fuit: quod etiam patet per ea verba (Si quis ſingularum temporum prædictionibus operam dare velit, non poſſit ſine comprehenſione generaliorum eſſe ad illas inſtructus) Et hæc eſt cauſa præcipua quod librum hunc, qui ſubiecti ratione longè maior eſſe debuerat, aliis breuiorem fecerit, & niſi vnicum: nam tractatio hæc etſi etiam propter ſe facta ſit, maiore tamen ex parte propter geneſes facta eſt. Nec ſolùm vniuerſalis ratio regionum ad priuatos, ſed etiam ad Reges pertinet. Nam Scotici Reges omnes fermè ferro pereunt, adeò vt ex centum quinque vix quatuor vel quinque morbo perierint. Anglorum verò Reges omnes fermè ſeditionibus agitantur. Gallorum autem Reges ab vtriſquæ ſunt immunes. Si igitur naſcatur Rex Scoticus, cum vel medio-

Cap. 1. huius.

mediocribus ſignis necis violentæ, omnino trucidabitur. Si verò Rex Anglicus cum geneſi habente ſigna ſeditionis populi, Rex ille non ſolum habebit, ſed & magnas & plures. Si verò Rex Gallorum cum ſignis violentæ necis & ſeditionis medio cribus, nec occidetur, & minima ſeditione vexabitur. Et hæc fuit cauſa quod Rex Gallorum Franciſcus primus non obierit in prælio anno 1525. quando captus fuit à Cæſarianis, nec ſeditione exturbatus fuerit à Duce Borbonio, nec mortuus fuerit in carcere in Hiſpania: Nam in omnibus his Regnum ſeruauit Regem, & non Rex ſeruauit Regnum: nec propria geneſis ipſius Regis, quæ mala erat & infelix. Et ideò hæc eſt cauſa, quod qui neſciunt vti bona fortuna dum Reges ipſi infelices habent galituras, magna incommoda patiuntur ſucceſſu temporis. Non enim decet in bellis Regum, fortunam exiſtimare eſſe Regni. Et hoc totum alta mente celauit Ptolemæus.

Tertium diſcrimen partium regionum eſt, ex trigonis, nam reliqua duo faciunt quidem ad genituras, non tamen poſſunt reduci ad euentus vniuerſales. Vtpote ſi incidat cometas vel eclypſis in Ariete, non poſſum dicere quod pertineat ad Britanniam, quia ſit vicina occidenti vel circulo arctico, vel quia ſit plana vel circumdata mari: ſed oportet quod ſciam rationem qua ſub ſigno Arietis, puta, collocetur. Secundo vſus eſt ratione trigonorum quia regiones propinquæ ſunt ſimiles in multis, vtpote Galli ſunt medij inter Germanos, Anglos, Hiſpanos & Italos. Cùm igitur ſunt ſimiles magna ex parte Italis, & non ſint ſub eodem ſigno, ſi ponantur gratia exempli ſigna propinqua, vtpote Leo dominari Italiæ, Cancer aut Virgo dominabuntur Galliæ: ſed talia ſigna & domini illorum ſunt omnino diuerſa à Leone & Sole domino Leonis: Igitur non fuiſſet ſeruata ratio ſimilitudinis morum. Similiter multo maior confuſio fuiſſet ſi hæc familiaritas fuiſſet ſumpta à ſignis quadratis vel oppoſitis: Et præter id oportuiſſet diuidere orbem terrarum vel noſtram regionem in ſex partes ratione oppoſitionis, vel in tres ratione quadrati, quod eſt contra naturam diuiſionis quæ fit per circulos magnos. Nam cum duo circuli magni ſe diuidunt, diuidunt ſphæram in quatuor partes, & ſi fuerint tres circuli in octo, & ſi quatuor in ſexdecim: Ergo nunquam poterunt in tres aut ſex partes diuidere. Signa ergo trigona primum cum ſint quatuor ordinibus diſtincta maximè conueniunt diuiſioni habitabilis terræ per circulos magnos in quatuor partes. Secundo conueniunt ratione ſimilitudinis formæ: Aries enim Leo & Sagittarius ſunt agreſtia & quaſi færa quadrupeda: Cancer, Scorpio & Piſces ſunt quaſi aquea: Nam Scorpio licet non viuat in aquis, viuit tamen in locis humidis, & ſunt omnia muta: Gemini, Libra & Aquarius omnia ſunt humana voce, moderata etiã moribus: Taurus verò & Virgo, & Capricornus ſunt manſueta & cicurata animalia, niſi quod Virgini tribuitur forma humana propter magnam poteſtatem quam in eo ſigno obtinet Mercurius. Conueniunt etiam ob trigonum radium iſta ſigna familiaritate quadam naturæ, adeò vt quidam exiſtimauerint eſſe qualitatum ſimilium, neque id abſurdum eſt, nec contra Ptolemæi opinionem: Non tamen ob id ſolum inter ſe conueniunt. Sed ſicut tres mercatores quorum vnus ſit Italus, alter Gallus, reliquus Hiſpanus qui ſocietatem inierunt, familiaritatem inter ſe habent & amicitiam & conſenſum, & eodem modo tractant negocium mercaturæ & ſimili forma literarum, cùm tamen ſint diuerſorum morum & naturarum: Ita contingit de trigonis quorum ſigna communi conſenſu ſuſceperunt adminiſtrationem vnius quartæ partis terræ habitabilis. Et tum maximè quia concordant ſingula triangula in duobus dominis quibus parent & à quibus reguntur & gubernantur. Tertiò, factum eſt iſtud quoniam quædam regiones valdè diſtantes magnam habent inter ſe ſimilitudinem non ſolum morum, ſed etiam quia ſimul eiſdem infortuniis quandoque magis affliguntur, quam confines prouinciæ. Imo plerunque confinium prouinciarum contingit vt vna ſit felix, & alia infelix, cum vna aliam inuadit. Vtpote cum Galli veniunt in Italiam bello eam deuaſtantes. Non conueniebat igitur confines prouincias ponere ſub eodem ſigno propter hanc cauſam, neque ſuccedentibus ſibi inuicem propter cauſam anterius dictam. Cumque inuenirentur vt diximus regiones diſtantes magis ſimiles inter ſe euentibus & moribus quàm propinquæ, veluti Britannia & Iudæa, ob id Britannia & Iudæa, quod ſint pertinaces & truces atque ſeditioſi, Britanni Arieti tribuuntur, Iudæi verò quod impij inſidioſi & audaces, ſimiliter ſub eodem ſigno ſunt atque Planeta. Sic vtraque harum regionum ſæpius & obſtinatius vt nulla alia à Romanis rebellauit ac ſæpius ad internetionem conciſa. Et vtraque ſimiliter nouos ritus legis & diuini cultus ſibi fabricauit, aliquando quidem in melius, perſæpe in deterius. Quod verò hæc diuiſio per trigonos aliis tribus quartis terræ conueniat ſatis dictum eſt. Sed in Septentrionali inferiore ſufficiet occidens pro oriente, & oriens pro occidente commutare. Qua ratione inuenta commutato ordine domiciliorum fiet trigonus Solis & Iouis: Primus Libræ, Aquarij & Geminorum. Secundus Lunæ & Veneris, Scorpij, Piſcium & Cancri. Tertius Saturni & Mercurij, Sagittarij, Arietis & Leonis. Quartus Martis & Lunæ, vel Martis & Veneris, Capricorni, Tauri & Virginis. Primo igitur dabitur pars quæ eſt inter occidentem & antarcticum Marti & Ioui. Secundo, dabitur pars quæ eſt inter æquinoctialem & orientem Saturno & Veneri. Tertio, quod eſt inter orientem & antarcticum, eiuſque dominis Saturno & Ioui. Eadem ratione & quarto dabitur quod eſt inter æquinoctialem & occidentem Marti & Veneri. Eadem quoque ratio erit de finibus: Nam fines finibus erunt contrarij ad Cap. 19.
vnguem: dabimus enim fines Ptolemæi deſcriptos

ſcriptos

ſcriptos in tabula ſoperius Libræ, ipſi Arieti, & Scorpionis, ipſi Taoro, & Arietis ipſi Libræ, & Tauri ipſi Scorpioni commotata ratione, ſeroatis eildem dominis atque numeris ad vnguem. Inuenta autem ratione quartæ partis ſuperioris terræ verſus antarcticom quo ad triangulos & fines, habebis etiam inferiorem ſolum commutaós vt in noſtra regione oriente in occidentem, & occidente in orientem, ſuperioris partis cum inferiore.

TEXTVS XIII.

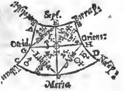
Cùm ergo in ſignifero quatuor triquetræ configurationes animaduerti ſoleant, oſtenſum eſt in ſuperioribus à nobis vnum triangulum, nempe Aries & Leo, & Sagit. eſſe Borrolybicum, quod nomen ſignificat Aquilonis & Africi confuſionem. Hoc gubernatur primum quidem à Ioue propter Aquilonem, deinde à ſocio Marte etiam propter Africum. Triangulum autem Taur. & Capricor. & Virg. Auſtriſolanum eſt, habetque principem dominatricem Venerem propter Auſtralitatem, ſocium verò Saturn. propter matutinitatem: At Gem. & Lib. & Aquar. triangulum commiſtionis Aquilonis & Subſolani eſt, cuius dominatio præcipua eſt Saturn. propter matutinitatem, ſociumque admittit Iouem ab Aquilone. Triangulum Canc. & Scorp. & Piſc. Notolybicum, id eſt, Auſtri eſt & Africi, primumque regitur à Marte propter Africum, deinde & à ſocia Ven. propter. auſtralitatem.

Cap. 17. Qui memot eſt eorum quæ in primo libro ſoperius ſcripta ſunt, ne vel vno verbo qoidem ad expoſitionem hoc in loco indiget. Qui verò illa non intellexit quæ toties repetiimus, nec nunc, etiam ſi folia centum commentarij ſcripſerim, intelliget. Cæterùm hæc repetiit Ptolemæus non vt neceſſaria, ſed vt ordo ad ſequentia melius connecteretur. Quam etiam ob cauſam figoram appoſui per quam quæ ſequuntur facile poſſe ıt intelligi. Sed prius ipſum Ptolomæı m audiamus dicentem.

TEXTVS XIV.

Quæ cum ita ſe habeant, & cùm noſtra terra diſtribuatur in quadrantes æquales numero triangulis quatuor, per latitudinem quidem à mari noſtro ex Herculano freto vſque ad ſinum Iſſicum & vlterius verſus orientem Montanum vſque dorſum, quibus ſeparatur pars Aquilonaris ab Auſtrali. Per longitudinem autem ex Arabico ſinu, per Ægeum pelagus & Pontum ac paludes Mœotidas, quibus diuiditur pars orientalis & occidentalis, conficiuntur ita quadrantes numero poſituque congruentes cum triangulis, quorum vnus totius terræ collocatus eſt, ſecundum Aquilonis & Africi commiſtionem dictus Borrolybicus, ad Celticam, habetque commune nomen Europæ, illique oppoſitus, item vnus ſecundum commiſtionem Auſtri & Subſolani, quem dicunt Notapelioten ventum, ad Æthiopiam orientalem, quæ pars Auſtralis magnæ Aſiæ rectè dici poterit. Tertius eſt quadrans ſitus ſecundum Aquilonis & Subſolani commiſtionem, qui ventus vocatur Borrapeliotes, vbi eſt totius terræ pars, quam nominamus Scythiam, ſitque planè Aquilonaris magnæ Aſiæ pars, huicque oppoſitus ſecundum Africi & Auſtri, qui ventus vocatur Libonotus, commiſtionem ad occidentalem Æthiopiam, vocaturque communiter Libyæ.

Facile imò facillimnm eſt in propoſita figura quæ Ptolomæus proponit diſtinguere. Diuidit totam terram huius quartæ partis tam habitabilem, quam inhabitab lem per duas lineas, quarum altera tranſit ab oriente in occidentem, reliqoa à ſeptentrione in meridiem in quatuor quadrantes: primum qnod eſt inter ſeptentrionem & occidentem qoem vocat Europam & à vento medio Borrolybicum dat Arieó, Leoni & Sagittario, & dominis eius Ioui & Marti. Secundum ſtatuit illi oppoſitum inter meridiem & orientem in quo eſt Aſia, & ſubiicitur medio vento inter Auſtrum & orientem, quem vocant Notapeliotem trigono ſecundo Tauti, Virginis & Capricorni, & dominis eius Veneri atqne Saturno. Similiter tertium ſtatuit inter ſepteotrionem & orientem vbi dicit eſſe Scythiam & tribuit trigono Geminorum, Libræ & Aquarij dominis eius Saturno & Ioui. Et quartom illi oppoſitum vbi ponit Lybiam ſeu Africam, quarto trigono Cancri, Scorpij & Piſcium, & dominis eius Marti & Veneri.

Animaduertenda ſunt hic dno pro intellectu ſequentium, quod totius partis Auſtralis

vltimam extremitatem, quæ eſt iuxta lineam C D vocat Æthiopiam: ſed partem ipſius quæ eſt orientalis iuxta D F vocat Æthiopiam orientalem, & quæ eſt iuxta F C vocat Æthiopiam occidentalem. Secundùm quod magis refert eſt, quod cum toti Septentrioni præponat Iouem, & toti meridiei Venerem, & toti orienti Saturnum, & toti occidenti Martem, fit vt in primo quadrante dominetur Mars & Iuppiter non ſimpliciter, ſed occidentalis, id eſt, Iuppiter pro vt habet conditiones occidentalis. Et in ſecundo Saturnus & Venus, non ſimpliciter Venus, ſed Venus orientalis. Et in tertio Saturnus & Iuppiter, non ſimpliciter, ſed Iuppiter orientalis. Et eodem modo in quarto Mars & Venus occidentalis. Et hanc diſtinctionem orientalis & occidentalis in beneficis inuenit Ptolemæus, vt doceret varios mores gentium. Nam ſtellæ orientales habent adeò diuerſos mores ab occidentalibus, ac ſi eſſent non vnus Planeta, ſed duo penitus diuerſi. Et hoc diligenter nota pro intellectu eorum quæ inferius adiicientur. Incepit autem Ptolomæus numerare quadrantes ab occidente & ſeptentrione, & non ab oriente neque à meridie, vt ſequeretur eundem ordinem quem ſequutus eſt in Geographia: nam ibi incipit ab extremo occidente, id eſt, à fortunatis & à ſeptentrione, ideò fecit primam tabulam in qua deſcripſit Hiberniam & Albionem, id eſt, Angliam, quia ſunt in extremo ſeptentrionis & occidentis. Diuidit autem vnumquemque quadrantem in duas partes, vt cum dicit.

TEXTVS XV.

Præterea ſciendum ſingulos quadrantes qua vergunt in medium totius terræ noſtræ, ſortiri diuerſam naturam naturæ ſuæ, quam in totius terræ diuiſione obtinuerint. Nam quadrans Europæ quem diximus in diuiſione totius terræ in Borrolybico loco, id eſt, ad Caurum poſitum, in medio & qua angulus exit in oppoſiti quadrantis angulum ad Nutapelioten, id eſt, Vulturnum tendit, & in puſitum huius quadrantis deuoluitur. Quod ipſum & de aliis ſimiliter accipi debet. Vnde apparet ſingulos quadrantes binis triangulis contrariis conciliari, cum alia quidem loca prorſus in ſe incumbens triangulum ſuſtineant, media autem illa etiam in contrarium incumbant. In hac conciliatione aſſumendi ſunt & gubernatores ſingulorum triangulorum, atque rurſum hi quidem ſoli aliis in locis, in mediis autem illis & cum his Mercurij ſtella, quod media hæc quidem & communis ſit vtriuſque conditionis.

Duo facit in præſenti texto Ptolemæus, primum quidem diuidit vnumquenque quadrantem linea recta in duos triangulos ſibi inuicem oppoſitos, vt in figura vides: Gratia exempli primum quadrantem diuidit per lineam ductam a ſeptentrione in occidentem in duos triangulos: vnum qui vocatur extremus, & eſt ille in quo inſcriptæ ſunt notæ ♃ & ♂: Alterum qui tendit ad medium in quo eſt inſcriptus primus & ita de aliis quadrantibus. Cùm igitur ſint quatuor quadrantes, fient octo trianguli, quorum quatuor dicuntur extremi & puri quia non tanguntur ab aliis quadrantibus: & quatuor qui vocantur trianguli medij qui circumdantur ab aliis tribus triangulis mediis. Vnuſquiſque enim eorum habet duos alios triangulos à latere, & tertium à fronte ſeu oppoſito. In vno quoque autem illorum poſui numerum ſui quadrantis, ſcilicet primus, ſecundus, tertius & quartus, vt intelligeres cuius quadrantis eſſent illi trianguli. Secundùm quod docet, eſt quod cum ſint octo trianguli, quinam Planetæ ſingulis dominentur: & regula eſt generalis, quatuor triangulis extremis ſeu puris dominantur ſui duo Planetæ inſcripti: vtpote primo Mars & Iupiter occidentalis: Secundo Saturnus & Venus orientalis: Tertio Saturnus & Iupiter orientalis: Quarto Mars & Venus occidentalis. In triangulis autem mediis ponit Mercurium in medio ſicut vides in figura, quia Mercurius eſt particeps dominationis in omnibus triangulis mediis propter quatuor cauſas: Prima vt & ipſe haberet dominium in mundo: Secunda, quia habitantes in mediis regionibus ſunt ingenioſiores & diſciplinis magis dediti & artibus, quæ omnia per Mercurium ſignificantur: Tertia, quia ſunt negociatores & tranſeunt de vno triangulo in alium triangulum, & ex vno quadrante in alium quadrantem: Et hoc eſt proprium Mercurij, qui tranſit in naturam ſingulorum planetarum excepto Sole & Luna. Fit enim Mercurius quandoque perfidus, vt Saturnus malè diſpoſitus, & patiens, vt Saturnus benè diſpoſitus, & laſciuus vt Venus, & ferox vt Mars, & iuſtus vt Iuppiter. Quarta, quia natura illius eſt media inter Planetas reliquos omnes quatuor, ideò meritò collocatur in medio. Sol autem & Luna non ponuntur domini triangulorum propter id quod omnibus dominantur generaliter. In omnibus enim regionibus eſt aliquid iuſtitiæ & fidei, & ſtudij gloriæ & modus dominandi, quæ omnia habentur à Sole. In omnibus etiam regionibus vigent commercia hominum & conſuetudines, deſiderium nutriendi filios, & videndi regiones nouas, & piſcandi & colendi agros, & lucrandi, quæ omnia ſunt à Luna. Ideò nulla eſt gens tam barbara quæ ex toto poſſit ſe expoliare ab affectibus & moribus Solis & Lunæ, quæ ſunt communes omnibus gentibus. Sed ſi vis diſtinguere inter mores Solis & Lunæ: diſcrimen eſt quia mores Solis tendunt ad honeſtum, generoſum, munditiem, & imperandum: Lunæ humiliora ſunt omnia, ideoque ad lucrum, voluptatem,

tem, forditiem & ſerniendum. Poteſt facilè comparari Sol nobilitati, Luna plebi in ciuitate. Sol patri, Luna matri in domo. Et ideò Sol non diligit adeò filios ſicut Luna, id eſt, nati ſub illis. Et ita Sol ſignificat ex ætatibus iuuèntutem, Luna pueritiam. Mercurio igitur in medio conſtituto, iſte ordo ſeruatur in mediis triangulis: primùm dominantur Planetæ trianguli oppoſiti, vtpote in primo triangulo medio primum dominabuntur Saturnus & Venus orientalis, ſecundo Mercurios, tertio domini ipſius quadrantis, id eſt, Mars & Iuppiter occidentalis. Et ita in quarto triangulo medio dominabuntur, primom Saturnus & Iuppiter orientalis, qui ſunt domini tertij quadrantis, inde Mercurius, inde Mars & Venus occideotalis; & ita in aliis: Et hæc eſt cauſa quod ipſe poſuit ſecundum trigonum illum, qoi eſt ab oppoſito primi & non à latere. Et cauſa eſt quia quæ pendent ab aſtris & nihil habent commune cum coniunctis & adhærentibus, ſed potius cum oppoſitis. Ideò primos triangulus participat de natura ſecundi oppoſiti, & non de natura tertij & quarti qui ſunt a lateribus. Ex hoc etiam patet quod regiones quanto magis ſunt verſos medium in triangolis mediis, magis participant de natura Planetarum quadrantis oppoſiti, deinde Mercurij, & minimum de natura Planetarum proprij quadrantis. Quæ verò ſunt iuxta baſim trianguli medij, plus participabont de natura Planetarum proprij quadrantis, & minus Mercurij & oppoſiti quadrantis. Medij verò inter cuſpidem & baſim æqualiter omnibus. Exemplum in primo triangulo medio, id eſt, primi quadrantis baſis habebit plus de natora Martis & Iouis occidentalis ac Mercurij. Cuſpis verò trianguli eioſdem ſcilicet primi quadrantis plus habebit de natura Saturni & Veneris occidentalis iode Mercurij, inde Martis & Iouis occidentalis. Medium verò inter cuſpidem & baſim medio modo & quaſi æqualiter omnium particeps erit. His igitur conſtitutis, ipſe tractat primo de primo triangulo, id eſt, exteriore primi quadrantis: deinde medio primi quadrantis: poſt de exteriore ſecundi qnadrantis: deinde de medio ſecundi quadrantis: & ita deinceps. Circa quod notanda duo ſunt, primùm quod partes triangulorum extremorum, vt magis appropinquant medio, id eſt, lineæ mediæ, ſunt maximè de natura fermè vnius Planetæ tantum: velut qui ſunt maximè ſub Borea & declinant, neque ad orientem, neque ad occidentem niſi parum, ipſi ſunt de natura Iouis fermè ex toto, & parum valde Martis aut Satorni. Et ita qui ſunt io linea occidentis & non declinant ad meridiem neque ſeptentionem, ipſi ſunt fermè ex toto de natura Martis, & quaſi nihil Iouis aut Veneris. Et ita illi qui ſunt iuxta æquinoctialem, nec declinant ad orientem, nec occidentem ſunt toti de natnta Veneris & nihil fermè Martis vel Saturni. Et ideo in totum ſimiles fœminis, imbelles, libidinoſi, luxui & voluptatibus ac delitiis dediti, nihil omnino ingenuum aut virile cogitantes. Et ita de orientalibus, qui ſunt omnino medij inter ſeptentrionem & auſtrum pro Saturno. Secundum, quod in triangulis mediis licet obſernentur Planetæ contrarij quadrantis; tamen vult quod illi exuant naturam propriam quantum ad orientale & occidentale, & induant naturam quadrantis proprij. Exemplum in triangulo medio qoadrantis primi dominatur Saturnos & Venus, qui ſunt domini quadrantis ſecundi, ſcilicet oppoſiti, ſed in quadrante ſecundo ſemper dominatur Saturnus & Venus orientalis: In triangulo autem medio quadrantis, primi dominabuntur Saturnus & Venus occidentalis, quia triangulus ille eſt pars quadrantis occidentalis non orientalis. Secundùm hoc igitur ſtatuemus dominos octo triangulorum per ordinem, ſicut ipſe facit ad faciliorem intelligentiam textus ſequentis. Circa quod notandum eſt quod beneficæ variantur penes orientale & occidentale, ſcilicet Ioppiter & Venus: ſed Saturnus & Mars non variantur penes boreale & Auſtrale. Cauſa eſt duplex, tum quia beneficæ facilius variantur quam maleficæ: tum quia orientale & occidentale ſunt qualitates in re, id eſt, in ipſis Planetis, veræ & naturales, quæ ortum habent à comparatione Planetarum ad Solem: ſed Auſtrale & Boreale ſumuntur hic non vt latitudines ab eclyptica, ſed ſolùm vt differentiæ partium terræ quibus Planetæ dominantur. Et ita non faciont aliam differentiam qoam illam quæ dicta eſt ſoperius io primo diſcrimine prouinciarum, quæ magis appropinquant æquinoctiali vel polo Boreali. Quod ſi quis vellet conſiderare Auſtrale & Boreale iuxta latitudinem in Saturno & Marte, tunc poſſet ponere Auſtrales agiliores, leuiores.

Secundùm hoc igitur, ordinem dictum ſequentes externo triangulo quadrantis primi dominantur Mars & Iuppiter occidentalis ſoli. Et ex ſignis ♈, ♌, ♐.

Triangulo medio quadrantis primi dominantur, primo Saturnus & Venus occidentalis, inde Mercurius, inde Mars, atque Ioppiter occidentales. Ex ſignis ♉, ♍, ♑.

Triangulo externo quadrantis ſecondi Saturnus & Venus orientalis ſoli. Et ex ſignis ♉, ♍, ♑.

Triangulo medio quadrantis ſecnndi Mars & Iupiter orientalis primo dominantur, deinde Mercurius, deinde Saturnus cum Venere orientali, Et ex ſignis ♈, ♌, ♐.

Triangulo externu quadrantis tertij ſoli dominantur Saturnus & Iuppiter orientalis. Et ex ſignis ♊, ♎, ♒.

Triangulo medio quadrantis tertij primo Mars & Venus orientalis, deinde Mercurius, deinde Saturnus & Iuppiter orientalis. Et ex ſignis ♏, ♋, ♓.

Triangulo externu qnadrantis quarti ſoli dominantur Mars & Venus occidentalis. Et ex ſignis ♋, ♏, ♓.

Triangulo medio quadrantis quarti dominantur, primo Saturnus & Iuppiter occidentalis, inde Mercurius, inde Mars & Venus occidentalis. Et ex ſigns ♊, ♎, ♒.

Et ſecundùm hoc omnia dicta Ptolomæi,

quæ in ſequenti textu ſequuntur, ſunt adeò manifeſta vt nulla indigeant expoſitione, niſi quod oportet vt habeas Geographiam illius ante oculos, ſine qua non potes bene intelligere quæ ille ſcripſit de prouinciis & earum natura. Et ideò malè faciunt qui multa nugantur in declaratione ſitus prouinciarum, cum commentaria augeant in infinitum & nihilominus non poſſunt rem perfectè docere, niſi depicta figura orbis habitalis, Quæ profectò hic ſi ſuis coloribus depicta adiiciatur plus proficiet ad exquiſitum intellectum ſententiæ Ptolemæi de prouinciis, quam ſi magnum volumen commentariorum conſcribatur.

TEXTVS LVI.

Quibus ad hunc modum diſtributis primi quadrantis Europei ſuperiora loca, quæ ſita ſunt in totius terræ diuiſione inter ſeptentrionem & occaſum, conciliantur Borrolybicu, hoc eſt, Careo triangulo, quod eſt Aries & Leon. & Sagit. dominos habet conuenientes Iouem & Martem veſpertinos. In hoc totæ gentes hæ nominantur. Britannia, Gallia, Braccata, Germania, Baſtarnæ, Italia, Gallia Tolia Togata, Apulia, Sicilia, Tyrrheni, Celtica, Hiſpania. Atque in gentibus conſequenter hi mores animaduertuntur, vt ſint ob procipatum trianguli ſui & dominatorum illius impatientes regni, & amantes libertatis. Armorum, belliqne ſtudioſiſſimi, patientes laborum, præſtantiæ, munditiæ, fortitudinis, ſectatores. Propter veſpertinum autem habitum Iouis & Martis, propterque ſuum triangulum accidit his vt prioribus partibus viriles ſint poſterioribus effœminati & mulierum amore non tangantur, cupidi maſculæ Veneris, & hac in parte æmulatores neque hoc apud illos vitio datur vlli, neque molle ducitur, quod hoc ipſo animi illorum non perturbentur & quaſi laborent, ſed retineant nihilo ſecius vſum virtutis, amicitiæ, fidei, curæ rei familiaris, beneficentiæ. Harum ipſarum regionum, Britannia, Gallia, Bracata, Germania, Baſternæ, propriè ſubſunt Arieti & ſtellæ Mart. Itaque harum incolæ ſunt communiter feroces, peruicaces, truces. At Italia, Apulia, Gallia Togata, Sicilia, Leoni ſubiecti ſubiectæ ſunt & Soli, præſtantiæ, benignitati, amicitiæ ſtudent. Tyrrheni verò & Celtæ, Hiſpanique commendati cum Sagittar. Ioui libertatis, ſimplicitatis, munditiæ ſunt amatores. Reliqua loca huius quidem quadrantis, ſed vergentia in medium totius terræ, Thracia, Macedonia, Illiricum, Græcia, Achaia, itemque Cretæ, & inſulæ Cyclades & maritima loca Aſiæ minoris, ac Cyprus, decliuia de quadrante ſuo ad Vulturnum, adiunguntur etiam triangulo hoc Vulturni quo comprehenditur Taur. Virg. Capricorn. & gubernatricibus ſtellis Vener. ac Saturn. atque inſuper etiam Mercur. Quapropter horum locorum incolæ magis ſunt & corporibus & animis compoſiti & temperati. Et ipſi ſanè præſtantiæ cupidi, fortes, regni oſores propter Martem, Muſicæ autem & ſtudiorum, libertatis cupidi, legum inſtitutorumque ſuorum tenaces, populari imperio gaudentes, latores legum, quæ à Ioue habent. Certaminum & munditiæ ſtudioſi à Vener. Amicitiæ, hoſpitalitatis, iuris literarum, eloquentiæ cultores, Mercur. Iidem arcanorum ſacrorum & initiorum inſtitutores de Vener. veſpertino habitu. Rurſus ex his peculiariter pertinent ad Taur. & Vener. maritima minoris Aſiæ loca, Cyclades inſulæ ac Cyprus: ideoque fermè voluptatibus munditiæ, corporique ſeruiunt. At Græci, Achiui, Cretenſes, ſubditi Virg. & Mercur. ingenioſiores & doctiores & animorum cultores euaſerunt. Macedones autem, Thraces, Illyricum ſubiiciantur Capricorn. & Saturn. in re quidem paranda non inertes, ſed à manſuetudine morum & coniunctionibus alieni.

Secundi quadrantis quæ pars eſt Auſtralis magnæ Aſiæ, loca in quibus India, Ariana, Gedroſia, Parthia, Nedia, Perſia, Babylonia, Meſopotamia, Aſſyria, ſpectantia Vulturnum in totius terræ diuiſione, conciliantur & ipſa meritò triangulo Notapeliotico, id eſt, ſito inter ortum & meridiem, Taur. Virg. Capricorn. Gubernaturque à Vener. & Saturn. de orientali habitu. Quare & naturas illorum hominum cognoſcere eſt huiuſmodi modi dominationi conuenire, nam & Vener. numen adorant, vocantque Iſin, & Saturn. itemque Solis, quem Mitram nominant. Multi etiam horum futura prædicunt, necnon & pudendæ ab his partes conſecrantur,

crantur, quæ efficiuntur ab habitu præpoſitarum ſtellarum ſeminalium. Ipſi natura ſunt flagrantes concubitus, reique Venere appetentes. Saltationes his & repudia, comptuſque cordi à Venere, delicatuſque victus à Saturno cum mulieribus propalam non in occulto conſueſcunt, propter habitum orientalem, ſed maſculam Venerem odere. Neque pauci ex mattibus liberos ſuſcipiunt & pectore ſupplices geſtus edunt propter matutinum ortum, & congruentiam cordis præſtantiæ cum vi Solari. Veſtitus ferè ornatuſque & corporis delitiis effœminati à Venere, animis autem, conſiliiſque excelſis, fortes, bellicoſi, eo quod Saturn. cum habitu orientali congruat. Sed peculiariter ſunt Iouis, Veneriſque magis Parthia, Media, Perſia, Qua de re & harum regionum incolæ florido veſtitu vtuntur, ſeque totos illo præter pectora operiunt, delicatoque victui, ac munditiæ dant operam Virginis & Mercur. eſt Babylon, Meſopotamia, Aſſyria, quibus ideo & eximia Mathematicarum diſciplinarum cognitio & obſeruatio ſyderum contigit. Saturno verò cedit propriè India, Ariana, Gedroſia, habentque eam ob rem cultores deformes, fœdos, immanes. Media huius quadrantis loca in diuiſione totius terræ, Idumæa, Cæloſyria, Iudæa, Phœnice, Chaldæa, Orchinia, Arabia fœlix, recedunt à ſuo quadrante ad Cancrum, qui ponitur inter ſeptentrionem & occaſum, itaque Borrolybico triangulo conciliantur, quod eſt Ariet. Leon. Sagittar. cum dominis Ioue & Marte, quibus communis Mercur. adiungitur, vnde ſunt ad mercaturas faciendas aliis aptiores & callidiores, in formidine contemptores, inſidioſi, animis ſeruilibus, omninoque inſtabiles pro ſtellarum præpoſitarum figuratione. Eſt autem Cœloſyria, Iudæa, Idumæa, magis Scorpion. & Ariet. Martiſque propria, ob eamque rem incolas habent ferè audaces, impios, inſidioſos. Phœnices, Chaldæi, Orchinij ſub Leone & Sole ſunt, quod ſimplices, humanos ſyderum obſeruatores: inque primis Solis veneratores reddit. Arabia fœlix ſubeſt Sagittar. & Ioui, vnde extitit illa conſentanea, appellationi feracitas & copia aromatum, & hominum dexteritas & liberalitas vitæ contractuum negotiorum.

Sequitur quadrantis tertij Septentrionalis pars magnæ Aſiæ, cuius ſuperiora loca continent Armeniam, Hircaniam, Mattianam, Bactra, Caſperiam, Seticam, Sauromatas, Oxianem, Sogdianen, quæque alia in diuiſione totius terræ ſpectant Aquilonem, qui eſt inter Septentrionem & Orientem locus. Hæ regiones igitur conciliantur Aquilonari triangulo Gemin. Lib. Aquar. Gubernatores autem Saturn. atque Iup. habitu orientali. Harum itaque incolæ Iouis & Saturni numina venerantur, ſuntque ditiſſimi & auro abundantes, victu mundo & conſuetudine honeſta, ſapientes magi, periti rerum diuinarum, moribus ad liberalitatem & iuſtitiam compoſitis, animo magno, fortes, oſores improbitatis, ita naturæ quodam inſtinctu amantes ſuorum, vt pro ipſis ne mortem quidem oppetere dubitent, reſpectu decoris ac pietatis. In vſu rei Veneriæ moderati vt puri, veſtitu ſumptuoſi, benigni, animo ſublimi, quod ferè Saturn. Iouiſque ſtella orientali in habitu conficit. Cæterùm ex his Hircani, Armeni, Matiani propriè referuntur ad Gem. & Mercur. itaque & ſunt mobiliores ac improbi. Bactrianæ gentes & Caſpiæ vnà cum ſericis Lib. parent & Vener. indeque diuitias congerunt, Muſicæ delitiis indulgent. At Sauromatica, Oxianæ, Sogdianæ ſubiiciuntur Aquar. & Saturn. habentque homines immanes, tetricos, feros. Reliqua huius quadrantis & in medium totius terræ decidua loca, Bithynia, Phrygia, Colchis, Syria, Commagene, Cappadocia, Lydia, Cilicia, Pampbylia deſcendunt à ſuo quadrante ad Africum, qui eſt inter occaſum & meridiem, incidentque in Notolybicum triangulum Canc. Scorp. Piſc. dominante Mart. & Vener. cumque his Mercur. Hinc illæ gentes ferè numen Veneris adorant, multis variiſque ſuæ linguæ vocabulis vt matrem Deum celebrantes ipſumque Matrem Adonin, rurſumque aliter appellant, biſque diuis cum quæſtibus initia habent conſtituta. Sunt autem perimprobi & animis ſeruilibus, laborioſi, mali, implicitι expeditionibus mercenariis, belligerationibus, rapinis, prædationibus, ipſi

mutuo

mutuo ſeſe ſubigantes, & veſtationes ſibi ipſis, bellumque inferentes: quæ omnia à Mart. & Vener. orientali concurſu proficiſcuntur. Quoniam autem in Vener. triangulari ſigno Capricor. altitudinem babet Mart. & in huius item triangulati ſigno Piſc. ipſa Venus extollitur, fit vt illis in locis ſumma beneuolentia & charitate maritos ſuos fœminæ complectantur, domique cuſtodes ſint & operum ſtudioſæ, famulatione, ſedulitate, obedientia commendabiles. Ex bis Phryges, Bithyni, Colchi pertinent magis ad Cancr. & Lunam. Quo fit viri vt ferè leues ſint, murigerique mulieribus. Contra barum pleræque de Lun. orientali maſculinitate, viriles, imperioſæ, bellatrices, vt Amazones perhibentur, fugientes virorum, gaudentes armis, ad virilitatemque fœmininum ſexum inſtruentes ab infantia dextræ mammæ amputatione, quò habiliores ad ſubeunda belli munia fiant. Has etiam partes corporis nudare ſolent, vt in rebus gerendis muliebritatis omnis opinio amoueatur. Qui verò Syriam tenent & Comagenem, & Cappadociam ſubduntur Scorpion. & Mart. itaque multum audent, improbi ſunt, inſidiuſi, laborioſi: At Lydi, Cilices, Pamphylij cedunt Piſc. & Iou. ſuntque in reparanda attentiores, commercia & mercaturas faciunt, liberales, faciles in contractibus.

Reſtat quadrans Lybies, vt appellant, in quo ſunt Numidia, Carthago, Africa, Phyzania, Naſomonitis, Garamantes, Mauri Getulia, Metagonitis. Huius ſitus in diuiſione totius terræ eſt ad Libonotum, id eſt, Africum inter occaſum & meridiem, conciliaturque Notolybico triangulo Canc. Scorp. Piſc. regiturque conuenienter à Mart. & Vener. habitu veſpertino. Ex quo apud illas gentes vſu multum venit vt vir ac mulier, aut frater ac ſoror vna matre geniti regnum teneant, ſic quidem vt vir viris, mulier mulieribus præſit, & hoc in ſucceſſionibus ſeruetur. Calidi ibi ſunt homines, procliues in muliebrem Venerem, raptores coniugum. Ibi multis in locis cum nouis nuptis primi ſunt regum concubitus. Alicubi etiam eſt mulierum inter omnes communitas. Mangoniſſantur autem admodum & muliebres mundos geſtitant, quod à Venere babent. Non eſt tamen animorum illis promptitudo. Sunt nonnihil improbi, præſtigiatores, peruerſi, temerarij, obuij diſcriminibus, idque à Mart. Rurſum ex bis Numidæ, Carthaginenſes, Afri, debentur Canc. & Lun. & hac de cauſa à coniunctionibus commertiiſque non alieni ſunt, inque omnium rerum affluentia degunt. Sed qui incolunt Metagonitida, Mauritaniam, Getuliam, Scorpio obediunt & Marti, immanes, bellicoſi, carniuori, diſcriminibus obuij, neglectores vitæ, inque ſeſe mutuo inuadentes. Phizani, Naſamones, Garamantes ſubiecti Piſc. & Ioui, liberalibus & ſimplicibus ſunt moribus, opus faciunt, conſiliis valent, ſordium regnique fugientes, propter Iouem, Ammonis veneratores. Huius quadrantis media loca in totius terræ diuiſione Cyrenaica Ægyptus, Thebais, Marmarica, Oaſis, Troglodytæ, Arabes, Aſania, Æthyopica media, à ſuo quadrante verſa ad Aquilonem ſubeunt & ſub Borrapelioticum etiā triangulum & dominos Saturn. ac Iou. inſuperque Mercur. Vnde gentes hæ pro communi ſtellarum iſtarum veſpertino imperio Deorum ſunt reuerentes, ſuperſtitioſi, ſeruientes diis, eiulatures, mortuos ſuos occultantes terra & amouentes è conſpectu; propter veſpertinum habitum, inſtitutis & ritibus variis, neque vno cultus numinum genere vtuntur. Parent humiliter, cumque metu & abiectione ac patientia. Imperant animosè & magnificè. Viri plures vxores, fœmininæ maritos habent. Connubia appetunt, cumque ſororibus commiſcentur. Virorum in gignendo magna efficacia, in concipiendo mulierum fœcunditas, vt in regione accommodata generationi. Multi ibi viri putidi & animis muliebribus reperiuntur. Aliqui & in partes genitales graſſantur, propter maleficarum ac Veneris veſpertinam figurationem. Ex his Cyrenarum Marmaricæ inque primis inferioris Ægypti incolæ aſcribuntur propriè Gem. & Mercur. ideoque ſunt cogitantes, prudentes, intelligentes rerum omnium, ſed maximè ſapientiæ & diuinitatis, magi, arcanorum initiorum inſtitutores, in Mathematicis planè excellentes. Qui Thebaida tenent, Oaſin, Troglody-

ricen,

ticen, Lib. ſunt ac Ven. Vnde calida natura eſt illorum & mobilis & in abundantia degunt. Arabes, Azani, Medi, Æthiopes dantur Aquar. & Saturn. Suntque carniuori ac piſciuori & paſtores. Agreſtem & feris ſimilem agunt vitam.

Nihil iam puto deeſſe ad intellectum præcedentis textus, ſed exiſtimo melius vt poſtquàm hæc omnia principaliter propter geneſes Ptolemæus deſcripſit vt etiam ad geneſes Planetarum hi dominatus certo ordine aſcribantur. Igitur vt ad dominos tertij trigoni deueniam: Saturnus & Iupiter orientalis facit diuini cultus obſeruatores, ditiſſimos & auro abundantes, mundo victu, conſuetudine honeſta, ſapientes, magos, peritos rerum diuinarum, motibus ad liberalitatem & iuſtitiam compoſitis, animo magno, fortes, oſores improbitatis, atque adeò vt pro decore ac pietate mortem oppetere non dubitent. In vſu rei Venereæ moderatos & puros, in veſtitu ſumptuoſos, benignos, & animo ſublimi.

Mars cum Ioue occidentali facit amatores libertatis, armorum & belli ſtudioſiſſimos, laborum patientes, fortitudinis, munditiæ ac præſtantiæ, conſeruatores amicitiæ ac fidei: Rei familiaris ſtudioſi ſunt cuſtodes, beneficique ac virtuti dediti: verùm à mulierum amore magis alieni, puerorumque ſectatores: & qui ea ætate etiam Venerem libenter patiantur. Atque hi primo trigono externo conueniunt.

Saturnus & Venus orientales, faciunt diuinos, cupidoſque ſaltationum, & comptos, delicatoſque concubitus multi cum mulieribus. Sed tamen cum conſanguineis & matribus etiam quandoque concumbunt: veſtitus & ornatus & delitiæ fœmineæ quaſi & molles: ſiunt etiam eunuchi natura, alij voluntate, nonnulli caſu. Cæterùm animis atque conſiliis excelſi, fortes: bellicoſi: Talem fuiſſe Narſetem Eunnchum Iuſtiniani qui barbaros ex Italia expulit, credendum eſt. Atque hi ſecundo congruunt trigono externo. Sed tales etiam à maſculina Venere abhorrent.

Mars cum occidentali Venere facit procliues in Venerem muliebrem, raptores virginum, violentos adulteros: adornant ſe, & muliebri habitu gaudent, improbi, præſtigiatores, peruerſi, temerarij, prompti manu, denique omnino mali præter fortitudinem, ſimiles ſunt habitantibus in quarto trigono extremo.

Iouis & Veneris orientalis mores ſunt delicatos eſſe, & munditiæ ſtudioſos, & florido veſtitu vti ſuper omnes homines: tales ſunt Perſæ. Sunt etiam in re paranda, attenti: Mercatores faciles in contractibus & liberales, conſilio quoque valent.

Saturnus orientalis facit deformes, fœdos & inanes, vt Indi. Occidentalis autem carniuoros, ichtiophagos. paſtores, moribus agreſtes & feros: vt ſunt Æthiopes occidentales.

Mercurius orientalis facit eos qui Mathematicas optimè aſſequantur, & ſiderum obſeruatione maximè delectentur. Occidentalis autem ingenioſos & doctos, verum non adeò Mathematicarum ſtudioſos: ſed qui animorum cultui tamen maximè incumbant. Generaliter autem facit mobiles & ſubimprobos.

Venus occidentalis facit voluptatibus omnino deditos, ſed tamen mundos: vt Cyprij. Orientalis autem muſicæ ſtudioſos & delitiarum. Generaliter autem mobiles, vt fœminæ.

Mars occidentalis facit feroces, peruicaces, truces vt Germani. Orientalis audaces, impios, inſidioſos. Malè diſpoſitos, immanes, bellicoſos, carniuoros, ſeditioſos, vitæ contemptores, periculis vltro ſe offerentes.

Iupiter occidentalis facit libertatis amatores & ſimplicitatis & munditiei, vt Hiſpani. Orientalis autem liberales dexteritatis maximè. Ad coniunctionem cum hominibus aptiſſimos & mercaturæ ſtudioſos.

Sol facit præſtantes, benignos, amicitiæque maximè obſeruatores vt Itali: facit & humanos ſimpliceſque, & qui obſeruationibus ſiderum delectentur.

Mars cum Venere orientali facit improbos, laborioſos, latrones, rapaces, milites, mercenarios, ſeruilibus animis atque omnino malos. Tum magis ſi Mercurio adiungantur.

Saturnus & Mars occidentales in re paranda facit minimè inertes: ſed ab amorum conſuetudine & aliorum hominum coniunctione alienos, vt Macedones.

Luna orientalis facit fœminas viriles, imperioſas, contentioſas, laborioſas. Occidentalis autem viros molles, effœminatos & mulierum imperio ſubditos. Vnde fit vt quibus in regionibus mulieres viris exæquantur aut plus poſſunt, vt in Gallia, hæ regiones Lunæ imperio magna ex parte ſubditæ ſint. Tales autem mercaturæ apti & à coniunctionibus cum aliis hominibus non alieni, diuiteſque.

Saturnus, Venus & Mercurius occidentales, faciunt animo compoſitos & temperatos, fortes, libertatis amatores, & regni oſores: Muſicæ ſtudioſos, & eruditionis. Leges & inſtituta tenaciter ſeruant, & noua etiam condunt & inueniunt. Certamina & munditiem diligunt, amicitiam & hoſpitalitatem colunt, eloquentiæ operam dant, arcanorũ quoque & ſacrorum maximè periti.

Iupiter Mars & Mercurius orientales faciunt calidiſſimus mercatores, audaces, inſidioſos, laborioſos, ſeruiles & omnino inſtabiles

Saturnus, Iupiter & Mercurius occidentales, faciunt ſuperſtitioſos, mortuos ſepeliunt & illos multis ceremoniis lugent, Deum maximè timent. Sed multæ hæreſes & multi ritus. Imperant animoſè & magnificè, qui verò parent maxima cum patientia & metu, atque adeò humiliter vt omnino abiecti eſſe videantur. Fœcundi ſunt tam viri, quàm mulieres.

TEXTVS

TEXTVS XVII.

At conciliationes quidem ſtellarum, ſignorumque cum certis gentibus communeſque harum proprietates deſignatæ à nobis breuiter ad hunc modum ſeſe habent. Ad vſus autem facilitatem exponemus deinceps nudam traditionem conciliationis ſingularum gentium, cum vnoquoque ſigno ex ſuperioribus conuenienter ductam, hoc modo.

Quoniam hæc omnia eò tendunt vt effectus eclypſium & conſtellationum ſciantur qoas in prouincias dirigantur, ideò cum id ſciri non poſſit niſi cognouerimus quodcunque ſignum quibus prouinciis dominetur: Reſtat igitur dubitatio quonam pacto affecto ſigno, ſciamus quænam prouincia debet affici. Vtpote Aries dominatur Britanniæ & Germaniæ, & Iudææ, atque aliis prouinciis multis quas inferius deſcribet, non par autem eſt Ariete per erlypſim affecto, vt in has omnes prouincias ſimul calamitas aut felicitas perueniat: Poſtquàm igitur non in omnes venturus eſt effectus, ſcire par eſt in qua ventura ſit, hoc autem inferius declarabitur. Solùm enim iam illud reſtat quandoquidem ex tam communi regionum ſitu in paucarum ſolum diſcrimina deueniamus, vt etiam diſtinctè ſciamus affecto vno ſigno quænam prouinciæ vt dixi, illi ita ſubiiciantur, vt effectus in eas ſolas perueniat. Veluti Ariete affecto an ſola Britannia, an Iudæa, an Germania conſtellationi ſubiiciatur. Neque enim vt dictum eſt veriſimile eſt quod in omnibus idem effectus eueniat.

Circa hæc notandum eſt quud leges omnes, vt Haly dicit, in medio habitabilis promulgantur,& ex illo in extrema perueniunt: quia Mercurius dominus eſt eius partis, ſcilicet mediæ, vt declaratum eſt. Leges autem multis verbis indigent & rationibus, ac mutatione inſtitutæ vitæ, quæ omnia à Mercurio ſignificantur. Nihilominus Mercurius per ſe non poteſt date legem, ſed ſocius ſit Saturno & ſignificat legem Iudæorum: quæ eſt duriſſima, & fœdiſſima, & cum auaritia, & vſura, & diuortio, & connubiis illicitis, & lepra & immunditiæ gentis. Et cùm his tamen ſtabilitatem magnam & conſtantiam, & obſeruationem ipſorum præceptorum vſque ad ſuperſtitionem, & aſſociatur Ioui, & ſignificat legem Chriſtianorum quæ eſt munditici, pietatis, caſtitatis, miſericordiæ, probitatis, & in qua plura fuerunt regna & honos ſummus ſacerdotij: quia Iupiter præeſt ſacerdotio, & non admittit diuortium. Et aſſociatur Mercurius Marti, & ſignificat legem Mahumeti, & arma, ac bella, violentiam & ſæuitiam. Et aſſociatus Veneri ſignificat legem Idola colentium varia & diuerſa: totam plenam voluptatibus, laſciuia. Et qualibet lex aſſociatur ſtellarum inerrantium dominationi præter planetas ob longitudinem temporis quo manent: nimis enim multi circuitus eſſent planetarum, ſi ad illos ſolum referrentur, vtpote Saturnus qui circuit cœlum in triginta annis, & iam lex Iudæorum inchoauit annis ter mille ſeptuaginta ſex, vt centum reuolutiones ac tres inſuper exegerit. Præterea multa ſunt quæ legibus peculiaria ſunt, & hæc à miſtione procedunt planetarum cum fixis & luminaribus, & etiam planetæ ipſi commiſcentur vt vidimus ac videbimus. Et earum etiam promulgatio habet cauſas ſuperiores Deum & Dei inimicos, nos autem mundana ſolum attingimus. Et leges habent ortus ac initia à ſuis planetis velut Iudaica ab oriente, quia Saturnus orienti præeſt. Mahumeti autem ab occidente, quia Mars occidenti dominatur. Et Iouis imperium eſt à ſeptentrione, ideò in ea parte fundata eſt lex Chriſtiana, licet & ipſa ab oriente, propter coniunctionem cum Iudaica, originem ſumpſerit. Idolorum autem lex quoniam à Venere exortum habuit, initium ſumpſit à meridie, ſcilicet, Aſſyria, Babylonia & Chaldæis. Primus enim Belus Aſſyriorum Rex adorari ſe præcepit. Hæc autem dicta ſunt quæ ab Haly excidantur non obiter, ſed vt accidentia quæ in legibus contingunt & mutationes, & hæreſes ex aſtris prænoſci poſſint. Affligentur autem leges maximè vt in trigonis oppoſitis coniunctiones maximæ fuerint. Eſt autem trigonus Chriſtianæ Aries, Leo, Sagittarius, & eius dominus Iupiter, quia Sol communis eſt. Idololatricæ Taurus, Virgo, Capricornus, & eius dominus Venus, nam Luna communis eſt. Iudaicæ Gemini, Libra, Aquarius, & eius dominus Saturnus, nam Mercurius communis eſt quia omnibus fauet. Et ideò poſteriores leges Iudaicam non deſerunt, ſed recipiunt: quia Mercurius quo omnes leges indigent, propriè dominatur trigono Iudæorum. Ideò decreta eius legis tanquam fundamenta ab aliis recipiuntur. Trigonus autem Cancri, Scorpionis & Piſcium Mahumeticæ præeſt, nam Mars religioni illi dominatur, & initium dedit coniunctio media anno Chriſti 591. in Cancro, quæ poſtmodum perſeuerauit vſque ad annum 789. in ſignis aqueis: nemini autem dubium eſt quod Mahumetes natus eſt, intra hos terminos, legemque ipſam promulgauit. Chriſtus quoque natus eſt poſt ſex annus à coniunctione maxima in Ariete, promulgauitque legem ea coniunctione in trigono Arietis, Leonis & Sagittarij vigente. Itaque tum ab origine temporis, tum regionum vbi cœperunt, tum moribus, patet hos trigonos hoſque Planetas, has leges moderari. Aduerſantur autem trigoni prout & Planetæ: trigonus quidem Arietis trigono Cancri, quia Mars & Iupiter inimici ſunt, & maximè potentes ambo, ideóque diuturnum bellum. Similiter trigonus Tauri trigono Geminorum, quia Venus & Saturnus inimiciſſimi, ſed ambo debiles tamen. Vnaquæque etiam lex, maximè poſterior, alias deſtruit. Hæc autem alibi dicta ſunt: ſed hæc præſenti propoſito ſufficiunt.

TEXTVS

TEXTVS XVIII.

Nuda expoſitio quæ gentes quibus ſub ſignis ponantur.

Aries, habet Britanniam, Galliam Bracatam, Germaniam, Baſtarnas, Cœloſyriam, Palæſtinam, Idumæam, Iudæam.

Taurus, Parthiam, Mediam, Perſida, Cyclades inſulas, inſulam Cyprum, maritima loca Aſiæ minoris.

Gemini, Hircaniam, Armeniam, Mattianen, Cyrenas, Marmaricam, inferiorem Ægyptum.

Cancer, Numidas, Carthaginenſes, Afros, Bithyniam, Phrygiam, Colchida.

Leo, Italiam, Galliam Togatam, Siciliam, Apuliam, Phœnicen, Chaldæos, Ochiniam.

Virgo, Meſopotamiam, Babylona, Aſſyriam, Græciam, Achaiam, Cretam.

Libra, Bactra, Caſperiam, Scras, Thebaida, Caſin, Troglodytas.

Scorpio, Metagonitida, Mauros, Getulos, Syriam, Commagenem, Cappadocas.

Sagittarius, Tyrrhenos, Celtas, Hiſpaniam, Arabiam fœlicem.

Capricornus, Indiam, Arrianen, Gedroſiam, Thraciam, Macedonas, Illyricum.

Aquarius, Sauromatas, Oxianen, Sogdianen, Arabiam, Azaniam, mediam Æthiopiæ.

Piſces, Phazaia, Nazamonitis, Garamantice, Lydia, Cilicia, Pamphylia.

Dubitabit aliquis quare Iodæam diuiſerit à Palæſtina & Idumæa? Et ſimiliter Italiam ab Apulia, cum Apulia ſit Italiæ pars, & Idumæa ac Palæſtina Iudææ? Reſpondeo quod Ptolemæus fauit Græcis in hoc, quia Apulia vocabatur Græcia magna: in alio Ethnicis ſeu Idolorum cultoribus: nam Iudæi vnum Deum colebant, volebat videri Ptolemæus qood Iudæi occupaſſent illas prouincias, hocque ſtudium fuerat Regum ipſorum Ægyptiorum, vt eo prætextu quod & ſæpe fecerunt, Iudæam inuaderent.

Animaduertendum quòd ad trigonos attinet atque leges: Mahumeticam quæ ſub Marte eſt ſibi adiongere Venerem vel Lunam, vt in triangulo viſum eſt Venerem ob inexhauſtam libidinem, diemque illi dicatum colunt, Lunam quod laborioſiſſimi ſint atque vagi, eiuſqoe in vexillis imaginem referunt. Ob vtramque autem plures accipere vxores lex illa permittit. Iudaica autem Mercurium Saturno adiungit, vnde ipſi maximè ſunt induſtrij, loquaces & miſeri, & parandæ rei pecuniariæ dediti. Chriſtiani Ioui iunctum habent Solem, illiuſque diem colunt Dominicum, ſicut & Iudæi Sabbatum propter Saturnum. Sol autem ſignificat iuſtitiam & veritatem. Chriſtiana autem lex plus continet veritatis, & ſimpliciores reddit homines. Idolorum lex Veneri Lunam adiungit orientalem, ſicut Mahumetica occidentalem: Ob id multos deos, multaſque illorum formas fingebat pro varietate formarum Lunæ. Obſeruabat autem Calendas à nouiluniis ſumptas more totius Græciæ & antiqui ritus Romanorum. Inditum enim eſt vnicuique legi, prouinciæ, genti, regno, ciuitati, familiæ, denique domini cuique vt aliquid eorum obſeruent quæ à dominatrice ſtella ſignificantur, vel etiam ipſo nomine ad eam pertinent.

His itaque explicatis, reliquum eſt vt ipſorum ſignorum ſignificata & mores, pro geneſi vniuſcuiuſque hominis vtilia, ipſiſque prouinciis à Ptolemæo deſcriptis correſpondentia, ſubiiciam. Igitur:

Aries facit feroces, pertinaces, truces, audaces, impios, inſidioſos.

Taurus voluptatibus deditos & munditiei corporis, florido veſtitu vtuntur, delicato victoi operam dantes.

Gemini nobiles ac ſubimprobos, cogitantes, prudentes, intelligentes rerum omnium, ſed maximè ſapientiæ & diuinitatis, magi, arcanorum inſtitutores, in Mathematis planè excellentes.

Cancer facit mercatores, & bonos ſocios, & qui rerum affluentia gaudeant: ſunt tamen leues & morigeri mulieribus. Mulieres autem qoibus ſignum hoc dominatur, viriles, imperioſæ, contentioſæ, laborioſæ.

Leo conſtantes, benignos, amicitiæque ſtudentes, ſimplices, humanos, ſiderumque obſeruatores.

Virgo facit optimos Mathematicos, obſeruatores ſyderum, & omnibus diſciplinis aptos, ingenioſos, doctos, animorumque cultores.

Libra Muſicæ & deliciis deditos & qui diuitias congerant, calida ſunt natura ad Venerem, mobiliſque conſilij.

Scorpio immanes, bellicoſos, carniuoros, diſcriminibus obuios, neglectores vitæ, ſeditioſos, improbos, denique & fallaces ac laborioſos.

Sagittarius ſimplices, munditiei & libertatis amatores, liberales, dexteros in negociis, & contractibus aptos.

Capricornus, deformes, fœdos, immanes, ac manſuetudine morum & coniunctionibus alienos, ſed in re paranda minimè inertes.

Aquarius carniuoros, ictiophagos, paſtores, & agreſtem vitam, ferarumque ſimilem agentes, immanes & tetricos.

Piſces liberales, mercatores attentos, faciles tamen in contractibus, ſimplicibus moribus, minimè ſordidos, popularem ſtatum amant, conſilio valent, & pulchrorum operum ſunt artifices.

CAPVT IV.

TEXTVS XIX.

Particularium prædictionum ratio.

HIs expoſitis conueoit & hæc adiuogi huic parti. Fixarum etiam ſtellarum ſingulis aliquo in ſigno repertis, conciliari eaſdem regiooes quas illud ſignum ſortitum fuerit, quo cum ipſe ioducto per polum ſuum circulo, regiones eas aſpiciant.

Habent enim trigoni & ſigna familiaritatem vt dixi cum gentibus & legibus, & eadem cum fixis: fixæ ergo etiam cum gentibus & legibus. Veluti Boreas & ſtellæ naturæ Iouis fouent Chriſtianis & trigonus Arieris, & ☿ Mahumetis & ſtellæ naturæ Martis & trigonus aqueus, & hoc quo ad fortunam hominum & regionum non amicos. Sed iam ad textum redeamus. Docuerat ſuperius tres eſſe differentias ipſorum locorum quibus diuerſitas contingeret in hominibus atque in genituris: ſed vnam præcipuè per quam regiones vniuerſales diſtinguerentur, calidam, frigidam & temperatam. Secundam per quam diſtinguerentur prouinciæ temperatæ regionis: imò etiam intemperatarum nam hæ tribuuntur conterminis regionibus trianguli externi temperati. Veluti Lituania, & Moſcouia, & Lappones, & Getæ, & Noruegia erunt ſub Marte & Ioue, & Ariete, ſicut Germania. Tertia differentia fuit illa quæ quinque diſcriminibus conſtabat quam reducit ad ſecundam. Quia tertia illa naturalis erat & eo modo reducitur ad Aſtronomicam. Hoc igitur in capite tria facit, primum quidem docet fixarum vires ad regiones traducere. Nam ſicut cuique regioni ſuum dominum ſignum aſcripſit & Planetam aut Planetas qui ſigno præeſſent, ita fixas non ex dominio ſigni cum non dominentur ſignis, ex loco adiungit: Veluti oculus Tauri tempore Ptolemæi erat in Tauro, & ita afficiebat Cyprum & maritima loca Aſiæ minoris & Parthos, ita nunc afficit Hircanos & Armenos & Ægyptum quia nunc ingreſſus eſt Geminos. Et ita cor Scorpij cum olim eſſet in Scorpio, aſficeretque Syriam & Mauros & Capadocas, ita nunc afficit Hiſpaniam, & Celticam Galliam, vbi eſt Lutetia, & Normanni, & Neuſtrij, & quos vocant Britannos Galliæ: fecitque rapaces & ſubdolos qui alioquin antiquo tempore erant boni ſocij, quia erat ſub Sagittario, & nunc ſtella illa quæ maximam ſignificat auaritiam & credulitatem atque audaciam Sagittarium ingreſſa eſt. Ita loca ſtellarum in ſignifero quæres, & vires illarum ſignis aſcribes.

TEXTVS XX.

Præterea ea loca ſigniferi potiſſimum conſideraoda de magois vrbibus quæ metropolis dicuntur, per quæ in harum extructionum principiis, vt in geoitura hominis, ferri Solem ac Lunam animaduerſum, vbique ex cardioibus præcipuè horoſcopus fuit. Quarum autem tempora extructiooum non comperiuntur, videndum quo cadat M. C. in genitura Principum ac Regum, quæ quoque tempore rerum potieotur.

Hæc eſt ſecunda pars in qua docet deuenire ex prouinciis ad ciuitates metropolitanas, id eſt, principes aliarum ciuitatum: Veluti in Italia Roma, Venetiæ, Mediolanum, Neapolis, Florentia, Sena, Ferraria, Mantua, Genua, Luca, Taurinum, & quæcunque tales ſeu imperent aliis vrbibus etiam quod alieno Regi pareant, vt Mediolanum & Neapolis, ſeu non pareant vt Venetiæ, ſeu nullis imperent vrbibus libertatem tamen ſuam tueatur, vt Luca, Metropolis nomine intelliguntur. Nam reliquæ ciuitates quæ neque per ſe reguntur, neque aliis imperant, fortunam Metropolis maxima ex parte ſequuntur. In omnibus igitur his quæ quoquomodo ſeorſum aliquid habent principatus, vt in Mediolanenſi regione Papia atque Cremona, iubet Ptolemæus principalia loca debere obſeruari erectionis illius ciuitatis tanquam in genituris. Tria autem maximè principalia docet Solis & Lunæ & horoſcopi ſeu aſcendentis: nam medium cœli pertinet ad Principem potius ciuitatis, & horoſcopus refert ipſam ciuitatem. Si igitur talia loca afficientur, afficietur & ciuitas. Quod ſi ignota ſit conſtitutio cœli quæ fuerit ædificationis ciuitatis tempore, tunc medium cœli ciuitatem gubernantis in genitura tanquam principalem locum ciuitatis, obſeruabis

Ex hoc habetur pulchra regula: quòd vbi habueris & geneſim ciuitatis (ita enim nunc manifeſtioris doctrinæ cauſa figuratum cœli voco conſtitutionem declarantem ſiderum tempore primæ ædificationis) & geneſim gubernantis, oportebit medium cœli geneſis gubernantis conſiderare & locum Solis ac Lunæ atque aſcendentis geneſis ciuitatis conferre, tum inter ſe pro generali regimine, tum ad eclypſium præcedentium conſtitutionem. Quod ſi locus gubernetur ab aliquo proconſule, princeps autem procul abſit: tunc permixta erit fortuna ex ipſis tribus, ſcilicet geneſi vrbis quæ primum obtinet locum, inde medij cœli veri principis, tertio loco medij cœli gubernatoris. Sed ſi princeps verus in vrbe ſit, vel propè, gubernatoris geneſis prætermittenda eſt.

TEXTVS XXI.

His præcognitis conſequens fuerit

per

percurrere rationem prædictionum, primumque illas quæ totas regiones vrbesúe complectuntur, cuius contemplationis modus erit talis. Non eſt prior neque potentior cauſa huiuſmodi caſuum, quàm quæ ducitur à defectiuis Solis Lunæ copulationibus, & tranſitibus ſtellarum illatum tempore.

Hæc eſt tertia pars in qua docet generalem modum & propriom procedendi: de proprio agit ibi: ſed prædictionom. In hac igitur proponit duos modos generales, quorum primus pertinet ad locos, & eſt vt conſideremus ſecundum tres illas dioiſiones, ſcilicet an hoc erit in regione calidiſſima vel frigidiſſima, vel temperata: deinde per trigonos & ſigna in qna prouincia illins partis. (Sed maxime temperatam habet in conſideratione) Tertio in qna metropoli illios prouinciæ. Propter quod ſciendum eſt quod vbi concordaret ciuitas cum conſtellatione & non concordaretur proniucia effectus continget. Sed nunquam poterit prouincia concordare quia etiam quadrans ipſum concordet. In hominibus aotem etiam quod concordaret geneſis propria & non concordaret ciuitas in qua eſt homo, nihil erit. Et propter hoc credo quod eclypſis illa in Tauro, in parte horoſcopi mei anno 1539. nihil egerit, quia non concordabat cum ciuitate Mediolani, vbi ego eram & habitabam vel propè. Nam nulla fuit peſtis aut magna calamitas ab eo tempore vſque nonc in tota regione Mediolanenſi in qua perpetuò habitaui. Et ex hoc patent duo corrolaria primum quod non afficiuntur homines à generalibus conſtitutionibus, niſi afficiatur ciuitas. Ciuitas tamen afficitur etiam quod conſtitutio non adiungatur prouinciæ ſigno, & non poteſt adiungi prouinciæ ſigno, niſi prios conſentiat cum illo ex octo trigonis in quo eſt prouincia, & non poteſt affici trigonus, niſi tota afficiatur pars, ſcilicet quæ vniuerſalis, & in qua trigonus continetur. Cauſa autem cur abſque teſtimonio trigoni loci deliquij affligitur cioitas, non autem prouincia, eſt quia ciuitas habet principium per ſe, prooincia autem non niſi vt eſt pars quadrantis. Sed de ciuitate & homine eſt alia ratio, quia ciuitas poteſt pati peſtem & excidium per ſe, quia cum ſit res vniuerſalis reſpicit conſtellationem vniuerſalem, per ſe abſque prouincia, homo autem non poteſt pati peſtem aut excidium abſque excidio, aut peſte ciuitatis: Quia cum ſit ſingularis non eſt ſobiectum proportione reſpondens cauſæ vniuerſali. Similiter eſt animaduertendum ſignum aſcendens pro ciuitate, nam ſi congruat prouinciæ aut loco Lunæ, aor Solis, aut horoſcopi ædificationis, augebit effectum, Quia cum locus deliquij non ſit niſi vnus, non poteſt concordare niſi cum loco principali ciuitatis, nec poſſet concordare vel cum prouincia, niſi vbi ciuitas haberet aſcendens ipſius prouinciæ, ſed hoc non ſemper ita euenit, imò omnes ciuitates vnius prouinciæ affliguntur diuerſis temporibus: igitur concordia eſt ſumenda etiam ab aſcendente. Sod Ptolemæus commemorauit ſolum principalem locum qui eſt deliquij. Manifeſtum eſt igitur ex iſta demonſtratione quod non eſt neceſſaria concordia prouinciæ, vt ciuitas deliqoio ſubiiciatur. Secundùm, quod quilibet poteſt euadere à talibus infortuniis generalibus mutando regionem, niſi ſit omnino connexus per aſcendens aut ſignificatores primos.

Secundum autem vniuerſale eſt quod ducitur ex cauſis ipſius effectus: & illæ erunt eclypſes primo Solis vel Lunæ: deinde ſtellæ quæ loca eclypſiom reſpicionr, aut quæ ſimul aſcendunt, aut in cœli ſunt medio. Nihil aotem refert ſeu tranſitibus ſcribas, ſeu circuitibus, qood Græca dictio ſonat.

TEXTVS XXII.

Sed prædictionum huius partis, vna eſt localis, quæ continet præſcientiam regionum ac vrbium, quibus intenditur ſignificatio particulariter defectuum luminarium, aut concurrentes ſtellarum menſtruationes, quæ ſunt Saturnus, Iupiter, Mars cum ſtationarij fiunt.

In parte hac declarat primum proprium quod ad locos pertinet, qood ſumitur ex defectibus luminarium aut ſtationibus trium ſuperiorum, quoniam vt dictum eſt, vix inferiores dicuntur habere ſtationes, cùm fuerint ſuperiores hi domini loci eclypſis, vel in ipſo loco eclypſis, vel in aſpectu ipſius eclypſis, vel exoriantur hora eclypſis & maximè ſi cum horum vno fuerint in ſtationibus, aut oriantur chronicè, id eſt, veſperi, in oppoſito Solis: aut occultentur ita vt ſint quatuor ſtatus horum principales, & tres qui accedunt.

Notandum qnod eclypſis quanto maior fuerit, tantò ipſa eſt generalior: & generaliter, licet non ſemper, certum Lonæ proximius eſt ipſaque Luna eclypticæ: imò fermè neceſſarium eſt cum eclypſis generalis fuerit vt Luna circum ferentiæ extremitate ſaltem tangat eclypticam: ideoque effectus fiont vehementiores atque generaliores, tum verò diuturniores.

Notandum etiam quod ex deterioribus concurſibus quæ in cœlo fiant eſt coniunctio Saturni & Martis in Cancro, cum deliquio coniungitur: quoniam Saturnus cadit à domo, Mars ab exaltatione, & Saturnus corrumpit effectus Lunæ quæ ibi habet domum, & Mars corrumpit effectos Iouis qui ibi exaltatur. Er Martis calor in ſigno æſtiuo augetur & Saturni frigus propter Lunam: & eſt ſignum propinquiſſimum vertici noſtro & quadratum reſpectu Arietis que dominatur in Europa quamuis non in Italia. Eſt etiam ſignom quod præeſt mari & morbis ſerpentibus, vt elephantiaſi & paruis vt carcinomati & phagedenæ.

TEXTVS XXIII.

Altera eſt temporalis, qua comprehenditur & ſignificationum tempus, & durationis magnitudo.

Hoc eſt ſecundum proprium, quod continet duo genera temporis dilationis & perſeuerantiæ. Exemplum : ſit eclypſis aliqua Solis decima Maij alicuius anni, quæ durat vna hora & tertia parte horæ, & diſtat ab occaſu quatuor horis ad vnguem : tunc dicemus quod initium iſtius effectus eclypſis erit, poſt quatuor menſes à tempore ipſius eclypſis propter quatuor horas diſtantiæ: Et quod durabit anno & tertia parte anni: & ita de tempore magnitudinis effectus. Hæc autem inferius apertè declarabuntur.

TEXTVS XXIV.

Tertia generalis, in qua ineſt cognitio, quibus quidque rerum generibus aduenturum ſit.

Vult declarare in ea parte genus materiæ, ſeu ſubiectum in quo erit futurus euentus, ſcilicet an erit in terra, vel in aqua, vel in aëre, vel in arboribus, vel ſegetibus, vel in piſcibus, vel in ſerpentibus, vel in auibus, vel quadrupedibus : & ſunt genera decem ſubiectorum hominibus additis. Sed hominum genus diuiditur per ſexus, ætates, leges, conditionem & qualitatem. Sexu an in maſculis, an in fœmininis? Aetate an in pueris, an in iuuenibus, an in ſenibus? Lege an in Chriſtianis, an Mahumetanis, aut reliquis? Conditione an in infima plebe, an patritiis, an magiſtratibus, an principibus? Qualitate an in biliosis, vel pituitoſis? vel ſapientibus, vel rudibus? vel ocioſis, vel exercitatis? vel artificibus, aut agricolis?

Denique ex tot conditionibus dum vna alteram contrahit ad ipſa fermè ſingularia peruenimus, & diſtinctè poterimus diiudicare de genere patientis.

Notandum circa intellectum propoſitorum & perfectionem eorum quæ tractantur à Ptolemæo, quòd quinque ſunt neceſſaria in omni actione : agens & eſt principium vt deliquia & ſtellæ cum illis coniugatæ : patiens & eſt genus materiæ, de quo nunc dictum eſt, & locus de quo loquetur in capite ſequenti : & tempus de quo diximus quòd habet duo genera dilationis & perſeuerantiæ : & qualitas effectus de quo in ſequenti textu. Ergo Ptolemæus nihil addidit ſuperfluũ neque defecit in aliquo neceſſario.

TEXTVS XXV.

Quarta & vltima ſpecialis, qua definitur ſingilatim modus venturorũ.

Hæc autem ſunt velut caſus domorum, læſiones à ſerpentibus, faces, & cometæ in cœlo. peſtis, bellum naufragia, inundationes, ſterilitas, ſeditiones, atque talia.

CAPVT V.

TEXTVS XXVI.

De Regionibus quarum ſint ſignificationes.

PRimam igitur quam diximus localem ita explicabimus. In copulationibus enim defectiuis Solis & Lunæ, præſertim euidentibus, conſiderabimus defectiuum ſigniferi locum, itemque conciliationes cum ſignis regionum per triangula. Item quid habeat conſenſum cum loco defectiuo ſigniferi, ſiue in vrbium primis extructionibus, ſiue ab horoſcopo, ſiue ab illis locis quæ tum lumina occuparunt, ſeu M. C. eorum qui iam rerum ſummæ præſint. Quibus conciliationibus repertis, decernemus euentus omnino ad illas quarum fuerint regiones pertinere, inque primis ſi cum ſigno defectiuo coniungantur, & ſi ipſis deliquium ſupra terram exiſtens apparuerit.

Lunæ deliquia fiunt interpoſita terra inter ipſam & Solem, quo fit vt cum ipſa ſoleat lumen à Sole recipere, non recipiat, & fiat obſcurior, non tamen planè obſcura, ſed quaſi rubra : quia præter lumen Solis & ipſa quippiam habet luminis quo luceat velut obſcura pruna. Cùm igitur Luna delinquit, cùm vere lumine Solis priuetur, modo ipſa ſit ſuper terram, deliquium eius videri poteſt. At de Sole non eadem eſt ratio, quippe Sol delinquit Luna interpoſita inter ipſum & terram, quo fit vt lumen Solis intercipiatur ab oculis noſtris, non tamen ab ipſo Sole aufertur cum ſit ipſius proprium. Itaque contingit Solem eſſe ſupra terram & deliquium pati apud quaſdam gentes, apud alios autem non, propter aſpectus diuerſitatem. Vt igitur locus à deliquio affici debeat in Luna, duo ſunt neceſſaria : vnum quod Luna tunc temporis in hemiſphærio ſuperiore illius loci ſit, & cum prouincia illa concordet ſigno vel trigono ſaltem : ſecundo cum ciuitate in Solis loco, vel Lunæ, vel aſcendentis, vel cum medio cœli illius qui regit ciuitatem ipſam. In Sole verò neceſſarium eſt præter id quod ſit ſuper terram & conueniat locus eius prouinciæ vel ciuitati, vt illi parti prouinciæ atque ciuitati eclypſis ipſa appareat. Fieri enim poteſt vt diximus quod quamuis Sol ipſe deliquium patiatur & ſit ſupra hemiſphærium alicuius gentis, attamen propter aſpectus diuerſitatem gens illa deliquium nullum Solis patiatur, ſed Solem totum, clarè, lucidum atque liberum intueatur. Quo fit vt duæ maximæ dubitationes emergant neceſſariæ admodum, quarum altera eſt.

Quòd ſi eclypſis neceſſaria eſt vt videatur

illi

illi genti, igitur vis eius non conſiſtit in hoc quòd ambo luminaria ſub eadem lin a ſetantur quæ eclyptica nominatur: Quandoquidem & in eclypſibus tam Lunæ, quàm Solis quæ ſub terra fiunt, Luna ſub eclyptica ſemper ſit, aut valde propè: Et in eclypſibus Solis quæ ſupra terram fiunt ab aliqua tamen gente non videntur propter aſpectus diuerſitatem, Luna etiam ſob eclyptica eodem modo ſit, aut valde prope: nec tamen vllam eius rationem habendam cenſet Ptolemæus, nec illarum quæ ſub terra fiunt. Quinimò magnitudinem eclypſium Ptolemæus pro magoitudine prouinciarum & vehementia effectuum metitur: & tamen contingere ſæpe ſolet in Solaribus eclypſibus ob aſpectus diuerſitatem vt maior fiat obſcuritas ipſius Solis dum Luna aliquantulum ab eclyptica recedit: longè verò minor dum ſub ipſa linea exquiſitiſſimè fuerit. Ergo vis deliquij in luminis defectu conſiſtit, & non principaliter iu appropinquatione Lunæ ad eclypticam: Non tamen negauerim etiam illam propinquitatem aliquid facere ad effectus magnitudinem. Sed illud quod Haly impulit ad credendum quod principalior cauſa effectuum deliquij propinquitas eſſet Lunæ ad eclypticam, fuit quod defectus eſt priuatio, & priuatio inter caoſas agentes referri non poteſt. Præcipuè verò quod Ptolemæus deliquia non ſolum inter cauſas malorum, ſed etiam bonorom refert. Ergo dicendum eſt quod per deliquia luminarium lumen ipſum quod ad nos tranſit (nam neque vnqoam Lnna, vt dixi, ex toto priuatur lumine & multo minus Sol, ſed in maximis deliqoiis qood corpus Lonæ perſpicuum ſit adeò vt Venus per ipſam intueri poſſit, vt in phyſicis declarauimus, lomen croceum ad nos deueniat) affectum externa qualitate immutat & concutit partes orbis loco in quo eſt, addictas. Fieri igitur non poſſet vt ſi deliquia lumen auferrent vt inter cauſas agentes & præſertim bonas nomerati poſſent. Sed non auferrent lomen ipſum, verum immotatur, ideoque hæc mutatio tum bona eſſe poteſt quàm mala, ſæpius tamen malà.

Secunda dobitatio eſt quid per conſenſum intelligat cum loco defectiuo ſigniferi? Reſpondeo qood io prouincia vult quòd ſoſficiat, quod ſit ex trigono illo: Sed in ciuitate oportet quod conueniat ex ſigno eodem: quia conuenientia hæc ſumitur à loco Solis vel Lunæ vel horoſcopi. Cùm igitur ſumatur ex tot locis ſi non referentur ad ſignom ſolum deliqoij, ſed ad triangulum, fieri non poſſet fermè, vt vlla ciuitas illius prouinciæ ab eo effectu eſſet immunis, quod tamen rariſſimè contingit. In prouinciis autem ob id conſenſus trianguli ſolus ſufficere poteſt, quia ipſæ regiones non certam habent rationem, qua verè ſigno ſobiiciantur: Sed ſolùm illam communem quæ dicta eſt: At ciuitates geneſim vt dictum eſt habent. Propterea in ciuitatibus vel illarum principibus ſigni conſenſus requiritur, trianguli non ſufficit, in prouinciis autem ſufficit.

Si aotem deficiat origo vrbis, accipiemus loco eius decimam principis. Vrbs enim eſt regnum Principis aut pars eius: decima autem regnum Principis ſignificat ſed tunc hoc infortunium contingat cauſa principis, & ſignificat in Metropoli regni magis ob id aut in parte.

Notandum etiam quod ſi conſenſus fuerit ex gradu, deliquij effectu erit validior & certior: ſin ex paucis gradibus, eo minor quo magis diſteterit locus deliquij à loco principali ciuitatis. Similiter & magnitudo deliquij in plures partes ſigni conſenſum extendit: ita tamen vt nunquam totum ſignum prætergrediatur. Habenda eſt etiam ratio cuius luminaris deliquium ſit: nam deliquium Solis in plures partes extenditur ſigni quàm Lunæ: Et vt extendet t, maiores etiam effectus facit: Lunæ verò etiam ſi extendatur in extremis effectus, multum virium amittit. Facit & vt dixi aliqo d propinquitas Lunæ ad eclypticam. His quatuor modis effectus deliqoiorum magis aot minus extendontur in eiuſdem trigoni partibus: Et ad p ores aut pauciores cioitates, maioreſquè aut minores effectos producunt.

CAPVT VI.

TEXTVS XXVII.

De Tempore euentuum.

Sed temporalis tractatus qui complectitur ſigoificationum tempus & durationem, talis eſt. Cùm enim quæ deliquia eodem tempore acciduot, non ſoleant apud omnes vbique habitantes eiſdem horis ioæqualibus conſummari, oolo aotem & Solis & Lunæ deliquia intelligi, oeque etiam obſcurationem, oec durationem pariter intendi, primum in vnaquaque regiooe cuius ſitus ratiooe compreheoſos eſt ad horam deliquij, poli altitudinem, & cardioes tanquam in hominis genitura experimentur, deinde exquiretur qoot horarum æquiooctialium in vnaquaque comprehenſa ratione regione duratio ſit ohſcurationis. His eoim conſtitutis, quotquot horas æquinoctiales ioueoerimus, tot in ſolari quidem deliquio aonos, Lunari verò menſes duraturos effectus pronunciabimus.

Doo ſunt genera horarum: vnum quidem quod vocatur æquinoctialium ſeo æqualium, & eſt temporis ſpacium quod eſt vigeſima quarta pars eius quo Sol ab ortu ad ortum redit, ſeu à meridie ad meridiem: alterum vocatur inæqualium & ſunt duodecima pars

temporis ab ortu Solis ad occaſum, ſeu diei artificialis: quàm palam eſt & pro varietate temporis & regionis variam eſſe. Siquidem in æſtate longiorem quam in hyeme, & apud Scotos, quàm apud Italos. Quibus cognitis, manifeſtum eſt deliquia tam Solis quàm Lunæ neque eiſdem horis inæqualibus terminari, id eſt, durare apud omnes gentes: atque id eſt primum. Neque eiſdem horis inæqualibus incipere apud omnes aut deſinere: hoc enim diuerſitas facit meridiani, quandoquidem prius apud occidentales incipit ac deſinit illud, diuerſitas altitudinis poli: atque id ſecundùm eſt. Neque æqualium horarum comparatione æqualiter incipiunt: prius enim apud occidentales, vt dictum eſt, atque id eſt tertium. Neque in ſolari eclypſi æquale tempus eſt apud omnes, atque id quartum eſt. Solum quintum ſupereſt, quod eſt commune omnibus gentibus, ſcilicet tempus horarum æqualium eclypſis Lunæ idem eſſe. Placuit autem Ptolemæo exemplum ſolum primi dare: quanquam litera hæc diuerſis modis legi ſoleat: dummodo tamen quinto non legatur, veriſſima eſt. Quod verò de obſcuratione ac perſeuerantia dixit, iam ad tertium ſenſum & quartum referri debent ac ſi diceret eclypſes Solis ac Lunæ apud omnes gentes in eiſdem horis inæqualibus non perficiuntur, neque obſcuratio aut duratio eodem tempore, vel horis æqualibus incipiunt aut perficiuntur: hoc autem poſtremum ad tertium modum pertinet. Quòd ſi ad Solem ſolum referas vt Haly facit, poſſet ad quartum referri modum. His intellectis, figura fiat dicit Ptolemæus quemadmodum in geneſi erectis quatuor cardinibus: inde conſideretur quantum temporis intercedit inter initium, finemque deliquij, quotque erunt æquinoctiales horæ in Sole deliquium patiente, tot erunt anni effectus, & pro partibus horarum partes eædem anni: Luna verò pro ſingulis horis atque partibus menſes totidem expoſcit. Ex quo patet quod cum effectus magni procedant ab eclypſi Solis, & eclypſis Solis non poſſit durare plus duabus horis & media æqualibus, quod nulla magna calamitas poteſt durare, plus duobus annis cum dimidio. Verùm nec leuiores poſſunt plus durare quia fiunt à Luna deliquium patiente, Luna autem licet in deliquiis tres horas cum dimidio poſſit excedere quia tamen menſes ſignificat non poteſt producere calamitatem.

TEXTVS XXVIII.

Cæterùm exordia ipſa & vehementiores progreſſiones cognoſcentur ex loci defectiui habitu erga cardines. Nam cùm locus ille inciderit in orientalem finitorem, ſignificat euentuum exordia circa primos quatuor ſequentes ſtatim deliquij tempus pus menſes futura eſſe, vehementiores autem progreſſus in primo triente totius durationis affectionalis. Sed ſi inciderit idem locus in Med.C. exordiâ erunt proximè ſequentium menſium & trientis medij totius durationis. In occidentali autem cardine ſignificantur exordia vltimorum quatuor menſium & vltimi trientis totius durationis futura eſſe.

Hoc eſt ſecundum, & ſumitur ab horis inæqualibus, docetque duo ſimul inuenire, tempus initij euentus & magnitudinis. Et eſt vt videas quo in parte contingit locus eclypſis, id eſt, initium eius: quod quidem initium poteſt eſſe ſub terra. Sed tamen melius eſt vt exiſtimemus propterea verba capitis præcedentis (ſupra terram exiſtens apparuerit) quod ſit ab initio orientis vſque ad occaſum, diuidendo per duodecim horas quas vocant temporales ſeu inæquales, & ſecundùm totidem horas menſes numerentur. Vtpote ſi diſteterit ab aſcendente quatuor horis, initium erit quarto menſe. Vel melius, vt medium ipſius deliquij pro tempore eclypſis ſtatuas, & videas figura conſtructa cui cardini propius ſit: Et ſi fuerit propius aſcendenti, continget euentus ille in primis quatuor menſibus: & ſi occidenti, in quatuor vltimis menſibus. Deinde dicit quod eadem ratione ſi deliquij locus medio eius tempore quo ſcilicet maximum eſt fuerit, propinquius aſcendenti, effectus maximus apparebit in prima tertia parte temporis ipſius effectus: & ſi medio cœlo vltro citroue, in ſecunda tertia parte temporis effectus: & ita ſi propinquius occidenti, in tertia & vltima parte. Exemplum ſit eclypſis Solaris, cuius tempus deliquij ſit vnius horæ cum dimidio: & palàm eſt quod ſignificat effectum qui durabit anno cum dimidio: cadat igitur locus deliquij tempore maximæ obſcuritatis iuxta aſcendens alicuius regionis, tunc initium talis effectus puta peſtis ſignificatæ per tale deliquium, continget in primis quatuor menſibus, & per primos ſex menſes ſequentes erit validiſſima, deinde mitigabitur paulatim donec compleantur decem octo menſes ab initio in quo peſtis incepit: Seu ante viginti duos menſes poſt tempus eclypſis. Rurſus ſit locus deliquij iuxta cor cœli magis quàm orientem vel occidentem: tunc incipiet effectus ſeu peſtis inter quartum & octauum menſem ab hora deliquij, & per ſex menſes ſequentes, ſcilicet vſque ad quartum decimum fermè ab hora augebitur mediocriter, deinde ſex aliis menſibus ſequentibus fiet maxima peſtis: poſt reliquis ſex menſibus ita declinabit, vt poſt vigeſimumſextum menſem tota finiatur. Rurſus ſit vt illa eclypſis cadat in occidentem, tunc effectus incipiet ab octauo menſe vſque ad duodecimum, & per duodecim menſes ſequentes erit valde magna, ſed in vltimis ſex menſibus ſequentibus qui fermè terminabuntur ad trigeſimum menſem, erit maxima peſtis. Ex his ſequitur quod nullius eclypſis effectus poteſt extendi vltra tres annos cum dimidio ab hora ipſius eclypſis. Et hoc erit quando

fuerit maxima eclypſis Solis, quæ non attingit duas horas cum dimidio, & fuerit in occidente: tunc enim incipiet in fine anni ab hora eclypſis, & durabit duobus annis cum dimidio fermè, & ita extendetur effectus vſque ad tres annos cum dimidio. Eclypſis verò Lunæ eadem ratione quando fuerit maxima & in occidente, non poterit effectus eius extendi vltra ſexdecim menſes, ſcilicet duodecim dilationis & quatuor operationis. Opinio igitur Ptolemæi eſt, quod omnium eclypſium effectus incipiant intra primum annum ab hora eius. Haly verò deceptus eſt exiſtimans quod poſſet proferri in deliquiis Solis, vſque ad duodecimum annum propter authoritatem in Centiloquio quam credidit eſſe Ptolemæi, quoniam falsò illi aſcribitur. Similiter & deceptus eſt quod protulerit effectus eclypſium in multos annos, cùm id facere non poſſint, neque ſecundùm Ptolemæi opinionem vltra duos cum dimidio, vt dictum eſt, extendantur. Quod verò medium eclypſis & non initium aſſumamus, rationem habemus ex præcedenti capite, cum dixit (In copulationibus enim defectiuis Solis & Lunæ præſertim euidentibus conſiderabimus defectuum ſigniferi locum (nam coniunctionem luminarium ſeu cupulam præſupponit: hæc autem non fit niſi in medio eclypſis. Secundo, quia euidentia quærit, euidentiſſimum autem medium, non initium ipſius deliquij. Præterea non loca, ſed locum conſiderare docet: Sed ſi initium conſiderare oportet & finem, par enim eſt ratio vtriuſque.

TEXTVS XXIX.

Verùm particularium, remiſſionū intenſionumque iudicia fient de intercedentibus toto tempore luminaribus copulationibus, cùm in locos authores effectionis, aut illis configuratos inciderint, deque aliis vna exorientibus ſtellis effectionis deſignatricibus, cùm aut in emerſionibus, aut occultationibus, aut ſtationariæ, aut noctu emicantes, configuratæ cum authoribus effectionum locis fuerint. Emergentes autem vel ſtationariæ intendunt euentus, dum verò occultatum ſe eunt aut ſplendore Solis obruuntur, noctuue emicantes, & de euentibus remitti aliquid ſolet.

Docet hac in parte ſingularia tempora in quibus effectus eclypſis iam inchoati augentur, aut minuentur duobus modis, aut per interlunia ſeu plenilunia, vel quadratas radiationes luminarium, cùm in locos authores effectionis, id eſt, in locos eclypſis aut illi configuratos, id eſt, ex trigono reſpicientes inciderint. Atque hæc pulcherrima eſt regula, quoniam multi decipiuntur exiſtimantes luminarium coniunctiones & aſpectus ſemper debere aliquid adiungere effectui iam per deliquium deſignato: cum tamen plærunque potius minuant. Namque ſi concordauerint, augebunt: ſi non concordauerint, non ſolum non augebunt, ſed dum quippiam ſemper faciunt, aliud faciendo minuunt.

(Deque aliis) Intelligit ſtellas quæ cum loco deliquij concordarunt: Concordia eſt, vt inferiùs docebit, cùm dominatur Planeta è domo vel altitudine, vel trigono, vel fine, vel reſpicit locum. Si igitur quæ diſponunt ſtellæ nouiter emergant, aut occultentur, aut ſtationem ingrediantur, vel noctu emiceant, vel minuunt affectus. Augent quidem emergentes è Solis radiis haud dubiè, quia lumine & motu aucti ſunt. Augent & in ſtationibus, quoniam licet debiliores ſint, quia tamen firmi in vno loco, plus operantur: Debilis enim aſſiduè aſſidens plus operatur, quàm validus vagans. Propterea ad fortunam bonam malamve etiam in geneſi ſtantes Planetæ plurimum valent, quoniam inuariabilem decernunt. In animi autem viribus & corporis non idem poſſunt, quia ſunt imbecilles. Dum verò occultantur diſpoſitores Planetæ, imbecilliorem reddunt effectum. Et ſimiliter noctu emicantes, id eſt, cum Sol occidit. Planeta qui in oriente lucet is eſt occidentalis, & in die exortus, imò etiam retrogradus, is factus eſt imbecillis (Intelligit autem de ſuperioribus tantum tanquam manifeſtioribus, nam ſtatus inferiorum obſcuri ſunt valdè & implexi) ideò effectus minuunt.

Illud animaduertendum eſt quod de effectibus longioribus non tractat Ptolemæus, quæ ſpectant ad coniunctiones trium ſuperiorum, maximè Saturni & Iouis, quia effectus tardiores ſunt, & non adeò euidentes: qui potius ad prophetas pertinent, quàm ad Aſtrologos. Hi tamen effectus, vt dictum eſt, ab ipſis eclypſibus augentur ac minuuntur, vel etiam ad actum deducuntur.

CAPVT VII.

TEXTVS XXX.

De Genere euentuum.

TErtio loco propoſitum fuit cognoſcere in quæ genera rerum euentus exituri. Hoc ipſum deprehenderetur & de natura ſignorum & de forma in quas loci deliquiorum inciderint, horumque locorum dominatrices ſtellæ, cùm vagantium, tum fixarum, hæc & de ipſius deliquij & de cardinali ſigno deliquij ſunt intelligenda.

Genera accidentium deſcripſimus ſuperius eſſe res ſubiectas quæ bifariam ſumuntur, aut ex loco deliquij, aut Cardinali ſigno: locum deliquij nemo ignorat qui ſit: Verùm ſignum

Cardinale appellar illud quod eſt in angulo ſequente eclypſim, hoc enim in præſenti capite inferios declarat. Manifeſtom eſt autem quod nullos angulus poteſt ſequi locum eclypſis, niſi cœli cor & aſcendens. Si enim eclypſis fuerit inter cœli cor & occidens, cor cœli erit ſignum Cardinale: ſin autem inter aſcendens & cor cœli fuerit eclypſis, erit ſignum Cardinale, ſignum aſcendentis. Horum vnumquodque quadrifariam imò quinque modis accipi debet: primum de natura ſignorum, vtpote ſi ſit io ſigno maſculino diurnoque, aut fœminino vel nocturno, æquinoctio, æſtino, tropico, morbili, fixove, imperante, obediente ac intuente, vel trigono. Secundùm à forma non in nono orbe, ſed in octano ſtellarum, auis, piſcis, qoadrupedis, humanaque. Tertium à dominis locorum, puta domus altitudinis, trigoni & finis. Nam vt ſæpe dixi hæc ſolum ſunt genera principatus ſtellarum. Quartum ſi quæ erraticæ in ipſis locis ſint. Quintum ſi quæ pari modo fixæ ſint in eodem loco. Atque id plurimum poteſt in regionibus quæ plurimum diſtant ab æquinoctiali: Nam fixis magis reguntur quàm erraticis. Hodie quæ eſt vigeſima ſexta Iulij 1552. hora ſexta à meridie in Scotia Edimburgi dum eſſem, nebulæ tantum in aëre apparuit, vt homo ab homine dignoſci non poſſet, neque tamen id frequens, cùm iam menſe ab hinc expleto nihil tale viſum ſit (nam iam illum exegimos) nec tamen Luna vllæ planetæ iungebatur, niſi qois velit dicere Venerem Mercurio iunctam aut tardius, quàm in Ephemeride, aut Solem Ioui celerius. Sed mihi profecto in caoſa fuiſſe videtur qnod Luna eo io parallelo coaſcendit ſpicæ Virgiois primæ magnitudinis ſtellæ naturæ Veneris & parum Martis, quæ iuxta eclypticam poſita eſt, eratque cum qoadrilatero Virginis naturæ Mercurij Veneriſque quæ & ipſæ iuxta eclypticam erant. Et ruſus coaſcendit cum ſtella ſecundæ magnitudinis quæ eſt in Corona boreali quarta parte & minoto decimooctauo Scorpionis, boreali latitudine partiom fermè quadraginta quinque, naturæ Veneris atque Mercurij. Itaque conſtat quantum fixæ ſtellæ poſſint, erraticæ qnidem ab æquinoctiali ad tropicos maximè: fixóve, à polis ad quos declinant vſque ad ſuos circulos: in temperata regione vt magis ad hanc vel illam extremarum appropinquauerint: Et pro magnitudine & luce & ſitus rectitudine ſupra regionis verticem.

TEXTVS XXXI.

Dominatio autem ſtellarum errantium ita colligitur. Quæcunque enim pluribus modis vtrique loco, id eſt, deliquij ipſius & hoc ſequentis cardinis adiungi cernetur, ea ſola dominationem occupabit. In hoc autem conſiderantur proximæ & apparentes acceſſus & defluxiones, ratione comprehenſæ figurationes, itemque domiciliorum, triangulorumque poteſtas, vna cum altitudine & terminis.

Tres ordines pulcherrimos proponit: Primus eſt in genere coniunctionis corporum, & eſt applicatio & defluxus. Secundus in genere radiorum, & ſunt ſex: quatuor tantum tamen commemorat, & duo prætermittit tanqoam nota Tertius ordo eſt dominij: qui diuiditur in quatuor. Vt autem primum ſingula diſcutiamus, ſciendom quod corporis vis validior eſt quàm radij: Et ideò primus ordo ſumitur à corpore, & diuiditur in applicationem & defluxum quarum applicatio validior eſt defluxu. Secundus ordo eſt validior tertio: quia radij ſunt magis res ſecundùm naturam, quàm poteſtas: Nam poteſtas eſt inuenta quadam ratione generaliore & ad aliqoid dicta ſeu comparata. Ergo ſecundùm ordinem, in ſpecies ſex diuidere licet: validior eſt oppoſitio, inde quadratus, inde trigonus, poſt ſextilis, poſt iotuentia & imperantia: quamnis de his non conſtet an ſextili debeant præponi. Hoc tamen infra videbitur. In tertio ordine præponit domum trigono, & trigonum altitudini, altitudioem verò finibus. Itaque tria ſunt genera per ordinem poſita, coniunctio, aſpectus, poteſtas: genere qoidem ſe præcellunt, ſed non ſemper ſpecies ſpeciem. Ordo autem ſpecierum talis eſt. Primùm eſt applicatio: Secundum defluxio: Tertium oppoſitio: Quartum quadratus in contrariis, & trigonus in ſimilibus: Quintum eſt quadratus in ſimilibus, & trigonus in contrariis: Sextum ſextilis, vel intuentia, vel imperantia: Inde ſeptimum & octauum: Nonum verò eſt domus: Decimom trigonos: Vndecimum altitudo: Duodecimum finis. His intellectis, dicit Ptolemæus, debes videre qui plures habet in vtroque loco, ſcilicet deliquij & anguli antecedentis poteſtates, is erit diſpoſitor.

TEXTVS XXXII.

Sin vna eademque ſtella dominium vtriuſque loci, id eſt, defectiui & cardinalis ſortita non fuerit, præferetur quidem defectiui loci dominus, ſed aſſumetur etiam ille qui præ cæteris vtrique loco pluribus modis de præſcriptis adiungi videbitur.

Hanc eandem regulam non ſatisfacere vbi plures ſint domini ex diuerſis locis ſumpti, ſequens textus edocebit. Vbi verò ex eodem ſumuntur loco maior minorem obſcurat: ideoque vnum tantum ſumemus dominum. Hic verò cum ex cardine & ex loco deliquij dominos ſumat, ſi non concordes fuerint, ambos accipere oportet, ſcilicet potentiorem in loco deliquij, & potentiorem loco cardinis. Vt ſit regula generalis pulcherrima: quotieſcumque fuerit vnus locus tantum ſignificator alicuius rei, potentiorem

tentiorem in illo loco pro diſpoſitore accipiemus: Si verò duo aut plures loci fuerint ſignificatores, principalis erit qui plus habet poteſtatis in primo loco, inde etiam illi ex ordine adiungentur qui reliquis locis primi imperabunt.

Ex hoc manifeſtum eſt deliquia quæ in cardine ipſo fiunt, maximas vires habere non ſolum quod idem ſit dominus vtriuſque cardinis & loci deliquij, ſed quod ſimul fiant. Neque fieri poſſe vt ſimul euentus accidat, & ideò peſtis pleræque & ſudor Anglicus ab oriente in occidentem fertur. Et peſtis illa maxima quæ iam annis pluſquam ducentis in toto orbe ſæuit Qui verò ſub eodem ſunt circulo meridiei & diuerſis altitudinibus non eoſdem habet angulos orientis & occidentis, quare in illis tempora in his variantur effectus.

TEXTVS XXXIII.

Sed multis dominationem ſibi vendicantibus propter æqualitatem reſpectus ad vtrunque locum, præponetur reliquis vel cardinalior, vel potentior, vel qui maioris conditionis ſectæque fuerit.

Vt igitur ambigua fuerit domini ratio, præponetur ille qui in angulo fuerit: vel potentior, vtpote in domo ſua, vel altitudine, peregrino; vel qui fuerit maioris ſectæ & conditionis, vt directus retrogrado, orientalis occidentali. Verùm hæc regula non valde neceſſaria eſt, cùm raro contingat vt æqualis ſint potentiæ plures ſtellæ. Illud tamen ſcire neceſſarium eſt, qood ſi plures æqualibus numero poteſtatibus præſetantur, qui maiorem babebit poteſtatem eligi debet. Veluti quiſpiã eſt dominus domus & altitudinis, alius trigoni & finis, primus ſecũdo præponi debet: Secundus etiam habebit aliquid poteſtatis, non tantum, quantum ille qui in alieno loco poteſtatem habente dominabitur

TEXTVS XXXIV.

Stellarum autem inerrantium aſſumetur ea quæ loco defectiuo, quaſi aſſederit in præcedente, primum ſplendore ſecundùm nouem modos demonſtratos in primæ compoſitionis noſtræ libris. Deinde vel cardine orientis vel M.C. ſequente locum defectiuum reperta.

In fixis autem ſtellis duos angulos obſeruare iubet, alterum quidem quem eclypſis ipſa ſequitur, alterum quem antecedit. Vt ſi eclypſis inter ſeptimum locum & medium cœli, primum locum obtinebunt ſtellæ quæ ſunt in ſeptimo loco, inde in cœli medio: Quod ſi eclypſis fuerit inter cœli medium & aſcendens, primum locum obtinebunt ſtellæ quæ in cœli medio, inde quæ in aſcendente. Et ita antecedentes præponentur ſequentibus, eligit tamen vtrunque locum antecedentem & ſequentem. Ea his non omnes eligit ſtellas, ſed quæ lumine præfertur: id eſt, maximè illuſtres. Præferuntur autem nouem modis, de quibus locutum fuiſſe affimat in primæ compoſitionis libris, id eſt, in octauo Magnæ compoſitionis, quàm vocant Almageſti: Vt pateat omnibus hunc eundem fuiſſe Ptolemæum qui & Magnam ſcripſit compoſitionem. Hi igitur modi ſunt: Primus ortus matutinus, cum ſtella cum Sole oritur: Et hic eſt triplex, aut enim eſt parum poſt Solem, aut cum ipſo Sole. aut parum ante Solem, & hoc ſolo poteſt videri: & ſi videatur eſt firmiſſimus ſtatus. Secundus qui dicitur meridiale: eſt cum Sole oriente ſtella cœli culmen attingit: Et hic triplex, vel enim poſtquam ortus eſt ſtatim, vel in ipſo ortu, vel ante ortum ſubito, & hoc ſolo ſtella videri poteſt. Similiter totidem membra fiunt ſi Sole oriente ſtella ſit in imo cœli. Hic in genere eſt validior primo, ſed diſtinguendo tertius eſt validior ſexto. Tertius eſt cum Sole oriente ſtella occidit & habet tres differentias, vel poſt ortum, vel in ipſo ortu, vel ante ſtatim: Et hoc ſolo tertio ſtella videri poteſt. Debilior eſt in genere & ſingulatim ſecundo, primo autem validior niſi quod nonus eſt debilior tertio. Tres alij modi principales, ſcilicet quartus, quintus & ſextus fiunt ad vnguem ex oppoſito, ſcilicet Sole poſito in occidente, aut enim ſtella eſt in occidente, & fit quartus modus: tria habens membra vt primus, aut ſtella eſt in medio cœli, & fit quintus modus; qui & ipſe habet ſex membra, tria dum eſt in medio cœli, & tria dum eſt in imo, aut ſtella eſt in oriente, & fit ſextus modus: habens tria membra, ſeptimus modus eſt cum Sol eſt in medio cœli, vel in imo, & ſtella eſt ſecum vel in oppoſito, & ita habet quatuor membra; octauus modus eſt cum ſtella oritur & Sol eſt in medio cœli, vel in imo, & ita habet duo membra: nonus modus eſt cum ſtella occidit & Sol eſt in medio cœli, vel imo, & ſic habet duo membra. In vniuerſum igitur ſunt 32. membra & nouem modi principales, & in vnoquoque modo ſolum eſt vnum membrum in quo ſtella videri poteſt, & ita nouem modis ſolum ſtella videri poteſt, ita vt Sol & ipſa ſint in angulis.

Tunc cum ſtella eſt cum aliquo Planeta vel in angulo, conſidera, ſi in aliquem horum nouem modorum incidat an non: ſi non, eſt debiliſſima: ſi ſic, conſidera an non videatur & ſit cum Sole, & tunc eſt etiam valde debilis: Vel ſi non videtur, nec eſt cum Sole, tunc eſt debilis: Vel ſi videtur & eſt cum Sole occidentalis: & eſt mediocris. Vel ſi videtur & non eſt cum Sole: & eſt potens. Vel ſi videtur & eſt orientalis à Sole: & eſt validiſſima. Hæ igitur ſunt ſex regulæ inſeruientes nouem modis.

Sed dubitatur quoniam in erraticis præponit ſequentem angulum & omittit antecedentem, in fixis autem non ſolum antecedentem

dentem omittit angulum, ſed etiam ſequenti præponitur. Cauſa eſt quia erraticæ cum moueantur ab occidente in orientem magis, locum deliquij ſuperaſſe videntur, & ad illum ferri motu primi mobilis: At verò fixæ eum valdè moueantur ab occidente in orientem videntur in præcedente loco eſſe robuſtiores, quia orientales ſunt à Sole.

Conſiderandum autem in locis triangulum domus altitudo finis. Et in his forma vt mox dicet: Situs vt in angulo vel ſuccedenti decima, vel horoſcopo proprietas: vt terreſtrium vel in aqua degentium. Velut cancri, ranæ & teſtudines viuunt in aquis, nec tamen habent formam piſcium, ſed & ſtellas obſeruandas iubet non omnes, quæ in angulis ſunt, ſed ſolum illuſtres, vel ibi poſitas, vel in oriente ortas, aut in occidente occidens, vel in medio cœli meridiantes: aut quæ in eclyptica ſint, aut valde propè etiamſi paruæ ſint: ſimul enim aſcendunt & occidunt.

TEXTVS XXXV.

Atque ita animaduerſa in ſtellis authoritate effectuum contemplabimur & formas ſignorum, in quibus & deliquium ipſum & buius dominatrices ſtellæ repertæ fuerint, à quorum proprietatibus modi generalium euentum communitet ducũtut. Nam quibus ſignis forma humana tribuitur, ſiue in ſignifero, id eſt, eclyptica iotelligantur, ſiue per reliquos inerraotes appareant, ſignificant euaſuros euentus in genus humanum. Aliorum terreſtrium formæ quadrupedes, aſſimilibus brutis, ſerpentes anguibus & huiuſmodi, rurſum feræ, immanſuetis & noxiis bumano generi, mites, vtilibus domitis, operamque & adiumentum commoditatibus vitæ noſtræ afferentibus pro cuiuſque formæ deſcriptione, vt equi, bouis, pecudis, ventura portendunt. Præterea ſeptentrionales formæ terrenæ, terræ ſubitos motus, meridionales nimborum fluxns afferunt. Iam eum loci illi authoritatis fuerint in figuris pennigeris vt Virg. Sagittat. Gallinæ, in aues & volatica, inque primis ea, quæ victui apta ſunt, ſimiliter cum natantibus in aquatica & Piſces euentus cadunt. Quæ figuræ ſi fuerint marinæ vt Canc. Capricorn. Delphin marinis piſcibus, claſſibuſque inſuper & nauigationibus: ſint Fluuiatiles, vt Aquar. Piſc. Fluuiaticis & Fontanis ventura decernunt. Argo autem vtrunque genus complectitur.

Ste'las quæ dominatur in loco deliquij & cardinis cum ſequentis ordine ſignorum conſiderat, in quibus ſignis ſint; tum etiam ipſius deliquij locum gratia exempli, aſcendat Gemini, deliquium ſit in Ariete parte vigeſima octaua: Mars & Mercurius principaliter dominabuntur: ſed Marti primus locus debetur. Sit igitur Mars in Virgine, & Mercurius in Tauro, exempli gratia, hoc in deliquio, Arietem propter deliquium, & Virginem propter Martem, & Tauri ſignum propter Mercurium conſiderabimus. Non quidem ſigna noni cœli, ſed quæ in octano formantur ex configurationibus fixarum ſtellarum: Hoc enim nunc tractat. Tria autem in illis conſiderat, formam, mores, declinationem. Formam vt in volatilibus, piſcibus, quadrupedibus. Afficientur enim ſimilia ſimilibus: Mores vt in feris & manſuetis, & in nauibus veluti Argo in marinis & fluuialibus piſcibus, tum nauigiis detrimenta aut felicitatem ſignificat. Ex declinatione autem ſeptentrionale, terræ motus: in meridionali autem protendit imbres & tempeſtates. Hoc autem tam in figuris ſigniferi quam extra. Capricornus autem mare ſignificat Auſtrale, quia Cancer ſignificat Boreale.

Notandum tamen eſt quod indicia ſumpta à figura ſtellarum paruæ ſunt efficaciæ præter pauca, vt fluuius & ſerpens: nam variantur iuxta cuiuſque ſenſum & etiam addito quouis aſtro: in quibuſdam verò experimentum confirmat opinionem, eſt tamen parum firma iudicatio.

TEXTVS XXXVI.

Ad hæc repertæ authoritatis ſtellæ in ſigois tropicis ac æquinoctialibus communiter aëris & temporis ſui ſtatum ſignificant: propriè autem Vernum tempus & ea quæ à terra naſcuntur. Si enim reperiantur in æquinoctio Verno, iudicio ſunt pululationum arborum fructiferarum, vt vitis, ficus, fructuum maturitatis. In ſolſtitio perceptionum frugum & conditionum, peculiariter autem in Ægypto & nili exundationis. In æquinoctio autumnali ſationum & pabulariorum & huiuſmodi. In bruma olerum & auium ac piſcium illius temporis.

Nunc aggreditur ſigna nonæ ſphæræ: ſeu quæ diſtantia ab æquinoctiali vel motu Solis eſſe intelliguntur potius quam ſint (Hæc autem ſunt de quibus locutus eſt ſuperiùs à capite de anni temporibus vſque ad caput de carpentis, in præcedenti libro) illorumque ſignificata docet. Nam tropica & æquinoctialia aeris mutationem ſignificant, & propriam conditionem ſatorum & arborum eo tempore. Præcipuè autem æſtiuum ſolſtitium vim habet in Nili inundatione. Sed hæc

propria

propria Ægypto eſt. Ipſa autem textus ſtru-ctura clara eſt.

TEXTVS XXXVII.

Sed æquinoctialia etiam ſignificationem dant ſacrorum & diuinæ culturæ. Tropica mutationum aëris & in rebus publicis morum ac legum.

Præter generalia æquinoctiorum & tropicorum ſignorum ſignificata Ptolemæus ſubiungit propria vniuſcuiuſque ſcilicet quoniam æquinoctia ſuper ſtatus legum dominium ſortiuntur. Haly declarat cauſam dicens, quod in talibus ſignis fit augumentum diei ac noctis: vtpote dum Sol eſt in Ariete dies augetur: & dum Libram peragrat nux creſcit, Itaque, inquit, cum conſenſus hominum in legibus fiat, conſenſus autem hominum ſignificetur à ſignis æquinoctiis: Ideò etiam & leges per illa. Sed clarius leges conſtant mutatione opinionum quæ ſignificatur per ſigna æquinoctia: quoniam dum Sol eſt in æquinoctiis ſignis facit viginti quatuor minuta, quandoque declinationis ſingulu die, ergo maximam mutationem affert in rebus humanis. At nulla eſt maior mutatio quàm legis promulgatio, quæ pleturnque fit aduerſus conſtitutiones Principum & pœnam mortis, & conſenſus patritiorum & magiſtratuum. Ideò eſt tanquã fax quædam in mentibus hominum accenſa quæ fertur maximo impetu quaſi ardens ex cœlo demiſſa, quam homines hautiunt velut i hianti ore, contempto metu mortis, & gratia principum, ciuiliſbusque legibus commodis proptiis, ac filiorum, vt quidam gaudeant illos contra omnem humanitatem) modo conſtanter pereant) à carnificibus excruciari, ob legis amorem. Eſt & alia ratio ſimilitudinis, quia initium ſigni æquinoctij commune eſt ipſis ambobus hemiſphæriis: Leges autem ipſæ ſolæ inter omnes communes ſunt toti humano generi: Ideò ergo meritò leges ſignis æquinoctiis aſſimilantur atque tribuuntur. Neceſſe eſt igitur vt talia ſigna rebus quæ ad leges pertinent: vt ſunt ſacra, ceremoniæ, hæreſes, emendatio, quàm vocant reformationem, ſacerdotia, redditus, Pontificatus, ac talia præſint. Tropica verò ſigna ſignificant mutationem aëris, quoniam efficaciſſimæ ſiunt qualitates illius cum Sol eſt in eis, caloris vel frigoris: omne autem vt dictum eſt potentia tale fit princeps illius in toto genere. Veluti quod ſummam efficit caliditatem caloris princeps eſt, & illius quantitatem moderatur. Præſunt & mutationibus legum & moribus: mutationibus quidem legum quia maximè ab æquinoctiis diſtant tropica, & quoniam cùm Sol eſt in eis curſum mutat. Nam ſi prius ibat ad auſtrum vbi ingreſſus fuerit Capricornum redit ad Septentrionem: contraria ratione in Cancro. Mutatio autem morum ſit eadem ratione qua mutatio legum, tum etiam quia mutatis legibus, neceſſe eſt & mores mutari.

TEXTVS XXXVIII.

De ſolidis iudicium fiet fundationum & ſubſtructionum. De bicorporibus hominum, ipſorumque Regum.

Ponit duo genera reliqua ſignorum, nam in præcedenti textu de mobilibus locutus eſt. hic de fixis & communibus ſeu bicorporeis, Fixa igitur res ſignificant quæ illis meritò debentur: Debentur autem ædificia, quoniam ita compartum eſt, vt quæ ædificia manere debent, ſub fixis ſignis ædificentur: Sunt autem fixa, vt dixi ♉, ♌, ♏, ♒. Communia autem ſignificant homines quia ex illis tria ſunt forma humana, ſcilicet ♊, ♍, ♐: ſignificant autem ſuper Reges propter ſimilitudinem, quia Reges plerunque ſunt duplicis animi, & valde callidi, & Sagitarius maxime. Et ideò poëtæ rectè finxerunt magiſtrum Achillis fuiſſe centaurum Chironem, quia reges & Magiſtratus primò habent faciem humanam ad alliciendum homines & ita audiunt blandè, quos etiam oderunt exitialiter. Inde in receſſu, cum habeat Sagitarium partem poſteriorem ferinã, vel quaſi non cognouiſſent, ingratè quoſdam, alios crudeliter tractant. Et eos quos tam libenter & auidè amplexabantur, dum illis indigebant, peracto negocio quaſi illos non agnoſcant, neque admittunt, & admiſſos non audiunt, auditos ſuperbis reſponſis repellunt à ſe. Igitur Reges & homines tanquam duo extrema poſuit, ſub quibus magiſtratus etiam intellexit.

Sed & quoniam communia coniuncta ſunt ex diuerſis non tamen poſſunt ſeparari: vt Reges ad ſubditos, & ſubditi ad reges dicuntur relatiue coniuncti, nec tamen ſunt idem, imò perſæpè inimici, nam per reges hic etiam tyrannos intelligit. Sunt autem ex his magiſtratus etiam vt medij atque alii ſignificati per Geminos & Virginem: qui quamuis ſint ſubdoli, ſunt tamen meliores & ſapientiores & humaniores, quorum quidam ſunt grati: qui cum Sole, vel Ioue, vel Venere aliquid commune habent: Qui à Sole ob magnificentiam, vt dicatur de eis) non quia auari non ſint natura) talis Princeps aut Rex eſt magnificus: Qui verò à Ioue, ſunt liberales & dant, quia exiſtimant tales mereri, Hi autem pauci ſunt: Sagitarius autem vt dixi, partem poſteriorem ferinam habet. Qui verò à Venere propter innatam quandam manſuetudinem atque beneuolentiam: vel propter perſuaſionem aulicorum atque hi plurimi ſunt: pauciores qui propter Solem: pauciſſimi verò ob Iouem.

TEXTVS XXXIX.

Quæ verò tempore deliquij orientali magis poſitu fuerint, fructibus, adoleſcentiæ, fundamentis euentura, ſed à M. C. templis, rebus ætati virili. Occidentalia autem legum, inſti-

tutorumque

turorumque mutationes & ſenectæ caſus: & vita functos ſignificant.

Tres ordines nobis inſinuat: Vnum quando eclypſis & ſignificator fuerint iuxta orientalem angulum: Secundùm cum iuxta cœli medium: Et tertium cum iuxta occidentem. In vnoquoque autem eandem ſeruat rationem, vt ſi fuerint iuxta orientalem angulum, ſignificat initia omnium rerum, aut res quæ facilè perficiuntur. Ex ætatibus igitur exemplum dat adoleſcentiam, & tanto magis pueritiam & infantiam. Ex ædificiis eadem ratione initium: Initium autem ſunt fundamenta. Fructus autem ſignificat quia facilè perficiuntur. Et ſic per hæc exempla ſignificabuntur etiam germina & diſciplinæ primæ, vt Grammatica, & Tyrones. In medio cœli perfecta & magnæ authoritatis: Vt eſt ætas virilis: ea enim perfecta eſt, & templa & reges qui ſunt in magna veneratione. Si verò verſus occidentem quæ ſunt in extremo vel iuxta extremum: ita tamen vt adepta ſint perfectionem. Itaque qui vita functi ſunt in extremo iam fuerunt: Senes propè extremum.

Atque hæc ſignificatio generalis eſt: vt qui habuerint maleficas in aſcendente quaſi iratas, id eſt, abſque dignitate, difficilem habebunt pueritiam & adoleſcentiam, & qui beneficas in ſolio ſuo in ſeptimo loco ſplendidam ſenectutem. An verò maleficæ cadentes plus noceant, quàm ſine dignitate. Si robuſtæ ſint alio quin aliter minus, niſi certis occaſionibus: tum enim inſperata exitia afferunt, vt ex his ſtatum ſyderum intelligere poſſis: cùm tranquillam vitam ſatis repentina calamitas vt de Priamo fertur exceperunt. Sed ſi ab angulis cadant non multum metuendum eſt.

Leges autem & inſtituta ſimiliter ſuos fines habent, nam & ipſæ ſuam perfectionem habuerunt. Indicat autem ſeptimus locus mutationes & interitus: propriè autem leges & inſtituta quæ ſæpius & facilè mutantur, ob id occidentalis angulus in talibus plurimum poteſt, quod ſæpius illis imperat. Fit autem in omnibus etiam cœleſtibus vt ſympathia quadam & aſſuetudine dominium ſortiantur atque regant.

TEXTVS XL.

Cæterùm quatenus in depræhenſum genus affectiones progreſſuræ ſint, oſtendet magnitudo obſcuritatis deliquiorum & erga defectuum locum ſtellarum authoritatem ſortitarum habitudines. Nam veſpertini erga Solaria deliquia. Matutini verò erga Lunaria, minora omnia reddunt. In oppoſitionibus autem dimidium demunt. Sed matutini erga Solaria, veſpertini erga Lunaria deliquia augent.

Magnitudinem affectus & ſubiecti declarat: ſcilicet an ſi gratia exempli ſuper pueros influxus extendatur, an ſuper pleroſque. an paucos, an mediocres. Id verò ex duobus coniectatur ex magnitudine deliquii: magnum enim in pleroſque extenditur, minimum in pauciſſimos. Tum verò ex ſtellis dominantibus: Atque in his tres ſtatus declarat, vnum communem, ſcilicet quod quando erunt in oppoſito ipſius eclypſis afficietur dimidium illius generis: In eclypſi autem Solari ſi fuerint orientales; aut in Lunari occidentales ab ipſa Luna tantò plus dimidio ſignificabunt, quantò erunt ipſi eclypſi proximiores, & tanto minus quantò remotiores: quod ſi in Solari fuerint occidentales, aut in Lunari orientales eo minus quo fuerint propiores ipſi eclypſi. Eademque ratio in quantitate eclypſis ſeruanda erit: Nam ſi vmbra perfecta fiat & maxima in Luna quæ fieri poſſit, totum genus definitum afficietur: ſi dimidium fiat maximæ vmbræ, tunc verò fermè tota Luna eclypſabitur, dimidium definiti generis afficietur. Propterea in eclypſibus Solis quantitatem partis obſcuratæ obſeruabis; in Lunæ autem ipſius vmbræ.

CAPVT VIII.

TEXTVS XLI.

De modis futurorum.

Qvarto loco propoſita fuit à nobis exquiſitio modorum præcogniti euentus, hoc eſt, in bonum ne an malum illi euaſuri, & quales per vtrumque in ſua ſpecie futuri eſſent. Hoc ipſum declarat naturalis efficientia ſtellarum dominantium in authoritatum locis, & cum ipſarum ſecum tum etiam, cùm iis locis in quibus ipſa fuerit commiſtio.

Erat quartum genus conditionum futurorum qualitas ipſa euentuum. Id autem ſuperius declaratum eſt. Ex duobus autem venatur, ſtella quidem dominante in locis, & eas quæ illi commiſcentur: ſeu quæ commiſceutur & ipſæ dominentur, ſeu non. Nam prius dixit plures dominos aliquando neceſſe fore, vt accipiamus. Ponamus exemplum, fiat eclypſis Solis in initio Capricorni, ſitque in medio cœli Saturnus diſponet: ipſe verò ſit in decima parte Aquarij, Iupiter verò in nona parte Libræ, Mercurius autem Saturno applicet ex fine Capricorni, tunc hic accipiemus qualitatem ſignificationis à Saturno primum, inde Mercurio, deinde Ioue. Rurſus fiat eclypſis Solis in Leone parte quidem vigeſima quarta, ſit verò tunc Sol in vndecima, aſcendat autem in eo finitore Libræ pars vigeſima quarta. Quoniam igitur Sol excluditur ab hoc negotio Iupiter dominabitur loco deliquij finem ibi habens Cap 4.

bens & trigonum. Saturnus verò cum Mercurio & Venere loco aſcendentis. Sint autem omnes hi Planetæ in Virginis principio quod ſignum eſt domus, altitudoque Mercurij, fiet Mercurius omnium dominus, inde verò Iupiter: poſt Saturnos, vltima erit Venus. Itaque non tam inſpiciendum qui Planetæ dominentur, quàm qui non dominentur: pauci enim ſunt qui non dominentur. Atque in his qui dominantur reſpicere oportet ordinē ipſum. Itaque iam vides diſcrimen loci effectus qui à ſigno eclypſis & viſione eiuſdem ſumitur: Et temporis quod ſumitur à loco deliquij inter orientem & occidentem. Habetur, & de ſubiecto quod ex loco deliquij, locoque ſtellarum dominantium. Et qualitate euentus quæ ſumitur à natura ſtellarum dominantium deliquio & cardini, & quæ illis commiſcentur: vel radiis, quia dominæ ſint locorum in quibus ipſæ ſtellæ ſint conſtitutæ.

TEXTVS XLII.

Nam Sol & Luna vt Principes omnium imperium & edictionom penes ſe habent, authores effectionum & dominationis ius ſtellis committentes, ipſorumque ſtellarum aut vires augent, aut imminuunt. At quibus ſtellis poteſtas contingit commiſtionis earum conſideratio demonſtrat euentuum modos.

Dat differentiam inter Solem & Lunam & reliquos quinque Planetas, dicens luminaria ſignificant affectionem & magnitudinem ipſius affectionis. Vtpote Sol ſi deliquium patiatur, cauſa eſt vt fiat effectus in iſtis inferioribus & ſecundum quantitatem deliquij magnitudinis & paruitatis. Et poſſunt comparari accenſioni ignis in fornace: Nam cum accenſus fuerit ignis in fornace, non ſignificat niſi quod poſſunt fieri multa medio illius, & quod ſi eſt magnus poſſunt fieri magna, ſi paruus parua: non tamen an debeant coqui lateres, an liqueſcere vitrum, an purgari argentum, an ſeparari ferrum ab ære, an commiſceri plumbum nigrum albo? & ſic de multis aliis, Hoc igitur ſimile pertinet ad quinque Planetas, ſcilicet definire qualitatum euentus.

Sed iam dubitatur quomodo poterimus hos euentus, ſi in omnibus eclypſibus fermè quinque Planetæ dominantur? Reſpondeo oportere diligenter inquirere, quinam primus ſit dominus, qui ſecundus, qui tertius, qui quartus, & qui quintus? Nec ſolùm inſpicere qui plus dominetur, ſed plus poſſit. Cùm enim idem fuerit dominus loci deliquij & loci ſequentis anguli, ille prorſus erit dominus & principalis. Quod ſi non fuerit vnus idem Planeta, ſi quis locum deliquij aſpexerit, aut ad illum applicuerit vel fuerit in ſequenti angulo ille erit primus etiam & principalis dominus. Quod ſi neutrum horum fuerit? inſpiciemus an alter alterius loco dominetur: & qui Planeta ab aliis Planetis acceperit teſtimonia, & illum ſtatuemus primum dominum in hac cauſa. Et ſimiliter ſi ſtellæ fixæ commiſtus fuerit quæ lucida extiterit & nobilis idem continget. Vltimum eſt cum nihil horum contingat, tunc primus dominus erit is Planeta qui loco deliquij præeſt; ſecundus qui loco cardinis ſequentis præfuerit: tertius qui locis in quibus primi duo fuerint.

TEXTVS XLIII.

Incipiemus autem nunc deinceps ſingulatim Errantium ſtellarum proprietates explicare, vbi hoc prius monuerimus lectores huius breuis inſtitutionis noſtræ, quod in generali hac mentione quinque errantium ſtellarum commiſtionis & efficientiæ ſimilis natura intelligenda ſit, ſiue illa ipſa huius conſtitutionis ſuæ locum teneat, ſiue alia inerrantium, aut ſigniferi etiam aliquis locus, perinde ac ſi naturæ hæc & proprietatis ipſarum, non ſtellarum eſſent appellationes.

Duorum neceſſariorum lectorem monet, primum quidem eſt quod cum dicit Saturnus gratia exempli facit hoc, & illud, non intelligit ſolùm ista de Saturni ſtella, ſed de quacunque ſtella etiam fixa quæ ſit de natura Saturni. Veluti quæ in Cæto ſunt & quædam quæ in Orione. Et ſimiliter debet intelligi de locis ſigniferi: Velut eſt finis Scorpionis ratione naturæ ſigni quæ eſt frigida & ſicca, & termini qui eſt de natura Saturni. Adeò vt hoc nomen Planetæ quod ponet inferius ſit nomen commune tam errantibus quàm inerrantibus ac locis. Quia effectus illi tribuuntur naturæ Planetæ, non ſyderi. Exemplum, rurſus quando dicit (Saturnus vbi ſolus dominationem fuerit ſortitus, corrumpit generaliter frigore) eſt ac ſi diceret (vbi quæ dominatur ſtella aut locus in deliquio naturam ſortiatur Saturni ſolum & non alterius Planetæ tunc generaliter corrumpet omnia frigore & reliqua quæ ſequuntur) ſecundum quod docet eſt.

TEXTVS XLIV.

Itemque quod in miſtionibus non ſolum ipſarum inter ſe errantium coitus, ſed etiam inter has & alias ſimilis naturæ ſiue inerrantes, ſiue loca ſigniferi, necnon quid eum hic errantibus familiaritatis intercedat, inſpicere oporteat.

Non oportet ſolum errantes ipſas ipſarumque miſtiones conſiderare, ſed etiam miſtionem cum fixis ſtellis & cum locis familiaritatem. Et quanquam familiaritatem in-

Digitized by Google

telligamus radios atque dominiom, hic tamen coniunctionem potius intelligit atque æqualem aſcenſum. Hic autem eſt quadruplex vt ſoperius demonſtratum eſt: Vnus eſt quando ſunt & Planeta & fixa ſtella in eodem circulo paruo, & ex eadem parte, & vocantur intuentia ſe vt Gemini & Cancer, ſic tamen vt partes partibus reſpondeant vt ſoperius dictum eſt. Secundus, vt ſint in ſimilibus circulis & æqualibus, ſed in diuerſis partibus declinationom vt vna ſtella ſit Borealis, altera Auſtralis & vocantur imperantia & obedientia, veluti in octaoa genitura Venus & Mercurios, ſoot cum ſtellis extra formam Leonis de natura Saturni & Veneris. Et Iopiter afficitur à ſtella quæ vocatur ſequens in dextra vertebra Aquarij, ſed parum, quia eſt parua, & in alia latitudine. Tertius modus eſt vt ſint in eodem circulo magno meridiei: & hic eſt doplex vel in eadem parte, & ſic eſt validior, vtpote qood ſint in medio cœli ſimul vel in diuerſis partibus, vt cum vna fuerit in medio cœli, altera ſit in imo. Quarta erit vt ſint in eodem finitore & hoc poteſt trifariam contingere, vel quod ſimul oriantur, vel ſimul occidant, vel vna oriente, altera occidat. His omnibus modis Planetæ à fixis vel à locis afficiuntur: Item aplicatione, ac ſeparationes ac loco. Fixæ verò etiam radiis à Planeti, afficiuntur.

TEXTVS XLV.

Saturnus vbi ſolus dominationem fuerit ſortitus, corrumpit generaliter frigore. Peculiares autem ſunt huius cum in homines illa corruptio cadit, morbi diuturni, tabes, marcores, humores, moleſtiæ & fluxiones, febres quartanæ. Tum exilia, inopia, anguſtiæ, luctus, terrores, mortes potiſſimum ætate prouectorum. Bruta ferè apta hominum vſui comminuit, rebus ipſis morbifera mala infert, vt illis veſcentes ſimilia in mala deuenientes intereant. In aëre excitat frigus horrendum, glacioſum, nebuloſum, peſtilens. Tempeſtates aduerſas, denſas nubes, caligines. Item niuis magnam vim non opportunè, ſed contrariè, vnde ſerpentum noxia hominibus multitudo concreta exiſtere conſueuit. In fluuiis ac mari communiter, hyemes, naufragia, difficiles curſus, piſcium penuriam & interitus, peculiariter autem vorticoſos in mari fluctus, & fluuiorum exvndationes, & aquarum deprauationes. Terra verò frugum caritatem, penuriam, vaſtitatem, potiſſimum earum quæ neceſſaria ſunt ad victum immittit per erucas, locuſtas, aquarũ inundationes, nimborum impetus, grandinem, aut alia huiuſmodi, quæ vſque eo procedunt, vt fame, ſimilique pernicie homines extinguant.

Iupiter ſolus nactus dominium, generaliter incrementa rebus confert. Sed peculiariter cum euentus in humanum genus exeunt, largitur gloriam, amicitias, tranquillitatem, pacem, rem familiarem auget, corpus animumque componit, cõficit dona & beneficia à regnatoribus, boſque ipſos auget ac ornat, facit magnis animis, inque ſumma felicitatis vniuerſæ eſt author. Animantium reliquarum vtilium ad vitam degendam copiam & abundantiam, contrarium, exitium & interitum procurat. Tempeſtates reddit ſalubres ventis & imbribus altrices terreſtrium, fortunatc laſſibus curſus, fluuiorum aquas moderatas conſeruat, frugum copiam & his ſimilia efficit.

Mars vbi ſolus arripuit dominationem, generaliter corrumpit feruore, ſe peculiariter in humanum genus ſæuit bellis, ſeditionibus inteſtinis, carcere, populationibus, tumultibus plebeis, iracundiis principum, & ab his inopinatas mortes infert. Huius ſunt æſtuantes febres tertianæ, ſanguinis eruptiones, morbi acuti, violentæ mortes, in primis ætatis validæ. Item vis, contumelia, iniuriæ, incendia, homicidia, rapinæ, latrocinia. In aëre commouet calidos ventos, peſtilentes, tabificos, fulminum iaculationes & flammas, ſqualorem. In mari ſubitas nauium ſubuerſiones per ventos turbulentos, fulminaǔe, autalia huiuſmodi. Fluuiorum aquas exorbet, deficcat fontes, deprauat latices. Quæ neceſſariæ ſunt ad vſum vitæ humanæ animantes ĕque terra naſcentia peſſũdat, vel pernicioſo hæc æſtu nondum percepta vaſtans, vel condita conflagrationibus.

Venus ſola domina euentuum generaliter ea efficit, quæ Iupiter cum venuſtate quadam, peculiariter autem hominibus conciliat famam, honores, gaudia, frugiferos annos. Dat fortunata connubia, copiam liberorũ, & gratiam in coniunctionibus, incrementa bonorum, victum mundum, honeſtatem, reuerentiam, veorationem. Inſuper & corporis decorem, & neceſſitudines gratas potentiorum ac principum. Aëra ventis replet tẽperatis, humidis, fœcũdiſſimis,

com nod a

commoda tempeſtate, ſerenitate, demittitque imbrium tempeſtiuas pluuias. Nauibus ſelices curſus & ſucceſſus luceroſos tribuit. Fluminum alueos complet. Animantum vtilitati ſeruientium & frugum in primis copiam abundantiam commoditates conſert.

Mercurius adeptus dominationem generaliter quidem in illius ſtellæ naturam ſe inſinuat, cum qua fuerit configuratus, eſt autem omnium maximè impetuoſus. Et in iis, quæ humana ſunt, acer, efficax, accommodabilis, offerentibus ſe rebus. Vſurpator latrociniorum, furtorum, pyraticæ inuaſionis, contrariorum ventorum ſuſcitator, in configurationibus cum maleficis. Author morborum ſiccitatis, febrium cottidianarum, tuſſis, anhelationis, tabis. Habet & ſacerdotalem rationem & cultus diuinos, & regios reditus. Habet & mutationes ſuis temporibus legum ac morum, quaſi omnia congruunt cum illius ac reliquarum ſtellarum ſingularum comiſtione. In primis ventos turbulentos, vehementes, inſtabiles, ſiccitatem aëris & mobilitates commouet, cum de vicinitate Solis, tum celeritate curſus ſui. Itaque & tonitrua flammantiaque fulmina immittit, diſſipatque ac conuellit terram, fulgura eiet. Vnde & interdum pernicioſus eſt aptis vſibus vitæ, animantibus & frugibus: flumina occidens ſiccat, explet oriens.

Quæ hic traduntur adeò clara ſunt vt ſufficiat admonere lectorem ordinis ipſius qui bifariam conſtat: Primum quod beneficæ duæ Iuppiter & Venus ſemper benefaciunt: Maleficæ autem ſemper malefaciunt: Sed diuerſis modis Saturnus quidem immodicè refrigerando, ideò cantharidarum non meminit quod ad Martem potius ob caliditatem pertineant. Mars autem exiccando cum calore, feruorem hunc appellant, Mercurius autem iuxta naturam ſtellarum quibus commiſcetur. Secundus ordo eſt penes ſubiecta: diximus autem ſuperiùs ea eſſe tria elementa & tria genera animalium in illis contenta: & præter id ſerpentes, deinde arbores & ſegetes, hominumque genus, quod diuidebatur multis modis. In ſingula igitur genera horum declarat Ptolemæus quid agat vnuſquiſque Planeta: diſtinctéque ita vt alia expoſitione non indigeat. Præponit autem ſemper generalem cauſam effectumque propriis. Venus autem calefacit & humectat: Iupiter eſt temperatior: Veneris igitur opera validiora ſunt propter multitudinem luminis; ſubſtantiæque innati caloris, ideoque & fœcundior, & ad vitæ longitudinem magis opportuna: Saturnus vt dixi frigiditate nocet, inde ſiccitate: Mars ſiccitate, inde calidirate.

Notanda eſt etiam regula quod beneficæ non ſolum hominibus benefaciunt, ſed etiam omnibus animalibus quorum conſuetudine homines gaudent, vt equis, aſinis, canibus, vel quæ eſui apta ſunt, vt auiculis & piſcibus, & ouibus, & feris eſui aptis: veluti capreolis, ceruis, cuniculis: item plantis omnibus propter lignorum vſum. Sic etiam lapidibus in Scotia quæ ardent, item gemmis. Nocebunt autem lapidibus inutilibus, herbis venenoſis & animalibus etiam homini noxiis: aut feritate vt Leones & Lupi: aut veneno vt Serpentes & Scorpiones: aut quia edant quod vtile eſt, vt corui, cornices, mures, locuſtæ: aut quia ſola fœditate ſint homini odioſa, vt crabones, muſcæ, pulices, cimices, pediculi, vermes: omnia enim talia minuunt. Quo fit vt cum maleficæ contraria ratione vtilia omnia homini minuant, noxia verò multiplicent: & in regionibus & in annis abundantia iſtarum ſordidierum, vt ſunt muſcæ, vermes, crabrones: itemque venenoſarum herbarum in regionibus quidem prauitatem hominum ſignificat, in annis autem periculum peſtilentiæ aut ſterilitatis. Quòd ſi quis dicat quonam pacto fieri poteſt, vt tanta bona fiant ab ipſis deliquiis qualia beneficæ pollicentur? Reſpondeo hoc eſſe interregnum. Cùm enim duo ſint Reges in cœlo, Sol & Luna, altero delinquente ſubit Planeta qui plurimum poteſt vices obſcurati luminaris. Ergo ſi beneficus fuerit benefaciet, ſi maleficus malè atque peſſimè. Rurſus dices quomodo poteſt in tam breui tempore ſtella prouinciæ vel partis mundi dominium ſuſcipere cum nulla eclypſis vt dixi quatuor horarum ſpacium poſſit attingere? Reſpondeo id fieri interrupto luminaris dominio, fauente verò altero luminari. Eſt autem temperamentum & miſtio: non quod ſolus Planeta abſque luminari deliquium patiente reget. At dices ergo dabuntur ſtellæ humano generi ſalubriores ipſis luminaribus? Reſpondeo non ſimpliciter id fieri poſſe nam luminaria plus luminis habent, ergo caloris & humidi vitalis. Inditio etiam eſt vitæ longitudo, quam decernunt nulli alteri Planetæ comparanda: ſimiliter & robur illius. Sed dicitur benefica magis fauere, quia certo generi fauet, luminaria autem omnibus. Dum ergo luminaria fauent locuſtis, gratia exempli, ſterilitatem inducunt: Dum addunt animos hoſtibus bellum pariunt: Dum humida terra calorem ſubminiſtrat reptilia multa gignunt: quæ primum homini infeſta ſunt, deinde etiam peſtem excitant. Non igitur beneficæ meliores ſunt ſimpliciter ipſis luminaribus, ſed certo generi cui fauent comparatæ. Fauent autem hominibus & cicuribus animalibus ac manſuetis: Maleficæ autem horum inimicis: ſunt enim beneficis cõtrariæ. Rurſus

beneficæ ex hcminibus fauent his qni manſuetiores ſont motibus, & ſeparatas habitant regiones. Maleficæ latron bus, feris gentibus atque barbaris. Rotſus beneficæ huie prouinciæ vel illı ex temperatis magis vtpote Italiæ: Maleficæ contrariæ vtpote Galliæ quæ ſemper infenſa Italiæ fuit. Licet nune Regum moderatione diſſenſio miteſcuerit. Similiter & in eadem ciuitate beneficæ huic vel illi faoent, maleficæ illorum inimicos impellunt: Itaqoe eum lominaria omnibus quaſi ex æquo faueant. non dicuntur adeò benefica huic vel illi. Gerunt ergo luminaria vicem regis atque magiſtratus ex æquo omnia diſtribuentium, quæ licet plura dent, quoniam tamen commoniter dant beneficorum nomen non meruerunt. At Iupiter & Venus amicorum vices ſemper referunt, ideoqoe beneficæ appellantur. Saturnus & Mars inimicorum ideoquemaleficæ Mercurius medios eſt inter illos quadrifariam: vel quia modo totus bonus in vna re vel vni alia, vel aliis totus malos, vel quia modo bonos, modo malus viciſſim in eadem cauſa atque in eodem homine, vel vrbe, vel prouincia, vel qoia partim bonus, partim malus ſimol: vel quia omnino mediocr s, neque bonus, neque malos, neque dans, neque adimens. Eſt aotem propria natura impetuoſus vt in mari & vent s: & in humanis actionibo acer efficax & qui omnibus ſe accommodet. Hoc aotem conting t illi quia celerrimè vertitur in paroo circu'o, adeoque vt omnino careat ſtatione. Hoc adiungere voloi vt intelligeres quomodo Mercurium dominari, vel in temporibus, vel in gentibus, vel in hominibus cognoſcere poſſes. Sed dices ſtatus hi beneficorum ſunt cum bene ſe habent: maleficorum aotem cum malè: qoid ſi beneficæ malè diſpoſitæ fuerint? aut maleficæ bene? Reſpondeo minora omnia fient. Hoc autem docet dicens.

TEXTVS XLVI.

Vbi igitur peculiari in natura reperta ſtella fuerit, effectiones quoque illam ipſam conſequuntur ſimiles.

Peculiarem vocat naturam quæ duo habet: primum quod ſola imperet: ſecundum quod in proprio ſit ſtatu vt maſculinus Planeta, atque diurnus in maſculino ſigno, in quo etiam gaudeat & in die. Id autem continget ſi orientalis fuerit à Sole & ſupra terram dum dies eſt, non nox, vt imaginantur Arabes. Nam vim acquiſiuit cum ante Solem noctu exortus ſit. Licet autem hunc appellare primum ſtatum. Secundùm autem cum emerſerit ante Lucano prope Solem ante ipſum, ſed nondom iam emerſit Sol. Tertium cum ſopra terram eſt diei tempore, ſed occidentalis à Sole. Quartum cum infrà terram orientalis in die. Quintum cum infrà terram orientalis in nocte. Sextum atque vltimum cum infra terram occidentalis extiterit.

TEXTVS XLVII.

Sed cùm inter ſe permiſcentur enm configurationibus ipſis, tum permutatione ſignorum & à Sole apparitionibus, conſentanea etiam in effectionibus temperatio, & miſtæ variæque proprietates decretorum exiſtunt. Quia verò infinitum, hoc eſt, neque fieri poteſt vt vniuſcuiuſque temperaturæ peculiare decretum doctrina comprehendat, omneſque ſimpliciter aliqnis cuiuſcunque modi configurationes tam multiplicis præſertim rationis, exequatur, relinquendum meritò eſt hæc pars Mathematici in ſingularum rerum iudiciis gnauitati ac indnſtriæ.

Doo proponit quæ dixeramus: tertium qooque in ſequenti adiongit textu: primum igitur eſt de puritate naturæ ipſius Planetæ, vtpote quod ſit in ſignis ſimil bos ſibi itemque in bono habitu erga Solem. Ex quo patet quod Planetæ ſunt ſimiles magiſtratibus & Sol Regibus: cùm magiſtratus eſt in gratia Regis vtitur plenè ſua poteſtate. Si verò in illius iram aut odium inciderit boni nihil facit, mala quoque implicat. Secundùm eſt, vt non aliis miſceatur Planeta: Si verò aliter contigerit (Per hæc enim molta alia intelliguntur, vtpote quod ab angulo decidat quod Lunam venientem ad ſe non excipiat, ſed ſit orientalis ab illa) debilis prorſus erit & infœlix. Circa quod notandum eſt, qood apud Ptolemæum non ſont niſi qoinque genera ſtatus Planetarum: Primus eſt quo ad Solem: Secundos quoad Lonam: Tertios quoad ſtellas, & hic eſt duplex, fixas, & errantes: & horum vnuſqoiſque triplex eſt, coniunctio & eſt ratione polorum Zodiaci & ferri in vno circulo, vel reſpectu verticis, id eſt, finitore vel reſpectu polorum mondi, & eſt in parallelis æquinoctialis: vel reſpectu vtrorumque, id eſt, verticis & polorum mundi, & eſt ferri in meridiano. Quartus eſt qooad partes cœli, & hic eſt doplex ratione naturæ ſignorum, & ratione dominij. Quintus & vltimus eſt ratione mundi: & hic eſt duplex vel ratione quatuor quartarum vel ratione propinquitatis ad angulos. Poteſt & addi ſextus: ſed de hoc non inuenio qood immutet robur. Et eſt latitudo aſcendens vel deſcendens meridiana vel Borealis, magna vel parua. Dicit ergo quod hanc miſtionem vel remiſſionem qoalitatum aut argumentum impoſſibile eſt penitus deſcribere: quod etiam Galenus in libris methodi, & Aoicenna quarta primi teſtati ſunt. Illud ergo indoſtriæ & labori cum indicio hunc gnauitatem appellat relinqoendom Ptolemæus docet. Et hoc eſt qood rectè dixit Hermes in centiloqoio: ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων. Id eſt ſcientia Aſtronomica ex aſtris habetur, & ex induſtria, iudicioque tuo.

TEXTVS

TEXTVS XLVIII.

Sed hoc diligenter obſeruabimus, quis ſit ſtellarum principum decreti reſpectus, & regionum ipſarum ac vrbium in quibus ſignificationes cadent.

Declarat tertium quod ſupra dixi, & eſt quod oportet etiam obſeruare robur ſtellarum, quæ illis dominantur: vt pote ſi è directo ſint vel ſupra capita illorum ferantur, validiores enim effectus facient. Vnde regiones quæ æquinoctio proximæ ſunt magis ab erraticis afficiuntur, quæ verò à Borea vel Auſtro poſitæ ſunt, minus ab erraticis afficiunt: generaliter etiam minus à deliquiis eadem cauſa, ab inerrantibus autem magis. Aliud quod magis refert quod ſtella dominatrix loci deliquij ſi loco ſignificato dominetur minus affert malum, ſeu locus ille fuerit ciuitas, ſeu prouincia, ſeu fuerit homo: & hoc eſt quod dixit Hermes in cen- Aphor. 79. tiloquio (Cùm Mars coniunctus fuerit in Leone cum aſcendentis domino corpore ipſo natus cremabitur, niſi Mars ipſe dignitatem habuerit in aſcendente vel benefica fuerit in octaua) Ecce vides quod Planetæ non nocent tantum vbi dominantur: Sicut etiam videmus in malis principibus, qui non tam malè tractant ſuos proprios ſubditos, quam alienos.

TEXTVS XLIX.

Cùm enim ſunt illæ beneficæ & conciliatæ locis obnoxiis, neque ſuperantur ab aliis diuerſæ ſectæ, multò magis abſoluunt naturæ ſuæ bonitatem, ſicut & alienæ aut ſuperatæ, ab aduerſariis minus proſunt. Quòd ſi noxiæ hunc principatum cœperint, conciliatæ eum obnoxiis locis, aut ſuperatæ à ſtellis aduerſariæ ſectæ, minus nocent. Quæ eum neque dominatrices regionum erunt, neque ſuperabuntur ab aliis, quæ illarum commendationem accepêre, tum vehementiorem ſuæ conſtitutionis peſtem infligent.

Senſus eſt cum domini deliquij & cardinis fuerint beneficæ, & dominentur ciuitatibus vel prouinciis, in quas ſignificata incidunt nec impediuntur à maleficis: his tribus conditionibus iunctis plurimum illis locis benefacient: quòd ſi defecerit conditio aliqua, vtpote quod impediatur ab aliis Planetis, vel quod non dominetur regioni, ciuitati, vel homini, vel, (quod ſubintelligit) quòd benefica debilis ſit, omnibus his modis minus iuuabit. Malefica verò ſi præfuerit deliquio & cardini, præfuerit & locis per deliquium affectis vel vincatur à beneficis parum oberit: & multò minus ſi vtrunque

adſit. Quòd ſi non dominentur locis affectis, ſeu regionibus, vel ciuitatibus, nec à beneficis impediantur, maleficæ deterius afficient ac peſſimè, & quantò validiores fuerint. In genere igitur bonorum eſt benefacere ſemper: item dominari locis ſubiectis deliquio & id ſemper prodeſt, ſeu bonum augendum ſit, ſeu malum minuendum. Sed robur ſtellæ non ita: namque tam bona, quàm mala auget ſicut & imbecillitas minuit. Dubitatur autem quomodo ſtellæ quæ deliquio dominantur poſſint non dominari loco per deliquium ſignificato? Exemplum ſi Iupiter dominetur Leoni vbi deliquium factum fuerit, & Leo dominetur Italiæ & præſertim Romæ, vel Rauennæ, vel Cremonæ quomodo fieri poteſt vt Iupiter his ciuitatibus, aut Italiæ non dominetur? Hoc certè difficillium videtur. Haly exponit quod concordauerit natura, Planeta cum regione. Sed iſtud difficillimum videtur, quamuis ex textu ſuo poſſet expoſitionem mereri, & antiqua verſione: Sed Græcæ literæ accommodari nequit. Propterea dicerem quod Planeta hic dominari regioni intelligitur, quotiens aſcendenti dominatur, aut principalis eſt. Eſſe etiam poteſt vt figuræ diſpoſitor non dominetur loco illi quia ipſe erit dominus ſequentis cardinis loco deliquij, & locorum etiam in quibus domini deliquij inueniuntur: locum quoque ipſum deliquij aſpiciet, aut in ipſo peregrinus erit. Exempli gratia, deliquium ſit in Leone in duodecimo loco, aſcendatque Mercurius in initio Virginis: tunc Mercurius diſpoſitor erit deliquij, & quidquid facere mali poterit, faciet, cùm nullam prorſus in loco deliquij poteſtatem obtineat.

TEXTVS L.

In genere autem vniuerſalibus à malis potiſſimum corripiuntur ij quorum in genituris præcipua loca, nempe luminum aut cardinum eadem fuerint cum illis à quibus vniuerſalium caſuum cauſæ veniunt, id eſt, eclypticis ipſis aut his oppoſitis. Sed in primis periculoſæ ac ineuitabiles ſunt partiles occupationes, dimetienteſque deliquiorum vtriuſuis illæ luminum reſpectum habuerint.

Hæc eſt vltima pars huius capitis, in qua docet principale. Principale autem fuit, ſi bene meminiſti, vt ex generalibus conſtitutionibus fata ſingulorum dignoſcerentur. Hoc igitur eſt quod docet: Docet autem hoc modo, quoniam illi maximè affligentur ab vniuerſalibus calamitatibus, quorum in genituris loca præcipua luminarium & cardinum ſupple medij cœli & aſcendentis, medium quidem cœli pro fortuna & honoribus, aſcendens autem pro vita & corpore: ſimiliter & luminarium, alterum pro vita, reliquum pro honoribus, eadem fuerint cum loco eclypſis & in eadem parte. Secundo

qui in oppoſita ad vnguem parte. Tertio intelligit quæ ſunt in quadrata, inde quæ proximiora, (Ex manifeſtiſſimis enim doctrina procedit) eodem ordine.

Dubitatur cur non dixerit de his qui bene afficiuntur. Exiſtimandum eſt enim parem eſſe rationem vt in his qui dantur, honoreſque conſequuntur, propter nouarum legum aut inſtitutorum promulgationes: itemque cum ciuitas aliqua imperium adipiſcitur: cùm princeps aliquis nouus non hæreditario iure prouinciæ præficitur: Igitur dicendum eſt eandem eſſe in vtriſque rationem. Verùm conſentientia potius in his licet accipere, quàm oppoſita vel quadrata, ita vt cùm medium cœli, aut Sol vel Luna, aut aſcendens (Hoc autem eſt vltimum) eadem parte conſenſerint cum eclypſis loco, aut in trigono illius fuerint partili, id eſt, quod ſi deliquium fuerit, gratia exempli in decima Virginis, aſcendens vel locus luminarium, vel locus medij cœli, ſint in decima parte Tauri vel Capricorni, tunc ille ſperare poterit quod boni pollicentur decreta deliquij. Obſeruare autem oportet vt ex his qui præficitur eligatur. Veluti ſi cui Luna ſit vitæ ſignificatrix eclypſis in aſcendente parum aut nihil oberit vitæ. Omnia autem hæc vt dixi, & Haly bene animaduertit de hominibus intelligenda ſunt ciuitatis deliquio ſubiectæ.

CAPVT IX.

TEXTVS LI.

De coloribus in deliquiis & crinitis, ac huiuſmodi aliis.

OBſeruandæ etiam ſunt in vniuerſalibus conſiderationibus colores in deliquiis, non modo ipſorum luminum, verùm aliorum quoque quæ iuxta illa ſolent colligi, vt Virgularum ac Arearum, & quæ alia ſunt huiuſmodi.

Omnes ſcientiæ certiores ſunt atque pulchriores, quo ſubiectum illarum firmius eſt atque ſtabilius. Ob id certiſſima eſt atque pulcherrima Aſtrologia: certior quoque illa ac pulchrior longè Theologia: poſt Aſtrologiam verò eſt Mathematica: inde naturalis Philoſophia, demum Medicina. Atque hic ordo eſt ſcientiarum naturalium in nobilitate ac certitudine. Verùm cum ad noſtri intellectus imbecillitatem reſpicimus non illarum natura, ſed noſtro vitio fit vt res penè contrario modo ſe habeat: Nam relicta Mathematica, certiſſima omnium eſt Medicina, inde Philoſophia naturalis, poſt Aſtrologia, vltima omnium eſt Theologia. Inde factum vt noſtris etiam temporibus generoſi Medici qualis fuit Galenus Prophetarum authoritatem retineant. Dictaque horum de futuris tanquam oracula habeantur. Et ita contingit vt Medicorum pronunciata de futuris tanquam ſolida ratione & firma fundata nihil vani retineant: Vt contra Philoſophorum naturalium, atque magis Aſtrologorum & Theologorum, vana ſunt: atque talia vt ne vnus cum altero idem ſentiat, (Quod etiam magis mirum eſt, quodque vix fieri poſſe videtur) omnes tamen ab ipſo ſcopo longè lateque aberrent. Id fit partim incuria, vt dictum, ipſorum artificum: partim etiam quod ſcientia ipſa aſtrorum altior ſit longè quàm vt intellectus noſter eam poſſit intueri. Id inſpiciens Ptolemæus non quod ipſa ſcientia, quæ in ſe vt dixi certiſſima eſt, atque clariſſima talibus indigeret auxiliis incertis atque obſcuris, ſed quod intellectus noſter imbecillus ſit, voluit coniecturas etiam è naturalibus ſignis ſumptas ipſi arti *Cap. vlt. huius.*
adiungere. Nec ſolùm hic, ne obiter feciſſe credas, ſed & alibi etiam, vt cum de facie cœli obſeruanda loquitur. Duo igitur hic proponit: primùm vt color in luminari patiente obſeruetur: Secundo Virgularum & Arearum ac talium quæ circa eclypſim contingere ſolent. Circa quod ſcire primum decet, quod dum eclypſis fit ex agitatione luminis magna atque illius imbecillitate quod non poteſt diſſoluere multos vapores, multaque caligo trahi ſuperius & maximè verſus eclypſim ſolet. Ex qua primum fieri ſolent virgæ quædam ſplendentes ex refractione luminis imbecillioris, nec penetrare potentis denſam caliginem nubemue à latere ipſius deliquij, & Areæ, quas Græci Alon[illegible] vocant. Sunt autem coronæ quædam Iridis in modum circa Lunam plerunque quandoque etiam circa Solem à me viſæ variis diſtinctæ coloribus atque iucun- *Lib. 3. 4.*
dæ viſu, de quibus in libris de Subtilitate, *Lib. Cap. 2.*
luculentius verò in libris de Varietate rerum dictum eſt. Hæc igitur, cum ipſa nubes afficiuntur à Planeta tempore deliquij dominante. Nam ſi Saturnus dominetur cogit nubem, atque ideò colores ſeu luminis deliquij, ſeu Arearum vel Virgarum ad nigrum, ſeu liuidum inclinat, atque ita de aliis. Scitu autem dignum eſt quod colores hi non tales inſpicere licet, cùm ſemper color delinquentis Lunæ ſit rubeus & Solis croceus: Sed ita accipiendi ſunt vt declinant à proprio atque naturali veluti in deliquio Solis: ſi color fuerit paulò nigrior, atque obſcurior croceo ac quaſi teter, dicetur niger: aut ſi lux ipſa paululum hebeteſcat & ſplendor ille croceus deſinat, vt potius remaneat color quàm ſplendor, dicetur liuidus, qui color eſt plumbi, & euidentius ſpectatur in carne puerorum cæſa loro, vel virgis citra ſanguinem tamen, eſt enim fuſcus & aliquanto nigrior plumbi colore, aliquaque luce participat qua à fuſco & ſubfuſco etiam differt. Splendeſcit enim liuidus aliquantulum, fuſcus atque ſubfuſcus nequaquam. Ergo ſi color luminis deliquij croceo aliquantulum fiat rubicundior atque ſanguineus, Martis erit opus, diceturque rutilus. Quòd ſi color ille croceus aliquantulum remiſſus fuerit, ſplendor verò auctus qualis auri fiet, diceturque flauus. Quamobrem hos ſolos duos flauum & rutilum,

lum, deliquij lumen accipere poteſt. In deliquio quidem Solis flauum verius quam rutilum ſpectare licet: Lunæ verò rutilum verius quàm flauum: Reliquos verò colores quod ad illos vergant, potius quam quòd tales ſint ita appellare libet. Nam quòd de albo dicitur in deliquio Solis fit quotiens puriſſimus aër, croceáque vis illa citri colorem dum impaleſcit imitatur. Varium verò colorem facilè eſt intelligere atque videre ſi diligenter animaduertas, ſed ſi oſcitanter, effugiet oculos tuos quoniam paruum eſt diſcrimen varietatis. Neque enim expectes vna in parte videre lumen candidum, in altera nigrum, in alia rutilum: Sed vna in parte croceum obſcuriorem, in alia dilutiorem, in alia ſplendidiorem. Quinimò etiamſi contingat, intentuſque fueris, videbis quandoque in vna eademque parte ex pluribus intermiſtum ſimul coloribus. Videntur autem hi colores non ſolum in luminari deliquium patiente, ſed & in ipſo aëre, & in parietibus. Omnia autem hæc conſideranda ſunt: Verùm ne omnino intentus inſpicere deliquium Solis ſatagas. Solem ipſum intuendo, cum aliqui hanc ob cauſam facti ſint cæci: Non ſolùm ratione generali claritatis Solis, ſed etiam peculiari quadam natura quod lumen illud per Lunæ corpus tranſiens vitiatum, oculos vitiet, offendatque caput certa ratione. Nam plurimis quibus caput eſt imbecille, in magnis eclypſibus caput dolet. Illud quoque conſiderandum quod ad rem pertinet, quod eclypſes Solis præſertim magnæ ſi in florentem ſegetem inciderint, eo anno ſtipulæ abſque granis colliguntur. Et maximè fit illud ſi Sol exoriens deliquium patiatur. Dicta eſt autem cauſa huius ſuperius, quoniam cum inter florentem ſegetem & abſolutum granum, paulò plus minuſve quadraginta diebus intercedat, ſi deliquium fiat in oriente, effectus eius ſtatim prodit, atque effectus pars maior ac robuſtior ſub ipſo initio: quo fit vt ſeges ipſa naturali ratione afficiatur ac corrumpatur. Verùm vt ad colores reuertar, eadem diligentia adhibenda eſt in mutatione Arearum atque Virgarum, quæ natura ſua variæ ſunt. Ideò omnes dicandæ Mercurio, ſicut Solis colores delinquentis Veneri & Lunæ Marti. Sed vt dixi non naturalis color ſpectandus eſt, verùm ad quem à naturali variatus aliquantiſper accedat, ſcilicet ſi ad rutilum, ſi ad nigrum vel fuſcum, ſi ad album, ſi ad flauum, ſi ad varium. Ita colores ex additione & inclinatione ad quos vergunt nominandi ſunt non ex natura propria cum Lunaris ſemper rutilus ſit, Solaris flauus, Arearum varius, Virgarum rutilus cum varietate quadam. Similiter & in nubibus eadem hora deliquij ratio ſpectanda eſt coloris (Hæ autem ſolæ veros referunt colores & verè tales ſunt) quædam enim nigræ verè ſeu fuſcæ, quædam candidæ, quædam flauæ, quædam variæ, quædam rutilæ.

TEXTVS LII.

Nam ſi nigra ſiue liuida eſſe videantur, ſignificant ea quæ de Saturn. natura expoſuimus. Candidus color Iouialis eſt. Rutilus Martius. Flauus Veneris. Varius Mercurij. Quod ſi coloris proprietas per tota luminum corpora, aut etiam loca ſe diffuderit, plurimis regionis partibus futura decernit, ſin quacunque à parte apparuerit illis partibus in quas ſe proprietas illa inclinabit.

Tria docet ex hoc, primum vt ex colore Planeta qui dominatur dignoſci poſſit. Neque ratio quærenda eſt huius præterquam in Venere. Nam Iuppiter candidus eſt & purus, ideò etiam candidum ſignificat colorem & à candore ſignificatur cum illoque conuenit. Similiter de Marte & Saturno qui fuſcus quoquomodo eſt. Mercurius varium propter naturæ ſuæ varietatem, non propter colorem proprium ſignificat. Sed Venus flauum obtinet non quia flaua ſit, ſed quoniam humidum habet à calore concoctum: ſicut in auro videre licet. Secundum eſt de quantitate, quia ſi totum occupat, toti parti per eclypſim ſignificatæ continget: ſi parti parti: Hoc autem contingit ſecundum vim dominantis Planetæ: Nam ſi plenè dominetur tunc continget hoc toti: ſi parum, paruæ parti: ſi mediocriter, mediocri parti. Tertium eſt in qua parte erunt: Et dicit quod erunt in parte in qua continget mutatio illa coloris luminis: Vtpote ſi eclypſis ſignificet ſuper Italiam & mutatio luminis ſit in parte Notapeliotis, id eſt, media inter auſtrum & orientem ſignificabit illud ſuper Apuliam & Neapolim. Quòd ſi fuerit mutatio illa in

Tabula Solaris eclypſis

G.	*Solis longitudinis à nodo.*
1	*Nigrum preſſum*
2	*Nigrum obſcurum*
3	*Nigrum fuſcum*
4	*Fuſcum in croceo.*
5	*Fuſcum clarum*
6	*Fuſcum Rubeum*
7	*Ruffum*
8	*Ruffum*
9	*Ruffum glaucum*
10	*Rubeum glaucum*
11	*Croceum*
12	*Croceum album.*

Borrolybico, id eſt inter ſeptentrionem & occidentem, continget illud Mediolanenſibus, qui ea in parte ſit: ſunt reſpectu Italiæ. Quòd ſi ad orientem, ſeptentrionemque ad Venetos: atque ita de aliis.

Verùm dubitabis & iure merito quomodo colores eclypſium fiant à dominantibus erraticis, cum conſtet ex tabulis Alponſi & Linerij eos potius in Sole fieri per diſtantiam à nodo, ſeu capite vel Cauda draconis: Et in Luna iuxta diſtantiam ab Apogeo ſui parui orbis tamen etiam à latitudine ab eclyptica, vt patet in duabus tabellis ſubiectis, ne quic-

quam huic operi deeſſet. Quidam ob id ſolent culpare Ptolemæum, ſeu fruſtra: Nam primum ſciendum quod colores in tabula deſcripti variantur ſecundum naturam Planetæ dominantis, veluti Sol à nodo ad primum gradum fit plenè niger. Si tamen Saturnus dominetur fiet ater vt carbo velut quandoque contigit. Si Venus erit aliquantulum flauus Sol, licet ſit obſcurus. Præterea nihil prohibet aliquid cauſam habere Mathematicam ſimul & naturalem. Ita vt intelligamus cum Sol plenè obſcuratur, dominatur Saturnus, cum ſex partibus à nodo diſteterit Saturnus, parum, Mars plurimum dominabitur. Si verò duodecim, Iuppiter cum Venere præerunt eclypſi. Eſt etiam illud dignum conſideratione maxima, quod tabulæ colores luminaris definiunt. Ptolemæus verò de coloribus aëris & qui in arboribus, & terra, & parietibus apparent loquitur, quare cum non neceſſarium ſit eos eſſe ſimiles, nihil abſurdi ſequitur. Vidimus enim Lunam planè obſcuratam, rubram tamen, & quæ videbantur nigra erant.

TEXTVS LIV.

Obſeruandæ & erinitæ ſeu in deliquiis, ſine alio quolibet tempore fulſerint in conſiderationibus vniuerſalibus, quales ſunt quæ dicuntur trabes, turbæ, dolia ac huiuſmodi. Eſt enim harum naturæ effectio Martiæ ac Mercurialis proprietatis, bellorum, æſtus, turbulentiæ, & eorum quæ iſta ſequi conſueuere.

Crinitas ſtellas multis modis apparere & tubæ forma & trabium contingit: verùm plerunque figuræ hæ potius ignitis oſtentis, quæ in cœlo apparent conueniunt. Nam tria genera rerum quæ in ſublimi videntur Ptolemæus in hoc capite complexus eſt: primum eſt eorum quæ videntur & non ſunt, vt arcæ & Virgæ. Nam nulla ſubſtantia penitus conſtant. Secundum eorum quæ ſubſtantiam habent: Velut trabes, iacula, hæc enim accenſis vaporibus verè fiunt, vt prima ex colliſione viſus: velut & Iris. Tertium genus eſt eorum, quæ media ſunt, vt Cometæ. Nam horum naturam mediam inter corpoream & imaginariam eſſe cenſendum eſt: Ptolemæus verò illam adnumerauit ignibus iuxta opinionem antiquorum: Exiſtimans in elementari regione eam fieri, cum nos declarauerimus fieri in cœlo. Sed vt res magis diſtincta agatur primum à ſtellis tranſcurrentibus atque ignitis facibus quæ in aëre apparent, initium ducamus.

Has igitur volantia ſydera, alij repentina, alij traiectationes, alij incenſas ſtellas, vel decidnas, vel tranſcurrentes, vel repentinos ignes vocauere. Commune eſt omnibus ſiccitatem afferre, & quæ ex illa ſequuntur, ſcilicet ariditatem, paucitatem aquarum, mortem piſcium, ſterilitatem, ventos, prælia. Propriè autem ventos, eaque ex parte ex qua mouentur. Quòd ſi ex pluribus erunt diuerſi venti. Quòd ſi detrimenta velis ſcire vbi futura ſint, locum ad quem tendunt conſiderabis: Ibi enim

Tabula Lunaris eclypſis.

Latitudinis	*Diſtantia ab Apogeo*	
m.	G.t	*Nigrum preſſum*
10	180	
	210	*Nigra*
	150	
20	240 0	*Nigrum viride*
30	270 90	*Nigrum ſubrubrum*
40	300 60	*Glaucum pallens* *Quod eſt Griſeum*
50		*Griſea pallida*
60	330 30	*Griſea alba*
90		*Ruſſa*

erunt & prælia, & ſeditiones, & venti, & ſterilitates, & morbi acuti. Atque hæc vbi in eclypſibus contigerint procul dubio euenient. Vbi autem præter illas non ita: niſi magnæ & crebræ fuerint. Quòd verò ex iſtis ueniet (Nam non omnia expectanda ſunt) ex Cometarum ratione diſcere licebit. Hoc differunt traiectiones hæ & repentini ignes à Cometis, quod breuiores effectus ſignificant, & minores, & ecletius ingruentes quam Cometæ. Semper tamen hæc quia à Marte & Mercurio fiunt malum ſignificabunt: niſi vni ſoli per quem forſan, vel ſeditio excitabitur, vel ipſe bello prouinciam deuaſtabit. Ob id igitur cum eius naturæ ſint, æſtum magnum ſignificabunt. Sunt enim naturæ Martiæ quia igneæ: & Mercurij, propter motus celeritatem & iaculationem.

Similiter & Cometæ à Marte & Mercurio fiunt, quoniam & ipſæ velociter mouentur & igneum quippiam præ ſe ferunt Vocauit autem eas crinitas qui conuertit à nobilioribus, cum Græca lectio Cometas habeat, quod eſt commune nomen: nam Cometarum tria ſunt genera: vnum quidem quod comam habet circum circa, vocaturque cometes: ſecundum quod barbata appellatur, cùm in vnam partem tantum crines feruntur: tertium quod caudata quoniam caudam habeat. Immenſum autem & celerrimum eſt incrementum omnium harum: vt quæ pedales primo videantur, inde intra paucorum dierum ſpatio quartam totam Zodiaci occupent. Durant incerto temporis ſpacio vt quædam etiam per annum vt Ioſephi tempore ſupra Hieroſolymam, excidium illi portendens, affulſit: Velut & Ioſephus ipſe teſtatur. Longiſſimum tamen earum tempus uix (niſi pro miraculo) ſex menſes excedit:

plerunque

plerumque autem finitur ante trigeſimam diem: nunquam ante ſeptimam. Motus illius triplex: vnus ab oriente in occidentem, alter ab occidente in orientem, tertius diuerſus veluti ab occidente in meridiem vel à ſeptentrione in occidentem. Generatur autem frequentius in ſeptentrione & maximè in candida via à tropicis citra: fiunt tamen & quandoque ſub æquinoctiali & etiam iuxta tropicum hyemalem, atque alibi: Verum vt dixi frequentius circa ſeptentriones, qua in parte tres ego in tribus annis vidi. Nocte videntur pulherrimè ſub crepuſculis, non item de die non niſi potenti modo. Plures poſſe videri conſtat ſimul vt Caroli Martelli ætate menſe Ianuario duo viſi ſunt intra quatuordecim dies, quorum alter Solem præcedebat, alter ſequebatur caudis verſis Aquilonem ſpectantibus: fuit is annus ſeptingenteſimus vigeſimus ſextus. Duo quoque anno milleſimo treceenteſimo trigeſimo ſeptimo, apparuerunt ſimul, nec breui tempore: cùm duos menſes ſocii ſimul impleuerint. Differunt Cometes à iaculis, quod vt dixi in longius Cometes effectus ſuos extendunt quàm iacula, & per ſe etiam, quod non eclypſis tempore videantur, plurimum poſſunt. Nemini autem dubium eſt quod ſi cum eclypſi contingant, quin geminatis viribus plurima & aſſidua mala producant. Vnde iacula & repentinæ ſtellæ niſi crebræ fuerint vt dixi, aut magnæ valde, aut in die conſpicuæ non ſine deliquio, quicquam effatu dignum ſignificare poterunt. Et quanquam omnes Cometæ à Marte & Mercurio producantur, habent tamen aliquid etiam cum aliis Planetis commune, quod à coloribus non ſecus ac eclypſis diſcernitur. Nam qui fuſcus eſt participem habet Saturnum, qui exactè candidus, Iouius eſt, qui exacte rutilus, Martius, qui flauus, Venerius, qui totus varius, in illo vis Mercurij dominatur. Conſtat enim obſeruatum fuiſſe quandoque Cometas etiam aliarum Planetarum, quàm Martis & Mercurij motum retinuiſſe, quem-
» admodum Iouianus Pontanus enarrat di-
» cens: Cometes tenui primum capite, co-
» maque admodum breui à nobis conſpectus
» eſt: qui mox miræ magnitudinis factus,
» ab ortu in ſeptentrionem cœpit deflectere,
» nunc citato motu, nunc remiſſo, Et quoad
» Mars, Saturnúſque regrederentur, ipſe ad-
» uerſus, coma progrediente ferebatur, donec
» ad arctos peruenit: Vnde cum primum Sa-
» turnus, & Mars recto curſu pergere cœpe-
» runt, in occaſum interflexit, tanta celerita-
» te, vt die vno triginta gradus emenſus ſit,
» atque vbi ad Arietem & Taurum commea-
» uit videri deſiit. Ille dies plurimos fulſit,
» & qui initio breuior viſus fuit, adeò creuit,
» vt quinquaginta gradus, atque etiam amplius occupauerit. Feruntur autem velociſſimè quandoque miriſque modis, caudámque contorquent: Sed ſufficiat tam velocis motus, quàm etiam conuerſionis caudæ, præclarum vnum exemplum ſubiunxiſſe. Verùm antea forſan quiſpiam quæret in quo cauda, & crines ab ipſo Cometa differant? Reſpondemus caudā atque crines tenuiores eſſe ſubſtantia atque rariores, vt niſi præ magnitudine videri queant. Verùm ſydus ipſum denſum eſt, ac facilè præ luminis magnitudine videtur. Sed ad exemplum reuertor, id deſumptum eſt ex Iacobi Ziglieri monumentis, qui ea à Ioannis Regio Montani obſeruationibus deſumpſit. Obſeruatio autem talis »
eſt atque ſeries verborum Regio Montani: »
Idibus Ianuariis anno Domini milleſimo »
quadringenteſimo ſupra quintum & ſeptua- »
geſimum: Viſus eſt nobis Cometa ſub Libra »
cum ſtellis Virginis: cuius caput tardi erat »
motus donec propinquum eſſet ſpicæ: nunc »
incendebat per crura Bootis verſus eius ſi- »
niſtram. A qua diſcedendo, die vno naturali »
portionem circuli magni quadraginta gra- »
duum deſcripſit. Vbi cum eſſet in medio »
Cancri, maximè diſtabat ab orbe ſignornm »
ſexaginta ſeptem gradibus, & tunc inter »
duos polos zodiaci & æquinoctialis ibat, »
vſque ad intermedia pedum Cephæi: dein- »
de per pectus Caſſiopeiæ ſuper Andromedæ »
ventrem. Poſt gradiendo per longitudinem »
Piſcis ſeptentrionalis vbi valdè remitteba- »
tur motus eius propinquabat zodiaco, tran- »
ſiens ipſum iuxta medium Arietis, donec »
cum ſtellis Ceti occaſus Heliacus illum »
nobis occultauit in vltimis diebus Fe- »
bruarij. Hoc motu ſuo proprio, circuli ma- »
gni portionem deſcripſit, quo in ſeptentrio- »
nem, & cum hoc contra ſignorum ſucceſ- »
ſionem ferebatur à Libra in Arietem, in fine »
& principio tardè mouebatur, in medio ve- »
rò apparitionis velociſſimè: Vno die ferè »
per quatuor ſigna à fine Virginis in princi- »
pium vſque Geminorum. Cauda verò eius »
minus mobilis continuè reſpiciendo ſtellas »
Geminorum, eas circuibat: nunquam ab »
eis per totum apparitionis tempus deuians. »
Ideoque in prima emerſione, ad occidentem »
illa protendebat: quoniam illic ſtellæ Ge- »
minorum putabantur. In fine verò Cometa »
ſub Ariete locato propter Solis vicinitatem, »
niſi in occidente apparuit, cauda orientem »
verſus protenſa, quia in hoc ſitu ſtellæ Ge- »
minorum ponebantur, In medio verò appa- »
ritionis caudam vertebat ad meridiem, illic »
tunc erant ſtellæ Geminorum contingebát- »
que tunc nocte eadem, vt ſtatim poſt Solis »
occaſum cauda orientem reſpiceret. Ap- »
propinquante medio noctis reſpexit me- »
ridiem: poſt medium noctis verò occiden- »
tem. Ante Solis exortum indicabat locum ſe- »
ptentrionis. Hæc caudæ diuerſitas in ſitu ex »
motu diurno oriebatur: qui ſemper eſt ex »
conſequentia primi mobilis ab oriente in oc- »
cidentem. Motu autem proprio extremitas »
caudæ quamuis tardius quàm caput Come- »
tæ, ſemper tamen etiam ad occidentem con- »
tra ſignorum ſucceſſionem deſeribens paral- »
lelum, à principio Libræ vſque ad medium »
Tauri mouebatur: Vadens ſub pedibus »
Vlulantis per Vrſam maiorem propinquan- »
do Perſeo: per quem circa Pleiades ad Cau »
dam Arietis ibat ferè in medio Tauri. Vnde »
patet tam Caput, quàm Caudam Cometæ »
verſus occidentem, & nunquam verſus ori- »
entem iuiſſe: non ſolum motu diurno, ſed »
etiam proprio. Hæc igitur de motu & illa- »
rum

rum onuerſione d. ćta ſufficiant. Quantum verò ad ſubſtantiam earum pertinet, dictum eſt in libris de Subtilitate & primo de Varietate rerum. Quo verò ad ſignificata communia dicet quod ſignificat bella & conſtitutiones mobiles, poteſt referri & ad aërem, & ad ſeditiones & ad vtrunque. Namque & alia ſignificant vtpote ſiccitatem atque inde ſterilitatem. Velut in illo Cometa qui ſubſecutus eſt coniunctionem magnam in Cancro, factam anno milleſimo quingenteſimo quarto vt Auguſtinus Nyphus refert, quam Cometes conſecuta eſt anno 1506. Illum igitur biennio poſt tanta ſiccitas in Inſubria eſt, vt à menſe Ianuarii in Nouembrem nulla penitus pluuia deciderit in ea regione. Itaque & hæc omnia & ventos præcipuè & peſtem ſignificat & Principum mortes. Nam tales effectus à Martis & Mercurij miſtione fieri ſolent. Fiunt etiam aquæ & imbres copioſi, quandoque tum mutationes Principum & Hæreſes, & Legum nouarum inſtitutiones, & multa alia. Sed de imbribus (Reliqua enim nota ſunt) cauſa eſt magnitudo caloris qui trahens multos vapores eos non poteſt diſſoluere: declaratum eſt autem à nobis hoc in libris de Subtilitate. Sed de modis futurorum quatuor illa erant obſeruanda, ſcilicet vt & locos ſciamus, & genus affectuum, & tempus, & qualitatem propriam affectionis.

Lib.4. Cap.1.

Narrat author ignotus magiſtrum ſuum cum trabe ignea viſa fuiſſet, dixiſſe caſum portendi in ſignis: ſucceſſitque naufragia multa ob bellum nauale. Alium quendam prædixiſſe ex huiuſmodi cœli ſignis, quæ imminerent & quando deſitura forent.

TEXTVS LIIII.

Cæterùm loca in quibus hæc euentura ſint deſignantur, cum à ſigniferi partibus in quibus collectæ illæ ſtellæ fuerint, tum de crinitæ figurationis inclinatione. Per ipſam quidem collectionis quaſi faciem & formam, futurorum ſpecies & genus cui effectio expectanda ſit, deprehendetur. Verùm de tempore durationis, intenſione euentuum. Habitudo illorum (ſcilicet crinitæ & loci eius) erga Solem ea declarant. Nam cùm fuerint matutinæ, diuque fulſerint, celeritatis, ſin veſpertinæ, tarditatis, ſignificatio futura eſt.

Declarat quatuor illa, genus, ſpeciem, locum, & tempus. De loco inquit ſumitur à ſigno in quo fuerit & ab inclinatione ipſius Caudæ, ſcilicet verſus quam regionem tendat. Locus autem Cometes dignoſci facilè poteſt planiſphærio: Vtpote ſi ſit in Ariete, erit in Britannia vel Germania, & quia Britannia differt à Germania, inſpiciendo quo tendat Cauda ſciemus, an ſit Britannia an Germania Nam ſi Cometes fuerit Auſtralior Britannia & Germania, & Caudam inflexerit ad dextram, ſignificabit Boruſſiam, ſi ad ſiniſtram parum ſignificabit Friſiam: ſed ſi multum Britanniam. Quo verò ad tempus euentus & magnitudinem effectus, docet illam ex duobus comprehendere ex diuturnitate temporis quo fulget, & habitu ad Solem: Nam ſi diu fulgent, diuturnus erit effectus: Si matutinæ celer: Si parum, breuis: Si veſpertinæ, tardè. Quo verò ad genus effectus dicit faciem & formam Cometæ inſpiciendam, circa quod notandum eſt in Cometa obſeruanda eſſe decem, magnitudinem, colorem, ſplendorem, formam, diuturnitatem, ſitum, locum, habitum ad Solem, & ſitum orbis. Magnitudo ſignificat effectus futuri claritatem & vehementiam. Color autem ſignificat naturam Planetæ dominantis, vt ſi fuerit ſubobſcurus ſignificat declarata in Saturno vtpote tabes & morbos longos, terræmotus, inopiam, niues. Iam verò colores quibus tribuantur Planetis diximus. Habet autem, vt dixi ſemper hoc præcipuum Cometes à deliquio diſtinctum, vt Martis ac Mercurij furentium damna ſignificet. Itaque & Iouius bona quædam immiſta habebit: Veluti ventos ſalutares pluuibus atque fœcundos. Verùm & cum hoc diſſidia ſacerdotum in religione Chriſtiana, prælia, non diuturna bella, abſceſſus & febres acutas. Talem fuiſſe eum qui viſus eſt anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio, in Ariete ſub ſeptentrionali parte Galaxiæ credendum eſt. Nam Iupiter legem Chriſtianam, Aries Britanniam, Mars & Mercurius ſignificauerunt diſſidium, & permutationem, quæ facta eſt poſt triennium in tota illa prouincia: iubente Rege illorum Henrico VIII. Fuerat autem Cometes ipſa, diuturnus à fine Iunij ad initium Septembris. Martius autem Cometa immodicas ſiccitates parit, bella ſæuiſſima, & peſtem acerbiſſimam. Venereus autem attonitos morbos, Paralyſes, Febres violentas, Hætericos, ſeditioſos Principes, & qui plurimum lingua valeant apud populum, ſeditiones quoque in religione Mahumetana: nam illa, vt dixi Marti & Veneri ſubiicitur. Mercurialis fulgura tonitrua, terræmotus, ventos graues, ſæuas tempeſtates, nouas artes & inuentiones omnes tamen humano generi pernicioſas ſignificat. Splendor ſignificat efficaces actiones & quas plurimi ſponte ſequentur. Ideò Regibus aliena occupantibus & ſeditioſis & hæreſiarchis vtilis. Locus autem multa ſignificat, & locum in terra, ſeu prouinciam, ſeu regionem, ſeu ciuitatem: vt de Ariete in exemplo dictum eſt. Secundo quæ loco illi dominantur, vt ſi in Leone fuerit Sol illius effectum adiuuabit, ſplendeſcereque faciet. Semper autem hoc auxilium ad malum tendit totius populi vel gentis ratione: in bello tamen & hæreſi, & ſeditione aliquem illuſtrabit. Tertio latitudinem à ſignifero: Hæc locum proprium declarabit vt ſupra, Germaniam vel Britanniam vel Italiam. Quarto cum qua erratica fuerit vel in cuius oppoſito, facilè enim erit intellige re

gere ex hoc cuius naturæ ſit. Quinto cum qua fixa collocata fuerit, eadem enim eſt ratio quæ de Planetis: Veluti ſi cum corde Leonis ſignificabit bellum ambitionis cauſa. Sexto qua in parte cœli fuerit Quibus enim in oriente exitium vitæ, quibus in cœli medio Regni Regis atque potentiæ. Septimo in cuius angulo ceciderit. Veluti narrat Haly quod apparuit Cometes in angulo coniunctionis, in qua incepit Regnum filiorum Abex, obiit ergo anno illo Abez Anezir. Solùm iſtud dubium eſt, quis locus debeat aſcribi Cometæ cum ob velocitatem motus & magnitudinem nullum proprium habere videatur. Verùm quo ad magnitudinem non dubia res eſt: quando quidem neque crines, neque cauda quo ad locum ſint conſiderandæ: ipſum verò corpus paruum & exiguum certum ſibi determinat locum. Sed quo ad motus rationem attinet ſpectare decet, velut in eclypſibus medium tempus ad vnguem: atque inita ratione quo tunc loco ſit obſeruare: obſeruentur & initia & finis quæ cum difficillima ſint, ob id Ptolemæus (non quod parui res eſſet momenti Cometes aut mediocris, ſed ne magnitudine rei lectorem in deſperationem adducere velle videretur) paucis verbis illius hiſtoriam abſoluit. Octauo locus quo ad figuras Octaui orbi conſideranda eſt. Nam ſimilia à ſimilibus afficientur: Velut in Argo naufragia magna claſſium decernet, aut fluuiorum ariditatem. Forma autem quoniam quæ gladiis aſſimilantur ciuitatum deſtructionem ſignificant: eſt enim propriè Martis. Quæ verò ſimilis columnæ Iouis, ea Principes & Reges occidit. Quæ verò crinita, parua, verſicolor, lucida & bene caudata, Mercurij eſt, ideoque ventorum & ſeditionum & hæreſis prænoncia. Nigra verò breui cauda, crinibus nullis, Saturni eſt, & ſterilitatem, diuturnaque bella & lepram ac talia ſignificat. Porrò quæ lucida eſt & vultu quaſi humano, flaua & breui cauda (rarò viſa) Veneris eſt, & poſt longas diſcordias gratum Principem ſignificat. Diuturnitas verò magnitudinem effectuum portendit, atque illorum diuturnitatem, & ſtabilem in perturbatione ſtatum. Situs autem partem illam declarat terræ ad quam Caudæ acumen reſpicit. Motus verò & vnde effectus venturus ſit & progreſſus illius celeritatem aut tarditatem ſignificabit. Veluti ſi Cometes ex oriente feratur in ſeptentrionem tardo motu: ſenſim quidem ex orientis partibus proueniet, aut peſtis, aut Lex, vel Princeps qui Boreales nationes conturbabit ac deuaſtabit. Sic crinita quæ in angulo orientis apparuit & ad ortum ferebatur magna velocitate Georgij Trapezuntij ætate, Thamyrim Parthorum Regem Taburlanum vocatum ſignificauit, qui in oriente ortus Aſiam celeri curſu deuaſtauit: in Europamque trãſiturus morte eius quem Regno proprio præfectum reliquerat in Parthiam reuerſus eſt. Motus igitur, celeritas & tarditas. & ex qua parte & in quam partem conſiderandæ ſunt. Feruntur enim quædam contrario ordine ſignorum, vt quæ anno 1533. ex Geminis in Taurum & ex Tauro in Arietem. Aliæ verò ordine ſignorum, aliæ permiſto motu in latitudinem, aliæ ſecundùm altitudinem ſimpliciter, aliæ aliis modis vt par eſt rem, quæ (vt diximus) triplici motu moueatur. Semper autem videntur, quæ contra ordinem ſignorum feruntur, mutationes legum ſignificare: quod motus is primi cœli ſit: atque ob id à Deo vel ſupremo rectore: Leges autem permiſſione Dei ſunt. Habitus verò ad Solem declarat ipſius effectus initium: Nam ſi orientalis extiterit Cometes, breui initium eſt habiturus effectus: ſi occidentalis tardè. Et hæc quidam in genere, in ſpecie verò quantum temporis requiratur, Ptolemæus non dixit: ſed vere cum rara ſit res Cometes, ſi diu durauerit in multos annos extendere effectum ſuum poteſt. Initium tamen vt eclypſi tot menſibus poteſt differri quot ſunt horæ inæquales quibus Cometes ab oriente diſtat: Ratio autem iſta perpulchrè ſuperius declarata eſt. Hoc vnum intereſt, quod ſemina quandoque eorum quæ per Cometam ſignificantur, diutius proferuntur. Veluti cum Seruator noſter natus eſt, Cometes apparuit in oriente, quem Magi viderunt, atque ob id ad ipſum adorandum venerunt: Hanc ſtellam vocauerêre tum communi nomine, quod Cometes ſtellæ vocentur, tum quod pulcherrima eſſet atque his ſimilis, quæ in nocte lucent. Hæc ſeditionem & turbas, quæ per fidem Chriſti promulgandam ſucceſſère, pronunciauit: tot exilia, tot Martyres, inde Regnum pacis conſtituendum atque ſalutis. Cuius quidem author atque Rex Chriſtus in ipſo Cometæ fulgore natus eſt. quod Cometes in oriente apparuerit: Verùm tamen effectus ipſius, ſcilicet prædicatio, legis promulgatio, ſeditio populi, conturbatio, perſecutiones, exilia, mortes, bella, regna nomine Chriſtiano inchoata, vix poſt triginta annos initium habuêre, & ad hanc vſque diem perſeuerant. Ita contraria ratione exitialis Cometa anno Chriſti 1260. in oriente apparuit vſque ad medium cœli, ſi credere fas eſt, etiues extendens, durauitque perpetuis ſex menſibus fermè, nec prius euanuit, quàm Vrbanus Gallus Pontifex è viuis exceſſit: poſt cuius obitum Carolus cum exercitu è Galliis mouit, & ſuperato Manfredo regnum Neapolitanum occupauit. Biennio poſt Pœni in Hiſpaniam traiecerunt, magnaſque clades ibidem intulerunt, quanquam pulſi poſtea & cæſi. Per quæ tempora magni tumultus in Ethruria concitati fuerunt. Quidnam ſequutum. Anno à Cometa tertio, Bandocar, vel vt habet Paulus Aemilius Gallicarum rerum ſcriptor exquiſitus. Bandodachar Babyloniorum atque Aſſyriorum Rex, Armeniam cum ingentibus copiis inuaſit, Antiochiam expugnauit, & grauiſſimas cædes Chriſtianorum edidit. Anno à Cometæ exortu quarto, Conradinus Sueuus victus, captuſque à Carolo prouinciæ Comite, & Siciliæ, Hieroſolymorumque, vt idem ſcribit

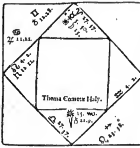
Æmilius,

Æmilius, Rege nuncupato, ſecuri percuſſus interiit. Anno quinto Ludouicus Gallorum Rex, in Aphricam traiiciens, Carthagine, vel vt alij tradunt, Tuneta vi capta, mortem, alui profluuio correptus, obiit, magna parte exercitus fame & peſte abſumpta. Cuius interitu cognito, Carolus Pœnorum Regem ad tributa quotannis pendenda coëgit. Anno ſexto Scythæ (quos hodie Tartaros vocant) Armenis opem ferentes, Aſſyriis ſeu Sarracenis victis, fugatiſque Aſiam liberauerunt, eamque Chriſtianorum conceſſu, diu tenuerunt. Itaque meta temporis effectus non niſi vt Ptolemæus deſcribit præfigi debet, atque ſic ex duratione & magnitudine coniectari poteſt. Sed ſunt qui motum Cometarum ita interpretantur: ſi ad Auſtrum tendant pluuias ſignificant: ſi ad Aquilonem, ſiccitatem: ſi ad ortum peſtem, & maxima mala: ſi ad occidentem optimam anni conſtitutionem & temperatam. Ita cenſuit Porphyrius Philoſophus egregius, ſed vt exiſtimo deceptus ex hoc, vt dixi, quod Cometa contra ſignorum ordinem procedens mutationem legis ſignificat: Ergo qui ab oriente in occidentem tendit, ſignificat mutationem legis, nam ille contra ordinem ſignorum fertur. Cùm ergo illud ſolùm ſignificat, contingit vt ſit temperatus annus, non tamen temperamentum anni ſignificat: ſed contingere poteſt etiam vt cum cum intemperie anni contingat, & maximè quòd vt dixi effectus Cometæ in multos annos extenditur. Quod verò de reliquis partibus dicit etiam illud verum eſt & rationem habet naturalem. Similiter & Cometam cauda reſpicere ſtellas aliquas, ſeu erraticas, veluti dictum eſt de Cometa illo Regio Montani qui ſemper ſtellas Geminorum obſeruabat minimè abſurdum videri debet, quodque vires illius ſortiatur aut illarum. Tunc enim maxima ſiccitas fontium fuit, & Henricus Rex Angliæ cum filio Eduardo interemptus eſt. Conſtat autem Geminorum ſtellas fermè omnes & maximè præcipuas naturæ eſſe Martis & Saturni, præter Apollinem qui Mercurij eſt. Similiter & Turcæ Pannoniam ſunt deprædati. Quanquam Antonius Mizaldus Mons lucianus, ex quo hiſtoriam hanc deſumpſimus neſcio quo pacto dum hæc ſcribit non ſibi conſtat: modo ad annum 1475. modo 1272. Cometis viſionem transferens. Cæterùm vt ad inſtitutum reuertar, finiuntur effectus Cometarum trifariam, aut per ſe finita vi, quemadmodum contingit in omnibus cauſis naturalibus: Aut alio Cometa ſuperueniente, qui vel contraria ſit natura, vel vi ſua aliud agendo euertat prioris decreta. Tertiò eclypſis aliqua vel coniunctio natura contraria in contrariis Cometæ locis fiat. Porrò quod ad ſingularia attinet eadem eſt ratio quæ in eclypſibus. Nam ſi in loco decreto Cometæ ſubiecto quis habeat vitæ ſignificatorem, aut aſcendens, periclitatur de vita: Si verò cœli cor, aliis quidem euertit dignitatem & ſtatum aliis verò conſtituit, prout natura loci & geniture fuerit. At verò in his qui nuper naſcuntur, alia ratio eſt. Quicunque enim naſcuntur cum Cometa in aſcendente, vel omnino non viuunt, vel ſi viuunt, egregij & magni viri euadunt. Similiter ſi quis naſcatur Cometa Medium cœli poſſidente, maximus profecto erit. Motus enim validi circa fortunam illius ſemper erunt & felices, quoniam omnia fauorem trahunt ab initiis ſuis. Quod ſi moriantur qui ſic conſtitutum habent Cometem, non ob id moriuntur quoniam Cometem ſic habeant, ſed ex alia cauſa. Non ſi autem qui oriente Cometa naſcuntur: plurima enim ex his moriuntur vt dixi, quoniam validum motum naſcentes ſuſtinere nequeunt: quod ſuſtineant, manci aut debiles euadunt: non ſecus ac qui maleficas in aſcendente habuerint: qui verò omnino euaſerint ab omni calamitate validi ſunt, & efficaces, ac prompti, & omnino ad maxima negocia nati, quibus etiam principatus contingunt: motum enim validum habent. Quòd verò ad ſitum orbis attinet, diligenter obſeruandum eſt tempus medium ipſius Cometæ, aut initium vel tempus maximi motus, & qui dominus fuerit loci Cometæ & ſuccedentis anguli, ſi ordine ſignorum moueatur: aut antecedentis ſi contra ordinem ſignorum: Is erit figuræ & Cometæ dominus & futurorum ſignificator. Horum omnium igitur cauſa Cometæ qui ab Haly deſcribitur hiſtoria quaſi pro exemplo ſubiiciemus. Inquit ille.

Volo narrare oſtentum quod vidi dum iuuenis eſſem atque ſtuderem: apparuit Cometes cuius pars ſolida erat rotundæ figuræ, triploque maior Venere, cuius claritate totus orbis illuſtrabatur, eratque Lux eius quantum ſi quarta pars Lunæ luceret. Cuius locus fuit in oriente in occidentem, ita vt velocius procedendo ferretur contra ſignorum ordinem, donec peruenit ad quintam decimam partem Virginis. Cùm verò primum incepit apparere ſitus cœli talis fuit qualis hic deſcribitur. Succeſſit autem inter Mauros diſcordia maxima, inde prælia & cædes, & ciuitatum ac magnarum regionum depopulationes, & ſiccitas aëris & annonæ penuria, indeque peſtilentia maxima, vt mors, tum peſte, tum fame, tum bello fuerit innumerabilium hominum. Excitatusque eſt hæreticus ſiue rebellis) Nam vt Ioannes Leo affirmat, rebelles in Aphrica in titulo legis ſeditiones mouent ac populum ad ſe trahunt dicentes Mahumetem ſic & ſic velle adorari, atque eo modo tyrannidem nulli crudelitatis generi parcentes, vt etiam filios ex vtero viuentium extraherent) qui Regem Mechæ & Hyetob maximis cladibus affecit. Hoc igitur de Hæreticorum natura aſcripſimus, vt intelligeres quantum mali ſub vno verbo hæritici comprehendere Haly voluerit. Aliqua etiam de hoc Regio Montanus, & Antonius Mizaldus Lutetianus ſcripſere, ſed inferiora

Arabibus,

quorum ſcientia rerum fuit. Atque ea ratione maximè damnandi qui illos tam impudenter inſectantur, niſi quòd illi præſtare

voluerint, ipſi re ipſa præſtent. At verò qui ſolum in eos inuchuntur vt aliqui eſſe videantur, nónne illud Horatianum manes Arabum iuſtè obiicient:

Tu cum ſis quòd ego, & fortaſſis nequior, vltrò
Inſectere velut melior, verbiſque decoris
Obuoluas vitium: Quid ſi me ſtultior ipſe
Quingentis empto drachmis deprenderis?

Sed iam ad propoſitum reuertamur (Quandoquidem maxima laus fuerit) Haly Rodoan ea ſcripſiſſe temporibus illis infelicibus, linguaque tam rudi, quæ noſtri cum tanta copia librorum, tam felici æuo, nec imitari nedum æquare potuerunt. Secundum obſeruatione dignum eſt thematis in eclypſi atque in Cometis cœleſtis erectionis exemplum: cùm quatuor tantum cardinibus locoque initiorum quartæ & decimæ, cordis & imi cœli diſpoſitio, non ſolum iuxta Arabum conſuetudinem, ſed etiam Ptolemæi, luceorumque Planetarum quonam pacto in themate diſponi debeant pateat. Tertium eſt quod initium ipſius Cometes potius quàm medium, aut finem obſeruauit, non quidem ſimpliciter, ſed cum primùm apparuit. Quartum quod Cometem hora qua erigit aſcendens infra terram ponit, cùm tamen non poſſit tunc videri. Id factum ſubtiliſſima ratione atque notabili. Nam cùm certum illius initium vix ſciri poſſit, ideò primam Solis cum Luna coniunctionem obſeruauit, quæ poſt Cometæ ortum fuit: Tempore autem eius coniunctionis contingit vt Cometes ipſe ſub terra lateret. Itaque in aliis ita faciendum iure meritò aliquis cenſebit: Si tamen verum initium habeatur, illud obſeruare etiam oportet. Quintum eſt circa ſignificata, hæc autem quod ad legem Mahumetanorum pertinerent Haly manifeſtè declarat, quod lex ſua à Scorpionis ſigno initium habuerit, idque diligenter animaduerſum. Deinde quod hic omnia mala decernerent & maxima omnia: maxima quidem propter ſyderis magnitudinem, diuturnitatem & ſplendorem. Quod verò omnia malorum genera, quia tota erat de natura Saturni, Martis & Mercurij. Primùm quod ſtellæ quæ circa locum crinitæ erant in Scorpione eo tempore omnes de natura erant Martis atque Mercurij. Deinde quod crinita eſſet in domo Martis & proxima illi per ſex partes. Quarto quod Mars ipſe eſſet in domo propria. Quinto & ſexto quod vterque ſcilicet crinita & Mars eſſent in angulo hora interlunij. Septimo quod (vt declaratum eſt) Scorpio ſit peſſimum ſignum omnium eorum quæ ſunt in cœlo. Octauo quod Mars erat in finibus Mercurij. Nono quod trigonus tam crinitæ, quàm loci Martis, Marti ſubiicitur. Decimo quod Saturnus proiiciebat radios ante locum interlunij & ante locum crinitæ, & in angulo erat aſcendentis infortunatus in Leone. Vndecimo quod crinita accedebat ad Saturnum, & Saturnus ad crinitam, vnde erat maxima applicatio & mutua per quadratum. Duodecimo quod crinita nata ſit in oppoſitione loci interlunij ad vnguem & in tempore etiam ipſius interlunij, ex quo declarabatur maximus effectus & diuturnus, qui debebat ſuccedere: Ideoque durauit per multos annos calamitas illa. Tertiodecimo quia cõiunctio facta eſt in cardine illius regionis reſpectu ciuitatis principalis, quæ erat Alforat in Ægypto. Quartumdecimum eſt quod dominus finis coniunctionis fuit Mercurius & ipſe quoque valde potens iuxta cœli cor. Quintodecimo quod Cometes progrediebatur contra ordinem ſignorum, & hoc vt dixi ſignificat hæreſes & legum turbas, quibus nullæ ſunt crudeliores: cum in omnibus malis aliis homines ſciant ſe mala facere, ſed in ſeditionibus legum & hæreſibus, & bellis propter diuerſas leges ſuſcitatis, homines cum ſæuiant in infantes & puerulos, viros cruciatibus & igne perimant, captiuos in ſeruitutem abducant, agros deuaſtent, ciuitates incendio diruant, alij putant ſe Deo obſequium præſtare, alij ſimulant. His igitur tot modis probus Haly nobis inſinuauit quonam pacto & deliquiorum & crinitarum locus, tempus, genus, qualitas & magnitudo effectus conſiderari debeat. Reliquum eſt vt quarundam crinitarum clariora exempla ſubiiciam. Cùm igitur Xerxes Perſarum Rex maximum exercitum comparaſſet vt in Græciam veniret, apparuit deliquium Solis & crinita ceracias dicta ad inſtar cornu obliqua, ſucceſſitque, vt Xerxes Græciam totam deuaſtauerit: ipſe victus à Themiſtocle nauali prælio, reuerſuſque eſt ignominioſè etiam magna parte exercitus terreſtris amiſſa. Temporibus Neronis crinita alia fulſit, inde interfectus ipſe, & bella ciuilia tanta crudelitate exarſerunt, vt nihil ferè toto orbe multis annis intactum relictum ſit. Nam Cometes admodum fuit diuturnus, quippe qui ſex menſibus totis reſplenduit. Antequam Ludouicus Germanicus, & Carolus prælio exitiali inter ſe dimicarent.

Frater contra fratrem in Gallia, quo nullum fuit cruentius neque maius, adeoque conciderint Gallorum vires vt nunquam poſtea plenè potuerint reſtitui. Cometes inges apparuerunt è quibus vltimus fuit in Aquario, primus in Libra, ſecundus in Ariete. Quidam volunt diuerſis annis ſed eodem ordine apparuiſſe. Temporibus Ioannis XVIII. Pontificis apparuit Cometes terribilis meridiem verſus, quem ſecuta eſt mors Pontificis ipſius, ingenſque fames ac peſtis. Ante Conſtantini mortem Cometes magnus pluribus menſibus apparuit, qui & illius mortem prænunciauit, & ſeditiones ac bella & calamitates, quæ toti orbi contigerunt propter diuiſionem imperij inter tres filios quos hæredes reliquerat. Vltimo anno Veſpaſiani Cometes viſus eſt: quem ille (quod iocoſus eſſet) ridebat dicens pertinere ad Regem Parthorum qui comam nutriret: ipſe tamen mortuus eſt. Inde etiam paulò poſt mortuo Tito ſucceſſore nefanda Domitiani tempora. Anno 1165. in Scotia apparuit C meta ingens cum duobus longiſſimis radiis ardens, intraque quatuordecim dies Malcolmus, quartus Scotorum Rex cognomento Virgo ob continentiam, mortuus eſt. Hoc volui ſubiicere vt intelligeres diuerſas eſſe formas atque innumerabiles crinitarum: quaſdam incuruas vt illa Xerxis, quaſdam bifidas vt hæc, atque ſpecies alias infinitas quæ deſcribi nequeunt. Anno 1214. menſe Martio duo apparuerunt Cometæ terribiles in Scotia, alter Solem præcedens: alter ſequens, quo anno feliciſſimus & optimus Rex Vuilhelmus cum annos quadraginta nouem regnaſſet, ſenio extinctus eſt anno 1269. Cometes miræ magnitudinis ſub meridie (magno pro miraculo certè) pluribus diebus viſus eſt in Scotia. Inde anno 1271. nona Ianuarij ventus adeò ſæuus exarſit, & cum ingenti tempeſtate, grandineque inſolitæ magnitudinis ſæuiit, vt tota Scotia deiectis ædificiis, igneque accenſo, propter ventos, cumque qui aſſeruabatur in ædificiis vſus gratia ignem, maxima pars prouinciæ exarſerit. Itaque intelligis non prorſus Cometas ſequi affectus ſenſibiles, ſed originem ac ſeminaria. Exarſerunt & noſtra tempeſtate anno 1530. Cometes: Florentia in ſeruitutem redacta eſt 1531. alius per Cancrum, Leonem, Virginem & Libram diſcurrens, terræmotus fuit in Luſitania. 1532. alius in Virgine, Libra, Scorpione intra tropicos, vnde Friſij, Batani, Zeelandi ac Flandri aquarum inundatione ſubmerguntur. Sequenti à fine Iunij vſque ad initium Septembris per Geminos, Taurum & Arietem alius retroceſſit, de quo dictum eſt, terræmotus ac ventus Rheno vicinas regiones circa medium noctis exagitauit: Fames Germanos vexauit. Subſequenti anno, in Polonia tam grauis fuit Inundatio aquarum vt Cracouiæ & Caſimyriæ lapidei pontes & mœnia, cum plurimis ædificiis ſint euerſa. In Brabantia fortuito igne apud Bredanium noningentæ & ſexaginta domus conflagrarunt. Hæc de Cometis dicta ſufficiant, vt pro exemplo his quæ venturæ ſunt ſatisfaciant. Illud ſolum animaduertes, quod cum ratione non conſtent aduentus futuri Cometarum, nec eclypſes vulgus animaduertat niſi magnas, plurimas ex vtroque genere quæ ad rerum notitiam pertinerent, hiſtoriarum ſcriptores præteriiſſe. Nunc verò inuentis Ephemeridibus, deliquia omnia obſeruare licet.

Multiplicatio effectus ſyderum ſecreta.

Sciendum eſt præterea quod ſi volueris cognoſcere res magnas, oportet vt has tres regulas memoriæ mandes: primum raritatem ſeu tempus, & multiplicabis vnum in aliud ſi ſit exquiſitum, & ſi non in partem illius ratione dierum: & numerus dierum illius effectus. Exemplum ſi fiat coniunctio Saturni & Iouis in aliquo puncto, & præter id Lunæ ad vnguem in annis viginti, dicamus quod fiat coniunctio Saturni & Iouis, & Lunæ recurſus ſit in viginti ſeptem diebus & octo horis, tunc multiplicabimus viginti ſeptem & tertiam partem, & fient anni quingenti quadraginta ſex & duæ tertiæ, ſcilicet effectus tempus illius coniunctionis. Sed tamen ab alia coniunctione poterit ante id perturbari, & maximè poſt dimidium temporis augebitur enim naturaliter effectus vſque ad annos ducentos ſeptuaginta tres cum tertia, & hoc vbi coniunctio omnium trium erat in eodem puncto. Sed ponamus quod Luna diſtet tunc triginta minutis, accipiemus ſemidiametrum Lunæ, qui eſt quindecim minuta & videbimus proportionem diſtantiæ ad ipſam ſemidiametrum, vt demus illi dimidium additionis, quia ſemidiameter eſt dimidium diſtantiæ, Et ſi Luna diſteterit vno gradu, dabimus quartam partem vt multiplicemus ſex dies & viginti horas in viginti annos, & erit tempus effectus anni centum triginta ſex: & ita faciemus donec Luna plus diſteterit, quàm ſit lumen eius quod ſuperius diximus eſſe partium duodecim & dimidiæ. Et licet hæc ratio non ſit omnino exquiſita, eſt tamen ſenſibilis & veritati proxima, Magnitudo autem Solis eſt minutorum ſexdecim, Lunæ decem & ſeptem, Iupiter & Venus quinque & vſque ad ſex fermè, Saturni & Martis, quatuor, Mercurij duorum.

Secunda regula eſt quod effectus multiplicantur in robore iuxta raritatem ſecundum exquiſitam applicationem. Veluti Saturnus habeat quatuor vires, Iupiter quinque, Mars tres, & iunguntur ſimul in eodem puncto: tunc multiplicabimus tres, quatuor, quinque ſimul, & erit effectus ille ſexaginta in robore: ſcilicet duodecuplus Saturno, & vigintuplus Marti ſoli. Quòd ſi Mars diſteterit per vnum gradum tempore quo coniunguntur Saturnus & Iupiter: tunc multiplicabimus tria minuta ſemidiametri Martis in tria numerum roboris. Mortis, & fient nouem: Hunc numerum diuidemus

demos per ſexaginta numerum minutorum diſtantiæ Martis à Ioue & Saturno, & exeunr tres vigeſimæ, quas multiplicahimus in viginti numerum roboris coniunctionis Saturni & Iouis, & fient tria, quæ ad des ad viginti & conionctio illa habehit robur viginti trium, & etit fermè octupla robori Martis, & ſextupla robori Saturni, & qnintupla robori Iouis, & ſic de reliquis. Robur verò vniuſcuiuſque Planetæ condiſces ex magnitudine illius & tarditate motus: quantò enim maiores ſunt Planetæ & motu tardiore mouentur, tanto ſunt robuſtiores in cauſis generalibus: In propriis autem non ita eſt. Exemplum, volo ſcite quantum viritim habeat Samrnos in compaiatione ad Lunam quoad effectus longitudinem: Video quod Saturnus reuoloitur in annis 29. diebuſque 158. & ſont dies XMDCCL. Hoe duco in ſemidiametri ſui quadratum finnt dies XCVIMDCCL: Similiter duco circuitum Lunæ in quadratum minutorum ſemidiametri, & hunt dies VIIMDCCCIC. cum tertia, diuido vnum per alium, & exeunt duodecim, & tanta eſt proportio virium Saturni ad vires Lunæ. Idem dico de coniunctionibus quoad effectus longitudinem. Et poteſt demonſtrari vno verbo, quia effectus durant ad reditum, vtpote coniunctio Saturni & Iouis, vſque ad aliam coniuoctionem: & Saturni ingreſſus in initium Arietis vſque ad alium ingreſſum in nitium Arietis. Quia nihil datur inane in natura: Et ideò ſi effectus non duraret vſque ad reditum eſſer circuitus Mathematicus non naturalis: Et cauſa ſine effectu, & impotentia quædam: Quamobrem proportio circuitus ad circuitum, vt temporis ad tempus, quod erat probandum. Vnoſquiſque tamen horum circuitum redigitur ad dimidium: nam ab appoſitione finitur coniunctionis vis, attenditurque ipſa oppoſitio. His itaque viſis manifeſtum eſt quod in vtraque tegula dictum de duobus Planetis & trihus, tenet etiam in quatuor & quinqne, & ſex: vtpote ſi iunganrur ad vnguem, vel per partes Saturous, Iuppiter, Mars & Luna, tam quoad magnitudinem effectus, quàm temporis moltiplicantes tempora & vires illorum, ſequentes regulam primam in temporibus & ſecundam in viribus.

Ex his concluditur quod potentiſſima coniunctio & maximè diuturna, eſt capitis Arietis octauæ ſphæræ cum capire Arietis nonæ: quia non fit niſi in XXXVIM. annis. Et in ea coniunctione palam eſt quod conſentiunt omnia ſigna nonæ ſphæræ, & omnes ſtellæ octaui orbis tribuunt vires ſuas, & omnes Planetæ quia abſides illorum mouentur motu octaui orbis & etiam quia eclypticæ ſe iungunt inuicem, ad quam Planetæ tum propter Solis motum, tum propter latitudinis rationem, habent reſpectum.

Secnnda eſt coniunctio Saturni & Iouis in ſiguo Arietis, id eſt, circuitus ex Ariete in Arietem, qui fit in 795. annis habita ratione mutationis trigoni.

Tertia eſt mutatio coniunctionis Saturni & Iouis ex trigono in trigonum, quæ fit io centum nonaginta nouem annis: Er fit ſecundum ordinem ſignorum, id eſt, ex trigono Arietis primo in trigonum ſecundum Tauri, inde in trigonom Geminorum inde Cancri, poſt reuertitur ad primum trigonum.

Quarta eſt rèditus Saturni ad initium Arietis in triginta annis.

Quinta eſt coniunctio Saturni & Iouis, quæ fit ſingulis viginti annis.

Sexta eſt reditus Iouis ad inio'um Arietis, qui fit in fine duodecim annorum.

Septima eſt coniunctio Martis & Iouis, quæ fit in viginti ſeptem menſibus.

Octaua coniunctio Solis cum Marte, quæ fit in vigino ſex menſihus.

Nona eſt coniunctio Martis cum Saturno, quæ fit in viginriquinque menſibus.

Decima eſt circuitus Martis, qui fit in viginti tribus menſibus.

Vndecima eſt coniunctio Solis cum Ioue, quæ fit ſingulis quatuordecim menſibus.

Duodecima eſt coniunctio Solis cum Saturno, quæ fit ſingulis tredecim menſibus.

Tertiadecima eſt circuitus Solis, qui fit in duodecim menſibus. Et quod dixi de Sole quo ad proprium circuitum, quoad cooiunctionem cum ſuperioribus, intelligimr de Venere & Mercurio. Et ſimiliter quod dicemus de coniunctione Lunæ, cum Sole intelligendum erit de coniunctione Lunæ, cum Venere & Mercurio.

Quartadecima eſt coniunctio Veneris cum Sole, quæ fit in decem menſibus ſeu diebus 292.

Quintadecima eſt coniunctio Mercurij cum Sole, quæ fit in duobus menſibus ſeu diebus 58.

Sextadecima eſt coniunctio Lonæ cum Sole, quæ fit in diebus viginti nooem & horis decem, & menſis Lunaris.

Decimaſeptima eſt reuolutio Lunæ, quæ fit in diebus 27. & horis octo.

Decimaoctaua eſt reditus cuiuſcunque Planetæ, vel fixæ, vel loci coniunctionis ad finitorem in aſcendente, vel ad circulum medij cœli, qui tantam habet vim, quantam habet ingreſſus ſtellæ eiuſdem in primum punctum Arietis. Et hoc demonſtratur ex tertia regula quæ talis eſt. Quodlibet aſtrum tantam ſorotur vim per ſe, quanta eſt raritas euentus: iam hoc enim demonſtratum eſt ſuperius, & hæc taritas in gradu eſt ſemper trecenteſima ſexageſima pars: igitur ſi aſtrum eſt idem & raritas eadem tantum eſt habere aſtrum illud in gradu aſcendentis quod ſit in quolibet die, & vocatur hic circuitus diurnus, quantum eſt quòd illud aſtrum ingrediatur primum punctum Arietis. Oſtendo modo quòd ſit eadem raritas, qui ſicut in vno die manet ille gradus quatuor tantum minutis in aſcendente, & Saturnus manet in primo grado Arietis per vnum menſem fermè.

Et ita licet ingreſſus Saturni in Arietem non fiat niſi in triginta annis ſemel & Saturnus in aſcendente ſingulo die ſemel ſit, quia tamen in aſcendente non manet niſi momento, id eſt, quatuor minutis horæ, qui ſunt pars trecenteſima ſexageſima vnius diei, & eſt totius circuitus, & in primo gradu Arietis per menſem, qui & ipſe eſt trecenteſima ſexageſima pars circuitus triginta annorum, patet quod tam rarum eſt habere Saturnum in gradu aſcendentis, quàm in primo gradu Arietis. Idem poteſt demonſtrari de Luna, & de coniunctione magna capitis Arietis octauæ ſphæræ, cum capite Arietis nonæ: quia licet non fiat niſi in triginta ſex millibus annis, quia tamen durat caput Arietis octauæ ſphæræ, in primo gradu Arietis nonæ, & quælibet ſtella fixa octauæ in certo gradu nonæ, centum annis: patet quod tam rarum eſt habere caput Arietis in aſcendente, ſiue octauæ, ſiue nonæ, quantum eſt quod quis naſcatur tempore illius coniunctionis, ſcilicet capitis octauæ ſphæræ cum capite nonæ in eodem gradu. Et ſic de reliquis in quibus habetur ratio circuitus, quia vnus terminus manet fixus. Similiter probo de his in quibus vterque terminus mobilis eſt: & manifeſtum eſt gratia exempli in coniunctione Iouis & Saturni, quod licet fiat in viginti annis ſolum talis coniunctio, tamen manent iuncti per trecenteſimam ſexageſimam partem circuitus, id eſt, per plus quam viginti dies. Et ita de omnibus aliis. Et eadem eſt ratio de circuitu & coniunctione corporea reſpectu vnius ex illis aſtris in puncto aſcendentis, vel in puncto cordis cœli. Ex quo ſequitur quod etiam coniunctiones omnes ſeu Planetarum, ſeu ad fixas, reſpectu eiuſdem ſpacij puta vnius gradus vel decem minutorum, vel in eodem minuto ipſo, ſunt eiuſdem virtutis, quantum ad raritatem, & etiam quantum ad vires reſpectu raritatis. Sed non tamen reſpectu ſtellarum quæ iunguntur: quia (vt iam dictum eſt) plus poteſt coniunctio Saturni cum Ioue, quàm Martis cum Ioue: & multò plus coniunctio Saturni cum Ioue, quàm Veneris cum Mercurio in eadem diſtantia, ratione corporum ipſorum. Et ita etiam plus faciet coniunctio Saturni cum Ioue in eodem gradu in quacunque parte natiuitatis, quàm habere Saturnum, vel Iouem ſolum in gradu aſcendentis, vel cordis cœli, non raritatis: quantum enim ad hoc ſunt æqualis potentiæ, vt iam demonſtratum. Sed ratione ea quod Planetæ iuncti per ſecundam regulam conduplicant vires. Et ex hoc ſequitur aliud, quod aliqua coniunctio Veneris & Mercurij, erit longè potentior quàm coniunctio Saturni & Iouis, vel Solis & Lunæ: quia coniunctio Saturni & Iouis, vel Solis & Lunæ, erunt in eodem gradu tantum, & coniunctio Veneris & Mercurij erit corporea. Corpoream coniunctionem voco, quando Planetæ non plus diſteterint inter ſe quàm ſit aggregatum ſemidiametrorum, vtpote quod Venus & Mercurius non diſtent inter ſe pluſquam octo minutis in longitudine: Et ita Venus à Luna viginti tribus minutis. Etſi talis coniunctio fieret etiam ſecundum latitudinem, eſſet longè validior. Latitudo tamen non tantum facit quantum differentia in longitudine, quia diſtantia in latitudine non impedit, quin ambæ ſtellæ ferantur in eodem circulo tranſeunte per polos zodiaci. Et maxima diſtantia duarum erraticarum quæ eſſe poſſit in latitudine eſt inter Martem & Venerem, quando Mars fuerit in extremo latitudinis Auſtralis, & Venus Borealis: tunc enim diſtabunt partibus quatuordecim cum dimidio. Secundus modus quo coniunctio Veneris & Mercurij poterit eſſe maior coniunctione Saturni & Martis (Omitto tunc quod eſſent cum aliqua ſtella fixa vel in initio Arietis, & Saturni, & Iouis in fine Virginis, nam iſtud eſſet multiplicare coniunctionem & facere triplam) eſt quod Venus & Mercurius ſint in gradu aſcendentis, & Saturnus & Iupiter ſint in fine ſecundæ domus, gratia exempli: Et hoc ex tertia regula. Tertius modus eſt quod in vna natiuitate in qua Venus & Mercurius iunguntur, Venus vel Mercurius dominentur aſcendenti: in alia vbi iunguntur Saturnus & Iupiter neuter habeat poteſtatem in aſcendente, vel nullam omnino, vt ſi aſcendat decima pars Virginis aut Tauri: vel paruam valdè, vt ſi aſcendat decima pars Leonis: Vbi ſolus Iupiter nihil aliud habet niſi dominium trigoni, & maximè ſi natiuitas diurna fuerit. Quartus modus eſt, ſi dum Venus eſt iuncta Mercurio ſit Cometes in cœlo, aut fiat coniunctio Lunæ cum Sole, & magis ſi fiat eclypſis, tunc enim etiam quod non aſpiciat locum (quia in cœlo eſt veluti in homine, qui totus eſt tranſpirabilis vt ſententia Hippocratis vtar, omnia ab omnibus afficiuntur quoquomodo) erit coniunctio hæc Veneris & Mercurij, potentior coniunctione Saturni & Iouis, cùm qua nihil harum magnarum rerum contingat. Et nota quod magnæ res in cœlo ſunt ſex: Prima eſt coniunctio eclypticarum octaui & noni orbis, & capitum Arietis eorum. Hæc enim præſtat ordinem vniuerſæ machinæ elementari. Secunda eſt Cometes qui maria & terras, & omnia miſcet. Tertia eſt deliquium luminaris quod plerunque perturbat vnum certum genus determinatum. Quarta eſt coniunctio Solis & Lunæ, qua reguntur omnia humida: Ideoque maria, Cancri, Piſces, morbi, ligna cædua, & talia. Quinta eſt coniunctio Saturni & Iouis quocunque in loco contingat, qua reguntur leges, imperia, regiones. Sexta eſt coniunctio luminarium cum fixis, quarum Solares ventos regunt, & Lunares maria concutiunt. Forſan dicet aliquis quod duò Planetæ iuncti non multiplicant vires: ſed iungunt ſolùm, ſicut duo reges fœdere colligati. Sed videmus quod qui habent iunctos Planetas corpore, plurimum poſſunt, in comparatione eorum tum qui eos iunctos habent tantum in eodem gradu: cùm tamen

nullum

nullom deberet eſſet fermè diſcrimen ſi in coniunctione nulla vis noua conſurgeret, nam qui diſtarent (cùm virtus ſingulorum iam pet ſe maneat, tota etiam ſi nullo modo iungaotur) iuncti per vnum gradum idem fermè efficerent, quod corporaliter, quod iam patet eſſe falſum.

Decimanona eſt coniunctio Veneris & Mercotij, quæ irregularis dici poteſt, hæc autem certum non habet circuitum, fiat tamen circuitus eius ex multis coninnctionibus collectus atque diuiſus, & vocatur circuitus medius, quinque menſium & trium dierum, vel circiter.

Vigeſima eſt tranſitus abſidom de vno ſigno in aliud, qui eſt circiter trium millium annorum: alij dicunt quatuor millium; ſed quia ſunt quinque abſides præter Lunam. Ideo contingit vt non poſſit fieri quin tranſitos ſeu mutatio fiat ſingulis mille ducentis annis: aut quando ſeriùs iuxta aliam opinionem in annis mille ſexcentis. Et ex hoc facilè eſt intelligere cur literæ tantum habuerint incrementi à centum annis citra, quia iam centum annis mutuatus eſt abſis Mercurij ex Virgine in Libram Et primos punctus Libræ, eſt punctus valde potens, quia eſt punctus æquinoctialis. Et ſignificat perturbationes in legibus, vt dictom eſt. Et ſimiliter à ducentis annis citra facta eſt permutatio abſis Solis & Veneris in ptimum punctum Caneri, qui eſt punctus tropicus, & trigoni ſectæ Mahumeticæ; ideò ſignificauit incrementum magnom illius ſectæ. Et qoia Mars eſt dominus illius trigoni ſignificauit inuentionem mirabilem & exitialem (& vt more vulgarium loquar diabolica) machinarum igneatum, quarum vis ſimilis omninò eſt fulmini, & forſitan maior, vt exiſtimo. Et quia Luna eſt domina loci illius, ſignificauit detegendum vniuerſum orbem per nauigationes. Et quia Iupiter eſt dominus altitudinis, ſignificat omnium artium illuſtrationem, & vitam maximè ciuilem: & inuentionem illam glorioſam Typographicam, qua omnes diſciplinæ maximum ſuſceperunt incrementum. Et prima mutatio erit abſidis Iouis in primum punctum Libræ, inter ſexcenteſimum & octingenteſimum annum, quo tempore incipiet mutatio legum, cui nunquam fuit ſimilis, & conſurget vna noua lex, & cum his alia multa. Et hæc pauca placuit adiungere ex libris de Arcanis æternitatis, pro exemplo.

Poſt hæc conſideranda ſunt quæ ab Hermete in hac cauſa & magis ſpecialiter, vt Haly recitat, ſunt in hanc ſententiam, cùm malefica ſeu in genitura alicuius, ſeu erectione regni, ſeu in principio ciuitatis, ſeu in diſtributione prouinciarum per ſigna tranſierit, per altitudinem Planetæ ſignificatoris, & maximè ſi retrograda fuerit, & eò magis etiam ſi illi ſigno fuerit inimica, vt Saturnos Arieti, Mars Libræ, & Tauro, & vterque illorum Cancro, & Mercurius Piſcibus, & Sol Libræ, tunc quicunque ſubiicientur illi ſigno, patientur quippiam, & eò magis cùm Planeta ſuper gradum proprium exaltationis alterius tranſierit, & ſi fuerit regnum aut Rex, tunc miniſtri illius graues erunt ſubditis & iniuſti. Rurſos cùm gubernator ſeu præſes Planeta vitæ, vel honoris, vel diuitiarum mutatur de ſigno in ſignum hora qua mutatur erige figuram, & vide quis planeta illum aſpiciat. Et ſi ſit gubernator decimæ domus, inſpice quis planeta ſit in ea, vel aſpiciat eam. Et ſi ſit gubernator loci Solis, vel Lunæ, vel aſcendentis, vel partis fortunæ, inſpice qois planeta ſit in loco illo, vel aſpiciat eum. Et ſecundum illud iudica de Rege per principium regni, & de ciuitate, & de prouincia, & de priuato homine. Exemplum ſi cùm Gubernator medij cœli mutatur de ſigno in ſignum, in figura regni & hora, quæ mutatur ipſe gubernator ſic in ſeptimo loco, & Saturnus in medio cœli aſpiciens cùm de quadrato, tum rex ille propter auaritiam & ſocordiam negligetur à ſuis ſubditis, & odio habebitur. Et ſi debilis fuerit erectio Regni, & proceſſus teſtimonium præbuerit, fieri poterit, vt inſidiæ illi parentur: ſi non, non erunt niſi verba. Ex quo patet qood ex moribus cuiuſque regis, gentis, & priuati facilè poteris dignoſcere Planetam qui gubernat: ſi fuerint mores perpetui: Si verò fuerint mores vnius anni, vel aliquot menſium, vel dierum cognoſces naturam Planetæ, qui gubernatori miſcetur. Nam ſi fuerit auaritia cum ſocordia & malignitate erit Saturnus. Et ſi fuerit auaritia cum ſocordia & crudelitate erit Mars. Et ſi fuerit iuſtitia cum liberalitate & pietate erit Iupiter. Et ſi fuerit liberalitas cum bonis verbis iocis & conuiuiis erit Venus. Et ſi fuerit varietas morum & ſubdola verba, & delectatio picturarum, & artium erit proculdubio Mercurios. Et ſi fuerit auaritia occulta cum ſplendore, & magnificentia magna, & ambitione ſumma cum iuſtitia erit Sol: & hoc contingit raro: Et ſi fuerit ille quaſi mercator & humilis, cum plebe totuſque negocioſus & varius fungaturque quaſi officio ſuorum magiſtratuum, vel ſi fuerit priuatus ſuorum ſeruorum erit Luna: & hoc etiam contigit raro. Ex hoc etiam ſequitur quod qui habent gubernatores tardi motus fortunam habent æqualem, ſeu bonam, ſeu malam: Qui verò velocis motus variam & inconſtantem quia ſæpius mutantur, de ſigno in ſignum. Et Planetæ inferiores & veloces in motu, & orientales à Sole & iuxta orientem, & in principiis ſignorum feſtinate faciunt euentus & ſucceſſus rerum, & contrarij retardant, ſimiliter etiam ſeptentrionales nobis iuuant ad celeritatem, Meridionales ad tarditatem contrarium contigit in hoc habitantibus vltra æquinoctialem. In his tamen certus ordo habendus eſt. Primum igitur eſt qood Planeta ſit orientalis à Sole. Secundum quod ſit auctus motu. Tertium quod ſit ab aſcendente ad medium cœli. Quartum quod ſit Planeta velocis motus natura, id eſt, inferior Sole.

Quintum quod ſit in initio ſigni. Sextum quod ſit Borealis & hoc pro feſtinatione: contrario ordine pro tarditate.

Nota etiam quod Planetæ inferiores ſunt boni, pro negociis paruis, & ſæpe reuertentibus, & mercibus conuerſatione hominum, exercitatione artium, quæ quotidie mutant aliquid vtpote pro medicis: mali autem pro rebus magnis & ſtabilibus, vt regno, conſilio, iuris adminiſtratione, bellica arte pictura ſculptura, phaſtica: Vnde quibus Planetæ inferiores ſolum dominantur, ſed iuſtitiæ ſint adminiſtratores eam pro commodo proprio metiuntur. Dico autem pro amicitia muneribus expectatione mutuæ gratiæ vrbanitate & iocis: & potentia artium: ſuperiores autem Planetæ inepti viciſſitudinibus, & paruis negociis, magnis autem & ſtabilibus vtiles, & conuenientes. Inſpice etiam in vnoquoque negocio in initio eius & decurſu, ſtatum Planetæ ſecundum naturam dominantis: Veluti ſi duo Reges pugnent, quorum neque genituram habeas, neque principia regni: quia bellum pertinet ad Martem, inſpice ſi ſit orientalis, vincet Rex cuius regnum & magis verſus orientem: Et ſi occidentalis fuerit Mars ex toto tempore decurſus belli erit contrarium. Et ſimiliter ſi fuerit ſeptentrionalis vincet Rex cuius regnum eſt magis verſus ſeptentrionem. Et ſi regio vna fuerit magis verſus orientem & meridiem altera, & Mars fuerit orientalis & Borealis, erit in eodem tempore fortuna varia. Et ſi Mars permutet ſitum in contrarium permutabitur & fortuna illorum Regum. Idem de aliis ſignificatoribus, & quando gubernatores trigoni alicuius vel loci vitæ, vel medij cœli, id eſt, honoris vel fratris fortunæ, ſeu regni, ſeu regis, ſeu priuati, ſeu gentis, ſeu ciuitatis robuſti fuerint & maximè in comparatione loci, tunc talis res erit valida. Et ſi fuerint debiles & infelices, & maximè maleficæ, tunc in illa re euenient multa inconuenientia. Et rurſus ſcias quod ex deterioribus diſpoſitionibus, quæ contingant in ſignificationibus, eſt quod Saturnus ſit oppoſitus Marti retrogrado, & alter eorum fuerit ſignificator, vel ſi ambo fuerint iuncti & retrogradi aſpicientes ſignificatorem ex oppoſito, & maximè ſi ſignificator fuerit occidentalis à Sole, vel ſub illius radiis, vel ſi iungantur ſignificatori ſic diſpoſiti, vel illum de quadrato reſpiciant. Et ſcias quod natura ſignorum etiam oſtendit mala: nam ſi ſignificator gentis damnetur in trigono Cancri, erunt inundationes, aut genera lepræ. Et ſi in trigono Geminorum, erunt latrones, & bella, & forſitan peſtis. Mars autem & Mercurius propriè ſignificant latrones in humanis ſignis, quando ſimul participant radio vel dominio. Et cauſa eſt quia vterque eorum eſt infidus, promptus, crudelis, vigilans, infœlix, & tales ſunt latrones: & ſi fuerit in trigono Tauri, erunt terræmotus, vel iactura in armentis. Et ſi fuerit in trigono Arietis, erit iactura in frugibus & arboribus propter ſiccitatem, vel febres acutæ, vel etiam iactura in animalibus & rabies canum, & luporum. Præter has ſunt ſex regulæ notatu dignæ, quæ naturæ ſunt, & ex ſententia Ptolemæi, quarum vna eſt generalis regula effectuum.

Regula generalis effectuum.

Effectus omnes ſignificatorum generaliter reducuntur ad tres diſpoſitiones, naturam ſignificatoris bonam vel malam, aut mediam ad debilitatem, vel robur ad qualitatem, quod ſit fœlix vel infœlix. Ita vt optimi effectus fiant, cùm benefica fuerit robuſtiſſima feliciſſima: peſſimi cum malefica fuerit robuſtiſſima infeliciſſima. Media cognoſcere ex his.

Regula de ſucceſſibus.

In genituris priuatis & initiis ciuitatum & erectionibus regnorum, & qualitatibus temporum ſunt duo genera dominationis ſucceſſio & participatio. Participatio eſt cùm duo Planetæ dominantur in eodem loco & neuter eorum eſt debiliſſimus, & tunc contingit idem quod duobus in eodem magiſtratu adminiſtrantibus, quia vterque participat in actionibus: veluti in genitura noſtra Venus eſt domina domus, & finis, & ſecunda domina trigoni: Luna verò domina altitudinis, & prima domina trigoni & aſpicit aſcendens. Ideò qualitas erit compoſita perfectè & bene mixta ex natura Veneris & Lunæ, ſed ſucceſſiones fiunt, quoties ſolum vnus poteſt præeſſe illi effectuum, vel etiamſi duo poſſint præeſſe vnus propter debilitatem redditur imabilis: Tunc contingit ſicut in duobus qui pugnant de aliquo magiſtratu, tunc quicunque ſuccumbit ex illis nihil penitus retinet dignitatis, etiamſi in mille ſuffragiis caderet, vno ſolo ab altero, & præter id victor conatur omnia facere contrario modo, ei qui victus eſt. Exemplum primi modi in noſtra genitura Luna ſuccedit Soli, in vita poſt aſcendens, quia Sol eſt nimis debilis, ideò Sol nihil penitus ſignificat in vita quia ex toto excedit à dominio. Et ſi Sol perueniret ad centum peſſimas directiones nihil penitus offenderet in vita, & quando Luna peruenit ad oppoſitum radiorum Solis, radij Solis quaſi interfecerunt ex peſtilenti febre, & bubone, aliiſque diſpoſitionibus ſuccedentibus prauis. Exemplum aliud ſit ſignificator Iupiter honoris, & dominus decimi loci, & in reuolutione ſit ſub radiis Solis: & ita amittit ſignificationem & non redit ad ſecundum ſignificatorem, ſed ad ſignum decimæ. Dico igitur quod eo anno experietur mirabiles mutationes in honore iuxta Planetas ambulantes in illo ſigno. Exemplum ſecundi in tertia genitura dominus loci Lunæ erat Mercurius inde Luna, Mercurius eſt debiliſſimus ſub Sole, ideò res redit ad Lunam, & quæ

ſignifican

Digitized by Google

ſignificantur per Lunam erunt de natura Lunæ in totum abſque vlla ſignificatione Mercurij: Et ſimiliter in eadem Mercurius erat primus ſignificator loci Iouis, & Martis, & Saturnus ſecundus. Cùm verò Mercurius ſit debiliſſimus tota res redit ad Saturnum, & tamen abeſt vt fiat aliquid cum participatione Mercurij, quod Saturnus omnia adminiſtrabit abſque vlla participatione Mercurij, & vt ita quaſi dicam in contemptum.

Regula de Planetis combuſtis.

Cùm Planeta fuerit ſub Sole, Sol ipſe diſponit loco illius Planetæ ſeruata qualitate eius, exemplum in tertia genitura Sol ſignificat pro Mercurio eadem quæ Mercurius: puta ſi volueris cognoſcere ingenium eius, conſidera diſpoſitionem Solis, qui eſt in Ariete. Et ideò potens ac fœlix & ſignificat amorem ad diſciplinas, eruditionem, ſplendorem in negociis.

Regula de initiis regnorum.

Aberrant Aſtrologi qui initia regnorum ſumunt ab electione ſolenni, quæ fit cum pompa & eſt voluntaria, ideò nunquam diuinant. Nam cùm ille iam habeat poteſtatem regiam & electio illa non addit, niſi pumpam, re verò eſt inanis, opportet quod cum conſtitutio aſtrorum ſit ſimilis rei à qua ſumitur, quod talis conſtitutio electionis regni nibil ſignificet: tum qoia eſt merè voluntaris: tum quia eſt ſumpta à tempore in quo nullam acquirit poteſtatem veram, ſed ſolum ſpeciem quandam poteſtatis: ob id igitur ſi regnum ſit per ſucceſſionem capitis in ipſa hora acceptionis, id eſt, mortis regis præcedentis. Si verò ſit per electionem ab ipſa hora in qua primum conſenſeruut, & non ab ipſa pompa, vel cæremoniis quia pompa, vel cæremoniæ poſtquam iam electus eſt ſuffragiis, ſont in arbitrio Regis, ipſa verò electio per ſuffragia eſt in arbitrio Dei & cœli eius miniſtri. Et ab eo tempore ſumenda eſt conſtitutio cœli pro regno, & ita Pontificibus Maximis eligendis: Si verò regnum acquiratur cum contentione, vt contingit inter fratres, vel ſit regnum nouum bello acquiſitum, ſicut dixi in eclypſibus quod debet ſumi conſtitutio cœli à medio ipſius eclypſis: Ita hie ab initio victoriæ quando omnes iam incipiunt fugere, & ſi fuerint plures victoriæ ſumatur illa poſtquam vires inimici nunquam amplius refectæ ſunt. Et ſi fuerint ciuitates qua ſe tueantur aduerſus illam ab hora expugnationis illius vel deditionis voluntariæ, poſtquam nulla repugnauit pro libertate, neque certauit extremo conatu, ſed ſolùm vt bonas conditiones acciperet. Plerunque autem contigit vt hoc eueniat in Metropoli non tamen ſemper. Et quando Metropolis vno tempore acquiritur, & aliæ ciuitates alio tempore: tunc oportet diuerſas facere figuras, & quælibet ſeruit ſuæ ciuitati. Et ſimiliter ſi ciuitas principalis capta fuerit vno tempore, & arx eius valida, alio tempore: tunc regnum illud erit quaſi diuiſum & oportebit facere plures figuras, & vnaquæque ſeruiet ſuo loco. Et hoc eſt ſecretum magnum.

Regula de transmutationibus.

Dico etiam quod caput & cauda draconis cum iunguntur planetis magnas habent vires. Vtpote ſi Saturnus coniungatur capiti, quia iam locus ille eclypticæ magnam vim recipit à Luna, quæ veniens ad nos bonum affert. Ideò Saturnus benè afficitur à capite & malè cauda, verùm quia Saturnus ipſe inficit locum ſua frigiditate & ſiccitate, & Luna veniens ad nuſtram ſic per illum. Ideò Luna malè afficitur quando Saturnus fuerit iunctus capiti draconis & deterius quando caudæ. Ita coniunctio capitis draconis cum Saturno iuuat decreta Saturni, ſed malè afficit Lunam: coniunctio verò Saturni cum cauda inutilis eſt vtrique, id eſt, Saturno & Lunæ. Sic coniunctio Iouis cum caoda inutilis eſt Ioui, vtilis verò Lunæ: coniunctio verò Iouis cum capite vnus eit vtrique, ſcilicet Ioui & Lunæ.

Regula de ſtatu temporum.

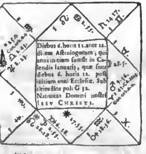
In æſtate interlunio tempus eſt calidius, quia Luna nobis proxima eſt, plenilunio frigidius: quia cum Sol ſit nobis proximus: in æſtate, io plenilunio Luna illi oppoſita erit remota à nobis. In byeme autem plenilunia faciunt tepidiores noctes: quia Luna nobis proxima eſt, & nouilunia frigidiſſimas, quia Luna ab eſt à nubis. Eadem ergo regula erit de omnibus planetis calidis Marte, Venere. Ioue. Contraria de frigidis Saturno atque Mercurio: quando Mercurius naturæ Saturni aſſimilabitur. Stationes autem planetarum maxime oſtendent eorum vires & rectè obſeruauit Io. Vernerus Noricus vir veridicus. Saturnus enim frigiditatem facit, Mars calorem, Iuppiter temperamentum & ſerenitatem Venus pluuias. Cumque Luna ad aſcendens nouilunij aut plenilunij peruenerit plerunque mutatur aër iuxta decretum nouilunij, vel plenilunij, ſimiliter cum aſcendens directione peruenerit ad Planetam loci nouilunij, vel plenilunij dominum dando par. 13. min. 11. pro vnoquoque die. Ingreſſus etiam planetarum in ſigna ſui caſus tempora mutant. Coitus quoque plurium & maximè cum fixis ſimilis, aut contrariæ naturæ tempore mutat. Et maximè cum Luna ad illos peruenerit corpore vel aſpectu. Cumque tales coitus in plenilunia, aut nouilunia incidunt erunt autem validiores. Minus firmum eſt quod tamen ſæpius obſeruatum, verum inuenit Venerem, & Martem, & Solem, cum partem Cardinis occidentalis hora æquinoctij ingrediuntur, maximas aëris mutationes afferre pro ſuæ naturæ qualitate. Lunam quoque idem facere quoties planetæ occurrit occiduum æquinoctij cardinem peragranti.

Nunc verò reuertor ad propoſitum, & dico quod hoc eſt illud quod dixit Ptolemæus ſuperiùs quod erat relinquendum grauitati Aſtrologi. Oportet enim talia diligenter conſiderare. Animaduertendum etiam quod reditus Solis ad eandem ſtellam fixam ſingulo anno fermè faceret annum integrum trecentorum ſexaginta quinque dierum & ſex horarum. Veluti nunc ad primam ſtellam quæ eſt in ſigno Piſcium, faceret ſemper æquinoctium Vernum, quia annus fermè tantum retroactus eſt, quantū ſtellæ fixæ proceſſerunt.

Digitized by Google

SERVATORIS Geneſis.

ERat tempore Chriſti æquinoctium Vernum vigeſima tertia die Martij: Plinius poſuit (cui credendum eſt, ex obſeruationibus vt veriſimile eſt Soſigenis, iuſſu C. Iulij Cæſaris) vigeſima quinta die Martij: & Brumam vigeſima quinta die Decembris: nunc autem eſt æquinoctium Vernum decima die Martij, ita vt Sol fermè quindecim diebus anticiparetit. Fixæ autem decemnouem partibus proceſſiſſe videntur, ita vt parum à natiuitate Chriſti vſque nunc differant dies anni, in quibus Sol iungebatur ſtellis fixis tempore Chriſti, & etiam tempore noſtro, vt ſint fermè quinque dies differentiæ, in quibus noſtro tempore Sol poſteriùs occurrit ſtellæ eidem, quàm tempore Chriſti. Exemplum, Nonis Ianuarij, id eſt, quinta die Ianuarij ſcriptum inuenitur apud Ptolemæum: Fidicula exoritur, Aquila occidit, Delphinus totus emergit, ventorúmque fit concurſus: dicemus, quòd iſta contingent circiter decimam Ianuarij & infra videbis, ſuo loco. Et ſi ſumeremus motum medium fixarum, quo procedit in cxxxvi annis parte vna conueniret ad vnguem: Anteà enim erat velocior. Ex his tandem deuonio ad id, quod eſt pro exemplo maximo omnium eorum quæ dicta ſunt: Et eſt Geneſis Domini noſtri Ieſu Chriſti, in qua tot videbis & tanta mirabilia, vt iudices, quòd etſi naturalibus rationibus ſolùm inſiſtendum eſſet, Chriſti natiuitatem fuiſſe admirabilem, naturámque illi tribuiſſe quantum concurſu omnium cœlorum excogitari poterat, & naturaliter legem noſtram eſſe legem pietatis, iuſtitiæ, fidei, ſimplicitatis, charitatis, optiméque inſtitutam: nullúmque habituram finem, niſi poſt reditum eclipticarum, in quo fiet nouus ſtatus vniuerſi. Nec tamen me velle credas dicere, quòd vel diuinitas in Chriſto, vel miracula eius, vel vitæ ſanctitas, vel legis promulgatio ab aſtris pen-

	Motus Latitudines	
♄	Retrog.	M A 1. 4
♃	Medioc.	S A 1. 31
♂	Medioc.	S A 6. 31
✷	Velox	
♀	Velox	M A 1. 50
☿	Velociſ.	M A 2. 0
☾	Velox	S D 4. 22

deant: Sed, ſicut natura illum ornauit optimo temperamento, pulchritudine corporis, ſanitate perpetua, grauitate intuitus, quæ omnia fermè ex Ioſephi in de bello Iudaico teſtimonio colliguntur, ſic etiam Deus optimus & glorioſus optima conſtitutione aſtrorum atque admirabili, geneſin illius adornauit: Quòd ſi fruſtra eſſe talem conſtitutionem voluiſſet, duorum alterum contigiſſet: aut vt non omnino tam conſtanter diem & horam natiuitatis illius Eccleſia obſeruaret, imò & horæ momentum: Et vt hæc omnia per tot ſecula innoteſcerent adeò diligenter: vel non adeò omnia fuiſſent in illius genitura ſingularia, magnifica, glorioſa, & tanto concurſu digna: tum verò omnibus quæ ſucceſſerunt de vitæ ſanctitate, de morum grauitate, de ſapientia, de perſecutione, de lege optima promulganda, de maieſtate & concurſu populorum, de morte denique ac mortis tempore, adeò congruentia, vt nil exactiùs poſſet excogitari Hac igitur fiducia, quòd diuina mens velit alicuius propoſiti cauſa hanc tantam rem euulgandam (quam iam viginti annis atque amplius cum ſtruxiſſem, non auſus ſum ob religionem edere) duxi Neque in numerum coaptandam tantam luminis maieſtatem cenſui: ſed opportunè hic inſerendam putaui, quòd res maximæ atque generaliſſimæ hîc traderentur: Nulla verò illuſtrior toto orbe fuit quàm Chriſtianæ legis promulgatio (omitto nunc diuinitatem) ſiue ad legis magnitudinem, quæ totum orbem complexa eſt, ſiue diuturnitatem, vt quæ iam mille quingentis viginti annis perſeuerat, ſed quòd aduerſus Cæſares orbis dominos (vix credas) vulgata ſit, ſeu quod omnibus maius eſt, quòd aduerſus vitia: Vt ne glorientur qui laxatis habenis liberioris vitæ, ſuum dogma latius breui diffuderunt: ſic enim Mahumetes, ſic reliqui. Facile enim eſt homines iam magno nixu naturæ procacis in vitia delabentes, etiam vncino adiecto ſecum trahere. At aduerſus naturæ inclinationem, humanámque leuitatem & auiditatem pugnare, hoc ſolum diuinum eſt, atque Dei munus. Itaque vt ad geneſim reuertar, in illius aſcendente quinque ſunt maxima, rariſſima, atque præcipua. Primum eſt coniunctio ipſa capitum Libræ octaui & noni orbis tam in ſectione eclipticarum cum æquinoctij circulo quàm etiam, quod caput Arietis parui circuli octauæ ſphæræ in vna eſſet longitudine cum capite Arietis, quod eſt centrum parui circuli ipſius nonæ præſens, non dico quæ præfuerit (nam Chriſti tempore ad vnguem celebrata fuit) hæc autem vt demonſtratum eſt primum, illuſtriſſima eſt concurſu tot ſtellarum clariſſimarum octaui orbis, & effectum ſuum in annos triginta, ſex mille, vt ſuperiùs docuimus, ad minus extendit. Secundum eſt Cometes ipſius fulgentiſſimi præſentia, quæ conturbationem in toto orbe & nomen clariſſimum declarabat. Tertium erat Iupiter, qui ſuauitatem morum & probitatem & manſuetudinem cum eloquentia & ſapientia maxima declarabat. Itaque factum eſt cum in aſcendente eſſet, vt anno duodecimo in templo diſputauerit. Iupiter enim ibi ante tempus dat ſapientiam. Iam, ne anteà procedamus, Iupiter præſtabat gratiam & eloquentiam, & ſuauitatem morum: hanc Cometes per omnes populos velut fulgur repente diuulgabat: Suprema verò coniunctio in animis hominum ita ſtabiliebat, vt neque per turpiſſimam mortem quæ contingit, neque per edicta principum memoria eius qui illum cognouerant, poſſet euelli. Quartum fuit ſpica Virginis, ſtella magnitudinis primæ & naturæ Veneris, ac parum Martis, quæ antè aſcendens fuit partibus ſolùm tribus,

tribus, tum ob par. 2. Aoſtralis latitudinis, tum quia verum æquinoctij punctom aſcendebat, ideò eloquentiam & gratiam apud gentes præſtabat, naturalémque futurorum cognitionem. Licèt enim altiùs diuina reſideret, attamen quod ſupra humanitatem ſapientiæ eſt in humanis ex Veneris fulgentiſſimo ſydere, ſtellíſque ex eius naturâ clarioribus habetur. Quintum erat punctus autumnalis æquinoctij. nam, vt dixi, paululum vel momentu temporis ante noctis medium natus eſt, quod etiam ex directione Lunæ ad occidentis angulum dignoſcitur. Itaque ob id neceſſe fuit Trup.cum æſtiuum eſſe in cœli medio, atque ob id, Ptolemæo teſte, ad legem promulgandam aptiſſimum. Ibi etiam erat inſignis ſtella, Hercules vocata, magnitudinis ſecundæ, naturæ Martis, quæ tot nobiles morti fortiſſimè obiiciendos declarabat: Tot martyres egregios, tot ordines militum Ioannis, Iacobi, Michaëlis, Petri, Paulique Teutonicorum, Enſiferorum, aliorúmque. Ex occaſu verò vnum, ſcilicet magna coniunctio, quæ in Arietis tertia parte anno ante Seruatoris natiuitatem ſexto celebrata eſt, cùm primùm Saturnus ac Iupiter in trigono Cancri iungerentur: Eáque iuxta Arietis capita vtriuſque ſphæræ, quæ ad vnguem, vt dixi, in angulo fuerant occidentis. Hoc igitur octauum eſt inſigne huios Geneſis quo decernebatur mors publica atque famoſa ob capitum Arietum coniunctionem, Principúmque mandato & ob populi ſeditionem propter Saturni, Iouíſque coniunctionem. Significabat & à morte promulgandam legem, qoia capitum Arietum coniunctio erat in ipſa occidentis linea. Duo alia erant inſignia ex cœli imo: Solis præſentia indicans mortem præclaram, & à morte nomen clariſſimum: Mercurius quoqoe ibi præſens, & cum Sole, & aſcendens reſpiciens ingenium & dexteritatem maximam, ac ſolertiam in rebus agendis declaraoit. Adeò vt Euangelium referat turbas in reſponſis eios mirari ſolitas, quæ conſtat non à dioina ſapientia (quæ nullo tali indiget auxilio) ſed ab humanâ profecta eſſe. Atque hæc illa ſunt decem ſingularia atque rariſſima huios genituræ: quorum concurſu penè diuino, effigies quædam tam mirabilium operum, quæ ab æterna ſerie conſtituta erant, præmonſtrata eſt. Nunc verò conſententia dicamus, Mercurius in apice parui circuli velociſſimos & cum Sole, & in angulo, & dominus aſcendentis ex parte, & in quadrato Iouis & Martis præſtitit ingenium acerrimom, & prudentiam maximam. Cùm Iupiter eſſet in oppoſito Martis, & Mars in domo ſua in occidente, contradictiones, æmulationes, inſidias, grauiſſimáque pericula decernebant. Sol in imo Cœli inimicus aſcendenti cum Mercurio, & in qoadrato Martis Regiam potentiam infenſam demonſtrabat: Atque id tam ab initio, vt Herodes infantes occiderit, exiſtimans eum inter illos eſſe. Quia verò Luna ſignificatrix vitæ erat, Sole & Sorte ſub terra conſtitutis, & ipſa ſub initio 34. anni ad occidentis lineam perueniebat in conuerſa directione, iſque locus ſolos in hoc caſu occidit, ſignificauit eo tempore moriturum: Cúmque ibi eſſet Mars Lunæ & aſcendenti hoſtis, crudeliter & violenter periturum: Cúmque ibi eſſent radii Iouis oppoſiti mandato Iudicis: cúmque Solis qoadrato, etiam Regiæ poteſtatis conſenſu: Cúmqoe ibi coniunctio ſphærarom, & magna ſeditione populorum & conſenſu gentis. Vnde illa vox plebis, Crucifige, Crucifige. Solem autem radiis ſois mortem publicam decernere palàm eſt. Saturni carpentum in aſcendente, qood altitudinem, trigonum & finem ibi poſſideret, efficit illom mœſtum & taciturnum. Adeò vt Ioſephus dicat viſom ſæpius flere, ridere nunquam. Sed & ob id grandior ætate videbatur: ſpiritus enim triſtis exſiccat oſſa. Vnde Iudæi exiſtimabant illom quadrageſimum annum exceſſiſſe, cùm dixerint, Nondom quinquaginta annos habes, & Abraham vidiſti? Idem cum Venere faciebat maculoſum in facie, vt Ioſephus refert, dicens, lentiginoſus in facie. Quòd ſi à Deo omnia fuiſſent profecta, quorſum erat lentiginoſum creari? abſoluta enim ſunt omnia, quæ à Deo proficiſcuntur. Sed vt fameſcere, ſitire, laſſari, dolere, propter plagas, mori ob reſolutionem caloris naturalis: ita etiam ob Saturni & Veneris dominium maculoſum naſci, & quæcunqoe alia vt cæteri homines, perpeti, naturaliter contigit: præter hoc vnom, quod eſt ex virgine naſci. Incolumitas corporis & pulchritudo ob Saturni & Veneris dominorum horoſcopi, trigonam radiationem ad ipſum horoſcopum, Iouíſque præſentiam in illo contigit. Cúmque ſors eſſet ſub terra in finibus Saturni deſolata, ſignificaoit paupertatem. Vnde de ſeipſo dixit: Filius hominis non habet vbi reclinet caput ſuum. Lona & Mars in occidentis angulo in ſigno terreſtri perpetuas qoaſi peregrinationes, & per terram oſtendunt. Infans delatus in Ægyptum & reuerſus totam penè prædicationem in itinere peregit. Luna propinqua Pleïadibus tumoltus & turbas populorum ſignificabat, & non abſque contradictione & periculo, cùm ſtellæ illæ ex natura etiam Martis ſint, & ob Iouis, Martis ac Solis hoſtiles viciſſim radios. Vnde illud Simeonis in Euangelio: Hic eſt poſitus in ſignum, cui contradicetur. Cúmque Saturnus eſſet in nono loco; atque retrogradus, ſignificauit ſtudium euertendæ legis, in qua natus erat: Nemo autem legem euertit, niſi qui nouam condere vult. Cùm verò illud diuinitùs faceret, naturaliter tamen hoc ſtudium Saturni ſtella declarabat: Intentúmqoe perpetuò in opere faciebat. Cùm verò coniunctiones capitum celebrarentur in aſcendente & occidente, ſignificaoit & ab initio ſtatim & in fine ſæculi obſeruandam legem iuſtitiæ, quæ magis etiam circa finem ob Iouis & Saturni coniunctionem iuxta angulum occidentis celebratam. Hoc eſt, quod dixit: Cùm venerit filios hominis, putáſne inuenturum fidem in terra? In medio verò ſæculi peſſimè homines legem obſeruabunt. Nam ibi maximum diſcrimen eſt inter Eclipſicas: Súntqoe ibi radij hoſtiles Solis, Iouis, Mercurij & Martis, quod indicat Regum metu ob Solem, Sacerdotum improbitate ob Iouem, impiorum perſuaſione ob Mercurium, violentia & bellis ob Martem, euenturum. Itaqoe videant hi, qui artem vetam eſſe negant, an nos tempus mutauerimus: An aſtrorum locom malè ſupputauerimus: An qoicquam in decretorum recitatione à Ptolemæi ſententia variauerimus? Quid id igitur reliquom eſt, niſi vt dicant Ptolemæum qui ne forſan vnqoam hanc Geneſin cognouit, vt arti fidem faceret, totum hunc librum ad eius exemplar confinxiſſe? Qoò quid ſtultius dici, aut abſurdius excogitari poſſit, non intelligo.

CAPVT

CAPVT X.

TEXTVS LV.

De Nouilunio.

DEmonſtrata iam ratione vniuerſalis conſiderationis regionum ac vrbium, ſequitur quædam ſubtilior exquiſitio, eorum, inquam, quæ ſingulis anni temporibus euentura ſint, cuius tractatio quandam deſiderat de nouilunio (vt vocatur anni) diſpoſitionem.

Cùm declaraſſet omnia illa quæ pertinebant ad res generales, quæ ſunt quaſi præter naturam in præſenti capite, aggreditur ſecundam partem principalem, quæ eſt de propriis qualitatibus vniuſcuiuſque partis anni. Quam tractationem procedente ſubtiliorem appellat, quoniam (vt diximus mutatio temporum ex ventis contigit: Venturum ratio, cauſa, origo, accidentia, qualitates tam obſtruſæ ſunt, tam variæ, mutabiles incertæ, vt Ariſtoteles alioquin maximus naturæ indagator, nihil aliud proferre auſus ſit, quàm quòd ventus ſit exhalatio calida & ſicca: Quòd an planè omnino verum ſit, meritò quilque poſſit dubitare. Quòd verò ſequitur ex hoc arduum atque difficillimum eſt, quòd Gallaratæ pluit atque Cardani media via ſereuum eſt, cum tamen vix mille paſſibus diſtent hæc duo oppida. Quænam igitur erit ars aut coniectura tam ſubtilis, qua diſcrimen hoc cauſas illius in tam paruo ſpatio, quod vicem puncti gerit, ſeu ad cœli ambimm viſibilem, ſeu ad terræ ſuperficiem conferatur aſſequi poſſit. Torſit me diu hoc argumentum atque vt exiſtimo Ptolemæum etiam, propter quod coactus fuerit illa verba addere (ſequitur quædam ſubtilior exquiſitio) nec ullum maius argumentum Aſtrologo obiici poſſe, dubium non eſt. Sed ſi medicina ea re inomata curare non poſſit, non propter id ars contemnenda eſt. Nulla enim ars quantumcunque egregia, omnia complecti poteſt atque aſſequi, multa omittit Medicina, multa deſunt in Geometria, plurima in Muſica, neque Gramatici, neque Rhetores, neque Dialectici artes ſuas perfectas habent. Quid dicam de Peripatetica Philoſophia, quæ ne vnius fermè problematis exquiſitam rationem naturalem hucuſque docebat. Atque ea de cauſa hæc pars in Aſtrologia mãca eſt, quæ de vẽtis agit atque imbribus, quòd in ipſa Philoſophia naturali cauſæ ventorum atque ortus à quibus imbres proueniunt non ſolùm omnino incertæ ſint, ſed ne vnus Peripateticus quidem vel tentare auſus ſit, cùm tamen ingentia volumina nugis ſuis repleant, digladiantes inuicem, non ex ipſis rebus argumenta ſumentes: Sed verba Ariſtotelis tanquam Dei venerantes: Et vt prophetæ ancipitia, vel vt ineruditi Aſtrologi perplexa & plures habentia contrarios ſenſus quàm verba, non ſecus ac ouillam pellem quantum volunt diſtrahunt, atque quo libet diſturquent. Nec hæc mea eſt accuſatio ſed Galeni. Vtinam verò vel ipſe ſcripſiſſet, vel qui ſolus meritò probandus eſt inter peripateticos Galenoque atque nobis admirabilis videtur, quæ ſcripſit de ventis Theophraſtus, inuenirentur. Præſtabit igitur forſan (Neque enim aliter pars hæc Aſtrologiæ intelligi poteſt vllo modo) quæ nos in libris de Varietate rerum ſcripſimus de ventis, diligenter perlegere. Cùm igitur de nouilunio, id eſt, νουμηνία (Quæ autem ſit inferius declarabitur) quæſtionem propoſuiſſet, quæ diſſerant audiamus dicentem.

TEXTVS LVI.

Quod igitur illud principium capi oporteat à reuerſione Solis in omni ambitu illius, ac eum locum vnde abierat ipſa res docet cum effectione ipſa tum etiam nomine. Quale autem principium in circulo conſtitui ſimpliciter poſſit, omnem etiam cogitationem fugere videtur. In illo tamen circulo qui deſcribitur per media ſigna, probabilia ſola principia ſumpſerimus, eorum punctorum quæ æquinoctialis & coluri ſignant, hoc eſt, bina æquinoctialia & bina tropica. Sed rurſum & hic dubitatio alicui forte oriatur, quonam ex his quatuor vt principe rectè vtatur. Atque eſt de ſimplici quidem & circulari natura horum nullum vt vnius principij præcipuum. Scriptores tamen harum rerum vno quopiam vſi ſunt alio ſanè alius cui quiſque principium pro ratione & ſenſu naturæ aſcriberet. Etenim ſingula hæc membra eximium quoque quiddam habent cur principium & nouum annum ſibi iure vendicare videantur. Nam æqoinoctij verni proprium, vt tum longiores dies noctibus fiant, humiditatisque, hoc eſt, tempus. Humiditatis autem natura potiſſimum vt ante quoque diximus, in exordiis geniture regnat. Solſtitium longiſſimum diem edit, & Ægyptiis inundationem Nili, ac ortum Caniculæ ſignificat. In autumnali æquinoctio cadit tempus condendarum frogum, & quaſi de nouo principio aliarum ſemina terræ mandantur. Bruma diem incipit diminutum producere. Sed conuenientius mihi ac naturalis videtur, ad annuas inſpectiones quatuor principia conſtituere, obſeruatis & præcedentibus coniunctionibus Solis & Lunæ, cum interlunij, tum plenilunij,

atque

atque in primis defectiuis. Atque ita de Arietis principio iudicium facere de ſtatu Veris. De Æſtate à Cancro. De Autumno à Libra De. Hyeme à Capricorno.

Proponit tres dubitationes. : prima eſt quomodo in circulo poſſit inueniri principium. Secunda dato quod detur : an vnum, an plura : & ſi plura quæ potiora ſint. Tertia vbi dentur cum motus Solis ſit tardus, quomodo poſſit inocniri momentum in quo Sol illud, aut illa ingredietur. Et ita reſpondet ſingulis quæſtionibus per ea, quæ ſunt magis veriſimilia. Et ita licet coniungat ſolutiones duarum primarum dubitationum ſimul, tameo dubitationes inter ſe ſont diſiunctæ. Ergo in ſolutione vtriuſque laborat Ptolemæus ad declarandum quod oporteat quatuor principia, pro quatuor anni temporibus obſeruare : Illud intelligens quod cum via Solis circulo conſtet non poteſt vnus punctus habere vim ſupra totum annum : qnia alia puncta & ipſa habent vires cum ſint ſaltem quatuor principalia : vocat autem νεομηνίαν non interlunium, vt iſte expoſuit, ſed noui menſis initium, ſeu nouum menſem, quaſi dicat nouum principium anni. Conſolit igitur adductis rationibus pro ſingulis partibus, vt pro verè. Inſpiciamus primùm ipſa puncta quatuor regia tanquam initia mutationum temporum, ſed non ſtatim verum poſt dies magis nam neque robur æſtatis apud nos incipitun decima die Ionij, nec hyemis duodecima Decembris, nec Ver decima Martij, ſed maximus calor apud nos eſt circa 20. Iulij. 40. diebus fermè poſt Solſtitium, tum quia fernor incipit in ipſa imagine quietis Solis quæ fit in primo puncto Cancri quod eſt ſolſtitium æſtioom, & actio illa augetur tanqoam ex principio licet Sol recedat, quoniam incrementum eſt ex principio & locus non repugnat calori, quia in conſimili, ſcilicet per totidem dies ante ſolſtitium adhuc calor videbat. Et ex hoc apparet ratio principij in Aſtrologia ex quo idem contingit in coniunctionibus Solis, cum canicula & cum Marte in æſtate, & cum Saturno in hyeme, vnde viſus eſt errare ille qui prædixit hoc anno 1558. futurum maximum calorem circa finem Iunij, credo ob coniunctiones Solis, & Martis in ſe primo, inde cum Procyone non tamen errauit niſi in paucis diebus, debuerat enim tranferre hoc ad 10. Iulij, quod & euenit ob cauſas dictas. Deinde conſideremus coniunctionem vel oppoſitionem quæ primo præit ingreſſum Solis in primum punctum Arietis, & pro æſtate Cancri, & pro aotumno Libræ : & pro hyeme Capricorni : Et maxime ſi coniunctio illa fuerit cum eclypſi Solis, vel oppoſitio cum eclypſi Lunæ. Et ideò accipit coniunctionem vel oppoſitionem, qnia vtraqoe poteſt eſſe cauſa alicuius eclypſis. Et omne quod eſt potentia tale, eſt etiam principium agendi, & reiicit quadratas radiationes in hoc quia non poſſunt eſſe cauſa alicuius deliquij. Iubet autem conſiderare coniunctionem vel oppoſitionem, quia poſſumus cum exquiſitè ſciant, erigere thema cœli, & cum hoc etiam conſiderare ingreſſum ipſius Solis punctum illum æquinoctium aut ſolſtitiale. Sed qoia tempus illud non habetur adeò exquiſitè, non poſſumus erigere thema cœli : Sed ſufficiet diſponere Planetas in locis & videre aſpectus : Sicut fiant duæ figuræ pro Verno tempore, & duæ pro Æſtate, duæ pro Autumno, & duæ pro Hyeme : Et ſic erunt octo figuræ : quarum quatuor erunt perfectæ cum ſitu Planetarum & erectione domorum. Et ſunt illæ coniunctionum vel oppoſitionum luminarium, quæ proximè magis antecedunt ingreſſum Solis in ponctum cardinale. Voco puncta cardinalia initiom (vt dixi) Arietis Cancri, Libræ & Capricorni. Et quatuor figuræ imperfectæ in quibus ſolum eſt ſitus Planetarum, & ſunt ſumptæ ab ingreſſu Solis in illa quatuor dicta puncta cardinalia.

Sed ſi fuerit eclypſis Lunæ ante ingreſſum Solis in punctum cardinale, & inter eclypſim & ingreſſum Solis fuerit coniunctio luminarium ſine eclypſi, vel ſi fuerit eclypſis Solis in hyeme, inter ipſam autem & ingreſſum Solis in primum punctum Arietis, media ſit alia coniunctio vel oppoſitio : qoid dicendum erit. Reſpondeo quod eclypſis primo erit conſideranda, quia ſi poteſt ſuper totum annum vt viſum eſt, multò magis ſoper Ver ſolum, aut Aeſtatem, aut Autumnum, aut hyemem cui proximior erit. Figura igitur eclypſis primum locum obtinet ſtatim ſequentis temporis & in parte anni etiam in qua effectum ſuum oſtenſura eſt: In reliquis aorē partibus anni obtinet vltimũ locum niſi ſit eclypſis valida. Secundum locum obtinet figura ingreſſus Solis in punctum cardinale qoò ad robur, ſed non quò ad cognitionem. Tertium locum, quò ad robur, obtinet figura interlunij vel plenilunij proximioris ingreſſui Solis in punctum cardinale.

His viſis ponamus qnod in Vere ſint ſigna multi humidi, ſignificabit potredinem fructuum & paocitatem illorum & abundantiam herbarum inutilium. Et ſi fuerint ſigna caloris arbores cito emittent folia & florebũt citò & fructus verni, vt fraga & ceraſa erunt tempeſtioi : & ſi nõ colligantur ante maturitatem præcipue ceraſa vermes parient : & apparebunt roſæ ante tempus non multum odoratæ & erunt omnia ſimilia moribus temporum noſtrorum, id eſt, compoſita ad ſpeciem potius, quàm ad ipſam rem : Erit igitur Ver formoſum & inotile. Quod ſi præter id ſint ſigna frigoris & ſiccitatis: in fine veris cadet pruina inxra plenilunium, & erunt pauciſſimi fructus eo anno, vini fermè nihil. Quod ſi Ver futurum ſit ſiccum pauci erunt fructus & boni & penuria frumen. Quod ſi Ver fuerit frigidum fructus erunt ſerotini. Aeſtas verò ſi multis abundauerit pluuiis, fructus æſtiui putreſcent, & non erit copia frumenti, multique morbi erunt. Si verò ſit ſiccior, erit penuria frumenti, fructus æſtiui erunt ſalubres, Piſces morientur, morbi acutiſſimi. Si verò calidior erunt & morbi multi,

ti, & multa copia fructuum æſtiuorum. Si frigidior incolumis annus, fructus ſerotini.

Autumnus humidior, putrefacit vuas, vinaque facit quæ vere peruertuntur. Si ſit vltima parte humidior, ſequenti anno erit penuria frumenti. Si ſiccior in prima parte eo anno penuria erit milij. Si calidior, erit morboſus atque omnino malus. Si frigidior, autumnalium fructuum fiet iactura in quantitate, ſapore, & gratia.

Hyems frigida & ſicca laudabilis eſt, frigidiſſima occidit arbores maxime, quæ cœlo calido gaudent: Ideoque in primis punicam malum, inde ficum & perſicum, & ſuper omnia malum medicam cuiuſcuoqoe generis: dico citria, arancia, limonia, & ſi magis ſæuiat vitem & oliuam, ceraſa & chryſomela. Calida verò & humida hyems inſalubris & ſegetibus inimica. Omnis præterea immoderata intemperies mala & peruerſio temporum etiam mala, & æqualitas illorum. Ventorum quoque multitudo noxia fructibus eſt, paucitas ſegetibus, tranquillitas totius anni de peſtilentia ſuſpecta eſt. Hæc igitur, cognitis primis qualitatibus, prædicere oportet Aſtrologum.

Quomodo autem primas qualitates cognoſcere queat ex tribus illis figuris, aut ſaltem duabus ſi deliquium nullum adſit regulam tradidit Ptolemæus dum de deliquiis loqueretur. Inſpice igitur quinam Planetæ inſpiciant Solem ingredientem locum cardinalem, & vbi Luna ſit: nam ſi propinqua ſit Soli & infra terram, ſiccior erit conſtitutio: Et ſi remota & ſuper terram, humidior: Et ſi commiſta Ioui, aër ſerenus erit, temperatus & clarus: Si Veneri: humidiſſimus, & pluuioſus. Venus enim pluuiarum mater eſt. Eadem ratione videbis & fixas quæ Lunæ commiſcentur. Poſtremo & dominos loci Lunæ conſiderabis: Quod ſi cardinem ſequentem ingreſſum potueris habere exquiſitè non prætermittes. In interlunio autem vel plenilunio ipſum omnino conſiderabis etiam vt dictum eſt in deliquiis. Ex hoc patet quod deliquia, quæ fiunt in ſignis bicorporeis ſunt maximè conſideranda: tum quia omnia præter piſces ſunt humanæ formæ, tum quia fiunt ante ingreſſum Solis in punctum principale.

TEXTVS LVII.

Nam ipſe quidem Sol vniuerſales temporum conſtitutiones & modos facit, vnde & penitus imperiti Mathematum futura prænoſcunt. Sed & proprietates ſignorum ad ſignificationem ventorum & generalium naturarum aſſumendæ.

Docet nos duos, primum quod Sol iuxta naturam ſtellarum quibus applicat generales facit conſtitutiones: vt pote quod cum iungitur Caniculæ commouet maria & maximos æſtus parit, & multos morbos, & hoc ſemper, & ſimiliter cum Vergiliæ oriuntur, flat Auſter: oriuntur autem menſe Maij: Cum verò exoritur Orion flat Aquilo: oritur autem poſt Caniculam die ſequenti menſe Iulij: menſe verò Februarij cum Fidicula occidere incipit: Fauonius flat, confirmatur autem zona Orionis emergente, inde terra aperitur & pullulare incipit. Hæc igitur inquit Ptolemæus norunt cognoſcere (etiam ſi Mathematica carent quod & ſuperius in primo libro docuerat) nautæ atque etiam prædicere. Similiter & agricolæ ventorum & ſtatuum cœli habent cognitionem, quoniam à Sole pendet talis generalis mutatio.

Propterea conſulo, vt quilibet qui velit de futuris pronunciare ſtatibus temporum anni, obſeruet tribus vel quatuor annis exortus ſyderum & occaſus ſingulis diebus, & præter id diligenter ventos, & cœli ſtatus in ſua regione: & in quibus concordant ſtatuſque ipſi conſiſtunt, adnotet, tabulamque faciat toti anno inſeruientem exemplo dedocto à Ptolemæo qui talem obſeruationem non omiſit, quæ ad nos peruenit diligentia Nicolai Leonici, qui illam in Latinum vertit ſermonem, impreſſaque habetur cum P. Ouidij Faſtis à Colinæo Lutetiæ, opus ſanè perquam elegans: Sed cum tam publicum eſſet fruſtra hic adiiciendum duxi. Ptolemæus autem ad ſitum vrbis Alexandrinæ illum conſtruxit. Quamobrem cum nulli alii vrbi inſeruiret, ſola methodo vtilis ille liber eſt, vt ſibi quiſque talem fabricare poſſit. Nam vt facilius quiſque ex illo Ptolemæi ad ſuæ vrbis verticem & conſuetudinem traducere poſſit, obſeruet primum præter æquinoctia & ſolſtitia, & noſtro tempore ita diſponuntur æquinoctium vernum die decima Martij, ſolſtitium æſtiuum vndecima Iunij, æquinoctium autumnale tertia decima Septembris, bruma vndecima Decembris, congreſſus Solis ad ſtellas, vt dixi fit fermè quinque dieb. poſt eam diem, quam ſcripſit Ptolemæus. Exemplum zona Orionis emergit nonis Februarij, id eſt, quinta die, vt Ptolemæus ponit, eo in libello adiiciens turbidus eſt aër Fauonij flatu. Primum igitur accepta ſphæra in qua ſtellæ deſcriptæ ſint locis ſuis diligentiſſimè, animaduertes quando cingulus Orionis orietur. Id verò erit circa decimam Februarij vt dixi, id eſt, quinque diebus poſt obſeruationem Ptolemæi (Nam regula non tenet ad vnguem in omnibus propter diuerſitatem altitudinis poli.) Obſeruabis etiam quiſnam ventus ſpiret: qui profectò nobis eſt Fauonius etiam: Nam in aſtrorum ortu & occaſu ſemper concordabunt obſeruationes noſtræ cum obſeruationibus Ptolemæi, paruo diſcrimine temporis excepto: de ventis autem & cœli ſtatibus etiam plerunque. Scripſerat de hoc Franciſcus Sirigatus, ſed non ſatis experiri potui, an exortus illi veri eſſent, atque occaſus iuxta finitoris noſtri rationem ſecundùm quam conſcripſit librum, ſed omnino partem obſeruationis temporum non attigit. Quamobrem ſi ea vera eſſet tantò minus deeſſet. Fuerat conſilium mihi hanc ad librum iſtum traducere, quæ Ptolemæi erat emendatam atque

perfectam

perfectam, ſed cum conſideratem ſoli poſſe conuenire vni regioni, atque neque illi perpetuo nec diu, ſed ſolum quantum ad vſum vitæ vnius hominis ſufficiat, æquom non duxi tam inutili labore chartas implere. Nam quod ad exemplum attinet atque inuentionem, ſufficit libellus ille Ptolemæi iam omnibus vulgatus, magna certè vtilitate humani generis. Conſulo igitur vt quiſque ſibi qui velit mutationes temporum cognoſcere pro ſua ætate atque regione libellum ſimilem ſibi fabricet.

Secundum eſt quod non ſolum fixas obſeruare oportet, quibus Sol congreditur, ſed etiam ſignorum ipſorum naturas, veluti quod Aries ſit humidus, calidusque parumper, & mobilis æquinoctij ſignum Verni, atque talia eiuſmodi quæ ad ſigna noni orbis pertinent. Dixit autem ventorum & generalium naturarum, quoniam non ſolum propter ſtellas venti mouentur, ſed propter naturam etiam locorum ſigniferi.

TEXTVS LVIII.

Temporalium autem mutationum incrementa & diminutiones indicabunt vniuerſaliter quidem vicinæ prædictis punctis coniunctiones, & erga has ſtellarum errantium configurationes, particulariter verò in vnoquoque ſigno interlunia & plenilunia, itemque ſtellarum tranſitus, quam menſtruam inſpectionem nominare liceat.

Intendit duo, primum: quæ poſſint conſtitutionem ingreſſus Solis generaliter augere, vel minuere, puta calorem qui decernitur à Sole quando ingreditur primum punctum Cancri, & dicit quod erunt coniunctiones (ſupple præcedentes talia puncta) & errantium ſtellarum configurationes, & per coniunctionem intelligit etiam oppoſitionem. Dixit autem hoc propter duo: Primum vt intelligeremus quod oportet etiam in coniunctionibus ipſis vel oppoſitionibus Solis & Lunæ præcedentibus ingreſſum Solis in puncta cardinalia etiam conſiderare configurationem reliquorum Planetarum, quod dicere prius omiſerat. Secundùm, vt intelligeremus differentiam coniunctionum, vel oppoſitionum præcedentium ingreſſum à coniunctionibus & oppoſitionibus luminarium ſequentibus ingreſſum, & eſt duplex: Vna quia in præcedentibus oportet vnam tantum conſiderare coniunctionem vel oppoſitionem, in ſequentibus omnes coniunctiones vel oppoſitiones. Secunda eſt quia coniunctio præcedens vel oppoſitio (proximiorem autem, vt dictum eſt ſemper intelligo) ſupra totam quartam anni ſignificat, quæ verò ſequuntur coniunctiones & oppoſitiones (& hoc eſt, ſecundùm principale) ſingulorum menſium ſignificationem habent. Ex quibus colligo quod coniunctio vel oppoſitio, quæ præcedit ingreſſum Solis in punctum cardinalem, duo genera effectus habet, proprium & generalem: proprius eſt vſque ad tempus ingreſſus Solis in punctum cardinalem: generalis ab ingreſſu Solis in eundem punctum. Exemplum: ſit coniunctio Solis cum Luna ſecunda die Martij: æquinoctium Vernum decima die: ſolſtitium æſtiuum, vt dixi vndecima die Iunij: tunc proprius effectus illius coniunctionis extenditur à ſecunda die Martij ad decimam eiuſdem: generalis autem à decima Martij ad vndecimam Iunij. Quòd verò dixit (ſtellarum tranſitus) explicabit inferius, ibi videbis à nobis expoſitum. Cæterùm quod dixerat prius oportere Solis congreſſum cum ſtellis fixis ſeu ſignis octaui orbis ac ſignis zodiaci obſeruare, hoc in ſequenti capite qualiter fieri debeat, docet. Cap. 10.

CAPVT XI.

TEXTVS LIX.

De particulari natura ſignorum in tempeſtatibus.

AD hæc teneri debent particulariter proprietates naturales ſignorum ad annuas conſtitutiones, nec non ſingularum ſtellarum, quas nos ſuprà expoſuimus, accommodatis errantibus & ſimilis modi inerrantibus ad aëris & ventorum, tum temporum anni familiaritates. Reſtat nunc particulares ſignorum naturas exponere.

Tria proponit de proprietate temporis dignoſcenda: Primum eſt cognitio ſtellarum erraticarum, quo ad naturam propriam Cap. 8. quam deſcripſit ſupra: Secundum eſt natura Cap. 8. ipſarum inerrantium quam in primo libro deſcripſit: horum vtrunque dicit eſſe explicatum, ſi modo illa quæ dicta ſunt ad aëris, ventorum & partium anni naturam accommodentur. Gratia exempli, Saturnus dominatur in Vere: Ver eſt humidum valdè, calidum parum, plurimum ventoſum: ſignificabit igitur Saturnus cum ſit valdè frigidus, parum ſiccus, minimè flatuoſus: Ver quidem egregiè frigidum, non tamen ſiccum, ſed parum humidum, parumque flatuoſum, non tamen omnino abſque flatibus. Quòd ſi dominetur in æſtate non iam frigidam æſtatem, ſed temperatam faciet, ſiccam immoderatè, penituſque tranquillam. Similiter noſſe oportet qualitatem regionis: nam in Scotia minuet ventos Saturnus, frigiditatem verò aëris faciet: In Aethiopia frigidum non faciet aërem, faciet tamen tranquillum. Per familiaritatem aëris igitur intelligit regionum diuerſitatem, & etiam qualem quiſque aërem progignat, nebuloſum, pluuioſum, frigidum, ſiccum, humidum, calidum, turbulentum, clarum, craſſum, tenuem, moleſtum, ſalubrem, grauem: qualeſque

que ventos Saturnus Orientales, Mars Occidentales, Iupiter Boreales, Venus Auſtrales. Idem dicit declararum fuiſſe de fixis: vtpote ſtella de natura Saturni, operâ Saturni faciet: quæ verò de natura Saturni eſt & Martis exiccabit quidem vehementiſſimè, cæterorum citra moleſtiam calefacient aut refrigerabũt. Tertium verò quod declarandum ſupererat, eſt vt ſignorum naturæ, ſeu ſigna ſumantur pro ſpaciis zodiaci in nono orbe, ſeu pro figuris quæ in octauo orbe conſtitutæ ſunt per ſtellas, qoas palam eſt multum à ſignis zodiaci receſſiſſe: adeò vt totus fermè Aries octaui orbis ſit, in Tauro noni orbis: & Tauri magna pars in Geminis.

TEXTVS LX.

Arietis igitur ſignum generaliter eſt propter ſignificationnem æquinnoctialem tonitrunſum, & grandinoſum. Particulariter verò hæc & intenduntur, & remittuntur de proprietatẽ inerrantium ſtellarum; quæ in illo nunc inueniuntur. Priores illius partes imbres & ventos cient, mediæ temperatæ, extremæ, æſtuoſæ & peſtilentes ſunt. Septentrionales ſpacium æſtuans corrumpenſque, auſtrale glacioſum & frigidiuſculum.

Tauri ſignum præ ſe fert generaliter vtrunque modum & eſt ſubcalidum, ſed particulariter priora vbique Vergiliæ viſuntur, turbulenta, ventoſa, & nebuloſa habet. Media humectantia & frigida. Sequentia vbique ſuculæ conſpiciuntur, ignea fulminum ac fulgurum efficientia. Septentrionalia temperata, auſtralia inſtabilia ac incerta.

Signum Gemini, vniuerſaliter eſt temperationis efficiens, particulariter verò primoribus in partibus humidum ac corrumpens. Mediis temperatum. Poſterioribus miſtum ac incertum. Septentrionalibus ventos ciet & terras concutit. Auſtralibus aridum & æſtuoſum.

Signum Cancri generaliter ſerenitatis & æſtatis effectionem ſortitum eſt, ſed particulariter in principio ſui, & iuxta præſepe ſuffocat & terras quatit, caliginemque offundit. Medium temperatum, in fine ventoſum. Tam Septentrionali, quàm Auſtrali in ſpacio igneum corrumpens, æſtuoſum.

Leonis ſignum, in vniuerſum æſtuat ac ſuffocat, particulariter verò habet principium ſuffocans ac peſtilens. Medium temperatum. Finem ſiccum corrumpens. A ſeptentrione inſtabile eſt & igneum ab auſtro humidum.

Virginis ſignum, in vniuerſum humidum eſt, ac tonitruoſum, ſed particulariter incipiens calidiuſculum ac corrumpens. In medio temperatum, deſinens aquoſum. Septentrionale ventoſum, Auſtrale temperatum.

Chelæ ſignum ſunt generaliter varium ac mutabile, verum particulariter primis in partibus ac mediis temperatum, vltimis aquoſum. Septentrionem verſus ventoſum. Ad auſtrum ſiccum ac peſtilens.

Signum Scorpionis vniuerſaliter eſt tonitruuſum ac igneum, ſed particulariter priores partes ningunt: Mediæ temperatæ ſunt; poſteriores turbulentæ, ſeptentrionales æſtuant; auſtrales humectant.

Signum Sagittarij in genere ventoſum, particulariter in principio ſui humidum, medio temperatum, calce igneum eſt. Ad ſeptentrionem vergens ventoſum, ad auſtrum humidum & variabile.

Signum Capricorni generaliter humidum eſt, in prioribus partibus æſtuans & corrumpens, mediis temperatum, poſterioribus pluuioſum; tam ſeptentrionalibus quàm auſtralibus humidum ac corrumpens.

Aquarij ſignum in genere eſt frigidum & aquoſum, ſed particulariter prima habet humida, media temperata, extrema ventoſa, ſeptentrionalia æſtuantia, auſtralia niuoſa.

Signum Piſcis vniuerſaliter frigidum eſt & ventoſum, partes autem priores quidem temperatas, medias verò humidas, poſteriores æſtuantes. Septentrionalis ſitus ventoſus; Auſtralis aquoſus eſt.

Tres diuiſiones Ptolemæus inſinuat: Prima eſt ſigni, vt ſimpliciter ſumitur in nono orbe & ab omnibus ſeparatum ſtellis: Secunda, vt ipſum ſignum noni orbis diuidit in tres partes, principium, medium & finem: Tertia, vt diuiditur in partem Borealem & Auſtralem ſignum vnumquodque. Oportet autem oſtendere quod in principio vniuſcuiuſque ſigni intelligat de ſignis noni orbis, quia dicit de Ariete quod eſt tonitruoſum & grandinoſum: & ſimiliter illa verba (Tauri ſignum præ ſe fert generaliter vtrunque modum) per ea verba (vtrunque modum) intelligit tonitruoſum & grandinoſum,

quæ non eſſent neceſſaria, vbi per Arietem intelligeret ſignum octaui orbis, ſeu figuram illam, quæ deſcribitur à ſtellis. Item quia dicit ſe velle loqui de ſignis in principio capituli, & cùm dicit ſigna, ſimpliciter intelligit de ſignis noni orbis. Sed quod in aliis dimiſſionibus intelligat de figuris octaui orbis videtur: quia ſtellæ quæ ſunt in filo ſeptentrionali Piſcis, vt dixit in primo libro, ſunt (Cap. 8.) de natura Iouis & Saturni, & illæ iam erant tempore Ptolemæi in principio Arietis nonæ ſphæræ, igitur prima pars Arietis nonæ ſphæræ debuerat dici pluuioſa, vel temperata, & non quod imbres & ventos pariat, quod propriè conuenit ſtellis ſolum Mercurij, & Veneris, & Saturni & Iouis. Rurſus ſtellæ quæ erant tempore Ptolemæi, vſque ad medium Libræ erant ex figura Virginis iuxta quadrilaterum de natura Martis nonnullæ, & tamen ponit hic eas temperatas: Igitur ſi partes illæ Libræ ſunt temperatæ, non poſſunt referri ad ſtellas Virginis, ſed ipſius Libræ in iugo quas dicit eſſe de natura Iouis & Mercurij. Præterea non fuiſſe doctrina hæc perpetua, ſed mutabilis ſecundum tempora: quoniam conſtat quod Ptolemæus nouit optimè ſtellas fixas moueri. Sed vtcumque ſit certum eſt, quod cum parum differrent tempore Ptolemæi ſigna octauæ ſphæræ à ſignis nonæ, & ipſe has facultates tribuat his ſignis propter ſtellas, quòd melius eſt intelligere, proprietates partium initij medij, & finis Borealium & Auſtralium, de figuris noni quàm octaui orbis à ſtellis deſcriptis. Vt ſit ſenſus exempli gratia, in ſigno Arietis hoc modo:

Arietis ſignum noni orbis quod triginta gradibus continetur, cùm ſit ſignum æquinoctium tonitruoſum eſt & grandinoſum totum: Verùm quod ad partes attinet, qualitates hæ augentur ac minuuntur iuxta ſtellas quæ in eo ſunt. Quoniam priores partes propter ſtellas quæ ibi nunc inueniuntur imbres & ventos faciunt. Stellæ enim quæ ibi ſunt naturam ſigni imitantur, eique effectum per ſe faciunt: Mediæ verò temperatæ, quoniam ibi ſunt ſtellæ de natura Veneris: Extremæ æſtuoſæ atque peſtilentes, quoniam ibi ſtellæ Martiæ ſunt. Septentrionale autem ſpacium æſtuans eſt & morboſum, quoniam ſtellæ quæ ibi ſunt ex figura Arietis, ſunt de natura Martis, quæ verò ſunt in ſpacio auſtrali, de natura Saturni ſunt. Ideò ſpacium illud glacioſum eſt & frigiduſculum. Verùm dubitabit aliquis quomodo dixerit glacioſum & frigiduſculum, cum glacies à maximo frigore fiat? Intelligit igitur frigiduſculum altero duorum modorum, vel ratione quantitatis temporis, quia parum durat tale frigus, & licet congeletur glacies tamen fit ſolum tempore noctis. Vel quia glacies illa non tam à frigore congelatur ob eius magnitudinem, quàm quod ſit frigus ſiccum & propter viciſſitudinem frigoris & caloris facilius congeletur: ſicut & aqua calida ob eandem cauſam facilius frigida congelatur.

Mirum videri poterit quod ſuccula Ptolemæi tempore in vltima parte Tauri etiam eſſent: cùm etiam nunc ibidem duæ ex his ſunt, & vna in initio Geminorum, nam alia ſunt extra ſigniferam & ſunt Martiæ naturæ, ſed haud abſurdum eſt vt deſcribuntur fuiſſe pleraſque in vltima parte Tauri vltra vigeſimam partem, aliquas ad vigeſimam poſitas: dictamque vltimam vbi ſucculæ eſſent, non quòd ſucculæ in vltima eſſent parte: Et meritò fulmina hæ efficiunt: nam naturam ſtellarum ſimul cum natura ſignorum hic conſiderat. Eſtque hic locus, quo damnati igne comburuntur. Et qui in eo naſcuntur furibundi ſiue violenti inconſulti & atroces. Innuit autem Ptolemæus transferenda eſſe ſignificata hæc per loca ſigniferi, iuxta ſtellarum ſitum tempore illo. Vult ætate noſtra initium Tauri particeps eſt, & ſimile his, quæ dixit Ptolemæus tempore ſuo de medio Arietis, nec ſimpliciter id agendum, ſed habita ratione ſphæræ ob inclinationes & latitudines, ob motum ſtrepidationis. Et ideò error exiguus eſſe poteſt.

Notandum etiam circa hoc, quod Sol maximè, inde Luna calorem & frigus variant Sol præcipuè tribus modis, primùm, vt coniungitur ſtellis in Leone quidem calidiſſimis, in Cauda Capricorni & vertebris Aquarij, quæ ſunt ex natura Satuni, & Mercurij, & nunc ſunt inter 19. & 22. partem Aquarij. Et ſi cui iungantur Mercurio, aut Lunæ, aut domino aſcendentis aut ſint in aſcendente, manifeſtum ſentit detrimentum in partes per locum, illud aut ſydus ſignificat. Et cùm Sol fuerit cum eis hebetabunt illius lumen & mundum inſigniter refrigerabunt. Et hoc durat per tres aut quatuor dies, tot enim diebus peragrat quatuor illas ſtellas. Secundus modus eſt cum oritur aſtrum vtpote Canicula pro calore, fidicula pro frigore: Sed tamen Sol diſtat ab eis, quia videtur & durat diebus multis, ſed eſt minus validus ob diſtantiam. Tertius eſt etiam imbecillior & eſt ortus, veſpertinus, vel quiuis occaſus.

CAPVT XII.

TEXTVS LXI.

De particulari tempeſtatum conſideratione.

HIs igitur expoſitis ſequitur percurſio particularium ſignificationum, quæ talis ſit. Vna eſt ratio generalis reſpectu quadrantum ſigniferi, qua, vt diximus, obſeruanda ſunt, proximè antecedentia æquinoctiales ac tropicas ſignificationes, interlunia ac plenilunia, horumque vtrorumlibet in vnoquoque propoſito climate cardines tanquam geniture tempore conſtituendi, tum cognoſcendæ dominatrices ſtellæ cum interluniorum, tum pleniluniorum loci, & ſequentium

hunc

hunc cardinum ſicut, ſupra in deliquiorum doctrina expoſuimus, atque ita vniuerſalia de proptietate quadrantum exquirere, ſed intentio ac remiſſiones de dominantium ſtellarum natura ,; cuiuſque modi ac conſtitutionis effectionem illæ habeant, perdiſcere oporret.

Cùm declaraſſet ſignorum nonæ ſphæræ virtutes & ſimpliciter, & prout in eis ſtellæ fixæ conſtituebantur Ptolemæi tempore, itemque totius ſigni cuiuſque, & partium, principij, medij & finis: non quod per principum exquiſitè intelligat decem primos gradus, & per medium decem ſequentes gradus, & per finem decem vltimos gradus: Nam ſi ita ſuiſſet Ptolemæus declaraſſet, cum vno verbo magnam potuiſſet afferre lucem. Sed neque verum erat cum in quibuſdam ſtellæ principij ſigni ad medium vſque perueniant fermè in aliis medij vſque ad vigeſimam quintam partem, atque ita de fine qui quandoque plus, quandoque minus extenditur, Sed & neceſſarium erat vt ob inanitatem partes aliquæ, vel principij vel medij, vel finis, non ipſius partis qualitates, ſed potius totius cum nullæ ibi eſſent ſtellæ, retinerent. In aliis verò ſtellæ adeò ſunt confuſæ atque inuicem propinquæ. vt octauus gradus gratia exempli, & ſeptimus naturæ magis ſit medij ſigni, quàm principij, ob id per principium intelligere oportet primam ſigni partem: Inde illi partes propinquas vſque ad aliquot: & per medium quintam decimam & ſextam decimam partem, & illi propinquas vſque ad aliquot vltra citraque: per finem verò vltimam partem ſigni & aliquot præcedentes proximiores, vtpote modò quatuor aut quinque, modò octo vel nouem, modò duodecim. Accedebat quod & ſi Ptolemæi tempore ſigna potuiſſent in denas, ac denas, & denas partes æqualiter diuidi, cum Ptolemæus intelligeret fixas ac perpetuo moueri, non poterat hanc regulam diſtributionis ſignorum tres æquales partes vllo modo imitandam nobis proponere: Poterit autem noſtris temporibus ſic imitari, ſi inſpiciamus in cuiuſcunque ſigni prima parte quintadecima & trigeſima, quænam ſtellæ & cuius naturæ ſint ibi vel proximiores, & ſecundum illarum naturam pronunciare de principiu medio atque fine: quod ſi altrinſecus diuerſarum ſtellarum ſint naturæ, etiam miſtio quædam ex illis pronuncianda erit: quonam pacto autem id faciendum ſit (alioquin difficile opus (facilè intelliges: ſi accepto libro Magnæ compoſitionis Ptolemæi videris ſtellas, quæ tunc erant in principio Arietis medio & fine, atque ita de aliis ſignis, quomodo ex natura Planetarum ad naturas temporum ipſe traducat: conſiderat autem maiores & illuſtriores ſemper, & ex his iudicium facit: quibus bene intellectis, illarum locum noſtro tempore conſidera, & cui maximè propinquæ fuerint ex principio medio, vel fine alicuius ſigni tale illud pronuncia, ſcilicet principium vel medium, vel finem. Hoc autem eo commodius quia Ptolemæus quæ de partibus pronunciat ſignorum non ſimpliciter, ſed comparatiuè profert. Veluti cũ dicit Leonis ſignum in vniuerſum æſtuat ac ſuffocat propriè verò principium habet magis ſuffocans ac peſtilens, namque ibi ſtellæ ſunt naturæ Saturni & Martis, Saturnique & Mercurij, & Martis ſplendida, medium verò temperatius, quòd ſtellæ ibi ſint naturæ Saturni & Veneris, tum verò Veneris ſimpliciter & parum Mercurij, finis autem ſiccior atque exitialis propter ſtellas, quæ ſunt in capite Virginis & in ala Boreali, quæ ſunt de natura Mercurij & parum Martis, & quæ eſt in vola poſteriore Leonis naturæ eſt Saturni & Veneris: vnde conſtat temperies illius, quò ad ſtellas ex natura Saturni, Martis & Veneris. Manifeſtum eſt autem talis natura in qua Mercurius primo dominatur, inde Mars, inde Saturnus & Venus exitialis eſt Si ergo pronunciandum erat de Leone tempore Ptolemæi, ita dicendum fuiſſet: Leonis initium æſtuat ac maximè ſuffocat, atque peſtilens eſt: Medium verò & ipſum calidum eſt, ſed non adeò æſtuat, non nihil etiam ſuffocat: Verum finis incendio & ſiccitate adeò ſuffocat, vt exitialis ſit: ſed ſi ita dixiſſet miſcendo naturam ſigni cum natura ſtellarum non potuiſſet doctrina Ptolemæi noſtris temporibus inſeruire, atque aliis futuris intermediiſque: Ob id igitur comparatiuè illa dicta ſunt: Veluti cum dicit (temperatum medium in Leone) intelligit quod æſtuat ac ſuffocat, non tamen plus iuſto quàm natura totius ſigni ferat. Quod ſi voluiſſet ſimpliciter ſignificare eam partem eſſe temperatam, oportuiſſet, vt dixiſſet medium frigidius eſt atque humidius, vt quantum natura ſigni excedebat in æſtu & ſuffocatione, tantum natura ſtellarum loci infrigidando & humectando æquaret intemperiem. At dices cum temperatum dixit, nihil ergo minuit ex æſtu & ſuffocatione. Reſpondeo, quod exiguum, non tamen multum, ſicut ſi tepidam aquam feruenti immiſcuerit æquis portionibus, non fiet temperata nec temperatæ proxima. Veruntamen non nihil minuet de feruore: ita in aliis miſtiones diligenter oportet conſiderare, atque quaſi ad trutinam metiri atque expendere. Eadem ratione de partibus latitudinis quod comparatiuè protulerit, patet in Tauro cùm dixit totum eſſe ſubcalidum, & poſtmodum dicit ſeptentrionalia eſſe temperata, & clarius in ſigno Scorpionis, quod dicit eſſe igneum & auſtralia humectare: Comparatiue igitur intelligendum eſt, ſic quod ſtellæ quæ erant tempore Ptolemæi in ſigno Virginis in latitudine Auſtrali humectabant. Sed dices, eſt magna dubitatio quia ponit ſignum Geminorum temperatum, & Tauri ſubcalidum ratione ſigni & non ſtellarum, & tamen Taurus eſt remotior ab æſtate, & ab æſtiuo ſolſtitio, quàm ſit Gemini. Nota quod hic eſt pulchra ſententia quoniam Taurus eſt ſignum fixum, & inter temperata: Gemini eſt commune, & inter temperata: plus vult quod

facit quoquomodo natura fixa quàm propinquitas puncti æſtiui tropici: & hoc eſt quia ſignis fixis omnibus dat quandam naturæ propietatem: ideò Tauro non dare mitiorem, quam quod eſſet ſub calidum, Leoni dat quod æſtuet & ſuffocet, Scorpioni quod ſit tonitruoſum & igneum, Aquario quod ſit frigidum & aquoſum, nullis aliis ſignis dat adeò vehementes qualitates: Circa quod dignum eſt conſideratione, quod has omnes qualitates de ſignis ac partibus eorum declarauit in comparatione ad Solem, quando eſt in eis, vel quia Sol non habet latitudinem quando iungitur ſtellis, quæ ſint illius latitudinis: Veluti Sol quando erit in Scorpione & iungetur ſtellæ auſtrali ſignis Scorpionis (De his tamen dico quæ in ſigno Scorpionis erant tempore Ptolemæi) humectabitur aër: Itaque traducit has proprietates (veluti fecit in aliis) à Solis præſentia in illis inuentas ad reliquorum Planetarum præſentiam in illis. Exemplum, fiat interlunium antecedens ingreſſum Solis in Brumam, aſcédente gratia exempli Aquario; atque ibi Saturnus ſit in primis partibus Aquarij cum latitudine Auſtrali, tunc ego componam ſic iudicium: Hyems tota naturaliter eſt frigida & humida, & hoc eſt quod dicit in textu (vniuerſalia de proprietate quadrantum exquirere (Sed hæc hyems inter alias cum Saturnus prædominatur ſequenti angulo, ſitque in Aquario in prima parte & Auſtralis erit ſolito humidior atque niuoſa. Hoc verò maximè erit quia ſcriptum eſt quod totum Aquarij ſignum in genere eſt frigidum & aquoſum, & ideò partes illius hyemis quæ erunt minus frigidæ erunt adeò frigidæ, vt pars frigidiſſima communis hyemis pars autem frigidiſſima huius hyemis erit lõgè frigidior aliis & intolerabilis. Inde quia dicit quod prima pars Aquarij eſt humida, erit hæc hyems humidiſſima tripliciter cum ratione generali, quia hyems tum propter totum ſignum Aquarij, quod eſt aquoſum: tum propter primam partem ipſius Aquarij quæ eſt humida, & ſimiliter quia eſt in parte auſtrali Saturnus erit niuoſa quadruplici cauſa, tribus iam dictis, & hac quarta propria: additur etiam quinta, quia Saturnus eſt dominator, & ipſe eſt frigidiſſimus & ſignificator niuium: & ita talis hyems erit adeò frigida & humida, & niuoſa vt non fuerit talis iam multis annis & præſertim ſi interlunium fuerit à decimanona parte Sagittarij vſque ad vigeſimam quintam, ſcilicet in finibus Saturni: & hic effectus etiam multò maior erit, quia Saturnus non ſolùm eſt dominus ſequentis anguli, ſed eſt etiam in ipſo, & in domo propria, vt nihil ad robur addi poſſit: & hoc exemplum intelligatur in tempore Ptolemæi & non in iſto: quia tam natura partium ſigni in longitudine quàm etiam in latitudine variata eſt, quia ſtellæ quæ erant in Aquario tempore Ptolemæi à medio vſque in finem ingreſſæ ſunt Piſces: & quæ erant à medio Capricorni ad finem eius ingreſſæ ſunt Aquarium: & ita neceſſe eſt facere hanc aliam ſecundam tabulã cuius titulus ſit de qualitate tempeſtatum ex natura ſignorum, partiumque illorum tam in longitudine, quàm in latitudine: Circa quod notandam eſt quod non ſolum oportet conſiderare ſtellas, quæ ſunt in ſignis Zodiaci Ariete, Tauro, Gemini, &c. Sed etiam quæ ſunt in aliis ſignis quæ ſunt extra Zodiacum: Puta in vrſa maiori minorique, in Cæpheo, in Boote in Perſeo, in Orione, in Cane, in Hydra, in Fera, Corona Auſtrali, Argo, & omnibus aliis, has omnes ſtellas deſcripſit Ptolemæus & naturas earum & loca in ſignis, & latitudines, & magnitudines, & reliqua neceſſaria, vtpote nebuloſas, nam hæ faciunt tempus nebuloſum. Conſtituere igitur oportet tabulam cum illo titulo, quæ erit pro ætate noſtra, & ſi rectè fiat durabit fermè vſque ad trecentos annos, paucis in ſingulis ſæculis mutatis. Nunc tractat de propria conſideratione temporum, & dicit quòd idem faciendum eſt, quòd in deliquiis te docuit, referendo plenilunia deliquiis Lunæ, & interlunia deliquiis Solis. Et ſcias quod ſi hæc fiant ſub terra, ſequentem ſub terra angulum accipere oportet.

TEXTVS LXII.

Altera ratio eſt menſtroa, qua conſideranda ſunt in ſiogulis ſimiliter ſignis interlunia, & plenilunia hoc ſolo obſeruato, ſi ioterlunium fortè aoteceſſerit proximè puoctum tropicum aut æquinoctiale, vt ioterluniis illo toto quadrante vtamur, ſio plenilunium, vt pleniluniis. Conſiderandi & cardines & vtriuſque loci dominatrices ſtellæ, ioque primis applicationes, defluxioneſque errantium ſtellarum, earundemque proprietates, oec non & locorum, quoſque ventos, quæque ſtella ac quæque ſigoorum partes io quibus illæ fuerint, commoueat. Præterea in qua ventum latitudine ſua iocliocet Luoæ in obliquitate eclypticæ, de quibus omnibus notatis potioribus, menſium generales ſtatus ac veotos præcognoſcere poterimus.

Mirabile fuiſſe Ptolemæi ingenium, vel ex capite de trigonis patet, vel ex hoc: propter quod hæc vltima pars libri ſolum deſcripta eſt, velut & reliquum præcipuè propter caput de modis futurorum. Sed ea pars non adeò in vnum cogitur vt poſtrema hæc. Nam in præſenti capite quinque facit. Primum quidem declarauit propriam naturam cuiuſque partis anni generaliter, quæ ſumitur ex præcedente interlunio vel plenilunio, ipſum ingreſſum Solis in punctum cardinale. In ſecunda quæ præſens eſt qualitatem cuiuſque menſis ex interlunij, aut pleniluniis ſequentibus ingreſſum Solis in punctum cardinale. In tertia docet cognoſcere naturam

temporis

téporis quartæ partis cuiuslibet menſi, quæ communiter paulò poteſt excedere dies octo, neque tamen minor eſſe poteſt ſeptem diebus, ita vt inter ſeptimam & octauam diem fermè finiatur: & hoc non ſolum ex interlunis & oppoſitionibus, ſed etiam quadratis accipitur: huius partis initium eſt ibi (Tertia ratio) In quarta docet cognoſcete quocumque die qualitatem aëris ibi (Verum horum) ex illuſtrium ſtellarum ortu vel occaſu. In qointa docet illud idem cognoſcere per horas ſingulas ex luminarium itinere per cardines ibi (Idem iudicandum (atque ita elegantiſſimo modo vſus à generaliſſimis ad maximè propria peruenit. Animaduertendum igitur quod quædam ſunt generalia præcepta, quædam verò propria vnicuique parti. Propria quidem ſunt ſingulis partibus quæ determinant quantiratem temporis tempeſtatis, qoalia ſunt quæ in ſingulis partibus declarat Ptolemæus, & nos iam ea in boc commento, dum partes diſtinguerremus textus, attigimus. Generalia autem hac ſolum in parte declarar, quæ quidem & huic parti, & præcedenti, tribusque ſequentibus fermè ex æqoo inſeruiunt, talia autem ſunt duurum generum: quædam pertinent ad ſubiectum & quædam ad qualitatem. Quæ pertinent ad ſobiectum ſunt tria: Primum continet duo, ſcilicet locum interlunij, vel plenilunij pro menſe ſequentis ingreſſum Solis in punctum cardinale: vel ſi pro tota quarta anni interlunij, vel plenilunij antecedenris, vt dictum eſt, vel ſi pro quarta menſis conſidetabitur locus luminaris, id eſt, Lunæ & etiam Solis tempore coniunctionis, vel oppoſitionis, vel quadratæ radiationis illam quartam partem menſis inchoantis. Secundum eſt angulus ſequens locum luminaris tempore interlunij, vel plenilunij, vel quadratæ tadiationis luminarium. Secundum pertinens ad ſubiectum, ſunt ſtellæ dominantes in vtriſque locis dictis, ſcilicet luminaris & cardinis ſequentis. Et per ſtellas dominantes intellige quæ vtrique loco ſimol dominantur. Quòd ſi nulla talis haberi poſſit primum eligemus dominantem maximè in loco luminaris, deinde maximè in loco cardinis. Tertium ſunt ſtellæ applicantes & defluentes ipſi luminari, vel ab ipſo. Circa qualitatem verò futurorum quinque obſeruanda declarat, quæ cùm maximè genetaliſſima ſint, tam in qoarta anni, quàm etiam in menſibas, & qoartis menſium & diebus, & partibus diei diligentiſſimè erunt conſideranda. Primum eſt natura loci cardinis & luminaris: vtpote ſi ſit mobile, fixum, commune, vernale vel æſtiuum: & quale ſignum ſit, & qualis pars ſit ſigni in longitudine vel latitudine Hæc autem in præcedenti capite declarata ſunt Secundum eſt natura ſtellarum dominantium in cardine & loco luminaris vel applicantium, vel defluentium ab altero illorum locorum, nam loca illa tales ſtellæ afficiunt. Porrò natura illarum ſtellarum ſuperiùs iam declarata eſt. Tertium quos ventos ſtellæ commoueant, Saturnus orientales, Mars Occidentales, Iuppiter Boreales, Venus Meridionales,

Cap. 8. huius ſuo textu 45.

Mercurius omnes adiouat. Quartum ſunt ſignorum partes in quibus Planetæ illi fuerint: nam Aries Leo & Sagittarius ventum mouent inter ſeprentrionem & occidentem: Taurus, Virgo & Capricornus inter orientem & meridiem: Gemini, Libra & Aquarius inter orientem & ſepētrionem: Cancer. Scorpio & Piſces inter occidentem & meridiem. Vnde egregiè falluntur qui hos trigonos vel orientales, vel occidentales vel ſeptentrionales, vel meridionales appellare nituntur: cùm nihil minus ſint, ſed medij inter has regiones: Similiter ex latitudine talium ſtellarum in ſignis Boreali vel Auſtrali. Id coniiectari licet quod ad ventos attinet: veluti hoc anno præſenti die duodecima Augusti cū celebrata eſt, coniunctio Iouis & Mercurij in decima octaua parte Leonis, vterque erat ſeptentriona is, aſcendens, ideò cum Iupiter moueat ventos Boreales & Mercurius augeat omnes ventos, ſignificabat ventos validos Boreales: Sed quia erant in Leone poterar facete aliquam inclinationem ad occidentem, verùm quia vterque erat Borealis fuit modica, vel nulla inclinatio ad occidentem. Atque ita fuerunt validiſſimi venti ex ea cœli tegione, adeò vr vias tranſire non poſſemus. Quintum eſt Lunæ inclinatio ad Boream vel Auſtrum in latitudine. Hæc igitur ſunt generalia quæ in hoc textu declarantur. Cæterùm propria huic parti ſunt quod menſis lunaris quilibet temporis naturam ſequitur, quæ ab ipſo interlonio, vel plenilonio illum inchoante decernitur. Et quod ex his duobus, ſcilicet interlunio, vel plenpilunio oportet illud eligere quod eſt ſimile ei à quo totius quartæ naturam didiciſti. Ita quod ſi interlonium præceſſit ingreſſom Solis in punctum cardinale, omnes menſes illius quartæ ab interlunio inchoandi erunts. Si antem ingreſſum Solis in punctum cardinale proximius præcedat plenilonium, omnes menſes illius quartæ anoi ab ipſis plenilunijs ſequentibus inchoandi erunt, neglectis nouilunijs pro menſium ratione.

Verùm vt ad omnia hæc pateat intellectus figuram deſcripſi, quæ ventos omnes, ſcilicet triginta duos notiores, quique nautis deſeruiunt ſoli, contineret. Et quanqnam in aliquibus nomina varient, attamen res ipſas potius quam nomina conſiderate oportet. Ita vt dicamus quòd generaliter ventus Septentrionalis eſt frigidus & ſiccus ſerenitatis author: nec ſolum Septentrio, ſed qui propè ſunt ad Borthapeliotē & Bortholybicū vſque. Contra Notus calidus, hmidus, grauis, atque morboſus, pluuioſus: nec ſolom ipſe, ſed quicumque ſunt inter ipſum & Notapeliotem & Notolybicum. Diſcrimen tamen eſt iuxta propinquitatem illorum ad principalem ventum. Principales autem ſunt quatuor, Septētrio, Notus Subſolanus, & Zephyrus, qui & Fauonius dicitur. Poſt hos robore sūt proximiores Boreæ & Noto, ſcilicet Vpaquilo & Meſocircius, Meſolibanotus, & Meſophœnix. Verùm qoia non tàm ſubtiliter ſcriptores rimati ſunt naturas & nomina ſingulorum veotorum, ideò notiores & proxi-

mos his qui tamen & ipſi robuſti ſunt pro illis ſubiecere, id eſt, Aquilonem, Circium, Phœnicem, & Libanotum. Nobilitate tamen poſt primos quatuor ponentur Ptolemaici venti, id eſt, Notapeliotes, Notolybicus, Borthapeliotes & Borrholybicus. Ventus autem orientalis & occidentalis non eandem ſeruant regulam, quàm Septentrio atque Notus.

Nam orientem verſus Subſolanus calidus eſt, & ſiccus & ſerenus: Fauonius autem ex toto contrarius huic eſt Regula enim eſt quod venti validi omnes refrigerant, & exiccant & ſerenitatem pariunt, imbecilles calefaciunt & humectant, pluuias quoque gignunt. Cùm igitur nobis Septentrio ſit propinquiſſimus & natura, & ſitu refrigerabit, exiccabit, & ſerenitatem maximam pariet. Eſt enim robuſtiſſimus omnium ventorum apud nos. Poſt hunc eſt Auſter in parando pluuias, quod natura ſit calidus, & humidus, & pluuioſus, ſitu quoque multum diſtans, ob idque maximè pluuias parit. Inde eſt ventus Zephyrus, qui quamuis natura ſit frigidus, & humidus, & pluuioſus, quia tamen valde proximus eſt Italiæ infrigidat quidem, ſed nõ humectat, verùm exiccat & ſerenitatem parit. Vnde poëta Italicus inquit:

Zephyro ſpiras el' bel temporimena.

Hoc Latinè ſonat:

Zephyrus aſpirat redeunt iam tempora clara.

At orientalis cum calidus ſit, & ſiccus atque ſerenus in oriente apud nos calefacit quidem, verùm non exiccat, ſed humectat, & pluuias facit, quoniam procul abeſt. Itaque expedit nõ ſolum ſcire natura ventorũ generaliter, ſed ex obſeruationibus quid, & quantum vnuſquiſque poſſit ea in regione in qua de temporis natura iudicium facere deliberas. Quamobrem omnium ventorum figuram appoſui. Cumque ſexdecim tantum, qui nomen habebant, aſcripſiſſem, fortè fortuna aderat Guglielmus Caſanatus Medicus, vir egregius & mihi amiciſſimus, quem honoris cauſa nomino, qui tabellam conſcripſerat maxima diligentia, omnes quotquot erant, ſcilicet triginta duos ventos continentem, placuit itaque & noſtræ addere ſexdecim illos intermedios vt vberior doctrina fieret. Nominibuſq; additis ad vſũ qui talis eſt cã parani.

Deſcribe igitur figuram huic conſimilem in ſublimi loco domus, & in medio illius colloca volubile flabellum: Ita verò facias vt ſingulæ partes figuræ ſingulas cœli correſpondentes reſpiciant. Deinde obſerua flabellum ſuper quam lineam cadet ſingulo die, naturamque temporis & qualitatem, quam ventus ille in regione tua producit, in aduerſa linea flabelli colloca ſub proprio vento. Veluti ſi flabellum ſuper lineam Libanoti extendatur, fiatque ſerenitas magna cùm frigore deſcribes in aduerſa linea, quæ eſt Aquilonis venti ſerenitas magna cum frigore. Nec te fallere poterit ſi ſingulorum ventorum ter, vel quater effectus obſeruaueris, quod facilè in vno anno fiet. Sed caue ne multorum ventorum effectus pro vnius tantum aſcribas. Sic enim fiet vt Boream aliquando pluuioſum eſſe exiſtimes. Porrò qualitates temporum ſunt vna de viginti, quas

Serenum purum frigidum.
Serenum purum temperatum
Serenum frigidum
Serenum temperatum
Serenum purum calidum
Serenum calidum
Nebuloſum frigidum
Nebuloſum temperatum
Nebuloſum calidum
Pluuioſum frigidum
Pluuioſum temperatum
Pluuioſum calidum
Imbres cum frigore
Imbres cum temperamento
Imbres cum calore
Grando & tempeſtas cum frigore
Grando & tempeſtas cum temperamento
Grando & tempeſtas cum calore
Nix

quas à latere vides. Quòd ſi tempora ſint inconſtantia (raró quidem ex vno vento, id contingit ex pluribus) diligenter adnotandum ſeorſum.: vt tandem noueris non ſolum effectus veutorum ſimplices, ſed & compoſitos. De his autem in libris de Rerum Varietate dictum eſt. Quo verò ad vſum ſpectat Aſtrologi, in figuris ita facere decet: Sit gratia exempli Iupiter ſignificator ſolus, & in Geminis cum latitudine Boreali, & aſcenden.: tunc ſignificabit ventum Septentrionem. Quòd ſi fuerit cum parua latitudine & orientalis ſignificabit Vpaquilonem. Quòd ſi cum boc eſſet deſcendens, ſignificaret Aquilonem. Quòd ſi eſſet iuxta eclypticam deſcendens cum radio Saturni, ſignificabit Meſaquilonem. Quòd ſi ſit Meridionalis deſcendens cum radio Saturni, vel ſit in Gemiois vbi eadit cum radio Saturni, vel ſuas vires, cum Saturno æquet in Libra, & Iupiter ſit Borealis aſcendens, Saturnus verò in primo ſtatu orientis, tunc facient Borrhapeliotem. Quòd ſi duo ſint domini Saturnus puta eardinis ſequentis Iupiter loci luminaris, vterque autem validiſſimus, tune flabunt duo venti Boreas & Subſolanus.

TEXTVS LXIII.

Tertia ratio eſt ſubtilioris euiuſdam obſeruationis intenſionum ac remiſſionum. In hanc eadunt configurationes Solis ac Lunæ particulares, non ſolum interlunij & plenilunij, ſed etiam horum mediæ, id eſt, quadratæ. Vbi animaduertendum ante tres ferè dies omnium tempeſtatum ſignificationes exiſtere ſolere, aut etiam poſt tres nonnunquam, exæquati itineris Lunaris erga Solem cadunt: & ſingulorum iſtorum ſtatus, neque iſtorum modo, ſed etiam aliarũ figurarum vt ſexangulæ ac triquetræ, itemque aſpectus ſtellarum errãtium, nam de harum natura conſequenter mutationis proprietas deprehenditur, reſpondens aſpicientium ſtellarum & ſignorum erga circundans nos cœlum ac ventos, familiaritati.

Declarat quo nam pacto liceet quartarum menſis ſtatus intelligere: menſis enim Lunaris ſi à coniunctione incipiat, coniunctionem in principio habet, à ſtatus ſeptem vel octo dierum proximè ſequentium habetur, eodem modo quo totius menſis natura ab eius initio deprehenditur. Inde ſuccedit quadrata radiatio quæ vocatur creſeens, cuius ratione ſeptem vel octo dies proximi gubernantur, non ſecus ac primi: niſi quod in his etiam figura coniunctionis, quæ præceſſit obſeruanda eſt tanquam toti menſi generalis. Poſt ſequitur oppoſitio quæ & ipſa ſeptem vel octo ſequentes dies gubernat. Eodem modo & vltima quarta quæ vocatur decreſcens: ſeptem vel octo dies habent ſingulæ: figuram & reliqua eodem modo conſideranda vt in præcedenti commento. Et hæc ſunt clara. Deinde dicit (Ante tres ferè dies omnium tempeſtatum ſignificationes exiſtere ſolent, quandoque etiam vltra tres exæquati itineris Lunaris erga Solem cadunt) Hic difficillimus eſt punctus qui ſit in toto hoc volumine: Sententia tamen eſſe videtur, quod Luna latitat ſub Sole, quia Sol quindecim partibus ante & quindecim poſt æquinoctialis circulo tegit & illuminat vt ſint gradus triginta, atque ita abſcondit Lunam. Verùm propter obliquitatem Zodiaci cum Luna fuerit in ſignis breuium deſcenſionum, illis triginta gradibus ex æquinoctiali circulo correſpondebunt circiter quadraginta: non enim tota aſcenſio conſiderauda eſt, quæ correſpondet triginta partibus æquinoctialis, nam ſic etiam in climate Ptolemæi excederet quinquaginta partes. Cùm igitur Lona velox motu fuerit pertranſibit iſtos quadraginta gradus ante tertiam diem, adeò vt ſi fuerit in ſignis longarum deſcenſionum, quandoque duobus diebus integris lateat: Quòd ſi fuerit tarda motu & in ſummitate epycicli, & ſignis breuium deſcenſionum, non videbitur niſi quarta die. Hoc eſt igitur quod dixit (Lunam erga Solem habere tres dies, quandoque minus exæquati itineris) Luna igitur vires retinet iſtorum trium dierum in producendis tempeſtatibus. Atque hic vnus eſt ſenſus, vt ſic legatur litera: Luna quandoque vſque ad tres dies producit ſigna tempeſtatum & etiam vltra tres dies, vt (poſt) aduerbium, quod μετὰ Græcè ſcribitur (vltra) interpretemur. Alius ſenſus iſto dilucidior eſt vt intelligamus ſic: Luna in quacunque quarta menſis, dicamus per exemplum quod duodecima Auguſti huius anni 1552. ineat quadratam radiationem cum Sole decreſcentem, & tunc cum nullo Planeta congrediatur, ſed die quartadecima quæ eſt tertia à die quadratæ radiationis cum Sole ineat coniunctionem Martis, qui eſt in ſecunda parte Cancri, & manifeſtum eſt quod talis coniunctio ſi fieret dum Luna eſt in quadrato Solis quod ſignificaret pluuias & nebulas toto illo tempore, igitur etiam nunc ſignificabit talem effectum. Veruntamen non adeò complebitur is, vt ſi eſſet coniunctio eadem hora. Neque apparebit adeò euidenter, niſi poſtquam Luna Marti congreſſa fuerit, id eſt, poſt quartam decimam diem. Similiter Luna die vndecima fuerat in quadrato Iouis, qui eſt in Leone cum latitudine Boreali: Ideò ſignificat ventos Boreales. Et hoc tamen intelligendum eſt quando Iupiter, vel Mars hora quadratæ radiationis aliquam vim habuerint vel in loco Lunæ, vel in eardine ſequente. Et hæc vis Lunæ eontingit, quia ipſa Luna, vt dictum eſt, manet tribus diebus abſcondita ſub radiis Solis.

Deinde dicit (Et ſingulorum iſtorum ſtatus) Id eſt, ſtatus propriè, qui fit quarta die ante congreſſum Lunæ cum Sole, ſiue per coniunctionem, ſiue oppoſitionem, ſeu quadratum: & ſtatus qui fit, quando congreditur quadrata radiatione, vel oppoſita, vel cor-

pore ipſo: & ſtatus qui fit quarta die poſt congreſſum. Et hic ſenſus eſt verus & genuinus duabus conditionibus ſeruatis. Prima, qood accipiatur dies illa ad vnguem quarta ante vel poſt, & non aliqua intermedia. Secunda quod ſemper accipiatur antecedens quarta, non tamen ſemper conſequens. Quandoque tamen vtraque conſequens accipitur & antecedens. Et quod iſte ſenſus ſit verus, oſtendo primo autboritate Plinij, qui dicit veteres obſeruaſſe quartam Lunam à congreſſu Solis, atque ſecundum illam indicaſſe. Et ratio quia Luna poſt tres dies quadraginta quinque gradibus diſtat à Sole: Ergo intelligenda eſt figura octagona, quam non auſus eſt. Ptolemæus appellare aſpectum: quia etſi à congreſſu Solis obtineat partem cum toto conſentientem, attamen non in aliis locis, ſicut fit de trigono, ſextili & qoadrato. Volo dicere ſi Luna decimaoona die Auguſti coniungatur Soli in ſexta parte Virginis præſenti anno die vigeſima ſecunda, id eſt, quarta die poſt, diſtabit quadraginta quinque partibus à Sole, & quadraginta etiam: modo quadraginta eſt nona pars totius circuli, & quadragintaquinque octaua pars totius circuli: Ergo à quadraginti partibus vſque ad qoadraginta quinque Lona erit in primis radiis Solis. Et quia dum erat coniuncta Sob non poterat oſtendere aliquem effectum, & nunc primum congreditur Soli, & nouum lumen habet: Igitur quarta Luna oſtendit qoid factura ſit toto eo menſe. Nam in quarta Luna exacti ſunt tres dies integri, atque ita diſtabit à quadraginta partibus, vſque ad quadraginta quinque. Hæc igitur eſt ſecunda ratio quæ oſtendit hunc fuiſſe ſenſum Ptolomæi. Nam duo reliqui ſenſus artificio carent, ideoque Ptolemæo indigni ſunt. Quia tamen numerus, 40. bis repetitus, facit 80. qui non eſt pars integra totius circuli: & ſimiliter 45. ter repetita, facit 135. qui neqne eſt pars totius circuli integra, ideò diſtantia hæc non habet vices aſpectus. Nam reliqui aſpectus ſemper geminati, vel triplicati faciunt aſpectum vel coniunctionem: duplicatus enim quadratus facit oppoſitionem, triplicatus facit alium quadratum. quadruplicatus facit coniunctionem. Duplicatus ſextilis facit trigonum, triplicatus oppoſitionem, quadruplicatus alium trigonum, quincuplicatus facit alium ſextilem, & ita de aliis. Quia tamen illi radij ſeu portio illa circuli à 40. partibus ad 45. magnam habet vim circa coniunctionem propter regulam ſæpius adductam de potentia: retinet etiam vim ante oppoſitionem & poſt: & ſimiliter ante quadratas radiationes & poſt. Verùm Ptolemæus exiſtimauit præcedentem diſtantiam frequentios vices habere: quia in futurum extenditur: quæ ſequitur potius ſpectat ad ſequentem congreſſum. Veluti, ſi vt dixi, duodecima die Auguſti Luna quarto aſpectu congrediatur Soli, nona dies habet rationem ad quartam menſis ſequentis, quæ eſt præcedentis coniunctionis, vel oppoſitionis Lunæ, cum Sole ad quartam anni ſequentem. Sequens verò diſtantia, id eſt, quintadecima dies non poterit ſignificare ſuper præcedens tempus, ſed potius ſignificabit ſupra ſequentem coniunctionem. Sed dices nonne poterit ſignificare ſuper tres dies ſequentes vſque ad coniunctionem Solis? Reſpondeo quod non: quia mens Ptolemæi eſt quod imperfectum habeat rationem potentiæ & non poſſit deduci ad effectum, niſi à perfecto, id eſt, à ſequente radiatione. Sed dices quare ergo dicit quod conuenit aliquando etiam obſeruare ſequentem diſtantiam ſeu quartam diem? Reſpondeo quod vbi in illa quarta die contingat aliqua potens coniunctio, quæ vim det illi potentiæ, vt deducatur ad actum, tunc erit conſideranda non quidem pro tempore præcedente, ſed pro illis tribus, vel quatuor diebus ſuccedentibus, vſque ad coniunctionem, oppoſitionem vel quadratum. Verum, vt dixi, quarta dies ſuccedens poſt coniunctionem Solis, cum Luna vim habet magna duplici peculiari ratione: tum quia primùm apparet: non quod antea non apparuerit: tertia enim die ſemper quando tardius videri ſolet, quandoque etiam celerius: ſed quod iam tum nouo lumine lucet. Secunda ratio quæ validior eſt, quoniam ea die, ſcilicet quarta, bis diſtat in decem horis, aut paulò plus à Sole parte integra totius circuli, ſcilicet 40. gradibus deinde 45.

His viſis iubet ergo Ptolemæus nos quinque conſiderare pro quarta menſis cognoſcenda: Primùm congreſſum Solis cum Luna, qui fit in initio illius quartæ & qui illi dat initium: Secundum diem quartam ante: & in hoc oportet intelligere duo illa puncta, ſcilicet quando Luna ad vnguem diſtat partibus quadraginta & partibus quadragintaquinque & tunc videre ſitum ipſius ad reliquos Planetas & locum & latitudinem, ex imò etiam aſcendens: Tertium, vt conſideretur aſpectus trigonus Solis cum Luna vel ſextilis qui cadit in illa quarta: nam in omni quarta menſis, neceſſe eſt, vt cadat vnus trigonus, vel vnus ſextilis in ea: & non poſſunt cadere vnquam duo ex his in vna ſola quarta. Ille ergo trigonus ſeu ſextilis, ſi fuerit debilis & ſolus, & non ſignificabit niſi ſuper reliqoos dies, qui ſunt vſque ad initium ſuccedentis quartæ. Sed ſi Luna fuerit in cardine ſupra terram, vel orientis ſaltem, aut fuerit cum radiis, vel corpore alterius Planetæ, maximè qui loco dominetur, vim retinebit ſi ſit trigonus decem diebus ſequentibus, ſi ſextilis tantum quinque: Quartum eſt, vt quandoque conſideretur quarta dies ſequens: & hoc in doobus caſibus, vel cum coniunctio fuerit initium quartæ menſis, vel cum talis quarta dies habuerit aliquam coniunctionem vel oppoſitionem validam, quæ adiuuet vim ipſius Lunæ: Quintum, vt conſiderentur aſpectus & coniunctiones reliquorum Planetarum inter ſe, qui contingunt in ea quarta menſis: Et etiam cum Luna: Et in his omnibus conſiderare naturam ſtellarum illarum quos ventos & quam temporum naturam in illo cœlo ſeu regione afferre ſoleant: Similiter illud idem à ſignorum natura perquirere oportet.

oportet. Nam vt diximus primum iuxta naturam trigonorum, deinde etiam iuxta latitudinis partem, & ſimiliter quo ad qualitatem aëris iuxta naturam ſignorum & partium eorum ſuperius declaratam.

Circa hæc notanda ſunt quædam, ſingula ex ſingulis: Primùm quod præter ventos adductos ſunt alia genera ventorum ſingularia, alia quidem generaliter & ſunt quinque. Typhon, id eſt, vibratus qui torrentium modo deſcendit: agitatque circumuoluens & paleas & ſtragula. Eſt & Ecnephias qui impulſu deorſum frangit & pondere aggrauat. locum ex loco mutans, rapida vertigine naues mergens: Idem illiſu ipſo repercuſſus correpta ſecum in cœlum refert, ſorbetque in excelſum, Eſt qui cum fragore erumpit cuncta proſternens, vocatque Turbo. Eſt & qui cuncta comburit igneam habens vim, vocaturque Preſter. Quintus eſt Aura, quæ leniter flat. Proprij verò vt Athenienſibus Sciron: Narbonenſi Prouinciæ Circius: In Ponto Cæcias nubes trahit atque ita de aliis. Sunt & venti proprij quibusdam temporibus aut locis, veluti Eteſiæ & Ornithiæ ab Aquilone, vel Septemtrione & Fauonij. Præſtat igitur ſcire quod Eteſiæ Aquilones ſunt, quæ quadraginta diebus perflant, incipiuntque octo diebus ante exortum Caniculæ. Poſt hos Auſtri frequentes ad exortum Arcturi. Poſt quem Corus flat. Fauonius autem Ver aperit, Plinij tempore nona die Februarij inchoabat, circiter nouem diebus perſeuerat.

Secundum eſt quod in omnibus congreſſibus Lunæ cum Sole obſeruare oportet locum Lunæ, accidentia & qualitates principaliter, deinde Solis, præter quàm in coniunctione in qua Solis conditio primum ſpectanda eſt, deinde Lunæ. Obſeruato etiam quis robuſtior fuerit, ſcilicet in cardine ſupra terram, nam illum magis conſiderabis.

Tertium eſt circa congreſſus Planetarum, recétiores obſeruarunt quod & nos didicimus Saturnum cum Ioue iunctum ſecundùm qualitatem ſtellarum & ſignorum multis diebus aërem afficere, ſerenitate vel pluuia, vel ventis, & minimum luminarium aſpectus conſenſerint. Quodque dico de coniunctione idem de oppoſitione ſtatuo, ſed minus: poſt de quadrato, inde trigono: vltimo de ſextili, atque idem de ſequentibus. Saturni & Martis coniunctio tribus diebus agit ante & poſt ſecundum qualitatem ſignorum: proprium eſt grandines facere ſi reliqua iuuent. Saturni cum Sole coniunctio, oppoſito vel quadrata radiatio paucis diebus frigidum aërem facit & perſæpe grandines. Saturni & Veneris coniunctio facit imbres & frigora propriè. Semper tamen intellige iuxta qualitatem ſignorum. Saturni & Mercurij coniunctio ſecundùm qualitatem ſignorum. Iouis & Martis coniunctio ſecundùm qualitatem ſignorum & ſtellarum: propriè verò cum pluuias ſignificat tonitrua addit & fulmina & fulgetra. Iouis & Solis coniunctio flatus ventorum parit, pulchramque ſerenitatem. Iouis & Veneris coniunctio ſerenitatem parit in aqueis leues & mites pluuias. Iouis & Lunæ coniunctio, ſecundum qualitatem ſignorum facit, per ſe tamen ſerena eſt, ventoſque parit.

Mars cum Sole coniunctus ſecundum ſignorum qualitatem facit: Sed cum vehementia: ita quod in aqueis facit imbres, tonitrua & fulgura. Martis & Mercurij coniunctio ſecundum qualitatem ſignorum facit: propriè tamen ventos cum impetu. Vterque enim illorum Planetarum impetuoſus eſt. Martis & Lunæ coniunctio, iuxta qualitatem ſignorum facit, & ſtellam cui poſtmodum applicat. Commune enim eſt hoc Lunæ ſemper, per ſe tamen facit nubes rubras.

Solis & Veneris coniunctio propriè humidum tempus ſignificat. Dixit Auerroës in Metheoris quod parit pluuias, cum ſub illo latitauerit, reliqua ſecundùm naturæ ſignorum qualitatem. Solis & Mercurij coniunctio, generaliter vt reliqua, propriè tamen ventos parit. Solis & Lunæ, vt dictum eſt, congreſſus diligenter conſiderandi ſunt: neque enim vnum ſignificant.

Veneris & Mercurij coniunctio, vt reliqui, propriè tamen faciunt imbres. Veneris & Lunæ coniunctio facit propriè imbres cum frigore.

Mercurij cum Luna coniunctio ſecundùm qualitatem ſignorum. Notandum præterea quod magnæ mutationes aëris non fiunt, niſi adſit vnus ſuperiorum ſaltem in coniunctione vel aſpectu. Sed ſi Sol cum inferioribus vel ipſi inferiores inter ſe conueniant ſine fixis magnis, aut parum, aut non diu qualitatem aëris mutant, niſi in congreſſibus Solis & Lunæ vt dictum eſt, iſta contingant.

Sunt præter eas coniunctiones illæ quæ vocantur portarum apertiones, & ſunt tres: Saturni & Solis coiunctio: Secunda eſt Iouis & Mercurij: Tertia Martis & Veneris. Dicit autem apertio portarum quia maximus & euidentiſſimus ſit effectus: Saturni quidem & Solis in aëre turbido & frigido: Iouis & Mercurij in ventis: Martis & Veneris in imbribus & fulgure. Vnaquæque autem fit tribus modis, vel quia iunguntur inuicem hi Planetæ, opponuntur, vel ſunt in quadrata radiatione, & hæc eſt minor, & miſta, & habet tres gradus, oppoſitionem quæ validiſſima eſt, inde coniunctionem, poſt quadratum. Secundus modus eſt cum Luna applicatur ſuperiori ſeparata ab inferiore coniunctione oppoſitione vel quadrato, & tunc tempus naturam mutat maximè, & ſecundùm naturam ſuperioris & maximè ſi ſuperior, & inferior ſe aſpiciant. Exemplum Sol aſpiciat Saturnum de quadrato applicando illi, vtpote quod Sol ſit in vigeſima ſeptima parte Scorpionis, & Saturnus in vigeſima nona Aquarij, & Luna ſit in vigeſimaſeptima parte Leonis, tunc fiet apertio portarum maxima ex Sole in Saturnum, & fiet tempus nebuloſum & frigidum in locis vbi Luna erit in cardine. Et ſi fieret in ſignis aqueis adduceret magnos imbres, & præſertim ſi Saturnus dominaretur cardini hora quadratæ radiationi. Quod ſi Luna deflueret à Saturno ad Solem, minor eſſet illa mo-

tatio

tario aëris, & brevior, & poſt turbulentiam ſequeretur claritas, & ita de aliis.

Quartum eſt quod ex prima expoſirione textus Prolæmei dignoſcitnr; qbod Plinius dicebat (Lunam quandoque die interlunij videri & hoc contingere ſolum quando ipſa fuerit in Ariete) Quia Aries longiſſimas habet deſcenſiones: Si igitur Luna ſit velox motu poterit attingere quindecim gradus in ſuo curſu fermè in vna die: quare quatuordecim partibus diſtabit à Sole. Quòd ſi cum hoc habeat maximam latitudinem, quæ eſt quinque graduum, diſtabit à Sole quindecim gradibus, & in æquinoctiali aliquanto plus propter rectam deſcenſionem, quare veſperi videri poterit. Videtur enim quandoque poſt quartumdecimum gradum diſtantiæ à Sole, quod minimum eſt ſpacium in quo videri poſſit. Idem Plinius docuit ſua ætate Veſpaſiano & Tito tertiò conſulibus viſum bis deliquium in duodecim diebus, quod vix omnino fieri poteſt, ſed errorem eſſe exiſtimo in dierum numero: nam conſtat quod tantum ſpacij Luna peragrare non potuerit, quantum eſt ab oppoſitione ad coniunctionem, ſeu à coniunctione ad oppoſitionem in duodecim diebus: niſi hoc modo intelligatur, quod gratia exempli, exorente Sole decimaſeptima Semptembris, facta fuerit eclypſis Solis (Diem enim Romani ab exortu Solis inchoabant) & quod vigeſimanona ante diluculum trigeſima diei viſa ſit eclypſis Lunæ: Nam ſic erunt tredecim dies re, nomine autem duodecim. Imò pluſquam tredecim dies propter noctis elongationem. Circa ſecundum ſenſum eſt, ratio Galeni ſumpta de diebus criticis in tertio dierum ctiricorum. Verùm quia talis ratio reiecta fuit à nobis, illam dimittimus. Illud quod maiori conſideratione dignum eſt quod Luna latitet tribus diebus, etiam per tres differt opus ſuum aut accelerat, quo in caſu multi qui quarta die ante nouilunium ægrotant perſæpe moriuntur, aut diuturno morbo laborant.

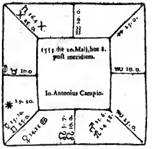
Sextum eſt quod ex tertio ſenſu verborum Ptolæmei elicitur: & eſt ratio dierum criticorum ſalutis aut mortis, longitudinis aut breuitatis morbi, prauitatis, aut facilitatis, eius: & hæc talis eſt. Prima hora & momento qua quis ægrotat ſtatue figuram octo laterum, vt vides in exemplo, & cuilibet domui dabis quadraginta quinque partes, & videbis locos & aſpectus Planetarum ad initia domorum: inde cum Luna peruenerit ad initium ſecundæ domus, ſtatues aſcendens, vt prius, & ita videbis res mirabiles comparando ſecundam, & tertiam & quartam figuram, vſque ad octo ipſi primæ figuræ. Velut in tribus exemplis, quæ ſubiiciam, quorum primùm eſt vnius qui ægrotauit & ſanatus eſt, alter ægrotauit & obiit, tertius vulneratus eſt vulnere quod mortale non videbatur ab initio, & tamen obiit.

Igitur Ioannes Antonius de Campionibus, ætatis annorum circiter triginta ex itinere ægrotauit, primùm quidem, vt viſus eſt, leuiter vſque ad quartam diem quod Luna eſſet in ſextili Veneris, & Venus illam reciperet. Nam Venus illam reciperet. Nam Venus erat in ſuis dignitatibus. Quòd enim recipiat Planeta Planetam non ſufficit vt alter in alterius ſit dignitatibus, nam ſic in omni figura multi reciperentur Planetæ, ſed quòd præter id dominus loci illum bene diſpoſitus aſpiciat, vel mutuo ſint in dignitatibus, ſeque aſpiciant, vel quod benigno aſpectu ſe aſpiciant, licet eorum alter ſit malè affectus. Quòd verò ſeruati deberet oſtendebat Luna validiſſima in Tauro in ſextili Veneris dominæ loci magnitudinem morbi, quod eſſet prope combuſtionem radiis deſtituta & lumine. Et quia Luna erat curſu valde tarda, morbus non eſt viſus accipere incrementum, remorante etiam vt dixi Venere. Quamobrem Lunæ motum ſingulis diebus adiicere oportet, vt ſciamus quo loco ſit vnaquaque die, & qualis etiam ſingulis diebus ſit in eius motus. In Mercurio autem adiicere oportet motum in prima die & quarta, & ſeptima, & vndecima, decimaquarta, decimaſeptima, & vigeſima, quoniam & ipſe multum quandoque paucis in diebus curſum ſuum variat. Etſi oporteat vltra vigeſimam extendere facias per dies criticos, qui ſunt vigeſimus quartus, vigeſimus ſeptimus, trigeſimus primus, trigeſimus quartus, trigeſimus ſeptimus & quadrageſimus. Similiter & reliquorum quinque Planetarum motum adiiciens præſentem: Sufficiet enim ob paruam varietatem quæ in tam paucis diebus contingit. Atque hæc omnia nos perfecimus, vt vides non ſolum in exemplo hoc, ſed & duobus ſequennbus. Igitur vt ad rem reuertar, Luna attigit partem vigeſimam quintam Geminorum in diebus tribus horis decemocto fermè ob motus tarditatem, vnde protracta eſt quarta dies, tunc verò occurrit Iouis & Martis ſextili in Leone, & cum ſtellis humidis, ideò factum eſt incendium magnum & turbulentia in vrina, quæ ob protenſam quartam diem viſa ſunt habere initium in quinta. In ſeptima verò cum nondum perueniſſet ad nonageſimum gradum diſtantiæ ob motus tarditatem, ſed ad Leonis initium tantum deterrimè ſe habuit, quoniam nulli beneficæ occurrit: Similiter in octaua & nona morbus augebatur, quia tunc Ioui & Marti iunctis iungebatur, & quia erant inter humidas ſtellas ſudauit. Calor enim cum humido ſudorem creat, & vrinam multam quam reddidit. In vndecima ſudauit, fuit tamen cum magno labore, nam Luna oppoſitum Saturni ſuperauit, ſed ei ſucceſſit ſextilis Veneris. Duodecima ægrè ſe habere viſus eſt, quia multum delirauit. Sed tamen ob Veneris ſextilem vrinæ concoctæ apparuere. Decimatertia ob Mercurij quadratum nihilo deterius ſe habuit, quia erat motus iam ad ſalutem, ſed nec melius ob Mercurium, decimaquarta ſudauit iterum melius ſe habuit. In ea non potuit ſolui morbus, quia Luna non peragrauerunt niſi partes 174. minuta 22. Et oportuit extendi morbum ad decimamſeptimam vſque. In decimaquarta tamen occurrit Luna ſextili Iouis & Martis, & quadrato Veneris, ideò ſudauit decimaſeptima, liber euaſit cum iam

Luna

Luna oppoſitum loci ſuperaſſet, & trino Veneris applicuiſſet.

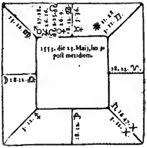
Hic alter verò Lunam ab initio habuit in quadrato Veneris ex intemperie cibi & po-

Motus Planetarum diurn.		
♄	o.	4
♃	o.	5
♂	o.	29
☉	o.	58
♀	o.	59
☿	1.	44
	1.	40
	1.	35
	1.	30
	1.	17
	1.	5
	o.	51

Lunæ motus ad dies							
10	11	12	13	14	15	16	17
12.8	12.5	12.0	11.52	11.43	11.41	11.42	12.0
18	19	20	21	22	23	24	
12.30	12.52	13.5	13.17	13.29	14.0	14.18	
25	26	27	28	29	30		
14.39	14.33	14.42	14.50	14.56	14.46		

tus ægrotauit. Celeriter grauatus eſt ob motum Lunæ velocem. In ſeptima deterius valde ſe habuit, nam Luna erat cum cauda & vacua à Iouis aſpectu ibat ad oppoſitum Veneris, & tunc Sol Saturni quadrato affligebatur. Octaua leuari viſus eſt fluente è naribus ſangoine, ſed tamen virtus cecidit ob Veneris oppoſitum. Nona aliqualiter reſpirare viſus eſt ob trinum Solis. Decima fuit loco vndecimæ cum ad angulum, id eſt, Piſcis initium perueniſſet ad oppoſitum Iouis & Martis. In vndecima par erat illum mori cum ad Saturni coniunctionem hora decima ad Solis quadratum hora decimaoctaua poſt meridiem perueniſſet. Mortuus eſt quinta Iunij, hora tertia ante meridiem. Et fuit initium decimæ quartæ. Et Luna peruenerat ad oppoſitum loci ſui ad vnguem.

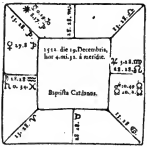

Motus Planetarũ diur.			
♄	o.	3	
♃	o.	7	
♂	o.	31	
☉	o.	58	
♀	o.	53	
☿	1.	20	
	1.	5	
	o.	15	
	o.	27	
	o.	5	
	o.	18	Retr.
	o.	38	Retr.

Lunæ motus ad dies			
23	24	25	26
14.49	14.46	14.44	14.40
27	28	29	30
14.35	14.26	14.4	13.37
1	2	3	4
13.16	13.5	12.44	12.16
5	6	7	8
11.55	11.41	11.40	11.47

Hic alter affinis meus erat, & vir ſexagenarius cum vulneratus eſt. Luna à Marte ſeparabatur, & Mars cum Capite erat, & Luna cum Cauda & applicabat Saturno, & Iouis infelicis oppoſito, non tamen ſtatim grauatus eſt, quia Lunæ ibat ad ſextilem Mercurij

curij & vulnus erat brachij trāsfoſſio. Quarta grauatus eſt propter Solis quadratum, caruit tamen febre, quia nulla malefica oppugnabat, ob id vſque ad decimam adeò leuatus eſt, vt ſurgeret. In vndecima grauatus eſt hora noctis tertia, cum Luna ad oppoſitum Solis tenderet. Hic autem erat anæreta dominus, ſi quidem oppoſiti loci Lunæ: Et poſt Luna ad Mercurij oppoſitum ibat. Febre igitur & ſanguinis profluuio correptus eſt 14. die, quæ fuit ſecunda Ianuarlj hora diei tertia, cum Luna corpore Marti iungebatur expirauit. In omnibus his ſi bene animaduertis exitus fuit iuxta conditionem Lunæ ab initio morbi bonam aut malam. Quod ſi rationem hanc criticorum dierum ad diuiſionem circuli totius in triquetras, & nonangulas figuras deducas, videbis rationem quartæ diei, quæ eſt, cum Luna peragrauerit partes 40. tunc peruenit ad radium nonangulum, hoc autem fit in diebus tribus perfectis, ſed ſi Luna velox curſu fuerit intra tres dies. Septima autem cum ad 90. partes, vel cum ad 80. has autem in ſex diebus per-

	Motus diur.		
♄	0.	5	
♃	0.	2	Retr.
♂	0.	7	Retr.
✱	1.	1	
♀	1.	15	
☿	1.	47	
	1.	49	
	1.	50	
	1.	50	
	1.	50	

Lunæ motus ad dies					
	19	20	21	22	23
	13.42	13.22	13.9	12.57	12.45
	24	25	26	27	28
	12.12	11.45	11.38	11.37	11.53
	29	30	31.	1	1
	11.55	12.2	12.7	12.15	12.24

fectis peragrat cum velox fuerit curſu, & ob id criſis in ſexta ſemper mala eſt, quia fit ex Lunæ curſu veloci, cum peruenit ad 80. partem à loco in quo erat, ſed pars 80. non aduerſatur loco primo, igitur criſis tunc erit mala. In ſeptima autem poteſt eſſe bona & mala, quia poteſt fieri ex tardo motu Lunæ ad octogeſimam partem, & tunc erit bona. In decimaquarta fit cum Luna vadit ad oppoſitum loci in quo erat in initio morbi, ideò per ſe bona. Non enim poteſt fieri ob nonangulam figuram, quia 150. partes, & 200. nimis diſtant à peregrinatione Lunæ in 14. diebus, ſeu Luna fuerit tarda, ſeu velox. Cùm verò decimaquarta dies fiat in diebus 13. horis 16. dies 20. dupliciter poteſt conſurgere, vel additis ſemicirculo 90. partibus, & Luna ſit velox motu, & tunc criſis erit bona, vel additis 80. & Luna ſit velox ſeu tarda, incidit in vigeſimam diem, & tunc criſis erit mala. Solum verò additis 90. partibus, & Luna tarda cadit criſis in vigeſimam primam, ideò criſis in 20. eſt longe frequentior criſi in vigeſima prima, ſed criſis in vigeſima prima eſt ſecurior. Aliam tamen cauſam in medicis commendationibus adduximus. In 14. enim vel vigeſimaprima, niſi incidat malus aſpectus, valde ſeruantur ægri, quoniam locus ille aduerſatur loco initij morbi. In peſtilentibus autem cum raro natura rectè operatur, raro fit criſis in vigeſima. Criſis igitur in ſexta valida & ſemper mala: in ſeptima valida & anceps: in vigeſima valida & frequens, ſed plerumque mala: in vigeſima prima rara, ſed bona: in decimaquarta frequens valida & bona. In decima tertia mala.

TEXTVS LXIV.

Verùm horum ipſorum particularium modorum, diuturnæ intenſiones remiſſionesúe, exiſtunt potiſſimum vbi inerrantium ſtellarum eæ, quæ maximè illuſtres ſunt, matutinis aut veſpertinis, ortuſque aut occaſus ſui fulgoribus erga Solem conſpicuæ fuerint, nam conuertunt particularem ſtatum illæ plerunque ad modum naturarum ſuarum.

Docet in hac quarta parte dignoſcere qualitates dierum ſingulorum obſeruando ſtellas fixas maximè illuſtres cœlo, quas quidem tum ex libro Magnæ compoſitionis, tum ex libello Ptolemæi de Ortu ſiderum, de quo ſuperius diximus (teſtaturque ignotus expoſitor Ptolemæum talem ſcripſiſſe librum, vt iam non dubium ſit illum eſſe Ptolemæi) Eas excipies: Exemplum in Aprili menſe tertiononas Aprilis, id eſt, tertia Vergiliæ occidunt veſpertino: tempore autem Ptolemæi Sol erat circa duodecimam partem Arietis, Vergiliæ verò

verò circa quintam Tauti, quare oceidente Sole illico poſt crepuſeulum quod durat, donce deſcendant ſexdecim, aut decemocto partes cœli Vergiliæ occidunt veſpertino, id eſt, illæ quæ iam prius videbantur occidente Sole poſt occaſum eius, tunc primum Sole appropinquante incipiunt latere, ideoque immutant ſtatum aëris, cùm aër priuetur tali lumine iam ſolito illatum ſtellarum, vocaturque hic occaſus veſpertinus, ſcilicet quando in occidente, quæ prius ſolcbant videri Solis lumine adumbratæ, deſinunt apparere: Tunc igitur flat Africus ſequenti die. Hoc exemplum dedi de Vergiliis vt intelligeres non ſolum de vna ſtella magna ſenſum eſſe Ptolemæi interpretandum, verùm etiam de pluribus, quæ valdè ſint propinquæ inuicem, vt ſunt Vergiliæ, Succulæ, Cingulus Orionis, Aſini. Aliud exemplum: inquit quod nonis Maij exoriebantur Vergiliæ orto matutino, id eſt, quod Vergiliæ incipiunt apparere ante Solis exortum propter Solem recedentem: Nam Nonis Maij, id eſt, ſeptima Maij, Sol erat circa quintamdecimam partem Tauri, Vergiliæ, vt dictum eſt, circa quintam partem Tauri, ideò illa quæ plus habet latitudinis incipit apparere. Circa quod notandum eſt, quod quādo ſunt plures ſtellæ, exortus intelligitur cum vna earum primo incipit videri: occaſus autem cum prima illarum qualiſcunque ſit abſcondi incœperit: ita quod ortus intelligitur de prima quæ apparet, & occaſus de prima quæ abſconditur. Ex quo patet quod plus diſtant ſtellæ à Sole quando abſcondūtur ſi ſint plures, quàm quando oriuntur. In occaſu enim Vergiliæ diſtabant à Sole partibus viginti tribus vel paulò minus, in ortu diſtabant decem partibus à Sole. Et cauſa tota eſt, vt dixi, quia exortus, & occaſus capiuntur à diuerſis ſtellis: exortus à prima quæ apparet, occaſus à prima quæ occultatur. Et quia pars finitoris occidua contraria eſt orientali, ideò his duabus cauſis contingit varietas. Secundùm conſiderandum eſt, quod talis ortus, & talis occaſus in pluribus ſtellis durat per plures dies, ſcilicet à prima, quæ oritur ad vltimam earum durat ortus: & ſimiliter occaſus à prima quæ occidit ad vltimam: & perſeuerat talis effectus plerunque non ſolum toto tempore intermedio, ſed in ortu etiam per aliquot dies, poſtquam omnes apparere cœperint. Sed in occaſu eſt alia ratio, quia non durat effectus niſi ab occaſu primæ ad occaſum vltimæ: Vbi autem omnes occiderint ſequēti die ceſſat effectus: Si verò ſit vna ſtella tantum illuſtris puta Arcturus vel Canicula, tunc ortus fit in vna die, ſed effectus durat pluribus diebus: adeò vt Caniculæ ortus duret triginta diebus, & ſecundum aliquos quadraginta, Arcturi verò octo vel decem. Occaſus verò contingit in vna die, & effectus etiam finitur eadem die, & hoc eſt tertium. Quartum eſt, quod ortus & occaſus vnius, & eiuſdem ſtellæ non fiunt in æquali diſtātia à Sole, ſed eſt magna varietas tum propter obliquitatem vel rectitudinem ſignorum, tum propter latitudinem Auſtralem vel Borealem; nam latitudo Borealis facit vt oriantur matutino celerius & veſpertino ortu. Auſtralis autem facit ad occaſum tam veſpertinum, quàm etiam matutinū: Ergo Boreales ſtellæ vtpote Arcturus oritur vtroque ortu in minore diſtantia à Sole quàm occidat: Canicula contrario modo. Quintum conſiderandum eſt quod licet ortus ſtellarum inſignium per plures dies duret & effectus earum, mutatio tamen de qua loquitur hic Ptolemæus non fit niſi in prima die ortus, ſicut etiam in occaſu fit mutatio ſtatus aëris die illa ſolum. Sextum notādum eſt quòd ortus & occaſus earundem ſtellarū non fiunt apud omnes gentes eiſdem temporibus propter diuerſam poli altitudinem & varium finitorē, propter quam cauſam & etiam propter motum ſtellarum fixarum oſtenſum eſt ſuperius neceſſarium eſſe facere vnam tabulam totius anni ortus & occaſus ſiderum tam veſpertini, quam matutini pro ſua regione & ætate. Circa quam etiam animaduertendum ne bis ſextus annus errorem vnius diei, faciat: hoc enim prætermiſſum fuit, nec admonueramus dum de tabula facienda loqueremur. Septimum eſt, quod ortus & occaſus eorundem ſiderum non ſolum in diuerſis regionibus diuerſa operantur propter naturam ventorum, & qualitatem aëris & ſitū, ſed etiam diuerſis temporibus valde diſtantibus, vtpote tempore Ptolemæi & noſtro propter varietatem ſitus ſtellarum: Et etiam diuerſis temporibus propinquis, puta anno præterito & præſenti, propter diuerſam naturam aëris: quia iidem venti præcedente aëre ſicco faciunt ſerenitatem, & præcedente humido faciunt pluuias. Et etiam quia quidam venti parum ſpirantes ſerenitatem pariunt multum pluuias: vt Cæcias & Corus: quidam contrario modo parum ſpirantes adducunt nubes & pluuiam, diu ſpirantes depellunt eas & ſerenitatem faciunt. Octauum notandum eſt quod exortus maiorem faciunt mutationem, quam occaſus: & matutini comparati veſpertinis ſunt validiores: ita vt ſint quatuor ordines ortus matutinus, qui eſt validiſſimus, ortus veſpertinus ſecundo loco, occaſus matutinus tertio, occaſus veſpertinus quarto: Et ideò nil mirum eſt ſi Ptolemæus in libello illo, quando ſcripſit tertio nonas Aprilis Vergiliæ occidunt, veſpertino nihil aſcripſit, ſed ſequenti diei flat Africus: qui effectus ille cum ſit debiliſſimus, quia fiat ab occaſu veſpertino, differtur in ſequentem diem. Sed nonis Maij cum ſcripſit Vergiliæ oriuntur matutino, quia ortus matutinus erat validiſſimus, adſcripſit eadem die: & ſpirat Fauonius. Nonum notandum quod iſti quatuor modi eo ordine ſibi ſuccedunt vt ſi ponatur primus occaſus veſpertinus, Inde ſequitur poſt ortus matutinus, deinde hunc ſequitur occaſus matutinus, & poſt hunc ortus veſpertinus, inde res redit ad occaſum veſpertinum. Decimum, eſt quod ſtellæ fixæ exoriuntur in parua diſtantia à Sole pluſquam Luna propter tres cauſas, vel propter luminis claritatem & vigorem ſicut Mercurius, qui apparet in diſtantia ſeptem partium à Sole cum ſit valde paruus tamen, propter claritatem luminis. Luna verò niſi poſt quatuordecim partes, cauſa etiam eſt quia vt demonſtratum eſt in naturalibus à nobis, omnes ſtellæ tam erraticæ, quàm inerrantes lucent lumine proprio: Sed Luna lucet lumine Solis, & quamuis lucet etiam proprio lumine, illud tamen lumen eſt valde hebes, & ideò Luna occultatur à Sole in maiore diſtantia, quàm vllum aliud aſtrum: quia luceat lumine Solis maximè & propinqua Soli, cùm ſit illo inferior excipit lumen à ſuperiori

parte, & ita non poteſt videri à nobis. Secunda cauſa quare ſtellæ fixæ maximæ videantur in magna propinquitate Solis, eſt altitudo ipſarum ſtellarum magna, qua fit vt lumen earum minus præpediatur à Sole. Tertia eſt latitudo magna quarundam earum vt Arcturi & Caniculæ, quæ quamuis non tantum faciat quantum longitudo, quia circulus latitudinis multum conuenit, cum finitore, adeò vt aliqua ſtella poſſit diſtare vigintiquinque partibus & plus ab ipſo Sole, & tamen ſimul exorietur cum Sole, & ſic obſcurabitur à Sole, quod fieri non poteſt de vigintiquinque partibus diſtantiæ à Sole in longitudine: nihilominus magna diſtantia in latitudine facit, vt plerunque ſtella valde propinqua Soli ſecundùm longitudinem appareat ante ortum Solis: & hoc contingit nobis, vt dixi in latitudine Boreali tam in ortu matutino, quàm veſpertino. Hæc tam diffusè volui explicare, quia erant valde neceſſaria non ſolum intellectu qualitatis aëris, ſed etiam pro genituris ipſis: multum enim refert quod quis naſcatur ipſa die exortus matutini vel veſpertini, ipſa ſtella quæ exoritur cardinem orientis, vel occidentis, aut meridiei poſſidēte. Nunc ad exempla reuertor. Matutinus occaſus intelligitur cum Sole exoriente ſtella occidit, veluti Pridie Idus Octobris, id eſt, die duodecima eiuſdem, Vergiliæ occidunt matutino, id eſt, Sole exoriente ipſæ occidunt. Erat enim eo tempore æquinoctium autumnale vndecimo calendas Octobris, id eſt, die vigeſima prima Septembris. Sol igitur erat in Libtæ parte vigeſimaprima, dum igitur Sol deſcenderet vigeſima prima Arietis aſcendebat. Cùm verò Vergiliæ eſſent in quinta parte Tauri ipſæ erant ſupra horizontem, ſeu finitorem, atque ſtatim occidebant, itaque vocabatur occaſus matutinus Vergiliarum.

Sed notandum quod duplex eſt occaſus quo ad hunc ſenſum, ſcilicet Chronicus & Heliacus, vt ſuperius dictum eſt, ex quorum malo intellectu tanta confuſio orta eſt, vt ne Oedipus ſe poſſit explicare, ſi quis velit verbis Plinij, qui purus fuit Gramaticus: adhærere. Nam mos eſt grammaticorum audaciſſimè de rebus non intellectis penitus ſcribere, Bene dicta ab aliis. errata & confuſa ſimul, vt ita dicam, conſarcinare, Vnde fit tanta conturbatio, vt ſi quis illorũ verbis attendere velit, nunquam ſe explicet. Ideò Plinio vtamur pro hiſtoria Romanarum rerum, explicando iſque rebus Latino ſermone, quibus in viſibus non parum præſtitiſſe videtur, pluſque præſtitiſſet ſi vel diligentior fuiſſet in ſcribendo vel vetuſtas ſinceriores illius libros ad nos trãſmiſiſſet, Ergo vt ad rem redeam, exoriri dicitur aſtrum Heliacè, quando matutino exoritur ante Solem, & hic modus nobiliſſimus eſt. Secundo Chronicè quando Sole occidente in oriente emergit, vt Vergiliæ tertio Idus, id eſt, nona die Nouembris: nam tunc cum Sol eſſet circa decimamnonam Scorpij partē ipſo occidente emergunt, ex aduerſa parte in oriente Vergiliæ, quæ ſunt in quinta parte Tauri, ſeu potius erant Ptolemei tempore, vt dictum eſt. Tertius modus eſt occaſus Chronicus, cùm Sol accedit ad aſtrum occidens & occultans ipſum. Occaſus verò Heliacus eſt, cum ante Solem exorientem ex aduerſa parte aſtrum occidit. Exempla igitur horum habentur, veſpertini occaſus Vergiliarum Chronici tertia die Aprilis: ortus matutini Heliaci Vergiliarum ſeptima die Maij: exortus veſpertini earundem Chroniciúe vndecima die Nouembris: occaſus autem Heliaci, ſeu matutini 12. die Octobris. Mutatio temporis ea hora cum Sol, aut Luna, aut ſtella oriens, ſeu occidens. Heliace matutino ne, aut veſpertino ortu ad anguli apicem properat, ipſumque attingit.

TEXTVS LXV.

Idem iudicandum vſu venire, vbi lumina iter per cardines fecerint. Talem enim ad habitum illorum horariæ remiſſiones ac intenſiones tempeſtatum ſeſe conuertunt, ſicut ſecundum Lunæ æſtus maris ac redundationes, itemque mutationes ventorum præcipuò per tales cardinationes fulgorum tales conſueuere eſſe, ad quales ipſa ſe Luna latitudine ſua inclinauerit.

Hic docet cognoſcere partes ipſius diei ex itinere Solis vel Lunæ, quando Sol, vel Luna ſunt in cardine: Sed magis de Luna quia mutat & auget diſpoſitionem temporis argumento ſumpto ab æſtu maris, qui increſcit ex oriente Luna, dumque illa in medio cœli eſt maximè augetur. Eodem modo dicit ventos à Luna augeri ea ex parte ad quam Luna ipſa inclinauerit. Quamuis enim Sol & ipſe ventos mutet, attamen ad eam partem mutare ſolet, ad quam Luna ipſa inclinat: dico ad ventos meridionales, ſi Luna fuerit in parte meridionali latitudinis ſuæ, & Boreales ſic fuerit in parte Boreali. Et nota quod ventos meridionales & ſeptentrionales intelligere oportet, non Notum aut Septentrionem, ſed per meridionales omnes illos ventos, qui continentur à Subſolano ad Zephyrum in parte ſuperiore figuræ vbi venti deſcribuntur: Et per Boreales eos omnes qui in medietate inferiore figuræ cõtinentur, ita vt figura ipſa in duas partes diuidatur, ſuperiorem & inferiorem, ſuperiores venti meridionales dicãtur, inferiores Boreales. Itaque cùm dicimus Lunã mouere vẽtos Boreales, intelligimus aliquẽ ex inferioribus: Si verò meridionales aliquẽ ex ſuperioribus. Nã conſtat quod Sol ex ſe vice verſa mouet vẽtos oriẽtales in oriẽte, & occidẽtales in occidẽte: Similiter intelligendo per ventos orientales eos, qui ſunt in parte ſiniſtra, per occidentales verò eos qui ſũt in parte dextra ipſius figuræ. Itaque per has duas combinationes venti ſinguli ad horaria tempora, & diſtribuuntur & augentur aut minuuntur. Quod verò dicat fulgorum cardinationes, nihil te moueat, cũ Græcè ſcribatur φώτων κεντρώσεις. Centra enim luminarium obſeruari iubet, non ſolum ipſa luminaria inſinuans nobis horarias mutationes, quæ vel momento finiuntur, exquiſita indigere ſcientia.

Sciendum eſt Iouem eſſe parentem ſerenitatis: Venerem pluuiarum: atque ideò ſi coniungantur, tempora ſequi iuxta naturam illius, qui ex eis ſuperior fuerit. Superiorem intelligo in coniunctionibus ſex modis: Primùm qui plus poteſtatis habuerit in loco coniunctionis, magiſque conuenerit cum ſtellis quæ iuxta poſitæ ſunt: Secundum qui maiorem habuerint poteſtatem

ſtatem in cardine ſequenti: Tertium qui velociter motu fuerit: Quartum qui fuerit proximior abſidi ſui eccentrici: Quintum qui latitudinem habuerit magis Borealem: Sextum qui maiorem habuerit poteſtatem in loco luminarium, quæ ſupra terram extiterint. Solem verò & Saturnum qualitatum aëris calidi & frigidi dominos eſſe conſtat: Solem ſcilicet caliditatis, Saturnum verò frigiditatis. Iouem quoque & Mercurium eſſe dominos ventorum, Martem eſſe dominum imbrium, quæ cum tonitru eueniunt tempeſtatum, fulgurum, grandinum & coruſcationum. Lunam omnia hæc ad inferiora deferre.

TEXTVS LXVI.

Vbique autem hoc tenendum eſt, priorem ac poſteriorem, generalem & primariæ ſubiectionis cauſam, ſequi verò eam quæ ſit particularium accidentium, ſed tum efficaciam firmam in primis ac validam eſſe, cùm generalis naturæ dominatrices ſtellæ illis quarum fuerit particularis curatio, aſpectu ac configuratione ſeſe coniunxerint.

Senſus huius partis textus eſt, quod ſemper debemus obſeruare primum generaliſſima, quæ maximas habent vires, vt deliquia & crinitas: inde minus vniuerſalia, quæ ſunt ſignificata quartæ anni: inde propria menſis: inde quartæ menſis: inde diei: inde horarum: Et quod quantò generaliora, tantò efficaciora. Sed dices, igitur ſemper effectus conſequenter ſecundum generaliores ſignificationes: & minus generales ſolum augebunt aut minuent? Reſpondeo quod generaliores ſemper ſunt validiores minus generalibus, duabus ſeruatis conditionibus. Prima quod generalis ſit adeò perfecta in ſuo genere & magna ſicut propria, velut magna eclypſis comparata coniunctioni Solis & Lunæ potenti aut parua eclypſis coniunctioni Solis & Lunæ debili, & ita de aliis: Secunda, vt ſit ſola propria ſignificatio; nam duæ minus generales conuenientes ſimul plus poſſunt, quàm vna generalior. Dicit deinde, quod vbi plures ſignificationes conuenerint, tunc certiſſimum erit iudicium & maximè ſi ſignificatores iidem fuerint.

CAPVT XIII.

TEXTVS LXVII.

De obſeruandis Meteoris, id eſt, facie cœli.

PRofuerit & imparticularium ſignificationum præuiſionibus noraſſe iuxta Solem, Lunam, ac ſtellas apparentia viſa. Ac Solem quidem intuebimur orientem in iudicio tempeſtatis diurnæ, nocturnæ verò occidentem. Sed diurnioris configurationem cum Lunæ illius, nam ſingulæ figuræ tempeſtatem, qualis vſque ad proximam futura ſit declarare conſueuerunt. Si igitur pura luce & expers caliginis, varietatis, nubium, Sol orietur aut occidet ſerenam tempeſtatem pollicetur, in varietate autem orbis cumque hic flammeus, rubenteſve eiaculari radios videbitur, ſiue illi directi, ſeu refracti appareant, itemque cum illas Solares nubes, quæ parelia dicuntur vnà à parte informarit, nubiúmque figuras ſubrubras, radios in longum tendentes circum ſeſe habuerit, vehementes tum flatus ſignificantur, pro iis angulis quos reſpexerint viſa illa. Niger aut luridus, in ortu occaſuúe, ſi nubibus quoque inuoluetur, aut area vna à parte cingetur, aut Solares illæ nubes vtrinque aderunt, necnon radij ſub pallidi, aut nigri, minatur hyemes atque imbres.

Res cognitionis temporum per ſe difficillima eſt, tum maximè, quod à ventis hæc varietas oritur: hi autem minimis ſpaciis mutant nubes & differentia ſtadij ſerenum cœlum à pluuioſo diſtinguitur: ob id Ptolemæus nil intentatum in hac cauſa relinquere voluit. Generales enim res non ſolùm temporum, ſed bellorum, peſtis, terræmotuum, penuriæ ſunt difficillimæ, variæ ancipites, & quæ non niſi obſcurè dignoſcuntur. Ea de cauſa hoc caput, & alia ex antecedentibus, quaſi non ex arte hic adiecit.

Diuiditur igitur caput in octo partes: Primùm ponit ſigna à Sole, deinde à Luna, deinde à ſtellis, quartò à crinitis, quintò ab ignibus, ſexto à nubibus, ſeptimò ab his quæ ſolùm videntur & non ſunt, vt irides, areæ, pareliæ, octauò concludit. Addidit autem hoc Ptolemæus capitulum, vt intelligeremus in ſingulis diebus ac noctibus quid futurum ſit, & honos qui adimitur Aſtrologo iniuſtè propter artis difficultatem, non autem inconſtantiam, aut vitium vllum aliud, hac ex parte ſarciatur. Deinde etiam quod diuinatio hæc per aſtra quoquomodo eſt & per ſuperiora de qua ſi cui libeat copioſiùs legere, legat apud Plinium. Senſus igitur huius eſt ſi velis pro die tantum ſcire naturam aëris, inſpice Solem exorientem. Si verò pro nocte tantum, inſpice Solem occidentem: Si verò ſtatum longioris temporis, inſpice ſtatum in hora in qua Sol Lunæ per radios, aut per corpus iungitur. Nam vſque ad ſequentem cum Luna configurationem ſignificatio illa iuuat. Igitur ſi Sol oriatur vel occidat quatuor conſideranda ſunt, color, puritas, nubes, & radij. Puritas & in colore, & in nubibus, & in obſcuritate, ſignificat ſerenitatem. Radij verò & nubes, ſubrubræ, & refractiones quales ſunt areæ, & virgæ ſignificant ventos ex ea parte in qua talia apparent. Subpallida, nigra & obſcura, imbres & hyemes.

TEXTVS LXVIII.

Lunam obſeruabimus in itinere ſuo dierum trium ante vel poſt interlunia ac plenilunia, & medium tempus quo erga Solem quadratur. Nam tenui, puraque luce nitens, ſique nihil illam circundet, ſerenitatem ſpondet: ſin tenui rubeat luce, ſique totus perſpicuus ſit orbis illius etiam qua parte non illuſtratur, & tremere videatur, ventos maximè declinationis ſuæ ciet: nigra, pallida, ſpiſſa, hyemes, ac imbres minatur. Non negligetur animaduerſio quoque arearum,

quæ Lunam interdum cingunt. Nam ſi vna fuerit pura, paulatimque euaneſcat ſerenitatem, ſin duæ aut tres hyemes ſignificant, atque has cum ventorum turbulentia ſubrubræ, quaſique perruptæ. Cùm niuibus ſi caliginoſæ ac ſpiſſæ: Si luridæ ac nigræ & laceræ, tam cum his, quam cum illis, eoque etiam vehementiores ſignificant illas, quo ipſæ maiores fuerint.

Quod propoſuerat in præcedenti capitulo de obſeruatione Lunæ, hic declarat, ſcilicet, vt obſeruentur tres dies ante interlunium & poſt interlunium. Et ſimiliter in oppoſitione & in quadrato aſpectu, ita vt obſeruentur ſex dies pro quacunque configuratione cum Sole. Et ſi tenui luce & clara fuerit, & nihil eam circundet, puram ſerenitatem, id eſt, ſine ventis, nebulis & pluuia ſignificat. Si verò adfuerit varietas vel tenui rubeat luce, vel totus orbis illius, id eſt, limbus luceat etiam ea parte, qua non illuſtratur, tremereque videatur, ventos ſignificat. Et ita nigra, pallida, & obſcura imbres ac hyemes: adeò vt ſi eadem ratio Solis ac Lunæ. Circa areas verò ſi vna fuerit & paulatim euaneſcat, ſignificat ſerenitatem. Si verò duæ ſint aut tres ſignificant hyemes: quod ſi cum hoc rufæ fuerint, ac quaſi laceratæ hyemes & magnos ventos. Caliginoſæ ac ſpiſſæ, hyemes ac niues, laceræ verò nigræ, aut luridæ vtrunque ſignificant. Scire etiam decet, quod Luna habet quinque præcipuos ſtatus ad Solem comparata, falcata in vtroque ſextili, dimidia, in vtroque quadrato, gibboſa in vtroque trigono, plena in oppoſito, & ſilens in coito, habes & alias facies intermedias.

Dubitatur quia ſi aſſumas ſeptem dies pro quacunque configuratione Solis ac Lunæ, cùm ſint quatuor in vno menſe, aſſumemus viginti & octo dies, pro diiodicandis triginta quod etiā abſurdum in tanta Lunæ varietate. Propterea dicendum eſt quod Ptolemæus fuit inuentor participationis, & in Muſica & in aliis, & maximus obſeruator ſicut & nos, naturæ ſubtilis & humidi pinguis: quædam enim ſunt generaliſſima, & non adeò omnibus cognita, quæ ſi obſeruentur magnam afferunt vtilitatem. Igitur, vt dixi participatio ipſa vna ex his. Vocatur autem participatio, quia ſi gratia exempli fiat coniunctio Lunæ cum Sole in die vigeſima Auguſti, iubet obſeruari à decimaſeptima vſque ad vigeſimam tertiam. Sit igitur quadrata radiatio eorundem die vigeſima ſeptima: iubet ergo per tēpus quod eſt à die decima ſeptima vſque ad vigeſimam tertiam cognoſci tempus à vigeſima die ad vigeſimamſeptimam & ita non iidem dies obſeruantur, qui etiam cognoſcuntur, ſed bene participant. Vtpote à vigeſima die ad vigeſimam tertiam. Decurſus enim ille prior in Luna ſignum eſt decurſus tempeſtatis ſequentis, quia cauſa prior eſt effectu.

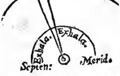
TEXTVS LXIX.

Errantibus ac inerrantium ſplendidis circumfuſæ Areæ de proprietate coloris ſui portendunt ea quæ naturæ ferunt ſtellarum. Inerrantium etiam quaſi turbulas aſpiciemus, quo illæ colore quaque magnitudine videantur. Nam ſi ſplendidiores, grandioreſque ſolito appareant, quacunque in plaga cœli luxerint, ab illa ventos concitabunt. Quin etiam nebuloſi giri qui dicuntur, vt in præſepi & alibi propriè ſi ſereno cœlo aut exiles ſint, viſumque fugiant, aut perdenſæ eſſe videantur, nimbos, puri verò ac vibrati turbulentiam ventorum portendunt. Iam ſi ſtellarum earum quæ vtrinque ad præſepe cernuntur aſinorum appellatione, vna quæ ſeptentrionalis ſit non appareat, flabit Aquilo, ſi verò altera auſtralis non appareat, flabit Auſter.

Hæc eſt tertia pars in qua primùm præſuppponit quod quandoque contingit, ſcilicet areas ſtellis circumduci: Harum igitur color & natura ſtellæ ſignificant quod venturum eſt. De natura ſtellæ & coloribus ſuperius doctrinam habuiſti, ſed tamen eam non ſimpliciter, ſed quo ad tempeſtates attinet conſiderabis: nam nigra & liuida Saturnia ſunt, tempeſtateſque & ventos ſignificant orientales: Rutila & Martia turbulenta, tempora cum tonitru & fulguribus ſignificant. Quod ſi compoſita ſit natura, vtpote circa ſtellam de natura Iouis, area de natura Martis videatur: iuxta naturam coniunctionis Iouis & Martis ſignificabis. Porrò de coniunctionibus Planetarum ſuperius dictum eſt. Sunt etiam circuli ſingulis ſtellis, id eſt. Limbi Græca lectio habet κατά τι πλῆθος ἐγγὺς ὄντων ἀδιαχωρήτων, id eſt, quæ ſunt ſecundùm ambitum intus contentæ ſpiſſitatis. De nebuloſis, vt Pleiades & Hyades, reliqua textus declarat. In hoc enim toto opere conſtanter obſeruatum eſt, vt ſi conuerſionem textus corruptam viderem (Quod pleriſque in locis contingit) ſola emendatione contentus fuerim: Si obſcurus fuerit textus, ne vel vnum (Et) in expoſitum permittere volui. Si textus ipſe per vnum multa ſignificare voluerit, quæ defecerant omnia adieci. Verùm vbi textus ipſe perfectus fuit atque clarus, ne vel vnum verbum addere volui, niſi furſan ad cauſæ expoſitionem: vnde admonitum Lectorem pium velim, vt omnino id ſemper obſeruet, quod textum ipſius Ptolemæi cum ipſo commentario cōiungat legendo, & ex his quaſi vnū corpus efficiat. Igitur vt ad rē reuertar, cauſam exponamus quare gratia exēpli Borealis Aſinus, qui in tertia parte Leonis eſt noſtro tempore, latitudinem verò habet Borealem trium partium detracta tertia vnius partis, ſi non videatur ventos efficiat Boreales. Id verò contingit, quoniam vt in primo de Rerum Varietate libro ſcripſimus: Ventus fit eliſo vapore à regione frigida verſus nos. Cùm verò ſtella illa non videatur indicio eſt vaporem ibi adeſſe congregatum, qui eliſus ventos ex ea parte ſignificabit. Sed dices cum Borealis Aſinus non ſolum noſtri comparatione, verùm etiam Ægyptiorum Auſtralis ſit quo ad declinationē, cùm ab ea parte eligetur ventus ſemper Auſtralis erit, non autem Borealis. Ad hoc reſpondemus vaporem illum adeò eſſe humilem, vt Borealis ſignificet partem eam, quæ noſtro oculo obducitur extēdi ad Boreā, atque ita ab ea parte

excitari

excitari ventos Nam ſi extenderetur etiam ad auſtrum auſtralem Aſinum occuparet: modo cum non occupet, ſignum eſt exhalationem ad boream extendi: quoniam ſtellæ illæ cum paruæ ſint, & obſcuræ & & pauci luminis, à quacunque minima exhalatione abſconduntur. Eadem ratione igi-

tur vbi ſtellas aliquas non videris ex paruis, alias verò paruas eis proximas videris, à contraria parte illius paruæ quam vides ventum expectabis. Gratia exempli ſint duæ ſtellulæ quarum vna ſit poſita inter ſeptentionem & orientem, nec videatur, alia verò orientalior & in eodem ſitu quoad Septētrionē quæ videatur, tunc habebimus Corum ventum. Quia enim occidentalior ex his non videtur occidentalis eſt ventus: Quia verò in æqualiſitu ad Boream poſita videtur, Borealis regio pura erit. Ventus igitur planè occidentalis erit, & ad Boream declinabit: quia regio Borealis tametſi pura ſit non tamen exquiſitiſſimè. Nam iam ſuppoſuimus ſtellam illam, quæ abſconditur eſſe Borealem. Ventus igitur occidentalis eſt declinans ad Boream paululum: Talis verò, vt dictum eſt Borus. Vt verò res tam vtilis dignoſcatur & quæ dicta ſunt de ſtellis, quarum altera videtur, altera non, cùm tamen ambæ propinquæ ſint, atque paruæ figuram ſubieci. Manifeſtum eſt autem quod vbi remotior ſola non videatur aut neutra illarum, ventum oportet expectare ex ea parte in qua ſtella obſcurata ſita eſt: Sicut etiam ſi ſplendidior ſolito atque grandior appareret.

Ex his manifeſtum glomos ſtellarum circa eclypticam & etiam procul idem poſſe quod ſplendidas in eiſdem locis: ſed in mutatione temporum diuturniores, & turbulentiores in fortuna magis populares & minus ſolidas. Quoſdam vltra magnitudinem proprietate effectu illuſtres vt etiam in animalibus & gemmis videmus.

TEXTVS LXX.

Præterea quæ certis temporibus in cœlo ſe oſtendunt & oſtenta dicuntur, eorum crinita ſydera ſemper ſqualorem, ventoſque prænunciant, eo quidem vehementiores, quò pluribus in partibus & ipſorum corpora grandiora fuerint. Diuiſiones & iaculationes ſtellarum ſi ab vno angulo prorumpant, inde quoque ventum emittunt. Sin occurrent inter ſe, ventorumque prælia ſuſcitant. Sin verò de quatuor plagis ruant hyemes varias ferunt, atque etiam fulmina, tonitrua, & quæ alia huiuſmodi ſunt.

Vt in generalibus prædictionibus vſus eſt eclypſibus atque crinitis ſtellis ita in ſpeciali & breuis temporis cōſtitutione diiudicanda obſeruari iubet ſpecialia Soli ſigna, quæ certiora ſunt longè illis generalibus atque nautis perſpecta, adeò vt pro miraculo habeantur, cui natura tam in reliquis cognita eſſet Aſtrologia. Per ſqualores igitur intelligit ſiccitates prauas quibus Planetarum folia ſiccantur aut flaceſcunt.

TEXTVS LXXI.

Nubes in quibuſcunque finibus conſpectæ aſſimiles floccis lanæ, nonnunquam hymes afferunt.

Intendit per hyemes non tempus hyemis, ſed pluuias cum frigore: cauſa eſt, vt Haly benè dicit, vapor humidus valde craſſus & copioſus: nam flocci illi craſſitiem ac ſpiſſitatem oſtendunt. Et hæc ſufficiunt pro ſexta parte textus declaranda: Nunc ſequitur ſeptima.

TEXTVS LXXII.

Sed arcus quocunque tempore extiterit, ſi ſerenum ſit, hyems, ſin hyemet, ſerenitas expectanda.

Cauſa huius eſt, vt bene Haly inquit, quia arcus cœleſtis fit à nube rorida ſparſa: Si igitur ſuccedat ſerenitati: ſignum eſt, quod aër humectatur & craſceſſit. Ideò ſignificat hyemes, id eſt, imbres magnos. Si verò ſuccedat imbribus: Cùm hi fiant à denſis nubibus & denſo aëre cœleſtis arcus, ſignificat vtrumque iam rareſcere. Od id Moyſes ſcripſit Deū poſuiſſe Iridem in ſignum fœderis ipſius, cum humano genere: nam cùm Iris fiat, vt diximus, à nube rorida atque diſgregata, nec inundationes, nec ſqualores ſuccedere poſſunt.

Præter hæc explanator ignotus, addit quædam alia ſigna ſpectare oportet orientem Solem pro die, occidentem pro nocte: Si ergo circulum purum habuerit, & ſine nubibus aër fuerit, ſerenitatem indicat. Si verò obducitur nubibus atris aut fuſcis pluuias, ſi rubris præſertim flammeis, aut variis parte qua apparent, ventos indicat. Luna verò etiam in plures dies ſignificatum extendit. Si tenuis puro cœlo appareat ſerenitatem prædicit, rubra ventos: atra cum nubibus pluuias, ſi quaſi globus ei hæreat ea parte expecta ventos intra duas horas. Et ſi globus denſus fuerit forſan, tempeſtas ſuccedet, certiùs ſi ab oppoſitis partibus apparuerint. Similiter & areæ & Halones circa Solem vna ſæpè videntur tum & circa ſtellas tam erraticas, quàm inerrantes: & ſignificatum ex natura aſtri & colore circuli, aut parelliæ deduces. Plerumque autem hæc & capræ ſaltantes ventos ſignificant. Et obſcura ventos validos aut tempeſtates protendunt, vt crinitæ, præſentem & diuturnam ſiccitatem. Si verò tres aut quatuor areæ circa Lunam ſint, vt quandoque contingit multiplicior

erit vetus : Et conſtitutio iuxta faciem cœli & Phœnomena. Velut ſi nigra in autumno, vel hyeme frigus nunciat & niues.

TEXTVS LXXIII.

Vt aurem hæc concludantur, ſciendum generalia viſa aëris certis temporibus eadem portendere, quæ ſunt in ſuperioribus de ſuis quæque accideotibus explicata. Atque hactenus placuit de generali inſpectione vniuerſalium, atque particularium ſignorum breuiter diſſerere. Quòd ſupereſt, Genitales præcognitiooes, ſicut & ordo poſtulat, nunc deinceps exequemur.

Concludit in hoc quod ſignificata horum quæ in cœlo videntur ſuper tempora ſingularia, ſcilicet propria & paucorum dierum ſunt ſimilia in natura & diſpoſitione, ſignificatis eorundem ſuperius explicatis, dum de coloribus deliquiorum loquemur.

LIBER TERTIVS.

Ad Reuerendiſsimum D. IOANNEM HAMVLTHONVM, *Sancti Andreæ Archiepiſcopum, Legatum, &c.*

PRÆFATIO.

HACTENVS *de generalibus iudiciis tractatum eſt: Nunc verò de genituris, quod principale, vt diximus, fuerat intentum, tractandum eſt. Quærit Haly quod ſuperfluum eſt, cur Ptolemæus, ſcilicet, non tractet de electionibus & interrogationibus. Cùm interrogationes omninò ſint ſortilega atque indigna, non ſolum viro Christiano, ſed viro bono. Similiter electiones plus in[illegible]ta ſunt cauſa auaritiæ Aſtrologorum, quàm quod quicquam conferant in vtilitatem eligentis. Et ſi quippiam modo contineni veritatis, illud adeò eſt tam exiguum atque abſtruſum, vt dignum arte non videatur. Ars enim eſt de euidentibus & quæ commodè parari poſſunt. Horum cùm neutrum ſit in his, non eſt ars de illis. Velut nec de imaginibus faciendis in nubibus, tanqaam in ſpeculo, quæ cùm fieri poſſint, ad artem tamen nullam ſpectant, cum ſint maximæ difficultatis, & nullius propemodum vtilitatis. Vnde facilè eſt intelligere, tum ob hæc, tum ob diuerſas de eiſdem rebus ſententias, quæ à Ptolomæo in his libris referuntur, & ab authore Centiloquij, non eſſe authorem Centiloquij ipſum Ptolemæum. Verùm quod maius eſt argumentum in oppoſitum eſt Proœmium Centiloquij, in quo de Syro meminit & de his libris: Sed huius rationem reddit Galenus dicens: Olim Reges vt inſtruerent bibliothecas magno pretio emendo illuſtrium virorum ſcripta, cauſam dediſſe vt ſua veteribus attribuerent. Quod verò obiicitur ab aliquibus, conſtitutiones generales facere, vt ſingularium geniturarum ſuperflua videantur, tam quia conſtitutiones generales propriam vniuſcuiuſque vincunt, tum etiam quod eodem modo liceat de propriis iudicare: atque id probat Ptolemæus triſariam in Proœmio ſequenti vbi dicit (Quæ operando & quæ contemplando) id eſt, quod modus operandi aſtrorum & contemplatio eſt eadem tam in vniuerſalibus, quàm in ſingularibus, idque triſariam ratione cauſæ, id eſt, quia omnia contingunt per Solis ac Lunæ, ac cæterorum ſyderum motus, ac conſtitutiones, lumenque, tum etiam traiectiones in aere: nam iſta eadem ſunt cauſæ ad vnguem effectuum in prouinciis & ciuitatibus, & in geniturìs ſingulariorum hominum (Secundo medium eſt idem, ſcilicet continens ipſum: Tertium eſt idem genus effectuum, puta calor, frigus, detrimentum ab aquis, detrimentum ab hominibus, detrimentum à feris, ſerpentibus, aliis) Reſpondet ergo Ptolemæus quod differunt in ratione principij, quia in generalibus accipimus duplex principium, vnum à cælo vtpote eclypſim, aliud ab inferioribus, velut quod hæc prouincia huic ſigno ſubiecta ſit, vel hæc ciuitas talem originem habuerit: Sed in ſingularibus ſolum principium ab inferioribus*

bus ſumimus, id eſt, ab illius proprio orta. Ex quo colligitur regula quam dixi ſuperius, quod eclypſis ſuperacaſens alicui genitara vbicunque cadat nihil penitus nocet, niſi in quantum nocet illi regioni & ciuitati: alter ſequeretur quod etiam ſingularia haberent duo principia, ſcilicet ſuperius & inferius. Per ſuperius intelligis defectus luminarium & vehementes ſtellarum occurſationes, id eſt, ſuperiorum magnas coniunctiones & luminarium cum fixis. Quibus manifeſtum fit reſponſum ad primam dubitationem, ſcilicet quod generales conſtitutiones deberent ſufficere ad prædicendum de ſingulis hominibus: non enim ſufficiunt propter duas cauſas: prima quia generales conſtitutiones non ſemper ſignificant ſupra ſingulos, quia non ſemper conueniunt cum loco in quo habitat ille homo. Deinde etiam quod conueniant non ſunt, quandoque adeò vehementes, vt poſſint ex toto euertere propriam illius principium geneſbliacum, ac omnino diſponere illum ſecundùm naturam diſpoſitionis generalis. Veluti ſi aliqua diſpoſitio generalis ſignificet ſtudioſos, non tamen ille fiet ſtudioſus cui à natura odio ſunt bona literæ & quaſi exoſa.

CAPVT I.

Quod eſt Proœmium.

TEXTVS I.

EXplicata à nobis in prioribus communium euentuum cõſideratione, nimirum, quæ & natura præcedit, & plurimum valet in peculiarium, prout vniuſcuiuſque cõditiu requirit, caſuum decretis, quàm quidem præſcientiæ partem Genethliacam dicimus, exiſtimare conuenit vtriuſque generis vnam, eandemque vim eſſe, qua operando, qua contemplando. Enimuerò tam generatim multis quàm ſingulis peculiariter accidentium effectrix eſt errantium ſtellarum, Soliſque ac Lunæ motio, mutationis autem ſubiectarum hiſce rerum præcognitio, erudita eſt ſecundùm conformes cœleſtium corporum per circumfuſum nobis cœlum traiectiones accepta obſeruatio, niſi quatenus generalis illa cœleſtium efficientia latius patet ac ſeipſa contenta eſt: partibus verò non ita. Nec verò initia vtrarumque, vnde ſumentes cœleſtium conſtitutionem, quæ per figurarum commiſtiones ſignificantur præuidere nitimur, eadem eſſe putabimus, ſed generalium effectionum complura (neque enim vnum habemus vniuerſorum) eaque non ab inferioribus ſemper accipienda, ſed à ſuperioribus etiam, cauſaſque euentuum inferentibus. Ferè enim in iis omnibus ex defectibus luminum euidentioribus & vehementibus ſtellarum occurſationibus conſiderationem inſtituimus. Singulis verò hominibus peculiariter contingentium & vnum ſtatuimus exordium & plura: Vnum videlicet ipſius concretionis humanæ. Compiura verò ea quæ deinceps primo iſti initio ſuccreſcunt. Sed hic antiquius habetur vnum illud initium, cum reliqua tanquam ſubiecta ſibi perficiat.

COMMENTARIVS.

DEclarat rationes dictas in præcedenti procœmio, ſed concludit initium vnum eſſe principale quòd eſt à genitura: reliqua autem quæ illi ſuccreſcunt, ſcilicet directiones, diuiſiones ætatum per Planetas, progreſſiones de quibus in fine huius tractat.

TEXTVS II.

Quæ cùm ita habent à primo initio accipiuntur, quæ vniuerſim nato conueniunt, à reliquis autem quæ labentibus temporibus euenient leuiora grauioraúe iuxta temporum ſuccedentium, quam dicemus diſtributionem.

Senſus eſt initium illud, id eſt, Genethliaca conſtitutio ſignificat, quæ vniuerſim conueniunt nato, vtpote, ſi erit ingenioſus, honoratus, pulcher gratus, diues: reliqua verò tria quæ diximus, directio, diuiſio & progreſſio ſignificant incrementa & decrementa horum. Memineris tamen diuitias & honores (quoniam filij earum participes fiunt) natiuitate filiorum & morte immutari, item coniugiis. At in coniugiis (vt dictum eſt) non ſolemnitas illa & pompa animaduertenda eſt, ſed primus punctus conſenſus eorum qui poſſunt.

TEXTVS III.

Cùm verò ſit humanæ geniture temporale aliquod exordium, natura quidem ipſius fœtus, potentia verò,

& vt contingit cum fœtus enitendo in lucem editur, ſi conſtet de ſationis tempore, ita vt illud vel caſu, vel obſeruatione correptum ſit, illud ſanè ſequi conuenit ad corporis, animique peculiares cõditiones coniectandas, conſiderando cuiuſmodi ſit effectionum, quæ tunc temporis ſit aſtrorum conſtitutio. Semel enim ni initio cum pro ratione circumfuſi cœli ſuam qualitatem ſemen induit, licet ſuccedentibus temporibus corporatura diuerſa fiat, cùm tamen propriam tantum materiam natura augeſcendo ſibi conciliat, magis imitatur primum illum ſtatum ſuum & peculiarem priuſque impreſſam confirmationem. Verùm enimuerò, quando illud initium (vt ferè euenire ſolet) ignoratur, à partu neceſſariò accipiendum eſt, quod & ipſum maximum eſt, & hoc ſolo à priori ſuperatur, quod per illud etiam quæ ante partum contingunt præſcire liceat: Ac profectò ſi quis illud initium appellauerit, hoc verò quaſi poſt principium magnitudinem huius tempore quidem inferiorem, æqualem verò atque adeò perfectiorem potentia conſtituerit, vt propemodum non abs re illa ſeminis humani, hæc verò hominis appellari poſſit generatio. Si quidem multa etiam tunc infanti accreſcunt, quæ prius cum in vtero materna eſſet illi non aderant, atque hæc peculiaria humanæ naturæ, corporiſque configuratio, licet ibi nihil videatur nouæ qualitatis in partu accedere, hoc acquirit, vt iuxta cœli circunfuſi conſtitutionem in lucem edatur, quum natura poſt maturitatem fœtus ad conuenientem ſitum, ſimilemque illi quo primum informari cœpit partum vrgeat, vt meritò & huius generis effectionum exiſtimare conueniat ſignificationem eſſe, quæ in partu contingit aſtrorum conſtitutionem, non vt effectricem omnino ſanè, ſed quæ neceſſariò ſimillimam efficiendi vim putentia complexa ſit.

Duplex ſtatuit initium humani corporis: primam generatiunem & natiuitatem, generationem, præfert ipſi natiuitati. Et quia aliquis poſſet dicere generatio fœtus multis diebus durat imò menſibus? Reſpondet quod in illo momento ſancitur quando eij citur quicquid futurũ eſt. Et ob id quicquid accedit ſimile redditur priori. Quod facilè exẽplo demonſtrari poteſt in ſeminibus quæ plãtantur, quæ ſi calida ſint quicquid accedit calidum ſit, & ſimile in ſubſtantia & reliquis. Sed quia tale principium eſt ignotum, ideò ſuſcipimus primum principium quod eſt natiuitas, quod dicit licet minus ſignificet quo ad tempus, quàm principium genituræ, quia natiuitas ipſa ſignificat ab ortu vſque ad mortem, genitura verò ſignificat à tempore generationis vſque ad mortem, & ita nouem menſes plus, attamen natiuitas perfectior eſt generatione, quia generatio eſt fœtus generantia, & ortus ſeminis humani. Natiuitas verò eſt ortus ipſius hominis: quantò igitur perfectior eſt homo ſemine & imperfecto fœtu, tantò natiuitas eſt perfectior generatione. Quod autem ita ſit oſtendit, quia licet non fiat noua generatio poſt partum, neque accedat aliquid corporeum in partu, multa tamen accedat quæ prius non habebat, quorum primum eſt reſpiratio cerebri per nares & palatum: ſecundùm reſpiratio per pulmones & aſperam arteriam & os: tertium eſt aſſumptio nutrimenti per os quæ omnia dum infans eſt in vtero fiunt per venas & arterias vmbilici: quartum eſt eiectio vrinæ per virgam, quæ & ipſa fit dum infans eſt in vtero per meatum medium inter venas & arterias: quintum eſt exeretio fecum quæ nulla fit dum infans eſt in vtero, ita vt aliqui nati ſint ſine ano: ſextum eſt vſ ſenſibus exterioribus. Et hæc omnia contingunt ſtatim ab ortu: Quædam etiam ſtatim poſt ortum: quorum primum eſt vigilare & dormire, quanquam hoc ſit incertum an fiat etiam dum fœtus eſt in vtero. Secundum eſt ridere & plorare: tametſi aliqui crediti ſint ploraſſe in vtero matris pro oſtento: pauciores ridere maiore etiam oſtento. Quinimò etiam pro oſtento habitum eſt Zoroaſtrum Magiæ inuentorem ſtatim cum natus eſſet riſiſſe: Tertium eſt vſus ſenſuum interiorum: Quartum ſunt motus membrorum perfecti vt ambulare: Quintum eſt iudicium ſenſuum exteriorum: Sextum eſt ſermo. Sunt etiam quædam ſymptomata, vt tuſſire, ſternutare, ſingultire, titillationem ſentire, quæ pro octauo poſſunt poni: Nonum eſt variatio vocis, exaltatio, depreſſio: Decimum Veneris vſus: Vndecimum ortus quarundam rerum, vt pilorum, capillorum, dentium: quanquam etiam aliqui naſcantur cum capillis, vt ego & filij mei: Duodecimum eſt generare alium, quanquam multi bus aliquibus id contingere affirment, vt etiam in vtero matrum fœtus alios gignant in ſemetipſis: Et horum partem Haly in commentario aſſignat. Ex quo colligitur quod Ptolemæus non credit natiuitates agere tanquam ſigna, ſed ſolum tanquam cauſas, in qua re multò decepti ſunt. Nam ſi exiſtimaret natiuitatem poſſe ſignificare ſuper præcedentia, nihil magis conueniebat, quàm vt ſuper illos nouem menſes generationis vim haberet, quòd cum neget Ptolemæus, manifeſtum eſt natiuitatem non eſſe ſignum in aliquibus, ſed cauſã tantum. Dicit enim Ptolemæus hoc in textu (Hoc ſolo differt genitura à natiuitate quod per genituram præſcire non

non licet, quæ ante partum contigerint) Sunt autem fortuna corporis temperamentum, ingenium, & caſus, ac morbi. Hoc autem mente retine quia plurimum facit ad intellectum ſequentium. Dicit deinde quia aliquis poſſet dubitare, quomodo natiuitas poſſit ſignificare ſuper corpus cum non ſit cauſa illius (quippe iam iam perfectum eſt) quod natiuitas eſt ſimilis generationi, quia natura emittit fœtum in ea conſtitutione cœli quæ ſimillima eſt conſtitutioni generationis. Porrò quæ ſimilitudo ſit hæc Ptolem. non dixit. Haly dixit, quod prima ſimilitudo eſt quia Sol eſt in ſeptimo ſigno, vel in nono, vel in decimo, vel in vndecimo in tempore natiuitatis ab eo in quo erat tempore generationis. Veluti ſi in generatione fuit in Aquario Sol, naſcetur neceſſario infans ſi viuere debet poſtquam Sol fuerit in Leone, vel Libra, vel Scorpione, vel Sagittario. Et quia Leonem Aquarius reſpicit de oppoſito, ideò natus ſeptimeſtris cum difficultate viuere poteſt: viuit tamen. Si verò poſt Solem in Scorpione erit in quadrato ſui loci prioris: Et ita natus decimo menſe etiam poterit viuere, ſed aliqua cum difficultate. Si verò Sol ſit poſt Sagittarium reſpiciet locum de ſextilis & naſcetur vndecimo menſe, ideò poterit viuere, ſed cum difficultate quia radius ſextilis eſt debilis. Verùm ſi naſcatur Sole Libram inſpirante, naſcetur validus quoad rationem ſignorum, & naſcetur in nono menſe, quia Libra reſpicit Aquarium trigono radio. Si verò naſcatur dum Sol eſt in Virgine, naſcetur octauo menſe: Cùm igitur Virgo non reſpicit Aquarium non poterit natus eo menſe viuere. Contingit tamen aliquos viuere natos in octauo menſe, quando Sol fuerit è principio in Piſcibus. vel Virgine, vel Geminis, vel Sagittario hora generationis, deinde tempore natiuitatis ſit in octauo ſigno quod reſpicit aut imperat, vel obedit iuxta numerum graduum. Exemplum, aliquis naſcitur cum Sol eſt in vigeſima parte Libræ, ideo quod oportuit, ſi generatus fuit dum Sol erat in Piſcibus, quod eſſet in vndecima parte Piſcium: quia vndecima pars Piſcium intuetur vigeſimam Libræ. Breuiter igitur concludendo in aſpicientibus ſignis intelligitur, quod tranſierit Sol talem aſpectum & durat per vnum menſem poſt. Exemplum, ſi Sol ſit in vigeſima parte Capricorni, ſeptimus menſis incipit dum Sol eſt in vigeſima parte Cancri, & durat donec Sol peruenerit ad vigeſimam partem Leonis, à vigeſima parte Leonis, vſque ad vigeſimam Virginis eſt octauus menſis, in quo non poteſt naſci quod viuat, quia nullus eſt aſpectus, qui præceſſerit per triginta gradus niſi contingat quod duo illi gradus ſe intueantur, quemadmodum in exemplo iam dato. Cùm verò Sol fuerit in vigeſima parte Virginis, incipiet nonus menſis quia iam peruenit ad trigonum ſuum, & durat vſque quo Sol perueniat ad vigeſimam partem Libræ: tunc verò peruenit ad quadratum ſuum, & ita incipit decimus menſis: & eodem modo de vndecimo qui finitur cum Sol eſt in vigeſima parte Sagittarij. Et quia vigeſima pars Sagittarij non aſpicit vigeſimam Capricorni, non poterit naſci infans duodecimo menſe, vt viuat, niſi in vna ſola die, quado Sol eſſet in ſigno & gradu aſpiciente. Veluti hora geniture in vndecimo gradu Capricorni, hora natiuitatis in vigeſimo Sagittarij. Viuaciſſimi igitur ſecundùm hanc rationem ſunt nati nono menſe, inde decimo, inde vndecimo, inde ſeptimo: minimè nati octauo & etiam longè minus duodecimo. Quæ ratio Aſtronomica cum concordet experimentu manifeſtum eſt quod eſt vera: Secunda concordia eſt à Luna & eſt Hermetis, vt etiam recitat Haly hic in commento: Ex qua patet quod etiam iudicio Haly Centiloquium ſit Hermetis & non Ptolemæi, & ſi poſtmodum, illud exponendo Haly mutauerit ſententiam. Dicit ergo Hermes, Luna tempore natiuitatis eſt in ſigno quod aſcendebat tempore generationis: & aſcendens tempore natiuitatis, eſt idem ſignum vel eius oppoſitum in quo Luna erat tempore generationis. Dixit Haly ſe hoc frequentius expertum eſſe, verum licet non ſemper. Sed animaduerte quod Haly aliter interpretatur verba Hermetis, quia habuit falſam conuerſionem: Tertia concordia eſt noſtra, & eſt quod ſufficit poſt Solis concordiam, vt Luna vel aliquis alius Planeta dominus coniunctionis, vel oppoſitionis præcedentis generationem perficiat circuitum, vel commutetur cum altero luminarium, vel per directionem perueniat ad locum luminaris, vel quod frequenter contingit quod Mars perueniat ad locum oppoſitum, in quo erat in genitura: quia Mars propriè ſignificat partum, quia partus fit cum maximo dolore & acerbiſſimo, & multa effuſione ſanguinis, & periculo mortis matris, quæ omnia ſunt opera Martis. Et tales partus plerũque ſunt laborioſi, ſicut quando ego natus fui. Quòd ſi vel iam dies partus ſit conſtituta, ſcilicet conuerſionis fœtus in vtero, quod cum generatione conuenit, conſurget quarta ratio quæ etiam tenet in partu violento: quando aliqua mulier parit propter lapſum corporis in terram, vel percuſſionem, vel timorem, vel nimiam defatigationem, vel ieiunium, vel medicamentum, vel ſi infans exciſus fuerit, poterit viuere ſeruatis tribus rationibus, numeri menſium per Solem, vt dictum eſt, & numeri dierum per Lunæ reditus applicationes & defluxiones, & numeri horarum dici per id, quod aſcendat talis numerus ſigni, vel ſit in medio cœli, qualis eſt numerus ſigni in quo eſt Planeta, qui dominatur loco coniunctionis aut oppoſitionis luminarium natiuitatem præcedentis. Quòd ſi ſeruari non poterit, quia tam præceps ſit ortus infantis propter caſum & violentiam externam, aut exciſio non in id tempus incidat, tunc viuere non poterit. Ex quo patet quod etiam tales partus naturales ſunt, & non voluntarij. Et partus exciſi, tempus durat ab hora in qua moritur mater, vſque ad momentum in quo exciditur infans quando primum incipit trahere ſpiritum.

TEXTVS

TEXTVS IV.

Cùm autem propoſitum nobis ſit hanc etiam partem non omittere, ad eum quem initio huius operis expoſuimus ratiocinando modum quatenus talem præſcientiam conſequi liceat, veterem quidem prædictionem conſuetudinem, quæ miſtura conſtat aſtrorum omnium aut plurimorum, cùm multiplex ſit & propemodum infinita ratio, ſi quis accuratè eam exequi velit, magiſque eorum quæ naturaliter contemplando ſingulatim inueniuntur, quàm quæ præceptis comprehendi vniuerſim poſſent, declinabimus quod vt minimum vtilitatis, ita difficultatis plurimum adferat. Rationes verò eas per quas ſingulorum generum decreta præuidentur, & peculiares, adeoqúe manifeſtiores citra vnumquodque efficiendi vires, quam poterimus conſentaneæ naturalique conuenienter inueſtigationi exponemus. Præfigentes certa circumfuſi cœli loca, ad quæ vniuerſi humani caſus, tanquam ſcopum quo collimare oportet, referendi veniunt. Deinde his locis ſecundum corporum dominantium conciliationem effectrices vires quaſi, ſagittas eo coniiciendas accommodantes, temperandi, miſcendique illud quod ex diuerſarum naturarum coniunctione decernitur, modum relinquemus, tanquam perito Sagittario perquirentium induſtriæ.

Proponit duos modos procedendi: Vnum qui eſt per compoſitionem, & erat Aegyptiis familiaris: & nonc Arabibus, veluti dicendo: ſi Saturnus fuerit in Scorpione in ſexta, & Iuppiter in Piſcibus in vndecima, velut in ſecunda figura, ſignificat prudentem animo & ægrum corpore: dicit Ptolemæus iſte modus eſt infinitus, & veriſſimè dicit, vt in primo libro oſtenſum eſt: ſi tamen poſſet deſcribi eſſet longè facilior: Secundus modus conſtat ex ſimplicibus, ex quibus fiunt compoſiti, & iſte eſt facilis & vtilis. Exemplum, ſi quis dicat, ſi Saturnus fuerit diſpoſitor morum faciet tardum, maleuolum, inuidum, grauem. Si verò ſit Mercurius, faciet celerem, acutum, varium. Ex his ſequitur, quòd ſi fuerit Saturnus cum Mercurio faciet doloſom, quia Mercurius præſtat varietatem & inſtabilitatem, Saturnus inuidiam, auaritiam: Item talis erit mediocris inter tardum & velocem, quia Mercurius ſignificat velocem & Saturnus tardum. & ita in aliis. Et quia, vt diximus in qualibet genitura ſunt omnes ſtellæ Planetæ ſigna, & deinque totum cœlum, ideò quis merito poſſet dubitare & dicere quomodo ſeligam iſta ſingularia. Reſpondet ad hoc declinando Ptolemæus, & dicit quod oportet in vnaquaque genitura ſeligere quendam locum in cœlo pro vita, pro honoribus, & ad illa loca comparare totum reliquum cœlum, & iuxta illam comparationem iudicare. Exemplum: In ſecunda genitura: Sol ſignificat vitam, ideò vigeſima quarta pars Aquarij, in qua eſt Sol, erit comperanda toti cœlo: Et quia Mars ibi reſpicit de quadrato, & Saturnus ibi habet domum & trigonum, ideò ſignificat debilem vitam: Et quia diſtat ſolum tribus partibus à Martis quadrato, ſignificat quod iuxta tertium annom natiuitatis habuit aliquam læſionem vel morbum: Et niſi eſſet quod Iuppiter eſt dominus finis, non potuiſſet viuere vſque nunc. Et ſimiliter comparatur Mercurio domino ſecundi trigono, & Lunæ, quia præceſſit oppoſitio in vigeſima prima parte Leonis & tunc Luna erat cum corde Leonis, & Sol erat ſopra terram tempore oppoſitionis. Et ita conſiderabo trigeſimam partem Sagittarij pro diuitiis, comparande ei totum cœlum.

TEXTVS V.

Primum verò dicemus de iis, quæ ſolent in genere conſiderari in partus exordio, ſicut ordo, conſequutioque monet, à quo exordia omnia, natura colligi poſſunt, accipere licet. Nonnihil tamen conducentibus, ſi quis curioſior eſſe velit ad ſoſa illa, quæ circa concretionem peculiariter, & ipſum ſtatus momentum occurrunt eadem conſiderandi ratione, acceptis conditionibus.

Proponit ordinem dicendorum, initium ſumens ab iis, quæ ſunt circa partum, vt parentibus, fratribus, ſexu, geminis, monſtris, his qui non aluntor, & certo aſcendente, id eſt quid verè aſcendat: Et hoc eſt, primum in conſideratione. Omnia verò conſiderata circa partum ſunt ſeptem, vt clarum eſt & nos addemus octauum neceſſarium, ſine qoo nihil poteſt ſciri, & ponemus illud in digreſſione ſequentis commenti. Et quia Ptolemæus propoſuerat duo principia, ſcilicet genituram & natiuitatem, & præpoſuit principium natiuitatis nobilitate & conſideratione, meritò quis poſſet dubitare & dicere, cùm ſint duo principia, licet genitura non ſit tanti momenti, quare non tractauit etiam de illa. Reſpondet ergo Ptolemæus, quod ſi quia curioſior eſſe velit, poterit conſiderare etiam momentum geniturae eiſdem rationibus, quibus & traduntur regulæ natiuitatis.

CAPVT

CAPVT II.

TEXTVS VI.

De parte Horoſcopi.

QVandoquidem ſæpenumero etiam id, quod primum ac præcipuum eſt momentum, videlicet horæ natalitiæ, in dubium vocatur, cùm ſola ferè Aſtrolaborum horoſeopiorum inſpectio prudenter obſeruantibus partus momentum prodat, reliqua verò quibus plurimi vtuntur horologia, non rarò, à vero aberrare poſſent, ſolaria quidem ob ſituum ac gnomonnm accidentem peruerſionem, aquatica verò tum ob laticum naturam diuerſis de cauſis, tum fortuita cohibitione & inæqualitate facilè à veritate declinant: neceſſarium fuerit tradere, quemadmodum quis partem ſigniferi inueniat, quæ tum in ortu debeat conſtitui, iuxta naturæ conſentaneam rationem, propoſita illa quæ ſecuudum datam proximè horam ex aſcenſionum doctrina inuenta eſt.

Accipiemus igitur eam quæ proximè partum anteceſſit coniungationem, ſiue illa iuterlunij fuerit, ſiue plenilunij, & obſeruantes diligenter in interlunio quidem vtriuſque luminaris, plenilunio verò eius quod ſupra terram extiterit partem, quænam ſtellæ partus tempore gubernent, quæ quidem ratio in bis quinque conſiſtit, triangulo videlicet & domicilio, altitudine: termino, & irradiatione, ſeu configuratione, hoc eſt, cùm vnum aut plura horum, aut etiam vniuerſa quæſitus locus erga potituram dominatione ſtellam obtinet Si igitur vnum his omnibus aut pluribus inſtructum reperiemus, quàm ille partem occupat, eius ſigni in quo verſatur, tum quando fœtus in lucem editur, quota ſit animaduertemus: totam enim oriri iudicabimus eius ſigni, quod aſcenſionum regula proximum huic deprehenſum eſt. Quod ſi duo, pluréſve ad principatum aſpirant, cuius partilis locus partis tempore vicinior numero fuerit; illi, qui iuxta aſcenſiones in ortu exiſtit, huius partium numero vtemur. At ſi duo pluréſve in hac propinquitate pares ſunt, is qui potiorem habet rationem tum angulorum, tum etiam conditionis prærogatiua, præferendus erit. Verùm ſanè vbi huius dominationis partium diſtantia maior inuenitur à poſito boroſcopo, quam à medij cœli cardine, tum eodem partium numero ad conſtituendum medij cœli angulum vtentes, ſecundùm eius ductum reliquos cardines figurabimus.

Senſus talis eſt, vt cognoſcas aſcendens tempore natiuitatis, accipe Planetam qui dominatur in loco coniunctionis luminariom præcedentis natiuitatem, vel ſi proximior fuerit oppoſitio eorum natiuitati, accipe Planetam qui dominatur loco lominaris qood tempore oppoſitionis eſt ſupra terram: Et ſi vnum eſſet in orientis linea alterum occidentis, accipe orientalem, & conſidera in quo gradu ſui ſit ſigni, & conſidera medium cœli & aſcendens, & cuius numerus fuerit proximior numero illi, ſtatues illum angulom ſub eo numero ſigni, reliquum verò cum tota figura iuxta rationem duodecim domorum. Et ſi plures eſſent domini accipe illum qui plures habet dignitates ex quinque hora natiuitatis in loco adeò vt ſint duo, quæ diſtinguit lominaris locum in oppoſitione, & accipit illum qui eſt ſupra terram oppoſitionis tempore non natiuitatis: & dominum loci potiorem hora natiuitatis non coniunctionis, aut oppoſitionis: & hoc quia mutatur quandoque trigoni dominus primus & irradiatio. Vt ſi coniunctio, vel oppoſitio tempore quo ſit, fuerit in Leone, in nocte, ita, quod Luna ſit, ibi & hora natiuitatis Iuppiter aſpiciet locum illum, accipiemus eum, ſecus ſi reſpiceremus ad horam coniunctionis, aut oppoſitionis accipetemus Solem, qui ibi dominatur & aſpicit cum Ioppiter non aſpiciat, ſed quia hora natiuitaris contrarium accidit, accipere oportet Iouem.

Exemplum in ſecunda genitura datum mihi tempus fuit quod vides, & aſcendit ſecunda pars Geminorum: Et quia tempus non erat ſumptum per Aſtrolabium (nam vbi tempus habeatur per Aſtrolabium, dicit Ptolemæus debes fabricare figuram iuxta illud, ſicut eſt tempus natiuitatis filiorum meorum, & non debes quærere aliud) conſidero quod oppoſitio Solis, & Lunæ præceſſit genituram: Et quia Sol erat ſupra terram tempore oppoſitionis in vigeſimaprima parte Aquarij: Vbi Saturnus habet carpentum, eſt enim dominus domus & trigoni, & Saturnus eſt in tertia parte Scorpionis: & hic numerus eſt proximior numero aſcendentis, qui eſt 2. quàm medij cœli, qui eſt 24. Ideò ſtatuam aſcendens Geminorum partes 2. mi. 18. Et ſimiliter in prima genitura coniunctio præceſſit natiuitatem circa vigeſimam partem Libræ, vbi Saturnus habet carpētum & ſolium, & quia decimus ſeptimus gradus numero proximior eſt, 21. Tauri, qui eſt medij cœli, quàm 1. Virginis, qui eſt aſcendentis, ponam decimam

decimam ſeptimam partem Tauri in medio cœli, & cadet vigeſimanona pars Leonis in aſcendente: & iſtud eſt veriſſimum. Deinde dicit quod vbi ſint duo domini vel plures, qui paritate numerorum certent & propinquitate cum angulis quod frequenter contingere poteſt, debemus accipere angulum ſecundùm numerum ſigni in quo eſt Planeta potentior. Velut in nona geneſi coniunctio Solis & Lunæ fuit in decima parte Libræ, vbi Saturnus habet carpentum, altitudinem & trigonum, & reſpicit locum, Venus etiam carpentum domum & fines. Mercurius trigonum primum, quod natiuitas nocturna ſit: Saturnus igitur habet primam dignitatem, Venus ſecundam, Mercurius tertiam: Venus eſt valde remota à ſimilitudine numeri angulorum, accipiemus igitur Saturnum, qui eſt potentior & ſtatuemus aſcendens iuxta illud, licet Mercurius ſit proximior aſcendenti Saturno. Et quia Saturnus licet numero ſit proximior aſcendenti, quàm medio cœli quò ad numerum, quò ad ſitum tamen eſt valde proximior imo cœli, quàm aſcendenti, & numerus Mercurij numero aſcendentis, ſtatuemus in imo cœli Saturnum cum partibus 15. mi. 32. ♃. Ideò Ptolemæus admonet in hoc vtendum iudicio magno, ſpectando dignitatem Planetæ, propinquitatem numeri, & omnia conferendo, veriſimiliorem eligere.

Intelligit ergo propinquitatem quod ad numerum graduum, non quo ad ſitum, id eſt, quod ſit propinquior Planeta angulo aſcendentis, quàm medij cœli, vt manifeſtè apparet in exemplo primæ geniturę, vbi Saturnus eſt in prima domo & propinquus aſcendenti. Et tamen non ſumimus numerum ſigni aſcendentis ſecundùm illum, ſed numerum ſigni medij cœli, qui eſt proximior illi. Item nota quòd non vult Ptolemæus ponere regulam illam de duobus Planetis, vel pluribus in æquali propinquitate ad numerum angulorum, quia præſupponit exquiſitiſſimam æqualitatem differentiæ, ſed vt facias comparationem potentiæ Planetæ ad propinquitatem. Gratia exempli ſit medium cœli 19. Capricorni, aſcendens 7. Tauri, ſicut in noſtra genitura, dominus loci coniunctionis præcedentis robuſtior Mercurius, inde Luna & Venus, inde Mars: ponamus igitur quod Mars eſſet in quinto gradu Geminorum, & Mercurius in tertia decima parte Libræ, tunc licet Mercurius longè plus poſſit quàm Mars, quia tamen numerus Martis eſt longè proximior numero aſcendentis, quàm numerus Mercurij numero medij cœli, ego ſtatuam potius quintum gradum Tauri in aſcendente, quàm tertiumdecimum Capricorni in medij cœli. Rurſus ponatur Mars in quinto Geminorum, & Mercurius vigeſimotertio gradu Libræ, tunc ponam potius 23. gradum Capricorni in medio cœli, quàm quintam partem Tauri in aſcendente, licet numerus Martis ſit proximior numero aſcendentis, quàm numerus Mercurij numero medij cœli: quia poteſtas Mercurij comparata ad diſtantiam quatuor graduum, maiorem habet proportionem, quàm poteſtas Martis (intellige in loco coniunctionia luminarium) ad diſtantiam duorum graduum. Memineris etiam quod vbi propinquitas ſit eiuſdem rationis, tunc melius eſt accipere medium ſeu proximiorem in medio. Veluti in exemplo dato, ſi Mercurius eſſet in quarto, gradu Libræ, & Mars in quinto Geminorum, tunc melius eſſet ponere quintam partem Tauri in aſcendente, quàm quartam. Sed vbi eſſet diſtantia contraria, vt in exemplo priori, melius eſt potentiorem Planetam obſeruare, quàm propinquitatem numerorum.

Ex hoc patet quod modi habendi verum aſcendens ſunt tres, primus eſt, vt per Aſtrolabium habeatur, & hic eſt firmiſſimus. Dicit Haly quod Aſtrælabium inuentum fuit ab Abraham tempore Salomonis, vel ab Aſtor, vnde Aſtrolabium quaſi Aſtoris linea. Lab enim lineam ſignificat Arabicè, ſed Aſtrolabium dicitur ad ἀςρολάβον, quod eſt capiens aſtra. Secundus modus eſt ex directionibus effectuum, qui conſequuntur: hunc prætermiſit Ptolemæus qui præſupponit natiuitatem proximam eſſe, imò nec quicquam ſcire Aſtrologum de nato an maſculus, an fœmina, an viuus, an mortuus, nedum vt ſciat, qui illi contigerint. Nos verò non curamus niſi vt quæ prædicantur vera ſint. Vtraque via defendi poteſt: Sed Ptolemæus præſupponit quod quilibet debeat vti omnibus auxiliis quibus poteſt ad tuendum honorem ſuum, veritatemque indagandam. Ob id ſi effectuum aliquem habeas, Ptolemæus vult pro principali illum obſerues, dirigaſque & iuxta illud genituram conſtituas. Verùm non ad exactam graduum conſtitutionem hoc facit, quoniam plerunque, vt videbitur propter proceſſus tempus variatur. Tertius modus eſt quem nuper deſcripſimus, vt ex domino coniunctionis, vel oppoſitionis loci Solis & Lunæ proximè precedentis, inquiratur.

Iuxta hoc ſequitur difficillima & longa & maximè neceſſaria dubitatio, quæ duo habet capita, & eſt, cuius cauſa iam nihil vſque ad hanc diem, niſi à paucis, illuſtre in hac ſcientia apparuit. Eſt autem talis, vt à primo capite initium ducam, ſcilicet quomodo poſſit hæc ratio de numero ſigni Planetæ dominantis in loco luminariũ eſſe vera: nam ſi eſt vera generaliter, non eſſet bonum vti Aſtrolabio: ſi verò non eſt vera generaliter, vt Ptolemæus fateri videtur, ſcilicet vt verum aſcendens ſumptum per obſeruationem, Aſtrolabij concordet cum aſcendente inuento per hanc viam numerorum, homo habebit duo aſcendentia, & duo decreta ſtellarum. Gratia exempli: In prima genitura ponamus quod Rex illius pater iuſſerit obſeruari aſcendens per Aſtrolabium, & quod ſit primus gradus Virginis, dederitque illam genituram alicui egregio Aſtrologo iudicandam iuxta viam Ptolemæi, hanc verò miniſtri ipſius Regis mihi, qui neſciens eam eſſe Aſtrolabio ſumptam, reduxi per hanc regulam Ptolemæi ad metam 29. partis Leonis aſcendentis: Itaque ſecundum Ptolemæum fient duo iudicia diſtincta, genere, qualitate.

magni

magnitudine ; & tempore futurorum , omnino diſtincta de eodem , quod eſſe non poteſt ; vt vera ſint ambo. Secunda difficultas eſt, quoniam homo non naſcitur in vno momento, vt videtur præſupponere Ptolemæus: ſed primum, vertitur in vtero vtque tunc nō poteſt amplius reuerti , nec manere in vtero. Secundum frangit tunicam qua circumcingitur. Tertiu prodit capite , ſi tamen ſecundùm naturam naſcatur. Quarto prodit totus. Quinto & vltimo abſcinditur vmbilicus aut inter naſcēdum frangitur: quæ quinque actiones nunquam minus claudūt tēporis à primo ad vltimam tribus horis , plerunque autem plus vna die, nonnunquam tribus diebus , vt quando nos nati ſumus, & quandoque etiam plus. Vel igitur omnia habebunt vim vel vnum tantum : Si omnia quomodo poterimus habere aliquid certi. Si vnum tantum vnde illud debemus ſumere. Si enim ſumamus à natiuitate quando exit caput , nondum totus ortus eſt. Si verò cum totus ortus eſt, Iſtod videtur voluntarium , cum ſit arbitrio obſtetricum. Si verò à ſpacio inter ortum capitis & totius , illud aliquando prolixum eſt vt dixit: Proptera dico primo quod ortus infantis eſt ſecundùm certum tempus , in quo toto tempore acquirit vim ab aſtris. Et quod ſit verum , videmus in omnibus operationibus & caſibus , qui contingunt homini , quod ſic contingit : Si moritur primo ægrotat , deinde fit mala criſis , vel cadit virtus , & poſt viuet aliquando etiam duobus vel tribus diebus , poſt amittit ſenſum , & adhuc viuit quandoque per tres vel quattuor horas , & plus , vltimò moritur. Et ſimiliter quando aliquis occiditur , primum fit coniuratio ab inimicis , inde aggrediuntur ipſum, deinde vulnerant , deinde vbi vulnus primum non ſit mortale , vulnerant ipſum mortali vulnere , inde etiam poterit viuere aliquot diebus , tandem moritur. Similiter de itinere , de lucro , de habendo magiſtratum , & de omnibus aliis. Statuendum eſt igitur in natiuitate tempus quoddam latitudinem habens id eſt , certam magnitudinem , cuius ſunt tria momenta principalia : Primum quod eſt principium : & ſecundum quod eſt principale , quod nolo appellare medium, quia nolo , vt decipiaris credens , quod ſi æqualiter diſtans ab extremis cum quandoque ſit valde proximum principio vel fini: neque quod ſit vnum tantum, cum quandoque ſint plura principalia in eadem actione, ſicut videbis in exemplo capitali de itineribus : Tertium momentum principale eſt finis eiuſdem temporis. His viſis dico quod totum tempus natiuitatis habet vires in ſingulis operationibus , ita quod principium ſignificat de principio , medium de medio, ſeu mediis , & finis de fine : & ita quælibet pars temporis habet ſuum proprium ſignificatum in omnibus actionibus. Sed principium ſignificat de initio ipſius rei quando prima deliberatio de tali re : Eſt autem duplex primùm reſpectu agentium , ſecundùm recipientium. Exemplum , eſt aliquis qui deliberat ducere aliquam in vxorem , quando ille deliberat, tunc eſt principium perfectum reſpecto deliberantis , & imperfectum reſpectu mulieris quam debet accipere. Cùm verò mulier ipſa aſſentitur , eſt principium perfectum reſpectu ipſius mulieris. Secundùm verò principale momentum eſt illud tempus in quo homo amplius non poteſt ſe retrahere nec recuperare ſi ſit malum, nec amittere ſit ſit bonum. Et ſint plura in eadem re quæ non poſſint mutari , vtpote ſi quis habeat ſententiam quæ tranſieut in iudicatum in poſſeſſorio , quamuis illi etiam pendeat à petitorio , attamen illa cauſa habet duo capita principalia. Et generaliter illud dicitur principale quod eſt perfectum , & non poteſt amplius ex ſe mutari. Finis verò eſt quando res actu perficitur. Exemplum in morituro , quando incipit ægrotare eſt principum , cum fit criſis mala tunc principale ; cum verò moritur , tunc eſt finis. Et in itinere cum deliberat ire , eſt principium, cùm accedit ad locum ipſum tunc eſt medium ſeu principale , cum reuertitur eſt finis. Et in lucro cum mouentur prima verba eſt principium , cùm numerata eſt pecunia , eſt principale ſeu medium , cum aſportauit rem, eſt finis. Cùm aliqui deliberant hominem occidere , eſt principium pro illo qui occiditur , cum lætaliter vulneratur eſt principale. Principium in vnaquaque re conſiſtit plus in voluntate quàm in effectu , medium in effectu ſuperante voluntatem , finis in ſolo effectu & illius perfectione. Determinatis his dico quod principium natiuitatis , & medium & finis debent ſumi à principali operatione quam naſcendo acquirit , hæc autem eſt reſpiratio. Principium igitur naſcendi eſt cum incipit reſpirare : punctus verò principalis natiuitatis cùm ita reſpirat , vt iam poſſet per ſe viuere : finis verò cum iam tantum attraxit aëris , vt ſponte ceſſent reſpirare & moueri vmbilici arteriæ Et ita patet ratio ſecundi quæſiti Patet etiam quod hoc totum tempus eſt breue & exiguum. Ex hoc patet ſolutio primi quæſiti & eſt quod tempus principale natiuitatis ſemper eſt illud, quod debet obſeruari per Aſtrolabium. Tempus verò quod docet Ptolemæus inuenire ratione numerorum , hic aliquando eſt idem cum principali , & tunc prognoſtica Aſtrologi ſunt veriſſima: quandoque eſt idem cum principio & tunc ſignificat principia rerum & voluntatem , ad quæ plerunque ſequitur effectus non tamen ſemper. Aliquando autem tempus hoc concidit cum fine natiuitatis , & tunc ſignificat qualitatem finis rei : Veluti in noſtra genitura ſi ponatur vndecima pars Tauri aſcendens propter locum Martis Lunæ , qui ſunt in vndecima parte ſignorum & ſunt domini loci coniunctionis luminarium , & etiam Mercurius principalis dominus erit propinquus numero medij cœli valde : Tunc habebimus finem omnium negociorum noſtrorum & caſuum qualis futurus ſit. Ex hoc ſequuntur duo: Primum quod illi quibus aſcendit numerus conſimilis numero inuenti per viam Ptolemæi , vel ſaltem valdè proximus , tales habent principia media & fines , valdè ſimilia & conformia:

quibus verò aſcendens verum plurimum diſtat ab aſcendente quæſito per viam numerorum, in his principia rerum & media, & fines erunt valdè diſſimilia, & maximè ſi multum diſteterint, vt in noſtra genitura: Tales enim videbuntur quandoque eſſe in cœlo & ſtatim, decidunt in eadem cauſa: rurſus quandoque videntur eſſe demerſi in profundo & diſtituti ſpe omni, & ſtatim præter omnium ſpem quaſi cœleſti quodam auxilio emergunt. Cauſa eſt quia principia ſunt diſſimilia mediis & media finibus. Secundum eſt quia iuxta Ptolemæi. ſententiam oportet vtrunque principium conſiderare, ſcilicet verum & naturale: Verùm appello quod eſt inuentum per Aſtrolabium. Et ſi dicas non potum habere per Aſtrolabium tale principium. Reſpondeo. habeas illud per conſenſum plurium directionum quas veras experimento inueneris, ſicut ego in mea genitura feci. Quòd ſi dicas, quare appellas naturale aſcendens quod eſt inuentum per rationem illam numerorum, cùm rationem numerorum Ptolemæus in ſequenti capite reprobet. Dico quod Ptolemæus intelligit conſenſum inter dominum loci luminarium & aſcendens, vel medium cœli tempore genituræ: qui conſenſus fit per trigonum vt declaratum eſt, vt inter decimum gradum Arietis, & decimum Leonis: vel ſi non poteſt, per exagonum qui eſt dimidius trigoni vt ex decimo Arietis, in decimum Geminorum: vel ſi non poteſt, per dimidium exagoni quod eſt ſpacium triginta graduum & per compoſita ex illis, vt inter decimum Arietis, & decimum Tauri, vel Cancri, vel Virginis. vel Libræ: Et generaliter intelligit figuram duodecim laterum æqualium in eclyptica, quæ vt manifeſtum eſt cadit ſemper in ſimiles gradus ſignorum. Et ſi dicas cur ergo talem figuram non recepit in numero aſpectuum. Reſpondeo quod talis figura non eſt ſubiiciens ad operationem aliquam ſenſibilem, ſed bene ad hoc, vt habeat principium naturale naſcendi, quia tale principium conſiſtit in quadam ſola potentia & in quadam permiſſione, ſeu conſenſu, cui ſufficit figura duodecim laterum, quæ tamen non ſufficit ad actiones. Rurſus ſi dicas quare non ergo naſcuntur omnes aſcendentibus talibus gradibus naturalibus, ſeu correſpondentibus numero medij cœli, vel aſcendentis cum numero gradus Planetæ dominantis in loco coniunctionis vel oppoſitionis luminarium. Reſpondeo quod iſtud contingit vel propter fatum aliquid aliud intendente natura, vel propter natiuitatem patris & matris, directiones & progreſſiones, & maximè matris: vel quia Planeta dominator eſt debilis, vt mihi Mercurius, qui parum aut nihil poteſt, nec in Tauro, nec in Capricorno, nec etiam in ſignis oppoſitis, & eſt retrogradus, & in ſexto loco, vel dicas quod naturale principium, & verum ſunt ſemper diſtincta parum aut multum, & quod naturale ſemper ſumitur à principio reſpirationis, & principale à perfecta reſpiratione, quando iam fœtus non poſſet amplius viuere in vtero, & iſtud veriſimilius eſt. Cùm igitur Ptolemæus non poſſe habere ſecundum principium & principale accipit imprefectum & primum: Et hoc quia ſunt partes totius temporis natiuitatis, & ſecundum hanc viam aſcendens noſtrum eſſet vigeſimaquarta pars Arietis, dico de naturali, quia aſcendens naturale ſemper præcedit, verum, & naturale, & verum aſcendens eſt ſexta pars Tauri, & decem minuta, & tertium aſcendens quod vocatur finis, eſſet duodecima pars Tauri, & totum tempus natiuitatis eſt minutorum 39. id eſt, duæ tertiæ fermè vnius horæ. Et per hoc facies in omnibus aliis genituris: ſciendo quo tempus principales illud eſt verè, quòd cõprehenditur inter aſcendens naturale & finem.

His viſis, vt rem ipſam concludam iuxta ſententiam Ptolemæi, & veritatem rei, & id quod cum omnibus concordat: dico quod mens Ptolemæi eſt, quod vis cœli diffundatur tempore ortus per longum ſpacium, & non in momento vllo, quoniam ſunt plura initia, quæ temporibus non exiguis differunt. Primum tempus eſt cum fœtus conuertitur capite inferius: Secundum cum aperituros vteri, & tunc incipit reſpirare: & quodque prius exit ſanguis antequam conuertatur infans, & vtroque modo intercedit ſpatium horarum, & aliquando dierum, & conuerſio fœtus eſt magis ſecundum naturam, quàm apertionis vteri, & poſt eſt progreſſus capitis, & non poteſt diſtare per multas horas à conuerſione & apertione oris vteri in eo qui ſuperfuturus eſt: & cùm reſpirat ore & vmbilico. Vltimum tempus & eſt quartum, eſt cum totus prodierit è vulua matris: & hoc durat quandoque per vnam diem. Tempus autem quo abſoluitur à matre & deſinit reſpirare per illam quoniam eſt voluntarium non eſt ex illis. Principale igitur eſt exitus & capitis, & totius, & quod eſt inter illa. Et ſi velles addere tempus totum quo vterus manet apertus eſſet nimis longum. Et ſi prætermittatur tempus quo conuertitur prætermittemus quod eſt ſecundum naturam. Ideò oportebit accipere illud in quo conuertitur ſi ſciamus: inde in quo prodit caput, demum in quo oritur cum toto eo quod intercipitur: & ſi longum erit & ſuperuixerit: erit vita illius plena incommodis multis, & qualis ortus talis vita, & qui ſtatim oritur abſque impedimento protrahit vitam, aut ruit ad finem in neutro diu colluctatus. Reliquæ verò geneſes etiam medio comprehenſo tempore diiudicantur, cumque hoc fieri non poſſit, ob multiplicem miſtionem eorum, vitæ fato potius agi, quàm ſyderum vi videtur, apices cum ſunt illæ tres exitus capitis & totius, qui principalis eſt niſi omnia contrà operentur. Cùm verò hoc ipſum ignotum fuerit Ptolemæus venatur tẽpus illud, quod domino gradus coniugationis in angulo propè poſito habetur, quàm ſimili numero, ſi nõ quadrato aut trigono, aut ſextili, aſpiciat, aut intueatur, vel obediat illi: hoc enim tempus pro apice erit: nam reliqua penè eadem erunt. Multa etiam manebunt vt planetarum aſpectus atque inter eos directiones, ſi exiguum fuerit interuallũ, licebit poſtmodũ

ſucceſſu temporis verum momentum Coriphei inuenire. Hæc igitur mens eſt Ptolemei, vt ſaltem tria tempora, & decurſos inter illa examinenentur. Varianr autem plurimum in hoc inter ſe geneſes, vt validæ dignoſci poſſint, quoniam apices plurimum poſſunt, intermedia fermè nihil, quæ verò ſunt imbecilles, multis caſibus aguntur: & fato ſubiici videntur, vt quamquam magnis caſibus ſubiiciantur, nihil tamen tale ſperare potuerit, vt de exitu Philippi Regis Macedoniæ, patris Alexandri cuius etiam vita tota eiuſmodi fuit, quæ perpetuis ſucceſſibus & continuata ſerie potius augeretur, quàm euidentibus impreſſionibos, atque felicitatibus. Cuius oppoſitum fermè contingit in eius filio, ſunt igitur quatuor genera geniturarum: Validæ prudentium miſtæ, & debiliorum fatuorúmque, ſeu pruſus imbecillium ſompta: duo ſolum ex hac differentia apicum ad intermedia tempora.

CAPVT III.

TEXTVS VII.

Diuiſio præcipiendorum.

HIs ita definitis, ſi quis ordinis ſectandi gratia ea, quæ in geniturīs vniuerſum ſpectanda ſunt diuidat, inueniat ſanè inter ea, quæ natura comprehendi poſſunt, quædam ante genituram ſita eſſe, cuiuſmodi eſt de parentibus tractatio, quædam verò & præcedere, & ſequi, vt cum de fratribus & ſororibus ſolliciti ſumus, quædam circa ipſam genituram verſari, quæ varia ſunt, neque vno capite comprehendi poſſunt. poſtremò verò quæ eam ſequuntur, & hæc multiplicem habent tractationem. Eſt verò inter ea quæ circa genituram verſantur de maſculino & fœminino partu, de geminis aut pluribus, de monſtris & de iis, qui antequam nutriantur extinguuntur. Inter ea quæ genituram ſequuntur eſt de vitæ ſpacio tractatio, haud quaquam illi connexa, quæ de his qui nutritionem non conſequuntur, inſtituitur: deinde, de forma, de morbis & vitiis corporis, poſt de animi ſtatu, déque eius morbis, deinceps de poſſeſſionibus, de dignitatibus, poſt hæc verò de opificij genere, mox de coniugio, déque liberorum procreatione & de ſocietate, déque mutua beneuolentia amicorum, hinc de peregrinatione, ac poſtremo de mortis genere: quæ quidem tractatio, cum natura & potentia conueniat, eum ea quæ vitæ de ſpacio agit, ordine tamen meritò his omnibus ſubiicitur. Ac de vnoquoque horum generum in capita enarrationem inſtituemus, ipſam indagationis inſtitutionem cum nudis effectricibus viribus, vt diximus exponentes.

Quatuor proponit tractanda, vnom de præcedentibus natiuitatem, & hoc habet vnum caput, ſcilicet de parentibus, quod tamen diuiditur in duo, ſcilicet in tractationem de patte & matre. Secundom de iis quæ partim præcedunt natiuitatem & partim ſequuntur & habet vnum caput tantum, ſcilicet de fratribus & de ſororibus, poteſt autem diuidi in duo ſicut præcedens. Tertium quod eſt de iis, quæ cootingont circa natiuitatem, & continet quatuor capita primum de ſexu, ſecundum de geminis, tertium de monſtris, quartum de iis qui nun nutriuntur. Quartum principale eſt de iis, quæ contingunt poſt natioitatem, & continet per ſe tredecim capita: primum de vita, ſecundum de forma, tertium de morbis & vitiis corporis, quartum de qualitate animi, quintum de vitiis & morbis animi, ſextum de dioitiis, ſeptimum de honoribus & dignitatibus, octauum de exercitatione ſeu arte, nunum de coniogio, decimom de liberis, vndecimum de amicis & inimicis, doodecimum de peregrinatione (nam ſerui inter ſpecies amicorum numerantur) tertiumdecimum de morte: hoc debuit ſequi caput primum de vita, ſed quia mors eſt finis omnium, ponitor vltimo loco. Adijcitur poſt hæc capitolum generale conueniens omnibus de triplici diuiſione temporum, ita vt ſint in vniuerſum capita viginti, quæ conſideranda ſunt in qualibet geoitura.

TEXTVS VIII.

Quæque multi curioſè & petulariter nngati ſunt, neque ullam veri ſimilitudinem præ ſe ferentia ad ea, quæ naturæ non conuenienter dicta ſunt, relegabimus: quæ verò natura deprehendi poſſunt, non per ſortes & numeros, quibus à natura rationes nullæ inditæ ſunt, ſed ad ipſam figurationum cum familiaribus locis inſpectionē collimantes deprehēdemus.

Reprehendit ſophiſtcam Aſtrologicam ſui temporis, quæ etiam per Arabes multos perducta eſt ad nuſtra tempora, & illurum etiam nugas, qui nunc mentiuntur Aſtrologiam fictis figuris, & numeris, de quibos in procemio huius libri diximus: Similiter & docet Aſtrologiam non procedere per ſigna, ſed per cauſas cum à priore ſemper procedat: Vnde interrogationes vanæ ſont. Sub hoc etiam comprehendi debent artifices,

qui difficillimam artem; parua ſcienr'a, mi-nore iudicio, labore penè nullo tractando, vituperant: vnde tam malè audit.

TEXTVS IX.

Sanè in vniuerſum in nmnibus, ne ſingulis capitibus idem dicamus, primùm quidem npnrtet inueſtigate locum ſigniferi familiaritare coniunctum generi quæſtinnis, quemadmodum verbi gratia: De npificij genere locum ſigniferi in cœli medio conſtitutum, aur de parte Solis. Deinde contemplari ſtellas, quæ dnminium ius exercendi in hæc loca habeant, ſecundùm ens, quos prædiximus quinque mndos: & ſiquidem vna omnibus mndis præfuerit, in illam cnnferre nmnem eius euentus decernendi iuriſdictinnem: ſin duæ tréſve, in eas quæ ſuffragiorum numero præſtant. Pnſthæc vern vt quale tandem futurum ſit, quod decernitur cnniectemus videre, & naturas ipſnrum dominorum, & ſignnrum in quibus ipſi præcipuáque loca reperiuntur: ad magnitudinem decretnrum ſpectare, vtrum ſint valentes tam ſecundùm mundi, quàm genituræ ſtatum, an cnntra. Validiſſimi quidem ſunt prn mundi ſitu, cùm in domeſticis, aut etiam in prnpriis ſunt locis, & rurſus cum nrientales ſunt, auctíque numeris: Prn genituræ verò ſitu cum in angulis aut ſuccedentibus lncis diſpatiantur, maximè primis: dico autem nrtus, mediſque cœli loca. Imbecilliſſimi verò, iuxta mundi ſitum, quandn in alienis locis, ſiue non domeſticis & occidentales, aut retrogradi fuerint, ſed pro geniturae ſtatu cum ab angulis cadunt. Ad tempns verò decreti vniuerſim cognoſcendum, vtrum matutini ſint, an, veſpertini, tam ad Solem, quàm ad horoſcopum cnmparati, quandoquidem antecedentes vtrumque hnrum quadrantes, iiſque oppnſitos matutinns dicimus, reliquns verò ſequentes, veſpertinns. Et in angulis reperiantur, an ſuccedentibus: Nam matutini cum ſunt aut in angulis conſtituti, ſuam citius vim exerunt: veſpertini verò aut ſuccedentibus, tardius.

Quinque proponit quæ in quolibet quæſito ſunt conſideranda: Primùm eſt, vt inueniamus locum qui quæſito præſit. Exemplum in textu habes. Secundum dominos qui loco præſunt. Sunt autem quinque trianguli, domicilij, altitudinis, finis & aſpectus, ſeu configurationis, vt in præcedenti capite docet. De ordine tamen illorum non eſt habenda ratio iuxta ibi deſcripta, ſed in his, quæ ad vitam ſpectant plus poteſt domus in dignitatibus, & magiſtratibus altitudo, in fortuna & amicis, & populari quadam gloria trigonus, in rebus ſingularibus & propriis finis. Tertium eſt, vt conſideremus qualitatem futurorum, vtpote ſi erit fœlix, an infœlix, ſi in pecunia, vel agris. Quartum de magnitudine ipſius effectus & vnde ſumenda ſit. Quintum de tempore in quo illa contingere debent. Hæc autem cum quatuor illis conueniunt, quæ ſuperius deſcripta ſunt in ſecundo libro de vniuerſalibus prædictionibus, quantum ad tempus & qualitatem: Hic verò adduntur quantitas locus cœli & diſpoſitores, ibi vtrumque ſumitur, ſcilicet locus & diſpoſitores à loco eclypſis, & ſuccedenti cardine, vel in fixis etiam antecedenti. Magnitudo autem effectus ibi coniungitur cum tempore. Sed locus affectus hic non deſideratur cum debear eſſe vbi erit natus: neque genus cum ſit in ipſo nato, & ita coincidunt.

Et ſi quidem vna) Quomodo vna ſtella poteſt vni loco omnibus modis præeſſe cum in ſola Virgine Mercurius habeat altitudinem & domum: ibi verò trigonum non habeat: in reliquis ſignis altitudo à domo differt? Reſpondeo omnibus modis præeſſe intelligit, vt ſi Mars ſit in initio Scorpionis, vbi eſt eius domus trigonus, finis altitudinem ibi non habet, ſed nec alius Planeta.

Poſt hæc verò) Genus rei ſignificatæ, vtpote diuitiæ qualitatibus diſtinguuntur, pecunia, mercibus, agris, domibus, donis, redditibus præmiis, multæ, paucæ: hæc omnia à dominis, ſcilicet intelligendo etiam qui aſpiciunt locum, & qui dominis commiſcentur & ſignis in quibus ſunt ſignificatores. Signorum nomine omnes figuræ etiam octaui cœli veniunt & noni etiam.

Ad magnitudinem decretorum) Robur Planetarum ex quatuor rebus ſumir in comparatione, ad mundum, ad genituram, ad Solem & per ſe. In comparatione ad mundum quod ſint in hoc, vel in illo loco ſeu ſigno. In familiaribus & magnis vbi poteſtatem habent, vt Marti Virgo eſt familiaris, Ioui Libra. In Piſcibus verò Mars habet dignitatem: In Leone Iupiter & magis in Cancro. In comparatione ad geneſim, quod ſint in angulis præcipuè nobilioribus: Aſcendente & cœli culmine, vel ſuccedentibus. In comparatione ad Solem, quod ſint orientales. Per ſe: quòd ſint numero aucti, id eſt, veloces. Nam cum Planeta eſt velox vocata Æquatio, medio motui additur, ideò tunc Planeta auctus numero dicitur. Diminutus cum aufertur. Quòd ſi ablata Æquatio etiam medio motu maior fuerit retrogradus dicitur Planeta. Ob id cùm in Sole & Luna nunquam æquatio medium motum excedere poſſit, luminaria quidem motu tarda dici & eſſe poſſunt retrograda nunquam.

Celeritatem effectus ex tribus venatur, ex

ſitu

ſitu ſignificatorum, quo ad cœli quadrantes ab horoſcopo ad cœli medium, & ab occaſu ad cœli imum exitus præſtant celeres, in aliis duobus quadrantibus tardos. Ex ſitu ſignificatorum in partibus ſui quadrantis in angulo enim celeres, in cadenti tardos, in ſuccedendi medios ſignificabunt. Ex ſitu quo ad Solem, nam à loco Solis ad 90. partes ante, & ab eiuſdem oppoſito ad totidem partes ante dicuntur matutini Planetæ, in aliis quartis veſpertini. Velut mihi Sol eſt in partibus 10. mi. 37. Libræ, Planetæ à partibus 10. mi. 37. Cancri ad partes 10. minuta 37. Libræ & à partibus 10. minutis 37. Capricorni, vſque ad partes 10. mi. 37. Arietis dicuntur eſſe in quadrantibus matutinis à Sole: In reliquis autem veſpertinis. Notandum quod orientale & occidentale aliud eſt in Planetis à matutino & veſpertino: Orientale propriè eſt à coniunctione Solis ad oppoſitionem occidentale ab oppoſitione Planetæ, cum Sole ad coniunctionem. Matutini, vt dixi in ſuperioribus & Luna à coniunctione, & ab oppoſitione ad radium quadratum cum Sole. Veſpertini à quadrato cum Sole ad coniunctionem vel oppoſitionem. Aliquando à coniunctione vel oppoſitione ad ſtationes matutini dicuntur, à ſtationibus autem ad coniunctionem, vel oppoſitionem veſpertini. In inferioribus autem aliter res ſe habet, quia nunquam ad Solis oppoſitionem veniunt. Hoc autem ſuo loco declarabitur.

CAPVT IV.

TEXTVS X.

De Parentibus.

QVæ igitur iam dicta eſt ſingulorum contemplandorum ratio, quam inſequi in omnibus oportet, ſic ſe habet. Accingamur nunc iuxta propoſitam ſeriem à prima, quæ de parentibus habetur tractatione. Sol igitur & Saturnus patri natura familiares ſunt, Luna, Venúſque matri. Pro quorum ſtatu tum inter ſe mutuo, tum erga alios de rebus parentum opinandum eſt. Fortunas enim & opes ex luminum ſatellitio deprehendere oportet. Circundata namque beneficis eiuſdemque conditionis ſideribus, ſiue in iiſdem ſignis, ſiue in proximis, illuſtrem & luminoſum parentibus ſtatum decernunt, maximè quando Solem matutinæ cingunt ſtellæ, Lunam veſpertinæ, eæque bene affectæ.

Quoniam litteræ ſententia ſatis aperta eſt, ideò quædam ſolum expoſitionis loco adiungam notatu digna: quorum primum eſt quod natiuitates filiorum ſignificant ſuper parentes ſuos, & fratres, & filios, eadem ratione quæ eſt quod cùm parentes habeant virtutem generandi ſemper, non tamen ſemper generant, ſed ſolùm cum tempus in quo conueniunt vtriuſque genituræ fuerit ſimile. Similiter & de natiuitate non naſcitur infans niſi cum natiuitas conuenerit parentum natiuitati. Igitur ex natiuitate filij cognoſcuntur diſpoſitiones parentum maximè. Et hoc eſt primum. Similiter ex natiuitatibus parentum cognoſcuntur qualitates filiorum conuerſa ratione, & hoc eſt ſecundum. Et quia natiuitates filiorum ſunt ſimiles parentibus, vt dictum eſt. Igitur natiuitates fratrum inter ſe habebunt ſimilitudinem. Sed tamen minorem quàm cum parentibus ipſis, vel propriis filiis: Et ita ſignificabunt ſtatum fratrum. Et hoc eſt tertium (Intelligo autem cum fratribus ſorores) Rurſus quia aſtra ſignificant, vt cauſæ & non vt ſigna, vt ſæpius oſtendi, ſignificabitur ſtatus parentum non præcedens natiuitatem filij, ſed ſolum ſubſequens, Idem dico de fratribus. Et hoc eſt quod Haly dixit in commento natiuitates filiorum, ſignificant ſtatum parentum, qui ſuccedet poſt natiuitatem illorum, non autem qui præceſſit. Et ita ſignificabit de fratribus maioribus quid ſuccedet illis poſt natiuitatem ſuam: De minoribus autem generaliter. Et hoc eſt quartum: Ex quo ſequitur quintum, quod cum naſcitur filius in vna domo, mutatur ſtatus parentum & fratrum, & ſororum in melius vel in deterius. Sextum ex his colligitur: Et eſt quod ſtatus parentum ſequitur genituram propriam parentum, deinde poſt natiuitatem primogeniti, propriam natiuitatem & primogeniti: deinde poſt natiuitatem ſecundo geniti componetur parentis ex propria natiuitate, & primo geniti & ſecundo geniti: Et ita ſtatus deinceps quotquot fuerint filij, vel filiæ. Septimum ex hoc ſequitur, quod ſtatus filiorum componetur ex natiuitatibus propriis parentum, atque fratrum ac ſororum. Octauum quod eſt ordo in his, natiuitas parentum in infantia habet primum locum, deinde natiuitas propria, deinde natiuitates fratrum multo minus: poſt quartum verò annum quibuſdam poſt ſeptimum, aliis à quarto decimo, nonnullis à vigeſimo natiuitas filij habet primum locum, inde parentum, poſt fratrum. Nonum quod parentum natiuitates primum obtinent locum pro ſeipſis: deinde ſuccedit natiuitas primo geniti: & ſuccedentium ſunt debiliores ſi ſint pares inter ſe: quia quandoque contingit quod natiuitas vltimogeniti ſit validior omnibus & clarior, vt Ioſephi inter filios Iacob. Decimum quod natiuitates parentum etiam inter ſe ſignificant mutuo tantum quantum natiuitas primogeniti. Et hoc poſt coniunctionem illorum, de vita dico, & ſanitate, & honoribus, quiete, moribus, opibus mariti, ſignificat. Et cum dico ſignificat, dico agit, & eſt cauſa, genitura vxoris & viceuerſa. Vndecimum quod mater ſignificat magis ſupra infantiam filiorum, & motus corporeos & corpus ipſum: ſed

pater ſuper adultam ætatem, & qualitates animi & fortunas eorum. Duodecimum quod maximi momenti, quòd mors vniuſcuiuſque vel ſeparatio è domo facta ſecundùm leges velut emancipatio & diuortium, extinguunt ſignificata pertinentia illis, qui cum eis coniunctio erat: Et illi reuertuntur ad proprias natiuitates & ſtatum earum.

Principale aliud eſt quod Planetæ orientales à Sole ſunt robuſtiores, quia Sol, qui illos obumbrabat relinquit illos ſplendidos. Et abſque (vt ita dicam) ſuſpitione reditus Solis ad eos. Similiter occidentales à Luna ſunt in læto ſtatu & pulchro, quia expectant Lunam venientem ad eos ſicut quando aliquis expectat amicum ex longinquo venientem, & apparat domum & exornat eam.

Principale tertium eſt quod Planeta dicitur obſeſſus quando eſt inter duos alios, & eò magis ſi ſit in dignitatibus eorum. Exaltatus autem ſuper alium quando fuerit occidentalior & ponderoſus, vtpote ſi Saturnus ſit in vigeſimo gradu Libræ & Sol, in principio Libræ, & hoc ſit quadrifariam: Deterius primum cum Saturnus fuerit in angulo, & Sol extra angulum. Secundo cum Saturnus fuerit in dignitatibus propriis, & Sol in dignitate Saturni. Tertiu cùm fuerit Saturnus in quadrato aſpectu Solis, vel Saturnus fuerit in imperante, & Sol in obediente: Veluti Saturnus in decima parte Arietis ſit, & Sol in vigeſima Piſcium. Quarto ſi Saturnus aſcendat ad abſidem eccentrici ſui & maximè Sole deſcendente à proprio abſide. Dicitur autem Planeta ſuperior, quando eſt occidentalis eleuatus ſupra Solem vel Lunam, quia Sol vel Luna in tali ſtatu ſempee vadunt ad illum Planetam, & nunquam ſuperior Planeta vadit ad eos: & ſicut homo, qui expectat alios domi videtur in illa cauſa ſaltem nobilior his, qui vadunt ad domum eius. Ita Planeta ſuperior cum fuerit occidentalis dicitur eleuans ſuper alium & maximè, ſi fuerit vna illarum quatuor conditionum vel plures ex eis.

Vt autem clarius, & per Methodum de hac re agam, quæ tanti eſt momenti vt ſit ſecunda ex his, quarum intellectu futura prædicere licet, noſcere oportet ſignificatorem qualiſcunque ſit decernere tem: verùm melius aut deterius vt primum ſimpliciter ad hoc aptus. Maleficæ enim nihil præſtant boni liberaliter, aut ſi natura diſſideant, vt Saturnus in prole & coniugio: Iuppiter in rapina, Venus in caſtitate, Mars in continentia, Luna in perſeuerantia, Sol vt occultè agatur. Poſt eſt robur ſignificatoris, vt ſit in ſuis dignitatibus in aſpectu luminum fœlici: Orientalis à Sole, Occidentalis à Luna, dicemus in die ſupra terram, in nocte infrà nocturnus contra, in abſide eccentrici ſui vel propè, propè etiam abſidem parui orbis, ſicque auctus dicetur lumine & motu, ab vndecimo loco ad nonum præcipuè in apice, vel in vertice horoſcopi. Cùm verò non omnis aſpectus ei malus ſit, oportet non omnem Planetam, qui illum reſpicit eleuari ſupra eum: neque qui ſupra ipſum eleuatur quicquam boni afferre poteſt ea in cauſa ſeu fœlix, ſeu infœlix, ſeu bonus, ſeu malus: eſt enim alter quaſi in eius ſeruitute ergo eleuatur, qui præſidet illi & annectitur. Secus quicunque Planeta omnibus præſideret locis omnibus in cauſis, infelicem faceret niſi in quibus ipſe eſſet ſignificator. Annectitur ergo ei decem modis coniunctione oppoſitione, duobus quadratis totidem trigonis breuibus ac ſextilibus longis, tum ſigno imperanti, aut æqualium aſcenſionum pro magnitudine Planetæ eleuati: vt Solis quidem 15. Lunæ 12. Iouis 11. Veneris 8. Saturni 9. Martis 7. Mercurij 6. ante ac retro: Vt in nobis Luna eleuatur quamuis in obedienti, quia alterior eſt, ſupra Iouem, Venerem, Mercurium, paululum etiam ſupra Solem imbuta Martis hoſtilibus radiis diſſoluitque illorum decreta. Et ſi in angulo eſſet magis hoc faceret, ſed alia poſtmodum bona præſtaret: ita vides cur nil poſſit eſſe ex quaque parte beatum. Cùm ergo annectitur, inſpicere oportet quantò magis potens fuerit, & natura prauus eò magis offici, & quantò validior erit nexus, at de hoc ordinem patefecimus, tum etiam naturam ſimplicem, aut propoſitæ rei repugnantem. Porrò robur primum eſt vt dominetur loco, poſt vt ſit in altiore cœli parte, deinde vt ſit in angulo, dein in propriis dignitatibus, poſt vt ſit in elatiore parte eccentrici, poſt in elatiore parui orbis: inde in ſuis dignitatibus, demum in luminarium aſpectu, & in conſimili ſtatu diurni atque nocturni quemadmodum dictum eſt. Plurimum etiam refert, an à malefica, aut benefica lumen excipiat, aut inerranti huiuſmodi iungatur ad augendam prauitatem atque minuendam. Quòd ſi non annectatur totus tamen ſit in illius poteſtate ſignificator, impedietur quidem ad vires non tamen fruſtrabitur ſemper: ſemper tamen cum difficultate perager, præſertim ſi malefica & potens fuerit quæ præeſt. Specialiter autem conſiderate oportet in quo differt eleuari atque foueri. Circa idem enim verſari ambo neceſſe eſt: Vt ſupra Iouem Luna non propriè eleuatur, ſed mutuo ſe fouent, quia ſextilis breuis eſt, & commutatio dignitatum, Luna verò ad Mercurium, & Mercurius ad Lunam eleuatur, altero alterum viciſſim impediente, Venus autem ſuper Lunam eleuatur prohibetque mala, Luna quoque ſupra Venerem verum imbecilli modo.

Principale aliud quod Ptolemæus deinceps in omnibus decemnouem quæſitis intelligit tres ſtatus, optimum, peſſimum & medium. Et ſimiliter in magnitudine, robuſtiſſimum, debiliſſimum & medium. Et ſimiliter in tempore (Sunt enim hæc tria, quæ docuit in præcedenti capitulo eſſe in ſingulis quæſitis conſideranda) celerrimè, vt in pueritia: tardiſſimè, vt in vltimo ſenio: mediocriter, vt conſiſtentiæ. Ex quibus vult intelligi duo: Primùm vt declarato vno, quandoque intelligamus, reliqua duo breuitatis cauſa: quandoque declarat duo & oportet ſubintelligere tertium: quandoque declarat omnia membra: Velut magis inſtruat, vt in principiis fieri ſolet ſicut & in hoc capitulo: Vel quando res eſt magni

momenti.

momenti. Secundum vt intelligamus media omnia, quæ poſſunt cadere inter illa extrema, quæ ſunt infinita: Velut in ætatibus, præter infantiam & vltimum ſenium, quæ ſunt extremæ, & conſiſtentiam quæ eſt verè media: Sunt aliæ mediæ plures in genere: Velut ante conſiſtentiam, pueritia, adoleſcentia, iuuentus: poſt autem primum ſenium & quælibet etiam iſtarum ætatum in partes diuiditur multas. Vult ergo vt ex naturali coniectura non ſolùm illas tres principales aſſequamur, ſed omnes alias intermedias. Idem dico de magnitudine & qualitate, ſcilicet quod per duo extrema, & medium docet nos coniectari omnia media, quæ ſunt infinita.

Principale quintum eſt, quod vnicuique parenti aſſignat duos ſignificatores Solem & Saturnum patri & Lunam & Venerem matri. Ex quo fit magna confuſio dum vult declarare ſtatum amborum parentum ſimul, quia ingrediuntur quatuor Planetæ. Ideò ego declarando ſolum dicam de patre, & quod dictum erit de patre, idem intelligatur de matre, accipiendo dicta de Sole in patre, vt ſint dicta de Luna in matre: Et quæ de Saturno in patre, ſint dicta de Venere in matre, adhibitis ſolum duabus diſtinctionibus: Prima quod Sol in die & Luna in nocte gaudeat: & Saturnus in nocte, & Venus in die: Secunda vt in Sole orientales præferantur: In Luna autem præferantur occidentales.

Principale ſextum eſt quod eligit duos Planetas vnicuique parenti, quia cum parentes generant ſunt in ætate virili & valida, ideò non decet, vt habeant vnum ſignificatorem tantum, ne ſi ille malè afficiatur, parens malè habeat: maximè cum ipſi infanti, aut quinque ſignificatores vitæ aſſignari ſoleant. Imò neque Ptolemæus aut declarare de morte parentis etiam ambobus ſignificatoribus malè affectis.

Principale ſeptimum in dignitate ſemper Ptolemæus conſiderat luminare, in vita autem robuſtiorem ex duobus ſignificatoribus. in erigenda autem figura Planetam congruentem tempori, vt pote locum Solis de die, & Saturni de nocte. Et ita iuxta tres cauſas diuerſas, facit tres ordines electionis: quod etiam obſeruat in quæſitis propriis nato: nam pro dignitate ſemper quærit Solem, vel Lunam pro vita potentiorem ex ſignificatoribus, pro qualitate corporis, quod fortuito obiicitur, id eſt, horoſcopum ſemper.

Principale octauum eſt, quod conſiderat quatuor ſtatus in vnoquoque parente, primus eſt concordia ipſorum ſignificatorum inter ſe, vtpote in patre Saturni & Solis, & hic eſt optimus. Secundus eſt concordia vnius ſignificatoris cum beneficis. Tertius eſt ſtatus ipſius ſignificatoris per ſe, vt in angulo in carpento ſuo, vel ſaltem vbi habeat dignitatem. Quartus eſt ſi maleficæ ſuper ſignificatorem eleuentur.

Nonum principale eſt quod per concordiam intelligit trigonum & ſextilem: coniunctio autem eſt in numero concordiæ cum fuerit cum beneficis, vel ſi fuerit etiam inter ſignificatores ipſos, vt Solem & Saturnum. Caliditas enim vnius temperat frigiditatem alterius, & frigiditas caliditatem. Et iudicium de coniunctione eſt etiam in intuentibus & imperantibus: Diſcordia verò eſt ſemper in oppoſito aſpectu, inde quadrato: Coniunctio verò & intuentia & imperantia, cùm fuerint cum maleficis, quæ non fuerint ſignificatores, & maximè ſi malefica fuerit domina loci oppoſiti ſignificatoris: Sed ſi domina fuerit loci ſignificatoris non erit tam infauſta coniunctio, vel intuitus obedientia.

Decimum principale ſequitur ex præcedentibus, & eſt obſeruatione digniſſimum, & eſt quod quotienſcunque in aliqua genitura infantis maſculi, vel fœminæ Sol aſpicit Lunam de quadrato vel oppoſito: vel Saturnus Venerem aut Lunam eodem modo: tunc parentes illius infantis odioſè habebunt. Et peius eſt inter Solem & Lunam, inde inter Saturnum & Venerem vltimum inter Saturnum & Lunam, & deterius erit ſi ſint in angulis. Ex hoc ſequitur, quod expoſitio Ptolemæi per partes vt fieri ſolet, & facit Haly in quibuſdam locis, non ſatiſfacit, ſed oportet totum ſimul diſtinguere capitulum, ſicut nos hic fecimus. Nunc ad ipſius textus expoſitionem deuenio.

Inſpicere oportet in natiuitate patris ſi Solem antecedunt ſtellæ, tum erit optimum. Si verò non antecedant, ſed ſequantur erit & bonus ſtatus, Ideò circa hoc obſeruare oportet quinque. Primum vt luminare habeat ſatellitium, id eſt, planetas propinquos ad triginta gradus. Secundum vt conforme ſit, id eſt, in angulis. Tertium vt in comparatione ad luminare, vt ſint orientales, à Sole ſi ſint ſatellitium Solis, & occidentale à Luna, ſi ſint pro ſatellitio Lunæ. Quartum vt ſint beneficæ, vel mediæ, vel amicæ ſaltem vt Saturnus Soli vel ſi Mars coniungatur Ioui, vel Veneri. Quintum vt ſint in locis, in quibus gaudent. *Lib. 4 cap. 3.* Ex hoc ſequitur quod filius fortunam & dignitatem cum conſequatur plerunque & ſtatum patris, ideò conuenienter hæc eadem aſſignant pro ſignificatione dignitatis ipſius nati, vt infrà videbitur.

TEXTVS XI.

Si verò Saturni quoque & Veneris ſtellam contingat orientalem eſſe in propria perſona, aut in angulis felicitatem inſignem intelligere oportet, iuxta peculiarem vtriuſque parentis rationem. Contra ſi luminaria curſu inania ſint & ſatellitio deſtituta, humilem & obſcuram parentum vitam ſignificant, & maximè quando Venus Saturnuſue non ſat pulchrè videntur ſiti. Si ſatellites quidem non deſint, ſint tamen diuerſæ ſectæ, vt cùm Mars ad Solem fertur, Saturnus ad Lunam, aut ſi non ſint feliciter ſitæ beneficæ etiam ſecundum

ſectæ cognationem, mediocris & inconſtans parentum ſtatus oſtenditur.

Declarauit duos ſtatus primos illuſtrem & magnificum: hic declarat tres poſtremos: Tertius qui eſt mediocris, eſt tamen inſignis & ipſe, cum ſulus Saturnus excellerit Solem in primu ſuo urientis ſtatu. Ex quu & primu ſtatu ſimul iunctis fit ſtatus illuſtriſſimus, ſcilicet cum Iupiter, Venus, Saturnus & Mercurius in primu ſtatu orientis Solem præceſſerint. Quartus ſtatus eſt cum quæ præcedunt beneficæ Sulem, malè afficiuntur, cadentes ab angulis aut cumbuſtæ, aut ſi Mars benè diſpoſitus præcedat, tunc erit mediocris ſtatus & inconſtans: quia erit miſtus ex bono & malo, ſcilicet malefica natura ſua nocebit, & vt bene diſpoſita iuuabit: contrariu modo benefica malè diſpoſita. Quintus ſtatus eſt cum Solem nullæ circundant ſtellæ: Et bic eſt peſſimus & ſignificat patrem omninu abiectæ & ſordidæ fortunæ. Quod verò bis adijcitur de Venere, referrendum eſt ad matrem: Et vt ſit occidentalis à Luna. Ita quod ſi Sol & Saturnus ambo fuerint in angulis erit bonum pru patre: & ſimiliter ſi Venus urientalis à Sole fuerit in angulu cum Luna, erit valde bonum pru matre.

Quod verò dixit curſu inſaniæ exponit ſe, id eſt, ſatellicu deſtituta, non eſt autem neceſſe quod radiis hoc etiam in Sule magis refert, nam cùm habuerit Planetas occidentales, dicitur curſu vacuus, etiam quod ad illos tendat, contra ſi ſint urientales non fertur ad illus, ſed recedit ab eis, nec tamen dicitur curſu vacuus, ſub hoc ſenſu præſentis loci.

TEXTVS XII.

Si ſors fortunæ de qua poſt dicemus, conuenit in genitura cum Solis Lunæúe ſatellitibus fortunatis per manus tradentur liberis, ſalua parentum bona, ſin minus, aut ſi repugnat, & luminarium laterones, aut nulli ſunt, aut malefici, inutiles erunt liberis parentum poſſeſſiones, atque adeò noxiæ.

Pars fortunæ ſeu ſors diuitias ſignificat apud Ptolemæum: ſi ipſa fuerit in quadrato, vel uppoſito maleficarum Solem circundantium, pater non relinquet hæreditatem filio: aut nihil habebit quod relinquat: aut erit cum magnis litibus. Et ſi pars fortunæ fuerit ſub Sole, nams paruum gaudium habebit de paterna hæreditate. Non ſic erit ſi pars fortunæ fuerit ſub Luna: habebit enim hæreditatem maternam & illa gaudebit. Reliqua textus nota ſunt.

TEXTVS XIII.

Longæuitas autem eorum aliunde deprehenditur. Patri nimirum, ſi Iupiter aut Venus quouis modo Soli configurantur aut Saturno: Siue & ipſe Saturnus conuenienter Soli configuratur coniunctione radiisúe ſexangularibus aut triangularibus, ſiquidem illi potentes fuerint, longa vita decernitur: ſi imbecilles, non ita: neque tamen continuo breuis. Cùm verò illud vſu non venit, ſed Martis ſydus ſupra Solem, aut Saturnum attollitur, iisúe ſuccedit, aut ſi ipſe iterum Saturnus cum Sole non conuenit, ſed vel ex oppoſito loco, vel tetragono aſpicit, decidentes ab angulis, valetudinarios tantum patres efficiunt breuis autem vitæ aut vitioſo corpore cum angulares ſunt, aut angulis ſuccedunt, ac vitam ſanè breuem in primoribus duubus angulis, aſcendente nimirum & cœli faſtigiu locisue ſuccedentibus, vitioſos verò in reliquis occidente nimirum & cœli parte infima. Mars igitur Solem intuitus ad eum quem diximus modum ſubitò interimit, aut vitium oculis iniicit, Saturnum verò feriens febrili rigore, vitiisúe per ſectiones & vſtiones inuuluit. Saturnus quoque malè affectus erga Solem, morti paternæ viam per morbos ſternit, turbatiuneſque ex humoris copia proficiſcentes adducit. Quod ad matrem attinet, ſi Iupiter quocunque modo cum Luna & Venere committitur, aut ipſa Veneris ſtella cum Luna concordat hexagonis radiis, aut trigonis, illiúe coniuncta fortes cum ſint, longæuam matrem ſignificant. Si verò Mars Lunam aut Venerem intuetur quadrangularibus aut oppoſitis radiis, aut ſuccedens, ſiue Saturnus hoc modo Lunam ſolam ſi minuti curſu fuerint ceciderintúe, rurſus aduerſus tantum caſibus morbisúe implicant, aucti curſu aut angulares breuis vitæ & vitioſas decernunt matres. Breuis quidem vitæ in orientalibus angulis aut ſuccedentibus, vitioſas verò in occidentalibus. Enimuerò Mars Lunam ita intuitus orientalem mortes matribus repentinas, vitiaque oculorum adducit, occidentalē verò, mortes ex abortionibus aut ſimilibus, vitiaque per ſectiones & vſtiones. Venerem aſpiciens, mortē per ſucceſſiones maturat, abditiſque in locis naſcentia vitia, obtenebrationes & repētinos humorū decurſus. Saturnus verò Lunam

irradians,

irradians, mortes, morboſque affert, cùm orientalis ea eſt per febriles rigores, cùm occidentalis per vteri affectiones & corroſiones. Animaduertere quoque vnà oportet, vt vitiorum, morborum & mortis genera diſtinctiùs eliciamus, ſignorum in quibus ſtellæ ſignificatrices reperiuntur natiuas, peculiareſque vires, de quibus oportunius in iis, quæ circa genituram contingunt dicemus.

Hoc eſt ſecundum in quo docetur vitæ longitudo, ſi vel Soli, vel Saturno coniunctione, trigono, vel ſextili, Iupiter vel Venus validi aſſocientur. Secondus ſtatus eſt ſi aſſocientur, ſed non ſint validi, erit enim anceps iudicium & plerumque vita longa, ſed debilis. Tertios ſi non aſſocientur omnino, nec tamen neceſſariò vita erit breuis. Sed ſi Mars ſupra Solem aut Saturnum eleuatur, aut ſi Saturnus Solem de quadrato aut oppoſito reſpiciat: tunc enim ſi malefica fuerit in decima, vel prima, vel vndecima, vel ſecunda, ſignificabit breuem vitam, ſi in in quarta, vel ſeptima, vel cadentibus valetudinarios ſolom decernit. Et hoc declarat per tres modos, quando Mars exaltatur ſupra Solem, & quando Mars exaltatur ſupra Saturnum, & quando Saturnus aduerſatur Soli. Et hoc pro natura ſignorum, quæ declarabitur in fine quarti libri. In matre verò loco Iouis & Veneris, qui poſſunt conciliari Soli vel Saturno, ponit Iouem, qui poteſt conciliari Veneri vel Lunæ, vel Venerem, quæ Lunæ conciliatur. Eſt verò aliud diſcrimen quia Saturnus vel Mars deſtitutam Lunam, vel Venerem oppugnantes breuem vitam ſignificant, cùm fuerint in eiſdem angulis, decima, vel prima vel ſuccedentibus. Sed ita tamen vt ſint aucti curſu: Sed ſi fuerint diminuti curſu ſeu tardi, vel in aliis locis ſolum ſignificant morbos: vnde colligitur qood ſi fuerint tardi curſu, & in cadentibus locis non valetudinarias efficient, id eſt, quæ perpetuò fermè affligantur morbis, ſed ſolùm ad vices frequentius ægrotabunt.

TEXTVS XIV.

Amplius obſeruare conuenit die maximè Solem & Venerem, nocte Saturnum & Lunam. Quod reliquum eſt in diligeotiori euentuum exploratione conueniens ſanè ac proximum erit patris, aut matris locum, qui ſe pro tempore obtulerit, tanquam orientem ponere, cæteraque quaſi propoſita parentum genitura, iuxta eas quas deinceps tradenus de præcipuis generibus rerun & euentuum inductiones deprehendere. Meminiſſe autem & in his, & in cæteris opportet cooſtiturionis contemplantes vniuſve modi ſint, an diuerſi, contrariarumve effectionum illi; qui dominium locorū quæſtiōois obtineant; qui pluribus affluant ad vnumquodque negocium ſpectantium virium ſuffragiis, vt rei ſignificandæ præſint, vt eorum naturæ conuenienter iudicemus. Aut æquilibria cum ſunt ſuffragia, ſi vnà fuerint imperantes, id quod ex diuerſarum naturarum miſtura conflatur, prudenter ratiocinabimur.

Sententia eſt quod oportet ſignificatorem tempori congruentem ponere in aſcendente, ſcilicet Solem de die, vel Saturnum de nocte, & collocare figuram & Planetas velut vides io exemplo octauæ figuræ ex qua extraximus figuram patris, prout vides. Dicit ergo, oportet vt poſtmòdum illam iudices, velut alias genituras ad vnguem conſiderando illos qui præſunt, quia ſub vno quatuor generum. Aut enim ſunt concordes in ſignificando: Et tunc oportebit ſtatuere ſecundùm naturam vincentis & exceſſum, ſuper contrarium ſignificatorem. Aut æqualiter poſſunt, & tunc nihil decernunt. Aut alternatim ſignificant: de quo dicet in ſequenti textu. Ex quo ſequitur quod Ptolemæus mira arte vſus ſit in hoc libro, qui tanta breuitate ſatisfacit omnibus quæſitis copioſè, nam ſi bene animaduertaris, factis duabus figuris altera pro patre, altera pro matre, bis vtitur toto libro ad diiudicandum illas. Ita de fratribus filiiſque. Manifeſtum erit igitur ex hoc primum cur filij patri ſimiles extant pleronque, ſcilicet cùm Sol in centro horoſcopi fuerit in diurna genitura, aut Saturnus in nocturna. Eodem modo filia matri ſimilis cum Luna in nocturna genitura, aut Venus in diurna in centro horoſcopi fuerint, tunc enim erit vtriuſque genitoræ figura eadem & fortuna, & reliqua pene ſimilia.

Fratres inter ſe ſimiles erunt, cum ſignificatores fuerint in communibus ſignis ſeu bicorporeis, nam plures habebunt eundem ſignificatorem, & eandem figuram cœli.

Vel etiam cùm in natiuitate alterutrios parentum ſignificatores filiorum fuerint in bicorporeis. Nam illo ſignificatore in aſcendente

dente poſito eadem figura plura pluribus filiis, qui inter ſe fratres erunt ſeruiet.

Nepotes auis erunt ſimiles, quando ſignificator patris iunctus fuerit ſignificatori filij: Et ſimiliter de auia & nepte. Sed in his idem continget ſi Venus de die aut Luna de nocte, filiarum fuerit ſignificatrix. Poſita enim alterutra in aſcendente figura illa matri filiæ nati ſeruiet: vnde neptis auiæ ſimilis erit.

Filij fratrum patruis aut filiæ amitis ſimiles erunt, cum genethliaca figura eius, qui vni pater eſt, alteri frater, eundem habuerit fratris & filij ſignificatorem. Aut non eundem, ſed coniunctos licet diuerſos. Et hæc ſemper à natiuitate illius intelligenda ſunt.

Cæterùm vt ad patris geneſim reuertar, dubitabit aliquis quomodo poſſit fratris ſignificator in aſcendente poni cum non ſit: Et cum aderit vel iam adfuit loci Planetarum ſaltem Lunæ ſenſibiliter ſunt mutati? Sed illud contingit quod quemadmodum materia in materia poſita eſt: ita & formæ & cauſæ nati, & parentis ſunt alteræ in alteris poſita, abſque temporis vlla ſucceſſione. Manifeſtum eſt autem quod cum eſſet nocturna genitura Saturnus in aſcendente poni debuit: quo conſtituto ſignificatur pater à natiuitate noſtra debilis, pauper ob ſortem peſſimè collocatam, & implicitus. Direxit igitur Lunam, quæ erat aphæta & peruenit in 23. annis ad Solis oppoſitum: Et aſcendens ad quadratum eiuſdem: & quia erat ſenex octuagenarius, mortuus eſt. Et niſi fuiſſent radij trigoni Veneris & Mercurij ad aſcendens non tam diu diſtuliſſet mortem, quia figura eſt debilis. Et ſi comparaueris hanc figuram propriæ genituræ paternis inferius ſub octaua genitura exponendæ parum videbis varietatis: Niſi quod in illa videbis ſtatum iuuentutis & ſenectutis, hic tantum ſenectutis, quia ſolum temporis quo ſuperuixit poſt meam natiuitatem. Et ex hoc patet quod figuræ per talem extractionem commutantur in longè melius quandoque aut deterius. Et ideò contingit quod filius clariſſimus poteſt habere patrem ignobilem, & egregius pater filium nebulonem.

In hoc conſiderandum eſt, quod maiorem longe vim habet primo geniti geneſis, inde ſecundi filij atque ita deinceps. Et ſi primus pareat non prorſus ſignificatum illius extinguitur, ſed manet magna ex parte, ita tamen, vt viuentibus, quoad actiones vitæ cedat, ſcilicet diuitiarum amicorum itinerum: ſed & ad animi lætitiam, triſtitiam & etiam morbos: quod ad vitæ longitudinem tamen primogeniti decreta manent, & quoad gloriam. Qua enim ratione mortis eius ſigna diſpoſita ſine eadem, & vt poſſit continuari decreta ſuperſtitum parentum, aut fratrum, aut filiorum, partita tamen temporum ratione, quemadmodum in propriis ſingulorum genituris. Vnde primogenitigeneſi magna vis vnicuique eſt ad parentum, & fratrum fortunam declarandam. E quo diutius ſuperſtites tamen fu erint, eo maiorem vim etiam ſeruabunt, ad ſtatum coniunctorum indicandum. Alia verò ſunt decreta poſt mortem alia viuentium, vt & in actionibus temporis quoque decurſu perpetuò debilitantur.

Et nota quod præceptum Ptolemæi, quo in vna genitura vtitur vigeſies toto ſuo libro ne cogatur repetere: ita vt vna genitura ſi ritè fiat ſit longè maioris laboris, & maior duplo quàm totus liber Ptolemæi. Seruatum eſt etiam à me in explicando Ptolemæum, quia licet commentaria ſint longè maiora libro Ptolemæi, ita quod totus hic liber cum textu Ptolemæi complet vnum corpus abſque repetitione. Vt ſiquis velit per eum facere genituram, neceſſe eſt, vt totum bene perlegerit, intellexerit & mente teneat, aliter millies errabit. Quia vnuſquiſque textus & commentum ſeruit in centum locis: Velut doctrina bic de patre, præcepta, figura, modus extrahendi eam, indigent toto hoc libro: Et ſeruiunt matri, fratribus & filiis, &c.

TEXTVS XV.

Si verò deſtiterint ſeorſim vnicuique peculiaria tempora guberoandorum decretorum tribuemus, priora orientalibus, occidentalibus poſteriora. Verum enim verò ioitio neceſſe eſt quæſtionis loco cooforme eſſe id, quod efficere poſſit quidquam circa eum ſydus. Alioqui fieri omnioo oon poteſt, vt aliquid præſtet quod cum principio noo conuenit.

Quia quæſtio eſt de Planetis circundantibus Solem vel Lunam & poſſunt eſſe circundantes commixti, id eſt, propè: Et tunc id contingit tribus modis explicatis in ſuperiore commento: Vel erunt ſeparati & tunc vnuſquiſque faciet effectum ſuum completè, nec vnus impediet alterum: etiam quod ſint contrariæ naturæ, ſed diuerſis temporibus: orientales celeriter, occidentales tardè. Et quia dicit quod operabuntur ſuo tempore, adiicit ſi tamen habuerint quod debeant operari, id eſt, quod non præueniantur ab aliis vt exponit Haly: puta ſi orientales decernerent mortem, occidentales felicitatem, aut orientales exilium cum paupertate, & occidentales poſtmodum diuitias. Difficile enim eſt in ſenio miſerum fieri diuitem.

TEXTVS XVI.

At ſanè temporis quo decreta ſeſe produot, ratio ooo ex primaria dominatione pendet, ſed ex ea, quæ dominantis ſtellæ reperitur ad Solem & cardines collocatiooe.

Docet tempus rerum ſucceſſurarum parentibus non eſſe ſumendum à Solis ſtatu vel Saturni, ſed à dominis loci Solis, vel Saturni

in

in genitura patris, gratia exempli, cùm fuerint matutini vel veſpertini à Sole, vel angulis, vt ſuperius expoſitum eſt. Ex hoc exemplo ſuperius poſito habes quod genituræ certius aliquando habentur à genituris filiorum, quàm à proprio tempore: quia aſcendens ſumitur à loco Planetæ, qui tardè mouetur, non tamen poſſunt eſſe efficaciores, quamuis ſint certiores.

Dico etiam quod hoc caput & tria ſequentia capita, ſcilicet de fratribus, de maſculinis, geminis & monſtris licet in Ægypto vbi erat Ptolemæus propter propinquitatem ad circulum zodiaci & locum erraticarum magnam habeant efficaciam: In regionibus tamen noſtris & quæ plurimum à tropico Cācri diſtant in noſtra medietate parum habent efficaciæ & veritatem quaſi vmbratilem: adeò vt ſi quis fidere velit multum, magnos ſit commiſſurus errores. Quod animaduertens Ptolemæus in ſequenti capite, admonet de fratribus maximè, quia debiliſſima ſignificatio eſt horum, ne artis metam excedamus. Ego verò rurſus admoneo, vt neque in his, neque parentibus, neque filiis, neque ſexu, neque numero, neque monſtris ſimus in prædicendo animoſi. Sed tamen ſi quid fieri ſecurius poteſt, licet de parentibus per natiuitates filiorum prædicere & maximè primogeniti & vltimi. Cæterùm quod ad ſexum, numerum & monſtra, id magis ad generationis principium, quam ad natiuitatem prædicere pertinet. Atque, id eſt, de quo Ptolemæus in initio huius libri nos admonuit.

In auorum autem conſideratione erecta patris figura, vt te docuit in fratribus per exemplum de matre docebit, alterum ſignificatorem patris accipies. Magis autem effœtæ ætati conuenit Saturnus, cuius conditionem ad ſtellas conſidera. De ſtatu verò non Solem, niſi ex parte, ſed medium cœli ipſo ſignificatore in aſcendente conſtituto, dominumque eius. Vnde in nocturna genitura ſimilior erit auus patri quàm in diurna: cum patri Sol, auo Saturnus præficiatur. Et ſuas quod geneſi, mortui parùm aut nihil ſignificat: vt neque de mortuis eorum, qui viuunt.

CAPVT V.

TEXTVS XVII.

De fratribus & ſororibus.

QVæ ad parentes igitur pertinere videntur ex his, quæ iam dicta ſunt manifeſta propè ſunt. De fratribus verò, ſi quis & hoc generatim inquirat, nec vltra quàm fieri poſſit, numerum quoque accuratè & ſingulatim exploret, conuenientius ſanè id acceperit de iis ſolis, qui eadem matre geniti ſunt, ex eo qui cœli medium occupat ſigniferi loco in matris ſigura, quæ interdiu à Venere noctu, à Luna accipitur, cum hic quæſtioni de prolibus matris deſtinatus ſit, futurus etiam index eorum, quæ de fratribus oportet. Cùm igitur beneficæ cum hoc loco configurantur, amplum fratrum prouentum pronunciabimus, pro ipſarum ſtellarum multitudine, iudicium inſtituentes, & vtrum in ſignis reperiantur vniformibus, an duplicibus. At ſi maleficæ ſupra hæc loca attollantur, aut iis opponantur, paucitatem fratrum ſignificant, maximè ſi & Solem complexæ fuerint. Quæ diſſidentia ſi in angulos cadat maximè horoſcopo, Saturnus quidem primogenitos, primoſúe educandos curat. Mars verò, reliquorum morte fratrum paucitatem adducit. Si largitores fratrum Planetæ ſat pulchrè quantum ad mundi ſitum attinet collocati videntur, ſplendidos, claroſque promitti exiſtimandum eſt, ſi contra humiles & obſcuros. Si ſuperant largitores aut ad eos feruntur malefici, breuis etiam vitæ: ac mares quidem ab his, qui maſculini ſunt pro mundi ſitu, fœminas à fœmininis. Rurſus priores natu, qui orientales ſunt, occidentales verò poſteriores. Ad hæc ſi fratrum authores conuenienter configurati ſunt Planetæ dominanti ſigno fratrum, beneuolentiam mutuam, animoſque fraternos tribuunt, ſi parti quoque fortunæ, vitæ, fortunarumque communicationem. Si in ſignis extiterint nulla neceſſitudine coniunctis, aut contrarium dictis acciderit, contentioſos & inuidos, atque omnino ſibi mutuo inſidiantes. Quod reliquum eſt, ſi quis de ſingulis curioſam indagationem inſtituat, is tanqoam horoſcopum ponens largitoris Planetæ locum, reliqua non ſecus ac in genituris perquirat.

Quàm altus ſit ſenſus Ptolemæi, qui non animaduertit non intelliget: mulier ſi filium debet parere nouem menſibus indiget: Vnde Poëta:

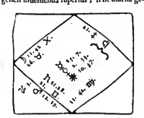
Matris longa decem tulerunt faſtidia menſes.

Propterea valde exiguus eſt numerus vterinorum, ſi ad patrimos filios comparentur. Vnde etiam terini Luna vel Venere indigent cum patrimi etiam à Sole & Saturno ſignificentur, quoniam hi nullo labore, ſed vno ictu generantur: adeò vt plerique etiam

patri

patri ignoti ſint. Itaque cum innumeri ſint & incerti de illis ars Aſtronomica eſſe non poteſt. Aſſumit igitur Planetam ſignificatorem matris tempori congruétem tanquam cauſam quod proler generet: matris autem prules frater vterinus eſt aut ſoror nati. Medium verò cœli quod particeps ſit omnium rerum magnarum, quæ nato iunguntur. Porrò talem ſignificatorem qui tempori congruit Haiz Arabes vocant.

Iuxta ergo decreta tradita de parentum geneſi inuenienda ſuperiùs, ſi ſit diurna ge-

nitura, ponemus Venerem pro loco aſcendentis, ſi nocturna Lunam, & erigemus figuram duodecim domorum vt dictum eſt, iuxta tui loci tabulas. Exemplum ponamus in octaua genitura, quale vides in figura ibi matris, cum Saturnus ſit in oppoſito medij cœli, occidit omnes fratres, tum ſorores. Et videbatur quod ſupereſſe poſſit vna filia ex ſextili Lunæ, in Capricorno, ſed mortua eſt in peſte, & ideò non apparuit iudicij futuri. Vel die quod vndecimus locus non dat filias, ſed ſolus decimus, itaque reducemus figuram illam ad hanc magis explicatam, in qua vides multos signif ceri filios, & filias Lunam, duas filias Iouem, vnum Venerem, & Mercurium ſingulos & ita fuerunt quinque: & nullus ſuperuixit ob cauſam dictam.

Si igitur cum ſignificatore Planeta Iupiter aut Venus configurantur, multos natus habebit fratres: Et ſi ipſi fuerint in bicorporeis duplicabunt numerum: nam qui nullum aut vnum tantum, aut duos habuerit fratres vterinos, artificioſa coniectura deprehendere licet: ſupra hunc numerum quod plures habeat aut valdè multos, dicere ſufficit: ne inaniter perſcrutando, vanus habearis. Regula enim vna generalis eſt, mater prolifica in vtero non habens, cum viro prolifico concumbens, hora congruente natiuitati vtriuſque per viam progreſſus ſignorum in annis, menſibus, diebus & horis, generat, ſeu concipit. Ex quo patet quod fœcunda mulier ſemel in anno ſi nihil deſit parere poteſt. Vir autem quingentos cum quingentis mulieribus fœcundis oportuno tempore concumbens vno in anno poſſet generare. Patritius quidam è Beſuntino Senatu nouem in vno menſe filios habuiſſe confeſſus eſt, dum ſimul apud Ioannem Caſanatum Medicum Hiſpanum pranderemus. Ab ancillis quatuor, à nutricibus alios totidem, vnum ab vxore. Igitur bicorporea ſigna multiplicant fratres, non exactè duplicant. Quod ſi maleficæ maximè Soli commixtæ alterum ex locis damnauerint, natos occidunt fratres: Saturnus & in oriente natu maiores: Si Mars & in occidente minores. Largitores fratrum vocat beneficas, quorum ſtatus ſtatum fratrum ſignificat: ſicut & maleficæ quæ exaltantur ſupra ſignificatores beneficas. Mares & fœminas à ſitu mundi diiudicabis, tam in ſignificatoribus, quàm in impedientibus. Vt orientalis maſculos, occidentalis fœminas ſignificet. Natu maiores orientales erga Solem, minores occidentales. Conſenſus verò illorum habetur, ſi benefica largitrix cum domino loci matris, id eſt, Lunæ vel Veneris conſenſerit: diſſenſionem ſi diſſenſerint: vel etiam ſint naturarum diuerſarum, nec conſenſerint. Cohabitabunt ſi omnes hi cum ſorte, id eſt, fortunæ parte conueniant. Reliqua ex figura habebimus ponendo beneficam, quæ fratres largitur in loco aſcendentis. Quòd ſi plures fuerint beneficæ, plures figuras eriges pro diuerſis fratribus. Illud obſeruando, quod ſi dominus aſcendentis nati, vel aſcendens fuerint in oppoſito, vel quadrato ſignificatoris fratrum, fratres odio natum habebunt. Similiter ſi fuerit malefica quæ domina loci fratrum, id eſt, ſignificatoris fuerit & ipſa eleuata ſuper dominum aſcendentis aut Solem, frater vel fratres natum paruipendent. Memento autem quod Mercurius inter beneficas & maleficas collocatur.

CAPVT VI.

TEXTVS XVIII.

De partu maſculino & fœminino.

POſt abſolutam à nobis de fratribus tractationem, proximum eſt ea quæ circa genituram conſiſtunt, ac primum maſculini, fœminiſque partus conſiderationem aggredi. Pendet verò illa non ab vno quopiam & ſimplici principio, ſed ab vtroque luminari & horoſcopo ab iiſque aſtris, quæ ad hæc loca rationem aliquam adepta ſunt, maximè quidem ſatus ipſius tempore, planius verò cum fœtus enitendo in lucem editur: omnino autem obſeruandum eſt vtrum tria prædicta loca, iiſque dominantes ſtellæ, vel omnes vel plures maſculinæ ſint, ad marium, ſcilicet productionem, quemadmodum ad fœminarum procreationem fœmininæ, atque ita demum pronunciandum. Maſculina verò & fœminina loca, ſtellaſue iudicabimus ſecundum rationem nobis in Canone tabularum initio huius operis traditam, à ſignorum in quibus ſunt & ipſarum ſtellarum natura & ab eo quem erga mundi

cardines

cardines habent ſitu. Nam orientales cum ſunt, maſculeſcunt: effœminantur occidentales. Præter hæc ex familiaritate quam habent erga Solem. Nam matutini cum ſunt, rurſus maſculeſcunt: Euirantur autem veſpertini. E quibus omnibus vtrius tandẽ generis ſuperatio ſit, coniectate oportet.

Tria obſeruare docet pro ſexu, Solem, Lunam & aſcendens. Et quinque modis hæc tria, dominanteſque ſtellas: Si licet natura Planetæ maſculina, vel fœminina eius ſitu in mundo & erga Solem, oricntalia maſculina, occidentalia fœminina natura ſigni & natura ſtellarum, quæ in eo loco ſunt, ſtellæ Saturni maſcolinæ, Veneris gratia exempli fœmininæ, Mercurij vel Saturni, & Veneris ancipites vel neutræ, in quadrante orientali ab horoſcopo ad cœli medium, & ab occaſu ad imum maſculinæ, in aliis fœmininæ erraticæ ſiunt. Hæc autem dicit firmiora ſunt ſi generationis tempore conſiderentur, clariora tempore natiuitatis. Sed tamen quod dixi ſu-
Commen 6. perius, memoria teneas.

CAPVT VII.

TEXTVS XIX.

De partu geminorum.

IN gemellorum quoque plurimuúe procreatione decernenda, iiſdem duobus nimirum luminari vtrique & horoſcopo credendum eſt. Incidere enim ſolet hic euentus circa commixturas, quando in duobus tribusúe his locis duum corporum ſigna reperiuntur, maximè cum ſtellæ iis imperitantes eodem ſpectant, vt quædam in bicorporibus, quædam binæ pluresúe vna ſitæ ſint. Si quando & in bicorporibus fuerint dominantia loca & pluribus ſtellis configurata, plures duobus naſci contingit, quorum multitudinem à numero ſignificatoris Planetæ colligimus. Genus autem ab aſtris cum Sole & Luna, & horoſcopo configuratis pro maſculinn aut fœminino partu, quemadmodum ante diximus. Quando verò huiuſmodi conſtitutio vnà cum luminaribus complectitur horoſcopi angulum, ſed eius loco medij cœli culmen, hæ matres geminos, vt plurimum aut plures concipiunt. Peculiariter tribus quidem maribus donant, vt in Anactorum genitura ſimul prædictis locis in bicorporibus configurati, Saturnus, Iupiter, Mars. Tribus verò fœmellis in gratiarum genitura Venus & Luna, cum Mercurio effœminato. Duos verò mares & fœminam vnam largiuntur in Dioſcurorum genitura, Saturnus, Iupiter, Venus, duas fœmellas, vnamque marem: in Cereris, Cores & Dionyſij, Venus, Luna, Mars. In quibus ferè accidere ſolet quod non ad frugem perueniant, quæ nata ſunt, quodque non ſine inſignibus quibuſdam corporis notis producantur, & amplius eueniant locis ſelecta quædã & inopinata, propter illorũ caſuũ veluti euidentiã quandam.

Duo nos docet Ptolemæus & multitudinem filiorum, qui vnà naſci poſſunt, quorum numerus eſt incertus, adeò vt Haly ſex vnà alias etiam duodecim natos ſignificet: Et numerum eorum qui ſimul vnà nati, poſſunt viuere. Atque in hoc melius Ptolemæus ipſis Iuriſconſultis ſentit, qui neſcio qua falſa Hippocratis authoritate decepti, quinque ſimul natos ſuperuiuere poſſe, exiſtimant. Atque iuxta hanc rationem grauidæ mulieri partes ex hæreditate defuncti mariti aſſeruant. Ita vt ſi duos filios maritus ex prima vxore reliquerit, filij illi ex hæreditatis fructibus duas tantum partes ex ſeptem partibus accipiant vxor grauida relicta quinque. Quanto ſimplicius & verius Ptolemæus cenſet, mulierem non plures tribus, qui ſuperſint parere poſſe: Quòd ſi plures pariat, omnes moriuntur: quoniam naturæ humanæ conditionem iam mulier præterit. Non memini me legiſſe apud quenquam fide dignum authorem, quod enixa plures quàm tres ſeruatus ſit aliquis. De omnibus certè quod ſeruentur fieri non poteſt: Quod verò è pluribus vnus vel duo ſeruentur, quanquam non legerim, neque viderim, fieri tamen non poſſe certò dicere nolim. Hæc de multiplici partu Ptolemæi, atque mea ſententia eſt. Verùm de tribus ſæpe contingit, vt in Romana hiſtoria trigeminorum Curiatiorum & Horatiorum. Et ego memini me vidiſſe trigeminos bis: ſemel quidem tres maſculos nobili genere natos Italos: rurſus tres puellas Mediolanenſes nuper natas ſub aduentu Cæſaris.

De cauſa verò horum dicit Ptolemæus: ſumitur à Sole, Luna, atque aſcendente: Velut in præcedenti capitulo, & fuerint duo ſaltem ex his cum diſpoſitoribus in bicorporeis ſignis, vel duo ex his, & diſpoſitores in eodem ſigno vnà iuncti, quamuis non in bicorporeo, erunt duo qui naſcentur. Quòd ſi præter id duobus ſignificatoribus, omnibuſque diſpoſitoribus in bicorporeis poſitis, alij Planetæ diſpoſitoribus commiſceantur, erunt plures quam duo. Quòd ſi loco aſcendentis medium cœli in bicorporeo ſit, eiuſque dominus, tantundem refert, quantum ſi aſcendens eſſet cum ſuo domino, partus erit multiplex nihilominus. Dico multum confert in his matrum conſuetudinem agnoſcere, quæ plures parere ſoleant. Id trifariam. ſit vel ſenſu cognita matre, quæ multos aliquando peperit: vel habita genitura matris,

vel cum in filiotum genitura medium cœli atque eius dominos in bicorporeo ſigno fuerint. Ex quo colligitur quod decima domus aliquam cum matre ſignificationem habet iuxta Ptolemæum. Ex quo qoidam imum cœli patri etiam tribuunt, ſed falſò: neque enim ſtatim ſequitur ſi decima matri conueniat, quod quarta quæ ſob terra eſt conueniat patri. Neque decimam niſi hoc verbo & in hac cauſa Ptolemæus matri tribuit, id eſt, in filiotum numero. Vteimque ſit, cum de matte tractauit vbi locus erat, medij cœli, nullo modo penitus meminit. Decima Cap.6. igitur domus filiotum erit ſignificatrix, quod etiam in quarto libro docet. Cæterùm vt ad propoſitum reuertar ſexus illorum cognoſcitur ex præcedenti capitulo vbi de ſexu agitur, non autem ex capite de fratribus: quia gemin. & trigemini plus habenr aliquid quàm ſimpliciter fratres, ſed quaſi vnus ſunt natus, mm ob ſimilitudinem corporum & morum, & quod plerique ex his eiſdem aſfectibus in eiſdem fermè temporibus ſubiiciantur, quod ſæpe obſeruatum eſt. Habent gemelli qood caui ſunt dorſo, oſque ſacrum inus retrahitur, quod præcipuum ſignum eſt illos dignoſcendi, ſicut & ſeptimeſtres quod vngues habeant imperfectos cutimque haud expolitam. Quòd verò dixit de trigeminis maſculis ſubiici Saturno, Ioui & Marti Anactorum fratrum exemplo quorum duo cum eſſent peſſimi referentes naturam Saturni & Martis, tertius erat optimos, Iouialiſque. Tres verò cum fuerint fœminæ ſub Venere, Mercurio & Luna natæ erunt, probatque exemplo trigeminarum gratiarum, quæ vno partu editæ ſuauiſſimis moribus & formoſiſſimo corpore fuerunt: ideoque nomen grariarum meruêre. Si verò doo maſculi atque vna fœmina naſcantur, Saturnus & Iupiter & Venus dominabuntur, exemplo Dioſcurorum id eſt, Caſtoris & Pollucis, & Helenæ, quorum Caſtor fuit optimus, Pollux peſſimus vir, Helena furmoſiſſima: hi tres vno partu editi à Latona retulerunt naturam Saturni, Iouis & Veneris. Si verò ex trigeminis duæ ſint fœminæ, tertius maſculus: vt Dionyſius, Ceres, & Cores, vno partu editi, maſculos Marti ſubiicietur, fœminarum altera Veneri, altera Lunæ: Nam Dionyſius egregius fuit Dux, quique Indiam ſubegit: Ceres autem pulchra: Cores laborioſa. Quòd verò aliter diſtribui non poſſint ſi viuere debeant, manifeſtum eſt de tribus maſculis, atque tribus fœminis. De duabus verò fœminis & maſculo id contingit, quia Mars natura proximior eſt Veneri & Lunæ, quàm Saturnus vel Iupiter. Eſt enim Mars velocior motu & nocturnus. De duobus verò maſculis, & vna fœmina accipere oportet Saturnum & Iouem, tanquam robuſtiſſimos ſi viuere debeant, qui difficillimè viuunt: Venus verò ſimilior eſt Saturno & Ioui, quam Luna, quia tardior motu. Et quanquam ſic etiam naſcantur, qui ſuperſunt vel omnino non adoleſcunt omnes, vel non ſine inſignibus quibuſdam corporis notis, aut ſtatim poſt natiuitatem quædam rara & inopinata illis eueniunt, propter nimiam permiſtionem, atque vt ita dicam confuſionem Planetarum. Et præcipuè vt bene dicit Haly, quia in natiuitatibus trium maſculorum prædominantur duæ maleficæ, in natiuitatibus autem trium fœminarum humida qualitas vincit, & calor imbecillis eſt. In cœteris eſt repugnantia: in duobus maſculis & fœmina, Saturni & Veneris: frigiditaſque multum prædominatur: in duabus fœminis & maſculo, Mars, Lunæ regupnat. Itaqne raro viuunt etiam qui ſic trigemini naſcuntur. Plus tamen facit repugnantia ad interitum, quàm exuperantia qualitatum: Vnde qui diuerſo ſimul ſexu naſcuntur, ſeu doo fuerint, ſeu tres, rarius viuunt omnes, quàm ſi omnes fuerint ſimul maſculi vel ſimul fœminæ.

CAPVT VIII.

TEXTVS XX.

De Monſtris.

NEque à prædictis alienus eſt, qui de monſtris ſermo inſtituitur. Primum enim in huiuſmodi lumina quidem ab angulis decidentia, & horoſcopo nulla familiaritate coniuncta, anguli verò ipſi à maleficis occupati reperiuntur. Cùm igitur talis quædam occurit conſtitutio, quandoquidem illa ſæpenumerò etiam in abiectis & infelicibus licet neutiquam monſtroſis genituris incidit, è ueſtigio inſpicere oportet præter lapſam proximè coniunctionem, aut oppoſitionem luminarium, eiuſque & genituræ gubernatorem. Si enim genituræ eorum, Lunæque & horoſcopi loca, vel vniuerſa, vel complura nulla neceſſitudine cohærent, cum prædictæ coniunctionis aut oppoſitionis loco, id quod naſcitur contortum & inuolutum eſſe ſignificatur. Si igitur his ſic habentibus luminaria in quadrupedibus, aut feralibus ſignis inueniuntur, quoque angulis inſidentes Planetæ malefici non humanum eſſe portenditur quod procreatum eſt. Si beneficorum nullus ſeu maleficorum quiſpiam luminaribus teſtificetur, prorſus ab humana forma alienum, & quod ferarum agreſtem, maleficamque naturam referat. Si Iupiter aut Venus animantium diis conſecratorum vt canum, felium, ſimiarum & id genus reliquorum. Si Mercurius, vſui humano deuotorum, vt auium, porcorum, caprarum, bouum & his ſimilium. Si in humanis ſignis luminaria deprehenſa ſunt,

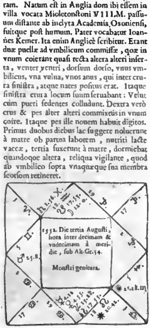
reliquis

reliquis ſic habentibus, humana ſunt quoque, quæ generantur monſtra, formaque peculiarem in modum perplexa, cuius ratio & modus ex ſignorum formis colligitur, in quibus quæ luminaria & centra occupauerunt maleficæ ſtellæ deprehenduntur. Si igitur & ſic nullus beneficorum teſtificetur alicui prædictorum locorum muti fœtus producuntur & re vera monſtroſi. Si Iupiter aut Venus in honore & in pretio habebitur, quicquid fuerit portenti cuiuſmodi quiddam circa Hermaphroditas, & quos Harpocratiacos dicimus, alioſque eius generis contingere ſolet. Si & Mercurius præter hæc oraculorum & ſomniorum interpretes creat, & qui hinc victum quæritent, ſolus verò mutos & ſurdos, ingenioſos tamen & vafros.

Declarat nobis monſtrorum natiuitates, quæ vt dixi magis pendent à generatione, quàm à natiuitate: quia tamen natiuitas eſt ſimilis generationi, ideò & natiuitates indicant monſtra. Quòd verò dicit Ptolemæus, eſt natiuitates monſtrorum ſimiles eſſe his, qui non notriuntur. Monſtra enim rariſſimè nutriuntur: Sí tamen nutriantur (quia formam habeant humanam) rariſſimè viuunt: quædam tamen viuunt, quæ parum à natura humana ſunt permotata. Velut dicit Haly vidiſſe quoſdam natos ſine pedibus, alios ſine manibus, quoſdam ſine auribus: audiuiſſe de alio qui nullum habebat membrum præter duo foramina vnum per quod ſuggebat cibum, aliud per quod omittebat excrementa: Et quod diuinabat multa nutu illa ſignificans. Et de his ſunt Hermaphroditi Græce (Androgini Latine) & Harpocratiaci, id eſt, optimorum raptor. Androgini quidem ab initio mari mergebantur Romana lege aruſpicum, poſt cœpere in delitiis haberi, quod vtroque ſexu luxuria nephariorum ſimul potiri viderentur. Tales igitur quibus Iupiter & Venus, & Mercurius fauent viuunt: ob idque diuinant quoniam extincta luce luminarium, vis Iouis, Mercurij & Veneris magis relucet. Si igitur monſtra eſſe debent Solis & Lunæ, vim extingui neceſſe eſt: Et maleficas dominari in angulis. At ſi hæc contigerint muti neceſſe eſt, niſi à Ioue, & Venere, & Mercurio adiuuentur. Sed his dominantibus & maleficis in angulis conſtitutis, neceſſe eſt eos malorum eſſe morum, qui ſic nati ſunt: Et futurorum diuinatores. Aliqui etiam præſentium quos Harpocratiacos Haly exiſtima appellari, id eſt, tales quibus res repente veræ in mentem veniunt, ſtatimque proferunt. Velut narrat ipſe de quodam Aegyptiano cui in mentem venit Regem Concin mortuum eſſe, dixitque & inuentum eſt ea hora illum Regem mortuum fuiſſe. Et narrat de quodam Porphitone viro Aegyptio maximo Mago & præcantatore, quique res faciebat admirabiles, dicitque has artes notas fuiſſe in Cina Indiæ regione, quæ nunc notiſſima eſt Luſitanorum nauigatione: Et ita eſt. Inde aduehitur radix, quæ Cina vocatur: alij vocant Chinam.

His viſis Ptolemæus duo docet, primum formam natiuitatis monſtrorum, quæ conſtat in tribus rebus: prima quod luminaria cadant ab angulis nulla familiaritate iuncta horoſcopo, id eſt, in duodecimo vel ſexto loco: poterit & adijci octauus, & tertius. Secunda vt maleficæ ſint in angulis & maximè aſcendente & medio cœli. Tertia vt dominus loci coniunctionis vel oppoſitionis præcedentis natiuitatem, neque aſcendenti, neque loco Lunæ, neque domino genituræ aliqua familiaritate iungatur, tunc erit monſtrum. Quod ſi beneficæ non teſtificentur erit abiectum: ſi verò auxilientur erit in honore, vbi forma humana conſtiterit. Formam verò ſeu humanam, ſeu aliam præſtabunt, ſigna in quibus erunt luminaria, & hoc eſt ſecundum. Quod verò dicit (mutos & ſurdos) legi poteſt iuxta Arabes mutos, & ſine dentibus vtraque lectio verò bene habet.

Vt verò clariſſimum huius rei & monſtri habeatur exemplum, ſubiicio hanc genituram. Natum eſt in Anglia dum ibi eſſem in villa vocata Mioletonſtoni VIII. M. paſſuum diſtante ab inclyta Academia Oxonienſi, fuitque poſt humum. Pater vocabatur Ioannes Kemer. Ita enim Anglicè ſcribitur. Erant duæ puellæ ad vmbilicum commiſſæ, quæ in vnum coierant quaſi recta altera alteri inſerta, venter ventri, dorſum dorſo, vnus vmbilicus, vna vulua, vnus anus, qui inter crura ſiniſtra, atque nates poſitus erat. Itaque ſiniſtra crura locum ſuum ſeruabant: Velut cùm pueri ſedentes colludunt. Dextra verò crus & pes alter alteri commixtus in vnum coire. Itaque pes ille nouem habuit digitos. Primus duobus diebus lac ſuggere noluerunt à matre ob partus laborem, nutriti lacte vaccæ, tertia ſuxerunt à matre, dormiebat quandoque altera, reliqua vigilante, quod ab vmbilico ſupra vnaquæque ſua membra ſeorſum retineret.

Itaque vixit vna ad decimamoctauam Auguſti, reliqua ad 19. Longitudo pollicum 20. latitudo autem 6. Hoc igitur fuit monſtrũ & genitum, & poſthumum, & quod non vixit

licet fuerit nutritum. Cauſa Geminorum fuit aſcendens bicorporeum & dominus eius commixtus alteri. Quòd monſtrum fuerit, facit Luna cum nodo & Iupiter dominus trigoni coniunctionis cum nodo, & Sol in ſextili Marti, ex longa aſcenſione ſecundum ſigna & locum, (nota bene) & in angulo, & Saturnus eleuatus ſuper omnes Planetas, ad cuius oppoſitum tendit Sol. Ideò etiam parum debuit viuere hoc monſtrum. Præterea Mars qui damnat, & eſt in angulo aſcendens & Mercurius aſcendentis dominus, erant in capitibus & nodis ſuis. Ideò ſatis promptè de vitiis compoſitionis pronunciare poteris cum ſignificatores ac maleficæ nodis iuncti ſunt.

CAPVT IX.

TEXTVS XXI.

De his qui non nutriuntur.

CVm reliquum ſit ex iis, quæ circa ipſam genituram ſpectantur, de his qui non nutriuntur dicere intelligere oportet, hanc quæſtionem interdum annexam eſſe illi, quæ de vitæ ſpatio agit, eſt enim vtriuſque quod quæritur idem genus, aliquando ſeparatam eſſe, eò quod ipſius inueſtigationis vis diuerſa ſit. Viuendi enim ſpatium in iis conſideratur, qui tempus aliquod tulerunt, hoc eſt, non minoribus vna Solis circuitione. Tempus enim propriè hoc vnius anni accipitur, potentia verò etiam minus eſt illo, menſes videlicet, ac dies, & horæ, ſed quæ de illis, qui non nutriuntur ſuſcipitur quæſtio, in eos tantum cadit qui ob malitiæ abundantiam minoribus temporibus decedunt. Vnde illa quidem magis variam habet pertractationem, hæc verò ſimpliciorem.

Hucuſque præter tractationem de parentibus licet ſint glorioſa Aſtrologo, non tamen adeò vtilia ſunt, neque tamen ipſa tractatio de parentibus vel fratribus adeò firma eſt, vt de propriis effectibus à genitura ſumptis. Nam monſtra, ſexus & numerus ſenſu dignoſcuntur, ideò non indiget, vt quærantur certa incertis modis ab Aſtrologo: nec etiam talia ſunt, per ſe, ſed ſolùm vt natiuitas aſſimiliatur genituræ, quæ cauſa eſt talium effectuum, Hoc verò quod hic docetur maximè quæri ſolet, & adeò efficaciter, vt cùm ego implicitus aliis negotiis quibuſdam nolens ſatisfacere perpetuas incurrerim inimicitias, eorum qui putant magiſtratum, aut diuitias illos dignos efficere, vt qui virtute prædi ti ſint illis inſeruire debeant: quod videant illam turbam nebulonum Aſtrologorum, tum etiam aliorum artificum, qui ſine ſcientia, ſine iudicio, ſine diligentia; ſine labore, plenos falſis opinionibus ac fabulis vltrò ſe illorum in ſeruitutem ingerere. Hic itaque præter tractationem de parentibus & de fratribus incipit ſolida natiuitatum explicatio atque vtiliſſima, cuius initium eſt ab his qui non viuunt. Dicit ergo Ptolemæus ij qui non viuunt duorum ſunt generum, quidam enim non accipiunt nutrimentum: ſed ſtatim moriuntur antequam lac ſugant, quorum tractatio eſt ſimpliciſſima, quia vnius ſunt tantum modi: alij verò ſunt qui nutriuntur, non tamen dicuntur viuere, quia non pertranſeunt primum annum. Et tales ſunt multorum modorum, quidam enim viuunt per aliquot horas, ſed non implent diem, quidam per aliquot dies, ſed non implent menſem, quidam per aliquot menſes, ſed non implent annum. Igitur viuere dicuntur ſolum infantes, qui annum excedunt.

TEXTVS XXII.

Omnino igitur ſi in angulis ſit alterum luminarium & vnus maleficorum illi congrediatur ſiue etiam opponatur, idque partiliter & ſecundùm figuram æquicruriam, nullo beneficorum interim affulgente, & gubernator luminarium in maleficorum locis detineatur, ali nun poterit quod natum eſt.

Exponit tres caſus in quibus natus non nutritur: quorum primus eſt quod luminare ſit in angulo, & malefica in illius coniunctione, aut oppoſitione pergradum & in figura æquicruria, id eſt, quod in coniunctione latitudo ſit eadem & in oppoſitione Solis ſit in Eclyptica, & in oppoſitione Lunæ habeat contrariam latitudinem. Vtpote quod ſi Luna ſit in decimo gradu Arietis cum tribus gradibus latitudinis Borealis, Saturnus vel Mars ſit in decimo gradu

Libræ, cum tribus gradibus latitudinis Auſtralis, tunc enim malefica & Luna, & locus eclyptica, maleficæ & Lunæ facient duos triangulos æquicrurio & æquales, quorum vnum latus erit quarta eclypticæ, aliud erit quarta circuli magni tranſeuntis per centra Lunæ & maleficæ: Et hæc eſt figura æquicruria, prout in figura vides. Aliter poſſet dici æquicruria, quando latitudo ex eadem

eadem parte æqualis eſſet, quia arcus à polis zodiaci ſunt æquales. Deinde oportet qood nulla benefica reſpiciat aliquem illotum, ſcilicet nec luminare nec maleficam: & qood luminarium diſpoſitor ſit in locis maleficorum & ita ſunt quinqoc conditiones. Prima luminaria in angulo, ſecunda malefica in gradu illius vel oppoſito, tertia latitudo eadem in coniunctione contraria in oppoſitione, quarta quod benefica non adſit quinta diſpoſitor luminarium, vel diſpoſitores in locis maleficarum. Cauſa autem huius eſt, quuniam homo non poteſt viuere cum tam magno infortunio vnius luminaris: at infortunium non poteſt eſſe tam magnum in luminari, niſi malefica ſit in anguloe ſed malefica non poteſt eſſe in angulo oppoſita, vel coniuncta luminari per gradum niſi luminate & ipſum ſit in angulo, quare vt tam graue ſit infortunium neceſſe eſt, vt luminare ſit in angu o. Et manifeſtum eſt quod quanto erit proximus lineæ finitoris tanto erit certius. Secundus caſus eſt hic.

TEXTVS XXIII.

Ad hæc non ſuperuiuet natus, & ſi non iuxta figuram æquicruriam hoc accidit, ſed è propinquo applicent maleficorum radij ad luminum loca, duæque maleficæ, vel alteri, vel vtrique noceant, aut ſecundum ſucceſſionem, aut oppoſitionem partiliter alteri luminari altera, aut ſi vna quidem ex nppoſito, altera ſucceſſione obſit, minimè diuturnum erit quod producitur, cum prauitatis magnitudo demoliatur quicquid ad vitæ diuturnitatem ſuccedentis maleficæ diſtantia facere videbatur. Inſigniter verò obeſt per ſucceſſionem, vt Soli Mars, ita Lunæ Saturnus, contra per oppoſitionem, aut eleuationem Soli Saturnus maximè incommodat, Mars Lunæ, potiſſimum ſi eadem poſſident cum gubernatoribus luminarium & horoſcopi loca.

Si non iuxta longitudinem eandem, id eſt, non per gradum aut non per latitudinem noceant, ſed ex propinquo tantum, ita tamen vt ſecundum eundem gradum malefica, ſuccedat eidem luminari oppoſitione vel coniunctione, aut ſi vnum luminare offendat malefica ex eodem gradu, reliqua malefica ſuccedat reliquo luminari, ſint verò luminaria, in angulis tunc & reliqua, quæ dicta ſunt de beneficis & diſpoſitore luminarium non nutrietur infans: .qooniam interualli auxil om tollunt radij maleficæ alterius. Docet aotem quod in ſucceſſione Mars eſt deterius Soli interficiens propter nimiam caliditatem, & Saturnos ſuccedens Lonæ propter frigiditatem, Contra in oppoſitione quia maior ſit à contrarietate actio Mars, Lunæ, & Saturni Soli. Idem in eleuatione, id eſt, cum ſoperiores euadont maleficæ luminaribus, & maximè ſi poſſideant hæ maleficæ loca eadem, id eſt, iuncta ſint gubernatoribus luminarium & boroſcopi.

TEXTVS XXIV.

Si verò duæ accidant oppoſitiones luminarium in angulis agentium, & maleficorum ſecundum figuram æquicruriam mortuus, aut ſemiuiuus infans educitur.

Hic eſt tertius caſus quando vtrunque luminare in angulis fuerit in oppoſito maleficarum in figura æquicrutia, hoc eſt, in eodem gradu ſecundum longitudinem & oppoſitæ latitudinis, tunc infaos extrahetur ſemimortuus potius quàm ſemiuiuus. Idem continget vbi vna malefica opponatur vtrique per figuram æquicruriam luminari: cum luminaria in eadem parte iuncta in angulo fuerint. Vel ſi malefica iungatur per gradum in longitudine & latitudine, alteri verò opponatur per figuram æqoicruriam: maximè ſi Mars Soli iungatur & opponatur Lunæ, aut Saturnus iungatur Lunæ, & opponatur Soli, omnes hi caſos à Ptolemæo intelliguntur. Sed quia in his quinque caſibus ſemper quinque conditiones præſupponuntur, ideò cum inter illas vna ſit quod benefica nulla ſe interponat, ſubiungit.

TEXTVS XXV.

His ita conſtitutis ſi defluere luminaria contingat ab aliquo beneficorum, aut aliqui illi configurati, ita vt radij in partes præcedentes iaciantur, ſuperuiuet infans pro numero partium interiectarum inter luminare & radios malefici proximè, totidem videlicet menſibus, vel diebus, vel horis etiam, pro magnitudine prauitatis & maleficarum ſtellarum vi.

Cùm igitur luminaria non exquiſitè tetigerint maleficas, ſed aliquot partibus diſtiterint, ita quod benefica aliqua fuerit ante ipſum lominare, vel radios proiecerit ante ipſum luminare, tunc infans poterit viuere tot horis, vel diebus, vel menſibus, quot fuerint partes inter lominare & maleficam, vel eius radios oppoſitos. Et cauſa eſt quia luminare ſit tanto robuſtius propter beneficam, vt non ſtatim moriatur infans. Et hoc de horis, vel diebus & menſibus contingit ſecundum robur maleficæ, quæ eſt poſt luminare & alterius, quæ reliqoo luminari coniungitur vel opponitur. Similiter inſpiciendum eſt robur beneficæ, & quàm propinqua ſit ipſi luminari, tantò enim plus viuet. Remota enim benefica dabit horas, tangens luminare menſes, propinqua dies. Et ſimiliter malefica valdè potẽs & coniũcta,

& qnod benefica iunet horas tantum dabit, debilis menſes, mediucris dies. Quòd ſi volueris partus viulenti exemplum habere, habes primam geniturain in fine libri: Nam Rex hic natus eſt marre percunte, extractuſque ab vteto.

TEXTVS XXVI.

Vetum enimuerò ſi maleficarum radij ad præcedentia feruntur loca, beneficatum ad ſequentia, quod in lucem editũ eſt conualeſcet ac viuet.

Expedita parte in commento præcedenti atque texto eurum, qui nutriuntur ſed non viuunt, antea verò eorum qui neque viuunt, nec nutriuntur, in boc præſenti texto, qui eſt tertiæ partis principalis buius capitis initium. tractat de his qui viuunt & uutriuntur, ſed tamen infeliciter nutriuntur: quales referunt hiſtoriæ Romulum & Remum, & Oedipum, & alios infinitos, qui nunc deferuntur ad loca quæ vocant buſpitalia: olim incerti infantes feris deu tandi exponebantur, quæ veriſſima hiſturia eſt. Abrugata fuit cunſuetudu tam impia prupter Romulum & Remum (vt dixi expoſitus) à Romanis. Plures verò etiam ſponte ægrè viuunt. Hi omnes ſunt quibus luminare eſt in angulu, & malefici corpus aut radij ante luminare, benefici autem poſt Gratia exempli aſcendat prima pars Arietis atque in ea Mars: Sul verò in ſecunda parte: Iupiter verò in tertia parte Sagittarij, trigonu reſpicit partem ſequentem Sulis, tunc talis infans patietur naſcendo, ſed tamen ſuperuiuet.

TEXTVS XXVII.

Ac rurſus ſi quidem maleficæ ſupra configuratas in genitali conſtitutione beneuolas ſtellas euehuntur, viuet in pœnam & ſubiectionem, ſi contta hæ extollantur ſupra illas expoſitum aliis parentibus ſubiicietur. At ſi beneficorum quiſpiam vel cooritur, vel applicat Lonæ: maleficorum verò occidit aliquis, ab ipſis parentibus in libertatem redditum, filiorum loco enutrietur.

Nunc ptuponit, quinam benè tractabuntur, & qui malè: babet autem duplicem ſenſum: primus eſt, quod poſtquam ſi debet nutriri, oportet vt benefica extollatur, ſeu ſit poſterior malefica, vel quod eadem malefica ſit potentiur eadem benefica, quia in dignitatibus ſuis: Et ita benefica potentiur, quia malefica ſit in dignitatibus beneficæ: Et bie eſt primus ſenſus. Secundus eſt quod alia malefica ſit potentior, vel debilior reliqua benefica, quæ nun eſt cum luminari: Et hoc etiam conſunat: Sed ex his colligitur. Tertius ſenſus verior quod vtraque benefica, vtrique maleficæ comparetur ſecundùm quatuor modus eleuationis iam dictos. Er ſi vincant beneficæ, recipietur ab aliis pru filiu & enutrietur, tamen erit ſeruus. Si verò maleficæ nutrietur in pœnam & ſeruitutem non pru filiu, ſed vt catuli pioiecti. Et hic mos antiquis erat notiſſimus: nunc prupter legem Chriſtianam omnia quoquomodo mitiura facta ſunr: Ideò interpretanda ſunt hæc iuxta pruportiunem eorum, qui ab hoſpitalibus educandi ſumuntur. Si igitur inquit ex iſtis, qui pro filiis nutriuntur malefica occidat & benefica uriatur, vel Luna illi applicet, nunc educabitur verè pru filiu, vel filia inſtructus diſciplinis & bene veſtitus. Et egu memini me vidiſſe quendam ſumptum ab huſpitali educandum, qui creuit & factus eſt hæres domini in magnam hæreditatem, & dum ego eſſem puer vidi illum diuitem equitantem ſuperbè per vrbem uuſtram. Alium ſciu qui educatur vxore decipiente maritum, vel etiam maritu conſciu & decipiente conſanguineus in maximam hæreditatem, cùm ſit filius pauperculæ mulieris & miſeræ.

TEXTVS XXVIII.

Eodem modo in plurimum genituris vtendum eſt. Si quidem ad occaſum deuoluitur quodpiam eotum, quæ duobus pluribúſve modis configurantur aſtrorum ſemiuiuum eſt & mutilum, & carnis veluti fruſtum id quod producitur. Ac ſi ſupra illud euehuntur maleficæ nutriri non poterit, & diuturnum non erit ob id quod procreatum eſt.

Puſtquam dôcuit de vnu tantum natu, hic declarat de pluribus, qui naſcuntur. Et quia cum plures naſcuntur, facilius eſt vt muriantur. Ideò ne quis crederet, ne in geminis ac trigeminis magis quod requirantur illæ quinque conditiunes, docet quod duæ ſufficiunt ad hue vt mutiatur, nam ſi aſtrurum vnum quæ aſcendenti & duubus luminaribus imperitant, quodque neceſſe eſt alteri luminarium cunfigurari ſi debeant eſſe gemelli, vel plures vt ſuprà viſum eſt, fuerit in uecidente, quod naſcetur erit oblæſum ac ſemiuiuum. Quod ſi præter id etiam malefica ſuper eundem Planetam eleuetur, quod naſcitur non nutrietut. Er ita in geminis pauci ſeruantur & ægrè, in trigeminia rarius & difficilius, in pluribus autem aur omninu nunquam, aut vix vuquam, vt ſuptà dictum eſt.

CAPVT X.

TEXTVS XXIX.

De vitæ ſpatio.

INter ea quæ ſecundum genituram eueniunt, primo loco de vitæ diuturnitate

turnitate differendum erit. Quandoquidem veterum de more ridiculum eſt ſingillatim ad illum omnia futura referre, qui ad horum tempora vitam prorogate non poteſt. Neque verò ſimpliciter, neque leuiter huius rei conſideratio inſtituitur, ſed à præcipuorum locorum domino multipliciter captanda eſt. Eſt autem maximè nobis, naturæque conueniens hic modus, omnino enim pendet ex apheticorum locorum, iiſque dominantium deprehenſione amplius locorum & aſtrorum interimentium. Diiudicatur igitur horũ vnumquodque hoc pacto

Quia iam tractauit de his, qui non nutriuntur, nunc tractat de iis, qui nutriuntur: Et de diuturnitate vitæ illorum, quia fruſtra quæreretur de coniugio, & filiis, & qualitate illorum, in eo, qui moriturus ſit in pueritiria, abſurdius verò ſcriberentur hæc quod antiqui faciebant ridiculosè ſatis. Veluti ſi quis ſcribat hic natus ducet vxorem in ſenio formoſam & diuitem, quia Venus eſt occidentalis iuncta Ioui in vtriuſque dignitate, habebitque prolem pulcherrimam. Et ita de diuitiis, de amicis, de magiſtratu comparandu in ſeniu, deinde vltimo ſubiungat (poſt longa ſcripta perplexa dubia qualia ſolent facere Aſtrulogi noſtri temporis pléna contradictionibus & obſcuritate(quod morietur in prima iuuenta, non ne ſtrenuè hic nebulo ſuã declarabit ſtultitiam. Ptolemæus igitur docet quod primu quærenda eſt quantitas vitæ, deinde adiiciendi caſus, qui intra terminum illum vitæ continentur, cæteri omnes relinquendi. Quomodo autem debeat longitudo vitæ præſciri docet ex tribus, loco Apherico, id eſt, ab ἀφετὴ, quod eſt dimiſſio, & illius duminis, & tertio Anæreticis, id eſt, interficientibus, ab ἀναιρέω, quod eſt occidu, ἀναιρέτης occiſor. Sic dicti etiam Aphetæ quaſi dimiſſio, vt ex loco intelligatur afflatu quodam dimitti, quaſi linea, quæ vitam menſuret, vt à Parcis olim antiqui fabulantur, Cloto, Lacheſi, interficiens erat Atropos. Latinè excurſor propriè, quoniam ἀφετὴ, vt dixi, ſolum in bonam partem trahitur. Promiſſor autem in vtramque partem malus & bonus, & ex malis qui occidit ἀναιρέτης dicitur, & quanquam fingatur ἀφετὴ, exurere, tamquam è carcere liberatus, vnde etiam Etymum traxit Græcè nihiluminus promiſſur ad Aphetam fertur, vt aliàs dixi. Et tamen Aphæta cum ſuperuenerit effectum producit, vt natus emergat aut obruatur.

CAPVT XI.

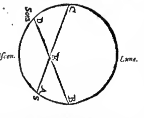
TEXTVS XXX.

De locis Apheticis.

PRimum ſanè exiſtimandum eſt eſſe Aphetica loca, in quibus omnino reperiri neceſſe eſt eum, qui velit vitæ gubernandæ iuriſdictione potiri, vt circa horoſcopum à quinis partibus, prius ſupra finitorem emergentibus vſque ad 25. reliquas ſuccedentes, & qui has tricenas dextris hexagonis radiis contingit, qui boni dæmonis locus dicitur, & qui tetragonis nimirum cœli ſupra terram faſtigium, & qui trigonis qui Deus appellatur, & qui oppoſitis is nimirũ, qui in occaſum prouoluitur, Præfertur cæteris cœli culmen, proximè qui circa ortum eſt, deinde qui cæli faſtigio ſuccedit, poſt qui circa occaſum exiſtit, tandem qui medium cœlum præcedit. Omne enim quod ſubterraneum eſt meritò poſthabendum eſt, in præclara adeò imperij genere, eo tantum excepto, quod cum horoſcopo in lucem prodit. Ex iis etiam quæ ſupra terram extant, neque illum locum, qui nullo familiaritatis vinculo cum aſcendente cohæreret accipere conuenit, qui Argos, id eſt, piger Græcis dicitur, neque eum, qui prius exortus erat, qui mali dæmonis appellatur, quoniam aſtrorum ibi commorantium in terram effluxus cum etiam ab angulo præcipitetur, turbat ac veluti aboler, quæ ex terræ humoribus naſcitur fumoſa tenebricoſitas, qua de cauſa ſuis neque coloribus, neque magnitudinibus apparent. Deinde Aphetas, ſiue vitæ gubernatores, accipere oportet non quoſuis, ſed præcipua genituræ loca, Solis nimirum & Lunæ, horoſcopum, partẽ fortunæ, & horũ gubernatores.

Tria proponit: primum qui poſſint eſſe vitæ gubernatores, & ſunt quinque qui eſſe puſſunt, Sol, Luna, Aſcendens, pars fortunæ, & dominus horum locorum. Secundum, ſunt loca in quibus poſiti Aphetæ poſſunt decernere vitam: Et ſunt quinque per ordinem: primus eſt medium cœli, ſecundus eſt aſcendens, tertius eſt vndecima dumus ſeu locus bonæ furtunæ, quartus eſt ſeptima domus, quintus & vltimus qui omnibus eſt debilior eſt nona dumus, quam Deum vocat. In his igitur ſi inueniatur vnus ex

cedunt vnam reuolutionem abiicio illam, id eſt, 12. ſigna & relinquuntur ſigna quinque partes decem, minuta 17. quæ ſi numerentur ab initio Arietis finiuntur in partibus 10. minutis 17. Virginis: Et ibi eſt pars fortunæ quartæ genituræ. Dicit igitur Ptolemæus quod quantum diſtat Sol ab aſcendente, tantum Luna à parte fortunæ. Et ſimiliter ſi Luna eſt à coniunctione ad oppoſitionem tunc Luna ſeqoitur Solem, & pars fortunæ ſemper erit ſub terra, & ſequetur aſcendens: quod ſi Luna tranſierit oppoſitionem ipſa antecedet Solem, & ita pars fortunæ antecedet aſcendens, & erit ſemper ſupra terram. Cauſa igitur huius eſt hæc

ſit Sol in A, Lona in B, & ducta fuerit A C. linea à Sole ad aſcendens, & à Lona B D æqualis A C, tunc erit ex monſtratis in tertio elementorum Euclidis arcus B D æqoalis A C detracto communi A D relinquetur A B, æqualis C D. Cùm igitur addiderimus differentiam Lunæ à Sole eſcandenti conſurget locus Sortis, qui eſt locus vbi radius Lunæ à Sole refractus æqoalis radio eius quo aſcendens illominat reflectitur. Sors igitur fit addita diſtantia Lunæ à Sole ipſi aſcēdenti. Hæc igitur eſt ratio Sortis, qoæ in aliis Planetis non tenet, quoniam non ſunt luminaria, & non reflectunt lumen Solis.

Vetùm & illod videre oportet (Hunc locum melium eſſet ſic legere: Verùm & illud animaduertere decet vtrum luminum, altero magis in conſequentia feratur, quia ſi Luna numerum partium pro Sorte habenda ab horoſeopo in conſequentia reiicere oportet. Si verò Sol in in procedentia & ſenſos eſt clarus, ante oppoſitionem, partes inter Solem & Lunam adiiciendæ ſunt horoſcopo: poſt oppoſitionem pars inter Lunam & Solem ſunt auferendæ ab horoſcopo, ne cogatur plus ſemicirculo addere, quia luminaria nunquam poſſunt plus diſtare ſemicirculo. Et ideò cùm res reducat ad idem melius fuiſſet illa verba non apponete. Et forſan non ſunt Ptolemæi.

CAPVT XIII.

TEXTVS XXXII.

Quos eligere conueniat vitæ gubernatores.

PRæferendus ſanè eſt in diurnis genituris Sol ſi in Apheticis locis expertus fuerit, ſi minus Luna, ſi neque hæc, illi qui plura obtinent ad dominādum ſuffragia & Solis loco, & proximè elapſæ coniunctioni ac horoſcopo, hoc eſt cum ſuffragiorum quinque genera ſunt, is qui tria ad vnum horum locorum aut plura poſſidet. Poſtremo ſi neque hoc vſu venit, horoſcopum præferimus. Noctu verò quidem Lunam conſulimus, deinde Solem, poſt qui maiorem habet ſuffragiorum copiam ad Lunæ locum moderandum, præcedentis quoque oppoſitionis ac partis fortunæ, ſin minus, ſi coniunctio luminarium præceſſerit, horoſcopum accipimus, at ſi oppoſitio, partem fortunæ. Si neque hoc licebit horoſcopus vitæ tranſigendæ præerit. Si verò & ambo luminaria & propriæ conditionis gubernator in locis Apheticis fuerint, id quod maioris dominij fuerit ſeligendum eſt. Tunc demum gubernatorem vtriſque luminibus anteferimus, quando honorificentiorem occupat locum & ad vtraſque conditiones gubernandi haber.

Tres facit ordines, primum de die præferendo Solem ſi in loco fuerit Aphetico, ex quinque domibus dictis ſuperius & pari conditione ſemper intelligas: inde Lunam ſi Sol aptus non fuerit: inde ſi Luna apta non eſt, gubernatorem accipiemus, qui tres ex quinque dignitatibus habuerit in tribus locis, ſcilicet loco Solis, loco coniunctionis præcedentis, & loco aſcendentis: & ſit gubernator ille in loco Aphetico: Et ſi hic aptus non eſt relinquetur aſcendens. Secundos ordo eſt, in nocte accipiemus primo Lunam ſi erit in loco Aphetico, & ſi non, Solem ſi fuerit in illis vigintiquinque gradus, qui ſequuntur aſcendens, ſi non, accipiemus gubernatorem, qui habeat tres ex quinque dignitatibus in tribus locis, ſcilicet loco Lunæ, loco oppoſitionis luminariom præcedentis natiuitatem, & loco partis fortunæ, ſi talis gubernator fuerit in loco Aphetico: Quòd ſi non, ſi coniunctio præceſſit natiuitatem accipies aſcendens, quia Sol fauet aſcendenti: ſi oppoſitio, accipe partem fortunæ, ſi ſit in loco Aphetico: ſi non, accipe rurſus aſcendens. Tertius ordo eſt qood ſi ſint tres principales Aphetæ, ſcilicet Sol & Luna, & gubernator locorum prædictorum in locis Apheticis, tunc præpones ex Sole & Lona illom, qui fuerit potentior: Gratia exempli, ſi de die Luna ſit in decima, & Sol ſit in nona, præpones Lunam Soli, & ſi Luna eſſet in decima, & Sol in vndecima, tunc erunt fermè pares, præpone igitur illum ex his, qui fuerit in maiore dignitate: quòd ſi parua fuerit differentia, vide ſi cui illorum dominus loci coniungatur, vel cum benigno aſpectu reſpiciat: Similiter ſi de nocte Lona

eſſet

eſſet in nona, vel in ſeptima, præferes Solem illi, ſi ſit in aſcendente, & maximè ſi fuerit iuxta gradum aſcendentis, vel in dignitate ſua, dum modo ſit intra vigintiquinque gradus dictos. Et in his caſibus indigemus magna coniectura & indicio bono: & maximè, quia vt dixi Apheta, quantumcunque potens cum cadit ab altero, nullam retinet vim, niſi ſit aſcendens: quia eſt quaſi quædam mutatio & non communis adminiſtratio. Gubernator verò debet præferri luminaribus quando duas habuerit conditiones: prima quod ipſe fuerit in meliore loco Aphetico quàm luminaria: ſecunda quod habeat tres ex quinque dignitatibus, in loco Solis & coniunctionis præcedentis natiuitatem & aſcendentis: & item tres alias in tribus aliis Locis, ſcilicet Lunæ & loco oppoſitionis luminarium præcedentis natiuitatem & loco partis fortunæ. Et tunc dicitur gubernator vtriuſque temporis, ſicut in natiuitate mea eſt Mercurius. Eſt enim dominus domus & altitudinis loci coniunctionis, & primus dominus trigoni Solis: Et rurſus dominus domus & altitudinis loci oppoſitionis: Et dominus primus trigoni partis fortunæ. Tam coniunctio enim quàm oppoſitio præcedens natiuitatem meam fuit facta in Virgine, & locus Solis, & partis fortunæ fuit in Libra.

Dubitat explanator, quia in aliqua genitura nocturna in qua præceſſit oppoſitio, vbi moderator, & pars fortunæ eſſent ſub terra, poſſet deeſſe locus Apheticus. Reſpondet quod ſi præceſſit cõiũctio in nocturna geneſi, aſcendens pro Apheta non deeſt: ſi oppoſitio Sors neceſſario cadit noctu: ſuper terram igitur erit Apheta. Non enim indiget certa domo, vt nec horoſcopus cũ ſit aſcẽdens Lunæ

Circa hæc notanda ſunt tria: Primum quod iam dictum eſt, ſed repeto ob vehementem vtilitatem, ſcilicet quod per quinque dignitates intelligit domum altitudinem, duplicem trigoni dominum, & finem ac configurationem, vt ſuprà dixit. Secundum, quod ſi in natiuitate diurna præcedat oppoſitio luminarium proximior, tamen debemus accipere locum coniunctionis, quia Sol eſt potentior Luna. Et ſimiliter in nocturna, quamuis coniunctio ſit proximior natiuitati oppoſitione, debemus accipere locum oppoſitionis, quia Luna fauet oppoſitioni cum in coniunctione nullam habeat poteſtatem. Et hoc non tamen auſus fuiſſem dicere, niſi colligeretur à Ptolemæo in textu. Tertium quod locus oppoſitionis etiam in hoc caſu eſt locus luminaris, quod inuenitur ſupra terram tempore ipſius oppoſitionis, & hoc eſt, quia Sol propter ſuam magnam potentiam non patitur ſibi eripi priuilegium ſuum, quod eſt quod in diurna oppoſitione, niſi ſit in gradu occidentis, locus eius debet præferri loco Lunæ.

Arabes ſignificatorem vitæ adeſſe neceſſarium exiſtimant, nec ſufficere ſolũ Aphetam. Vocant autem hunc ſignificatorem Alocodes. Cùm verò eligunt qui poteſtatem aliquam habent in loco Aphetæ, ipſum reſpiciat: Innituntur autem ſeptem rationibus. Prima eſt, quod non deceat naturalis vitæ terminos eſſe fortuitos: ſed ſi ſumantur ab Aphetæ ſolum directione erunt fortuitæ, quia ab incurſu cum Anæreta. Præterea quod multi euadunt à concurſu Aphetæ, cum Anæreta, & ita videtur incerta mortis ratio hoc modo: Contra alij ante incurſum pereunt. Poſſet etiam aliquis viuere annis prope 225. poſita prima parte Leonis aſcendente, ſub altitudine poli partium 60. & benefica reſpiciente, primum abſciſſionis locum: frigidiſſimis etiam regionibus plus viuerent, quam temperatis. quod & rationi philoſophorum & experimento repugnat. Ptolemæus quoque in capite de finibus commemorat numerum annorum maiorum, qui quorſum eſſent, ſi nulli vſui eſſent vtiles. Nec vlli vſui vtiles eſſe poſſunt, niſi vitæ decretis ac termino. Præterea cum videamus & familias quaſdam non excedere certum vitæ ſpacium, vt de quibuſdem vicecomitibus, qui quinquageſimum annum non attingunt. Verùm Ptolemæus innixus eſt firmiſſimis experimentis ac rationi. Igitur ad primam dicimus & naturalem vitam finem habere fortuitum. Naturali morte pereunt ſolum cum Apheta ad ſuum quadratum peruenerit: atque hic eſt vltimus vitæ naturalis terminus in vnaquaque regione. Ad ſecundum non concordant proceſſus nec ingreſſus, vt ſuo loco oſtendetur. Ad tertium qui debilem Aphetam & naturaliter etiam debiles ex finium malorum concurſu cum proceſſibus, ex Antiſciis (commune, hoc eſt nomen intuentibus, & imperantibus ac obedientibus.) Ex occurſu fixarum maleficarum vel in eadem longitudine, vel etiam in eodem circulo poſitionis, ſi ex familia aut gente valde breuis vitæ ſint pereunt. Quod etiam vltimo argumento ſatis facit. Ad quartum fieri poteſt, legiturque de duobus quodam Ioanne de temporibus & alio. Cùm autem tot ſint neceſſaria vix niſi in multis ſeculis contingit. Ad quintum verum eſt ratione Periodi non roboris naturæ. Quo fit à leuitoribus Anæretis intercepri minus iuuant, quàm qui intemperata habitant regione. Quod ſi temperata iuxta Polos poſſet inueniri, vt de Hiperboreis fabulantur argumentum concluderet. Ad ſextum aſſumpſit hoc Ptolemæus ad confirmandam rationem finium, quam intendebat. Nam & ex falſo verum ſequitur: licet autem ad hominem ſermonem habenti. Præterea numerus ille in Saturno ſatisfecit, ei reuolutionum numero quem vocauit Ptolemæus reſtitutionem. In Ioue reſtitutionis Martis, quod malefica eſſet & maior numerum dederunt. Marti autem inæqualitatis ſolum Iouis facta commutatione. Sed non addito numero reuolutionum quod malefica eſſet, quaſi res hominum voluntate agatur, non Dei imperio illum fraudarunt. Vt in capite de finibus viſum eſt. Sed vt ad rem reuertar, quod decepit Arabes, eſt quoniam ſi dominus Aphetæ potens locum ipſum præcipuè bono aſpectu aſpiciat Aphetam robuſtiorem reddit: atque ideò etiam vitam & robuſtiorem, & longiorem præſtat, quod nec Ptolemæus, nec nos negauerimus, modo non rex ad certum numerum

merum annorum traducatur, Sed ad id quod Anæretas facilè ſibi occurrentes poſſit ſuperare, aut non ſuperare. Hoc autem & ipſe iubet circumſpicit in capite ſequenti.

CAPVT XIV.

TEXTVS XXXIII.

Quanam ſint vita moderanda rationes.

CVm vitæ moderandæ principes indicauerimus, amplius quoque moderationis duos eſſe modos intelligamus, eum qui conſequentia ſigna verſus inſtituitur, quàm actinobiliam, id eſt, radiorum proiectum dicimus, quando in orientalibus locis, nimirum à cœli culmine, & aſcendente interceptis, vitæ gubernator inuentus fuerit, & eum qui non ſolùm conſequentia verſus, ſed & in præcedentia ſigna peragitur, quam horimæam dicunt, cũ in locis à culmine declinantibus reperitur.

Duos ſtatuit dirigendi modos, alterum, qui fit dum ſignificator vitæ fuerit à medio cœli vſque ad finem primæ domus, qui eſt ſecundum ordinem ſignorum, & ſecundum aſcenſiones ipſius Aphetæ. Et in hac locus Anæreta ducitur ad locum Aphetæ, ſecundum conſequentiam ſignorum. Secundus modus eſt, quando ſignificator fuerit inter cor cœli, & ſeptimum locum, velut in genitura primogeniti mei, in qua Luna eſt Apheta, & tunc fit duplex directio, dicit Ptolemæus, vna quæ eſt eadem cum prima dicta, & eſt ſecundum ſucceſſionem ſignorum ipſius Anæretæ, ad ipſum Aphetam ſecundum aſcenſionem Aphetæ. Et ita hæc directio eſt generalis omnibus Aphetis, vbicunque conſtituti ſint ab angulo occidentis, vſque ad finem primæ domus, ſed tamen diſcrimen eſt, quòd à medio cœlo vſque ad finem, primæ domus directio fit, ſecundum aſcenſionem Aphetæ, ab occidente autem vſque ad medium cœli iuxta deſcenſiones Aphetæ, quæ ſunt æquales aſcenſionibus arcus oppoſiti. Secunda verò directio eſt propria ſignificatori conſtituto inter decimam & ſeptimam. Et hoc fit contra ſucceſſionem ſignorum, quia Apheta ducitur ad Anæretam ſecundum aſcenſiones ipſius Anæretæ. Exemplum in figura primogeniti noſtra Luna Apheta deducitur, ad occidens per deſcenſiones ipſius occidentis: Et ideò in primo quadriennio fuit in periculo mortis & relictus, quaſi mortuus.

TEXTVS XXXIV.

His ita conſtitutis interemptoriæ ſunt partes ſecundum eam, quæ verſus præcedentia ſigna fit, moderationem occidentalis finitoris: ſola eò quod dominum vitæ labefactet.

Docet in conuerſa directione eſſe tantum vnum Anæretam, id eſt, occidentalis angulum. Et hoc eſt, proprium illi ſecundum: nam primum fuit, vt Apheta dirigeretur ad Anæretam, per deſcenſiones Anæretæ, id eſt, occidentis non igitur Saturnus aut Mars, vel alia ſtella ante Aphetam poſita occidere poteſt. Nunc ſubiicit tertiũ propriũ quod eſt.

TEXTVS XXXV.

Syderum verò occurſantium aut teſtificantium partes adimunt, vel adiiciunt annos, iis qui à vitæ moderatore colligebantur, vſque ad occaſum illius & non interimunt quod non in locum Aphericum hæ impingant, ſed contra. Ac adiicunt ſanè benefici, malefici adimunt. Mercurius vti ſolet, eorum ſe attemperat moribus, cum quibus corpore, vel radiis committitur.

Sydera igitur aut radij interpoſiti inter locum Aphericum, & occidentem non occidunt, quia dicit talia non impingunt in locum Aphericum, id eſt non mouentur verſus locũ Aphericum, ſed potius Apheta ad Anæretam. Ex quo patet illud, quod alias dixi in Ephemeridum ſupplemento. ſcilicet quod in directione directa Anæreta deducitur ad Aphericum locum, non autem Apheta ad Anæretam. Qui locus eſt, vt dixi in Aphete in nono orbe fixus. Anæretæ autem mobilis aſcendensque ad Aphericum locum ſecundum ſignorum ſucceſſionem. Veluti in tertia genitura aſcendens eſt locus Aphericus: ſeptima quod Aquarij eſt leuis Anæreta, ſeptima Piſcium eſt Anæreta potens: dicemus non quod aſcendens: perueniat ad ſeptimàm partem Aquarij in annis 40. vel ad ſeptimam Piſcium in annis 57. ſed quod ſeptima Aquarij, & ſeptima Piſcium in dictis temporibus perueniat ad aſcendens. Dicit ergo Ptolemæus quod radij vel Planetæ, qui ſunt ante Aphetam in occidente non occidunt, ſed ſi fuerint benefici, addunt annos, menſes &. dies, retardando deſcenſum Aphetæ ad gradum occidentis. Et ſi fuerint malefici detrahunt annos, menſes & dies, accelerando deſcenſum Aphetæ ad gradum occidentis. Quantum autem addant, vel minuant, declarat in ſequenti textu dicens.

TEXTVS XXXVI.

Numerus autem temporis adiecti ablatiuè colligitur ex partium vniuſcuiuſque ſitu. Quot. n. fuerint horaria tempora vnicuiuſque partis interdiu diurna, nocturna noctu, tot ſignificantur

ficantur anni, qui ſanè numerus cum in ortu fuerit, integer ſeruandus eſt, & ſecundum diſceſſus ab ortu proportionem attenuandus, donec ad occaſum in nihilum abeat.

Vbi paulò tempeſtiuior eſſet tertia figura Luna fuiſſet Apheta: qoia fuiſſet in gradibus ante nonam, qui pro nona accipiuntur. Sit igitur ita vt Luna ſit Apheta, quandoquidem in exemplis non curamus de veritate, ſed claritate dicendorum. Vides igitur quod radij intercidunt, inter Lunam & gradum occidentis, primum qoidem trigoni Saturni, qoi nihil addunt, neque minuunt, quia ſunt radij amici maleficæ: Velut ſeque ſextiles Martis: Rorſus neque radij Solis, Veneris aut Mercurij, quia omnes ſunt naturæ mediæ, & etiam quia quantum adiment radij quadrati, tantum adiicient trigoni: cum ambo cadant inter Lunam & occidentem. En vides iam octo radios, qui tamen nihil faciunt interċidere inter Lunam & gradom occidentis. Relinquuntur ergo ſoli radij ſextiles Iouis qoi addunt, quantum verò addant exemplo docendum eſt, niſi enim exemplo docuerimus in re difficillima nihil peragetur. Dicit igitur cape partem horariam loci Iouis nocturnam, non qoia natiuitas nocturna ſit, ſed quia Planeta cuius ſunt radij, id eſt, Iupiter eſt ſub terra: Si autem eſſet ſupra terram, caperes partem horariam diurnam. Hanc igitur ſic habebis in tabula quantitatis dierum, quæ maximè neceſſaria eſt huic negotio, ſub altitudine poli qoadraginta octo graduum, inuenies arcum ſemidiurnum tertiæ decimæ partis geminorum, hororum ſeptem, minutorum quadraginta nouem, cuios reſiduum ad duodecim, eſt arcus ſeminocturnos, ſcilicet horarum quatuor, minutorum vndecim, qui quæritur, hanc multiplica per duo cum dimidio (Et eſt ac ſi reduceres horas in minuta multiplicando per 60. & diuidemdo per 24. productum ex ſex horis, qui eſt numerus arcus ſemidiurni, vel ſeminocturni quatuor numerum minutorum horæ, in qoibus vnus gradus aſcendit (& fiunt gradus 10. minuta 28. Et hæc ſunt horaria tempora. Vide igitur quantum Iuppiter diſtet à gradu occidentis & patet ex modo, qui inferios tradetur, qood diſtat fermè per horam, Multiplica igitur numerum horarum diſtantiæ, id eſt, 1. in gradus 10. minuta. 30. fiunt rurſus gradus 10. min. 30. diuide per 12. ſemper 1. nomerum horarum temporalium arcus nocturni ſi Planeta, qui radios proiicit ſit ſub terra, vel diurni ſit ſupra terram & exibunt minuta 53. vnius gradus: quibus dando quinqoe minuta pro quolibet menſe fient menſes decem. dies decemocto addendi tempori directionis Lunæ ad gradum occidentis.

Nota qood horaria tempora variantur trifariam, ratione puncti eclypticæ, quia Virginis ſunt, longiora Libræ, media Scorpionis breuiora. Secundus eſt ratione regionum, quia horæ temporales initij Geminorum in noſtra regione continent vnam horam æqualem & quatuordecim minuta: Londini autem horam vnam æqoalem & 21. mi Tertius modus eſt diurnæ & nocturnæ quia hora temporalis initij Geminorum diurna continet, vt dixi horam vnam, & qoatuordecim minuta ex æqualibus: nocturna verò initij Geminorum ſolum continet minuta 46. horæ æqualis: Horaria igitur tempora vocantur numerus graduum æquinoctialis & minutorum, qui aſcendunt in quacunque hora temporali. Arcus autem diurnus ſeu tempus diurnum alicuius puncti eſt, tempus in quo aſcendit arcus contentus inter illum punctum, & oppoſitum ſecundum ſucceſſionem ſignorum. Veluti arcus diurnus ſeu tempus diurnum initij Cancri eſt, tempus in quo aſcendunt Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius. Nocturnum verò tempus ſeu nocturnus arcus dicitur, in quo aſcendit arcus interceptus inter punctum illum. Velut arcus nocturnus quintædecimæ partis Cancri eſt, in quo aſcendit arcus contentus inter quintamdecimam partem Cancri. ſecundum ſucceſſionem ſignorum, id eſt vltimi quindecim gradus Capricorni totus Aquarius, Piſces, Aries, Taurus, Gemini, & primi quindecim gradus Cancri. Horum igitur arcuum duodecima pars eſt, idem quod tempora horaria illius aſcendentis, quæ tamen quocunque tranſgrediatur punctum illod, nomen retinent apud Ptolemæum. Ex quo patet quod ſi arcus diurnos, ſeu tempus diurnum alicuius puncti eſt prolixum, quòd ſigna, quæ ſuccedunt illi puncto tardè aſcendont, & reliqua quæ antecedunt illum punctum iuxta ordinem ſignorum celeriter aſcendunt. Quòd ſi tempus diurnom fuerit breue, erit contrario modo. Similiter ſi nocturnum fuerit breue, erit ſicut de diurno longo: & ſi nocturnum fuerit longum, erit ſicut de diurno breui.

Igitur cum hæc ſit radix totius artis atque in ea ſub obſcurè locutus ſit Ptolemæus, conandum eſt eruere illius veram opinionem quam vt venemus quatuor ſupponere oportet: primum quod velit directiones fieri, per ſemicirculos poſitionis, à Monteregio dictos, qui per communem interiectionem Horizontis & Meridiani ducuntur, hoc igitur expreſſe dicit. Secuodum eſt qnod diſtantiam loci à Meridiano vocat, arcum æquinoctij interiacentem Meridianum regionis, & Meridianum dictum per punctum eclypticè & hoc etiam fatetur. & explicat Regiomontanus. *Problem. 16.* Tertium eſt quod præſupponit poſito initio Arietis in Aſcendente vel occidente, qood ipſum ſemper diſtet ſex horis à meridiano, quia anguli tantum inter ſe diſtant. Quòd ſi exemplum fuiſſet de alio puncto ſignificatòris, quàm initio Arietis & Libræ. vbi eclyptica tangit æquinoctialem, nulla nobis relicta fuiſſet difficultas, ſed quia exempla ſunt de hoc puncto laboramus, vt poſſit qoadrupliciter hora temporalis diſtantiæ intelligi aſcenſio recta, & maximè, quia tantum tempus correſpondet motui per punctum medij cœli, vt hic id m dicit, deſcendit in arcus ab initio Arietis. ad

decimam

decimam octauam Tauri, ad vnguem in tribus horis. Sed ſic intelligendo non deſcendet occaſum vſque in ſex horis quodlibet punctum: Sed gratia exempli initium Tauri in horis 6. mi. 46. ideò modus ille non congruit, & vt breuiter dicam modus Ptolemæi conuenit, cum circulis poſitionis & etiam ſatisfacit parti horariæ ſumendæ, & diſtantiæ à cœli medio, & eſt vnus ac ſimpliciſſimus, nec eſt vt ſumas horaria tempora aſcendentis, nam in quarto exemplo poſita part. 18. Tauri in cœli medio aſcenderet ſub altitudine poli, part. 31. Ægyptj, ſcilicet pars 22. Leonis cuius horaria tempora ibidem ſunt, par. 26. min. 15. igitur 45. par. diſtantiæ rectæ non perficerent tres horas temporales, ſicut dicit in littera.

Propterea dico quod modus vnus eſt, & ſimplex quem oſtendam infra in Tabula, accipe arcum ſemidiurnum præcurſoris ſeu ſignificatoris, & differentiam rectam eiuſdem à cœli medio, & quota pars erit differentia illa arcus ſemidiurni tota pars erit diſtantia præcurſoris à cœli medio ſex horarum, & eam detrahe à ſex horis, ſi præcurſor fuerit inter horoſcopum, & cœli medium, aut adde ſex horis, ſi præcurſor fuerit inter cœli medium & occaſum, & quod fiet, erit diſtantia ab aſcendente pro addenda portione, aut detrahenda annorum. Velut volo ſcire quantum Luna diſtet horis temporalibus ab aſcendente, & à cœli medio in octaua geneſi arcus diurnus 12. partis Piſcium eſt, part. 166. min. 14. igitur ſemidiurnus eſt, par. 83. mi. 7. Diſtantia recta Lunæ à cœli medio eſt, par. 53. mi. 23. Capio dimidium & eſt par. 41. min. 33. relinquuntur, par. 11. min. 50. Capio quartam partem par. 41. mi. 33. & ſunt par. 10. mi. 23. ſuperſunt igitur par. 1. mi. 27. Capio rurſus octauam partem, par. 10. minut. 23. quæ eſt par. 1. mi. 18. & adhuc ſuperſunt mi. 9. quæ ſunt fermè nona pars, par. 1. min. 18. iunctæ hæ omnes partes conficiunt, par. 53. min. 43. diſtantiæ rectæ Lunæ à cœli medio. Sumo ergo dimidium ſex horarum & ſunt horæ tres: harum ſumo quartam partem & ſunt min. 45. Horum ſumo octauam partem, quæ eſt mi. 5. ſect. 37. Horum demum ſumo nonam partem, ſcilicet ſect. 37. & iungo ſimul omnia, habeo tandem diſtantiæ à cœli medio hor. 3. mi. 51. Hanc ſeruo, ſimiliter detraho ex horis ſex, quia Luna eſt inter horoſcopum & cœli medium, & relinquuntur hor. 2. mi. 9. proportione addenda, vel minuenda, vbi opus eſſet ſimili prorſus modo operaberis, vbi præcurſor eſſet inter cœli medium & occidens.

Par. 83. min. 7.
Dimid. Par. 41. min 33.
Quar. Par. 10 min. 23.
Oct. part. 1 min 18.
Non Par. 0 min. 9.
Par. 53 min. 23.
Dim. Hor. 3. min 0.
Quat. Hor 0 min. 45.
Oct. Hor 0 min 5 sec 37.
Non. Hor 0. min 0. sec. 37.
Hor 3. min. 51.

Vt ergo ad Ptolemæi operationem deueniamus in dirigendo ſeruat regulam ſimiliter generalem, ducit enim ſemper horas temporales diſtantiæ loci antecedentis, ſeu præcurſoris, ſeu Aphætæ, aut ſignificatoris à cœli medio in horaria tempora promiſſoris, & quod conflatum, tum detrahit ex differentia rectæ aſcẽſionis promiſſoris à cœli medio, vbi vterque ſcilicet præcurſor & promiſſor, ſint in parte à cœli medio ad cœli imum per horoſcopum: aut detrahit illam promiſſoris à cœli medio, ab hoc cõflatu vbi vterque fuerit à cœli medio, ad cœli imum in parte occidentis. Et hoc eſt quod tacuit & reſiduum eſt numerus partium directionis. Vel iungit ſimul vt in quarto exemplo vbi ſignificator fuerit occidua, vltra cœli medium, & promiſſor in oriẽtali ante cœli medium. Exemplum volo dirigere Lunã ad Iouem horaria tempora Iouis, id eſt, quartæ partis Tauri (ſuppono enim quæ dicta sũt in octaua geneſi) ſunt par. 17. min. 8. duco in hor. 3. mi. 51. Et vt facilius agas duc per hor. 4. fiunt par. 68. mi. 32. deinde habes 9. min. detrahenda: & ideò pro 4 mi. detrahes quintam decimam partem par. 17. mi. 8. & ſunt par. 1. mi. 8. ſec. 30. & pro aliis 4. mi. horæ tantundẽ, & pro mi. vno, quod ſupereſt quartam partẽ par. 1. mi. 8. & eſt mi. 17. iunge fient par. 2. mi. 34. quæ auferto à par. 68. mi. 32 relinquentur par. 65. mi. 58. anferas igitur has à differentia recta Iouis & medij cœli, quæ eſt par. 101. mi. 26. relinquentur par. 35. mi. 28.

Par. 17. min. 8.
Hor. 4. min 51.
Par. 68. min 32.
Par. 1. min. 8 sec. 30.
Par. 1. min. 8. sec. 40.
Par 0. min. 17.
Par 2. min 34.
Par 65 min. 58.
Par 101 min. 26.
Par 35 min 28.

Modus autem Mõteregij eſt huiuſmodi per circulũ poſitionis. Accipe primùm declinationẽ loci præcurſoris ex tabula generali declinationũ, & differentiã aſcenſionis rectæ à cœli medio loci, eiuſdẽ in tabula aſcenſionũ rectarũ inde ingredere tabulã poſitionũ ſub altitudine poli Borealis. ad altitudinẽ tuæ regionis, & à ſiniſtra quære numerũ declinationis tui loci in linea deſcẽdẽte, ſi locus datus eſt infra terrã, & declinatiu Borealis, vel ſupra terrã & declinatio Auſtralis, aut in linea aſcẽdẽte (sũt enim duplicatæ tabulæ ſub quacunque altitudine poli,) ſi locus eſt ſupra terrã cũ Boreali declinatione, aut infra terrã cũ Auſtrali, & ſupra inuenies eleuationẽ poli ſupra circulũ poſitionis. Et ſi adſint minota quæres tum quadruplici comparatione, vt habeas eleuationẽ illã exactã ad minut. vſque qua habita diriges, ad illũ ſignificatorẽ omnes promiſſores per aſcẽſiones obliquas, illius altitudinis inuẽtæ, perinde ac tuus ſignificator eſſet in horizõte regionis, quæ talẽ haberet altitudinem. Exẽplũ volo ſcire, quantũ eleuetur polus Borealis ſupra Lunæ circulũ poſitionis, in priore exemplo ſuppoſita altitudine poli Borealis, par. 44. min. 20. inuenio illius declinationem abſque latitudine, par. 7. minut. 46. Diſtantiam autem aſcenſionis rectæ à cœli medio

par.53. mi.43. Et quia Luna eſt ſupra terram & declinatio Aoſtralis, quæro in linea deſcendente à ſiniſtra par. 7. & à dextra à directo eius par.53. mi.23. cum quadruplici introitu & in ſuperiore parte tabulæ eleuationem poli maiorem, quàm 40. partium in ſexta parte vnius partis. Vt ſit par.40. mi.10. Dirigo ergo omnes ſignificatores ad Lunam per tabulam aſcenſionum obliqoarum, par. 40.mi.10.altitudinis poli & peruenier ad Iouem, gratia exempli, in par.33.m.7. Qoare hic modos non videtur ad vnguem eſſe idem cum illo Ptolemæi.

Modus tamen Ptolemæi vt dixi eſt, facilis in operando, & clarus, & habet euidentem rationem. Sumpto enim puncto vtpote Lona in duodecima parte Piſciom, ſi conſtituatur in aſcendente palam eſt, quod in medio cœli erit, par. 11. Sagittarij: igitur aſcenſio recta illius loci eſt, par.260.mi.12. Cùm verò eò peruenit 12.par. Piſciom: tunc ibi erit pars æquinoctij.quæ illi correſpondet ex recta aſcenſione, par.343. mi.15. igitur dum duodecima pars Piſciom, aſcendit ab horoſcopo ad cœli medium, aſcendunt ex æquinoctij circulo par. 83. mi. 13. quæ ſunt differentiæ. Cùm ergo Luna gratia eaempli eſt, in aliquo ſito ita qood medium cœli ſit 19. pars Capricorni palàm eſt, qnod tum eſt etiam ibi pars ex æquinoctij circulo ei correſpondens puta pars 321. mi 27. igitur iam aſcenderunt ad cœli medium, par. 61. mi.15. Com ergo par.61. mi.15. ſint gratia exempli, totius aſcenſus ab horoſcopo ad cœli medium, qoi eſt par.83. mi.fermè tres, qoartæ partes, igitur Luna peragra ab horoſcopo ad eum locum quartampartem, ſemicirculi ſui diorni, id eſt, vnam horam cum dimidia: ergo non oportet ad inueniendas horas temporales diſtantiæ loci à cœli medio quærere horaria tempora, nec aſcendentis, tum nec promiſſoris, ſed ſignificatoris, ſeu potius arcum ſemidiurnum, & diſtantiam eiuſdem loci per aſcenſionem rectam à cœli medio.

Quia tamen alia eſt ratio loci, alia directionum, & partis adiiciendæ, vel adimendæ, ideò pro conſtitutione domorum antiquo more (& qoia diuiſio illa eſt facta iuxta motum naturalem, ſcilicet per circulos tranſeuntes per polos mundi, qoorum motu variantur ipſe domus) obſeruandum primo eſt quod idem eſt, ſi addideris aſcenſioni rectæ medij cœli ſexcuplum temporom horariorum aſcendentis, & totius aſcenſionis, tanquam rectæ ſumpſeris punctum eclypticæ correſpondens in tabula aſcenſionum rectarum Id enim punctum erit aſcendens: Vel ſi partes 90. id eſt, ſexcuplum horariorum temporum æqnalium addideris aſcenſioni rectæ medij cœli & totius, tanquam obliquæ aſcenſionis inueneris punctum eclypticæ in tua regione, illi reſpondeat. Nam id erit aſcendens propoſitum, ideò commutantur & hoc ſupra declaratum eſt. Ea quo etiam præter quod medium cœli tantum diſtat per aſcenſiones ab oriente, quantum per deſcenſiones ab occaſu.

Vt ergo habeas hanc rationem antiquo modo collocandi ſigniferi in circulis horizonti correſpondentibus: diuide diſtantiam rectam à cœli medio ſignificatoris per horaria tempora aſcendentis, & quod exit eſt numerus horarum & minutorum diſtantiæ tertij modi. Velut volo diſtantiam Lunæ in octaua geneſi à cœli medio, diſtantia à cœli medio recta, eſt par.53.mi.23. quam diuido per horaria tempora aſcendentis, quæ fuerunt par.17.mi.22. exeunt horæ tres mi. quinque & ita Luna eſt qoaſi in medio vndecimæ domus, & vitæ ſignificatria, & hoc magis reſpondet experimento, quàm quod ſit in duodecima ioxta circulos poſitionis ob caoſas duas dictas, ſcilicet motum cœli & regionis noſtræ diſtantiam à ſignifero. Et ſi velis diſtantiam Lunæ ab aſcendente, detrahe horas tres, minuta quinque à ſex horis, relinquuntur hor.2.mi.55.diſtantiæ quæſitæ. Et ſimiliter ſi voluero diſtantiam, Saturni ab aſcendente in eadem geneſi, accipio deſcenſionem rectam puncti oppoſiti eios, quæ eſt partium 160.mi.42. quàm minuo ab aſcenſione recta medij cœli relinquitur, part.29. mi.3. quæ diuido per horaria tempora occidentis, quia eſt in parte occidentali, & ſunt par.13. mi. 40. prodeunt hor. 2. min. 17. diſtantiæ à meridiano, quare ab occidente ſobtracti ho. 2.mi.17. ab horis ſex diſtabit hor. 3. mi.43. idem habebis ſi aſcenſionem rectam Saturni dempſeris ab aſcenſione imi cœli relinquentur par.29.mi.3.quæ diuiſa per par.13.mi.40. horaria tempora nocturna aſcendentis, quia Saturnos eſt ſob terra prodeunt, ho.2.mi.17. vt prius & diſtantia ab horoſc.hor.3.mi.43. In qoarto modo perages ad vnguem, vt in 3. diuidendo per horaria tempora ſignificatoris, diurna nocturna orientalia, occidentalia loco horoſcopi.

TEXTVS XXXVII.

Secundum eam quæ in ſequentia ſigna fit moderationem interficiunt loca maleficorum Saturni & Martis, ſiue corpore ipſo, ſiue radiis vndelibet tetragonis, aut oppoſitis occurſantiũ.

Perfecta expoſitione conuerſæ directionis nunc aggreditur directam & exponit, quæ omnino occidant per ſe, licet nec illa tamen ſemper, & ſunt ſex, Saturni corpus & Saturni oppoſitum, Martis corpus, & Martis oppoſitum, & Saturni & Martis quadrata. Deinde ſubiungit etiam de quibuſdam, quæ non per ſe interimunt generaliter.

TEXTVS XXXVIII.

Aliquando verò è ſignis dicto eorum audientibus, aut aſpicientibus ſecundum æquipollentiam: Tetragonus quoque Aphetico loco radius interimit, ſi eſt iuxta ſignorum conſecutionem. Aliquando è ſignis longarũ aſcenſionum iam deprauatus hexagonus, quemadmodum è ſigno breuium aſcenſionum trigonus.

Docet

Docet modo Anæretas qui non per ſe occidunt generaliter, ſed tantum cum aliqua conditione, & ſunt nouem. Primus & validior ex his eſt radius quadratus ſiniſter ipſius Apheta, id eſt, qoi procedit ſecuodom ſucceſſionem ſignorum. Coios exemplum viſum eſt in genitura Paoli tertij Pontificis ſatis manifeſte. Nam in Scotia & Anglia vbi aſcendat iniðum Aquarij, ſitque Apheta, radij quadrati ſiniſtri cadont io initiom Tauri, qood deductum ad aſcendens ad illud peruenit anno 40. in noſtra verò regione in anno 52. Ne forſan eredas longiſſimè hanc directionem ſemper protrahi: Cauſa hnius eſt locorum natura contraria. Quodque iam ab initio repugnabant hi loci, vt etiam de intuentibus ac imperantibus locis dicemus. Vnde manifeſtum eſt qnod ſi trigonus maleficæ quadrato ab initio Apheram reſpicientis occurrerit, Aphetæ, certius interimet ipſo qoadrato per ſe. Et ſimiliter trigonus oppoſito aſpicientis Aphetam maleficæ. Et ruſus ſextilis quadrato reſpicientis

Demum dicit quod trigoni etiam maleficarum quando fuerint per ſigna breuiom aſcenſiomm, vtpote quod Saturnos ſit in Geminis, & trigonus eios cadat in Aquarium tunc poterit interficere. Sic etiam ex Cancro in Piſces: Velut ſi Saturnus ſit in ſextadecima parte Piſciom, radij trigoni eius cadent in ſextamdecimam partem Cancri. Et ita cum in noſtra regione diff rentia aſcenſionum ſextædecimæ partis Cancri, & ſextædecimæ partis Piſcium ſit nonaginta partes ex æquipoctiali, talis trigonus æqoipollebit qnadrato iuxta motum primi mobilis, & ex conſequenti occidet. Ex quo patet quod intelligit de trigono cuius aſcenſiones ſint nonaginta grados, Similiter & de hexagono, qui amplectatur arcum quadrati, ſed hoc non poteſt accidere in noſtris regionibus, multò minus Ptolemæi, ſed in Germania frequenter.

Ex his ſequitor primo qood Ptolemæus accipit aſpectus Planetarum ex conſimili gradu & minuto, in conſimilem gradum & minutum abſque aſcenſionibus mixtis: Aliter trigonos breuiom aſcenſionom, vel quadratus longarum non interficere. Oportet autem quod iſtud eueniat in parte orientali, vbi ſigna breuium aſcenſionum celeriter aſcendunt, & longarum tardè.

Item nota quod Ptolemæos fingit duos aſpectus vnum in æquinoctiali, & alium in Zodiaco, & nonqoam miſcet illos. Et hæc eſt cauſa quod ipſe dicit vndecimam ſemper reſpicere primam de ſextili: Et medium cœli primam de quadrato & initium nonæ primam ex trigono: & tamen contingit in altitudine poli quadragintaocto gradoum aſcendente, qointa parte Geminorum quintam partem Aqoarij eſſe in medio cœli, & ita horoſcopum aſpicere medium cœlom trigono radio ad vnguem. Idem dico de ſexta parte Geminorum aſcendente. Ruſus in eadem altitudine aſcendente tertia parte Capricorni, initio nono domos erit tertia Libræ, & ita horoſcopus aſpiciet nonam de quadrato. Igitur Ptolemæus vult quod fingamus doodecim ſigna in æquinoctiali, ſicut etiam in Zodiaco: & demus triginta gradus cuilibet domui ex ipſo æquinoctiali, & tunc vera erunt ambo illa: primum, quod dicit Ptolemæus, qood prima reſpicit vndecimam de ſextili ſemper, & decimam de quadrato, & nonam trigono, & nonnunqnam reſpicit duodecimam domum neque octauam. Secundum qood dicit Firmicus, quòd ſi aſcendens ſit in Ariete, medium cœli erit in Capricorno, & occaſos in Libra & imum cœli in Cancro. Et ſimiliter ſi aſcendat Gemini, mediũ cœli erit in Piſcibus in Sagittario, & imum cœli in Virgine: Et hoc erit verum ſemper & vbiqoe gentium de ſignis æqoinoctialis, non Zodiaci.

Ergo vt ad rem reuertar: dico quod reſpectus ipſi ad vnguem in eclyptica ſunt debent, cum verò inter illa duo puncta tantum clauditur per circulos poſitionis ex æquinoctiali, quod referat partem alterius aſpectus, tune oportebit vtriuſque aſpectus naturam conſiderare, & iuxta vincentem iudicate: Et hoc quantũ ad vitam, & reliqoa, quia omnia gubernantur à duobus motibus, quia vnus eſt ab occidente in orientem iuxta menſuram eclypticæ, quia illa velociſſimè mouetur, qooniam æquidiſtat à polis.: Et alter eſt ab oriente in occidentem cum menſura ſomitur, ab æquinoctiali eadem ratione: nã & æqo.noctialis velociſſimè mouetur:

TEXTVS XXXIX.

Et cum Luna vitæ moderationem inijt, Solis quoque locus interimit.

Contingit hoc vt inferios exponit, quotienſcunque ſub radiis Solis aliquis maleficus ſine benefico extiterit, vel ſi Sol malefici radiis imbuator. Velut princeps malo conſultore vtens, oocet non per ſe. Fieri tamen poteſt, vt Sol ſolus etiam perdat, quando Sol in contrario loco fuerit. Corpus enim cios immoderatè calidum eſt, radij autem noo interficiont.

TEXTVS XL.

Valent enim iuxta hanc vitæ moderationem, hi occurſus ad perdendũ aut ſeruandum, poſteaquem in ipſum moderatoris locum feruntur, Non tamen ſemper exiſtimandum eſt & in vniuerſum interficiendi vim habere hæc loca, ſed cũ malè affecta fuerint: Impediuntur enim ſi in benefici alicuius terminum incidunt, & ſi beneficorum aliquis radium eò eiaculatur tetragonum aut trigonum, aut oppoſitum ſanè ad ipſam partem interemptricem, ſiue ad partes proximè ſequentes, in Ioue non vltra duodenas, in Venere non ſupra octonas. Ac ſi corpus vtrunque dum eſt, & quod occurſat, & quod moderatur, non

ſit eadem vtriuſque latitudo. Quando igitur duo aut plura fuerint vtrinque, quæque iuuent, quæque interimant, videndum penes, quæ victoria ſit, idque & ſecundum numerum, & ſecundum virtutem. Secundum numerum quando, ſcilicet euidenter plura fuerint hæc illis. Secundum virtutem ſi viuentium, aut interficientium ſtellarum, hæ quidem in domeſticis locis inueniuntur, illæ verò non, maximè cum hæ quidem orientales ſunt, illæ verò occidentales. Omnino verò earum quæ radiis obrutæ ſunt nullam accipere conuenit, nec ad interficiendi, nec ad commodandi operam niſi quod cum Luna vitæ moderatrix eſt, ipſe quoque Solis locus interficit, quando malefici alicuius congreſſu oppreſſus, à beneficorum nemine iuuatur, aut liberatur.

Poſtquam docuit quæ per ſe generaliter, quæque per ſe, ſed non generaliter, quæque neque per ſe nec generaliter, occidunt, oſtendit modo quando occidant & quando non. Tria enim non ſunt impedimenta quare non occidant: vel quia Anæreta ſit in termino beneficæ, vel quia benefica proiiciat radios quoſcunque ſeu trigonos, ſeu oppoſitos, vel quadratos, vel ſextiles, vel ibi ſit corpore poſt Anæretam, ita tamen vt Iuppiter corpore, vel radiis non plus diſtet duodecim gradibus & Venus octo: Hæc enim ſunt quantitates luminum horum Planetarum, vt in primo libro oſtenſum eſt. Quia quamuis Iuppiter diametro viſibili non ſit maior Venere, qui tamen iſta operatio fit per radios in octauo orbe quàm Venus: Ideò maius eſt lumen Iouis quàm Veneris. Similiter ſi latitudo diuerſa ſit Anæretæ cum Apheta: Vtpote quod Apheta ſit in parte Boreali, & Anæreta in parte Auſtrali: hæc tria ſcilicet impediunt. Nec tamen dicit ſemper impediunt, quia fieri poteſt vt malefica ſit potentior, vel auxilio alterius maleficæ, vel etiam per ſe: Et ideò oportet dicit comparare hæc teſtimonia plus poſſunt quàm duo, & duo quàm vnum: Et hoc eſt per ſe clarum. De virtute, quia ille eſt in dignitatibus ſuis & orientalis, & liber à radiis Solis, plus poteſt occidentali peregrino, vel eò qui eſt ſub radiis Solis. Ita quod intelligas dicit Planetam, qui ſit ſub radiis Solis nihil penitus iuuare, neque obeſſe, niſi in vno ſolo caſu quando Luna fuerit Apheta, & malefica fuerit ſub radiis Solis, tunc ipſa eſt cauſa, vt radij Solis interficiant, cum radij Solis ad Lunam peruenerint. Et per contrarium noluit intelligi, quod ſi benefica ponatur loco maleficæ Sole, tunc radij Solis non interficient.

TEXTVS XLI.

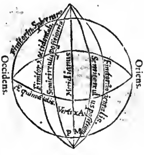
At verò annorum numerus quem interſtitia illa reddunt, quæ inter vitæ moderatorem & interfectorem interiiciuntur, non ſimpliciter ſanè, neque vt ſe obtulerit accipiendus eſt, ſicut plurimi tradiderunt, ex aſcenſionis temporibus ſemper vniuſcuiuſque partis, niſi tunc demum cum ipſa oriens cœli pars vitæ gubernatorē adepta eſt, aut quippiam proximè illi cooriens. Vna verò ex omnibus ratio reliqua eſt iis, qui naturæ conſentaneam conſiderationem inſtituunt, videre quot æquinoctialibus temporibus ſequentis corporis, aut irradiationis locus in præcedentem ſecundùm ipſam genituram, peruadat, eò quod æquinoctialia tempora æqualiter tranſeunt, & finitorem & meridianum, ad quos locorum ſimilitudines accipiuntur, & valet, vnumquodque huiuſmodi tempus vnà in Solis conuerſionem.

Quando igitur in ipſo orientali finitore fuerit vitæ moderator, & præcedens locus, aſcenſionis tempora partium interiectarum vſque ad occurſationem conuenit accipere, tot enim temporibus æquinoctialibus interfector in vitæ gubernatoribus locum, hoc eſt, in orientalem finitorem fertur. Quando verò in meridie repertus fuerit, rectæ ſphæræ aſcenſiones quantis vnaquæque ſectio meridianum parambulat. Cùm autem in occidentali finitore verſatur, quantis ſingulæ intercapedinis partes occidunt, hoc eſt, quantis oppoſitæ illis oriuntur. Cum autem præcedens locus in his tribus limitibus non reperitur, ſed medio inter hos interuallo, non amplius dictarum aſcenſionum aut deſcenſionum, aut cœli culminationum tempora ſequentia loca ad eaſdem cum præcedeotibus ſedes perferunt, ſed diuerſa. Similis ſanè & idem locus eſt, qui ſimilem eiſdemque in partibus ſitum habet, & ad finitorem, & ad meridianum: Illud verò proximè accidit eis, quæ ſub eodē ſemicirculo ſunt ex eorum genere, qui deſcribūtur per ſectiones finitoris & meridiani: quorū ſinguli iuxta eandem poſitionem horā proximè æqualē efficiunt, cumque circunducitur circa dictas ſectiones in eundē ſitum inciditur eumque finitore &

meridiano

meridiano, tranſitus verò ſigniferi, tempora inæqualia vtrobique efficit. eodem modo etiam iuxta aliarum diſtantiarum ſitus per inæqualia illis tempora tranſitiones conficit.

In dirigendo Apheta, poteſt eſſe vel in ipſo horoſcopo ad vnguem, vel in ipſo cœli medio ad vnguem, vel in ipſo gradu occidentis, vel in loco intermedio, inter duos ex his angulis: vtpote vel inter occidentem & medium cœli, vel inter cœli medium & horoſcopum, vel inter horoſcopum & imum cœli, vbilibet ſit inter duos angulos duobus modis id contingere poteſt: vel quod Anæreta ſit inter duos eoſdem angulos, velut in prima genitura poſita Venere Apheta, locus Anæretæ eſt corpus Mercurij, & ambo Planetæ ſunt inter horoſcopum & imum cœli: Vel Anæreta eſt vltra angulum, velut in tertia figura ſi Luna eſſet Apheta, tunc Anæreta eſſet corpus Saturni, & Luna eſſet inter occidens & medium cœli, & Saturnus inter medium cœli & aſcendens. In omnibus igitur his eſt vnus modus dirigendi: Et eſt vt fiat circuli poſitionis tranſeuntem per locum Aphetæ, deducendo Anæretam vſque ad illum, & numerando partes æquinoctialis, quæ in iſta deductione tranſiuerunt circulum ipſum poſitionis, & numero illi adde ſeptuageſimam ſecundam partem ſemper, cuius non meminit Ptolemæus, cum eam ſuperiùs in primo libro nobis inſinuauerit. Numerus igitur collectus graduum erit numerus annorum vitæ & pro minutis, quæ erunt vltra gradus dabis ſex dies, & duas horas pro quolibet minuto. Quando igitur Apheta fuerit in circulo poſitionis horoſcopi, tunc erit in horizonte in parte orientali: & fiet directio per gradus aſcenſionis tuæ regionis. Si verò Apheta fuerit in medio cœli: erit circulus poſitionis circulus meridiei, & fiet directio per aſcenſiones rectas. Si verò Apheta fuerit in occidente erit circulus poſitionis finitor in parte occidentis, fietque directio per aſcenſiones obliquas illius regionis, quæ ſunt eædem ad vnguem: cum aſcenſionibus obliquis puncti oppoſiti. Si verò Apheta fuerit inter iſtos locos, ſeu angulos faciemus directiones per ſemicirculum poſitionis tranſeuntem per locum Aphetæ. Et ſi ſemicirculus poſitionis fuerit orientalis, faciemus per aſcenſiones ipſius circuli: ſi occidentalis, per deſcenſiones, quæ ſunt eædem aſcenſionibus puncti oppoſiti. Sed hic mentem apponere decet, quia ſi Anæreta fuerit inter eoſdem angulos, inter quos eſt Apheta, vt in natiuitate primogeniti mei, quando Saturnus & Mars deducuntur ad Lunam, tunc tota directio fiet ſecundum deſcenſionem Aphetæ, id eſt, Lunæ: vel ſi Luna eſſet in parte orientali fieret iuxta aſcenſionem ipſius Aphetæ. Verùm quando Apheta eſt ante cœli medium & Anæreta poſt eundem angulum, qui ſequitur Apheram, vt in tertia genitura poſita Luna Apheta (quæ vtinam eſſet) eſſet Saturnus Anæreta, tunc in hoc caſu Ptolemæus dirigit medium cœli ad Apheram, id eſt, Lunam per aſcenſiones ipſius Aphetæ, vtpote Lunæ. Deinde dirigit Anæretam ad angulum medium, vtpote cœli medium per aſcenſiones ipſius anguli, quæ

Communis interſectio.

ſunt aſcenſiones rectæ, & has duas aſcenſiones iunge & numerus, qui conſurgit addita ſeptuageſima ſecunda parte (hoc enim ſemper intelligitur, & intelligi volo etiam ſi non addatur, non addam autem in poſterum breuitatis cauſa) eſt numerus annorum, menſium & dierum vitæ illius. Si autem Aphæta ſit ante aſcendens, Anæreta poſt directio tota fit per aſcenſiones Aphetæ, quia non variatur aſcenſio in deſcenſionem, vt in priore. Ideò huius exemplum non dedit Ptolemæus.

Pro quo notandum eſt, quod circulus qui tranſit per verticem noſtrum & polos mundi vocatur meridianus, & hic ſecat æquinoctialem ad angulos rectos: Et hic eſt primus circulus poſitionis: Secundus eſt finitor cuius vertex eſt quaſi polus, & licet hic ſecet æquinoctialem in partes æquales, non tamen ad angulos rectos, niſi ſit finitor in Sphæra recta. Hic igitur finitor obliquus ſecat meridianum tantò inferius polo mundi, quantò vertex diſtat ab æquinoctiali. Cùm igitur polus mundi ſemper diſtet ab æquinoctiali nonaginta partibus, erit vt communis interſectio meridiani, & finitoris cum ſit infrà polum mundi, vt dixi, multò plus diſtet ab æquinoctiali per partem ſuperiorem, quam per partem inferiorem: adeò vt Mediolani vbi A, id eſt, vertex diſtat ab æquinoctiali partibus 44. & tertia communis interſectio meridiani & finitoris diſtet in parte ſuperiore gradibus 134. & tertia, & ex inferiore partibus 45. & duabus tertiis tantum. Et licet finitor non ſecet æquinoctialem ad angulos rectos, ſed, vt dixi, inclinetur ad partem inferiorem, attamen qui ſecatur à meridiano ad angulos rectos finitor ipſe, ideò iſti duo circuli, ſcilicet finitor & meridianus diuidunt æquinoctialem in quatuor partes æquales: ita quod à meridie ad aſcendens ſunt ſemper nonaginta partes ex æquinoctiali: Et ita ab oriente ad imum cœli: Et ab imo cœli ad occidentem: Et a b

occidente ad medium cœli, ſemper ſunt nonaginta partes, vt dixi æquales ex æquinoctiali. Inter hos igitur duos circulos, ſcilicet finitorem & meridianum, qui & ipſi poſitionis ſunt, ſed tamen propria habent nomina, omnes ſemicirculi ducti ab interſectione communi, ad interſectionem communem vocantur ſemicirculi poſitionis. Et ſi ſunt inter orientem & meridiem ſunt aſcenſionum: Et ſi inter meridiem & occidentem, deſcenſionum: & qui ſupra terram diurni: & qui infra terram, nocturni. Et qui tranſeunt per triginta gradus diſtantes à finitore vel meridiano, appellantur ſemicirculi poſitionis domorum, & ſunt octo. Qui igitur tranſit triginta partibus diſtans à medio cœli verſus orientem, ſeu duabus horis, eſt ſemicirculus poſitionis vndecimæ domus. Qui verò ab oriente diſtat duabus horis, ſeu triginta gradibus verſus meridici circulum eſt ſemicirculus duodecimæ domus. Et ita qui diſtat ab aſcendente verſus imum cœli tantundem eſt ſemicirculus ſecundæ domus: & qui diſtat ab imo cœli verſus orientem tantundem eſt ſemicirculus tertiæ domus: Et qui diſtat ab imo cœli ſecundum ſucceſſionem ſignorum partibus triginta æquinoctialis ſeu horis duabus, ſemicirculus eſt quintæ domus atque ita de aliis.

Quomodo autem fiant directiones, ſi quis ſcire velit quatuor ſunt modi: primus eſt per ſphæram ſolidam, quem Ptolemæus inſinuat, & hic eſt optimus, ſed duas habet difficultates. primam habendi ſphæram exactam, ſecundam conſeruandi eam: ſi tamen habeatur inſeruit omni loco & omni figuræ. Secundus eſt per Aſtrolabium hic eſt optimus, facta tabula conuenienti regioni tuæ. Sed non ſeruit omnibus regionibus nec tam exactè: ideo Ptolomæus non meminit eius. Tertius eſt per tabulas exactiſſimas Ioannis de Regio monte, qui ætate noſtra laborem hunc illuſtrem & difficillimum ſuſcepit. Sed ſi conficiendi difficultas operandi difficultatem leuaſſet: Aut operandi difficultas parem laboribus vtilitatem afferret: Certè omnino illis vti præſtaret. Quartus eſt per tabulas in quibus primum præſupponit nos habere tabulam aſcenſionum rectarum & quantitatis dierum: hiſceque contentus eſt. Hocque quia breues ſint & facilè habeantur.

Licet etiam per has tabulas conficere Tabulam aſcendentis & medij cœli hoc modo: Quære aſcenſionẽm rectam aſcendentis propoſiti, & eiuſdem arcum ſemidiurnum, quem per 15. multiplicabis, & quod producitur detrahe ab aſcenſione recta inuenta: Et ei quod relinquitur quære gradum & minutum correſpondentem in tabula aſcenſionum rectarum, & is punctus erit in medio cœli, dum propoſitus punctus erit in aſcendente. Exemplum, ſit aſcendens decimaquinta pars Sagittarij perfecta, eius recta aſcenſio eſt Part. 253. mi. 42. Arcus ſemidiurnus in regione noſtra hor. 4. mi. 25. Duc per 15. ſiunt Par. 60. mi. 375. quæ in partes deducta faciunt Par. 6. mi. 15. Productum igitur eſt Par. 66. mi. 15. hæc detracta à Par. 253. mi. 42. relinquunt Par. 187. min. 27. Quibus reſpondet Par. 8. mi. 6. Libræ in tabula aſcenſionum rectarum. Dum igitur aſcendunt partes 15. Sagittarij perfectæ, in cœli medio ſunt partes 8. mi. 6. Libræ. Ex hoc igitur poteris facere tabulam in quacunque regione in cuiuſcunque gradus cœli medij aſcendens correſpondens cognoſcatur, & verſa vice.

TEXTVS XLII.

Vna tandem nobis erit inſtitutio, cuius opera, ſiue orientalem, ſiue meridianum, ſiue occidentalem, ſiue quemcunque alium ſitum habet locus præcedens, id quod reſpondet temporibus prætergredientibus loci ſequentis deprehendetur. Cùm enim acceperimus culminantem ſigniferi partem: Et amplius præcedentem & inſequentem: Primùm contemplabimur præcedentis ſitum quot horis temporalibus diſtet è meridiano, numerantes, quæ inter illum & cœli medium interſint, ſiue ſupra terram, ſiue ſubtus in recta ſphæra aſcenſiones: Et diuidentes in multitudinem horariorum temporum ipſius partis præcedentis, ſiquidem ſupra terram fuerit diurnorum, ſin minus nocturnorum. Et quoniam quæ eiuſdem temporalibus horis diſtant à meridiano ſigniferi partes, ſub eodemque continentur prædictorum ſemicirculorum, ſpectare oportebit poſt quot æquinoctialia tempora ſequens locus partibus horis diſtabit à meridiano eodem, quas poſtquam collegerimus, videbimus quot ſecundum eum, qui prioris partis erat ſitum, æquinoctialibus temporalibus abeſt pars ſequens à medio cœlo, per aſcenſiones iterũ in recta ſphæra collectas. Et quotquot æquales horas reddit locus præcedens, multiplicantes in multitudinẽ horariorum temporum partis ſequentis, ſi quidem ad cœli medium comparatio fiat diurnorum, ſi verò ad cœli imum nocturnorum, cum exorta ex ſuperatione vtriuſque diſtantiæ tempora acceperimus, quæſitorum annorum multitudo innoteſcet.

Aſcendentis par. 17. mi. 22. diuide par. 53. mi. 13. per par. 17. mi. 23. exeunt horæ 3. mi. 5. diſtantiæ loci Lunæ à cœli medio, ſed de hoc actum eſt ſupra, & inferius etiam dicemus. Et hic modus eſt etiam aptus ad fabricandas domos more antiquo, cum vndecima & tertia differant, à cœli medio horis duabus duodecima & ſecunda quatuor intelligendo per cœli medium etiam imum.

TEXTVS

TEXTVS XLIII.

Exemplum.

Vt euidentius fiat quod diximus, ponatur præcedens locus initium Arietis: Verbi gratia, ſequens Geminorum principium, regio verò vbi maximus dies eſt horarũ quatuordecim. Horaria igitur magnitudo initij Geminorum eſt temporum æquinoctialium ſeptendecim & 8. ſcrupulorum proximè & oriatur primum initium Arietis, ita vt M. C. occupet initium Capricorni, & diſſideat à cœli faſtigio Geminorum principium 148. 47. Cùm igitur Arietis initium diſtet à meridiano horis temporalibus ſenis, bas ducentes in 17. 8. quæ ſunt tempora horariæ magnitudinis principij Geminorum, quandoquidem à cœli culmine eſt temporum 148. diſtaotia habebimus & huius diſtaotiæ tempora 102. 48. poſt ſuperationis huius tempora 46. locus ſequens in præcedēte fertur. Tot verò ſuot etiam aſcenſionis tempora proximè Arietis & Tauri, poſteaquam locus Apheticus in horoſcopo ponitur. Ponatur ſimiliter M. C. occupare initium Arietis, vt abſit ſecundùm primam poſitionem principium Geminorum à cœli culmine temporibus æquinoctialibus 58. Quoniam igitur ex ſecunda poſitione oportet cœli medium occupare locum Apheticum, habebimus prioris diſtantiæ exceſſum illum ipſum, nimirum 58. temporum, quibus rurſus eo quod in medio cœlo ſit locus Apheticus, meridianum prætergreditur Aries & Taurus. Rurſus occidat ad eundem modum principium Aries, vt medium cœlum occupet initium Cancri. Diſtet verò à cœli culmine initiũ Geminorũ præcedentia verſus temporibus æquinoctialibus 32. 16. Quoniam igitur ſex iterum horis temporalibus abeſt à meridiano Arietis initiũ verſus occaſum, ſi ſepties decies eas ſumpſerimus, habebimus 102. 48. tempora, quibus aberit à meridiano Geminorum exordium quando occidit. Aberrat verò & iuxta primum ſitum verſus eandem partem temporibus 32. 17. In temporibus igitur ſupra terram 70. 32. in occaſum fertur. In quibus etiam deſcendunt Aries & Taurus. Oriuntur verò his oppoſita ſigna Libra & Scorpius. Ponatur igitur in nullo angulorum initium Arietis. Diſtet verò, verbi gratia, verſus præcedentia à meridie horis temporalibus tribus, vt medium cœlum teneat Tauri pars decimaoctaua. Diſtat verò iuxta primum ſitum principium Geminorum à cœli faſtigio verſus ſequentia temporibus æquinoctiabilibus tredecim. Si igitur rurſus 17. 8. tempora in tres horas multiplicauerimus, diſtabit etiam iuxta ſecundum ſitum Geminorum principium à linea medij cœli verſus antecedentia temporibus 51. 24. Omnia verò tempora conſtituentur 64. 24. Abſoluerat autem per ſuam motionem, cum orïretur locus Apheticus tempora 46 cum cœli meditullium occuparet tempora 58. in occaſu 70. 32. Differt igitur iuxta ſitum intra medium cœlum & occaſum, collectus temporum numerus ab vtroque aliorum. Fit enim temporum 64. Differt autem pro ratione exceſſus trium horarum, quandoquidem in integris ſecundum angulos acceptis quadrantibus duodecim temporum, erit ab abſceſſũ verò trium horarum ſex temporum. Poſtquàm verò eadem ferè ratio in omnibus ſeruatur, fieri poteſt, vt ad eundem modum ſimpliciori via ingrediamur. Rurſus enim cum in ortu eſt pars aoterior, aſcenſionibus vtemur inter eam & ſequentem interceptis, cùm in cœli medio eſt iiſdem recta Sphæra deſumptis, cum in occaſu deſcenſionibus Quando verò mediis horum interſtitiis, vt exempli gratia, in prædicta diſtantia Arietis primum accipiemus tempora, quæ ſeſe offerunt vtriuſque anguli proximi. Inueniemus autem cum poſt medij cœli lineam ſupra terram poſuerimus initium Arietis, inter culminantem & occidentem angulum, intercidentia tempora 64. proximè vſque ad initium Geminorum, Culminationum verò 58. obituum 70. Deinde diſcamus (vt prædictum eſt) quot horis temporalibus diſtet anterior locus ab alterutro angulorum Quotacunque enim hæc pars fuerit horarum temporalium quadratis ſex totã partē ſuperationis, vtriuſque per angulos delationis auferemus, adiiciemuſue angulo vnde comparationem accepimus. Vt quoniam prædictorum terminorum exceſſus eſt temporũ duodecim

tium modorum adieci tum maximè, quod per breues ſint. Et ſecunda ſpecialis eſt Mediolani, & Bononiæ ſatisfaciens. Conſulnerim autem vt poſtquam exactiſſima eſt ratio tabularum, vt dednčta ex tabulis primi Mobilis ratione cõficias ad tnam poli eleuatinnem exactas ad minuta, & ſecunda tabulam de-

Directiones Lunæ octauæ geneſis.			
	Primi modi	*Secundi modi*	*Tertij modi.*
	G. M	G. M.	G. M.
Ad ✳ *oppoſ.*	19. 20	31. 42	19. 53
Ad ♄ *Sext.*	24. 44	39. 42	27. 27
Ad ♀ *oppoſ.*	25. 47	40. 52	28. 31
Ad ♃	33. 6	48. 46	35. 20
Ad ♂	64. 32	81. 50	67. 41
Ad ☽	74. 37	92. 17	77. 48

clinationum, genetalem tabulam poſitionum ſub tua altitudine per gradus & minuta, diligenter habita tabula aſcenſionum rectarum & obliquarum, ab vno gradu ad gradum, ac partem eleuationis poli tui ſupra horizontem: Et Tabulam eadem diligentia confectam horariorum temporum per gradus minuta, & ſecunda non per horas & minuta: Demum aſcendens ſimiliter ad vnguem inuentum. Hi enim quinque poteris exactiſſima iudicia facere ac antiquis, quæ prædicantur paria. Huic ſuccedit ratio inſtrumenti magni diuiſi in 3600. partes, vt exacta etiam notitia haberi poſſit. Cùm hoc enim & geneſis horoſcopo diligenter habito fermè idem conſequeris, ſed maxima eſt difficultas in conficiendo exactum, cum minima differentia ſenſilem errorem pariat: poſt eſt inſtrumentum armillis ſimile, quod valde vtile eſt, magnum & exacte elaboratum. Verùm obnoxium errori ſi vel minimum flectatur ob concuſſionem. Sphæra autem ſolida in hoc negocio inutilis eſt, tum ob pondus, quo neceſſe eſt circulos eſſe latos, & flectitur, & neque poſſumus operari quicquam ad amuſſim, ſed ſibi faceſſit negocium, eſt tamen vtilis ad ſtellas, quæ magnam habent latitudinem & in inſpiciendo, quæ non animaduerti in pleno neque ex tabulis poſſunt: demum vbi latè calculo aberres, vt quandoque contingit, tunc experientia te Sphæræ contemplatio admonet tabulæ etiam quæ circumferuntur, vt videbis cum omnia contingant ex congreſſu errores vnius partis, aut dimidiæ admittunt, ex quibus totum peruertitur negocium.

Exemplum autem ſecundum ſit veluti ſi vellem dirigere Martem, aut eius oppoſitum in octaua geneſi. Et in parte occidentali ſeu deſcendente paret, quod oportet accipere horaria tempora occidentis, aut nocturna orientis, & redit ad idem in ſecundo, & tertio modo, ſimiliter in primo, ſed pro eleuatione poli circuli poſitionis in eiuſmodi quadrantibus Monteregius te docet, abundè, ideò cum operatio poſtmodum ſit eadem fermè, niſi quod oportet accipere vt facilius, & ſine confuſione peragatur negocium circulum poſitionis pro horizonte, & ſub eadem altitudine ſumere differentiam aſcenſionum ſignificatoris & promiſſoris, ſicut etiam facit Monteregius, & res redit ad idem cum modo Ptolemæi. Sed eſt ſecurior à lapſu in errorem. Contingunt enim quandoque in huiuſmodi errores & maximi.

Tabula aſcenſionum.

	♎		♏		♐		♑		♒		♓	
	♈		♉		♊		♋		♌		♍	
G.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M	G.	M.	G.	M.
1	0	53	28	50	58	50	91	6	123	15	153	4
2	1	30	29	48	59	53	92	11	124	17	154	1
3	2	45	30	46	60	56	93	17	125	19	154	58
4	3	40	31	44	61	59	94	22	126	21	155	55
5	4	35	32	42	63	2	95	28	127	23	156	52
6	5	30	33	40	64	5	96	33	128	24	157	48
7	6	25	34	38	65	9	97	38	129	26	158	45
8	7	20	35	56	66	13	98	43	130	27	159	41
9	8	16	36	35	68	17	99	48	131	29	160	37
10	9	11	37	34	68	21	100	53	132	29	161	33
11	10	6	38	13	69	21	101	18	133	29	162	29
12	11	1	39	32	70	29	103	1	134	30	163	25
13	11	57	40	31	71	31	104	8	135	30	164	21
14	12	52	41	30	72	37	105	13	136	30	163	17
15	13	47	42	30	73	42	106	18	137	30	166	12
16	14	43	43	30	74	47	107	22	138	29	167	8
17	15	49	44	30	75	52	108	27	139	29	168	3
18	16	15	45	30	76	57	109	31	140	28	168	59
19	17	31	46	31	78	2	110	35	141	27	169	54
20	18	27	47	31	79	7	111	39	142	26	170	49
21	19	23	48	32	80	12	112	43	143	25	171	44
22	20	19	49	33	81	17	113	47	144	24	172	40
23	21	15	50	34	82	22	114	51	145	22	173	25
24	22	12	51	36	83	27	115	55	146	20	174	20
25	23	9	52	37	84	33	116	58	147	18	175	25
26	24	5	53	39	85	38	118	1	148	16	176	20
27	25	2	54	41	86	43	119	4	149	14	177	13
28	25	59	55	43	87	49	120	7	150	12	178	10
29	26	56	56	45	88	54	121	10	151	10	179	5
30	27	53	57	47	90	0	122	13	152	7	180	0

Modus autem conficiendi hanc tabulam eſt, vt ſub eleuatione poli tui queras arcum diurnum dati puncti, vt Monteregius docet, & eſt aſcenſio obliqua inter punctum datum & ſuum oppoſitum, ſicut nocturnus eſt obliqua aſcenſio, inter punctum oppoſitum & punctum datum, & dimidium eius eſt arcus ſemidiurnus, aut ſeminocturnus, & duodecima pars horaria tempora diurna aut nocturna loci. Velut volo horaria tempora initij Arietis in altitudine poli 31. part. video quòd differentia aſcenſionum inter initium Arietis & Libræ, ſub altitudine poli 31. partium eſt par. 180. igitur arcus ſemidiurnus eſt, part 90. & horaria tempora par. 15. min.0. Item volo horaria tempora 12. par. Piſcium, ſub altitudine partium 44. minut. 20. Inuenio aſcenſionem, obliquam

quam 12. par. Piſcium, par. 350. min. 18. & 12. par. Virgine, par. 156. mi. 32. igitur arcus

Tabula horariorum temporum.

	poli	44	20	ele	
	G.	G.	M.	G.	
♎.	♈	15	0	30	
	3	15	12	27	
	6	15	24	24	
	9	15	36	21	
	12	15	47	18	
	15	15	58	15	
	18	16	9	12	
	21	16	21	9	
	24	16	32	6	
	27	16	43	3	
♍	♉	16	54	♍	♓
	3	17	5	27	
	6	17	15	24	
	9	17	25	21	
	12	17	35	18	
	15	17	45	15	
	18	17	55	12	
	21	18	5	9	
	24	18	14	6	
	27	18	22	3	
♐	♊	18	30	♌	♒
	3	18	38	27	
	6	18	44	24	
	9	18	50	21	
	12	18	55	18	
	15	19	0	15	
	18	19	4	12	
	21	19	8	9	
	24	19	10	6	
	27	19	10	3	
	30	19	11	♋	♑

diurnus eſt, par. 166. min. 14. & horarium tempus duodecima pars eius par. 13. mi. 51.

TEXTVS XLIV.

Diſcernemus verò deinceps in vnaquaque prædictarum occurſationum aut obituum iuxta ordinem ab iis, qui temporis breuiſſimi ſunt, acceptum & interemptrices, & ſcalares, quæque alias per traiectiones eueniunt, prout inficitur occurſus aut iuuatur, ad eum quem diximus modum, & pro ſingulorum occurſuum temporali exitu. Afflictis enim ſimul & locis, & in exitu annorum reuolutione ſtellarum inficiente, præcipua loca, mortem certam expectare oportet. At ſi alterutrum horum humanæ naturæ laboranti ſuccurrat, aſſultus magnos & graues, vtroque verò iuuante, languores tantum aut damna & deportationes temporales, horum peculiari ratione accepta ab occurſantium locorum ad genituræ negotia, neceſſitudine.

Docet duo, primum de interficientibus, ſecundum de climatericis, id eſt, qui inæqualiter, ac quaſi repentè afficiunt vitam: quia quandoque iuuantur per traiectiones aut læduntur, ſeu per occurſus, quemadmodum ſuperius dictum eſt. Nam tales finientibus etiam annis per reuolutionem ſtellarum in progreſſione, vt in quarto libro habebitur: Si ab vtroque lædantur, mors certa eſt. Si verò vnum iuuet, alterum lædat, (Hoc autem prætermittit) dubium eſt de vita. Sed ideò prætermiſit, quia eſt ac ſi nihil iuuaret, aut læderet. Si verò vnum iuuet reliquum non iuuet, neque lædat, erunt magni inſultus & graues: non dico pericula tantum, ſed cum periculis læſiones. Si verò vtrumque iuuet, pro morte erunt morbi, pro paupertate iacturæ pecuniarum, pro ſupplicio exilia, pro iactura exiſtimationis peregrinationes, iuxta peculiarem rationem locorum occurrentium ipſi ſignificatori. Hæc autem ſunt adiecta ob tres cauſas: prima, vt doceret promiſſores ſemper aliquid præſtare non ſemper omnia, quæ pollicentur, quando, & quomodo & cur. Secunda, vt oſtenderet artem eſſe infinitam, & quæ iudicio, & coniectura ac exiſtimatione ſolum perfici poſſet. Tertia, vt declararet hoc caput non ſolum inſeruire vitæ, cui noncupatum eſt, ſed etiam omnibus cauſis, ſcilicet dignitati, diuitiis, itineribus, atque aliis omnibus quæſitis. Exemplum habes locuplex in noſtra genitura, quod potes multum te adiuuare: anno trigeſimoſexto ætatis, Saturnus peruenit ad aſcendens, & erat in proprio trigono, & finibus, & inimicus aſcendenti, ideò debuit omnino interficere: Verùmquia radij Veneris & Mercurij cadebant, poſt illum gradu vno cum dimidio, & Venus erat amica aſcendenti, carpentum habens in illo, & Mercurius in natura Veneris dominus trigoni loci in quo eſt & loci Saturni, & aſcendens robuſtum propter Iouis præſentiam, & quaſi geminatum Apheta, cum radiis Lunæ ſextilibus, & ipſa domina aſcendentis & in proprio trigono, non interfecit, ſed dedit fluxum vrinæ non inuoluntarium, ſed potius multitudinem tantum, à qua perfectè nunquam potui liberari. Et ne credas me nugari, quandoque perſeuerat per aliquot dies ad multitudinem vociatum fermè centum, nec tamen læſus, nec factus macilentus ob hoc: Et manifeſtum eſt quod ſit à frigiditate. Et medicus abſurdus Aſtrologiæ imperitus, ſolùm videns primam indicationem, curando me cum frigidis, vt quidam conſulebant, interfeciſſet. Et cauſa

quare

quare tot Planetæ anxiliatores non potuerunt liberare, eſt quia Luna eſt debilis in duodecima, Ioppiter retrogradus, peregrinus, dominus octaoi loci & aſcendens ſecundum longitudinem, Venos & Mercurius debiliſſimi in ſexto loco, & veſpertini de nocte & quaſi ſob radiis, & Mercurius præter id retrogradus. Et hoc exemplum, ſi bene animadoertis, docet te infinita. Et ego vtor exemplis in mea genitura & filiorum tantum, cum plurimæ aliæ ſint illuſtriſſimæ, qoia vbi de directionibus agendum eſt, exquiſitiſſima temporis notitia opus eſt, ne artificis error in aliis arti tribueretur.

Notandum qood ex hoc textu Ptolemæus inſinuat ipſummet punctum concurſus radij Anætetæ, vel corporis eios cum Aphcta eſſe obſeruandum, & in eo fieri effectum. Quia dicit quod ſi proceſſus, aut ingreſſus, non conueniat non interficit: Ergo non expectat congreſſum in operando, ſed ſtatim operatur. Attamen dico qood poſt etiam & ante operatur cum proceſſus conuenerit, & quandoque interficit, cum in ipſa hora congreſſus non interfecerit. Vnde duo magni morbi ſibi inuicem ſuccedentes paruo interuallo indicant mortem in ſecundo: quia indicant, vel quod concurſus præter it, ſed à proceſſu impeditus prius poſt adiutus & ita interficit, vel adiutus congreſſus in primo morbo, ſed non perfectus, in ſecundo perfectus interficit. Et ita punctus ipſe aliquid ſemper operatur: non negat Ptolemæus propter hoc qnod in ſequentibus verbis, & in vltimo capite operis dicit, concurſum quamuis imperfectum, adiutum proceſſu, perficere opus.

Afflictis enim ſimul locis) Inſinuat nobis Ptolemæus qood Aphetæ non prorſus exiceent ſuam vim, ſed ſunt aliquando adeò potentes vt neſciat quis ſit præferendus, velot ſi in nocturna geneſi, Sol ſit in aſcendente Luna in ſeptimo vel vndecimo, vel nono loco, in ſigno maſculino, & ſi in diurna Sol fuerit in fine, vndecimæ aut ſeptima, etiam Luna in apice decimæ in Cancro, tunc dubitamus quemnam debeamus conſtituere Aphetam. Et intelligit quod quandoque ambos conſiderare oporteat. Et quandoque natus cum habuerit Aphetam principalem debilem afflicto grauiter aſcendente moritur. Et ego non obij ex tranſitu Martis, aut Saturni ſuper aſcendens, qnia Luna verè iti via Ptolemæi eſt, Aphet aut oſtendam ſuo loco. Vnde diſſoloitur dubitatio non leuis, quia aliquis poſſet dicere: ſequeretur ex hoc dogmate quod natiuitas facta robuſtior ſignificaret mortem ob id. Exemplum ſit alicui Sol in nono loco, & poſt cùm radij Martis ex Scorpione, & Satorni ex Aquario per ſex partes, aſcendens autem ſi liberum ab his, tunc natus morietur in pueritia, & ſi Sol decidat, in octaouum viuet vſque ad ſenectam, qoia erit aſcendens Apheta & liberum. Et hoc videtur abſurdum, quoniam afflicto Sole nihilominus remanet aſcendens liberum. Quòd ſi per ſe potetat tueri vitam illius, tantò magis etiam cũ alio. Ideò reſpondeo quod ſi Soli dum decidit in octauum aduerſentur maleficè, adeò morietur aut obcæcabitur, licet aſcendens non affligatur, quia eſt luminare temporis. Et ſimiliter cadit dubitatio cùm maleficæ fuerint, cum Sole in vndecimo loco, & Luna in aſcendente, & in loco vbi dominatur: Velut Ludouico Ferrario alumno noſtro Sol fuit, in vndecimo loco, cum Saturno & Marte in Aquario, quaſi iunctus & Luna in aſcendente in Tauro. Et ideò poterat ſciri, quod habitus eſſet vitam miſeram & grauibus morbis conflictatam: & ita fuit, & mortuus eſt 43. anno, cùm ſemper fermè fuerit variis caſibus conflictatam, & perpetuo morbo teneretur.

TEXTVS XLV.

Nihi, verò prohibet interdum diſſidentibus iis penes quos interimendi ius eſſe oportet occurſus ſingulos æſtimantes, aut iis maximé vti, qui ad exitum euentuum & ad ea, quæ poſt conſequutura ſunt, comparati eſſe videntur aut omnium pro virium magnitudine valentium. obſeruationem inſtituere, eorum vehementiam & imbecillitatem iiſdem rationibus coniectantes.

Cauſam ſubiectarum noſtrarum geniturarum diximus eſſe exactam notitiam illorum: nec conſenſus illarum inter ſe tum paternæ, tum etiam auitæ parum facit. Itaque & illud adiecimus, peculiarem neceſſitudinem locorum obuiantium ad geniture loca eſſe obſeruandam. Veluti ſi qui iuuat, aut nocet parti fortunæ imperet, erit id ob diuitias: Quod ſi itinerum loco erit, detrimentum in itinere ſi noceat: Si autem iuuet, ex tranſmutatione aëris vel itinere ad balneas Rurſus ſi aſcenti dominetur, iuuetque, ipſe induſtria & animi fortitudine euadet: ſi noceat, deſpondebit animum, voletque quoquomodo mori. Quod etſi per ſe rarum ſit, frequenter tamen contingit ob alias caoſas: Velut deſperationem, iram, timorem, luctum. Adiiciunt alij qood Iuppiter auxilia ſignificat per medicos in morbis, & in violentis à magiſtratibus. Venus verò in violentis ab amicis gratia, largitionibos: In morbis autem diuinam quandam & certè incognitam ſanationis rationem pollicetur: Velut per ſomnia, præcantationes, fortoitosque quoſdam caſus. Cui etiam opinioni Ptolemæus conſentit.

Cæterùm qood ad textum præſentem attinet, ſi doo vel tres Anæretæ ſimul obuient, morietur certè. Sed vnde mors doo dicit obſeruanda Ptolemæus, & tertium inſinuat, Primum eſt, vt à robuſtiore ſumas indicationem, veloti radij oppoſiti corpore ſunt potentiores: corpus radiis quadratis: ſiniſtri radij quadrati potentiores dextris: quoniam in ſiniſtris Planeta imitatur eum, qoi ſe toto corpore inicit in ictum, in dextris qui

ſe

ſe trahit. Similiter ſtantes & in angulis robuſtiores ſunt motis & cadentibus: & directi retrogradis, & aucti motu tardè ſe mouentibus, & dignitatem habentes in loco vbi manent, & vbi radios proiiciunt, qoàm ſi in altero locorũ vel ambobus ſint peregrini: & aſcendentes, & abſidem magis quàm deſcendentes: & commixti aliis Planetis, vel fixis, quam ſolitarij: & propè eclypticam quam remoti: & Boreales quàm auſtrales: & orientales occidentalibus: & ſupra terram iis, qui infrà terram: & diorni de die nocturnique, de nocte quàm contrarin modoi & in maſculinis ſignis quàm fœminis: & iuxta quatuor pũcta cardinalia maximè Vernum & Aeſtiuum, quàm in aliis locis, & in fixis ſignis, quàm mobilibus vel communibus: & generaliter Saturnus validiot eſt interfector, quàm Mars, & in morbis maximè. Secundum eſt qnod debemus præponere eum, qui conſentit cum aliis, veluti ſi Saturnus & Mars ſint Anæretæ, Saturnus ſignificat mortem per morbum, Mars violentam, Sol verò ſignificat publicam: Vel Mercurius latronem & furem, vel Iuppiter iudicium & damnationem à iuſtis viris, tunc dicemus quod morietur morte violenta, & non ex morbo, Et ſi incidant in eadem tempora Saturnus ſignificabit morbum ſuccedentem cruciatibus tormentorum, & triſtitiæ ac mœrori animi, & ſqualori ac pedori carceris. Tertiom quod inſinuat Ptolemæus eſt, quod ſi aliqua calamitas publica accedat vtpote ſtrages in prælio, naufragium, peſtis, morietur ex illa Anæretæ afflictione, quæ illi magis calamitati congrua fuerit.

CAPVT XV.

TEXTVS XLVI.

De forma & temperatura corporis.

ENarrara à nobis de vitæ ſpatio pertractatiune, dicamus ſecuti præſcripram ab initio ſeriem, de forma & corporis de linearione. Quandoquidem quæ corporis ſunt narora anre animam fingunrur, corpus cum ſit denſius, cognatas ferè haber peculiarum ſuarum commiſtionum apparitiones. Anima non niſi poſt & paulatim infuſas ſibi à prima origine dores in lucem profert. Quæ verò extra nos ſunt, ſuccedenti magis deinceps rempore aduenrant. Obſeruare igitur vniuerſum oportet orienralem finitoris partem & ſuccedenres aut gubernãdæ eius ius poſſidentes errores, ſicut diximus. Partim verò & Lunam ſimiliter. Nam ex horum locorum iiſque imperanrium informandi natiua vi & horum temperaruta, amplius ex coaſcedentium ipſius fixarum ſtellarum deliniatione, ea quæ ad corpus fingendum ſpectant colliguntur, ita tamen vt primas tribuamus ſtellis penes quas dominandi ius eſt, ſecundas ipſorum locorum peculiari naturæ. Primum igitur ſi quis illud ſingulari & ſimpliei via proſequatur, hunc habebit modum.

Dicit tria ſunt de quibus ſermo habendus eſt: corporis effigies, animi qualitatem & fortunæ caſus. Corporis effigies ſtatim apparet, vt homo natus eſt, animi qualitates aliquanto pòſt, tardius fortunæ caſus. Igitur primùm de corporis effigie tractandum eſt. Hæc igitur ſumitur ab octo rebus per ordinem. Prima eſt dominus aſcendentis. Et ſecunda dominus loci Lnnæ. Tertia locus aſcendens ab horizonte vſque in finem domus: Veluti ſi aſcendat in prima genitura vigeſimanona pars Leonis, capiemus Solem pro parte minore, ſed Mercurium pro maiore, quia plus eſt de ſigno Virginis longè quàm Leonis. Quarta eſt locus Lunæ. Quinta ſtellæ coaſcendentes domino aſcendentis. Sexta ſtellæ coaſcendentes domino loci Luna. Septima ſtellæ coaſcendentes aſcendenti. Octaua ſtellæ coaſcendentes domino loco Lnnæ. Iſta igitur ſic ſe habent per ordinem, ita tamen vt multum faciat linea finitoris, ſicut & in dominis coaſcendentes per centrum ſtellæ: quia remotio per vnum gradum non dat dimidium effectus: Et per duos gradus quartem. partem. Volo dicere quod ſi aliquis Planeta ſit in linea finitoris & alius ſit prope vnum gradum domino aſcendentis, quamuis dominus aſcendentis ſit in primo ordine, & aſcendens in tertio, tamen plus poterit ſtella, quæ eſt in finitore, illa quæ eſt cum domino eius. Neque eſſet inconueniens quod aſcendens præferetur domino loci Lunæ: quia textus Græcus habet τῶ μερὶς ☉ ἢ τῆς ☽ ὡσαύτως, non κατὰ μερὶς, Et mihi placet hæc opinio. Vtcunque ſit, ſi vni Planetæ plura ex his contingant plura etiam poſſe conſentaneum eſt, velut in octaua genitura Venus, Luna, & Iuppiter multiplices habent poteſtates ſinguli. Iuppiter eſt in finitore & eſt dominus loci Lunæ: Venus domina loci Lunæ aſcendentis ſolium habent in vtroque: Luna per ſe ſignificat, dominaque eſt aſcendentis & ipſum ſextili aſpectu reſpicit. Planetæ autem qui commiſcetur illis ſunt Veneri quidem Mercurios propter coniunctionem, & Saturni radij trigoni. Lunæ verò Mars propter quadratum & caput Perſei. Nam coaſcendere te dicuntur quotieſcunque fuerint in eodem ſemicirculo poſitionis ſuperius declarato Hoc autem ſi velit inuenire per planiſphærium licebit melius etiam per ſphæram ſolidam. Non verò quin per tabulas Ioannis Montetegij id peragas: Et ſunt exactiores inſtrumentis,

ſtrumentis, niſi inſtrumenta ſint magna valde, tamen vſus tabularum eſt tædioſus, laborioſus, & periculoſus de errore: Et maximè quia Munteregius malè fecit in hoc quod non appoſuit rationem operationum, quàm videmus in tabulis Alphunſi: adeò, vt niſi ſit peritiſſimus Mathematicus, oportet vt perpetuò inhæreat regolæ & tabulæ Monteregij, quod ipſe ſtudioſè fecit, vt homines eſſent ſerui libri eius: Vnde iuſte à patre meo reprehendebatur. Nam homo fit obnoxius errori trifariam: Primum ſi tabula aliqua in parte mendoſa ſit: Secundum ſi ſiniſtrè aliquo modo regulam intelligas, quod facilè euenit inter tot varietates latitudinis Borealis. Auſtralis, aſcenſionis rectè, obliquæ, arcus nocturni vel diurni, totius vel medietatis in medietate, deſcendente, vel aſcendente ſuper terram, vel infra terram: ob id meo iudicio optima eſt ſphæra ſolida magnam, vel planiſphærium magnum & adamoſſim ex ære factum. Nos tamen aliquando ſi licebit (Eſt autem breuis res vtpote duorum filiorum) rationem harum tabularum explicabimus. Nunc autem ſufficiat monuiſſe lectorem, qui his cum ratione vti voluerit, vt quemadmodum fabricatæ ſint intelligat. Intelliget autem alioquin iam exercitatus tamen, ſi tabularum eiuſdem Monteregij de primo mobili regulas, ſeu propoſitiones diligenter fuerit aſſequutus. Cæterùm vt ad rem reuertar, in præſenti negotio poſtquam res per circulos poſitionis agitur & corpulenta eſt, corpuſque Planetæ aut ſtellæ non virtus ſola requiritur, non minor vtique habenda eſt latitudinis ratio, quàm longitudinis, quòd peculiare fermè eſt huic negotio de forma corporis habenda atque proprium.

Verùm dubitabit aliquis, nonne conſideranda erunt in hoc regio, & ciuitas, & victus ratio, atque parentum forma: nam videmus plerunque filios eſſe parentibus ſimiles qualis eſt filia mihi: alios auis vt natu maior meos ad vnguem ſimilis patri meo? Reſpondeo quod de patria & ciuitate, & modo viuendi Ptolemæus ſuperius in primo libro Com 17. & 18. ſatisfecit, quia cum hic dicet quod Saturnus facit nigrum ſi ſit occidentalis, intelligemus de Germano quod non erit niger, ſed obſcurior aliis. Et Iupiter orientalis facit Æthiopas ſplendidiore & nitidiore carne, non albos. Et ita omnia quæ ſubiungentur intelligi debent, & referri ad homines, qui eiſdem moris circumambiuntur. Portò quod ad parentes attinet & auos, & patruus, & fratres, quoniam iam genituras conſentire neceſſe demunſtratum eſt. Illod verò in quo conſentiunt etiam in ipſa genitura comprehenditur, ſi vniuerſam illam explicauerimus. Explicabimus & partem qua natus ſuis maioribus, aut fratribus aſſimilatur. Adeò vt illa ſimilitudo tanquam pars in toto contineatur. Quòd ſiquis parentes agnuſcat priuſquam iudicium fecerit, nihil plus habebit, quàm vt quod intellecto concepit melius exprimendo ac ſenſui propiùs veriora dicere videatur, ac non nati formam deſcripſiſſe quod Aſtrologi proprium eſt, ſed depinxiſſe potius quod Phyſionomi officium eſt. Sed quod ad effigiem attinet, quæ ex laboribus mutatur, vt in ruſticis, vel ex arte, vt in ferrariis fabris, vel ex vitæ miſeria, vt in pauperibus, vel ex morbo, vel ex caſibus, non eſt hic ſermo: quanquam de caſibus ſequenti capite dicturi ſumus. Illud quoque non eſt prætermittendum omnino, vt quæ hic de parentibus, & de maioribus, tum de patria ac ciuitate, ac conſuetudine obſeruanda eſſe diximus, aut omittenda vt non neceſſaria, ſed ſolum vtilitatis cauſa conſideranda pro effigie corporis inquirenda, eadem ad vnguem etiam de qualitatibus animi dicta eſſe intelligantur.

TEXTVS XLVII.

Nam inter ſtellas ſanè Saturnus quum orientalis eſt, flauos commodeque habentes procreat, capillis nigris, criſpo capite, oculis magnis & ſtatura moderata: Temperatura verò humidiore & frigidiore. Occidentalis verò cum eſt, nigros & macilentos, & paruos, capillo ſimplici, tenues aliquantulum moderata ſtatura, nigris oculis, temperatura verò frigidiori & ſicciori.

Iouis autem ſydus locis prædictis imperans, orientale, albos cum quadam coloris commendatione, capillitio mediocri, nigris oculis, & bene magnos, forma venerabili, temperatura verò magis declinante ad calorem & humorem. Occidentalis verò cum eſt, albo quidem calore, ſed indecenti: item capillis rigidis, aut recaluaſtros etiam & caluos, ſtatura mediocri, temperatura verò humidiore.

Martis ſydus orientale, rubeſcentes efficit & bonæ ſtaturæ, ac valentes, oculis cæſiis, hirſutos, capillamento mediocri, temperatura calidiori & ſicciori. Occidentalis verò rubentes omnino, ſtatura mediocri, exiguo capite, ſub tenues, flauis capillis, rigidos, conſtitutione verò corporis ſicca.

Veneris ſimilia iis efficit, quæ Iupiter, niſi quod elegantiora, & plauſibiliora, mulicbremque magis habitum decentia omnia habitiora, ſucculentiora, ac denique teneriora. Peculiariter verò oculos dat decenter ſublucidos.

Mercurius orientalis flaueſcentes, ſtatura temperata & conformi, oculis exiguis; capillamento mediocri, temperatura magis ad calidam accedente. Occidentalis verò cum eſt, flauos, rara, & tenui corporis contextura, oculis, cauis, caprinis pedibus, ſubrii-

beſcentes, conſtitutione corporis ſicciore.

Quod dixit αἰγόποδας intelligere debemus tenues pedes & obliquos, aliqualiter cum tibia tenui quales ſunt capris. Credo tamen potius legendum αἰγωπώτας ab oculorum ſimilitudine cum capris: vnde morbus oculorum ſic vocatus, quod hi qui tali morbo laborant caprillos habeant oculos. Eſtque id rationi & experimento conſonum: Sunt enim Mercuriales caprillis oculis. Cæterum non ſolum ſimpliciter hæc ſcire decet, ſed compoſita obſeruatione: Velut quod ſi Sagittarius aſcendat, Iuppiter verò ſit in Geminis in ſeptimo loco, corpulentos facit & præpingues. Nam Sagittarius primo facit ſatis craſſos: & Iupiter plus, tum maximè in angulo & aſcendens reſpiciens, & in Geminis ſigno humano, & vernali, & duplicis corporis, & vbi Iupiter cadit: ſic nos maximam corpulentiam obſeruauimus. Facit & hæc conſtitutio deſides, & deſidia corpulentiam, & corpulentia deſidiam, atque ita vides quàm pulchrum ſit in his philoſophari. Animaduertendum quod hæc & reliqua, quæ dicentur maximè intelliguntur in ætate ſtatus, id eſt, à trigeſimo vſque ad quadrageſimum annum. In cæteris verò ætatibus relucent indicia harum conſtitutionum. Sed ſi fuerint euidentiora indicium eſt conſtitutionem eſſe validam.

TEXTVS XLVIII.

Opitulantur autem vnicuique horum configurati. Sol quidem ad formam decentiorem producendam & habitatiorem.

Luna verò maximè in ſeparatione vniuerſim ad maiorem conformitatem, & robur ac temperaturam viuidiurem. Particulatim verò habita ratione illuminationis ſicut in principio huius operis recenſuimus.

Per principium huius operis intelligit caput de configurationibus erga Solem: Luna igitur in prima quadra, corpus facit humidum valde & calidum parum, atque ita de aliis. Et hæc propriè ſignificat. Generaliter autem in ſeparatione Arabes interpretantur: Ego malim intelligere ab ipſo ſignificatore formæ corporis. Facit magis commenſuratum, temperatum, atque viuidius, robuſtiuſque.

TEXTVS XLIX.

Rurſus in genere cum matutinæ ſunt ſtellæ & apparentes, ingentia efficiunt corpora, cumque in prima ſtatione fuerint, valida, ac firmis lateribus: Præeuntes verò, immoderata, & cum ſecundo conſtituerint imbeciliora: Occidens vero dignitate prorſus nulla, & vitiorum fœcunda.

Quinque ponit ſtatus trium ſuperiorum orientalis validiſſimus, facit ingentia corpora: in prima ſtatione, valida: dum retrocedunt, malè temperata: ideò incommenſurata, lego: in ſecunda ſtatione prorſus imbecilla: poſt verò penitus morboſa, & ſine vlla bona qualitate. Veneris verò & Mercurij ſtatus non hi ſunt, ſed ex his intelliguntur. Non tamen adeò manifeſtas habent differentias, vt ſuperiorum ſtatus inter ſe differunt: Quoniam inferiores magis inconſtantes ſunt, & neque ſynceras habent conſtitutiones: nam cum primum in oriente ante Solem apparent, aut retrocedunt, aut ad Solem ipſum accedunt: Ita validi vndequaque eſſe non poſſunt.

TEXTVS L.

Ac cum loca quoque ipſa ad configurationes maximè informationũ, & temperaturas, vt diximus, conducant, in genere rurſus, qui à verno æquinoctio & æſtiuo conuerſione intercipitur quadraos, coloris graria efficit, ſtaturoſos, valentes, oculis nitidis, magis ad humidam, calidamque temperaturam accedentes. Qui verò inter æſtiuam conuerſionem & autumnale æquinoctium comprehenditur, colore mediu, conformi ſtatura. valenres, oculis nigris, hirſutos, capillis criſpis, calidiores & ſicciores. Qui inter autumnale æquinoctium & conuerſionem hybernam intercipitur, flauos, graciles, maculoſos, raræ corporis contexturæ, capillamenti mediocris, decentibus oculis, frigidiores & ſicciores. Qui à brumali Solſtitio & Verno æquinoctio continetur, nigros ſtatura conformi, capillis rigidis, ſubtenues, temperatura frigida & humida.

Hoc eſt quartum, à quo effigies corporis. Igitur de ſignis aſcendentibus & loci Lunæ, & in quibus domini horum duorum locorum conſtituuntur intelligendum eſt. Principaliter quidem de ſignis aſcendentis, deinde Lunæ, poſt ſignificatoris aut ſignificatorum. Pertinet autem ad ſigna noni orbis, ſeu ſigna eclypticæ æqualia, quorum initium eſt à verna ſectione. Per colorem gratum intelligit roſeum, per medium rubrum, per nigrum autem μελίχροας, non atrum, ſed fuſcum, qui fit calore naturali in profundo corporis deliteſcente: Sub quo etiam liuidus intelligitur.

TEXTVS LI.

Particulatim verò humanæ quidem figuræ conſtellationes, tum intra

ſignife

ſigniferum, quàm extra comprehenſæ conformia & temperata corpora producunt. Quæ verò alterius ſunt figuræ, deformant ea quidem iuxta ſuam vniuſcuiuſque formam hominis corporaturam. Et quodammodo ſimilia iis euadunt membra, vel magnitudine & paruitate, vel robore & teneritudine, & conformitate Magnitudine, vt verbi gratia, Leo, & Virgo & Sagittarius. Paruitate, vt Piſces, Cancer & Capricornus. Rurſus, vt Arietis, Capricorni & Leonis, priora quidem & ſuperiora ad valentiorem corporis conſtitutionem faciunt, inferiora & poſteriora ad infirmiorem: Ita contra Sagittarij, Scorpij & Geminorum, anteriora quidem ad imbeciliorem temperaturam iuuant, poſteriora verò ad robuſtiorem. Similiter Virgo, Libra & Sagittarius, conformitatem addocunt & moderationem. Scorpius verò & Piſces; & Capricornus minus ſibi conſtantem temperaturam, & incommenſuratam. Et in aliis ſimiliter, quæ quidem omnia cotẽplantes & commiſcentes, propriam & exactam temperaturæ rationem aſſequemur.

Primum ſignum ſompſit à natura Planetarum: Secundom à miſtione luminatium & habito eorum: Tertium ab habitu Planetarum ad Sulem. Quartum à ſignis Zodiaci nonæ ſphæræ de qoibus io præcedenti textu. Et hæc magnis citea temperiem & quæ ab ea proueniunt, Quintum, quod eſt præſens, eſt de compoſitione & forma curporis, non de temperatura: Et ſumitur à ſignis octaui orbis, quæ conſtituontur à ſitu ſtellarum. Propterea ſi quis cauſam velut intelligere eorum, quæ hie dicuntur à Ptolemæo & generaliter de cunctis ſignis octaui orbis, quæ in Zodiaco ſunt prununeiare, habeat ſphæram ſolidam, aut in plano depicta ſigna cum ſtellis, quæ in eo ſunt, videbir, velut apud Higinum, quod priora Arietis ſunt magis ſuffulta ſyderibus, quàm poſteriora, & cur Scorpij poſteriora ſint validiora eadem ratione. Frequentia enim ſtellarum facit tobur: commenſutata illarum diſpoſitio decentem ſurmam: diſtantia in longitudine magna ſtatoram in: ſtaturam: in latiudine craſſnm corpus. Subiungit author ignotus Martem efficere ſnperiures partes tenniures Geminos, ſed ego Piſces reur pedes magnos, & aliqoando agrippas ubſeruaui aut qoater Iouem, in Geminis, in ſeptimo loeu aſcendente Sagittario, tam uaſta efficere corpora, vt vix inuenirentur eqoi, qui eos ferre poſſent.

CAPVT XVI.

TEXTVS LII.

De vitiis & morbis corporis.

CVm proxima his ſit de vitils & morbis corporis diſceptatio, ea nobis primum explicanda eſt. Et hic eos qui generalem inueſtigationem ſpectant, reſpicere oportet ad finitoris duos, orientalem, ſcilicet & occidentalem. Maximè verò ad occidentalem, quodque ipſum antecedit, quod quidem nullà neceſſitudine cum horoſcopo coniunctum eſt: obſeruare etiam maleficas ſtellas conuenit, quomodo affectæ ad ipſum fuerint. Si enim ad partes ſuccedentes iis, quæ iam dicta ſunt conſtituerint, corpore aut radiis tetragonis, oppoſitiſue, ſiue vtræque maleficæ, ſiue harum altera, vitia & morbos corporis nato infligunt. Idque potiſſimum, quando luminarium vel alterum, vel vtrumque in angulis, ita vt diximus, ſitum eſt, vt vel vna ſint, vel ex aduerſo. Tunc enim non ſolum ſi ſuccedat maleficorum quiſpiam, verum etiam ſi præcedat luminaria, ipſe centrum obtinens poteſt vitium morbumùe inferre, pro ratione locorum finitoris & ſigniferi, proque natura ipſorum; vel maleficorum, vel affectorum ſyderum, iiſque configuratorum.

In qou differat vitium à morbo inferius declatat his verbis (Separata enim ſunt bæc duu, ac vitinm quidem ſemel infligitur, nec conſtantes dolores adſert morbos verò, vel continoos, vel reciprocos (id eſt, vitia ſunt, vt cœcitas, ſurditas, clauditas: inflicta enim ſemel dolorem afferunt, inde poſtea nequaquam: morbi autem in hoc veniunt omnes, quod dum adſunt dolorem afferunt, ſed duorum tamen ſunt generum, quidam enim ſuot reciproci, vt aſthuma, comitialis; podagra, qui vt abſcedunt, redeunt: morbi verò non reciproci ſunt, vt febres & morbi laterales. Vitia præterea fermè ſunt inſeparabilia, ſed minus affligunt, morbi contra natura ſua ſont ſeparabiles, licet reciproci medij quaſi natura ſint inter ſimplices morbos & vitia. Lapis in veſica quamuis perpetuò affigat: morbus tamen eſt potius quàm vitiom. Sed vt dixi, quaſi medium eſt. quinqoe igitur proponit in hoc textu, quibus ego tria alia ex ratione & ubſeruatiune addo. Primum eſt quaſi materia & ſunt tres loci, ſeptima, in de prima, deinde ſexta domus (ordine illas refero) adiicioque quod obſeruaui, rationique eſt magis conſentaneum,

primam & ſeptimam vitia, ſextam, morbos efficere. Secundum quod, habet rationem cauſæ agentis maleficæ in his locis poſitæ, ſeu oppoſitis, ſeu quadratis ſuccedentes, id eſt, maximè prope & poſt illarum initia (vt in ſecunda figura Saturnus (ſignificant vitia vel morbos. Mars quoque in eadem figura idem ſignificat: quia licet ſit prope finem ſextæ domus: quoniam tamen ſeptima deterior eſt ſexta, ideò nihil minus ſignificat tota ſexta domus, quàm eius initium. Regula hæc enim declarata eſt ſuperius dum de locis Aphetici agerennus. Quod cum duo loci coniuncti habent eandem ſignificationem, pars vltima vnius, quæ alteri committitur eandem fermè habet vim & aliquando maiorem, ſi validiori in ea cauſa committatur, quàm initium. Tertium, quod rem facit euidentem & auget (Nam pauci ſũt, qui aliquibus vitiis vel morbis non detineantur iuxta poëticum illud: Quiſque ſuos patitur manes (ſcilicet conſtitutio maleficæ in angulo cum luminari, vel in oppoſito eius, vel quadrato: tunc enim vel vitia facit, vel morbos graues, & inſeparabiles ſi ſolum in ſexto loco ſit: Velut in ſecunda genitura; Mars in ſexto loco eſt, radiiſque quadratis Solem in medio cœli petit, radiiſque ipſi ſuccedunt Soli non illum antecedunt. Hic aliud adiiciendum quod obſeruaui, maleficas in ſexta domo poſitas, plus longè efficere, quàm radiis locum afficientes. Quartum, quod in hoc ſtatu ſola vna malefica etiam antecedens poteſt morbum inferre dummodo malefica ſit in angulo ad vnguem, hoc eſt, eſſe ſecundum centrum. Quintum, quod tales peſtilentiæ contingent pro natura trium principalium, ſeu potius quatuor, ſcilicet loci mundi, puta primæ vel ſeptimæ domus, medij cœli, vel imi, duodecimi vel ſexti loci, & pro natura ſigniferi duplici ſcilicet à configuratione ſtellarum & locis reſpectu punctorum cardinalium, vt ſæpius diximus, & maximè in capite præcedenti: Et à natura maleficæ, & affecti ſyderis & natura ſtellarum illis configuratarum. Propterea difficile eſt inuenire morbum ſimplicem, aut vitium propter tot cauſas, quæ principalibus commiſcentur. Tertium eſt, quod nos adiicimus plurimum referre, ſi domini locorum ad corpus pertinentium, id eſt, aſcendentis vel loci Lunæ, vel ipſa Luna in iis locis malè afficiantur à maleficis extra poſitis, aut ſi maleficæ in his poſitæ illas alibi conſtitutas malè afficiant: Dico autem ſeptimam & ſextam domum. Nam prima rationem habet patientis loci, id eſt, eius qui afficitur potius, quàm qui afficiat alium. Quamuis contingat etiam maleficas ibi poſitas nocere propter luminarium ab illis iacturam.

TEXTVS LIII.

Partes enim vniuſcuiuſque ſignorum loco horizontis affecto circumfuſæ, ſignificabunt corporis partem laboraturam, & vtrum vitium futurum ſit, an morbus, an potius vtrunque: aſtrorum verò naturæ, horum euentuum genera & cauſas aperiunt. Nam ex potiſſimis hominis partibus Saturnus præeſt auditui dextro, veſicæ, ſpleni, pituitæ, & oſſibus.

Iuppiter, tactui, pulmoni, arteriis & ſemini.

Mars, auditum ſiniſtrum poſſidet, renes venas ac pudenda.

Sol, viſui imperat & cerebro, cordi, neruis & deinde dextris omnibus.

Venus, in olfactum, hepar, & carnem dominium exercet.

Mercurius, ſermonem gubernat, & menti, rationique præſidet, linguæ etiam, felli & ſedi.

Luna, guſtui, & gulæ, ſtomacho, ventri, vuluæ, & ſiniſtris omnibus.

Videtur in his verbis quædam contradictio, quoniam primo dicit quod partes ſignorum ſignificant partes corporis laborantes: & etiam an ſint vitia, vel morbi, vel vtrumque, & poſt modum dicit iſtud de Planetis: Nam docet, quod Planetæ ſignificant ipſas partes & non ſigna. hoc ad Haly dat vnam reſponſionem bonam, dicens, quod intelligit Ptolemæus per partes ſignorum, quæ ſunt in horixonte, id eſt, in ſeptimæ vel primæ initio fines ſeu terminos. Velut in ſecunda natiuitate Iuppiter eſt dominus termini ſeptimæ domus, & Iuppiter ſignificat pulmonem & arterias ideò morbus erit in pulmone. Et ſimiliter in ſecunda natiuitate exemplari Haly, Sol afficitur à Marte & Cauda, & Sol ſignificat neruos, ideò habuit læſionem in neruis: & habebat pedem ſicut beſtiæ. Sed hæc reſponſio quamuis bona ſit, non videtur ſatisfacere verbis Ptolemæi: quia Græcè habet καὶ ἡ ἀστέρων φύσεως τῶν τε κακούντων, καὶ τῶν κακουμένων, id eſt, & aſtrorum natura malè effectorum & malè afficientium. Vnde videtur aliud velle, per (Et (coniunctionem ſignificare Planetas aliud partes ſignorum, ſeu terminos, qui vim Planetarum ſignificarent. Præterea ipſe exponit etiam de Sole & Luna, parteſque illis tribuit, ſed Sol & Luna non habent terminos, qui ſint partes ſignorum, ſed tota comprehendunt ſigna, ſed Ptolemæus intelligit per corporis partem in ſignis partes exteriores, ita vt Aries capiti, Taurus collo, Gemini brachiis, Cancer pectori, Leo à furcula pectoris vſque ad vmbilicum, Virgo ventrem inferiorem, Libra nates, Scorpio pudenda, Sagittarius coxas, Capricornus genua, Aquarius tibias, Piſces pedes. Per membra autem à Planetis ſignificata intelligit interiora & humores. Quantum verò ad diſtributionem ipſorum, quia Ptolemæus non fuit Medicus, melius erit iuxta rationem & experimentum, ita partes corporis Planetis attribuere.

Saturnus præ eſt auditui dextro, veſicæ, ſpleni, oſſibus, malancholiæ & pituitæ crudæ non naturali, carthilaginibus & ligamentis.

Iuppiter tactui, pulmoni, ſanguini, iecori & carni.

Mars

Mars auditui ſiniſtrò, renibus, felli, bili atque inteſt.nis, & ſedi.

Sol oculo dextro & cordi, & arteriis, ſanguinique in eis contento.

Venus olfactui, guſtui, ſemini & vaſis ſeminariis, pudendis vtriuſque ſexus, ventriculo.

Mercurius neruis, menti, rationi, memoriæ, dig tis, ſpiritui.

Luna cerebro, & oculo ſiniſtro, & pituitæ naturali, & quando eſt plena luminibus, ſignificat pituitam multam inſipidam, & dulcem: Et ſi commiſceatur Saturno acidam, quia multa difficile fit ſalſa aot amara: ſed vacua luminibus paucam. Ideò ſi Marti commiſceatur facilè amareſcit vel fit ſalſa, Paucum enim à leui cauſa inficitur.

Similiter notandum eſt quod membra pleraque à duobus vel tribus Planetis gubernantur: Vt cerebrum ratione ſubſtantiæ à Luna ratione tot arteriarum à Sole, ratione ſpiritus & facultatum à Mercurio.

Explanator ignotus non malè tribuit membra iuxta temperamentum: velut pulmonem, quod ſit âereus Ioui, & ea ratione carni & tactui. Sed iecori & ſanguini quod ſit temperatus.

Quod verò dixit vitia ſimul & morbos, ſunt velut carcinomata & fiſtulæ.

TEXTVS LIV.

Solent verò vitia plerunque accidere, cùm orientales ſunt maleficæ, morbi è diuerſo quando ſunt occidentales. Separata enim ſunt hæc duo, ac vitium quidem ſemel infligitur, nec conſtantes dolores affert, morbos verò, vel continuos, vel reciprocos.

Malus quantò potentior eſt tantò deterior: Orientalis autem potentior eſt occidentali, ideò malefica orientalis dat vitia, occidentalis autem morbos. Benè autem docet Haly Ptolemæum per hæc verba inſinoare omne genus roboris & comparationem in illis ſuperius deſcriptam.

TEXTVS LV.

Quantum ad accuratiorem minutiorum euentuum obſeruationem attinet, ſunt peculiaria quædam his conſiderandis ſchemata, ab euentibus crebris ex ſimilibus configurationibus originem habentibus, annotata & collecta. Orbitates enim portenduntur, alterius quidem oculi, quando Luna ſolitaria in præfatis angulis reperitur, aut cum Sole congrediens, aut ei ex aduerſum poſita: Et cum in alterutra reliquarum ergo Solem configurationum, applicatur nebuloſarum ſtellarum alicui in ſignifero conuerſantium, vt iis quæ in Cancri conſtellatione ſunt, aut Pleiadi, aciei quoque ſagittæ Sagittarij, & aculeo Scorpionis partibuſque Leonis circa Berenices crinem, item vrnæ Aquarij. Amplius quando Mars aut Saturnus ad Lunam in angulis ſitam, & occidentalem ipſi orientales aſcenderint, aut hi ipſi in centris conſtituti, Solem anteceſſerint. Si verò ambobus luminibus, ſiue in eodem ſigno, ſiue ex oppoſito, ſicut diximus ſitis configurentur, matutini quidem ad Solem comparati, ad Lunam verò veſpertini vtrique oculo minitantur. Mars quidem à plaga, aut pulſatione, ferro aut vſtione, cœcitatem inducit, & ſi Mercurio conciliatus eſt in palæſtris & gymnaſiis, aut ab hominum malorum incurſibus. Saturnus verò per ſuffuſionem, frigus, glaucomata, & his ſimilia.

Tradita ratione generali, docet domo ſingularia. Et primo circa nobiliſſimam partem corporis, & operationem, id eſt, viſum. Et explicat quatuor modos, ſeu potius tres, nam quartus eſt compoſitus ex ſecundo & tertio. Et primus modus eſt quadruplex: Primus eſt, vt Luna ſit ſola in aſcendente vel ſeptima domo, & applicet vni ſtellæ nebuloſæ ſigniferi. Et numerat ſex Pleiades Aſinos, cuſpidem Sagittarij, aculeum Scorpionis, vrnam Aquarij, & quæ in Leone ſunt iuxta crinem Berenicis. Circa quod notandum eſt, quod quatuor ſunt loca facientes vitia in oculis: Primus eſt nebuloſarum ſtellarum: Secundus Lacteæ viæ: Tertius ſtellarum, quæ ſunt naturæ Solis & Martis, vel Lunæ & Martis: Quartus ſtellarum occultarum. Præterea ſcias quod etiam in aliis angulis quandoque fiunt cœcitates, vt in figura ſobiecta patet. Nam cum dictum eſſet mihi, vidiſſemque puellam cœcam ambobus oculis prædixi neceſſarium eſſe, vt Luna multum affligeretur, oblata figura apparuit Luna cadens & combuſta in angulo cum Ioue cadente combuſto, & in angulo, & cum Mercurio, & cum ſtella occulta ex Zodiaco, & Iupiter erat in cauda ſua, & Venus etiam impedita, & Saturnus in centro imi cœli dominus loci luminarium, & Iouis, & cum tribus ſtellis de natura Martis & Lunæ, quarum vna etiam eſt nebuloſa, & omnes Planetæ in via Lactea & ſub terra: ideò cœcitas eritineuitabilis, quæ incepit à paralyſi quarto anno cæcitatis, & proceſſit ex dilatione pupillæ. Ideò erit breuis vitæ etiam, vel ſaltem morboſa toto tempore vitæ ſuæ. Sũt enim beneficæ impeditæ, & ambo luminaria impedita, & omnia in angulis & ſub terra, & Saturnus dominus omnium in centro imi & cœli cum nodo. Eſt autem ex gente illuſtri. Secundus modus eſt quod Luna ſit in quadrato dextro vel ſiniſtro. Solis cum his omnibus & eſt peior. Tertius modus eſt ſi his ſtantibus Luna ſit in oppoſito Solis: Et manifeſtum eſt, quod eſt adhuc ſecundo deterior. Quartus ſi fuerit coniuncta

Soli cum his, ſcilicet, vt ſit in vno illorum angulorum, & vadat ad vnam ſtellam ex his applicando, & hic eſt peſſimus.

Secundus modus principalis, quando Luna fuerit in altero iſtorum angulorum poſt Martem, vel Saturnum & eiſdem angulis.

Tertius modus quando loco Lunæ fuerit Sol, & ante ipſum Saturnus, vel Mars in angulo, tunc ſignificatur ex quocunque horum trium modorum cæcitas in altero oculorum. Nota quod per centra intelligit, vt aliàs dixi cuſpides angulorum, vt non intelligas fines ipſorum angulorum. Nam angulum vocat γωνίαν, anguli autem ſummitatem κέντρον Græcè Ptolemæus.

Circa ſecundum modum poteſt eſſe triplex ſenſus: Primus eſt, vt Luna ſit poſt maleficas, ſicut etiam Sol: Venus aſcendat primus gradus Arietis, & Mars ſit in tertio gradu, & Luna in quinto, vel ſexto eiuſdem: Et hoc modo legit Haly: Et ſic non differt à modo Solis. Sed non videtur veriſimile, quia Ptolemæus facit differentiam inter modum Solis & modum Lunæ. Et etiam quia in verbis ſequentibus dicit quod maleficæ debent eſſe matutinæ ad Solem, & veſpertinæ ad Lunam: At ſic eſſent matutinæ etiam in comparatione ad Lunam. Præterea quomodo poſſunt aſcendere ad Lunam, nam neque motu diurno, cum antecedant ipſam Lunam, nec proprio cum Luna ſit velocior illis? Secundus ſenſus eſt, vt gratia exempli, Luna ſit in decimo gradu Arietis in occidente: Sit autem gradus occidentis, quartus Arietis: Et Mars ſit in oriente, in duodecimo gradu Libræ: Tunc Luna erit occidentalis à malefica, & tamen malefica aſcendet motu diurno ad ipſius Lunæ oppoſitum: quia Luna eſt propior angulo, quam malefica. Et iſte modus poſſet eſſe verus, quia ſtat cum litera & veritate rei. Tertius ſenſus eſt vt legatur Litera hoc modo (Amplius quando Mars aut Saturnus ad Lunam in angulis ſitum, & orientalem ipſi occidentales aſcenderint) vtpote quod Luna ſit in primo gradu Libræ, & aſcendat vigeſimaoctaua pars Virginis, & Mars ſit in tertio vel quarto gradu Libræ: Tunc Mars aſcendit ad locum Lunæ motu diurno: & poſſet etiam dici orientalis in comparatione ad Lunam non morando literam. quia poſteriora ſunt propinquiora orienti quàm anteriora. Veluti ſi aſcendat decima pars Arietis, ſexta pars eſt propinquior orienti: Et dicitur magis orientalis quàm quarta pars: Et quarta quàm prima. Sed hoc modo oporteret capere orientale ſub alio ſignificato. Quidquid ſit, intellectus literæ Ptolemæi debet capi ſub tertio, vel ſecundo ſenſu, & non ſub primo: quia etiam ſub his duobus ſenſibus vltimus reſpondet experimento & rationi. Ratio autem talis eſt, ponamus Solem in primo gradu Arietis, Martem in vigeſima octaua parte Piſcium, & Lunam in vigeſima ſexta eiuſdem. Tunc dico quod Mars aſcendit ad Lunam motu diurno, quia proprio non poſſet eam attingere: Et Luna motu proprio vadit ad Martem. Et ita fit duplex mutuus concurſus, quamobrem Luna damnatur. Rurſus Mars damnat Solem, quia Sol motu diurno fertur ad locum Martis, & ita damnatur ab ipſo. Et ſi dicas quare requiritur diſpar ratio in Luna, & Sole reſpectu motus diurni: Nam in Lunæ motu diurno malefica fertur ad Lunam, & in Sole Sol fertur ad maleficam? Reſpondeo quod cum motus ab occidente in orientem ſit quædam retardatio motus diurni, ſic fit quædam colliſio: quia Luna motu proprio mouetur ad maleficam, & malefica ad Lunam motu diurno, & ideò breuiore tempore ſibi occurrunt, quare etiam maiore concurſu, quaſi colliduntur. In Sole autem cùm Sol ſit potentiſſimus non poteſt offendi, niſi à potente Planeta: Sed ſuperiores occidentales & prope Solem maximè ſunt debiliſſimi: Igitur ſi debent inferre cæcitatem, oportet ſint orientales ipſæ maleficæ à Sole.

Quartus modus eſt quando vterque oculus damnatur, oportet autem ambo luminaria eſſe in centro eodem vel oppoſitis, Reliqua ſunt clara, ſicut etiam illud quod Saturnus faciat iſta per morbos & ſenſum: Nam eſt frigidus & infert ſua mala paulatim: Mars calidus, & ideò violenter & repentè:

TEXTVS LVI.

Rurſus quando Venus conſtituitur in aliquo prædictorum angulorum maximè in occaſu cum Saturno congrediens, aut ei configurata, aut loca mutuo cum eo permutans, & ſupra eam Martis ſydus attollitur, aut ex oppoſito ferit, maribus quidem ſobolem negat, fœminis verò abortiones decernit, crudos partus ac fœtus laceros, maximè in Cãcro, Virgine, & Capricorno, ac ſi Luna in ortu Marti ſe applicat. Quòd ſi Mercurius Veneri hoc modo configuretur cum Saturno, & rurſus Mars ſupra eam elatus ſit, aut ex aduerſum reſpiciat eunuchi aut hermaphroditi, & quorum genitales meatus concreti ſunt in lucem producuntur. His ita habentibus cum etiam Sol configu-

ratur

ratur & luminaria, vnáque Venus, maſculina ſuot, & Luna occidentalis, & ad eam maleficæ per proximè ſequentes partes aſcendant, mares quidem euirati naſcuntur, & teſtium vitiis afflicti, præcipuè in Ariete & Libra: fœminæ verò, iufrugiferæ & ſteriles. Aliquando neque ab oculorum vitiis liberi ſunt, qui ita naſcuntur.

Exponit ſecondum ſingulare magnum quod ad ſterilitatem pertinet, cuius ſenſus eſt: Si Venus fuerit in oriente vel occidente, ſed magis in occidente, & Saturnus fuerit cùm ea vel in illius aſpectu quadrato, vel oppoſito, vel commutet dignitatem, vt ſi Saturnus ſit in Tauro, & Venus in Capricorno, & Mars ſuper Venerem eleuetur, vel opponatur, ſignificat vt in textu. Quid autem ſit eleuari viſum eſt ſuperius.

Secundus caſus eſt deterior, vbi omnibus his poſitis Mercurius, Veneri iungitur aut reſpicit, aut locum eummutat. Quæ ſequuntur clara ſunt.

Tertius caſus eſt, cum his omnibus poſitis luminaria configurantur, Veneri vno trium modorum dictorum in Saturno, & Mercurio, & Luna fuerit occidentalis, & ad eam aſcendant maleficæ quod eſt ſuper eam eleuari: Tunc hoc erit peſſimum, & ſimul patientur, & in membris genitalibus, & in oculis. Manifeſtum eſt enim quod talis conſtitutio ratione luminarium offendit oculos & ratione Veneris genitalia. Itaque vtrunque complectitur detrimentum.

Notandum quod vt benè dicit Haly, ſi hæ conſtitutiones fuerint valde potentes, erunt poſt natiuitatem. Tempus autem cognoſcetur ex quinque, robore conſtitutionis, quod facit celeriorem euentum, ſitu Planetarum ad mundum, & Solem, progreſſionibus, directionibus & diuiſionibus ætatum, cum natura Planetæ vitium ſignificantis congruentibus.

TEXTVS LVII.

Impedita lingua ſunt & blæſa, ac balbutiente, quotquot Saturnum & Mercurium habent, in prædictis angulis congredientes cum Sole, maximè quando occidentalis etiam eſt Mercurius, & ambo cum Luna configurantur. His verò forte adiunctus Mars, ſoluere plerunque ſolet linguæ inuolutionem, poſteaquam Luna illi obuiam fit.

Hic eſt textus, qui hæreticos in Aſtrologia ad fidem deducere poſſet, vnde mira ſiunt Prognoſtica.

Sed nec omnia hæc, quæ ſequuntur duo vitiorum genera ſolum eueniunt cum maleficæ & ſignificatores in angulis fuerint, ſed etiam ſi in ſexto loco omnes vel alter eorum, id eſt, malefica vel ſignificator ex ſexto loco alterum reſpexerit quocunque aſpectu, vel etiam ſi extra locum. Malefica ipſa ipſi ſexto loco dominetur: Erunt tamen leuiora. Et inter hæc ſextilis vix ſentitur, ſicut oppoſitio peſſima eſt. Et hæc ſi in ſignis congruentibus fiant erunt deteriora: Velut in mutis ſignis pro læſione linguæ. Sunt autem muta ſigna Cancer, Scorpio, Piſces, rauca verò quadrupedum veluti Arietis, Tauri & reliquorum. Exemplum habes in genitura filij mei vlt mi inferius.

TEXTVS LVIII.

Rurſus ſi vel lumina ad maleficos in centris hærentes aſcenderit, aut ex oppoſito ab ipſis impedita fuerint, maximeque Luna in nodis ſiue flexuris conſtituta, aut in ſignis obnoxiis, nimirum Ariete, Tauro, Cancro, Scorpio, & Capricorno, vitia corporis eueniunt, gibbi, ſcilicet aut claudicationes, & luxationes, ſiquidem cum ipſis luminaribus fuerint maleficæ ab ineunte ætate & horæ partus. Sin autem in cœli faſtigio fuerint, & ſupra luminaria eleuentur, eque regione ponantur, à grauibus periculis, nimirum præcipitationibus, aut latronum incurſionibus atque quadrupedum. Si Mars huc pacto elatus eſt ab igne, aut vulneribus tumultuosè illatis, aut latrociniis. Si Saturnus ex præcipitationibus, naufragio, artuum contractionibus.

Declarat quartum magnum vlrium, claudes, gibbos, contortos, qui omnes fiunt maximè propter nodos, cum in aſcendente, vel aliis angulis fuerint: maleficis adiuuantibus: fiunt enim impreſſiones magnæ cum ipſæ ad apices angulorum cum luminaribus aſcenderint. Sed ſi in eadem parte etiam fuerint conſtituti, vitia erunt à natiuitate. Declarat etiam quod maleficæ in Medio cœli declarant talia accidentia contingere per terribiles caſus quos declarat in textu. Sunt autem loci praui Caput, & deterior Cauda, & nodi Planetarum proportione reſpondentes Capiti & Caudæ, id eſt, ſectiones vbi Planetæ eclypticam tranſiêre eundo ad meridiem & Boream: & quædam ſigna detruncata, quæ ſunt Aries, Taurus & reliqua, quæ in textu ponuntur.

Inquit Haly ego prædixi gibboſitatem, quæ durauit duodecim menſibus in natiuitate, in qua Luna erat iuncta cum Marte & capite Draconis in duodecima domo, qui erant in quadrato aſpectu Solis cum Ioue, qui in tertia erant. Et temporis quantitas tot menſium quotus eſt numerus annorum reuolutionis Iouis: quia Iuppiter ſub Solis radiis poſitus erat. Ego verò obſeruaui frequenter Caudam maximè cum Luna, & perſæpe cum aliis Planetis in angulis conſtitutam obliquos quoquomodo efficere. Itaque diligenter in-

ſpiciendum eum nodos Planetis iunctos in angulis inueneris.

TEXTVS LIX.

Verum enim verò vitia vt plurimum eueniunt in ſignis tropicis & æquinoctialibus Luna verſante. In verno quidem ſigno, potiſſimùm ex vitiligine: In æſtiuo ex impetigine. In autumnali ex lepra: In hyberno ex lentigine, & id genus aliis,

Hoc eſt quintum vitium, quod ad cutim pertinet ſolum & carnes, & leuius eſt cæteris Eſt autem clara textus ſententia, modo per lepram intelligas ſquamoſam ſcabiem & profundam, non elephantiaſim. Significare poteſt & dominus aſcendentis damnatus hoc modo in autumnali ſigno, quemadmodum in noſtra genitora. Proportione autem reſpondent morbi temporibus. Leuiſſima eſt vitiligo, quæ ſolam cutem fœdat: grauior impetigo, quæ colorem pilorum mutat, profundius in carne hæret: deterior lepra autumno reſpondens, pruritum enim adducit.

TEXTVS LX.

Morbi verò accidere plerunque ſolent, quando in prædictis conſtitutionibus malefici configurantur modo contrario, videlicet veſpertini cum Sole, cum Luna matutini. In genere verò Saturnus ventres frigidos efficit, ſuperuacuis humoribus plenos, pituitoſos, defluxibus obnoxios, tenues, valetudinarios, diſentericos, tuſſientes & ægrè ſordes tuſſi eiicientes, colicos, leproſos, amplius fœminas ex vtero laborantes. Mars ſanguinem expuentes, atra bile detentos, anbeloſos propter affectum pulmonem, ſcabioſos, & qui nunquam non vel in ſciſſuris, vel vſtulationibus, aut sectionibus corporis partibus laborent, fiſtulis nimirum, ſanguinis effluxibus, aduſtionibus etiam ac ſuccenſis, depaſcentibuſque vlceribus. Fœminas amplius præter hæc abortibus, aut fœtus mutuli & inchoati enixibus & corroſionibus ſolet inuoluere.

Debilioribus conſtitutionibus fiunt morbi) Ideoque cum maleficæ ante Lunam, (refugit enim Luna ob proprij motus celeritatem: vel poſt Solem (debiles enim ſunt) peculiariter verò Saturnus morbus facit longos frigidos, & ea membra afficit, quæ ſunt exanguia, & quæ tamen officio addicta ſont, veluti ventriculum. Pulmones verò ob defluxiones, quia cerebrum lædit. Et vt vna regula omnia comprehendam, Iupiter & Venus Veri aſſimilatur, & temperatæ conſtitutioni, Mars Æſtati, Saturnus Hyemi, Mercurius Autumno. Vide igitur quinam morbi æſtate & hyeme vigeant, & tales vnicuique maleficæ tribues, quæ illi tempori aſſimiletur.

TEXTVS LXI.

Peculiares etiam aſtrorum configuratorum naturæ ad corporis partes peculiaria, quædam in morborum generibus efficiunt. Iuuat autem ad malorum vehementiam Mercurius. Saturni enim frigus intendit ei conciliatus, magiſque conſtanti motione incitat pituitæ defluxus, & humoris turbam, præcipuè circa pectus, ventriculum ac guttur. Marti opetam nauat exiccando, vt in vlceribus ex denudatione & ſiccitate prouenientibus, incruſtatis apoſtematis, igni ſacro, lichenibus feris, ſiue ex nigra bile orientibus, comitiali, lepta & bis affinibus.

Lichenes, feras, vocat graues impetigines & forſan elephantiaſim. Mercurius enim in vniuerſum omnium ſex Planetarum naturam inducit: Et vt facilius mala eueniunt quàm bona, ita ad morbos promptior. Propriè autem impetum addit materierum fluxui propter motus facilitatem & tenuitatem ſubſtantiæ luminis. Et frequenter agitationem & perpetuam motationem in morbis, quæ plurimum affligit: vt etiam in vexatione, hoc autem accidit ab illo ob multiplices illius motus.

TEXTVS LXII.

Similiter iuxta ſignorum variationes, eorum videlicet, quæ in angulis eſt dictis figurationibus circumfunduntur, accidunt quædam morbis propria. Cancer enim in primis, & Capricornus, Piſceſque & omnino quæ terteſtribus ſunt, & aquaticis ſimilia ſigna, vlcerum depaſcentium, ac ſerpentium calamitates infligunt, impetiginem, ſcrophularum, fiſtularum, lepræ & his ſimilium. Sagittarius verò & Gemini comitialem. Et quæ in poſtremis partibus ſignorum teperiuntur aſtra, extremis artibus morbos & vitia infetunt, per humorum, ſcilicet defluxus, vnde lepræ, & vniuerſim podagræ, & chiragræ oriuntur.

Hic ponit proprietates ſignorum octaui orbis, quæ deſcribuntur per ſtellas, ſicut prius ibi (Verumenimuerò vitia) proprietates ſignorum noni orbis. Itaque Cancer, Capricornus & Piſces faciunt depaſcentia vlcera.

&

& morbos iuxta cutim, tum quia animalia hæc naturæ ſunt Mercurij, tum quia hærendo comedunt. Sagittarius verò & gemini comitialem propter naturam Iouis, & Mercurij miſtam: Et etiam quia, vt dixi, Mercurius dominatur rationi & neruis, quæ ambo in comitiali morbo afficiuntur. Illud verò de corporis partibus pulcherrimum eſt & conſideratione dignum, quod non à ſignis noni orbis, ſed octaui iudicia accipit: Vnde multi decipiuntur: Cuius exemplum demonſtrabo in figura filij mei natu minoris.

TEXTVS LXIII.

His igitur ita conſtitutis ſi nullus beneficorum configurabitur, maleficis morborum authoribus, aut luminibus angulos occupantibus, inſanabilia & grauia erunt, ſiue vitia, ſiue morbi. Idem cunctandum eſt, ſi configurati quidem ſunt benefici, ſed à maleficis ſupploſi in poteſtate conſtitutis. Si verò ipſæ beneficæ ſtellæ iuxta præcipuas configurationes poſitæ, ſupergrediuntur ſupra maleficas, quæ morbis, vitiiſque occaſionem dabant, tunc vitia decentia erunt, minimoque dedeneſtamento, morbi mediocres, beneque tractabiles, & nonnunquam facile curabiles, quando videlicet beneficæ ſtellæ, orientales ſunt. Ac Iupiter quidem humanis auxiliis per opes & dignitates tegere vitia ſolet, morboſque mitigare. Cùm Mercurio etiam medicamentis & Medicorum conſiliis. Veneris ſtella deorum prædictionibus & oraculis vitia quodammodo elegantia plauſibiliaque efficit, morbos diuinitùs petitis curationibus mitigabiles: At ſi illi Saturnus congreſſus ſit, non ſine ignominioſa pœna & vulgò nota, aliiſque id genus. Si Mercurius non ſine ſubſidio & lucro ad ipſum ægrotum ex morbis & vitiis redituro.

Septem facit, tria pro vitiis, tria pro morbis, & vnum commune quod ad cauſam agentem pertinet. Cùm enim vitia ſint inſanabilia, morbi verò inſanabiles, ſufficit in vitiis vt tegantur, & honeſtiora reddantur. Morbi verò vt curentur conuenit: teguntur verò & curantur validioribus auxiliis, vt etiam validioribus cauſis fiunt deteriores. Itaque ab orientalibus ſtellis maiores procedunt vtilitates & à beneficis auxilia, velut à maleficis detrimenta. Ergo ſi nullæ ſint beneficæ, nec morbi, nec vitia minus miteſcunt: Si autem beneficæ ſupplodantur à maleficis, vtpote, quod ſint in illarum dignitatibus, ſcilicet maleficarum, beneficæ ſub terra ſint, & in cadentibus locis, auxiliabuntur quidem, ſed valdè parum. Si verò beneficæ fuerint potentiores, maximéque ſi ſint orientales, morbos quidem curabunt, vitia verò tegent. Reliqua ſunt manifeſta, niſi quod Mercurius cum per ſe ſanare non poſſit, multum tamen Iouem & Venerem ſi bene ſit diſpoſitus, iuuat. De morbis quidem Ptolemæus fatetur, quod diuino prætextu, Aſtrorum autem auxilio, curentur: De vitiis nequaquam. Quamobrem Chriſti & Sanctorum miracula non infringit. His enim vitia curabantur non morbi, niſi de ſocru Petri, quæ febri curata eſt: Sed id inter mira non miracula refertur.

CAPVT XVII.

TEXTVS LXIV.

De qualitate animi.

De iis igitur quæ corpori eueniunt ſit hoc veluti ſimulachrũ quoddam conſiderationis. Eorum verò quæ ad animæ qualitatem pertinent, intellectus quidem & rationis contemplatio à Mercurij conſtitutione accipienda vbique eſt, morum verò & hebetiorum animæ actionum & à ratione ſecretarum, à luminaribus corpulentioribus, nimirum à Luna & aſtris illius, vel ſeparationi, vel applicationi configuratis.

Differentiam rationis & intellectus ſi velis habere, quoniam ea ad Mercurium ſpectant, ab hebetioribus animæ qualitatibus, quæ à Mercurio pendent quales ſunt prudẽtia, conſtantia, vrbanitas, ſimplicitas, comitas, muſicæ peritia, curioſitas, diligentia, grauitas, auſteritas, pietas, ſuperbia, liberalitas nitor, parcitas, inuidia, lætitia, impudentia, ſuperſtitio, morum compoſitio, facilitas, promptitudo, ineptia, patientia, fides, & talia multa, conſiderare oportet mores illorum in quibus maximum eſt diſcrimen conſtitutionis Mercurij & Lunæ. Et rurſus eas in quibus Mercurius multum Lunam exuperat, & verſa vice in quibus Luna multum Mercurium vincit, tum verò in quibus vtrique pares atque potentes, demum vbi vtrique pares atque imbecilles. Expoſui autem plurima exempla in libris Aſtronomicis, Trapezuntij, Philelphi, Alciati, Petrarchæ, Facij Cardani patris mei, Corbetæ atque aliorum. Verùm in omnibus duo memineris obſeruare: Vnum ſcilicet ne Planetam ipſum, ſed locum eius, id eſt, non tam Mercurium & Lunam, quàm loci illius dominos obſerues. Alterum vt hos locos & dominos ad aſcendens ipſum conferas. Atque ne omninò in incerto vageris & vt præſentia

magis

magis ſpectes, duas pro exemplo ſubieci. Harum altera ſexta eſt ſuppoſitatum in fine geniturarum, vbi Luna in Sagittario eſt, & cum Scorpij corde & in Solis quadratu, & Veneris ſextili, licet occidua, tamen his gaudet: at Mercurius contra combuſtus in aqueo ſignu cadens à domo, & exaltat one in Iouis quadrato. Itaque literarum penitus ignarus ad ſummam peruenit authoritatem, fortuna, vt dici ſolet virtutem comitante. At contra in duodecima geneſi Mercurius iuxta anguli apicem, cum Venere à Sole liber & matutinus trigono radio Iouem aſpiciens, illumque recipiens in ſuo trigono. Luna verò combuſta cadens ab altitudine, ad Solem iens, in fine anguli, cum Auſtrali nodo abſque beneficæ teſtimonio vndequaque infœlix: Quid aliud decernebat, quàm in agendis verum minimè, vt ita dicam, aliis ſimilem, ſed ineptum. Vnde illi in iuuentute miſera vita, in ſenectute morboſa, tota verò calamitoſa, plena periculis & perſecutionibus. At eruditio tanta vt etiam ipſis æmulis foret admirationi: Et mundum ſanè ac ſeculum hoc noſtrum illuſtrant Et ne quid ad maximum diſcrimen horum duorum ſyderum, in genitura hac deeſſet, vnicus loci Lunæ dominus in viliſſimo totius ſchematis loco fuit; Dominorum autem loci Mercurij vterque in centris angulorum, alter aſcendentis reliquus occidentis, vt ſic tota vita eruditione illuſtriſſimus haberetur. Nec ſemiculorum quorundam more deſipere. Verum enim verò qui vltimum corpuſculi illius labefactati ſpiritum dies clauſit, idem vidit in ſummo ſapientiæ culmine animum conſtantem atque illæſum.

Scire etiam decet Mercurium cum Soli iungitur aptos ad negocia efficere, quoniam tria ſunt, quæ negocia ad effectum, vt ducantur, faciunt, vt ſecreto tractentur, & cum authoritate horum vtrumque facit Mercurius ſub Sole, quia nec videtur & Solis vi fulcitur, quaſi prope regem tertium eſt, vt prudenter id contingit ex aliis: at diſtans pluſquam 20. partibus maximè verò 24. omnino ineptos, nam palàm & nullam cum authoritate, vnde infelices ſunt in actionibus & plerunque pro fatuis habentur oſtentantes ſe, nam Mercurius tam procul videtur, & à Solis quaſi patrocinin recedit, iidem ad eruditionem aptiores, quoniam animum liberiorem eruditio requirit, vnde rarò in vtroque quiſque præſtat, ſed quantò cautior eò imperitior, & quantò peritior eò incautior. Conſiderare etiam oportet ſi recedat Mercurius aut accedat, ſemper autem melius eſt generaliter, vt cùm longius diſteterit accedat cum iuſto propior Soli fuerit recedat. Nam proceſſu ætatis tales proficiunt ea parte, qua peccant: nec tamen deſtituuntur, ab eo quod iam poſſident. Quibus ergo mediocriter aliter ab altero diſtat ad omnia apti ſunt: ſed in nulla parte tamen euadunt ſingulares. Conſiderare etiam oportet reliqua ab ortu & occaſu directione retroceſſu commiſtione ac illius ſtatu, ſed priora multiplici experimento comprobauimus.

Meminiſſe autem vbique oportet inerrantium ſtellarum de quibus ſuperius egimus. Et ſi cum Planetis ſint aut in locis principalibus, aut in poſitionis circulo cum dominis locorum Lunæ, aut Mercurij. Quodque ibi prætermiſſum eſt, ſcilicet an ſtatum habeant, quæ ſic conſtitutæ ſunt ſtellæ: Voco autem ſtatum cum eadem die in centris inueniuntur cum Sole, vel etiam Luna, voco centra lineas angulorum. Contingit verò hoc ſeptem tantum modis vtiliter primus eſt cum ſtella videatur ante ortum Solis in oriente, vel ſi poſt ipſum conſtituta videri poſſit ab occaſu. Secundus vt ſtatim ante ortum Solis videatur ſtella in cœli medio, vel etiam ſi oriente Sole (at hoc debilius eſt) licet non videatur ſtella cœli centrum ad vnguem occupet. Tertius vt ante Solem orientem ſtella occidat ſtatim, vel ſi ſimul quod minus eſt. Quartus, vt oriente Sole ſtella imum cœli obtineat ad vnguem. Quintus cum Sole imum cœli occupante oritur ad vnguem vel occidit. Sextus cum occidente Sole ſtella cœli medium occupat, vel ſtatim ab occaſu, quod melius eſt. Septimus ſi occidente Sole ſtella ad vnguem imum cœli occupet. Hi modi non coincidunt, neque tamen plures imaginari poſſe non poſſunt, qui non coincidant. Nam cum ad ſtatum diei referantur & ad potentiam, alij eſſe non poſſunt. Quòd ſi actu id contingat, vt ſcilicet Sol & ſtella in centris angulorum ſint, erit hoc potentius ac firmius. Cæterùm & illud pro ſententia Ptolemæi percipienda ac exemplis intelligendis obſeruandum eſt, quod per animæ rationalis qualitatis intelligere debemus imaginatricem virtutem, memoriam, rationem, atque intellectum. Verùm ne Ptolemæi ſententiam à noſtra alienam eſſe credas, intellige Lunam cerebrum ſignificare, atque eas vires, quæ magis ex ſenſibus pendent, & illis ſunt propiores. Mercurius verò ſignificat ſpiritum cerebri. Vt ergo quilibet Planeta ſuos habet effectus & animi qualitates, ſiquidem Saturnus perſeuerantiam & pertinaciam. Iupiter probitatem & ſimplicitatem. Mars fortitudinem & iram, vnde crudelitas. Sol gloriæ amorem & ambitionem ſeu ſuperbiam. Venus amorem & luxum. Mercurius prudentiam & vafriciem. Luna promptitudinem & inſtabilitatem. Hæ diuerſis in partibus corporis fundamentum habent, vtporè corde, iecore: non tamen ad actum deducuntur niſi cerebrum, & ſpiritus animalis hos effectus ſuſcipiendo exerceat. At cerebrum, vt dixi, Lunæ; Spiritus animalis Mercurio ſubiicitur: Quamobrem locum Mercurij, & Lunæ in omnibus affectibus animi conſiderare oportet. Non tamen in ſingulis affectibus. hi erunt principales, ſed vt dixi, alios Planetas conſiderare decet. Velut in grauioribus doctrinis Saturnum, & Iouem in eloquentia, Venerem in decore & maieſtate, & glorioſis facinoribus Solem.

Dubitatur quonam pacto Mercurius poterit dici malè affectus, cum in Alciati geneſi peregrinus & Marti iunctus ſit, in ſecunda geneſi combuſtus, in octaua veſpertinus

retrogra

retrogradus & ſub radiis, nec tamen vllus horum eruditionis fuit expers: Quinimo & in ſexta geneſi non deeſt ingenium, promptum, ſagax, & illuſtre: Ptolemæus, vt dixi, non à Mercurij diſpoſitione ingenij qualitatem venatur, ſed domini loci illius. Quòd ſi modo lædatur, facit hoc in ſignis aqueis præcipuè Piſcibus, Saturnique radiis infelicibus afflictus. Nec tunc præter eruditionem, quæ ex literarum ſtudiis habetur quicquam negat. Nam retroceſſum & combuſtionem ob conſuetudinem non timet. Nec aliud præſtat retroceſſus niſi ingenij tarditatem, vt celeritas promptitudinem. Combuſtus verò ſtudia diſciplinarum negat, eloquentiam & hiſtoriarum cognitionem non prohibet. Itaque omnia potius ad loci dominum quàm ad ipſum Mercurium ſunt referenda: Pati etiam parum videtur ob proprij luminis claritatem & ſiccitatem: Vt contra Luna, quod Solis lumine plurimum ſplendeat & humida ſit, multum videtur affici. Eos verò qui ita afficiuntur ſtultos ſolemus vocare, quod à communi vſu deuient. Vbi verò Mercurius malè afficitur ſolum hebetes appellamus: at hebetudo parui æſtimatur, cum frequens rès ſit. Quanquam viderim etiam non afflicta Luna, ſed ſolo Mercurio: verum egregiè à Sole & malefica præcipuè Saturno ſtultos factos eſſe. Ob id etiam contingit quod cum Mercurius ingenio præſit, Luna moribus, pleroſque ſtultos afflicta potius Luna quàm Mercurio fieri, cum tamen contrarium potius contingere deberet. Sed, vt dixi afflicta Luna nati à communi conſuetudine declinant, & ob id ſtulti iudicantur. Mercurio autem laborante ingenium fit obtuſum, ſegne; & turbulentum: hoc tamen cum non adeò ſit conſpicuum hominibus, verè ſtultos facit, non tamen ita videri.

T E X T V S L X V.

Cùm verò multiplices ſiot animæ motionum & variæ formæ, merito ſanè & hanc conſiderationem oon ſimpliciter, & temerè inſtituerimus, ſed per multam ac variam obſeruatiooem. Ac ſignorum quidem qui Mercurium & Lunam, & dominium io eos exercentia ſydera circumſiſtunt, differeotiæ multum momenti adferunt ad peculiares aoimorum dotes, & rationem habentium ad prædictorum aſtrorum genus; coofigurationes ad Solem & angulos, ac denique peculiaris vniuſcuiuſque ſyderis ad animæ affectiones procreandas natura.

Quod iam dixi conſtans eſt; ſcilicet non Lunam, non Mercurium inſpiciendos eſſe, ſed eorum locos: hic verò declarat quomodo iſtud ſit obſeruandum, atque id ex quinque. Primùm eſt locus ipſe tam Mercurij, quam Lunæ: Secundum eſt dominus illorum locorum: Tertium eſt conſtitutio colligatorum, vt ita d cam Planetarum cum illis locis, vel cùm dominis eorum habitus ad Solem: Quartum habitus eorundem ad angulos: Quintum & vltimum peculiaris cuiuſque ſyderis reſpicientis, vel coniuncti illis locis proprietas ac natura ad animæ qualitatem declarandam. Quæ omnia ſingillatim exponet.

Circa quòd notandum eſt, quòd vt dicebat Ha'y in commento, ſi Mercurius ſit robuſtior Luna, anima rationalis vincet ſenſitiuam: & maximè ſi Mercurius ſit in ſignis longarum Aſcenſionum, & Luna in ſignis breuium. Dico ego addendum eſſe, quod ſit Mercurius in ſignis imperantibus, Luna in obedientibus, tunc enim omnibus numeris rationalis anima ſenſibili imperabit: contrariis cauſis ſenſibilis imperat rationali: atque id eſt, longè frequentius, adeò vt ſi videas in illis genituris iam adductis quantumuis ſapientiſſimorum virorum, in omnibus fermè præterquam Eraſmi & patris noſtri Luna Mercurio dominatur. In noſtra verò vehementius, quàm vellem: ob id enim odio habemur, quod cum aliis non ſentimus. Cauſa autem cur tot homines ſenſibus pareant, tam pauci rationi, à Ptolemæo expoſita eſt: Quia Mercurius rationi, Luna animæ ſenſitiuæ præeſt: at Luna plerunque validior eſt Mercurio, propter duas cauſas. Prima quia longè maior eſt corpore & validior lumine. Secunda, quia Mercurius propter paruam diſtantiam loci eius à Sole ſemper plerunque eſt ſub radiis eius.

Ex his liquet Planetas in centro aſcendentis, vel iuxta maximas circa animi affectus vires habere. Etenim vix fieri poteſt, quin in Mercurij loco, aut Lunæ aliquam habeant poteſtatem: Qua aſcendenti communicata ſimul & ob anguli robur maximè animum afficiunt. Saturnus igitur cautos, Iupiter eruditos, Mars efficaces, Sol graues, Venus fœcundos, Mercurius promptos, Luna comes facit.

T E X T V S L X V I.

Signa igitur mobilia, vt geoeratim dicamus, publicolas meores geoerant, ciuilium, forenſiúmque negotiorum cupidas: Amplius, ambitioſos, diuinis vacantes, iogenioſos, agiles, indagarotes, inueotores, beoè coniectantes, refutatores, diuinatores, Bicorporea vero ſigna, varios, mutabiles, indociles, leues, permutationis auidos, neutiquam ſimplices, ſed verſipelles, amatores, muſicæ ſtudioſos, negligentes, obuios, ad pœoitéodum pronos. Fixa; æqui obſeruantes, ab aſſentatione alieoos, conſtantes, firmos, intelligeotes, tolerantes, laborioſos, rigidos, continẽtes,

illatæ

illatæ iniuriæ memores, cœpti operis perſecutores, contentioſos, ambitioſos, ſeditioſos, cupidos, perfractos, non facilè flexibiles.

Locorum ipſorum naturam iam incipit declarare. Sciencia & inuentio à mobilitate quadam ingenij proueniunt. Ideò mobilia ſigna ad linguas præcipuè diſcendas ſunt aptiora. Communia ad conuerſationem, quia homines ſunt natura fallaces. Fixa ad magna opera, & ad regnandum, nam tales decet eſſe graues & minimè mutabiles.

TEXTVS LXVII.

Configurationum quæ orientales ſunt, & apud horoſcopum, maximè quæ in propria perſona: Liberos ſimplices & præfractos, fortes, ingenioſos, & acutos, apertoſque faciunt.

Hoc eſt tertium & quartum: ſtellæ quæ ſunt orientales & maximè cum primum emergunt à terra, vt nobis Iupiter, quia ſunt potentes, faciunt liberos & ſuis viribus confidentes. Eligit auté ex orientalibus in mundo ſolum quod eſt horoſcopo proximum, vt in ſequenti ex ſtationibus tantum primam. Comparat autem orientalem ſtatum, quo ad Solem exortui ſupra terram: Sicut in ſequenti ſtationem primam, ſtellæ medium cœli poſſidenti.

TEXTVS LXVIII.

Matutinæ verò ſtationes & cœli culminationes: Ratiocinatores, conſtantes, magnanimos, memores, cœpta vrgentes, immobiles, fortes, fraudis expertes, prudeotes, inflexibiles, crudos, cenſores, negotioſos, ſcelerum vindices, ſcientiis idoneos.

Hic comparat ſtationem primam in qua adhuc Planeta eſt orientalis (loquendo de ſuperioribus) ipſi cœli medio: nam vtrobique vt ſuperius viſum eſt Planeta vltimum robur acquirit. Sic in ſequentibus angulum occidentis, veſpertinamque viſionem ſimul confert dicens.

TEXTVS LXIX.

Ortus verò ſtellarum in noctis exordio, & occaſus: Inſtabiles, flexibiles, infirmos laboris impatientes, facilè conciliabiles, humiles, viles, timidos, dubios, timidè audaces, obtuſos, iactabundos, tardos.

Hic bifariam poſſet intelligi ortum ſtellarum in noctis exordio: ſcilicet cum in oriente emergunt oppoſitæ Solis, vel cum in occidente illum ſequuntur: ſed intelligit tantum de ſtellis tertij ſtatus, id eſt, quæ Solis oppoſitionem iam ſuperauerunt. Hæ igitur occaſui in mundo comparantur vtrinque debiles: Debiliores tamen ratione Solis quàm anguli occidentis. Ideò animam peſſimè affectam nunciant. Neque tamen credas quod hic ſitus aliis in cauſis, adeò debilis ſit. Sed in animæ qualitatibus validiſſimus exigitur.

TEXTVS LXX.

Veſpertinæ ſtationes, & ſubterraneæ culminationes: amplius in Mercurio & Venere die quidem veſpertini obitus, noctu verò matutini: Ingenioſos, & ſapientes, non nimis memores, neque laborum, aut patientes, aut cupidos, occultorum perſcrutatores, & inuiſarum rerum indagatores, vt magicarum, myſteriorum, ſublimium, mechanicarum, fabrilium, operum, mirabilium architectos, rerum cœleſtium & philoſophiæ ſtudioſos, aruſpices diuinatores ex ſomniis, & his affines.

Hæc eſt quarta comparatio in qua imum cœli confertur veſpertinæ ſtationi, id eſt, ſecundæ in qua ſuperiores dirigi incipiunt. Et eſt ſtatus mediocris, quia ſtationes natura ſua ſunt validæ, ſed ſecunda eſt debilior prima. Huic igitur comparatur ſtatus inferiorum, ſcilicet Veneris & Mercurij. In die veſpertinum obitum in nocte verò matutinum, ſcilicet occaſum: pro quarum intellectu tabulam hanc ſubieci ex decimotertio Magnæ compoſitionis, qua poſſis ſcire quando inferiores maximè tum ſuperiores etiam videri poſſint, aut occultentur. Plurimum enim hoc intereſt cum Planeta exiens è radiis Solis ſit in optimo ſtatu, occultatus verò omnibus viribus careat.

Ortum igitur matutinum intelligit cum ſtella oritur ante Solem. Ortum veſpertinum, cum ſtella Sole velocior, vt Venus & Mercurius relicto Sole apparent poſt illius Occaſum. Occaſum matutinum cum ſtella Sole velocior, quæ ante Solem apparere mane ſolebat abſconditur, quoniam velocitate ſua Solem comprehendit. Occaſum veſpertinum cum ſtella Sole tardior, à Sole ſuperueniente occultatur. Manifeſtum eſt igitur ex hoc quod fixæ & ſuperiores non poſſunt habere, niſi duos ſtatus, ſcilicet occaſum veſpertinum, ortumque matutinum, Rurſus inferiores cum habeant quatuor ſtatus ob motum, qui quandoque velocior eſt motu Solis, ea ratione qua tardiores ſunt habent ortum matutinum & occaſum veſpertinum, ſed vt velociores Sole habent ortum veſpertinum, & occaſum matutinum. Primi igitur & communes ſuperioribus ſunt cum retrocedunt, aut Sole ſunt tardiores: reliqui duo ſimiles Lunæ ſunt ortus veſpertinus & occaſus matutinus.

Pro

Pro Tabulæ igitur intellectu g[illegible]ia exempli, dicamus quod Venus in initio Libræ (nam Tabula de hoc intelligitur, ſcilicet initiis ſignorum vt Ptolemæus teſtatur) habeat grad. 17. minut. 43. in occaſu veſpertino, & in ortu grad. 7. min. 49. ſolum: dices quæ differentia? Dico quod Venus dum tarda eſt, & verſus Solem tendit cum eſt proxima Soli 17. grad. 43. minut. quia Libra obliquè deſcendit & ipſa eſt in parte inferiore epicycli occultatus. Dum verò iuncta Soli in ſuperiore epicycli parte illum ſuperat velocitate motus, ſub grad. 7. minut. 53. apparet. Hoc autem maximè etiam contingit ob latitudinem.

Igitur Ptolemæus in hoc textu, quoad inferiores duos mediocres ſtatus, proponit vnum veſpertinum obitum, qui fit cum Planeta, vt dixi, tardior motu eſt, & matutinum occaſum, qui fit cum Planeta eſt velocior. Sed tarditatem die compenſat cum Planeta eſt ſupra terram, velocitatem nocte cum ſit ſub terra, vt Planetæ ſtatus fiat mediocris.

Rurſus in vtroque obſeruat, vt ſtella ex occaſu nullum recipiat detrimentum: De die orta poſt Solem etiam ſi non Sol illi propinquus eſſet videri nihilo ſecius poterat: De nocte ante Solem occidens etiam ſi Sol ab ea abeſſet non poterat videri: is igitur ſtatus medius erat. Quatuor igitur ſtatus ſunt

Tabula Ortus, & Occaſus Planetarum.

	Saturni				Iouis				Martis				Veneris								Mercurij							
Signa	Or. M		Oc. V		Or. M		Or. V.		Or. M.		Oc. V		Or. M.		Oc. V		Or. V		Oc. M.		Or. M		Oc. V.		Or. V.		Oc. M.	
	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.	G.	m.
♈	23	1	11	28	20	10	10	19	21	12	11	40	3	0	4	9	5	10	10	28	23	58	9	53	9	58	23	38
♉	21	57	11	44	19	6	10	29	20	8	11	48	6	16	4	16	5	5	9	40	22	15	10	15	10	4	22	19
♊	17	52	12	26	15	51	11	10	19	21	12	30	9	19	5	17	5	12	7	36	18	0	11	47	10	18	16	44
♋	14	2	14	2	12	48	12	46	11	33	14	33	9	50	8	23	5	36	5	59	14	4	15	34	12	22	12	30
♌	11	34	15	34	10	31	14	31	12	38	17	15	8	2	13	3	6	16	5	5	11	25	19	59	13	43	10	29
♍	10	53	16	53	10	1	16	13	11	46	20	5	6	38	18	2	7	22	4	54	10	21	23	13	18	1	9	59
♎	10	48	17	6	9	57	16	34	11	38	21	1	5	14	17	43	7	53	4	54	9	15	23	12	22	49	10	0
♏	10	53	16	53	10	41	16	11	12	48	20	19	5	28	13	47	8	20	4	55	9	44	22	1	20	1	10	19
♐	11	31	15	34	10	40	14	31	12	34	17	32	4	39	8	1	7	49	5	16	9	25	17	25	18	11	11	19
♑	14	2	14	2	12	46	12	48	12	45	14	45	2	42	4	8	6	55	6	25	9	36	12	10	16	54	14	5
♒	17	52	12	26	15	51	11	10	14	35	12	39	0	30	3	16	5	51	8	33	21	27	9	50	11	10	17	50
♓	21	57	11	41	19	6	10	29	16	25	11	49	0	24	3	38	5	22	10	16	19	15	9	43	10	11	21	46

inferiorum quorum peſſimus eſt: Die Occidentalis matutinus, & nocte Occidentalis veſpertinus: nam cum apparerent, apparere deſierunt. Orientalis verò veſpertinus in die, & Orientalis matutinus in nocte, fruſtrantur ſuo opere tamen ſunt in expectatione. Optimus igitur eſt in die Orientalis matutinus, & in nocte Oriētalis veſpertinus. Et quo Orientalis matutinus propter aſcenſum ſuperat Orientalem veſpertinum deſcendentem, tantum ab eo ſuperatur cùm Orientalis veſpertinus ſit velox motu, matutinus,

autem tardus. Ex his igitur ad mentem Ptolemæi facilè eſt deprehendere ſtatus inferiorum

Status inferiorum.

Die Orientalis matutinus.
Nocte Orientalis matutinus.
Die Orientalis veſpertinus.
Nocte Orientalis veſpertinus.
Die Occidentalis matutinus.
Nocte Occidentalis matutinus.
Die Occidentalis veſpertinus.
Nocte Occidentalis veſpertinus.

Planetarum: non tamen adeò, vt dixi ſuperius, diſtinctos, vt ſunt ſuperiorum.

TEXTVS LXXI.

Quando verò in propriis aut domeſticis locis fuerint aſtra, quæ ſeparatim animis formandis præſunt, quemadmodum in principio huius operis diſcreuimus, illuſtria & non impedita, ſuis viribus ſuffulta & lucroſa decernunt ſua omnia, potiſſimè cum ipſa aſtra vtrique loco dominantur, nimirum Mercurio qualitercunque configurata, à Luna ſeparantur, aut ad eam ſe applicant. Sin aliter ſunt ſita & in locis alienis, quæ ex ſua natura peculiariter animis imprimunt obſcura, occulta & inchoata ſunt.

Et hoc pertinet ad ſecundum genus, ſi quidem dominantium ſtellarum, quod quidem tria continet. Primum, vt talia ſydera ſint in propriis locis, velut domo, altitudine, trigono: vel in domeſticis, velut maſculinus in maſculino ſigno, & diurnus in die: Tunc omnia quæ decernunt illuſtria ſunt, non impedita, valida & lucroſa: ſic quod qualitates animi ſunt primum illuſtres, id eſt, valdè manifeſtæ, deinde non impeditæ, id eſt, non hæſitantes, neque contrariis permiſtæ affectibus & validæ, id eſt, firmæ: & quæ non mutentur & lucroſæ, quia cum illa animi libertate fœlix erit. Vix enim fieri poteſt, vt damnoſa bonitas perſeuerare poſſit: Vt verò perſeueret conuenit, vt ingenuitas illa ſit cum vtilitate: ſicut videmus in mercatoribus qui ob fidem plurima tractant, indeque ſunt diuites. Homines enim ſinguli quærunt bonos, quamuis ipſi velint eſſe mali. Similiter & iuriſconſulti ob iuſtitiæ opinionem ad magnos honores aſcendunt. Tertium eſt quòd hæc omnia erunt maiora, imò maxima ſi his duabus conditionibus tres aliæ adiiciantur, ſcilicet quod dominentur vtrique loco principali, quod commiſceantur Mercurio, ſcilicet vel commutatione dignitatum, vel miſtione radiorum, vel vt ſint in eadem longitudine, vel in eodem circulo poſitionis, vel in intuentibus, vel in imperantibus & obedientibus, vel quod tertius Planeta faciat tranſlationem luminis ab vno ad alterum, vel quod Planeta ille ſit iunctus, vel in eodem circulo poſitionis cum ſtella naturæ Mercurij: Iſtis enim octo modis commiſceri dicuntur Planetæ: Vltimò quod idem Planeta Lunam ad ſe venientem excipiat, vel Luna defluat ab eo. Quòd ſi dominantis Planetæ fuerint in oppoſitis duarum primarum conditionum, id eſt, nec in propriis, nec familiaribus, erunt contraria pro illuſtribus obſcura & occulta, pro non impeditis impedita & inchoata tantum, debilia quoque pro validis & damnoſa ἀτελέστατα καὶ ἀνεπίδοτα ἀσθενῆ, id eſt, imperfecta & infelicia ſubſidiiſve carentia.

Notandum quod cum maximè conſiderentur tria hæc aſcendens, Mercurius, Luna, atque hic conſenſus robur natura dominatorum, & conditio illorum. Conſenſus efficit vt omnia compta ſint, vbi non colligentur, vt ſtultitiæ opinionem præbeant, & ſi nonnulli excellant in ſua arte, alij non, parum valeant in ciuilibus negociis quod autem bene diſpoſiti ſint ad robur ingenij & prudentiæ pertinet. Natura dominantium mores declarat ſtupidi, inertes, auari, crudeles, benigni, manſueti, lenti, iracundi. Diſpoſitio illorum effectus, qui conſequuntur & fortunam ac talia. Vnde etiam coniectari poſſumus fortunam eorum. Quis enim etiam ex rebus ipſis non intelligat malè periturum, ignauum, ſtultum, ac improbum & iracundum. Beneficas ergo præeſſe perſæpe non expedit, ſed maleficas potentes, & orientales, ac lætans commiſtos beneficis. In potentibus autem beneficas cum luminarium auxilio,

TEXTVS LXXII.

Quæ verò ab iis, qui his dominantur, aut elati ſunt ſupra ea proficiſcuntur valida, & his quibus inſunt noxia ſunt omnia, vt qui propter maleficarum ſtellarum commoda diuerſoria mali ſunt, dominantibus ipſis ſtellis facilè ad nocendum aliis, ac ſine ſuo periculo, nec impediti, nec ſine gloria, & lucro concitantur. Superatis autem his ab iis, quæ ſunt alterius ſectæ, ſiue familiæ non impunè aliis inſultatur, & animaduerſionem facilè incurrunt. Contra qui propter beneficarum ſtellarum ad prædicta loca familiaritatem boni & æqui ſunt, ſi nullæ ſupra eas elatæ ſint, gaudebunt & bene audient ob ea, quæ in alios conferunt beneficia, nec à quoquam contumelia afficientur, ſed vtilis & fœcunda erit ſua ipſis probitas. Deuictis verò his à ſtellis contrariis, qui ſua manſuetudine & humanitate in aliorum ſugillationem & contemptum vim, contumeliamque incurrunt.

Superiùs quadrifariam effectum Planetam ſuper Planetam declarauimus: manifeſtum eſt

Google

eſt autem quod facilius imperant, & dominantur debilibus Planetis, & his qui extra proprias ſunt dignitates, & in diſſimilibus locis. Dicit igitur eleuati Planetam aliquem ſuper dominum aut dominos qualitatum animæ, & præcipuè cum ille dominus, aut domini fuerit imbecillis & extra propios locos aut conſimiles, ſemper eſt malum. Et hoc ſic probat: Si Planeta qui dominatur loco Lunæ & Mercurij fuerit maleficus ſignificabit improbum, & qui aliis noceat quidem, ſed tamen ſi nullus alius Planeta ſuper ipſum eleuetur, hoc non ſolum ei erit impunè, ſed etiam cum lucro & gloria. Ergo in hoc caſu bonum eſt nullum Planetam ſuper diſpoſitorem maleficum eleuati: quod ſi eleuetur, ille quidem erit improbus, aliiſque malefaciet, ſed malefactorum pœnas dabit: eritque ſine lucro & gloria talis improbitas. Quòd ſi diſpoſitor beneficus fuerit, nec alius Planeta ſuper ipſum eleuetur, probus erit ille natus, & probitas illa gaudium, & gloriam, & vtilitatem afferet: Sed ſi Planeta alius eleuetur ſuper ipſum modo non ſit benefica concors, erit quidem probus, ſed probitas illa iacturam illi afferet, & contumeliam ac iniurias patietur ab aliis: Et ob id etiam contemnetur & paruipendetur. Omnia autem hæc, vt dixi, eò maiora erunt, quò Planeta diſpoſitor fuerit imbecillior.

Animaduertendum quod ſi benefica eleuetur ſupra maleficam diſpoſitricem, ſeu dominam morum & qualitatum animæ, ille dabit pœnas per iudicium & condemnatus à iudicibus: Et erit infamis apud omnes probos. Sed ſi malefica ſit domina morum & ſuper eum malefica alia eleuetur, tunc ille à malis præcipuè opprimetur, vel violentes, vel etiam falſis accuſationibus, vel veris etiam, ſed iniuſtè tamen ab illis. Vtpotè ſi fuerint & ipſi flagitij participes, & criminis conſcij & coniurati. Ita quod ſemper in tali accuſatione aliquid odij potius & ſceleris, quàm amor iuſtitiæ, vel boni & æqui. Similiter ſi benefica præficiatur moribus, & malefica ſuper ipſam eleuetur, contemnetur ab improbis, & calumnias ingerent in illum falſas, non tamen damnabitur iudicio, imò potius à bonis defendetur. Sicut in noſtra natiuitate in qua illud omnino miraculoſum fuit millies ab improbis pati calumniam, & ne ſemel quidem publicè accuſari, nedum accuſatum condemnari, quod meræ eſſent calumniæ. Id effecit, vt Mediolani ob probitatem principum, qui falſas accuſationes non ſolum negligunt, ſed talionis pœna rependunt, vt nemo cum tot inimicis, cum tot falſis apud populum inſimulationibus, quibus ad annum vſque quadrageſimum ſeptimum laborauimus, auſus ſit nos iudicio tentare præterquàm nebulo peſſimus, qui nos de nataliriis propter inuidiam & auaritiam apud collegium medicorum, ne non reciperet ſpurium me natum eſſe, dicens accuſauit, atque id tutò, quoniam collegium illud ius non habet vlciſcendi periuros neque ſceleſtos, ſed ſolum reiiciendi illos, qui aliqua in conditione deficiunt. Itaque ſolum ſufficit mihi, vt irrita fuerit eius accuſatio, quanquam multis annis me extra collegium detinuerint. At qui me detinuit maius peccatum habebat: ob idque miris modis vita tota excruciatus, demum & morte per deſperationem mulctatus, ſine vllo ſolatio vitæ & multo minore ſpe æternæ conſolationis, non minus impietate in Deum, quàm ſcelere apud homines iamdiu cruciatur in inferno. Si verò benefica moribus præfecta alia benefica contraria natura ſuper eam eleuetur, veluti ſi Iuppiter dominus ſit morum in Capricorno vbi cadit, in ſeptimoque loco. Venerem excipiat ex oppoſito, quæ in Cancro ſit, atque in paucioribus gradibus, ipſa verò erit prope abſidem, ſitque diurna genitura vel nocturna nihil refert, tunc talis cum Iuppiter futurus ſit retrogradus, etiam ob Solis diſtantiam, erit adeò in ſua probitate deiectus, & ab omnibus in alienam trahetur ſententiam, vt omnino pro inutili ab ipſis bonis etiam habeatur. Quemadmodum apud Papienſes D. Ioannes Petrus de Curte Iuriſconſultus quem cum nemo iure improbitatis accuſare poſſit, tamen adeò bonus eſt & ſimplex, vt ab omnibus (quamuis integerrimis viris) omnino negligatur: interdictumque illi ſit publicè paucis iam ante annis ne quenquam laurea decoraret. Quod in flagitioſiſſimo etiam turpiſſimum eſſet: ſed tam eneruis bonitas cum Reipublicæ adeò officeret, ad hæc præcepta publicos coegit magiſtratus, ne vnius dedecus vniuerſam fœdaret academiam. Forſan diceres hoc ex imperitia illi contigiſſe: nequaquam: ſed ob viri ſimplicem bonitatem. Neque enim adeò imperitus eſt, vt talem infamiam mereatur, & multi apud homines ob calliditatem non ſolum nihil tale paſſi ſunt, ſed à vulgo maximo in honore habentur: cum non ſolum imperitiores illo ſint, verum valde plus & ſine comparatione. Hæc volui ſubiicere vt ſententiam Ptolemæi optimè intelligeres.

TEXTVS LXXIII.

Hæc igitur eſt in genere ſumpta horum rerum conſideratio, nunc ſingularia ab aſtrorum propria natura ſecundum eorum dominum pendentia, deinceps ſummatim percurramus quoad commiſtionem & contemperaturam eorum, quæ vniuerſum deprehendi poſſunt, aſſequamur.

Saturnus igitur ſolus gubernationem animæ nactus, dominuſque Mercurij & Lunæ, ſi bene ſitus fuerit reſpectu orbis & angulorum, efficit nimium corporis ſui ac vitæ ſtudioſos, rigidis ſententiis, profundis meditationibus, auſteros, ſuæ pertinaciter ſententiæ adfixos, laborioſos, imperioſos, ſcelerum ſeueros vindices, ſuperuacaneis infectos, auaros,

violentos, theſauros coaceruantes, inuidos Contra obſcuro loco poſitus, ſordidos, præparcos, abiectos, ſuis ſententiis innixos, innidos, timidos, ſolitarios, maledicos, lugubri ſemper habitu, impudentes, ſuperuitioſos, laborioſos, ſuorum liberorum & neceſſariorum negligentes, domoſticis ſuis inſidiantes, triſtes, valetudinis ſuæ rationem nullam habentes. Si verò Ioui ſit prædicto modo conciliatus & honorato loco conſtitutus, bonos, reuerentes maiorum natu, compoſitos, benè ſentientes, allis commodantes, impigros, exacti iudicij, quæſtuoſos, magnanimos, liberales, temerè nihil inceptantes, familiæ ſuæ ſtudioſos, mites, prudentes, patientes, philoſophos. Si ſecus ineptos, furioſo, formiduloſos, ſuperſtitioſos, ſacra verſantes, incantatores, ſuſpicaces, liberorum ſuorum oſores, amicis deſtitutos, abditis locis latentes, infidos, ineptè elegantiam affectantes, virulentos, diſſimulantes, imbecilles, ambitioſos, ad pœnitudinem pronos, fatuos, ac proinde tollerantes malorum & iniuriarum. Marti verò prædicto modo conciliatus, in proſpera conſtitutione, reddit homines citta delectum multa inceptantes, ore libero, laborioſos, turbulentos, timidè audaces, rigidos, immiſericordes, faſtidientes aliorum, aſperos, bellaces, temerarios, ſeditioſos, fraudulentos, inſidiatores, implacabili ira, perturbationibus inhiantes, tyrannicos, cupidos, Reipub. aduerſantes, contentioſos, illatæ iniuriæ memores, funditùs improbos, vehementes, intolerabiles, tumidos & inflatos, importunos, glorioſos, infeſtos, iniquos: impunitos, ab omni humanitate alienos, immobiles, pluribus ſeſe negotiis implicantes, agiles tamē & artificiis idoneos, inuictos & omnino lucroſos. Si verò infeliciter ſitus eſt, raptores, latrones falſarios, flagitioſos; turpilucro incumbentes, incompóſitos à liberis & neceſſariis abhorrentes, contumelioſos, inſidiatóres, fures, periuros, crudeles, nefarios, maleficos, homicidas, incantatores, impios, ſacrilegos, ſepulchrorum effoſſores, ac planè improbos. Veneri conciliatus, proſpereque conſtitus, efficit homines ingenio à mulieribus abhorrenti, ad ſenes verò propenſo, ſolitarios, inamœnos in cōuictu, ac ambitione remotos formaſa natiuo odio declinantes, inuenuſtos, inuidos, auſteros, alienos à congreſſu, & conuictu, ſuis ſententiis innixos, vates, religioſos, myſteriurum & oraculorum cupidos, ſacrificos, diuinos, venerabiles, & verecundos, pihiloſophos, fideles in conuictu, ſtabiles, continentes, ratiocinandi vi præditos, cautos, ad indignationem pronos, in reuxoria ſuſpicaces & Zelotypos. Si infeliciter ſitus eſt, laſciuos, incontinentes, obſcœnos, ſine deliberatione plerunque agentes, impuros in congreſſu, immundos, fœminarum dolis expoſitos, ac maximé domeſticarum, audaces, prorſus infames, procliues in Venerem̃, pulchra declinantes, obtrectatores, maledicos, temulentos, obſequioſos, nefariè in coëundo affectos, non in eo tantum, qui naturæ conſentaneus eſt, verùm etiam præter naturam ſeniorum, ac vilium hominum, ac deinque beſtiarum lege vetitos congreſſus appetentes, impios, Deorum irriſores, myſteriorum, ſacrorumque prophanatores, infidos calumniatores, nihil non tentantes. Mercurio conciliatus, honorato loco poſitus curioſos efficit, ſciſcitādi auidos, iuris indagatores, rerum medicarum ſtudioſos, arcanorum & eorum, quæ vulgò efferre religio eſt non expertes, miraculorum architectos, captioſos, in diem viuentes, agiles, procuratores, ſolertes, acutos, amarulentos, diligentes, ſobrios, induſtrios, lucroſos. Contra infeliciter ſitus, nugones, iniuriæ illatæ memores, duri, animis, laborioſos, ſuorum oſores, inuidos, triſtes, noctiuagos, inſidiatores, proditores, immiſericordes, fures, magos, incantatores, machinatores; mala fide in negotiis verſantes, offenſatores, facilèque impingentes.

Iouis verò ſydus quando ſolum gubernationē animi nanciſcitur infelici ſitu, efficit magnanimos, gratioſos, pios, reuerentes, hilares, humanos, magnificos, liberos, iuſtos, miſericordes, affabiles, excogitandi vi præditos, liberorum & affinium ſtudioſos, principatui & regno idoneos. Diuerſo modo poſitum, ſimilia veluti ſimulachra iam dictorum animis imprimit, obſcurius & humilius

omni

omni, aut pro magoificentia, prodigalitatem. pro pietate, ſuperſtitionem: pro verecundia, timiditatem: pro veoeratione, multitudinis exiſtimationem tantum: pro humanitate, fatuitatem: pro amore pulchrarum rerum, luxuriam, ſeu voluptatis nimium deſiderium: pro prudētia magna, cunctationem: pro libertate, reſponſandi, & quibuſuis ſine diſcrimine obloquendi aſſuetudioem: & id genus cætera.

Marti verò conciliatus honorata collatione aſperos producit, pugoaces, militari ingeoio, & ad res procreandas idoneos, dominos, nemini parentes, audaces, ſponte ſe periculis obiectaote, negocioſos, ore libero, ad reprehendendum pronos, cœpta proſequentes, contentioſos, primatum nuſquam non affectantes, prudentes, inſidiantes, vincendi ſtudioſos, magnanimos, ambitioſos, animoſos, omoe iudicandi arbitrium ſibi ſumentes, & bæc omnia feliciter. Si aduerſa fuerit Iouis conſtitutio contumelioſos, ſiue diſcrimine vnicuique manus iniicientes, crudeles, irrecoociliabiles, ſeditioſos, contentioſos, peruicaces, calumniatores, inſolentes, cupidos, raptores, variabiles, leues, & quos crebro actorum pœnitet, temerarios, inconſtantes, infidos, multo iudicio, cognitione nulla, turbulentos, inſidioſos, faciles ad verbara, querulos, prodigos, nugaces, enormes & inconſtantes.

Veneri conciliatus Iuppiter fœlici ſitu, puros, voluptuarios, pulchorum amantes, artificioſos, ſciendi cupidos, muſicos, cantores, leues, fraudi expoſitos, beneficos, argutos, minimè malos, pios, & deorum cultores, certaminum ſtudioſos, prudentes, amatores, veouſtos, ſed noo ſine maieſtate quadam ſpleodidos, gnaros, liberales, literarum ſtudioſos, iudicio præditos, modeſtos ac hooeſtos, erga rem veneream, cootentioſos, æqui amantes, & honoris cupientes, ambitioſos, & vt vno verbo dicam, decenter & eleganrer probos. Si minus felieiter ſitus eſt, delitiis operam omnem nauantes, effœminatos, ſaltores, muliebri & euirato, animo, ſumptuoſos, amatores, ſegnes, ſomnolentos, in venerem pronos, adulteros, ornatui nimis indulgentes, molles, ignauos, prodigos; ad cauillandum propenſus, prope fatuos, affectuum impulſus non coërcentes, cultum & muliebrem elegantiam affectantes; muliebribus ſententiis, ſacris ioſiſtentes lenones, myſteriorum indagatores, fidos ſanè & non improbos, gratioſos & affabiles, iucundo conuictu, & in occurſationibus liberiores.

Mercurio verò fœlici ſtatu conciliatus, literarum cupidos & linguarum, geometriæ amantes, mathematicos, artifices, concionatores, ingenioſos, ſapientes, bonos, dapſiles, ciuiles & politicos, beneficos, quibus tuto aliquid mandetur, benè moratos, liberales, & qui turba delectentur, callidos, lucroſos, veluti principatui genitos, pios, deorum amantes, mira in tractando dexteritate præditos, pios erga liberos, & parentes, & neceſſarios, familiæ ſtudioſos, eruditos, philoſopbos. in exiſtimatione ob hæc conſtitutos. Si ſecus, fatuos, nugonos, in errorem procliues, contemptibiles, furore diuinatorio correptos, ſacrificos, vaniloquos, amarulentos, ſimulantes ſapientiam, ſtultos, ſuperbos, commentores, incantatores, incompoſitos, multa ſcientes & memoriæ tenacis, ad docendum habiles, miniméque impuris cogitationibus obnoxios.

Martis ſydus quando ſolum animi formandi muous nanciſcitur in ſitu fœlici, generoſos facit, animoque ad principatum propeoſo, diuitiarum cupidos, verſipelles, fortes, multis ſeſe periculis exponentes, temerarios, nulli parcentes, ſine diſcrimine inter homines agentes, peruicaces, acutos, audaces, faſtidientes aliorum, tyrannicos, ad pugnam procliues, iracundos, ad exercitum ductandum idoneos. Sin aliter, crudeles, contumelioſos, ſanguinis profundendi & tumultus concitandi cupidos, prodigos, vociferatores, percuſſores, temerarios, temulentos, raptores, infeſtos, immiſericordes, perturbatiooibus obnoxios, furioſos, familiæ & domeſticorum negligentes, impios.

Veneri conciliatus, in proſpero ſitu amabiles, benéq; tractabiles ſociorum ſtudioſos, ſuauiter conuiuentes, lætos, luſui deditos, ſimplices & apertos, modeſtos, ſaltatores, amatores, liberorum amantes, imitatores,

voluptuarios, cultum corporis non ſpernentes, in venerea vitia pronos & ſalaces, ſed ſine incommodo aut damno, quique vitia ſua tegere norint, prouidos, reprehenſionem & iudiciū, ſiuè cenſuram aliorum non incurrentes, iuuenum amatores, maſculorū æquè ac fœminarum, ſumptuoſos, iracundos, & Zelotypos. Si ſecus ſe habet, natos facit oculis emiſſitiis, ſegnes, procliues ad venerea, omnium ſecuros, cauillatores, adulteros, contumelioſos, mendaces, aſtutos, corruptores domeſticorum, & aliorum, vtque feſtiuos ad ſatisfaciendum cupiditatibus, ita facilè ſatiabiles mulierum, ac virginum conſtupratores, crebro ſe periculis obiectantes, callidos, immoderatos, inſidiatores, periuros, faciles ad lapſum, & dementiam interdum etiam ſeipſos ornare geſtientes, audaces, peruerſos, & inſolenter petulantes.

Mercurio conciliatus ſitu fœlici vehementes reddit in dicendo, militares ſtrenuos, agiles, indeſpectos, verſipelles, habiles, ſophiſtas, laborioſos, veteratores, lingua promptos, ad inuadendum faciles, doloſos, inconſtantes, ex inſidiis hominem adorientes, malis artibus imbutos, ingenioſos, deceptores, ſimulatores, inſidiatores, malè moratus, curioſos, malorum amantes, proſperè tamen agentes, & cum æqualibus, & ſimilibus facilè, iucundéque conuerſantes, amicè recipientes, ac omnino vt inimicis incommodantes, ita amicos prouehentes. Si aliter ſitus eſt, decoctores, alienorum vſurpatores, crudeles, periculis ſe exponentes, audaces, & quos non rarò actorum pœniteat, faciles ad verbera, immoderati motus, mendaces, fures, impios, periuros, irruptores, ſeditioſos, incendiarios, hiſtriones, infeſtos, latrones, ſepulchrorum effoſſores, truculentos, falſarios, mala fide rem tractantes, incantatores, magos, veneficos, homicidas.

Venus ſola animi gubernaculo præſidens, honorifico loca ſita, blandos, bonos, voluptuarios, omnibus expoſitos, cordatos, puros, ſaltandi ſtudioſos, affectatores, lætos, laboris fugientes, artium amantes, decentes, deorum mirè reuerentes, habiles, in ſomniis felices, pio affectu erga liberos & neceſſarios, beneficos miſericordes, liberales, lucroſos, ac denique Veneteos. Sin aliter, ignauos, amatores, effœminatos, muliebres, timidos, præcipitabundos, in rem Veneream procliues, neque infames, neque claros ſed obſcuros & latentes.

Mercurio conciliata felici ſitu, reddit ad opificia manuaria prompto, animo philoſophico & ſcientiis apto, ingenioſos, opifices, poëtas, elegantes, bene moratos, voluptuarios, delicatos, lætos, ſapientiæ amantes, amicis amicos, pios, prudentes, varia machinantes, meditabundos, aptos mente, gaudentes officio, celeriter, atquè adeò libenter diſcentes, idque ſine magiſtri opera, æmulatores optimorum, affectantes eorum, quæ pulchra ſunt, ore honeſto, gratiarum affatim plenos, ſermone amabili, moribus moderatis, probos, atena delectatos & paleſtra, iudicandi acumine non deſtitutos, magnificos. Quantum ad Venerea pertinet à mulierum conſuetudine abſtinentes, ad puerorum congreſſus propenſiores & Zelotypos. Si ſecus irruptores, machinatores, ore impudico, nunc harum, nunc illarum partium, peruerſis ſententiis, deceptores, perturbatores, mendaces, calumniatores, periuros, penitus peruerſos, inſidiatores, incompoſitos, inhoſpitales, falſarios, mulierum conſtupratores & puerorum. Amplius cultui corporis deditos, molles, infames, quique in ore ſint omni populo, omnibus ſe immiſcentes, interdum rectè iudicantes, interdum ſecus, turpia perpetrantes, & pro vario affectionum motu vnumquenque contumelia afficientes.

Mercurius ſine collega animum gubernans feliciter ſitus, ſolertes, ingenioſos, mentis vi præditos, multacum rerum peritia inſtructos, ad inueniendum idoneos, experientes, beneratiocinantes, coniectando ſcopum ferè attingentes, naturæ rerū peritos, bonæ indolis, imitatores, beneficos, contemplandi vi præditos, mathematicos, arcanorum conſcios & proſperè hæc omnia. Si aliter poſitus eſt, vafros, impræmeditatos, obliuioſos, impetuoſos, leues variabiles, ineptè elegantiam affectantes, inſipientes, facilè per errorem pecantes, mendaces, nullo diſcrimine vtentes, inconſtantes infidos, alienis imminentes

tes, iniuſtos & omnino mente labili & in errores ſeductili.

Notandum primo quod Ptolemæus ſemper in omnibus cauſis præterquam in Aphetis tria proponit & conſiderat, ſcilicet quod eſt, in quo eſt, & quod præeſt. Quod eſt, fermè quia iam eſt, parum aut nihil afficitur, ſeu benè, ſeu malè ſe habeat. Quod præeſt, ſummã habet authoritatẽ. In quo eſt, mediocrẽ. Exemplum in cauſa qualitatem animæ Mercurius & Luna ſunt, quod eſt, id eſt, ſubiectum & res ipſa. Et ideò Ptolemæus parum curat: curat tamen aliquantiſper an ſint combuſti, an validi, an Mercurius retrogradus, an orientalis, &c. Aliquid etiam facit: nam Mercurius velociſſimus efficit maximè inconſtantes, retrogradus hæſitantes, ſub radiis abſconditus, vt mihi, tractantes obſcuriora & inutilia: Lucens autem quæ ſunt in communi vſu & vtiliora: orientalis liberior: occidentalis diſſimulator. Planeta verò qui præeſt maximam habet poteſtatem: Velut in genitura noſtra Venus proculdubio primo, inde Saturnus, & Mercurius, & Iupiter, & Luna, & Mars. Sed id in quo eſt, eſt locus Mercurij & Lunæ, qui plus habet poteſtatis quàm Mercurius vel Luna, minus tamen quàm Venus, gratia exempli, ſeu dominus loci.

Notandum ſecundo quod vnum eſt generale in omnibus his tribus, ſcilicet ſubſtantiis, dominis & locis, vt inter ſe configurentur amico aſpectu, vel alia ratione conuenienti: Et hoc eſt optimum quod poſſit eſſe: ita vt Luna Mercurio & dominis loci configuretur, fiatque commutatio dignitatem & etiam inter dominos.

Tertium eſt quod in dominis quando ſoli ſunt conſiderat, quod ſint bene diſpoſiti, quò ad orbem, id eſt, quo ad angulos: nam de ſignifero & Sole, & comparatione ad alios Planetas ſuperius locutus eſt. De conciliatione autem Solis ac Lunæ inferius loquetur. Hæc igitur quartum & quintum membrum ſuperius adductum continent. Nam illa in quibus Planeta tam benè quàm malè diſpoſitus conuenit, ad ſubſtantiam Planetæ pertinent: & ideò ad quintum membrum: in quibus verò diſſident ad Planetæ ſitum in comparatione ad angulos, ſeu ad mundum, & eſt quartum membrum.

Rurſus in miſtionibus oportet conſiderare maximè duo, primum in conuenientibus quis ſuperet aut ſuperetur: Veluti ſi Saturnus cum Venere ſit miſtus, & Venus dominetur magis quàm Saturnus, & potentior etiam illo ſit, tunc conſidera decreta Veneris ſeparata, ſcilicet quando ſola dominatur, & illa angebis: quæ verò ſunt propria Saturno, minues. Alia verò quæ non ſunt propria nec Saturno, nec Veneri, manent non adeò variata.

In eiſdem conſidera miſtionem ex tribus & quatuor Planetis ſatis diuerſam à natura ſingularium. Conſidera etiam duas combinationes quas relinquit, nam fieri poteſt, vt tam primus quàm ſecundus dominus ſint benè conſtituti, vel ambo malè, & has duas ponit: fieri etiam poteſt, vt primus ſit bene poſitus, & ſecundus male: vel contrario modo, & has relinquit.

Rurſus quando ſunt duo domini, vel ambo poſſunt eſſe participes in ambobus locis fermè æqualiter, & hoc eſt melius: vel vt vnus dominetur plenè in loco Lunæ, & alter in loco Mercurij, & tunc iſtod eſt deterius; quia niſi Mercurius Lunæ configuretur tales erunt, valde incompoſiti in actionibus ſuis. Sunt igitur tres ſtatus, ſcilicet quando vnus ſolus Planeta vtrique loco ſimul dominatur, & hic facit mores ſibi vndecunque conſentientes, tam in bono, quam in malo. Secundus eſt cùm duo, vel plures Planetæ in ambobus locis dominantur: & tales habebunt mores miſtos, non tamen varios in diuerſis temporibus, ſed eoſdem ſemper. Tertius eſt cum ille qui habet dignitatem in loco Mercurij, non habet in loco Lunæ, & ille qui habet dignitatem in loco Lunæ, non habet in loco Mercurij: & talis ſtatus, vt dixi, facit mores valdè varios, inconſtantes & incompoſitos.

Nota etiam quod Planeta dicitur ſolus dominari qualitatibus animi trifariam, vel quia non commiſtus aliis ſolus in ambobus locis plenè dominatur, velut ſi Luna & Mercurius orientales, Luna ſub radiis latitante, Mercurio verò ſplendente ſub Solis ortum in finibus Mercurij, Venere etiam latitante ſub Sole, celebraretur coniunctio Lunæ ac Mercurij in Virgine, tunc Mercurius eſſet ſolus diſpoſitor. Et generaliter hic modus fit quando Planetæ latitant ſub Sole, & relinquitur vnus ſolus, dominus illorum locorum. Secundus modus eſt cum Planeta vnus ſolum dominatur in vtroque loco, & licet alij Planetæ vires maximas habeant ſinguli in ſingulis locis, nullus tamen habet vim in vtroque loco ſimul, tunc qui vim habet in vtroque loco ſimul, is eſt ſolus dominator, ſi alij non commiſceantur illi, nec ſint in aſcendente iuxta centrum. Tertius modus eſt cum Planeta vnus dominantur in vtroque loco, nec deeſt alius qui etiam dominetur in vtroque loco, ſed tamen parum dominatur, vtpote ſi ſit ſolum ſecundus dominus trigoni vel finis, alius autem habeat carpentum in vtroque loco, tunc ille alius, qui habet carpentum in vtroque loco, dicetur ſolus dominus qualitatum animi. Et reliquus non exhibebit niſi vmbram quandam morum.

Notandum vltimò quod licet Sol & Luna poſſint ſortiri dominum in vtroque loco, ſcilicet Lunæ & Mercurij, & ſignificare qualitates animi, quia tamen ſignificant ſolum qualitates animi valde communes, vt declaraui in præcedenti libro, ideò oportet accipere alium Planetam pro domino qualitatum animi. Quod ſi deeſſet quod raro tamen contingit (non enim fieri poteſt niſi omnes fermè Planetæ lateant ſub radiis Solis in Ariete, vel Leone, vel Sagittario, vel in Tauro, Canero & Virgine, Scorpione, Capricorno & Piſcibus Luna extra radios Solis poſita) tunc talis homo erit omnino rudis, agreſtis, & ſimplex, quales fuiſſe refertur aureo ſæculo.

TEXTVS LXXIV.

Cùm his ita conſtitutis, conferenda etiam erit Lunæ conſtitutio. Nam ſi in flexuris exciterit auſtrini & borei limitis, cooperatur ad mentis animique naturam, quod efficiat omnia variabiliora, & indolem plurium machinatricem, ac denique inconſtantiorem. In nodis verò, acutiorem, magiſque induſtriam & agiliorem. Amplius aſcendens & aucta lumine, nobiliorem, illuſtriorem, ac ſolidiorem, liberiorémque: Si minuta lumine aut Solis iubare oppreſſa eſt, tardiorem, hebetiorem, & ad pœoitudinem propenſiorem, obſcuriorem & tectiorem quoque. Sol etiam ad partes vocatur quocunque tandem modo animæ gubernatori conciliatus infelici conſtitutioni, eoquod omnia reddat æquiora, rectiora, perfectioraque & plus dignitatis ſiue maieſtatis præ ſe ferentia, magis denique pia. Infeliciter ſitus, neque hoſpitio receptus, humiliora. difficiliora, minus præ ſe dignitatis, mious maieſtatis ferentia, ſimpliciora, ſeueriora, magiſque cruda, iotractabiliora, arque omnino correctu aſperiora.

Hæc eſt comparatio luminarium ad qualitates animi, ſed diuerſa, in Sole enim requiritur quod gubernatori concilietur, in Luna verò cum dom·netur qualitatibus animi per ſe, boc non eſt neceſſar om: ſed ſi præter id contingat, adhuc erir validius. Igitur conſiderat duos ſtatus oppoſitos, quorum primus eſt qood ſit in ventre Draconis, vel in extremitatibus: Ventrem Draconis voco vbi maximam habet latitudinem Borealem vel Auſtralem: Et cum ibi mnter motum ſuum, nam ſi ſir aſcendens fit deſcendens, & ſi deſcendat, paulò pòſt aſcendit: Et eſt valde remota à via Solis, ideò ſignificat debilitatem cerebri & tationis: Quamobrem varietatem inconſtantiam & do'um. Talia enim ab imbecillitate intellectus proueniunt. Eſt enim ſapientis dictum omnis malus ignorans. Si verò in extremitatibus fuerit Draconis ſeu nodis: ſeu Capite vel Cauda, ſignificat acutum intellectum & induſtriam ob robur: ſed quia tranſmutatur de vna parte in aliam, id eſt, à ſeptentr·one in meridiem, vel à meridie in ſeptentrionem. Et ibi multum acquirit de latitudioe plus, quàm in omnibus aliis locis, adeò vt in vna die ſuperet quandoque gradum vnum cum quarta parte latitudinis, ideò facit agiles & promptiſſimos ingenio. Promptiſſimi enim ſunt reſponſis quicunque Mercarium habent velociſſimum & orientem, id eſt, qui non lateat: tardiſſimi qui retrogradum & latentem vt ego babeo in genitura mea. Promptiſſimi verò ingenio & conſilio quicunque habent Lunam in nodis. Promptiſſimi verò ad negotia & actiones quicunque Martem babent in primo orientis ſtatu & in angulo. Promptiſſimi ad muſicam & iocos, dicteriaque ſcurarum quicunque Venerem ſic habent diſpoſitam, vt de Marte dixi. Per hæc igitur babes reliquos ſtatus Lunæ, vt fuerit proximior nodis & ventri Draconis. Et quia Luna in nodis, vt ſuperiùs viſum eſt plerunque ſignificat gibbos vel claudos, & corpore læſos, & ibidem poſita promptos & acuto ingenio, ideò tales gibbi & claudi, & ſtrabi ſunt prompti, & fallaces, & maximè quia hoc plerunque contingit ex commiſtione Lunæ cum maleficis: ideò bene dictum eſt in prouerbio: Caue à ſignatis à Deo. Secundus verò ſtatus Lunæ eſt, quod ſit aucta lumine & aſcendens, vel contratio modo. Quid intelligat per auctam lumine facile eſt alloqui, quoniam intelligit quando eſt iuxta oppoſitionem: tunc enim plus babet luminis quòd remittat in terram, licet in veritate minus habeat lumiois in ſe, quantò magis eſt oppoſitioni Solis propinquior. Scriptum enim eſt in Opticis, quæ pater meus Facius Cardanus emendauit, quod quantò Sol propinquior Lunæ fuerit illius maiorem partem illuminat, validioribuſque radiis. Sed quid intelligat per aſcendentem, non adeò clarum eſt: Ego autem omnibus quinque modis quibus aſcendere dici poteſt Luna intelligerem. Primus eſt vt aſcendat in latitudine, id eſt, quod veniat à meridie verſus ſeptentrionem. Secundus quod aſcendat in mundo generaliter, id eſt, ab aſcendente vſque ad cœli Medium, & à ſeptimo loco vſque ad imum cœli. Tertius quod aſcendat, id eſt, ſit in angulo: tunc enim ſemper aſcendit ad centrum, ſeu lineam quæ initium anguli deſcribit. Quartus vt aſcendat ad Apogeum epicycli, id eſt, moueatur verſus ipſum, non quod in ipſo ſit: quia tunc tardior eſt motu. Quintus quod ad eccentrici abſidem aſcendat, atque hunc modum (ſi modo vnum tantum Ptolemæus intellexit) veriorem eſſe exiſtimo, quia is eſt ſtatus Lunæ à prima quadra ad oppoſitionem: tunc enim plena eſt iam luminibus & in ſingulas horas magis augetur, donec ad perfectam venerit oppoſitionem, & aſcendit verſus abſidem eccentrici, quia dum Luna eſt in media quadratura (liceat mihi claro potius & vſitato vocabulo vti quam Latino) ſemper ipſa eſt in oppoſito abſidis eccentrici ſui ſeu perigeo. Cùm verò iuncta Soli vel oppoſita illi eſt in apogea eccentrici: concluditur igitur quod Luna eſt in optimo ſtatu à prima quadra ad oppoſitionem, & maximè in quatuor vltimis diebus, qui ſunt ante oppoſitionem. Tunc enim habet quatuor conditiones: Prima eſt quod abundat lumine copioſo: Secunda eſt quod lumen augetur in dies & horas: Tertia quod ſuperauit longitudinem mediam, & eſt in parte ſuperiore eccentrici: Quarta & vltima quod in dies & horas magis aſcendit in ipſo eccentrico ad ipſius apogeum. quare eſt optimè diſpoſita. Per contrarium igitur peſſimè erit diſpoſita in vltima quadra,

quæ

quæ eſt ad coniunctionem & maximè in quatuor vltimis diebus, qui ſunt proximiore, ante coniunctionem ipſi coniunctioni. Seu quatuor proximè antecedentes coniunctionem: hi enim ſunt peſſimi quatuor contrariis rationibus dictis inter omnes dies totius menſis lunaris. Iuxta hoc ergo ordinabuntur quatuor ſtatus luminares. Primus eſt & perfectiſſimus à prima quadra vſque ad oppoſitionem, & maximè quatuor dies vltimi illius. Secundus eſt quatuor dies primi poſt oppoſitionem, & quatuor vltimi ante primam quadram. Tertius eſt quatuor vltimorum ante ſecundam quadram, & tres primi poſt Lunæ viſionem à coniunctione, id eſt, tres primi primæ quadræ incipiendo à tempore in quo incipit apparere. Quartus eſt ab vltima quadra ad coniunctionem, cuius deterior pars, vt dixi, ſunt vltimi quatuor dies. Et ita ſi bene animaduertis verè ſunt ſex ſtatus potius, quàm quatuor iuxta Ptolemæi ſententiam.

Circa quod notanda eſt vna regula pulcherrima & generaliſſima, omnes Planetæ iuxta Apogeum eccentrici, & epicycli ſunt puriores & meliores, non tamen robuſtiores: ſed in oppoſito ſont robuſtiores & deteriores, præter Lunam ratione epicycli, quæ in oppoſito ab ſidis illius non ſolum eſt robuſtior, ſed etiam melior & purior: Eſt enim naturæ magis elementaris cæteris Planetis. Ideò cum ſit velocior motu ibi & gaudeat, quaſi natura elementari, & ſit proximior terræ eſt robuſtior & melior: Cæteri verò Planetæ ſunt robuſtiores, quantò terræ propinquiores: quia omne agens naturale tantò validius agit, quantò proximius eſt paſſo. Gaudent tamen & ſunt puriores, & feliciores, & meliores, quantò magis appropinquant apogeis ſuorum eccentricorum & epicyclorum, quia magis appropinquant primæ Sphæræ, quæ eſt perfectio omnium.

Circa Solis decreta textus eſt clarus. Quod verò de Lunæ nodis pro ☊ una dictum eſt, intelligi vult Ptolemæus in aliis Planetis cum ſuis nodis: Et ſimiliter de ventibus.

CAPVT XVIII.

TEXTVS LXXV.

De vitiis & morbis animi.

QVando quidem poſt animæ explicatam peculiarem naturam, proximè ſequitur de præcipuis eius affectionibus ſeu morbis tractatio: In genere igitur rurſus obſeruare expedit Mercurium & Lunam, quo pacto habeant ſe ad inuicem, adque angulos, & malefaciendum idoneas ſtellas. Vt ſi ipſi inter ſe inconiuncti ſunt, & apud orientalem finitorem à maleficis, aut malè affectis ſtellis ſupploduntur, aut circundantur, aut ex oppoſito feriuntur, multorum animi morborum authores ſunt, quorum temperatio & miſtura, ex præcognitis ſyderum his locis conciliatorem propriis conditionibus intelligenda eſt. Bona igitur pars mediocrium & minutiorum animi morborum explicata in præcedentibus eſt, & poteſt eorum intentio, aut remiſſio ex eorum authoribus maleficis ſtellis colligi.

Iam verò quid polliceantur aſtra, quæ ſub radiis latent ex his manifeſtum eſt, nam non penitus nihil, velut Arabes exiſtimant, ſed in caſu vitæ, vt ſuperius viſum eſt nihil poſſunt, nec nocendo, nec iuuando: in animi autem qualitatibus aliquid poſſe videntur: Faciunt enim hebetiores & ad pœnitentiam propenſos: conſilij quoque obſcuri & tecti, aptique ad occulta tractanda. In filiis autem negat Planeta, qui ſub radiis eſt. Igitur ex iis regula colligitur triplex hoc modo: Planeta ſub radiis Solis in maximis rebus, vtpote vitæ, vel occidendi, vel filiorum, nihil præſtat, neque poteſt. In cæteris autem quæ ad actiones pertinent nihil fermè, ſed in his quæ iam ſunt debiles ſignificat effectus vt in qualitatibus animi & corporis. In corporis tamen temperatura & qualitatibus ſignificat aduſtionem, ſimiliter & in morbis. Præcipuè autem Mars.

Quod verò ad præſentis textus expoſitionem attinet facilis eſt intellectus, nam tria iubet conſiderare locum Lunæ & Mercurij, angulos, & maleficas: Cùm igitur ambo illa, ſcilicet Mercurius & Luna inconiuncta opprimuntur, in angulo à maleficis & maximè in orientali, deinde in occidentali, poſt in ſexto loco, morbos animi ſignificant, & maximè ſi vna malefica duos locos oppreſſerit, aut duæ maleficæ vnum, aut duæ duos, vel coniunctione, vel oppoſitione, vel quia circundent, vel quadrato quod eſt vltimum & minus malum.

TEXTVS LXXVI.

Verum enimuerò quæ inſigni interuallo à mediocritate diſſident, eam videlicet aut ſuperantia, aut non attingentia, ac veluti morboſa ex omni parte, ac ſecundum vniuerſam mentis conſtitutionem, hanc habent velut in tabula explicatam ſummatim conſiderationem. Epileptici plerunque fiunt, quotquot Luna & Mercurio nulla familiaritate cohærentibus, in orientali finitore, Saturnum per diu, Martem verò noctu ſuſtinent, intuentem prædictam figurationem. Furioſi verò, quando præterea quæ dicta ſunt, è diuerſo Saturnus nocte, Mars die, figurationi dominatur, potiſſimùm in Cancro, Virgine aut Piſcibus. Dæmonio plecti naſcũtur & Lunatici,

quando

quandn ſic conſtitutæ maleficæ Lunam præhendunt ad Solis radios properantem, Saturnus quidem eum Snle cnngredientem, Mars verò nppoſitam, maximè in Sagittario & Piſcibus.

Oſeruandus eſt ordo quoniam comitiales minus affici exiſtimat, furioſos deteriores, dæmoniacos peſſimos. In comitialibus igitur tres conditiones requiruntur: quòd Luna & Mercurius non ſimul configurentur: ſecunda quod Saturnus de die, vel Mars de nocte ſint in aſcendente: tertia quod malefica, quæ eſt in aſcendente, vel aſpiciat Mercuriom & Lunam, vel eleuetur ſuper illos, vel dominetur locis eorum. Manifeſtum eſt autem quod cum Mars ſit nocturnus, & Saturnus diurnus, minus malè agunt, quàm Saturnos de nocte & Mars de die. Nam Saturnus de nocte immenſam generat frigiditatem, & Mars de die caliditatem: Ideò ſolum facta commutatione habemus per tres eaſdem conditiones ſigna ſtultitiæ: quæ tameo augentur per Cancrum, Virginem & Piſces: quia talia ſigna, ſcilicet Cancer & Virgo ſignificant ſtudioſiſſimos, quia in Virgine geminamr virtus Mercurij, ob domum & altitudinem, & Mercurius ſignificant animam rationalem, vt dictum eſt, & Cancet eſt domus Lunæ & altitodo Iouis, & Lona ſignificat animam imaginantem & ſenſibilem, & Iupiter ſignificar cultum, & ideò Cancer ſignificat eos, qui excolont propriè animam, & ſtudioſos diſciplinarum & rerum publicarum, ſicut Virgo potius rerum artificioſarum & minoris vtilitatis. Cum igitur corruptio accidit in his ſignis ſignificat ſtultitiam: ſicut ſtudioſi freqnentius & magis inſaniunt, quàm cæteri. Et etiam quia iſta ſigna non ſunt fixa, neque ſanguinea, quæ duo maximè à ſtultiria remota ſunt. Similiter etiam Piſces, quia cum ſit domus & exaltatio beneficarum, corruptio quæ accidit in illo eſt maior, & maximè quia Piſces ſunt ſignum ſtultum & abſque ſenſu. Et ideò furor qui contingit à Piſcibus non eſt eiuſdem rationis cum furore, qui contingit à Cancro & Virgine: quia à Piſcibus contingit quidam ſtupor & amentia, à Cancro verò & Virgine inſania, & furor verus. Cauſa verò cur hi, qui boni ſunt magis inſaniant & freqnentius, tum ſtudioſi, viſa eſt in problematibus noſtris. Dæmoniaci verò, cum ſit deterior affectio, indigent quarta conditione, ſcilicet quod Luna ſub radios Solis vadat ad coniunctionem, vel ad oppoſitionem. Si ad coniunctionem, cum ſit frigida deterius affligatur à Saturno, qui frigidiſſimus eſt. Si verò ad oppoſitionem cum calida ſit deterius affligitur à Marte. Mars enim calidiſſimus, ſimile autem ſimili innctum facit furorem. Quod verò à Piſcibus & Sagittario magis cauſa eſt, quia dæmoniaci ſibi duplices eſſe videntur. Hæc autem ſigna bicorporea ſunt & ratione etiam carent, cum ſint oppoſita ſignis in quibus dominatur Mercurius. Iupiter quoque videtur corrupta natura eius adimare hanc diſpoſitionem, vt inferiùs videbitur: hoc autem facit vt exiſtimo propter ſimplicitatem, & fatuitatem quam propriè ſignificat cum malè diſpoſitus eſt: & quia diuinationes etiam oſtendit, & ſanguinem mouet, & religionis author eſt. Hic autem morbus maximè a religionis opinione ortum habet, nam philoſophi negant.

TEXTVS LXXVII.

Snlæ igitur maleficæ prædictum admodum victoriam ſchematis nanciſcẽtes immedicabiles reddunt, quns diximus mnrbns fertos tamen, neque paſſim in populnm fama diſperſns. Si verò cnnciliatis Inue & Venere maleficæ in oceidentalibus partibus ſint, beneficæ verò beneficis locis & angulis ſitæ, medicabilia quidem, ſed illuſtria nimis hæc vitia conſtituunt ac veluti publica exempla. Iupiter enim Medicnrum opera ſanabilia ſignificat: Venus nraeulis & deorum ſubſidiis.

Tria genera caſuum declarat. Primum eſt quando ſimpliciter luminaria à maleficis opprimuntur abſque alio aoxilio: iſtud iam declaratum eſt. Secundum cum maleficæ ſunt in occidentali angulo, & benefici in orientali, vel in medio cœli. Hoc autem hic declarat. Tertium cum maleficæ ſunt in orientali angulo & beneficæ in occidentali, de qoo in ſequenti textu. Nunc igitur proponit quod erunt illoſtria, ſicut & in ſequenti caſu propter beneficas. In primo aotem erunt magis occulta hæc vitia. Sanatio enim propter eos, qui ſanauerunt palam facit perſæpe morbos, qui latebant. Quòd verò (Fertos) dixit quaſi occultos & latentes, ac à ferẽndo ſecum, vt puto, qui vertit Ptolemæum ſic appellauit.

TEXTVS LXXVIII.

At ſi cnntra maleficæ in nrientali anguln cnnſiſtunt, beneficis ad oceaſum reiectis, incurabilia iuxta ac illuſtria, maximeque nmnibus in vulgata. Epilepticis enntinnitatem morbi afferunt, vociferatinnes, & mnrtis ſæpe terrores iniiciunt. Ad inſaniam & ſtuporem adiiciunt, in dnmeſtiens incoërcitam licentiam, denudationem crebram & blaſpbemias, hiſque cngnata. Ad dæmonoplexiam aut cerebri auiditatem, bacchantium conſuetudinem, occulta paſſim prodendi morem, verberationes & his ſimilia exempla. Peculiariter verò ex locis, quæ figurationem comprehendunt, Solis & Martis loca ad inſaniam effi-

cacia

cacia in primis ſunt. Iouis & Mercurij ad comitiales. Veneris ad numinis adflatus & archanorum reuelationes. Saturni & Lunæ ad humorum copiam, ac dæmonoplexias, id eſt, dæmonum vexationes.

In primo genere, de quo ſuperiùs dictum eſt, nec illuſtria, nec ſanabilia, nec inſanabilia vitia portenduntur: In ſecundo illuſtria & ſanabilia: In tertio quod peſſimum eſt, quia maleficæ ſunt in oriente, atque ideò validæ, beneficæ verò in occidente, atque ideò debiles, illuſtria & inſanabilia non ſolum facit, ſed ſingulis morbis aliquid addit vt in textu. Præterea quatuor facit combinationes quarum tres ſingulæ augent morbos ſingulos: Solis & Martis inſaniam, Iouis & Mercurij comitialem, Saturni & Lunæ dæmoniacos: Quarta quæ eſt Veneris configuratio ad diuinationes, & archanorum reuelationes communis duobus morbis vltimis inſaniæ ſcilicet, & dæmoniacis: nam comitiales non diuinant. Cæterùm Sol & Mars inſaniam augent, furoreſque ac clamores & verbera, ob vehementem caliditatem cum ſiccitate iunctam. Saturnus verò & Luna dæmoniacos ob frigiditatem magnam, copiamque humoris crudi. Vnde talis morbus in vilibus potius, quàm in nobilibus, & in fœminis quàm maſculis ſæuit. Iupiter verò & Mercurius comitialem morbum magis excitant: quod cum ille ſacer dicatur ob occulta quadam proprietate oriri videtur, & diuina ira ſicut etiam recitat Hippocrates. Ideò magis conuenit iſte morbus Ioui & Mercurio: nam Iupiter diuinitatem quandam ſignificat, & Mercurius occultas cauſas. Mercurius quidem, quia fermè ſemper latet ſub Sole & propter varietatem motus: Iupiter verò diuinitatem refert propter beneficentiam & probitatem: Hæc enim duo propriè Deo conuenire videntur.

TEXTVS LXXIX.

Hi ſunt ferè morbi, qui circa vniuerſam agentis animæ conſtitutionem eueniunt, & ex his figurationibus colliguntur. Quæ ad eius partis, quæ affectiooibus percellitur naturam pertinent, è potiſſimo genere æſtimata videntur, maximè circa maſculini, aut fœminini ſexus exceſſum, ac defectum iuxta vtriuſque naturam verſari. Iudicantur verò ſimili cum prædictis ratione, nimirum eum Luna Solem in Mercurij locum ſurrogantes, & Martis cum Venere ad illus configurationem.

Hi ſunt, qui dicti ſunt morbi rationalis animæ, nunc verò de his tractat, qui ad animam pertinent inferiorem, ita tamen, vt non credas hos ſolos eſſe morbos, aut vitia, quæ ad eam animam pertineant, ſed etiam gulam, iram, ac reliquas animi perturbationes: ſed tamen de his ſolum tractat, quæ vehementiores ſunt. Circa quod notandum eſt quod amor, & ira ſunt affectus maximi, qui animum perturbent: quoniam epicycli horum Planetarum maximi ſunt, & iuxta magnitudinem eorum fiunt affectus vehementes: Veneris quidem maximus omnium eſt, quamobrem amor plurimum poteſt, & homines obcæcat, inde Martis, vnde furor & ira. Quod igitur de amore Ptolemæus dicit pro Venere, idem de ira intelligendum eſt pro Marte, de timore, & auaritia pro Saturno: eſt enim auaritia timor quidam, Iupiter quoque facit, vt ita dicam nimis probos. Et ita per vnam regulam propriam de Venere quo ad amorem, Ptolemæus oſtendit nobis quinque regulas, quæ omnes affectus animi ſub ſe continent. Igitur dicit quod ſi pro Mercurio ſubſtituamus Solem, & ita pro Mercurio, & Luna obſeruauerimus Solem & Lunam: Et pro Saturno & Marte, Venerem & Martem, ita vt pro Saturno, Venerem obſeruemus, affectus animæ quæ procellitur, id eſt, ſenſitiuæ, & quæ intellectiuæ ſubiacet, circa amorem & concubitus deſiderium intelligemus.

Itaque hic non leuis dubitatio incidit: Cur ſit quod vitia animi ſuperioris, vt comitialis, inſania, dæmonium vbique inueniantur, generaliterque ſtellarum concurſibus ſubiaceant: Et apud omnes gentes aſtrorum decretis ſubiiciantur: non ſic concubitus nefarij: nam apud Germanos, Chriſtumque colentes vix vnum inuenias, qui puerorum concubitu delectetur: etiam ſi palam illud aſtra decernant? At verò apud Ægyptios Mahumetique cultores etiam ſi non id palàm atque conſtanter aſtra decernant, nihilo ſecius facilè his vitiis detinentur. Dico igitur cauſam eſſe quoniam anima ſenſibilis rationali ſubiicitur, idcirco talia vitia legibus ſubiacent; ſtultitia verò & dæmonium, & comitialis morbus cum vitia ſint animæ rationalis, ſubiacent ipſis aſtris, nec ab vlla vi poſſunt auerti, cum ſuprema vis ipſius hominis conuulſa ſit & afflicta. Quamobrem de prioribus quidem vitiis velut, & de corporeis, quod animæ rationali non ſubiacent abſolutè pronunciabis: de his autem quæ hic deſcribuntur, quæque ad Venerem pertinent, non ſimiliter, ſed alia quidem non omnino eueniunt, alia verò aliter, quoniam legibus & conſuetudinibus obediunt: Apud Germanos gratia exempli, puerorum concubitor propriis manibus ſe polluet aut cum alio talia patrabit vel cum ancillis, vilibuſque perſonis concumbent. Et vt breuiter rem abſoluam, morem gentis in talibus noniſſe neceſſarium eſt.

TEXTVS LXXX.

His ita oculis expoſitis, ſi lumina ſola in maſculinis ſignis ſunt, mares naturam maſculinam ſuperant, fœminæ ad virilem nimium indolem, naturamque tranſeunt.

Luminaria

Luminaria ſola faciunt affectus aut maſculinos, aut fœmininos nimis, cum ambo fuerint in ſignis eiuſdem generis, ſcilicet maſculinis ambobus, aut ambobus fœmininis: ſed hoc diſcrimen non graue erit. Si verò Sol in maſculino, Luna in fœminino ſigno fuerint: hoc erit exactè ſecundum naturam. Si autem contrario modo, ſcilicet Sol in fœminino, Luna in maſculino ſigno, tunc erunt ſimiles naturalibus hominibus, non tamen adeò exquiſitè tales: ſed & quandoque magis maſculi quàm oporteat, quandoque magis effœminati, & hoc ſi Mars in maſculino ſigno fuerit, Venus verò in fœminino.

TEXTVS LXXXI.

Si verò Mars quoque & Venus, ſiue vterque ſiue alteruter maſculini fuerint, viri ad conuenientes naturæ congreſſus procliues admodum fiunt, adulteri, incoërcibiles, nunquam non accincti ad turpem & illegitimam commiſcendorum corporum voluptatem. Fœminæ verò coitus præter naturam inſtituti appetentes euadunt, ſalaces, oculis emiſſitiis, & quas tribades appellant, virilia ſibi munia ſumentes. Et ſi quidem ſola Veneris ſtella maſcula fuerit, clancularia hæc & latentia vitia ſignificat. Sin etiam Martis, aperta: vt legitimarum vxorum loco habeant nonnunquam quibus cum commiſcentur.

Per illegitimam Venerem intelligit ſtuprum, adulterium, inceſtum, & concubitum cum pueris, ac cum fœminis alieno modo, non tamen ipſi erunt extra naturam, id eſt, concubitum patientes. Fœminæ verò potius qualitate, quàm quantitate peccabunt, maſculino modo ſe commiſcentes: quæ vitia quandoque apud monaſticas ſeu ſacratas virgines regnare ſolent: ſicut & maſculorum concubitus apud monachos, non quidem omnes, abſit, ſed apud eos, illaſque tantum quique non ſponte, ſed decepti, deceptæue, aut à parentibus compulſi, compulſæue, vi intruduntur. Piget me talia dicere, ſed veritas me compellit. Cæterùm quod ad textum attinet, Venus ſola ſi delinquat cum luminaribus, quia benefica eſt minora mala facit, atque ideò latentia & occulta: ſed ſi Mars miſceatur præter id quod maleſica eſt, clamoſus etiam eſt & petulans, & inuerecundus: ob id omnia ſponte detegit. Maiora etiam prædicans quàm fuerint, turpitudinem omnem & flagitium non ſolum dedecori non eſſe exiſtimans ſed laudi & gloriæ. At verò ſi inimicus fuerit facit ab inimicis accuſari & æmulis: Reliqua nota ſunt.

TEXTVS LXXXII.

E diuerſo cùm luminaria in prædicta figuratione in locis fœmininis inueniuntur, fœminæ in iis, quæ ſibi natura conueniunt modum ſciunt, viri præter naturam ad fœminarum molliciem & euirationem propendent. Cùm ad hæc Venus quoque fœminina eſt, fœminæ procliues in Venerem, adulteræ & ſalaces fiunt, venereamque operam & inconuenientes potiſſimum ſexui ſuo congreſſus, neque vllo tempore, neque hominum vlli recuſantes, turpe aut illegitimum ſit, nihil penſi habentes. Viri verò molles & ad naturæ ignotas coitiones præcipites & concitatos, quique muliebres ſibi partes congrediundo vendicant, occultè id ſanè & tectè. At ſi Martis quoque ſtella effœminata fuerit, apertè ac liberè, & vrbana prorſus fronte, quæ diximus exercebunt, meretriciã illã & publicè proſtitutorũ turpẽ & execrabilẽ perſonã induti, vſque ad cõmunẽ populi indignationẽ & deuotionem infames.

Duobus verbis res conſtat, quatuor hi ſignificatores, Sol, Luna, Mars, Venus, in ſimilibus ſexui nati ſignis immoderatam in quantitate libidinem efficiunt: non tamen inconuenientia, aut contraria ſexui nati efficiunt. In contrariis verò ſexui nati ſignis immoderantiam libidinis in quantitate non adeò augent, verùm ad contrarias ſexui proprio commiſtiones incitant. Eo fit vt neque tribades tam frequenter cum puellis agere deſiderent, nec pueri pati venerea ſicut mulieres, aut ſicut viri agere. Intelligenda quoque ſunt ea, quæ hic dicuntur de perfecta ætate: nam vt dixi, puellæ, puerique perſæpe in violentas dominas, aut dominos incidunt, à quibus flagrorum maximè metu, tum ſimplicitatis cauſa, alij etiam auaritiæ multa nefanda perpetiuntur abſque aſtrorum indicatione, niſi ſubtili coniectura potius, quàm hac generali regula id depræhendere velis. Hoc autem diſcriminis intereſt, quod ſi aſtra conſenſerint iam adulti facti & liberi, & compotes ſui in eiſdem vitiis perſeuerant: Si verò abſque aſtrorum generali decreto hæc contingant, vbi adoleuerint & compotes fuerint ſui, ab his vitiis abſtinebunt. Docet enim Ariſtoteles in Moralibus hæc vitia maximè à pueritia contrahi, cum contigerit improbis dominis ſeruire. Et quæ cum cruciatu fiunt diurna conſuetudine tranſite in voluptatem: quæ tamen non ſuccedet ſi aſtra non conſenſerint. Verùm Ptolemæus de ſua ætate, regione & lege intelligit: in quibus procliues magis etiam erant abſque ſeruitute, violentiaque nec illa indigebant: Veluti & nunc Tuneti vt narrat Ioan. Leo in Africana hiſtoria, vbi mulieres paſſim, puerique nulla violentia, ſed modica ſolus pecunia ſe proſtituunt. Vt contra apud nos non eadem licentia in maſculis. Verùm in fœminis magis apud Anglos & Gallos, quàm apud Italos atque alia ex ratione.

TEXTVS

TEXTVS LXXXIII.

Conferunt etiam orientales & matutinæ figurationes Martis, & Veneris, vt hæc omnia viriliora ſint & illuſtriora; notioraque, occidentales autem & veſpertinæ muliebria magis & tecta. Haud diſſimiliter Saturnus his accedens, vt ſint inſolentiora, & impuriora hæc omnia, & cum maiori turpitudine, ac dedecore coniuncta. Iupiter verò vt decentiora, verecundia quadam velata & tutiora. Denique Mercurius hæc reddit vulgò notiora, agiliora, milleque modis varia, & cautius inſtituta.

Tres facit contrarias contemplationes orientalis ad occidentale: & orientalis ſignificat actus maſculinos, & ob id etiam maiorem imprudentiam: nam & maſculi fœminis ſunt impudentiores: & in Problematibus ſcriptum eſt cur pati magis, quàm agere turpios ducatur: fateriquè magis verecundentur: cauſa ex Aſtrologia clara eſt, quoniam orientales ſtellæ agere ſignificant & palàm, occidentales autem occultè atque pati. Secunda comparatio eſt Saturni & Iouis: Saturnus facit omnia fœda & turpia: & impurà, non tamen adeò palàm vt Mars, quia Saturnus frigidus eſt, Mars vero calidus. Iupiter autem omnia moderatiora reddit cum ſit vndequaque vtilis & beneficus. Tertia comparatio eſt Mercurij, qui propter tot multiplices orbes, tamquam varios motus & humilitatem naturæ, abſcondit, detegit, miſcet, variat omnia: & niſi metus adeſſet ſatis palàm facere. Inuenit etiam mille modos inuſitatos libidinum: eorúm propriè author, qui olim Spintriæ vocabantur.

Sub prædictis autem comprehenditur amor, vt minor affectus ſtultitiæ à Venere, & ira à Marte, & ſigna amatoria ſunt Aries, Taurus, Leo & Virgo. His imbecilliora Libra & Sagittarius dicit explanator. Iracundi Aries & Leo, & Sagittarius, & Cancer, & Capricornus. Cancri autem ira leuis & facilis.

Circa quod notandæ ſunt duæ regulæ, quarum prima eſt Haly, ſcilicet quod omnes regulæ dictæ de morbis corporis aut vitiis, ſeu morbis aut vitiis animi, ſeu ſanitate vtriuſque, ſeu de vita, filiis, honoribus, diuitiis, atque aliis rebus, intelliguntur eodem modo in progreſſionibus ſeruatis tribus conditionibus. Prima eſt vt non repugnet natiuitati talis effectus omnino. Secunda vt directio ſignificet talem effectum generaliter. Tertia vt adſit in progreſſione propria ſignificatio talis effectus: tunc in illa progreſſione eueniet res ſignificata, quæ raro tamen erit perpetua. Exemplum, in noſtra genitura non eſt repugnantia lucri: anno 51. peruenit Iupiter ad quadratum Solis & trinum Lunæ, & Sors ipſa per directionem etiam ad ſextilem Solis, & oppoſitum Martis, & quadratum Lunæ, & ſignificabat generaliter itinera propter aſcendens, & bonum in rebus ad fortunam pertinentibus: eodem igitur anno Luna fuit prope Iouem, & Iuppiter in trigono Veneris, & Mars in quadrato Lunæ. Præſtitit igitur iter illud prolixum & honoratum in quo fui cum Regibus & Principibus, & accepi multa dona ab eis: & propter quadratum Martis, & directionem ad oppoſitum eius partis fortunæ: Et quia Luna in natiuitate eſt in quadrato Martis, ſignificat pericula ab aquis & ab hominibus, & maximè quia Luna eſt cum capite Gorgonis in vno circulo. Aliud exemplum: aliquis non habet indicia quod non poſſit eſſe dæmoniacus, contingit quod per directionem Solis aut Lunæ, aut aſcendentis ſignificatur morbus eo anno: in illo anno Luna cadit in ſeptimam profectionis oppoſita Soli, & Mars eleuatur ſupra illam in eodem angulo: Tunc ille fiet dæmoniacus eodem anno & poſſet etiam mori ex illo morbo & ſanari iuxta magnitudinem detrimenti. Quod ſi natiuitas repugnaret & reliqua maneant, incidet in magnum morbum illi affinem, vt conuulſionem vel iram, Si verò natiuitas non repugnet, ſed directio deſit, ſignificans generaliter bonum, vel malum, tunc apparebit aliquid, ſed erit exiguum. Si verò directio generaliter ſignificet & genitura non repugnet, progreſſio autem ſit contraria, vel reuolutio, erit ſicut dictum eſt ſuperius. Memineris etiam quod cùm directio & progreſſio in vnum contra natiuitatem conſenſerint, apparebunt eo anno quædam vmbræ talis effectus eſt, non autem ipſe effectus, qui per directionem & reuolutionem ſignificabatur.

Secunda regula in ſciendo quemcunque effectum, dirige ſemper ſignificatores poſitos à Ptolemæo in tali cauſa. Velut volo ſcire ſtatum animæ, dirige Lunam & Mercurium pro rationali, & Solem, Lunam pro inferiore anima. & primos duos ad Saturnum & Martem, & ſecundos ad Martem, & Venerem. Et ita pro morbis corporis Solem, Lunam & aſcendens ad maleficas: Recordando quod Mercurius perſæpe cum ab initio fuerit in aſpectu inimico ſignificatorum, aut dominus loci oppoſiti eorum, aut in aſpectu amico maleficarum, aut dominus loci earum; aut ipſæ maleficæ dominæ loci eius, tunc ipſe habet vim maleficæ. Et hæc regula de directionibus ad vnguem etiam eſt intelligenda de progreſſionibus.

LIBER QVARTVS.

DE IVDICIIS ASTRORVM.

CAPVT I.

Quod eſt Proœmium.

TEXTVS I.

QVÆ igitur genituram præcedunt illive connexa ſunt, ampi.us ea quoque, quæ eam comitantu: , cuiuſmodi ſunt vniuerſæ animi & corporis conſtitutionis propria, hæc ferè ſunt, quæ diximus. Eorum verò quæ aliunde accedunt & deinceps explicandorum primus eſt, de opibus & dignitate, exiſtimatio neque nati ſermo. Cohæret enim vt rerum poſſeſſio iis, quæ corpori propria ſunt, ita honoris, quæ ad animum pertinet.

COMMENTARIVS.

QVatuor propoſuerat ſuperiùs tractanda: ſcilicet genituram antecedentia, vt parentes, & connexa vt ſexom, ac nomerum, concomitantiaque vt vitam, formam, mores, & de his omnibus tractanit ſimol & de his, quæ & præcedere poſſont, & ſequi velut de fratribus, nunc reliquum eſt, vt de his, quæ ſequi tantum ſolent: verumtamen & de hac diuiſione aliàs dictum eſt, dum doceremus ex Ptolemæo quadruplicem tractationem principiorum, vniuerſalium, connexorum & ſuccedentiom, quæ fermè ad fortunam pertinent. Nam de primis tribus dictum iam eſt, de quarto autem in hoc libro iam dicemos.

Hic Haly docet oportere philoſophom eſſe, qui rectè velit iodicare, generaliaque præcepta cognoſcere, atque intelligere diligenter, aliter operem omnem fruſtrari. Idque rectè omnino dictum. Nec decere qocnquam dobiis verbis polliceri aot prædicere, ſed clarè atque perſpicue & ſingulariter, quæ futura ſunt. Itaque & generalia ſcire oportet, & in philoſophia eruditiſſimum eſſe, nec hæc ſofficient, niſi doo alia etiam cognouerimus, quorum primum eſt de conſuetudinibus propriis gentium atque hominum, velot de ira Germanorum, Parthorum feritate, mercatorum bonis verbis, artificum mendaciis, talibuſque innomeris. Secundom eſt vt ſciamus qnomodo homines generalibos effectibus ſubiiciantur: Nam multi occiduntur abſque ſignis violentæ mortis: multi iuuenes moriuntur, qui ad ſenium peruenire debuerant: multi ditantur abſque diuitiarum ſignis. Vt verò huius vltimi exemplum afferamus, nam de aliis ſupra locuti ſumus, & de omnibus malis, dicamus de boc velut, & de honoribus & magiſtratibus, atque aliis bonis quod certum eſt amicos non decerni ita à genitura, vt quis eos ab initio, qoi futuri ſint & qoales dignoſcere queat, conſtat autem quod amici principes & diuitias, & honores, & magiſtratus afferunt: Igitur contingit quod ex amicitia (quæ ex genitura deprehendi qualis futura ſit non poteſt) homo natiuitate ſatis humili ad magnos ſtatus peruenient. Sicut contingit de Maximiliano Stampa, qui cum haberet infelicem genituram, qoia tamen inter illam genituram Franciſci ſecundæ Sfortiæ Ducis Mediolani fuit commutatio, factus eſt ditiſſimus, honoratus & potentiſſimus, in aliis rebus tamen infeliciſſimus, quia genitura talis erat & non fuit in aliis commotata. Et ſimiliter quarta genitura, licet ſit per ſe fœlix, eò tamen eſt felicior quò aſcendẽs ſuom, & fortunæ partem alternatim cum parte & aſcendente primæ commutat. Rurſus genitura Ludouici Ferrarij per ſe egregia eſt, quoniã tamen Lunæ locus illi eſt, nobis aſcendenti proximus, & Iouis loco, adiutus eſt à nobis. Et hoc eſt in qoo plus habet Fatum, quàm Aſtrologia. Hæc autem commutatio cum Principibus pars eſt & ſimilis ei, quæ eſt com generalibus conſtitutionibos. Nota igitur qood ſi generales conſtitutiones debiles fuerint, exaltabuntur ſolum, qui bonas habent genituras & commotant loca principalia. Si verò validiores qui commutant, nec repugnantem bonnis habent genituram. Si adhuc validieres, qoi præclares habent genituras & commotant in proceſſibus. Si verò adhuc fuerint potentiores, qui bonas genitoras habent omnes, etiamſi non commutent. Vltimo cum fuerint validiſſimæ conſtitutiones omnes eios loci exaltabuntur, vt in Mechæ propter Mahumeti aduentum. Ita in cladibus & peſtilentiis, omnes moriuntur qoando conſtitutiones validæ fuerint admodum, quibus ſolom aſcendens abſque auxilio Apheta fuerit, etiamſi nullo modo cum cõſtitutione concordauerint. Hæc igitur cauſa eſt cur, qui infelices habent genituras, modo non ſint violentæ & biothanatæ, debent adhærere Principi, nam ſi concordauerint poterunt eſſe felices, ſi non concordauerint, nihilominus non fiunt deteriore conditione cum etiamſi non adhæſiſſent infelices futuri erãt. Contrario igitur modo, qoi ſolom aſcendens Aphetam habent, omnes calamitates generales vitare debent. Quod autem dixit (Eorum verò) declarat ordinem

diceno I

dicendorum hoc argumento: ſicut tractatio de corpore præcedit tractationem, de animi qualitatibus, vt ſuperius viſum eſt, ita tractatio, de opibus tractationem, de honore: nam ita ſe habent opes ad corpus, ſicut honor ad animum. Sicut enim opes exornant corpus, ita honores animum.

CAPVT II.

TEXTVS II.

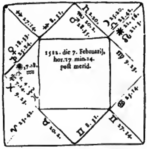
De nati fortunis.

QVæ igitur poſſeſſionis ſunt, à Sorte, ſiue parte fortunæ petenda, ſunt tantum illa ob quam Solis à Luna diſtantiam ab horoſcopo abiicimus, tam in diurnis, quam nocturnis genituris, propter eas quas, vbi de vitæ ſpatio egimus, cauſas attulimus.

Nulla res mortalibus tam in præcio vel olim fuit, vel nunc eſt, quàm opes. Vnde Aſtrologi non magis aliam ob cauſam conſuluntur. Siquidem nil aliud verum eſſe bonum putant, & ideò de ea diligentius tractandum eſt, non ſolum ob id, quod in præcio habeatur, & quod profeſſoribus maximè vtilis ſit, ſed quod difficillima. Cum igitur in omni prædictione neceſſe ſit cauſas eſſe ſimiles effectibus, opes autem vario modo proueniant. Multiplicem primo cauſam etiam in aſtris inuenire oportet. Aliæ ergo hæreditario iure ex lege habentur: vt patris opes, quibus nulla primum cauſa ex aſtris debetur. Aliæ ex hæreditate & voluntate teſtatoris. Tertio loco ſunt, quæ ad honores & magiſtratus conſequuntur, quæ & ipſæ proximæ ſunt neceſſariis, & paternis, & ſecuriores his, quæ ex voluntaria hæreditate proueniunt. Quarto ſunt quæ ex arte vel mercibus aſſiduitate longa colliguntur, in quas fortuna multum poteſt. Quinto quæ ex conſenſu genituræ cum his, qui armis vel ſacerdoti euehuntur. Quot enim videas nulla virtute vel induſtria vili progenie, qui tamen dominorum aut amicorum ingentibus ſucceſſibus opes maximas ſunt conſequuti? Vt horum non queas numerum referre Sexto ſunt caſus vt theſauri inventio, nuptiæ, depoſitum. Atque hæc ſunt præcipua. Diuidemus ergo diuitias in ſimpliciter neceſſarias, in neceſſarias ex ſuppoſito, in proximas neceſſariis: in laborioſas & fortuitas. Neceſſariæ ſimpliciter à parentibus habentur, in quibus ſufficit vt Aſtrorum omninò non aduerſentur. Et ſuppoſito neceſſariæ ſunt, vt dixi, quæ ex adminiſtrationibus parantur, proximè neceſſariis, quæ ab amicis habentur, aut coniunctis orbis, aut qui ad maximam fortunam, & principatum eucchi ſunt. Laborioſæ ex artibus, & mercatura in quibus perpetua quidem ſucceſſio deſyderatur ad congregandas opes. Fortuita, vt dixi, ſunt inuentiones theſaurorum, ruina vrbis ſtulta mulier, ſtultus ſocius. Cùm ergo neceſſariis ſimpliciter, vt dixi, ſufficiat non habere ab dicationis ſigna: in neceſſariis ex ſuppoſito ſolum requiruntur cauſæ adminiſtrationes. In aliis tantò plus exigimus ex aſtris, quantò naturalis connexio debelior eſt. Iuxta hoc ergo omne immoderatum bonum diuitias ſignificat. Et coniunctio quidem Iouis, cum Luna, & Venere, vel Capitis Draconis loco vniuseorum propriè ex amicitia principum, aut orborum egregias opes ſignificat. Et Sol in occidente per magiſtratus, nam in oriente fouet vitam, & Venus in cœli medio per amicorum gratiam, & artem ac venuſtatem. Et Luna in aſcendente per continuos ſucceſſus facitque negociis accommodatos. Cùm verò mutuis ſe radiis erraticæ & ex angulis iunxerint tum mutuis poteſtatibus terribiles hoc reddit illos, vt quibus principatus quidam concedatur: atque ita per vim quandam hi ſibi opes parant. Si verò Saturnus aut Mars, aut Mercurius in aſcendente fœliciter fuerint conſtituti per latrucinia, ac ſcelera, ac fraudes abundè ditabuntur. Sin autem loca commutent Sors, Iuppiter, aut Luna, Sol aſcendens, atque huiuſmodi cum nona factione, aut principe nouo per illorum fœlicem fortunam ditabuntur pauperes fient, ob aduerſam fortunam, Iupiter etiam in locis diuitias ſignificantibus eas præſtat per varios caſus, atque ſucceſſus.

Quæ autem ſunt loca huioſmodi, non facilè eſt diiudicare ſeu vnus ſit, ſeu plures, & ſi vnus quis ſit, afferamus autem exempla ingentis fortunæ noſtri temporis Alexandrum primo Medicen, qui ex priuatu ſtatu Florentiæ patriæ ſuæ dominium obtinuit, inde eo occiſo anno 25. cum Luna ad quadratum Martis in cœli medio, & potentis, Soliſque oppoſitum in ſeptimo loco peruenisſet, (ſed hoc extra eam) Alter aliquanto maior ſucceſſit duabus Italiæ regionibus principalibus ſubiectis Florentiæ & Senonum: qui iamdiu regnat cùm neutri, neque arma, neque legitima ſucceſſio affuerit, ſed fortunæ quædam & paucorum ciuium fauore. Ptolemæus ergo exiſtimauit nobiles rei & illuſtris, ac poſt vitam primæ illuſtre, ac notabile debere eſſe principium, mutabileque: quare hoc munus Sorti delegauit. Hanc ſic ſtatuit, vt quemadmodum ante Solem defertur aſcendens, quod etſi non conſtituit, ſed regio potius illuminat, & illuſtrat ita Luna, quaſi reflexo radio locum ſibi antecedentem ſub æquali diſtantia præfinit. Finge ergo Solem, ac Lunam in ſignifero non moueri, ſed ſolo motu ab ortu in occaſum, & nunc eſſe in oriente ambos, ferrique ad vndecimum locum, variabitur ſanè orientis locus ſucceſſione ſignorum, ibi tamen ſemper erit Sors cum ipſo horoſcopo: rurſus ergo quilibet eorum motu proprio feratur, & Luna quidem celerius remeabit verſus orientem, quàm Sol ob id aſcendens, & ipſum quaſi remeabit poſt ſe tantundem, quantò Luna celerius Sole, hic ergo locus ſemper ad aſpectum Lunæ feretur, vt aſcendens Solis quare illuſtiſſimus ac varius ſemper: Hunc

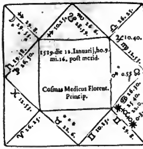
ergo opibus demandari Ptolemæus credidit, quoniam poſt vitam nihil nobis magis vtile neceſſarium eo modum eſt, aut honeſtum, vt quaſi ſint alia vita, quàm opes. Quot viuunt ſine filiis, fratribus, parentibus vxore,

Reditus anni 1531 *hor.* 9. *min.* 44.

☉	♒	27.38	♀	♈	6.29
☽	♎	28.38	☿	♒	52.32
♄	♊	8. 2	☊	♎	13.24
♃	♎	24.30	☉	♉	22.56
♂	♐	29.57	*Cœli Med.* ♊ 20.2		

ſeruis, eruditione vlla, vel arte extra patriam ſine ære, aut opibus qualibuſcunque viui non poteſt. At etiam illæ maximè illuſtrant hominem, maximéque mutantur, & res familiariſſima ſunt: Soli ergo & Lunæ, qui vitam noſtram gubernant, & qui illuſtriſſimi ſunt in cœlo, & quibus publica omnia commendata ſunt, & eo modo vt nullibi conſiſtant, ſed variè omninò mutentur Sors, & opum dominium ſunt concredita.

Reditus anni 1536. *hor.* 13. *min.* 56.

☉	♋	0. 3	♀	♊	0. 0
☽	♈	14.31.	☿	♊	16.40
♄	♌	21. 1	☊	♋	0. 9
♃	♈	12.10	☉	♐	26.40
♂	♌	29.43.	*Cœli Med.* ♈ 22.6		

Alij verò cum ſecunda domus primæ ſuccedat, & vt vndecima amicos, qui honoribus, magiſtratibus, arti, potentiæque per decimam ſignificatis poſtpoſita eſt, ita par eſt quod primum vitæ ſuccedit tot cauſis ſuccedenti ad vitam & corpus, ſcilicet ſecundæ domui concredi. Adde quod in ſingulis rebus, quæ longè magis ſimplices ſunt multos ſignificatores Ptolemæus conſtituit, & vt ad minos duos diurnum, atque nocturnum, vitæ quidem multiplices, vt palàm eſt parentibus Solem, aut Saturnum, vel Venerem, cum Luna fratribus Iouem, Venerem, Lunam, atque ita de aliis hac in cauſa, quæ tamen multiplex eſt ſolum vnum protectorem aſſignare abſurdum videtur. Quòd ſi Sors impedita ſit? vbi mihi cui ſub radiis eſt nec tamen multa lucra defuère. Et ſi tam recepiſſem oblata, quæ alij anxij quærunt eſſem plenè ditiſſimus. Sed Ptolemæus vt dices, ex vno loco plures dominos facit non locum ipſum vbi ſit conſiderat, vt infrà videbimus, adeò vt in octaua genitura exemplari non ſeptimam partem Libræ, vbi eſt Sors ad vigeſimam tertiam conſiderat, vbi eſt Venus, & Venerem ipſam, & Saturnum propter exaltationem, & Mercurium prius dominum, & trigoni principaliorem. At cum iſti diuerſis modis ſe habeant, etiam variè affici poſſe hominem veriſimile eſt: Sed,

Cecidit in Scyllam volens vitare Carybdim.

Dicent cum enim omnes fortunæ conciderint, quomodo omnes domini affici poterunt. Et ſi Saturnus ac Mercurius domini ſint, & ambo ſub Solis radiis, aliquando vt omnibus fermè ſemel, aut bis in vita euenire neceſſe eſt, omnia ſingulis, vel ſaltem peribunt. Quid abſurdius cum multi perpetuò curſu maximè, qui per virtutem, aut hæreditatem, aut gratiam Principum, vel magiſtratus ad opes maximas per continua incrementa ferantur? Sed & ipſe Ptolemæus inquit infrà: A fortunæ Sorte pro poſſeſſionibus, ſed forſan exponi poterit, vt non locum nonum, ſed dominos loci noni conſideremus, vt ſi ſors per directionem conueniat ex Piſcibus in Arietem, & ſexto loco in ſeptimum vbi ſint Solis radij ex Leone hoc nihil referre velit Ptolemæus. Sed quod ex dominis Ioue & Venere, Solem in poſterum & Martem conſyderemus. Et ſi Saturnus ibi inueniatur nihil vocat, ſed ſi Soli, aut Marti aduerſetur. Sed clarius ante, vt refugere non poſſit. Si verò & pars fortunæ in ſignis peregrinandi authoribus extiterit vitam omnem, & conuerſationes actioneſque vniuerſas in peregrinationibus exequetur. At mihi & illud de dominio potius, quam loco intelligendum videtur. Vt in figura filij mei minoris Sors ipſe eſt in decimo loco, & ſub Sole, nec peregrinationem ſignificat, ipſe tamen à pueritia perpetuis iam octo annis peregrinatur, quod Mercurius ſortis dominus in nono loco ſit peregrinus, & inter Pleiadas. Ob hæc igitur atque ſimilia malè valdè audit in fortuitis hæc diſciplina maximè ob præcedentes genituras.

Tentandum eſt igitur vt veritatem rei aperiamus: dico ergo fortunæ partem primò eſſe conſiderandam, quæ ſit in angulo, vel ſupra terram maximè in vndecimo vel nono loco, ab ipſa accipiemus ſignificationem: Si autem fuerit ſub terra præcipuè in tertio vel ſexto loco, vel eius dominus principalis,

vel

vel ſi duo ſint cùm exaltationi finis, aut trigonu, coniungitur impeditus & ſub Solis radiis, primum locum obtinebit ſecunda domus, atque eius dominus dominiuè non prorſus negecto ſortis domino. At cùm Sors ſalua eſt, minimum quid poteſt ipſa ſecunda domus: quàm Ptolemæus ob id prorſus refugere, non poteſt quod ſub terra ſit, cum ſortem ipſam quando ſub terra fuerit reſpiciat. Verùm plerunque Sors validior eſt natura, quàm ſecunda domus primum ob amborum luminarium, & præcipuè Lunæ conſiderationem, ſecundum quod Sors non ſemper ſub terram. Et ideò ſi ſit caſu imbecillis effictus ſecunda domus ſub terra ſemper eſt, ideòque natura eſt inualida. Idem duo quod ſemper ſecunda domus ab angulo abſit Sors poſſit abeſſe, & fortuito extra ipſum reperiatur. Ob hæc omnia Ptolemæus ſecundam domum poſthabuit ſorti, non tamen omninò neglexit. Experimentum eſt ratum cum illa venit præferenda, contingit tamen vt in noſtra genitura exponemus,

Nunc autem ad principale redeamus, ſecunda domus rarò dat diuitias magnas, cùm ſit ſecundo loco: at Sors illuſtres dare poteſt, in prima igitur harum Sors optimè collocata eſt. Sed Ptolemæus videtur non curare hoc, quoniam ad actionem locus non facit, ſed ad dominum refert. Equidem iuxta ſigniferum vt in Ægypto ob propinquitatem opera ſiderum errantium inſpectare, oportet, at apud nos, qui plurimùm ab illis diſtamus locum obſeruare neceſſe eſt. Forſan & aliquid facit quod loci, & Planetæ vt Caput, & Venus, Luna, quæ loco complicantur ſub eodem domino ſint, vt res redeat ad idem. Verùm duo obſtant. Primum quod ſi non eodem in ſigno eſſent, nihil prodeſſent, contra quod eſſet dominus plurium locorum, non pertinentium ad ſortem. Secundum quod non liceret eundem planetam eſſe malè affectum in vna cauſa, in alia autem benè quod fateri ſæpius conuenit. Sed ad rē redeo difficile eſt coniectari locum nihil prodeſſe ad cauſam quandoquidem in fine libri nouos ingreſſus obſeruare iubeat in loca Aphetica: an ergo proderunt aut nocebunt fortuita, quæ ab initio ſunt copulata nihil proderunt aut nocebunt: id ergo tanquam clarum omiſit hoc de dominis vt ſignificantius in memoriam reuocauit. Cum ergo adeò validus eſſet ſortis locus opus non habemus ſecundo domo, quanquam & in illa Iupiter ſit loci, & iam dominus, & cum Mercurio ſortis domino, vt quocunque te vertas feliciſſima ſit, & in idem redeat. Ipſe prætereà locus ſortis & dominus, qui & loci noni cauſam oſtendit tantæ felicitatis, ſcilicet Pontificis potentiam. Vt autem videamus quomodo tractanda ſit ratio ſortis 19. anno Sors redibat ad Taurum in oppoſito Martis, vt nihil ex progreſſu niſi malum ſpetare oporteret. At per directionem peruenit ad Veneris ſextiles radios hoc bonum, ſed tantæ felicitati minimè comparandum cum Venus in duodecimo loco ſit, & locus radiorum Veneri inimicus radiuſque debilis. At cum vnam ſortem anni quærimus ipſa Sors fuit in Geminis, in trigono Mercurij domini ſui, & Iouis ac Lunæ, qui in trigono erant Mercurij & ipſi in loco ſortis radicis. Et ipſe natus è familia, quæ licet citra arma ſæpius dominatione vrbis potita eſt. Sed quia regnum eſt dirigemus etiam Solem, qui peruenit ad trigonum Martis potentis, & per bellum, & vim dedit regnum. Sicut paulò pòſt cum aſcendens peruenit ad radios Martis quadratos, cum Sole infelici occidit ipſum.

Videamus modo ſequentem, quæ conuenit ad vnguem cum priore, ſed Sors eſt iuncta cum Venere, & Mercurio, & omnia ſunt in angulo, & non potuiſſet dare nouum regnum, ſed ratione propinquitatis ad priorem habuit, tum quia geneſes ambæ concordabant, cum geneſi Caroli Quinti Cæſaris, & Sol peruenit ad Venerem eo anno, & ita conſecutus eſt regnum. Et veriſimile eſt etiam quod ciuitas Florentiæ conueniat cum Scorpione aut Capricorno. Nam etſi Gauricus ſtatuat eam ſub Ariete, tamen origines vrbium incertæ ſunt: ipſe verò indiligens admodum vt nil ei credendum ſit, cum Andream Alciatum notiſſimum omnibus virum mortuum tradat, anno 1546 Ferrariæ, cum obierit Ianuario menſe ni fallor anni 1549. in propria domo Papiæ: cum ergo ea die primum è Mediolano reuerſus eſſem. Vtcunque ſit, videntur ex experimento geneſes hæ, cum ciuitatis origine conuenire.

TEXTVS III.

Videre igitur oportebit eos, qui ſigni hac ratione inuenti gubernationem ſibi vendicant, vt valeant, an commodis & familiaribus in locis ſint ſicut in principio diſſeruimus. Amplius conſulendæ ſunt ſtellæ, quæ eius configuratæ ſunt, aut ſupra eos euectæ eiuſdem ſectæ, aut contrariæ.

Non vt in animi qualitatibus ſemper ſtellas, quæ ſupra dominos loci eleuantur refugit, ſed ſolum cùm contrariæ fuerint, quæ ſupra illos eleuantur. Cauſa eſt quia in animi qualitatibus immoderata omnia mala ſunt, vt nimia bonitas aut improbitas: non ſic in diuitiis, quia nullus exceſſus nocet. Oportet igitur & dominos loci, & qui ſupra eos eleuantur benè diſponi, atque inuicem conſentire. Quamobrem ſi eleuentur ſtellæ, quæ conſentiant cum dominis Sortis etiam melius eſt, quàm ſi ſolæ ſint, quæ dominantur. Et ob id rarò contingit, vt præclaro ingenio & liberali euadant ditiſſimi. In locis commodis igitur à Sole, à mundo atque familiaribus. Vt orientales à Sole in angulis, vel ſaltem ſecundo vel vndecimo loco, quod hi ſuccedant alteri nobiliorum angulorum, alterum aſpiciant amico aſpectu in domo, altitudine vel alia propria dignitate.

TEXTVS IV.

Si validi ſunt ij, quæ fortunæ Sor-

Digitized by Google

tem gubernant, diuites efficiunt, maximè ſi à luminibus teſtimonio familiaritatis corroborentur.

Diuitiæ ſplendorem magnum afferunt apud mortales, & ob hoc indigent, & iuuantur teſtimonio luminarium, non ſic filiorum multitudo aut ingenium. Status igitur diuitiarum ex quinque rebus habetur. Prima vt domini loci Sortis ſint à Sole orientales Secunda, vt in angulorum centris: Tertia vt in propriis dignitatibus: Quarta Planetæ, qui ſuper ipſos eleuantur cum eis concordent: Quinta, vt domini loci Sortis cum Sole, vel Luna conueniant. De conuenientia autem ſuperius qualis ſit, & quot modis fiat dictum eſt. Planetæ igitur dominantes Sorti in angulis maiores dant diuitias, quàm in propriis dignitatibus: Sed eò minus ſtabiles, quò celerius ex angulo Planeta exit, quàm à propriis dignitatibus, etiam ſi finis extiterit. Loquitur autem hic propriè de diuitiis omnibus præterquam paternis: nam illæ in certis regionibus ad filios neceſſariò deueniunt maximè natu maiores: & præcipuè Feuda vocata, vt arces. Quid ſi vbi primogenitus Feudis ſuccedit, vt in Gallia, & Scotia natu maior habeat dominos Solis oppreſſos, ſecundus autem natu vel tertius illuſtres, & à luminarium conſortio etiam firmiores factos: Dicemus legem humanam plus poſſe, quàm cœleſtem in talibus, velut contraria ratione in his, quæ ad animum & corpus pertinent, cœleſtem plus humana. Nihilominus primogenitus Feudi reditus pignori ſemper habebit datos, contra alter reditibus aliunde acquiſitis affluet. Antequam tamen primogeniti conditionem ſuperet aut æquet, non paruo tempore indigebit quantumuis feliciſſime natus. Nam & lex primo genitorum ad generales pertinet conſtitutiones.

Sortem igitur ſub Solis radiis latere parum, aut nihil refert ad malum, ſicut & cum Luna eſſe ad bonum, dominum autem plurimum, ſub Sole tamen propriè, ſi benè fuerit conſtituta publica præmia & Regum dona pollicetur: ſicut in Solis quadratis, & magis oppoſitis iacturam, & amiſſionem bonorum ob fiſcum. Similiter ſub Luna cum Sol in aſcendente fuerit vitam robuſtam, & incrementa patrimonij ex contractatione cum hominibus decernit. Et ſi in trigono Lunæ, aut ſextili fuerit bene collocata, & per rationes publicas. Velut in oppoſito eius aut quadrato in ſignis non familiaribus iacturas ex contrectationibus publicis & conductione. Sol enim adminiſtrationes & magiſtratus ſignificat, Luna eos qui conducunt opera publica. Idem verò, & certis continget ſi loco Sortis illius domini ita fuerint collocati: Sed dices Ptolemæus vult quod dirigamus Sortem pro habentis euentibus diuitiarum, hic omnia tribuit dominis Sortis & non loco? Reſpondeo, oportet intelligere ipſum per ipſummet. Cùm vult, vt dirigamus Sortem oſtendit debere tamen conſiderare dominos illius principaliter non locum ex hoc capitulo: Cùm hic dicit conſiderandos eſſe dominos, oſtendit ex capite vltimo quarti libri, habendam eſſe ipſius loci conſiderationem. Vnde qui occurrunt in directione etiam radiis quadratis, aut oppoſitis, vt ibi docet ſunt adminiſtratores loci. Attamen ſi ab initio fuerunt contrarij pura domini loci oppoſiti nocent. Qui verò nocent ab initio, vtpote ſi Sors ſit in Scorpione, & Sol in Tauro paribus gradibus Sol non nocet Sortis & hoc bene nota, ſed eſt illi inimicus, ita vt cum directione, vel proceſſu, vel per ingreſſum deuenerit dominium Sortis ad Solem bona deuoluentur ad fiſcum. Non ergo Sol nocet Sorte, quia ab initio radiis oppoſitis illam afficiat: ſed quia cum radiis oppoſitis illam afficiat, vbi ad illum deuenerit dominium offendet illam, non quæ eſt in radice, ſed directione vel proceſſu, aut ingreſſu. Hoc autem tantum intereſt, quod ſi Sors afficeretur perpetuò, paupertas & detrimenta ſignificarentur, ſicut ſi domini malè afficerentur. Non affecta autem Sorte ſic, ſed ſolum inimicis Planetis in occurſationibus detrimenta ſolum eueniunt non ſemper. Idem de beneficis.

Eadem verò regula, vt dixi, in proceſſibus tenet. Sed etſi ſecundum locum & louem conſiderabis, multumque illis tribuas, non errabis. Aliter me nihil lucratum omnino fuiſſet neceſſe, cum tamen non tam parum ſum lucratus, quam parum mihi ex lucro ſuperfuit. Si igitur ad partem fortunæ reſpicias Venus, Mercurius & Saturnus in octaua genitura illi dominantur. Qui cùm ſint concordes & in propriis locis, & abſque maleficarum teſtimonio ſtabiles, & nunquam defuturas opes decernunt. Quia tamen abſque teſtimonio luminarium, & in cadentibus locis omnes, paucas & minus quam mediocres. Et ita ſemper fuit.

TEXTVS V.

Verùm Saturnus diuitias largitur per ædificia, nauigationes, agriculturam. Iupiter per ea, quæ ipſi concredita ſunt, per præfecturas; per ſacerdotia. Mars per militiam & exercitus ductationem. Venus amicorum & fœminarum donis, & beneficiis. Mercurius per eloquentiam & negotiationem. Peculiariter autem Saturnus fortunarum Sorti conciliatus, ſi cum Ioue configuratus fuerit, hæreditates dunat, maximè quando in ſupernatibus angulis hoc acciderit Ioue occidente in bicorpori ſigno, aut applicationem ad Lunam habente, tunc enim ad liberorum procreationem deducti alienorum hæredes ſcribuntur.

Quòd per ſe ſignificant clarum eſt. Cùm verò nihil ſit quod adeò & repentè, & multum diuites reddat homines, quàm hæreditates, ob id cauſam huius tam conſpicua rei,

rei, & ab hominibus deſideratæ docere voluit. Magnarum igitur opum & tardè venientium, ac cum multis difficultatibus, duos Planetas maximè diuitiarum ſignificatores cauſas eſſe docuit & tardos: hi ſunt Saturnus & Iupiter. Et quia per hæreditatem bonum hæredi, & malum morienti aduenit, Saturnus pro malefica, Iupiter pro benefico aſſumendus eſt, & hæc eſt prima conditi. Secunda quod ambo ſint in angulis ſuperioribus: quia hæreditates ſunt res magnæ & conſpicuæ præſertim integræ & locupletum, ideò vt ſint magnæ indigent locis potentibus quales ſunt anguli, & conſpicuæ indigent angulis ſupra terram, qui ſunt cœli medium & occidens. Occidens propter mortem eius, qui hæreditatem relinquit, cœli medium ob magnam felicitatem. In occidente Iouem, in cœli medio Saturnum conſtituit. Hæc enim eſt ars Ptolemæi, vt commutationem & participationem maximè obſeruaret. Cùm enim hoc ex concordia Saturni & Iouis prouenire deberet, oportet vt alter alteri cedat mutuo, vt etiam mortales in conſiliis facere ſolent. Quòd ſi omnino in talibus angulis non eſſent, ſed puta in vndecimo loco pro cœli corde: legata pro integris hæreditatibus, & in nono minora etiam ſignificaret: idem in octauo pro accidente. Id verò ad ſecundum pertinet neceſſarium. Tertium eſt, vt Iupiter in ſigno ſit communi, vel Luna illi applicet, vel ab eo ſeparetur. Hoc enim ſignificat duo in vnum coënntia: Fit autem multis modis: vnum: Enarrat conſuetum Lacedæmoniorum tempore, vir infœcundus deligebat iuuenem, qui cum propria vxore concumberet, itaque filius natus duos habebat patres, legitimum non naturalem maritum matris. Et naturalem non legitimum, iuuenem à quo erat procreatus. Mortuo legitimo, naturalis cum filio ſuccedebat. Alius modus hoc tempore honeſtior: frater permittit fratri vt vxorem ducat, filiique & ipſe maiori in hæreditatem tum lege, tum conſenſu ſuccedunt. Alius modus duo contrahunt fraternitatem & eorum altero mortuo, alter ſuccedit. Vt Mediolani Marcus Antonio, Iacobo Baldouino, quos ambos nouimus. De aliis forſan etiam intelligit, qui adulterini filij à matribus coniugi ſupponuntur. Eodem modo alias mixtiones interpretaberis. E quibus eſt quod Saturnus, Marti commixtus eos facit Chyrurgos optimos, ſi bene diſpoſiti ſint, & eorum alter opificio præfectus.

TEXTVS VI.

Ac ſi quidem ſtellæ eiuſdem ſectæ cum ipſis gubernatoribus, gubernationis teſtimonia ipſæ contulerint poſſeſſiones illabeſactatas conſeruant. Si verò ſtellæ contrariæ ſectæ eleuantur ſupra loca dominium exercentia, aut iis ſuccedunt labeſactationem ſignificant futuram bonorum.

Iſtud totum declaratum eſt ſuperius. Si enim dominis opum maleficæ felices concordent: rapinis aſſiduis opes augebuntur. Si diſcordent à latronibus, furibus & publicanis diripientur. Si fortunæ cauſæ diſcordent iudiciis peribunt. Si auxiliabuntur iudiciis & fide augebuntur. Proprium autem eſt Marti & Veneri diſperdere opes. Mars per rixas & ludos, & venationes, ac dilapidationes: Venus ob luxum, ſcorta, delitias, incuriam, veſtes & talia. Saturnus Marte, & Mercurio facit Alchymiſtas. Qui tandem in monetæ adulterinæ fabricatores tranſeunt: plerunque pœnas dantes. Et ſcias quod Saturnus ſolus propriè paupertatis imò mendicitatis auctor eſt: vt Iupiter non ſolum diuitiarum, ſed opum & affluentiæ.

TEXTVS VII.

Cuius euentus tempus in genere accipere licet ex ſtellarum id efficientium ad angulos, & ſuccedentia loca annutu.

Annuunt ſiue innuunt tempus generale ſtellarum tam dominarum, quàm ſuper eas eleuatarum conſtitutiones ad angulos. In angulis in iuuentute, in centris ſtatim: in ſuccedentibus media ætate: in cadentibus ſerò & in ſenectute. Vnde etiam in cadentibus habentes fortunarum ſignificatores non omnino de diuitiis deſperare debent: Verùm cum etiam hæc ætas ſit breuis & inepta laboribus, in paucis admodum id contingit, & etiam plerunque parum. Itaque pauci ſunt, qui ſi ad ſummam ſenectutem perueniant, non videant variam in diuitiis fortunam: Idem verò dices de occidentalibus quartis & orientalibus mundi. Et ruſus de earum ſitu in comparatione ad Solem. Manifeſtum verò eſt quod pro propriis temporibus in Sorte profectionem, & directionem obſeruare conuenit, vt infrà docebit, non dominum illius: ita vt generalia tempora dominis, propia locis ipſis tribuantur.

Sed dices quonam pacto aliquis ex ſceleribus diues fiet: cum neque beneficæ ſcelera ſignificent, nec maleficæ bene diſpoſitæ: Sed velut cum Saturno Mercurius Architecturam, & cum Marte fabrilem excellentem. Malè autem diſpoſitus maleficus miſeriam nuntiat: nullus igitur locus diuitiis ex flagitiis comparandis relinquetur, cùm tamen plurimi ſic ditentur etiam in immenſum: Vt illud Iuuenalis.

Criminibus debent hortos prætoria menſas,
Argentum vetus & ſtantem extra pocula caprum.

Noſtra autem ætate non minus, quàm antiqua ſunt frequentes. Reſpondeo maleficas potentes & bene diſpoſitas hoc facere. Nec artem ſignificant, niſi dominæ ſint opificij. Cùm verò multitudo opum paratur, neceſſe eſt, vt dictum eſt, de hæreditate, beneficam maximè autem Venerem fauere, etiam ſi ſcelere id fiat: Nam malefica ſcelus, Venus autem acquiſitionem opum ſignificat. Quòd ſi nulla adſit benefica, maleficæ verò opificium non ſignificent, & ſine

extra proprias dignitates, validæ tàmen in angulis, tunc puro ſcelere & à legibus vetito diuitias parabunt. Quamobrem tales diuitiæ rariſſimè perſeuerant, diuturnæve ſunt. Vt cum furto, latrocinio, moneta adulterina, falſis teſtamentis, parantr res. Duobus verò modis res ſcelere paratur, & non à legibus punito, velut fœnore, iniuſtitia, ſeplaſia, aliiſque in tertio de ſapientia, technis, dictis: vel cum maleficæ opificio non præſidentes fuerint validæ, & bene affectæ, ſine fortunarum teſtimonio: vel enim validæ fuerint, & malæ diſpoſitæ eum teſtimonio fortunarum. Maximè verò opes parabuntur ſi validæ & bene diſpoſitæ fuerint maleficæ, cum fauore beneficarum. Maximè autem in diuitiarum acquiſitione concurſus, & in genitura, & in temporibus obſeruare expedit.

Hæc igitur de opibus, quæ fortuna & variis caſibus parantur: at locus, qui ex arte, aut peritia aliqua opes parandas declarat, eſt cui imperat ſignificatur artis, & maximè ſi ibi dominetur, & ſi illum cum poteſtate reſpiciat lumioare temporis. Velut in noſtra geneſi par.6. mi.57. ♍, & eſt coæqualis, & vocantur inuuentia vel obedientia, eſt enim in oppoſito Lunæ dominæ trigoni: & ità de aliis aſpectibus. Quod verò accedat trigonus Iouis, bonum eſt & vtile non tamen illi poteſtatem dat.

CAPVT III.

TEXTVS VIII.

De Fortuna honoris & dignitatis.

QVæ ad dignitatem & ad hanc beatitatis partem pertinent, à luminarium ſtatu, & ſatellitum aſtrorum accipimus, obſeruantes eorum familiaritates, nam ſi in maſculinis ſignis fuerint, ambo lumina & in angulis, ſiue alterum horum maximè conditionarium, & ſtipatim quinque erronibus erga Solem quidem matutinis, veſpertinis verò erga Lunam, reges erunt qui naſcuntur.

Septem genera ſtatus hominum, quaſi extrema inuicem, quod maximè diſtent declarat: per ea reliqua omnia, quæ infinita ſunt intermedia nobis inſinuans. Nec comparando loquimr, ſed ſimpliciter, ita quod etiam filius ruſtici hanc nactus geneſim modo viuat ad regnum perueniet. Vt autem intelligamus veritatem huius rei, debes ſcite quod luminare in maſculinis ſignis ſimul eſſe contingit ſecundum diſtributionem ſingulis quatuor hominibus, & cum hoc habere Venerem, & Mercurium orientalem ſingulis 16. hominibus. Sed de Saturno vt ſit in primo ſtatu cum habeat quinque ſtatus ſingulis 80. hominibus. Sed igitur vt habeat ſtres ſuperiores in primo ſtatu ſingulis a. M. hominibus continget. Vt verò ſit in angulis continget ex 6. millibus vni. Igitur per ſtatum Regium intelligit ſtatum eius, qui præſit 3. millibus hominum. Nam cum de Luna, vel Sole loquatur ad dimidium numeri reducitur. Intelligit ergo per reges regulos, more antiquorum & Arabum, qui Reges faciunt atque appellant vnius oppidi dominos. Qualis ſine numero ſunt nunc in Africa & India.

Itaque Ptolemæus hoc in negotio maximè obſeruat rerum ipſarum rationem. Cùm enim ſub eadem non ſolum Saturni & Iouis coniunctione, ſed etiam Solis & Lunæ innumeri naſcantur, quorum varia eſt fortuna, rem hanc ad momentum tranſtulit. Nam qui in angulis ſunt Planetæ plurimum poſſunt, quod res hæc breuiſſimo tempore duret. Eoque magis quo in validioribus angulis, ſcilicet aſcendente & medio cœli: Et in eorum centris. Hoc autem vt rariſſimum eſt, & in immenſum augetur, & excreſcit donec aſcendente luminari in ipſomet fuerit centro, non ita facilè quenquam ad regnum magnum admittit. Ergo Ptolemæus hic per angulos ſimpliciter intellectos etiam Regulos decerni proponit. Quod ſi non in angulis ſolum, ſed etiam in centris eorum fuerint ambo luminaria, tunc de magnis regibus intelliget. Atque ita ſermo hic de primo ſtatu omnium regum, qui tamen non ſunt ſupremi, vt Rex Gallorum, aut Hiſpaniarum, vel Turca, vel Anglorum, vel Pannoniæ, & multo minus de Cæſare qualis eſt noſter, eſt intelligendus. Pro regis nomine autem hic, ſi Principem dicas iuxta conſuetudinem noſtri ſæculi, clarius rem percipies. Erunt ergo tales Reges, vt Comes Flandriæ, Dux Auſtriæ, Dux Mediolani, Rex Bohemiæ ſolius, & hi inter maximos huius ſtatus, vt etiam Rex Aragonum, Dux Florentiæ. Inter mediocres autem Reges huius ſtatus, Dux Ferrariæ, Dux Mantuæ. Inter minores, Princeps Biſignanæ, Princepſque Salerni, Dux Parmæ. Inter minimos autem comes Vgubij, Marchio Iſtonij. Iam igitur habes quid per Reges Ptolemæus intelligat, & quomodo: nunc modo cauſam ſententiæ illius exponamus. Luminaria in hoc caſu obſeruat quod dignitates Regiæ omni hominum generi imperent: non ſicut alij Planetæ ſic & luminaria certo hominum generi præſunt, ſed generaliter omnibus. Nam Saturnus infimæ plebi, Iupiter diuitibus & magiſtratibus, Mars militibus, & artificibus durioribus, Venus mulieribus & mollioribus artificibus, Mercurius ſtudioſis. Quod verò in maſculinis ſignis ſint hoc facit vt efficaciores, & promptiores ad negotia obeunda euadant. Quo etiam docemur nihil tam facere ad honores & dignitatem retinendam quantum efficacia, & promptitudo in negotiis. Hæc autem vt ad regnum vtilia ſunt, non tamen in aliis rebus adeò. Nam primum malos mores in Venereis præſtat plerunque hæc conſtitutio, ſi modo Venus aſtipuletur, vt ſuperius viſum eſt. Facit & aliorum contemptores, & plerunque boni & æqui. Et nil curantes niſi

quod

quod ad magnitudinem ſui ſtatus faciat, & explendum deſiderium. Sunt enim tales immod ci ſemper in cupiditatibus, & actionibus ſuis. Nocet etiam quo ad vitam Lunæ conſtitutio in ſigno maſculinu. Ita nihil eſt ex quaque parte beatum: multò minus Principum vita. De orientalibus verò Planetis à Sole, occidentalibus à Luna, rationem ſuperiùs declarauimus. Similiter & de angulis. Ergo ſi in Regis filij genitura, quæ dicta ſunt contingant, non ſolum Rex, ſed maximus euadet Rex, & regnum ſuum tanquam ad id munus natus, ſumma cum facilitate tractabit.

TEXTVS IX.

At ſi ſatellites Planetæ vel in angulis ipſi fuerint, vel ad ſuperiorem cœli cardinem configurati, magnam decernunt & ſtabilem potentiam, orbiſque imperium: quæ quidem maior erit felicitas, ſi hæ configurationes dextræ fuerint.

Si per orbis imperium intelligas totius orbis, abſurdum hoc erit, quandoquidem ne vllus vnquam toti orbi imperauit: neque fieri poſſe, vt quiſquam imperet in libris de Æternitatis arcanis demonſtratum eſt: Sed nec de maiore parte, vt Cæſaris, aut Alexandri Magni, cum conſtitutiones hæ, quas hic Ptolemæus proponit frequentes ſint, tales autem principes rariſſimi. Quòd igitur antea diximus de regibus paruis, hic de magnis eſt intelligendum. Scilicet vt hæc conſtitutio Regem mundi, id eſt, qui titulos ferat totius aut maioris partis orbis ſignificet. Quales, vt dixi, Cæſar, Turcarum Princeps, Æthiopum Rex, Rex Scytharum noſtro tempore magnus Cham dictus, Rex Gallorum, Rex Anglorum, Perſarum Rex Sophi appellatus, Cambaiæ etiam aliiſque toto orbe celebres. Si tamen luminaria in centris præter id horum ſint angulorum, fient tunc Reges maioris partis orbis, vt olim fuit Auguſtus.

Illud etiam animaduertere decet, quod Ptolemæi tempore Romani Imperatores orbis hoc modo erant principes, ſed hoc à generali conſtitutione imperij Romani ortum trahabat. Quo fit vt veriſimle ſit Ptolemæum vidiſſe genituram Auguſti & Tiberij, quam habuerat Thraſibulus Mathematicus, & C. Caligulæ, & Neronis, & Claudij, & Domitiani. His enim omnibus ab Aſtrologis prædictum fuerat imperaturos. Fuerant autem hi proximi ætati Ptolemæi & paulò ante illum. Credendum eſt igitur Ptolemæum obſeruaſſe in illis hoc commune, quod dixit. Similiter & forſan in genituris regum Perſarum Xerxis, Artaxerxis, tum Aegyptiorum Ptolemæorum, atque etiam Mithridatis Antiochiúe, & forſan Alexandri Magni. Non tamen abſolutè de mundi regibus pronunciaſſet ſola ratione abſque experimento fretus. Fuit enim Ptolemæus magnus ſupputator, & temporum, & motuum aſtrorum, iamque condiderat libros Magnæ compoſitionis, vt in Proœmiu huius libri apparet. Itaque dictum hoc de mundi regibus tamen ad centra angulorum tum ad conſtitutionem generalem illius ætatis referendum erit. Poterit enim iam maximum imperium in vnum coiſſe, & hæreditario iure transferri in ſucceſſores, & tunc erit difficillimum alteri, qui ex ea familia non ſit hoc obtinere. Poterit rurſus non coiſſe imperium in vnum vt Nini tempore, & tunc erit difficilè, perfecit tamen hoc Ninus Aſſyriorum Rex, vt regnum maximè partis orbis occuparet. Sicut Alexander Magnus Perſarum, quod iam vni familiæ tributum erat: licet Darius ille, quem Alexander vicit non fuerit è ſtirpe Xerxis, vel Artaxerxis. Vnde difficilius fuit Alexandro imperium illud occupare, quam Nino: nam à generali conſtitutione ſub qua Perſarum Imperium coaluerat, Alexander prohibebatur. Difficillimum autem eſt generalem conſtitutionem à priuati geneſi, vt in ſecundo libru ſuperius docuimus, ſuperari. Quandoque autem imperium coaluit in vnum, nulla certa familia dominante, vt Romanum poſt extinctum Neronem, qui Iuliorum vltimus fuit, & tunc longè facilius eſt ex geneſi imperium orbis aſſequi, vt Nerua, Traianus, Galba, Otto, Vitellius, Seuerus Alexander, Seuerus Afer, Maximinus, multique alij.

Sed iure meritò dices, cum eodem momento tot in urbe naſcantur, multi erunt totius orbis domini, quòd & experimentu, & rationi repugnat. Imò neque vnquam viſum eſt duos, vel tres ad vnguem vnius ætatis, vel ſimul, vel altero alteri ſuccedente maxima regna occupaſſe. Quod tamen neceſſarium eſſet vbi vera eſſent, quæ à Ptolemæo dicuntur. Reſpondeu quòd natura ordini vniuerſi prouidit, raroque tales primum eueniunt conſtitutiones: Et eorum qui naſcuntur tunc pauci ſuperſunt, quod ſuperiùs declaratum ſit, eos qui in centris habent luminaria plerunque non nutriri, aut ublæſos eſſe vitiiſque tum animi, tum corporis detineri. Vnde prohibentur à maximis non ſolum negociis ſed ſæpius etiam à mediocribus ac minimis. In eadem etiam regione non contingit fermè duos eodem momentu naſci. Neque egu in vita vidi duos, qui eodem horæ momento nati eſſent, nedum poſtmodum duos tam claris genituris. Plurimi etiam ab infantia pereunt propter parentum, vt videbimus, geneſes. Eorum verò qui tandem ſuperſunt eodem momento geniti ob natalium diſcrimen, alij quidem momento obtinent regnum, vt Seueri Afri tempore Albinus, & Feſcenius Niger. Et Galieni tyranni triginta, quorum quilibet nomen Cæſaris vſurpauit: Alij verò non per ſe aſſequuntur imperium, ſed vices eorum qui poſſident, gerunt.

Quo verò ad textus explicationem attinet, difficilè videtur intelligere Planetas eſſe à Sole orientales, & in angulo cum Sole, & ſub radiis non eſſe, niſi Sol in ipſius anguli extremo fuerit, quod vix veriſimile videtur, cum tunc non validus eſſet, ſed imbecillis. Reſpondeo quod primo hoc in occidẽtalibus Planetis à Luna nullam habent difficultatem:

Rurſus

Ruſus ſi iiſdem in alio angulo præcedente fuerint, vt Sol in aſcendente, ſatellites in cœli medio. Tertio contiogere poteſt cum ipſi cœli medium reſpiciunt ex ſecundo loco vel tertio, Sol autem fuerit in imo cœli, vel ſatellites in duodecimo, Sol in aſcendente. Neque vetat quin in regionibus finitoris obliquioris Sol ſit validus in angulo, & in eodem vel quinque gradibus anterioribus: Planetæ & fixæ (nam & de his quando fuerint nobiles intelligimus) appareant orientales in primo ſtatu, & validiſſimæ, tamen maximè ob latitudinem. Quæ autem ſint validiſſimæ docuimus in libris aſtronimicis. Neque etiam vetat qoin quando Planetæ ſub Sole fuerint, licet ſui ratione ſint imbeciliſſimi viribus omnibus Soli traditis, regnum decernere non poſſint. Nam Sol vel Luna, vt initio huius capitis docuimus, regnorum poſſunt eſſe authores, non alij Planetæ.

Cur autem dextros radios ſiniſtris præpoſuerit, non eſt vt putat Haly, quod generaliter ſint validiores, cum ſuperiùs ſit declaratum inter Planetas radium dextrum eſſe imbecilliorem. Sed hic cùm loquatur de aſpectu Planetarum ad cœli medium, ad quam defertur non proprio motu, ſed firmamenti, conſtat dextrum ſiniſtro eſſe validiorem: cum de radiis loquimur Planetarum ad domos, cum verò ad Planetas, vel fixas ſiniſtri ſunt præponendi. Soperiùs dictum eſt, quod radij dextri contra ſucceſſionem ſignorum tendunt, vt ex Tauro io Piſces, ſiniſtri ſecundum, vt ex Tauro in Cancrum. Cùm igitur motu primi mobilis Planeta, qui eſt in Tauro in prima, vadat Piſcium locum in vndecima, patet propoſitum. Vnde liqoet Ptolemæum velle quod Planetæ in hoc caſu validiores ſint in duodecimo loco, quàm octauo, in primo, quam in ſeptimo, in ſecundo, quam in ſexto, in tertio, qoam in qointo. Ex his enim locis cœli medium reſpicere contingit, licet non vbique gentium, nec ſemper.

TEXTVS X.

Si verò aliis ita habentibus ſolus, Sol in maſculino, Luna verò in fœminino ſigno, & angulare alterum lumen ſolum extiterit, duces tantum naſcuntur vitæ, necisque domini. Si ad hæc ne laterones quidem Planetæ angulares fuerint, neque cum angulis, aut configurati, magni tantummodo & natalium ſplendore conſpicui, aut præfecturis, aut exercituum ductationibus, minimè verò ducatibus illuſtres. At ſi luminaria quidem in cardinibus non ſint, cardinales tamen ſatellites Planetæ extiterint, aut cum angulis configurati, in illuſtrioribus quidem dignitatibus non conſtituentur, in ciuilibus tamen hi promotionibus, & in ſui generis vitæ mediocritate excellent. Si neque ſtipatrices ſtellæ cum angulis coniunguntur, obſcuros homines & nullis honoribus promouentur. Extremæ verò abiecti & infelicibus animis naſcuntur, quibus neutrum luminare in cardinibus, neque in maſculino ſigno reperitur, neque ſtipatur à beneficis.

Declaratis duobus ſtatibus principalibus, quorum præcedens eſt ſublimis, & potentiſſimus nunc declarat quinque alios ſtatus. Nec in vlla alia cauſa tamdiligens fuit Ptolemæus, quàm vitæ & hac. Vitæ quidem quòd ea ſit omnium aliorum fundamentum: & etiam quod pulcherrimum de Aſtrologo exemplum præbeat. Honorum verò quod illis omnia bona ſuccedant, diuitiæ, amici, gloria, coniugia nobilium, inde, inſteriles fuerint, præclara ſoboles. Deniqoe poſt corporis incolumitatem felicitas in humanis gloriæ comes eſt. Et quanquam Ariſtides & Phocion, & Camillus, & Cincinatus, & Fabritios, & Scipio maior, & alij molti honores adepti ſint maximos, cum ſumma paupertate: conſtat tamen potuiſſe illos ſi voluiſſent omnino diuites eſſe. Phocion enim magna auri talenta, qoæ ſaloa authoritate accipere poterat, oblata ab Alexandro ſpreuit. Sic cuique horum occaſio affulſit diuitiarum, ſed illi glorioſius duxerunt tantos magiſtratus gerere in ſumma paupertate, quàm cum diuitiis. Non ſolum ob raritatem, ſed quod hoc eſſet certum teſtimonium ingentis virtutis datos honores pauperrimis, & ſingularis innocentiæ pauperes abdicaſſe ſe à magiſtratibus ſummis. Tertius modus à ſecundo differt quod vnum tantum lominare habet in angulo, ac in maſculino ſigno. Memineris verò, vt dixi, hic loqui Ptolemæum de his, qoi propria virtute emerſerunt: Vt Franciſcus Sfortia primus, Caſtrutius, Iacobus Triultius, Hieronymos Moronus, Iacobus Medices, omnes præter ſecundom ciues noſtri. Non de his qui concordia cum potentibus geniturís creuerunt, vt Coſmas, Florentiæ Princeps, qui partim ſucceſſione partim conſenſo genituræ ſuæ, cum Cæſaris genitura adeptus eſt regnum. Et Maximilianus Stampa conſenſo genituræ, vt diximus, cum genitura Franciſci Sfortiæ ſecundi iam Principis Mediolani. Itaque te iterum monuiſſe volui quemadmodum de diuitiis feci: aliter vel in magnos incideres errores, vel falsò Ptolemæum damnares. Sicut enim contingit mori in magna clade multos, quorum geniture longam vitam pollicentur. Et direpta vrbe euadere pauperes, qui dominos Sortis in cœli medio habent, Ita in conſtitutione communi genti, quæ recipit principes ex vna familia, contingit ex eadem cauſa, quæ eſt conſenſus geniture, cum nonnulli illa conſtellatione non ſimplex, vt quidam crederent & egregiè rurſus deciperentur, ſed deductus per perpetuos concurſus directionum, & progreſſionum ac reuolutionum

aum in quibus continua ſucceſſione fit commotatio locorum principalium, fieri quoſdam ptincipes, quorom genituræ vix mediocri fortunæ ſufficere viderent. His igitur hoc conongit, vt ſi filij egregiis genituris ſuffulti ſuccedant, regoom non minus, quam virtute partum roboratur & agetur. Si verò filij genitura patris genituræ ſimilis eſt, eiſdem artibus regnum retinetur quibus partum eſt, non tamen augetur. Quoniam iam deductio illa cum generali conſtitutione interrupta eſt. Si aotem filij genitura diſcors ſit patenti, vt Dionyſij iunioris olim cum Dionyſij parentis, & filiorum Pyſiſtrati cum patre, & filij Periclis cum patre, & noſtra ætate Ferdinandi filij, cum Alphonſo patre Rege Apuliæ & Neapolis, & Ludouici Sfortiæ cum Franciſci primi patris, ſemper regnom illud corruet, & filius eo priuabitur, etiam ſi pater non conſenſo, ſed virtute parauerit. Quamobrem cum plurimi ſunt filij, ſi Regnum habenti meliorem genituram, & magis concordem cum genitura pareotis, & hora in qua regnom adeptus eſt parer, re vt alias dixi & poteſtatem oon cæremoniis, tunc regnum illud proculdubiò iu illa famialia ſeruabitur. Et hoc eſt quod Ottomannorum familia tamdiu ſeruat regnum illæſum, qood fortiori & promptiori, atque efficatiori pater filio relinquit. Id autem ex experimento dignoſcit. Sunt etiam qui dicant peritos aſtrorum cooſulete. Nam ea gens, vt par eſt, aſtra diligenter obſeruat vt audio. Quicqoid ſit ſi ea regula ſeruetur, regna nec transferentur, nec deſineut. Quod ſi plures habeat pater filios, & primos adeptus regnum minus congruentem genituram regno habuerit, & minus efficacem (nam vt dixi clarum eſt ſententiam Ptolemæi eſſe regnum efficacia conſtare) ſecundo aut tertio filio, tunc niſi concordent genituræ efficatioris, cum principis fratris genitora, regnum illud proculdubiò euertetur. Ideò tutiſſimum tegnom eſt in quo hæres regni eſt filius efficatior, ſeu qui haber genituram, vt dixi, cum illis tribus conditionibus, congruentem, ſcilicet primi Regis genituræ ;. primæ horæ qua tegno pòtitus eſt, & luminaria in ſignis maſculinis & angulis, cum Planetis aliis orientalibus à Sole, vel occidentalibus à Luna, in angulis, vel cœli medium reſpicientibus. Et hæc omnia vt etiam Haly aduertit Ptolemæus incluſi in tertio libro in his verbis (Et plorimum valet in peculiarium provt vniuſcuiuſque conditio tequirit caſuum decretis) Et in ſecundo rurſus ibi (Iam cum neceſſe ſit ſommitti imbecilliores naturas valentioribus, &c.)

Text. 1.
Text. 2.

Quartus ergo ſtatus eſt (vt ad ordinem tedeam) cum vnum luminate eſt in ſignu maſculino, & in angulo, aliud in fœmino & extra angulum. Idem fermè eſſet, ſed paulò debilius, ſi quod eſt in fœminino ſigno eſſet in angulo, & quod eſt in maſculino extra. Ex hoc patet cauſa quod effœminati, vt Sardanapalus, & Pathici, vt Heliogabalus, non ſunt omnino idonei regno, qoia tales habent ambo, luminaria in fœmininis ſignis, vt in præcedenti capite viſum eſt. Et ego cognoui principem muliebria patientem, & certè viuus quod tarò conogit, regoo exutus eſt. Et hoc eſt verum de regno quod ſolum propriis viribus, non alia authoritate, ſuffultum ſit. Ex hoc etiam manifeſtum eſt, cur plus poſſit ad amiſſionem regni effœminata conditio morum, quàm auaritia vel crudelitas. Vt etiam noſtra ætate in quibuſdam vnom eſt.

Quintus ſtatus ad vnguem ad primam pertinet genituram, vbi nec Sol, nec Luna in angulo eſt, Saturnus tamen & Iopiter, & Venus in angulis. Hi ergo non nouum adipiſcentur tegnum, ſed ſuam conditionem à parentibus relictam retinebunt, ſutor, ſutoriam, eques equeſtrem, Senatot Senatoriam, Rex Regiam: Et in ſui generis mediocritate excellent inter compares, ſcilicet ſutor inter ſutores diuitiis & authoritate præualebit: Rex inter reges ſapientia, diuitiis, apparatu rei bellicæ, obedientia, regnique amplificatione.

Sextus ſtatus eſt eorum, quod ad honores non ſunt apti, ſed in ſuo genera ſunt obſcuri: atque quodammodo incogniti. Contingit hic cum neque luminaria, nec ſtipatrices ſtellæ in catdinibus fuerint. Tales enim omnino abiecti & hnmiles ſunt intet ſuæ conditionis, vt dixi homines. Nec ex duodecim exemplaribus genituris ni fallot vllam excipere noſſem huic congruentem ſtatui præter noſtram. Status enim vniuſcuioſque deſcribentur. Ex quo liquet non debere homines deſperare, maiora quam pro aſtris expectentur, cum Ptolemæus hos ſtatus ad hominum exiſtimationem ac cœcam fortunam teferat, non ad eam quæ ex virtute oritur, gloriam tum etiam honores. Itaque cum ego tepugnantibus aſtris nomen quidem inter eruditos eſſem conſecutus, non tamen mihi pro tot laboribus, vel ſemel eligi ad vllum officium inter collegas collegij contigit: nec apud aliquem principem in aliquo eſſe gradu, cum tamen tot nebulones dignitates apud illos ſint conſecuti: Et qui omnino non ſolum imperiti ſint & habeantur, ſed etiam in opere iufelices. Vt contra de nobis cuius doctrinam non ſolum fatentur, ſed opera admirantur, & tamen conſoetudinem, mirum certè dictu, non ſolum negligunt, ſed abhorrent. Ita liceat oobis aſtrorum vim non ſolum fateri, ſed admirari. Si ad cauſas inferiores teferas, vix queas inuenire. Sont malevoli, ſunt inuidi: nemini deſont obtrectatores, & qui verè habeant illis quod obiiciaut, cum mihi non poſſint. Sunt aliis amici & qui laodarent, at nec mihi defuerunt. Quid igitur? ex aſtris hoc eſt. Quo factum eſt vt æquo animo iſta viderim ſemper tulerim: intelligens nec vitio, meo, nec aliorum crimine iſta contingere, ſed ſuperum voluntate. Sed iam ad ſeptimum ſtatum transeamus.

Hic adeò miſer eſt, vt etiam ſi in potentis viri filiom incidat, eum adeò deprimat, vt omniuo abiectus ſit. Atque ideò ad vnguem primo & ſecundo contrarius, qui etiam mendicorum filios euehere poſſunt. Conſtat autem hic ſtatus ex tribus. Primum borum eſt,

vt

vt vtrunque luminare ab angulis cadat. Hoc præcipuè ad corpus pertinet: tales enim plerunque morboſi ſunt & debiles: & præſertim ſi in ſexto vel duodecimo loco fuerint. Vnde ob hoc & ad labores inhabiles, & contempti habentur. Hoc verò & nobis nocuit cum minùs firma valetudine nec ſeruire Principibus poſſem, quibus boni ſpecies plus placet quam bonum: & obſequiorn quàm artis excellentia. Facit etiam eos qui in aſſidua peregrinatione verſentur & exules, quod etiam ex.ſtimationi obeſt. Secundum vt luminaria ſint in ſignis fœmininis, Hoc animum deiicit à magnarum rerum cogitatione nec ſinit prouincias magnas aggredi, redditque inefficaces, quo vitio ad gerenda negotia magna nihil eſt deterius. Facit etiam contemptos nec tales vt ab his aliquid magni iure poſſis expectare. Tertium vt luminaria à nullis ſtipentur beneficis, aut concordibus ſyderibus. Facit hoc vt ab omnibus de erantur & contemnantur, amicorum omnium præſidio deſtituti. pertinet hoc igitur ad fortunæ bona. Cùm igitur tales ex prima conditione bonis corporis careant: Ex ſecunda autem animi bonis: Ex tertia etiam fortunæ, meritò hi in extremo miſeriarum ſunt collocati. Suſpiciet etiam quandoque ad ſeptimi ſtatus conſtitutionem extrema quædam animi aut corporis calamitas, aut cæcitas innata, reſolutio totius corporis, aut linguæ, amentia, aut immoderata peruerſitas cum timiditate. Habes igitur ſeptimi ſtatus non ſolum conditiones, ſed & cauſas. Ita egregia aliqua animi conditio, ab extremis exiſtimationis ſtatibus aliquot, contraria ratione, liberat. Quod facilè, ſi vt oportet non tantum verba Ptolemæi, ſed etiam cauſam & rationem illorum diligenter perſcrutatus fueris, intelliges. Vnde etiam educatio plurimum poteſt in corrigendis, ac leniendis aſtrorum decretis: modò non tantum illi tribuas vt ex vno extremo in aliud poſſe tranferre ſperes. Verùm animi innata virtus, cum educatione plus ſatis poteſt. Et licet non verè, ſpecie tamen quadam ad contrarios extremos ſtatus, & quaſi per vmbram nonnunquam transferre ſolet. Non tamen tales ſunt iuxta hos ſtatus duo digna animaduerſione diligenti notanda ſunt, quorum alterum eſt, quod luminaria ſignificant ipſam dignitatem & ſtatum: ſatelliones autem eos, qui illus ſtatui, atque exiſtimationi ſuffragantur. Qui ſi in angulis fuerint potentes erunt, alibi debiles pro loci conditione: beneficæ, fidæ, maleficæ, inconſtantes & quãdoque infidæ. Alterũ quod quilibet ſtatus comparandus eſt ſtatui parentum hora natiuitatis, & ei qui per leges neceſſario ad filium ipſum poſt illorum obitum deuoluitur.

TEXTVS XI.

Hæc igitur in genere propoſitæ conſiderationis deſcriptio dignitatum, veluti excellentiam quandam conſtituit. Mediocres verò conſtitutiones, quæ infinitæ ſunt, coniectari oportet de forma ipſa tum luminum, tum ſtipationis ipſorum propria variatione, deque ſatellitij dominio.

Generales conſtitutiones, tanquam terminos propriis finibus diſtinctos intelligit. Vt non ſint excellentes hi termini per ſe ſinguli, ſed vt ſpatiis manifeſtis ac magnis diſtinguuntur. Sed mediæ conſtitutiones ſunt inter hos fines, inter quos cum ſint ſeptem termini, erunt ſex ſpatia, quorum vnumquodque egregiam & manifeſtam habet latitudinem. Hi igitur intermedij ſtatus ex tribus cognoſcuntur: Primus eſt modus, quo luminaria ſunt diſpoſita in centro anguli, in medio, in fine, in initio ſuccedentis medio fine, in cadentis initio, vel medio in decimo, vel ſeptimo loco, infra terram vel ſupra: Quodque ſint in dignitatibus ſuis, Sol in igneis, Luna in aqueis, vel contrario modo Luna ſupra terram maximè nocte vel infrà; Luna in maſculino, Sol in fœminino, vel contrario modo: quæ ordines non mutant, ſed in eodem ordine eleuant, aut deprimunt, Secundus eſt ex qualitate ſatellitij beneficarum vel maleficarum, concordantium, aut contrariarum in ſuis dignitatibus, aut caſibus potentium, vel debilium multarum aut pauciorum, dominantium locis luminariom, vel inimicarum congruentium ſitu & tempore, vel diſſidentium. Tertius eſt, qui decernit qualitatem, & cauſam exiſtimationis: Et hic ſumitur à domino ſigni ſatellitij. Præponatur carpentum, inde qui reſpicit locum & dominatur in loco poſt dominus domus ſi nullus aſpiciat locum ſatellitij ex dominia nec ibi carpentum habeat. Quod ſi dominus domus ſub radiis Solis fuerit, dominum trigoni in honoribus domino altitudinis iuxta Ptolemæi ſententiam præponemus. Vltimo loco eſt dominus finis. Atque ita vbi plures dominarentur, atque reſpicerent, ordo ſtatuendus eſt.

TEXTVS XII.

Nam hoc ſi conſtiterit circa beneficas, eiuſdemque conditionis ſtellas maior ipſis dignitatibus authoritas, & conſtantia accreſcit. Si verò circa contrarios, aut maleficos humiliora, & incertiora omnia.

Satellitij dominus ſi ſit benefica & concordet cum ſatellitibus eſt primus, ac firmiſſimus ſtatus. Inde ſi concordet non ſit autem benefica. Tertius cum benefica, quæ non concordet. Quartus ſi benefica diſcordet. Quintus ſi malefica non concordet. Vltimus & peſſimus, cum malefica diſcordans dominabitur. Tunc enim omnia bona peruertet & turbabit, mala augebit.

Quærere igitur oportet ſecundùm regulas datas, qui ſit robuſtiro & ex experientia velut in noſtra geneſi Venus, aut Mercurius, aut Saturnos ſunt, ſatellitij Domini potius quam Iuppiter. Iuppiter tamen, vel quia ſint

in

in angulo, vel alia ratione deprehenditur omnes dignitates præſtare. Hoc enim experimento certò conſtat: ſic etiam temporaneas dignitates, & poteſtates largitor ſuis temporibus, de quibus locutus non eſt Ptolemæus: ſunt tamen neceſſaria: nam Marius humili loco & fortuna natus, ſepties conſul, non paucioribus tribus duxit exercitus. Vnde ergo hæc varietas: an quia validæ poteſtates amiſſo ſatellitio procedant dominiſque varij generis, quæ autem artis excellentiam ſequuntur, vt in eruditis Iuriſconſultis, & Architectis, vel Grammaticis tranſitum ſignificatorum non luminarium ad corpora, vel radios beneficarum, aut luminarium: qui curſus ac recurſus in huiuſmodi viris eò frequentius accidit, quòd eiuſmodi dignitates ſunt leniores, & natura mutabiles.

TEXTVS XIII.

Futuræ dignitatis genus de ſtipantium aſtrorum peculiari natura coniecturabimus. Quandoquidem Saturnus ſatellitij præfecturam nactus ex opum cupiditate, & reconditis diuitiis, potentiam conciliat. Iupiter verò & Venus gratia donis, præmiis ac magnificentia. Mars expeditionibus, victoriis, ſubditorum terrore. Mercurius intelligentia, eruditione, cura, ordineque ſuarum rerum.

Verbum δορυφορούντων & κυρείαν τῆς δορυφορίας ἔχων magnam attulit ambiguitatem. Videtur enim à ſtipantium natura ſumendum genus cauſæ dignitatis: Inde in ſequentibus verbis potius à natura domini ſatellitij. Illud etiam difficillimum videtur, vt à. natura ſatellitij, quæ pluribus conuenit neceſſario, atque diuerſis: Quoniam non poteſt eſſe ſatellitium niſi plures ſint Planetæ luminaria circundantes. Nec cauſa dignitatis à pluribus ſumenda eſt, ſed ab vno plerumque. Haly ob id more Arabum, & etiam quia iure merito hoc omnes torquere poſſet verè expoſuit omnia concilians digniorem in ſatellitio, qui etiam illi præſit: Sed ſæpe accidit vt qui præſit è ſatellitio non ſit. Ob id igitur recipiendã Haly ſententiam exiſtimo, vt qui præeſt è ſatellitio eligatur. Si nullus præſit: potentior in ſatellitio. Vltimo ſi omnes debiles extiterint: dominus ſatellitij. Vel ſi dominus ſatellitij ſit, alter verò in eo potentiſſimus, vterque habendus erit. Exemplum in ſecunda geneſi (nam vt bene Firmicus dixit Imperatorum & Regum geneſes quoquomodo aſtris non adeò ſubiiciuntur: Et verè, quoniam etiam Regni initio ſubiacent, non tantum propriè genituræ: Idcirco fit vt de Regibus circa corpora & animos prædictio extendatur. Rex verò magnus augere poteſt & minuere exiſtimationem, mutare non poteſt, quæ cum regno ipſo coniuncta ſit. Quanquam, vt dixi, ea maxima futura ſit etiam præter regni ordinem, quia tamen non adeò conſpicua eſt geneſis vis in regibus propter regni maximam illuſtrationem eã ſilentio, nunc trãſmitto) Satellites ſunt Iupiter, Mercurius, Venus, ex his Venus præficitur, nam eſt ſublimis & in ſuo trigono orientalis matutina, Mercurius occidentalis veſpertinus, & Iupiter in vltimo ſtatu. Sed & Venus præeſt loco Iouis. In prima Saturnus eſt proximior Soli, Venus centro, vtrunque ſumendũ exiſtimarem, æqui fermè authoritate. In tertiæ ſatellitio præeſt Sol, Mars, Iupiter, Mars Ioui commiſcetur. Sol autem cum præſit illuſtrem facit natalibus, hoc eſt communi ratione. Ita intelligendum eſt quod Ptolemæus prætermiſit. Nam ſi Luna præſit erunt velut curſores, ac tales qui vulgari comitate omnibus noti fiunt.

Animaduertendum eſt diligenter hic non de gloria, & dignitate loqui niſi ea, quæ à fortuna conceditur, nam conſequens cuiuſque artis excellentiam non in poteſtate fortunæ eſt: maximè quæ ad eruditionem ſequitur: illa enim cum ſit in noſtra poteſtate non ex aſtris habetur. Veruntamen eſt nomen quoddam ſolum, aut ad ſummum negocia illi committuntur, quæ ab excellentia peritiæ eius artis pendent. Et ita non repugnat in vltimo ſtatu gloriæ hominem eſſe notiſſimum ob artis maximam peritiam toti orbi. Sunt ergo tria artis peritia, artis exercitatio, nomen ex arte, primum ex aſtris pendet, ſed non ex hoc capite: ſecundum ex aſtris, & pendet ex hoc capite: tertium ex aſtris, ſed peritia artis, quæ ex aſtris tamen oritur. Verùm ſi artis peritiæ, quæ hic dicuntur fœliciter adſint, gloria illius conduplicabitur. Et omnes illius opera vtuntur: Eſt etiam artis peritia, quæ ad exercitationem peruenit, & tota in nobis non eſt, cui aſtra dominantur. Vnde quoties audies ille longè peritior eſt, & artem melius intelligit, ſed tamen curari malo à meo medico & defendi ab aduocato. Solum ergo peritia, quæ in nobis eſt, & nomen quid paritur ex ea non ſunt ſub hoc capite. Ex hoc apparet, quod qui adeò præſtare debent in diſciplinis maximè contemplatiuis vt ſunt Arithmetica, Geometria, Muſica, Aſtrologia, Philoſophia, vtraque optica ponderum Magia, Theologia, oportet vt habeant luminaria cadentia, & ſint abſque ſignificatore artis, aliter per celebritatem nominis diſtraherentur. Et tamen oportet vt habeant planetas concatenatos per bonos aſpectus, & in dignitatibus ſuis, præſertim ♄, ☿, ♀, vel ♃, aliter deficeret eius neceſſaria.

CAPVT IV.
TEXTVS XIV.

De actionibus ſeu opificio nati.

QVis verò opificij moderationi præſideat è duobus colligitur: Sole nimirum & ſigno quòd cœli faſtigium obtinet. Videre enim oportebit ſtellam, quæ matutino primo radios Solis exit. Et eam quæ cœli culmini conciliatur, maximè quando Lunæ ſe applicat. Et ſi idẽ Planeta vtroque iure potitur hoc ſolo vtendum. Sic ſi vtrunque neuter habet eo qui alterũ habet,

contentum eſſe oportet. Si verò vnus proximè apparuerit, & alter medio cœli, aut Lunæ conciliatus ſit vterque in conſilium adhibendus eſt. Primas trmeo partes tribuemus ei, qui plura ad duminandum ſuffragia adeptus eſt. Quemadmodum in prioribus diximus. At ſi nullus reperitur huic muneri idoneus, nec mane viſus, neque in cœli culmine conſtitutus dominum medij cœli accipiemus vt officium, aut exercitium, ſtudiumque nati cui vacare conſueuit, quando ſcilicet commodum eſt cognoſcamus. Solent enim ex huiuſmodi con ſtitutione ocioſi plerũque pronaſci: Hac igitur ratione inueſtigauimus, quænam ſtella actionibus, opificioquè nati formaodo idunea ſit.

*Quinque partibus ſeu modis ars conſtat. Primus eſt notitia artis ipſius, ſecundom nomen ex hac notitia borum neutrum pendet ex boc capite: ſed ſecnndum ex primo: cognita en m ſubtiliter arte neceſſe eſt nomen illius increbeſcere. Conſequuntur enim ſe: Primum autem ex ingenio & patientia, quæ potius per Mercurij, & Saturni ſtatum habentur, quàm alia ratione: reliqua tria ſunt artis exercitatio, concurſus hominum, multorom & potentium ad illom ob artem & fructus, qui ex arte colligitur hæc tria ex hoc capite colliguntur, quia ex quadam fortuna & naturali inclinatione pendent, cum corporis facili, & apta tractatione. Quocirca in his illuſtrem conuenit eſſe ſtatum ſtellæ, quæ opificium decernit, quo homines vitam docunt, exiſtimationem retinent, & totum vitæ tempus in eo conſumunt. Qood in nolla alia homana actione, aut adinncto inueniri poteſt. Illuſtres autem ſtellæ ſtatus magis eſſe non poſſont, quàm ſi nuper ante Solem otiatur pura, & ſyncera iam ſubſtantia, & omnibos conſpicuæ, aut ſi cœli medium teneant. Quo fit vt talibus opificium aſſignetur. Vt quod magis moueat hominem ad ſtudium illud. Quare ſtellæ, quæ ſub radiis latent ſtudia non opificia decernunt. Tales verò non adeò inclarent quamuis ea in diſciplina celebres Mathematici, naturales Grammatici, & qoi ſcribendo noua comminiſcuntur, vt ſolent pictores, ſculptores, medici & prioribus longè viliores. Quamobrem diſtinguere hic oportet. Nam ſi debeat, quis nomine exercitationis multum iuclareſeere, & ſimul ſcire neceſſe eſt, vt Planetam vnom opificij authorem habeat ſub Solis radiis, alterum in primo ortu. Velut in quarta genitura Iopiter eſt in primo otto, Mercurius autem ſub radiis, vt ex rabula ortus & occaſos adiecta videre licet. Qui verò Planetam ſob radiis tantum conſtitutum habent erunt nec videbuntur. Quòd ſi in cœli medio, vel primo ortu author opificij extiterit, videbuntur quidem nec erunt. Cuius rei exemplum ponere ſuperfluum exiſtimo, cum nollibi copia horum deſit. Et ſi vnquam aliàs, nunc etiam magis, vbi veriſſimum eſt illud Horatij:

Scribimus indocti, doctique poemata paſſim.

Verùm ſi nullus Planeta ſub radiis optimè collocatus fuerit, nec etiam io primo ortu, aot cœli culmine, nec ſciet ille prorſos quicquam, nec exercebit. Ptolemæus igitur quatuor ordines eligendi officij dominum proponit: Primus cum idem fuerit Planeta radios Solis exiens, qui & in cœli culmine: Et eò magis ſi etiam Lunæ ſe applicuerit. Secundus cum vnus tantum Planeta, vel Solis radios exierit, vel in cœli medio fuerit: Ille enim efficax erit & ſolus eligendus, quia ſolus eſt. Tertius eſt cum diuerſi Planetæ, diuerſas ex his tribus habuerint conditiones, velot qood vnus primum de ſub radiis Solis exeat, ſecundus ſit in cœli medio, à tertio Luna defluat (Hoc enim eſt Lunæ illum ſe applicare) omnes eligemus: potentior tamen eſt primus, inde ſecundus, demum tertios vltimus eſt: Sed videndum eſt etiam ex his, qui in loco medij cœli, & Lunæ præter id plures habuerit dignitates, atque is præponendus eſt omnibus. Quartus eſt cum nec primo oriens Planeta eſt, nec in cœli medio, tunc enim eum, qui plus in eodem cœli medio poteſtatis habet accipiemus. Ex quo patet quod eum à Luna ſeparatur Ptolemæus contemnit, quaſi præponitque vicem gerentem eius, qoi eſt in vertice (is eſt, qoi cœli medio dominatur) ei à qoo Luna ſeparatur. Admonet autem nos quod tales qoibus nec Planeta radios Solis exuit primum, nec in cœli eſt medio, plerunque vacui ſunt ab exercitatione, Solis intenti ſtudiis aot delitiis. At dices, Reges officiis & artibus carent, hi verò plus aliis vt in præcedenti capite viſum eſt, Planetas primò orientes in angulis habent? Reſpondeo qoòd oportet per officia & artes intelligere publicam actionem qua minus Reges carent, quàm alij. Quidam enim adminiſtrant ius vt Clandios Imperator: Quidam exercent ſe corpore & pugna, vt Maximinus: Qoidam Muſica, vt Nero: Quidam machinis conficiendis rei bellicæ, vt C. Cæſar: Quidam ocioſi, vt Domitianus: Quidam pictura, vt Alphonſus Rex Aragonum: Quidam torno, vt Hercules Ferrariæ Princeps: Alij ſtudiis, vt Antoninus Philoſophus. Igitur exponit qui ſint ocioſi. Oportet autem conſentientes artes dignitati tribuere. Ob id enim caput de dignitate ſtatim ſubſequitur caput de opificio Hic igitur ſunt, quæ opificium & quantitatem eius ſignificant & genus. Memento autem eum dici eſſe in matutino ortu, qui non plus diſtat à Sole triginta partibus, & antecedit illom, & videtur. Et ſi plures fuerint, eliges propiorem Soli, modò optimè cernatur. propriam autem quandam fortunam ſic deſcribit.

TEXTVS XV.

Quales verò futuræ eæ ſint ex propria trium ſtellarum Martis & Veneris

&

& Mercutij, ſignotumque in quibus vagantut cenſendum eſt. Mercutius enim opificium gubetnans, vt ita pet exemplũ dicam, ſcribas efficit, giammaticos, à rationibus, doctores, mercatotes, nummularios, vates, aſtrologos, ſactificos, ac omnino in littetis & intetpretatione vel in datis & acceptis occupatos: Et ſi illi Satut. ſuffiagatur alienorum bonotum moderatotes, ſomniotum interptetes, in templis deſidentes, ibique vaticiniis, veluti furote diuinitùs ſint cortepti victitantes. Si Iupiter, legumlatores, rhetotes, ſophiſtas cum magnatibus conuerſantes.

Venus quando actiones tegit efficit homines odoribus florum, aut vnguentorum, vino, coloribus, tinctura, aut atomatibus, aliiſque id genus operam nauantes. Qui videlicet vnguenta vendat, texant cotollas, hoſpites tecipiant, mercatores pharmacopolas, textotes, qui atomata diſtrahant atque pigmenta, pictotes, veſtiarios. Si illi Saturnus ſuffiagatut mercatotes retum ad voluptatem fruitionem & ornatum pettinentiom. Incantatores verò & veneficos, lenones, & hinc victum quætitantes. Si Iupiter, athletas, victores in certamine, honoratos, mulierum opeta euectos. Mars verò cum Sole configuratus ignibus operantes efficit: coquos videlicet, fuſores, vſtulatores, æramentarios, fabtos. Si ſol abeſt forte: Per ferrum operãtes vt nauium compactotes, fabros agricolas, lapicidas quinque lapideas, ſtructuras ædificent, gemmarios, lignorum fiſſores hotumue miniſtros. Et ſi Satutnus ipſi ſuffragatur, nautas & qui ſentinam exhautiont, cloacarum expurgatores, milites, coquos, qui balneis & lotionibus præſint. Si Iupitet, milites, calones, publicanos, hoſpites, pnblicos, portitores, victimarum cæſores

Omnis ars quadam cum fælicitate tractatur, nec tarditate tanta indiget, vt Iouis aut Saturni circuitus peragatur. Ob id à qualitate opificij decernenda, duo ſuperiores Saturnus & Iupiter explodutur. Sed & luminaria tum ob nobilitatem, tum ob communem naturam in ſecundo huius apertè explicauimus. Cum igitur quatuor Planetas è ſeptem exemeris, iure merito tribus ſolis Planetis opificij qualitas eſt aſcribenda. Hi ſunt qui reliqui ſũt, ſcilicet Mars, Venus, & Merc.

Opificiorum autem genera tria ſunt, laborioſa, induſtrioſa, voluptuoſa & delicata.

Laborioſa ſoli Marti conuenire poteraut, qui eſt Planeta ſuperior & magnæ molis & rudis. Ideo etiam à talibus up.ficiis ſumuntur boni milites. Mercurius ob paruitatem. Venus ob mollitiem non poterat præeſſe agricolis, aut fabris ferrariis. Induſtrioſis Mercurius præeſt: & maximè his quæ ad animam ſolum pertinent vt ſupputare, metiri, perſuadere, mederi, diſputare, & ſi quæ ſunt affinia his, leuique labore perficiuntur: vt ſcribere, & docere. Hæc enim corpore licet perficiantur, maximam tamen partem in anima repoſitam habent. Mercurius verò animæ præeſt, vt viſum fuit. Quæ verò mollia ſunt, & delectant, Veneris ſunt opera.

Rurſus quia in opificiis eſt ſubſtantia, & quantitas, quæ determinatur à Planeta, vt dictum eſt primum exeunte Sol is radios, aut cœli medium poſſidente. Eſt etiam qualitas quæ ab vno horum trium decernitur, contingit, vt quilibet Planeta ex his tribus commiſceatur alteri, vel idem ſit, & qualitatis, & quantitatis ſignificator, atque ſubſtantiæ, Voco ſubſtantiam, quod quis velit opificium exercere. Relinquitur igitur vt ſi ſolus non præſit, vt alteri commiſceatur non ex dictis tribus, nam mixtum fiet opificium aut multiplex. igitut Saturno & Ioui: poterunt ſolum commiſceri: Cùm igitur ſint tres ſignificatores, & quilibet ſolus aut cum Saturno, vel Ioui poſſit miſceri, erunt nouem modi: Inde vnus cum Sol, & Mars miſcentur, fient igitur modi decem ſimplicium opificiorum, qui poſiti ſunt in textu. Nouem verò compoſitos infrà explicabit, vt ſint in vniuerſum 19. modi. Vnum prætetea Ptolemæus inſinuauit inter ſimplices, ſed non explicauit, quem Haly expoſuit, cùm Venus ita aptè Lunæ ſicut Marti Sol miſceatur.

Dixit igitur in quadam geneſi Venus fuit opificij ſignificatrix in Libra, quæ eſt propria domus & exaltatio, ac trigonus Saturni. Et Venus iuncta fuit Lunæ debili, & ibat ad Saturni ſextiles radios in fine ſigni & ſexto loco. Quia igitur erat Venus, ſignificauit texturam rerum pictarum, & ob Lunam lotionem talium, & ob Saturnum, & domus caſum vilium. Et ita texebat & lauabat res pictas viles, & parui pretij. Eodem modo duos alios in compoſitis intelligere expedit, vt ſint 11. ſimplicia opificia, totidem compoſita. Et poſtmodum mixta erunt tria alia ſimplicia, vt Mars, Saturnus, & Iupiter, & totidem compoſita, vt ſint omnia 28. 14. ſimplicia, & 14. compoſita. Et poſt mixta ex tribus qualitatibus, ſcilicet Marte, Venere, Mercurio, Solis, aut cum Saturno, vel Ioue, vel vtroque. Et ita quatuor modis. Vt ſint modi in vniuerſum 32.

Quomodo autem miſceantur, non dixit: Et Haly cauſam errandi dedit, quia ponit principalem ſignificatorum vnum ex tribus, ſcilicet Martum, aut Venerem, aut Mercurium, inde commiſcere videtur Saturnum, vel Lunam vt in exemplo: Sed neque Ptolemæus voluit, nec Haly dixit. Primus ſignificator eſt generalis, vt mihi Mars, & in quarta geneſi Iupiter & eu dẽtius. Inde videre oportet quis ex tribus Planetis dictis alius

commiſcatur principali : in noſtra etiam ſi nullus commiſceretur, Mars eſſet ſignificator quia eſt vnus è tribus illis, tamen miſcetur Soli, Lunæ, Mercurio & Ioui. Iuppiter enim finis eſt dominus: Finis autem hac in cauſa plurimum eſt obſeruandus: quia eſt proprius & multum poteſt. Et in quarta Iupiter, Soli & omnino Mercurio commiſcetur, Atque ita in aliis.

Mercurius cum Saturno facit alienorum bonorum procuratores: & qui emunt etiam pro dominis: Seruilia enim hæc & ad opes pertinent, quæ Saturno conueniunt, & tamen cum induſtria & ſupputatione. Somniorum interpretes ob Saturnum, qui in an or.bus ſtudet. Vnde etiam ſenes ſomniis plus operam dant. Deſidebant olim in templis vanatici. Saturnus enim mendaciorum author, præſertim Mercurio commixtus, hoc autem genus varum fallaciſſimum, mendaciſſimum & ioane. Hæc monſtra & ſuperſtitiones cum multis aliis pernitioſas, ſancta lex noſtra ſuſtulit. Venus per ſe hoſpites ſignificat, verſantur in popinis, ſunt blandi & bonorum motum. Veneficium præſtat mixtio Saturni cum Venere, ſi quid aliud. Sunt enim timidi ambo hi Planetæ, & ſuſpitione pleni, præſertim occidentales. Ideò quod vi non audent aggred nntur dolo. Incantatoribus Saturnus fucum & mendacia ſubminiſtrat, Venus quid occultum, & vt eis credatur facit, & vt prodeſſe poſſint. Lenones, ſeruile & infame eſt officium ob Saturnum, cum mulieribus verſantur ob Venerem, ob id impudentiſſimum, ſpurciſſimumque hominum genus. Athletæ eot poris, robore eximio pollent, & honorabantur olim: Cæterùm præter robur corporis eximium, nihil in anima boni. Ideò ab amvarum beneficarum mixtione proueniunt. Indulgent autem tales genio mirum in modum. Martem abeſſe oportet cùm non eſſent ſanguinolenti, nec crudeles, nec pro vita certarent, ſed deſides, & luxui dediti, pugnabant honoris cauſa. Iupiter robur illud egregium, Venus honores illos inanes, vterque voluptuariam vitam præſtabat. Exoleuit hoc genus hominum tam inutile. Mars gemmarios illos ſolum ſignificat, qui magnis laboribus truſatiles verſantrotas. Qui ſcalpũt ad Mercurium, & Venerem cum Marte pertinent. Vt enim labor non eſt exiguus & aſſiduus opus eſt Martis: vt egregia induſtria indiget, ad Mercurium pertinet: vt in pulchro & pretioſo ſubiecto varias, & formoſas mentitur imagines, ad Venerem. Cum Saturno non coqueos carnium, ſed aquarium in balneis. Calones facit Iupiter Marti commixtus, malè diſpoſitus. Sicut in omnibus duas differencias intelligere oportet & medium. Velut Saturnus cum Marte malè diſpoſitus cloacarum expurgatores, bene chyrurgos: nam vtrinque fœdam rem tractant: illi laniatum tetrimenta, hi ſaniem & pus. Sed hi cum honòre & lucro magno, illi cum exiguo & omnino inhonorati. Calones igitur militum partes ſunt. Benè diſpoſitus igitur milites fecit. Cauponas etiam ſicut & Venus, ſed non adeò gratioſos. Venus enim hoſpites ſignificat (qui olim habebantur & nunc etiam apud Scotos ſolum) benignos: Emunt peregrini quod volunt, illi obſonant, panem & vinum tribuunt, conſidentque ſimul in menſa cum hoſpite, commodo magno peregrinantium. Ob id hoſpitis nomen olim gratum & ſanctum, quod violare nephas erat. Caupones omnia tribuunt, pecunias exigunt. Genus hominum peſſimum, & infame.

TEXTVS XVI.

Rurſus ſi duo ſint, qui actionibus præſint atque viuendi inſtituto, vt Venus & Mercurius, negotioſum reddunt in cantilenis, muſicíſque inſtrumentis; concentu, carmine. Ac potiſſimum eum loca ſua mutua permutanr: Efficiunt enim cytharœdos, mimos, mangonesquiqueorgana muſica fabricent, fides tranctent, ſaltatores, textores, qui etiam ex cera conficianr imagines, pictores. Quod ſi Saturnus rurſusipſis aſtipuletur, quod diximus, & mulíebres ad hæc mundos diſtrahæotes. Si verò Iupiter, cauſidicos & à rarionibus primos, Reipublicæ operam nauantes, puerorum, magiſtros, multitudine præfectos.

Mars cum Mercurio ſimul imperium adepti officiorum, ſtatuarios efficiunt, armorum opifices, ſacrorum mooumentorum, fuſores, luctatores medicos, chyrurgos, delarores, falſarios, maleficos, ſcalptores. Saturno verò illis adiecto, carnifices, alienarum veſtium direptores, raptores, latrones, abactores, malis artibus victum quærentes. Ioue autem loco Saturni, induſtrios, & agiles, vehementes, curioſos, aliena opera ſubeuntes, & inde victitantes.

Si autem Venus, & Mars officiis moderandis præficiantur, tinctores, vnguentarioſque producunt, qui æs, plumbum, argenrum, & aurum tractent & fundaot, agricolas, pyrrhicam ſaltantes, medicamentarios, medicos. Si illis Saturnus ſuffragetur ſacrorum animalium curarores, veſpillones, funerum deſignarores, quique nænias præcinant, diuinos, & vbi arcana ſacrorum luctus, & mactationes fiunr, verſantes. Si Iupiter, homines in ſacris verſanres, augures, ſacrificos, fœminarum cœtui præfectos, nuptiarum & connubiorum interpretes, & ex hisviuenres, voluptuarios iuxta ac remerarios, & proinde periculis obiectos.

Simplicibus opificiis declaratis addit nunc mixtos

mixtos, Mercutius, vt dixi, ſignificat in doſtriam & Venus labores leues. Vt verò Venus elariot extiterit, muſicos facit, ſi occidat, poetas aut ſaltatores, vel textores: Mimi & ſcurræ, & eomœdiamm actores, ſcænicique viri omnes ex eodem genere ſunt. Mangones olim erant, qui pueros expoliebant, vt ob formam ad flagitium venales haberenmr. Cytharœdorum nomine omnes, qui inſtrumentis pulſant intelligit. Textores, pictores, plaſtici, & qui quomodo fingunt ad boc genus pertinent, ſi leni labore id agant. Saturnus illis adiectus facit veſtimm muliebrium mercatores: nam Saturnus laboris leuis quippiam addit. Iupiter facit ludi magiſtros, imperium enim quoddam & ſapientiam declarat, quæ ſunt ludi literatij magiſtris communia. Vnde referunt iuniorem Dionyſiom, relicta tyrannide, ne tæderet vitæ, vt qnomodo imperium exerceret, Corinthi aperuiſſe ludum. Eadem ratione præficit etiam multitudini. Marte autem Mercutio mixto cum malefica mediæ iungatur, fiunt plerunque mali, eoque magis ſi Saturnus ſe illis addiderit. Non ſunt autem hæ artes, cùm artes omnes aliquid boni contineant, bi verò authores omnes mali ſunt. Medicos igitur & ſtatuarios efficiunt bene diſpoſiti, & in locis beneficarum poſiti. Sic & fabros atque alios. Iupiter iunctus his loco Saturni vehementes efficit, quia tres Planetæ ſunt omnes calidi maſculini, duoque ex his robuſti. Mars antem Veneri mixtus cum altera ſtella malefica ſit, altera benefica, facit eos medicos, qoi pharmamiſcent, quos nos vocamus aromatarios. Vnde facilè ſi his Saturnus miſceatur in veneficos degenerant. Et ſua ſponte etiam tales mali ſont. Quoniam Martis & Veneris natura diſſimilis eſt, nec aptè miſcentur. Olim cum ſacrificarentur boues & alia animalia ſacra talia vocabantur: nunc verò deſierunt. Mixtio etiam Saturni, cum Venere faciet diuinatores, &, vt ſupra viſum eſt vetitis & damnoſis artibus deditos. Cùm Ioue autem cum duæ beneficæ vincaot felices faciunt ſatis, vnde augures & ſacrificos. Nollum enim genus hominum magis obſeruatum, aot felicius extirit in quauis lege ſacerdotibus. Hi igitur à Ioue, Venere ac Marte ſignificantur. De Ioue quidem ac Venere cauſa clara eſt, & quod diuitias, & reuerentiam, & ſecuritatem, & opinionem diuinitatis ſignificent: vnde malè fecerunt, qui Saturnum illis miſcuerunt, vnde paupertas & contemptus, qoamobrem nullus ordo talis perpetuus, ſed omnes eo diuturniores quo potentiores: Nam in talium conſtitutione beneficæ plurimom potuerunt. Sed de Marte cauſa eſt ſacrificium, & mactatio animalium, & nunc loco eorum curant funera hominum,

Quod verò dixit loca ſua mutuò permutant, tanti ponderis eſt hæc ratio, vt ſine illa nihil in Aſtrologia veri poſſit haberi. Quamobrem regula hæc declaranda eſt, cuius cognitione profunda artis myſteria declarantur. Sciendum eſt igitur Planetas cùm ſe inuicem aſpiciunt, aut iongantur neceſſariò eſſe ambos in propriis poteſtatibus, aut in communibus, ſeu trigonis, aut in mutuis dignitatibus, tuncque recipere ſe inuicem dicuntor, aot peregrinos, aut in caſibus propriis, aut mutuis, aut in communibus caſibus: quod eſt eſſe trigonis diuerſis. Erunt igitur hi modi ſimplices & ſimiles ſeptem. Exemplum horom in propriis erunt Mars in Ariete, Iupiter in Canero. In communibus Mars & Luna in Piſcibus. Mutuò ſe recipient Luna in Virgine, Mercurius in Canero. Peregrini ambo, Mars in Geminis, Luna in Leone. In caſibus ambo, Mars in Libra, Iupiter in Geminis In caſibus mutuis, Luna in Piſcibus, Mercurius in Capricurno. In diſſidentibus trigonis, Mars in Geminis, Saturnus in Virgine Diſſimiles autem fiunt 21. modis, velut quod vnus ſi in proprio loco alter in oppoſito, velut Mercurius in Geminis, Saturnus in Leone. Sunt igitur modi ſimplices 28. Compoſiti aotem ſimplices decem vt in propriis & communibus: Velut Sol in Ariete, & Iupiter in Sagittario. In propriis recipientibus, vt Iupiter & Luna in Canero. In communibus recipientibus, vt Sol in Sagittario, Iupiter in Leone. In propriis & mutuò cadentibus, vt Luna in Cancro, Mars in Scorpione. In propriis diſſidentibus, vt Mars in Ariete, Iupiter in Cancro. In diſſidentibus & mutuis, vt Luna in Ariete, Sol in Cancro. Sunt prætetea compoſitorum diſſimilium modi 30. tres pro vnoquoque ſimplici: nam vnus aut alter deficit aot commutant. Velnti ſi ambo ſint in propriis locis, vnus aotem recipiat: vt Ioue in Cancro, Luna in Tauro poſitis, vel ſi ambo mutuo ſe recipiant, vnus autem proprio loco, vt Ione in Tauro, Luna in Cancro, vel ſi vnus recipiat, alter in proprio ſit loco, velut Iupiter in Piſcibus, Luna in Sagittario. Emnt igitur modi compoſiti ſimiles 10. diſſimiles 30. Simplices ſimiles 7. diſſimiles 21. Horum itaque ſumma eſt 68. præter decompoſitos qui vix numerari queunt, vt Sol in Leone, Iupiter in Ariete, nam ſunt in communibus ambo, & vnus etiam in propriis, & alter eſt receptus. Similiter Iupiter in Piſcibus, Luna in Virgine: vnus eſt in communibus, alter in propriis, & alter etiam in alterius caſu. Ita decompoſitus eſt modus Martis in Piſcibus, Veneris in Cancro: Et Mercurij in Scorpione, Lunæ in Virgine. His ita expoſitis, vt ſcias horum decreta per capita, animaduertere debes quod Planetæ in propriis locis validi ſunt. Et ſi vnus tantum ſit alium ſuperat & vincit. Et ſi in propriis locis ſe inimico aſpectu intueantur, aut mutuo caſu ſint, inuictum malnm erit hoc. In caſibus ſuis Planetæ debiles ſunt. Sed ſi alter eorum ſolum in caſu extiterit, qui erit in caſu reſiſtit & impediet alium, etiam ſi ab illo recipiatur. Velut ſi Venus ex Cancro, Martem in Tauro poſitum reſpiciat, Mars Veneris decretis reſiſtet. Quòd ſi mutuo ſe recipiant erunt firmi & expediti in decreto ſuo. Sed ſi vnus tantum recipiatur, qoi recipitur ſonebitur a recipiente, ſed tamen obediet illi, Et erit receptus, velut ſeruus in domu domini ſui. Sed ſi vnus ſit in alterius caſo, velut Sol in Tauro, Mars in Virgine Mars impediet

Solem, & Sol Martem, ſed non tantum. Planetæ in communibus ſignificant conſenſum, & præter id populi fauorem: Vt quaſi res illa ab omnibus ad quos pertinet negocium illud, comprobetur. Si Planetæ ſint in mutuo caſu, erunt hoſtes, ideò vix conſequetur quippiam boni per alterutrum eorum promiſſi, Si Planetæ ſint in diuerſis trigonis, diſcrepabunt media ad conſequendum talem finem. Et iudicia hominum de eo erunt diuerſa. Si ſolum vnus Planeta eſt in ſuo trigono, alius autem non, claudicabit res promiſſa, quia non vndique eadem habebit exiſtimationem apud eos ad quos pertinet Peregrini difficultatem perficiendi, vel aſſequendi intentum arguunt. Atque ita de aliis. Exemplum in prima genitura, Venus eſt in communi dignitate & in ſuo caſu, Saturnus peregrinus. Caſus igitur proprius facit vt operationes Veneris ſint debiliores, & hoc eſt bonum, quia non erit adeò laſciuiæ & voluptatibus deditus. Erit etiam ſatis hilaris, manſuetus, & blandus, quia Venus vincit Saturnũ ex trigoni dignitate. Quia tamen Venus cadit, & Saturnus eſt peregrinus, impediũtur aliquot promiſſa Veneris, & difficulter perficientur quædam promiſſa Saturni.

Dicit igitur Ptolemæus, quod ſi in mutuis fuerint dignitatibus, tunc euidenter, & firmiter ſuos effectus oſtendent, & claros (intelligit) futuros eos in talibus artibus.

TEXTVS XVII.

Conferunt etiam ſignorum propriæ vires, in quibus gubernatores actionum & opificiorum Planetæ extiterint, non nihil ad operationum officiorumque variationem. Nam humanæ figuræ ſigna & operationes, & opificia, quæ arte, ſcientiaque conſtant, & ad hominum vſus inſtituta ſunt, conducunt. Quadrupedia verò ad res metallicas, negociationes, ædificationes, arteſque fabriles. Tropica & æquinoctialia ad res tranſlatitias, ad interpretationes, ad rem geometricam, ruſticam ac medicam. Terreſtria & aquatilia, ad res aquaticas ac humidas, ad herbariam ac naualem. Amplius ad res funebres, ad ſalſamenta, ad piſcatum.

Lib. 3. com. 9. Duo eſſe de quibus Apoteleſmatum liber tractat, ſuperiùs docuimus: Scilicet quod ſignificat, & quod ſignificatur. Quod ſignificat, bifariam diuiditur: vel ratione ſubſtantiæ, & ita in quatuor, erraticas, inerrantes, figuras octaui orbis, & ſpacia noni. Vel ratione modi, & ita trifariam: in id quod ſignificat, & id in quo eſt, & quod præeſt. Quòd verò ſignificatur, in tria diuiditur vt ſuperiùs viſum eſt: Qualitatem, quantitatem, & tempus. Additur verò modus ex ſecundo libro. Vt igitur hic habeatur ratio dictorum, ſciendum quod abſolutis duobus primis ſignificatoribus, aggreditur tertium, ſcilicet loca noni orbis, nam de his ſignis loquitur, quæ ſpacio 30. graduum diſtinguuntur. Acquirunt tamen vim quandam iuxta ſimilitudinem loci cum figuris, quæ illis ſuberant tempore magnæ coniunctionis capitum, Arietis & Libræ octauæ & nonæ ſphæræ tempore Chriſti: Hoc autem fuit parum ante Ptolemæum. De humanæ quidem figuræ ſignis parua eſt dubitatio, cum humanos affectus, & ſtudia circa homines ſignificent. Quadrupedia humanæ naturæ ſunt propiora cæteris, vt quæ ſenſum habeant integrum: ideò mechanicas ſignificant. Sicut humana liberales Ex machanicis quatuor magis neceſſarias demonſtrat, metallicam, fabrilem, ædificationem, negatiationem, ſine quibus humana vita omnino conſtare non poſſet. Ex his tamen tropica & æquinoctialia ſunt duo, Aries & Capricornus: vnum eſt humanum Libra, aliud Aquatum, Cancer, medium quaſi ſignificant inter liberales artes, & mechanicas, vt medicinam, geometriam, interpretationes, rem ruſticam. Harum enim omnium initium eſt contemplatio, finis mechanicas. Terreſtria & aquatilia ſignificant, quæ ſequuntur. Sed nihil vetat quadrupedia ſignificare mechanicas artes, terreſtria tamen quæ ſunt Taurus & Capricornus, vt talia ſunt etiam res aquaticas & humidas. Vel dic τὰ δὲ χερσαῖα, id eſt, fera & quaſi humi repentia: Velut colubres & Scorpio. Nam & Arabes fera legunt, nos propius humi repentia. Quod verò dixit herbariam, quia herbæ ab humida terra naſcuntur. Naualis & ipſa ad aquas pertinet. Similiter & piſcatio. Salſamento quoque humido, atque in humidis fiunt. Sal enim aqua quædam congelata eſt, & in eam reſoluitur. Deinde ſi non ad illa ſigna pertineret, quia olim & nunc mortui, & veſtimenta, & lecti illorum, lauari ſolent.

Notandum circa hoc quod Ptolemæus diuiſit artes in quatuor contemplatiuas, quæ debentur ſignis regiis, tropicis, ſcilicet & æquinoctialibus. Morales, quæ ſunt practicæ, & ad humana hæc ſigna pertinent: vt magiſtratus, iuriſprudentia, docere pueros, & mores inſtituere. Expolientes, quæ expoliunt opera naturæ: vt metallica, negociatio, ædificatio, fabrilis. Et hæc quadrupedibus conueniunt ſignis. Et quæ opera naturæ imitantur vt herbaria Et hæc ad aquatica ſigna pertinent. Sed omiſſis duobus primis membris diuiſionis, quæ bene ſe habent, dicemus cum Galeno in libro de conſtitutione artis medicinæ, quod artes quædam faciunt, vel reſarciunt, vt metallica, ædificatoria, & hæ ad quadrupedia pertinent: quædã facta à natura acquirere docet: vt venatio, piſcatio, aucupiũ, lignorũ exciſio, lapidum & metallorũ inuentio, & hæ ad aquatica animalia, & ſerpentes taliaque pertinent.

Lib. 3. com. 9. Text. 13.

TEXTVS XVIII.

Rurſus ſi Luna propoſitum locum gubernet, à congreſſu cum Sole properans cum Mercurio, in Tauro;

Cancro & Capricorno, vates facit, ſactificos, per peluim diuinantes. In Sagittario & Piſcibus ex mortuis vaticinantes, & dæmonum prouocatores. In Virgine & Scorpione Magos, Aſtrologos futurorum conſultos præſcita edoctos. In Libra, Ariete & Leone diuinitiꝰ furore correptos, ex ſomniis coniectantes, coniuros, id eſt, adiuratores.

Ἐξορκιστὰς. Coniuros vertit. ſeu eos dicas, quibuldam verbis expellere dæmones è corporibus hominum profitentur. Additis etiam nonnunquam ſuffumigiis & notis occultis, tum amuletis, ſcilicet his, quæ collo ſuſpendi ſolent. Intentio verò eius eſt docere quod Luna eſt cauſa diuinationis, cum quatuor habuerit conditiones: Prima vt exeat Solis radios appareat iam tum: Secunda vt ad Mercurium vadat. Manifeſtum eſt autem occidentalem oportere eſſe Mercuinum: Tertia vt Luna præſit cœli medio, vel loco Planetæ opificium ſignificantis. Haly ſolum de cœli medio intelligit, & non de loco Planetæ præfecti officio: Quarta vt ſint in ſignis conuenientibus: Nec ex his putat aliquod non eſſe præter Geminos & Aquarium. Igitur Lunam eſſe diuinationum parentem experimento didicimus. Et licet in genitura Caroli quinti Cæſaris hoc non ſignificet, id contingit quod corpore non loco ſit in aſcendente: Ideò fortunam, non minores ſignificet. Cur verò author ſit diuinationis multæ ſunt cauſæ: Eſt enim multiformis, & vi continens omnium ſtellarum vires, & noctis tempori præ eſt: Et per ſe phanaticos ſignificat. Nec verò ſolum cum hæc omnia affuerint diuinationis cauſa eſt, ſed & ſi vnum ex his etiam deficiat. In Tauro igitur propriè facit vates, quia venus occultam diuinationem facit, & in Tauro Venus & Luna gaudent. In Cancro quod aqueum ſit ſignum, per aquam: in eo autem Luna & Iupiter dominantur, à beneficis autem diuinatio procedit. In Capricorno verò quod Luna ibi trigonum habeat & Venus, & opponatur Cancro: Sed quia in Capricorno, Saturnus & Mars dominantur, ſignificat immolationem, vnde aruſpices. Ptolemæi autem tempore hæc experimento comprobabantur, quod frequens eſſet hoc genus hominum. In Sagittario & Piſcibus, vt patri meo, necromanticos. Hoc experimento primo compertum eſt. Deinde vis Iouis cum naturæ Mercurij aduerſetur, facit vt Mercurius ibi deiectus ſit, & contrarium naturæ humanæ ſignificet. Quare mortuos & dæmones. Sunt etiam ſigna bicorporea, ideoque duplicem mentem ſignificant: hoc autem quomodo dæmones & mortuos teferat, in libris de Rerum Varietate, de Subtilitate, deque Animi immortalitate demonſtratum eſt. Rurſus in Virgine quod ibi Mercurius ſolium habeat, & Luna gaudeat, nobiliorem ſcientiam diuinandi ſignificant Planetæ. Hæc autem Aſtrologia & Magia eſt, vt alias docuimus. Sed in Scorpione quod Luna, & Venus ibi trigonum habeant, & Scorpio, Tauro, vbi Luna & Venus dominantur, opponatur. Ignobiliſſimum igitur diuinandi modum decernunt, vt de Capricorno, & Cancro diximus. Hic autem eſt vt futura ſciant, & prædicant ſolo quodam animi inſtinctu. Tales enim pro ſtultis habentur, cum ſine ratione loquantur. Cùm etiam plerunque fallantur. Vt de quodam carpentario paucis ante annis phanatico contigit. Qui ſi alium habuiſſet dominum præter Cæſarem mitiſſimum principem, poterat meritò plecti. Audax & phanaticus, & ſeditioſus ſine ratione: demum ſucceſſu rerum falſus omnino. Tales igitur Scorpij ſignum decernit. Diuinant tamen quandoque vt dixi, propter vim Lunæ & Veneris in eo & oppoſito ſigno. Sed in Libra facit eos, qui ex ſomniis diuinant propter vim Saturni & Veneris contrariam. In Ariete autem furore correptos ob vim Martis: Sicut in Leone exorciſtes ob Solis potentiam, quæ natura Lunæ aduerſatur. Ideò Luna dæmonis, Sol exorciſtæ vim habet. Manifeſtum eſt igitur ex his, omnia hæc eſſe ſecundum naturam.

TEXTVS XIX.

Hae igitur via qualitatem, naturamque actionum, exercitiorumque ex horum commiſtura colligere oportet. Modum verò eorum & amplitudinem ex aſtrorum gubetoantium vi. Nam orientalia cum ſunt aut in angulis opificia ſua authoritate, & fama minimè caritura pronunciant: occidentalia verò, aut à centris delapſa, hæc ſub alterius manu, imperioque forè. Superata etiam à beneficis magna ſignificant opera, illuſtria, lucroſa, inculpabilia, venuſta: A maleficis verò, vilia, obſcura, minimè frugifera, vtque in quibus error commiſſus ſit. Impedit verò Saturnus tarditate & tepiditate: Mars calore nimio, temeritate, importunaque diuulgatione. Vterque autem ob vaſtationes ſeu euerſiones.

Com. 15. huius. Verbum τροπὰς ἀναστάσεις Gogata vertit vaſtationes ſeu euerſiones, Arabes habent multa mala tota vita ſua. Qui ſenſus eſt magis ad rem literæ Græcæ conueniens, legatur autem (vterque) verbum coniunctim: id eſt, ſi Saturnus & Mars impediant.

Poſtquam igitur declarauit naturam opificij & ſubſtantiam de quibus dictum eſt ſuperius, modum hic ſubiungit, duplicem, vnum qui conſequitur naturam opificij, quod verè artifex ſit inclytus aut vulgaris, & hic ſumitur à duabus qualitatibus Planetæ opificium gubernantis. ſcilicet quod ſit orientalis & iuxta alicuius anguli lineam, aut in altero

horum deficiat vel vtroque: vt ſint quatuor modi, duo extremi, totidem medij. Sed qoid per aſtra gubernantis intelligat, an tres illos taorum dominos qualitatis, an omnes, ſobſtantiæ ſcilicet, an eos qui locis horum dominantur, quemadmodum in aliis cauſis diſtinguere ſolet dubium eſt: Aliis certè in cauſis quod ſolom eſſent tria genera. Quod eſt, in quo eſt, & qood præ eſt, nollam habebat dubitationem. Annectimus autem ſemper ei qood præeſt, & qood eſt, & in qoo eſt, commune id qood ſuper ipſum eleuatur, hac igitur in cauſa quinque erunt, qooniam dupliciter dicitur id quod eſt, commune, ſcilicet & propriom: commune verò quod eleuatur & ſopereminet totidem modis dicitur, ſcilicet quadrupliciter. Sed de communi ſolum loquitur ibi (ſoperata etiam) relinqoitur igitur vt de propriis intelligat. Hæc autem, vt dixi, trifariam accipi poſſunt, at non videtur de dominis ſobſtantiæ opificij intelligere, cùm illa iam ſupponat in angulo eſſe cœli medij, vel orientalia à Sole, quare non oportuit diſtinxiſſe de illorum ſtatu orientali, vel occidentali, in centris vel ab his delapſis: Relinquitur igitur vt intelligat de dominis qualitatis, quos etiam præeſſe dominis ſubſtantiæ declaraoimus.

Quando igitur Mars, vel Venus, vel Mercurius ille ex his, qoi aſpectu vel poteſtate loco Planetæ medio in cœli poſito, vel primo orienti, id eſt, nouiſſimè ante Solem præeſt orientalis à Sole fuerit (intellige vel occidentalis à Lona) vel in anguli centro, erit ille egregius in ſuo opere verè: oppoſito modo contrariom decernunt. Hi verò qoi ſoper hos eleuantur Planetæ fortunam opificij declarant. Vnde manifeſtum eſt multos eſſe egregios in arte, qui tamen non locrifaciont, nec ſunt illuſtres, nec carent reprehenſione, iuſta non dico, ſed vulgari: Tales igitur venuſtate carent tametſi inclyti. Alij contra nihil ſcientes, glorioſi & venoſtè opus tractantes, & apud populum cum laude artem, diuitias ex ea acquirunt. Neceſſe eſt autem in omnibus qoandam eſſe venoſtatem ad vulgarem opinionem. Et hæc ſi deſit vili ars & artifex extimatur. Hoc autem diſcrimen exiguum eſt in artibus, quæ induſtriæ parum habent vt cerdonibus, maximum aotem vbi plorimum eſt induſtriæ: velut in medicina, nam in ea imperitiſſimus maximè conſequitur perſæpe laudem, negligitur peritiſſimus, vt Galenus conqueritur. Saturnus igitur ſi quis alius Planeta impedit omnes artes, omnes diſciplinas, & ſtudia, ſi eleuetur ſuper dominum opificij Orientalis quidem fructum eius tollit, occidentalis omnino inhabiles, deſperantes & à diſcendo abhorrentes. Quod ego etiam obſeruaui. Ita vt quidam, quibus Saturnus eleoabatur ſopra ſignificatorem, officij omnino coacti potius ferrent verbera, quàm quod diſcere vellent. Deterior autem Satornus eſt in ſeptimo loco, inde in aſcendente, inde in decimo, vltimo in imo cœli: Mars verò in decimo, inde ſeptimo, poſt aſcendente, inde imo cœli. Atque hic ordo eſt in omnibus fermè cauſis. His igitur abſolutis ad tempus declarandum accedit dicens.

TEXTVS XX.

Tempus augumenti & decrementi in genere coniectandum eſt ex aſtris horum accidentium authoribus, ex eorum videlicet ad orientalem, & occidentalem angulum inclinatione.

Orientalis angulus ſignificat initium vitæ, occidentalis finem, cœli medium vitæ ipſios conſtitutionem robuſtiorem vtpote à 30. ad 40. annom aut circa. Hoc aotem in capite de temporibus euentuum exquiſitè oſtenſum eſt. Huic autem capiti congruit pars tractationis de animi vitiis ac morbis, veluti ſequentis etiam capitis vltimæ parti dum de illicitis agit congreſſibus ſequentia.

Ex his omoibus colligitur dari quatuor genitura geniturarum: bonas, quæ bonæ videantur, vt cum luminaria & beneficæ in angulis fuerint. Bonas quæ malæ videaotur, vt cum Planetæ ab angulis decidunt benefica tamen eleuatur ſoper omnes. Velut in noſtra geneſi vbi Sol, Luna, Satur. Venus, Mercurius, decidunt non ſolom à centris angulorum, ſed ab angulis ipſis, Mars quoque debilis eſt: Sed Iopiter ſoper omnes eleuatur: vnde finem in omnibus rebus bonum decernit, cum difficultate tamen maxima qood ſit retrogradus, & bona ipſa tenuia, quia eſt peregrinus: Qui ſi eſſet in primo ſtatu & ſuis dignitatibos, egregia bona præſtaret, cum tameo geneſis egregiè mala videatur. Si Luna cum eleuetur ſopra Martem offenſas, & vmbras periculorum decernit, cum tamen ſit cum capite Gorgonis in eodem circulo. Quæ ſi cum illo conſtituta in quadrato Martis eſſet ſub terra in loco Martis, Mars autem in loco Lonæ ſupra terram qoamuis ab angulo cadens, capitis detruncationem pollicetur omnino, atqoe præſtaret. Tantum intereſt nouiſſe quis Planetarum in congreſſibus ſuperior ſit. At malæ, quæ malæ videntur, ſunt in quibus omnes Planetæ cadunt mutuiſque radiationibus aduerſis ſe conficiunt. Cæterũ malæ quæ bonæ exiſtimantur, in qoibus luminaria ſunt in angulis, cæterique Planetæ, ſed malefica omnibus imperat locis illorum præpoſita, aut ſoper omnes eleuatur. Deterius ſi vtrunque contingat. Peſſimum ſi vtraqoe malefica, vtroque modo præpoſita ſit. Atque hæc in omni genere euentuum.

Lib.2. com. 6.
Lib.3. tex. 76.
Lib.3. à text.80. ad finem.

In temporibus aotem dignoſcendis oportet ſignificatoris opificij directionem, aut dominium inſpicere, velot in noſtra geneſi. Mars ſignificabat artem medendi, vbi peruenit ad tertiam partem Cancri, in anni 25. & vbi erant trigoni radij Lonæ, per ſeptem annos continuos addixit medicinæ arti, erat etiam finis loci Martis, & rurſus à 41. ad 56. cum Mars præfuit tempori. Et rurſus parum anni 57. & 58. cum Mars peruenit ad quadratum Iouis: Demum dum peruenit ad 40. partem Leonis, vbi ſont eius & Solis radij ſextiles, declarauit curam, principatum, & fuit illa Cardinalis Moroni. Et manifeſtum eſt qood nil aliod ſopereſt, nam illa ad Saturni, & Veneris, ac Mercurij ſextilem eſt, in ætate decrepita loco ſylueſtri, licet ibi ſit

cor

cor Leonis, nec credo peruenturum ad eam ætatem, & radij ſunt imbecilles. Non eſt ergo ſpes vlla ratione artis medicæ, ſed obſeruare oportet quando Mars erit ocientalis, à Sole in dignitatibus propriis, & aſpectu beneficarum velut anno 1567. ſed erit res exigua. Anno 1569. & anno 1571. ſi vixero, anno 1573. Maximè aut 1575 ſed vt dixi omnia minima. In pluribus aut infœlix 1566. 68. 70 72. 74. ſed 73. mediocris. Munus autem profitendi à Venere, Mercurio & Saturno pendet. Sed neque in hoc poſt eam ſeptem annorum conditionem, & eſt ſextilis Lunæ, & quadratum Solis quicquam ſupereſt. Reliquum igitur eſt vt ſuperſit conditio aliqua cum principe. Vtcunque ſit fidere oportet potius acquiſitis à 70. anno ſupra. Et hoc eſt vtilitas Aſtrologiæ.

CAPVT V.

TEXTVS XXI.

De coniugio.

PRoximum eſt his, vt de coniugio agamus. In legitima igitur viri cum fœmina coniunctione ita coniectandum eſt. Si de viris agitur ad Lunam reſpiciemus vt affecta ſit. Primum quidem quando in orientalibus quadrantibus reperitur, viris in adoleſcentia matrimonium decernit. Aut poſt ætatem conſiſtentem iuueoculam ducet mulierem. Si in occidentalibus tardè contracturum mattimonium, aut tempeſtiuè quidem, ſed cum vetula. At ſi radiis oppreſſa fuerit, Saturnoque configurata, prorſus vxore carebit.

partes ex quibus domus componitur, inquit, Haly Boethij authoritate, quatuor ſunt: Diuitiæ, vxor, filij, ac ſerui Cùm igitur de propriis omnibus iam tractauerit, de quibus ab initio propoſuerat, reliquumque eſſet, vt de coniunctis ageret, egerit autem de diuitiis, relinquitur tractatio de vxore, inde filiis atque ſeruis. Quibus peractis ad quædam tranſit propria quidem corpori & animæ, que tamen quaſi extra naturam ac fortuita, vt itinera & Mars: inde de temporibus agit. Pro his autem omnibus atque aliis notanda eſt regula generalis.

Regula iudiciorum.

Cùm tibi propoſita fuerit genitura, conſidera hæc ſeptem principalia. Primùm locos & Planetas congruentes vnicuique rei. Velut pro vxore Lunam, pro diuitiis Sortem Pro animi qualitatibus Lunam & Mercurium. Secundum potentiores Planetas ſecundum ſubſtantiam: Et ſunt hoc ordine Sol primus, inde Luna, Iuppiter, Saturnus, Mars, Venus, & Mercurius. Tertium illum qui dominatur locis principalioribus, hunc vocant Arabes Almuten genituræ. Quartum potentiorem, id eſt: propiorem centro anguli nobilioris. Quintum an qui dominatur, aut potentior eſt ſit benefica, vel malefica. Sextum diſpoſitionem illorum in mundo, id eſt quod ad Solem & proprium eccentrici Apogeum: item quoad Lunam & latitudinem, & in quo loco ſit, ſcilicet vbi dominetur, vel in Solio, vel loco peregrino, aut caſu. Septimum commixtionem cum Planetis, quibus modis fiat, & qui qualeſque ſint. Quibus conſideratis diligenter vide Planetam aut Planetas, qui ſuper alios eleuantur ſecundum quatuor modos ſuperiùs declaratos, & ſi talis Planeta eſt beneficus, & bene diſpoſitus ſecundum mundum, & poteſtatem in loco habet ſuper quem eleuatur, tunc hoc eſt optimum & glorioſum in hac cauſa vel cauſis. Quod ſi maleficus ſit contrariæ qualitatis aut loci, & bene diſpoſitum ſecundum mundum, hoc eſt peſſimum in hac cauſa, vel cauſis declaratis à natura Planetarũ ſuper quos eleuatur. Quòd ſi beneficus aut maleficus ſit malè diſpoſitus ſecundũ mundũ, maleficus minus nocebit, beneficus autem minus iuuabit. Quòd ſi maleficus dominatur in loco ſuper quem eleuatur: erunt magis perpetua & frequentia damna, quæ inferret, minora tamen: Sed ſi aduerſetur. erunt maiora & frequentia. Si peregrinus magna quidem, ſed non adeò frequentia. Gratia exempli ſi qui maleficam habeat eleuatam ſuper dominum opificij, & loco illi præſit, ille negligetur in ea arte & contemnetur: Si ſit peregrinus maleficus comparatione loci ſuper quem eleuatur habebit nonnihil exiſtimationis & vtilitatis, non tamen magnæ, & multa illi contingent infortunia. Si autem locus ſuper quem eleuatur malefica fuerit caſus eius: tunc rara quidem, ſed maxima contingent infortunia: Exiſtimationem tamen retinebit & lucrum conſequetur. Hæc autem minuuntur & augentur mixtione. Exaltatio & poteſtas ſecundum genituram, id eſt, appropinquatio centris angulorum ſemper ſuſpecta eſt in maleficis non ita ſecundum mundum, id eſt, eccentrico vel ratione loci vbi dominetur, vel latitudinis aut ratione Solis, aut Lunæ. Ergo ſi idem Planeta ſuper õnes eleuetur, ille erit fœlix aut infœlix in omnibus, niſi ratione temporum. Nã in his cõtingit varietas propter diuerſas comparationes.

His uiſis cum res coniugij maxima ſit & communis, alteri luminarium aſcribi neceſſario debet propter ſecundum modum regulæ prædictæ. Sed cùm Sol ſignificet maſculos, & maſculus maſculo coniugio copulari non poſſit, oportet vt in maſculorum coniugiis Lunam conſideremus, vt in fœminarum Solem. In his verò prius tempus conſiderat, quoniam oportet coniugium celebrari, quam vt determinetur de qualitate eius, qui vel quæ coniugio copulatur. Trifariam igitur contingit hoc eſſe, aut vt copuletur in iuuentute, aut ſenectute, aut nunquam. Hæ

autem

autem regulæ non tenent vbi plores vxorea ſimul haberi poſſunt, vt apud Chriſtianos: Nec vbi nepharium eſt non nubere, vt apud Iudæos: Sed in quibus omnino liberum eſt vtrunque, vt olim apud gentes omnes, & nunc apud eos, qui ſe vocant Euangelicos. Ad alios tamen adhibita ſolerti ratione applicari poterunt: Vt quod Mahumetanus cœlebs erit cum omnino Luna damnata fuerit: aut Chriſtianus nubet, cum ab vtroque Planeta libera fuerit. Luna quibus modis orientalis, aut occidentalis dicatur, viſum eſt ſuperius. Et inferius etiam docebit.

Notandum etiam quod Saturni impedimenta in actionibus naturalibus ſunt frigiditas, in proptiis ſegnities, in communibus auaritia. Martis autem impedimenta in communibus ira, in propriis feſtinatio inconſulta in naturailbus autem non per ſe impedit. Atque hæc contingunt cum ſupra alios eleuantur.

TEXTVS XXII.

Ad hæc ſi in ſigno vnius figuræ, aut vni alicui ſtellarum applicans ſi reperta fuerit vno coniugio contentum eſſe demonſtrat. Si verò in bicorpori, aut multiformi ſigno, aut pluribus ſtellis in eodem ſigno applicet, ſæpios coniugium iterabit.

Tempore explicato, numerum decernit: Senſus eſt, vna vxor habebitur, cum Luna in ſigno fuerit vnius figuræ, ſeu vni applicet Planetæ, ſeu nulli. Plures, cum vel in ſigno bicorporeo, vel multiformi vni ſeu applicet pluribus, aut nulli, ſed etiam Planetæ, aut ſigno figuræ vnius, pluribus fuerit Luna in Planetis, aut ſaltem duobus, autem applicet quæ ſignificantur vxores. Hic duæ aut plus, de notanda & dubitationes. auté contingunt

Notandum quod pro numero Planetarum habebimus numerum vxorum, vt ſi in bicorporeo ſigno ſit. Et duobus applicet Planetis, tres habebit vxores: & ſi quatuor applicet Planetis, & ſit in ſigno vnius figuræ, quatuor vxores decernit. Notandum rurſus applicationem eſſe debere ex eodem ſigno, non Luna ſignum commutante. Dubitationes autem quas reliquit tres ſunt.

Prima ſi in ſigno duorum corporum vni tantum Planetæ applicet, duas ne an vnam vxorem ſignificabit. Reſpondeo quod licet ex primis verbis vna videatur ſignificari, in ſequentibus tamen docet quod duæ. Igitur debet numerus Planetarum adiungi numero figurarum ſigni, & ab hoc aggregato detrahatur vnitas ſi detrahi poſſit: Et relinquitur numerus vxorum. Sed ſi nulli ſint Planetæ numerus figurarum ſigni docet numerum vxorum. Si verò adſit vnus Planeta cui Luna applicet, non auget numerum decretum à ſigno, ſed facit vt firmius numerus ille cuſtodiatur.

Secunda dubitatio eſt, an applicatio illa ex eodem ſigno ſit intelligenda corpore tantum an etiam aſpectu. Videtur Haly ſenſiſſe de vtroque. Et non ſolum de Planetis, ſed fixis cum fuerint in eadem longitudine & latitudine. Et breuiter dico quod numerus eſt incertus: Sed coniectura ſic aſſequemur. Conſiderabimus primo an vnam, aut plures vxores ſit habiturus: Item quo tempore an in iuuentute, an ſenectute. Facilius enim plures habebit, qui in iuuentute, quàm ſenectute copulabitur. Tertio vitæ longitudinem mariti & etiam vxoris. Quarto ſtellas quibus corpore Luna applicat in eodem ſigno, ſeu errantes, ſeu non, dummodo corpore illis iungatur. Illas etiam errantes quibus applicet radio exquiſitiſſimè, maximè ſi fuerit quadratus radius, & Planeta ille Lunam recipiat.

Tertia dubitatio eſt an verba illa, aut multiformi, debeant legi alternatim, aut vt ſint præcedentium expoſitiui. Velut dicamus multiformi, id eſt, bicorpori, aut multiformi, id eſt, multiplicis corporis, ac plurium quàm duorum: Et videtur quod intelligit de vero multiformi, quia fuiſſet occaſio decipiendi. Ergo ita intelligit etiam de ſignis extra Zodiacum, quandoquidem quæ intra illud ſunt, ſunt tantum bicorporea. Multiplicia igitur ſunt velut Centaurus, & Auriga, Bootes, Hercules. atque Hydra.

TEXTVS XXIII.

Cæterùm ſi aſtra quibus Luna applicat, ſeu loci propinquitate, ſeu teſtimonio, fuerint bona, bonas vxores ducet: Si mala, malas. Nam ſi Saturno applicuerit, erunt laborioſæ & tetricæ: Si Ioui, venerabiles & familiam gubernantes: Si Marti, audaces & rebelles: Si Veneri, formoſæ, gratioſæ, hilares: Si Mercurio, ſagaces, & acumine præditæ. Amplius Venus cum Saturno, Ioue aut Mercurio, victui quæritãdo vtiles, coniugis amantes & liberorum: cum Marte, animoſas, inſtabiles, variabiles.

Quid de profunda vetuſtatis caligine talia vindicarunt, certè egregia laude digni ſunt. Eſtque boni viri officium vertendo ſenſum pro ſenſu reddere, etiamſi falſiſſimus ſit. Ob id tamen expoſitor ea lege non tenetur, ſed quæ admodum abſurda ſunt vitare debet. Licet igitur legatur

Quod eſt amplius Venus cum Ioue, vel Saturnus cum Mercurio, nos tamẽ quia nullũ hæc habent verba ſẽſũ, cõgruenti oratione vertimus vt in textu habetur. Hoc etiam in explicatione maritorum, dum Venerem aliis rurſus comparat Planetis, perſpicuum eſt. Sed de Luna agat, quid attinet vt Venerem comparet. Niſi eſſet quod Venus in coniugibus vtrinque multa placat, etiam ſi inuicem diſſideant natura. Ob id igitur aſtrum cui Luna applicat aut Sol, coniugis propriam naturam oſtendit: Cui verò Venus

naturam

naturam illius vt ad coniugem ſe habebit. Multi enim boni natura ſunt, aut bonæ, cum conioge tamen mali aut malæ. A iqui etiam licet pauci vel aliquæ mali malæve natura ſunt, cum coniuge tamen qoiete viuunt, ſeu ob Veneris dilectionem, ſeu morum ſimilitudinem.

Declaratur autem ex hoc textu quod applicationem etiam radio admittit dummodo teſtimonium præbeat. Præbet autem ſi in loco dominetur. Mulierem autem bonam intellige vt hominem pictum, non ſimpliciter, ſed cum adiectione. Manifeſtum eſt autem, & hoc gentibus contingere. Nam apud Belgas viri quieſcunt, mulieres negotia tractant. Apud hos igitur & horum ſimiles Saturnus Lunæ ab initio conſuetudinis commixtos fuit. Neque verò dubium eſt tam beneficas, quàm maleficas ioxta ſtatus diuerſos magnum diſcrimen etiam in eodem aſtro efficere. De aſtris autem agit hic quemadmodum diximus, non tantum de Planetis.

TEXTVS XXIV.

Io mulierum autem coniugio ſpectare oportet Solem. Is enim repertus in quadrantibus orientalibus, eas ſignificat vel io prima adoleſcentia nuptui dari: vel poſt ætatem cooſiſtentem, cum adoleſcente matrimonium contrahere. In occidentalibus verò tardè nubentes, aut maturè, ſed cum ſeniculo. Et in ſigno vnius formæ, aut cum Planeta vno matutino depreheoſus, ſemel tantum oubentes: in multiformi aut pluribus matutinis configuratus, ſæpe coniugium iterantes. Ac ſi Saturnus hoc modo Sole configuratus ſit compoſitos maritos habebunt, ac commodos & induſtrios. Si Iupiter, veoerabiles & magnanimos. Si Mars, immurigeros, ſtreouos, à liberis & vxore alienos. Si Venus, iucundos & formoſos. Si Mercurius, victui conſulentes & agiles. Venus autem cum Saturoo ignauos facit, & Venereis frigidos. Cùm Marte calidòs, ad coogreſſum procliues, adulteros. Cum Mercurio liberorum amantes.

Si omnia quæ in hoc capite dicta ſunt, de vxoribus ex Lunæ ſtatu in tribus proximis ſectionibus, ad maritos teferantur, ex Solis ſtatu in mulierum genituris, plana erit ſententia. Hoc ſolum intereſt, quod in Sole matutinos Planetas conſiderat loco veſpertinorum à Luna. Nam & in Luna, & Sole conſiderat Planetas qoibus applicant, an matutini ſint, an veſpertini, ſeu quo ad Solem, ſeu qoo ad geneſim ipſam. Præterea eadem ambo etiam de Luna animaduertit. Ex hoc alius diſſoluitur ſcrupulus, nam cum Saturnum dixerit in Lunæ applicatione ſignificare cos, qui vxorem non ducunt, poſtmodum ſubiecerit, Lunam illi applicantem ſignificare maritos frugi, intellexit Saturnum ſolum efficere cœlibes, cum Luna fuerit ſub Solis radiis in mulieribus, quemadmodum in viris cùm fuerit à Sole occidentalis: aliter coniugium minimè impedit. Cur verò prætereat coniunctionem Veneris cum Ioue in maritorum qualitate decernenda cum in vxorum non prætererit, cauſa eſt qnoniam liquet ex dictis illos futuros bonos, moderatos & modeſtos: cum docuerit Saturni, & Martis vires hac in cauſa quaſi eſſe contrarias.

TEXTVS XXV.

Orientales quadrantes hoc loco accipimus, cum de Sole agimus antecedentes, & ſignum ſigniferi aſcendens & occideos. Cum de Luna à nouilunio, & pleniluniu eò vſque vbi Luna diuidua eſt. Occidentales autem his oppoſitos.

Commune omnibus Planetis eſt, vt quod eſt ab initio cœli medij vſque ad orientem: Et ab initio imi cœli, vſque ad occidentem pro orientalibuſs Occidentales intelligit his oppoſitas, Et vt magis talibus initijs proximæ ſtellæ fuerint, eò magis orientales erunt. Sicut contraria ratione in occidentalibus. In comparatione autem eorum ad Solem tam à coniunctione ad oppoſitionem Solis, quàm ab illius oppoſitione ad coniunctionem, vniuerſum vitæ ſtatum cenſet contineri. A coniunctione quidem poſtquam peracta eſt humidum recens iofantis, donec omnino in oppoſitione ſit totum abſolutum. Et rurſus ab oppoſitione humidiſſimam infantis naturam, quæ in ſenio exareſcit vt ſub coniunctione inſtante, Planeta. Ob id igitur primæ, quartæ, & a nouilunio, & à plenilunio ſignificant dimidiom primum ætatis vſque ad 35. annos, vel circa: reliquæ vltimum dimidiom. Non intelligo nunc de dimidio exacto numeri annorum: Sed per primam ætatem eam quæ augetur, per ſecundam quæ minoitur. Sicut & in his quemadmodum, & in Sole dictum eſt ratio habenda ſit partium vtriuſque, penes maiorem & minorem diſtantiam Lunæ à Sole. In inferioribus autem cum ad oppoſitionem non perueniant, tota etiam vita à coniunctione ad coniunctionem cum Sole continetur. Verùm quæ fit dum Planeta eſt retrogradus oppoſitionis in ſuperioribus vicem gerit. Vera coniunctio eſt cum Planeta eſt velociſſimos. Cùm igitur à coniunctione radios Solis exit, infantiam & pueritiam refert, facitque ad diſcendum promptos. Cùm in maxima elongatione, validos & robuſtos, atque perfectos. Cùm redeont ad Solem & iuxta illum ſunt, ſenibus aſſimilantur, ideò prudentes ſunt. Cùm ſub Sole oullum ſtatum habent, ſed totos ſe Soli dedunt. Tales maximè humana ob id ſapiunt. Porrò vt dictum eſt totus ſtatus, qui eſt à coniunctione quæ fit

dum

dum Planeta retrocedit, alio ſtatu prioris coniunctionis deterior eſt. Innuit ergo duos ſtatus, quo ad mundum communem omnibus Planetis, & quoad Solem communem omnibus Planetis Præter Solem.

Regula prima.

Notandum quod in voluntariis quædam ita decernuntur, vt omnino quaſi neceſſaria videantur. Velut ſi quis habeat Lunam in Cancro, in cœli medio Liberam à Sole, & Saturnum in tertia domo, ille proculdubio nuber. Rurſus ſi Luna ſit in ſeptimo loco ſub radiis Solis in Leone cum Saturno, pronuntiabis illum proculdubio vxore cariturum. Atque in his voluntatium quaſi in neceſſitatem Fati tranſit. Ita vt viderim quoſdam tempore, quo vxorem ducturi erant adeò rapi ad hunc effectum, vt de nulla alia re cogitarent. In aliis intermediis, qui longè plures ſunt, his, caue ne tibi contingat quod olim Apollini. Tenebat quidam, tentaturus oraculum, ſub digitis caput paſſerculi, ipſum autem in manu abditum, interrogans Apollinem, an quod in manu teneret viuum eſſet, an non? Reſpondit dæmon vti voluetis, intelligens ipſum, qui interrogabat vtrouis modo reſpondiſſet oſtenſurum oppoſitum. Ita in talibus decet Aſtolugum imitari oraculum, nec velle ſe ſapientiorem illo oſtendentem, artem ipſam prodere, ſed in manifeſtis tantum euidentibus, aut quæ à voluntate non pendent clarè & determinata ſententia reſpondere. Ita ego interroganti in ſimili cauſa amico noſtro Andreæ Veſſalio reſpondere non erubui.

Regula ſecunda.

Rurſus nec illud credendum eſt, ſolum eos vxore carituros, qui Lunam ſub radiis coniunctam, aut configuratam Saturno habent: Neque etiam omnes. Sufficiet enim quandoque Saturni coniunctio malè diſpoſiti abſque Sole: quandoque Luna ſub radiis proxima viſioni in Cancro, quamuis Saturno configurata admittet vxorem. Conſideranda etiam eſt familia: in noſtra nemo, ſolis ſacerdotibus exceptis, qui ad legitimam peruenerit ætatem, vxore caruit. Cùm etiam ſacerdotes valdè pauci fuerint, neque vllus tamen monachus. Quod igitur de Medicis Galenus pronuntiauit, id nos, & magis neceſſario dicemus de Aſtrologis: Scilicet oportere illos ſſe eruditos & natura prudentes. Cùm autẽ hoc in omnibus, id maximè in his veritatẽ habes, quæ à volũtate libera pendẽt.

TEXTVS XXVI.

Omnino verò conſtantes & diutni conuictus permanent, quando in vtriuſque coniugis genitura luminaria contigerit configurata eſſe concorditer: Hoc eſt quando inter ſe ipſa triquetra, aut hexagona radiatione ſe reſpexerint. Et maximè cum huc mutua receptio acceſſerit. Multoque magis quando quæ viro Luna eſt, fœminæ Sol fuerit. Dirimuntur verò leui occaſione matrimonia, aut coniugum animi diſſident, cum prædictæ luminatium conditione), vel in ſignis incõiunctis acciderint: vel ſint ex oppoſito, aut quadrato.

Mitam artem regulamque nobis his in verbis inſinuat Ptolemæus, quam pleriquc ignorantes, dubitant de Aſtrologiæ ſcientiæ veritate. Dicunt enim ſi regula incidit in caput vnius, illumque interficit, quomodo fieri poteſt, vt hoc in genitura illius cernatur, cum caſu regula tunc ceciderit. Rurſus qui veneno à coniuge interimitur, quomodo potuit præſciri, cùm factum non ſit ipſius, ſed coniugis: Propterea Ptolemæus nobis in hoc ſecundo hic inſinuat eſſe Fatum, atque concurſum quendam quem Aſtrologus neſcit: & ſi nouit, tantum caſu nouit. Idemque de amicis atque inimicis. Conſenſus igitur atque diſſenſio non ex propria genitura ſciri poterunt, ſed ex conſenſu genitiurarum mariti atque vxoris. Sed talis conſenſus à Fato pendet: Neque vt dixi, electio temporis quicquam proficit, quoniam ex primo animi motu, non ex electione ſumenda eſt. Quod ſi quis vxorem eligat videtur forſan aliqnid proficere: Sed rariſſimè contingit, vt genitura & reliqua conueniant: fiatque eligendo imparem Aſtrologus ridiculus. Dici enim ſolet. Si bene vis nubere, nube pari. In aliis verò caſibus, Anæreta ſimilis eſt hoſti, qui hominem occidere decreuit, vbi hoc animo firmauit occaſionem expectat: Ea oblata perficit quod decreuerat. At dices ergo non exquiſitè momentum mortis ſciri poteſt? Reſpondeo quod non in omnibus: Veruntamen in pleriſque concurſus cauſarum externarum coincidit cum concurſu cauſarum Anerætæ, quæ ſunt potiſſimæ, directio, progreſſio, & loci Planetarum.

Apponit autem tres gradus concordiæ: Primus cum Sol in viro, & Sol, vel Luna in fœmina, aut Luna in vtriſque, fuerint in locis ſe reſpicientibus trigono, vel hexagono aſpectu. Secundus cum in viro Luna, in vxore Sol, eodem modo diſponuntur. Tertius, ſi cum hoc alter alterum recipiat. Dirimuntur matrimonia re vt apud Iudæos, & Mahumetanos, vel ſolum animo, & vt dicunt tori ſeparatione & cohabitatione, vt apud Chriſtianos, cum luminaria fuerit in ſignis quadrato, vel oppoſito ſe reſpicientibus, aut etiam inconiuncta ſigna vidiſti in primo libro. Hæc verò & ad amicus transferri poſſunt.

TEXTVS XXVII.

Deinde ſi concordes luminum cõfigurationes, beneficæ ſtellæ aſpexerint, iucundos, blandos, & vtiles, conuictus ſignificant. Si maleficæ: contentioſos, inuerecundos, inuidos.

Simili

Similiter in diſcordi ſtatu luminarium, beneficæ iis ſuffragantes, non penitus conuictum reſcindi permittunt, ſed redintegrant, placant, & conſeruant coniugale illud blandum, & natura nobis inditam in comparem propenſionem. Maleficæ autem non ſine contumelia, & execratione conuictus perturbant & demoliuntur. Siquidem Mercurius cum eis ſolus extiterit, vociferationibus, impropriis, & accuſationibus inuoluit. Si Venus, adulteriis, incantationibus & his ſimilibus.

Quatnor ſtatus explicat coniugum: primus cum luminaria vtriuſque geniruræ conſcenſerint, & beneficæ illa aſpexerint, maximè eleuatæ & receptæ, & hic eſt optimus. Peſſimus cum luminaria diſſenſerint, & maleficæ ſupra illa eleuantur. Duo ſunt mall ſtatus medij, ſcilicet cum luminaria quidem conſentiunt, ſed maleficæ reſpiciunt & prædominantur, & hi viuunt abſque ſuſpitiono diuortij, ſed tamen in perpetua contentione & miſeria. Alter ſtatus medius eſt cum luminaria diſſentiunt, cum aſpectu beneficatum, & tunc de diuortio agitur attamen reconciliantur, & quietius prioribus viuunt. Peſſimo ſtatui, atque etiam duobus mediis Mercurius commixtus, cum ſi author ſermonum & linguæ ſignificatu, ideò meritò adiungit aliis malis vociferationis & reliqua. Venus maleficis commixta iam exuit beneficæ naturam, & vicem agit ſacchari cum veneno miſcetur, ob id igitur cauſam diſſidij oſtendit, adulterium, incantationem, & talia. Intelligit per adulterium non ſolum vxoris, ſed etiam quandoque rarius concubitum viri cum aliena: ſeu ſit inceſtus, ſeu concumbat cum pueris, & ita de aliis. Et poſtquam locutus eſt de legitimo coniugio, loquetur modo de quadam cohabitatione flagitioſa, quæ multis modis fit.

TEXTVS XXVIII.

Quæ verò alio quouis pacto coniugia contrahuntur reiicienda ſunt in vtrouisgenere in aſtrum Veneris, & Martem, ac Saturnum. Congredientibus enim illis cum luminibus, cum familiaribus, neceſſariis atque affinibus ſiue conſanguineis conuictus decernuntur. prout Venus erga alterutrum affecta fuerit. Si enim erga Martem cum coniuge iuuene, qandoquidem in mutuis ſigno-um trigonis alternatas habent altitudines: Erga Saturnum autem cum ſeniore: nam in mutuis trigonis rurſus viciſſim domus poſſident. Vnde Venus cum Marte planè amatorias affectiones producit. Quibus ſi Mercurij ſtella accedat non ſine diuulgatione. In promiſcuis & familiaribus ſignis Capricorno, & Piſcibus fratrum, & cognatorum coniugationes decernuntur. Et Luna ſi in virorum geniturıs ad hæc accurrat, ſignificat cum duabus ſororibus, aut conſanguineis congreſſum. Si verò in mulierum generali conſtitutione Sol, duobus fratribus aut cognatis.

Vt Luna & Sol coniugia legitima ſignificant, ita Venus conuictus, qui ex amore procedunt. Quocirca nil mirum plus ſcorta diligi plerunque ſex vxoribus, aut maritis, Amor enim ſcortorum à Venere eſt, quæ immodicam decernit cupiditatem, coniugum à luminaribus, quæ vt docui ſuperiùs communem vitam ſignificant. Venus igitur maleficis commixta conuictus declarat illegitimos & abſurdos: quoniam ipſa cum vtraque illarum cōmutat dignitates. Venus enim in Piſcibus altitudinem habet, Piſces autem Martis trigonus, & Mars in Capricorno viciſſim, Venus antem domina trigoni Capricorni, Venus rurſus haber domum in Libra, Libra autem Saturni trigonus, Saturni autem domus Capricornus, qui eſt trigonus Veneris: Igitur commutatio hæc viciſſim concordiam ſignificat atque conuictum. Maleficarum autem natura nihil legitimum. Ob id maleficæ commixtæ luminaribus & Veneri talia monſtra decernunt. Luminaribus autem ſolum, vt dixi, vxores aut maritos prauos: ſoli quoque Veneri concubitus abſurdos non conuictus, vt ſuperiùs viſum eſt, dum de animi vitiis loquetemur. Quamobrem caput illud vidiſſe pro his, quæ hic dicuntur, multum præſtat.

TEXTVS XXIX.

Cùm Saturno rurſus Venus fortè reperta, omnino lenes & ſtabiles hos conuictus efficit: accedente verò Mercurio vtiles, concurrente Marte inſtabiles ſignificantur, noxij, nec ſine mutua inuidia, & æmulatione.

Ex duobus natura contrariis fit melius vnus per ſæpe, cum ſubſtantia diſſident, vt ex lateribus & luto. Non lateres inuicem coeunt, non firmiter lutum. Saturnus quoque & Venus in eodem ſigno gaudent, ſcilicet Libra. Mercurij quoque cum Venere mixtio vtilis eſt, cum Marte autem Venus inutiliter miſcetur, quod ſolos concubitus vterque decernit. Cæterùm vterque à conſtantia, à prudentia, moderatione, eruditione, fide, iuſtitia, ac bonis moribus alienus eſt: niſi quod Venus ſuauitatem affert. Ob id igitur mixtio Martis & Veneris omnino inutilis. Sed neque aliæ probantur, cum Saturno enim Venus mixta, licet conuictum firmum reddam, omnia tamen ſordida erunt, & cum Mercurio puerilia. Prius igitur docuit naturam conuiuentium, hic modum, poſterius

antem ſcilicet in ſequenti, ætatis rationem, dicens.

TEXTVS XXX.

Ac ſi illis concorditer configuratus fuerit, cum æqualibus matrimonium contracturum. Si tamen orientalior ipſis fuerit, cum adoleſcentioribus: at ſi occidentalior, cum prouectiori-bus.

Intelligit comparationem Veneris ad maleficas, cùm enim fuerit illis commixta non poteſt eſſe orientalis ſi illi ſint occidentales, nec occidentalis ſi illi orientales. Vel igitur illis iuncta eſt vna & tunc copulabitur coæquali ætate, vel orientalior, & ſic minori, vel occidentalior, & ſic ſeniori;

TEXTVS XXXI.

Si verò in promiſcuis ſignis ſint Venus & Saturnus, ſcilicet Capricorno aut Libra, cum affinibus congreſſurum. In horoſcopum & cœli culmen quando dicta configuratio incidit, Lunaque concurrerit, viros facit cum matribus, matrumùe ſororibus, aut nouercis rem habere: fœminas cum filiis, aut filiorum fratribus, aut filiarum maritis.

Signa communia Veneri & Marti, diximus eſſe Capricornum & Piſces; nam in Piſcibus Venus habet altitudinem, Mars trigonum, in Capricorno autem Venus trigonum, Mars altitudinem. Similiter Capricornus & Libra communia ſunt Veneri atque Saturno. Venus in Libra habet domum, Saturnus trigonum: in Capricorno Venus trigonum, Saturnus domum. In his igitur ſignificantur congreſſus affinium. Quòd ſi his acceſſerit vt alter in Capricorno in aſcendente, reliquus in cœli medio in Libra, aut ambo in altero illorum ſignorum, in vna harum domorum, Luna quoque affuerit, quæ matres & filios ſignificat, tunc hos congreſſus nephandos omnino pollicetur. Decima matres, & prima ipſos natos, aut natas ſignificat. Impelluntur autem ad hæc licitos concubitus abhorrentes. Familiare autem hoc fuit Perſis.

TEXTVS XXXII.

Sol ſi concurrat & maximè cùm occidẽtales fuerint Planetæ, matres cum filiabus rem habentes, aut filiarum ſororibus, aut filiorum vxoribus: Fœminas verò cum patribus, aut patruis, aut vitrico.

Vt Luna matres, ſic Sol patres, vt ſuperiùs viſum eſt. Et vt Luna filios matribus, ita Sol filias patribus ſignificat, hoc in caſu tantum. Ideò conuerſio duplex vtrinque Solis cum Luna, & maſculorum cum fœminis. Fratres filiorum priuignos intelligebat in præcedenti textu, velut in præſenti ſorores filiarum priuignas ex vxore, vt in præcedenti priuignos ex marito. Nam priuignus ex vxore vitrico inutilis eſt, vt priuigna ex marito nouercæ. Credendum eſt autem multa experimenta Ptolemæum in talibus habuiſſe, poſtquàm in deſcribendo ea tam diligens fuit. Sunt autem quaſi monſtra morum, & iuris gentium, aut ciuilis, ſicut alia ſuperius dicta naturæ. Ob id ad artis confirmationem ſcripta.

TEXTVS XXXIII.

Quando prædictæ figurationes in ſignis vnius generis non extiterint, in fœmininis autem locis & perſonis, efficiunt omninò ad venerea propenſos & accinctos, & tam ad agendum, quàm patiendum omni ratione paratos. In quibuſdam etiam figuris flagitioſè obſcœnos vt in prioribus poſterioribuſque partibus Arietis, & Succulæ: in poſterioribus Leonis, & facie Capricorni.

Per genus non intelligit maſculinum, aut fœmininum ſexum, quia repugnaret ſequentibus verbis. Sed intellexit oppoſita, quæ ſolum ſunt ſimilia in ſexu & contraria in natura. Item quæ in ſextili à contrariis Planetis dominantur, vt Capricornus à Saturno & Marte, & Piſces à Ioue & Venere; Item Cancer & Virgo, & rurſus Virgo & Capricornus, & ſint ambo fœminina ſigna, vt dixi (Et perſonæ) Per perſonas non intelligit natos, non dicit ad venerea patienda, & vult ergo vt ſint occidẽtales, & fœmininis Planetis vniti, & in quartis occidentalibus à cœli medio ad occaſum, & ab imo ad aſcendens. De partibus ſignorum intellige octaui nõ noni orbis. Obſcœnos intelligit, irrumatores, fellatores, maſturbatores, ſpintrias. Et vt ferunt de quodam noſtro ciue, qui cum puero concubuit, prædicando, irrumando & in antibus, vt ille fatebatur. Plurimum autem veteres tribuebant figuris octaui orbis, quas recentiores obſeruare deſierunt; cùm tamen multum poſſint.

TEXTVS XXXIV.

Verùm ſi hæc figuratio in duobus prioribus angulis inuenitur orientali nimirum, & medij cœli, prorſus detegit hæc flagitia, & in publicum profert: In poſterioribus duobus occidentis nimirum & cœli imi ſpadones efficit, & eunuchos ſteriles, genitalibus meatibus concretos.

Orientales anguli magis declarant facta, ſed occidentales, & imum cœli cum ſint debi-

liores

liores magis lædunt, & ob hæc nata detrimenta in aliis. Vtpote aſcendens ſignificabit cicatricem in facie: cœli imum claudicationem altera manifeſtior & fœdior, reliqua damnoſior: ita in flagitiis. Deterius eſt eſſe eunuchum natum abſque teſticulis, eſſe caſtratum ab homine, ſcilicet ſpadonem, vel habentem virilia & eſſe ſterilem, qoia meatus ſeminis ſint concreti, quàm talia vitia & flagitia circa venerea diuulgari. Infamia enim talium tempore tranſit, apud multos non creditur, ab aliquibus pro licentia accipitur, multi diſſimulant metu, alij ſimilitudine peccati: Sed ſi non ſint in angulis quid erit? dico ſtandum erit decretis præcedentis textus. Erunt enim flagitia abſque magna infamia & læſione membrorum genitalium. Aliter fruſtra propoſuiſſet generalem ſignificationem.

TEXTVS XXXV.

Mars autem accedens mares abſciſis genitalibus, fœminas quas tribades vocant, atque omniuo priuum quiddam in venereis habentes.

Si Mars conſtitutioni declaratæ in duobus præcedentibus teſtibus acceſſerit violenta, hæc decernit cauſam io maſculis ex ferro, in fœmininis verò tribades, & maſculinos mores indutes ſignificat. Quaſdam obſtructas, vt fuit olim vxor Paxini Varadei bibliopolæ.

TEXTVS · XXXVI.

Quæ verò ſit hominum in congrediendo, viris affectio & natura à Marte colligitur. Is enim à Saturno & Venere ſeparatus, adiutus verò à Iouis ſuffragiis verecundos, & puros efficit in re Venerea explenda, & naturalem tantum vſum ſpectantes. Cùm ſolo Saturno forte repertus, pigros, frigidus. Ioui autem ac Veneri configuratus, agiles & cupidos, temperantes tamen & ſe refrenantes infamiam fugientes. Cum ſola Venere abſente tam Ioue, quàm Saturno, ſegnes, ignauos, vndequaque voluptatem captantes.

Quatuor Comparationes facit, Martis cum Ioue, Saturno & Venere, Solis item cum Ioue & Venere ſimul. Sed vltima quàm facit cum ſola Venere tam apud Arâbes quàm Græcos legitur hoc modo (Cum ſola Veneri aut Ioue abſente Saturno) ſed nos ſatis mentem Ptolemæi perſpectam habemos. Mars igitur efficaciam concubitus ſignificat, quia vt viſom eſt in præcedenti libro Mars præeſt pudēdis. Sed nos volumus qood renibus, vnde fit tenſio membri: Et appetitus concumbendi. Ideòqualis Mars, talis affectio.

Dato enim quod membro virili præeſſet, non decerneret de qualitate concubitus. Sed vis illa ratione & experimento Veneri tribuenda eſt. Quod verò dicit ignauos & ſegnes non ad Venerem credas (ſunt enim promptiſſimi ad eam) ſed ad negotia: Et loxui ex toto dediti. & inutiles. Sed verò Ioui, & Luna Veneti, quaſi ſimilis eſt.

TEXTVS XXXVII.

Et ſi hic quidem Planeta veſpertinus eſt, ille matutinus, natus tam marium, quàm fœminarum congreſſu capietur, non tamen ſupra modum erga vtrumque ſexum affectus. Si ambo veſpertini ſunt ad fœminarũ concubitum ſolum erunt procliues. Atque adeò vt ſi fœminina ſint ſigna ipſi ſubagitentur. Si matutinus vterque puerorum tantum concubitu flagrātes. Quod ſi ſigna maſculina cum hoc fuerint, in maſculis nullum ætatis diſcrimen habebunt.

Quis dubitare poteſt hoc in textu, quin prior de Venere ſola Marti congrediente, locutus ſit. Si igitur vterque ſit orientalis ſignificat ſolum ſubagitare maſculos, quia orientales Planetæ vt viſum eſt maſculini ſunt. Quòd ſi præter id ſint in ſignis maſculinis, adeò maſculos amabunt, vt nec ætatem puerilem requirant. Superius declarauit hanc propenſionem ex luminarium locis & Marte ac Venere, ſed non commixtis, hic ex mixtione Martis cum Venere, abſque luminarium teſtimonio. Si verò ambo ſint occidentales ad fœminas erunt procliues. Sed ſi cum hoc erunt ambo in ſignis fœmininis etiam abſque luminarium teſtimonio, ob mixtionem non ſolum effœminatos, ſed eos qui maritos etiam ducent ſignificabont. Antiquitùs hoc vitium viguit nam Nero nupſit Doriphoro: Eſt & illud Martialis pulchrum,

Barbatus rigido nupſit Calliſtratus Afro,
Quâ ratione viro nubere virgo ſolet.
Præluxêre faces: Velarunt flammea vultus,
Nec tua defuerunt verba Thalaſſe tibi.
Dos etiam dicta eſt, nondum tibi Roma videtur,
Hoc ſatis: expectas nunquid & vt pariat?

Idem Nero loco coniugis Sporum puerum habuit, & Domitianus Earinum. Hoc igitur maius eſt etiam, quàm quod dixit in capite de animi vitiis ac morbis. Nam coniugum loco ſunt talia ſcorta. Quòd verò dixit (Non tamen ſupra modum erga vtrunque ſexum affectus) Eſt figura dicendi cùm omnis concubitus, maſculinus ſit ſupra modum & contra legem. Nec qood qois diligat tantum fœmineum ſexum concubitus cauſa, debet dici ſupra modum erga fœmineum ſexum affectus. Quaſi moderatum ſit vtrunque ſexum hac caoſa diligere. Sed vult intelligi ſob hac ſententia verba illa, quæ breuitatis cauſa ita ſcripſit (Sed neutrum ſexum afflictim amabunt) Hic eſt ſenſus. Vt intelligas

eum omnibus abſque diſcrimine rem venercam exercitaturos. Quod maximè militibus conuenit ob furorem, petulantiam, & licentiam peccandi, tum etiam neceſſitatem.

TEXTVS XXXVIII.

Ac ſi Venus occidentalior eſt cum vilibus hominibus ſeruis, aut alienigenis congredientes. Si Mars, cum eminentioribus ſe ac dominis viri.

Supple congredientur. Nam Mars in genitura virum, Venus fœminam ſignificat. Planetæ orientaliores, nobiliores ſignificant, quia robuſtiores & in meliore ſtatu: occidentaliores & viliores. Si igitur Venus eſt occidentalior Marte, coibit cum ignobilioribus ſe fœminis vir: ſi orientalior, cum nobilioribus.

TEXTVS XXXIX.

In fœminarum verò geniturls Venus conſulenda eſt: Ea enim Ioui, aut Mercurio configurata, prudenter pureque venerea tractantes. At abſente Ioue, Mercurio configurata, procliues quidem & venereorum cupidas, cautas tamen, & paulò pigriores, plerunque etiam turpitudinem fugientes. Marti, ſoli configurata aut congreſſa, ſalaces & ad venerea concitatas. Segniores ſi his Iouis ſtella acceſſerit.

Quemadmodum Mars quod maſculinus ſit opus congreſſus in maſculis gubernat, ita Venus in fœmininis. Igitur cum Ioue moderationem præbet ob integritatem & prudentiam: cum Mercurio vero ob verecundiam & aſtutiam. Propterea ſubiunxit (At abſente Ioue) Quaſi dicat ſolus Mercurius non tam puras & modeſtas facit vt Iupiter, niſi etiam legas (Ea enim Ioui & Mercurio) pro (Ea enim Ioui aut Mercurio) Id eſt igitur quod ſolus Mercurius facit malas, ſed ita vt ſolum cupiant videri non eſſe bonæ, cum Iuppiter facit bonas. Quod dixit (Paulò pigriores) intelligit ad cupiditatem non ſolum cautas, ſed ob cautionem pigriores. Plerunque etiam turpitudinem fugiunt, non quia oderint, ſed quia ſunt adeò cautæ, vt nec velint ſe credere ei cum quo concumbunt, ne quandoque illis poſſit obiicere. Nam cautio ad externos refertur. Hæ verò adeò ſunt cautæ, vt nec amatori, nec coniugi ſe credere velint in obſcœnis agendis, tametſi illa vt plerunque fœminarum mos eſt auidè expetant. De Marte haud dubium eſt, ſeu iuncta, ſeu aſpiciens, vel in vno circulo. vel magno, vel paruo, ſeu imperantibus aut intuentibus, aut poſitionis circulo. Sed Iupiter hæc omnia mitigat bene poſitus: aut ſi ſit debilior, ſaltem tegit.

TEXTVS XL.

Ac ſi Mars ſub radiis extiterit: cum ſeruis congredientes obſcurioribus & alienigenis: Sin autem Venus ſub radiis latuerit: cum ſuperioribus aut dominis meretricum, aut adulterarum conſuetudinem miſcebuntur.

Mars maſculum ſignificat, ſi fuerit igitur ſub radiis & Venus libera, mulieri viliori ſe coniungetur, ideò ſeruis aut obſcurioribus, aut aduenis, nam hi ciuium numero non habentur. Contra Venus ſub radiis, Mars liber, ſignificant virum fœmina nobiliorem, ideoque commiſceri dominis aut ſuperioribus. In fœminarum igitur genituris radiorum Solis ratio habenda eſt, ad Martem & Venerem: Sed in virorum quis ſit orientalior horum Planetarum.

TEXTVS XLI.

Si in locis aut figuris fœmininis fuerint Planetæ, ad patiendum ſolum procliues: Si verò maſculinis, etiam ad agendum.

Turpia committunt mulieres etiam patiendo, vt quæ admittunt viros aliis in partibus quam deceat. Hoc tamen fœmineum totum eſt: Sed ſi Planetæ in maſculinis fuerint figuris, tam in zodiaco quàm extra, vel locis (qui nam ſint, dicti ſunt) tribades erunt, ſuperequitabunt viros, & manibus illos pollui cogent.

TEXTVS XLII.

Saturni ſtella prædictis figurationibus conciliata ſi & ille effœminatus fuerit inſolentis, ac pudendæ libidinis author eſt. Si orientalis & virilis vituperio, & reprehenſioni ob venerea flagitia obnoxios. Iouis benigno ſydere rurſus quod ſolet ad decentiorem harum affectionum formam iuuante, Mercurij ad celebriorem diuulgationem & reprehenſionem.

Cum iam mala eſt conſtitutio libidinum ſignificatrix, adueniens Saturnus fœmininus libidinem auget: adeò vt non ſolum flagitioſa, ſed & fœda committantur. Sed virilis, id eſt, orientalis auget ob claritatem, famam ſcelerum. Ex quo declaratur quod effœminatum exiſtimat, cum occidentalis extiterit. Atque hæc per ſe clara. Verùm quid continget vbi Saturnus Marti in virorum genituris: aut Veneri in mulierum cum Ioue poſitis, aut hoc ſaltem conſtitutis congredietur. In virorum quidem haud dubiè ſemper aliquid frigiditatis, & ob id dedecoris oſtendit. In mulierum verò genituris Saturnus, cum Venere poſitus impedimenta circa venerea

venerea & exiguam coeundi voluntatem afferr. Illud omnino non prætereundum quod ratio & experimentum docet: Quan quam Saturnus præcipuè hæc, impedimenta affeʀat, ſi in virorum genituris Marti, in fœminarum Veneri commiſcetur, etiamſi contrario modo contingat impedimentum nõ leue: Viris quidem Veneris, fœminis Martis commixtus(Iouis benigno) Iuppiter & Mercurius conueniunt, quia æqualiter à Sole diſtant, ſed vario tamen modo: nam vt modo Iuppiter eſt temperatus, ita Mercurius ancipitis naturæ. Ita eadem ratione Mars & Venus, propinquiſſimi enim Soli ſunt etiam calidiſſimi. Et vterque maxima verſatur epicyclo. Sed tamen Venus humida & benefica, Mars ſiccus & maleficus. Pari ratione Saturnus & Luna conueniunt, quod vterque à Sole maximè diſtat, vterque ob id etiam frigidiſſimus: Sed tamen Lunæ frigiditas pinguis, vt ita dicam, & humida, & benefica, Saturni tabifica, ſterilis & malefica. Iuppiter igitur omnia hæc mala mitigat, præſtatque conſenſum mutuum, & ob id etiam tegit. Eſt enim conſtans Planeta atque beneficus. At Mercurius inconſtans, quod quatuor habeat apogæi æquantes & linguæ præeſt, vnde omnia detegit, & in publicum prodit, cum infamia & metu legum. Nec non cum minoribus ſuppliciis, vt quendam vidimus coria deaurantem, qui qood cum muliere anu etiam præpoſtera Venere vſus eſſet, circumductus per vrbem flagellis cedebatur.

CAPVT VI.

TEXTVS XLIII.

De Filiis.

CVm coniugij locum proximè ſequatur liberorum, conſiderare oportebat Planetas cœli faſtigio, aut ſuccedenti loco, qui eſt boni dæmonis, coniunctos aut configuratos: Sin minus eos qui locis oppoſitis: Lunam etiam & Iouem, & Venerem pro filiorum largitoribus aſſumere, ſicut Solem, & Martem, & Saturnum pro orbitatis authuribus. Mercurium prout configuratus illis fuerit promiſcuum: Et largitorem cum fuerit orientalis, & recuſantem, cùm fuerit occidentalis.

Hoc eſt tertia domus pars, quàm Ptolemæus conſiderat. Atque in ea velut in cæteris illud animaduerſione dignum, quod omnia participant inuicem, velut & in rebus ipſis. Quales enim pater ac mater plærunque filij etiam tales. Et qualis filius tales parentes, non autem ex toto ſimiles, ſed in parte. Id etiam in diuitiis, honoribus atque aliis, vt quemadmodum inquit Anaxagoras, omnia in omnibus ſita ſint, atque cõmixta. Igitur in filiis habendis decimus locus, qui etiam matri tribuitur eſt conſiderandus. Ille idem tribuitur etiam fratribus atque ſororibus. Quicunque igitur fratres habent multos, & matrem robuſtam etiã natura filios habent plures & ſoſpites, ſicut & contra habentibus contrarium euenit. Non tamen generaliter hoc euenit; ſed qui paucos habuerit fratres vt Iacob multos poterit habere filios: Duodecim enim ſuſcepit. Et qui multos habui fratres, ſine filiis mori poterit vt Abſalon. Luna igitur ſorores, matres, filios, vxores, ingenium, moreſque ſignificat. Et quandoque etiam alia. Cum Ioue quidem & Venere filios, Sed ſorores quidem cum duodecimo loco, matrem cum Venere, vxores per ſe, ingenium cum Mercurio. mores cum aſcendente & dominu loci proprij. Si igitur communis ſignificator validus extiterit alius imbecillis, erunt ſimilia quæ per illum ſignificantur: Si autem contra diſſimilia. Gratia exempli dictum eſt, quòd Luna ſignificat filios cum Ioue & Venere, cum decimo autem loco ſorores. Si igitur Luna validiſſima ſit, decimus verò locus & Iuppiter ac Venus imbecilles, erunt pauci filij atque ſorores. At verò ſi infœlix Luna. Decimus verò locus validus, Iuppiter & Venus debiles, multas habebit ſorores, paucos filios; ſicut contra ſi Iuppiter & Venus decimo loco fuerint potentiores: Quòd & in præſenti loco alia ratione oſtendit: cum enim 11. locus particeps ſit 10. 11. etiam obſeruat in dandis filiis. Duo igitur proponit, Planetas datores, & loca in quibus dant. Datores Iuppiter, Venus, Luna, humidi omnes: Saturnus, Mars & Sol, orbitatis authores atque omnes ſicci præter Solem, qui caliſſimus eſt. In ipſis igitur locis decimo, aut vndecimo largitores dant, vt orbitatis authores negant. Magis tamen in decimo, quam vndecimo propter regulam probabilem, quod omnia principalia potentiora ſunt his, quæ talia ſunt ob illa. Sed ſi non ſint in illis configurati ambobus non vni tantum dant, vt in primo loco, qui reſpicit decimum de quadrato, vndecimum de ſextili: & in ſecundo locu, qui decimum de trino reſpicit & vndecimo de quadrato. Aliter ſi ad vnum tantum locum referas omnes genituræ pollicebuntur filios ſimul & orbitatem. Nam omnis domus aut decimæ, 11. configuratur. Quòd ſi neque Planeta vllus in primo aut ſecũdo loco fuerit, neq; etiam in ſeptimo loco, vel octauo videndũ eſt, an in quinto, vel quarto loco ſint: Hi enim decimo & vndecimo opponuntur: Hi igitur dabunt vel prohibebunt. Obſeruatum etiam eſt, quintum locum præcipuam in hoc habere virtutem, adeò vt Arabes illum tantum obſeruari iubeant. Sed nos Ptolemæum ſequimur, multum tamen experientiæ loco illi tribuentes. Quod autem dixit (Mercurius prout configuratus & reliqua (duo nos docet: alterum quod Planetæ orientales potius ſignificant filios quam occidentales: Et occidentales orbitatis magis ſunt cauſæ, quam orientales. Dico quoad Solem & hoc magis: Et quo ad mundum dum, ſed hoc minus Reliquum eſt vt intellgamus

Mercurium etiam dare filios: Qui cum ſit Planeta ingenij largitor facit ingenioſos, & maximè cum Soli propinquus extiterit, tunc enim facit etiam probos. Tales igitur cum Mercurius ſit Planeta per ſe imbecillis, & ſub Solis etiam radiis vitam non habet. Ob hoc ſolet dici quod Poëta, immodicis breuis eſt ætas & rara ſenectus. Et vulgus hoc nouit quod cum puerum vident ingenioſum valdè, illius vitæ timent. Cauſa igitur eſt quoniam tales ſunt à Mercurio. Viuunt tamen aliqui ex his vel quia Mercurius robuſtus eſt, aut quia beneficæ iungitur erraticæ, vel fixæ, vel à benefica erratica fouetur. Hoc autem quod hic declarat commune eſt in genitura viris ac mulieribus. Propriè autem loquitur de filiis, qui ex coniugio ſuſcipiuntur in maſculorum natiuitatibus: Cùm aliorum adeò incertus ſit numerus, vt quidam centum filios ſuſceperint. Sufficit igitur in his docere, qui ſint prolifici aut ſteriles. Numerus autem incertus eſt, & ex reuolutionibus annorum nati habetur.

TEXTVS XLIV.

Largitores igitur ita à ſiti ſimpliciter, ac ſolitarij vnicum filium decernunt. In bicorporeis autem & fœmininis, item in fœcundis ſignis, vt Cancro, Scorpione, ac Piſcibus duas aut plures. Et dum maſculini ſunt ob ſigna maſculina, & ad Solem configurationem marem: effœminati verò fœminam.

Duo nos docet numerum & ſexum his verbis quorum vtrunque à duobus ſumitur: imò primum potius & ſecundum à tribus. Numerus igitur primum à numero Planetarum ſolitarij vnum & paucos, cùm aliis iuncti plures: Signa vnius corporis vnum, bicorporea duos, vel plures: Et hoc à forma ſigni. A qualitate, fœcunda plures aut duos ſaltem, ſterilia vt Leo, Virgo vnum. Sexus à ſexu Planetæ: Iupiter maſculos, Venus fœminas pollicetur. A ſigni in quo eſt ſexus: Et ab habitu Planetæ ad Solem orientales maſculos, occidentales fœminas.

TEXTVS XLV.

Superati à maleficis, aut in ſterilibus ſignis reperti puta Leone, Virgine, largiuntur quidem, ſed non ſat pulchrè, nec conſtanter, nec diuturnas proles. Sol autem & maleficæ obtinentes imperium in dicta loca, ſi in ſignis maſculinis, aut ſterilibus fuerint eiſque beneficæ ſuffragentur concedunt quidem, ſed valetudinarios, vitiis corporis impeditos, ac breuis vitæ.

Declarat quartum membrum diuiſionis. Nam omnes qui naſcuntur, aut omnino carent ſobole, orbique ſunt, aut habent exiguam, aut multam, aut imbecillem, & morituram. Orbos dixit, cum in locis filiorum Planetæ violenti fuerint, multa cum ſobole, cum plures filiorum largitores, vel in ſignis bicorporeis, aut fœcundis, pauca cum in ſterilibus: nunc declarat quibus modis debilis, aut breuis vitæ ſoboles procreetur. Duobus modis id contingere affirmat, vel cum beneficis, maleficæ dominantur, idque non tam malum, nam robuſti natura multis confligantur aduerſis, vel cum dominantibus maleficis in locis filiorum ſuffragantibus beneficis naſcuntur filij vitæ fundamento interiore carentes: vtpote ab infœlici & contrario ſydere geniti. Hi igitur vt par eſt omnino ſunt imbecilles & breuis vitæ.

TEXTVS XLVI.

Quando vtraque conditio rationem habet ad ſigna prolifica datorum liberorum reiectiones ſignificantur: aut omnium, aut multorum, aut paucorum, pro imperio ſuffragantium vtriuis ſectæ Planetarum: quos vel plures, vel potentiores, vel orientaliores, vel dignioribus angulis ſitos, vel elatos ſupra cæteros, vel angulis ſuccedentes inuenerimus.

Hoc eſt quintum membrum cum largitores filiorum fuerint in locis debitis, & in ſignis fœcundis & eis dominantur maleficæ, ſed ſuffragantur eis beneficæ, & ſunt maleficæ, & beneficæ in ſignis fœcundis, tunc abdicant filios. Non enim poſſunt occidere, quia ſunt in fœcundis ſignis. Et intelligit per vtramque conditionem quod maleficæ dominentur, & beneficæ ſuffragentur.

Vt ſit vna regula talis, ſi largitores ſunt in locis filiorum, & beneficæ dominantur, tunc ſi in ſterilibus ſunt largitores vnum ſignificant filium, in bicorporeis duos, in fœcundis plures ac ſoſpites. Si verò Sol & maleficæ ſint in locis filiorum, negant filios. Quòd ſi largitores ſint in locis filiorum, maleficæ autem & Sol dominentur in ſignis ſterilibus, vel maſculinis cum ſuffragio beneficarum, aut ſi largitores ſuperentur à maleficis breui ſuperfuturam prolem dant. In hoc caſu vltimo moriuntur in infantia, in præcedente morboſi non tranſeunt iuuentutem aut parum. Si autem loco ſterilium ſignorum fuerint maleficæ & beneficæ ſuffragantes in fœcundis, facient abdicari.

Quòd verò dixit (omnium aut multorum, &c.) Intelligit quod ſi vni largitori malefica, dominetur alteri benefica, habebunt filij hi diuerſos exitus vt patet. Et iubet obſeruari multitudinem largitorum & impedientium, & ſuffragantium, & robur, & ſtatum quoad Solem, & quoad mundum.

TEXTVS XLVII.

Si igitur dictorum ſignorum dominatores orientales fuerint, atque in propriis locis, claros & illuſtres liberos dant. Si occidentales & in locis ſectæ alterius, humiles, viles & obſcuros.

Non à largitioribus, ſed à dominatoribus fortunam ſumit. Vt enim dominatores ſunt extra & alieni à largitoribus, ita fortuna filiorum alia eſt à filiis.

TEXTVS XLVIII.

Et ſi conueniunt cum horoſcopo & parte fortunæ, amabiles, parentibus, venuſtos, gratioſos, bonis parentem hæreditario iure fruentes. Si inconiuncti ex aduerſo ſiti, rebelles, odioſos, noxios, nec parentum bonis ſuccedentes.

Explicauit antea quæ ad eſſentiam filiorum pertinebant, numerum, robur, vitæ diuturnitatem: in præcedenti textu fortunam: hic habitum ad parentes: Sicut in ſequenti inter ſe. Quid intelligat per verbum conueniunt, ſequenti oratione intelligitur, cum priori opponatur. Conuenire igitur vocat vt ſint in eodem ſigno, vel aſpiciente, trigono vel ſextili, vel in obedientibus & imperantibus, vel in aſpicientibus ſeſe. Quod etiam in ſequenti textu clarius erit. Sic non conuenire dicuntur, quando in oppoſitis ſignis, aut inconiunctis fuerint. In quadratis declarabit quod medio modo ſe habebunt, modo enim conuenient modo diſſidebunt. Quid autem ſit maius oppoſitio an coniuncta ſigna, hæc quidem minus conueniunt illa magis diſſidet. Propterea deteriora in filiis ſunt oppoſita ſigna, quo ad verbera & odium, inconiuncta quo ad abdicationes & priuationes hæreditatis. Ita melior eſt trigonus aſpicientibus ſe ſignis, aut imperantibus & obedientibus. Cumque plura ſigna vni conueniat quàm diſconueniant, (nam Arieti gratia exempli conueniunt Gemini, Aquarius, Leo, Sagittarius, Virgo & Piſces: Media ſunt Cancer & Capricornus: diſconueniunt tantum Libra, Taurus & Scorpio.) manifeſtum eſt in genere plures filios parentibus eſſe acceptos, quàm odioſos. Ex gradibus contingit oppoſitum, ita tarò fit vt ad vnguem filij parentibus conueniat.

Quòd verò dixit amabiles, venuſtos, & gratioſos: intellige parentibus, non ſimpliciter: eſt enim illorum fucata quædam gratia & bonitas, cum malis parentibus conuenione. Nam probitas illorum pendet ex genitura propria. Cùm tamen placent parentibus ſunt obedientes, nec ex toto mali, plures etiam boni. Hoc eſt quod probantur filij parentibus obſequentes. Signum enim eſt conuenire dominos largitorum, ſeu locorum in quibus ſunt largitores cum horoſcopo & fortunæ loco. Contrarium in obedientibus. Cùm verò accipit fortunæ partem, intelligit quòd conueniunt in eam familiatem, hoc autem parentibus gratum, ſicut conuenientia cum horoſcopo eſt ex animo. Et ſcias quod leges locorum multum poſſunt & mores hominum: generaliter tamen filij parentibus grati ſunt lege naturæ. Hoc autem eſt quia conueniunt, vt diximus genituræ parentum cum genituris filiorum. Et Haly hoc docuit his verbis. Aſpexi pro filiis, & inueni Iouem in decima, in tertia parte Capricorni iunctum quaſi Saturno, & Lunam aſpicientem & ſignificauit quod haberem filios & filias & potius filias quam filios, quia Iuppiter & Luna erant in ſigno fœminino. Et quod non viuerent, quia Saturnus erat Ioui iunctus in decimo loco. Et quia Iuppiter erat orientalis] ſignificauit vnum filium, & duas filias, & omnes obierunt. Erat autem gradus aſcendentis maſculi circa gradum Saturni in mea natiuitate. & propter hoc mortuus eſt cito. Et erat gradus aſcendentis vnius fœminæ in Piſcibus, in ſextili Iouis & trino Lunæ meæ natiuitatis, & Sol ſignificator vitæ in Capricorno. Alterius quoque fœminæ aſcendens fuit in Capricorno. Et hoc eſt mirabile, quoniam manifeſtum eſt quod natiuitate concordant inuicem, vt etiam illi quorum ſunt natiuitates. Et ſingularia iunguntur generalibus, vt prouinciæ regi & ciuitati ac familiæ. Illud idem oſtendi ſuperius in genituris meorum filiorum. Ex quo paret quod plus poſſunt ſignificatores in genituris, quam concordia, Nam in natiuitate Haly erant ſignificatores mali pro vita filiorum & concordia cum puellæ primæ genitura, quæ tamen mortua eſt: in noſtra contingit oppoſitum, nam filios primus & filia habent horoſcopum in oppoſito loco duarum maleficarum, & filius Lunam iuxta locum Saturni, & fœmina Lunam in loco propinquo quadrato Martis: Et minor natu, Solem in loco Martis mihi, Lunam in quadrato Martis, aſcendens in quadrato Saturni & Martis, & tamen, licet ægrè, ſuper vixerunt. Quia loca filiorum erant ſalua in mea genitura, & genituræ erant ſatis potentes per ſe & mediocres. Et cum hoc contingit, filij erunt morboſi, tamen ſuperuiuent. Quòd ſi genituræ ſint malæ & concordent inuicem, tunc viuent ſani aliquandiu, inde repentè moriuntur.

Vxor tamen mea ter abortiuit, ex perfectis autem natis nullus mortuus eſt, Cùm hoc contingit, ſignificat patris genituram pro filiis bonam eſſe, matris autem pernicioſam. Nam cum filij ſunt coniuncti matri, & genitura ſua eſt mala pro illis, pereunt. Cùm autem liberati ſunt à ventre matris, plus poteſt patris & ipſius filij propria genitura, ideò ſuperuere poſſunt: Sunt tamen neceſſariò debiles. Et ita per contrarium ſi patris genitura pro filiis mala ſit, matris autem bona; non abortiont matres, ſed nati filij cito pereunt. Quod ſi filij & patris genitura vitales non ſint pro filio ipſo, mater verò imbecillis, ab ortu perit mater & filius. Si autem mater genituram habeat pro filiis con-

ſtantem, ex naturali partu perit filius. Atque ita de aliis.

TEXTVS XLIX.

Sic quando mutuam habent inter ſe figurationem concordes donant fraternis animis mutuas operas tradentes. Si inconiuncti ſunt aut oppoſiti, inimicitiarum cupidos & mutuo ſibi inſidiantes.

Conuenire vult non largitores inter ſe, ſed dominos locorum cum ipſis locis mutuo: Id eſt, dominos largitoris vnius cum largitore alterius. Et ſimiliter dominos largitorum inter ſe. Conuenire igitur dominos largitoris vnius fratris, cum largitore alterius, eſt veluti ſi dominus largitoris vnius conueniat cum horoſcopo alterius Quandoquidem largitores in noua figura erigenda vicem horoſcopi obtineant. Exemplum in noſtra genitura, largitor duorum filiorum natu maiorem eſt Iupiter, cuius loci dominus eſt, Venus & Luna. Largi-

Largit.	Domini.	
Iupiter	Venus	Luna
Venus	Saturnus	Venus

tor filij natu minoris Venus, loci domini Saturnus & Venus. Cùm igitor comparaueris Iouem Saturno & Veneri, & Venerem Veneri & Lunæ, inuenies dominos largitorum largitoribus conuenire. Conuenire dicuntur Planetæ quadriam, vel natura vt Sol Saturno, vterque enim modeſtus eſt: vel qualitate, vt Sol Marti, vterque enim calidus eſt maſculinus, vel luco, ſi vnus ſit in alterius dignitate, vel aſpectu amico, cum ſunt trigono, aut ſextili iuncti. Quia tamen Saturnus & Venus ſunt in Geminis, & Libra, qui ſunt Tauro inconiuncti, non erit extrema neceſſitudo inter inter eos. Hic enim maximè conſiderat duos extremos modos, vt validiores.

Quod ſi præter id, quod ſigna largitorum & dominorum ſint inconiuncta aut oppoſita inter ſe, aut mutuo maleficæ, & Sol ſine angulis maximè, alienæ maleficæ iungantur, vel cum ſtellis naturæ Solis, aut Mars cum ſtellis naturæ Lunæ, tunc erunt odia exitialia. Vnde Papinius de Polynice, & Eteocle Oedipi filiis:

Dum videt hac dicens greſſus admonit & arma.
Cen templis decus, & patria laturus ouanti.
Arma etiam ſpoliare cupit: Nondum ille peractus.
Manibus vltricēque animam ſeruabat in iras.
Vtque ſuperſtantem pronumque in pectora ſenſit,
Erigit occultè ferrum, vitaque labantis.
Reliquias tenues ſupplenit: & enſem
Iam latus frater fratru ſub corde reliquit.
Ille autem viuis ne? Et adhuc manes ira ſuperſtes.
Perfide? Nec ſedes vnquam meriture quietas.
I mecum ad manes. Illic quoque pacta repoſcam,
Si modo Agenorei ſtat Gnoſia iudicis vrna,
Qua Reges punire datur. Nec plura locutus.
Concidit. Et totis fratrem grauis obruit armis,
Ite truces animæ, funeſtaque tartara leto,
Polluite: & cunctas Erebi conſumite pœnas.

Sed vt ab antiquis exemplis recedamus, vidimus nos nobilem ſecuri percuſſum ex familia Gribellorum, quem ferebant tres proprios fratres occidiſſe, cum de duobus ſatis conſtaret. Dixit autem non inimicos, ſed inimicitiarum cupidos: Tales enim ob conuictum videntur potius inimicitiarum cauſas quærere, quam habere, cum ex paruis rebus ſibi ſuccenſeant. Rarò enim manere inimicitias inſinuat, cum fratres inimicos eſſe, res ſit, quaſi abſurda & naturæ repugnans.

TEXTVS L.

Quæ minutiora ſunt iterum quiſpiam coniectabit vſus ſingulorum, qui liberos pollicentur aſtrorum horoſcopo, ex reliqua collocatione non ſecus, ac in genitura conſiderationem in genere Inſtituens.

Statues vnumquemque locum largitoris pro horoſcopo, & reliquos Planetas in domibus iuxta horoſcopi naturam inuentis collocabis, indicabiſque de illis vt ſuperiùs docui de parentibus. Ex quo patet quod Sors debet accipi à nono aſcendente loco largitoris, non ab aſcendente patris. Nam aliter omnium filiorum eſſet eadem diuitiarum conditio. Præſtat autem ſcire diligenter in filiorum cauſa Sortis conditionem, quod ab ea proficiſcatur conuerſatio omnis atque vitæ ratio.

Ex hoc patet quod multos habentes ſoſpites filios ſunt generaliter felices. Nam habent beneficas in locis potentibus nec impeditas. Rarò etiam dum multi ſunt filij inter ſe exitiales inimicitias exercere ſolent, quoniam non poſſunt eſſe tot niſi ſignificatores ſint in concordibus ſignis, & humidis abſque victoria maleficarum. Signa enim quæ odia pariunt ſunt fixa, & maximè Leo & Aquarius: Hæc etiam ſterilia ſunt. Inde Gemini, Virgo, Scorpio & Aries: nam in his beneficæ non dominantur. Omnia autem ſterilia plus moderato, præter Scorpium.

Vt autem videas, quæ dixit Ptolemæus vera eſſe, ſubiungo duas geneſes, quarum alterius natus ad hanc vſque diem ex eadem vxore 6. ſuſcepit filios ſoſpites, alterius 16. viuuntque vtrique parentes nobiles, nec ſenes. Qui ſex habet alios eſt habiturus. Alius nobilis 15. habet, huic tres ſuperiores ſunt in Cancro. Cætera ignoro: Dubitatione dignum eſt, cùm nō poſſint eſſe plures quatuor largi

largitoribus filiorum, quomodo poſſint oriri tot filij? Reſpondeo quòd fit multiplicatio per ſigna bicorporea & per congeminationem, velnti. planeta vnus in bicorporeo duos, duo quatuor, & tres octo. Iupiter etiam & Mercurius duos per ſe quaſi ſignificant. Ideò qui habent multos filios, congeminant Planetas vt in natiuitate Geminorum. Et quibus plures naſcuntur filij, iiſdem etiam ſæpe Gemini.

Cœli Med.	♋	6	
Aſcendens	♎	5	
Sol	♌	9	9
Luna	♋	7	56
Saturnus	♊	5	17
Iupiter	♓	28	44
Mars	♋	26	33
Venus	♍	23	
Mercurius	♋	22	
Caput	♊	4	17

16 filiorum
1500. die 29. Maij, hor. 14. Hor.

Cœli Med.	♈	11	
Aſcendens	♌	21	
Sol	♊	16	54
Luna	♋	1	11
Saturnus	♉	29	51
Iupiter	♓	26	29
Mars	♋	21	16
Venus	♋	21	40
Merucutius	♋	51	10
Caput	♊	7	11

Sed dices ſaltem, qui comprehenduntur ſub vno largitore eandem fortunam habebunt? Iidem enim loci & domini. Sed dico quod diuerſis temporibus ſignificabunt, & ratione huius erunt valde diuerſi. Quod ſi tempora non varientur, reſpondeo quod hæc eſt cauſa cur gemelli plerunque ſunt ſimiles corpore, moribus & caſibus. Et illa in quibus differunt ſunt valdè pauca, nec poſſunt dignoſci ex genituris parentum, ſed propriis.

Vltimò dubitatur cur non dixerit Ptolemæus quicquam de tempore filiorum ſuſcipiendorum? Dico quod hoc docuit in vltimo capite huius cum dixit (A cœli faſtigio liberorum procreationes) vult quod ex directione cœli medij quotieſcunque peruenit ad largitores vel eorum radios, ſignificatur filius. Sed nota triplicem differentiam: Prima, pro generatione oportet, vt ſolum proceſſus & ingreſſus parentum inter ſe concurrant. Anno 1534. cum cœli medium perueniſſet ad trigonum Veneris, & Mercurij, & Iupiter per ingreſſum eſſet in 23. parte Capricorni cœli medio radicis, & in loco Veneris, & Mercurij radicis, Mercurius & Mars, genita eſt puella, quæ ſequenti anno nata eſt. Secunda differentia, in prolificis genituris vbi cœli medium peruenerit ad corpus, vel radios prolifici, abſque impedimento ſingulis annis naſcetur filios, aut filia. Tertia differentia, in his qui non ſunt valdè prolifici, cœli medium applicans radiis largitoris tunc dabit filium, aut filiam cum largitoris locus per proceſſum applicuerit loco directionis in cœli Medio, vel vndecimo loco, & alius largitor oppoſitum locum per ingreſſum poſſidebit. Ita vt ſint quatuor locus radij largitoris in cœli medio, vel vndecimo loco, idem locus ad quem directio peruenit cœli medij, idem locus ad quem vnius ex largitoribus, imò perſæpe ipſiuſmet proceſſus peruenerit: Et locus idem vel oppoſitus ad quem peruenerit idem largitor, vel alius per ingreſſum. Ex quo patet, quod dixi, quod in prolificis propter mixtiones multorum Planetarum, ac radiorum cùm fiut in ſimilibus partibus numero neceſſariò contingit, vt fermè ſingulo anno largitorum loci per proceſſum ad loca filiorum perueniant. Concordia verò geniture filij cum reſtitutione anni patris, eſt quod Luna perſæpè in filij genitura eſt, in ſui oppoſito reſtitutionis anni ipſius patris, vel loci largitoris.

CAPVT VII.

TEXTVS LI.

De amicis & inimicis.

BEneuolarum igitur affectionum & contrariarum, quarum has quidem medias, & diurnas appellamus amicitias, ſeu inimicitias, illas verò minores & temporaneas ſocietates, aut contentiones examinatio nobis ſit hæc. Quando igitur quæ ex his præcipua ſunt, & maxima inquirimus, obſeruare oportet in vtraque genitura præcipua loca, Solis, videlicet & Lunæ, & horoſcopum, partemque fortunæ. Nam ſi in eadem ſigna inciderint, aut loca mutuo permutauerint, aut omnia, aut plura, maximè quando vtriuſque horoſcopi 17. partibus inuicem diſteterint, amicitias conſtituunt ſynceras & inſolubiles, nec vllis offenſionibus expoſitas. Si in coniuncta ſint, aut mutuo oppoſita inimicitias maximas & diuturnas: Si neutrum accidat, ſed tantum in locis configuratis extiterint, ſi hexagonis, aut trigonis minores amicitias, ſi quadratis minores conciliant inimicitias: vt interdum in amicitia occurrant ſilentium, & ſi multas quando maleficæ haſce configurationes tranſeunt, in contentionibus reconciliationes, & beneuolentiæ viciſſitudines, per beneficorum ad configurationes ingreſſum.

Ita ſuperi malè perdant eos, qui rebus va-
nis

nis ob lucrum vel ambitionē, aut deriſionem intendentes, nouas & inutiles dictorum obſeruationes nobis tradiderunt, cùm ſatis ſit vel minimæ parti rerum vtiliũ ſatisfeciſſe. Qualis hæc tractatio amicitiæ & inimicitiæ, quas non ex propria ſola geneſi Ptolemæus venatur, ſed ex concurſu cum aliorum genituris. Inquit enim reſpiciens ad id, quod iam antea diximus (res humanas, vel natura, vel vtilitate, vel conuerſatione ſtare) ſi luminaria, vel horoſcopi, aut fortunæ pars in eiſdem ſignis fuerint, & maximè 17. partibus haud magis diſtantes, qui terminus eſt radiorum Solis, & etiam Crepuſculi matutini, aut loca commutauerint ſtabiles & inconcuſſas, ac diuturnas amicitias pollicentur; μέσας, id eſt, medias, ſcripſit artificiosè quod nemo ſincerè amat, ſed amare videtur. At pro μείους, μεγάλας ſcribendum, id eſt, magnas vt legit Haly. Si verò loca horum principalium in coniunctis ſignis, aut oppoſitis fuerint alter alteri, erunt inimicitiæ ſtabiles & diuturnæ Quod ſi in locis configuratis minora vtraque erunt, diuturna tamen. Nam præſupponit generaliter eas futuras amicitias aut inimicitias perpetuas, quæ nobis à natiuitate ſint ingenitæ. Velut & breues, quæ ex proceſſu locorum & Planetarum inuicem concurrentium contingunt (Silentium) cum vnus alterum non alloquetur: Simultas cum tacitè ſe inuicem oppugnant, & contradicunt inſidiantes ſibi, non in vita, ſed in diminutione authoritatis (Per beneficorum ad configurationes ingreſſum) Puta in genitura Sol vni ſit in Libra, alteri in Cancro: Iupiter ingrediatur Libram, & Venus Cancrum, tunc illi reconciliabuntur. Sed ſic iure dices omnibus erunt inimici & amici perpetui? Non tamen ita eſt vt quibuſdam malis mendicis aut miſeris, velut de Timone fertur, euenit. Verùm cauſa eſt quod in horum genituris loca ſint oppoſita, aut inconiuncta. Erunt autem oppoſita his, quibus Luna in oppoſito Solis extiterit, nam his fortunæ pars etiam aſcendenti opponetur: itaque quicunque loco habebit principalia, cum vno horum concordantia, habebit cum reliquis contraria, aut inconiuncta.

Sed numquid eadem iiſdem, vt Sol Soli, Luna Lunæ? An ſufficit vnum horum cum vno iunctum coniunctum habere, aut diſſidere? videtur quod eundem oporteat eſſe ob duas cauſas, prima quod non eſſent eodem iuncti amicitiæ genere, ſed diuerſo: Secunda quod quilibet nimis numeroſos amicos haberet ac inimicos: Si locorum diuerſorum coniunctio, aut diſiunctio ſufficeret.

Sed vel ſic quilibet etiam plures haberet, aut amicos veros & perpetuos, aut exitiales hoſtes quam videamus? Reſpondeo quod oportet primo concurrere patriam, & conſuetudinem, & familiarium conſenſum, & fortunam, & congreſſus Planetarum à quibus vt nouæ creantur, quæ iam non erant amicitiæ, ita iam factæ dirimuntur his congreſſibus.

Veruntamen Ptolemæus non hoc vult docere nos hic, quinam ſint, quibus plures ſunt amici, vel inimici, aut pauci, aut ſi conſtantes, aut inconſtantes: ſed iam præſupponit perſonas ipſas, vult autem inquirere an illæ ſint amicæ nato, vel inimicæ, aut doloſæ, in amicitia conſtantes, aut inconſtantes. At verò generaliter id nouit quod prudentes, fortes, potentes, nobiles, opulenti plures, & meliores, & magis conſtantes, ac potentiores habent amicos vt contra, qui omnibus his carent. Et patientia plurimum cum poſſit ad amicitiam, ex huiuſmodi cognoſcere oportet. Non igitur ex aſtris hoc generaliter petendum eſt, ſed quomodocunque conueniat, aut non conueniat.

TEXTVS LII.

Cùm amicitiarum & inimicitiarum genera tria ſint, aut enim ex inſtituto & electione libera, ita in ſe inuicem affecti homines ſunt, aut vſus neceſſitatiſque gratia, aut denique voluptatis iniuriæve cauſa; quando omnia aut plura ex dictis inter ſe familiariter conueniunt, ex omnibus his ſpeciebus amicitia conflata eſt, quemadmodum quando diſſident, odium. Quando ſola luminarium loca ex delectu libero, quod eſt beneuolentiæ genus optimum & firmiſſimum, ſicut contra odium acerrimum & cui credere nihil opporteat. Sic ſi fortunæ ſortes conueniant vſus neceſſitatiſque gratia contrahitur. Quando horoſcopi, voluptatis & contumeliæ.

Clarius Ariſtoteles hæc deſcribit, dicens, amicitiæ genera tria ſunt propter honeſtum, vtile & voluptatem: ab honeſto, vt viri fortes, qui ſe diligunt, aut ſapientes, aut ex naturali quadam inclinatione, aut quia ſit prudens vterque, aut morum, vel artis præſertim excellentium ſimilitudine: ſic inter Apellem, & Protogenem pictores interceſſit amicitia: Et in adminiſtratione reipublicæ. Hoc genus à concurſu Solis cum Sole, & Lunæ cum Luna fit, vel viciſſim commutatis locis. A Sole inquam propter honeſtum magis, à Luna autem naturalis potius amicitia gignitur. Odium ſimiliter ex horum contrarietate, vel quia alter alterius gloriæ inuidet, vel naturali quadam inimicitia diſſident. Fiunt autem in his lætales inimicitiæ & odia internicia, quib. dicit Ptolemæus nihil credere oporteat, ſcilicet, etiamſi conſentur induciæ, aut pax ſimulata ſequatur. Propter vtile, mercatores inuicem, iuriſconſulti, cognitores, aromatarij & tonſores cum medicis, magiſtratus cum Principibus, procuratores, diſpenſatoreſque cum nobilibus, milites cum ducibus, ſerui, Proxenetæ, vectores idque generis. Ex odio verò quicunque impediunt hæc, aut inimicis inſeruiendo lucrum impediunt. Atque in hoc genere ſunt artifices artis, vt Heſiodus inquit, figulus odit figulum, hi tales ex parte fortunæ, ſeu Sorte in vtraque genitura accipi debent.

Ex voluptate, quæ fit ex concubitu prima eſt: Inde à luxu potationibus & conuiuiis, item à ludo, à muſica, mimi, hiſtriones, aretalogi, coqui, & eius generis, vel ab iniuria vt maledici, ſuſurrones inuidi, detractores. contemptores, irriſores, delatores, accuſatores, inſimulatores, & qui ſcómatibus alienam lædont exiſtimationem. Hi omnes ab horoſcoporum configuratione decernuntur. Cum verò multa ex his conueniunt, erit multiplex & firmior amicitia: Si diſconueniunt maius odium & inexplicabile. Si autem quædam conueniant, quædam diſſideant erit amicitia & odium ſimul. Sicut contingit qui habent ſeruoa-deſides, quos amant ob conſuetudinem diuturnam, & odio habent ob vitia. Porrò longa cohabitio ad genus amicitiæ primum, ſcilicet ob naturæ conſenſum, referri debet.

TEXTVS LIII.

Obſeruare autem conuenit locorum configuratorum ſupploſiones, ſtellarumque ad hæc aſpectus. In quibus enim genituris inciderit configurationis ſuperatio, ſiue in idem ſignum, ſiue in proximè ſuccedens, illis præcipuæ partes in amicitia tribuendæ ſunt, aut odio. In quibus verò fuerit aſpectus ſtellarum meliorum illis ex amicitia vberiores fructus, ex inimicitia damna grauiora decernuntur.

Duo verba βελτίων, quod eſt meliorum & καθυπερτέρησις, quod vertit ſupploſiones magnam difficultatem, atque obſcuritatem in Ptolemæi verbis pariunt. Hoc idem verbum vltimum ſuperationem dum reperitur vertit. Senſus igitur eſt: duo ſunt obſeruanda in his, quæ ad amicitam, aut inimicitiam pertinent: loca illa principalia, quæ quatuor eſſe diximus, & inter illa videndum quod ſit potentius ex concordantibus locis, aut pugnantibus, ſeu in eodem ſigno, ſeu reſpectu ſequentis, tunc ille erit cauſa amicitiæ, vel odij principalis. Exemplum, in octaoa & nona genitura Luna eſt in eodem loco & ſignificat amicitiam ob præſtantiam. In eodem ſigno Caſanato ſunt radij Mercurij fœlices, tum Mars ac Veneris & Sors: Mihi infelices Martis, & felices Iouis, ideò ſignificatur quod principalis cauſa amicitiæ & vtilitatis erit potius atque fuit Caſanato erga me, quàm mihi erga Caſanatum. Quod autem dixit (vel in ſequenti ſigno) dixit ob hoc quod per directionem locus principalis ad illud ſignum peruenit tempore iuuentutis, quo maximè prodeſſe poſſunt amicitiæ. Si igitur tale ſignum fœlix fuerit, quod ad principalem peruenit locum, cum peruenerit ille erit vtilis alteri & principalis cauſa amicitiæ. Ideò plerunque ob id contingit quod, qui quærunt amicitiam alicuius illi ſunt vtiliores, quàm is cuius quæritur amicitia ei à quo quæſita fuit. Secundum obſeruandum eſt quod beneficæ reſpicientes locum principalem in amicitia, decernunt vtilitatem maiorem ab altero in cuius genitura non aſpiciunt locum talem: Et hoc eſt quia locus ille eſt, cum fauore beneficæ vni, alteri non: In inimicitia accidit contrarium. Nam qui habet beneficam aſpicientem, & magis obnoxius contumeliæ, quia eſt magis pacificus, ideò dicebat ille: Dat veniam coruis vexat cenſura columbas. Hoc autem magis erit euidens, cum in inimicitia benefica fuerit debilis, in amicitia autem potens.

TEXTVS LIV.

In temporaneis autem ſocietatibus & contentionibus animum aduertere oportebit ad motiones ſyderum in vtraque genitura: Hoc eſt quieus temporibus ſydera vnius genituræ ad loca ſyderum alterius promoueāt. Hoc enim modo contingunt amicitiæ & inimicitiæ imbecilliores & ex parte: Quæ tamdiu durare ſolent donec ſeparentur. Interdum verò conſque donec ſuperueniens aliud ſydus, decretum illud interrumpat.

Tria genera amicitiarum innuit: vnum quod eſt firmum & ab ineunte ætate, quod ex concurſu locorum principalium contingit in genitura: Secundum quod eſt infirmum, nec omninò perpetuum, contingit autem dum Planetæ mutuò loca alterius ingreſſi fuerint. Puta ſi ego habeo Iouem in quarta parte Tauri, & alius Martem in tertia parte Sagittarij, decima die Aprilis 1556. contraheremus amicitiam: Quia tunc Iuppiter ingreditur tertiam partem Sagittarij, & Mars Tauri. Idem etiam fiet vbi duo Planetæ mei ingrediantur loca alterius ſimul. Hoc autem magis in annuis conuerſionibus, licet hoc non dixerit Ptolemæus Tertium genus eſt maximum quod Ptolemæus cenſuit ex his duobus eſſe manifeſtum: cùm ſcilicet ambo hæc concurrunt, & quod in genituris loca principalia conueniunt, & fiunt mutui ingreſſus Planetarum: Tunc enim maximæ res ab his patrantur in hoc caſu. Manifeſtum eſt autem quod & euentus docet, ex Ptolemæi verbis, amicitias eſſe plerunque fortuitas. Cùm verò tempus harum amicitiarum & inimicitiarum) Nam quod de vno dixi de altero intelligi volo) duret donec ſeparentur: Separatio autem fit, vt dictum eſt in diſtantia 17. partium, & hoc vltrò citroque, quas Saturnus quandoque vix toto triennio ſuperat, manifeſtum eſt diuturniores amicitias temporaneas intra hoc tempus finiri, ſimiliter & inimicitias. Quæ autem excedunt, aliquid habent cum genitura. Saturnum quoque diuturniorum amicitiarum & inimicitiarum eſſe parentem. Poſt has quæ à Ioue. Breuiſſimè à Luna. Quæ verò ex concurſu horoſcoporum, intra paucas horas finiuntur: ideò earum non meminit Ptolemæus.

TEXTVS LV.

Saturnus igitur & Iuppiter ſubeuntes mutua loca, amicitias gignunt per conſpirationes: agriculturam, aut hæreditarias ſucceſſiones. Saturnus, & Mars per rixas, inſidias, easque vltroneas. Saturnus & Venus coniu ctionem per affinitates citò labeſcentem & euaneſcentem. Saturnus & Mercurius, affinitates & conuictus conciliant per largitiones, munera, mercatura, aut arcanorum communicationem. Iuppiter verò & Mars dignitatum, & gubernationis cauſſa. Iuppiter & Venus hominum publica munera, eaque ſacra obeuntium, cultus, ſcilicet diuini, oraculorum & his ſimilium. Iuppiter & Mercurius conuerſationes diſſerendi, diſcendiúe & philoſophandi cauſa inſtituit. Mars & Venus amorum, adulteriorum aut ocij ignaui gratia, inſtabiles tamen, & non rectiſſimè inſtitutas. Mars verò & Mercurius inimicitias, & vociferationes, & lites, literarum & pharmacorum occaſione. Venus autem & Mercurius conuictus ob artis eiuſdem ſtudium, aut canendi, aut literarum communicationem, aut fœminarum cauſa.

In omnibus his vna eſt regula genetalis, quod ſocietas eſſe debet eorum cauſa, quæ vtrique Planetæ conueniunt. Saturnus & Mars cum Venere parum conuenientes amicitias inſtabiles reddunt. Mars & Mercurius vix admittit amicitias. vt Iuppiter & Venus inimicitias.

TEXTVS LVI.

Magnitudinem igitur & paruitatem, intentionem & remiſſionem, ſocietatum, aut contentionum, ex comprehenſorum locorum ad præcipua quatuor loca comparatione iudicare oportet, nam in angulis, aut ſortibus fortunæ, aut circa luminaria ſi occurrant, euidentes ſignificant, & vehemẽtes affectiones mutuas: Sin ab his deſtiterint obſcuras. Commoditatem verò aut incommoditatem illis ex ſocietate maiorem, ex aſtrorum inſpectantium prædicta loca ad bene maleùe faciendum propenſione.

Dvo in hac parte docet magnitudem ac firmitatem ſocietatis ex Planetarum permutantium propinquitate ad loca quatuor principalia Solis, Lunæ, horoſcopi & Sortis. Pro aſcendente verò etiam reliquos angulos docuit comprehendi quòd ibi Planetæ maximam vim habeant. Secundum eſt damnum aut vtilitas ex amicitia, vel inimicitia, & hæc contingunt ex beneficis, aut maleficis Planetas commutantes inſpicientibus. Hoc autem ſæpe declaratum eſt.

Notandum quod in hoc caſu inimicitiæ fiunt ex commutatione ad loca oppoſita, ſicut amicitiæ ad mutua, vtpote ſi quis habeat Martem in quinta parte Geminorum, & ego Iouem in quarta parte Tauri, & contingat eodem tempore Iouem in mea geneſi ingredi quintam partem Sagittarij, & Martẽ quartam partem Scorpii, orietur inimicitia ex eo tempore inter nos. Quandoque etiam ex commutatio propriorum, vt Martis cum Mercurio ob naturalem inimicitiam Planetarum. Sunt enim contrariæ penitus naturæ. Mars enim nihil vult rationi obſequendo, Mercurius cuncta: Mercurius dolo, Mars vi agit Vterque ſiccus, vterque malus.

Notandum præterea quod Venus eſt propriè ſignificatrix dilectionis, & Saturnus odij. Si igitur contingat in vna geneſi vnum ex quatuor locis principalibus eſſe in dignitatibus, & alter habeat in eodem gradu Venerem, 'ſe mutuo. Et magis ille, qui habebit locum principalem diliget, eum qui habebit Venerem, quàm diligetur. Exemplum[1], ego habeo Lunam in duodecima parte Piſcium, in dignitate Veneris, quicunque igitur habebit Venerem in eodem gradu, valde prope, erit mihi amicus intimus. Et ego plus eum diligam, quàm ille me. Per oppoſitum, ſi quis habeat oppoſitum alicuius ex locis principalibus in dignitatibus Saturni, & alter in tali oppoſita parte Saturnum, inimicitia ſagent capitales. Exemplum, ſi quis habeat Sortem in ſexta parte Arietis, quicunque habuerit Saturnum circa ſextam partem Libræ, erit inimicus magnus alteri, qui habuit Sortem in oppoſito loco in Ariete. Et primùm eſt nobis cognitum ratione & experimento: huius autem ſecundi ratio eſt pariter manifeſta.

CAPVT VIII.

TEXTVS LVII.

De Seruis.

DE ſeruis & eorum erga dominos animo beneuolo, aut maleuolo ex ſigno mali genij iudicandi modum accipimus, & ex iis qui locum hunc ſigniferi intuentur, tam ſecundum genituram ipſam, quam ſecundum acceſſus, aut oppoſitiones. Maximè vt gubernatores huius partis ſigniferi conuenienter præcipuis genituræ locis, aut repugnantúr configurati fuerint.

Hæc

Hæc eſt quarta domus pars ſerui. Nil autem refert, ſeu ſeruos, ſeu famulos dicas, hoc enim diſcrimen à legis inſtituto pendet. Vtrorumque autem quod ad aſtra pertinet ratió eadem eſt. Serui enim olim in dominorum poteſtate erant, nunc famulis vtimur quibus libera eſt conditio & ſolam operam ſeruam præſtant. Par autem erat horum naturam ex mali genij loco accipi. Cùm enim principales partes domus ſint dominus, vxor filij, ſerui, & res ipſa: Dominum ſignificat horoſcopus, & illius exiſtimationem Sol, Luna vxorem, 10. & 11. filios, Sors rem ſeu opes, reliquum eſt igitur vt ſeruos 12. ſignificet. Nam Ptolemæus accipit quicquid eſt à cœli medio, vſque ad horoſcopi finem pro cœli parte validiore, quod in his Planetæ non ſecus, quàm Sol dum ad nos accedit aſcendant noſtri habita ratione. Sunt igitur domus quatuor 10. 11. 12. 1. Et præter has Solem, Lunam & Sortem. Itaque principalia loca ſunt ſeptem. Par autem erat locum ſeruorum præponi loco amicorum: Et ita fert rerum conditio. Sed quia ſerui ſunt ignobiliſſimi, ſecutus exiſtimationem communem, primùm de amicis egit antequam de ſeruis. Hoc verò vult vt per præcedens caput etiam ſeruorum conditionem intelligamus. Et per ea quæ ibi dicta ſunt cognoſcamus de ſeruis, qui nobis erunt diuturni, aut temporales, itaque ſententia textus hæc eſt.

Seruorum conditio & erga dominos affectus habetur ex duodecimæ domus ſigno, aut ſignis & locis, qui hunc aſpiciunt: præcipuè verò ſexto, inde octauo atque ſecundo tam ſecundum ipſam genituram, id eſt, Planetas ibi hora natiuitatis conſtitutos, quàm etiam Planetas, qui hæc loca ingrediuntur. Vtpote ſi Mars ingrediatur ſignum ſextæ domus; habebit eo tempore ſeruum infidum & malum. Si Iupiter ſignum duodecimæ, habebit ſeruum, aut famulum fidelem, bonum & frugi. Si Venus, gratum amabilem & iucundum. Et ſi gubernatores huius duodecimi loci fuerint in præcipuis locis genituræ, ſerui domino imperabunt. Si in deiectis, negligentur ab illo. Si in ſeptimo loco, aut in oppoſito domini horoſcopi, ipſi aduerſabuntur. Si in oppoſito Solis detrahent exiſtimationi eius, & ita de aliis.

Cùm verò Principum ſerui etiam amicorum loco habeantur, & quorum loci principales conuenientes, vt Sortis, vel horoſcopi eleuantur ſuper alium hi dominantur amico, vel ſignum ſubſequens, neceſſe eſt inter tot ſeruos, & amicos Principis vnum inueniri cuius nutu omnia agantur. Et ita quilibet Princeps vnius ex familiaribus conſilio agitur. Is vt fuerit prudens, aut fœlix, aut contrario modo fortunam Principis circumagit. Et quia hæc fortuna plerunque ex fixis ſtellis pendet, ideò tales plerunque ſunt ambitioſi, immoderati & malorum morum. Quibus ſi erraticæ non ſubſcribant prauus plerùmque exitus ſuccedit. Illud etiam obſeruaui eos, qui Libram habebant in aſcendente ſponte inſeruire mihi, quod Libra ſignum ſit ſextæ domus, & in eo beneficæ. Per idem ſi ſeruus in horoſcopo habeat ſignum decimæ domini, imperabit domino. Hoc tamen nondum obſeruaui.

CAPVT IX.

TEXTVS LVIII.

De Peregrinatione.

QVæ verò ad peregrinationem ſpectant colligimus ex luminum amborum erga angulos ſtatu, magis verò Lunæ.

Par erat motum illum & habitationem ſequi luminarium ſtatum ob illorum potentiam. Tum maximè quod ex peregrinationibus conditio, & exiſtimatio hominis perſæpe mutatur. Propoſuit autem Lunam, quòd ipſa ſignificet qualitates animi naturales, vt inconſtantiam, deſiderium nouas regiones videndi & talia. In angulis luminaria ſunt quaſi firma, in cadentibus velut homo cum pede vno ſuper Sphæra ſtans; nam non poteſt ſic diu quieſcere.

TEXTVS LIX.

Occidens enim hæc aut ab angulis decidua, peregrinationes; locórumque mutationes indicat, quod propemodum, etiam Mars aliquando præſtat, ſiue occidens & ipſe, ſiue ab angulo, qui vertici incumbit decidens, quando luminaribus ex oppoſito, aut quadrangulo loco ſitus eſt.

Planetæ in occidente parum videntur, & ob id etiam rem, quæ diu non videatur ſignificant, hominesque aut breuis vitæ, aut peregrinantes diu vitamque procul à patria agentes: nam & qui moriuntur, & qui in aliena morantur regione non videntur ab amicis & ciuibus. Luna igitur in ſeptimo loco, vel etiam Mars mortem in iuuentute ſignificant, aut peregrinationem. Quia, vt dixi, peregrinatio eſt mortis vicaria: Significant & mortem repentinam, Mars quidem ob propriam naturam, quæ violentam mortem affert, violenta autem mors plerunque etiam repentina eſt, Luna quod in eo centro ſubitò abſcondatur. Violentas igitur & repentinas mortes malè collocati hi Planetæ in hoc angulo ſignificant: vbi bene, moram extra patriam diuturnam. Sed in cadentibus ab angulis cum locus ille non occidat, quemadmodum ſeptimus, vt ſuprà docuimus, nunquam mortem minatur, ſed peregrinationes, nec adeò perſeuerantem abſentiam, vt in ſeptimo loco ſignificant. Septimus enim locus angulus eſt. Aſſumit autem in Marte ex decedentibus tamen, qui ſunt quatuor 12. 9. 6. & 3. ſolum nonum, quod hi qui ſub terra ſunt non poſſint tantum promouere animum vt ad peregrinandum inducant. Tertius tamen locus (quia vt ſæpe dictum

dictum eſt apud Ptolemæum oppoſitorum eadem eſt ratio, vt ſupra viſum eſt 12. & 6. ad ſeruos, quamuis 6. ſupra morbos, 11. & 4. itemque 11. & 5. ad filios, horoſcopi ad moram in patria, occidentis ad peregrinationes) ſignificat breuia itinera 12. cum ſeruos ſignificet, vt dictum eſt, non aſſumitur. Solùm igitur ſeptimus & quaſi ad moram extra patriam, nonus ad longas peregrinationes: Tertius ad breues ſunt aſſumendi. Et in his Sol, Luna, & Mars Sol quia ſignificat hominis totum ſtatum & exiſtimationem, Luna quia animam & valdè velociter mouetur, & Mars quia poteſt animi impetui. Non tamen id poteſt niſi luminarium alteri ex oppoſito, vel quadratu configuretur. Par enim eſt diſiunctum, aut amicum illis non agitare mentem Eſt autem peregrinatio à quodam mentis æſtu: quem vel ſublata cauſa, vel voluptate inuiſendi nouas regiones, leuamus: vel ſi inuiti peregrinemur vt in exilio, æſtum illum augemus.

TEXTVS LX.

Si verò & pars fortunæ in ſignis peregrinandi authoribus extiterit, vitam omnem & conuerſationes, actioneſque vniuerſas in peregrinatione exequuntur.

Quattor loca principalia eſſe docuimus Solis, Lunæ, Sortis, horoſcupi, horoſcopus non poteſt eſſe in ſeptimo, vel nonu loco, relinquitur vt aſſumamus Sortem. Si igitur Sors cum Luna, vel Marte ſic poſito, vt diximus fuerit in ſeptimo loco, vel nono, cùm Sors, cum Luna ſe habeat, vt horoſcopus ad Solem, perpetua itinera, aut moram extra patriam declarabit. Erit autem hoc diuitiarum cauſa.

TEXTVS LXI.

Benefici igitur hæc loca intuentes, eiſve ſuccedentes, honorificas præſtant & lucroſas perfectiones, rediruſque celeres & expeditos. Malefici contra laborioſas, damnoſas, & periculis obnoxias, & impeditos reditus, nuſquam tamen omittere conuenit temperandi decreti rationem, ſecundum authoritatem vniuſcuiuſque inſpectantium, quemadmodum in prioribus diſſeruimus.

Loca ſunt Lunæ, vol Solis, vel Martis, vel Sortis, cùm in ſeptima, vel nona, vel tertia domo fuerint, vt dictum eſt. Sed quod dicit (Nuſquam tamen &c.) Arabica Haly tranſlatio clarior eſt, ſcilicet, quod hæc omnia temperamentum ſortiuntur ex ſtellis, quæ his aſpicientibus commiſcentur. Hic textus videtur velle intelligere robor, aut debilitatem ſuccedentium, ſeu aſpicientium, non Planetas aut ſtellas, quæ aſpicientibus commiſcentur. Eſt enim [illegible], iuxta victoriam & exceſſum, ſcilicet, vt dixi, aſpicientium vel ſuccedentium inter ſe. Succedentes enim ſtellæ vt in textu, multum faciunt. Id eſt vt ſuperiùs quæ in ſigno ſunt ſubſequente.

TEXTVS LXII.

Ferè autem ad orientalium quadrantum directis locis, ſi luminaria reperta fuerint verſus ortum, & meridiem itinera inſtituuntur. In occidentalem verò, aut in ipſo occaſu, ſeptentrionem verſus & occidentem.

Dubitatur quomodò in orientalibus quadrantibus poſſint eſſe luminaria in hoc caſu, cum ſolum in ſeptimo & nono loco itinera ſignificent, qui partes ſunt quadrantis occidui? Deinde quomodo ſolum luminaria accepit cùm ſint quatuor, vt viſum eſt ſuperiùs itineris ſignificatores Sol, Luna, Sors, & Mars? Ad hoc facilè reſpondemus dicentes Solem & Lunam eſſe principales, & ſub eorum ratione intelligi debere Sortem & Martem. Vel quod hi duo ſignificatores ſtatum luminarium ſequuntur. Ad aliud dicimus etiam 12. locum in Luna & Sole itinera ſignificare: vt ſuperiùs docuit: non tamen in Marte. Eadem ratione & tertium. Quadrantes orientales ſunt, vt viſum eſt ab horoſcopo ad angulum cœli medij, & ab occaſu ad angulum imi cœli: occidentales ab imi cœli linea ad horoſcopi initium, & a cœli Medij initio ad occaſum. In orientalibus igitur ad ortum & meridiem, in occidentalibus & in ipſo occaſu (vt intelligamus occaſum, licet ſit angulus & ſuperius à decidentibus locis ſeparatum tamen ſub generali quadrantis ratione comprehendi) ad occidentem & ſeptentrionem. De oriente & occidende clara per ſe eſt ratio, ſed de ſeptentrione & meridie non ita Dico igitur quod ſeptentrionem orienti adiunxit, & meridiem occidenti, quoniam cum Planeta eſt ſupra horizontem, ſeu finitorem, aſcendens eſt in oriente, & aſcendit ad locum meridici: igitur iſti duo loci ſunt affines. Et ſimiliter cum deſcendit à liena medij cœli peruenit ad occidentem, & quia tunc eſt in occidente manifeſtà, igitur vt orienti ſuccedit meridies, ita occidenti ſeptentrio: igitur quadrantes occidentales habent rationem occidentis & ſeptentrionis. Debet autem legi diſiunctim hoc modo: ſi quadrantibus orientalibus ad orientem vel meridiem, ſi in occidentalibus ad occidentem vel ſeptentrionem. Aliter nullus iret ex Italia in Hiſpanias, quia ſunt poſitæ ad occidentem & meridiem, nec ex Gallia in Germaniam, quia poſitæ ſunt ad ſeptentrionem orientalem.

Sunt præter hæc conſideranda in Luna, & Marte latitudines, & aſcenſus ac deſcenſus, Borealis latitudo iter ad Boream, item Planetæ aſcendentes ſignificant, vt deſcendentes vel habentes latitudinem Auſtralem ad Auſtrum. Sed Ptolemæus non poſuit regulam, niſi omnibus quatuor ſignificatoribus communem,

communem, Sol autem & Sors aſcenſu, & latitudine omni carent.

T E X T V S L X I I I.

Ac ſi vnius figuræ ſint, quæ itineribus cauſam dant, ſigna ſiue illa ipſa, ſiue gubernatores horum Planetæ, rarius & non niſi quando commodum eſt iter, ſignificat. Si verò duum corporum aut formarum, continuum multoque tempore.

Hoc clarius eſt, quàm quod mereatur expoſitionem: nam Sol aut Luna, aut Sors, aut Mars, quicunque itineris ſignificator extiterit, & domini loci eius in quo eſt ſignificator, ſi fuerint in Geminis, Virgine, Sagittario, vel Piſcibus, iter diuturnum & continuum ſignificant: In aliis verò ſignis rarius; & non niſi commodum.

T E X T V S L X I V.

Iuppiter igitur & Venus domini conſtituti locorum & luminum, quæ perfectionem ſignificant, non ſolum periculis nullis expoſitas, ſed placidas etiam peregrinationes decernunt, aut enim à præfectis earum regionum, aut amicorum cauſa legati proficiſcuntur, fauet aëris conſtitutio, & ſine indigentia opibus affluunt. His ſi Mercurius accedat ſæpe numerò propter iam dictam felicitatem adiumenta & dona accumulantur. At verò Saturnus & Mars luminaria occupantur maximè ſi mutuo ſibi opponantur, inutilia hæc omnia & periculis inuoluta ingenribus: in humidis reperti ſignis, per difficiles nimirum nauigationes & naufragia, aut per inuia deſertaque loca: in fixis verò per præcipitia & tempeſtates ventorum. In tropicis & æquinoctialibus per inopiam rerum neceſſariarum, & affectã valetudinẽ: in humanæ figuræ ſignis per latrocinia, & inſidias, & regum violentiam: in terreſtribus, per ferarum inuaſiones aut terræ concuſſiones. Mercurio accedente per ea, quæ in ſublimi fiunt, & accuſationes periculoſas, verò per reptilium, aliorúmque venenatorum ictus.

Hic vt in ſequenti capite docebit non ſolum Zodiaci ſigna, ſed quæ extra illum ſunt intelligit. Humida ſigna à proprietate accipit, non à quadrantibus: Erunt igitur vt Cancer, & Piſces, & Scorpio. Humidum enim inutile continent & aquas ſignificant. Sic Delphin & Argo, extra ſigniferum. Fixa ſunt quatuor, vt docuimus Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius. Sed cur fixa ſignificant præcipitia & ventos, humida verò deſerta. Humida cum ſignificent mare, & lacus & flumina, & hæc non habitantur, inquit Haly, ſimilitudine quadam ſignificant omnia loca deſerta. Fixa ſignifiant terram & rupes, & ideò præcipitia & ruinas: Et venti ſunt cauſa ruinæ. In ſignis tropicis & æquinoctialibus, quæ ſunt Aries, Cancer, Liber & Capricornus, quia hæc mutant aërem faciunt morbos, & corrumpunt aquas, ideò ſignificant inopiam neceſſariorum. Experimur enim quod ſigna æquinoctialia corrumpunt aërem, & tropica maximè faciunt abundantiam, aut penuriam aquarum à quorum vtroque fit ſterilitas frugum & fructuum. De ſignis humanis clara eſt cauſa: Quæ ſint, dictum eſt in primo libro. Extra Zodiacum tamen ſunt Perſeus, Auriga, Cephæus, Andromeda, & alia etiam, vt in ſupplemento videre potes. Vel apud Ptolemæum, vel in Sphæra. Terreſtria ſunt, quæ terram gradiuntur, vt Aries, Taurus, Leo, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, & extra Zodiacum ſerpentes, magnus ſcilicet, & opyhuchi, & lepus, & canes. Ideò ſignificant feras inſultantes, & quia in terra perpetuò manent etiam terræ concuſſione. Sed Mercurius accedens per tempeſtates aut fulgura, quia ipſe eſt ventorum author: Et per accuſationes, hæ enim ſermone fiunt, Mercurius autem eſt ſermonis author (Et per reptilium aliorumque venenatorum ictus) id eſt, cùm fuerit in ſignis ferarum: feras enim minores ſignificat Mercurius, quæ non nocent homini niſi veneno, ideò cum damna ſignificat, venenoſa etiam animalia ſignificat, cum paruis tantum præſit non magnis.

T E X T V S L X V.

Peculiaris horum decretorum ratio, quæ vtilia, quæque noxia ſint, ex differentia eius quod cauſam dat, locorumque cauſam comprehendentium, opificiorum & poſſeſſionis, valetudinis & dignitatis, iuxta horum, quæ prima eſt præcipuaque conſtitutionem accipienda eſt,

Si velis ſcire propriam cauſam iacturæ, aut vtilitatis, vide locum, qui eſt cauſa itineris: vtpote in noſtra genitura omnia quatuor dant cauſam itineris Sol, Luna, Sors & Mars. Sol propter honorem quandoque ob patrem, Luna ob deſiderium videndi regiones, & propter vxorem, aut matrem, Sors ob lucrum, Mars ob negocia & maximè bellica, & res graues. Dabo igitur exemplum de Marte, vt intelligas de aliis. Mars fuit dominus loci decimi, & ipſum aſpexit Sol, & fuit in dignitatibus Mercurij, qui eſt ſub qualitate & conditione Veneris ex toto, cum ſit in domo illius applicans mutuo congreſſu illi, & ei iuncta. Significat igitur duo magna itinera, alterum occaſione diſcendæ eruditionis, & fuit Patauium, & ad Saccēſe oppidum,

in quo ſex annis perpetuis artem medicam exercui: Et hoc ſignificabatur à Marte commixto, Veneri & Mercurio : Reliquum à Marte commixto Soli occaſione medendi principem, & hoc fuit in Scoriam, vt ſuo loco docebimus. Senſus igitur textus eſt: Si velis ſcire differentiam & naturam propriam euentuum bonorum, & malorum in itineribus, ſcies ex duobus, ex cauſa itineris, ſeu illius proprio ſignificatore, ſeu ſignificatoribus ſi plures fuerint, & locorum qui configurantur huic principali loco, aut ſi non ſint qui configurentur, qui imperent: Si enim comprehendunt & principalis dominus, aut configuratus ſiue vno verbo ex his, qui comprehendunt principalior, ſeu principaliores cauſam demonſtrabit ſecundum ſignificatum ſuum. Nam ſi dominabitur Sorti, erit cauſa opum: ſi loco Solis, cauſa dignitatis: ſi Medio cœli, cauſa artis propriè. Idem continget ſi aſpiciat tales ſignificatores, licet non dominetur illis. Et quia contingere poteſt vt ſint plures comprehendentes locum itineris, qui habebunt diuerſa ſignificata, dicit aſſume ex his principaliorem, id eſt, qui magis illum locum habet in ſua poteſtate, vel propter exactiorem aſpectum, vel quia maiorem in loco illo habeat dignitatem.

TEXTVS LXVI.

Temporum verò quibus maximè ſignificationes apparent ex figuratione incurſus temporum ſuccedentium.. Et hæc quidem hactenus explicata ſunt.

Intelligit tempora eſſe ſumenda ex directionibus, quæ explicata ſunt hactenus, id eſt, in capite de vita. In his conſiderandi ſunt incurſus, ſcilicet quo tempore eueniant. Nam cum ſint duæ generales temporum venandorum rationes, directio & ſitus ſignificatorum, reſpectu mundi & Solis. Itinerum tempora ex ſitu reſpectu mundi non licet inuenire, cum plerunque ſignificatores, vt viſum eſt ſint in occidentali parte, ſcilicet ſeptima, vel nona domo. Perit igitur & ratio ſumpta à ſitu quoad Solem: relinquitur igitur ſola directio. Incurſus loci ſunt, loci dominorum locorum principalium, & loci alij principales. Et tūc oportet obſeruare, qui Planetæ ea loca aſpiciant, vt in capite dicto. Propterea dixit (Et hæc quidem hactenus explicata ſunt) Id eſt, non ſolum incurſus tempora te docui, ſed quæ cum illis incurſibus ſunt conſideranda. Illud ex hoc nobis fit manifeſtum, plurimos ſignificatores plurima itinera ſignificare, quoniam ſæpius ſignificatores per directiones aſcendenti occurrent. Contrarium continget cum ſignificatores pauci fuerint.

Solùm dubium relinquitur cur nonus locus cum ſit cadens, tamen vehementem affectum ſignificet erga itinera? Videtur enim quod imbecillis locus nihil magnum poſſit promittere. Ideò altius hæc quæſtio eſt repetenda: Nam anguli ſunt robuſti, vel quia nullum faciunt angulum, cum regione vt horoſcopus & occidens: Vel quia rectum, vt cœli Medium & Imum. Rurſus loca alta plus influunt quàm humilia, exemplo lapidum qui iaciuntur: nam vt ex altiore loco ita vehementius percuriunt. Et ideò 11. domus 10. & 9. plus poſſunt, quàm 8. vel imum cœli quandoque plus quàm 7. Quæ verò ſuccedunt domus adhuc multum poſſunt, quia ad angulos motu firmamenti ſtellæ & ſigna, quæ in eis ſunt accedunt. Sed quæ ab angulis cadunt, partim quod angulum minimum faciunt, vt 12. ſupra regionem tropici hyemalis inſtar, & ad imitationem cum Sol ibi minimum poſſit, partim quod finiant poteſtatem anguli vt mors in animalibus, & finis magiſtratus parum poſſunt. Nonus tamen locus quod ſublimis ſit non ſolum in itineribus, ſed etiam in vita poteſt, & pluſquam octauus, quamuis ille ſuccedat angulo & hic cadat. Locus igitur hic validus eſt, & ſolum decimi comparatione debilis eſt. Itaque Planetæ non poſſunt quod in decimo loco, & homo agit, quæ ſunt minora decretis à cœli medio, & itineri accingitur. Propterea qui iter agunt omnia alia negocia relinquunt. Erga nona domus valida eſt, ſed in nullo quòd à decima poſſit ſignificari.

CAPVT X.

TEXTVS LXVII.

De Morte.

CVm reliqua ſit ex omnibus de mortis genere contemplatio, primùm ex iis, quæ de vitæ ſpacio docuimus, conſtare oportet: Vtrum ſecundùm radiurum ductationem interemptio, an ſecundùm dominantis ſyderis occaſum accidet. Nam ſi iuxta radiorum ductum & occurſationem eueniat interfectio, locum occurſus in conſilium adhibere pro mortis genere coniectando oportet. Si verò iuxta occaſum, illum ipſum occaſus locum. Quales enim fuerint ſiue ij, qui dicta loca ſequuntur, aut ſi nulli ſequantur, qui primi aliorum ad ea feruntur, tales nimirum è vita deceſſus futuros opinandum eſt, quorum natiuis ſignificationibus, vt varietatem illam euentuum complectamur, configuratorum aſtrorum, locorumque interemptoriorum peculiares ſignificationes coniungemus, tam pro ſigniferi, quàm finium natura.

Sententia hæc talis eſt: conſidera locum Anæretam, qui per directionem Aphetæ occurrens mortem indicat, vt ſuperiùs

declara

declaratum eſt, ſiue is ſit Planeta, ſeu locus occidentis: & quales fuerint Planetæ ordine ſignorum illis ſuccedentes aut ſi nulli ſint tales, qui antecedunt, proximus, & hi genus mortis principaliter decernunt. Poſt naturam loci interimentis & Planetas, qui loco ſuccedenti, aut antecedenti ſi ſuccedens deſit configurantur. Et etiam iuxta naturam ſignorum ipſorum tum finium in quibus principales mortis ſignificatores inueniuntur: Exemplum in ſeptima genitura Apheta fuit Luna, Anæreta 22. pars Libræ aſpiciens nonam Piſcium, qui eſt locus Saturni. Dicemus igitur quod mors erit principaliter ex natura Mercurij, qui ſuccedit loco interficienti, & hoc eſt primum & principale. Secundùm eſt locus interimens pars 22. ſcilicet Libræ: Deinde Planetas qui configurantur Mercurio, & eſt Luna, quæ eſt in imperanti cum eo & in Anæreta conſiderat naturam ſigni & finium. Natura ſigni ad locum pertinet, finium autem ad Planetas. Velut in exemplo dato loci ſunt 22. pars Libræ, & 24. eiuſdem & 2. pars Virginis. Et in loco Anæretæ conſiderabimus naturam Libræ, & naturam Mercurij domini illius finis. Non conſiderat Planetas configuratos Anæretæ, quoniam idem eſſet author mortis & modi ſemper: at hoc non eſt verum, igitur Anæreta alius eſt à ſignificatore qualitatis mortis: Et eſt pulchra ratio, & efficax. Nec conſiderat dominos ſignorum, quia cum mors ſit res quædam propria potius competit proprio domino loci, id eſt, finis, quàm ſigni, id eſt, domus, aut exaltationis, aut multominus trigoni. Nec conſiderat locum ſuccedentem, aut aſpicientem, quia eſt debilis cum quatuor habeat ſignificatores ante ſe. Quorum primus eſt locus ſuccedens, ſeu Planeta vel radij eius, vel fixa aut antecedens, qui fertur ad Anæretam motu proprio Planetæ iuxta ſignorum ordinem. Secundus dominus finis Anæretæ. Tertius ſignum Anæretæ. Quartus Planeta vel eſt ſtella configurata loco ſuccedenti, aut antecedenti ſignificanti mortis qualitatem: Et hos ſignificatores omnes vocabimus Piothanatos, id eſt, qualitatem mortis decernentes.

Conſiderare decet in morte Planetas, qui loco promiſſoris configurantur per partem, & maximè ſi præſentes ſint, & beneficæ præſint, liberant ab exitio: Sin autem inimicæ aut contrariæ natura loci, & alienæ ab horoſcopo, & eius domino mortis genus magis deprauant.

TEXTVS LXVIII.

Saturnus igitur morti præfectus, obitus efficit poſt diuturnos morbos, & tabes, & humorum deflexus, & febres, per lienis aquæ intercutis, colicas, vteriúe affectiones, & quotquot ex frigoris multitudine conſtant. Iupiter verò ab angina & peripneumonia, apoplexia, & conuulſionibus, capitiſque doloribus, & ſtomachi, & quotquot à pulmonis peruerſa conſtitutione proueniunt. Mars à febribus continuis & tertianis, & repentinis plagis, & renum affectionibus, ſanguiniſque excretionibus & defluxu, abortiuoibus & partu, ſacro igne, & peſtilentibus morbis, quique per inflammationem & feruorem eueniunt. Venus per ſtomachi, & hepatis affectiones, impetigines, & dyſenteriam mortem infert. Amplius verò per vlcera, puſtulas, & fiſtulas, & adhibita pharmaca, ac denique quotquot humore nimium increſcente, aut corrupto naſcuntur. Mercurius per inſaniam & amentiam, & ex atræ bilis copia proficiſcentes lapſus, per quæ comitiales morbos, & tuſſes, & crebras expuitiones, & quotquot ſiccitate copioſa, & corrupta conſtant.

Textus hic per ſe clarus eſt, ſed tamen quædam intelligere oportet. Primum quod hæc natura Planetarum conuenit, & ſuccedenti loco Anæretæ ſeu antecedenti, & domino finis Anæretæ aſpicienti ſuccedentem locum Anæretæ.

Conſiderandum etiam quod longè plures morbi eſſe poſſunt, ſed per genera hic ponuntur: Saturnus frigidos, melancholicos, crudos & ideò longos, & qui cum liene communicant. Iupiter ſanguineos, & qui cum iecore, & pulmone conſentiunt. Mars à bile calidiore & febres, & qui cum fellis veſica participant. Venus à pituita & humido, & qui cum ventriculo rem habent. Mercurius mixtos, varios, inconſtantes, occultos, & qui cum cerebro patienter fiunt.

Præterea hæc omnia ita intelligenda ſunt, vt diſcrimen membrorum animaduertas ſuperiùs poſitum, vbi de Planetarum ſignificatis ſuper membra agitur.

Eſt etiam conſiderandum hic Ptolemæum agere de morbis, qui ad mire mortis genus hominem agunt principaliter, inde etiam ad alia genera mortis poſſet traduci, ſed non ex intento. Rurſus cum conſtet Iouem, & Venerem non eſſe Anæretas, non loquitur hic de Anæretis, vt dixi, ſed de præſidentibus fini Anæretæ, vel ſuccedentibus illi, aut aſpicientibus ſuccedentia loca. Et ſi quis dicat cur ergo non connumerauit luminaria cum ipſa poſſint ſuccedere, & præ eſſe Anæretæ vel aſpicere ſuccedentem locum? Reſpondeo quod luminaria non ſignificant vllam qualitatem propriam, vt viſum eſt in ſecundo libro, ſed ſolum mortem illuſtrem, & claram de qua in ſequenti textu agit.

TEXTVS LXIX.

Miti igitur hoc moriendi genere è vita diſcedimus, cum mortis authores in propriis domeſticiſ-

ſuæ naturæ ſuæ conuenientibus locis reperiuntur à nullo ſuperati, qui maligniorē illuſtrioremque exitum reddere poſſit. Violenta verò atque conſpicua morte decedimus, cum aut vterque maleficus imperat interemptorio loco, aut per congreſſum, aut per radios quadrangulos oppoſitosúe: aut alteruter eorum amboúe Solem, aut Lonam aut vtrunque luminare malefico affecerint: vbi mortis quidem malitiam ab eorum congreſſu conſtitui putabimus.

Quatuor mortis genera intelligis, mitiſſimum cum quis abſque violentia, & ſtrepitu qoaſi naturaliter morbo aliquo decedit, de qoo in ſuperiore textu tractauit. Et ob id dixit (Miti igitur hoc moriendi genere) non miti igitur morieodi geuere, vt doceret, nos per (hoc) verbum quod in ſuperiore textu de naturali quaſi & miti morte egerat. Hoc igitur contingit cum Piothanati non ſuperabuntur neque dominio nec radiis quadratis, vel oppoſitis à contrariis ſtelis maleficis, nec eóam luminaria ambo. Hoc verò non ita percipitur ſicut ſi intelligamus quot modis violenta mors fiat. Hoc verò nūc docebimus.

Secundum mortis genus eſt violentorum, primum cum vterque maleficus, vel Mercurius ſub alterios vice imperat Piothanato primo illi aduerſus & inimicus, aot iungitur illi, aut enm quadrato, vel oppoſito pulſat radio, hoſtili natura non amica, ſcilicet quod non ſit dominus loci: Et tonc ſi mots violenta, ſed non publica tamen. Intellige non amica cum iungitur, non cum aſpicit. Nam cum malefico aſpectu reſpicit, etiam ſi dominetur loco, interficit crudeliter.

Tertium eſt violentum & publicum, cum malefica vna ambo luminaria, vel Piothanatum & luminare, vel duæ maleficæ luminare vnum, vel ſingulæ ſingulum, vel vna malefica Piothanatum altera luminare pulsauerit: vt fiant quinque modi. Et cum dico pulſauerit, intelligo vel qood dominetur, nec aſpiciat bono aſpectu, nec iuncta ſit, & qood eleuetur ſuper eum locum quem pulſat: vel quod aſpiciat ex qoadrato, vel oppoſito & ſit ſoperior. Ita vt tres conditiones in primo modo, & duæ in ſecundo intelligantur generalium, quorum alteruter ſemper eſt neceſſarius vnicuique ex quinque modis ſignificantibus tertium mortis genus, quod eſt violentorum ſecundum.

Qartum genus, violentotum antem tertóum eſt, cum corpora eorum exponuntur dilaceranda auibus & canibus, de quo dicemus in fine capitnli. Et circa has tres vltimas mortis violentæ differentias obſeruare, oportet morem regionom & legum, in quibus mors contingit. In Gallia enim plerique exponuntur, in Italia non ita: Apud Germanos etiam, & Turcas crudeliora ſunt mortis publicæ genera pro eiſdemmet peccatis, qoam apud Gallos, aut Italos. Modi etiam alij aliis in locis occidendi: in Anglia, Gallia & Italia frequens laqueus, apud Germanos rota, apud Turcas palus. Sunt etiam conditiones hominum conſiderandæ, nam principes rarò niſi ſecuri percutiontur, non laqueus, multò minus rota vel palus adhibetur. Miſerorum hæc ſunt ſupplicia, potios fortunæ quàm ſceleri debita. Namque ſi ad ſcelera reſpicias, multi ſunt Principes quibus ſi iure æquo res ageretur, non mille pali, aut rotæ, aut ignes ſufficerent, & tamen vix etiam ſimplici morte mulctantur.

TEXTVS LXX.

Magnitudinem verò à luminum teſtificatione. Genus verò ab aſtrorum reliquorum intuitu & ſignis, quæ à maleficis occupantur.

Luminaria faciunt, vt dixi, claras mortes & illuſtres, ſcilicet publicas, & quæ in conuentibus hominum celebrantur: Et hæc eſt, magnitudo, vt dixi.

Genus dicit (rurſus) quia genera mortis mitis iam explicauérat ex aſtrorum reliquorum intuitu, ſcilicet ad Piothanatum, vel locum luminaris, vel maleficas alterutrum reſpicientes. Et ſimiliter ex ſignis, imò potius figuris tam intra zodiacum, quàm extra in quibus Piothanatos, vel lominare malè affectum. vel malè afficiens malefica inueniuntur. Et nota qnod magis ſi in angis extiterint maleficæ hoc faciunt, vel ſi luminaria, vel Piothanati in eadentibus fuerint. Nam cum in cadentibus fuerint luminaria & Piothanati, faciliùs ſuper ea maleficæ eleuantur. Cum verò cadentes Planetæ vt in priore capitulo & maximè luminaria, moram in alienis regionibus nato ſignificent, eò fit vt longè plures in aliena patria, quam in propria morti poblicæ exponantur.

TEXTVS LXXI.

Enimuerò Saturnus Solem quadraogularibus radiis præter conditionem feriens, in fixis quidem à multitudine obrutos, aut ſtrangulatos ſuffocatosúe curat, ita ſi occidat, Lunæque ſuccedat. In feralibus verò ſignis, à feris interimendos, ac ſi Iupiter ſuffragetur, & ipſe maleficio imbutus, in locis publicis, aut celebribus, interdum ad beſtias damnatos. In occaſu vtriuis luminatium oppoſitus, in carceribus vitam finientes. Configuratus Mercurio, potiſſimè ſi id circa ſerpentes, qui in ſphæra ſunt, aut terreſtria ſigoa eueniat, à morſu venenatorum morientes, his verò ſi Venus accedat veneficiis & fœminarum dolis. Quod ſi in Virgine, & Piſcibus, aut aquaticis ſignis Lunæ configuraotur in aquis ſuffocandos, circa Argo

nauem

nauem etiam naufragiis ſuccumbentes. In tropicis Soli congrediens, aut oppreſſos, aut Marte vice Solis, à ruina oppoſios, quod ſi cœli medium obtineat, ac alto præcipitandos.

Ne quid intactum relinquamus tota hæc particula, quæ ex his verbis habet initium) violenta verò atque conſpicua(tranferri poteſt, vt intelligamus Planeras, qui eleuantur maleficos non ſuper Piorhanatum primum, ib eſt, ſuccedentem loco interficienti, ſed ſupre ipſummet locum intetficientem. Inter has expoſitiones, quæ ſi verior exemplo præclaro 11. genituræ inferius edocebimus. Nūc ad textus interpretationem accedam.

Inquit igitur (præter conditionem (quia oportet interemptorio loco, id eſt, Piothanato infeſtum eſſe, hoc enim ſuperius viſum eſt. Seu loco interficienti propriè qui ſenſus magis arridet, ſeu ſoccedenti, aut antecedenti. Proponit igitur 11. caſus, qui quaſi per tabulam ſubiiciuntur. Dixit quadrangularibus radiis, vt intelligamus de oppoſitis multò magis intelligendum eſſe. De trigonis aut hexagonis nequaquam.

1 Saturnus Soli in fixis, lapidationem, aut ſuffocationem igne vel aqua.

2 Saturnus Soli in feralibus, à feris dilaniatidos.

3 Saturnus Soli cum Ioue imperante Anæretæ, vel quadtato reſpiciens Saturnum, expoſitos publicè feris.

4 Saturnus Soli, aut Marti in tropicis iunctus oppoſitus, ruina opprimendos.

5 Saturnus Soli, aut Marti in tropicis iunctus, aut oppoſitus in cœli medio, ab alto præcipitandos.

6 Saturnus Mercurio iunctus oppoſitus, aut ex quadtato in ſerpentibus, aut terreſtribus, venenatorum ictu.

7 Saturnus Mercurio, vt eſt & Veneri congrediens, ex veneficio, & fœminarum dolis.

8 Saturnus occidens & Lunam ſequens Arabes legunt præcedens, ſuffocatos igne vel aqua.

9 Saturnus Lunæ in aqueis ſignis, aut Virgine configuratus, aquis ſuffocandos.

10 Saturnus Lunæ in Argo configuratus, naufragio mergendos.

11 Saturnus in occidente ſeu Soli, ſeu Lunæ oppoſitus, mortem in carceribus nuntiat.

Nunc verò ſubiicienda ſunt, quæ ad amplificationem prædictionis & textus pertinent Nam veriſimile non eſt primum ſolum his modis violentam mortem Saturnum inferre: nec etiam omnes, qui iſtis modis moriuntur ſic neceſſario Saturnum habere collocatum. Tria igitur requiruntur vt Saturnus ſic occidat. primum vt infeſtus ſit loco mortis, aut domino eius: Secundum vt ſit in quadrato, vel oppoſito luminaris, aut Mercurij ſaltem, ita tamen vt Mercurius ſit dominus loci mortis. Tertium non eſt generale, ſed tamen vt plerunque ſit in occidente, ne angulo cœli medij.

Obſeruandum, quod Saturnus maximè offendit in occidente, quia occidens habet vim ſeptentrionis vt viſum eſt: frigidum & læuſerum, & hæc eſt natura Saturni: ideò nullo in loco Saturnus tantum offendit quantum in occidente: Sicut nullo in loco Mars quantum in medio cœli: hic enim locus meridiei vicem gerit & eſt calidus, & ſiccus, & natura Martis ſimiliter eſt calida & ſicca ideò ibi furit Mars, & maximè quia eſt in ſublimi. Ideò hac ratione par eſt Iouis vim in oriente confirmari & quaſi ibi Planetam illum gaudere.

Obſeruandum etiam eſt cum dicit congreſſum intelligi debere coniunctionem, quadratum, aut oppoſitionem, ſicut expoſui in ſexto modo, vbi textus dicit (configuratus Mercurio) pro eodem autem accipio congredi & configurari. Sed præter id intelligitur quod ſint etiam in intuentibus gradibus, non dico ſignis, aut imperantibus, & obedientibus, & maximè quod Saturnus ſit in imperante, alius Planeta, qui afficitur in obediēte. Et ſi nō ſit gradus exquiſitus, ſit valdè propè, vt in ſeptima genitura Saturnus aſpicit Mercurium. Sed vterque eſt ſecundum naturam loci mortis, qui eſt in Libra.

Tertio diligenter aduertendum, quod alia eſt ratio mortis naturalis, alia violentæ: in morte naturali ſicut contingit ei, qui famem patitur, aut venenum iam ſumpſit, ipſa perficitur ſtatim, vt cauſæ interimentes Apheræ occurrunt, cum conſenſu tamen exitus annorum & reuolutionis ſtellarum, vt ſuperiùs habuimus. At in violenta morte contingit ſecus, ſed fit vt in eo, qui vult aliquem occidere, expectat centies occaſionem, quæ cùm euenit, inuadit & occidit: & quando non occidit, ſed vulnerat tantum, quandoque etiam ille effugit. In aſtrum quod debet perimere violenter, eſt paratum in omnem occaſionem, ideò infligit pericula, & metus in eo genere ſæpius, antequam occidat Fuit paucis ante annis tabellio quidam, qui bis ſuffocationis periculum incurrit, vbi cum plures alij eſſent nemo periculum ſubierat, tertiò poſt aliquot annos ſuffocatus eſt, vbi etiam multi tranſierant, imò ſeruus ſuus ante eum & abſque damno & periculo. Ita homo poteſt faciliter fati genus præſentire cum viderit pericula manifeſta in eo & damna etiã. Caueat tamē quia idē ſignificator multa genera mortis ſignificat, quæ nobis videntur valdè diuerſa, & tamen inter ſe ſunt affinia, vt ſtrangulatio, ſuffocatio in aquis, & à ruina. Item ruina & caſus ab alto multum differre videntur, & tamen ſunt affinia, ſicut etiam cum his ictus à machina procul. Similiter venenum, morſus canis rabidi, & veneficium inter ſe. Et item caſus ab equo, & ab alto, & morſus canis inter ſe, non tamen caſus ab alto & venenum. Et ita oportet bene conſiderare affinitatem horum generum mortis, quæ etiam mutantur vt dixi, iuxta reditus Planetarum & fines annorum.

Ex hoc patet quod illi, qui dicunt ſi Saturnus fuerit in tali loco taliqne ſigno in oppoſito talis Planetæ, vt Albubathat & Haly Abenragel, & alij Arabes, natus morietur ex tali, vel tali morte, vel honores habebit,

aut d uitias, aut contumeliam patietur, nihil dicunt: quia oportet vt adſit radix, ſcilicet vt Planeta ille dominetur loco ſignificanti talem rem, de qua pronuntias.

Veruntamen eſt quod Saturnus in occidente, vel Mars in medio cœli congrediens aliquu quinque modorum, aut eleuatur ſuper luminare, vel Planetam, adducit magna inconuenientia propter tres cauſas: Prima eſt quod vix fieri poteſt quod ille Planeta cui malefica congreditur, non habeat aliquod dominium vt ita loquar, in illa genitura & ita inficit, & euertit quod ab illo ſignificatur: Secunda quia in directionibus occurrit quandoque locus ſignificator oppoſito locu, vel quadratu talis Planetæ & ita offenditur res ſignificata per ſignificatorem illum: Tertia quia Planetæ ſuperuenientes & natiuitates filiorum, & parentum, & talia vt vxoris, cum occurrunt, & potiſſimum inimicorum, & amicorum, euertunt multa ſignificata, & inducunt lites & diſcurdias.

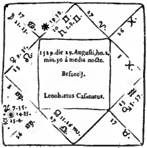
Amplificario verò contingit, quia in primo modo etiam fiet capitis amputatio, quæ eſt loco ſuſpenſionis: Et ictus machinæ, & ſagittis configi, & in cruce poni olim, quæ cõſuetudo abolita eſt ob Seruatoris reuerentiam. In tertio modo cum abolitus ſit hic mos Romanorum, & Barbarorum, & meritò non ſolum ob crudelitatem, ſed etiam quia non par eſt humanam naturam ferinæ ſubiici, etiam in damnatis. Sed loco eius erunt vltima ſupplicia lacerari à quatuor equis, qui mos adhuc in Gallia viget: inſui rotæ, vt apud Belgas & Germanos: infigi palo vt apud Turcas. In ſecundo eſt cadere ab equo, morderi à rabidis canibus & lupis, licet non dilacerentur. In quarto modo eſt etiam ictus machinæ, caſus arboris, vt contigit fratri Petrimartyris Publicani, & qui ſub terra viui ſepeliuntur, & qui caſu obruuntur. In quinto caſus in foueam, ex equo, ex curru. In ſexto acu pungi, vt multos ſic vidi perire, vulnerari enſe imbuto lætali veneno. In ſeptimo comedere cicutam caſu, vel apium Sardonicum amentes & lymphatici. In octauo cadere in puteum, in foueam, obrui cœno, obrui nimbis nocte ſuperueniente, vt in fuga quandoque contingit. Suffocari in domo nona, ex fumo carbonum, à nutrice. In nono propter vini etiam copiam hauſti. In decimo in cymba, ſuper ponte, in pugna nauali. In vndecimo mori in carcere pedore, & ſqualore, vel præcipitin, vel veneno, vel in edia, vel in imo turris, vel ob tormenta, vel ob metum. In exilio proſcriptum, relegatũ, ad inſulas deſertas vel in ſolitudine.

Amplificatio à cauſis eſt qood ille cui pater ſuſpendio periit ſufficiet, vt habeat Saturnum malè diſpoſitum in occidente Solem aſpicientem, etiam ſi non ſit in ſigno fixo. Vel quod ſit in ſigno fixo ibi & ſuccedat Soli. Et ille qui habuerit Saturnum in quadrato Solis, & Lunæ coniunctorum, licet non ſi in occidente, ſed tamen ſit gratia exempli in loco inimico, vtpote in Capricorno vbi Luna cadit, & Sol, ac Luna in Ariete vbi cadit Saturnus, in carcere morietur. Sicut contigit Francisco Gadio, cui Saturnus in Capricorno fuit in ſexta, & aſpexit Solem & Lunam in nona coniunctos in Ariete. Iudicabis etiam ex fixis quandoque locu maleficarum, cum fuerint naturæ earum & valdè magnæ, ſcilicet à prima magnitudine vſque ad tertiã.

Ideò dico quod oportet cunſiderare conditionem nati, quia vt dixi, magni viri haud facilè ſupplicis horrendis plectuntur, & plerunque veneno, vel occultè in carcere, vel ad ſummum capitis amputatione. Conſidera etiam locum in quo morietur, & genera ſuppliciorum conſueta illi ciuitati, aut regioni, & mores etiam nati, & ita ſatis propè rem iudicabis.

Vt autem melius rem intelligas de morte violente, quæ decernitur à Saturno, & eſt cummunior, ſcilicet ſuffocatio ab aquis, appoſui genituram certam Leonharti Caſanti Beſuntini fratris eius, cuius eſt nona genitura exemplaris in fine libri poſita. Fuit autem nobilis filius medici egregij Ioannis Caſanati Hiſpani, & vt dixi, frater medici Guillielmi Caſanati. Igitur in fine anni

Suffocati aqua natando.

Motus latitudinis.

♄	Stans	M	D	2	13
♃	Vel.	S	A	0	53
♂	Tar.	M	A	5	52
✱	Tar.				
♀	Tardiſ.	M	A	5	13
☿	Retr.	M	A	3	34
☽	Med.	M	D	4	42

29. cum eſſet extra patriam natando voluptatis tantum cauſa, interiit. Cauſa mortis eſt quoniam ſolus horoſcopus fuit Apheta, & erat qoadratus radius Saturni ſub Ioue infelici: Et eo anno peruenit ad horoſcopum in Virgine, quæ vt vidiſti in textu ſubmerſionem ſignificat, vt etiam in tertio Ptolemæi exemplo: Mercurius igitur fuit dominus primi Piothanati, id eſt, ſecundæ partis Virginis & ſecundi, id eſt, loci Iouis. Fuit igitur Iuppiter infœlix cadens ab altitudine & Mercurius dominus locorum mortis in ſextili Lunæ, ex ſignis longarum aſcenſionem, & Saturnus in prima ſtatione vbi plurimum mali infert. Stans etiam Planeta multa

multa mala facit, & nunquam ceſſat impedimenta afferre, curſu auctus magna. Sol quoque fuit cum Cauda Leonis ſtella proceloſa. Finis anni præcedentis mortem, habuit Saturnum 28 45. ♐, Iouam 7.12. ♓, Martem 18.19. ♍, Venus 16.54. ♌, Mercurium 5.12, ♎, Lunam 25.42. ♒, Sol in loco genituræ, Caput draconis erit in 23.11. ♏, Iopiter igitur ad oppoſitum loci proprij peruenerat, & aſcendens ad 13. partem ♐ vbi Saturnus erat. Animaduertendum eſt etiam quod in genitura Mars, Venus, Mercurius, & Luna magnam & ferè eandem habuerant latitudinem meridionalem. Hora autem qua mortuus eſt inter ſextam & ſeptimam, à meridie diei 15. Iulij extra patriam. Planetarum loca: Saturnus 12.7. ♑, Iupiter 19.51: ♈, Mars 6.18. ♉, Sol 2.15. ♌ Venus 16.52. ♍, Merc. 3.18. ♌, Luna 6. 50. ♐, Caput 6,19. ♏, Saturnus igitur fuit in loco proceſſus Solis eo anno. Et Sol iunctus Mercurio domino loci interficientis. Et Luna iuxta oppoſitum Saturni radiis. Ex quo patet veritas dictorum Ptolemæi, ſed oportet vt altiſſimè eruantur.

TEXTVS LXXII.

Martis verò ſtella Soli præter conditionem, aut Lunæ infenſa tetragonis oppoſitiſve radiis, in ſignis humanæ figuræ in ſeditionibus, aut bellis interficiendos tradit, aut ſibi ipſi qui manus inferant: fœminarum verò opera interimendos quando Venus illi teſtificatur. Quando verò Mercurius, à piratis aut latronibus, aut maleficis hominibus. In mutilatis & imperfectis ſignis, aut circa caput Meduſæ, decollandos aut mutilandos. In Scorpione, & Centauro vſtionibus ſectionibuſve, aut medicorum reuulſionibus è vita deceſſuros ſignificant. In cœli medio imoue crucibus affligendos maximè circa Cepheum & Andromedam. In occaſu horoſcopo oppoſitus viuos comburendos: in quadrupedibus verò ruina, aut diſtractione vitam cum morte commutantes. Quod ſi & hic Iupiter teſtificetur ſimul prauitatem indutus, illuſtri rurſus mortis genere decedunt, condemnatione nimirum, & ira principum ac regum.

In hac parte ponit nouem ſtatus à Marte quos illuſtrioris doctrinæ gratia hic ſubiicio.

1 Mars Soli vel Lunæ tetragonis, aut oppoſitis radiis configuratus in ſignis humanis, ſeditione, bellone, aut propria mano.

2 Mars alterutri eorum vt ſuprà in humanis cum teſtimonio Veneris, fœminarum cauſa occidendos.

3 Mars vt ſupra in humanis cum Mercurij teſtimonio, à latronibus, vel piratis, vel maleficis.

4 Mars vt ſupra in mutilatis vt iuxta caput Meduſæ, mutilandos, aut capite plectendos.

5 Mars vt ſupra in Scorpione, vel Sagittario vſtionibus, ſectionibus aut medicorum reuulſionibus.

6 Mars vt ſupra in cœli medio vel imo crucibus affigendos, maximè circa Cepheum & Andromedam.

7 Mars vt ſupra in occaſu, viuos comburendos.

8 Mars vt ſupra in occaſu, in quadrupedib. diſtractos, aut ruina oppreſſos.

9 Mars vt ſupra ſi ei malè diſpoſitus Iupiter teſtificetur, illuſtri mortis genere perituros denuntiat, ob iram Principis, aut Regis.

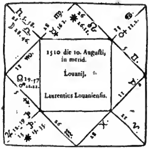
Vſque ad quartum modum præſupponitur, quod Mars ſit in ſigno humano: & cauſa effectuum cum à ſimilitudine ſumpta ſit clara eſt. In quinto Scorpius, & Sagittarius ſunt ſigna ſicca, & autumnalia & maleſica. Medicorum quædam ſalutis cauſa parantur, quæ tamen malè cedente auxilio, perniciem afferunt. Nero etiam medicos vocabat, qui ſecarent venas, vt perirent. In ſexto modo crux & ſuſpendium è ſublimi fiunt, ob id Mars in cœli medio & imo hæc ſignificat, vt & rotarum ſupplicium, quod damnati ſuſpenſis rotis in aëre pendeant. Et ſupplicium Turcarum quod fit cum ferreis vncinis quibus pendent damnati in aëre. In ſeptimo exiſtimarem non ſimpliciter in occaſu, ſed in Scorpione vel Sagittario, gratia exempli, nam & in Leone. Non enim ſine ſignorum diſcrimine exquiſita ſupplicia ſignificari poſſunt, cum hæc inquiſitio ſit artificioſa. In octauo clara eſt ratio diſtractionis cum ab equis, qui inter quadrupedes numerantur fieri ſoleat. Sed de ruina cauſa eſt, quia quadrupedia, vt dixi, terreſtria etiam vocantur quod terræ incumbant, ruina verò eſt terrenorum vt lapidum & cementorum. In quocunque autem modo ſi Iouis teſtimonium iungatur, vt quod ſit ſimul dominus cum Marte, vel quod Marti configuretur, vel ſit in eodem poſitionis circulo, ſignificat mortem ob iram Principis, aut Regis, quæ ſemper eſt illuſtris ob mandatum Regis vel Principis, plerunque etiam crudelis. Horum cauſa genituram ſubiicio, quam habui à præclaro viro Gemma Phryſione dico, & Mathematico egregio, dum Louanij eſſem.

Hic de hæreſi accuſatus iuxta annũ 1537. eripuit ſe periculo, & exulauit, poſtmodum anno 1547. obiecit ſe apparitoribus ſponte, vnde captus & morti adiudicatus, dum viuus cremaretur, conſtans perſtitit.

Conſtat quod Sol erant ſignificatar vitæ, etiam quod fuiſſet in nona vel procul ab initio decimæ, & quod in annis 47. peruenit corpus Saturni inimici Soli, quia erat in oppoſito altitudinis eius, ad Solem. Et quod Saturno Anæretæ ſuccedebant radij quadrati Iouis infelicis in Capricorno. Eſt autem

Capricor

Capricornus ſignum mutilatum, vt etiam Taurus & Virgo, vnde talia ſignificant mortes truces, & cum diuiſione corporis, & amputatione membrorum vel vſtione. Et quod Luna erat infœlix in 12. loco & in Libra: Et quod Solem aſpexit Mars de quadrato ex propria domo, & in angulo, & domus erat ſignum fixum, & alienum à Sole. Et fuit cum Marte nodus, qui ſignificat dilacerationem corporis, ideò neceſſarium erat, vt occurſu Saturni interficeretur. Occaſio autem fuit ex rebus legis, propter Saturnum. Et Mars fuit iuxta tres ſtellas lucidas, frontis Scorpij locum regalem, & cum aliqua earum etiam in imo circulo poſitionis, & ſunt de natura Martis, & parum Saturni.

Motus latitudinis.

♄	Vel.	S	D	1	6
♃	Retr.	M	D	o	15
♂	Vel.	M	A	1	35
✱	Tar.				
♀	Med.	M	A	2	57
☿	Retr.	M	D	3	47
☽	Tar.	M	A	1	47

Ex quo patet quod Ptolemæi ſententia eſt vera, nam Mars eſt in Scorpione & Scorpio ſignificat combuſtionem. Et tamen oportet intelligere rem ſubtiliter, nam Mars hic non eſt in occidente, nec damnat Piothanatum: & ita videtur quod deſint duæ conditiones, & tamen ſit combuſtus viuus. Ideò, vt dixi, oportet animaduertere, quod Ptolemæus docuit, & in ſequenti capite, docebit, quod oportet ipſam artem perfectè cognoſcere. Et iſtud non poteſt doceri, niſi ei qui diu & efficaci ſtudio in libro ſuo verſatus fuerit: Nam loco harum duarum conditionum deficientium, ſunt aliæ quinque, quæ non erant neceſſariæ, & tamen augent effectum. Prima Luna in 12. loco, quæ ſignificat malam famam & multos hoſtes gratuitos, infœlix in ſigno maſculino, & finibus Martis. Secunda Iupiter retrogradus, & cadens altitudine, quadrato radio Saturnum Anæretam malè afficiens. Hic indicabat iudices infenſos. Tertia erat locus Solis in Leone & cœli culmine, quod ſignificat magnas calamitates vt alias docuimus, & Leo ſignificat ignem. Quarta tres ſtellæ regiæ iuxta Martem ex illius natura, quæ ſignificabant viuum comburendum. Quinta erat nodus cum Marte malè affecto, qui ſignificat diros cruciatus, & lacerandum corpus illius.

Dico igitur quod obſeruaui nodos cum maleficis, & propriè cum Marte vbi ipſe ſit ſignificator mortis, vel alius cum quo ſit nodus, mortem cum laceratione membrorum ſignificare. Et ſimiliter cum luminaribus. Ob hæc igitur quæcunque dicta ſunt de vitiis, & morbis corporis ſuperius, huc transferenda ſunt. Ita tamen vt cum conditionibus propoſitis intelligantur.

TEXTVS LXXIII.

Coniuncti verò mutuo malefici atque ita oppoſiti in aliqua dictarum conſtitutionum, plus faciunt ad mortis malitiam, quæ euiuſmodi potiſſimùm euaſura ſit ex principe interemptorij loci gubernatore cognoſcitur multis concurrentibus, & in genere, & in magnitudine acerbitatis, quando vterque ad interfectoria loca rationem aliquam habet. Tales verò etiam ſepultura orbati deſeruntur, abſumuntur autem à feris aut auibus, quando in ſignis eiuſmodi figurarum malefici reperiuntur, nec vllus beneficus ſupra terram exiſtit, qui interemptricibus locis occurrat.

Virtus geminata multò plus habet roboris. Malefici igitur iuncti & luminare ac Anæretam oppugnantes duplicatis viribus agunt: Ob id magnitudo hæc cum ſit conſpicua, nec tamen facilè homo multis mortis generibus poſſit mori, reliquū eſt vt qualitatem mortis in hoc caſu ex domino loci interemptorij præuideamus. Nam tria Ptolemæus præſupponit interemptorem, qui radijs vel corpore Aphetæ aduerſatur, & hic iuxta directionem tempus mortis oſtendit. Oppugnantem locum interemptorium maleficam, & hæc ſeu hæ ſi ambæ ſint vt hic ſupponitur, oſtendunt quod violenta mors futura ſit, & dominum loci interimentis, qui quaſi index declarat qualitatem mortis, quæ potius pertinebat ad maleficam ſi vna tantum extitiſſet, quæ locum Anæretæ loci oppugnaret. Hoc autem dicit tantum verum eſt cum maleficæ non ſolum plures fuerint, quæ oppugnent locum mortis, ſed etiam viribus pares. Aliter mors erit iuxta decretum ſuperioris vi maleficæ. Tales igitur ob magnitudinem praui influxus, deſeruntur in patibulis, ſi nulla benefica ſupra terram auxilietur, nam tunc auferuntur poſt tempus & ſepulturæ traduntur. Quod ſi benefica non adſit, & maleficæ fuerint in ſignis quadrupedum vel auium, deuorabuntur corpora à ſimilibus animalibus. Pari ratione ſi in Piſcium ſignis & mors ex naufragio abſque

abſque benefica ſupra terram aſpiciente, à Piſcibus deuorabitur.

TEXTVS LXXIV.

Peregræ moriuntur quorum interemptricia loca occupantes Planetæ ab angulis deciderint. Maximè cum Luna etiam accurrit, aut tetragonis oppoſitiſuis radiis dicta loca intuetur.

De morte tria quæruntur, tempus & hoc habetur in capite de vita: Qualitas, & hæc in hoc capite ſuperiùs edocta eſt: Et locus, qui in præſenti textu docetur. Dicit igitur quòd hi moriuntur in aliena patria quorum Planetæ ſuccedentes loco Anæretæ, vel domini ſecundi Piuthanati fuerint in cadentibus locis. Et maximè cum locum Anætetæ & Piothanati Luna occupauerit quadratis, aut oppoſitis radiis. Circa quod notandum quod ego in hoc toto capite per Anæretam non Planetam interficientem intelligo, ſed locum in quo radij interficientes cadunt. Gratia exempli ſi locus mortis fuerit mihi decima Cancri, in quam cadunt radij trigoni Lunæ, & quadrati Solis, & intuitus Saturni, tunc hic non appellabo Anæretam Saturnum aut Solem, ſed voco Anæretam decimam partem Cancri. Et vbi extenderetur ad initium Leonis vbi ſunt radij quadrati Iouis, non voco hic vt ſuperiùs in Capite de Vita Anæretam Iouem, ſed Leonis initium.

Demonſtratio verò huius textus ſic habetur: quo tempore Anæreta peruenit ad Apheram homo moritur: Quo tempore luminaria vel Sors, vel aſcendens occupantur à Planetis ab angulo decidentibus, vt in præcedenti capite, homo extra patriam moratur: Sed in quibus Planetæ ab angulis decidentes occupant loca interemptoria, in his eodem tempore locus interemptorius ad Aphetam peruenit, & Planeta ab angulo decidens ad principalem ſignificatorem, igitur quo tempore moritur, eodem tempore erit extra patriam. Et ita extra patriam morietur. Significat & Planeta occupans locum interemptorium, locum mortis. Qui cum ab angulo decidat, ſignificat fore extra patriam.

Sed vt diligentius res habeatur, innuit Ptolemæus quod debeas præfinire primo tempus mortis. Quo habito vide eo tempore ſignificatores itineris ſi indicent iter: ſi non, morietur in patria: Si ſic, vide ad quam regionem erit iter, & quàm diurnum, & coniectabit tamen ex arte tum ex locis, qui ſunt in eo itinere celebrioribus, & etiam iuxta ſtatum, ſeu exiſtimationem hominis vbi inuenietur ea hora, & habebis locum mortis. Inde conſidera an mors erit naturalis, an violenta tantum, an etiam publica. Si naturalis, poterit mori in villa & in vrbe, ſed hoc ſignificant teſtimonia luminarium cum loco interemptorio: nam ſi affuerint, morietur in vrbe, & ſi ſint Solis erit mors in metropoli regionis, quia erit cum funere ſplendido, & hoc non poteſt ita bene fieri in parua vrbe, vt in principali, & multò minus in villa. Si verò fuerint ſigna mortis violentæ, non tamen publicæ, erit mors in itinere aut villa, non in vrbe, quia non tam facilè abſque mandato publico homines in vrbibus vexantur, ſicut extra à latronibus. Conſiderabis etiam ſi ſit iter per aquas, naufragio peribit. Quòd ſi luminarium teſtimonium adſit, erit à piratis. Si verò ſit mors publica decreta, conſidera cauſam & mores hominis, & genera ſupplicij conſueta illi regioni, & coniectaberis qua morte ſit periturus. Hæc non tam ſubieci propter hoc quod hic tractatur, ſed vt ſit exemplum in omnibus, quæ prædicere cupis, vt de magiſtratu, contentione, itinere, & talibus.

Scundo vt intelligas quod nulla eſt via prædicendi præter hanc, quam hic tradidit Ptolemæus. Et quod illi qui conantur redigere prædictiones ad capita, vt Arabes, Firmicus, & Pontanus, & alij recentiores facilitati ſtudentes, agunt velut ſi quis volens domum ædificare omnia tigna in vno loco per ordinem diſponat, alio tabulas omnes, alio totam calcem, alio ſabulum, alio lapides, & alio clauos & vincula ferrea, alio tegulas, tunc is videbitur ſanè pulchram rem feciſſe & ordinem ſeruaſſe, ille tamen ad domum ædificandam nihil prorſus: Ita qui deſcribunt, Saturnus in tali loco hoc ſignificat, & Iuppiter hoc aliud, nihil ad prædictionem conferunt, ſed omnia ſunt vana: Sed opportet ſcire radicem commixtionis, omnium tempus, modum, ordinem, locum: ita oportet ſcire commiſcere ſignificara in ſingulis. Saturnus enim in Ariete in aſcendente quandoque ſignificabit ſtamm corporis, quandoque animi mores, & quandoque vitæ ſpatium, quandoque fortunam, quandoque amicos, ſtatum vxoris, dignitatis, filiorum, qualitatem mortis, peregrinationes, &c. Et ſi quis dixerit ego ordinaui tabulas inter ſe, & clauos ac vectes, lapides & reliqua, & non facta eſt domus, igitur ars conſtruendæ domus nulla eſt. nónne prorſus ridebitur non ſolum ab ædificatore, ſed etiam ab ipſo vulgo, ita ſi tu dicas libri Aſtrologorum paſſim mentiuntur dicentes, quod ſi Saturnus fuerit aut Iuppiter in tali ſigno, aſpectu, domo, &c. nato talia, vel talia contingent, cùm quandoque contingant quandoque non, igitur ars prædicendi per aſtra vana eſt. Nónne & tu dignus es riſu ſicut & prius.

At dices hæc via eſt valde difficilis. Quid miraris ô bone vir: hic eſt enim liber Dei optimi maximique, ſcilicet cœlum: Et eſt ſicut liber minutiſſimis ſcriptus literis, in quo aliqui aliqua legunt, vt Ptolemæus & nos, qui illum interpretati ſumus ad vnguem ne vel vna ſyllaba prætetita, aliqui parum valde, alij etiam minus, quidam minimum & plurimi nihil. Vel quia ſeducuntur ſtudio deſiderij, vel quia non ſunt periti in philoſophia, vel quia carent iudicio profundo, vel quia non ſciunt principia Theoricæ Aſtrologiæ, motus, & magnitudines, ſitum, &c. vel quia non ſunt ſtudioſi in hoc libro quantum oportet, vel quia non planè illi adhibent fidem, aut quia decepti ſunt à genitura falſa,

aut

aut quia etiam in vera non omnia contingunt ſicut prædicebatur. Quia vt bene dixit Auertoës, contingunt monſtra in omni arte, vel quia non ſunt experti longa exercitatione circa minutiora & propria ſuæ regioni. Quæ cum parua ſint, videntur tamen hominem in magnos errores ducere. Cùm hic tradantur ſolum generalia omnibus regionibus. Perſea venenum eſt in propria regione, in Aegypto ſuauis e t & tutò manditur. Ita vna ſtella oriens Mediolani ex inerrantibus habebit effectum quendam mirabilem, quem non habebit dum oritur in Germania. Vel quia non exquiſitè ſupputare norunt, aut vtuntur inſtrumentis non exactis, vel carent illis. Ergo horum neceſſariorum, quę ſunt nouem, nihil deeſſe oportet.

Vt autem vnum pro omnibus ſufficiat, exemplum, dixit Pontanus, Firmicum ſequutus, Grammaticus Grammaticum, & imperitus artis imperitiorem: Dominus genituræ eſt dominus ſigni ſuccedentis loco Lunæ, ſeu ſigno in quo Luna eſt dum homo naſcitur, quod ita per abſurdum eſt, (licet conetur friuola transplantationis ſimilitudine, confirmare, (vt nihil poſſit eſſe abſurdius. Et quamuis videatur habere quædam Ptolemæi dicta, vt in capite de Particulari tempeſtatum conſideratione, vbi dicit obſeruandum eſſe tempus poſt tres dies: Videtur enim innuere quod Luna tunc ſit in ſequenti ſigno: Et in cap te de forma Nati, vbi dicit ſuccedentes orientali parti & etiam Lunæ errones obſeruandos: Et in capite de Amicis, vbi docet obſeruandum ſignum ſequens. Sed hæc omnia nos expoſuimus quomodo ſint intelligenda, & quod ad Lunæ ſignum ſequens non pertinent. Oſtendo igitur quod opinio illa eſt falſa, mala, impudens: Nam cum homo habeat mutationem manifeſtam in ortu, oportet vt vis ſit in ſigno in quo eſt Luna, aliter eſſet principium à tempore in quo non eſt aliqua mutatio. Deinde non conuenit quod Luna faciat duos oppoſitos effectus: vt mihi cui Luna eſt in Piſcibus huic ſuccedit Aries contrariæ naturæ comparationem dominorum. Et ille cui Luna eſt in Geminis ſignò calido, humido, humano, inde ſuccedit Cancer ſignum mutum ſiccum, & ab humanitate alienum. Et ego eſſem naturæ Martis, cum nihil minus. Ita verò eſt quia Luna eſt in trigono Martis, & in eius quadrato. Adeò quod ſi regula illa eſſet vera, neceſſarium foret, vt eſſem totus ex natura Martis. Rurſus vis illa in genitura eſt actu, vel potentia: Si actu, eſſet Lūa in ſigno ſequenti: ſi potentia, magis eſſet concors quilibet ſignum cum ſequenti, quam cum tertio, vel quinto ſigno, vel ſeptimo, quod eſt contra omnem rationem naturalem.

Itaque ob talia reiiciemus omninò librum centiloquij attributum falsò Ptolemæo, cùm diſſideat adeò ab illius ſententia, vt nihil magis. Primo facit ſcientiam naturalem ſortilegam, dum interrogationibus ſubſcribit. Deinde regulas facit abſolutas, quas omnino vitat Ptolemæus: Et eſt ac ſi faceret tabulas ſimplices pro motu Planetarum, cùm neceſſe ſit illum haberi ex medio motu, & æquatione, quæ prouenit iuxta quantitatem vocati centri, eòquod ad illud omnia referuntur. Et etiam quia ſumitur ex Apogeo, vt circulus ex centro: Et Apogæum etiam variatur. Præterea habet ſingularia multa repugnantia his, quæ dixit in his libris, imò ferè omnia. Ideò manifeſtum eſt quod liber non eſt Ptolemæi, ſed alicuius, qui quæſiuit lucrum eſurientibus Aſtrologis, cum infamia & ruina totius artis. Repugnat legi Chriſtianæ, repugnat bonis moribus, nihil habet conueniens cum doctrina Ptolemæi. Et quid mea retuliſſet ſi fuiſſet vtilis arti ſaltem, quamuis etiam non fuiſſet Ptolemæi, quin illum expoſuiſſem, cum vix ſit 18. pars hu us libri. Quare dico cauendum eſſe ab omnibus aliis libris, niſi quis velit legere commentaria Haly, & Firmicum ob linguæ candorem, memoriam vetuſtatis. Sed tamen nunquam recedat ab hac profunditate ſententiæ Ptolemæi: alter ſeipſum & totam artem vituperabit:

Vt verò ad rem de morte reuertar: qui moriuntur ex morbo contracto, ex caſu equi, vt Galeaz Capra, & qui ex timore & ſimilibus cauſis, habent maleficas, vt in morte violēta dominantes ſuccedenti loco aut aſſendentes, &c. Sed procul: morte: ideò talis mors eſt media inter naturalem & violentam. Qui etiam moriuntur ex medici errore, moriuntur ex occulta violenta morte, & ideò abſque luminariū teſtimonio. Cognoſcitur mors naturalis, & quæ ab interemptorio loco ſolum procedit, quia tales ſubitò proſtrantur, nec videtur aliquid prodeſſe, ſed recta ad mortem tendunt. Vbi quandam videris luctam, tunc eſt ex genere violentæ mortis, vel propter errorem ægri, vel medici, vel aſtantium, vel epotum venenum, vel timorem magnum conceptum, vel colliſionem, & talia. Hi igitur qui quaſi recta moriuntur, & cadit virtus ſtatim, & nullum auxilium iuuat, & ſubitò grauantur, quibus Apheta eſt debilis, & in loco alieno à natura ſua, abſque teſtimonio beneficæ, vel maleficæ, in loco interemptorio, ſed ſolum ſuccedit, aut antecedit. Si verò Apheta validus fuerit, aut ſucceſſerit malefica contrariæ qualitatis, fit mors difficilis vel violenta.

Si verò luminaria teſtificentur abſque maleficis loco qualitatis mortis, erit mors ſplendida, naturalis. Naturalis igitur quietæ & ſplendidæ habes duo exempla pulcherrima ab Eraſmo, in dialogo cui titulus eſt Funus.

CAPVT XI.

TEXTVS LXXV.

De temporum diuiſione.

ENarrata à nobis ſummatim in ſingulis generibus contemplandi ratione, ad eas vſque tantum, quæ ſicut in initio propoſuimus vniuerſaliū partiū ſunt tractationes. Reliquū ſanè fuerit

fuerit ad eundem modum, quæ etiam in temporibus diſtinguendis videre oportet, adiicere idque & naturæ conſentaneæ, & noſtræ particulari, quam propoſuimus explicationi.

Hoc caput eſt perfectio artis, & vtiliſſima ac præſtantiſſima totius operis pars. Si enim cognouero me futurum diuitem, inde pauperem, hoc eſt infœliciſſimum: Si poſt paupertatem, diuitem, feliciſſimum: ſi ſemper diuitem mediocre. Igitur cognoſcere me futurum diuitem nihil eſt, niſi cognoſcam tempus quando ero. Et ita de morte atque aliis. In eo igitur declara primum vnum generale, quod eſt.

TEXTVS LXXVI.

Omnino igitur in vniuerſis geniturarum capitibus propoſitum nobis eſt prius quoddam & antiquius, veluti Fatum, aut ipſi regioni peculiare cui reliqua quæ in genituris ſingulatim explorantur ſubiacere oportet: quemadmodum quæ ad corporis formam & animorum conſtitutiones attinent, morum item & conſuetudinum diſſidentia. Itaque par eſt naturæ obſequentem iudicem primas vbique potioreſque cauſas comprehendere, vt ne quemadmodum in geniturís præfari ſolent Æthiopem, verbi gratia, candidum aut leuibus capillis: Germanum verò aut Gallum nigrum faciat & criſpum. Aut hos quidem mites & literarum artiumuè ſtudioſos, Græcos verò immanes & ineruditos, neúe contra mores ac leges Italo decernat ſororis matrimonium, cum hoc apud Ægyptos, aut Ægyptio matris, cùm apud Perſas fas ſit. Prorſus igitur proponere oportet vniuerſalis Fati rationem, deinde ſingula aucta minutaúe accomodare.

Quod propoſuerat in præcedenti textu nunc docet, ſcilicet vt naturæ rerum, id eſt, rebus ipſis, quæ natura conſtant, conſuetudine, legibus, accommodata doceat. Simul etiam particulari rerum explicationi, id eſt, vt hoc caput omnibus aliis inſeruiat: Doceatque quando vxorem ducet, quando amicitias iniet, quando ſuſcipiet filios, itinera aget, atque ita de aliis omnibus. Quare hoc agat eſt manifeſtum, docuimuſque antea. Sed cur conſentanea naturæ videtur fruſtra repetere, nam hoc ſuperiùs in primo libro declarauit: Nec decet in tanta breuitate præter ſolitum quicquam repetere. Id igitur non ſolum vtiliter, ſed etiam neceſſariò factum eſt. Cùm enim ſingularia non ſint niſi moderatio generalium, vt viſum eſt, ita & eſt diuiſiones temporum polliceri nequeunt quod in geneſi non promittitur. Hoc docuit quia plerunque neceſſarium eſſet in multis annorum circuitibus, & multis genituris quædam magnifica contingere, quibus elati magna prædicamus, quæ tamen non euenient. Monet igitur nos omnia tam mala, quàm bona ad geneſim eſſe referenda. Cuius exemplum præclarum habebis in noſtra geneſi, vbi directiones & reuolutiones egregiæ admodum, quod in aliis maximum decreuiſſent, mihi etiam maximum pro geniture qualitate, præſtiterunt. Ita contraria ratione in magnifica geneſi, aut infeliciſſima, minima quæque magnos effectus, iuxta rationem geniture, pariunt. Secunda cauſa eſt propter ſuperuenientes conſtitutiones generales belli, peſtis, naufragij: in quibus homo malum experietur, quo tempore bonum expectabat, iuxta diuiſionem temporum. Tertiam cauſam (quia alias duas ſuperiùs explicauerat in ſecundo, & tertio libro) ſubnectit.

TEXTVS LXXVII.

Ita quoque in temporibus partiendis ætatum, in vnoquoque decreto quid cuique conueniat prima ratio habenda eſt, ne ex vulgari & ſimplici exploratione per inſcitiam prædicamus puero nuptias, virileſúe operationes, & decrepito ſeni liberorum procreationem, aut hiſce iuueniliora: Sed in vniuerſum, quæ de temporum partitione tradentur, prout ætas poſtulare videbitur, interpretabimur.

Hæc eſt tertia cauſa erroris quam ponit Ptolemæus, & eſt propria diuiſionibus temporum, vt non prædicamus, niſi conſentanea ætatibus. Ergo in vniuerſum tribus modis in diuiſionibus temporum aberramus iudicando, vel quando res non conuenit ætati, vel geniture, vel caſui ſeu generali conſtellationi. In omnibus tamen cum fuerit ſignificatum hoc valde potens, eueniet aliquid aut vmbra talis rei: adeò quòd in quibuſdam caſibus cum reuolutiones bonæ multæ ſibi ſuccedunt, & inuicem conſentientes, in rebus fortunæ multum faciunt, vt in diuitiis, honoribus, & amicis. In lædendo etiam bonam valetudinem: non tamen poſſunt in rebus animi, vel corporis magnam mutationem facere.

Quòd ſi res non benè cadant (inquit Haly) cum illud præuideris ex ſyderibus, poteris æquiùs tollerare, & promiſſa etiam augere: & ita in vtroque caſu non parum iuuat præſcire futura quo tempore ventura ſint. Et quicunque, dicit, magis eſt ſtudioſus veritatis, quàm diuitiarum aut honoris, poterit magnum fructum ex tali ſcientia colligere, & etiam res in melius mutare.

In vniuerſum igitur oportet conſiderare conſtitutiones generales, veluti ſi quis iturus ſit ad bellum ex diuiſione: Et bellum futurum

ſit exitiale valde , ex minima occaſione indicabimus , quod morietur in illa expeditione. Et ſimiliter tranſituri , gratia exempli , ex Gallia in Angliam tempore tempeſtatis ſuffocantur ob tempeſtatem , quæ eſt generalis clades in certa parte maris , ſi plures naues ſubmerguntur. Et quæ euadunt , euadunt ob conſtitutionem nauis & naucleri bonam. Sed ſi contingat caſu illam nauim tantum perire multis euadentibus , tunc hoc erit ex praua conſtitutione nauis & gubernatoris eius , non ex calamitate vniuerſali. Et conſtitutiones generales fortuitæ vincuntur à ſpecialibus , & maximæ bonæ à magis, ſed quæ ſunt ſecundùm naturam vincunt eas. Vnde decrepitus poteſt ducere vxorem , non tamen generare filium, & ſi ſignificetur forſan filius, vel filia illi generabunt nepotem.

TEXTVS LXXVIII.

Eſt enim acceſſus vnus , idemque in omnibus ad ea , quæ pro temporis viciſſitudine vniuſcuiusque naturæ humanæ conueniunt , qui ex ſimilitudine , & ordine accipitur ſeptem ſtellarum errantium , initio ſumpto à prima ætate & à viciniſſimo nobis orbe, nimirum Lunæ , vt extrema in vltimum deſinant , quem Saturni nominamus. Ac reuera naturam reſpondentis ſibi erronis , affectionemque vnaquaque ætas refert, quæ obſeruare conuenit, vt inde ſummariam temporum conſtitutionem colligamus, ac ſingularia deinceps diſcrimina ex genitorarum peculiaribus decretis , inueniamus.

Quatuor diuiſiones temporis vitæ humanæ in hoc capite proponit: primam in ſeptem ætates , quæ in præſenti textu initium habet. Secundam per directiones , quæ fit in partes finibus correſpondentes cuius initium eſt ibi (Sint igitur) Tertia per annos & menſes, ac dies ex ſignorum commutationibus ibi (Annos verò relicientes) Quarta in partes inſtabiles magnitudine & initio per ingreſſus Planetarum in præcipua loca : Eius initium eſt ibi (Reſpiciendum etiam).

Dicit igitur pro hac prima parte , quod diuiſio per ſeptem ætates in omnibus hominibus eſt eadem ad vnguem , nec penes illam inter homines eſt aliquod diſcrimen : omnibus enim hominibus primi quatuor anni Lunæ dedicantur , & decem proximi ſequentes Mercurio , & octo ſuccedentes Veneri : Et ita de aliis. Deinde dicit quod ſeruatur ordo in aſtris , qui & in ætatibus, quia primo occurrit Luna , inde Mercurius, poſt Venus , Sol , Mars Iupiter , Saturnus. Demum adiicit quod vnaquæque ætas habet conuenientia Planetæ dominanti : vt primi quatuor anni Lunæ ſignificata retinent, abundantiam humidi , ſubita incrementa, variam & inconſtantem valetudinem , & ita de reliquis Planetis ætates gubernantibus.

In quolibet igitur Planeta ætatem gubernantes, illa duo vltima explicat : ſcilicet quòd ordo eius eſt aſcendendo , velut ordo ætatis ſibi correſpondentis. Et quod natura ætatis conuenit naturæ Planetæ ætatem gubernantis. Additur vltimò cauſa numeri annorum. Scilicet cur Luna regat quatuor annis , Mercurius decem , Venus octo : Et ita de aliis. Et ſemper hæc cauſa ſumitur à tempore motus Planetæ , vel in paruo circulo, vel in eccentrico , vel in elongatione à Luna. Et inquit.

TEXTVS LXXIX.

Nam ad primores ferè quatuor annos pro ſui quadriennij numero , infantilem ætatem Luna gubernans efficit in illa corpuſculi humiditatem & imbecillitatem , itemque ſubita incrementa, alimoniæ liquiditatem valitudinis inconſtantiam, & in mente inchoata & inemendata omnia , quæ ſingula reſpondent iis , quæ Lunares affectiones cenſentur.

Proximum decennium quo puerilis ætas comprænhenditur, moderatur, qui proximum Lunæ orbem obtinet, Mercurius , pro viginti annorum ſuorum dimidiatio numero , incipit animum ad intelligentiam , rationemque componere , ac veluti fingere , diſciplinarumque ſemina , & elementa inſerere , morum ſtudiorumque peculiares conditiones patefacere, animoſque doctrina , & inſtitutione primiſque exercitiis excitare.

Veneris verò ſtella adoleſcentem tertiamque ætatem ſortita ſequenti octennio , quod illi iuxta circuitus ſui ſpatium tribuitur , ſeminales meatus mouere incipit , ac implere , & ad venereos congreſſus ſtimulare, quo maximè tempore inſania quadam , & intemperantia agitantur, miſeroque cupidine efferueſcunt , & in errore ac cæcitate apertis etiã oculis verſantur.

Quartam ætatem & mediam iuuenilem , videlicet gubernans , medij orbis dominus Sol , annis vndeuiginti, dominium ſuique iuris vſum animo concedit , rei etiam familiaris & exiſtimationis cupiditatem inicit , vt & vitæ ſuæ modum habere deſideret , & pnerili vanitate & inconſtantia , peccatiſque amotis, ſeſe ad iuris , pudoris & honeſtatis amorem recipere.

Poſt Solem Mars virilem ætatem ſibi vendicat , quintus ſcilicet , pro circuitus ſui ſpatio annis quinque & decem,

decem, hic vitæ triſtitiam, & malitiam adducit, curis ac doloribus animum ſimul & corpus afficit, ſenſum nimirum iam inſtillans, & cogitationem ætatis deflorèſceotis, & inſtigandas memorabile aliquod inceprorum operum, ante obitum laborioſè perficiendum.

Iupiter deinceps ſenilem ætatem nactus, iuxta peculiarem circuitus rationem annis duodecim laborioſum illud & turbulentum, ac periculis expoſitum viuendi genus declinare paulatim iubet, & decentius officioſius, quietiuſque capeſſere. Amplius nihil præcipitanter agere, alios admonere & conſolari, honoris tunc maximè, & laudis, & liberalitatis ſtudioſus eſſe cum pudore & grauitate.

Extrema verò Saturni ſtella extremam & confectam ætatem ſortita eſt vſque ad id quod ſupereſt vitæ, cum refrixerint ac impeditæ ſunt corporis animique moriones ac vires, & in concitatoribus cupiditatibus, & voluptatibus natura languida, neruis deſtituitur, vita iam conuulſa miſera, & infirma expoſita offēſis, & ad omnes moroſa prumotus, ac virium ignauia.

Reuolotio Lunæ in patuo circulo completur in quatuor annis, & vocator, motus inæqualitatisvt habetur in quarto Magnæ compoſitionis à Ptolemæo: Et non deſunt, niſi pars vna & 52. minuta ad complementum integræ reuolutionis. Et eſt qood ſi Luna ſit nonc in ſummitate epicycli, hinc ad quatuor annos non deerit quippiam notatu dignum, quin ſit in ſummitate epicycli: ideò anni Lonæ in ætatibus ſunt quatuor & primi, quia ipſa eſt, quæ primo occurrit aſcendenti ab elementis ad ſupremum cœlum. Mercurius ſimiliter, (vt in nono Magnæ compoſitionis habetur) in annis 20. reuertitur ad eundem locum epicycli, vt non deſit niſi pars vna, & minuta ſex ad perfectum circulum. Igitur anni inæqualitatis ſunt 20. Sed qoia eſt Planeta debilis valde non regit niſi pro medietate, & ſunt anni decem. Venos vt ibidem habetor, in octo annis reuertitur ad locom proptiom, nec eſt differentia, niſi 12. minutorum in patuo circulo: igitur qnoad motum inæqualitatis res clara eſt in tribus inferioribus. Mars ſimiliter, vt ibi habetur, in annis quindecim ad proprium locum in epicyclo reuertitur: Eſt tamen differentia partium 7. minutorum 7. Sed hæc in circulo ſignorom vix faciunt differentiam vnios partis, plerumqoe autem vix mediæ partis. In Ioue & Saturno aliam rationem ſecutus eſt. In Ioue reuolutionem in circulo magno, quòd ſit Planeta pot ns, magnos valde & tardus. In Saturno reliquum vitæ, qnia licet regat ſolum triginta annos, nihilominus qoicqoid ſupereſt ſupra illos triginta annos adeò eſt mancom & debile, vt ad vitandam confuſionem, Satorno tribui poſſit. Maximè quod rariſſimi exeedont illos triginta annos, qui terminantur ad 98. vitæ noſtræ. Et etiam qoia actiones, quæ vltra id tempus contingunt, nullius ſont exiſtimationis. Reliqoom ſolom eſt, vt videamos cur Sol habeat 19. annos? Et clarum eſt quod non poſſomus illi dare annos reditus in patuo circolo, cum illo careat. Nec in eccentrico, eſſent enim vel vnus vel quatuor quod non conuenit tam potenti Planetæ: Propterea damus illis annos comparationis ad Lonam, in 19. annis, enim Lona videtur ad idem redire fermè & in circolo ſignorum, & in comparatione ad Solem: ita quod ſi hoc anno in calendis Iunij, ſit Luna in 28. parte Aqoarij, & diſtet à Sole ſecundum ordinem ſignorum partibos 248. In calendis Iunij 1572. erit, & in calendis Iunij 1534. propè fuit hunc locum & diſtantiam à Sole. Quia igitur Sol cum nullo Planeta magis communicat, quā cum Lona, dederunt illi annos reditus eius in comparatione ad Lunā.

☽	4
☿	14
♀	22
☉	41
♂	56
♃	68
♄	Vſque in finem.

Et in his omnibus mens Ptolemæi eſt, quod quo ad ætates, cum ſit quaſi vis epicycli, aut eccentrici non áſtri, parum aut nibil refert quod hi Planetæ ſiot benè vel malè diſpoſiti. Ita quod ego qui habeo feliciter poſitum Iouem, & malè poſitam Lonam, non propter hoc eſt, neceſſe vt anni, qui erunt à 56. ad 68. qui ſont ſob Ioue ſint meliores annis quatuor primis qui fuerunt Lonæ. Hoc aotem in præcedenti textu docuit. Nihil igitur ſopereſt pro hoius textus explicatione. qoam vt annos hos in tabula à latere collocemus, & doceamus ſimilia ſperanda in ætatibus, qualia à Planetis eas decerneotibos. Veluti in ſenio morbos longos.

TEXTVS LXXX.

Sint igitur hæ temporum ſiogulares inclinationes iuxta naturæ generalem & communem ſtatum in hunc modum expoſitæ: particulares verò ex genitura inquiſitiones, quemadmodum prius propoſuimus, iterum ac ſummatim à præcipuis progreſſionibus conſtituemus, idque ab omnibus, non veluti in vitæ ſpatio perquirendo ab vna tantum, ſed ab boroſcopo pro bis, quæ corpori eueniunt, & peregrinatiooibus, à fortunæ ſorte pro poſſeſſionibus, à Luna, pro animi morbis & coniugio, à Sole pro dignitate & gloria. A cœli faſtigio ad reliquas & partiliores vitæ rationes, nimirum actiones, amicitias, liberorum procreationes cognoſcendas.

Igitur vult ſingula, quæ ſignificant generaliter in natiuitate directa propriè ſuper illud ſignificare: Et hoc eſt quod innuit ſuperius per ea verba. Prorſus igitur proponere oportet vniuerſalis. Fati rationem, deinde ſingula, &c. Et ibi: Primas vbique potioreſque cauſas.

TEXTVS LXXXI.

Occurſantes verò non ſolum interemptores quemadmodum vbi de vitæ ſpatio quæritur, ſed vniuerſos accipere oportet, atque ita non corpore tantum, aut radiis oppoſitis quadrangularibusve obuiantes, verum etiam trinis ac ſextilibus.

Hoc eſt ſecundum quod docet, ſcilicet poſt ſubiecta, quæ ſunt quinque promiſſores. Hi ſunt, dicit, qui occurrunt corpore, aut radiis quibuſlibet, Sed nota quod ex his quidam ſunt principales, & ſunt qui ab initio conueniunt cum loco qui dirigitur, velut Mercurius cum Luna in cauſa qualitatum animæ, ſimiliter domini loci. Similiter qui locum aſpiciunt aliquo radio, vel ſunt in intuentibus, vel obedientibus, aut imperantibus. Non principales ſunt, qui occurrunt, ſed ab initio nihil habent commune. Dicit autem ſuſcipiendos in aliis cauſis à vita omnes etiam qui amici ſunt. Nam in vita tametſi aliquid iuuent, beneficæ occurſantes, nihilominus non ſunt dignæ conſideratione, niſi quæ interficiunt, prometienda vitæ longitudine: Ideò in aliis cauſis omnes occurrentes conſideramus. Circa hoc notandum eſt, quod ſunt tria genera ſubiectorum, ſeu ſignificatorum, ſecundùm naturam, vt horoſcopus corporis, Sol dignitatis: quædam electionis, & ſunt Apheta, qui ſemper ſunt vnus ex quinque: ſed variantur iuxta poteſtatem maiorem aut minorem. Nam Luna in 11. loco Apheta eſt. Si tamen Sol in 10. deſinit eſſe Apheta: quædam verò per commutationem, velut Saturnus in nocturna genitura, dum ponitur in aſcendente in figura partis, fit Apheta.

Mota tamen erat difficultas de Mercurio, qui cum ſignificet rationalem animam deberet eſſe vnus ex ſignificatoribus, & ita eſſent ſex? Reſpondeo quod effectus Mercurij in mutationibus temporum non ſunt euidentes, niſi cum homo inſanit. Hoc autem rarò contingit, & rarius ſine detrimento Lunæ: Ideò eſt prætermiſſus à Ptolemæo. Si tamen quis velit illum dirigere, non prohibetur. De cæteris quod non poſſint eſſe ſignificatores, niſi, vt dictum eſt, in erectione nouæ figuræ, quæ à priore extracta ſit, ſatis abundè docuimus, & cauſam etiam cur non poſſint eſſe, adiecimus.

TEXTVS LXXXII.

Ac primùm ſanè tempus in ſingulis moderationibus illi dabitur, qui Apheticum locum corpore occupat vel radiis. Quòd ſi nullus fuerit, aſciſcemus proxime antecedentem ad eum vſque, qui proximè ſuccedentem aſpicit partem, deinde hoc vtemur vſque ad proximum, atque in aliis ſimiliter, aſſumentes in gubernandi communicationem terminorum dominos Planetas. Atque iterum partibus interiectis annos tribuimus ſecundum eam, quæ ab aſcendente ſummitur moderationem, tot videlicet, quot ſunt eius regionis aſcenſionum tempora. A cœli Medio, quot ſunt tempora cœli culminationum, à reliquis verò quod ratione propinquitatis ad angulos, aſcenſionum aut deſcenſionum, culminationumve tempora accipimus, ſicut cum de vitæ ſpacio ageremus, definiuimus. Hunc igitur ad modum generales temporum arbitros creabimus.

Tria in præſenti textu docet, primum quis nam ſit promiſſor, ſeu diſpoſitor cuiuſque partis, ab Apheta incipientis (Nunc Aphetam vocat quemcunque ſignificatorem ex illis quinque ab ἀφιῆ, quæ eſt dimiſſio) Et dicit ſi in loco Aphetæ ſit Planeta, vel radius Planetæ, ille erit promiſſor, largitor & dominus eorum, quæ ab illa parte decernuntur. Si non ſit ibi Planeta aliquis nec radius, accipies eum Planetam, qui ante eum locum eſt, vel cuius radij ante ſunt. Exemplum, mihi oritur ſeptima pars Tauri, vbi nullus eſt Planeta, nec radius, ante tamen, id eſt in quarta parte Tauri eſt Iupiter, ideò dico quod Iupiter gubernat vitam à ſeptima parte Tauri, vſque ad duodecimam vbi ſunt radij ſextiles Lunæ. Poſtmodum ab ea parte vſque in finem Tauri, cum nullus Planeta ſuccedat nec radius, gubernat Luna. Quod ſi nullus Planeta, nec radius ſit ante locum Apheticum, gubernabit ſolus dominus finis, vt poſtea docebimus. Quòd ſi rurſus ſint duo Planetæ, ante vel radij duo vel Planeta vnus, & radius alterius, tunc proximiorem Aphetæ pro gubernatore eligemus. Quòd ſi ambo ſint in eodem gradu eligemus vtrumque prælato, tamen eo qui corpore ibi præſens eſt ei, qui radios mittit. Radiorum quoque diuerſitatem inſpicere oportet: & naturæ ſimilitudinem aut repugnantiam. Maleficus enim & naturæ loci repugnans, & ex aduerſo poſitus gubernabit quidem, ſed vt tyrannus & dominus iniquus: Contra beneficus & loco congruens, & corpore præſens, aut radiis amicis locum aſpiciens, gubernabit vt Rex, vt pater. Quòd ſi multum diſtet, qui ſuccedit Planeta, vt in noſtra genitura à ſextilibus radiis Lunæ, qui in 12. partem perueniunt Tauri, vſque ad 12. Geminorum, vbi eſt corpus Martis, & rurſus radij Lunæ quadrati intercedunt partes 30. aut ſaltem 29. vſque ad 11. Geminorum vbi cadunt radij trigoni Solis, tunc Luna nihilominus

gubernabit omnes illos gradus, vſque ad 11. Geminorum: vbi tunc Luna deſinente, Sol gubernabit, inde paulò poſt Martis gubernationi Lona commiſcebitur, quia radij illius trigoni Martis corpori ſuccedunt. Sed vt dixi, quia in eodem gradu ſunt, & corpus validius eſt radio, miſcebimus Martis & Lunæ gubernationem ſimul, donec ad corpus Saturni directio peruenerit. Interim autem gubernatio Martis & Lunæ, Solis, aliquid commiſcebitur propter magnam Solarium radiorum propinquitatem. A duodecima igitur Tauri parte ad 11. Geminorum, vt dixi, gubernabit Luna Sed variè eas partes. Nam à duodecima Tauri vſque ad 24. plus poterit Luna, quàm dominus finis, quia tanta eſt magnitudo Lunaris luminis, & quantò plenior fuerit eo maior. A 24. in finem Tauri, cum Luna in Tauro altitudinem habeat, æquales fermè erunt vires Lunæ, cum domino finis illius partis. Ab initio autem Geminorum ad 11. illius partem propter longinquitatem radiorum ſextilium, & mutationem ſigni vbi Luna nullam habet poteſtatem finis dominus maiorem babebit vim quam Luna. Ita hoc exemplo reliqua intelliges.

Secundum eſt quod dominus finis ſemper debet aſſumi, vt ſocius cum gubernatore, qui corpore vel radiis dominationem ſuſcepit. Ratio quare non dominum domus, aut altitudinis, aut trigoni accipiat, ſed ſolius finis, clara eſt, quia oportet naturam dominij congruere naturæ rei & temporis, cum igitur tempus diuidatur in minutiores partes congruunt his domini finium non alij.

Tertium eſt quod docet quantum temporis his partibus correſpondeat: Et dicit tantum quantum ſunt aſcenſiones propriæ illius loci ſumptæ iuxta modum declaratum in capite de Vita. Circa quod notandum eſt, quod licet gubernator ſi ante Aphetam vtpote in octaua genitura Iupiterante aſcendens, tamen directio debet inchoari à loco Aphetæ, & non à loco gubernatoris. Et ita dabimus primum annum ſeptimæ parti Tauri, vbi eſt horoſcopus, & non quartæ vbi eſt Iupiter qui eſt gubernator.

Quod ſi quis dicat cur eſt quod pleraque tamen ex his ante tempus adueniunt, vt etiam ante nouilunium mortes ægrorum & pluuiæ, & ita de aliis? Cauſa eſt quincuplex, prima quia ſubiectum eſt, quandoque ita præparatum vt effectus accidat ante perfectionem cauſæ. Veluti quidam ægri ſunt ita debiles, vt non poſſint expectare perfectam Lunæ coniunctionem. Et aër eſt quandoque ita humidus, vt ante coniunctionem perfectam pluat. Ita dico de directionibus exitium aut felicitatem pollicentibus: quoniam quandoque ante exactum occurſum promiſſoris perficiuntur. Secunda cauſa eſt robur maximum quandoque directionis vel coniunctionis: Vt de igne magno, qui etiam accendit ea quæ procul ſunt, nec ipſum tangunt. Tertia eſt ſocietas aliarum coniunctionum, vel occurſuum, vel ingreſſuum, atque aliarum cauſarum, quæ effectum ante tempus accelerant. Quarta eſt media coniunctio & aduentus corporis Planetæ ad locum ante centrum, vel luminis ante corpus. Quinta eſt conſtitutio generalis ſuperius dicta. Veluti Planeta velox natura, motu auctus, orientalis à Sole, & in mundo. Contrariis ad vnguem cauſis effectus poſt directionem differuntur.

TEXTVS LXXXIII.

Annuos verò reiicientes annorum multitudinem ab ineunte ætate à ſingulis Aphericis locis iuxta ordinem ſignorum ſingulorum eum aſſumentes, qui ſigno dominatur, in quo ſubſtiteremus. Idipſum in menſibus præſtabimus adiicientes iterum à menſe natali præteritorum menſium numerum, à locis annui dominij ſecundum ordinem ſignorum, dies viginti octo. Ita dies etiam à natali abiiciemus, à menſtruis locis pro vno ſigno dies duos & trientem.

Hæc eſt tertia temporum diuiſio in annos & annorum partes, quam ponit Ptolemæus capiendo in ſingulis Aphericis primo in triginta gradus, & eum qui ſigno dominator faciemus dominum eius anni. Et ſi fuerint duo ſigna, iuxta partes eorum. Gratia exempli horoſcopus eſt mihi 7. pars Tauri, primus annus habebit à 7. parte Tauri ad 7. Geminorum. Et ita primis 9. menſibus, & 18. diebus præerunt Luna & Venus pro partibus 24. Tauri, reſiduum anni gubernabit Mercurius pro ſex partibus initij Geminorum. Sequenti anno gubernabit Mercurius menſes nouem. dies 18. reliquum Luna cum Ioue. Tertio anno Iupiter & Luna menſes 9. dies 18. reliquum Sol, nam procedet à partibus 7. Cancri, ad 7. Leonis. Ita perfectis 12. ſignis 13. anno reuertetur res ad iuitium & Venerem cum Luna. & 7. partem Tauri vſque ad 7. Geminorum: & hic circuitus durat vſque in finem vitæ, ex ſingulis quinque Aphetis.

Similiter ab eodem principio anni dicamus gratia exempli, quinquageſimi primi noſtri incipientis cum profectio perueniſſet ad 7. partem Cancri diuidit totum annum in 13. partes æquales, quibus præficit totidem ſigna & dominos, & hoc vt procedendo 13. ſignis ſequenti anno peruenitur ad ſignum ſequens tam in anno, quàm menſe. Exemplum, vt dixi, anni quinquageſimi primi ſignum annum eſt Cancer, idem eſt ſignum primi menſis: Leo ſecundi: Virgo tertij: Libra quarti: Scorpio quinti: Sagittarius ſexti: Capricornus ſeptimi, Aquarius octaui: Piſces noni: Aries decimi: Taurus vndecimi: Gemini duodecimi: Cancer tertij decimi: Leo quartidecimi, qui & initium eſt ſequentis anni. Et ita vides menſtruam proceſſionem ex vno in aliud ſignum detuliſſe annum dominatum per vnum ſignum. Cùm ergo diuidatur annus in 12. menſes fit, vt vnus menſis dies contineat 28. & horas duas, & minuta 17. Sed Ptolemæus prætermittit horas

horas & minuta, qnia parum erroris adducere poterant: & etiam qoia facilè occurrebant conſtruenti tabulas.

Eadem ratione diuidendo menſem dierum 28. per tredecim partes, prodeunt, dies duo & ſextans, fermè. Sed textus dicit triens non ſextans. Græcus codex habet ἡμισυ, qood eſt dimidium, & non trientem aut ſextantem. Haly vidit hunc errorem & putat legendom ſextantem. Si ſequamur eum, qui vertit, eſſet vt 28. dies diuiderentur per duodecim ſigna tantum, & ita exirent dies duo cum triente. Tertia opinio eſt qood diuiſio per menſes ſit in 12. & totidem ſigoa, & tunc prodibont 30. dies pro menſe. Et rurſus menſis per 12. ſigna diuiſus habebit dies doos & dimidium vt Græca litera habet. Ita oportet à textu Ptolemæi abiicere illa verba (Dies vigintiocto) & forſan ſont additi ab aliqno qui ſuo modo illom interpretatus eſt. Hoc igitur haber difficultatis tertia expoſitio. Secunda verò non ſeruat eundem ordinem, quia ex ſignorum menſium ordine conſtat ordo ſignorum annuorum: Sed non ex ordine ſignorum dierom conſtabit, ordo ſignorum menſtruorum. In prima oporteret pro ἡμισυ legere ἑκτημόριον quod eſt ſextans, at hoc multum differt. Similis dubitatio emergit cur reuolutiones annorum in his non potius ſecutus ſit, quæ ſunt iuxta ordinem rerum ipſarum & cauſarum quàm hos proceſſus. Ideò dico quod fuerunt tres cauſæ huius, prima qu a iſte deboit aſſimilari directionibus, eò quod ſit diuiſionis temporum modus quidam: igitur etiam debuit fieri per proceſſus, non per reuolutiones. Secunda quia debuit hic proceſſus eſſe æqualis, ille verò qoi fit per reuolutiones magnam recipit inæqualitatem, ideò non eſt conueniens. Nam propter aſcenſiones regionis aſcendens, qoandoqoe tranſibit ex Virgine ſolum in Libram, & quandoque ex Aquario in Cancrum. Tertia qu a in his tribos dioiſionibus temporum obſeruat ſemper ordinem Planetarum, vt omnes Planetæ ad gubernationem aliquo modo aſſumantur. In prima diuiſione per ætates ſecundom ordinem qoo mundom conſtituunt. In ſecunda iuxta ordinem finiom. Hic ioxta ordinem ſignorum. Si procederet per reuolutiones nullus eſſet ordo in Planetis, ſed idem Planeta ſæpius, aliquis nunquam aſſumeretur in circuitibus duodecim annorum & menſiom, & in vno menſe. Præterea reuolotio fit cum motu proceſſus abſqoe moto. At Ptolemæus in vita non obſeruat niſi duos motus, primum cum homo naſcitur & conſtituitur figura principalis, & ſecundum ſuperuenientem de quo loquetur, in qoarta diuiſione temporum, igitur reuolutio non poteſt eſſe principalis cauſa diuiſionis temporum in tertio modo. Et ſi quis obiiciat vt ex noſtris libris editis, olim exempla quibos confirmantur reuolotiones, reſpondeo ſi ſanè intelligantur illa pertinere ad quartam diuiſionem, de qua in ſequenti textu agitur. Ptolemæus verò adhoc duas alias dioiſiones propoſuit ſecundam & tertiam, vltra illam & potentiores illa, igitur hæc via eſt melior vt ſequamur quadruplicem temporum diuiſionem, quam vnam aut duas tantum, vt nos fecimus dum ſcriberemos libros de Iodiciis aſtrorum. Et cauſa fuit quod nos deſperabamus ob expoſitorum inopiam, & difficultatem textus Ptolemæi, & confuſionem maximam in arte ſcribentium, aſſequi illius ſententiam. Modo cùm aſſecutiſimus eam auxilio diuino exactiſſimè & præter omnem ſpem, eam tradimus etiam aliis perfectiſſimè. Et eò melius acquieſcendom illi eſt, quod exiſtimandum ſit Ptolemæum, vt ipſe teſtatus eſt ſuperiùs, accepiſſe exempla & opinionem hanc ab Ægyptiis, qui, vt teſtatus Diodorus Siculus in ſecundo Rerum antiqoarum, ex peritia aſtrorum ſolebant futura prædicere. Credendum etiam illa egregia Thraſybuli Mathematici, de Tiberio Sullæ eius filij, de Caligula, & Nerone, Aſeletarionis, de Domitiano, & de ſeipſo, non fuiſſe ignota Ptolemæo viro diligentiſſimo & locupletiſſimo. Quod ſi nota fuerunt haud dobiè illorum viam ſecutum eſſe neceſſe eſt, qoæ adeò euidentibus prædictionibus fuerit confirmata. Quamobrem & illa hæc quam tradit non aliena eſſe debet ab ea. Impudentis enim ac ſceleſti viri fuiſſet vnum ſcire & aliud ſcribere. Quinimò etiam qui ſecuti & egregias prædictiones ediderunt, vt de Gordiano Imperatore neſcio qois, & de Iacobo Picinino, Franciſcus Maria Ferrarienſis, & de Paulo tertio Pontifice maximo Paris Cereſarius Mantuanos, hanc viam ſecuti ſunt, cum nulla alia eſſet in vſu ante nos: & etiam Ptolemæi vt par eſt ſtodioſi eſſent. Vnde conſtat nos etiam his inniti debere, quæ hic ordine certo à Ptolemæo traduntur: Illud intelligentes quod poſt ſubiunget Ptolemæus, eo ordine quo diuiſiones ponuntur, eo etiam robur ſignificationum accipi debere. Ita vt certiſſima ſint, quæ dominis ætatum decernuntur ſuis temporibus. Certa admodum etiam quæ à dominis directionum & finium ſignificantur, Certa etiam quæ à dominis proceſſuum annualium, & menſiom atque dierum. Demum minus firma quæ ab ingreſſibus Planetarum in loca congruentia, aot diſſidentia promituntur. Et tamen ea adeò valida eſſe vt his ſolis nos confiſi, multas præclaras ad hanc diem in genituris prædictiones ediderimus. Qoid igitur Ptolemæum hac in parte ſequenti euenturum ſit facilè intelligis.

Verùm dices, Ptolemæus qoidem has dioiſiones qualiter fieri debeant edocuit: ſignificata quoque primæ, quæ per ætates ſit tanquam manifeſtioris, & quibus minos opus eſſet ob facilitatem declarauit: Sed de his duabus, ſcilicet ſecunda & tertia dioiſione, non eſt locutus. Reſpondeo quod ex præcedentibus cognoſcuntur. Sont autem quinque ſi rectè colligantur, ex quibos euentus dignoſcere licet. Primùm eſt quòd directio aut profectio perueniat ad beneficam, aut maleficam, aut mediam, & ſumitur hoc à natura Planetæ: qnemadmodùm in vita & in decretis generalibus maleficæ offendont, beneficæ iuuant: ita in proceſſibos & directionibus. Non tamen directio tantum quantom generalis & natalis conſtitutio: & minus proceſſos quàm directio. Secundùm eſt conſtitutio Pla-

netæ hora qua ſuſcipit dominium quod ſit orientalis, à Sole auctus lumine & motu, in ſuis dignitatibus bene configuratus Lunæ & beneficis, hæc enim bonum, contraria malum ſignificant. Tertium quod Planeta, qui dominium recipit in natali figura ſit amicus, & propitius illi cauſæ, hoc enim bonum. Sicut ſi ſit dominus oppoſiti Aphetæ, aut oppoſitus domino Aphetæ malum. Quartum quod talis dominus proceſſus, vel directionis hora genituræ fuerit fœlix. Quintum & vltimum quod obſeruemus in toto decurſu dominij ſui cum occurret beneficis, aut configurabitur Aphetæ natiuitatis, aut ipſe erit potens, cauſa illa iuuabitur: cum fuerit in coniunctis debilitabitur: & ſimiliter cum erit ſub radiis Solis, aut retrocedet, aut oppreſſus à maleficis, aut cadens. Haly verò credit quod Ptolemæus ſponte hæc occultauerit: Sed non ſolum inuidioſum eſt, verùm etiam ſtultum, tradere artem & illius præcipuam partem occultare. Deinde ea tradere, per quæ intelligantur ſcripta ab illo, & fiat quaſi aliena laus.

Circa hos tres modos diuiſionis diligenter obſeruandum, Ptolemæum vitaſſe confuſionem, & dominos proceſſuum, & directionum obſeruaſſe, & non ſolum ipſa loca, & locum Aphæticum principalem hora genituræ. Exemplum, vt dixi, anno quinquageſimo ſecundo horoſcopus peruenit ad Cancrum, Tauri pars ſeptima eſt Apheta, & dominos conſiderat ſeptimæ partis, non Tauri, ſed Cancri, Lunam & Iouem principaliter: poſt dominos loci genituræ, id eſt, ſeptimæ partis Tauri, & locum proceſſus, id eſt, ſeptimam partem Cancri. Ita vt in diuiſionibus temporum, ſeu per proceſſus, ſeu per directiones, cum ſint quatuor, locus natalitius, dominus loci natalitij, locus proceſſus, dominus loci proceſſus: primam authoritatem ſortitur dominus loci proceſſus, ſecundam locus natalitius, tertiam dominus loci natalitij, locus autem proceſſus quarto loco habetur. Et hæc pro intellectu non ſolum præcedentium, ſed & ſequentium. Verùm dices nónne ſufficiebat Ptolemæo dicere, quod tota figura ſingulo anno per vnum ſignum procedebat, quaſi per viam reuolutionis, ita vt figura reuolutioni ſimilis erigeretur? Reſpondeo quod non, ob duas cauſas: prima ob inæqualitatem domorum: Secunda quia non vult quod procedant, niſi illa quinque loca principalia, non omnia.

TEXTVS LXXXIV.

Reſpiciendum etiam eſt ad ingreſſus in præcipua potiſſimum loca, neque enim parum momenti habent in temporum decretis maximè Saturni generalium, Iouis annuorum Martis & Solis, Veneris & Mercurij menſtruorum, Lunæ diurnorum.

Hæc eſt quarta temporum diuiſio, quæ quaſi fortuita eſt, cum Planetæ ingrediuntur præcipua loca, id eſt, illa quinque dicta: nam eorum ſignificatum tamdiu durat, quantum Planeta ille integrum ſignum permeare poteſt. Ob id Saturnus generalem habet temporum partem id eſt duos annos & dimidium & quandoque tres, quia tantundem in vno ſigno manere poteſt. Et hæc eſt cauſa quod paucæ infelicitates diutius durant: & maximè peſtis, quamuis à deliquiis ſignificatio principalis ſumatur. Eadem ratione Iupiter habet annos, anno enim manet in ſingulo ſigno. Mars, Sol, Venus & Mercurius menſes: nam Mars non implet ſpatium duorum menſium in vno ſigno generaliter, ad ſummum quandoque octo menſium: reliqui tres vno menſe ſignum ex ordine peragrant, ideò præponuntur hi quatuor Planetæ menſibus. Eadem ratione Luna cum in vno ſigno paulò plus duobus diebus maneat, dierum ſpacio præeſt. Hæc igitur eſt ratio diſtributionis ſortitæ temporum iuxta ingreſſus, & deambulationes Planetarum in quinque locis principalioribus, & per loca principaliora, non intelligit natiuitatis, ſed ad quæ peruenerunt per annuos, vel menſtruos proceſſus.

TEXTVS LXXXV.

Ac quemadmodum, generalium temporum arbitri potiores ſunt ad decretum abſoluendum, ita particularium conducunt, aut reluctant, per conuenientia & aduerſitate naturæ ſuæ, tranſitus verò augmenta, & decrementa euentuum adducunt.

Comparat inuicem hæc tria: generalium temporum diſpoſitores, & propriorum & tranſitus: Nam generales diſpoſitores plus poſſunt in abſoluendo effectum: Domini verò propriorum conducunt, ſcilicet plurimum, aut reluctantur: tranſitus autem tantum augent, aut minuunt.

Notandum quod licet hi reditus ſemper aliquid tamen longè plus faciunt in finibus annorum, quàm in alia parte anni. Et ita de menſe & diebus. Et plus in initio anni quam menſis, & menſis quam dierum, per ſignum ſignificatorum: vt capite de vitæ ſpatio ſuperiùs viſum eſt.

Notandum rurſus quod mutationes ſignorum in annis concordant, cum reuolutione Solis & motu Iouis. Et menſes dierum 28. horarum duarum minutorum 17. cum reuolutione Lunæ. Eſt enim medius inter menſem reuolutionis Lunæ, qui eſt dierum 27. cum tertia & menſem coniunctionis Lunæ cum Sole, qui eſt dierum 29. cum dimidio. Et ſignorum ſpatium quod continet dies duos & ſextantem, vt dictum eſt, cum ſpacio quo Luna in ſigno vno permanet.

TEXTVS LXXXVI.

Nam ſummariam qualitatis rationem & temporum prorogationem Apheticus locus, & generalium temporum

porum arbiter, vnà cum finium domino deſignat, quòd familiare eſt vnumquodque ſydus, iis in gẽitura ocis quorum ab initio gubernationlem ſortitum eſt. Sed bono ne ſint an malo eorum, qui temporibus præſunt naturali, & miſta propenſione ad bene maleùe faciendum colligitur, & eorum familiaritate, aut inimicitia, quam ab initio ſuſceperunt.

Quinque erant ab initio propoſita, quæ nobis euentus prædicerent: Scilicet conſtitutio genethliaca & quadruplex diuiſio temporum: quarum prima quæ per ætates fit cùm ſit omnibus communis, & per ſe clara omitditur, reliqua duo prima in præſenti textu edocet, ſcilicet generalem conſtitutionem & tempus, à directione ſumptum. Cùm verò tria fermè in qualibet te ſupponantur, vt in ſecundo libro docuit, genus rei, tempus & qualitas: Veluti in coniugio hæc tria quæruntur an nubet, quando nubet, an fœlix erit coniugium. Et ita de aliis præterquam de morte. Sed & in illa mortis author quætitur. Verùm mors per Aphetam non decernitur, ſed Anæretam. Inquit igitur genus tei decernitur pet locum Apheticum: Protogationis tempus, id eſt, quouſque procraſtinabitur generalis arbiter temporis, id eſt, promiſſor in directione. Speciatim autem dans finis: hoc autem in ſecunda diuiſione eſt explicatum. (Eo quod) Subdit cauſam quare aſſumendus ſit Apheticus locus cum finium domino, ſcilicet ſuccedentium, & temporum genetalium arbitro, quia dicit, licet Apheticus locus ſit per directiones mutatus, tamen ſemper patricipat cum domino temporis illius. Exemplum, quando directio ſigni Geminorum peruenerat ad horoſcopum, tunc diſpoſitiones horoſcopi (& fuit in iuuentute) erant mixtæ ex natura finium in Geminis & Martis, gratia, exempli, & Saturni natura qui ibi etant & Tauri quod fuit ab initio in aſcendente. Quod verò dixit (Naturali & miſta) Intelligit quod tria debemus conſiderare in temporum ſignificatoribus, naturalem diſpoſitionem benefici, vel malefici mixtam, id eſt ſtatum eius tunc, & cum quibus commiſcetur: Et idem hora natiuitatis.

Notandum quod ex hoc colligitur vna tegula pulchra, ſcilicet quod effectus promiſſus per directionem, non poteſt differre, niſi per tot annos quot ſunt hi, qui teſpondent numero partium finis, quæſuper ſunt poſt radius Iouis peruenit ad aſcendens, & fines ditectionis locum. Exemplum, per directionem in fine annorum quinquaginta ſextilis Martis in Cancro ſunt, ab initio eius vſque ad initium ſepơmæ partis, radij verò ſextiles Iouis cadebant in quartam partem Cancri, & Iuppiter fuit dominus loci Lunæ iter ſignificantis, & iuxta cadebant radij quadrati Solis, & trigoni Lunæ, & omnes iter ſignificarunt. Dico igitur punctum itineris eſt quarta pars Cancri, tamen vbicunque contingat concordia progreſſus ſignorum ab inimo Cancri, vſque ad initium ſeptimæ partis Cancri, ibi erit itineris ſignificatio. Ponamus igitur quod in eo ſtatu aſcendant, cum primis ſex partibus Cancti partes quinque, minuta 18. quibus reſpondent anni quinque cum triente. Cùm igitur ex directione debuiſſet contingere in fine anni quarti horum, qui fuit quinquageſimi mei finis, & ita contingit ad vnguem, tamen potuit contingere per annos quatuor ante vel ſexdecim etiam menſes poſt tempus in quo contigit: Quia tantum extendebantur fines Martis ante, & poſt punctum in quem cadunt radij promiſſoris. Et hoc eſt quod voluit Ptolemæus.

TEXTVS LXXXVII.

Quibus verò temporibus magis eluceſcet decreti vis ſignificatur ab annuorum, & menſtruorum ſignorum cum obnoxiis locis configuratione, & ſecundùm ingreſſus aſtrorum & Solis, Lunæque radiationes ad annua, & menſtrua ſigna. Nam ſi conuenienter ſe habent cum locis affectis ab initio in genitura accepto, & ſecundum in ambulationes conuenienter illis configurantur pro re propoſita, bonum. Si inconuenienter & præter conditionem oppoſita quidem, aut quadrangula figura in tranſitibus, malorum authores ſunt, aliter verò configurata, non ita.

Reliqua duo membra diuiſionis temporum, quæ ad propria tempora pertinent, id eſt, ad annum, menſem, diem & horam effectus, vt de Domitiano aliàs retulimus, in præſenti textu declarat: Dicens quod tale tempus dignoſcitur ex duobus, ſcilicet annuorum, & menſtruorum intellige tu & diurnorum ſignorum, id eſt quæ habentur in tertia temporum diuiſione, & ſuperiùs declarata ſunt à nobis, ad obnoxia loca intelligit bona & mala, non mala tantum: pro obnoxiis locis maleficarum & beneficarum, & luminarium, & Sortis, & cœli Medij, & aſcendentis intelligit loca. Sed tamen in his tribus vltimis radijs non tantum poſſunt, vt in ipſis Planetis. Nam ſi gratia exempli, agatur de comparatione ad aſcendens in octaua genitura inconiuncta illi ſigna ſunt Gemini, Sagittarius, Aries & Libra: Quoties ergo profectio ad aliquod horum ſignorum peruenerit, nuſquam afficietur, in trigonis & hexagonis ſignis bene ſe habebit. In oppoſitis & quadratis malè. In malis autem vtpote cum mihi Saturnus & Mars Geminos poſſideant, & Gemini, & Virgo, & Piſces, qui ſunt in quadrato, & Sagittarius, qui eſt in oppoſito, malum afferent: Leo autem & Aries, qui ſunt in ſextili, & Libra & Aquarius, qui ſunt in trigono non nocebunt. Hoc eſt quod dixit (Aliter autem configurata non ita)

ita.) Non prætereundum puto qnod ignotus eap'anator, nos in hac cauſa docet, ſcilicet temporum annuorum, & partium illorum ſignificata, propriè pendere ex tribus, ſcilicet ſignificatoribus promiſſotibus, & finium dominis. Atque hæc de proceſſibus annorum, menſium, & dierum.

Quod ad ingreſſus verò attinet, vult ingreſſus Planetarum configurari bene ſi bonum debent ſignificate, & malum, ſi malè. Exemp'um, ſi anno quinquageſimo primo aſcendens peruenit ad Cancrum, & Saturnum fuiſſet in Capricotno, omnia mibi adnerſa contigiſſent. Si autum ibi fuiſſet Iuppiter, optimè: id eſt, ſi fuiſſet in Cancro. Et ita inſpicere oportet vbi etant luminaria, quorum alterum in Libra, & ideò aduerſabanr: reliquum in Leone iunctum Ioui in ſecundo loco: Et hoc iuuit in cauſa diuitiarum & incolumitatis corpotis. Et hoc ſemper verum eſt, ſed magis in initiis annotum & menſium, vt aliàs diai.

Et eirca hoc eſt notandum quod ego obſeruaui ſæpius, & eſt quod ſi in initio anni,) idem de menſe dico (loca principalia per ingreſſus, & maaimè Luna cadant in locis maleficarum in genitura, vel fiat reditus quaſi per circuitum malus, tunc eueniet eo anno mors, vel infortuninm ex genere ſignificati loci principalis, quem Luna aut Planeta alius ſignificator conſtituit. Velut in genitura Io. Pauli Sfortiæ, Luna fuit inter Pleiadas, & Iuppiter iunctus Marti in Sagittario, & peruenit ad annum in quo Luna fuit rurſus inter Pleiadas & Iuppiter iunctus Marti, in Aquario in quadrato Lunæ, & mortuus eſt eo anno. Et ſimiliter in genituta Franciſci Sfottiæ ſecundi videbis, eaemplum, caſus Lunæ in loco maleficæ eo anno quo mortuus eſt. Et hæc omnia intellexit Ptolemæus ſob ingteſſibus aſtrorum in loca obnoaia à natiuitate, & loca Aphetica annua aut menſtrua, vel diurna proceſſus.

Sed dices igitur ea hoc ſequinir qood ſingulis duodecim annis homo ad cadem petueniet. Ita quod ſi quis habuetit morbum in tertio anno habebit, in 15. & 27 & 51. & ſi quis habuit dignitatem anno 50 habebit, & 62. & 38. habuiſſe oportuit, itemque 26. Et ſic de aliis qnod non ſolum falſum, ſed & abſurdum eſſe videtur. Hoc tamen ita contingete neceſſe eſt, ſi admittamus omnia loca principalia ſingulis duodecim annis ad eadem ſigna non ſolum ſed & ſignorum partes reuerti: Et qnod vt ſe habuerint hæc ſigna ad loca natiuitatis bona malaùe, congruentia aut diſſidentia, ita bona aut mala ſequi. At hoc certum eſt ſingulis etiam duodecim annis reuertentibus locis principalibus ad eademmet ſigna, eodem modo illa configurari ad loca genituræ: Ptolemæus verò concedit omnia hæc, igitur neceſſarium etit euenire, vt diai, eadem ſtatis quibuſcunque temporibus. Propter hoc Arabes hac in cauſa Ptolemæum deſeruêre, alia commenti abſurda & falſa. Vt verò ratio Ptolemæi perſpicaciſſima intelligatur: Sciendum hoc, quod omnia quæ hic fiunt, à cœlorum motibus & conſtitutione pendent: Et quod, vt ſuperius dictum eſt, omnia quæ in cœlo inæqualia eſſe videntur ad æqualitatem teferuntur, igitur cum reuolutio Solis inæqualis ſit, non poterit euentus rerum in annis ad illam referri, ſed ad directiones & proceſſus per ſigna. Ea hac tamen æqualitate, quæ eſt reditus ad ſigna cadem ſingulis 12. annis, & comparatione ad genethlica loca conſurgit magna diuerſitas. Videndum Si quis loca proceſſuum compararet locis directionum protinus conſurget diuerſitatis in circuitibus 12. annorum. Sed non eſt. Conſentaneum hoc rationi, quia eſſet multiplex diuerſitas. Dico igitur quod Ptolemæus vult quod ad hoc vt ſequatur effectus vt primum ſignificetur à ſignificatote genetali in natiuitate, qui illum venturum eſſe promittat. Inde per directiones & ætates venabimur tempus. Et ſi contigerit ſub illo tempore directionis ætatis, & ſiuis congtuentium proceſſui, quem Arabes vocant Alyntbiam, peruenire ad ſignum congruens, eo anno ſequetur effectus validus, & abſque impedimento, & maaimè ſi Planetæ cum hoc, loca hæc proceſſuum ingreſſi, fuerint fauentes ſignificato: vel etiam Sol, aut Luna ſolum reſpeaerint. Quod ſi nullo poſſint eſſe talia ſigna, quæ faueant huic cauſæ, vtpote quod in bono impediantur à maleficis ibi poſitis, aut reſpicientibus quadrato, oppoſito vel aſpectu: Vel in malo impediantur à beneficis illis poſitis, aut aſpicientibus trigono, vel ſextili aſpectu: tunc oportebit quærere magna diligentia opportunius ſignum in ea cauſa. Quòd ſi eo inuento Planetæ contrarij ſignificati ibi ingrediantur, vel etiam Sol aſpiciat, aut Luna ex oppoſito, vel quadrato aſpectu, tunc impedierut negocium illud quamdiu Planeta ille locum eum corpore, aut radiis obſidebit. Ex hoc patet quod hinc ad 12. annos res talis non reuertetur, quia directio neceſſariò erit mutata & forſan ætas: & dato quod iſta omnia reuerterentur ad idē, non idem effectus reuerteretur poſt 12. annos: quia ingreſſus Planetarum, & luminarium variatur, igitur & effectus. Nam ſi idem numeros per duos diuerſos multiplicetur, aut addatur duobus diuerſis numeris, neceſſario cōſtabuntur duo numeri diuerſi magis, quàm ſi duo & duo numeri ex toto diuerſi iungantur, aut multiplicentur, vt in multiplicationes 3. & 8. & 4. & 6. in addtione 3. & 8. & 4. & 7. nam multiplicando 3. in 8. vel 4. in 6. vtrobique fit 24. & addendo 3. & 8. & 4. & 7. fit 11. vtrobique. Sed manente vno numero, idem nunquam proueniet. Igitur Ptolemæi inuentio effectui reſpondet. In his tamen circuitibus contingent perſæpe quædam ſimilia, ſed propter varietatem initiorum, ætatum, & ſucceſſuum quæ ex ingreſſibus pendent, diuerſa omnino exiſtimabuntur. Manifeſtum eſt etiam ex his quod initia annorum quippiam ſimile cum finibus habebunt. Et ſcias quod in hoc teatu, & alio ſuperiùs eaplicato, tota fermè non ſolum ars, ſed & artis exſtimatio, & difficultas, reconditæ ſunt.

TEXTVS

TEXTVS LXXXVIII.

Ac ſi iidem & temporum, & introituum domini fuerint Planetæ, illuſtris fit & minimè mediocris decreti natura, ſiue illud bono, ſiue malo fuerit. Multo verò magis cum non ſolum temporis quod gubernant nomine cauſarum generi præſunt, verum ab initio ſecundum genituram.

Quòd in rebus manifeſtis diffuſiùs loquatur Ptolemæus, quàm in obſcuris, plurimi admirari ſolent cùm non intelligant in obſcuris non potuiſſe, vel hanc obſcuritatem ſermonis effugere, vel immenſam longitudinem, cùm mediocris prolixitas maiorem breuitate obſcuritatem paritura eſſet. Nam quibuſdam membris diuiſionis explicatis, alia & peculiari ratione, quam tota rei ſubſtantia maior longè confuſio emerſiſſet. Duo igitur capita rerum attingit, quorum quodlibet habet duos modos: primum in præſente textu, & eſt cum domini ingreſſuum, id eſt, ſignorum in quæ Planetæ ingrediuntur, aut fininm fuerint, id cum dominis ſignorum proceſſus in ſingulis cauſis, puta vel vitæ, vel diuitiarum, vel animi: Et multò magit intelligit ſi ſint eadem ſigna, tunc ſequentur illuſtres non ſolùm euidentes effectus. Alter modus maior eſt hoc, cum præter dominium loci ingreſſus & proceſſus, fuerint etiam domini illius ſignificati in genitura, id eſt, loci Aphetæ rem eam ſignificantis. Et de hoc habes exemplum clariſſimum in genitura octaua anno 51. nam Luna ſignificauit iter, & aſcendens peruenit per proceſſum ad ſextam partem Cancri, & per directionem ad quartam partem Cancri: quibus ambobus locis Luna præeſt. Ideò ſignificauit iter magnum & diurnum.

Vt verò in eiuſmodi rationem quandam certam inuenias id, quod ſæpe expertus ſum, te docebo, animaduerte ſingulos dies fœlices, aut infœlices, & ex qua cauſa, tum verò quisnam Planeta, aut locus affligatur, & tum in illa cauſa toto anno præcipuè, obſeruabis inueniesque, cum validus fuerit eo anno, ac fœlix, proſperè res procedere ſi infortunatus, & imbecillis infœliciter. Eoque magis cum in geneſi eidem negocio præfuerit, nec velit minima quæque timere, aut obſeruare, ſed euidentes tantum exceſſus, ſed & in cauſis præcipuis. Vnaquæque enim genitura tria aut quatuor habet obſeruatione digna. Velut in geneſi Alexandri Medices, de qua ſuperiùs egimus, quis poterit loci Sortis ad fœlicitatem & Martis, tum ad ſeipſum, tum ad Solem configurationis pro violento exitu obliuiſci, & 28. Leonis partem non obſeruare. Tum verò ſecundo loco eos, qui afficiunt, communem autem vtriſque ſydus atque locus.

TEXTVS LXXXIX.

Omnino verò beati aut miſeri ſunt, quibus, vel vnus locus ab omnibus, aut pluribus Apheſibus occupatur, aut ſi hæ differant, eadem tempora omnes plurimaſve obuiationes ſimiliter beneficas, aut maleficas complexa ſunt.

Hoc ſecundum caput illuſtre ob concurſum: Et hoc ſimiliter habet duos modos quorum primus eſt quod quando quatuor ex quinque Aphetis ſuperiùs dictis, ſcilicet Sol, Luna, Sors, aſcendens, vel loco aſcendentis cœli Medium, in eadem parte vnius ſigni fuerint, tunc tali nato aduenient omnia bona ſimul aut mala. Et hoc eſt validiſſimum. Similis huic ſed paulò imbecillior eſt, quando ſinguli Aphetæ ſua loca ſeorſum habuerint, ſed caſu euenit vt eodem tempore omnes, aut ſaltem maxima pars obuiat malis radiis ac maleficis: Aut ſimul omnes, aut maxima pars beneficis, tunc illi nato euenient ſimul plura bona aut mala. Velut contingit Iob (quanquam illud fuit ſupra naturam) vt breui diuitiis omnibus, & filiis, & ſanitate priuatus fuerit. Et his quibus domus corruens vitam cum bonis, & familia tota aufert. Patet igitur quod in primis duobus modis declarat rem illuſtrem magnitudine, ſed in vno tantum genere: Inſequentibus autem illuſtrem non propter rei magnitudinem, vt in reliquis præcedentibus, ſed concurſu multorum bonorum aut malorum.

TEXTVS XC.

Hic igitur nobis eſt temporum contemplandorum modus, genera verò decretorum ſuis temporibus euenientium congerere hoc loco omittemus, ob illum quem nobis ſcopum propoſuimus cum aſtrorum efficientia generatim perſpecta, partilioribus euentibus accommodari iuſta ratione poſſit, ſi Mathematici cauſam eruditè cum ea quæ ex temperatura naſcitur, comparemus.

Si memor es eorum, quæ in ſecundo libro ſcripſit, in futuris quæri ſolent quatuor, locus, tempus, genus & modus. Verùm in tertio docuimus genus in publicis rebus admodum in genituris priuatorum transferri oportere. Ita vt ſit ſenſus, quæ verò ſpeciatim vnicuique homini tempore directionis, & proceſſuum, & ingreſſuum decernantur, omittam ſcribere, quod iam ſit per ſe notum, quia ex decretis generalibus iam ſuperius his quatuor libris deſcriptis pateant, modo has conſiderationes Mathematicas cum his, quæ ex temperatura vniuſcuiuſque oriuntur,

oriuntur, comparemus. Sed dices nonne etiam temperatura habetur ratione Mathematiea, vt ſuperiùs viſum eſt? Reſpondeo quod licet hæc temperatura etiam ex aſtris haberi poſſit, nihilominus non tam exquiſitè, vt Ptolemæus ſuadeat vt cùm rem præ manibus habere poſſis, altius eam exquiras: nec quicquam habeas tutum cui inniti poſſis. Conſolit igitur vt ſenſibus percepta compares his, quæ à geneſi ac dependentibus ex illa decernuntur: Vtariſque commodè his quæ notiſſima iam habes in omni prædictione.

Iam ergo explicoimus dicta Ptolemæi docuimuſqoe, quæ ad dignoſcenda futura quantum homini licuit pertinent. Reliquum eſt vt Deo gratias omniom bonorum authori agâmus. Nec pigebit ea adücere, quæ quanquam ſuprà dicta ſint, non tamen adeò ordinatim, neque perfectè, ſcilicet quod ad rectè prædieendum ſeptem maximè ſunt neceſſaria: primum vt geneſim habeas quam exactiſſimam, & ſi fieri poteſt aliquibus experimentis comprobatam quod ſi non propriis, quia nuper natus ſit fieri non poteſt, vt vel ex naſcendi modo, aut caſibus pareotum, aut fratrum id non coniicias. Aduertes etiam vt docet Ptolemæus hic fortunam & ingenium. Secundum vt tabulas exactiſſimas habeas declinationum cum rectarum aſcenſionum, & obliquarum ab vno altitudinis gradu vſque ad regionis tuæ gradum ac minutum altitudinis, necnon iuxta eadem horatiorum temporum atque poſitionum ex tabulis primi mobilis fabricatas, nam cum bis & Ephemeridibus Prutenicis, & Sphæra ſolida ob ſtellas fixas conſequens inteocum. Tertiũ vt præter generalia quæſita cootentus ſis quatuor aut quinque inſignioribus euentibus, nec putes tibi acta diurna ibi conſcripta habere. Quartũ vt ſeligas concordi ratione loca bonæ, malæque fortunæ, tam vitæ quam diuitiarũ, & hoorũ, itinerum, vxoriæ rei ac filiorũ. Tum verò exiſtima futura euidenter cum directiones his locis, & & plurimis (nã plurima ſimul euenire neceſſarium ſemper eſt) cum proceſſibus, atque redditibus concordabunt. Qointum vt ſcias quæ negligenda aliter non ſolum in errores, ſedin deſperationem ex confuſione peruenies. Sextum vt vtilium quæ priocipalia, & an vnum, aut alterum, aut ambo, aut quando vnum, quaodo alterum, hoc enim maximè neceſſarium. Septimum in quibus maximè contingant dubitationes: & ſunt quinque domorum diuiſio antiqua, & noua directio per meridianos iuxta proportionis, aut circulos poſitionis reditus, an proceſſus ſignificatorum electio. Et loci mutati, aut mutati ingreſſibus comparati.

DE SEPTEM ERRATICIS STELLIS LIBER.

DE SATVRNO.

SATVRNVS altiſſima Errantium ſtellarum eſt, proximáque ſtellato orbi, inditio eſt quod tardiſſimè omniom mouetur, & quod eum proximus fuerit alteri Erraticæ oculus deprehendit ipſum eſſe illa aloorem. Minor eſt aſpectu quaois alia præter Mercuriom : vnde, cùm ſit ſuperior aliis vt dixi, à quauis obumbrai i poteſt etiam præterquam à Mercorio. Poteſt etiam intercipi alio modo, non admiſſis radiis ſolaribus, ſeu per Iouem, ſcu Martem, nam Venos, Mercurius & Luna : id efficere non poſſunt cùm cùm ſint parui & nimis ab eo diſtantes, vt vmbra illorum ad eum non pertingat. Eſt autem coloris plumbei & obtuſioris luminis qoouis alio Planeta. Id contingit partim natura propria, partim ob raritatem ſubſtantiæ eius. Maximos enim eſt omnium erraticarum exceptis Sole ac Ioue, vt cuius corpos globum terræ & aquæ contineat (vt ferunt) nouageſies ſexieſque. Dimeties autem illius ad dimetientem globi terræ & aqoæ quadruplus cum ſeptunce, vt ſcilicet quinquagintaquinque ad duodecim. Alij dicunt dimetientis ad dimetientem eſſe tantum quadruplum cum dimidio, corporis verò vt X C I. ad vnum. Circuitus eius fit in annis X X I X. diebus C L V I I. horis X X I I. Minutias non apponimus, cùm quod ad finem noſtrum nihil referant, cum quia vix ſciri poſſunt. Reſoluit pariter in parua Sphæra in anno vno & diebus X I I I. ſpatium ob id retroceſſus quamuis ad vnguem definire non liceat eſt prope dies C X I. Cùm enim circa abſidem retrocedit ſunt dies fermè C X L V. cùm circa oppoſitum C X X X I I I. Eſt autem abſis illius io Sagittarij partibos X I I I. minutis X X X I X. Dico autem quod Sol & Saturnus propè abſides ſoos ſint : hoc enim facit ad longum retroceſſom, Solis quidem quia Saturnus mouetur tardè in Sphærula ſua. Saturni verò quam in eccentrico, contra in perigæo ſi ſit vterque Planeta ſui eccentrici celeriter retroceſſios abſoluetur. Latitudo eius meridiana maxima eſt partium I I I. minutiarum I I. cùm fuerit Borealis. Auſtralis autem partium I I I. minotiarum V. Omnes enim erraticæ præter luminaria & Venerem magis inclinantur, in latitudinibus ad Meridiem, qoàm ad Septentrionem, Venus & Luna æqualiter. Sol autem ne vtrobique Ecliptica diſcedit, locus qoo ſecat Ecliptica ad nos veniens noſtra æſtate eſt pars I X. Leonis : qoo tranſit ad meridiem circa Capricorni finem. Venter Borealis circa finem Libræ, venter Auſtralis, circa Tauri initiom. Tranſitus à meridie in ſeptentrionem, & à ſeptentrione in meridiem fit à tredecim annis ad qoindecim : idcoque ſuperiores videntur, ſicut & Luna motum latitudinis habere fermè ſimilem & æqualem motum quem cum longitudine habent. Videntur etiam capita eorundem velut, & in Luna motu contra ordinem ſignorum, qoo fit vt celerius redeant, quàm ſit tempus circuitus. Domus illius Capricornus & Aqnarius oppoſitæ domibus luminarium. Altitodo ſignum totom Libræ, ſed præcipoè pars eius X X I. Trigonus Geminorum Libræ & Aquarij, quod in eo ſint, domus eius & altitudo opponaturque trigono Solis, quo circa & carpentum eius eſt in Aquario toto. Ibi enim domus & trigonus, natura illius homida, fines aotem vt in tabula ſcribuntur. Fertur gaudere in duodecimo loco, ſcilicet vt interprætor quod ibi ſit ſupra terram, & ab angulis procul, nec ſublimis, nec in malefica domo qualis eſt octaua. Horum igitur omnium cauſa vt ſob oculis repræſententur, melius & etiam ſi error in littera accideret, vt melius poſſit corrigi eamque in tabula ſic expoſui.

SATVRNVS ♄.

Circuitus magnus, An. 29. D. 157. H. 22.
Circuitus paruus, An 1. D. 13.
Retroceſſus tempos, D. 140.
Latitudo Max. Merid. eſt 3. M. 5. Bor. Gr. 3. Min. 2.
Caput ♌ 6. 11. Cauda, ♑ à Gr. 20. ad 30.
Venter Bor. ♎ finis. Auſt. ♉ initium.
Tranſitus latitud. ab annis 13. ad 15.

Domus ♑ & ♒ Altitud. ♎ 21. Gr. & tota.

Trigonus ♊, ♎, ♒, Carpen.totus ♒. Et primi ſex Gr. ♎. fines.

Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.
♈	à 26. ad 30.	♉	à 23. ad 27.	♊	à 25. ad 30.	♋	à 27. ad 30.
♌	à 12. ad 18.	♍	à 29. ad 30.	♎	pri.6.	♏	à 25. ad 30.
♐	à 22. ad 26.	♑	à 22. ad 25.	♒	à 26. ad 30.	♓	à 29. ad 30.

Gaudium eius XII. Domus.

Notandum circa hos fines quod ſecutus ſum opinionem Ægypriorum, qui alios volet legat in Prolemæo ſupra. Numerus etiam debet intelligi in vtroque termino, vt cùm in Tauro à 23. Gr. ad 27. Gr. intelligo, quod & vigeſimus tertius & vigeſimus ſeptimus gradus ſint Saturni, & eadem ratio habebitur in ſingulis Erraticis, aliis cùm fines eorum aſcribentur. Præterea vt cognoſcamus abſidem Sphærularum in omnibus planetis exceptis luminaribus, & vbi iunguntur cum Sole, & ſunt velociſſimi. Sed inferiores duo Venus & Mercurius, & reliqui etiam ſcilicet ſuperiores cum velociſſimè retrocedunt ſunt in oppoſito Solis tunc. Inferiores autem Soli coniuncti ſunt, cùm ſunt in abſide. Luna verò eſt diſſimilis veriſque nam vt dixi ſuperiores ſunt, ſolùm in abſide, cum ſunt, ſoli iuncti & velociſſimè mouentur, Luna cum eſt ſoli iuncta vel in eius oppoſito,

Natura eius eſt calida, & humida quoniam Aſtra omnia eiuſmodi ſunt, vt oſtendimus in Phyſicis, verùm calor eius non eſt tantus vt poſſit conſeruare diu hominem, ſed conuenit naturæ planetarum, & ideò cùm fuerit bene diſpoſitus iuuat ad ſationem, ablaqueationem, inſitionemque arborum, quod ſi eſſet vt dicunt, frigidus & ſiccus obeſſet etiam illis, cum omnis vita conſiſtat per calidum & humidum. Cum ergo fuerit calidior & humidior, tantò erit magis propitius naturæ humanæ, & aliorum animalium ſanguineorum. An verò tueatur animalia exanguia? dico quod ſic præcipuè ſicca, nam & illa indigent tutelaribus aſtris, & quod nam conuenier illis præter Saturnum? nam Luna proculdubio tuetur piſas & ranas, & Cancros & ſimilia exanguia. Sol autem ſanguinea, cum Erraticæ naturæ mediæ & Iupiter, & Venus, & Mercurius orientalis facient vtriuſque, Cùm ergo inter animalia exanguia, qua ſicca ſunt veneno ſint prædita, vt demonſtraui in libris de Subtilitate. Erunt omnia genera ſerpentum, qui, non ſunt calidiſſima, vt vipera, Scorpio, aranei ſub eius dominio, quæ autem erunt calidiſſima vt regula Armenus, & eiuſmodi ſub Marte. Et poſtquam præeſt omni planetarum generi inerit author non illis veneni aliter omnes plantæ eſſent venenoſæ, ſed commictus Marti calidorum venenorum vt Napelli, & Euphorbij, & Mercurio malè diſpoſito frigidorum, velut cicatæ & aconiti, nam & Mercurius ad caliditatem vergere poteſt, ipſe verò malè diſpoſitus (ſicut Sol & Iupiter malos homines) gignit plantas fœtidas & prauas, vt cotilem & ſolanum inſanum, & ſi miſceatur Lunæ ſic parit herbas quæ oriuntur in aquis, & ſunt grauis odoris, ac parum ſalubres, & mixtus Veneri producit nympheam, cuius flos maximè luteus bene olet, auerſatur tamen Veneri, & facit ſteriles: permixtus autem Soli aut Ioui aut Veneri, aut Mercurio benè diſpoſito, & ipſe boni ſtatus generat roſas, lilia, ſpicam, roremmarinum, violas purpureas. Has propriè cum Luna, bugloſſum, betam, mála medica omnis generis, præeſt etiam metallicis & maximè occidentalis: & ideò cum Sole aurum, cum Luna argentum, per ſe plumbum nigrum, cum Ioue æris genera, cum Venere plumbum album, cum Marte ferrum, cum Mercurio reliqua metallica inter quæ venena plura connumerantur.

Cùm ergo calidus ſit & humidus, ſed minus quam humanæ naturæ expediat, primùm illud terminandum eſt, an adueniens ad nos ſeu per tranſitum æquinoctij circuli, ſeu per latitudinem augeat calorem & humidum, comparatione habita ad humanum genus, cuius cauſa & contemplatione hæc quærimus, an potius minuat? an vnum augeat, aliud minuat? & quomodo? Et hæc quæſtio non eſt generalis, ſed pro calore conuenit Soli Saturno & Lunæ, & pro humido Saturno & Marti, & pro vtroque Saturno & Mercurio occidentali. Secunda quæſtio eſt quia conſtat quod Mars & Sol, imò etiam Iupiter & Mercurius exſiccant, quomodo id efficere poſſunt cum ſint humidi? neque enim idem eſt de humido, quod de calore. Calidus enim planeta poteſt refrigerare minus calefaciendo, ſed non poteſt ſiccare minus humectando, & non conueuit quæſtio niſi planetis ſupradictis, non Veneri nec Lunæ quia nunquam ſiccant. Tertia eſt an erratica magis agat in abſide epicycli atque eccentrici, an in oppoſito. Et non intelligo nunc cum eſt ibi coniuncta ſoli ſed propè, & ratione ſolius altitudinis. Quarta eſt an erratica magis agat dum retrocedit, aut dum ſtat, aut velociſſimè mouetur? nam certum eſt quod extremis debentur validiſſimæ operationes, aut imbecilliſſimæ. Quinta an erratica magis excalefaciat, an exſiccet ſoli coniuncta an per ſe? Idem dico de humectatione & refrigeratione? Et hæ tres quæſtiones ſunt communes omnibus erraticis. Sexta eſt quas qualitates acquirat ſtella in abſide vel oppoſito eccentrici, vel Sphærulæ, & eſt communis omnibus erraticis, niſi quòd Sol ſupponitur carere Sphærula. Septima eſt an

planeta

planeta motu ad Boream, vel ad Auſtrum efficiatur, calidior an frigidior, ſiccior an humidior? Octaua an planeta malus ſit deterior in ſuis dignitatibus an oppoſitis locis, nam conſtat quod in altero horum eſt extremum, non cùm eſt in neutro horum. Inde ex hoc liquebit an malefica loci quem impeditura eſt, dum locoq̃ſæeſt, plus obſit quàm ſi aduerſetur, aut omninò nec dominetur, nec contrattia natura ſit ſeu poteſtate.

Initium igitur omnium an Solis exemplo accipere oportet: licet enim diuerſa natura ſit & quædam habeat, quædam autem non habeat, nihilominus modus actionis perſpicuus eſt. Primùm quod vbi erectior ad capita noſtra ſeu per proprium motum, ſeu per diurnum eò eſt efficacior in operando. Secundùm quod à conuerſione potentior videtur, quam vſque ad illam velut poſt tropicum æſtiuum in calore & poſt meridiem dum eſt in nono loco qua cum accedit ad initium Caneri, aut aſcendit ad culmen cœli & ſimiliter ad bruma, & poſt noctis medium magis augetur frigus quam dum ad ea loca accedit. Tertium eſt quod mutatio fit dum velocius mouetur iuxta declinationis rationem, ideoque circa vtrumque æquinoctium. Vernali quidem pullulant plantæ omnes & quæ non ſunt oriuntur, velut herbæ caducæ. Et conſideremus quod ſi applicetur ferrum calidum ferro ignito, calidum calidius redditur, ignitum extinguitur. Etiam ſi quis quærat quod abit illa caliditas inducta per ſeirnm? iure meritò dubitabit, & tamen res ſic ſe habet. Dicemus ergo quod ſi Saturnus non eſſet in cœlo, aër retineret caliditatem, quam habet à Sole & aliis aſtris, & ſi eſſet ſub polo Antarctico nihil obeſſet, aut valdè parum, & ſi ſub circulo Antarctico & ſub tropico Capricorni etiam magis: ergo quantò plus appropinquabit nobis, vtpote ſub circo Cancri adhuc magis: ergo in motu ad nos refrigerat, & hoc non poteſt ratione caloris additi, ſed quia conſtringit aërem, nec recipiat calorem Solis. Et hæc mutatio erit euidens & maxima poſt tropicos, ſed in æquinoctiis maior mutationis varietas erit. Et vt in Sole poſt tropicum Capricorni inualeſcit frigus, ita vbi ſi ab illo diſceſſerit vel à ventre meridionali, id eſt, poſt initium Tauri frigus miteſcet. Et ſiccat Sol cùm peruenit ad æquinoctij circulum, arbores frondeſcunt & florent, & herbæ oriuntur, & animalia turgent in Venerem, & hominum natura robuſtior euadit & exhilaratur, & morbi longi miteſcunt, ita è diuerſo cùm Saturnus peruenerit ad Arietis initium, vel ad nodum Borealem (ſed hoc eſt minus) ſcilicet ad Leonis initium frigus augebitur, arbores mittent frondes, herbæ interibunt, animalia & homines triſtabuntur, & tempus fiet inæquale. At verò ſi Sol perueniat ad æſtiuum circulum, tunc flores in herbis fient, fructus in arboribus calor augebitur, nox fiet breuiſſima: ita cum Saturnus ad Cancrum peruenerit frigus augebitur, plantæ morientur aut foliis priuabuntur, & dies reddentur, tum etiam noctes obſcuriores. Quòd ſi dicas igitur Saturnus non eſt amicus plantis cum aduentu ſuo noceat eis. Dico quod peculiari ratione prodeſt illis, vt tum impedit operationem agentis naturalis id eſt, caloris Solis, prohibet mutationem. Sicut Sol eſt bonus & vtilis, putrefacit tamen quæ alioquin eſſent bonæ vt contra frigus inimicum naturæ conſeruat tum Piſces in Germaniæ ad annos, vt de Stoffi manifeſtè videmus. Vt ergo Sol ad Libram deſcendit omnia triſtantur, fiunt tempora inæqualia, morbi lethales aut longi: ita in diſceſſu Saturni ſeu per Libtam, ſeu per Capricornum ob latitudinem omnia in melius commutantur; & tempus fit æqualius.

De humido verò eſt alia ratio: velut enim Sol Oriens humectat quia radiis rectis illud tangit quorum proprium eſt humectare, & gignere, Occidens autem ſiccat quoniam illud irradiat lumine reflexo, vt in naturalibus commentatis oſtendi, & caloris ignei eſt omnia interimere & deſtruere, ita reliqui omnes Planetæ humectant Orientales, & radiis rectis, vt ſi aſcendat ad Orientem, & ſint orientales à Sole. Ideò Saturnus & Mars, & Sol, & Mercurius non ſolum reliquæ erraticæ humectant. Saturnus tamen & Mercurius occidentalis refrigerando ſiccant: ſicut aqua dum fit glacies, & corium dum gelaſcit ſiccantur: contraria ratione Sol & Mars, & Mercurius orientalis imo etiam Iuppiter ipſe poſt tempus ſiccant. Venus autem & Luna nunquam, quia ſunt longè humidiores, quàm calidæ, ideò cum per quantamcunque moram non poſſint calefacere hominem vltra mediocre illius temperamentum, igitur nunquam poterunt exſiccare. Reliqui cum ſint calidi poſſunt calefacere, & calor fit ac conſeruatur per motum: igitur per longam calefactionem motu aucto ſuccedet ſiccitas, & ob id Iuppiter quamuis humidus parit ſerenitates. Sed in Sole & Marte, & Mercurio etiam abſque diuturna morâ paritur ſiccitas. Demonſtratum eſt enim quod radij refracti exſiccant, cùm ergo tales planetæ fuerint occidentales in mundo, & etiam à Sole exſiccabunt. Ipſi tamen primis ſuis radiis humectant, velut cùm ſtatim prodierint è Solis radiis, & fuerint in cardine Orientis aut paulò antè, & magis Mars quam Saturnus. Et ideò quamuis vtroque modo exſiccatio ſit per accidens in erraticis humectatio per ſe, plus tamen poteſt id quod eſt per accidens quàm id quod eſt per ſe, cùm accidens fuerit, quaſi coniunctum modo agendi, vt caliditas ex lotione aquæ frigidæ & nigredo in cornu. Ex quauis ergo occaſione Saturnus & Mars ſiccant, & Sol ob caloris vehementiam: vnde etiam fœtnum generationi aduerſatur. Iupiter non procedit niſi ad ſereniratem, eò quod in calore vix excedit temperamentum.

Tertia quæſtio videtur difficilis, quia planeta quantò eſt altior eò remotior atq; id minus agere poſſe videtur, & Sol in abſide videtur etiam minus calefacere. At ſi actio aſtrorum

eſt

eſt vibratio quædam & eiaculatio dubium non eſt, quin ictus non ſit maior ex longinquo, & etiam ſtella tum eſt potentior: Accedit enim magis ad urbem & ſi ſit prope abſidem parui urbis eſt aucta motum. Eſt & alia dubitatio, quoniam ac in libro de Proportionibus demonſtrauimus, nihil eſt eccentricum in mundo, igitur quæſtio prorſus nulla erit, Omiſſa hac quæſtione quoniam non ſumimus fundamentum ex ſuppoſito, dico quod in abſide epicycli erratica mouetur velocius præterquam in Luna, eccentrici autem tardius, & videmus quod impreſſio caloris eſt minor & temperatior, ideò & in cæteris. Siccitas enim augetur poſt æſtiuum ſolſtitium. Ioannes Eſchuidus Anglius tribus Ptolemæo quód voluerit vt in abſide Planetæ plus mutent aërem & idem dicit Linconienſis, & quod Luna bis eſt in abſide tempore coniunctionis,& oppoſitionis cum Sole,& cum mare magis creſcit,in quadratis autem eſt in oppoſitu,& tunc mare parum creſcit, & vocant nautæ aquam mortuam. Sed illud videtur ſequi luminis Lunæ magnitudinem. Et cum Planeta eſt in abſide, abſque dubio eſt potens magis, non tamen calefacit, aut refrigerat magis, imò eſt temperatus iuxta naturam ſuam. Eſchuidus autem ſeu Eſheudus, vult quod quilibet Planeta dum aſcendit à longitudine magna ad Apogæum ſit magis naturæ ſuæ ſimilis, Saturnus frigidior & ſiccior, Iuppiter calidior & humidior. Mars autem calior & ſiccior. Sed hoc contingit ei quoniam non potuit comparare planetam Lunæ iuxta Solem. Ipſa enim diſcedens à Sole eſt calida & humida, & poſt ad oppoſitionem vſque calida & ſicca, inde frigida & ſicca, demum cùm accedit ad eum frigida & humida. Cùm ergo non liceret comparare planetam ad Apogæum eo modo, quia lumen per acceſſionem,ad illum parum aut nihil variatur, coactus eſt comparare iuxta qualitates quoniam videmus quod Sol auget calorem vſque ad Apogæum, ſed non ſiccitatem, neque etiam calorem vt pòſt: & hoc contingit ei fortuitò, quia idem eſt fermè locus Apogæi & tropici Cancri. Ideò dico quod ex aſcenſu minuitur qualitas & impreſſio ſit maior propter tarditatem etiam motus in eccentrico, in epicyclo autem cùm velocius moueatur maiorem efficit varietatem. Cauſa igitur erroris prima fuit hæc: altera eſt quoniam non diſtinxerunt inter mutationem & incrementum qualitatis. Sol enim cùm eſt in initio Arietis mouetur bifariam velocius & tertio modo mediocriter, motu quidem diurno velociſſimè, quia per circulum magnum, in declinationem Borealem ſeu Auſtralem velociſſimè, nam in ſingulos dies penè minutiis primis viginti ſex. Motu autem proprio quaſi æqualiter cum ſit prope mediam longitudinem, ideò calorem parum auget, maximam tamen efficit varietatem in generatione omnium, & non poteſt dicere quod ob calorem, quoniam etiamſi frigus ſit, pullulant tamen arbores intra ſe, adueniente poſtmodum calore, fundunt germina, eadem de ſeminibus, vt ventos corpora hominum mutat. Idem ergo dicendum eſt de motu, qui ſi augetur ſit mutatio maior ſi non, non: cùm ergo qualitates ſequantur robur planetæ & rectitudinem, & varietas motus, & ſint tres cauſæ diuerſæ, oportet etiam inuenire effectum tertium,& eſt quod elatus planeta ſit temperatior, humilis magis remotus à temperamento: deſcendens amittit aſcendens acquirit temperamentum. Rurſus ſubtilius diſtinguendo colligendoque ea quæ iam propoſuimus, dico quod planeta quanto natura altior & tardior, eò potentior & ſyncerior in abſide eccentrici velut Saturnus, Ioue, Iuppiter, Marte, contra inferiores tres, quo humiliores, eo robuſtiores quoniam eius eorum eſt comparatiua vt ſuperiorum abſoluta, velut magnus ignis ex ſe potens, paruus autem ob propinquitatem, vt & ſi parum creſcat, elongetur autem paulò magis minus multo agat. Inferiores ergo alti in eccentrico & ſuperiores in Perigæo imbecilliores ſunt, & actiones efficiuntur miſtas non ſynceras. Et hoc eſt quia ſuperiores natura ſunt alti & tardi motu, & ita in Apogæo ſunt altiores & tardiores, & inferiores celeres, & humiles natura, & in Perigæo humiliores, & etiam celeriores excepta Luna in hoc, & in contrariis locis contrario modo ſe habent. In propriis autem locis perficiuntur propria opera, & ideò vocantur, tunc potentiores quoniam calor ille, puta Iouis eſt alterius generis quam Veneris,& licet ſit imbecillior in Apogæo, tamen melior eſt, eſt aptior ad generationem illius rei, puta hominis aut palmæ, aut elephantis, aut honoris quam in Perigæo, licet tardius illud opus perficiet. Erit ergo in Apogæo ſuperior planeta & quanto altior potentior, quo ad perfectionem operis & ſyncerior imbecillior, tumquod tempus quia qualitas eſt temperatiſſima ſed minor. Inferiores autem gaudens in Perigæo eccentri præter Lunam quæ mutat naturam: Et hoc quoniam celerius ſyncerius & abſolutius opus ſuum perficiunt Manifeſtum eſt ergo quod Sol vt medius ita etiam in hoc medius eſt & vtrinſque particeps.

Quartæ quæſtionis dubitatio magna ex parte pendet ex tertia,cū enim planeta omnia dum eſt retrogradus, ſit in imo ſui epicycli, ſit ſit calidus erit calidiſſimus, & ſi humidus humidiſſimus, & ſicut pruna in manu velociter mota aut glacies vix ſentiuntur, tardè magis:immota magno efficiuntur cruciatu ob vehementem impreſſionem, ita dico de planetis qui velociſſimè mouentur, nam qualitatem quidem remittunt, calidam præcipuè frigidam, atque humidam, nam de ſicca forſan non eſt ſimile, & mouent ventos. Cùm enim motus ille velox ſit ſecundum Philoſophum qui breui tempore magnum locum pertranſit, neceſſe eſt vt magna mutatio contingat facta etiam magna mutatione locorū Dubiū modo eſt an ſtantes,an retrogradi magis excalefacient,an ſiccēt,aut refrigerent,& ſi vera eſt ratio prior,oportet vt in quocūque genere qualitatis planeta qui ſtat,augeat im-

præſſionem

ſionem: videtur tamen Mars magis calefacere & Venus humectare retrograda quam ſtans. An quia retroceſſus ſit longè diuturnior, quam quies. Hæc forſan quod planeta qui retrocedit cum ſit ſemper prope Perigæum magis imprimat ob propinquitatem. Et quamuis hoc ſit figmentum, vt dictum eſt, fieri tamen poteſt, vt ſit aliquid quod pro portione ei reſpondeat. Ptolemæus in primo Apoteleſmatum ex tribus ſumit robur ex configuratione cum Sole à loco in ſuo orbe, & à comparatione loci iuxta motum diurnum, à Solis configuratione vt ſint orientales à Sole, & hoc intelligitur vt primum videri cœperint: augetur tamen hic effectus vſque eo donec optimè videri cœperint: & tum manent vſque quo tardior fiat velociſſimo motu, nam quod amittunt ob diſtantiam & motus remiſſionem, compenſant mora ſupra locum in ſtatu illo, id eſt, dum oriuntur vſque quo Sol oriatur, nam tunc amittunt vim. Et ideò ſi inueniantur in ipſo ſtatu, id eſt, vt Sol ſit infra orientem & ipſi ſupra adhuc, hoc eſt validius, & breui effectum producit in ipſo nato vel parentem eius, aut in mundo. Et quoniam planetæ celerius videntur, vt Iuppiter Marte, Mars Saturno, ideò etiam maior aliquanto diſtantia requiritur in Saturno, quam in Luna Ioue & Venere, quos tamen abſcondit ad 15. gradus adeò quod initium roboris. Saturni erit poſt 17. partem diſtantiæ à Sole. Et ad hoc facit ratio regionis & aſcenſio recta vel obliqua ſigni in quo eſt, quod habeat latitudinem magnam aut paruam, aut nullam & locus in eccentrico, & confirmatur eius uis abſque dubio & augetur vſque ad 20. partes. Et dicitur orientalis propriè cum ſtatim exit radios Solis. Et verè ſcilicet robuſtiſſimus ad 20. partibus vſque ad 45. quia tunc optimè cernitur, & eſt in alio ſigno à Sole & velociſſimè mouetur, communiter autem vſque ad primam ſtationem. Sed comparatione ad ſuum orbem vt intendatur motus, id eſt, ſit maior non quod in dies augeatur Iſtud enim eſſe non poteſt vt ſit Orientalis à Sole & motus intendatur, imò neque in inferioribus. Dum enim eſt orientalis remouetur ab abſide epicycli igitur mouetur tardius. Maximus itaque motus Saturni eſt, cùm eſt cum Sole & eſt minutorum 8. in ſingulos dies: ſed tunc latitat ſub eius radiis, cùm autem diſteterit per 17. partes, adhuc mouebitur per ſeptem minuta cum dodrante fermè & vſque ad 60. partes mouebitur plus 5. minutis in die. Cùm ergo motus ſuus naturalis ſit minutorum 2. maximus 8. erit medius in incremento 5. minuta, quoties ergo exceſſerit illa dicitur intendi motu non quod augeatur in dies, ſed quia tum eſt motus ſupra dimidium incrementi. Habebit ergo ſeptem ſtatus vſque ad ſtationes imbecilliſſimum ſub Sole valdè imbecillem orientalis à 17. partibus. ad 20. valiſſimum, à 20. partibus, ad 45. validum, à 45. gradibus, ad 40. mediocrem, à 60. gradu diſtantiæ, à Sole ad 83. vel circa cum mouetur in ſingulos dies 2. minutis tantum aut non multo plus, debilem valde ad 37. parte ad 104. vel propè inde mediocrem rurſus in ſtatione, ſed ad modum breuem. At à ſtatione prima ad retroceſſus medium ſeu oppoſitionem in ſuperioribus imbecillem valde, poſt autem etiam malum, validior aliquanto, ſed malus in ſtatione ſecunda, & eo validior contraria ratione quo accedit ad Solem atque peior, vt à 45. gradu, ad 20. maximè, poſſit & maximè oſtendat, demum fit innocens, quia vt ita dicam vis eius emoritur à 20. ad 17. partem nullas habet vires, & quas habet innocendo per Solem experitur. Dubitabit quiſpiam autem quomodo velocior motu potentior ſit, cum minus imprimat vt ſæpè diximus. Sed hoc ad mutationem & occultas actiones non manifeſtas qualitates referri vt dixi debet. Quod verò de angulis & altitudine in comparatione ad locum reſtabat adeò per ſe manifeſtum eſt, atque ibidem declaratum nulla indigeat adiectione. Saturnus igitur atque alij planetæ in primis ſtationibus iuuant ſapientiam, quoniam conſilium autem quiete. Dum autem velociter mouentur robuſtiores dicuntur, quoniam ad omnes actiones ſunt efficatiores. Actiones enim motu conſtant, ideò aliqui conſilio non actione valent alij contra, alij vtroque, alij neutro: nam retrogradæ erraticæ neque conſilio, neque actione accommodatæ ſunt, niſi ſi quid diuinitus agendum eſt. Contraria enim ſapientia diuina aliquo modo humanæ, atque in dæmoniacis & occultis rerum naturæ perſcrutandis. Habent enim vim quandam quaſi à communi diuerſam, in cæteris non niſi calamitates, impedimenta, moras & difficultates ſignificant, atque promouent. In qualitatibus tamen manifeſtis plurimùm poſſunt quia radios Solis plurimos ad nos tunc remittunt velut & Luna manifeſtè in illius oppoſitióne.

Quam verò qualitatem erratica Soli iuncta augeat aut minuat, nunc quærendum eſt. Eſchuidus vult primùm quod Planetæ omnes cùm fuerint valdè iuncti Soli, vt non diſtent ab eius centro plus 16. minutis, ita vt ſint ſub eius corpore tunc totam exhibent cum ipſi Soli, & ita Saturnus & Mars plurimum obſunt, Iuppiter & Venus iuuant, Luna partim iuuat, partim abſenſentia ſua obeſt & ob naturam Soli contrariam Mercurius vt ſe habuerit, ſed extra corpus Solis boni Planetæ & mali debilitantur, ideò talis coniunctio nocet Ioui, & Veneri, & Lunæ: minus malos reddit Saturnum & Martem Tertio dicit quod in ſimilibus qualitatibus non multum afficiuntur, ſed potius confirmantur vt Iuppiter in calore Saturnus, in ſiccitate Mars in vtroque. Dico ergo quod quæ dicemus de frigiditate Saturni in minuendo calore Solis, eadem erunt intelligenda de humido Veneris in minuenda ſiccitate eiuſdem, & de Saturni ſiccitate in augendo, ſiccitatem Solis, & calidirate Iouis, & in Marte de vtraque qualitate. Conſiderandum eſt igitur poſtquam Saturnus & propè Solem, & procul mi-

nuit calore illius, in aëte, ſed diuerſa ratione: nam dum propè eſt minuit impediendo actionem Solis. Procul autem in minuendo unpreſſionem ex parte paſſi, vt res reducatur ad hoc: an glacies pedis magnitudine, ſi non diſſolueretur ab igne ſex pedum plus impediret, caliditatem ignis, prope ignem conſtituta, an procul. Et manifeſtum eſt quod per totum aëtem, vbique ſub Sole, ſed tamen minori impedimento quam faceret extra tadios. Extra radios autem plus impedit vbi eſt potens: Ergo dicamus quod in octauo vel ſexto loco plus impedit ſub tadiis, quàm liber, & magis refrigerat in nono vel decimo, vel aſcendente, plus liber quam ſub radiis. Et ita dico de Septentrionali ac Boreali, quo ad declinationem & latitudinem. Nota etiam regulam generalem quod planetæ motu diurno mouent auras à parte in qua ſunt, motu per ſigniferum ab oppoſita.

Quas verò qualitates acquirat ſeu augeat, aut minuat ſtella prope abſidem, aut eius oppnſitum tam in eccentrico quam epicyclo coniectabimur, ex hoc quod inferiores omnes, ſcilicet, etiam Luna quantò magis accedunt ad Apogæum, ſeu eccentrici, ſeu epicycli, eo fiunt calidiores & ſicciores, ſed in epicyclo ſicciores, quoniam magis appropinquant Soli, in eccentrico autem calidiores. Contraria ratione humiliores cum in Perigæo atque frigidiores, & epuli quidem humidiores, quoniam in Apogæo ſicciores. At quia Venus & Mercurius tum ſub Sole ſunt, idcò non humidiores, ſed ſicciores euadunt, non tamen ideò calidiores. Luna verò humidiore multò fit, cùm in abſide epicycli fuerit, Soli oppoſita ob diſtantiam & luminis multitudinem viribus, tamen occultè humidior eſt, in quadris maximè prima, imo tum ad ſummum humidi incrementum peruenit, cùm ſit in Perigæis. Saturnus verò & reliqui ſuperiores in Perigæo ſunt, Soli propinquiores in eccentrico: ergo tantò calidiores & ſicciores, humidiores & frigidiores, ſed nō adeò cum lumine implicantur, in epicyclo ſunt enim in oppoſito Solis. At in Apogæis, eccentrici quidem humidiores & frigidiores ob diſtantiam maiorem à Sole: in epicyclis autem ſicciores ob propinquitatem & directum ſitum, non tamen adeò calidi ob motus celeritatem & altitudinem. In motu autem qui ad latitudinem conſideremus, quòd ea quæ ſecundùm vnam rectam lineam mouentur, magis incaleſcunt & ſiccantur, adeò vt accendant ſæpe ignem. Et Venus quidem quæ maximè temperata eſt, multum in latitudinem mouetur, ſcilicet, partibus vtrinque ſeptem cum tertia Iuppiter duabus paulò plus vterque tamen in vtramque partem æqualiter fermè recedit. Sed Mars Auſtralior non parum quàm Borealis. Videtur igitur planeta in motu ad latera, fieri qualis & Venus eiuſmodi ad nos, & Borealis quidem frigidior, & ſiccior Auſtralis, aut calidior & humidior, & cum multum diſcedit à Solis via maximè inæqualis. Si verò ad vnam partem magis adhuc inæqualior vt Venus Lunæ, Luna Mercurio, Mercurius Saturno, Saturnus Ioui, qui omnium eſt æqualis maximè erraticarum præter Solem, vt Mars maximè inæqualis, & ad calidum declinans, quia multò magis fertur ad Auſtrum quam ad Boream. Non eſt autem Auſter eo modo humidus vt in ventis, quoniam ſemper manet ſub Zona torrida, aut maxima ex parte. Venus autem Auſtralis per mare tranſit, antequam ad nos veniat, antea autem ſiccus eſt. Cumque Planetæ ad nos venientes calefaciant & humectent, ad Auſtrum verò tendentes vt par eſt illos ſiccare, ita par eſſet vt refrigerarent, non autem humectarent. Sed calor hic & frigus, & humidum dicuntur ſecundum manifeſtam vim, non autem vt ad naturalem calorem comparantur. Sol enim vt accedit ad nos vim viuificam auget, vt recedit à tropico ſtatim quamuis. calorem augeat maturet fructus, & fruges corpora tamen debilitantur, & loco generationis interitus ſequuntur, & licet matureſcant fructus in arboribus, non tamen florent & folia ſiccantur. Ergo calor hic tendentium ad Auſtrum erraticarum manifeſtum eſt ad generationem autem minimè ſalutaris & idoneus. Sed quemadmodum receſſu in ſigniferi circulo cuncta triſtantur & languet, aliena vt homines in Sarmno ob ſiccitatem propria vt Planete etiam magis velut ob ſiccitatem & deſtituta defenſore ſydere.

An verò Planeta ſit deterior in propriis locis, an dominus, an oppoſiti loci potius cùm malus fuerit: idque propoſitum eſt octauo loco. Dicemus itaque quod ſi Saturnus fuerit in Aquario & Luna, in Leone maximè oberit: primum quoniam malefica quo potentior eſt magis obeſt, potentior autem eſt Saturnus in Aquario quàm Capricorno, & in Capricorno quàm Geminis, & in Geminis quàm in Virgine, & in Virgine quàm Leone: cùm maximè quoniam naturæ eius commiſcetur, domino loci quem tum poſſidet. Si igitur bonum polliceatur aut ſit ſignificator dubium non eſt quin præſtet eſſe validum quàm imbecillem. Sin autem obfuturus & alioquin potens magis oberit in contrariis locia ob inæqualitatem naturæ, ſi imbecillis minus obſeruare etiam oportet in quorum poteſtate ſi beneficatum minus oberit, ſi maleficarum & ſecus potens etiam magis oberit, quàm ſi in propriis locis ſit. Semper autem plus oberit cùm contrarij loci dominus fuerit, quoniam non miteſcit. Si ergo Iuppiter in Aquario ſit, & Saturnus in Leone bifariam minus oberit, & quod minus poſſit, & quod propoſitius ſit ipſi loco ideò etiam omnibus ſtellis qua in eodem inueniuntur: hæc omnia ſi ſingillatim conſideraueris, inde in vnum coniungas rectè poteris diiudicare, quoniam non oportet confundere, Poteſtas enim aucta ſéper ad nocendum reddit efficaciores, proprius autem locus aut radius efficit, vt minus velit efficere, quod verò alter ei dominetur minuit illius poteſtatem, & ei qui dominatur acceſſionem facit, vnde illius naturam contemplari opot-

tet.

tet. Demum ſi loco dominetur quem hoſtiliter aſpicit quandoque in contrario loco eſt & quandoque non, & ſi in contrario loco aut aſpicit loci dominum & tunc oportet conſiderare ſit potentior, cùm vterque in alterius ſit poteſtate. Si verò alius deterius eſt, impedit enim hoſtiliter illum cui ob locum dominatur. Saturnus igitur natura maſculinus eſt, atque dominus, maleficus potius quàm beneficus, actionesque ſi non impedit, retardat, vnde in conſulendo bonus eſt, niſi quod timidior eſt, quàm par ſit, conuenit ſtudioſis, & inuentatoribus rerum, & dolis: illa enim perſeuerantia indigent. Et

Maximi.	Maiores.	Medij.	Minores.
265.	57.	43.	30.

occultationem, & vt clanculum fiant, eius anni feruntur vt à latere deſcripſimus fœdus eſt ob inertiam, & impotentiam ſimilis naturæ tamen timidus, ſuſpitioſus, ſordidus, laborioſus, ſed inefficax, prudens tamen Soli & Lunæ aduerſatur, ſed Solem ſolum impedit, Lunam verò etiam euertit, & præcipuè vacuam luminibus, & magis illi iunctus, quam in oppoſito, quæ omnia contrario modo in Marte ſe habent ad luminaria comparato. Adeò verò ſæuit, vt ſi quando illi iunctus fuerit, ad inſaniam extremam perducat. Narrabo autem, quòd mihi contigerit anno M. D. X L V I I I. die vigeſima quinta, Maij hora X I I I. eram cùm Hieremia Somaripa Laudenſi diſcipulo meo, qui poſtmodum euaſit in egregium Medicum, qui negabat Aſtrologiam eſſe veram, cùm forte fortuna quidam nunciauit iuuenem ſe ſuſpendiſſe, cum ergo queramus quiſnam ſit, ex hoc intelliges artem eſſe veram: nam ſi ita eſt oportet Lunam vacuam eſſe damnatam à Saturno, quæſiuimus fermè oſtiatim donec domum illius inuenimus, quod factum Hieremias tanquam parum decorum mihi repræhendebat, præſtiti ego in propoſito, ſciſcitatuſque à patre non haberet tempus natiuitatis, ille quamuis in luctu attulit librum obſoletum, in quo erat tempus deſcriptum, quale in figuræ medio vides: ſtatim pagillari poſtulato illud exſcripſi, attulique domum comitante Hieremia, ibi ergo figuram, oſtendo illam ne vel vngue quidem differre ab his quæ præpoſueram, adeò vt ille admiraretur. Et quamuis Iuppiter trigono opitularetur Lunæ, ipſe tamen erat inimicus, & aſcendenti, & loco Lunæ, & retrogradus, & cum Arcturo. Omnes etiam Martis quadrato, & Mercurius cum vigiliis operatur inſaniam. Cùm ergo Mercurius ad quadratum Martis perueniſſet, & aſcendens ad quadratum Solis ſe ſuſpendit. Erant autem erraticæ in reditu anni & loca principalia, cùm in hora qua ſe ſuſpendit, fuit autem X X I V. Maij, M.D.X L V I I I. hora X X. horologij, hoc modo.

In redim Mercurius fuit in loco Saturni infelicis, & prope Lunam, & Luna in oppoſito Martis per ingreſſum. Hora caſus Luna applicuit Saturno, & forſan fuit cum eo, quia hora X X I I. abſcondit ſe. Fuit autem filius pauperis & habitabat iuxta fo-

Reditus.				Caſus		
♄	♑	17		♑	16	
♃	♈	13		♈	14	
♂	♓	26		♈	2	
☉	♊	5	6	♊	12	33
♀	♋	11		♋	20	
☿	♊	16		♊	9	
☽	♍	30		♑	6	
Aſcen.	♒	12		♌	12	

rum. Memento autem quod in caſus hora Sol ibat, ad locum infelicem ab vtraque malefica & à Luna.

Dico prætetea quod Saturnus maxime eſt infœlix in ſeptimo loco & duobus circundantib. cum ſcilicet 6. & 8. in 6. quia eſt oppoſitus in gaudio ſuo. In octauo quia eſt locus tenebrarum, in ſeptimo quia cùm ſit vitæ inimicus, eſt in loco vbi eam oppugnat ex aduerſo & è directo. Et Saturnus eſt deterior in cadentibus ab angulis, quia ſignificat morbos inſanabiles, vt Mars in angulis violentas mortes, & vt Saturnus ad ſeptimam ita Mars ad decimam. Sunt vtrique in peſſimo loco, & vt Mars in ſeptimo, ita Saturnus in decimo. Hic enim impedimenta maxima afferre ille pericula magna, non tamen ſemper perdunt. Et Almanſor exiſtimauit quod malefica quæ aſpicit ſignificatorem, vt vtar verbo vſitato cùm fuerit retrograda, & cadens à ſua dignitate in loco in quo eſt & peregrina, nam poteſt cadere à loco & non eſſe peregrina, vt Mars in Cancro, & in loco contrario ſuæ naturæ efficit morbos inſanabiles. Et non eſt contrarium his quæ dicta ſunt, nam non efficit inſanabiles quia cadens & peregrina, ſed quoniam ſi eſſet in angulo, & dignitatibus ſuis interficeret, nuc minus nocet. Et hoc eſt verius de Saturno quã Marte, & retroceſſus dubio procul addit ad prauitatem. Et cuidam nobili Genuenſi Saturnus fuit in Virgine, & in vndecimo loco in oppoſito Solis, & factus eſt ſurdus in iuuentute ex vtraque aure, & manſit ſurdus toto tempore vitæ ſuæ.

Dico etiam quod ſi Saturnus dominetur eo modo quo Ptolemæus docet, vt de Ioue infra declarabimus, fueritque in Ariete & cum latitudine boreali, ſignificat calorem vehementem & noxium, ſi etiam fuerit eo modo in Scorpione ſignificat illud idem, & etiam in Geminis, ſed cum latitudine Auſtrali. In Piſcibus autem quomodo vis calorem ſignificat, & in Cancro ventos calidos, ſpeciatim autem, Saturnus cum fuerit in Ariete erit mors in iuuenibus, cedes, & bellum, & præcipuè in tempore meridiei, & orientalis flatus ventorum multus cum aſpera commixtione aëris & accidat vehementer calor, & corruptio in aëre cum diminutione annonæ. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat vehementiam caloris, & parum boni, & ſi fuerit meridionalis ſignificat vehementiam frigoris, & nimium gelu, & multum roris. Et Haly in quodam tractatu

quem compoſuit de eſſentia planetarum, de ſubradiis planetarum dicit: Saturnus in Ariete ſub radiis facit pluuias & nebulas multas, in hominibus quoque facit morbos ex deſtillatione. Cùm autem fuerit veſpertinus facit ventos frigidiſſimos, & cum matutinus bonam commixtionem oſtendit, cum quieſcit tonitrua & fulgura ſignificat. Et ſecundum Albumaſaré cum fuerit Saturnus æquidiſtans Tauro ſignificat multas cædes, & morbos, & debilitatem ſeminum niues & pluuias aſſiduas: vehemens frigus & mutationem aeris à ſuo calore & corruptionum meſſiam. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat bonam commixtionem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat paucam temperantiam aëris. Et dicit Haly Saturnus in Tauro ſub radiis bonam commixtionem & bonum tempus ſignificat. Veſpertinus autem ſiccitates, matutinus aut orientalis bonam conditionem & ſanitatem: ſtans autem vmbroſus & tenebroſus efficitur. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit retrogradus ſignificat cogitatus qui aduenient Regibus & mortem hominis excellentiſſimi, & præcipuè in meridie cum diminutione redditutum. Item dicit Albu. quod Saturnus cum fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum ſignificat multam mortem in hominibus. Multas niues & vehementiam aquæductus propter eas aſſiduum flatum ventorum & multitudinem pluuiarum & corruptionem agriculturæ. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat terræmotus, & ventos validos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris vehementiam caloris & paucitatem pluuiarum. Et dicit Haly Saturnus in Geminis ſub radiis ſiccus eſt prorſus: veſpertinus aridus etiam, matutinus bonæ temperaturæ, ſtans morbos facit: Et dicit Albu. cùm fuerit illic retrogradus ſignificat reges diſſipare cenſos ſuos. Et dicit Albumaſ. cum Saturnus fuerit æquidiſtans Cancro ſignificat ægritudines in hominibus propter flatus & deſtillationes tuſſes, & plures ægritudines in ſenibus & abundantiam ſanguinis, & ſignificat multas pluuias & gelu & aquas. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat inuolutionem rerum, & inæqualitatem earum & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et dicit Haly Saturnus in Cancro ſub radiis obſcuros dies facit, & validos ventos & procellas in mari: veſpertinus mare aptum reddit ad nauigandum, matutinus vel orientalis erit bonus & bonæ temperaturæ ſtans infirmitates diuturnas hominibus inducit. Et ſecundum Albu. ſi fuerit illi retrogradus ſignificat mortem quorundam nobilium. Et dicit Albumaſ. Saturnus ſi fuerit æquidiſtans ſigno Leonis ſignificat multas infirmitates venire mulieribus, & febres tertianas & quartanas & mortem earundem, & multa bella & præcipuè in parte oriente in ceſſantem flatum ventorum calidorum paucitatem pluuiarum vehementis ſiccitatis & fortè ſuccedet interitus hominum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat inuolutiones rerum & inæqualitatem earum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multitudinem pluuiarum. Et dicit Haly Saturnus ſub radiis in Leone deſtillationes ſignificat, turbationes ex copia humidi, & in aëre ſiccitatem: veſpertinus ariditatem facit: matutinus ſiue orientalis bonam temperaturam & ſalubrem annum. Stans autem ſiccitatem efficit: Et ſecundùm Albu. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat corruptionem aëris, & mortalitatem & vehementiam ventorum & calidorum in diebus ventoſis. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit æquidiſtans ſigno Virginis ſignificat corruptionem aëris & mediocritatem pluuiarum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat bonam aëris commixtionem, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem. Et dicit Haly quòd Saturnus in Virgine ſub radiis nocens eſt, & infirmitates hominibus infert: Veſpertinus difficultates aëris, matutinus ſiccitates. Stans morbos hominibus infert. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat populum eſſe implacabilem regi ſuo. Et dicit Albu. cùm Saturnus fuerit æquidiſtans Libræ accident hominibus dolores cordium, & ventrum & magnitudines febrium cum inceſſante flatu ventorum, dierum calidorum venenoſorum & bonam commixtionem aëris, ſed paucitatem panis & vini. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat multum flatum ventorum, & fortem: ſi fuerit meridionalis, ſignificat mortem & morbos in hominibus. Dicit Haly Saturnus in Libra ſub radiis infirmitates occultas infert: Veſpertinus inæqualitatem aëris, matutinus frigidos & ſiccos ventos. Stans autem quartanas febres inducit. Et ſecundùm Albu. ſi illic fuerit retrogradus ſignificat multas ægritudines hominum longas, & præcipuè in ore & auribus, & intemperie corporum. Et dicit Album. Saturnus cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat æqualitatem temperaturæ corporum hominum & mortem in his & præcipuè iuuenibus & multiplicantur in ſenibus ægritudines, cùm vehementia frigoris hyemis & nubibus deſtruentibus meſſes. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat vehementiam caloris: & ſi fuerit meridionalis ſignificat multitudinem pluuiarum & humidi. Et dicit Haly, Saturnus in Scorpione ſub radiis, frigidum aërem facit: Veſpertinus tamen congelationem, matutinus ventorum frigidorum & ſeptentrionalium eſt ſignificator, ſtans facit obſcuros dies. Et ſecundùm Albumaſar. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat multos rumores terribiles & ſiccitatem aëris cum conturbatione hominum. Et dicit Albu. Saturnus cum fuerit æquidiſtans Sagittario, accident hominibus bubones cùm vehementia dolorum oculorum, cædes in oriente, anguſtiæ mulierum, locuſta & mors in auibus, cùm bona aëris commixtione. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignat flatum ventorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat ſtabilitatem paucam rerum & velocitatem permutationis eorum. Et dicit Haly, Saturnus in Sagittario ſub radiis, pluuias & nebulas ſignificat: Veſpertinus ſiccitatem, matutinus frigiditatem & congelationem: Stans infirmitatem hominibus facit. Et ſecundum

dum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat penutiam annonæ. Et dicit Albuma. Saturnus cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat deſtructionem maximam rerum præparatarum, multitudinem pluuiarum cum terræmotibus, corruptionem agriculturæ & redditus hæreditatum: propter multas aquas & copiam humidi. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat multam niuem & multum gelu & vehementiam frigoris, ſuperabundantiam quoque humidi. Et ſi fuerit latitudo eius meridionalis, ſignificat hoc idem. Et dicit Haly, Saturnus in Capricorno ſub radiis, Boreales ventos cum obſcuritate aëris: Veſpertinus frigiditatem, matutinus frigidum Boream: ſtans verò obſcuros dies facit. Et ſecundum Albu. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat multam conturbationem hominum & rumores cum diſſipatione pecuniarum, & erunt homines miſericordes. Et dicit Albumaſar. Saturnus cùm fuerit æquidiſtans Aquario ſignificat mortem in hominibus multis, cum multitudine pluuiarum & inundationum aſſiduum flatum ventorum, terræmotus, panis & vinis detrimentum. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat deſtructionem arborum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat multitudinem nubium, & pluuiarum. Et dicit Haly, Saturnus in Aquario ſub radiis, hyemem facit duram: Veſpertinus tumorem in mari & fluminibus, Matutinus pluuiam & hyemalem aerem, ſtans frigus & glaciem. Et ſi fuerit retrogradus, illic ſignificat niues cadere & vehementiam frigoris. Et dicit Albumaſar, Saturnus cùm fuerit æquidiſtans ſigno Piſcium, ſignificat mortem in hominibus, perturbationem inter eos, vehementiam caloris & frigoris temporibus ſuis, paucos redditus & fructus. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat multitudinem flatus ventorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat multitudinem pluuiarum & augmentum fluminum. Et dicit Haly, Saturnus in Piſcibus ſub radiis, ſignificat niues: Veſpertinus eſt pluuiatus, Matutinus bonam commixtionem facit: Stans inæqualitatem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat mortem nobilium.

Si autem eleuetur ſuper alium planetarum, vtpote ſuper Iouem (dixi autem quod Planeta ſuper planetam dicitur, eleuari cùm reſpicitur ſe ſeu iunguntur, ſeu ſunt intuentibus ſe, ſeu Saturnus fuerit in imperante Iupiter in obediente ſecundum quantitatem graduum luminis quod eſt in Saturno, vt dixi in commentariis partium decem, & cum hoc Iupiter ſuper quem debet eleuari Saturnus, non ſit in propriis dignitatibus, tunc quadrifariam dicitur eleuari, vel ſi Saturnus dominetur loco Iouis, & eo magis ſi ſit in propriis dignitatibus, vel ratione motus primi, vt ſit in loco ſublimi, vt in nono, decimo & vndecimo, vel in angulo, Iupiter autem cadenti aut humili, vel ratione Solis quod ſit orientalis, vel ratione ſuorum orbium quod ſit iuxta abſidem. Eccentrici vel auctus lumine, & motu vt ſuperius declaraui, vt ſint quatuor ſed priores duo validiores, & duæ conditiones neceſſariæ. Eſt enim quandoque reſpiciunt, & non tamen eleuatur vna erratica ſuper aliam aut mutuo, aut parum, aut Apheta eleuatur ſuper eum qui reſpicit: & tunc ſi parum eleuetur perinde eſt ac ſi nihil: ſi eleuantur mutuo etiã motuo impedient ſe, ſed concorditer, vbi malus ſi qui eleuatur, ſecus erit bonum: ſi autem Apheta eleuetur, ſuper promiſſorem erit optimum & robuſtior erit. Si enim malefica fuerit impediet, quidem, ſed poſtmodum glorioſius obtinebit, & maiorem conſequetur ſiccitatem. Conſtat ſanè in natura geneſi cùm ſint ſex erraticarum aſpectus, nullam tamen ex eis ſuper alteram eleuari.) fueritque in Ariete erit ſiccitas multa, pluuia pauca, pauca annona & meſſis multa. Si verò in Tauro erit ſiccitas nimia aeris in pluribus climatibus, cùm augmento meſſis. Si verò in Gemini erit paucitas pluuiarum & aquarum, cùm multis beſtiis aquæ, ranæ & ſimilia. Si verò in Cancro erit paucitas pluuiarum, & aquarum multæ belluæ aquæ & ranæ, & ſimilia multi latrones. Si verò in Leone erit mors inter homines: lupi paucitas, pluuiarum cum ſiccitate & ſuperfluitate aquarum marinum. Si verò in Libra erunt multæ ægritudines ex tuſſibus, & multo labore, & pluuia multa. Si verò in Scorpione, erit mors hominum & abundantia, & ſerpentum, & ſcorpionum cum paucitate pluuiæ, cùm multo flatu ventorum. Si verò in Sagittario, erunt inſomnia in pluribus climatibus: multa bella in Babylonia, & mors Regis eius, & rumores terribiles. Si verò in Capricorno, aſini cariores erunt, & oues morientur: paucitas humorem & diminutio aquæ fluminum. Si verò in Aquario, erunt anguſtiæ hominum & ſiccitas fluminum. Si verò in Piſce, erit mors in pluribus climatibus, paucitas Piſcium multæ, paruæ aues vt paſſares, multæ locuſtæ cum ſuperfluitate pluuiarum, nimium & aquarum. Si autem ſuper Martem in Ariete erunt multæ ægritudines, multi venti calidi cum turbatione aëris, & multo puluere. Si verò in Tauro, erit ſiccitas nimia, cum fame & mortem hominum: frigus vehemens cum mora eius. Si verò in Gemini erunt inimici, & in fortunia in multis terris, locuſtæ flatus calidi, paucitas rerum. Si verò in Cancro erunt inimicitiæ inter homines, multæ locuſtæ, ſuperfluæ pluuiæ, & quæ diu durabunt. Si verò in Leone, erunt magni venti, calidi tempore ſuo, & paucitas annonæ & meſſis. Si verò in Virgine erit deſtructio magnæ partis terræ, cum vehementi & durabili frigore, præcipuè temporibus conuenientibus, cùm impedimento arborum. Si verò in Libra, erit odium inter Reges, temperantia aëris cum paucitate frigoris. Si verò in Scorpione erit deſtructio nimia in pluribus climatibus, cum ſiccitate aeris. Si verò in Sagittario, erunt bella inter reges, mors in quibuſdam climatibus, cùm multis ventis calidis tempore ſuo. Si verò in Capricorno erit, valor aſinorum, vehemens frigus & longum. Si verò in Aquario erit vehementia frigorum & calorum tempore ſuo. Si verò in Piſce, erunt multi

multi Piſces, & aues paruæ cum vehementia caloris aeris, & multis pluuiis, & tonitruis, & fulguribus. Si autem ſuper Solem in Ariete erit ſuperfluitas pluuiarum, cum ventis mediocribus. Si verò in Tauro, erunt multa bella inter Reges, paucitas rerum & annonæ, cum ſiccitate aeris. Si verò in Gemini, erit vehementia caloris. Si verò in Cancro, erit mors in pluribus climatibus cum ſiccitate aeris. Si verò in Leone, erunt multæ locuſtæ, ſuperfluæ pluuiæ, ſed non irratiles. Si verò in Virgine, erit ſiccitas aeris. Si verò in Libra, erit ſiccitas multa, & fames in pluribus terris, cùm ſuperfluitate pluuiæ tempore ſuo, & mors puerorum. Si verò in Scorpione, erit multa mors in pluribus climatibus, cum vehementi calore tempore ſuo. Si verò in Sagittario, erit mors beſtiarum & guerræ in pluribus climatibus, ventus aſſiduus, cum paucitate meſſis. Si verò in Capricorno, erit ſiccitas aëris. Si verò in Aquario, erit mors mulierum, cum ſiccitate aeris. Si verò in Piſce, erit ſiccitas aeris. Si autem ſuper Venerem in Ariete, erit renouatio Regis, bella & mors in hominibus, cùm mediocritate pluuiarum. Si verò in Tauro, erit mors mulierum, & paucitas pluuiarum. Si verò in Gemini, erit mors mulierum, & paucitas pluuiarum. Si verò in Cancro multi morientur, & aër erit æſtuoſus, & ſqualidus ac ſiccus. Si verò in Leone, erunt deſtillationes, & difficultates ſpirandi, & ſuffocans aër. Si verò in Virgine, erit copia pluuiarum & humidi. Si verò in Libra, bonum eſt humano generi, licet futuræ ſint locuſtæ, cum paucitate pluuiarum. Si verò in Scorpione, erunt magnæ ægritudines hominum, in pluribus regionibus, cum paucitate humidi. Si verò in Sagittario, erit mors mulierum Regum, cum paucitate pluuiarum, & bono eſſe meſſis. Si verò in Capricorno, erunt paucæ aquæ, paucæ pluuiæ, maria etiam minuentur, aſinorum præcium creſcet. Si verò in Aquario, erit timor mortis ſui Regis, cum paucitate humidi. Si verò in Piſce, erit mors prægnantium, cum ſuperfluitate pluuiarum, cum multis tonitruis, & cum magno frigore.

Si autem ſuper Mercurium in Ariete erit, multitudino bellorum & mortalitas, pluuia ſuperflua, & ventus mediocris. Si verò in Tauro, ſignificat illud idem ſuper Venerem, cùm multis inundationibus, & charitate annonæ. Si verò in Gemini, erit mediocritas ventorum ſalubrium, & vtilium ac fœcundorum. Si verò in Cancro: erit mors in pluribus climatibus ex magnis febribus, cùm paucitate pluuiarum, & mediocritate caloris. Si verò in Leone, erit mors, in hominibus ſuffocationes, cùm vehementi frigore tempore ſuo. Si verò in Virgine, erunt pluuiæ ſuperfluæ, & multæ inundationes, cum multo frigore. Si verò in Libra, erit multa ſiccitas & fames in pluribus climatibus, cum ſuperfluo & aſſiduo flatu ventorum. Si verò in Scorpione, erit mors in pluribus climatibus, cum paucitate pluuiarum & multis aquis. Si verò in Sagittario, erit mors beſtiarum guerræ multæ, ventus multus, cum paucitate meſſis. Si verò in Capricorno, erunt multæ pluuiæ, & multi vermes, & multum frigus. Si verò in Aquario, erunt Bubones Carbunculi & peſtis, pluuiæ multæ, cùm frigore, & tonitruis eorum. Si verò in Piſce, erit multitudo auium & piſcium, cum inundatione fluminum, & aer humidus, & tenebroſus.

Si autem ſuper Lunam in Ariete, erunt bella, multa ſuperfluæ pluuiæ, ſed tamen vtiles. Si verò in Tauro, erunt paucitas pluuiarum & aquarum, & paucitas annonæ. Si verò in Gemini, erit paucitas pluuiarum. Si verò in Cancro erit mors in pluribus climatibus, cum magnis febribus, & cum paucitate pluuiarum, & aquarum. Si verò in Leone, erit ſuffocatio aëris, cùm multitudine locuſtarum, & fœcundis pluuiis, & abundantibus. Si verò in Virgine, erunt multæ pluuiæ, & ſimilia. Si verò in Libra, erit multa ſiccitas, & fames in pluribus regionibus, licet aër ſit bonus ac temperatus. Si verò in Scorpione, erit paucitas pluuiarum, & aquarum. Si verò in Sagittario, erit mors in pecudibus, pluuiæ humidum abundans, cum penuria ſegetum. Si in Capricorno erit paucitas humidi, & aquarum. Si in Aquario, erit oppreſſio in terra Armeniæ, cum paucitate pluuiarum & aquarum. Si verò in Piſce, erit paucitas aquarum. *Lib. 2. Tex. 16.*

Præter hæc addenda ſunt, quæ ex Ptolemæo ſumuntur dum de regionibus agit: & de proprietatibus Planetarum. Colligemus & ea quæ dicit de forma corporis, & animi qualitatibus. Et ſimiliter quibuſnam præſit, vtpote patri, & auo, & refert etiam ſeruos, & ſenes. Præeſt homini ab initio anni LXIX. vſque in finem, vitæ etenim temperatura hominis tunc eſt fermè ſimilis temperaturæ Planetæ refrigerato & ſiccato corpore. Et ideò ſi fuerit orientalis, cùm & in locis in quibus gaudet, & angulo aut ſuccedenti eleuatus, vt etiam in nono loco atque in aſpectu amico Solis, aut Iouis, aut Veneris, aut Mercurij orientalis, valde aut Lunæ plenæ luminibus producet æuum firmum cum admiratione. Ex membris autem vt in tertio Apoteleſmatum habetur, atque hæc dicta ſint de ſingulis Planetis, nunc verò de defluxu & applicatione agamus.

Tex 45. eiuſdem. Lib. 3. Tex. 47.

Tex. 71. eiuſdem.

Defluxiones omnes & applicationes quamuis ad ſingulos planetas referri poſſunt tamen ad ſolam nunc Lunam traducuntur: inde etiam vice Lunæ, vt poſt dicemus ad Mercurium fiunt, ergo defluxiones Lunæ à Saturno quinque ad cæteros planetas ſingulæ, & vna in inane totidem quoque applicationes, ſcilicet, cùm ab aliis planetis veniens, aut ex inani Saturno ipſi applicuerit, ſiue ergo in vniuerſum duodecim. Voco autem defluxionem à Saturno quoties Luna ab illo diſcedens, nec plus diſtans ſigno ab eo, id eſt, vt ſit in eodem ſigno, vel ſi ſit in alio non remotior decem gradibus, quantum eſt lumen eius inde applicat alteri, cùm in eodem ſigno fuerit, aut ſub illius radiis ſi in ſequenti. & vtraque harum cùm ſit bifariam, bifariam quoque diuiditur, ſcilicet à corpore vel radio, & ad corpus ſeu radium. Et vacua *Tex 53.*

cum

cum vel defluit ab alio, & non inueniens radium, neque planetam toto ſequenti ſigno ſi adhuc ſub radiis eius eſt in illo, aut ſi iam exit & aliud eſt ingreſſa ſignum, nullum aliud cui obiet inuenerit. Quod ſi Luna iam exit è radiis Saturni in Ariete: in Tauro autem occurrit alteri planetæ, tunc ſi neque ſub radiis illius eſt, per inanè dicitur ferri, in eodem namque ſigno, namque inanis dici poteſt, ſeu ſub radiis ſit, ſeu non, modò inter duas planetas conſtiterit. Cùm ergo iam radios vnius exierit & aliud ſignum ingrediens non occurrent alteri, vacua eſt curſu: poteſt ergo eſſe vacua applicatione, defluxione & vtroque modo. Si in ſigno in quo eſt Luna Planeta, vel eius radius affuerit neceſſario applicat aut defluit. Reſpectu planetæ qui in alio ſigno eſt applicare aut defluere, dici non poteſt, niſi cum illius planetæ radij ad communem ſignorum terminum pertingunt. Dicimus etiam gradus intuentes & imperantes, ſeu obedientes eſſe eiuſdem generis, & eiſdem limitibus definiri quibus etiam corpora eorum aut radij.

A Saturno igitur defluens Luna, ſi ſe Iouis ſtellæ coniunxerit: vel ad Iouem feratur, ſi creſcens fuerit faciet locupletes, copioſos datos, nobiles magnis populis, vel magnis ciuitatibus propoſitos: aliis hæreditates maximas, aliis theſauros, aliis maxima dona largitur. Si verò fuerit minuta luminibus nihil tale decernit: ſed facit procuratores, curatores aut quib. priuatarum rerum tuitio tradatur, & qui peregrinis negotiationibus immorentur, aut gubernatores, aut nauclerос, aut vectigalium conductores reddit: & quorum actus circa aquam vis conditionem exerceant, vt ex iſtis artibus parua illis ſubſtantia conferatur. A Saturno defluens Luna ad Martem ſi plena luminibus, valetudines & vitia decernit, & prima iuuentute facit inſerire. Si verò minuta luminibus matri longè ac maximè ægritudinis tormenta decernit, & quibuſdam facit eam viciis obligari, Sed & malè mortis eidem matri diſcrimen impingitur, & aſſiduè vomens ſanguinem pereat, & ipſos facit qui nati fuerint miſeræ orbitatis languoribus fatigari, aut parentes eorum perpetua diſſenſione diſſociari: ſed & paternam & maternam ſubſtantiam varia lantatione dilapidat, & aſſidua illis vulnera ferri infligit, & tales decernit ægritudines vt curandi gratia opus ſit, faciet etiam abſconſarum artium, aſſiduos labores, aut longè ægritudinis laboribus demerſos vitæ munus implere, aut biothanatos variis generibus interire: aut enim ſubmerſi fluentibus, aut incenſi deperiunt; aut laqueo ſe ſuſpendunt, aut gladio ſe extingunt. Si à Saturno defluens Luna feratur ad Solem maxima infortunia, & maximas decernit calamitates. Facit enim inſanos, lunaticos, caducos, hydropicos, elephantiacos. Sed hæc infortunia pertinaci aſſiduitate perpetuat vſque ad vltimum diem vitæ, vt iſtis calamitatis laqueis implicentur. Si Saturno defluens Luna Veneris ſe ſtella coniungat. ſi creſcens fuerit, faciet magnos nobiles & potentes, felices, locupletes, & diuites, & magnæ quidem poteſtatis, ſæuos, lipidinoſos, & qui ex iſtis graui pulſentur infamia. Si verò fuerit minuta luminibus prauas amorum decernit illecebras, aut impuris, & impudicis facit libidinibus implicari, aut turpes actus aſſidua continuatione decernit. Sed nihilominus facit hos eoſdem quærentes, & habentes maximas ſubſtantiæ facultates, & quibus penuriarum præſidio, & felicitas, & poteſtas maxima comparetur. Si à Saturno defluens Luna Mercurij ſe ſtellæ coniunxerit, ſi creſcens fuerit, facit obſcuros, & abſconſos, & tacitos ſecretarum, & illicitarum literarum conſcios, aut cœleſtibus religionibus occupatos, aut peritis computationibus interpretantes ſiderum curſus: facit etiam negociationibus præpoſitos, vel liberalium artium publicos magiſtros: facit oratores eloquentiæ ſplendore fulgentes, aut medicos cunctorum teſtimoniis adornatos. Si verò fuerit minuta luminibus, aut ſonum vocis impedit, aut aures obtundit, ſed & corpus eorum qui ſic habuerint miſera fatigatione deſtillat, facit melancholicos, ictericos, ſpleneticos, phthyſicos, hydropicos, pleumaticos, & anguſto meatu, cum acerbo doloris incommodo collectum veſicæ emitti humorem.

Quòd ſi, à Saturno ſeparetur Luna, & in inane feratur, facit omni morbo deſtitutos, melanchonicos, ſuſpiriоræ, plenos, calidos, hæmorrhoidarum incommodo laborantes, triſtes, timidos, parui iudicij, ſolidarios, cogitabundos, ſimplices, vanos, dolores, imbecilles, fatuos ab vxoris & filiorum amore alienos, deſtillationibus cuiuſcunque generis obnoxios, pauperes, tardos, ignauos, ſordidos, qui exiguis rebus moueantur, fœdos, rudes, agreſtes, præter omnia contumaces. Maximè autem ante ſenectam hæc videntur grauiora, nam in ea non adeò videntur, à communi conſuetudine alieni eſſe. Minuuntur ac fermè commutantur hæc mala, ſi Saturno ſtella in optimo fuerit ſtatu & Luna ipſa luminibus plena, pro ſortilegis & inanibus necromanticis, præſtigiatores efficiet. Cùm tamen etiam creſcens, & plena luminibus fuerit, patrimonium dilapidat, aut à parentibus ſeiungit, aut morte illios ſubtrahit, peregrinationibuſque longis implicat. Sin autem vacua peculiariter omnia morborum genera efficit, quæ frigore poſſunt procreari, proprieque circa ventrem ventriculumque, & artus dolores graues, grauiter ſpirantes atque ſpleneticos.

Semper autem etiam in eleuationibus erraticarum, & in defluxibus, & applicationibus, & quibuſcunque aliis, quæ aliquid decernunt per conſenſum duarum erraticarum, ſiue etiam per ſe erraticæ aliquid ſignificent illud abſque deceptione vlla eſt obſeruandum, vt ſi planetæ in angulis fuerint, maxima detrimenta afferant, mortes publicas, aut inter tormenta cædes Principum damnationes, excidia domorum, necem filiorum, & quæcunque ab hominibus inter maxima mala connumerantur. Si verò in ſuccedentibus mediocria mortem, priuationem honorum, in perpetuum exilia, carcerem, tormenta, mulctas graues, & publica

dedecora

dedecora. Si in cadentibus minima mala, morbos, iniurias, infamiam, calumniam publicam, dedecoraque noo tamen publicè illata fugas, impedimenta, populares rumores, contemptus, repulſas, inſectationes, licet longas, timores, contumelias, vexationes, dolos domeſticorum, furta, ſopplicationes in bonis eadem ratio obſeruanda eſt. Si enim io angulis erraticæ fuerint: magiſtratus perpetuos, imperia diuturna, aut ſæpe repetita, gloriam conſpicuam, honores, opes ingentes, ſobolem claram, vitam longam & ſoſpitem, vires integras, concubitus promptos, & cum illuſtribus fœminis gaudiaque præclara. In ſuccedentibus magiſtratus diuturnos, ſæpe repetitos, collegiorum cooptationem perpetuam, & iuxta conditionem hominis famam magnam, honores, inter ciues opes, ſobolem honeſtam. Vitam aut longam, ſed non adeò firmam, aut firmam, non adeò longam gaudia, concubitus cum mediocribus òmniaque ſtabilia, & cum facilitate, aot ſi cum labore, cum egregia victoria. Sed ſi in cadentibus, erunt omoia miſera, aut interrupta, aut neglecta ab hominibus. Primùm quidem circa honores laudabitur & negligetur, aot homines illius opera vtentur & vituperabunt. Ex dignitatibus fungetur neceſſariis, in aliis nil magnum, ſimul & diuturnum. Continuetur in magiſtratu, & obſeruabitur in priuata vita, non erunt facta nomini, aut nomen factis correſpondentia, breuis vitæ ſi ſalubris, aot mediocris, ſi morboſæ, aut ſi longe morbis inſanabilibus ſubiectæ perpetuo, ſi profitebitur & diſcipulos habuerit ſtipendium erit exiguum, ſi magnum ſtipendium, pauci diſcipuli. Si fuerit Iuriſconſultus, aut plures cauſas tractabit, ſed exiguo lucro, aot ſi magno exiguas, filius aot paucos, aot imbecilles vel miſeros, ſi fuerint plores, gaudia interrupta, nihil ſplendidum prorſus & honoratum. Si pro erudito habeatur, & ſcripſerit non tamen populari fama laodabitur pro meritis, vixque quicquam rotundum emittet, ſed ſemper aliqoid deerit. Quòd etſi ſplendidæ ſtellæ erraticis in hoc caſu aſſocientur in eadem cauſa ad magna quidem perueniet, ſed non perſeuerauit in illis, pleraque etiam erunt magis in ſpe, vel in poteſtate ſua, quàm in poſſeſſione, & vt vno verbo omnia complectar, tales aut erunt mediocres in omnibus, aot ſi excedere, & excellere voluerint, erit vita illorum fluctuabunda, modo in ſummo, modo io imo: qooniam illorum conſtitutio cœleſtis, non paritur magnum aliquid, quod amplexentur poſſint continere.

Si à Ioue defloens Luna ad Saturnum feratur, & ſit creſcens, vel plena lominibos, faciet ab extraneis adoptari, vel ipſos alienæ ſobolis patres, aot minotum tutores, vel procuratores, alij expoſitos vel ſubtractos filios, poſt multum temporis ſpatium inuenire coguntur, erunt aqooſis ſemper atque humidis actibus implicati, aut aſſiduis peregrinationibus errantes, aot peregrinarum mercium gratia nauigantes, vt ex iſta conuerſation vitæ illis præſidia quærantur. Si verò minuta luminibus à Ioue defluens, ad Saturnom feratur, aut exponi faciet, aut onus ſeruitutis imponit, aut infortunium miſeræ captioitatis indicit, aut alia vitia, aut valetudines facit, vt omnis vita eorum graui acerbitate confecta citò finem incurrat, quòd ſi nocturna fuerit genitura & Luna minuta luminibus, à Iooc defluens ad Saturnom feratur, facit quolibet genere biothanatos interire. A Marte defluens Luna ſi plena, vel creſcens ad Saturnum feratur, faciet tardos, pigros, & qui ad nullos actus poſſint proficere, & qui nihil ex his quæ deſiderant conſequantur. Matrem verò aut viduam reddit, aut vitiis, aut valetudinibus implicatam: ſed hanc eandem malæ mortis finem pertinet, ipſorum patrimonium aſſiduis lacerationibus diſſipat, facit eos etiam variis vitiis implicari. Si verò deficiens lumine & à Marte defluens ad Saturnum feratur fames, ægritudines, valitudineſque decernit, fecit lunaticos, hæmoptoicos, claudos, paralyticos, gibboſos, ogigos, eroncos, aut ſi nihil horum fuerit, facit biothanatos. Quorundam verò matres aut patres pro ſignorum qualitate, aut vitiis oppreſſos vt perimit, aut facit biothanatos interire. A Sole Luna defluens feratur, & ſit diurna genitura patrimonium diſſipat, parentes diuidit, & ipſis miſeræ orbitatis indicit incommoda, ſed proceſſu temporis maximam ipſis decernit ſobſtantiæ facultatem, & magnarum felicitatum tribuit augmenta, & multorum fundorum dominia largitur. Si verò per noctem decidens Lona ad Saturnom feratur, orbitates decernit, & patrimooia minuit, & malarum peregrinationum decernit incommoda, facit etiam graoia vitia, & graoes valetudines, aut periculorum grauium, & violeotorum caſibus implicari.

Si à Venere defluens Lnna ad Saturnum feratur, ſi ſit creſcens, aut plena luminibus, & ſit nocturna genitura, aut prouectæ ætatis dabit vxorem, aut poblicam mulierem, ad conſortium thori genialis adducit, aut ex affinibus aliquam ſortitur vxorem, vt præſidio coniogis, honoris principem locum & incrementa ſeruinitis, & promotionis inſigna conſequatur. Si verò à Venere minuta defluens Luna in diorna genitura ad Saturnum feratur, facit peſſimis, libidinum, cupiditatibus & vitioſis voluptatibus deditos, & qui ex libidinoſis actibus crebra pulſentur infamia, erunt ſanè turpes, erratici & ſeruili defectione miſeri: Locatores meretricum, aut certè lenones. Si verò mulieris ſit iſta genitura, erit publica meretrix, & quæ vitæ ſobſidium in publico conſtituta loco pudoris iactura quærat corporis. Si verò à Venere defluens Luna in noctorna genitura feratur, minota luminibus ad Saturnum aut ſteriles, aut eunuchos, aot archigallos, aot hermophroditos faciet, aut certè tales, qoi muliebria pari miſeræ libidinis cogatur ardore, erunt ſanè oligochronij, aut biothanati. Si verò à Venere defluens Luna minuta luminaribus, per diem ad Saturnum feratur, faciet vitioſos, & debiles, & qoos malignos ſemper humor infeſtet, circa aquam tamen dabit actus: ſed qui miſeris laborum

conti

continnatiunibus defatigatur : aut enim ex aliis puteis, quotidiano opere aqoam leuare coguntur, aut iubentur aſſiduè lacunas, cloacaſque purgare, aut erunt hortulani, ſed miſeri, aur nautæ, aut aqoarij, aur piſcarores, aut vinarores, ſed hos actus ſignorum frequenter qualitas mutata dabit. Faciet enim bubulens armentarios, eqnarios, paſtores, & qui inmentorum ſtabula purgare, vel mondare iubeantur, ſepulchrorum etiam plerum que facit cuſtodes, aut pollinctores facit, qui ſepeliendorum hominum curam cunctorum indicio conſenſoque ſuſcipiant : ſed hæc pro locorum vel ſignorum varietate decernit, de qua vari·tate etiam in aliis apoteleſmatibus pleniſſimè diximus.

Si à Mercut'o deſluens Luna plena lumine ad Saturnum feratur, & ſit diurna genitura, aut balbos facit ſemper, aut ſurdos, aut vetba eorum tardo ſono vocis impedientur. Habebunt autem actus. aut ex tationibus, aut ex magiſteriis, aut ex negociationibus, aut ex peregrinationibus, aut ex verbotom interpretationibus, & qui ſecreta cœleſtia ſemper inſinuant: alij verò carcetis coſtodiarum cutam tuitionemque ſuſcipiunr, aut ex iſtis actibus vitæ illis ſubſidia quætantur. Si verò per noctem à Mercurio deſluens Luna plena lumine ad Saturnum feratur ? faciet circa aqnam ſemper aſſidnis laboribus fatigari, operarios ſempiternis laboribus deditos, & qui corpus ſuum ad opus aliquod locare conſueuer nt laborioſis humeris, ac dorſo vitæ ſubſidia quætentes, alios in cuſtodia conſt·tu't, alios intrud't in carcerem, alios publicis ind.ciis oppon't, alios damnari, alios ſqualore carceris, & publicarũ cuſtodiarũ oppreſſos ſortibus coinquinatos ac deformes facit interite: præſertim ſi in maleuolarum ſtellarum ſignis fiat iſta coniunctio.

Si verò à Mercurio deſluens Luna minuta lumine ad Saturnom feratur, facit mendicos, pauperes, panis obſitos, & miſeræ egeſtatis calamitate demerſos, alios ſeruire in templis facit, alios vagari compellit, facit pletonque lunaticos, aut ſacrarum valetudinum vitia decernit, facit cadncos, & miſera commotione dementes. Si verò à Mercurio per noctem deſluens Luna minuta lumine ad Satornum fetator, aut exponit, facit aut ſqualorem miſeræ ſeruitutis imponit, aot onus acerbæ captiuitatis incidit, etiam maximas valitudines, aut vitia decernit, aot in prima ætate tempocis perimit, aut facit aliqua ratione damnati, qood ſi nihil horum fecerit facit biothanatos intetire.

Si autem plena luminibus & inanis Saturno ſe applic·t Luna, matti viduitatem, & mulierum aſſiduos dolores decernit, ipſos facit in templorum cnnneiſatinnibus detineri, & patrimonium eorum variis lacerationibus diſſipari : ſed rutſus procedente temporis curſo proprio labore aliam facit ſibi patrimonij ſubſtantiam quærere.

Si verò deficiens & minuta lumine Saturno iungat, parentes faciet, aut degeneret, aut fetuos, aut miſeræ infelicitatis ſqualore demerſus. quorundam autem matre, aut debilitas premet, aot certè faciet biothanatos, interire ipſis in annis minoribos conſtitutis. Sed & ipſos facit aut vitioſos debiles, aut oligochronios, aut malo quodam exitu intereuntes, præſertim ſi in iſta coniunctione in neceſſariis genituræ locis fuerit inuenta, & ſi in hocoſcopo, partili ratione iungatnr.

Dico ergo quod Saturnus benè diſpoſitus, ſignificat diuitias ob qninque cauſas. Prima quia ſignificar domos & fundos in quibus maximæ diuitiæ conſiſtunt.

Secundò quia decernit labores, & præcipoè agriculturam ex qua diuitiæ, opes comparari ſolent.

Tertiò quoniam ſignificat parcitatem & auaritiam, ex qua cumulari ſolent diuitiæ. Soli enim auari euadunt diuites

Quartò quia efficit dolores & rapaces, horum autem eſt congregare pecunias & augere eas atque d cati.

Criminibus debent hortos Pretoria menſas.

Argentum vetus, dicebat ille: Demum ſignificat mortuos, ex quibus ſolent aduenire hæreditates quibus promptiſſime dicantur homines, ac valdè, vt nulla via facilior & frequentior.

Præterea Saturnus horoſcopi dominus facit, homines prudentes inuidos, ambitioſos, taciturnos, macilentos, pallidos, turpes, varos & labia magna, dentes malè poſitus, & plerunque os fœtidum, pectoris anguſti malicioſos, infidos, pauci cibi, multi potus, caotos & verè timidos querulos. odioſos, non multum erga vxorem affectos, minus circa filios, & cùm cæteris auaros, tum maximè erga illos, fœnoti & agriculturæ operam dant, & circa aqnas libenter verſantur. Capillos habent aſperos, & piloſi ſunt, calor etiam illorum & cutis fuſcus. Pro aliis ſemper malos pro ſe ipſis etiam ſæpè cum plerunque ſint infœlices contempti & male audiant. In angulis conſtituens facit primos naſci, ſed in ſeptimo ſubiectos violentis caſibus efficit, & improbos in decimo honores, & bona retardat vltra X X X. primos annos, in quarto loco deoaſtat omnia ſtabilia bona, nocturnus aoget mala, bona minuit. In aſcendente deterioc eſt, aliis ob vitia propria. In ſecundo loco, aot octauo magna detrimenta affert multoſque labores, & ab inuidia proteretur. Verùm in octauo deterior eſt pro morte ſpem tamen affert hæreditarum, ſi Ioui aut Veneri complicetur. In tertio loco noxius eſt fratribus, in nono author eſt ſapientiæ ſed fucatæ & ſuperſtitioſæ. In 10. & vndecimo negat gaudia & filiis plurimum obeſt. In ſexto decernit morbos inſanabiles, non ſolùm corporis, ſed & animi. In duodecimo improbitatem ſummam, & quandoque ob id vincula, minus tamen malus nato eo in loco habetur.

Per ſe ſolus tamen quantumuis benè diſpoſitus boni nil ſignificat, niſi malorum priuationem, & hoc ſatis eſt in humana vita, ſignificat ergo conſtantiam quoniam animi motus inquietos prohibet. Et ſignificat labores, quia non gaudet voluptatibus neque otio tametſi natura ſit iners : & facit diuites, dum amet luxuriam, prodigalitatem

& timet de paupertati, & facit prudentes, nec hoc verè: ſed quia continent iram & voluptatem. Et eius facultas ac poteſtas erat, qualis Romanis tribunis olim: qui nil decernere poterunt, ſed ſolùm intercedere, impedire, prohibere, vt credere fas ſit eo regnante, illud magiſtratus genus à Plebe ipſa fuiſſe conſtitutum. Ineptus eſt ergo prorſus ad hæc quatuor, gaudia Venerea generationem, & celeritatem negotiorum, vnde horam nam qui poteſt eſſe ſignificator. Eſt autem ponderoſus planeta & grauis. Et eius vis eſt magna, quia vibrat quaſi ex alto, præcipuè cùm fuerit in abſide eccentrici: & eſt erratica confuſionis erroris fœditatis, & occultorum domina. Et motus eius proprius tantum ſpatij ſuperat, quantum Luna quoniam propoſitio ambitus cœli eius ad ambitum cœli Lunæ eſt, fermè qualis temporis ad tempus. Et cùm fuerit malè diſpoſitus, & potens, & inimicus eſt ſentina malorum, & doctrina quàm tradimus in hoc libro eſt diffinitiua: compoſitiuam autem & reſolutiuam docimus in commentariis præteritis, tum etiam aliis.

DE IOVE

IVppiter ſecunda errantium ſtellarum, atque ſub Saturno poſita iiſdem rationibus depræhenditur, de quibus ſupra dictum eſt, maximus eſt aſpectu præter dico luminaria Veneremque, à qua tamen parum vincitur, duo ex planetis, nam ex inerrantibus dubio procul vincitur à Syrio Clara enim & fulgentia ſydera in noſtro hemiſphærio ſunt, Sol primùm, deinde Luna, poſt vterque Canis, & Iuppiter, & Venus. Referunt in parte auſtrali præter hæc ſex, tres eſſe inſignis magnitudinis, atque his maiores, quæ apud nos videntur, non tamen ſplendidiores, neque adeò nitidos, & vt ſic cum ad præſentem tractationem, minimè ſint neceſſaria prætermittenda duxi. Liquet autem quòd nulla ratione obumbrari poteſt, niſi à Sole & Luna, cum Venere, ſed non fit vt quemadmodum Luna eclipſetur, ſed vt Sol, id eſt, non lumine deſtituatur, ſed nobis tantùm interceptus appareat. Eſt verò lumine plenus clarus ac nitidus, tanquam ſimilis Veneri vt niſi quis Aſtrologus ſit, vix vnum ab altero diſtinguere queat. Vnde datam illius ſubſtantiam eſſe reor puramque & quaſi ex natura Solis maximus præterea errantium, Sole excepto quippe cuius globus centies & octies terræ, & aquæ machinam contineat. Dimetiens ergo dimetiente maior quadrupla & dodrante. Aiij dicuntur nonagies ſexies tantum, vt ſit dimetientis Iouis ad globi dimetientem quadrupla cum ſeptunce, fit trifariam potentior eſt Saturno corporis magnitudine propinquitate atque luminis & Sphæræ denſitate circuitus eius in annis vndecim, diebusque trecentis, & vndecim horisque viginti tribus, quo fit vt cùm diffiniāt dies quinquaginta tres, & horæ ſeptem, ad perfectum circuitum, in duodecim annis neceſſaio antecedat, partibus quatuór, cum triente motuſque diurnus ſit, propè quinque minutorum. Reuoluitur autē in parua Sphæra in vno anno & triginta quatuor diebus. Spatium verò retroceſſus vt dixi vix definire licet, eſt tamen propè centum viginti dies, abſis illius in Virginis viginti tribus partibus, & quinquaginta tribus minutis, quo fit vt cum circa illum fuerit diebus circiter centum viginti ſeptem retrocedat, cum verò in oppoſito circiter centum ſexdecim, aut paulò minus. Dictum eſt autem de his in Saturno, verum latitudo auſtralis quidem partium eſt duarum, minutorum octo, Borealis partium duarum, & minutorum quatuor, vt videatur circulus eius potius ad Auſtrum, quàm ad Boream inclicatus, quòd commune eſt etiam aliis vt ſupra declaratum eſt. Caput eius circa vigeſimam ſextam partem Cancri. Cauda verò iuxta vigeſimam ſextam, Capricorni circuitus latitudinis pene duodecim annorum. Domus illius Sagittarius & Piſces, altitudo Cancer totus, præcipuè quintadecima pars. Latitudinis Borealis venter, ſeu vbi maxima eſt latitudo circiter quintam partem, Scorpij Auſtralis iuxta vigeſimam quintam partem Arietis. Trigonus eius Arietis, Leo, Sagittarius, cùm tamen in aqueo domum vnam habeat & altitudinem, ſed quia plurimum conuenit cum Sole, non ita tamen cum Marte Trigonum illud ſortitum eſt, ob id carpentum eius in Sagittario eſt. Fertur gaudere in vndecimo loco, fines autem quales à latere deſcripſimus.

IVPITER ♃.

Circuitus magnus, An. 11. D. 311. H. 25.
Circuitus paruus, An. 1. D. 34.
Retroceſſus tempus, D. 120.
Latitudo Max. Merid. Gr. 2. M. 8. Bor. Gr. 2. Min. 4.
Caput in ♋ partibus 26. Cauda, in ♑ partibus 26. Borealis venter ♍, 5. Auſt. vent. ♈, 25.
Tranſitus latitudinis, annorum 12. fermè.
Domus ♐ & ♓ Altitud. ♋ 15.
Trigonus ♈, ♌, ♐.
Carpentum ♐, & à 20. ad. 26 ♋. fines.

Sig.	Gr.	Sig. Gr.	Sig. Gr.	Sig. Gr.
♈	Pri. 6.	♉ à 14. ad 22.	♊ à 7. ad 12.	♋ à 20. ad 26.
♌	Pri. 6.	♍ à 18. ad 21.	♎ à 15. ad 21.	♏ à 20. ad 24.
♐	Pri. 12.	♑ à 8. ad 14.	♒ à 14. ad 20.	♓ à 13. ad 16.

Natura eius eſt calida & humida, ſimpliciter, in comparatione autem ad humanum genus temperata, non quod ipſe ſequantur temperamentum hominis. Quid enim abſurdius

abſurdius excogitari poſſet, ſed quod humana natura ad illius inſtar temperamentum ſortita ſit: vnde animalibus exanguibus exitio eſt, & plantis, quæ natura frigidæ & ſiccæ ſunt. Nam quædam Plantæ vt in naturalibus à nobis dictum eſt, ſunt ſimiles naturæ hominis adunguem: ſicut & animalia, verùm hoc ſolo differunt, quod non refracta ſunt in eis elementa. Et ea ratione ſignificabit plantas odoratas & temperamento proximas, elephantem inter animalia: ille enim eſt mitis longæuæ vitæ prudens & magnus. Ex metallis æs, ſed de his nihil certum affero, quæ verò ad quæſtiones generales pertinent ſuperius viſa ſunt. Dubio procul enim eſt quòd cum ſit author ſerenitatis & temperiei, & claritatis aëris, & adueniens ad nos, ſeu per longitudinis motum, ſeu latitudinis, ſeu cum dominatur tranquillitatem ſerenitatem, puritatemque aëris decernit, ſed & ventos, qoi ea in regione temperiem procreant, atque ſalubritatem, eius anni maximi ſunt 427. maiores 79. medij 52. minimi 12. color candidus eſt, lumen eius ſeu radij ad duodecim gradus extenduntur.

Iupiter igitur natura maſculinis atque diurnus actiones humanas benè dirigit conſiliique boni author eſt, beneficus, in omnibus præbens vitam firmam incolumitatem, patientiam, ad labores munditiem, lucra, honores, magiſtratus, amicitiam Principum, decora, adminiſtrationum, gratiam, inter ciues ſecuritatem, lætitiam, iucunditatem, amicos, filios, vxores probas: opes quàm multas, gratiam, religionem, ceremonias, in exercitu principatum, fidos, ſeruos, & ancillas, celeritatem, in abſoluendo, iocos, conuiuia, gemmas, vaſa, argentea & aurea, optimus eſt quanto potentior. Differt in hoc à Venere quoniam in Ioue, quæ ad voluptatem & iunditatem pertinent omnia moderata efficit.

Cùm igitur Iupiter fuerit dominus loci in prima mutatione, ex trigono in trigonum, quæ accidit poſt nongentos ſexaginta annos, & proponunt orbem magnum annorum 3958. ſcilicet reditus mutationis quatuor trigonorum. Cùm enim trigonus vt dixi mutetur in 989. ſeu in quadruplo redibit coniunctio orbium, & Iupiter ſi fuerit in Ariete, ſignificat vehementiam caloris. In principio quartæ autumnalis, & eò magis cum fuerit latitudo eius ſeptentrionalis. Et cùm fuerit Iupiter in Tauro, aggrauabitur calor in quarta autumnali. Item cùm fuerit in Cancro, erit ſimiliter multus calor in quarta autumnali. Et ſi fuerit ibidem latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat vehementiam caloris & multitudinem ventorum calidorum venenoſorum. Item cum fuerit in Virgine, ſignificat vehementiam caloris in quarta autumnali. Item cùm fuerit in Libra, ſignificat calorem in fine quartæ hyemalis, iuxta ver. Item cùm fuerit in Scorpione, & fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat vehementiam caloris. Item cùm fuerit in Sagittario aut Piſcibus, ſignificat idem ſcilicet vehementiam caloris in quarta æſtiuali. Atque hic notanda Sunt duo primùm quæ ſint diuiſiones annorum, & ſunt duplices generales in temporibus, & ſunt reditus quidam, & ſpeciales quæ fiunt in ſuas partes & plerunque in quatuor. Primus ergo reditus appellatur annus magnus, & eſt 36000. annorum, & redeunt Aſtra inerrantia ad primùm locum, & eius partes ſunt, dimidium in 18000. & quartæ 9000. Secundus eſt coniunctionis orbium, & eſt reditus Saturni, & Iouis coniunctorum ad principium Arietis, & fit in annis 1958. & eſt quadruplum circuitus maximè coniunctionis, quæ fit in initio Arietis per Saturnum & Iouem, & differunt coniunctio orbium, & coniunctio maxima, quia coniunctio orbium fit fermè circa idem punctum, & etiam quod eſt euidentius initium ſumit à principio Arietis: in coniunctione autem maxima fit mutatio ad trigonum igneum aliquando in alio ſigno, quam in Ariete, & credo quod alius eſſet appellare coniunctionem orbium triplum coniunctionis maximæ, id eſt, annos 2970. quia in eo tempore redit coniunctio Saturni & Iouis, ad trigonum igneum & principium Arietis ea ſigno aqueo, primùm quod ad Arietem patet, quia ſunt tria ſigna, ergo poſt tres reuolutiones maximæ coniunctionis redibit, ad idem ſignum, quod autem ad initium patet, quia exit ex fine Cancri, aliter non exiret ſi non iam eſſet in fine. Ergo non poterit peruenire niſi ad principium Arietis, & non vltra. & hæ ſunt regulæ directæ à Dialectica per Mathematicam habemus, ergo iam annum magnum, & eius partes coniunctionem orbium, & maximam coniunctionem cuius partes ſunt, coniunctiones maiores ſcilicet, tranſmutationes ex trigono in trigonum, pòſt ducentos quadraginta annos, & poſt has habemus coniunctionem magnam, quæ fit ſingulis viginti annis permutando ſignum, & hoc eſt quintum, & ſextum eſt coniunctio media Saturni & Martis. Septimum eſt coniunctio maior, ſcilicet Iouis, & Martis, octauum eſt eclipſis Solis, Nonum eſt eclipſis Lunæ, decimum eſt coniunctio luminarium, & bominum borum, præſertim coniunctionis maioris mediæ minoris eclipſium & coniunctionis luminarium, & anni magni eſt diuiſio per quartas. Remanet modo vt doceamus ſecundùm ſcilicet, dominum in bis & eum qui eleuatur, & dominus eſt duplex vnus loci coniunctionis, aut luminatis affecti, ſi ſit Luna, aut in anno magno ſi poſſet ſciri, cùm redit ad Initium Arietis, ſed hoc eſt impoſſibile, Et ſecundus dominus eſt anguli ſubſequentis, in eo tempore & hoc non poſſumus ſcire, neque in anno magno, neque in coniunctione orbium, nec maxima, neque in maiore, nec magna, nec media, nec minore, ſed ſolùm in reliquis tribus ſcilicet, in deliquiis luminarium, & in coniunctione eorum atque illarum partibus, & ita in oppoſitione & quadratis ſolum. Et propter hoc quærimus in tempore palmarum ſeptem maximè dominum loci coniunctionis, & eum qui ſuperior eſt ex his qui coniunguntur, adeò vt in deliquiis, & in coniunctionibus luminarium conſideremus, tria primùm illum qui eleuatur

ſupra reliquos planetas, ſecundùm dominum loci deliqnij, aut coniunctionis, aut oppoſitionis, aut quadrati. Tertium dominum anguli ſuccedents & inter hos maiores vires habet tertium, deinde ſecundum, deinde primum, in reliquis autem ſeptem pr mis conſiderabimus, ſolùm duos & præcipuè iu, ſecundò, tertiu, quarto, quinto, ſexto & ſeptimo. Primùm quis eleuetur ſuper alium, hic enim habet longè magis robur, deinde dominum loci, & in domino loci primas vires habet dominus finis, & poſt ipſum dominus trigoni, poſt altitudinis demum domus, at ſi ſit earpentum ſine fine erunt duo domini, principales dominus earpenti & dominus finis. Demum quis eleuetur ſuper alium, & erit ille qui eſt proprior abſidi ſui eccentrici ex illis duobus qui coniangnntur, & ſi vnus eſſet dominus, finis eſſet potentior, non tamen idem eſt de aliis dignitatibus. Nam quo ad mundum, & quod ſit orientalis illa ſunt paria vel parum differunt. Tertia conditiu eſt quod ille qui eſt, in latitudine Boreali dicitur, ſuperior ei qui eſt in auſtrali. Quarta & vltima eſt quod ille qui eſt velocior curſu eſt, potentior tardiore, & hic planeta ſtante, & ſtans retrogrado, hæc differentia tametſi puſilla ſit in coniunctionibus ſuperiorum inter ſe, magna tamen eſſe poteſt in coniunctionibus trium ſuperiorum, cùm tribus inferioribus, & trium inferiorum inter ſe. Quæ autem huc ſpectant debent accipi vt à ptolemæo ſcripta ſunt. Iupiter ergo cùm fuerit æquidiſtans ſigno Arietis, ſignificat ſanitatem corporum hominum, & forte erunt multi planctus & infirmitates, & dolores capitis, & magis in quarta autumnali, & ſignificat vehementiam caloris, in principio eius, & in fine eius vehementiam frigoris, in quarta hyemali, pluuias multas, & inundationes, & humiditates, argumentum quoque panis, & plantationes arborum & vninearum. Et cum fuerit latitudu eius ſeptentrionalis, ſignificat vehementiam caloris, & multitudinem ventorum, calidorum, venenoſorum. Et cùm fuerit meridionalis, ſignificat vehementem aëris frigiditatem. Et dicit Haly, quod Iupiter in Ariete ſub radiis facit pluuias. Veſpertinus autem nebulas ſpargit: Matutinus ſeu orientalis ſerenum aerem. Stationarius verò efficit tonitrua, & abundantiam fructuum ſeui. Et ſecundùm Albumaſarem, ſi fuerint illic retrogradus, ſignificat nocumentum in omnibus rebus ſuper quas ſignificat Iupiter. Et dicit Albumaſar, Iupiter cùm fuerit æquidiſtana ſigno Tauri, mortem nobilium, dolorea etiam oculorum paucitatem anium, vehemens frigus & nocens, multas pluuias, terræmotus in initiu quartæ hyemalis, & multas oines in medio eius: Eritque quarta æſtiualis temperata, & forte augmentabitur calor, & ſiccitas, in quarta autumnali cum multitudine panis & vini, cuùm diminutione arborum, & erit anguſtia, & aduerſitas nauigantium in mari. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat bonam aëris commixtionem. Si fuerit medionalis, ſignificat permixtionem, commixtionis eius, & paucam æqualitatem eius. Dicit Haly, Iupiter in Tauro, ſub radijs mediocritatum anni ſignificat: Veſpertinus hymbres, Matutinus vel orientalis abundantiam fructuum & paſcuæ. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat commotionem inimicorum ſuper Reges. Et dicit Albu. Iupiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat hominibus multos dolores oculorum, & præcipuè pueris, & mulieribus, & multum mortem io eis, & mortem in beſtiis, & erit quarta autumnalis temperata, & paucum nocumentum eius, aſſiduum, flatum ventorum occidentalium, augmentum panis & vini, & præcipuè in parte occidentali, & fortè erit diminutio meſſis, & pluuiarum, & tamen cum hoc incrementum aquarum funtium. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat flatum ventorum & temperantiam eorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat æſtatem valdè calidam, & multitudinem ventorum, calidorum, & venenoſorum, & ſiccitatem aëris. Et dicit Haly, Iuppiter in Geminis ſub radiis bonam commixtionem ſignificat, & veſpertinus ſanitatem, & matutinus vel orientalis. Secundùm Albumaſarem, ſignificat multas pluuias, & vehementiam frigoris. Et ſecundùm Haly, cùm fuerit ibidem firmus, ſanitatem deducit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat multos rumores, & terribiles & bellum. Et dicit Albuma. Si Iopiter fuerit æquidiſtans ſigno Cancri, ſignificat morborum multitudinem in hominibus, & fortè ſanabuntur in quarta autumnali, cum multo calore & vehementi frigore, & præcipuè verſus orientem, & multitudinem pluuiarum, & nebularum, & niuium in quarta hyemali. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrioonalis, ſignificat vehementiam caloris, & multitudinem ventorum & venenoſorum: Et ſi fuerit meridionalia, ſignificat illud idem. Dicit Haly, Iupiter ſub radiia in Cancro, tranquillum mare ſignificat, & abundantiam Piſcium, veſpertinus bonam commixtionem, matutinus ſeu orientalis bonam conditionem, & ſanitatem ſignificat, Stationarius ſignificat facilitatem in rebus. Et ſecundùm Albumaſ. Iupiter cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat contriſtationes regni ex parte aliquorum nobilium. Et dicit Albu. Iopiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Leonis, ſignificat ferociam Regnum, & dolores accidere hominibus ventos validos, & multas pluuias, & multum frigus in quarta autumnali, paucitatem calorum in quarta æſtiuali, & vehementiam frigoris in medio eius cum augmento fontium. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat multitudinem flatus ventorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat aerem humidum. Et dicit Hály, Iupiter in Leone ſub radiis, admirabiles ventos ſignificat: Veſpertinus bonam commixtionem, matutinus vel orientalis felicitatem oſtendit: ſtans verò diminutionem infirmitatum facit. Et ſecundùm Albu. Iupiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Virginis, accidet hominibus dolor capitis, dolor epatis, & erit annus

vehemena

vehemens ſuper prægnantes, cum temperantia aëris in quarta vernali, & bonitate aëris quartæ æſtualis, & vehementia in quarta autumnali, ſignificat multas pluuias, & niues, & vehementia frigoris in quarta hyemali. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat bonam aëris commixtionem. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat temperantiam pluuiarum, & vtilitatem earum. Et dicit Haly, Iupiter in Virgine ſub radiis, ſignificat abundantiam rerum: Veſpertinus bonam commixtionem, matutinus ſignificat infirmitatem: Stans ſignificat bonam ſanitatem & omne gaudium. Et ſecundùm Album. ſi fuerit illic retrogradus, paucitatem pluuiarum, cum bonitate, & temperantia aëris oſtendit. Et dicit Albumaſ. Iupiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Libræ, ſignificat mortem boum, & temperantiam aëris veris, & declinationem eius ad frigiditatem, & in quarta æſtiuali, ſignificat pluuias deſtruentes panem, cum multitudine tonitruorum, & coruſcationum, & multas niues, in principio quartæ hyemalis, vſque ad mediam eius cum caliditate aëris in fine ipſius. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat aſſiduum ventorum flatum cum vtilitate corporum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat multos dolores, venturos hominibus, & præcipuè in oculis & corde. Et dicit Haly, Iupiter ſub radiis in Libra, ſignificat aëris bonam complexionem: veſpertinus ſignificat ſanitatem, matutinus infirmitatem expellit, ſtans bonum tempus facit & firmat. Et ſecundùm Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat infirmitates capitis, & infortunia prægnantium, & pluuiam multam, in principio hyemis & medietas eius miſta, cum flatu ventorum, cum temperantia quartæ vernalis, & multas herbas in quarta æſtiuali cum diminutione aquarum. Et dicit Album. Iupiter cum fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat ſanitatem corporum hominum, cum multis pluuiis deſtruentibus in omnibus partibus, & vehementiam frigoris in principio quartæ vernalis, vſque ad medietatem eius: deinde ſuperaddet & condenſabitur aer, & multiplicabuntur nebulæ, cum vtilitate vinearum, & agriculturæ, & bona plantatione arborum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat vehementiam caloris: & ſi fuerit meridionalis, ſignificat humidum aërem. Et dicit Haly, Iupiter in Scorpione ſub radiis, frigidam pluuiam ſignificat: veſpertinus bonam temperaturam, matutinus bonum tempus, augmentum Piſcium, ſtans tranquillitatem & quietem. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat paucitatem pluuiarum, cum multis ventis proficuis. Et dicit Album. Iupiter cùm fuerit æquidiſtans Sagittario, ſignificat multos morbos capitis, & præcipuè in quarta autumnali, & mortem in beſtiis, & præcipuè in bobus, multas pluuias, frigus mediocre in principio hyemis, & magnitudinem illius in medio ipſius, & niues, & deſtructionem panis & fructuum, cum vehementia caloris in quarta æſtiuali, & perſeuerantia ventorum orientalium. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat flatum ventorum, & iuuamentum eorum. Et cùm fuerit meridionalis, erit valde vtilis hominibus. Dicit Haly, Iupiter in Sagittario ſub radiis bonam conuerſationem, & bonam conditionem ſignificat: Veſpertinus pluuias multas, Matutinus ſerenum, ſtans vtilis eſt hominibus in hominibus. Et ſecundùm Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat iuſtitiam regum, cum gaudio plebis, cum multitudine pluuiarum, & bonam temperantiam aëris æſtatis, & multas herbas. Et dicit Albumaſ. Iupiter cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat mortem nobilium & ſanitatem corporum hominum, multas pluuias, ventos aſſiduos in quarta vernali, cum paucitate caloris in quarta æſtiuali multitudinem ventorum orientalium, cum diminutione fructuum, panis & vini paucitatem & copia humidi. Et dicit Haly, Iupiter in Capricorno, ſub radiis humidum aerem ſignificat: Veſpertinus pluuiam, matutinus tranquillitatem in mari & in fluminibus, ſtans aquarum multitudinem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat commixtiones, quæ aduenient regibus & plebi. Et dicit Albumaſ. Iupiter cùm fuerit æquidiſtans, ſignificat mortem nobilium, & multos dolores hominibus, & præcipuè iuuenibus, mortem auium, & luporum, multitudinem pluuiarum & niuium, cum vehementia frigoris in quarta vernali, & erit quarta æſtualis multorum ventorum, & orientalium præcipuè, & multiplicabuntur pluuiæ, & venti in quarta autumnali, & erit initium hyemis pluuiarum multarum, & multorum ventorum & humidi, cum deſtructione panis, in hora qualitatis, vel complementi arborum & vinearum, cum multa nauium ſubmerſione in mari: & ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëris: & ſi fuerit meridionalis, ſignificat multas nebulas. Et dicit Haly, Iupiter in Aquario, ſub radiis temperiem ſignificat, veſpertinus multam pluuiam: matutinus multas infirmitates. Stans confert ad incrementum omnium rerum & efficit pluuias. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, nocet regibus & morbos in eis efficit. Dico eiuſmodi ſunt remota, & ſunt ex eis propter quæ Aſtrologia inanis exiſtimatur à natuiis. Idem etiam dicit, quod Iupiter cùm fuerit æquidiſtans Piſcibus, ſignificat multa damna hominibus, & præcipuè iuuenibus, & mulieribus dolores, etiam in partubus, ventos frigidos, aſſiduoſque in quarta vernali, & vehementiam caloris in quarta æſtiuali, bonam aëris commixtionem in quarta autumnali: pluuiarum, quoque niuium copiam, in quarta hyemali multos ventos, in medio eius & niues in fine eius cum hoc quod pluuiæ corrumpent arbores, & meſſes, & præcipuè vineas & oliuas. Et cùm fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat flatum ventorum, & iuuamentum eorum: & ſi fuerit meridionalis, ſignificat multitudinem pluuiarum cum augmento fluminum. Et dicit Haly. Iupiter in Piſcibus ſub radiis, facit augmentum piſcium:

veſpertinus bonam complexionem, matutinus tranquillitatem in mari & fluminibus: Stans bonam & temperatam pluuiam ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat res futuras, deteriores, & fructus, & carnes.

Si autem Iupiter eleuetur ſuper alium planetam, eo modo, quo in Saturno diximus, ſiquidem ſupra Saturnum & fuerit in Ariete, erit exaltatio régis ſuper populum, pauci inimici, eius rumores terribiles, mendacia, fœcunditas aëris, venti temperati in meſſe, & profectus in eis. Si verò fuerit in Tauro, erit multa cædes, & mors inter reges, deſtructio multorum climatum, fœcunditatem mulierum, & pluuiarum paucitatem aerem, tamen humidum multam meſſem. Si verò in Gemini erit mors multorum magnorum virorum, & nocumentum in pluribus terris: cum aëre humidiore. Si verò fuerit in Cancro erit ſiccitas magna in Armenia, fœcunda meſſis, fructus vberes in quibuſdam terris, cum flatu ventorum humidiorum. Si verò in Leone, erit mors regum, & potentium, & multorum hominum: odium inter eos, bonitas aëris & ventorum, cùm fœcunditate meſſium. Si verò fuerit in Virgine, erunt multa bella, & morbi & mors in hominibus aër ſiccior, & ventus & prouentus copioſus ſeminum. Si verò fuerit in Libra, erunt bella & multæ cædes, cum deſtructione quarundam regionum, multa ſiccitas pluuiæ, & pulchrum eſſe meſſis. Si verò fuerit in Scorpione, erunt ſeditiones & diſcordiæ in pluribus climatibus, combuſtio in eis cum ſuperfluitate pluuiarum. Si verò in Sagittario, erunt multa bella inimicitiæ, & odia inter homines cum multis pluuiis, & temperantia aeris. Si verò in Capricorno, abundabunt lupi, & feræ, & etiam locuſtæ aër ſiccior, meſſis copiæ. Si verò in Aquario, erit fertilitas multarum regionum, cum multis niuibus, & aquis, & inundationibus hominum, & ſalute eorum. Si verò fuerit in Piſce, erit ſiccitas multa, piſces & paruæ aues cum ſuperfluis pluuiis. Si autem ſupra Martem & fuerit in Ariete, erunt multæ infirmitates, & dolores cum magno frigore. Si verò fuerit in Tauro, erit deſtructio in pluribus regionibus, multa nix in tempore congruẽri. Si verò fuerit in Ariete, deſtructio graminis in viridariis cum ſiccitate. Si verò fuerit in Cancro, erit mors inimicorum regis, multi latrones, copia magna latronum, aquæ multæ cum augmento Tigris & Euphratis, & magnorum fluminum iuxta partem in qua fuerit conſtitutus. Si verò fuerit in Leone, erit mors inimicorum & principum, cum vehementia frigoris. Si verò fuerit in Virgine, erit deſtructio cenſus mercatorum, & bonitas rerum, venti multi temporibus congruentibus. Si verò fuerit in Libra, latrones capient cenſus mercatorum, & multæ nubes. Si verò fuerit in Scorpione, erit mors in filiis regum, cum fertilitate regionis, & paucitate pluuiarum. Si verò fuerit in Sagittario, erit mors plurium nobilium. combuſtiones, cum multo frigore tempore ſuo. Si verò fuerit in Capricorno, erit mors luporum, vermium, mors auium, aquaticum, cum multis nebulis, pluuiis & aquis. Si verò fuerit in Aquario, erit bellum & gaudium illud, & lætitia cum paucitate pluuiarum & aquarum. Si verò fuerit in Piſce, erunt multa miracula, & pauor in hominibus, cum ſalute poſtea caliditas aëris & ſiccitas.

Si autem ſupra Solem & fuerit in Ariete, abundabunt pluuiæ fœcundæ. Si verò fuerit in Tauro, erit ſiccitas aëris, cum multis ventis calidis. Si verò in Gemini, erit ſiccitas aëris. Si verò in Cancro, hominum multitudo peribit, miracula in terra, flumina commodè ſe habebunt. Si verò in Leone, erunt pluuiæ ſalutares earum. Si verò in Virgine, erit ſiccitas aeris, cum paucitate pluuiarum. Si verò fuerit in Libra, erit ſiccitas aëris nimia. Si verò in Scorpione, erit ſiccitas aëris. Si verò in Sagittario, erunt multæ pluuiæ, & inuatio earum. Si verò in Capricorno, erit temperantia aëris. Si verò in Aquario, erit ſiccitas aëris, & aëris obſcuritas, & aquarum exceſſus, vndequaque erit copia piſcium & paruarum auium. Si verò fuerit in Piſce, erit ſiccitas aëris.

Si autem ſupra Venerem & fuerit in Ariete, erunt multa infortunia, infirmitates & mors, cum terræmotu in pluribus partibus. Si vero fuerint in Tauro, aër erit humidus & Europa multa damna patientur. Si verò in Geminis, erit mors prægnantium, pauca pluuia cum multis meſſibus. Si verò in Cancro, erit copia humidi cum ſalute meſſium. Si verò in Leone, pleræque vrbes & regiones pace, & fœcunditate gaudebunt, erunt tamen terræmotus. Si verò in Virgine, erunt multi lupi, & pauca pluuia. Si verò in Libra, erunt bella, & terræmotus, & proficiet meſſis. Si verò in Scorpione, bella & cædes, ac ſeditiones abundabunt. Si verò in Sagittario, erunt multa prælia & cædes terræmotus, cum frugum tamen copia. Si verò in Capricorno, erit annus bonus, mors auium, & boum, & piſcium, & auium paruarum, & terræmotus cum paucitate pluuiarum. Si verò in Aquario, erunt pauci dolores in pluribus regionibus, cum multis aquis & aëre obſcuro. Si verò fuerit in Piſce, erit omnino ſalus ciuium, mors prægnantium, piſces multi, multæ aues, & aquarum incrementum.

Si autem ſuper Mercurium & fuerit in Ariete, erit mors militum, multæ pluuiæ, ventus aſſiduus, & vtilis tonitrua & corruſcationes. Si verò fuerit in Tauro, erit ſalus hominum, & copia alimentorum, cum multis pluuiis & paucis aquis. Si verò fuerit in Geminis, erit ventus calidus. Si verò in Cancro erunt infeſtationes ſeruorum, ad reges mendacia, & diluuia, deſtructio quorundam climatum, pluuia multa, cum paucis nubibus & tonitruis, impedimentum in paruis. Si verò in Leone, erunt multæ pluuiæ, venti & tonitrua, corruſcationes, terræmotus, cum pauco nocumento & deſtructione. Si verò fuerit in Virgine, erit multa ſuperfluitas, & ventus aſſiduus. Si verò fuerit in Libra, erit ſalus in pluribus regionibus, & conſecutio bonorum, & ventus aſſiduus. Si verò fuerit in

Scorpio

Seorpione, erunt multa bella, & multæ triſtitiæ, & pluuia ſuperflua tempore ſuo. Si verò in Sagittario, erit pluuia & ventus ſuperfluus, multa tonitrua & corruſcationes, niues vtiles, & temporibus conuenientibus, aderunt tamen terræ motus etiam. Si verò fuerit in Capricorno, erunt multi vates, vehemens frigus deſtruens, pluuia ſuperflua cum augmento meſſium. Si verò fuerit in Aquario, Rex ſuperabit inimicos ſuos, multi terræmotus, & nubes, & pluuiæ & frigus. Si verò fuerit in Piſce, erunt multi piſces, & paruæ aues, pluuia multa & frigus vehemens.

Si autem ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erit fertilitas anni cum multis pluuiis. Si verò in Tauro, erit multa fertilitas, & ſalus hominum, cum mediocritate pluuiarum. Si verò fuerit in Gemini, erit ſuperfluitas aquarum & pluuiarum. Si verò fuerit in Cancro, erit pauca pluuia & humiditas. Si verò fuerit in Leone, erit proſperitas aëris. Si verò in Virgine, erit ſuperfluitas pluuiarum. Si verò fuerit in Libra, erit pauca humiditas, & ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Scorpione, erit pauca aqua & pluuia. Si verò in Sagittario, erit conſtitutio humida mediocriter. Si verò fuerit in Capricorno, erit humida valdè & abundantia aquarum. Si verò fuerit in Aquario, erit humida conſtitutio. Si verò fuerit in Piſce pluuia pauca.

Manifeſtum eſt autem quod velut in Saturno, quæ proportione reſpondent, ipſi Ioui vſque ad defluxiones addere opportet. Si igitur Luna à Ioue defluens feratur, ad Martem & ſi nocturna genitura, & creſcens Luna ſit, Martis ſocietati iungatur, facit magnos potentes, ciuitates vel regiones maximas ſuis viribus obtinentes: ſed cum ſollicitudinibus, & cum periculis iſtius decernit potentiæ poteſtatem, non erunt tamen hi ſine vitio ac valetudine: ſed exiſtant tales qui facilè cuncta patiantur, præſertim ſi in principalibus genituræ locis Mars fuerit inuentus quod ſi in deiectis locis Marte conſtituto, ſic ad eum Luna feratur, ignitas artes decernit, ſed & ipſos facit humiles, & abiectos, & valetudines, & vitia, & malo mortis diſcrimina frequenti ratione decernit. Si verò per diem Luna à Ioue defluat creſcens, & ſtellæ ſe Martis aſſociauerint faciet expoſitos, ſeruos miſeros, onere mendicitatis oppreſſos, vitiis ac valetudinibus implicatos, & quorum ſeruitus captiuitati ſit ſimilis, & qui vitam violenta morte deperdent. Si verò Luna deficiens in nocturna genitura à Ioue defluat, & feratur ad Martem claros faciet, & ſi Mars in principalibus genituræ locis fuerit inuentus, & Luna minuta luminibus in nocturna genitura à Ioue defluens feratur ad Martem, faciet iudices, duces, & quibus ſummum poteſtatis credatur imperium. Quòd ſi in deiectis genituræ locis Mars fuerit inuentus, & ſi ſic vt diximus ad eum feratur, Luna faciet milites athletas, aut qui ex igne & ferro quærant ſibi vitæ ſubſidia, aut medicos chirurgicos facit. Si verò per diē deficiens Luna & à Ioue defluens feratur, ad Martem paternum & maternum patrimonium diſſipat, & parentes in prima ætate eius perimens onus extremæ mendicitatis imponit, aliis vitium acerbi doloris infligit, facit interdum ſeruos, interdum captiuos, plerunque biothanatos, præſertim ſi ſuccurrente Luna Mars in cardinibus genituræ fuerit inuentus, vel ſi in anaphoris, vel cataphoris ſit, tunc enim quæ diximus, erunt cum his locis conſtituta Marti Luna ſocietate ſi coniunxerit. Si à Ioue Luna defluens feratur, ad Solem paternum & maternum patrimonium varia dilaceratione diſſipat ipſos à parentibus alienabit, aut in longinqua peregrinatione conſtituet, alios exules, alios fugitiuos facit, aliis ſeruitutem, aliis onus captiuitates imponit, præſertim cùm in domo Saturni, vel Martis Sol, vel Luna fuerit inuenta. Si à Ioue Lunæ defluens adſeratur ad Venerem, ſi ſit creſcens vel plena luminibus, facit parentes nobili poteſtatis auctoritate præfulgidos, & qui fuerint maximam potentiam conſecuti ſed alienati à ſuis tunc qui natus fuerit cogitur, & citò eum orbatum parentibus facit: ſed nihilominus etiam ipſi potentiam gloriam, nobilitatemque decernit, ſed hæc omnia pòſt proceſſu largitur ætatis: & ab vxoribus maximè felicitatis decernit augmentum, facit etiam ipſos venuſtos, gratos, lepidos, & quibus ex gratia, vel venuſtate poteſtas maxima comparetur. Si verò à Ioue defluens ad Venerem feratur minuta luminibus, & ſit in principalibus, vel neceſſariis genituræ locis infinita felicitatis incrementa decernit, & erit nimium fœlix, in cuiuſcûque genitura ſic fuerit inuenta: decernit enim honores potentias, faſces prætextas, & magnificæ poteſtatis inſignia, & quibus à parentibus hoc dignitatis meritum conferatur, & in primo ætatis gradu poſitis potentiſſimæ dignitatis ornamenta decernit, & vxori, mulieribus diuitiarum & felicitatis, facit incrementa conferri. Si à Ioue defluens Luna ad Mercurium feratur plena luminibus, facit terricus, iudices, bonos, benignos glorioſos. Erant enim aut exactores fiſcalium præſtantiorum, aut religionibus propoſiti, aut iuris interpretes, ex quibus occaſionibus maxima illis felicitas, & diuitiæ magis conferantur, vt ipſa felicitas per omne vitæ ſpatium perſeueret. Si verò minuta lumine à Ioue defluens feratur ad Mercurium ex literis vel ex diſciplina aliqua, aut ex hortis, & ex negociationibus faciet vitæ ſubſtantiam vel ſubſidia querentes, & quidam hæreditates aliquas conſequuntur, alij ingenient, alij commendatas ſibi res abnegant, vt ex iſta perfidia patrimonij ſibi præſidia comparent. A Ioue defluens Luna ſi ad nullū feratur, & per vacuum curſus ſuos dirigat, ſi ſit plena luminibus, faciet ex ſua perfectione peregrinos, & pauperes, & qui proceſſu temporis omnia felicitatis ornamenta deperdant. Si verò ſit minuta luminibus, expoſitos captiuos, & quos vita ſeruitutis onere deprimatur, & quidam erunt vitiis valetudinibuſque implicati, alios oligochronios facit. Rurſus ſi Luna Iouis applicuerint ſtellæ, & creſcens lumine ei ſe ſocietate coniūxerit, vel ad Iouem feratur, faciet felices, glorioſos,

diuites, multorum & magnorum fundorum, & latiſſimarum poſſeſſionum dominos, ſed ſic habentes etiam futura prædicunt, aut propria animi diuinitate, aut deorum monitu, aut exoraculis, aut cuiuſdam venerabili diſcipl na. Si tamen in iſta coniunctione Lunam poſitam de quadrato, vel diametro Martis ſtella non viderit, minuentur hæc omnia in maximo vitæ diſcrimine. Si verò iſta coniunct one fuerit minuta luminibus, faciet adoptari, vel expoſitus antea, poſtea parentibus reddi, per ſemetipſos ſibi patrimonia quærentes, & reddit tales qui gradatim, & proceſſu temporis creſcant, & qui habeant alicuius gloriæ poteſtatem, ſed hæc tunc complentur, ſi ſic Lunam poſitam Mars, de diametro vel de quadrato non viderit: quòd ſi ſic Lunam poſitam Mars qua diximus reſpexerit radiatione, faciet expoſitos ſempiterno ſeruitutis onere reprimi, aut ab ancilla matre, aut debiles faciet procreati, aut ipſi certè fiunt parte quadam corporis debiles, & miſeros infelicitatis onere prægrauati, præſertim ſi iſtam coniunctionem Mars in diurna genitura reſpexerit, vel Saturnus in nocturna, ſed Saturnus tunc cum minuta deficiet Luna.

Si à Marte defluens Luna plena vel creſcens lumine ad Iouem feratur, in opportunis genituræ locis facit duces, ducentes exercitum, potentes, imperioſos qui ſint omni ratione terribiles, & qui prouincias ciuitatesque potentiæ ſuæ poteſtate poſſideant, erunt ſanè diuites, locupletes, pecunioſi, & qui omnia quæque volunt facillimis rationibus conſequuntur, & qui ſint in omnium certaminum conflictatione victores. Si verò ſit minuta lumine, & ſit à Marte defluens ad Iouem feratur, faciet publicis quibuſdam certaminibus deſtinatos, ſed qui ſemper præconio bonitatis ornentur, aut, glorioſos milites facit, & his aſſidua felicitatis incrementa decernit, & hos eoſdem crebris honorum promotionibus latè patriæ, & variis facit generibus glorioſos latentia tamen vitia infligit, & frequentibus faciet valitudinibus implicari. A Sole defluens Luna ſi feratur ad Iouem, & ſi diurna genitura à parentibus fortunæ, & felicitatis largitur inſignia, quidam regiones aut ciuitates maximas obtinebunt: erunt tamen vltra modum beneficio felicitatis ornati Si verò per noctem à Sole defluens ad Iouem feratur, faciet ſemetipſos ſibi facultatum ſubſtantiam comparantes, & qui ſint aſſiduis peregrinationibus dediti: ſed hoc in prima iuuentute decipit, in proceſſu tamen temporis ætatis gloriæ commendationes bonas, & idoneas decernit ſibi ſubſidij facultates. Si a Venere defluens Luna ad Iouem feratur, faciet magnos, potentes, & nobiles, & ciuitatibus præpoſitos quoſdam verò facit præſidio mulierum, ſubleuari, erunt ſanè grati, venuſti amatores mulierum, & qui venuſtatis gratia omnia quæ deſiderant conſequũtur. Si verò defluẽs à Venere minuta lumine ad Iouẽ feratur, de mulieribus dabit ſubſidia facultatum, & reddit tales quibus à prima ætate parentibus felicitatis, & gloriæ, gratia conferatur, aliis hæreditates dabit, aliis lucra maxima inuenire compulit, aut in templis honorata decernit officia. Si à Mercurio defluens Luna ad Iouem feratur, facit magnos, potentes, quibus Imperatorum literæ ac ſecreta credantur, aut qui regias opes, regioſque theſauros, fidei tutatione cuſtodiant, & qui in regia domo iubendi, vel diſponendi habeant poteſtatem facit, plerunque magiſtros nunciosque Regum: ſed & neocoros aut prophetas, facit aut Principes ſacerdotum, aut ex iſtis honoribus, aut ex his occaſionibus maxima illis felicitatis conferantur inſignia, aut vt ex his actibus potentium, diuitiarum, incrementa conquirant. Si verò à Mercurio defluens minuta lumine Luna ad Iouem feratur, aut rationibus præponit, aut ſerioris, negationibus facit eſſe præpoſitos, aut facit actores, & talis quibus publica vel fiſcalia inſtrumenta credantur, aut ponderibus publicis, aut fiſcalibus facit priuatarum litium iudices, aut ex his actibus maxima facultatum incrementa decernit, & felicitatis largitur inſignia, aliis hæreditates, alios res depoſitas, & abſconſas inuenire compellit, apud alios res commendatæ remanent, & apud eos ſine fraudis vitio perſeuerant, vt in iſtis rebus gloria, & ſubſtantiæ illis magna felicitas comparetur.

Peculiariter autem Iuppiter ſignificat ſacerdotes, viros iuſtos iudices, magiſtratus, nam reges propriè decernit Sol, & Luna populum, & miſtionem vtriuſque Sol cum Luna. Et ſignificat omne bonum quod eſt in vita, quia omne bonum conſiſtit in moderatione, & ipſe ſignificat temperamentum, & moderationem quia eſt remotus ab omni exceſſu, & ideò ſignificat virtutes, quoniam virtutes ſunt mediæ inter vitia, vt Poëta ille dicebat,

Virtus eſt medium vitiorum vtrinque reductũ.

Et ſanitatẽ quoniam ſanitas conſiſtit in bona temperie, & conſilium ac prudentiam, quia illa conſiſtunt circa bonam temperiem affectuum, & etiam quia eſt moderati motus vnde neque impetu res agit, vt Mars, & Mercurius, neque adeò ſegniter vt occaſio prætereat vt Saturnus. Et etiam potens magnus & denſi luminis, & grandis aſpectu. Et eſt patiens quia ſapiens, & etiam quoniam poteſt ferre labores, & reliqua incommoda. Et præbet opes, quoniam efficit patientem laborum, prudentem, blandum, & fidum vt ei credatur. Et ſignificat ætatem à 56. anno ad 68. & vxores quia ſignificat prolem, & commodam vitam, hæc autem habetur cum vxore proba, & antiqui eius nomine præpoſuerunt Deum cunctis quoniam vincet. Et quando ſignificat pluuias vt cum Venere, aut Luna ſignificat tranquillas, ſignificat etiam cibi amatorem, & bonum colorem, efficit autem nobilem, glorioſum, honeſtum, ornatum lætum, ſimplicem, beneficum, moderatum, in verbis minimè fœtidum in ambulando quietum ac lentum non præcipitis inceſſus. Carnoſam haud multum pinguem conuiuiis delectatur.

Si

Si malè diſpoſitus fuerit erunt viria ſimilia virtutibus, belluo, adulator, ſegnis, feret iniurias & dedecora, prodigus. In aſcendente diurnus præbet magnam poteſtatem, nocturnus primum inter fratres vt ſit naſcatur, aut alios occidendo. In ſecundo multum opibus fauet, adeò vt ſacerdotia aut hæreditates impartiantur. In quarto loco bonam fortunam cum Principibus præſtat, tum etiam magiſtratus, die quidem quod diurnus ſit, noctu quod cum Sole: nam in tertio leuibus itineribus atque frequentibus vitam recreat, ſed & fratres aut coniunctos bonos, & iucundos præbet. In quinto noctu paulò minus quàm in vndecimo interdiu præbet felicitatem naturæ congruentem:nam moderatam vim habent hi loci, & orientales ſunt atque puri. In angulis enim quandoque magis vincitur à natura loci quam vincat, in cadentibus debilitatur à natura loci, in occidentalibus quadrantibus, non adeò gaudet, quare vndecimus & quintus locus maximè propitij ſunt, illi velut, & Veneri ea ratione in ſexto loco, de die aut duodecimo de nocte, niſi Sol ipſam non latentem ſequatur, hos quidem per calomniam à iudicibus damnari, facit illos morbis & ſeruitute atque laboribus implicare: eſtque ſanè eorum geneſis ac ſi tam benigno ſydere prorſus deſtituta foret. In ſeptimo ſi in Geminis fuerit corporis molem immodicam præſtat. Cæterùm felicem reddit & bonæ conuerſationis ac lætum, opes autem in ſenecta magis præſtat. Sed in octauo eadem penè quæ in ſecundo pollicetur, lites tamen & contentiones adiicit, præcipuè in nocturna genitura. In nono autem loco præbet ſacerdotia pauperibus, ſacerdotum patrocinia, & in locis proprij ſomnia vera, in contrariis falſa. Et præſertim noctu vnde etiam ſuperſtitioſos efficit decimo in loco eadem fermè: ſed illuſtriora ſi non nocturnus fuerit quæ in quarto, & certè cum publica negotiæ præbet, & ex negotiis vtilitatem. Hæc autem omnia efficaciora in omnibus cum præfuerint locis, & vt etiam præfuerint diſtinguendum.

DE MARTE.

SVnt præter hæc in ſuperioribus planetis duæ comparationes, ad Solem quarum vna eſt, quod dum planetæ centrum epicycli eſt, ſub centro Solis ipſa ſtella eſt in abſide media ſui epicycli. Altera quam vocant Periodicam reſtitutionem, eſt quoniam Sol quot ambit circulos ſigniferi totos cum modica portione, tot ſtellæ in ſuo epicyclo additis reuolutionibus in Eccentrico. Igitur Saturnus in quinquaginta ſeptem reuolutionibus, epicycli in duabus eccentrici peractis, & portiuncula vtriuſque in annis 59. die vno, horis 18. qui dies & horæ partes ſunt temporis, quibus Saturnus ſuperat 57. integras reuolutiones, vt Sol in 59. reuolutionibus die vno, horis 18. tanto plus progrediatur in integris reuolutionibus, quantum eſt motus in vna die, & horis 18. Et ſimiliter Iupiter in annis 71. diebus 4. & deinde deficientibus perficit 65. reuolutiones in epicyclo, ſex in eccentrico, & Sol loco ſuo totidem reuolutionibus deficientibus diebus & parte diei ſupra ſcripta. Similiter & Mars in 37. reuolutionibus epicycli, & 42. eccentrici progrediatur, quantum Sol in 79. annis, diebus tribus & ſexageſimis 13. ſcilicet, per tres gradus & decem minuta. Sed & Venus in octo annis quinque. facit reuolutiones in epicyclo diebus 2. & ſexageſimus 18. deficientibus octies redit ad ſuum locum in eccentrico cum reſtitutio, hæc re conſtet non numero, cum ſint 13. reuolutiones collectæ, non octo, ſed tamen reditus idem, quoniã tantum deficit ex reuolutione in epicyclo, ex quinta perfecta quantum Soli ad vltimam reuolutionem complendam in eccentrico. Similiter in Mercurio fiunt 145. reuolutionibus die vno & 31. in epicyclo reditus, fit cum 46. reuolutionibus in eccentrico in 46. annis & die vno, in Sole in totidem annis qui 46. perficit reuolutiones & vnum gradum. Quorum cauſa duas Tabellas expoſuimus, quarum vna oſtendit loca reuolutionum, & tempora vt à latere vides in prima.

	Epicyc.	D.	H.	M.	eccent.		Eccen.	D.	H.	M.
♄	57	1	18	0	2	☉	59	1	18	0
♃	64	360	4	0	6	☉	70	360	4	0
♂	37	3	4	0	42	☉	79	3	4	0
♀	4	362	18	0	8	☉	7	362	18	0
☿	145	1	1	0	46	☉	46	1	1	0

In ſecunda conſtat in ſuperioribus quod motus in eccentrico, & epicyclo in ſingulis diebus, cuiuſlibet Planetæ medij iuncti æquãtur, & perficiuntur medium motum Solis in die. Appellabimus igitur hos annos, ſcilicet reſtitutionum ſolarium, velut in Saturno 59. in Ioue 71. in Marte 79. In Venere octo, in Mercurio 46. in quibus Planetæ remeant ad idem velut in noſtra genitura 24. die Septembris anni 1501. Saturnus fuit in Gr. 31. min. 28. Geminorum retrogradus, ſed ſecundum prutenicas tabulas in gradibus 20 minutis 45. Ideò anno 1560. die 26. Septembris erit in eodem loco in principio retroceſſus, ergo eadem fermè euenient, quæ ad Saturnum pertinebunt, in anno 1560. quæ in anno primo 1561. quæ in anno ſecundo, & ſecundùm menſes, & dies, & in anno 1568. quæ in anno 1509. vtpote morb. longus, ſed alterius, & qualitatis, & magnitudinis propter comparationem Saturni ad reliquos planetas, & ſi quis hanc proprietatem

tem animaduertat, videbit eam eſſe magnæ conſiderationis, & in Mercurio idem continget, anno 1547. & vt in anno 1520. ita in anno 1567. Contuli autem me ad gymnaſium, & in anno 1521. cœpi profiteri, & ita in anno 1568. augebitur gloria nominis, & ita in anno 1525. Præpoſitus fui ſcholaribus. Ideò in anno 1571. ſi vixero erit mihi quædam poteſtas cum bonore ſed parum vtilis, Venus autem ſingulis octo annis redit

	G.	M.	2.	3.	G.	M.	2.	3.			Gr.	M.	2.	3.
♄	0	2	0	33	0	57	743		☼		0	59	8	16
♃	0	4	59	14	0	54	9	2	☼		0	69	8	16
♂	0	31	20	36	0	27	41	40	☼		0	59	8	16
In Eccentrico.					In Epicyclo.						In orbe ſuo.			

fermè ad idem, & ita in anno 1551. perexi in Scotiam, anno 1559. contuli me ad Gymnaſium, anno 1543. perexi Bergamum, ac ibi fui per aliquot dies, & in omnibus fuère lucra ſatis manifeſta. Fui enim addictus muneri profitendi, tum primùm & anno 1519. contuli me in Gymnaſium vt ſtuderem, & anno 1511. aufugi Papiam ex Patria cum matre propter metum Heluetiorum, & anno 1527. contuli me Patauium ex Saccenſi oppido, & anno 1535. fui aſcriptus inter Profeſſores Papæ, ſed non recepi conditionem, tametſi Senatus tribus menſibus expectauerit, an vellem mutare propoſitum, adeò pertinaciter hæſerat in ſententia, ſed ego detentus fui metu belli imminentis, anno etiam 1503. (intelligo ſemper inchoantem, tum etiam finem habentem in ſequenti) redij in patriam ni fallor, nam lactatus fuit extra patriam, & eo vſque educatus, hæc igitur non fortuito contigerunt, neque ſolùm quia Venus eſſet in reditu anni in eodem loco & in eodem ſtatu, ſed quia ſinguli dies reſpondent ſingulis diebus, per totum annum ea conditione vt ſupra, & quod Venus eſt domina loci aſcendentis non ſolum, ſed loci Lunæ, loci partis fortunæ, loci Solis, loci medij cœli, loci coniunctionis præcedentis natiuitatem & loci proprij. Sed in Ioue & Marte, quoniam tempus eſt, nimis longum comparatione vitæ humanæ, ideò iſta debetur referri ad reliqua indicia velut vrbium aut regnorum, & ſimiliter illud idem oſtendemus in Luna in ſingulis decem nouem annis, vt ſint reditus obſeruandi per ſingulos octo annos quouis tempore conferendo ad præterita, & in comparatione ad ſingulos dies, vel valdè prope ſcilicet, non vltra quatuor & ſingulis decem nouem annis, & 46. & 59. Ex quo patet quod cum medij motus planetarum ſic ſumpti ſint æquales motui medio Solis, ergo ex communi animi ſententia erunt, etiam inter ſe inuicem æquales.

Cùm ergo hæc reſtitutio ſit à die natiuitatis, & toto anno perſeueret per ſingulos dies, vt dies diei correſpondeat, palam eſt eam eſſe potentiſſimam maximè in domino geniture, quem Arabes Almutem vocant, vt mihi in Venere: poſt in domino aſcendentis, inde loci luminarium & medij cœli poſt partis fortunæ, Et eſt generalis omnibus erraticis prætetquam Mercurio vt ſic cauſæ diuerſæ ſint effectuum. Et in Sole non eſt niſi per ſe, ita vt ſit cauſa reſtitutionis aliorum, & vt poſſint reficere eoſdem effectus aut ſimiles. Ideò reducentes ad quinque circuitus demptis ex hoc numero Sole, vt qui per ſe nil efficiat, ſed ſit ſolum cauſa aliorum vt poſſint, & debeant hoc facere: neque res parua eſt, aut mediocris reliquos quatuor planetas toto anno per ſingulos dies, eundem ſeruare habitum ad Solem, quem habuerunt in anno prioris circuitus: & dempto Mercurio vt dixi, qui caret hac reſtitutione per circuitum. Iupiter verò & ſi habeat reſtitutionem quia tamen eſt longior pro vita humana, quàm vt poſſit conferre quinque: nam vt patet in tabula eſt annorum 64. & ideò eſſet prorſus comparare decrepitum infanti, ob id data eſt ei reſtitutio non quoad Solem, ſed quoad profectionem aſcendentis, vt ſingulo & partibus illius, ſic prope locum in quo erat in præcedenti anno, & in quo fuerat ab initio tempore natiuitatis, & hoc efficit vt homo eiſdem anni temporibus non ſolum ob Solem, ſed etiam Iouem eodem modo quaſi ſe habeat lætus triſtis alacer ſegnis. Et in circuitu poſtmodum duodecim annorum non ſolum ad eundem locum orbis, ſed etiam ſigniferi reddit. Vt ſi mihi fuit in natiuitate, in prima & in initio Tauri in principio, ſecundi anni erit etiam in prima, ſed in Geminis, & in principio tertij in prima & in Cancro, ſed ibi etiam erit profectio aſcendentis, ſcilicet in Geminis, in ſecundo anno, & in Cancro in tertio, & in ſecundo menſe tertij anni erit in Leone, in tertio menſe in Virgine. Et ibi erit profectio aſcendentis, & ita erit perpetuò mihi in aſcendente, alteri in ſecunda, alij in octaua, ſemper ſingulis annis, & menſibus anni, & diebus menſis, & etiam horis, & eſt mirabile, & res magnæ conſiderationis. Sed in capite duodecim annorum non ſolum erit in eadem domo & Mundi ſitu, ſed ſigno eodem, & hoc per totum annum, & menſes, & dies anni correſpondentes, & ita menſis Auguſti 1568. habebit magnam ſimilitudinem, cum menſe Auguſti anni 1556. & finis menſis, vt hodie tertio Calendas Septembris, cum illa die, non tamen erit ſimilitudo in his qui non ſignificant per Iouem, velut anno 1509. menſe Auguſti laborabam in extremis, non tamen illud ſignificabat, imò non prorſus anno 1521. menſe Auguſti. Et in medio menſis Septembris anno 1555. laborabam morbo, non tamen ſignificauit quod menſe Septembris 1567. debetem

berem ægrotare, quia morbus non ſignificat per Iouem, multo minus ſignficabatur in mea geneſi per illum: Et ita de aliis, Circuitus ergo eſt ſolum de re ſignificata, & tractione non exitu. Hæc igitur eſt via inueniendi circuitus ſingolorum bonorum, atque malorum per ſignificatores, & viciſſim inueniendi ſignificatores per circuitus. Velot mihi in anno 26. contingit promoueri ad Lauream Medicinæ, in 29. cooptari in collegium Medicorum in 51. accerſiri ad curationem Pontificis B. Andreæ, & in 62. eligi in Profeſſorem Medicinæ à Bononienſi Senatu, ex quibus quatuor fuit lucrum innumerorum aureorum, imò totius pecuniæ ex arte parte & circuitus eſt per 12. annum. Er licet iuerim anno. 51. in Scotiam electio tamen Medici, & litteræ tranſmiſſæ ſunt, anno 50. meo vt ratio conſtet. Ergo tum Iupiter & aſcendens fuerunt in Geminis, in ſecundo loco vbi radij trigoni Solis. Er Veneris etiam & Mercurij, & quadrati Lunæ, & corpore Martis, & Saturni dominorum medij cœli, ideoque ex his tria fuerunt, extra patriam & cum itinere. Er ſimiliter anno 35. ætatis reliqui munus medendi. Plebis ſacci & non lucratus ſum Gallaratæ toto anno 30. aureos, anno 45. omiſſi, munus profitendi Papiæ, & ita amiſſi circiter 220. coronatos, & exiſtimarionis multum, & anno 57. filius meus nam maior duxit vxorem indotatam, & euertit totum patrimoninm meum ex hoc facto. Et ita anno 69. priuabor & contra, contra omnem ſpem, rationem & conſuetudinem, ne credas hoc naturali coniectura me ſcribere profitendi medicinam munere, & lucro 1400. coronatorum in ſingulos annos ob Iouem ergo hæc ſunt, qui cum aſcendente prouenit ad Capricorni initium vbi ſunt radij quadrati Solis, & Veneris, & Mercurij, & Sextiles Lunæ inimicæ, & radij trigoni Iouis cadont, ante & antequam redeat annus, & Iupiter ad locum, & etiam ſunt inſelices, cum tam Iupiter, quàm Luna cadunt in Capricorno. Et quia Capricornus eſt ſignum medij cœli, & medium cœli cadit, in ea diuiſione ſignificat tamen exercitationem modicam, aliquando cum iactura vt anno 1534. aliquando cum lucro inſigni vt in ſequentibus omnibus 1546. 1562. 1570. Eſt ergo Mars tertius in ordine planetarum deſcendo naturalibus, & ſiccus ardens maleficus nocturnus maſculinus aſpecta minor omnibus planetis præter Saturnum, & Mercurium ruber, fuſcus cuius proportio corporis ad corpus terræ, & aquæ eſt velut quindecim ad octo, atque ideò dimetientis ad dimetientem fermè ſexquiquarta. Vnde liquet quod altitudo Solis exigua eſt in cõparatione ad altitudinẽ Saturni, quæ ferè eſt vt 13. ad vnam quandoqoidem Mars, cùm ſit eam prauus Saturnum magnitudine ſuperare videatur, cùm Saturni dimetiens quadruplus ſit cum ſeptunce, neque igitur mirum eſt ſi tam prauus habeatur, cum proportio dimetientium ſit minor ſub tripla ad eam, quæ eſt altitudinis. Nihilominus lumen eius lumine Saturni minus eſt, eſt enim duntaxat partium 7. minutorum 30. Anni maximi eius 284. magni, 61. minimi, 15. circuitus in eccentrico, annus vnus, 321. dies, horæ 22. circuitus in paruo circulo anni duo & 50. dies lumen partes 7. minuta 30. abſis in 15. parte, & minuto 28. Leonis latitudo auſtralis maxima part. 7. min. 7. Borealis autem par. 4. min. 21. altitudo eius in 28. parte Capricorni dominus eſt, & tam de die, quàm de nocte primus trigoni aquei, vnde liquet carpentum eius eſſe Scorpionis ſignum: tum verò primos ſeptem gradus, in Cancri autem primi ſeptem gradibus licet, in toto ſigno deiiciatur magnam vim habet, vt propriè efficiet naufragia termini retroceſſus à 72. diebus vſque ad 82. caput eius circa 16. partem Geminorum & cauda circa 16. Sagittarij. Verum in hoc conſulere oportet ephemerides propter velocitatem varietatis huius velut etiam de ventre eſt, tamen venter Borealis anno 1570. in octaua parte Virginis mirum, tamen quoties reflectatur, & reciprocet modo in ſeptentrionem, modo in meridiem, & quàm longiſſimis ſpaciis temporum perueniat ad ventrem maximè meridionalis latitudinis, quàm diximus eſſe boreale, multo maiorem, gaudet in ſexto loco, cum ſit nocturnus & Saturnus, altera malefica in duodecimo gaudeat morbos tamen & ibi per ſe generat.

Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gt.	Sig.	Gt.
♈	à 21. ad 25.	♉	à 28. ad 30.	♊	à 18. ad 24.	♋	pri 7.
♌	à 25. ad 30.	♍	à 22. ad 28.	♎	à 29. ad 30.	♍	pri. 7.
♐	à 27. ad 30.	♑	à 26. ad 30.	♒	à 21. ad 25.	♓	à 20. ad 28.

Propriè Lunam plenam luminibus ex oppoſito ſi exceperit, facit furioſos, vt Saturnus vacuæ ſi iongatur fatuos, & Soli malè iungitur, vt Saturnus eidem infeliciter opponitur, & Mars Venere gaudet, ac ei quaſi ſpontè cædit, vt Saturnus Ioui, & Saturnus Lunæ plenæ oppoſitus patum nocet, & Mars vacuæ ſi iunctus fuerit.

Mars vbi dominus fuerit orbis magni, & in Geminis calidum aërem, & quietum, ſi tum fuerit veſpertinus efficit calidiſſimum, quia occidente Sole calorem retinet, & ita non permittit refrigerari aërem, & idem dico de Venere, quia facit pluuias, & Saturnus frigus, & ideò dies in æſtate, cum ſic Mars ſe habuerit, erunt calidiſſimi, quia noctes non frigerabuntur, & erunt æſtuoſæ, & ergo magis dies. Sed ſi in Gemini ſteterit calidus, & ſiccus, & ideò in natura geneſi (omnia enim ad idem referenda ſunt) ſignificat calidam, & ſiccam intemperiem membrorum quibus Mars dominatur. Et ſimiliter ſi ſteterit aut retrocedat in Cancro, & latitudinem habuerit borealem, ſignificat calorem,

calorem vehementem. Et in Leone cùm fuerit ſub radiis Solis, ſed ita diſtingue ſi omnino latuerit Solis calor accendetur, velut ignis in quo ſit ferrum candens. Eſt enim calidior alio. ſi autem orientalis propè viſionem fuerit, ab aurora calor incipiet & totus dies erit valdè calidus, nox tamen erit frigida, verùm ſi orientali proximus viſioni noctes non refrigerabuntur.

Mars fuerit dominus eodem modo quo de Ioue dictum eſt, & fuerit æquidiſtans ſignu Arietis, & hoc eſt quod dicimus in Ariete ſignificat interfectionem accidere in partibus orientis, & multudinem dolorum oculorum, & multos ventos, cum paucitate pluuiarum, & ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aeris, & ſi fuerit meridiana ſignificat temperantiam aëris. Et dicit Haly, tractans de eſſentia planetarum ſub radiis, quod Mars in Ariete ſub radiis, ſerenum ſignificat. Sed veſpertinus contrarium, matutinus vel orientalis turbationem temporis, ſtationarius fulgura, & tonitrua ſignificat. Et ſecundùm Albumaſarem ſi fuerit illic retrogradus ſignificat, multos dolores, & multa nocumenta aduenire. Et dicit Albumaſ. vbi ſupra Mars cum fuerit æquidiſtans ſigno Tauri, ſignificat interfectionem inter ciues partis ſeptentrionalis, & meridiei multos dolores, cum mortis mulierum coniugatarum, & militiam rerum venerearum mortem, & boum, & multitudinem ciuium, & abundantiam pluuiarum & vehementiam tonitruorum, & coruſcationum, & nebularum, & paucitatem victus, & abundantiam aquarum, & ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat multas infirmitates variolarum. Et ſi fuerit meridiana, ſignificat molitiam commixtionis aëris. Et dicit Haly, Mars in Tauro ſub radiis tempus ſine vento facit, veſpertinus renum, matutinus ſiue orientalis ventos mouet, ſtationarius deſiccat aërẽ. Et ſecundùm Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat nocumentum aduenire beſtiis, cum morte eorum. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat multos dolores aurium in hominibus, & variolas, & morbillos, & interfectionem in ſeptentrione, cum multo latrocinio, & erunt nocumenta hominibus, præter tonitrua & coruſcationes, vehementia frigora. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multitudinem terræmotuum, & ſi fuerit meridiana ſignificat caliditatem aëris, & quietem eius. Et dicit Haly, ſi Veneris Mars ſub radiis. infirmitatem ſignificat hominibus: veſpertinus eſt calidiſſimus, matutinus vel orientalis contrarietatem in hominibus operatur: ſtationarius calidus & ſiccus efficitur. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus ſignificat multas ægritudines variolarum, morbillorum. Et dicit Albu. Mars cùm fuerit æquidiſtans Cancro, ſignificat interfectionem in parte orientali, vel occidentali, & multiplicantur in hominibus ægritudines, & infirmitates pectorum, & quotidianæ, & tertianæ febres, & dolores gutturis & cadent inter Principes contrarietates, & erit paucitas pluuiarum cum vehementia caloris. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat caliditatem aëris, & ſi fuerit meridiana ſignificat illud idem. Et dicit Haly, Mars in Cancro ſub radiis combuſtionem, veſpertinus infirmitates, matutinus lites inter homines: Stationarius caliditatem & ſiccitatem ſignificat. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus ſignificat corruptionem aeris, & vehementia caloris cum flatu ventorum venenoſorum. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans ſigno Leonis, ſignificat bella in parte orientis cum expanſione mortis, & præcipuè puerorum pro nimio dolore ventris, & ſignificat charistiam in beſtiis, & paucitatem pluuiarum, & panis, & præcipue in parte orientis. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat flatum ventorum ex ferocitate venenoſorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris. Et dicit Haly, Mars in Leone ſub radiis infirmitates Imperatoris ſignificat, veſpertinus ardorem, matutinus vel orientalis extinctionem eius ſignificat, ſtationarius ſignificat infirmitatem. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit retrogradus ſignificat, quod cadet inuidia & odium inter Romanos. Et dicit Album. Mars cùm fuerit æquidiſtans Virgini ſignificat multas infirmitates oculorum, & multam interfectionem, effuſionem ſanguinis in parte meridiei, & mortem mulierum, cum deſtructione aëris, & eius ſiccitate, & multis terræmotibus, & multitudine panis & vini. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat paucas pluuias. Et cùm fuerit latitudo meridionalis ſignificat malitiam complexionis aeris. Et dicit Haly, Mars in Virgine ſub radiis infirmitates in hominibus facit veſpertinus ſuffocationem, matutinus lites & contentiones facit, ſtationarius ſiccitatem aëris oſtendit. Et ſi fuerit illic retrograda ſignificat ſiccitatem aëris. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Libræ, ſignificat ſalutem & bonum in hominibus, & erunt multi latrones, & timores, & rumores, terribilis mors, & infortunia in hominibus propter bubones, & ſpecialiter in parte meridiei, cum paucitate pluuiarum, nebularum, ventorum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat multitudinem ventorum. inceſſanter, & ſi fuerit meridionalis ſignificat temperantiam aëris. Et dixit Haly, Mars in Libra ſub radiis ſiccum aërem facit, veſpertinus pluuioſum, matutinus turbationem & tonitrua facit: ſtationarius verò aridus & ſiccus. Et ſecundùm Albumaſ. ſi illic fuerit retrogradus ſignificat mortem ſubitam quorundam nobilium hominum. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni ſignificat multos dolores, ardorem in hominibus, & bubones, & ægritudines & præcipuè in iuuenibus, & illud erit in ſeptentrione, cum multis latronibus, erit frigus vehemens, in quarta autumnali, & hyemali & æſtiuali, cum multa ſiccitate aëris, & nocebit pani, vino, arboribus & meſſibus. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat multam ſiccitatem & paucitatem pluuiarum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat temperan-

tiam

etiam aëris. Et dicit Haly, Mars in Scorpione ſub radiis tranquillitatem in mari ſignificat: veſpertinus & matutinus ſignificat ventos, ſtationarius ſignificat trãquillitatem & quietem facit. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogrados ſignificat infirmitatem accidere regi, propinquitatem perditionis. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Sagittario, erit mors in parte occidentis, cum multa interfectione, & cum ægritudinibus, & vehementi tuſſi, & doloribus oculorum, & erit quarta vernalis, mali aëris corrumpentis, cum paucitate pluuiarum, & moltiplicabitur frigus in quarta hyemali, & exinde erit corruptio annonæ, ſcilicet panis & vini, vel cum multis plantarum plantationibus. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multum flatum ventorum, cum ſiccitate & pauca humiditate eorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat altercationem quarundam rerum & conuerſionem earum. Et dicit Haly, Mars in Sagittario ſub radiis ſine humiditate, veſpertinus infirmitates & peſtilentias. Matutinus vel orientalis vehementiam caloris ſignificat, ſtationarius verò malum & infortunium. Et ſecundum Albomaſ. ſi fuerit retrogradus ſignificat malom, & infortunium, & malum adoenire militibus regis. Et ſecundum Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat moltam mortem, & molta infortunia ex parte meridiei, & præcipuè in iuuenibus, & mulieribus paucitatem pluuiæ, & ſiccitatem aëris, cum multis redditibus hæreditatum & paucitate fructuum. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat deſtructionem commixtionis aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem.

Et dicit Haly, Mars in Capricorno ſub radiis nutrit, veſpertinus bonam commixtionem, matutinus dies hyemales per loca facit, ſtationarius tranquillitatem & perfectionem inducit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrugradus ſignificat mortem nobilium, cum cogitationibus, & mœroribus hominum & multas pluuias. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Aquario, ſignificat mortem regum orientis, cum multis infortuniis hominom, & ſuperabundantiam pluuiarum & caſu nimium, & aſperam commixtionem aëris, & cum multitudine panis & vini, & cum multo bono, & paucitate eorũ in parte orientis. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatẽ aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idẽ.

Et dicit Haly, Mars in Aquario ſob radiis, ſignificat ariditatem, veſpertinus abſentiam ventorum, matutinus motionem eorom, ſtationarius nocumentum in mari. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat malam inobedientiam plebis erga regem. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans piſcibus, ſeu ſigno piſcium, ſignificat interfectionem multam inter reges, & magnates, & amiſſionem regni, & dignitatum eorum, febres tertianas & quotidianas in parte meridiei, & occidenti chariſtia beſtiarum, & abundantia pluuiarum & nimiom, cum bona aëris commixtione. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multos ventos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et dicit Haly, Mars in Piſcibus ſub radiis raritatem piſcium ſignificat, veſpertinus ariditatem, matutinus fulgura & tonitrua, ſtationarius inæqualitatem in corporibus & in rebus ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat permutationem & accidentia accidere hominibus, & paucum conplementum eius in quo ſperatur ex operibus & rebus.

Si Mars ſuper Saturnom eleuetur & ſit in Ariete, erunt multi venti, & pluuiæ, bonus aër æſtatis. Si fuerit in Tauro, erit mortalitas, ſiccitas & combuſtio in hominibus, & terræmotus. Si verò fuerit in Gemini, erunt multa bella, multæ ægritudines, & mors in eis, pluuia tonitrua & corruſcationes. Si verò fuerit in Cancro, erunt multi inimici in gentibos, multæ locuſtæ, pluuia mediocris & pauca aqua. Si verò fuerit in Leone, erit magna ſiccitas, cum forti vento, & multo puluere. Si verò fuerit in Virgine, erit magnus calor, & frigus magnum temporibus ſuis, corruptio locuſtarum, & plures redditus fructuum. Si verò fuerit in Libra, erit pugna inter reges, mors quarundam molierum regum, multitudo herbarum & pluuia pauca. Si verò fuerit in Scorpione, erunt bella, & deſtructio in plurib. climatibus, locuſtæ nociuæ in meſſibus pluuiæ, tonitrua, & corruſcationes. Si verò fuerit in Sagittario, erunt multæ ægritudines, in pluribus climatibus, ventus inceſſans, cum multo puluere, & vrilitate annonæ. Si verò fuerit in Capricorno, erit multitudo aſinorum, & ouium cum vehementia caloris, & frigoris tempore conuenienti, & cum durabilitate eorum. Si verò fuerit in Aquario, erunt paucæ aquæ, cum multis pluuiis. Si verò fuerit in Piſce, erunt infortunia, in pluribus climaribus, & multi piſces, & paruæ aues, pluuiæ ſuperfluæ, tonitrua & corruſcationes.

Si verò ſuper Iouem & fuerit in Ariete, erit mors in hominibus pluuia pauca. Si verò fuerit in Tauro, erit deſtructio ciuitatum, mors quorundam magnatum multæ pluuiæ, corruſcationes & tonitrua. Si verò fuerit in Gemini, erit nimia mors in hominibus. Si verò fuerit in Cancro, erunt bella, deprædationes, & combuſtiones in moltis terris, cum multis pluuiis, & augmento Tigris & Euphratis, multæ inondationes tempore ſuo. Si verò fuerit in Leone, erit pluuia pauca, detrimentum aquarum in puteis, & in aliis locis. Si verò fuerit in Virgine, erit combuſtio cum ſuperflua pluuia corruſcatione, & tonitruo, & augmento aquarum fluuiorum. Si verò fuerit in Libra, erunt rumores & odia inter homines malitia mercationum, cum multis tonitruis pluuiis, & corruſcationibus. Si verò fuerit in Scorpione, erit mors in pluribus climatibus pauca pluuia, & detrimenta aquarum fluminum & Piſcium. Si verò fuerit in Sagittario, erit mors diuitum, cum pauca pluoia. Si verò fuerit in Capricorno, erunt molta capti in pluribus climatibus mors auium, pluuia pauca, vehemens frigus, cum paucitate aquarum &

fluminum. Si verò fuerit in Aquario, erit mediocritas aquarum incrementum plantarum. Si verò fuerit in Piſce, erit gaudium in multis regionibus, reges interficere ſeſe, dominantium mulierum ſuper viros, pluuiæ ſuperfluæ, & corruſcationes.

Si verò ſuper Solem & fuerit in Ariete, erunt bella iniuriæ, mendacia, indicatio hominum: calor paucus, bona complexio, quartæ æſtiuali, multæ corruſcationes, & venti. Si verò fuerit in Tauro, erit multus calor & ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Gemini, erit caliditas & ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Cancro, erit ſiccitas aëris, & vehementia caloris. Si verò in Leone, erunt multæ corruſcationes. Si verò fuerit in Virgine, erit ſiccitas aëris, & humiditas pauca. Si verò fuerit in Libra, erit temperantia aëris declinans ad calorem, & ſiccitatem, multum frigus, & ventorum fortitudinem arbores eradicantium. Si verò fuerit in Scorpione, erit ſiccitas aëris & eius caliditas. Si verò fuerit in Sagittario, erunt multæ corruſcationes. Si verò fuerit in Capricorno, erit ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Aquario, erit vehemens calor. Si verò fuerit in Piſce, erit ſiccitas aëris.

Si verò ſuper Venerem & fuerit in Ariete, erunt bella, mors, bubones, combuſtiones, multa horribilia proſperitas mulierum, imprægnatarum, cum peſte ex ſiccitate aëris. Si vero fuerit in Tauro, erit mors, ægritudines, mulieres parient filias, magnus calor, in quarta æſtiuali. Si vero fuerit in Gemini erit contrarietas virorum cum mulieribus, mors imprægnantium paucitas rerum & humiditatis. Si vero fuerit in Cancro, erit mors mulierum imprægnantium pauca humiditas, cum vehementi calore. Si vero fuerit in Leone, erunt combuſtiones, infortunia, conſtitutiones, mendatia, terribiles, rumores, in plurib. terris, cum locuſtis, & pluuia pauca. Si verò fuerit in Virgine, erit mors regum, & puerorum ex mulieribus, & multis altercationibus locuſtæ, & vehemens calor. Si vero fuerit in Libra, erit nocumentum & combuſtio cum pauca pluuia. Si vero fuerit in Scorpione, erit mors mulierum, regum, humiditas pauca. Si verò in Sagittario, erit ſuperfluitas pluuiarum. Si verò fuerit in Capricorno, erit aborſus prægnantium cum euaſione mulierum, mors ouium vehemens calor tempore ſuo. Si verò fuerit in Aquario, erunt pugnæ, anguſtiæ & locuſtæ in multis regionib. ſiccitas, & chariſtia annonæ, pluuia pauca cum diminutione aquarum. Si vero fuerit in Piſce, erit proſperitas multarum regionum, & homines multum vti benè adorantibus, multi piſces, & paruæ aues.

Si autem ſuper Mercurium & fuerit in Ariete, erunt bella multa cum paucitate pluuiarum, & imbrium vehemens calor paucitas aquæ fontium. Si vero in Tauro, erit deſtructio in pluribus climatibus, multæ pluuiæ, & nubes, vehemens frigus in quarta autumnali, & hyemali. Si vero fuerit in Gemini, erit mors filiorum, Regum bella, interfectiones, pauores, deſtructio eccleſiarum & cenſus, pluuia pauca & multus cenſus. Si vero fuerit in Cancro, erit interfectio filiorum regum. bella & deſtructiones multorum regnorum, deſtructio palliorum regum, vehemens calor tempore ſuo. Si vero fuerit in Virgine, erit effuſio ſanguinis deſtructio multarum terrarum, cædes magnatum, multitudo latronum, & iniuriarum ſeruorum erga dominos, delectatio ſapientum, multum annonæ. Si vero fuerit in Libra, erit mors filiorum regum orientalium, bellorum occidentalium, paucitas pecorum, deſtructio eccleſiarum, pluuia pauca, nebulæ, tonitrui. paucitas aquæ in fluminibus. Si vero fuerit in Scorpione, erit mors hominum, & boum, & ventus inceſſans. Si vero in Sagittario, erunt interfectiones & effuſio ſanguinis, multæ rapinæ & dolores hominum, multæ nubes & pluuiæ. Si vero fuerit in Capricorno, erunt in hominib. multæ cauſæ infirmitatis, mors, bella, capti chariſtia aſinorum, mors ouium, paucitas auium, & florum in principio, quartæ vernalis, multæ in fine niues. Si vero fuerit in Aquario, erunt bella, captatio & mors in pluribus climatibus, multi lupi, pauci boues, pluuiæ humiditatis, & aquæ paucitas chariſtia annonæ. Si verò fuerit in Piſce, erit diſpoſitio regis à regno, multa incommoda cum bellis, impedimentum medicis interfectio multa animatorum fertilitas in parte occidentis pluuias ſuper aquæ flumine chariſtia annonæ.

Si autem ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erũt multa bella & captiones, mors nimia lupi, chariſtia quadrupedum cum humiditate pauca. Si vero fuerit in Tauro, erunt multa bella, in pluribus climatibus, & mors renouatio regnorum lupi, cum precio beſtiarum. Si vero fuerit in Geminis, erit mors regum, multa cædes, & bellum in pluribus climatibus, ſiccitas aëris, humiditas pauca. Si vero fuerit in Cancro, erit mors regum, & bella, & captiones, in pluribus climatibus, & mors lupi chariſtia ouium, humiditas pauca & ſiccitas aëris. Si vero fuerit in Leone, erunt bella, interfectiones in pluribus climatibus, multi lupi, chariſtia boum, & camelorum, & huiuſmodi animalium, ſiccitas aëris, & pauca humiditas. Si vero fuerit in Virgine, erit pluuia ſuperflua cum multis humiditatibus. Si vero in Libra, erit paucitas animalium trahentium onera cum multitudine inimicorum. Si vero fuerit in Scorpione, erunt bella, & captiones in pluribus climatibus, rapacitas luporum & valor beſtiarum onerum, & tonitrua, & corruſcationes. Si vero fuerit in Sagittario, erit paucitas pluuiarum. Si vero fuerit in Capricorno, erit diſcordia nobilium, expenſæ, pecuniarum earum multa bella in pluribus climatibus capti, & mors lupi, cariſtia boum, & aſinorum paucitas pluuiæ & aquæ. Si vero fuerit in Aquario, erit pluuia pauca. Si vero fuerit in Piſce, erit mors hominum præcipuè regum nobiliumque, lupi multi, & pauci boues, & huiuſmodi animalia cum pauca pluuia.

Defluxus autem Lunæ ab eo ſic accipiendi erunt, ſi à Marte feratur ad Solem maxima vitia valetudineque decernit, & breuitatem temporis tribuit: & facit biothanatos

interire:

interire, & generaliter maxima decernit infelicitatis in commoda, quoſdam verò ſic poſita facit in extra aëris, & in peregrinis finibus interire. Si à Marte defluens Luna feratur ad Venerem, & ſic creſcens, vel plena luminibus facit adulteros libidinoſos, amatores & Veneris ſemper cupiditatibus deditos, frequentibus periculorum caſibus implicatos, exercebunt autem artes pigmentorum, & aromatum, aut lapidum, & margaritarum, & fiunt frequenter ex iſta Lunæ ſocietate tinctores, metalli & cuiuſdam comercia tractabunt & fiunt pro ſignorum, & locorum qualitate caupones, vt ea quæ ad victum vel potum ſunt, neceſſaria somoſis, & publicis meretrimoniis præparent. Si verò à Marte defluens minuta luminibus, ſic feratur ad Venerem efficaces, beatos, felices faciet: ſed diuites his ſanè mulieres ſollicitarunt, & auferunt locupletes, ſed in alieni vitis vxores ex quibus comparabuntur illis maxima felicitatis inſignia, nam per has mulieres honeſtantur maximo dignitatis ornatu; præſertim ſi ſic nocturna genitura ſit, faciet laborioſos & variis operibus inhærentes, & qui ob res venereas frequenti pulſentur infamia, & quos ſemper promiſcuæ libidinis nota ſollicitent. Si à Marte defluens Luna ad Mercurium feratur, plena lumine in nocturna genitura milites faciet, & athletas glorioſus interdum alios publicis, & glorioſis officiis præponi, ſed erunt maligni malitioſi, & quorum cupiditas ad omne facinus per dies ſingulos creſcat: Erunt enim aut carnifices, aut ſpiculatores, & quibus deferendi licentia publica committatur authoritas. Si verò per diem iſta ſe Lunæ ſocietate coniungat, & ſit plena lumine decernit, miſeræ damnationis incommoda, vt ſententiam iudices ſubire cogantur, & fiant ex iſta damnatione biothanati. Si verò minuta lumine in diurna genitura, à Marte defluens ad Mercurium feratur infinitis immerſum cupidiatibus decernit, facit enim craſſatores, latrones, ſed qui in iſtu deprehendit facinora ſeuera iudicantis animaduerſione plectantur, alij præmuntur cadentium ruina tectorum, alios à rectæ vitæ curſu mittit ad inſanias. Si verò minuta lumine fuerit in nocturna genitura, faciet carceris præpoſitos, cuſtodiarumque cuſtodes, & qui ex hoc officio patrimonij ſui ſubſtantiam comparent: erunt ſanè amatores nanium, & athletarum, & qui quadrupedia animalia aſſiduis officiis proſequantur, habebunt ſanè vitia & aſſiduis periculorum incommodis decernunt. Si à Marte defluens Luna ad nullum feratur, ſed per vacuum curſus ſuos dirigat, & ſit plena luminibus patrimonium diſſipat, & parentes in primo ætatis gradu perimit, aut vitium aliquod, aut malæ mortis diſcrimen impinget: ipſos verò aut ex altis præcipitant locis, aut à quadrupedibus pericula, aut maxima illis vitia valitudineſque decernit, alios facit publica morte biothanatos. Si verò minuta lumine à Marte defluens ad nullum feratur, aut à genere ſuo alienari, & ſeparari facit, & patrimonia eorum variis lacerationib. diſſipat, aut dat laborioſas artes, & circa ſemper ferrumque verſantur, aut miſeros milites facit.

Si etiam Luna Martis applicuerit ſtellæ, & creſcens lumine Martis ſe ſocietate coniunxerit, vel ad Martem feretur, & ſit nocturna, facit calidos, periculoſos, violentos, ſed qui frequentibus ſoleant rationib. decipi, & quorum vita ſit maximis periculis mancipata efficaces, tum & omnia complentes, aut armis dedicatos, aut athleticis certaminibus deputatos præſertim, ſi in primis genituræ locis fuerint conſtituti erunt, tum vitio laborantes, matres verò eorum aut debilitas ante perimit, aut facit biothanatos interire. Si verò diurna fuerit genitura, & ſic ſe Marte Luna coniunxerit omni faciet partes corporis amputatos aliorum oculis nocet, aliorum ſtomachum, laterum, vitiorum, continuationem Luna debilitat: quoſdam oligochronios, biothanatos facit. Sed hæc omnia ſecundùm propriam naturam ſignorum facit atque decernit, & ſecundùm cardinum diuerſos exitus, & ſecundùm anaphoras cardinum, & ſecundum ea ſigna, quæ aliena eſſe ab horoſcopo ſocietatibus diximus, decretorum diuerſa varietas inuenitur. In his enim ſignis quæ alimenta eſſe ſocietatum horoſco: dixi, id eſt, in ſexto ab horoſcopo, vel in duodecimo loco. Si creſcens lumine Luna, ſe Marti coniunxerit matrimonium minuit, parentes ſeparat, vel intercemptis parentibus orbitatis, faciet miſeriis fatigari. Aliorum corpus ferri ſectatione conciditur, aliis talia naſcuntur vulnera, vt nulla redi queant, niſi ignitis ſanati cauteriis, largitur autem artes, quæ aut ignem tractent ſemper, aut ferrum, alios milites facit, ſed qui ſempiterno onere militiæ decernantur. In quinto verò loco vel in vndecimo ſi ab horoſc. vel in ſecundo, vel in octauo, vel in horoſc. conſtituta. Si per diem ad Martem feratur Luna vitia laterum, & paruum vitæ ſpacium decernit, & biothanatos facit. Si verò fuerit in nocturna genitura; & minuta luminibus ad Martem feratur, & his ſcilicet, in quibus docuimus locis, magnos, potentes, terribiles, efficaces facit, qui maximas ciuitates poteſtatis alicuius licentia ſubiungent: præſertim ſi in primis cardinibus genituræ, ſic fuerit inuenta. Si verò per diem principalibus genituræ locis, ſic fuerit inuenta paternam ſubſtantiam diſſipat, ſcilicet & parentes ipſos debilitat, aut biothanata morte perimit, artifices autem publicos, aut milites facit, ſed valetudinibus, aut vitiis implicatos, aut frequenter maxima pericula, & violentæ mortis decernit exitum. A Sole ſi defluens Luna feratur ad Martem, & ſit diurna genitura, parentes eius celeri morte proſternit, vt ſic ipſe orbitatis onere deprimatur, pereunt autem parentes ex iſta coniunctione frequenter biothanati, & ipſis qui nati fuerint decernit, vitioſas, luminum cæcitates, aut facit eos amputata parte corporis debiles, aut in prima eos perimit ætate, vel ſi nihil horum fecerit, facit biothanatos interire. Si verò per noctem à Sole defluens Luna feratur ad Martem, facit violentos crudeles, & qui pericloſa ſemper facinora

committant, aut facit vitiis, & valitudinibus implicatos: actus tamen pub'icos militiaque decernit, aut athletas, facit glorioſos pariter, & præiert m ſi Mars & Luna in neceſſariis genitvræ locis fuerint innenti. Si verò in deiectis locis fuerit, iſta coniunctio ſine alicuius bonæ ſtellæ teſtimonio patrimonium minuit, orbarí parentibus facit, humiliat vitam, vitia valetudineſque decernit, aut certè biothanatos facit interim: actus verò ex igne, aut ex ferro, aut ex metallo facit, aut tales certè qui ſempiterni laboris continuationibus deterantur.

Si à Venere defluens ad Martem feratur, in diurna genitura, & ſit Luna creſcens vel plena luminibus amoris, alicu'us inſtinctu, miſeræ calamitatis decernit exitia, & ob hoc grave periculorum diſcrimen indicit, vt ad cuſtodiam carceris, & ad damnationis crimen accedant, & qui propter hoc biothanata, morte deperant, alios facit expoliari, alios ſubiugari, alios facit miſero onere captiuitatis adduci pro locorum ſcilicet poteſtate. Si verò a Venere defluens Luna in nocturna genitura, feratur ad Martem, facit homines potentes, & terribiles, qui regiones maximas ſuis virtutibus ac poteſtate ſubiungant: præſertim ſi in horoſcopo, vel quinto ab horoſcopi ſigno, aut Mars fuerit, aut Luna, nam ſi in cæteris locis fuerit, iſta coniunctio, aut artificioſos facit, aut athletas, aut milites, ſed qui aſſiduis periculorum caſibus implicentur. Si verò à Venere defluens minuta lumine in diurna genitura, feratur ad Martem patrimonium miſera, laceratione dilapidat, & ipſos facit deiecta humilitate miſeros, & vitia valetudineſque decernit, alios facit exules, alios in fugam vertit, alios onus ſeruitutis imponit, alios in primo vitæ curſu perimit, facitque plerunque biothanatos, mulierum cauſa, vel propter amoris alicuius illecebras: ob hoc enim inſidias pericula damnationeſque decernit. Si à Venere defluens Luna feratur ad Solem parentes acerba diſſenſione diſſociat, & ipſis onus diræ orbitatis indicit patrimonij, & vitæ decernit anguſtias, impuros facit, & qui miſeris amorum amplexibus implicentur: ſed cùm primùm iuuentutis tempus exierint, proceſſu temporis augmenta patrimoniis, & quicquid deſideraueriint facilè conſequantur.

A Mercurio defluens Luna, ſi feratur ad Martem in diurna genitura, & ſit Luna creſcens, vel plena luminibus, facit irreligioſos, periurios, fallaces, & quorum malitia ad omne facinus per dies ſingulos erunt, effractores, fures, & qui templa ſacrilego furore ſemper explicent, erunt latrones, homicidæ, & ad neces hominum ſemper armati, ſed in his comprehenſi facinoribus cuſtodiæ vinculis carceriſque traduntur, & gladio ſeuera iudicis animaduerſione plectantur, aut à quolibet genere ob hæc facinora biothanata, morte depereunt. Si verò ſit nocturna genitura, & à Mercurio defluens Luna plena, vel creſcens feratur ad Martem, facit duces, ac tribunos milites, ſed terribiles & tyrannicis poteſtatib. ſublevatos, vel defenſores, aut præſides ciuitatum, aut qui nunquam iſtarum poteſtatum licentia perſeuerent, & quia vario genere ſemper offendant, quorum alij vertantur in fugam, alij in exilium dantur, alij biothanati intereunt: præſertim ſi in principalibus genituræ locis Mars & Luna fuerint inuenti. Si verò in deiectis genituræ locis à Mercurio defluens, Luna in nocturnis genituræ locis plena lumine, feratur ad Martem paricidialium ſcelerum facinora decernit: aut enim filios paricidali perimunt, furoris amentiæ, aut illos ad fraternas neces furor; præpoſteræ cupiditatis impingit, aut parentibus paricidale infertur exitium, aut affines ſuos iugulant, aut auerſi coniugales affectus genialentorum ſanguine laniare coniugis polluunt, aut omnifariam vario furorum inſtinctu, paricidali graſſantur inſania, ſed hæc pro locorum ac ſignorum varietate decernuntur, mors verò eorum violenta erit ſemper & afflicta: aut enim propter ſeruos, aut propter perſonam in cuſtodiam redactas, aut propter damnatos homines graue illis periculorum diſcrimē infertur, & propter hoc damnari publica morte depereunt. Si verò minuta lumine in diurna genitura, à Mercurio defluens feratur ad Martem, facit falſarios maleficos, & effractores, fures, aut latronum conſcios, aut receptores, ex quibus criminibus, aut in cuſtodia conſtituuntur, aut ſeuera animaduerſione damnantur, alij fiunt publici carnifices, & quibus publicè animaduerſionis officia credantur, aut exceptores perſonalium cauſarum fiunt, vt officia pertractent, vt adiutores fiunt, huiuſmodi hominum damnatorum, aut cæteris publici fiunt, ex iſta coniunctione cuſtodes. Si verò minuta lumine à Mercurio defluens, Luna feratur ad Martem in nocturna genitura, aut milites, cuſtodes armorum, aut athletas, aut quibuſdam certaminibus deſtinabit efficaces, terribiles, famoſos, & quorum officium ad omnium celeberrimorum notitiam, ore perueniat, quod ſi in horoſcopo vel quinto, ab horoſcopi loco Mars, vel Luna conſtituta fuerit, iſta coniunctio faciet eos violentos, quodam genere mortis extingui. In cæteris enim genituræ locis vitia valetudines pericula, & laborioſos actus, & aſſiduas vigilias, aut violentæ quædam decernit, ſed hæc omnia ſicut frequenter diximus, ex ſignorum diuerſitate variantur. In ſignis enim tropicis conſtituto Marte, ſi à Sole vel à Mercurió defluens, Luna in maleuolarum ſtellarum ſignis conſtituta, feratur ad Martem per diametrum vel quadrat, aut ſi ſit illi vicina, aut partili ſocietate coniunxerit, faciet pellarios, cotarios, calliearios, coquos, ferrarios, ex igne vel ferro artes ſuas officiaque complentes. Si verò in Veneris ſignia iſta coniunctio fuerit, facit linteones, tinctores, plaſias, aut tabernarios. Si verò in Mercurij aut Martia domo fuerit, iſta coniunctio, amatores annorum, aut paleſtræ facit, & publicorum negociorum officia tractantes. Si verò in domo Martis fuerit iſta coniunctio, tribunos, duces, ac magnarum legionum præpoſitos, aut ciuitatum vel prouinciarum præſides facit.

facit. Si verò in domo Saturni, fuerit iſta coniunctio, grauia, & miſera, vel ſcelera decernit officia: aut enim tortores, aut carnifices, aut delatores facit, aut beſtiarum venatores, & marſos tales, qui aſpides venari conſueuerunt, agreſtium pecorum vel beſtiarum magiſtros faciet, alios piſcatores, aut aucupes, alios ex puteis altiſſimis aſſiduo labore aquas leuare compellit: alios agreſtium locorum vel hortorum operarios facit, alios naucleros, naupegos vel gubernatores, alios fructores, alios lapidarios, alios pollinctores facit, aut per ipſos ſepulturæ ſemper officia tractantes. Si verò in domo Martis fuerit iſta coniunctio, multiplici genere decreta variantur.

Mars igitur ruber eſt, ſeu quod aëri quippiam eius ſubſtantia admiſtum habeat, ſeu quod peruia ſit eius ſubſtantia, & ob id radiis Solis illuſtrata, vt ignis refert, quandam ſpeciem, nec mirum ſit cur ſcintillet: non enim ob diſtantiam cum propior ſit Ioue, multoſque magis Saturno: ſed quod igneum eſt ſcintillat, aut forſan ſcintillandi modus alius eſt: alio enim modo ſcintillat quod ignis formam refert, alio modo quod moueri videtur. Anni quibus præeſt ſunt ab 41. ad 56. annis, ſcilicet quindecim anni enim minoribus ſinguli præſunt, planetarum præter Mercurium, quia ſunt nimis multi. Ea enim ætas eſt multi laboris decreſcens, tum etiam in qua quod malefica regat multi pereant. Efficit autem inuictos & qui nullis rationibus ſubigantur, immobiles, contentioſos, audaces, periculoſos, violentos, qui que facilè rationibus falſis decipiantur, multum cibum facilè concoquunt fortes æquales, corpore malæ conuerſationis, rubris, capillis, oculis, ſanguinolentis, imperioſos, quique ſibi vindicent poteſtatem artes, ex igne exercentes, inuidos, rapaces, contumelioſos, crudeles, libidinoſos, circa vxorem & filios, tum etiam amicos, parum propenſos, admodumque iracundus, & qui facilè in furorem vertantur. Vnde pulchrè poëtæ finxerunt. Herculem occidiſſe filios atque vxorem: talis enim eius natura eſt, peſſimè in ſeptimo & decimo loco collocatur, vbi Solem aut Lunam luminibus plenam exceperit, tum maximè in propriis locis conſtitutus aut luminatium. Sic enim publica damnatione perdit aut exuſtos ignibus necari, aut excruciatus lacerati, aut cum minimum nocet à latronibus multis confodi volneribus, atque id in diurnis genituris, nam in nocturnis mitior eſt. In horoſcopo autem Mars ſi fuerit inuentus, facit de die callidos, audaces, furioſos, peregrinos, & prodigos, vt poſtmodum nec iis indigeant inſtabiles, quoque mendaces, & prauorum morum. In quarto hæc eadem, ſed & de filiis aduerſatur, ſobolemque denegat, facit etiam mulieribus obnoxios, & præcipuè malis laborioſos quoque & variis morbis afflictos facit, & inſanos. & lunaticos, & carcere ſæpe detinebuntur, aut in ſeruitutem rediguntur. Deteriora etiam in ſeptimo loco, facit enim homicidas, ſceleratos, proditores, tortores, carnifices, cum Iupiter aut Venus auxilio fuerint. Quod ſi horoſcopus nõ in Martis dignitatibus conſtiterit violentam quidem mortem tollit breuis tum vitæ facit. Ibi autem propriè ſignificat eos quorum corpora publicè lacerentur, rotis inſeruntur, ignibus torrentur & abſumontur, & qui in carcere tormentis necantur. Sed in decimo horum loco facit, inefficaces, proſcriptos, exules, relegatos, fugas, plerunque mortem in peregrinis locis parumque honeſtam. Sed ſi fœminina ſunt ſigna erunt omnia in omnibus locis mitiora, niſi ſit Scorpius, & ſi noctu, &c. Verum quandoque noctu in horoſcopo, vel cœli medio ſi Iupiter, aut Venus aut Mercurius, in quorum dignitatibus fuerit, faueant, præſtat magnam poteſtatem, per Iouem collatam à Principibus per Venerem populi fauore, per Mercurium induſtria, dolo, eloquentia quadam. In ſuccedentibus autem locis ſimilia hæc erunt, tum mala, tum bona, atque eiuſdem fermè generis, ſed minora, & violenta niſi in octauo, nam & ibi facit violentam mortem, ſi luminaria in angulis fuerint, cùm ad eum directione peruenerint, maximè ſi locus aduerſetur vt in Tauro, Cancro, librave, hoc vi hominum. Taurus quadrupedibus, aut ruina, Cancer aqua, facit & cæcitates: præſtat miſeriam, calamitates timores turbulenta omnia, & impedita, triſtitiamque ac confuſionem. In ſecundo æſtus animi inopiam omnium, & impedimenta p'orima, tum verò extra patriam forſan meliorem fortunam orientalis auget hæc. Sed vt dixi nocturnus, & in fœminino ſigno minora mala facit, cùm tamen nihil boni in his locis ſignificare poſſit. In quinto autem atque vndecimo adhuc hæc minora erunt, verùm & patrimonium dilapidabit. Si tamen in fœminino ſigno atque nocturnis adhuc hæc minora erunt mala, nonnunquam etiam bona periculoſa autem eſt qualiſcunque Martis miſtio, cum Sole aut creſcente Luna, ſi fortunatarum aliqua quaſi ſequeſtra non interuenerit: velut & Saturni cum Luna fuerit vacua. Melior tamen eſt in vndecimo loco quàm quinto. In tertio autem vel nono efficit parum pios & Deorum cultores, in tertio etiam conſcios facinorum oculorum, vt in nono ſuperſtitionis plerunque, ſed in cæteris ſatis felices, tum quod in his locis parum obſit, tum quia eorum decretis congruentia ſignificat, vt itinera peregrinationes, labores & ſimilia, ſed in ſexto ac duodecimo loco morbos ſignificat, aliquando etiam vitia vt gibboſitatem claudicationem. Verùm in duodecimo deterior eſt, namque inſidias ſtruit à ſeruis facitque vt illi, & contemnant & lædant. Spargunt de illis infames voces, & ipſe variis mentis æſtibus detinebitur, & etiam ab ancillis detrimenta patietur, & vitam ducere ſeruilem cogatur. Erunt tamen hæc minora quanquam ſuperius dicta ſunt affecerint. Poteſtas beneficarum genitura nocturna ſignum fœmininum.

DE SOLE.

Sol quaſi Solos meritò dictus quippe qui non ſolum cuncta aſtra magnitudine,

quod ad aſpectum nocturnum attinet indicat, ſed etiam pleraque quæ in orbe octauo poſita ſunt, non tamen omnia. Syrius enim cum longè altior ſit, quàm ipſo aſpectu eſt minor, Sole maior eſt non parum. Eſt autem Syrius maxima ſtellarum lucidarum, quæ in cœlo viſuntur, nam non lucidarum tres ſunt, canopi, circa anatarcticum polum, quorum vnus etiam videtur in Alexandria. Quocirca dubitare expedit, cur cum cœlum à perſpectiſſimo & ſapientiſſimo conditore factum ſit, ſeu ab æterno, ſeu aliquando, ſeu omnino ipſa per ſe ſit æternum, quod tamen eſſe non poteſt, quia corpus, quomodo tam inordinatum, & imperfectum eſſe videatur, Luna quidem maculas habet inde lactea via tota, quaſi nubiloſa & nubiloſæ in cœlo ſtellæ, & hebetis luminis quales aſini in Cancro ſunt, & obſcuriores aliæ, & canopi de quibus dictum eſt, tum verò ordo nullus, neque altitudinis, neque diſtantiæ inter ipſas ſtellas, non triangulum perfectum, non quadrangulum, nedum circulum, aut rectam lineam, aut verum piſcem, aut auem, aut animal aliud quadrupes, aut ſerpentem, aut hominem vnquam delineare poſſis ad vnguem. Sed ſi quid coneris effingere, vel mutilum, vel obtortum, & omnino informe videatur. Aries tam refert Arietem, quàm quiſuis alium vllum, Taurus medius eſt, & tam refert Taurum quàm acetuum caſtanearum in cinere fortuito poſitarum humiles, altæ, magnæ, paruæ, paucæ, multæ, lucidæ, obſcuræ, nulla forma, nullaque figura conſpicuæ, vt quiſuis alius quemadmodum dixi potius, quàm Taurum referant. Ergo non ob hæc probabilia argumenta exiſtimare oportet, quicquam potuiſſe deficere, aut primam cauſam, ſeu mundi animam illius miniſtram in vllo potuiſſe delinquere. Conſtat enim haud dubiè omnium erraticarum conſenſum quendam eſſe cum motu Solis, quem ſi Ptolomæus acumine ingenij ſingulari, non deprehendiſſet, diceremus motus illos inter ſe coniunctos eſſe. Eadem ratione ita debemus ſtatuere, de his quorum cauſæ nondum à nobis deprehenſæ ſunt, aliud ſuppoſitum ſtatuere oportet, ſcilicet ordinem eſſe in perfectione nec neceſſarium eſſe, vt quod minus perfectum eſt, imperfectum habeatur. Imperfectum enim trifariam dicitur, & ſemper comparatiuè vel perfectionis ratione, ſicque ſimpliciter abſurdè dicitur: nam omnia ſic imperfecta dicerentur, comparatione ſummi boni quod ſolum perfectum eſt: vel comparatione ſpeciei, vel generis vt talpa vermis. Et Æſopus inter homines, hac ergo ratione ſpeciei, non eſt in cœleſtibus, niſi vt ſunt partes in materia, materia autem diuerſa eſt, quoniam ſic expediebat, ratione generis erat planè neceſſarium, atque hoc modo dico nullam ſtellam eſſe nubiloſam, niſi comparatione ad oculum noſtrum: inter ſe tamen vnam altera illuſtriorem eſſe, vt foret mundus corpore, vt imago perfecta incorporei quantum fieri poſſet. Figuram autem eſſe rem non propriam, ſed comparatione ad naturam eſſe ordine optimo diſpoſitas, vt non debeamus ob noſtram ignorantiam ſuſpicari malum de diis, vt faciunt Peripatetici, qui cùm omnia ſe ſcire profiteantur, orbem tenebris ignorantiæ obſcurarunt. Ita veritas apud homines tot habet hoſtes, vt nihil ſciamus. Sunt primùm Philoſophi hi qui toties deprehenſi in errore non ceſſant impudenter, non pro ſcientia neque amore Ariſtotelis ſed pro pecunia, & ambitione contendere, ſunt Principes multi, & milites, & imperiti omnes, & alij etiam quorum ſtudium non aliud eſt, quàm opprimere veritatem. Sed illa tamen ſcintillat perpetuò in hunc mortalem, & corporeum mundum ex immortali & incorporeo. Ergo fidere debemus, & illi alacriter inhærere cogitantes, quantula portio minimæ ſit fallacis, huius humani orbis ad infinitum veracem incorporeum, & immortalem tum etiam cœleſtem. Dico ergo quod ſpacia & magnitudines ſtellarum diſpoſita ſunt, pulcherrimè quo ad conditionem naturæ non figuram fortuitam, quæ nulli eſt vſui, neque eſt principium operationis. Homo enim non habet figuram illam, quam habet vt placeat oculis noſtris, ſed vt commodam operationibus ſuis. Vnde ob conſuetudinem poſt modum placet oculis noſtris Et hæc eſt cauſa erroris, nõ enim homo formoſus eſt quia huius figuræ, ſed quia qui optimè ſe habent, huius figuræ ſunt, & talib. aſſimilatur, quos ob conſuetudinem probamus, quæ conſuetudo à multitudine eorum pendet, ſic & Canopi in cœlo clariores ſunt, quàm apud nos Sol, non tamen quantum Canicula, aut Sol in cœlo. Videtur autem cœlum ſtellarum eſſe Sole ab ipſa terra decies & octies remotius, & ob id multi contingunt errores circa viſionem aſtrorum.

Sed iam de ipſo Sole agamus eius diameter eſt quincuplex, cum ſemiſſe à globi terræ diametrum, hoc enim demonſtratum eſt à Ptolemæo, ſed & corpus ad corpus 166. pauloque maius triente, altitudo verò à terra 1120. ad ſemidiametrum terræ ſicut Lunæ, quinquagies ſemel altitudinis ergo Solis à terra, ad Lunæ altitudinem vicies ſemel, cuius lumen denſum, purum, efficax, nitidum ſub omnia aſtra, quæ nobis cognita ſint. De motu eius variè circumferuntur, quòd autem proximum eſt veritati, eſt quod circumfertur in diebus 365. horis quinque minutis 56. iuxta Copernicum, iuxta alios circiter 48. tantum ſemperque inambulat, ſub ecliptica linea, abſis eius in Cancri prima parte ex 41. minuto latitudinem nullam habet, ergo anni eius maximi 1462. maiores 120 medij 39. minimi 19. quocirca etiam cuſtodit florem iuuentutis, in qua vires corporis maximè valent, & animi, incipitque à 23. vſque ad 41. nihil enim perfectius hac ætate robuſta incolumis virtute decora florida, domus aëris vnica Leo, in quo & carpentum altitudo 19. par Arietis, totuſque Aries carpentum, aliud trigonus igneus, in quo dies primas partes obtinet, ſcilicet Aries, Leo, Sagittarius, fines nullos obtinet, & nullum epicyclum, nunquam retrocedit, ob id calidus vehementer temperatus in humido, & ſicco, neque calor eius noxius eſt, ſi non re-

frangantur

frangantur radij vt videmus in cauis, ſpeculis, maſculinus atque diurnus vt qui dici author ſit. Reges ſignificat & poteſtates, tum magiſtratus, & honores facit homines, plenos fidei, ſapientes humanos, compoſitos, religioſos, parentũ amatores, efficaces, dignos quibus honor habeatur, pudicos ſed non admodum vxoribus, & filiis gratos, aut iucũdos, ambitioſos, puros, mundos, nitidos, gemmis ac veſtitu, ſumptuoſo gaudentes, in ſermone raros, facie leonina, capillo flauo, moderatos, atque ob id in pueritia pulchros, & gratioſos, poſt conſiſtendi tempus, tamen corpulentos, alios tamen efficit exiles, & attenuatos gratos principibúſque & iuſtos in iudiciis, non multo cibo gaudentes. Cumque dominus fuerit orbis magni, eo modo quo dictum eſt de Marte aut coniunctus domino orbis magni, efficiet calores magnos, & maximè in Leonis ſigno, & quantum ad mutationem ſignorum, cum læditur operatio eius, aut fuerit malè diſpoſitus, vel maleficæ eleuentur ſuper eum erit iactura in hominibus, & maximè regibus, & magiſtratibus, & in terra naſcentibus, tum etiam in animalibus & maximè iuxta naturam ſigni in humanis, affligentur magis homines, & in aquis, & terreis & quadrupedibus, quadrupedia, & cũ multum afficitur ſignificat peſtilentiam, vel aquarum abundantiam & præſentia eius ſignificat, calores, & oppoſitum frigora, & quadrata eius mutationes, & eſt author vitæ omnium ſanguineorum & omnium planetarum, quæ non in vmbroſis locis facilè oriuntur, & planetæ qui ei iunguntur vim propriam amittunt, & creditur quod qui non diſtant à centro eius plus ſexdecim minutis, quia diameter eius 32. minutorum, vt ſint in corde eius quòd plurimum poſſint, ſed hoc eſt vanum, imbuit tamen vires illorum manifeſtè & potenter, & planeta cùm exit radios eius, & apparet oculis noſtris, & ſtellæ etiam fixæ magnas vires habent, & mundum mutant, & iuuant natos, aut obſunt plurimum, ſiue ex oriente appareant, ſeu in occaſu veſpertino, vt Luna ſemper & Mercurius, & Venus ſæpe, & ipſe renouat annum, & mutat quatuor tempora ad eius ſimilitudinem, ac per portionem ſignificata, cæterorum planetarum ſunt referenda, & in æquinoctiis variatur multum tempus propter magnum incrementum declinationis, & inſolitis propter longam ſtationem in eodem ſitu, cum qualitate iam potenti, & propter longitudinem nimiam dierum, aut noctium, & Sol propriè ſignificat omnia publica, quæ proficiſcuntur à lege, vel à natura, vt ſunt mores ciuiles, & naturales actiones & ſignificat læſiones, circa oculos & ex igne.

Cùm verò eleuetur ſupra Saturnum & fuerit in Ariete, erunt multæ pluuiæ, multæ meſſes, cum proſperitate vtrunque & fortaſſe minuentur herbæ. Si verùm fuerit in Tauro, erit multa fames in hominibus, & augmentum fructificationes arborum, cum humiditate aëris. Si verò fuerit in Gemini, erit bonitas aëris & tempererantia pluuiarum. Si verò fuerit in Cancro, erit diminutio aquarum, & mediocritas pluuiarum. Si verò fuerit in Leone, erunt multæ locuſtæ augmentum herbarum, cum ſuperfluitate pluuiarum & humiditate. Si verò fuerit in Virgine, erũt pluuiæ & medioctitas earum. Si verò fuerit in Libra, erunt pugna inter Reges, mors mulierum, multi inimici, multitudo herbarum, cum ſuperfluitate pluuiarum. Si verò fuerit in Scorpione, erunt bella inter reges, multi bubones, & mors in hominibus, multa humiditas in horizonte. Si verò fuerit in Sagittario, erunt bella inter reges, ſuperfluitas pluuiarum. Si verò fuerit in Capricorno, erunt multæ infirmitates, & mors in hominibus cum multis pluuiis. Si verò fuerit in Aquario, erit humiditas horizontis. Si verò fuerit in Piſce, erit humiditas aëris.

Si autem ſuper Iouem & fuerit in Ariete, erunt pluuiæ pauca. Si verò fuerit in Tauro, erit humiditas aëris. Si verò fuerit in Gemini, erit humiditas aëris. Si verò fuerit in Cancro, erit humiditas aëris & rorores eius. Si verò fuerit in Leone, erit pluuia pauca in pluribus terris. Si verò fuerit in Virgine, erunt pluuiæ temperatæ. Si verò fuerit in Scorpione, erit humiditas aëris. Si verò fuerit in Sagittario, erit ſiccitas aëris, & mors in pluribus climatibus. Si verò fuerit in Capricorno, erit humiditas horizontis. Si verò fuerit in Aquario erit humiditas aëris. Si verò fuerit in Piſcibus, erit humiditas aëris.

Si autem ſuper Martem & fuerit in Ariete, erunt multa pugna, & vindicta hominum calor magnus in quarta æſtiuali, multæ coruſcationes, venti validi, Si verò fuerit in Tauro, erit humiditas aëris. Si verò fuerit in Geminis, erit multa cædes hominum, & querelæ & vindictæ eorum inter ſe. Si verò in Cancro, erunt multæ pluuiæ. Si verò fuerit in Leone, erunt paucæ pluuiæ. Si verò in Virgine, erunt humiditates multæ. Si verò in Libra, erit iniuria, mundana bella, vindicta in hominibus inuicem, humiditas aëris, & vehemens calor tempore ſuo. Si verò fuerit in Scorpione, erit humiditas aëris horizontis. Si verò fuerit in Sagittario, erit malum eſſe nobilium, cum ſuperfluitate pluuiarum. Si verò fuerit in Capricorno, erit humiditas horizontis. Si verò in Aquario, erit humiditas aëris. Si verò fuerit in Piſce, erunt ſuperfluæ pluuiæ, tonitrua & coruſcationes.

Si autem ſuper Venerem & fuerit in Ariete, erit ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Tauro, erit ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Gemini, erit humiditas pauca. Si verò fuerit in Cancro, erit ſiccitas aëris. Si verò fuerit in Leone, erunt multæ pluuiæ. Si verò fuerit in Virgine, erit ſuperfluitas pluuiarum. Si verò fuerit in Libra, erit multa nebula, & paucæ pluuiæ, cum ſuperfluitate pluuiarum. Si verò in Scorpione, erunt paucæ pluuiæ. Si verò fuerit in Sagittario, erit ſiccitas aëris. Si verò in Capricorno, erit ſiccitas aëris. Si verò in Aquario, erit ſiccitas aëris. Si verò in Piſce, erit ſiccitas aëris.

Si autem ſuper Mercurium & fuerit in Ariete, erunt multæ pluuiæ, ventris inceſſans. Si verò fuerit in Tauro, erit bellum in-

ter cines venti multi, pauca pluuia, detrimentum herbarum, inundationes fluminum, Si verò fuerit in Gemini, erunt venti & multitudo ventorum, calidorum, venenoſorum. Si verò in Cancro, erit multa mors hominũ, cum ſuperfluitate pluuiarum, & vehementi calore tempore ſuo, paucæ aquæ, & corruptio fluminum Si verò fuerit in Leone, erit minima mors in hominibus, cum vehementi calore & durabilitate eius. Si verò fuerit in Virgine, erit apparitio ſcientiæ & ſapientiæ, cum paucitate humiditatis eius. Si verò fuerit in Libra, erunt detrimenta ſcriptorum & villicorum. Si verò in Scorpione, erit humiditas ſuperflua. Si verò in Sagittario, erit mors, quorundam regum, deſtructio ciuitatum, quæ ſunt ſuper littora maris, pluuia ſuperflua, ventus multus. Si verò fuerit in Capricorno, erit pluuia mediocris, inundationes mediocres. Si verò fuerit in Aquario, erit pluuia inceſſans, proſperitas redituum, & inundationes fluminum Si verò fuerit in Piſce, erunt multa volatilia, & piſces, inundationes fluminum, humiditates mediocres.

Si aut ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erunt corruſcationes, tonitrua & fulmina. Si verò in Tauro, erit humiditas pauca. Si verò in Gemini, erit paucitas aquarum. Si verò in Cancro, erit humiditas pauca. Si verò in Leone, erit paucitas humiditatum. Si verò in Virgine, erit humiditas pauca. Si verò in Libra, erit aduentus nunciorum, cum multis rumoribus, terribilibus, & bona complexio aëris. Si verò fuerit in Scorpione, erit aquarum & pluuiarum paucitas. Si verò in Sagittario, erit humiditas pauca. Si verò in Capricorno, erit humiditas pauca. Si verò in Aquario, erunt tonitrua corruſcationes & fulmina. Si verò fuerit in Piſce, erit humiditas, multa tonitrua, & corruſcationes.

Si à Sole defluens Luna feratur ad Venerem, & ſic diurna genitura, faciet ſteriles, & qui ſobolem generare non poſſint, & qui difficile coniugabilibus compulentur affectibus, aut enim ſteriles, aut anus aut ancillas, & ipſas nihilominus ſteriles vxores ducunt, ac puerorum turpes, ac miſeros coitus ſedantur, ex qua cauſa filiorum illis ſoboles in perpetuum denegetur, erunt ſanè pro poſteris amorum vitiis obligati, aut imparis, aut turpibus cupiditatibus dediti, ſeruilibus ſemper ſtudiis, & ſeruilibus artibus occupati. facultates nimias comparantes, & per ſemetipſos vitæ ſibi ſubſidia maxima quærentes, & qui felicitatis augmenta proceſſu temporis conſequantur. Si verò per noctem à Sole defluens Luna feratur ad Venerem multas decernit vxores, facit communes gratos, acceptos, & magnos actus, & magnis actibus ſe immiſcentes, & magnas decernit facultates, erunt nobiles gloriæ ſplendore fulgentes, facit autẽ imperioſos, potentes, diuites, & quibus maxima fęlicitas cõfcratur: præſertim ſi nullum Deorum Saturnus quadrata, vel diamentra radiatione pulsauerit, tunc autem hæ felicitates, & hi honores decernuntur, ſi in neceſſariis genituræ locis fuerit iſta coniunctio. Si à Sole defluens Luna ad Mercurium feratur, & ſit diurna genitura, facit inuita & in actibus periculoſos, & moribus malis, & ſacrilego ſemper errore præpoſteros, & diuinitatem negantes: ſed hic etiam commendatas res ſibi abnegant.

Si verò per noctẽ à Sole defluens Luna ad Mercuriũ feratur, facit publicos tabelliones, ex quibus literis quærant, vitæ ſubſidia, erunt tamen ex hoc ſtudio in ſuis ciuitatibus ornati, & qui omnibus eiuſdem negocij vires, cùm eorum iudiciis præferantur, frequenter tamen ſi eos Iuppiter trigonica radiatione reſpexit curam ciuitatis cuitionemque ſuſcipiunt: erunt autem difficilium literarum, aut Sophiæ cuiuſdam inuentores, aut cœleſtibus religionibus dediti, & quibus diuinitatis ſecreta credantur, aut abſconſarum, aut illicitarum literarum actibus inhæreſcunt, alij abſconſas res inueniunt, aliis confertur hæreditas, ſi tamen alieni ab his fuerint Mars, Iuppiter & Saturnus.

Sol in parte horoſcopi conſtitutus difficiles fratres dabit, in maſculino autem ſigno conſtitutus in domo ſua, aut in altitudine ſua, & beniuolæ ſtellæ radiatione coniunctis, beniuolis protectus, magnæ nobilitatis larbitur inſignia. Si verò maliuolæ ſtellæ Sole in horoſcopo. conſtitutio propè radiis accedat oculorum aciem, ex maxima parte deſiderat. Sed quare diximus, cum maximas decernere felicitates omnia debemus ſpecialiter explicare, cum Saturno in horoſc. cardine partiliter conſtitutus, in his in quibus diximus partibus, per diem imperatores facit ac Reges, quod ſi ius eius leuiter, fuerit impedita conſulares, faciet proconſulares, & dat ordinarios conſulares. Si verò Mars ſic Solem poſitum, ſicut diximus aſpexerit, vel ſi cum eo poſitus fuerit cum maxima inuidia & cum magnis periculis, & impedimentis, & magnis pugnis, aut difficultatibus ducatus, imperia, poteſtateſque decernit. Si verò Sole in horoſc. per diem in his quibus diximus ſignis partiliter conſtitutio, alium Iuppiter cardinem genituro poſſederit: Mars verò in medio cœli fuerit partiliter inuentus, in maſculino ſcilicet ſigno, Luna etiam in aliquo ſit genituræ cardine plena lumine vel in aphoris cardinum, cùm qui natus fuerit toto orbi faciet imperare, aut in tali poteſtatis adminiſtratione conſtitutus poteſtas eius: licet non ſit dominus ac Rex, per totius orbis tamen ſpatia dirigatur.

Si verò Mars in medio cœli fuerit, vel in occaſu ſic Sole & Ioue, ſicut diximus conſtitutis. Luna verò cum Marte vel in medio cœli, fuerit inuenta pleno ſcilicet lumine, vel in octauo genituræ loco eos, qui ſi nati fuerint Duces, aut Reges, aut adminiſtratores biothanatos facit, aut aliqua ratione captos mala, faciet morte proſterni: ſecundùm naturam ſcilicet ſignorum atque ſubſtatiã, faciet autem interdum depoſitũ, ab honoribus ſuis, ab omni poteſtate deiici. Sed & ſi Mars cum Luna non fuerit, ſic ſicut diximus coniunctus, & Solus in cardinibus genituræ fuerit iouenus, vel in cataphoris, vel in anaphoris eorum Sole in horoſcopo, ſicut antè diximus conſtituto nihilominus, qui nati fuerint Duces,

Duces, vel Reges, vel adminiſtratores, captiuos, biothanatos faciet, vel cum ſummo dedecore à ſua poteſtate deponi. Sed etſi Sol in parte horoſcopi fuerit inuentus. Si Saturnus pariter medio cœli poſſederit, ſimili modo reges, duces & potentiſſimos adminiſtratores facit. Si ſic Sole poſito ac Saturno, Mars in ſecundo ab horoſcopo, vel in octauo fuerit inuentus, & Luna plena luminibus in aliis cardinibus fuerit inuenta, vel in ſecundo ab horoſcopo loco, vel in octauo cum Marte, eos qui nati fuerint Reges, vel Duces, vel adminiſtratores, biothanatos facit, & exules & captiuos.

Si verò Sol Solus in parte horoſcopi, fuerit inuentus in quibus diximus ſignis: hoc enim te meminiſſe conuenit, & Mars in anaphora Lunæ fuerit inuentus. Luna in cæteris cardinibusvel in anaphoris cardinum conſtituta, eos qui nati fuerint Reges, vel Duces, vel adminiſtratores, ſimili modo biothanatos faciet, vel cogit eos iſto honore priuari. Si verò Sol in parte horoſcopi fuerit inuentus, & Luna in cæteris cardinibus genituræ, vel in anaphoris, vel in cataphoris cardinum fuerit inuenta, & Mars ſe nulla illis radiatione coniunxerit. Si verò Iouis ſtella, aut cum Sole in parte horoſcopi conſtituta, aut in cæteris cardinibus inuenta, vel in anaphoris, vel in cataphoris cardinum, hi qui nati fuerint reges, totius orbis gubernacula poſſidebunt, euertentes alias ciuitates, alias ſubleuantes. Si verò ſic poſitus Mars, Solem, Lunam, Iouemque, reſpexerit, aut cum ipſis poſitus, aut in cardinibus inuentus, aut in anaphoris, aut in cataphoris cardinum conſtitutus, malas mortes faciet his quibus diximus. Sed & vitia & valetudines decernit, ſecundùm naturam ſignorum, & ſecundùm has corporis partes, quas diximus ſignis eſſe diuiſas valetudines, & vitia decernuntur, & caſos mortium. Si verò ſic his omnibus collocatis ſicut diximus, Saturnus in anaphoris eorum, vel in cataphoris cardinum fuerit inuentus, imperium quidem tantum quantum diximus non habebunt, nihilominus tamen maximos potentia viros, ac famoſos iudices faciet, aut magnarum legionum propoſitos, aut tribunos: ſed efficaces, terribiles, ſed non perſeuerantes, in his dignitatibus ac poteſtatibus, ſed vt captiuos eos faciet, aut in exilium agi aut facit biothanatos interire. Placitè verò Sol in ſigno horoſcopo conſtitutus faciet ingenuos nobiles, ſed placitè Sole in ſigno horoſcopo conſtituto. Si Iupiter & Venus, & Mercurius in cæteris genituræ cardinibus fuerint conſtituti: magnos viros faciet, & quibus parentibus maxima bonorum fœlicitas comparetur, & qui à prima ætate in rebùs bonis ac proſperis creſcant: ita vt ſint ſemper ab incurſu paupertatis alieni. Sed ſic omnes poſitos hos Saturnus de trigono reſpexerit, vel de hexagono, vel etiam ſi pariter fuerit conſtitutus perpetua fœlicitas illis decernitur. Sed ſi ſic omnes poſitos, id eſt Solem in ſigno horoſcopo Iouem, Venerem, Mercurium, in cardinibus, Saturni verò in trigono, vel exagono, aut loco cum ipſis conſtitutum, Mars hac ratione reſpexerit: autem cum ipſis conſtitutus, aut hos omnes de quadrato reſpexerit, aut de diametro, & huic ſtellarum commixtioni coniunxerit, faciet maximos iudices, potentes, habentes vitæ, & necis poteſtatem, ſed fures, rapaces, & qui res alienas auro rapiunt, cupiditatis inſtincta. Sed nihilominus hos eos poſt maximam deprecationem, vel poſt maximas rapinas, vel poſt immenſa facinora, exules facit aut biothanatos. Si verò Sol nocte in horoſcopi ſigno fuerit, inuentus ſordidiores genere facit procreari. Quòd ſi per noctem Solem in horoſcopo conſtitutus Saturnus, aut Mars reſpexerint, per quadratum, aut per diametrum, aut ſimiliter cum eo fuerint, & ille ſe illis quacunque radiatione coniunxerit, maiores quidem fratres perimit. Sed & ipſius vitæ atque omnem patrimonij ſubſtantia, etiam actus omnes peruerſione diſſipat. Sed ſemper in omnibus cardinibus geniture, ſed conſtitutus maiores fratres omnes debilitabit, aut qui ſic habuerit inter omnes fratres primùm facit naſci. In ſecundo loco Sol ab horoſcopo conſtitutus, faciet ipſos ſemper patrimonia quærentes, & omni vita ſuaues, ac bonos: ſed hos eoſdem languidos facit, & paruæ vitæ, & variis faciet contrarietatibus impediri, & qui ſemper ſint in vita ſua varia, terroris, trepidatione ſolliciti.

Si verò in hoc loco conſtitutus Sol, cum Venus, ac Iupiter bona radiatione reſpexerint vel de trigono, vel de exagono, vel cum ipſo fuerit, collocari bonorum aliquid repentinum dabit, & felicitatis incrementa non modica. Nam iacentes homines & abiectos, ad publicum faciet incremento dignitatis adduci, ſed hoc ei magno labore, & cum maximo impedimento decernit, & cum matrimonij iactum voluntaria. Vnde quicquam ſic Solem habuerit conſtitutum, nihil apperat, ad nullam rem adeat cum ſciat ſe ſic poſito Sole in omnibus actibus impediri. In tertio loco Sol ab horoſcopo conſtitutus, patri malam mortem decernit, & ipſos qui ſic eam habuerint inualidos faciet, ſed in conſiliis bonos ac graues faciet, aut procuratores ciuitatum, aut rationes publicas tractantes, aut fiſco præpoſitos, aut fiſci patronos: ſi bona ſe ei Iupiter, & Mercurius radiatione coniunxerit, ſed vxorem ac filios tardius conſequenter. Si verò in tertio genitura loco poſitus ſit, in domo ſua vel in domo Iouis, vel in domo Veneris, vel in domo Mercurij, vel in altitudine ſua, vel in altitudinis Iouis, vel Veneris, vel Mercurij, facit religioſos deorum cultores, qui ſimulacra deorum, & per ſe facta religioſis conuerſationibus dedicent, & qui fabricationibus templorum iuſſu principum, vel iudicum præſint. In aliis verò ſignis ſicut diximus poſitus, facit in templis ignobilia officia, aut ſeruile aliquod miniſterium. Si verò in tertio loco ab horoſcopo conſtituto Sole Saturnus, aut Mars aliqua ſe ei radiatione coniunxerint, vel ſi cum eo fuerint, faciet periuros, perfidos, & crebris ab hoc deuorationibus miſeros, ganeones, & qui ſordida, & abſconſa loca ſemper ſectentur, & qui contra diuinitatem irreligioſa proferant

rant verba, ſed aſſiduis animi fatigationibus æſtuantes. In quarto loco Sol ab horoſc. conſtitutus, ſi in loco poſitus Martis & Saturni aliqua fuerit radiatione pulſatus, patri primo mortem decernit, & generis totius euerſionem, atque patrimonij facit totius labem. Ipſi verò qui ſic eum habuerint interpellationes, & moleſtias plurimas, & contrarietates, & impedimenta ex maxima parte decernit. Sol bonam ſenectutem faciet, ita vt in hac ætate conſtituto lucra maxima conferuntur: ſed erit circa affectus vxoris inſtabilis. In quinto loco Sol ab horoſc. conſtitutus faciet amabiles, honoratos, qui omnia facilè conſequantur, & quibus cuncta amicorum præſidia conferantur. Sed ſi ſic Sole poſito præſens in eodem ſigno, ſe Veneris ſtella iunxerit, vel de exagono coniunxerit coronarum largitur inſignia, & prætextarum veſte decorabit, ſed & à populo honores, qui ſic Solem habuerint maximas conferuntur. Quod ſi maliuolæ ſtellæ cum Sole in eodem loco fuerint, nihil mali poterant decernere, nec perpetrare propter loci naturalem bonitatem; ſed ſolum filiis nocebit. Si verò in eo loco Solis fuerit inuentus, minoris erunt hæ quas diximus felicitatis, & ſic nocebit filiis, & indicat perpetuas orbitates, aut ex cane filiorum maxima doloris tormenta patiatur. In ſexto loco Sol ab horoſc. conſtitutus multa mala decernit, ſemper nocebit, & graues ac longas ægritudines faciet. Quod ſi ſic Mars in horoſc. fuerit inuentus, actus quidem publicos faciet: ſed infliget ei frequenter vulnera ex ferro, patrem autem faciet, aut mala morte interire, aut cito mori, aut aliqua ratione damnari: ſed & omnem ſubſtantiam variis faciet generibus deperire. In ſexto loco Sole poſito, ſi in decimo ab horoſcopo loco, id eſt, in medio cœli nulla ſtella fuerit inuenta. Nam ſi in ſexto loco conſtituto quæcunque ſtella decimum locum, id eſt, medium cœlum poſſederit, faciet locupletes, diuites, affluentes, & quibus paterna ſucceſſione maxima felicitas comparatur. Si verò in ſexto loco Sole poſito, nulla in medio cœli ſtella fuerit conſtituta. Iupiter verò & Venus, cum eodem Sole in ſexto fuerint inuenti, quicquid malorum decretum fuerit mitigatur, & tota infelicitatis impeditur improbitas. In ſeptimo loco Sol ab horoſc. conſtitutus, maxima vita, & valetudines decernit: prætetea ſi ſic Solem poſitum Mars & Saturnus aliqua radiatione reſpexerint, vel ſi cum eo fuerint collocati: ſecundùm enim naturam maliuolæ ſtellæ, quæ cum ipſo fuerint collocatæ, indicit vitia & ægritudines, ſi Mars, caliditas & ignitas. Quod ſi Luna cum eo vel in ſeptimo loco Sole conſtituto Luna in horoſc. vel in medio cœli partiliter, fuerit collocata magnos, potentes, nobiles faciet, & quibus committantur maximè poteſtates: præſertim ſi fuerit in domo ſua, aut in valitudine ſua, aut in domo Iouis conſtitutus, & ſi locus fortunæ partiliter, & compotum diligenter inuentus, in aliquo cardine fuerit collocatus. Si verò ſic Sole & Luna conſtitutis, ſic etiam fortunæ loco collocato, Iupiter aliquam geniture cardinem tenuerit imperatores, reges faciet, ſed bonos beniuolos, faciet etiam duces, potentes & adminiſtratores, fortes, temperatos, efficaces, prouincias & ciuitates ſubiugantes. Quod ſi his omnibus Sole, ſcilicet, & Luna, & Ioue, & loco fortunæ ſicut diximus, poſitis Mars, & Saturnus, in ſecundo aut in octauo ab horoſc. loco fuerint conſtituti amiſerint imperia, & ex honoribus, aut adminiſtrationibus ſuis, cum dignitatis iactura deponuntur, & aut ab inimicis gentibus, aut ab aduerſariis, atque æmulis opprimuntur: faciet etiam vt ipſi ſibi manibus ſuis inferent mortem, ſed & captiuos facit; hos eoſdem eſt aut exules. Si verò in ſeptimo loco genitura, vel in quocunque alio cardine collocato Sole, & Mercurius ſe in eodem loco poſitus iunxerit, vel matutinus, vel veſpertinus literatos faciet, qui maximam ac variam literarum ſententiam conſequantur. Si verò ſic Soli ac Mercurio poſitis Saturnus ſe coniunxerit, malicioſos faciet, maleuolus, peſſimos, & qui velint difficilium literarum notitiam habere, vel qui eaſdem literas ipſas difficiles faciant. Si verò per noctem fuerint inuenti Sol, & Mercurius, & Saturnus lapidarios faciet, aut pollicitores, aut funerarios, aut quibus ſepulchrorum cura, aut cuſtodia mandetur, faciet etiam armentarios, bubolcos, paſtores, equorum domitores, equarumque paſtores, porcarios & his ſimilia, ſecundùm naturam poteſtatemque ſignorum. Et ſi in nocturna genitura Sole, & Saturni conſtitutis ſeptimo loco, ſed & Mercurius, & Venus eodem fuerint inuenti, vel in duodecimo, vel in ſexto & Saturnus conſtitutus cum ipſis fuerit, eunochos faciet, & mulieres viragines, & quæ ſe nunquam virili coitu iungant, vel ſi ſe aliquando viro coniunxerint nunquam concepturas, aut editus partum. Si verò ſic his poſitis Mars ſe aliqua radiatione coniunxerit & cum ipſis fuerit inuentus hermaphroditas faciet, in quibus duplex ſe natura coniungat. Quod ſi in his omnibus conſtitutis Luna ſe aliqua radiatione coniunxerit, vel ſi cum ipſis fuerit inuenta, archigallos facient, & qui virilia propriis ſibi amputent manibus facient etiam lenones, & qui meretrices velint procurationibus ſuis elocare. Sed in ſexto loco cum Sole conſtituto, hæc eadem faciant ſi nulla ſtella in medio cœli conſtituta, iſtius malitiæ ſoluerit atrocitatem. Nam ſi qua in medio cœli fuerit inuenta his omnibus ſic inuentis in ſexto loco conſtitutus omnia, quia diximus mitigantur.

In ſecundo verò loco genituræ vel in quinto, vel in vndecimo, ſi Mercurius cum Saturno fuerit inuentus, Sole cum his in eodem loco conſtituto malicioſos facit, maliuolos, peſſimos, in omnibus actibus faciet, aut aduocatos, aut iuriſperitos, aut ſcribas, aut exceptores, aut ortorum præpoſitos, aut aquarum diſtributores. Quòd ſi ſic his poſitis in his, in quibus diximus locis Mars ſe aliqua ſocietate coniunxerit, vel ſi cum his fuerit inuentus erunt homicidiis, publicis præpoſiti, & exceptores earum ſententiarum, quæ de hominum capitibus præferantur, aut carnicularij, aut commentarienſes, ſed

quibus

quibus cura committatur, aut elauicularij, aut carceris cuſtodes, & quibus publicarū catenarum vincula committantur, aut præpoſiti carnificum, aut carnifices, & qui damnatos homines flagellis lacerare conſueuerint, & cætera his ſimilia. Si verò his omnibus ſicut diximus in his conſtitutus, Iuppiter & Venus aliqua ſe radiatione coniunxerint, vel ſi cum his fuerint inuenti, nihil quidem eorum facient quæ ante diximus: nulla enim Sole decernunt, cum Ioue verò & Venere, ſacerdotios faciet, victimarios, & qui ſacris præſint, vel qui pecora ſacra, aut ſacris aut religionibus deſtinata paſcunt, vel qui in templis aliquo funguntur officio, aut qui de templis maxima munera conſequantur. Sed hæ omnes ſtellæ quas diximus, etiam in duodecimo loco partiliter conſtitutæ hæc eadem ſimili ratione decernunt, ſed hi ipſi homines tardiores. ſed & his omnibus in quibus fuerunt collocati, & glorias habebunt & principatum. Sed in vndecimo loco conſtituti homines ſi alia ſtella, ſicut antè diximus in medio cœli fuerit inuenta, hæc eadem ſimili ratione decernunt. Quòd ſi in ſeptimo genituræ loco, vel in quocumque alio cardine, ſolus Sol cum Marte fuerit inuentus, vel in 2. geniture loco, vel in 5. vel in 8. vel in 11. dabit ex igne & ferro, & quæ ex aliqua duritia fabricentur. Sed in cardinibus Sol & Mars, pariter conſtituti perpetua hæc artificia decernunt, In octauo Sol ab horoſcopo conſtitutus patrem citò faciet interire. Si verò cum eo Mars aut Saturnus fuerint inuenti, aut de diametro ei oppoſiti aut de quadrato coniuncti, facient alienos deliros, ac cardiacos, aut frenaticos: ſed ſecundùm naturam ſignorum hæc valetudinum vitia decernuntur. Si verò in octauo loco poſito Sole in diametro Luna fuerit conſtituta, nondum ſoluta coniunctione, ſed plena lumine, ſed & ſi cum de ſynodiaca in octauo loco fuerit inuenta. Saturnus verò & Mars per diametrum, vel ſimili conſtituti pariter, vel ſi ſe illis quadrata radiatione coniunxerint, valetudines, & debilitates maximas faciunt. Nam caput malitioſis humoribus onerant, & ex humorum ſtatina perſecutatione qui circa caput collecti fuerint, facient caducos & lunaticos, aut aſſidua interceptione deficere, faciunt etiam aliena ververba proferre, humores aliorum graui iactura debilitant: aliis maculas, lepras, neptegines: phtyſim, hydropen, alios elephanticos, faciunt, alios claudos, alios gibboſos, alios paraliticos, aliorum maximas partes amputent corporis: Sed hæc ſecundùm differentias ſignorum, atque naturam omnium decernuntur. Nam ſimilia faciunt in ſecundo in ab horoſcopo loco, & in & in 12. & in 8. ſicut diximus conſtituti. Quòd ſi ſic omnibus ſicut diximus, poſitis Iuppiter & Venus aliqua radiatione ſe coniunxerint, vel ſimul cum ipſis poſiti, vel ſi trigonia eos radiatione reſpexerint, vel ſi Lunæ ſe coniunxerint hæ omnes valetudines quas diximus, tales erunt vt mederi & curari poſſint: ſed ſi ſic beniuolis ſtellis collocatis Iouem ſcilicet, Venerem maliuola ſtella coniunctionem Lunæ venientis exceperit: vitium quidem atque ægritudo perpetua erit. Sed & diuinitatis alicuius prouidentia valitudinis acerbitas mitigatur. Quòd ſi bis omnibus ſicut diximus collocatis Mercurij ſe coniunxerit ſtella, aut cum ipſis poſita, aut in exagono collocata valitudines iſtas quas diximus, aut remedio aliquo, aut cantationibus compeſcet, aut mitigabit, aut ob neſeriam his remediis, ab incurſu valitudinum liberentur, præſertim ſi Luna, Ioui ſe creſcens, aut Veneri imminuta lumine coniunxerit. Quòd ſi in iſta ſtellarum diſpoſitione quam expoſuimus, Lunæ ſemper Mercurij ſtellæ ſe coniunxerit, & vt cum eodem collocato à beneuolis ſtellis vel de trigono, vel de exagono radiata fuerit ad deos confugiunt, & illic manebunt ab ipſis remedia poſtulantes. Quòd ſi Luna ſe Mercurij ſtellæ coniunxerit, ſic Sole Saturno & Marte, ſicut diximus, poſitis. Iuppiter verò & Venus in aduerſis & deiectis locis fuerint inuenti, inſanos, lunaticos, & dæmoniacos faciunt, & qui ex his vitiis perpetuis calamitatibus implicentur, ita vt biothanata morte depereant. In nono loco Sol ab horoſcopo conſtitutus fabricatores facit, vel cultores deorum, Diuinorum ſimulacrorum, vel ornatores deorum, vel fabricatores templorum, aut hymnologos, & qui laudes deorum, cum iactantia & oſtentatione decantent. Ex quibus rebus gloriam & honores habebunt ſaci autem ſi Sol poſitus patrem felicem: Sed & ipſi & patri eius varias vitæ mutationes multiplicesque decernit & ſi beniuola ſtella ſic Sole poſito in anaphora medio cœli fuerit inuenta, & in peregrinis locis conſtitutus augmenta felicitatis maxima conſequentur.

Si verò in hoc loco maliuola ſtella fuerit inuenta; multa incommoda in peregrinatione patietur, & peregrè cum dolore morietur In decimo loco Sol ab horoſcopo conſtitutus partiliter in diorna genitura, id eſt, in medio cœli in domo ſua, aut in domo Iouis, aut in ea parte in qua exaltatur, faciet Reges, quibus à patre tradatur imperium, aut duces quibus hoc honoris ſimili modo paternis tractatus honoribus conferatur, aut adminiſtrationes, aut conſules & proconſules, ſed quibus hoc ex parte dignitatis meritò deferatur.

Quòd ſi ſic Sole poſito Mars alium geniture poſſederit cardinem, regna, ducatus, adminiſtratus, conſulatus, proconſulatus, per pericula, & per pugnas, ſed per inuidiam conſequentur. Quòd ſi Sol in medio cœli in his ſignis in quibus diximus partiliter fuerit inuentus, Mars verò in occaſu, id eſt, in ſeptimo geniture loco fuerit conſtitutus, & Luna in alio cardine geniture plena luminibus Martem reſpexerit, id eſt, aut in horoſcopo poſita, aut in medio cœli facit eum, qui natus fuerit ſiue Rex, ſiue Dux, ſiue conſul, ſiue proconſul, ſiue adminiſtrator, exulem, captiuum.

Sed & Sol ſicut diximus in medio cœli ſi fuerit collocatus, Mars verò in ſecundo horoſcopi loco, vel in nono fuerit conſtitutus, & Luna per diametrum vel per quadratum

Martis

Martis exceperit radios, vel cum ipſo pleno fuerit lumine conſtituta, ſimilimodo hos eoſdem quos diximus, biothanatos, exules captiuos facit. Quod ſi ſic Sole ſicut diximus poſito Mars alienus ab his locis fuerit quæ diximus. Iuppiter verò in cardinibus fuerit inuentus, aut in cataphoris & Luna aliquem genituræ poſſederit, cardinem plenamque ſe luminibus Iouis radiationibus coniunxerit, hos eoſdem reges, aut diues faciet, poteſtatem ſuam per ſpatium totius orbis extendere.

Placitè verò Sol in eo ſigno conſtitutus in quo eſt medium cœli parentes faciet honeſtos: præſertim ſi ſic Solem poſitum, beniuola ſtella aliqua radiatione reſpexerit. Adminuuntur autem hæc, ſi ſic poſitum Solem maliuolum ſidus impediat, ſed generaliter Sol in omnibus cardinibus partiliter, cum Mercurio conſtitutus, litteratos faciet, diſertos & variis literarum ſtudiis oratores, vnde varij actus, & maxima quædam decernitur diſciplina. Erunt autem iſti qui ſic habuerint Solem & Mercurium, ſi ſe illis coitus ſtella coniunxerit, literarum gratia & magiſterij cum regibus conſtituti. Sed hæc etiam Mercurius facit ſi longè à radiis Solis fuerit inuentus, & ſi ſic cum poſitum in inuia Martis ac Saturni, Iuppiter & Venus bona radiatione reſpexerint. In vndecimo loco Sol ab horoſc. conſtitutus, felices facit, nobiles, & quorum patres maximo honoris ſplendore decorentur, ſed proceſſu temporis augmenta felicitatis, & dignitatis accipient. Hæc autem maiora erunt omnia ſi ſic poſitum Solem Iuppiter, aut ſimul cum eo collocatus, aut trigonica radiatione reſpexerit, aut ſi Venus cum ipſo matutina fuerit inuenta, aut ſi exagono matutina reſpexerit. Nam hæc omnes dignitates amicorum illis gratia conferantur. Si verò Sol in vndecimo loco genituræ fuerit inuentus, & maliuolæ ſtellæ cum ipſo fuerint, aut aliqua illi radiatione coniunctæ, nihil quidem actibus, neque laboribus impedierit, ſed ſolum filiorum loco acerbi decreti perſeuerantia nocent. In duodecimo loco Sol ab horoſcopi, conſtitutus ignobiles, ac frequenter ſeruos, captiuos faciet, & patris citam mortem, & totius patrimonij iacturam decernit, etiam vitam & ægritudines graues: ſed & ſi beniuola ſtella cum Sole in eodem loco fuerit inuenta, nihilominus maximas ignobilitates faciet. Si verò maliuola ſtella in hoc cum Sole fuerit iuncta perpetuas ægritudines maxima decernit, vitia, & perpetuas & ſeruitutes.

A Sole defluens Luna ſi ad nullum deferatur, ſed peruacuum curſus ſuos dirigat pauperes faciet, infelices, peregrinos, erraticos, & qui ſeruilibus ſemper actibus immorentur alios ad actus affectantes quod aggreſſi fuerint, vario facit genere deſperationis amittere, ſed proceſſu temporis huius infortunij genus mitigatur, & præſidentium calamitatum ex aliqua parte miſeriam mutatur, exitum d poſito paupertatis onere paruum illis vitæ ſubſidium comparatur & aliquos actus affectare compelluntur. Si à Venere defluens Luna feratur ad Solem parentes acerba diſſenſione diſſociat, vt ipſis onus diræ orbitatis indicit, patrimonij & vitæ decernit anguſtias. impuros facit, & qui miſeris amorū amplexibus implicentur, ſed cum primum iuuentutis tempus exierint proceſſu temporis augmenta patrimonij, & quicquid deſiderauerint facilè conſequantur.

Si à Mercurio defluens Luna ad Solem feratur, aut mente captos, aut lingua impeditos, aut ſurdos efficit, aut pauperes, & miſeros egeſtatis ſqualore depreſſos erraticos ſemperque peregrinos, & qui nunquam ſedem domiciliumque conſtituant, ſed hæc infortunia proceſſu temporis temperantur, expleto tempore iuuentutis parua illis variis actibus vitæ præſidia quærunt. Si Luna feratur ad Solem & ei ſe partiliter radiatione coniungat, in qualicunque ſchemate faciet, periculoſos, miſeros, deiectos à miſeris facultatibus omni vita humili conuerſationis deiectione proſtratos, interdum facit ſpatos, & qui aſſiduis valetudinum vitiis contrahantur, alios facit caducos, aliis alienationum decernit incommoda, aliis plerunque decernit inſanias. Propriè autem huiuſmodi hominibus cæteri obſequi naturali quodam inſtinctu non dedignantur, fauet autem ſenſibus & homines minimè ſuperſtitioſos efficit, verùm ſolidi iudicij.

DE VENERE.

AN Venus ſupra Solem ſit ſeu Mercurius, an infra à multis dubitatum eſt, ſed & nos, an ſit vnum omnium cœlum, & aliqua ratione ſcilicet Solis, Veneris & Mercurij à nobis, vt pro nunc in diſcuſſum relinquitur: illud ſatis ſit, & pro conſtanti habeatur, ita horum trium vnum eſſe motum, nunquam ex infinito etiam annorum curſu, quicquam adiiciendum ſit, vni eorum, quod non alteri aut detrahendum. Eſt igitur circuitus eius annus, paruus autem in anno vno, & 219. diebus, anni eius maximi 41. maiores 82. medij 42. minores 8. abſis idem qui Solis in prima ſcilicet parte & quadrageſimo minuto, Cancri domus eius Tauris, & Libra altitudo vigeſima ſeptima pars, Piſcium carpentum in Tauro & Piſcibus, die noctu autem, vtroque autem tempore octo primis partibus & in Piſcium duodecim, primis trigoni duo ſunt Principalis, ♉, ♒, ♐. In his enim ſignis in die primas obtinet partes noctu, poſtremas alter eſt ♋, ♍, & ♓, in hoc in die poſtremas obtinet partes, ſeu ſecundam authoritatem noctu nullam maxima eius latitudo, tum Borealis, quàm Auſtralis eſt ſeptem partium, & 22. minut. caput eius, nunc eſt circa quintam partem Leonis, anno 1568. quarta die Auguſti, Cauda verò circiter nonam partem, Sagittarij circa vndecimam Nouembris, eiuſdem anni, quare cum motus eius, tum frequenter variemr non eſt vt locum perſiniamus, ſed velut in Mercurio, & Luna queramus cum in Ephemeridibus, velut & vtrunque ventrem, ſæpius tamen reflectitur tranſitque ex meridie in ſeptentrionem, & viciſſim ex ſeptentrione in meridiem, multiſque

que annis circumagitur antequam perueniat ad alterutrum: exiſtimo autem non in capitibus & cauda, ſed vt veriſimilius eſt in ventribus vim maximam eſſe ergo cum Soli nullam habent latitudinem, neque Borealem, neque Auſtralem, ſed perpetuò ſub eclyptica deferatur, maxima latitudo eſt Veneris vt dictum eſt in vtramque partem poſt Martis, deinde Lunæ reliquorum omnium minor videntur, tamen qui Cnpernicum ſecuti ſunt, minorem Veneri quamque dicta eſt in vtramque partem ſtatuere. Latitudinem in Marte enim ſummam ſex partium, & minutorum in Venere ſex partium, & 22. minutorum in Mercurio quatuor partium & 5. minutorum, quibus conſtitutis eum de Sole nulla

Sig.	Gt.	Sig.	Gr.	Sig.	Gt.	Sig.	Gt.
♈	à 7. ad 12.	♉	pri 8.	♊	à 13. ad 17.	♋	à 8. ad 17.
♌	à 7. ad 11.	♍	à 8. ad 17.	♎	à 22. ad 28.	♍	à 8. ad 11.
♐	à 13. ad 17.	♑	à 13. ad 21.	♒	à 8. ad 13.	♓	pri 12.

ſit de Luna, quod quinque ſit partium de Saturno, & Ioue paruum ſit diſcrimen, Veneris ventrem Borealem ſtatuemus circa 24. partem Piſcium, anno domini 1563. circiter ſeptimam diem Martij, exquiſitius autem poſt annos octo, ſcilicet 1571. iuxta 21. partē Piſcium, quinta die Martij, venter autem Auſtralis circa 24. partem Libræ, anno 1556. circa ſeptimam diem Octobris & ſimiliter in anno 1546. circa eandem partem ſub fine Septembris, facta eſt maximè Auſtralis, non tamen quantum prius idem contigit, anno Domini 1548 prima die Octobris, dum Venus eſſet in vigeſima quinta parte Libræ maxima eius diſtantia à Sole eſt circiter partium quinquaginta duarum, plerunque tamen quinquageſimam non attingit dies retroceſſus. circiter dies quadraginta lumen eius partium 8. meritò verò veluti admodum fœlici ſyderi duos trigonos tribuit Ptolomæus eius forma eximia eſt, vt quæ certis in locis etiam Iouem magnitudine ſuperet, verè tamen eſt ſolum vigeſima octaua pars globi terræ & aquæ, ſcilicet vt dimentiens eius ſit, tertia pars dimetientis globi candida eſt admodum, & lucida quod indicium eſt, ſeu recipiat lumen à Sole quod eſſe non poteſt, eſſet enim falcata ſemper, velut Luna cum Soli propior eſt, ſeu ex imo reluceat, vnde etiam vires illi eximiæ ſunt, præcipua verò claritatis luminis eius argumenta duo ſunt, ſunt, primùm quòd vmbram efficiat velut Luna, & maximè è cubiculis inſpecta obſcuris, ſed & ſola in die quandoque videtur, & nos vtrumque experimentum vidimus, refert etiam dantes illam dum parti obſcuræ Lunæ ſupereſſet vitam dum lucidè occultaram quod argumentum, non tam eſſet claritatis luminis eius, quam maximæ raritatis corporis Lunæ, quod ratio ipſa non patitur, & quanquam nos alias id admiſiſſe propter viti authoritatem viſi ſimus. Nequaquam tamen eſſe poteſt, finge enim Lunam non eſſe denſiorem nebula adhuc non poterit tanta cum craſſitudine parua eſſe Veneris lumini, alterum igitur duorum ſi ille non deceptus eſt, aut non ei data verba ſunt, ſcilicet vt vel ex diuerſitate aſpectus deceptus fuerit, cùm Venus altior Luna ſopponatur quaſi ei immineret nondum interpoſito Lunæ corpore, & maximè ob latitudinem Veneris Borealem videretur, vel concedente aſpectus diuerſitate, licet in eadem longitudine latitudineque, vel vt latitudo id poteretur, ex aſpectus autem diuerſitate interpoſita lucidiore parte, Luna obumbraretur. Quod ſi omnino ſic viſam Venerem è regione corporis Lunæ, quod eſt alterum propoſitum fateamur, Venerem ſub Luna poſitam dicere oportet, quòd tamen perabſordum eſt, namque Venerem eſſe ſuper Sulem non nulli confeſſi ſunt: planetā aliquem Luna inferiorem eſſe nemo ad hāc vſque diē dicere auſus eſt, adeò vt ſi quiſquam nunc etiā verè dicere poſſet, nemo in fidem ſit adhibiturus.

Hæc igitur ſi domina fuerit horoſcopi in ipſo nato eadem præſtabit in corpore, & illius forma, quæ in omnibus negotiis, atque euētibus præſtitura eſſet, vbi toti figuræ præeſſet, ſcilicet locis omnibus principalibus, ergo per ſe facit homines iucundos aliiſque gratos, venuſtos, libidinoſos, pios, iuſtos, fidos, candido corpore, oculis pulchris, ac fulgentibus humidiſque, & qui facilè ad fletum inclinentur, vnde etiam miſericordes ſunt, capillis pulchris, roſeo, colore faciei, pauco cibo, multo potu gaudetur, nobiles, mundos, manſuetos, & qui plurimum muſica delectentur, ſed & gemmis, & figuris pulchris, atque odoribus: deiecta verò facit pictores, tinctures, muſicos, verùm ſi multum favet, & Mercurius habeat felicem præclaros, efficit oratores, in principalibus autem locis, & cum Ioue, aut Sole, aut Marte, conſentiens magiſtratus, præfecturas, legationes, regulos etiam doces belli, & regum vice prouinciis præfectos, aureiſque inſulis ornatos facit, præbet etiam fœcunditatem, & ſobolem, veruntamen ſi malè afficiatur, vitia circa pudenda efficit, cùm Marte mutilationes, & hemorhoidas, cum Saturno vlcere ſordida, & ad Veneros actus impotentiam, cum Mercurio ramices & herniam. Gaudet vt dixi in quinto & in ſeptimo loco, cùm Sol fuerit in Occidentis angulo, aut propè ea tamen lege, vt Sole ſtatim decumbente ipſa occidentalis videatur, tum enim in die eſt & vices Lunæ gerit, & nocturna ſimul eadem tamen fermè patitur, quæ Luna iuncta maleficis, aut oppoſita orientalis, & in die Marti iuncta, occidentalis verò & in nocte Saturno oppoſita maxima detrimenta affert, quorū maior pars ex vitiis animi atque flagitiis originem ducit.

Igitur in horoſcopo conſtituta per noctem facit elegantes, admodum in moribus eloquentes amicos, Regum & Principum, & quibus

quibus magna negotia credantur. At verò in ſeptimo fœlicem reddit ſenectutem, & occaſione mulierum etiam bona decernit, minora tamen in die, niſi eo modo, quo diximus fuerit conſtituta. In decimo autem loco & præcipuè orientalis grandem gloriam, atque fortunam, vſque ad regium habenas præſtare poteſt, & per Solem quidem regum voluntate, & conſuetudinibus occultis, & gratia priuata. Marti verò per exercitum præfecturas atque victorias, Ioui per opinionem prudentiæ, ſanctitatis per electiones, ac dignitates collatas, in quarto verò loco diuitias præbet, & morigeras vxores, veruntamen ſi vel minimum inficiatur, vitia præbet circa libidines, & iacere omnia cogit, ob flagitiorum cupiditatem, efficitque ſteriles, & nihilominus cum his omnibus gratos principibus, ſed ſimilis conditionis hominibus: in ſecundo autem loco facit homines ſatis elegantes, & veruntamen cõcubinarum amatores, & ſordidæ, Veneris ingenioſos tamen & iucundos artifices, quorum opera gratiam quandam retineant: eadem ratione, in octauo vxores cum difficultate præſtat, & aut vitiatas, aut viduas, aut degeneres, vel ſteriles, vel deformes, & omnino aliqua labe notatas, prodeſt tamen ad hæreditates habendas: in vndecimo iucundam afficit iuuentam, ſed poſtmodum fluxilem exhibet in ſequenti ætate fortunam quemadmodum eſt eorum, qui vel in pueritia per formam, vel in adoleſcentia per muſicam in delitiis vixere, non tamen prorſus à quadam gratia illos expoliat, ſed & in quinta ſimilia largitur, & quandoque maiora quoniam nocturna eſt, verùm oportet eo in ſtatu Lunam ſupra terram eſſe, atque poteſtatem exhibet etiam in his locis filios perſæpe, ſed vel nothos, vel neglectos, vel nimis fluxa vita: in tertio verò loco ſi cum Ioue, aut Luna, aut Mercurio bene poſito commertij aliquid habuerit, præſtat ex ſacris & opinione, bonæ vitæ emolumenta, at cùm Saturno & Marte, ſi conſenſerit eiſdem cauſis, miſeram ducent vitam, aut in aliquas graues calamitates incident: in nono verò loco maiora hæc erunt, mala minora, bona erunt autem dæmoniaci, fatidici, interpretes ſomniorum, vani, ſuperſtitionibus dediti, quod ſi cum Saturno vel Marte congrediatur igne, vel laqueo pœnas dabunt, ſteriles, ſordidæ. Veneris & filiorum quos habuerint minimè amatores, criminibus etiam obiicit, eiuſmodi viros, & falſis accuſatoribus: at ſi bene conſtituta fuerit Ioue, Saturno, Mercurio propitiis, aut duobus ex his ſaltem eos efficiet, qui magna negotia tractabunt, præerunt ſacerdotiis, occulta intelligent, per ſomnia diuinabunt, non aliis quidem, ſed ſibi ipſis, aut principibus quibus cari erunt, & vt ad vnguem, alij in cacodæmone, ita hi in eudæmone vitam conſtitutam habere videbuntur, erunt autem diuites & potentes: in ſexto verò loco ignobiles dat vxores, aut omnino nata aliqua fœdas, morbos etiam circa pudenda, erunt autem fœlices in arte, qui ſic nati fuerint, idque proprium quod ſi in duodecimo eadem ratione infœlicia, ac difficilia exhibet connubia, quædam verò illegitima lucra, non ſine infamiæ labe, per impuram libidinem præbere ſolet, in cæſtu adulterio atque deterioribus cauſis.

Si Luna feratur ad Venerem, & Venus partiliter radios Lunæ venientis exceperit, ſi & creſcens Luna ſe coniunctioni Veneris applicuerit, faciet parentes nobiles, & maximæ poteſtatis, potentia ſubleuatos, ſed qui nati fuerint à parentum affectibus ſeparatis, citò onus, miſeræ orbitatis, indicit, erunt ſanè noti ſemper & nobiles, & qui ſemper in omni actu proficiant, & qui omnia quæ deſiderant facilè conſequantur, & qui potentiæ maximis honoribus fulgeant, plena veſtuſtatibus & gratiæ, ſed omnia incremnta proceſſu temporis conſequantur.

Si verò Luna deficiens ſic feratur ad Venerem magnos actus, honores maximos, & magnæ poteſtatis decernit inſignia, & quibus à potentibus, & à prima ætate magnæ fœlicitatis conſeratur augmenta, ſed hoc facit aſſiduis infirmari tumoribus. Sed & ſemper Luna in omni ortus ſuæ figuratione, ſi feratur ad Venerem, facit præpoſteris annorum vitiis, implicatos, & qui ob hoc aſſiduis pulſantur infamiis, impuros, libidinoſos, & circa amores mulierum, & modica ſemper cupiditate flagrantes, & quos ad nefarios, coitus, iniuſta cupiditas, ſemper incendat: aut enim ſorores ſuas ſemper ſtuprant, aut ſororum filias, aut vxores filiorum, aut vxores priuilegiorum, aut cum nouercis ſuis coëunt, aut concubinas patrum latante cupiditate corrumpunt, aut patruis per illos ſimilis irrogatur iniuria: præſertim ſi iſtam coniunctionem Mars de diametro reſpexerit. Nam ſi ſit diurna genitura & Luna in cardinibus genituræ, poſita ſic feratur ad Venerem, Mars verò in occaſu, vel in medio cœli fuerit inuentus, ob hoc facinora, quæ diximus gladio facit interire. Si verò in mulieris genitura, ſic Luna feratur ad Venerem, erit irruido ſtridore ſemper impatiens, & quæ ad promiſcuas libidines, prauis cupiditatibus erigatur, & quæ incæſtarum, & illicitarum cupidinum vota concipiat, & impuris ſemper libidinum cupiditatibus æſtuet: aut enim cum fratribus, aut cum filiis coit, aut cum filiis fratrum, aut patrueles ſuos, illecebris ſuis captos, ad genialis iniuriam, thori priuignos, præpoſtero adducit cupiditatis ardore, aut affines ſuos ſibi ſtupro agnitos iungit, alias viragines facit, præſertim ſi in tropicis, vel in erraticis ſignis, vel in duplicibus, vel in ſquamoſis Venus conſtituta, ſi ad eam Luna ſicut diximus, pergat ipſa quoque in ſignis ſimilibus conſtituta, ſed hæc fortiori concitatur ardore: ſi iſtum curſum Lunæ Mars, vel Saturnus quadrata, vel diametra ratione reſpexerit, vel ſi Venus iiſdem cœperit radiationibus intueri fortiora, hæc autem mala ſi Venerem, vel Lunam in Saturni, vel Martis domo ſic, ſicut diximus, conſtitutas ſine opportuno teſtimonio Iouis, Mars vel Saturnus quadrata, vel diametra radiatione reſpexerit, & ſit plena luminibus. Si verò à Mercurio defluens Luna plena luminibus feratur, ad Venerem aut aromatum pigmentarios facit, aut colorum, aut medicamentorum, aut precioſorum

lapidum

ſapidum repertores, aut ſpecioſas tunicas arte ſua facientes, aut organarios, aut pantamimos, aut qui ſe ad omne genus ſalutarionis affectent, aut qui alios dulci voce delectent, ſed mediocres in vita, & qui neque abundant facultate, nec neceſſariorum anguſtia deprimantur, ſed his ipſis augmenta facultatum proceſſu temporis conferantur, in venereo coitu intemperantes facit, & vitij quibuſdam ſemper implicatos, & qui aſſiduis ob hæc pulſentur infamiis.

Si verò minuta luminibus in nocturna genitura, à Mercurio defluens feratur ad Venerem, diuites, potentes, imperioſos magnos, & quibus regionum, vel ciuitatum maximarum eicitio credatur: præſertim ſi liberata à Solis radiis Luna in horoſcopi loco fuerit inuenta, & ſi Venus ſimili modo à Solis radiis liberata in his, in quibus diximus locis curſum Lunæ venientis exceperit. Si verò in cæteris genituræ locis fuerit, iſta coniunctio, honeſtos, multa negocia, agentes faciet, & qui propriis viribus patrimonij ſibi ſubſtantiam quærant. Si verò per diem minuta lumine ad Venerem feratur, in medio cœli, vel in decimo ab horoſcopi loco fuerit, iſta coniunctio, ſacri certaminis, palmas, coronaſque largitur, aut ſacris certaminibus, facit eſſe præpoſitos, aut templorum fabricatores, aut ſimulactorum conſecratores facit, aut certè neocores, aut Principes ſacerdotum, aut magna in templis officia tractantes. Si verò in cæteris genituræ locis fuerit, iſta coniunctio mediocres in facultatibus facit, & qui artes metallicas exercere conſueuerunt, facit plerunque coriarios, aut qui aromata, mercari conſueuerunt, facit etiam eos polliтores præcioſarum gemmarum, vel qui gemmis ex vario pigmentorum genere, aliam ſpeciem coloris appingant, aut tornatores, ſculptores ſimulachrorum; aut fabricatores efficiet, aut in templis ſacra carmina, præcantantes, aut tibicinis templorum faciet, & qui habent rerũ cœleſtiũ notionẽ, vel qui ſciunt ſecreta cœleſtia, vel qui res abſconſas, & abditas facili ratione perdiſcant, vt ex his occaſionibus vitæ illius ſubſidia quærantur.

A Venere defluens Luna ſi feratur, ad Mercurium ſi ſit creſcens, vel plena luminibus defenſores, vel procuratores, facit nobilium fœminarum, & qui mulierum præſidio ordinem aliquem promotionis accipiant; erunt autem & tinctores, vel margantarij, aut armorum inuentores, muſici frequenter inclyti, & medici, aut athletarum principes, & magiſtri, ſed libidinoſi, & aſſiduis amorum cupiditatibus ſubditi, grati tamen & circa Venereos coitus amabiles. Si verò à Venere defluens minuta lumine ad Mercurium feratur vitia, impuritates, valetudineſque decernit. actus verò varios multipliceſque facit, aut oratores, aut tortores, aut plaſtas, aut ſculptores faciet, aut pigmentarios, aut colorum repertores, aut pharmacopolas, aut popinarios facit, & qui alienarum voluptatum, & delectationum curam ſollicitudinemque ſuſtineant.

A Venere defluens Luna creſcens lumine ſi ad nullum feratur, ſed per vacuum curſus ſuos dirigat faciet paſſiuos in coitu, & qui nunquam in vxorum amoribus perſeuerent, ſed qui ſemper inceſtis delectantur amplexibus: ſed hos eoſdem facit nudos, pauperes, & qui humeros ſuos laboribus ſubijcientes, quotidianæ quærent vitæ ſubſidia. Si verò ſit minuta luminibus vitioſos, turpes, pauperes, & aſſiduo facit onere, miſeriarum prægrauatos, aut artibus & actibus inhoneſtis applicat ſemper & miſeris.

Circa generalia verò Venus cùm domina orbis magni fuerit, & in Ariete, vel Cancro, vel Leone, vel Piſcibus, calorem aëris ſignificat, ſed & in Leone ſub radiis Solis aëris æſtum oſtendit, in Aquario verò veſpertina calorem, & ventos decernit, inſuper Venus, cùm mundo præfuerit ſignificat, gaudia, honores, principatus, & feſta, & pompas, coniugia filiorum multitudinem, diuitias, munditiem, actus Venereos, ſed neque fœdos, neque turpes, & aërem clarum æqualem, cum ventis temperatis, & humidis iucundos dies ac ſerenos. roridas noctes, incremẽta plantarum, multitudinem ſegetis, & fructuum herbarum agreſtium paruum prouentum, non ſerpentes, non animalia venenoſa, neque abominanda, neque plantæ maleficæ, neque lætales aquæ fluuiorum claræ, & abundantes, ſi in ea alluuione tamen piſcium multitudo optima, quæque abundabunt arbores, herbæ & flores, adorati panni præcioſi, & gemmæ, & veſtes pulchræ, & omnia decora, iucunda, grata, vtilia, ſanitas magna, & morbi quicunque fuerint breues, leues, mites, & pluuiæ ſine tonitribus, & fulguribus, aquis abundantes & largè, ſed breues, & quas ſerenitas exquiſita ſubſequatur. Et ſi ipſa fuerit æquidiſtans ſigno Arietis ſignificat, ſiccitatem cum diminutione pluuiarum, & inceſſantem flatum ventorum, & bonam commixtionem aëris, & ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat, caliditatem aëris, & ſi fuerit meridiana, ſignificat vehementiam frigoris, & quando elongatur ab auge, ſcilicet Solis, ſignificat motionem exercitus. Et dicit Haly, de tempore pluuiarum in tractatu de externa ſub radiis, quod Venus in Ariete ſub radiis ſignificat, vehementiam venti, veſpertina ventum ſignificat, matutina ſeu orientalis tonitrua & pluuias. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit retrograda ſignificat, multa tonitrua, & coruſcationes, fortes, grandines, & tempeſtates. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans à Tauro, ſignificat multitudinem nubium, & pluuiarum, & tonitruum, & coruſcationum, cum ſiccitate aëris. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat, bonam aëris commixtionem, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem, & quando elongantur ab auge ſua ſignificat apparentia boni & ſalutis in hominibus. Et dicit Haly, Venus in Tauro ſub radiis tonitrua ſignificat: veſpertina ſerenum aerem, matutini vel orientalis bonam conditionem, ac velocitatem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. Venus cùm fuerit retrograda, grandines, cum vehementia tonitruorum, & coruſcationum ſignificat. Et dicit Albu. Venus cùm fuerit æquidiſtans

diſtans ſigno Geminorum, ſignificat humiditatem aëris, & corruptionem eius, & ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat flatum ventorum: & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris. Et quando elongatur in longitud.ne ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat, infortunium in magnatibus, & anguſtias, & triſtitias. Et dicit Haly, quod Venus in Geminis ſub radiis nimis deſiccat, veſpertina & ventoſa, matutina vel orientalis bonum tempus ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat caliditatem, & ſiccitatem, & ſiccitatem aëris. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans ſigno Cancri, ſignificat bonam commixtionem aëris, multum flatum ventorum: & ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat vehementiam caloris, & ſi fuerit meridiana ſignificat illud idem. Et quando elongatur a longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat detrimentum aduenire regibus, & nobilibus, cum motu exercitum. Et dicit Haly, Venus in Cancro ſub radiis temperiem abſque vento, Veſpertina bonam complexionem, matutina ſiue orientalis ſerenum facit. Et ſecundùm Album. ſi fuerit illic retrograda ſignificat detrimentum, quorundam mulierum regum. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans Leoni, ſignificat multas infirmitates per variolam, & calorem aëris, cum pauco flatu venti, & forſan erit aëris complexio bona. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat ventum, & caliditatem eius, & ſi fuerit meridionalis ſignificat bonam aëris commixtionem. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat quod conſequentur reges, aut quædam mulieres eorum detrimenta. Et dicit Haly, Venus in Leone ſub radiis ardorem facit, Veſpertina iumentorum infrenites, matutina bonam complexionem facit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat anguſtiam euenire regibus, & cogitatus, & triſtitiam. Et dicit Albu. cùm Venus fuerit æquidiſtans Virgini, ſignificat aëris commixtionem, & forte declinabit ad frigus & ſiccitatem. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat bonam complexionem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem. Et ſi elongatur in longitudine ſua longiroi, ſcilicet à Sole ſignificat, mortem nobilium, cum multis infirmitatibus hominum. Et dicit Haly, Venus in Virgine ſub radiis, ſignificat ſiccitatem, veſpertina bonam complexionem, matutina humiditatem præſtat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat ægritudines mulierum, Et dicit Albu. Venus cùm fuerit æquidiſtans Libræ, ſignificat ſanitatem hominum, com bona complexione aëris, & frigiditate eius, & ſuperabundantia. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat ventos ſiccos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat infirmitates, ex parte morbili. Et ſi elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat, mortem mulierum regum, contorbationes, & rumorès terriliiles, in hominibus. Et dicit Haly, Venus cùm fuerit in Libra ſub radiis humida erit, & veſpertina bene complexio nata matutina erit humectans. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda, ſignificat detrimentum aduenire mulieribus regum. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans Scorpione, ſignificat vehementiam frigoris, & multum ventum, & forte erit bona complexio aëris. Et ſi fuerit latitudo ſeptentrionalis ſignificat ſiccitatem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multitudinem pluuiarum, & cùm elongatur in longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat detrimentum nobilium, & effuſionem ſanguinis. Et dicit Haly, Venus in Scorpione ſub radiis ſine pluuia eſt, veſpertina pluuioſa: matutina & multarum pluuiarum. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat commotionem, cum multis rumoribus terribilibus. Et dicit Albumaſ Venus cùm fuerit Sagittario, æquidiſtans ſignificat bonam complexionem aëris, & aliquando donabit ad ſuperfluitatem humiditatis, & aliquandu ad ſuperfluam ſiccitatem. Et ſi fuerit ſeptentr. ſignificat inceſſantem flatum ventorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat aëris alterationem, & humiditatem eius. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole aduenient, Regibus ægritudines. Et dicit Haly, Venus in Sagittario ſub radiis pluuioſa erit, veſpertina ventoſa & frigida: Matutinam bonam conditionem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat inuidiam regum. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat multam mortem, cum multitudine pluuiarum, & fontium, & eum bona complexione aëris. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multos ventos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat detrimentum quibuſdam nobilibus præcipuè ſenibus. Et dicit Haly, Venus in Capricorno ſub radiis gelida eſt, veſpertina frigida, matutina pluuioſa. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat triſtitiam, anguſtiam hominum Et dicit Albumaſa] Venus cùm fuerit æquidiſtans Aquario ſignificat bonam aëris complexionem, multum ventum, cum multitudine pluuiarum & nebularum. Et ſi fuerit latitudo ſeptentrionalia ſignificat ſiccitatem, & paucitatem pluuiæ, & cùm fuerit meridionalis ſignificat multas anguſtias. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat multas inundationes, & redundatinnes fontium, & accidit nauibus ſubmerſio in mari. Et dicit Haly, Venus cùm fuerit in Aquario, ſub radiis fit nebuloſa, veſpertina, calida & ventoſa, matutina pluuioſa & caliginoſa. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat ægritudines hominum propter humiditatem. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans piſcibus ſignificat vehementiam caloris, cum vehementi humiditate, & forte erit bona complexio aëris Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat ventorum flatum inceſſantem, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et quando elõgatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à

Sole

Sole ſignificat detrimentum diuitum, & nobilium. Et dicit Haly, Venus in piſcibus ſub radiis ſerenum tempus ſignificat, veſpertina aquoſa, & ventoſa, matutina bonam complexionem ſignificat, & gramina, & fructus nutrit bonum. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat, conturbationes, ſuſurrationes, & rumores, terribiles, & triſtitias, & timores contingere hominibus.

De ſublimitate autem ſic ſe habet, ſi Venus eleuetur ſuper Saturnum, & fuerit in Ariete, ſignificabit ventos Boreales aſſiduos, & multas aquas. Si vero in Tauro erunt, infortunia, ſiccitates, & chariſtia in multis climatibus, pluuia multa & paucitas annonæ. Si verò in Gemini nihil ſic ſignificat. Si verò in Cancro, erit proſperitas pluuiarum, locuſtas multum deſtruere ſegetes. Si verò in Leone nihil ſignificat. Si vero fuerit in Virgine, mors in hominibus, pluuia, & humiditas reparatus earum. Si verò in Libra, erit pugna regum inter ſe, multæ herbæ cum multis pluuiis, & humiditatibus, & vento mediocri. Si verò in Scorpione, erit mors mulierum regum, cum pauca pluuia, & bonitate meſſium, Si verò in Sagittario, erit mors in reptilibus, & muſcæ cum multis pluuiis. Si verò fuerit in Capricorno nihil ſignificat hic. Si verò in Aquario erunt ægritudines hominum ex tuſſibus, multæ aquæ, cum mediocritate fluminum. Si verò in Piſcibus, erit vehemens ſtigus, pluuia ſuperflua, multæ corruſcationes & tonitrua.

Si verò eleuetur ſuper Iouem & fuerit in Ariete, erit pugna & his multa inter viros, & mulieres ſuas, cum pluuiis multis augmentum, fluuiorum magnorum, vt Tigris & Euphratis. Si vero fuerit in Tauro, erunt multæ commiſtiones in omnibus regionibus, & infirmitates, potentia mulierum ſuper virum, & pauca temperantia ſuorum. Si vero in Gemini, erit eſſe mediocre mulierum prægnatarum, tenebroſus aër cum multitudine humiditatum, & pluuiarum. Si vero fuerit in Cancro, erit mors Regum, & magnatum cum pluuia, humida, ſuperflua, diminutio aquæ maris. Si vero fuerit in Leone, erit mors Regum, quorundam feruor inimicorum ſuper reges, quoſdam cum pugna, & morte quorundam ciuium. SI vero fuerit in Virgine, erit mors in pluribus regionibus, pluuia multa, ſemina cum paucitate aquarum maris. Si vero in Libra, erit proſperitas mercationum, multæ febres, ægritudines melancholiæ, & chariſtia annonæ, & deſtructio meſſis, & pluuiæ multæ. Si verò fuerit in Scorpione, erunt anguſtiæ quorundam Regum, mors in pluribus climatibus, cum pluuia multa. Si vero in Sagittario, erunt mendacia multa, terribiles rumores & pugna cum morte iuuenum, & ſuperfluitate aquarum, & augmentum Tigris & Euphratis. Si vero in Capricorno erunt peſtilentiæ, & caſus in hominibus, mors in omnibus, pluuia pauca tempore ſuo paucitate annonæ. Si vero in Aquario, Reges interficient filios ſuos, ſiccitas in pluribus regionibus, cum pauca pluuia, & detrimento aquarum, cum paucitate annonæ. Si vero fuerit in Piſce, erunt bella & mors mulierum, detrimentum volatilium, cum multis humiditatibus & meſſibus.

Si vero eleuetur ſuper Martem & fuerit in Ariete, erunt ægritudines & præcipuè febres, in omni terra magna pugna hominum combuſtione, in pluribus terris cum multis pluuiis & tonitruis. Si vero in Tauro, erit dominatio virorum, & deſtructio mulierum, multationem plurium exercituum, pugna in multis terris, multæ aquæ & pluuia ſuperflua. Si vero fuerit in Gemini, erit odium & lis inter plures homines, mors mulierum & multæ pluuiæ. Si vero in Cancro, erit mors & cædes filiorum regum, mors Regis, maxima deſtructio plurium regionum, & combuſtiones in terris, multæ locuſtæ cum humiditate, & ſuperfluitate inundationum. Si vero fuerit in Leone, erit nimia inimicitia, & odium inter homines, cum multis pluuiis tonitruis & corruſcationibus. Si vero in Virgine, erit pugna regum, & interfectio mulierum, & commiſtiones, & nocumentum in pluribus regionibus, ſuperflua pluuia cum vehementi calore. Si vero fuerit in Libra, erit mors quarundam mulierum regum, multa bella cum humore ſuperfluo. Si vero in Scorpione, erit mors filiorum regum, cum pluuiis ſuperfluis. Si vero fuerit in Sagittario, erit ſuperfluitas aquarum, & pluuiarum multi rores. Si vero in Capricorno, erunt multæ combuſtiones, & multæ rebellationes cum pluuia ſuperflua. Si vero fuerit in Aquario, erit nimia combuſtio in pluribus regionibus pluuia, cum multis locuſtis. Si vero in Piſcibus, erit multa mors in hominibus, multa pluuia, & aqua ſuperflua.

Si verò eleuetur ſupra Solem & fuerit in Ariete, erunt tonitrua, corruſcationes, multæ pluuiæ. Si verò in Tauro, erit mors mulierum, temperantia pluuiarum & ventorum. Si verò in Gemini, erit humiditas aeris. Si verò fuerit in Cancro, erit multa pluuia. Si verò in Leone, erit rectificatio aëris & venti calidi. Si verò in Virgine, erit pluuia ſuperflua. Si verò in Libra, erit humiditas multa & ſuperfluitas pluuiarum. Si verò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua. Si verò fuerit in Sagittario, erit humiditas multa. Si verò in Capricorno, erit multa humiditas & vehemens frigus. Si verò in Aquario, erit humiditas. Si verò fuerit in Piſcibus, erit humiditas.

Si verò eleuetur ſupra Mercurium & fuerit in Ariete, erunt nubes & ventus mediocris. Si vero in Tauro, erit multa mors & inſtabilitas hominum, & commiſtio inter eos paucitas pluuiarum, tonitruum, corruſcationum & annonæ. Si vero fuerit in Gemini, erit ſalus & gaudium, in multis terris, & augmentum poſſeſſionum, multæ cauſæ virorum contra mulieres, pluuia pauca, multa tonitrua, corruſcationes & ſuperfluæ inundationes. Si vero in Cancro erunt multæ pluuiæ, & nubes, corruſcationes, tonitrua & magnus calor in tempore ſuo. Si vero fuerit in Leone, erunt multæ ægritudines militum, & nobilium ex curſibus, & mors, ex ſi potētia mulierū, pluuia pauca, calor, vehemēs tonitrua, & corruſcationes tēpore ſuo. Si vero in

Virgine, erit ſcientia & ſapientia multa, cum multis pluuiis, ac tonitruis corruſcationibus, & augmentum fluminum, Si verò in Libra, erunt bella & deprædationes, pluuia ſuperflua, multæ aquæ, & inundationes fluminum. Si verò fuerit in Scorpione, captio pecorum, in pluribus terris multæ pugnæ, pluuia ſuperflua, tonitrua, & corruſcationes ſuperfluæ, terræ motus, & multa inundatio aquarum. Si verò in Sagittario, erunt multa bella in ciuitatibus, & regionibus, & melancholia in hominibus, ſuperflua & tonitrua. Si verò fuerit in Capricornu, erit victoria inter Reges, latrones & pauores, in pluribus terris chariſtia aſinorum, & camelorum, frigus vehemens tempore ſuo, pluuia pauca, peſtes & tonitrua. Si vero fuerit in Aquario, erunt Guerræ & pluuiæ mediocres, cum tonitruis & corruſcationibus. Si vero in Piſcibus, erit proſperitas hominum, & iuſtitia iudicantium, cum multis vaticinatoribus.

Si verò eleuetur ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erit pluuia, & humiditas multa. Si veru in Tauro erit humiditas, & res pauca. Si vero fuerit in Gemini erit humiditas pauca. Si veru in Cancru, erunt multæ pluuiæ & ſuperfluæ humiditates. Si vero fuerit in Leone, erit pluuia & humiditas pauca. Si veru in Virgine, erit pluuia ſuperflua, & multa humiditas. Si veru fuerit in Libra, erit temperantia aëris, & pluuia pauca. Si vero in Scorpione, erit humiditas & pluuia. Si vero fuerit in Sagittariu, erit humiditas multa. Si vero in Capricorno, erit humiditates pauca. Si vero in Aquario, etir generatio humiditatum. Si veru fuerit in Piſcibus, erit tranquillitas aëris, piſces multi, & paruæ aues, multa pluuia, tonitrua, corruſcatiunes & humiditates.

DE MERCVRIO.

CVm venus & Mercurius adeo parui ſint, tum verò Mercurius etiam ad oculum, adeò vt propter propinquitatem Solis, etiam vix dimidio anni videri ſoleat, verè autem ſit minima ſtellarum tam errantium, quod dubium non eſt tamen inerrantium, cum ſi tam paruæ eſſent, & adeò Soli ſtarent videri omnino non poſſent. Eſt enim proportiu eius ad globum terræ, vt ſit eius a2. mi. pars ſcilicet, vt dimetientis terræ & aquæ globi ad Mercurij dimetientem ſit viginti octupla, & tamen propinquiſſimi Lunæ conſpiciantur, vt etiam Iupiter, imò melius cernantur, nec quicquam deperear luminis ſub ipſa Luna, cui Mercurius iunctus eſt fermè, cum ipſa in duplici Apogeo, ille verò trifariam in perigeo ſit conſtitutus, vt pene ſe tangant, conſtat in eis Solis vim ſubſtantiam, ac lucem eſſe, quaſi vt dixi partes illius ſint, quæ cùm circumambiant certè interrantium adeò illi loco proxima tametſi maxima, tamque linea altior tam plenè cernitur, quin magis hebetetur, nam de Cane maiore experiri non licet, cum adeò ſemper à Luna ob latitudinem ad meridiem diſtet. Sunt igitur Venus & Mercurius, quaſi duæ partes & ſemina Solis non ſolum comites illius, atque ideò tam efficaces atque potentes. Sed Venus maior ſolidior atque benignior, quippe Mercurius tametſi fulgidus ſit, & nitidus plumbi erat vt ita dicam, nec candidus eſt, vt Venus de luce tamen nihil remittit, ob id Venus tota benigna hilaris, liberalis, plena firmaque eſt. Mercurius verò varius vafer mutabilis, ſed acutus animæ & rationi magis videtur, accommodatus cuius anni maximi ſeruetur 450. maiores 76. medij 48. minores 20. circuitus vt dixi idem, cum Sole & Venere parui tamen circuli dies 116. Retroceſſus autem tempus dies circiter 24. Abſis in prima partis Libræ minuto 55. vt computant latitudinem Auſtralem, aliquantu maiorem referunt Borealem, ſiquidem hanc partium 4. minutorum 5. illam partium 4. minutorum 13. caput & caudam, atque ideo etiam ventrem diſcere oportet ex Ephomeridibus propter illorum veloces mutationes tempus tranſitus, à 40. circiter diebus 55. quoniam è varia multum ob frequentem retroceſſum, cùm enim celeriter mouetur etiam citò tranſit eclypticam mutatque latitudinem tarò 40. diem, & paucis diebus ſuperans, nonnunquam in 36. parum à Sole recedit, cum ad ſummum 26. partibus nonnunquam antequam fuerit accidentalior 20. partibus retrocedit, & antequam ſit orientalior iiſdem progreditur, vt appropinquet Soli magis quo fit vt ob id frequenter retrocedat. Ideoque à retroceſſu parum læditur vt à radiis Solis ob ſiccitatem multum contra Venus à retroceſſu multum ob magnitudinem retroceſſus, & amplitudinem parui circuli à Solis radiis parum quòd valde humida natura ſit. Domus Mercurij, Gemini & Virgo, idem ſignum & præcipuè pars 8. eius pro altitudine habentur. Vnde ibi carpentum, ſed neſcio qua ratione fines ad 7. vſque partem tantum extendant, altitudinem in ſequenti ſtatuant, omnino in primis ſeptem partibus Virginis plurimum poteſt, quòd vbi domus altitudo & fines ſint, Trigonus ♊, ♎ & ♒, vnde illi carpentum aliud in Geminis ob trigonum, maximè autem in initio vbi ſunt fines illius prout in Tabula deſcriptos, vides in trigono tamen ſuo in die poſtremas obtinet partes ob

Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.
♈	à 13. ad 20.	♉	à 9. ad 14.	♊	pri 6.	♋	à 14. ad 19.
♌	à 19. ad 24.	♍	pri. 7.	♎	à 7. ad 14.	♍	à 12. ad 19.
♐	à 18. ad 12.	♑	pri 7.	♒	pri. 7.	♓	à 17. ad 19.

Saturnum, ſed in nocte primus habetur. Regit vitæ noſtræ tempus quocunque eſt à quinto anno ad quartum decimum, qua in ætate pueri & ad mores ac diſciplinas inſtituun

inſtituuntur, cum verò ſint tria genera errantium, ſtellarum, beneficæ, maleficæ, & Principales, quæ ſunt Sol, & Luna, Mercurius vicem ſingularum ſubit, & priorum quidem manifeſtum eſt, at luminarium Luna Solis vicem ſubit ob lumen, & ipſe Lunæ ob motus varietatem. Id verò accidit cùm Sol & Luna, prorſus viribus exuti fuerint maximeque ſub terra. Mercurius autem iuxta longitudines medius. Veluti ſi Luna iuncta fuerit Soli ſub terra, & in tertio aut ſexto loco, aut iuxta finem ſecundæ, vel quintæ domus & Mercurius orientalis in primo cardine, aut occidentalis in ſeptimo. Et ſimiliter ſi emerſerit ex oriente cum Sol fuerit in ſecundo loco, & tamen Lunam quouis loco ſub terra fuerit, nam etiam ſi ſit in prima debilis erit, quia ſtatim fertur ad Solem. Quibus autem ſic Mercurius vices luminarium agit videbitur mirabilis ingenij, ſed alienorum morum à communi vſu & plerumque erit infœlix, cumque fuerit cum pleiadibus, aut hyadibus, aut Orionis cingulo, non erit immunis à ſtultitiis, & habebit ingenium mentemque turbidam, cumque homo ratione præſit animalibus cæteris, qui Mercurium habuerit locique eius dominum non parum conſecutum ſicut boni malique, etiamſi vniuerſos alios planetas contrario affectu maximè autem alios bene diſpoſitos nihil ei, aut valdè parum profuturos lumen eius ad 7. partes circumquaque extenditur. Igitur planeta hic ſi aſcendenti præpoſitus fuerit efficit corpus modicum. gracile faciem pallidam, oculis paruis & pulchris puerile quid referentibus modici cibi, atque potus negociatione gaudentes ſolicitos parcos diuitiarum congregandarum cupidos haud luxurioſos, vel libidinoſos amatos, ſed non ſumptuoſos rebus ſuis intentos diligentes. Facilè autem hi ſi malè afficiatur corripi ſolent comitiali morbo inſania lunaticique efficiuntur, morbisque contagioſis corripiuntur impetigines, vitiligines, elephantiaſes, lepras, dæmonia vocata perpetiuntur, inanibusque artibus operam dant necromantiæ diuinationi, neque veræ, neque legitimæ, chymicæ & à commum lege ſeorſum deuiant miras fabulas ſibi confingentes, alias ſibi narratas credunt, alias ipſi narrant, ſemper in chymeris, & vanis cogitationibus verſantur, libenterque audiunt commenta de dæmoniis ac ſpectris. Hic ſubit me admiratio cum Ptolemæus huiuſmodi effigies, & delineamenta corporum dominis aſcendentis tribuat, ex corporum autem qualitate ſtudia & ingenium, atque mores ipſi proueniant, cum ingenium & mores à dominis locorum Luna, ac Mercurij aſpiciat quaſi tria ſint principia in nobis dominus horoſcopi, tanquam corporis loci Mercurij, tanquam rationalis animæ, & loci Lunæ tanquam ſenſilis ac naturalis. Propterea conſenſum in hoc reſpicit horum locorũ & meritò, ſed illud dubitatione dignum, ſi quis natus ſit cuius horoſcopo, vt nunc diximus, Mercurius præficiatur an aliquid eum ſignificet. Videtur enim mirabile quod is eiuſmodi motum non ſit particeps, quod ſi ſit nõ vt ipſe, neque enim præfectus eſt loco proprio vt ſupponitur, neque vt præficitur aſcendenti. Hic enim nihil virium habet in hac re, habet autem & ratio id docet, quoniam corpus mercuriale habet, niſi inconnexa, ſi phyſionomia, & experimenta id atteſtantur.

Præterea dicit Apponenſis ex Firmico Mercurius ſi dominus genituræ fuerit, faciet cordatos, ingenioſos, ingenij boni modeſtos, & arcana artium ſcire cupientes. Quod ſi Veneri conciliatus ſit & in propriis dignitatibus faciet etiam Poëtas & Oratores. In Lunæ autem domibus facundos, & familiare ſermone multitudini gratos. Si verò in Saturni dignitatibus Veneri, vel Ioui conciliatus faciet, religionibus deditos, ſacris præpoſitos, Mathematicos, quoque Aſtrologos, iuſtos, pios, erga coniunctos, & amicos, fidos & propenſos nihilominus parcos. Sed ſi his etiam Mars interponatur, dat magiſtratus & adminiſtrationes. Sed ſi à Saturno in nocturna præcipuè genitura pulſetur, inſidias accuſationes popularem inuidiam, & pericula decernit. Verùm ſi Mars in ſeptimo loco ſuper excellat maximè ex propriis in alienas dignitates ſuper eleuetur, ei Lunaque ſimul luminibus plenam exceperit, Publicè combureture aut ſuſpendetur. Dicemus ergo dominum aſcendentis tantum poſſe ſuper mores, & ingenium quantum corporis natura illud ſignificare poteſt, vt præparatio, & vt res coniuncta, vt ſint tria loca Aſcendens, locus Lunæ & Mercurij, & hæc propriè ſignificant cum ſuis dominis qualitates corporis morum & ingenij, ſed diuerſa ratione bifariam, prima quoniam in aſcendente cum domino eius, ſumitur locus quis locus principalis, & ſtellæ quæ ſunt in eo ſunt, in tertio ordine ſignificatorum, qui non ſignificant niſi vt ſunt ibi, in reliquis duobus locis dominos, & Luna, vel Mercurius, quia ſunt principales, & non locus ipſe, qui dependet à planeta qui ibi eſt. Secunda quod corpus præparat animæ, vtpote acumen memoria habitam potentiam, quæ plurimum refert nec conuertitur. Et ideò à Mercurij loco neque à Mercurio nihil prorſus habemus ſupra corpus, nec à Luna vt morum ſignificatrice, ſed vt eſt particeps aſcendentis in ſignificando ſtatu corporis. Neque eſt mens alia Ptolomæi & vera. Dicemus ergo in noſtra genitura primus ſignificator eſt, Venus & Luna, vt aſcendenti dominantur, & Luna per ſe vt corporis ſtatum ſignificat: adeò vt plus quaſi poſſit Luna quam Venus. Secundus ſignificator aſcendens & eſt Taurus, & Piſces in quo Luna non vt aſcendentis domina, ſed vt corpori per ſe præficitur: ideò in hoc ſecundo ſignificatore ſi quis animaduertat conuerſa ratio obſeruanda eſt aſcendentis, vt præbet vim Veneri, vt cauſa & loci Lunæ, vt recepit quaſi ſymptoma vim ab ipſa Luna. Tertius eſt planetarum qui ſunt in aſcendente, vt Iuppiter vel inerrantium, velut ſyderis Arietis ſtellæ, & figura, & quæ commiſcentur Veneri, & quæ commiſceretur etiam Luna, & loco eius per corpus non per radios, & ita obſeruabimus Iouem, qui eſt in aſcendente & Mercurium, qui eſt cum Venere. Locum autem

Veneris nequaquam, nec Martem quia licet per radios pulſet Lunam, ſignificare poteſt ſuper vitia corporis, aut breuem vitam non ſuper figuram naturalem.

Mercurios ergo in angulorum quouis potiſſimum ob robur loci & etiam quia aſcendens, vt dixi ſoper mores & ingenium ſigoificat, & tunc etiam dominus loci aſcendeſtis, & Mercurij neceſſario vnos eſt, facit geometrus, & ſimiles à rationibus, à libellis, à ſecreris, & oratores, cauſidicos, aduocatos à Saturno amico, Sole vt ſit ab eo orientalis, à Ioue adminiſtrationes recipit, velut etiam à Venere. Diurnus ad actiones nocturnas ad contemplationem melior. Sed ſi Mars cum his aut ſine his quadrato radio, aut oppoſito, aut etiam ſextili, ſed ex hoſtili loco, & ſuperior efficiet, vt omnia hæc ad malum dirignatur, & ſint ſcelerum magiſtri, vt etiam maximis calamitatibos opprimantur. Idem etiam de trigono velot ſi Mars fuerit in Piſcibus, Mercorius in Cancro, aut ſi Mars in Sagittario, Mercurios in Libra. Ad hæc duo enim exempla oppoſitiſſima etiam aliorum radiationes aptabis, tum quod trigonus eſt, per ſigna breuium aſcenſionum & ſextilis longarum, & in vtroque caſo alterutet eſt oppoſito dignitatis alterius: & noctu quidem magis affligunt mala, hæc in die ſunt euidentiora noctu malignior ſpiritus, die ſcelera grauiora. Hæc eadem in decimo loco, ſed ſi non præſit aſcendenti eadem circa fortunam, non tamen tanta circa mores, aut ſapientia, aut probitas, aut flagitia è diuerſo, atque malignitas. Tum verò multò plus poteſt orientalis quàm occidentalis, & à Ioue in diurna genitura, magis in nocturna à Venere vbicunque fuerit, velot etiam à Sole & Luna iuuatur, & in nocturno magis læditur à Saturno, vt qoi à temperamento magis recedat, vt à Marte in diurna ſi radiis quemadmodum dixi per ſe, aut oon per ſe pulſetur inimicis. In quarto igitur eadem, ſed occulta magis, & minora etiam vt accuſarores, delatores, carceris cuſtodes, fodinarum præfectos, ruſticos, ſapientes, chymicos, necromanticos, vt in patentioribus concionatores, & ſacerdotiis, ac poteſtate eccleſiaſtica ornatos, aot afflictos prout ratio prædictorum poſtular. In ſeptimo autem locutus ibi omnes planeta inualidi affligatur. Nam Saturnus & Mars peſſimè collocantur, ob id qood oppoſitis radiis aſcendens pulſatur, Luna & Mercurius quia occidunt, Venus etiam niſi valdè ſit occidentis gradui iuncta (tunc enim quaſi particeps ſolaris vis cuius vt dixi, eſt pars bona ſignificat, circa vxoriam ſi in propriis fuerit dignitatibus, & tamen vel ſic facit luxuriæ, & voluptati atque ignauiæ perpetuò implicito, & ioefficaces turbida ſemper mente, ob aſſiduam cogittionem libidinum) efficit multa mala æſtuant virginum & puerorum cupiditatibus infames coniuges, latrones & etiam propriarum vxorum. Et hæc per ſe afflictus autem à Marte vel Saturno phyſicos, exules, fugitiuos, laqueo vitam finientes, & generaliter breuis vitæ atque miſerrimæ, ſi quid autē ibi omnino planetæ potentes præſtant boni ſero præſtant. Sed & mali ſerius mala, ſed non adeò. Nocturnus etiam minora incommoda decernit, eſt enim occidentalis ideò morbos vitiorum loco ſignificat. In ſuccendentibus autem domibus pro natura ſuorum angulorum minora, tum bona, qoàm mala decernit. In ſecundo tamen loco cum ad boroſcopum non pertineat contemptores ſtudiorum, & literarum & omnium animi bonorum facit: idque longè magis orientalis Manifeſtum eſt aotem quòd huiuſmodi nati mali erunt, tum quia omnis ignorans malos, tum quia iudicij peruerſi. Pariter in octauo malitioſi ſtultique ob antecedentem ſeptimum angulum, pari ratione in vndecimo melior, quam in quinto & iuxta rationem aoguli. In reliquis autem domibus cum cadaot duos obſeruanda ſunt, & in boc, & in planetis alij quod miſtam habent naturam quaſi æqualiter ex ſubſeqoenti angulo ob propinquitatem, & ex antecedenti ob motum, quo ad illom, & ſecundùm illum fertur, & quod tamen in vtroque ſunt imbecilles, tum ratione loci, tum ratione repugnantium, qualitatem angulorom inter quos ſunt, & à quibus circumdantur. In tertio igitur & duodecimo loco oriētalis meliora præbet, vt in nono ac ſexto occidentali: atque in ſextu & duodecimo nocturnus, in tertio & nono diurnus aptior eſt, & magis bonus, malus aotem minus Si etenim id duodecimo fuerit loco, & occidentalis, erit etiam diurna genitura, itaque nihil efficacis ſignificat, ſed obſcuram rationem, cogitatione malitioſas & rudes. Conſiderare autem expedit domorū proprietates, velut medicus in ſextu optimus erit. Fortunam enim prudentiamque maximam præbet in eo negotio, in peregrinationibos & curſoribus. In tertio pro familia, in duodecimo pro peritia legis in nono. Gaudet autem vt dixi, in primo loco, & maximè in his quinqoe gradibus, qui ex duodecimo ſumpti ad primum referuntur, & quanto propior orienti fuerit, modo totus emerſerit & propriè cum ſub eclyptica eſt: opportet autem otientalem eſſe atque videri, tunc enim ingentia bona præſtat, & non pro ratione differentiæ metiri oportet effectus, neque enim idem in omnibus, ſed in hoc omnia in vnum conueniunt, tales autem conſpirationes in vnum quæ pro proprieratibus ſunt ſcire opporter. Hi enim & bello ad regnum, ex ſacerdorio ad principatum, atque ita in ſingulis, vtpote per Iooem ad ſummas opes, ope ſola ingeoij perueniunt.

Cùm verò tres inferiores ſæpius coniungantur, tum inter ſe, tamen cæteris planetis maximè autem Luna, quæ in vno anno pluſquam octuaginta peragit coniunctiones, in ſingulis autem menſibus ſaltem ſex, Mercurius longè pauciores facit: ſi tamen circuitus Mercurij qui in vno anno perficitur ad Lunæ circuitum, qui in viginti ſeptem diebus, cum triente comparetur, multò plures perficit Mercurius, quàm Luna ob frequentes retroceſſus. iungitur enim in ſuo circuitu Mercurius cæteris planetis vicies & quater, aut circa à quo numero ſi dempſeris 13. Lunæ coniunctiones, ſupererunt adhuc 11.

vt

vt bis ſaltem ſingulis eorum copuletur. Veruntamen Soli & Veneri ſæpius, reliquis tribus tantum ſemel in vno circuitu, qui proximus eſt quantitati anni iungatur. Horum cauſa de illius coniunctione, tanquam frequenti cum cæteris erraticis, agendum eſt, nam de Luna ſuperius actum eſt, nunc verò quod ad Mercurium attinet Lunam ei comparabimos. Si igitur à Mercurio defluens Luna ad nullum feratur, & per vacuum curſus ſuos dirigat, & ſit plena luminibus, faciet Grammaticos & Oratores, Medicos, Muſicos, & qui commutatione ſolertiæ teſtium ſciant ſyderum curſus, aut fœnoris, aut negotiationis officia tractantes, ex quibus occaſionibus gloriam & ſubſtantiam de proceſſu temporis conſequuntur. Si verò fuerit minuta luminibus, ab humoribus vitia decernit, vt ex aquis graue periculorum diſcrimen indicit. aliorum mentibus nocet, aliorum obligat linguas, aliorum auribus nocet, ſed hos omnes faciet alienos à literis, facit alios vaticinari: ſed in templis alios ad templorum cuſtodias ſempiternas addicit, alios miniſtros facit, ſeruoſque templorum. Si Luna ad Mercurium feratur, & ei ſe curſus ſui radiatione coniungat, & ſit plena luminibus, faciet cordatos, ingenioſos, oratores, ſummæ eloquentiæ, fulgentes: præſertim ſi Mercurius in opportunis genituræ locis in ſignis ſuis, vel in partibus ſuis fuerit inuentus, & cum Iupiter trigonica radiatione reſpexerit: tunc enim literarum merito & eloquentiæ ſplendore maxima illis conferentur inſignia. Hi enim populi leues animo ſunt, & turbulentos ſeditionibus concitatos, eloquentiæ ſuæ poteſtate compeſcunt, & furentes animos, & perditi furoris indignationibus concitatos orationis ſuæ poſſint licentia mitigare, ſcient computus, ſcient muſicam palæſtricam ſemper exercebunt, & cœleſtium ac diuinarum diſputationum ſecreta cognoſcent, ex quibus occaſionibus gloriæ ſubſtantia, & maximus illis decernitur principatus. Si verò ad Mercurium ſic poſitum tali teſtimonio Iouis feratur Luna, faciet rationibus præponi, fiſci ſemper aut populi, vel certè tales reddit quibus res depoſita, vel à peregrinis rationibus credantur, faciet etiam his pecuniarum actus aſſiduis conuerſationibus credi. Si verò deficiens Luna ad Mercurium feratur, faciet malignos, malitioſos, ſceleratos, inſtabiles, cupiditatis errore dubios, & qui omnia conſilia multiplicent, erratica ſemper dubitatione ſuſpendat, & qui actus ſuos aſſidua commutatione conuertant, & qui res ſibi creditas abnegant, vel abſconſas publicare deſiderent, & qui commiſſa ſibi conſilia publicent, his delationibus deferant, impoſteros malitioſa ſemper cupiditate fallentes, aut qui cum effractoribus, aut cum furibus conſcientiam iungant, vel certè ipſi erunt fures, aut effractores, erunt ſanè corpore debiles, languidi, vitioſi, & quos ſemper malitioſis humoribus ægritudo comparata debilitet.

Circa verò principales & proprias coniunctiones, trium inferiorum duo eſſe obſeruanda dixi, & tertium quòd Soli, Veneri & Mercurio conuenit. Propterea ſingula per exemplum in Mercurio explicabo, primum igitur eſt natura planetæ, cui iungitur per ſe, vel comparata ad Mercurium, per ſe beneficis bonum, maleficis malum, cum Sole extinguitur, cum Luna ob fœlicitatem motuum mentis multa mala ſignificat, tamen non eſt infœlix nato hæc coniunctio, ſed potius his qui cum illo negocia tractant, per comparationem quoniam Mercurius nulli bene iungitur: luminaribus quidem & maleficis propter cuius dictas ac notas, ſed beneficis etiam non quoniam domus eius ſunt oppoſitæ domibus Iouis, & altitudo ſua Veneris altitudinis. Et ideò iunctus Veneri dat amores fœdos, puerorum & rerum, & puerilium, & parui momenti, & muſicæ nimium: & Ioui loco iuſtitiæ inducit amorem ambitionis, & tectam auaritiam, & loco prudentiæ calliditatem. Iuuat tamen maximè vt dicemus, ſecundùm quod obſeruare debemus eſt, vt conſentiant naturæ, & ideò cum nullo magis conueniat, quàm cum Saturno, quoniam conueniunt in trigono aëreo ♊, ♎, & ♒, & vterque habet ibi dignitates proprias Mercurius domum, Saturnus domum, & etiam altitudinem, & ita vterque captatũ. Ergo in his ſignis ſi fiat coniunctio ita, vt in ♊ fiat in finibus Saturni, aut in Libra, vel Aquario in finibus Mercurij erit potens, non tamen bona, niſi in illa cauſa puta ſapientiæ: in cæteris nimis obumbrat talis coniunctio vires aliorum planetarum, optima quæ ſint in Tauro, nam hoc ſignum eſt ex trigono domorum vtriuſque ſcilicet, Virginis & Capricorni, & non eſt caſus alicuius eorum. Et ſimiliter locus in cœlo velut in angulis ſuccedentibus & cadentibus, & in prima pertinet plurimum ad corpus & animum, in decima ad fortunam & dignitatem. In quarta ad diuitias, in ſeptima ad coniugem & inimicos, & hæc duo vt dixi, conueniunt etiam Lunæ, ſed tertium eſt magis patens, & proprium Veneri & Mercurio, & eſt vt conſideres: gratia exempli Mercurium, quoniam habet quinque ſtatus, vnum quando eſt ſub Sole, & tunc nihil poteſt aut facit, & reliqui quatuor diuiduntur, quia vel eſt in ſuperiore parte parui circuli vel inferiore, & in vtroque orientalis à Sole aut occidentalis, & hoc dignoſcitur quia ſic oritur, ante Solem eſt orientalis, à Sole ſi occidit poſt Solem, eſt occidentalis. Si ergo eſt orientalis à Sole, vel occidentalis & motu auctus eſt in ſuprema epicycli parte, ſi tardus motu, aut retrogradus in inferiore. Conſidera etiam quod ab initio quartæ, per primam vſque ad culmen, decimæ tota illa medietas aſcendit, à culmine decimæ, ad initium quartæ procedendo per ſeptimam tota illa medietas deſcendit. Igitur his intellectis ſi Mercurius eſt orientalis à Sole, ſeu ſupra, ſeu infra, & in medietate aſcendente eſt bonum & ſimiliter, ſi in medietate occidentali à Sole, & in mundo bonum, ſed non adeò: malum autem ſi occidentalis à Sole, & in medietate cœli aſcendente peſſimum, ſi à Sole fuerit orientalis, & in medietate cœli deſcendente, & hoc eſt primum. Secundum, Si Mercurius fuerit orientalis: & in ſuprema parte tunc cum ſit velociſſimus omnium pra-

ter

ter Lunam, ſi Lunæ iungitur eſt malum, quia Luna tendit ad combuſtionem in cæteris, cum Sol eos ſuperauit, ergo erunt ambo orientales, & aucti curſu, ergo erit optimum. Erit enim ille alter planeta quaſi purgatus: ſin autem in inferiore, & iam occurrit per motum tardum & retrocedendo, ſiquidem Lunæ idem dicendum eſt: præparat enim ad combuſtionem & eſt ſtatus peſſimus, in aliis iam neceſſario ſuperauit antea illum, igitur non eſt ſecunda coniunctio & eſt imbecillior prima, & quaſi vmbra primæ. Ille tamen planeta eſt purus & validus, ſit ſit aliquis ex ſuperioribus (nam de Venere idem vt dixi ſtatuendum eſt, quod de Mercurio) erit ergo bona & debilis. At ſi ſit in parte occidentali & ſuperiori erit valida, quia eſt velox motu & altus, ſed mala quia ille alter planeta poſt hoc occurret. Soli ideò eſt impurus & debilis, erit ergo mala & potens: ſed ſi fuerit in parte inferiore neceſſe eſt, vt iam occurrerit antè illi planetæ, cum erat in parte ſuperiore, & vt ſit planeta ille imbecillis & impurus, & erit ſecunda coniunctio, mala quidem ſed imbecillis & quaſi imago primæ. Velut in noſtra Geneſi Mercurius retrocedendo iungitur Veneri, ſeu potius Venus Mercurio, & ipſa velocis motus, Mercurius autem retrogradus quare ipſe erat in parte inferiore epicycli, & illa in ſuperiore: cum eſſen ergo ambo occidentales, erat potens comparatione Mercurij, quia potenti iungebatur vt ſit prima coniunctio, nam quæ præceſſerat fuerat in Leone, dum eſſent ambo orientales à Sole, & inter vnam & aliam, & dicitur prima coniunctio orientalis, & eſt debilis comparatione ad Mercurium, fuit autem Venus valde potentior, quia ibi habuit etiam finem præter altitudinem. Mercurius autem trigonum ſed principalem. Ideò talis coniunctio fuit bona ob hoc, & etiam quia inferiores non ſunt imprimi, niſi cum ſunt ſub radiis Solis, non cum redeunt ad Solem. Venus tamen fuit purior quia recedebit à Sole, ſicut ſi fuiſſet orientalis & tarda curſu, tunc enim eſt in inferiore parte epicyli & puta. Mercurius autem non fuit exquiſitè purus, ſed in ſuperioribus planetis, cum iunguntur vt Mercurio, aut Veneri ſit aliquando reciprocatio ex occidentali prima, ad orientalem ſecundam & maximè in Martem ob velocitatem motus ipſius velut anno 1573. ex 23. Aprilis in 21. parte Tauri, ad 15. Iulij, in 18. parte Cancri, ex orientali autem coniunctione non poteſt fieri, quoniam Sol cum Mercurio tantum progrediuntur, vt per retroceſſum non poſſit redire ad coniunctionem, ergo tarò duæ coniunctiones & nunquam tres eſſe poſſunt. In Ioue etiam & Saturno difficilius: oportet autem eſſe valde occidentalem planetam, vt poſſit interim donec Sol accedit, ad ipſa Mercurius retrogredi. Fingamus Solem etiam in initio ♈ Mercurio in 25. parte Arietis, & ibidem Iouem, aut Saturnum regredietur, Mercurius verſus Solem, & iungetur illi in 23. diebus, eo autem in tempore Sol progredietur 23. partibus: igitur iſta coniunctio fiet, in 23, parte Arietis aut circa. Saturnus autem & Iupiter, cum ſint maximè directi, erunt vltra 26: partem Arietis. Saturnus parum Iupiter multum, Cùm ergo Mercurius ſit velocior Ioue, & multò magis Saturno congredietur, iterum illis dum eſt orientalior Sole, quia iam Sol ſuperauit illos. Manifeſtum eſt igitur quod Solis coniunctio, cum Mercurio neceſſario interponitur inter vnam coniunctionem & aliam, & quod ſecunda multis modis eſt validior prima. Et cum ſit rarior euentus, eſt maioris ſignificationis, raras enim cauſas rari affectus ſubſequi ſolent. Coniunctio autem Lunæ cum Mercurio, vel Venere occidentali eſt validior, quàm orientali, quia Luna gaudet ſemper, vt ſit Occidentalis à Sole. Venus autem & Mercurius, etiam aliquando gaudent, cum ſunt in ſuperiori parte epicycli: ideò in hoc conſideranda ſunt reliqua, quæ faciunt ad bonum ſtatum, aut malum, nam iuxta illud erit bona, vel mala, & valida etiam ratione Lunæ ſemper, ratione autem Veneris aut Mercurij, ſi fuerint in ſuperiore parte epicycli, id eſt, aucti motu, ſecus imbecillis, liquet autem ex hoc fermè contrarias eſſe comparationes Mercurij, & Veneris inter ſe, & ad ſuperiores, & etiam ad Lunam vt ſint tres modi.

His conſtitutis dicamus quod ſi Mercurius & Saturnus in horoſcopo coniungentur, in diurna genitura abſconſores pecuniarum, faciunt aduocatos, aut iuriſperitos, aut ſcribas ſed languidos & qui citò deficiant. Si verò per noctem in hoc loco fuerint conſtituti. ſeruos aut captiuos ex liberis facient, & tradent eos potentibus viris captiuitatis cauſa ſeruituros. Si verò in fœminino ſigno in horoſcopo, ſcilicet Saturnus & Mercurius, pariliter in nocturna genitura fuerint inuenti, facient eunuchos, vel viros ſine ſemine, qui coire non poſſint, turpes, infames, impudicos, cinædos. In ſecundo loco ab horoſcopo Mercurius cum Saturno partiliter conſtitutus in diurna genitura faciet herbarios, medicos, & per quos hominibus ſanitas comparetur, ſed diuites etiam & famoſos in actibus ſuis, erunt autem pro qualitate ſignorum frequentes oratores, aut potentum virorum. Si verò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, facient mendicos, nudos, inſanos, aut templorum ſeruos, frequenter etiam facient accuſari, & in cuſtodia conſtitui, lugubres tamen ſemper & ſine filiis, & aliqua corporis parte debiles, aut quibuſdam vitiis implicatos. In tertio loco ab horoſcopo Mercurius cum Saturno partiliter conſtitutus, faciet vrnatores, aquas ex altis puteis leuantes, hortulanos, actores modicarum villarum, aut pollinctores, & funerarios, aut cuſtodes mortuorum cadauerum, aut ſepulchrorum faciet ianitores. In quarto loco Saturnus & Mercurius partiliter conſtituti, id eſt, in medio cœli faciet illicitarum & abſconſarum artium magiſtros, aut earum conſcios & qui quotidianam vitam ex malis artibus quærant. Sed quidam ſic habentes Mercurium cum Saturno, aut in cuſtodia erunt, aut aliqua ratione damnantur, ſed omnes actus ſecundùm naturam qualitatemque ſignorum, & ſecundùm rationem certarum ſtellarum

inuentum

inueniuntur. In quinto loco ab horoſcopo Saturnus & Mercurius, partil ter conſtituti facient, eos qui ſi nati fuerint frequenter mutare, domicilia & annonæ, aut frumentorum aut locorum quorundam præpoſitos, aut gemmarum, aut margaritarum, aut aromatum, aut metallorum præpoſitos, facient etiam & ſacrorum cultores. In ſexto loco & in duodecimo ab horoſcopi loco, Mercurius & Saturnus partiliter conſtituti, eadem ſimili ratione decernunt. Si enim per dies in his locis fuerint inuenti, multarum doctrinarum ſcios facient, abſconſarum artium doctrina pollentes, & qui omnia quæ in rebus humanis ſunt velut ſcire, malitioſos ſanè & inuidos, & qui vitiis, aut valitudinibus implicentur. Per noctem verò in ſexto & in duodecimo geniture loco partiliter conſtituti facient falſarum literarum auctores, ſceleratos, malicioſos, maliuolos, maleficos, & qui ſemper maximis malis, & neceſſitatibus implicentur. Sed in his locis ſuppoſitos Mercurium & Saturnum ſiue per diem, ſiue per noctem, Mars aliqua radiatione reſpexerit, aut per quadratum, aut per diametrum, ſine euitabili malo implicatos, homines publicæ mortis faciet animaduerſione puniri. In ſeptimo loco ab horoſcopo, id eſt, in occaſu Mercurius & Saturnus, partiliter conſtituti hæredes mulierum, & magnarum facultatum deſiderij, æſtuantes facient, atque amatores mulierum. Si verò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, in omni conuerſatione vitæ miſeros facient, qui maximis debitis obligantur, vitioſos tamen ac debiles, erunt autem maligni, malitioſi, quidam tamen accuſati in cuſtodia publica conſtituuntur. In octauo loco ab horoſcopo Mercurius cum Saturno partiliter conſtitutus, proceſſu temporis patrimonij & honoris augmenta decernit, alij verò mortis alienæ cauſa patrimonia conſequuntur, valetudo tamen illis erit, aut de veſicæ calculo, aut de ventris vitio per noctem. Per noctem verò in hoc loco partiliter conſtituti, pauperes, proſcriptos, languidos, aut ruginoſos facient, quibus humores facient ex damno repetendos. Si Luna minuta luminibus ad Saturnum feratur, aut ad Martem plena. In nono loco ab horoſcopo Mercurius cum Saturno partiliter conſtitutus prophetas, aut veſtitores diuinorum ſimulachrorum, aut baiulos diuinarum cæremoniarum facit. In decimo ab horoſc. loco Mercurius cum Saturno partiliter conſtitutus, id eſt, in medio cœli alienorum patrimoniorum hæredes faciet, aut maximarum rerum inuentores, erunt interdum ſcribæ, aut actores, aut maximorum virorum procuratores, ſed ſi ſic eos poſitos & ſtella fortuna eos viderit, diuino ingenio faciet oratores, vel oratorum artium magiſtros, aut Grammaticos, aut his omnibus poteſtatibus, alicuius auctoritate præpoſitos, aut magiſtros ſtudiorum, aut magiſtros cenſuali cœleſtia reſcrutari, alij computos exercent, alij difficilium literarum aut inuentores, aut magiſtri erunt. In vndecimo loco genituræ Saturnus & Mercurius, ab horoſcopo partiliter conſtituti, hæc decernunt, quæ illos in quinto loco decernere diximus. In duodecimo loco genituræ Mercurius & Saturnus ab horoſcopo partiliter conſtituti, quid decernant ſextus genituræ, locus manifeſtus explicauit.

Mercurius cum Ioue partiliter in horoſcopo conſtitutus in diurna genitura, faciet claros, glorioſos, ciuitatibus præpoſitos, aut maximarum ciuitatum decem pr mos iuridicos, & qui prouinciis, aut ciuitatibus iura reſtituant, ſed qui iuſtis ſemper gaudeant cauſis. Si verò per noctem ſic fuerint inuenti procuratores, aut actores, aut negociorum præpoſitos: ſed magnorum ac potentum v orum interdum facit ſcribas, rationibus, menſis, apothecis, negociationibus præpoſitos, argutos verò ingenioſos, & quibus ex bonitate ingenio felicitas maxima conferatur. In ſecundo Mercurius & Iuppiter partiliter ab horoſcopo conſtituti, in diurna genitura facient hæredes alieni patrimonij ab extraneis adoptatos, fundorum multorum, & depoſitarum ſpecierum dominos, & quibus proceſſu temporis augmenta fœlicitatis maxima conferantur. Si verò per noctem in hoc loco partiliter fuerint inuenti ſtultiores facient, & quibus non ſit perpetua felicitas, & quos vitæ curſus ſæpiſſime ratione decipiat, In tertio loco ab horoſcopo Iuppiter & Mercurius partiliter conſtituti magos facient, ſed præclara ſemper bonitate pollentes, hymnalogos, aut deorum baiulos, aut cuſtodes templorum, aut qui religionibus homines incitent, & conſerent, & qui deorum monitu futura prænoſcant, aut ſacris certaminibus facient præpoſitos: hæc in nono loco ab horoſcopo Iuppiter & Mercurius decernunt, partiliter conſtituti. In quarto loco ab horoſcopo Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti, ex inuento cantuali & organi, facient aut curatores, aut tutores minorum, ſed qui mulierum curam tutionemque ſuſcipient. Quid verò quædam caſu inueniunt, alij latentium theſaurorum vias norunt, ex quibus maxima illis fœlicitas comparatur. In quinto loco ab horoſc. Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti, & per diem, & per noctem eadem ſimili ratione decernunt. Plures enim poteſtates proceſſu temporis conferuntur, erunt autem in omnibus actibus feliciores, & quid volunt facilè conſequantur: hæc eadẽ in vndecimo genituræ loco pariter conſtituti decernunt. In ſexto loco ab horoſcopo Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti, per noctem & per diem, eadem ſimili ratione decernunt, ſi in matutino ortu fuerint inuenti, facient enim in omnibus negociis faciles rationales, aut cauſis aliquibus, vel certaminibus diſcuſſionibusque, aut rationibus, aut negociationibus, aut quibuſdam religionibus præpoſitos, aut ex eorum redditibus facultates habebunt maximas: præſertim ſi ſic his collocatis in decimo ab horoſcopi loco aliqua ſtella fuerit conſtituta. Sed ſi Luna ſic feratur, vt his ſe ſua radiatione coniungent, & in decimo ab horoſcopi loco conſtituta, erunt diuites, affluentes multarum pecuniarum, aut multi auri domini, & qui poſſeſſionum fructus maximos conſequantur

ſequantur

Digitized by Google

ſequantur felices. Beati & qui regum actus ſua interceſſione diſponant, exactores regiarum annonarũ, vel pecuniarum fiſcalium, prouinciis ciuitatibusque præpoſiti. Si verò diurna genitura ex ſexto loco Ioue & Mercurio conſtitutis nulla ſtella in decimo ab horoſcopi loco fuerit, inuenta mediocres, vitæ patrimonio & actibus faciet. Si verò per noctem ſic fuerint inuenti reddunt negociorum interpretes & piſcatores, aut angures, aut ſculptores, aut laborioſis ſemper actibus impeditos, aut ſeruilia officia facientes, aut in talibus partibus poſitos, quæ grauibus odoribus, & grauibus ſint ſordibus ſqual lidis, aut fullones, aut coriorum confectores, aut calegarios, aut lanarios, aut his ſimiles. In ſeptimo loco ab horoſcopo conſtitutus partiliter Mercurius cum Ioue, id eſt, in occaſu & per noctem & per diem, eadem ſimili ratione decernit: facit enim à mulieribus felicitates maximas conferri, & faciet publicis muneribus præpoſitos, & populorum & ciuitatum principes, aut decem primos longioris vitæ, & bonæ ſenectutis, & bonis conſiliis ac moribus, qui bonas res deſiderent ſemper, ſed in nocturnis genituris minuunt, ſi ſic Mercurium poſitum cum Ioue Saturnum de diametro, vel de quadrato reſpexerit, vel ſi cum ipſis fuerit inuentus. In octauo loco ab horoſcopo, Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti in diurna genitura, ſi fuerint inuenti mediocres in vita facient, & qui ex quibuſdam inuentionibus vitæ ſibi præſidia comparent. Quorundam enim infamant iuuentutem, ſed proceſſu temporis mediocriter ſubſtantiæ incrementa decernunt. Si verò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, aut inueniunt aliquid vnde habeant maximum vitæ ſubſidium, aut hæreditas illi non modica conferetur, & proceſſu temporis maximis fœlicitatibus ſubleuantur, vitioſos tamen tempore & languidos facient. In nono loco Mercurius & Iuppiter conſtituti, hæc decernunt, quoniam tertio loco genituræ conſtituti decernunt. In decimo loco ab horoſcopo Mercurius & Iuppiter conſtituti partiliter, magnos actus, & magnas adminiſtrationes, & magnas decernunt poteſtates pro menſura genituræ. In vndecimo loco ab horoſc. Mercurius & Iuppiter conſtituti hæc decernunt, quæ decernere illos in quinta diximus loco. In duodecimo ab horoſcopi loco Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti, ſi Mercurius matutinus extiterit, facit ſcribas Regis, aut Senatus, aut notarios & exceptores principum, aut ciuitates maximas tuebuntur, ſed qui magna & frequenter offendant, & qui nouiſſimo vitæ tempore infœlicitatis onere prægrauentur, aut qui biothanata morte depereant, ſi ſic poſiti in nocturna genitura, in diurna etiam genitura, quantumcunque in his actibus & in his officiis perſeuerant, & non frequenter offendunt. Veſpertinus verò in hoc loco cum Ioue conſtitutus tardiores actus, & ſiniſtrum fatum dabunt, quidam verò popularibus actibus, aut laborioſis implicabuntur.

Si in parte horoſcopi Mercurius & Mars partiliter fuerint conſtituti, in diurna ſcilicet genitura, anaphoricos, cardiacos fauent, & oligochronios, & infœlices, aut occaſione mulierum, aut ex amoris illecebris, aut abſconſis ſcripturis, aut de maleficiis, aut de falſo damnari eos facient, & facient biothanatos interire. Si verò per noctem in hoc loco partiliter fuerint inuenti, facient magnos magnarum religionum præpoſitos, duces, aut prænuncios, aut protectores, aut felices imperatorum, adminiſtratores maximos, quibus ex euentu pugnarum maxima felicitas conferatur. Si verò ſic per noctem poſitos Mercurium & Martem Saturnus de quadrato, vel de diametro reſpexerit, faciet periculoſos & qui ſæpiſſimè decipiantur, nam in omnibus impediuntur actibus. Sic enim conſtitutus Saturnus inertes, & ſine arte faciet homines, & qui omni felicitatis onere prægrauentur. In ſecundo loco ab horoſc. Mercurius cum Marte partiliter conſtitutus, in diurna genitura, natus exponi faciunt & ſi nutriti fuerint, faciunt aliqua ratione fugitiuos, facient frequenter exules interdum etiam captiuos faciunt, pleroſque ex proſcriptione, enudari, quoſdam tamen ex grauibus valitudinibus, aut fortibus vitiis implicant, alios biothanatos facient ſi Lunam plenam radiauerint. Per noctem verò ſi ſic fuerint inuenti, facient malæ mentis malitioſos, obſcuros, timodos & audaces, & qui in omnibus actibus decipiantur, ſed actus eorum faciunt multiplices. Erunt enim aut publicani aut vectigaliarij, aut curioſi quoſdam mente inſanos, aut frenaticos facit. In tertio ab horoſc. loco Mercurius & Mars partiliter conſtituti facient, aut ex ſegniciis, aut ex feriatis actibus vitæ habere ſubſtantiam: erunt autem tales vt futura prædicant, & qui ſemper conuerſentur in templis, ſed omnibus qui negociantur terribiles, & ſi nihil ſciant, vel ſi nihil agant exiſtunt, & qui proceſſu temporis habeant fœlicitatis augmenta. In quarto loco ab horoſc. Mercurius cum Marte, id eſt, in medio cœli partiliter conſtitutus pigros, humiles, in omnibus actibus, & in omni fortuna faciet, & cum affinibus aſſiduè exercebunt inimicitias, vt per ipſos parentibus, vel affinibus maximè ſemper inferantur inſidiæ: erunt etiam fideiuſſores, & ex hac re maximis periculis quaſſabunt, & ad humilitatem paupertatemque deuenient. Quid cum illis contigerit illicitarum quarundam artium auctores erunt, vel ſequeſtres, vel conſcij in quibuſdam comprehenſi maximis periculorum laqueis implicantur, & damnationis animaduerſionum plectantur. Alij in his calamitatibus conſtituti, magnæ ac longæ ægritudines inuerſionibus opprimuntur: præſertim ſi Lunam ſic poſiti de diametro, vel de quadrato viderint. Si in quarto genituræ loco Mercurius, & Mars & Luna per noctem fuerint inuenti, facient præpoſitos, tribunos, duces, potentes, adminiſtratores, ſed biothanata morte pereuntes. in quinto loco ab horoſcopo Mercurius & Mars partiliter conſtituti, fortes viriles, athletas, inuictos in omnibus certaminibus

reddunt,

reddunt, ſed qui ad varia loca domicilij gratia conferantur, & quibus de publico, aut de fiſco iunctus, & annonæ maxima confeратur, ſed in omni certamine ſuperiores & terribiles aduerſariis ſuis faciunt. In ſexto loco & in 12. ab horoſc. Mars & Mercurius partiliter conſtituti, hæc eadem ſimili ratione decernunt. Nam ſi per diem in his locis fuerint conſtituti, valetudines & vitia maxima decernunt, faciunt autem & in cuſtodia conſtituti, & carceris habere notitiam, & ex quacunque accuſatione damnari: aut enim appetuntur, aut deferuntur, aut falſis criminum conuentionibus oblegantur, à ſeruis enim & per ſeruos, aut ſeruilibus hominibus, aut ab his qui ſunt criminis alicuius cauſa in cuſtodia conſtituti appetuntur, aut deferuntur, & cum maximis tormentis, & cum maxima violentia & atrocitate depereunt: præſertim ſi in his conſtituti, loci Lunam plena ex aliqua parte proſpexerint. Si verò per noctem in ſexto vel 12. ab horoſc. loco Mercurius cum Marte fuerit conſtitutus, facit multis debitis, aut multo vſurarum onere implicatos, & æſtus animi vel interceptiones facient, reddũt etiam pigros in omnibus actibus, & decernunt maximas accuſationes & graues inuidias, ſed quæ vt à ſeruis, aut propter ſeruos patiantur, alij cruciatores erunt ſeruorum, vt eos aut fame, aut plagis, aut tormentis, aut aſſiduis operum exactionibus defatigent. In actibus verò nunquam perſeuerabunt qui in his locis Mercurium cum Marte habuerint conſtitutum, qui ab vno actu ad alium actum transferunt. In ſeptimo loco ab horoſcopo, id eſt, in occaſu Mercurius cum Marte partiliter conſtitutus, ſi per diem in hoc loco partiliter fuerit inuentus, eos qui ſic eum habuerint, mulierem aut vxorem ſuam manu propria interficere compellunt, aut propter mulierem, aut propter vxorem, aut propter amoris, cuiuſdam præpoſteras cupiditates, ſemetipſos, aut alios interficient, aut propter talem aliquod amiſſum facient, in publica cuſtodia, aut in carcere conſtituti, & ex iſta accuſatione damnari: ſed generaliter quicunque miſſus eſt, Martem habuerint homicidia, & mortes in ipſo pro ſignorum qualitate complentur, aut enim caraſſatores erunt, aut lattones, aut ſiccarij, aut piratæ, aut his ſimiles & in his facinoribus comprehenſi per ſeruatus ſententiæ animaduerſione plectuntur. In nocturna verò genitura ſic poſiti, facient eos mulieribus iniuſtis actibus circumſcribi, aut virginibus iungi, & ab his filios ſuſcipere, & ſemper magnis vitiis inuolui. In octauo ab horoſc. Mercurius cum Marte partiliter conſtitutus, ſi per diem ſic fuerit inuentus, faciet nihil tale, ſed nihil eſt eis quæ cupiunt conſequi poſſunt & periculoſos, & qui omne patrimonium funditus amittaur. Quidam verò erunt inſani ac furioſi, alij in cuſtodia conſiciuntur, aut damnabuntur, & finiunt frequenter ratione biothanati. Si verò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, de malis partibus, vel de malis officiis facultates ſibi aliquas comparabunt, & per dies ſingulos malis ac nefariis actibus creſcent: erunt fures, aut effractores, aut qui commendatas ſibi res, aut fidei ſuæ creditas, obſtinatis ſoleant, cupiditatibus obnegare, aut nefariorum facinorum inuentores vel executores: faciunt enim aut tortores, aut carnifices, aut proditores ſuorum, & ex iſtis artibus fortunarum ac facultatum ſibi maximas ſubſtantias comparantes, ſed mors eis cum violentia, aut cum quibuſdam tormentis grauibus proueniet, aut moriuntur grauis inſaniæ vitio laborantes. In nono loco ab horoſc. Mercurius cum Marte partiliter conſtitutus, iniuſtos, irreligioſos, periuros faciet, ſed cum iſto mentis errore nihilominus miniſtros deorum, ſed & hos ipſos deos quibus ſeruiunt ſpoliantes atque nudantes, qui templorum dominos ad prædam ſuam ſociant: ſed hæc maximè faciunt, ſi longè à radiis Solis inuenti fuerint, aut in ſuis inuicem ſignis, aut in ſuis inuicem partibus, aut in domo Solis arte hæc erunt. Si ſic eis poſitis Luna, ſed de quadrato, vel de diametro coniunxerit plena luminibus. In decimo loco ab horoſcopo Mars & Mercurius partiliter conſtituti miſeros, & inefficaces homines faciunt, delectabuntur autem aſſiduis nauigationibus & amatores erunt paleſtrarum, & qui vitam ſuam potentibus viris, aut regibus cuiuſdam vitij vendant. Erunt cum macula ac vitio ſecundum qualitatem ſubſtantiamque ſignorum, ſed ſemper Mercurius cum Marte partiliter conſtitutus in actibus publicis, aut in adminiſtrationibus, aut in occupationibus conſtituit, ſed nunquam in ipſis actibus longa temporum continuatione perſeuerabunt: aut enim impediti aut accuſati admonebuntur, & frequenter iudiciis applicabuntur, & falſis interdum accuſationibus opprimentur, ex quibus infortuniis ita eorum patrimonia diſſipantur, vt graui onere vſurarum quatiantur, ſed & ſponſione, aut fideiuſſione aliqua grauibus damnorum, vel condemnationum generibus opprimentur. Si verò Iupiter Mercurio ac Marti partiliter poſitis aliqua ſe teſtimonij ſocietate coniunxerit, aut ſi cum ipſis partiliter fuerit inuentus, magnos in omnibus actibus faciet, quibus multa negocia credantur, & qui ſimili modo & amittant ſubſtantiam pariter & quærunt. Si verò his Venus aliqua ſe radiatione coniunxerit, vel ſi cum ipſis pariter fuerit inuenta, faciet exactores imperatorum, qui annuas fiſcalium præſtationes repetunt, diſcuſſores rationales, & qui magna negocia tractare conſueuerunt. Sed Mercurius cum Marte diuerſa & multiplicis actuum, aut adminiſtrationum genera decernit, nam varietas hæc peruenit ſecundùm qualitatem ſubſtantiamque ſignorum. In Mercurij enim domo vel in Mercurij partibus conſtituti, faciunt amatores paleſtræ, vel athletas publicis certaminibus deſtinatos. In Martis verò ſignis aut in partibus conſtituti, pugnaces, armatores, armorum milites, venatores, libenter nutrientes feras vel ferarum præpoſitos, nuncios vel veridarios Regũ reddunt. In domo verò Veneris aut in partibus conſtituti, faciũt linteones, textores, runiearũ, plumatarios, tinctores,

tinctores, aromata, aut gemmas, aut margaritas aliqua ratione tractantes.

In Iouis verò domo vel in partibus conſtitutn, præpoſitos, tribunos, regiones aut ciuitates aliquas obtinentes. In domo Saturni vel in partibus conſtituti, ſceletata ac facinoroſa officia tractantes, facient enim toctores, carnifices, interfectores, delatores, prod tores.

In Solis verò & Lunæ domo erratios, ferramentarios, ſtatuarios, pelliones, coriorum confectores, ab igne aut ferro vitæ ſubſidia quærentes. Immutario enim ſignorum diuerſorum negociorum actus decernit.

In vndecimo loco Mercurius cum Marte ab horoſc. partiliter conſtitutus, faciet petite ſemper in pugna, alios amatores palaſtræ faciet, alios armorum, ſed fortes & conſiliis, & qui ex omnibus actibus fœlices ſemper proceſſus accipiunt. In duodecimo loco ab horoſc. Mercurius & Mars conſtituti, maxima infortuniorum, & maxima calamitatis exitia decernunt. Nam qui ſic Martem & Mercurium habnerint falſi crimen incurrunt, aut omnibus facinoribus malæ conſcientiæ ſocietate iunguntur, aut debitorum graui fœnore ſemper oppreſſi, cum iactura pudoris ad publica iudicia pertrahuntur, vt prano cupiditatis ardore, ſi & religioſa fidei commertia polluentes, commendatas res abnegare conantur, vt ex iſta perfidia, vel ex præcedentibus criminibus publicè contra illos ſententiæ diſcrimen iniungat.

Mercurius cum Sole per diem partiliter conſtitutus in horoſc. faciet reges, duces, potentes. Si verò in hoc loco fuerint partiliter inuenti, parum degenerem & ignobilem faciunt, erunt autem in artibus publicis, ſed abſconſis & miſeris, ſecundum naturam qualitatemque ſignorum. In ſecundo loco ab horoſc. ſed cum Mercurio partiliter conſtitutus, augmentum patrimonij decernit, & aliquorum actuum principatum. In tertio loco ab horoſc. Sol & Mercurius conſtituti faciunt haruſpices, ſomniorum interpretes, Medicos diuinos, augures, Aſtrologos, Mathematicos, & qui ſemper futura prædicant, ſed quorum ars atque inſtinium ad omnium notitiam præferatur. In quarto loco ab horoſc. id eſt in medio cœli partiliter Mercurius cum Sole conſtitutus, faciet ignobiles, & abſconſarum aut illicitarum artium peritos, ſed honeſtos & graues. Quum ſi ſic poſiti fuerint in quarto loco genituræ conſiderandum eſt, maximè in quo ſint ſigno conſtituti, & qui ſit eius ſigni dominus, periculorum eſt enim maximè ſi hi taliter poſiti in Saturni domo fuerint inuenti.

In quinto loco Sol cum Mercurio ab horoſc. conſtitutus partiliter faciet nobiles, & qui omnia facilè perficiant, ſed periculoſos, & qui non habeant perpetuam fœlicitatem, & qui multos facili ratione decipiant. In ſexto loco ab horoſc. Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, laborioſos, pigros faciet, & quorum patres neſciuntur, orbos parentibus, tardos in actibus, & qui nihil conſequi poſſint, ſi nulla ſtella in decimo ab horoſc. loco fuerit inuenta. Si verò in decimo loco ab horoſc. ſtella aliqua fuerit inuenta, diuitiarum ingenuitatis, & gloriæ inſignia conferuntur, præſertim ſi beniuola ſtella in decimo loco fuerit inuenta. In ſeptimo loco ab horoſcopo Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, id eſt, in occaſu: ſi per diem in hoc loco fuerit inuentus, faciet eis qui ſic nati fuerint maximas res poteſtateſque committi, ſed ipſos biothanata morte faciet interire. Si verò per noctem in hoc loco partiliter fuerit conſtitutus, faciet multa perpeti mala, laborantes, & quotidiano opere alimenta quærentes, & malis ſemper ac ſordidis actibus occupatos. Erunt enim vestes aut ſordidæ, aut ſqualidæ, aut graui odore, ex quibus artibus vigiliæ perpetuæ ab operationibus exigantur, quales ſunt confectores coriorum, fullones, lanarij, pictores, coqui, & his ſimiles, ipſos tamen facit othomaticos, & prima ætate vitioſos. In octauo loco ab horoſc. Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus faciet homines debiles, vitioſos, & qui facili ratione decipiantur, ſed in hoc loco conſtituti, biothanatam mortem faciunt, & decernunt frequenter inſanias. In nono loco ab horoſc. Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, faciet exorciſtas & qui laborantes domorum incuſſione homines remediis liberent, vt his artibus maxima illis vitæ ſubſtantia conferatur.

In decimo loco ab horoſc. id eſt, in medio cœli cum Sole Mercurius partiliter conſtitutus, in his quibus gaudet ſignis, vel in quibus exaltatur, per diem totius orbis dominos faciet, aut multis & maximis prouinciis poteſtatis, meritò propoſitos, præſertim ſi Iupiter eis bonum teſtimonium commodatit. In vndecimo loco ab horoſcopo Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, in proceſſu ætatis fœlicitatis augmenta decernit. In vndecimo loco ab horoſcopo Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, pauperes, infœlices ſeruos facit, & qui ſemper in peregrinatione depereant.

Mercurius & Venus in horoſc. partiliter conſtituti, in diurna genitura faciet ſcutarios, & protectores imperatorum, vel qui proprio ex cubitu, ſaltem principis ſeruant, aut qui per pecunias, & theſauros regios ſuis iubentur diſpoſitionibus gubernare, & quibus huiuſcemodi admirationum officia credantur: faciet enim muſicos, choricos, & qui muſicos modos facient, aut certè publicos magiſtratus, aut oratores, aut Grammaticos, aut legum inuentores, aut qui in numeris præſint. Si verò per noctem in horoſc. partiliter fuerint inuenti, faciunt acutos, ingenioſos, & qui omnia quæcunque agere voluerint facilè conſequantur. Erunt autem aut coronati, aut propoſiti ſacerdotibus, aut ſacrorum ſimulacrorum baiuli, & qui proceſſu temporis augmenta dignitatis accipiant. Facient autem cuiuſdam harmoniæ peritos, aut literis regis præpoſitos, ſed quorum oratio ac ſermo plenus ſit leporis & gratiæ. In ſecundo ab horoſc. loco Mercurius & Venus partiliter conſtituti in diurna genitura, facient multa negotia tractantes,

&

& qui in nobilibus actibus occupentur, ſed in ipſis diutius perſeuerantes amœnos & gratos in vita operibus, ac moribus vitioſos, tamen ac libidinoſos. Si verò matutini in hoc loco fuerit inuenti, facient per ſemetipſos patrimonia quærentes, fœlices litteratos, diſciplinam aliquam muſicamque tractantes lætos, & honeſtos, gratiæque ſplendore fulgentes. Si verò in nocturna genitura veſpertinus in hoc loco cum Venere fuerit inuentus, magnas decernit facultates, & proceſſu temporum maximarum fœlicitatum. Erit enim princeps ciuitatum, erunt legibus præpoſiti, & quibus maximarum prouinciarum cura mandetur, alij inueniunt aliquod vnde initia fœlicitatis accipiunt, aliis hæreditates maximè conferuntur.

In tertio loco ab horoſc. Mercurius & Venus partiliter conſtituti, facient in ſacris certaminibus eſſe victores, aut ſacerdotes, aut prophetas, aut veſtitores deorum, aut in templis maxima tractantes officia, aut præpoſitos ſacerdotibus, aut ſacris cerimoniis principes, aut legatos boni, aut inſtitutionibus moribus, & quibus deſideria ſua ſecura ciuitas credat. In quarto loco ab horoſc. Mercurius & Venus partiliter conſtituti, abſconſarum literarum facient, peritos, magos, philoſophos, & cœleſt a ſpe tractantes, aut qui laborantes homines curent, & qui hominibus quibus genere prodeſſe conſueuerunt. Matutinus verò cum Venere in hoc loco poſitus, à ſeruitute ad libertatem venire faciet, & ab ignobilitate ad ſplendorem nobilitatemque perducit, ſed miſerarum mulierum, aut ſeruilium, aut anum, aut virginum tutionem defenſionemque ſuſcipient, & qui propter has, actus varij generis appetant, actibus verò inſtitutis, & negotiis, & negociationibus occupatos faciet, ſecundùm ſubſtantiam qualitatemque ſignorum. In quinto loco ab horoſc. Mercurius cum Venere partiliter inuentus, maximas facultates proceſſu temporis decernit, ſimili modo facultatum largitur inſignia, & qui à mulieribus, vel ab vxoribus dona maxima, vel præmia conſequantur, & qui potentibus viris notitia iungantur. In ſexto loco ab horoſc. Mercurius cum Venere partiliter inuentus, in diurna genitura de rationibus, vel de negotiationibus, aut de computo, aut de diſciplina, aut de deorum reddini decernit, ſubſtantiæ facultates: præſertim ſi ſic in ſexto loco conſtitutus aliqua ſtella, in decimo genituræ loco fuerint inuenta, ſed vxorem difficile conſequentur: Nam erunt libidinoſi & ex iſta re quodammodo infames. In nocturna verò genitura ſi matutinus in hoc loco cum Venere fuerit inuentus ancillas, aut viduas, aut meretrices, matrimonij ſibi gratia copulabunt. Actus verò habebunt laborioſos & ſeruiles, & circa aquam: ſi nulla ſtella ſic his poſitis, in decimo ab horoſcopi loco fuerit inuenta, quod ſi fuerit faciet proprio labore multa quærentes. Erunt enim peregrini negociatores, gubernatores nauclerij, & fabricatores auri. Veſpertinus verò in hoc loco ſi cum Venere fuerit inuentus, cordatos, ingenioſos, muſicos vel organicos faciet, aut tinctores colorum, aut aromatum, aut gemmarum, aut margaritarum mercatores faciet, quoſdam myropolas, vel pigmentorum medicinalium inuentores, faciet ſic poſitus frequenter præpoſitos metallorum, vt ex his actibus maxima illis ſubſidia facultatum conferantur.

In ſeptimo ab horoſcopi loco Mercurius & Venus partiliter conſtituti abſconſarum valitudinum vitia decernunt, faciunt enim aut hepaticos, aut phreneticos, aut melãcholicas, & his ſimiles valetudines, ſed ab vxoris affectu ſemper alienos, & vſque ad vltimum vitæ tempus infames. Si verò per noctem in hoc loco cum Venere fuerit inuentus à mulieribus, vel ab vxoribus maxima illis diuitiarum ſubſtantia conferetur, & qui gradum proceſſu ætatis grandes honores, & maximè felicitatis inſignia conſequantur, præſertim ſi non eos ſic poſitos Mars & Saturnus ex aliqua parte reſpexerint, ſed ſpecialiter Saturnus. Nam ſi fuerint illis ſic poſitis, Mars & Saturnus aliqua radiatione coniuncti, hæc quæ diximus in contrarium vertunt. In octauo loco ab horoſc. Mercurius & Venus partiliter conſtituti, veſpertini in diurna genitura inefficaces apocopos reddunt, & qui nihil agere poſſint, faciunt etiam laborioſis ſemper negociis implicatos, erunt vitioſi animo & corpore, & qui nuptias difficile conſequantur, erunt ſteriles & qui ſobolem generare non poſſint, morientur autem ſpatici, aut cortoici, aut apopletici aut phrenetici. Per noctem verò in hoc loco partiliter inuenti alieni patrimonij faciet hæredes, aut alienarum facultatum ſollicitudinem gerentes, ſed bonos, benignos patresfamilias & quibus à mulieribus vel ab vxoribus plurima conferantur, alij quidem inuenient quod illis ad omne vitæ ſubſidium ſufficiat, & habebunt mortem repentinam, & ſine dolore atque tormento. Matutinus verò cum Venere in hoc loco conſtitutus multa diſcentes, & omnia ſcientes perficiet, & inuentores etiam & quicquid volunt facilè conſequantur: ſed qui proceſſu ætatis patrimonij augmenta percipiant.

In nono ab horoſcopi loco Mercurius & Venus partiliter conſtituti vagantes mulieres dabit vxores, ſed & ipſos artus lauari & magnificari facient, & quibus ex templorum officiis vitæ præſidia quærantur, faciunt enim aut ſacerdotes, aut hos qui in templis conſtituti futura prædicant, aut aruſpices, aut Aſtrologos, aut augures, aut magos, aut qui omnia explicare conſueuerunt.

In decimo ab horoſcopi loco Mercurius cum Venere conſtitutus publicus actus faciet, qui à populo aut ciuitatibus honorentur, ſed qui de vxoris actibus infamia contrahant. Matutinus verò in hoc loco cum Venere conſtitutus modorum muſicorum inuentores faciet, ſcilicet ſcenicos & publicis ſpectaculis deſtinatos: circa nuptias verò infelices, aut enim meretrices publicas aut ſcenicas, aut infames vxores habebunt, quidam & amatores puerorum erunt, & multarum libidinum vitioſis implicati voluptatibus.

In vndecimo loco ab horoſcopo Mercurius

& Venus conſtituti, facient mulierum negocia tractantes, & quibus mulierum ſubſtantia credantur, vt ex iſto actu maxima illis patrimonij ſubſtantia conferantur, ſed poſtea in contrarietatibus aut in iacturis maximis conſtituantur.

In duodecimo ab horoſcopi loco Mercurius cum Venere conſtitutus, ſi per diem ſic fuerit inuentus, amatores faciet & ex amorum vitio laborantes perſpicuos tamen & omnibus notos in his vitiis deſerti, tamen propter hoc compellit ex iſta damnatione damnari faciet biothanatos interire propter hæc animi vitia, quæ diximus. Si vero per noctem in hoc loco fuerint inuenti à mulieribus indignis multas faciet perſecutiones, aut qui meretricem amoris inſtinctu comparare cogantur: mediante verò, & qui his actibus multiplicibus iuſticiis occupati eſſe videantur, ſed qui frequenter ab inſtituto decidant, & qui ab actibus ac negociis, aut à facultatibus ſuis frequenter ſoleant in rationibus decipi.

Quod ad generalia aut ſignificata ☿ attinet in Ariete, Cancro, Leone & Virgine calorem adauget, ſed non valdè hoc poteſt facere, niſi Marti miſceatur aut ſit combuſtus. Et in Aquario veſpertinus idem facit, & in Cancro cum latitudine Boreali indicat ventos calidos, Et ſi non ſit cum Marte & fuerit in radiis eius puta quod Mars fuerit, in decima parte Leonis, & Mercurius in duodecima Aquarij: & ſi non in loco impetanti & ſimilibus velut etiam in eius dignitatibus, & Mercurium proprium cum per ſe fuerit eſt ſiccitas. Et cùm fuerit æquidiſtans Arietis ſigno, ſignificat multam mortem mulierum & iuuenum: paucitatem piſcium cum multo flatu ventorum fortium & ſiccorum, & multas nebulas cum vehementia caloris, & multitudine aquarum & præcipuè in parte occidentis, & cum paucitate annonæ, & panis & vini. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat corruptionem aëris: & ſi fuerit meridiana, ſignificat commixtionem aëris, & quando elongatur à longitudine ſua longiori, id eſt à Sole ſignificat interfectionem in hominibus, & mortem quorundam nobilium.

Et dicit Haly, Mercurius in Ariete ſub radiis tempeſtuoſus eſt, veſpertinus benè complexionatus: matutinus vel orientalis ſignificat mundum aërem. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illi retrogradus ſignificat infirmitatem aduenire, ex morbilis & variolis. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Tauro, ſignificat interfectiones inter orientales & occidentales, & multos oculorum dolores, in parte orientis, & multam mortem nobilium ex ruris, & vehementia caloris, cum inceſſanti flatu ventorum, & bona aëris commiſtione, & erit deſtructio panis & vini cum multis aquis. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat mediam commixtionem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat permiſtionem aëris. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat mortem boum. Et dicit Haly, Mercurius cùm in Tauro ſub radiis, tempeſtuoſus, & vmbroſus, veſpertinus bonæ complexionis, matutinus vel orientalis toridus & mundus. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat bonam aëris complexionem. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Geminis, ſignificat cædem aduenire inter orientales & ſeptentrionales, mortem nobilium & aliorum hominum, multitudinem bubonum, & bonam aëris complexionem cum multitudine vini. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat ventos, & caliditatem eorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat mortem præpoſitorum & ſcriptorum ſublimatorum, & multas mortalitates hominum, cum ægritudinibus morbillorum. Et dicit Haly, Mercurius in Geminis ſub radiis, ventos excitat in mari & in terra, veſpertinus deſiccat, matutinus bonam commiſtionem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat vtilitatem in hominibus & rebus ſuis. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit æquidiſtans Cancro, ſignificat interfectionem ex parte ſeptentrionis, aut ex parte Orientis, & occidentis, & mortem hominum, & dolores vlcerum & morbillorum, cum multitudine ventorum & frigiditate aëris, cum paucitate annonæ, & deſtructione arborum & fructuum, & præcipuè in occidente. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat ventos calidos, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat illud idem. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat rumores terribiles, & perturbationes in hominibus. Et dicit Haly, Mercurius in Cancro ſub radiis, ſignificat eleuationem viarum maris, veſpertinus tranquillitatem facit, matutinus bonam complexionem & ſanitatem inducit. Et ſecundum Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus non attribuitur ei aliqua ſignificatio. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Leoni, ſignificat multas infirmitates ex tuſſi, & dolores ventris, & veſicæ, & multam mortem præcipuè in parte occidentali, & cum caſu nobilium & ſignificat paucitatem commiſtionis aëris, & vehementiam caloris, & paucitatem pluuiæ, & deſtructionem arborum & fructuum, & ſentinum, & cum paucitate annonæ. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat flatum ventorum & caliditatem eorum, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat bonam complexionem aëris. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat mortem quorundam magnatum. Et dicit Haly, Mercurius in Leone, ſub radiis in occidente ventum inducit, veſpertinus ſuffocationes facit, & matutinus ſerenum ſignificat. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat multas triſtitias, quas conſequentur homines cum permixtionibus. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Virgini, ſignificat multos oculorum dolores & infortunam in parte meridiei, & ſuperabundantiam pluuiarum, & vehementiam ventorum calidorum & forte ſignificat bonam

commi

commiſtionem aëris & multitudinem annonæ. Et ſi fuerit eius latitudu ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëris. Et ſi fuetit meridionalis, ſignificat bonam aëris permiſtionem Et quando elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat caſum nobilium & mortem in hominibns. Et dicit Haly, Mercurius ſi fuetit in Virgine ſub tadiis, procellas calidas ſignificat, veſpertinus ſiccitatem, matutinus eſt bumidns, & benè complexionatus. Et ſecundùm Album. cùm ſuerit illic retrogradus, ſignificat multos rumores tertibiles. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit æquidiſtans Libræ, ſignificat multitudinem ventorum, & fortitudinem eorum, & paucitatem annonæ & humiditatem aëris. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat paucitatem humiditatis & multas nebulas, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat deſtructionem commiſtionis aëris. Et quando elongatut in longitudine ſua lungiori, ſcilicet à Sole, ſignificat permiſtinnes aduenire plebi. Et dicit Haly, Metcurius in Libta ſub tadiis, ſignificat fortiſſimos e5trarios vētos, veſpertinus eſt benè cōplexionatus, matutinus ſēper humi dus eſt & vtilis. Et dicit Albumaſat. cùm fuerit rettogradus, ſignificat permiſtiones aduenire plebi & fortè minabūtur quibuſdā de cauſis.

Et dicit Albumaſ. Mercurios cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat multas cædes in patte occidentis & ſeptentrionalis, & niues cum abundantia pluuiarum, vehemens frigus & quietudiuem aëris, cum bona commiſtione aëtis. Et ſi fuerit latitatem aëtis. Et ſi fuerit metidionalis, tudo eius ſeptentrionalis, ſignificat ſicciſignificat bonam commiſtionem. Et quando elongatur à logitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat rumores malos & terribiles & fortè cædem. Et dicit Haly, Metcurius in Scorpione ſub tadiis tempeſtuoſus eſt, veſpertinus ſine pluuia, maturinus pluuioſus. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic tetrogradus, ſignificat permiſtionem aduenientem militibus. Et dicit Albumaſ. Metcurius cùm fuerit æquidiſtans Sagittario, ſignificat proſperitatem regum infortuna & bella fieri in patte occidentis inter eos & metidionales, & paucitatem pluuiarum & niues cadere, cum bona aëris commiſtione, & erit paucitas panis & abundantia vini. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat ventos calidos, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat altercationem aëris & bonam commixtionem eius. Et quandu elungatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat mortem aliquorum regum & diuitum. Et dicit Haly, Mercurius in Sagittario ſub radiis multam pluuiam ſignificat veſpertinus ſine humiditate, matutinus bonam conditionem & ſanitatem ſignificat. Et ſecundùm Alaomaſ. ſi fuerit illic rettogradus ſignificat infortunia in parte montium.

Et dicit Albumaſ. Metcurius cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat cædem malam in oriente ægritudinem, & mortem puerorum, & multas pluuias, & deſtructionem commiſtionis aëris, & ipſum declinare ad ſiccitatem, multos ventos orientales, multum mel cum multitudine annonæ. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat bonam aëris commiſtionem, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat illud idem. Et cum elungatur in lungitudine ſua lungiori, ſcilicet à Sole, ſignificat mortalitatem & mortem mulierum & nobilium. Et dicit Haly, Mercurius in Capticorno ſub radiis ſemper eſt pluuioſos. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illa tetrogradus, ſignificat laudabile equitantibus mari.

Et dicit Albumaſ. Mercutius cùm fuerit æquidiſtans Aquariu, ſignificat multitudinem locuſtarum, cum bona commiſtione aëris & cum multu flatu ventorum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëtis, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat multas nubes ſteriles. Et quando elongatur in longitudine ſua longioti, ſcilicet à Sole, ſignificat mortem ſenum & nobilium.

Et dicit Haly, Metcurius in Aquatio ſub radiis niuoſus eſt, veſpertinus calidus & turbulentus, matutinus pluuioſus, Et ſecundùm Albuma. ſi fuerit illic rettogradus, ſignificat multas infirmitates aduenire hominibus. Et dicit Albumaſ. Metcurius cùm fuerit æquidiſtans Piſcibus, ſignificat mortem in meridiei parte multitudinem vermium & piſcium, cum multo flatu ventorum & fratrem eotum, cum bona aëris commiſtione & fortè declinabit ad ſiccitatem cum multis aquis. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat inceſſantem flatum ventotum humidorum, & ſi fuetit meridionalis, ſignificat mediam commiſtionem aëris. Et quando elungatur à longitudine ſna longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat multam nauium ſubmerſionem in mari & fluminibus. Et dicit Haly, Metcurins in Piſcibus ſub radiis tempeſtuoſus & pluuioſus eſt, veſpertinus bonam cōplexionē, matutinus trāquillitatē & cōplexionē bonā oſtendit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic rettogtadus, ſignificat nocumētum aduenire nobilibus & vaſallis regum.

Præterea Mercurius ſi ſuper Saturnum in Ariete eleuetur, ſignificat illud idem quod Venus ſuper Saturnum. Si verò fuerit in Tauro, etunt oppreſſiones cum vehementi frigore. Si verò fuerit in Gemini, nihil ſignificat hic. Si verò in Canero, erit pluuia panca. Si verò fuetit in Leone, erit mors hominum nimia ſiccitas & locuſtæ pluuia medioctis, multæ aquæ & venti. Si verò fuerit in Vitgine, erit vehemens frigotis cum inundationibus fluminum. Si verò fuetit in Libra, erit impedimentum inter Reges & magnates, pluuia ſuperflua mediocritas annonæ & meſſium, ventus medioctis. Si verò in Scotpione, erit bellum inter Reges, & bubones, & mors plurium animalium, pluuia ſuperflua & mortalitas magna. Si verò fuerit in Sagittario, etunt bella intet Reges pluuiæ mediocres, aquæ multæ & ventus inceſſans. Si verò fuerit in Capricotno, erit mors mulierum regum, appareutia bubonum in quadrupedibus, pluuia multa, ventus inceſſans & detrimentum herbarum. Si verò fuetit in Aquatio, erit pluuia ſuperflua,

multum gelu, augmentum aquarum, fluminum, pauca tonitrua, eorum corruſcationes & augmentum meſſium. Si verò fuerit in Piſcibus, erit paucitas volatilium, detrimentum aquarum, ventus inceſſans, & pluuia ſuperflua.

Si verò eleuetur ſuper Iouem & fuerit in Ariete, erit temperantia pluuiarum & aquarum, cum vento inceſſante. Si verò fuerit in Tauro, erunt multa bella, cum multis humiditatibus, & flatu ventorum. Si verò fuerit in Geminis, erit contrarietas inter Reges, plures homines & interfectio. Si verò fuerit in Cancro, erunt miracula in pluribus climatibus, mulieres ſe bene cuſtodiri, diſperſio vaticinatorum pugna, cum multa pluuia & augmento aquarum fluminum. Si verò fuerit in Leone, in parte Orientis & in terra Babylonis, erunt multa bella & multi venti. Si verò fuerit in Virgine, erit multitudo ſapientum, pluuia ſuperflua, paucitas ſeminum, & herbarum & multæ inundationes. Si verò fuerit in Libra, erit mors Regum, multi latrones, interfectio mercatorum ab eis timor in multis climatibus ſiccitas, cum ventis calidis. Si verò fuerit in Scorpione, erit timor & bella in plurib. climatibus, & orientales pugnare cum ſeptentrionalibus ventus inceſſans. Si verò fuerit in Sagittario, erit pugna multa, timor, interfectiones, & combuſtiones domorum religioſarum, multæ pluuiæ, inundationes, cum deſtructionibus regionum. Si verò in Capricorno, erunt bella & diſpoſitiones, quorundam Regum à ſedibus, ſcandalum in pluribus regionibus, bubones mors in animalibus, vehemens pluuia, frigus, terræ motus fulmina, Si verò fuerit in Aquario, erit interfectio quorundam Regum & filiorum eorum, ſiccitas & multa pluuia, frigus, ſuperfluitas magna fluminum terræmotus & boni redditus. Si verò fuerit in Piſcibus, erit interfectio quorundam Regum & filiorum ſuorum, terræmotus, ſiccitas & fames in quibuſdam terris, cum pluuiis & ventis multis, & magnis inundationibus.

Si verò eleuetur ſuper Martem & fuerit in Ariete, erit pugna & deſtructio maior partis occidentis, ægritudines ex dæmoniis & febrib. & tuſſibus, pluuiæ mediocres, paucitas nubium, vehemens calor, aqua pauca fontium, pauca meſſis. Si verò fuerit in Tauro, erit timor vehemens in diuerſis regionibus, pugna, deſtructio, impedimentum, mors in hominibus præcipue in viris. Si verò fuerit in Geminis, erunt bella, nocumenta, mors multa ouium, pluuia pauca & frigus vehemens. Si verò fuerit in Cancro, erit mors hominum, cum vehementi terræ motu & calore. Si verò fuerit in Leone, erit pugna in multis terris, & præcipuè inter orient. & occident. cum multa effuſione ſanguinis inimicorum regum, multa detrimenta in pluribus regionibus, humiditas, pluuia ſuperflua cum terræmotu. Si verò fuerit in Virgine, erit timor in maiori parte regionum, & chariſtia vaticinantium, aquæ fluminum mediocres, cum temperantia earum. Si verò fuerit in Libra, erit multa nebula, multa pluuia ſuperflua, terræmotus, fulmina in principio temporis ei conuenientis paucitas in fine. Si verò fuerit in Scorpione, erunt bella, locuſtæ, corruptiones in eis, cum multis nebulis & pluuiis, & calore vehementi temporibus ſuis. Si verò fuerit in Sagittario, erit nimia mors ciuium occidentalium, locuſtæ ſuperfluæ, pluuiæ & venti deſtructio redditunm. Si verò fuerit in Capricorno, nihil his ſignificat. Si verò fuerit in Aquario, erit multa humiditas, mors in hominibus, & combuſtiones plurium regionum, chariſtia aſinorum, pluuia ſuperflua, multi ventus, & multæ meſſes. Si verò fuerit in Piſcibus, erit multa mors hominum, pluuia ſuperflua & bella, interfectiones, multæ hæreſes, valor aſinorum, multa meſſis, ſuperfluitas ventorum & pluuiarum, mors ouium.

Si verò eleuetur ſuper Solem & fuerit in Ariete, erit temperantia fluuiorum, cum mediocri augmento aquarum. Si verò fuerit in Tauro, erit mors mulierum, pluuia, ventus temperatus. Si verò in Geminis, erit ſiccitas multa in pluribus climatibus, paucæ aues & beluæ, aquæ cum pluuia pauca & ſiccitate aëris. Si verò fuerit in Cancro, erit vehemens calor. Si verò fuerit in Leone, erit mors in ambulantibus, multæ locuſtæ cum ventis calidis. Si verò fuerit in Virgine, erunt multi redditus, multæ locuſtæ, multus ventus, multa pluuia. Si verò fuerit in Libra, erit ventus inceſſans, humiditas ſuperflua. Si verò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, & ventus inceſſans. Si verò fuerit in Sagittario, erit odium inter homines, venti & pluuia ſuperflua, humiditas multa. Si verò in Capricorno, erunt bubones in quadrupedibus, pluuia ſuperflua, ventus inceſſans. Si verò fuerit in Aquario, erunt bella & pluuia ſuperflua, ventus inceſſans. Si verò fuerit in Piſcibus, erunt bella & interfectiones regum, paucitas volatilium & piſcium, pluuia ſuperflua, ventus inceſſans.

Si verò eleuetur ſuper Venerem & fuerit in Ariete, erit pugna, multæ nubes & pluuiæ, & proficuum meſſium. Si verò fuerit in Tauro, erit bellum, humiditas multa, & forte temperabitur aër ventus inceſſans. Si verò in Geminis, erit bellum & odium in pluribus terris, multa mors imprægnantium, flumina multa cum ſuperfluitate aquarum. Si verò fuerit in Cancro, erit nimia mors, & præcipuè in, prægnantibus lippa & peſtis in hominibus, bella, deſtructio legum & eccleſiarum, cum multis humiditatibus & nebulis. Si verò fuerit in Leone, erit mors in pluribus climatibus, ſanguinis effuſio, cum multis lationibus, proſperitas aëris, mediocris calor tempore ſuo. Si verò fuerit in Virgine, erit caſus quorundam Regum à ſedibus ſuis, bella & rumores terribiles in hominibus. Si verò fuerit in Libra, erunt bella, mors & flumina in pluribus climatibus, & pluuia ſuperflua & aliquando temperata. Si verò fuerit in Scorpione, erunt bella & multitudo latronum, diſperſio, militum, inter orientales & meridionales, multitudo ventorum & pluuiæ ſuperfluæ. Si verò fuerit in

Sagittario,

Sagittario, erunt bella io pluribus climatibus, multiplicabuntur infortunia, anguſtia, mors, cum pluuia, & vento temperato. Si verò fuerit in Capricorno, erit captiuitas & mors in pluribus terris, aborſus & mors Regum, frigus vehemens, & multa nebula, pluuiæ, caſus, & mors peregrinorũ & diluuia. Si verò fuerit in Aquario, erit bellum, pluuia ſuperflua, multa tonitrua, corruſcationes, inundationes, detrimentum meſſium. Si verò in Piſcibus, erit bellum, mors in quarta hyemali in hominibus, pluuia ſuperflua & ven tus inceſſans.

Si verò eleuetur ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erunt multæ pluuiæ, multi venti, & multæ aquæ. Si verò fuerit in Tauro, erit bellum in pluribus terris, cum multis pluuiis & inundationibus fluminum. Si verò fuerit in Geminis, erit ſiccitas multa in pluribus climatibus, paucitas piſcium, cum flatu ventorum. Si verò fuerit in Cancro, erit humiditas aquarum & augmentum. Si verò fuerit in Leone, erit nimia mors in hominibus, locuſtæ & ventus inceſſans. Si verò fuerit in Virgine, erit ventus inceſſans. Si verò fuerit in Libra, ſignificat meliorationem eſſe pluuiarum. Si verò fuerit in Scorpione, erit mors nimia mulierum pluuia ſuperflua, cum multo flatu ventorum. Si verò fuerit in Sagittario, erit diſſidium inter homines, & pluuia ſuperflua. Si verò fuerit in Capricorno, erit humiditas multa, inundationes & pluuiæ. Si verò fuerit in Aquario, erit bellum, pluuia pauca, & ventus inceſſans. Si verò fuerit in Piſcibus, erit bellum, detrimentum aquarum, & humiditas pauca.

DE LVNA

VLtimo loco Luna ſuccedit quamuis vt dixi, Veneris viſio in illius obſcuriore parte dubitationem aliquam de ordine eius reliquerit, ſed vt dixi ratio aſpectus, cum propè fuerint, declarat Venerem Luna altiore eſſe poſitam loco, præterea enim motus velocitas, cum obſeruatum ſit, altiora quæque ſydera tardios ex occidente in orientem moueri. At conſtat Lunam cum in viginti ſeptem diebus. ſeptem horis, quadraginta tribus. minutia, percurrat orbem ſignorum, eademque in totidem diebus, horis 55. minutis 8. paruum peragret circulum: conſtat nunquam neque in orbe ſignorum, neque in paruo circulo tardius moueri, quam quiuis alter planeta cum velociſſimè mouetur Magnitudo verò eius ad oculum comparata, cum maximè prope terram fuerit, æqualis Soli eſt, tuncque ſolum temporis momento prorſus obſcorare Solem poteſt, ſecus ſemper minor & ob id nouquam aliàs ne vel ſic amplius momento ipſum obumbrare poteſt, vt ait Ptolemæus. Quocirca dimetiens eſt partis propè mediæ, id eſt, minutorum 30. eaque cauſa nomen luminaris ſola, cum Sola promeruit, ſcilicet ob magnitudinem aſpectus. Cùm præterea vel duo Canopi ſimul iuncti illius magnitudinem implere nequeant, habet & hoc peculiare, ſecundùm quod luminaris nomen meruit, vt ſola in die quantumuis clara modò longius diſtet à Sole videatur. Tertium quòd lux eius adeò clara, denſa & multa, ſit vt in nocte non ſecus quàm in die Sol radij eius per anguſta foramina, columnæ inſtar videantur, vmbramque efficiat manifeſtam, eademque efficiar vt homines negocia ſua peragere poſſint, maximè cum plena luminibus fuerit. Quartum quòd in ſignis ſit vultus illius imagine, cuius cauſam in libro Proportionum docuimus: licet præterea ſi non ſit in coitu ſemper in nocte, atque dum eſt in oppoſito per totam, atque amplius fermè per horam. Gratia exempſili ſit: Sol initio Arietis eum occidit. Luna verò in initio Libræ illuceſſet, ergo ab occidente Sole vſque ad orientem. Orietur autem Sol cum initio Arietis & occidente eadem: Luna verò cum erit in quarta decima parte Libræ, quæ antequam occidat, Luna curſus perficiet ipſam quartam decimam partem, adeò vt poſt ortum Solis per horam fermè & aliquando plus, vt cum fuerit in Aquario, Piſcibus, Ariete & Tauro occidat. Habet igitur tres fermè dies quibus tota nocte luceat, ſeu quãto ſeu tãto tempore, quantum eſt noctis ſpacium, ſcilicet diem plenilunij proximè antecedentem & conſequentem, ſed in ſequente prius nox incipit quàm ipſa videatur, potentior igitur eſt Luna in diebus antecedentibus plenilunium, quàm ſequentibus, habita ſimilitudinis ratione, ſcilicet vt proximus proximo, tertius tertio, atque decimus decimo comparetur. In ſingulis igitur diebus plenilunium antecedentibus noctis parte aliqua lucet, ſcilicet ab initio, licet non tota nocte, poſt plenilunium autem poſtrema noctis parte, licet non ab initio. Habent etiam facies diuerſas, ſola hac inter ſydera plena quadrata falcata, cum eſt prope Solem, eaque parte luceat ſemper, quæ Solem reſpicit ante nouilunium orientali poſt nouilunium occidentali. Vera autem illius magnitudo eſt, vt ſit globi terræ trigeſima nona pars. Dimetiens ergo minor proportio quam ſeptem ad duo eſt, tamen prope valdè, ſcilicet, vt poſita diametro globi ſeptem partium, Lunæ erit duarum cum decima fermè, quare vt ſeptuaginta ad viginta vnum, & eſt etiam proxima ei, quæ eſt circumferentiæ circuli ad ſua dimetiẽtem. Dimetiens ergo globi terræ & aquæ ſi circumduceretur Lunæ circumambiret ad vnguem. Anni eius maximi feruntur 520. maiores 108. minores 25. medij 39. certum eſt quòd in decemnouem annis prope locum, in quo fuerat, eadem die atque hora fermè reddit, vt vix diſcrimen ſit trium partium & eſt inſigne. Quo fit vt vnicuique mortali quædam ſimilia poſt 19. annos ſint expectanda, velut ego anno 1543. diſceſſi è patria, fugiens bellicos tumultus anno 1562. fugi è patria illius aſpectum inuiſum non ſuſtinens, anno 5544. muneri profitendi Medicinam Papiæ addictus ſum, anno 1563. eidem in ſeptem annos Bononiæ pari ratione. Præterea Lunæ peculiare eſt vt in ſuperiore parte feratur ab oriente in occidentem, contra ordinem ſignorum, in inferiore autem iuxta eorundem

rundem ordinem, ab occidente in orientem, neque ipſa, neque Sole vnquam retrocedit, quod commune eſt atque peculiare luminaribus, vt poſſit appellare octauum commune. Latitudo eius tam Borealis, quàm Auſtralis eſt quinque partium ad vnguem & ſingulo menſe peragrat, vtrunque ventrem & caput, & caudam. Mouetur autem circulus latitudinis per tria fermè minuta ſingulo die, & aliquando plus contra ordinem ſignorum, adeò vt in decem octo annis & 223. diebus, qui ſunt fermè nouem menſes, & ideò dodrans circumagat totum orbem ſignorum, eo fit vt decimus anous rurſum quid conſtitutum habeat cum ſingulis hominibus, ſed maximè cauſa his, quibus Luna potens eſt. Anni ergo reditus primùm ſunt, per circuitum decem nouem, & propter Saturnum trigeſimus, qui comparatur primo, & quinquageſimus nonus, trigeſimo, & ſexageſimus trigeſimo primo, atque ſecundo, atque ita deinceps nec non duodecimus propter reditum Iouis, atque iterum octauus propter Venerem, deinde ſingulorum annorum partes ſibi inuicem reſpondent, ſicut etiam in anno, vnde quidam menſe Iulij alij Aprilis & eiſdem penè diebus ægrotant, triſtantur, negociis implicantur, & ſimiliter conſideranda tunc oppoſita loca. Contingunt enim in mediis circuitibus maximè potentes, & contrariæ prioribus actiones, vt ſit exemplum in anno 22. facta obſeruatione, plura quidem mihi ſimilia contingent in trigeſimo quarto propter Iouem & redditum locorum principalium atque inſigniorum ad ſuum, puncta eadem & in 61. ob Saturnum, etiam in 51. ob Lunam bifariam, vt dictum eſt. Demum in 30. ob Venerem curſus contraria his in 26. ob oppoſitum Veneris in 28. ob oppoſitum Iouis in 37. ob oppoſitum Saturni. Non eſt autem idem in Luna ob cauſam dictam, atque enim peruenit prope oppoſitum ſuum in decimo anno, quoniam non eſt medium numero imparis. Iuxta hoc ergo, comparatione habita, anni ad annos ſequentes, ſeptem erunt conſideratione digni. Quatuor ſimiles treſque diſſimiles lumen eius ad 12. partes circum circa extenditur, abſis ſimiliter ab oriente in occidentem in vno menſe circumagitur, & ratione vt tantum recedat à Sole occidentem verſus, quantum Luna à Sole verſus orientem, ita fit vt tardiùs moueatur, abſis ad occidentem, quàm Luna ad orientem quantum eſt motus Solis. Sitque Luna his in menſe in ſua abſide ſcilicet, hora mediæ coniunctionis & mediæ oppoſitionis eius cum Sole & ſimiliter bis in oppoſito eius, cùm fuerit iuxta medias longitudines à Sole, id eſt, in quadratis, dextra atque ſiniſtra. Quo fit vt Luna ea operetur, quæ in capite de Saturno dicta ſunt, cùm planeta fuerit in oppoſito abſidis eccentrici ſui. Regit autem Luna tempus quod eſt à natiuitate, & vſque ad primos quatuor annos, ac meritò: molliſſima enim ſunt tunc corpora & humidiſſima & imbecillima, quo fit vt rnore indigeant potenti atque luminoſo, vt calor eorum à cœleſti lumine foueatur. Verùm quia tam facilè ac repentè mutatur, deliteſcit, emergit, ideò in ea ætate accidunt multa præter ſpem, & vt repentè moriantur, & ſpe ſalutis deſtituti breui conualeſcent, atque multa talia eiuſmodi domus eius Cancer, & exaltat in tertia pars Tauri, trigonos habet duos velut & Venus amboſque nocturnos Tauri, Virginis & Capricorni, vbi in nocte primas poſſidet partes, in die ſecundas, inde ſecundas habet in Cancro, Scorpione & Piſcibus, primas nunqoam, ſed & noctu tantum vt dixi: vnde pimùm carpentum eius eſt in Tauro in nocte, ſecundum autem in Tauro de die & in Cancro de nocte gaudet, & in tertio loco fœminina eſt nocturna plebi præeſt, & his qui verſantur circa aquas, & aquis ipſis, & quæ in eis degunt, maximè autem Cancris, & aſtacis, quorum corpora mutationem Lunæ ſequuntur, & præeſt mari, & æſtus illius ſequitur Lunæ motum, & dominatur his, qui ſunt in aqua ſicut Sol dominatur aëri, & quæ in aëre ſunt, & maximè corporeis, præeſt quoque curſoribus, natura verò calida eſt, & humida, & humidior quidem natura humana, cum verò non adeò calida ſit, commodo frigida appellatur quo & Saturnus. Tres enim planetæ frigidi ſunt Saturnus maximè, inde Mercurius occidentalis, pòſt Luna, & Luna quidem gradu frigida eſt & vacua lumine. Mercurius verò frigidior eſt natura, ſed mutabilis in contrarium tam lumine quàm etiam natura, verùm vt dixi mutabilis eſt, in vtroque Luna verò lumine tantum. Luna præterea defert omnes influxus & ſignificata ſtellarum tam errantium, quàm inerrantium ad hæc inferiora, vnde cum ipſa bene diſpoſita fuerit dimidium fermè totius ſecreti obtinet, circa ea quæ leuiora ſunt, parum conuenit cum Marte & cum Sole amica Veneri & Ioui, mediocris cum Saturno & Mercurio, vbi à coitu Solis diſceſſerit calida eſt & humida, poſt illius quadratum calida & ſicca, ab oppoſitione frigida & ſicca, vſque ad quadratum ab eo, & coniunctionem frigida & humida præeſt, præterea manifeſtè cerebro & quoſdam morbos peculiares in eo decernit, præſertim comitiales, lunaticos & mobiles in opinionibus, & quam variis delectantur, & qui peregrinari cupiunt propriè ſignificat.

Si ergo domina genituræ fuerit & bene collocata, facit homines magno corpore, & bene compoſito, ſtabiles honoratos, ordinatos, honeſtos, multo cibo, & pauco potu gaudentes, nihilominus aquoſis locis, & itineribus, & vitæ varietate, & habitatione extra patriam, propriè autem ſignificat morbos cutaneos, & ſerpentes, vt lepram, & impetiginem, & oculorum detrimenta, & cum malè diſpoſita fuerit, affligit vxores, & filios ingratos, minimè officioſos, publica laborantes infamia.

Si Luna feratur in vacuo per vacuum, nec alicui ſtellæ radiatione coniungat, nec cardines beniuolum ſydus obſidet, faciet pauperes, deiectos, & qui ab omnibus ſint neceſſariis deſtituti, & quibus quotidianæ vitæ ſubſidia denegentur, & qui ad ſuſtinendam vitam, ſemper aliena præſidia deſiderent, & qui paupertatis anguſtiam, miſera mendicatione

tione ſuſtineant. Erunt autẽ à parentibus infamiis inferiores, corpus verò eorum debile, languidum, & aſſidua macie confectum, impugnabuntur malignis humoribus, & aſſiduo tumore vulnerum fatigabuntur, ſed illis intra cutem malignus humor ſemper illabitur, articulis obligatus: præſertim ſi per vacuum currens, quam Græci cenodromen dicunt, ad Saturnum vel Martem quadrata, vel diametra radiatione pulſet, vel ſi per vacuum currens, tertio natalis die à Marte vel Saturno, eadem quæ diximus radiatione fuerit pulſata, vel ſi maliuolæ ſtellæ, in cardinibus fuerint conſtitutæ. Verùm ſi ſic currens, id eſt, per vacuum beniuolarum ſtellarum, fuerit radiatione coniuncta in prima ætate vacuos faciet ſemper & nudos, & aſſiduis faciet laboribus fatigari, & miſeriarum aſſiduis rationibus quatit: maximis ſudoribus, & maximis laboribus præſidia quærentes, & cum vicinos eos fœlicitatibus fecerit, à ſummo gradu caduca rurſus facit deiectione delabi, & interdum vſque ad ſummum perductos, non patitur plenam apprehendere fœlicitatem.

Per vacua enim ſigna curſus ſuus dirigentes, primam ætatem facit miſeris, ac variis infortuniorum caſibus applicari, ſed cùm animum & corpus graui infortuniorum continuatione quaſſauerit, & multis iuuentutem periculis fregerit, & hac atque illac miſera peregrinatione pertraxerit, tunc multorum bonorum, & maximè fœlicitatis decernit augmenta, vt quantum primo ætatis infortuniis fuerit derogatum, tantum poſteriori ætati fœlicitatis conferatur.

Si verò per vacuum currens Saturno, & poſtea ſe Marti coniunxerit, infœlices, lunaticos, caducos faciet, & qui prima ætate víque ad nouiſſimam, vario infœlicitatis genere deprimantur, faciet pauperes, miſeros, deſtitutos, & quorum corpus ſit, malè pendentibus nudum, cuſtodes ſepulchrorum, & qui perpetua carceris pœna claudantur.

Explicatis coniunctionibus Lunæ, & diligenti ſignificatione monſtratis ad aliam interpretationem transferatur oratio, ipſius ſcilicet, Lunæ, ne quid à nobis in iam ſubtilibus diſputationibus prætermiſſum eſſe videatur. Præſertim cùm tota vitæ ſubſtantia ex iſtius numinis curſibus colligatur.

Luna præterea in conſtitutionibus generalibus calorem non ſignificat, niſi cum eleuata fuerit ſuper Mercurium in Leone. Iſtud autem non eſt per ſe, nam quædam inueniuntur, quorum ratio non facilè eſt perſpicua. Velut de Saturno, qui cum ſit frigidus, eleuatur tum ſuper Martem in Ariete, vel Geminis, vel Leone, vel Sagittario, aut Aquario, ſignificat ventos calidos, & calorem etiam magnum, ſed & in Piſcibus calorem ſine ventis. Et ita ſuper Solem in Geminis, atque Scorpione, ſed tempore ſuo, & ſuper Venerem in Cancro. Sic Iuppiter ſuper Martem in Piſcibus calorem & ſiccitatem. Et ſuper Mercurium in Geminis ventos calidos: vt ſupra eundem Mars ſi fuerit in Virgine, vel etiam Capricorno, tempore ſuo ſcilicet. Et Mars in Cancro & Aquario ſupra Solem, longè maiorem calorem, quàm in Ariete vel in Libra. Idem ſupra Venerem in toto trigono terteo, & in Cancro magnos calores efficit. Sed in Tauro & Capricorno tempore ſuo, id eſt, in æſtate & initio Autumni: in Cancro autem & Virgine, dum ibi fuerit.

Mars in Ariete & Leone, ſignificat calorem magnum tempore ſuo, in Cancro dum ibi fuerit. In Ariete aut Sol ſuper Martem, vel in Libra, calorem magnum, tempore ſuo: Velut & ſupra Mercurium in Cancro, vel Leone, quanquam parum differat tempus eleuationis ab Æſtate. In Geminis autem multitudinem ventorum calidorum.

Venus autem Martem in Virgine, calorem: valdè auget ſuper Solem in Leone, ventos efficit calidos, & ſuper Mercurium in Cancro, calorem magnum in Æſtate, quod etiam ſignificat, in Leone & Scorpione, Mercurius ſuper Solem in Cancro, vehementiam caloris in Leone, ventos calidos, at ſi ibidem fuerit validum calorem tempore ſuo, iſta ergo contingunt. vel propter ſtellas, quæ ibi ſunt natura ætate, ſed non eſt perpetuum partim, ob quandam antipariſtatim, ſicut cum comparatur Saturnus, Marti vel Soli præcipuè. Sed & Veneri, & Mercurio per accidens, vel propter naturam miſtionis.

Luna præterea (vt ad propoſitum reuertar) cum fuerit in Ariete, cum ſola fuerit dominatrix, & fuerit eius ſignificatio propriè ſuper ſpeciem humanam, ſignificat cædes, inter Reges, & vulgum, & multa mala in hominibus, & latrones, multas anguſtias aduenientes regibus, propter inobedientiam militum, eorum eis multis guerris, & multum impedimentum ex lupis: beſtiis verò quibus homines vtuntur eadem mors, & detrimentum. In aere verò ſignificat multas pluuias, & multas humiditates, & in aquis ſignificat, multas inundationes, ſed commiſcetur eius ſignificatio: cum ſigno Arietis quam dos eſt æquidiſtans ei, ſignificat inundationes fluminum, & diminutionem annonæ. Et ſi fuerit æquidiſtans Tauro, ſignificat multas triſtitias, & ſiccitatem, & dolores, & nocumentum aduenire hominibus, & multas pluuias, & vehementiam frigoris; & diminutionem annonæ, panis & potus, & fructuum. Et ſi fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat multas mortalitates, in hominibus, & ægritudines, & bubones, cum ſuperfluitate pluuiarum, & cum deſtructione in vino.

Et ſi fuerit æquidiſtans Cancro, accident motus, & itinera regibus, & erit ſiccitas, & fames in hominibus cum paucitate pluuiarum. Et ſi fuerit æquidiſtans Leoni, ſignificat renouationem regni, & permutabitur Res, de regione ad regionem, cum proſperitate eſſe plebis, cum eo multam beſtiarum venditionem, & magnum pretium earum, & proſperam diſpoſitionem fructuum.

Et ſi æquidiſtans Virgini, ſignificat ſalutem hominum, & aliorum, cum vtilitate beſtiarum, & multitudine pluuiarum, & annonæ. & potius, & meſſium, & fructuum. Et ſi fuerit æquidiſtans Libra, ſignificat cædem,

dem, cadere in regionibus, & permixtionem in regibus, & mortem, & triſtitiam, quæ aduenient hominibus, multum bellum, & locuſtas, diminutionem vini, cum detrimento annonæ.

Et ſi fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat multas contrarietates, & commixtiones, & ægritudines, & mortem, & flagitariones, & bella in hominibus, cum paucitate aquæ fontium, Et ſi fuerit æquidiſtans, Sagittario ſignificat excellentiam regum, & proſperitatem nobilium, & detrimenta aduenientia, viris religioſis ægritudines, & cædem, & detrimentum animalium, & præcipuè auium, & detur multum annonæ, & deſtruentur redditus hæredratis. Et ſi fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat vtilitatem annonæ, & proſperitatem potus & victualium. Et ſi fuerit æquidiſtans Aquario, ſignificat mortalitatem hominibus, multitudinem locuſtarum, & detrimentum redditus fructus arationis. Et ſi fuerit æquidiſtans ſigno Piſcium, ſignificat ægritudines euenire hominibus, & eos euadere ab eis deſtructionem nau um, & multitudinem pluuiarum, cum vtilitate annonæ. Auctor verò nouem iudicum in prima parte verſus, finem ponit plura notabilia de ſignificationibus Lunæ, quæ ſcilicet, ſignificationes eius concernent quæſtiones & intemetera dicit vnum notabile, & eſt dictum eius. Meſſa. dicit enim ſic Luna quia plus ſtellis omnibus affinior terræ deſeruit ad indicandum, & ex ſui ſimilitudine inuenitur vtilior. Vides enim quòd vniuerſa mundanorum generatio germinantium, & humanæ propaginis ſerius à modico incipit, plus hoc congruum ſuſcipit incrementum debitum, nouiſſimè ſic inceptum finem, nec aliter de Luna datur intelligi proſpera, namque & fœlix vniuerſa in ſui proſperitate conſeruat, corrupta corrumpit. In fortunis verò applicans cõtrarium iudicat. Item Luna propriam reſpiciens domum, & bene locata, negociis effectum tribuit, & fortunam ſignificat. & ſi malè collocetur contrariũ ſignificat.

Præterea Luna ſi ſuper Saturnum eleuetur & fuerit in Ariete, erit mors, in quibuſdam terris, & pluuia pauca. Si verò fuerit in Tauro, erit abortus prægnantium, paucitas meſſis, multæ pluuiæ. Si verò fuerit in Geminis, erunt multi milites, & pluuia ſuperflua. Si verò fuerit in Cancro, erit abortus prægnantium, paucitas meſſis, pluuia ſuperflua, humiditas multa. Si verò fuerit in Leone, erit abortus imprægnantium, pluuia multa, humiditas, & ventus. Si verò fuerit in Virgine, erit pluuia ſuperflua, & multa humiditas. Si verò fuerit in Libra, erit mors, imprægnantium, humiditas ſuperflua, & multæ meſſes. Si verò fuerit in Scorpione, erunt bella inter Reges, bubones, mors in pluribus beſtiis, cum multis humiditatibus. Si verò fuerit in Sagittario, erit pugna inter Reges, & pluuia ſuperflua. Si verò fuerit in Capricorno, erit humiditas multa, & ſuperflua aquarum. Si verò fuerit in Aquario, erunt conſtructiones multæ, humiditas, & aquæ. Si verò fuerit in Piſcibus, erit abortus imprægnantium, paucitas meſſis, pluuia ſuperflua, & multæ humiditates. Si verò eleuetur ſoper Iouem & fuerit in Ariete, erunt venti inuamentum eorum pluuia temperata, & ægritudines hominum. Si verò fuerit in Tauro, erit pugná, ſiccitas & peſtis, in multis terris, pluuiæ & aquæ multæ. Si verò fuerit in Geminis, erit humiditas multas. Si verò in Cancro, erunt multi rores. Si verò fuerit in Leone, erunt multi rores. Si verò in Virgine, erit bellum & mors in multis terris inter Reges, pluuia ſuperflua, multæ aqoæ, & aliquando ſiccitates. Si verò fuerit in Libra, erit humiditas ſuperflua. Si verò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, multæ aquæ. Si verò fuerit in Sagittario, erit humiditas multa & ſuperfluitas aquarum. Si verò fuerit in Capricorno, erunt multæ aquæ, & ſuperfluitates. Si verò fuerit in Aquario, erit humilitas multa. Si verò in Picibus, erit ſuperfluitas aquarum, & pluuiarum.

Si verò eleuetur ſupet Martem & fuerit in Ariete, erit humiditas multa. Si verò fuerit in Tauro, erit humiditas, & frigiditas multa. Si verò fuerit in Geminis, erit pluuia ſuperflua, & humiditas. Si verò in Cancro, erit pluuia multa. Si verò fuerit in Leone, erit altercatio, & diuerſitas aëris. Si verò fuerit in Virgine, erit humiditas multa. Si verò in Libra, erunt multæ aquæ, & humiditates. Si verò fuerit in Scorpione, erunt tonitrua corruſcationes, & fulmina. Si verò in Sagittario, eiues orientales interficient occidentales mors, locuſtæ, & aquæ, & humiditas multa. Si verò fuerit in Capricorno, erunt multæ aquæ, & inundationes. Si verò in Aquario, erit humiditas ſuperflua. Si verò fuerit in Piſcibus, erit humiditas multa.

Si verò eleuetur ſuper Solem & fuerit in Ariete, erunt pluuiæ, & tonitrua, & fulgura. Si verò fuerit in Tauro, erit pluuia pauca. Si vero in Geminis, erit humiditas pauca. Si verò fuerit in Cancro, erit humiditas pauca. Si verò fuerit in Leone, erit humiditas ſuperflua, & multæ aquæ. Si verò in Virgine, erit humiditas multa, & multæ aquæ. Si verò fuerit in Libra, erit pluuia ſuperflua, & paucitas aquarum. Si verò fuerit in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, & paucitas aquarum Si verò fuerit in Sagittario, erit aqua ſuperflua, & multa humiditas. Si verò in Capricorno, erit humiditas ſuperflua. Si verò in Aquario, erunt corruſcationes, & tonitrua. Si verò fuerit in Piſcibus, erit multa humiditas, & corruſcationes.

Si verò eleuetur ſuper Venerem & fuerit in Ariete, erit ventus meridianus inceſſans, humiditas multa, & præcipuè in quarta æſtiuali. Si verò in Tauro, erit bellum. & mors regum, cum multis latronibus: abortus imprægnantium, precium aſinorum, mors boum, tonitrua, corruſcationes, paucitas meſſium, & ſeminum. Si verò fuerit in Geminis, erit flatus ventorũ. Si verò in Cancro, erit humiditas multa. Si verò fuerit in Leone, erit pluuia, & humiditas. Si verò fuerit in Virgine, erit pugna inter ciues, pauperes, & latrones, abortus prægnantium, chariſtia aſinorum, mors boum, multa, humiditas aquæ

paucitas,

paucitas meſſis & ſeminum. Si verò in Libra, erit proſperitas pluuiarum, & humiditas multa. Si verò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, & multa humiditas. Si verò fuerit in Sagittario, erit humiditas, & pluuia. Si verò fuerit in Capricorno, erunt bella, multi latrones, & abortus prægnantium, diſperſio aſinorum, mors boum, ſiccitas & paucitas ſeminum, & meſſium. Si verò fuerit in Aquario, erit pluuia ſuperflua, & multæ corruſcationes. Si verò in Piſcibus, erit pluuia, & humiditas ſuperflua.

Si verò eleuetur ſuper Mercurium & fuerit in Ariete, erit pluuia multa, & ventus inceſſans. Si verò fuerit in Tauro, erunt multæ natiuitates hominum, detrimentum herbarum, cum mediocritate pluuiarum. Si verò fuerit in Geminis, erit pluuia temperata, & flatus ventorum. Si verò fuerit in Cancro, erit ſiccitas, fluminum mediocris, & ventus inceſſans Si verò in Leone, erit mors hominum, humiditas pauca, ventus inceſſans, vehemens calor. Si verò fuerit in Virgine, erit pluuia, & humiditas mediocris. Si verò fuerit in Libra, erunt multæ humiditates, & innudationes. Si verò fuerit in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, multæ inundationes, apparitio ſtellarum communium in horizonte. Si verò fuerit in Sagittario, erit mors quorundam Regum, & ciuitatum, quæ ſunt ſuper littus maris aquæ & humiditas. Si verò in Capricorno, erit ſiccitas horizontis, & pluuia pauca. Si verò fuerit in Aquario, erit pugna inter quoſdam ciues, & ventus inceſſans. Si verò fuerit in Piſcibus, erit multitudo volatilium, & piſcium, pluuia ſuperflua & inundatio fluminū.

Luna præterea & quiuis alius planeta, ſignificat ſecundùm naturam propriam, velut Luna mutationes celeres, incrementa magna, varietatem euentuum, res ad ſpeciem, plebeios, id eſt viles, pauperes, & imperitos, & fœminas, & pueros, & res parui momenti, & verba multa, & inconſtantiam opinionum, & inſtabilitatem fortunæ, & tumultus. Et ita Sol cuncta diuerſa ab his, vt res ordinata, diuturnas ſplendidas, à nobilibus, tractatas ſtabiles, tacitas. Et Saturnus, ſeruiles, ſeniles, cum timore ſordidas, occultas, difficiles, laborioſas, contemptum, tractantium infœlices, quæſtuoſas, ſed pauca tamen cum lucro, dolis plenas & inuidia, lentas, diuturnas, Veneris contrà fortunatas, lætas, ſine ſuſpicione, magni incrementi ſpontaneas. Et ſi idem planeta omnibus locis principalibus præfuerit, pluries finem ſuum natus cōſequetur, quia omnes illius actiones, ad idem tendent, & erunt vnius generis. Et cùm erit fortunatus in vna re, erit fortunatus in omnibus, & ſimiliter cùm erit infortunatus in breui ſpatio, innumera infortuniorum genera experietur. Et ſi cui diuerſæ præfuerint, non erit adeò efficax, & erit inferior illo, cui vnus tantum licet, habeat geneſim fœliciorem, ſed videbitur prudentior illo, quoniam erit ſimilior cæteris: nam pauciſſimi ſunt quibus præſit, vnus planeta omnibus locis principalibus & oportet etiam quòd ſit benef.. a, aliter eſſet miſerrimus.

DE COMETIS.

COmetæ ſunt ex natura erraticarum & conueniunt in hoc, quòd magnitudo earum ſit comparata magnitudini regionis ſemper, & perſæpe habitabilis, ſi diu durauerit, diu ſupra terram manſerit, cui lens ſit, & fulgeat multùm maximas mutationes ſignificat, & ſemper maximas calamitates: ſed calamitas vnius eſt fortuna alteri, ideò aliquando creditum eſt, quòd bonum ſignificare poſſint, & ſemper ſignificant ſiccitates immodicas, & calores nimios, ex quibus vel tum, vel pòſt ſuccedunt pluuiæ magnæ, & inundationes aquarum. Et quia exurunt humidum cùm ſint naturæ igneæ, perimunt Reges & tyrannos, & Principes, & ſapientes, & lautè viuentes, & ideò magnam partem hominum qui in pretio habentur, & quia torrent humores, ideò efficiunt in plebe magnas cogitationes ex quibus ſequuntur facta incredibilia. Et multi corripiuntur melancholia & fiunt alieni à communi more viuendi. Vnde oriuntur ſeditiones & facta horrenda, & ſectæ, omnes Cometæ mouentur motu diurno ab oriente in occidentem, & ab occidente in orientem, aut conuerſo modo tanquam eſſent retrogradi. Et in latitudinem abſque norma, vt motus eius ſit adeò magnus & velox quandoque, vt ratione definiri non queat. Et ſignificant maximè originem & culmen mali in loco ad quem cauda tendit. Et formæ ac figura varia eſt, & numerantur nouem præcipuæ: Vera & eſt valde longus & tenuis forma illius & comitatur Solem, & eſt horribilis, & eſt miſtus ex natura Saturni & Mercurij, & corrumpit fructus, & ſegetes, & interficit nobiles etiam ac Principes.

Cœnaculum eſt valde magnum, longum & latum, quaſi quadrilaterum, & eſt naturæ Lunæ, & ſignificat afflictionem generalem, & ſine diſcrimine magnam plebis conſumptionem ſeditionesque.

Pertica eſt longa valde & magis quam Vera, & minus lata cœnaculo. Et iſti tres habent ſtellam in capite inde crines ex aduerſo Solis, ſed pertica habet crinem craſſum, denſum, rotundum, & ſignificat paucitatem aquarum & ſterilitatem. Si præterea fuerit cum Saturno morientur plebeij & ſenes, præſertim ſi cum Ioue reges & ſacerdotes principales: cum Marte, bella magna & cædes fortium virorum: cum Sole reges primarij: cum Venere, ſiccitas & ſterilitas maxima: cum Mercurio morientur ſapientes, & dantes operam rationibus, & qui ſunt à ſecretis: cum Luna plebs, & eſt naturæ Martis & Solis, vel Mercurij.

Miles habet ſydus magnum vt Luna pro capite radiorum, & ſolet peragrare ſigniferum totum, & ſignificat ſectas & opiniones, & eſt naturæ Veneris, & ſignificat etiam magnas ſiccitates, & ſignificat fœmineum genus, & adoleſcentes, & ſterilitatem.

Aſconas eſt paruus, cœruleus, cum cauda longa, naturæ Mercurij, & ſignificat bella, & mortes principum, & ſignificat morbos acutos

acutos, etiam proditiones & tyrannides, ac ma'a tempora, velut proſcripriones & ſimilia.

Aurora ſeu matutina eſt rubra, & babet rubram caudam longam, ſed non quantum aſeonas & eſt naturæ Martis, & ſignificat æſtus & ariditatem ſqualores, famem, bella, incendia, & maximè in regionibus calidoribus.

Argentum eſt caloris argenti puri, fulgidi, adeò vt vix oculus illius ſuſtineat intuitum, & eſt naturæ Iouis, & ſignificat mutatiooem regni & vitæ, quæ licet bona ſit, fiunt tamen cum multa perturbatione, & qoantum ſit ex ſe ſignificat abundantiam frugum, & neceſſariorum, & temperamentum aeris, & illius ſalubritatem.

N gra eſt naturæ Saturni, & eſt color eius cæruleus, & ſignificat peſtem, & cædes, & mortem multorum.

Roſa autem eſt magna, & eſt inſtar faciei hominis miſtæ ex aureo & argenteo colore, & ſignificat mortes nobilium, & potentiorum, & mutationem in melios & eſt naturæ Solis. Et quando Cometes apparuerint cum eclypſi magna Solis præcipuè ſignificat ſucceſſus admirabiles.

Er ſignificata Cometarum ſumuntur à magnitudine à vi ſionis horis, à diuturnitate à figura (quæ iam dicta ſunt) à ſplendore & vigore, à loco motu à ſitu & aſpectu à coniunct.one.cauſa, errantibus & inerrantibus ſtellis, à tempore & à fixe & de ſitu atque aſpectu iam dictū eſt. Et tempus quidē trifariam diuiditur anni, vt in Autumno peſtem, in æſtate bella magis ſignificat, in Vene ſterilitatem, in hyeme ſoper aquas & ſiccitatem (licet & æſtiuè etiam ſignificat ſuper hoc (& ſuper hæreſes. Et ſi accidant vt dixi hora eclypſis plus ſignificant & plerunque exitium gentis, regni vel imperij, aut legis euerſionem: Et in tempore magnarum coniunctonum, tunc enim d uturna mala erunt ſubſidia, & mala, generalia & magis exitialia. Et diximus etiam quod ſi diu apparuerint & ad tempos etiam pertinent hora matutina, & occaſus. Et hic ſignificat mala in occidente & minus euidentia, vt morbos ſterilitatem terræmotus inundationes: ante ortum Solis autem bella imperiorum mutationes & legum, & res magis inſignes, quæ ad priocipes etiam pertinent. Idem dico de ſplendore & vigore, nam effectus erunt magis perſpicui, & efficaces, & in perſonis nobilioribus, & de rebus magis dignis vel vt honoribus, vita, potentia, religione, à magnitudine magni, & vt dixi maiorem partem terræ habitabilis occupabunt, vt contra ſi parui fuerint. Et à loco iuxta ſigna, vel extra Zodiacum: parem. n. ſignificabunt, & ſi in angulis, & qu bus fuerint & quibus cadent parum aut n hil ſentient. Et ideò à magnis plurimi afficientur: participabunt enim angulorum natura in vnaquaque regione, at coniunctiones ſtellarum & loca ſigo.feri, & tempus coniunct onis etiam aliarum ſtellarum inter ſe oſtendent naturam effectus, & ſi ſint extra Zodiacum non erunt generales orbi quia planetæ non opitulantur eis. Et ſi ſint magni ibi terrebunt orbem & concurient, ſed nō obtinebunt. Et cum euanuerint magnitudine & vigore ſignificant rem non perpetuam, & ſi magnitudo deficit vigor manet, diutiùs durabunt effectus, & ſi diu durauerint quaſi æquales & non deſinunt, ſed abſconduntur vel ſub terra & erunt maiores adhuc & diuturniores effectus, ſed maximi & perpetui, ſi ſub Sole tanquam redituri: & repeotè etiam ſi deſinant, & motus celeritas incrementi velocitatem oſtendit.

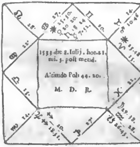
DE FIXARVM STELLARVM qualitate.

OStendam autem per exemplum ſignificata fixarum non omnium, ſed trium tantum præcipuarum, & quarum obſeruatio fuit, in præſenti anno & ex his vna eſt, hircus primæ magnitudinis naturæ Martis & Mercurij, in auriga cum latitudine Boreali par. 22. min. 30. & contigit, vt die 26. Maij fieret coniunctio Solis & Lunæ, ſex horis poſt meridiem in 15. par. Geminorum vnde ſol & Luna fuerint, in ſeptima domo, vnde cùm ſit ſtella pluuioſa abundarunt pluuiæ per doodecim dies, adeò vt magnam iacturam fecerint, videreturque tempus hybernum & erat tempus frigidum, quia ibi erat Mercurius loci dominus, & Saturnus in Virgine radiis quadratis illum pulſabat, & fuerunt ſine tonitruis & fuit res mira eo tempore, & Saturnus tunc fuit in principio ſuæ directionis, ſcilicet tardus motu & Borealis deſcendens. Luna verò fuit meridionalis, deſcendens, cùm ergo iſtud tempus permanſiſſet vſque ad triduum ante oppoſitionem ſequentem luminarium, & facta fuſſet oppoſitio in tempore ſereno die 9. Iunij, factum eſt, vt die duodecima eiuſdem cùm Sol primo ingreſſus eſt Cancrum, vt Venus opponeretur Ioui. Erat autem Venus in tertia parte Geminorum cum lampade quam aliqui vocant Palicium, & ponitur naturæ Martis, & cumque ſit oon eſt hic locus diſputandi cuius naturæ ſit, ſufficiat ſcire quod & ipſa pluuioſa eſt, cum latitudine meridiana partium 5. Iuppiter autem fuit in tertia parte Sagittarij, cum ſtella ſecundæ magnitudinis, quæ dicitur cor Scorpij, latitudinis quatuor partium, naturæ Iouis & Martis, & è Sole ex inſignibus ſtellis in cœlo, & maximè contentis in Zodiaco ſunt oppoſitæ. Sunt autem ambæ noſtra ætate paulo poſt tertiam partem ſui ſigni, adeò vt non differant vel vno minoto, ita ſunt ad vnguem oppoſitæ, & cum Iuppiter erat ſeptentrionalis deſcendens, & Venus meridionalis aſcendens, tantundem fermè ad vnguem, adeò vt eſſet exquiſitiſſima oppoſitio, & cum motibus contrariis & fuit res mirabilis: & ſi quis rectè conſideret ſiunt ſex, magnæ habitudines, & principales. Prima eſt coniunctio Veneris cum lampade ſecunda eſt oppoſitio Veneris cum Ioue, tertia oppoſitio Veneris cum corde Scorpij, quarta oppoſitio lampadis cum Ioue, quinta oppoſitio lampadis cum corde Scorpij quamuis illa ſit perpetua. Sexta eſt coniunctio cum corde Scorpij,

ſecutæ

ſecutæ ſunt igitur plouiæ maximæ his temporibus, quæ perdurarunt cum frigore fermè vſque ad oppoſitionem luminarium ſequentis menſis, & manifeſtum eſt quod Iupiter fuit dominus vnius loci, & Mercurius alterius, & Mercurius erat orientalis à Sole, valde diſtans ab eo, Iupiter autem maximè retrogradus, & ideò in imo epicycli, & ideò ſignificauit pluuias, & fuerunt tum multæ, & aſſiduæ, vt corruperint fœnum & frumenta, & fuit annus cunctis hominibus admirabilis, & talis conſtitutio poteſt dici fuiſſe in quouis angulo apud omnes gentes, ex eo quod fuit Veneris & Iouis, quorum diametri ſunt pluſquam octo minutorum, & motus Veneris erat trium minutorum in hora, & ideò oppoſitio corporea durauit ſaltem tribus horis, & quoad Iouem comparatum ad ſtellam ipſa fuit diuturnior, & incepit die 39. Maij, & durauit per pluſquam vnam diem, quia oportet coniungere duos diametros: & ideò oppoſitio etiam Veneris & Iouis perdurauit ſaltem per pluſquã quinque horas. Modo examinemus ſingulas. Venus cum lampade, efficiebat apertionem portarum ad pluuias, & hoc fuit principale. Venus in oppoſitione Iouis, ſignificabat tempora humida, & temperata, propter retroceſſum Iouis etiam pluuias. Omnis enim planeta retrogradus qualiſcunque fuerit, eſt aptus ad faciendum pluuias. Rurſus Venus in oppoſito cordis Scorpij ſignificabat apertionem portarum. Oppoſitio verò fixarum non habet vim primùm nouam cum ſit æterna, neque etiam poſſunt imprimere rationem effatu dignam in hæc inferiora, niſi per congreſſum planetarum, velut neque illi, niſi per Solem, aut Lunam, aut valde parum: vix tamen illa fixarum eſt valde magna, & mala. Coniunctio verò Iouis & oppoſitio eum ipſis fixis ſtellis, & in loco cui dominabatur, potius ſignificaſſet ſerenitatẽ, quàm pluuias niſi fuiſſet retrogradus. Permanſerunt igitur tempora illa non ſolum pluuioſa fermè per menſem cum dimidio, ſed tota fermè æſtas fuit nobiloſa, adeò vt neſcires vnqꝫam quando pluere non deberet. Nihil aliud autem reſtat, niſi vt geneſim (pro exemplo prædictorum) quam his diebus conſcripſi pro nobili viro, ſubiiciam, quæ eiuſmodi eſt. Nam & cùm Venus in initio Leonis, ad Iouis trigonum rediiſſet, die penultima Iulij eiuſdem anni, & Iupiter fuiſſet prope ſuam ſtellam, quoniam retrocedendo ad primam partem Sagittarij peruenerat, & iam ſteterat, & progredi vel modicum cœperat, tempus nubiloſum cœpit, cum leui pluuia iuxta montium cacumina, & ſpirauit Cæcias, & poſt diem validior, fuitque Iupiter Borealis deſcendens, Venus autem Meridionalis aſcendens, penè in ſuo capite, coniunctio igitur in orientis parte.

Horum igitur omnium cauſa breue ſubiici exemplum in Geneſi illuſtris viri, quæ eſt huiuſmodi.

LATITVDINES.

♄	M. A.	0.	14.
♃	S. D.	0.	35.
♂	M. A.	1.	11.
♀	S. A.	0.	20.
☿	M. A.	2.	20.
☽	M. D.	0.	16.

♄ Cum Cane minore M.pr.mag.16.0.♂.
Et cum capite Gem.ſeq.ma.ſec. S.6.15.♂.
Oppoſ.lum.fuit enim Dim. ♋. 23. 0.

Dom.	*Ex.*	*Trin.*	*Fin.*				
☽	♃	♂	♀ ☿				
♃	♃		☉	♃	♃	Al.	♁
♂	♀	☽	♀	☽	☽	☿	
☉	☽	♃	♂	♀	♃	Al.	♀
♀	☽	♃	♂	☿	♃	Al.	☿
☿	☽	♃	♂	☿	♀	Al.	♃
☽	♄		♄	☿	♄	Al.	♂
☉	☉		☉	♃	♄	Al.	♂
Aſcen. ☿	☿		♀	☽	♂	Al.	♄
Ex M.	☿		♄	☿	♂	Al.	♀
Op. ☽		♃	♂	♀	♃	Al.	☿

Dom. Fig. nullus.
Diuitiarum domo ☉. cum partie. ♂.
Animi qual. ♀. cum partie. ☽, ♃ & ♂.
Fratrum ♈ 19. quæ obſidet ♄, quadrato.
Filiorum ♊ 30.
Exiſtimationis & dignitatum.
Mortis ♌ 30. ♍ 19.

Reliquorum planetarum nullus poteſt dici verè eleuatus, & ſi hora eſſet aliquanto tardior, neque ipſe ♃.

Profect. Loca principalia.

△	♈	19	vſque ad 30.
△	♉	19	vſque ad 30.

	△	♊	19	vſque ad 30.
Aphera patris & matris.	△	♌	19	vſque ad 30.
	△	♍	8	vſque ad 11.
	△	♏	19	vſque ad 30.
	△	♎	19	vſque ad 30.
	□	♍	8	vſque ad 11.
	□	♐	8	vſque ad 21.

Vita & morte violenta.

♄ velox. longit. Med.
♃ Ret.lon.M.Tertius in fig.
♂ velox. longit. Med.
☉ Tardus apog.ſec. in fig.
♀ velox. Apog.
☿ Tar.lon. M.Prim. in fig.
☽ Tardus, prope lon. Mediam.

Loca Principalia rurſus Cæli med. pro negotiis.		*Horaria tempora.*			*Differem. Aſcenſ. Rectæ à C.M.*	
	♄		18	55	79	7
	♃		19	4	30	49
	♂		17	30	178	23
	✱		18	40	319	13
	♀		18	50	38	14
	☿		19	9	32	53
	☽		13	6	19	28
	✱		16	39	252	39
♃ △ ♄ ♀ □	♈	19	16	11	304	47
♄ ♀ *	♉	19	17	57	298	24
♃ ☍	♊	19	19	5	327	24
♃ △	♌	19	17	33	358	55
♂ △ ☿ *	♍	8	16	23	62	20
♃ ♊ ♄ ♀ *	♍	19	15	45	80	34
♃ * ♄ ☿ □	♎	19	13	49	90	47
♂ ☍ ☿ △	♏	8	12	37	118	24
♂ △ ☿ ☍	♓	8	10	50	136	29
♄ ♀ ☍	♑	19	11	6	198	36
♂ * ☿ △	♓	8	13	30	211	28
					260	34

Nota quod vbi geneſis eſſet aliquando tardior, Iupiter exiret ex angulo, & pars fortunæ ex proprio ſigno, & Luna ad confinia Piſcium, propter dimetientis magnitudinem, adeò vt tangeret.

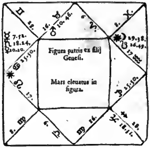

Figura patris ex filij Geneſi.

Mars eleuatus in figura.

D I R E C T I O N E S.

☿ ad ♄.11.6.ad ♀ 13. 6. ad ✱ 19.8.ad ☽. ☍.56.0. ad ♃ A 44. 10. ad ♂ A & ☿ * 63. 50. ad ♃ □, & ♄ ♀, *. 75. 0.

✱ ad ♃ △, 26.0. ad ♂ A & ☿ * 46. 7. ad ♃ □, & ♄ ♀ *, 58. 0. ad ♃ * & ♄ ♀ □, extra vitam.

☽ ad ☿ A 9. ad ♄ A 23. ad ♀, A 26.ad ✱ A 13.ad ♃ □ 24. ad ♄ ♀ □, 38. ad ✱ 67.8.

✱ ad ☿ * 10. ad ♂ □, 14.ad ♄ ♀ * 23. ad ✱, * 32. ad ♃ ☍, 64. ad ☿ extra vitam.

Cœli Med. ad ♃, △ 62.4. ad ☿ 19.6. ad ♀ 32.10. ad ♄ 30.10. ad ✱ 38.9.

Aſcendens ad ♃ *, & ♄ & ♀ □, 35.5. ad ♂ ☍, & ☿ à 64.9.

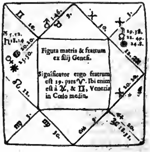

Figura matris & fratrum ex filij Geneſi.

Significator ergo fratrum eſt 19. pars ♈. Ibi enim eſt à ♃, & ♊, Veneris in Cœlo media.

DE PARTIBVS, NVMERO, ſexu, naturali forma & nutritione.

HÆc omnia iam nota ſunt ex viſis, præterquam de parentibus cauſam reddere expedit. luminaria ſalua à maleficis, maximè ob Venerem, & etiam remota ab angulis, & dominus aſcendentis orientalis, & maſculinus, & luminaria in ſigno vnius corporis. Sol cum Saturno infœlici imbecillem patri vitam ſignificat, & cum peruenit ad quadratum Martis, mortuus eſt ex diſſectione lapidis in veſica, & aliquid ſignificauerunt Saturnus & Venus, vt dixi, cum Sole de hoc & opportuiſſet videre figuras aliorum fratrum maximè primi & vltimi. Mater verò quæ per Venerem ſignificatur, & ipſa imbecillis vt liquet & Luna cadit in octauo loco cum nodo auſtrali.

De fratribus.

Plures illi ſunt fratres vt ex conſtitutione apparet, & medioeris inter illos, & cum illis concors, & vnus clarior, qui per Solem dominum 19. partis Arietis ſignificatur.

De ſpatio vitæ.

Apheta Sol & aſcendens, vbique Mars multiplici ratione Anæreta, in 24. annis in 47. in 36. & 65.

De corporis forma & corp. vitiis.

Erit criſpis capillis, magnus flauus, & aſcendens & vix euadet, quin vitium in ſiniſtro oculo patiatur, ob Lunam in apice ſexie, niſi ſit tardior.

De Animi qualitatibus.

Luna Mercurium irradiat ipſe Dominus aſcendentis & potens præſunt locis. Iuppiter, Luna, Saturnus, ideò ingenij qualitates, & ſtudiorum, & morum elegantiam oſtendunt, hacque in parte præclarus erit, amabit occulta & diuinationem. Erit in quibuſdam adeò pertinax etiam leuibus vt mirum aliis videatur in reliquis probandus.

De opibus & quodam ſingulari.

Erit nôn ſolum diues, ſed diuitiis clarus ob Solis ſtatum, & Iouis ob concredita & præfecturas, ac ſacerdotia & ſucceſſiones, quas optiones vocant aderunt & hæreditates. Atque hæc ſi eiuſmodi fuerit geneſis, ſed tum timendum eſt maximè à 58. anno, cum 19. partem Arietis Luna peruenerit, & cùm ibi dominus aſcendentis reditus fuerit, ne in melancholiam decidat. Quòd ſi contra caruerit hoc malo haud erunt opes illuſtres, ſed vix mediocres, quoniam domini earum erunt, Venus atque Luna cadens ſub terra & ſolitaria altera infœlix. Tardior verò hora vel quarta parte, Lunam, ad Piſces ſortem ad Tauri ſignum Iouem, in caſus locum ab angulo deducit. Ita nihil ex quaque parte beatum. Si ante quartam horæ manebit, hic idem ſtatus.

De honore & ſtatu.

Pluſquam mediocris propter errones orientales à Sole & in angulo, non tamen valdè illuſtris ob Solem, qui eſt in ſigno fœminino, nec in angulo, Luna verò etiam ab illo cadit & ſolitaria eſt, ſi paulò tardior multiplici ratione, quo ad hanc partem melior eſſet vt liquet, non nihil habebit religionis ratione.

De munere.

Mercurius eſt ſignificator, & ideò intelliget plæraque, nec à ſtudiis diſciplinarum abhorrebit. Erit ei aliquid cum publicis adminiſtrationibus, & naualibus, & bellicis expeditionibus, & cum cauſis ſacerdotum, & etiam de chymica aut machinis ſe intromittet.

De coniugio.

Luna ſatis impedita cadens ſub terra ſolitaria; non valde pronum ad coniugium decernit, quod nullum erit, aut vnum, nec ſatis ornatum atque iucundum. Mulieres tamen amabit, ſed neque pro dignitate, aut non pro ætate.

De filiis.

Filios habebit aut ægrè, aut ſi plures, quorum pars maxima in infantia ex conuulſione interitura ſit. Videtur tamen eius facultas ad vnum vt ex eis peruentura: habiturus autem eſt potius fœminas quàm mares.

De amicis & inimicis.

Opes, dignitates mores & iudicium cum caſus, præbent amicos. Plures igitur, ob priores quatuor cauſas eſt habiturus. De quinta cauſa Ptolemæus diſeruit. Fidos etiam ſatis vt hæc tempora patiuntur. Habebit & Principem inimicum ſub amici forma, à quo detrimenta circa fortunas patietur. Sed amicitiam cum ſacerdotum principibus contrahet.

De peregrinationibus.

Multas ſuſcipiet peregrinationes ob Lunæ caſum, non tamen valde longas, aut non diuturnas, in ſeptimo enim loco & nono, neque Sol, neque Luna, neque Mars. Et ob inclinationem Lunæ & Martis, ad meridiem potius & orientem, quam occidentem, vel Boream erunt. Tempora 46. & 64. annus et erit propenſus ad illa.

De morte.

CONſideranda loca 8. pars Virginis, & 8. pars Scorpij, anni 47. & 65. In omnibus Anæreta eſt Mars domini. Mercurius aut Mars, neque enim refert quis ſit Apheta ad mortis qualitatem ſignificandam. Amplius cum non ſint commiſti luminaribus, non ſignificant publicam, cum non in angulis violentam, ſed tamen à quopiam violento originem ſumet, maximè illa 65. anni ſi ad eum vita extenderetur. Erit autem acuta omnino, quoniam Mars eſt Anæreta & velox. Et ſi etiam dominus loci eo velocior, nam ſi contingit vt anno 47. obeat varia erit, & erunt defluxiones acres, & inferior pars ventris affligetur, & erit etiam circa collum affectus & circa pectus. Et oportebit tum reditus conſiderare, nam 47. anno Sol ad Taurum, Luna ad initium Capricorni aſcendens ad Cancrum perueniet: at ſi Saturnus 48. aſcendens perueniet ad Leonem. atque in eo erunt radij Martis & Saturni, & Veneris, ſcilicet in Virgine, & Sol ad Geminos, & conflictabitur à Saturni & Veneris loco, & Luna ad initium Aquarij, ibique quadrati radij Martis, & ideò ſi ingreſſus in huiuſmodi loca fuerint erit aptior. Si verò eligamus annum 65. Sol quidem perueniet ad Scorpium, Luna ad Cancrum, & aſcendens ad Capricornum, erunt ergo in eo omnia tuta: at ſi accipimus 63. perueniet aſcendens ad Sagittarium, & tranſibit ſuper oppoſita loca Mercurij, & Veneris atque Saturni, & Sol ad Libræ partem 26. & tranſibit ſuper oppoſita Scorpij, & Luna ad Geminos in oppoſito Iouis, & ideò hic erit periculoſior ſequente iuxta reditus.

De temporum diuiſione.

Alia eſt generalis, & eſt quòd ab ortu ad quartũ annũ non bene ſe habuit, Luna enim afflicta eſt, à 14. ad 22. etiam malè: Venus enim infœlix eſt omnino, a 41. ad 56. deterius.. Mars enim in octauo loco, & infœlix, timores & labores, & impedimenta vndequaque incutiet. Verùm contraria ratione à quarto ad 14. bene ob Mercurium, & à 22. ad 41. optimè ob Solem, deget benè etiam à 56. ad 68. quo tempore non aberit, à ſpe ſatis euidenti ſacerdotij. A 68. autem ſupra ſi excederet 64. annum, nihilominus ingruentes morbos, & tædia parum fœlix vita erit, namque Saturnus natura malus, & cadens & combuſtus

Iuxta diuiſionem autem temporum propriam Mercurius, ſignificat lætitiam & negocia, & 20. anno meliora euaſerunt, aut circa (neque enim tempus perſcriptum eſt, tum ob rationem dictam, tum ob tempus minimè exactum) & anno 45. & 64 Vt contra anno 56. plena mens curis & ſolicitudine.

Cœli autem medium, ſignificat dignitates, quæ ex negocitatione proueniunt, velut inter cerdones, cerdo ſi magiratũ obtineat, aut contemnatur, aut prohibeatur à munere in anno 20. & 33. & 39. credos & 63. aut contrà elidetur 31.

Solis autem commune ad vitam atque honores eos, qui caſu adueniunt, ſeu nouas dignitates proprius annus 26. aduerſus 58. 47. ad honores propitius aduerſus vitæ, & forſan etiam ſecus ſi reditus non conſenſerint.

Aſcendens in vita ſemper communicat, mali ſunt anni 36. & 65. & qui his propè coniuncti ſunt, vt etiam dixi.

Luna verò ob itinera & quotidiana negocia, fauſta annis 23. 26. ſed magis ſub 33. infœlix vt antea 58. fœlix 68. ſed incertum an attingere poſſit, incertius an tempus quod antea præfatus ſum exactum ſit.

Sors autem ob diuitias dirigenda fuit, proſpera annis 23. 33. 64. vtile damnum, ſeu damnoſa fœlicitas, eſt enim ad oppoſitum Iouis, loco illi infeſti.

LIBER

LIBER

DE IVDICIIS GENITVRARVM.

CAPVT I.

De Planetis in ſingulis domibus, & de vi ac natura applicationis, ac ſeparationis.

SATVRNVS ſolertiam ſignificat, Iupiter prudentiam, ambo animum magis regunt, Mars robur corporis, & Sol agilitatem, ambo corpori dominantur, Venus gratiam circa mores, Mercurius actiones, Luna famam & diuitias, & ſic fortuna maxime ab his inferioribus tribus regitur. Cum itaque prima domus ſignificet corpus & animam, ſi ibi fuerit Iupiter, vel Saturnus, animum grauem habebunt, & ad magna intendentem, optimum in principibus, malum in priuatis. ſi Solem & Martem, erunt robuſti corpore, & vita, ſed Sol vere fouet vitam, Mars ſecundum ſpeciem tantum ſi ibi fuerit Mercurius, vel Venus, in agendis gratiam optimum in priuatis, malum in principibus. Docebo enim infra, quòd Saturnus & Iupiter fortunam adminiſtrant, cui ambo hi fuerint infœlices, vix habebit aliquid in vitia ſua, dignum laboribus ſuis.

Vt verò prima hoc ſignificat, tanquam ex principio, & ſecunda fructum vitæ declarat, ideſt diuitias, & tertia, ea quæ ſunt ad illas itinera & labores, ſic decima ſignificat ſtatum vitæ, vt prima, vitam igitur vndecima quæ ſequuntur ad vitæ ſtatum, ſcilicet amicos & gaudia, & duodecima quæ ad hæc ſunt, ſiquidem labores, triſtitias, hæc enim quaſi neceſſaria ſunt, ad ſtatum vitæ continendum aut parandum. Sic ſeptima ſignificat mortem & genus, & octaua hæreditates & funus, & qualitatem cadaueris poſt mortem, vnde etiam ex ea, in coniecturam qualitatis mortis deuenimus, quamuis hoc non proprie ſignificet, ſignificat ſeptima mortem, quia opponitur primæ, quæ ſignificat vitam, ideo etiam hoſtes, & inimicos, & vxorem, omnia enim nato opponuntur. Nona igitur ea ſignificat, quorum cauſa hæc ſunt, itinera & legem, nam homines propter mortem de lege cogitant, & iter ſuſcipiunt propter votum, aut contentionem nam itinera diuitiarum cauſa, tertia ſignificat, quæ primæ & ſecundæ inſeruit. Sed quarta ſignificat, quæ poſt nos ſunt, igitur & prædia, & domos, & famam ſignificat, & partem, vt rem antiquiorem, quare quinta ſignificabit filios, & ſexta ſignificabit ærumnas, morbos, beſtias, ſeruos, quæ omnia, in poſterum propagandi cauſa vel nomen, vel genus nobis aut neceſſaria ſunt, aut nobis nolentibus eueniunt, antecedit etiam morbus mortem, vt ſexta ſeptimam. Sed quia domus quæ ab angulo remouentur, paruam vim habent, ſi ſub terra ſint, ideo tertiam & quintam maxima ex parte negligimus, alias conſideramus.

Ergo Saturnus in decima, ærumnas & labores ſemper ſignificat, & quanto apici propinquior, eo grauius affligit. Dicitur autem ſtella eſſe in apice domus, quæ illi coaſcendens, non plus tribus partibus diſtat ad anteriorem locum, aut quinque poſt. Planeta autem per quinque partes ante, vim retinet, poſt vſque ad 25. Dat igitur omnia ibi Saturnus cum difficultate. In vndecima dat amicos infidos, & ſegnes, paruamque voluptatem. In duodecima dat carceres, hoſtes occultos, pericula magna.

In prima autem domo, facit laborioſos, ſegnes, triſtes, contumaces, fratrum primum efficit, vel aliorum morte, non pulchrum. Prima ætate, multas ærumnas præſtat, in ſecunda indigere facit, etiam propriis alimentis diffidentem, rebus in quibuſdam auarum, & generaliter infortunatum, in tertia vero ſycophantas, hereticos, & malos affines, aut cum illis litigare cogit.

In quarta autem, fundorum cuſtodem, & infidam fortunam, in quinta filios debilitat, quoſdam etiam necat, in ſexta graues & diuturnos morbos, ac quaſi inſeparabiles, nec non pericula, ac carceris vim minatur.

In ſeptima Arthritim, hæmorrhoidaſque facit, malum animum, malos hoſtes. In octaua, auaros, fœneratores, mali animi. In nona, magnos philoſophos, denique maximos deceptores, facit etiam Sacerdotes & hæreticos.

Iupiter in aſcendente bonos, beneuolos, fidoſque facit, ac ipſe primus inter fratres erit, aut ab his honos ei deferetur. In ſecunda autem diuitias & omne fœlicitatis genus, in tertia mitigat labores, & vitam tranquillam affert.

In quarta autem auget patrimonium. In quinta fœlicem dat vitam, & filios, & amicos, minora tamen hæc ſunt, quam in vndecima. In ſexta verò morbos denegat, aut leues præſtat, niſi fuerit dominus aſcendentis, iumenta, & equos, & ſeruos auget, & meliora reddit.

In ſeptima fœlix ſenium, & diuitias tunc. In octauo mortem quietam, & hæreditates, in nona Chriſtianis ſacerdotia pollicetur, vera ſomnia, & ſacrorum ſcientiam, honoreſque multos decernit ac magnos.

In decimo loco, ætate media fœlices facit, & qoibuſdam in rebos principatum obtinere, in duodecima autem domo, inimicorum frangit incommoda.

Mars in prima, faciet violentos, robuſtos, fortes, & qui ſignom ex ictu in facie contrahant, prodigos etiam, & libidinem ſuam explentes. In ſecunda diſſipat patrimonium, ad egeſtatem reducit, periculis obiicit. In tertia multa itinera ac labores: tum etiam impium, in omnibus autem his locis facit luſorem, & deorum contemptorem, & laborioſum.

In qoarta patrimonium diſſipat, pedum vitia facit, reditus minuit, facit & caducos, & inſanos, ac miſeros. Melius in quinto loco degit. nam filios, licet malos, decernit, & voluptates. In ſexto vero morbos repentinos, & ſyderationem, infidos ſeruos.

In ſeptimo malos mores & animum, & hoſtes, & vxores violentas, laborioſos, homicidas, conſcios moltorum ſcelerum. In octauo, anguſtias animi, æſtom, turbas, finemque acerbum. In nono, ſacrilegos, mendaces, impios, peregrinantes. Sed circa gloriam non eſt incommodus, honores namqoe non tam decernit, quam admittit.

In decima domo, ſi fuerit Mars, potentiam præſtat immenſam, pro ſoi generis conditione, ſed totam iuuentam innumeris periculis atque laboribus vexat, raroque ſi ad ſenectam perueniunt, multa etiam inopinato ferentes incommoda, mortemque vt plorimum violentam. Sed in vndecima, fœlix eſt, cum nihil noceat, & tamen amicos non omnino fidos præſtat. In duodecima autem infidos ſeruos, carceres, infamiam, debilitatque corpus aliqoo periculo, incidentique infortunio. Semper autem Mars in his, in quibus non eſt proprius ſignificator, egregie nocet, ſi tamen temperetur à bonis, magna etiam dona decernit.

Sol in prima, validam decernit vitam, oculos albeſcere facit, Iuſtos, & dignitatem ſuam retinentes. In ſecunda diuitias diſſipat, magnificis apparatibus. In tertia, religioſos, & affinibus pro ſperitatem, & ſecura itinera.

In quarta, patri auxiliatur, & gloriam poſt obitum præſtat. Sed in quinta, filios negat, datos tamen ſeruat. In ſexta morbos plorimos efficit, & cordis debilitatem, honoribus infenſus.

In ſeptima nobiles dat vxores, potentes inimicos, vitæ finem clarum, & ob id anteactam vitam, bona fortuna illuſtrat. In octaua autem, patri breuem vitam, plerunque decernit, ipſi nato morbos & detrimenta corporis infligit. In nona facit Sacerdotes, religioſos, prædicendi vim præſtat.

In decima poteſtatem magnam declarat, atque etiam in iuuenta. In vndecima amicos regum, & claros ac fidos viros. Sed in doodecima, carceres, triſtitiam, inimicos, debilitatem corporis, aliis ſeruientes.

Venos in prima, facit pulchros, lepore ſermonis gratos, ſed vitiis non paucis implicat, aut enim cinædos, aut pædicones, aut adulteros facit, ſed cum his vitiis, ingenij diuinitatem quandam largitur. In ſecunda diuitias, & gratiam, & voluptates præſtat. In tertia fidos, diſſimulantes tamen, & qui ſeceſſibus gaudeant, ſorores donat. In quarta, auget patrimonium, reditus, gloriam. In quinta filiis auxiliatur, bonos, multos, ſoſpites, dat etiam gaudia. In ſexta autem ignobiles dat vxores, nec vnquam viris morigeras.

In ſeptima, facit impuros, obnoxios vitiis, atque ob id tarde vxores ducentes, ac perſæpe etiam ob ea ſteriles. In octaua, dat vxorem viduam, degenerem, ſterilem, vel deformem, aut nullam. Semper tamen in ſeptima, octaua vel nona, Venus fœlicem præſtat ſenectutem, præter vxorum incommoda. In nona, facit diuinos, ſacerdotes magnos, præſtat ſomnia veriſſima.

Illud decet animaduertere, nonam cum tertia, ſextam cum doodecima, quintam cum vndecima ſemper ſic conuenire, vt quæcunque in vno loco planeta decernit, licet minus, in oppoſito etiam poſitus pollicetur ergo tertia, ſecunda, prima in pueritia: duodecima, vndecima, decima in iuuentute: nona, octaua, & ſeptima in ſenio. Sed & in his ordo, nam tertia, infantiam, ſecunda pueritiam, prima decernit adoleſcentiam.

In decima fœlicem iuuentam, ac ſegnem fortunam, tamen bonam, vnde plerique in ſenio miſeri degunt. In vndecima hæc eadem. vt dictum eſt, ſed minus. At in duodecima, turpibus ancillarum, meretricumque nuptiis alligat, eoſqoe facit, qui fœdis amoribus, non aliter quam fratre amiſſo, diſcrucientur.

Mercurius in prima, facit ad omnia habile ingenium, & qui commode cum hominibus verſari ſciant. In ſecunda, malis omnibus modis, ſibi incrementum ſubſtantiæ qoærentes. In tertia itinera præbet, varios in lege ſua, cultuque Dei, & diuinatores artibus.

In quarta variis turbat patrimonium ſucceſſibus, occultarum ſcientiarum intellectum largitur, inde etiam obſcurarum literarum interpretes. In quinta negociatores facit, qui tamen libenter conquieſcant, bonæ ſpei. At in ſexta, rationem turbat, laborioſos facit, vilibus rebus incumbentes.

In ſeptima ſtudium præpoſterum decernit, vxores vitiatas, inimicorum aſtutia multa damna patietur. In octaua facit ſtultos, tardos, malitioſos. In nona, dialecticos, rationales, mathematicos, diuinos, varia verſantes.

In decima, facit in arte ſua mirabiles. In vndecima verò circa voluptates ſtudioſos, nitidos. In duodecima, eos qui mala re bene verſentur, ingenium vero ad latrocinia, ad decipiendom, ad inſidias commodum, quod idem præſtat, quibuſque planeta dominus aſcendentis, in eo loco poſitus fuerit, quamuis ſic poſito aſcendentis domino, frequenter contingat dare pœnas.

Luna, in prima domo ſi fuerit inuenta, mobiles ingenio, & inſtabiles facit, in fixis proditores, in mobilibus leues ac ridiculos, quam ego differentiam generaliter intelligi volo, quotiens planeta inconſtantiam ſignificat,

ſignificat, nam & hoc Mercurius facit, cum velociſſime mouetur, facit & bene ſemper fortunatos Luna in aſcendente, ſicut in ſecunda patrimonium fluctibus verſat innumeris, non aliter quàm pro facierum illius multitudine in tertia vero bonam facit educationem infantis, itinera multa.

In quarta fundos paternos vexat varietate ſua, aquarum indicat poſſeſſionem, matrem ac patrem, diuerſis rationibus turbat. In quinta multam prolem. In ſexta, miſeros, laborioſos, calamitoſos, ſeruiles.

In ſeptima tarde dat vxorem, & infinitis vexat tum periculis, tum incommodis. In octaua facit repente mori, quòd illi commune cum ſeptima eſt, mergit autem aquis libenter in octaua exiſtens. In nona facit diuinos, ſed quaſi inſanos, longa præſtat itinera, mutatque legem quandoque.

In decima autem, turbatam ac fluctuantem dat iuuentam, variamque fortunam. In vndecima autem prolem, amicoſque auget, ſed non firmos dat, vnde etiam qui in quinta vel vndecima Lunam habent, multos filios ſortiuntur, ſed de paucis gaudium percipiunt, in duodecima triſtitiam, mœrorem, breuem vitam.

Cum à planeta in planetam Luna defluxerit, initio quidem, eius à quo defluit, opera & actus demonſtrat, in fine autem eius ad quem defertur, velut in decimanona genitura Luna à Marte ad Saturnum fertur, initio quidem actus & opera iræ, & audaciæ, & temeritatis ac inconſulta oſtendit. Succeſſu callida, conſulta, & plena doli. Vnde inimici occaſione vtentes impræmeditatum aggrediũtur, cum iam præmeditato, nulla fallendi ſpes ſuperſit.

Si autem à planeta in vacuum feratur, illius vires quidem oſtendit, ſed inefficaces effectus, quod ſi à nullo defluat ad aliquem tamen feratur, inanis quidem ac liber ab initio, ſed in fine actuum planetæ oſtendit ad quem defertur ſemina, vtrinque autem vacua inefficax eſt, ac rem re, negotium negocio permutans, quæ autem diximus de receſſu & applicatione, in reliquis erraticis intelligi volo.

CAPVT II.

De Alfridariis.

ALfridaria, experimento & ratione conſtans, anni ſeptem primi Lunæ, tunc corpus molle, & conuulſioni paratum, licet princeps dicat ad quintum vſque tantum. Septem ſequentes vſque ad quartumdecimum, Mercurij, tunc fit agilis, & rationis capax. Septem alij ad vigeſimum primum, Veneris, tunc fit formoſus, & Veneris potens. Septem alij vſque ad XXVIII. Solis, creſcere deſinit, ob ſiccitatem, honoris agit curam, robur creſcit. Septem alij ad XXXV. Martis tunc ad labores audaciamque vertitur, ſtatumque roboris aſſequitur. Septem alij, Iouis, vſque ad XLII. tunc conſilium, ſapientia, & cura rei familiaris ſuperuenit. Septem alij ad XLIX. vſque, ſunt Saturni, tunc ſolicitudine, & timore, & auaritia vexantur homines poſt reuertitur ad Lunam, vſque ad LVI. & incipiunt repueraſcere. Vnde attonitus morbus maxime à XLII. ad LVI. annum aduenit, Luna vel Saturno dominante, Et qui in genitura fœlicem habet Planetam, fœlicius agit, dum ſub illius cuſtodia anni labuntur, melius vero, ſi per reuolutiones recte ſe habuerit, vt in decimanona genitura, à XLII. ad XLIX. mediocriter ſub Saturno, à XXXV. ad XLII. bene ſub Ioue, à XLIX. ad LVI. male ſub Luna. Harum igitur Alfridariarum, ſi genitura diurna ſit, primus annus Soli, ſecundus Veneri, tertius Mercurio, ſicque deſcendendo, vt vltimus Martis ſit: Si autem nocturna, primus Lunæ, ſecundus Mercurio, atque ſic aſcendendo, donec Saturnus vltimus ſit, dedicatur. Quamobrem vltimi climacterici, ſemper ſunt infortunarum. Saturni in nocturna, Martis in diurna, vt ſeptimus, decimusquartus, vigeſimus primus, & alij deinceps. Vnde fit vt quinquageſimus ſextus in nocturnis geniturís propter frigiditatem Saturni duplicatam, & ſexageſimus tertius, in diurnis, ob ſiccitatem Mercurij & Martis, vtroque ſubſcribente iam ætate frigida & ſicca, maxime periculoſi ſunt. Si tamen Saturnus in nocturna, aut Mars in diurna dominentur principalibus vitæ locis, nunquam melius ſe habebunt, quàm his temporibus. Si autem quis moritur in climacterico Saturni frigida aliqua cauſa comes eſt morbi, etiam ſi calidus ſit. Qui in climacterico Martis, cauſa aliqua calida, vnde plerumque in his acuta in diuturnam verſa. In aliis, ex diuturna, cui acuta coniuncta eſt, moriuntur. Cum vero ambo domini, generalis & proprius, bene diſpoſiti fuerint, natus bene viuet, etiam ſi directio mala occurrat, & quæ mortem ſignificet, poterit enim anno integro produci vita. Sunt autem bene diſpoſiti, vel genituræ tempore, vel reuolutionis. Directio autem non immutat planetas, ſed ſolum loca eorum, plurimum autem poteſt in vita, valitudine, honoribus, ducenda vxore, & filiis procreandis, & in moribus, minimum autem in diuitiis. Alfridariæ igitur ingenij, ſunt à ſeptimo ad vigeſimum octauum annum, medij tamen à decimoquarto ad vigeſimumprimum ſunt debiliores, quia Veneris, & eſt tempus voluptatum. Alfridaria honoris, à vigeſimo primo ad vigeſimum octauum annum, cum tunc etiam vitæ obliuiſcatur, laborum autem à vigeſimo primo ad trigeſimum quintum. Sed generationis filiorum à vigeſimo octauo ad quadrageſimum ſecundum, & hoc intellexit Plato ſub obſcuris verbis. Alfridaria diuitiarum, à trigeſimoquinto ad quadrageſimum nonum, tunc enim Iupiter ac Saturnus dominantur, à quadrageſimo ſecundo autem ad quadrageſimum nonum, eſt propriæ aſtutiæ & conſilij. Poſt autem omnes retinent, vt dixi, aliquid puerilis, nam à quadrageſimo nono ad quinquageſimum ſextum nimis incipit timere, & laborare propter negotia, cum tamen minus ſit aptus, & perſæpe minus indigeat, à quinquageſimo ſexto ad ſexageſimum tertium fit nimis ſollicitus, à ſexageſimo tertio ad

ſeptuageſimum incipit negligere facta ſua, & conatur imitari iuuenilem ætatem, ſui immemor, vnde plerũque fit ridiculus à ſeptuageſimo ad ſeptuageſimum ſeptimum incipit fruſtra confidere, de vitæ longitudine, cum ſit iam proximior morti, & auget annos futuros & præteritos verbis, & gloriatur de peractis, & queritur ſe contemni à ſeptuageſimo ſeptimo ad octuageſimum quartum incipit aperte delirare, propter Martis naturam ab octuageſimo quarto ad nonageſimum primum fit ponderoſus, & grauis, inutilis ad omnia, præterquam lingua à nonageſimo primo ad nonageſimum octauum iam fit frigidus, deſpectus & immobilis, carens iudicio & memoria. Nec credas quod dicit Haly, quod tunc renaſcantur dentes, cum oſſa ſint ſicciſſima naturaliter, vt Galenus oſtendit, verum aliquibus in pueritia tertio renaſcantur, ſi contingat caſu, oſſe illæſo, nouiter renatum dentem excidere. Igitur à nonageſimo octauo anno ſupra non eſt aliquid dignum conſideratione, ſed homo viuit vt planta quaſi, nec mutatio vitæ in eo apparet ad mortem vſque.

CAPVT III.

De proprietatibus ſtellarum.

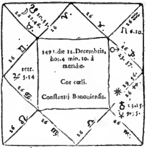
DIximus aliàs in primo libro, paucarum ſtellarum vires, tum maxime inſigniorum, hic autem vt de reliquis loquamur, tempus eſt. Itaque ſtellæ, quæ iuxta finem Sagittarij, tres, magnitudinis tertiæ, iuxta ſagittam eius, vel in ipſa, maximam habent vim, vt procreent homicidas. Si tamen bene conſtituantur, faciunt & duces & tribunos & iudices, omnes tamen mortis alienæ patratores, ſed male, ſatellites, apparitores, carnifices, latrones. Si autem cum Sole, etiam in magnis viris regna decernunt, ſi autem illi humili loco ſint, dignitates minores, regia, ſortientur, proximus locus eſt. vt cum Luna, ſed iaculo, quicunque ſic habuerint, morientur, inde cum Ioue ſocientur, poſt cum Venere, cum Marte ancipites effectus, & graues producunt, poſt cum Mercurio, cum Saturno vero magna ferme ſemper infortunia decernunt. Hoc autem generale eſt ferme omnibus fixis: niſi aliqua peculiari ratione cum erraticis conueniant, aut illis repugnent.

Stellæ maximæ & lucidæ, honores & dignitates præſtant, mediocres & minus lucidæ, diuitias, paruæ ingenium, ſi lucidæ ſint vt enim magnum lumen nos impedit à ſtudiis ſic & ſydera magna, nunquam ingenium perſpicuum decernunt. Habetur etiam hoc ex erraticarum natura: nam Soli tribuimus potentiam, Ioui diuitias, Mercurio minimo planetarum ſed ſplendido, ingenium.

Ambæ igitur caniculæ, decernunt regiam poteſtatem, locus in quo eſt virginis ſpica, & eſt pars decimaſeptima libræ, cum ibi etiam ſit arcturus in Boote, excellentem ſignificat diuitiarum affluentiam, & quæ in rictu Capricorni, ingenium præclarum, ſunt enim minimæ & plures, vnde locus regius: & ſunt ſplendidæ, & de natura Saturni ac Veneris. Si igitur hæ Mercurio, caniculæ Soli, ſpica Ioui copulentur, bene agitur, ſi autem hæ Soli, caniculæ Mercurio, adeò parum iuuant, vt quandoque obeſſe videantur.

Et ſimiliter Stella tertiæ magnitudinis, quæ eſt in 11. parte Sagittarij, ſignificat excellens ingenium, eſt enim de natura Saturni & Veneris ipſa, & iam vidiſti hoc etiam inter Planetas, vt explicaui in noſtra genitura. Sed fixæ oſtendunt hoc magis, & ego dabo tibi exemplum in hac genitura.

Hic humillimis ortus parentibus, vocatur Nicolaus, cum tamen exiſſet patriam, vocauit ſe Conſtantium, & ſic pro Conſtantio agnoſcitur Mediolani. Bononiæ autem pro Nicolao, eius familia de Symis. Frater eius de quo diximus in genitura trigeſima quarta occiſum fuiſſe à fulgure, dominus aſcendentis erat Mercurius, cum ophiulci dextro genu

& Luna fuit cum cauda, ideo cum per inopiam vſque ad vigeſimum octauum annum literas non didiciſſet, tantum valuit ingenio, vt literas humaniores mediocriter didicerit. Factuſque Geometra, Arithmeticus, ſed longe magis Aſtrologus inclytus, vt docuerit eas artes publice Mediolani, per aliquot annos & hoc facit Mercurij diſpoſitio, cum ſtellula ipſo exiſtente domini aſcendentis, ipſe autem credebat, quòd aſcenderet ei ſexta pars cancri, quia obleſi erant, & magni, & prominentes, ſed hoc facit Luna inter pleiades, vt dixi: & Sol in conſtellatione capuli Sagittarij, vt etiam declaraui in quadrageſima ſeptima genitura, & ideo amiſit quaſi viſum, imò amittet omnino oculum antequam moriatur. Ideo vides quod noſtræ regulæ ſunt veriſſimæ alij vero nugas agunt. Mars autem in trino Lunæ, & ipſa vt dixi cum cauda, dant ingenium acutum in condendis aſtronomicis inſtrumentis, & in hoc fuit valde mirabilis, & quia Sol fuit in illa conſtellatione, habuit vim vt faceret ipſum publice docere, quamuis non eſſet doctor: & quia erat humilis fortunæ, & Luna habuit poteſtatem in aſcendente, & Sol non fuit in aſpectu fortunatum, ſignificauit, quòd non perſeueraret in hoc, nec in vlla alia conditione, quæ ad dignitatem attineat, & quia Luna erat in duodecimæ finibus

bus in trino Martis ſignificat vagabundum, permutantem genus vitæ, malam exiſtimationem & in vitæ toto decurſu infinita inconuenientia. Et debilitas huius genituræ eſt, quòd caret aſpectibus omnibus, niſi trino iam dicto, & natalium humilitas. Stellæ de natura Mercurij, & maxime quæ in pede geminorum, immenſam gratiam & leporem, ſi cum Venere iungantur præſtant. brachium ſiniſtrum antecedentis gemini, & genum ſiniſtrum ſequentis gemini, ſi cum Venere fuerint, hominem omni libidinis vitio implicant, deorſom Leonis cum Mercurio iunctum, præclarum ſtudiis facit, eſt enim naturæ Saturni & Veneris.

Dexter humerus Orionis, & dexter humerus aurigæ, cum Ioue, magnam fœlicitatem, cum Sole, illuſtre nomen, cum Saturno, magnam diligentiam & ſedulitatem præſtant.

Vultur volans, cum Luna, magnam præſtat fœlicitatem. Sol cum ceruice Leonis, vel alia naturæ Saturni, vel Saturnus cum Spica & Boote, magnum ſignificant infortunium: in eo genere, in quo ipſi Planetæ aduerſantur, vt ſi vitæ, in vita: ſi diuitiis, in eis, nam præter id quòd Saturnus per ſe malus eſt, plurimom tamen Soli aduerſatur.

Stellæ de natura Mercurij & Veneris potentes, vt lucida coronæ cum domino aſcendentis, venenum minantur, idem cor Scorpij, & cauda eius quæ eſt in decima ſeptima parte Sagittarij.

Caput Serpentarij cum Luna, vel domino aſcendentis, violentam decernit mortem, & malum animum ac infidum.

Stellæ de natura Iouis & Martis, in humili fortuna cum Sole, aut de natura Veneris & Mercurij cum Sole, in principe, magna declarant detrimenta, illum enim præcipitem agent, hunc humilibus ſtudiis, aut luxibus implicatum, magnis ſubiicient incommodis.

Fomahant ſplendidiſſima aquarij & reliquæ de natura Veneris & Mercurij, poſt illam, æteroam memoriam donant.

Quæ ſunt in collo Tauri, cum Venere vel Sole, ſuaue eloquium præſtant, & gratiam condendi carmina, & authoritatem augent.

Venus cum Scorpij corde, facit muſicos præclaros, aut poëtas, idē cum ſyderibus quæ ſunt de natura Iouis & Martis inſignibus.

Luna cum capite Algol, Biothanatos facit, idem cum dextro latere Perſei, cum pede vel cingulo Origonis, vel cum luminoſiore lancis borealis, vel cum crure vel dorſo Pegaſi, vel iuncta corpore cum ſequente de duabus quæ ſunt in cauda Capricorni.

Stellæ de natura Mercurij vel Martis vel Lunæ, cum Sole, auferunt dignitates & gloriam, Iouis & Veneris augent.

Stellæ de natura Mercurij, vel Mercurij & Martis, vel Mercurij & Saturni, cum Marte, augent illius mala decreta.

Mercurius cum ſtellis de natura Saturni & Iouis, prudentes & cogitabundos facit.

Luna, ſi cum ſtellis quæ in collo Capricorni & ioxta illius caudam fuerit, repentinam mortem nunciat.

Eadem cum luminoſiore lancis meridionalis, mortem ex ſanguinis profluuio denunciat, eadem ſtella in occaſu, facit hemorragiam.

Luna cum ſtellis quæ ſunt in aqua Aquarij, & ſunt à quarta piſcium parte ad decimam, vel cum alia conſtellatione de natura Saturni, facit ſtultos.

Cingulus Orionis cum Sole, damnat oculum, idem cum Luna. Sed ſi planetæ ipſi dominentur aſcendenti, priuat ex toto altero eorum.

Stellæ extra formam Scorpij, & in pede Ophiulci, ſi cum domino aſcendentis fuerint, & ipſe cum Sole: publicè lacerabitur corpus eius, ipſe vero erit moribus ioconſtans, & proditor.

Stellæ quæ proditores faciunt, ſunt Martis & Lunæ vel Martis & Saturni, vel Martis & Mercurij, vel Saturni & Mercurij.

CAPVT IV.

De Directionibus.

PRo directione cordis cœli, & eorum quæ in illo ſunt, ſume differentiam ſignificatoris & promiſſoris, in tabula aſcenſiunom rectarum. Pro directione aſcendentis & eorum quæ in illo ſunt, ſome differentiam Significatoris & Promiſſoris in tabula obliquarum aſcenſionnm. Si verò fuerit Significator inter cœli medium, ideſt cor cœli & aſcendens, ſume illius differentiam à corde cœli, in tabula aſcenſionum rectarum, quam dioide per differentiam aſcenſionis rectæ, medij cœli & aſcendentis, quod exit, eſt pars horarum, inde detrahe aſcenſionem tectam ſignificatoris, à recta promiſſoris, obliquam ex obliqua, & harum differentiam duc in partem horarum, quod exit, adde differentiæ aſcenſionum ſignificatoris & promiſſoris rectamm. Si talis differentia eſt mioor differentia aſcenſionis obliquarum, vel minue ſi ſit maior, & quod relinquitur, eſt directio quæſita. Quod ſi Significatot eſt inter aſcendens & cœli imum, minue obliquam aſcendentis aſcenſionem, ex obliqua medij cœli imi, ideſt anguli quartæ domus, & cum eo quod exit, diuide differentiam aſcenſionum ubliquarum aſcendentis & ſignificatoris, quod exit, eſt pars horarum, inde detrahe obliquam aſcenſionem ſignificatoris ex obliqua promiſſoris, & rectam ex recta, & differentiam harum multiplica per partem horariam, quod exit, adde differentiæ obliqnarum aſcenſionum ſignificatoris & promiſſoris, ſi talis differentia eſt minor differeotia rectarum eorundem, vel minue, ſi maior, & quod colligitur, eſt differentia quæſita, ſeu directio. Si vero ſignificator fuerit ab angulo qoartæ ad angulum decimæ, vbicunque fuerit, ſiue in ipſo angulo quartæ, ſeu in quarta vel quinta vel ſexta vel ſeptima aut octaua aut nona, operatio tua erit ad vnguem per puncta oppoſita ſignificatori & promiſſori. Exemploin. Volo dirigere ſextilem Iouis dextrum decimænonæ genituræ, qoi eſt in partibus 3. min. 27. piſcium, cum auſtrali latitudine, ideſt partis ad cor cœli,

cœli, accipio rectam aſcenſionem ſine latitudine par. 18. min.46. Capricorni, quæ eſt par.290. min.20. quam minuo ex recta loci trini, inuenta ſub latitudine, 1. par. auſtralis, quæ eſt par. 335. min.46. relinquuntur par. 45. min.26.& ſunt anni 46. menſis 1. dies 1. nam cuilibet parti cœli correſpondent annus vnus dies 5. hor.8. Et ita in annis 23. & 24. peruenit trinus Solis & Martis, ad cœli medium, & fui rector Gymnaſij primo, poſt Doctor, & in annis 34. trinus Veneris & Mercurij perueni ad eum locum medij cœli, & habui Collegij ſocietatem.

Exemplum ſecundum. Volo locum Martis, ad aſcendens & Iouem dirigere, aſcenſio aſcendentis obliqua eſt par. 19. min. 46. loci Martis ſine latitudine (quia pro vita nolo computare) par. 46. min.29. differentia par. 26. min.43. anni 27. completi, quo tempore habui acutam febrem.

Exemplum tertium. Volo dirigere Martem ad Lonam vitæ ſignificatricem. Recta aſcenſio cœli medij, par.290. min.35. nam pro horarum partibus non curamus minutias ingreſſus, recta Lunæ par.343. min.9. differentia, par.52. min.34. diuide per par. 103. min. 15. differentiam rectarum medij cœli & aſcendentis aſcenſionum, exit mi.30.

Rectæ
Martis Lunæ
69.49. —343.9
86.40.
Obliquæ
46. 34. 350. 8.
56. 26.
30. 14.

ſec. 30. partes horarum, loci Lunæ, ideſt quanta portio hæc eſt 60. min. tanta eſt diſtantia loci Lunæ à cœli medio, ipſius diſtanſtiæ aſcendentis à cœli medio per partes ipſius æquinoctialis, ſume igitur differentiam aſcẽſionum rectarũ Martis, & Lunæ & obliquarum, vt a latere vides, harum differentiarum differẽtia eſt par.30.mi.14.duc in partem horarum, exeunt par.15. mi.20. quas minuo ex differencia rectarum, quæ maior eſt, relinquitur directio quæſita par.71. min.16. anni 72. &c. Et cum peruenit quadrata radiatio Saturni ad Lunã in annis 8. & erat reuolutio peſſima, fui relictus pro mortuo, & cum ſextilis Saturni ad eandem, in initio anni 30. fui tabificus, & durauit morbus per duos annos, donec oppoſitum Veneris & Mercurij ad illam peruenit.

Exemplum quartum, dirigamus trinum ſiniſtrum Lunæ in par.11.min.42.cancri, cum boreali latitudine par. 2. min. 10. ad Martis corpus, differentia obliquarum aſcenſionum Martis & aſcendentis, par.26. mi.43. differentia obliquarum imi cœli & aſcendentis, par. 66. min. 46. facta diuiſione, prodeunt min.24. partes horarum, differentia autem aſcenſionum Martis & trini Lunæ rectarum, par.33. mi.8. obliquarum, par.28.mi.32. differentia harum, par.4.mi.36. ducta in 24. mi. exeunt, par.1. min.50. addita par.28. mi.32. quia obliqua eſt minor, quàm recta, fiunt par.30.mi.22. anni 30. menſes 9. dies 24. quo tempore duxi vxorem, id eſt anno 1532. die 18. Iulij, & ſic apparet quod ad vnguem inſeruiunt, in menſibus etiam & diebus.

Exemplum quintum, dirigatur oppoſitum Iouis ad Venerem, in medietate cadente, dirigemus locum Iouis ad oppoſitum Veneris, qui eſt par. 23. mi.3. Arietis cum latitudine Auſtrali, par.9. mi.52. & habebimus quæſitum.

Et ex hoc habebimus circulum poſitionis cuiuſlibet Stellæ, nam quære eius veram aſcẽſionem, modo priori habito, & quære in qua poli eleuatione hoc idem accideret, & habebis circulum poſitionis illius. Exemplum in eadem genitura, aſcenſio recta Lunæ fuit par. 343.mi.9. obliqua par.350.mi.8. partes horarum Lunæ inuentæ min.30.ſec.30. duc in differentiam, quæ eſt par.7. min.0. fiunt par.3. mi.33. quas adde par.343. mi.9. fiunt partes 346. mi.42. Propria Lunæ aſcenſio in eo loco, quæro igitur in qua poli eleuatione, partes 346. min.42. correſpondent partibus 11. mi.42. piſcium, & inuenio quod in eleuatione poli 26. partium, igitur dico quod ſuper circulum Lunæ polus eleuatur par.26. In ſtella autem quæ magnam habeat latitudinem eſt difficilius, tamen pro hoc Munteregius conſulatur in problemate 20. de directionibus.

Et ex hoc tertio habemus, ad quem locum perueniat quilibet annus. Exemplum. Volo ſcire quænam ſigniferi pars ad Lunam in annis 45. perueniat, tu ſcis quòd anni 45. ſunt par.44.mi.20. Has igitur addo propriæ aſcenſioni Lunæ, quæ fuit par. 346. mi.42. fiunt par.31. mi.2. quibus ſub eleuatione poli poſitionis circuli Lunæ correſpondent par. 11. mi.3. Tauri, iuxta caput draconis, & eodem modo eueniet, ſi conuerſa ratione operatus fueris, nam cum par.11. min.3. Tauri ad Lunam deduxeris, fient par.44.mi.34. quare nos voluimus par.44. mi. 20. detrahemus igitur par.0. mi.14. differentiæ, & relinquentur par.10. min. 50. Tauri, vel circa, non enim tantam ſubtilitatem curamus. Cauſa differentiæ eſt, quia eleuatio poli cum qua operati ſumus in prima operatione, eſt par.45. & in ſecunda eſt par. 44. & etiam polus eleuatur ſuper circulum poſitionis Lunæ par. 26. min. 50. & nos ſuppoſuimus eleuationem poli par. 26. ſolum, quia non curamus.

Cumque ſignificator aliam partem poſſederit latitudinis à promiſſore, vel ex eadem parte fuerit, ſed maiorem aut æqualem habuerit latitudinem cum promiſſore, minor effectus apparebit directionis, quia corpus ad corpus nunquam perueniet.

Cumque ſignificator & promiſſor fuerint à decima ad ſeptimam, dirigemus etiam iuxta Ptolemæi ſententiam promiſſorem ad ſignificatorem iuxta horarum partes & aſcenſiones ipſius promiſſoris.

CAPVT V.

De ſignificatis directionum, & modo.

DIriges Saturnum pro mondi mutationibus, & alios planetas, dando cuique parti, quantum Saturnus in vna die peragat, id eſt mi. 2. ſec. 1. annum vnum. In vita hominis, vt dixi, vnicuique parti annum vnom & dies quinque, & octu horas.

Cum vero agitur de vita ſcias quod locus ſtellæ in ecliptica ſignificat mortem, locus autem ſtellæ latitudine adiecta ſignificat caoſam morbi vel mortis. Et ideo aliqui murbi durant per annos pluees & hoc ſi cauſa mortis à Sole decernatur, aliter totidem menſes, vel partes menſis, ſi à Luna. Et cauſa huius eſt, qu'a vita conſtat in omnibus animantibus per Solem, & Sol ſemper ſub ecliptica mouetur. Quod ſi locus eclipticæ fuerit ante locum corporis planetæ, ve in auſtrali latitudine, tunc cauſa mortis erit à loco in ecliptica, & mors à centro planetæ, & hoc declaraui in libris aliis, quia hic eſſet longum dicere cauſam boius diuerſitatis.

Ex hoc patet, quod Sol ſemper ſignificat cum fuerit occiſor, repentinam mortem, & etiam ſtellæ quæ ſunt ſub ecliptica, & omnes radij quadrati, nam & ipſi in illam ſemper incidunt.

Rurſus cum reuolutio Lunæ directionem peregerit, dabis ſingulis par. 13. mi. 10. diem vnum, aut menſem vnum lunarem dierum 27. horarum 8. vel coniunctionis dierum 29. horarum 10.

Et eodem modo in directione Iouis, dabis vnicuique parti annos 12. fermè, vt in regnis, & imperiis & religione, & vrbibus: in regnis tamen & imperiis, Mars maiorem vim poſſidet.

In omnibus aliis rebus à vita, computa latitudinem in dirigendo pro tempore habendo. Conſidera etiam, quod effectus quilibet eo euidentior eſt, ſeu in vita ſeu in aliis, & eo celerius perficitur, quo ſtella eclipticæ proximior fuerit.

Directiones quæ Alfridariæ concordant, effectus ſuos producunt, aliæ autem non, nam infanti directio eueniens filij generandi, nullum talem producit effectum, ſed forſan aliquid proportionale impoſſibile tamen eſt elidi omnes directiones, plurimas & optimas ſæpe contingit, nam aliæ infantibus, aliæ ſenibus, aliæ ægrotantibus, aliæ captis vel aliter impeditis eueniunt, quot hominibus prouinciæ honeſte oblatæ ſunt, eo tempore, quo morbo detenti, renuere illas ſunt coacti igitur omnes facere conuenit directiones, quæ citra mortis tempus venturum effectum indicant. primam igitur pro vita perficere neceſſe eſt.

Loca ad quæ diriguntur ſunt decem, ſeptem planetarum, aſcendentis, cordis cœli, & coniunctionis vel oppoſitionis quæ genituram proxime anteceſſit. Loca quæ diriguntur ſunt 58. Loca ſeptem Planetarum, totidem oppoſita, ſeptem dextræ radiationes quadratæ, ſeptem trigonæ, ſeptem ſextiles, totidem etiam ſiniſtræ quadratæ, trigonæ, ſextiles, quique etiam planeta locum ſuum ſpectat in quo vel eclipticam ſecuit, ad boream veniens, vel ad auſtrum recedens. Hæc caput & cauda draconis dicuntur, validiſſima Lunæ, poſt Veneris, poſt Mercurij, poſt Iouis, inde Martis & Saturni.

Cum planetæ corpore vel radiis colligantur, vel in angulis fuerint, effectus ſuos producunt, etiam in prima ætate. Si verò quis viuat vſque ad mediam ætatem, experietur effectus Planetarum, non ſolum in angulis ſed in ſuccedentibus exiſtentium. Si vero ſenex vixerit, etiam exiſtentium in cadentibus domibus, planetarum vim experietur.

Fixæ autem effectus obſcuros producunt, niſi cum planetis iungantur, aut ſaltem illorum illuſtrentur radiis. Validiſſimus planetarum eſt Luna, nam earum effectus cum illis iungitur. Prima ætate demonſtrat, poſt Venus, inde Mercurius, celerius bis præter Lunam, Sol, ſerò tamen. Mars tarde, Iupiter tardius, Saturnus extremo ſenio. Caue tamen, quoniam in propriis ſignificatis, Planetæ illico quaſi ſuos effectus oſtendunt, vt ſi Ioui cauda cigni iungatur, in diuitiis & filiis celerem, in aliis cauſis, quæ ad Iouem non proprie pertinent, tardum euentum producunt.

Diximus promiſſores, qui ſunt inter ſeptimum & vndecimum locum, duobus modis dirigi, & per aſcenſiones ſignificatoris & promiſſoris, igitur hæ directiones quaſi ſolum dimidiam vim habent.

Cum volueris habere certum iudicium in his, omnes propinqui temporis directiones conſidera, velut ſi cui contingat directio quæ ſignificet proditionem, alia carcerem, alia mortem, alia infamiam: dic quòd proditionis accuſatus, plectetur morte publica. Sed ſi ordo non ſeruetur, vt ſi directio mortis præcedat directionem proditionis, & carceris: tunc duplex erit iudicium, vnum quòd morietur ante hæc: aliud, quòd quaſi ſimul hæc euenient. Si autem mortis publicæ appareat directio, cauſæ autem non videantur, tunc ſi debile erit, non perficietur, Si validum, perficietur cauſa iuncta, velut ſi ſit Saturnus occiſor ex Leone in decima, erit inſidiis alicuius ſenis præpotentis.

Diſpoſitores præterea ſeu domini locorum ſignificatorum, augent in promiſſis, & minuunt in abſciſionibus, ſi locum ſignificatoris aſpiciant. Domini loci promiſſorum, ſi ſignificatorem vel eius locum aſpiciant, vel ipſum promiſſorem, qualecunque ſit ſignificatum, ipſum augent. Si locum ad quem directio peruenit, adhuc magis. Si locum promiſſoris, non promiſſorem, qui ab initio eſt genituræ tempore, nihil iuuant. Significator per reuolutionem rediens ad ſuum locum, hora directionis minuit abſciſionem, auget promiſſa, promiſſor ſi ibi cadat, ſemper auget. Reliqui planetæ iuuant, ſi boni ſint, & maxime in loco ad quem peruenit directio. Si planeta iunctus fixæ, in loco promiſſoris ab initio exiſtenti, aliquo anno fuerit, directionis effectum ad finem perduceret, vt ſi

abſciſor

abſciſor ſit Saturnus cum corde Scorpij, aliquo autem annuo Mars cum corde Scorpij iungatur, eo anno ſi locum ſignificatoris aſcendens vel eorum dominos aſpexerit, proculdubio interficietur.

Fixæ ſtellæ quæ in ſignifero ſunt, vel iuxta circulum planetæ cui in longitudine coniunguntur, fortunam cum ipſo tempore planetæ iungunt, ſic & quæ iuxta imum vel cœli medium, quamuis plurimum à ſignifero diſtent. Celerius autem his boreales, in oriente, auſtrales in occidente. Sero boreales in occidente, auſtrales in oriente tot autem annis ac menſibus ſerius, quotus eſt numerus partium correſpondentium partibus latitudinis.

CAPVT VI.

De ſignificatis reuolutionum, & de modo iudicandi ex propria noſtra ſententia.

IN reuolutionibus primum illud conſiderare expedit: quòd generaliter omnis reuolutio in qua planetæ ſunt, contrario modo diſpoſiti ſtatui geniturę, etiam ſi bene diſponantur, periculum ingens ſignificant, velut ſi cui in genitura omnes ſint ſub terra, in reuolutione autem ſupra terram, ſi cui omnes cadentes à domibus in genitura, & in reuolutione omnes in propriis domibus, & ſi cui ommes retrogradi in genitura, & in reuolutione omnes in ſummis ſuorum paruorum circulorum partibus, Quanto deterius, ſi ad malum hæc mutatio fiat. Malum eſt etiam, ſi omnes qui erant in genitura ſub terra, in reuolutione ſint ſupra terram: & qui erant ſupra terram, dum naſceretur, hora reuoluionis ſub terra ſint. Permutari autem paucos planetas ad bonum melius eſt, ſenſim enim procedit hæc mutatio, & maxime, ſi pluribus continuis reuolutionibus perpetuetur. Cum vero reuolutio ſimilis eſt ex toto geniturę, tunc aliquid procul dubio expecta inſigne eorum, quæ in genitura promittuntur: idem ſi omnes ſignificatores & promiſſores eiuſdem rei ad loca ſua ſoli reuertantur.

Secundo, illud ſcire debes, naturam reuolutionum ſequi naturam geniturarum, ſed debilius velut ſi Mercurius & Venus in genitura fuerint in aſcendente, faciunt habilem ad tractanda negotia leuia & artes, & ad verſandum cum hominibus. Si igitur mihi idem contingat in reuolutione, quamuis in genitura fuerint in ſexta non in prima, & Iupiter fuerit in prima, ero tamen habilior ad hæc illo anno: reſpectu dico mei, non tamen aliorum. Cum hoc igitur iuuaberis ex omnibus capitulis aſpectuum & fixarum, & cæteris quæ ſcripſi pro genituris.

Scias tertio, quòd Solis reuerſio ad ſuum locum nihil ſignificat, quia præſupponitur. Mercurij autem parum, quia frequenter accidit. Veneris magis, ſed non multum tamen. Lunæ mediocriter, non tamen tantum quantum ſuperiores propter motus celeritatem. Plus facit Mars, poſt Iupiter, omnium maxime Saturnus.

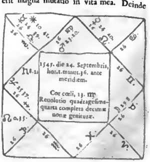
Prima autem poteſtas atque perfectiſſima eſt, cum ſignificator reuertitur ad locum promiſſoris, & ibi eſt promiſſor, aut in oppoſito, & eſt minus, aut in quadrato, & eſt adhuc minus, aut in trino & eſt etiam minus, aut in ſextili & eſt minus, aut non eſt ibi penitus, nec aſpicit, & eſt minimum.

Secunda eſt, cum promiſſor peruenit ad proprium locum, & ſignificator eſt in oppoſito, vel quadrato, vel trino vel ſextili, vel non aſpicit omnino, eodē ordine vt in prima.

Tertia eſt, cum ſignificator coniungitur promiſſori, vel eſt in oppoſito, vel quadrato, vel trino, vel ſextili, ſed neuter eorum eſt in loco promiſſoris.

Quarta eſt, cum ſignificator & promiſſor ſunt in locis propriis abſque aſpectu, & tunc vix apparet ſignificatum.

Scias Quinto quòd nunquam erit perfectus Aſtrologus, niſi prædictionem aſtrorum comparet rebus ipſis: vides enim quòd homo ne dimicet gratia exempli in area, poteſt impediri morte, morbo, carcere, præcepto principis, exilio, peregrinatione. Sic etiam iſta ſex conſiderare oportet, in ſingulis decretis, an viuet, an erit incolumis, an tutus à carcere, an ab exilio, an manebit in prima, an impedietur ab aliis, principe, magiſtratu, parentibus, affinibus, amicis, & ideo ex quadraginta rebus quæ apparent, vix decem perficiuntur in reuolutione vna alteri repugnante. Igitur pro hoc conſidera duo, an res quæ impedit, ſit potentior, aut tempore prior. Et pro hoc tibi ponam exemplum. In noſtra genitura cadit reuolutio anni nunc inchoantis hoc modo vt vides, & aſcendens eſt contrarium aſcendenti, & Sol Mercurius Venus & Mars, qui erant ſub terra, cadunt ſupra terram, & Luna quæ aſcendebat nunc deſcendit: propterea iudica, quòd erit magna mutatio in vita mea. Deinde

video de vita, & certe. Luna eſt in occidente, cum ſuculis de natura Martis, & aſpicit eam Mars infortuna, reſpectu Lunæ in genitura, & ideo vix euadam violentum infortunium ab homine, quia eſt Mars in Virgine, & Venus eſt cum corde Leonis fermè, & reſpicit Lunam, ideo quo ad naturalem cauſam, vita valida erit.

Et quia Luna ſignificat ſtatum & famam, & Mars reſpicit eam ex Virgine, cadam ab aliqua dignitate. Et ita præter omnium ſpem, dimiſſus ſum ab officio legendi Papiæ, hoc anno quamuis omnia feciſſem, quibus deberem illis, ſi grati fuiſſent vel ſi omnino viuerent gratus eſſe, hoc autem fuit, quia ego volebam pecunias præſentaneas, quas illi dare non poterant, ita apparet, quod hoc fuit cauſa mea, nam Mars eſt dominus aſcendentis.

Et quia Mercurius & Iupiter in genitura ſunt ſignificatores ſubſtantiæ, & promiſſor eſt Venus, & hi tres ſunt in trino ac ſextili, hoc anno aliquid inchoabo, quod erit cauſa lucri non mediocris, & de hoc ego nullam video viam, ſed quia vt dixi, ſignificator peruenit ad locum promiſſoris, & Venus reſpicit ipſum de ſextili, ideo non fruſtrabitur hoc, niſi præueniat inconueniens, tum maxime ob cor Leonis.

Et quia Iupiter cadit in oppoſito Saturni genituræ, patiar magnam iacturam in diuitiis, occaſione rerum quæ à Saturno pendent.

Et quia Mars reſpicit Iouem quadrato aſpectu adhuc magis fiet iactura in pecuniis, per manus hominum: & habebo contrarietates, quibus non ſunt paſſus in vita mea ſimiles. Et ſignificatur iter extra patriam, quia Mars eſt dominus aſcendentis, & peregrinus, & in trino Lunæ.

Et quia Saturnus reſpicit Solem, & recipit eum, ideo à ſenioribus & ſtudioſis defendar, & in honore habebor.

Cum igitur Planeta exiſtens in malo alterius aſpectu, & non recipiens eum, venerit ad aſpectum malum, clara eſt expoſitio, ſi autem ad bonum, non receptus, vt hic, Luna ad Martem, nihil boni expecta. Si autem fuerit etiam receptus, erit vt inimicus reconciliatus, tunc igitur trinus potens, aut ſextilis non receptus, occidere aut in exilium mittere poteſt. At ſi illi ſe aſpiciant in genitura bono aſpectu, in reuolutione malo, & fuerit alter ab altero receptus, magnum bonum pollicentur. Si autem non recipiant, amboque boni extiterint, vel ſaltem amici, tunc adhuc iuuabunt. Si autem inimici nec recepti, tunc nocebunt in eo genere.

Recipit Planeta, cum promiſſor à ſignificatore, non autem cum ſignificator à promiſſore recipitur: nam prima ſemper vtilis eſt, ſecunda auget tam malum, quàm etiam bonum.

Planetas autem diximus duplici modo ſignificare, vel ſecundum naturam, vt Sol vitam, Iupiter diuitias: vel ſecũdum dominium, vt ſi Leo aſcendat, Iupiter carceres ſignificat, de hoc & de primo generaliter locuti ſumus, nunc ſingillatim permutationes Planetarum explicandæ ſunt. Addemus autem hic propria, primo ſignificata domorum, & planetarum, vt quiſque conicere poſſit, quid quiſque ſignificet.

Cor cœli gloriam, magiſtratus, famam, honores, matrem, Decima, artem, induſtriam, filios, & filias.

Aſcendens, animam, corpus, & quod ex his conſtat, vitam ſcilicet. Occidens mortem, hoſtes apertos, vxorem.

Imi cœli cor, patrem, ſepulturam, & gloriam, quæ à morte eſt.

Vndecima, amicos & gaudia.

Duodecima inimicos occultos, triſtitiam, carceres.

Nona itinera, & religionem, & dignitates.

Octaua quæ poſt mortem ſunt, carceres, exilia propriè, & triſtitiam.

Locus coniunctionis vel oppoſitionis vinculum animæ cum corpore.

Saturnus, carceres, mortem, hoſtes occultos, morbus longos, patrem.

Iupiter, diuitias, legem, filios, fratres, magiſtratus, amicos.

Mars, hoſtes apertos, contentionem, morbos acutos, artem, itinera, fratres.

Sol, vitam, gloriam, patrem, magiſtratus.

Venus, vxorem, & concubinas, & filias, & ſorores, matrem, voluptatem.

Mercurius, animam artem.

Luna, vitam, vxores, concubinas, ſorores, animam, corpus, matrem, itinera.

Obſeruare decet in ſignificatore, Planetam aut locum in mundo, non autem in ecliptica, in promiſſore autem locum in ecliptica, non autẽ corpus Planetæ, nec locum in mundo, niſi cum promiſſor ſignificatori committetur. Exemplum in noſtra decimanona genitura vitæ ſignificator eſt Luna, abſciſor autem eſt Saturnus. Obſeruabimus igitur corpus Lunæ non duodecimam partem Piſcium, & loca quatuor Saturni, non autem Saturnum pro vita.

Caput nihil ſignificat per ſe, cum alio augmentum & ſubtilitatem, & mitigat mala. Cauda auget mala, & ſignificat diminutionem & ſubtilitatem.

Ne exiſtimes quòd promiſſor ſolus occidat aut perficiat, nam quandoque produceretur effectus in longum ſed radij diſpoſitoris perficiunt negotium ipſum. Velut in trigeſima nona genitura Iupiter damnat aſcendens, quia cadit in Virgine, & in loco in quo eſt, & reſpicit Martem quadrato aſpectu, anno tamen in quo mortuus eſt, non peruenit directio aſcendentis ad radios Iouis, ſed Lunæ, quæ erat domina loci Iouis Et aliquando occidit etiam radius infortunæ, quamuis non ſit promiſſor, nec diſpoſitor, aut dominus loci promiſſoris, vt in vigeſimaquinta genitura. Iupiter & Saturnus erant promiſſores, occiſus eſt tamen eo anno, quo aſcendens peruenit ad radios Martis oppoſitos & quadratos Mercurij.

Et in hoc ſcire debes robur ſignificatoris vitæ, aut alterius rei, vt in vita dixi, & ſi fuerit robuſtus ſignificator, non occidet niſi promiſſor, & ſi mediocris, occidet diſpoſitor loci promiſſoris, vel planeta cuius loco promiſſor præeſt, & ſi fuerit debiliſſimus, occidet aut perficiet opus, quicunque malus Planetæ radius. Et quod ſcripſi in directione, intellige in reuolutione eodem modo, nam propter ipſam hæc ſcripſi. Significatore igitur valido exiſtente, non abſcindetur à reuolutione vlla, niſi directio aſſociata fuerit, & nec à directione, ſi reuolutio

nnn conſentiat, & ideo vides mortes has repentinas, amiſſiones bonorum, & exilia, procedere maxime in his, qui habent ſignificatores debiles.

Eſt etiam duplex ſignificator, abſciſor & auxiliator, auxiliator celerius & facilius perficit, quo ſignificator potennior, fuerit, abſciſor quo debilior, vt in noſtra genituta vitæ auxiliator eſt Iupiter, abſciſor autem Saturnus. Et quia Luna euaſit radios Saturni, nou moriar per directionem Lunæ, ſed aſcendentis, aut propter malam reuolutionem. aut capitis congreſſum: nam hoc cenſet Ptolemæus, ſed non eſt generaliter verum, imo nec magna ex parte, aut propter ſtellam de natura abſciſoris, ideſt Saturni, Velut cum obuiauerit capiti Algol, ſeu Gorgonis in 20. parte Tauri, vel dextru lateri Perſei in vigeſimaquinta parte eiuſdem, & in Planetis. Quod de corpotibus dixi, etiam de radiis intelligu.

Hucuſque generaliter locutus ſum, nec aliquis ſine his poterir quicquam vere prædicere, nunc ad ſingularia veniamus.

Saturnus, Iupiter, & Mars, ſignificant fortunam & ſtatum rerum, Sol dignitatem & authoritatem, Venus & Mercurius conuerſationem cum hominibus, Luna actiones, hæc ſi Ioui copuletur moderatas faciet, ſi Samrnu nimis tardas ac lentas & ſegnes, ſi Soli occultas, ſi Marti præcipites, ſi Veneri iucundas & gratas, ſi Mercurio induſtria plenas, ſi motu velox, poſtquam cœperit, celeriter perficiet, ſi tarda tarde. Cum igitur ad hæc loca peruenerit Luna in reuolutione, tales affectus præſtabit. In loco etiam Saturni, facit vitam laborioſam intentum aquis ducendis & ædificationibus. Si autem Iouis, diuitias & honores & potentum gratiam ac filios, ſi Martis, ad rapinam, ad itinera & labores ac pericula, raro autem Luna ad locum Saturni venit, quin triſtem faciat animam & vitæ periculum non adiiciat, raró & ad Martis citra vitæ diſcrimen, cum autem ad Solis, occultis intentum facit, & publica tractare negotia. Sic armiger publicum ſtipendium merebitur, diues in magiſtratu conſtituetur, conducet conſtruenda ſubſellia prætorij lignarius faber. Si ad locum Mercurij, totus rationibus erit intentus, ſi ad locum Veneris cum mulieribus negotia tractabit, & erit hilaris. Si ad proprium locum, ea quæ ab initio ſignificauit perficiet. Mercurius eademratione ad proprium locum reuerſus, quæ ah initio ſignificauerat magna ex parte perficiet, quod & in aliis dictum intelligi volo, ad Solis autem coniunctionem mirum in modum ledit, nam combuſtionem multum reformidat ob ſiccitatem, retrogradationem minimè, illi ſæpius aſſuetus. E diuerſo Venus retrogradatione plurimum læditur, ob circuli in quo reuoluitur magitudinem, combuſtionem autem minus timet aliis planetis omnibus, humida enim eſt. Cum igitur Soli congreditur, gratiam apud principes præſtat & ab illis commoda, cum Saturni Venus occupat locum, omnibus deliciis vacabit, & fœdo coitu coinquinabitur, cum Iouis pulchra diliget, & pro adeptis diuitiis gaudebit, cum Martis erit valde ſalax, & malorum morum, venationibus & aucupio delectabitur, cum Mercurij, delectabitur rationibus: & forſitan pueris, prout genitura fuerit, & etiam ludis, cum Lunæ, oblectabitur itineribus, mulieribus, negotiis, piſcatu, Mercurius autem cum in locum Veneris conceſſerit, induſtriam pro mulieribus collocabit, & rebus etiam inutilibus. Cum in Martis, in venatione ſtudium ſuum occupabit, & in artibus operariis, in ludo, exercitatione latrocinio, pugna. Cum in locum Iouis, gratia diuitiarum & honorum. Cum in locum Saturni, gratia ædificandi, furandi, decipiendi, venena fabricandi ſtudium conſumet. In locum Lunæ, gratia itinerum, negociationis, mulierum.

At paulo euidentiora erunt hæc quæ ſequuntur, cum Luna in locorum duorum planetarum in genitura iunctorum, vel radio altero alterum ſe aſpiciente peruenerit, vel ſi duo ſimul in reuolutione, in tertij locū coëant. Velut mixtio quæ ex Saturno, Ioue & Luna, prudentiam & autoritatem in adminiſtratione reipublicæ præſtat: ſi bene omnes fuerint collocati, hoc enim in omnibus ſuppoſitum eiſe volo. Quod ſi in locum Iouis & Martis Luna conceſſerit, conſilium & ad res gerendas poteſtatem, audaciam, & promptitudinem. Quod ſi ad locum Solis & Iouis, ideſt in eius oppoſito vel quadrato bene conſtituta, tunc quod decretum eſt in genitura boni, magna ex parte perficietur, alloquetur principes, magiſtratus inibit, opes acquiret. Si Veneri & Saturno, ad decipiendum erit aptiſſimus, mulierum etiam cauſa forſan habebit hæreditatem: vel agris & ædificiis reditus & voluptatem. Si Maio & Veneri, ad ſcelera promptior erit, & ad venationes ac ludos. Si Ioui atque Veneri, gaudia, lucra, prudentiam, humanitatem, moderationem, fœlicitatem denique omnem. At ab initio Antonium Pium cognomentu ſic habuiſſe in geneſi credendum eſt. Vt Phocam, & Antonium Ciceronis inimicum, Martem, Lunam, Venerem. Et Platonem quicquid fabuletur Firmicus, Lunam cum Mercurio ac Ioue mutuo ſibi blandientibus, vt cum Iupiter in Virgine, Mercurius in Sagittario, aut Piſcibus eſſet, docui enim, omnes Planetas, præcipue Lunam Veneremque, in Virgine infortunium pati, ſed tamen Iupiter, cum & ipſe non parum male afficiatur, ſuauiloquentiam tamen præſtat admirabilem. Sed iam ad inſtitutum reuertor, cum Mars in Solis locum venerit in reuolutione, occider aut occidetur, hoc enim proprium illius eſt. Si autem non fuerint ſigna mortis violentæ, fueritque diſpoſitor, morbo ex vſta bile ad mortem vſque laborabit, & ſi fuerint ambo in igneo ſigno cum fixa mala vel radiis malis etiam Iouis, ignis detrimenta ſentiet.

Omnis etiam erraticæ, quæ in radios Solis inciderit, ſignificatum ab initio per erraticam non leuem iacturam patietur. Vnde ſi Iupiter dominus decimæ domus ab initio

fuerit,

fuerit, & in radios Solis impingat in reuolutione, honor & ſubſtantia, eo anno periclitabitur, minus tamen malum, vt dixi, in Venere eſt.

Mars cum ad locum Iouis venerit, quæcunque per ipſum ab initio decreta fuerint, in melius immutabuntur. Si ad locum Veneris, hoc optimum eſt pro his, quæ per Martem in ea genitura ſignificantur, ſed nimium Veneri incumbent, & flagitioſa perpetrabit. Si vero ad locum Mercurij venerit, ludet libenter, erit mendax, & artificiis incumbet. Si autem ad Saturni locum, erunt negotia eius impedita, piger & debilis in ſuis operationibus. Et ſi ad locum Lunæ, erunt ei itinera & negotia infinita, & cum mulieribus multa tractabit.

Cumque aliquis Planeta ad locum Martis vel Saturni peruenerit, nec cum illo concordia iunctus ab initio fuerit, in eo ſignificato res quæ ſignificatur detrimentum non leue patietur, maius quidem, ſi in angulo in genitura: minus, ſi in reuolutione.

Iupiter cum ad locum ſuum redierit in ætate & natura potentis filios generare generabit. Si vero ad locum Saturni minime, ſed erit auarus. Si ad locum Martis, profundet & diſperget. Si ad locum Veneris, voluptatem & gaudia aſſequetur. Si ad locum Mercurij erit ſapientior, & in negotiis ſagax, & etiam vtetur maiore hominum familiaritate. Si ad locum Lunæ, filiorum incrementum & bonorum indicat & tractationem ſubſtantiæ.

Saturnus cum ad locum Iouis peruenerit, fundi reditum præſtabunt vberiorem, & ipſe lætior erit. Cum ad locum Lunæ, & ipſe diſpoſitor vitæ, vel aſcendentis dominus, vix euadet iacturam à caſu, vel præfocatione, vel morbo frigido. Si ad locum Martis, erit vinax, iracundus, rapax, meditans praua. Si ad locum Veneris, erit diſſimilis ſibi, & videbitur inſanire. Si ad locum Mercurij, erit induſtrius, ingenioſus, & ſi fuerit ſenex à melancholia vexabitur.

Planetæ ſi capiti vel caudæ iungantur, plus operantur, quàm ſi ad locum illorum perueniant, quem hora genituræ poſſidebant, generaliter tamen caput augmentum, cauda detrimenta ſignificat. Superiores etiam capite gaudent, à cauda minus læduntur, inferiores, minus à capite iuuantur, & plurimum à cauda læduntur. Sol ſi in caudam incidat, detrimentum in vita, & honore ſignificat.

Quicunque fœlices ſunt, planetas habent in conſimilibus ſignorum partibus, aut cum fixis potentibus, ob hoc neceſſe eſt, cum in radios illorum noxios inciderit ſignificator, vt magnum detrimentum patiatur, cum validarum cauſarum non obſcuri ſint effectus. Sic illud non eſt verum, quod fixæ præbeant magnas fœlicitates, male terminantes, nam ſolum id eſt, quòd qui ad magnos ex infimo ſtatu honores aſcendunt, planetas potentes habeant neceſſe eſt, à quibus cum læduntur, leuiter lædi non poſſunt.

Quicunque etiam fœlices ſunt, aut eruditi, cum Planetas habeant in eiſdem partibus, vt ea in re polleant, vacuam relinquentibus illis genituram, neceſſe eſt vt etiam aliia in cauſis minus valeant. Ob hæc fiet, vt aliqui ab initio quaſi ſtupidi, euadant ſolertes, nam directionibus ac reuolutionibus Planetæ ſparguntur.

Planetæ cum ad locum coniunctionis luminarium peruenerint, quæ genituram præceſſit, debilius operantur, quam ſi ad locum Lunæ veniſſent.

Aſcendens enim ad Saturnum, Iouemue peruenerit, vel illi tunc in eo fuerint, dum anni initium eſt, erit res compoſita ex ſignificato Saturni vel Iouis & diſpoſitionis eorum, & ſignificationis eorundem, vt quæ hæc in anima & corpore, ſic in honoribus & ſtatu per cor cœli.

Sol in ſeptima ſignificat inimicos potentes. Saturnus in octaua triſtitiam ex mortuis, & ſi Saturnus fuerit dominus aſcendentis & cadat in duodecima cum radiis malis Solis, erit in carceribus. Si Luna cum Saturno vel Marte & nodo in ſexta fuerit, luxabuntur oſſa.

Planeta ſi in locum vacuum ceciderit, ſignificatum eius in eodem ſtatu manebit, in quo fuit illo anno, in quo etiam vacuus fuit, vnde ſi iam pluribus annis perſeuerat, in ſignificato etiam perſeuerabit. Si autem ab anno præcedente tantum, vel duobus citra, auferetur id quod de nouo illi aduenit.

Planeta ſi in fixam inciderit cum radiis Planetæ, idem præſtat quod feciſſet, ſi ab initio fixa à Planeta fuiſſet illuſtrata, ſed per annum ſolum. Vnde qui genituram malam habet, impoſſibile eſt, vt ei bona fortuna diu blandiatur, at per annos aliquot non eſt impoſſibile, ſed facile quis percipiet, quonã pacto violẽter hoc illi quaſi contingat. Ex fortuna etiam licet de genitura certam facere coniecturam. Qui vero diu bona fortuna vſi, in peſſimam repente deciderunt, atque in ea perſeuerant: hi ſunt qui mala ſimul ac bona decreta ab initio genituræ ſortiuntur, quibuſlibet ex his ſuum tempus ſortientibus. At qui ab initio leui fortuna humilique diu agitantur, demum vſque ad mortem perſeuerant fœlices, hi ſunt quibus genituræ fœliceа quidem ſunt, ſed à ſignificatoribus promiſſores plurimum abſunt, vt Agathocli contigit. Si vero fixa, cui planeta occurrit, non iungitur radiis alterius planetæ, erit quaſi vmbra ſignificati.

Si dominus diſpoſitionis temporis, ſeu Alfridariæ generalis, ac ſingularis, fuerit diſpoſitor alicuius rei, vnuſque, malum, aut bonum ingens apparebit. Raro autem bona fortuna apparet in honoribus & diuitiis, niſi à Sole ſupra, id eſt à 21. ad 49. annum.

Luna cum velox fuerit motu, bonam ſignificat rationem, & bene eligere, & velocem in operationibus.

Sol honores confirmat: atque ſic de partibus animi, corporis, fortunæ, & eorum qui ad naturam attinent.

Planetæ cum ad nodos proprios peruenerint, vitæ mutationem ſignificant.

CAPVT VII.

De aſpectibus & coniunctionibus quomodo ſumi debeant.

ASpectus oppoſitus, ſit ad oppoſitum ſignum, ſub eadem parte in longitudine, & in totidem partibus latitudinis in parte contraria, velut in decimanona genitura, oppoſitum Lunæ eſt in partibus 11.mi.42. Virginis cum boreali latitudine parr.4.mi.20.& oppoſitus Veneris radius eſt in partibus 23. mi.3. Arietis cum latitudine auſtrali par. 0. mi. 52. Signa autem ſic opponuntur.

Prima Tabula oppoſitionum.

♈	♉	♊	♋	♌	♍
♎	♏	♐	♑	♒	♓

Quadratus autem aſpectus, eſt per 90. partes eclipricæ ante & retro, & in ipſa ecliptica abſque latitudine, velut aſpectus Lunæ in eadem genitura quadratus, eſt in part. 11.mi.42. Sagitarij, ſine latitudine, & vocatur dexter, quia eſt anterior, & alter quadratus eſt in par. 11. mi:42. ♊ ſine latitudine, & vocatur ſiniſter, quia eſt ſecundum ſucceſſionem ſignorum, & vtetque caret latitudine.

Secunda Tabula Signorum ſe quadrato reſpicientium.

♈	♉	♊	♋	♌	♍
♑ ♋	♒ ♌	♓ ♍	♈ ♎	♉ ♏	♊ ♐
♎	♏	♐	♑	♒	♓
♋ ♑	♌ ♒	♍ ♓	♎ ♈	♏ ♉	♐ ♊

Trinus autem eſt, addendo partes 120.exceptis quibuſdam minutiis, quas deſcr bemus in tabula ſequenti, & eſt dexter anterior, & ſiniſter ſecundum ſucceſſionem ſignorum, & in vtroque latitudo, eſt medietas latitudinis planetæ, in parte contraria. Velut trinus Lunæ, dexter in eadem genitura eſt in par. 11. minu. 37. ♏, cum boreali latitudine par. 2. minut. 20. & ſiniſter eſt in par. 11.minut. 37. ♋, cum boreali latitudine, par. 2. minut. 20. quæ eſt dimidium latitudinis Lunæ in parte contraria.

Tertia Tabula Signorum ſe trino reſpicientium.

♈	♉	♊	♋
♌	♍	♎	♏
♐	♑	♒	♓

Per has tabulas & ſequentes, abſque computo colliges ſimilem partem in ſuo ſigno reſpiciente, diminuendo pro trino ſecundum latitudinem planetæ, minuta in tabula vltima: & ponendo in oppoſito aſpectu, vt dictum eſt totidem partes latitudinis, in parte oppoſita, & pro quadrato ſine latitudine, & pro trino dimidium latitudinis in parte oppoſita, prout d ctum eſt.

Sed pro ſextili, accipies conſimilem partem in ſigno ſextili ſiniſtro quidem ſecundum ſucceſſionem ſignorum, aut dextro in parte anteriore, addendo minuta contenta in tabula præcedente, pro partibus latitudinis ſtellæ, pro latitudine autem ſumes dimidium in parte eadem boreali, ſi borealis, auſtrali, ſi auſtralis.

Quarta Tabula ſignorum, ſe Sextili aſpicientium.

♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓
♒ ♊	♓ ♋	♈ ♌	♉ ♍	♊ ♎	♋ ♏	♌ ♐	♍ ♑	♎ ♒	♏ ♓	♐ ♈	♑ ♉

Quinta Tabula additionis pro Sextili, diminutionis pro trino.

Latitudo planetæ. par.	mi.	Diſtantia minuenda. mi.
0	30	0
1	0	0
1	30	1
2	0	1
2	30	1
3	0	2
3	30	3
4	0	4
4	30	5
5	0	6
5	30	7
6	0	8
6	30	10
7	0	11
7	30	13
8	0	15

Idem facies ſine tabula, additis vel detractis 60.partibus ex ecliptica, & inſuper minutiis tabulæ, iuxta partes latitudinis.

Exemplum. Sextilis ſiniſter Lunæ, cadit in partibus 11.mi.47. Tauri, addendo 5.minuta ex tabula priore, quæ correſpondent partibus 4.mi. 30.latitudinis Lunæ & latitudo aſpectus erit par. 2.min. 20. borealis, id eſt, dimidium latitudinis Lunæ ex eadem parte, ſed dexter ſextilis Lunæ, erit in partibus 11. mi.47. Capricorni, cum Latitudine boreali par. 2. mi. 20.

Et ſcias quod vires aſpectuum ſunt, velut labor flectendi baliſtam, nam coniunctio, vel aſpectus ex duabus partibus, eſt decuplus illi, qui fit cum diſtantia 10. partium & qui ex eadem parte, decuplus ei qui fit cum diſtantia duarum partium, & qui per ſex minuta, decuplus ei, qui fit per diſtantiam fermè vnius partis, vnde maximi euentus.

CAPVT VIII.

De vitiis nati.

SCias, quòd multa fiunt caſu potius, quàm natura. Puella enim aut puer in manibus violenti domini, aut militis, proſtituunt ſe abſque animi vitio vllo, & talis cognitio ex genitura non habetur: ſed ex directionibus, & reuolutionibus, cum infinita illa tot rerum

conſidera

Digitized by Google

conſideratione, quam vix quiſquam explicare audeat.

Impudici igitur ſulum dicuntur hi, qui ſponte proſtituunt ſe, vt puellæ frequenter, pueri rariſſime, in quo etiam oportet leges & regionem ſpectare, nam antiquo tempore cum liceret, & apud Mahumetis legem, plures inuenti ſunt maſculi impudici, rari autem apud Iudæos & Chriſtianos, metus enim legis aſſuefacit auos & parentes ac filios, vt abſtineant ab his, vnde etiam violenta longo tractu temporis in naturam tranſeunt. Sic & in Germania hoc eſt omnino monſtroſum, minus in Italia, quamuis omnes ſint Chriſtiani, adulteria etiam negliguntur apud Italos, multo etiam magis apud Gallos vnde minima coniectura ex aſtris in Gallia ſignificabit adulteram, maior in Italia erit neceſſaria, maior etiam in Germania & Hiſpania. Quo ad euentus autem, oportet inſpicere diuitias & potentiam, nam pauperes, impudici impudiceque ſiunt, metu quandoque, perſæpe neceſſitate.

In patiendo igitur, conſidera tres planetas, Venerem, Lunam, cum fuerit in forma Veneris, & Mercurium, cum fuerit effœminatus, voco autem Mercurium effœminatum, cum in ſigno fœminino, in domo Veneris, cum meridionalis, cum in infima parte parui circuli, & Taurus, Libra, Capricornus, & Piſces, diuerſis cauſis hæc ſignificant. Taurus quia ſignum fœmineum, & in eo ambo planetæ fœminini gaudent. Libra quia domus Veneris, exaltatio Saturni & pudenda ſignificat. Capricornus quia ſignum fœmineum, & ambæ infortunæ in eo gaudent.

Dico, Venus in Capricorno in aſcendente fuit, in duabus genituris maſculorum, & illi dum pueri eſſent ambo, non aliter quam fœminæ venerea pati deſiderabant, nec vidi ſignum in hoc validius. Piſces autem ſignificat, quia eſt exaltatio Veneris, ſignum fœmininum, & valde frigidum & humidum.

Et vbi Venus in Capricorno hoc non ſignificabit, vt apud Germanos & Scythas, ſignificabit adulteros, in Italia autem ſignificat vtrumque, ſuo tempore.

Sed in agendo, inſpice Martem Saturnum & Venerem, vt enim ſe commiſcuerint, faciunt adulteros, pædicones, & inceſtos, adiuuat hoc Mercurius, & per ſe facit cum in forma Saturni & Martis fuerit. Mars ad adulteria & inceſtua magis proclives facit: Saturnus autem ad puerorum concubitus. Mercurius ſecundum naturam planetæ cui aſſimilatur. Commutantur tamen hæc ex ſitu, velut Saturnus cum in fœmineo ſigno fuerit cum Venere, & in ſummo parui circuli, facit adulteros & inceſtuoſos. Mars autem cum in Aquario, Libraue, cum Venere, in infima parte parui circuli, faciet concubitum appetere puerorum. Sola Venus in Scorpione ſi dominetur aſcendenti, efficere poteſt cinædos.

Quod ſi Mars, Saturnus, Venus, Mercuriusque miſceantur in Tauro, Libra, Scorpione, Capricorno, Aquariove, aut Piſcibus facit homines iam adultos, patientes muliebria, à pueritia etiam longe magis, adulteros, inceſtos, maſturbantes ſe, ſpintrias, & omni libidinis infamia deturpatos. In his autem plus coniunctio, poſt oppoſitio facit, inde quadratus, parum trigonus & ſextilis. Sol autem & Iupiter, hæc tegunt, minuuntque mala, & aliquando tollunt, prout robuſtiores fuerint. Domus quæ iuuant ſunt prima, ſeptima, ſexta & octaua.

Cumque Saturnus auctor fuerit, erit pecuniæ cauſa & auaritiæ, & cum dolo. Cum autem Mars, violentiæ & ardoris.

CAPVT IX.

De vita nati.

IN vita nati, quo ad nutritionem, oportet inſpicere genituras parentum, & reuolutiones eorum, & dominos trigoni aſcendentis, & iudicare. Poſt hæc eligemus Solem ſemper, ſi ſit in prima, ſeptima, decima, nona, vndecimaue, in Ariete vel Leone, aliquo ex planetis dominantibus reſpiciente, & ſi non reſpicit alius planeta, prætereмus Lunam in prima, nona, vndecima, decima, ſeptima in Tauro vel Cancro, reſpicientem alium planetam dominatorem. Et inter domos robuſtior eſt in hoc ſignificatio, vt apparet, prima inde ſeptima, inde decima, inde nona, inde vndecima, aliqui tamen, quos aliás ſecuti ſumus, decimam ſeptimæ in hoc præferunt. oportet etiam conſiderare, quòd Sol in initio nonæ eſt robuſtior quàm in fine decimæ vel ſeptimæ, & ſic de aliis.

Quod ſi Sol ſit in Ariete, vel Leone, in locis prædictis, nullo reſpiciente, Luna autem in dictis locis, in fœminino ſigno non cadens & reſpiciat dominum loci, præferemus eam proculdubio, vbi par ſit locus. Scias tamen, quòd nullus planeta combuſtus, poteſt eſſe vitæ ſignificator: comburuntur tres ſuperiores, & Luna vſque ad dimidium ſigni, id eſt partes 15. vltra citraque Solem, Inde Venus & Mercurius ad nouem.

Quòd ſi nullus dominorum reſpiciat Solē vel Lunā, ipſi tamen fuerint vel alter eorum in ſuis ſignis, eligemus illum, vt Lunam in Tauro. Et in negotio vitæ ſemper conſiderabimus Solem, etiam ſi cadat in Libra & ſit in ſexta domo, non tamen erit ſignificator, & in paribus conditionibus, præferemus illum Lunæ, tam in die quàm in nocte. Et ſi nullus eorum reſpiciat dominum loci, nec ſit in ſua dignitate, ſit tamen aliquis eorum in aliqua quinque prædictarum domorum, erit ſignificator.

Quod ſi in his non fuerit luminare, tunc dominus locorum Solis Lunæ, aſcendentis & coniunctionis vel oppoſitionis, ideſt loci luminaris hora oppoſitionis ſupra terram exiſtentis, ſi cum dominus loci reſpiciat, & ipſe ſit in aliqua dictarum domorū, erit ſignificator, & ſi dominus loci non reſpiciat dominum quatuor locorū, quamuis ſit in prima vel aliis quatuor domibus, & aliquis reſpiciat aſcēdens ex dominus, erit aſcēdens ſignificator.

Et ſi diſpoſitor ſit in aliqua dictarum domorum, & tam ipſe quàm aſcendens ſine aſpectu, accipiemus ſignificatorem ipſum dominum quatuor locorum. Sed ſi diſpoſitor ſit extra illas quinque domos, accipiemus aſcendens. Cumque vitæ ſignificator dominus fuerit loci aſpicientis planetæ, tunc hoc erit optimum, & longe melius, quam ſi dominus loci ſignificatoris, ipſum ſignificatorē aſpiciat.

CAPVT X.

De diuitiis nati.

SAturnus, ſignificat hæreditates & labores. Iupiter, diuitias omnes. Mars, quæ mala parantur via, & laboribus, cum induſtria, vnde artes operarios. Sol, principum dona. Venus, dotes & meretricios quæſtus, & amicorum dona. Mercurius, quæ ex induſtria artium & mercatura proueniunt, differt à Marte, quia ille ſignificat artis labores. Luna, quæ ex negotiis proueniunt, & quæ ex aquis, & quæ ex planetis, quibus commiſcetur, & quæ cauſa etiam vxorum, & in hoc cum Venere conuenit, & proprie quæ ex vitæ genere, ideſt propria exercitatione nati proueniunt.

Cumque apparet ſignificatio, ſine qua non poſſunt eſſe diuitiæ, vt regnum, & magiſtratus, & ſacerdotium, tunc prædices illas vt cum luminaria fixis fortunatis copulantur.

Cum igitur Iupiter fuerit in Ariete, & Sol in Cancro, in eiſdem partibus, erit natus ditiſſimus, nam Sol Iouem recipit & Iupiter Solem, & hoc erit ex principibus, vel publico exercitio. Cum vero Iupiter fuerit in Ariete, & Sol in Sagittario, in æquis partibus, hoc idem accidet, & ſimiliter, cum Sol fuerit in Sagittario, & Iupiter in Leone, eodem modo, & cum Iupiter in Libra, & Saturnus in Cancro. Eſt igitur prima vis mutui dominij. Secunda, vt ſignificator aſpicientem planetam recipiat, abſque caſu illius. Tertia, vt cadat qui recipitur à ſignificatore, & illum reſpiciat, vt ſi (vt diximus) Iupiter ſit in Libra & Saturnus in Cancro.

Secundus modus eſt vt Luna copuletur fixæ, cuius vis non ſit aliena à Ioue, & Ioui ipſi congrediatur, vel ad ipſum lumen deferat.

Tertius eſt, vt caput Ioui aut ſignificatori iungatur. Ad reliqua mediocria locus Iouis & ſitus quandoque ſufficiunt.

CAPVT XI.

De gloria & honore nati poſt obitum.

COnſidera fixas in cardinibus, in loco Solis & Lunæ, & aliorum Planetarum, quæ autem longiſſime extendunt gloriam, ſunt quæ cum Sole, & quæ in quarta, nam illæ gloriam nominis inter viuos claritate ſplendoris efficiunt: hæ monumentis operum & literarum. Cœli mediū à Sole ſecundū poſſidet locū cum Luna, Saturnus poſt imum cœli. Iupiter famam ex diuitiis, vt Gorgiæ Leontino, vel ex iuſtitia, vt Ariſtidi, vel ex probitate, vt Socrati. Sol ex potentia, magiſtratu, honoribus geſtis. Luna ex bona fortuna. Saturnus ex induſtria laboribusúe. Mars ex geſtis fortibus. Mercurius ex ingenio, memoriaúe, qualis recenſetur Pyrrhi legatus. Venus ex forma vt Nireus Splendophorus.

Quicunque igitur decreta habuerit alicuius eminentis vitij, aut virtutis, aut fœlicitatis, aut bonorum corporis, is famam pro rei magnitudine conſequetur, ſeptima vero famam ex morte facit, vt Comati latroni accidit, qui aliàs eſſet incognitus, qui in aſcendente, ob vitæ longitudinem, aut incolumitatem, aut morum leporem, atque etiam his contraria.

Quibus infortunæ in octaua cum fixis malis fuerit, vel oppoſitum ſignificatoris locum aſpexerint, illudetur eius cadaueri, & ob id famam conſequetur, vt Syſameni. Cui autem fortunæ, maxime Venus, cum præclaris ſyderibus in eiſdem, corpora illorum pro diuorum colentur, vt Cleomeni contigit.

Quibuſcunque fortunæ medioeris, vel humilioris exiſtentibus, nihil horum contigerit, celeriter eorum memoria, ab obitu euaneſcet. Vbi fixæ adſunt multiplcantur ſecula, vbi congreſſus erraticarum ſolus, vno ſeculo, quamuis præclara finiuntur. Multa etiam ſeruantur conſenſu imperij, legum, vrbium, & ſocietatum, oportet igitur genituras cum illorum initiis conſentire.

Funus & ſepulcbrum honorabitur, cum octauo loco nobiles planetæ præfuerint.

CAPVT XII.

De moribus nati.

DIximus in capite decimo octauo libri primi vim planetarum: hic volumus declarare vires animæ, & etiam mores, quamuis Ptolemæus hæc duo ſeparet, vnum tamen ex alio oritur.

Saturnus igitur ſignificat memoriam, & patientiam. Iupiter conſilium, iudicium prudentiam.

Mars audaciam, acumen, promptitudinem, iram.

Sol grauitatem, moderationem, continentiam, & faſtum.

Venus voluptatem, & concupiſcentiam.

Mercurius ingenium, & imaginationem.

Luna rationem, & quem vocant diſcurſum.

His cognitis virtutes corrumpuntur aut minuuntur. Corruptio nunquam accidit, niſi ex ſtella alia vel radiis ſuis. Diminutio autem nunquam per ſtellas, nec per alios radios. Sed inſpicere oportet locum in quo eſt, dominum, & ſitum, nam ſi fuerit Planeta in cadente domo, vt duodecima, & in oppoſito domus ſuæ, motu & lumine diminutus, talis virtus erit in eo debilis, valida, ſi in horum contrariis. At corruptio fit per aliorum

planetarum

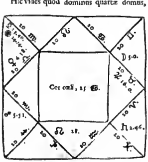
planetarum radio. Velut in noſtra genitura decimanona. Mars corrumpit rationem & diſcurſum, & facit præcipitem & iracundum, non tamen priuat aut minuit ipſam. Saturnus in trino Veneris & Mercurij, facit bonam memoriam, acutum ingenium, & magnum ſtudij amorem, nam vt dixi, Venus ſignificat delectationem in his quæ fiunt. Ob id, quia ſunt iuncti corpore, iſta delectatio eſt nimia, & ideo nimius amor ſtudij & concupiſcentia, tamen magis, quia eſt Venus aſcendentis domina, impediuerunt me à diuitiis & honoribus iſtis vulgatis, & ſic in aliis judicabis.

CAPVT XIII.

De parentibus & filiis & vxoribus & concubinis nati.

MVlti de parentibus tractauerunt, mihi autem viſum eſt, id quod magis eſſet ſcitu neceſſarium, eſſe prætermiſſum, & eſt, an filius qui natus eſt, ſi coniugis matris ac legitimus. Si igitur Mars Lunam de nocte, vel Venerem in die pulſauerit, matrem ſignificat impudicam. Vide igitur, an ſignificator patris, ideſt dominus quartæ fuerit alterius qualitatis quàm pater: tunc ſcias, quòd ille non eſt filius eius, cuius creditur, nec coniugis, & exemplum habes hic.

Hic vides quòd dominus quartæ domus,

erat Mars in oppoſito Lunæ, & ſextili Veneris, quæ erat in oppoſito Saturni, quare mater fuit impudica, & pater miles. Sed coniunx erat mercator, igitur non erat coniugis filius.

Et quia erat Saturnus in ſexta, in trino Martis, & in ſigno ſicco, Significauit nato calculum & morbum ſempiternum, qui remanſit ei, exciſu è veſica calculo, Cumque Mars ſit cum oculo Tauri in oppoſitu Lunæ, diſſipabit ſubſtantiam.

In filiis verò, conſidera Iouem, Venerem, Lunam & Mercurium, & Martem, & coniugium, & potentiam ad Venerem, & quintam, & decimam, & dominos earum. Vxores declarat ſeptima domus, & Venus & Luna, ſed concubinas, cum habuerint cõgreſſũ cũ infortunis, & ſimiliter in lege noſtra, cum fuerint plures vna, vt in bicorporeis, vel ipſe fuerit Sacerdos. cum verò dominus ſeptimæ eſt in fortuna, vel domina temporis cum infortuna, vel in loco eius, erit vxor mala.

In omnibus autem, quod dictum eſſe volo, iunge teſtimonia, & iudica ex ſuperabundanti.

CAPVT XIV.

De itineribus nati, & ſignificatis aſpectuum.

INſpice nonam ac tertiam, & Martem ac Lunam, ſed tertia itinera breuia ſignificat. & ſi aſcendit Aries, aut Capricornus, erit hoc initium itinerum ambo enim nobilia, in quibus Mars dominatur. Et ſi fuerint peregrini dominus aſcendentis, & Luna, ac Mars erit hoc validius & maxime, cum alter eorum, vel ambo in nona fuerint, poſt in tertia, ſexta, & duodecima.

Cumque planetæ fuerint in igneis aut terreis, erunt itinera per terram, cum in aqueis, per aquas, cum in aereis, mixta. Cumque fuerint in trino aſpectu & alligati, fœlicitatem conſequetur ex his, cum in oppoſito vel quadrato pericula, cum non ſe aſpiciunt, infructuoſa erunt. Exemplum fœliciſſimæ habes in ſeptuageſima quarta figura.

Manifeſtum eſt igitur, cur aliqui extra patriam glorioſe viuunt, qui in patria prius humiles erant: nam cum eorum qui extra patriam degunt, nulla ſit planetarum in propriis locis neceſſitas: ſi iam hoc auferatur, bonis manentibus radiationibus, fœlices erunt, nam domicilia, aut exaltationes non ſunt neceſſaria.

Oppoſita radiatio, tumultus excitat, optima tamen in vita, in fortunis verò ſi boni ſint planetæ, atque recepti; bona etiam inter fortunas, ſi non recipiunt, ſed vi extorquendam potentiam ſignificant. Coniunctio conſenſu, proxima ab oppoſitione eſt quadrata. Si autem inter fortunam ac infortunam, aut inter duos, qui medij habeantur, fuerit oppoſitio, aut quadratus, nec recipiat vnus alterum, magna mala decernit, ſi inter infortunam ac fortunam peius adhuc ſi infortuna fortunæ ſit inimica, peius etiam ſi inter infortunam & medium. peſſimum omnium ſi inter infortunas ſic fuerit. Medij ſunt, Sol, Luna, Mercurius. In coniunctionibus vim vtriuſque diligenter expende, tamen concordiam ſolus Sol in ea aliorum decreta immutat, & abſcondit, & minuit.

Trinus ad ingenium multum confert, bonusque, minus ſextilis, niſi ex validiore loco velut ſpecula infortuna aſpiciat.

CATVT XV.

De morbis nati.

OPortet ſcire, quæ membra ex ſimilibus ac diſſimilibus, vnaquæque erratica poſ-

ſidcat, aut damnare poſſit.

Saturnus habet oſſa & ligamenta, & ideo etiam dentes, quamobrem male poſitus illorum caſum ſignificat, vt in quarta & ſeptuageſima ſeptima genitura.

Iupiter carnem & adipem.

Mars neruos membranaſque omnes.

Sol ſpiritum vitæ, cuius ſedes eſt in corde.

Venus medullam & humidum ſecundum & ſemen, ideò infœcundos & impotentes ad Venerem & hecticos male poſita ſignificat.

Mercurius ſpiritum cerebri & arterias.

Luna ſanguinem & humores.

Ex compoſitis autem.

Saturnus habet ſplenem, & pedes, ſed inteſtina, & veſicam, & ventriculum peculiari quadam ratione, vt netuoſa omnia damnat.

Iupiter epar & crura.

Mars fe & brachia habet. Sed peculiari ratione corrumpit humores. Sol cor & oculos.

Venus genitalia membra vtriuſque ſexus poſſidet, & gu'am

Mercurius pectus & membranas quæ in eo ſunt, & pulmonem, auditum & linguam.

Luna cerebrum & ventriculum & oculos. loco Solis.

Valida hæc ſunt membra, quibus erraticæ ſignificatrices validæ ſunt: debilia quibus debilia, vitiata quibus aliæ erraticæ adverſantur, vnde quibus multæ ſunt radiationes, multæ vires animi, vt in duodecimo capitulo dictum eſt, & multæ corporis partes validæ ſunt. Genitura igitur in qua planetæ radiationibus ſunt colligat valida dicitur, in qua non debilis & infirma, quamuis etiam proſperam indicet fortunam.

Infortunæ in angulis, mortem, detruncationes, infamiamque dant: in ſuccedentibus, fortunarum damna, ſeu opum: in cadentibus morbos ſpontinos, aut caſu quodam, & detrimenta corporis, ex his peſſima ſexta, inde duodecima, cauda multa mala auget. Dominus aſcendentis ſi in his etiam fuerit, malos morbos nunc.at.

CAPVT XVI.

De induſtria & exercitatione nati.

Difficillima certe omnium hæc eſt quæſtio, vt quæ conjectura non certa ratione deprehendatur, in primis tamen conſidera Martem ac Mercurium, & decimæ dominum non medij cœli. Conſidera vero quibus in locis ſint, ac ſignis, quibuſque planetis miſceantur. Dixit Ptolemæus qui nec in decima domo planetam habuerit, nec in prima ſui apparitione, ab exercitatione ſuæ artis magna ex parte vacabit. Ignea quidem ſigna circa ignem, vt terrea circa terram: aquea circa aquas, aërea circa mundos verſantur: humana circa homines, bellnina circa belluas, piſcium circa ea quæ neutrius ſunt generis. Rurſus luminaribus mixta nobiles, fortunis autem proximas, infortunis ignobiles ferunt. Condiſcere etiam oportet patris conditionem? Quis enim recte dicat ſutorem futurum filium regis, etiam ſi regno excidat? Quis etiam dator ſit artis, condiſcere debemus, nam Mars operarias, Mercurius quæ magis ſermone conſtant præſtat. Conſideranda etiam ſunt quæ ſuccedunt, nam ſi diuitiæ immenſæ appareant, difficile eſt exiſtimare illum non lucroſæ arti incumbere, tum etiam operariū ipſum eſſe. Mercurij autem ſignificatum eſt mercatura, Iuriſprudentia, Medicina, Muſica quæ cantu conſtat. Nauigandi, tum diuinandi, ac numerandi, & Geometriæ, Si dominus exercitationis ſit cadens à dignitate & mundo, ac ſolitarius: vel ſi ſolum ſit combuſtus, arte carebit, ob impotentiam, vel ea quam didicit, vt inutili, non vtetur. Quòd ſi illo bene diſpoſito, Bebenia vel regia Soli iuncta, aut Ioui, fœlicem ſtatum decreuerit: artem relinquet, ob fortunæ ſucceſſum, & opum abundantiam. Exemplum in 99. genitura habes. Sol etenim & Mars domini cœli medij, ſunt ambo in dignitatibus Iouis, in aſpectu alter Lunæ, alter Iouis & Saturni, Ioue cum capite in humanis exiſtente, dant igitur nobilem artem circa homines. Sed quia Sol in mundo cadit, non potuerunt dare militarem. Sic in quinquageſima ſeptima figura Mars cœli medij dominus, cum Ioue, Luna, Sole, fecit aurifabrum.

CAPVT XVII.

De amicitia & odio nati.

Amicitia duplex, alia quidem apparens, & hæc neceſſario conſequitur potentiam & opes, nam nec ſine illis hæc, nec ſine hac illæ ſtare poſſunt, at quod hic quærimus eſt, an fide amici conſtent, an proſint, detrimenta etiam ab hoſtibus ſunt penſitanda. Cum igitur loci fortunarum Lunæ ac Solis commutantur, tunc certa eſt ac fida ſocietas, vt cuidam contigit, qui Venerem in parte, vbi Lunam ego habeo, collocatam habuit. Quòd ſi Mercurius ac Luna, vel Sol ac Luna, vices commutent, aut Sol ac Mercurius, minus integra erit hæc beneuolentia. At ſi Saturnus & Iupiter, vel Venus & Mars, erunt odia etiam amicitiæ mixta. Sed Iupiter cum Saturno, iungit auaritiæ cauſa. Mars cum Venere flagitij. Si verò Saturnus aut Mars, Soli, Mercurio, aut Lunæ alterius genituræ opponantur, detrimenta alter alteri inferet, Sed deterior animo eſt, cui infortunæ dominantur, ex æquo autem odium eſt, vbi Saturnus Marti opponitur alterius geniturae, ac maximum. Sed non ſemper, quandoque enim, imò frequentiſſime alter alterum neque nouit, oportet igitur vt commune aliquid habeant: vt eclipſim, initium cogendi exercitus, familiam. Ob hæc inter notos, cædes frequentior, imò voluntaria omnis, vel inter notos, vel eorum cauſa fit. Cum vero fortunarum loca inuicem in diuerſis genituris ſunt oppoſita, pugnabunt mutuo lucro, vt aduocati, & mercatores, & medici. Si autem infortunæ coierint diuerſarum geniturarum, erunt amici ſibi inuicem in malo opere, vnde etiam tales vt plurimum inſidi.

inſidi. Abundant amicis, quibus fortunæ ſunt in vndecima vel quinta, vel etiam in decima, vel ſeptima, vel aſcendente, vel nona vltimo. Sic inimicis, quibus in duodecimo loco vel in angulis infortunæ. Luna cum in vndecima fuerit aut Sol, notum pluribus non amicum faciunt, Luna plebi, Sol potentibus. Dominus vndecimi loci ſignificat amicorum naturam, tum vero planeta qui domino aſcendentis copulatur, inimicorum dominus ſeptimæ & duodecimæ.

CAPVT XVIII.

De forma corporis nati.

FOrmæ filiorum fiunt ex formis progenitorum quod vero ex aſtris pendet, ſic ſe habet. Aries, Taurus, Gemini, candidos faciunt, ſed Aries paruum, pulchrum, certaminis amatorem, acuti ingenij. Taurus tumido pectore, ſpacioſa fronte, quaſi prominentibus angulis, collo tereti, pedum vertices altiores. Cancer, Leo, Virgo, rubeos & prouecta ætate citrinos. Sed Virgo prompto ingenio, magno corpore. Libra Scorpio Sagittarius ſubnigrus, ſed Libra inconſtantes, verſutos, pertinaces, Sagittarius doloſos. Capricornus, Aquarius, Piſces iam nigrum colorem efficiunt. Verum Capricornus, paruum & mutabilem, ac fœdum, tum etiam maleficum. Aquarius tacitos, laborioſos, auaros, & qui cum hominibus optime verſari ſciant. Piſces, paruum, mediocrem, in affectibus non mutabilem, non pertinacem dicemus & de hoc infe-rius.

Obeſi ſunt & præpingues, quibus planetæ in humidis, præcipue Iupiter in Libra, Sol in Cancro, eo vero magis, ſi Iupiter Lunam, Veneremúe aſpiciat, Mercurius aliorum planetarum figuris aſſimilatur. Mars & Saturnus Iouem aſpicientes, macilentum efficiunt a ſiccioribus ſignis, vt etiam Philætam Coum pœtam talem fuiſſe ſit exiſtimandum.

Magni fiunt aſcendentibus ſignis procera magnitudine, eoque magis ſi planetæ in ſummo ſui parui circuli fuerint cum,vero tales fiant, cur lenti in negotiis oblongi? in ſeptuageſima quinta genitura, puer vndecim annos natus, procerus erat adeò vt quartumdecimum agere videretur, vterque dominus aſcendentis, in ſummo parui circuli.

Pulchros facit mares Iupiter, Venus fœminas. Sed & mares muliebri tamen magis pulchritudine, poſt Mercurius ac Luna, ſed illa ſine Ioue vel Venere aſcendentis domina eſſe non poteſt. Sol, & Saturnus adhuc magis turpes efficiunt gracilibus cruribus. Infortunæ in aſcendente, vitia in facie imprimunt, Sol & Luna malè poſiti, oculos fœdant.

CAPVT XIX.

De potentia nati & fama eius.

CVm Sol in aſcendente cum regia, vel magna fixa de natura fortunæ fuerit in ſigno maſculino, & Iupiter vel Venus in ſecunda domo, impoſſibile eſt, cum Venus vel Iupiter, ad locum Solis peruenerint, conſentiente Alfridaria, natum magnam pro conditione ſua dignitatem non adipiſci. Eadem hæc erunt, ſi Sol eodem modo in decima exiſtente, Iupiter aut Venus in vndecimo loco fuerint.

Si cui Sol in corde cœli cum Venere fuerit in Sagittario, Iupiter autem in Leone, & Mars in Ariete, in eiſdem partibus, vel ſic exiſtentibus: Luna loco Iouis in Leone fuerit, etiam Ioue non ibi exiſtente: aut ſi Venus Martem aut Iouem quadrata radiatione ex parte eadem aſpexerit, Sole Ioue & Marte ſic conſtitutis, vel ſi ſic exiſtentibus omnibus, præter Veneris ſitum, Sol aut Iupiter cum regia aliqua, ex XV. ſigniferi, aut ex ordine Bebeniarum quæ ſunt primæ magnitudinis, Vel ſi Sol eodem modo in Leone vel etiam Ariete, Iupiter etiam & Mars in reliquis ſignis, Ariete, Leone, Sagitario eiſdem in partibus, vel etiam iuncti, ſed non cum Sole, hic etiam ſi ruſtici fuerit filius, aut vixerit, rex proculdubio fiet: ſunt autem hi triginta modi quos ſuperius enarraui.

Sunt & alij his inferiores, cum Sol, Luna, Iupiter, in trigono, eiſdem in partibus fuerint. Sol autem in cœli medio & in igneo ſigno Sagittarij, & Iupiter in Leone vel Ariete, Venere vel Bebenia vel regia vt ſupra conſtitutis. Quòd ſi Sol in Cancro, Luna in piſcibus, Iupiter in Scorpione vel piſcibus fuerint, eodem modo vt diximus, regnum etiam proculdubio pollicemur.

Proxima huic eſt conſtellatio, cum Iupiter, Venus, Lunaque aut Iupiter, Venus, caputque vel Iupiter. Luna, caputque in ariete, Leone, Sagittario, Cancro, Piſcibusúe in corde cœli, eadem in parte coiuerint, quæ vero recedunt ab his decuplo plus tertius à ſecundo, quàm ſecundus à primo diſtat.

CAPVT XX.

De morte nati.

COnſule ſeptimā domum & octauam pro violenta, & abſciſorem vitæ, & diſpoſitores. Luna in ſeptima in Tauro, cruentam mortem ac violentam oſtendit. Item in eo loco in quocunque ſigno in oppoſito Saturni vel Martis, vel quadrato vel cum illis poſita, quòd ſi pluribus partibus diſtat, pericula oſtendit. In Virgine & in ſeptima poſita, ſi cum ſtella de natura Martis, occidetur, Si Saturni ruina vel laqueo ſuffocabitur. Si Saturni & Veneris, veneno peribit, Si Lunæ, aquis mergetur. Vnde in vigeſima

ſexta

ſexta genitura, generis mortis Hali rationem aſſignare neſciuis. Oppoſitus enim locus planetarum oſtendit non ſolum primæ mortis qualitatem, Fixæ etiam in loco anguli ſeptimæ & figuræ cœli, vt aliàs dixi, ſunt inſpiciendæ.

Planeta qui interficit, eſt vel qui radios mittit hoſtiles ad locum vitæ, nec receptus, nec recipiens, eſtque infortuna, atque hic ſimul dat & aufert, vel qui aſpicit locum ſequentem malo aſpectu vltra corpus ſignificatoris, velut ſi Mars ſit in decima ſeptima parte Scorpij & Sol in prima Tauri, nam radij Solis vſque 16. ſolum extenduntur, vel qui eſt naturæ contrariæ ſignificatori ex propria ſubſtantia, vel ratione loci. Primo modo. Saturnus abſcindit ſupra Solem, & Lunam, & Martem, & Venerem, & Mercurium. Supra Iouem autem non ſemper, & Mars abſcindit ſupra Saturnum, & Iouem, & Mercurium, & Lunam & Iupiter ſupra Saturnum, quandoque & ſupra Venerem, & Lunam qoandoque, & ſupra Martem, & Mercurium, ſemper niſi in coniunctiune, ideſt corpore, & ſupra Solem nunquam, & ita Venus ſupra Lunam, & Saturnum, & Mercurium, & validior modus eſt oppoſitio, inde quadratus & coniunctio, inde ſextilis. Trinus autem raro occidit, & Sol abſcindit Lunam, & ſtellæ fixæ de natura infortunatum abſcindunt, cum radius alicuius planetæ ſuper eas ceciderit.

Ratione autem loci eſt, vt Venus in Scorpione abſcindit aſcendens in Ariete.

CAPVT XXI.

Quid ecclipſes ſignificent, & coniunctiones magnæ in genituris.

ACcidit mihi in anno 1539. vt Sol eclipſim pateretur in parte propinqua aſcendentis, ideſt in octaua parte Tauri, & fuit etiam tunc Venus aſcendentis noſtri domina in Saturni oppoſito, & fuit obſcuratus Sol ex tribus qoartis diametri, & erat in nona domo: & Aſtrologi diſceptabant, quia hoc mihi celerem denunciaret mortem, &

iam præterierunt ſex anni & viuo, nec vnquam melius me habui & ſi dicas, quòd Luna eſt mihi ſignificatrix vitæ, non aſcendens, cur ſaltem in corpore non ſum paſſus aliquod incommodum.

Viuit etiam nunc puella, cuius eſt hæc genitura, & tamen Sol eclipſim incurrit poſt ſex horas ab hora natiuitatis, & cum hoc Luna fuit cum cauda, in ſextili Saturni, & Sol cum Mercurio, ipſo exiſtente domino aſcendentis, domino loci luminarium & combuſto, & etiam Mars Solem damnabat.

Præterea quibuſcunque Sol & Luna ſunt vitæ diſpoſitores, cum frequenter hi planetæ incurrant deliquium, nunquam quiſquam horum vltra tres vel quatuor annos viueret, quin pateretur infortunium in vita magnum, aut quòd non moreretur. Quamobrem patet, deliquia mortem in aſcendente minime ſignificare idem autem dico de magnis coniunctionibus.

Ergo vt ad me nihil pertinet, quòd peſtis ſit in Gallia, ſi ego vitam agam in Italia, ſic deliqnia non iacturam ſignificant, aut coniunctiones, niſi cum in regione calamitatem effecerint fueritque genitura initio calamitatis concors, nam vt quæ fortuito eueniunt nobis, nihil attinent, ſic etiam de deliquiis ac coniunctionibus quæ obiter per annum eueniunt. Oſtendit & eclipſis anni 1539. in noſtra genitura, nec ſi cadat in loco qui ad ſignificatorem iam peruenit, nihil nocere: erat enim qoarta pars Tauri, quæ ad locum Lunæ tunc peruenerat: vt neceſſarium fuiſſet, vel ſaltem grauiter ægrotare. Multas alias eclipſes hoc modo obſeruaui nihil efficere. Sed neque tempus in cauſa eſſe poteſt, cum ſecundom Ptolemæum ſextum annum ad ſummum non poſſet excedere.

Ergo eclipſes & coniunctiones magnæ nihil operantur, niſi vt cauſæ generales: vnde plus nocent his qui cum effectus initio cum vrbe & prouincia concordant, quàm bis quibus in Horoſcopo aut loco vitæ ceciderint.

Si tamen hora ipſa reuolutionis annuæ, dominum aſcendentis infeſtum habuerint, eſſe poteſt, vt mali aliquid minentur.

Quod ſi hoc in eclipſibus & magnis coniunctionibus, quid in aliis debet, quæ ab his virtute ac viribus ſuperantur?

Eſt tamen aliquis modus, quo hæc & illa in genituris ſignificent. Sed nunc noſtrum tantum eſt propoſitum docere, Ptolemæi regulas minime veras eſſe, Quinimo vt Luna quandoque iungitur Soli, innumeros à morbo ægros liberans, vt frequenter ſum expertus ſic etiam eclipſes tam Solis quàm Lunæ, minime ſemper malum prænunciant.

Erat autem tunc reuolutio noſtra, cum eclipſis incidit, hæc.

Aſcendens 10.48 ♈	Mercurius 19. 17 ♎
Cor cœli 5. ♑	Luna 26. 57. ♎
Iupiter 25.56. ♊	Venus 13.18. ♏
Saturnus 26.1. ♍	Cauda 15. 58. ♏
Sol 10. 37. ♎	Mars 22. 5. ♏

Si luminare vitæ, eclipſetur in loco promiſſoris mortis nocebit egregie.

CAPVT

CAPVT XXII.

Quomodo operum initia à genitura ipſa pendeant, & an electio aliquid proficiat.

CAeterum, initia operum non illicu in genitura apparent, ſed per ipſas directiones. Vt in trigeſima genitura, nō eam potentiam decernunt caput & Venus in ſeptimo loco, ſed cum Sol eis proximus eſſet, maxime cum Martis quadrato, & prius Solis oppoſitum ad aſcendens peruenifſet, vnde iter, quemadmodum res ex rebus, ſic euentus ex euentibus naſcuntur & fiunt, nam & in omnibus ob id ſapienter egiſſe iuuat, cum cauſæ ſint hæ naturales, nunc enim fatum relinquo. Igitur difficilis hæc eſt ſcientia etiam nobis, qui eam inuenimus, quatuor de cauſis. Prima, quoniam ob multitudinem negotiorum vni non poſſumus eſſe intenti, nec etiam illam eligere facile, quæ ſit excellentioris conditionis. Secunda, quoniā nō eſt facile eligere ex ſignificatoribus, quid proprie decernat, nam iam pluribos annis ſicut in quinquageſima genitura, aliquid magnum vt in tua pollicebamur & ſperabamus, quale autem hoc futurum ſit, planè fateor me vix aſſequi poſſe. Tertia vero, quæ maxima eſt, ea eſt, quòd congreſſus rerum perpendere non poſſomos, præceſſit enim primo trini Solis ad Lunam acceſſus, tum illico oppoſiti Solis ad aſcendens iter ſignificans. Poſt hæc autem, ſimul Mercurij ad Solis corpus, auctionem dignitatis decernentis, erant autē ſimul & reliqua paulo poſt cor cœli, trinus Solis attigit, & Martē Solis quadratus. Itaque iā peracta re facile eſt cauſas & etiam naturales inuenire: ante difficillimum. nam niſi fiant congreſſus, non perficiuntur res. congreſſus autem temporum rationem præſupponunt. At longiſſimus eſt hic labor, tum magis, me, aliis in rebus, & ſi non dignioribus, attamen mihi neceſſariis intento, hæc enim ars plurimum & negociis, vt quiſquam hic ſcripta aſſequatur, poſtulat. Quarta, quæ omnibus aliis adhuc difficilior eſt cauſa: quòd quantitatem rerum attingere non poſſumus, atque in hac omnes fermè laborant artifices, qui coniectura vtuntur, vt medici, nautæ, imperatores exercituum, veterinarij, tamen eo magis, quòd non minus in hac arte, quàm in his, accidunt diuerſitates ex regionibus, & ciuitatibus, & legibus, & temporibus. Neque enim eadem ad vnguem ſignificant fixæ, vel erraticæ, vel cœli partes, quæ Romanorum temporibus. nam nec in eiſdem erraticæ locis ſunt, nec æquali motu mouentur, nec erraticas eodem modo excipiunt: aliæ enim latitudinem erraticæ, aliæ longitudinem variam ſuſcipiunt. Hæc eadem in erraticis motis abſidibus, & ſigniferi rurſus alia natura eſt. nam calidæ & vehementes ſtellæ, quæ aliàs in Leone erant, nunc ſunt in Virgine, vnde vtraque ſigna temporatiora, Ergo rerum initia à genitura pendent tribus modis, vel ab ipſa, vel à directione vel à reuolutione. hæc verò generalibus, cauſis comparari debent. Cæterum electio in his aliquid facit: ſed quis ſciet eligere. indicat tamen ſatio & inſitio prodeſſe electionem: in rebus tamen voluntariis parum prodeſt, & difficillima eſt: cum tamen ad genituras reſpicimus, fauſtis temporibus. ideſt annis, magna aggredi bonum eſt. non enim ſemper aſtra quantum neceſſe eſt impellunt. dierum autem ac horarum electio abſurdiſſima eſt niſi in naturalibus diligenter perpenſa Lunæ ratione quandoquidem nec eo perfectionis deuenimus, vt dierum decreta poſſimus attingere. dedimus tamen modum, ſed labor vtilitatem plerunque ſuperat. At video quid ſis dicturus: ſi Sol mihil dignitatem decernit iter ingreſſuro, at non ego iter ingrediar, nonne vana eſt hæc naturalis cauſa. Reſpondeo, vbicunque fuero Sol me digne vt excipiat faciet, magis autem alibi quàm hic. ſed poteſt fruſtra perfectio operis nun operatio.

CAPVT XXIII.

De peſtilentia, bello, & naufragio, quomodo ad genituras comparentur.

HAbent decreta generalia ſuas vires, alia enim peſtem, alia bellum, alia inundationes declarant: nam oſtenſum eſt à nobis, quòd cum planetæ ſuperiores in aqueis ſignis coeunt, tunc artes maxime vigent, quia imperia, vbi autem imperia, & belli gloria, ibi artes ad faſtigium deducuntur, tum maxime, quòd in eo trigono Iupiter Mars & Venus dominantur. Alia autem eſt ratio generalium, alia ſingularium. nam Mercurius artes ſignificat, ſed magis, quæ ad contemplationem attinent. Sed Mars operarias ad ſummum euehit, cum recte fuerit collocatus dominatur & in igneo trigono, ſed immoderantia caloris & ſiccitatis, ad legum promulgationem magis extenditur: dominatur & in terreis, ſed ibi ſiccitas nimis prædominatur, vt vero cuiuſcunque genitura cum trigono ſuo conſentit, ſic homo redditur omnibus illuſtrior. Sed iam ad ea quæ propoſuimus veniamus, cum peſtis, bellum, vel naufragium, originem à ſyderibus accipit communis ſit conſtellatio, ſeu ſyderum congreſſus, rapit autem eos cum quibus conuenit regione. nam belli quod apud Italos celebratur, Indi & Aethiopes omnino ſunt expertes. deinde itinere, neque enim fieri poteſt, vt Romanus Romæ exiſtens, Cannenſi clade cadat. neceſſarium eſt autem, vt ſigna itineris conueniant. Sed non ſemper itineris ſigna apparent: nam ex ordine illo ab initio fuit. erat enim eques aut legionarius miles. Rurſus violentia cauſæ generalis, tum ſingularis genitura ſunt comparandæ. Vis autem generalis, ſingulari, æqualance, præferri debet. Quis enim vitæ ſignificator proderit illi, qui in naui eſt, quæ in medio periclitatur mari. ob hoc aduerſus fatum nolla prudentia, aduerſus ſyderum decreta, magna, frequenter prodeſt. At dices, nonne eadem igitur & ſingularibus

ſingularibus caſibus ratio: ſi enim in domum quæ ruere debuit, diuerſatus eſt ea nocte, qua ruit, proculdubio ſingularis illi fuit ratio, & tamen eam vitare etiam potuit. Reſpondemus, illum qui ſic ſe habet, cum ad euidens periculum non fertur, nec conſilio rapi ac compelli tunc ex aſtris, atque hoc in genitura vel reuolutione apparere. Sed quid de illo qui in latrones incidit, in mali aeris regionem equidem commenſurare oportebit in hoc genituræ decreta, & reuolutiones, cum & mala regio cauſa ſit communis, incidere autem in latrones fortuitum eſt. Sufficit igitur ad hoc, vt quis in clade cadat vt ſignũ aliquod habeat violentæ mortis, & ſi minime tunc eſſet moriturus, in peſte morbi, in naufragio aquæ: quod autem extra hæc eſt, ad fati attinet rationem, & incompræhenſibile eſt. Temerarij autem ſuper his diiudicant, & artem ipſam infamem reddunt. Sed eadem ratione verum rarius, bona contingunt ex generalibus cauſis, quæ nuſquam in genitura apparent. Qui igitur totam poſſet aſſequi artem, poſſet & omnia prædicere. Sed non licet, cum tot habeamus artes præ manibus, longe faciliores, quarum minimam tamen partem aſſequimur: vt medicinæ, bellicæ rei, & ruſticæ, & nauigandi, tum philoſophiæ decreta & naturales cauſas: hæ autem etiam his obſcuriores ſunt.

Naufragium facit Saturnus, & Mars, & fixæ de horum natura, cum Lunæ ſociantur. vel dominum aſcendentis pulſant, faciunt & eclipſes, & magnæ coniunctiones, vnde plures erunt peſtes, eclipſes etiam, & cometæ. clades cometæ denunciant & Mars dominator, quibus naſcentibus Cometa in loco principali fuerit, magna euenient.

CAPVT XXIV.

De diuinatione per ſomnia, & reliqua, & de natura ſignorum.

SVnt proprietates in ſignis & Planetis ad diuerſa. vnde qui habuerit Lunam in Sagittario vel Piſcibus diuinabit etiam ſine arte. Luna etiam coniuncta Ioui vel Mercurio, diuinationem ex arte promittit, cui piſces aut Sagitarius in nono loco fuerint, ille ſomnia habebit vera, maxime ſi Iupiter fuerit in Horoſcopo: & ſi loco Iouis fuerit Saturnus & in nona Capricornus vel Aquarius, videbit quidem multa, ſed falſa. poſt Iouem Venus facit diuinare, tum etiam Sol maxime.

Aries ſi aſcendat, facit operariis artibus deditum, mutabilis conſilij, formoſum. Taurus laborioſum conſtantẽ, & plerunque ferro vel veneno morietur. Gemini fraudulentum, & diſciplinarum amatorem. Cancer ſtudioſum, ſi iuxta medium inconſtantem, atque ideo in ſuis rebus imperfectum. Leo fortem, & triſti facie, crudelem. Virgo deditum diſciplinis, rapacem crudelem. Libra varium, in eo enim dominantur duo planetæ contrariæ naturæ. Saturnus & Venus, aliquando venereis & iocis, aliquando ſeriis totus incumbet, contemptorem diſciplinarum, memorem, & ob id ad linguarum ſcientiam aptum, in hoc tamen conuenit cum Ariete: ſigna enim æquinoctia, ad linguas, fixa ad diſciplinas ſunt aptiora. Scorpio malorum morum. Sagittarius audaces, libenter arma tractantes. Capricornus fuſco colore ſemper, & ſalaces, verſutos, & minimè harum amatores. Aquarius fuſcos & fœdi concubitus. Piſces duplicis animi, bleſos hæc eadem ſed minus faciunt, ſi vel Luna vel dominus aſcendentis in eis fuerint.

CAPVT XXV.

De ſcientia menſis, diei, & horæ futurorum.

IN hoc conſidera, vt dixi, exquiſitiſſime reuolutionem primo, Secundo directionem vſque ad dies Tertio directionem reuolutionis, Quarto conſiſtentiam planetæ in loco, Quinto domini loci conſiſtentiam, Sexto Alfridaria, Septimo & vltimo diſtantiam temporis inter ingreſſum Solis in punctum ſignificatoris, ad locum qui occidit ex ſignificatoris loco, vt alias dictum eſt. De reuolutionibus autem & directionibus iam ſuperius dictum eſt, & per exempla explicatum: reuolutionis etiam directio eodem modo agitur, vt directio generalis, ſed partibus inuentis dabis diem & tertiam horæ partem, nam differentia, erroris cauſa non eſt.

Exemplum autem quarti eſt, quòd ſi Saturnus mihi inimicus in vita permeauerit aſcendens, ideſt à 6. partibus Tauri ad 6. geminorum, male afficiet corpus meum, ſed longe deterius cum ad 11. partem piſcium peruenit, qui eſt vitæ dator, & cum fuerit in Aquario & Libra, augebit honores, quia Aquarius eſt decima domus & Libra locus Veneris & Mercurij & Solis, & Iupiter in Aquario eodem modo.

Exemplum autem quinti modi eſt, vt Venus domina aſcendentis, quoties fuerit in Scorpione, male me afficiet, & quoties Luna ceciderit in geminis, ſemper male me habeo, ibi enim ſunt hoſtes vitæ.

Exemplum ſexti iam habuiſti, ſed ſeptimi eſt in quadragesima ſeptima genitura. Sol in natiuitate, ſignificauit pontificiam dignitatem, in reuolutione etiam: & promiſſor fuit Iupiter, & diſtantia horum per partes æquales erat 91. ſignificauit igitur, quod poſt 91. diem, ab ingreſſu loci ſignificatoris hoc fieret, ſed cum ſignificator eſſet ipſemet Sol, ideo nonageſima prima die à reuolutione hoc fuit, potuiſſet & ſignificare nonageſima prima die ab ingreſſu Solis in 27. partem piſcium, ſed hoc rarius contingit, habent tamen omnes reuolutiones hæc duo tempora. Si vero ſignificator non eſt Sol, vt in vigeſima ſexta genitura, nam ibi eſt Luna: & occiſor locus Iouis & quadratum

Martis,

Martis,& fuerunt partes 13.& tantum diſtulit ab ingreſſo Solis in aa. partem Aquarij, quæ eſt oppoſita aſcendenti. Conſidera etiam Lunæ reuolotiones, vt vidiſti, ibi nam ipſa peruenit hora mortis ad Martem promiſſorem,

CAPVT XXVI.

De perfectione artis, & ſignificatoribus hominum Heroum.

SCias, quòd res quæ prædicuntur, aliæ ſunt conſiſtentes, vt temperatura,mores, forma corporis, vires, ingenium, quæ quamnis permutentur, ſemper tamen, niſi caſu aliqoo violento à priſtina natura recedant, comparationem ad radicem ſuam retinent, & hæc omnia, à ſola genitura dignoſcuntur. Aliæ autem res tempore acquiruntur, vt eruditio, fama, diuitiæ, honores, magiſtratus, cicatrices, & defœdationes corporis, & vſus venereorum, & talia à tribus cognoſcuntur, à genitura, & hoc eſt minimum: à directionibus, cum eueniunt correſpondentes, & ſine impedimento, & tempore debito, à reuolutionibus, cum plures altera alteri ſuccedente, idem ſignificauerint. Nam ſi quis ex priuato princeps euadit, num in vno menſe hoc facit? quin potius fit puer militis exiens patriam, inde gratia domini comparata, fit primipilaris, poſt ſignifer, per aliqoot annos inde centurio, inde tribunus militum, inde in prælio capit principem, moritur dux exercitus, fit dux exercitus, inde ducit vxorem, principis filiam, & armorum ac nuptiarum cauſa ſuccedit in principatu, & fit princeps, ſi igitur hic ordo eſt in effectibus, cur non in cauſis? Ex hoc patet cauſa, cur ante nos nemo, de his quicquam recte pronunciauit, eſt enim res laborioſa valde, & ipſi volunt leui labore rem ingentem perficere. Ex hoc etiam patet cauſa, cur tot inuenerint nugas, partes, facies,nouenarias, quia non poterant tot rebus quæ homini eueniunt, ſitu ſolum ſeptem planetarum ſatisfacere, vnde hæc figmenta inuenerunt, cum docuiſſet primo fixas animaduertere, inde vt dixi reuolutiones, ac directiones. Oportet autem in genitura, non abeſſe ſeminaria effectus, vt pro eruditione ingenium, memoria, patientia. Exemplum habes in nonageſimaſexta figura, qu d enim profuiſſet illi ingenium & memoria niſi per directiones & reuolutiones in noſtras incidiſſet manus? Sed & poſtquam venit, ſi non perſeueraſſet, quomodo euadere poterat: neceſſarium igitur fuit directiones ac reuolutiones concordare. Liquet igitur denuo, hanc artem eſſe omnium maximam, cum verò pauci aut vix vlli ad eam pertingere poſſint, alij negligunt, alij infamem ſuppoſititiis commentis reddunt. Oſtendam autem hoc exemplo geniturae decimænonæ noſtræ, nam cum illa non ſit celebris, anno tamen 1519. cum irem in Gymnaſium, peruenerat cœli medium ad quadratum Iouis in fine, & fuit reuolutio hæc quæ me adiumit, cum quadratum Iouis iam propter ætatem & alia impedimenta quaſi euaneſceret.

Omnes igitur planetæ fuerunt ioxta locum Veneris & Mercurij in genitura, & iuxtà trinum Saturni, & indicauerunt aliquem effectum ingentem ex hac profect one.

Et iam ab anno 1536. inchoante vſque ad præſentem annom ſemper, nulio anno excepto, Sol in aliquo angulorum. Anno autem 1546. incipit exire ab angulo, ideo his ann s multa edidi. Ex quo etiam patet, cur tam rari euadant magni, & quomodo quod à multis quæſitum eſt nati eadem hora, eodem momento, habent diuerſam fortunam, nam cum loco diſtent reuolutiones & comparationes ad verticales ſtellas ſunt neceſſario diuerſæ. Et nota quod in hac reuolutione omnes planetæ erant ſub terra, ideo ſignificabant gloriam, quæ poſt mortem manet, ideſt librorum compoſitionem.

Cum igitur Sol & Iupiter & Luna bene diſponontur, & cum fixis fuerint fortunatis, & directiones ad tempus iuuentutis bonæ terminantur, & plures reuolutiones fortunatæ, tunc Heros, & maximus vir euadit, palam igitur eſt, quam multa concurrere ſit neceſſarium.

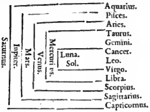
CAPVT XXVII.

De viribus & dignitatibus planetarum.

PRima ac debiliſſima vis, debetur Antiſciis, ſunt autem antiſcia puncta quælibet, quæ vel æqualiter diſtant à tropicis, vel quæ æquales habent aſcenſiones, quæ autem æqoaliter à tropicis diſtant, æqualiter etiam ab æqoinoctiali ſeu æquatore, dies etiam faciunt inoicem æquales, cum Sol in eis fuerit, pro hoc igitur genere, qrod ſemper in eodem paralelo locatur, duplicem conſtituo tabulam Signorum & partium.

Signa.		Partes.		Partes.		Signa.	
Aries	Virgo.	1	30	8	23	Aries	Piſces.
Taurus	Leo.	2	29	9	22	Taurus	Aquarius.
Gemini	Cancer.	3	28	10	21	Gemini	Capricor.
Libra	Piſces.	4	27	11	20	Cancer	Sagittar.
Scorpius	Aquarius.	5	26	12	19	Leo	Scorpio.
Sagittarius	Capricornus.	6	25	13	18	Virgo	Libra.
		7	24	14	17		
				15	16		

In ſecunda Tabula poſui Signa tantum, nam partes primæ tabulæ, etiam inſeruiunt ſecundæ tabulæ. Exemplum primæ tabulæ habes in trigeſima quinta genitura. Aſcendens eſt in ſecunda parte Piſcium. Cauda in vigeſima nona Libræ. Video igitur quòd Libra correſpondet Piſcibus, ſecuoda pars vigeſimæ nonæ, igitur erunt in Antiſcio, & Antiſcium Iouis in decimanona genitura, eſt vigeſimaſeptima pars Leonis. Sed exemplum ſecundi modi eſt in quinquageſima quarta genitura, nam Sol eſt in vigeſima quinta parte Libræ, & Venus in quinta Virginis, igitur fuerunt in Antiſcio ſecundo modo.

Ratio vero domorum quaſi ſumpta eſt eodem modo nam cum Sol maximas in Leone vires habeat, & Luna in Cancro qui Soli ſuccedat in dignitate, proximas Canero & Leoni occupat Mercurius, inde Venus, & ſic habita diſtantiæ ſignorum æqualitate, vſque ad Saturnum, qui vtrique luminatium opponitur domibus, ſicut etiam natura. Cadunt autem Planetæ in oppoſitis domorum, vt Iupiter in Geminis, Luna in Capricorno.

Sed poſt domum, maxima virtus eſt exaltationis, exaltatur Sol in Ariete, nam prima eſt illius virtus, cum ad nos venit in hoc ſigno. Succedens verò Luna accepit, Venus & Mercurius acceperunt proxima, Piſces & Geminos, Sed Mercurius non potuit accipere Piſces, quia opponuntur domui ſuæ. Cancrum accepit Iupiter, Mars Capricornum, vt Ioui opponeretur, & ſic Saturnus Libram, vt Soli.

Exaltationes.

Saturnus	Iupiter	Mars	Venus	Sol	Luna	Mercurius.
Libra.	Cancer.	Capricor.	Piſces.	Aries.	Taurus.	Gemini.

Communis tamen opinio eſt de Mercurio, eo quòd gaudeat in Virgine. Sed hoc non eſt adeo rationi noſtræ conſentaneum. Mars non potuit accipere Aquarium, quia nimis remouetur ab illius natura.

Trigoni autem hac ratione conſtant, tribus quibuſlibet ſignis ex eadem natura. Damus primum dominum exaltationi, ſecundum domino domus, & ſimiliter tertium, quia igitur in igneo trigono, Arietis, Leonis & Sagittarij, Sol poſſidet exaltationem, ideo primus dominus eſt Sol, Secundus eſt Iupiter dominus Sagittarij, Mars tertius, quia Aries iam dederat vires Soli.

Aries		Primus	Secundus	Tertius	
Leo	Igneus	Sol	Iupiter	Mars	In die
Sagittarius		Iupiter	Sol	Mars	nocte
Taurus					
Virgo	Terreus	Venus	Mercurius	Saturnus	die
Capricornus		Luna	Mars	Saturnus	nocte
Gemini					
Libra	Æreus	Saturnus	Mercurius	Venus	die
Aquarius		Mercurius	Saturnus	Venus	nocte
Cancer					
Scorpio	Aqueus	Iupiter	Venus	Mars	die
Piſces		Venus	Iupiter	Luna	nocte.

Hæc autem ratio trigonum firmiſſima eſt & emendata.

Terminorum

Terminorum vero ratio, alia longe eſt nobis, ac aliis. Antiqui enim ſic terminos definiunt.

♈	6	♃	6	♀	8	☿	5	♂	5	♄
♉	8	♀	6	☿	8	♃	5	♄	3	♂
♊	6	☿	6	♃	5	♀	7	♂	6	♄
♋	7	♂	6	♀	6	☿	7	♃	4	♄
♌	6	♃	5	♀	7	♄	6	☿	6	♂
♍	7	☿	10	♀	4	♃	7	♂	2	♄
♎	6	♄	8	☿	7	♃	7	♀	2	♂
♏	7	♂	4	♀	8	☿	5	♃	6	♄
♐	12	♃	5	♀	4	☿	5	♄	4	♂
♑	7	☿	7	♃	8	♀	4	♄	4	♂
♒	7	☿	6	♀	7	♃	5	♂	5	♄
♓	12	♀	4	♃	3.	☿	9	♂	2	♄

Pro domibus habentur hæc carmina.

Eſt Aries Martis, & acuta Scorpio partis,
Libram cum Tauro, Venus ambit purior auro.
Occupat Erigonem Stilbon geminumque Laconem.
Atque Ioui dona Piſces ſimul atque Chirona.
Eſt tibi Saturne, domus Ægoceromis & vrna.
Ceſſerunt ſoli, Cancer Luna, Leo Soli.

Exaltationes autem his.

Sol oue, Luna boue, Saturnus lance leuatur.
In Cancróque tonans, in te Capricorne gradiuus.
Stilbontem ſua virgo leuat, Piſceſque Dionem.
Et caput erigitur Ledea prole Draconis.

Triplicitates vero ſic.

Sole dies, Ioue nox regitur, Mars tempus vtrumque.
Marte dies, Luna nox, ſemper Stilbon habetur.
Saturnus Stilbon quinta, & Iupiter Venus ac Mars.

Carminibus ſic memoriæ commendantur termini.

Ari. *Sex Iouis, & Veneris, Stilbonis bis quater, inde*
Piroos eſt quinque, Sat tibi quinque dabit.
Tau. *Octo Venus, ſex Stilbon habet, tum Iupiter octo.*
Sat quinque expoſcit, Mars tria bella pede.
Gem. *Bis tria Mercurio, & regi, ſed quinque Dioni.*
Mars ſeptem numerat, bis tria prima loci.
Can. *Belliger eſt ſeptem, ſex mater, doctus eoſdem.*
Septem ſunt regi, Sat quater ille ſenex.
Leo. *Sex regi numera, ſed quinta & quinque tenebit.*
Sat ſeptem, docto ſex, quoque belligero.
Vir. *Stilbon dat ſeptem, bis quinque mater amoris.*
Quarta Ioui, bello ſeptima, Satque duo.
Lib. *Sex Sat Lira mouet, Stilboni bis quater illi.*
Et regi, & quinta ſeptima, Marſque duo.
Scor. *Mars ſeptem, Venerique quater, Stilbontis & octo.*
Quinque adſunt regi, ſat ibi ſexta dies.
Sagit. *Annus rex eſt, quinque Venus, Stilbon quater ille.*
Sat quinque, & Marti bis duo ſigna dabis.
Capric. *Septem Stilbonti, & regi, & Venus octo diebus.*
Sat quater, & Mars eſt nobilis ille tibi.
Aqua. *Docto ſunt ſeptem, Veneri ſex, ſeptima regi.*
Mars quinque, annumerat, tot quoque prima dies.
Piſces. *Biſſenus quinta, & Regi quater, & tribus Hermes.*
Marti nonum annumerat, Sat duo ſigna ſibi.

Qui igitur ſic diſtribount, coguntur Soli dare ſex ſigna ab initio Arietis, vſque ad Libræ initium, reliqua ſex ſigna Lunæ. At hoc eſt abſonum, vt quarta pars Tauri ſit ſimul finis Veneris & Solis, ſunt etiam, abſque ratione. Nam non decet ea habere domicilia, exaltationes, trigonum, & carere terminis ac finibus propriis. Hæc igitur eſt ratio noſtra, ſeptem partes dantur domino exaltationis, poſt ſex domino domus, & ſi fuerit trigoni etiam dominus 7. poſt dominu trigoni primo quinque, & ſecundo quatuor, inde quatuor Soli in maſculino, primo, deinde Lunæ contrario modo in fœminino, inde tres, domino ſequentis ſigni. Vltimas autem partes infortunæ, non habenri dignitatem in loco, niſi ſit planeta aliquis cadens

in eo ſigno ab exaltatione, nam tunc infortuna habebit penultimas tres partes, & planeta cadens vltimas. Si tamen erratica, quæ cadit ab exaltatione, habeat in eodem ſigno vim trigoni, vt Mars in Cancro, retinebit penultimum ſuum locum. Si vero pars aliqua deficiat, detrahimus eam à partibus, quas poſſidet planeta, qui finem ſigni ſortitur. Sol autem & Luna nunquam finem ſigni ſortiuntur.

Termini ſecundum rationem noſtram.

♈	✱	7	♂	13	♃	18	☽	22	☿	25	♀	28	♄	30
♉	☽	7.	♀	14	☿	19	♂	23	✱	27	♄	29	♃	30
♊	☿	7	♄	12	♀	16	✱	20	☽	24	♂	27	♃	30
♋	♃	7	☽	13	♀	18	✱	22	☿	25	♂	28	♄	30
♌	✱	7	♃	12	♂	16	☽	20	☿	24	♀	27	♄	30
♍	☿	8	☽	13	♀	17	♂	21	✱	25	♄	28	♃	30
♎	♄	7	♀	13	☿	18	✱	22	☽	26	♂	28	♃	30
♏	♂	6	♃	11	♀	15	☽	19	✱	23	☿	27	♄	30
♐	♃	7	✱	12	♂	16	☽	20	♄	24	♀	27	☿	30
♑	♂	7	♄	14	♀	19	☽	23	✱	27	☿	29	♃	30
♒	♄	7	☿	12	♀	16	✱	20	☽	24	♃	27	♂	30
♓	♀	7	♃	14	♂	18	☽	22	✱	26	♄	29	☿	30

CAPVT XXVIII.

De ſignificato virium planetarum.

DOmus & exaltàtio, primas vires habent, quas ſignificemus numero 6. trigonus autem pro domino primo, ſi ſit tam de die quàm de nocte, quatuor habet vires, vt Iupiter in Ariete. Si ſolum de die & genitura ſit diurna, tres habet vires, in nocte nullam, vel vnam tantum, idem dicas de nocturno in diurna genitura. Sed ſecundus dominus, ſi communis ſit die ac nocte, duas habet vires, ſi autem non ſit communis, diurnus de die, & nocturnus de nocte, duas habet vires, contrario autem modo nullas. Tertius ſi communis fuerit, duas habet vires, ſi autem diurnus, vel nocturnus, in die quidem diurnus vnam, in nocte nocturnus vnam: contrario modo, nullam, termini dominus, ſemper duas.

Differentia inter dominum domus & exaltationis etiam eſt, quia effectus domini exaltationis clarior, domus autem perennior. Differentia inter dominos trigoni & termini eſt, quòd dominus termini clariores facit effectus trigoni diuturniores. Igitur trigoni ad finem, vt domus ad exaltationem. Vltimi termini debiliores ſunt, ac poſt primi & in vnoquoque termino poſtrema pars debilior, inde prima, mediæ autem validiſſimæ.

Et vt Planeta gaudet in dignitatibus ſuis, ſic contriſtatur in oppoſitis, in trigonis tamẽ & finibus hoc adeo eſt leue, vt lateat, quare iure merito oppoſita horum Aſtrologi non curauerunt. Oppoſitionem ſignorum vbi de radiationibus tractauimus habuiſti. Fines terminorum, natura ſequentium participant, vt decima ſexta pars ♐ de natura ☽. Participant & naturam ſtellarum fixarum in eis exiſtentium & radiorum erraticarum, qui in ipſos cadunt terminos.

Signa etiã ſe oderunt, maxime Leo & Scorpio, poſt Sagittarius & Piſces, vltimo Aries & Cancer. Sagittarij tamen cum Piſcibus occultior eſt inimicitia, quia ambo ſigna ſunt bicorporea, & domus Iouis. Omnes etiam planetæ gaudent in Cancro præter Saturnũ. Luna habet ibi domum, Iupiter exaltationem, Martis quamuis in eo cadat, & Solis frangitur ſiccitas & calor immenſus. Venus habet trigonum, & gaudet in domo amicorum. Mercurius eſt in ſextili domus ſuæ. Saturnus autem ibi vehementer triſtatur, & malos morbos facit.

In Virgine autem omnes ſe male habent, præter Mercurium, tum quia volunt recedere à nobis, Planetæ ad auſtrum, tum quia Solis, Saturni, & Martis ſiccitas augetur in immenſum. Iupiter & Venus in ea cadunt, & Luna eſt in domo inimici ☿. Sed planetæ omnes, præter Mercurium, duplici illa ratione gaudent in Piſcibus, veniunt enim ad nos, & fortunæ in his ſedem habent, & Saturni Martis ac Solis ſiccitas frangitur, & Luna eſt in trigono ſuo, & in domo amicorum.

Sunt & amiciciæ planetarum inter ſe, tum odia, non quidem quòd ſtella ſtellam odio habeat, vt homo hominem, aut quòd altera alteram viciet, vt elementa, ſed quæ contrarios effectus, cum ſibi obuiant, pariunt.

Amiciciæ.

	Saturnus	Iupiter	Mars	Sol	Venus	Mercur.	Luna
Amicus eſt	Ioui Soli Mercurio.	Saturno Soli Veneri	Veneri	Saturno Ioui Veneri	Ioui Marti Soli Lunæ	Saturno Soli.	Ioui Veneri.

Odia

Odia.

Odit	Saturnus Martem Venerem.	Iupiter Martem Mercurium.	Mars omnes preter Venerem.	Sol Martem Lunam.	Venus Saturnum.	Mercurius Iouem Martem.	Luna Solem.

Reliqui Planetæ ſunt indifferentes, vt Saturnus cum Luna.

Planetæ in domibus ſuis, ſignificant eum qui à ſuis magni æſtimabitur, amatorem quietis in patria, & fœlicem.

In exaltatione, honores aduenientes, gloriam, tam à propriis, quàm ab alienis: hominem quaſi indifferentem.

In trigono ſuo, cuſtodientem ſua, quietum, amatorem rerum mediocrium.

In finibus, ſuis, hominem variæ fortunæ, & permutantem ſtatum ſæpe. Cùm enim planeta vitam ſignificans redierit, vita erit incolumis, cum autem ad inimicorum terminos proceſſerit, erit infœlix idem de honoribus & diuitiis.

Planetæ peregrini, homini præſtant, ſi bene diſpoſiti fuerint, melius extra patriam, quàm in patria: ſi male, nullibi.

Cadentes à domo, peregrinationes, & exilia, & inconſtantiam, ab exaltatione autem, hominem qui multa in honore ſuſcipiat in commoda, deiectum, & de quo homines non curent.

In ſummo parui vel eccentrici circuli, ambitioſos, audaces. & omnia contemnentes. In imo autem, prouidos, timidos, & viles.

Retrogradi ſuperiores, præſtant pertinaciam, ſi omnes ſic fuerint, adeò erunt pertinaces, vt pro fatuis aut ſtolidis habeantur. Maxime igitur pertinax eſt, cui aſcendens, & locus Lunæ eſt in Capricorno, & magis in Aquario, & tres ſuperiores retrogradi.

Faciunt & hi ſic poſiti, nunquam à contentionibus explicitum, cum difficultate maxima negotia ad finem perducentem, tandem deſperantem.

Venus & Mercurius retrogradi, fallaces, anxios, curioſos, de ſemetipſis diffidentes, ſolicitos, negligentes actiones proprias, ſemper autem reſpicere oportet cui præſint, alij vitæ, alij negotiationi.

Signa etiam per ſe naturam rerum diſponunt, Aries vitam, Libra diuitias, Taurus labores, Scorpius animi ſollicitudinem & deceptionem, Gemini induſtriam, Sagittarius audaciam & promptitudinem, Cancer negotiationem & patrimonia, Capricornus regnum & dignitatem. Leo vires & tollerantiam, Aquarius perſeuerantiam & partorum retentionem, Virgo finem laborum & abſolutionem operum, Piſces delitias & voluptaté.

Antiſcia prima ſignificant concordiam abſque ſimilitudine aliqua: Antiſcia ſecunda ſimilitudinem & non concordiam.

Planetæ accedentes, dant vim ſuam alteri: vnde in noſtra genitura Mercurius Veneri, & Venus Mercurio vires præſtat.

Planeta transferens lumen ab altero ad alterum, eſt, quoties celerioris motus aliquis ſeparatur à planeta tardioris motus ad alterum applicans; vt in vigeſima quarta genitura. Sol transfert lumen Martis ad Iouem, & tunc ſignificatur, quòd ea quæ ſignificantur à Marte fiunt gratia eorum quæ à Ioue ſignificantur idest, quòd committebat adulterium cauſa diuitiarum, vt ornata videretur, nam hoc Sol ſignificat.

Si vero antequam obuiet alteri, retrocedat, impedimentum & pœnitentiam ſignificat.

Si autem ille alius effugiat, vt in vigeſima ſecunda genitura, Sol deferebat vim Saturni & Martis ad Venerem, ſed Venus eſt celerior Sole, ſignificat quòd appetet rem, quam nunquam complebit, & ita fuit, nam ante matrimonium diu tractatum, occiſus eſt.

Si vero alter planeta retrogradando illi leuiori occurrat, antequam perueniat ad illum quem petebat, aut alteri leuiori ſe occurrat, quod in vnum transferre voluit, in alium cogetur.

Si vero ab vno ſeparatus leuiori applicare nititur, ſed non perficit, vt in quadrageſimaſexta genitura, Mercurius ſextiles radios Veneris, ad Lunam transferre conatur, cum tamen leuior ſit Luna, ideo ſignificat, quòd multa quæret in talibus negotiis, quæ non ſolùm non aſſequetur, ſed erunt impoſſibilia, & ſic de aliis.

Sol in Cancro in angulo aliquo præter quartam, vitæ longitudinem auget, vt ſupra partis annos, ſi à maleficis non impediatur, aut caſu aliquo præripiatur, viuat.

LIBER

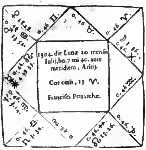
De exemplis centum geniturarum.

PROOEMIVM.

NEC temere, aut leui ex cauſa, harum geniturarum vllam ſubiungimus, cum vnaquaque aliquid admiratione dignum habuerit. In eis tamen, quæ priuatorum ſunt hominum, non erit difficile, tum vniuerſam illorum vitam deſcribere, tum etiam quod vera ſcripſerimus perſuadere. In Principum diſpoſitionibus exponendis, longè maius arduum negocium erit differendi, maximam vero perſuadendi: tum quia Principes, ex regnorum ſignificatoribus, maximam ſuæ fortunæ viciſſitudinem habent, qui nullum proprie illorum genitura teſtimonium exhibent: tum etiam quòd maledicere viuentibus eis ſine periculo, laudare ſine adulationis ſuſpicione, non poſſumus: nec ſi omnino hi malis & infortuniis vacent, facile quiſquam credat. Quidam vero Principum corpora, animumque in totum à cœleſtibus cauſis abſoluunt, quemadmodum Firmicus. Licuit ſanè his, qui etiam deos ipſos appellauere, ob vanam ſuperſtitionem: nobis autem, qui veram colimus pietatem, quique nihil in aſtris ſuperſtitioſum, ſed tanquam naturales cauſas obſeruamus, minime licet. Sed vt calore, frigore, doloribus omnes homines ſine diſcrimine vexantur: ſic non negamus Principum corpora animoſque mutari violenter, & leniter ad bonum malumque deflecti.

Sequitur figura exempli primi geniturarum.

I.

Latitudines Planetarum.

Saturnus	2	32	Sep D.	Venus	1	30	Mer. A.
Iupiter	1	3	Sep D.	Mercurius	1	34	Sep. A.
Mars	0	21	Sep. A.	Luna	4	53	Sep. A.

Cum Ioue ſtellæ paruæ, naturæ Saturni & Veneris.

Cum Marte ſtellæ paruæ geminorum, naturæ Saturni, & ſunt 5.

Cum Venere ſtella pedis geminorum, magnitudinis tertiæ, natura Mercurij parum Veneris.

Cum Mercurio & aſcendente parua ſtella, natura Saturni & Mercurij.

Cum aſcendente, id eſt, iuxta finitorem viſus, coaſcendit minor canis.

Cũ imo cœli ſpica virginis, natura Veneris, parum Mercurij: & arcturus in Boote, naturæ Iouis, magnitudinis primæ.

Multa in hoc viro præclaro, egregia fuêre.

Primum carminum ſuauitas elegans, qua per vniuerſum orbem celebratur. Præſtat hoc Iupiter in domo Mercurij, in quadrato Veneris, exiſtentis cum pede gemini, naturæ Mercurij, & parum Veneris: & ipſa fuit ſimiliter in trino Lunæ, & ipſa erat intercepta à radiis Iouis oppoſitis. Et ideo ſuauiloquentiam præſtat hæc conſtitutio, qua maiorem præſtare non poteſt.

Secundum eſt, profunditas ſenſuum cum ſtudio maximo. Præſtitit hoc Mercurius in aſcendentis grado iuxta Solem, in ſextili Saturni, quod in ampliſſimum auxit coaſcendens minor canis bebenia, naturæ Mercurij. Atque eo modo authoritatem cum doctrina & eloquentia coniunxit.

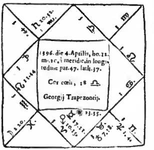
Tertium eſt, perpetua manens ac indefeſſa gloria, vt etiam in Hiſpaniam linguam tranſierit. Oſtendit hoc ſpica virginis in cœli imo conſtituta.

Quartum

Quartnm eſt, cœlibatns & orbitas: nam deeimam Sol aſpicit de quadrato, & Mercurins ex angulo, fortis vterque quintam Sol & Mercur us de trino equidem, ſed ex ſterili ſigno, Iupiter de quadrato in ſterili exiſtens, Saturnus de ſextili non in fœcundo ſigno. Habnit igitur filium, qnem Iupiter ſignificauit infor unatus, qui breui ſuperuixit.

Quintum eſt, ſignificatio Mercurij linguarum pluralitatem dantis, percallnit enim latinam linguam, ac græcam: ſemper enim Mereurius fortis pluralitatem dat linguarum, maxime cum Soli propinquus extiterit. Sol etiam in Oriente, longam vitam decernit. Iupiter autem in ſecunda, religionem, hoc etiam plerunque facit.

I I.

Cum Ione fuit quaſi aldebaran.

Cum Marte ſtellæ tres paruæ, naturæ Saturni, parum Mercurij.

Cum Sole iuba ceti, magnitudinis quartæ, naturæ Saturni, & cuſpis cornu arietis, magnitudinis tertiæ, naturæ Saturni & Martis.

Cum Mercurio auſtralis poſt linum piſcium parua, naturæ Saturni ac Iouis.

Cum Luna ſtellæ ex aqua aquatij, naturæ Saturni, parum Iouis.

Cum aſcendente ſtella, naturæ Iouis, & Saturni, magnitudinis tertiæ: & Soli & Martis, magnitudinis quartæ, & fuit ibi vultur cadens in lira magnitu. primæ, naturæ Veneris & Mercurij.

Cum corde cœli fuit ſpica Virginis, & arcturus in boote, naturæ Veneris & Mercurij, & Iouis regales: verum diſtabant ad ſequentia, parte vna & media fere.

Plurima in hoc viro & bona & mala fuere.

Primum, cum Venus, aſcendens de trino reſpiciat. Venus vero in tauro dominetur, blanda verba, eloquentiam, & gratiam apud homines præſtat hæc conſtitutio.

Secundum eſt, diuerſarum linguarum non vulgaris peritia, plurimarum ſcientiarum cognitio. Præſtat hoc indubie Luna in quadrato Iouis cum Aldebaran exiſtentis, & ſtella cum Mercurio de natura Saturni & Iouis.

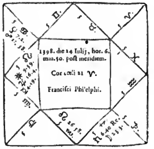
Tertium fuit, exilium quaſi perpetuum: quòd Mars aſcendentis dominus, combuſtus cum lino piſcium ſignificabat, Luna aſpiciente aſcendens.

Quartum, fortuna in quinta, plures exhibet filios, Luna reſpiciente ex ſigno multorum filiorum.

Quintum fuit, nominis magnitudo. Præſtat hoc ſpica virginis & Bootes in cœli medio, & vultur cadens in aſcendente.

Sextum, plurima, ſi quiſquam alius, volumina è græco vertit, mediocri eloquentia latina, quoniam eo tempore Latinæ literæ adhuc frigebant, & ipſe Græcus natione, vir plurimum fellis & mellis habens: nam vt clarum eſt, infortunæ Soli, Mercurio, aſcendentique prædominabantur. Poggius & Iacobus Cremonenſis, græcarum litterarum ignari, iubente Nicolao pontifice, plurimas illius traductiones, ſuppoſititio nomine occupauere. Vir vagus, ſubdolus, melliteis verbis, robuſtus, vafer, inconſtans, laborioſus multiſcius, longæuus.

I I I.

Latitudines Planetarum.

Saturnus	1	50	Sep. D.	Mars	0	15	Sep. A.
Iupiter	0	30	Sep. A.	Venus	3	40	Mer. A.
Mars	0	9	Mer D.	Luna	2	11	Sep. A.

Cum Ioue vola leonis, magn. quartæ, naturæ Iouis & Martis.

Cum Marte, ſtella magnitudinis quartæ, naturæ Martis, & Apollo ſecundæ magnitudinis, naturæ Mercurij.

Cum Venere ſtellæ tertiæ & quartæ magnitudinis, formæ geminorum, naturæ Saturni & Martis, & cum ea etiam eſt canis ardens, naturæ Iouis, & parum Martis.

Cum aſcendente ſtellæ naturæ Saturni & Mercurij, ambæ paruæ, ex forma Cancri.

Non pauca in hoc viro adnotatione digna fuere.

Primum fuit longitudo vitæ, cum 83 exceſſerit annos. Præſtat hoc Sol fortis in aſcendente cum Ione.

Secundum fuit, doctrina ſuo tempore non contemnenda, græca latináque. Hoc indicabat Mercurius in virgine, in Saturni qua-

drato, & Veneris ſextili: & Mars cum Apolline, naturæ Mercurij.

Cumque Venus in cancro foret, in duodecima, cum Marte in ſextili Mercurij, Mercurio etiam in quadrato Saturni, & ipſa cum cane ardente, & ſtellis naturæ Saturni & Martis, non obſcure declarabat hominem omni libidine flagrare: vnde & ob puerorum concubitus, & mulierum raptum infamis habitur, ab inimicis publice laceſſitus, multa etiam incommoda perpeſſus eſt. Quid enim flagitij addi poterat, ſi Venus vtrique infortunæ & Mercurio iungebatur. Malum etiam ingenium & ſeditioſum oſtendit.

At quia cor Scorpij, ſecundum gradum erat in imo cœli, & Aldebaran in medio, id eſt, in decimæ initio, clarum hominem literis, etiam poſt fata demonſtrat. Aſpicit autem loca Mercurius & Venus, trino ac ſextili viciſſim, nec homini obfuit, niſi temporum calamitas, quibus bonæ perierant literæ.

Nam Sol cum Ioue iunctus, in ſextili Saturni, & dominus aſcẽdentis indicauit ſtudioſum, laborioſum, ſeuerum, agreſtem, ac præter vitia Catonianam quandam aſperitatem præferentem, ſuperbum, cogitabundum, ac memoria inſigni præditum, incolumem.

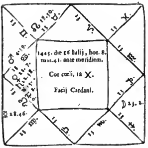
Saturnus etiam in Sagittario, in trino aſcendentis, indicauit vulnus in facie.

Iupiter combuſtus & Mercurius in quadrato Saturni, dat inopiam, labores. Venus ſola fauet, vnde plurimas duxit vxores, primam rapit. Significabat autem occaſionem victus, Mercurius in ſecunda, in domo propria.

Luna in quinta, filios promittebat, Saturnus malos.

Illud verò non parum animaduertere conuenit, quod in hac & prima & ſequente genitura videre licet, Martem in cancro, in duodecima, aliquam cum doctrina & eruditione habere ſignificationem, inimicoſque debilitare. Sunt autem virorum eruditorum ſigna 4. Taurus, Cancer, Leo, & Aquarius: tarò autem aliud aſcendit ſignumtp, ſi regula in Trapezuntio exceptionem etiaitur.

I V.

Saturnus cum pede boreali cancri, naturæ Saturni Mercurijque magnitudinis quintæ.

Iupiter cum ſtella extra formam cancri, naturæ Saturni & Mercurij, magnitudinis quartæ.

Mars cum ſtella, magnit. 4. naturæ Mercurij, parum Veneris.

Sol cum aſino magnitudinis quartæ, naturæ Martis & Solis.

Venus cum eadem, cum qua Saturnus.

Aſcendens cum Apolline, naturæ Mercurij, magni: ſecundæ.

Coaſcendit etiam Orionis cingulus, naturæ Saturni & Iouis, quo nihil validius.

Cor cœli cum ventre piſcis, quartæ magnitudinis, naturæ Mercurij & Iouis.

Imum cœli cum facie virginis, magnitudinis quintæ, naturæ Mercurij, parum Martis.

Sed nec præſens genitura pauca habet præcipua.

Primum eſt, ætatis longitudo, quam oſtendit Sol in aſcendente, in leone, & cum Ioue. Venus etiam & Saturnus in aſcendente, augent robur vitæ, plurimos tamen præſtat malos affectus. Vixit igitur annis 79. completis.

Secundum eſt, immenſus ſtudendi amor: nihil enim aliud faciebat. Dat hoc cingulus Orionis coaſcendens, & Saturnus addit patientiam & labores. Apollo dat ingenium, & ſimiliter cingulus Orionis, ſed pigrum: inſignem tamen memoriam. Et ita fuit iuris vtriuſque doctor, Medicus & Mathematicus.

Tertium fuit, occultarum doctrinarum notitia. Necromantiæ peritia tanta, vt omnes ætatis noſtræ ſuperauerit. Humidiſſimo cerebro. Præſtat Saturnus in aſcendente, & Luna in ſexta, in ſagittario, in trino Mercurij. Publice credebatur ſpiritum familiarem habere, quod & ipſe fatebatur ingenue.

Quartum eſt, quòd amiſit omnes dentes in 58. anno, deinde vixit 21 annis ſine vllo dente. Et fuit debilis viſus, quia Solem infortunabat aſinus cum eo exiſtens, & Luna erat in ſexta in via lactea: quare oculi ambo erant vitiati, & erant albi & parui, & ingenium aliqualiter etiam turbidum. Saturnus autem cadens in cancro, ſigno humido combuſtus, abſtulit dentes: & forte ſtellula exiſtens cum Saturno, addidit malitiam.

Quintum eſt, quòd bis bibit venenum, quod neſcio an vnquam cuiquam hoc contigerit. Hoc ſignificat Saturnus infortunatus, cum Venere ſub infortunata, quia ſub radiis Solis iungitur in fortunæ infortunatæ, primum habuit annorum 23. ſecundum anno 50. & primum fuit Arſenicum, ſublimatũ & ſecundum erat venenum terminatum. Et cum eo alij ſumpſerunt, qui perierunt, & ipſe euaſit: remanſit autem tremor cordis, qui durauit 56. annis. & hoc videtur contra Galeni experimentum cum vixerit valde ſenex, ſed non eſt.

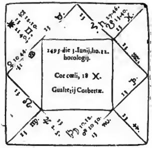
Sextum eſt, quod fuit vir integritate incomparabili, alter quidem Cato, liber in dicendo, iuſtiſſimus oſor vitiorum: & hoc eſt, quia

Luna

Luna erat in domo Ionis, in trino Mercurij exiſtentis in domo Solis, & Luna erat domina aſcendentis, & Iupiter cum Sole in propria domo & prima.

Scpitmum, quod erat timidus & aggreſtis neglector terum, minime amator ſuorum, ſed quaſi vir omnino rigidus. Præſtat hoc Saturnus combuſtus in aſcendente.

V.

IVpiter cum ala virginis, naturæ Mercurij, parum, magnitudinis tertiæ.

Mars cum luminoſiore lancis borealis, magnitudinis ſecundæ, naturæ Saturni, & parum Martis: & cum præcedente lance auſtrali, magnitudinis quartæ Mercurij & Martis.

Sol cum dextro humero Orionis, magnitudinis primæ: & cum dextro humero aurigæ, magnitudinis ſecundæ, ambabus naturæ Martis & Mercurij.

Venus cum duabus ſtellis de natura Saturni, & quaſi cum dextro Orionis humero, quantum ad aſcenſionem, naturæ Martis & Mercurij, magnitudinis primæ.

Luna cum eiſdem, cum quibus Mars.

Aſcendens cum Apolline, magnitudinis ſecundæ, naturæ Mercurij: & cum eo aſcendit cingulus Orionis, de natura Saturni & Ionis, ſtellæ tres, magnitudinis ſecundæ glomeratæ.

Imum cœli cum ala virginis, naturæ Mercurij, parum Martis, magnitudinis tertiæ.

Fuerunt in hoc viro præcipua hæc.

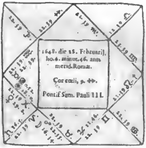
Primum ſigularis doctrinæ cupido, ac in ſtudio perſeuerantia, in quibus, ob ſtellas quæ ad exortum feruntur, cum præcedente, veluti fato quodam, ita deſiderio ingenti communicauit: at Venus in ipſo horoſcopo conſtituta, & Martis radiis ac Lunæ amicis fulta, orandi ſtudium auxit, eloquentiam facundiamque addidit, vt inter celeberrimos noſtri temporis Oratores haberetur. Nam cancer ſemper linguæ impedimentum affert, Mars tamen & Venus hoc ſuſtulerunt quin etiam blandam ſermonis gratiam contulêre: verum, vt ex orationibus ſuis videre licet, lachrymabile mœſtumque ſemper aliquid continere videntur, cum virtus cinguli Orionis trium Planetarum vim ſuperet.

Secundum fuit nominis claritas, Principum familiaritas, ordo Senatorius. Hæc præſtant luminaria cum ſtellis inſignis magnitudinis iuncta, Sol quidem cum humeris Aurigæ & Orionis Luna cum ſplendidioribus lancis, quod non tantum quam habuerat dignitatem promiſerant, ſed in futurum tempus longe maiorem, ſi ſuperuixiſſet. Saturnus autem iuxta cœli cor, tardos honores oſtendit.

Tertium fuit, eruditio græca latinaque tanta, vt illud primum neſcires, Græcus eſſet an Latinus. Multa artium diuerſarum doctrina, iurisque peritia accedebat. Apollo Venusque in horoſcopo hoc præſtant, Lunaque in Veneria trino conſtituta cum ſtellis egregiis.

Mortuus eſt violentiſſima hæmoptoi, quoniam Luna damnata in Scorpione cum Marte fuerat, eiusque radij quadrati in Leone. Sol vero cadens, diſpoſitionem vitæ aſcendenti reliquerat, itaque dilata mors eſt, per Veneris annos 8. nam trigeſimo quinto directionis anno, ruptum eſt vas in pulmone in fine quadrageſimi ſecundi obiit. Eo autem anno Saturnus gradum reuertentis anni occupauerat. Stellæ autem ex lance Marti & Lunæ copulatæ, violentiſſimum morbum effecerunt. Manifeſtum eſt etiam ex his quæ dicentur, quòd longæuus eſſe non poterat, Marte, Saturno, Luna, aſcendens cum Venere reſpicientibus, cum luminaria debilia eſſent, nec vllus locorum vitæ diſpoſitor adeſſet.

VI.

Saturnus cum præcedente flexus piſcium, magnitudinis quartæ, naturæ Saturni, & parum Mercurij.

Iupiter cum dextro Orionis humero, magnitudinis primæ, naturæ Martis & Mercurij & cum dextro aurigæ humero, magnitudinis ſecundæ, naturæ præcedentis: corpore autem iunctus ſummitati clauæ Orionis, magnitudinis quintæ, naturæ Ionis & Saturni: atque quartæ ſtellæ adiacentium cornu boreali tauri, magnitudinis quintæ, naturæ Martis, in via acta.

Martis eſt inter Vergilias, ſunt autem naturæ Martis & Lunæ.

Luna eſt cum cauda arietis, magnitudinis quartæ,

quartæ, naturæ Veneris.

In Occidentis angulo eſt regulus, vbi & Iouis ſextilis.

Et ſi nihil aliud eſſet egregium in Pontifice, hoc ſolum, ipſum eſt egregium maximumque, fuiſſe Pontificem, quòd ex priuata conditione ad regnum, & ex mediocri dignitate ad ſummam gloriam aſcenderit, vel induſtria, vel virtute, vel fortuna, quodcunque horum fuerit, maximum eſſe neceſſe eſt. Verum non ſolum in adipiſcendo fortunatiſſimus, ſed & in adminiſtrando ſapientiſſimus, & reipub. Chriſtanæ vtiliſſimus habitus eſt. Carolo enim Quinto contra Turcas pugnanti, auxilio ſemper fuit.

Nec minus in priuata vita laudandus, comis, Græcis & Latinis literis non mediocriter eruditus, mathematicarum non expers, ac reliquarum doctrinarum non ignarus. In victu parcus, laborum patiens, vt nec amplius vel à priuato iuuene iure expoſceres.

Præſtat ſapientiam Mercurius, in trino Iouis optime collocatus, adipiſcendæ dignitati, fauit Leonis cor, in Occidente in Iouis ſextili, cum ad cœli medium peruenit in annis 67. Verum vltimam fortitudinem habet hæc genitura, eo quòd Iupiter cum quatuor ſtellis, quarum duæ inſignis ſunt magnitudinis, optime collocarit. Paſſus eſt pericula non parua, ob Martem infortunatum, qui in quadrato eſt aſcendentis. Longæuum etiam oſtendit hæc poſitio.

VII.

IVpiter cum aquarij tertia aquarij, magnitudinis quartæ, naturæ Saturni, parum Iouis.

Mars cum latere dextro perſei, magnitudinis ſecundæ, naturæ Saturni & Iouis, in initio lacteæ viæ.

Sol cum dorſo Pegaſi, magnitudinis ſecundæ, naturæ Martis & Mercurij: & cum ventre piſcis, naturæ Iouis & Mercurij, magnitudinis quartæ.

Mercurius cum alia ventris piſcis, magnitudinis & naturæ præcedentis.

Luna cum vulture, magnitudinis ſecundæ, naturæ Iouis & Martis, in initio viæ lacteæ

Aſcendens eſt cum duabus ſtellis, naturæ Veneris & Saturni, magnitudinis quintæ. Coaſcendit etiam crus Pegaſi, magnitudinis ſecundæ, naturæ Martis & Mercurij.

Cor cœli cum fronte Scorpij, regius locus eſt, naturæ Martis & Saturni, magnitudinis tertiæ, ac ſpica virginis ad cœli medium poſita eſt.

Exiſtimo principem hunc, ſi non ad tollendam immanium Turcarum rabiem, ad compeſcendam ſaltem fuiſſe progenitum: nam cum & in cœli medio & in corde cœli, & in aſcendente, & cum Marte, Sole, ac Luna, regiæ ſtellæ aut inſignes ſint conſtitutæ, conſtat nil maius ad priuatam vitam accedere potuiſſe, nam de publicis, regnorum initia habere oportuiſſet, recte iudicaturum. Robuſto igitur ac ſalubri agilique corpore fuit, niſi quòd Luna in horoſcopo humiditatem auget, facitque infirmiores ſupernas partes. Prudenti conſilio, laborum patientiſſimus, linguarum plurium gnarus, in prælis victor, in pace fortunatiſſimus ac ſapiens, in periculis audax. Indiæ magnam partem iamdudum incognitæ ſuo adiecit imperio. Inſubriam expugnauit, & Africæ partem. Terrori Turcis fuit, vt nec eum, quanquam cum ingenti exercitu eſſent, expectare auſi ſint. Gallorum regem Pontificemque non ſolum vicit, captiuoſque habuit. Huius tempore penè totus orbis, cuius maior pars longe latuerat, cognita eſt: datæ leges Antipodibus. Aetate ferrea, hac, vt nil terrius, ita nil mirabilius, miſerias tamen ſeculi glorioſi Principis magnitudo, clementia, felicitas, prudentiaque flexêre. Vtinam non nobis Philopœmen ſit: ad extremum enim cum deducta ſint ingenia, artes, induſtriæ, orbis cognitio, librorum multitudo, Principis ſumma cum virtute fortuna, verendum eſt, ne vltimos conatus natura effinxerit.

Cauſa autem ex ſuipſius genitura, tantæ fortunæ, ſecundum cauſas naturales eſt: quoniam Sol, Iupiter, Venus & Mercurius in aqueo ſigno ſunt coniunctionis trigoni nunc prædominantis, ibidem etiam cœli cor eſt conſtitutum.

Secunda eſt, Luna in aſcendente cum vulture volante, & Iupiter in ſecunda: in his enim locis, & non in aliis, maxima bona pollicentur. Non enim erit pauper, cui Iupiter in ſecunda: nec malam experietur fortunam, cui Luna in aſcendente.

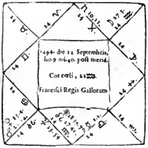
Tertia eſt, quoniam cœli cor in regia Scorpionis ſtellarum glomeratione conſtat, antecedentibus radiis amicis Solis cum dorſo Pegaſi. Iouis Lunæ, Mercurij, Veneris autem ſequentibus, quo nihil melius poteſt excogitari.

Veruntamen, etſi (dixi) hæc faueant gloriæ ſuæ, nihil minus non ex aſtris geniture tanta fœlicitas procedere poteſt, ſed illa æterna ac conſtituta diuinæ mentis ſeries qua ſecundum ſucceſſionem in maximos mundi ordines ſtatuta lex eſt, germinauit.

Crus Pegaſi coaſcendens, agilitatem corporis præſtat.

Mars cum dextro latere Perſei, præſtat fortitudinem & tollerantiam, ac corporis robur. Habet autem ſtella hæc ad imum cœli poſita, quoniam pluribus omnino periculis ſponte exponetur.

VIII.

SAturnus cum ſtellis de natura Saturni poſitus eſt.

Mars cum regulo in imo cœli poſitus eſt, de natura Iouis & Martis. Item cum pectore leonis, naturæ Saturni & Veneris. Item cum ceruice leonis, naturæ Saturni, & parum Mercurij.

Mercurius cum genu ſiniſtro virginis, naturæ Mercurij & ♀.

Luna cum cauda cygni, magnitudinis ſecundæ, in via lactea, naturæ Veneris & Mercurij.

Aſcendens cum pede geminorum, magnitudinis quintæ, naturæ Mercurij & parum Veneris.

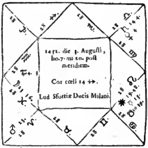
Cor cœli cum duabus ſtellis vertebræ aquarij, alteram a gnitudinis quartæ, altera quintæ, de natura Saturni & Mercurij.

In hac genitura, cum planetæ in virgine clariores Sol & Iupiter, in præcedente autem, in piſcibus ſint conſtituti: Marsque huic & Venus in Leone, illi in tauro Saturnus & Mars: hic Mercurium in libra, Lunam ille habeat in capricorno. Oppoſitis igitur pugnantibuſque planetis, nil mirum, ſi bellis cladibuſque vniuerſam Italiam ac Europam penè totam vſque ad infidelium pericula conturbarunt, ſemperque ſuccumbente fermè Rege, quoniam Cæſaris planetæ aqueum ſignum poſſident. In quo trigono nunc magna coniunctio viget: hoc enim vniuerſale eſt omnibus legibus, regnis, principibus, priuatis artificibus, vt tantum gratia apud homines & fortuna valeant, quantum in trigono, in quo magna verſatur coniunctio, planetarum fortunatorum habuerint: maxime vero in hoc Solem inſpicere oportet. Porro Chriſtianam legem fouet igneus trigonus, Mahumeti aqueus: vnde à 150. annis citra ſecta illa inualuit. Fundata enim eſt poſt Saturni Iouiſque congreſſum in ſcorpione factum, in anno 630. annis autem poſtmodum 4. legem promulgauit, vel vt quidam volunt, promulgata eſt ex anno 619. coniunctio autem præceſſerat in anno 610. in piſcibus. Porrò Chriſtianam legem præceſſit eodem anno promulgationis magna coniunctio in leone. Chriſtum exorientem maxima coniunctio in arietis initio præceſſit 6. annis: exorientem Mahumetem in initio cancri anno domini 590. non maxima, ſed magna tantum coniunctio.

Sol igitur & Iupiter, & caput in virgine in aſcendentis quadrato, & Mercurius in trigono, ingenium, bonaſque animi & præclaras dotes decernunt. Mars autem cum regulo iuxta cœli imum, fortitudinem & militiæ peritiam non mediocrem præſtant. Ob egregias igitur animi virtutes, ſuffragante Solis, capitis & Iouis optima coniunctione, poſt multa prælia infœliciter geſta, poſt captiuitatem & filios obſides datos, & regno reſtitutus, & ſororius victori tandem factus, glorioſam & rege dignam tanto agit vitam, vt non tam ab hoſte victus, quàm aduerſam fortunam ſuperaſſe credatur. Paſſus eſt plurima in corpore incommoda, quoniam Iupiter combuſtus & cadens in aſcendentis quadrato eſt poſitus, erit igitur hoc totum ex epatis debilitate.

Luna cum cauda Cygni, affectum regni, cui ſtella præeſt oſtendit.

IX.

SAturnus fuit iuxta ſpicam & iuxta bootem, altera regia, altera bebenia, naturæ Iouis & Veneris, & parum Mercurij.

Sol cum ceruice leonis, magnitudinis ſecundæ, naturæ Saturni parum Mercurij: & fuit iuxta regulum, naturæ Iouis & Martis.

Venus cum ſequente 4. alæ ſiniſtræ virginis, naturæ Mercurij, parum Veneris, magnitudinis quartæ.

Mercurius cum duabus ſtellis paruis, quarum vna eſt genu dextrum leonis, naturæ Iouis & Martis, & eſt in ecliptica.

Luna cum cauda piſcis antecedentis, magnitudinis quartæ, naturæ Saturni, parum Mercurij.

Aſcendens fuit cum tibia dextra aquarij, magnitudinis tertiæ, naturæ Mercurij, parum Saturni.

Cor cœli fuit cum regia ſocietate ſtellarum extra formam ſcorpij, naturæ Martis & Lunæ.

Imum

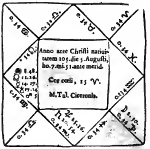
Imum cœli fuit cum ſtellis extra formam tauri, naturæ Martis.

Et ſi minus felix exitus huius Principis fuerit, anguſtumque regnum, quoniam tamen & virtutum amator inſignis, & genitoris noſtri fautor fuit, ea cauſa breui oratione quæ huic contigerint, perſtringam.

Admirantur quidam felicem genituram infelici exitu terminatam, & prudentiam deteſtantur, quæ tam infauſtum finem habuerit. Saturnus etenim genituræ dominus in octauo, cum Venere & ala virginis, plurima decernit mala: in libra autem in propria domo, nam iam ſuprà diximus incongruam fore mixtionem Saturni & Veneris, præſertim in octauo loco. Stellæ vero, quæ iuxta eum erant, prodeſſe non potuerunt, quoniam poſteriores fuerant partibus duabus. Cumque eſſet Sol in Leone, à ſeptimo cadens, quo in loco Franciſcus pater, qui regnum acquiſiuit, in cancro habuerat, & ipſe ad reguli complexum trinum Martis excipiens, qui in ariete fuit, Iupiter vero in piſcibus in aſcendente. Saturnus in libra exaltabatur, & Venus in eadem domina conſtituta, paternum regnum reſtituendum fore tot teſtimoniis confirmatum eſt: verum non hic ita felix vt pater, licet & ipſe in ſexto loco Solem habuerit, quoniam non in aqueo ſigno fuit. Sola Luna popularem auram promittebat. Iam igitur felicitatis regni adepti, conſiliique ratio aperta eſt: nam & Mercurius cum cauda moleſtiam animi auget, Iupiter autem in horoſcopo blandam conuerſationem, longæuamque ſatis vitam, nec omnino imbecille corpus pollicetur, quamuis aliquando longa ægritudine fuerit detentus.

Cum vero nullæ fixæ ſtellæ potentioribus hærerent planetis, ſolaque ceruix leonis prauæ naturæ Soli eſſet coniuncta, regulus autem eſſet poſterior, regnum vero ipſum ad alienum eſſet tranſiturum. (Nam Franciſci Sfortiæ, qui illud acquiſierat, Sol non fuit in angulo conſtitutus, nec regiæ copulatus, quorum vtrunque, vel poſtremum ſaltem expetebatur) abrumpi ius regni hæreditarium in ſecunda ſucceſſione ſignificabant. Aderat & trigonus aqueus, huic minime fauens, præſertim cum Sol & Saturnus abeſſent, cœlique medium atque imum, ac Luna infelicibus ſyderibus iungerentur. Quamobrem in anno 46. exactæ reſtitutionis, aſcendente tauri fine, cum Iupiter ad Solis quadratum in taurum decimæ domus perueniſſet, atque ibidem Saturnus ad anteriores partes conſtitutus. Cœli vero cor ad Martis quadratos radios. Iupiter autem tunc cadens erat in octaua in capricorno, caudæque iunctus. Mercurius vero & Mars cum Sole poſiti, viciſſim vrgebant vrgebanturque. Oſtendit hæc conſtitutio maxima perpeſſurum. Ruente igitur regno, bello ſpoliatus, fraude captus eo anno eſt: mortuus autem in carcere, vt fama etiam veneni, quinquageſimo quarto ætatis anno, cum ſeptem annis miſeram in lautomiis traxiſſet vitam.

X.

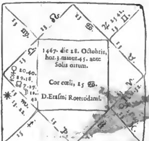

Decus eloquentiæ, os Romanum, cor leonis in horoſcopo, Solem, caudam, Mercurium, Venerem, ac Martem cum eo habet: inde facundia & autoritas ſumma decernebatur. Eadem fermè Petrarchæ affuerunt. Illi nihil deerat, huic nihil adiici poteſt. Cauda cum Sole domino horoſcopi, acutum ac verſutum, ſemper autem violentum decernit finem. Adiuuat decreta Saturnus Iupiterque in ſcorpione triplicitatis ſigno, in qua tunc magna coniunctio celebrabatur. Sic Arpinas ille municeps, Rex quidam Romæ erat: quod & inimici eius paſſim & palàm ei obiiciebant. Martis in aſcendente radius, Saturno & Ioui hoſtilis, violentæ mortis decreta confirmat, ſed auget poteſtatem: quia Mars ſcorpioni, & Iupiter leoni dominatur, trigoni cauſa. Porrò Luna cauſa mulierum decernit incommoda, & non ſatis ab initio firmam valetudinem: nam vitæ longitudinem decernit Sol in leone in horoſcopo. Horum omnium cauſa, tantus fuit eloquentia, eruditione, prudentia, ac potentia, miſeroque fine trucidatus, amputata etiam illa manu, quæ tot ſui monumenta nobis reliquit: caput vero eius in roſtris, in quibus tanta cum gloria toties populum Romanum moderabatur, in ſuique vertebat admirationem, fortunæ ludibrio, & Marci Antonij ſcelere poſitum eſt. Et quamuis nos minime lateat forſitan hoc tempus certum haud eſſe poſſe, quòd ante Cæſaris fuerit emendationem, cuius Macrobius meminit: haud tamen de Sole, cauda, Mercurioque ac Marte, & Venere: quod in leone, tum Saturno & Ioue, quod in ſcorpione, dubitari poteſt. Paucorum dierum error eſſe poteſt, quod & veriſimile exiſtimemus, haud Lunam eo loco poſitam. Verum nos rationem temporis ſumus ſecuti, quam omnes, & præcipue Plutarchus, tradiderunt. De aſcendentis etiam ratione nulla eſt ambiguitas: ſolus igitur locus Lunæ haud exploratus relinquetur.

Hanc

XI.

XII.

HAnc veram genituram Lutheri, non eam quæ ſob anno 1484. publicè circumſertur, eſſe ſciro. Nec tanto negotio minor genitura debemr, aur tali genimræ minor euentus. Exiſtimo autem non intelligentes huius artis fundamenta, eam corrupiſſe: nam nec illa robore huic æqualis eſt, nec ſi damnare velis, deeſt hic quod poſſis accuſare. Nam Mars, Venus Iupiter que, iuxta virginis ſpicā coeunt ad cœli imum ad vnguem, vt ex horum conſpiratione regia quædam poteſtas decernatur, ſine ſceptro: ſunt enim erraticæ ſub terra. Porrò quòd ad religionem pertineat, iam ſæpios adeò dictum eſt, propter ſpicam virginis, vt repetere pigeat. Incredibile igitur quantum augmenti breui tempore habuerir hoc dogma: nam Germaniæ maximam partem adegir, Angliam totam, multasque alias regiones, cum adhoc viuat, nec vlla eſt prouincia ab huius ſectatoribus immonis, præter Hiſpanias. Feruet mundus huius ſchiſmate, qood, quia Martem admixtum habet & caodam, ſoloitur in ſeipſo: infinitaque reddit capita, vt ſi nihil aliud errorem conuincat, multitudo ipſa opinionum oſtendere tamen poſſit, cum veritas vna tantum ſit, plurimos neceſſariò aberrare. Porrò firmitatem dogmatis Sol & Saturnus cum lance meridionali, in loco futuræ coniunctionis magnæ oſtendunt, cum diu trigonus ille iam dominaretur. At Luna iuxta aſcendens, longitudinem decernit vitæ: verum cum Soli Saturnus adiungatur, pro tanto rerum motu, nullam dignitatem præſtat. Obiit 17 Februarij, hora 14. mino. 30. poſt meridiem, Eiſlebij vbi natus erat.

AD te igitur primum venio ô Eraſme, noſtrorum temporum magnum decus Cicerone tanto minor, quanto Romanom imperium Germania maius, quantoque Italus Barbaro, ad eloque ntiam natura pronior eſt, & quanto facilius eſt in genu na lingua quàm aſciticia eloquentem euadere. Viciſti tamen cœli improbitatem eloquij ſuauitare, multarumque ſcientia linguarum, plusque tibi barbaries debet, quàm nocuerit. Affulſit cum Mercorio Venereque virg nis ſpica, Lunaque cũ nodo acumẽ ingenij, & perpetuum fortunæ augmentum, quod ſæpius teſtari ſomus quoniam in horoſcopo ſit, præſtabat. Hos omnes Iupiter ex nooa, trigona radiatione benigne fouebat cadens, & ex duplici ſigno. Vnde quamuis ſacris imbutos, non pro virtute dignitates eſt conſecutus, ſed linguarum multitudinem, vt ſeptenarij numeri perſectionem impleuerit, ſcripturæ ſacræ amplam cognitionem. Porrò & Mars ipſe Iouem offendit, & morbos etiam in ſexto loco reuertẽtes facit: calculo enim frequenter vexabatur. Saturnus in ſeptimo non parua pericola, plurimasque inſidias inimicorum: Luna cum cauda & cum Sole poſita, nam minus duabus partibus diſtat, negat filios, & vxorem, quoniam etiam ſecreta quædam cum in ſcorpione ſit, non probat, cauſam vero calculi etiam auget. Vixit annis L X X. & in hoc felix, vt nec ad ſtudium tempus deeſſet, nec ad ineptias & ludibria ſuperabundaret.

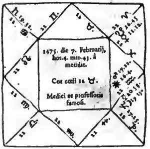
Ego non aliam tanto viro, ſi detur facultas etiam eligendi magis opportunam geniturā inueniam, namque radiis vtriuſque infortunæ Sol, Luna, Mercurius & Venus liberi ſunt: at Venerem in horoſcopo ſpicæ virginis iunctā eſſe, inſignis cuiuſdam in dicendo leporis, in tractando dexteritatis eſt argumentum, cum etiā præter id non paruum in fortuna præbeat augmentū. Mortuus eſt, cū Venus figuræ domina & vitæ, ad Iouis oppoſitum Martiſque qoadratum peruenit. Nec tamen omnis qui talem habuerit genituram, Eraſmo æqualis erit, ſed plures (qood altàs diximus) præter hæc revolutiones proſperas, quemadmodum Eraſmo, ſuccedere neceſſarium erit.

XIII.

NE ego etiam noſtrum ciuem vel inuidia prætermittam, vt illud mihi obiici poſſit, Ω ἀχάριστοι [illegible]. Et potuit tamen hic iure prætermitti, cum ſcripſerit fallacem hanc eſſe artem, atque publicè puniendam, fretus quibuſdam legibus tunc ſeueris atque iuſtis, quòd orbis horum nebulonum imperitia impleatur, qui ſine ſciētia, ſine ſtudio, ſine iudicio, vel auaricia vel ſpe etiam Imperia in diſcrimē mittunt, falſas promulgantes prædictiones. Has vſus irritas fecit, quod temporibus ſuccedētibus apparuerit, hanc diſciplinā, ſi quis ea dexterè vtatur, magno commodo humano generi acceſſiſſe: ſed hæc forſitan πάρεργα. Idem ad primum reuertamur inſtitutum, cum enim propoſitum foret, eos qui aliquid laude dignum in publicum ediderint, his exemplis tantum inſerere. Quanquam haud me lateat, aliquos fore è noſtra vrbe, qui ſic omni virtute omnique ſplendore ornati ſunt, vt non minimum hic commodum eſſent allaturi, ſi adiicerentur, Alciati tamen genituram hic ſolum poſui, quòd citra ſuſpicionem κολακείας fieri poſſet: multa enim viuens edidit lectu digna, cum vix alij à fato id impetrare potuerint, tum inter tot barbarorum expoſitorum congeriem candorem Latinæ linguæ retinuit & aliam inſuper græcam adiecit. Decertat vnus candore eloquij cum Budæo non ſolum, verum cum Eraſmo, & ſi noſtro iudicio acquieſcendum eſſet, felici Marte. Porrò grauitate longe præſtantior, facile id eſt, ſi epiſtolas epiſtolis, orationes orationibus conferas. Quare ne iniuria huic operi adiunxerim hanc genituram, cuius excelſam hanc virtutem Venus in horoſcopo poſita trigonoque Lunæ ac Saturni mutuo vtriſque cum ea, in humanis ſignis, Luna vero etiam cum virginis ſpica poſita decernunt. Porrò Saturni quadrata radiatio, ad Martem Mercuriúmque ac caudam ſimul iunctos intenta, ingenium quidem acre præſtat, reliqua non probat, vt ſi ex angulo foret, violentæ mortis diſcrimen immitteret. Sed & ſic etiam obſtat Iouis ex angulo fortis ſextilis, atque vt video, omnia dilucida ſunt.

XIV.

PRoximum ſtudiis autoritate magnitudinéque ſtipendij hunc adiecimus. Hic lingua & eloquentia adeò inferior, vt quaſi barbarus. Quis enim illi conferetur dicendi ſuauitate, qui vel Lunam vel aſcendens, vel dominum geniture cum virginis ſpica habuerit. Melliflua ex hoc ſydere facundia profluit. Cum Seruator exoriretur, Iouem & virginis ſpicam in aſcendentis gradu habuit. non quòd illarum opera indigeret, qui ſtellas ipſas condiderat, ſed nec ieiunio nec precibus indiguit, qui Deus eſſet, optima tamen quæque nullo cauſarum ordine permutato ſumpſit. Sic & temperaturam & formam, vt his commode vteretur, non quòd hæc illi eſſet neceſſaria, vt amētiſſimus quidā qui illū aquæ ſuperſtetiſſe ob corporis æqualitatem mentiebatur, imò potius inſaniebat: nam & Petrus ille Piſcator fluctibus haud mergebatur. Digredior à propoſito, ſed potius rapior extra orationis limites, tanta eſt ſeculi noſtri labes. Alij adeò augent naturalium cauſarum vires, vt ad monſtruoſas interpretationes Aſtronomiam retrahant. Alij quod humanum eſt, diuinum etiam eſſe volunt, confunduntque hominis ac Dei munera.

Incerta eſt hora geniture huius, dies minime: igitur quod clarum eſt exponemus. Luna cum Mercurio iuncta in humano ſigno; tum cum Sole & Marte in Saturni domo ingenium, memoriam, patientiam, ad diſciplinas adeò illuſtres præſtant, vt ſuperaddi nihil ad decreta poſſit. Auget decreta Fomahant cum Mercurio, & Luna & Mars Sulque cum cygni cauda, rara ſyderum conſpiratio, rarus euentus. Philoſophus, medicus maximis in arte perfunctus honoribus, magna rerum ſcientia. Galeni diſciplinam commorientem excitauit. Porrò de moribus cuiusquam dicere nominatim, inuidioſum fuerit, aut ſuſpicione plenum.

X V.

Non impares ſumus antiquis, ſi abſit inuidia. Hic enim non ſolum ob rei euentum, ſed etiam ob diligentem genituræ obſeruationem mihi dignus viſus eſt, vt inter ſingularis doctrinæ viros, etſi Barbarus, adnumeraretur.

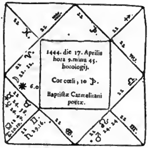
Expoſuit Galeni artem paruam, Ptolemæique libros quatuor iudiciorum, quæ opera extant, in linguam noſtram cõuerſa. Exiſtimo & reliqua, nam cum plura edidit, in propria lingoa ſnpereſſe. Magnus pro ætate ſua Aſtronomus, Philoſophus, Medicus. Oſtendit viri excelleotiam omniom erraticarũ conſtitutio ſuper terram, Lunæque cum Ioue ſextilis, cum ille in cœli medio eſſet, cum ſtella coi nomen inditum eſt vultur cadens in hotoſcopi habens poteſtatem, & ex ſummo cœli vertice ipſum cum Sole aſpiciens. Sapientia igitur à Sole, fortuna à Ioue declaratur, ab vtriſque autem vita. Porrò quòd Iupiter in capricorno cadat, cadéſque Sol Lunam in ſcorpione cadentem in octaua quadrata radiatione reſpiciat, declarat impoſſibile fore, quin multa in vita ſua incommoda paſſus ſit: quæ tamen, quòd maxima ex parte ignota ſint, aut noluerit referre, neſcimus. Fit autem, vt hic magnam fortunæ partem in iuuentute media ſit conſecutus. Fuit autem propter Veneris conſtitutionem, quæ cum Saturno eſt, & in Martis ſextili, profligatæ libidinis.

X V I.

Baptiſta Carmelitani poeta.

ESt aliud antiquæ imitationis exemplum in Baptiſta Carmelitano, qui vt patria, ſic arte Virgilium eſt conſecutus. Vincitur ab illo fateor, cum præter linguæ Latinæ nunc detimenta, hic nullum inuenerit Auguſtum. Cum enim plurimum auxilij literis boni Principes ferant, vatibus etiam ſunt neceſſarij, quod carmina proueniant animo deducta ſereno, cum reliquæ diſciplinæ ſtudio magis ac diligentiæ pareant.

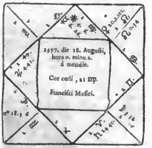
Habuit igitur hic cum regulo Martem in Lunæ trino, vtroque in Iouis ſextili exiſtente: tum vero in Mercurij quadrato, qui cum Venere erat. Igitur Mercurius cum in domo Veneris ſit, & illi iunctus, Poetam proculdubio facit, obſcurum tamen, niſi adiicietur Mars, fouet tot illuſtratus auxiliis, ſed quod maius eſt, caput Ioui iungitur: ipſe autem cum Saturno aſcendens reſpicit. Cum autem Iupiter capiti iunctus fuerit, poetas proculdubio faciet, tum maxima ſi Veneris aut Mercurij teſtimonio confirmetur: erat autem Iupiter cum Orionis conſtellatione, hoc enim

enim nomine ſtellarum multitudinem intelligimus eius figoræ, quæ tamen in ſignifero omnes contineantur. Luna in hotoſcopo conſtituta, longæuam ſemper decernit vitam, & animom vario mentis ardore æſtuantem. Com vero Venus & Mercurios cum capite Algol conſtituti ſint, in quadrato Martis, violentæ mortis periculum indicit. Per hæc omnia igitur tranſiens, ad extremam ſenectutem charus Principibus peruenit, innumeraque ſui laboris monumenta reliquit: quorum præſentia viuens gaudebat, nunc autem illorum teſtimonio poſt obitum per multa ſecula fama extendetur

X V I I.

PRæcedentis memoria geniture effecit, vt Franciſci de Canona noſtri ciuis haud obliuiſceremur.

Hic tam clarus teſtudine fuit Muſicus, vt charus etiam foret multis Principibus, tum Pontificibus, Leoni, Clementi Paulo. Traxi:

in ſui admirationem cunctos iam non ſolum ſui æui, ſed præcedentium Muſicos vincens vnus qui doceret cogitationem arte poſſe ſuperari. Multis muneribus auctus ex paupertate euaſit. In vulgari cauſa ſingularem gloriam aſſecutus, præſtat hoc illi Iupiter cum ſcorpii corde in horoſcopo, in Solis Mercuriique quadrato, cum tam Iupiter quam Mercurius in ſuo ſint domicilio: at vero Sol & Mercurius Lunam, & ipſam in tauro exiſtentem trigona radiatione reſpiciunt. At Venus in nona cum regulo, & in Saturni trino, non ſolum apud Principes gratiam, verum etiam cauſa bonorum quæ ad religionem pertinent, rem propriã augendã pollicentur. Huic olim cum genituram mihi oſtendiſſet, annum ſe... quo & dignitatem & præmium eſſet conſecuturus, nec fruſtrà tam firmis præceptis & tam claris adeò genituræ argumentis. Hac vix meliorem poſſem, quod ad erraticas pertinet, ſe ligere genituram, maximeque pro fortunain qua natus eſt, felicem eum eſſe reor ſi modò aſcendentis tranſitum ſuper Martis corpus quadratumque Saturni a quo non longe abeſt, ferre poterit.

XVIII.

Ηχήρα αὕτη ἡ ψυχή. πλεῖον τοῦτο βέβληκε τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον, non de fortuna, ſed de voto ſeruato loquitur. Admiratione digni ſunt, quicunque vltra vires aliquid audent. Tonſor, mendicus, literarum ignarus, Phyſiognomiam ac Chiromantiam eo ſtudio aggreditur, vt librum vulgarem ediderit latina lingua, & ſuæ ætati foret admirationi. Nam præter reliqua, moriens, tabellam fertur reliquiſſe X L V. virorum, qui biothanati eſſent morituri, quod & ipſe teſtatur: nec præter duos qui adhuc ſuperſunt, ex tam numeroſa turba, ab eo mortis genere quenquam euaſiſſe. Res prorſus miraculo digna, ſi maior de illo non vulgata eſſet. Ferunt enim multarum artium diuinatoriarum ſcientia, mortis & genus & diem præuidiſſe. Armaſſe ſe, cum neſciret quem haberet inimicum. Eadem tamen die, qua ſibi metuebat, claua ictus, occidit: quòd offendiſſet Bētiuolos vrbis dominos, prædicens eos breui regno pulſandos, quod & euenit. Nec ſolum plebi, ſed & eruditis clarus habitus eſt, cum in opus ſuum illius ætatis philoſophorum facile princeps Achillinus præfationem, nec paruam ēdiderit. Mortuus eſt anno 1504. ætatis 37. Violentæ mortis argumentum eſt Luna, in ſeptimo loco conſtituta, aſcendenti inimica, & cum capite Algol, & Iupiter inter vergilias in eodem ſeptimo ab aſcendente peregrinus. ſemper enim Luna in ſeptimo loco conſtituta, mortem ſubitam, & inopinatam, vel omnino graues affert infelicitates, quod pluribus exemplum genituris confirmari videbis. Cæterum quod ad eruditionem pertinet, Mercurius eſt in aquarij conſtellatione, de Saturni natura, in Martis domini genituræ radio ſextili cum capite, & in quarta. Mortuus vero eſt, cum Luna ad Mercurij peruenit quadratum, & aſcendens ad Martis corpus. Mercurij autem radij ante aſcendens & Martis, oſtendebant cuius naturæ, & qualium motum eſſet. Sol, caput, & Saturnus in quinta, filios negabant, nec coniugium, niſi iam ſene eo expectandum, eſt autem capricornus Mercurij trigonus.

XIX.

Locus coniunctionis luminarium natiuitatem præcedentis 28.48. *Virginis*.

Saturnus eſt cum dextro humero Orionis magnitudinis primæ, & cum dextro humero aurigæ magnitudinis ſecundæ, ambabus de natura Martis & Mercurij, & cum ſtellula de natura Martis.

Sol cum vltima alæ ſiniſtræ virginis, magnitudinis quartæ, naturæ Mercurij & parum Veneris.

Saturnus	M.	D.	1	40.
Iupiter	M	D.	2	0.
Mars	M.	A.	0	36.
Venus	S.	D.	0	52.
Mercurius	M.	A.	2	36.
Luna	M.	A.	4	20.

QVanquam magnorum exemplo virorum, Hieronymi, Virgilij, Dantis, qui ſe tacite illuſtribus hominibus non veriti ſunt adnumerare, tueri me poſſem, non tamen tam hæc vltima eſt inter egregias, quàm inter eas quæ maximas infelicitates decernunt, prima. Itaque cum quidam huius artis non expertes eam vidiſſent, meam eſſe poſſe

negarunt

negarunt, argumento ſumpto, quòd nec vitæ qua hucuſque fungor, nec vllius dignitatis veſtigium inuenirent. Quamobrem ne vt amici illi, ſic & tu in diiudicando fallaris, cum hæc vna exquiſitiſſima atque omni diligentia à me fabricata, tum ſucceſſu rerum ad vnguem confirmata ſit. Primo animaduertere decet, Iouis corpus propter latitudinem in horoſcopi linea exquiſite eſſe: ipſe vero corpus naturamque ac mores ſignificat, vitam etiam cum dominus loci Lunæ ſit, & loci Solis, Terminum enim (vt vocant) ibi poſſidet. Ipſe autem cum capite iunctus eſt, & in eadem linea cum Fomahant ſtella, poſt longas in cunctis deturbationes victoriam pollicetur, naturam odio omnes malos irreconciliabili proſequentem, pertinacem: parentes, affines, patriam, amicos, ac meipſum ſi contigat peccare, inſita contrarietate auerſantem, Nam & in tauro duæ fortunæ gaudent, & ipſum eſt ſignum fœmininum. Hoc primum decretum vndiquaque bonum.

Alterum ex Venere domina aſcendentis ſumitur. Hæc iuncta exquiſite Mercurio longitudine, in humano ſigno, & domo propria in lactea via, cum ſtella naturæ Veneris & Mercurij in trino Saturni, profundam cogitationem, ſtudium, diligentiam, ſummamque laboris patientiam præſtat: obſcuros tamen effectus, qui ab his proueniunt, efficit, quòd in ſexto loco ſit, Ingeniumque turbidum propter lacteam viam, falſamque memoriam, quamuis magnam, infirmumque corpus: & reliqua quæ & ſi bona non ſint, hucuſque tamen non queant improbari.

Tertium eſt, Solis conſtitutio cum Marte. Hic male poſitus, cadens, in ſextoque loco dignitates omnes & gloriam in perpetuum negat, quæ ab adminiſtratione procedit. Contra Martem, fouet cordis cœli dominum, quare non dignitatibus priuat, quæ iure carent imperandi: nec vlli poſſum eſſe Principi in precio, niſi qui Eccleſiaſticam habuerit dignitatem.

Quartum eſt, Lunæ, conſtitutio in quadrato infortunatum, & ipſa cum capite Algol in vno circulo, & num aquarij conſtellatione de natura Saturni, ipſeque Mars in vno circulo cum Aldebaran.

Hoc tam ſæuo occurſu neque deterius quicquam poteſt eſſe vel excogitari: imbecillem ventriculum, imbecille cerebrum, inſidias inimicos, iacturam rerum, inſectationes, innumeraque cum extremis periculis mala coniungit, & apud populum falſis notis famam inurit. Luna enim ſola vniuſcuiuſque genituræ dimidium.

Vt vero hæc genitura, ſit pro exemplo aliarum omnium, tam pro ſtructura quàm pro iudicio, ſic collocabimus. Primo ea quæ ſunt ad iudicium neceſſaria. Elegiſſem certe libentius alienam, cum difficillimum ſit de ſeipſo recte loqui poſſe. Sed cum hæc ſolum mihi vere cognita ſit, laborauerimque in ea annis pluſquã triginta, ob id malui periculo meo etiam vt ſoleo, ſtudioſis ſatisfacere: diſponam igitur primo horas decem ſignificatorum hoc modo.

Horæ Planetarum & locorum principales. — *Eorundem propriæ aſcenſiones.*

	Mi.	ſec.	Mi.	ſec.		Mi.	ſec.	Mi.	ſec.
ħ	32	0	34	0		68	50	70	42
♃	58	40	59	0		18	24	21	15
♂	23	24	24	0		55	3	55	36
op. ☼	46	14				186	21		
op. ♀	53	0	53	1		193	16	194	20
op. ☿	53	0	52	20		193	18	189	47
☽	30	5	31	42		346	46	351	18
op. coniunctionum.	39	58	cum latitud.		Cordis cœli recta.	290	20	cum latitudine.	
	Sine latitudine.				Imi cœli obliqua.	86	14		
					Aſcendentis obliqua	19	47		
					Aſcendentis recta.	33	50		
					Coniunctionis	179	13		
						Sine latitudine.			

Eleuationes circulorum poſitionis ſecundum viam noſtram naturalem.

	Par.	Mi.	Partes	Mi.
ħ	25	40	24	10
♃	44	0	44	20
♂	31	55	31	25
☼	39	0		
♀	41	30	41	32
☿	41	33	41	0
☽	26	30	27	0

Cor & Imum Cœli 0. 0. — cum latitudine.
Coniuct. 32. 30.
Aſcendẽs 44. 20.
Sine latit.

Loci ad quos peruenerunt decem ſignificatores anno præſenti qui eſt 44. perfectus.

	Sig.	Par.	Sig.	Par.
ħ	♌	1	♌	3
♃	♊	28	♋	1
♂	♋	23	♋	23. □♀☿
☼	♐	12	☍♂ □☽· ✱	
♀	♐	21	♐	22 ☍ħ· ♀☿
☿	♐	21	♐	16 ad idẽ
☽	♉	12	♌♉	18

Cor Cœli ♓ 3 — corpora Planetarum. · ♃
Aſcen. ♊ 29
Coniunct. ♍ 30
loci Planetarum.

Pro habenda eleuatione poli ſuper locum extra eclipticam iuxta noſtram ſententiam: vide quæ pars eclipticæ aſcendat cum illa propria aſcenſione loci, ſub parte horarum loci. Inde vide in qua poli eleuatione illius partis eclipticæ illa ſit obliqua aſcenſio.

De Vita.

HIs recte & ad vnguem diſpoſitis cœpi inſpicere de vita, & conſideraui primo de nutritione, & eius prima pars erat Lunæ, & ipſa pulſabatur hoſtilibus radiis Martis, & ſignificauit periculum etiam naſcendo, & in primis diebus, & ſic natus ſum mortuus, & per vim extractus ex vtero matris, & in primis menſibus mortuo nutritio intra horas xxiv. correptus ſum & ipſe peſte. Secundus autem dominus, fuit Venus in ſexta, in trino Saturni, & quaſi combuſta, ideſt debilis, & iuncta Mercurio, & ſignificauit hydropem, & morbos quorum non fuit numerus. Tertio conſideraui pro tertia parte nutritionis Martem, & ipſe erat in quadrato Lunæ & trino Solis infortunati, & ſignificauit etiam febres acutas, & alios morbos. Et quia Aſcendens erat liberum, & cum Ioue & in ſextili Lunæ, ſignificauit quòd poſſem, non quòd deberem euadere, & ita hoc ſolum ſciuiſſem prædicere, ante euentum de morbis, & quòd poſſem euadere: exitus tamen erat valde incertus. Poſt hæc Luna erat vitæ ſignificatrix, & etiam corporis, duplici cauſa, tum per eſſentiam, tum quia dominabatur aſcendenti. Ideò direxi ad illam, & peruenit in octo annis quadratus ſiniſter Saturni ad eam, & quia erat etiam in piſcibus, & reuolutio mala valde, ſignificabat mortem, & ita laboraui per menſem fluxu ventris, vſque ad id, vt medici omnes pro deplorato me haberent, tandem euaſi nutu diuino, natura tamen robuſta erat, quia Luna erat potens, & illuſtrata radiis Iouis & Martis, dominorum loci ſui: & ipſa recipiebat Iouem in Tauro, & erat in ſigno fœmineo ſimili ſuæ temperaturæ, in finibus fortunarum omni modo, termini, trigoni, domus, & exaltationis, ſupra terram multum eleuata de nocte, curſu velociſſima. Direxi poſtmodum quadratum Martis & oppoſitum Solis ad eam, & anno 21. laboraui peſte. Direxi poſt hæc ſextilem Saturni ad illam, & peruenit ad eam in annis 29. & tunc paſſus ſum deſtillationem per ſeptem menſes continuos anno 1530. in fine, & expui ſaniei immenſam quantitatem: & tunc præter ſpem etiam ſum liberatus. Oppoſitio etiam Veneris & Mercurij ad hoc idem faciebat. Poſt hoc direxi ad eam caput draconis, & peruenit ad illam vt clarum eſt, in fine huius anni, & mihi videtur, cum ſit caput, nec ſit ibi ſtella potens mala, ſed radij ſextiles Lunæ & in tauro quod multum non debeat nocere. Ptolemæus tamen cum inter ſignificatorem & promiſſorem medium eſt aſcendens vel angulus occidentis, dirigit ad aſcendens promiſſorem, & aſcendens ad ſignificatorem, deinde iungit hæc ambo, vt dixi alias, & hoc habet magnam rationem & profundiſſimam, ſed ego non ſequor, ſecundum igitur illam rationem perueniſſet caput ad Lunam in 43. annis iam, ideſt anno præterito. Inde direxi Martem ad Lunam, & perueniet ſecundum Ptolemæi opinionem in annis 69. & quibuſdam menſibus, ſed ſecundum viam noſtram perueniet in annis 72. iuxta finem. Poſtmodum direxi ad aſcendens Martem, & peruenit ad ipſum in initio 27. anni, & tunc laboraui morbo acuto per ſeptem dies, febre ſiquidem, & euaſi, & tunc etiam ibi erant radij Solis trigoni & quadrati Lunæ, & poſt deduxi Saturni locum ad aſcendens, & peruenit ad ipſum in annis 36. & fuit anno 1538. & timui ne morerer, & non apparuit ægritudo qua decumberem, ſed ſola copia vrinæ, quæ excedebat generaliter xxx. vncias ſingulas nocte, & cogebar quater ſurgere ad mingendum, & erat ſine ardore, & ego intelligens cauſam auxiliatus ſum cum calidis, & protinus ceſſauit multitudo, vt nullo modo cogar ſurgere de nocte, attamen remanſit ſemper maior quantitas vrinæ quam prius ſolerem emittere, & quamuis propter trinum Veneris, qui ſuccedit corpori Saturni, res ſemper ceſſerit in melius, nunquam tamen ex toto liberabor, tum maxime quia pater meus mortus eſt cum vrinæ profluuio, & præter has nullas ſum expertus in vita mea ægritudines, ità quod ab octauo anno vſque nunc non ſum expertus alium morbum quàm febrem illam acutam, quæ grauis ſeptem diebus me oppreſſerit. ſolum tamen tribus in lecto decubui, & peſtem quæ ſoluta eſt tertio die: in aliis duobus morbis nunquam decubui. Poſtmodum direxi quadratum Solis dextrum ad aſcendens, & perueniet ad ipſum in 58. anno, & tunc infirmabor cum periculo, & erit febris mala, & poſt dirigam, ſi euaſero, quadratum Veneris & Mercurij ad aſcẽdens, & perueniet in 72. annis vt alia. Hi igitur ſunt termini naturalium morborum & mortis, violenti autem ſunt à domino aſcendentis, cum occurrerit quadrato Lunæ, oppoſito Martis, oppoſito Saturni, ſextili Solis. In cæteris niſi reuolutio obſtiterit ero tutus. Si tamen ego à generalibus periculis abſtinuero, clade, peſte, naufragio.

De parentibus.

DIrexi pro patre ad Saturnum trigonum Lunæ, & quadratum Solis, & peruenit ad par. 11. mi. 42. cancri, in annis 23. & in fine, & ſic ille mortuus eſt anno 1524. die 28. Auguſti. Pro matre autem, quia ſignificatores eius diuturniorem, quam patris, vitam oſtendebant, direxi corpus Iouis domini quartæ domus, quæ opponitur decimæ matris ſignificatrici, ad Lunam, & peruenit in fine annorum 36. & ſic mortua eſt anno 1537. die 26. Iulij, cum eſſet iam ſeptuagenaria. Et quamuis ita ſit, attamen in patre & matre, adhuc conſulere oporteret proprias parentum genituras. Et ego non feci in vita mea niſi vnam prædictionem anno 1523. domino Chriſtophoro Gallarato, ciui Mediolanenſi, & poſt abij, & cum poſt multos reuerterer, occurrit mihi,

mihi, & admirans frater eius dixit; certe magnum exemplum vidi, quia mater noſtra mortua eſt, eo anno, ad vnguem, & tempore & morbo, quibus illam perituram ſcripta geneſis fratris mei edocet iam tot ante annis. Et licet ita ſit, non ſolum in his, ſed etiam in filiis, & vita vxoris, conſulerem vt ad firmiorem pronunciationem, propriæ illorum genituræ inſpiciantur. Non enim video, quomodo genitura mea poſſit agere in fratres meos, parentes, coniugem, filios, & ſi non eſt per viam cauſæ, ſed ſolum ſigni, iam nos egredimur metas naturalis philoſophiæ, ſecundum quas nobis eſt propoſitum artem conſtituere: aliquid tamen, imò multum faciunt per viam cauſæ, modum autem longum eſſet explicare. Sed video, quid protinus ſis dicturus, ſi Luna ſignificat matrem & vitam, vt in noſtra geneſi, igitur fermè in omnibus filius moreretur, cum pater aut mater moreretur, nam & in diurnis genituris Sol patrem ſignificat, & plerunque etiam vitam nati. Hoc autem rariſſime accidit, imò ſi accidit, fit à cauſis generalibus, vt peſte, clade, ruina, fame. Dico igitur quòd læduntur tales, ſed quia auxiliator patris, gratia exempli, eſt propria genitura, & filij aſcendens & dominus aſcendentis, ideo in his caſibus contingit filium ſine patre mori, & patrem ſine filio: comparantur etiam ad diuerſas conſiderationes, vt vides, nam Iupiter eſt abſciſor reſpectu matris, cum occurrit Lunæ, & reſpectu mei confirmat vitam, & addit robur, quia eſt amicus Lunæ, & eſt hoc, ſicut in hominibus duo fratres litigant inter ſe, de paterna hæreditate, & in litigio cum communi ſororio, nec conueniunt inter ſe, nec diſſident, & in cæde affinis vindicanda, ſunt ſummè concordes, & in ludo altercantur: & ſic iidem duo homines, quatuor, & longe plures, inter ſe affectus habent diuerſorum comparatione. Ideo ſcias lector, quòd hæc ſola ars, eſt adeo ſublimis, quòd vt illa geminariorum nunquam plenè tradi poteſt. Sed præter ea quæ ſcribuntur in hoc libro, indiget homo ſingulari quodam lumine magna & longa experiẽtia, animo veritatis ſtudioſſimo.

De Vxore.

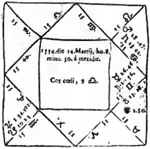
DIrexi ad Lunam dominam aſcendentis oppoſitum Veneris, & peruenit ad eam in 31. annis, & similiter trinus Lunæ in duodecima parte cancri ad Martem dominum ſeptimæ, & peruenit ad eam in annis 31. menſibus 9. diebus 24. & eomet die vxorem duxi, cum tamen nihil vnquam de hoc cogitaſſem.

De fratribus.

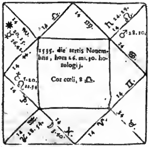
IVpiter facit naſci primum inter fratres, ideo priores omnes extincti ſũt tum magis, quòd Luna domina tertiæ erat, in quadrato Martis, & Mars fratrum ſignificator peregrinus, & cum Saturno, in trino Solis, poteram tamen adhuc habere, ſed peſte extincti ſunt vnà omnes, me primum agente annum. Ideo iſta ſignificatio probabilis erat.

De filiis.

DOminus quintæ eſt Mercurius, & iungitur Veneri, & ſignificat filios maſculos debiles, quia eſt in libra, & in ſexta, & Iupiter & Luna ſe reſpicientes in fœmininis ſignis fœminas longe robuſtiores, & maſculos debilitabat Saturnus, & ego ponam pro monſtro genituras filiorum.

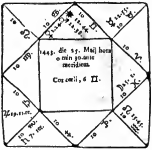

Aſcendens primogeniti, eſt inter oppoſitas partes infortunarum in mea genitura. Luna in loco Saturni, Saturnus in quadrato Veneris & Mercurij. Cauſa vitæ eſt Iupiter dominus aſcendentis in trino Solis, hic quàm multa lucrabitur, & diſperdet. Nam Sol eſt cum oculo tauri, in trino Iouis, Sed Iupiter eſt cũ cauda in oppoſito Martis accedens.

In hac vero, locus Martis, & aſcendens eſt vnus cum præcedente, ſed omnes planetæ cadunt. Sed in puella non refert, ſicut in viro, vt aliàs dixi, omnia enim fœminarum, ex aliena, nõ propria pendent fortuna. Venus eſt viræ ſignificatrix, & Luna eſt in eius ſextili.

Et rurſus in hac tertia pueri, apparet quòd aſcendens eſt locus oppoſitus Lunæ, & quadratus Martis, & Luna fuit in loco eodem in quo fuit in mea genitura, & quamuis in prima infantiæ parte conuulſus ſit propter Lunam, & Mars pro ſecunda parte combuſtus, qui induxit morbos ex aduſtione per totum corpus, quos nec vir ſuſtinuiſſet, euaſit tamen, nam Venus fuit Alfridariæ domina, & Iupiter aſpexit Martem trino aſpectu. Ex hoc manifeſtum eſt, quòd filiorum genitu-

ræ immutant parentum fortunam, nam Sol hîc, & in prima genitura, decreuit famam

& honores, pluſquam ante, cum omnino tanquam non eſſem antea haberer.

De diuitiis.

POſt vitam deſiderantur diuitiæ, & Mercurius eſt diſpoſitor, & cum Venere, & impoſſibile eſt vt deſit propter hoc, ſed cum ſit in libra, facile acquirit. Mars in ſecunda, & Saturnus faciunt, vt nunquam poſſim eſſe diues, proximus ſum, aut iam ſum in ipſa iactura patrimonij, nam oppoſitum Saturni peruenit ad Mercurium, & poſt duos annos aderit ipſorum ſextilis aſpectus, & tunc melius habebo. Iupiter in ſextili Lunæ, mutuo ſe recipientibus, aliquid, ſed exiguum tribuit.

De arte.

DEcima domus, eſt in ſeptima aquarij parte habens initium, & ſignificat Saturnus exercitium cum Mercurio, & quia eſt in humanis, & Mars etiam, erit circa homines, & quia Saturnus eſt cum fixis, & Mars eſt in trino Solis, & Mercurius, & dominus aſcendentis, & Sol in ſexta, ſignificant nobile, & circa ægros, tum vero magis, quia pater medicus erat, & ſic vel nolente patre medicus factus ſum. Manifeſtum eſt autem, quòd ero fœlix in arte admodum, quia Saturnus eſt optime poſitus, quo ad fixas & erraticas, nec tamen magni numinis, vſque ad tempus, quia Saturnus & Mercurius & Mars cadunt ab angulis, ſunt retrogradi, nec in primis poteſtatibus.

De fama & potentia.

FAma in vita potentiam ſequitur: Mars eſt dominus cordis cœli, & in trino Solis, ideo in vita habebo modicam famam, & minorem potentiam, deſpicient me potentes, quia Sol eſt cadens, apud tamen eos, qui luminarium caſu dignitates poſſident, aliquid ero, ſed à morte, cum canis minor ſit in imo cœli, percrebreſcet magis. Eſt enim ibi quadratus radius Veneris & Mercurij, in hoc tamen adhuc non erit magna res. Sed Saturnus cum ſtellis bebeni's famam augebit & per ſecula ſeruabit. In medio, id eſt, corde cœli eſt vultur volans, naturæ Iouis & Martis, & dat aliquid. Directiones honorum, ſunt in annis 23. & 24. 33. 35. 46. 53. & 62. 67.

De moribus.

IVpiter & Venus & Luna & Mercurius & Saturnus & Mars diſponunt mores, ideo ſunt permixti, præualent tamen Venus, Iupiter, & Luna.

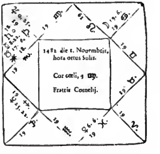
De forma.

IVpiter & Venus dant formam, & Luna etiam. Ideo propter Martem habeo veſtigium in fronte: nam quadrato reſpicit Lunam, cætera conueniunt.

De Morte.

MArs eſt dominus ſeptimæ, & in angulo eius malefica, ideo erit non ſine ſanguinis mentione, violenti enim aliquid ſapit, Luna etiam eſt in circulo capitis Gorgonis vt dixi alias. Saturnus tamen eſt abſciſſor, & ipſe cum fixis claris. Reliqua autem ſuperius iam explicauimus.

XX.

NOſtrarum memoria calamitatum nos impulit, vt virum hunc deſcriberemus, quo neminem infœliciorem, ſi ad corpus reſpicimus, diiudicare poſſum. Iam enim eo podagræ laborat genere, annis fermè 30. vt tophis omnes habeat excuſſos artus, ac velut lapis, totus immobilis præter linguam. Huic malo cauſas dederunt omnes erraticæ, cum aſcendente in aqueis ſignis. Marſque in quarto loco in piſcibus, Saturni & Mercurij radiis imbutus: Non enim ſolum omnis, qui erraticas omnes, & aſcendens in ſignis eiuſdem qualitatis habuerit, perpetua turquebitur valetudine, ſed & ſi aſcendens tantum, & luminaria, cum dominis locorum, eodem infortunio vexabitur. In aqueis concurſu pituitæ, in terreis melancholia, in igneis furore & herpete, in aëreis ſanguinis abundantia.

Sol

Sol hic cum cauda conſtitutus, iuncturas loco eiicit, horoſcopo proximus: at ſi Sol dominus eſſet horoſcopi, corpus vel fœdo vlcere, vel vinlento caſu, vel publica animaduerſione laceraret. Religionem oſtendunt Sol & Luna ab angulo cadentes, claritatem nominis Luna in cancro fortis, in Solis trigono, facitque vt ἀνομοχωρεσις habeatur. Mercurius item cum lancis luminoſiore & Saturno in Martis trigono, ſtudium & eruditionem non vulgarem præſtant, quòd Mars dominus ſit horoſcopi. Nodus cum Sole & aſcendente acutiſſimum præſtat ingenium, non fallaci regula: vitæ diurnitatem Luna in cancro in trino Solis in aſcendente exiſtentis, ſigna humida memoria non pollent: contra ſicca, ſiquidem memoria tenax in ſicco fit. Ex hoc palam eſt, etiam ſi Mirandula reuiuiſcat, non dubiam eſſe Aſtrologiam, niſi quis minutim concidens, velut in auri experiméto ea proſequi curet, quæ ambigua & caſui ſubiecta, & ſenſui pene abſcondita ſunt.

X X I.

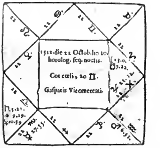

STudij & fortunæ paritas ab illo ad hunc me reuocat, vt huius horrendum caſum deſcriberemus, quem effugere minime poterat, cum Luna, vt iam dixi, in ſeptimo loco, cum nodo, ab vtraque in fortuna pulſetur, ipſa infortunata exiſtente, illis autem iuxta cor cœli poſitis, addebat periculum Venus figuræ domina, Sole candens, & ipſa ab vtraque infortuna quadrato pulſata radio. Quamobrem & illi ab Antonio Caſtiloneo regio Medico, annis ante fermè triginta iure merito prædictum fuerat, quod abſque vxore & filiis moreretur, quod & euenit.

Anno itaque ætatis X L V I I I. & hora noctis prima, diei X I. Augſti, cum ex more per ciuitatem obequitaret, furioſus quidam currentem premens equum, illi occurrit, totaque vi æque illum & mulam excuſſit, tanto impetu, vt diu pro mortuo iacuit. Inde ſublatus, excuſſa cruris vertebra, duobus ſuperuixit annis, perpetuo morbo detentus. Inde mali propinquitate, ardore vrinæ vexatus, crudelem mortis exitum habuit. Erat autem reuoluentis anni aſcendens, leonis pars 12. & in eo caput. Mars ad locum ſuum redierat, Luna ad eius oppoſitum, ſcilicet ad locum Saturni geniture, Sol etiam vt ab initio, à Marte quadrata radiatione vexabatur, & ab vtroque Luna aſpectu inimico, Mercurius in aſcendentis oppoſito. Hora caſus, locus Veneris aſcendebat, qui vtriuſque infortunæ locus quadratus eſt, vt ab initio dictum eſt. Locus etiam oppoſitus cacodæmon erat in Occidente, in quo tunc Luna Marti iuncta, Sol in Lunæ loco geniture, & in oppoſito loci Mercurij reuolutionis, Iupiter dominus aſcendentis in oppoſito loci Saturni reuolutionis.

Vir hic alioquin hac calamitate indignus, ſtudioſus, erudituſque. Bellum quod ſuo tempore acciderat in Inſubrum finibus, eleganter ſcripſit & edidit: aliaque etiam eius monumenta extant. Caput in aſcendente ingenium, tum Mercurius & Venus in horoſcopo, & Luna in trino infortunarum iuxta regulam. At vero Mercurius ipſe dominus trigoni eſt aſcendentis, cum ſtellis de natura Saturni. Venus autem in ſuo gaudio, hæc damna diſtulit tandiu cum in aſcendente foret. Gaudet Saturnus in libra, Iupiter in cancro, Mars in capricorno, Sol in ariete, Venus in piſcibus, Mercurius in ſua virgine, Luna in tauro: igitur in horis vel domorum oppoſitis ſignis, quas prius expoſuimus, contriſtantur & viribus cadunt.

X X I I.

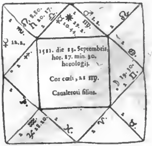

NOn virtutis, ſed infortunij ſimilitudo, ad hunc ab illo nos vocat. Huic Luna in ſeptimo in Martis domicilio infortunata cum nodo, atrocem ac violentum abſque vlla dubitatione declarat interitum. Sol vero & ipſe à Saturno infortunium patitur, vtroque Venerem quæ in ſcorpione cadit vexante: at hoc etiam periculum veneni oſtendit, quod vix effugit. Hos omnes Mars è Saturni domo quadrato pulſat. Protinus igitur ferro laceratus debuit interire: ſed diſtulit Iupiter, fouens Mercurium trigono cum Iupiter in piſcibus ſit: Mercurius vero aſcendentis dominus denuò foret aſcendens. Igitur eſt manifeſtum, hæc diferri debere, donec Luna ad quadratum Martis, & oppoſitum Veneris ac Solis & Saturni peruenerit. Tunc etiam repente cauſa mulieris interire debuit, & factum eſt, vt à fratre puellæ, in

in cuius amore parum prudenter ſe geſſerat, non immerito ſit occiſus: percuſſus enim in pectore, ne verbo quidem emiſſo expirauit, tot multiplicibus infortuniis Luna vexabatur. Fuit autem hoc anno ætatis X X V. cum Luna in reuo..tione in quadrato Solis, Veneris, & Mercurij ad Martem iret, Mars vero in loco Mercurij, Geniture aſcendens ſexta Leonis pars, in quam Martis radij oppoſiti, & Solis ac Veneris & Saturni quadrati in genitura cadunt. Locus cacodæmonis, velut in noſtra cacodæmonis locus, pars eſt vndecima virginis, & ſecundus ab illo 21. eiuſdem. Hora qua occiſus eſt, anno 1537. hora noctis prima, diei vigeſimæ Iulij, tunc Sol in eadem parte ſexta Leonis erat, in cacodæmone aſcendens, locus oppoſitus Saturno reuolutionis, ſcilicet piſcium pars prima: aſcendens etiam reuolutiones in quadrato Solis, Veneris, & Mercurij erat, quod illi in ſcorpione, in quo & Mars, iuncti eſſent.

Deſinant igitur in tam clara luce dialogiſmis inanibus intendere, & ſecundum noſtra præcepta diiudicent affectus proprios, & ambigua decreta relinquentes, videbunt prorſus Medicinæ aut nauigandi arti ſecuritate prædicendi Aſtronomiam nulla ex parte inferiorem.

XXIII.

EAdem nobilitas, par euentus, hunc illi ſubiicit. Et hic Luna in ſeptimo loco conſtituta, infœlix in Mercurij quadraro, qui hoſtis eſt aſcendentis, poſita eſt. Mars etiam, aſcendens & angulum Occidentis pulſat, ex ſupremo loco. In ſeptimo etiam tauri ſtella clara, quæ pro ſiniſtro oculo ponitur, violentam mortem tam palàm pronunciat, vt iam vel aſino deterior ſit, qui hæc non intelligat: tum etiam cum cor ſcorpij in horoſcopo ſit, crudelem, iracundum, temerarium, inconſultumque fuiſſe neceſſe eſt, aſpicientibus aſcendens, Marte, & Sole, tum etiam Luna & Mercurio,

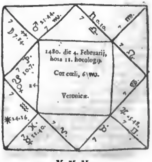
Anno igitur 1536. die Februarij 25. ſcopleto (vt dicunt) ictus, ſubitò interiit. Tunc aſcendens ad Solis quadratum peruenerat per directionem: ſic & Luna fermè ad Saturni quadratum. Anni reuolutio habuit Martem in cœli medio in octaua cancri parte, aſcendens pars ſeptima libræ in Martis quadrato. Luna denuò in ſeptimo loco in 19. arietis parte, qui locus Saturni loco geniture è directo oppoſitus eſt. Saturnus vero tunc Lunam trigono pulſauit aſpectu, ex 21. leonis parte. Venus aſcendentis reuolutionis domina cadebar in ſcorpione in Martis trino, nulla fortuna Lunam, Solem, Venerem aſcendénsue fouente.

Domitiano Imperatori leo aſcendit, Luna in ſeptimo in aquario cum Marte, & in Saturni quadrato, qui cœli medium poſſidebat, poſita fuit, vt ex hoc immenſa crudelitas, & certa mortis violentia, & corporis forma decerneretur.

X X I V.

Veronica.

PEpercimus pudori familiæ, ne huius nomen adiiceremus, in pari conſenſu fati, verum impari cauſa ſubiungentes, cum ob impudicitiam à coniuge fuerit iugulata. Mercurius infœlix in piſcibus, Lunam in duodecimo infœlicem, quadrata pulſat radiatione, Solem vero Mars fortis ex ſuperiore loco. Quis negare poteſt iuxta cor cœli eo exiſtente, futuram non dubie biothanatam? quamuiſque ſic habuerit mulier: at cauda cum aſcendente, & Venus in capricorno, meretricem malam & ipſa in aſcendente, proculdubio facit, Martis vero ſextilis, impudicitiam palàm detegit, ipſamque ad omne ſcelus promptam. Cum igitur Luna ad Saturni quadratum peruenit, à marito occiſa, multorum iam malorum pœnas dedit, & plurimarum quas iam paſſam fuiſſe antea neceſſario conuenit, finem inuenit calamitatum.

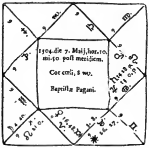

X X V.

Baptiſta Pagani.

NObilitas & cauſa eadem mortis fecit, vt hunc mulieri præcedenti ſubiungeremus. Igitur cum dominus horoſcopi Saturnus cadat in cancro, iungaturque Ioui aſcendentis inimico, domino vero ſeptimi, qui ferè ſemper dominus eſt mortis, atque in Veneris quadrato vterque: ipſa vero in Martis domicilio,

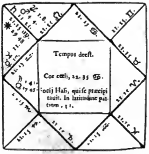
cilio, & cadens, tum Sol iuxta caput Algol, & in quadtato Martis in ſeptimo exiſtentis Mercurius, hæc omnia oſtendebant, quod omnino impoſſibile eſſet, vt non ferro peri-

ret, cum vel duo ex his teſtimoniis hoc indubie oſtendat. Anno igitut 23. cum aſcendens ad Martis oppoſitum & Mercurij quadtatum ſimul applicuiſſet, & in reuolutione cauda in aſcendente eſſet, ipſumque aſcendens ex ſigno ſeptimi, cancro infortunato, & Luna in parte 22. arietis iuxta Saturnum reuolutionis, & locum Veneris genituræ, quadratumque Saturni & Iouis, Iupiter vero Mercurio iunctus, atque cum eo combuſtus (nam qui plus à Sole ex his diſtabat, partes 3. non impleuerat). Hac tanta ſyderum aduerſus eum conſpiratione, Marteque cum Aldebaran ſtella in 12. loco conſtituto, deprehenſus in lecto nocte media, cum ea quam vnice deperibat, à marito illius cum ipſa vxore nudus vterque magnis vulneribus occiſus eſt, iacuitque vſque ad diem, cum is qui eum occiderat nobilis eſſet: fuit autem hoc iuxta diem 26. Iulij 1526.

Porrò hic iuuenis miſer, ſubnigro erat colore: tales enim omnes, qui ſub capricorno noſtris in regionibus exoriuntur, etiam ſi Venus cum eo fuerit. Comptis moribus Muſicæ deditus, ob aſpectum Veneris cum Saturno & cum aſcendente, callidus, non multum ad literas propenſus, ornatus, ſalax.

X X V I.

Luna damnata in ſcorpione, in Martis & Iouis ſextili, Ioue cadente, & cum dorſo leonis & aſino exiſtente, ipſa vero Luna cum luminoſiore lancis, ſtella malefica & frigida, indicauit de violenta morte, & ſecundum principia noſtra, quòd eſſet quaſi inſanus: & quia ſcorpio eſt aqueum ſignum, Iupiter cadit in virgine, & ſextilis æquiparatur quadrato ex ſignis longarum aſcenſionum, indicat quòd in aqua, vel ex aqua, eſſet futura mors eius.

Hæc Hali, ſed non firma ſunt. Indicium certum eſt, quòd Sol erat infortunatus, & dominus genituræ cadens, & Iupiter damnatus triplici infortunio, & Luna deinde ab illo: & quia Venus eſt domina aſcendentis & octauæ, mortem ſignificat voluntariam.

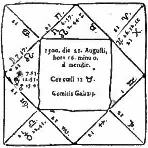
Reuolutio 25.

Aſcendens	24		Leonis.
Mercurius	2	52	Virginis.
Luna	3	0	Virginis.
Iupiter	11	14	Virginis.
Sol	29	34	Virginis.
Venus	11	2	Libræ.
Mars	14	48	Tauri.
Saturnus	2	19	Cancri.

Cum igitur Planetæ in 25. reuolutione eſſent, vt vides, & Solis eclipſis in 2. parte leonis, quæ eſt quadrata ſecundæ partis ſcorpij, & Mars in 2. parte tauri, tunc oppoſito loci Lunæ, in reuolutione autem Luna iungeretur Mercurio in aſcendente, in loco Iouis & Martis infortunatorum, Saturno infortunato ambos reſpiciente ex cancro, Ioue etiam infortunato, in loco Saturni genituræ, Luna ad ipſum eunte, aſcendente vero per directionem, & Mercurio ad Saturni ſextilem deducto, iratus matri ob puellam, ex ponte in aquas ſe præcipitauit, & ſuffocatus eſt.

Dico ego, niſi fuiſſet ſtella, quæ dicitur luminoſior lancis, cum Luna, & in reuolutione dorſum leonis, ſtellæ maleficæ valde, & validæ non accidiſſet hoc, quia Luna erat in aſcendente, & ideo reddidit cauſam non cauſam. Hora autem qua præcipitem ſe dedit, aſcendens fuit locus Martis in radice, & Lunæ in reuolutione, & Iupiter denuò infortunatus in aſcendente, in oppoſito Mercurij, in ſeptimo loco infortunati. Fuit etiam Iupiter retrogradus, & in quadrato Saturni, qui erat in cœli medio, Mercurium ſimiliter aſcendentis dominum aſpiciens quadrato aſpectu. Sol etiam in 7. loco in oppoſito Martis, in radice, & Saturni. Luna vero Marti iuncta cadenti in cancro, & in quadrato Veneris infortunatæ in ariete in 8 loco. Nam ſic ſe habebant: Aſcendens 4. virg. Iupiter 23. 11. virg. retrog. Sol 6. 26. piſcium. Mercurius 24. 17. piſcium. Venus 20. 49. arietis. Saturnus 23. 46. gemi. Luna 19. 47. cancri. Mars 21. 27. cancri.

XXVII.

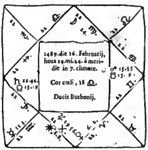

Comitis Gaiazij.

AT tam violentis mortis generibus, defle-ctens in paulo mitiora, quamuis inopinata, viſum eſt, vt Comitis Gaiazij ſtrenui viri genituram deſcriberemus. Hic anno vitæ XXXII. menſe Maij cum cœnaſſet luculenter, intra 4. noctis horam extinctus eſt prorſus. Res mira etiam in ſene, nedum in iuuene. Veruntamen nec malo viuendi vſui, nec ſyderum vi quicquam eſt impoſſibile. Oſtendit liquidò hoc Saturnus in decimo loco, cum capite draconis quadrata radiatione, Solem, Mercurium, & Martem damnans: viciſſim etiam Mercurius & Mars dominum aſcendentis lædunt. Quo igitur anno aſcendens ad locum Mercurij combuſti peruenit, mortuus eſt. Animaduerte quòd hoc in caſu Mercurius diſpoſitor, quia combuſtus, non poteſt ſignificare vitam, nec Sol in ſigno fœminino tot damnatus infortuniis, nec Luna in duodecimo loco, in maſculino ſigno: aſcendens igitur vitæ ſignificator eſt.

XXVIII.

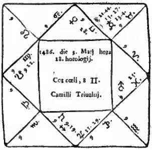
Ducis Burbonij.

VT ille à Cæſare, ſic à rege Gallorum hic deſciuit. Eo iuſtior huic cauſa, quo illi moderatior deſciſcendi modus. Mors diſſimilis, vtrique tamen inopinata. Iam quoties repetam, etiam ſi rex fuerit atque ſanctiſſimus, infortunas autem oppoſitas in ſeptimo & primo loco, vel in 7. iunctas habuerit, violenta morte peribit. Auxit tamen malum, quòd ambæ cum nodis erant, & Mars in cancro infortunatus: vnde etiam eo ictu diſſipatum eſt corpus. In mundo autem infortunis in angelo exiſtentibus, cadebant Iupiter, Sol, Venus, & Luna: verum & Venus cadebant à domo etiam, atque meliore. Ob hæc ſpoliatus, regno profugus, tormento bellico ictus, continuo mortuus eſt eo anno, quo Luna ad Mercurij oppoſitum peruenit. Vixit vſque eò propter Iouem fortem, & Lunam. In ſignis arte militari (vt manifeſtum eſt ex genitura) vt vix quicquam addi poſſit: niſi quòd fœlix eſſe non poterat. Iupiter fuit in Saturni termino & oppoſito Lunæ, & Luna in oppoſito eius in

Martis termino, & Sol in aquarij conſtellatione de Saturni natura, & cum eo exoriebatur caput Algol: & tamen hæc, quò ad regnum, non ſunt cauſæ potentes, quoniam neceſſe fuit, vt erectio regni tunc terminaretur, & nos neſcimus eam.

XXIX.

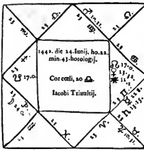

IAm quoties repetam, Lunam damnatam, violentæ, vel repentinæ mortis indicium oſtendere, Infortunas in angulis aſcendentis & ſeptimi. Hic vtrunque habet. Omitto quòd etiam Saturnus in quarta domo poſitus eſt: dominus etiam genituræ alter conbuſtus, alter à Martis quadrato ex angulo ſeptimi damnatus. Porrò Luna in coitu Solis, Venere etiam damnata ab infortuna indicat furtiuo concubitu genitum illegitimumque: tum magis, quòd Iupiter damnatur in capricorno, vnde diuitias tollit, ſignificat hominem verſutum & bene inſtitutum, quoniam cauda in aſcendente, & radij, ibi Iouis, Solis, Lunæ, Mercurij fœlices.

Ictu igitur bellici tormenti crus totum ablatum, mortem illi protinus peperit: adiuuabat hoc malum quadrata radiatio Saturni & aſcendentis, & Mercurius dominus eius cum capite Algol, & luminare vtrunque cum ſtellis arietis de natura Martis. Anno autem 36. quo mortuus eſt, Sol ad quadratum Martis peruenit, & Mars eſt cum cauda piſcis

de

de natura Saturni, & fuit vtraque infortuna eo anno in angulo, Mars in 7. & Saturnus in aſcendente.

XXX.

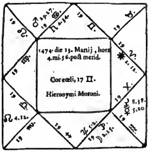

Iacobi Triuultij.

AFfinitatis vinculo tranſimus ad proxima quæque, etſi tamen moleſta minus. Hic enim pater præcedentis, longe meliore fortuna vſus eſt. Vixit annis L X X V. patriæ noſtræ magnum decus, rarusque inter huius ætatis belli duces, inclytuſque victoriis plurimis: etiam familiam adauxit proprio ſplendore. Sol Venus ac caput iuncti, in angulo, in ſextili Iouis & Martis, in ſigno triplicitatis, Ioue trino aſpectu, Martem reſpiciente, maximam pollicentur fortunam, auget eam luna aſcendens in 2. & in angulo primæ cum cauda vero poſita ſolertiam, qua cunctis fuit admirabilis. Præſtat Mercurius item fortis & in angulo & in domo, & aſcendentis dominus inter radios fœlices, vnde quaque omnia proſpera, magnamque animi ſecuritatem affert. Fuit & caput cum Venere iuxta Herculem, cum Venere etiam Apollo in eodem grado, nec quicquam damnari poteſt, quadrato Saturni & Martis duntaxat excepto.

Illud animaduertere dignum eſt, nullum ſignum bellicoſiores efficere ſagittario, horum eſt enim proprium arma tractare, Cum vero, quod ſæpius dictum eſt, nec piget repetere, tres fortunæ in vna genitura iunguntur, magnum pollicentur bonum. Hic autem cum ſtellis etiam quinque ſunt, & in angulo & cum radiis fœlicibus, vt ſi vel non credas Aſtronomiæ, hæc ſola genitura, niſi omnino aſinus ſis, te doceat artem non eſſe inanem, verum ſuppoſitos artificum loco impoſtores, e quibus etiam vnus impudenter libri emendationem de optica facultate, à patre meo multis laboribus confectam, ſibi vendicauit, quanquam etiam paterna tot iam annis typis excuſa & publica foret.

XXXI.

MInor certè quàm præcedentis gloria ciuis noſtri, ſed tamen & ipſa rara. Qui ſi arma tractaſſet, poterat forſan nulla ex parte illo inferior videri. Nam quòd ad Principum amicitiam, ad tractandam pacem, ad quærendam belli occaſionem, nemo promptior, nemo aptior: varia tamen fortuna iactatus, exul, in magiſtratu, in fuga, præfectus in carcere, modò omnia, modò nihil. Fuit etiam quandoque religioſus, inde ducta vxore numeroſam ſobolem procreauit: demonſtrat hoc Luna in quinto loco: Ingenij vim Veneri iunctus Mercurius in aquarij conſtellatione, de natura Saturni. Podagram & repentinam mortem Saturnus, Mars, Mercurius dominus aſcendentis, & Venus in aqueis ſignis. Idem vt bene collocati & diſpoſitoris, cum ſit triplicitas nunc magnæ coniunctionis, oſtendunt gratiam apud Principes. Porrò infortunæ in ſublimi & cadentes, carceres, repentinam mortem, non tamen violentam, oſtendunt gratiam apud Reges, poteſtatemque magnam, quandoque etiam ſupremam. Iupiter à Mercurio & Venere ſextili illuſtratis, tum etiam Saturno, Venerem ac Mercurium trino denuò reſpiciente, tum Luna Solem ſextili. Deeſt ad claritatem potentiæ, quòd nec in angulis fortunæ, nec Luna eſt ſupra terram, impugnat ac infirmat regiam quaſi poteſtatem, Saturni ad Solem ex loco ſupremo quadratum, & vterque Iouem cadentem oppugnans quadrato ac oppoſito. Inualidum ad bella reddit vtriuſque infortunæ caſus in cancro, & dominus aſcendentis cadens in ſexta, & ab vtraque dignitate etiam Planetæ fœminino in fœmineo ſigno iunctus, aſcendente fœmineo ſigno. Talia tantaque ad tam variam fortunam declarandam neceſſaria fuerunt.

XXXII.

Philippi Archinti.

TVam vero genituram liberis voleníque prætercam, quum in explicanda tua animi virtute adulationis ſuſpicionem effugere non poſſim, apud ignotos. Qui tamen aut noſtri ſimplicitatem animi, aut tuarum laudum expertes non ſunt, vir ampliſſime,

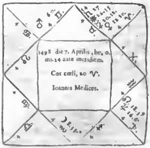
me omni culpæ ſuſpicione liberabunt. Hoc vnum tamen teſtari non dubitabo, neminem in amanda & excolenda eruditione tibi poſſe conferri: atque vtinam id eueniat, quod Plato dicebat, vt vel tui ſimiles, maximis potiantur dignitatibus, aut qui maximis potiuntur dignitatibus, tui ſimiles efficiantur. At ego tibi laudem incomparabilem acceſſiſſe exiſtimo, qui duarum difficilium rerum, altera potitus ſis, aliam non neglexeris. Porro Mercurij ad vnguem cum Ioue quadrata

XXXII.

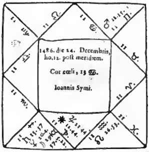

tum etiam recepta radiatio, quod Iupiter in cancro gaudeat, ingenium, quale ſit, prudentiam & eruditione declarant. Atque ita ex teſtimonio ſtellarum, abſque noſtra celebratione tanta virtus patet. Verum cum Soli canicula, Lunæ ſcorpij cor iunctum ſit, eo ſuos effectus producunt ſerius, quo magis à Solis linea diſteterint verſus auſtrum. Antares quidem partibus quatuor tantum. Procion autem 16. Celerius vero, ſi boream verſus, atque in ſignis, quibus latitudo aſcenſionem minuit tardius vbi auget. Sol vitæ hic ſignificator proculdubio eſt, aſcendens incertum, atque vt puto, ex initio virginis, vita tamen haud incerta eſt. Cæterum cum Sol ad Lunæ quadratum peruenerit, merito te honore decorabit.

XXXIII.

QVia Sol, dominus aſcendentis, in angulo, cum Saturno & Mercurio fuit, & Luna cum luminoſiore lancis violentiſſimo ſydere, violentam decernit mortem: quod Luna in ſcorpione cadat, & in angulo, inopinatam. Proprium lancis meridionalis eſt, cruentam mortem ſignificare. Mores & ingenium declarat Solis cum Saturno, item Mercurij cum vtroque conſtitutio, tum Lunæ. Fortitudinem ſummam, an potius dicam temeritatem, Martis radius ſextilis ad aſcendens, & qualitas aſcendentis & domini eius in maſculino etiam ſigno in angulo, & loco in quo gaudet exiſtentis. Tum Iupiter maximo vexatur infortunio, cadit ab exaltatione ab angulo, eſt cum cauda & cum radiis Mercurij inimicis. Ictu igitur archabutij confracto crure, inde Medicorum opera amputato, inter acerbiſſimos dolores mortuus eſt, vir quidem crudelis admodum. Cæterum peritia rei militaris & fortitudine inclytus. Eum Burbonio adiungere voluimus, ſed celeritate prætermiſſum, hic reſtituere curauimus. Eſt etiam in eius genitura Veneris poſitio cadentis tum ad Martem conſideranda.

XXXIV.

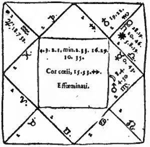

Ioannis Symi.

FVndamentum tanti effectus, mortis ſcilicet à fulgure, eſt dominus aſcendentis Saturnus in igneo ſigno, à Marte damnatus, qui in eius oppoſito. Eſt autem Mars in conſtellatione geminorum tota de natura Martis, Saturnus vero in conſtellatione Sagittarij de natura Saturni partim, & partim Martis. Erat etiam Mars cum bellatrice & hirco de natura Martis & Mercurij ſtellis magnis, quo in loco etiam eſt in noſtra genitura, Saturnus vero cum capite ſerpentarij, de natura ♂ & ☿. Cum igitur Mars eſſet eleuatus ſupra Saturnum, ſignificatur mors per ignem, & eo magis, quod vterque illorum reſpicit aſcendens. Eſt autem Saturnus dominus primus geniture, quia trigoni & exaltationis, Venerem Saturnus manifeſte damnat: hoc totum tamen non decerneret omnino mortem, niſi quia deeſt vitæ largitor, nam ſolus Mars eſt ſupra terram, & Iupiter cum Mercurio eſt combuſtus. Et Sol inimicus aſcendenti ipſum damnat.

ipſom damnat. Cum igitur Venus peruenit ad Mercurium, & Luna ad Solem in annis 14 completis, & erat cum Mercurio ſtella corporaliter de natura Solis & Martis, & in reuolutione Mars fuit in loco Saturni oppoſito ſui, & Saturnus in angulo qoartæ in oppoſito Veneris cum cauda exiſtentis, & Luna in par. 29. mi. 36. aquarij, in quadrato Veneris & Saturni, & Venus cadebat in ſcorpione, omnes in infortunarum terminis. Ideo conuenit, vt eo anno ictus fulmine protinus interiret: & in hoc animaduerte, quòd Venus Saturnum oppugnat in reuolutione, è contra in genitura. Fuit etiam hoc in Veneris Alfridaria planetæ debilioris in tota genitura.

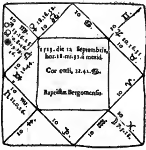
XXXV.

IAm ne vides, quòd Mars, qui dominus eſt virilitatis, in fœminino ſigno, & in angulo occidentis, eſt cum Luna conſtitutus, Venus aſcendentis domina in Scorpione cadit. Iam hoc dubitabilem rationem non habet, niſi quia Iupiter in quadrato eius exiſtens, prodeſſe poſſet, ſed debilis & in Saturni domo. Manifeſtum eſt autem quòd mala morte abſque dubio morietur: nondum mortuus eſt, ſed in extremis tamen fuit periculis: Mores mali neceſſario, ſed tamen liberi, quia Saturnus abeſt. Morietur ex reuolutione non ſola directione, quia genitura caret malis radiationibus. Hic etiam ignotis pecunia copiam ſui faciebat. paratus tum ad dignitates, vt dictum eſt ex noſtris principiis, omnes tamen leues, quia Iuppiter & Venus ambo infœliciter poſiti, & in vita ſua accident infinita inconuenientia, peſſimeque audiet: nam Luna in 7. loco poſita etiam cum Marte eſt, & per hæc omnia pertranſiuit, nec vnquam tot infortuniis finem inueniet, eruditus tamen & ex eccleſiæ bonis viuit. Nam Luna infœlix, & Venus cadens, & in nona, omni libidinis vitio flagrabit.

XXXVI.

Baptiſta Bergomenſis.

ANimaduerte, quòd in genituris, in quibus nondum mihi exploratus erat error loci Saturni & Martis, quod eas olim ſic ſtatuiſſem, emendatum non inuenies, tum magis propter celeritatem, & quia res non magni momenti eſt, vbi non intercipiatur Planeta. Hic igitur dæmoniacus erat, nam parentes primo eius inſania laborabant, & Iupiter ex gradu fermè erat in Saturni oppoſito, & vtrunque luminare cadebat ab angulo, & Luna plena luminibus oppoſita Marti, & ſub terra. Conuenit igitur vt haberet dæmonium furioſum, & quia Mercurius fuit in aſcendente in ſextili Veneris, & cum ſpica virginis, prædicebat futura, reuelabat abſcondita, & in eo genere erat gratus hominibus. Cum vero perueniſſet ad annum decimumquartum, mortuus eſt ex reuolutione, quia erat ei diſpoſitor vitæ præter Mercurium, & in directione, latet me cauſa mortis eius, ſeu quòd oporteat diligentius conſiderare, ſeu quòd iam ſit ex occulto mihi principio, ſeu quòd aſcendentis hora paululum euariet.

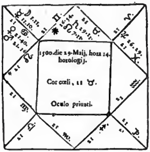
XXXVII.

IAm hic infœlix Comes vinculis ob inſaniam detinetur, nec referre cauſam in genitura, vel quòd talis morbus ſit inſana-

bilis, difficile eſt. Vtrunque luminare cadit ab angulo. Saturno illis iuncto, & in ſigno terreo. Auget difficultatem Mars propinquus cordi ſcorpij ad oppoſitum Iouis iens, qui eſt cum Aldebaran, & verba in hoc ſunt ſuperflua. Apparet etiam quod impoſſibile eſt, vt ſit valde longæuæ vitæ, etſi Venus domina aſcendentis ſit in trino Martis, & Mercurius diſpoſitor vitæ ſaluus.

XXXVIII.

HVic accidit anno 1513. die Ianuarij 17. vt ludendo dextrum oculum ſibi effoderet. Eo anno aſcendens ad quadratum Saturni, & Sol ad quadratum Iouis, qui eſt inimicus geminis peruenit: eſt autem Sol cum cingulo Orionis abſque differentia vlla. Cingulus Orionis oculos hebetat: nam quibus etiam hic aſcendit, oculi ſemper firmi ſunt. In ea reuolutione aſcendit cancri pars 26. locus Martis. Mars in 29 parte ſagittarij, retrocedens in oppoſito Mercurij, qui fuit in 29 parte geminorum. Luna in tertia parte ſagittarij cum corde ſcorpij. In reliquis non ſatis cauſam percipio, niſi quòd hora caſus Luna erat in 17. parte geminorum, in loco Solis infortunato, & cum Orionis cingulo, & Saturnus in 4. parte ſcorpij, & Mercurius in 15. parte aquarij. Et cum poſſem plurium, quibus oculi caſu exciderant, manifeſtas deſcribere genituras, volui hanc potius quaſi abſconditam cauſam tanti effectus continentem ponere, vt ad omnia magis animaduertat Lector: nam reliquarum omnium Luna vel in ſeptima ab infortunis damnatur de quadrato, vel in 6. loco comburitur, cum infortunis infortunata exiſtens, & in omnibus propinqua ſtellis nebuloſis. Habuit hic numeroſam prolem valde ac ſoſpitem, ſed hoc nihil clarius: & etiam vir ſtudioſus & eruditus, & hoc etiam ex his quæ diximus, nimis manifeſtum.

XXXIX.

Simonis Rigoni.

HIc publicè laceratus eſt, anno 1506. quo ei prædictum fuerat, periturum acerba morte: nam non erat ei diſpoſitor vitæ, præter aſcendens. Erant enim Planetæ omnes ſub terra, & Mars peregrinus in angulo, & Venus cum luminoſioribus lancis, & Mercurius dominus aſcendentis cadens à domo ſua in angulo imi cœli, cum cauda, combuſtus à Sole, & cum inſignibus ſtellis extra formam ſcorpij, de natura Martis & Lunæ, & dicitur globus à nobis, & Iupiter fuit cum ſtella de natura Solis & Martis, & Saturnus fuit in conſtellatione aquarij de natura Saturni & Iouis, & in reuolutione fuerunt omnes erraticæ ſupra terram, & Luna cadens in ſcorpione iuncta Mercurio infortunato in 17 parte Scorpionis, & in corde cœli, & in quadratu Saturni, caudæ & Martis coniunctorum in 7. loco in leone. Et qui poteſt vel euétui vel ſignificationi ſyderũ aliquid addere, addat: ego certe fingere haud poſſem. Cum vero omnes, quibus virgo aſcen-

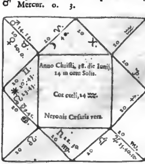

dit, aliqua ex parte neceſſario ſint malorum morum, qualem putas hunc fuiſſe, cui dominus aſcendentis combuſtus cum cauda, & in ſagittario fuerat, & Mars in aſcendente, & dominus termini etiam Mars ipſe.

XL.

Neronis Cæſaris vera.

Latitudines.

♄	Septemb.	2.	32.	♀	Mercur.	1.	29.
♃	Septemb.	1.	8.	☿	Septemb.	1.	24.
♂	Mercur.	0.	3.				

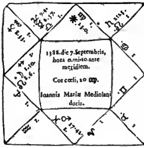

Hæc eſt vera Neronis genitura, nec nix niui ſimilior, quàm hæc genitura geſtis

moribus

moribus ac fortunæ Neronis , qui ſæuitia in fratrem , vxorem , matrem , in omnes denique , vrbem incendiu , corpus ſtupris , animum flagitiis , umnia cruenta nece fœdaoit. Animu trepidus etiam ad ipſa facinora , valetudine firmus , anno 18. Imperium orbis matris fraude adeptus, 32 ætatis, ſcelere proprio cum vita ſimul amiſit , manom timore poblicæ pœnæ inferre ſibi compulſos.

XLI.

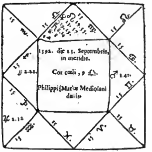

EAdom terra ferax frugom , etiam venena alit. Nullæ vrbes , Roma , noſtraque pietate virorum inſigniores extiterunt . nullæ immaniores belluas educarunt , è quibus vna fuir monſtroſa hæc ſæuititiæ calamitas. Et ipſe enim annos natus doodecim , regnum accepit hæreditarium firmumqoe : nam Satùrnus com corde leonis erat. Ibi cum etiam puerus canibos edendos exponeret , inuiſus etiam terræ , inuenit ciuem fortem , qui cum in templu occideret , fugaque ſalutem , vnus ex multis tyrannicidis , quaſi diuino iudicio , aſſequeretur. Martis & Solis oppoſitio ex angulu hoc oſtendit & Luna cum cauda & ſcurpij infortunata , quoad vitam, Cum igitur Luna & aſcendens in annis 24. ad Solis quadratum peruenerunt , occiſos eſt , & in reuolotione Mercurius fuit cum cauda , & Sul cum Ione , & Luna cum Saturno in quadrato Saturni.

Horæ reuolutionis.

Aſcendens	5		Leonis.
Saturnus	26	36	Tauri.
Luna	25	29	Tauri.
Mercurius	10	17	Virginis.
Cauda	13	16	Virginis.
Sul	23	0	Virginis.
Iupiter	22	47	Virginis.
Mars	22	42	Cancri.
Venus	19	29	Leonis.

XLII.

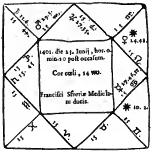

HIc fratre minus crudelis fuit : non enim illi prima ſagitarij pars, ſed vltima potios ſcorpij exoriebatur , cuius termini dominos eſt Saturnus. In tam inſigni enim crudelitate non potuit Luna & aſcendens eſſe ſimul in domo Iouis atque terminu,quamnis Lunam eur ſcorpij ad maximam ſæuitiam & Ionem Mercurius trahat. Huic vero Iupiter liber , & in Solis Saturnique ſextili ,tantum à crudelitare minuit , quantum potentiæ ſuperaddidit : quod & Luna in aſcendente confirmat, nec ſocceſſu res caruit.

Nullus fœlicior aot potenrior dux Mediolani , ſæpius victor : tres Reges vnà captinos aliquandu habuit. Verum cum Mercurius in virgine à Sole Saturnoque,tum etiam Venere cadente infortunaretur , ſtultitia laboraoit , quod etiam Lona in quadrato Sulis & Saturni & Martis oppoſito decernit. Fortunæ igitur munera reiiciens , in maxima incommoda delapſus eſt , non paruis etiam acceptis detrimentis. Demum cum Luoa ſic ab vtraque infortuna oppugnetur, tum a Sule , effecit vt vxurem capite mulctaoerit publicè, rem taram aque penè in Principe prodigioſam,

Veniant nune qui Aſtronomiam negant, & moliantur reſponſa in tam euidenribus hominum miraculis , aur putent ſumptas ex annalibus publicis genituras à me confictas eſſe , vel erraticas arte aptaſſe ementitis loeis , tam bellè in vniuerſom vita geniture decretis conuenit.

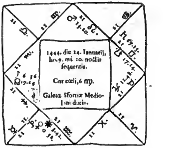
Regnauit annis 36.vixit annis 54. mortuus eſt die tertia Auguſti annu 1447. In reuolutiune Luna fuit in quadratuSaturni,& Mars in quadrato Iouis domini aſcendentis ad vnguem vterque , erantque Saturnus & Venus in uctauu loco. Saturnus in leone , Iupiter virgine , Luna in 12. partu ſcorpij , Mars in 12.parte ſagittarij , & tunc Sol peruenit directiune ad hoc , vt ſextilis Mercurij infœlicis caderet ſuper eum in domo Martis & terminu Saturni , & ſextilis ipſe erat ex ſignis longarum aſcenſionum , & Sol in genitura cadens & infortunatus à Saturno , vt longæ vitæ eſſe non poſſet , nam Lonam cadentem Mars etiam premit,

XLIII.

IAm ne quoties repetam , regna ex genituris non ſunt: hoc enim maximum mortalibus præmium , aliis imperare , neminem ſibi. Verùm & hoc ſupremum , tamen à genitutis eſt. Venus cum regulo in Iouis ſextili , & Iupiter in ſuo terminu, ſignificat mulierum cauſa magnum fortunæ beneficium. Martis quadratum non ubſtat , quod Venus eo in loco domina ſit trigoni. Mars luxta cœli eor in Metcurij trinu in ſextili Saturni, cum permutatione poteſtatis, uſtendit in bello petitiam maximam. Mercutius item in quadrato Iouis cum mutua poteſtatis permutatione idem oſtendit , ſed & in moderatione magnam prudentiam. Saturnus in oppoſito Mercurij , & in Iouis quadratu maximas difficultates infidumque decernit ingenium, Saturnus in aſcendente adminiſtrationes, aſtum, laboris ſupremam patientiam. Fuit etiam Luna quaſi cum ſcorpij corde , Regnum igitur quaſi hæreditariu iure accepit , bello acquiſiuit. In pace modetatus Princeps, quòd Mercurius aſcendenti duminetur : Qui enim Mercurium in angulo Occidentis habuerit aſcendenti dominantem , erit in negociis ſuis valde prudens : & quod in hoc eſt veriſimilius , exiſtimandum eſt , 18. partem capricurni iam aſcendiſſe , in qua Mercurius vltra trigonum terminum poſſidet. Mars etiam filiorum pollicetur multitudinem , in ſigno aqueo , in aſpectu Veneris & Mercurij. Et ego fatebor ingenuè veritatem : poteſt enim eſſe error , vt ſit genitura tardior die vna in eadem hora , quia tunc Luna eadit in ſextilem Iouis , & trinum Veneris ad vnguem. Vixit annis 64. mortuus hydrope 8. die Martij 1466. cum iam aſcendens ad Iouis oppoſitum & Mercutij quadratum perueniſſet , & in reuolutione Luna eſſet ſub Sole, Marti in 5. loco exiſtenti directè oppoſita.

XLIV.

LVna ab infortunatu Ioue oppoſito , & à Martis qnadrato infortunata eſt , quu ad vitam : ipſa etiam cum cauda mortem decernit viulentam , quoniam qui oppugnant in angulo ſunt. Cæterum Mars fortis, Iupiter cum Draconis capite , Luna in aſcendente , regnum inter frattes illi vni adiudicant. Eſt autem genitura hæc paternæ ſimillima , nam Luna iuxta Luna Martis, ad angulum cordis cœli poſitio eadem , Mercurij locus iuxta patris aſcendens : contrà Martis locus patris , huic aſcendit , mores aperti ſunt. Luna domina noni loci , religionis contemptorem uſtendit , cum cauda deceptorem. Mars dominus aſcendentis ſic poſitus , in principe omnia mala atque facinura pattanda decernit, fuiſſetque deterior, ſi diutius vixiſſet. Mortuus eſt ætate Neronis , cui moribus etiam non valde diſſimilis, verum populari iuſtitia longè melior. Com à ſacerdote de mortis genere ac de ætate admonitus eſſet , beneficij loco habuit, illum fame necare.

Cum igitur aſcendens ad Martis quadratum & Iouis oppoſitionem , Luna veru Mercurio per directionem in trino Martis exiſtenti applicuiſſet , annis perfectis 32. & in reuolutione locus Lunæ & aſcendentis, locus Martis in genitura , & Iouis quadratum ac Lunæ , triniſque Martis eſſet , tum Mars ipſe enm modu in pluribus partibus quàm Luna in aſcendente: at aſcendentis dominus cum Venere in Saturni domu combuſtus , atque directe Saturno oppoſitus , in altiore locu exiſtenti , Sole veru infurtunato, conuenit vt tunc occideretur. Tredecim igitur vulneribus die 26. Decembris , in æde ſacra à tribus conciuitatis ciuibus , qui diu antea conſpirauerant , magna ciuitatis iactura confoſſus eſt , nam malus homo & ſapiens Princeps.

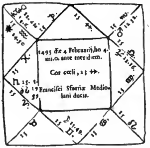
XLV.

Franciſci Sfortia Mediolani ducis.

HIc filius fratris præcedentis fuit , cuius pater in carcere ubiit, vt in IX genitura oſtendimus. Trinus Lunæ , Veneris , Mercurij, Iouiſque decimæ domini , trinus etiam Saturni & Martis , recoperationem regni

paterni

paterni per multas pactiones oſtendunt: non tamen virtute propria, ſed quaſi mercenariam ab angulis enim cadunt, Luna in Saturni quadrato cum cauda exiſtentis in ſigno piſcium, morboſam vitam, & in ea plurima decernit inconuenientia. Venus Mercurio iuncta in Saturni domo, & in Martis quadrato, multa occulta decernit vitia. Cum ad cœli medium in annis 26. perueniſſent, ſextilis Martis & Saturni, & quadratum Iouis domini cordis cœli, tunc regnum acquiſiuit anno ætatis 27. Iupiter, Mercurius, & Ve-

nus in 4. loco iuncti fuerunt eo anno in capricorno, & Luna in eorum trino in tauro in 9. loco, in cuius quadrato iuncti coierunt Sol, Saturnus, Mars in aquario: & fuit hoc auxilio præexiſtentium religioni, & denuò etiam priuatus eſt, propter quadratum illud, & ad mortem infirmatus, ſanatus etiam, ac regno teſtitutus, anno ætatis 32. in quo aſcendens ad Martis oppoſitum peruenit. Cum autem aſcendens ad 25. partem tauri peruenit, ob Solis quadratum obiit, tunc in reuolutione locus Martis aſcendit, & Luna fuit in loco Saturni, & Mars dominus aſcendentis in oppoſito Saturni, & Iupiter cum Venere combuſtus.

XLVI.

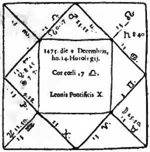

Hac geoimra, vbi bona nulla melior, vbi mala nulla deterior: nam quòd Venus in 9. loco cum Aldebaran poſita cum cauda, & in ſextili Mercurij eſt, mutationem legis oſtendit, nec tenetetur, fixa enim adiacet. Luna etiam in ſeptimo loco in Solis quadrato, Saturno Venerem ſic poſitam reſpiciente, & Iouem Marte dominum ſeprimi, diuortium, & multa circa vxores inconuenientia declarant, vt etiam illarum vnam capite mulctauerit. Saturnus in Mercurij oppoſito, quoniam Mercurius in ſupremo loco eſt, multas aduerſus illum inſidias moliri faciet: tum etiam quia Mars in quadrato Iouis infortunati eſt, apertas ſeditiones. Nunquam regno priuabitur, & ſi priuabitur, non toto, nec diu: nam inter ambo luminaria quadrata radiatio cum mutuo conſenſu eſt ex cardinalibus ſignis, promptum & ferocem eum eſſe neceſſe eſt, violentis vero caſibus, ſi hæc eſt genitura, neceſſario ſubiicietur. Inclyms vir, vt ex ſtellarum poſitione apparet. Sol cum Apolline eſt, reginmque plane animum magnitudine decernit, violentia plusquàm regium, Chronocratorem Solem habet. Nemo plures experietur in regno turbas.

XLVII.

Leonis Pontificis decimi.

Hic cum haberet Lunam in ſexto loco inter ſuculas, & Solem in conſtellatione capuli ſagittarij, ſimili Otionis ingulo, in lactea via, fuit penè cæcus: & quia Saturnus erat in octauo loco in Iouis oppoſito, ſignificantur carceres & inopia magna: & quia Venus eſt in aſcendente in ſagittario, ſignificat multa circa mores, tum gratiam dicendi & manſuetudinem. Sol vero exiſtens in ea conſtellatione trium fixarum, cum peruenit ad Iouem locus, & Iouis quadratum ad cœli medium quod eſt cor, dedit pontificiam maximam dignitatem, & hoc cum radicibus noſtris concordat. Fuit autem electio eius 10. Martij anni 1513. hora 23. minut. 15. præceſſerat vero 37. reuolutio, erantque Planetæ (vt in ſequenti tabella vides) in reuolutione & electione.

In reuolutione.

Aſcendens	21		Scorpij.
Saturnus	10	44	Scorpij.
	58	4	Iupiter

Iupiter	16	12	Piſcium.
Mars	9	24	Piſcium.
Sol	27	27	Sagitta.
Venos	10	28	Capric.
Mercnrius	6	34	Sagitta.
Luna	5	22	Capric.
Caput	4	50	Libræ.

In electione.

Aſcendens	22		Virglnis.
Saturnus	13	23	Seorpij.
Iupitet	13	1	Arietis.
Mars	12	15	Tauri.
Sol	29	48	Piſcium.
Venus	3	28	Tauti.
Mercurius	12	10	Piſcium.
Luna	11	20	Tauri
Caput	0	0	Libræ.

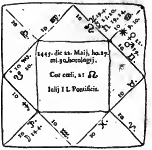
Fundamentum reuolutionis eſt, quòd Sol per directionem peruenit ad locum Iouis, & in reuolutione Iupiter eſt in quadrato Solis, ambobus exiſtentibus in domo Iouis, & ſtirps ipſa Leonis ex aptis ad eam dignitatem, nobilis & Italica, & Luna ibat ad Venerem exiſtentem in loco Mercurij, qui eſt trinus Martis: & tunc ſextilis Saturni & Martis, & hora electionis: Vides manifeſtam commotationem: nam Sol peruenerat ad Iouis locom, & Luna erat iuncta Marti, qui eſt diſpoſitor figuræ, & Mars in ſextili Mercurij, ab initio amici, vterque autem in oppoſito Saturni, qui etiam erat in Mercurij trino.

XLVIII.

Iulij Secundi Pontificis.

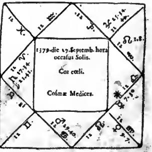
MOres bic vides expreſſos. Seorpius aſcendit, vbi duæ inſignis illæ fixæ de natura Saturni, Mercurij, Mattis, cauda in aſcendente, & Luna in aſpectu eius infortunata, dominos aſcendentis Mars cum Venere, & in geminis, & in octauo loco, ſi potes addere addas, quo minos mirum eſt, ipſum æternis bellis initium dediſſe: dumque & hoc abſque pecunia facere molitur, in Chriſtianorum Reges, ea ſemina diſcordiarum ſeuit, quibos non ſolum populi, ſed & ipſi Reges periclitantor: Heu heu hominum mentes, regum conſilia, paſtorum benignitatem, qui nee præſentia ferunt, nec futura præuident, nec prætetitorum obliviſci poſſunt: Sed iam ad cauſam tantæ dignitatis veniamos.

Nonnulla forſan hie ex ſyderibus, ſed alia ex diuino indicio, vt per hunc multorum ſcelera punirentur: nam ex ipſo ruina Romanæ eccleſiæ orta. Italiæ, Chriſtianorum denique omnium, inde ſectæ, amiſſaque ex parte, Petri ſublimis illa dignitas inter Apoſtolos, qua vnus eæteris à Chriſto prælarus eſt, non hunc incerta ſucceſſio excuſat. Sie Chriſti ſanguis, ſie lex diuina humano conceſſa beneficio, vt per vos, per quos ſeruari oues oporteret lanientur? membraque illa Chriſti ſparſa eruore iaceant deterius quàm in cruce; ibi volens, & ab inſciis, & moltorum beneficio, paucis horis pendebat, vos bic diſcerptum tam diu non reſtituitis. Sed tamen & huius calamitatis publicæ aliqua cauſa qoærenda eſt. Ea fuit Solis poſitio inter canem ardentem & Apollinem. Veneris vero & Martis cum dextro Orionis humero &

dextro Aorigæ, & hæ quidem de natura Martis & Mercurij, reliquæ duæ de natura Iouis, vt qoatuor inſignes fixæ ei fauerint, quæque iuxta aſcendens, & cor leonis in cœli meditullio, & cum Saturno Procyon ſtellæ octo ioſignes, quatuot primæ magnitudinis, qoatuotque ſecundæ. Quid mirum hunc ſtirpe quanquam ignobili ad ſummom faſtigium euectum fuiſſe, tanto ſyderum conſenſo, ſed & expertus ſchiſma eſt, & quamuis nulla virtute inſignis, tamen vit ad mores temporum collatus, atque qoi deteriores etiam reliqoerit ſucceſſores.

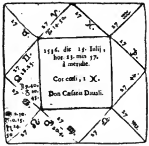
XLIX.

SOl in ſeptimo loco fortunam quæ ex prudentia oritur præſtat, Luoa in aſcendente magnam fœlicitatem: quia vero cum Saturno iuncta eſt, & ad Iouis trinum vadit, ſeparans ſe à Saturno & in ſigno igneo, oſtendit maximum conſilium ac prudentiſſimom, quòd ſi Iouis radij abeſſent, æqoalem tantæ prudentiæ ſtultitiam. Nunc vides quantum referat immutatio, qoæ poterat eſſe ſtultiſſimi, ſi ſoli Saturno applicaſſet, ſic poſita ſapientiſſimi eſt, Sol autem fuit iuxta virginis ſpicam pet duas cœli partes,

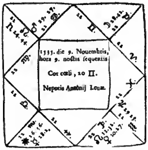
partes. Cætera ingenue fateor, tanto viro vix conſentiunt: hunc tamen præcedenti ſubiunximus, cum vterque conſilio plurimum claruerit. Verum hic ad occupandam rem publicam nihil officij aut virtutis neglexit aut omiſit. Ille occupata republica, quamuis (vt forte ſibi videbatur) pontificiam dignitatem augere laudabile exiſtimaret, piumque opus Italiam barbaris, ecclesiaſticam potentiam ſeruitute liberare, cum nihil in ſuos penè vel hoc amore contulerit, non tamen hæc concordia, aſtu, beneficio, precibus, perſuaſioneque perficere tentauit, ſed bellis, ac innumeris cladibus, vt Pirrum quendam in veſte illa ſacerdotali, cruceque pereunte, effingeret.

L.

PRimum illud quiſque debet ſibi perſuadere, me neque gratia falli nec fallere: nam etſi debere me plurimum illuſtriſſimo domino exiſtimarem, quod magis, quando etiam dubia res ſit, volo, quam ingrati nominis periculum ſubire. Non tamen hoc qualecunque beneficium, tam turpi munere penſandum foret, quod & illis in iacturam cedere poſſet, mihi certe in ignominiam caſurum, at nec ſperandæ gratiæ, in qua & ſi optimus ille ſit, inuidia tamen quorundam cum moribus temporum nihil proficerem: & ſi omnia ita ſecura ſint, quid deterius, quàm vt eos imiter quos accuſo, vt mendacio, & aliena iactura, mihi beneficium quæram? Quorſum vero tendam, vt fallar? & vt arti fidem, quam qui noſtra legent experimento confirmatam, tribuunt, nunc his ineptiis ſubtraham? Quare pura hæc profiteor de his, quos & ſi diligam, nulla tamen cauſa ad hoc allicior. Noſtris enim temporibus, opinio quædam virtutis in precio eſt apud Principes, non virtus, quam plerique oderunt, pernicie ſua. Et ſi hic inter bonos adnumeretur vel optimos, non tamen optimi noſtri temporis, mediocribus antiqui æui coæquari poſſunt, cum qui neque excoluerint cum ſcirent, tunc in precio haberentur, nunc cum & inuenerimus & excoluerimus, pari cum antiquis quibuſlibet certamine negligimur, omniaque impoſtoribus & adulatoribus conceduntur, artes etiam quædam ludibrio ſunt, deinde de fortuna iniuſte conqueruntur. Hæc igitur ſic ſe habent: Luna Veneri iuncta in cancro, & caput in prima, fortem decernunt vitam amplatuque fortunam: auget hoc Iupiter ex quadrato, Saturnus vero Mercurio iunctus in Iouis trino. Ipſe vero Iupiter in quadrato Lunæ & Veneris, cum quibus conuenit, & regulus cum Saturno, & circa Lunam & Venerem ſtellæ nobiles, liberam proculdubio, cum Sol ad ſextilem venerit, decernunt poteſtatem: ipſe vero blandus eloquio, cunctiſque ſupra modum gratus erit, ſedebitque in maiore quam quiſquam fratrum dignitate, eritque formoſus, ſuperabit progenitores ſuos potentia, & falſò apud plures cuiuſdam ſtultitiæ notam ſubibit.

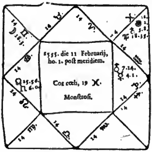
L I.

ET hic ex illuſtri familia verſa fortuna præcedenti ſubiicimr. Vocatus ad infantis curam, cum matris violentum exitum intellexiſſem, placuit horam partus habere, cuius figura oſtenditur. Cum igitur Luna eſſet in oppoſito Solis & Mercurij, & in quadrato Iouis & Saturni inuicem oppoſitorum atque exiſtentium in quadrato Solis & Mercurij, omneſque ab angulis cadentes, eſſetque Venus cum cauda, omnia hæc mortem matris tam apertè nunciabant, vt iam dubitari de hoc non debeat. Mortua eſt igitur infra quartam horam, diſtulit mortem Lunæ applicatio ad Martis ſextilem, qui erat dominus octaui loci. Et quia cum hoc dominus aſcendentis erat cadens, combuſtus, & infortunatus, neceſſe fuit, vt etiam infans moreretur. Superuixit 33. diebus, & hoc quia infortunæ non erant in angulis, & Luna erat in tauro fortis, vnde compleuit menſem Lunarem, cum maxime quia terminus erat Iouis. Et ſic vides, radices has, nulla ex parte dubias eſſe.

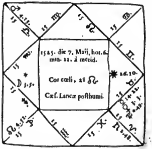
Et

LII.

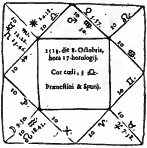

ET hic maximo periculo natus, vix vixit, nam toto primo menſe conuellebatur. Primo quidem ſeptimeſtris fuit, vnoque pede prius emiſſo, inde obſtetricis induſtria agrippa natus, & cum mola: nam vtræque infortunæ in angulo & oppoſitæ, & cum eis Mercurius dominus loci Lunæ, vterque autem dominus aſcendentis cadens, Iupiterque etiam combuſtus: Quaombrem pro monſtro vixit, quia Luna eſt in trino Iouis & Veneris. Apparet autem ex radicibus noſtris, quòd in re hæreditaria & mulierum cauſa, & pecuniaria, erit bene fortunatus, imo valde è contra in valetudine & vita, nam periculis etiam externis periclitabitur.

LIII.

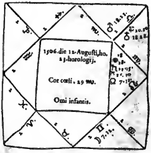

CVr hic poſthumus ſit, non ſatis intelligo: nulla enim, præter hanc, genitura poſthumi ad me peruenit. Habebit aliquod egregium bonum, vt ex radicibus noſtris apparet. Nam Venus iuncta Ioui, & Luna in aſcendente cum ſcorpij corde. Periculis tamen magnis ſubiicietur propter Lunæ cum infortunis aſpectum. Saturno Marti oppoſito cacodæmonis locus ambiguus: nam vbi quadrata infortunarum, ibi Iouis & Veneris amica radiatio. Loca infortunarum ſunt in aſpectu amico Lunæ, locus oppoſitus Lunæ eſt ſub Sole. Plura igitur ei accident, à quibus pecuniarum beneficio ſeruabitur, non tamen forſitan omnia. Hunc iam hæreditate omnium affinium in eum collata ſtellarum beneficium ſenſit: reliqua ſunt manifeſta.

LIV.

LVna cum cauda in quadrato Saturni & Mercurij, ſignificat ingenium, memoriã, & vitam breuem: quia Sol cadit in libra. Et quia Venus cadit in virgine, & Luna eſt infortunata, ſignificat natum ex inceſtu: nam matres ſpuriorum neceſſario ſunt impudicæ. Et ad cauſam mortis plurimum facit dominus aſcendentis ſub terra in oppoſito Mercurij & Saturni, & in quadrato Lunæ infortunatæ. Vixit igitur annis 10. cum non eſſet quod nutritionem impediret.

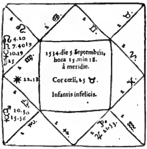
LV.

IOan. Antonius Caſtiloneus, ciuis noſter, regiuſque medicus, & vir inſignis, cum hanc vidiſſet genituram, dixit puerum hunc nutriri non poſſe, quoniam Luna ſub terra erat, & ambæ fortunæ in 8. loco cadentes in virgine, & dominus aſcendentis cadens & combuſtus, & cum Mercurio infortunato cum cauda. In prima igitur reuolutione cum Luna eſſet in quadrato Martis & Veneris, & in loco Martis in radice, & aſcendens locus quadratus Iouis & Veneris infortunatorum in genitura, & dominus aſcendentis combuſtus & Saturno iunctus per corpus, qui & ipſe combuſtus erat. conuenit vt eo anno moreretur 9. die Nouembris 1507.

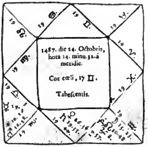
LVI.

LVI.

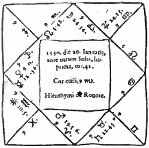

CVm Luna eſſet infortunata in duodecima, ibique Saturnus, Venus, & caput. Saturnus autem cadens Martem & ipſom cadentem infortunio afficiebat: vterque autem Mercurium horoſcopi dominum & ſub terra exiſtentem male affecit. Erat aotem Mercurius etiam in quadrato Ionis infortunati. Quamobrem Sol ſolus vitæ defenſor relinquitur, & hic eſt in trino Iouis, ſed infortunati. Sol vero noo eſt temporis dominus, & infortunatur in virgine, & locus ille eſt Ioui inimicus. Quia igitur Sol ſub terra foit, diu viuere non potuit, ſed tabeſcens miro morbi genere tenebatur, vt illud incertum eſſet. Quid admiratione dignius, an talem morbom poſſe ei ætati ſuperuenire, an tantam morbi magnitudinem infantulam poſſe perferre? Mortua eſt igitur anno tertio ætatis ſuæ.

LVII.

SYmon Mantegatius aurifex, qui in iuuenta ortortuus eſt tabe, cum haberet omnes Planetas ſub terra. Vitæ largitor eſt aſcendens. Sol damnatur à Marte, & Mars à Sole & vterque damnat Iouem de quadrato, qoia Sol cadit in aqoario, vbi eſt Iupiter. Mars etiam damnat Lonam, & ipſa infortunatur in aquario: aſcendens vero infortunatur à Saturno per quadratom. Igitur oportet vt ſit breuis vitæ: ſed qoia Mercurius eſt ſaluus, propterea dirigemus cum ad corpus Martis & quadratum Lunæ, & tunc morietur, quamois à natiuitate propter qoadratom Saturni & Veneris inimicæ aſcendenti foerit tabificus. Mortuus eſt igitur anno XXI. completo, & hora reuolutionis mortis fuit Luna ſub Sole comboſta infortunata in octaua parte ſcorpionis, & Iupiter eumbuſtus in 24. parte eiuſdem: & quod peius eſt, vterque proprio motu iungitur Soli, nam Luna eſt velocior Sole, & Sol Ioue. Et Saturnus ſolus foit ſupra terram in ſextili longarum aſcenſionem cum Ioue & in virgine, vbi Iupiter & Saturnus infortunantur: Mars fuit cum eapite, valde ei proximos, & Venus domina aſcendentis, cecidit in initio ſcorpionis, loco maleſico, etiam propter Martis terminom. Et erat particularis Alfridaria Lunæ, & ipſa in reuolutione damnata, & vniuerſalis Solis, & ipſe in genitura infortunatus. Ideo mortuus eſt 1509. die 17, Februarij mane, & tunc Iupiter erat iuxta locum Saturni in genitura, Saturnus ioxta locum aſcendentis, & Luna iuncta Mercurio in 15. parte aquarij, vbi erat in genitura, qui eſt locus quadrati Solis & Martis, Mercurius vero tunc dominus 7. loci, in qoo erat ipſe Saturnus, aſcendente parte poſtrema piſcium, in qua Mars erat.

LVIII.

HIc puer anno 1539. com annom nonum expleuiſſet, publicè in gymnaſiu Patauino diſputaoit, perorauit: & extra eius oratio typis excoſſa. Callet etiam linguas pro ætate, plus quàm ſperari debeat. Nec omnino mirum, cum viderim puellam ſeptem annos natam, coram Pontifice Paolo, ſine vllo labore, ſine ſtudio, latinè loqui. Huius tamen propter ſcientias etiam admirabilior genitura, quam cum pro anno & die certam habeamos, minime tamen horam certam aſſequi potuimos, ſcientes ſolum eum ante ortum Solis natum. Effecit igitur, vt ex effectu, horoſcopum conſtitueremus, in cuius trino eſt Iupiter, Satornuſque in terrea triplicitate, alter etiam in alterius trino. Luna in Martis oppoſitu, dans acrimoniam, quia diſcedit, & Mars in loco gaudet, domus enim ſoa. Tum vero Mercurius Veneri iungitur in conſtellatione capricorni, de natura Iouis, Saturni, & Mercurij,

Vtrunque

Vtrunque autem neceſſe eſt, vel eſſe in aſcendente, vel aſcendens reſpicere. Vnde cum ſignum etiam terreum ſit, erit hæc ſcientia valde præcox, dominante ſiccitate: & quia Iupiter damnatur in virgine, & Luna eſt in oppoſito Martis, & Sol cadit in aquario, ſucceſſu ætatis habebit multa inconuenientia. Quod ſi cum hoc aſcendit capricornus (eſt enim ſignum terreum) impoſſibile eſt vt non eueniat illi detrimentum, ſecundum regulas ſuperius datas. Et ſi hæc conſtellatio fuiſſet in alia triplicitate, maxima bona polliceretur, ita maxima, vt penè incredibilia: eſſet enim exceſſus idem in comparatione ad perfectam ætatem, quo nunc pueros ſuæ ætatis antecellit.

LIX.

Mulieris quæ veneno periit.

SEptimus locus, & dominus eius, & Sol, ſunt in ſigno bicorporeo, ideo ſignificantur duo coniuges.

Et quia dominus quinti loci maſculinus, in maſculino ſigno & in ſextili Iouis, & iunctus Veneri, & vterque in 11. loco, indicat multos filios maſculos. Suſcepit igitur filios nouem, ſoſpites maſculos, Saturni autem caſus iuuat ad hoc vt ſint ſoſpites.

Cumque Mercurius ſit occ[illegible]or, & ipſe cum cauda, & in ſextili Saturni, indicat mortem violentam veneni cauſa, tum magis quòd Saturnus eſt in ſcorpione. Mortua eſt igitur anno 50. ætatis ſumpto veneno ab inimicis ſuis. Tum igitur Sol peruenit ad corpus Saturni, & ſextilem Mercurij cum cauda exiſtentis in ſcorpione, & loco peregrino, & aſcendens cum Luna infortunata

cecidit in quadrato Saturni eleuati in corde cœli, & cum capite draconis exiſtentis. Ideo cum dominus aſcendentis eſſet infortunatus, mortua eſt eo anno, vt diximus.

L X.

Venetiarum ædificatio.

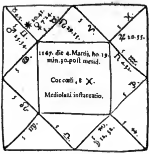
NOn admodum magnam fidem his habere neceſſarium eſt, cum pleraque in eis falſa ſint & commentitia. Si quis tamen mihi hanc cœli conſtitutionem pro vrbis origine oſtendat, hæc dicam vociferans. Et ſpica virginis in imo cœli cum Saturno forti, diuturnum regnum & ſtabile pollicentur. Mars in quarto loco ſecundum vim cadens, in bello plerunque infœlices oſtendit. Mercurius

in octauo loco Ioui iunctus in piſcibus, quod in eis maxime infortunetur, ad literas aptos minime faciet, quod & magno miraculo conſecutum eſt. Ab eius enim ædificatione vir maximus in re literaria vſque ad hanc diem non extitit, niſi viuentibus faueamus: etſi tamen Sadoletus & Barbarus, inter egregios viros concinitate linguæ poſſint adnumerari, ambo noſtræ ætatis viri. Luna in Iouis quadrato & Martis trino, tum etiam in Mercurij trino multa pollicetur, ſenſus & rationis conſtantiam, legum cuſtodiam, audaciam etiam in periculis, ac pro ariſtocratia celeritatem. Sol in nona, religionis conſeruationem. Quia vero Sol in cœli corde exaltatus, erit nomen eorum inſigne ac glorioſum: multa tamen à proditoribus damna patientur, quia Saturnus in Solis oppoſito eſt. Sunt autem maximi virtutum æſtimatores, ac ad publicam vtilitatem paratiſſimi, qua in laude à nulla Italiæ vrbe ſuperantur. hoc autem longe melius ac præſtantius eruditione. Facit hoc Luna & Iupiter domini aſcendentis, Mercurio per radios vel corpus iuncti. Cacodæmone carent, ideo numero perfecto reuolutionum terminabuntur. Proximior tamen locus cacodæmoni, & à quo magna detrimenta patientur, initium cancri eſt, ibi radij Solis & Saturni quadrati, nec conuenientes ſigno, & in 12. loco. Igitur prælio nauali ſuperabuntur, proditione etiam adiecta.

Mars

LXI.

Mars in Iouis trigono non conueniens, & Luna in oppoſito Veneris in Scorpione, multa detrimeta bellorũ cauſa oſtendit, atque in his aliquando infœlices, & multam ſobolem mulieribuſque deditos nimis, atque ea cauſa infortunatos. Portò Mercurius in domo propria, in Saturni trigono, ipſo in aquario exiſtente, diuina prorſus ingenia, tum etiam ad artes præſtantiſſima. In cæteris valde diſſita eſt hæc cœli conſtitutio, quam vix veriſimilem eſſe crediderim. Homines miſericordes, laborioſi, ingenio magno præditi, minime concordes, publicæque vtilitatis cuſtodes. Populus ſimplex, ac leuis, benefici tamen ac ciuiles. Vrbs ipſa talis eſt, quæ ſi optime regatur, nulli alteri veniat poſtponenda, nec vlla alia eruditorum maiorem copiam virorum nec inſigniorum edidit, vel fortiorum. Iacet tamen ſuo olim inteſtino iactata malo, quo & Roma, iam gentium domina, & ipſa exteris ſeruire cogitur. Eudæmonis locus vnus Saturni, alter Mercurij, tertius Iouis. Cacodæmon octaua leonis pars, alter ſcorpij, pars vigeſima prima. Quadratum Solis ac Iouis, non ex conuenientibus ſignis, ſeruire alienis cogit.

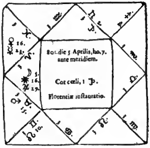
LXII.

Florentiæ inſtauratio.

Ciuitas hæc Martem habet cadentem, vnde non multum bello proficere poteſt. Oſtenſum eſt autem Mercurium in piſcibus damnari, vnde ad literas non adeò vt Mediolanenſes apti. Diu libertatem retinuit, nuper amiſit: cauſam in libro de Arcanis æternitatis aperuimus. Luna etiam à Saturno & Sole infortunata. Saturnus in cœli meditullio & domo propria & mobili ſigno, mutationes multas à ſeipſis oſtendit, ſeditioneſque. Cum igitur Saturnus & cœli medium peruenerunt ad Iouis quadratum hoſtilem, in vltima parte capricorni, amiſit vrbs libertatem in 26. anno Saturni, nec

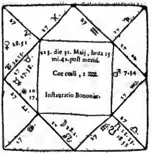

recuperabit, donec vterque manſerit ſob radiis Iouis, id eſt per annos 24. Saturni, &

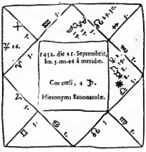

ſic de aliis. Diuides igitur tempus ædificationis vrbis per annos 29. menſes 6. ſeu annos 29. menſes 5. dies 11. ſi ad vnguem magis vis operari, & numerum exeuntem tanquam partes æquales adde propriæ aſcenſioni ſignificatoris, & vide vbi terminatur locus in Zodiaco. Exemplum habes in ſequenti reuolutione, etiam pro genituris.

LXIII.

Manifeſtum eſt, quòd Mercurius in aſcendente in quadrato Lunæ amico dat bonam rationem, ſi hæc eſt figura. Luna vero in trino Veneris, facit generaliter ſtudioſos venereorum, & mulieres formoſas, ac etiam viros. Mars vero in Solis oppoſito, & in ſeptimo loco, malos mores, pluteſque mala morte terminari, amatores armorum, quia eſt in ſagittario. Saturnus cum cauda non permittit, vt exaltentur ſuper alias vrbes, nec exaltabuntur: quia tamen eſt in libra, cuſtodiunt quandam libertatis ſpeciem.

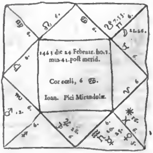
LXIV.

HVius extant volumina plorima, gratia plena, in ſacra pagina, namque Saturnus & Venus cum ſpica virginis fuerunt. Sæpios autem dictum eſt, hanc ſtellam noſtræ religioni præſidere, vt cauſam naturalem, quæ cum Ioue etiam in Seruatoris genitura horoſcopum occopabat. Mercurios in corde Solis fuit, Solque in ſeptima. Studium igitur & eruditionem oſtendit: nam Sol aſcendenti dominatur. Ipſe vero infortunatus, vt non poſſet ad dignitates peruenire. Cumque Luna à Marte in cœli medio & in capricorno infortonetur, tom etiam à Saturno mortem proculdubio publicam & ex igne deceroit. Combuſtus igitur Florentiæ eſt.

Quis ad vnguem melios hæc quæ acta ſunt exprimat? vt res ipſa, ficta quaſi, credi poſſet: niſi quatuor has extremas Georgius Ioachimus noſter, iam perfecte libello miſiſſet, quas adiungi curauimus. At vero manifeſtum eſt, qood hæc genitura multis redondabat calamitatibus, etiam præter exitum animique vitiis, quamuis natotam, conſilium partim texerit, partim emendarit.

LXV.

EN eios, qui per calumniam Aſtrologiam inſectatus eſt, genituram, verum non abſque ratione. Luna in Saturni & Mercurij quadrato, cum ipſa atque Satornus in domibus ac fixis ſignis ſint, ipſeque Saturnus geniture dominus, profundiſſimam memoriam acreque ingenium ad ſtudia, incorruptamque perſeuerantiam decernunt. Tum vero quia Luna in octaoo loco erat, erat turbidum ingeniom: & qoia radiatio quadrata eſt, iudicium tollit. Manifeſtum eſt autem luce clarius, quòd diuitias ſpargeret, nam Mars in ſecundo loco: non tamen deficiente crumena, nam Sol in eius trino, & ipſe in domo ſua. At quia ambo in triplicitate aquea, nomen decernont glorioſum. Deiectum vero animum, & à generis origine alienum, faciont cadentes omnes Planetæ ab angulis, præter Iouem, qui io capricorno cadit. Neceſſe vero eſt, & breuis vitæ hominem fore, enm ſola Lona, quæ ſuper terram eſt, à Saturni & Mercurij radiis, tum etiam Martis impedita, vitam admittat: quæ niſi Solis ſextili foueretur, atqoe in tauro domo ſoa eſſet, mortem in infantia decreoiſſet. Vixit igitur annis XXXIII. cum eius obitum Aſtrologus eodem anno prædixiſſet, qui etiam aduerſus illum ſcripſit.

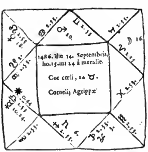
LXVI.

HIc Germanus maximus vir fuit, Lona, Sole, Saturnoque in trigono conſtitutis, omnibus aotem in domibus Saturni ac Mercurij, cum Mercurius ipſe etiam in domo ſua fuerit, ac com tauri ſiniſtro oculo, at Saturnus etiam cum ſpica virginis: quo fit vt cum ab angulis abeſſent, poteſtatem quidem nullam aot dignitatem, nomen tamen inſigne ei dederint. Com vero ♃ peregrinus in ſigno fœminino fuerit, ac cadens, pauper cum hac tam inſigni gloria neceſſario ſemper fuit, ☽ etiam fuit ioxta Fomahant. Mercurios autem ipſe in Martis ſextili, acutiſſimum illud decernit ingeniom, quo multa nobis monumenta ſuæ reliquit induſtriæ.

LXVII.

LXVII.

IAm non deſino dicere, cuncta neceſſitate quadam euenire, dum enim de adiiciendis genituris cogitarem. Forte fortuna Georgius Ioachimus in Italiam ex Germania venit, vir humanus & in Mathematicis haud mediocriter eruditus. Sed in primis, primo more officioſus, ac ſyncerus, hic clariorum virorum genituras, quas ſecum habebat, mihi obtulit vltro. Veſſalij, Ioannis Monteregij, Cornelij Agrippæ, Politiani, Iacobi, Mycilli, Oſiandri, quarum aliquot addidi huic operi ad centenarium explendum, dubias enim omnes reieci. Vt igitur ad rem ipſam veniam, prius dicenda ſunt aliqua de viro iſto. Natus eſt hic pauper, ſimulans autem multa ſe ſcire, quæ tantum à longe ſalutauerat, temporum improbitate. Factus iureconſultus ad ſcribæ Regij faſtigium aſcendit, hoc oſtendit Iupiter in quadrato Solis, & quia vterque cadebat ab exaltatione, & erat in mobili ſigno, & etiã ab angulo, ſignificat, quod eſſet hoc extra patriam, cum modica vtilitate, & quod tandem caderet ab illa dignitate, ſaltem re, ſi dignitas eſſet natura perpetua. Sicut accidit cuidam doctori, qui prohibitus eſt publice, veſtibus præciſis doctoris facultate in perpetuum vti.

Et quia Iupiter aſpexit aſcendens de trino ſignificauit comitatem, & vrbanitatem, vſque ad ſcurrilitatem, quia cadebat à loco ſuo, & etiam ab aſcendente, cum eſſet oppoſitum ſuæ domus.

Et quia aſcendens fuit virginis initium, & ipſe Mercurius dominus domus, exaltationis, trigoni, ac ibi etiam ſtella de natura Mercurij & Veneris, ſignificat, quod eſſet totus mercurialis, vt dicunt, id eſt ingenioſus, varius, mutabilis, mendax, ſubdolus, ſtudiis deditus, & ita compoſuit librum de occulta philoſophia, in quo congeſſit mille nugas, nulla penitus re vera exiſtente, & meretur talis liber comburi: cum ſeducat homines, tùm argumento, tum viri nomine illo inani: ſcripſit & alia quædam, inter quæ de ignibus, ſed non vidi, alia autem opuſcula ad amicos noſtros peruenerunt.

Et quia cauda fuit in gradu aſcendentis, ſignificauit ingenium acutiſſimum, vafrum, non tamen aptum ad diſciplinas, maledicum, & mali animi, & ideo ſcripſit de natiuitate ſcientiarum, in qua præter argumenti nequitiam, oſtendit etiam ſuam ignorantiam, dum tractat quæ neſcit, p acet tam n multis, vt aſinis paleæ.

Et quia Iupiter cadit, & puiſatur radiis Solis infortunati, & Sol in ſecunda, ſignificauit, quòd moreretur in paupertate, & ſic mortuus eſt in miſeria.

Et quia Luna erat in trino Veneris, & ſextili Martis, ſignificauit hæreditatem, & diuitias cauſa mulierum, & neſcio an habuerit illas, ſignificant etiam, cum omnes ſint peregrini, & in terreis ſignis, & domini trigoni aſcendentis, itinera multa per terram.

Et quia Saturnus & Mars ſunt in angulis, & Mars eſt in cœli medio ſignificat carcerem & tormenta, & mortem publicam. Et ita fuit captus, vt hæreticus, ob caudam in aſcendente, & manſit pluſquam per annum in carceribus, inde exiuit, quia Mars flectitur à ſextili Lunæ & Veneris, & non aderat aſpectus malus, & ipſe erat doctus, & magni nominis, & ita oportet, vt in his conſideret aſtrologus, quæ dicta ſunt in capitulo tertij libri de hac re, & hoc accidit, cum aſcendens peruenit ad quadratum Iouis: & mortuus eſt, cum peruenit ad ſextilem Saturni, qui erat hoſtis aſcendentis.

Et quia Saturnus reſpexit aſcendens de quadrato, non potuit eſſe pulcher, nec bonus omnino, niſi quia vtrumque mitigatur à trino Iouis.

Et quia Saturnus reſpexit Solem ſextil aſpectu, indicat, quòd haberet etiam fundos, & honores, & dignitates, & in quibuſdam rebus perſcuctantiam, & quòd futurus eſſet illuſtris mundo.

Et quia Sol eſt in quadrato Iouis, ſignificat poteſtatem aliquam, & ideo fuit Iuris conſultus, & cum magiſtratu.

Et quia caput fuit in occidente, ſignificat mortem ex genere ſtrangulationis aut veneni.

Et quia Mars fuit cum dextro humero Orionis, ſignificauit quia erant de natura Martis & Mercurij, quod faceret quædam ſua manu, ſicut faber, & quod eſſet induſtrius & magni ingenij in hoc.

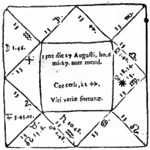
Et quia Mars erat potens, & reſpiciens Venerem, & Mercurium, ſignificat, quòd eſſet incontinens circa mulieres & quia Saturnus erat in angulo, ſignificauit labores, & Mars etiam malos mores.

Et quia cor cœli fuit 24. pars Tauri, & radij Lunæ, & Veneris dominantium ante illud, ſignificat quod vis, & initium ſuæ potentiæ eſſet à mulieribus.

Et quia Luna erat in octaua in ariete, ſignificabat, quòd delectaretur animalibus quadrupedibus, pluſquam deceret.

Tt 2 LXVIII.

LXVIII

QVia Luna eſt in quadrato Martis in duodecima, habebitur pro inſano, & ſic perſeuerauit vſque nunc operatio hæc. Quia Venus aſcendentis eſt domina, in quadrato Saturni, ſignificat morbum inſeparabilem, ex genere Phtiſis & hecticæ: & ſic fuit deploratus ter aut quater, & fuit empicus, & quia Mars reſpicit Mercurium fœliciter ex parte vtriuſque vel ſaltem Mercurij, ſignificat ingenium acutum. Et quia Iupiter eſt in ſecunda, ſignificat diuitias, & ſanitatem tandem, & quia Sol eſt in ſeptima, per angulum & lineam, ſignificat dignitatem, factus eſt medicus principis. Igitur & nunc eſt, tum magis auget fortunam Lunæ cum Ioue ſextilis, & Mars in tertia in trino Mercurij, ſignificat itinera, in quibus ditabitur.

LXIX

SOl, Luna, Mercurius reſpexerunt aſcendens benigno aſpectu, & ideo ſignificant vitæ diuturnitatem, & quia Luna Mercurio iuncta eſt, ſignificat ingenium, & rationem bonam, & maxime, quia Mars reſpexit illos ſextili radio, & caput in cœli medio, dat primum locum in ſua arte, eſt autem arithmeticus optimus, & hortationibus ſuis induxit me, ad edendum ea quæ edidi, & Mars in ſeptimo loco, cum fuiſſet patria direpta, ſignificauit vulnera, vnum in pede quo claudicat, aliud in facie: Iupiter in oppoſito Veneris lucrum ſignificat. Erit autem valde longæuus, & Saturnus in aſcendente declarat mores, parcitatem, tollerantiam, nam eſt in finibus ſuis.

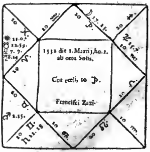
LXX.

HIc cum habeat Mercurium in corde cœli noſtræ genituræ, & Lunam & Martem, & aſcendens, in loco Veneris & Mercurij noſtræ genituræ, rurſuſque Iouem in loco Solis noſtri amicitiam naturalem ſignificat, etſi iure collegij prohibeamur.

Iupiter in quadrato Solis, ſignificat conſilium, & audaciam in ſuo genere, his cadentibus tamen, humilem effectum. Mercurius in quadrato Martis, Lunæ, & aſcendentis, ingenium & imaginationem, nec habebit filios, nam Saturnus eſt in quinta, & Sol in quadrato Iouis, quamuis ſperet habere: & quia Sol eſt in ſextili Saturni, ſignificat, quod habebit memoriam, & patientiam, & Solis aſpectus cum Ioue & Saturno, effecerunt quod præter omnium expectationem, doctor medicus euaſit, quamuis humanioribus literis fermè careat. Luna cum Marte peregrinis in aſcendente, homicidium & exilium minantur, & per hæc omnia tranſiuit.

LXXI.

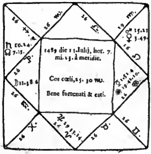

HIc, cum Saturnus & cauda Solem damnent, rurſus Sol damnatus Saturnum, ambo cadentes, & peregrini, poſt humum nunciant, erit autem difficili ob hæc etiã aditu ad honores, niſi religionis. Luna vero in cœli medio cadens, in ſextili Solis & Iouis, in trino exiſtentium

exiſtentium inoicem, dat bonores ex rebus variantibus, non firmis, eritque inſtabilis conſilij, quia aſcendens & Luna, ſunt in ſignis mobilibus, & Mercutius etiam.

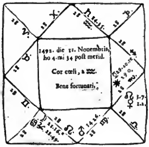
Coniunctio autm Veneris cum Mercurio, ingenium dant, & quia dominus aſcendentis eſt cum canda, erit fallax, & vix euadet ne corpus eius ab inimicis dilaceretur, vitæ dator eſt Luna. Paucis ab hinc annis, dum eſſet puellus, cecidit in puteum, & præter ſpem euaſit. Saturnus in tertia fratres denegat.

LXXII.

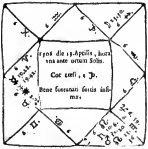

LVna in Eudemone Franciſci Sfortiæ, ducis Mediolani, cuius eſt poſita genitura 45. & Iupiter in quadrato ad vnguem Solis, in angulo exiſtentis, & cum mutua beneuolentia, & Luna in prima, & Mercurius ſoli iunctus, hæc diuitias maximas, honores, legationes, potentiam, magiſtratus rationemque firmam, & illuſtrem præſtant. Caput cum Saturno domino aſcendentis, catum valde, & conſilio recto oſtendit. Venus & Mars in octauo, multa facit circa venerea, eſt autem Mars proximus trino Saturni. Et Sol eſt cum aſinis, ideo oculorum detrimenta ſignificat.

LXXIII.

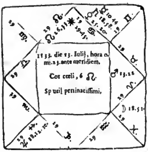

HIc literis Græcis ac Latinis eruditus, magnam in ciuitate habuit authoritatem, vir iracundus, ſed non adeò malus, pro temporum conditione præſtat hoc Luna iuncta Ioui, & Venus capiti Draconis, cum ſint domini aſcendentis, eadem Venus in ſexta cum nodo, in aqueo ſigno, podagra enodet facit articulos. Luna cum corde leonis, quod illi prædixi, perpetuam dat gladij poteſtatem, & quia Luna iuit ad Solis quadratum, & Iupiter cum Saturno in oppoſito, ſignificat ingentia pericula, & inimicos, & quia Iupiter eſt cum Luna, & ſtellis de natura pluuiarum, ſignificat diuitias ex aquoſis, & ſignificat etiam multitudinem filiorum, habuit enim xiij. filios. Mortuus eſt igitur in dignitate, annis 52 perfectis, 29. Octobris 10 veſperis, & tunc erant Planetæ ſic. Sol 16. ♏. Luna 11. ♍. Saturnus 12. ♐. Iupiter 2. ♑. Mars 17. ♎. Venus 1. ♎. Mercurius 28. ♏ retrog. Caput Draconis 28. ♐. Anareta igitur Mercurius, & Saturnus quadrato reſpiciens Lunam. Luna in loco Martis genituræ, mors ex morbo laterali, & longa ægritudine.

LXXIV.

CVm omnes planetæ ſint in diuerſis ſignis, omnes tamen ſunt in trina radiatione. Mercurius & Venus cum Saturno & Marte, & omnes hi cum Luna, & rurſus Sol cum Ioue, ideo ex paupertimo euaſit ditiſſimus, cum dignitate & potentia. Principibus Regibusque notiſſimus, peregit itinera multa, quia Luna eſt peregrina, in nona domo.

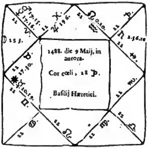
LXXV.

HIc maximus eſt, & prælongus pro ætate, cauſa pertinaciæ eſt Saturnus, do-

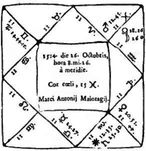
minus aſcendentis infortunatus, combuſtus, & Venerem dominam aſcendeutis ac combuſtam premens, tum Lunam cadentem peregrinam quadrata radiatione ex ſublimi. Sieque pater à puero loris, nec verbum poterat extorquere, vagus erat etiam, & à patre fugiens. Saturnus & Venus in ſummitate paruorum circulorum ahte ætatem, corporis adiiciunt magnitudinem. Manifeſtum eſt quòd erit maxime infortunatus, & vix euadet, qui biothanatus moriatur, Siniſtri etiam oculi patietur offenſam.

LXXVI.

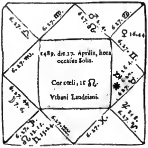

Hvic omnes ſtellæ ſunt ſupra terram niſi Sol, ſæpe volueratus, vtraque enim aſcendentis domina, in domo Martis, altera illi iuncta, altera cadens, & in inimicorum domo. Cum autem omnes hi cum Marte ſint in Mercurij ſextili, ingenium & eloquentiam quantum ad ius habet. Luna in duodecima peregrina, in trino Saturni in octaua exiſtentis, & ipſa domina aſcendentis, carceres minatur. Fuit autem in eis non ſemel: quandoque etiam ad perpetuos damnatus. Sol in aſcendente robuſtam vitam. Iupiter in quadrato Mercurij, ambobus in domo exiſtentibus propria, auget eloquentiam & conſilium, ſed repugnantem ſententiam communi ſententiæ præſtat, inde hæreticus iudicatus, infamiam, carceres, & vitæ pericula acerba ſubiit, non ſolum in ſacra pagina, ſed in omnibus diſciplinis (plures enim callet) inauditas & abſurdas excogitauit opiniones. Mars figuræ dominus, ſtella cum Mercurio de natura Martis, vix ignis periculum effugiet, abſurda venere laboraſſe neceſſarium eſt, nam Venus in maſculino ſigno, in domo Martis, cadens, & in ſextili Mercurij.

LXXVII.

Locus aſcendentis, aſpectuſque Saturni ac Solis, ſtudioſum faciunt. Saturnus combuſtus in aqueo ſigno., humore calido elidit omnes dentes. Mercurius in trino Lunæ, cum cauda exiſtentis, ingenium acutum, memoriam quam vocant reminiſcentiam, & admirabilem præſtat rationem. itaque Latine Græceque apprime eruditus, iam prima inuenta vtramque linguam Mediolani publice profeſſus eſt profiteturque, multa etiam quæ vidi conſcripſit, ſed duo tantum edita volumina, vir certe mirabilis. Mars & Sol mutuo ſe trigona radiatione, ac aſcendens, aſpicientes illuſtrem reddent hominem fama, nam trigonum aqueum poſſident. Mars defert radios Solis ad Iouem, vnde etiam dignitates habebit & ſacerdotia, tum moltos hoſtes occultos, erit mutabilis opinionis & inconſtans, veneno morietur, aut dilaceratione ab hominibus, quia cauda eſt cum Luna in octaua, & erit mors eius ambigua apud multos, quoniam de cauſa dubitabunt. Saturnus enim ſub radiis Solis eſt, erit audax, diuitias congregabit, rurſuſque diſperdet, plurima itinera & longa ſuſcipiet, & extra patriam morabitur.

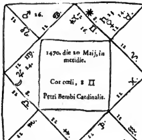
L XXVIII.

Hic primo fuit (vt vocant) frater, ideſt Monachus: poſt explorator in Gallorum caſtris: poſt præfectus ſacerdotibus (œconomum vocant) magna eſt authoritas poſt cecidit à dignitate, inde accuſatus, captus, in cauea poſitus: & pro ſpectaculo, ac ludibrio

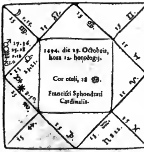
ludibrio populo expoſitus, lingua lignis conſtricta, demum poſt nouem aut decem menſes euaſit, exilio damnatus. Hæc omnia facit Mars in ſublimi poſitus, aſcendens ad abſidem, in ſigno fixo, cum aſino, de natura Martis & Solis, in quadrato Solis & aſcendentis & trino Lunæ. Iupiterque in quadrato Saturni cum capite exiſtentis ſignificat omnino periculum violentæ mortis, ſed quia ſunt ſub terra, non eſt adeo euidens, trinus Iouis & Lunæ dat dignitates, ſed Iupiter cadit. Aſcendebant ſtellæ in horoſcopo naturæ Martis & Mercurij, & radij Martis ibi, & ſupra Lunam, ideo maledicentiſſimum mortalium effecerunt, & ſi quis recte conſideret, hæc figura non habet niſi violentiam, & malos aſpectus erraticarum.

LXXIX

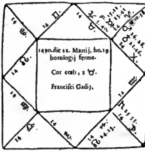

IVpiter in virgine quod etiam in prima genitura oſtendimus, & in aſcendente dat, mellifluum ſcribendi modum, quod iuuat non parum Saturni trigona radiatio. Scripſit multa, epiſtolas Aſulanos de lingua materna ſeu Italica, bonus Poëta. Mars auget hoc in ſextili vtriuſque exiſtens, fuit ab epiſtolis Leonis Pontificis maximi. Luna in trino Solis potentis maximam fortunam affert. Nullus malus aſpectus, Luna etiam ad trigonum ibat Mercurij, vnde longam vitam fœlicem, ac cardinalatus decernit dignitatem quamuis ſero. Abſunt regiæ ab erraticis.

LXXX.

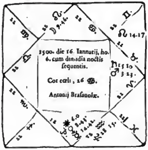

OMnes planetæ hic præter Saturnum ſupra terram dici poſſunt. Caput, Iupiter, & Venus, iuncti, ſecundum decreta noſtra, vt aliàs diximus, neceſſario ingentem aliquam fœlicitatem decernunt, factus eſt Cardinalis, anno ætatis ſuæ peracto 49. cum Solis ſextilis ad cor cœli peruenit, & ad Iouem illius loci dominum Solis corpus. Vnde patet quàm clara ſint noſtra præcepta, ſi quis aliis relictis, ea candidè ſequi velit, natu ad duplicatum eudemona Solis atque Saturni trinus peruenit, eodemque anno in reuolutione, verſa vice. Iupiter ad Solem eadem in parte, Spica Virginis in aſcendente leporem & ſapientiam præſtant, ſcientiam etiam eorum quæ ad religionem pertinent Chriſtianam. Sed nec hoc ſcimus, an exquiſite in horoſcopi linea ſit. Cum Luna eſt ſtella exigua de natura Veneris & Mercurij, & eſt iuxta dorſum leonis, alia einſdem naturæ & tertiæ magnitudinis cum Ioue & Venere, quæ valde potens eſt. Cum Sole regia quæ vocatur luminoſior, lancis borealis de natura Mercurij & Martis, & eſt ductoria quam vocant magna. adeſt & trigona radiatio Saturni cum Sole, ideo illuſtriſſima eſt hæc genitura.

LXXXI.

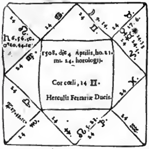

LVna in prima apparitione iuncta Mercurio ingenium acutiſſimum præſtat, in Saturni quadrato, cogitationes melancholicas, & tamen prudentiam ſingularem, nam Saturnus erat in capricorno. Sol & Luna in nona, fecerunt eum ex ordine canonicorum regularium. Iupiter in corde cœli, fecit eum apud illos tantæ potentiæ, vt Rex appellaretur, & fuit noſter amicus etiam ex hoc. Nam locus ille eſt mihi locus Iouis & aſcendens. Iuuit dignitates Sol in gaudio ſuo exiſtens. Saturnus in ſexta, & in quadratu Lunæ & Mercurij, moleſtas & longas indicat ægritudines, cum Iupiter ad Martis quadratum perueniſſet in annis 52. captus eſt à ſuis, & ad perpetuos carceres damnatus, in quibus etiam nunc eſt. Oſtendit hoc Mars & Venus in octaua in ſextili Saturni,

LXXXII.

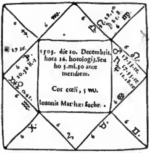

SIc hoc tempus in ſuo libro de ſimplicibus medicamentis ſcriptum inueni. Et quanquam non ſatis fœlix fuerim ad hanc vſque diem ob benefacta, malu tamen veritatem non relinquere, quàm ingratos non experiri. Nempe hic vnus à Veſſalio, ſolus videtur ſcribere, quæ ſciat, his temporibus in medicina, alij vel erroribus chartas implent, vel nugis, vel ambiguis orationibus. Mercurius cum Venere & Sole in Lunæ oppoſitu hoc ſignificat, Sed dices. Saturnus & Mars impediunt: dico quod non impediunt, ſed mores ſignificant, decernuntque pericula. Luna vitam ſignificat. Cauda Cigni eum Ioue exiſtens de natura Veneris & Mercurij, diuitias, potentiam, & honores auget, in eadem enim parte eſt paucis minutiis diſtans. Eſſe pertinacem & ambitioſum, poſitio erraticarum in fixis ſignis omnium, & Venus cum Sole, & Iupiter cum dicta ſtella decernunt, caueat tamen ſibi. Ego hominem hunc non vidi vnquam, magnus tamen corpore eſſe debet. Scripſit multa & præclara in medicina, & lectu digna.

LXXXIII.

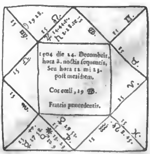

HÆc genitura eſt Principis viuentis, & cum habeat Iouem in Veneris oppoſito, ſignificat abundantem luxum fœlicitatemque. Sol cum Mercurio in ariete, diſcurrend: per ſingula rationem bonam. Mars & Saturnus in ſextili Iouis pôtenti, Saturno cadente aliqua decernit pericula ex occultis inſidiis, ipſumque ad aliqua peragenda diſponunt, quæ non adeò quandoque à cæteris probẽtur. Propterea ſuum eſt etiam moderari in his, & hæc ſi genitura ſua non ſit, vel ludo, vel etiam conſulto, multæ principum genituræ falſo circumferuntur.

LXXXIV.

HOrum duorum fratrum genituras poſui, quod annis pluſquam viginti inuicem litigarunt, nec vnquam amicorum præcibus, vel Senatus authoritate in amicitiam vel concordiam redigi potuerunt. Cauſa horum eſt, quod vtrique habent ſuperiores retrogrados, & ideo (vt dicitur) Conueniet nulli qui ſecum diſſidet ipſe. Ipſi etiam in hac genitura opponuntur loco Solis in ſequente. Mercurius in aſcendente peregrinus, in prima ſtatione (vt vocant) obſtinatum ſignificat. Sol etiam & Mars & Mercurius ſunt in domu fratrum in tertia in natiuitate ſequenti, ideo ſignificatur diſcordia cum fratribus, & illorum prauitas. Declarauimus etiam, quod Iupiter & Mars ſignificant fratres, & ipſi opponuntur aſcendenti, & quia Luna fuit in virgine, cum cauda, in quadrato Solis, ideo Sole male poſito, amentiæ famam inuenit, & ſic nunc adhuc viuit, vir eruditus, nec præter pertinaciam malus.

LXXXV.

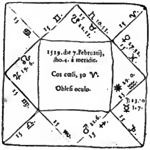

DE hoc ſatis dictum eſt in præcedenti, nec noſti hominem, vitam tamen habebit

laboribus

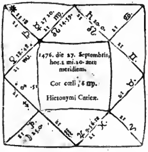
laboribus & difficultatibus plenam, nam maximi ſuperiores ſunt in cœli medio & retrogradi.

LXXXVI.

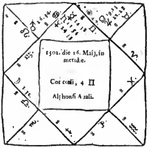

HVic dum in domo mea maneret, agenti quartum decimum annum, prædixi, quod breui vel amitteret oculum ſiniſtrum, vel magnum periculum paſſurus, intra xviij menſes aduenit illi phlegmon in palpebra ſiniſtra, adeo vt ferme oculus ſit periclitatus, cauſa prædictionis, fuit Luna infortunata in ſeptima, in quadrato Saturni, exiſtentis in ſublimi. Sed quia eſt mutuum domicilium, nam Luna exaltatur in tauro, & aquarius eſt domus Saturni, & Iupiter eſt quaſi in oppoſitu, ideo poſt longum tempus euaſit, oculo minime vitiato, & quia Iupiter eſt in aſcendente, in trino quaſi Martis, erit robuſtus & agilis, nec deficietur victu, & quia Mercurius & Luna ſunt in ſexta, pulſari à Saturno incommoda ferme perpetua decernit, ob quæ numen eius præterij habebit hæreditatem, & erit fidelis etiam & probus, & manifeſtum eſt quod vita ſua erit plena laboribus, & erit ſatis longæuus, armiſque ac certaminibus delectabitur, in quibus pericula & damna ſubibit, & extra patriam per tempus longum viuet, hoc tamen non adeo certum.

LXXXVII.

HIc ex Aſtronomia ſacerdotium eſt conſecutus. Luna in trino Mercurij, & in ſextili Veneris hoc præſtant, ingeniumque non mediocre in his. Saturnus in quadrato aſcendentis dat acumen & cogitationem, & morbos ex pituita, & melancholicas cogitationes. Mars cum corde ſcorpij, præſtat audaciam, & etiam pericula, & terrores cum Saturni ſitu. Semper enim Saturnus in cœli medio, hominem obiicit periculis. Venus in aſcendente dat melliflua verba, quia eſt in ſigno, in quo cadit & mutu. Cauda cum Ioue eſt, & ſignificat aliquando laboraſſe inopia, & detrimenta etiam in pecuniis, & quia Sol & Luna ſunt cadentes, religionem ſignificant, hominemque ſacris addictum. Locus Solis illi eſt, qui & mihi, vitæ largitor Venus: quæ quia eſt in aſcendente, vitam præſtat diuturnam. Sacerdotium dedit Saturnus cum regulo exiſtens, idem facit vt lentus neceſſario ſit in ſuis negociis, ac à multis in veneratione habitus:

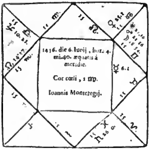
LXXXVIII.

SI hæc ſua eſt genitura quam mihi dedit, nunquam ab optima fortuna deſtituetur, nam Sol cum oculo tauri ſiniſtro, in trino Lunæ, eſt quæ eſt in aſcendente. Mercurius etiam in quadrato aſcendentis, & Iupiter cum capite, in ſextili Martis, nullus denique malus aſpectus, tres etiam planetæ in cœli medio. Ego hercle ſi optarem, talem eligerem, nam & Mercurius eſt cum Auriga, ſtella primæ magnitudinis, naturæ Martis & Mercurij. Saturnus & Venus cum dextris humeris aurigæ, & Orionis, altera primæ, altera ſecundæ magnitudinis, naturæ Martis & Mercurij. Iupiter etiam inter pleiadas, quare talem genituram, pondus ingentis fœlicitatis conſequatur. Habet ſanè filios multos, præclaras animi dotes, potentiam, fœlicitatem, prudentiam ſingularem, nihil deeſt præter corporis incolumitatem, & vt hominem ſe eſſe meminerit.

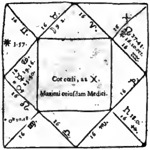
LXXXIX.

LXXXIX.

QVamois hic Mercurius in domo ſua, & in trino Iouis ſit, & iuxta oculum Tauri, & Caput etiam in ipſo gradu aſcendentis, non tamen hæc operum magnitudini, induſtriæ, ingenioque tanti viri ſatisfacere poſſunt, nec Saturni quadratum cum Sole & Marte, iſtud ſignificare poteſt. Quinimo Mars & Sol & Luna in octaua, in quadrato Saturni, vitam denegaſſent. Sed hæc monſtroſa eſt, vt etiam in reliquis rebus naturalibus contingit monſtroſa quædam videre. Vel hoc facit Luna exiſtens cum Orionis cingulo ferme per partem ipſam, ſtudium igitur hic & ingenium apparent: cætera ex reuolutionibus pendent. Sed cur de hoc miramur, cum Monteregius multa ſibi ex aliorum laboribus aſcripſerit. Tabulæ directionum magna ex parte ſunt ipſius Ioannis de Blanchinis Itali, extant apud me locupletiores, illas Monteregium vidiſſe conſtat, cum de aſpectibus loquitur. Epitoma eſt Mediolanenſis cuiuſdam, antequam etiam Purbachius Monteregij magiſter naſceretur, Libri de triangulis ſphericis inuentio eſt tota Hebri Hiſpani. Ephemerides inuentæ ſunt antequam naſceretur, habui enim Ephemeridem anni 1412.

XC.

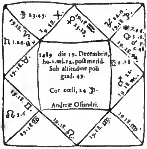

SCias quod Mercurius eſt cum cane minore, & Mars cœli medij dominus cum Regulo, & Iupiter eſt cum capite, in ſextili Saturni cum concordia: quare ſignificat ingentes diuitias, cingulus Orionis ſignificat ſtudium & perſeuerantiam. Mercurius cum cane, ingenium varium, doloſum, & prudens, fœlix etiam ob Venerem. Luna eſt cum ſtella naturæ Martis, & damnat oculum ſiniſtrum, & quia Mars eſt in oppoſito Iouis, & trino Saturni, & cum corde leonis & cauda, ſignificat ingentem in arte famam & doloſum virum tamen Græcarum inſcium, nihil in arte habens dignum, ob quam tantam gloriam adeptus ſit, atque eam ob cauſam magis admirabilem, quod mediocriter eruditus, maximam de ſe opinionem, apud principes etiam præſtiterit, hoc fixæ & Iupiter dant.

XCI.

LVna eſt cum ſequente duarum contiguarum ventris capricorni, de natura Martis & Mercurij. Iupiter cum dextra vertebra aquarij, naturæ Saturni & Mercurij. Sol & Mars cum ſtellis, de natura Saturni, Mercurius cum corde leonis. Saturnus iuxta ſpicam virginis. Igitur ſecundum principia noſtra, Mars cum Sole decernit iracundiam, & homicidia, & quia eſt in ſeptima, violentam decernit mortem, tum maxime, quia Saturnus eſt in cœli medio. Et quia Luna eſt in trino Saturni, in eius domo, ſignificat diuinatorem, & artibus vanis deditum. Et quia Venus & Mercurius ſunt cum corde leonis, & in oppoſito Iouis, erit famoſus in illa arte, & habebit hæreditatem proculdubio ſatis bonam, & quia Luna eſt in aquario peregrina, & dominus aſcendentis iunctus domino nonæ domus, itinera longa & multa, & exilia ſubibit, & quia Mars dominus primæ eſt cum Sole, vulnera patietur, viuit.

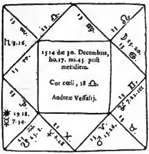
XCII

HÆc genitura clarum decernit hominem, cum habeat omnes erraticas primo ſupra terram, & Iouem in cœli corde ad vnguem. Et humilitas natalium non admodum ex genitura cognoſcitur, ſecundum, noſtra præcepta. Indicat tamen eam Solis conſtitutio, cadentis omni modo, & cum cauda. Et eadem cauda obſtat, ne inſignis alioqui figura, magiſtratus & poteſtatem decernat. Sol enim vitalem ſignificat facultatem, honores ac potentiam, & patrem, quæ omnia infirma reddit illius in eo ſtatu conſtitutio. Ergo ſcientiam theologiæ, & Mathematicarum, & linguarum Latinæ, Græcæ, ac Hebraicæ, præſtant Mercurius cum capite ſerpentarij, quod naturam refert illi ſimilem, ſtellula quoque clara de natura Saturni ex ſignifero, patientiam addit. Et hoc confirmat locus, qui ſub Ioue eſt, Ioue potenti exiſtente. Etenim Iupiter tria per ſe concedit, vt ſæpius dictum eſt, Diuitias, cum potens fuerit, & in radiis fœlicium ſyderum, vt cum in ſeata in Piſcibus, vel Leone. Potentiam quæ ad religionem pertinet, cum in nono vel tertio loco fuerit. Scientiam, cum iuxta apicem, vt in cœli medio, & in horoſcopo, in Tauro vel Capricorno. Quare cum in cœli corde ſit, & in nono loco, & in Lunæ aſpectu ac Martis, diuitias religionis cauſa, & ſcientiam linguarum decernit. Auget diſciplinas vultur volans. Dictum eſt enim, Stellæ, quæ in eadem parte ſunt, ſed non coaſcendunt, naturam quidem largiuntur, ſed non fortunam. Eſt verò & alter aphoriſmus, Cum Iupiter ceciderit, & dominus loci validus extiterit, natus quidem pauper ab initio exiſtens ſucceſſu temporis ditabitur, eſt enim Mars loci dominus, in domo ſua, in angulo, Iouem ſeatili aſpectu reſpiciens. Hic etiam adnotanda eſt præcipua reflexio, tranſlatioque radiorum, Iouis, Veneris, Lunæque ad Martem, vt omnia quadam in violentia conſtituta eſſe videantur. Omnia autem mitigat tranſlatio luminis manifeſta. Venus enim & Iupiter, lumen Marti validiori deferunt, nam Mars & in angulo eſt, & in proprio loco, huius autem lumen viciſſim transfert Luna ad Iouem loci Lunæ dominum, quamobtem neceſſe eſt, vt inter ſuos tacitam quandam potentiam obtineat. Scriptum eſt enim à nobis, cum natura molitur magni aliquid ad potentiam, ſignificatorem in linea cordis cœli collocat, ſi ad eruditionem, in linea horizontis, ſi vero ad contentionem in ſeptimo loco. Habet autem cor cœli, & ſeptimus locus, planetam proprium, ille dignitatis, atque hic contentionum. Cumque hic aſcendenti ſit hoſtis, non paucis inſidiis, mendaciis, & calumniis, non occulta etiam vi, per totam vitam experetur ab inimicis, ſed fruſtra: detectæ enim inſidiæ iniuriæ & calumniæ, inimicis in dedecus, detrimentum, & perniciem, propter Martem, vergunt, ipſi verò, propter aſcendens forte & Lunam, Venerem atque Iouem, ad gratiam & gloriam conferunt, Item, cum Luna Iouem mutua receptione radiauerit, affluentem præſtat bonis vitam, ac diuturnos ſucceſſus. Vocaturque fortuna ſua, hominis priuilegium. At vero Iupiter in cœli cardine, & Venus, & Luna, aſcendens reſpicientes, faciunt ſplendidum, liberalem, manſuetum, eloquio præſtantiſſimum, blandum, atque comem, gratiiſque ornatum. Cumque Luna ſit vitæ ſignificatrix, & aſcendens, mutuiſque ſeſe foueant aſpectibus, aſcendente & Luna validiſſimis exiſtentibus non eſt poſſibile, vt moriatur iuxta noſtra præcepta, niſi altero ſignificatorum excuſſo, atque tunc ſuperueniet morbus familiaris, aut aſſiduus, quales lithiaſis, podagra, & mala habitudo, Scriptum eſt enim: Cum Saturnus in ſeato aut duodecimo loco fuerit, aut carceres, aut morbum perpetuum denunciat. Morbum quidem, cum minime affecerit Lunam: aut aſcendentis dominum, fueritque in locis mollibus, vt in Tauro, in gaudio Lunæ, quæ in illius exaltatur initio. Et ala Pegaſi, prope Saturnum, vt à nobis dictum eſt in Aphoriſmis, inſignem facit memoriam. Venus autem in ſigno humano, atque in decano, Muſices peritum, ac propter radios Martis, inſtrumentis muſicis delectatum Mars enim, ad inſtrumenta iuuat. Luna in vodecimo loco in piſcibus, & Inpitér in cœli corde, & Venus in decima, dant filios & filias. Sed generaliter fœliciores erunt filiæ, quia Iupiter cadit in capricorno, & domini loci eius, ſunt in ſignis fœmininis, & Venus & Luna, Ioue ſunt robuſtiores. Mercurius in octauo loco, facit turbidum ingenium, attamen acutum. Martis genus erit ex humida cauſa, & in pectore, quia oppoſitum Solis, & trigonus Martis, ſunt in cancro, & ſeptimus locus, & Luna in humidis ſignis, & quia Mars eſt in ſeptima, non erit ſine ſanguinis mentione, vt in morbo laterali. Concordia in noſtra genitura, eſt propter aſcendentis propinquitatem, & quia Saturnus illi eſt, vbi mihi Iupiter & Luna in eodem ſigno, & Iupiter in corde cœli.

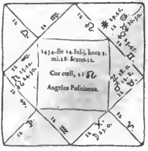
XCIII

XCIII.

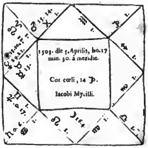

HIc in diſſectione corporum admirabilis, antiquiſqoe merito comparandus, opus prima inventa ſcripſit, ſanè adeò egregium, vt negotium penè totum abſolucrit, celebris in vita, iam nunc Cæſaris medicus, & poſt fata etiam celebris futurus. Si genitura hæc ſua eſt, ad amuſſim omnia conueniunt, nam Mars iu quadrato Lunæ potentis in octaua, ſtudium & agilitatem manuum præſtat. Mercurius in trino Iouis, & Venus in quadrato, ingenium mirabile, & facundiam pro artis conditione, imo ſupra eam, decernunt. Eſt enim medicus inſignis Luna in oppoſito Solis, memoriam & ſcientiam, & moltos dat hoſtes, clarum etiam facit: quia nocturna eſt genitura Saturnus cum corde Scorpij, in ſextili Mercurij, ingenium profundum, memoriam, ſtudium. Spica Virginis in corde cœli, gloriam ex arte, quantam quiſque alius decet etiam animaduertere Martem aſpicere Solem in ſua exaltatione exiſtentem, tum Lunam in ſuo eſſe domicilio, hæc gratiam apud Principes decernunt, illod ſolum deeſt, quod nullus Planeta horoſcopi locum poſſidet, ioxta decreta noſtra.

XCIV.

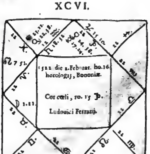

HIc Regulum habuit in corde cœli, & ob id clariſſimus fuit temporibus ſuis. Saturnus in aſcendente, pertinaciam cum draconis capite dedit in ſtudendo, vnde clarus orator, meliſſuus poeta, eloquentiſſimus ſcriptor euaſit, vt cum Plinio ſecundo Cæcilio, epiſtolis ſuis fœliciter decertet. Mars dominus aſcendentis, cum Ioue, in ſeptima, fœlicem ac perpetuam moram extra patriam decernit. Mercurius optime poſitus erat in trino aſcendentis. & ſextili domini illius, Luna etiam in ſextili Iouis, in trinoque Solis. Sol etiam in ſextili Iouis, & Luna in trino Saturni, omneſque in aqueis ſignis, gloriam quantam quiſque alius, & in vita, & poſt mortem, donec magna coniunctio in aqueis ſignis, præſtant, gratiaque illum apud Principes euehunt, mirum tamen eſt, ſi articulari morbo non laborauit. Mortuus eſt anno 1509. die 24. Septembris.

XCV.

SCribit hic multa, maxime de re metrica, nam Luna eſt in trino Veneris, cum Sole exiſtentis, & Venus fuit in ſextili Saturni, & hoc præbet patientiam magnam, & Mercurius in aſcendente, facit diligere diſciplinas, tamen magis, quia eſt in ſextili Martis, & habet ſcientiam linguæ Græcæ: moltaque in latinum vertit è Græco, maxime dialogos Luciani, & eſt vir valdè diligens, & Venus in aſcendente, decernit hominem blandum cum eloquij ſuauitate, & ſextilis Saturni temperat hoc.

XCVI.

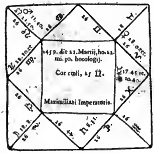

QVia Iupiter, & Venus, & Mercurius, ſunt ioxta cor cœli, ſignificant ratione doctrinarum & ſcientiæ, magnum nomen, &

quia

quia ſunt in loco peregrino, hoc erit extra patriam, & maxime quia Iupiter eſt in nona, & quia ſunt in loco cœli medij mei, & Luna iuxta locum Iouis, & aſcendens noſtræ genituræ, Sol etiam, & Saturnus, & Mars, in loco trigonæ radiationis Veneris, Mercurij, & Saturni, in noſtra genitura, ſignificauit, quod hoc foret cauſa noſtra, omnes enim Planetæ ſui correſpondent planetis noſtræ genituræ, & quia Luna eſt illi in aſcendente in Tauro, erit robuſtæ naturæ, & quia Sol eſt cum ambabos infortuniis, accident ei magnæ calamitates aliquando ex quibus in maximo erit vitæ diſcrimine, fortunarum, & honoris, generaliter tamen fœlix & magni nominis. Natus igitur Bononiæ, auo adhuc ſuperſtite Mediolanenſi, anno 14. perfecto Mediolanum quadam fortuna, literarum, ignarus venit, & nobiſcum manens, cum nihil ei eſſet, ſic effecit vt 18. anno publice arithmeticam profiteri cœperit, inde Architecturam, Geographiam, Aſtrologiam ſic eſt aſſecutus, vt exiſtimem hoc æuo, quo 25. expleuit annum, nec in his, nec in Mathematicis, parem habere. Græcas etiam & Latinas literas egregie aſſecutus eſt. Oſtendent hoc illius monumenta, ſi non violento aliquo caſu, cui maxime, vt dixi, ſubiectus eſt præripiatur.

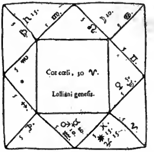
XCVII.

HAne genituram ego poſui, quia eſt exemplum Sebonerij, qui nuper edidit librum in hac arte.

Dico igitur, quod Sol in trino Martis, ſignificat inuictum bello, & quia Luna erat in ſcorpione damnata, paſſus eſt infamiam, quod eſſet minus prudens, cum tamen nullus alius princeps, melius ſucceſſoribus ſuis perſeuerit, hoc præſtat Iupiter in aſcendente retrogradus, & quia cadebat eo in loco, ſignificat, quod eſſet liberalis, & ob hoc inops inter principes, vicit infinitis in præliis hoſtes. Cautus, prudens, liberalis. Sed non deducebat negotia ad finem, nulla enim eſt radiatio præter dictam, vnde eſt figura debilis. Sol vitæ dator procul dubio, vixit annis 60. Anareta radius Lunæ oppoſitus.

XCVIII.

HAne genituram interpretabimur à Firmico poſitam, morem Galeni in medicina ſecuti, qui antiquorum hiſtoriam recipit, atque ex ea artem ac præcepta elicit: ne quiſquam illud ei poſſit obiicere, quod experimenta præceptis conſequentia elegerit, non præcepta experimentis, eſt autem hæc ſola, quæ a Firmico tradatur ſatis exquiſite: apparet autē hanc fuiſſe ſui temporis: reliquas Platonis, Paridis, ac cæterorum omnino confictas: in quibus etiam quod eſſe non poteſt, Mercurius à Sole plus integro ſigno abeſt, quare illi notam non fuiſſe erraticarum legem, non motuum rationem, palam eſt vnde nec his partes appoſuit. Inde cum ſolum Iouem Soli iunctum in oppoſito Saturni dixiſſet in Virgine exiſtentis: cæteraque huiuſmodi quidam erexit cœli ſchema planè falſum, nam cum in Tauro Venerem collocet, & Mercurium in Aquario in conſimilibus partibus: duo ſimul admittit impoſſibilia: alterum, quòd Venerem in quadrato Mercurij ponit, quod lex ſyderum non patitur: alterum quod Venerem plus duobus integris ſignis à Sole remouet, aut Mercurium plus vno ſigno, quorum neutrum in æternum vnquam contingere poteſt. At ſi Venus in Ariete ponatur, nihil erit quod repugnet niſi litera. Si autem in paucioribus partibus Tauri, tunc & litera ſtare poterit, & decretum erit veriſimilius. Sic vt verba illa (Mars in Aquario, Venus in Tauro, Mercurius in Aquario, iiſdem cum Martis partibus) ad Venerem non referantur. Malui igitur ſic explicare.

His poſitis inquit, Pater huius genituræ, poſt geminum conſulatum in exilium pulſus eſt, ipſe vero cuius hæc genitura erat, ob adulterij crimen in exilium datus, poſt exilio exemptus, Campaniæ primum præfuit, poſt præfectus Achaiæ creatus, inde etiam Aſiæ, poſtremo omnium Senatorum ſuffragiis vrbis præfectus factus eſt.

Quod ad patrem attinet, hoc ſolum habemus, quoniam ex decretis noſtris Saturnus in oppoſito Iouis & Solis fuit, & ſupra illos eleuatus, quod fuerit vir inclytus, & quia Iupiter erat in domo ſua, quod lege puniretur, miſſus eſt autē in exilium, quia vir potēs & magnus.

Sed Venus aſcendens reſpiciens, potens, & illi inimica, & ipſe ſub Marte genitus, adulteria & omne genus nefariæ libidinis

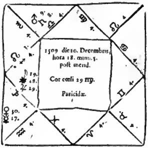
ſignificat, at tunc adulteria, non reliqua ſtupra puniebantur.

Mars vero Mercurio iunctus, in Saturni domo, ſignificabant virum promptum, audacem, induſtrium, quibus artibus euectus eſt.

Quia vero Saturnus ex oppoſito Solem & Iouem pulſat, honoribus priuari & fortunis declarat, in iuuentute autem ob criminis cauſam.

Verum Iupiter Soli iunctus, in domo ſua, Luna ad amborum trigonum accedente, ingentem fortunam, gloriam, magnos ſucceſſus decernit, quia partilis eſt hæc conſtitutio, id eſt in eiſdem ad vnguem partibus, vt ſæpius dictum eſt, præſertim quod Luna eſt in Cancro.

XCIX.

Hic cum obiurgantem patrem interfeciſſet, anno 1541. menſe Februarij, capite mulctatus eſt, Saturnum enim damnauit Mars, infortunia affectus, cum eſſet cadens, & Iupiter dominus primæ & quartæ combuſtus, damnabat Solem, & damnabatur, & erat dominus loci, ideo vtrique patris ſignificatores maximo afficiebantur infortunio, & fuerunt cum Sole & Ioue regiæ ſtellæ tres, omnes de natura Martis.

Et ad hoc facit, quod caput & cor Scorpij, & radij Saturni & Martis, aſcendens damnabant, ideo ſignificauerunt malos mores hominis, & mortem violentam.

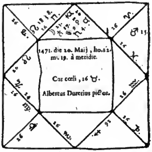
Accidit ei hoc anno 1541. menſe Februario, id eſt 31, reuolutione completa, & tunc planetæ fuerunt in reuolutione ſic.

Saturnus	24	Libræ
Iupiter	30	Leonis retrog.
Mars	9.	Aquarij
Venus	13	Scorpij
Mercurius	3.	Capricorni
Sol	29.7.	Sagittarij
Luna	17.30.	Tauri
Aſcendens	19	Cancri

Iupiter igitur hoſtis pulſauit Solem trina radiatione & Luna fuit in oppoſito Veneris, & Luna domina aſcendentis, & Mars in ſeptima, & cum hoc peruenit aſcendens ad Iouem infortunio affectum.

Et non eſt homo intelligens in hac arte, qui perſpecta hac genitura, non indicaret hunc aliquod magnum facinus perpetraturum, paſſurumque detrimentum magnum ea ætate, nihilominus quod patrem eſſet occiſurus, hoc dicere non poſſet adeo conſtanter. Et ideo recte ille apud Quintilianum declamat, ad tantam ſcientiam tamque firmam ac exquiſitam non poſſe aſtrologum peruenire.

C.

Hic eximius Graphicus fuit, qui etiam monimenta ſuæ artis literis mandauit. Fuit autem Luna cum Nodo cum Sole atque in Iouis quadrato: vero Sol cum Venere, & in Martis ſextili. Porrò Venus, Sol, Luna in conſtellatione inſigni ſex ſtellarum, quarum quatuor in Orione fulgent, duæ in Auriga, atque ex his tres magnitudinis primæ, reliquæ ſecundæ, vt toto cœlo nullus illuſtrior locus habeatur: ergo harum ſtellarum vis maxima, tum errati earum erit. Cæterum, quòd ad picturam magis quam ad literas aut aliam artem res iſta pertineat, vel ex ſyderum natura, vel regionis qualitate explorare conuenit. Mortuus eſt anno 1528.

LIBER

LIBER DVODECIM

GENITVRARVM,

PRÆTEREA ET MVLTA, QVÆ AD INTERROGATIONES & electiones pertinent ſuperaddita. Et exemplum eclipſis, quam conſecuta eſt grauiſſima peſtis.

PRÆFATIO.

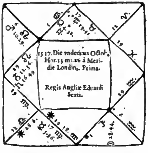
IN priori parte Operis deſcripta eſt ſententia Ptolemæi, ſcientiáque ipſa tradita, quantam ab homine fieri poteſt: vt ſi quid omnino deſit in librum de Iudiciis denuò edendum conijciatur. Quæ autem hic non tam abſoluta ſunt, hæc ſunt: Cognitio totius cæli ocularis, ſtellarum & ſitus. Emendatio quorundam quæ deeſſe videatur ad exactam cognitionem locorum & motuum Saturni, Martis atque Mercurij. Accommodata deſcriptio ſignificationum ſyderum in Europa, & præſertim in Italia. Tabula ſyderum quæ circa ſigniferum & quæ regia vocantur, etiam extra eam magnitudine, viribus, locis, aſcenſione recta, & obliqua. Tractatus de mundi rebus generalibus, cum hæc pars paulò tenuius à Ptolemæo tradita ſit, quàm pro tanto negotio expediret. Tabulæ quædam neceſſaria pro quibuſdam operationibus. Et cum his modus componendi inſtrumentum dirigendi exactiſſimum, & pro quacunque altitudine, & pro quacunque ſtellarum latitudine, & pro quibuſcunque circulis poſitionum. Quædam rarò euenientium cauſa & præcepta. Exempla non tam diligenter conſiderata, ſed longè plura, vtpote CC. geniturarum cum diuerſis omnino caſibus & mirabilibus, quædam etiam ad menſes, dies & horas ſupputata. Hic verò duodecim, vt polliciti ſumus Geneſes ſelegimus admiratione dignas, illuſtres euentibus & caſibus, diligentiſſimè ſupputatas, quorum vita nobis ſatis perſpecta fuit. Harum ſeptem ſunt viuentium, quatuor olim mortuorum: vna quæ cœpta fuit dum viueret, nunc interim cum ederetur mortui adoleſcentuli Regis Anglici Edoardi Sexti, quæ non ſolum fortuna quod Rex magnus fuerit, ſed virtute, atque caſu fortunam ſuperare nedum æquare poteſt.

GENITVRA I.

Sereniſſimi Anglorum Regis Edoardi ſexti.

NE te longa circuitione lector torqueam, miranda huius geneſis ſubiicere incipio Primum eſt natiuitas ipſa per ſe admirabilis, nam exciſus ex vtero materno fuit: ipſa mater parum vt par erat ſuperuixit. Præſtabat enim vt reor hunc puerum non naſci, aut natum & educatum ſuperuiuere diutius. Aderant enim illi gratiæ. Linguas enim multas adhuc puer callebat: Latinam, Anglicam patriam, Gallicam, non expers, vt audio Græcæ, Italicæ & Hiſpanicæ. & forſan aliarum. Non illi dialectica deerat, non naturalis philoſophiæ principia, non muſica. Humanitas mortalitatis noſtræ imago, grauitas Regiæ Maieſtatis, indoles tanto Principe digna. In vniuerſum magnum miraculo humanarum rerum tanti ingenij & tantæ expectationis puer educabatur. Non hæc Rhetoricè exornata veritatem excedunt, ſed ſunt minora. Vt verò harum geniturarum rationem reddam, Regiæ natalis exemplum primam habes. Quæ virtute ad magnos honores ac Principis faſtum educta eſt, ſextam habes. Quæ ad Regiam dignitatem, ſed cum ſacerdotio decimam. Quæ non adepta eſt, ſed attigit, ſeptimam. Quæ aliena fortuna vndecimam, ſimul & violenti exitus. Quæ vlti-

mi fermè ſtatus eſt octaua. Amicitiæ non ſperatæ nona. Egregij ſtatus publici virtute & eruditione nō mediocri quinta. Sicut pari ratione gratiæ Regiæ & maioris ſtatus quarta.

Ad màxima negotia accommodati & corporis formæ raræ tertia. Eius qui ex humilimo ſtatu ad maximum per ſolam eruditionem aſceudit duodecima. Laborioſiſſimi morbi & præter id dexteritatis ſingularis ſecunda. Præterea ſi fortitudinem ſpectare libet, videas ſecundam & ſextam. Si efficaciam ſextam ac ſeptimam. Apponam & coniugalis amoris & bene fortunati coniugij inſigne ac rarum exemplum. Multa præterea, quæ ad interrogationes & electiones pertinent, ſuperaddam. Et exemplum eclipſis quam conſecuta eſt grauiſſima peſtis.

Ex hac verò geneſi ſex maximè notatu digna habebis. Primum quidem ordinem conſtituendi principia cuiuſcunque conſiderationis aſtronomicæ. Secundum matris mortem ſubitam & infantis ex vtero exciſi rariſſimum exemplum. Tertium fortunæ Regiæ tam paternæ, quàm propriæ hæreditario iure acquiſitæ argumentum: vt intelligamus de his non verificari Ptolemæi dicta. Quartum de cauſa ſingularis eruditionis. Quintum de vita, quod non ſemper à principalis aphetæ incurſu interrumpitur. Sextum de vi Fati, qua quædam ſcire, alia pronunciare prohibemur. Quod ad primum attinet, ſic negotium inſtituemus, in primo Planeta cuncta ad memoriam reuocantes: In aliis poſtmodùm ſolùm quæ ſunt propria, vt in exemplo.

Saturnus igitur hac in geneſi iuxta Ptolemæi ſententiam eſt potentiſſimus: à Sole enim primum habet ſtatum, auctus enim lumine & motu orientalis, & in angulo licet iuxta finem nocturnus tamen: latitudinem habet Septent. Aſcen. Par. 1. mi. 36. cum Borealiore Capitis Virginis quintæ magnitudinis de natura Mercurij & parum Martis. Aliquid præterea affine habet cum Cauda Leonis primæ magnitudinis naturæ Saturni ac Veneris. Ipſe communis dominus eſt locorum luminarium, in ſigno calido & ſicco ſecundùm ſubſtantiam, frigido & ſicco ſecundùm qualitatem. Commune eſt hoc ſignum bicorporeum humanum: domus & altitudo Mercurij, trigonus Lunæ & Veneris, in Iouis finibus, in loco humido ſecundùm qualitatem. Iupiter trigono applicat illi ob retroceſſum aliter ſeparans ſe: Venus autem corpore vtroque modo ſe illi applicat. Diſtantia à cœli medio Par. 119. mi. 22. Hor. Temp. par. 16. mi. 12. Signum fœmineum & nocturnum atque infelix: Nam in eo ambæ beneficæ cadunt: Et dum Sol in eo eſt, folia arborum cadere incipiunt.

Iupiter debiliſſimus inter primam ſtationem & oppoſitionem Solis retrocedens in tertio ſtatu: calidus & ſiccus quod ad ſubſtantiam, & calidus quoad qualitatem, Occidentalis & nocturnus in ſigno fixo, calido, humido ſecundùm ſubſtantiam, frigido & ſicco ſecundùm qualitatem: fœminino nocturno, in carpentis Veneris & Lunæ, & finibus propriis, locus Martis eſt immens. Auſtralis deſcendens Par. 1. minut. 47. cum Capite Gorgonis ſecundæ magnitudinis naturæ Saturni & Iouis: Mars quadrato eius applicat mutuo, Luna ab eius trigono diſcedit. Diſcedit & natura, à Saturni ac Veneris trigono, verum caſu mutuo illis applicat, in cœli medij apice. Coaſcendit medio loco eius & cœli medij humerus dexter Perſei, magnitudinis primæ naturæ Saturni & Iouis. Succedunt illi Pleiades naturæ Martis & Lunæ. Diſtantia recta à cœli medio Par. 2. mi. 21. Hor. Tem. Par. 19. mi. 12.

Mars dominus eſt Sortis & loci Mercurij. Idem quadrato Ioui mutuo applicat & Mercurium venientem expectat. In ſecundo ſtatu eſt Orientalis calidus & humidus ſecundum ſubſtantiam, ſiccus ſecundum qualitatem. In cadenti ab angulo, in carpento Solis, in Iouis trigono, in Mercurij finibus: In diurno & maſculino ſigno calido & ſicco ſubſtantia atque qualitate, fixo & valido, intuens, vt dixi, Iouem. Commixtus duabus ſtellis quartæ magnitudinis propriæ naturæ, atque Saturni. Latitudinem habet Borealem, aſcendentem Par. 1. mi. 2. Diſ. Rect. Par. 84. quod 28. Hor. Temp. Par. 19. mi. 20.

Sol dominus loci Martis vndequaque debilis eſt, niſi quod in ſigno eſt maſculino: Natu cadit ab altitudine ab angulo, mediocris motu, nocturnus, in domo Veneris, carpento Saturni, trigono Mercurij, finibus Martis, qualitate humidus: In ſigno frigido & ſicco ſecundum ſubſtantiam, calido & humido ſecundùm qualitatem, mobili & æquinoctio. Diſ. Rect. Par. 157. mi. 32. Hor. Temp. Par. 12. mi. 28.

Venus domina loci Solis, Iouis & cœli medij, non dicitur applicare Ioui, quia Saturnus intercipit: Applicat verè Saturno. In domo altitudine & finibus Mercurij. In trigono Lunæ proprioque. In tertio eſt ſtatu matutinæ Occidentalis, eſt enim curſu velox. Cum ſtella eſt quartæ magnitudinis naturæ Veneris & Mercurij. Ipſa latitudinem habet Meridianam aſcendentem Par. 0. mi. 20. Cauda Leonis primæ magnitudinis naturæ Saturni & Veneris inter ipſam & Saturnum poſita eſt. Frigida & ſicca ſecundum ſubſtantiam, humida ſecundùm qualitatem In caſu proprio ab altitudine in ſigno Saturni & in angulo. Diſ. Rect. Par. 114. min. 30. Hor. Temp. Par. 16. min. 37.

Mercurius in primo ſtatu veſpertino Orientali licet nondum oriatur. Eſt enim velociſſimus in domo trigono & finibus Martis, ſed & Luna ſecundum poſſidet trigonum: Cum luminoſiore lancis Meridionalis ſecundæ magnitudinis naturæ propriæ & Martis. Applicans Marti quadrato & Lunam venientem quadrato excipiens, calidus & humidus ſecundum ſubſtantiam, humidus ſecundùm qualitatem. In ſigno fœminino fixo, nocturno, frigido & ſicco ſecundùm ſubſtantiam, frigido & humido ſecundùm qualitatem. Peſſimo & venefico. In mundo debilis. Dominus Horoſcopi loci Saturni atque Veneris, nocturnus: latitudinem habet Meridionalem deſcendentem. Par. 1. mi. 20. Dif. Rect. Par. 164. mi. 54. Hor. Tem. Par. 11. mi. 50.

Luna in fine quintæ domus, & à Solis quadrato diſcedens ad oppoſitionemque Martis tendens (Quod in prima conſtitutione à me prætermiſſum eſt) in abſidis oppoſito. In caſu ſuo, in domo & finibus Saturni, in altitudine Martis, in proprio deinde Veneris trigono

calida

& humida æqualiter ſecundùm ſubſtantiam, frigido ſecundùm qualitatem, domina cœli medij & loci Iouis: In ſigno mobili fœminino nocturno, frigido & humido ſecundùm ſubſtantiam, frigido & ſicco ſecundùm qualitatem. Latitudinem habens Meridionalem deſcendentem Par. 4. min. 28. Differ. Rec. Par. 72. minut. 21. loci oppoſiti Hor. Tempus. Par. 20. mi. 10.

Cœli autem medium in felicißimo eſt ſigno & optimo. Cæterum quæ dicta ſunt de Iouis loco, de hoc eodem dicta intelligantur.

Aſcendens eſt penultima Leonis pars. Cæterum ſignum Virginis totum fermè horoſcopum poſſidet. Quæ dicta ſunt de ſigno. Finis Martis ei obedit, locus Mercurij, Radij quoque illius, ſextiles ibi & trigoni Iouis & Saturni, & Veneris præſentia, & ſtellæ quæ cum illis. Hæ autem dictæ ſunt. Differentia recta Par. 104. mi. 32. Hor Tempus. Par. 17. mi. 45.

Sors eſt in domo & trigono Martis, inde Lunæ & finibus Saturni, in ſigno eodem cum Mercurio, ibi requiras qualitates, in ſextili Lunæ & iuxta anguli finem, loci oppoſiti, Differ. Rect. Par. 11. mi. 0. Hor Tempus. Par. 20. mi. 2.

De vero tempore genituræ.

Saturnus fuit dominus loci nouilunij, & ipſe fuit in decimaſeptima parte ſigni, ideo etiam cœli medium. Præterea anno decimo quo Lunæ trigonus ad cœli culmen peruenit conturbatio in regno facta eſt. Alij deduxerunt cœli medium ad trigonum Lunæ pro regno adipiſcendo. Et ita poſuerunt ſecundam partem Virginis in horoſcopo, ſed non eſt iuxta Ptolemæi ſententiam. Atque hæc de initiis quæ præponenda ſunt in genituris, nam de ordine Capitum non eſt hic locus cum ad perfectam ætatem haud peruenerit. Abſoluimus igitur primum.

De vtroque parente.

Patris ſignificator eſt Saturnus, vtramque beneficam ex angulo recipiens, vnde optimè diſpoſitus videtur. Sol verò cum dirigitur ad Martis infelicis quadratum in annis nouem, ſignificabat mortem ex hydrope, quia erat radius ex loco infelici Veneri in locum infelicem cum Saturni mixtione: & ex ſignis longarum aſcenſionum atque ex prima in quartam. Erant enim Veneris radij ſextilis infelices. Atque ita multipliciter Sol eo tempore afflictus eſt. Antea autem cum peruenit ad Mercurium, ſignificauit expeditionem bellicam contra Regem Gallorum factam, ſimul cum exitu extra patriam. Et hæc vt dixi in primogenitæ natiuitate fuiſſent conſpicua.

Matris autem vtraque ſignificatrix damnata eſt, Luna cadens in Capricorno in dignitatibus maleficarum, cadens ab angulo ſub terra in quadrato Solis infelicis iens ad oppoſitum Martis, ſignificauit mortem imminentem, & aliquam dilacerationem ex ferro, neque beneficarum vlla Lunam aſpiciebat, Venus quoque in ſuo caſu cui ſuccedebat Saturnus & illi applicabat, ſignificauit deeſſe ſuppetias. Sed cùm Sol infelix in quadrato Lunæ eſſet, non diligere vxores patrem declarabat. Habuit enim pater ſex vxores, & ex his duas repudiauit, quæ legitimæ erant, duas capite propter adulterium puniuit, tertiam in partu exectu infante amiſit. Rara hiſtoria, ſed tamen hæc noſtra ætate tota peracta ſunt. Habes igitur ſecundum conſideratione dignum.

De fratribus atque ſororibus.

Luna multipliciter afflicta, & cœli medium in trino Saturni, qui eſt in ſterili ſigno, declarauit nullum fratrem, aut ſororem ex eadem matre, nam paternos non curat Ptolemæus, tametſi paternas ſorores duas ſuperſtites eſſe conſtet.

De ſexu, numero, perfectione, nutritione.

Quia iſta iam nota ſunt, nolim hanc oſtentationem ſequi. Quia tamen Saturnus eſt in horoſcopo & vtrique dominus trigoni eius debilis ſecundum ſubſtantiam, & ſignum horoſcopi non valdè vitale, ſignificauit debilem vitam in pueritia: Eſt veſtigium in facie quod mors immatura præuenit. Fuit de cætero formoſus ob ætatem & parentes qui pulchri fuerunt, & Venerem in aſcendente, vnicus & ſine labe etiam nutritus.

De duobus præcipuis in hac geneſi conſiderandis.

Duo maxima mala habet hæc geneſis & rara certè, Primum quod ambo luminaria ſunt in caſu ſuo: & inuicem quadrato radio diſiuncta, & Venus etiam in caſu, & Iupiter debilis & peregrinus. Secundum quod etiam eſt deterius, eſt quod omnia loca præcipua ſunt in dignitatibus maleficarum, & maleficæ fermè ſuper omnia eleuantur. Saturnus tamen à Ioue multum mitigatur, ſed Mars nimium ſæuit, in quadrato enim Mercurij, & duodecimo loco Solem & Lunam venientem quadrato excipit, in ſigno fixo & ſæuo, quo fit vt patrem, & matrem & ipſum fuerit interempturus. Sed diuerſis modis patrem commixtus Veneri & Saturno, ideò hydrope, vt dixi. Matrem Soli commixtus, ideo repente. Ipſum ſolus congeminatus, vt ſuo loco videbitur. Cùm igitur ex primo omnia loca optima luminaria & beneficæ ambæ etiam Sors ſint impedita & in caſu. Ex ſecundo omnia in poteſtate maleficarum, miſero huic adoleſcentulo multa & magna inconuenientia accidere neceſſe erat. Quæ tum tamen ob Iouis ſitum mitiganda tandem, & in melius mutanda decernebatur, præter ea, quæ ad vitam pertinebant, nam in ea vt videre licet beneficæ nullas afferebant ſuppetias, Si vixiſſet ſero tamen hæreditario iure regnum non parum erat aucturus.

De forma corporis.

Ordo dicendorum, & hiſtoria ſubſecutæ rei poſtulant, ne cogat eadem bis dicere, vt caput de vita vltimum faciam, nec omnino præter rationem, nam vt vita omnia præcedit, atque ob id præponi eius caput debet, ita mors omnia ſubſequitur, atque ita poſtponit: Cùm igitur mors vitæ coniuncta ſit, vt vitæ ratione cunctis præponi poterat, ita mortis conuenienter poſtponi. Fuit igitur ſtatura infra mediocrem paululum, candido vultu, oculis cæſiis, grauitate aſpectus, decorus & formoſus. Vitiis potius, quàm morbis corporis ſubiectus, quod maleficæ à Sole eſſent Orientales: Habuit igitur ſpatulam paulo ampliorem, hæc aut ad monſtroſam formam non pertinent, etſi à natiuitate contracta. Quæ verò non perpetuo manent morbi dicuntur, vt cæcitas, ſurditas ad tempus, nec ex aphetarum directionibus pendent. Febres autem & morbi generales & graues fiunt ex aphetarum directione valida aut debiliore, cum proceſſibus atque ingreſſibus.

De diuitiis.

Sors malè poſita eſt & in maleficarum poteſtate, & Mars malè quoque poſitus eſt: Et ſignificat dilapidationem patrimonij. Luna tamen adiuuat ſextili debili, quoniã infelix eſt. Sed Sol in Libra cùm regnum ſit ſub Ariete ſeditiones denunciat, vt etiã Pleiades in cœli medio. Succeſsibus tamen tẽporum cum Saturnus Veneri iungatur, felicitates interpolis viciſsitudinibus.

De amicis, inimicis & ſeruis.

Amicos & inimicos non ex propria cuiuſque geneſi agnoſci poſſe docuimus. Attamen loci illi quatuor principales conſiderandi. Ex Leone & Aquario tamen præcipuè ſumendi, quia hæc ſigna ſunt inconiuncta aſcendenti & Lunæ, maximè ſi Virginis initium in aſcẽdente ponatur, & quia Mars eſt in horum altero, in alterius autem oppoſiti. Qui verò Lunam habent in Cancro aut Piſcibus hi omnino fideliſsimi. Præterea iuxta noſtra principia maleficæ in locis oppoſitis, aut in coniunctis & ad maleficas aliquando faciũt odiſſe. Amici voluptatis cauſa ex Virgine & fine Leonis. Ex Libra & Scorpionis initio, item Capricorno & initio Aquarij vtiles, ſed ab his non prioribus prodetur. Ex Scorpione in fine propter ſortem & initium Sagittarij. Inimici igitur relinquuntur ex Leonis & Aquarij prima medietate, vt dictum eſt, & Piſcium ſecunda medietate, propter locum Saturni & horoſcopi.

De itineribus.

Itinera conficiet non longa ad Auſtrum & Boream ob latitudines, & magis ad Orientem propter Martis & Lunæ ſitum, quàm ad Occidentem. Situm tamen regionis conſiderare expedit in Rege & conuerſionis neceſſitatem. Et cùm Luna cadat in quadrupede & Mars à Mercurio affligatur offenſiones ſuo tempore à quadrupedibus ſignificabit.

De honoribus & dignitate.

Rex hic geneſim habuit quinti ſtatus, & tamen hæreditario iure adeptus eſt regnum. Patet ergo ea quæ dicta ſunt à Ptolemæo de fortuna honoris & dignitatis ad patris ſtatum in comparatione eſſe intelligenda, nec tenere in iure hæreditario ſed velut in ſacerdotij ordinibus, in his enim maximè verentur, quæ à Ptolemæo ſcripta ſunt, atque ſimilibus. Fiunt Pontifices priuatis & humilibus viris atque plebeis. Ex hoc igitur habes tertium inſigne.

De animi qualitatibus.

Dominus loci Lunæ & Mercurij communis eſt Luna. Proprij & efficaces Saturnus & Mars. Saturnus fuit in aſcendente & in domo Mercurij, & Mars recepit Mercurium. Fuit in hoc monſtrificus puellus, hic linguas iam ſeptem, vt audio, perdidicerat, Propriam, Gallicã, & Latinam exactè tenebat. Dialecticæ non expers, & ad omnia docilis. Cum illo congreſſus decimũ quintum adhuc agebat annum, interrogauit (Latinè non minus, quàm ego politè & promptè loquebatur) quid continãt libri mei de Rerum varietate rari. Hos enim nomini M. S. dedicaueram. Tũ ego Cometarũ primùm cauſam diu fruſtra quæſitã in primo capite oſtendo. Quænam, inquit ille. Concurſus, ego aio luminis, errat eorum ſyderum. At Rex quomodo cũ diuerſis motibus aſtra moueantur, non ſtatim diſsipatur aut mouetur illorum motu. At ego mouetur equidem, ſed longè celerius illis ob diuerſitatem aſpectus, velut in cryſtallo & Sole cũ iris in pariete relucet. Parua enim mutatio magnam facit loci differentiam. At Rex: & quonã pacto abſque ſubiecto illud fieri poteſt, itidi enim paries ſubiectũ. Tũ ego velut in lactea via, & luminũ reflexione, cũ plures candelæ propè accenſæ medium quoddam lucidũ & candidum efficiunt. Itaque ex vngue Leonem, vt dici ſolet. Fuit hic in maxima omnium aut bonorũ, aut eruditorum expectatione, ob ingenuitatem atque ſuauitatem morum. Prius cœperat fauere artibus quam noſceret, & noſcere antequam vti poſſet. Conatus quidã humanæ conditionis quem non ſolum Anglia, ſed orbis ereptũ immaturè deflere debet. Plurimum educationi debueramus, plus ereptum eſt hominum dolo fraudẽue. O quàm benè dixerat ille:

Immodicis breuis eſt ætas & rara ſenectus.

Specimen virtutis exhibere potuit, non exemplum.

Flete nefas magnum, ſed toto flebitis orbe.
Mortales: veſter corruit omnes honor.
Nam Regum decus, & iuuenum flos, ſpeſque bonorum.
Delitiæ ſecli & gloria gentis erat.
Dignus Apollineis lacbrymis, doctaque Mineruæ.
Floſculus, heu miſerè concidis ante diem.
Te tumulo dabimus Muſæ, ſupremáque flentes.

Munera

Munera, Melpomene triſtia fata canet.

Vbi grauitas regia requirebatur, ſenem vidiſſes, vt blandus erat & comis ætatem referebat. Cheli pulſabat, publicis negotiis admouebatur, liberalis animo, atque in his patrem æmulabatur. Qui dum nimium bonus eſſe ſtuduit, malus videri poterat. Sed à filio aberat ſuſpitio criminis, indoles philoſophiæ ſtudiis exculta fuit. Cæterum quod ad aſtra attinet Mercurius in ſtam veſpertino aſcendens reſpexit cui dominabatur, & adhuc ſub radiis erat, Mars autem & Saturnus Orientalis & robuſti, maximeque Saturnus, ac benè diſpoſiti, animam liberam reddunt. Hoc autem eſt quartum inſigne.

De vitæ ſpatio

De vitæ verò ſpatio vltimo dicendum eſt, quoniam vt præfati ſumus cum morte cõiunctum eſt. Dicam autem quæ primo ſcripſerã, vt etiam in præcedéribus quorum extat apud Regios exemplar. Vita debilis omninò erit: nam luminaria infra terram ſunt, & Venus quæ in aſcendente eſt, infelix eſt, & Saturnus illi ſuccendit, aſcendens quoque ex ſignis minimè vitalibus. Saturnus tamen aut Venus apheta eſt.

Quæ poſt conſideraui de eodem.

Deduxi poſt modum oppoſitum Martis ad Lunam, vt præcipit Ptolemæus, & fuit diſtantia Par. 13. Min. 4. quo tempore imminebant inſidiæ à ſeruis propriis & periculum vitæ. Eodem tempore peruenit Sol ad

Oppoſiti Lunæ.			
72	21	20	10
84	28	19	20

quadratum Martis, hoc modo in annis 14. completis paulò plus. Hoc igitur tempore

Oppoſiti Solis.			
22	28	17	32
38	4	18	32

expreſsè imminebat periculum amiſſionis etiam regni, rebellionis cauſa. Conſului igitur proceſſus & ingreſſus anni 16. & fuerunt, vt vides. Et manifeſtum eſt quod non poterat euadere, quia eodem tempore Sol

	Proceſſ.		Dir.		Ingreſſus	
Sol	28.6	♑	12	♏	28.6.	♎
Luna	28.44	♈	10.16.	♒	8.4	♌
Aſcendẽs	29	♍	Saturn. 27.		44	♒
Cœli med.	17	♌	Iupiter 28		45	♌
Sors	29.38	♒	Mars 3.		48	♌
			Venus 0		3	♏
			Mercur. 18		18	♏
			Caput 14		17	♌

peruenit per proceſſum ad locum Lunæ inimicæ in radice, & viciſſim Luna ad oppoſitum Solis inimici. Et per directionem, vt dictum eſt Sol ad quadratum Martis ſub Sextili longo Saturni. Et Luna ad oppoſitum Martis, & in ingreſſu ad locum Martis & ibi Mars vt nil euidentius. Bifariam enim Sol directione & proceſſu afficiebatur, & Luna quadrifariam, trifariam à Marte directione, corpore, & radice, Sol etiam à Marte. Cum igitur Mars eſſet anæreta, ſignificabat mortem cum ſanguinis profluuio & feruóre maximo. Sic igitur miſellus ille adoleſcentulus ſuorum proditione interceptus obiit. Anno ætatis 15. menſibus 8. diebus 28. expletis. Scilicet anno Domini 1553. die 6. Iulij, ex febre tabifica cum æſtu, fluente per os ſanguine.

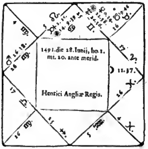
Ex quo patet, quod non debemus pronuntiare de vitæ ſpatio in debilibus genituris, niſi prius conſultis directionibus omnibus aphetarum, proceſſibus, & ingreſſibus. Et niſi eſſet quod ego in prognoſtico quod illis dederam ad hæc me reſeruaſſem, iure poterant de me conqueri. Sed maior huius fuit cauſa, quam ſtatim ſubiiciam: Hoc igitur eſt quintum.

Fatum.

Ecce famin, conſumpſeram in condendo prognoſtico horas circiter C. ſolitus Aphetas omnes dirigere, ſi mediam horam adiecíſſem, poteram & Solem, & Lunam dirigere, quibus directis, vt clarum eſt, periculum è veſtigio apparuiſſet. Non confiſus directioni, ſtatim ad proceſſus & ingreſſus veniſſem, tunc res ipſa patuiſſet, mortis periculum, neque enim tantus ſum, vt audeam dicere certam mortem (quanquam & illa tutò poſſet cum tot teſtimoniis vnà conſentientibus pronunciari) proditio, tumultus, regni translatio, & cætera quæ ſequuntur: Nam naturæ bonitate cogebar prædicere. Inde qui metus, ſuſpitiones Regi? At mihi certè maxima pericula incumbebant. Cogebar ſententiam meam dicere. Qui rectores, quæ voces, alij inanem & ſtultum prædicaſſent, alij pecunia ab aliquo Principe corruptum dolo agere, vt aliquem euerterem, aut Regis mentem alienarem, alij ſpe corradendæ pecuniæ iſta commentum. Vnde mihi auxilium, aut ſpes vlla inter gentes ignotas, quæ nec ſuis parcunt, præſertim Rege adhuc puero, qui nec ſeipſum nedum me tutari valuiſſet? Cùm maximè credulam pueri mentem, hi in quorum poteſtate erat & quibus mens patrandi facinus, infenſam mihi facilè reddidiſſent. Itaque certum erat non redire in patriam, & ſi optimè res ceſſiſſet, cum quo præmio tanti periculi & perturbationis animi. Memini me legiſſe duos exitium prædixiſſe Principibus, Aſcletarionem Domitiano, qui ſtatim præmium tulit veræ prædictionis, mortem: Et ſacerdotem Duci Galeazzio Sfortiæ & ipſum verè, qui in carcerem coniectus fameque crudeliſſimè enectus eſt, cum aliquot diebus vitam lotij proprij potu protraxiſſet. Forſan & Rex periculum vitaſſet, vel quia proditor metu rem diſtuliſſet, vel alia via. At mihi ex innata ſynceritate & quod miſerum adoleſcentem

amatem, ſortiſque eius miſererer, certum etat etiam cum manifeſto vitæ diſcrimine omnia patefacere. Quamuis futurum crederem, vt me irriderent. Ergo volentibus fatis, nec ſingularis huius artis cognitio prodeſſe Regi potuit: nec bonitas atque ſimplicitas ingenij mihi obeſſe. Simili prouidentia ſeruatus ſum cùm in Scotia vſque ad Aprilem præſentis anni manere debuiſſem, hortante atque rogante te Antiſtes optime. Certum enim eſt ſi manſiſſem ſimili ratione in reditu, qui contigiſſet tempore, quo iam Rex morbo laborabat, in caſſes inciſurum. Itaque pro duplici periculo à quo ſeruatus ſum gratias omnipotenti Deo ago. Potuiſſem ſanè more quorundam aſtrologorum fingere me nouiſſe, quæ ventura eſſent, tacuiſſe ob timorem, facilè hoc erat in re tam conſpicua, ſed tantum ab fuit, vt vel de hoc cogitarem, quantò minus vt præuiderim. Præuidebam certè, ſed alia ratione, cum omnia in vnius poteſtate eſſe cernerem, puerum arces, theſaurum, ſenatum, claſſem. Filios enim quibus præ eſſe non poterat, præfecerat: atque eius cuius patrem Regis pater capite mulctauerat, ipſe verò duobus maternis patruis viciſſim damnatis atque capite mulctatis interuerterat omnia, vt non magis odio, quàm metu in Regis necem conſpirare cogeretur. Cumque omnibus ſilentibus præ metu (multos enim iudicio quos liberat damnauit) patritiorum pleroſque diſtributis eccleſiæ bonis ſibi cõciliaſſet, vt omnia vnius arbitrio agerentur, atque eius iure Regis inimiciſſimi, commota mihi nauſea, miſertuſque Regiæ conditionis, melior vates natali prudentia, quam artis huius peritia, ſtatim diſceſſi, ominatus ſimul ingens malum, ac territus.

Verum poſtquam huius Regis mentionem feci, patris eius ſchema ſubiicere placuit: in quo tria maxima cernere licet. Primum quod vt dixi, cùm ſex vxores duxiſſet, duas repudiauit, totidem capite mulctauit. Fuit Venus cum Cauda & Lampade ſtella naturæ

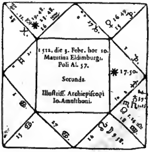

Martis: & Luna in occiduo cardine in Martis dignitatibus. Mars verò in Virgine infelici ſigno & quadrato Iouis infelicis. Mutauit præterea legem ob hanc cauſam Pontifici Maximo ſuccenſens. Id contigit ob Veneris ſitum, & ea quæ illi adhærere diximus.

Oportuit & aliquid habere cum conſtellatione ſectam ſignificante. Et aliquas eclipſes præceſſiſſe, quæ longum eſſet perſequi. (Ex his duobus cum aliis cauſis factum eſt quod Antiſtes Lexouienſis mihi narrabat Beſuntij, ſcilicet vt biennio antequam periret inuenta ſint L X X I I. millia hominum, iudicio, & carnifice ſub hoc Rege, qui tamen vix vnius inſulæ dominus eſt, periiſſe. Vt parum mirari liceat, Imperatores Romanos totius orbis dominos & Ethnicos ſæuiſſe, cùm pauci illorum in tanto imperio hunc numerum exceſſerint.) Præter hæc fuit ditiſſimus Rex propter Sortis & Iouis ſitum, cuius opulentiæ partem maximam abſumpſit ob quadratum Martis inimici. Iupiter enim cadit tam in Virgine, quàm in Geminis. Fuit etiam munificus, liberalis, & ſplendidiſſimus, nec à Muſarum cultu alienus. Qui forſan ſi Thomam Morum non occidiſſet virum bonum, eruditum & (vt reor) inſontem, & excuſari poterat, & ſemini ſuo cauſas tantarum calamitatum non reliquiſſet. Diſcite vos Reges ſacratis parcere Muſis. Si enim bonis non ſit ſecuritas, fruſtrà quiſqam bonus eſſe velit.

GENITVRA II.

Illuſtriſſimi Archiepiſcopi B. Andreæ Scoti Ioannis Amulthonii.

NOn hic Encomium virtutis tuæ ſcribere propoſitum eſt, ſed exempla magnifica, ob id conſtantiæ, ſummæ prudentiæ & humanitatis ac patientiæ iconem habent lectores, tum morbi fermè inexpugnabilis. Simul & teſtimonium peritiæ noſtræ in hac arte, & veritatis ipſius artis. Æqualia enim ſunt cauſas ex effectibus prædicere & ex cauſis effectus: licet hoc maius videatur. Cùm

enim Gulielmus Caſanatus morbi vim ac pertinaciam mihi expoſuiſſet (atque is nunc viuit medicus inſignis, cuius geneſim inferiùs exponam, dixi oportere illi Saturnum eſſe in ſexto loco, & Lunam tam propriè, vt per directionem iuxta tempus quo morbus cœperat illi applicaret. Itaque pòſt aliquot dies habito tempore, vtrumque verum inuentum eſt.

Retulitque

Retulitque id Cel.tuæ, Antiſtes maxime, non ſine admiratione. Quòd ſi partam gloriam, id eſt, iam certam ſauciare non extimuiſſem, auſus fuiſſem adiicere quod in Scorpione, quia ſolum id ſignū fixum inter aquea. Morbus autem ex pituita & plus quam inexpugnabilis. Sed tacui hoc, contentus potius mediocri gloria, ſed tuta, quam maxima atque dubia.

	Motus	Latitud.				Stellæ fixæ
Sol	Velux	Coaſcend.				Dex. Hum. Aur. ♂ & ☿
Luna.	Tardiſſ.	M	A	3	17	
Saturnus	Pa. Star.	S	A	2	40	cum * 3e M ♂ ☿
Iupiter	Velociſſ.	M	A	0	54	
Mars	Velox	S	D	0	48	cum * 4e M ♄ ☿
Venus	Tarda	S	D	4	40	
Mercurius	Velociſſ.	M	A	1	15	Coaſcend. Ala Peg. ♂ & ☿
Cœl. M.	Cum ſtellis naturæ ✳ parum ☿					
Aſcendens	Lampadias naturæ ♂					
Sors						

Non in omnibus omnia præſtamus, ſed perfectio ex multis colligenda eſt. Prædixi & hoc Caſanato cùm Lunam in parte 26. Virginis inueniſſem in Ephemeride perpetuo errorem eſſe in illius loco. Nam oportere exiſtimaui quo anno illa inſpirandi difficultate correpta eſt Cel. T. Fuit autem 31. Lunam ad Saturnum peruenire, atque ita euenit. Erat autem Saturnus quadrifariã peſſimè affectus in ſexto loco in caſu Lunæ, in ſigno fixo & malefico & cùm inerrante malefica. Præterea in ſigno aqueo & ſtãs, vt nihil durius vel cogitatione ad morbi prauitatem addi poſſet. Eodem etiam anno Sol peruenit ad Leonem ſignum, in quod cadunt radij inimici Solis, Mercurij & Martis atque Saturni. Et ibi plures ſtellæ naturæ humidæ & frigidæ. Nulli præterea radij beneficarum, quare Leo eſt ſignum infeliciſſimum. Et ſignificat cor & pectus: Et ob id cum Sol Leonem ingreditur à medio Iulij ad medium Auguſti, peſſimè afficitur. Sol enim ex potentia ad actum educit promiſſa.

Quo ad radicem, Sol eſt Aphæta in Aquario afflictus à Marte quadrato & à Mercurio. Et ideo direxi ipſum ad Saturni oppoſitum & in annis 48. perueniet ad ipſum, quo tempore vix euadet. Et aderit periculum veneni, & cordis paſſio. Et hoc ſi euaſerit 1554. in cuius initio, & eſt 43. ætatis, Luna combuſta erit iuncta Marti & Mercurio, in dignitatibus maleficarum. Proceſſus hi ✳ 24 ♌, Aſcendens a ♐, Luna 9 ♓, Cœli medium 27. ♋, Sors 17. ♊. Solis igitur locus ab oppoſito Lunæ, & Martis, & Mercurij in reditu affligitur.

De difficilimo ſuppoſitionum modo in propriis temporibus decernendis.

Videtur autem illius anni periculoſius tempus à die 20. hor. poſt meridiem 10. mi. 30. menſis Iulij vſque ad 14. diem, hor. 21. menſis Septembris. Hoc autem diſtinguere magno labore & diligentia indiget, cum ſit difficilius cognitione anni, quæ ſatis clara eſt propter quinque cauſas. Prima eſt quod in annis directio exquiſita non errat, in menſibus & diebus non ſatisfacit, tum quia locus erraticarum in minutis non eſt exploratus, tum etiam quia tabulæ in tot ſupputationibus aliquid erroris minimi continent. Secunda quia proceſſus annui ſimplices ſunt, & primi & ad loca directionem Aphetarum, quæ ſunt eadem locis corporum aut radiis Anæretarum. In menſibus verò eſt dubium an ad loca proceſſuum & ingreſſuum reditus anni, an radicis ſint comparandi. In annis præterea quod maximum eſt initium, ſeu cauſa effectus, & perfectio & finis fermè ſemper ob anni prolixitatem in idem incidũt, non in menſibus aut diebus. Videntur tamen obſeruaſſe finem Aſcletarion & Franciſcus Maria Ferrarienſis Horum enim duorum tantum memoria extat tam exquiſitiſſimæ cognitionis. Sed in his quoniam voluntaria erant, finis non differt à perfectione, ſed tantum à cauſa. Quarta eſt quoniam concauſæ exteriores, vt in creando Pontifice prioris mors in eundem annum faciliùs coincidunt quàm menſem & multò minus diem. Vltima quia circuitus in anno ſemper complentur, aut ſaltem medietates, in menſibus non ita, nec eſt certum quid præponere debeamus ex multis, vtpote oppoſitionem integræ conſtitutioni. Hæ autem perſæpè ambæ eodem anno continentur. Ex hoc habetur quod ad inuenienda tempora propria neceſſaria ſunt quinque primum directio exquiſitiſſima, quia contingunt promiſſa circa tempus exactæ directionis ferè ſemper. Secundum eſt ingreſſus Solis in locum Anæretæ cum obſeruatione diſtantiæ. Tertium proceſſus deteriores in comparatione ad proceſſum anni, ſeu radicem, & eſt locus Anæretæ, ſeu promiſſoris ad quem directione pertingit ſignificator. Quartum reditus domini loci & maximè finis per integros circuitus, aut ad locum ſibi oppoſitum. Quintum ingreſſus & congreſſus Planetarum in loca principalia figuræ. Veluti primus circuitus Saturni eſt augmenti in corpore, ſecundus ſtatus, tertius declinationis. Iouis primus circuitus eſt incrementi, ſecundus ſtatus incrementi, tertius declinationis incrementi. Quartus honoris & ſapientiæ initium continet, quintus ſtatum, ſextus declarationem.

Redeo ad inſtitutum, Venus potens & Luna decernunt matri longam vitam, patri non ita, cùm Sol à Marte affligatur, & Saturnus in ſexto loco debilis & ſtans ſit.

Circa mores optimi ſunt decreti à Saturno, Ioui & Mercurio commixto. Mercurius à Saturno obſeſſus ex ſigno mutuo impedimentum

mentum in lingua ſignificat. Cæterum animu Cæſareo & planè inuictu. Splendidiſſimumque ſtatum ob ſydera fixa in aſcendente & cœli medio conſtituta.

Luna in oppoſito Iouis ad trigunum Veneris pergens multas adducit felicitates, ſed tamen plenas anxietatis & periculi.

Cauſa concordiæ cum uctaua geneſi & amoris erga nos quintuplex eſt. Vbi Celſitas tua habet, Caput, egu Venerem & Mercurium, vbi Venerem, ego Cœli medium, vbi Iouem, egu Lunam & in oppoſito Lunæ Cel. tuæ. Vbi Saturnum, ego in oppoſito Iouem & aſcendens, quod cauſam amicitiæ ſignificat, ſcilicet oppugnandi morbum. Annu 1551. quo amicitiam inij Surs mea directione fermè peruenit ad locum Sortis Celſitatis T. vt omnibus liquet.

GÆNITVRA III.

Illuſtriſſ. Principis Badolfia Claudij Lavalli.

ET furtnna & ingenio,& moribus,& curpuris forma geneſis hæc admirabilis eſt. Vir eſt procerus, iuſta magnitudine ſatis maiur, uboeſus & craſſus. Cumque hac furma ingenioſus, mathematicarum non ignarus, ciuilis, magnificus, comis. In rebus etiam agendis callidus, prudens, impiger. Quique multum ſuo Regi ſua ſagacitate contulit. Cauſa amicitiæ cum Rege ſuu eſt locus Sulis idem. Er locus Veneris huic, eſt aſcendens fermè Regi. Legatus eſt Regis Gallorum apud Regem Anglorum. Sæpius præfatus ſum umnia, quæ dicuntur intelligi debere,ſi nun repugnauerint conſtitutiones generales. Terræmotus, naufragium, bellum, peſt[illegible]nunæ penuria, ſeditio, lex noua.

Stellæ ſplendidæ.

Cum Saturno cuaſcendit Scorpij cor naturæ Iouis & Martis cum Marte ſtellula quartæ magitudinis naturæ ♂, Venus cum Ala

Pegaſi magnitudinis ſecundæ naturæ Martis & Mercurij. Mercurius cum ſplendida in lino Piſcium magnitudinis quartæ naturæ Saturni parum Mercurij. Luna cum ceruice Leonis naturæ Saturni, parumque Mercurij coaſcendit, & fermè cum dextro humero Perſei naturæ Saturni & Iouis. Aſcendens in initio Lacteæ viæ. Cœli medium cum extrema caudæ Vrſæ maioris naturæ, Veneris & Lunæ. Occidens autem deſcendit cum capite Meduſæ naturæ Saturni, & Iouis & eſt cum dextro-humero Aurigæ naturæ Martis, & Mercurij. Sors cum ſplendidis quæ in Argo naturæ Saturni & Iouis. Dicemus autem ſignificata expoſitis his prius quæ ad directiones pertinent.

De parentibus

Luna in quadrato maleficarum & Venus cadens & retrograda breuem vitam & debilem matri portenderunt. Saturnus in oppoſito Martis & Sol cadens ab angulu, patri

Differentia	Recta G	Recta M		Hor. Temp. G	Hor. Temp. M	
Cœli Med.	211	15				
Aſcendens	61	7		10	15	
For. Pars	19	35	op.	11	55	up.
Saturnus	43	12		10	40	
Iupiter	48	35	op.	10	30	up.
Mars	44	16	op.	10	40	up.
Sol	172	48		1[illegible]	55	
Venus	159	53		14	54	
Mercurius	172	9		14	5	
Luna	43	40	An.	16	45	

difficultates & morbos ac triſtitias ſignificabant. Quia tamen Saturoo in huroſcopo poſito Luna fit Apheta in nuna & Sul cadit in angulo, ſuperuixit annis 34. Vixir autem 68. Quod vitæ ſpatium in Gallia prolixum eſt.

De fratribus & ſororibus.

Iupiter aſpiciens Lunam vnum decernit fratrem. Sorores quoque tres quia occidentalis oppuſitione. Et Luna etiam & vterque in ſigno bicorporeo. Plerique ob maleficas ante illum morientur.

De ſexu, numero perfectione & nutritione.

Luna malè affecta in primis quatuor annis detrimenta ſignificauit. Sol liber & maleficæ cadentes nutritionem ſecuram. Reliqua vt alias dixi potius ex generatione pendent. Aſcendens Luna & dominus aſcendentis in bicurpureis, Geminus naſci, aut cum qui natus ſit duorum vicem corporis magnitudine indicabant.

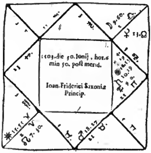
De vita & morte.

Non eſt exquiſite tempus notum: Ideò neque tuto de annis pronunciare licet. Aſcendens eſt Apheta. Mors violenti aliquid habebit cum mœrore & prohibita tranſpiratione, & forſan cum ſanguinis effuſione. Ideò caueat diligenter.

De

De corporis forma.

Iupiter dominus aſcendentis in Geminis ſigno duplici & calido, humido, ſubſtantia & qualitate. Et Lunæ loci dominus in ſigno vernali & Iupiter, Luna & dominus loci eius omnes in apogeis proceritatem maximam cum pinguedine & craſſitie, immoderata non ſolùm, ſed etiam morboſa declarant. Sunt autem tria ſigna, quæ ſunt ſimilia ſubſtantia & qualitate Gemini, Leo & Piſces, totidem diſſidentia Taurus, Cancer & Libra. Velut Libra eſt frigidum & ſiccum ſubſtantia, et calidum ac humidum qualitate. Latitudo pectoris à Geminorum forma oritur. Sed vt artis ipſius veritas oſtendatur Friderici Ducis Saxoniæ ſchema natalitium ſubiicio, qui adeò

obœſus et craſſus eſt, vt vix ab vllo equo ferri queat. Et ipſi idem locus Sagittarij aſcendit. Et Iupiter iuxta vtrunque apogæum in Geminis ex oppoſito reſpicit horoſcopum. Similiter & Saturnus & Venus in ſuprema epicicli parte. Captus fuit hic Dux à Cæſare noſtro Carolo V. quoniam Luna infelix fuit in quadrato Saturni infelicis cadentis & ſub Sole & in ſeptimo loco.

De morbis & vitijs corporis.

Mars in ſexto loco & Iupiter ibi infelix dominus aſcendentis & in Saturni oppoſito, & quadrato Lunæ, fluxiones à capite calidas, frigidas, dolorum renum colicos, ſpirandi difficultatem, inexplicabiles decernunt.

De animi qualitatibus, vitiis & morbis.

Luna in domo, altitudine & finibus Mercurij facit delectari mathematicis, liberalibuſque ſtudiis. Mercurius ſub Sole in ſextili Iouis facit magnanimum, liberalem, generoſum, magnificum, ſplendidum. Luna quoque facit ingenioſum & prudentem. Aſpectus maleficarum infligunt, vt dixi, mala corpori, faciuntque iracundum, ſubdolum, trucem, atque ad omnia paratum, non tamen ſponte hæc facientem, vitia nulla dignoſcentur.

De diuitijs.

Res diuitiarum erit fluctuans, diues tamen erit. Multis autem cauſis res peribit. Vt ſunt itinera, dona, conuiuia, ſeruorum furta, naufragium, mors equorum, venatio, ornatus.

De honoribus, magiſtratu, gratia Regum.

Ob Solis & Lunæ ſitum habebit plurimos magiſtratus recurrentes aut ſecundi ordinis, non ita ad primos paratus. Attamen gratioſus maximè ſuo Regi ac ſponte erit. Vtriſque locus Solis idem: Aſcendens in trigono aſcendenti, Sors in Sortis trigono. Circa finem vitæ maximam potentiam adipiſcetur: Et tunc non minus anxiùs fluctuabit

De vxore & filijs

In vtroque horum erit infelix ob Lunam peſſimè affectam. Vnam vxorem habuit breuis vitæ.

De opificio.

Erit cupidus ſecretarum rerum, delectabitur pulchris rebus, gemmis veſtibus, picturis, imaginibus: Et liberalibus diſciplinis, nec tamen quicquam horum ob nobilitatem exercebit.

De itineribus

Nulla in re aut felicior, aut aptior quàm in itineribus, legationibus & expeditionibus, in quibus & pericula & calumnias patietur ob inuidiam. Ad maximas tamen adminiſtrationes perueniet. Complectitur autem hæc geneſis contraria quædam ſimul, velut bonam temperiem & vitam morboſam. Orbitatem cum ſit vxoratus, obeſum habitum & ingenium acre: benefacere & calumniam pati.

GENITVRA

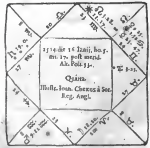
GENITVRA IV.

Illuſtriſſimi Ioannis Cheki à Secretis Anglorum Regis.

Differentiæ	Rectæ			Hor.	Tem.	Stellæ inſignes.
Saturnus	52	56	P.	20	37	
Iupiter	112	39	A.	20	30	cum Lampadia ♂.
Mars	41	54	A.op.	19	27	cum ſtellula ♂.
Sol	79	31	A.	21	23	
Venus	73	20	A.	21	17	
Mercutius	88	11	A.op.	21	5	fertur cum Procione nat. ☿.Cap. Meduſæ naturæ ♄ & ♃.
Luna	23	9	P.op.	16	37	
Med.C.	173	35				cum ſtel. ♄ & ♁.Item ☿. P: ♂.
Aſcendens	61	6	P.	10	10	cum tribus ſtel. ♂. P. ♄.
Occidens	occidit					cum Lampadia ♂. Et Hum. Orionis ♂ & ☿.
Sors	11	0	A.	17	0	cum dorſo Leonis fertur naturæ ♄ & ♀.

CONtingerunt ei hæc inſignia anno 1540. die ſeptima. Septem laborauit acuta febre. Anno 1552. die quinta Maij Peripneumonia. Anno 1544. die decima Iunij, in Regium præceptorem electus eſt. Anno 1549. die vndecima Ianuarij à priſtino honore fermè decidit. Anno 1547. die vndecima Maij vxorem duxit.

Vt circa hæc aliquid dicam, in fine 30. anni ergo electus eſt in regium præceptorem: Trigonus Mercurij cadit in Par.25. min.47. Libræ: cuius recta aſcenſio eſt Par.203.min. 54. ab hac detrahe Par.29.min.35. pro annis 30. fermè completis, relinquuntur Par.174. mi.19. aſcenſionis rectæ: quibus reſpondent in ſignifero Par. 23. min. 48. ♍. & hoc eſt Cœli medium, verum niſi error ſit in loco Mercurij, qui ex obſeruationibus contingere ſolet: Aut proceſſus diſtulerit aut præoccupauerit. Erat autem Mercurius Orientalis matutinus, quia retrocedebat licet non appareret, & in domo ac trigono ſuo & Lunæ, amico radio commixtus, & in locum ſui trigoni. Et quia proceſſus eius anni fuit in

Aquarium alium Mercurij trigonum. Et ſimiliter menſis, & initium ſigni etiam fuit impeditum à Saturni quadrato, ideò dilata eſt hæc prouincia ad finem anni. Et ea die Sol ſuperauerat locum Mercurij, & Mercurius locum Solis. Et Luna locum Cœli medij & ibat ad Mercurij trigonum. Et Iupiter fuit in loco Saturni radicis & Saturnus in aſcendente. Et hic adeſt mixtio Solis ob Regis conſuetudinem.

Pericula quibus modis decernantur.

Dixit quod anno 1549. die vndecima Ianuarij fermè excidit ab officio. Diſtabat enim Sol à cœli medio horis temporalibus quatuor fermè, ideo 36. anno peruenit ad Martis oppoſitum. Et tunc proceſſus Solis fuit ad quartam partem Tauri in quadrato Martis & oppoſito Saturni. De his periculis, ratio manifeſta eſt, & de periculo mortis in morbo, quia præter periculum adeſt pars infortunij, ideò ſignificantur ab eiſdem cauſis debilioribus, ſeu cum auxilio beneficarum. Sed de puris periculis puta caſo lapidis propè magna eſt dubitatio: Si enim cauſa carent, nihil erunt, videntur autem aliquid eſſe, & quaſi intendi ab aſtris, ſed non perficit vt effectus. Si habent cauſæ illi nullus reſpondebit effectus. Sed effectus proculdubio fiunt à cauſis perfectis non impeditis: imperfecti effectus fiunt à cauſis imperfectis aut impeditis. Vbi non adeſt periculum, nec effectus, nulla ibi cauſa eſt, igitur pericula abſque effectu cùm ſint imagines effectuum fiunt à ſimilibus cauſis quæ non ſunt cauſæ. Hæc autem bifariam, aut cum directiones, vel proceſſus fiunt in contrariis latitudinibus, vel cum loco Aphetæ dirigitur dominus loci Aphetæ: Ipſe enim ſignificat timores & animi affectus, in periculis vero adſunt timores. Propriè igitur fiunt pericula abſque effectibus cùm Anæretæ habent contrariam latitudinem Aphetis. Idem dico de bonorum expectatione.

Morbi autem qui ſucceſſerunt fuerunt ex directionibus aſcendentis, quod ſolum eſt Apheta ad trigonum Lunæ inimicæ aſcendenti, & ex ſignis breuium aſcenſionum & oppoſitum Mercurij ad vnguem. Viueret iuxta ſexageſimum primum annum donec aſcendens impingat in radios ſextiles ſiniſtros Saturni, qui dextris ſunt validiores. Et hoc ſi per proceſſus & ingreſſus licuerit, vitaueritque publicas calamitates. Aſcendens ſolum cum Apheta ſit, debile eſt, inque maleficarum poteſtate.

Cæterùm vt in vita mala eſt hæc geneſis, ita

ita contraria ratione in honoribus adipiſcendis ac diuitiis, atque amicis comparandis fœlix. Inſignis etiam eruditione, ingenio, prudentia. Qualitates animi Mercurius cum Luna ſextili copulatus & loci proprij dominus, præbet amicos, diuitias & honores, Iupiter in primo ſtatu cum Lampadia ante Solem, & Sol cum Venere & Mercurio. Dabit & Luna, & Iupiter filios pauciores etiam ;filias. Erunt autem inclyti, ſed debiles tamen.

Forma corporis eſt gracili, flaua, maſculoſa, rariore cute, capillis mediocribus, oculis decentibus, cæſiiſque. Statura procera, hirſutus, rubeſcens ſatis ob Solem, pulcher, incommenſuratus tamen, & anterioribus debilior, ſicci temperamenti, ſed in actiuis qualitatibus temperati. Calueſcet cito ob id, caneſcetque celerius. Morietur ex morbo longo ab humore frigido cum dolore partium inferiorum, cerebro etiam cauſam defluxus præbente. Opificium quaſi magiſtratus & Regis inſtructio à Ioue decernuntur, qui in Mercurij eſt dignitaribus, domo, finibus, triangulo. Cùm verò in occaſu adſit Lampadias ſecundum latitudinem ſimul etiam occidat humerus Orionis ſiniſter, erit vltima ætas cum magiſtratu quidem & poteſtate, ſed oneroſa & laboribus, periculis atque anxietatibus grauis. Cum Sorte Leonis dorſum, hæreditates cauſa mulierum ſignificat. Cum Mercurio caput Meduſæ (de circulo poſitionis nunc loquor, vt etiam de Sorte) ſignificat ſacerdotium & in legis adminiſtratione poteſtatem. Eſt enim de natura Saturni & Iouis. Cum eodem Procion quod naturæ ſit Mercurij facit hominem ſtudioſum diſciplinarum & negotiis tractandis habilem. Erit autem talis vt maximè loco & tempori accommodare ſe norit. Et vltimum ſplendoris ac gloriæ humanæ conſequentur, opinionemque ſapientiæ quaſi diuinæ niſi à communibus conſtitutionibus impediatur. Quas etiam modo euaſerit maximus fiet. Coniugem tantum vnam habebit quod Luna vni tantum Planetæ copuletur. Eritque pro regione prudens & ingenioſa, quia Mercurius eſt qui copulatur, & bene conſtitutus. Itinera plura, ſed breuia & commoda peraget. Erit in vniuerſum officioſus, grauis, liberalis, ſapiens, humanus, Angliczque gloria generis. Apud quem diuerſatus cum faſtum omnem cum gloriam conſultè compreſſerim, vt agnoſcerem non agnoſcerer, quod veræ felicitatis eſt, contemni aut negligi minimè potuit. In vniuerſum cum violenti quippiam habeat Iupiter ſic conſtitutus. Extremum malum in communi periculo patietur. Nec patietur maximum periculum abſque multorum malo.

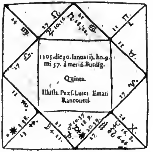
GENITVRA V.

Illuſtriſſ. Præſidis Senatus Lutetiani Ranconeti.

NOn niſi illuſtres geneſes hic collocandas pollicitus ſum. In his duabus virtus

peperit dignitatem. Nam hic Præſes grauitatem habet cum humanitate mira iunctam: Eruditionem cum vſu rerum. Officioſus, eruditorum amans, vt alius quiſque. Et cum mediocri re familiari tantum, tamen librorum habet ſelectorum, vt Epaphroditum à libellis imitari videatur. Debueram per Galliam tranſire, ſed vt video fata plurium non

ſolum Regis Anglici ac meum obſtabant. Auidè me expectabat hic mihi admodum addictus. Adeo ſe humaniter geſſit erga me, vt illius miſerabilem memoriam deſerere non ſuſtineam. Nolebat geneſim ſuam huic libro inſeri ſeu ab aliis monitus, ſeu quòd non videret præſenti tum fortunæ reſpondentem. Certum erat illi metuendum magnum infortunium ob Martis cum Ioue radios oppoſitos, & Saturnum peregrinum in culmine cœli & luminaria in caſu ſuo, & ſub terra monuiſſem huiuſmodi viris cautè agendum: non quod tantum metuerem illi infortunium, neque enim tum adeò præſeceram, ſed quod intelligerem finem futurum violentum. Peritiſſimus fuit Græcæ linguæ, tum Latinæ: extant ad me litteræ. Multos ſuſcepit filios: multique ex illis in pueritia obiêre, accuſatus demum quod propriam filiam grauidam reddidiſſet, tum aliis ex cauſis, atque in vincula ductus, obiit variò rumore: quidam dixerunt ſibi deſperatione ignominiæ, & exitus conſciſſe mortem, alij ob dignitatem qua functus fuerat in carcere ſtrangulatum: alij publicè, ſed noctu & habitu mutato traditum ignibus. Id veriſimile eſt contigiſſe cum Luna peruenit ad Martem in oppoſito Iouis conſtitutum. Et tum aſcendens prope quadratum vtriuſque in Scorpione aſcendente ſeptima parte Libræ cum multo tempeſtiuior fuerit geneſis, ſed eò traducta adulatione, vt ſpica Virginis eſſet in horoſcopi parte. Obiit vt reor 48. anno, aut 49. vt ex hoc de aſcendente quiſque certior fieri poſſit. Vir ob ſingulares alias animi dotes hoc fine indignus.

Vxorem & filios illuſtres hæc geneſis pollicetur propter ſitum Iouis, Mars tamen aliquot occidit: Erunt autem feroces. Iuxta etiam decimumſextum annum ob Saturni quadratum, iacturam corporis paſſum oportet.

Ob Saturni ſtatum & Iouis cum Marte oppoſitionem, omnia illi cum difficultate euenient.

GENITVRA VI.

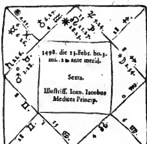
Ioan. Iacobus Medices Principis.

SOcraticum eſt & viri probi officium, etiam ſi malè ob aliquid audieris, nec virtutis ſtudia deſerere, nec à magnorum virorum laudibus abſtinere. Nemo in patria ſua meipſo deterius acceptus eſt. Solum defuit iudicium publicum, quod diſſimulatione vitaui. Non enim Chriſto miracula, non Socrati integritas, non beneficia in rempublicam Scipioni, ad mortem vitandam contra inuidiam profuerunt. Poſtquam deſierunt vitiorum obiecta, ipſa virtus mihi vitio vertitur. Conſpirationes & vulgata opinio apud improbum vulgus potentior ipſis operibus. Itaque cum tot è patritiis noſtris laudaris, ne vnus gratias egerit: Externorum ne vnus ſola gratiarum actione contentus fuerit, poteram ab huius etiam mentione abſtinere. Sed vicit magnitudo virtutis eius, & recti apud me obſeruantia fortunæ meæ apud proprios ciues improbitatem. Stet igitur factorum memorabilium memoria, quæ licet à ſcelere ortum habuerit, cum tam egregia virtute tamen continuata fuit, vt ſcelus hoc in virtutis ſpeciem tranſierit. Stipabat Hieronymi Moroni latus, ab eo addictus eſt ad necem illuſtris viri Hectoris vicecomitis, peracto facinore amandatur in arcem Muſi, ea mente, vt tegendi facinoris cauſa, & ipſe cum aliis complicibus interficeretur. Cumque neſciret litteras, aperit tamen epiſtolam, à ſocio legi iubet, intelligit ſe aſſeruandum & quorſum, ſublato ſigillo alias fieri curat, quibus imperatur, vt præfectus arce commiſſa et, ſtatim ſe Mediolanum conferat. Inde inductis ſociis, ita ſtrenuè eam tutatus eſt modo aduerſus Noricos, modo Mediolani Ducem, modo Cæſaris Præfectos, vt ſummi Ducis, ſtrenuiſſimi militis, maximi Imperatoris nomen & opinionem meruerit. Inde multis præliis victor Cæſari reconciliatus, Prorex in Boëmia

Motus		Stellæ inerrantes
Sol	Velox	
Luna	Velox	cum corde Scorpij
Saturn.	Velox	
Iupiter	Velox	coaſcendit lucidæ coronæ Auſt.
Mars	Velox	conſcendit Dex. Hum. Aurigæ.
Venus	Velox	cum tribus ſtellis Par. Mar. Mer.
Mercur.	Velociſſ.	coaſcendit Alæ Pegaſi.

creatus eſt. Demum aliis expeditionibus interfuit, non ſine maxima authoritate, & rerum geſtarum gloria.

Obiiciet forſan quiſpiam ſcelus primum, ſed quis è priuato in principatum abſque ſcelere euectus eſt? Quid egit C. Iulius Cæſar? nónne patriam prodidit? Quid Sylla cum ſuis proſcriptionibus, vt Dictator euaderet? Quid Marius? Quid Franciſcus Sfortia primus? Nónne eos prodidit à quibus

in exercitus ducem electus fuerat? Nemo ad primos gradus dignitatis aſcendere, niſi duce ſcelere potuit. Ianitor hic eſt primus, quem ſi virtus & fortuna ſequantur ad Principatus via patet: Si alterutra deferat, ad pœnas poſcuntur. Sed hic minimo ſcelere virtute ſumma rem egit. Etiam pietatis officia non neglexit. Vt quæ patrauit mala neceſſitate potius, quam voluntate feciſſe videatur. Mars igitur in aſcendente velox & coaſcendens dextro humero Aurigæ naturæ Martis, & Mercurij. & in ſextili Solis, & Mercurij quadrato Veneris, trigono Iouis, Iupiter quoque dominus loci Lunæ, & Mercurij, faciunt promptum, fortem, ſagacem, magnanimum. Cúmque omnes Planetæ ſint aucti motu, ſignificant expeditum in negociis non hæſitantem. Cum verò ſupra terram etiam omnes, illuſtrem & omnibus cognitum. Ex his duobus maxima felicitas deſignatur. Luna cum corde Scorpij & in oppoſito abſidis facit violentum, terribilem, crudelem, rapacem, incredibilia audentem, doloſum, ambitioſum, ſuis viribus confidentem. Et quia eſt in quadrato Mercurij erit prudentiſſimus. Cúmque in vltima quadra in occidente in Solis quadrato in ſextili Veneris, & Venus in cœli medio coniugium ſerotinum cum muliere prædiuite & ex Principum proſapia, cum qua tamen parum conueniet.

Cumque Venus in cœli medio ſit in dignitatibus Saturni, & in Martis quadrato. Multa & magna circa actus Venereos ſignificantur cum læſione genitalium ex ferro. Atque hoc, vt audio, illi contigit, & reliqua etiam in ſuſpitione fuerunt.

Aphetam vix pronunciare audeam, Sol in finibus duodecimæ in fœminino, Luna octauæ in maſculino ſigno, dicemus aſcendens eſſe cum auxilio reliquorum aut Sortem etiam. Diuitiarum autem ratio conſtat cùm Venus & Luna potentes ſint, Iupiterque in imo circulo cum lucida Auſtralis coronæ. Saturnus cadens in duodecimo loco, & Mars cadens dominam aſcendentis quadrato reſpiciens carceres & vulnera

vulnera ſignificarunt, quæ omnia paſſus eſt & euaſit. Carcer fuit cum aſcendens ad radios Saturni ſextiles peruenit: Ex quo Genitura verificari poteſt.

Honores, potentiam, magiſtratus, & principatum ſemper retinebit, ob aſtrorum non ſolùm conſenſum, ſed virtutem. Dignitates enim ſudore & præſtantia acquiſitæ, non niſi cum morte relinquuntur.

Pro quo ſciendum eſt quod triplex eſt exaltatio, à virtute, & præſtantia, & hæc fit ab aſpectibus erraticarum, à fortuna & caſu, & hæc fit à ſitu Planetarum in angulis & in comparatione ad Solem, à prudentia & conſenſu, & hæc fit à Planetarum dominio in locis in quibus ſunt. Iuuantur hæc omnia à fixis & aliis diſpoſitionibus: Sed hæc tria ſunt principalia, nec plura ſunt, aut excogitari queunt.

Eſt etiam illud conſideratione dignum, quod omnes Planetæ ſunt in initiis ſignorum præter Saturnum, & ob id etiam plerique in finibus beneficarum. Quo factum eſt, vt pericula & inſidias euaſerit, & alacrior ad negotia ſemper fuerit.

Mors erit cum Luna ad Saturni quadratum peruenerit iuxta 61. annum ex longo morbo, obiit autem 19. ni fallor acuto morbo, ſed diu tamen anteà conflictatus. Periculum vitæ & homicidiũ, & perturbatio fuit cum Luna conuerſa directione ſimul ad Occidentis lineam & Martis oppoſitum peruenit.

Scientia menſis & diei in vno quoque negotio.

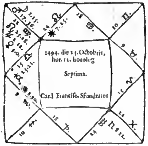
Annum ex directione & proceſſu, ingreſſuque vt dixi habebis. Menſem autem & diem cum Sol ſuper locum Planetæ interficientis tranſiuit in menſe congruenti: Aut Luna ſuper locum directionis: Aut ſignificatores per circulos completos ad ſua loca aut ſemicirculos ad oppoſita redierint. Vel cum ſignificatores ad promiſſorum, aut promiſſores ad ſignificatorum loca redierint. Vel cum duæ cauſæ concurrentes in vnum fuerint. Vt iter, honor, lucrum: Ex itinere honor, ex honore lucrum. Vidiſti exemplum in quarta geneſi cum adeptus eſt prouinciam docendi Regem, quod Sol ſuper locum promiſſoris tranſiit: Et in octaua videbis in diuturno itinere.

Quod ſi reditus Solis ad loca conuenientia non ſolum in propriis genituris, ſed locis communibus nihil faceret ad effectuum perfectionem, non iiſdem anni temporibus plerique recurrentibus annis in morbos inciderent: Nec plures morerentur menſe Auguſto quàm Maio.

GENITVRA VII.

Cardinalis Sfondrati.

INter duas amiciſſimorum geneſes noſtram collocare libuit, à quarum altera initium ſtatus noſtri cœpit, ab altera ſuſcepimus incrementum. Sed non ob amicitiam tantum, verum ob inſignes caſus potius illam interpoſuimus. Hic primum priuatæ conditionis vir, Pataiij anno trigeſimo Ius ciuile cœpit profiteri non mediocri cum laude. Poſt paucis admodum annis à Franciſco Sfortia Mediolani Principe in Senatum aſciſcitur. Nubit, procreatque maſculos filios duos octimeſtres, qui quamuis ægrè ſuperuixêre, fœminas quatuor, atque hi omnes adhuc ſuperſunt.

Mortuo Principe, cum rem poſſideret Cæſar, inter eos qui conſilij ſunt ſecretioris eligitur. 46. anno vxore mortua, præficitur Senarum cuſtodiæ, ibi manſit 18. menſibus maxima cum laude: quod apparuit ſuccedentibus magiſtratibus, cum nemo ſine nota rem adminiſtrauerint, alij etiam cum vituperatione. Anno 49. Romam pergit, fitque Epiſcopus, inde ſtatim Archiepiſcopus, inde Cardinalis. Sub fine anni 1549. moritur Pontifex Paulus tertius, certatur de eligendo Pontifice, parum abfuit quin in locum demortui crearetur. Fuitque hoc anno 56. ætatis ſub initio. In fine eiuſdem æſtate, ſcilicet ſuccedente ſeu longo morbo, ſeu tædio, ſeu, vt quidam volunt, veneno tabifico, extinctus eſt. Nonne hæc hiſtoria admirabilis eſt & rara?

Fuit procera ſtatura, & liberali forma, obœſus & rubicundus, comis, elegans, lætus, ſapiens admodum & eruditus. In negociis præterea cautus, prudens, promptus, & efficax. Ludo & cum grandi pecunia delectabatur. Iracundus & aliquantulum præceps. Fato credebat & Sortibus Vergilianis, quas ſæpius veras ſe expertum teſtabatur. Maiores ſui non diuturnæ vitæ fuerunt, ſed circa eandem ætatem obiêre. Ob quæ minus cautus & diligẽns circa vitam fuit. Nunc ſingula diſquiramus. Sol igitur cum luminoſiore lancis meridionalis & in trigono Saturni & coniunctio illa Veneris, Iouis & Capitis, ſignificabant quandoque futurum maximum in religione & ſacerdotio, multipliceſque dignitates. Cum igitur Sol peruenit ad ſecundam partem Capricorni, vbi erant radij quadrati

 Iouis,

Iouis, & Veneris, & Lunæ trigoni, & Saturni ſextiles, factus eſt Cardinalis anno ætatis 52. Et quia erant multi Planetæ propinqui ſitu ſecundum numerum graduum ideò habuit omnia magno cum ſucceſſu: Eodem fermè tempore cœli medium peruenit ad Solis ſextilem, & Iupiter dominus cœli medij ad Solis corpus, ideò tam multiplicem felicitatem ſignificauit. Ex hoc patet quod multiplex felicitas ſignificat ſubſequentem inanitatem & calamitatem. Quia multiplex felicitas breui temporis ſpatio indicat occurſum locorum principalium beneficis radiis & corporibus, quibus exhauſtis ſuccedit inanitas: Inde cum ſint in ſimilibus habitudinibus ſignificatores ad promiſſores, verendum eſt, vt ſimul occurrerunt amicis radiis, occurrant & ſimul hoſtilibus. Et ſi quis dicat quomodo erunt hi qui perpetuas & multiplices habent felicitates? Reſpondeo quod hi habent validam radicem: Et in his ſufficiunt proceſſus & ingreſſus abſque directionibus. Sed in hunc cum nihil maximi vſque ad 46. annum ei aduenisset, tam frequens dignitatum ſucceſſio neceſſariò fiebat ex concurſu directionum, quare ſuſpicione ea felicitas carere non debuit.

In initio eiuſdem 49. anni, vt Sol Ioui directione commiſcebatur, ita Iupiter ad locum Solis per ingreſſum deuenit.

Spica Virginis in aſcendente præſtat lepôrem magnum in dicendo & ſcientiam eorum, quæ ad noſtræ religionis ſacra, arcanaque pertinent.

Luna fuit cum ſtella exigua iuxta Leonis dorſum naturæ Veneris & Mercurij, gratiamque præſtat & ſapientiam in adminiſtrandis negotiis.

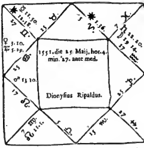
Cum Ioue autem & Venere ſtella eiuſdem naturæ cum ſupra ſcripta tertiæ magnitudinis valde potens, vnde ſi ſuperuixiſſet, donec ad trinum Iouis perueniſſet Sol, Pontifex creatus fuiſſet. Alias quoque dignitates eſſet conſecutus.

Concordia noſtræ genituræ cum ſua fuit, quia Mercurius fuit in Eudæmone meo, vbi Venus, Mercurius & trigoni radij, Saturni & aſcendens ſuum iuxta locum Solis.

Corporis proceritas & obeſitas fuit propter Venerem cum Ioue iunctam, & Venus erat aſcendentis domina, & Iupiter in abſide, & vterque in ſigno calido & humido.

Declaratio annorum, menſium, dierum, horarum, per exemplum.

Cum hoc opus perfeciſſem, contigit 11. menſis Auguſti, vt fabrum lignarium qui præ triſtitia ægrotaret curarem. Cumque cauſas triſtitiæ percunctarer inueni nudius tertius filium bimum vnicum cecidiſſe ex tabulato, confeſtimque diſtractum & mortuum. Exiſtimaui oportere aliquid in geneſi clarius eſſe, quod hic nulla generalis calamitas cauſa eſſe poſſet. Habito tempore diligenter & erecta figura, de cauſa & anno ſtatim conſtitit, Luna diſcedens ab oppoſito Martis, Saturno retrogrado applicabat domino octaui loci & in octaua. Et Sol Apheta cum Mercurio in Capite ſuo

ſub ecliptica matutino occidentali & domino octaui loci. Beneficæ ab vtroque luminari omnino remotæ, & maleficæ cum Luna in ſignis fixis. Et ideo ſignificabant mortem per caſum & ruinam, & ita vtrunque fuit. Diſſoluta enim tabula & auulſa ſimul collapſus eſt. Habes cauſam.

Annus erat tertius aut quartus ex directione, ſed ſeu Saturnus eſſet paulo magis retro, ſeu Luna ante, omnino in tertio anno in initio fuit proceſſus loci Solis Aphetæ ad locum Martis & oppoſitum Saturni & Lunæ. Ex quo Sol à Saturno & Luna affligebatur. Et tunc Luna fuit infelix in Scorpionis initio & Mars in 29. Leonis, & Iupiter in 27. eiuſdem Lunæ locum oppugnantes in radice. Habes igitur annum.

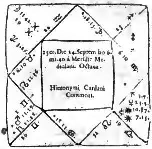
Menſis & dies habentur ſimul cum Sol, Luna & Mercurius, Sol in 26. Luna 27. Mercurius in 25. Leonis parte fuerunt. Die 9. Auguſti anni tertij, ſcilicet 1553. Quod ſi Sole ibi tranſeunte non adfuiſſent Mercurius & Luna, oportuiſſet expectare congreſſum Lunæ & auxilium maleficarum. Sed hic caſus claram habet cauſam. Habes menſem & diem. Hora fuit quinta exacta à meridie, initium menſis fuit die 19. hor. 12. Iulij completis: reſiduum igitur ad diem & horam, caſus dies 20. hor. 17. Aſcendens dierum die 8. Auguſt. hor. 1. mi. 8. ante meridiem, locus ♂ & ☀, ☾, ☿ vncti, & ingreſſus ad oppoſitum Saturni & Lunæ radicis peruenerat. Aſcendens autem proceſſus horæ locus ipſemet Lunæ & Saturni tot modis infelix. Oportet enim pro hora conſiderare maximè aſcendens, quia ſolum aſcendens etiam in ſingulas horas mutatur. Hora igitur caſus Sol, Luna, & Mercurius in illius oppoſito erant. Habes, igitur horam. Ex hiſque omnibus euidens veritatis artis argumentum, ſecretumque maximum. Quòd ſi libeat habere etiam momentum, habebis & illud eadem ratione. Solis enim locus in oppoſitum Lunæ, id eſt, Leonis partem 20. per proceſſu commutatus fuit.

GENESIS

GENESIS VIII.

Hieronymi Cardani Medici & expoſitoris huius operis.

POllicitus fueram ſolum illuſtres hic poſiturum genituras, quod etiam hucuſque præſtiti. Verum quod noſtram adiiciamus meritò nos quiſquiam leuitatis accuſabit: Cùm non fortuna tantum à qua nos longè abſumus illuſtres, ſed etiam caſuum varietate qua nulli noſtra ſecunda eſt, deſcribere propoſitum fuerit. Nec ſi talis non eſſet adhuc omittenda foret, quoniam ad amuſſim adeo perſpecta eſt, vt ſimile exemplum non facilè inuenire queas. Comprobata etiam eſt editione præcedente cum iam decennio exacto multa publicè prædicta ſucceſſerint, eorum quæ non eſſent præmiſa nihil. Adeò verò quæ tota vita euenerunt huic figuræ exactè congruunt, vt hiſtoriam potius quàm prædictionem & ex ſtellis decretum ſubiecisse videar. Itaque vt ab omnibus præcedentibus fortuna ſuperatur, eò omnibus illis caſuum varietate admirabilior eſt. Primum quidem ex patre ſene & qui nullos alios liberos dicitur antè nos procreaſſe. Deinde per vim ex vtero cum iam triduo in partu laboraret mater, vt illa ſeruaretur pro mortuo extractus ſum. Reuiuixi lauacro vini. Capillatus antequam natus, inditium ærumnarum mecum tuli. Ater enim capillus prælongus ac craſſior naſcenti mihi fuit, vt mater ipſa narrabat. Prima infantia peſtem ſenſi maximum malorum inde aquam intercutem: demum octauo anno dyſenteria ad mortem deductus, præter ſpem ſeruatus ſum. Ab eo tempore cum nunquam vel vnam diem valetudine firmus, & ſine dolore duxerim, nihilominus per 44. annos ſequentes vix toto triduo, & ſemel tantum in lecto morbo oppreſſus decubui. Totque labores ac difficultates paſſus, anno exacto iam penè quinquageſimo ſecundo robuſtior quàm in pueritia, vel iuuenta vnquam fuerim. Frigidus vſque ad 30. annum ex toto, abinde ſalax effectus præter omnem ſpem multos procreaui filios. Nulli enim aduerſa minus nocuerunt, aut ſecunda profuêre. Nec cuiquam mortalium, vt exiſtimo tot inſperato aut bona, aut mala aduenêre. Adeò vt nihil optatum præter medicinæ lauream & cooptationem in collegium Medicorum, atque eam bonnis cum omnino deſperata eſſet conſecutus ſum. Aſpernanti verò reliqui honores vltrò delati: Primus profitenti locus in academia, Primus locus apud Reges vocant Archiatron, familiaritas & amicitia Principum plurium, honores à ciuitibus publici, memoria noſtri multis eruditorum virorum momentis celebrata: Quæ omnia multò minus quæſita, quàm recepta. Solum profitendi munus ſuſcipere potius coactus ſum, quam ſponte ſuſceperim. At contra quorundam quæ diligentius quæſiuiſſem, atque his longè minorum repulſam paſſus ſum. O quoties viſus in profundo miſeriarum, me communi, ſolabar, cum ſubitò vnde non ſperabam auxilium effulſit. Quoties ab amicis deſertus ac proditus, ab incognitis adiutus ſum? Quoties magna mala ingens bonum peperere mihi: Vt contraria ratione ex magnis bonis ingentes mihi ortæ ſunt calamitates. Cùm in iuuentute inſanum me prædicarent, occaſionem ſcribendi & gloriæ, quantulacunque eſt, præbuerunt. Et nunc quot me colunt, qui non ſolùm contemnebant, ſed egregiè oderant. Toties per calumniam accuſatus, nunquam tamen exilij aut carceris pœna intentata eſt, cùm tamen penè crucifigendum conciues mei, quibus nihil veritate ipſa grauius eſt ac voce libera, clamarent. Simili felicitate vſus cùm inter tot inimicos & inuidos, nemo vnquam lædere me potuerit. Et vbi naturalis prudentia defuit, euidenter per ſomnium monitus non ſemel maxima pericula euaſi. Nec qui intentarunt inulti vnquam euaſere. Toties etiam edoctus quæ conſcribere debueram ſingulari curæ cuiuſdam potentioris fuiſſe perſuaderi poſſem. Diuitiarum & gloriæ contemptor fui: Et quæ alij fugiunt, adeò non horrui, vt quod vix credi poteſt, credi tamen debet, quoniam nunquam me mentitum eſſe memini, inter acerbiſſimos podagræ dolores quod ſolum mihi reſtat malum, voluptatem ex dolore capiam. Quod quomodo contingat neſcio, niſi quod perſæpe diſſecta carne cum vngue pollicis ſiniſtri finire ſolitus eram eam corporis moleſtiam, quæ me quotidie affligebat, voluptate & ibi ex ardore percepta. In ecſtaſim quotiens volo tranſeo, nec mutato vultu, nec moto corpore, ſed quodam interiore neſcio, quo ad imperium voluntatis commoto aut tranſmutato. Cumque in intentio-

ne multarum rerum felix fuerim, plura ſcripſi quam legi, docui quàm didici. Iuuatus à numine non obſcurè: cui etiam omnia tribuo. Denique fuit tam atrox malum ætati noſtræ, turpe patriæ graue, publica, mors optimi ac generoſi filij, in qua maius eſt, etiam tuliſſe me, & tanta poſt conſcripſiſſe, mutaſſe regionem & celebriorem factum eo infortunio, quò reliqui omnes breui conciderunt. Hinc tot edita plura ſcripta, multò plura inuenta.

inuenta. Hæc omnia ſi colligas, digniorem ad exemplum facere genituram poſſunt, quam Crœſi diuitiæ. Non enim felicitatis imaginem quærimus, ſed earum rerum quæ maximæ vnicuique contigêre, ſeu bonæ, ſeu malæ. In quorum genere multa ſunt hic inde in noſtra genitura. Sunt & alia permulta admiratione digna, quæ in explicatione geneſis ſcribentur.

Stellæ inerrantes in locis principalibus.

Iùpitcr ob latitudinem aſcendit cum horoſcopo fermè, & lucida fuſiõnis. Aquarij magnitudinis primæ naturæ Veneris & Mercurij.

Cum corde cœli eſt Vultur volans ſecundæ magnitudinis naturæ Iouis & Martis

In occidente luminoſior lancis Meridionalis ſecundæ magnitudinis naturæ Mercurij Martis.

In imo cœli fermè Canis minor ſeu Procyon magnitudinis primæ naturæ Mercurij.

Sol enim vltima alæ ſiniſtræ Virginis magnitudinis quartæ naturæ Mercurij & parum Veneris.

In hac figura ſequutus ſum diuiſionem domorum antiquam, propter cauſas ſuperius adductas.

	Motus	Latitudines				Differentiæ	Rectæ			Hor.	Tem.
♄	Retrog.	M	D	1	40	♄	150	57		19	5
♃	Retrog.	M	D	2	0	♃	101	26		17	5
♂	Tardus	M	A	0	36	♂	140	0		18	53
✷	Velox					✷	80	0	op.	15	40
♀	Velox	S	D	0	52	♀	91	37	op.	18	30
☿	Retrog.	M	A	2	36	☿	91	33	op.	16	30
☽	Velox	M	A	4	20	☽	53	23		13	5
Coniunctionis luminarium natiuitatem						Cœl.M.	289	45		0	0
præcedentis locus						Aſcen.	104	5		17	15
28.48. ♍.						Sors	77	4	op.	15	30

Luna ferme cum Capite Meduſæ magnitudinis ſecundæ naturæ Saturni & Iouis in circnlo poſitionis.

Mercurius in imo circulo poſitionis cum ſtellula de natura ſua & Veneris.

Saturnus cum dextro humero Orionis magnitudinis primæ, & cum dextro humero Aurigæ magnitudinis ſecundæ, ambabus naturæ Martis & Mercurij. Et cum ſtellula de natura Martis.

Fuit etiam conceptionis tempus cognitum iuxta dictum matris, & fuit anno 1500. die 28. Decembris, horis 11. mi. 30. à meridie & tunc cœlum ſic ſe habuit.

Cœli medium	10	♋	
Aſcendens	8	♎	
♄	0	26	♊
♃	24	1	♓
♂	14	0	♐
✷	17	27	♑
♀	0	18	♐
☿	26	0	♑
☽	3	42	♉
Sors	24	23	♑

Dies fuêre 270. ad vnguem, de hora non admodum certus ſum, locus Lunæ hic fuit locus Iouis, & aſcendentis cum naſcerer, & Venus in Saturni aſpectu erat. Et Mars in oppoſito loci ſui in natiuitate. Et forſan horoſcopus fuit locus Solis hora natiuitatis, & pars fortunæ ruſſus ſub Solis radiis.

De parentibus.

Snperius explicaui patris geneſim è noſtra extractam, non eſt, vt præter morem quicquam repetam. Obiit longo ſenio 28. Auguſti 1524. prout ex directione Lunæ ibi liquet, ad Solis oppoſitum. Annum ex proceſſibus, & menſem ac dies venaberis. Cæterùm cùm Saturnus eſſet in trigono Veneris, ſignificauit longam vitam pro ætate in qua iam erat conſtitutus. Et ſimiliter quia fuit in ſuis dignitatibus, & quia Mercurius erat in Saturni trigono, & ipſe Saturnus in Mercurij dignitatibus, ſignificauit ingenioſum. Et Mars in trino Solis dignitatem cum parua vtilitate, nam Mars erat peregrinus & quaſi ſtans, & Sol ab altitudine cadens. Cum verò Luna illi eſſet in cœli medio ſub radiis Martis quadratis, ſignificauit labores multos irritos, quibus conflictatus eſt, & vitam debilem. Cumque Sors eſſet infelix, ſignificauit pauperiem & labores. Et per hæc omnia tranſiuit. Verùm quia propriam illius genituram habeo, ideò illam maioris claritatis gratia ſubiiciam.

Stellæ inerrantes in præcipuis locis.

Aſcendens cum Apolline magnitudinis ſecundæ naturæ Mercurij, & cingulus Orionis coaſcendit naturæ Saturnæ & Iouis.

Sol cum Aſino magnitudinis quartæ naturæ Solis & Martis.

Saturnus cum pede boreali Cancri magnitudinis quintæ naturæ Saturni & Mercurij.

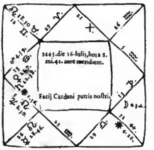
Iupiter cum ſtella extra formam Cancri magnitudinis quartæ naturæ Saturni & Mercurij.

Mars cum ſtella magnitudinis quartæ naturæ Mercurij & parum Veneris.

Venus cum eadem, cum qua etiam Saturnus.

Inſignis pietas me admonet, vt eius haud obliuiſcar. Præſertim quod hæc genitura multa

multa præclara habet, & eiùs cognitio ad noſtræ intelligentiam non parum faciat.

Quia Sol fuit vitæ ſignificator & cum Ioue, & Venere, & in Leone, ideò habuit robuſtam & incolumem vitam. Vixit donec Martis quadrato Sol occurrit in Libra, vbi vterque cadit in finibus Saturni: annis 79. expletis mortuus eſt 28. Auguſti 1524. Ideò decrepitus, facilè à Martis quadrato ſuperatus morte lenta. Saturnus enim finis ad quem aſcendens peruenit dominus erat, & Saturnus ſub radiis Solis erat. Patri quoque eius diuturni vita ſignificabatur ob Solem, ſuperuixit annis 27. vixit autem 86. Matri non ita, quia Luna & Venus erant infelices. Ex quo patet quod propria vnum ſignificat & vitam robuſtam, noſtra aliud & debilem: & tamen concordant, quia genitus ego fui illo. 56. annum agente & paulò pòſt amiſit dentes.

Et quia Sol fuit cum Aſino & Luna infelix in ſexto loco in via Lactea, habuit oculos albos vt felis, & paruos lucentes in nocte, non procul videbat, attamen vidit abſque perſpiciliis. Quia verò Saturnus fuit combuſtus & in Cancro, ſignificauit amiſſionem omnium dentium: ſuperuixit tamen annis 21. ab hoc caſu. Et forſitan quod ſtellula illa cum Saturno aut Aſinus cum Sole aliquid contulit ad calamitatem. Cæterùm pulcher, nam aſcendenti & Lunæ loco præficiebatur Iupiter & Luna. Ideò fuit candidus, rubeus, carnoſus, moderatus.

Et quia Venus erat infelix cum Sole & Saturno, ideo anno 23. bibit Auripigmentum album, vocant Arſenicum. Et anno 59. venenum tabificum, & euaſit, amiſit tamen, vt dixi, omnes dentes, quia ex priore veneno quo ſocij omnes periêre concoſſi ſunt omnes dentes, & ſemper poſtmodum fuêre inualidi. Cæterùm ſanus, vt dixi, niſi quòd deerat ſubiectus perpetuò cordis palpitioni.

Et quia Luna fuit in via Lactea, fuit paululum turbido & hebeti ingenio. Sed quia Luna Mercurium trigono radio aſpiciebat & fuerunt ambo in Iouis dignitatibus, fuit eruditus Mathematicus, Iuriſconſultus, medicinæ non imperitus, occultarum diſciplinarum maximus profeſſor, adeò, vt familiarem ſpiritum tenere fateretur. Hoc contigit quia Luna erat in ſexto loco in Sagittario.

Fuit prætcrea humidi cerebri ob Lunæ imbecillitatem, & debilis ventriculi ob Veneris cum Saturno congreſſum, & maximè in Cancro.

Quod ad mores attinet, Iupiter dominabatur loco Lunæ & Mercurij, nam Sol non recipit dominatum: Et quia Iupiter erat cum Sole & in domo eius debiliſſimus, ſignificauit virum integræ bonitatis atque iuſtiſſimum, abiectum tamen & animi deiecti. Sed cùm Sol eſſet cum Saturno infelici, fecit timidum, agreſtem, neglectorem rerum, ancipitem in omnibus rebus, nihil perficientem, ſeruilis animi, rigidum, ſuos negligentem. Et quoniam Sol recipit dominatum ob Iouis debilitatem, fecit publicarum rerum cupidum, & qui res generales & negotia Principum ſcire cuperet. Ob id etiam ſeuerum & veracem. Et quia Iupiter dominabatur, faciebat ſtudioſum, & Saturnus cum Venere facit amatorem laborum, attamen pigrum, cùm vterque ſit cum Sole. Sed cingulus Orionis horoſcopo coaſcendens, & Apollo in eo fecerunt, vt laborem ſtudiorum abſque incommodo perferre poſſet. Et ita fuit ſtudioſiſſimus, ſi quis vnquam mortalium: Et certè dicam bona venia cum exiguo fructu pro tantis laboribus. Diuitias exiguas comparauit, quia Sortis dominus erat Iupiter Soli commixtus, ſed ſub radiis atque occidentalis: nihilominus vterque eorum trigono radio reſpexit aſcendens. In iuuentute igitur aliquid parauit. In ſenectute autem relicta aduocatione & iudicandi officio, ſolumque profitendo intentus, iuxta decreta genituræ meæ ſeruauit ſolum, quæ parauerat, quod per genituram meam quæ pauperiem indicabat, exequutus eſt. Siquidem vt viſum deſolata Sors patris in Scorpione, cuius dominus erat Mars, & ipſe peregrinus in trigono Solis peregrini, nihil reliquum fecit ad lucrum, niſi exiguum ſtipendium publicum, quod à Sole decernabatur. Ita vides quomodo diſſimilia ad ſimilitudinem reducantur. Pari ratione patris genitura propria eſt quarti ſtatus, quo factum eſt, vt in iuuenta eſſet vitæ, neciſque dominus, cum eſſet procurator fiſci (omnia enim ad conſuetudinem loci ſunt referenda) ſed poſt natiuitatem fuit ſexti ſtatus, amotus ab omni officio & dignitate in poſterum, præterquam à profitendi munere. Ita vides concordiam vndique. Vxorem vix duxit ob Lunam afflictam, & eam in ſenectute, quod Luna eſſet in occiduo quadrante ſecundo poſt coniunctionem & in fine eius, ideoque in ſenectute. Significauit & conuictum perpetuum ob Venerem cum Saturno poſitam. Sed & vnicam, nam ſolum Mercurium Luna aſpexit, nulli alij applicans, & à nullo recedens. Sed quò ad filios occupati erant, Iupiter & Luna quæ filias duas dabat. Venus ergo orientalis & maſculino Planetæ coniuncta, & cœli Medio configurata locique domina filium promiſit. Et vix victurum ob Saturnum ſuccedentem, iuuabatur tamen locus etiam à Lunæ quadrato, quæ ſuccedebat Saturno & in loco dignitatem habuit. Alios habuiſſe filios qui obierint ipſa genitura demonſtrat, me ſolo diu poſt etiam illius

mortem ſuperſtite. Concordia verò inter genituras fuit, quoniam locus quadrato Iouis in vndecima fuit mihi aſcendens, & locus trinus Veneris in cœli Medio iuxta locum Lunæ mihi, & Venus largitrix filiorum demum Saturno configurata. Atque hæc de patris genitura. Pro matre autem poſui, quia na-

tiuitas nocturna erat, Lunam pro aſcendentis loco. Et fit Sol vitæ ſignificator, & iuxta 20. annum conuerſa directione peruenit ad occidens, & Lunæ oppoſitum, & Martis quadratum, & correpta fuit ſæpius hyſterica paſſione ad mortem vſque. Demum direxi rectè Solem ad Martis oppoſitum, & peruenit ad eum in fine 56. annorum, & tunc mortua eſt. Et quia Mars reſpexit aſcendens, & Lunam quadrato aſpectu, ſignificauit ipſam eſſe iracundam & in facie lædendam, & ita bis læſa eſt, primùm, dum puella eſſet præciſo ex mento antiace peſtilenti. Deinde igne fortuito dum agerem ego 16 annum: Et Saturnus fuit imo cœli, & Sol in angulo cum Venere & Mercurio, & ſignificauit maiorem exiſtimationem illi quàm patri. Et quia eſt mulier non amplius me extendo, niſi quod fuit ingenioſa, ſapiens, liberalis, proba.

De fratribus & ſororibus.

Mater igitur morboſa ob Martis quadratum, qui cùm eſſet ſtans, non potuit occidere: Iouis verò ſextilis longæuam oſtendit: At Venus Saturno per trigonum configurata patri vitam longam decernit, non tamen adeò vt matri, quòd Venus per ſe robuſtior eſt Saturno. Luna verò & cœli medium quod alter locus à Ioue, alter à Venere & Mercurio reſpicerent, fratres duos & ſororem vnam ex eadem matre ſignificabant. Erat mihi frater Thomas annorum 13. ſoror Catharina annorum octo, frater eius Io. Ambroſius annorum trium ex priore coniuge Antonio Alberio: hi omnes poſt annum ſpatio dierum 40 perierunt, quod illorum geneſis cum generali peſtis, quæ tunc ſæuiebat conſtellatione, conſentiret. Hoc vt exiſtimo matris cauſa, nam & ego peſte afflictus ſum, Et mater ipſa cum puella eſſet eodem morbo correpta fuit. Debiles autem erant, tam qui à Luna, quàm qui à cœli medio ſignificabãtur, & ob id omnes periere, non tamen tã debiles, vt circa generalem calamitatem non ſuperuixiſſent. Alius præterea ex vtroque parente genitus frater, qui naſcendo periit.

De ſexu.

In aſcendente fuit Planeta maſculinus, & Luna in quarta maſculina, & Sol in ſigno maſculino, & quarta maſculina & Iupiter orientalis: ideò inclinabat hæc geneſis potius ad ſexum maſculinũ, quàm fœmininum. Præſertim quòd Venus domina cõmunis omnium locorum, & quæ colligit ſuffraga, eſt in ſigno maſculino, in quarta maſculina iuncta, & in aſpectu planetarum maſculinorum.

De numero.

Loca tria dicta principalia fuerint maiore ex parte in ſignis vnius figuræ, non fuit commiſtio corporum in bicorporeis, neceſſe igitur fuit vnum eſſe.

De ſpecie.

Non fuiſſe monſtruoſum clarum eſt, cùm nulla malefica ſit in angulo.

De educatione.

Educari cum difficultate oſtendit Luna ſub radiis maleficarum, & ambo luminaria ab angulis decidentia. Quia tamen benefica in principio & vero tempore, eſt in angulo, & Luna in fine exit è duodecimo loco, & luminaria ſunt in finibus & dignitatibus beneficarum, & nulla malefica fuit in angulo, quamuis ex vtero violenter extractus, quamuis ſemimortuus, quamuis peſte intra paucos menſes correptus, euaſi tamen ſatis leuiter, tametſi idem Mars, qui Lunam principaliter afflixerat, ſupra Solem eleuaretur.

De vitæ ſpatio.

Luna, vt dixi, eſt in vndecimæ domus medio in ſuo trigono plena luminibus, ideò eſt apheta, nec conſiderem in hoc: ſed ex duobus claris indiciis octauo anno cum applicuit radiis quadratis Saturni penè perij: cùm autem aſcendens applicuit ad corpora Martis & Saturni peregrinorum & retrogradorum, & nullam in horoſcopo habentium dignitatem, & cum radiis Lunæ quadratis, & Solis infortunati non apparuerunt, niſi pericula mera, cùm tamen etiam eſſet annus maximè peſtilens. Et hoc ideo contigit, quia aſcendens non erat apheta, & Luna erat tum Libera, & forſan reditus fuerunt validi, ideò patet cauſa periculorum irritorum, cùm affligitur apheta, non primus & ille ſe benè habet. Et ob id errarunt omnes Aſtrologi in diiudicando de vita mea, & ego cum illis, & quærebam nugas, vtpote quòd eſſem è genere diu viuentium, cum cauſa eſſet manifeſta. Et hic error fuit cauſa magnorum malorum mihi: ideò præſtat neſcire, quã nõ rectè intelligere artes. Et ſi quis dicat quid Luna nocuit, quia erat domina aſcendentis, non quia Apheta.

Dico

Dico quod nõ potuiſſẽ ſuperuiuere adeò afflicto aſcendẽte. Eſt ergo domina aſcendẽtis, & eam aſpiciunt Iupiter & Mars domini loci, & ipſa etiam loci domina, & præter id in diuiſione vndecimæ domus, atque in eius medio facta iuxta rationem motus diurni, quæ eſt vera non circulorum poſitionis, qui ſunt imaginarij, & ſolum ſubſeruiũt directioni, & non ſtatui Planetarum, nec ſunt de natura orizontis, nam hic circulus eſt vetus circulus, & habet vim naturalem, quia ſtella primum effundit radios ad terram illius regionis.

Direct. Me. Cœ. G.M.	Direct. Solis. G.M.	Direct. Aſcen. G.M.	Direct. Lun. doplic. G.M.	G.M.	Direct. Sortis G.M.	Direct. Sortis G.M.
♃□ 16.1	♂△ 0.5	☽* 5.7	♄□ 6.20	7.20	☉ Cor. 1.49	☉* 42.34
☉△ 23.6	♄△ 6.3	☉△ 25.11	☉☍ 17.20	31.42	♂△ 1.54	♂☍ 43.13
♂△ 24.5	♀☿ Cor. 7.6	♂ Cor. 26.7	♄* 24.44	39.42	♄△ 7.52	☽□ 43.34
♄△ 34.6	♃☍ 13.3	☽□ 27.0	♀☍ 25.47	40.52	♀☿ Cor. 8.53	♄☍ 52.54
♀☿△ 36.2	☽△ 18.38	♄ Cor. 36.5	♃ Cor. 33.6	48.46	♃☍ 14.52	♀☿* 54.35
♃* 46.1	☉* 40.43	♀☿△ 38.1	♂ & ☉ △ &		☽△ 20.7	♃△ 64.41
♂□ 53.8	♂☍ 41.24	♃* 49.4	□ Prop. 64.32	81.50	* Prop. 40.45	☉□☽*
☽ Cor. 54.1	☽△ 41.45	* Prop. 52.6	♄ Cor. 47.57	92.7		♂☍ 72.2
* Prop 60.4	♄☍ 51.5	☉□ 57.10				
♄□ 63.2	♀☽* 52.46	☽△ 59.0				
☿ ☍ 63.0	♃△ 62.56	♀☿□ 73.5				
	☉□☽* &					
	♂☍ 70.13					

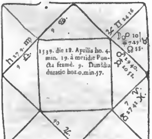
Quo tempore Saturni quadrati radices peruenit ad Lunam in fine octaui anni, & fuerunt planetæ, vt vides afflicto vtroque luminari maximè Luna & Venere etiam cadente, quæ fuit geniture domina, febre &

☉	10.37	♎	♂	4.33	♐
☽	4.23	♎	♀	10.44	♏
♄	19.39	♍	☿	13.25	♎
♃	10.18	♏			

dyſenteria laboraui, minimque fuit quod deſcendentium ex materno auo Iacobo Micherio, qui fuerunt pluſquam viginti, omnes alij interierunt. Antea menſe primo ex mala Lunæ conſtitutione, & craſſante peſte correptus ſum ab ea, mortuis cæteris fratribus atque ſorore: ſimiliter anno quarto aſcite correptus, ob lactationem infœlicem, etiam præter ſpem euaſi. Anno 21. laboraui rurſus peſte. Anno 25. in fine octaua die Septembris (erat autem finis anni,) luſi & amiſi pecuniæ non modicum, ſequenti die vulneraui patritium Venetum, cum in illius domo eſſem cum puero, & illi duo famuli, & ianua domus occluſa, cumque illi vellent inultionem domini reuellere ſariſſas non potuerunt: & ita timore apertis ianuis, me nil ſperantem tale dimiſerunt. Poſt hora ſecunda noctis, dum timeo publicam poteſtatem, & ex ſcapha in nauim aſcendere proſpero, cecidi in mare Venetiis: eram autem armatus lorica ſubtus, & natandi inſcius, tamen arrepto tranſtro ſeruatus ſum præter ſpem rurſus à nautis: tam enim corpus Martis & Lunæ quadratum ad aſcendens peruenerunt. Et planetæ hora reditus anni ſic ſe habuerunt, locus

☉	10.37	♎	♂	15.19	♐
☽	21.9	♑	♀	24.44	♎
♄	1.24	♈	☿	21.27	♎
♃	14.25	♉	Proces.☽	11.40	♓
☉	10.37	♎	♂	28.3	♍
☽	17.19	♏	♀	12.54	♏
♄	15.20	♊	☿	0.52	♎
♃	6.23	♎	☊	20.43	♎

infœlix 12. ☐, & tunc Mars fuit in eius oppoſito, idem in quadrato Lunæ radicis & proceſſus. Anno 27. duplici tertiana laboraui, fuerunt autem Planetæ in eo tempore vt vides. Poſt vbi Saturnus ad aſcendens peruenit, laboraui profluuio vrinæ, vt ad centum vncias vſque quotidie mingerem. Sed & ex hoc conualui, fuit autem initium anno 36. ſed nunquam tamen integrè reſtitutus ſum. Anno 54. cum aſcendens peruenisſet ad nonam partem Cancri, quæ ſe reſpicit cum loco Saturni ægrotaui, quotidiana febre ad 40. dies vſque cum magno diſcrimine vitæ. Prædixeram futurum anno 56. Perueniet ergo ad quadratum Veneris & Mercurij in annis 72. vnde directiones obſeruare oportet, vt Cæſarius faciebat.

Latitud.

♄	S.	D.	2. 38
♃	M.	A.	0. 15
♂	M.	A.	0. 1
♀	S.	D.	1. 30
☿	S.	D.	2. 18
☽	S.	A.	0. 14

Ne quid etiam deeſſet conſyderationi, ſubieci thema eclypſis ſolaris, quæ incidit in partem aſcendentis mei anno ætatis meæ 38. cum iuberent Aſtrologi mihi timere. Nec tamen quicquam paſſus ſum eo, nec ſequentibus

tibus annis, vt dixi, quia eclypſis illa malefica non erat, nec noſtræ ciuitati congruebat, nec in aſcendens proceſſus incidit, quod erat ſuxta pars Geminorum. Inquit enim Ptolemæus, obſerua ingreſſus in loca proceſſus, & Apherarum mutationes in loca obnoxia natiuitatis.

Animaduertendum etiam, quòd morbus octaui anni fuit adeò ſæuus, vt poſt illum relictus ſit ſudor perpetuus ſingulis noctibus vniuerſi corporis, vſque ad 36. annum, & tunc mutatus eſt in vrinæ profluuium, ideò fuit quaſi naturalis, & minori eum periculo, ſed etiam difficilioris ſanationis. Et ſicut Luna octauo anno peruenit ad □ ♄ 36. aſcendens ad ♄. commutata ratione, ita ex ſudore nocturno tranſiit in profluuio vrinæ.

Ex hoc patet, quod hi qui ante nos ſcripſerunt, nugati ſunt omnes, Ptolemæo vno artis inuentore dumtaxat excepto. Neque enim illum primò intellexerunt, nec exempla tradidere, per quæ, quod ita eſſet dicere auderemus, vt noſtra, quæ 25. antea anno edita teſtantur.

De forma corporis & temperie.

Luna fuit domina aſcendentis, illud etiam aſpiciens: Venus præterea ſecundo loco domina aſcendentis & Loci Lunæ: Iupiter verò dominus loci Lunæ & in aſcendente: Quartum locum habet Taurus aſcendens ſignum: Quintum, ſunt ſtellæ natiuæ Martis, & Veneris in aſcendente: Sextum, locus Lunæ ſignum Piſcium: Et ſeptimum, Mars eum locum aſpiciens. Luna igitur dat corpus vegetum, moderatum, humidum ſecundum ſubſtantiam & àliqualiter calidum & viuidum, ac quaſi floreſcens. Aſpectus Martis addit bilem aliquam, & colorem rubicundiorem, & promptitudinem, & patientiam ad labores, & iram aliquam. Iupiter & Venus concordant natura, ſed Venus orientalis eſt, licet veſpertina. Iupiter verò occidentalis à coniunctione, ob id facit album cum coloris commendatione non tamen magna: capillos mediocres, flauos, temperie humidiore. Circa magnitudinem, quod mater parua eſſet, pater mediocris, nec ſignificatores in apogeis, aliquantulum ad paruitatem declinaui. Quod etiam natus ſim parentibus ſenibus, fui minus pulcher & validus. Mater enim cum me genuit 37. pater 56. annum agebant. Et ob hoc etiam, & quia nodus erat in aſcendente, fui maximè in ambulando aliqualiter incuruus collo, non humeris, etiam à pueritia vt ſenes. Cum verò ſignum eſſet vernale, & Iupiter ac Venus domini cum Luna plena luminibus, ſignificarunt temperaturam ſanguineam, & illius ſuperfluam quantitatem. Taurus autem facit frontem prominentem à lateribus. Et quia Mars aſpicit Solem & Lunam, & ipſa luminaria cadunt ab angulis, & ſunt remota à fixis magnis, ideò ſignificabant oculos paruos, ac quaſi perpetuo conniuentes: Et hoc etiam erat à patre, ſicut quod non haberem viſum validum, vt longè proſpicerem, acutè tamen valdè, & ſine perſpiciliis vt pater. Sed ille candidos, ego glaucos habeo. In cæteris adeò moderatas, vt cum multi cælare, fingere, pingereque me ſumma induſtria conati ſint, poſt multos labores, temporiſque haud exiguum ſumptum, operam luſerunt. Naturale veſtigium præter lenticulæ veſtigium in palpebra ſiniſtra, quaſi occultum nullum habeo.

De corporis vitiis ac de morbis.

Cum nulla maleficarum in angulo ſit, nec luminarium aliquod, maxima illa vitia abeſſe ſignificabunt, tum maximè, quia nec in ſexto loco ſunt. Sed cum in ſexto loco Venus & Mercurius, & Sol ſint, Venerem Saturnus aſpiciat, Lunam Mars, & Saturnus poſt radios proiicit, profecto mediocria vitia decernunt & morbos plures. Primum igitur ob locum Lunæ & radios Saturni ſuccedentes, laboraui perpetuo defluuio pituitæ inſipidæ à cerebro ad ventriculum, & hoc etiam ab vtroque parente hæreditarium fuit. Secundum fuit ſudor ille nocturnus, qui inchoauit octauo anno cum Saturni radij quadrati Lunæ occurrerunt. Erant autem radij dextri. Inde huius loco vrinæ profluuium vſque in finem vitæ. Tertium fuit ſcabies toti corpori communis, quæ cœpit anno 24. cum aſcendens ingreſſum fuit radios Solis & corpus Martis ſubiuit, vbi etiam erant radij quadrati Lunæ. Durauit annis 27. Anno 51. liberatus ſum ab ea cum aſcendens ad ſextiles Iouis radios peruenit in Cancro. Hoc vitium ſignificauit Luna partim Martis radiis Sole in Libra imbutis afflicta, partim Venus in ſexto loco Mercurio exuſto corpore copulata. Eadem coniunctio peperit quartum & quintum vitium ſcilicet hemorrhoidas, hæ fluxerunt perpetuò ad annum 28. demum poſt non, niſi per longa interualla. Et frigiditatem qua detentus fui à 21. anno ad 31. abſque ſpe ſalutis, nam Venus cum Mercurio à Saturno affligebatur in Libra in ſexto loco. Solutus ſum cum eadem directione ad Martis oppoſitum & Solis ſextilem, & Lunæ quadratum peruenit. Sextum vitium fuit tremor cordis à patre hæreditarius ob Solem etiam in ſexta infelicem vſque ad annum 27. ætatis meæ: ſecreto inuento in perpetuum liber euaſi cum aſcendens Solis trigonos radios ſuperauit. Accedente conflictabar, id eſt, poſtquam ad initium Geminorum aſcendens peruenerat. Septimum vitium fuit podagra quam Luna in Piſcibus à Marte pulſata, quadratis radiis minabatur. Eo tempore cœpit quo & Luna ſextili proprio per directionem iuncta eſt. Diſtulit tamen donec aſcendens ad Sagittarij ſignum peruenerat, & Luna ad Libram: hæc enim multis modis infauſta eſſe ſuperius docuimus. Cœpit igitur anno 44. ætatis meæ, qui etiam primus fuit diſceſſus & habitationis extra patriam. Die natalitio inchoantis anni Saturnus & Iupiter coierant in 29. parte Scorpij: Luna cadebat in ♑, & Venus ac Mercurius combuſti in Libra, Mars & ipſe in Capricorno ad quem Luna ibat iter, & morbum ſecum adferens.

Cum

Cum verò cœperit eo anno quo aſcendens ſigno Cancri applicuit, en ſolum anno ceſſauit, quo aſcendens Iouis ſextili applicuit: manifeſtum eſt igitur in poſterum me nunquam eo morbo penitus liberandum cum vſque in finem vitæ aſcendens per Cancrum eat. Vſque tamen ad 59 annum grauius laborabo, quod aſcendens ad Lunæ radios tendat imbutæ maleficarum radiis. Ita contraria ratione mitius à 59 ad 61. quod aſcendens ſit ſub finibus Iouis, a 61 ad 69. tranſmutabitur in ramices, aut calculum, quod & accidit iam, quoniam Mercurius ibi fines habet. De octauo vitio & cauſa illius, ſcilicet oculorum imbecillitate, dictum iam eſt. Nonum vitium eſt lingua blæſa ob Saturnum retrogradum, Mercurium aſpicientem licet trigono, tum maximè quod patet hoc vitio laboraret. Imminuitur malum Veneris præſentia & nixu ac diligentia ſumma atque arte: Nam vinculum linguæ ter aut quater etiam adultus incidi. Palam eſt autem hæc maiora eſſe morbis, ob continuitatem, quæ à Planetis in ſexto loco poſitis & à maleficarum aſpectu ad Lunam in duodecimo loco poſitam ac imbecillem prouenit: Minora tamen vitiis ob paruitatem, cum nec lumina, nec maleficæ in angulis poſita ſint. Patior etiam in ſiniſtro oculo lachrymam, quæ eo anno cœpit quo & podagra. Anno 64. April. 4. Nonas cùm exiliiſſet è curru læſus tum in facie, ſed leuiter, grauiter autem in humero dextro grauiſſimè in armulari dextræ manus, adeò vt ſyderatus manſerim. Luna venerat in initio anni ad locum Martis, per proceſſum locum illum reſpiciebat, Sol cum Marte, infelices ipſa erat inter Pleiadas, ipſa hora Luna, fuit in loco progreſſus Martis, in anni principio menſis, ſeptimus aſcendens proceſſus, aquarij ſignum Lunæ loci ſagittarius. Mars in aſcendente & Luna, in eius oppoſito in Leone, omnia peregrina infortunata, ſed leuiter, neq; enim ab initio in angulo fuerant, aut inſtabilibus ſignis. Erat tamen in prima ſtatione, aſcendens diei ſagittarij locus, per proceſſum oppoſitus Marti.

De animi qualitatibus.

Oblata erat occaſio non leuis commodi, atque vſus his, qui hac diſciplina delectantur, cum nulla exquiſita tam aut certa, aut tam diligenter obſeruata genitura vnquam fuerit. Nullius præterea animus mores, occulta facta, tam mihi exploratè eſſe poterant, quam mei ipſius cogitationes, cupiditates, & deſideria, impetuſque primi animi: Sed vt dici ſolet, nihil eſt ex quaque parte beatum: Si clauſtra animi non vni tantum, quod multis graue viſum eſt, reſero, non amicis ſolum, quod nulli penè ſyncerè faciunt, ſed omnibus quæ cogitaui quæ occulta eſſe omni induſtria volui, ſi laudare meipſum aggredior, ſi vituperare, quam parum à præclara inſania, ſtultitiaque abero. Si tacuero quid vtilitatis afferam ſtudioſis diſciplinæ: Vincat igitur veritatis amor & publica vtilitas, nec tam turpe mihi ſit meipſum laudaſſe, aut vituperaſſe, quam decorum ob veritatis & ſapientiæ ſtudium me lividorum calumniis, & vulgi inſanientis vocibus expoſuiſſe. Nec tam turpe eſt ſemetipſum laudare, quàm iucundum, quod iuſtè id facere poſſum: videant igitur an falsò me laudauerim. Quòd ſi vitia fatear, quid mirantur, nonne homo ſum? Et quàm humanius eſt agnouiſſe, quàm diſſimulaſſe. Diſſimulata teguntur, agnita fatemur & fugimus. Vincat igitur veritatis amor dulciſſimus: Et illius cognitio ſuauiſſima omnem infamiæ timorem, & calumniæ ſuſpitionem. Et quamuis mores noſtri ſint (alia nõ nobis propria) vt nec laudare citra iactantiã, nec vituperare citra amentiam poſſe videamur, nos hic non de moribus philoſophia & educatione acquiſitis ſermonẽ habemus, verum naturalibus ac talibus quorum non puduerit Socratem dici ſtupidum, imperitum & intemperantem eſſe. Alia enim eſt naturalis affectio, alia ſtudiorum & diſciplinæ, qua mores vniuſcuiuſque inſtituuntur. Ne verò procemium tractatione maius ſit, ad rem veniu. Venus eſt loci Lunæ ac Mercurij domina & Mercurio multum, Saturno mediocriter, commixta. Facit igitur ad manuum opificia aptum, animo philoſophico & ſcientiis accommodato, ingenioſum, elegantem, bene moratum, voluptuarium, lætum, pium, fidum ſapientiæ amatorem, meditabundum, varia machinantem, mente præſtanti, ad diſcendum pronum, ad officia promptum præſtanda, æmulatorem optimorum, inuentorem rerum nouarum, & abſque magiſtri opera proficientem, moribus moderatis, curioſum rerum medicarum, ſtudioſum miraculorum, architectum, captioſum, doloſum, amarulentum, arcanorum gnarum, ſobrium, induſtrioſum, laborioſum, diligentem, ſolertem in diem viuentem nugacem, religionis contemptorem, iniuriæ illatæ memorem, inuidum, triſtem, inſidiatorem, proditorem, magum, incantatorem, frequentibus calamitatibus obnoxiũ, ſuorum oſorem, turpi libidini deditum, ſolitarium, inamœnum, auſterum, ſpontè etiam diuinantem, Zelotypum, laſciuum, obſcœnum, maledicum, obſequioſum, ſenum conuerſatione ſe delectantem, varium, ancipitem, impurum & dolis mulierum obnoxium, calumniatorem, & omnino incognitum propter naturæ & morum repugnantiam etiam his, cum quibus aſſiduè verſor. Cum verò luminaria abſint, abeſt illud etiam Græcè dictum τὸ πρέπον. Luna quoque luminibus aucta, nobiliorem, ſolidiorem, & illuſtriorem animum decernit, atque ob id cuncta mitigat: Et quoniam nulla ſtella ſupra Venerem eleuatur.

Quòd ad vires autem ingenij attinet, rurſus Venus Saturno commiſcetur, atque Mercurio: Saturnus in Mercurij & propriis dignitatibus eſt, vnde Venereorum aſſiduam cogitationem præſtat, vt nunquam quieſcam. Dat & conſtantiam in agendis. Iupiter in aſcendente proficit non parum, tolerantiam addens, vnde illa magna moles ſcriptorum emerſit. Cùm verò ſint tantum tres diſpoſitores animi qualitatum, ſinguli & in propriis & communibus ſunt dignitatibus, quod non

leue

leue eſt. Cum verò decidant omnes angulis, ſero omnia hæc apparitura nuntiat, & minora quam ſint, cuius contrarium eſt in aliis. Fructus quoque horum ſtudiorum exiguos dant, dederunt, dabuntque pro tantorum laborum magnitudine. Vnum adiciam quod etiam ex aſtris mihi datum eſt ; vt ſcilicet gratus ſim his, qui mihi benefecerunt. Adeò verò veritatis amator, vt à decimoquarto anno ſupra mendacium medixiſſe non meminerim : Saturni præterea retroceſſus facit perpetuo cogitabundum, manſuetum, fallacem, diſſimulatorem, ſed vitia philoſophia correxit, cogitationem ſtudia auxerunt: pertinacem quoque ac miſericordem, cum Martis & Solis vis omnis abſit : Deiectum maximè, quod pari ratione Soli & Ioui nulla in hoc ſit authoritas. Cupiditatem etiam, & inijcit hæc conſtitutio omnium occultarum artium, quas aut percepi, aut vt falſas neglexi, velut chymiam & necromantiam, & veneficam ſimili ratione, cum omnes Planetæ animoſi adſint, Iupiter, Mars, Sol, fui timidus & ſuſpicione plenus, rerum exigui momenti, viliumque ſectator nimus. Nihil enim grande hi Planetæ ſignificant, præſertim ſic conſtituti. Vilem præterea & abiectum occidentales ſignificatores timidum, ſuſpicioſum & vilibus, ac fœdis ſe delectantem efficiunt, ſedulus & diligens, ob id ſupra omnes mortales, nam & hæ qualitates remiſſioris animi partes ſunt. Venus etiam potens facit delectari gemmis, lapidibuſque præcioſis, ſculptis & picturis, & Muſica, vt dixi ſuprà modum. Eadem iuncta Mercurio, maximam in filios dilectionem præſtat, vt in ſecundo libro docuimus, Mars verò in quadrato, Lunæ in quibuſdam rebus facit inconſultum & iracundum, & inopinatò res tractantem atque in his cauſis, vndequaque infœlix ſeu & cum iactura exiſtimationis & rei. Æmuli enim hoc vitium agnoſcentes, aliquando me captarunt, alioquin videtur tempus decipiuntque potui. Facit & hoc aleæ ſtudioſum. Cum verò Mercurius in lacteo circulo poſitus ſit, & cum ſtellula, ex natura propria & Veneris, in ſigno humano & retrogradus ingenium optimum & profundiſſimum, tardum, tamen turbicum. Præſtant etiam conuerſationem gratam. Radij quoque trigoni Saturni, cum ſtellis illius tribus poſiti, retrogradique memoriam exiguam, admodum & fallacem, minimeque promptam, ſed longam & ſtabilem, rerum quidem verborum propè nullam decernunt : atque hæc ſunt, quæ exuperant cætera ſtudiis, & nixu & Philoſophia imminuta, ac quaſi abolita euanuêre. In vniuerſum cùm omnes Planetæ ob commiſtionem moribus noſtris imperent, eo fit, vt quanto diutiùs tractes, eò minus qualis ſim agnoſcam.

De vitiis ac morbis animi.

Vitia nulla animi fuerunt, niſi immoderata cupiditas ſciendi, quæ à dominis qualitatum animæ proficiſcitur. Eratque paternum vitium, vt pecunias & honores ſcientiæ cauſa ſemper contempſerim. Et veritatis ſtudio, commodorum proprium ſæpe oblitus ſim, cogitatio quoque aſſidua Venereorum perpetuo me torſit, & quod facto implere non licuit, aut feciſſe potentem puduit, cogitatione aſſidua mentitus ſum voluptatem, Muſicam quoque dilexi nimis. Et vt vno verbo omnia complectar, immodicus in omnibus rebus fui, quas dilexi, odi in iuſtitiam, ſupra omnia & à crudelitate, fui ſemper alienus, quamuis Saturni vis obſtaret. Cauſa autem libidinoſæ cognitionis eſt Venus, Saturno ac Mercurio complicata, & Mars vtrique luminari. Quod verò circa actiones naturales eſſem, abſque reprehenſione indicat luminarium conſtitutio ſecundùm naturam, alterius ſcilicet in ſigno maſculino, alterius in fœminino.

De diuitiis

Inſpexi ſortem & ipſa fuit impedita in ſexto loco, ſub radiis Solis, & ideò accepi ſecundam domum, & eius fuit dominus Mercurius ſolus, ideò ſignificauit omnem cauſam lucri pendere ex ſcientia & induſtria, & quia latebat, & erat retrogradus, ſignificauit mendicitatem ex ſe. Sed quia reddebat vim Veneris inualidæ, quæ eſt in domo & finibus ſuis, ſignificauit magna lucra : & eàm iuuabat Saturnus ex trigono carpenti dominus quia Mercurius, qui eſt principalis, eſt infelix, ideò cum maximis lucris & occaſionibus, incredibilibus, ſemper ego pauper, & ſi capiamus dominos ſortis, ad idem res redit : ſed tunc principalis eſſet Saturnus, non Mercurius quòd minus conuenit. Cauſa autem lucri anni, ſi fuit quod Iupiter, Venus & Mercurius, peruenerunt ad proprium ſextilem, & Iupiter erat in carpento ſuo, vt apparet, dum itinera inferiùs expono. Et cùm Mercurius & Venus peruenerunt ad tertiam partem, & vbi erant radij trigoni Iouis adeptus ſum munus profitendi Bononiæ,

✱	♎	10.	39.
●	♌	29.	16.
♄	♋	18.	36.
♃	♋	4.	42.
♂	♎	2.	1.
♀	♏	14.	42.
☿	♍	25.	28.

bis in eodem anno muneri præpoſitus, & ideo annus ille fuit inſignis, & fuit 62. & fuerunt loca, vt vides aſcenſ. ex proceſſu ♊ 7. vbi animaduertendum quod Iupiter fuit in oppoſito loci, & in Sextili ſuo temporis natiuitatis. In ſeptima annis, Venus & Mercurius, ab hoc perueniunt ad quadratum Solis & Lunæ ſextilem, Ideo contingit mutatio, & eſt locus in finibus Iouis. In fine anni 64. die 23. Auguſti, accepi donum ab Illuſtriſſ. Cardinali Morono, ob valitudinem recuperatam. Nam in principio anni Venus & Mercurius, redierunt ad loca ſua. Et per directionem ſerantur, inter radios fœlices & ea die Venus fuit iuncta Ioui in 18. parte Virginis, & prope fortunam donorum ; Sol & Mercurius, & omnia ad vnguem cum arte concorda

concordauerint. Generaliter autem Mars, in natiuitate ſecundo loco poſitus, omnia diſperdit, per aleam in iuuentute, & per malos famulos in ſenectute. Et ſcias quod cùm principalis dominus, alicuius rei defert vim, alteri quantumuis beneficè, nullum promiſſum eſt ratum, niſi cum ambo, qui præfecti ſunt negocio fuerint concordes, & ob id rariores ſunt euentus boni, velut in geneſi, noſtra Venus & Mercurius ambo ſunt neceſſarij ad diuitias præſtandas.

De honore, dignitatibus, & gratia principum.

Hucuſque non ſolùm vera, ſed & omnibus, conſentanea diximus. Quæ verò nunc ſubiicientur, licet vera ſint, ita tamen aliena à decretis aſtrorum eſſe videntur, vt multi negarint genituram, quam expoſui, meam eſſe. Inter quos eſt Hieronymus Cutica, vir non ineruditus in arte: conſtat enim meam geneſim eſſe ſexti gradus: at meus non adeò humilis eſt. Videamus ergo, ſi quid vltra ſextum ſtatum, cuius eſt genitura ſim conſequutus, certè non: nam, vt dixi, aliàs neque inter collegas, gradum aliquam, quod tamen mirum eſt, ſed non mirum ſi quis geneſim conſideret obtinui, ſolus trigonus Martis domini cœli medij, cum ſole aliquam inanem magiſtratum, circa artem pollicebatur, quæ certè obtinui. Anno igitur 24. cùm cœli medium ad Solis trigonum peruenifſet, electus ſum Rector Gymnaſij Patauini. Tunc cœli medium ad 19. Sagittarij partem peruenerat, itaque tribunal etiã illi magiſtratu rexi, cumque ſequẽti anno cœli medium ad Martis trigonum perueniſſet, doctor factus ſum Patauij in Medicina, reluctante collegio. Omnes enim loci principales ad radicem peruenerant, & Luna infelix in cœli medio erat, in quadrato Mercurij & Veneris, qui per ingreſſum ad locum radicis, fermè peruenerant.

Contingit vt eodem tempore fermè ſolet ſors, id eſt, anno 43. ad proprium ſextilem peruenirent, & tunc propè Luna quoque ad proprium ſextilem peruenit, & cœli medium ad Iouis quaſi ſextilem, ſignificarunt igitur dignitatem ex arte cum lucro extra patriam. Dignitatem ob Solem ex arte ob cœli medium cum lucro ob ſortem extra patriam. Ob Lunam anno igitur 43. poſt reditum è Senis ac Florentia, Medicinam publicè cœpi profiteri honeſto ſtipendio, tam verò inopinato, vt quandoque cogitarem mecum, an dormirem: ſine amicis non quærens omnia, præter medicinam ſcire, creditus, cum tot æmulis nunquam aliàs vel Dialecticam, aut Philoſophiam profeſſus. Eo anno, vt par erat omnes aphetæ, ad contraria loca peruenerũt, non tamen eò delata eſt electio, ſed ſolum effectus, vt attendendus ſit 42. annus etiam. Anno igitur 42. locus Solis peruenit ad locum Lunæ & Luna per ingreſſum ad oppoſitum Solis & Sextilem Martis, cœli medium ad locum Saturni, & trigonum Veneris & Mercurij, & Iupiter corpore quod optimum fuit, in hac cauſa Soli iunctus erat. Annus 43. non ita fauebat, quoniam omnia abſurda erant. Atque ita etiam res omninò infeliciter ceſſit, extra Academiam ſine auditore inexpertus. Vicerunt tamen aſtra, quoniam vt vidiſti applicabant, non defluebant aphetæ. Perſeueraui igitur ad annum vſque. 50. ſcilicet perfectum. Nec ſtatim extra patriam profectus, ſed ſequenti anno id eſt. 44.

Cæterum amicitiam arctam cum nullo principe, niſi ſacerdote iam decem atque amplius annis prædixeram, in libro cui titulus eſt ſupplementum Ephemeridum. Hic autem cùm, vt dixi, iam ab hinc annis decem æditus ſit ea verba habet. Cæterum nulli principi gratus eſſe potero, niſi qui eccleſiaſticam habuerit dignitatem, & in prædictione anni 1548. cuius ſuprà memini eidem ſententiæ inhærens, ſed quia Sol eſt infelix, et quaſi in contemptu Principum, ad illorum tamen perueniam notitiam, non tanquam aulicus, ſed aliorum medio. Item cum ſacerdotio inſignibus copulabor aliquando, dico primas partes tenentibus: quòd quamuis fermè ad hanc diem conſequi potuerim, hora tamen vt dici ſolet nondum venerat. Cauſam huius liquet eſſe Solis infelicitatem, & Iouis in angulo potentiam: nam Iupiter propriè antiſtes ſignificat. Id verò licet etiam videre in ſecunda geneſi præſenti collata: at de hoc vbi de amicis tractabo, diffuſiùs loquar.

Vultur volans in cœli medio, procyon in imo, & luminoſior lancis in occidente, & clara fuſionis aquæ cum Ioue ad aſcendens, aliquid faciunt ad nominis celebritatem. Sed cùm ex arte & induſtria hæc ſint, exactam potius ſequuntur erraticarum configurationem, quam genius ſequitur: genium nunquam deſerit nominis celebritas, ſed hæc viderint alij.

In vniuerſum ſenectus erit illuſtris, ſed ærumnoſa propter inerrantem ſplendidam, in occidente natura ♂ & ☿.

Quid verò Luna ſignificet mihi in loco Saturni volui videre, & inueni quod in 57. reuolutione, Planetæ erant vt vides. Eo anno

Sol.	♎	16. 37.
Luna	♊	20. 42.
Saturn.	♍	14. 53.
Iupiter	♉	20. 27.
Mars	♌	1. 17.
Mercur.	♎	5. 14.
Caput	♊	5. 19.

paſſus ſum nouem diebus tremorem cordis vſque ad mortis timorem, cùm iam pluribus annis ceſſaſſet. Sumpto medicamento ex gemmis vomui venenum, genitum in corpore. Erat enim bilis æruginoſa. Non nocuit amplius, quia directio nulla obſtabat, niſi quod aſcendens erat ſub Saturno: at hoc, vt dixi peperit fluxum vrinæ. Et proceſſus redierat ad radicem & Lunam quod plus eſt, Venus, ex Sextili aſpiciebat. Eo etiam anno quoniam Venus domina loci Solis erat in quadrato Iouis, mutuoque ſe recipiebant, & Mars in Sextili Solis ab eo re-

Yy ceptus

quadrato eorum, & in cœli Medio radicis, ſed hoc leue eſt.

Audi nunc rem miram anno 37. cœli Medium peruenit ad trigonum Veneris & Mercurij in 24. parte Aquarij, & non potuit aliquid facere, quia proceſſus non auxiliabatur, ſed ſolum præparauit media ad conſequendum collegium, à cuius ingreſſu iam detinebar octo & amplius annis pluribus ſententententiis ſeu decretis collegij iam in iudicatum elapſis. Senatu cauſam perpetuò ad illos remittente: Et quod maius eſt, conuentione per me facta cum collegio, qua iuribus meis illi ceſſeram renunciaueramque. Igitur hoc anno primum mortuus eſt is qui aduerſum me peſſimè egerat, in gratiam principis Iſtonij perueni: amicitiam cum Sfondrato, cuius geneſim ſuprà vidiſti, contraxi: Lucas Croceius vir iuſtus ſponè, & fratris Franciſci Crocei ſuaſu etiam iuſtior, in locum demortui hoſtis ſubrogatus eſt: Eo tamen anno, vt dixi, ob proceſſus nihil peragi potuit. Sequenti anno qui fuit 38. cœli medium ad 19. Aquarij partem peruenit, quo etiam per directionem, & vbi radij Veneris & Mercurij trigoni, ſed obſtabant trigoni radij Saturni qui ante erant, hi conuentionem factam ſignificabant. Obſtabant etiam radij quadrati Martis. Porrò Planetæ in initio anni ſe habebant, vt

Sol	♎	10	37
Luna	♎	26	57
Saturnus	♍	26	1
Iupiter	♊	25	55
Mars	♒	22	5
Venus	♒	13	18
Mercurius	♎	19	13
Cauda	♍	15	58

vides. Luna & Iupiter locum proceſſus cœli Medij, & Mercurius, & inter ſe trigono radio reſpiciebant. Abfuit Saturnus omnino. Vides igitur veram concordiam euentuum cum dictis Ptolemæi. Quia verò res ardua erat, & difficillima, dilata eſt ad vltimum menſem anni, cum proceſſus menſtruus peruenit rurſus ad Aquarij ſignum, & in eo comprehendebatur, vt & in annuo locus Lunæ & ſextilis Iouis. Neque hoc ſufficit, ſed etiam dies fuit in quo proceſſus ad 19. Aquarij partem peruenerat. Eo die, qui fuit 28. Auguſti 1539. Luna fuit in loco radicis, & loco etiam proceſſus, nam omnes tres proceſſus anni, menſis & diei incipiunt à 19. parte Aquarij, & extenduntur ad 19. Piſcium, & fuit eadem die opppoſitio luminarium. Et hoc mirabile quod omnia quæ mihi contigerunt magna, electio in rectorem 2. Auguſti 1525. coniugium, doctoratus, ingreſſus in collegium, multaque alia ſemper contigerunt mihi in ipſa poſitione Lunæ. Et hoc cauſam certam habet apud me occultam & difficilem. Nec credas quod ego de his cogitarem, imò ignorabam hoc penitus. Quinetiam ille mihi perfidus hoſtis, cum aliquid ſciret ex arte, in prima ſocietate collegij, quæ contigit anno 1535. dixit elegi huius ſocietatis tempus dum Luna eſt in Aquario ſigno fixo, vt tibi faueam, ne hoc pactum vnquam diſrumpi poſſit. Ita aiebat vir dolorum: ſed occulta ſunt iudicia diuina: cum enim quod ſimulabat de ſocietate in fauorem, eſſet è directo contrarium, quia per illud pactum priuabar debito mihi collegio, elegit locum mihi propitium ad habendum collegium, neſciens quod pars vltima Aquarij erat mihi maximè propitia. Et ob hoc ſoleo dicere, quod electiones propter duas cauſas fermè plus nocent, quàm iuuent.

Hac igitur cum geneſi cum fidem & integritatem omnes, cum quibus morabar admirarentur, pudorem maledicendi æmulis inieci. Quod ad inſaniam attinet, ſi ego inſanio, aut inſaniui vnquam, vos qui me accuſatis, veſtram oſtendite ſapientiam. Ego infirmus natus corpore, pauper, temporibus quibus perpetuo bella viguere, nullo affinium fretus auxilio, aduerſante collegio, nullis inſidiis ſuccubui, nulli violentiæ, omnes gradus, quos medicus habere poteſt aut habui, aut oblatos recuſaui, meos erexi, inculpatus vixi. In omni certamine victor, iudicio omnium. Adeò fauente cœlo, vt multi apertè faſſi ſint cum decertarent, ſe omnium oblitos eſſe. Nulli Principi blanditus non ſolum fui, ſed & egregiè aduerſatus. Multorum libris paſſim inſertus, incolumi valetudine, & ſatis longa vita, ſi 56. annum licuerit excedere, inuentione multarum nouarum & magnarum rerum feliciſſimus: exercitatione artis & ſucceſſibus, vt eadem gloria primo mihi compararerit inuidiam, inde extinxerit. In vniuerſum, Saturnus cum ſtellis nobilibus eſt cauſa magnitudinis nominis in arte: Quia dans formam dat quæ ſequuntur ad eam. Vt dans excellentiam artis, dat etiam formam ex illa. Adiuuerunt decreta honoris, diuitiarum, authoritatis in opificio, geneſes filiorum fauſtæ, vt alias oſtendimus, & infrà ſumus oſtenſuri.

De coniugio.

Luna fuit occidentalis quo ad Solem, orientalis quo ad angulos, ideò ſignificauit coniugium in media ætate. Non opus eſt directione in hac cauſa iuxta Ptolemæi ſententiam, ſed cum loca principalia in ætate media peruenerunt ad ſuum oppoſitum. Id contigit anno ætatis 31. Eo anno Luna venit propè locum radicis in oppoſito Veneris. Venus fuit in loco proceſſus Lunæ at Venus domina aſcendentis. Eo etiam anno Mars fuit in oppoſito Iouis & in fine Arietis, & Saturnus iuxta locum radicis in fine Geminorum in ſextili Martis & trino Iouis. Mars autem retrogradus, & dominus aſcendentis proceſſus. Exactus erat circuitus Saturni, qui ſolet impedire coniugium. Et hoc nota: nam qui ante 30. annum nubunt, magnam habent ſignificationem, coniugij, & plerunque ſæpius nubunt, de viris dico: in fœminis quæcunque ante 15. annum: is eſt terminus dimidij circuitus: Et hæ vt plurimum nubunt, plus quàm ſemel. Ita ego collegium ingreſſus ſum exactis ad vnguem

15. annís à morte patris, nam ex biſexto ſuppletur dies qui deficit, & ſoperſunt duo dies alij. Patris autem genius hac in cauſa obſtabat mihi. Et hoc eſt quod dixit Ariſtoteles, vitam & reliqua animantium certis ſyderum circuitibus conſtare. Verum vt ad rem reuertar, eo anno Mars ſeptimi loci dominus peruenit ad Lunæ radios trigonos. Mars igitur ſignificat perſonam meam in cauſa coniugij, quia ſeptimi loci dominus, & Luna vxoris. Tam parum autem abfuit ab hoc congreſſu, vt ne vnos dies: ſed hæc præter Ptolemæi ſententiam. Ad illius placita reuertor, ſi una fuit in bicorporeo ſigno, & Ioui atque Marti configurata, ideò debuit ſignificare duas vxores. Et certè ſignificaſſet, niſi quod Luna pergit ad Saturnum, & Saturnus commiſcetur nimis Veneri quæ eſt domina aſcendentis: ideò prohibet ſecundam, non tamen potuit prohibere primam, de ſecunda etiam parum abfuit Eodem igitur modo quo 7. annus 19.31.43,55. plerunque ſignificant vitæ mutationem, eodem modo 8.20.32.44.56.68. pernitiem & exitium ſi maleficæ ſint in ſecundo, vel octauo loco, aut quinto, vel vndecimo, nam aſcendens ad octauæ ſignum perpetuo his annis per proceſſum deuoluitur. Vbi minus affligat, ſignificat morbos, itinera & corporis incommoda: In quibus nihil aduenit. in his beneficæ ibi ſunt conſtitutæ, aut illarum radij trigoni ad hunc octauum locum perueniunt, aut anni directio aſcendentis & Lunæ omnino felix eſt, & à noxa aliena. Hanc reor fuiſſe cauſam quod vidi quatuor iuuenes omnes patribus vnicos ex legitimis anno 20. mortuos fuiſſe. Et certè is annus magno periculo generaliter non vacat. 56. autem longè maiore quo Scipio & Virgilius, & multi clariſſimi viri obiere. Nam eo anno redit aſcendens & Luna ad 8. ſignum, cui non configurantur: & ideò eſt proportio eius ad ægrotantes, quaſi ſicut octimeſtris ad parientes: niſi quòd tota malitia octaui menſis diſpergitur in plures annos 8.20.32. & reliquos, vnde vis tantò minor euadit. Ætas verò tunc eſt iam effœta, & hic annus eſt vltimus cuſtodiæ Martis: vnde non ſecus effundit Mars iram ſuam eo anno, quam improbi milites, cùm coguntur relinquere hoſpitium illis aſſignatum: Ob id cum contingat numerum illum per ſeptem poſſe diuidi, fruſtra crediderunt annos, quos vocant climatericos à numero climatum, quæ ſunt ſeptem, id eſt, qui poſſunt per ſeptem diuidi, vt 7.14.21. & tales eſſe exitiales. Hoc enim eſt alienum à mente Ptolemæi, & à ratione. Et ratio demonſtrans hoc, eſt quia idem ſub eadem forma non poteſt habere, niſi vnam & eandem adminiſtrationem: Sed planetæ ſimpliciter habent diuiſionem illam ætatum à Ptolemæo, poſitam igitur ſimpliciter nullam aliam habere poſſunt. Secunda quam habent vocatur poſſeſſio radiorum, vel corporis. Tertia dominij vel locorum diſtributio. Quarta poſſeſſio radiorum vel corporis noua ſeu ſuperueniens. Et ſimilitudinem horum euentuum ſingulis 12. annis, vt dixi, confirmat Iupiter rediens ad idem ſignum. Et ſicut homo per reditum Solis ſingulo anno æſtatis calorem, hyemis frigus, Martij ventos, Maij iucunditatem, quæ ſunt manifeſta, quoniam Sol & ipſe manifeſtus eſt mundo, ita ſingulis duodecim annis homo per reditum Iouis ad eundem locum paulò ſerius, aut citius in diebus experitur quid occulti ſimile, velut reditus Iouis occultior eſt reditu Solis.

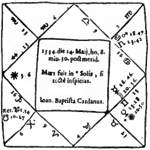
Reuertendo igitur ad propoſitum, cum Luna eſſet Marti configurata, ſignificauit vxorem animoſam, pertinacem, & indomitam. Et quia erat in dignitatibus beneficarum, mitem & ingenioſam, & mediocriter pulchram. Cùm verò eſſet in Piſcibus, & in aſpectu Planetarum maſculorum, fœcundam maſculorum. Abortiuit igitur tres maſculos, duos perfectè partu, & vnam puellam edidit. Tempus igitur eſt, vt de his loquar: nam de conſenſo inter nos loqui non poſſum, cum illius genituram non habeam. Vixit autem mecum 15. annis, & in tanto tempore Mars dominus ſeptimi loci peruenit à radiis trigonis Lunæ, qui vt dixi, ſignificabant diem ipſam coniugij ſcilicet annos 30. menſes 6. dies 24. ad radios quadratos Veneris & Mercurij. Sed hoc non dixit Ptolemæus.

De filiis.

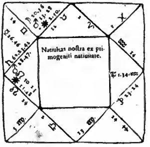
Iupiter, Venus & Luna ſunt largitores communes, ſed Luna non reſpicit decimum locum, nec vndecimum: Ob id cum etiam cadat ab angulo, nullos dabit filios. Iupiter proiicit radios in decimam iuxta finem, in quartam Aquarij partem vbi ſunt propè radij trigoni Solis & Martis, & etiam quia quadrata radiatione ex æquinoctiali reſpicit apicem decimæ domus, quia eſt in ſignis breuium aſcenſionum, ideò ſignificat primum filium natu maſculum, nam omnes Planetæ & ſigna ſunt maſculina, & cùm natus eſt, fuit Iupiter in initio Aquarij, vbi erant radij quadrati eius in ea mea geneſi in decimo loco. Sicut etiam mihi Iupiter & aſcendens fuerunt iuxta locum, vbi erant radij quadrati Iouis in 11. initio in natiuitate patris. Vide quàm bellè congruit. Et ſicut mihi Iupiter cum illo gradu, qui fuit nodus Tauri, fuit in aſcendente, ita in filio meo Iupiter, fuit aſcendentis dominus. Secundum filium largitur Iupiter radio ſextili in Piſcibus ſub Luna, & ideò quia Iupiter erat in ſigno fœminino, & radij eius in ſigno fœminino & ſub Luna, ideò ſecundus filius fuit fœmina. Et ideò Luna fuit in quarto gradu Piſcium, vbi cadunt radij ſextiles Iouis. Sed quia vel ſic debilis erat conſtitutio loci filiæ, cum eſſet in fine vndecimæ domus, ideò adiouit eam trigonus Veneris in fine 11. domus, & cecidit in Aquario, & ibi fuit Iupiter propè 29 parte Aquarij in natiuitate filiæ. Et quia in natiuitate filij ſignificator fuit in decimo loco & ibi radij Solis & Martis ſignificarunt robuſtum & morboſum, & ita in infantia fuit in maximo mortis diſcrimine. Sed puella cùm habeat

beat ſignificatorem in fine vndecimæ, ſed in ſigno prolifico & auxilio Lunæ præſente ſine maleficis, ideò ſignificabatur, quod eſſet im, becillis & incolumis in infantia. Et ita fuit erat enim adeò exilis vt ſuper futuram non ſperaremus, adeò ſana, vt nunquam peritura videretur. Veneris verò radij trigoni cadebant in 24. partem Aquarij, quadrati verò in 24. Capricorni: hi in cœli Medio, illi in 11. loco. Qui in 11. locum ceciderunt erant debiles, & Venus debilis, fuerunt auxilio filiæ. Qui vero ceciderunt, in Medio cœli cum Venus eſſet orientalis extra Solis radios ſignificarunt filium. Et licet Venus eſſet fœminina, & ſignum in quod dirigebantur radij fœmineum, quia tamen ipſa erat in ſigno maſculino, & commixta Mercurio, et Saturno valde ſignificanit maſculum. Sed cum Venus eſſet mul um debilis in ſexto loco, indiguit auxilio Iouis, tum præcipuè quod radij Iouis in Piſcibus decernebant duos filios ob ſignum quod eſt duorum corporum: Et ita natus eſt filius & maſculus. Sed quia, vt dixi, Venus erat imbecillis & radij Iouis ſextiles imbecilles loco, ideò natus eſt imbecillis & morboſus. Superuixit tamen, quia pars 24. Capricorni eſt immunis à radiis maleficarum. Niſi quod ibi imperat Mars. Ex hoc patet quod omnes filij mei ſunt à Ioue, primus ex loco quadrato, & eſt ibi in natiuitate eius. Secundus ex ſextili in quarta parte Piſcium, & eſt ibi Luna in eius natiuitate. Itē quia quarta pars Tauri, in qua etiā inuenitur ſunt ex his quæ imperant & obediunt. Tertius ex radiis rurſus ſextilibus, quia eſt bicorporeum ſignum, & in ſecundo, & in tertio, quia radij ſextiles ſunt debiles, & etiam quia cadunt in locum debilem, ideò auxiliatur Venus cum Mercurio & Luna, ſed fœminæ magis Luna, maſculo autem magis Venus. Fuit ergo primus hic ab infantia oppreſſus multis morbis, & ſæpius relictus pro mortuo, quia luminaria erant deſtituta omni præſidio, & Lunæ ſuccedebat Mercurius inde infortunæ: ſola Venus tuebat aſcendens, remanſit ſurdus ex aure dextra. Erat paruus potius, quàm magnus, inclinato corpore aliquantulum: oculis albis, paruis, ſemper mobilibus: facie candida, rubra, digitum ſecundum à paruo pedis cum medio iunctum habuit, cùm Sol peruenit ad Mercurium lauream in medicina ſuſcepit. Erat bonus muſicus cum cœli medium peruenit ad Iouis quadratum, Ioue Solem reſpiciente omnibus parum benè fortunatis anno vigeſimoquarto, in collegium optatus eſt. In ipſa cooptatione vxorem duxit me inſcio parùm pudicam, & ſine vlla dote. Inde paterna domo extruſus, vt poteram illi ſuppetias ferebam, ſed nihil habens & aleæ admodum deditus ob Iouem in oppoſito Martis & Mercurij nimiam potentiam qui in finibus Martis erat, & ipſa ſors mala, ſors cum Saturnus & Mars ambo infelices in eo dominarentur, & quia in oppoſito erant ſecundæ domus, vt nec præſidium ex ea ſperaretur, & Mars ſupra Iouem cum Saturno eleuatus ad extremam miſeriam illum adigebant: vnquam futurus erat diues, etiam ſi ſuperuixiſſet vt conſtat: tamen ex arte lucrabat, & pro conditione ſplendidè veſtiebatur.

Ex vxore filiam, filiolumque ſuſtulit, puerulus vix euaſit, cuius geneſim ſubſcripſimus, puella mortua eſt in infantia prima. Sed non eandem fortunam mihi pollicebatur, namque Saturno in aſcendente poſito Sol cum

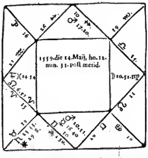

aldebaram fuit in trino Iouis, fuit autem figura qualis hic poſt ſuam depicta eſt. Vnde cùm Sol ſi in trino Iouis, & cum Venere ſignificat longam vitam, & ita iam exceſſi 33. annum ab illius natiuitate, & pro conditione felicem, ſed tamen poſt viginti annos ægrotaturum alioquin non eſt anaræta vſque ad Saturni corpus. Sors quoque optima conſtituta cum capite Draconis in fine primæ domus conuenit, & maximè cum ſecunda in ſextili Veneris ipſius dominus Sol, vt dixi

bene conſtitutus, vt dignitates decernere potuerit multas pro conditione mea. Nihil erat quod damnari poſſet præter Martem aſcendenti proximum, ſed reliqua erant nimis valida.

Iuxta finem 26. anni Luna Aphetarum vna, & imbecillis per circulum poſitionis, qui tranſit per ſectionem, & corpus Lunæ, quaſi retrocedente cœlo, vt in conuerſa directione fieri ſolet, peruenit ad ſextiles radios Martis, ita vt ipſa vix eſſet exuta, imò nō exuta Solis radiis, vel ſub ipſis. Et Mercurius alter Apheta eodem anno ad Saturnum applicuit, itaque ſauſu adoleſcentis alterius famuli, iuſſit vt venenum vxori in puerperio exhiberetur. Et quanquam pœnituerit antè, nec

ex eo mortua ſit, quia tamen breui mortua
eſt Nona Aprilis anni 1560. per mediam no-
ctem, me inſcio capite mulctatus eſt. Ecce vi-
des quomodo natiuitas vna poſſit eſſe peſſima
pro nato, & optima pro aliis, vt parentibus,
fratribus, aut filiis. Etenim & ſi vixiſſet, fu-
tura eſſet vita illius plena difficultatibus, cùm
tamen prima fronte (vt dici ſolet) bona vi-
deretur. Conſideraui prætetea anni ipſius
reditum, qui fuit violentiſſime: alij enim

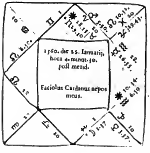

eum maleſaciunt euadant, ipſe cùm tantum
voluerit periit. In eo igitur Luna fuit iterum
in ſeptimo loco peregrina in oppoſito Iouis,
qui cùm eſſet in domo ſua, erat Lunæ inimi-
cus, Mercurius etiam cum Venere in qua-
drato Lunæ ac Iouis, Mars verò in oppoſito
omnium, aut quadrato, & in angulo decimi
loci eleuatus ſuper omnes, & violentam om-
ninò mortem effugere non poſſet. Ex quo
patet quod reditus ſunt euidentiores progreſ-
ſibus. Nam iuxta progreſſus fuiſſet aſcendens
15. pars Capricorni, & omnes Planetæ, &
maximè Mars & Venus, & Mercurius omniũ
malorum authores fuiſſent extra angulum.
Luna autem cùm fuerit velociſſima ſignifica-
uit præceps conſilium: bona pro exequutori-
bus, mala pro principalibus: inconſultè enim
agunt omnia. Publica mors decernebatur à
reditu: quia Luna domina temporis erat ſu-
pra terram, & Mars in cœli medio, & Iu-
piter ſignificat iudices infenſos cùm eſſet
horoſcopo non coniunctus: Ex directione
quia Luna erat prope Solem, qui erat cum
oculo Tauri. Et ideò adeò ſæuiit ille inclytus
ſenatus règius, & quidam propoſuerint eſſe
concremandum, qui nil merebatur cum vxor
palàm fateretur illi, & coram matre præſer-
tim impudicam ſe eſſe, & puellam quæ nata
erat, ex adultero eſſe conceptam: vnde ira-
tus iuuenis hoc tentauit, non ipſe ſed famu-
lus. Captus fuit 17. Februarij cum Luna ad
oppoſitum Saturni peruenisſet, & ipſa infe-
lix in Scorpione, ſed hoc non ſufficit, licet
ille locus Saturni fuerit mortis locus, nam
ſemel eo anno Luna ad eundem locum redie-
rat. Acceſſit ergo quod initium menſis pro-
ceſſus die 21. & hor. 8. exactis Ianuarij, cum
Luna fuit in 17. parte Sagittarij in loco Mar-
tis: ideò placita data eſt pridie, quam captus
ſit in mane. At de morte haud dubium eſt,
quod peruenit menſis ad Sagittàrium Martij,
Die 18. hora 12. Et Saturnus in initio menſis
peruenit ad locum Solis, & hora mortis
Mars ad eundem. Direxi etiam aſcendens ad
29. partem Tauri, & peruenit ad illud in
diebus 278. in quo captus fuit, & in diebus
53. peruenit ad locum Saturni interfectoris.
Et ideò directionis locus declarat non ſolum
mortem, ſed tempora & modum mortis: &
reditus cauſas & negociationes, & exitum
ſola conſtitutio reditus talis, ſignificaſſet iur-
gia, contentiones, rixas, pericula & forſan
vulnera, & etiam morte ſi Aphetarum vnus
fuiſſet afflictus: vel directione appropin-
quaſſet: publicam mortem decernere non
poterat.

Interim iam ſuſceperat filiolum, & cum
Venus ſignificaret matrem, & eſſet proxima
quadrato Martis, ſignificauit mortem, nam
Mars erat eleuatus ſupra Venerem, & Lu-
nam, & fuit trigonus breuium aſcenſionum,
& Luna afflicta erat radiis oppoſitis Saturni,
& cum corde Scorpij de natura Martis. De
patre ſignificabat breuem vitam, Sol enim
erat in angulo occidentis in caſu ſuo. Extraxi
ergo geneſim patris eius ex geneſi filij, po-
ſuique Solem in horoſcopo, & Luna facta
eſt Apheta: ideò ſignificauit mortem immi-
nentem, eiſdem de cauſis, quibus in matre
ſignificauit: quoniam verò Luna erat eleuata
ſupra Martem & Saturnum, & iam à Saturno
euadebat, propè fuit vt ſeruaretur, niſi fuiſ-
ſet in oppoſito loci Solis, patris ideoque in
loco infortunato, & fuit etiam cum illa ſtel-
la, quæ parum vtilis eſt, in omni caſu. Et
manifeſtum eſt, quod eſt figura miſerabilis
pro patre: Sol deſertus infelix: Saturnus in
tertio loco, peregrinus Solitarius cùm ſit
& ſignificator patris, & dominus loci Solis
& aſcendentis. Luna cum ſorte peregrina, ab
vtraque infortuna, pulſata hoſtilibus radiis
beneficæ, ab angulis remotæ, & ab aſpecti-
bus ſalutaribus.

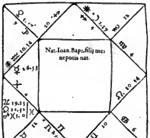
Extraxi etiam meam geneſim ex nepotis
geneſi, & neceſſe fuit ponere Saturnum, qui
auos ſignificat pro ſignificatore, (ita mihi
liceat dicere breuitatis cauſa,) quem poſui
in aſcendente & Luna, Saturni fuit, propè
oppoſitum aſcendentis, & ita tertio anno
mutavi patriam cum honore & lucro, & Sol
fuit in cæli medio vitæ ſignificator, licet de-
bilis remotus, tamen ab infortunatis, & ma-
nifeſtum eſt quod Mercurius eſt anaræta, ſi
non omnino radij quadrati Saturni. Et quo-
niam Sors, & Iuppiter, & Caput Draconis
ſunt ſimul, & in piſcibus, habebo ſatis feli-
cem vitam cum gaudio & lucro propter ami-
cos, quod hucuſque veriſſimum fuit. Erit
ergo vita imbecillis, etiam præter ætatem,
ſed remota ab omni violentia & inſidiis. De-
terius quod ſit in ea, eſt Luna in ſeptimo lo-
co, & in trino Martis ſuper eam eleuatur: &
hoc ſi eſſet in principali genitura, ſignifica-
ret periculum filiæ propriè, aut filio, aut
vtrique, cùm ſit in bicorporeo, ſed non po-
teſt vtrunque, quia eſt trigonus, & mutat na-
turam ex ſitu, & quadratũ Saturni cum Mer-
curio, non adeò graue mihi, quã per Mercuriũ
ſignificatur, cum ad Saturnum ille accedat.

Tertium

Tertium eſt quadratum Veneris & Martis. Et quia Luna eſt aſcencentis domina in voluntario exilio, iam expleuit vices ſuas: & & quia omnes erraticæ ſunt ſupra terram, vt in natiuitate mea erant, infrà ſignificant vitam priori contrariam, imbecilliorem ta-

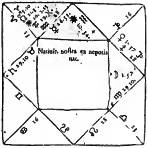

men quàm viuente filio: cùm tunc eſſent Iupiter, Mars, Sors, Caput Draconis in angulis. Vides etiam ſimilitudinem genituræ, Ioannis Baptiſtæ, cum mea magnam, & pueruli cum Ioannis Baptiſta: inde illius cum mea minorem, & ſextilem Martis cum Sole loco trigoni in natiuitate mea, & aſcendens ſuum in quadrato mei: & Venerem in quadrato Martis, loco Lunæ in mea genitura.

Nunc verò dicamus de illius vita, quæ erat imbecillis, nam Luna eſt ſub terra peregrina, cum radiis, infortunatum extra angulum, cum ſtella de natura Martis, Sors eſt impudica à Saturno, quod ad vitam attinet: in reliquis non eſt mala & ſignificat, opes ſuas futuras ex auo. Et etiam impeditur, per ſe & quo ad vitam magis à radiis hoſtilibus: Mercurij etiam aſcendens ſatis robuſtum ob radios Solis & Martis, Sol eſt vitæ ſignificator, ſed habet graues hoſtes.

Mercurium primo in annis 22. ſed hoc parum, poſt Saturni quadratum in annis 25. ex quo forſan redimetur pecunia, inde ob aſcendens ad Mercurij oppoſitum in annis 27. & ob Saturni quadratum in annis 30. concludendo quod ab annis 22. ad 30. circiter, maxima pericula violentæ mortis patietur, & etiam morborum occultorum & longorum: & etiam incommoda in oculo ſiniſtro, circa mores erit pertinax valdè ob Saturnum dominum loci Mercurij, & præceps ac loquax ob Martis, cum Luna aſpectum & ſtellam, vt dixi quæ Scorpij cor vocatur. Opes habebit & cauſa religionis etiam ali-

quid poſſidebit. Eſtque hac in parte longè felicior patris ſui & filij mei: ad triginta annos, valdè impeditus erit & laborioſus: poſtquam tamen ego interiero, ſi trigeſimum annum ſuperauerit, vt etiam longè mitiore fortuna. Ab aquis ſemper caueatur. Luna enim valde male poſita eſt. Mulierum etiam cauſa magna detrimenta patietur, & pericula longè maiora, habebit caueat ſemper dum Luna erit in Leone vel Aquario iuxta illorum fines. Ab ira ſe contineat, & à loquacitate: Vxores autem concubinas habebit: eritque potens in Venere & filias multas, tum filios etiam procreabit, ſed maſculi maiore cum difficultate viuent. Venus autem ſignificat, vt forſan medicinæ operam det propter Martis ſocietatem: quod ſi fecerit, erit ſatis felix & famoſus in arte, erit gratus principibus, & ſatis bonus ſocius, & veneratione dignus videbitur. Anno 1567. die 12. Octobris, Dominica hora quarta, fermè poſt meridiem vulnus accepit in capite ex tegulæ caſu, vſque ad os, & fuit in vitæ magno diſcrimine, fuerunt Planetæ hora reuolutionis, & hora caſus, Luna fuit in loco Mercurij in geneſi, vnde clarum eſt locum illum parum propitium ei futurum. Caſus autem fuit cum Sol peruenit ad Martis ſextilem in Occidente, & Mercurius in anni reditu ad locum proprium: & fuit maximum periculum, cum non adeſſet aliquid propitij præter Dei benignitatem. Et verum aſcendens eſt quinta pars Leonis, vt ex hac directione manifeſtum fit. In hac geneſi maleficæ, ſuprà beneficas eleuantur, ideò benè cœpta ſæpe malè terminabuntur. Saturnus eleuatus difficile dabit inuentum: Luna cum ſplendida cordis Scorpij dignitates, & ſi ad ætatem peruenerit filios plures & illuſtres. Mars in Veneris quadrato infelices amores. Et reditus ad oppoſita loca, malus 20. 33. annus, & ſic deinceps, in quibus erit felix ratione bonorum, & ex cauſa Sacerdotij aut Sacerdotum propter Iouem cum capite Dra-

 conis.

conis. Erit tamen malo ingenio ob dominium maleficarum omnium in eo loco. Verum vt dixi in huiuſmodi homo dominus ſui eſt:in aliis etiam multum poteſt.

	☉	♒	10.	34
	☽	♊	20.	0
hora reuolutionis.	♄	♍	13.	1
	♃	♍	8.	19
	♂	♑	23.	10
	♀	♒	0.	43
	☿	♒	24.	23

Filij autem natu minoris geneſis habet Iouem fermè in loco Veneris & Mercurij mihi Lunæ, quoque idem mihi & illi. Vbi etiam radij Iouis Sextilis: Præterea illi Mars in loco Saturni mihi, & Sol illi in loco Martis.

	☉	♎	28.	8
	☽	♒	26.	46
hora caſus	♄	♍	22.	30
	♃	♍	15.	17
	♂	♋	27.	35
	♀	♐	14.	52
	☿	♎	11.	42

Vnde ex his mutuam dilectionem ſignificabunt. Iupiter cum non potuiſſet peruenire ad 24. partem Capricorni, quia numerus annorum non patiebatur ad locum Veneris peruenit. Fuit & illi Sors ſub Solis radiis, & ante illum. Sol verò illi mihi in trino Solis, & Sors ſortis, & aſcendens aſcendentis. Cum verò vidiſſet hanc geneſim, Nicolaus Conſtantius ſimus Bononienſis, Aſtrologus

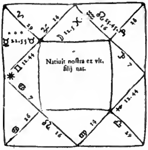

egregius dixit ſtatim cuſtodiendum puerum qui ſi ſuperuiueret, omnes ſuæ genris eſſet ſuperaturus. Verſari tamen in periculo, ne non eſſet mutus ob Saturni oppoſitionem cum Mercurio, ſed iam Mercurius celer euaſerat, itaque vſque ad quintum annum mutus extitit, inde ſoluta lingua promptè loquitur. Sol igitur eſt vitæ dominus, & mirum eſt quod in occurſu Martis non læſerit illum, ſed à me id accidit, ex ira vehementi: ego tamen paulò antè ægrotaui, ad mortem ex Solis, ad Martem applicatione: ſed in ipſa infantia multis modis ad mortem vſque conuulſus, & conflictatus eſt ob Lunæ quadratos radios, qui poſt Solem ipſum ſunt. Mars non occidit, quia ſub radiis & ob trigonum Iouis. Luna in ſeptimo loco, peregrina pericula ex aquis decernit, quæ ſubiit bis, adeò vt eſſet ſine ſpe: tum etiam violentæ mortis ex ferro à quibus etiam non abſuit cauere oportet. Eadem vagabundum reddit: atque ita eſt ab anno 14. nunquam ſe continuit, ſed per Italiam perpetuò peregrinatur, cumque Luna conueniat cum Saturno, Sole & Marte, erit alienus ab vxorio affectu. Pericula ex calumniis & veneno ſubibit: exiſtimo tamen euaſuram. Erit conſilij præcipitis, inconſtantiſque, ſed tandem in melius commutabitur: & licet nunc vt furioſus videatur, tandem tamen fiet elegans & ſagaciſſimus, nam locis Mercurij & Lunæ præſunt beneficæ. Filios etiam ſuſcipiet maximè fœminas: ob Lunam & Venerem: nam Iouis radij in locum cadunt, qui ſub Sole eſt. Sors digna, non eſt vt eligatur, pro fortunarum domina cum & ipſa lateat: ob id ſecunda domus in qua eſt Iupiter, præponenda eſt: & tum maximè quod Iupiter eſt in ea. Habebit igitur diuitias hæreditarias & Vxoris cauſa, aut amicorum donis. Ludo & inanibus experimentis eos diſſipabit, & forſan etiam ædificando, licet abſonum videatur. Cerebri morbis multum tentabitur, ſex menſibus etiam dum infans eſſet febre laborauit.

Præterea vt ad rem reuertar, principalem in reditu anni, quo genitus eſt primus filius. Venus per proceſſum, fuit in 24. parte, & Iupiter per ingreſſum in 25. parte Scorpij. Anno autem quo natus eſt, ſcilicet 33. ætatis meæ. Venus fuit per proceſſum in 24. parte Geminorum, & Iupiter per ingreſſum in 22. Sagittarij. Et aſcendens nati inter locum ipſius genitura, & natiuitatis: Et Luna fuit in reditu natiuitatis, in loco Veneris, radicis & in natiuitate filij, Luna & Mercurius, dominus loci Solis in loco proceſſus Veneris reditus, & oppoſito Iouis in reditu per ingreſſum.

In tertij autem filij anno generationis, Venus applicuit per proceſſum ad 24. partem Aquarij, in cœli Medio, & per ingreſſum ad locum proprium in radice, & in reditu natiuitatis, Venus fuit in trino loco Iouis, radius & iuxta locum proceſſus eius in generatione. Aſcendens autem fuit inter locum Iouis, in generatione & Veneris in reditu natiuitatis: & Iupiter in oppoſito loci, Lunæ hora reſtitutionis anni. Et quo ad directionem pro duobus primis filiis. Luna peruenit ad corpus Iouis & cœli medium ad trinum Veneris & Mercurij. In natiuitate autem filij minoris Luna peruenit ad Sextilem proprium, & cœli Medium ad Sextilem Iouis. Manifeſtum eſt autem quod poſt ex directionibus, non eſt amplius ſpes de aliis filiis. Et quod omnibus filiis idem eſt dominus aſcendentis, qui & longior in mea geneſi, vt primis duobus Iupiter, vltimo Mercurius. Subiiciamus ergo geneſim noſtram, ex filio ſcilicet, vltimo in qua Luna eſt vitæ domina, & cum ea pars fortunæ, & ideò iuxta annum 20. nati, & eſt annus 1562. ſignificat mutationem loci cum hono-

re

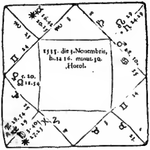
re & vtilitate ob quadratos radios Veneris, & incrementum in arte ob Mercurium Orientalem. Et Saturnus ſignificat mihi morbum, quendam perpetuum quem patior & eo modo quo ſignificat, ſed tamen parum moleſtum. Et cùm aſcendens peruenerit ad illius trinos radios vix euadam, quia ſunt è loco malefico, & in locum illi hoſtilem, & concordat tempus cum aliis. Et ſignificat amicos bonos, & plures, & vitam hilarem, & opes multis modis parandas iuxta tamen genituram propriam. Nam fortunæ Iupiter & Venus præficiuntur, qui ſalui ſunt. Sed de hoc ſatis modo adiiciamus genituram filiæ.

Hæc nata eſt cum branchocele oui magnitudine ob Venerem cum cauda compoſitam, vt mater mea multum doleret ob hoc, ſine vllo tamen auxilio fermè totum euanuit. Significator vitæ eſt aſcendens aut omnino Venus, quæ debilem habent poteſtatem, in loco Solis & coniunctionis, & de fine aſcendentis incertum eſt. Vt cumque ſit tota res ad hæc duo referenda eſt. Vita fuit ob hæc incolumis, nupta eſt ſatis diuiti viro, ſed ſterilis euaſit, ob tam multiplicem erraticarum pugnam. Nam Iupiter eſt in oppoſito Saturni, & in quadrato Solis & Mercurij, qui ſunt in quadrato eiuſdem Saturni: Mars reſpicit Solem & Solem trigono aſpectu. Cùm ergo extraxiſſem meam geneſim ex præcedenti filiæ inueni, quod Luna illius conuenit cum noſtra. Sed in figura extracta fuit fermè in angulo: Et ſignificator vitæ fuit Mars, qui in Solis & aſcendentis, & coniunctionis loco ſex habuit, non eas tantum principales dignitates: cùm etiam in loco Lunæ & partis fortunæ dominantur. Et ideò cùm eſſet in nona domo, cùm radiis Solis amicis ſolum obſtabat radius quadratus Mercurij, qui poſt viginti annos morbum illum attulit anni 1555. febrem quadraginta dierum. Poſt 16. autem annos eſt corpus Saturni cum oppoſito Iouis, & res redit ad idem cum aliis: & quia Iupiter, Sors, & Luna ſunt propè, valdè ſignificant incrementa bonæ fortunæ. Et Venus in Secunda, quia vt dixi, Sors non eſt potens: ſecunda ergo cum ſalua ſit, & in ea Venus domina loci, Sortis & Lunæ, ideò multa lucra denunciat in poſterum.

Quod ad reliqua attinet honores, & dignitatem nihil malè, nec bene, ſed oppoſitio Saturni & Iouis diuturnam contentionem, illam ſignificabat, quæ cum collegio extitit: admiſſus tamen ſum ob ius. Nam munus profitendi à filio natu minore, decernebatur anno enim 1543. Maij. 25. natus eſt: profiteri ergo medicinam cœpi, eodem anno Calendis Nouembris. Inde potes cognoſcere genituras filiorum mutare ſtatus parentum.

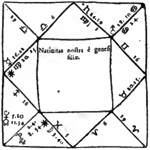
Fuerunt ergo ſtatus nouem, vſque ad præſentem diem, primus ab anno 1524. miſtus ex geneſi patris primò, inde matris inde mea. Secundus eſt ab anno 1524. ſub initio Septembris, ad annum 1534. Maij, 14. miſtus ex mea & materna geneſi.

Sed in fine fuit interpollatus à geneſi etiam vxoris, qui cœpit anno 1532. æſtate media. Tertius fuit ab anno 1534. ad 1535. ſub initium Nouembris miſtus ex ſtatu geneſis meæ, & matris, & filij natu maioris & vxoris. Quartus fuit ab initio Nouembris 1535. ad 26. Iulij 1537. miſtus ex mea geneſi, & filij natu maioris, & filiæ, & matris, & vxoris. Quintus fuit à 26. die Iulij 1537. ad 1543. Maij diem 25. miſtus ex geneſi mea, & filij maioris, & puellæ & vxoris. Sextus fuit 25. Maij 1543. ad 22. Iulij 1547. miſtus ex geneſi mea, & trium filiorum, & vxoris. Septimus fuit à 22. Iulij 1547. ad 21. Ianuarij 1560. miſtus ex geneſi mea & trium filiorum. In hoc fuit etiam tempus, quo Brandoria natus fuit nupta filio annorum duorum, & menſium trium: & quo Diaregina etiam puella nata eſt, & ſuperuixit menſibus quindecim. Octauus cœpit à 21. Ianuarij 1560 ad 9. Aprilis einſdem anni miſtus ex geneſi mea trium filiorum & nepotis. Nonus, in quo ſum nunc eſt, miſtus ex meo geneſi, & pueri vltimi, & filiæ & nepotis. Non diuiſi tempus ſeptimum, quia nuptiæ illæ & ortus puellæ, parum mouebant ſtatum meum, & ſi mouerent neque præpoſui filiam minori natu filio, quia iam nupta eſt iam diu, & exiit domum. Adeò vt nunc ſtatus meus componatur ex propria geneſi & filij minoris & nepotis fermè. Primus fuit totus ærumnoſus: ſecundus fuit laborioſus, & extra patriam cum ſumma paupertate. In tertio redij in patriam honores

adeptus

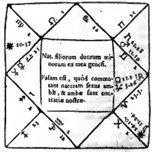
adeptus ſum, quietus vixi. In quarto vixi triſtior, & cum periculis & pauperior. In quinto anxius, & cum multa contentione. In ſexto lætus admodum & ditior. In ſeptimo

lucratus ſum longè plus & quietus vixi, niſi circa finem. In octauo totus in contentione, triſtitia, impenſis. In nono liberior auctus honoribus & lucro, ſed in contentionibus, quæ tamen paulatim ceſſarunt, cum ex octauo initium ſortiteæ ſint. Extraxi etiam geneſim reliquorum filiorum ex mea, velut præcipit Ptolemæus, & fuit hæc communis vtrique, & tamen diuerſa ſignificat, quia diuerſi ſunt domini: velut Mercurius eſt debilior Venere, & ideò puella erit longè felicior maſculo. Et ita dico cùm idem Planeta plures ſignificat filios, iuxta loca quæ reſpicit.

De amicis, inimicis, & familiaribus.

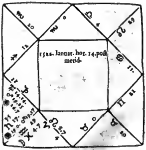
Tres mihi fuere amici ſingulares, quorum geneſes ſubiiciam, quod perpetui fuerint. Primus temporibus calamitoſis magno auxilio fuit Octauianus Scotus Modecienſis. Nec aliud conuenit, niſi quod locus Lunæ mihi eſt, locus Veneris illi: Et locus Iouis illi eſt locus donorum mihi: Et in Al-

ciato qui mihi amiciſſimus fuit, & cui vitam me debere ſentio. Lunæ locus illi eſt proximus, loco Lunæ mihi. Idem ad vnguem videbis in nona genitura Caſanati. Conſtat modo quod innumeri plura habent loca, quæ commutant, & tamen non fuerunt amici. Hoc ergo ſufficit, quod locus amicitiæ eſt, vt dicit ex his: & cum hoc eſt ex vndecima, ſed dices in Octauiano Scoto fuit ex duodecima potius. Dico quod Luna fuit etiam domina aſcendentis mihi, ſicut & Venus domina figuræ, cùm ſit domina loci luminarium aſcendentis ſortis proprij loci, & loci Iouis & Mercurij, & medij cœli. Ideò vtilis & amicos ex hoc dignoſcis. Locus autem vndecimus erat aridus, ideo paucos ſignificauit amicos. Sed neque inimicos vllos præcipuos, niſi eos, qui filium perſecuti ſunt. Amici autem ex natura Solis, vel par-

tis Fortunæ porpter locum & Martis aſpectum, & ex Aquario ob Saturnum parum fidi erunt. Ex Tauro credo habuiſſe & probos, ſed cum ad dignitatem, & opes nihil prodeſſent, non curaui vt haberem geneſim. Amici etiam amicorum multum iuuerunt. Velut Cardinalis Alciatus eſt mihi iunctus per Lunam, alius modo habebit ſortem ſuam ab initio Aquarij, is cauſa ſua fauebit mihi, ac ſi amicus eſſet.

Expertus etiam ſum, quod locus oppoſitus, ſcilicet, pars 12. Virginis amicos bonos & vtiles mihi eò parauit, exemplum habes in quatuor primis genituris propoſitis, ſed familiares paucos habui bonos aut fidos, & hoc quia Luna, quæ erat in duodecima radiis quadratis à Marte pulſatur, ideò ſignificat violentes, petulantes, ſtultos, rapaces,

ces, inconſtantes, ac libidinoſos, & loquaces, optimi ex Leone cauſam habebis infra.

De itineribus.

Itinerum neceſſariorum non eſt, vt reddam rationem, ſolum duorum, quæ feci vnius, ſcilicet quod peregi anno 51. quo ini

Directiones.		Proceſſus.		Ingreſſos.		
Cœl.med.	♓	7.26	♓	18.15		
Aſcen.	♋	4.0	♋	6.10		
Sors	♐	19.0	♐	7.15		
Sol	♐	21.0	♐	10.37	♎	10.39
Luna	♉	26.0	♉	11.42	♌	3.6

Proceſſus Menſtruus

Cœl.med.	♑	58.15		
Aſcen.	♉	6.10		
Sors	♎	815		
Sol	♎	50.37	♓	14.4
Luna	♓	11.42	♓	0.9

in Scotiam, & fuerunt in anni reddiru antequam irem, id eſt, anno 1555. hoc modo loca principalia. In hac vide hoc admirabile quod quinque locorum principalium directiones cum proceſſibus concordant, permanſi ergo extra patriam diebus 335. & inuiſi Germaniam vtramque Rhetiam, Galliam & Angliam, vocatus à Principe Amulthon ad curam, vt antea dixi. In hora quoque diſceſſus, proceſſus, & ingreſſus fuerunt, quales vides primi quidem, quales à natiuitate hoc indicabant, & ingreſſus conformes promiſſis, nam Sol ſuperauerat locum Lunæ, & Luna erat rurſum iuxta locum proceſſus. Acceſſit huic mirabili conſenſui aliud non minus, quod eodem anno cœli medium Archiepiſcopi Amulthonis peruenit ad octauam partem Piſcium locum Lunæ, mihi & Iouis illi & oppoſitum Lunæ ſuæ: de qua re iam verba feci dum de amicis agerem: Et ſcias quod locus Mercurij forſam eſt alius, quoniam geneſis non eſt ſupputata iuxta tabulas Copernici, ſed aliorum: forſan enim fuit in 21. parte Libræ, non enim poteſt eſſe procul à Venere.

Secundum iter fuit cum exij è patria non amplius reuerſurus, tunc Iupiter peruenit ad 12. partem ♋, vbi erat Lunæ trigonus, & propè quadratum Solis. Et Venus domina geniture cum Mercurio ad trinum Tauri in 4. parte Capricorni, & aſcendens per proceſſum peruenit ad 7. partem Geminorum, vbi erant radij Lunæ quadrati, & Mars peregrinus, & Sol in oppoſito ſuæ altitudinis, & Iopiter peregrinus in aſcendente, & peruenit ad 4. Cancri. Vt ipſe fuerit dominus negotij, nam cum Planeta eſt peregrinus in aſcendente inclinat natum vt exeat patriam. Et ſi ſit fortuna, & perueniat ad locum in quo poteſtatem habeat, hæc commutatio felix eſt: ſi contra damnoſa.

Ex hac patet quod qualibet genitura habet locos quoſdam peculiares, in quibus congregantur plura, quæ faciunt ad vnum effectum: velut pro itineribus à quarta parte Cancri duodecimam ſunt radij trigoni Lunæ & eius dominium, ſextilis Iouis & eius dominium quadratique Solis, & peculiariter in nona Saturni obediens locus. Et ita à quarta ad duodecimam Capricorni pro diuitiis & lucris, & à quarta parte Piſcium ad duodecimam pro amicitia, & quarta parte Virginis ad duodecimam pro lucro. Et hoc quia octaua pars vtriuſque ſigni concordat cum loco Veneris & Mercurij: & in illas cadunt Lunæ lumen, & Martis, & Iouis trigoni erat ſextilis. Et in Leone & Aquario pro dignitatibus iuxta partem vtriuſque à Sole & Marte, & iuxta vigeſimam à Venere, Mercurio & Saturno. Et hac paruam vim habent, niſi cum directiones eorundum Planetarum, qui ad ea loca radios mittunt eò peruenerint. Et hanc credo fuiſſe cauſam partium, quas Arabes ſequebantur, velut in exemplo videbant quod ex ingreſſu Iouis ad initium Cancri ſequutum eſt iter: & ſtatuebant Cancri initium partem itineris, & conſiderabant, quod Cancri initium diſtat ab aſcendente gradibus circiter 54. querebant ergo quis Planeta à Planeta tantum diſtet, & inueniebant quod Iupiter diſtat à Luna partibus 52. ſtatuebant ergo regulam vanam: pars itineris eſt vt ſumas diſtantiam Iouis, vel domini loci Lunæ, à Luna & eam addas aſcendenti: cum tamen hoc ſolum verum ſit cùm domini loci Lunæ, & itineris ibi cum Luna radios proiecerint, & locus principalis ex ſex, aut dominus loci & rei ſignificatæ eo tempore, non alio ad locum illum peruenerint: Et ita dico de vita, ideò hos locos colluſiones ſeu conſenſus & principales appellauimus, & plerunquè ſunt geminati hi loci in quauis cauſa ipſi ſcilicet & ſui oppoſiti.

De Morte.

Mors erit dum 24. Cancri occurret aſcendenti, vbi ſunt radij quadrati Veneris & Mercurij ſine auxilio, & hoc continget in ann.572. menſib. 2. diebus 12. & eſſet anno 1573. die 5. Decemb. Quamuis alia ratione non extendatur vltra 23. Iulij anni 1571. nam cum aſcendentis proceſſus peruenit ad locum Lunæ infelicem, & in reditu anni Luna ad 24. Capricorni anaræta: ibi enim ſunt radij ſiniſtri Veneris, Mercurij que. Conſtat etiam de menſe: nam ſecunda Iulij peruenit, aſcendens ad Capricornum: Et ex ſexta parte 24. per dominationem iterum ad Arietem in diebus 21. & ita terminabitur in 23. Et veriſimile eſt quòd initium ducet, & morbi aut vigoris ipſa ſecunda, vel tertia die menſis. Quoniam erit morbus longus frigidus ob Saturni radios, quibus Venus cum Mercurio eſt imbuta: & varius erit ac multis ex cauſis ob Venerem cum Mercurio, cum ipſe Mercurius ſolus faciat morbos compoſitos, tum quia multiplices habet mutationes: tum quia motus eius ſunt valde anomali & celeres, & de hoc dixi etiam in tertio Paralipomenon iuxta Fati rationem.

Temporum

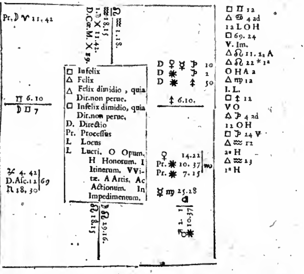
Temporum diuiſio.

De hnc ſuperiùs actnm eſt, cum anno 51. aſcendens ad Iouis radios perueniſſet Luna ad Iouem, & vtrumque ad ſextilem & ætas perfecta authoritate potens, nec viribus defecta & Mars in Solis radiis trigonis, qui medij cœli & temporis dominus erat per radios Lunæ quadratos felicitatem ex principibus itineris cauſa ſignificauit. Et ſi iter non ſuſcepiſſe impedimenta à vilibus perſonis ſubſecuta fuiſſent. Ille tamen annus ob cauſas dictas ſi Mars non ſit in felix, vel 39. eadem ratione ſi Sol quibuſdam 63. aut 62. ſi Iupiter magnas felicitates adducere ſolet.

Exemplum examinis vnius anni.

Melius eſt vt eligamus præteritum quàm futurum, quia non cooptamus oſtentationem, ſed vtilitati legentium conſulimus: Nemo autem melius prædicet futura, quàm narrabit præterita: & accipiamus euidentiſſimum, & ideò annum illum in quo facta eſt commutatio vitæ tota, & extra patriam viuere decreui, exiens ex illa bis, ergo eodem anno elatus ſum ad munus legendi: primo cum ſtipendio 521. coronatorum, inde 700. factuſque Bononienſis ciuis, & immunitas data. Ergo erexi figuram anni 62. iuxta Ptolemæum, & fuit aſcendens Gemini & eius dominus Mercurius in domo & altitudine ſua, & in occaſu matutino ideò apparebat. Fuit ergo validus & ſignificauit ſanitatem corporis non obſtante ætate afflictionibus itinere diuturno per aquam, mutatione regionis, & quod maius eſt morbis vagantibus per totam Italiam, ex quo innumeri abſumpti ſunt eo anno. Et ſimiliter inſpexi dominum decimi loci, qui fuit Saturnus cum Mercurio, & fuit cadens. Ideò ſignificauit deiectionem in arte, & ita omnes me fugiebant. Poſtmodum conuerſus ad directiones, inueni quod aſcendens peruenit ad trigonum radium Lunæ & quadratum Solis, & ſignificat iter cauſa honoris. Iupiter ergo qui erat in aſcendente, peruenit per directionem, & ingreſſum in locum itinerum ſub trino Lunæ, quadrato Solis, & proprio ſextili, & ſignificauit mutationem certam patriæ cum honore, dignitate & lucro, quæ à genitura per ſe ſumpta non poterant intelligi: Et ſimiliter Veneris & Mercurij directio, quia Venus eſt domina loci Solis, & Sol infirmus, & cadens peruenit ad locum fortunatum dignitatum, vbi pariter ſunt radij iidem, ſed locus eſt ſupra terram, quia dignitates ſunt nobiliores itineribus, & res magis conſpicuæ: & ſecum fuit Mercurius dominus ſecundi loci, & locus diuitiarum eſt oppoſitus pariter loco Lunæ in his, in quibus Lunæ amicos ſignificat, & quibus ſolent ab amicis diuitiæ &

Anni 1562. Reditus.

munera tradi: Et Luna ſimiliter fuit ſupra terram, nobiliores enim ſunt amici diuitiis. Et etiam quia Luna ſignificabat cauſam, locus enim oppoſitus nihil eſt niſi propter aſtrum, igitur locus Lunæ ſignificat amicos, qui dant diuitias, aut ſi ſint infra terram ſignificabit amicos, qui diuitiis comparati ſunt, aut comparabuntur. Ideò pro præſenti non ſignificauit lucrum,

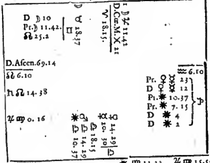
lucrum, ſed iacturam: quia pars fortunæ peruenit ad fines infortunatum, & ita nihil lucratus ſum, aut minus quam vnquam alias illo anno, ſed de iam partis multum addidi. Et etiam in poſterum non eſt bona pro lucro. Magiſtratus qui fortunas præſtant, ſunt cum Sol ipſe, vel dominus loci eoit radiis cum Ioue. In hac verò eſt ſtipendium, quia Mercurius fuit dominus ſecundæ domus, & trigoni partis fortunæ principalis. Proponam ergo tempora euentuum inſignorum. Ergo omnino dum directio domini honoris eſſet ad locum iam honoribus deſtitutum, ſignificabatur honoris certa poſſeſſio, quam adiunit, vt tumque Sol ad trigonum Iouis, ſed de menſe dico quod cum fortunata loca eſſent ſub primis triginta gradibus, ergo prima conuentio fuit intra primos 28. dies cum

Miſſio ſenatus Med. 8. Octob. 1562.
Electio prima Bon. 14. Septemb.
Electio ſecunda 9. Octob.
Conuentio 15. Octob. 1562.
Electio tertia 3. April. 1563.

horis duabus. Et quia domini horum locorum erat Iupiter & Luna, ideò ſecunda electio Bononienſium & miſſio à ſenatu Mediolanenſi fuerunt in eadem die cum Luna fuit in quinta parte Piſcium in trigono Iouis: Et manifeſtum eſt quod perfectio dierum peruenit ad Sagittarium in cuius fine eſt initium Capricorni loci fortunati, ſed conuentionis die Luna fuit in oppoſito Veneris, & in Geminis ſigno menſis, & perfectio diurna dierum peruenerat ad ſextam partem Piſcium: fuit enim veſperi, & Iupiter reſpexit locum trigono, ſed in tertia electione, cum fuerit facta 191. die, palam eſt quod in ſeptimo menſe: & fuit aſcendens ſexta pars Sagittarij, in quo includebatur quarta pars Capricorni locus fortunatus, cuius initium eſt 11. dies Martij verſus & ad idem: Luna tunc fuit in 26. parte Leonis, & à principio reditus anni, & hoc eſt, quia locus ille etiam eſt fortunatus, vt etiam oppoſitos ob radios Saturni, Veneris, & Mercurij. Item decima Leonis & Aquarij, ſed ſunt imbecilliores licet amici, quia Planetæ qui reſpiciunt, ſunt omnes in cadentibus locis, & parum validi, & etiam quia ſunt vacui à directionibus, & ad ſolos ſuperiores deuenit medium cœli, ſed in iuuenta. Locus autem Lunæ fuit agens & patiens, ſed neque ad illum poterat peruenire quicquam. Soli ergo loci reliqui tres validi ſunt, cum ad eos, qui in Leone ſunt nullus Planeta per directionem feratur, ſed ſolum per ingreſſus: oſtenſum eſt autem quod validi loci ſunt, in quos radij & directiones, & ingreſſus eorundem Planetarum conueniunt, vt etiam in geneſi Ioan. Baptiſtæ filij noſtri, declarauimus. Adiuuit etiam hoc decretum, Iupiter dominus temporum, ſcilicet à 56. anno ad 68. adeò vt ad ſyndromen perfectam concurrant quinque aſpectus multorum Planetarum, in vnum locum, directio alicuius eorum illo tempore: ingreſſus eorundem in locum illum progreſſus aſcendentis, aut loci principalis pertinentis ad illam cauſam, & quod Planeta ille ſit dominus illius temporis, & in aliquibus natiuitatibus tres cauſæ, ex his plus putant, quàm quinque & aliquando duæ cauſæ, producunt effectum ſed ratio vna ſola non poteſt, niſi in generali conſtitutione: velut peſtilentia & in ſubmerſione nauis. Tunc enim ille ſe morti tradit. Ideò in talibus non errat Aſtrologia, ſed videtur errare. Habet enim cauſam itineris, tunc & licet non habeat ſyndromen, habet tamen vnam cauſam vel in geneſi, vel in directione, vel in reditu. vel in diuiſione, vel proceſſu mortis. Et ſi non habet non morietur, ſed euadet intra paucos, vel etiam ſolus. Et præcipuè ſi habeat contrarium ſignum, in vno ex quinque, & beneficium in octaua. Ideò à 41. anno ad 56. & à 68. ingredi in nauim eſt periculorum quia iam natus ſubiicitur maleficæ per diuiſionem temporum, ſed ſecus ab vna cauſa ſola quantumuis efficaci, homo non poteſt conſequi effectum, aliter ſequeretur in ipſo ortu, quoniam cum eſt validiſſima: ergo non poteſt differri effectus, ideò eſſent, & non eſſent. Et hoc accidit ſolum in his qui mortui naſcuntur. Ex hoc etiam ſequitur, quod qui habent Planetas in paribus gradibus ſignorum, etiam ſi non ſe aſpiciant magnos euentus experiuntur, & maximè ſi diu vixerint, nam habent cauſam ſyndromes, præcipuam & rariorem iam paratam. Vnde vel breui, vel ſaltem poſt tempus in illam incidunt. Direxi etiam Planetas ad locum fortunarum in Leonem, vt viderem, an aliquid poſſent. Et Marti quidem ac Saturno obſtabat, quod non ſunt luminaria, nec præfecti principalium: Soli autem & Veneri ac Mercurio, quod directio eſt contra ordinem ſignorum. Locus ergo cancri fuit bonus, quia extenditur à 4. parte, ad 12. & ſeruit ætati mediæ. Omnes tamen loci fortunati maximè 22. pars Leonis ſeruiunt ingreſſibus & proceſſibus, non tamen per ſe efficere poſſent magnam rem, quia carent ſecunda conditione, & etiam quia duo loci ex Leone ſunt ſub terra. Reliquum eſt ſolum cum omnia plana ſint, vt tacitæ interrogationi reſpondeam, & eſt quod dices vbi mors filij in tua geneſi. Reſpondeo quod ſignificator fuit Iupiter, & cùm peruenerit ad Martem in quadrato Lunæ interfecit, quia non erat idem ille & mihi: Iupiter enim eſt auxiliator aſcendenti, & in illo eſt principalis. Et publicam ob luminaria, & illi non mihi, quia Mars aduerſatur Ioui, cùm ſint viciſſim in oppoſito domorum vnus alterius, non autem aſcendenti, cui tamen amicum non eſt. Et tunc Luna mihi domina loci in reditu anni, fuit in oppoſito Martis, qui erat in Capricorno, & ipſa in cancro, & Iupiter in Piſcibus, & ideò ex dictis mihi ſignificauit reditum ad munus profitendi, quod omiſeram per octo annos, & illi mortem violentam.

Conſideratio reuolutionis anni 64. pro diuitiis.

Anni 1564. *Reditus.*

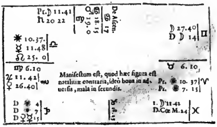

✱ ♍ 11.22. ♃ ♍ 15.59. ☿ ♍ 11.9
☽ ♍ 7. 0 ♂ ♉ 12 32
♄ ♌ 23.30 ♀ ♍ 10.2

Io eo anno Iupiter peruenit ad initium Virginis & conſtat quod locus bonæ fortunæ eſt, Par.6. min.57.♍ nam ibi eſt æqualitas, Venetis & Mercurij, & oppoſitum Lunæ, & trigoni radij Iouis. Et hoc ratione artis, vt dixi, & Venus, & Mercurius redierunt, ad locum natiuitatis. Et vocatus fui Mutinam ad Illoſtriſſimum Cardinalem Moronum, in feſto B. Laurentij, quia Iupiter & Venus eum primom ambo in Virgine fuerunt: Calendis Septembris monus accepi. Erant autem ſydera tunc ſic collocata, liquet igitur locum lucri ex arte, vt dixi, non eſſe locum fortunæ, ſed maximè validum in ſignificatoribus, artis & auxilio lominaris temporis, eſt enim locus Mercurij & ſob trigono Lunæ

Fuit ergo reuolutio, in qua ingreſſus & proceſſus, atque directiones fuerunt, vt vides, nam ſucceſſus foit non contemnendus propter honorem maximè. Vnde animaduertendum quod locus proceſſus fuit, idem cum loco directionis: Non adieci loca felicia, neque infelicia, quia cum non mutentur, habes in præcedente figura. Sunt igitur loca principalia obſeruanda viginti duo, è quibus ſunt quatuor anguli: Numerus autem locorum principalium eſt in hac figura, vndecim & in aliis maior aut minor. Principium autem honoris & lucri fuit, ex directionibus quæ peruenerunt ad locum felicem, ex diuiſione nonæ domus, quæ ſignificat Sacerdotes & trigonum Iouis ſextilem Lunæ, & quadratum Solis, ſimul cum reditu eorundem per proceſſum, in eadem loca vt dixi. Et quoniam cœli medium per proceſſum peruenit ad locum directionis adiuuit hoc. Et etiam aliquid facit ad hoc Venus & Mercurius qui redierunt ad locum natiuitatis. Conferunt enim in hoc quod reſpiciunt trigono locum bonæ fortunæ. Poſteà aſpexi Lunam quæ proceſſu & directione peruenerat ad locum Martis & ſignificabat mortem violentam, eadem ratione & euaſi, ſed exiliens ex carpento currente, fregi digitũ annolarẽ dextræ manus, & læſi grauiter auricularem ac medium, adeò vt hi digiti extendi non queant, ſed & brachium totum per annum non poterat flecti abſque dolore, & remanſit imbecillius ſemper. Non interfecit, quia loco Lunæ præfuit Mars & Luna concordes, & dominabantur beneficæ multum, & maximè Venus horoſcopi domina, & ex hoc patet quod ſeu ſignificator feratur ad promiſſorem, ſeu contrario modo, quod locus ſignificatoris manet: vt in exemplo pars duodecima Piſcium, non autem duodecima Geminorum, nam non euaſiſſem ſi facta fuiſſet commutatio, aoc Geminorum locus manſiſſet: Ergo promiſſor fertur ad ſignificatorem per aſcenſiones ſignorum non ſigna.

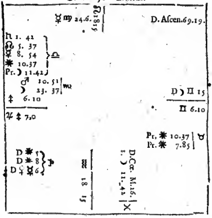
Anni 1567. *Reditus.*

Poſt

Poſt hæc inſpexi aliorum annorum ſuccedentium figuras,& non inueni aliquid notatu dignum,niſi in anno 1569. verum quia nunc agitur initiũ 1568.addidi figuram anni huius ſcilicet 1567. & ſuccedentis, & poſt annum 1569. nihil eſt noui inſigne, etiamſi non eſſem adeò ſenex. Ergo reditus præſentis figuræ eſt huiuſmodi,inueni ergo Lunæ ingreſſum propinquum Saturni loco,in natiuitate & directione adhuc Marti propinquam, & Lunæ iterum proceſſum propè Saturni ingreſſum, & Saturnus reſpicit Lunam quadrato radio. Et hæc ſignificãt mœrorem, & morbum longum, ac prauam diſpoſitionem,& hucuſque tamen cum ſit menſis Februarij,nihil tale expertus ſum,niſi ob vulnus nepotis.

Anni 1568. Reditus.

In anno autem 1568.inchoante, cum hæc ſit figura, non inuenio aliquid noui, neque enim aduentus Saturni ad locum Solis multum facit, tum quia locus Solis non eſt principalis,tum quia Saturnus eſt robuſtus, & in ſua dignitate.& eſt corpus.& non eſt promiſſor: Lunæ quoque directio moltò plus nocet & ſi eſſet ad oppoſitum Martis, in natiuitate, quam quod ſit in loco illius. Quia tamen eſt in ſeptimo loco, & inter corpora maleficarum totum,hoc tempus medium mille periculis, & incommodis obnoxium, erit tamen minus hoc ipſo, quam cæteris annis ſequentibus, propter Iouem in aſcendente. Et ſcias quod directio durat, per longum tempus & interim expectantur proceſſus & ingreſſus quolibet anno, menſe, die, hora,momento, & difficile eſt euadere, quin homo incidat in laqueum, in puncto tamen ipſo eſſet efficaciſſima, vt ſi aliquid conueniat, quicquid expectari poteſt ſequatur. Adeò verò in hac exquiſita directione confiſi ſunt, vt Paridem Ceteſarium palam ſit, ea contentum fuiſſe.I. Maria Ferratienſis viſus proceſſibus etiam tribuiſſe mortem comitis Iacobi Picinini ad horam definierit, quod ſola directione facere non licet, vexabor tamen eo anno podagrà & triſtitia.

Circa hæc ergo nota, quod in euentibus primus locus debetur promiſſore, qui fuerit ſignificatori configuratus iuxta naturam ſignificati: vt trigono in iuuando, oppoſitione in nocendo,vt mihi Mars cum Luna ad caſus. Aduertendũ quod licet Lunæ radij occupent duodecim gradus,non tamen Saturnus dicitur configuratus Lunæ, neque Luna ſub radiis Saturni, quia ipſius lumen non extenditur vltra decem partes, ſed tamen Luna dicitur Saturno configurata & Saturnus ſub radiis Lunæ. Et ideò poteſt eſſe iſta commutatio, & nõ viciſſim, & hoc multum refert, ſed & ſi promiſſor ad nocendum ſit, plus poteſt oppoſitio quàm corpus aut quadratum eius, illa verò fermè paria ſunt inter ſe: In iuuando autem corpus & trigonus plus poſſunt Sextili: inter ſe autem penè paria ſunt luminaria, tamen corpore plus iuuant, aut nocent quàm radio, Ita tamen vt Solis corpus impediat reliquos Planetas, ſed locorum vim valdè adaugent. Qui etiam iuuat, plus iuuat cum ſignificatoris loco, & ab initio & tum præeſt: qui nocet cum non præeſt, & cùm contrariæ noſtræ fuerit. Iuuant etiam plus Mundo elatiæ in ſublimibus locis, & in angulis, & in apice ſuorum paruorum circulorum, cùm enim velociſſimè mouentur, & ſunt prope Solem: contra minus & cum retrogradiuntur, & tunc ſuperiores ſunt prope Solis oppoſitum, & cum fuerit prope eccentricorum apogeos, quos hic à latere vides: contra minus humiles atque deiecti tam in bonis, quàm in malis, ſed & beneficæ, vt ſemper benefaciunt, & maleficæ malè, Saturnus tamen plus obeſt vitæ & honoribus, Mars opibus & inimicitiæ. Ita Iupiter plus prodeſt, opibus ac potentiæ, atque honoribus,Venus vitæ voluptatibus,filiorum procreationi, Saturnus plus illis obeſt, Mars deteriores Saturno, Iupiter

Iupiter meliores Venere Anæreta, præterea & in quanis cauſa, qui detrimenta maximè affert, tribus ſimplicibus modis fit, atque

Apogea Planetarum.

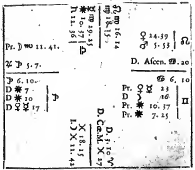
Sol. & ven.	♋	1.41
Saturni.	♐	13.39
Iouis	♍	23.53
Martis	♌	15.28
Mercurij	♎	0. 55

Luna cùm eſt in coniunctione, vel oppoſitione Solis, & cùm autem eſt in quadrato, eſt in perigeo.

in omnibus exigitur, vt ſit potens, & quod nullam in promiſſoribus loco obtineat poteſtatem. Primus vt ſit malefica: Secundus vt ſit medius natura, ſed radio hoſtili, ſeu per ſe, ſeu ratione aſcenſionis æquinoctij aſpiciat locum ſignificatoris: Cùm enim directione ad alios radios hoſtiles deuenerit, ſeu hoſtilibus æquiualentes, aut corpore ipſo occidit: vt ſi ex oppoſito ad quadratum, aut ex quadrato ad oppoſitum aut corpus peruenerit. Tertius modus cum medius etiam natura domina fuerit, loci oppoſiti ſignificatoris, aut loci quadrati, qui vtraque ratione diſcordet, velut Cancer ab Ariete: Gemini à Virgine. Adiuuat autem hæc præcipuè in aliis cauſis, & ad impediendum, contraria natura: vt Solis & Saturni, Lunæ & Martis, Veneris & Mercurij: nam quando Venus ſicciſſima eſt, & Mercurius cùm humidiſſimus, cum vterque eſt temperatus: Iupiter autem cùm ſit temperatus omnibus, & nulli contrarius eſt. Inde dignoſces eùm ſimiles fuerint, aut maximè contrarij. Vnde quatuor ex his compoſito modi euadunt. Si verò duo altrini ſimplices modi in annum conſenſerint, etiam benefica euadet malefica. Vt ſi Sol ſit in initio Virginis, Iupiter in initio Piſcium, vbi per diſcenſiones locus Solis conuerſa ratione ad Geminorum initium peruenerit, fueritque Aphæta Solis locus damnabitur à Iudicibus pœna capitali: Directio autem conuerſa fit, velut in Ptolomæi exemplo, ſi initium Arietis, quod eſt in octaua duxeris ad medium cœli, quod eſt 18. pars Tauri per aſcenſiones ipſius Medij cœli, id eſt, rectas, conſurgent enim partes 45. non autem 51. vt in directa deſcendente, quæ proponitur à Ptolomæo. Quæres ergo circulum poſitionis promiſſoris vice circuli poſitionis loci ſignificatoris. Plus præterea poteſt directio proceſſu, & cum eo quàm ingreſſus: ingreſſus per ſe progreſſu potentior eſt. Et vt in proceſſu ſignificator veniat ad locum promiſſoris, ſcilicet vbi tunc etiam fuerit, & ab initio quam contrario modo. Velut directio Solis peruenit ad decimam partem Capricorni in ſuccedente reditu, vbi ſunt radij eius, quadrati & Lunæ Sextiles & Iouis trigoni, (& non eſt hoc vt in vita, quadratus enim locus ſignificatoris, deſtruit ſignificatorem, in honoribus autem & opibus non eſt idem) cum ergo proceſſus peruenit loci Solis, & eſt principalis ob gradum ſicut in anno 1562. Iouis, cùm eſſet in quarta parte Capricorni aut Lunæ, & eſt ſecundus ob propinquitatem ad illius radios, trigonos ac dominium, aut Iouis qui eſt tertio loco, ſed eſt duplicatus; nam proceſſu & corpore redit ad idem, tunc continget quod expectabatur maximè, quia vt vides Sol & Luna reditu reſpiciunt locum. Et ſignificant impedimentum durum ob Saturnum. Sed vt dixi eſt dominus loci directionis, & ob hoc minus nocet, & eſt ſub radiis Solis totus, ideò is qui impedire conabitur, erit totus in poteſtate eius qui fauebit negocio.

Et propter hoc in præſenti reditu, anni 1569. & erit annus meus 69. & in anno 1570. complebitur quicquid à me erit in tota vita deinceps expectandum. Dico ergo quod vbi reditus & proceſſus, perueniſſent

Anni 1569: Reditus.

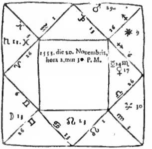

ad Solem, vel Iouem, vel Lunam, qui ſunt ſignificatores, & fuiſſet conuerſum, parum, aut nihil profeciſſent, ſicut vides, de Sole cum partem fortunæ, qui peruenirunt ad locum Martis & infortunij minoris locum, quoniam non conueniunt, & eſt ſolus proceſſus, ideò erit aliqua iactura in re, ſed non magna eo anno, ſic autem multum poſſunt.

ſunt. Prodeſt autem quod Mars minimè locum aſpiciat impediturus, aut ſaltem moturus turbas, cum ſic futura ſit conditio, quaſi ſponte ſe offerens, & ſilentio adueniens, ſpecie ſplendidior præſenti, ſed re longe minus quieta, & forſan vtilis, ſed vt ad rem redeam nunus, validum eſt, cùm, vt dixi, promiſſores peruenerint quouis modo ad ſignificatores, vt ſi Mars ad Geminos, Iupiter ad Taurum, multò minus, ac fermè nihil, vt cum quarta pars Capricorni per directionem aut proceſſum, ad locum Iouis aut Solis, aut Lunæ deuenerit. Cùm autem cogitaſſem, vidi quod eſt de genere reditus anni 1564. Et etiam quia eſt in nona.

De quodam Fortuito.

Fuerat reuolutio anni, 1553. quam ſalubrem futuram ſcripſeram. Accedit tamen hoc inexpectatum, vt hora in figura deſcripta, ilium ſiniſtrum vehementer doluerit, fluxit venter ad ſecundam noctis horam à

quarta ad 14. dormiui: ceſſauit ilij dolor, ſed voluntas egerendi & meiendi perpetuò, qualis in teneſmo ſuperuenit: adeò vt ab hora 13. ad 22. meierim ſupra 80. vrinæ vncias, in cẽtum fermè vicibus ſine vrigine vlla. Cauſa ex aſtris huius ſymptomatis fuit Luna oppoſita Soli & vterque in Saturni quadrato, quod erat in loco Lunæ, ſicut Luna in locò Martis radiis: ideò fecit dolores, poſtmodum vt elongata eſt à loco ibit ad locum Saturni radicis, & oppoſitum Martis, & quadratum Iouis infelicis, eſt enim in Virgine, ſed cum peruenit ad locum Saturni, factus eſt teneſmus ille maximus. Et hæc ex ingreſſu. Ex profectionibus autem ea die peruenit aſcendens ad initium Scorpij, & Luna ad ſui oppoſitum vbi cadunt radij quadrati Martis, & fuit aſcendens reditus anni, & ideò quantum ad vitam non eſt valde bonum. Ergo cauſæ huius morbi fuerunt ſeptem: Prima ingreſſus profectionis aſcendentis in locum malum. Secunda profectio loci Lunæ in locum profectionis aſcendentis anni oppoſitum ſibi & quadratum Martis, & hæc ambo in eadem die cum oppoſitione luminarium, vt iuxta regulas Ptolemæi non produceretur effectus. Tertia oppoſitio Lunæ in loco Martis in genitura. Quarta aſpectus Lunæ quadratus

cum Saturno, & Saturnus erat in loco Lunæ genituræ. Quinta Lunæ defluxus ad locum Saturni radicis. Sexta oppoſitio Martis ibi. Et ſeptima quadratum Iouis infelicis cum Marte & Luna. Et ita euenit ad vnguem ſicut ſperaui & timui, nam die 21. in meridie cum Luna fuit iuxta locum Saturni genituræ peſſimè me habui, ſub occaſo Solis & vſque ad tertium horam noctis meliuſculè ob trigonum Veneris, poſt vſque ad octauam horam noctis cum Luna pergeret ad Martem & Iouem, adeò peſſimè, vt ſi ad ſolum morbum reſpexiſſem deſperaſſem de ſalute: poſt dormiui: hora 14. quaſi à morbo cum Luna exiſſet ſignum Geminorum. Cauſæ verò inferiores etiam ſimul conuenerunt: nam pro morbo fuit moleſtia quædam parua animi, deambulatio à cibo, frigus pedum, aſſumptio oxymellis ſcilitici, quæ pituitam acidam ad locum præcipitauit, vſus copioſus ciborum crudorum & ſalis. Et hæ ſi non præceſſiſſent, ægrotaſſem, ſed non tam vehementer Ex cauſis autem ſalutis fuit abſtinentia à cibo ab hora 19. diei 20. ad tertiam noctis 21. & à 3. noctis 21. ad 2. noctis 22. Cibus etiam bonus. Die 21. ſumpſi 32. reſinæ laricis ſepties lotæ cum vino albo dulci, die 22. feci frictiones validas in cruribus, & applicui hirundines ambobus pedibus. Cumque Iupiter exeat ſignum Virginis & Mars Sagittarij, ſignificant ſerenitatem, quam Deo dante 23 die adeptus ſum.

GENESIS IX.

Gulielmi Caſanati Beſuntini Medici.

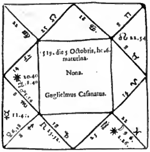
Nihil non niſi magnificum & mirabile hic me adiecturum ſum pollicitus, quod ad exemplum attineret. Quæſiſſe enim amicitiam noſtram hominem tam procul patria noſtra natum, non cognitum alias nobis, ſed ſolo virtutis amore res inſignis exempli eſt in hac labe temporum. Inde ex Burgundia in Scotiam traieciſſe, habitaſſeque ibi vbi pauciſſimi aduenæ habitant, rarum. Domini quoque ac ſerui res aliter ſe habere hoc ex-

	Motus	Latitudines			
Sol	Vel.				
Luna	Velociſſ.	M	A	4	47
Saturn.	Medioc.	S	D	0	5
Iopiter	Velociſſ.	S	D	1	4
Mars	Vel.	In Cauda			
Venus	Vel.	M	D	2	2
Mercur.	Vel.	M	D	2	49

emplo demonſtrabo, quam amicorum inter ſe. Deinde ſi eruditionem, promptitudinem liberalitatem inſpicias, non eſt vulgaris hæc genitura. Aulicus totus, ac quaſi in ipſa aula natus. Solus etiam cum ſorore è ſex fratribus ſupereſt.

De Parentibus.

Saturnus eſt in angulo imi cœli recipiens Solem & in domo ſua, cui Luna ſextili applicat, Sol in aſcendente cum Ioue, ideò pa-

tri longam vitam decernit. Cúmque Sol ſit cum famulitio multo, ſed occidentali, ipſe erit quanti ſtatus à natiuitate filij, fuitque. Luna reſpicit Venerem, ſed Venus ab angulo cadit, Luna ſuccedit, ideò etiam matri longa vita, ſed tamen breuior, quàm patri decernitur. Luna etiam eſt in ſuo trigono & à Venere recepta & in trigono Mercurij.

De fratribus & ſororibus.

Luna & cœli medium ſignificant multos fratres & ſorores, cum ſint in ſignis fœcundiſſimis, Cancro, Piſcibuſque. Ambo hæc loca damnat Saturnus excipiens Lunam venientem ex Capricorno & cœli Medium oppoſitis radiis pulſans atque hoſtilibus. Saturnus enim Cancro aduerſatur: Sol quoque cœli Medium quadratis radiis reſpicit, Iupiter ſub radiis nullum maſculum ſuperfuturum, nec fœminam, niſi vnam, quæ à Venere decernitur, cuius radij trigoni cadunt in ſeptimam Leonis partem, ideò erit virago. Lunæ enim radij oppoſiti nimis procul à cœli Medio cadunt, & à Saturni & Mercurij radiis impediuntur.

De ſexu.

Signum aſcendens & Sol, & dominus loci aſcendentis & errones in aſcendente omnes maſculi.

De numero.

Omnes ſignificatores ſunt in ſigno vnius corporis præter Lunam, & ſine commixtione, ideò vnum ſignificant: Et ſine mola ac talibus.

De perfectione forma.

Sol eſt cum benefica in aſcendente, nec malefica ſuccedit, ſed præeunt radij, ideò non erit vlla ex parte monſtroſus. Sed ſine macula.

De nutritione.

Mars ſuccedit Soli & Saturnus radiis quadratis vexat aſcendentis ideo ſignificat impedimenta in vita dum infans fuit. Euaſit tamen quia Sol eſt cum benefica in ipſo horoſcopo.

De genitura vera.

Si ponatur Saturnus in angulo aſcendet 12. Libræ pars. Si verò 16. Libræ videbitur geneſis naturalis. Nam Saturnus carpentum habet in loco coniunctionis luminarium. Sed hoc ſolæ directiones & euentus rerum diſtinguere poſſunt.

De vita.

Sol abſque dubio Apheta eſt. Significat vitam robuſtam cum ſit in centro horoſcopi, cum ſit in centro horoſcopi, & cum benefica. Propter caſum autem & Libræ qualitates, & Iouis exuſtionem ſignificat morbos cutis, & ex aduſtione procedentes. Sunt autem lepra, ſcabies, gallicus morbus, & tales. Mars quoque ſuccedens adauget mala. Morietur anno 66. Si à calamitatibus publicis cauerit. Tunc enim Sol Lunæ quadrato in Sagittario occurrit. Aliter nunquam deeſt occaſio: Primum iuxta 24. annum ſubmerſionis: & antea febris ardentis trigonis Lunæ, corpus Martis, inde etiam iuxta 28. cum ad Mercurium rixæ iacturæ honoris. Ab aſcendente autem iuxta 28. annum rixæ peregrinationis acutæ febris, & iuxta 50. ſubmerſionis. Mortem quidem euadere poterit, periculum non. Vel erit ſuffocatio ex morbo, vt aſthma vel attonitus. Generaliter autem ſi non violenta morte moriatur erit ſatis longæuus.

De corporis forma.

Planetæ occidentales faciunt paruos & erit obeſus, valde proprium Iouis in Libra & Geminis, pulcher, validus. Forma eſt ex Venere, Saturno, Ioue, Mercurio, hic dat agilitatem. Sol omnia decora reddit, addit & gratiam ac grauitatem, & patri aliqualiter ſimilem reddit. Cnmque ſit notus, non cadit ſuſpitio quod omittam timore erroris.

De vitiis & morbis corporis.

Beneficia eſt in horoſcopo, ideò cum neque in ſexto, nec ſeptimo, nec primo loco ſit malefica vitiis carebit. Nodus etiam abeſt, ſolum Saturnus in imo cœli aliquid circa pedes poſſet facere. Morbos iam diximus: erunt plerunque febres putridæ. Sol, Iupiter, Libra, calida & humida. Sed quia ſuperat calor, longè minus vexabitur.

De animi qualitatibus.

Mars eſt dominus locorum Lunæ & Mercurij, inde Venus & Luna ipſa, vltimo Iupiter. Hæc autem deſcripta ſunt ſuis locis.

Mars

Mars eſt debilis & occidentalis vtroque modo. Venus occidentalis & ipſa, ſed matutina cum ſit aucta motu. Erit valdè callidus & ſupra quam exiſtiment homines: nam Mercurius alligatur Lunæ trigono, ob id promptiſſimus & fortis, & audax, & boni ingenij.

De animi vitiis.

Carebit vitiis animi, quoniam non eleuantur maleficæ ſuper dominos qualitates animi, & Mercurius Lunam reſpicit, & neuter eſt in angulo. Quia tamen Mars eſt in nodo, mutabit opiniones, & erit præceps aliquando. Et credo quod ipſe prudentia ſua omnia etiam hæc in melius vertet. Erit Veneri abundè deditus non neſandæ. Et ludis etiam delectabitur. Sæpius etiam ocio. Sæpius etiam bonus ſocius, comptus, ornatus, luxus, & voluptatibus deditus. Tempus inſeruire noſcet.

De diuitiis.

Sors eſt ſub Luna & in beneficarum dignitatibus in quadrato Veneris & trigono Martis. Acquiſita per artem & ex donis, conuiuiis & voluptatibus maxima ex parte conſumet. Lucrabitur autem plurimum. Et maximè iuxta ſenectutem, id eſt, poſt quinquageſimum annum. Et generaliter multis modis lucrando erit felix. Et anni boni erunt maximè 32.33.44.45.56. & 57. & hoc ſi ingreſſus non repugnauerint. Rurſus magnam occaſionem felicitatis habebit cum ad 7. Arietis partem peruenerit anno ſcilicet quinquageſimo, & ante ſcilicet 45. Et ſi ingreſſus fauebunt erit maxima, ſi repugnabunt mediocris ſi neutri magna. Vndique etiam diuerſis annis cauſas inueniet.

De honoribus.

Sol eſt in angulo & ſigno maſculino atque ibi latrones: Eſt igitur tertij aut quarti ſtatus. Tertij, debilis iuxta Ptolemæi verba, iuxta ſententiam quarti, ſed non validi. Erit proculdubio gratus principibus, ſed illis vtcunque non ſatisfaciet vt volet. Cæterum magnanimus, ſplendidus, liberalis, honorum appetens. Ex ira & ludo detrimenta accipiet. Nec ex corde amabitur ab illis. Ipſe tamen eos magis in poteſtate habebit, quam hi eum: nam Sol eſt in dignitatibus Saturni & Veneris. Aliquando dignitates habebit, quamuis medico rarum

De opificio.

Rurſus inſurgent Aſtrologi æmuli, vbi opificium, vbi Planeta orientalis, aut in cœli Medio? Præterea dico quod Iupiter & Mars, & Luna opificij domini ſunt, & quia conueniunt cum tertio ſtatu, ſignificant medicinam. Et quia ſunt occidentales, nec in cœli Medio, aliquando ſe ab exercitio ſponte remouebit. Et in tempore quo illi vacabit, fieri non poteſt, vt vllo modo ſit aſſiduus. Quare non errat is, ſed qui malè eam intelligunt. Manifeſtum eſt autem quod minus aſſiduè, quam ego illam exercebit. Diuinabit certo modo, aulicus erit, & multa ac magna tractans negotia, plus illis, quàm medicinæ intentus erit.

De coniugio.

Luna eſt in quadrantibus partim occidentalibus, partim orientalibus, ſignificat media ætate vxores. Eſt in bicorporeo & pluribus complicata; vnde habebit etiam concubinas cum vxore. Quædam erunt ingenioſæ quæ à Mercurio, quædam iucundæ, quæ à Venere, aliæ contumaces quæ à Marte. Carent teſtimonio Solis, Iouis & Saturni. Quod de multitudine dixit Ptolemæus vxorum, loquitur vbi diuortium, aut vxorum pluralitas admittitur.

De filiis.

Erit prolificus (quamuis iam exegerit annos 33. & nondum habeat niſi filiam vnam) & fœminarum potius quàm maſculorum. Multi tamen non ſuperuiuent de filiis ac filiabus. Quod ſi Saturnus eſſe in imo cœli, vt videtur, nullus aut vix vnus, aut vna ſupereſſet. Sol enim præter id infelix cœli Medium quadrato radio grauiter afficit. In vniuerſum pauci supererunt.

De amicis.

Mira res eſt amicorum, & vt dixi, hic appoſita eſt hæc genitura ob exemplum, ſed cum noſtra concordat, vt Ptolemæus dixit Lunæ locus cum Lunæ loco, & Solis locus cum Solis loco, & vbi eſt locus Solis illi, ibi eſt Venus & Mercurius etiam mihi; & dominus aſcendentis vtrique eſt vnus, ſcilicet Venus, & illius aſcendens ſignum mihi ſextæ domus, & pars fortunæ illi, ſub Luna mihi, & cœli Medium atque imum cum cœli Medio, & imo viciſſim in genituris noſtris commutantur: multa denique inter loca principalia contrarietas. Aſcendens etiam eius proximum eſt loco Solis mihi. Cum ſecunda autem, vt dixit, conuenit ratione ſerui, Luna huic eſt in oppoſito Lunæ domini ſui ad vnguem & propè Iouem illi. Et Saturni locus hic, locus Veneris illi. Et aſcendens ſignum ſextæ domus ſecundæ genituræ. Ex quo videor ego Archiepiſcopo conciliatus per ipſum Caſanatum. Quo ad curam, ego videor ex aſtris melius ſentire, quàm Caſanatus, quod cum Saturnus ſit cauſa morbi in ſecunda geneſi, locus oppoſitus ſignificat ſanationem. At ego ibi, id eſt, in tertia parte Tauri habeo Iouem, ipſe Caſanatus Martem propè locum non in oppoſito. Scripſit tamen, vt aliàs dixi, libellum de cura huius morbi diſertè certe & facundè, & ſubtiliter magno ordine, vt quiſque mirari poſſit illius diligentiam.

De itineribus.

Rurſus hic inſurget æmulus aſtologiæ, vbi ſigna itinerum, vbi ſigna tam diuturnæ moræ extra patriam? Nam hic luminare. non Mars, non Sors cadunt ad angulo. Sed audi ô bone vir? Duo mediocria faciunt vnum magnum, & tria vnum maximum. Luna eſt peregrina, & in fine quinti loci, hanc aſpicit Mars, & Saturnus eſt in imo cœli, & ipſe eſt ex gente quæ peregrinatur. & aſſueta morari extra patriam. Pater enim ſuus qui adhuc viuit Hiſpanus eſt, & vitam agit Beſuntij in Burgundia loco remoto valde à propria patria diſtantia, ſed longè plus moribus. Et hoc eſt, quod dixit Ptolemæus, & quod ſæpe reperij, iudicia Aſtrologi ſunt ex aſtris & ex temperatura. Cum cœli Medium ad quadratum Martis applicuit in 6. Leonis parte ſignificauit diſceſſum è patria, & ex hoc & aliis haberi poteſt verum geniture tempus. Ex quo colligitur vnicuique contingere multa communia natis propinquo tempore, alia autem propria.

De morte.

Mors, vt dixi, erit ex caſibus obuiantibus, & iuxta naturam loci cui obuiant Anæretæ. Et ſcias quod multa contingent huic homini, quæ non ſunt ſcripta hic, de quibus mirabitur, quæ erunt aliena ab his quæ hic promittuntur propter proceſſus & ingreſſus, quos ſi quis voluerit conſiderare, ætate vna indigebit. Hæc autem quæ hic ſcribuntur ſunt generalia & firma, quæ cùm per ingreſſus, & proceſſus mutabuntur, ad priſtinum tamen ſtatum ſponté redibunt.

De temporum diuiſione.

Loci principales ſunt Cancri pars 18. Libræ 12. vel 15. tum etiam 21. Piſcium 3 & 10. Et erit notus omnibus Principibus non tamen in ea quam deſiderabit exiſtimatione, Sed ſucceſſu temporis in maxima apud quendam. Et ſuccedent ei quædam magna ſui cauſa, quæ videbuntur inexpectata. Et quibus neceſſitatis legibus quædam euenire tenentur, iiſdem etiam ſcire, aut ſcita dicere.

GENESIS X.

Pauli III. Pont. Max.

AD veritatis inquiſitionem miris modis non numen aliquod aſſiduè aſpirantibus iuuit, vt non ſolum magnifica & præclata, ſed etiam rariſſima, inuſitatique euentus exempla proferrem. Nam cùm ea priuata vita, exiguaque fortuna ad Regnum eccleſiæ ſeu ſacerdotij prouectus ſit, fuit etiam eruditus Græcæ linguæ haud mediocriter, vitæque diuturnioris, prudentiſſimus, Matheſeos non ignarus. Sed quod maximum omnium eſt, omnia prius illi prædicta ſunt, quàm euenerint. Quomodo autem, dicemus inferiùs.

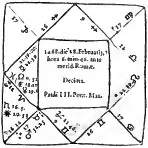
Motus		Latitudines				Differentiæ	Rect.		Hor.	Tem.
☀	Vel.					78	0	An.	15	42
☽	Vel.	S	A	4	50	21	12	An.	12	22
♄	Vel.	M	A	2	4	52	29	An.	14	4
♃	Med.	M	A	0	18	13	44		11	22
♂	Vel.	S	D	0	43	17	8	An.	12	5
♀	Vel.	M	D	1	3	68	10	An.	15	0
☿	Tard.	M	D	0	23	77	44		12	50
Cœl.	Med.					247	17		11	27
Aſcendens						27	44		12	50
Sors						48	1	An.	13	45

Stellæ inerrantes.

Saturnus cum præcedente flexus Piſcium magnitudinis quartæ, naturæ Saturni & parum Mercurij, vnde patet decreta Saturni maximè cum horoſcopi dominus ſit confirmari memoriam, patientiam, conſtantiam.

Iupiter cum dextro humero Orionis magnitudinis primæ, naturæ Martis ac Mercurij, & cum dextro Aurigæ humero ſecundæ magnitudinis, naturæ autem præcedentis. Corpore autem iunctus ſummitati clauæ Orionis, magnitudinis quintæ naturæ Saturni & Iouis. Atque quartæ ſtellæ adiacentium cornu boreali Tauri, magnitudinis quintæ, naturæ Martis & in via Lactea: Augent ergo hæc Iouis robur & ſignificata, diuitias, & honores, & ſacerdotia maxima.

Mars inter Vergilias collocatus, Lunamque venientem in ſua altitudine expectans,

& in Solis ſextili, adminiſtrationes maximas, exercituumque poteſtatem decernit. Cumque in quadrato ſit Mercurij, prauitatem morum adiicit.

Luna

Luna eſt cum Cauda Arietis, magnitudinis quartæ, naturæ Veneris, vnde fortunam bonam auget, & Martis detrimenta minuit.

In occidentis angulo coëunt radij quadrati Martis, oppoſiti Mercurij, trigoni fermè Saturni, & ſextiles Iouis, vbi & Regulus naturæ Iouis & Martis fortunam firmam in ſenio oſtendens ac illuſtriſſimam, ſed & prægrandes calamitates: Quæ omnia illi contigerunt ſummi ſacerdotij adeptione, & filij morte violenta.

Itaque occiſo Petro Aloyſio, vir inſignis Ioannes Maona Piſanus à ſecretis illuſtriſſimi Præſidis prouinciæ, Ducisque Cæſarei exercitus inceptam epiſtolam inter arcana occiſi Principis huiuſmodi nobis obtulit, cum hac etiam inſcriptione.

Copia Capituli literarum Excellentiſſimi Aſtronomi D. Paridis de Mantua ad Reuerendiſſimum Cardinalem Alexandrum Farneſium, nunc Pontificem Maximum tempore obitus Leonis.

Reuerendiſſime Domine, vidi & cum ſummo ſtudio ea, quæ ad me tranſmiſiſti circa genituram Veſt. Reuerendiſs. D. & diem natiuitatis quæ fuit 28. Februarij mi. 46. anno Domini 1468. cuperemus recurſu ſyderum ſatisfacere deſiderio tuæ D. Reuerendiſs. in his proximis comitiis: Verum ſydera pro nunc non ſunt diſpoſita, ſed in aliud tempus erunt benigniora. Pollicentur enim aſſumptionem ſummam ad gradum Pontificatus anno Domini 1534. Qui erit annus 66. dies 255. hor. 9. mi. 34. ex directione Solis ad trinum Mercurij cum teſtimonio Iouis & Saturni. At interim non leue periculum in aquis anni 61. menſibus 6. diebus 3. Ex directione Lunæ ad quadratum Saturni. Anno 81. diebus 68. 1549. D. Reuerendiſs. grauiter ſe habebit cum magno vitæ diſcrimine, quæ dies erit 4. vel 5. Maij 1549. ex directione aſcendentis ad ſuum trinum, qui pro quadrato habetur, eo quia eſt in ſignis breuium aſcenſionum, cum teſtimonio Saturni domini terminorum illius directionis, & ſine auxilio Iouis cum non reperiatur in aſpectu quadrato trino vel oppoſito in iſta directione. Poſſet tamen præſentia Iouis conferre, quod tamen nos non credimus. Hæc ille vir penè diuinus.

Examen præcedentis prædictionis & totius genituræ.

Primum inſcribitur copia Capituli literarum, & non copia literarum, vt intelligamus in his literis etiam alia contenta fuiſſe, & non ſolum hoc capitulum. Quæ forſan de aliis rebus erant. Filium autem Pontifices exemplar prædictionis, vt diuinum quoddam oraculum tantum curaſſe tranſcribi. (Excellentiſſimi D. (Hoc epithetum additum fuit ab Anagnoſta Petri Aloiſij, non ab ipſo epiſtolæ authore. De Mantua palam eſt (ex his quæ nos ſcimus à ſuo diſcipulo Euangeliſta Braſca Mediolanenſe monacho S. Benedicti quem poſtea in gratiam magiſtri, quod magiſter mortuus iam eſſet vocatum à Paulo. III Pontifice, qui prius Alexander Farneſius vocabatur & à religione, collegioque monachorum exemptum creatum in epiſcopum) eum fuiſſe Paridem Cæreſarium familia, qui & patria Mantuanus vocabatur. Hoc autem ad Excellentiam maiorem inditum, vt patriæ ſolum nomine tanquam non ſolum inter familiæ homines, ſed totius patriæ emineret, agnoſceretur. Quod maximè in vſu habere ſolemus in regionibus longinquis. Vt apud Anglos Mediolanenſis Regis, nam familiæ nomen penè ignotum eſt. Aut dixi, ob viri maximam excellentiam. Ad Reuerendiſſimum, Palam eſt quod qui res curant, non poſſunt adeò de ſermonis nitore eſſe ſollicit, nam Reuerendiſſimus haud Latinum eſt epithetum, vtimur quandoque tamen & nos cum nihil illius loco habeamus. Licet autem tunc nouis epithetis dignitatibus rebus noua indere nomina, tametſi non adeò Latina dici poſſint, maximè apud eos qui non de ſermonis elegantia certant, ſed rerum veritate. Nunc Pontificem maximum declarat, qui reſcripſit tacitè cauſam cur reſcripſerit, non enim antequam euentus ſit ſecutus reſcripſit, ſed rei miraculo ductus & ſuccedentium expectatione, iuſſit filius hæc ex literis ipſis Paridis Ceſarij atque authoghrago exſcribi. Additum tempore obitus Leonis, ne quis crederet epiſtolam conſcriptam tempore, quo iam factus eſſet Pontifex, & vt longa præuiſione res honorabilior haberetur. Nam propè quandoque ex coniecturis licet ventura præcognoſcere atque prædicere: Multò antea prædixiſſe, omni ſuſpitione caret, & diuinitus eſt.

Reuerendiſſime domine, licet ex reſponſo petitionem Cardinalis coniectari, quæ quatuor continebat capita. Primum an cum mortuus eſſet Leo decimus, poſſet ipſe eligi in Pontificem. Nam vbi poſſet, rem in animo habebat tractandi audacter: vbi non, amicis opera danda erat, nec in caſſum repulſa quærenda. Ex quo patet quanta ex arte vtilitas habeatur. Quamque ſapienter Cardinalis arte vſus ſit, vt veronis modo prædictin caderet, non parum illi vſui futura eſſet. Perſpectam quoque artificis excellentiam habuiſſe non ex hoc, ſed ex aliis antea. Secundum quæſitum fuit, ſi non modo contingeret quando futurum eſſet. Ex quo patet ab illo ſperaſſe omnino quandoque futurum Pontificem.

Nam non quæſiſſet adeò conſtanter an tunc eſſet futurus Pontifex, ſi non ſciuiſſet ſe quandoque futurum. Nec is addidiſſet, (verum ſydera &c.) niſi aliquando futurum prædixiſſet, aut ſaltem ille tunc quæſiſſet. Tertium quæſitum quæ illi ventura eſſent interim, ſelegit autem vnum notabile verum, non vt noſtro tempore decem exigua, quorum cum maior pars falſa deprehendatur, illud quod verum eſt atque ſuccedit, non ex arte eſſe creditur. Quartum & vltimum, quantum ſuperuicturus eſſet. Nunc verò ſingula diſcutiamus.

Reſpondet ergo Paris vidiſſe geneſim, & ne obiter crederetur ſubiicit 28. Febr. anni 1468.

1468. non dixit vltimo Febr. quia annus 1468 eſt b ſextilis. Sed addit mi. 46. Error eſt in ſcriptura, hor. mi. 46. ante meridiem legi debet. Sic qui ediderunt, qui dederunt & factum ipſe Pontifex mihi approbauit. Braſca illam eſſe dixit, & quod maximum eſt directiones omnes congruunt. Mortuus eſt Leo Octobris menſe 1521. prædixit ſubmerſionis periculum antè ſeptem annos quam fuerit, electionem ante 12. vitam ſenis annis 27. audacter extendit, ob quæ nobile hoc præſagium diei inter cætera meretur.

Cuperemus te curſu ſyderum ſatisfacere, tanto meliore ſenſu oratio eſt, quo barbara dictione contextuque magis. Id eſt, cum alij aſtronomi, vt blandiantur interuertant ſyderũ decreta, quæ non ſũt in noſtra poteſtate, ego doleo non poſſe amoliri quod decernunt. Policentur enim aſſumptionem: Primum hoc præſupponit vitæ diuturnitatem, quoniam Sol & aſcendens fuerunt Aphetæ, & cum aſcendente Mercurius trigoni dominus orientalis, & matutinus, & radij trigoni Iouis ad aſcendens, & ſextiles Lunæ ad Solem. Et Gauricus dixit ſe obſeruaſſe in plus quàm mille genituris viuaciores eſſe illos, quibus Planetæ ſunt ſub terra, quàm ſupra terram. Et exiſtimas hoc eſſe contra decreta Ptolemæi, cùm non ſit. Nam ſupra terrã maleficæ præſertim cum fuerint radios oppoſitos tranſmittunt infra terrã, quibus obuiũ aſcendens perimitur. Infra terram corpus maleficæ non adeò perimit, vt radij oppoſiti. Ptolemæus loquitur de naturali robore vitæ qui maior eſt his, qui Planetas maximè luminaria ſupra terram habent. Conſtat igitur omnibus rationibus debuiſſe eſſe longæuum & valde. De dignitate autẽ Pontificia fuit primũ ex nobili familia ex vrbe, ex qua plures fuère Pontifices, quàm ex alia. Pontifex enim Romanus eſt Epiſcopus in ſenili ætate in qua maximè ſolent deligi, vt pluribus ſatisfiat, multi Cardinales frequenti largitione ditentur. Ipſe verò blandus & callidus, & in opinione hominum quod eſſet aliquando deprehenſus morbo attonito & quod eſſet probus vir. Nec fuit omnino malus ſi ſui generis hominibus conferas. Erat enim, vt dixi, eruditus eruditis, maximè pauperibus, beneficus, prudens, nec ſæuus, nec religionis contemptor. Sed quo ad ſydera attinet, fuere quinque notatu digna, Sol in aſcendente cum erronibus comitantibus & Mercurio orientali, & Ioue in angulo. Mercurius in optimo ſtatu trigono radio excipiens Iouem in angulo. Sol exceptus à Ioue ex quadrato & in ſextili Lunæ potentis. Cœli Medium in Iouis oppoſito domini ſui & trigono Saturni. Cor Leonis in occidente, ſignificans ætatem declinantem maximis honoribus & poteſtate agendam. Adiuuant hæc radij in occidentem tranſmiſſi maximè Mercurij & Iouis, & tot ſtellæ inſignes cum ipſo Ioue. Mercurius autem in horoſcopo facit ſagaciſſimum. Itaque iam conſtitutum erat futurum Pontificem, maximè quod ætatis proceſſu meliores genituræ natorum interim inefficaces redduntur.

Qui erit annus 66. dies) Oſtendit firmiter hæc ſe prædicere, velut & illud (Non potes) vide quàm expreſsè loquatur, non quemadmodum noſtræ ætatis ſycophantæ forſan, fieri poteſt, exiſtimo, aſtra videntur polliceri, niſi eſſet, & tales meræ nugæ: at ipſe dilucidè & quod ſucceſſurum non erat negauit, & quod ſucceſſurum erat pollicitus eſt nulla adiecta ambage. Et adiecit annum & dies, ne fortuitò prædixiſſe exiſtimaremus: nam niſi addideris quæ ars erit. Omnia enim ad ſic vel non reducuntur. Horum veriſimilius perſæpe eligere facile eſt. Deinde dum viuit, ſemper ſi tempus non adiicias dicere potes futurum eſſe: cum fuerit mortuus, quis te mendacij coarguet. Ita nebulones hi nunquam reprehendi poſſunt. Quinimo ſi nunc decem ſint Cardinales ſeniores, aut alicuius nominis, omnes habebunt ſuum vatem. Sed qualis vates? impudens; adulator, & proditor. Multos enim ſpes præcipitat. Adiecit ergo diem, vt artificioſam indicaret eſſe coniecturam: incidit autem 253. dies à reditu anni 1534. in 5. Nouembris, ſed electus eſt 13. Octobris. coronatus 2. Nouembris. Interceſſit error dierum 23. quibus ſerius indicauit. Direxi igitur ſecundùm regulam Ptolemæi & primo cœli imum ad locum trigonum Mercurij, & peruenit ad illum in Par. 14. mi. 42. Et poſt Solem ad imum cœli & peruenit ad eum in Par. 56. mi. 53. quæ collectæ faciunt Par. 71. mi. 35. Sed ſimul dirigendo fiunt Par. 66. mi. 11. Et hoc conſentit ſphæræ. Paris autem Cæceſarius habebat tabulas exquiſitiſſimas, vt vidi apud Euangeliſtam Braſcam. Et ſunt tabulæ Monteregij directionum ad Romæ ſitum exquiſitiſſimè accommodatæ, & abſque ſupputationibus. Mihi autem ſatisfaceret inſtrumentum de quo aliàs ſæpius dixi ſub forma planiſphærij. Hunc modum ſi addideris his, quæ Ptolemæus ſcripſit, efficies maiora, quàm Ptolemæus ipſe. Etenim Ptolemæus modum illum dirigendi poſuit pro exemplo. Quamuis vt dixi, diſcrimen oriatur ex hoc quod Ptolemæus in quarto modo facit directionem compoſitam, Cæceſarius non. Sed Ptolemæus ſumit auxilium à proceſſu qui talis fuit, & ingreſſus, vt hic infrà vides. Sed ad oppoſitum locum deuenerat, qui fuit trigonus radius Lunæ & Martis, & quadratus Iouis, & aſpiciens Saturnum. Sed quod maximum fuit hæc ſynodus radiorum celebrabatur in Geminis, & cœli Medium peruenit ad locum illum, vt infrà vides. Et Mercurius ad locum radicis in optimo ſtatu & reſpiciens rurſus ſynodum trigono. Et fuit ibi Mars fauens electioni, quia ab initio recepit Solem ſextili radio, & fuit dominus trigoni loci Solis primus, & ipſe inter Vergilias ſignificans conſenſum multitudinis. Cum igitur iunxerit tabulas exquiſitas viæ proceſſuum, habebis rem de qua homines mirabuntur. Nihilominus etiam abſque illis ſufficit.

Et hæc de anni inuentione, ſed de menſibus, & diebus non oportet, vt credas, quod eodem modo habeantur in talibus: nam in vita & his quæ naturaliter proueniunt in corpore, & anima bene eadem eſt ratio. Sed in talibus oportet vt fiat concurſus cauſarum, vt

etiam

etiam in libru de Fato diximus. Vtpote quod iam mortuus eſſet Pontifex alius, nam

Cœl.Med.	♎	9				
Sol	♍	18	20	♓	18	20
Luna	♏	16	34	♍	0	24
Sors	♎	20	53			
Aſcendens	♌	22	39			
				♄	♋	20 38
				♃	♑	24 5
				♂	♊	19 14
				♀	♉	4 13
				☿	♒	20 56

duo Pontifices ſimul eſſe non poſſunt. In hoc igitur caſu nec melior proceſſus, nec ingreſſus eſt oligendus, ſed ſufficit vt ſatis concordet. Et quod concurſus cum aliis cauſis conueniat. Et hoc vbi directio non cadat ad vnguem in annum proceſſus optimi.

Sed vbi cadat directio ad vnguem in annum, tunc eligendus eſt menſis, qui magis concordat ratione proceſſus & directionis, ita quod in hoc caſu quærenda eſt exacta directio & proceſſus.

Quòd ſi directio conſentiat proceſſui & ingreſſibus non tamen conueniat concurſus cauſarum, tunc habebit primum locum poſt illum, puta poſt Pontificem aut Regem. Et ſi concurſus ſuccedat ſtatim habebit rurſus primam dignitatem: ſi autem multò poſt plerunque euaneſcet vis illa, nec habebit, ſed in alium transferetur. Ideò ſecundus locus ſuccedente morte principalis ſtatim eſt ſignum, quod ſuccedet in principali, quia talis ſecundus locus ſignificat omnia adfuiſſe ex parte ſui, ſed defuiſſe ocaſionem. In hac igitur geneſi quod ad annum attinuit nihil defuit, nam & tranſitus aſcendentis ad ſeptimum locum vbi erant radij oppoſiti Solis & Mercurij, & quadrati Lunæ & Martis, & trigoni Iouis, & cor Leonis indicabant dignitatem maximam & authoritatem, ac factum qualis ſolet adeſſe Pontificibus.

Pro menſe igitur & die obſeruanda eſt directio exquiſita, vt dixi, vbi in eundem annum coincidat: Secundo proceſſus qui fuit ad nonum menſem: Et quia annus peruenerat ad oppoſita ſigna, & oppoſitio non diuiditur, niſi in trigonum & ſextilem conuenienter, ideò peruenit menſis ad ſextilem radicis & trigonum reuolutionis anni hoc modo. Et ita Sors ad optimum ſtatum peruenit. Et Luna menſis initio fuit in cœlo Medio radicis.

Sol	♉	18	20
Luna	♋	16	34
Cœl. Med.	♒	9	
Sors	♊	20	53
Aſcendens	♈	21	39

Ex directione Solis.) Addit cauſam ne crederetur vaticinari ex dæmone aut inani arte. Aſſumit Solem, in hoc conſentit cum Ptolemæo. Ad trinum Mercurij præfert trinum corpori, & Mercurium Ioui, quia Mercurius erat in optimo ſtatu in centro horoſcopi, orientalis, matutinus, dominus loci proprij & directionis: Ioui omnia in contrarium cedebant. Cum teſtimonio Iouis & Saturni, Iupiter tamen erat præſens corpore loco directionis, & dominus loci Solis, & cœli Medij. Saturnus aſpiciebat locum de ſextili vbi directio cadebat, & erat dominus trigoni loci.

(At interim.) Voluit confirmare prognoſticum ex re euidentiſſima, ſcilicet in aquis: nam cum morbi, vulnera, caſus, ruina, venenum, accuſatio, etiam ſi prædicantur, leue momentum habent: periculum ab aquis in viro potenti oſtendit vim Fati, ſi præuiſum cum tempore non poſſit vitari: nihil enim facilius, maximè habitantibus mediterranea. Præmonitus igitur ſi cauere nequeat, magnam declarat Fati neceſſitatem, Incidit ergo & penè ſubmerſus eſt. Sed tamen vt audio paulò ſerius quàm prædictum fuerat iuxta annum 65. Seu quod in ſupputatione error fuerit, ſeu quod verè anno illo 62. ſcilicet caſus acciderit. Et certè anno 62. Luna erat in initio Scorpij, & ibat ad Saturni oppoſitum, qui fuit in 13. parte Tauri. Quidam dicunt quod anno præcedente electionem etiam cecidit ex attonito morbo, eo quod Luna paſſa eſt deliquium menſe Auguſti valdè proximè horoſcopum, Sed nos nugas aliorum non curamus. Certum eſt quod cum ſatellitio ſtipatus eſſet iuxta tempus definitum, cecidit in flumen, in quo penè ſubmerſus eſt. (Ex directione Lunæ ad Saturni quadratum.) Dat cauſam, non ſemper hoc facit Luna, ſed cùm eſſet Luna iuxta Pleiades & Martem cadentem, ſignificauit periculum violentæ mortis ex humido. Et quia Saturnus erat author, & omnes ſub terra, ex caſu in aquam.

Anno 81.) Horoſcopi aſcenſio eſt par. 337. mi. 59. Aſcenſio loci trigoni Mercurij, qui eſt par. 22. mi. 39. ♊ eſt. par. 59. mi. 10. Differentia igitur eſt par. 81. mi. 11. Et ſunt iuxta illum abſque additione ſeptuageſimæ ſecundæ partis anni 81 menſes 2. dies 6. qui ſi computentur à die natalirio qui fuit 28. Februarij cadunt in 4. aut 5. Maij, habes rationem dictorum. Circa quæ animaduertendum primo quod corpus Saturni non occidit in 31. annis quia Saturnus erat dominus aſcendentis, & aſcendens robuſtum præſentia Mercurij, Solis & radiorum trigonorum Iouis. Similiter nec Mars ob robur aſcendentis & quia eſt in ſigno fœminino. Nec radij quadrati proprij, quia licet cadant ſuper corpus Martis, Luna tamen eſt ibi vicina, & quadratum aſcendentis cum ſit breuium aſcenſionum & terminetur in 55. annum habet vim ſextilis: Et huius ſtatim ſubiungam rationem. Vidi etiam quod Paris Cæreſarius facit horoſcopum 28. Aquarij par. non 23. alij ponunt par. 24. mi. 48. At hoc quod ad trigonum & quadratum attinet horoſcopi & directionem Solis & Planetarum parum refert, quia circuli poſitionum parum ad modum variantur, & loci remanent iidem. Sed cur trigonus occidit cùm vim habeat qua-

dcati

drati in aſcenſionibus, imo nec implet quadratum, quod continet 90. par. Reſpondeo quod cum agatur de directione & directio fiat per partes æquinoctij quarum natura quadrata eſt contraria, quia eſt medietas oppoſitionis, trigona & ſextilis eſt amica, ideò in directionibus attendere oportet magis naturam conſenſus & contrarietatis partium æquinoctij, quàm ſigniferi, in alijs cauſis contrarium oportet obſeruare. Et licet partes 80. non compleant ſigna tria, nec quadratum aſpectum, nihilo minus cadunt in ſignum oppoſitæ naturæ. Velut ſi Aquarius aſcendit, in imo cœli eſt Tauri ſignum æquinoctialis non Gemini. Et quod ſit verum imum cœli ſemper reſpicit quadrato aſpectu horoſcopum. Et hæc ſuo loco nos declarauimus. Nunc breui regula opus eſt: Inſpice locum reſpicientem, & in quem cadunt radij, & ſi domus ſe reſpiciunt ſextili aſpectu, erit natura radij illius ſextilis, ſi quadrati quadrati, ſi trigoni trigoni. Eo anno dicit Iupiter non reſpicit locum directionis, nec quadrato, nec trigono, nec oppoſito. Intelligit quia in reditu anni 81. licet Iupiter fuerit in 22. parte Arietis; aſpectus ille non eſt validus. Præſentia tamen loci Iouis ſupple in radice poſſet aliquid facere, quod non credo. Nota duo circa hoc, primum quod præſentia in loco directionum vel proceſſuum, vt dictum eſt, debet eſſe per ingreſſum non in radice, vt contra Aphetarum ad loca radicis comparatio eſſe debet. Deinde præponit oppoſitionem corpori, dico quod oppoſitio Iouis eſt bona, quia ab initio fuit amicus aſcendenti, ipſum trigono radio reſpiciens. Sed non eſt melior præſentia eius, quod autem dicit eſſe meliorem, intellige de præſentia in radice non in ingreſſu. (Cum teſtimonio Saturni domini terminorum) Viſus eſt amplecti fines Ægyptiorũ, quia iuxta illos poſita 28. parte Aquarij aſcendente Saturnus eſt dominus finis & trigoni illius in Geminis. Aut dicendum eſt quod ſcripſerit terminorum pro termini. Sed prior opinio mihi arridet. Non dixit de ætate decrepita, quamuis maximum eſſet argumentum, quoniam vt dicebat Galenus, viri præclari non ſolent adducere in medium, niſi ea quæ paucis nota ſunt, abſtinent à notiſſimis.

Hæc vir ille ingenio plus quàm humano ſcripſit. Memini anno 1538. audiuiſſe Pontificem iactaſſe quod ſecurus eſſet de vita vſque ad 14. annos expletos ab aſſumptione dignitatis. Vidi etiam ſcriptum quoddam, in quo dæmon interrogabatur, quantum ſuperfuturus eſſet à die dignitatis aſſumptæ? Reſpondebatque annis 14. Ita apud illum pro conſtanti habebatur, non niſi exacta anno 14. obiturum. Sunt qui velint Paridem Cæreſarium dæmonis auxilio innixum prætendiſſe aſtrorum iſtam immodicam ſcientiam, cùm etiam audierim à viro fide digno atque fortuna illuſtri, conſtitiſſe in camini Pluteo capita marmorea, quæ cum infortunium immineret, ſponte circumuerterentur. Sed hæc vt reor adeò mira ab illius excellentia in prædicendo potius ſumpſere originem, vt homines velut antiquitus fabularentur. Perueniſſe potius ad illum credendum eſt Franciſci Mariæ Ferrarienſis ſcripta, atque inter cætera mirum illud prognoſticum Iacobi Picinini, qui à Rege Neapolis Ferrando Arragonio occiſus eſt, cum annum, menſem, diem & horam illi aſtrologus prædixiſſet. Sileant iam Apollinis reſponſa, nihil tale enim in his memoratur. Trium igitur mirabilium prædictionum, Aſcletarionis de Domitiano, Franciſci Mariæ Ferrarienſis de Iacobo Picinino Principe, Paridis Cæreſarij Mantuani de Alexandro Farneſio, vnam reuocaſſe in examen contentus ſum, reliquas ſi potero perducam in lucem. Cæterùm vt ad rem redeam, cùm Luna ad locum Iouis perueniſſet directione anno 36. filium ſuſcepit nomine Petrum Aloyſium Patris virtute longè inferiorem, ſcilicet eruditione & prudentia, fauebat tamen eruditis, ex quo extant quatuor illuſtres nepotes. Propter cuius mortem & caſum geneſim ſubiicio præcedente non inferiorem admiratione. Ex priuato ſtatu Princeps inde à ſuis occiſus cum in arce tuta eſſet. Conſpiratione omnibus nota præterquam ipſi, vt Fato mortuus videatur. Adſunt prætereà duorum principalium inimicorum geneſes, & præſertim eius propriè, qui illum manu ſua interfecit. Subieci & geneſim primogeniti, vt ſimul aui patris, ac filij ſeriem intelligeres, quemadmodum & in noſtra, nam & patris mei, & filiorum meorum comparationem habes, & vt hic patri vnicus fuit filius, illi multi filij, ſic & ego vnica proles parenti, multos progenui filios. Hic verò fortuna inferior parente fuit; nos autem ſuperiores. Fuit etiam hic qui deſcriberetur immodicus omnino puerorum amator, & patritiis infenſus. Alioquin moderatum ſe popularibus exhibuit ac plebi: credo vt ſecurius regnaret.

GENITVRA XI.

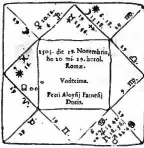
Petri Aloyſij Farneſij Principis.

Aſſumpto ad Pontificiam dignitatem Alexandro Farneſio, qui vocatus eſt Paulus Tertius conſenſu collegij Cardinalium, duæ ciuitates Placentia & Parma olim ſubiectæ Mediolanenſium Principibus & ob ærarij inopiam pignori datæ Pontificibus pro certa pecunia, Petro Aloyſio conceſſæ ſunt ſub Ducis, vt dici conſueuit, titulo. Nouaria quoque pecuniæ cauſa Pontifici pignori data, Cæſare permittente, illi data eſt, vt trium ſimul ciuitatum egregiarum Princeps factus ſit. Quod ſi vel Fata voluiſſent, vel ipſe moderari fortunam ſciuiſſet prudentia & potentia patris, non ſolum parta conſeruare, ſed egregiè augere potuiſſet.

Iupiter

Iupiter cum Apolline magnitudinis ſecundæ naturæ Mercurij.

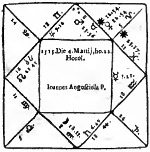
Luna iuxta Caput Serpentatij magnitudinis tertiæ naturæ Martis & Mercurij.

Communia his duobus ſunt quinque aſcendens in ſigno Leonis quod ambitioſos & truces creat. Venus cum Sorte hoc ad rem nihil vtrique tamen cauſa mulierum, diuitiarum incrementum pollicetur. Quod neſcio quomodo contigeris, certum tamen eſt. Ter-

tium eſt Mars in caſu ſuo, hoc raro oſtendit dignitates in re bellica aut adminiſtrationes, ob id qui talia patrant rarò aſſumuntur ad adminiſtrationes, natura ipſa rerum eum

atris conſentiente. Qui enim talia agunt ſibi timent & ob id alieno nomine non gerunt res. Mars etiam in caſu ſuo adminiſtrationes negat, idem in angulis & oppoſito Lunæ. (Eſt autem hoc vtrique commune & quartum ac quintum) ad homicidia impellit; ſolus Mars in Lunæ oppoſito eos naſci facit, qui ad hominum cædem prompti ſunt, vt hic in his duobus exemplis vides. Et in geneſi Principis cuiuſdam, qui ad me pro iudicio 100. coronatos tranſmiſerat, licet mercator mihi 25. ſubripuerit. Is enim cùm Lunam in oppoſito Martis haberet ex quacunque cauſa ad hominum cædem prorumpebat, vt ſic iam plures adhuc iuuenis iugularit. Occiſus eſt die ſabbathi 10. Septembris anni 1547. hora diei, id eſt, à Solis ortu 5. quæ eſt 17. horologij & ſecunda ante meridiem cum prauſus eſſet. Fuit is annus ætatis 44. eo tempore Sol peruenit ad oppoſitum Saturni in annis 45. completis ex loco tabularum. Habes igitur quod ex hac directione debuit mori, quia Anæreta erat duplex & potens domino loci iunctus. Quòd eo anno, quia proceſſus concordabat directione, Quod violenta morte, quia Anæreta erat in loco contrario naturæ ſuæ, & duæ maleficæ iunctæ ſimul & locus Martis imperabat loco Solis. Quodque à ſuis, quia dominus aſcendentis erat in loco directionis, & Iupiter qui Anæretæ fauit dominus fuit loci Solis qui fuit Apheta. Quod verò mors violenta eſſe deberet, alia præter hæc ſuadebant: Dominus aſcendentis in trigono maleficarum & domini loci oppoſiti, vt intelligeremus bonis atque malis æquè inuiſum futurum, Mars imperans Soli loci ratione. Luna infelix & ſub radiis à Sole ad Mercurium infelicem defluens. Erat præterea Iupiter alter aſcendentis dominus cum maleficis & tres ſuperiores retrocedebant: quod cùm contingit, inditium eſt ſemper atram bilem prædominari egregiè, vt experimento didici. At verò tres celebrar coniunctiones Iupiter cum Marte ante natiuitatem in 14. parte Cancri, poſt retrocedens in 9. vltimo directus in 6. Cum Saturno verò iungetur etiam Iupiter in parte Cancri. Cancer autem omnium quæ in cœlo ſunt ſignorum, vt dixi potentiſſimum. Proximius nobis regium domus Lunæ longarum aſcenſionum imperans. Eodem anno aſcendens peruenit ad Martis ſextilem & Pleiades. Mars autem cadit vbi eſt & in loco directionis retrocedens iunctus Saturno ſimiliter cadenti atque retrocedenti. Atque hæc

Proceſſus menſis.

Sol & Luna	♉
Aſcendens & Sors	♌
Cœli Medium	♉

de anno. De menſe verò ac die alia ratio eſt, fuit menſis 11. in anni initio. Saturnus fuit in loco Mercurij radicis & Venus redierat ad locum proprium domina trigoni loci Anaretæ prima. Sicut etiam in præcedenti geneſi anno, quo creatus eſt Pontifex dominus trigoni loci promittentis, id eſt, 23. partis Geminorum primus redierat ad locum radicis. Dixi enim quod in his, quæ per multos celebrantur, dominus trigoni maximam

apud Prolemæum obtinet poteſtatem. Lona verò ibat ad quadratum Veneris & ſextilem Saturni, eratque in illius Carpento in parte 16 Libræ. Sed vt ad menſem reuertar fuit eius initium die 26. Auguſti eiuſdem anni, & tunc Luna fuit in loco interemptorio, id eſt, loco oppoſito Saturni & Martis in radice & loco Veneris tam in radice, quam in initio anni. Pridie quam occideretur celebrata eſt coniunctio Solis & Martis, quæ ſignificat ea die initium arctum conſilium perficiendi. Ea die Luna fuit in Leone, quod pertinet ad eos qui interfecerunt, nam fuit inter amborum horoſcopum. Fuit igitur anni eius pro-

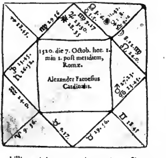
Sol	♋	6	58
Luna	♋	13	18
Aſcendens	♎	9	
Sors	♎	16	
Cœl. Med.	♋	19	

ceſſus vt vides. Vides igitur in proceſſu illius anni omnia loca principalia eſſe afflicta, vt minimè poſſet euadere. Et quia cœli Medium affligebatur in morte, amiſſa eſt maior pars principatus. Ex tribus enim ciuitatibus amiſit duas, ſcilicet Placentiam & Nonariam. Et quia maleficæ erant iunctæ, & dominantes loco interemptorio, & ipſæ malè affectæ, corpus enim poſt cædem fuit etiam contumeliis magnis affectum. De cauſa autem exactiſſima, menſis, diei & horæ ob prolixitatem ſuperſedeo. Nunc verò ad illos qui eum occiderunt transferenda eſt conſideratio. Primus, id eſt, Landus non poterat vllo modo occidere, quia nil tale ex geneſi portendebatur, ſeu quod eſſet podagroſus, ſed Angoſciola Saturnum habuit in loco Solis Farneſij ad vnguem, eſt autem Saturnus, vt dixi, Farneſio Anæreta, ideò illius manibus occiſus eſt. Fuit hic annos Lando 37. atque ideò in proceſſo omnia ad locum radicis redierant, & quæ in geneſi ſignificabantur tunc præſtare debere oſtendebant, cùm eſſet in ætate Solis. Angoſciolæ fuit 32. Actiones directione non indigent, cùm ſæpius poſſint iterari, & ſint in poteſtate agentis: ſed Solis proceſſibus & ingreſſibus nihilominus eo anno Lando Luna peruenit directione ad locum Solis inter Pleiadas: quo fit vt etiam cùm luminaria ſint malè affecta, Sol in Pleiadas: Luna in oppoſito Martis, vt vtroque lumine ſit valde læſus. Ob id etiam contingit, vt plures ex his qui breuem habent viſum ſint homicidæ, quoniam hic luminaria à Marte oppugnantur, aut illi vel eius ſtellis immiſcentur. At Saturnus cæcitatis author eſt, ideo non ita cæci prompti ſunt ad homicidia, præſertim cum facultas deſit: Sed malos animos gerunt, ſuntque quales Saturnus deſignat, fraudulenti. Sed ad rem reuertor: aſcendens vtriuſque eſt inconiunctum aſcendenti Farneſij, & in reditu anni Mars rediit ad proprium locum radicis in quadrato Iouis & Mercurij, Lando Mars in oppoſito Saturni & Mars in Cancri initio. Sed & Luna in oppoſita Solis in fine Scorpij: fuit autem Saturnus dominus aſcendentis proceſſus Farneſij. Sol quoque Lando & Mars Angoſciolæ inter Pleiades non ſimplex homicidium, ſed coniurationem plurium ſignificabant. Plura dicenda eſſent, ſed cum de principibus agatur, ne verba in malum ſenſum poſſint diſtorqueri, ſuperſedeo.

Cæterum cùm Iupiter & Venus affligantur in ſigno aqueo, vel ex aqueo ſigno à maleficis, podagram inſignem iuxta noſtra principia ſignificabant. Itaque correptus ea atque cooſtactus, nodoſus, atque penitus deformis & immobilis redditus eſt. Eius quatuor fuêre filij, Alexander primus & Raynutius Cardinales, Octauius Parmæ nunc dominus, atque Horatius Princeps: Primogeniti viri ſplendidi & inſignis genituram cauſis ſupradictis ſubnectere placuit.

Motus Planetarum		Latitudines			
Sol	Vel.				
Luna	Tard.	S	D	4	9
Saturnus	Tard.	M	D	0	24
Iupiter	Vel.	S	D	0	50
Mars	Vel.	S	A	1	0
Venus	Vel.	S	D	1	2
Mercurius	Retr.	M	A	2	4

Huic aſcendens eſt locus oppoſitus Iouis patri & Mars iuxta locum proprium. Cum aſcendens ad corpus Saturni & oppoſitum Martis peruenit, ægrotauit ad mortem, is annus fuit ætatis 13. Euaſit quia Sol Apheta erat. Sol in vtriuſque maleficæ quadratis radiis violentum exitum vitæ patri decernunt,

qui illi contigit anno ætatis propriæ 27. Sicut Venus cum Sole in diurna geneſi principatum. Hoc quidem in congreſſu per directionem cum Ioue ipſius Solis anno 24. vt triennio poſt cum occurrit radiis Saturni & Martis, in Martis domo cædem quæ ſubſecuta eſt. Præſertim quòd directionis locus, & in angulo, & in Scorpione, & in fine ſigni fuit. Nam & ſi radij amici ſint trigoni ſextileſue, vt tamen vides atque te docui, cum ex domibus ſe quadrato reſpicientibus ſint, quadratis æquiualent, ob quartam partem æquinoctij intercepta: Et rurſus quia, vt alias dixi, Sol ab initio ab iiſdē maleficis quadratis radiis pulſabatur? Ex hoc vides quod in geniturıs primogenitorum & vltimorum filiorum relucent fata parentum, non in aliis. Vltimus enim Raynutius natus eſt 1530. anno, die autem

Digitized by Google

tem 11. Auguſti, hor. 14. mi. 42. poſt meridiem. Et hic habuit Solem cum Marte, non tamen adeò expreſſè violenta patris mors ſignificabatur ex hac conſtitutione, vt in primo geniti. Rurſus in geneſi ſecundi filij Octauij Ducis, qui longam Parmæ obſidionem perpeſſus eſt, nihil tale inuenies, natus anno 1524. die 9. Octob. hor. 4. mi. 23. poſt merid. Iouem habet in horoſcopo à centro tantum diſtantem par. 1. mi. 15.

Cæterum vt ad Alexandri geneſim reuertar, factus eſt Cardinalis anno 14. cum cœli Medium ad Iouem peruenit. Quia verò Sol quadratis radiis maleficarum pulſatur, tota illius vita erit plena contentionibus & periculis, ipſe alioquin clarus, ſplendidus, atque inuictus. Non erit abhorrens à Muſis. Sed & liberalis, ac magnificus, magnanimuſque. Vexabitur tamen corporis vitio quodam & inopinato caſu concidet. Antea tamen ob Iouis ſitum, à multis euadet infortuniis.

Monendus etiam lector es de duobus, quæ ad principalem pertinent geneſim, antequam illam penitus abſoluam, quod omnes qui de cæde illius conuicti ſunt, maximam cum Leonia ſigno habuêre coniunctionem, quod Leo non ſolum horoſcopo Farneſij ſit inconiunctum, ſed & loco interfectorum; ſcilicet Cancro & loco in quem directio peruenit, id eſt, Capricorno, & locis dominorum horoſcopi, cum alter ſit in Cancro, reliquus in Capricorno.

Alterum quod ſcire præſtat, eſt eos qui Lunam habent ſub radiis Solis à maleficis pulſatum, aut ad infelicem ſtellam euntem, & eò grauius ſi ipſe Sol ſit in Leone, Libra vel Aquario, aut etiam Scorpione in pueritia repentè morbis atrocibus extingui, vel ſi ad perfectam euaſerint ætatem malis conſilia pericula perpetui carceris aut violentæ mortis ſibi parare. Hoc autem contingit, quoniam Luna cerebrum & conſilium ſignificat. Ex cerebro in pueritia conuulſiones, phthiſes, reſolutiones, febres repente, ob abſceſſus in cerebro occidentes, contingunt. In iuuenta autem facit audere ſupra vires, quod commixta ſit Soli Luna. Sol autem ambitioſos & ſpiritu elatos ſignificat.

Quod verò ad concordiam geniturarum nepotum cum auis, vides quod huic Sol & Venus ſunt in trigono Mercurij, & Iouia auiti, & Iupiter in trigono Solis, quod ſignificabat dignitates ac diuitias (nam Sors prope Iouem erat (ab auo habendas, illumque ſuperfuturum, donec iſta poſſet efficere. In primo geniti autem noſtri geneſi ambæ maleficæ in Cancro, vt in patris mei natiuitate. Saturnus aui ſignificator longam illi vitam decreuit, cùm eſſet robuſtus in domo, & in angulo receptus à Sole, & Venere in illius dignitatibus cum propriis conſtitutis, ſuperuixit igitur annis 29. Vide etiam ſimilitudinem, quæ inter vtraſque geneſes intercedit.

GENITVRA XII.

D. Eraſmi Roterodami Bataui.

CVm maxima ſolum exempla referre propoſitum eſſet, hoc certè maximum eſt. Homo natus obſcuro patre, conditione vltima, omnes Reges in ſui traxit admirationem. Epiſtolas & munera ab omnibus accepit. Quotanniaà multis ex illis ſtipendium habebat. Ad hunc Pontifices maximi ſcribebant: Galerum offerebant: natus in miſeria, mortuus in opulentia. Morboſus ſemper, ad decrepitam peruenit ætatem, 70. enim anno mortuus eſt. Patria barbariſſimus, eloquio elegantiſſimus. Dignus qui inter viuos eueleretur & legeretur, tanquam Fato functus. Tot ſcripſit vt obiter ſcripta videri poſſint. Tam diligenter ſingula, vt ſola ſcripta eſſe exiſtimentur. Denique Homuncio ille quoad vixit inuictus extitit, tametſi inuidia maxima laboraret. Sed ad rem reuertor: Natus eſt Eraſmus in Roterodamo vrbe exigua Batauorum, nunc Holandia dicitur, ea regio inter Rhenum & Moſam ſita. Hinc à ſiniſtra mare, à dextra fluuius Roter, altitudinem habet par. 54. non procul eſt ab Antuerpia emporio. Igitur Eraſmus ea vrbe oriundus cum Saturnum habuerit in occidente in Ariete, calculi dolore ad mortem perpetuò diſcruciatus eſt. Cum verò Martem in Piſcibus atque in ſexto loco podagram breuem, ſed frequentius reuertentem, qua conflictabatur, paſſurum denuntiabat.

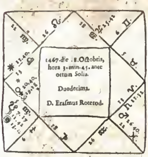
Luna in Scorpione ſub Sole & cum nodo, morbos acerbiſſimos, quorum origo eſſet à cerebro. Pericula innumera violentæ mortis, caliturum vxore ac filiis, vitam ducturum humilem, laboraturum infamia grandi, malo conſilio viuorum in iuuenta, atque ob id miſeram vitam ducturum, vitia etiam quædam ſecreta circa pudenda denuntiabat.

Venus & Mercurius in horoſcopo cum ſpica & in Iouis trigono ſcientiam ſeptem linguarum præſtiterunt & theologiæ, quibus toti orbi & principibus præſertim notus inclaruit. Dederunt hæc eadem ſermonis ſuauitatem & elegantiam. Fuit Iupiter cum ſtellis penè eiſdem, cum quibus nobis Saturnus. Domini qualitatum animæ fuerunt Mercurius, Saturnus, Venus, Mars. Vnde etiam prædiues apud bibliopolam vno contentus anagnoſta diuerſabatur. Inde tot illæ faces, ſtimuli, triumphi, bella manabant. Venus Apheta Saturni trigonus ex ſignis breuium aſcenſionum occidit. Ibi fuit ſextilis horoſcopi ex ſignis longarum aſcenſionum.

Porrò quod ad Sortem attinet, ab initio in oppoſito Saturni retrogradi & infelicis fuit, mendicitatem non paupertatem oſtendens. Deinde cum Mercurius, Iupiter, Venuſque domini optimè ſint collocati, & cũ ſyderibus inerrantibus, & in occiduis quadrangulis, opes in ſenectute nunriant inſignes, qualeſque fuerunt.

Memineris autem in Venere & Mercurio à Solis vtraque coniunctione ad maximam elongationem orientales dici debere, à maximis

ximis elongationibus in tedito occidentales. Vt matutinas ante Solem, veſpertinas poſt.

Hæc autem ſuperius ſunt declarata. In mondo igitur omnes occidentales extiterunt non ad Solem. Iouis conſtitutio cum ſyderibus inerrantibus facit ad liberorum compoſitionem. Sunt enim libri monumenta multorum annorum, vt etiam vrbes. Non autem hoc ſimpliciter, ſed cum domino aſcendentis & locorum qualitatis animi configurantur. Qualitatis quidem animi ob inuentionem, aſcendentis ob executionem ac labores.

Fuit exigui corporis & macileſcens, iocundus ob Venerem in aſcendente, ac lepidus, ob Saturnum autem occidentalem in Ariete io oppoſito aſcendentis paruus & macilentus. Cumque dominaretur loco Mercurij Saturnus, fuit laborum patientiſſimus. Iupiter fuit in vno circulo cum Hyrco magnitudinis primæ naturæ Martis & Mercurij. Non ſatis conuenienti illi.

Cauſa itinerum multorum quibus extra patriam, & procul perpetuò verſatus eſt, fuerunt Sol & Luna in Martis dignitatibus & ſi non cadant ab angolis, cadit tamen Mars ipſe. Porrò tempora felicitatis à 32. anno dum cœli Medium ſextili Veneris applicat. Incrementi & ſacerdotij à 42 dum Sol oppoſito Iouis. Nominis alicuius à 25. cum cœli Medium Solis quadrato. Ex hoc conſtat cum Mars malè affectus ſit in hac genitura tum Saturnus, ipſe verò non melius ſe habuerit quàm extrema ſenecta, & à 41 ad 56. annum, nihil facere ad ætatum diuiſionem, vt aliâs dixi, quod illarum domini bonè aut malè diſpoſiti ſint, ſed directiones proceſſus atque ingreſſus tantum inſpiciendos.

DE

DE INTERROGATIONIBVS LIBELLVS.

PROOEMIVM.

CVM aliàs ſæpe interrogationum genus damnauerim, quod fortuitum eſt, & legi noſtra repugnans, multorúmque malorum cauſam præbet, rem autem ipſam neceſſariam eſſe conſpicerem, quod multi vnum quæſitum ſcire cupiant, non autem omnia, ideo hæc pauca à præſcriptis non diſcedendo, ſubiicere volui. Illud ante omnia docens, hanc partem, vt etiam totum à quo decepta eſt, & naturalem eſſe & coniecturalem, ne quiſquam plus ramis quàm trunco, fidei adhibeat. Initium faciens à Regis vita.

QVÆSITVM I.

Rex quantum ſuperuicturus ſit.

DEbes habere geneſim Regis: & iuxta illam iudicare. Quòd ſi non habeas: momentum inuenies quo cœpit poſſe imperare. Si enim ſit legitimus hæres, horæ quo mortuus eſt prior Rex, ſeu pater, ſeu frater, ſeu propinquus aliquis: Si autem electione fiat, quo electus eſt: Et tunc debes erigere figuram. Et eliges vt in genituris, Aphetam & diriges, & proceſſus etiam facies, & ingreſſus ſingulis annis. Momentum coronationis ne obſerues: nam in facultate hominis eſſet facere vt Rex electus eſſet feliciſſimus & vitæ longiſſimæ, quæ poteſtas maior eſſet diuinis prophetis. Cum verò Rex fit per proditionem, plerumque parum durat, quia talia fiunt ſilente Luna, vel'à malefica obſeſſa, vnde regnum non poteſt eſſe diuturnum. Quod ſi non habeas horam primi conſenſus, quæres hoc à natiuitate filij aut filiæ primo genitæ, vel patris, aut matris, aut fratris, aut ſororis: vt te docui. Et quanto plura habueris teſtimonia, eò ſecurius feres iudicium. Quod coniecturale erit, firmius tamen à genitura. Manifeſtum eſt etiam quando per vim Regno occupato, debeat ſumi initium, quando per electionem, ſcilicet cum primum conſenſerint, quod in Pontificum creatione eſt obſeruandum, quando etiam per ſucceſſionem.

QVÆSITVM II.

Regis adminiſtratio qualis erit

INitia ſumenda ſunt vt in vita, ſed propriè ab initio regni non ab vllis genituris neque propria, multo minus coniunctorum. Habito initio Regni conſidera cœli Medium pro Regno & dominum illius, ſed pro Rege aſcendens, & dominum illius, locus ſignificat corpus & rem, domini conſilium & animum. Si dominus aſcendentis conuenerit cum decimo loco, bene tractabit ſubditos. Si cum domino cœli Medij amabit magiſtratus & proceres regni. Si dominus cœli Medij in oppoſito fuerit aſcendentis, & malefica teſtis fuerit, proceres regni Regem occident. Et ſi idem contingat cum domino aſcendentis, deſciſcent à Rege & illi aduerſabuntur. Luna quoque adminiſtrationem & fortunam ſignificat, & Sol regni cum Rege poteſtatem & dignitatem. Nam ſi Sol affligetur corruet regnum cum Rege, ſi Luna, erunt in regno multa inconuenientia. Vndecimus locus ac ſecundus ſubſtantiam Regis & regni ſignificant. Et etiam inſeruientes miniſtros nobiliores, humiliores 12 & 13. Generaliter beneficæ potentes & dominantes in locis luminarium cœli medij & aſcendentis Sortis ac dominorum eorum felicitatem ſignificant, maleficæ, damna, contentiones & iniuſtitiam. Maleficæ in ſeptimo loco hoſtes communes Regi ac regno declarant. Regum primi ingreſſus oſtendunt regni ſignum, quia eſt illud quod cum omnibus conuenit. Colliges etiam illud ex tractationibus. Si enim bonæ, conueniet. Si non, non. Velut ſi quis Regum vexet Anglos non erit ſignum Medij cœli eius, neque Aries, nec Leo, nec Sagittarius.

QVÆSITVM III.

Reges an ſint amici.

NOn vt in primo ex genituris propriè, nec vt in ſecũdo quæſito ex initio Regni ſolũ, ſed ex vtroque coniiciemus. Si igitur in genituris cõuenerint loca principalia, vt dictũ eſt erunt amici, & ſimiliter ſi in initiis regnorum Medij cœli ſchema tũ & domini etiã eorum.

Ex vtroque verò conſtat conuenientia Solis ac Lunæ, & Sortis initiorum. Nam cum regna amica fuerint, erunt & Reges, quamuis priuatis genituris diſſideant. Vt Regum Scotiæ cum Galliæ Regibus. Contrariis rationibus diſſident. Vt Scotici Reges cum Anglicis. Sors in figuris initiorum ſumi debet, vt in priuatis genituris regnorum, conſtitutio fixa mutat geneſes Regum illis etiam contrarias. Sicut etiam Regum geneſes aliquid efficaciter decernentes regni. Quæ initia fiunt in nocte, Solem tamen habent, Regis & regni ſignificatorem, vt Lunam fortunæ, ſed plus in his habet virium adminiſtratio, quam authoritas, in diutnis contra.

QVÆSITVM IV.

Regum bellantium inuicem quis erit ſuperior.

SI habes initia regnorum, hoc eſt optimum. Et ſi non habes habeas initia in quibus tales Reges regnare cœperunt. Tertio loco eſt, vt habeas initium deliberationis alterius eorum bellum gerendi. Quarto ſi omnia deſint habeas geneſes & illorum, & præfectorum generalium. Vltimo ſi nullum horum habes à Marte teſtimonium accipies. Nec eſt in omnibus eadem ratio. Sed ſi habes initia vera regnorum deductis cœli Medij, & Solis per directiones locis, tum per congreſſus & ingreſſus ad tempus præſens conſidera, quod illorum ad loca felicia peruenerit, ex illius parte victoria erit. Si verò ambo ad infelicia loca peruenerint, confractis viribus in tertij forſan incident poteſtatem. Si ambo ad loca felicia peruenerint variabit fortuna, & vtrinque fient acceſſiones, donec ad locum exitialem peruenerit alterum eorum. In initiis autem Regum conſidera vter Solem potentiorem & Lunam, & Martem habuerit. Et ſimiliter quo duo prima per directiones, & proceſſus, & ingreſſus peruenerint, apud robuſtiorem enim victria ſtabit, ſi concors fuerit radix progreſſibus. Sed ſi diſcors conſidera differentiæ magnitudinem, nam cuius erit maius diſcrimen poſt multas ac varias fortunæ bellicæ mutationes, eius erit victoria. Quòd ſi progreſſibus. in vnum coëant poſt diuturnum bellum pax ſubſequetur. A Luna habebis fortunam & adminiſtrationem belli. A Marte exitus præliorum. A Sorte commoda & pecuniarum abundantiam aut defectum. A Sole authoritatem & poſſeſſionem regni. Si verò habeas deliberationem tantum dabis Medium cœli regno deliberantis, imum inimici, aſcendens & dominum eius deliberanti, ſeptimum locum & dominum eius inimico. Et cui fauerint magis Sol, Lunaque & beneficæ, is erit ſuperior. Propterea bellum fauet deterioribus plerunque, quod ſi benefica dominetur non ſuperſunt, niſi duæ aliæ beneficæ, quæ fauere poſſint, ſi malefica tres. Habebis & Sortem communem vtrique vt Solem, & Lunam, & Martem. Si verò geneſes tantum illorũ habeas, factis directionibus & proceſſibus atque ingreſſibus alterutrius compara loca ad quæ peruenerint, validiora ſunt & ſuæ origini à qua regnum cœptum eſt magis congruentia, ſuperiora erunt. Quòd ſi ad fines vnius & eiuſdem Planetæ peruenerint, qui loca benigno aſpectu reſpiciat, pax ſequetur. Quòd ſi nihil horum adſit. conſidera Martem, qui ſi ſit orientalis à Sole & abſide, vt aliâs te docui, orientalior Rex ſuperabit, cum contra, occidentalior. Si Septentrionalis deſcendens, vincet Rex Borealior ad Auſtraliorem domi expectantem accedens, ſi aſcendens vinces Borealior auſtraliorem venientem expectans. Si Meridionalis aſcendens, vincet Auſtralior iens ad Borealiorem domi expectantem, ſi deſcendens, Auſtralis domi expectans vincet Borealiorem ad ſe venientem. Si mutuò ſibi occurrant. Si Mars fuerit Septentrionalis deſcendens, vincet Borealior. Si Meridionalis aſcendens Auſtralior. Aliter anceps erit indicium. Hæc tamen coniectura leuior eſt. Si verò plura ex his nota fuerint, veluti initium Regis & deliberationis, confer deliberationis ſchema ſchemati initij regni, & ſi congruit, bonum eſt & felix bellum. Si inconiuncta ſint loca principalia aut contraria, infauſtum proco ſuccumbetque aduerſario. Præterea conſidera eclipſes præcedentes, & inter medias cui fauent prouinciæ aut aduerſantur. Vltimo animaduerte quod bella quædam ſunt potius inter Reges, quàm regna, vt inter Italos, alia inter regna potius quàm reges, vt inter Anglos & Scotos. Alia inter vtrunque, vt inter Turcas & Chriſtianos. Et vt ſunt ita à propriis initiis maior habetur ſignificatio exitus.

QVÆSITVM V.

Bellum an erit in patria.

VIdeas primo ab eclipſibus, & conſtitutionibus generalibus, an aliquid exitiale patriæ prætendant. Inde etiam videas geneſim principis, & quomodo ſe habeat in directionibus, proceſſibus & ingreſſibus. Et in comparatione ad alios principes. Et ſi Princeps aut regnum habeat Martem cum Sole aget multa bella. Si in oppoſito ſuſtinebit. Si in oppoſito Lunæ multa ſeditiones in populo patietur, & erit ſanguinarius. Animaduerte etiam prodigia de cœlo vt Cometas, & oſtenta, non vt omnia, ſed vt effectus ſimiles ab eadem cauſa procedentes.

QVÆSITVM VI.

In Monomachia, & lite quis victor erit.

SI vtriuſque geneſim habueris conferes ſchemeta, directiones ac proceſſus cum ingreſſibus, inuenies etiam cauſam inimicitiæ & litis Videbis etiam in monomachia, quis habeat ſignum mortis aut vulnerum. Plerunque enim & ſi non ſemper, tales ſuccumbunt. Vide etiam ſignificatores locorum Solis, qui ſint ſuperiores iuxta apogeum ſuum in

mono

monomachia, in lite autem locorum Lunæ, nam ſuperior ſignificator ſuperiorem in contentione natum facit. Hæ aotem plerunque, non ſemper.

Quod ſi vnius tantum habes geneſim, vide eo tempore quo Sol & cœli Medium peruenirunt. Si enim ad loca beneficarum, honorem ſignificarit & ideò victoriam. Si maleficarum, contrarium. Memineris aotem, vt dixi, vt non ſolum directiones, ſed & proceſſus & ingreſſus obſerues. In litibus autem pro Sole habeto Sortem. Quod ſi neutram habes geneſim, conſidera momentum quo deliberatio facta eſt firma, & inconcuſſa pugnæ, erigeque figuram, nam illa deliberatio non eſt vt interrogatio, ſed cauſa naturalis, erecta figura conſule eam dando primam & dominum eius deliberaoti, ſeptimum locum aduerſanti. Cœli medium & dominium eius iudici, Solem, Lunam & Martem ac beneficas communes illis. Victoria enim vt plurimum apud eum erit cui maximè fauebunt. Beneficæ incolumitatem, Sol honorem & palmam, Luna bonam fortunam & populi applauſum, Mars fortitudinem & agilitatem ac robur præſtat. Sed & ſi diem pugnæ, vt primæ deliberationi concordat animaduertas facilius de victoria diiudicare poteris. Caue etiam vt ſingulas horas illius diei conſideres.

QVÆSITVM VII.

Tempora qualia erunt?

PRo his oportet te conſulere diligenter omnia ſcripta in ſecundo libro, & maximè ſcire ortus ſyderum & occaſus, & ventos, & phænomena, & reliqua.

QVÆSITVM VIII.

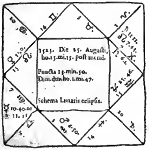
Annonæ pretium quale erit?

HOc quæſitum difficile eſt, ſed tamen in tribus regulis conſtat. Prima eſt vt conſideres deliquia luminarium & prædominantes Planetas & fixas, vt ibi dictum eſt, vbi de hoc tractatum eſt. Secunda conſidera in arboribus germinationem, florem, & maturitatem non exactam. Conſidera etiam quale tempus vnicuique conueniat, inde ex præcedenti problemate qualitatem cuiuſque horum temporum vt futura ſit. Si conueniunt erit abundantia, ſi diſcrepant ſterilitas, ſi immodicè diſcrepent, erit maxima penuria illius rei. Docui etiam pro hoc & præcedenti ſigna in libris de Subtilitate. Vltimò conſule an erit bellum in patria iuxta quæſitum quintum, an peſtis, vt in ſuccedenti, etenim belli pretia augere ſolet, peſtis minuere. Dices magna negotiatio? Nil mirum, nam nec exiguum præmium propoſitum eſt. Sunt autem pares plerunque præmiis labores.

QVÆSITVM IX.

Peſtis an in patria erit?

COnſiderare oportet eclipſes præcedentes intra biennium vel paulò plus. Et vt rem exemplo habeas pono ſchœma eclipſis, quam maxima peſtis anno 1524. ſubſecuta eſt. Vt intra trium menſium ſpacium ſcilicet à medio Maij ad medium Auguſti abſumpſerit in vrbe noſtra ſola 30. milia hominum, in tota autem prouincia quod Mediolanum Metropolis ſit ad 100. millia. Primum igitur videndum cur tam ſæua peſtis extiterit? Mercurius cum Sole infelix in oppoſito Lunæ, Saturnus cum Luna & in Mercurij oppoſito, Mars autem vtrumque reſpiciebat è Scorpione virulento, ſigno, Aberat Iupiter, aberat Venus, quid deterius poſſet excogitari non intelligo. Cæterum cur Mediolano conuenerit aſcendente Leone? ab

initio deliqoij vſque in finem Italiæ minabatur. At hoc non magnom eſt, cum Ptolemæus ſignum deliqoij obſeruet, non aſcendens. Deliquij ſignum igitur Piſces fuiſſe credendum eſt aliquo modo Mediolani conueniens, nec quæ præfertur origo eſt vera. Tunc verò nullibi in Italia peſte laborabatur, præterquam in noſtra prouincia. Ex quo colligitur modus habendi loca principalia ciuitatum, ex illarum ſcilicet freqoentibus obſeruationibus, tam calamitatum, quàm felicitatum. Ex hac enim ſola obſeruatione habemus quod noſtræ ciuitati, aut Sol, aut Luna aſcendens fuerunt in 12. parte Piſcium, nam exquiſitam conuenientiam declarat magnitudo effectus.

De initio vides, quod eclipſis initium diſtabat ab aſcendente quatuor domibus & dimidia: Fuit enim in medio octauæ domus, dando duos menſes pro ſingulis domibus erunt nouem menſes, quos ſi numeraueris ab Auguſto, incident in Maij ſequentis anni initium. Tempus autem effectus durauit menſibus tribus, & dimidio iuxta tempus eclipſis, quod fuit horarum trium cum dimidio, ab initio ſcilicet Maij vſque ad medium Auguſti iam exactum.

Verum dices cur magis peſtis, quàm bel-

lum, aut, fames, vel alia calamitas? Reſpondeo, Sol fuit in humano ſigno cum Mercurio, & dominus loci, & antecedens angulus, & reliqua quæ digna ſunt conſideratione. Sed & effectus magnitudo cum Mars eſſet in proprio loco ſignificata, non potuit niſi à peſte procedere. Scorpio etiam veneni & febrium peſtilentialium author eſt. Nam ab annonæ penuria repentè non contingit in hominibus magna clades: Cùm igitur repente in hominibus, ex veneno clades denunciaretur à peſte illam prouenire neceſſe fuit.

QVÆSITVM X.

De naui an infortunium patietur?

SÆpe hoc dubium in medium adductum eſt, nunc dilucidius explicabitur. Vide qua iter factum ſit, & quo tempore, quinam venti, quæ conſtitutio regnabit: in ea maris regione, & iuxta id iudicabis, quod ad fortunam tempeſtatis attinet. Velut & in regionibus prouinciarum: non eclipſes, non luminarium coniunctiones, & oppoſitiones præteribis, atque alia quæ hic pro his conſideratione digna ſunt. Vt erraticarum poteſtatem & inerrantium præſentiam, & exortus atque occaſus diurnos ſyderum. Sed pro latronibus geneſim domini nauis, aut eius qui nauim ſuo nomine conduxit habebis, & diriges Aphetas & Sortem, quæ ſi in loca itineris inciderint, rectè egiſti, ſi non, non. Si igitur in loca itinerum incidant, vide eo tempore per ingreſſus, & proceſſus ſi beneficæ dominentur, & tunc ſecuritatem pollicearis, ſi maleficarum, aderit periculum. Et ita coniectaberis, non firmiter iudicabis. Nullum enim quæſitum hoc ipſo eſt magis anceps. Verum ſi his præſidiis carueris, horam deliberationis accipe, & iuxta eam iudicabis. Semper verò maleficæ dominantes, & à natura ſua non alienæ, ſed puræ uentorum & maris impetu pericula, quæ rarius perdunt, adducere ſolent. Aliis autem commixtæ non eiuſdem naturæ, aut tantum eleuatæ, ſed non dominantes, aut dominantes in oppoſitis ſuarum dignitatum, aut omnino locis peregrinis vt in Leone Mars, (vbi nec in eo, nec in oppoſito ſigno, præter fines, nullam habet poteſtatem) in conſtanti ætate mala violenta afferre ſolet, & neces. In ætate autem puerili & fœmineo ſexu, violentiam occultiorem, ſed non adeò exitialem aut manifeſtam: Vt carceres, ſtuprum, verbera, venenum, ſeruitutem. Et hoc, vt dixi, vbi extra proprios fines fuerit. Non obliuiſcaris autem generalium calamitatum. Vt enim in terra bellum, ita in mari piratæ.

QVÆSITVM XI.

Iter an erit tutum & vtile.

QVæ in ingreſſu maris obſeruanda eſſe didiciſti, eadem in terreſtri dicta exiſtimato. Et ſi iter ſit per loca latronum & bellorum, exigua indicatio ex loco ad quem directio peruenit, ſufficiet. Si ad loca & per loca tuta, opus eſt maiore indicatione. Beneficæ quoque dominantes & puræ, præſtant multos comites pauperibus & fidos diuitibus familiares, & ob id tutum iter. Sed à maleficis ſuperatæ infidos comites & pernitiem, ob id atque iacturam. Maleficæ dominantes propter ſolitudinem declarant pericula. Semper Aphetæ vitæ pericula adducunt, Sors autem ſpoliari decernit & bonorum amiſſionem minatur, tam in præſenti quæſito, quàm præcedenti, ſi in maleficarum poteſtatem inciderint aduerſantium hæc loca, directione, proceſſu, ingreſſibuſque.

QVÆSITVM XII.

Æger an ſanabitur?

SI quiſpiam quærat de ægro an ſanabitur? Vide an in geneſi ægri Aphæta ad Anæretam perueniat directione? An proceſſus incumbat cum alicuius Aphetæ etiam non principalis directione? An Luna in anni reditu ad locum peremptorium deueniat, ſeu cum directione non principalis Aphetæ, ſeu cum proceſſu, ſeu cum debili omnino genitura: & tunc de morte pronunciabis. Debilis geneſis in qua nullus eſt Apheta præter horoſcopum, & ille abſque beneficis earumve radiis. Et ſi maleficæ ſuper terram fuerint deterius eſt, quoniam radij inimici loco corporum aduerſantur. Quòd ſi geneſi careas, loco eius initium morbi accipies. Tunc conſidera quæ de hoc, loco ſuo, ſcripſimus.

QVÆSITVM XIII.

Furtum quis fecerit? an inuenietur?

ADeò deſipiunt homines, vt res, non à veritate, ſed pollicitis, æſtiment. Nulla prorſus eſt via, vt hoc haberi poſſit, cum præter id multa mala ſubſequantur. Quidam enim ex interrogatione hoc venantur: Sed quid habet interrogatio cum re ipſa, quæ iam præceſſit? Sæpius diximus aſtra eſſe cauſas non ſigna. Sunt corpora, ſunt nobilia, ſunt potentia, & valida.

QVÆSITVM XIV.

Electiones an proſint?

SImili ratione quæſitum eſt an electiones proſint? Videtur enim quod proſint, quoniam figuræ quædam aliquid facere videntur

ad

ad renum dolores & calculum. Prætetea in monomachia diximus ſi dies congruat pꝛimæ deliberationi, bonum eſſe: At conſtat diem eligi poſſe. Sed figura vt figura eſt artificioſa, vim agendi non habet: quomodo igitur electio proderit? Dicemus igitur actionem in ſubſtantiam cum electione aliquid poſſe, non quia figura eſt, ſed quia actio. Seu enim canem ſeu leonem ſeu montem ea hora ſculpſeris, idem erit. Si figuræ conſidas, non ſolum vanus es, ſed ſuperſtitioſus: Quod & B. Thomas ſenſiſſe videtur. In monomachia aliquid facit electio, ſed non ſecundum diem, verum quia ante vel poſt aduentum directionis aut proceſſus, aut ingreſſus. Sed & vtriuſque ratio habenda eſt. Eſt igitur boc infinitum & incomprehenſibile. Vt amiſſa occaſione ſæpius damna quam vtilitatem afferat. Verum in annis & actionibus naturæ etiam momentaneis magnam afferre poteſt vtilitatem. Velut ſi hoc anno, non præcedenti, volo quieſcere in patria. Eſt & boc difficile propter concurſus. Ob id in naturalibus electio manifeſtè prodeſt. Vt ſi quis æſtate ſerat aut putet, rideatur. In voluntariis ſi ſelix ſit ſequatur naturæ & animi impetum: Si inſelix frangat & fugiat: non ſolum occaſionem ſed etiam perſæpe rem ipſam.

QVÆSITVM. XV.

De gratia à Principe obtinenda.

QVæritur an gratia à Principe obtinebitur? Vtpote an exul ab exilio reuocabitur? an qui eſt in carceribus liberabitur? magiſtratus an obtinebitur? Sunt & qui in his horam præſtituant eligendam. Omnia hæc, vt dixi, in præcedenti quæſito ὁρμὸν ſequi debent ſi ſelices ſint: ſi infelices tunc electio iuuat non vt ſalutaris, ſed vt vitans impetum ſyderum aduerſantium. Quæremus igitur in horum genituris, quomodo eo tempore ingreſſus, directiones & proceſſus ſe habeant, Sortis pro diuitiis, Solis pro magiſtratu & Medij cœli, Aſcendenti pro exilio & carcere, atque ita in aliis.

QVÆSITVM XVI.

De cogitatione, ſeruo, opificio.

ET ſi quis deſideret videre magnum experimentum, vt ſciat quid cogitet Princeps: habitu eius geneſi & deducta per directiones, proceſſus & ingreſſus iuxta annos, menſes, dies, horas & momenta, conſideret loca Mercurij, & Lunæ, & dominos loci aut eleuatos ſuper locum cuiuſlibet eorum: Et erit cogitatio maior anni iuxta anni initium, & ita menſis, diei & horæ. Et vbi concordabunt rami cũ trunco, poteris diiudicare, & ſi diſcordant, non. Et Saturnus bene diſpoſitus facit cogitare de ædificiis, ducendis aquis, hæreditatibus, & laborib. Iupiter de honorib. diuitiis, & magiſtratu: Mars de itinere, fabrica, & militari dignitate: Venus de donis, voluptatibus, ornamento: Mercurius de artificiis ſubtilibus, ſcientia atque doctrina. Saturnus cadens & infelix, de morte, luctu, miſeria, deſperatione: Iupiter de luxu, miſericordia, patientia, & perſerendis incommodis: Mars de furtis, ludo, ſuperum contemptu, ſerendis diſcordiis: Venus de inſami libidine, ganeis, & ſcortis: Mercurius de furto cauto, deceptione, mendaciis. Quòd ſi Saturnus fuerit potens & malè diſpoſitus, de conſiliis, calumniis, oppreſſione miſerorum. Iupiter de ambitu & pompa, & prodigalitate. Mars de cæde, incendio, rapinis, vindicta. Venus de ſtupris, ebrietatibus, diſſipandis bonis. Mercurius de accuſationibus venenis, & maledicendo. In ſeruo, viſa illius geneſi, vide quomodo conueniat cum domino & loco duodecimo. Si non habes eius geneſim, facta directione, duodecimi loci & proceſſu, & ingreſſu, iuxta illa iudicabis. Pro opificio, eligendo filio, vel alteri: conſidera qualitatem opificij iuxta naturam Planetæ illud ſignificantis, in geneſi filij, & illi eum adhibebis. Quòd ſi geneſi careas & locum mutauerit in ea regione mãſurus, conſidera eodem modo tempore deliberationis tranſmittendi illum. Et ſi non, cape tempus aduentus. Et ſi multos inuenias Planetas eiuſdem cauſæ ſignificatores, ſeu in ſeruo, ſeu opificio, ſeu cogitatione, miſcebis illorum ſignificata. Et ita dices de quæſitis aliis ſimilibus. Et ſcias quod concordia ſignificatorum in diuerſis temporibus, aut modis, docet quod cauſam inueniſti.

QVÆSITVM XVII.

Coniuges an ſe diligent?

CVm loca luminarium, dicit Ptolemæus, concordauerint & eo magis ſi ſint commutata, vt locus Lunæ viro ſit, locus Solis coniugi: tunc ſe diligent, maximè ſi beneficæ loca hæc reſpexerint. Verum dico quod Lunæ oppoſitio etiam amicitiam afferre ſolet, Sol autem nunquam. Præterea aſcendentis & Sortis conuenientia, ad amicitiam & concordiam plurimum facere ſolet. Nam ſi hoc inter ignotos & maſculos facere poteſt, quantò magis in coniugibus?

Et vt huius rei exemplum rariſſimum proponã (nam rariſſima ſolum me propoſiturum ſum teſtatus) ſubiungo bifariam exemplum imò trifariam admirabile. Primum quidem narranda eſt hiſtoria breuiſſimè, deinde colligenda ratio horum. Fuerunt Franciſco Gallorum Regi filij tres, Franciſcus maior natu ad quem regnum pertinebat, Henricus medius, & Carolus natu vltimus, omnibus viuentibus, cum pater potuiſſet Regij ſanguinis vxorem, & cum ampla dote ſecundo genito dare, dedit ſuaſu Pontificis Clementis, illius neptem (& antequam primogenitus nupſiſſet, quod & non parum illius nuptiis detrahebat) filia priuati ciuis nec ſatis nobilis, nam Florentini nobiles vllos inter ſeſe habere negant, quod ſæpius plebs patritios vrbe expulerit, & quod omnes mercaturam exerceant. Itaque cum Franciſcus natu maior caſo, viuente

uente patre, dececiſſet è viuis, adetat & hoc malum, quod Caterina ſterilis erat, diuortium pater meditatus, amore ſincero coniugis ſeruata ab innumeris quæ imminebant periculis atque retenta eſt. Inde ſuſcepta ſobole non pauca auxilio herbarum etiam, mortuoque ſocero, nunc regina viuit & ſi vnquam chariſſimà coniugi, nec ſolum Regina, ſed Regũ mater. Quæ prius ſine dote, ſine ſanguine nupſerat, magno miraculo atque multiplici, ita voluentibus Fatis. Nam ex hoc coniugio tanta ſax exorta eſt, cum duo maximi Principes Cæſar & Gallorum Rex ſimul ſanguine iungi nequiuerint, vt manifeſtum ſit ſuperos ſpontè hos diſiunxiſſe, illos coniunxiſſe.

Supputatas has geneſes à Luca Gaurico diligentius, facilè eſt coniicere. Facit autem Lunam orientaliorem ſex partibus ephemeride, in ſecunda figura. Sed ad rem deuenio, Luna in Regis geneſi ſub radiis. Solis iuncta Veneri in quadrato Saturni quem euaſerat, humilem vxorem, ſed formoſam & gratiis plenam indicabat. In geneſi priuati, cœlibem feciſſet. Ipſi verò vxori non Sol, ſed locus ſeptimus in quo Luna, Iupiter & ſpica Virginis in vnum coierant iuxta Ptolemæi decreta, adeò manifeſtè regem coniugem declarabant, vt nihil magis, quia Luna trigoni Solis domina prima fuit. Diximus talia à trigonis maximè ſumenda, quanquam etiam eſſet altitudinis & carpenti. Conſtantis autem amoris, quod eſt ſecundum aſcendens aſcendenti, Sol Soli, Venus & Iupiter, tamen in eiſdem locis, tamen luminaria reſpicientes aut iuncti illis & Luna oppoſito in loco & congruenti ſcilicet ſeptimo. Nec plura poſſis optare nec ſperare. Saturnus verò in omnium penè quadrato eleuatus ex hoc coniungio quot triſtitias, curas atque eas diuturnas, & ſtabiles, quas interfuiſſe neceſſe eſt, denuntiat.

Quod ad ſingulares ſtatus attinet, cum Luna in reginæ geneſi ſit iuncta Ioui & ſpicæ Virginis, quæ eſt de natura Veneris & Mercurij, ſignificat mulierem planè probam, ſapientem, mundam, diligentem, coniugis & filiorum amantem, moribuſque nobilibus gratioſam, & decoram. Quòd ad Regem, vereor à Fatis quicquam dicere. Sed Iupiter in occidente Regnum decernit cum eſſet ſecundo genitus. Erit certè ſenecta tanto felicior, quanto etiam plura expertus fuerit. Saturnus ſic conſtitutus viciſſitudinem in rebus gerendis maximam pollicetur: Quod ſi in cœli Medio eſſet, nec duo quadrati vim ſuſcepiſſent

ſextilis & trigoni, multò firmiora & maiora mala decerneret. Iuxta igitur directiones, proceſſus & ingreſſus, alternabit fortuna. Quæ & ſi æqua lance mala cum bonis diſtribueret, multò tamen magis læderetur malorum recordatione, quam bonorum voluptatem capiet. Porrò hanc quantitatem metiri & longiſſima res eſt, vt dixi, & extra præſentis negotij propoſitum, cùm obiter hæc, vt dixi, tractauerimus, hic & nunc vetamur à Fatis.

QVÆSITVM XVIII.

Coniugum quis prius morietur?

EAdem ratione ſi quæratur vter coniugum ſupereritdices illũ cuius vita per geneſim in tempus tardius protrahetur. Eadem ratione ſi vna tantum genitura nota fuerit, videbis quot vxores aut maritos ſint habituri, & ex hoc duces coniecturam. Quæ enim tres eſt maritos habitura ſi vitam habebit primo & ſecundo neceſſario ſuperſtes erit. At dices quid certi? nam cum tres habitura ſit maritos, non ſecus poteſt ante mori, quàm qui in infantia: præſcribit enim mors omnibus. Et ſi dicas ætatem adeſſe oportet, quæ & ætas tribus maritis erit ſufficiens? Viuacibus ne centum anni, breuis vitæ vel vnus annus. Propter id dicimus eos, qui aliena ſectantur rerum principia, non habere quod dicant. Nobis ſatis eſt huic eſſe inclinationem ad plures ducendas vxores, alteri ad vnicam. Si tamen incidat vir in viuacem vxorem, nec omnino ad decrepitam perueniat ætatem, vnica contentus erit: loco verò alterius, locumque cœlo pulſa pellicibus dedit. Si vera neutram geneſim habeas, ex primo conſenſu coniectaberis vtrum luminarium meliore ſit conditione, quo ad angulum, & locum, & alias ſtellas. Diriges quoque vtrunque & ratione inita occurſus in temporibus, & magnitudine impedimenti iudicabis quis ſit ſuperſuturus.

CAPVT

QVÆSITVM. XIX

Pregnans cuius ſexus fœtum habeat?

TVtiſſima via ex ventris inſpectione habetur, inquit enim Hippocrates maſculi in dextris, fœminæ in ſiniſtris. Quod etiam ex mamillarum differentia dignoſcitur. Sed hoc & præcedens ſignum vt certiſſimum eſt, & vix vnquam fallit, ita pleriſque anceps, cum diſcrimen hoc tam exiguum ſit, vt non niſi longa conſuetudine dignoſci queat: Eſtque velut gemmarum notitia. Collocare oportet mulierem ſupinam ad amuſſim, & vt in luxatis pedibus exquiſitiſſimè laterum comparationem habere. Quæ, vt dixi, cum medicos expertos in luxatis fallat, nihil mirum, ſi vbi obſcurius eſt diſcrimen, & experientia longè rarior, homines hæſitent. Contingit tamen, licet vix in viginti prægnantibus vnam, dextrum latus turgidius, & tamen femellam in vtero habere, aut conuerſo modo. Idem de mammis. Sed hæc extra artem. Ex arte ſunt directio, proceſſus & ingreſſus in loca maſculina pro maſculis, in fœminina pro fœminis, pro patre aut matre, tutius pro vtroque. Aliud ſi hoc præſidio careas horam conceptionis habeto, erige aſcendens, & vide qui Planetæ loco aſcendentis & Medij cœli dominentur, & qualiter affecti iuxta duplicem modum ſexus. Quidam exiſtimant ſuccedentes fratrib. aut ſororib. natis, Luna tendente ad nouilunium maſculos eſſe, ad plenilunium fœminas. Melior ratio habetur ex natiuitate fratrum præcedentium, ad quos Luna applicat, ſi maſculini ſint natura, ſigno, quo ad mundum, & quo ad Solem, aut fœminini. Et ſimiliter dominos loci Lunæ, & cœli Medij coniectura accipere oportet, non ſolum ſecundum quatuor modos ſexum decernentes, ſed & magnitudinem illorum, aut intenſionem qualitatis. Exerceri autem prius in his oportet quam Iudices, ne damno tibi ſit ars non lucro. Solent enim Antuerpiæ & Londoni mercatores magnas circa hoc deponere pecunias, certandi cauſa.

QVÆSITVM XX.

Filius an ſit eius patris cuius creditur. Et an fama ſparſa ſit vera?

QVod ars hæc coniecturalis ſit, & hominum comparatione ambigua, ſæpe diximus, quo fit vt apud multos talia damno fuerint. Inijcere enim ſuſpitionem filij ſpurij, adulterij vxoris, neque tutum eſt, nec ſapientis officium. Propterea etiam ſi ars ad huiuſcemodi extendatur, haud tutum eſt ei aut prudentis inſiſtere. Inde enim cædes, ſuſpitiones, veneficia, abiectioneſque filiorum exoriuntur. Inuiſa fuit mathematica, olim propter hoc, & nunc quoque ſi talibus ſtudeamus, aſtrologia. Quamobrem omnis ſcientia bona non omnis ſuſpitio aut coniectura. Hoc igitur vnum eſt ex his quæ neſcire præſtat, ſed de rumore, vt plurimum iuxta initium exiſtimandum erit, nulla tamen ratio firma de hoc tradi poteſt, cum non ex illo initio, ſed ex conſequenti voluntate & genitura illius qui enim profert ac directione, talia exoriantur. Itaque quædam ſunt quæ omnino neſcire præſtat, vt de filiis, quædam quæ neſciri poſſunt, vt de furto, quædam quæ paruam habent coniecturam, vt de rumore, quædam quæ difficillimam, vt de cogitatione, quædam magnam, vt de Regis vita, quædam exquiſitiſſimam, vt de ægro, quædam optimam extra artem tamen, vt de prægnantium fœtu maſculino aut fœminino. In quibuſdam etiam iuuat electio, vt in figuris ac ſigillis. In aliis electio & interrogatio, vt in ludis. Vincunt enim plerique qui Lunam ludendo fronte aſpiciunt, & eò magis ſi felix illa fuerit. In interrogatione autem vltra præſcita directionum & proceſſuum atque ingreſſuum, quando primum congrediuntur, & primum deliberauit ſi fauſtum tempus ſit directioni, aut congreſſus deliberationi. Congreſſus in hoc ſignificat, quoniam non cunctis fit per electionem. Si enim eligatur ab vno aut vni obedientibus nihil prodeſt. Si autem à contrariis, validus eſt: quemadmodum & in bello ſi quis locum aut occaſionem in pernitiem ſuam eligat, ab illa frangitur & ſuperatur.

De electionibus, & in quibus proficiant, & quæ generaliter ſeruanda.

Conferunt maximè in naturalibus, aliquid etiam in ludis, vt diximus, facere videntur. Naturalia ſunt ſeptem, ſatio, plantatio, inſitio, ſectio lignorum, nauigatio, medicamentum purgans, medicatio cum ferro vel igne. Fiunt in rebus naturalibus & coadiuuante natura. Non vt coniugium, lis, educatio, eruditio, & talia. Quatuor in omni electione generaliter obſeruanda, artis ratio, vtpotè ne medicamentum dederis crudo morbo, ne nauiges naui corrupta, ne ludas ignorans ludum, ne ſeras æſtate media: Atque eo modo hyeme nauigatio difficilis in oceano à Calendis Nouembris per totum vſque Martium. Scias etiam & conuenientia arti ex propriis, vt quoniam iuxta littus Africum Auguſto ac deinceps procellæ ſæuiunt, in quibuſdam etiam locis venti orientales certis temporibus, vt tunc abſurdè in orientem ſis nauigaturus. Scias etiam exortus ſyderum atque occaſus, quid valeant ea in cauſa & quando contingunt. Præterea conuenientia ſecundum naturam, vtpote quoniam ſationes & plantationes, ac inſitiones ſicco indigent non humido: ludens ne decipiatur, aut alea falſa ludat, aut cogatur falſo iudicio.

De electione, in ſatione, plantatione & inſitione.

Quocumque in ſigno Sol poſitus aut ſigni parte, in ea regione feliciter id opus admittit, in eodem viciſſim ☽, trigono aut ſextili Saturno congrediens, maximè à Solis radiis libera, fauet operi. Atque præcipuè in ſecunda quadra plantare arbores conuenit. Caue autē ne maleficis malè conſtitutis congrediatur.

tur. Marti etiam quocunque modo. Elige etiam vt ☽ ſit ſupra terram.

De lignorum ſectione.

Cæduntur ſilente Luna in coitu cum Sole & ſub terra poſita: optimè ſub nouiſſima Bruma, deinde ſub exortu Canis.

De nauigatione.

Non congrediatur Luna Marti, nec ſyderibus illius naturæ. Nec procelloſis vt Orion, Arcturus, vterque Canis, Hœdi, Hircus. Obſeruandum eſt autem maximè ne eclipſis, aut coniunctio luminarium, aut oppoſitio proximè præcedens præſagiat tempeſtates.

De medicamentis exhibendis.

Medicamenta vocare ſolemus, quæ ſelectum humorem purgant. In his humida ſigna & aquea eliguntur, & mobilia, optimum igitur Cancer. Contra ſicca & calida, & fixa: peſſimum igitur Leo. Et ſicci Planetæ & tardi motu: peſſimus Saturnus & Mars, poſt Iupiter & Sol. Optima Venus & Mercurius, & ſi Luna vacua curſu fuerit (Semper autem de Luna, quæ in ſignis ſit aut Planetis configuretur, eſt intelligendum.) In ruminantibus Ariete, Tauro & Capricorno ſolet vomitum excitare. Cum Planetis ſtantibus, vt cum tardis parum agit, imò minus quam in illis, & cum illis.

De medicatione per ferrum vel ignem.

Experimento deprehenſum eſt, quod tales operationes ſi fiant, Luna ſignum illud, quod membrum reſpicit corporis, poſſidente, non ſine euidenti noxa opus id fieri. Præſertim ſi in ſectione Saturno aut vſtione Marti ſocietur. Et ſi malè diſpoſiti ſint, non abſque periculo.

De ludo.

Conſidera primum impulſum mentis, & ſi Luna ſit in congruentibus, & illis aſſociata vel genituræ comparatione, vel per ſe, vel experimento, ibis: aliter non. Eligere etiam præſtat locum Lunam bene fortunatam aſcendentem, intuentem.

De modo ſeruando in prædicendo.

Oportet nouem conditiones ſeruare, ne ſi ſiniſtrè hac arte vtaris, non ſolum gloriam & vtilitatem nullam afferat, ſed etiam damna & pericula magna. Aſcletarion, vt dixi, à Domitiano: & alius à Galeazio Sfortia occiſi ſunt ob prædictionem. Thraſybulus à Tiberio parum abfuit, quin in mare præcipitaretur. Hieronymus Cutica ciuis noſter in exilium ob prædictiones à Gallis pulſus. Et ſi capi potuiſſet de vita actum fuiſſet. Gauricus à Bentiuolis tortus in eculeo. Id certè ex aſtris non viderat, quamuis excidium familiæ ominaretur, plus ex coniectura rerum quàm aſtrorum. Fuit enim ſycophanta egregius. Quoties Roma pulſi, in exiliumque acti omnes diuinatores? Nobis antea nullo commodo fuit. Vanitatem hominis æmuli prædicabant ex artis infamia. Poſtmodum non parum commodi attulit nullo ferè detrimento famæ, ſed obſeruatis his, quæ nunc ſubiiciam. Quæ ſi quis ſeruauerit, & ipſe citra offenſam artem exercebit. Nec minore cum gloria ac vtilitate quàm medici noſtri æui ſuam artem medicam. Longè enim ſecuriores ſunt aſtrologorum prædictiones, qui ex hoc libro ſeruatis his conditionibus diuinabunt, quàm cognitio medicorum noſtri temporis de morbis, adeò diligenter aſtrologia hic tradita, adeò oſcitanter medicina tractatur. Primum igitur ad prædicendum ne accedas, niſi perfectè inſtructus in his quæ hic traduntur, & illis neceſſariis vt ſuprà oſtenſum eſt. Vt quod cognoſcat ſtatim cum Planetæ ſunt aucti curſu, quod ſunt in ſuperiore parui circuli parte, cum diminuti in inferiore, præter Lunam: Et plura prædicendi tecum experimenta feceris. Secundum, vt in prædicendo amoueas timorem, odium, & amorem. Illa enim etiam nolentem errare faciunt. Tertium vt ne artem profitearis in triuiis, nec coram populo, nec edas quicquam publicum. Tales enim artem & ſe ipſos infamia aſpergunt, etiamſi vera prædicant. Quanto magis ridiculi fiunt cum falſi deprehenduntur? Quartum ne prædices tentanti, nec dubiam habenti geneſim, nec ſine pretio, nec cum exiguo pretio, nec deridenti artem: Nam vilipenditur in omnibus his ars, daturque errandi occaſio, cum leuibus laboribus magna prædicere conamur, & inuentu difficilia. Ego bis centum coronatos pro vna geneſi perficienda reſpui. Vide modo an tu me ſis exercitatior. Quintum ne prædixeris, niſi omnibus diligenter conſideratis & bene diſcuſſis, ad vnguem vſque. Et ratione habita conditionis hominis, familiæ, regionis, legis, ætatis, ac talium. Sextum, homini improbo, & malo ne vlla ratione prædixeris quicquam. Ex his ſequitur vt ne ignoto: multo minus Principi ſæuo. Septimum, in prædicendo ſoli illi qui te rogat dixeris, non in populum prædictiones diffunde. Nec de minutis reſpondebis, ſed maximis tantum & euidentib. & breuiter, non vt impleas folia, nec per ambages, nec contradicentia ſcribas. Sed purè, nitidè, caſtè, mundè, breuiter, clarè. Exemplum de hoc habes in decima geneſi. Octauum, Principi ne magnum malum firmiter vnquam prædixeris: Sed periculum. Nonum, in omni prædictione adiice ſi non ſe intruſerit periculis communium calamitatum. Et ſi vita debilis ſit, ſi per proceſſus & ingreſſus intermedios licuerit. Cæterum ipſe aſtrologus ſit prudens, mitis, paucorum verborum, ornatus, veſtibus nitidus, grauis, fidus, ac probus, & vndequaque boni exempli. Nam artem perſæpe artifex ornat & decorat. Expedit etiam ob multa non permittere vt quiſquam ſciat quod propriè geneſis ſit conſcius. Conditori autem artis vt Ptolemæo, & nobis ad oſtentationẽ veritatis, artis quædã ex his non ſunt neceſſaria. Sunt etiam quædam his quæ ſcripta ſunt altiora, atque obſcuriora, quæ vt diximus, ſuo loco ſcribentur. Nam experimento hæc deprehendere licet, quaſi his non conſentiant ob difficultatem iudicij, conſentiunt tamen. De ſigillis quoque in tertio de rerum varietate ſcripſimus. Tot igitur & tanta hic docuiſſe ſufficiat.

DE REVOLVTIONE ANNORVM, MENSIVM, ET DIERVM, ad dies Criticos, & ad electiones Liber.

PROOEMIVM.

LONGA ſatis ſerie à nobis pertractatum eſt de futurorum generibus & qualitatibus, ſed cum diſtinctio temporum rei veritatem indicet (nam cunctis cuncta conueniunt aut non) fit, vt ſolum in genere æſtimatiuo collocetur Aſtrologia. Si temporum determinata conditio auferatur, multa etiam ab euentibus vniuerſalibus permutantur, quorum ratio ex ſingularium genituris omnino non pendet nam non poteſt vnum genus mortis, tot tantiſque viris, diuerſis regionibus temporibuſque ortis, vna hora conuenire, niſi à quadam vniuerſali cauſa complectantur. Ideo ratio etiam vniuerſalium ſemper habenda eſt, Eclipſes etiam & Coniunctiones ſiderum, diuerſitatem aliquam operantur in vniuerſali. Nihil autem eſt vniuerſale, niſi quod conficitur ex ſingularibus. Cum ergo hæ ſint cauſæ præter natalitias figuras, & reuolutiones, non tantum etiam extendantur, ſi in ipſis etiam contigerint: (quod tamen rarum eſt) neceſſarium eſt ſuper ingreſſus talium, aliquam ſeiunctam ab his habere demonſtrationem. Ipſas vero reuolutiones, non vnius generis diximus eſſe ſed ſingulum illorum generum diſtinctè proſequendam. Hanc etiam ob cauſam dies Criticos explicandos, qua ratione proueniant, quaúe ratione indicentur. Videtur enim Galenus in ipſis maximam auctoritatem poſuiſſe atque hoc modo facile quiſque modum eligendi intelliget, cum promiſſis ſperanda ex tempore coæquauerit. Eorum autem quæ quæruntur, tria ſunt genera: Manifeſtum, vt in octuageſima genitura dignitates. Obſcurum, vt multa contingentia parui momenti, quæ nulla arte aſſequi licet. Medium, vt artes natorum.

CAPVT I.

De modo generali reuolutionum.

ERecta cœli figura, planetas diligenter diſpones, ſed maxime Lunam, nam Solis in annorum reuolutionibus, & Lunæ, & aſcendentis, vſque ad minima diligens ratio habenda eſt, hæc eſt ratio reuolutionum annorum in paucis annis: nam in pluribus, Solis locum diligenter examinabis, ne te ratio motus augis fallat, vnde plures annos voco, qui 200. excedunt,

Poſt hæc ſingulo menſe tempus præciſe notabis, quo Luna ad eundem punctum peruenit, in quo in reuolutione anni fuit, & hora illa figuram eriges, & planetas collocabis, eruntque in anno, vltra primam anni & menſis primi reuolutionem, reuolutionis 13. ſed vltima eſt imperfecta.

Poſt hæc, in vnoquoque, loca quadrata per gradus & mi. & ſecund: obſeruabis, & locum oppoſitum, & cum Luna in locis illis fuerit, erigit figuram, eruntque in vnoquoque menſe, à figura menſis, tres aliæ figuræ.

Poſt hæc obſeruabis aſcendens illius temporis, in quo Luna eſt in vno locorum, & eriges quotidie figuram cum illo aſcendente, & illud erit ad horam vſque reuerſionis Lunæ ad alium punctum in quadratura exiſtentem.

Poſt hæc in die obſeruabis duo, diſtantiam planetæ vel loci ab occidente, ſi ſuper terram fuerit, aut ab oriente, ſi ſub terra. & multiplicabis per horas elongationis, & diuide per duodecim, & illud eſt complementum in hora illa. Secundus modus eſt, vt locus deſignatus ponatur in cœli medio, in oriente vel occidente, eſt enim tunc eius operatio, & differentia prima non eſt apud me recepta, ſed ſecunda, idem dico de aduentu ad locum planetæ per alium circulum quàm ſit horizon & meridianus, & iam dixi hoc in directionibus.

Complebitur ergo hoc negotiū cum quinque reuolutionibus, & cum natiuitate. Natiuitas ergo per generalia & directiones oſtendit tempora, locus Solis oſtendit annos: Lunæ menſes in quolibet anno: aſpectus Lunæ principales hebdomadas. Et ſunt quatuor in

in quolibet menſe, gradus aſcendens, dies in hebdomada, & ſunt pauciores ſex figuræ, & plures octo, & mediocres ſeptem, & aduentus partium noni cœli, ad partes decimi oſtendit horas & partes horarum, & hoc eſt comprehendens minutias incomprehenſibiles. Igitur figura genituræ principaliter oſtendit primi anni nutritionem, & reuolutio anni oſtendit principaliter de primo menſe, & ita de aliis.

Ex quo ſequitur tandem, quòd figura genethliaca principaliter oſtendit, quòd fœtui & matri, cum qua annectitur tunc puer, ſuccedere debeat hora illa, & in momento, & propter hoc raro eueniunt promiſſa in prima hora alicuius reuolutionis, quia non fit iteratio teſtimonij rei promiſſæ, & quando fit illa hora, vel die, tunc videbis neceſſario & ſemper, figuram validam in ſignificatione, veluti in figura quinquageſima prima libri centum geniturarum, & in figura noſtra, in qua mater & ego penè perieramus.

CAPVT II.

Soluit duo quæſita.

PRimum igitur conſiderare oportet, An in his qui ad perfectam perueniunt ætatem, aliquid quod in figura demonſtretur fruſtrari poſſit? nam in his qui ad perfectam ætatem non deueniunt, clariſſimum eſt plurima fruſtrari ſignificata: conſtat enim in pueris cito morituris, etiam ſignificatores filiorum, & nuptiarum, & exercitij adeſſe, non tamen, quoniam morte præueniuntur, aliquid horum aſſequi poſſunt. Pari ratione igitur exiſtimandum eſt, eos qui ad perfectam deueniunt ætatem, ſæpenumero promiſſis tardioribus fruſtrari: quod etiam in euentibus naturalibus contingit Multi enim vtero gerentem derelinquunt vxorem, cum ſpe naſcentis filij morientes quid igitur? numquid cauſæ illæ fruſtrabuntur? nequaquam, quia cauſæ non ſunt, niſi in ordine: deficit autem ordo, ſubiecto deficiente. Significata quidem fruſtrari non eſt inconueniens inconuenit autem cauſas, quæ ordine naturali conſtitutæ ſunt. Si igitur in ſenio promiſſa fuerint non in vltima ætate, quod multi credunt expectanda erunt: ſic etenim cuilibet ſua vltima adeſt ætas, cum moritur: ſed eo tempore, quod generaliter ſenium dicitur, veluti iuxta ſexageſimum annum, fruſtra igitur quinquagenarius expectabit. Hæc autem ſcripta ſunt, quoniam multos etiam clariſſimos viros decipi videbam.

Secundum, quod quæritur, eſt, An cuiuſlibet euentus qui per reuolutionem oſtenditur, ſignificatum in genitura ſit conſtitutum, an vero reuolutio per ſe ſit ſufficiens, aliquid omnino ex nouo condere? Reſpondemus, in genere quidem eſſe neceſſarium, in ſpecie autem nequaquam. Vnde cum cuilibet in genitura, mortis ſignificata ſint conſtituta, non inconuenit quolibet tempore, & mortis genere mori. Cum autẽ non in omni genitura coniugij ſignificata ſint, nulla poterit efficere reuolutio, vt illud eueniat, cuiuſue ſignificatum quidem in genitura eſt conſtitutum, minimum quidem veſtigium ſufficiet validæ reuolutioni: debili autem reuolutioni, validæ genituræ indicatio requiretur. Itaque ſi quis genituram reuolutionibus comparauerit, cum per æternos motus ſit connexio, merito potuit quis dicere, in genitura quæcunque ventura ſint, perfecte contineri.

Cum autem optimus Aſtrologus natiuitatem ſine reuolutionibus conſiderauerit, dupliciter contingit ipſum longe falli, ac optimam genituram, peſſimam iudicare: peſſimam vero ſummis extollere laudibus. Primo, cum optima promiſſa, vel peſſima, ad ſenilem reſerunt ætatem, ipſe vero occurrente reuolutione, vel directione præuenitur, non habebit ille veſtigium eorum, quæ à genitura promiſſa ſunt. Secundum eſt cum ſuperuenientibus pluribus reuolutionibus, malum conuenitur in bonum vel bonum in malum: Hæc autem in perpetua conſtituantur memoria.

CAPVT III.

Docet differentiam temporum.

COgnitio temporum futurorum, pendet ex tribus cum regula & quartum ſine regula, Primum eſt conditio figuræ in eſſe genituræ: & habet quatuor conditiones. Prima eſt conditio naturæ ſignificatoris, quia tardi, ſignificant rem poſt annos, & aliqui poſt annum & aliqui poſt menſem, vnuſquiſque enim ſignificator, ſignificat rem poſt ſuam reuolutionem completam. Ita ergo Saturnus non dat, niſi poſt 30. annos, & Iupiter poſt 12. & ita de reliquis, Et hoc cum fuerint ſignificatores, dominatores, & non ſignificatores per ſe, aut infortunatores.

Secundus modus eſt, vt ſint veloces in curſu, tardi, vel retrogradi, & hoc non ſignificat tempus initij rei, ſed poſtquam initium habuerit, quando finietur: qui ergo habet planetas retrogrados inferiores, tarde finiet quod cito inceperit: qui ſuperiores curſo auctos, cito perficiet, quod tarde cœperit.

Tertium modum, ſignificat conditio planetarum in eſſe, quo ad mundum, & eſt, quòd decima, vndecima, & duodecima, item prima, ſecunda, tertia ſignificant cito, & reliquæ tarde, & in his, anguli ſignificant velocitatem maiorem, cadentes tarditatem maiorem. Et ita cum comparaueris decimam nonæ, non erit diuerſitas ſenſibilis, quia nona eſt velociſſima tardarum, & decima tardiſſima velocium: & ex hoc quinta & ſexta ſunt valde tardæ, niſi ſint in proprio ſignificato.

Quartus modus, eſt orientalitas à Sole; quæ ſignant velocitatem, oppoſitum tarditatem, & hæ ſunt firmæ rei vniuerſalis conditiones, quantum ad tempora vniuerſalia.

Modus temporum exquiſitorum veluti iuxta quinquageſimum annum, vel iuxta ſexageſimum,

ſexageſimum, pendet ex directionibus, & iam diximus de hoc in præcedentibus, cum ergo directio ſignificat aliquid in 60. annis, & tempora vniuerſalia in ſenectute, tunc augebitur ſignificatum & confirmabitur. Si verò in iuuentute, tunc illud quod erit in iuuentute, erit paulatim & ſparſim, quod vero erit in tempore iuxta ſexageſimum annum, erit debile, quia tempora vniuerſalia non concordant cum temporibus diſtinctis ac propriis.

Modus temporis exquiſiti, concordat cum reuolutione anni pro anno: & menſis pro menſe: & diei pro die: cum ergo concordauerit cum directione, tunc bonum eſt: cum diſcordauerit, erit effectus minor, & minus ſenſibilis in vtroque. Si vero reuolutio directioni contraria fuerit, & non fuerit valde potens directio ipſa, non cognoſcitur operatio directionis in reuolutione illa, & tempora horarum non poſſunt auferre ſignificatum diei: nec tempora diei ſignificatum menſis, nec tempus menſis ſignificatum anni, nec tempus anni directionem: nec directio tempus vniuerſale. Exemplum, ſi quis habeat directionem moriendi in 30. anno, & eueniat reuolutio vitæ bona, licet non moriatur in vno menſe illius anni bono, morietur in alio, & tantum eliget, donec in vno menſe moriatur illius anni, quod ſi directio fuerit minus valida, non morietur illo anno, ſed tantum ægrotabit in menſe deteriore, & morietur in anno ſequente: vel alio in quo reuolutio peior fuerit, quod ſi reuolutio mala directioni non multum malæ aſſocietur, morietur tamen. Si vero reuolutio bona directioni malæ aſſocietur, euadet pro illa reuolutione & ſequentibus, quia directio non multum mala, penetrat tantum ad annum proprium in quo cadit, peſſima vero ad multos annos ante & poſt, & ſi contingat reuolutio mala ante, interficit: ſi non, non euadet tamen à ſuo anno, in quo attingit ad locum illum.

Et ſcias, quòd planeta damnatus in genitura, non poteſt fieri bonus in directione: nec malus in directione, poteſt fieri bonus in reuolutione anni: nec malus in reuolutione anni, poteſt fieri bonus in reuolutione menſis; & ita de aliis, tantum quod priſtinæ malitiæ contra operetur, & eam deſtruat & tollat.

Modus ſine regula eſt, vt ſuperiorum coniunctio vel eclipſis.

CAPVT IV.

De diſtinctione inter dominum genituræ & reuolutionis.

COgnitio rerum ſignificatarum per planetas eſt ſecundum duos modos: vna eſt ſecundum ſubſtantiam, reliqua ſecundum dominium. Exemplum eſt, quòd Sol ſignificat animam vitalem, & cerebrum ſignificat Luna: & epar cum naturali virtute ſignificat aſcendens: & horum locorum diſpoſitores quicunque ſint, illi ſunt ſecundum accidens dominatores. Et ſecundum hoc initia duodecim domorum, vt quæ ſunt in primo mobili ſunt ſecundum ſubſtantiam: & dominatores & partes eorum ſunt ſecundum accidens. Et res quæ ſignificantur, ſunt tres: diſpoſitiones animi, & corporis, & fortunæ, & bis dominantur aſcendens & diſpoſitor: Luna & diſpoſitor: & Mercurius & diſpoſitor, & Venus ingreditur in genere voluptuoſo, non tamen eſt domina ſecundum ſubſtantiam, tres ergo ſunt animæ diſpoſitores ſecundum ſubſtantiam, & tres ſecundum accidens, res corporis ſunt per aſcendens & Solem & Lunam, & aliqui addunt locum coniunctionis, & ego non ſum de illis. Hi ergo dominantur ſecundum ſubſtantiam, & diſpoſitores eorum ſecundum accidens. Res autem fortunæ ſunt diuitiæ, amici, conſanguinei, & honores: & Saturnus cum quarta, & diſpoſitores, dominantur ſtabilibus, & Iupiter & ſecunda cum diſpoſitoribus, dominantur diuitiis propriè vocatis, vt ſunt pecuniæ & ſuppellex: duo ergo ſunt ſignificatores ſecundum ſubſtātiam, & duo ſecundum accidens. In quolibet genere facultatum, Saturnus & Sol ſignificant patris conditiones, & duo ſignificatores eorum. Venus & Iupiter, & vndecima, ſignificant amicos & diſpoſitores eorum: tres ergò ſunt domini ſecundum ſubſtantiam, & totidem ſecundum accidens. Luna Venus & ſeptima ſignificant vxorem & diſpoſitores eorum ſimiliter, Mars & ſeptima ſecundū ſubſtantiam, ſignificant inimicos, & loca oppoſita luminarium, & domini aſcendentis nequaquam, & diſpoſitores ſunt domini eorum per accidens. Saturnus & duodecima ſignificant hoſtes occultos ſecundum ſubſtantiam, & dominatores ſecundum accidens, quinta & Venus, & Luna, dant filios, & Iupiter, & hoc ſecundum ſubſtantiam: & diſpoſitores horum ſecundum acciden. Mercurius & ſexta dant ſeruos, & ſimiliter diſpoſitores. Mars, & ſexta, & Saturnus, & diſpoſitores, dant infirmitates. Saturnus, & ſeptima, & diſpoſitores, mortem cum abſciſore vitæ, & ſunt tres ſecundum ſubſtantiam, & totidem ſecundum accidens. Mars cum nona & Luna, dant itinera & diſpoſitores: Sol, Iupiter & decima, dant dignitates, & diſpoſitores: Luna, Venus & diſpoſitores dant matris fortunam: Luna & Mercurius & tertia, dant fratres & conſanguineos: Mars & Luna cum tertia & diſpoſitoribus, dant itinera parua: ea ergo eſt ratio dominatorum ſecundum ſubſtantiam.

Tunc eſt regula generalis hæc, dominator ſecundum ſubſtantiam, ſemper manet idem, in omnibus reuolutionibus: & dominator ſecundum accidens, variatur in reuolutionibus ad inuicem, non ab eo quòd fuit in genitura.

Secunda, cum domus ſit dominator ſecundum ſubſtantiam, ſemper id quod eſt in ea, ſignificat qualitatem. Vnde ſemper Mars in ſecunda ſignificat aliquam diſſipationem, & Iupiter in ſecunda, aliquam bonam fortunam.

Tertia, comparatio domini ſecundum ſubſtantiam ad dominum ſecundum accidens, in

tempore illo, & dominorum ſecundum ſubſtantiam inuicem, eſt indicium & indicatio pro re illa in tempore illo.

Quarta, proportio dominatoris ſecundum ſubſtantiam, ad dominatorem ſecundum accidens, eſt veluti proportio domini agri ad colonum, & fructus exiſtentes in agro, nam licet fructus in veritate ſint domini, poſſeſſio tamen propria eſt in colono, nec poterit eis gaudere dominus, niſi vel voluntas vel neceſſitas cogat colonum, vt domino fructus reddat. Manifeſtum eſt ergo, quod quando colonus fuerit potens & malus, impedietur dominus à receptione fructuum: vel quando fuerit debilis valde, & ab aliis impeditus.

Quinta, domini ſecundum ſubſtantiam faciunt impreſſionem in loco permanentem, non domini ſecundum accidens. Vnde pars Saturni obſeruanda eſt, & cæterorum planetarum, non quatenus ſunt diſpoſitores, ſed quatenus ſunt ſignificatores ſecundum ſubſtantiam, & ita obſeruamus locum Martis, quia eſt dominus contradictionum & infirmitatum ſecundum ſubſtantiam, & Mercurio ineſt proprietas, vt fiat in natura dominatorum ſecundum ſubſtantiam, & abſciſor eſt dominus ſecundum ſubſtantiam, vt dictum fuit, & cuſpides domorum. Sunt ergo loca decem nouem, ſed principalia vndecim.

Sexta regula, dominatorum ſecundum ſubſtantiam loca oppoſita & quadrata, ſunt conſideranda dupliciter, nam in his qui radios mittunt, proportio talium locorum eſt conſimilis loco mittentis cum quadam proportione contrarietatis. In his autem qui radios non mittunt, ſemper eſt contraria diſpoſitioni loci illius, veluti tertia nonæ, & prima ſeptimæ, & quarta decimæ. In illis vero qui ſunt dominatores ſecundum accidens, iam nulla eſt intentio, quia non diſponunt in loco aliquo. Iupiter ergo in octaua adimit & dat diuitias, Mars vero ſemper adimit.

Septima, reuolutio non poteſt ſuper reuolutionem aliquam, quæ non ſit pars ipſius, vt reuolutio anni ſuper menſem, & menſis ſupra dies eiuſdem anni, aliter non.

Octaua, Sol eſt dominator omnium virtutum in toto cœlo: & Luna delatrix, vnde Solis mala diſpoſitio in omnibus minuit virtutem & robur: & Lunæ mala diſpoſitio impedit, aut malè dat, aut tardè. Qui ergo ambo luminaria habet impedita, nunquam egregium aliquid nanciſcetur, habebit enim omnia quaſi vitiata, etiam optimè diſpoſitis aliis planetis.

Nona, cum fuerit diſpoſitor, dominus ſecundum ſubſtantiam in eadem re maximum ab illo planeta in cauſa illa iudicium habebis, non enim accidit ſeparatio.

CAPVT V.

De permutatione ſignificatorum adinuicem.

COgnitio bonitatis & malitiæ euentus, eſt ex quatuor conditionibus, prima eſt ex diſpoſitione ſignificatoris eſſentialis, vel accidentalis, in ſeipſo. Secunda ex comparatione ad loca exiſtentia in principio genituræ, & iam dixi quòd ſunt vndecim. Tertia eſt ex comparatione ad alios ſignificatores, ſecundum tempus illud. Quarta eſt ex diſpoſitione reliquorum planetarum in tempore illo.

Et nota, quod ſunt duæ quadraturæ malæ, in vno quoque genere ſignorum, & ita ſunt tres ordines, inter arietem & Cancrum. Inter Libram & Capricornum, ſecunda, & eſt deterior, Inter Geminos & Virginem: & inter Sagittarium & Piſces, vltima & eſt peſſima. Inter Leonem & Scorpionem, & inter Aquarium & Taurum, & ſunt duæ malæ valdè, duæ deteriores & duæ peſſimæ, & ſunt reliquæ mediocres, & oppoſitio eſt longe minus mala in hoc caſu, quàm quadratum loquendo de comparatione vniusmet Planetæ ad ſuum aſpectum.

Et nota, quòd quatuor modis planeta iuuat vel nocet, primus eſt ex natura propria: vnde fortunæ ſemper iuuant: infortunæ nocent, luminaria augent, & declarant, & manifeſtant, hæ enim ſunt tres propriæ operationes Solis & Lunæ Mercurius operatur ſecundum naturam diſpoſitionis.

Secundus modus eſt, ex qualitate diſpoſitoris: nam diſpoſitor ſemper iuuat, & diſpoſitor rei contrariæ nocet, veluti diſpoſitor loci interficientis nocet vitæ, quàmuis ſit fortuna, & Mars vitæ diſpoſitor iuuat quamuis ſit in fortuna.

Tertius modus eſt ex radiatione, quia quadratus & oppoſitus habent contrariam diſpoſitionem, Trinus & ſextilis amicum, & ſcias quòd Trinus eſt coniunctio imperfecta. Sextilis vero diminuta, nam operatio trini eſt operatio coniunctionis, ſi ergo fiat ex infortunis eſt malus. Similiter & ſextilis, excepto quòd ſit ex recipientibus: tunc enim eſt in forma coniunctionis receptæ, & generaliter trinus eſt coniunctio imperfecta, & ſextilis diminuta. Valent ergo qui trinum Saturni laudant, & coniunctionem vituperant, niſi ſit cum receptione, & melior eſt mutua. In quibus etiam caſibus coniunctio eſt laudabilis, & nõ eſt differentia in hoc, niſi in duobus, Primo quia trinus eſt debilior corpore: & ideo non tantum poteſt nocere ſecundæ, quod eſt inter ſigna ſimilia. & coniunctio eſt validior, quia non ſolum in conſimili, ſed in eodem fit ſigno. Manifeſtum eſt ergo, quod quadratus diſpoſitorum iuuantium viciat: & melius oppoſitus, vnde etiam ephemerides miſcent eorum ſignificata, vt dictum eſt, in mutationibus temporum. Omnes ergo bonorum aſpectus boni, malorum mali. Sed diligenter animaduertere oportet, qui planetæ boni ſint, qui mali, eſt tamen trinus & ſextilis melior, quàm quadratus vel oppoſitus. In infortunis maxime: & caue, ne te decipiat fortuna contrariæ diſpoſitionis: aut infortuna diſpoſitrix, & quadratus & oppoſitio augent malitiam ſupra corpus, quando ſunt malæ radiationes: & minuunt bonum ratione contrarietatis. Intellige ergo radicem omnium aſpectuũ ex hoc.

Quartus eſt, quoniam cum diſpoſitor ſecundum ſubſtantiam, fuerit ſecundum accidens, vel econtra, tunc erit quaſi amicus præfectus exercitui contrario, certum eſt enim quòd nocet, ſed minus, igitur diſpoſitio per accidens præualet naturali, pro illo tempore, & ita Iupiter aufert ſubſtantiam, & Sol occidit, & Luna ſimiliter, & Saturnus fouet vitam, ſed hoc eſt rarum.

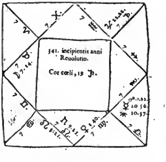
Et ſcias, quòd, vt ſæpe dictum eſt, res ſignificatiuæ ſunt plures, ſignificatores autem pauci, videlicet ſeptem planetæ, & duodecim domus, & paucæ ſtellæ fixæ, dictæ in primo libro, qua de cauſa, Ptolemæus nunam fuſionem impoſuit: qua plurima ſignificata dedit vni ſignificatori: & poſuit Lunam ſignificantem corpus: deinde animi mores: deinde vitam: & vxorem & matrem, & ancillas & filias, & ſorores. Quomodo ergo erit diſpoſita illi, cui in partu moritur vxor, & ipſe longæuus vitæ. & filiæ eius plures incolumes. & ancillæ fugitiuæ. & mater mortua cito. & corpus ſalubre. & intellectus inconſtans & malus. propter hæc igitur in capitulo ſequenti ego ſubiunxi figuram vnam atque alteram reuolutionis trigeſimiquarti & trigeſimi quinti anni incipientium: vt intelligas facilitatem iudicandi, in omnibus quæ tibi erunt propoſita, ſine ambiguitate, & ſine timore, & ſine verbis ancipitibus, & ſine confuſione, & hoc modo in omnibus iudicabis. Et exemplum tale eſt quod ſubiungitur, & eſt figuræ decimænonæ noſtræ, & vnam pono præteritam, & aliam quæ incipit & futura eſt, & cum hoc memor ſis ſtellarum inſignium, cum planetis exiſtentium.

CAPVT VI.

De exemplis ſupradictorum.

Conſideraui primo pro vita aſcendens & Lunam, & inueni, quòd aſcendens erat aſcendens natiuitatis, & Luna diſpoſitrix, & ipſa in aſcendente. Ergo aſcendens & Luna & diſpoſitores & aſcendens natiuitatis vnum & idem ſunt. Significauit ergo perfectam ſanitatem, Venus etiam erat ſalua, domina aſcendentis, & loci Solis, & radij trini Iouis, cadebant in aſcendente, & ipſe erat dominus octauæ, & radij quadrati Saturni ſimiliter, & hoc ſignificauit aliquem timorem cum deſperatione quadam, & perfectam ſanitatem, & ita fuit.

Conſideraui poſtmodum ſecundam, & locum Iouis, & diſpoſitores, & quia nullus erat in ſecunda. Iupiter autem fuit in corde cœli in caſu ſuo, & Mercurius in ſexta cum Marte domino loci Iouis, in loco Veneris & Mercurij, id eſt, coniunctionis illorum hora geniture, ſignificauit diſſipationem ſubſtantiæ, plus quam aliter, ratione quærendi dignitatem, & quia Mars reſpexit Iouem de quadrato cum receptione Martis, & non Iouis, ſignificat mutuum, & res acquiſitas malo modo, & ita fuit, & ſi receptio fuiſſet ex parte. Iouis, fuiſſet lucrum, & non mutuum, radij etiam quadrati Veneris, & Saturni ſextiles, cadebant ſuper hoc, videlicet ſuper ſecundam, & ita occaſione talium etiam fuit iactura, & quia Mercurius erat in ſexta, dominus eius, id eſt in ea habens poteſtatem, eſt enim trigoni dominus, ſignificauit lucrum ex arte mea quia erat cum domino decimæ, & ita fuit totum adamuſſim, creuit enim lucrum ex Aſtrologia & Medicina.

Conſideraui poſtmodum tertiam & Lunam & Martem, & non erat in eis aliquid mali, niſi quòd Mercurius erat cum Marte, & ſignificauit, quod ex conſanguineis aliquis ſe intromitteret pro me & dignitate mea, & fuit hoc totum.

Conſideraui Saturnum, & quartam, & diſpoſitores, & Saturnus fuit cum capite, & Sol cadens in ſextili eius, ſignificauit quòd ſtabilia ægrè ſtarent, & quòd augerentur auctione inutili, & ita fuit, parum defuit, ne aliquod venderetur ex eis, propter Solem.

Conſideraui quintam & Venerem, quæ erat in ſigno fœminino in ipſa, & Iouem, in ſigno fœminino in corde cœli. Et hoc totum ſignificauit, quòd vxor conciperet filiam, & quia Mercurius & Mars, diſpoſitores locorum, erant in ſexta, ſignificauit quòd erat debilis in ventre matris, & quòd infirmitatem in aluo conceptura eſſet, & ſignificauit locum, & reliqua, & ita fuit.

Conſideraui ſextam & Martem in ea, & Venerem diſpoſitricem, & hoc totum ſignificauit impedimentum, & permutationem, & multa alia. Nam Mars eſt in loco Veneris, cum Mercurio, & Venus cadens in quinta.

Conſideraui ſeptimam & Lunam, & Luna fuit potens & in prima, & ſignificauit nocumentum vxori, quia etiam Mars cadebat in ſexta cum Mercurio.

Conſideraui tandem ſeptimam cum Marte, & fuit vnus & idem ſignificator. Mars cadens in ſexta, in quadrato Iouis, &

ſignificauit, quòd hoſtes aperti deprimuntur timore Principis, & iuſtorum virorum, & nihil nocerent, & ita fuit.

De octaua nihil conſideraui, quia ſalui erant ſignificatores vitæ.

De nona etiam, & Marte, nihil erat, non enim iungebantur domino aſcendentis, nec Lunæ, & Iupiter in quadrato Martis ſignificauit reditum in patriam.

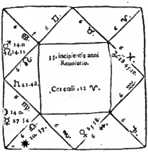
Conſideraui Venerem & Lunam, pro matre & ipſi erant in trino, cum receptione, & ideo non ſignificant nocumentum ex hoc, & mater fuit incolumis.

Conſideraui Cor cœli, & Solem, & Iouem, & diſpoſitores, & ſunt Mars, Saturnus, Venus, maximè autem eſt Mars cum Saturno, & quia Iupiter erat in corde cœli, & cor cœli idem cum corde cœli genituræ, & Mars in ſexta de quadrato reſpexit eos, ſignificauit auctionem plurium dignitatum, quia Mars erat cum Mercurio in loco Veneris in genitura, & ita habui plurima officia eo anno. Et quia erant in cadentibus, nam Sol cadit in libra, & Saturnus in Leone, & Iupiter in Capricorno, & Mars in Libra cadit: & Mars eſt dominus inimicorum occultorum, ſignificauit, quòd hæc omnia eſſent vitiata & non abſoluta, & cum modica gloria, & cum impedimento ex parte inimicorum apertorum & occultorum, Mars enim eſt dominus ſeptimæ. Cauda etiam minuit dignitates, quæ erat in corde cœli cum Ioue. Et quia Sol, Mars, Mercurius, cor cœli, & Iupiter ſunt in ſignificatis mobilibus, ſignificat hoc totum quod meliorem partem amittam, & licet non amiſerim, amittam tamen, & retinebo officium tantum quod ſignificatur per Saturnum exiſtentem in trino Solis. Cum ergo tria eo anno habuerim, duo meliora ex illis amittam, & remanebit quod erit inutile, & cum ex ratione naturali neſciam hoc, erit tamen ita.

Conſideraui poſtmodum in amicis diſpoſitorem vndecimæ, & diſpoſitorem loci Iouis, & Mercurium diſpoſitorem loci Veneris, & cum Venus eſſet in oppoſito vndecimæ, & Mercurius cum Marte, ſignificauit, quòd omnes amici mei erant ficti, & quòd prodebant & odiebant me ſecrete, & aliqui etiam palàm, præter amicos ſignificatos à Ioue, & hi erant potentes & legales. Nam Iupiter aſpiciebat aſcendens de trino, & Venus ſignificauit etiam amicos valde ſed impotentes, nam ipſa reſpiciebat Lunam de trino dominam aſcendentis, & ipſamet erat aſcendentis domina, & tamen erat cadens, & in oppoſito vndecimæ.

Conſideraui duodecimam & Saturnum pro hoſtibus occultis: & dominus duodecimæ eſt Mars ferè ex tota, & ipſe eſt cum Mercurio, ſignificauit quòd parum obeſſent, quia Sol & Mars, & Mercurius erant in ſexta, attamen ſolus Saturnus fotus radiis Solis, nocebat valde, quia erat in oppoſito cordis cœli, & in quadrato aſcendentis.

Expoſitio alterius Reuolutionis.

Dixi de reuolutione valde bona reſpectu geniture malæ, modo declarabo præſentem reuolutionem, malam ferè in omnibus in conuerſo alterius reuolutionis, & ſucceſſus demonſtrabit quòd ita erit.

Conſideraui primo decimam, Solem & Iouem & diſpoſitores, & ſunt Mars, Sol, & Saturnus. Manifeſtum eſt ergo, quod Sol in hoc multum poteſt per nonam regulam quinti capituli, & quia erat in quadrato Martis in duodecima. Ideo cum Sol eſſet cadens in tertia, & vterque in oppoſito ſuæ exaltationis, ſignificauit vltimam depreſſionem dignitatis & officij, & ita fuit, nunquam enim minus feci in vita mea: quia tamen ſic reſpiciebant, ſignificauit quòd dignitas conſeruaretur, & reliqua amitterentur. Hoc autem maximè, quia Mars erat in trino Solis in genitura: & quia Saturnus reſpexit cor cœli de trino, exiſtentis in ſigno fixo: & Iupiter de ſextili: habebo in fine anni aliquod bonum fortuitum ex hoc non ordinarium. Et quia Saturnus non dominatur medio cœli, ſed ſeptimæ, ſignificat quòd in totum aperto Marte hoc anno ab inimicis oppugnabor, & erunt partim occulti propter ſubſtantiam, & partim aperti propter dominium. Et ſi hic aſpectus fuiſſet ad Solem, fuiſſet totum contrarium, imò melior fuiſſet quadratura hoc modo, quàm hic trinus cum medio cœli, & quia ☊ eſt cum ♂, & Luna in ſextili eius, & ipſa domina loci, auferent fraude & dolis aliquid hoſtes occulti à me conſilio cuiuſdam & ſocietate, qui ſe optimum virum profitebitur, & erit hoc indubie.

Ecce vides qualiter Luna nocet Marti & Sol iuuat, cum tamen omnes indicarent contrarium, manebit tamen hoc præcepto principis aut differetur.

Conſideraui poſtmodum ſubſtantiam ſtabilem, & inueni Iouem in oppoſito Saturni, & Venerem in quadrato, & ipſum cadentem: & quia Venus erat domina imi cœli & ſimiliter Saturnus, erit per nonam regulam quinti capituli, & tertium & quartum modum proficui, & damni ſexto capitulo, quod conſeruarem etiam ſtabilia, ſed ægre. Iupiter autem in oppoſito Saturni & quadrato Veneris, & ipſe dominus octauæ & duodecimæ

decimæ & quintæ, ſignificat, quod talinm occaſionem aliquid ex ſtabilibus damnabitur, & illud oppignoratum amittam, quia omnes planetæ, videlicet Saturnus, Venus, & Iupiter, ſunt in ſignis fixis.

Conſideraui in quinta domo & Ioue & ♀, & fuit Iupiter in oppoſito Saturni, & in quadrato Veneris & quintæ: & ambo in ſignis fixis, & Iupiter dominus octauæ, & hoc ſignificauit quòd oritetur filia, & ita orta eſt, & quòd filij male afficerentur, & quò in periculo vitæ ex longo morbo detinentur: quod Deus auertat, & eſt valde mala pro eis.

Conſideraui ſextam & Martem, & fuit etiam diſpoſitor & in oppoſito eius: & ipſe fuit in quadraro Solis, & ſextili Lunæ: & ideo cum Luna eſſet domina, ſignificauit febrem, quæ eſt morbus in virtute vitali, & quia eſt in capite, ſignificat febrem ventuoſam, & quia eſt in Cancro ſignificat damnum pectori & pulmoni maxime, quia Sol eſt dominus aſcendentis cadens damnatus in Libra, & quia eſt in duodecima, erit res leuis ſicut tertiana, quæ eſt mobilis & varians cum quadam venenoſitate leui, & durauit parum, quia eſt in ſigno mobili, & reſpectu Lunæ nullum ſignificat malum, & ſi fuiſſet in alia domo non oppoſita, fuiſſet maius malum valde propter radices poſitas. Directio autem cum eſſet ad Iouem, facit vt nihil deterius timere debuerim.

Conſideraui poſt ſeptimam & Martem & dominatores Saturnum & Lunam, & ipſi reſpiciebant Solem de quadrato, & ſignificat, quòd offenderer ab inimicis, & quia Saturnus dominus ſeptimæ eſt in prima, ſignificat quod erunt quidam ex illis, qui non poterunt nocere mihi, & erunt inimici noui.

Conſideraui poſtmodum ſignificatores vitæ & infortunas, & quia Sol dominabatur loco Saturni & Luna loco Martis, Significauit quòd non eſſet periculum de vita ratione morbi naturalis, & quia Saturnus eſt in aſcendente in oppoſito domini triplicitatis exiſtens in Leone, ſignificat triſtitiam & oppilationem in epate, & debilitatem ventriculi, & erunt hæc valde leuia, quia multum remouetur ab aſcendente, & quia eſt cum corde leonis dabit triſtitiam, timorem, ſolicitudinem in corde, & affectum occultum, quem nemo intelliget, Et quia Iupiter dominus octauæ, & Venus ſunt in contrario aſpectu domini domus inimicorum, morietur aliquis ex inimicis occultis.

Conſideraui nonam & Martem, & ſignificauit iterum vnum, nam Luna reſpiciebat Martem cadentem, & Mars Solem.

Et nota, quòd hoc anno directio aſcendentis peruenit ad corpus Saturni fermè. Nota etiam quòd locus diſpoſitoris ſignificat cauſam rei: & robur ſignificatoris ſecundum ſubſtantiam, magnitudinem cauſæ facientis rem: & locus eius locum rei, quæ fiet: & robur diſpoſitoris magnitudinem effectus: & permixtio diſpoſitorum nihil iuuat, cum fuerint diſpoſitores locorum diuerſorum, ſimiliter diſpoſitoris cum ſignificatore alio, cuius non eſt diſpoſitor nihil iuuat, licet ſint ſuper eadem re, veluti in ſecunda figura in cauſa vxoris Mercurius eſt diſpoſitor, quia dominus loci Lunæ & Saturnus, quia dominus ſeptimæ & aſpectus ſextilis in hoc caſu nihil iuuat, quia ſunt diſpoſitores diuerſorum locorum, licet in eadem cauſa. Significatores autem ſecundum ſubſtantiam in eadem cauſa ſemper fouent eam, cum ſunt colligati: & nota quòd ſignificator ſecundum ſubſtantiam eſt res in potentia, & ſecundum accidens eſt in actu, cum ergo diſpoſitores Solis Lunæ & aſcendentis omnes fuerint complete damnati, & vitæ ſignificatores ſalui omnes, morietur tamen omnino, quia vita non eſt in actu, & quia res in actu non durat: & in potentia durat longo tempore & non permutatur, propter hoc ſignificatores ſecundum ſubſtantiam permanent & alij non permanent, & citius morietur, cuius ſignificatores ſecundum ſubſtantiam ſalui fuerint, & ſecundum accidens deſtructi, quàm ſecus.

Et nota, cum inueneris in figura vel reuolutione diſpoſitorem vnum ſupra omnia loca vitæ, ille vel ex toto erit ſanus, vel morietur. Cauſa patet ex præcedentibus vt dictum eſt: & raro fallit, nam poteſt fallere vbi ille diſpoſitor habeat plures damnatores debiles, & ſcias quòd tutiores ſunt plures diſpoſitores debiles, quàm vnus potens, & tutius eſt vnum habere vitæ datorem validum, quàm plura debilia, Idem dico in reliquis, nam quod eſt in potentia, debet eſſe validum, licet ſit vnum, quod vero in actu plura licet debilia: Et has duas regulas diligenter nota.

CAPVT VII.

De modo iudicandi in menſibus & diebus.

ANimaduertendum puto hoc, conſiderationem nocumenti aut iuuamenti eſſe validiorem ſecundum tempora vniuerſalia, & ſunt primi quatuor anni debilitatis, & poſt quadrageſimum ſecundum annum vſque ad quadrageſimum nonum & poſt ſexageſimum tertium.

Ratio autem menſium eſt, vt conſideres reuolutionem anni, & loca infortunata in genitura, & in reuolutione, & ſit comparatio menſis ad genituram, & reuolutionem anni, vna & eadem, cum comparatione reuolutionis anni ad genituram, & ſimiliter comparatio diei ad menſem, annum, & genituram, comparatio eademmet, cum comparatione menſis ad annum & genituram. Manifeſtum eſt ergo, quòd conſideratio menſis plura habet quam anni: & diei quam menſis: & anni quàm genituræ: erit ergo quo ad hoc difficilior inuentio partium menſis, quam totius: & diei quàm partium menſis: & ita de reliquis.

Et cum ſit, quòd comparatio plurium, denotat in nobis maiorem firmitatem, facilius erit ergo cognoſcere menſem in anno, quam annum euentum in genitura, & quartam menſis in menſe, quam menſem in anno, & diem in quarta menſis, quam omnia reliqua.

pauca ergo conſideranti, & laburem vitanti, facilior eſt genitura, quàm anni reuolutio, & anni quàm menſis, & menſis quam quartæ,& quartæ quàm diei. In erudito tamen & laborioſo erit totum contrarium.

Cumque ſit, quod cognitio diei præſupponat cognitionem quartæ,& cognitio quartæ præſupponat cognitionem menſis, & ita vſque ad genituram. Impoſſibile eſt, vt quis plus cognoſcat diem quàm annum, & quòd habeat maiorem ſecuritatem de quarta menſis, quàm de menſe.

Cum igitur ita ſit, erit vt optimus Aſtrologus, facilius inueniat peiorem diem in quarta menſis propoſita, quam peiorem quartam menſis in menſe propoſito, & ita certius cognoſcat malam diem in quarta menſis, quam malum annum in tota genitura.

Et ſcias, quod qui fecerit omnes reuolutiones, à principio natiuitatis vſque in finem ſine intermiſſione: & experientia comperetit tria vel quatuor accidentia illius: & veritatem illorum quæſiuerit per reuolutionem anni, menſis & diei & horæ: ſolus ille exactè indicabit de tota vita illius ſine errore,& confuſione,& omnis alius deuiabit à recto iudicio, etiam in qualitatibus accidentium, nedum in tempore, per tantum, quantum defecerit ab hoc, quod tibi dixi.

Et ſcias, quòd damnatio menſis, reſpectu anni, vel partium menſis reſpectu menſis, & ita de reliquis, eſt duplex: Vna quando quod infortunatum eſt in anno, infortunatur in eodem menſe. Secunda eſt, quando quod eſt infortunatum in anno, non infortunatur in menſe, ſed illud quod non permitit omnino infortunari in anno, infortunatur in menſe. Et exemplum eſt primi modi, cadit aſcendens reuolutionis in gradu Saturni natiuitatis, ille menſis erit mortis, in quo aſcendens erit vnus, ex quatuor punctis damnatis à Saturno in natiuitate, & hic modus eſt valde potens. Secundus modus eſt, aſcendens cadit vti prius dictum eſt, ſed Sol & Luna in ſexta vel tertia, remanet ergo diſpoſitor aſcendentis in decima, loci Solis in nona, Lunæ vero in ſeptima, tunc menſis ille erit mortis, in quo damnabitur dominus aſcendentis, quia ille erat in reuolutione anni robuſtiſſimus, & ex quartis illa, in qua damnabitur diſpoſitor loci Lunæ, quia erat ſecundus in robore, & ex diebus ille, in quo damnabitur dominus loci Solis, qui ſolus remanſerat ad defendendum vitam, & per damnationem, intelligo damnationem vltimam, & non aliter.

Et ſcias, quod non negatur tranſitus de genitura ad menſem, vel ad diem, ſine anno, & ita in reliquis, cum damnatio fuerit valida, aliter non. Et ſcias quod in omnibus genituris, reuolutionibus, directionibus, ſignificatiſque eorum, quicquid eſt ſub terra præter angulum primæ, amittit pluſquam dimidium virium ſuarum & ſignificati.

CAPVT VIII.

De modo ſciendi exitus morborum.

MOdus hic eſt clarus, & aperiens nobis rem aliam, & eſt, quòd quando homo infirmatur, ſtatuas figuram cum planetis: & ſi ſit ex genere cronicarum, conſidera Solem, ſi acutarum Lunam, & conſidera quomodo iudicares natiuitatẽ ſine reuolutione, videlicet an vitæ largitores ſint ſalui, an infortunæ præualeăt tertiæ, an diſpoſitores ſint cum domino loci mortis, & an diſpoſitor loci mortis præualeat, ſi enim præualuerit morietur: ſi non erit in maximo diſcrimine, & tunc conſidera reliqua: & ſi diſpoſitor eſt infortuna, eſt deterior, & fortuna octauæ diſpoſitrix, eſt deterior infortuna non diſponente, quantum ad applicationem, quantum vero ad ad hoſtiles radios, eſt contrarium.

Dominus etiam ſextæ conſiderari debet & angulus occidentis, cumque diſpoſitores ſextæ & octauæ fuerint validi, & non applicent illis diſpoſitores vitæ, non eſt periculum de vita, & applicatio diſpoſitoris vitæ ad diſpoſitorem mortis, eſt longe deterior, quàm ſi contrario modo contingat. Conſiderabis etiam tempora vniuerſalia, & directiones, maxime loci Lunæ, vel Solis, ſecundum quod dixi, & cuilibet iſtorum aſſociatur aſcendens, & diſpoſitor, cum diſpoſitore loci luminaris, ſignificantis qualitatem morbi. Sunt ergo quatuor, quæ ſemper dirigi debent, & inter hos validioris directio, maiorem facit mutationem.

Modus ſecundus, & eſt Galeni, tertio de diebus Criticis, & eſt adhuc verior: conſiderabis figuram morbi in comparatione ad genituram, & indicabis mortem aut vitam ad vnguem, ſicut in reuolutione anni, excepto quòd hora morbi certius indicat de morte quàm de ſalute: & reuolutio anni contrario modo, conſule igitur præcedentia.

Poſt hæc in vtroque modo conſidera, ab hora initij locum Lunæ, & adde ei 45. gradus, & cum Luna erit in loco illo per minutum, ſtatue figuram, & compara ad primam, & etiam in ſeipſa conſideretur, & regit hæc figura à quarta ad ſeptimam diem. poſt addde iterum alios 45 gradus, & ſcies per figuram, ſtatum infirmi à ſeptima ad vndecimam, & ita perficies vſque ad quadrageſimam diem.

Et nota, quòd in vna reuolutione Lunæ, ſint octo puncta conſideranda, validior ex his eſt oppoſitus in acutis: in peracutis autem primus quadratus: in perperacutis autem primus punctus initij: & in cronicis acutis ſecundus quadratus: raro autem in reuerſione locus Lunæ, ſed reliqua puncta intermedia ſunt minoris afflictionis, & dicuntur puncta indicatiua.

Cumque dominus mortis retrocedendo ad dominum aſcendentis applicat, vel dominus aſcendentis ad dominum loci mortis per retrogradationem, erit mors valde feſtina & certa, certior autem atque celerior eſt: cum

dominus

dominus aſcendentis fuerit directus & mortis retrogradus.

Ex his liquet, cum locus Lunæ, qui in morbo fuit obſeruetur, & non qui fuit in natiuitate, cum tamen natiuitatis locum Lunæ cognoſcamus: congruum erit, vt in annorum reuolutionibus, locum Lunæ in reuolutione obſeruemus: & dirigamus, non eum qui fuit in natiuitate, in reuolutionibus menſium conſtituendis, eſt validior locus dominatoris quàm ſignificatoris ſecundum ſubſtantiam. Diſponit autem Luna cum Sol ad eundem locum, in quo fuit in natiuitate, peruenerit. Cum ergo ita ſit, non iniuria etiam in reuolutionibus ita obſeruandum erit.

CAPVT IX.

De coniunctionibus & ecclipſibus.

IN hoc vna eſt regula generalis: cum fuerit aſcendens natiuitatis vel reuolutionis anni, vel menſis, vel locus Lunæ aut Solis, vel diſpoſitor, in loco coniunctionis, vel ecclipſis præcedentis, vel oppoſito, vel quadrato, cecideritque effectus coniunctionis ſecundum totum vel partem in tempore illius genituræ vel reuolutionis: tunc apparebit effectus eius in temporis parte, in qua duo tempora conueniunt. Exemplum. Coniungitur Saturnus cum Marte, in quinta parte Aquarij, & ſit effectus eius appariturus poſt annum, durans per ſex menſes, & in capite 9. menſium à die coniunctionis, cadat reuolutio, cuius aſcendens ſit quinta pars Leonis, tunc in illo tempore per ſex menſes erit in diſcrimine talis coniunctionis: quòd ſi talis reuolutio, per tres menſes poſt coniunctionem inceperit, erit periculum tantum in tribus menſibus vltimis reuolutionis, & non vltra, quia ſolum in illis conueniunt effectus tempora, cum temporibus reuolutionis.

Ecclipſes ergo ſolares, vitam & honores auferunt, pro qualitate roboris earum: & genituræ, & conuenientiæ: lunares ſtuporem & infirmitates diuturnas & acutas, & morbos oculorum & mortem, & infortunia magna, ex qualitatibus accidentibus tempore illius effectus. Saturni & Iouis coniunctio, Saturno dominante graues morbos producit, & inopiam, & deſtructionem omnis boni, at Ioue præualente dat diuitias & honores, & res magnas.

Saturni & Martis coniunctio, omnia deſtruit, pro qualitate præualentis planetæ, & locorum, in quibus ſunt, & reliquarum cauſarum.

Iouis & Martis coniunctio, Ioue dominante, auget maximam fortunam, dignitates & gloriam: Marte præualente, infirmitates acutas, damna, incendia, rixas, & talia.

Sol cum omnibus malum ſignificat, maxime autem cum infortunis, & plus cum Ioue, quàm cum Venere, & cum Mercurio paruum aut nihil.

Reuolutiones annorum, vbi rite fiant mundi, vel ciuitatis, vbi fueris, nocent aut iuuant: cum tua reuolutio ſequens, aut impedita aut fortunata fuerit: per tantum temporis promiſſio perficiet à tempore reuolutionis tuæ vſque ad ſequentem reuolutionem mundi, vel ciuitatis: veluti, fiat reuolutio ciuitatis in decima Martij, & hominis in decima Septembris, & ſignificetur aliquid, illud erit inter decimam Septembris vſque ad decimam Martij ſequentis anni

Cum ergo loca dignitatum, fuerint loca fortunarum ciuitatis, vel mundi, bene erit: ſi infortunarum, male idem de vitæ ſignificatoribus, excepto quòd non occidunt, neque grauiter nocent, niſi ecclipſis aſſocietur.

Cum plures nauim introierint, tempus introitus ſemper ad ſequentes reuolutiones referatur: malitia autem præcedentis reuolutionis aut bonitas, & cauſa introitus. Cum ergo reuolutiones dierum fuerint diuerſæ, morientur homines illi, diuerſo tempore, paruum diſcrimen in paruo, magnum in magno, infortunio autem nauis quodlibet infortunium etiam horæ ſufficit, cauenda ergo ſunt ſemper pericula.

CAPVT X.

De proprietatibus planetarum & ſignorum in reuolutionibus.

CVm dominus aſcendentis fuerit Sol, inclinabitur ad ſeueritatem & triſtitiam. Si Mars, ad crudelitatem & rapacitatem. Si Iupiter, ad religionem & honores & bonos mores. Si Mercurius, ad ſapientiam. Si Venus ad laſciuiam. Si Luna, ad itinera, & erit volubilis opinionis. Si Saturnus, erit timidus & auarus.

Si aſcendit Aries, erit in timore mortis violentæ. Si Taurus, ægrotabit ex libidine. Si Gemini, ſollicitabitur in ſecretis perquirendis. Si Cancer, erit amator rerum publicarum, & ſtudioſus, vel laborioſus. Si Leo, triſtis & ſuperbus. Si Virgo, erit amator honorum. Si Libra, erit in periculo vitæ, ratione gulæ. Si Scorpio, erit infirmus, ratione cogitationis, & peruicax. Si Sagittarius, ſollicitabitur circa ædificationes. Si Capricornus erit ſollicitus pro pecuniis & bonis mobilibus. Si Aquarius, maledicus erit & malus vir. Si piſces, erit ſuperbus valde, idem de Virgine. ſed non tantum, & hæc omnia veriora ſunt de natiuitatibus.

Si Saturnus cadit in loco proprio, auget ſignificationem promiſſi in natiuitate, ſecundum ſubſtantiam, non ſecundum quod fuit diſpoſitor, nunc autem ſignificat ſecundum quod eſt diſpoſitor. Exemplum, Saturnus in natiuitate fuit in ſexto Geminorum. Diſpoſitor loci Lunæ & vitæ, modo cadit diſpoſitor ſeptimæ. In reuolutione in ſexto gradu Geminorum: augebit ſignificata ſtabilium, & rerum quas ſignificauit ſecundum ſubſtantiam: non tamen confirmabit vitam, ſed confirmabit de vxore, quod eſt ſignificatũ diſpoſitionis ſecundum accidens in reuolutione magis quàm ſi eſſet in alio loco. Intellige

ergo

ergo idem de omni reditu planetæ ad locum proprium, ad oppoſitum, vel quadratum.

Si Saturnus cadit in loco Iouis, ſtabilia augebuntur, & res ſignificatæ per Saturni ſubſtantiam, & melior fiet conditio diſpoſitoris. Si in loco Martis, fiet deſtructio mobilium, & reliqua per contentiones & malos homines. Si ad locum Veneris, erit in deliciis & oblitus omnis triſtitiæ & ſine continentia. Si cadit Saturnus in loco Solis, erit vt omnis virtus occultetur, niſi Sol fuerit promiſſor. Si in loco Mercurij, figitur in ſtudiis & artibus. Si in loco Lunæ, diliget & operabitur in anuis, vel rebus vilibus, & pauci momenti. per hæc ſcitur ſignificatum planetarum in reliquis.

Cum fuerit planeta in angulo, eueniet celeriter & manifeſte. cum in cadenti, debiliter & tarde. cum in ſuccedenti, mediocriter.

Inſpicies dominatorem communem genituræ, & eum comparabis ad genituram & planetas in reuolutione, & ex ipſo ſignificabis.

CAPVT XI.

De ſingularibus regulis reuolutionum.

Regula prima. Significatio magiſterii augetur per proprietatem planetæ & domus ſignificantis ipſam, licet ipſa fuerit cadens, veluti in arte medicinæ, Mars in ſexta fouet, cum tamen in omnibus aliis ſit malus.

Regula ſecunda. Planetam infortunam collauda in domo ſua exiſtentem & cadentem in mũdo: at reliqua elige valida õnibus modis.

Regula tertia, & ſi ſæpe dictum ſit, propter vtilitatem tamen repetatur, Planeta cum non fuerit malus, obliuiſcitur inimicitiarum. & cum non fuerit bonus, amicitiarum, niſi ſit reditus ad loca propria ſua, vel quadrata vel oppoſita

Regula quarta, ex hac infertur, quòd ſolus Sol obliuiſcitur nunquam ex toto ſuæ diſpoſitionis, ſimiliter & Lunæ, vbi reditus menſium fieret à genitura. hoc autem maxime fiet, cum Sol vel Luna ad eandem domum in qua fuerant in natiuitate, redierint, nam hic in luminaribus eſt reditus ad locum ſuum, ſi Luna hoc modo conſideretur.

Regula quinta, O quàm valida erit illa reuolutio, in qua Luna & aſcendens ad propria redierint loca.

Regula ſexta, Conſideratio maxima, de qua rogabunt te omnes, eſt ſuper tribus rebus. Super Sole, & Luna, & domino medij cœli, propter vitam, dignitates, & honores, nam hoc eſt quod plus deſiderant homines ſcire, cum ergo hæc fuerint infœlicia, quid boni ſperare poteris.

Regula ſeptima, Cum ceciderit decima in loco Iouis à natiuitate, & dominus decimæ fuerit cadens, vel Sol, tunc habebit bonum, quod non reputabitur bonum, ſi contrario modo, parum habebit, & maximum videbitur. Ita intellige de omnibus ſignificatoribus ſecundum ſubſtantiam comparatis, ad ſignificatores ſecundum accidens.

Regula octaua, Cum fuerit Saturnus in oriente, & Iupiter in occidente, habebit minus malum, & minus bonum, quàm ſi fuerint contrario modo melius tamen eſt habere Saturnum in occidente, & Iouem in oriente, quo ad corpus & animam, quo ad fortunam vero verſa vice.

Regula nona, Planetæ mali domibus nocent in quibus ſunt, & boni iuuant eas, ſi in eis ſint.

Regula decima, Cum fuerit dominus vitæ in quadrato loci vitæ infortuna, erit robuſtæ vitæ, attamen habebit impreſſionem magnam ſecundum illud, videlicet, Si Saturnus fuerit, habebit frigiditatem magnam & debilitatem concoctricis, Cum vero quoquomodo fuerit infortunatus, occidet, quia omnis planeta cito reuertitur ad naturã propriã.

Regula vndecima, Cum fuerit dominus domus in oppoſito domus, cadet ille magna ex parte à diſpoſitione ſignificata per illã domũ.

Regula duodecima, Natus ille comburetur, ob effeminationem, quando Taurus aſcendit, & Venus eſt in Scorpione, cum Mercurio, & Saturnus in Aquario, & Mars in Leone, & Cauda cum Venere vel caput, quòd ſi etiam Saturnus non reſpexerit eos, & Marti Sol teſtificetur, fiet idem. Si vero fuerit Saturnus, Venus & Mercurius, in Libra, cum Cauda vel capite, & eos Mars ex Capricorno vel Ariete reſpexerit, comburetur. maxime autem, ſi Marti Sol vel ſolaris ſtella teſtificetur, idem accidet, ſi Mars in Leone fuerit, eos de ſextili reſpiciens, cum teſtimonio Solis, ob puerorum concubitum.

Regula tredecima, quòd ſi Mercurius, Venus, & Saturnus, in Libra, vel Scorpio, vel Geminis, vel Aquario, fuerint, ſub radiis Solis. vel per ſe infortunati, vel à Marte, comburentur omnino, nec natus ille fœmineum cognoſcet cõcubitũ, imo ad hoc erit frigidus.

Regula decimaquarta. Cauda vel Caput cuiuſlibet planetæ, cum ſuus planeta fuerit cum eo, & ipſe interfector, lacerabitur corpus illius, dummodo ſignificationes violentæ mortis cum hoc fuerint. Caput autem & Cauda Lunæ, hoc idem omnibus planetis operantur, ſunt enim vniuerſales, illi ſingulares: validius tamen quilibet nodus cum ſuo planeta operatur.

Regula decimaquinta, Sol & Iupiter, vel eorum alter, cum in ſeptima fuerint: & Saturnus & Mars, vel alter eorum, in medio cœli, dominum aſcendentis vel aſcendens violauerint, vel Lunam, morietur publica morte. Si vero infortunæ, in ſeptima, loco Solis & Iouis, ſolummodo occidetur.

Regula decimaſexta, Venus in vna cauſa, mitigat Saturnum in alia eius prauitatem, & ſimiliter de reliquis tribus coniunctionibus, auget vitia animæ, & minuit infortunia diuitiarum.

Regula decimaſeptima, Quòd quis ſciat iudicare facilius de vna re, quàm de alia, hoc arguit Aſtrologiæ veritatem. Et ſcias, quod filij ſuppoſititij, & natiuitates falſæ, turbauerunt iudicia omniũ Aſtrologorũ, & tertium quòd faciliùs iudicant difficilius ad cognoſcendum, & ita iudicant temporum ſtatus eſſe faciliores.

CAPVT

CAPVT XII.

De reuolutione menſium, & directionibus annua conuerſionis.

Dirigunt multi partes principales in reuolutionibus annuis, dando ſingulis partium æqualium diem vnum, aut paulo plus, & quamuis rationi inniti videatur hoc, propter Solis motum, attamen experimento hæc res non concordat. Ob id etiam conſideranimus, quòd & Luna ipſa ſuam directionem habere debet, in comparatione ad Solem, nam ſic computantur menſes prægnantium, & Martis æſtus variatur. Cum igitur Sol multiplicet partem quam in die pertranſit, in id

Tabula directionum ſecundum Lunam.

Menſes.	dies	dies	Gra.	Dies	Hor.	Minu.
Ianuarius.	31	31	1	2	10	8
Februarius.	59	60	2	4	20	16
Martius.	90	91	3	7	6	24
Aprilis.	120	121	4	9	16	32
Maius.	151	152	5	12	2	40
Iunius.	181	182	6	14	12	48
Iulius.	212	213	7	16	22	56
Auguſtus.	243	244	8	19	9	4
September.	263	274	9	21	19	20
October.	304	305	10	24	5	12
Nouember.	334	335	20	48	10	40
December.	365	366	30	72	16	0
	communes.	biſextiles.	40	96	21	20
			50	121	2	40
			60	145	8	0
			70	169	13	20
			80	193	18	40
			90	218	0	0
			100	242	5	20

quod pertranſit in anno, ita de Luna fieri par eſt. Luna igitur redit ad congreſſum Solis in diebus 29. hor. 12. min. 46. ſecundum Ptolæmeum. Igitur pro quibuſlibet partibus 12. mi. 11. ſec. 26. quibus elongatur à Sole in die, reuolutio vna firmamenti peragetur, in par. 12. mi. 11. ſec. 26. igitur eſt vis totius circuli, quem Luna peragit in elongando ſe à Sole, in diebus 29. hor. 12. mi. 46. Igitur ſicut cuilibet parti Solis, datur totus circuitus Solis, ita cuilibet parti Lunæ, id eſt partibus 12. minut. 11. ſecun. 26. dabimus dies 29. hor. 12. min. 46. circuitum Lunæ, & ſecundum hoc conſtituimus tabulam.

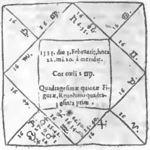
Tabula profect. ✱ *Tab. profect.* ☽ *Tab. elong.* ☽

Men.	Dies	Hor.	Min.	Dies	Hor.	Mi.	Di.	Hor.	Min.
1	28	2	17	27	7	42	29	12	46
2	56	4	35	54	15	24	59	1	32
3	84	6	52	81	23	6	88	14	18
4	112	9	10	109	6	48	118	3	4
5	140	11	28	136	14	30	147	15	50
6	168	13	45	163	22	12	177	4	36
7	196	16	3	191	5	54	206	17	22
8	224	18	20	218	13	36	236	6	8
9	252	20	38	245	21	18	265	18	54
10	280	22	56	273	5	0	295	7	40
11	309	1	13	300	12	42	324	20	26
12	337	3	31	327	20	24	354	9	12
13	365	5	48	355	4	6	383	21	58

Exemplum. Igitur in quadrageſimaquinta figura, aſcendebat in reuolutione quadrageſima prima inchoante, pars 16. Scorpij, & perueneràt ad aſcendens Solis infortunati quadratum, in vigeſimaquinta parte Tauri, & non erat auxilium. Locus autem in reuo-

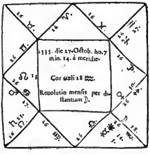
Initione

lutione vitæ dator, cum omnes planetæ præter Saturnum ſub terra eſſent, erat aſcendens. Locus maximi infortunij gradus Saturni in genitura, in quadrato Lunæ, & nunc vbi Luna erat, & ſignificabat debilitatem naturalis caloris immenſam, cum ibi etiam eſſet Cauda aſcenſiones decimæſextæ par. Scorpij, fuerunt par. 240. min. 32. quindecimæ par. piſcium, par. 352. mi. 1. differentia, partes 111. mi. 29. Ingredior tabulam, & inuenio dies 270. hur. 1. mi. 52. quos addo diebus 34. hor. 12. mi. 20. qui ſunt ab initio anni vſque ad reuolutionis ſuæ horam, id eſt vſque ad diem tertiam Februarij, & fiunt dies 304. hor. 14. mi. 12. quæro in tabula menſium & inuenio quòd finiuntur in primam Nouembris, peractam, in qua mortuus eſt nec fuit differentia, niſi paucarum horarum, quæ proueniunt propter minuta loci Saturni derelicta.

Loca principalia hora natiuitatis.

Aſcend. Saturn. Caud, Luna, Iupit, Mart, Venus, Merc. Sol.
15 ♓. 15 ♓. 10 ♓. 10 ♊ 1 ♎ 1 ♏. 3 ♒. 1 ♒. 15 ♒.

Et eodem modo in figura vigeſima ſexta, in reuolutione aſcendebat iuxta noſtram tabulam, 24. pars Leonis, deduxi locum Mercurij infortunij domini, ideſt 20. partem Libræ ad aſcendens, & fuerunt aſcenſiones 24. partis Leonis 138.0. & 20. par. ♎ 203. min. 12. differentia par. 65. mi. 12. quibus in tabula reſpondent dies 157. fermè, & tali die ſe præcipitauit in aquam, à die initij reuolutionis. Natus enim eſt, & facta reuolutio, iuxta tredecimam Septembris, & præcipitauit ſe in decimaſexta perfecta Februarij, vt patet ex loco planetarum, & maxime Solis. Hinc patet, cur ambo hi fuerint cauſa ſuæ mortis, nam vtrique locus interficiens erat in ipſo aſcendente, manifeſtiſſime tamen in hoc ſocio Hali, quia Mercurius interfector erat in ipſa parte aſcendentis ad vnguem. Cauſa enim quæ ſumitur ex ſigno, eſt fabuloſa. Multi enim ſe ipſos interficerent, cum tamen hoc ſit rariſſimum. Et direxi hic aſcendens, quia luminaria & omnes fermè planetæ, hora reuolutionis fuerunt ſub terra, vt patet ibi in expoſitione figuræ.

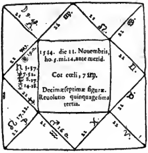
Rurſus in noſtra genitura, in 7. annis completis, peruenit quadratum Saturni ad Lunam, tunc aſcendit nona pars, & 12. min. ♐. & fuit Mars in duodecima, in par. 4. mi. 33. Lunam aſpiciens ex ſextili, direxi eius oppoſitum ad aſcendens, & peruenit ad ipſum in partibus æqualibus 131. mi. 24. quibus reſpondent dies 317. hor. 7. mi. 28. quæ cõputatæ à die 24. ſeptẽbris hor. 0. mi. 38. ãte meridiem, finiuntur in 9. diem Auguſti, in qua incepit morbus, qui me perduxit vſque ad extremum. Et iam dixi, quando ſignificatur extremum, aut initium in morbo, & non accepi quadratum Martis, quia ibi non fuerunt radij Lunæ infœlicis, ſed potius ſextilis Veneris, dominæ aſcendentis genituræ, nec accepi oppoſitum Lunæ, quia ibi non erat radius malus Martis.

***

In reuolutionibus vero annuis, cum illas per menſes diſtribuere conamur, quatuor modi inuenti ſunt. Primus, vt in tredecim æquales partes annus diuidatur, ſecundum quam rationem Ptolæmæus diiudicat. Exiſtimoque Ferrarienſum illum, ni fallor Iacobum Mariam, prædixiſſe mortem olim ac genus & horam cum die, illuſtri viro Iacobo Picinino, nec vel vngue aberrauit. Nam iuſſu Ferrandi Regis Arragonum à ſpiculatore occiſus eſt conſtruximus autem Pro hoc tabulam primam. Alio modo diuiditur annus per Lunæ reuolutiones: nam & ipſa dies omnes iudicatorios eo motu ad 20. vſque gubernat. Tertius modus eſt per menſes congreſſus, ideſt diſtantiæ à Sole, atque pro his duas alias tabulas adieci. Quartus modus erat Ægyptiorum, reditum Solis per verum motum ad ſimilem partem in ſequente ſigno conſiderantium, huic ex Ephemeride citra tabulas ſatisfacimus.

Horum modorum, quo ad vitam, validior eſt, qui fit per reuolutionem in congreſſu, ſicut apparet experienti. Sumendus eſt autem hic menſis directionis ratione, & in eo Luna eſt combuſta, & in quadrato Iouis & Saturni oppoſitorum, & in trino Martis cadentis, & ipſa cadens, & in ſexta. Et Mars venerat ad oppoſitum loci Mercurij, in reuolutione anni, cui coniunctus erat, & Saturnus ad oppoſitum Solis, ideſt loci genituræ.

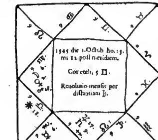
Et

Et eum aggregantur multa infortunia, ſignificant celerem mortem. Cum igitur Luna peruenit ad oppoſitum Saturni, ſecunda die Nouembris. hora ſecunda, noctis exquiſitæ, mortuus eſt. Manifeſtum eſt igitur, quòd qui abſcindit, à natiuitate, à reuolutione anni, à menſe, ab hora mortis, eſt vnus & idem, ſcilicet Saturnus, Lunam ipſam infortunans.

Loci principales hora genituræ.

Aſcendens Iupi. Luna, Mars, Venus, Capri. Sol, Merc. Saturn,
28 ♉. 12 ♌. 2 ♌. 15 ♍ 1. ♏ 1. ♏. 9 ♏. 0 ♏. 15 ♒.

Aliud exemplum, in quo mortuus eſt ille, cuius fuit figura ſeptuageſima tertia, dum Sol ad quadratum ſuum, & Mercurij peruenit, in 29. Leonis partem, directione conuerſa, & quod occidit in reuolutione, eſt Mars, Solem de quadrato aſpiciens, & Iupiter à Mercurio infortunatus, ad Lunam radios ſextiles tendens, cum Venus à Saturno infortunium patiatur. Direxi igitur ad Solem oppoſitum horum, cum eſſent combuſti omnes: & peruenit ad eum octaua pars geminorum, in partibus æqualibus 146. minut. 0. & ideo per tabellam directionum reuolutionum in diebus 353. hor. 15. minut. 28. quibus addo dies reuolutionis 316. minutis horis 5. mi. 14. & habeo adiectò anno biſextili, dies 303. hor. 10. mi. 14. qui terminantur in vigeſimam nonam diem Octobris, hor. 10. poſt meridiem, & ſic mortuus eſt illa die ſecunda hora noctis, horis ſcilicet 4. minus his quæ dictæ ſunt. Sed iam ad reuolutionem veniamus,

neceſſe enim ſæpius ægrotaſſe illum eo anno, cum peruenit Sol ad quadratum Iouis in piſcibus, ſed ibi non erat dominium Mercurij occiſoris in genitura, ſed Iouis, & ideo non interfecit. Et ſi dicas, quomodo 8. pars geminorum poteſt occidere? dico quòd illa, cum peruenit ad locum, virtute Lunæ ei impreſſa, vbi Sol vitæ veſtigium (cum eſſet illius ſignificator tam in genitura quam in reuolutione) reliquit, non poteſt vim eam ſuſcipere. Sed iam manifeſtum eſt, quòd in vltimo menſe lunari mortuus eſt. Addo igitur ad tempus reuolutionis, quod eſt dies 315. hor. 18. mi. 46. dies 324. hor. 20. mi. 26. qui ſunt proximo minores, dierum 353. hor. 15. mi. 28. quibus debuit mori, & fiunt dies 640. hor. 15. mi. 12. à quibus abiecto anno biſextili, relinquuntur dies 274. hor. 15. mi. 12. vnde menſis incipit in calendis Octobris, hor. 15. mi. 12. poſt meridiem. In hac igitur Luna & aſcendens à Venere infortunata, & Saturno infortunatur. Nullus eſt planeta, præter hos ſupra terram. Cum igitur Luna rediit ad locum quadratum Saturni, & proprium, die vigeſima nona, vt dixi, hora ſexta poſt meridiem, ad vnguem mortuus eſt.

CAPVT XIII.

De regulis ad hæc ſcienda neceſſariis.

Sed hic dubitabit aliquis, quoniam ſi ſic eſſet, omnes homines in congreſſibus Lunæ, cum planetis morerentur: cum pauci in Solis quotum neutrum eſt verum: equidem intelligere oportet, non ad planetam, ſed ad locum reuerti Lunam in: Saturno autem ac fixis ob motus tarditatem, tum in his, qui prius retro poſt directe aguntur, accidit: tum etiam ſi contra: ac in Ioue: dum lente mouetur, locum eundem eſſe, dum ei Luna applicat, in initio menſis, & cum moritur, in aliis autem non. vnde contingit aliquos Luna vacua curſu exiſtente, mori. Hi vero, quibus contigit vt in initio menſis Luna applicaret directo planetæ: cum autem demum congreditur retropedanti, iam peracta coniunctione mors ſequitur. Quod autem d coniunctione dixi: de omni radiatione dictum eſſe volo. In Sole autem alia cauſa eſt, nam quibuſconque calor deficit naturalis, aut qui debilitati ex priore directione moriuntur, aut qui ex Mercurio vel Venere omnes in radiationibus Solis pereunt: indicio eſt non ob Solem, cum pauci iuxta horam radiationis moriantur, ſed dum Luna abeſt tribus aut quatuor partibus, quo & ſi alius planeta ibi radios mittat, hoc etiam Soli tribuitur argumentum eſt igitur hoc noſtræ opinionis, quod in congreſſibus occidat.

Rurſos, cum congreſſus Solis manifeſte immutet, omnis menſis ab eo initium ſumet: non autem ab elongatione æquali Lunæ ab ipſo Sole. Iam & iſtud ſcire decet, immutari corpora in congreſſibus Solis, ſed tamen iudicium tunc ſumendum non eſt, quia illi non eſt proprium: mutantur tamen plures eadem cauſa, quæ prius dicta eſt: debiles, & qui

à Mercutio quaſi ſemper, à Venere plerumque, ab aliorum radiis quinque, à continente, quod luminarium congreſſibus immutatur, validiùs igitur cuique ſui menſis initium. Accedit alia dubitatio, nam ſi elongationibos vim aliquam ineſſe confitemur, cum tamen ſint in categoria eius, quo ad aliud comparatur, nec actionis principia. Ob id enim partes negauimus, at nos elongationis principium naturale admittimus, æqualis enim motus in Luna rationem obſeruat ad Solem, tum reliquorum omniũ planetarum, vt etiam propinquiora ſunt ſydera Soli, eo minus erga nos lumen excipitur: in ſe autem maius, & in ſuperioribus vtroque modo, pro luminis autem quantitate agunt. Eſt & alia cauſa, quoniam in partibus ſumitur geminata hæc elongatio: quæ ad aliud refertur, cum ab aſcendente proiiciatur. Videtur etiam exemplum hoc vltimum nõ ſatis exquiſitum, ſed à ratione alienum, cum directionem alio modo ſumamus. Illud igitur minime prætereundum, eos qui longo aliquo & minime curabili morbo detinẽtur, omnes etiam ſine directione moti ſolere, vt ſi podagra, fluxu, tabe, ardore vrinæ, ſanguinis ſputo, ſubiiciantur. Directio autem neceſſaria fuit in aduentu morbi: non autem principalis vitæ ſignificatoris. Quinque enim ſunt quæ nunquam ex toto, à vitæ ſignificatu abſoluuntur, ſed ſemper dirigi debent: Sol, Luna, Aſcendens, diſpoſitor, & dominus aſcendentis, ſed tria prima magnam ſemper vim retinent. Illud etiam non ignorandum, quod quemadmodum in rebus naturalibus adeo debilis eſt quandoque vitæ ſignificator, vt ad certos annos tantum vitam validam tribuat, ſuccedentibus autem debilibus: & hoc eſt quod alij annos planetis aſpicientibus fruſtra ſtatuerunt maiores, medios, & minores. Si igitur (gratia exempli) in cœli corde, Luna vitam præſtat validiſſimam, in duodecima non poteſt, in vndecimæ initio, medium præſtat robur, in eius medio, quartam partem virium vitæ. Corroboratur autem ab aſpicientibus planetis, atque in his non eclipticæ partes, ſed horarum obſeruabis, veluti in noſtra genitura. Luna à cœli corde 30. minutis diſtat, 10. mi. poſſidet duodecima domus: tota diſtantia igitur vitalis roboris eſt, 40 mi. habet igitur quartam partem, aut paulo etiam minus, ob initium quinque partium duodecimæ domus, quæ vndecimæ adnumerantur. Recipit autem à Marte, ac Ioue, tantundem ferme, eo magis, quòd Mars ſola res radios defert. Illud autem non eſt prætereundum quòd diligenter in vltimo exemplo obſeruabimus, velut & quotidie videmus in continente validas conſtitutiones corpora morbo languida enecare, etiam ſi bonæ ſint. Luna enim quæ ſano & iuueni vitæ robur & incolumitatem promiſiſſet, velut & validum in hyeme frigus, hic languido & iam ſeneſcenti mortem adfert. Conſideranda etiam ſunt, quæ inter promiſſorem & ſignificatorem ſunt media, nam radij infortunarum & inimicorum vitæ, vt domini ſeptimæ, vel loci Saturni, debilitant vitam, & quanquam non protinus occidant, morbos tamen pariunt, ſic vt aliqua ſuccedente reuolutione, antequam radij perueniant occidentis planetæ ad ſignificatorem, moriuntur. Neque illud etiam negligere oportet, in his quæ ſenſim decidunt, non expectari quandoque exactum concurſum promittentis mortem: ſed effectum accelerari, ſupplente reuolutione, vel debilitate corporis iam contracta, vel radiis malis intermediis, vel concurſu malorum cum alio vitæ ſignificatore.

CAPVT XIV.

De proiectionibus.

AD exactam vero rerum cognitionem futurarum, proiectiones diligentiſſime obſeruare oportet. Sunt autem proiectiones, quotieſcunque planeta tantum ab alio diſtat, per æquales partes, quantum alius ab alio, vel loco principali. Exemplum habes in genitura octuageſima, nam tantum diſtat cœli cor, à ſextili Solis, quantum Iupiter à Sole. Cum igitur Solis ſextilis ad cor cœli peruenit, Sol ad Iouem applicat, vnde dignitas cum opibus habetur. Hæc igitur concordia duorum magna eſt, trium maior, ſi in eodem genere fuerint, atque ſic deinceps: vnde, cum planeta alteri applicans latrocinium ſignificat, alius autem mortem publicam eodem tempore, iam clare ille plectetur publica morte: ſi autem poſt tempus, iam non adeò hoc eſt firmum. Si autem, quæ vno tempore conueniunt contraria ſunt, effectus apparebit leuis. Si autem diſſidentia, vt coniugium, & iter, iam aliàs diximus, quid ſignificet. In omnibus igitur Solis ac Lunæ cum radiis planetarum, congreſſibus, tum etiam aſcendentis vel Iouis, vel vitæ diſpoſitoris, totidem æquales partes proiice ſecundum horas temporarias locorum principalium ab vnoquoque illorum, & loci qualitatem conſidera.

Ex hoc ſatis manifeſtum eſt coniunctionem planetarum duabus cauſis in eadem parte plurimum poſſe, tum quia illorum vires iungit, tum quia tempora non ſolum ipſorum, ſed & omnium radiorum in vnum conueniunt. Proxima igitur eſt coniunctioni, oppoſitio, nam dum planeta vnus parti vni applicat, etiam oppoſitus oppoſitæ, & radius oppoſitus eidem, at hoc non ſemper, eaſdem vires habet: quoniam contingit in vna parte eſſe radium erraticæ, aut fixam, at in oppoſita minime, quare ſolum vires tunc retinet aliorum aſpectuum, ſcilicet vt dum planeta applicat loco vni, etiam neceſſario alterius radij applicant, qui ſuper planetam ceciderunt. Oppoſitio igitur, coniunctionis quandoque, quandoque quadrati, aut trigoni vires habet, ſcilicet duplicatas, cum ſimplex planetæ applicatio, ſimplices vires habeat. Sed cum planetæ eiſdem locis, aut ſimilibus iunguntur, eodem tempore, tunc effectus quidem iungunt, vires nequaquam. Octo igitur vires habet coniunctio, & oppoſitio, cum coniunctioni aſſimilatur. Quadrata radiatio, & trigona, & ſextilis, & oppoſitio, cum his

aſſimi

aſſimilatur, quatuor, duos habet concurſus in eodem tempore duorum promiſſorum ad ſuos ſignificatores eiuſdem generis, cum ſignificatores non ſe inuicem, nec promiſſores aſpexerint ſimpliciter, cum ſolus ſoli tunc applicat. Augentur autem hæc decreta, vel minuuntur, ratione planetarum, & virium illorum, in ſuo orbe, vel in mundo, vel in ſignifero, vel ratione reuolutionis, vel ratione poteſtatis in loco, vel ratione virium aſpectus: nam quadrata radiatio, eſt validior trigona, vel ratione exquiſitæ radiationis in longitudine & latitudine, vel ratione alterius planetæ. Manifeſtum eſt igitur, quòd in ratione temporum planetæ vel radij erunt iuncti, & tamen diſtabunt fermè duabus partibus ex ecliptica, vt cum fuerint in occidente, in ſignis longarum aſcenſionum, vel in oriente, in ſignis breuium. Alij autem iuncti non erunt, quoad tempora, ſed ſolum quoad vires, quamuis in eadem ſint parte, vt cum in oriente fuerint in ſignis longarum aut in occidente, in ſignis breuium aſcenſionum. In quibuſdam autem, vt dictum eſt, locus, in aliis centrum planetæ, in aliis corpus etiam, lumen autem præparat & initium præbet effectus ſucceſſiui. In omni igitur coniunctione planetarum, quæ eſt in eadem parte, & ſecundùm eadem tempora, magnos & egregios & frequentes effectus in illius vita iuxta hominis conditionem, expectare oportet. Si verò corpore iuncti in eadem parte fuerint, & non ſecundum eadem tempora, magnus vir erit, ſed non adeo egregios actus perficiet. At ſi tempora concor, non ſint autem in eadem parte, magna aſſequatur, ſed ipſe non adeo egregius erit. Multum autem iuuat, ſi directiones in eandem reuolutionem inciderint. Quæ autem de planetis dicta ſunt, eodem modo vera erunt ſi vel cum fixis, aut cum nodis, vel in cœlicorde, vel in parte Horoſcopi, vel coniunctionis fuerint, eo minora tamen atque obſcuriora, quantò hæc vires planetis inferiores habent.

DE SVPPLEMENTO ALMANACH, LIBELLVS.

CAPVT I.

De cognitione Planetarum ad oculum.

OPORTET eum, qui vult ſtellarum cognitionem aggredi, à Planetarum cognitione inchoare. Horum autem cognitio duplex eſt: vna, per quam inter ſe differunt. Prima autem eſt triplex, nam Planetæ non ſcintillant, fixæ autem ſcintillant, aliquæ tardius, aliquæ frequentius. Secunda, quoniam fixæ inter ſe ſe ſemper eandem ſeruant habitudinem: Planetæ autem in diuerſis noctibus modò vni ſtellæ ſunt propinquiores, modò remotiores. Tertia, quoniam apud eum, qui frequenter eos inſpicit, videntur ipſi ſtellis fixis inferiores, maximè cum ſunt propinqui eis, ita vt apud exercitatum non cadat dubitatio, etiam in primo aſpectu: fixæ autem ab oculo experti, valde altiores indicantur.

Inter ſe autem Planetæ differunt manifeſte valde: nam Solem & Lunam nemo niſi amens aut cæcus ignorat.

Venus autem eſt ſplendidiſſima ſtellarum in cælo exiſtentium, candidiſſima, & maxima, ita vt & ſola ſtellarum vmbram mittat, & in Lunæ contactu ſplendidior videatur, nedum vt deliteſcat, aut vt hebetetur.

Huic Iupiter omnium aliarum ſtellarum ſimilior eſt, ſed minor eſt paulò, & minus ſplendet, nec Solem ſemper comitatur vt Venus, quæ nunquam à Sole recedit plus 48. gradibus, ante vel retrò. Cognoſcuntur etiam ex loco ſuo, nam viſo in Almanach quæ eſt ex ipſis orientalior, vna ab reliqua faciliter dignoſcitur. Cognita igitur Venere, cognoſcitur Iupiter, qui excellit alias omnes ſtellas præter Venerem.

Mars rubens micat, & ſobobſcurus eſt, vnde ſcintillare quaſi videtur plurimum: à Ioue & Venere differt, paruitate, robore, & obſcuritate.

Saturnus æqualis, eſt Marti in aſpectu: differt ab eo, quoniam plumbei coloris eſt, & minus ſplendidus. Locus etiam eſt Almanach diſtinguit vnum ab altero. Eſt etiam Saturnus altior Marte ad oculum, cum fuerint propinqui.

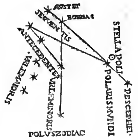
Mercurius ſemper Soli propinquus eſt, non recedens ab eo plus gradibus 28. admodum paruus eſt, & lucidus, non candidus.

CAPVT II.

Quomodo cognoſcatur polus mundi.

COnuerte faciem verſus Septentrionem, relinquens Orientem à dextra, & Occidentem à ſiniſtra, & videbis in vrſa maiore ſtellas ſeptem, quarum quatuor faciunt quadrilaterum, & tres incuruantur, vt vides, & faciunt caudam: & omnes ſunt ſecundæ magnitudinis, præter borealiorem antecedentem quadrilateri, quam etiam figuraui minorem aliis ſex, nam ipſa eſt tertiæ magnitudinis, & parum minor cæteris, & omnes ſeptem conſtituunt formam currus cum temone flexo. In directo igitur duarum ſequentium, à parte exteriore verſus curuationem temonis, eſt ſtella polaris magnitudinis tertiæ, de natura Saturni & Veneris, diſtans à vero polo gradibus 4. minut. 9. nunc, & eſt in grad. 19. mi. 48. geminorum, & eſt cauda vrſæ minoris, & eſt ita in directio illarum duarum, vt linea ducta per illas recte procedat ad hanc ſtellam: quæ quamuis non ſit valde magna, attamen quia omnes circumiacentes ſunt valde exiguæ, ideo cernitur ibi quaſi ſolitaria. Hæc circumuoluitur circa polum, & appropinquabit ei infra annos 1000, ita vt ſit quaſi polus. Eſt autem ei ſtella quartæ magnitudinis valde propinqua, & hæc eſt quaſi vere polus, non differens ab eo nunc niſi minutis 50. fermè. Hæc igitur ſtella poli dicetur: prima autem quæ remotior eſt & maior, appellabitur ſtella polaris.

CAPVT

CAPVT III.

Quomodo cognoſcatur polus Zodiaci.

POlus Zodiaci ſemper eſt prupinquus doa-bus ſtellis, quæ ſunt in triangulo draconis, ſextæ magnitudinis, vix viſibilibus. Capias igitur ſtellam polarem: deinde animaduerte, quæ in vrſa minore iuxta ſtellam polarem, præter illas ſeptem ſtellas vrſæ maioris, ſunt duæ ſtellæ ſecundæ magnitudinis: quarum ſuperior eſt in directo duarum antecedentium quadrilateri prædicti, quæ ſunt iuxta temonem. Per primam igitur quadrilateri verſus Septentrionem, & ſuperiorem duarum vrſæ minoris, imaginetur linea recta vſque ad draconem, quæ terminabitur ad duas ſtellas in eo exiſtentes, ſe contangentes, & vt dictum eſt, vix viſibiles: & hæ ſont verè pulus Zodiaci, ab eo diſtantes tantum grad. 2. min. 30. nec ab eo recedent vnqoam, aut ei appropinquabunt. Ex hac igitur figura conſtat, quòd polus Zodiaci parum plus diſtat per rectam lineam à borealiore ſequentium, quàm polaris mundi ab auſtraliore ſequentium.

Et nota, quòd etiam pes cephei, eſt in vna linea recta cum polari ſtelli,& auſtraliore antecedentium quadrilateri, vt vides.

CAPVT IV.

De cognitione Zodiaci & coluri ſolſtitialis.

COnuerte dorſum ad ſtellam polarem Zodiaci, & imaginaberis circulum diuidentem totum cœlum, diſtantem à prædicto polo per medietatem cœli viſibilis: & hic eſt Zodiacus, qui eſt plenus ſtellis, & in eo ſemper ferè videtur aliquis Planeta, & eſt obliquus ad aſpectum, & non eſt pars cœli copioſior ſtellis quàm Zodiacus. Deinde imaginaberis lineam ductam à polo Zodiaci, per polum mundi, diuidentem totum cœlum per æqualia, & conſidera, quòd vel initium cancri eſt ſuper terram, aut initium capricorni,& hoc neceſſario, cùm ſint puncta oppoſita. Si igitur ſupra terrã eſt cãcri initium, erit etiã reliqua medietas coluri, quæ eſt per initium cancri ſupra terram: & ſi initium capricorni, erit etiam reliqua medietas coluri, quæ eſt per capricornum. Hoc autem faciliter cugnuſcitur, ſcita hora nocturna (vt infra declarabo) aut aſcendente.

Si igitur ſit medietas, quæ eſt per initium cancri, videbis ab orientali parte ipſius coluri, primo capita geminorum magis ſeptentrionalia deinde procedendo verſus meridiem ab eadem parte minorẽ canem ſiue procion, deinde caniculam, quæ eſt ſpendidior canis maioris, nam hæc eſt meridionalior.

Ab occidentali autem parte coluri, verſus ſeptentriunem, apparet primo dexter humerus aurigæ: deinde Orion à capite ad pedes, quaſi æquidiſtans coluro, ita vt caput ſit verſus ſeptentrionem, & pedes verſus auſtrum. Vltimo, ſex ſtellæ glomeratæ, è quibus duæ ſunt magnitudinis ſecundæ, valde auſtrales, & ſunt in naui.

Ab orientali autem parte coluri, qui eſt per capricornum, primo in parte boreali valde propinqua coluro, apparet vultur cadens ſtella. Deinde magis diſtans, & meridionalis eſt ſtella, quæ dicitur vultur vulans. Vltimo, ſtella magnitudinis ſecondæ in genu ſagittarij, valde meridionalis, & proptet hoc parum manens ſupra terram.

Ab occidentali autem parte huius coluri, non eſt aliqua ſtella inſignis magnitudinis.

CAPVT V.

De imaginibus cœleſtibus, & earum nominibus diuerſis.

1 Verſa maior.
2 Vrſa minor.
3 Dracò.
4 Cepheus.
5 Buotes, ſiue Lanceator, ſiue vociferans in quo arcturus.
6 Corona borealis.
7 Hercules, vel incuruatus, vel qui eſt in genibus, vel ſaltator.
8 Lira, vel vultur cadens, vel cygnus.
9 Auis, vel gallina.
10 Caſſiopea.
11 Perſeus, vel deferens caput Algol, in quu caput Algol.
12 Auriga, vel agitator, vel alhaiot, in quo capra vel hircus, &c.(hœdi.
13 Ophiulcus, vel ſerpentarius.
14 Serpens, vel alangue.
15 Sagitta, vel alhance.
16 Aquila.
17 Delphin.
18 Equus prior, vel præciſio.
19 Pegaſus, vel equus alatus, vel equus poſterior.
20 Andromeda.
21 Triangulus, vel delta, à Ptolomæo.
22 Aries.
23 Taurus, in quu ſuculæ, vel hiades, & vergiliæ, vel pleiades.
24 Gemini.
25 Cancer, in quo aſini, & præſepe.
26 Leo.
27 Virgo.

28 Libra.
29 Scorpio.
30 Sagittarius.
31 Capricornus.
32 Aquarius.
33 Piſces.
34 Cœtus.
35 Orion, vel ſublimatus.
36 Amnis, vel Eridanus
37 Lepus.
38 Canis, vel Alhabor, in quo canicula.
39 Præcanis, ſiue canis minor, ſiue Procion.
40 Argus, ſiue nauis.
41 Hidra.
42 Patera, vel vuas.
43 Coruus.
44 Centaurus.
45 Fera, vel lupus.
46 Turribu'um vel lar.
47 Corona auſtralis.
48 Piſcis auſtralis.

CAPVT VI.

De inueniendo vero loco ſtellarum cum inſtrumentis.

EGo Hieronymus Cardanus, die 29. Nouemb. anni 1537. hora vna & media ante ortum Solis æquali, vidi Venerem ferè ionctam in longitudine cum luminoſiore lancis meridionalis, fuitque ſtella auſtralior ferè Venere gra. 1. min. 10. & fuit locus Veneris tunc viſibilis gra. 6. mi. 57. ſcorpij: quare cum differentia longitudinis eſſet fermè min. 30. quibus ſtella erat orientalior Venere conſtat locum luminoſioris lancis eſſe verum.

Conſiderani hoc idem vndecim aliis conſiderarionibus, de quibus dixi in ſecundo libro Aſtronomieorum iudiciorum. Conſtat igitur loca ſtellarum fixarum eſſe, qualia hic poſuimus. Melior autem via cognitionis ſtellarum fixarum & planetarum, eſt per locum Lunæ tempore Eclipſis eius totalis: nam tunc qualibet ſtella, etiam minima, in contactu ipſius videtur, ſed & hæc concordat. Poſui autem hanc conſiderationem, tanquam faciliorem ad experiendum reliqois.

CAPVT VII.

De Stellis Zodiaci.

Aries.

Naturæ.	Longitudo. G.mi.	Latitudo. P.G.m.	Magni.	Signa octa. ſphæræ	Nomen.
Sa.p. Mer.	8 38	B 8 45	6	Piſces.	Prima in lino piſciom.
	2 38	B 3 45	6		Secunda in lino piſcium.
	6 48	B 2 15	4		Tertia quæ eſt ſplendida in lino piſc.
	9 48	A 1 10	4		Quarta quæ eſt ſplendida in lino piſc.
	12 8	A 0	6		Borealior duarum iuxta linum piſcium.
	12 38	A 1 0	4		Quinta quæ eſt ſplendida in lino piſc.
	12 58	A 5 0	6	Piſces.	Auſtralior duarum paruarum iuxta linum piſcium.
	16 58	A 2 20	4		Præcedens de tribus quæ ſunt poſt flexum piſcium.
	17	A 4 40	4		Media de tribus quæ ſunt poſt flex. piſc.
Sat. Iou.	19 48	B 1 45	5		Auſtralis de tribus quæ ſunt poſt eam quæ in lino boreali.
	20 8	A 1 40	4		In boreali in lino piſcium.
	20 18	B 5 20	3		Media de tribus quæ ſunt poſt eam quæ in lino boreali.
Me. p. Sa.	26 8	B 5 30	5	Aries.	Collum arietis.
Mar. Sat.	26 18	B 7 20	3		Præcedens cornu arietis.
Sat.	26 58	A 4 10	4		Iuba cœti.

Taurus.

Naturæ.	Longitudo. G.mi.	Latitudo. P.G.m.	Magni.	Signa octa. ſphæræ	Nomen.
Me. p. Sa.	1 8	B 6 0	5		Auſtralior in rictu arietis.
Sat.	2 18	A 6 20	4		Capilli cœti.
Mar.	6 38	A 5 0	4		Extremitas poſterioris pedis arietis.
	7 18	B 6 0	6		Lumbus arietis.
	7 38	A 1 30	5		Poples arietis.
	9 18	B 1 30	5		Poſterior cruris arietis.
Ven.	10 58	B 4 50	5		Radix caudæ arietis.
	13 28	B 1 40	4		Præcedens in cauda arietis.
	14 58	B 2 30	4		Media de tribus in cauda arietis.

Naturæ.	Long. G.	Long. m.	Latitud. P·	Latitud. g.	Latitud. m.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
Ve. p. Sa.	15	38	A	7	15	4	Taurus.	Sequens in abſciſione tauri.
	15	58	A	6	0	4		Borealior abſciſionis tauri.
Ven.	16	38	B	1	50	4		Vltima caudæ arietis.
† Lu. Ma.	21	48	B	4	30	5		Ex virgiliis.
	21	58	B	3	40	5		Ex virgiliis.
	23	18	B	3	20	5		Ex virgiliis.
	23	18	B	5	0	5	Taurus.	Ex virgiliis.
Sa. p. Me.	26	38	B	0	40	5		Præcedens in collo tauri.
	27	38	B	5	0	5		Auſtralior antecedentium quadrilateri in collo tauri.
	28	8	B	7	20	5		Borealior antecedentium quadrilateri in collo tauri.
Mar.	28	38	B	1	0	6		Sequens in coll o tauri.
†	28	38	A	5	15	3		Ex ſuculis.
	29	58	A	4	15	3		Ex ſuculis.
Gemini.								
Sa. p. Me.	1	18	B	4	0	5		Auſtralior in aore boreali taori.
	1	18	B	5	0	5		Borealior ſequens quadrilateri in collo tauri.
	1	28	A	3	0	3		Oculus borealis tauri.
Mar.	1	28	A	5	50	5		Ex ſuculis.
Sa. p. Me.	1		B	7	30	5		Borealior duarum quæ in aure boreali tauri.
	1	38	B	3	0	5		Auſtralior ſequentium quadrilateri in collu taori.
† Mar.	2	18	A	5	10	1		Aldebaram, ſioe oculus taori auſtralis.
	5	18	A	4	0	4		Radix corno borealis tauri.
	7	8	A	4	0	4		Radix corno auſtralis tauri.
	9	38	A	3	30	5		Borealior in corno auſtralis tauri.
	9	38	A	2	0	5		Extra formam taori.
	9	58	A	5	0	4		Aoſtralior in cornu auſtrali tauri.
	10	38	A	1	45	5		Extra formam taori.
	15	18	B	5	0	4		Extremitas cornu borealis tauri.
	15	18	A	2	0	5		Extra formam tauri.
	16	38	B	0	40	5		Prima illarum quæ ſunt extra formam ſub cornu boreali tauri.
Mar. p. Me.	17	18	A	2	30	5	Taurus.	Corno auſtrale tauri.
Mar.	18	38	B	1	0	5		Secunda illarum qoæ ſub corno boreali tauri.
	18	38	A	6	20	5		Extra formam taori.

Hic in 19. gradu, incipit via lactea, vel combuſta, & terminatur ad 30. gradus geminorum.

Naturæ.	Long. G.	Long. m.	Latitud. P·	Latitud. g.	Latitud. m.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
	20	38	B	1	20	5		Tertia ſequens ex his quæ ſunt ſub cornu boreali tauri.
Iou. Sat.	21	18	A	3	45	5		Summitas clauis orionis.
Mar.	21	58	B	3	20	5		Quarta ſequens ex his.
								Quinta ſequens ex his.
Sat.	22	58	B	1	15	5		
								Extra formam geminorum.
	23	48	A	0	40	4		
Mer. p. Ve.	24	18	A	4	15	5	Gemini.	Sequens in pede geminorum.
Sat.	26	8	B	5	50	4		Extra formam geminorum.
Mer. p. Ve.	26	8	A	1	30	4		Poples gemini præcedentis.
	27	8	A	1	15	4		Extremitas pedis præcedeotis gemini.

Naturæ.	Lon. G.	Lon. m.	Latitu. P.	Latitu. G.	Latitu. M.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
Cance								
	1	38	A	7	30	3		Extremitas ſiniſtri pedis ſequentis gemini.
Sat.	2	38	B	1	30	3		Siniſtrum genu præcedentis gemini.
	4	48	A		15	5		Extra formam geminorum.
Mer. p. Ve.	5	38	A	3	30	4		Extremitas pedis dextri præcedentis.
Sat. Mar.	7	53	A	2	30	3		Siniſtrum genu ſequentis gemini.
	8	18	B	7	20	4		Brachium ſiniſtrum præcedentisgemini.
Sat. Mar.	11	18	B	2	40	1		Dextrum latus ſequentis gemini.
	11	18	A	0	30	3		Siniſtra axilla ſequentis gemini.
Sat.	11	38	B	5	30	4		Occiput præcedentis gemini.
	13	38	B	4	50	4		Humerus eius dexter.
	15	48	A	4	30	5		Extra formam geminorum.
	15	48	B	3	0	5		Siniſtrum latus præcedentis gemini.
Mar.	15	58	A	3	20	5		Extra formam geminorum.
	16	18	B	2	40	4		Humerus ſiniſter præcedentis gemini.
†	16	18	B	6	15	2		Hercules ſine caput ſequentis gemi.
Sat.	17	58	A	1	20	5		Extra formam geminorum.
	20	18	A	2	40	4		Extra formam geminorum.
Sat. Mer.	22	18	B	1	0	5	Cancer.	Poſterior pes borealis cancri.
	26	48	A	7	30	4		Poſterior pes auſtralis cancri.
Lun. Mar.	27	18	B	1	15	4		Borealior præcedentium quadrilateri.
	27	38	A	1	10	4		Auſtralior præcedentium quadrilateri.
	29	58	B	0	20			Nebuloſa præſepe.
Leo.								
Mat. Sol.	0	58	A	0	10	4		Auſtralior ſequentium quadrilateri.
	2	38	B	2	40	4		Aſinus quæ eſt borealior ſequentium quadrilateri.
Sat. Mar.	3	38	B	4	50	5		Extra formam cancri.
Sat. Mer.	6	8	A	5	30	4		Auſtralior forficis.
Sat. Mar.	6	38	B	7	58	5		Extra formam Cancri.
	8	48	A	2	20	4		Extra formam cancri.
	10	48	A	5	40	4		Extra formam cancri.
	10	48	B	7	30	5	Leo.	Os leonis.
Iou. Mar.	13	48	A	3	40	6		Vola dextra leonis.
	16	58	A	0	0	5		Genu dextrum leonis.
	16	58	A	4	10	4		Vola ſiniſtra leonis.
Sat. Ven.	19	38	A	0	15	5		Cuſpis cordis leonis.
Sa. p. Mer.	20	18	B	4	30	3		Collum leonis.
† Io. Mar.	22	8	B	0	10	1		Regulus ſiue cor leonis.
	22	8	A	4	15	4		Genu ſiniſtrum leonis.
Sat. Ven.	23	8	A	1	52	4	Leo.	Pectus leonis.
Ve. p. Me.	26	3	B	4	0	6		Prior in ventre leonis.
Sa. p. Ma.	28	48	A	4	10	4		Maxilla ſiniſtra leonis.
Virgo.								
Ve. p. Me.	1	48	B	2	20	6		Auſtralior ventris leonis.
	2	38	B	5	20	6		Borealior in ventre leonis.
Sat. Ven.	6	48	A	0	50	5		Extra formam leonis.
	7	8	B	1	10	4		Extra formam leonis.
	7	38	A	2	30	0		Extra formam leonis.
Ven. Mer.	9	58	B	5	50	3		Poſterior cruris leonis.
	11	18	B	1	15	4		Poſterior poplitis leonis.
	14	18	A	0	50	4		Cubitus leonis.
Me. p. Ma.	14	58	B	4	15	5	Virgo.	Auſtralior capitis virginis.
	16	38	B	5	40	5		Borealior capitis virginis.
Sat. Ven.	17	8	A	3	12	5		Vola poſterior leonis.
Me. p. Ma.	18	38	B	0	10	5		Extremitas alæ borealis virginis.
	19	48	B	5	30	5		Auſtralior faciei virginis.
Me. p. Ve.	27	53	B	1	10	3		Præcedens quatuor alæ ſiniſtræ virg.

Naturæ.	Lon. G.	m.	Latitu. P.	G.	M.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
								Libra.
	2	48	B	2	50	3		Sequens quatuor alæ ſiniſtræ virg.
Mar. Mer.	4	18	A	3	30	5		Extra formam virginis.
Me. p. Ve.	6	48	B	2	50	5		Sequens quatuor alæ ſiniſtræ virgin.
Mar. Mer.	8	38	A	3	30	5		Extra formam virginis.
Me. p. Ve.	10	38	B	1	40	4		Vltima quatuor alæ ſiniſtræ virgin.
Mar. Mer.	11	53	A	3	20	5		Extra formam virginis.
Me. Ven.	15	58	B	3	20	5		Borealis antecedentium quadrilateri cruris virginis.
✠ Ve p Mar	16	18	A	2	0	1		Spica virginis.
Mar. Mer.	16	48	A	7	10	6		Extra formam virginis.
Mer. Ven.	16	53	B	0	10	6		Auſtralis antecedentium quadrilateri cruris virginis.
	17	38	A	3	0	5		Auſtralis ſequentium quadrilateri cruris virginis.
Me. p. Ve.	19	38	B	1	30	4		Præcedens quadrilateri cruris virg.
Mer. Ven.	21	18	A	2	30	5		Genu ſiniſtrum virginis.
Me. p. Ma	25	58	B	7	30	4		Media caudæ veſtis virginis.
	26	58	B	2	40	4		Auſtralior earum.
	29	38	B	0	30	4		Pes ſiniſter virginis.
								Scorpio.
Mer. Mar.	2	38	A	7	30	3		Extra formam libræ.
	6	38	B	2	30	5	Libra.	Borealior lancis meridionalis.
†	7	38	B	0	40	2		Luminoſior lancis meridionalis.
	9	53	B	1	40	4		Media lancis auſtralis.
	10	58	B	1	15	4		Præcedens in lance auſtrali.
	17	28	B	3	45	4		Media lancis borealis.
	19	58	B	0	20	5		Extra formam libræ.
	20	48	A	1	30	4		Extra formam libræ.
	22	38	B	4	30	4		Borealior lancis borealis.
	23	8	B	0	30	6		Extra formam libræ.
	28	18	B	6	40	4		Extra formam libræ.
Ma. p.Sat.	25	18	A	1	40	3		Lucida ſequens frontis ſcorpij.
†	25	18	A	5	0	3	Scorpio.	Vltima lucidarum frontis ſcorpij
	25	58	B	1	20	3		Lucida in fronte Scorpij.
Sat. Mar.	25	58	B	0	30	4		Auſtralior pedis ſcorpij.
Sat. Mer.	26	38	B	1	40	4		Pes ſcorpij.
Iou. Mar.	28	58	·	6	30	5		Pes alius ſcorpij.
Sa. p.Ve.	29	28	B	1	40	5		Auſtralior de tribus in ſiniſtra tibia Ophiulci.
								Sagittarius.
Iou.	0	18	A	3	45	3		Lucida in corpore ſcorpij.
	0	18	A	6	40	5	Scorpio.	Sequens in pede ſcorpij.
Sa. p.Ve.	0	18	B	3	10	5		Media de tribus in ſiniſtra tibia Ophiulci.
	0		B	0	45	4		Planta pedis Ophiulci.
	1	18	B	5	20	5		Borealior de tribus quæ ſunt in ſiniſtra tibia Ophiulci.
	1	58	B	0	40	5		Siniſter calcaneus Ophiulci.
† Iou. Ma.	2	18	A	4	0	2		Cor ſcorpij ſiue antares.
	4	8	A	5	3	3		Sequens trium lucidarum cordis ſcorpij.

Hic in quinto gradu, incipit via lactea, & terminatur ad 15. gradum ipſius ſagittarij.

Naturæ.	Lon. G.	m.	Latitu. P.	G.	M.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
Sat. p.Ve.	10	48	B	7	30	3		Genu dextrum Ophiulci.
	12	38	B	2	15	4		Præcedens quatuor in dextro pede Ophiulci.
	13	58	B	1	30	4		Sequens quatuor in dextro Ophiulci pede.
	14	38	B	0		4		Sequens tertia pedis Ophiulci.
Mar. Lun.	15	8	A	1	10	5		Extra formam Scorpij.
†	15		A	6	10	5		Extra formam Scorpij.

Naturæ.	Lon. G.	Lon. m.	Latitu. P.	Latitu. G.	Latitu. M.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
Sa. p. Vc.	15	28	B	0	45	5		Vltima de quatuor in pede ophiul.
	16	18	B	2	15	3		Tibia dextra ophiulci.
	16	48	B	1	30	5		Calcaneum ophiulci.
Hic in 23. gradu, incipit iterum via lactea, & terminatur ad 4. gradum capricorni.								
Iou. Mar.	26	18	B	2	50	4	Sag.	Borealior arcus ſagittarij.
	27	18	A	6	30	3		Capulus enſis ſagittarij.
† Iou. Ma.	28	38	B	1	50	3		Auſtralior arcus ſagittarij.
Mar. Lun.	29	8	A	6	20	3		Ferrm ſagittæ ſagittarij.
Capricornus.								
Iou. Mar.	2	38	A	3	30	4		Haſta ſagittæ ſagittarij.
Sol. Mar.	4	48	B	0	45			Nebuloſa & bina ſagittarij.
Iou. Mar.	4	58	A	3	10	3		Humerus ſiniſter ſagittarij.
Sol. Mar.	5	18	B	2	10	4		Præcedens capitis ſagittarij.
Iou. Sat.	5	58	A	6	45	3		Vltima quæ eſt ſub axilla ſagittarij.
Sol. Mar.	7	18	B	1	30	4		Media capiti : ſagittarij.
Iou. Sat.	7	18	A	4	30	4		Media ſcapulæ ſagittarij.
Sol. Mar.	8	48	B	2	0	4		Vltima capitis ſagittarij.
Iou. Sat.	9	38	A	2	30	5		Scapula ſagittarij.
Iou. Mer.	10	58	B	2	50	5		Auſtralis ſcapularum ſagittarij.
	11	58	B	4	30	4		Media ſcapularum ſagittarij.
Iou. Sat.	12	18	A	1	50	5		Humeri dextri ſagittarij.
Iou. Mer.	12	28	B	6	30	4		Borealis ſcapularum ſagittarij.
Iou. Sat.	44	28	A	2	50	4		Cubitus dexter ſagittarij.
Iou. Mer.	14	58	B	5	30	6		Obſcura in ſcapulis ſagittarij ſequens tres.
Ve. p. Sat.	16	58	A	4	50	5		Præcedens borealis lateris de quatuor in radice caudæ eius.
Iou. Mer.	17	18	B	2	0	6		Auſtralior duarum in ſiniſtra ſpatula.
Ve. p. Sat.	18	28	A	4	50	5		Sequens borealis lateris in radice caudæ ſagittarii.
	18	28	A	5	50	5		Antecedens auſtralis lateris in radice caudæ eius.
Iou. Mer.	19	8	B	5	50	5		Borealior de duabus in ſiniſtra ſpatula ſagittarij.
Ve. p. Sat.	19	18	A	6	30	5		Sequens auſtralis lateris in radice caudæ ſagittarij.
Mar. Mer.	25	48	B	0	40	5	Capricor.	Præcedens de tribus quæ ſunt ſub oculo dextro capricorni.
✠ Ve p Mar	26	58	B	5	0	3		Auſtralis de tribus quæ in ſequenti cornu capricorni.
	26	58	B	7	20	3		Borealis de tribus quæ in ſequenti cornu capricorni.
	27	18	B	6	40	6		Media de tribus quæ in ſequenti cornu capricorni.
Sat. p. Vc.	28	18	B	1	45	6		Præcedens reliquarum duarum in rictu capricorni.
† Ve. p. Ma	28	28	B	1	30	6		Sequens carum.
Sat. p. Vc.	28	38	B	0	45	6		Auſtralis de tribus quæ ſunt in rictu capricorni.
Aquarius.								
Mar. Mer.	0	28	A	6	30	4		Humerus ſiniſter capricorni.
	1	18	B	3	50	6		Borealior duarum quæ ſunt in collo capricorni.
	1	28	B	0	10	5		Auſtralior earum quæ ſunt in collo capricorni.
† Sat. Iou.	1	28	A	0	10	3		Antecedens duarum quæ ſunt in cauda capricorni.
Mar. Mer.	6	18	A	0	0	4		Antecedens duarum quæ ſunt in ſcapula capricorni.
	6	18	A	5	50	5		Borealior duarum quæ ſunt in corpore capricorni.
	6	18	A	4	0	5		Auſtralior duarum reliquarum in corpore capricorni.

Naturæ.	Long. G.	m.	Latitud. P.	g.	m.	Mag.	Si. oc.	Nomen.
Sat. Mer.	7	18	B	5	30	3		Quæ in ſiniſtra manu aquarij.
Mar. Mer.	8	18	A	4	45	5		Sequens de tribus quæ ſunt in medio corpore capricorni.
	9	58	A	6	0	5		Sequens duatum contieguarum quæ ſunt ſub ventre eapricorni.
	10	38	A	9	50	4		Sequens duarum quæ ſunt in ſeapula eapricorni.
	13	28	A	4	45	4		Anteeedens earum quæ ſunt in cauda capricorni.
	14	38	A	4	30	4		Sequens carum quæ ſunt in cauda eapricorni.
	15	38	A	6	50	4		Præcedens duarum contiguarum ſub ventre eapricorni.
Sat. Iou.	15	58	A	2	0	3		Sequens de duabus quæ ſunt apud caudam eapricorni.
	16	28	B	3	20	4		Anteeedens de quatuor quæ ſunt in boreali caudæ eapricorni.
	16	58	B	2	50	5		Media ex illis quatuor caudæ capric.
Sat. Mer.	16	58	B	8	15	5	Aquarius.	Quæ ſub axilla aquarij.
Sat. Iou.	18	16	B	0	0	5		Auſtralis de illis quatuor caudæ capricorni.
	18	18	B	4	20	5		Borealis ex illis quatuor caudæ eapricorni.
Sat. Mer.	21	18	A	1	40	4		Auſtralior duarum quæ in ſiniſtra vertebra aquarij.
	22	48	B	0	15	6		Borealior duarum quæ in ſiniſtra vertebra aquarij.
Me. p. Sa.	24	18	A	5	40	5		Crus aquarij.
Sat. Mer.	25	48	B	3	0	4		Dextra vertebra aquarij.
	26	38	B	3	10	5		Sequens in dextra vertebra aquarij
	28	18	A	0	50	4		Altera in vertebra dextra aquarij.
	Piſces.							
Me. p. Sa.	0	58	A	5	0	4		Poples aquarij.
†	1	18	A	7	30	3		Tibia dextra aquarij.
Sa. p. Iou.	4	28	B	0	10	4		Prima in aqua aquarij.
	4	38	B	2	0	4		Secunda in aqua aquarij.
	7	18	A	1	0	4		Tertia in aqua aquarij.
	8	38	A	3	30	4		Quarta in aqua aquarij.
	0	28	A	4	10	4		Quinta in aqua aquarij.
	9	38	A	0	30	4		Sexta in aqua aquarij.
	10	8	A	1	40	4		Septima in aqua aquarij.
Mar. p. Ve.	10	18	B	7	30	4	Piſces.	Dorſum piſcis.
Mer. p. Sa.	13	48	B	7	30	4		Cranеum piſcis.
Mer. Iou.	15	38	B	4	30	4		Antecedens duarum quæ ſunt in ventre piſcis.
	19	18	B	3	30	4		Sequens duarum quæ in ventre piſcis.
Io. p. Ven.	20	18	A	5	30	4		Extra formam piſcium.
	20	48	A	2	40	1		Eatra formam piſcium.
	21	53	A	2	30	4		Extra formam piſcium.
	21	58	A	5	30	4		Eatra formam piſcium.
Sa. p. Mer.	25	38	B	6	20	4		Cauda piſcis antecedentis.

Omnes igitur ſtellæ Zodiaci, quibus Planetæ, iungi poſſunt corporaliter, ſunt 246.

CAPVT

CAPVT VIII.

De Stellis regiis.

IPſæ ſunt quindecim, & ſunt ſignatæ in præcedenti tabula ſub ſigno †, & vltra hoc, quæ ſunt in Zodiaco, ſunt inſignes, aut magnitudine, aut multitudine, & ſunt partes ſignorum zodiaci propriæ, & ideo maximos ſupra omnes cœli ſtellas effectus oſtendunt.

CAPVT IX.

De Stellis inſignibus extra zodiacum.

Naturæ.	Long. Sig.	g.	m.	Latitud. P.	g.	m.	Mag.	Aſcen. recta.		Gradus ſigniferi cum quo oblique aſcendunt in latitud. grad. 44. Sig.	Gr.	Nomen.
Mar. Mer.	♈	1	48	B	51	30	2	356	35	♓	4	Ala pegaſi.
	♈	7	28	B	26	0	2	355	59	♒	6	Vmbilicus pegaſi.
Sat. Ion.	♉	19	18	B	23	0	2	38	54	♓	8	Caput Algol.
	♉	24	28	B	30	0	2	41	36	♒	1	Dextrum latus Perſei.||
	♊	9	28	A	31	30	1	72	25	♋	15	Rigel vel Pes Orionis.
Mar. Mer.	♊	13	58	A	17	30	2	74	47	♋	6	Bellatrix, vel humerus ſiniſter Orionis.
	♊	14	30	B	24	30	1	69	47	♈	1	Hircus in aoriga ||
Sat. Ion.	♊	16	58	A	62	50	2	78	8	♋	13	Tres ſtellæ 2. magn. quæ vocantur cingulus orionis.
Mar. Mer.	♊	21	39	A	12	0	1	81	57	♋	11	Dexter humerus Orionis.
	♊	22	28	B	20	0	2	80	32	♈	2	Dexter humerus aurigæ.
Io. p. Mar.	♋	7	18	A	39	10	1	96	5	♌	6	Canis ardens, vel canicula.
Mer.	♋	12	58	B	9	30	2	108	13	♋	4	*Caput gemi. anteceden. vel apol.*
	♋	19	8	A	16	10	1	205	8	♌	4	Canis minor, vel Procion.
Sat. Ven.	♌	18	38	A	20	30	2	137	43	♍	1	Hidræ lucida.
Sa. p. Me.	♌	21	48	B	8	30	2	147	8	♌	20	Ceruix leonis.
Sat. Ven.	♍	3	48	B	13	40	2	161	5	♌	28	Dorſum leonis.
	♍	12	8	B	11	50	1	160	9	♍	10	Cauda leonis.
Iou.	♎	14	38	B	31	30	1	207	17	♎	3	Arcturus in boote.
Ven. Mer.	♏	4	18	B	44	30	2	227	44	♎	13	Maior coronæ borealis.
Sa. p.Mar.	♏	11	48	B	8	50	2	121	59	♏	8	Luminoſior lancis boreal.
Mar. Mer.	♐	14	28	B	26	0	3	257	9	♏	20	Caput ſerpentarij.
Ven. Mer.	♑	6	58	B	62	0	1	274	12	♏	4	Vultur cadens in lyra.
Ion. Mar.	♑	23	28	B	29	10	2	290	32	♐	20	Vultur volans.||
Ven. Mer.	♒	19	38	A	23	0	1	330	52	♉	8	Formabant in aquario.
	♒	28	48	B	60	0	2	306	15	♏	18	Cauda cygni ||
Mar.	♓	16	18	B	19	40	2	339	7	♒	7	Dorſum pegaſi.
	♓	21	48	B	31	0	2	339	29	♑	19	Crus pegaſi.

Vbi appoſitum eſt hoc ſignum, || ſignificatur quòd hæ ſtellæ, licet non ſint omnino in via lactea, ſunt tamen in confinio eius. Vnde omnis ſtella, quæ eſt in via lactea, vel eius confinio, facit aliqualiter turbidum intellectum, & multa alia deſignat. Sunt autem ex magnis, quibus ta'e ſignum apponitur, quinque: videlicet cor ſcorpij, quæ etiam eſt ex regiis, & quatuor extra zodiacum, vt vides in tabula ſupraſcripta.

CAPVT X.

De ſtellis verticalibus.

ET ex his quæ ſunt extra zodiacum in tabula, duæ ſunt verticales Mediolano, videlicet hircus alhaiot, cuius declinatio eſt gra.44. min. 56. Mediolani autem declinatio, vt ego ſum expertus, eſt gra.44. mi. 20. quare ipſa recedit. Alia, eſt cauda cygni, habens declinationis grad.43. min.43. quare cum hæc accedat: eſt enim in aquario, & alia recedat. Sequitur vt à natura Martis & Mercurij declinent, ac magis in dies declinabunt. Habent autem hæ ſtellæ poteſtatem magnam ſupra loca, quoniam ſemel qualibet die ſupra ciuitatem perpendiculariter inſiſtunt.

Cum caput algol peragrauit Aſiam minorem, & Græciam, in annis fermè 400. deſtruxit eas prouincias vſque ad extremum, & deſertas ac oppreſſas à Mahumethanis reddidit. Nunc autem inuaſit Italiam, eſt enim perpendicularis ſuper Apuliam & Neapolitanum regnum, vtinam nobis nihil ferat nocumenti.

Tempore ædificationis Romæ, fuit eis ſtella verticalis extremum caudæ vrſæ maioris, ſecundæ magnitudinis, de natura Martis: & ideo dominati ſunt orbi propter fortitudinem ſuam. Cùm autem receſſit, debilitati

debilitati ſunt ita, vt ſolum nomen retinerant. Hoc autem fuit etiam ex ſtellis, quæ illi vrbi ſuperuenerunt, & fuerunt dextrum latus Perſei, & caput ſerpentis.

Et tranſiuit cauda vrſæ ſuper Bizantium, & conſtituit ibi imperium: deinde ſuper Galliam, & tranſtulit eo imperium: demum peruenit ad Germanos, & tranſtulit ad ipſos imperium. Significat enim cauda vrſæ fortitudinem cui non eſt ſimilis, & nunc eſt etiam ſita ſuper Germaniam.

Et ſi quis dicat, Igitur exiſtentiam in vno paralelo, erit eadem fortuna, quoniam eadem ſtella verticalis: dico, quòd oportuit in fundatione loci eam ſtellam tunc fore & in meridie,& cum Sole iunctam, & Solem cum hoc eſſe fortunatum, & ita fortitudo communicatur toti paralelo, ſed imperium vni ſoli contingit loco. Vnde legimus, quòd tempore Romanorum tota Italia erat repleta populis fortiſſimis, maxime in eodem paralelo, ſicut Samnitibus, Veientibus, Fidenatibus, qui ferè erant in eadem poli eleuatione. partem autem Italiæ borealiorem, non Italiam, ſed Galliam togatam vocabant, nec in fortitudine erat eis ſimilis. Quare per omnia loca tranſitus ſtellarum euenient diſpoſitiones populis, in qualitatibus animi ſignificatæ per eas: non tamen deſolationes, aut imperia, quoniam ſtella non per ſe hoc ſignificat, niſi cum fuerit bene aut male diſpoſita, in tempore ædificationis loci, aut initij tranſitus.

Qui igitur natus fuerit rex, ſtella verticali alicuius loci, cui non dominetur, in cuſpide decimæ, vel cum domino decimæ iuncta, dominabitur loco cui ea fuerit verticalis, & tunc fuerit in angulo initij regni. Quod ſi ciuis oriatur, ea cœlum mediante, aut in horoſcopo, aut Lunæ, aut domino decimæ iuncta, honorabitur ſemper ille in ciuitate, & magnus euadet. Tales erunt in ciuitate noſtra, quibus oritur Gem. gra. 1. vel Vir. gra. 14.

CAPVT XI.

De ſtellarum magnitudine.

STellæ magnitudinis primæ, & Venus, & Iupiter, habent diametrum, mi. 8. Saturnus, Mars, & ſtellæ ſecundæ magnitudinis, habent diametrum, min. 6. Stellæ magnitudinis tertiæ, habent diametrum, min. 4. Stellæ magnitudinis quartæ, habent diametrum, mi. 3. & tantum habet Mercurius. Stellæ magnitudinis quintæ, habent 2. min. diametri: Et ſtellæ magnitudinis ſextæ, habent mi. 1. diametri. Saturnus etiam, Iupiter & Mars, augentur per mi. 1. in oppoſito augis: & minuuntur per mi. 1. in auge. Venus autem cum eſt in auge, habet mi. 7. diametri, & mi. 10. in oppoſito augis. Sol autem in auge, habet min. 31. & in oppoſito min. 33. Luna habet in auge min. 31. & in oppoſito min. 35. & ita maior eſt Sole cum fuerit in longitudine propiore.

Et antiqui in hoc occultauerunt ſecretum magnum. Nam cum aſcenderit locus cœli, in quo actualiter ſit ſtella Zodiaci, aut ex inſignibus extra Zodiacum, tunc locus ille plenus eſt, & fortis: aliter autem, vacuus & debilis.

Exemplum poſuimus cor Leonis, in gra. 22. min. 8. leonis, & diameter ſtellæ eſt mi. 8. quoniam eſt primæ magnitudinis: vnde corpus eius durabit per mi. 4. antè & retrò. Qui igitur natus fuerit à gra. 22. min 4. leonis, ad grad. 22. mi. 12. erit natus in gradu pleno: qui autem natus fuerit antè, erit natus in gradu vacuo. & ſimiliter pòſt, donec peruenerit ad gra. 23. min. 6. nam ibi eſt alia ſtella. Vnde multo plures vicies naſcuntur in locis vacuis, quàm in plenis.

Et hoc idem dico, ſi iungantur corporaliter Soli vel Lunæ, vel Ioui, vel Mercurio, vel diſpoſitori, vel ſint in cœli medio: quòd ſi cum hoc fuerit vna ex quindecim regiis, erit fortius, & oportebit iungere ambos diametros.

Exemplum, ſit Luna in gra. 19: min. 25. capricorni, & ſit in longitudine media, vbi ſemidiameter eius eſt, mi. 16. ſecun. 30. & in gradibus 19. mi. 8. capricorni, eſt borealior ſiniſtræ ſpatulæ ſagittarij. Differunt igitur in min. 17. & quia ſemidiameter Lunæ eſt min. 16. ſecun. 30. & ſemidiameter ſtellæ magnitudinis quintæ, eſt min. 1. erit igitur longitudo ſemidiametrorum min. 17. ſecun. 30. & hoc eſt plus minutis diſtantiæ qui ſunt 17. igitur dicemus quòd ſe tangunt.

Scire autem hos contactus ad vnguem maxime orientium ſtellarum, aut exiſtentium in cœli medio, non eſt poſſibile niſi per experimentum, quia illam ſubtilitatem non capit inſtrumentum aliquod vt dixi optime Iohannes Monteregius, in libro directionum primi mobilis.

Et nota quod in viginti ſeptem ſtellis extra Zodiacum, magis obſeruari debet aſcenſio, quàm gradus longitudinis, quantum ad aſcendens.

CAPVT XII.

De occultatione.

SOl occultat omnia præter Lunam, & in ortu admittit Venerem: vt videri poſſit, donec eleuetur ſupra terram aliqualiter, & quandoque Venus apparet in meridie,& quidam putant rem magnam hoc fore. Occultat etiam Sol Lunam vſque ad quindecim gradus manifeſte,& quandoque vſque ad 20. gradus

Luna occultat fixas omnes ad propinquitatem gra. 1.& eas quæ ſunt ſecundæ magnitudinis, ad gradum 3. niſi in aëre valde ſereno, & ea vacua exiſtente: reliquas autem à longe niſi in occaſu vel ortu.

Planetas autem non occultat: nam Iuppiter & Venus nihil ſplendoris etiam contactu minuunt, nedum quòd occultentur. Saturnus tamen & Mars, non occultantur vnquam ab ea in contactu, hebetantur tamen plurimum. Mercurium autem vltra grad. 2. non occultat omnino: antè autem occultat niſi in aëre valde ſereno: non poteſt autem occultare, non ob Mercurij lucem, ſed quia Luna, cum ei iungitur, neceſſario admodum parua videtur.

Venus & Iupiter ſtellas omnes ſecunda magnitudine inferiores occultant in contactu:

quæ autem ſecundæ ſunt magnitudinis, hebetantur plurimum : primæ autem etiam habetiores fiunt, nullo tamen modo minores videntur. Saturnus autem & Mars, iuxta Iouem aut Venerem parum fiunt hebetiores : occultationis nulla omnino ſuſpicio, at nec diminutionis : Mercurius tamen, licet cum Venere aut Ioue valde debilis & exiguus videatur, nullo tamen modo diſperit. Nullus denique Planeta, Sole excepto, planetam aliam omnino exterminat: Iupiter autem Venus, fixas paruas ad gra. 8. exterminant.

Saturnus & Mars, cum bebeniis ſiue fixis primæ magnitudinis pugnant, & licet vincantur, non hebetantur tamen. Cum ſtellis autem ſecundæ magnitudinis pugnant, & licet lumine clariores videantur, non tamen occultant eas, & vix reddunt hebetiores paulum. Quintæ & ſextæ magnitudinis ſtellæ, iuxta Saturnum & Martem euaneſcunt: tertiæ autem & quartæ hebetantur.

Mercurius nullas occultat, à nullis occultatur : hebetatur tamen à bebeniis.

Omnium ſtellarum in noſtro climate viſibilium, pulcherrima eſt canicula, & ſplendidiſſima quæ in ore maioris canis eſt : maxima vero canopus, quæ nunquam nobis apparet, verum vt magnitudine caniculam ſuperat, ita ſplendore ab illa maximo ſuperatur internallo.

CAPVT XIII.

Modus memorandi ſtellas iam cognitas.

VT cognitam ſtellam fixam ſemper memorari poſſis, has ſex differentias conſidera.

Magnitudine differt ſtella à ſtella quoniam quædam primæ ſunt magnitudinis & valde magnæ : & quædam ſecundæ, magnæ quidem, ſed non tantum : tertiæ mediocres: quartæ, paruæ : quintæ, minimæ : ſextæ, puſillæ.

Colore, quædam enim albæ, quædam pallentes, quædam buxeæ, quædam plumbeæ, quædam aureæ, aliæ rubeæ.

Splendore quoniam quædam plurimum, quædam mediocriter, aliæ parum ſplendent, aliæ nihil omnino, & ſunt quaſi nebula, etiam quòd ſint magnæ, & dicuntur nebuloſæ.

Configuratione, quædam trigonum, quædam rectam lineam, quædam quadrangulum conſtituunt. Vnde cingulus Orionis ſemel cognitus, è memoria nunquam excidet: quoniam tres magnæ ac ſplendidæ ſtellæ, ita in directum iunctæ ſunt, vt cinguli referant ſpeciem. Et ſimiliter Hœdi, quoniam duæ omnino paruæ ſtellæ iunctæ ſunt, ac quaſi vnam longam faciunt ſtellam. Et Pleiades, à multitudine glomeratæ obliuionem ſui non admittunt. Nec polus mundi, cum ſit in vna recta linea cum poſtremis duabus currus. Scintillatione, quædam enim frequentiſſime micant, vt Procion : quædam rariſſime, vt Regulus : quædam mediocriter, vt pes & humerus Orionis.

Situ, cum enim propter motus octauæ tarditatem, fixæ ſemper eodem loco oriantur ac occidant, cœlumque medient toto anno, non erit difficile etiam ex hoc, vbi eas ſemel noueris, vbi loci memoriam teneas, earum perpetuò reminiſci, quo ex loco oriantur, aut cœlum medient, aut ſe condant. Et ſimiliter ex ſitu earũ ad Planetas facilis habebitur cognitio, vtpote ſi Antares ſit poſterior Saturno 12. gradibus, cognito Saturno, ſtellam magis orientalem grad. 12. quæ maxime ſplendet, cor ſcorpij eſſe procerto ſcies : in planetis autem, propter motus velocitatem, obſeruatio loci, in quo oriuntur aut occidunt, non plenam facit fidem.

Cumque tot rationibus ſtellam memoriæ commendaueris, impoſſibile eſt, niſi omnino aſinus fueris, illius obliuiſci.

CAPVT XIV.

Cognitio figurarum zodiaci ad oculum.

QVi vult hoc facere, habeat Zodiacum pictum cum ſuis ſtellis locatis, prout in cœlo ſunt : aut Higinij, aut Arati figuras. Deinde ſcire conuenit, duas eſſe in cœlo ſtellas, quarum altera ſemper ſupra terram eſt, eò quòd oppoſitæ ſunt : & vna eſt Aldebaram, reliqua Antares, ambæ regiæ, quas inter cæteras ita cognoſcere ſtudebis, vt illicò viſæ, non dubites eas eſſe. Deinde aſſequere zodiacum ex quarto capitulo, quo cognito, procede à ſtella cognita verſus Orientem per ſignorum ordinem, & cum tabulis ſupraſcriptis omnes ſtellas Zodiaci rimare diligenter, cum nominibus ſuis, & ſimiliter valde ſplendidas extra Zodiacum, quas 27. poſuimus: exceptis 6, vrſæ maioris, & 2. vrſæ minoris, quas in figura ſuperiore deſcripſimus, & quibuſdam paucis quæ in meridionali parte parum ſupra terram videntur, quas neglexímus deſcribere. Poſt modum iterum ab eadem ſtella verſus Occidentem contrario progredieris modo, donec ad orizontem perueneris. Ita vnamquamque ſtellam per conditiones ſuas memoriæ commendabis, ſemper lineas à polo Zodiaci imaginando recte ad eas produci. Sic enim qualis ſit ſtella, qualis eius longitudo, ac latitudo cognoſces. Adnotabis autem mente primum clariores: magnitudine, vt caniculam : multitudine, vt pleiades & ſuculas: paruitate, vt hœdos : ſimilitudine, vt aſinos : loco, vt ſcapulam capricorni, quæ in ecliptica præciſe eſt : aut genu dextrum ophiulci, quod in extremo Zodiaci poſitum, etiam initium viæ lacteæ eſt : aut nubiloſas, vt præſepe : aut dignitate, vt regulum & ſpicam : aut magnitudine fortitudinis & forma inſigni, vt totum Orionem, qui admodum cognitu facilis eſt, vnde Poeta, Orion magni pars maxima cœli. Atque ita in quindecim diebus non erit difficile omnes ſtellas figuraſque cœli perfecte poſſe cognoſci, quandoquidem in totidem diebus, quæ à nobis ſunt viſibiles, omnes abſque dubio videri poſſunt.

CAPVT

CAPVT XV.

Cognitio locorum Planetarum ad oculum.

VErificatione tali ſtellarum habita, non erit difficile Planctarum incerta loca firmare, veluti cum noſtro tempore Saturnus & Mars à loco tabularum differant, ſic erunt iuſtificandi. Aut enim cum inſtrumento armillarum obſeruandum eſt, vt cum aliqua ſtella in eadem ſit longitudine,& tunc locus ſtellæ cognitus, erit locus Planetæ incognitus, & cum principiis eiſdem tabulas Alfonſi rectificabis. Quòd ſi armillis careas, expectanda erit coniunctio corporalis: Hæc autem longe plus temporis expoſcit, non tantum, quia planeta ſtellæ facilius ac frequentius in longitudine ſola copulatur, quàm in longitudine ac latitudine,ſed quoniam copulatus videri non poteſt, cum ſtella euaneſcat, niſi primæ ſit aut ſecundæ magnitudinis: hæ autem tantum ſex ſunt in zodiaco. Vnde his duabus cauſis, talem coniunctionem difficilius obſeruare poterimus, præſertim cum talis coniunctio frequenter nubilo contingat tempore, aut ſub Solis radiis: Adeſt & tertia cauſa, quoniam niſi per continuos dies obſeruauerimus, plerunque fallit, cum coniunctionem oculus diiudicet inter ſtellas frequenter, quæ ferè gradu vno diſtant. Non igitur coniunctione contentos eſſe oportet, ſed primam obſeruare ſeparationem diligenter conuenit: die enim præcedente, primam ſeparationem coniunctionem factam intelligere poſſumus.

CAPVT XVI.

De modo ſciendi, quando Planeta iungetur alicui fixæ.

SI locus Planetæ certus habetur, locum fixæ hic in tabula cognoſce, ac eius latitudinem: deinde conſidera in Almanach, quando planeta talem gradum & minutum adipiſcetur,quo tempore etiam ſtella illi coniungetur. In omnibus autem,ſi latitudo etiam tunc temporis concordet, erit coniunctio corporalis: ſi diſcrepet, erit longitudinalis tantum. Hæc autem longitudinalis oculis faciliter dignoſcitur,dummodo ſtella videri poſſit: nam cum ad zodiaci polum reſpexeris,linea recta ab eo ducta per centrum ſtellæ,per centrum etiam planetæ neceſſariò tranſibit, vnde falli non poſſumus.

Cùmque in omnibus Planetis, viſibilis & vera coniunctio idem ſint, ac non plus (quod in Mercurio eſt) min.10. differant in Luna,tamen talis diuerſitas nõ eſt negligẽda, cum ad gra.1. accedere poſſit, vnde tunc per tabulas Ptolomæi aut Alphonſi computanda erit. Nam Luna ſemper, quàm ſit auſtralior, vbicunque ſit, videtur, ac in Oriente orientalior, in Occidente occidentalior apparet: vt ſi in 10. gra.17.min. geminorum ſit, in orientali autem parte videatur in gra.10. min.47. geminorum, in occidentali in gra 9. mi.47.eorundem proculdubio videbitur, ſemper autem, vt dictum eſt, pluſquàm ſit meridionalis.

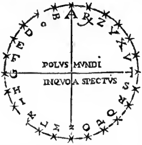
Et ſimiliter cognoſces, quando fixa zodiaci radios planetæ ingreditur, oppoſitos quadratos, trinos, aut ſextiles, ſiue opinionem Monteregij, qui omnes eos in eclipticam terminat, ſiue Blanchini, qui in omnib. exceptis quadratis, latitudinem obſeruare docet, attendere velis: de quibus in 2. Aſtron. iudiciorum plenius diximus.

Et ſit exemplum, volo obſeruare corporalem coniunctionem Iouis cum aliqua fixa (nam locus Iouis ſatis exquiſite certus habetur) inuenio cum die præſenti, quæ eſt 13. Aprilis, anno 1538. in tauri par.26. mi.23. cum auſtrali latitudine gra.0. mi.46. fermè. Quæro igitur, an vltra gr.26. mi. 23. tauri, ſit aliqua ſtella,habens auſtralem latitudinem gra.0. mi.46. aut paulò minorem? Si quidem Iupiter eſt aſcendens verſus Septentrionem, & latitudo minuitur, & non inuenio niſi præſepe in gra.19. mi.58. cancri, cum latitudine boreali gr.0.mi.20. Quæro igitur locum iſtum, quando ingredietur Iupiter:& inuenio, quod 8. die Iunij, 1540.& tunc habebit Iupiter borealem latitudinem gra.0.mi. 26.quare diſtabit latitudo tantum min.6.quæ comprehenduntur à ſemidiametris Iouis & ſtellæ.Dico igitur, quod ea die fiet talis coniunctio, in nocte ſequente corporalis, & accidet tempus nebuloſum,his quibus in angulo fuerit.Nam coniunctio corporalis magnos producit effectus, nec vſque ad tempus illud Iupiter alicui ſtellæ corporaliter iungetur. Vnde corporales coniunctiones raræ ſunt ad motum planetarum cũ fixis,prÿterquã ſolius Lunæ: non tantum ob motus velocitatem, ſed & ſemidiametri magnitudinem, vnde & ab ipſa temporum mutationes plurimæ, & magnæ, & frequentur eueniunt.

CAPVT XVII.

Modus cognoſcendi horas in nocte ſine inſtrumento.

SCias primo, quod ex antecedentibus quatuor deſcriptæ figuræ, currus maior, quæ etiam auſtralior, cœli medium poſſidet, aſcendente gra.1. ſagittarij: imum autem, aſcendente gra,15. cancri, ſemper autem videtur. Deſcribatur igitur circulus, quem facit dicta ſtella, reuoluta in horas 24.circa polum mundi,ab Oriente in Occidentem,& ponatur centrum poli mundi, & oculus eſt tanquam ſub polo mundi in directo, & diuido hunc circulum in horas 24.id eſt,in 24.partes æquales: quare cum hic circulus ſit paralelus æquinoctiali, erunt hæ partes neceſſariò facientes horam vnam æqualem pro ſingulis. Et caue,ne oculus te decipiat, nã partes ſuperiores apparent ſẽper minores quã ſint.& ſimiliter quæ ſunt ad imum cœli; quæ autem ſunt ad Orientem, & Occidentem, apparent

maiores quàm ſint. Vnde ad oculi coniectuꝛam illas minores accipere oportet, quàm vigeſimaquarta pars circuli videatur, has vero paulo maiores facere, vt ex illa diminutione, & hac additione, partes vere æquales conſurgant.

Tunc ſcias, quod in Calendis Ianuarij ſtella illa poſſidet imum cœli, occidente Sole: quantum igitur diſteterit ſtella ab imo cœli verſus Orientem, tot horis noxiam proceſſit. In decima autem die menſis, auferes horam vnam: & in vigeſima die menſis horas duas: & in initio menſis Februarij horas tres, & in medio quatuor, ita vt vides in tabula. In medio autem menſis Maij, ſtella medium cœli poſſidet, ac tot horis diſtat, quot fuerint ſpacia à medio cœli, verſus ſtellam occidentaliorem, vt vides in tabula.

Ianuarij	prima	Sole in occaſu exiſtente, ſtella eſt in imo cœli.		
Ianuarij	decima	deme	hor.	1
Ianuarij	vigeſima	deme	hor.	2
Februarij	prima	deme	hor.	3
Februarij	quartadecima	deme	hor.	4
Martij	prima	deme	hor.	5
Martij	decima	deme	hor.	6
Martij	vigeſima	deme	hor.	7
Aprilis	prima	deme	hor.	8
Aprilis	decima	deme	hor.	9
Aprilis	vigeſima	deme	hor.	10
Maij	prima	deme	hor.	11
Maij	quintadecima	Sole in occaſu exiſtente, ſtella eſt in medio cœli.		
Iunij	prima	deme	hor.	1
Iunij	quintadecima	deme	hor.	2
Iulij	prima	deme	hor.	3
Iulij	ſextadecima	deme	hor.	4
Auguſti	prima	deme	hor.	5
Septembris	prima	deme	hor.	6
Octobris	prima	deme	hor.	7
Nouembris	prima	deme	hor.	8
Nouembris	ſextadecima	deme	hor.	9
Decembris	prima	deme	hor.	10
Decembris	ſextadecima	deme	hor.	11

Deinde prima die Ianuarij, ſole exiſtente in occaſu, iterum ſtella poſſidet imum cœli, & reuertitur res ad idem: & ſi dies propoſita non ſit, ex his accipe proximiorem, vtpote die decima Iulij auferes hor. 4. quoniam ſextadecima Iulij proximior eſt.

A prima igitur Ianuarij ad primam Maij, omni menſi dabis hor. 3. præterquam Februario: & à prima Maij ad primam Ianuarij, dabis hor. 2. præterquam Auguſto, Septembri, & Octobri, quibus dabis vnam.

Sit autem exemplum, vt res facilius capi poſſit. Sit in vigeſima nocte menſis Iulij ſtella prædicta in H. notantur igitur à cœli medio hor. 7. à quibus auferes hor. 4. pro ſextadecima Iulij: erit igitur hora 3. noctis exacta. Et ſi ſimiliter in octuadecima Nouembris nocte, ſtella in P, quare cum à cœli medio ad imum cœli ſint ſemper horæ 12. erunt horæ 14. à quibus demptis horis 9. ſextadecimæ diei Nouembris, remanent horæ 5. erit igitur hora quinta noctis exacta, & ita ſemper à Maio ad Ianuarium, computantur horæ à cœli medio per Occidentem. Exemplum à Ianuario ad Maium, ſit ſtella in X. vigeſima octaua nocte Ianuarij, erit igitur hora octaua, à qua demptis hor. 3. primæ noctis Februarij, remanebunt horæ 5. Et ſimiliter ponamus, quod quarta nocte Aprilis ſtella ſit in F, computabo ſemper ab imo cœli ad medium hor. 12. & à cœli medio ad F, hor. 5. erunt igitur horæ 17. quare demptis hor. 8. quartæ noctis Aprilis, remanebũt hor. 9. exactæ noctis. Et ita computantur à Ianuario ad Maium horæ, ab imo cœli verſus medium per partem Orientalem. Dimiſi autem fractiones vitandi cauſa laboris, cum præciſionem paruam offerant, & confuſionem plurimam: in duabus autem aut tribus noctibus experientiam confirmabis.

CAPVT

CAPVT XVIII.

De natura Planetarum.

SAturnus frigidus eſt maxime orientalis ſiccus maxime occidentalis, malus, tardiſſimi progreſſus, terræ motus, oiues & pruinas, peſtes, annonæ penuriam, ſeruitutem, labores, deſolationem, inuidiam, infirmitates longas, fœtorem, mores malos, ex poteſtatibus nõ abſolutã interficiendi & cruciandi, eſt autẽ proprius mortis ſignificator.

Iupiter calidior quàm humidior eſt, calorem auget occidentalis, humiditatem orientalis, bonus, tardi progreſſus, ventos, & aeris ſalobritatem oſtendit, incolumitatem, quietem, bonos mores, abondantiam victus, ex poteſtatibus ſacerdotium, & quæſturam, proprius religionis, & diuitiarum ſignificator eſt.

Mars ſiccior longe quàm calidus, orientalis calorem, occidentalis ſiccitatem auget, malus, progreſſus mediocris, fulgura, tempeſtates & ſiccitates oſtendit, cometes, iram, mortes repentinas, crudelitatem, fœtorem, ex poteſtatibus tribunatum militum: eſt autem proprius ſignificator infirmitatum violentarum, vt vulnerum, & contuſionum.

Sol calidus valde, in paſſiuis paululum declinat ad ſiccum, bonus, velocis progreſſus, ſerenitatem, & vbertatem, fidem, magnanimitatem, ſplendorem, iuſtitiam, bonos mores, redolentiam, proprius vitæ ſignificator eſt: ex poteſtatibus indicat regnum, & ſatrapiam. Et quia iuſti Principes à Sole ſignificantur, ideo communiter tales inuicti ſunt, & fortunati, ac principatus ille diuturnus: nam tales in Solis dominio poſiti ſunt. Significat etiam iudices & legum adminiſtratores.

Venus humida plurimum, maximè orientalis: calida paululum, magis tamen occidentalis: bona, velocis progreſſus, ſignificat tempora humida, leues pluuias, & vbertatem, ocium, intemperantiam, & modicam ſapientiam: ex poteſtatibus magiſtratus annonæ, & pinguium cenſuram: eſt propria ſignificatrix voluptatum & deliciarum: cum Saturno ſignificat venena, ac libidines turpes.

Mercurius ſiccus, plus tamen occidentalis, temperatus in actiuis, orientalis tamen modicè calidus, velocis progreſſus, ſed longe velocioris permutationis: cum Saturno ſummam infidelitatem, cum Sole ſupremam fidem, cum Marte maximam proditionem & violentiam. Cum Venere, & Ioue, non bene ſociatur: cum Ioue facit aduocatos & patronos, exterius quidem autoritate & moribus graues, ambitione atque ſumma auaritia vſque ad iniuſtitiam interius laborantes, & hoc eſt, quia ambo planetæ duplicatorum ſunt corporum, & inimici, cum Venere autem induſtrioſos Muſicos, at nihil flagitij prætermittentes; ob hoc tales tarò integra vita ſunt, aut ad ſenectutem diuites euadunt: ambo enim planetæ inferiores & leues ſunt: dignitates eius ſunt, tabellionatus, à ſecretis, docere pueros: dat grandines & ſterilitates, apparitiones igneas: facit male poſitus luſores, & fures, non eſt amicus vitæ.

Luna humida vehementer, maxime orientalis, id eſt poſt Solem, calida paululum, magis tamen occidentalis: pluuias multas & magnas, & abundantiam aquarum oſtendit, fructuum corruptionem, morbos plurimos, & in his inſaniam, ſtuporem, attonitum & comitialem, limphaticos proprie cum Saturno: eſt velociſſimi progreſſus, amica vitæ, propria ſignificatrix popularitatis, ſeruitutis, & nõ dominationis: auget fortunã maxime, vt cum Ioue poſita, plurimas autem cum Marte oſtendit infœlicitates, & oculorũ paſſionem.

CAPVT XIX.

De natura fixarum ex experientia.

CVi aſcenderit cingulus Orionis, is erit doctiſſimus & ſtudioſiſſimus. Aſcendit autem Gualterio Corbettæ ſenatori, græcarum & latinarum literarum eruditiſſimo: & Fatio Cardano, patri meo.

Qui habuerit Lunam cum ſcorpij corde, erit ſupra vires audax. In oculis aliquid præter aliorum formã habebit, periculis vitæ pluribus & fortibus ſubiicietur, euadet magnus.

Cui aſcenderint Pleiades cum Luna erit ductor ille plurium, & morietur violenta cauſa.

Omnis vir, cui aſcendit locus plenus ex tauro, leone, vel aquario, erit magnus, & in ſua profeſſione inuictus.

Qui habuerit Lunam cum regulo, erit fortis, ſapiens, & bene fortunatus in cunctis, & habebit poteſtatem gladij. Hoc tamen pluribus ex regiis etiam pleiadibus commune eſt.

Qui habuerit Solem vel Lunam in lactea via, aut cum ſtella nubiloſa, non videbit mortem antequàm vitium aliquod in oculis patiatur: Inſeparabile, ſi in angulis.

Cui caput Algol infortunatur, accidet capitis periculum: ſi fortunabitur, acquiret gladij ſuper homines poteſtatem.

Figuræ in cœlo fortes ſunt: Orion, Vrſa maior, Canis maior, & Leo, & in temporum mutationibus Aurigam adijciemus.

CAPVT XX.

De natura imaginum & ſtellarum.

STellæ de natura Saturni bene poſitæ, ſtabilitatem & dominium in laboribus: male autem, peruicaciam & labores. Iouis bene poſitæ, virtutes, diuitias, honores: male, patientiam nimiam, & vecordiam, & ſpoliationem per luxum. Martis bene poſitæ, audaciam, centuriones, & primi pilares faciunt: male temeritatem, & latrones. Solis bene poſitæ, rectitudinem & magnanimitatem, regias dignitates: male, ambitionem, & mortes publicas. Veneris bene poſitæ, gaudia, amabilitatem, & pietatem: male, caternam vitiorum, & vilipenſionem. Mercurij bene poſitæ, ingenium, mercaturam, ſcientias: male, verſutiam, dolum, luſorem,

ſutem, chirographorum falſificatorem Lunæ bene poſitæ ſtellæ rationem, ſenſum, fauorem popularem: male, ſtoliditatem, famulos publicanorum.

Stellæ Saturni & Iouis bene poſitæ, ſtudium, ſapientiam, & gladij poteſtatem promittunt: male, ſtudium occidendi furandique decapitationem, aut ſuſpenſionem. Iouis & Martis bene poſitæ, ducatos, tribunos militum, audaciam: male autem, latrones, & temeritate ſua omnia ſibi vindicantes, mortem quidem violentam proculdubio, haud tamen neceſſariò publicam. Solis & Martis bene poſitæ, reges, & ſatrapas: male, eos quorum corpora in diebus ſolennibus cum pompa publicè lacerantur. Martis & Mercurij bene poſitæ, medicos optimos, & aurifices: male autem, adulterinæ monetæ fabricatores. Martis & Lunæ: curſores, & architectos: male, apparitores, & ſeruos publicos, foſſores & munitores.

Imagines omnes de ſui proprietate indicant, vt draco, ſerpens & ſcorpio, venenum: canis & leo, crudelitatem: Caſſiopea & Andromeda, carceres &c.

CAPVT XXI.

Cognitio naturæ ſtellarum ad oculum.

STellæ candidiſſimæ & ſplendidæ, Iouiæ ſunt. Splendidiſſimæ boxeæ, Veneriæ. Candidæ pallentes, hebetis luminis, Lunares. Rubeæ fuſcæ, ſplendidæ, vel non, Martiales. Claræ ſplendidæ valde, modice rubentes, Solares. Plumbeæ omnes ſplendidæ, vel non, Saturninæ. Splendidæ cinereæ, aut quaſi nutantis coloris, Mercuriales. Obſcuræ, Saturni & Lunæ. Nubiloſæ omnes & maculoſæ, Lunæ & Martis.

CAPVT XXII.

Aphoriſmi indicatorij.

IVpiter cum domino ſecundæ, diuitias notant, nec eſt ponenda pars aliqua fortunæ Sol, Luna, & aſcendens, ſignificat vitam. Saturnus & ſeptima, & abſciſor mortem Saturnus & duodecima, carceres, labores, hoſtes occultos. Mars & ſeptima, contentionem, rixas, & apertos hoſtes. Sol & decima, gloriam. Vtræque inſortunæ & ſexta, morbos. Luna & Venus, & ſeptima, vxores & concubinas. Mars, Luna, & nona, itinera. Iupiter & nona, legem. Iupiter & quinta, Venus & decima, filios & filias. Iopiter & vndecima, amicos. Iupiter & Mars, & tertia, fratres. Venus, & Luna, & tertia ſorores. Luna, Mercurius, & aſcendens, omnem animæ qualitatem. Aſcendens & Luna, corporis qualitatem. Sol, Saturnus, & quarta, patrem. Venus & Luna & decima, matrem. Sol, decima, Iupiter & nona, magiſtratus omnes. Mars & Mercurius artem. Figura & ſtella occidens, in tempore genituræ, ita oſtendit mortis qualitatem & conditiones, veluti aſcendens, & ſtellæ in eo & formæ oſtendunt corporis & animæ & vitæ qualitates, & conditiones. Et hoc fuit ſecretum antiquorum, per quod mirabile prognoſticum Aſcletarion de Domitiani morte edidit.

Leges Chriſtianæ & Iudaicæ à Deo ſunt, fortuna tamen militantium à ſuperioribus gubernatur. Iudaica, à Saturno, vel eius ſtella, vel potius vtroque. Chriſtiana, à Ioue & Mercurio. Mahumethi, à Sole & Marte æqualiter dominantibus: vnde iuſtitiam cuſtodit, verum cum impietate & crudelitate magna. Idololatrica, à Luna & Marte. Soluitur autem vnaquæque lex ſuo contrario. Saturnum debellat Iupiter autoritate, & Mercurius ratione. Iouem & Mercurium debellat Mars, non audiens rationes, & ſæuiens contra autoritatem. Martem & Solem debellant Saturnus & Venus, hæc laſciuia, ille dolis. Martem & Lunam, Sol & Iupiter deſtruunt autoritate, dignitate, & veritate. Ob hoc Chriſtiani erigite capita, qui poteſt capere, capiat.

CAPVT XXIII.

Secreta iudicandi.

IN omni genitura, eſt optimus locus, à quo omnis fortuna: & peſſimus, à quo omne infortunium pendet. Optimus locus eſt, decima, vel prima, vel luminare, ſi his fortuna vel radius propitius, vel ulterius luminaris, vel ſtella fortunata iungantur, ita vt fortunium duplicetur, atque ita inſortunij locus, eſt geminatum infortunium. Et aliqui habent fortunij locum aut infortunij duplicatum. Triplicatum autem habere, omnino extra naturam: & cuilibet horum tria puncta correſpondent alia, conſimilis diſpoſitionis principali. Vnum oppoſitionis, & duo quadratorum concordantia. Igitur horum locorum vni benefacit, aut malefacit. Qui vero fortunam habet in loco infortunæ alterius, infortunabit illum, & non recipiet malum ab illo, quod credebat Ptolemæus: qui autem fortunam in loco fortunæ habuerit, benefaciet, vnde plures malefactores benefactoribus eſſe neceſſe eſt. Cum autem bonæ fortunæ locus debilis eſt, non proderunt multum reliqua fortunia: quoniam periit fundamentum, nec ſimiliter alienum obierit infortunium.

CAPVT XXIV.

Secretum cæli medij.

CVm producta fuerit linea, à polo zodiaci per verticem noſtrum, ipſa terminabitur per gradus 90. diſtans ab aſcendente,

&

& totidem ab occidente : & talis punctus erit magni roboris, & ſimiliter ſtellæ quæ in eo fuerint ſecundum longitudinem, quæ verò in circulo medij cœli, ſecundum aſcenſionem conſiderabuntur.

Exemplum, aſcendit 7. gradus tauri, igitur Mediolani cœli medium eſt gra. 19. capricorni, & aliud cœli medium ſecundum zodiacum eſt gra. 7. aquarij. Stellæ igitur, quarum longitudo eſt in 7. gra. aquarij, vel quæ cœlum mediant cum 19. gra. capricorni, erunt valde potentes: quæ autem aſcenderint cum 7. gra. aquarij, aut ſecundum longitudinem fuerint in 19. gradu capricorni, non erunt dignæ conſideratione.

CAPVT XXV.

Modus inueniendi artem iudicialem.

QVàm plurimas genituras habere oportet, atque temporum conſiderationes: ac ſic in euentibus planetarum inter ſe concurſus, ac ad fixas obſeruate in directionibus reuolutionibúſque. Cumque ex eadem configuratione idem effectus prouenerit, ſæpius ſtatuendum eſt de congreſſu illo, aut natura fixarum ſecundum proprietates illius euentus, vt etiam in reliquis prædicere poſſimus.

CAPVT XXVI.

De temporum natura.

COnſiderabis primo coniunctionem Saturni & Iouis, in quo ſigno, & cum quibus ſtellis, & vbi Luna tunc ac Sol fuerint: nam hæc erit diſpoſitio illorum 20. annorum ſequentium generalis. Similiter reuerſionem Solis ad punctum illius coniunctionis, congreſſus aut labores: nam vnius anni tempeſtatem indicabit. Et ſimiliter ingreſſum Solis in initia Ari. Can. Lib. & Cap. qualeſque fuerint radij Planetarum cum Luna, aut corpora fixarum cum ea in longitudine, aut coaſcendentia in angulo: qualiſúe fuerit locus luminarium in orbe, talis erit diſpoſitio trium menſium interceptorum, inter punctum & punctum. Pòſt conſiderabis coniunctionem aut oppoſitionem luminarium, quæ de illis proximius ingreſſum Solis in aliquod quatuor prædictorum præceſſerit, atque per totam illam anni quartam reliquas coniunctiones, ſi coniunctio proximior fuit, aut oppoſitiones, ſi oppoſitio: & qualis fuerit ſtatus luminaris ſupra terram oppoſitionis tempore, aut luminarium ad fixas planetas, & mundum, aut planetarum inter ſe, talis erit ſtatus illius menſis vſque ad reditum. Nam ſi luminaria in ortu vel occaſu fuerint, fortes facient mutationes: ſi in cœli medio, non mutabunt, aut violenter mutabunt: ſi à cuſpidibus ceciderint, paruas: ſi ab angulis, leuiſſimas, aut nullas facient mutationes.

Conſiderabis etiam congreſſus aliorum Planetarum inter ſe, & cum Luna: nam cum Luna ad ea loca peruenerit, aut ad aſcendentia, ſequetur effectus.

Et ſimiliter ſcies, quod Saturnus cum Sole & Luna, magnas indicat mutationes, & temporum conſtitutiones: potiſſime autem niues, pruinam, frigus, tempus turbulentum, calorem in æſtate aridum, anxium, non magnum. Iupiter cum Mercurio, ventos, & calorem auget, aërem conturbat, & pluuias non generales facit. Mars cum Venere pluuias, tonitrua & coruſcationes fortes facit. Hi tres congreſſus maximas in cœlo agunt mutationes.

Et tempeſtuoſa ſigna ſunt Orion, & Arcturus, & Corona exoriens. Ventoſa. Hœdi, & Capra, qui ſunt in auriga. Pluuioſa. hiades, vnde & nomem habent.

Vergiliarum autem occaſus, tempus in ſua diſpoſitione, in qua fuit, perſeuarare facit. Aeſtuoſa, leonis partes anteriores & duæ caniculæ valde.

Portò ingreſſum Solis in octauæ ſigna etiam obſeruare conueniet, eorum initia in tabula ſtellarum Zodiaci indicauimus. Finis autem vnius, alterius eſt initium: veluti poſuimus initium arietis octauæ, in initio 26. graduum arietis nonæ, & finem in 15. fine gradus tauri nonæ, quia ibi proxime initium ſumit tauri ſignum octauæ, vnde 20. gradus zodiaci, arietis ſignum octauæ oſtendet occupaſſe: medium eius igitur eſt gradus 6. tauri nonæ. Habes igitur ex tabula ipſa, initia, media, fineſque ſignorum octauæ Sphæræ, ad quæ cum Sol accedit, tales fiunt mutationes.

Arietis priores partes, Imbres & ventos cient, mediæ temperatæ, extremæ æſtuoſæ, & mutationem facientes. Borealia, æſtuoſa & noxia: auſtralia, temperatiora.

Taurus, priora vbique vergiliæ viſuntur, turbulenta, ventoſa & nebuloſa habet: media humida & ſatis temperate calida: extrema, vbi & ſuculæ, ignea & fulmina cũ tempeſtatibus agentia. Borealia, temperata: auſtralia, inſtabilia ac incerta.

Gemini priora, humida ac noxia, media temperata, poſteriora incerta ac mixta. Borealia flatuoſa, & terræmotum agentia: auſtralia, arida ac æſtuoſa.

Cancri initium ſuffocat, caliginoſum, & terras quatit: ibi præſepe eſt medium, temperatum: finis, ventoſus. Borealis pars & auſtralis, noxia, ignea, æſtuoſa.

Leonis initium peſtilens ac ſuffocans, medium temperatum, finis ſiccus & noxius. Septentrionalia, ignea ac inſtabilia: auſtralia autem humida.

Virginis initium calidiuſculum ac noxium, in medio temperatum, in fine aquoſum. Borealis pars ventoſa, auſtralis temperata.

Libra initio & medio ſatis temperata, extremis aquoſa, Borealibus ventoſa, auſtralibus ſicca ac peſtilens.

Scorpius prioribus frigidum, turbulentum, & niues agens: medijs temperatius, poſtremis turbulentus. Borealibus calidius,

auſtralibus humidius eſt.

Sagittarius initio humidum, medio temperatum, fine igneum eſt. Borealia eius ventoſa, auſtralia humida & variabilia.

Capricornus prioribus partibus æſtuat & nocet, mediis temperatius, poſtremis pluuioſum. Borealibus & auſtralibus humidum ac noxium.

Aquarius initio humidus, medio temperatior, extremis ventoſus. Borealibus æſtum facit: auſtralibus frigus, turbidum tempus, & niues.

Piſcis initia temperata, media humida, poſteriora æſtuoſa. Borealia ventoſa, auſtralia aquoſa ſunt. Ita hæc de ſignis à Ptolemæo accepimus, quoniam experimentis plura firmauimus: reliqua in libris decem deſcripſimus.

SYNESIORVM SOMNIORVM

OMNIS GENERIS INSOMNIA EXPLICANTES, LIBRI IV.

CAROLO BONROMEO, CARDINALI, Archiepiſcopo Mediolanenſi, Legatóque Bononienſi, ac Romandiolæ, Piique IV. Pontif. Max. nepoti.

HIERON. CARDANVS, Mediolanenſ. Medic. S.P.D.

HAVD demiror, CARROLE BONROMEE, aliquos fuiſſe philoſophos, qui omnem humanarum rerum prouidentiam à Deo ſuſtulerint: quandoquidem ij etiam magnitudinem à corporibus ipſis ademeriat, exiſtimantes Solem haud multo maiorem eſſe quàm nobis videatur. Verùm cùm perſpicuum ſit, ſidera, aſtra, cœlum, ſolem, lunam tanta eſſe magnitudinis, ipſum orbem tanta velocitate rapi, vt cogitatione noſtra hæc maiora ſint: neſcio quo pacto fieri poſſit, vt de tam parua re, qualis eſt humanum genus, quod in ſuperficie ſola terræ habitat, vllam Deo eſſe prouidentiam, negare audeant. Et qui tanta molis ac penè infinita rationem exquiſitiſſimam teneat, & ad amuſſim temperet: hoc ſolum quod minimum eſt, ad normam redigere non poſſit: aut ſpecioſiſſimum cùm ſit, negligat. Quapropter ſtultum ſit, atque temerarium omnino, quicquam cogitare factum hîc, ſeu maximum, ſeu minimum, quod deorum prouidentia non antea viderit, & benignitas nobis non ſignificauerit: ob idque eos quos nos Sapientes vocamus, conſtituit: quorum cura par regibus, amor diuinus etiam erga illos longè maior eſt. Si quis cogitet humanas res quàm fluida, quàm labiles ſint, quamque nullâ ſolertiâ regi poſſint, nulla vi contineri, maximam & ſapientiæ dignitatem eſſe intelliget, & neceſſitatem. Cùm tot fuerint ætate Alexandri Magni, Traianique, & antè & poſt, reges potentiores, quorum nulli gloriam ſibi tàm immortalem peperêre, quàm hi duo, quòd vnus Ariſtotelis, alter Plutarchi diſcipulus fuerit. At Alexander Seuerus Mammeæ, etiam his illis glorioſior fuit, quòd ſapientiæ maximè fuerit ſtudioſus: vt contrà Commodos, Caligulas, Vitellios, Caracallas, monſtra humani generis, & maiorum ſuorum virtute ſolùm imperio dignos, quàm infelices exitus oppreſſêre? Neque potior pars eſt literarum peritia: verùm ſapientiæ ſtudium, atque iuſtitiæ cultus. Eruditi fuêre Tiberius, Claudius: & maximo exitio humani generis nati. Traianus & Seuerus Alexander parùm periti, magnam lucem mundo tamen præſtiterunt: quòd bonos, quòd ſapientes euexerant, quòd ſtudiis fauerunt. Non eſt cogitandum quali fortunâ nunc vtamur, ſed quali digni ſimus, qualemque expectare conueniat: imò etiam qualem poſſimus ſubire. Stultum eſt non metuere aduerſa, cùm in inſidis rebus noſtram ſpem collocauerimus. Regna maxima euertit Deus minimis conſiliis: contrà, è priuata conditione multos ob virtutem ad maximum faſtigium euexit. Ille ſolus omnia digito temperat. At mortalibus perſuaſum eſt, noſtris viribus atque ſolertia omnia ſubiici. Quapropter minus malum eſt odiſſe ſapientes & eruditos, quàm contempſiſſe: hoc enim vitium eſt cum maxima ambitione atque ſtultitia coniunctum: illud humanæ impotentiæ argumentum, aut tyrannis quadam. Non eſt quòd quiſquam hanc mortalem noſtram conditionem ex præſentibus metiatur, ſed quàm pereunis ſi, cogitet. Digna potiùs miſeratione ac fletu, & multo calamitoſior quàm belluarum, ſi ſapientiam ademeris.

At

At ſi cum potentia ſapientiam coniungat, ſupra mortalem ſtatum euehitur. Itaque hæc duo hominibus ſumma ſtudia eſſe debent, quamplurimum poſſe atque ſcire. Quorum cauſa Deus multipliciter nos inſtruxit prudentia, artibus, ſcientiis, diſciplinis, literis, exemplis. At futurorum cognitio eſſe quid diuinius videbatur, quæ non ſolùm ſcire doceret, ſed etiam potentiæ plurimum faueret: quamobrem eam in cacumine quarundam artium, & quaſi pro ornamento earum collocauit, agricultura, medicina, nautica, militaris ac ciuilis gubernationis. Quid enim ſpecioſius, quàm hominem videre velut ſacrum quoddam oraculum, rectè de futuris prædicentem? ſeu nauis euaſura ſit naufragium, ſeu æger morbum, ſeu candidatus magiſtratum obtenturus, aut de tempeſtate aut aliis euentis prædixerit? Verùm cùm non omnibus hæc genera diuinationum ſatisfacerent, ſed ſolis his, qui diſciplinis eiuſmodi operam darent: multa quoque genera præcognitionis futurorum generalia indulſit diuina liberalitas, Aſtrologiam, Phyſionomiam, Chiromantiam, Metopoſcopiam: ſed cùm & hæ omnes ſolùm eſſent eruditorum virorum, placuit & quandam ſubminiſtrare rationem generalem, quæ omnibus & omni tempore mortalibus communis eſſet: eámque nobis nulla arte ſubiicere. Verum ne ab omnibus contemneretur tam vulgaris diſciplina, eam inuolucris quibuſdam atque ambagibus ita implicuit, ut nec contemptoribus deſpectui atque irriſui, nec inertibus obuia, nec cupientibus ignota eſſet. Sic ille qui tantam molem, tam obſcuras rationes temperauerit, & hanc diſciplinam moderatus eſt, ut nemo ſuperſtitioſè eam amplectatur, ſed ita de illa ſtatuat, ut de quauis naturali diſciplina atque humana arte. Quòd ſi ſuperſtitioſum eſt præſcire futura & homini denegatum, cur licet medicis & nautis atque agricolis, prudentibuſque militum ducibus illa prænoſcere? Sin modus ipſe damnatur, qui ſolus in ſacris literis probatur, quiſnam eo magis religioſus erit? At malè licet huiuſmodi diſciplinâ uti, temerè credere, ſtultè fidere, perperam interpretari. Quænam ergo alia diſciplina hac ratione periculoſa non erit? nam & medicus occidere ægros, & iuriſconſultus iniquè iudicare, & tonſor iugulare homines poterit. At non eſt (dicent) tam obuia errandi parata via illis, ut ſceleri, ad ſcelus nulli præcluſa eſt via. Satis eſt non pronam eſſe ad errandum viam: velut in diuinatione omni, præſertim ſomniorum, quæ per vulgus verſatur. Sed falluntur. Omnibus errandi patet via: multiplices vbique ſunt anfractus, & nos in obſcuro vagamur. Sed eſt etiam vnum aduerſus errandi pericula præſidium facile, certumque, quod ſi quis contemnat, non eſt quòd queratur: ſi amplectatur, non dolebit. Id verò eſt, ut cognoſcat omnia hæc naturalia eſſe & cauenda & procuranda, non execranda & deploranda ut certa. Si domus faſtigium corruat, ſi canis vlulet, naturale eſt vtrumque: ſed quali animo excipitur, ita ſtatuendum eſt. Conſidera vitam tuam, mores, facta. Sæpè hæc aut irrita ſunt, aut monentis Dei. Si naſcatur prunus in domo, expectabis fructus: non tamen ſemper fructus euenient: aut enim antequam floreat arbor, peribit: aut ſi durat, non floreſcet: aut ſi floruerit, fructus non ſuccedent, velut noſtris ſycomoris: aut ſi ediderit, non matureſcent: aut antequam maturuerint, fur abripiet illos. Ita & ſomnia naturaliter ſignificant, quæcunque ſignificant: multis tamen modis, quæ naturaliter ſignificantur, impediri poſſunt. Enata eſt ſuperſtitio, ob neceſſitatem atque diuinitatem: quorum vnum nos eis adimimus, reliquum oſtendimus adimendum eſſe. Sunt naturalia ſomniorum ſignificata, & omni neceſſitate vacua: ſed naturalibus cauſis coniuncta, non ſuperſtitioni obnoxia, non diuino quodam peculiari præcepto metuenda. Illud ſemper demiratus ſum, quod mihi euenit de profitendi munere Bononiæ, nedum cogitanti: cum vno ſomnio ſic monitus ſum, ut omnino conditionem non eſſem accepturus: altero tanquam omnino admiſſurus: ut aliquando exiſtimauerim eſſe eiuſmodi diuinationem tanquam illius qui moneatur non de futuris, ſed præſentibus tantum, coniecturam verò ex eis faciat futurorum. Sed cur hoc ſuſpicari cogimur, cum iam palàm ſit nobis, naturales cauſas ad futuros euentus coniecturalem facere notitiam. Quapropter cum nihil ſit tam bonum, quo non quis malè vtendo ſibi exitium parare ſoleat, ſeu opes, ſeu potentia, ſeu gloria, ſeu ſapientia eſſet: ita nihil tam ſiniſtrum, quo non feliciter uti poſſimus. Et quemadmodum medici ex venenis alexipharmaca, ex aſperis mitia medicamenta componunt: contrà alij bona ineptè miſcendo, intempeſtiuè admouendo, imprudenter tractando, magna incommoda & ſibi, & ſuis parant: ita è diuerſo, ſomniorum diuinatione quanquam naturali & obſcura, atque ancipiti, ſi quis opportunè vtatur, non mediocre ad actiones humanas dirigendas auxilium ſibi comparabit. Sin oſcitanter, aut per incuriam, aut nimis curioſè, iactu-

rum potiùs quàm vtilitatem conſequetar. Id ergo totam in prudentia & dexteritate vtentium conſtitutam eſt. Pericaloſum eſt fidere coniecturis. Fateor: ſed quotaſquiſque eſt, qui non omnes ſuas actiones coniecturá dirigat? Quamobrem melius eſt multis ſimul fidere, & cum iudicio: quàm paucis, & temerè, tàm firmioribus quàm exilibus. Eoram qui ſomniis fidem adhibuerint, neminem præcipitem actum aut vidimus, aut legimus: quemadmodum illorum maxima copia eſt, qui vel aſtrologia, vel alterius generis diuinationi operam dederunt, aut nimiùm in viribus ac potentia aut dolis confiſi ſunt: vel qui monita ſomniorum contempſerant. Verùm his hæc erunt propitia, qui res humanas rectè nouerint tractare, quorum non mediocris eſt numerus: & æſtimare, quoram perquàm exiguus eſt. Magna ſolertia, magnis animi æſtibus, magnis fortunæ ſucceſſibus euehimur: moderari fortunam, tueri gloriam, noſtram intelligere conditionem, non niſi eius eſſe poteſt, qui pro ſapientia admiratione in omnibus temperat actiones ſuas, ducitque optimum quod tutiſſimum eſt atque honeſtiſſimum. Meditentur mortales, quot ſecula præterierint, quotque futura expectemus: quot claros homines ſecum illa inuoluerint, inuoluturaque ſint. Solos hos eximet ab interitu, quos ſapientum penna defenderit. Cogitent illud Poëta tam clarum:

> Ereptum ſtygiis fluctibus Æacum
> Virtus, & fauor, & lingua potentium
> Vatum diuitibus conſecrat Inſulis.

Alexandrum Magnum per tot egregia facta celebrem, ac orbis dominum, iam plus Ariſtotelis fama tuetur, quàm ſua ipſius facta, aut geſta etſi inclyta fuerint. Ille enim in anguſta domo, exul, in Chalcide obiit: hic tot gentium victor & dominus, in aureo & gemmeo throno mortuus ſedebat. Fortuna Virtutis ancilla eſt, non Virtus Fortunæ: hæc enim in ſuperficie hac exigua terræ, breui tempore nobis abblanditur, vt decipiat: illa verò ſe attollit in cœlum, caputque inter aſtra condit. Fortuna quibuſcunque ætatibus reges nouos ac duces præſtat; Virtus ſoles quoſdam, ſed diuerſis temporibus nobis concedit. Quamobrem neſcio quid infelicius ſit, aut conari eos tollere, vel indignis æquare. Latè patet omnis beatorum ſedes, anguſta eſt hæc mortalitatis conditio. Non eſt arbitrij mortalium, quenquam ad ſupremas ſedes euehere: hanc facultatem ſolus ſibi delegit altiſſimus. Obſtare, prodere, euertere, conceſſum eſt omnibus: vt non ſit glorioſum quod commune non ſolum eſt cum reliquis animalibus, ſed etiam cum plantis, lapidibus atque tegulis. Inconcuſſa eſt ſapientum fortuna: & quanquam multis externis labefactari videatur, ſeu luctibus, ſeu iniuriis, ſeu contumeliis acerbitateue dolorum: ipſa tamen non tangitur. Sed vt ſolis ſpecies obnubilari poteſt nobis, illo nihilo ſeciùs ſuum ſplendorem illuſtrem retinente: ſic & optimorum atque eruditorum virtus, ſplendore proprio clara, innocentia ſtabilis, munita firmis geniis, afflata Diuino numine, illuſtris per ora virûm fulget. Quamobrem ſcite admodum laudatur Socrates à Cicerone: ſed non tam ſcitè intelligitur eius ſententia, nec quàm grauiter eam retulerit, cognoſcitur. Id inquam ſcilicet, quòd Socrates, vt eius verbis vtar, (quandoquidem non ſperem poſſe meliùs dicere Cicerone) ita in iudicio capitis pro ſe dixit, vt non ſupplex, aut reus, ſed vt magiſter & dominus videretur eſſe iudicum. Itaque tibi, Vir Ampliſſime, tanquam ter beato, hoc Opus nuncupare ſtatui: quod & nobilitate generis ſumma Bonromeorum ſplendeas, & virtute atque eruditione ſingula: cùm quia te & orantem & docentem ac diſputantem, etiam in ipſo iuuentæ flore, ſumma cum omnium admiratione audiuimus: tum verò prudentia amoreque erga ſtudioſos inſigni, ac Deorum dono ornatum ſplendidiſſimo ſacerdotio, ſimulque propinquitate Pontificis Maximi intelligamus: adeò vt per te ſperare liceat firmam cōcordiam inter Chriſtianos, maioremque in religionis Chriſtianæ cultoribus auctoritatem atque tranquillitatem. Et quæ in aliis pro maxima laude ac decore commemorari poſſunt, in te vno ob ſummam omnium claritatem locum nullum obtineant: vt qui immortalibus dotibus conſpicuus iam ſis, mortalibus autem eminentiſſimus. Vale.

SYNESIORVM

SYNESIORVM

SOMNIORVM LIBER PRIMVS:

Qui eſt, De generali tractatione & differentia eorum penes viſa.

CAPVT I.

Somnia eſſe apud omnes gentes, leges ac ſapientes accepta: & de eorum vſu, ac autoribus.

SOmniorum interpretationem velut diuinitùs conceſſam, atque vtilem, inter cætera verò diuinationem genera admirandam, leges omnes celebrarunt. Nam & in veteri Veſtamento Ioſephum Iacobi filium, & fratres & parentem & ſe potentem reddidiſſe, narrat Moſes. Somnio moniti Reges, Herodis vim effugere: translatus Chriſtus in Ægyptum, atque inde etiam domum reductus. Romani etiam hanc obſeruationem non ſolum vt religioſam coluerunt, ſed etiam inter munimenta Imperij poſuêre. Mahumeti cultores & ipſi ſomnia obſeruant. Sed & philoſophi omnes, in aliis diſſidentes, in hoc vnum genus diuinandi conſenſêre. Propterea etiam Ariſtoteles de eo ſcripſit. Socrates ſomniis maxima tribuit. Hippocrates, Galenus, vt nulli alij. Omnes viri graues id ſensêre, immiſſam nobis futurorum cognitionem à diis immortalibus. Neminem puduit, ſe fateri ſomniorum interpretem, cùm alia genera diuinandi aſpernarentur, ac etiam irriſerint plurimi. Verùm ne miſcendo falſa veris, & inania vtilibus, atque è re prædicendo, tanquam nulla arte opus ſit ad interpretationem, aut etiam falſis vatibus credendo, plura admitterentur in populo flagitia: Moſes vulgarem vſum, vt & plerumque aliarum periculoſarum rerum, interdixit. Itaque vt nonniſi medicis medendi facultas eſt, & ſacerdotibus diuina tractandi, & legum peritis iudicandi: ita non niſi ſapientibus licere debet ſomnia interpretari. Etenim præter illud quòd nihil apud hos imperitos proficitur ex huiuſmodi diuinatione, id etiam accedit, vt ars in contemptum, fallentibus reſponſis & re per ludibrium tractatâ, ducatur. Quod etiam euenit & Medicinæ, & Aſtrologiæ, reliquiſque nobilioribus diſciplinis, cùm à vulgo tractantur. Operæ precium igitur fuerit, artem peritis relinquere: tum ob difficultatem, tum ob nobilitatem. Cauendum etiam eſt, ne cùm Fati obſeruatio hæc pars ſit, in Fatum ipſum imprudenter cauendo nos detrudat. Equidem ſi illius interpretationem non vt Fatum, ſed vt rem naturalem, ſignumque ac coniecturam accipiemus, non ſolùm futuri ſcientiam adipiſcemur, ſed vſum etiam, vt nobis prodſimus. ſin vt rem certam, & quæ mutari non poſſit, præter id quod vſum nullum habebimus, fallemur etiam in expectatione euentuque ipſo: non quòd res ipſa dubia ſit, ſui natura: ſed quoniam noſtra cognitio cæcutit, vt maximè, in clariſſimis rebus: neque enim magis in luce Solis quàm in vmbra videmus, ſed deteriùs. Atque eo magis, quòd plura ſint ſomniorum genera; ſcilicet monitorium, ſuaſorium, deterrens: impellens: non autem ſolum oraculum & vaticinium. Itaque opus eſt felici naturâ in videndo, ſolerti ingenio in interpretando, prudentiâ non paruâ in vtendo eâ diuinatione. Id enim contingit omnibus præcipuis præceptis atque auxiliis, vt ex ſiniſtro vſu homo periclitetur. Et longe magis æger ex rhabarbaro quàm prunis: & qui pietatem curat, in maiora incidit pericula errando, quàm qui negligit: omnia enim medicamenta tam ſunt periculoſa, quàm ſalutaria. Scripſêre autem de his Artemidorus Daldianus, & Nicephorus Gregoras, & Vrſo. Et Salomon Iudæus, non ille rex, ſed longè poſterior: & Perſæ atque Ægyptij, & Scirnachan Indus: & præter cæteros, adhortatus eſt, non quicquam ſcripſit in arte, ad illius ſtudium Syneſius: ob quem etiam nos Syneſiorum ſomniorũ interpretationem appellauimus, quamuis prorſus nil in arte ſcripſerit: alij verò, præſertim Artemidorus & Indæus, multa vtilia tradidêre. Sed cum methodo carerent, omnia inordinata, plurima confuſa, & quæ ſic vt iacent, accipiuntur, falſam artem oſtendere videbuntur: quædam etiam prorſus falſa. Qua de cauſa libuit eam attingere, vt quàm diuina ſit edocerem, & quàm ardua: admonentes (vt dixi) eos qui legunt, artem ipſam tantum eſſe periculoſam errantibus, quantum vtilem rectè eam tenentibus.

CAPVT II.

De diuiſione ſomniorum, & ordine tractationis.

OMnium ſomniorum veras. & reliquorũ quæ fiunt aliquas efficientes cauſas eſſe neceſſe eſt. Aut igitur cauſæ illæ corporeæ sũt aut incorporeæ: vtræque etiam aut nouæ, vel

Quatuor igitur neceſſe eſt genera eſſe ſomniorum, Nouæ corporeæque ſunt, cibi, potus: vt caput polypi, caules, cæpe, ſabæ, & quæcunque caput petunt, & præcipuè atram bilem generantia. Sed iam paratæ, humores ſunt: bilis enim flaua, ignes pugnaſque decernit: atra, lutum, cœnum, funera, carceres, timorem: ſanguis, iocos, amœna loca, ſanguinem, purpuram: pituita, aquas, imbres, niues: eſt enim frigidiſſima. Incorporeæ autem præcedentes, ſunt curæ, cogitationes, res memoriæ mandatæ, timor, ſpes, lætitia, triſtitia, odium, amor. At nouæ ſunt, quæ à ſuperiore cauſa in animam illabuntur. Hoc autem eſſe, demonſtrandum erit: nam de cæteris membris diuiſionum omnes adeo conueniunt, vt hoc ipſũ vltimũ multi ſub aliquo priorum trium collocare nitãtur,

Quærere autem primùm oportet, quæ vniuſcuiuſque generis ſint: atque ideo quæ vera, quæ falſa: nulla enim docent futura, niſi quæ à ſuperiore immittuntur cauſa, & quæ ab humorib. fiunt. Inde, cur vera ſint, docere oportet, quidque veritatis in ſingulis generibus contineatur. Deinde quæ idola ſint, quæ interpretatione indigeant, In viſis etiam ſingulorum interpretationem explicare oportebit. Subiiciemus & modum habendi ſomnia vera. Adiicere oportet etiam, quando ſit euentus futurus. Et cùm euenerit, quonam pacto ex ſomnio intelligere poterimus, à ſomnio id ſignificatum eſſe, Diſputabimus etiam, an liceat decurrere euentibus ſomniorum: & quomodo poſſint eiuſmodi decreta, & quæ aliis diuinationum generibus præcognoſcuntur, mutari aut prohiberi, Demum, cur quidam ſomnient vera, quidam vix vnquam. Et quando hæc tum ratione ætatum, temporum propriorum. Plura alia intermiſcere licebit, ſed hæc erunt principaliora. Eſt autem tota tractatio, vt viſum eſt, ſumpta vel à differentia rerum viſarum, vel à modo videndi, vel differentia ſomniantium: quamobrem in tres libros diuidere neceſſe fuit. Quartus autem eſt ſelectorum ſomniorum,

CAPVT III.

De cauſis inſomniorum.

Singulorum igitur generum cauſæ ita ſe habent. Eorum qui à cibis ſunt, ac potibus, vt in ebrietibus fieri ſolet, cauſa eſt motus, qui fit à vaporibus exhalantibus ab ingeſtis. At enim viſum eſt in libro de Animi immortalitate, ſomnum eſſe quietem ſpirituum, vigiliam autem motum illorum vehementem: inſomnium autem, tremulum quendam illorum & imperfectum motum. Igitur inſomnia omnia fiunt motis leniter ſpiritibus. Vnde dum profundè dormimus, nihil prorſus ſomniamus. Omnia igitur genera inſomniorum in hoc vno leui motu ſpiritũ conueniunt: conueniunt & omnia in materia: eſt enim ſingulorum materia, recordatio viſorum vel auditorũ: namque nulla fiunt inſomnia, niſi de illis: quocirca ſi contingat chimæram (gratia exempli) videre per ſomnũ, licet non contigerit chimæram vidiſſe, aut tamen pictam aliquam vidit chimæram, aut qualis eſſet, audiuit, aut ſaltem ſingulas illius partes agnouit, velut leonem & ſerpentem & capram. Quòd ſi quid etiam alienum viderit homo, vt ignotum quempiam, aut informem plantam, nihil aliud ſunt hæc quam deficientia, vel tranſpoſita: homo enim ignotus nihil aliud eſt, quàm homo cùm perfectè non deprehenditur: indicio eſt, quòd omnes homines, etiam notiſſimi, dum longiùs videntur, ignoti ſunt, Ex imperfecta igitur cognitione ac tranſpoſitione mistioneque viſorum, omnia inſomnia conſtare haud dubium eſt. Vnde ſi infantes primis diebus ſomnia videre conſtaret, haud dubiè immortalitas animi noſtri atque deſcenſus ex beatis ſedibus demonſtrari poſſet: nam omne inſomnium recordatio eſt, illis verò præſentium nulla poteſt eſſe memoria; omnis enim memoria cognitione quadam præcedente fit, illi autẽ nihil iã cognoſcunt eorũ quæ ſunt apud nos: quæ ergo viderint per ſomnum, ſi quid omnino viderint, alibi cognouiſſe neceſſe eſt. Sed redeamus ad inſomnia noſtra, quæ omnia & in efficiente cauſa, & in materia conuenire oſtenſum eſt, Efficiens enim cauſa eſt, motus ſpirituum moderatus; materia verò, memoria rerum viſarum vel integra, vel vitioſa. Porrò eſſe diuerſa genera ſomniorum conſtat: oportet igitur etiam cauſas eſſe diuerſas; nam ab iiſdem prorſus eadem omnino fiunt. Motus igitur hic moderatus non omnino ita ad amuſſim intelligi debet, vt hæc moderatio exquiſitè ſit indiuidua. Verùm ſi motus ſit vehementior & perturbatior, tametſi moderati genere contineatur, fiunt inſomnia perturbata, imperfecta atque confuſa. Hocque modo duo conſurgunt genera eorum: vnum quod à cibis eſt, eſtque magis confuſum & imperfectum, remiſſius tamen; à cibis enim ac potibus dum non adeò conſtanter vapores eleuentur vt ab humoribus, fiunt ſomnia magis imperfecta, mutilataque, ſed & magis obſcura: quoniam vapor ille pinguior eſt, præcipuè ſi non deſit vinum, quàm ab humoribus: non ſunt tamen ſpecies adeò conſtantes, nec cum tanto impetu mouent, vt quæ ab humoribus excitantur. Quare ſomnia ex cibo ſunt minus continua, & minus cohærentia ac ordinata: magis verò turbulenta & confuſa ac varia, quàm quæ ab humoribus fiunt: vt contrà quæ ab humoribus, magis conſtantia, ordinata & cohærentia, minùs tamen perturbata variaque, & minore impetu, quàm quæ à cibis. Quæ verò cum minore perturbatione fiunt, & clariora ſunt, ſed quaſi compoſita fiunt, coniunctis pluribus recordationibus: afficiunt autem magis per ſõnum ob id, per vigiliam autem parum. Cohærent etiã plerunque viſis, aut auditis, aut imaginatis pridie, aut paucis antè diebus, aut etiam longo antea tempore. Et tunc ſeriem quaſi rei totius referunt, Quæ autem ordinata ſunt, & minimo cum motu ſpirituum fiunt, lenia, & ſine vlla agitatione, à ſuperioribus cauſis excitantur: plus tamẽ afficiunt animam, vt expertecta admiratione quadã detineatur,

Cum itaque ex effectibus ad cauſas ſingulas

las procedere liceat, neceſſe erit in ſingulis ſpiciebus veritatem ineſſe. Si enim ſomnia cum magno motu turbulenta, varia, obſcura atque imperfecta, parumque cohærentia videantur: dicemus, igitur & cibi præceſſerunt, aut potus huiuſmodi: contingit autem hoc quinque modis. Aut quoniam hi tales natura ſint, vt dixi de polypi capite, caulibus cæpis, ozymo, & coriandro recenti, iunci fructus, ſolani fermè omnes ſpecies, ſcyoſcyamam, mandragora, & vinum craſſum & copioſum: generaliter autem omnia quæ ſomnum prouocant, & quæ atram generant bilem, vt legumina, & præcipuè fabæ. Aut ob multitudinem copiamque ingeſtorum, aut ordinem peruerſum, cùm multi variique generis cibi eduntur, & potus varij commiſcentur: aut ſi crudo cibo alius cibus adhuc ſuperaddatur: vel ſi à cibo aſſumpto plurimùm agitetur. Similiter & in memoratiuis, ſi quid videas magis cohærens atque perfectum & ordinatum medioeri cum impetu, & illud verũ eſt ſomniũ, oſtenditque huiuſmodites abũdare, quales ſunt affectus: velut ex ita, curſu, pugna, ignibuſque bilem: ex incendiis, cum timote ac furore, & obſcuritate, terræmotu, fulgure ac tonitruis, bilem atram: ex fuga, cœno, carceribus, morte, luctu, tenebris, de ſperatione, melancholiam: ex inundationibus: fluminibus, pluuiis, tempeſtatibus grandine, niuibus, frigoribus, glacie, paludibus, pituitam: ex pattis, iucundis habitationibus, ſonis, voluptatibus, deliciis, pulchris picturis, odoribus ſuauibus, temperatam ac moderatum bonorum humorum quantitatitatem: ex amplexu mulierum, præparatione ad concubitum, oſculis atque blanditiis, ſeminis copiam: ex ſanguinis balneo, roſis rubentibus, purpura, vinoque ſanguinis copiam adeſſe intelliges. Eſt autem præcipuum in ſomniis quæ ab humore fiũt, ſæpius redire, & in eodem genere permanere atque conſiſtere: in his verù qui à cibis & potibus, non niſi præcedente cauſa: in his à memoria fiunt, cùm (vt dixi) patum animum mouent, & plerunque miſta ſunt, præceſſeruntque cauſæ ſimiles: ſcilicet vehementes affectus, quos diximus eſſe ſeptem ſcilicet timorem & ſpem, lætitiam & triſtitiam, iram, odium, & amorem: nam & auaritiam ſub amore, ſpe ac timore continetur, & reliqua omnia talia: inuidia enim vel ad odium, amorem, vel ſpem reducitur, cùm fuerit vehemens. Super affectus igitur omnia hæc & memoriam rerum viſarum retrò acta illa eadem præeſſe oſtendunt, ſuntque & ipſa vera.

Propterea omnia hæc ad præſentem non pertinent conſiderationem, quoniam non futura per ſe demonſtrant, ſed prætetita ſolùm atque præſentia. Quod etſi quæ ab humoribus fiunt inſomnia, morbos præmonſtrent, velut docuit Hippocrates, nec non etiam morborum qualitatem: non tamen id per ſe agunt, ſed copiam humorum demonſtrando, veriſimile eſt ſucceſſurum morbum eius generis qualis eſt humor, maximè vitioſus qui ſuperabundat. De his ergo tribus non eſt inſtituta tractatio. Veruntamen vt intelligamus vnde ſomnia illa diuina procedant, vlteriùs progrediendum in cauſæ inquiſition trium horum generum tanquam notiorum Idq ue eſt, quid moueat has imagines, maximè in ſomnio memoratiuo: nam in aliis duobus generibus eſt vapor vel à cibis, vel ab humoribus excitatus. Eſſe autem imagines (quoniam hæ, vt dictum eſt, materia ſunt omnium ſomniorum) vel in corpore, vel in anima, vel ſpiritibus oportet. In corpore quidem ſimpliciter non eſſe poſſunt: quoniam plantæ & multa animalia memoria carent. In ſpiritibus non tamdiu memoria, velut eorum quæ in pueritia egimus, conſeruari poſſet, fluctuante aſſiduè ſpirituum generatione: præterea in ſyncope magna ex parte dilaberetur, cùm tamen tota illæſa permanere ſoleat. Neque etiam in anima: nam perpetua eſſet, vt etiam vita. Subſtãtia enim animæ talis eſt. Eſt ergo memoria duplex: alia quidem vt actus primus, & eſt in corpore & animato, & cerebro, ſeu illius parte, indicio eſt, ex illius affectibus nonnunquam totam deperire: alia verò quæ eſt dũ contemplamur, & eſt viſio imaginis à ſpiritibus eleuatæ, facta ab anima. Neceſſe eſt autem moueri ſpiritus, vel vt animam moueant, vel vt imaginem illam excitent: nam anima ſemper eſt in actu, atque ad contemplandum parata: ſpiritus autem non ita. Quicquid ergo ſpiritus intrò mouerit, ſeu vigilando, ſeu dormiendo, neceſſe eſt vt animam cognoſcere faciat. Cùm ergo & in humoribus & in cibis cauſa motûs perſpicua ſit, huiuſmodi ſomniorum origo etiam perſpicua eſt: at in his quæ recordatione præteritorum fiunt, cùm nihil ſeipſum mouere poſſit, conſiderandum. Ex notis autem hæc ratio deducenda eſt: cùm enim, vt diximus, niſi ex vehementibus affectibus non fiant huiuſmodi ſomnia, fateri neceſſe eſt ſpiritus non perfectè conquieſcere in huiuſmodi affectibus: cùm verò non conquieſcant perfectè, non tamen adeò mouentur perpetuò vt excitent imagines: quare omnium horum ſomni leues atque exiles ſunt etiam interim. Deinde velut in igne leuis motus ſponte, dum calorem excitat, perſæpe augetur: ita incaleſcunt ſpiritus, & exagitati magis oſtendunt proximas plerunque conceptas imagines, atque ita memoratiua ſomnia fiunt. Quæ ergo à ſuperiore cauſa contingunt, mouentur ab influxu qui à corporibus contingit cœlſtibus: atque hic adeò ordinatus eſt, vt ſpecies in anima conuenientes effectui procreando eo ordine moueat, vt ſimilem ſpeciem effectui illi conficiat: velut ſi quia lapillos, plurimos habeat diuerſorum colorũ ac magnitudinis: ſitque adeò peritus artifex, vt quarumcunque rerum imaginem ſeu hominum ſeu animalium, aut plantarum in tabula ichnographiam repræſentare norit. Manifeſtum eſt autem primò, quod iuxta artificis maiorem peritiam, aut minorem, & iuxta lapillorum magis aut minus congruentem formam, colorem, magnitudinem ac multitudinem, exactius aut minus exactè, nec non iuxta rei quam delineare intendit forma, magis notam & vulgarem aut minus, repræſentabit. Vt ſint ergo tria, quæ differentiæ cauſa ſint; conſtitutio

cœli

cœli valida aut imbecillis, res repræſentanda vulgaris aut rara, & imaginum copia & forma appoſita ad rem referendam in anima ſomniantis: Ergo cùm hæc tria fuerint exquiſitiſſima fiet idolum: velut ſi cognouero hominem illum à quo vulnerari debeo, aut ei perſimilem, vis cœli per idolum repræſentare poterit: aliter per diuerſas ſimilitudines, vtpote artis, veſtium, nominis, illud idem oſtendet: tuncque interpretatione opus erit. Porro cauſa motus ſpirituum tunc erit res corporea: corpora enim ſunt, licèt exilia: ideoque à qualitatibus tantùm corporeis, non ab influxibus moueri poſſunt. Oſtenſum eſt autem in Medicarum diſputationum libro primo, influxus hos incorporeos eſſe, non tamen ſine corporeis qualitatibus ad nos deſcendere: calor igitur coniunctus influxui, ſpiritũ mouet, & imagines illas influxui congruentes excitat, conficitque imaginem futuræ rei congruentem mirabili certè ac tenui artificio ideoque ordo hic ab humoribus, cibis, affectibuſque immoderatis præcedentibus facilè impeditur, & longè facilius perturbatur: vbi verò quatuor illa concurrerint quæ dicta ſunt, ſcilicet efficax influxus rei quæ demonſtranda eſt: vulgaris noticia quædam, formæ & imagines in anima ſeruatæ, numero, magnitudine ac figurà accommodatæ rei demonſtrandæ, impedimentorum abſentia, & quædam vacuitas (vt ita dicam) in anima ſomniantis, & quinta quædam conditio, niſi res expreſſa ſit idolo, requiritur ſcilicet interpretandi peritia ſingularis quædam: nam deſcripta lapillis, velut plumis Indi belliſſimè facere ſolent, alicuius hominis noti effigie, quidam ſtatim qui ſit coniectabuntur: alij tardiùs, & magna cum ratiocinatione: quidam etſi illum ſatis nouerint, nunquam tamen in animum inducere poterunt, vt ex illa figura eum hominem recognoſcant. Vnde patet, quam naturalis ſit hæc cognitio, quantaque vatis ſit neceſſitas: neque melior vates eſſe poteſt, quam ipſe ſomnians, ſi artem norit: quoniam idem imaginem & ichnographiam pulchrè ante oculos depictam habet, & rationem tenet accommodandi ſingulas partes figuræ viſæ, ſimilitudini rerum ſingularum, quas ipſe iam nouit, & hominum & cauſarum ac negociorum, vnde facilè illi erit multà interpretari, atque in vnum reducere, quæ nemo alius quantumuis perſpicax ſomniorum interpres dignoſcere poterit. Talia igitur ſomnia vera ſunt: & quoniam oſtendunt incognita futura maximè, quæque & præſentia etiam, & præterita, quorum ſcientia ad negotia peragenda vtilis eſſe poteſt, in pretio ſunt: & ob id de illis propriè tractare propoſitum eſt.

Gemmarum autem geſtatio (nam pleræque ex his alia atque alia inſomnia mouent) velut Eumetris: id eſt, bene moderatus & menſuratus, ad duplex genus reduci debent: quandoque etiam tertium continet. Mouent enim humores qualitatibus ſuis. Colorum etiam memoria excitat diuerſas imagines: ſunt etiam quædam quæ ſpiritum reddunt magis promptum ad excipiendas cœli imagines, conferuntque hæ ſolæ ad diuinationem; cùm reliquæ non ſecus ac curæ & prauus corporis habitus, non ſolùm non iuuent, ſed etiam impediant diuinationem: idem verò de aliis lapidibus, & ſi quid aliud eſt huiuſmodi, dicendum cenſeo.

Fuêre verò qui ſomniorum cauſam eſſe dixerunt dæmones. Sed videmus plurima obſcura eſſe, quæ ſi à dæmonibus immitterentur, talia non eſſent. Ariſtoteles autem in collimationem retulit. At ſi id eſſent pleraque inſomnia idola: quæ enim collimat anima, recto intuitu inſpicit: at ſomniorum interpretatio plerunque ex obliquo deducitur,

CAPVT IV.

Vnde in ſomniis veritas.

CVm ergo in prioribus tribus modis veritas ſomniorum perſpicua ſit, quanto magis in quarto qui à cœlo originem ducit, Palam eſt etiam diuina irrita non eſſe, atque in illis proprietates eſſe: quemadmodum in Herculeo lapide, atque ſonis, aliiſque huiuſmodi. Experimenta etiam plurima clarorum virorum id comprobarunt: neque, vt dixi, ſomniorum veritas in dubium reuocatur: ſed, an vlterius procedendo abdita detegere poſſint: at quid prohibet, ſi ſomnia quæ ab humoribus fiunt, illos eſſe arguunt, atque in corpore dominari, metuendoſque morbos ob id, & cuius generis: vt non multo magis ac verius viſis imaginibus cauſarum futurorum euentuum, cædis, proditionis, paupertatis, ac huiuſmodi etiam euentus ſuperuenturos ex illis cauſis intelligamus. Vnum tantùm ſupereſt dubitatione dignum, ſcilicet quonam pacto fiant ſomnia monitoria, quæ nos cauere infortunium docent, non venturum: quemadmodum Themiſtocli accidit ſemel duntaxat: mihi autem etiam ſæpius. Exiſtimandum cenſeo, ſi illa non fiunt ex altiore quadam mente, velut dæmonum (nam nec hanc cauſam ſuſtulimus, ſed non neceſſariam eſſe docuimus: illam verò naturalem neceſſariam eſſe, & in omnibus, vel ſaltem pluribus) aut etiam diuina prorſus naturaliter, ſic conſtare: conſtitutis cauſis inefficacibus, aut etiam ea Fati ordine effectum haud habituris, apparent imagines formidabilis rei. Porrò de huiuſmodi quæſtione ſuo loco ſermonem longiorem facturus ſum.

Conſtat igitur verum hoc eſſe genus ſomnij, tum ex his, tum quia cùm deſint aliæ cauſæ, humorum copia atque ciborum, mentis quoque tranquillitas, & tamen mira ac magna videamus, neceſſeque ſit cuiuſque effectus aliquam eſſe euidentẽ cauſam, palàm eſt cœleſtem, non aliam vllam eſſe oportere: atque hanc propriè, & vt principalem, & vt perfectiorem natura intendit: alias verò neceſſariò. Nam humores & cibos ſpiritus agitare, & commouere viſiones atque inſõnia neceſſe erat. Memoriam quoque præteritorum agitare mentem: & vt inquit poëta,

Exercent rabidam truculenta inſomnia mentem.

Quare ſtultum eſt credere, ſi etiam in his imperfectis ac vitioſis cauſis & veritatem & vtilitatem

vtilitatem natura collocauit, in tam præſtanti origine oobilique genere ſomniorum non adeſſe præclaram vtilitatem aliquam, & euidentem veritatem.

Præterea nullum genus rerum, non hominum, non animalium, cùm ad illorum mores reſpicis: non plantarum, cum ad generationem earum: nec lapidum, ſi ad vires animum conuertas: non elementorum, non ſiderum diuinitatis expers videtur. Itaque cùm animalibus, tum maximè hominibus, duo tempora dederit, vigiliæ ac ſomni: in vigilia, quæ ſenſilibus mancipata eſt, tot appareant diuinitatis argumenta, in ſomno dum quieſcit, dum diuinis magis vacat, nullum maius eſſe quàm in vigilia artificium & argumentum diuinitatis, proximum miraculo eſſet.

Eſt etiam illud argumentum inſigne veritatis ſomoiorum, quòd paulò antè inſignes mutationes ſeu fortunæ ſeo motum, accidunt inſomnia id declarantia: qoamuis fortuita ſit ea mutatio, aut ſaltem non meditata. Planè & illud inſigne eſt indicium veritatis illorum, quòd quæ hîc à nobis methodo inuenta ſunt, ab his quæ ab aliis experimento ſunt tradita, ne lato quidem vngue diſcrepant: cum fieri non poſſet, ſi vera ars non eſſet, vt adeò ratio experimento congrueret, tam generaliter: atque eo maximè, quod hanc methodum nos nondum lectis illorum libris conſcripſimus. Vbi verò eam extruximus, omnia conuenire depræhenſum eſt. Quis ergo dicat, tot experimentis, totque illorum interpretatinnib. ſatisfieri hac vnâ ratione potuiſſe, ni & ars vera eſſet, & ſic rectè inuenta ratio interpretandi, traditaque? Inſomnia etiam multa nobis contingunt de bis de quib. non cogitauimus: & tamen adeò ordinata, vt in humores referri non poſſint: tum præſertim quòd ad actiones potiùs pertineant, reſque alienas ab humorum ſignificato. Vbi etiam extrema qualitate quadã naturæ generis non repugnante participare ſenſu deprehendimus, id conuenire toti generationi certum eſt: velut ſol calefacit, & hyemem facit, mutatque aërem, & cauſam præbet generationis ac corruptionis: igitur illud idem facturus eſt, licet non adeò ſentiatur in temporibus mediis. Cùm ergo ſapientum & egregiorum virorum, & in maximis difficultatibus, & ſub morte, & ante prælia, ſomnia vera eſſe videamus: exiſtimandum eſt totum hoc genus verum eſſe, licet haud adeò videns in humilis conditionis hominibus atque imperitis, minoribuſqoe negotiis. Ergo non ob aliud in dubium reuocatur certa prædictio ſomniorum, quàm quòd plebs non nouit illa tria prima genera ab hoc quarto diſtinguere: qood qui facere neſcierit, neceſſe eſt ei vt omnis ſomniorum natura fortuita videatur. At qui perfectè diſtinguere norit, perſpicuè intelliget, prædictionem ex ſomniis huiuſmodi totam veriſſimam eſſe, ac propè diuinam: quòd hoc argumento planè perſpicuum eſt. Nam cum multi ſint, quibus totâ vitâ ſomnia fermè ſemper vera viſa ſint, in nollo alio genere fortuitorum neque tamdiu, neque etiam toto anno collimare contigerit fortunâ vel caſu, licet coniectura & ſolertia non abſurdum ſit: palàm eſt, ſomniorum præſcita non ſolùm vera, ſed à naturali cauſa, vt plantas reliquaque naturæ opera, ortum habere: vnde etiam ὄνειρον ſomnium è Græcis appellatum eſt, ab ὂν quod eſt verum, vel quod eſt: & εἴρειν loqui. Iam igitur illa diſtinguere doceamus.

CAPVT V.

De cognitione verorum ſomniorum.

CVm omnia quæ ad nos perueniunt, naturaliter ex ſenſuum cognitione habeantur, tum maximè hæc diſtinctio ex illis oritur. Ratio tamen plurimum poteſt atque adiuuat ad huiuſmodi cognitionem, tum diſtinguendo, tum diſſerendo. Sunt autem ſigna quædam propria, quædam communia, quædam coniecturalia. Propria quidem ab Auerroë duo ſunt connumerata: quorum primum in ſomno, ſecundum in vigilia dignoſcitur. In ſomno quidem, cùm verè videre, vereque audire nos videmur efficaciter, perfectè, diſtinctèque: in vigilia autem, cùm anima quaſi admirata remanet: hoc enim cauſæ ſomnium efficientis robur ac conſtantiam declarat. Ex communibus ab hominis natura, ætate, actionibus, moribus, conſuetudine, tempore, anni conſtitutione, modo ſomnij, cauſa, hora. Naturâ ergo vera vident ſomnia, qui rariùs ſomniant: falſa, qui aſſiduè. Aetate autem, iuuentutis, pòſt ſenectutis: nam puerorum ſomnia inconſtantia ſunt, & plerunque falſa, & de minimis. Quicunque etiam magnis in actionibus verſantur, ac negotiis, cibi ac potus contemptores, nec metu nec mœrore turbati, veriora vident: contrariis autem modis effecti, falſa. Eaque de cauſa principum ſomnia veriora ſunt. Moribus quoque veraces, pij, ſomnia vera habent. Qui etiam non adeò pij ſunt, ſed crudeles, verùm haud fallaces, vera ſomnia vident: ſuperſtitioſi, minùs. Conſuetudo quoque, vt in reliquis, tamen in hoc plurimum poteſt. Qui ergo conſueuêre ſomnia vera videre, his etiam plus credendum eſt qui verò ſecus, minus Ex anni etiam temporibus æſtas & hyems: quia magis conſtant, veriora habent ſomnia: ver autem & autumnus, cùm in mutatione quadam conſiſtant, minimè: ſic & tranquilla tempora ad veritatem ſomniorum iuuant: venti autem, irrita: & quantò acriores, eò magis illa reddunt. Somnia præterea breuia & ordinata, veriora ſunt: ſunt enim euidentiora, & à cauſa magis conſtante fiunt: neque enim ab humore vel cibo, vel rerum agendarum meditatione ſomnia ordinata fieri poſſunt, niſi vt meditatus es. Somnia quoque ſomniis connexa, vera ſunt; & quantò diutius eorum diſiunctio permanere videtur, inde continoari, eò ſunt firmiora. Quæcunque, etiam in ortu Solis, & ante aut poſt, ad tertiam vſque horam, veritatis expertia eſſe non poſſunt. Sed & quæ prope meridiem & Solis occaſum. Sol enim autor eſt verarum & conſtantium rerum ideoque cùm prope angulos fuerit,

Digitized by Google

fuerit, veriores reddit imagines. Quorũ etiam genituris Iupiter, & magis longè Venus præfuerit e: ſi in nono loco fuerit: & cùm Luna prope Mercurium fuerit in Ariete, Libra vel Leone, à Sole defluens, & domina loci ſignificantis opificiũ, eorũ ſomnia fermè ſẽper vera erunt: id eſt, paucis ex his quæ ab humoribus vel cibis vel recordatione proficiſcuntur immiſta, atque adeò perſpicua & clara, vt veritas illorum planè intelligatur. Ex coniectura autem: quæ ſolicitis ob impendens periculum adueniunt, vera ſunt, quaſi Deus noſtri miſereatur. Et ſi congruant quæſito ad vnguem, aut rebus tractatis. Et terror excutiens hominem à lecto, vt Cæſari pridie quàm occideretur contigit, & conditio quæ adimpletur ſtatim à ſomno, cùm præter cogitationem fuerit, verorum ſomniorum & certiſſimorum ſunt indicia. Demum caruiſſe cogitationibus, à cibis abſtinuiſſe, nihil iampridem de priſtina conſuetudine immutaſſe, animo quieto atque pacato eſſe, ſuperueniente immoderata viſione, argumentum eſt verioris ſomnij. At ſi mendax ſit ſomnians, ſi quid pridianæ actionis ſomnio immiſcetur, & oblinio, & eſus ciborum inſomnia mouentium, & croci maximè, irrita reddit ſomnia. Diſtinguere autem diligenter decet in cogitatione: nam negotio vt congruens ſomnium, vt affectui ſimile, variam habet ſignificationem. Quanto ergo cogitatio leuior eſt, & affectus, res ipſa autem quam tractamus, pronior ad finem, tantò ſomnia ſunt veriora: contrà verò, magis inania. Velut ſi optem prædium emere, necdum tamen quicquam actum ſit: ſomniem autem emiſſe, irritum eſt: at ſi proponatur de emendo prædium, res vltra proceſſerit: ſomniem autem boues alere, aut à matre ſtipem emendicare, aut panibus impleri: hæc ſignificant, me empturum prædium. Quocirca & illud dubitatione dignum eſt, quod cùm directum ſomnium vanum plerumque ſit vt emere, vxorem ducere: idolum autem veriſſimum, vnum ab altero diſtinguere opus: docebimus autem ſuo loco. Sat ſit nunc intellexiſſe, ſomnia quæ obliqua uia & imagine demonſtrantur, & quæ negotio multum, affectui parum congruunt, veriora eſſe: contraria, falſa. Sed & quæ miſcentur vanis actionibus, commercio detegunt falſitatem: vt ſi ſomniem me regem eſſe, inde cum pueris ludere: tametſi enim nihil tam ſit vanum quod ſomnium non deceat, cohærere tamen debent perſonis actiones, cum quibuſcunque etiam nihil neque vigilantibus neque ſomniantibus ſuccedit: & ſi euentus rerum etiam inanes ſunt, vt viſio maris, aut verba, omnia talia in irritum cedunt, vocanturque experta inania: ſicut contraria, experta ſimpliciter. Et ſcias, quòd ſomnia ſimplicium virorum & imperitorum plerumque veriora exiſtimantur: quia anima purior eſt, ac minùs impedita.

CAPVT VI.

De vtilitate ex cognitione ſomniorum.

Ergo vbi ſomnia vera dignuſcere longo vſu & breui temporis ſpacio didiceris, non leuem aut vulgarem vtilitatem conſequêris. Quòd & ſi interpretando aberrare contingat, minor erit erroris iactura tamen, quàm & minus temporis in hac diſciplina atque impenſæ exigitur. Verùm reliquis in omnibus cæteras huius argumenti artes antecellit: nam neque primò tot libros poſtulat, aut tempus tam atque notitiam aliarum diſciplinarum: ſed ſufficit vt numerare noris, vt Thrax: grammaticæ peritus, vt miles: philoſophus, vt Hebræus: medicus, vt Sarmata: Theologus, vt Lapo. Non huic obſtat arti paupertes, ſeruitus, vincula, peregrinatio, morbus, exilium, ſexus, ætas, præterquam infantia: non humilitas parentum & ſtirpis, non inuidia, non ira regis, vix ſtultitia propria obſta. Nec melius in hac cauſa, quàm Syneſius eam laudare norim: inquit enim: Cùm tam popularis ſit hæc diuinatio, humaniſſima eſt: quòd ſimplex & paratiſſima, maximè philoſophò digna cenſeri debet: quòd non violenta, pia: quòd demum vbique & ſine ceremoniis eam conſequamur, diuiniſſima eſt: comitatur nos hæc ſcientia peregrinantes, nauigantes, militantes, ruſticantes. Sed neque legibus prohiberi poteſt, aut tyranni minis. Quis enim eſt, qui ſi ſeipſum non prodat ſponte, habeat quo detegi poſſit, aut metuere cogatur? Fuit Mathematica & Necromantia Aſtrologiaque, cum reliqua diuinationum genera, exitialis autoribus ſuis: hæc ſemper tuta, quòd nullo miniſtro, nullo opificio indigeat. Quin ſi quis velit in duas regulas, quas inferius deſcribemus, eam redigere, poſſit. Quòd ſi ad quatuor, duab. ſuperadditis erit illuſtrior. Habet & id præ cæteris dignitatis hæc ſola, quòd in anima & ab anima cuncta habet, originem dico, nec non ſedem, vnde fit vt etiam ſola certiſſima ſit: & ob id etiam leges nullius diuinationis, quàm huius, inter artificioſas meminerint. Nullum exemplum inuenies apud Chriſtianos, Iudæos aut Mahumetanos, vel Aſtrologiæ, vel auſpiciorum, vel aruſpicinæ, vel Phyſiognomiæ, vel alterius, multò minus diuinatoriæ diſciplinæ: ſed ſomniorum ſolùm. Antiqui verò idolorum cultores tametſi alia genera diuinandi excoluerunt, hoc tamen ſomniorum, etiam cum habere licuit vt certiſſimum, cæteris vſi ſunt, cùm ſomnia non liceret habere: neque enim cùm volumus per ſomnia diuinare, vt per alias artes, licet: quod ſolum incommodũ habetur in hac diſciplina: verùm multis è diuerſo commodis compenſatur. Ergo quid diuinius, quàm futura naturaliter ſcire? & quòd multæ diſciplinæ in paucis habent, ex hac vna habere in omnibus? Medicina de vita & morte, agricultura de prouẽtu frugum & fructuũ, nauigãdi ars de trãquillitate & tempeſtatibus, phyſiognomia de moribus prædicere naturaliter poſſũt: Somniorũ

diſciplina de omnibus. Quocirca & præſentibus & futuris commodiùs vtitur. Præſentibus quidem, & ſcientia futuri, quæ propè diuina eſt, & ipſa expectatione: nam in bonis, gaudet futurorum ſpe: in malis, quòd tunc non interim premitur. At in futuris plus etiã longè vtilis eſt: bona enim auget, & approperat: mala perſæpè auertit, ſi non minuit: aut ſaltem lenit, certè tolerabiliora efficit, tum conſilio & meditatione, tum quòd neque caſu (quo ſolemus fortunam accuſare) neque hominum improbitate, (quod acerbum eſt) neque noſtro errore, (quod moleſtiſſimum) ſed diuina voluntate accidiſſe cognoſcentes, tolerabilem iacturam illam facimus. Equidem vt ad exempla deueniam, omiſſis iis etiam quæ de Syneſio & Ioſepho, Sylla & Auguſto dicturus ſum ſuo loco: quantum exiſtimas profuiſſe Cæſari ſomnium, quo de dominatione patriæ admonebatur? quantum Septimio Seuero ſuum, quo Imperio ſummum adeptus eſt felicitatem: Quantum Themiſtocli ſuum, quo mortem acerbam monitus deuitauit? Nobis ſanè plus profuerunt illa, quàm aſtrorum peritia: quamuis aſtrorum peritia multis annis hanc quam nunc habemus de ſomniis ſcientiam præceſſerit. Equidem ſerò nimis ad illam peruenimus, quòd à nemine tradita eſſet. Quæ enim ab aliis ſcripta ſunt omnibus ante nos, nec methodo aliqua conſtant, nec limbum diuinorum ſomniorum attingunt. Eſt enim diuina hæc ſcientia prorſus, & clauſtris profundiſſimis abdita: niſi ſi cui Deus velit apertè illam demonſtrare. Itaque & hanc, vt alias artes primas, inuenire me oportebat, & moneri: ſed moneri, cùm neſcirem, vt artem intelligere ſuo tempore poſſem: & nunc non moneri, cùm intelligo: deſierunt enim ſomnia maiore ex parte, ſolæque imagines apparent fermè, ne nunc vel aliàs decreta Fatorum) arbitroi) abrumperentur. At quæres: quonam pacto à Fato deuiare liceat? vtique & hoc ad libros de Fato ſpectat. Sed cum ea ſeries vt in ſpeculo, ita in noſtra anima reluceat, futura & præſentia & præterita videntur: at præterita præſentiaque emendari aut corrigi non poſſunt: futura ſic videntur, vt obumbrent nos: velut ſi quis ictum intendat, videns vmbram illam & aberrare, cùm hoc poteſt, & vulnerare: ita etiam vmbra Fati & cauſarum cœleſtium apparet in anima ipſa, non ictus, ſed teli vibrationis, & excuſſionis. Certè neque magnitudo adeſt, nec finis, niſi in paucis: velut etiam in humanis caſibus: quoſdam enim vitare licet, & facile: quoſdam difficulter: alios declinare, licèt lædaris: in quibuſdam ſuccumbere cogeris. Id ergo tibi nunc ſatisfaciat, non vulneris imaginem videri in ſomnis, ſed vmbram excuſſi teli, quod & vitare potes plerumque, & raro deuitatur, Seu, quoniam ſi multo antè videantur, non deprehenduntur, nec ſciri poſſunt qualia ſint, nec vnde veniant: velut qui in ſuam necem conſpirari intellexit: cùm verò propinquus eſt effectus, dignoſcitur ſanè periculum, ſed circumſtantibus vndique hoſtibus, atque imminentibus, celeritate ac propinquitate illorum, & periculi magnitudine, plerunque deeſt conſilium, atque obruimur. Ideò euadunt maximè ſagaces multo ante, & qui procul inſpectis bene conſulunt, & qui prompti in ipſo periculo celeriter & bene deliberant. Plurimi etiam periclitantur ignorantia interpretationis ſomniorum, vel negligentia, vel contemptu: Fato, quod ad hoc attinet, (vt dictum eſt) nulli: quoniam non effectus ſomniis, ſed cauſæ illius etiam in idolis ipſis demonſtratur.

Eſt igitur hæc diſciplina in genere coniecturalium, qualis eſt medicina, agricultura & ars nauigandi: tametſi propiùs aliquæ longiùs ad ſcopum accedant. Quòd ſi quis hoc præſidio prudenter vtatur, non mediocrem rebus acceſſionem facturus eſt. Sin autem imprudenter & temerè, non minorem iacturam, quàm etiam infamiam conſequetur. Quid enim verius oraculis Delphicis? quæ tamen perperam interpretando, maxima quibuſdam mala attulêre. Sed & medicina, & ars militaris, & natandi, quamuis per ſe bona ſint, multis exitio fuêre. Quanto magis in coniecturali genere cautè verſari oportet? Si quis tamen, vt dixi, potiùs dirigat ad actionem, quàm ad prædictionem, huiuſmodi cognitionem atque interpretationem ſapientiſſimus exiſtimabitur, & feliciſſimus procuratorum ordine erit. Velut medicus prudens, cùm criſim inſtantem agnoſcit, non eam prædicit, ſed potiùs à cibo abſtinet, & medicamentis ac ſectione venæ, ægrum, loco calido collocat. Et nauta, cùm imminentem procellam animaduertit, vela demittit, anchoras parat, ad portum reducit nauem: vel, ſi non licet, in altum. Et rei ruſticæ peritus, cùm pruinam timet, arbores non putat: & ſi imbres, ſemina non ſerit, cauens ne putreſcant. Ita non ſolùm bona noſcere oportet, ſed etiam illorum conuenientem vſũ condiſcere. Neque pœnitebit huius diſciplinæ: nec in ea tradita damnabis, ſi omni [illegible] caueris. Curabis autem ne in vulgus huiuſmodi prodeant, ſed ſolùm ſapientiæ amatoribus: nec his qui per vanitatem irrident tanquam ſapientes, quæ non probant: neue curioſis, qui multa ſomnia vident, ac pleraque inania, communicare talia decet. Rectè etiam faciet interpres, ſi non ſine præmio atque eo non leui, operam ſuam locabit: quippe præmia artes honeſtare ſolent. Felicis autem occaſionis eſt, in eos incidere qui raro ſomniant, & euidenter: horum enim ſomnia vera ſunt: vt contrà infauſtum, qui plurimùm & aſſiduè multaque vident ſomnia nec euidentia, nec cohærentia, quæ etiam ferè omnia vana ſunt. velut enim agri, ita animi: illi enim luxuriantes, multas alunt herbas, atque inutiles: vt contrà culti raras, & certo ordine diſpoſitas, omneſque vtiles.

CAPVT VII.

De ſua cuiuſque prouidentia.

CONſulit Syneſius, vt quiſque ſibi peculiarem artem ſtatuat, deſcribendo ſomnia, quibus diebus horiſque euenerint: tum quæ

quæ conuenientia illis euenerunt, & quibus temporibus: hæc obſeruando primùm, vt genera ſomniorum animaduertamus, & quæ genera iter per illa ſignificentur. Secundò, vt magnitudinem effectus: dicemus enim infrà, maximum eſſe artis principium, magna à paruis ſcire diſtinguere. Tertium, vt tempus euentus pernoſcamus. Ex his enim tribus facile erit, euentus ſomniis illos ſignificantibus accommodare. Dicemus autem propriè de his in tertio libro. Nũc id neceſſarium exiſtimamus, ob id quod non eadem idem apud omnes ſignificant: tum verò ob propria, quæ videntur. Veluti in generalibus, cum oculus ſignificet ſcientiam & filios: in eo qui non habet, nec poteſt ſuſcipere filios, ſcientiam proculdubio ſignificabit: atque hæc ex arte palam. At verò ex obſeruatione, ſi cui filij ſint, non artem ac ſcientiam oculus in illo ſignificabit. Specialiter verò, in aliquo nec ſcientiam omnem, ſed (gratia exempli) ſi quis medicinam exerceat ac doceat, ſemper doctrinam, non exercitationem; in alio autem contra exercitationem, non doctrinam, perpetuò ſignificabit. Mihi quidem amicus Proſper Marinonus Papienſis ſemper ſignificauit, munus profitendi in ea vrbe: alij autem, etiamſi profeſſor ſit, non idem ſignificabit. Vnde quæſitum iure, cur non eadem idem omnibus ſignificent? Dictum eſt ſuperius, quoniam vt qui deſcripturus eſt ichnographiam equi, in vno cumulo cogetur vti capillo albo, in alio viridi, in alio cæruleo, vt melius totam figuram & quam vult repræſentare ſimilem reddat: ita ex formis imaginibuſque in anima ſeruatis, idem vni vnum, alteri aliud referet. Quantam verò vtilitatem hæc ſpecialis doctrina allatura ſit, ſi vltra generalem adhibeatur atque conſtituatur, vnicuique clarius eſſe puto, quam vt à me dicatur.

CAPVT VIII.

De cognitione temporum, in quibus futura ſunt expectanda.

HOrum igitur cauſa præſcire oportet tẽpus futuræ rei per ſomnium demonſtratæ: hoc autem ex tempore generali, ac ſpeciali natura ſomnij, & qualitate rei viſæ. Primum diſtinguere oportet ſomniorum ſignificata: quoniam quædam futura, quædam præterita, quædam præſentia ſignificant. Quæ quidem ante ortum Solis, futura: quæ in ortu Solis, præſentia, inſtantiaque: quæ verò poſt, præterita aut præſentia. Præſentia intelligo, quæ eadem die, vel non vltra ſeptimam diem ventura ſunt, ita tamen vt origo effectus ab eadem die initium ſumat. Aduertendum tamen eſt, multa eſſe præterita, præſentiaque, quæ futuri retinent naturam. Velut ſi quis familiarem admittat in domum, à quo aliquãdo ſit occidendus, poterit hanc necẽ vel vt præteritã videre: quia iam cauſam in domũ admiſit: vel vt præſentem, quia retinet: vel vt paulò poſt futuram: quia paulò poſt vel illud cogitabit, cùm eo conſilio in domum non venerit iam, aut ſocium ſibi deſtinabit, aut aliquid molietur, vt arma parare, quamuis etiam in triennium ſcelus id dilaturus ſit. Somnia ergo cùm ad diuinationem pertineant, diuinatio autem ſit de naturaliter obſcuris, obſcura autem naturaliter ſolùm ſint ventura, quæ à nullo mortalium, ſed à Deo ſolùm verè præcognoſci poſſunt: propterea ſomnia ad futura referuntur. Eſt tamen præſtantis vatis id agnoſcere, an cauſa iam ſit orta, an oriatur. Imò quod verius eſt, nulla fermè fiunt ſomnia, niſi iam cauſa orta: neque enim Socrates vidit olorem ſignificantem Platonem, eiuſque diuinum ingenium, niſi poſtquam pater Platonis ſuum ad Socratem deducere deſtinauit: ob id nocte antecedente Socrates vidit ſomnium: quod ſi ad initium diſciplinæ referatur, fuit ante illud: ſed ſi ad initium quo pater illum ei diſciplinæ deſtinauit, fuit poſt: adeò vt ſi etiam ad dæmonas ſomnium referatur, non præuidere illos prorſus futura neceſſe ſit: ſed intelligentes quæ tractantur, ſucceſſumque ex origine cognoſcentes, docent quæ futura ſunt. Itaque optimi vatis eſt, vt dixi, intelligere quo in ſtatu cauſa futuri euentus per ſomnium demonſtrati ſit: ſcilicet an orta nuper, an multò antè, an iam coalita, an verò prope finem: ſic enim facilè etiam coniectabitur tempus futuri euentus: nec ſolùm id, ſed qualitatem effectus, & quæ illum circumſtant: vtpote magnitudinem, qualitatem propriam, exitumque rei, & cauſam, originem atque principium. In quo autem hæc demonſtrent, in libris de Subtilitate dictum eſt. Temporis autem magnitudinem futuri aut præteriti, coniectabimur ex tempore quod imaginamur fluxiſſe à fine inſomnij, ad momentum in quo experrectus eſt. Significat autem in omni differentia temporis breue aut longum interuallum, quod vltra annum non extenditur: & ſi ſoluitur in ſomnio, ipſa die fiet. Sed ſi multo ante vel poſt ortum Solis, eauſam tunc inchoare ſignificabit, aut tum perficietur aut detegetur. Spatium igitur illud ad totum ſomnium, velut ad annum referendũm erit. Spatium verò ad ortum Solis, poſt quidem iuxta ſex horarum ſpatium totam præteritam vitam referet: antè, earundem comparatione futuram. Vindemiarum tempore ſi quis aliquid facere videatur: quoniam præfinitum eſt, illud in eo tempore faciet, licet tempus in quo videt non ſit vindemiarum: idem dico de aliis temporibus conſtitutis. Quæ etiam videntur, quo tardius futura ſunt, & minora ſunt, minus euidentem faciunt impreſſionem: & cum tardiùs moueantur (ſiquidem motus rerum, quanto magis diſtant, eò magis lentus videtur) parum ſentiuntur. Quæ verò magna ſunt, & breui futura, magnas efficiunt imagines: & quæ bene videntur, & celerem in eis motum diiudicamus: quamobrem hæc citò ventura, illa ſerò expectabimus. Dico autem celeriter ventura, quæcunque imagines magnas habent, & propinquas, & quæ celeriter mouentur, & nos plus afficiunt: contrarias autem tardè.

Quod verò ad qualitates rerum viſarum,

manifeſtum eſt quòd quæcunque iam inchoatæ ſunt, celeriùs perficiuntur: atque celerrimè, quæ iam proprio curſu prope finem ſunt: contrariæ verò, tardè. Et quæcunque naturaliter motu celeri mouentur, iis quæ tard celerius etiam perficiuntur. Et iuxta etiam naturam ſomniantis, & ætatem, ac reliqua: vt in opulentis atque potentibus. Et quæcunque ſuum habent tempus conſtitutum, vt magiſtratus annui, & olim etiam ex Romanotum more ſub anni initio: quòd ſi ſomnium approperare videtur, cauſa loꝰ ùm tunc iunum habebit, res ipſa differetur. Quòd ſi ſomnium ſerius indicet quod differri non poteſt, ſerius obtinebit, etiam præter conſuetudinem, vt nonnunquam fieri ſolet. In vniuerſum, ſomniorum tempora ſunt, aut præſens, vel paulò poſt, aut multò poſt futurum, aut præteritum, aut ſtatum tempus: annns autem vel menſes aut dies dinumerare fas non eſt, niſi cum verba aut ſigna peculiaria numeros declarantia acceſſerint. At ſunt qui petant auxilium ex Aſtrologia: veloces enim euentus, cùm Luna celeriter mouetur: commutationem, cùm fuerit in ſignis mobilibus: ſtabilitatem & tarditatem in contrariis: ſimiliter coniuncta Saturno & Ioui, tardè: Veneri: & magis Mercurio, celeriter: Marti autem veloci mala velociſſimè: tardo autem bona ſerò. Sed hæc extra artem. Iuxta tamen ſolſtitia immutabilia, & tardè iuxta æquinoctia mutabilia, & celeriter aduenient quæ ſignificantur, Si verò ſtabilia iuxta æquinoctia videantur, aut mutabilia iuxta ſolſtitia, iam hæc ſerò, illa cito euenient. Atque hæc ex arte: quoniam ſolſtitia & æquinoctia etiam vulgo per ſe nota ſunt.

Quæcunque etiam in calendis Ianuarij, vel in die natalitio fiunt, intra annum finiuntur, Et ſi in calendis menſis, aut in ingreſſu Solis in ſignum aliquod, intra menſem vnum. Et ſi in ipſa die ſolſtitij vel æquinoctij, intra tres menſes. Et ſi in hora oppoſitionis Lunæ, aut coniunctionis, intra quindecim dies: & ſi in ortu Solis diei Domini intra ſeptem dies. Et ſi in initio magiſtratus, aut ingreſſus nouæ domus, aut habitationis in externa regione, aut nauis ingreſſu, vel quocunque alio initio, vt generaliter dicam, ante finem illius nego ij effectum ſuum ſortietur. Dies quoque diuini & immutabiles (vt, dies natiuitatis Domini: & trium Regum, qui etiam arcana magna ſignificat: & Salutationis virginis, qui etiam admiranda prædicit ſomnia) fatalia & magna efficere ſolent, atque ad anni alterius reditum euentus ſuos extendunt: eoque toto tempore, & poſt etiam ad vitæ finem in omnibus quæ eo ſomnio declarantur negotiis, quæque eo anno ex his inchoatunt (neceſſe tamen eſt, omnia per illud ſomnium ſignificata eo anno inchoare) maximam efficaciam tetinent. Dies autem Reſurrectionis, quia mobilis eſt, eadem ſignificat: ſed mutata rerum forma, vt ex vna vitæ ratione in aliam tranſeat, vel etiam mutationem ipſam docet eo anno futuram, non nouum additum negotium præſenti vitæ. Idem de feſtis diebus Diuorum patronorum, aut nobis propitiorum, ſeu antecedant, ſeu ſubſequantur.

CAPVT IX.

De modo habendi vera ſomnia.

CVm in omnibus rebus quiddam ſit melius ac deterius, & quod conducit ac nocet, neceſſe eſt etiam in huiuſmodi idem contingere. Quæcunque igitur impedimenta amouent, ſomnia reddunt veriora. Sunt autem impedimenta alia quidem animi, alia corporis: & quæ prohibent ſomnia: alia verò quæ illa conturbant. Conturbantur autem ab his, quæ ſomnia alterius generis oſtendunt. Cibi ergo & potus, & Venus immoderata & præter ordinem, & flagitia, & perturbationes animi, atque moleſtiæ, & præcipuè vinum, ſunt ex his à quibus cauere oportet. Supplicare quoque Deo, vt in quarto de Secretis, oportunum eſt. Dicuntque tres res plerunque videri: quæ ſi albæ ſunt, bene ſe habere negotium ſignificant: ſi nigræ, malè: ſi partim albæ, partim nigræ, aut meliorum colorum, pro qualitate colorum & dominantium iudicabis. Et deferre gemmas, quæ ſomnia non impediant, tranquillitatem tamen animo afferant, & vanitatem explodant, bonum eſt: velut Adamas, Saphirus, Smaragdus, Amethyſtus, Hiacynthus. Refert Plinius, Eumetrim gemmam eſſe ſilici perſimilem, in Bactris natam, quæ capiti ſuppoſita, ſomnia vera oſtendat. Ego certè formatalem habeo, & quæ multa oſtendat, & læta ſomnia: vera autem minimè, vt arbitror. Exiſtimant Nicolum (de quo in libro de Gemmis egi) vera oſtendere ſomnia. Sed ab incertis abſtinere oportet, vt etiam cibis: quæ enim impediant, multa ſunt, & vbique in promptu: quæ autem iuuent, rariſſima. Quare tutius eſt, ni modò expertus ſis, aut efficax aliqua ratio id ſuadeat, abſtinere. Portò purgare caput elleboro, haud malum eſt, nec negligendum. Artemidorus autem exiſtimat nihil agendum, quod ad impetrandum à diis valeat: quandoquidem huiuſmodi ſint dona gratuita quæ extorqueri non debeant, maximè à diis. Nos autem, cùm illorum aut omnium, aut maioris partis cauſam naturalem eſſe docuerimus, & procreanda ſi non veniant, cùm opus habemus, abſurdum non arbitramur. Et vertere (vt ita dicam) domum: id eſt corpus ab humoribus ac cibis & potibus atque Venere purum habere, & animum à perturbatinnibus, bonum eſſe atque vtile non parum exiſtimamus.

CAPVT X.

De generali ſomniorum diſtinctione.

SOmnia quidem quæ abdita nos docent, alia quidem ſimpliciter ea oſtendunt, vocanturque Idola: alia autem artificioſa coniectura

iectura

iectura opus habent, vocanturque inſomnia, ſeu viſa. Ambo hæc genera licet de iiſdem: Idola tamen cùm idem per idem demonſtrent diſtinctione opus non habent. Quæ ergo viſa dicuntur, octo ſunt generum: alia enim de vitæ longitudine ac breuitate docent, atque mortis generibus: alia verò de valetudine: quædam animi affectus præcipuos demonſtrant: quinam ſint, ſuo loco docebimus. Quædam oſtendunt corporis calamitates fortuitas, luxationem, vulnera, verbera, caſum, percuſſionem, ictum, morſum. Quædam alia operationes voluntarias artium exercitationem, concubitum, rixas, peregrinationes, nauigationem, conuiuia. Atque hæc quinque in nobis. Extra nos autem: opes primùm, & honores ac dignitates: demum filij, parentes, fratres, ac familia tota cum amicis: nec vllum eſſe quæſitum poteſt, quod non ad aliquod horum generum pertineat. In vniuerſum igitur iam quatuor diuiſiones ſomniorum explicauimus, à cauſa ſcilicet quadruplicem: ab humoribus, cibis, memoria præteritorum, & à cœlo: à modo repræſentandi idola & viſa: temporis differentia, præterita, præſentia, futura: à rebus demonſtratis, quam nuper explicauimus.

CAPVT XI.

De generali ratione interpretandi ſomnia.

ALias oſtendimus, omnis doctrinæ bene traditæ commune vnum debere eſſe principium: nam vt res omnes ab vna defluunt, ordine ſolùm variatæ: ita & in doctrina, ab vnius origine omnia deduci debent: quòd ſi id non fiat, confuſa, incerta, difficilis atque imperfecta neceſſariò erit. Quomodo autem multiplex eſſe poſſit, hoc ipſo exemplo declarabo: quoniam ſimilia à ſimilibus procedunt, contraria etiam à contrariis neceſſario fient: nam à contrariis ſimilia ſibi fiunt: vt ab igne ignis & calor, ab aqua frigus & aqua: ignis autem & aqua contraria, igitur & genitus ignis, & genita aqua, & calor & frigus, conuenientia: ergo ſimilia fiunt, non conuenientia, ergo diſſimilia. Quæ ergo & regi & iuueni conueniunt, illi bona ſunt: & quæ mihi ſeni & pauperi conueniunt, ſimiliter bona: quæ autem illi, mihi: & quæ mihi, illi mala erunt. Conuenienda igitur mihi bona, rebus autem meis & affectibus & perturbationibus & paſſionibus mala: nam malè ſe habentibus contraria, his per quæ malè ſe habent, conueniunt: ſimilia autem naturæ ipſorum: velut homini pauperi & ſeni humana & ſenilia bona ſunt: hæc quidem ſimilia conditioni ſuæ, illa verò naturæ: opes autem, non paupertas, bonæ: ſiquidem pauperem eſſe malum eſt, & non ſecundum naturam, vt ſenectus. Conueniens ergo quadrifariam dicitur: naturà, conſuetudine, opinione, & contrarietate: tot modis autem dicemus aduerſum. Sunt verò illa à quibus conueniens hoc deſumere expedit: natura, ſexus, ætas, patria, maiores, leges, religio, dignitas, opes, filij, valetudo, amici, familia, vxor: ars, exiſtimatio, mores, ſcientia, conſuetudo, fortuna. Tertius modus ſumitur à mutatione, ſeu in melius, ſeu in deterius fuerit. Porrò in duobus primis generibus duæ ſunt conſiderandæ ſeu ſimilitudinis ſeu contrarietatis rationes: vna quidem per ſe, velut quod caput parentes ſignificat, alia ex accidente, & vtrum conueniat: velut ſaltare ſeni, quod ſtultitiam, aut dedecus, aut mortem ſignificat; ſtultitiam quidem: quia haud conuenit reipſa dedecus, ob iudicium ſpectantium: mortem, quia dici ſolet, Senes cum morte ſaltare ſolitos. Diximus enim etiam ex opinione eſſe interpretanda ſomnia. Habet autem prima ſimilitudo propriam tractationem, de qua paulo poſt agemus. De alia autem poſt, & ſub vna regula, aut duabus continetur.

Tripliciter autem vnum ex alio fit: aut vt à ſimili, ſuaue à ſuaui: idque, vt dixi, ad idolum pertinet: aut à contrario, cùm ex mutatione fit: vt ex paupere diues, ex ægro ſanus: aut vt ex cauſa: vt ex flore ſuauitas: his duobus modis ſomnia referunt. Sed ſi mutatio non ſit, non poteſt ſignificare contrarium: nam non ex rubro album ſignificari poteſt: quoniam non eſt contrarium, vt primario: quandoque etiam tranſpoſito modo, velut in ſpeculis, dextra ſiniſtra, ſiniſtra dextra euadunt. Quòd ergo flores ſignificent triſtitiam, ad dextrum & ſiniſtrum, ſeu tranſpoſitionem referendum eſt: citò enim cadunt atque mutantur, & ad tertium refertur: cantus verò ad ſecundum genus, ſcilicet contrarietatem: quod ex raſis pilis, ad cauſam propriam.

Memineris autem, me tria conſtituiſſe capita generalia in hoc libro primo, quæ toti ſeruiunt arti: ideò in omnibus quæſitis ad illa recurrere expedit: hoc autem factum eſt, ad vitandam repetitionem.

Somnia prætereà alia publica, alia priuata: quæ publica, inferiùs dicentur. Quæ autem publica videntur, & non ſunt, eandem rationem ſubeunt in priuata domo à Principe, Repub. vel maximo magiſtratu, quam per ſe ſignificarent: velut terram mugire, ſi publicum ſit ſomnium, edictum principis coactum ſignificat & admirandum in populum: ſi priuatum, vel in te tuoſque, vel etiam publicum ſed ex quo tu ſolus lædaris.

CAPVT XII.

De partibus hominis, & quæ ad illum ſpectant.

COrporis humani partes aliæ quidem interiores, aliæ externæ: nec diuidere minutim expedit ſingulas, vt medici faciunt: ſed ſufficiet pro internis quidem numeraſſe ſolum cerebrum, pectus, cor, pulmones, iecur, ventriculum, lienem, fellis veſicam, inteſtina, renes, veſicam, & vterum. Et ſunt duodecim.

Exteriorum duæ ſunt differentiæ generales dextra ſiniſtra, & antè ac retrò. Atque hæc

bifariam

biſariam inueniuntur, aut diſtincta naturâ: velut tempora, oculi, aures: aut ſolùm conſideratione: vt in pectore & membro virili, & in naſo. Sed tamen nares diſtinctæ naturâ: ideo naſus hoc habet peculiare conſideratione d'guum, præter reliquas partes omnes. Sont etiam additamenta, pili, capilli, barba.

Corporis deinde pars tota exterior diuiditur in ſex partes generales, caput, collom, pectus, ventrem, pudenda, atque extrema.

Caput diuiditur in quatuor partes: pilis tectam, faciem, aures, & ſubmentum. Pilis tecta in coronam, verticem, occipitiom, & tempora: & ſunt quatuor. Aures in tres: foramen, cartilaginem, & carnem pendentem. Facies in nouem: frontem, oculos, naſum, labia, genas, mandibulas, mentum, buccas, os. Et in labiis eſt ſuperius & inferius.

Oculi in ſupercilia, cilia, (quamuis ambo ad pilos pertineant) palpebras, & oculos ipſos: vt ſint quatuor partes. Et in palpebris eſt ſoperior & inferior. Oculus præterea in album, iridem, pupillam, & angulos lachrymales, & hypopia: & ſunt quinque.

Naſus duæ partes, exterior & interior nares.

Os in ſeptem: dentes, linguam, palatum, guttur, vuеam, gingiuas & gulam.

Collum in ceruicem vbi ſpina adeſt, & guttur, & foueam: & ſunt tres.

Pectus in coſtas & ſunt ſuperiores atque inferiores: iugula, alas, ſurculam, humeros, ſpatulas & dorſom & ſunt ſeptem.

Venter in ſex: ilia, lumbi, renes, vmbilicus, hypochondria, præcordia.

Pudenda ſunt tria: vulua, membrum, & culus.

Membrum in quinque diuiditur: mentulam, ſerotum, teſtes, glandem, & pubem.

Vulua in pubem, interſtitium, labia & os & ſont quatuor.

Culus in quatuor: caudam, nates, interſtitiom, & anum.

Extrema in duo brachia, & crura.

Brachia in quinque: cubitum, carpum manum, homeros, & vlnam.

Manus in ſeptem: dorſum volam, digitos, pollicem, indicem, medium, annularem, & articularem.

Digiti in quatuor: muſculum, nodom, articulom, & vnguem.

Crura in quatuor: coxam, genu, tibiam, pedem.

Tibia in tria: ſuram, os, & malleolum.

Pes in plantam & dorſum, & quinque digitos, vt in manu: vt ſint ſeptem.

Digiti in tres: vngues, articulos, & nodos.

Præter hæc ſont quæ à nobis excidunt, generaliter nouem: ſaliua, muccus, vomitus, ſtercus, vrina, ſemen, vermes, ſanguis, & humor.

Erunt igitur partes omnes diſtinctæ forma, & non compoſitæ, centum vigintinouem. Quòd ſi compoſitæ addantur, erunt omnes centum ac ſexaginta. Sunt præterea, vt dixi, ſuperiora & inferiora in labiis, & palpebris, & coſtis: & erunt centum & ſexaginta tria. Et præterea dextra atque ſiniſtra in omnibus, præterquam interioribus, atque his quæ excernuntur: vt propriò fiant partes ducentæ ac quinque. Adde etiam pilos atque capillos, & barbam: fient ducentæ octo, aut potius ducentæ & vndecim. Quòd ſi libeat addere duos poplites, & ſunt ſinuoſæ partes genuom, calcaneos, mammillas, fient partes ducentæ decem ac ſeptem inſignes. Totidem igitur dicimus eſſe. Anima verò & ipſa pars eſt noſtri, & nos ipſi: ſint igitur ducenta ac decem conſideranda: verùm quæcunque partes minimæ ſunt, vt digitorum, manuum ac pedum nodi, articuli, vngues: non noſtræ, ſed mundi partes ſunt. Loco autem earum erunt, quæ ad nos, vt videbitur.

CAPVT XIII.

De partibus mundi.

OPortet autem conſimiles his, aut paulò ab eis differentes, etiam in mundo inuenire partes: vt ſciamus, ſi qua partium noſtrarum detrimentum paſſura ſit, quonam pacto ex ſomnio eam deprehendere licebit: ac rurſus ex illa partes mundi, eas ſaltem quæ ad nos pertinent: vt parentes, filij, fratres atque domeſtici Et ſi quid poteſt, ad patrim, fertilitatemque, ac etiam cœlum extendatur. Deus igitur pro anima accipiatur: neque enim quicquam magis Deo in nobis anima ipſa aſſimilatur: poſt cœlom & aſtra omnia, & quæ manent: nam irides & cometæ, affectus potius quàm ſubſtantias ſignificare poſſunt: neque enim manent: vt nec tonitrua aut fulgura, aut terræmotus. Sed ab his quæ manent, ſignificata partium ſumere oportet. Ignis ergo, aer, aqua, terra, fontes, flumina, lacus, riui, montes, valles, ſtagna, mare, proprium (nam oceanus pro aqua quandoque capitur) fontes etiam, ſcaturigines, paludeſque, vrbes, domos, regiones, prata, ſyluæ, nemora, campi, ſaltus, deſerta, tuguria, vineta, conſita, fora, templa, atria, pulpita, ſuggeſta, roſtra, arbores, frutices, arbuſta, herbæ, folia, flores, cortices, radices, fructus, rami, trunci, lapides, metalla, gemmæ, metallica: animalia manſueta, fera, ſerpentia, quadrupedia, aues, piſces, parteſque ſingulorum: dæmones, mortui, domeſtici, filij, ſerui, parentes, fratres ac ſorores, vicini, inimici, familiares, agnati, cognati, affines, reges, publicæ perſonæ, magiſtratus, machinæ, vaſa, veſtes, ornamenta, libri, arma, tela, inſtrumenta cuiuſcũque generis, officinæ, tabernæ, apothecæ cauponæ, muſici, medici, ſacerdotes, obſtetrices, artifices ſinguli: lana, goſſipium ſericum, ſpartum, linum: caro, panis, vinum, legumina, grana: tartarus & inferna, carcer, diui, ſtatuæ, imagines, turres, aggeres, volæ, columnæ, laquearia, putei, latrinæ,

næ, naues & earum partes: funes, rotæ, quadrigæ, ſcalæ, laquei, tegulæ, lecti, ſpeluncæ, voragines: frena, habenæ, ephippia: claui, latrunculi, fritillus, alea, trochus, tubera, fungi, piſces ſaliti, tortæ, & ſimilia.

Similiter & affectus, & quæcunque non manent, affectibus ſunt comparandi. Sunt ergo affectus in mundo, quæ pertinent ad motum & quietem & ad affectum, quem in nobis generant: & quæ non manent. Huiuſmodi ſunt fulgura, ſplendores, arcus, voragines, in cœlo figmenta, monſtra, pluuiæ, grandines, voces: ab his tribus generibus affectus in nobis ſignificari ſolent.

Eſt tertium genus commune tam ſubſtantiis quàm affectibus, & eſt quod repræſentat naturaliter: vt ſermo, pictura, ſtatua, imago: hæc enim & de ſubſtantiis eſſe poſſunt, & de affectibus: quandoquidem naturaliter ſignificant, & omnibus communia ſunt: ſtatuæ tamen, vt dixi, ſubſtantiis magis conueniunt repræſentandis.

Sunt & partes quædam mundo communes, & homini: velut filij atque vxor, & mundi & hominis partes ſunt, atque ideo ſignificant atque ſignificantur.

CAPVT XIV.

De communi ratione comparandi partes mundi ad partes hominis, & partes mundi atque affectus ad hominum affectus.

OPortet primum reminiſci præcedentis diuiſionis, ſcilicet quod quæ in nobis ſignificantur, tria ſunt: partes noſtræ, & quæ ad nos attinent, vt filij, vxor, & domeſtici: & affectus: vt opes, morbi, triſtitia. Quæ autem ſignificant, rurſus ſunt partes: nec in nobis partes ſignificari poſſunt, neque quæ ad nos, niſi per mundi partes, quæ quandoque neque noſtræ partes, nec ea quæ ad nos: ita mundi partes, quæ partes noſtras, aut ea quæ ad nos ſignificare poſſunt, trium ſunt generum: mundi partes propriè, vt cœlum: & ea quæ ad nos, vt vxor: vel noſtræ partes, vt oculus. Hæc autem tria, & præcipuè duo vltima, & affectus ſingularum, vt motus vel quies, color, figura, comparatio, affectio, magnitudo, ſonus, actio, accubitus, locus, claritas & obſcuritas, valetudo, habitus ſeu ornatus, numerus, tempus, anni vel dies, & mutatio. Et partes mundi inconſtantes: vt pluuia, & fulgur, & nix: affectus in nobis, vel in his quæ ad nos, ſignificant: ita erunt ergo ſubſtantiarum tria genera, imaginum, affectuum autem ſeptem, ſed ſex maximè. Partiũ autem mundi quæ neque in nobis, neque ad nos, cum ad nos non pertineant, non eſt ſignificatio: niſi quatenus ad nos pertinere poſſunt: vt de republica, patria ac regno: nam & horum euentus perſpicere licet.

Quæcunque verò non habent ad nos comparationem, velut cœlum & ſidera, non commutantur, vt infrà videbimus: at quæ ad nos pertinent, vel ex nobis ſunt, commutant, ſi partes ſignificatæ eſſe poſſint: nam vt ſupra diximus, minimæ partes non ſignificantur: vt vnguis, articulus, digiti: ſed ſolùm ſignificant: ideo ſunt ſolum mundi partes, non noſtræ: atque ideo non commutant. Commutant enim ſolùm noſtræ partes propriæ, & quæ ad nos. Quadrupliciter autem fit commutatio partis in partem: hæc autem non admittitur, vt oculi in cor, vel quæ ad nos, in eam quæ ad nos: vt vxoris in fratrem: ſed quæ ad nos in partem, & partis in ea quæ ad nos: vt oculi in filium, filij in oculum, fratris in brachium, brachij in fratrem.

At quæ ad affectum pertinent, commutant in ſubſtantiam: velut vxor in artem, ars in vxorem: filius in gaudium, gaudium in filium. At hæc commutatio affectus in ſubſtantiam, non per ſe eſt, ſed velut ex accidente: neque enim ſignificat, ſed indicat velut cauſam: filios enim gaudij cauſa eſt.

Sunt præterea, vt dixi, ſignificata ex imaginibus propriis communia ſubſtantiis & affectionibus, & partibus noſtris, & his quæ ad nos: vt vox, ſcriptum, imago, ſtatua.

Præterea affectiones omnes quæ nobis contingunt, aliæ quidem circa corpus, aliæ circa animum, aliæ autem circa fortunæ bona eueniunt. Et quæ circa fortunæ bona, ſunt honores, potentia, amici, diuitiæ, & ſimilia: & circa corpus, valetudo bona vel mala, deformitas, robur, & ſimilia. Quæ autem circa animum, trium ſunt generum: affectiones, & hæ omnes ſunt paſſiuæ, vt lætari & iraſci: & operationes, vt currere, concumbere: & opera, vt fabricare, & generaliter artium exercitatio. Et opera quidem omnia actiua ſunt, vt affectiones paſſiuæ: ſed operationes aliæ actiuæ, vt concumbere: aliæ paſſiuæ, vt verberari.

Quæcunque ſubſtantiæ ad affectiones referuntur, ſubſtantias non ſignificant, verùm affectiones ipſas: velut cibi, potus, poſſeſſiones, & huiuſmodi.

Ex hoc patet, quædam ſignificare plura: velut equus, vt ex ſe conſideratur, vxorem ſignificare poteſt: & vt equitatur, fugam: & vt poſſidetur, diuitias. Quandoque verò ex ſimilitudine actionum, licet ſub affectione comprehendatur, ſubſtantiam ſignificat: vt in exemplo, equus vt meus eſt equitatur, & vxor initur: & ob ſimilitudinem operationis in concubitu, & equitandi, equus vxorem ſignificat.

Nulla ſubſtantia aliena partem vel quæ ad nos ſignificare poteſt: quoniam cùm aliena ſit, ad nos non pertinet: velut equus, planta: nec ſol aut luna ſignificare poſſunt: propria enim non ſunt, ſed omnibus communia: neque affectiones noſtras, aut eorum quæ ad nos, vt dictum eſt: reliquum eſt igitur, vt ſignificent cauſas affectionum.

Quæ ergo ad nos, ſignificantur de ſubſtantiis, & partes noſtræ non exiguæ, & nos ipſi per mundi partes ſtabiles, quæ ad nos ſolùm, & non comparatas affectionibus: & hæ communes ſunt partibus noſtris, & his quæ ad nos. Et per partes noſtras, quamuis exiguas, quæ ad nos: & per ea quæ ad nos, partes noſtræ. Affectiones vero, per omnia

illa

illa ſeptem enarrata. Cauſæ autem affectionum per partes mundi quaſcunque, ſtabiles, communes, proprias, noſtras, & etiam quæ ad nos.

Caput ergo ſignificat dominum domus, regemque, ſacerdotium, mentem, honores,

Capilli, tegulas domus, ornamentum, decorem, luctus & infortunia grauia corporis.

Oculi, filios, gemmas, prudentiã, & iniurias.

Collum, vxorem: eſt enim decor & fulcrum domus. Et voluptatem guſtus: & robur, ob ceruicem

Brachia, fratres: ſunt enim noſtri auxiliatores. Et domeſticos etiam, ſed vtiles.

Manus, artes, & robur.

Tibiæ, familiares, & amicos humiliores, quorum opera ſuſtentamur.

Pectus, fortitudinem: intus conſilium & arcana.

Cor, parentes: ſunt enim origo noſtra. Et filios: ſunt enim nobis maximè cordi. Et vxorem: eam enim maxime diligimus.

Pulmo orationem ac ſermonem: eo enim hic ſunt. Et intimum è domeſticis, atque chariſſimum.

Venter, opes: quia ex eo ſuſcipit corpus alimentum, vt ex opibus homines: & filios: quia in eo contenti fuere, maximè venter fœminarum.

Os, pudorem, dignitatem & valetudinem. Dicimus enim, impudenti ore. Et eo exiſtimatio hominis ſeruatur: eo tranſeunt, quæ nos ſeruant, aut perimunt.

Pudenda, filios, honorem, voluptatem, opes, robur, parentes, & ſcorta quæuis.

Anus, curas & impedimenta: nam eo excrementa exonerantur. Et decora etiam.

Naſus ornamentum & decorem: eſt enim maximè conſpicuus. Nares, famam, odores, perſpicacitatem.

Aures, famam & doctrinam.

Dentes, familiam & coniunctos, & robur corporis.

Renes, filios & robur. Digiti minuta opera & fidem.

Dorſum, nepotes & labores, & patruos: labores, quoniam eo onera feruntur: nepotes: ſunt enim poſt nos, nec à nobis videntur: patruos, quia ſuccedunt capiti.

Vmbilicus, patriam & parentes. Ex his enim nutriti ſumus.

Nates, impudentiam & turpitudinem, & ſeruos, colonóſque: ſunt enim partes abiectiſſimæ.

Tergus, ſenectam, & ſucceſſura poſt nos tempora.

Genua, robur, & operationes grauiores.

Cubiti, operationes leuiores.

Suræ, ornamentũ & decus, atque tutelam,

Tali, ſeu malleoli, ſeruos humiles, domeſticos, & eos quorum ope maximè nitimur.

Pedes, fundamentum totius domus, & artem, & opes, & amicos.

Iecur, prædia & reditus, & voluptatem, & artem: & generaliter, vnde lucrum.

Ventriculus, promum domus, vel procuratorem.

Veſica, muliebrem mundum.

Inteſtina, opes quæ reconditæ ſunt.

Lien, riſum, gaudiumque: vnde illud poëtæ

—— petulanti ſplene cachinno.

Cerebrum, conſilium, mentem, prudentiam, arcanaque, tum ſenſum omnẽ, & diſciplinas.

Coſtæ, ſatellites, procuratores & mulieres: illa nos tuentur, has diligimus.

Cutis, munimentum & ornamentum.

Supercilia, dignitatem, decorem: ornamenta quoque, & mulieres.

Cilia, pædagogos, & cuſtodes puerorum, & ornatum.

Vngues, tutelam & firmitatem.

Fellis veſica, iram indignationem, & morbos. ſolet enim in his efferueſcere.

Vterus filios ac filias.

Vulua, voluptatem turpem.

Barba, authoritatem, lucrum & lætitiam.

Coxæ, ſignificant ancillas, & pueros cuſtodes.

Humeri, familiares maioris authoritatis, promos & diſpenſatores.

Humeri articulus, ſignificat proxenetas, & perſonas, quarum auxilio aliquid perficitur.

Facies, gratiam & quæ ex ea pendent, aut pertinent: vt iniuriam, odium.

Mentum, fundamentum cauſamque exiſtimationis, lætitiæ, lucri.

Submentum, vxorem, filios ac filias, & generaliter ſecretiùs cuſtodita.

Palatum, ſuauitatem vitæ, & domum ipſam, ac iudicium: tum etiam cocum.

Vuea, ſeu vuula, ſermonem, & nepotes ex fratribus ac ſororibus qui à nobis pendent.

Fauces, vitam, & ſupplicium: quoniam ibi ſtrangulantur, & caput aufertur.

Fouea, mortem violentam: ibi enim iugulantur homines & animalia: & ornamenta vxoria, ac puellas.

Ingula, robur, & vitæ tutelam, & fratres; prope nos enim ſunt.

Furcula, medium in domo: vt qui eſt ab epiſtolis, & cocum: quia ventriculi è regione eſt.

Pollex, ſignificat robur, & miniſtrorum ſupremum, & hominem mutilum, & literas.

Index, fidem, religionem, literas, ſeu ſcribendi facultatem, indicia rerum.

Medicus digitus, impudentiam, ſordidas operationes Hebræorum conuerſationem.

Annularis, vxorem, filios, decorem, dignitatem: nihil ad artes.

Auricularis, pueros & infantes, filios; ſi adſint: minorumque curam.

Palma manus, labores, & ſummam inopiam, miniſtroſque ſimplices.

Dorſum manus, artis intermiſſionem, & odium, miniſtrorumque inertiam.

Calcaneus, ſummum robur, & id in quo homo maximè confidere poteſt ſignificat,

Poples, magni negotij modum docet, & venerationem: nam eo veneramur potentes.

Nodus quilibet, ſignificat eos, eaque, quæ negociorum pondus ſuſtinent.

Articulus omnis, ſignificat periculum ob luxationem: extremum iudicium, & quicquid eſt principale.

Muſculus pollicis omnium maximus eſt: refert autem artificij principium, & ſummum decorem.

Ilia, filia propriè ſignificant: contermina enim ſunt lumbis, & honeſtiora.

Lumbi, voluptates, & filias etiam, & imbecillitatem, obnoxiumque laboribus atque doloribus.

Præcordia, ſignificant occulta, & quæ cordi ſunt, & ſapientiam.

Frons, authoritatem, dignitatem, animum hominis, & affectum erga te.

Tempora, ſapientiam, auctoritatem, vitæ tempus, fragilitatem conditionis noſtræ.

Vertex capitis, ſummum vniuſcuiuſque rei, ac dominum.

Anima, vxorem, filios, amicum ſingularem, Deum rem maximè amatam, vitam voluntatem.

Occiput, quæ poſt nos erunt: occulta, periculum amputationis capitis, vbi timoris cauſa ſit.

Corona capitis, regnum, lauream, ſupplicium, & irriſionem. Coronari enim, ac turbines damnatis apponi ea in parte ſolent.

Hypopia, ſignificant exteriores res filiorum, & adhærentia: tum fines voluptatum.

Iris, ornamentum & decorem filiorum, ac voluntatem: ea enim qualitates animi continet.

Pupilla, filios propriè, & operum noſtrorum imaginem, & animi qualitatem, gemmas.

Oculi alba, filiorum munimẽta, & annulos.

Lachrymales anguli, initia voluptatis in filiis, & animi feneſtras.

Genæ pulchritudinem, honeſtatem, valetudinem, pudorem, amorem.

Buccæ, impudentiam, irriſionem, iniuriam, noſtrorum tutelam.

Labia, ſignificant verba: quia his proferuntur: valetudinem: quia eis ſignificatur: decorem, amorem.

Mandibulæ, vtiliores domus miniſtros, cocum, piſtorem, & domum totam: in eis enim ſunt dentes.

Planta pedis, labores, & inopiam ſummam. In hoc differunt illius partes à partibus manus, quòd manus partes leuiora damna, & quaſi per negligentiam parta & morabilia ſignificant: pedis autem grauia, violenta, firma. Summa digitorum pedis, vltimum diſcrimen.

Homo ipſe cùm in conſiderationem venit, ſeipſum aut filios, aut vxorem, aut parentum aliquem refert.

Lingua, orationem, gratiam, exiſtimationem, amorem.

Nomen proprium, eſt ex his quæ non ſunt ſubſtantiæ, ſed affectus: tamen quia eſt intimum, ſignificat hominem ipſum, & illius omnia, exiſtimationem, filios, patriam.

Mamillæ deſcendentes, alimenta, & agros fertiles.

Gottur, tametſi vox, non cibus eò permeet, nihilo ſecius cibos voluptatemque ex eis refert.

Ætates, ſignificant mutationes & proprietates illarum: vt pueritia iniuriam: multis enim modis ſolet iniuria affici: ſenectus ſapientiam & authoritatem, imbecillitatemque: infantia, impedimenta omnis generis.

Portò dextra maſculis, ſiniſtra fœminis: ſuperiora dominis & ſenioribus, inferiora inferioribus & humilioribus. media fratribus & æqualibus ac ſociis: anteriora præſentibus, poſteriora futuris, ſi ad cognitionem referantur: aliter anteriora futuris, poſteriora præteritis tribuemus.

Quæ verò ſequuntur, ad viſa vel ex ſimilitudine deducuntur, vel ex operatione, vel ex ſimilitudine operationis, vel ex repugnantia. Similitudine quidem: vt ducere vxorem, & concubinam, aut puerum in deliciis habere, ſimilitudinem habet, cùm ille aſſiduè concumbit cum illis: ideò vxor non ſignificat quamlibet fœminam, quæ in domo manet, aut puerum, etiamſi aſſiduè ac diu manſerit cum eis: neque ſcortum omne, ſed ſcortum aſſiduũ. Dixi de puero, vt intelligeres etiam ſexum non obſtare ſimilitudini. Ex operatione: equitare ſignificat ſubigere aliquem, & mutationem conſilij. Ex ſimilitudine operationis: vt vxorem docere, curas & impenſas. Et ſignificat etiam in phratriã ingredi: vtrũque enim perpetuum eſt. Ex repugnantia: phratrio & ſeni valdè vxorem ducere, mortem ſignificat: neque enim vxorem ducere poteſt: nec aliquod negocium diuturnum inchoare: quòd ſi non adeò ſenex ſit, poterit negotium inchoare quod non finiet vnquam, ſed in eo vſque ad mortem perſiſtet. Et repugnantia quidem triplex eſt: vel natura: vt diis aliquem verberare: vel re ipſa, vt non eſſe, vel eſſe equum: vel ratione conditionis, vt dixi, phratrio nubere. Quædam verò etſi non repugnent, ſunt tamen præter propoſitum: vt ægro nubere, conuiuari.

Sunt etiam quoquo modo comparationes partium mundi & hominis, propter generalem vim: velut Deus ſignificat animam, cœlum caput: eſt enim in ſuperiore parte, & in eo ſunt dij ſecundum communem opinionem: & in capite meos & ſenſus; & eſt ſuperius corpore. Tertia, viſcera & pedes: viſcera quidem: quia omnia è terra alimenta habentur: pedes: quia immobiles ſuſtinent corpus, ita terra videtur cœlum ſuſtinere. Pectus, aërẽ refert, ob reſpirationem. Mare, humores & ſanguinem.

Quæcunque etiam à pluribus ſignificantur, non eodem modo ſignificãtur, ſed plerumque adhibita diſtinctione. Dixi plerumque, ob ea, quæ ſuperiùs dixi de ſomniis, quomodo efficiantur. Ergo in plerìſque id contingit. Cor, oculi, renes, virga ſurculus, ſignificant filium, ſed dinqi fis cum proprietatibus: Cor, ſapientem, & patris amatorem: oculus ſ amabilem, gratioſum, prouidum: renes, laborioſum: genitale, nepotem impudicum, luxu plan. perditum: ſurculus, ſtupidum, ac quaſi inutilem.

Sæpe etiam contingit, vt dixi, quòd perſona vel res ignota ſignificat eam quæ ad nos, ob affectum noſtrum: quia perſona quæ ad nos, ad nos comparatur, & habet rationem cauſæ. Exemplum. Contigit anno M. D. XXXIV. menſe Ianuarij, vt viderem hominẽ cui eſſent ſeptem filij, eos verberantem. poſt morientem, magna mei miſeratione: idque ſomnium viſum eſt ſæpius repeti, cum tamen interim nequaquam expergiſcerer. Poteram

tamen intelligere ſomnium, ſi (vt nunc) artem calluiſſem: erat enim per ſe clarum, imò ex idoli ſpecie, Socero enim meo Altobello Bandareno ſeptem erant filij: maſculi ſcilicet tres, Marcus, Aloyſius, Ioſephus: filiæ quatuor, Lucia vxor mea, Lucretia, Maria, & Bandarena: is ergo illis diebus mortuus erat, præter omnem meam expectationem, vt qui robuſtus eſſet, nec excederet annum quadrageſimum quartum. Ergo conſtabat illum eſſe, qui cùm ſeptem filiis eſſet, & obiiſſet, & cuius me miſereſceret. Verberabat filius, vt qui egentes relicturus eſſet morte ſua. Ergo intra octo dies literas accepi è Saccenſi oppido, illum mortuum fuiſſe 4. calendas Ianuarij. Iiſdem diebus vxor mea, & forſan ipſamet nocte qua pater obiit, vtero gerens, Ioannem Baptiſtam filium, toto ſomno matrem quaſi extinctuam plorauit. Perſona igitur incognita Altobellum ſocerum referebat, non ex ſe, vt intellexiſti: quoniam quæ ad nos pertinent, ab aliis: quæ ex mundo, ad nos pertinent, aut ex partibus noſtris neceſſariò referuntur. Sed vt nos dolore & commiſeratione afficiebat, cauſa erat doloris & affectionis: quemadmodum & ſocer, quem valdè diligebam, futurus erat.

Similiter non ſemel vidi, nato eo filio, patrem meum vltima ſenecta pereuntem, cuius me miſerebat admodum. Hoc ſomnium, ſi Fata per miſiſſent filij luctuoſam mortẽ oſtendebat: nam patrem mori impoſſibile erat, qui iam mortuus eſſet: at Ioan. Baptiſta filius adeò illi perſimilis totus fuit facie moribuſque, vt vix viui vnquam fuerit ſimilior. Cùm verò periit ille indemnatus anno ætatis ſuæ vigeſimoſexto, pater meus ſi vixiſſet, tum annum egiſſet centeſimum ac quintumdecimum: vnde erat, ac ſi ſomnium diceret: Cùm pater tuus, ſi viueret, extremam aget ſenectam: filius tuus, qui illi ſimilimus eſt, morietur: id eſt, ante trigeſimum annum: nã homini iuxta ſacram paginam non licet excedere centeſimum & vigeſimum vitæ annum: illud ergo idem erat, ac ſi diceret: Filius tuus patri tuo ſimillimus, vt minor natu non poſſet intelligi, ante trigeſimum annum morietur. Qui verò de iis admirantur, quòd ego vnus tot & tanta viderim, qualia in his libris de Somniis, & aliis etiam per ſomnum narraui, quodque tanta etiam per vigiliam contigerint non dormienti: deſinant admirari, cùm ea quæ poſt mortem meam euenient, videbunt. Neque enim parua res mors eius fuit, aut abſque diuino conſilio, cùm tot improbi elabantur multis modis: adoleſcens hic, quo nemo melior, damnatus eſt, nec effugere caſſes potuit. Erat in illo eruditio non mediocris, ſimplicitas animi, res noſtris temporib. non viſa: probitas, manſuetudo, benignitas nimia: inuiſus hoc ſolo, quòd eſſet filius, quodque laudaret me. Inuiderunt ſuperi, vt optimos quoſque, illum nobis, & eripuerunt. Dignus, non qui has incoleret nefarias regiones, ſed qui cœlum habitaret. Sed audi diuinum iudicium. Qui dedit, qui auctor fuit facinoris, qui ſuaſit, qui impulit pecuniæ ſpe, Antonius quidam: euaſit, dimiſſus eſt, & adhuc (ni fallor) viuit: fatebatur factum, impudenti excuſatione atque turpiſſima liberatus eſt. Cõuenerat enim ſic cum accuſatoribus: ſi dolos, ſi fraudes contra filium excogitatas, exercitas, enarrare liceret, & per eos à quibus defendi mea pecunia credebatur, nemo nõ ad miſericordiam, nemo bonus non ad indignationem moueretur. Quæ poſtmodum ſubſecuta ſunt, quaſi non parum peccatum eſſet in filio, quaſi parum iudicij acerbitas mihi nota foret, ereptâ ſtipendij parte, non quòd pecunia ea non magna me torqueat: ſed vt intelligerem quo animo id factum eſſet, abundè quorundam animos declararunt. Data ſunt clam iura defenſionis accuſatoribus: & quia id nõ ſufficiebat, irritati animi procerum, vt quod iure impetrari non poterat, inconſulta potentiorum irâ extorqueretur. Sic ille clariſſimus, nullo peccato, ſtultitiâ non leui, ſed non propriâ, conceſſus eſt odiis antiquis in patrem. At ipſe felix, omni ornatus virtute, dignitate, liberaliumque artium notitiâ, abiuit ad ſuperos: fidem facturus, nihil eſſe potentius inuidia. Iam enim quippiam fermè abſoluerat, aliud etiam maius inchoauerat, ne paternis veſtigiis quamuis fluxa innixa non inhærere videretur. Quem ſpes erat, ſi non eripuiſſent, patrem longè ſuperaturũ: nec paruo emolumẽto quandoque futurũ regi ipſi, ſi ſuperuixiſſet. Iam enim ſpecimen dederat, quali animo affectus eſſet in Hiſpanos, quorum plurimos qui adhuc ſuperuiuunt, à morte liberauerat: atque hæc ex arte. At præter artem quàm multa callebat? nec deerat niſi iudicium, abundabatque impetus ob ætatẽ. Cæterùm id agant, quod volent: nuſquam multis ſeculis parem innocentia & virtute ac ſapientia norint habituros. Nec me fallit paterna pietas cùm ſciam quid dicam: vtinam tam illi ſciſſent, quid facerent.

Sed ad rem redeo. In tranſpoſitione ſignificati neceſſitatem, primò obſeruare oportet: nam ſi annulus vxorem ſignificat, & ramus filium: ea autem ſis ætate, in qua nec ſuſcipere poſſis filium, aut ducere vxorem velis: transferre ſignificatum ad proximam ſubſtantiam aut affectum conueniet. Et rurſus, cùm non conuenit affectus affectui, vel res rei: vt florens pratum, quod lætitiã ſignificat, in luctu. Etſi ea addantur, per quæ aliud declaratetur: vt coronari ſignificat dignitatem; aut irriſionem, aut circumueniri aut circundari ob inſidias: ſed coronari in aula cœleſti, non hæc, ſed mortem cum funere ſumptuoſo & laude ſignificat. Etſi tibi ſignificatum præfixeris illud, vel nunquam ſignificabit: eſſet enim ſomnium ad memoriam pertinens, non viſio: qui ergo plus cupit, perſæpe minus habet. Nam per ſe annulus vxorem decernit: ſi id tecum ſtatuas, & ſomnium de eo ſic velis interpretari, quiduis aliud potiùs ſignificabit.

Præterea illud diligenter conſiderandum, in vnoquoque viſo multa ineſſe generalia, & ſub quocunque generali multa comprehendi: velut mons magnus, ſublimis, immobilis, durus: eſt enim lapideus, inſenſilis, difficilis: arduus enim eſt aſcenſus. Multa igitur habet generalia ſignificata: at ſub ſingulis ſignificatis generalibus plura continentur. Sub magnitudine enim potentia, opes, gloria, ſapientia, militaris autoritas, multorum

conſpiratio,

conſpiratio, inenitabilia, fama. Sublimia ſunt, dignitates, amicitia regia, gloria ſuſpendi: vides quantum vnum ab altero differt. Rurſus omnia hæc ad filium pertinere poſſunt: iugulatur, iugularis in illo: moritur, morieris in illo: cruciatur, cruciaris in illo: exaltatur, gloria tua eſt. Et eodem modo nomen, omen, ſpecies transfertur: quoniam in eodem communi continentur: vt aſinus ad hominem patientem, laborioſum, è familia: in iis enim tribus ambo conueniunt.

Propterea tranſitus fit vel ob multitudinem ſimilitudinum & generalium, in quibus conueniunt, vel propter magnum conſenſum in vno generali: vt inter Deum & regem: nihil enim tam conuenit ſplendore dignitatis atque potentiæ: & inter ſolem & regem: nihil enim tam illuſtre vt Sol, nec etiam vt rex. Conueniunt etiam & transmutantur propter ea quæ iunguntur in ſomno: vt opprimi à monte, non ad ſummerſionem, ſed hominem transferri poteſt: vterque magnus, vterque opprimit. Sic & ratione ſomniantis. Iugulat hominem: ſtudioſus eſt, non armis deditus: ſuperior euadet in diſputatione: libro alicuius opus edito confutabit: videt ſe in carceribus detentum excruciari: ſtudiis tædioſis adeò incumbet, vt vitam ſibi acerbam eſſe putet. Sic etiam in vocibus fiet tranſpoſitio. Sed de hoc, ſuo loco dicetur.

In vniuerſum ergo, tota ars coniectoris in hoc vno conſiſtit, vt plura colligat generalia, atque conſideres cuinam vni rei conueniant, cum conditionibus ſuis: atque ea res erit, quam ſomnium oſtendit.

Conſiderandum eſt etiam, quòd ſomnia illa (vt vno verbo dicam) congruentia, quæ naturæ, legi, conſuetudini, arti, nomini ac tempori congruunt, & (vt generalius dicam, ac breuiſſimè) his quæ illi inſunt ſecundum naturam, & non vi comparata, bona eſſe & felicia: quæ contrà, mala: quæ neutro modo, mediocria, vel quæ ad alios pertinent.

Eorum autem quæ ad mundi partes proprias, aut communes, non in nobis, neque ad nos pertinent, ſignificata, hic ſcribere non eſt neceſſarium, ſed ſuo loco explicabuntur: nihil enim horum inſeparabile eſt, veluti hominis partes: quam ob rem de illis dicere neceſſarium non eſt, ne repetere cogamur: verùm potius modum inueſtigandi ſignificata docere oportet. Vbi primùm ſomnium videris aliquod, illud conſidera, an è genere demonſtratiuorum ſit: id eſt, quod ad occulta declaranda pertineat: ſeu cœleſte, ſeu diuinum malueris appellare. Deinde, cognito quod ex huiuſmodi ſit genere, cognoſces cuius temporis ſit ſignificatiuum. Etſi multò poſt futuri, ipſum ſcribe cum anno, menſe, die, hora, qua ſomniaſti: omneſque conditiones illius, motum, affectúſque. Sin autem præteriti, aut præſentis, aut paulò poſt futuri, ipſum adhuc recenti memoriâ ſcribe, ſed non in libro: niſi velis poſt ad alium vſum, quod ſcripſiſti, cum euentu ſeruare. Ergo eo ſcripto, ſtatim cogita an ſit in initio anni, vel die natali tuo, vel quo infortunium ingens paſſus fueris, aut ſplendido aliquo munere ſeu virtutis cauſa ſeu fortunæ decoratus: plerunque enim ſimilis euentus erit expectandus. Et ſi dies illa finem imponat vel magiſtratui, vel tùm decreueris primum mutare ſedem, aut vitæ rationem, aut ducere vxorem, aut natus tibi ſit filius, aut finem labori alicui vel ærumnæ impoſueris: tunc quidem ſi tempora ſint, ad tempus referendum erit: ſin autem mutatio, ad mutationem cum tempore: ita vt tempus initij anni, & plerunque natalis etiam diei, non vltra annum extendas. Quod ſi anno non finiatur, expecta illud tanquam perpetuum, aut valde diu permanſurum. Etſi in initio menſis, aut ingreſſus Solis in ſignum aliquod, aut in coitu aut oppoſitione Lunæ, aut in ſolſtitiis aut æquinoctiis, coniectaberis tempus in quo ſomnij euentus futurus ſit. Ex quo tum natura viſionis, & rerum quas tractaſti, quæque initium ſumpſerũt illis temporibus, aut iamprimùm inchoatæ ſunt, aut quorum iamprimum celebritas peracta eſt, aut quæ imminent, aut quas iam tractare cœpiſti, aut quæ intra triduum ſine cogitatione etiam initium ſument (hæ autem vt fortuitæ & imminentes maximè ſpectandæ ſunt, ſeu ſeruum aut famulum in domum receperis, ſeu inimicitias cum aliquo exercere cœperis, ſeu amicitiam nouam inieris, ſeu quicquam obiter magni deliberaueris) ex his tribus inquam coniectaberis quid ſignificet. Atque è tribus duo iam explicabimus: tempus ſcilicet, & res impendentes, quas tamen diiudicabis tu naturali prudentia. Tertium eſt natura viſionis, quam ſic aggredere. Primùm conſidera, an ſit idolum: & ſi eſt, rem habes explicatam. Sin autem ſit viſio, quære quid ſignificet ſubſtantiam: id verò (vt dictum eſt) vel ex partibus, vel ex his quæ ad te pertinent ſimpliciter, velut vxore, filiis, familiaribus, affinibus: ita vt memineris hæc tantùm partes ſignificare, vt contrà partes tuæ ea quæ ad te: neque aſſumas partes exiguas ad ſignificandum. Vel erit quod ſignificat pars mundi quæ ad te pertinet, vt domus tua, arbor tua, ager, planta in domo tua, equus vel bos tuus. Inuento ſubiecto ad quod ſomnium pertinet, quod ſolùm poteſt eſſe vel pars tua, vel aliquid ad te, quæres affectionem, quam ſic etiam coniectaberis. Si præſentis temporis eſt ſomniũ, & affectio parua, erit ſomnium de re parua: at contra ſi ſit de præterito vel multo poſt futuro, & affectio in ſomno & vigilia magna, maximus erit effectus. Quæcunque enim procul multum imprimunt, maxima ſunt, & validiſſima. Inde genus affectus requires: hoc autem præcipuè ex duobus, animi affectus natura, & qualitate rerum quæ videntur. Affectus mali ſunt prorſus, timor, triſtitia & miſericordia: boni autem, lætitia & ſpes alacris, ac voluptas, ſeu voluptuoſa poſſeſſio: indifferentia, ira, odium, amor. Admiratio autem eſt propria rebus inexpectatis, aut magnis. Ex rerum autem natura quæcunque bona ſunt, & bene ſe habent, & congruentia, bona ſunt. Quæcunque mala ſunt, & tibi aduerſantur, malum ex malo ſignificant: velut à leone, vel ſerpente etiam magis, vulnerari. Quæcunque mala non congruentia patiuntur, velut ſerpentem exuri videre, aut languere:

malis quidem mala ſunt: bonis verò malorum remiſſionem oſtendunt. Mala autem in bonis, ſi ſomniantes mali ſint, nihil abſurdum: ſi autem boni, deterius: generaliter tamen vtriſque impedimenta in bonis ſignificant. Cognitio affectus genere, & magnitudine: ſi paruus ſit, poteris negligere, ſufficiat ſcire: ſi autem magnus, genera ſingula quære, & ſub eis ſpecies, & coniectare ex omnibus an prima ſignificata conueniant. Si aliquid repugnat vel ratione viſionis, vel perſonæ, vel ratione rei viſæ, alia quæres ſignificata, permutando: donec ad id peruenias, in quo omnia conſentiunt. Quòd ſi ex obſeruationibus proprium habes alicuius rei ſignificatum, illo vtere. ſemper enim difficillimũ eſt prima inuenire, & ſomnij originem. In omnibus tamen non admodum arduum eſt, bonum à malo dignoſcere, præterquam in ſomniis mortem ſignificantibus: nam ob opiniones diuerſas, mors inter mala & bona, ſed non ex æquo: & inter magna & parua, idque quaſi ex æquo refertur: pauci etiam ſibi mortem prædici volunt: ob id ſomnia eiuſmodi non tam facilè interpretamur. Et meliùs ab aliis, quam ab ipſis qui ſomnium viderint, & ad quos pertinet: nam poſſumus etiam mortem amici præuidere. Somnium quod Socrati & Cæſari viſum eſt, mortem prænunciãs, vtrumque leue fuit: Socrati quidem verè: Cæſari vero, quaſi à diis meritò irrideretur, quòd cùm peſſimus eſſet mortalium, ob ſtultam de diuinis honoribus etiam viuenti tributis conceptam perſuaſionem, diuum ſe fieri poſſe exiſtimauerit: nihilo ſecius fores cubiculi ſponte patuiſſe, non pro oſtento exiguæ rei, ſed maximè potiùs miraculo, ſumendum eſt. At Caligulæ vt maximi mali indicium fuit ſomnium, quod illius necem præceſſit. Memineris etiam duplicis illius ſignificati vniuſcuiuſque rei boni ac mali, vt iuxta ſignificatum ſomnij illud ſumas. Conſidera etiam generalia omnia bona vel mala ſignificata, prout genus eſt inſomnij: ſimilitudinem quoque ſubſtantiæ, operationem, ſimilitudinem operationis, & repugnantiam. Demum inſpice affectus ſingulos in initio huius capitis enarratos, & ſunt ſexdecim. Demum voces ac verba, picturas, ſtatuas, ſi per eas quid ſignificetur: ſæpe enim ex illis iuuaberis. Indicium verò eſt rectè aſſecutæ interpretationis, quædam animi quies, & omnia conſentientia.

Quòd ſi contingat perſonam deeſſe, ſemper ad ſomniantem refertur. Atque hæc cauſa eſt, cur cognitæ per ſomnum perſonæ, in vigilia incognitæ, ſemper ad ſomniantem referuntur: cùm enim (vt dixi) partes mundi propriæ quæ non ad nos, ad ea quæ ad nos referri non poſſint, & cognitæ ſint in ſomno, ad nos neceſſariò referuntur. Vbi ergo ſubſtantia quæ perſonam quæ ad nos ſignificare poſſit, non adſit, ſubiicietur perſona ſomniantis. Nulla pars communis mundi poteſt ſignificare ſubſtantiam propriam, neque affectionis cauſam: nec aliqua propria communem, niſi cùm propria illa partes fuerint illius communis, vt eius patriam.

CAPVT XV.

De generalibus regulis ſomnia interpretandi.

SOmnia monitoria hominibus probis accidunt. Plerumque ſunt autem probi, qui 1
diligunt iuſtitiam: ea enim eſt omnium virtutum mater: & qui iuſtus eſt, pius etiam
eſt, liberalis, gratus, innocens. Quinque 2
ſunt affectus animi, maximi: Timor, ſpes,
admiratio, triſtitia, atque lætitia: eumque
in magnitudine ordinem ſeruant, quo deſcripti ſunt: poſt quos ſunt, odium atque amor.
Somnia non minùs de præſentibus & præteritis ſunt, quàm etiam de futuris: ſed futura 3
euentus detegit: occulta autem non ita deteguntur niſi caſu. Vnumquodque ſomnium
ad ſua generalia deducendum eſt, & ex eo 4
plura declarabuntur. Velut video montem
in me tuenrem: mons magna res eſt: magna
ſunt magiſtratus, viri potentes: ruunt, qui
cadunt, qui ſuccumbunt, qui iniuriam patiuntur, qui dignitate priuãtur: atque ex huiuſmodi in coniecturam deuenire poteris. Res
contra naturam in bene ſe habentibus, ma- 5
læ & infidæ: peſſimè ſe habentibus & miſeris, ſi ad bonum vergant, bonæ & fidæ:
malè tantùm habentibus, bonæ, ſed non
fidæ. Omne ſomnium, etiam peſſimum,
cùm iuxta votum fuerit, bonum eſſe poteſt: 6
vt ſi quis vindictam quærens, ſolem cruentum viderit. Omnia rara eadem ſignificant
per ſomnum, quæ etiam dum verè appa- 7
rent. Et omnia quæ ſola ſunt, vt ſol, luna,
vxor apud Chriſtianos, cùm plura videntur, 8
ſignificant lites, confuſionem, diſcordias,
timorem. Et ſi plura in vnum redacta videantur, periculum, inopiam auxiliorum, aut
conſpirationem multitudinis. Magnitudo rei 9
viſæ, & affectus & actionis, magnitudini
euentus generaliter reſpondent. Rem videre vt prorſus ſe habet, nihil ſignificat, ſed
memoriæ eſt. Mores etiam hominum ſpe- 10.11
ctare oportet: malis enim credere non oportet, maximè bona ſuadentibus, & quæcunque diſſimilia: vt ſi bonus mala ſuadeat. Ani- 12
maduertere decet maximè ſucceſſum in ſomnij, & quomodo ex vno in aliud transferatur, demum finem. Repetenda etiam eſt 13
ſæpius tota tractatio: velut quæ diximus de nobis tranſlata ad filios, eadem nobis contingent ſi quis de parente tuo viderit: velut erui
oculum patri tuo, tuam aut fratris tui mortem
prædicit. Omnis res quæ exitum habere non
poteſt, priuationem eius actionis portendit: 14
vt ſororem in matrimonium ducere, cœlibatum: non enim licet ſororem ſibi matrimonio iungere: vnde eſt vt in prouerbio: Cùm
mala pepererit. Pleraque viſa per ſomnium 15
duo habent ſignificata, vnum bonum, aliud
malum: velut Aſtrologi de ſtellis benè
aut malè conſtitutis dicunt: vnde erroris
cauſa tam frequens: vt tres habere oculos,
& prudentiam ſignificat, felicemque ſucceſſum: aut opus prudentia fore, quòd
malè res ſit ſucceſſura. Plerumque etiam cùm
ſomnia mutationem ſignificent, ſignificatum
conie

16 coniectabimur ex eo ad quod prona eſt muta-
tio: vt pauperi non niſi ad opes, quod ad ſub-
ſtantiam attinet, procliuis eſt mutatio. Som-
17 nia de rebus chariſſimis rarò bona ſunt, quòd
cum magno affectu fiant: at in his mali, vt
viſum eſt, bonos ſuperant: at mali animi
affectus non niſi ab aduerſis, non à ſecundis
18 procedunt. Cùm pluribus magnum aliquid
ſignificatur, malum eſt: bonum enim pluri-
bus ingens euenire non poteſt: at calamitas,
vt in peſte, & ruina domus, ſæpe pluribus
ſumma contingit. Maximum in cunctis eſt,
19 cognoſcere magnitudinem ſignificati ſom-
niorum, vt etiam reliquarum rerum &
actionum. Obſeruandum eſt diſcrimen rei
20 ſecundum naturam, ab eo quod vel lege vel
conſuetudine conſtat: vt amoris in filium na-
turalem, adoptiuum aut amicum. Somnia ſo-
lent ex generalibus in propria tranſire: vt
21 medicus, medicum tuum ſignificet: & con-
trà medicus tuus, medicum non tuum. Re-
ciprocatio in ſomno, valde neceſſaria eſt
22 plerunque: vt quem non noris, exiſtimes
eum cui tu ſis ignotus: qui bene fecerit, cui
23 tu benefacies. Eorum autem quæ ad perſo-
nam noſtram referri nequeunt, non eſt re-
24 ciprocatio: vt deorum, aut mortuorum. Som-
nia quædam plura per pauca, quædam con-
trà: alia plura per plura, alia pauca per pau-
ca ſignificant: velut nomen amittere, ſigni-
ficat vitam, opes, dignitatem, familiamque
amittere: hoc eſt, per pauca plura ſignifica-
ri: quòd ſi plures gemmas, quas non habeas,
amiſiſſe videaris, rem exiguam amiſſurum
25 oſtendit. Amittere quæ non habes, cùm alia
habeas quæ amittere poſſis, paruam iactu-
26 ram portendit. Incognitus effectus futurus,
& indeterminatus, nullo ſomnio ſignificari
ſolet: quoniam natura nihil fruſtrà agit.
Omnia neceſſaria vſui peruerſa, nihil boni
27 vnquam ſignificare poſſunt. Extrema ma-
28 la non ſignificant extremum malum, niſi
per idolum: quoniam nullum malum extre-
mum ſolet eidem bis contingere. At ſi ido-
29 lum fuerit, nihil habet confictum ſecum.
Exiguarum rerum viſio, & diſcrimen mag-
num, nihil portendere ſolet. Similes perſo-
30 næ in ſomniantem verti poſſunt: id eſt, illum
31 ſignificare: at ille non poteſt alios. Nullum
imperfectum bonum eſt: vt tonderi ex dimi-
32 dio, lauari. Quatuor ſunt ad quæ ſomnia
transferuntur: natura rei, hiſtoria, fabula,
& caſus aliquis qui tibi ex eadem re contige-
rit: velut ſi mortuo tibi videaris ſolem ſequi,
ſuſpendium ſignificat: referunt enim, ſuſpen-
ſos faciem ſemper ad ſolem conuertere.
Omnia ſomnia maiorem habent efficaciam
33 in iam inchoatis & præparatis: vt ſuſpendij
in vincto vel etiam fure. Conſtruere ple-
34 runque bonum eſt, diruere malum. Ex fu-
turis non ſuccedentibus, ſuper præſentia ar-
35 gumentum quandoque ſumere licet: velut,
ſi cui amicus lætus videatur: poſtridie autem
infortunium accidat ſomnianti, perinde eſt
36 ac ſi diceret ſomnium illud, is tuus non erat
amicus; hoc enim oſtendere volui. Eorum
etiam quæ ſignificant, ſi aliquid ad hominem
pertinet, mutua eſt reciprocatio: vt ſi oculus
ſignificat filium, & oculus effoſſus filij mor-
tem, filius ſignificabit oculum, & filij mors
oculum effoſſum. Quatuor præterea ſunt quæ 37
omnem rem poſſibilem reddunt: Aetas flo-
rens, origo nobilis, femina iacta ex opibus
ac virtute, & rei qualitas conueniens vt ſacer- 38
dotium. Quòd ſi ineptus ſit ad ſignificatam
felicitatem, tantundem in contrarium decli-
nabit: vt plebeio inepto regalis pompa ſu-
ſpendium ſignificat: nam & qui ad ſuppli-
cium ducuntur, ſatellitibus circundantur. 39
Cùm plura idem ſignificant, omnia tamen
diuerſis modis ſignificant: velut oculi ſignifi-
cant filios pulchros, cor prudentes, mem-
brum virile prorſus inſanes & libidinoſos,
renes laborioſos: germina ignauos, ſed ad
propagationem vtiles & fœcundos. Quæcun- 40
que talia ſunt vt nihil boni poſſit eis accide- 41
re, ſemper mala prænunciant: vt dentes.
Quæcunque extrema ſunt, minora mala ſig-
nificant: quoniam viſio & interpretatio à ve-
ra repræſentatione differt, & ab idolo. Som- 42
nij proprium eſt, nil nobis notum ſignifica- 43
re. Somnia de principibus, & illorum etiam
ſomnia, ſemper fermè idola ſunt. Nihil oli- 44
dum in ſuis videre, aut fœdum, vel miſerum,
bonum eſt. In omnibus actus potentiâ maior 45
eſt: velut acria edere dolores ſignificat: eſſe 46
vt edantur, dolorum periculum. Mendacibus
quoque infida ſomnia apparere ſolent. Intem- 47
peſtiua tempeſtiuè ſi adeſſe videantur, com-
mutationem malorum in bona ſignificant:
velut ſi vere appareant vuæ, quæ autumni
tamen tempore eſſe videantur. Vt contrà
tempeſtiua intempeſtiuè, commutationem
bonorum in mala: velut ſi autumno videan-
tur vuæ, quæ tamen vere adeſſe videantur.
Tempeſtiua tempeſtiuè, bona augent: vt in-
tempeſtiua intempeſtiuè mala. Rurſus quæ 48
videntur: alia quidem quæ ſunt tanquam
ſint: vt ſi equum habeam, illum tamen amit-
tere videar, aut equitare, hoc certum habet
ſignificatum: aut ex eo quod non eſt, & vi-
detur: vt ſi videar equum habere quem non
habeam, inde amittere vel equitare: aut ex
eo quod eſt, & non videtur: vt ſi equo care-
re videar, & inde alium emere: hoc autem
& imbecillem & parùm veram habet ſignifi-
cationem, ſed quæ longa indiget interpreta-
tione, atque ex abditis repetitâ. At ſecundus
modus eſt efficax, ſed minùs planus, vt etiam
de tertio dixi: medius ergo inter illos.

Quæcunque ſignificant aliquid, ſi non 49
omnia eiuſdem generis ſignificent, ad vnum
genus contrahuntur, ſimile proprietate natu-
ræ: velut aues ſignificant futura, & non om-
nia ſignificabunt: ergo celeriter ventura, non
tardè: nam inter omnia animalia aues ce-
lerrimè mouentur. Ita etiam ignis ſignificat
ardores, pugnas, non omnes, ſed eas pro-
priè quæ ex minimis in immenſum creſcunt.
Ignis enim ſtatim creſcit in magnitudinem
immenſam. Maximum præceptum artis eſt, 50
ſcire tranſire per eadem genera, vt ex extre-
mis media dignoſcamus: velut amarus ſa-
por proculdubio mortem ſignificat, cùm ma-
gnus fuerit: quid modò decernat medio-
cris, aut paruus, ſi quis deducere norit, pau-
cis fermè totam artem deprehendet: nam
extrema in omnibus per ſe quaſi nota ſunt,

51 Quæcunque communia vel conſequentia ſunt
conſiderare tantum oportet, cùm vel exceſ-
ſerint, aut animum mouent: vt numerus,
magnitudo, motus vel quies, figuráue: vt ſi
pygmæum videas, aut gigantem.
52 Aduertendum diligenter eſt, ſomnia quæ-
dam non ſimpliciter vera ſignificare, ſed ſe-
cundum opinionem vulgarem, aut exiſtima-
tionem ſomniantis: atque ita ſignificant ve-
rum: quoniam illud verum ſomnians arbitra-
bitur: vocanturque huiuſmodi ſomnia ima-
ginum. Fiunt autem ex permiſtione affectus
animi, & influxu cœleſti: cuius exemplum
53 habebis in quarto libro †. Fide dignos dici-
mus deos, & proprios diuos etiam, & paren- † Cap. 4. ſomnio 19.
tes, niſi irati ſint: & amicos, & omnino ve-
54 races. Et plerumque etiam reges, & ſacer-
dotes bonos. Cùm idem pluribus ſignificari
poteſt: ſignificatur autem inſueto modo, pro-
prietas ſignificantis rei eſt conſideranda: ve-
lut patriam poſſidere, pluribus modis ſignifi-
cari poteſt: ſi per matris concubitum tyran-
nicè occupabit, tyrannidem exercebit, & in-
feliciter peribit, vt inceſtu matris dignus.
55 Somnia omnia contra leges, infamiam præ-
56 dicunt. Quæcunque celeriter proueniunt, vt
perſicus, ſus, celerem effectum nunciant:
quæ verò tardè, vt cupreſſus, elephas, tar-
dè. Quæ longa, ut perticæ, pinus, cameli,
homines proceri, longanimes & tardos: bre-
uia, vt pumiliones, lichen, malus punica,
feſtinationem. Quæ lata, diu proferuntur:
quæ anguſta, breui abſoluuntur. Quæ grauia,
vt aurum & plumbum, cum difficultate: quæ
leuia, facilè. Quæ celeriter creſcunt, & pa-
rum durant, talia etiam negotia & initia talia
57 ſignificant, vt contrà, quæ ſerò proueniunt.
Quod fieri perſæpe conſueuit vere, in ſomnis
pro generali ratione obſeruandum eſt, ni
aliud obſtet: velut ſi cui fugiat equus, intel-
ligatur ſignificatum pro equo fugiente, qui
58 non pereat. Omnia familiaria pro extrema
cauſa ſunt interpretanda: vt loqui pro petere:
neque enim cogimur ad hanc actionem, niſi
huius cauſa, cùm ſit actio familiariſſima.
59 Quæcunque ex duobus conſtant, re & affe-
ctione ſecundum ſimilitudinem, ex vtroque
ſunt iudicanda: velut edere cerium, ex edo,
quod eſt lucrari, vel indigere: & ceruo, quod
eſt timido, fugaci, vel naui: idque eſt lucrari
nauigatione, vel alio modo periculoſo. Cùm
60 conditio repugnat, aut repetitur, ad aliud ſi-
gnificatum eſt transferenda interpretatio, ve-
luti eſurire, indigentiam edendi ſignificat:
Edere rurſus, indigentiam & lucrum: at in-
digentiam indigentiæ præpoſterè dicemus:
quare ſignificabit vehemens lucri deſiderium.
61 Cauendum eſt diligentiſſimè, quod in oracu-
lis ſæpiùs euenire conſueuit, ne loco vnius
rei, puta affectionis, locus ſit intelligendus:
62 vt κέραμ☉ linguâ Cypriorum ſignificat car-
cerem, cùm ſit Cariæ vrbs, dolium & tegula.
Conditio neceſſaria ſemper præſupponitur,
etiamſi in ſomno non appareat: vt capi pro
63 torqueri. Cùm tranſmutantur res, affectio
manet: vt oculi ferrei, ſi filios ſignificant,
robuſtos & fortes.

CAPVT XVII.

De Diis.

Dij iuxta hanc conſiderationem partes mundi ſunt, generales atque communes, & cauſas generales ſignificant. In eis tria conſiderare oportet, quæ illis verè inſunt: & ſunt, poteſtas, & ſapientia, veritas, bonitas, iuſtitia, infinitas, æternitas. Quæ tribuuntur, miſericordia, pietas: quæ exhibentur, veneratio: iuxtaque hæc facilè viſa illorum interpretabimur. Siquidem audire aliquid ab illis, verum eſt quod dicitur: ſunt enim veritas: ab illis verberari, mortem ſignificat: quis enim mortalium verbera ab infinito robore præter mortem feret? Si miſeret tui, iuſtè extrema patieris: quorſum enim miſereri, ſi iuuare poteſt, niſi quia merita patieris, vt iuſtè ſuccurrere tibi non poſſit? Iungere Deo dextram, eſt mori: nam immortalitati iungi, niſi per mortem, non poſſumus. Audire ab illo verba obſcura, malum eſt, ſi enim bona ſignificarent, nollet nos latere, eſt enim bonus, & ita, vt nil prauitatis immiſtum habeat. Quòd ſi obliuiſcaris dictorum, quæ erunt in ſumma ſpe aut timore, non euenient. Si videris facientes quæ eſſe poſſunt, euenient, ſin autem quæ eſſe non poſſunt, euenient inſperata, quæ nunquam ſperaueras. Sed hæc poſſunt etiam eſſe bona, ex verbis autem obſcuris, inſperata mala. Si verba obſcura aliquis interpretetur fide dignus, erunt iuxta interpretationem. Qui ſint fide digni, iam vidiſti. Si minentur, plectetur infortunio magno, ſi vt ſpiritus videantur, ſecreta intelliget. Si eos venerabitur, lætitiâ afficietur. Si in domum quampiam cum illis ingrediaris & egrediaris, morieris breui, ſi non egrediaris, ad extremum periculum ex morbo deuenies. Si non egrediatur, ſed in limine ſubſiſtat, longo morbo vexabitur. Deus regem ſignificat. A Deo damnari, eſt à rege iuſtè damnari, à Deo aliquid impetrare, eſt à rege obtinere illud, aut ſimile. Si mulier Deum in maieſtate viderit, vir ſuus facta ſua requiret. Hoc magis de diuo, quàm de Deo: & etiam de vtroque non per ſe, ſed ſignificat per ſe maximum mulieris timorem. Exceſſus à Deo: morietur, & ſtirps ſuâ dignitate priuabitur. Viſio Dei, & cultus etiam magis, mutationem ad meliorem vitam, & ſcientiam arcanorum ſignificat. Qui Dei vocem ex aure excipit, arcana intelliget, aut omnino vitam aget piam. Sociari illis tacitis, mortem ſignificat: ſi loquantur, verba ſunt obſeruanda. Deorum cultum mutare, ſignificat in principe vexationem populi: in nobili, ruinam opum & exiſtimationis: in plebeio homine, deceptionem, & teſtimonium falſum: in muliere, adulterium. Diuis ſupplicare cum ſolicitudine, calamitatem magnam aut metam nunciat. Deos ſpernere, magnam felicitatem aut calamitatem prædicit: in vtriſque enim ſolemus deos contemnere: in felicitate quidem obliti, in calamitate deſperantes & irati. Diui diuis aut deis, aut dei Cap. 15. regula 53.

deis

deis ſacrificantes, admiranda prænunciat: & hæreſim, & mutationem magnam rerum. Deus præterea pontificem ſignificat: minores Dei, diuique ſacerdotes. Dij plorantes aut irati, maxima mala publica decernunt, & vitam principum deteſtandam.

CAPVT XVII.

De diuis.

DIui eadem quæ dei ſignificant, ſed minora, minuſque bona: at mala non minora. Deos minores loco eorum idololatræ colebant. In duobus diſtinguntur à diis, vnde tertium oritur. Primum quidem, quòd peculiarem diuum colimus, non autem deum, eſt enim omnibus communis. Præterea, quòd diuos habemus etiam negotiis præfectos: vt medicis ac ægris, Coſman & Damianum, militibus, Georgium: philoſophis, Dionyſium Areopagitam: pontificibus, Petrum: concionatoribus, Paulum: eruditis, Hieronymum, Auguſtinum. In aduerſis martyrum deſideramus conſtantiam: in tranquillitate, Ioannem apoſtolum: in felicitate, Syluestrum pontificem, Aloiſiumque regem, & tres Magos, quos etiam pro ſapientia colere ſolemus. In vincendis aduerſis, Ambroſium: pro prudentia, B. Antonium: pro bona fama, Eremitas? pro innocentia, virgines ſuſpicimus. Quòd ſi Romanis laudi datum eſt, vt prophanos maiores colerent: ſi ſupra humanam virtutem Dei amore inſignes, cur digni non erunt veneratione? Si ſuſpicimus in multis errantem contra pietatem Auerroëm, & tot alios, cur his ſanctis viris non deferemus honorem? illos non imitabimur; atque in diuerſis donis fautores non optabimus? Et Mariæ Chriſti matri ego quandoque ſupplicaui in deſperata cauſa bis, & obtinui perfectè in vna: in alia, vt non vexarer. Si reges ſuorum adulatorum: id eſt, falſorum amicorum precibus mouentur, etiam Deum votis proborum, nedum illorum qui aduerſus ſtatuas pro Deo vincente ad mortem pugnauerunt, indulgere multa conſentaneum eſt. Apud hos ergo qui diuos hos colunt, deſeri à propitio, aut illum ſibi iratum videre, eſt ruinam imminentem capiti ſuo naturaliter (vt dixi) prædici. In vnoquoque diuo ſpectanda eſt virtus, quà dum viuebat inter mortales fulſit, & pro qua à te colitur: ita propitium tibi vel infauſtum euentũ ſomniũ declarabit. Semper autẽ accipere à diuis quæ illis propria ſunt, bonum: auferri autem, malum ac dirum. Accipere medicamentum ægro ſi videatur, aut medico propinare ex manu diui medici (ſunt autem multi) ipſumque quale ſit cognoſcente qui videt, verè ſumpto poſtmodum medicamento omnes ſanitati reſtitutos accepi. Diui quos colimus, ſi non congruè ſe habere, ſed triſtes aut inornati videantur, timores & damna & impietatem prædicant. Ob id de ornatu externo dicam: priùs monendo, vt caueat lector, ne huiuſmodi malè interpretando, in aliquid ſiniſtri incidat: nam nolo ego ſapere, pluſquam oportet ſapere, nec à maiorum meorum decretis vel teruncium diſcedere vel aberrare. Diui ornati & læti, quicquid optas dant, & omnem triſtitiam auferunt: infirmos ſanant, vinctos ſoluunt, exules reducunt, ſeruos liberant: litigantibus & pugnaturis victoriam, prægnantibus fauſtam & ſuperuicturam ſobolem, iuxta diui ſexum pollicentur, miſeros ſolantur. Fœdati diui, inſperata mala portendunt. Alieno habitu induti, & irati vel triſtes, damnum ab homine illius gentis, cuius eſt habitus, portendunt. Diuos inter ſe pugnantes videre, contentiones regum & bella ſignificat.

CAPVT XVIII.

De ſtatuis & imaginibus deorum & diuorum.

STatuæ ergo deorum atque diuorum, eadem penè quæ dei diuique, apud imperitam plebam ſignificant: apud alios verò, multo minora. In quibuſdam tamen adeò vtiles ſunt, vt etiam dij diuique: velut in diuitiis, honoribuſque: quod hæc non ſint verorum deorum dona, quamuis vulgus longè aliter ſentiat. Itaque & vltio & ſimilia, niſi is de quo vltionem ſumere volumus, diis inuiſus ob improbitatem dici poſſit, ad ſtatuas magis quàm ad deos pertinet. Imagines pictæ ſtatuis ſunt valde inferiores, eadem autem ſignificant. Porrò ſtatuas deorum moueri, aut imagines, hoc à diuinitate ſeiunctum cùm ſit, ſignificat admirabile quid, nec contemnendum, euenturum: admirabile, quia lignum, lapiſue, aut pictura: non contemnendum, ob dei repræſentationem. Deferri quoque ſtatuas deorum ad locum inſuetum, eſt cultum aliquem obliterari, aut nouas induci ceremonias. Porrò ſtatuam Dei in caput cadere, eſt lædi à ſacerdote, aut vexari: ſtatuæ enim deorum ac diuorum, ſunt illius ſacerdotes. Siquis ergo videat ſtatuam, gratiá exempli, D. Laurentij in caput ſuum cadere, ſed non vulnerari: coniectabitur ſacerdotem aliquem illius diui, aut etiam D. Stephani (adeò ſomnia idem referre abhorrent, vt ſemper fermè & in ſubſtantiis & affectibus ſimile pro ſimili oſtendant) infamiâ eum aſperſurum.

CAPVT XIX.

De dæmonibus & heroibus.

DAemones pro cacodæmonibus intelligere oportet. Significant autem fures, hoſtes: & ſi propitij videantur, diuitias. Sed nudi, infœlicitatem. Sæpe noſtrum genium vrius refert: ideoque triſtis aut malè affectus, malum portendit: lætus autem, bonam fortunam: cum dæmonibus pugnare, magnas animi perturbationes declarat. Dæmones, ſatellites & lictores oſtendunt. In propria forma ſi videris, vera illorum reſponſa eſſe

credas : ſecus autem , falſa. Dæmones etiam affectus noſtros ſignificant , & prauos dominos. Iuxta verò legem noſtram , & verè, dæmones ſunt dij maiorum noſtrotum : atque ideò Æſculapium iratum aut triſtem , aut abeuntem videre , eſt infirmari : infitno autem mortem denunciat. Neptunus & Thetis, naufragium : Mercurius, omnia infelici cum ſucceſſu : Saturnus vincula : Mars cædem : Iupiter iudicium publicum quo damnaberis : Minerua infelicitatem , & ignorantiam , fruſtrationemque laboris in diſcendo. Vulcanus periculum per ignem , & labores , & membri alicuius læſionem aut priuationem : Momus, irriſionem : Hercules paupertatem, ærumnas, inſaniam , voluntariam mortem. Bacchus temulentiam , irriſionem , & damna à mulieribus. Orpheus mortem vxoris , odium mulierum propter amorem puerorum. Apollo mortem , & indignationem , triſtitiamque. Malis præterea dæmones fauſti vtiliores ſunt, quàm bonis : infenſi verò malis plus nocent, quàm bonis. Deæ minora bona ac mala decernunt. Dæmones videre pugnantes , potentium virorum & malorum contentiones ſignificabit.

Hernës maiora ſignificant , & meliora, quàm dæmones , & ad virtutes magis hortantur : & in pugna & lite meliores ſunt , ac magis fauſti , quàm dæmones : in reuelando verò ſecreta , inutiles ſunt : irati magis nocent. Hoc ex numero ſunt , Achilles, Hector, Aiax, Orlandus , Rinaldus , & quicquid ſupra humanas vires fabuloſa celebrat antiquitas. Quo in genere etiam ſunt gigantes , Alexander, Mithridates. Heroum ſignificata clariora ſunt quàm dæmonum, propter illorum exitus cognitos. Sunt etiam inter hos , reges : vt Alexander Magnus , & Carolus Magnus , & Cæſar dictator atque Auguſtus. Iuxta verò exitum illorum & vitam , quod ad negotium attinet , indicabis. Et heroës malè induti, & minantes , ſignificant latrones.

Statuas verò & imagines eodem modo vt in diuis accipies : bonas atque felices , bonorum atque felicium : contrariorum , ſub contrario ſignificato.

CAPVT XX.

De ſedibus beatis, campis Elyſiis, Tartaro & pœna temporaria.

PAradiſus ſignificat ſapientiam , dignitatem , pietatem , honeſtam voluptatem. Dignitatem quidem : quoniam qui ibi ſunt, ab hominibus coluntur : voluptatem : quoniam ibi ſunt felices. Sapientiam : quia quæ ibi ſunt , ea dignoſcuntur non ſenſibus. Eò demitti quenquam in terras , ſiquidem libet fuerit , optimum regem : ſin autem catenatus , feliciſſimum , ſed crudelem ſignificat tyrannum. Ibidem quoque eſſe , in collegium ſacerdotum aſciſci prænunciat.

Ex tartaro aliquem aſcendere cum gladio, vel infulis , aut magiſtratus inſignibus , vel cum gladio nudo , vel à Plutonis ſede , eſt tyrannum oriturum crudelem , qui tamen infelicem habebit exitum. Tartara ſignificant mœrorem , confuſionem & turbationem , ſic & temperariam pœnam. Idem & Elyſij campi : ſed pœnam non ſignificant , nec mœrorem , aut ſaltem non magnum. Viuere in huiuſmodi locis , eſt flagitioſam vitam ducere : cruciari in illis , eſt detegi in flagitio. Spectare ſolùm , ſignificat triſtitiam. Ad inferos deſcendere, nec reuerti , proximum idolo eſt : aut enim morietur , aut in carcerem perpetuum trudetur : atque in hoc genere ſunt triremes, vel omni ex fortuna concidet : vel tam longam ſuſcipiet peregrinationem , vt nomen eius non audiatur. Si verò redeat , negotioſis malum eſt : nam inferis nullum eſt negotium. Bonum autem eſt latere volentibus : locus enim talis eſt : curioſis , arcana enim detegit : theſauros etiam quandoque promittit. Bonum eſt & timentibus : inferi enim timoris ſunt expertes : & mœrentibus : ſunt enim etiam ſine cura : aliis verò morbos longos, peregrinationes , carcerem, turbationes , oppreſſiones , moleſtias graues. Significat & ſuperſtitioſam vitam , inanem inquiſitionem rerum , quæ ſine fructu ſunt. Si certo loco Tartara videntur eſſe , ibi tu vel tui affligentur, aut flagitia admittent. Loca obſcura ac tenebroſa , mala omnibus , niſi his qui latere omnino volunt : nam cæteris negotia nunquam finem habitura , cum triſtitia & errore ac deſperatione , ſignificant. Tartara iudicibus iniuſtas ſententias ; mulieribus adulterium præſagiunt : atque hæc omnia generalia ſunt.

CAPVT XXI.

De mortuis.

MOrtui perſonas noſtras ſignificare non poſſunt , vt reliqua quæ ſunt propria : non enim ſunt : nec res publicas , niſi quatenus ſunt partes ciuitatis : relinquitur igitur, vt affectus ſolos decernant. Sunt autem trium generum : aut mortui verè , aut viuentes, aut mortui qui viuere videntur. Et horum quidam ſunt ſoli, quidam plures : & quidam noti, & quidam ignoti : & quidam qui reuiuiſcere videntur , & quidam mori , & quidam rurſus mori. De verè ergo mortuis ita cenſendum eſt.

Si quis vocari ſe à mortuo , cuius vocem agnoſcit , audiat, nec illum videat , morietur. Mortuus enim verè , ſeu ſciat mortuum eſſe, ſeu non, mortem repræſentat. Si tamen prænomen ſolum audiat, notus pro dormiẽte ſubiici poterit : quod tamen raro accidit. Tribus in caſibus mortui mortem præſagiunt : ſi vocent , cognoſcaturque vox , nec videatur qui vocat : quoniam non vocat niſi vt ad illum accedas , non vt colloquatur tecum : nec potes niſi moriendo ad mortuum accedere. Secundus eſt , cùm is cum illo in locum occultum ſeu ignotum , nec reuerteris : quomodo enim cum mortuo manere potes , niſi moriaris ? Tertius modus eſt, cùm aliquid illi depetis,

petis,

deris: neque enim mortuo quicquã dare poſſimus, niſi vitam. In primo caſo etiam continetur, ſi inſideas equo cum mortuo, vel duobos equis albis, & curras cum eo, vel etiam ſolùm eas in partes ignotas. Et ſi vocanti, pollicearis iturum. In ſecundo caſu, maios erit ſi te ducat manu, & in locum tenebroſum. In tertio caſu, ſi ille tibi eripiat, & non des: & eripiat cibum aut veſtem, omnia hæc morbos & mortem prænunciaut: ſed ſi deficiat aliquid, ſignificant morbos eò vſque vt deploratus præter ſpem conoaleſcas. Et ſi ſiut mortui violenta morte, mortem eiuſdem generis ſignificabunt. Lethale etiam eſt, ſi argentum vel gemmam auferat mortuus: ſed gemma ad filium vel vxorem potius pertinet. Si dederint aliquid, bonom eſt: lucrum enim omne fermè ex mortuis, propriè aotem ex fundis illud ſignificant. Si nihil egerint, talis erit fortuna tua, qoalis illius animus & facta dom viueret erga te. Si mortuo ſociatus fueris, pedes ponendo in illius veſtigiis, vel illum inſectatus es: vel inſectaberis (hoc enim eſt ex proprietate verbi) vel vitam illius imitaberis. Mortui verè, ſi reuiuiſcere videantur, deſperata res in ſpem redibit, aut homo in melius vitam commutabit. Sed ſi iterum mori videantur, redibunt eadem ad idem, nec amplius mutabuntur, vel tibi ſimilis morietur. Si mortuus veſtes tuas accipiat, & induat illas, inde exuat, morieris: nam idem cùm ſolitus ſis facere, & in eiſdem quod ille fecit, morieris & tu ſicut ille. Vel dic altiùs: induiſti corpus vt ille, & exoes vt ille: ideò morieris. Si mortuum tanges, infirmaberis: quoniam qui mortem tangit, eſt infirmus: vel quia timorem mortis habebis: mortuus enim, vt dixi, mortem ſignificat. Vioes tamen diu: qooniam euaſiſti. Si mortuus tibi notus verbis blandiatur, aot maledicat, talis eris tu factis erga ſuos neceſſarios vel coniunctos. Si ignotus, rem facies pro qua lætaberis, aut pœnitebit. Mortuis dicata nec dare, etiam accipere bonum eſt: non enim id fiet ſine proprio vitæ periculo. Similiter nec deguſtare quicquam in mortuorum cœnis, aut eorum quæ pro illorum anima dantur: illa enim mortem, hæc mortem aut extremam ſignificant paupertatem: damus enim talia mendicis. Si mortui corpus in locum detuleris incognitum, infirmaberis: ſi non reuertaris, morieris. Qui à mortuo noto per vim trahitur ad locum incognitum, morbo violento corripietur: quòd ſi ſoperabitur, morietur: ſi ſe retrahat, iam deploratus euadet. Qui mortuum dormientem videt, morietur miti morte. Qui à mortuo aliquid petit, à ſuperiore affligetur. Qui mortuum dolore aliqua in parte ſui corporis videt, aliquis per illam partem ſignificatus malè afficietur, aut peccabit, aut ipſemet ægrotans in eadem parte corporis morbum patietur, aut eadem parte peccabis. Semper melius eſt videre amicos mortuos, quàm inimicos: nam & bona ſignificabunt, aut mitiora mala: vnde parentes videre, minus malum eſt omnibus aliis mortuis, ſi mortui verè ſint. Qui mortuum videt triſtem, deformem, pannisque laceris, ſibi caueat ab infortunio; nam ſi notus eſt, dolet de tua calamitate futura: ſi ignotus, hæc deformitas & ſqualor in perſonam tuam recidet. Si mortui aliquo in loco reſurgere videantur, ſomnians vel aliquis è ſuis in loco eodem patrauit flagitium, aot patrabit: ex quo à ſuperioribus punietur, aut renunciabitur contrario affectu, qué ſenſit ex ea reſurrectione, qoandoque tamen non deſignat locum, ſed ſolum euentum. Et nonnunqoam difficile negotium ſignificat: & ſi iam fuerit tale negotium, finem ſortietur. Semper autem mortuorum reſurrectio inſperata prædicit. Significat & caſom ex firma ſpe: eſt enim & hoc admirabile, vinctos liberat: & qui extra periculum eſſe videntur, ſupplicio afficit: hoc tamen rarum. Si qui reſurgit, notus eſt: ſomnians nuuqoam dum viuet, eo voto potietur: nemo enim dum viuit, ſperare poteſt videre mortuum reſurgentem. Quòd ſi ſperat, ſperat in fine temporum: mors autem vnicuiqoe aduenit in fine temporum: ideo non licebit vnquam ſperare: & cùm ſperabit, ſciat, ſe ex eo ſomnio eſſe morti proximum. Mortuorum qualiſcunque reſurrectio, & præſertim generalis, confuſionem maximam declarat: quæ enim futura eſſet conturbatio in mundo, ſi mortui reſurgerent, vnoqooque ſua repetente?

Intereſt hoc inter mortuos, qoi mortui eſſe videntur, & qoi viuere, quòd qui mortui eſſe videntur, veriora ſignificant, & maiore cum periculo ac mentis perturbatione, ob timorem. Si ægro videatur, vel alicui è ſuis de illo, iungi cum mortuo, vel cum illo concumbere videatur etiam mortuus, morietur ex morbo magno & manifeſto, ſine ſpe ſalotis: & ſi viuere videatur, morietur nihilominus, ſed cum ſpe ſalutis, ex morbo qui magnus non videbitur: ſi autem cum viuente, quem mortuum eſſe exiſtimet, præter ſpem euadet. Mortui etiam ſub viuentium ſpecie, dolos, & homines improbos pro bonis habitos oſtendunt: vt mortui autem, palàm improbos.

Viui ſub mortuorum ſpecie, vitam flagitioſam ſignificant: taliſque eris tu, ſi tibi mortuus eſſe videaris: vel latebis, aot phratriam ingredieris. Significat & exilium, & connubium. Mortuus ſi iaceas inter mortuos, cum facinoroſis hominibus vitam duces: ſi viuus inter mortuos, inter tales habitabis, ſed non coinquinaberis. Si qui viuunt, mortui videantur, & cogniti, deſinent te amare vel odiſſe: ſin autem incogniti, à ploribus decipieris & in vanum implorabis auxilium. Fonus tuum celebrari, magnum honorem ſignificat: ſed ſi reſurgat, anteqoam efferaris, illò excides præter ſpem: ſi poſtquam elatus, erit is honor etiam cum magoa admiratione. Si in ſepulchrum mortuus condi videaris, propter malè facta in carcerem truderis, aut infamià graui aſpergeris: ſi viuus: iniuſtè.

CAPVT

CAPVT XXII.

De cælo, ſole; luna ſtellis.

COelum ſignificat, cùm ſit pars communis, quicquid nos ambit: patriam ergo, regionem & fortunam. Sol autem, præſidem prouinciæ, & ſenatus etiam, & prætorem, propter autoritatem necis: luna fortunam, & ſortem, & iudices qui de fortunis iudicant, & vxorem præſidis. Stellæ autem, omnes congregationes & collegia ciuitatis: & ſacerdotum etiam. Inerrantes etiam populum ſignificant: vnde caſus ſtellarum in mare, populi ruinam prædicit, Stellas transferre, potentiam & autoritatem apud populum declarat. Oportet etiam in ſtellis figuras conſiderare: canis enim, iram populi: corona, honores ab illo delatos: Andtomeda, vincula: atque ita de auriga, leone, Perſeo ſerpente, atque aliis. Planetæ etiam ſignificant ſenatores & iudices: quia ſol præſidem & prætorem ſignificare poteſt. Stellæ autem lucidiores, tibi vel aliis fortunam ſplendidiorem ſignificant. Luna quoque ſenatorem ſignificat. Cœlum aſtraque omnia ſi tecum loqui videantur, magnos effectus portendunt, & plerumque calamitoſos: & ſi te verberent, occident: magnitudo enim eorum ac robur mortalitati comparata, ſunt ſine proportione. Si ſol ſanguineus domui tuæ immineat, à præſide prouinciæ vel ſenatus vel rege damnabitur aliquis è domo tua, capitali iudicio: & ſi niger fuerit, erit cum hoc exitium ille domui aut familiæ. Et ſi ſtella cadat in domum tuam quaſi ignis, & extinguatur, indicio affligêtis. Et ſi quis è domo tua aſcendat in cœlum, & in ſolem vel aſtrum conuertatur, fiet aliquis è tuis ſanator aut prætor, aut in iudicem eligetur. Sol purus ex oriente ſurgens gloriam laboreſque & principum acta ſignificat, recta tamen & firma: curſus enim ſecundum naturam eſt. Turbidus & obſcurus ſemper malus. Ex occidente ſi ſurgat, inanes ſpes, dolos, metus res non firmas portendit. Miſeris tamen vtilis eſt, & his maximè quorum ſalus deſperata eſt: occulta tamē reuelat. Occidere Solem ex orientis parte, omnibus ex æquo malum eſt, quod ad negotium attinet: id tamen malum quandoque tibi auxilio eſſe poterit. Sol obſcurus, latête volentibus bonus, ſimiliter & timentibus: minùs enim cauet: cæteris malus. Et euerſus omnibus poſſimus, niſi ſi quis uindictam expetat. Si euaneſcat, mortem denunciat, vel cæcitatem: hi enim ſolem videre non poſſunt. Si à meridie vel à ſeptentrione oriatur, medius eſt inter orientem & occidentem. In cubile incumbens, orbis aliquando filios promittit: eſt enim autor omnium: aliis filiorum interitum, diuitias, morbos, prout affectus fuerit, decernit. Solem in domo videre, aut incendium, aut magnum malum, aut filium regem futurum demonſtrat. Solem dare aliquid, periculum nunciat: auferre, perniciem. Splendor Solis in domo, rem bonam, non magnam ſignificat: eſt enim res conſueta. Cum ſole colloqui idem eſt ac ſi cum rege. Imaginem in ſole vel luna videre, eſt filium, ſi pater ſit, aut filiam, ſi mater, naſcituram: nam verum ſpeculum eſt ſol & luna: & imago patris filius, & matris filia. Stellæ ſignificant etiam ſtirpem venturam, quòd pars earum videatur, magna pars lateat. Stellas furati, ſtudioſis bonum eſt: ſecreta enim magna inuenient: cæteris ſacrilegium & pœnas minatur: diuinæ enim ſunt ſtellæ. Stellæ ſub tecto mortem domini nunciant, aut domus deſolationem. In vniuerſum, vbi ſenatus decernit, ſol ſignificat aut regem, aut præſidem prouinciæ aut ſenatus: luna verò, ſi rex adſit, præſidem prouinciæ, vel prætorem, vel ſenatorem: vbi verò prætor decernit, ſol prætorem, luna iudicem refert. Et ita errones, ſenatores ſi rex non adſit: ſi adſit, aulicos repræſentant. Stella in ſepulchrum cadens, interitum illuſtris viri ſignificat. Si in caput alicuius ceciderit, populus de illo magna loquetur.

In cælo eſſe puro, arcanorum ſignificat ſcientiam. At illud aſcendere difficultates & mœrores: eſt enim res laborioſa, & plena periculi. Et quanto altiùs aſcenderit, eo deterius. Domum in cœlo habere, lethiferum eſt: niſi quis ſæpe ſomniauerit: tunc enim illuſtribus factis celebrabitur. In auem verti, & ad cœlum aſcendere, eſt ad reipublicæ adminiſtrationem admitti. Cum aue loqui, quæ ex cœlo venerit, eſt ſupplicationes tuas eſſe exanditas: huiuſmodi enim viuis loco nunciorum ſunt.

CAPVT XXIII.

De Aere, ventis, iride, cometa, pareliis, inani, nebulis.

AEt inſenſilis eſt, communis, ac permanans: ventus ſenſilis, ſed non manens, ſubſtantia tamen. Iris & reliqua communia & ſenſilia, ſed quæ non manent, nec ſunt ſubſtantiæ. Aër ſi videatur, incredibilia ſignificat. Aër ſignificat cor & pectus: quoniam eo talia aluntur, & quoniam perpetuò mouentur. Aër religionem ſignificat, diuinus enim eſt, & perſpicuus, nec videtur. Aër quoque vitam ſignificat: eo enim ad illam ſemper egemus. Conturbatum aërem & nubiloſum videre, eſt in religione turbas aut morbos cieri: clarus aër omnia perſpicua & tuta, ac ſine dolo ſignificat. Aër turbidus, metum, & actionum impedimenta: obſcurus autem, actionibus prorſus aduerſatur, metuſque ac terrores parit.

Venti ſignificant ſeditiones, bella, ruinam populorum, & potentium nuncios. Si euertunt arbores, proceres euertentur: ſi herbæ, populus: ſi arces, reges: ſi domus, nobiles: ſi templa, ſacerdotes. Si puluerem adueham, contriſtabitur: ſi æſtum, anxietatem: ſi frigus, inopiam. Si placida aura, nuncius adueniet bonus. Si vento feratur, peregrinabitur ad eādē partem, pro ratione velocitatis eius & temporis quo ferri videbitur, &

pro

Digitized by Google

pro qualitate itineris & affectus animi: per ſegetes, nec protetens, nec exeutiens, abundantiam: ſi diſpetgit aut proterit, annonæ caritatem ſi contra te, impedimenta: ſi euntem te quaſi adimet, felicem ſuceeſſum: ſi pulnerem vbique ſpargat & aduehat, obtenebretque viſum, peſtem: ſi adeò tettibilis ſi vt vix conſiſtere queas, perſecutionem maximam patieris.

Iris ſignificat quid diuinum, ob colores & formam, & mutatinnem fortunæ ſpecioſa magis quam vtilia, & delectationem abſque fructu. Vtilior à dextra tua, ac ſolis contrà detetior. Auerſa autem ſupra caput, infra tendentibus cuſpidibus eſt. Iris quoque principes oſtendit fœminas: rotunda, regnum nouum, ſed non diuturnum: nigra, magnas calamitates & ſtrages.

P r ix ſignificant fœminas: id eſt, illarum affectiones & cauſas: neque enim, vt dixi, quidquam de his quæ ad te: ſpecioſa, ſed non vtilia, nec cum vtiæ periculo: ſignificant & res magis inſuetas: & propriè hæ & iides peregrinatores & cauſas ſignificant.

Cometes ſignificat metus, ſtupores, facta regum, publicas mutationes, & à publicis vexationes. Significat autem pericula & damna ab externo homine, & nouo magiſtratu, & nouum hæreſiarcham.

Inane autem & vorago in cœlo, ſignificat mala in religione, & metus magnos videnti: & atram bilem, ac malas cogitationes.

Nebulæ albæ: felicitatem, itinera læta, famam: fuluæ, turbationes: caliginoſæ, anxietates & itinera decernunt, nigræ & obſcuræ, timores aut tempeſtates. Domum aut ſedem in nubidus habere, eſt vana ſpe & lætitia gaudere, aut mortem proximam eſſe. Sed ſi ibi ſit, aut glorioſam vitam, ſi talis ſit: aut vanam iactantiam & exiſtimationem prædicit.

CAPVT XXIV.

De aqua, mari, lacubus, paludibus, ſtagnis, fluminibus, fontibus, riuis, piſcinis, puteis, ciſternis, pluuia.

FLumina ſignificant decurſum vitæ noſtræ ſimilem illis. Et ideò bibere totum flumen, mortem proximam indicat. Studioſis tamen, ſapientiam propè diuinam. Quale flumen, talis vita, aut ſapientia. In flumine eſſe, nec poſſe exire, maxima mala & oppreſſiones, præſertim à potentibus viris, decernit. Si flumen dituat domum, aut rapiat prædium, potens vir familiam aut bona illius peſſum dabit. Flumen è domo diuitis exiens, poteſtatem in populo ſignificat: pauperis, vxorem aut filiam proſtituendam. Lacus idem quod flumina ſignificant, ſed ſine impetu: nec ergo vitam adeò inconſtantem, nec potentium iniuriam, ſed maiora damna etiam in vita. Significant etiam vberem ſapientiam. Et piſcoſas eſſe aquas, bonum omnibus eſt, & malum auerruncat.

Pluuia cuius aqua clara eſt, portendit felicitatem: & ſi bibatur, ſanitatem: turbida autem, moleſtias: & ſi bibatur, morbum: à cœlo enim deſcendere videtur, à quo mala & bona nobis adueniunt. Pluuia etiam mutationem fortunæ ſignificat, calamitoſis bona, beatis aduerſa. Significat & pluuia gratiam à Deo. Pluuia in domo cum extra ſerenum tempus exriterit, ſperatis contrarios prædicit euentus.

Ciſterna, quòd defecatam ferat aquam, & homini ſalutarem, bonum omen eſt. Eſtque velut morboſis hominibus ſalubris: ita calamitoſis auxilium quoddam familiare prænunciat: & fortunæ mutationem præſidio humano, & conſilio bono. Quòd ſi corrupta ſit, omnia cadent in contrarium. Ciſternam expurgare, eſt ab antiquo errore reſipiſcere ac liberari Significat & delicias, ac ſecuritatem, defoſſaſque pecunias.

Torrentes, prauos & violentos ſignificant iudices, & inclementes etiam dominos: ſed illos, quia parum durant: hos, qui finem tamen breui habituri ſint. Malum eſt videre torrentes: quia periculum & timorem oſtendunt: ſed ſi aliquid diruant, damna. Differunt torrentes à fluminibus, quòd torrentes nunquam bonum ſignificant, & eorum iactura ſpem habet reparationis: contraria in fluminibus.

Aquæ omne genus, ſecundum naturam bonum: ſi exſiccetur locus vnde manare videbatur, inopiam oſtendit, & infelicitates. Aqua turbida in domum tuam fluen , incendium prædicit: clara, hominis potentis aduentum. Aqua è muris domus erumpens, moleſtiam atque triſtitiam ſignificat: quòd ſi in vaſe colligatur, moleſtia illa maior erit. Sed ſi ſiccetur effluxus ille aquæ, à moleſtia euadet. Quòd ſi per canalem aqua defluat in domum, diuitias acquiret vnde non ſperabat. Si aqua clara in domum influat, diuitias etiam portendit: ſi vtroque modo. id eſt per canalem, & clara, maiores diuitias. Aquam in cribro ferre, eſt pecuniam credere viro infido. Et ſi effundatur, amittet illam, Aquam ex vrceo fracto non effundi, mortem matris ſignificat: mater enim ſenex eſt, & vrceus pertuſus. Si verò ex vrceo integro effundatur, contraria ratione ſequetur mors filii. In aqua ſuam imaginem videre, breuem oſtendit vitam: inſtabilis enim eſt aqua. Sed ſi aquam inuenerit, fortunabitur.

Riuuli, gratiam, lætas occaſiones, lucta hi enim hæc omnia præſtare ſolet.

Paludes, impedimenta & moras, & peregrinantibus pericula, exulibus longum exilium. Stagna turbida, pericula occulta portendunt: clara, vitam ſegnem & voluptates: neque enim loco mouentur.

Piſcina ſine piſcibus, defectum rerum, quas poſſidere ſe arbitratur, ſignificat: cum piſcibus autem, prouentuum abundantiam.

Mare, religionem, reges & populos: quale tibi videbitur, tales erunt, ſeu tranquillum ſeu agitatum. Mari ſi mergaris: cum meretrice iungèris: mare enim multa monſtra alit. Maris imago malum genium, proprium & ineuitabile exitum oſtendit: eſt enim ad-

uerſum

uerſum hominibus, periculis, terroribus ac tempeſtatibus plenum. Mare videre leuiter vndoſum & purpureum, bonum eſt: tempeſtuoſum enim metus, pericula, damnaque ſignificat: tranquillum autem, negotiationes impedit. Mare ſignificat crura, brachia, humores.

Puteus, diuitias ſignificat: ſed ſi aqua turbida ſit, moleſtias. Si ſiccatus fuerit, ruinam ſomniantis, atque totius domus prædicit. Puteum in agro fodere, nec aquam inuenire, cum malis verſabitur, & pœnas dabit: ſed ſi aquam inuenerit, fortunabitur.

Aqua ſi terram obruat, fiatque quem vocant cataclyſmum, bella ſignificat: ſed ſi omnino tota terra tecta aquis videatur, hæreſis ſpargetur, aut morbus vulgaris, lueſque per vniuerſum orbem: ex quorum altero cædes & bella vndique & inopia frugum erit. Si autem priuatum ſomnium, eadem ex illo.

CAPVT XXV.

De igne, fulgure, & tonitru

IGnis ſupra caput, qui te lædat, exitium proximum ſignificat: ſed ſi flamma ſit nec lædat, gloriam non mediocrem. Fornax flagrans, ſignificat peregrinationem. Si domus tota conflagraſſe videatur, inde rudera frigent, iam proxima eſt miſeria & egeſtas: ſed ſi pulchrior exædificaro rurſus videatur, nec id omnino bonum eſt: fieri enim poteſt vt opes tuæ in alium tranſeant, qui eis meliùs vtatur. Si in domo tua magnus ſit accenſus ignis, in magno verſaris periculo iã: ignis enim diu differre ſuum opus non poteſt. Itaque iacturam etiam ſignificat. Verùm ſi mediocris ſit flamma, ſplendidaque, honorem & lætiam. Ignes fortuiti bella, ſterilitatem, terrores, dolores animi intolerabiles, ſeditiones etiam & tumultus, qua parte euenerint. Si autem in caput decidant, ſupplicium ſomnianti, vel illius patri vel filio ſignificant. Ignis domeſticus, & quæcunque ex illo, bona, ſi ritè ſplendeant: velut candelæ, lucernæ, lampades, faces. Morientia & extincta, mortem prædicunt. Differt actus à perfecta re: quòd hæc omnino venturum ſignificant, & minorem animi moleſtiam: actus autem, maximos æſtus animi: & forſan effectus non ſequetur. Faces ardentes hoc habent præcipuum, quòd amorem ſignificant. Ignẽ magnum & odoratum adorare, ſi princeps ſit, victoriæ ſignum: ſi malè olentem, cladem in priuato: ex hoc ſuccumbet, ex illo exaltabitur. Candela vna accenſa iuxta, aut duæ, vna à capite altera à pedibus, exitium proximum ſignificant: & ſimiliter, ſi plures in corte vel templo: ſi in templo etiam ad coniunctos transferri poteſt: candelæ accenſæ plures cum tua, mortem vxoris, & alterius nuptias ſignificant: candelæ accenſæ circa triclinium, ludos & gaudia ſignificant: candelæ extinctæ, & lampades, ac lucernæ ſeu extinctæ ſeu accenſæ, luctus, mœrores triſtitiamque prænunciant: lucernæ etiam diuiti paupertatem præſagiunt: focus extinctus exiliũ, aut paupertatẽ declarat.

Fulgura & tonitrua, mutationem ſtatus ſignificant. Tonitru eſt edictum principis graue: terret enim populos: fulgura ſine tonitru, inanes metus ſignificant. Fulmina quæ aliquid diruunt, euerſionem domus ſignificant, & autoritatis: ſi flammam accendant, gloriam: quoniam à Ioue creduntur emitti. ſed ſi vtrumque videatur, erit gloria luctuoſa. Si propè cadant, diſceſſum ex illo loco portendunt: ſi ante pedes, mortem: progredi enim antea ampliùs non poſſe ſignificant. Si ſuper pedes, pauperes illuſtrat, diuites deſtruit: filios habentibus, mortem illorum minatur, & forſan orbitatem: exareſcunt enim germina plantarum fulmine percuſſarum. Et generaliter, ictus fulminis mutationem ſtatus oſtendit. Sed deterius eſt totum ici, aut iacentem. Feriri fulmine lectum, annulum, oculum, aut eiuſmodi, mortem ſignificari per illa ſignificat: vt filij, vel vxoris. Fulgur cum tonitru, iram principis, edictum & iacturam ab illo ſignificat. Sedentem in regia ſede, aut in magiſtratu quem non geris, auſpicatum eſt: ſed ſi gerat, priuabitur illo magna vi. Tonitrua pugnantia, verboſas contentiones ſignificant. Si tamen fulgura non deſint, populi aut reges magnis contentionibus bella gerent.

CAPVT XXVI.

De niue, grandine, pruina & glacie.

GRandines ſignificant ruinam, bella & damna certa. Si cadant, maiora damna in hominibus & quadrupedibus: ſi ceciderint, iuxta damni qualitatem in prouentu iudicabis.

Nix pauca, abundantiam: multa autem, turbationes, metus, & inimicos, velut & tempeſtates. Indigentiam quoque ſignificat. Extra hyemem, impedimenta & inopiam: ſed ſi tempus non hyemis videatur, erit cum ſpe & breue damnum.

Pruina, paupertatem & impedimenta, & frugum ac fructuum damna ſignificat: & magis quàm nix, eiſdémque rationibus: ſed impedimenta minora, damna maiora.

Tempeſtates ſignificant negotia multa & vitã laborioſã, & metus magnos: iuxta ea quæ illis iunguntur, fulgura, tonitrua, grandines.

Glacies inopiam magnam, & triſtitiam ac dolores: nam & glacies vulnerat, & tangendo lædit hominem. Significat etiam gemitus & lachrymas. At forſan de his atque huiuſmodi iure dubitabis, quomodo hoc ad publicum pertinere poſſit: ſemper enim calamitates contingerent. At de his in capite de Dignitate loquemur: nunc ita ſatis ſit diſtinguere. Quæcunque videntur à ſomniante, ad illum pertinent: ad publicum pertinere non poſſunt, niſi talia ſint vt ad illum nequeant pertinere, niſi ſuperueniente publia calamitate: neque id ſemper, ſed in opulentis etiam propria damna ſignificat.

CAPVT

CAPVT XXVII.

De terra, & terræ motu.

TErra ſignificat viſcera : quia ex his trahitur alimentum. Et matrem & patriam: eſt enim mater omnium, & educatrix, & rurſus patria communis. Cum terra loqui, longam vitam ſignificat : quæcunque autem audieris, vera eſſe exiſtimato. Opes autem ingentes hoc ſomnium pollicetur : quòd è terra ſint omnes opes. Ob id Pluto fingitur diuitiarum Deus.

Terra trifariam tibi offerri poteſt : vel vt moles tota, vel vt Deus, vel vt pars : vt tota quidem rectè ſignificat, propter ea quæ dicta ſunt : vt verò pars aliqua ad eam regionem pertinet : vnde ſepulchrum ibi aut moram in illo loco ſignificat. Vt Deus autem, etiam fortunata eſt. Magnum eſt omne ſomnium terræ, quod cum voce coniunctum eſt: quoniam admirationem ingentem parit : admiratio, veritatis ſomnij indicium eſt : vox è viſceribus terræ, ad mortem vel ad luctum vel diuitias pertinet.

Terræ motus, principis edictum ſignificat. Differt à tonitru : quoniam terræmotus eſt cum iactura tributis & vectigalibus : tonitru eſt minax, ſed non cum iactura ſubditorum. Tremere terram, infelicitatis, ſuſpicionis, atque timoris ſignum eſt. Mugire terram, oſtentum & malum eſt, calamitatemque nunciat. Quòd ſi in domo tua ſolùm audiatur, deterius eſt. Significat & hoc principis aut ſenatus edictum in te. Terra ſi benè oleat, fama bona de te paſſim ſpargetur. Terra ſi ſcateat vermibus, animalibus, germinetve herbas noxias, omnia iuxta rationem eorum ſunt interpretanda. Si terra in cœlo eſſe videatur, ad publicumque pertinere poſſit, iuſtus princeps demonſtrabitur: ſin autem priuatæ conditionis homo videat, ius conſequetur vnde non ſperabat, aut ipſe impius erit. Terra ſi diuidatur, fiatque barathrum ſeu ſpecus ingens, ſignificat mortem potentis viri, & peſtem animalium : & ſi valde magnum fuerit, erit pernicies regioni. Et in hoc caſu ſufficit minimum indicium, vt ad Remp. pertineat. Terra ſi colorem mutet, ad caput de coloribus deuenies. Si ſapores in terra percipias, ſi quidem alienos & malos, mali homines & morbi erunt : ſi autem boni, boni : ſed ſi eduliorum, aut illius edulij abundantiam, quaſi repleta terra, & ſi dum floret, ſignificabit : aut maximam penuriam, cum poſt, alterutrum verò, nondum apparente vllo ſigno.

CAPVT XXVIII.

De montibus, collibus, vallibus, pratis, campis, nemoribus, deſertis.

MOntes ſignificant viros potentes, negotia ardua: ſed & miſeram vitam, quamuis ſecuram. Si arenoſus ſit, aut niueus, poteſtatem magnam præſagit, quæ breui in nihilum deducetur. Montes etiam reges ſi magni ſint, & populos ſi alti ſint, potentes : ſi humiles, minus, decernunt : ſemper autem metus & labores, & ob altitudinem & lapides ex quibus conſtant, & latronum inſidias. Montem nouiter oriri, ſignificat virum potentem & grauem reipublicæ orimrum. Montes ſi pugnent, pugnabunt d o viri potentes: iactura autem, iuxta rationem eorum quæ perire videntur. Si magna animalia peribunt, patricij: ſi parua, populus: ſi fruges & fructus agri, ipſi & domus euertentur.

Colles eadem ſignificant quæ montes, ſed minora & molliora : quoniam plerumque terrei ſunt. Significant & amœnas negotiationes, ſi vireant plantis. Et vitam inæqualem prædicunt. Omnia præterea talia quæ amœnitatem referunt, vt colles, ſaltus, vireta, horti, fluuij, fontes, palatia, operationes bonas referunt : tranſlatis ex paſſionibus, & ſunt bene affici ac lætari ad bene agere, vitamque ſecundum virtutem.

Valles ſignificant dolos, deceptiones, oppreſſiones : quoniam à montibus circundantur: & propriè populos: qualis vallis, talis populus. Significant & colonos in domo.

Prata ſignificant voluptates, delicias, gratiam, iucunditatem felicem vitam.

Campi ſignificant opulentiam, & homines diuites: in his autem oportet, vt in prioribus, obſeruare tempora: nam ſi floreant prata, optimum eſt : ſin autem herba alta & denſa, vtilitatem cum minore voluptate: ſed ſi ſqualida & arida ſit, infortunia & calamitates: ita & campi, ſi cum ariſtis fuerint, nihil melius ; abundantiam enim omnium neceſſariorum ſignificant : ſin autem non adſint ariſtæ, ſed ſola ſeges, erunt hæc minora, & ſerò contingent: ſi deſerti & ſqualidi, omnia in quibus ſpes erat, euertentur. Similiter valles floridæ & amœnæ cum riuulis & fontibus, gratiam cum populo, omniaque ſecunda & læta promittunt. Idem dico de collibus ac montibus. Hæc interſunt inter montes & colles ac valles, tum campos ac prata quòd quæcunque per ſe bona ſunt, ſi rectè ſe habeant, perfectā felicitatem declarant : ſi peruerſe, perfectam infelicitatem. Sed quæ per ſe bona non ſunt, ſi bona ſint, minorem declarant felicitatem: ſi mala, minorem etiam infelicitatem, veluti montes aridi, ac colles. Rurſus media, vt valles, & etiam nemora. medio modo ſe habent inter optima peſſimaque. Verùm ſi contingat quæ mala ſunt aduerſari, tunc deteriora ſunt quàm bona : velut caſus montis, vel è monte, maiorem ruinam ſignificat, quàm campi aut prati ruina, vel ſi videatur aduerſum te ſurgere. Seges quoque in melius mutata vt ſi aurea ſit, vel prati herba, & generaliter quicquid demeti ſolet, optima eſt : & ſi contrà vertatur in ſerpentes vel herbas prauas, aut ſpicula, vel in ſtipulas, mala ſignificant : primùm quidem inimicos loco auxiliatorum, & perniciosos ſignificat: ſecundum, impedimenta: tertium contentiones, rixas, dolores : quartum, inopiam.

Nemora & ſyluæ ſignificant labores, pro-

pter itinerum difficultates, & exciſionem lignorum; timores, ob latronum ſuſpicionem & obſcuritatem: fugam, quoniam latebras præbent: lucrum laborioſum, propter venationes, & lignorum collectionem, inſidias, ob facilitatem, & loci qualitatem: viros nobiles, propter magnitudinem arborum, agreſtes etiam & ruſticos, propter naturam loci. Commune præterea eſt campis & agris, vineis, lucis, ſyluis, ſignificare artem lucroſam, amicum vtilem, & piſcinas, è quibus non leuis vtilitas habeatur. Conſitum omne in ſterilitatis tempore videre, vbertatem prouentuum ſignificat: tempore autem abundantiæ, ſterilitatem & penuriam eorundem.

Solitudo ſignificat paupertatem, vitam miſeram & periculoſam, exilium graue, & etiam mortem: & ſolitudo omnibus mala eſt, quoniam humanæ naturæ aduerſatur ſolum: bona eſt timentibus ab inimicis: ibi enim non adeò periculum imminet. Bona eſt etiam ſtudioſis: quoniam eſt iuxta illorum finem. Et ſolitudo pauperibus miſeriam ſignificat, diuitibus deſeri ab amicis: vxorem habenti, & filios, illorum mortem. Oportet autèm in ea diligenter conſiderare hominis ſtatum, & ſolitudinis qualitatem: nam ſi omnino ſqualida ſit & ſicca, peſſima eſt: ſin autem fontes adſint, & herbæ deſint, tamen animalia & homines, ſtudium literarum & contemplationem prædicit: ſi homines non adſint, animalia tamen adſint manſueta, & qualia cerui, capreoli, otium & vitam tranquillam ſignificat. Sin domeſtica animalia, & quæ loquantur, aut lemures, vitam monaſticam. Sin leones atque ſerpentes ac huiuſmodi feræ, fiet latro. Conſiderare etiam oportet animi affectum: nam ſi triſtatur, deſertum iri ab omnibus ſignificat: ſi cum voluptate ibi degit, ipſe ſpontè à negotiis ſe abdicabit. Omne ſolitudinis genus ægro & vincto pro crimine capitali mortem prædicit. Sed qualis ſolitudo, talis mors: leuis, acerbáne. Solitudo in qua ſit domuncula, etiam mortem prædicit: ſed ſi vnus adſit ſocius aut puer, ſtudia literaria ſignificat. Puer quid ſignificet, ſuo loco dicetur: ſed in ſolitudine quicunque fuerit, Genius tuus eſt: is ſi puer eſt, iucundam vitam, ſed ſine autoritate & lucro: ſi ſenex, cum autoritate, ſed triſtem ac lugubrem: ſi mulier, fortunam tuam: ſi paſſis crinibus, exitialis: ſi iuuenis pulcher, autoritatem & opes & voluptatem. Et ſolitudo mortis tempus ſignificat: quoniam qui moritur, ſolus moritur, etiamſi cum exercitu Xerxis vniuerſo pereat.

CAPVT XXIX.

De gemmis, lapidibus, metallis, atque figuris.

Lapides iacti, iurgia ſignificant: nam & offendunt, & in irritum cadunt, vt etiam iurgia. Lapidibus impeti, eſt malè audire, & infamia aſpergi. Et iactus lapidum peregrinationem ſignificat. Dixit Artemidorus actum lapidum à turba ſolis tibicinibus, qui ex populo quæſtum faciunt, vtilem eſſe. Sed ſi non iaciantur lapides, impedimenta & cogitationes prædicunt: illa quidem, quia ambulantibus impedimentum afferunt: has, quoniam ad ſtructuram ſunt idonei: tale eſt ſabulum, & calx, cementum etiam. Sed & ſepulchrum nobile prædicunt. Et lapides magni referunt homines corde duros, crudeles, ruſticos, ingratos, iuxta locum vbi viſi fuerint.

Gemmæ ſignificant filios & filias propter charitatem: amaſias, propter delectationem: libros, ob pulchritudinem: dies quoque felices. Albæ, delicias, iucunditatem diuinam, ſapientiam, ſimplicitatem animi. Cryſtallus autem ob precium vile, libros raros & pulchros. Aureæ, inuidiam cum honore, & æmulationem cum potentia. Rubræ, lucra periculoſa aut cum ſanguine: virides, ſpem, amicos, vxorem probam. Cæruleæ, ſtudium, ſapientiam, dignitates. Rubiginoſæ, robur & mœrorem lætitiæ miſtum. Nigræ, ſtudium, lætam triſtitiam velut hæreditatem: vinoſæ, ſuauitatem & lætitiam. Gemmæ ſignificant rara & inſperata bona: ſignificant & ſapientes, probos ac innocentes: & propriè ſacerdotes, ſacerdotia, exiſtimationem in religione, & cultum Dei. Significant & hilaritatem non ſolùm ob naturam, ſed vulgare, nomen: nam Gemmeum vocamus hominem, & gemmiſcere (vt ita dicam) ſeu vt vulgari linguâ *Gioire*, lætari, iubilare, cum ornatu gratiaque eximia. Gemmæ autem magni pretij, ſignificant libros de rebus ſecretis, aut raros, aut non ſignificant: & gemmæ referunt ſermones diuinos: Margaritæ verò etiam præter religionem, ſignificant ſapientiam: ideò eas calcare, malum eſt. Et hyacinthus ſpecialiter lætitiam & fortitudinem ſignificat: & ſapphirus diuinitatem, & ſmaragdus abundantiam & opes, ob pretij magnitudinem: & quoniam plantas, è quibus omnia trahuntur, refert. Adamas, ob duritiem, victoriam: amethyſtus autè, tranquillitatem: carbunculus verò, honores, propter purpureum colorem. Etſi frangântur talia, euertentur.

Aurum ſignificat timorem ob pretium: & inſidias etiã, & difficultates, ob pôdus & impedimenta, irã etiã & triſtitiam, & honores.

Argentum verò eadem ſignificat, & tumultus ob ſonum: non eſt iræ & triſtitiæ ſignificatiuum, nec tam grauium impedimentorum qualium aurum, quia leuius: honores etiam minus prædicit: anxietatem & turbas multas: quoniam magnâ multitudine eius opus eſt ad negotia: omnia quæ aurum ſignificat, per argentum etiam ſignificantur, ſed minora.

Plumbum ſignificat impedimenta, onera, difficultates, labôres, triſtitiam, deſperationem: album, morbos cum dolore, ob ſtridorem: nigrum, ſine dolore & lethales. Inuidiam etiam præſagit.

Æs ſignificat vulnera & verbera cum dolore: ſtridet enim vt plumbum album: & eo vtebantur olim pro armis, loco chalybis. Sed & omnia cuulgat: quoniam maximum edit ſonum. Nummi ærei rimam aut litem oſtendunt. Æs Cyprium, ſeu factitium ſeu natiuum:

natiuum: quoniam meliùs ſonat, & non adeò ſplendet, famam rei potius quàm rem ſignificat: id. m tormenta bellica, nolas, vaſaque ... : dolum etiam magis quàm æs aliud ſignificat: crudelitatem verò minus.

Ferrum comedere, eſt ſuperare potentem, diu viuere, & eſſe robuſtum: Ferrum ſplendidum, ſignificat alacritatem & fiduciam: rubiginoſum verò, timorem & diffidentiam.

Argentum viuum ſignificat morbos, proprie ab effectu, & maximè imbecillitatem: potentium promiſſa grauia & fallacia: dolos & inſidias, quia vile eſt, & argento aſſimilatur: & etiam quia illitum, adulteratam pecuniam ſplendere facit. Et propriè proditorem ſuorum: corrumpit enim omnia metalla. Magnam etiam mutationem fortunæ ex leuiſſima cauſa: quia ruit.

Orichalcum, hominem inanem, deceptorem, vanum, ventoſum: quoniam ipſum æmulantur aurum, vt plumbum album argentum. Fucum & dolum ſignificat, ſed maiorem quàm plumbum album.

Sulphur infamiam magnam denotat: quoniam maximè fœtet. Significat & homines fœdos: quia illis pro cura eſt. Significat & cauſam rixæ & furoris: quia accendit ignem.

Auripigmentum ſignificat fallacem: nihil enim ei commune cum nomine, id eſt, auro: triſtitiam, labores, iram, ob colorem: perniciem & morbos: quia venenum eſt, ob colorem.

Coticula, incitationis, adhortationis, lætitiæ, ſine auxilio tamen, ſignum eſt. Lydius lapis exploratoris, & eius qui fraudes detegit. Lapis herculeus, amorem, ſtultitiam, vanas cogitationes, admirandos euentus, nauigationem. Silex, hominem rudem, aſperum, durum, incomptum: marmor, durum, inuidum, ſed comptum. Gemmæ non pretioſæ, vt achates, carneoli, & ſimiles, artifices ſignificant ſatis iucundos, non tamen egregios, niſi picturâ inſigni præditi ſint. Corallus ſignificat nauigationem, aut conturbationem rerum tuarum. Lapilli diuerſorum colorum, ſed nullius pretij, ſignificant promiſſa pulchra, ſpes inanes, homines populares & iucundos: verba grata, ſine effectu aliquo.

Lapides prætereà magnos cadentes videre è cœlo, publicam ſignificat calamitatem: ſed ſi vnus tantùm fuerit, erit calamitas quæ non multum durabit. Sed ſi cadendo lapis ille confringatur, viri potentis & praui auctoritas confringetur. Sed ſi terra tota ſaxoſa ſit, erit penuria frugum, aut miles alienus opprimet habitatores.

Si gemmæ aut metalla incognita videantur proſtare venalia, homines incogniti auctoritatem in populo habebunt. Sed ſi in domo tua tantùm ſint, ſermones eiuſmodi hominibus cum lucro, ſi acceperis: ſine lucro, ſi ſolùm tractaueris.

Sunt etiam ſpectandæ figuræ in gemmis, quæ apparent ſeu cælatæ ſeu ſculptæ. Et cælatæ quidem ſignificant occulta negotia, ſculptæ autem manifeſta: pictura autem breuis temporis. Et ſi verba quidem aut literæ inſcriptæ ſint, erunt, vt ſuo loco dicemus, interpretanda. Sin verò figuræ, quæ quidem cælatæ contrario modo quàm ſculptæ, vt iacent. Eſt tertium genus diſcriminis inter cælatas & ſculptas, quòd illæ futurum ſemper, hæ factum iam oſtendunt, & in literis ac dictionibus contrario modo ſunt interpretandæ. Contrario quidem modo dico, ſi Roma ſcriptum ſit, amor: quia amor aliquid ſignificat: at ſi gaudium, quia muidnag nullum habet ſignificatum, triſtitiam interpretaberis, gaudio contrariam.

Ergo ſi ſculptus ſit geminus accipiter, nuptias ſignificabit, miramque concordiam. Scarabeus ſordidum, ſterilem, puerorum amatorem, ab omni conuerſatione abhorrẽtem. Cynocephalus, maledicum & iracundum: luna inuerſa menſis ſpatium. Animi fortitudinem leo, tum robur: timorem autem lepus, & mollitiem. Epiſtola, ſecretam: liber, rem antiquam: tonitru, quod ſculpi non poteſt, ſomnus admittit, litem aut contentionem, vel reprehenſionem procul venientem. Phœnix, rem fabuloſam & admirandam, ſenem decrepitum iuuenemque ornatiſſimum demonſtrat. ſignificat & longam peregrinationem. Lingua exerta, male licentiam: excoriata, potum veneni. Ros eruditionem, cor amorem, canis fidem & ſocietatem & cuſtodiam, ignis rem in extremo poſitam, piſcis excordem & malignum. hircus patientiam, muſca importunum: ciconia amuletum, & temporis mutationem: araneus doloſum, mus furem, columba libidinoſum, homo præciſo capite deſperationem negotij: ſerpens fraudulentum, malignum & impotentem: draco autem, crudelem & ſuperbum: crocodilus exitium prauum, & raptorem, & multorum improborum filiorum patrem ſignificat. Pudendum in manu, caſtitatem: fumus, ignem ac cæcitatem: index digitus, promiſſa iam: ceruus, longæuum, & mœchæ publicæ coniugem: noctua, mortem: hirundo, vitæ mutationem: & ſi tempeſtas eſt, tranquillitatem aëris. Turtur ſola, cœlibem: cum ſocia, iniquam conditionem. Orcus, fiſcum: mula, ſterilem vel nothum. Olor, poëtam, diuinum virum aut ſyncerum. Equus mortuus, extinctas vires, auctoritatem, facultatem: veſpertilio furem & inſidiatorem, timidumque ac miſerum refert. Cæcitatem talpa commonſtrat: Fiber eum qui malè vtitur rebus ſuis: leo ſimiam deuorans, ægri ſalutem: ſimia, adulatorem, & artificem rectè imitantem: laqueus, occultum & ingens periculum: hominem improbum ni futurum innoxium, taurus ſuo genu vel columnæ alligatus: vrſa cum catulis, furioſum rabie: catuli autem deformes, homines ſignificant: & ſi nuper nati videantur, rem in melius commutandam. Bonis moribus præditum elephas oſtendit: peſſimis, hyæna: potentem, ſed imbellem ac fugacem, ceruа: longam & extremam ſenectam, cornix moriens: Feles caudam mouens, (ſed & hoc ex his quæ ſomnus præter fidem poteſt oſtendere) proditorem: ceruus autem cum tibicine vel citharista, etiam exitialem ſignificat, Pardalis, blandum & improbũ, inſidumque: excubantē,

& de ſui ſalute vel communi etiam ſolicitum, grus vigilans: Venetem præpoſtetam, perdices bini: inopem ſenectam, auis quæcunque rapax cum roſtro oblongo. Milnus, eum qui ætate deterior & infelicior euadit: gibbum camelus, ſagacem & imprudentem rana: ea etiam propriè podagram ſignificat, & vocis raucedinem: omnium conſuetudinem aſpernantem, & nothos etiam, anguilla. Torpedo viſa, peſſimum eſt ſomnium in obeundis actionibus. Polypus, nemini parcentem, & voracem: idem etiam aliena, deiue ſua diſſipantem. Cau- in periculis, ſepia: fœcundum paſſer, & ſalacem etiam: fœdum, & mala morte periturum, ſus: pinna, fumarij maximè, inſtabilem: lyra, cum ſodalibus conuenientem: ſtruthiocamelus, inuicta ſuperantem, & deſperata conficientem. Manus humana, aptè negotium tractandum, ae ſuceeſſurum. Apis, mel conficiens, regem iucundè imperantem. Crux, grania toleranda: papaueris eaput, vbertatem: ſiniſtra compreſſa, auaritiam: dextra expanſa, liberalitatem. Falro, negotium actutum finiri. Rota, humanarum rerum viciſſitudinem & mutationem. Pauo oua deuorans, perperam ſacti pœnitentiam. Hæc itaque ſeu plaſtice metallo expreſſa, ſeu picta in lapide vel muro, ſculpta in gemma, ita ſignificant: cælata autem, contrario (vt dixi) modo. Pro reliquis ſingula capita, vt in Somniis, conſule. Quapropter in cunctis ſomniis tria hæc capita conſiderare debes: præſens ſcilicet, & vltimum huius libri, & quintum decimum rurſus præſentis libri. Hoc autem præcipuum id habet, vt ob ſolidam nobilemque materiam perpetuum vigorem retineat. Sed quoniam ficta ſunt, opinionem ſæpe pro re præſagit.

CAPVT XXX.

De plantis.

PAlma ſignificat victoriam, & hominem vndequaque abſolutum: eſt enim arbos longæua, ferens fructum bonum, & qui diu durat: exhiber & multiplices vſus, decora, perpetua virens fronde. Nux ſignificat auarum, & deceptorem: malè enim olet, & ideò malorum morum. Plantæ ſine trunco, homines & actiones viles ſignificant. Herbæ, res non diuturnas oſtendunt: ſingulis enim annis mutantur. Arbores ſolidæ & erectæ, ſpinoſæ, latrones, & viros contumaces, potentes & fortes: quæ autem flectuntur, vt nouellæ & vitis & hedera, molles & tractabiles, ſed quandoque fallaces. Cortex etiam craſſus & durus potentiam hominis declarat: frondes autem, ornatum & venuſtatem. Fructus arborum, pecunias ſignificant: hæ enim ſunt fructus laborum & cogitationum: quocirca arbores ipſæ, labores, negetia & cogitationes ſignificabunt. Ex arbore cadere, eſt è ſpe excelſa decidere. Arbores in domo naſci, in auſpicatum eſt: minus quod portendat mali eſt, vt ſignificet alienos in tuam familiam inſeri, vel recepi in contubernium. Eò deteriora hæc, quò magis turpes aut fœdæ & magnæ fuerint: non enim naſcitur arbor huiuſmodi, niſi deſoletur locus. Ideò prauæ ſunt ſambucus, & vrtica, & caprificus & vitex: in horto plantæ bonæ, & in ſylua: & quantò pulchriores & vtiliores, & magis fragrantes fuerint. Et fracta arbos morbum domeſtico prænunciat: & ſi fuerit palma vel arbos vnica, quæ verè in domo ſit, dominu domus, & grauem. Et caſus foliorum ex plantis ſuper dormientem, inſidias & dolos confingi aduerſus illum ſignificat. Et plantæ abſque radice, cogitationes vanas ſignificant, & homines paruæ fidei & vtilitatis: negocia & infantes ſi cum naſcantur, breui interituros. Et arbos etiam ſignificat mulierem fœcundam è conſanguineis: ideò inſcendere arborem, vel illius fructus dulces edere, parari ſignificat incœſtum. Et ſeges cum ſpicis in agro læta die, omnia bona & lucra ac ſpes pollicetur: contraria, contrario modo. Et triticum eſt optimum, inde ſiligo & hordeum: ſed legumina ſic luxuriantia, licèt bonum ſignificent, cum magno labore tamen: nam difficulter coquuntur. Vitis, alludente vocabulo, vitam ſignificat: viuax enim eſt: rami, vitæ partes: fructus autem, felicitas & deliciæ. Malum eſt, ſi vitis ipſa in labruſcam degeneret: tunc enim felicitas & voluptas præteritæ vitæ in dolorem & triſtitiam mutabitur: fructus pecuniam ſignificat, folia ornamentum & voluptatem: exhilatant enim animum. Vitis luxurians, amplificationem familiæ ſignificat. Exareſcens vitis & exilis facta, morbum longum portendit. Plantæ exorientes è corpore toto, mortem portendunt: è terra enim oriri ſolent. Si autem è certa parte, eius partis interitum, aut eius qui per illam partem ſignificatur. Quæ diu viuunt plantæ, ſera promiſſa, & effectus diu duraturos portendunt: contra, quæ parum viuunt. Quæ fructum edunt ſuauem, opera hominibus vtilia & iucunda: quæ inſuauem, vt quercus, ſibi ſoli vtilia, non aliis: quæ nullum nullius vſus, aut ſteriles homines declarant. Quæ rurſus excelſæ famoſos & cognitos: humiles, ſordidos & abiectos. Itaque ſi qua mulier perſicum parere viſa fuerit, iuuenem egregiis moribus, ſed breuis vitæ pariet: ſi quercum, ruſticis, & diuturnæ vitæ, attamen cognitum multis: olea ægtis pernicioſa eſt, laurus ſalutaris, & dignitatem prænunciat. Spinoſæ, duræ & aſperæ, vt rubus, berberis, roſa, paliurus, ad ſecuritatem bonæ ſunt: ex eis enim fiunt ſæpes, linum, ſparthum, Græca ſalix, & quæcunque ad vinciendum apta, amicitiæ copulandæ idonea, metuenti carcerem infauſta. Quæ perpetuò virent, ſtabilem ſtatum ſignificant: cupreſſus luctum, palma victoriã, myrtus amorem, laurus læticiam præſtant. Quæcunque coronariæ habentur, honores ſignificant, iuxta plantæ naturam: ſunt autem olea laurus, myrtus, quercus, apium, cupreſſus, gramen. Quæ ad ſerta, vt flores ferè omnes, & poma roſea, ad lætitiam ſpectant.

Vitis

Vitis & ſpicæ, deorum ſunt coronæ, ſignificantque proſperos ſucceſſus. Quercus hominẽ opulentũ, olea mulierẽ diuitẽ prædicit. Quæ ſolitariæ ſunt, triſtitiam ſignificant, & deſeri ab omnibus: vt contrà hortenſes, gaudia & ſocietates, lenoniaſque actiones ac vitam. Quæcunque fructus iucundos afferunt, & lucra decernunt, vt ſteriles inopiam: Quę bene olent, vt roſa, viola purpurea, garyophyllus, ephemeris, lilium, bonam famam & nomen pollicentur, tum iuſta facta: contrarium, contraria. Arbores vtiles & ſpecioſæ florentes, & cum læta fronde aut fructibus, bona ſignificant. Adianton ſiccum iter portendit. Crocus fortunam propriè mutat; nec vlla planta aut aliud deſperatis rebus tam auxilium affert. At prauæ, rhododaphne, buxus, taxus, lætæ: malum aridæ, aut mali viri caſum: aut bonam nobis ſignificant fortunam, ni nos ipſi Macrino Imperatori ſimiles ſimus. Ictæ fulmine plantæ, euerſionem familiæ aut domus aut hominis oſtendunt. Si è fulmine ardeant, præclara facta decernunt. Plantæ & animalia cùm homines & actiones ſignificent, in hoc differunt: quòd animalia ſignificant actiones: plantæ autem opera ipſa. Animalia oſtendunt homines iuxta mores, & breues actiones: ſed plantæ ſignificant homines ſimplices, aut ſimpliciter iuxta opera naturæ, ſed firma, velut propagationes & ſtirpem: vnde & ſtirpem, plantam appellare ſolemus. Plantæ præterea ornatum quendam, & ordinem & decorem perſonarum decernunt, adeò vt etiam ad reges procedant, propter ornatum, decorem, & odoris fragrantiam: nihil horum animalia. Nuces & auellanæ, & quæ fructus pariunt qui antequam edantur, confringuntur, turbationes & triſtitias portendunt: præſertim autem nux, à nocendo dicta. Sic & nucis planta odioſa eſt, propter vmbram, & ideò impedimentum ſignificat: vt cupreſſus funera, ob antiquam morem: fraga, ceraſa, perſica, & quæ parũ durant, breues voluptates: ſic & mora, ficus, vuis planè quaſi ſimiles: cotonea, pyra, punica, & quæcunque ſeruantur diu, voluptatem firmam & vtilitatem pronunciant. Quælibet arbor talem ſomniantis progeniem oſtendit, qualis ipſa eſt.

Morus arbor prudentiam ſignificat, & lucrum: quia bombyces alit, & fructum fert etiam. Quercus diuinitatem: quia ſacra Apollini: tum etiam diuinationem. Platanus pulchritudinem & quietem: nulla enim planta ſpecioſior, nec vmbra melior: lotos autem, obliuionem malorum, trãquillitatem. Spinoſæ plantæ omnibus ad ſecuritatem bonæ ſunt, & fraudulentis viris & cauponibus, & lictoribus, & publicanis, & prædonibus, & tenuibus mercatoribus, vt laniis & textoribus; cæteris autem malè: quoniam negotia implicant, & ad finem perduci non patiuntur.

Sunt qui plantas ita diſtinguant, & rectè: Cupreſſus, formoſam aut principalem mulierem: vitis, vxorem aut concubinam fœcundam: punica, nobilem opulentum, duræ ceruicis: nux diuitem auarum: malus, mulierem iucundam, & lætam: vt oliua, virum huiuſmodi. Cedrus, nobilem, potentem, & bonæ famæ. Goſſipij arbor, pauperem, non tamen multum. Quercus, hilarem & honoratum. Spinoſæ plantæ inimicos ſignificant. Auellere ramum ab iis vt veſtem liberes, victoriam ex inimico ſignificat. Cucurbitæ, & quæcunque valde creſcunt, nec ſunt arbores, inanem & ventoſum hominem oſtendunt. Quæ longam vitam decernunt, ſunt: palma, olea, vitis, & quercus: has videre in domo ſuâ creuiſſe, vitam longam ſignificat, quia diu viuunt: quietam, quia non mouentur arbores: potentiam, quia fructuoſæ & proceræ ſatis: oliua tamen minus. Sed oriri videre, aut nuper ortas, aliquem è ſuis eiuſmodi futurum prædicit. Ficus propriè vitam noſtram repræſentat, tum quia dulces fert fructus: breui, id eſt, vt eſt hominis vita viuit, faciſe moritur: folia habet grandia, ſimilia ſpei & expectationibus hominum: lac acre gerit: vt ſunt verba hominum, multâ aſperitate condita, licèt lactea videantur. Ficum ergo videre eſt, vitam ſuam, qualis futura ſit, præuidere. Multis qui ficus plantauerunt, contigit vt eodem anno perirent quo & arbor. Plantæ inſitum eſſe, ſiquidem floreat, eſt palo per ſupplicium infigi: ſi non floreat, & maximè ſi ſicca, rotæ inſerêtis.

CAPVT XXXI.

De his quæ ex plantis colliguntur, fructibus, floribus, ſuccis.

FRuctus arborum pecunias ſignificant: hæ enim fructus ſunt laborum, vt dictum eſt: & etiam pecuniam: acerbi autem, vitam moleſtia plenam. Cùm fructus omnes in nuces & poma diſtinguantur, omnes fructus infauſti ſunt poma, ex nominis ambiguitate, mala enim dicuntur: nux autem à nocendo dicta. Itaque non niſi in paucis iis qui Latinam norunt linguam, felicem exitum portendit. Idiotis autem non ita: quoniam Latina nomina non norunt. Fructus omnes crocei, ſi colligantur, morbos ſignificant: & magis ſi edantur: peſſimæ etiam ex fructibus oliuæ ſunt. Excipitur tamen fructus mali medicæ. Fructus colligere ſuo tempore, lucrum ſignificat, iuxta arboris aut herbæ qualitatem. Nobiliſſima eſt palma, inde olea, vitis, quercus, nux pinea: abies, nux pontica. Fraga autem, & inſana poma, ab humilibus perſonis. Extra tempus hæc mala ſunt, & labores ac curas propter tales homines ſignificant. Fraga etiam animi æſtus magnos: inſana poma, etiam inſaniam prædicunt. Sed & fructus omnes breuem referunt voluptatem, propter etymũ tamen nominis boni ſunt: opera incheoantibus, abſolutionẽ eorũ promittunt. Pepones maturi morbos, acerbi ſanitatem prædicunt: cucumeres, inſperatas diuitias, & eò maiores quò ipſi fuerint minores. Fructus intempeſtiui verbera, calamitates, luctus prædicunt: hos enim fructus ſæuientis

fortunæ appellare ſolemus. Vnum præcipuum fructus habent, & obſeruatione dignum, quòd bonis & rectè viuentibus bona pollicentur: malis autem mala. Et ideò flagitioſè viuenti, colligere fructus valde malum: Habent autem tres gradus: ſi videantur in arbore, ſi colligantur, ſi edantur: at collectos videre, vel ad alios pertinet, vel non adeò malum. Habent & damni ſecum ſignificatum nuces, & quæ colliſa ſtrepitum edunt, dolores & gemitus ſignificant: acerbi & amari mortem, rubri ſanguinis effuſionem: qui eſui non ſunt apti, paupertatem: nigri, luctus: crocei, dolores: cærulei, fraudem: liuidi, calumniam. Fructus decidentes ex arbore, nec maturescentes, intempeſtiuam mortem prædicunt.

Oleum gratiam ſignificat; & infelicibus vtile ſomnium eſt: vinctis enim libertatem prædicit, quòd eo feræ aperiantur: ægris ſanitatem, afflictis lætitiam oſtendit.

Lachrymæ arborum, fletum & planctus ſignificant, tum & vulnera: nam ſanciatis arboribus maximè prodeunt: lachryma è quercu, vel ſimili, damnationem inſontis & egregij viri.

Flores dixi ſignificare voluptatem & iucunditatem, ſed breuem: naturæ cauſæ & modus eſt, quòd iuxta arborem & colorem & qualitatem odoris & pulchritudinis. Nam qui viuidus eſt, longiorem & maiorem prædicit: qui languet, cadentem & in fine voluptatem: qui odoratus eſt, ex laude, gloria, bona fama: qui viridis eſt, & cæruleus, ob ſpem bonam: qui rubet, ob alacritatem & potentiam: qui candidus eſt, ob ſapientiam & innocentiam: aureus verò ob honores principis gratiam. Ex arbore verò iuxta ea, quæ dicta ſunt, frondes ſignificant hilaritatem, ſi ſecundum naturam fuerint: tum verba. Sed ſi ſint ex nobili arbore & excelſa, ſignificant homines: non eſt vt Homerum & Horatium adducam in medium: frondes ſparſæ, rumores ſignificant: folia autem herbarum & germina, pro cibis habentur: quòd ſi eſui non ſint, verba & famem plebis ſignificant.

Pappi ſignificant inanes cogitationes: mali in bonis in mali.

Succi omnes arborum, ſeu, fructuum, ſeu herbarum, idem fermè quod ſanguis animalium ſignificant: ſed & illa quæ poſt mortem habentur opera, hæreditates: vim etiam fructus aut plantæ retinent: & ab odorib. ſaporibuſque ſunt expendendi: ſignificant pecunias & opes generaliter: vinum ſignificat furorem, & ſanguinis effuſionem: ſucci crocei & lac, mali ſunt: quia præter naturam plantarum eſſe videntur: crocei, labores & curas graues ſignificant: lac autem, deceptiones: minus malum, ſi ex conſueta ferre id genus planta accipi videantur: Quod ſi fluat, facilè ſuperabit, aut ſuperabitur: ſin autem exprimatur, per vim, & magna cum difficultate.

CAPVT XXXII.

De plantarum materia.

Ligna non ſignificant quæ ad nos, nec quæ in nubis: quoniam non viuunt, & tamen vixère: ſed affectus & affectuum cauſas: quatuor enim eſſe, ſuprà docuimus, quæ in ſomnis demonſtrantur: materiam ergo ſignificant actionum & negotiorũ, ſicut ipſa ſunt materia artificiorum. Sicut ergo pereunte arbore ligna manent: ita homine pereunte, qui per arborem ſignificatur, hæreditas ſupereſt: nam cadauer nulli vſui eſt: ad famam verò aut libros referri non poteſt: quoniam hæc vitâ participant. Igitur ligna poſſidere tuæ arboris, eſt hæreditatem quæ ad te perueniat, acquirere: alienæ autem arboris, alienam: magnam pro magno, paruam pro paruo, totam pro ſtipite & trabe, partem pro ligno & ramo: videre, abſque lite, ſiccum: poſt longum tempus. Ligna verò plura ad hoc referri non poſſunt: nam non conuenit ſimul plures conſequi hæreditates: nec vlla debet ratio eſſe tam efficax, vt experimento aduerſetur, cogarque prædicere quæ nunquam aut vnquam eueniunt. Referunt ergo ligna vſum proprium, ſcilicet ignis nutritionem. Ignis autem in domo ſeu focus, vitam & tuam & tuorum, & commoda & decorem referr: horum igitur materiam, ligna. Erunt ergo ligna redditus & lucra, iuxta conditionem hominis. Si ligna deſint, omne genus incommodi patietur, ob inopiam neceſſariorum aut vilium miniſtrorum. Si arſerint, peribunt neceſſaria à domino fruſtrà abſumpta. Ligna elaborata ſignificant viles miniſtros, vt calones, coquos, ancillas, induſtrios & neceſſarios decori adminiſtrationis domus. Radices, ſignificant ſenes inutiles. Folia, pueros & infantes domeſticos: & ſi non adſint, verba: & ſi ſicca, verba olim dicta. Sicut enim ex foliis facilè ſuſcitatur ignis, ita ex verbis: lachrymæ verò, vt etiam reſinæ, referunt fomenta vitæ: & hoc parum, cùm inutiles ſint focu: verùm magis diſcordiarum alimenta, ob infamiam: quia fœtent: & morbos exteriores, quoniam his conferre ſolent. Et lucra ſordida ac vilia, ob vſum ad naues & plumbea vaſa.

CAPVT XXXIII.

De animalium generali diuiſione.

Generales animalium diuiſiones ſeu differentiæ maximè ſunt ſexdecim: Magnitudo, forma, color, natura, mores, operatio, proprietas, vox, conſuetudo, amor: vitæ, cibus, docilitas, tempus dedicatio, & habitatio. Magnitudo potentiã hominis ſignificat: mores autẽ, mores. Color varius, deceptionem: reliqui, pro ſua natura. Deſcribentur enim ſinguli loco ſuo. Formæ, operationes naturales ſignificãt: oportet antẽ ſingula horũ in conſideratione eſſe, vt ſuperiùs dixi: velut ſi

cogitaneto

cogitauero de lepore, quòd habet crura poſteriora longiora, ſignificat curſorem aut fugam meditantem: forma enim eſt principium operationis. Operatio, vt foueas fodere, & aratrum trahere. Mores, circa vſum, induſtriam, labores, & patientiam: velut equus, qui quaſi eſt infatigabilis, verſus iracundus: venena, aut quæ venenata ſunt, inſidias, atroces hoſtes. Et ſi parua ſint, vt phalangia, homines ſpecie contemptibiles, factis verendos: vt contrà elephantes, cameli, boues, onocrotali, ſtruthiocameli, homines ſpecie terribiles, factis mites: quod etiam de negotiis eſt interpretandum. Proprietas conſequens ad mores & actionem, vt lupus & aquila, latrones apertos, vulpes & miluus inſidiatores. Muta, infauſta omnia, quaſi naturæ humanæ repugnantia: horrendæ vocis, timores; lætæ, vt hinnitus equorum, & philomenæ cantus, alacritatem illi, voluptatem & delicias hi. Cibus cadauerum, vt vultur, coruus, hyæna, mortem: ſtercoris vpupa, ſordem. Solitariæ præterea, vt niger paſſer, infauſtæ ſunt: & quæ in ſolitudinibus habitant, eo deteriores, quò plures. Iugales autem, vt turtur, ſi ſola ſit, luctum prædicit, ſociata lætitiam: contrà lupus, & qui aduerſantur hominibus. Gregalia verò, actiones, conuerſationem & in negotiis publicis: ſi bene affecta ſint, bona. Quod ad manſuetudinem attinet, dicemus ſuo loco. Quæ amant, laſciuos homines, verſutos, incontinentes ac ſceleſtos: vt perdix & ælurus, ſignificant. Nocturna omnia mala & inauſpicata, vt veſpertillo, bubo, & lupus: & vlula peſſima, ob vocem etiam. Dociles, edoctæ, bonæ: vt pica, pſitacus: indoctæ, curas ac tædia longa: velut accidit talia animalia erudientibus. Habitatio, vt piſces marini, inſulanos aut in littore degentes: vt ſi Germani, mures alphini montium incolas. Dedicatio: vt ſerpens ſalutem, quia Æſculapio ſacer: formoſa gratiam & venuſtatem, vt pauo & pſittacus. Graculi, ſturni & locuſtæ, quæ magnâ multitudine aduolant omnia, ſignificant tempeſtates. Quæ agminatim, vt grues & ciconiæ, hoſtes: ordinem enim ſeruant. Nocturna autem animalia fures, adulteros, pecuniæque adulterinæ fabricatores. Hirundo & mus, domeſticos parum fidos ſignificant, aut inconſtantes: mus enim fures, hirundo inconſtantes. Maſculina præterea ad fortitudinem & robur ac fidem meliora ſunt: fœminina verò ad manſuetudinem.

Diuiduntur præterea generaliter in exanguia & ſanguinea. Exanguia omnia mala, propriâ ratione: quoniam homo exanguis non eſt, niſi cùm obierit. Exanguia diuiduntur in parua & magna: in ea quæ repunt, & ambulant, & natant, ac volant. Sanguineorum ſolùm ſunt tres differentiæ: quæ ambulant, volant, natant. Serpentes etſi ſanguinem habeant, modicum tamen habent: ſanguinea etſi quædam parua ſint, vt mures, non eſt paruitas magna. Quæ repunt omnia fermè veneno prædita ſunt: ob id ergo, & formam & naturam, & quia ſunt muta, maximè homini aduerſantur: poſt minuta animalia, valde: ea enim cùm putredine generentur, fœda ſunt, & inuiſa homini: formicæ tametſi ex ouis generentur: quia tamen omnino mutæ, tum piſces ob eandem cauſam, maximè ſi parui ſint, malorum ſunt præſagia. Piſces præterea præteritum, quadrupedia præſens, & quæ imminent aues futurum oſtendunt.

CAPVT XXXIV.

De animalibus minutis.

FOrmicæ ſignificant plebem: & ſi ſint alatæ, ſignificant etiam nobiliores. Et ſi circa corpus verſentur, mortem: quoniam ſunt filiæ terræ, fridæ & nigræ. Mihi autem videntur etiam moleſtam vitam ſignificare: quoniam tales ſunt vt moleſta ſint, nec poſſe niſi in corpus ingrediantur, mortem ſignificare, ob paruitatem. Agricolis prouentum frugum: omnibus, lucella multa portendunt. Si, gratia exempli, ex domo aliqua in tuam deferant, ille domus dominus cauſa erit tibi lucri. Sin autem ex ea domo in tuam aurem, naſum, os, anum ingrediantur, mortis. Pediculos multos videre ſupra ſe, vincula, vel morbum longum, aut paupertatem, aut triremes ſignificat: ex talibus enim occaſionibus abundant hæc animalia. Quod ſi, dum talia patitur, expergiſcitur, huiuſmodi in calamitatibus vitam finiet. At ſi conetur eiicere & occidere, forſan aliquando ſeruabitur. Et ſi ſomnium fuerit in initio anni vel vitæ mutatione, vel aſſumpto magiſtratu, ex illo originem ducet calamitas, & perpetuò ac diu perſeuerabit: ſed ſi tempore quodam à circuitu remoto, vt fatale eſſe non poſſit incidat, breui ex ea miſeria morietur. Et ſi paruos pediculos videat, capereque ſe & occidere exiſtimet, valde bonum eſt, à moleſtiis enim omnibus ſe liberabit. Cimices, tædia vxoris aut concubinæ gratiâ, tum fœda crimina & mores, tum ſcorta ſignificant: palàm eſt autem, quòd ab huiuſmodi liberari tædiis optimum eſt, & ſaluberrimum. Pulices ſignificant moleſtias magnas, non perpetuas: nam hyeme ſpontè deſinunt. Quamobrem & muſcæ idem, ſed moleſtiores, magiſque fœdæ: & ineuitabiles: non tamen deteriores: quoniam nocte ceſſant, & dormire hominem non prohibent vt pulices. Culices acrioris ſunt moleſtiæ, & quaſi pernicioſi: & ſignificant dolores, triſtitiam, damna, & infamiam: quoniam bombos mittunt acriter mordent, & nocte ſæuiunt. Cauponibus & vini mercatoribus muſciliones vini corruptionem prædicunt: nam vina vitiata ſequuntur: ſignificant autem peſſimos viros: omnia autem talia iniuriam decernunt. Apes homines iuſtos referunt: ob id ab iis lædi, damnari eſt iudicio: ſignificant etiam viles homines, ſed vtiles. Crabones & veſpæ, damnari iniuſto iudicio: aſſimilantur enim apibus, ſed malefica ſunt animalia: verùm crabones capitale iudicium ſignificant, & infamiam: bombum enim magnum mittunt, &

Digitized by Google

ex iis fœdis calamitatibus ſoli etiam multum nocent, & pungendo nouem perimunt hominem: ideo propriè iniuſta ſupplicia iudicum ſententia decernenda ſignificant: veſpæ autem non occidunt, ſed damnant tamen ad triremes, ad carceres, in pecunia. Horum animalium ſolam multitudinem vereri oportet: pauca enim parum obeſſe, præterquam in crabronibus, aſylis & veſpis, conſtat: nam hæc vel ſola plurimùm nocent: cùm tamen plura erunt, magis timendum eſt ſomnianti. Omnia etiam huiuſmodi animalia fures ſignificant, & etiam apes. Vermes ſignificant conuictores, & domeſticos prauos, infidos & damnoſos: quos ſi eiicere quoquo modo videatur, cognoſcet eiuſmodi homines, & à ſe abiget. Vermes paruos innaſci, mortem aut illius membri ſignificat corruptionem: talibus enim moriuntur. Cicadæ muſicos viros & blaterones ſignificant, ægris ſitim: ob id enim clamant: & mortem: non enim cibum accipiunt. Bombyces ſignificant luctum, cum magno labore & artificio: ſic enim ſericum ſuum conficiunt. Papiliones adulatoribus comparantur: formam enim mutarunt ex erucis, & inutiles ſunt: viſu tamen delectant. Picti ex iis ſignificant ſcurras & mimos, eiuſmodique homines. Locuſtæ infidos, inſtabiles & damnoſos homines ſignificant. Grylli autem, adulatores & muſicos, hominesque ſuauibus moribus, inutiles tamèn. Scarabei improbos, fœdos & flagitoſos: fœtent enim, & ſtercora verſant.

Omnia animalia parua abominationem ſignificant: quoniam etſi ouis generentur, vt formicæ: eſui tamen non ſunt. Et aliena à natura humana, ob nimiam diſſimilitudinem, præſertim quòd muta ſint: licet culex bombum mittat: vnum etiam ex his aut duo contemni poſſunt, niſi ad comparationem trahantur: nam muſca etſi ob paruitatem contemni mereatur, ſi tamen ſub equi ventre videatur, vel deglutiri, magnos effectus nunciat, ortum ex minimis cauſis habentes: non ſolùm quòd effectuum ipſorum ratio deprêhendatur, vt vomitus, aut quòd calcitret ſed quòd parua hæc miraculi cuiuſdam cauſa introduci videantur: velut puellus facundus, puella eleganter loquens Latinâ linguâ at miraculum eſſe non poteſt, niſi magnum aliquid patiar. Multa verò vt contemni non debent, ita miraculi nullam afferunt coniecturam.

Animalia inuiſa tibi ſi per ſomnum videas quære animalium hiſtoriam, quòd ſi ex ſomnio agnouiſſe videris, (quod etiam in omnibus quæ videntur obſeruare decet) idolum eſſe ſomnium docens: quare reliqua pars quæ ad viſionem pertinet, & vera eſt omnino, & ex animalis proprietate deducenda. Sed etſi non congruat peculiaris ſtructura, aut mores conſiderandi ſint: nec quicquam magni eſt expectandum ex his, neque etiam timendum niſi veneni opera effinxerit. Quòd ſi nec horum quicquam deprehendatur, ſi pauca ſint, contemni debent: ſi multà, moleſtiam ex rebus variis non vnius generis ſignificant: quæ enim non deprehenduntur, varia eſſe exiſtimari debent, aliter deprehenderentur. In multitudine ergo non cognoſci, varietatis argumentum eſt: dum enim multa atque diuerſa nobis occurrunt, omnium obliuiſcimur, dum omnia inſpicimus.

Cicadæ ſignificant ruſticos: quia ibi degunt, & ſub ſole: ſed & nugaces homines: quoniam aſſiduè clamant. Et cùm aliquod horum animalium ad hominem refertur, nihil boni ſignificare poteſt: formica enim cæca eſſe creditur, reliqua omnia præter apes breuis admodum vitæ: ſed apes ſurdas eſſe ferunt: locuſtæ verò ſterilitatem, ſi agminatim inſideant: ſi volent, periculum: ſi ſolæ aut paucæ, iuxta colores iudicandæ ſunt: virides ſpem inanem, pallidæ timorem. Bupreſtis & cantharides, venenum: & vermis in ruta natus, & ardores urinæ, & vlcera ſignificat: vermis cornutus ſeu κεράστης, qui à ſemine innaſcitur, magnus licèt ſit, meretricem ſignificat, ob fœditatem: & quod inutilis ſit, quamuis pulcher. Sunt etiam iuxta proprietates interpretanda huiuſmodi: omne enim animal quod formam mutat (cuiuſmodi hoc erucæ, bombyces) ſi volent, ſenium ſignificant ſi ſub forma vermis, non papilionum: hunc non moriturum, niſi priùs mutato genere vitæ: ſignificant autem religioſam vitam ex ſordida: quòd volent, & nihil edant. Grylli autem muſicos, ſed ſordidos & ignauos, præſertim iuxta focum habitantes.

CAPVT XXXV.

De animalibus quæ repunt.

ANimalia declarant ſenſiles actiones, & quæ ad vitam pertinent? motum enim & ipſa habènt, & ſenſum. Quæ repunt, dolos & inſidias: talia enim naturâ ſunt: tum res contemptas & fœdas. Et quæ gregatim incedunt, vt formicæ, crabrones: aut etiam multa ſunt, vt muſcæ & culices, multitudinis perſecutionem declarant, & inimicorum coniurationem. Serpentes, implacabiles hoſtes, & damna perpetua. Eſt autem generale, vt magnitudo animalis & rei viſæ, vel hominis vel affectionis magnitudinem oſtendat Sed actio declarat modum & qualitatem ipſius affectionis, cùm ſit: perturbatio verò, quantitatem iacturæ quam accipies. Exemplum habebis in noſtris ſomniis. Draco autem ſignificat regem malum, & principem, tyrannum: quoniam propter alas nemo illius vim euadere poſſe ſperet: oſtendit ergo ſuperbiam, iram & potẽtiam. Significat & ducem hoſtilis exercitus, & præſidem prouinciæ, & ſenatus malum: vt leo bonum: nam ex proprietatibus fabuloſis draconis eſt, quòd in circuitu eius exurit omnes herbas & ſata. Ideò etiam ſignificat ſterilitatem, & bellum: ergo & tunc ducẽ exercitus talia patrantis ſignificare poterit: nec refert quòd vana res ſit draco. Nam ficta monſtra trium ſunt generum: alia quidem, quæ prorſus nõ poſſe eſſe intelliguntur: & horũ eſt propria ſignificatio, vt ſphinx, de qua dicemus inferiùs: alia ſunt ſecũdũ naturã, ſed quæ

in

in numero variant à propria forma: & horum quædam eſſe poſſunt non ratione ſpeciei, ſed aliquando, vt puer cum duobus capitibus: alia non, vt puer cum lapideo capite: hoc enim omnino eſſe non poteſt, cùm repugnantia includat. Tertium genus eſt figmentum, quod tanquam fuerit, receptum eſt: quoniam adhuc dubitatur an fuerit, ſitue: vt de dracone, phœnice & gryphis: talia ergo quaſi verè ſint animalia, propriam omnino retinent ſignificationem, niſi quòd admirabile futurum id quod pollicentur, decernunt. Significat & draco ergo amiſſionem omnium bonorum, propter deſolationem, quam circum ſe facit. Sed non ſignificat venenum in potu, nec cibo, niſi eſſet à principe: ſerpens autem ſignificat. Et ſignificat draco morſum canis rabidi, qui eſt pernicioſiſſimus inter venena, & quaſi princeps, vt etiam draco inter ſerpentes. Et ſignificant oculi draconis, & caput eius, ſi quis acquirere ſibi huiuſmodi videatur, cognitionem ſecreti nobilis, aut acquiſitionem pretioſæ rei: quoniam creditur draco in oculis & capite habere gemmas. Et ideo etiam acquirere caput ranæ terreſtris ſeu bufonis, ſignificat liberationem à dolore renum, à veneno, & à morbo incognito: nam lapidem geſtat in capite huiuſmodi animal, ad hæc ſatis expertum. Baſiliſcus ergo ſiue regulus, præſentaneam & repentinam ſignificat mortem, & amiſſionem bonorum: & ideò ſupplicium capitis. Et ſi procul aſtet, vel in vertice turris ciuitatis, vel in foro, bello vel peſte, vel ſterilitate aut inundatione, regio tua tota vaſtabitur: & ſi propè, cogitabis atrociſſima atque nefanda, & eris cauſa magnorum malorum, vel ille cui propiùs aſtiterit: & ſignificat regem, vel regis filium, ob paruitatem: ſed tamen peſſimus, & qui regnum ſuum deſtruet. Significat ſerpens magiſtratum & diuturnam vitam: quia ſenectam exuit: & annuum ſpatium, propter circulum quem facit: & ſapientem, propter illius calliditatem. Significat & theſauros: quia cuſtos eorum creditur: circumplicatus, aut perterrefaciens, morbos, & ægris mortem & vincula. Vipera argentum ſignificat, & mulieres opulentas, propter rubiginem, & candorem ſolicitudinemque: & ſi mordeat, & ſi circumplicata ſit, maiores diuitias: nihilominus viperam videre in notæ mulieris ſinu, quam illa abſcondat, ſiquidem lætetur, ab inimico tuo eam mulierem ſtuprandam docet: ſi timeat & triſtetur, ſi grauida ſit, abortiet: ſi non, ægrotabit.

Generaliter feræ & ſerpentes inimicos deſignant, & hoſtes: ſed feræ apertos, & qui placari poſſint, ſerpentes autem, magis occultos, & inſidiatores, atque implacabiles. Similiter aues & piſces, externos homines ſignificant: in alieno enim elemento viuunt: ſed aues iucundos ob pulchritudinem: & gratos, ob modulationem: nobileſque, ob decorem: vt etiam mercatores, ob frequentem acceſſum ac diſceſſum. Piſces autem intractabiles & inſidiatores, atque hoſtes: deuorant eim eos qui ad illos accedunt, modò audeant, omnes præter vnum delphinem: qui nobilem aduenam, ſed ſuperbum ſignificat, & parum tractabilem: ſine voce enim fermè ſunt. Significat ſerpens rhetorem, propter linguæ volubilitatem: ſacerdotem, quia Aeſculapio ſacer eſt: vatem, quia Apollini: ſceleſtum, eſt enim improbis moribus: ac prudentem, feruntur enim tales eſſe in ſacris literis. Præterea capite plectendum: in capite enim cædi ſolet vt occidatur: & fugitiuũ, latebræ enim quærit: & reſolutum: quoniam corpore non pedibus ambulat Idem ergo eſt pedibus vti non poſſe, atque illis carere: cùm ergo careat, eos qui etſi habeant, vti non poſſunt, ſignificat. Draco etiam fulgure & tonitru pulſus, principem ſignificat è dominatu pellendum.

CAPVT XXXVI.

De piſcibus.

Piſcium diuerſitas à magnitudine, forma, cute, vel quod cutis formam ſubit, multitudine, nomine locoque habetur. Significant res præteritas, quòd muti ſint: obliuione enim præterita in ſilentium tranſeunt. Parui piſces triſtitiam ſignificant, lucri loco: etenim piſcatores ſolent iis captis triſtari. Piſces varij coloris, ſignificant ægris venenum, ſanis dolos & inſidias: ruffi, ægris febres vehementes, improbis & captiuis tormenta. Nigri, & qui atramentum ſpargunt, mortem, abſentiam ac luctum ſignificant. Fœcundi, vbertatem & copiam. Qui exuunt corticem, vt cancri, mutationem formæ: exuunt autem cruſtati omnes. Qui oſſibus carent, imbecillitatem ac debilitatem ſignificant: velut polypi, loligines, & huiuſmodi: qui etiam colorem mutant: ideò deceptores, & fugam, & latitationem decernunt. Cartilaginei, rotundi, negotia irrita ſignificant: quia è manibus capti elabuntur, vt anguilla, murena, ſerpens. Plani autem, vt paſtinaca, ſquatina, pericula decernunt: ſunt enim admodum ſæui. Qui viuunt in aquis & in terra, vt vituli, gammari, aut volant, vt hirundo & miluius, peregrinationem & vitæ mutationem decernunt. Squamoſi, quorum maximus eſt numerus, ſignificant homines doloſos & audaces. Purpuræ, & quæ in vſum alium veniunt quàm edendi, vt cetacea, ſignificant proculdubiò negotiationm & lucrum. Multitudo piſcium mala eſt: quoniam negotia plurima quæ extricari nequeant, declarant. Piſces mortui, ſpes concidiſſe oſtendunt. Caro piſcis magni in domum delata, mortem domeſtici tui portendit. Piſcis qualiſcunque captus, & in domum deductus, potentem virum te ſuperaturum oſtendit: aut euaſurum incolumen à deſperato nagotio. Piſces fluminum omnia minora, tam bona quàm mala decernunt: qui verò in torrentibus, breuis vitæ homines, & ſpes breues: nõ enim diu in illis piſces viuere poſſũt. Piſces in terra res inſperatas, & nõ naturales decernunt. Sed in lapidibus, præter id etiam duras & graues. Piſces ſignificant, vt dixi, toto

genere

genere prætetita, ſpes irritas, & negotia corporea parum enim menti vel ſenſibus pollent piſces. Piſces ſignificant homines ob id ſtupidos ac viles: præſertim autem ſtagnorum. A nomine verò teſtacei piſces, homines admodũ rudes &, ſegnes ſignificant. Et carcerẽ, quoniam ſunt immobiles. A nomine, vt κάραβος, taurum, ſcarabeum etiam, & nauiculam. Vocatur Latinè locuſta κογχυλία, ſeu concha, gemmam & purpuram. Εὔστρια, oſtrea. Purpurum, & oſtro pictum, & exilium, propter ὀστρακισμὸν: & morbos & carceres, quia incluſa teſtæ, & iacent: κήρυκες ſeu ceryces, nuncium bonum, præmium, legationem, caduceum: στρόμβα perfectum, habentem (vt dici ſolet) tres oculos. Torpedo autem, propter proprietatem reſolutionem propriè declarat, & attonitum morbum, & exinde mortem. Sicut piſcis quem Stophim vocant, & è genere dicunt aſellorum captiuo denunciat amputationem capitis: ſine capite enim venduntur. Et ranæ etiam lacerationem corporis: venduntur enim decoriatæ, & ſine capite. Generaliter piſces omnibus qui ex ſermone lucrum faciunt, mali ſunt: quoniam voce careant piſces. Plerique ex iis etiam pamphagi ſunt, & maximè gammari: ideoque voraces homines, & nunquam ſatis domitos declarant. Gammari etiam ſignificant pauperes, ob deſpectum, & improbos: quoniam nulli parcunt. Piſces etiam communi ratione decernunt mortuorum res, hæreditates, & negotia ex defunctis originem ducentia. Piſces loquentes audire, eſt miniſtris vti inutilibus: namque cùm tot ſint animalia quæ vocem habent, importunum eſt piſces obiici nobis qui loquantur, cùm nec vocem emittere ſoleant. Piſces reſpirantes, vt cetæ & delphines, ſignificant deceptores homines, ac etiam exteros: cùm enim naturam habeant quadrupedum, in mari tamen degunt. Piſces monſtroſi, iuxta formam aut naturam quæ illis tribui ſolet, moreſque, ſunt indicandi. Piſces parui, ſaliti, tabem & iacturam ſignificant: quoniam à ſale colliquantur atque ſiccantur. Acus autem, quoniam cum muria condiuntur, & ſarda, nouarum rerum deſiderium prædicunt, ac delicioſam vitam. Piſces candidi nihil mali prædicunt, & homines ſimplices. Piſces edere, morbos ſignificat: cùm omnis eſus etiam aliarum rerum malus ſit. Piſces aurei coloris, dolores ac triſtitiam nunciant. Piſces, vt dictum eſt ſuperiùs, non niſi cibi cauſa bonum omen afferre in ſomniis poſſunt: excipiuntur, qui reſpirant: nam hi vocem habent, & non omnino piſces ſunt. Significant autem omnes hi, vt delphines, balenæ, orcades, principes: hi enim boni videntur, & mali ſunt: alij boni cum ſint, mali videntur. Quatenus enim magni (vt dixi) principatum oſtendunt, quatenus reſpirant, humanitatem præſe ferunt: quatenus in aqua degunt, feri & inhumani. Tribus autem exemplis omnium naturam explicabo. Balena manſuetum principem declarat: piſcibus enim non veſcitur: contrà orcas ſæuum & truculentum: edit enim piſces, & intractabilis eſt. Delphin autem quales nunc plerique ſunt, in ſuos nimio plus obſequentes, in alios ſæui ac truces, ſpecie tamen generoſos.

CAPVT XXXVII.

De auibus.

AVes, vt dixi, futurum cum ſignificent paulò pòſt tamen futurum, non ſerò ſignificant: futurum inquam: quoniam tempus præſens iam lapſum eſt, cùm cogitamus: præteritum autem iam diu: non tamen decet aues ſignificare futuras res omnes: oporteret enim illas rurſus diſtinguere, in paulò poſt futuras, in tardè futuras, in poſt longum tempus futuras: hoc autem naturæ rei iam alienæ non conuenit: conſiderare igitur oportet genus, ſpeciem, numerum, locum, actionem & accubationem. Genus quadruplex, magnum, paruum, rapax, mite, agreſte domeſticum, commune & nocturnum. Species autem ſunt abſque numero: dicemus autem generaliter interpretandi modum in ſingulis. Numerus ab vno vſque centum, ſignificationem habet propriam: rarò tamen vltra duodecim numerus deprehenditur, ſed multitudo dicitur. Locus, terra, aqua, mons, arbor, ſpecus, domus. Actio, ambulare, volare, natare, quieſcere, fugere, inſequi, nidum conſtruere, garrire, canere. Accubatio, antè, pòſt, dextra, ſiniſtra, ſuprà, à dextra in ſiniſtram ferri, & ita de aliis. Numerus ſignificat rerum multitudinem, vt filiorum: aut temporis, vt dierum, menſium & annorum: & aliquis ſignificat perfectionem, vt ſeptem & tria & ſex diuerſis rationibus. Colores ita & generaliter ſignificant, candidus boni ominis, niger infauſti, cinereus triſtis, varius mutabilis, rubeus iræ & vindictæ, viridis lætitiæ & ſpei: cærulens magna, ſed diuerſa ſignificat: croceus & aureus, tormenta & anxietates: fuſcus, dolorem animi & turbationem: rubiginoſus, tædium & ſæuitiam. In omnibus autem ſemper inauſpicatus eſt cineris color, quòd cineræa referat, & parum ſemper lucis in ſe contineat: ob id ferrugineus etiam deterior, non ſolùm quòd rubiginem rem inauſpicatam præferat, ſed quòd cinereo etiam minus habeat lucis. Aues nocturnæ omnes, præter veſpertilionem, quòd hæc ſola animal pariat, infauſtæ ſunt, præſertim prægnantibus. Aues canoræ ſignificant delicias: rapaces lucris idoneæ ſunt, pulchræ potentes: pingues, opulentos: clamantes, periculum ingens inſtare: quietæ, impedimentum negociorum: volantes, actiones aſſiduas: comedentes, ſpei incrementum: egerentes, diminutionem. Mortua auis mortuam ſpem. Magnitudo, ſimilis eſt negotij magnitudini. Nocturnæ & corui, & quæ ex eo genere, ferales ſunt, aut fœdum hominem oſtendunt. Inauſpicatum & contra naturam, valde malum eſt, vt ingreſſus auium agreſtium in domum: contra naturam & auſpicatum, bonum, vt auem agreſtem venire in ſinum tuum. Auis rapax ſi domum ingrediatur, deprædabuntur homines

improbi

facultates tuas, ac diſſipabunt. Auis timida, vt columbus & paſſer, mala eſt: ſed mitis, nec timida, vt pauo &olor, honores, quietem, & vitam iucundam: rapaces, anaiam, ſed honores & diuitias ſignificat. Accipiter ſignificat ſacerdotium, aquila regnum, aut militarem dignitatem: pulli auium ſignificant ſpes inchoatas, & tædium. Aues alligatæ, ſignificant impeditam ſpem: ſed in cauea conſtitutæ, ſecuram. Philomela, muſicum poëtam, vel deceptorem: hirundo, garrulum: vtræque parum auſpicatæ, ob id quòd multis ſubiacent periculis. Eædem & ſturni, & coturnices: quia gregatim incedunt, locumque mutant. Icterus, ſpem diuulſam redintegrandam, propter fabulam: aurum etiam, ob colorem. Si fugiat, amiſſionem occaſionis lucri. Ficedula, paraſitum. Noctua ſi pugnat, dolore & triſtitia afficietur: ſi comedit, fiſcus occupabit de bonis ſomniantis: ſi clamat, damnum & vituperationem ſignificat: ſi ſuperuolat, carcerem aut morbum: ſi poſt domui inſederit tuæ, morieris, ſi alterius domui, aliquis ex ea morietur. Aues incognitæ quomodo ſint interpretandæ, velut & obſcura alia, infrà declarabimus. Dextra celeritatem & felicitatem, ſiniſtra tarditatem & calamitatem: ante, præſentia & ante oculos: poſt, quæ audies, non videbis, ſignificant.

Coturnix, quam qualeam vocamus, contentionem, pugnam, diſſidia, diſceſſum, vitamque breuem ſignificat: peiores ſi plures ſint, & in agris: vna autem, magnum quid non decernit. Hirundo ſignificat extra tempus ſuum, (nam dum apparet, minùs eadem ſignificat (iuxta proprietates ſuas: nam cùm mane canat, & homines ad labores excitet, homines laborioſos, diligentes, fideleſque, aut vxores oſtendit: vt verò verno tempore aduenit, felicitatem futurorum temporum promittit: diſcedens autem, calamitatem. Vt verò nobiſcum habitat, nec tamen māſueſcit, domeſticum aliquem intractabilem, & qui tandem abiturus ſit, demonſtrat. In oculorum autem morbis vtiliſſima eſt. Et muſicum etiam familiarem, quòd concinnè canat, oſtendit Paſſeres denique iniuriam ſignificant ab amicis: columbæ, vtiliſſimos familiares. Cornices, homines bilingues: & ſi canant, nuncium malum potiùs quàm bonum. Grues, pauperes: ciconiæ, diuites: aquilæ indomitæ, Principes: domitæ, & accipitres, nobiles: ab iis enim tractantur.

Coruus & vultur mortem ſignificant: ſed vultur regnum etiam, quòd maior ſit, & reges multos occidant: nec crocitat vt coruus: reges autem ſunt taciturniores. Mulier quædam cùm tres coruos vidiſſet, quorum vnus dixit ei: Ego te exuuiam faciam terque eam circumuolaſſent & abiiſſent, nonam poſt diem obiit. Significant & corui veſpilleones, ſepultores, coriarios, ſordidos: vultures autem, exules, potentes: quoniam ex aquilarum ſunt genere. Coruus & cornix interpretes ſignificant: quoniam vocem variant.

Aues naturà mediæ ſunt inter quadrupedia & piſces: nam piſces & generatione & elemento ab hominibus differunt, quadrupedia neutro, aues ſola generatione: ideò aues minùs conueniunt cum homibus, quàm quadrupedia: ob id etiam maiora mala & minora bona decernunt quadrupedibus: contrà verò ſi ad piſces comparentur: quia tam in cantu placent, quod ad voluptates attinet, plus placent etiam quadrupedibus. Aues ſi oua foueant, egregias & firmas ſpes pollicentur, ſi ſecundum (vt ſemper intelligi debere dixi) ſe habuerint. Et ſi pullos eduxerint, longè melius: & ſi etiam educauerint, iam res abſoluta erit. Et ſi pulli alij educantur, non eſt prorſus malum: ſed ſi mitiores, & maiores & pulchriores, euentus ſpem ſuperabit.

Cardueles ſignificant delicias ex rebus minutis ac variis: palumbi, dolores & gemitus ob vocem. Onocrotalus ſignificat hominem opulentum, & clamoſum, ob ingluuiem quam magnam habet, & piſcibus plenam. Struthiocamelus militem equeſtrem, fortem & ornatum.

Ardea triſtitiam, ob inacceſſa ad quæ peruenire non poteſt, & pugnas aſſiduas: cum genere enim vniuerſo rapacium pugnat. Regulus, dignitatem & titulos, ſine vtilitate. Alauda timores, pauores, ſolicitudines: ob colorem, & morem. Galerita, vagabundum, muſicum, & infelicem. Olor, poëtam, philoſophum, diuitem hominem. Olor in lacu, felicitatem: in arido, miſeriam portendit. Phaſianus, diuitem, ornatum, ſed timidum ac ſimplicem: quòd ſi ſileat, mortem propinquam nunciat alicui innocenti ac ſimplici. Picus Martius, inſuperabilium ſpem facit: diuinamque fortunam quandam. Pica hoc habet generale cum omnibus auibus caudam prælongam habentibus, vt decorem augeat, & bonum finem prædicat. In hominibus autem ſignificandis aliam obtinet vim: nam ſuperbum & faſtuoſum, cæterùm inutilem garrulumque ſolum oſtendit.

Aues præterea fabuloſæ, vt phœnix: inanes expectationes, & homines vanos ſignificant. Monſtroſæ verò, euentus inexpectatos, & admirabiles: quòd genus (vt dixi) auium per ſe expectationes ſignificet. Sed miſti generis, (vt referunt de indica aue, quæ pedem habet accipitris alterum anatis vitam ancipitem & mores non conſtantes prædicunt. Quæ verò aliena à natura agunt, ſiquidem non ſuccedente effectu, non conuenientia facto fruſtrationem exitus nunciant: quòd ſi ſuccedat, velut aue oua in aqua incubante, bonam fortunam, paruam prudentiam.

Miluus omnia in deterius abitura nunciat, & miſeram ſenectutem. Sed & omnes aues in fatali ſomnio inauſpicatæ ſunt: nam paruæ nihil magnum ſignificare poſſunt, magnæ & rapaces fame in ſenio conficiuntur: domeſticæ ſeruiunt & occiduntur ante ſenium, ſolitariæ, nec rapaces, quòd nimis frequentibus periculis obiiciantur, extremam ſenectam referre non poſſunt: optimæ ſunt in hoc caſu magnæ, gregales, nec rapaces: & inter has ciconia & anſer, ac cornix: hæc ob vitæ diuturnitatem; ciconia quòd diuina habeatur ac pia, & apud multas gentes cautum

ſit

ſit ne lædatur: anſer ob facilitatem victus, robur, & vitæ diuturnitatem. Phœnicopterus & porphyrio raræ aues & nobiles & pulchræ, ſapientes & ornatos diuiteſque ſignificant, ſed prior nobiliores.

CAPVT XXXVIII.

De quadrupedibus.

QVadrupedia cùm, vt dixi, præſentia ſignificent, iuxta formam, mores corporis, ſtructuram & colorem ſignificant. Similia homini, vt ſimiæ & cercopitheci & huiuſmodi, dolos ſignificant, & fictos amicos. Quæcunque audiuntur loqui de quadrupedibus aut piſcibus, vel etiam auibus ſermonis expertibus, vt de gallis, admiranda facta præmonſtrant: & iuxta naturam animalis. Animal quod verè in domo tua habeas, ſi loqui videatur, infauſtum eſt: ſignificat enim mutationem tuæ familiæ. Nec oportet verba ſimpliciter interpretari, ſed & ſi clara ſint nomine ipſo animalis ſecum intellecto: alioquin quid prohibuiſſet à Deo vel homine audiri, ſi ſimpliciter eſſent intelligenda? Animaduertendum etiam, quòd catena contineri ſolent, vt ſciuri & venatici canes, & equi: tum verò qui in foueis habitant, vt vulpes & cuniculi, carcerem & vincula minantur: tum præcipuè, ſi catenata videantur: magis tamen in domeſticis & amicis, quàm in ſeipſo, hæc futura demonſtrant. Ceruus inſtabilem, timidum & eum cuius vxor mœchatur, ſignificat. Nauim quoque, ob velocitatem, & in eis temonem, malos, vela quibus aguntur. Qui ſe ceruum eſſe putat, & cœlebs eſt, diu in timore & ſolicitudine viuet. Qui alit cerui pullum, cum puero vel ancilla concumbet, iuxta pulli ſexum. Et ſi Iudæus edat carnem cerui vel capreoli, admittet contraria ſuæ legi. Qui cornua cerui inuenerit, lucrabitur, ſed non multum: aut dura res ei occurret: idem de cornibus capreoli. Inſidere ceruo, eſt timidè omnia agere. Hirci & capreæ, ſed ibices magis, potentes homines, ſed ea æquo ſtultos & pertinaces oſtendunt. In omnibus animalibus pinguia meliora macilentis: & fera, ſi manſueta ſint, bonum magis ſignificant, quàm manſueta efferata: mihi tamen magis placent manſueta natura & ſpecie, niſi in placandis hoſtibus: animalia omnia commoda homini, caudata & robuſta, & bene ornata videre, bonum eſt: contrà, malum. Currere in equo, ſemper malum: eſt enim cum periculo: ſed agitare equum, bonum eſt: & quantò ille lenior, tantò melius. In animali commodo eſſe, & illum exercere non pro natura, vt equitare canem, inopiam neceſſariorum in negotio ſignificat.

Caput animalis, & cor, ſignificant alicuius ſocietatis dominum, aut qui plurimum poſſit in illa. Pugna animalium cum homine, ſignificat iurgia & maledicta: quoniam non plus illi nocere poterunt, quàm animalia homini. Si tamen ſint vt elephantes & dracones, ac tauri, & quæcunque corporea mole inſignia ſunt, negotium aut hominem cui impar ſit ſomnians, oſtendunt: ideò cauendum eſt. Nullum animal ſignificat hominem ſapientem: quoniam omnia carent ratione: excipiuntur tamen, quæ diuinitatem præ ſe ferunt: hæc autem ſunt, columba & agnus, ob innocentiam: ciconia, ob pietatem: aquila, quòd ſublimiùs volet: pauo, ob pulchritudinem: pſittacus, ob docilitatem: olor, quòd in obitu dulciter canere exiſtimetur: vultur, quòd auguriis præſit, & nullum animal occidat, ſed mortuis tantùm veſcatur. Oportet autem conſiderare mores & rem tractatam. Porci, regiam quærentibus gratiam aduerſantur: ſunt enim abiecti, & fœdi: ſimiliter & occulta tractantibus. Cuniculi & vulpes, arcana quærentibus idonei ſunt: profundas enim foueas effodiunt. Meles ſignificat eum qui te decipit: quod claudus à natura eſſe credatur: vnde dici ſolet in prouerbio: claudicat negotio. Talpa ſuper terram veniens, finem rei oſtendit: tunc enim moritur: ideò etiam ſibi parare exitium docet.

Lupus hoſtem ſignificat nam nobis aduerſatur malum; eſt enim fur, & obſidet vias: principem; nam in Italia ferarum eſt maxima: erunt ergo actiones ſomniantis contra illum, quales contra lupum. Equitare lupum, eſt improbum & potentem virum in poteſtate tua habere: confodere autem eſt, ſuperare. Lupus annum ſignificat, vt Artemidorus ait: nam lycabantes Græcè vocantur: & etiam, quia in tranſitu fluminis ſinguli, vt dies anni vnus poſt alterum procedunt: & quoniã oues omnes occidit, annus autem dies ſingulos abſumit. Vrſus hoſtem ſignificat iracundum, ſtultum, robuſtum, agreſtem, voracem: eos etiam qui ſegregari ab aliis viuunt: hyeme enim latent: ſignificat etiam rediuiuas inimicitias, & reditum, ob ſidus vrſæ vtrumque, quod nunquam abſconditur.

Leo ſignificat principem, & virum fortem & magnanimum, quaſi è directo contrarium vrſo: nec in alio conueniunt niſi in potentia, crudelitate & iracundia. Sed leo ſuperbum, vrſus vilem ſignificat. Significat & rurſus diuitem, vt & pinguia omnia animalia: mus alpinus, ſus, glis. Si leo te morſu apprehenderit, fortunis tuis princeps te ſpoliabit: ſi vnguibus lacerauerit, coget effundere te in irritum opes tuas: ſi te proſtrauerit: honorem ac dignitatem eripiet: ſi dentes excuſſerit, conſanguineos tuos occidet. Si tu leonem occideris, eiuſque carnes deguſtaueris, ditaberis principis pecunia, ſed magno tædio periculo & labore: neque enim tutum eſt, nec facile, conficere leonem: nec illius caro ſuauis eſt guſtu. Peculiare eſt leoni, ſi dentibus te momorderit, ab ea iactura nunquam reſtaurari: quoniam vulgatum ſit talia vulnera non ſaneſcere. Qui viſcera leonis edit, aut ditabitur à principe, aut princeps ei arcana committet. Qui pelleum leonis geſtauerit, principis autoritate fouebitur. Leonis catuli, ſunt filij principis. Qui leonis vngues habet, à militibus principis protegetur. Leo fœmina cum catulis, felicitatem filiis & vxo-

ri

ri portendit. Vulpes doloſum inimicum oſtendit: & ſignificat deſormitatem, & vitia cutis, & dolorem ventris, ſi videatur ſomnians ab illa infeſtari. Simia autem ſignificat deceptorem, ſycophantam, furem eximium, & adulatorem propriè. Muſtela maior furem domeſticum, & vulpes furem communē. Lepus omnia infauſta ſignificat, & mortem etiam. Cynocephalus & cercopithecus, quod & ſimia: ſed morbum etiam propriè ſignificant ſacrum, ſeu comitialem. Aper tempeſtates, ſterilitatem, ab effectu: hoſtem clamoſum, mulierem impudicam, ſubmerſionem nauigantibus decernit: nam & arbores euertit, & roſtrum defodit ſub terram, dum edit. Sed & elephas nauigantibus omnino incommodus eſt, & ſubmerſionem ſignificat & fœminam ſceleſtam. Lynceus & pardalis & panthera, nobiles & ornatos inimicos, fraudulentoſque ſignificant. Animalia fera & incognita, aduenam, inimicum. Sciuri, mimos, ſycophātas, ſcurras, moriones, ſaltatores, præſtigiatores, funambulos. Crocodilus, piratam aut homicidam, nequam etiam ac vecordem ſignificat. Viuerra & ichneumon, doloſos homines & maleficos oſtendunt, qui neo beneuoli nec fidi vnquam eſſe poſſint.

CAPVT XXXIX.

De animalibus feris & cicuribus.

HOc caput ab aliis diſtinximus, ob duas cauſas: primùm, vt intelligeremus animalia ſex eſſe generum: alia natura & vſu fera: & illa ſignificant hoſtes naturâ & voluntate: alia fera naturâ, ſed manſuefacta: & illa ſignificant inimicos naturaliter, & veteres etiam hoſtes, ſed caſu aliquo reconciliatos: alia verò manſueta naturâ, ſed facta fera: & ſignificant coniunctos à nobis abalienatos: alia verò manſueta naturaliter, & talia etiam per ſomnum viſa: & hæc ſignificant mites, & amicos & coniunctos: alia ſunt è genere miſto, vt ſues, anates & anſeres: & hæc ſi videantur efferata, mala ſunt: & ſi manſueta, bona. Et ſemper efferata naturâ, vſu manſuefacta, melius eſt videre, quàm manſueta efferata, quod ad ſignum attinet. Oportet etiam conſiderare naturam: nam praua valde, & non valida, manſuefacta videre, vt araneum, ſcorpionem, viperam: & fallacia, vt vulpem: non valde bonum eſt: valida verò & generoſa, vt leonem & elephantem, & onagrum, & bonaſtum, & oricem, valde bonum. Contrà efferata quantò imbecilliora, & naturâ minùs mãſueta, minus malum, præterquam in canibus. Oues feras videre, valde malum: capras & anates, minimè. In vniuerſum, cicures amicum: agreſtes autem aduenam aut incontrectabilem virum oſtendunt.

Alia cauſa eſt, vt aliquot animalia exciperemus, ne capita de Auibus & animalibus quadrupedibus adeò prolixa & tædioſa redderentur. Quæ ergo animalia manſueta ſunt, alia quidem toto genere (vt gallinæ, oues,

pauones & canes) alia non toto genere: boues, equi, aſini, muli, cum his capræ, anates, anſeres, ſues, columbi, feles: & non manſueta, quæ tamen nobiſcum habitant: mures, muſtelæ vrbanæ & hirundines. Externa, elephantes, camelos, gallipauos, qui maximè manſueti ſunt. Hæc igitur viginti genera hîc tractabimus, vt fiant tractationes animalium reliquorum breuiores.

Aries ergo ducem militum ſignificat: nam illius oues mactantur, vt milites ſolent: ſignificat & vxorem mœcham: & eadem hæc duo ſignificat hircus: licèt hircus magis ſignificet vxorem mœcham: aries autem magis ducem exercitus. Quidam ſomniauit arietem equitare, & in cornua procumbere: reſponſum fuit ab interpretibus ſomniorum, ducturum vxorem, quæ mœcharetur. Fortè fortunatum de coniugio agebant: duxit, adhibuit diligentem cuſtodiam: proba inuenta eſt, periit: aliam breui ſuperinduxit, remiſit cuſtodiam, ſomnij vanitatem arguens: ex quo illa contempti ſomnij pœnas à viro exegit, impudiciſſima facta. Significat & aries potentem virum, cum dignitate & authoritate. Si autem excoriatus in domum alicuius deferatur, ſignificat alicuius ex illa domo interitum. Quodlibet animal ſolidorum cornuum, vt aries, capra, ceruus, ſtolidum ſignificat. Oues tondere, morbos ſignificat: nigras verò, etiam mortem ex illo morbo. Aliter ſignificant lucra ex mercibus & artibus, & puerorum inſtitutores. Omnia animalia vtili homini videre ſana, robuſta, pinguia, pulchra, bene caudata, bonum: contraria verò, malum. Agni infantes atque puerulos, vt etiam hœdi, referunt. Agnos paſcere, eſt dolere atque triſtari. Agnam aut ouem in macello vt carnes vendantur videre, eſt diuortium in iudicio facere, aut aliquam è ſuis mulieribus publicè proſtituere. Hircus & capra, eadem quæ aries & ouis ſignificant, ſed mores deteriores, & ſine vtilitate. In vinea ſi paſcantur, eius bona depopulanda & dilapidanda. Significant etiam tædia, diuitiarum cauſa: & albæ vtiliores, quamuis non multum: rubeæ autem, lites: nigræ verò, mortem aut mortuos cum ignominia oſtendunt. Gallinæ vtiles, familiares ſignificant: gallus autem, eum qui familiæ præeſt. Columbæ verò adhuc vtiliores familiares, quàm gallinæ, & mites. Anſer, famulam vel ancillam frugi. Qui comedit anſerem pinguem, commodum habebit ex famulo bono. Et ſi alarum pennas auellat, aut deplumet illum, caſtigabit eum: ſed ſi denudet, vituperabit ipſum. Anas eadem, ſed minora ſignificat: & magis verboſum famulum vel ancillam, & minùs vtilem. Anſer eſt vtilior verè: quia maioris roboris & prudentiæ famulum ſignificat, & qui maioribus negotiis præerit: Gallina magis ſolicitum, in minoribus tamen negotiis: columba magis manſuetum: & qui perducit res ad finem, magis anas eſt omnibus inferior.

Pauones, honores, ob pulchritudinem: & pretium, lucrum: quia pennæ etiam ſunt venales: & iucundum amicum, nobilemque ſignificans,

Digitized by Google

gnificant, ambirioſum tamen, & ſuperbum, & clamoſum: fidum quoque defenſorem, ſed iracundum & vagum. Et ſignificant viros potentes & inſignes magiſtratu vel ſacerdotio. Pauo volans, opulenti viri iter ſignificat: propriè enim hæc auis opulentos ſignificat, ſicut hirundo garrulos & inſtabiles: ſed de ea ſuperiùs actum eſt.

Canes referunt fidos amicos tibi, ſi è tuis ſint: vel inimicis tuis, ſi aliorum: albi ſinceros, rubri ſæuos & iracundos, nigri maleficos. varij doloſos. moloſſi potentes & apertè aggredientes, melirci blandos & verboſos: virides vel coloris inſueti, admirabiles, & incognitis moribus: rabidi, violentos admodum & pernicioſos, ſed non diu manſuros: vlulatus canum luctum ſignificat, latratus maledicta: lacerati veſtes, infamiam aut damnum cum iniuria: mordere, vulnera aut accuſationem: lac illorum, infortunia & timores, vt etiam hoſtilium: carnes autem, opes. Qua enim ratione ab aliis detrahuntur, & nobis parantur, incrementum ſignificant: odorarij, ſolertes & placidos: venatici, celeres & crudeles: domeſtici, cuſtodes, & erga nos blandos: aucupes, obedientes & peritos: moloſſi, pugnaces, fortes, robuſtos.

Sues deformitatem, ingluuiem, ignauiam, mortem ſæuam portendunt. Sus tamen cornutus potentem inimicum oſtendit: caput ſuis ablatum ſibi videri, donum reiectum, vel tædium, vel tædij finem: Maiales, homines ſolùm ad mortem deſtinatos, & Epicureos ſignificant: vtrique tamen quæſtores & theſaurarios, ſi nobis debeat fiſcus, referre poſſunt: & in domo procuratorem. Porcus autem puerum refert voluptarium. Scrofa prædium ſignificat: ſi peperit, vtile pro numero fœtuum: ſi prægnans, bonum prouentum. Aper tempeſtates & ſterilitatem, ab effectu: hoſtem clamoſum, & mulierem impudicam, & nauigantibus ſubmerſionem: quoniam arbores euertit, & roſtrum ſub terram defodit. Quæcunque animalia ex agreſtibus deriuantur, feros homines & alienos ſignificant, etiam quæ manſueta ſunt. Agreſtia autem ex illis, homines feros, qui manſueſcere poſſint. Quæcunque autem non habent agreſte ex eodem genere, vt gallina & canis, ſemper domeſticos referunt. Gallipaui, aduenas longinquos & exteros nunc ſignificant. Domeſticos poſt hæc fidos, & manſuetos: ventoſos tamen, & inconſtantes, blandos & iracundos, ob mores atque mutationem: vtiles magis patronibus, ſed non adeò opulentos homines ſignificant: & non ſecuram vtilitatem: quoniam facilè pereunt. Significant etiam verſutos & verſipelles.

Elephantes, morbos malos & inuictos, grauia facta & periculoſa, ægris mortem, nauigantibus ſubmerſionem, tarditatem etiam negotiorum: mortuus, tædium ſine damno. Ob id ad actiones omnia ſunt referenda: nam ſi nos deferat, & magis mulierem, mortem præſagit. Ex aduerſo autem ſignificandu, hominem cum ſapientem; potentem, gratum, benignum, opulentum, pium, nobilem, deformem tamen, ſed cum dignitate quadam: & ſignificat propriè principem bonum.

Mures, famulos, ſed fures tamen, ſignificant: melius tamen eſt videre ludentes, & hilares: nam huiuſmodi aut non defraudant, ſed ſolùm edendo & bibendo & potando aſſiduè rem domeſticam minuunt: aut valde parùm minuunt. Significant & lites, quæ ſenſim arrodunt hominem: & inutiles domeſticos. Muſtelæ vrbanæ, furem domeſticum & proditorem: ſed tamen qui vitæ non inſidietur, cum tamen qui te depauperare poſſit.

Camelus tædium, mœrorem, calamitatem, mortem, & homines malos ſignificat. Propriè verò ſtatum principalem, ob magnitudinem: longum iter, ob celeritatem: grauem morbum, ob pondera quæ gerit, & auxilia egregia & multa, quæ ab illo deſumi ſolent. Camela ſignificat mulierem peſſimam, & deformem. Ex camela filium ſuſcipere, eſt deformem ex deformi, improbum ex improba generare: deformitatem enim in omnibus ſignificat. Sed & patientiam ad labores, & victus continentiam, & longam vitam. Senes propriè camelus ſignificat. Æluri, fures, proditores, amatores, varios agileſque homines ſignificant: & captiones, cuſtodem etiam domus referunt: & qui cùm furetur egregiè, alios tamen furari prohibeat: non tamen vitæ inſidiatorem ſignificat.

Bos ſi pede percutere videatur, potens vir te lædet: ſed ſi cornu etiam, grauius erit. Bos cum tribus cornibus, regionem à potenti viro ſubigendam ſignificat. Boues dormientes, vel etiam ſolùm iacentes, morbum aut calamitatem decernunt. Boues alacres, fœcundos & vberes reditus: cum pluribus cornibus, diſſidia: cum magnis autem, proſperitatem in prouentibus & robore villicorum, familiæ & propriæ perſonæ; cum vt dictum eſt, animalia pinguia bona ſint: optimum tamen in boue eſt pinguedo, ob multiplicem vſum.

Aſini, ſtatum opum propriè ſignificant: illæ enim incommoda ſuſtinent. Oportet verò & caudam illorum conſiderare: eſt enim finis animalis. Cadere ergo ex aſino paupertatem oſtendit: eſt enim ac ſi dicas, à bonis ſuis excidiſſe. Aſinus labores, impedimenta, moleſtias, contemptum, fruſtrati voto ſignificat: caſus etiam ex eo morbum ſignificat, propter problema Ariſtotelis. Aſinus etiam ancillam vel famulum refert. Aſinum diſrumpi, paupertatem perpetuam: aſini cauda deformis, deformem inopiâ ſenectam: amputata, miſeriam prædicit. Aſinus calcitrans, vel famuli contumaciam, vel difficultates in exigendis reditibus prædicit.

Mulum aut mulam equitare, lentum negotiatorem, parumque fidum, tutum tamen, ſignificat, & aptum negotiis: nam molliter incedit hoc animal, & rarò cadit. Muli nollis deteriores, quàm his quibus ſunt aſturcones: ſignificant enim, in poſterum illis omnia difficiliora, & minus alacrē eorum fortunam: præterea ſignificant ſterilitatem, cœlibatum, morbum genitalium membrorum, diuortium ob naturam non aptam ad coniugium, labores

laborès etiam multos & magnos ob pondera quæ ferunt: & longam vitam: quia diutiùs parentibus viuere ſolent. Mula quoque vxorem & ancillam ſignificat: quoniam mulabus mulliter inſidere ſolemus: ita curæ harum. Quamobrem naturam earum ſpectare oportet: albæ enim, formoſæ: nigræ, vtiles: mediæ, callidæ ſunt. Muli ſemper ſignificant impotentiam explendi votum ſuum. Mulam qui videtur amittere, ſi non habet, tædio liberabitur: ſi habet, damno afficiétur. Mula ſi parere videatur, abominandum factum ſignificat: miſero autem, admirabile. Onagri bonam fortunam, celeremque adeptionem eorum, quæ deſiderantur, prædicunt: ob motus velocitatem. Si videaris mulam vel mulum alienum equitare, & deſcendendo fugiat ad dominum ſuum, liberaberis à moleſtia quam ſubieras, principali eam ſubeunte: ſi verò ad alium fugiat, liberaberis caſu. Muli etiam ſpurios ſignificant filios: ideo bonum eſt ei qui non habere ſe exiſtimat, ſi modò eſſe poſſit vt ignorans ſuſceperit.

Equi curſores parati, morbum & mortem prænunciant: hic enim curſus propriè vitæ noſtræ. Equus exiſtimationem, robur, facultatem, agilitatem, fortunam hominis: cauda autem, præcipuè ea ratione quæ de aſino aſſignata eſt, decernit: nam non niſi generoſis equis perpulcha eſſe ſolet. Equus calcitroſus turbulentam, manſuetus tranquillam, robus bonam, æger malam, ſpecioſus nobilem, deformis humilem, ſecurus in ambulando tutam, ceſpitans caducam fortunam ſignificat: ornatus ſplendidum ſtatum demonſtrat. Ex equo deſcendere, bono aliquo fortunæ ſe ſponte abdicare ſignificat: cadere autem, per vim priuari, ſed non ſine ſpe recuperandi. Sed equum amittere, ſine ſpe etiam recuperandi, quod valde malum eſt: cadere autem cum ipſo eqoo, & lædi, eſt ex toto corruere cum fortuna ſua, & detrimento vitæ. Si id contingat currente eqoo, culpâ ſuâ id accidet. Albus color mortem & pericula decernit, quòd procul videatur: vitam tamen hilarem decernit: niger, opulentam fortunam: tuber, contentiones & moleſtias. Aſturconem equitare, eſt vitam felicem ducere, & negotia iuxta vota ſuccedere.

CAPVT XL.

De materia & excrementis animalium, pellibus, pilis, cornibus, vngulis, ſtercore & vrina.

STercus animalium & vrina generaliter mala ſunt, & ſignificant res abominandas: quoniam habent quibus commodè vtamur. Fimus tamen equinus bonus eſt agricolis & chymiſtis: quoniam illis vtilitatem aut commodum affert: vrina verò cùm nulli ſit vſui, ad pecunias eius qui ad nos aut cauſæ referenda eſt: ſignificat etiam exolutionem curarum, pro natura animalis hominem ſubiicientis.

Pellis verò inſigne eſt animalis, vt vexillum hominum ac militum. Pellem leonis inuenire, vel lucrari, vel quouis modo habere, ſignificat victoriam de potenti viro: at pardalis aut pantheræ, de ſubdolo & verſipelli: hyenæ, de pernicioſo inſidiatore: lupi, hominis atrocis: cerui, inconſtantis & fugacis: leporis, timidi: vulpis, cauti, atque ita de aliis. Pellem autem animalis induere eſt mores illius induere, aut ſubire conditionem, aut cogi: velut pellem draconis, eſt fieri ſuperbum, arrogantem, crudelem, auarum: aut timeri ab omnibus, aut vitari ab omnibus, & perſequutionem pati. Excoriare verò pellem, ſiquidem ad domeſticos referri poſſit, bonum eſt: illorum enim vitia emendabit: at ſi ad alios, victor erit, illoſque ſuo robore exuet.

Pili autem, ad fortunam ſolùm referuntur: vnde pilis ſuillis nihil eſt deterius. Cum ignominia crudeliter mactabitur, quicunque ſomniauerit ſe tales pilos habere, ſi ſolemne ſomnium fuerit: aliter contemnetur, & ipſe ſuillis moribus vtetur, vorax, ſordidus & deſpectus. Pilis aſini labores, leporis mortem breui & crudelem: parùm enim viuit, & à canibus viua lacerari ſolet. Pilis leonis, erit formidabilis: lana ouis, occidetur à ſuis, & ſpoliabitur fortunis. At verò pilos videre, ſed non innatos ſibi, ſignificat opera factorum ſimilia: velut aſini pili rem ingratam, & haud ciuilem: ſuis autem ſordidam: vulpis, fraudulentam.

Plumæ verò pilorum inſtar ſunt, ſed decorem & ſpes ſignificant: vnde etiam fabula de pauonis pennis, & coruo. Plumæ pauonis ambitioſum & inanem, aquilæ ferocem & rapacem: pſittaci nugatorem, ſed ſpecioſum & modeſtum: picæ autem maledicum, & contemptum: accipitris inſtabilem & crudelem, lepidum tamen: corui ſordidum, nogacem, & omnibus inuiſum.

Vngulæ & cornua eodem modo ſe habent, vt etiam vngues rapacium: arma enim ſignificant. Equus ſine vngulis, & bos ſine cornibus, exarmatum hoſtem aut auxiliatorem declarant. Ebur autem propter opera, nobilitatem ſignificat: vngulas equi ſeorſum inuenire bonum eſt, ſi ad inimicum referatur: ſi enim inueniſti, ille non habet: vngues etiam & cornua, & roſtra & vngulæ, ſi ad principes referantur, arces ſignificant. Roſtrum tamen aliud etiam ſignificat, ſcilicet pecunias illius, & opes: quoniam, vt roſtrum, ſunt vitæ neceſſaria. Ex vngulis aut roſtro facta eſſe manubria gladiorum, aut alia artificia, eſt conuerſam eſſe vim ad induſtriam. Calcaria gallorum, dignitatem hominis referunt. Plurimum creuiſſe pilos in animali, eſt pecunioſum illum eſſe, & ob id tutiorem: at creuiſſe roſtra, vngues, & ſimilia, eſt præparatum eſſe ad pugnam: at commutata eſſe quæ vni conueniunt in aliud, vt cornua equis, ſolidæ vngulæ bobus, eſt potentiam plurimam ob imprudentiam reddi inutilem.

Pellem, pilos, cornua, vngues, ſtercus, ac generaliter ſingula, commutari in naturam animali haud conuenientem: vt ſi ſint aurea, vel ferrea, vel lutea, vel creata, ligneave aut lapidea: nihil horum bonum, niſi in ferrum, ob duritiem: vel in aurum, argentumve:

tune enim robur illius in pécunia futurum exiſtimabis.

CAPVT XLI.

De hominum generalibus differentiis.

GEnerales hominum differentiæ aut ſumuntur à ſpecie, aut à partibus ex quibus componitur. A ſpecie, vel à regione, vel religione, vel lingua, vel perfectione, vel proprietatibus, quæ cum perfectione ſunt, euariant tamen, vt obeſus, pinguis, magnus, pulcher, candidus, robuſtus. A perfectione, claudus ſurdus, cæcus, monſtroſus. Diſſimilia omnia cùm non ad idolum referuntur. ſi ſimplicia ſint, vt regio, negotium & hominem valde diuerſum ſignificant. Si lingua, impeditum: ſi religione, cum contentione & inſociabile. Imperfectum verò omne abſurdum. Surdus, inexorabilem, mutus, mendacem: cæcus, ineptum, contemptoremque ſui: neque enim cæci quenquam honore afficiunt: claudi, deceptorem, tardum: gibbi, doloſos: ſtrabi, perfidos. Ætates, ſexus, magnitudo, omnia extrema & inconcinna mala.

Quæ verò ad hominem pertinent, ſunt corpus & anima, & facultates atque operationes. De anima quidem dictum eſt: corpus verò, fundamentum atque vehiculum indicat. Facultates autem, potentiam, dignitatem, opes, & omnia quibus homo iuuatur: at functiones operum perfectionem & abſolutas res ſignificant. Sunt autem partes generales, principales: caput, pro dignitate & potentia & ſapientia: cor, pro vita, filiis, amore: iecur, pro opibus: virga, pro exiſtimatione, & efficacia in negotiis: pedes, pro fundamento omnium: venæ, nerui, arteriæ, & vaſa pro his quæ inſeruiunt: venæ, vnde colligitur pecunia, & quæ ſeruatur: nerui, omnes auxiliatores potentiæ: oſſa, vnde robur & conſanguinei: arteriæ, animum & efficaciam.

CAPVT XLII.

De propriis partibus hominis.

CApilli & pili ſignificant diuitias, cognitos, veſtes: & faciliter fluunt & cadunt, creſcunt & renaſcuntur in Principe, tum ſubditos. Dentes, ſignificant totam familiam: & qui non ſine ſanguine cadunt aut vitiantur, coniunctos: qui ſine, ámicos aut familiares tantum. Diuiduntur multifariam: dextri maſculos, ſiniſtri fœminas, ſuperiores maſculos & maiores, inferiores fœminas & natu minores: anteriores, iuniores: poſteriores, natu grandiores: oculares: id eſt, qui & canini, propriè filios ſignificant. Si ergo anterior dens ſine ſanguine cadat, morietur filius amici ſui. Dolor quoque ſignificat coniunctos & amicos valde: ſi ſine dolore, familiares, clientes, domeſticorum quempiam. Dentes omnes excidiſſe, aut perditionem familiæ, aut exilium, aut longiſſimam vitam nunciat: valde ſenibus enim omnes tandem cadunt dentes. Multæ manus opificibus & probis viris bonum, flagitioſis vincula ſignificant: vt etiam pili ex articulo manus enati. Pili è palma nati, otium portendunt. Plures digiti, operariis rerum ſubtilium bonum, reliquis vulnera: nam ad illa chirurgi multis digitis indigent. Dextra manus, quæ parantur, bona ſignificat: ſiniſtra, quæ parta ſunt: paucitas digitorum, impedimenta & opera imperfecta ſignificat. Pectus, arcana ſignificat. In eo vulnerari, iuuenibus amorem, ſenibus malum nuncium prædicit. Diuidi pectus, & aperiri, arcana detegenda nunciat. Plures habere pedes, morbos longos vel cæcitatem ſignificat: nam iis indigent cæci, & huiuſmodi caſibus afflicti. Aquam è pedibus fluere, ſignificat hydropem, aut damnationem ad triremes. Sed pedes amburi, omnium euerſionem præſagit, filiorum, opum, domeſticorum. Caput habere egregij alicuius animalis, ſignificat maiora negotia quàm pro viribus aggreſſurum: equi autem, aut aſini, labores magnos. canis, maximam ſolicitudinem: bouis, capræ, ouis, capite plectendum nunciat: & ſimiliter ſuillum, ſed hoc flagitia etiam ſignificat: omnia enim hæc animalia malleo occiduntur, aut iugulantur. Hoc etiam ſignificabunt cornua in capite enata. Viſcera omnia extracta videre, patefieri arcana nunciat, aut perniciem omnium domeſticorum & filiorum. Intus verò ſua viſcera inſpicere, bonum eſt ei qui ſuis meruit: ſecuri enim erunt: aliis metum & dolorem incutit. Crura ſignificant conſanguineos. Cui crus abſciſſum videbitur, conſanguineus eius in longinquas regiones ibit, nec ampliùs reuertetur: aut in arte ſua maximum patietur detrimentum. Cui impinguabitur, diteſcet ipſe, aut conſanguineus potens fiet. Cui crus ſit aureum, nobilitabitur in arte, vel eius conſanguineus potens fiet: ſi ferreum, erit inuictus, aut conſanguineus gloriam ex fortitudine adipiſcetur: ſi vitreum, diffidet in arte ſua, vel conſanguineus in magno periculo erit: cui crus extenuabitur, vileſcet opinione in ſua arte, aut conſanguineus euertetur è potentia vel dignitate. Cui crus depilabitur, amittet fautores ſuos, aut conſanguineos. Cui tibia, loco cruris, eadem de facultatibus dicenda erunt quæ in crure de arte diximus. Et ita de aliis. Dentes ægris ſi cadere videantur, ſalutem ſignificant: ſi tamen omnes exciderint, mortem. Si dentes inæquales euadant, aut homo ſibi videatur modicum ſanguinem ſpuere, ſeditionem in domo portendit: illud quidem ratione, hoc obſeruatione frequenti cognitum. Dentes ferrei crudelitatem ſignificant, & robur vitæ, & inopiam: dura enim inopes mandere coguntur. Aurei autem, magnificum apparatum: eburnei, comptum: ſed vtrique parum boni ſignificant. Lingua tumefacta, ob ſermonem iacturam paſſurum ſignificat; reſoluta, & magis ſi ablata ſit, miſeriam: nam pauperes hiſcere non audent: aut carceres, vel impedimenta plurima decernit. Pilos in lingua habere, mortem, aut morbos, aut impedimenta magna prædicit.

prædicit. Significat & maledicentiam. Idem eademque omnia ſignificant pili in quauis parte oris enati: & nigri, velociorem euentum horum rubris, & rubri albis. Caſus pilorum ſignificat timorem vehementem, venenum aut luem: ea his enim pili vniuerſi cadere ſolent. Refert Scirnacam, quòd cùm Setimachij: id eſt, Serim doctori quidam dixiſſet, vidiſſe per ſomnum, cecidiſſe pilos omnes præterquam genitalium: reſpondiſſe, id ſignificare calamitatem in omnibus, præterquam mulieribus: quæ & euenit. Alteri verò, cùm dixiſſet, viſum ſibi pilos crurium creuiſſe, quos ſibi forcipe præcideret, paupertatem & ruinam prædixiſſe. Barba longa, ſi compta fuerit, autoritatem & lucrum ſignificat: ſed ſi inornata fuerit, morbos & ſqualorem. Pili narium, tædium & moleſtiam à principe, vel potentiore. Quòd ſi eos euellat, liberabitur, ſed non ſine labore, dolore atque iactura. Significant etiam infamiam hi pili.

Magnitudo capitis, ſignificat potentiam: manuum, felicitatem familiarium: ventris, opulentiam: pedum, vitæ longitudinem: contraria, contraria: atque hæc, ſi diu permanere videantur, & citra morbum: cum morbo verò cuiuſmodi erunt, ſed non ſine moleſtia: colli magnitudo, robor vitæ. Magnitudo pectoris, conſilium & prudentiam: occluſum atque impeditum os ſic habere vt deuorare non poſſit, mortem nunciat repentinam. Oculos habere magnos, bonum & decorum, ac filiis vtile. Oculo priuari eſt filium amittere: tres habere oculos, eſt augeri filio vno, vel nepote ex filio: ſi ætas non admittat, ſed is vel vnus eorum qui iam ſunt, breui morientur: quoniam præter naturam eſt habere plus quàm duos oculos. Paulò antè quàm naſceretur nepos ex filio, vidi in ſpeculo me habere tres oculos, inde quatuor: paulò pòſt natus eſt nepos, & ſtatim mortua eſt neptis, eius ſoror, & filius: & ita duo loco vnius periere, vt ſomnium oſtenderat: at ego antea intelligere non poteram. Naſus ad decorem magis quàm ad opus pertinet: quia hominibus paruum vſum præſtat. Ideò naſus autoritatem ſignificat. Naſo carere, lethale, præſertim ægro: nam caluariæ eo carent. Duplicem habere, diſſidium inter domeſticos: eſt enim res noſtra. Naſus etiam religionis cultum notat: Oculi etiam parentes ſignificant: per illos enim lucem videmus & fratres: ob ſimilitudinem: & religionem: quia ea proſpicimus vitam. Cyclopem factum eſſe, declarat hæreſim patefactam: aut magnum aliud dedecus, vel etiam in parentibus vel filiis vel fratre. Et certè oculi pietatem, qualis ſit, declarant. Mandibolæ duæ ſignificant totam domum: inferior, minores & minùs nobiles: & ſuperior, maiores, aut nobiliores: ita vt inferior ſignificet, nobiles iuniores, & ignobiles ſeniores: ſuperior verò, maiores natu nobiles, ignobiles verò iuniores: ab inferiore etiam, propter dentes anteriores. Conuulſam ergo eſſe maxillam vnam aut ambas, ruinam domus totius aut patris ſignificat at ſi ſolùm luxata ſit, erit tota domus in diſſidio, & penuria rerum domeſtici ac

de miſerus laborabunt. Corruptam eſſe maxillam, & putrefactã, valde malũ eſt: aut enim peribũt, aut vitiis corrupti euertẽtent domũ.

Ozæna in naſo morbus eſt ſeu polypus, infamiam grandem ſignificat: non ſolùm de ſe malè, ſed magis de ſuis familiaribus atque coniunctis audiet. Naſi verò partem amputatam, dedecus maximum, & publicum: auris autem, magis tectum ſignificat.

Mandibulas circa morbum intumuiſſe, ſignificat, familæ ſine vtilitate, imò potius cum incommodo incrementum. At naſus ſi creuiſſe videatur cum proportione & decore, auctoritatem ſignificat: at ſi turpiter, commoda re malè vſurum, & deformes prædicit actiones.

Pectus habere amplum, ſed decens, multam ſignificat prudentiam: at indecens ſi fuerit, multorum flagitiorum conſcientiam. Pectoris morbo ægrotare, eſt imprudenter ſe gerere. Tuſſi vexari, eſt conari ſe exonerare malefactorum conſcientia: Impediri reſpirationem, eſt impediri ab actionibus, quas facere decreueras. Pectus ferreum factum eſſe, ſiquidem aptè, moueatur, bonum eſt, & ſignificat prudentiam & fortitudinem: lapideum & immobile, inopiam omnis conſilij & auxilij, vt quò te vertas neſcias: iuxta illud: Cùm te marmoreum fecimus. Pectus vitreum, ſtultitiam, vitæ periculum, deiecta conſilia: aureum verò, ei qui habet, ob grauitatem damnum & curas nimias affert: iuſtitia tamen & probitate inſignem demonſtrat.

Lingua ferrea, ſignificat acumen in dicendo, & inuictum in perorando: aurea, eloquentiam cum grauitate, ſi aptè moueri videatur: aliter ineptum & ſuperbum: lapidea, inutilis prorſus eſt.

Partes omnes ſignificant ſecundum propriam operationem, vt crus ambulandi: & pes ſuſtinendi: & ſecundum proportionem ad totum: vt caput, dominum domus, & parentes: & iuxta ſubſtantiæ naturam in patiendo facilè aut difficulter: velut oſſa firmitatem, caro morbos prænunciat. Et adeps, perſonam inutilem in domo. Et omnia quæ perſonas viles ſignificant, faciliùs tranſeunt in ſignificatum affectus.

Buccas habere inflatas, eſt iniuriam egregiam & manifeſtam pati. Teſtes timidos habere, eſt grauem curam habere pro filiis, aut vxore, vel concubina. Membrum virile in immenſum creuiſſe, eſt filium patri non leuem, & cùm infamia exhibere. Si autem langueat, deterius eſt: nam patri robur deerit, & filius ipſe ignauus & omnino deſes erit.

Humerum habere aureum, eſt poteſtatem habere inſignem: eburneum verò, poteſtatem ex virtute partam. Adamantinum, ſignificat regnum: eſt enim humerus robur actionum, & locus qui ornari ſolet: luteum, creteúmue habere, omnibus malum eſt admodum: vitreum, magiſtratum habenti periculum amiſſionis dignitatis, non habenti caſus ſtatus: & ſi ciuis ſit, ne inter ciues habeatur.

Cornua habere animalis quod iugulari ſoleat, ſignificat periturum ſupplicio capitali: nam hi qui ſic, moriuntur vt boues vel capræ vel oues. Ramos vt arborem emittere,

eſt filios ſtolidos generare. Brachia habere lignea vel lapidea, eſt vinctum eſſe, aut reſolutum: ferrea verò, aut amputata eſſe, aut inimicitias ſubire capitales, aut triremes, vel laborem maximum Eadem fermè de cruribus, vel ad domeſticos referatur. Sed ad ſignificatum proprium tunc transferendum eſt. Sic ſi voluiſſet dicere Artemidorus, non malè dixiſſet, cùm ait non eſſe ænigmata ſomniis immiſcenda: aliter rudis viri dictum eſſet, & eius qui non ſolùm ignorat multa, ſed viam præcludere nititur vlteriori inuentioni.

Membris deſtitui, ſemper malum eſt: quia non ſolùm functionem, ſed etiam facultatem aufert. Tribus in caſibus bonum eſt: vel cùm exceſſum adeò magnum ſignificat, vt omnino ad munus redire non poſſit: vt ſi magiſtro ludi literarij ſomnium eueniat, quo lingua ſublata videatur, fiatque à ſecretis regis: neque enim poteſt ob dignitatem ludimagiſter ampliùs eſſe. Vel quoniam malè exercetur: vt carnifici vel furi amputatæ manus videantur: nam emendando vitium hæc impotentia vtilis eſt: vel ſignificando perpetuitatem ceſſationis, non impotentiam: vt ſutori hæreditas opulenta eueniens, amputatione manuum ſignificata. Multitudo verò membrorum vel ad neceſſitatem reducitur, & tunc mala eſt: vel ad impedimentum, & tunc non adeò mala: aut ad operationem, & tunc bona eſt, vnde multa capita diſſidium in regendo ſignificare poſſunt: aut quod eſt non eſſe muneri ſufficiens, & hoc etiam deterius: vel in conſulendo affuturum auxiliatorem alterum tanquam ipſum met, aut alium ducem in auxilium venturum, & hoc eſt bonum.

CAPVT XLIII.

De affectionibus.

AFfectiones dico, omnes quæ ſine exteriore fiunt mutatione. Sunt autem, cogitare, intelligere, memorari, imaginari, timere, ſperare, lætari, triſtari, amare, odiſſe: inuidere, iraſci, miſereri, cupere, ſpernere, dolere, & voluptate affici, calere, frigere, fameſcere, ſitire, dormiturire, micturire, cacaturire, & ſimilia. Omnia hæc primùm ſupra cauſam ſuam ſignificant. Timor iram principis, inimicos potentes, litem, grauem morbum. Spes, iucundum initium, lætitia, cauſas ſuas, velut nuptias ſuas aut fratris aut filij, aut ortum filij. Mœror, luctum, aut pecuniæ amiſſionem: quoniam proximæ idolo ſunt huiuſmodi viſiones.

Triſtari ergo ob nullam cauſam, idolum eſt, & veram triſtitiam ſignificat, ſicut etiam iraſci: quoniam commutare non poteſt.

Amare, eſt dolere: quoniam amor genus quoddam eſt doloris: & ob amare & amari, quæ dictiones quaſi eædem ſunt: propriè autem amare, amiſſionem ſignificat: amiſſa enim ſemper magis amamus, præſertim nuper, quàm quæ poſſidemus.

Odiſſe eadem ratione, quæ de triſtitia dicta eſt, ſi neſciamus quid ſit quod odio habeamus, nec cur, verum oſtendit odium. Verùm ſi odio videamur aliquem per ſomnum proſequi, qui in vigilia ignotus ſit, errаſſe nos, noſque ipſos odio dignos eſſe oſtendit: ideoque nil mirum ſi illic nos odimus: odiſſe notum, damnum & iniuriam ab eodem ſignificat: ſic enim meritò illum oderimus.

Lætari, vt dixi, abſque cauſa, lætitiam ſignificat: & ideò ſupra cauſam aliquam reflectitur: at lætari ob pecuniam, gratia exempli, mœrores, ob cauſas quas pecunia inuenta declarat: vnde duplex, in omnibus conſideratur. Exempli cauſa, cùm lætari ob aliquid proponatur, (aliter, vt dixi, ſpecies idoli eſt cauſam lætitiæ eam eſſe oportet, vt pecuniarum inuentionem: at lætaris, quia inuentam exiſtimas pecuniam: at inuenta non eſt: falſa igitur eſt cauſa lætitiæ: triſtitiæ igitur cauſa eſt alia per vigiliam. Contrarium enim lætitiæ eſt triſtitia, & iam cauſa lætitiæ falſa deprehenditur & ſupponitur: cauſa igitur erit triſtitiæ: & quoniam lætitia falſa & vera triſtitia conuertuntur, & in idem incidunt, etiam cauſa falſæ lætitiæ cum cauſa veræ triſtitiæ coincidet, quæ eſt inuentio pecuniarum. Qua ergo ratione pecuniarum inuentio lætitiam ſignificabat, oppoſita ſignificabit triſtitiam: habebimus ergo ex hoc ſomnio duas inuentiones triſtitiæ ob lætitiam, & cauſarum triſtitiæ ob cauſas lætitiæ, in pecunia inuenta, vtpote poſſe explere vota quæcunque etiam erunt, deſtitui ſpe explendorum votorum: & quæ propriæ ſunt pecuniæ, vt labor in parando, & ſollicitudo in cuſtodiendo, & anxietas in diſtribuendo, vt ſatisfacere poſſis cupiditatibus tuis. Præter hæc ſunt cauſæ, quæ etiam per ſomnum adiici ſolent in inuentione, vt ne quis viderit: aut quod ferre non poſſit, timeatque ne quis alius ſuperueniens eum detegat: aut per vim eripiat, aut etiam occidat. Sic ergo habes tres cauſas, quare affectus cum cauſa: quia cauſa: tripliciter in contrarium vergit: tum quia non adeſt, tum quia ipſa per ſe etiam contrario affectui aliqua ex parte aſſimilatur, tum quia in adiſcendo contrarium mouet affectum, illum ſignificat non quem in ſomno experimur: & cauſas eſſe ex triplici genere à cauſa ſumenda. Voluptate igitur affici, iuxta ea quæ dicta ſunt ſignificat dolere: vt dolere, voluptate affici. Verùm hæc corporea ſunt, & ideò ambigua: vtrumque enim per vtrumque ſignificatur. Et voluptas quidem: quoniam cauſam coniunctam habet, ex genere idoli eſt: ſic etiam dolor. Et ſi remaneant ſoluto ſomno, pro idolis habentur.

Miſereri, vt ſuo loco dabimus exemplum, luctum ſignificat: & malum ſomnium eſt: quoniam non poteſt ad contrarium verti: eſt enim in medio: ſola extrema conuertuntur.

Iraſci contrarium eſt miſericordiæ: ſignificat, iniuriam accepturum. Significat & inuidiam: quoniam ex inuidia ad iram homo prorumpit: eſt enim inuidia leuis ira: idem ſignificat indignari: ergo omnia hæc exaltationem inimicorum, iniuſta facta, mœrorem atque triſtitiam ſignificant. Cùm verò huiuſmodi affectus in anima ſint, ad ea

quæ per animam ſignificantur accommodari debent. Velut ira, ad vxoris iuſtum dolorem, vel amici ſingularis. Significat & morbum qui vitam conturbat, vt ira animam.

Inuidere eſt, fœlicitatem in proximis videre, ſeu amici ſint, ſeu inimici: Et rurſus inuidere, eſt cupere: vt cupere inuidere. Significat etiam dolorem & animi & corporis: & hæc eadem transferuntur ad filios & vxorem. Sed & amiſſionem portendit opum, libertatis, ſanitatis: ob hoc enim inuident mortales.

Cupere & ſpernere quandoque, cùm extrema fuerint, in contrarium tranſeunt, vt vnum pro altero accipiatur. Cupere propriè amiſſionem rei, quæ non poteſt redimi, ſignificat: & ob id luctum inuidere, eſt pro honoribus & facultatibus. Et cupere equum, eſt cupere honorem, & contemnere pari ratione. Et cupere aſinum, eſt cupere opes: ſed cupere viſum reſtitui, eſt priuari filiis: cupere mulam, aut artem propriam poſſe exercere, eſt vxore priuari: cupere animam reſtitui, eſt filium aut vxorem perdere: Cupere honores, eſt equum deſiderare. Cupere opes, eſt ventris morbo velle ſanari.

Sperare atque timere ex æquo, cum ſint affectuum principes, vnum in aliud conuertitur: & ambo dolorem ſignificant: ſed ſpes longè deterior eſt quàm timor, & maximè ſi rei amiſſæ ſit. Inanis eſt omnis ſomnij affectus: vnde vanam ſpem ſignificat. Timor tamen magnus, vt loco ſuo dicetur, exitij ſignum eſt: adeò vt timor ad exitium, ſpes ad luctum magis pertineat.

Intelligere, cùm ſit res prope animam, plerunque ad idolum pertinet. Multi multa per ſomnum didicere, vt de Haſen refertur. Et ego aliqua, quamuis exilia, didici. Eſt autem intellectus prima ſeu perfectiſſima animæ operatio: & ideò intelligere ſignificat Dei venerationem & pietatem. Sapientia enim & Dei cultus ſe mutuò referunt.

Memoriæ mandare, eſt colligere minutim: & minutim colligere, memoriæ mandare. Et diſcere quæ iam didiciſti, inanem & ſuperfluam curam. Et memorari eorum quæ didiciſti, eſt ordinare quæ iam habes. Et recordari ad præterita pertinet: & eſt operam dare hiſtoriæ. Et ſignificat monumentum & ſepulchrum, memoria, à communi nomine μνῆμα: & intelligentiam, & diuinam ſapientiam, ac poëſim, à μνημοσύνη & animi triſtitiam ac dolorem, à μινύθω, quod eſt triſtis incedo. Et hæ omnes ſignificationes à rei ipſius natura, non ſolùm è nominum ſimilitudine pendet: nam qui recordantur, quaſi triſtes degunt.

Cogitare & ratiocinari, hominis proprium eſt: & ſignificat multitudinem & magnitudinem curarum atque negotiorum. Eſt etiam, opera omnia mentis exercere: & vt memoria eſt præteritorum, ita cogitatio præſentium, imaginari futurorum. Significat deliberare, iudicare, dubitare, inſidias parare, machinari, eſſe ſolicitum in metu, in periculo: & promptitudinem, ac eſſe præparatum ad negotia.

Imaginari, ſignificat præparationem ad futura & imminentia, & graues curas, quibus cogimur imaginari exitum. Sed & fingere aliquid: tum omne genus effingendi, picturam, plaſticem, ſcripturam, cælareꝗ, texereque.

Quicunque affectus deſiderium oſtendunt, earundem actionum, de quibus dicemus indigentiam, quatenus ergo bonæ ſunt, ſignificant: vt eſurire, paupertatem, & lucri cupiditatem: edere & enim eſt lucrari. Omnium horum maximi ſunt, miſericordia, & poſt metus cauſa exclamare, & magis ſi ſurgere cogat. Et quicunque in vigiliam vſque extenduntur, præter eos qui cum deſiderio ſunt: nam hi ſi etiam vigilantibus nobis permaneant, affectum indicant eſſe naturalem, & non viſionem. Animi affectus corporis morbos, & etiam eorum qui ad nos affectus ſignificare ſolent.

CAPVT XLIV.

De actionibus & paſſionibus.

ACtiones, vt dixi, ſunt quæcunque extra mentem extéduntur, nec tamen operantur certa ratione: ne artes includamus. Prudentia quidem non propriè operatur, ſed agere docet. Opera igitur alia ſunt ſenſus, alia actiones, alia paſſiones. Non eſt hic locus de nominibus diſputandi: ſatis eſt, quòd per actiones volo intelligi, quicquid homo agit, aut patitur, quod poſſit ab alio videri, vel ſentiri: non tamen ſit artis exercitatio, vt fabrilis, aut citharistiæ, Primùm ergo erunt opera quinque ſenſuum. Deinde motuum: & hæc diuiduntur in actiones & paſſiones. Et plura quæ ad actiones pertinent, habent ſuas paſſiones: vt verberare & verberari, vulnerare & vulnerari. Quædam non habent vt currere: ſed quædam, quod in alio eſt, ad ſeipſum transferunt: vt ridere & irrideri, plorare & plorari. At non dicimus currere & curri: hoc enim præterquam quòd eſt præter linguam Latinam, eſt etiam inuſitatum. Ergo diſtinguamus euidentiora illa etiam per ſpecies diſtinguentes in tractatione: velut verberari baculo, lapide, flagello, virgâ: erunt igitur, videre, audire, olfacere, guſtare, edere, bibere, vomere, mingere, egerere, tangere, concumbere, ridere, titillare, plorare, lamentari, ſuſpirare, loqui, clamare, ſingultire, percutere, vulnerare, ambulare, currere, pſallere, ſalire, equitare, luctari, venari, piſcari, aucupari, canere ſine arte, tuſſire, dandiculari, eructare, pedere, natare, ſternutare, dormire, vigilate, reſpirare, pulſus arteriarum percipere. Præterea ſuſpendi, interfici, lacerari, capite plecti, verberari ab equo, torqueri, orare, ſupplicare, mentiri, oſcitare: ſedere, ſtare, ſtertere, ſudare, à canibus lacerari, pugnare, volare, ludere, propriè mori, reſurgere, decipi, fraudare, litigare ægrotare, veretrum tendi, parere, acquirere, amittere, ſpoliari, vi exuere veſtes, atque induere: honorari, contemni, irrideri, ſibilare, exſibilari, fugere, perſequi, aſcendere

deſcendere, increpare, ſecare, comere, tremere, dentibus ſtridere, iacere, lauari, fricari, inungi, teſtamentum condere, furari, lattocinari, fodere, vehere, blandiri, adulari, tondere oues, ornari, ciboſque præparare.

Titillare ergo eſt, mœrote afficere: quoniam lætitiam & riſum gignit, & vim infert. Cùm quadam nocte curarem infantem, viſum eſt mihi quòd titillarem eum, & ipſe me viciſſim: intellexi morituram, ex hoc ſomnio: manè igitur ſequenti mortuus eſt.

Oſculari, ſignificat beneficiom conferre: ſed ſi Veneris cauſa, beneficium recipere. Quidam ergo cùm ſomniaſſet, ſcortum ignotum formoſum veneris cauſa diſſuauiari, & cùm mihi id narraſſet, reſpondi, ab ignoto breui vtilitatem habiturum: quod ille vix credere poterat. Eadem die aduenit ignotus, qui illi multa pollicitus, præter omnem ſpem magnam partem eorum, non tamen omnia præſtitit. Quia enim concubitum admittit, actum exhibet: actus autem ad beneficium refertur; quia cum voluptate fit.

Verberari & conculcari, fiunt & ſine dolore, & plagis, & eum alterutro & cum vtroque. Conculeari contumelioſius eſt, ſed ſine plagis fit, & ſine dolore, vel cum paruo: plurimum autem differt quà conditione ſit, nobilis aut ſenex: ſed hoc ſuo loco dicetur. Conculeari ab amico, bonum non eſt. Verberari, eſt admoneti: & cum plagis, erit cum vtilitate: vel illius cauſa ſumptum facies: at ab inimico, citra dolorem & plagas ſignificat iniuriam, infamiam & dedecus: ſi cum plagis, damnum: ſi cum dolote aderit, triſtitia & anxietas maxima. Conſidera etiam imminentia: nam ſi homicidij reus ſis, ab amico monitus, euades periculum: aut captus pro capitali ſupplicio, in exilium mitteris. Quòd ſi nec amicus ſit, nec inimicus qui verberat, ſed notus, tamen læderis, iuxta tationem hominis & faciei: aut iuuaberis à perſona cognita, aut amieo, ſed non amici officio fungente: aut læderis ab inimieo, ſed non ita vt timuiſſes. Ab incognito autem ſi vereris, tractationem incognitorum conſule. Quòd ſi cognitus homo ille partim amicus, partim te læſerit aliàs aut maledixerit iuxta qualitatem vtramque pro magnitudine iudiea. Sceptro à rege verberari, eſt ab illo beneficium recipere.

Inungi, morbum grauem ſignificat: & ſi oleum redoleat, gratiam apud principem & populum ex bonis operibus: ſi grauiter oleat infamiam & indignationem: In facinoroſis tormenta, in ploribus ſacerdotium: in his qui ex regia ſtirpe ſunt, regnum: vnguntur enim ſacerdotes & reges: & qui vnguntur, vinciuntur, vt etiam flagitioſi capti.

Volare, ſpem ſignificat. Et volare pedibus antè extenſis, vt ego ſoleo, præpoſteram, & animi curam anaiam Volare ad cœlum vſque, vel ad nubes, nec redire, mortem proximam cum laude. Volare ac tectorum culmina, ſpem de re quæ poſſit haberi: aut præbiturum admirationem. Volare, nec habere alas, rem incõgruã, nec diuturnã. Volare & cadere, valde malum eſt: amittet enim certa pro incertis. Volare, & baculo ferreo inniti, eſt ſpem tuam à potenti viro foueri. Diu & in longum volare, eſt iter facere pro volatus ratione

Saltu perpetuò ſe in altum attollere, eſt magnis conatibus ac laboribus parum aut nil proficere. Salire verò ſuper montem, & cum agilitate, ſignificat proſperos ſucceſſus.

Vulnerari, eſt laborare ac dolore: quòd ſi ſanguis in terram effundatur, eſt operam & oleum perdere: ſed ſi ſuper veſtes, lucrabitur. Si in vtrumque, lucrabitur, ſed non tantum. Vulnera ſicca mala ſunt, quod contra naturam ſint: ideò inopiam neceſſariorum ſignificant. Vulnerari, verberari etiam, & conculcari, iuxta conditionem illorum à quibus hæc pateris, interpretari debent. Martha Motta quoties ſomniabat à medico ſe verberari, medicamentum ſumebat ab eo ex quo lædebatur: erat enim ille aſinus.

Concubitus ſignificat voluptatem propter delectationem, vtilitatem propter coniunctionem & tædij ſolutionem ſignificat & beneficium, propter id quod ſemen ſuum effundit. Coite cum vidua nota, eſt conſequi partem hæreditatis illius, vel alterius, vel ab illius hæredibus: cum ignota autem, ſuo labore alteri pecuniam parare. Quòd cum cuidam caſu qui id ſomniauerat expoſuiſſem, eſſetque luſor, rogantibus vt luderet, recuſauit, ſeu ob ſomnij perplexam interpretationem, ſeu quòd pecunias non haberet. Dum ergo aſtans quidam rogaret, vt de ſua pecunia luderet, luſit, & vicit pro illo grandem pecuniam. Et ita dum vitare vult ſomnij prædictionem, impleuit. Cum maſculo concumbere, eſt rem abſurdam, & cum periculo facere. Et ſi ſemen emittere videatur, ob id in capitis diſcrimen vocabitur: propter hominymiam verbi corrumpi, quod & putreſcere, & ſemen emittere ſignificat. Qui cum mortuo concumbit, ſi noto, illius hæredibus feret auxilium: ſi ignoto, inimicum ſuperabit. Qui cum infante concumbis noto, nec emittat ſemen, ægrotabit infans ille: ſi emittat, etiam morietur. Si autem ignoto, axilium feret impotenti, aut damnum, abſurdà ratione. Cum diuis coite, eſt breui mortem oppetere, aut religioni ſe adiicere. Cum mortuo etiam concumbere, perſæpe mortis propinquæ ſignum eſt. Cum vxore, amica, vel pulchra muliere concumbere, tædij ſolutionem, beneficium, gratiam amicitiamque, ſignificat: concumbere cum pulchro puero, ſignificat actionem ſpecie pulchram & iucundam, verùm periculoſam, inutilem & infamem: vt ſunt poëtica ſtudia, chymica, ac ſimilia: ſed cum deformi, vel viro, vel anu, enormes: Scipſum inire, eſt tormenta pati maxima: vel negotiorum ſignificat confuſionem, aut cum coniunctis commiſceri. Miſceri meretrici, ridiculum eſt, & paruum ſumptum cum voluptate ſignificat: at miſceri in lupanari, nec exire poſſe, mortem prædicit. Velle concumbere, nec poſſe, eſt fruſtrari voto. Iniri omnibus abſurdum factum & contemptum ſignificat: eſt enim ſuccumbere.

cumbere. Deterius, à vili perſona. Inire domeſticos bonum eſt: voluptatem enim ex rebus ſuis ac fructibus earum capiet. Inire diuitem & ſeniorem, lucrum ſignificat: pauperem & iuniorem, iacturam. Maſturbari, ſignificat familiarem inire: cum manu: id eſt, miniſtra noſtra voluptatem capimus. Maſturbare alium, ſi ille filios habeat, & hic aptus ſit, fiet pedadogus filiorum eius. At cùm raò contingat vt omnia adſint, turpe obſequium alij præſtabit. Narrat Artemidorus, quòd cùm quidam vidiſſet ſibi ab hero virilia duci, alligatus columnæ fuit & ab eo flagellatus vehementer eſt: nam pro ſemine ſanguis, & pro voluptate dolor ſignificabatur. Inire coniunctos, factum abſurdum, odio plenum, turpitudinemque ae contemptum ſignificat. Solum patri pauperi diuitem inire filiam, bonum: ab ea enim aletur: quamuis factum hoc vituperatione non carebit: ſed pietate excuſatur. Inimicos inire, bonum, aut enim illos ſuperabit, aut cum illis reconciliabitur, hoc tamen propter legem, cum quadam infamiæ nota erit. Cum matre viua concumbere etiam bonum eſt: nam naturam propitiam ſignificat, & ægris ſalutare eſt. Coire cùm minùs amicis aut familiaribus, eſt illos in domum recipere: ſic enim cum illis coimus, vel fœdus cum eis contrahemus. Coitus omnis auerſus, præſertim cum muliere, ſignificat illius ad ſomniantem odium: eſt enim auerſari ſomniantem.

Seipſum ſellare, mortem propriam filiorum, amicorum, vxoris, & paupertatem ſummam oſtendit Dæmonem inire, aut aſtra, mortem præſagit: iniri autem à Dæmone, ſapientiam, ab aſtro potentiam ſignificat. Animalia rationis expertia inire, ſiquidem muta ſint & ſine voce, ſimiliter mortuam plantam aut animal mortuum, aut lapidem vel terram, letbale eſt. Inire animal venenatum, eſt venenato populo perire: idem ſignificat, ab huiuſmodi iniri. Inire animal vocale, ſed inutile, dedecus, anxietatem, pericula, atque eò maiora, quò magis ab humana natura receſſerit, ſignificat. At vaccas inire, oues, capras, aſinas, camelas, ſues, equas, eſt fructum ex eiuſmodi animalibus capere: quamuis ſuem inire omnino tutum non ſit. Inire plantam, eſt ex illa fructum capere: at iniri à planta, mortiferum eſt. Inire animalia maſcula, eſt offendi ab illis. Cum fera concumbere, eſt improbo fauere: nam actus ille ad vtilitatem refertur.

Teſtamentum condere, eſt arcana fateri, torqueri, grauiter ægrotare, longum iter ſuſcipere, vitare vitæ inſtitutum: pauperi tamen valde bonum, quòd tales condere teſtamentum ſine opibus non poſſint: ideò lucrum magnum ſignificat. Sic ſeruo, exuli, damnatoque.

Furto amittere aliquid, eſt re charâ priuari. Cùm ſemel ſomniaſſem amiſiſſe omnia bona, inde inueniſſe omnia præter gemmas & monilia, cùm nihil tamen huiuſmodi haberem: ſequenti die aufugit puer, cuius ſermonis elegantiâ mirum in modum delectabar: poſt menſemque adduxit patruelem ſuum alterum puerum, ſed ei non erat lepor ſermonis: & hoc indicabat ſomnium ad vnguem: amiſeram enim rem nullius pretij, cum mihi (vt dixi) gemmæ non eſſent.

Mori, eſt religionem ingredi, conſilium mutare, legem abiurare in qua natus es, fœdari.

Foueam fodere ſibi, aut fodi ſpectare, eſt domum exædificare. Viuum trudere aliquem in foueam, eſt cauſam præbere vt in carcerem trudatur, aut impediatur in ſuo negotio.

Scalpere, decipere: ſcapi, decipi: nonnunquam expleturum inſanum votum exiguæ rei nunciat.

Suſpendi, exilium, damnationem ad triremes, gloriamque magnam prædicit. Si tu vel notus per ſomnium ſuſpendi videaris, negotium tuum diutius protrahitur: ſi ignotus, præferetur tibi aliquis, cuius cauſa dolore afficieris. Gloriam enim cum magna anxietate ſignificat ſuſpendium.

Capite plecti, propriè exilium: alterutrum horum liberationem a cura, ſeruitute, carcere, morbo, exilioque ſignificat: mortuis enim nihil horum eſſe poteſt.

Natare, ſemper morbum ſignificat: fit enim cum labore: ſudorem & pituitam refert, fitque cum metu: ſed longè deterius eſt in aqua turbida, in ſtagno, veſtitum, loco & tempore abſurdo: infortunium enim, præter morbum, prædicit: neque enim quiſquam cum veſtibus natat, niſi vel inimicos fugiens, vel periculum ingens, vel ſi in aquam ceciderit.

Balneari indutum veſtibus, morbum ſignificat: quòd ægri ſic balneum ingrediantur: ſi verò aqua in balneo deſit, irritos ſignificat labores. Maximè hoc erit in his quæ ex multitudinis arbitrio pendent. Balneum quoque noſtris temporibus prædicit morbos, fœdum, habitum, labores, tædium: non enim aliter ad illud accedere ſolemus.

Saltare ſolum, amentiæ ſignum eſt: nauiganti tempeſtatem, propter inconcinnum motum: ægro delirium, cæteris facta impudentia ac ſtulta.

Nolam pulſare, autoritatem apud populum ſignificat.

Cacare in locis publicis, conſpectum illius loci prohibet, Seipſum autem ſtercore conſpurcare, aut lectum, eſt ob facta turpia odioſum & contemptum reddere: nec non ægrotare grauiter: huiuſmodi enim grauiter ægrotantibus accidere ſolent: in templo autem, fœdius, & magis abnminandum: itamque deorum & impietatem ſomniantis ſignificat. In locis occultis & conſuetis id agere, leuamen curarum: & ſoluere æs alienum, & liberare ſe à graui onere, & occultè aliquid patrare: cacare inter caligas, eſt expenſas coactas facere.

Pugna ſi cum vno committatur, litem aut coniugium ſignificat. Victor ſi videaris, in iudicium vocaberis. Quòd ſi vxorem pugna ſignificet, ſitque hoſtis iuuenis, & bene armatus, & ornatus, duces formoſam: ſi ſecus, deformem Si eques ſit cum quo pugnas,

erit

erit generoſa, diuès ſed ſtulta: arma autem, illius conditionem oſtendent.

Talis ludere: conſuetis & pueris lætitiam portendit: aliis vacationem & moleſtias.

Latrunculis ludere, qui neſcit, lucrum ex dolo, vel litem.

Furari, eſt mentiri, decipere, periculis ſe exponere, voluptatem illicitam capere: bonum eſt valde ſecretarum rerum ſtudioſis. Melius etiam, ſi ſacrilegium committere videantur: bonum eſt hoc etiam valde ſacerdotibus: locupletabuntur enim: & vatibus, nam diuinabunt.

Mentiri, malum eſt: niſi his qui ſolent ex mendacio quæſtum facere, vt cauſidicis & proxenetis, aliiſque huiuſmodi. Mentiri autem ſuis, longè deterius: non enim niſi magnum ob periculum illis mentiri ſolemus, aut poſt magnam iacturam. Conſiderandum autem maximè de qua re mentiaris: nam periculum in ea, vel conſimili erit.

Vehiculo ſubiugatum eſſe equi inſtar, morbum, ſeruitutem, laborem etiam potentibus prædicit: at contra ferri vehiculo ab hominibus ducto potentiam. Sed ſi vehiculum ferunt illi, non trahant, mortem ſignificabit quoniam mortui ſolùm noſtra ætate feruntur: aut ſaltem podagram inexpugnabilem.

Videre, eſt agere, ſcire, voluptatem capere, cupere & actionem ex alio ad ſe conuertere: vt velut videre ludentem latrunculis, eſt dolo & fraude ſubripi pecunias: quoniam, vt dictum eſt, ludere eo ludo enim qui neſcit, ſignificat lucrum ex deceptione, viſu ergo actio illa tranſit contra te. Ita videre aliquem furari, eſt ſibi mendacio imponi: vel etiam priuari chara re: filio, amico, domeſtico.

Adulari, deiectionem animi & ſortem aduerſam ſignificat.

Coronari loco non conuenienti, dedecus ſignificat: circa tales autem etiam mortem: quod mortuis ornari hæ partes ſoleant, maximè ex oliuæ frondibus, aut apio vel hedera.

Tondere oues, lucrum ſignificat ſi ritè tondeat.

Olfacere, eſt benedicere aut maledicere de aliquo, aut de ſeipſo hoc audire: & hoc iuxta odoris qualitatem bonam aut malam, talis erit fama. Et eſt etiam tentate aliquid.

Audire, eſt pati, ferre, timere, ſperare, expectare: & ſignificat mutationem affectus, & dare operam ſapientiæ, & prudenter ſe gerere: non dicitur autem in conſueta operatione, qualis eſt hæc actio vel paſſio, niſi hoc agere animaduertat ſomnians: aliter ſemper videndi, & plerumque audiendi interpretatio, cuilibet ſomnio adiicienda eſſet.

Guſtare, eſt dolores & cruciatus, corporis maximè, ſed etiam animi ſubire.

Mingere, eſt exſoluere ſe cura & onere: multa habet communia & ſimilia cum egerendi operatione, ſed leuiora & minora: ſignificat & concubitum, ob ſimilitudinem. Et egerere & mingere expenſas neceſſarias oſtendunt: ſed egerere maiores, ac quaſi ex auro, propter colorem & ſoliditatem, & paucitatem. Mingere quaſi argenteas, ob contrarias cauſas: egeſtio enim pecuniam & turpia lucra oſtendit ſemper: at mictio ſeu vrina pecuniam, & nonnunquam verba prohibita.

Vomitus, pœnitentiam facti, reſtitutionem acceptorum, moleſtaſque expenſas.

Canere ſine arte, irriſionem, ac ex ea triſtitiam ſignificat.

Multa verò fiunt quæ mutuam tranſitionem ſignificant: vt adulterari, eſt clientem decipere, veneficium facere, vel periurium, adulterinam conficere pecuniam, falſis tabulis ſobſcribere, aut eas facere: horum vnum quoque in aliud tranſit. Significat & venari, & aucupari, & hæc ipſum.

Arborem abſcindere, eſt è neceſſariis aliquem occidere, vel ſpem amittere de re concepta. Deterius eſt, cùm autumno hoc ſomnium acciderit, & cùm folia: præſertim ſi per ſomnum folia decidere videantur. Arborem autem plantare, eſt inchoare nouum opus, vel aliquem in domum notum contubernalem recipere.

Edere, eſt indigentiæ ſatisfacere: indigent ægri, pauperes, uincti, & generaliter calamitoſi: ideò huiuſmodi ſignificat. Sed edere inconſueta, deterius etiam eſt: verùm tamen edere hominis carnes, ſignificat illum ſuperare, & quaſi vi pecunia illius potiri. Eſt etiam fauſtum, edere carnes leonum & ſerpentum: nam edere eſt ſuperare, & leo virum potentem aut ſaltem fortem ſignificat: & ſerpentum: per dolum & ſcelus potentiam ſibi magnam parare, atque admiranda patrare.

Bibere, hoc idem ſignificat: ſed indigentiam vehementiorem, & caſum fortuitum, qui moram non patitur. Et explere deſiderium vehemens, & potiri re valde optata.

Lachrymari, riſum ſignificat: quoniam effectus per turbationem ſequitur: & finis lachrymarum eſt riſus: quia doloris eſt lætitia. lachrymæ autèm dolorem finiunt: ita.

Ridere, lachrymas & luctum prædicit: finis enim lætitiæ eſt riſus: poſt lætitiam autem ſequitur triſtitia, ex qua luctus aut lachrymæ, & ſuſpiria, atque huiuſmodi.

Iraſci autem, non ita facilè explicari poteſt, ſed effectus potiùs ſunt inquirendi. Qui enim iraſcitur, aut ſecum, execraturque diuos, aut increpat, aut verberat. Verberare igitur, eſt voluptatem explere. Et ſi amat quam verberat, illa potietur. Eam verò qua iam potiris verberare, ob id abſurdum: fruſtratur enim hoc ſignificatum. Significat ergo aliâ ſimili potiri: ſi non, planè iraſci. Seipſum interficere, eſt ſibi ſimilem, aut mori: hi enim perſæpe (vt dici ſolet) mortis cauſam præbent, vel nimiùm cupiditatibus indulgendo, vel medicis non obtemperando.

Quæcunque commutant, vt lachrymæ & riſus, & verberare, ſi in vigilia vſque perueniant (vt, dum de Idolo loquemur, dicemus) in idoli naturam & ſignificatum tranſeunt. Cùm tamen quidam amicus noſter ad vigiliam vſque plorasſet, nunciatum eſt, vxorem illi filium maſculum peperiſſe: ipſum quoque in cauſa quadam adeptum quod ſperabat: ea tamen bona, neque fida, neque

tuta,

tuta, ſed in malum conuertenda, ob ea quæ diximus, ſcire oportet.

Lamentari & ſuſpirare, eadem quæ fletus: ſed in hoc ab eo differunt, quòd fletus eſt fortium etiam, lamentari mollium, ſuſpirare etiam fortiſſimorum ac ſapientum: ob id lamentationes mortem & grauiora mala indicant, ſuſpiria quandoque ſolam amiſſionem bonorum vel exilium: conſiderare ergo oportet ſomniantis dignitatem & animum.

Tangere & attrectare, amorem aut emptionem ſignificat: facilè eſt autem ex occaſione diſtinguere. Significat & maledicere: vt tangi, maledici de illo. Inchoare, experiri.

Clamare ſignificat magnum infortunium, auxilium etiam implorare propter periculum imminens. Significat & dolores ac cruciatus, & ſtultitiam propriam vel ſuorum. Si cum letitia fiat, & riſu non eſt malum: riſus enim & actiones hæ, cùm fuerint accidentia aliarũ actionũ, non ſemper tranſeunt in contrariam ſignificationem: ſed quandoque idem referunt: ſignificat ergo riſum, iocum, iter placidum, conuiuium ſi adſit alacritas mentis.

Singultire, morbos ſignificat: eſt enim accidens morborum: ægris mortem portendit: cæteris luctum, aut mortis metum imminentem: nam ex longo fletu homines ſingultiunt.

Loqui, vbi id tantùm animaduertas, eſt petere aliquid, eſt enim familiaris actio. Sic &

Ambulare eadem ratione, rei neceſſariæ operam dare. Sed ſi celeriter, iam non eſt operatio familiaris: ideò ſignificat ingruentem ſolicitudinem. Ab affectu ergo vel calamitatem, vel ſpem bonæ fortunæ interpretaberis: molliter autem ambulare, voluptati operam dare.

Currere verò, ſignificat ſtultam operationem, ingruentem neceſſitatem, præcipites actiones, & cogitationes non conſideratas. Sed in equo currere, mortem, præſertim albo, propter tres cauſas: motus ſimilitudinem: mors enim celerrimè aduentat, vt iuxta illud Senecæ: Properat curſu vita citató. Et ob periculum mortis, currente equo: & quòd mors albo equo inſidens pingatur. Pſallere parum differt à ſaltare: ſed eſt ita diuinis operam dare, vt negligat humana, & ob id in contemptu ſit. Significat & ea cauſa phi atriam ingredi.

Luctari eſt grauem pugnam ſubire, ſeu litem ſeu inimicitias exercendo. Et ſignificat robuſtam valetudinem, periculoſam tamen. Significat & mori, vnde Ineluctabile fatum: nos enim luctamur cum morte: ſed cùm præſens aduenerit, ſemper ſuccumbimus: aliàs euadimus.

Piſcari, aucupari, venari, eſt homines decipere, inſidias ſtruere, & pugnare cum ſpe victoriæ, & ſine periculo vitæ: niſi ſit venatio vrſorum, leonum, pantherarum, aprorum. Piſcari autem, magis lucrum & lites ſignificat: aucupium, futuras ſpes & plerumque inanes, ac voluptatem: venatio, præſentem negotiationem, & cum labore magno miſtam lucro, honore ac voluptate: ſed ad honorem magis. ſpectat. Qualitas animalium docet, contra quos pugnabis: ea autem multis capitibus ſuperiùs eſt declarata. Venari animalia domeſtica, eſt iniuſtam exercere contentionem, ac ſuos fraudare.

Tuſſire, eſt morbi ſignum: & ſignificat lucrum non rectè factum. Solent enim edentes properè, & loquentes, in tuſſim incidere, Edere autem, eſt acquirere. Tuſſire eſt ergo, ex importuna acquiſitione moleſtiam pati, & dedecus ſubire.

Eructare, eſt verba effutire turpia ſine ratione, & quæ vituperationem atque abominationem afferant.

Pedere cum malo odore, eſt efficere rem dignam infamiâ, & eam ſponte publicare. Sine odore malo, eſt infamari abſque propria culpa, & ſine facto turpi: ſed ſolùm ob inania verba, & perperam emiſſa. Significat & dolores ventris: nam qui ſic laborant, pedere ſolent. Significat & cruciatus magnos, ac metus ob congruentia.

Pandiculari, ſignificat otium, tædium, & carcerem breuem, & auditurum moleſta.

Sternutare, prædicit capitis morbos, euentus inexpectatos, omen & ſignum à Deo oſtenſam ex auditu calumniæ, quam diluet: ideo liberationem à calomnia.

Dormire quid ſignificet, longius eſt quàm vt hoc loco referri debeat. Vigilare quoque deceptionem ſignificat ab alio, & incumbere periculoſa, vel magna:

Reſpirare, laboris magni aut periculi aut longæ anxietatis liberationem ſignificat. Magna reſpiratione vti, mortis ſemper periculum oſtendit: aut hominem vanis expectationibus inanique oppleri. Valde periculoſum eſt, ſic reſpirare: impediri autem, vinctis aut ſceleſtis laqueum aut ſecurim, aliis ſubmerſionis periculum prædicit.

Pulſum cordis & arteriarum percipere, eſt ægrotare: horum enim pulſus explorantur: aliis eſt, ad principis ſecreta admitti. Quibuſdam, conſilia hominum inquirere: aliis, arcana naturæ.

Interfici eſt liberari ab omnibus curis. Lacerari ab animalibus, ſiquidem non interfecerint, maledictis improborum diſcerperis: ſi ſanguis fluat, etiam in iudicium vocaberis. Si occidaris, per violentas calumnias tandem à cura liberaberis: aut in exilium, ſi ſontem te ſenſeris, mitteris, ſed leuiſſimum: quia tale eſſe oportet, vt leuiore ſis ibi cura, quam domi in contentione.

Equi calce percuti, eſt, vt de boue dictum eſt: ſed hoc erit, à viro ſtrenuo, & ab armis non alieno, iniuria atque damno affici: ſi ſanguis fluat, etiam iacturam rei patieris.

Torqueri, eſt orare in ſuggeſtu: & orare, torqueri. Supplicare, eſt vinci ac ſuccumbere. Lacerari à carnifice, eſt opes ex litibus dilapidari, vel gloriam conſequi.

Mentiri, eſt fraudare, furari, irridere: & irridere, mentiri: & irrideri, mendacio falli, vel ſuſpici, atque admiratione dignum videri.

Oſcitare, idem quod pandiculari, ſed minùs. Significat & veneris deſiderium, & incommodum corporis aut animi, vel vtriuſque.

Sudare,

Sudare, laborem & morbum, & metum. Sedere, laborem, ſed minorem: aut longam expectationem. Stare verò, breuem vel paratum oportere eſſe ad ingruentem occaſionem ideò ſignificat inſtantem neceſſitatem. Stertere, ocium, & grauem morbum.

Pugnare, litem Ludere, ſeu iocari, pugnam: pugnare ergo etiam iocari ſignificat, vt apud Poëtam, cum dicit:

Pugnabat tunica ſe tamen illa tegi.

Reſurgere, eſt omnia confundere, decipere, ad priorem vitam reuerti. Aegrotare, eſt impediri à negociis, depauperari magiſtratum, & honores adipiſci: nam ad hos accedunt homines.

Litigare, eſt pugnare, decipere, turbari. Amittere, eſt deſiderio torqueri: & pro re perſonam.

Acquirere verò, eſt onerari, moleſtias ſubire, implere deſiderium. Spoliari vi, eſt vim pati, & grandine ac pruina pauperem reddi, item exauctorari. Exuere autem veſtes, eſt ob voluptatem negociis valedicere. Significat & exuere, curis oppreſſis moleſtiarum leuamen. Et exuere veſtem ſolitam, non animo veſtiendi, mortem: vt alibi dictum eſt: ſpoliari autem per vim, occidi ſignificat: & etiam à negociis & exercitatione artis impediri: induere veſtes quid portendat, alibi dictum eſt.

Parere, duo ſignificat: egregium factum, & rem magnam: aut rem diu meditatam ad effectum finemque perducere, eſtque optimum ſomnium, maximè magna molientibus: vt contrà vtero gerere, moleſtiam, Impedimenta, pericula, tædia, metuſque ſignificat. Parere tamen rem abſurdam, non infantem, tantò deterius eſt, quantò res ipſa à natura abſona eſt.

Veretrum tendi, ad actionem propriam & filiorum refertur. Propriam robur, vitæ alacritatem, deſiderium vxoris, fœlicitatem, & amorem, grauitatem in negociis: filiorum, ſignificat eorundem luxum & contumaciam.

Honorari, contemnique & exſibilari, ſic ſe habent. Pauperibus honorari calamitatem ſignificat: nam in luctu, morbis, carcere, tormentis, caſibuſque malis honorari, vel admiratione digni haberi ſolent. Diuitibus, honorari bonas actiones ſignificat, aut calamitatem, quandoque tamen magiſtratum: quoniam idolum non eſt, ſed idolo tamen ſimile. Quòd vero cōtemni ſignificat exſibilari, grauius ac euidentius portendit: vt exſibilari ſit palàm, & per ſummum contemptum ſperni: exſibilare autem contrarium eſt quod exſibilari. Contemni ergo eſt, carere omni calamitate, & tranquillitate ocioque ſtudere: tum etiam longo morbo detineri, abdicare ſe à patria, & amicis ſpoliari ac coniunctis. Propriè verò eſt iniuſtè premi.

Aſcendere, difficultatem, deſcendere, facilitatem: aſcendere dignitatem & incrementum, deſcendere contrarium ſignificat. Perſequi, eſt odio habere: calumniari, vincere. Fugere, contraria horum ſignificat. Fugere ſine metu, eſt vitare aliquid fruſtra: nam operatio talis eſt.

Increpare, eſt imperare ſeuerè, odioque habere: nam plus oſtendit ſomnium, quàm audeat vigilia.

Tremere, ſignificat incertam operandi rationem. Dentibus verò ſtridere, metum magnum, aut iram, aut indignationem, quæ eſt ſpecies iræ.

Comere differt ab ornari: quoniam in ornatu res ipſæ pulchræ & precioſæ adhiberi ſolent: ideò comere eſt fallere, ſtudio leui operam dare, conſumere tempus incaſſum: ornari autem, potentiam aut irriſionem præſagit, vt ſuprà de Coronatione.

Iacere, ignauiam timorem, mortem, dolorem, deſperationemque oſtendit.

Fricari, palpari, alios ei blandiri, tormenta adhiberi facinoroſis (ob dolores enim fricari homines ſolent) ægrotare concumbere. Blandiri, idem ferè quod adulari. Significat & humilitatem & vexationem, tum ſpem: ſperantes enim blandiuntur.

Emere, eſt permutare, mutuari, deliberare, ebrium eſſe, & attonitum: Emere res neceſſarias & vtiles, cum voluptate, bonum inuitum autem, ſignificat impenſas coactas: inutiles verò & non neceſſarias, prodigalitatem: at contrà vendere inuitum, depauperare ſe ſi res ſint vtiles vel neceſſariæ: libēter, res non neceſſarias, eſt ditari: non neceſſarias inuitum, eſt à vita delicioſa ad quæſtuariam tranſire. Emere etiam eſt, beneficii amicum parare, ſi res quæ emitur rem ſignificare poſſit: vendere autem, ob rem obtinendam illum amittere.

CAPVT XLV.

De Senſilibus omnibus.

SEnſilia omnia pluribus, vt ſuprà viſum eſt, differentiis diſtinguuntur: vt quæ actu vel potentia talia ſunt, aut magna vel parua: nobis verò præter hæc quæ generalibus regulis ſubiiciuntur, ſufficiet tres adhibere diſtinctiones: quarum prima eſt, quoniam quædam ſunt ſenſilia guſtus, quædam tactus, quædam viſus, quædam auditus, alia olfactus. Secunda autem ad ordinem pertinet: nam quo ordine diſtinguuntur, eo etiam ordine ſunt efficaciora: atque illud tàm in generibus, quàm in ſpeciebus: quod etiam vbique, quoad poterimus, obſeruabimus: talia tamen ſic intelliguntur, vt paria ſint magnitudine. Tertia, quòd ſenſilium alia ſolùm nobis propoſita ſunt, alia poſſidentur etiam à nobis. Memineris etiam regulæ illius generalis: quòd alia poſſidentur, & poſſideri non videntur: alia etiam videntur: & alia videntur, licèt non poſſideantur.

Saporum igitur ſpecies quatuor ſunt: iucundi, triſtes, miſti, ac ſine affectu. Iucundi ſunt, dulcis & pinguis: triſtes, amarus & acerbus: miſti, ſalſus, acidus, auſterus, aſtringens acriſque: ſine affectu autem, inſipidus. Miſtorum quidam ad iucundum declinant: auſterus primùm, inde ſalſus, pòſt acidus & acris, quaſi qui medius eſt inter ſuanes,

nes, inſoaneſque: vbi enim paululùm declinauerit ad magnitudinem, vehementer lædit: aſtringens verò ad aſperitatem prorſus declinat, & rarò ab amaro ſeiungitur. Amarus igitur ſapor, & acerbus, ſi excellant, mortem ſignificant: amarus quidem, qoia mortem amaram ſolemos appellare: acerbus, ob eandem cauſam, & quia etiam ſtopefacit dentes, & edere prohibet: mortuis autem ſtupor ineſt, & non poſſunt edere quicquam. At ſi neoter excellat, mortem ſignificare non poteſt, quòd mors ſit malum excellens. Mediocris igitur mortem coniunctorum, aut iniuriam, aut amiſſionem opum: paruus autem, dolorem animi prædicit. Acria, dolores corporis & luctum ſignificant: exprimere enim lachrymas ſolent, vt cæpe & ſinapis: homines autem maximè ex his duobus ad lachrymas excitantur. Sed acetum ex acri & acido mistum eſt, & familiare: ideoque dolores vtiles, & labores, quorom finis iucundus ſit, decernit. Acria autem, amara: vt piper rubrum, quod in ſiliquis habetur, mortem per acerbiſſimos dolores nonciat: quod etiam efficit ſinapis, quæ præter ſapotem acrem amara eſt, ſi cruda ſit: cocta autem, vel condita, dolores, & animi etiam curas ſignificat. Dulcis autem ſapor dolorem corporis ſignificat, ab effectu: dulcia enim dolores prouocare ſolent: voluptatem etiam: dulcis enim voloptas. Spem quoque, dolum, morbos, propter vſum dulcium in illis. Acidus verò, vt acris, leuis: ſignificat & venerem: qnia breuem voluptatem. Aoſterus, ſignificat labores iucundos, iuxta illud poëtæ:

Leniter auſterum ſtudio ſuadente laborem.

Significat & vina & fructus, propter ſimilitudinem: nam propriè auſterus in nullo fructu inuenitur. Aſtringens ſignificat dolores, frigus, metum. Salſus prudentiam, voluptatem, res diuturnas & antiquas, maledicta: nam talia Sales etiam, verbi affinitate nuncupare ſolemus. Prudentiam verò, quoniam ſalis plurimum prudenter dicta habere dicimus. Pinguis ſapor, modò morbum ſignificat, modò voracitatem, modò quæ à cibis, præcipuè carnibus, ſignificantur. Inſipidus, ſtultitiam, vanitatem.

Senſilium tactus calor moderatus, omnia proſpera ſignificat, & prudentiam, ob nominis ſimilitudinem, & celeritatem in negotiis. Exuberans autem, dolores ob actiones, & animi æſtum. Frigus impedimentum omnium, & amiſſionem, torporem ac diffidentiam.

Grauia ſignificant labores, curas, iniuriam, & quæcunque pati hominem graue ducimus, præterea luctus, morbos, inopiam: adeò vt aurum & hoc ſignificare poſſit, impedimenta etiam, & ſenectutem: ſtabile tamen bonum, atque etiam prudentiam, cùm arriſerit.

Sphæra ex auro vel plumbo, peſſimam ſortem prædicit: nam grauitatis omnia mala retinet, nec tamen ſtabilis eſt: ſimiliter & cylindrus: ſed non adeò.

Leuia verò inſtabilitatem, breuem vſum rerum, celeritatem tamen præſtant, & facilem acqoiſitionem.

Aſpera dolores, cruciatus, morbos, inopiam: omnia enim ſimilia aſpera appellare ſolemus: ſicut contrà leuia: quæque in miſeria bona ſunt vinctis, exulibus, ægris, peregrinantibus ſeruientibus: prægnantibus, pauperibus, labori addictis. Dura præcipuè paupertati ac ſeruituti accommodantur, poſt hæc cæteris malis quibuſcunqoe Mollia verò, leuibus perſimilia: hoc intereſt inter illa, quòd mollia bona ſunt verè, & ab aliis commodum proficiſcitur: leuia aotem, à propria patientia, & quodam caſu. Quæ liquida ſunt, & homent, inconſtantia omnia ſunt: ſicca autem, opportuna vſibus: arida autem & carioſa, ſenium & inopiam, & labores ſignificant irritos. Mulierem tangere formoſam, aut puellam aut puerum, his qui illis aſſueuerunt magnam voluptatem aut commodum aut ſpem ſignificant. Dolere aliqoa in parte corporis, eſt id quod per illam partem ſignificatur flagitioſe ſe gerere, aut damnum aliquod pati.

Oculorum ſenſilia ſunt lox & tenebræ, colores, figuræ magnitudo, motus: lux, lumenque omnibus latere cupientibus mala ſunt: ægris etiam mortem ſignificant, propter conſuetudinem: faſtus enim com multis luminibus celebrari ſolet: vnde etiam Augusti

Κτίσον δ' τύμβον υἱοτῷ πυργώδμον,
Ὁρᾶν φάεσσι μεγάλαν τημώμενον.

In reliquis cauſis lux multa pietatem ſignificat: nam dij cum multa luce aduenire ſolent. Eſtque dictum illud: *Facite vt opera veſtra coram hominibus luceant.* Significant & ſapientiam: illuminatam enim mentem dicimus, quæ multa cognoſcit ac videt. At etiam honores ac dignitates prædicit: tales, qoi eas habent, illuſtres & illoſtrati vocantur.

Vinctis libertatem: nam dum vincti ſunt iacent in obſcuro. Prætcrea opificibus bona eſt, qui artes cum ea commodiùs exercent.

Nimia lux quandoque cæcitatem oſtendit: nam hoc efficere ſolet quandoque Tenebræ malæ omnibus, præterquam his quibus opus eſt ne prodantur, nam & ægris mortem prænunciant: mortui enim haud vident. Impedimentum etiam afferunt omnibus operationibus, & vincula maleficis præſertim ſignificant. Significant & propriè timorem & deſperationem, malaque opera. Albus color ac ſplendidus, vt niuis, lætitiam, alacritatem, quietem, diuina, fauſta, pulchra, honores, ſacerdotia. Pallidus, mortuos, Niger, timores triſtitiam, luctum, iram, infortunia. Si autem decens ſit, grauitatem, decorem, pudorem & dignitatem. Fuſcus, dolorem animi, & turbationem. Viridis ſplendidus, ſpem, lætitiam, caſtitatem, honeſtatem. Splendoris expers, venena, dolos, triſtitiam diſſimulatam. Cæruleus ſplendidus, magna atque diuerſa, magiſtratus. diuinitatem, & grauitatem, conſilia; obſcurus, dolores, machinationes, dolos, venena. Purpureus, iram, moleſtiam ſanguinis effuſionem, ambitionem, ſuperbiam, potentiam & dignitatem, crudelitatemque, maximè ſubobſcurus.

Cinereus, triſtitiam, fletus, dolores, deſperationem. Rubiginoſus, mœrorem, ſtultitiam. Varius, mutabilem, doloſum, impudicum. Croceus, ſtultum, impudentem,

inania & falſa putato: vanis enim artibus operam dant: quanquam aliter Artemidorus de hoc ſentiat.

Sed & in his delectum habere expedit: plus enim Accio Nanio, quanquam auguri: & Sporinæ, tametſi aruſpici, quàm Themiſoni medico credendum eſt.

Literæ infauſtæ ſunt, quæ in ſingulis linguis initium ſunt infauſtarum dictionum: vt apud Latinos D, Dolor, Dolus, Deficio: M, Malum, Metus, Mors: T, Tormenta: C, Carcer, Cruciatus.

Fauſtæ, F, Felix, Fauſtum: B. Bonum, Beatum (at dices, D etiam diuitias) M, magiſtratum: V, vulnus, vlcus, vitam ſignificat. Sed quæ propria ſunt, ſi ſperanda ſunt, intelligi coniectura poſſunt: hæc generalia ſunt ſignificata. Apud Græcos Θ, θαμβέω, Pauco, ſtupeo: θάνατος, Mors: K, Κακὸς, improbus, afflictus, & maximè ob geminationem. Ἀ, bonum ſignificat: quoniam adiuncta dictionibus, eas ad fauſtam ſignificationem traducit. Quòd ſi qui profert, amicus eſt, aut inimicus, facile eſt non ſolùm nota, ſed obſcura intelligere: nam amici lætus vultus, & inimici triſtis, bona eſſe indicant & fauſta: infauſta & triſtia, ſi contrà. Et rurſus omnium voces, miſerentis, ſupplicantis, exclamantis, malæ ſunt: nam & inimicos moueri atrocitate calamitatis, nihil mirum eſt.

Mulier quædam cum mamma laboraret, ſomniauit ſe ab ouicula exſugi: intellecto ſomnio mammæ herbam ſic vocatam (quæ Græcè arnogloſſa dicitur) ſuperpoſuit, & ſanata eſt: imperatiuum enim ſomnium eſſe haud dubium erat, non ſignificatiuum.

Numeros autem Indicè ſic ſcribes, vt per dena mutato ſitu, in proximum locum ad ſiniſtram multiplicentur: vt 2 duo, 22 viginti duo, 222 ducẽta viginti duo. Notæ ſimplices:

0	1	2	3	4	5
Nihil	vnum	duo	tria	quatuor	quinque
6	7	8	9		
ſex	ſeptem	octo	nouem.		

Romanorum autem numeratio quinque conſtat regulis, totidemque notis quibus ad centum vſque numeramus. I, vnum. V, quinque X, decem L quinquaginta. C, centum. Secunda regula: Repetendo literas augetur numerus vt, CCC trecenta, XXX triginta. Tertia regula: Virgula ſuperaddita, numerus ille totidem millia ſignificat: vt, vj. ſex millia ccx, ducenta decem millia: Et additis duabus virgulis, fiunt totidem millies millia: velut clij, bis ac centies quinquagies millia millium. Quarta regula: Ↄ poſt poſitum ad I: id eſt, à dextera poſitum, facit quingenta, & bis quinque millia, & ter quinquaginta millia, & ita perpetuò creſcit ad decuplum: ſi verò etiam à ſiniſtra anteponantur, millia ſignificat, & augetur per decuplum.

IↃ	IↃↃ	IↃↃↃ	IↃↃↃↃ	CIↃ	CCIↃↃ
500	5000	50000	500000	1000	10000
CCCIↃↃↃ	CCCCIↃↃↃↃ				
100000	1000000.				

Vnde natus error, vt Paulus Manutius docet ſcribendi D literam pro quingentis: cùm debeat ſcribi IↃ, non clauſa, & ita, ∞ & Φ, & M, pro mille, cum ſic CIↃ ſcribi debeat.

Quinta regula: Nota notæ maiori anteposita, minuit. Vt in exemplis: IV quatuor. IL quadraginta nouem, XC nonaginta, LIↃ quadringenta quinquaginta.

Græci quoque duos poſt primas literas numerandi modos habent: namque toto alphabeto quibuſdam etiam interpoſitis notis, primam numerationem abſoluunt ſic:

α	β	γ	δ	ε	ϛ	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ	ν
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50
ξ	ο	π		ρ	σ	τ	υ	φ	χ				
60	70	80	90,	100	200	300	400	500	600				
ψ	ω												
700	800	900.											

Primus autem modus fit virgula tenui ſuppoſita, quæ totidem millia ſignificat: duplex, millena millium.

α'	β'	ϛ'	Ι'	Κ'	Ρ'
1000	2000	6000	10000	20000	100000
	Υ''	Β''	υ'σνζ		
900000	30000	2200640025 7.			

Modus alius numerandi apud illos prolixior longè eſt iſto. Si ergo audias ſexdecim, vel ſcriptum videas, ad numeros transfer, fit XVI ex hoc componitur VIX, quod ſignificat adeptum quod ſperas, magna cum difficultate.

Quatuor etiam propriè hoc ipſum ſignificat: nam VIX quatuor ſignificat, & ſex: nam VXI ſunt ſex. Et rurſus quatuordecim XIV. omnes enim componunt VIX, licet mutato ordine. Decem ſeptem ſignificat mortem: nam ſic ſcribitur apud Latinos XVII, ex quibus nulla dictio ſignificatiua poteſt componi præterquam VIXI. Sic VIXI & VIX, numeros hos ſignificabunt. Et LVX, ſignificat quinquagintaquinque propriè: impropriè verò, ſexagintaquinque, trigintaquinque, quadragintaquinque. Et ratione eadem hi numeri, vincto liberationem ſignificabunt: atque id habent hæ dictiones & numeri, quod vtrumque ſimul ſignificant: in totidem enim diebus aut menſibus hoc futurum oſtendunt. Ita luxi: id eſt, fleui, eadem ratione ſexaginta ſex, aut quadraginta ſex propriè, & reliquos etiã numeros ſignificabit. Significat ergo mœrorum finem in tanto tempore.

Numeri præterea natura ſua tam apud Græcos & Hebræos, alioſque omnes, quàm Latinos, proprias habent vires. Vnum abſolutum & deſertum: Duo, confuſionem & repugnantiam: Tria, perfectiſſimum, & in eo genere poſitiuum, comparatiuum, ſuperlatiuum. Quatuor, decens, venuſtum, congruens: ſed tamen in genere imperfecto: eſt enim quadratus binarij. Octo autem, firmitatem in inſtabili genere, cum ſit ſolidus binarij. Nouem, eadem ratione perfectam concinnitatem, vt viginti ſeptem perfectam ſecuritatem & in ſtabili genere: ſex & viginti octo, perfectionem in actionibus, ſed ſex abſolutiorem viginti octo in maioribus negociis declarat. Decem finem notat, vt centum, & qui ex eo componuntur ſexdecim ſummam in pulchritudine perfectionem decernit: fit enim ex quatuor in ſe ducto. Omnes numeri vno differentes à perfectis, voto fruſtrari in eodem genere cum prope finem fuerint, ſignificant: etſi deficiant, vt quinque & quindecim ac vigintiſex, ob inopiam & impotentiã

Et ſi exuperent, vt ſeptem, vndecim, viginti nouem, ob errores. Centum quoque, & mille, ſignificant dominationem. Et numeri vſque ad centum, ſignificant annos: vſque ad triginta, dies: ad vigintiquatuor, horas: ad duodecim autem menſes.

Præterea numeri qui vna litera ſcribi ſolent cum o repetito, magna negotia paruis laboribus perfici indicant: vt decem, centum, mille: & quo maiores etiam, maiora. Si verò ſimilis numerus deficiat, qualis eſt quo ſignificatur, in irritum cedet; vt nouem, decem octo, nonagintanouem, centum nonaginta octo: nam ſi ex 200 auferas 2, nihil remanet: at centum nonaginta octo, eſt duo minus ducentis, & ita 2997 irritum ſignificat negotium: eſt enim 3. minus 3000, ablato 3 ex 3000, relinquuntur 000, quæ nihil ſignificant. Eadem dicemus de numeris digitorum complicatione ſignificatis.

Artemidorus autem quadrifariam numeros computat. Eos quidem qui negocio conuenire poſſunt ex literarum ſignificato, iuxta ordinem ſuprà deſcriptum. His autem maiores, ex ſignificato numero per ſeriem naturalem ſuperaucto, vt à latere vides. Ergo δύο, quod duo, tria ſignificat: & τρία, ſex: & ἑπτὰ, quod eſt ſeptem, vigintiocto ſignificare

δύο. 2. 1 | 3
τρία. 3. 2. 1. | 6
τέσσαρα. 43. 2. 1 | 10

deberet: ſed quia ἑξ ſignificat ordine literarum ſexagintaquinque ideoque habet proprium ſignificatum iuſta centum, ideo excipitur primum ſignificatum ſeu ordo, & ſignificabit ἑπτὰ vigintiduo tantū: ὀκτὼ ergo ſignificabit triginta, & ἐννέα trigintanouem. Δέκα ex propria literarum natura ſignificat triginta: & ideo ἑξ, quod eſt ſexagintaquinque, & δέκα, quod eſt triginta, proprias retinent ſignificationes, nec in ſerie naturali numerorum colligenda computari debent. Hoc tamenmodo δέκα ſignificaret quadraginta nouem, ſcilicet pro naturali ſerie numerorum. Quare poſt decem addit quadragintanouem ſingulis: vt δύο ſignificabat tria, δυώδεκα ſignificabit quinquaginta, δεκατρία quinquaginta quinque, δεκαεννέα octingenta octo.

Poſt in εἴκοσι & τριάκοντα, quod eſt viginti & triginta, aliam quoque init rationem. Accipit enim numerum quidem ſignificatum, & ei addit quadraginta nouem: & ita εἴκοσι ſignificabit ſexaginta nouem, & τριάκοντα nonagintanouem, colligens ſcilicet triginta per τριάκοντα ſignificatum: & ei addens priorem numerum proximiorem, non δέκα, ſed εἴκοσι & (vt dictū eſt) ſeptuagintanouem, & fiet nonaginta nouem. Et quia δέκα etiam triginta ſignificabat, quilibet horum numerorum compoſitus ex δέκα poterit ſic componi, vt δύο δέκα triginta tria, δεκατρία trigintaſex, δεκαεννέα ſexaginta nouem, εἴκοσι quinquaginta, τριάκοντα autem octuaginta. Quartam rationem iniit in his numeris, qui hac ſeruata ratione centeſimum excedunt: vt τεσσαράκοντα, quod vel C X X X I X, vel ſaltem CXX ſignificaret, cum nō ſit veriſimile tamdiu victurum hominem: ideo numerabimus elementa, & erunt duodecim, & ideo ſignificabit duodecim. Et quia duodecim litera eſt M, & M ſignificat quadraginta, qui etiam ſignificatur per τεσσαράκοντα, ideo relinquimus ei etiam ſignificatum quadraginta, vt ſignificet duodecim & quadraginta vnum, ſcilicet ex his, vel alterum. Ab hoc reliquos dinumerat: veluti τρισκαίδεκα tredecim, vel N, quod eſt quinquaginta: & breuiter numerum ſignificatum per dictionem, ita vt ſit idem, vel tantò maior duodecim, quòt denariis maior eſt quadraginta: ita conſtitutis pro τεσσαράκοντα duodecim, aut quadraginta pro ſingulis ordinibus vel vnitas ad duodecim, vel denarius numerus ad quadraginta adiiciatur.

Aliam quoque obſeruat rationem non abſimilem noſtræ iam dictæ in Latinis litteris, ſed generaliorem: quod, vt dictum eſt ſingulæ literæ apud Græcos aliquem numerum ſignificent: ergo ρ bonum nuncium, pedeſtre iter, aliter manendum, animalium bonam tractationem, vincula: nam ρ cùm centum ſignificet, ſignificat dictiones quæ eum numerum poſſint efficere, ſcilicet ἄγγελον ἐπ' ἀγαθοῖς, πεζῇ, μένειν, πέδας, vinc.

Refert Artemidorus, quòd cùm quidam nauclerus per ſomnium ſibi videretur interrogaſſe hominem, an Romam peruenturus eſſet? & ille reſpondiſſet οὐ, quod eſt non, ille exiſtimabat non peruenturum, & peruenit in quadringentis ſeptuaginta diebus, qui numerus per υ ſignificatur, vt ſuperiùs viſum.

In vniuerſum tamen verba occulta mala ſunt, nec abſimilia verbis inimicorum, quæ ſolent, cùm exaudiri metuunt, quibuſuis modis obſcurari clàm loquendo, ſuſurrando, aliena lingua vtendo. Ideo etiam verba tam ſubmiſſa voce audire vt ea percipere non poſſis, exitium luctus, fraudeſque prædicit. Nam amici in luctu ac multis grauioribus muſſant: inimici, cum decipere volunt, clàm loquuntur. Quod amicis ſit is qui dicit & tidet, minus malum eſt: non tamen bonum, ſed non decoram actionem tuam ſignificat.

CAPVT XLVII.

De cibis, carne & ouis.

Cibos non minutim diſtinguere oportet, vt inter betam & blitum, quemadmodum Artemidorus facit: ſtultum enim eſt arbitrari, ex horum differentia, quæ exigua eſt, & exiguarum rerum, magna euentuum diſcrimina conſequi poſſe ſperare: niſi certis in cauſis, de quibus dicemus. Sunt autem à ſubſtantia primùm ex animalibus magni momenti: inde ex arboribus inter plantas, tum panes, ob aſſiduum vſum. Maioris enim momenti ſunt quæ in vſu ſunt frequenti, ob magnam mutationem rei conſuetæ: & quoniam ex vſu diuturno multum poſſunt, vt etiam in ipſis rebus videmus. In omnibus autem differentia ex ſeptem principiis ſumenda, eſt: Fama rei, proprietate, nominis etymo,

etymo, comparatione ad præſentem ſtatum, ſapore, odore, & colore. Quæcunque igitur odore magno prædita, detegunt occulta, & famam ſpargunt: quæ ſi grato atque iocundo odore ſint, gratiam pariunt, & laudem: ſi graui odium & infamiam. Apium, mortem ægris ſignificat, & quæcunque amara ſunt: aliis autem dolorem animi intolerabilem. Si autem naturaliter ſignificent, morbos præſagiunt. Fungi, venenum, inſidias, falſasque blanditias. Quæ ventrem turbant, ſeditionem in domo decernunt: & extra domum, litem cum creditoribus. Tubera, inuentionem ſecretorum ſignificant: non enim è terra prominent. Fungi etiam & muſcus omnia detegi promittunt: nihil enim ex eis ſub terra latet: omnia vilia, generalibus rationibus magna ſignificare poſſunt: oportet tamen vel ſpeciali quadam ratione ſingularia eſſe, vel in generibus ea conſideratione obtinere principatum. Braſſica, hominem ex magna familia, haud tamen nobili aut multiplicis vſus ſignificat. Quæque magnæ ſunt, & Inſipidæ, vt cucurbita & althea vocata, inanem & vanum hominem declarant. Idem etiam de ſpe, timoreque. Legumina, negotia dura, & homines intractabiles. Faba inauſpicata eſt: quoniam animal tetrum concipit, & ſanguinem generat, & oculum habere videtur, & Pythagoricis eſt vetita, nec vlli ſacrificio adhibetur, nec vtilis eſt proli. Quæcunque à pauperibus manduntur panis loco: paupertatem ſignificant: ſiligo noſtra, milium, loba, zea, furfur, panicum. Fructus omnes breuem ſignificant voluptatem: nominis tamen ratione boni ſunt, & opera abſolui promittunt. Sal, ſalſaque, prudentiam & voluptatem ac diuturnitatem, ſed ſterilitatem ſignificant. Sal enim ſatum non parit quicquam. Radices, occulta ſignificant, laborem & difficultatem. Carnes ferorum animalium, & magnorum, robur, fortitudinem, ſed improbitatem ſignificant. Et ſi alia deuorent, iniuſtitiam: ſi non edant alienas carnes: elephantorum & taurorum, ab iniuſtitia aberunt. Carnes paruorum animalium, imbecillitatem: ſed ſi edant alia animalia, erunt fortes & improbi: ſin autem vt ouium & capreoli, iuſti, ſed timidi. Carnes ſuillæ bonæ ſunt: quoniam in vſu maximo ſunt. At ericij hiſtricis carnes, inſidias, maledicta & cruciatus ſignificant. Panes autem puri & mundi pauperibus morbos diuitibus iucundam vitam ſignificant: at ſordidi & viles, pauperibus vitam ſine ſolicitudine, diuitibus deſperationem. Placentæ autem, voluptatem ſignificant: at ſi magnæ ſint, & pulchræ, feſtiuitatem & lætitiam, Cum caſeo tamen, & caſeus ipſe, dolos & inſidias: cum melle, adulationem, & vinci à voluptate: quæ fermento carent, negotia dura & grauia ſignificant. Panem calidum edere, opes cum tædio: frigidum, cum quiete ſignificat. Saccharum cum pane edere, bonam fortunam & opes prædicit: ſed & ſine pane. Cinamomum, diuitias, dignitatem, pulchritudinem, felicitatem. Nux myriſtica, vtilitatem ab aduena, etiamſi non edantur. Oua perdicum, opes à muliere

nobili & honeſta. Oliuæ, cappares, intinctus, morbos ſignificant: quoniam ægris præcipuè exhiberi ſolent. Carnes crudas aut piſces edere, malum eſt, ſignificatque abominationem, difficultatem, & plerumque amiſſionem propriæ rei. Carnes ignoti viri edere, bonum eſt: locupletabitur enim ex alieno: noti autem extremam ſignificat neceſſitatem, Filij etiam, vel fratris deterius: niſi partes eas edere videatur, ex quibus filius victum ſibi parat: tunc enim à filio pater aletur. Carnes parentum edere, mortem eorum ſignificat: vnde illius facultatibus aletur. Piſces edere, victoriam contra inimicos oſtendit: erunt autem tales, vt magnitudo piſcium docebit. Delphines autem edere, locupletari ſignificat ex morte amici. Mergos, laros, anates, anſeresve edere, aut videre, nauigantibus naufragium ſignificat: reliquis vtilitatem à voracibus aut fœneratoribus viris: oua edere, tædium, eduntur enim maxima cum cura. Butyrum, proſperitatem, lucrum & ſuauitatem nunciat. Placenta cum butyro, vitam ſegnem & voluptuoſam, & tamen lucroſam decernit. Et butyrum propriè ſignificat ſacerdotium, & maximè cum melle iunctum. Oua ſignificant pecuniam, præſertim reconditam: & opera inchoata: & ſpes oua ponere, eſt oppleri ſolicitudine, & premi curarum multitudine, ſpe lucri egregij. Si tamen citò prodeant pulli incolumes, res aliquot parui momenti, non ſine aſſiduo ſtudio ad optatum finem deduces.

Ciborum præterea triplex eſt differentia: alij enim cibi ſunt, & tanquam cibi non ſine habentur: alij cùm cibi non ſint, habentur pro cibis: cibi etiam alij non præparati, alij præparati, ſed non appoſiti: alij iam incipiunt deuorari, alij deuorati. Præter id etiam cibi aliqui expetuntur, aliqui auerſantur alij neutro modo. Qui expetuntur, deſideria infructuoſa lucri ſignificant: quos auerſantur ægri per ſomnum, mortem: aut ſi conſueti ſint, noxam docent. Qui non expetuntur, nec odio habentur, naturam & ſignificatum cibi proprie retinent. Cibos non præparatos habere, dilationem ſignificat: edere, aut præpoſteram actionem, ſi pauens ſit: aut abundans lucrum, ſi ſit copioſus. Cibum etiam edere, laborem pluſquam fructum oſtendit: deuoraſſe bonum eſt, ſi bona ſignificat: lapides, ligna, res fœdas pro cibis habere, moleſtias graues præparatas ſibi intelligere debet. Quòd ſi partes ſint eduliorum, vt coria, oſſa, excrementa, inopiam. Cibos diuiſos in menſa, & panem ſimiliter, vinctis, certè aliis etiam, ſupplicium portendit. Ratas quoque paratas videre, lacerari in fruſta. Quòd ab hoc periculo abſit, podagram ſignificabit: viperas edere, litem aliquam, aut venenum mortiferum portendit.

CAPVT XLVIII.

De omni potu, tum lacte & ſanguine.

LAc ferarum bibere, ſiquidem ex genere rapacium ſint, lucrum ſignificat iniuſtum. Si rapaces non ſint, ab aliis expilari: nam lac bibere animalis, & eò magis ſugere, eſt ex eodem eſſe genere: at animalia rapacia vt aliorumc arnes deuorant, ita non rapacia fiunt eſca aliis. Caninum autem vt ſuprà dixi, ſi bibatur, etiam maiorem calamitatem ac timorem, vel ſi ſugatur, nunciat: quoniam homini nulla ratione conuenit: & canis animal eſt homini ſubiectum, Lac generaliter bibere: quoniam dulce eſt, dolores: & propriè. quoniam ægris exhiberi ſolet, morbos. Haurire ſanguinem, bonum eſt, & ſignificat pecunias & opes: venas etiam eo plenas eſſe, bonum: ſed effundi, malum: fluente ſanguine lætari, eſt gratas expenſas facere: vt amicis donare, vel ædificare.

Vinum bibere, ſignificat ſecuritatem & hilaritatem. Ebrium fieri, ſolutionem curarum: bonum eſt timentibus tormenta: neque enim adhibebuntur: ægris tamen mortem: ſenſum enim aufert: negocium acturis malum: peruersè enim aget omnia: item vinctis malum: detegent enim delicta. Et vbi de honore agitur, aut prudentia, valde malum eſt: Aqua verò ſolicitudinem multam & inopiam ſignificat: Ob paupertatem enim vel cuſtodiam ſui aquam bibere ſolemus. Sed & morbum ſignificat aquæ potus. Aquam verò multam bibere, ſignificat indigentiã maximam, ſine ope.

Vinum aquæ miſcere pro potu, eſt ſtudium adhibere, & temperare animum & operationes. Vina autem inſueta bibere, vt ceraſorum dulcium & acidorum pomorum, & pyrorum, & mororum, propriam habet ſignificationem, pro ſaporis primùm differentia: deinde generaliter aut inopiam, quæ acerba ſunt: quæ verò ſtatim corrumpuntur, vt ceraſorum, luxum ſignificant. Sed & pro ratione plantarum. Specialiter autem ſic potus vini pyrorum, à ruſticis & agreſtibus auxilium ſignificat: ceraſorum, à delicatis & luxui deditis iuuamen vel emolumentum: è fragia ab humilibus & pauperibus: pomorum, à malis & potentibus: è moris, à ſapientibus atque prudentibus: à perſicia, ab amarulentis viris, ac triſtibus, ob qualitatem foliorum: è punica malo, à perfidis & aduenis: è cotoneo, ab artificibus & laborioſis hominibus: è prunis ſylueſtribus, ab hominibus aſtutis, vafris, velocibus, ſolitariis. A fructibus autem non vinoſis, eſt exiſtimare ſe iuuari & emolumentum habere, & non habere, ſed defraudari.

Zethum autem, quamuis aſpiratione abundet, quæſtionem ſignificat: & ideò ſi boni ſaporis & odoris videatur, quæſtionem in alin exercendam ſignificat: & ſi in ſanguinem verti, vel veriter intumeſcere, ditabitur ex inuentione ſecreti, vel detecto theſauro, vel intellecto arcano. Sed ſi fœtcat, ſi acris ſit ſapor, valde vel acerbus vel amarus, per tormenta de ipſo qui tale poculum bibere videbitur, habendam quæſtionem ſignificatur.

Sanguinem leonis bibere, eſt per vim ditari: lupi autem per rapinam vulpis, per furtum: ſimiæque per dolum: felis, per inſidias, fictas que blanditias: canis, per adulationem: draconis, per ſcelus & tyrannidem: gruis, vel ciconiæ, vel anſeris ſylueſtris, per mercaturam. Sed & ſanguis ciconiæ, potum veneni ſignificat: veſpertilionis, ex domus vel areis cuſtodia: tauri venenum bibere, aut ditari ex prouentu agrorum: ſic etiam ouis. ex artificio. Sanguinem viperæ bibere, ſignificat conatũ ad lucrandum per omne dolum: ſed non lucrari, tamen aut quid minimum.

Lac auium bibere, eſt inani ſpe lactari, & ſimiliter ſerpentum, ſed præter id improba valde: verùm piſcium lac habentium, eſt rara fortuna vti: lac autem piſcium lac non habentium bibere, eſt alimentis deſtitui, & ad vltimam inopiam per blandimenta redigi. Canis ergo lac calamitatem ſignificat: quandoque, licet tardò, lucrum per blanditias: ſic & reliqua genera: huius autem ſignificatio mala, ob cauſas dictas efficacior eſt.

CAPVT XLIX.

De piſcibus ſalitis, & ſale.

PIſces ſaliti, ſpem & metum confirmant, eximſque producunt. Sed enim diu corpora ſeruat. Significant etiam pœnam nouam pro flagitio antiquo. Sed ſi inciſi ſint, ac diuiſi, totidem ſignificant vulnera, quot fruſtra, ipſi qui illos deferre videtur, non autem ſomnianti: & maximè ſi edat. Piſcea ſalitos videre, odium antiquum ſignificat: & ſi parui ſint, inopiam. Caro ſalita, dolorem ex voluptate ſignificat: paratum, ſi adſit: futurum, ſi edatur. Fungi ſaliti auxilium iacturæ atque periculi, periculumque abſque emolumento inſigni. Sale condiri proprias carnes, eſt publicè lacerari, & fruſtrà ſuſpendi in portis vrbia,

Sal ſignificat ſapientiam, prudentiam, diuturnitatem, defenſionem. Magnus aceruus ſalis, dolorem & triſtitiam ſignificat. Idem periculoſam mercaturam, & commutationem in deterius: quoniam ſpontè liqueſcit. Salem multum deuorare, eſt audire multa maledicta, & pati cogi: Salem in domo liqueſcere, ſignificat diminutionem redituum. Furari ſalem bonum eſt, ſignificat enim ſapientiam diſcere occultam, & antiqua dogmata. Sal ſparſus in domo vel vrbe, domum vel vrbem deſolandam præmonſtrat. Salem in ignem ponere, eſt ingenium in re ardua exacuere: quod ſi crepet, erunt tumultus ex hoc: ſi ardeat & conſumatur, euaneſcet in irritum conatus ille, & cogitatio: Si exiliat, nihil perficietur: ſi colliquetur, diſſoluetur. Sale radices plantarum ſpargere, eſt inſidiari propinquis ſuia ad necem, ob hæreditatem. Salem multum mandere, aut edere, eſt re bona & vtili perperàm & malè vti. Sal in puteum mittere, eſt inſulſam operationem facere, & vitiare pura. Salem ſibi tutũ è domo ablatum videre,

Digitized by Google

videre, eſt omnia ſtultè & ſine conſilio facere. Domus tota ſale plena, ſignificat bonis conſiliis defuturas opes & auxilia: & cum voluptuoſa vita, defutura neceſſaria.

Sal ſignificat amicum prudentem, ſed iracundum. Qui ſal emit, acquiret huiuſmodi amicum beneficiis, qui autem vendit, ob contentionem & lucri cauſa in diſſidium cum eo veniet: eadem ratione ſal familiarem cuſtodem tuarum rerum ſignificabit. Salem inſipidum fieri non ſtultitiam, ſed amentiam prædicit, aut dolo tuo teneri. Aues ſalem edere, eſt conſilio bono malè vti: aut (vt meliùs dicam) ſagaciter, ſed non ſapienter agere. Idem prædicit ſpes pulchras futurorum: ſal enim aues necat: ob id etiam ſal ſic exhibitum, ſignificat mora in conſulendo occaſionem perituram. Salem edere à potu, vel bibere à ſalis eſu ſignificat contrarias actiones: ſed primùm etiam præpoſteras. Sale aſpergere lapides, ligna, frondes. eſt inutiliter operam abſumere. Cumulum ſalis inuenire, eſt occurrere congregationi ſapientum, ſed malorum hominum: cibos adeò ſalſos videri, vt deguſtari non poſſint, eſt vbi ſperabat omnia iucunda, ibi inuenire omnia aduerſa.

Hali nitrum, ſignificat materiam irarum, rixarum, bellorumque citra infamiam: ideoque ex rebus.

CAPVT L.

De artibus & ſcientiis.

NOmine artium, literarum atque ſcientiarum, hic intelligo liberalium exercitationem tantum, non opus aliquod, nec diſcere. Sunt autem hæ fermè: Geometria, Arithmetica, Muſica, Aſtrologia, Aſtronomia, phyſiognomia, Metopoſcopia, Auſpicium, Aruſpicium, Chiromantia, Optica, Grammatica, Rhetorica, Dialectica, Somniorum interpretatio, ſcientia de ponderibus, philoſophia naturalis & ſupernaturalis, Magia, & Geographia, atque Moralis, Iuriſprudentiaque.

Aruſpicem factum eſſe, aut in ea contemplari (habet enim vnaquæque harum duo genera viſionum: vnum, ſi adeptum ſe putet artem: alterum, ſi exercere) ei quod habet exercere, ſi nil aliud adiiciatur, ἀναμφισβήτητον eſt: adeptum ergo minus eſt quàm exercere: at exercere actum ſignificat, adeptum autem cupere, aut oblatam occaſionem, lanium futurum oſtendit, aut metalla in terræ viſceribus quæſiturum: hoc enim eſt, exta inſpicere ac diuinare. Quod ſi nobilior ſit, trucidabit aliquem.

Auſpicium autem omne genus venationis ſignificat: obſeruant enim hi animalium motus: id eſt, volatus auium. Significat & Aſtrologiæ ſtudium: nam & aſtra quaſi volare videntur: & diuinam ſcientiam. Generaliter autem, vatem quouis modo factum eſſe, ſeu per auſpicium, ſeu per medicinam, vel aſtrologiam, vel per inania commenta: velut geomantiam, pytomantiam, multarum rerum ſcientiam: prædicit tamen curas multas & propriorum & alienorum negociorum. Significat & iter, quod huiuſmodi homines peregrinari ſoleant. Sed vatem conſulere, curas & moleſtias magnas portendit. Quòd ſi vates ille nihil tibi reſpondere videatur, curæ illæ atque moleſtiæ diu te vexabunt.

Aſtrologum factum eſſe, ſignificat diuinorum ob aſtra, & magiæ ob occulta contemplationem: ſed & deceptum iri, quòd huiuſmodi homines ſæpe decipi ſoleant, ob artificum tamen imperitiam. Si præterea artifex, ſignificat otium in arte, & contemptum: ſed ſi nobilis, voluptatem: eſt enim maximè delectabilis.

Chiromantia ſi humilis ſit, ſignificat lictorem futurum: hi enim manus prehendunt: aut ſi nobilior fuerit, fures obſeruabit. Significat & hoc ſtudium furandi: quærunt enim hi quomodo ex manibus ſibi lucrum parare poſſint. Significat & docturum aliquos ſcribere, aut pulſare.

Geometram factum, prædicit agros aut campos empturum: pauperi, agriculturam exercitaturum, difficilia negotia tractaturum, in quibus menſura exquiſita opus ſit. Præterea otium & contemplationem, & architecturam exercitaturum: nam & hi circino vtuntur, figuraſque depingunt: item plaſticem, ſculpturam, picturam, & quæcunque artes magna cum menſura exercentur: vt veſtiaria, ſutoriave.

Arithmetica verò, fœtus & debita perſoluenda creditoribus, & diuiti paupertatem, & pauperi diuitias & mercaturam. Præterea trapezitam: & ſi nobilis fuerit, quæſturam, ac ſimilia.

Geographia, nauigationem, itinera, militiam, præfecturam, gratiam principum, negotiationem, aſtrorum ſtudia.

Aſtronomia, in pauperibus aut facinoroſis triremes, paſtoralem vitam & generaliter ruſticanam, etiam diuitibus, tum militarem: ſtudioſi, Theologiæ ſtudia, nauigationem, Geographiæ operam daturum prædicit: habitationem in montibus, fugam, venationem.

Muſica, inania ſtudia, velut chymicæ, necromantiæ: tum Reipub. operam nauaturum: ludum aleæ, artes ornandi: vt annulorum fabricandorum, & veſtium: necnon, quæſiturum ſcire quædam dicta atque arcana ad eum pertinentia: conſpirationemque contra illum, nec non & machinarum conſtruendarum artem.

Phyſiognomia, quæſiturum omnia quæ ad naturam pertinent: tum, philoſophiæ naturali & medicinæ operam daturum. Quæſiturum etiam de amicis mores illorum: anatomiam exerciturum. Significat & amorem, & ornandi artes. Commune eſt etiam omni diuinandi arti, vt ſignificet dolos, deceptiones vanitatem, infamiam, Dei cultum, & ſuperſtitionem, ob hominum vulgatam de his opinionem.

Metopoſcopia, ſeruitutem ſignificat: ſerui enim & famuli diuinare coguntur ex frontis aſpectu deſideria dominorum. Idem ſignificat eadem ratione, ſubire iudicium: ſignificat

Faber lignarius durum negocium indicat: non tamen adeò vt ferrarius, aut æris. Hic ſtrepitum maximum oſtendit, quòd nihil magis ære & cupro reſonet. Sed cuprum, dolum etiam, propter miſtionem: & cædem, propter tormenta bellica quæ ex cupro fabricantur, portendit. Significat enim religionis opera: nam è cupro nolæ fiunt: at lignarius faber nec ſtrepitus, nec contentionem tantam ſignificat, ſed induſtriam, laborem, & minimarum rerum tractationem: præter ſcobem multam, quæ iacet.

Literarum ſtudia ſignificant laborem, tædium, & quandoque etiam timorem. Quæ verò didicit, rurſus diſcere, negociationem abſurdam, irritam, & parum fœlicem: niſi ſi quis filium habere optet, & poſſit: ſignificat enim ſuſcepturum, & educaturum. Linguam alienam diſcere, rem tædioſam, laborioſam atque ancipitem prædicit: & tamen cum hoc etiam negocia cum gente illa peraget. Multis huiuſmodi ſomnium vxores ex illa gente portendit, aliis captum iri, & ſeruire huiuſmodi hominibus. Literas legere alienas non poſſe, eſt in negociis cum aliis exitum non habere, nec felicem ſucceſſum: at proprias non poſſe legere, eſt in domeſticis rebus ac nemine impellente cæcutire.

Venatiu ſignificat inſidias, lites, impedimenta, labores, dolus, & quæcunque in venatione occurrunt. Sed & laquei & retia eadem ſignificant. Propterea habere hæc multo melius eſt videri, quàm videre alium habentem: hoc enim pati huiuſmodi ſignificat, illud agere. quanquam nec id ſine diſcrimine, labore ac tædio.

Eſt etiam in artibus diſcrimen triplex, ratione habitus: vt diſcere, ſcire, docere, exercereque ratione ipſarum, & ſunt liberales quæ in cognitione conſiſtunt, quæ faciunt, quæ agunt, quæ reſarciunt, quæ adipiſcuntur: vt de venatoria dictum eſt: ratione perſonæ, vt in ſe vel in alio. Diſcere autem, eſt res plena tædij & laboris. Docere idem ſignificat, ſed cum honore, illud cum dedecore. Scire autem, eſt aſſimilari moribus illorum: velut nautam factum eſſe, ſignificat diuerſis periculis ſe obiecturũ, in incerto vitã acturum. Exercere, ſignificat voluptatem, aut lucrum. Liberales, ſignificant voluptatem inutilem. Quæ faciunt; lucrum ſignificant: quæ agunt, vt muſica, voluptatem & ſolicitudinem. Quæ reſarciunt, turpe & vile lucrum, & amiſſionem honoris: vt medicum factum eſſe: atque adipiſcuntur, lucrum fallax, rarum, cum multo labore: cum voluptate tamen ſeipſum agere, exercere vel diſcere, ad ſe pertinet: in aliu hæc videre, ſi cognitus ſit, verè ad illum, cauſa tamen tua: ſed ſi cognitus ſit ſolum per ſomnum, ad te, ſed differt à teipſo in hoc, quod minus ſenties quod eueniet, nec erit adeò conſpicuum: ſicut nec, qui per alium mercaturam exercet.

Coquus, ſignificat actionum ordinem, & leporem: & ægrotantibus ardores & inflammationes: & quæ occulta erant, detecta fore, aut detegenda: ſignificat etiam lacbrymas & conuiuia, vt in nuptiis ac luctu.

Laniu, ſignificat mala ſine dolore, & ſupplicium publicum: & impudentia ac ſæua facta: Diuitibus & innocentibus, malus: cædit enim innocentia animalia, diuiditque ac diſpergit quòd in vnum coierat. Significat & concubitum præter naturam: membra enim ſua ſtercore coinquinat: & quæ natura fecit, dum deſtruit, contra naturam facere videtur:

Caupo ſignificat magiſtratum: excipit enim omnes: & dolos, ob mores, & meretriciam artem: huic enim ſimilis eſt cauponis: multa verba propter puſillum lucrum: & aduentum peregrinorum amicorum, vel etiam incognitorum & peregrinationem.

Omnis ars & artifex mutuò ſe ſignificant, & ab inſtrumentis etiam ſignificantur: ideo ſi quis opificem ſuæ artis mori ſibi videatur, ipſe artis exercitatione priuabitur. Si mortuus reſurgat artificio deſtitutus, ipſius exercitationem recuperabit.

Et artes ſe mutuò ſignificant, vt qui reſarcit calceos, medicum, & medicus illum: vterque enim reſarcit, ille calceos, hic corpus humanum. Et medicus aduocatum, & aduocatus medicum: vterque enim tuetur hominem.

Artes præterea ex induſtria & materia conſtant: Textura ſignificat dolum, & negotia implicita, & conſilia occulta, ac perditiones. Fodere, eſt labi in deterius, vt extruere indignitate, eleuari & augeri authoritate. Serraſecare, eſt cõtraria efficere, ac velle. Lana ſignificat ingens lucrũ, & continuum: ſericum, ſplendidum, ſed non adeò firmum: goſſipium, minus quam lana luculentum: pili caprarum, exiguum & laborioſum: linum, cum dolo & implicatum. Pelles animalium, lucrum fœdum & turpe, pili porcorum, laborem inutilem, & vanam expectationem. Caudæ equorum, ſpecioſam artem, & negociationem cum exiguo lucro. Aurifabri ars, propter metalla morbos ſignificat. Molitores, ſignificant laborem perpetuum, & vilem: piſtores verò, perpetuum & iucundum: tonſores, ſignificant leuamentum moleſtiarum: nam leuant capillos & barbam, res moleſtas, & luctus indicia. Pigmentarij, ſignificant dolos, voluptatem, graues morbos: laborantibus enim his pigmenta adhibentur, ob odoris grauitatem. Significant & principes mulieres, nobiles, meretrices, diuina opera atque ſermones. Suere ſignificat dolos & maledicta: ea enim non ſecus ac acus pungunt homines. Gemmas expolire, eſt ſermone ornatu tueri cauſam ſuam. Veſpilones ſignificant facientes opera pia, & artes vetitas, vt fœnus exercere: occultant enim ij actionem vt illi corpora humana. Militia ſignificat exilium, labores, contentiones, ceſſationem à propria arte: quoniam eſt ars communis. Profeſſoribus piſcari infauſtum eſt: nam tales auditores habebit, quales ſunt piſces: ſcilicet mutos

Libros edere, iis qui ex doctrina victum quærunt, bonum eſt: cæteris mortem repentinam indicat.

Ædificate,

Ædificare, eſt opus aliquod egregium facere, aut liberis generandis operam dare.

Poblicanus, ſignificat rei cuiuſuis finem: ſignificat & perfectionem ob verbum τελέιν. Significat & publicandam rem occultam, ob nomen. Et itinera, ſed vario modo. Forum, turbationes ſignificat: & militare, negocioſis ocium: quoniam maior cura minorem ſoluit, & qooniam non niſi omiſſis negociis militiæ operam dare conſueuimus. Sed ocioſis grauia & moleſta negocia qualia militantibus eueniunt, ſignificat. Aliud genus ſignificati eſt, ex affectionibus paſſiuis ad actiuas: velut militare eſt angi, anaium eſſe: tales ſunt, qui flagitioſè viuunt,& operantur.

Nere, vanas ſpes ſignificat, ob ſoperſtitionem, vt ait Cicero. Mortem, ſi tamen non tu, ſed mulier quæpiam incognita id agat: ob fabulam Parcarum. Significat & perſeuerantiam in opere. Et ſi lanam near, iter: ſi linum aot goſſipium, ignominiam. Nec mitum calumniari expoſitionem à Cicerone, cùm nullæ artes tum eſſent in precio, niſi cædes copioſa hominum, & nugæ hiſtoriis de Populi Romani voluntate quaſi deo. Ob id tamen vitam hominis hæc actio ſefert, qood imbecillimo filo illa conſtat.

Ludum literariom aperire atque docere, quomodo vis magiſtratum declarat. Sed ſi non aptus ſit, excitabit ſeditiones, aut typographus fiet.

Gladiatoriom monus exercere, eſt diuidere ſportulas aut muneta in populo, aut præſtigiatorem mimúmoe eſſe.

Tondere, moleſtias leuare ſignificat. Sed eradi & tonderi, vt neque alia quæ ad paſſionem ſignificant, conttarium actioni teferunt. Etadi ergo capillos infortunium magnum euaſurum portendit: nam & ea magnis morbis ſeruatis, & è magnis fluctibus fieri conſueuit, & è ſeruitute liberatis. Sed & periculum triremium & carceris, & habitum ſacetdotis ſignificat: nam his raduntur capilli. Significat ergo fortunæ commutationem qualiſcunque in contrarium ſtatum. Sed à tonſore melios eſt: ſignificatque moleſtiarum leuamen: à ſeipſo verò, vel ab alio, magnas calamitates, morbos, non tamen mortem: naufragium, ſed non ſubmerſionem. Vinctis autem tormenta etiam à tonſore portendit. Deradi principem vt ſacerdos fiat, ſtultum factum, ob quod principatu priuabitur, oſtendit. Forcipe verò præcidi, paupertatem & miſeriam: nam pili eradi conſueuerunt, ſi tonſor operam non neget.

CAPVT LII.

De veſtibus.

VEſtes dignitatem ſignificant, tum quia cum illæ mutati ſoleant, tum quia facilè per ſe mutentur. Significant & vaorem: qooniam ab illa homo ornatur, aut vimperatur. Differentias recipit ex parte corporis, ex materia, colore & forma, actuque. Eauere veſtes, eſt dignitate ſpoliari, quaſi voluntaria. Sed exuri, lacerari, eſt turpiter ac per vim auferri, Veſtis alba, lætitiam cum felicitate: purpurea, maiorem lætitiam cum ira & crudelitate: cærulea, morbos: aurea, dolores & tormenta: viridia bona eſt, plena ſpei & voluptatis. Sericæ, honores declarant: lineæ morbos, mortem & paopertatem. Pileus ſignificat libetationem in vincto & ſeruo. Gal. autem lauream: & laurea ipſa, Poëſin & autoritatem profitendi, & victoriam. Petaſus dignitatem non magnam, ſed tamen vtilem: Cyrbaſia, dignitatem militarem. Diadema, cidaris, regnum, aut poteſtatem magnam. Cauſia aoté, ſacerdotium & ſi ruber, ſummum. Fœminea capitis tegumenta, vt mitræ, reticulum, vitta, ſtultitiam & laſciuiam. Carbaſus, iter: quoniam eo in itinere vti ſolemus, Thorax ſignificat dignitatem & magiſtratum, & vxorem: albus formoſam, viridis caſtam & honeſtam croceus diuitem & grauem, cæruleus triſtem, niger iracundam & crudelem, ruber moleſtam, varius & aureus impudicam. Interula etiã vxorem ſigoificat, & amaſia, & ſecreta cordis. Fœminalia, braceæ, ſubligaculum, ad vxorem, pudorem, honeſtatem, obſcœnaſque voluptates pertinent. Caligæ, venationẽ, & militiam magis etiam ſignificant. Sculponeæ, ſeruitutem, labores, paupertatem decernunt: ocreæ iter: cothurni & ſocci, voluptatem & pompam. Calcei, iter pedeſtre, & morbos, ſi deponantur: crepidæ, morbos, laſciuiam, mollitiem. Soleæ, dolum & inſidias: non enim crepant. Sandalia, & reliqua quibus fœminæ induuntur, mollitiem, fœdas & indignas actiones, verbáque nim dedecora. Sagum, militiam, aut triſtitiam: ſed læna grauem militiam, propter villam. Heteromalla & amphimalla, longum iter, aut carcerem, vel ſeruitutem, aut nauigationem, vel paupertatem & miſeriam nunciat. Sagum etiam, & veſtes exteriores, rubra ſi ſint, iram & cædem ſignificant: ſi candida, ſacerdotiom aut qoietem: viridia, optimam ſpem: nigra, dignitatem, pudorem: ſed & luctum maximè inornata & longa ſignificant: crocea, impudentiam: aurata, ſtultitiam, impudentiam, vel regnum & magiſtratum. Laneæ diuitias, & è goſſipio, ſed minores: ſignificant & morbos, & mollitiem. Nocturna capitis velamina, morbos & vulnera. Exteriorum autem toga ſignificat dignitatem: & noſtra ætate ſi promineat à tergore aliquid, & cauda prælonga ſit, & nigra, veſtis eſt mortalis & luctus: prætexta autem, inſigne decoris ac magiſtratus. Baſilica vel ſegmentata, quæ cum gemmis inteata eſt, regnum, aut principatum. Picta veſtis ſignificat victoriam, ducem belli, aut mimum vel morionem, aut comœdum, tragœdúmve. Polymita pluribus liciis intexta, ſignificat dedecus: ſed ſi pretioſa ſit dignitatem non diuturnam. Cyclas, & veſtis Melitenſis, byſſina & goſſipina palla, omniſque alia veſtis muliebris, ſignificat delicias, aut ſtultitiam vel dedecus, aot mollitiem: ſemper autem quanto pretioſior, tanto melior aut minus mala. Et ſi ſolùm tractetur, vel ematur, aut habeatut in domo, ſignificat vaorem, aut amaſiam, vel concubinam. Prætexta pulla,

pulla, luctum & funus omnino ſignificat. Et mulicbris omnis veſtis pulla, mortem ſomniantis aut filiorum, aut agnatorum vel affinium decernit. Lacerna & penula, ſignificant iter: ſed penula eſt pauperiorum: ſcortea verò pedibus peregrinantium. Significat & militiam. Sed lacerna cum cucullo, & cucullus ſolus, ſignificat ſolitariam vitam & phratriam. Si verò cærulea, vel omnino purpurea fit, ſacerdotium nobile & opes magnas decernit. Stola quoque ſacerdotalis, apex laniger epomis, ſed omniũ maximè intertexta cocco, hyſſo, purpura, hyacintho, & quibus in quotidianis vtimur ſacrificiis: veſtes quoque pontificum olim Romanorum, opulentum denotant ſacerdotium. Endromis, contétionẽ aut iter per equos diſpoſitos. Pelliceæ pulchræ dignitatem, ſordidæ inopiam ſignificant. Domeſtica veſtis quoniam vſui eſt, nihil ſignificat: in foro autem, improuiſum malum, aut vincula: non enim aliter eò ſic itur, niſi ſit inſanus. Pallium abſtinentiæ, continentiæ & ſtudij artium ſignum eſt. Paludamentum, imperatoris militum, eſt, & dignitatis, maximè purpureum & gemmanum. Chlamys verò, regiæ poteſtatis. Trabea pulla vel militaris, funus ſignificat: cocco intermiſta, ſacerdotium nobile: ſplendida vel intexta, regiæ poteſtatis & victoriæ: vndulata ſeu cambalota ſine vndulis, diuitias in ſenectute pollicetur: ea enim auari ſenes maximè delectantur. Ridiculè amictum eſſe, non ſolùm deriſionem, ſed improſperos euentus & vituperationem oſtendit. Pallia & togæ, & quæ non amiciuntur (quas Apoſtolicas vocant) iuxta coloris qualitatem, fidem hominis decernunt: candidæ ob id optimæ ſunt, & ſinceram fidem declarant: rubræ verò, contentiones, rixas & dedecora: non tamen infortunatæ ſunt: feliciſſimæ virides, morboſæ cerulea: & immundæ omnes veſtes & laceræ, tædia, curas ac moleſtias, dedecoraque portendunt: veſtis munda, vetuſta, liberationem ab antiqua moleſtia: noua & ſordida, nouam moleſtiam superuenturam ſignificat. Mulieri, cuius maritus erat in exilio, cùm viſum eſſet in ſomnis, prodire in publicum ſine veſte, prædictum fuit: nunquam viſuram illum: maritus enim ornamentum vxoris, velut & veſtis.

C A P V T L I I I.

De ornatu.

ANnuli ſignificant fidem, dignitatem, vxorem, ſecreta: & ſignatorij hæreditatem. Qui accipit annulum ſignatorium ab aliquo, fiet illius bonorum maiore ex parte hæres: qui alteri dat vt retineat, hæredem illum inſtituet. Annulum non ſignatorium ſi amiſeris, amittes vxorem, filium vel dignitatem: ita ſi excidat, nec inuenias: illud autem accidet negligentia tua. Si ſignatorius excidat, vel ſculpta gemma qua ſignare ſis ſolitus, fies alieni iuris: vt in exilio, carcere, captiuus hoſtium. Si annulum amiſeris, qui tibi ſignatorius videatur, non ſi tamen huiuſmodi tibi, decides ex ſpe hæreditatis, aut magiſtratus quem conſequi ſpetaueras. Epiſtola ſigillo ſignata à principe, dignitatem: ab aliis, ſecretum, aut negocium. Gemmali annuli ſi frangantur, infirmabitur filius aut vxor, aut minuetur illius autoritas. Si excidat gemma ex annulo, filius diſcedet à te in longinquas regiones, nunquam reuerſurus, ſi non inueneris: ſi ſerò inueneris, tardè reuerſurus: ſi ſtatim, volet diſcedere, ſed non diſcedet. Si annulum tibi quis ad os apponat, ab eiuſmodi aliquod ſecretum magni momenti intelliges. Si princeps aut regina annulos plures habuerit in manibus, totidem ei naſcentur filij: non enim in eis dignitates aut magiſtratus ſignificare poteſt. Annulum ſi emeris cum gemma, filium habebis, aut vxorẽ aut dignitatem, pro natura coloris & precij gemmæ, Si rubra, fidelis aut fortis: ſi viridis, ſapiens aut amabilis: ſi cærulea, pia vel caſta: ſi aurei coloris, maligna vel fraudulenta: ſi maculoſa, fœda vel infirma, ſi alba, pura vel ingenioſa: ſi opaca, humilis, etſi diues aut lucroſa: ſi precioſa, nobilis & magni nominis. Annulus etiam annuum ſpacium ſignificat: cùm enim circuli formam referat, circulum autem ſol in anno percurrat, liquet annulum circuitum anni ſignificare. Significat etiam annulus in non habentibus nec filios, nec vxorem, nec dignitatem, parentes: quoniam chariſſimi ſunt, & coniunctiſſimi, & quoniam eorum nuptiis procreatus eſt filius. Vnde in filiis nothis hoc non ſignificat Auricularia ſignificant ornamentum, & media ad intelligendum arcana, ſecretaque, ac ocium & curioſitatem. Sceptrum caduceum accipere, pro eorum comparatione autoritatem & poteſtatem ſignificat. Pallium regale, regis vxorem. Corona noua regi ſignificat, filium regni hæredem. Coronam regiam accipere, agnato regis regnum: alieno autem, vitæ periculum portendit. Cingulus autem aureus, dignitates in iuuentute: argenteus verò, lucroſum iter. Gemmæ cum auro è pectoris regione, calamitates & moleſtias: caſus coronæ, amiſſionem omnis dignitatis & decoris, & rei in qua totam ſpem ſuam collocauerat. Et cingulus, ſignificat filiam.

Coronæ è floribus, ſuo tempore bonæ omnes ſunt, præterquam ex narciſſo, apio, cupreſſo, planiſque noxiis & malè olentibus: omnes enim hæ ſemper ſunt malæ: cæteræ tempeſtiuæ læticiam, ocium ac luxum ſignificant: intempeſtiuæ verò, ex purpureis violis mortem: ex amarantho, quicquid aduerſi patitur, inſuperabile erit, nec corrigi poterit, nihil patientibus superuenturum aliquid huiuſmodi oſtendit. Ex liliis acroſis, produnt quæ occulta eſſe expediret. Ex odoratis herbis, vt amaraco, ozimo, ſiſymbrio, morbos difficiles & incognitos, exemplo artificij coronæ ſubtiliter elaboratæ, Ex palma filios, & olea filias, vtræque longæuos ſignificãt. Quercina, myrtea, laurea, honores & victorias: laurea, præter id ſapientiam: quercina palmeæ ſimilior eſt, myrtea oleæ vtraque imbecillor: olea concordiam, myrtea amorem. Cæteræ malæ,

malæ, ægris lethiferæ: nunc ob candelas quæ mortuis accenduntur, olim quòd nugæ mortem poëtæ appellarent: ratione, quoniam infima res ſit: & quæ cùm detrahitur, apum mors ſequatur. Non ſic melle: cæra enim apum domus conſtat. Coronæ ex metallis, lapide, ſulphure, ſale, omnes grauitatem & difficultatem negociorum ſignificant: ſed è plumbo peſſimæ: è ſulphure infamiam etiam ob odorem addunt: è gemmis, auro aut argento, pauperibus & diuitibus ſine ſatellitibus & comitatu egregio, malè metus, inſidias, dolos, pericula; quæ par adeſſe comitatum non habentibus eſſet, ſignificant: cum comitatu autem, & ſine veſtibus ornatis, irriſionem: cum vtriſque verò, magna bona prænunciant. Ex hedera aut vite, vincula, aut inſanum amorem: vinctis verò ſuſpendium, vel ſecurim. Serpens aureus gemmis ornatus, dominium in excellentes & claros viros portendit. Pallium regale ferre, nobili exaltationem primùm, inde exitium oſtendit.

CAPVT LIV.

De armis & machinis.

ARma ad defenſionem, vt galea & ſcutum, prudentiam & ſecuritatem decernunt: quæ manu tenentur, vt gladius & ſariſſa, miniſtros, robur corporis & opes: quæ extrà mittuntur, vt ſagittæ & pila, auxiliatores & verba. Sagittas colligere, ſignificat alicui capitales inſidias moliturum. Arcum inuenire, inter ſuſcepturum. Sed ſi enſem, eumque ſibi accingat, dignitatem ipſe, vel pater vel filius adipiſcetur. Nudum enſem, vel aliud armorum genus ab alio accipere, mortem vxoris prædicit. Sed ſi cum vagina fuerint, ſolùm ægrotabit. Thorax ferreus ſignificat pertinaciam & crudelitatem. Inſtrumenta bellica artificioſam rationem vincendi & dilationem declarant. Scutum pulchrè elaboratum, nobilitatem, honores, & operationes dignas, certaminaque decernit.

Coloſſi fructa aliqua videre, magnam felicitatem portendit, ac ſurgentes ex diſciplina alicuius magni viri atque inclyti famoſiſſimos diſcipulos: cuiuſmodi ſub Socrate, Platone, Hippocrate, Alexandro, & Conſaluo Cordubenſi magnis: iuxta Græcam parœmiam, κολοσσοῦ ταῦτα μεγάλα ἀποσπάσματα ἐστὶν: (de Adriano Tyrio Herodes Atticus: refert Adrianus Iunius, vt contrà confractum coloſſum videre, mortem viri generoſi.

CAPVT LV.

De vaſis, & reliquis inſtrumentis domeſticis.

ARtificioſæ res oſtendunt negocia & homines: homo enim diuini conſilij exemplar eſt: licet ergo ex vnoquoque genere in aliud tranſire. Generaliter autem artificioſæ res actiones artificioſas ſignificant: id eſt, ſolertiã, & induſtriam miram in adipiſcendo intentum. Scena igitur ærumnas, pericula, iniurias & contentiones ſignificat, ſi tragediæ ſit: ſi comœdiæ, probra, dolos, deceptiones, contumelias & vanitatem. Inſtrumenta muſica, otium, dolorem, luctum. Vaſa potoria pulchra, miniſtros egregios, & præſtantes. Lances, paropſides, patinæ, vitæ actum atque curſum: quoniam quæ ſuperueniunt, excipere ſolent. Lucerna animam, ſtudium, amorem, diſciplinam, principemque ſignificat: nam vt lucerna domum illuminat: ita princeps exemplo, moribus ſuis omnes inſtruit: iuſtus, iuſtos iniuſtus iniuſtos efficiens ciues. Animam verò: quoniam vt lumen eius extinguitur: ſic anima à corpore facilè recedit: amorem, in amore enim eſt quod vrit, vt in lucerna ignis: ſtudio ſeruit, diſciplina eius auxilio paratur: ideò vtrũque refert: cui ergo lucerna pulchra & nobilis eſt, is nobilis euadet ſapiẽtiæ ſtudiis: nam & nunc lucerna Epicteti celebratur, magno pretio empta. Vaſa quæ nulli ſunt vſui, perſonas inutiles oſtendunt: moriones, paraſitos, mimos, adulatores, hiſtriones, muſicos. Quibus verò gemmæ & nummi ſeruantur, vxorem: quòd ei chariſſima cuſtodienda tradi ſoleant. Vaſa in quibus vnguenta recondi conſueuerunt, ſapientes, ſacerdotes bonos, & œconomos ſignificant prudentes. Scrinium autem vbi actorum memoriam & tabulæ publicæ, & epiſtolæ ſeruari ſolent, vitæ noſtræ curſum. Quòd ſi fractum fuerit, mortem propinquam declarat. Vaſa quæcunque à metallo, vitæ conſtantiam ſignificant, & iuxta metallorum naturam ſuperiùs explicatam. Cornea verò infirmiora ſunt, & detegi facta ſomniantis declarant: figulina autem imbecilliorem ad ſuſtinendum capacitatem: occultiora tamen negotia, nec adeò illius acta in propatulo futura: vitrea, omnium peſſima, fragilem vitam, inconſtantiam negotia, omnia publicè acta detecta. Artemidorus teſtatur frequenti experimento deprehenſum, viſa vitrea vaſa fracta à nauigantibus, naufragium ſignificaſſe.

Nolæ decernunt congregationem, tumultus & oſtentationem. Horologium, actiones: illarum enim initium & finis horologio determinari conſueuerunt. Propterea ſi frangi videatur, confuſionem omnium negociorum ſignificat, vel etiam mortem. Eoque deteriùs, quò in minora fruſta diſſipatur: auferri verò intermiſſionem ab operibus: nam recuperari poteſt. Ceſſare autem à motu, eſt impediri ab his per breue ſpatium. Mola difficilium negotiorum abſolutionem & durorum attritionem oſtendit: piſtillum refert maritum: mortarium verò vxorem. Spinæ aculei, & ſpinetum magis, quo vti ſolemus ad limum extergendum dolores, triſtitias, iniurias, & amorẽ ob ſimilitudinem referunt. Catena quoque amorem, carcerem, vxorem, impedimẽta. Peluis ancillam ſignificat: bibere vel edere in ea, eſt illâ potiri: ſpeculari in ea, eſt ex ancilla filios ſuſcipere. Auream verò peluim vel argenteam habere, ancillam in vxorem ducturum ſignificat. Peluis ſi frangatur, ancilla aut ſeruus morietur.

prius quædam propria, inde generalem tractabimus rationem. Imago in ſpeculo ſignificat & fratrem & ſobolem: vtrumque enim aſſimilatur ſomnianti, velut & imago: ideò ſi citò diſpereat, aut obnubiletur, parum proſperam eorum fortunam decernit. Nuptias quoque prædicit, & vitæ mutationem. Significat & amicos. Quòd ſi in eo maculæ fuerint, dedecora illorum refert. At generali ratione, cùm conuerſa omnia oſtendat, nec tamen vt cælata effigies, ſed ſimilia ſimilibus, ideò de eo ſubtiliùs eſt conſiderandum. Conſtat enim primum, quæ dextra ſunt nobis, ſiniſtra eſſe his qui videntur, & verſa vice: quæ verò ſculpta videntur, cum hac commutatione ſpectantur: atque cælata, dextra à dextra, & ſiniſtra à ſiniſtra, vt in ſpeculo: ſed quæ cælata ſunt, dum effigiem in cera referunt, vt ſculpta referunt: commutantur igitur cælata, & ob id contrarium ſignificant. In ſpeculo verò abſque dubio cùm multa commutari ſoleant, etiam præter naturam quæcunque ſic commutant, malum ſignificant: vt videre ſe cum facie inferiùs conuerſa: quæ verò commutant ex natura ſpeculi, neque vt ſculpta, neque vt cœlata ſunt exponenda: ſed quòd ad rei ſubſtantiam attinet, vt videntur: velut, videre faciem mortui, moriturum: duplicatum, filium ſibi omnino ſimilem: at videre ſe coronatum aut vinctum, poſtquam licuit ſe talem videre, & non in ſpeculo, contrarium ſignificat, non ipſi rei, ſed viſioni. Dictum fuit, dum de actionibus loqueremur, quòd coronari ſignificat irrideri: ergo coronatum in ſpeculo ſe videre, honorari prædicit. At dices: Cur (gratiâ exempli) faciem ſuam vt mortui videre, mortem ſignificat? Quia naturæ conſentit hoc ſomnium: neque enim videre noſtram faciem verè in vigilia licet, niſi per ſpeculum.

Catena, vxorem, impedimenta & carceres, duramque ſeruitutem ſignificat, & vinculum amoris mutui.

CAPVT LVI.

De magiſtratibus & honoribus.

MAgiſtratus generaliter prudentibus, nobilibus & efficacibus, adminiſtrationes & negotia honeſta ſignificant: miſeris, ni ſignificent: incommodi ſolutionem, magnum malum portendunt. Priuari ſolitis muniis aut donis, quæ magiſtratibus debentur omnibus, malum eſt, & graue. Præfici annonæ, operam medicinæ dare ſignificat: ſed & mortuis idem: quandoquidem multi ſunt quod plures occidũt, quam ſeruent. Idem ſignificat ſacerdotium: ſacerdotes enim mortuos curant. Mutare veſtem ob magiſtratum, & præſertim albis aut aureis veſtibus indui, vel pictis, mortem ſignificat: ſic enim mortui induuntur. Præfici negotio turbulento, non lucroſo, moleſtias ſine vtilitate nunciat. Iudicem eſſe, illi qui non futurus eſt, videri, paupertatem, moleſtiam ab inimicis, & iter agenti periculum à latronibus prædicit. Significat & gratiam apud principem. Iudicem vulnerare, eſt fauere potentibus & gratiam ab illis conſequi. In iudicio aliquem premere, eſt poteſtatẽ & ius in aliquem obtinere. Rectè iudicare, eſt gratiam apud principem, odium apud populum promereri.

Magiſtratus propriè mutationem vitæ ſignificant, curas atque onera: videntur ergo, quemadmodum & pecuniæ, & actiones pleræque, in contrariam tranſire naturam, ſi idolum non ſit. Eoque magis malum, ſi (vt dixi) præter rationem eueniat. Dicitur præter rationem, cùm inepto contigerit: aut ſi etiam apto, contraria ratione in ornamentis ac poteſtate, locoque incõgruo. Vix autem pauperi & contempto ſine magna iactura aduenire poteſt: præter reliqua, multis impenſas ſuperfluas prædicit: ſed ſceleſto ſontique publicã necem portendit, propter apparatũ: nam & turba illum reſpicit, & ſatellites circũdant, & loco altiore ac conſpicuo ſedet, & à carnifice ac conſolatoribus ſeruitus & opera exhibetur. Propterea exules, vincti, nocentes, damnati, huiuſmodi ſomnium admodum reformidare debent.

Prætorem igitur eſſe, ſignificat curas maximas & periculum ſupplicij, & lictorem, tortorem atque carnificem, non ſolùm ob operationum ſimilitudinem, ſed etiam ob verbum δημάρχοντος, ſeu δημάρχης, vel δήμιος, quod ſignificat & popularem factũ eſſe; poteſt & nauitam ſignificare, qui moderatur naui, vt in populo Prætor. Præſes autem, ob verbum Ἐπιστάτη præceptorem, magiſtrumque ludi literarij, & cuſtodem pecuniæ publicæ, & cocum ſignificare poteſt, item aſſeſſorem. Senator verò cantorem, propter verbum αὐλῳδός. Curialis ſortem ſubire, concionem congregare. Iudex ſacerdotem, ſacraue curantem aut cuſtodientem, accuſatorem, diuiſorem, Iuriſcõſultus, laudatorem, adulatorem. Lauream conſequi, eſt vincere, in pugna laudari. Quæſtor, eſt collectorem eſſe halinitri, ſecretorum indagatorem, cuſtodem furtorum, parochum: lictor verò, eſt ruſticum & agricolam fieri: vinciunt enim vites, plantas & animalia: ſic & mulionem & agaſonem, & carnificem & veſpillonem, & lignarium. Ædilis, carceris curatorem, in carcere vinciri, ædificatorem domorum. Atque ita à ſimilitudine muneris & nominis reliqua interpretaberis: illud obſeruãdo quod magiſtratus perpetui efficiunt ſomnia fatalia: reliqui verò ſolùm ad certum tempus, non ad vnguem magiſtratu definitam ſignificationem extendunt.

CAPVT LVII.

De vitæ curſu.

ORiri ruſſus, eſt vitæ periculum euadere: dicuntur enim qui ſic euadunt, denuò renati. Orior quoque, & morior, vnâ tantùm litterâ cùm differant, & oppoſita ſint, viciſſim vnum in aliud tranſit. Significat & morum mutationem: nuper nati enim mores nouos induunt. Sed & naſci filium: in filiis enim renaſcimur. Oriri quoque magnas moleſtias, quibus infantes afficiuntur, tum ſeruitutem oſtendit. Infelicibus denuò naſci bonum: nam nouam ſubeunt fortunam. Mul-

tum autem differunt, denuò naſci, & in faſciis eſſet. atque infantem: hoc enim non habet emphaſim, & denuò nari pueri incommoda tum refert. Infantia morbos & indigentiam præſentem, omniumque rerum oſtendit, ſed cum ſpe; ſenectus extrema eadem fermè omnia, ſed ſine ſpe. Vinctum eſſe in faſciis, & carceres & mortem ſignificat: hi enim linteis amiciuntur, illis manus & crura vinciri ſolent.

Vitæ decurſus ſecundus, & per conſuetas ætates, ſi ſiſtatur in ætate quam ſomnians agit, bonum: & ſignificat vitam ſuauem, moleſtiiſque vacuam. Quòd ſi inſigne aliquid videamus, cauere oportet ne bona pro malis aut contrà interpretemur. Semper autem vitæ decurſum videre, arcani aliquid continet. Quòd ſi vitam videat ſuam, quaſi depictam videat, nec quicquam aliud, periculum eſt ne tametſi multos habeat filios, nihilo ſeciùs orbus moriatur. At ſi etiam ſine filiis ſit, ordineſque plantarum viderit, quot erunt, tot ex illo prodibunt ſtirpes. Pueritia etiam timores, vulnera, ſeruitutemque cum contemptu denunciat. Iuuentus pericula, labores, mortem violentam. Si ſeni videatur quòd iuuenis ſit, ſpes renouabitur, validam ſenectutem geret: ſed non adeò honoratam, nec ſine metu violentæ mortis. Senectus curas, ſolicitudinem, timorem, deſperationem. Canum eſſe, honorem, & ſapientiæ opinionem. Morbificam ducere vitam, exiſtimationem aut paupertatem: ad ægros enim accedimus, non illi ad nos. Ægri etiam plurimis, ac ferè omnibus indigent.

Tempora ſerena, tranquillitatem: obſcura & nebuloſa, moleſtias & metus, turbatamque vitam Calida, animi æſtus atque labores: frigida, penuriam & inopiam: ventoſa, cum pugna & contentione: tempeſtuoſa cum periculis & iactura: caliginoſa, cum morbis: nocturna ſine ſtellis, plena terribilibus caſibus: cum ſtellis, inter ſpes & metus perpetuos. Videri longæuum, vitam ſignificat laborioſam & mœſtam, tum quia diu viuentibus neceſſe eſt mala multa contingere, etiamſi feliciſſimus ſit Monarcha: tum quia mœſtitia tempus augere videtur, ob moram.

Videre aliquem ſibi ſimilem conditione, eſt vitam etiam illi perſimilem ducere. Cùm aliquando vidiſſem Curtium medicum legentem Galeni antiquos libros, mirum in modum delectabar: tranquillè enim in paruo conclaui ſtudebat: oſtendit, me eandem profeſſurum publicè artem ſtupendio quali dum his libris ſtuderet: ſcilicet minore quàm dum eſſet ſenex: atque ita contigit: eundem enim locum ad vnguem accepi. Paulò antequam hæc ſcriberem, ſub fine anni M.D. L X I. viſus ſum illum viuentem videre, ſed non profitentem, in domo abdita quadam, lætum ſatis, & eius ætatis qualis nunc eſſet ſi viueret, ſcilicet annorum LXXXVII, quod interpretari vtile, mihi neceſſe eſt.

Vitam in paradiſo viuere, eſt vxore carere: quia orbi & cœlibes ſibi beati, ſed falsò tamen, eſſe videntur. Vitam ſanam ducere, eſt in vno vitæ inſtituto conſtanter permanere: infirmam, mutare inſtitutum. Incolere incognitas regiones, eſt operam dare ſecretis artibus ac ſtudiis. In ſomnum meridianum concedere, ſi non ſit fatale, ſignificat deſidiâ perditurum res ſuas, neglecturumque negotia. At ſi fatale ſit, morietur in flore ætatis.

Duo ſunt quæ maximè vitæ curſum oſtendunt: vnum quorum eſt liber, manuſcriptus præſertim, potius quàm impreſſus: qualis liber & affectus & ſcripta, talis vita erit: alterum eſt tela, & hæc magis ſupra vitæ longitudinem ſignificat, ſicut liber ſupra illius qualitatem, Si inchoata nuper ſit, longitudinem illius prædicit: ſi propè abſoluta, mortem propinquam. Erit etiam iuxta materiæ rationem. Ex goſſipio, mollis & breuis: ex lana, moleſta & honorabilis: ex lino, dura & diuturna: ex ſerico, fragilis ac nobilis: ex auro, grauis ſuſpicionibus, & laboribus plena.

CAPVT LVIII.

De vrbibus.

VRbs ſignificat habitationem, negotia & vitam, nec quiſquam nouit ante me ſignificatum. Nouam vrbem incolere, & incognitam, eſt breui perire: alibi enim degunt mortui, nec vbi ſcitur. Si verò mors non ſignificetur, patriam mutabit, aut artem: hoc enim modo nouam habitationem ingreſſus videtur: cum aliis enim verſatur hominibus, & qui alienæ religioni abhorret. Habet hoc vrbs, quòd omnia hæc commoda & libera decernit: cùm alia quibus eadem ſignificantur, non eiuſmodi ſint. Solitaria in vrbe eſſe, eſt inutili negotio vel arti incumbere, vel hæreſim ſibi propriam quandam fingere. Vrbem incolere cum collibus multis, aut montes inhabitare, eſt diſcordiam & ſimultatem potentum ſubire, ex quibus vita inquieta fit. Vrbem populoſam & incognitam colere vel ingredi, eſt multitudine negotiorum opprimi. Si tamen ſtatim exire videatur, ab eiuſmodi tædio liberabitur. Oppidum ſignificat omnia minora, ſed minore etiam cum commodo & voluptate. In vrbe propria nihil abſurdum: in aliena autem ſubiici inuidiæ, & paucos habere amicos, aut perpetuò peregrinari ſignificat. In inſula, eſt circundari multitudine periculorum & turbationum, ideoque religoſam vitam ducere: tales enim neque in tumultibus ſunt, neque participes fluctuationum: interea tamen viuunt, & quandoque ab iis læduntur.

CAPVT LIX.

De domibus.

DOmus, continens pro contento: ideò culmen, illius patremfamilias ſignificat: & limen ac porta vxorem: & feneſtræ, filios & filias: cors autem, domeſticos: ſunt enim, & non ſunt, in domo, & è domo: & penu, reditus & ſubſtantiam: & cubiculum, vxorem

vxorem, filios & filias. Focus autem, artem & amicos: fouent enim hæc familiam. Et domus antiqua, pauperi paupertatem maiorem, diuiti autem diuitias: noua autem contrà portendit. Ruina fornicis aut faſtigij portæ domus, mortem vxoris aut filij aut œconomi ſignificat.

Refert tamen Seirnachan Indus, quandam mulierem petiiſſe à Serim, quid portenderet ſomnium ruinæ fornicis portæ ianuæque, cuius pars intus, pars extra ianuam excidit? cumque ille interrogaſſet, an coniugem haberet? eaque reſpondiſſet: Habere quidem, ſed iam diu proculque cum filio abeſſe, ipſam tantum cum filia domi relictã: tunc reſpondiſſe Serim: Reuerſurum coniugem & filium cum vxore ducta: filiam verò collocandam in matrimonium vni, qui eam extra regionem abducat. Ratio fuit hæc: fornicis caſus ſignificauit mutationem totius familiæ: at quia pars ceciderat intra, pars extrà, quidam manebant domi, quidam extra domum: & eo modo vt commutarentur vices: igitur neceſſe fuit, vt qui domi eſſent, ſcilicet filia, nuberet, & extra patriã abduceretur, illi redirẽt.

Aſcendere per gradus, bonum eſt felici, malum infelici: & deſcendere contrario modo. Et domus regia, ſignificat poteſtatem eiuſmodi: creſcet enim gratia vel nomine. Et prætoria, autoritatem: & vilis, paupertatem: & ſi incolueris ruinoſam domum, viues inter timores & metus, & ærumnis affligeris. Domus incognita, & pendens in aere, ſignificat mortem & animæ poſt obitum felicitatem, aut bonam famam: & ſi ſub terra ſit, morietur & damnabitur. Et inhabitare domum oblitam pice, aut ligneam, ſignificat mortem: nam qui extra patriam ſunt, aut potentes, dum paratur funus, arca pice condita ſeruatur cadauer: omnes autem lignea arca conditi, ſepeliri ſolent. Amplificari domum, eſt nomen, aut poteſtatem, aut rem, aut familiam amplificari: hæc enim quatuor per domum ſignificantur. Et ruina columnarum domus, eſt mors aut exilium fratrum vxoris, procuratoris antiqui rerum & redituum. Et porta ſignificat dominum domus, & vxorem eius. Et poſtes, dextra dominum domus, ſiniſtra vxorem: & ſimiliter valuæ. Et cardines, ſignificant ſalutem: ei enim innituntur tam vir quàm vxor. Et noua ianua, nouam vxorem ſignificat. Et noua domus, nouam fortunam, nouam vitam. Qualis domus, talis fortuna vel vita. Et qui ſuſtinet domum cum labore, vxorem feret malam, aut infelix erit in negotiis. Et paries, eſt ipſiuſmet ſomniantis robur, quod conſiſtit in ſanitate, vel exiſtimatione, vel opibus. Domus gipſo oblita, ſi quis eam inhabitare videatur, per fraudes & dolos viuet. Domus etiam ad vrbem, & vrbs ad domum certa ratione refertur. Et vetere domum alterius, eſt lucrari: verri autem propriam, eſt pecuniis ſpoliari, aut nuptias celebrari: nam ſolent verri domus, & pecunia etiam minuitur, & multa foras exportantur.

Apothecæ & tabernæ, ſignificant poſſeſſiones & agros. Columnæ etiam domus, filios ſignificant: & borealia iuuenes, ſunt enim robuſtiores: auſtralia ſenes. Orientalia maſculos, occidentalia fœminas ſignificant & ſublimia dominos, infima familiam. Et feneſtræ multæ malæ ſunt: reuelant enim ſecreta domeſtica, & parum tutos habitantes & rem declarant, & fundamenta ſignificant amicos & conſanguineos. Veſtes & repagula & peſſuli & ſeræ, ſecuritatem: ſed ſeræ ad fœminas pertinent: claues fidem & ſecuritatem, ſi adſint, & occulta eſſe quæ eſſe debent, pollicentur. Et familiares vrbes & domus nunquam mortem ſignificant, niſi ex illis mors ortum habitura ſit. Quæcunque ferrea ſunt, & adamantina, ac lapidibus duriſſimis, ſecuritatem portendunt. Et ſi nihil timentibus talia videantur, duram decernunt vitam. Conflagrare domus partem, dolorem ſignificat ei qui per illam partem ſignificatur: vt ſi penu, promo. Si verò tota domus ardeat, nec abſumatur, timorem irritum domino domus, aut gloriam vel infamiam maximam ſignificat: ſed ſi abſumatur, exilium: neque enim exulibus opus eſt vſu domus in patria. Si domus tota conflagraſſe videatur, inde rudera frigent, iam proxima eſt miſeria & egeſtas. Si autem rurſus pulchrior exædificata videatur, nec id bonum omnino eſt: fieri enim poteſt vt opes tuæ in alium tranſeant, qui eis meliùs vtatur. Si in domo magnus ignis accenſus eſt, in periculo verſaris magno: ſed & iacturam ſignificat, ſi mediocris: ſplendida flamma, honorem & lætitiam. Ædes pulchræ præſagiunt hominem induſtrium, auctoritatis incrementum, famam poſt mortem, & ſepulchrum nobile. Eſſe in domo incognita, nec exitum inuenire, audire tamen loquentes, & qui reſpondeant, eſt ſpem ſucceſſuram de difficili negotio.

CAPVT LX.

De morbis & vulneribus.

FEbris ſignificat iniuſta lucra: vrit enim hominem. Significat & æſtum animi, accuſare & accuſari, & iniuriam pati. Hydrops æs alienum quandoque, & proprias opes. Vulnus in corde iuuenibus & adoleſcentulis vniuſcunque ſexus amorem ſignificat, ſenibus triſtitiam: in manu autem, ob chirographum à ſomniante factum: in lingua, ob verba impudenter prolata. Caſtrari, eſt ſterilem fieri, orbari filiis, voluptatibus interdici: ſignificat & opima parte bonorum ſpoliari.

Morbi & vulnera pro ratione membrorum: velut capitis, parentum: oculorum vel cordis aut genitalium filiorum: brachiorum, fratrum: ventris, iacturam opum: crurum & tibiarum, domeſticorum. Et vulnera ſignificant, hæc violenta eſſe: morbi autem, ſponte ſuperuenturа. Et cauſa declaratur ex telo, vel homine qui offendit: nam ſi à coniunctis, erunt ob coniunctos: & ſi ſagitta, erit propter verba: & ſimiliter, ſi lapide. Sed ſagittæ ſignificant verba artificioſa, vt ſunt accuſationes in iudicio, vel apud dominum: lapides verò, verba obiter prolata. Enſe verò vulne-

verò vulnerari, eſt honoris cauſa, vel tutelæ. Et reſolutio ſignificat vitam ſegnem, & impotentiam, amiſſionemque auctoritatis.

Vrigo, declarat curas: lapis in veſica, familiam multam ſineopibus, aut opes occultas. Vermes interiora exedentes, ſeruos nequam & infidos. Elephantiaſis, miſeriam & contemptum, & odium multorum: iecoris vulnus, inopiam: carcinoma, luctum grauem, aut opes reconditas, quæ in dies augentur: ſcabies, amorem aut iniuriam: appetunt enim hi ambo animum liberare ab vlcere. E vulnere exire cerebrum, aut inteſtina, eſt propalari arcana: ſed differunt: quoniam ſi cerebrum, propalabuntur arcana, quæ ad honorem pertinent: ſi inteſtina, quæ ad opes: ſi cor, quæ ad vitam: ſi dentes, tui interficientur. Vulnera pedum valde mala ſunt, & ſignificant impedimenta omnium actionum & bonorum.

Arteriam præciſam diuiti contemptum, pauperi extremam inopiam. Surdum eſſe, mendacem ſignificat: ſi princeps, inexorabilem. Hernia, ſolicitudinem de re turpi. Lapidei teſtes, vel genitale, herniam. Elephantiaſis & lepra, non in domeſticis opes inuidioſas oſtendunt.

Narrat Artemidorus, quòd cùm quidam claudos claudum vidiſſet famulum, inuenit illum potiri amica ſua. Morbi corporis, animi vitia pro ratione ſignificant.

Peſtis, ſi publicum ſit ſomnium, bellum, aut in bello victoriam, aut hæreſim ſignificat. Sed ſi priuatum ſit ſomnium, pugnaturo victoriam: at aliis ſugam, carcerem, exilium, infamiam, egeſtatem: propriè verò, anathemate damnari.

CAPVT LXI.

De morte.

MOri quid ſignificet, ſuperiùs generaliter explicatum eſt: nunc autem ſpecialiter de morte agendum eſt: neque enim ſine magno affectu verè, per ſomnum autem fit & cum eo, & ſine eo: cum maiore, quod in nulla alia re contingit, fieri non poteſt. Atque etiam de eo quod eſt mortuum eſſe, agendum eſt. Fiunt igitur octo genera: violenta, naturalis, quæ fit, quæ exacta eſt, quæ cum affectu magno, quæ cum exiguo: vnaquæque ſpecies cum magno, & ſine magno apparatu. Mori ergo ſine affecto, & naturaliter, & ſine magno apparatu, eſt commutate mores ad bonum: ſi verò cum affectu malo, ad malum. Cum apparatu autem & ſine affectu, eſt ſacerdotem fieri, aut monaſticam vitam ſubire. At ſi cum affectu graui fiat, ſeruitutem, exilium, morbos impedimentaque ſignificat. At ſi violenta ſit mors, carcerem, triremes, deportari proſcribique prædicit. Quòd ſi mors violenta ſit, & ſine affectu, ſeruiet quaſi coactus, ſed cum vtilitate. At ſi cum magno apparatu pereat, & cum leui cruciatu, aut periiſſe iam videatur, legem mutabit: ſponte enim id agit. Leuior eſt autem omnis mortatio quæ peracta eſt, quàm quæ fit. Febre mori, eſt ob animi dolorem mutaſſe qualitatem vitæ. Fluxu mori, eſt fœda committere. Hydrope mori, eſt grauari negotiis, & tractatione pecuniarum. Senio confici, eſt ad inopiam deuenire: occidi ſi ſit cum ſanguinis effuſione, eſt pecunias amittere: illæ enim fluunt: aliàs lucrum ſignificant: nam pecunias parando occidere videmur. Sic ſi veſtes ſanguine conſpurcentur. Malleo occidi, & nil prorſus ſanguinis defluere, valde malum eſt, ſignificatque opprimi adeò vt ocioſus remaneat. Mors mala eſt negotiatoribus & artificibus valde: quia otium ſignificat: cadendo mori, ob id talibus peſſimum.

CAPVT LXII.

De ſepulchro.

SEpulchrum ædificare apud exteros, aut mortem, aut nuptias, aut habitationem in illo loco portendit. Sepulchrum nobile, librum ſignificat egregium, & reconditæ ſapientiæ. Sed & maiorum nobilitatem declarat, illuſtreque aliquod factum: nam monumentum dicitur, quo poſteri illuſtrantur. Sepulchrum apertum eſſe, mortem domini, vel alicuius ex eius familia prædicit. Sepulchrum floribus exornatum videre, iniuſtam necem alicuius, & ob inuidiam ad ſepulchrum pertinentis, demonſtrat. Sepulchrum dirutum videre, eſt dominos eius in exilium mitti, & extorres eſſe. Sepulchrum ardere, eſt famam ſepulti inclareſcere, vel moriturum aliquem fama dignum, ſed ſi ſine flamma, ſceleſta facta alicuius ad ſepulchrum pertinentis portendit. Sepulchrum tuum adornare, eſt te, vel aliquem è tuis mori, cuius fama nobilitentur poſteri. Sepulchrum ſerpentibus plenum videre, ſignificat maiores illius fuiſſe ſceleſtos: ſi cancris, ignauos & fœdos: bufonibus, omnino deſpicatos: muribus, fures: lacertis, innoxios: draconibus, potentes ac nobiles, lampyridibus, famoſos, & cum authoritate in Repub. Sepulchrum, præſertim alienum, carcerem ſignificat. Sepulchrum in formam domus exornatum videre, mortem domini nunciat. Plura ſepulchra extruere, multa decernit facta egregia. Sepulchrum venerari, eſt aliquem è maioribus mori: oſculari autem, mortem filij, aut ſi eruditus, & maxime ſine filiis, pulchrum librum conſcribere: latere in ſepulchro, eſt flagitium patrare: habitare autem mori. Ex ſepulchro eruere theſauros, eſt librum aliquem reconditæ doctrinæ inuenire, aut ſecretum aliquod valde vtile perdiſcere. Ex terræmotu concidere ſepulchrum, eſt edicto principis exauctorari familiam. E ſepulchro naſci arborem, eſt mortuam iam gloriam in ea familia reſtitui.

CAPVT

CAPVT LXIII.

De domeſticis omnibus.

MAter patriam ſignificat : atque ideo cum matre concumbere, patriam ſubigere prædicit : quod ſomnium Cæſari euenit. Cauſantur quòd Hippiæ contigerit, fruſtrato euentu : is fuit Piſiſtrati filius, patriaque potitus, infelicem ſortitus eſt exitum, quemadmodum & Cæſar. Cùm enim patriæ poſſeſſio multis modis ſignificari poſſit, ſic exitum infelicem decernit. Vtcunque mortuam videre, infauſtum eſt : quoniam ad lachrymas ſolùm, non ad actiones mulieres aptæ ſunt. Significat & mater terram : vnde ſub matre eſſe, in illiúſve ventre, vel cum ea concumbere, vel oſculari ab illa, lethiferum eſt : niſi vt dixi, principibus viris quãdoque concubitus dominium patriæ portenderit. Cum matre etiã abſurdo modo miſceri, vt fellati, vel eam irrumare, vel maſturpari, vel pedicare, mortem propriam & filiorum, & exitium totius domus ſignificat: vt etiam phœniciſſare. Exitiale etiam hoc vxori, & mendicitatis præſagium. In impiis viris nonnunquam nefandas actiones & inaudita ſcelera ſignificat. Parentes mœſtos videre, valde malum eſt : ſi te moneant, caueto diligenter. Peius autem eſt patrem mœſtum videre : quia prudentior, & minus mouetur affectibus. Patrem mœſtum videre, quandoque iniuſtas tuas actiones ſignificare poteſt. Parentes lætos videre, non tàm fauſtum eſt, quàm triſtes infelix augurium: à mortuis enim rarò læta expectare oportet: cumque id in omnibus, minus in parentibus, qui non niſi magnis in caſibus adeſſe ſolent. Si parentum aliquis mortuorum filium à te petet, aut filiam, nec perneges, morietur : ſi perneges, & qua ſi iratus abeat, euadet qui vocatus fuit ingens periculum.

Parentem ſequi per eadem veſtigia, eſt illius mores ac vitam imitari, aut de illo maledicere. Efferri parentem, non eſt malum: liberabitur enim à ſeruitute : ſi pater, coacta: ſi mater, voluntaria : parentes enim dominorum vicem referunt. Quicquid parentes dixerint, verum eſt : neque enim filios fallere cupiunt. Parentes verberare ſeu viuos ſeu mortuos, malum eſt : nam impedimenta & infamiam ſignificat : nonnunquam verò agnatos aut cognatos turbabit. Vitricus & nouerca, mali ſunt : & ſi irati ſint, odium implacabile oſtendunt : ſi blandiantur, vanas ſpes : nonnunquam exilium ſignificant: aliena enim patria quaſi nouercæ loco eſt, ſicut propria parentum. Vnde parentum lætitia exuli reditum ſignificat. Parentes, proprias res noſtras ſignificant, ad mores & vitam pertinentes. Magna enim cura eſt mortuis parentibus de ſalute noſtra ac filiorum noſtrorum, tum de moribus : non ita de diuitiis aut honoribus. Abſentium parentum viſio ſimilis eſt ei quæ de mortuis habetur, ſi non ad idolum perineat. Parentes tacitos videre, non lætos, nec mœſtos, ſignificat impedimentum explendi deſiderium, ob pudorem & verecundiam : Præſentibus enim illis, ſolemus ab omnibus turpibus abſtinere. Multum etiam refert, quales illi eſſent dum viuerent : nam ſi triſtes, iracundi, ſeueri, regidique & parum amantes tui, triſtes videre & iratos, minus malum eſt : ſi mites, blandi & læti ac beneuoli, contrarium. Patrui parentum ſeueriorum loco ſunt : & ſi tutores aut curatores fuerunt, ſeruitutem renouari prædicut, cùm viuere & vnà tecum eſſe videntur. Si verò extra domum, & peregrinari, nouos luctus : triſtes enim eſſe ſolemus, cùm hi diſcedunt. Vocari ab illis nec videre, mortis aut magni infortunij ſignũ eſt: ſed ſi viuant, ad res gerendas opportunitatem ſignificat. Parentem rurſus vt mortuum deplorare ſi pater ſit, agnati : ſi mater, cognati mortem portendit. Sed & hæreditatem ſignificat : parentum enim morte hæreditas ad nos deuoluitur, & fletus gaudium prædicit. Auus & auia defuncti viuentibus parentibus, idem ſignificant quod parentes mortui. Mater etiam, à μητιῶ, conſilium & prudentiam : ταμη, ſeruatorem, & eum qui calcat, ſignificant. Aui proauique antiquarum rerum tractationem portendunt : ſuccedent autem pro ratione affectuum illorum : & theſauri inuentionem : ſunt enim ſepulti & iucundi : & mortem : non enim aliter cum eis eſſe poſſumus, quàm moriendo. Parentes ſenes ac mortuos viuos videre, & nobis iuniores, eſt omnia præter ſententiam ventura iuxta illorum vultum. Sed ſi viuant, & iuniores nobis videantur, præcepturum filium habenas illis ſignificat : plerumque tamen fauſtum, & antiquatas ſpes renouandas.

Frater autem quaſi ferè alter, teipſum, & amicum, & quicquid affine tibi eſt, ſignificat. Poteſt & ſororem demonſtrare, propter affinitatem, ἀδελφὸς : & ἀδελφὴ : & ſignificat rem veram & propriam. Germanum enim eſſe : id eſt, fratrem, & verum, non fictum, neque adulterinum, dicimus. Triplex, vt in parentibus, gemina tantùm, differentia eſt: Qui ſunt, qui non ſunt, qui fuerunt, id eſt, mortui ſunt. Mortuos videre fratres ſignificatum idem habet quod de patre & filio : ſed & mater intercedit: quoniam ex vtroque parente genitus eſt tecum, ſed ſi ex vno tantùm, minus efficax erit oraculum. Soror fratrem eadem ratione ſignificat : omnia etiam quæ frater, ſed minora & mitiora. Soror peculiariter ſignificat ſeparationem & diuiſionem, ab etymo nominis ſui. Significat mammas & nates : quoniam geminæ ſunt, & fœmineo ſexu differantur : vt etiam ſuras & manus : frater autem teſtes, eadem ratione pedes, oculos & brachia : vt ergo afficientur illi, vel vnum eorum, ita & membra hæc, vel vnum ex iis. Et ita pater caput ſignificat, & genitale : nam ipſum generat, vt pater. Mater autem vterum : quia in ſe concipit : & linguam, quæ fœmineo ſexu eſt, & capiti coniuncta paret : cumque fratres & ſorores, vt dixi, trifariam videri poſſint, & ſingulis modis viui aut mortui, fient vtrique ſex modi : ſed præſentes obſeruare non decet : nam ſi ſint, ſomnium eſt ironicum : quoniam quid attinet ſcire ab eo qui

præſens eſt, per ſomnum, quòd longè melius ſcire poſſum à vigilante? Propterea ad ſomniorum genus alterum pertinet, quod ex memoria præcedentium actionum, affectionum, cogitationumque oritur. Si verò abſentes, ad idolum. At de idolis quæ per ſe nota ſunt, licet longè rariora, hic non eſt tractatio: nam idola & ſomnia in eodem genere ſunt: ſed idola, vt diximus, abſoluta ſunt & perfecta: ſomnia verò, prognoſtica imperfecta: vt ergo in gemmis, arboribus, animalibus quadrupedibus, hominibus pro vno perfecto mille ſunt imperfecta: ita etiam in ſomniis: imò vt in rebus neque inter centum millia vnum eſt cui nihil deſit, in quouis genere: quanto minus in ſomniis, quorum generatio fermè prodigioſa eſt? At mors eorum qui ſunt, aut quos non habuiſti, proculdubio auxilium ſingulare tibi defecturum prædicit. Si autem mortui ferè ſint, & tecum loquantur, aut aliquid agant, obſeruandum eſt quales dum viuerent erga te eſſent: nam hoſtes nihil boni ſignificant. Si enim minantur, obſunt: ſi blandiantur, decipiunt. At ſi, quod plerunque contingit, te non odorant, qualeſcunque ſint, monitis illorum, ni abſurda ſint parêre & credere oportet. At ſi abſurda doceant hi, aut parentes, aut amici, vel filij, quod tamen rarò admodum accidit, rei repetitio ſtatuenda eſt: aliter, cùm non ſit veriſimile defecturos in monitione qui chari ſint, aut interpretanda erit, aut deploranda. Perſæpè enim non licet amicis manifeſtare, niſi ſub ænigmate: vt Demetrius Mithridati: quæ ventura ſunt, nonnunquam ſignificatur ita tacitè, vt ſolum nouiſſe videantur: hoc autem non amicorum eſt. Rurſus ſiletur nomen rei, & euentus tegitur, cùm res neceſſaria fatis vrgentibus prædicitur. Tumque amici eſt, mitiore modo id declarare: quamobrem id tatum ſic ſe habet. Itaque videre aut audire ab amicis quæ non intelligere poſſis, infortunij eſt ſignum. Sed quid ſi læti ſint; non enim veriſimile eſt lætari amicorum calamitatibus: tunc ergo futuram rem nunciant bonam, aut non omnino malam: velut mortem, quæ morituro mala videtur, non fratri forſan, aut parenti. Fratres quoque inimicos ſignificant: quoniam partem bonorum auferunt: & iuxta illod:

Tanta eſt diſcordia fratrum.

Non tamen ſemper, vt dictum eſt alias, in omnibus, ſed conuenienti modo. Ergo, ſepelire fratrem, eſt inimicum mortuum videre aut liberari à contentione & lite.

Vxor animam & artem propriè ſignificat, tum ob dilectionem, tum coniunctionem, tum frequentem conuerſationem. Et cùm vxor parit filium, pulchrum opus edet in arte. Nuptias celebrare mortis ſignum eſt. Sed ſi filios habeat, aut filias, aut in vtero, nuptias filiorum portendit: ideò prægnanti bonum eſt. Nonnunquam celebrare nuptias cum alio, aliáue, diuortium & ſeparationem à coniuge ſignificat. Sunt autem, vt dixi, modi generales, aut cum habeas, videri habere, aut non habere: aut cum mortua fuerit, aut cum non habeas: eadem autem eſt ratio mulieri de marito, quæ marito de vxore. Exoſculari ab vxore, eſt vtilitatem ex arte capere. Vxor etiam oſtendit equum: illi enim incumbimus. Vxores plures habere, eſt concubinas habere aut Mahumetanum fieri: illi enim plures ducunt vxores, aut pluribus artibus operam dare. Nuptias celebrare ſignificat vſurum amicorum opera ob neceſſitatem: quod ſi eis in menſa miniſtrauerit, cum eorum iactura id erit. Quod ſi cantus & muſica modulatio adſit, erunt lachrymæ & ſuſpiria. Attamẽ ſi cum lumine candelarum ac cereorum fiat, vel pompam funebrem, aut magiſtratum ſignificabit. Etſi plures vocauerit conuiuas, nec tum adſint, benefaciet pluribus amicis. Quod ſi in conuiuio adſint vnguenta & odores boni, cauſa beneficiorum erga amicos laudabitur. Et ſi vinum dulce illis exhibeat, ſolabitur & adiuuabit illos. Et ſi cũ vxore nuperducta concũbere non poteſt, fruſtrabitur voto ſuo. Et ſi mortua vxor reſurgere videatur, noua cura per totam vitam eum exagitabit. Et ſi mortuæ vxori aliam ſuperinducere videatur, erit domus tota in contentione: maximè ſi ex prima filios ſuſceperit, aut ſuſcepiſſe viſus ſit. Et ſi vxorem non habens, habere videatur, ſignificat nonnunquam auxilium. Et ſi habens, non habere videatur ſignificat moleſtiæ aut rei chariſſimæ ablationem. Vxores plures habere, plurimas moleſtias oſtendit: quoniam vxores plures habere non licet: id verò erit cum infamia. Vxorem dimittere, cum ea diuortium facere, alienari ab ea, eſt artis exercitationem relinquere. Vxorem ducere aliena forma, aut habere, aut filium, quod ad ſubiectum attinet, idolum eſt: forma autem, vt mores, aut fortuna eorum eiuſmodi erit: velut vxorem virum habere: erit autem ſterilis, aut viro dominari volet. Si autẽ lapidea ſit, ſenſu carebit: ſi vacca vel ſcrofa, meretrix. Vxorem ducere, eſt etiam phratriam ingredi: vtrunque enim perpetuum eſt, & à nobis ſeparari nequit. Amittere vxorem, eſt amittere annulum: quoniam vxores annulis donare ſolemus. Si mortua vxor reſurrexiſſe videatur, inde denuò mori, ſignificat filium aut filiam ex ea ſuſceptam interituram. Quod ſi filium non ſuſcepiſti, nec filiam, res à qua liberatum exiſtimabas, rurſus te torquebit, & rurſus ab ea liberaberis. Si vxorem habens cœlebs videatur, aut ad idolum referendum erit: aut ſi artifex ſis ditatus, relinquens artem: aut multitudinem amicorum ſignificabit: nam cœlibes à multis coli ſolent.

Filius ſignificat genitale, cor, oculos, puerum etiam alium. Cùm quadam nocte vidiſſem filium meum quadrimum creuiſſe in immenſam magnitudinem, ſequenti die oblatus eſt mihi puer XII. annorum quouis puero XVI. annorum maior. Filius à φίλος Græcè dicitur, quod eſt amicus: propterea ſignificat amicos, & omnes delicias: & filia, propius φιλία, & concordiam, reconciliationem, fauorem ſtudiumque ſignificat. Sed & ſemen, genituram, coitum, ſtirpemque propter γόνον: & gemma etiam, propter affinitatem nominis. Et rurſus puerum, iuuenem, ramum, ſanitatem: propter κόρος: & nigrum ac purum, ob κορὸν, graui cum accentu: & famulũ, vel impubem

pupillum

pupillumue, aut infātē propter παῖς: & partū, à τόκος: & pignus, atque artem, & catulum, [illegible]: & nepotem, & adnptatum, ab υἱός. Ergo tot ſignificare oportet, vel quia nomen illius ab aliena lingua deriuatur, vel quia nomen eius in aliena lingua illa alia ſignificat, vel etiam propter propinquitatem & etymon. Sed etymo vtimur in omnibus interpretationibus aut aliarum linguarum, & deductionib. niſi in iis qui illarum linguarum periti ſunt: vnde hîc maternam, Latinam ac Græcam, tanquam magis familiares & communes propoſuimus. Eadem autem erit ratio Hebræis & Germanis, vt in ſua lingua deducant & ab etymo ſumant interpretationem: nam ſi iuxta interpretis ſcientiam & linguarum peritiam deduci poſſent, ad omnes linguas confugere liceret. At linguas eſſe, fuiſſe, futuraſque infinitas, demonſtrauimus in lib. de Arcanis æternitatis: atque ſingula ſingulis demonſtrari poſſe nominib. vt bos aliquando canem ſignificaturus ſit. Itaque ſcientia hæc, ſcientia non eſſet: at eſt & ſomnia vt geminæ, quarum quædam ſunt veræ, quedam falſæ: ita ſomniorum genus (vt dixi) totum ex falſis veriſque permiſtum eſt. Concumbere cum filio, mortem illius aut abdicationem ſignificat: eſt enim omnino contra naturam: & corruptionem vocamus ſeminis emiſſionem. Si verò ſemen emittere non videatur, abominanda perpetrabit. Deoſculari filiam veneris gratia, benefacere amico impotentiori: neque enim adeò abſurdum eſt concumbere cum filia, vt cum filio: nec deoſculari amoris cauſa, vt concumbere: filius autem & filia non ſolum amorem ex nomine Græco ſignificant, φίλος, ſed ex natura ipſa rei: ideo hæc noticia eſt apud omnes gentes velut actus primus, qui deducitur ad ſecundum: at noticia nominis Græci aut Latini non eſt nec in actu primo, nec ſecundo, niſi apud eum qui didicit illam. Quemadmodum ergo ſcimus mouere muſculos ad quemcunque ſitum ac motum membri cuiuſuis, nec tamen ſcimus quo faciamus: ita nota naturæ ſignificationem ſuam retinent in ſomno: quia à caſa naturæ imperante oriuntur, licet non ſciamus illa. Quòd verò ex nominibus ipſis originem ducunt, nullam habent cauſam huius originis, niſi voluntatem & conſenſum hominum, qui cum aſſiduè permutetur, infinitum euadere neceſſe eſt: at infiniti nullam eſſe diſciplinam, nulla præcepta, palam eſt: tamen minus inconſtantis: quæ autem ſecundum naturam, & ſi plurima ſint, ad pauca reduci poſſunt per ordinem, imò tandem ad vnum, vt in lib. De vno docui. Quæ igitur ſecundum naturam ſignificant, interpretationem iuxta ſolertiam non ſomniantis, ſed vatis ipſius ſortiuntur. Filij ſignificant curas, ex regula generali tradita, quod quam bonum ſignificant, contrarium etiam ſignificant, ſi in malam partem accipiantur. Filios inuicem pugnare, eſt negotium tractare difficillimum, adeò vt neſcias quod velis: filios ferre humeris, eſt tolerare illorum improbitatem. Reliqua ex ſimilib. Flentes tamen filios videre, magnum patri denunciat infortunium. Eſſe ſine filiis, nec triſtari, bonum eſt: nam ſignificat abundantiam omnium rerum.

Agnati ſignificant res ad patrem pertinentes, & ex eo originem ducentes, & cognati à matre, & affines ab vxore: vel fratris aut filiorum, vel patris vxoribus. Neque abſurdum eſt, animas noſtras puriores facta coniunctorum cognoſcere, cum etiam idem accidat in vigilia: pleriqoe enim norunt ſuorum negotia melius quam illi ipſi. Sed in ſomnis alia ratione: ob id enim quoniam animam habent illuſtriorem, aut puriorem. Superiores in omni genere patrui magni, materteræ, patrui, ſoceri, ſocrus, potentiores aut ſeniores amicos oſtendunt: vt contrà minores, nepotes ex fratribus aut ſororibus. Aequales aunt, amitini, conſobrini, patrueles, conſoceri. Horum proprium eſt, de nuru & filio vel genero filiaque aliquid ſignificare. Differunt à parentibus ij omnes, ac filiis: quoniam nihil ſyncerum ſignificant. Differunt etiam ab amicis, notis, familiarib. atque domeſticis: quoniam res ſignificant quæ ex coniunctione ſanguinis pendent: vt lites, diuiſionem bonorum, eorunque diſpenſationem ac diſtributionem, & comes conſanguineos. Bonum eſt, ac magis propitium, eos videre qui curam tui geſſerunt dum viuerent, & qui hæreditatis partem tibi reliquerunt, & qui ſine filiis obiêre. Magnum enim videri debet, eum qui filios reliquerit, illorum cura omiſſa, tui agere. Quod ſi contingat vel etiã in quibuſcunque oportet cõſiderare, quomodo antea erga te affectus fuerit & qualib. morib. vbi habitauerit, & vbi & cum quib. verſatus, & quib. in rebus fuerit. Quod ſi nihil poſſis conijcere, recurre ad nominum interpretationem: velut volens honorem egregium repræſentare, coronæ nomine Græcè, quod eius linguæ non ſis imperitus, oſtendit: vocatur autẽ corona Græcè στέφανος: ſubiicitur huic nomini (exempli gratia) ſororius tuus: tu ſororium vides: quoniam illum huic nomini anima ſubiecit: ita nulla facta mentione coronæ, viſio ſororij ingentem gloriam decernit. Agnati enim cauſa honorum mali ſunt: quoniam cum huiuſmodi litigare ſolemus cauſa in honorum boni: at cognati in cauſa honorum non ſunt adeò vtiles, magis tamen fauent ſaluti. Affines verò omnibus in cauſis ſunt meliores. Contrahere cum ſorore aut conſanguinea matrimonium, cœlibatum ſignificat. Videre ſe pluribus conſanguineis ſeptum, calamitatem magnam nunciat, aut nuptias: in iis enim & luctu & magnis infortuniis ſolemus à conſanguineis circundari. Agnati pauci, aut ſinguli, lites ſignificant. Agnati ſignificant naſum, oculos, labra, dentes, oſſa, neruos: cognati autem, carnem & ſanguinem: affines verò, vngues, capillos, quia adnaſcuntur, item membra genitalia. Conſoceri ſignificant magna negotia, & grauia, & prudenter tractata. Coſanguineos nigra veſte indutos, aut alba, moriturum aliquem ex iis ſignificat: & ad te etiam pertinere poteſt: hoc quidem, quia mortui pauperes ſic efferuntur: illod, quia coniuncti ſic in luctu induuntur. Eadem aliis lugubribus ſignis

 decernuntur,

decernuntur. Actiones conſanguineorum ſeniorum perſæpè docent quid opus ſit tibi agere: conſanguinei omnes ſignificant dentes. Affines etiam, ſunt miniſtri artis. Et concubitus cum affinibus alicuius, ſignificat inimicitias cum illo, atque iniuriam illatam ab eo qui concumbet.

In domeſticis eadem ratio, quæ in coniunctis & amicis, habenda eſt: medium enim poſſident locum: quod ſi quid ex memoria præteritorum, quod & in aliis dictum velim, oriatur, proculdubio ad mentis affectum referendum eſt. Solemus tamen & in iis melius perſæpè per ſomnum quàm per vigiliam præuidere: quòd minus ab affectibus teneamur, & à ſenſibus diſtrahamur: vnde etiam minimum dolorem per ſomnum, tanquam rem magnam & grauem, percipimus. Itaque ſolers anima, quandoque etiam melius per ſomnum exitum rei: vt minus impedita præuidet, quàm per vigiliam: vt neque hoc ſecundum genus ſomniorum ſit ex toto vanum, ſed tamen non adeò certum vt quartum: tertio ſanè fermè par. Cauſa tamen erroris, ſi qua eſt (vt homo falſa à veris diſtinguere queat, & iudicia recta ab erroribus) eſt, cum aliqua in parte per ſomnum res maior videtur, aut magis timenda, aut maiore cum ſpe, vtilitate, facilitate, quàm ſit: tunc falſum redditur ſomnij iudicium.

Cæterùm de domeſticis, vt retulimus, ratio media inter amicos & coniunctos generaliter haberi debet. Specialiter autem ſic definiemus. Prodromos ſignificat anticipationem negotij: hæc autem vel errorem vel celeritatem exitus denunciat. Diſpenſator ſignificat alienam negotiorum tractationem, cum ſolicitudine. Qui eſt à libellis, ſignificat res ſecretas & occultas tractaturum. Cubicularij ſignificant morbum & pericula: iis enim vtimur, cùm malè quoquo modo valemus. Procurator ſignificat paupertatem: eo enim maximè vtimur, cum pecuniis indigemus. Qui à pedibus ſunt, iter & inimicitias portendunt. Siue ergo quis in aliena domo ſe talem factum exiſtimet, quod deterius eſt, ſiue ſuos aliquid agentes videat, eadem ſignificantur. Porrò cùm ad corpus comparantur, prodromus pedes, diſpenſator viſcera, procurator manus: cubicularij ventriculum, pulmonem, iecur: qui à libellis eſt, cor, cerebrumque ſignificant. Qui à pedibus ſunt, partes exteriores, quæ nos tutantur, Cocus, dolores & curas: quia ab igne vritur, iuxta Poëticum illud: Cor vrunt curæ. Et ex membris palatum & gulam, os & dentes. Calanes autem veſicam & anum, & viles ac turpes humileſque actiones. Famuli qui parant menſam, & laborant, humeros & actiones neceſſarias. Qui verò voluptatem exhibent, vt aucupes, mimi, ſcurræ, pueri pudenda. Domeſtici omnes, pro illorum diuerſitate & muniis dentes ſignificant: vt dentes, domeſticos.

CAPVT LXIV.

De notis.

AMici, curas ſignificant: inimici, pericula & moleſtias: familiares, labores & iacturas, nonnunquam vtilitatem. Amicorum monitis & prædictionibus fidem adhibere debemus, iuxta illorum prudentiam: narrationi autem plenam habere decet. Inimicorum monitis credendum non eſt, neque hiſtoriæ, nec prædictioni: ſed duntaxat monitis, quæ ſuis dicunt. Inimicorum loco ſignificantur omnes noſtri animi perturbationes: ſenſus quoque, & agnati, vt ſerui, & famuli, ac voluptates ipſæ, & filij in opulentis, & artis eiuſdem profeſſores. Amicorum autem loco, æmuli, ratio morbi, paupertas, ſtudia, labores, nummi, prædia. Familiarium, mors, inuidi, & qui ex ordine verſantur in domo tua. Medici, ſacerdos, viciniæ, piſtor, geruli. Vnum videre amicum bonum eſt, auxiliatur enim amicus: plures autem malum: conueniunt enim non niſi in magnis calamitatibus aut nuptiis: hæc igitur ſolum feliciter ſignificare poſſunt. Plures vnum poſt alium videre amicos, magnum periculum aut dignitatem oſtendit. Vnum videre inimicum, malum: plures autem ſimul iunctos, bonum. Solent enim congregari in magnis inimici felicitatibus. Familiarium ratio eadem eſt, quæ & amicorum, ſed minus efficax. Amicos diſcurrentes videre, periculum præſagit, aut iacturam magnam: inimicos autem, bonum: ſpem enim tibi magnam futuri boni, aut potentiam declarant.

Amicam videre mulierem, & honeſtam, hortantem ad virtutem, paupertatem ſignificat, in qua diu manebis. Amicum videre ſimilibus indutum veſtibus ſignificat æmulum. Amicum equo inſidentem videre, ac illum moderantem, bonum eſt: ratione enim vteris, & feliciter tibi eueniet. Amicum te prementem videre, eſt morbo premi, à quo ſis euaſurus, & quem bene feras. Premi ab inimico, eſt morbo quem moleſtè feras detineri, & periclitari de vita. Amicum videre cogitantem, & pallidum, ſignificat ſtudium tuum futurum aſſiduum circa rem aliquam. Amicus ſedens & defatigatus, aut ſudore perfuſus, laborem ſignificat. Amicum videre in area, vel occultatum in domo, vel ſplendidis veſtibus ornatum, lucrum & diuitias ac nummos ſignificat. Si verò amicum ſpicis ornatum, aut pampinis vitium, aut in horreo, prædium vtile & fœcundum promittit.

Inimicum videre nos prementem, eſt à perturbatione vinci. Et ſi lædaris, etiã perturbatione victus admittes aliquid mali. Inimicum videre blandientem, eſt à ſenſu deceptum aliquid damni aut periculi pati. Inimicum videre tecum litigantem, aut in ſpeculo illius effigiem inſpicere, erit cum agnato litigare. Inimicum videre ſibi prorſus ſimilem, eſt à filio improbo decipi, vexari aut lædi. Inimicum videre tuis indutum veſtibus, aut ſimilibus, eſt contra aliquem tuæ artis pugnare aut litigare. Inimicum videre ſolicitantem

te

te ad libidinem, aut maſtuprantem te, aut fœdius aliquid tecum committentem, eſt propter volupeatem quippiam turpiſſimè admittere, cuius cauſa pœniteat te. Inimicum videre ingredientem & egredientem è domu tua, aut epulantem in domo, eſt pati inſidias ac pericula à ſeruis aut famulis.

Familiarem videre cum falce, aut arcu ac ſagittis venientem ad te, nec quicquam dicentem, aut ſolum vocantem te, mortem proximam ſignificat. Familiarem inſpicere macilentum, pallidum, ac oculis lachrymoſis, eſt inuidum aliquem eadem quæ illum agere videris peragere. Familiarem videre viſentem te in lecto, aut longa veſte indutum, ſignificat medicum tuum. Familiarem videre deum aut diuum aliquem, aut horum habitu, aut ſacra tractantem, aut ſacra tibi miniſtrantem, ſignificat ſacerdotem. Obſerua igitur quid pòſt agat, & talia ab illo patieris. Semper enim aut plerunque in actionibus diuerſis illud præ oculis habendum, quod priores ſignificant, quod ſignificatur, & poſteriores perſonæ qualitatem, aut contrà. Velut video familiarem meum panes tractantem, inde auferentem veſtem, dicam piſtorem infamia me aſperſurum. Neque neceſſe eſt vt ſit ille tuus piſtor, ſed qualiſcunque. Familiarem quoque videre placentas tibi dantem, piſtorem ſignificat: at laceris veſtibus & pannoſum, gerulum.

Amici inimicis permiſti, aut amicos inimicos futuros, aut inimicos amicos: aut amicos eſſe falſos, vel fruſtra illos pro inimicis haberi ſignificat, aut varium ſucceſſum. inimicos exoſculari, maioris inimicitiæ indicium eſt.

Creditorẽ videre qui à te exigat debitum, mortem ſignificat: vt etiam inferiùs docebo: nam ſeu Deus quæ mandauit, vt rationem eorum reddas, ſeu natura corporeum hoc indumentum ambo interitum ſignificant.

Homines quoque noti, nec conſanguinei, nec familiares, nec amici nec inimici, nec domeſtici, ſed vt vicini & magiſtratus, famam publicam nunciant non certò ita eſſe. Qui nec amicus eſt, nec inimicus, is ab incognito differt: quoniam in his quæ ad hiſtoriam pertinet, fidem habet, ſed nec plenam: in monitis autem vel prædictione vim non habet: neque enim prudens quiſquam ſolum tibi cognito rem magnam referendam committit at incognitus, & Deum & vitam, & mortuum & dæmonem & amicum & inimicum, & eum qui nunc incognitus eſt, aliquando autem fiet cognitus, referre poteſt: quapropter incogniti & fallere & vera dicere poſſunt, pro ratione perſonarum: eorum qui ad te non attinent, verba parum habent fidei: Noti, interrogationis vice habenda eſt ratio vt, ægrotat frater tuus? Sed iam pro perſonarum differentia res ipſas diſtinguamus.

Noti, qui nec amici ſunt, nec inimici, nec conſanguinei, nec familiares, nec domeſtici, ſunt vicini primùm, inde amici vel inimici tuorum, & inimici reconciliati, & amici qui ab amicitia tua receſſerunt, & qui ambiunt tuam amicitiam, & quorum opera aliquãdo vſus es, & quia tua opera aliquando vſi ſunt, & ſalutatores, & magiſtratus, & qui in foro manent, & qui notati ſunt ignominia, & qui præclaro facto innotuerunt, & ſacerdotes conſueti templi, & qui eandem exercent quam tu artem, & coniuncti amicorum aut inimicorum tuorum. Ruſtici autem noſtri pro familiaribus, non pro notis habendi ſunt. Vicini ergo res pro fama notas oſtendunt. Amici autem tuorum vel inimici eadem quæ amici vel inimici tui, ſed non adeò certè, oſtendunt: aderit autem aliquid etiam medio illorum coniunctorum, & iuxta eorum naturam: vt ſi fratrem habes parum prudentem, ſed leuem, parum aut nihil amicis illius tribuendum erit: ſed pro nugis & inani fama, quæ egerit aut dixerit, habenda ſunt.

Amici reconciliati, dolum aut adulationem ac vanam ſpem ſignificant. Amici qui ampliùs amici non ſunt, diſſolutionem alicuius rei gratæ atque iucundæ minantur. Qui verò ambiunt tuam amicitiam], ij falſam ſpem, adulationem, leuemque vtilitatem prædicunt. Ii quorum opera aliquando vſus es, ſi eos deſeruiſti, vanam ſpem & dolum ſignificant: ſi eùm opus eſt eis vteris vtilitatem raram oſtendunt. Qui verò opera tua aliquando vſi ſunt, nec te deſeruerunt, beneficium in aliquem non ſatis certa ratione collaturum declarant: ſi deſeruerunt, indignationem. Salutatores, longinquas ſpes & fabuloſam negociationem: vnde cauere oportet, ne irridearis. Magiſtratus, timores periculaque atque anxietatem etiam decernunt, cùm noti ſolum fuerint: nam qui te nouit, nec amicus eſt, deterior eſt eo qui te non nouit. Qui in foro manent, rumorem vulgi & publicam infamiam deſignant. At notati ignominia, malum rerum exitum decernunt: ſicut contra præclaris facti noti, egregia cœpta & cogitationes: quæ tamen niſi auxilium ab aliis ſomniis ſortiantur, incaſſum cadunt. Sacerdotes rem legitimam, & tamen parùm fauſtam decernunt: quoniam plerunque ad calamitatem aduentum vocantur. Qui eandem exercent artem quàm tu, inuidiam & inſidias notant: quandoque, quæ illis euenient. Coniuncti quoque amicorum & inimicorum tuorum, eadem pene quæ amici vel inimici tuorum coniunctorum. Semper autem tum in his, tum in aliis, habenda eſt ratio morum perſonæ illius, ac potentiæ, tum imminentium tibi bonorum aut malorum, aut eorum quæ animo conceperis. Coloni, vtilia negocia aut neceſſaria oſtendunt.

Hæc igitur ſic dicta ſint, cùm aliqua breuiſſimè tradiderim, vt prolixitati parcerem, præclariſque ingeniis tædium non afferrem: alia autem, qualia hic diffuſè: vt non ſolùm intelligerentur hæc, ſed & omnia ad eandem normam retracta: ita libros hos & actu breues, & poteſtate immenſus effecimus.

CAPVT

CAPVT XLV.

De incognitis

IN cogtitæ perſonæ duo ſigtiificant : aut enim animi paſſiones, aut perſonas, quæ non niſi perfecto ſomnio innoteſcent: velut ſi quis filium occideret, inimicum illum eſſe exiſtimatis. Animi ergo perturbationes habentibus ſunt incognitæ, & tios mouent, negociumque cum illis eſt non ſecus ac cum hominibus aliis: & maſculi ſignificant perturbationes corporis, & actiuas, vt amare, odiſſe, iraſci lætari : fœminæ autem, animam, & affectus paſſiuos. Anima enim apud Latinos, Græcos, Italos, ſub fœminino genere profertur: corpus quaſi maſculinn, quamuis & Græcè & Latinè ſub neutro articulo varietur. Sunt autem paſſiuæ perturbationes, dolere, triſtari, timere, inuidere. Sermones cum incognitis, ſunt vmbræ rerum, ac ſpes inanes, atque ſuſpiciones. Verùm actiones pro ſucceſſibus habendæ ſunt Ideo contigit, quod quidam cùm adhæſiſſet Principi, prima nocte quia in illius domum receptus eſt, viſus eſt interrogare ignotum, quid illi ex huiuſmodi ſeruitute ſperandum eſſet? cui ille, cum Nerone poſitus es, reſpondit. Sciſcitatus eſt à me, quid portenderet? reſpondi, infecta re exibis è domo: interim cum ſpe vt diteris, & timore ne te occidat, viues: talis enim Nero fuit: nihil autem eorum continget: quoniam reſponſum eſt incogniti: cùm ergo nec ille te ditaturus ſit, nec tu ſecuturus viues, neceſſe eſt breui amicitiam dirimi. In longo enim tempore aliquid præter ſuſpicionem contingere oportet. Incogniti reges potenteſque viri declarant maximos in nobis affectus: ij ſunt timor & ſpes: quibus proxima ſunt mœror & lætitia: hæc enim ſunt eorum quæ ſunt; illa eorum etiam quæ eſſe non poſſunt, ideo infinita.

Eſt etiam incognitum futurum, quodcunque præteritum cognitum: quod verò habetur pro indifferenti: id eſt, de quo nihil tale cogitamus, eſt præſens. Videre ergo homines incognitos, incognitam vrbem, talia erunt vitæ tuæ futuræ ſpacia, læta, triſtia, felicia infelicia, commoda incommoda, laborioſa mollia. Incogniti fructus opera tua, aut eorum compenſatio. Naſcituri ergo ex te, etiam pro incognitis habendi ſunt. Opprimi ab incognitis, eſt conſiliis hominum decipi atque ſuccumbere. Incogniti etiam actiones referre poſſunt veluti adulterium vxoris, furtum domeſtici: hæc enim tibi ignota cùm ſint, ſub perſona incogniti referuntur: Actiones enim per homines ſignificari poſſunt: velut eſt in prouerbio: Res ipſa loquitur.

Obſoleta quoque & vetuſta, incognitorum perſonarum ſub ſpecie referuntur. Significat & incognitus eum in quo deciperis, ſcilicet perfidum amicum, & eum qui cùm tibi amicus ſit, inimicum eſſe exiſtimas. Quoniam verò incognitum ad cognitum ſemper deducere neceſſarium eſt, non ſolùm in genere, ſed etiam in ſpecie (aliter inutilis eſſet huiuſmodi doctrina) ideo ad ſex hæc reſpicere oportet: formam, habitum, locum, ſocios, actiones, ac verba quidem declarant perſæpe ad quem pertinent, quiſve auctor ſit: locus maximam vim habet, vt vel eorum quæ ibi geſta ſunt, memoria cognoſcamus, de quo agitur: actiones etiam multum faciunt ad declarandum quid ſit de quo agitur (tria enim plerumque ſunt de quibus quæritur, quis, qoid, à quo) inde forma & habitus docent qualis ſit: demum ſocij. Si enim ex iis aliquis prioribus ex coniecturis agnitus ſit, deducet nos in cognitionem principalis. Conſidera etiam ætatem, ſexum, vultum, ac reliqua. Quod ſi tandem nihil offertur, exitum rei potius ſignificari quàm prohiberi intellige, vt non niſi malum præſagiat.

CAPVT LXVI.

De Regibus & Principibus.

TYranni ſignificant plerumque affectus vtiliores animi, amorem, metum, ſpem magnam, & ex rebus caſum: vxores, filiæ, ſorores, amaſias, matres, tyrannorum fortunam, & voluptatem, ac ſpem etiam, ſed inanem. Tyrannus, ſed non ſub tyranni cognitione, violentum & potentem inimicum oſtendit: vt ſi Phalaridem videam, nec de illo cogitem quod ſit tyrannus. Rex autem ſignificat legem, vſum: & ſi potens ſit, regulum quempiam. Deum ſignificare non poteſt: quia cum illo nobis nihil eſt: aut ſi eſt, ignotum eſt. Regina, & filia regis, & vxor regis, & amaſia, fortunam, ſapientiam, legem etiam, & religionem ſignificant: ab omnibus enim iis regimur, ſed & Rempublicam: hæc enim Regi intima eſt, vt quæ diximus mulieres & fœminino ſub ſexu comprehendi. Regnare ſibi videri, mortem publicam etiam nunciat: quoniam cum pompa ducuntur qui ſic moriuntur, & à ſtipatoribus more regum cinguntur. Significat & priuationem affinium: quoniam inſociabile eſt regnum, & occulta reuelat: nam reges in oculis ſont omnium. Bonum eſt ſeruo, libertatem enim ſignificat: & philoſopho: quoniam liberè viuet. Aegro mortem portendit: nemini enim ſubiecti ſunt mortui, Significat & res plublicam pecuniam: quoniam in ea imago apparet. Quidam accipiens ex ore regis duos dentes, duabus ſententiis à Rege latis victor euaſit. Alius cùm videretur centurio à Rege factus, centum epiſtolas regias accepit. Alius argentei templi præfectus factus videbatur, & factus eſt diſpenſator regiæ pecuniæ.

Cum Pontifice eſſe, vel Cæſare, vel Rege, vel principe, ſignificat ſeruitutem: vt etiam carceres: nam qui huiuſmodi ſeruiunt viris, quaſi in ſeruitute & carcere ſunt: carceres tamen non ſignificant blandientes, ſed ſolùm ſeruitutem cum ſpe. Intereſt autem

inter

inter Pontificem ac Cæſarem, & alios principes : quod Pontificum potentia abeſt à vitæ periculo : quoniam quatenus ſacetdotio præditi ſunt, neminem occidere fas eſt : non tamen adeo ſecuræ ſunt expectationes ex illis. Cum tyranno eſſe, moleſtiam, timorem, ſeruitutem, catceres, morbos, paupertatemque ſignificat : omnia enim talia in nos tyrannidem exercent. Cùm Pontifice etiam eſſe, eſt cum maiore reſpectu & timore viuere. Significat etiam cultum religionis, & ſtudia pia : talis enim eſt inſtitutio illius ſupremæ pietatis. Sacerdotibus Pontifex maximus fortunam illorum ſignificat : quæ talis erit erga illos, quales videbuntur eorum vultus. Principem iratum ſibi videre, malum eſt omnibus, præſertim tamen ſubditis. Regem dominari, ſignificat ſecuritatem, mori autem, præſidio magno deſtitui. Regem adorare, eſt religonem venerati, ac Deum. Rex quoque ſignificat animum noſtrum, qui eorpus regat, & nobis imperet. Vnde Regem captum videre mortuum in obſcuro loco, & inter nebulas, ſignificat mentis caſum, & decedere ex ſenſu. Duos reges videre, oculos ſemper ſignificat : vnum autem, quandoque vnum: quicquid patietur Rex, patietur & oculus tuus. Quæcunque etiam propria ſunt natura, minus verenda ſunt : vnde pauperi videre regem, aliquando mortem publicam nunciat: quid enim pauperi cum Rege ? diuiti autem melius eſt.

Duo præcipuè in hoc obſeruanda ſunt: commutatio, & eſſe cum illis. Eſſe quidem non malum eſt, & ad vultum ac verba eorum reſpicere oportet, at commutatio ſanè periculoſa eſt · quoniam non conuenit priuatis. Optima eſt iis qui commutare perſonas ſolent: nec tamen bona abſolutè : huiuſmodi ſunt Poëtæ, Comœdi, & ſcenicæ perſonæ, motiones & mimi. Deterrima eſt, cùm fuerit cum veſtibus abſonis: ſupplicium enim capitale ſignificat.

Pontificum, regum, Cæſaris, principum dicta., pro veris habenda ſunt. Et ſi vera ſic eſſe non poſſint, interpretatione indigent tali, qualem ſuperiùs te docui. Propterea cùm Rex ſignificet, vt dixi, præcipuè quatuor, legem, vſum ſeu conſuetudinem, animum, & regulum quempiam aut ſupremum magiſtratum, diſtinguere oportet iuxta coniunctas affectiones etiam ipſas res : velut ſi abſurda facientem videris regem, hoc ad animum magis tuum pertinet, quàm ad magiſtratum, legem vel conſuetudinem. Quòd ſi violentum aliquid agat, ad conſuetudinem vel principem aliquem : quod ſi vinciri, cogi, iuberi, certa ratione ad legem hoc potiùs pertinebit. Quòd ſi baſiari vel dormire, & quæ ad vtilitatem pertinent, hæc ad principem potiùs, quàm magiſtratum, qui rarò donare ſolent.

Hoc habet Rex diſtinctum à priuato, ſeu noto ſeu ignoto, & à lege, cùm lex per aliud quàm per regem ſignificatur, vt ſemper regi parere ſit neceſſe, non recuſare, non vincere, non ſubterfugere. Intereſt autem inter tyrannum & regem, quòd cùm vterque ſit ineuitabilis atque inſuperabilis, à tyranno iniuſta, à rege iuſta ſolum imperantur. Et quòd rex exorabilis eſt, & in pœnis mitior: tyrannus autem inexorabilis, non quia ſemper ita ſit, ſed quod ob id refertur per tyrannum, vt intelligamus quod proprietatem obſeruare nos decet. Eſt tamen cùm actio vitiat naturam: veluti ſi deiicere regem è ſede ſua videaris, peruinces contra conſuetudinem: & percutere conculcareque tyrannum, animi affectum tyrannicum ſuperabis Et ſi tyranno iraſcaris, non obedies affectui : poſtquam obedieris, pœnitebit. At ſi velis diſtinguere iratus tyranno, nec diſcedens & triſtis, pœnitebit facti : at ſi lætus, aut diſceſſeris conuiciis iactatis, effugies, flagitij actionem. Damnari in iudicio à principe, eſt vituperari : non adeò enim magnum eſt, vt à iudice: quoniam non eſt principis hoc proprium. Priuatas res à principe accipere, & principi proprias dare, vt pallium, coronam, enſem, ſceptrum, bonum : contrà verò, malum.

CAPVT LXVII.

De Peregrinatione, nauigatione & naui.

PEregrinatio, mors eſt : peregrinari, mori : & præſertim ſi neſciat quo vadat, & ſi cum pluribus videatur eſſe, cum pluribus morietur, in bello, vel ſeditione, aut naufragio, vel peſtilenti morbo: & hi qui adeſſe videbuntur, morientur. Nauigatio autem vitæ curſum ſignificat, ſicut etiam peregrinatio, in quibus mortem non prædicit. Nauigatio autem tranquilliſſimam aut laborioſiſſimam decernit, peregrinatio medium inter vtrunque. Nauigatio præterea pericula maiora peregrinationem ſignificat. In peregrinatione multum refert, cum quibus & quo tempore : nam cum ſociis & amicis ſereno tempore, bona : contrà verò, mala. Si enim fuerint venti, erit periculum à latronibus & ſeditione : ſi pluuia, à morbo : ſi niues, frigus ab inopia neceſſariorum: ſi grando, à latronibus vexabitur, & malos caupones ſortietur : ſi à montibus, dura, laborioſa, & metu plena erit peregrinatio : ſi lacus, flumina, torrentes, à potentibus viris, populis ac iudicibus.

Nauis malus, dominum domus ſignificat: prora, miniſtros : puppis, amicos & auxiliatores carina, opes & pecunias : vela, fortunam : temones, conſilium & prudentiam adminiſtrantium : anchoræ, reis ſecuritatem: actores autem impediunt, & in negociis ea in longum valde protrahunt : rudentes, pacta & conuenta : roſtra, decus negocij : venti & mare, publica monumenta in litibus. aliis autem in cauſis principes ac magiſtratus. Si in naui fueris, & ignem in ea videris, quacunque parte videris, manè ventos ex eadem expectabis : ſcopuli, & arenæ cumuli (ſed hi minus) pericula in rebus agendis ſignificant. Tum verò remi nautas, ſi in naui ſint, ſignificant : ſi non procuratores & miniſtros. Miniſtri nauis familiares tuos : Arma, actiones

ſingulas,

ſingulas, & animi fortitudinem ac promptitudinem. Nauclerus autem, exitum rei ac finem. Nauis ſignificat congregationem hominum, maritum & vxorem. Quicquid naui euenire videris, dum in illa te eſte exiſtimas, vxori eueniet: quicquid videbitur vxori, eodem modo tibi. Et ſi vxore careas, filiis: & quicquid de illis nauigantibus videris, viciſſim tibi. Quòd ſi etiam filiis cateas, loco illorum erit vicinia, collegium, aut amici vel conſanguinei, dum modo congregationis ſpeciem referant. Et ſi congregationi in naui ad te aliquid contingere videatur, tibi illa euenient. Et ſi nauis in ſicco videatur vehi, difficultates & impedimenta maxima, ac labores. Qui nauigare videtur, ſemper erit inter timorem & expectationem: donec ſignificatio ſomniis abſoluta fuerit, fluctuabunt.

In quibuſcunque locis videris eſſe, nec exitum inuenire, ſi loca incognita ſint, aut publica, aut mortuis dicata, aut cum mortuis fueris, mortem ſignificant. At ſi cœnoſa, paludoſa, ſpinoſa, labores, damna & morbos. At ſi vitæ liberæ, apertæ, iucundæ, lætæ fuerint, nec difficiles: incolumitatem, felicitatem, & bona omnia cum alacritate promittunt. Generaliter autem exitum non inuenire, res eſt omnibus hominibus & in omnibus cauſis peſſima ægrotanti mortem, litiganti oppreſſionem, iter acturo libertatem, ſeruo perpetuam aut ſaltem diuturnam ſeruitutem: quærenti, aut aliquid expectanti, irritum votum facit.

Peregrinationis differentiæ ſunt ex parte modi: eques, in camelo, in aſino, in elephante: pedibus, item ad orientem, occidentem, meridiem, boream: per deſerta, culta & vrbes: ſolum cum ſocio, cum pluribus ſociis. Cum ſocio, ille eſt genius tuus, quodcũque fecerit, dixerit, annuerit, deduxerit obſeruato. Si quidem ille (vt alias dixi etiam pro ætatis ratione ſignificationem mutat. Cum pluribus ſocijs, eſt vitam ac fortunam communem ſubire. Solum autem, vitam quandam peculiarem ſibi ſeligere. Quocunque etiam perueneris, ſiue vrbs ſit, ſeu mons aut flumen, at ibi quieueris, adnotabis nomen formamque: nam hæc erit vltima pars vitæ, & mors, ſed ſi ſtatim ſomnus ſoluatur, mors inopinata erit, iuxta ſignificatum. Si ergo in ſolitudinem perueneris, morieris inter ſtudia: ſi in vrbem, inter negociationes: ſi in montem, inter duros labores: ſi in villam, miſerè & inops. Si ad flumen, vel in eo caſu præripietis impeditus. Si ad mare, magna meditans. Si ſomnium non de longa, ſed breui ſit peregrinatione: negocia huiuſmodi habebis, & per hæc genera tranſibis, non tamen in eis morieris. Per deſerta ſi ſit iter, erit cum inopia & metu: ſi per vrbes, cum turbatione & voluptate: per culta, cum ſecuritate: in aſino, lucri parui cauſa: in camelo, magni: in equo, honoris: in elephante, poteſtatis. Ad orientem cùm cogitaueris, cum incremento: ad occidentem, cum diminutionem & inclinationem: ad meridiem: cum debilitate: ad boream, cum robore.

Itinerum, non fatalium ſomnia quandoque cogitationes, quandoque negotiationes ſignificant: propterea in itinere medio, aut ante finem interrumpi: eſt meditata non perfici: quòd ſi iter mutetur, negociatio quoque mutabitur, aut cogitatio & inſtitutum. In vniuerſum itinera cùm & curſum vitæ & mutationem oſtendant, magnam vim in decretis hominum præ ſe ferunt. Si finem itineris honor exactus excipiat, aut boui inſidens, aut capræ vel oui, vel ſui ſeu arieti, iter ipſum agat, aut torque dum locum attigerit, donetur, aut ſpectaculum videat in ſublimi loco poſitus, publicè peribit.

At vehi naui ſecundo flumine, valde tranquillam vitam ſignificat vt contrà aduerſo, laborioſiſſimam. In lacu nauigare, multam turbationem & paruum emolumentum prædicit. Nauigare in torente, eſt vitam malè tutis conſiliis fidere. At contrà non naui, ſed pelui aut ligno flumine ſecundo vehi, eſt conſilio bene vti, ſed deeſſe neceſſaria.

Eadem fermè ratio erit equitandi leonem: nam ſecurè viuet: ceruum, ſemper in timore: draconem, ab omnibus timebitur: ſerpentem, cum difficultate vitam traher, & ſæpius à ſtatu ſuo excider. Equitate lupum, vitam ducet inter rapinas: equitare ſcelerum animalis, viuet ex opere circa mortuos, vt ſi ſit veſpilo, aut mortuorum curator, aut in perpetua triſticia & ſolitudine viuet.

Iter agere inſidendo aui generaliter malum eſt: quoniam & periculoſum iter ſignificat, & negocium non poſſe diu protrahi oſtendit. Grypho tamen inſidere, eſt poteſtatem regiam pauco tempore obtinere. Inſidere anati, anſeri, columbo, periculoſiſſimam vitam eſt agere: aquilæ verò, tutiorem & honorabilem: falconi & accipitri, minus: cygno, eſt operam dare poëſi, ac diſciplinæ quæ de diis tractat.

Sub terra iter agere, eſt ſecretis inquirendis tota vita intentum eſſe, aut obſcuram & ſordidam vitam ducere. Iter moleſtè agere, eſt ægrotare ſæpe. Cauponæ in itinere, auxilia vitæ noſtræ & bonos euentus, aut etiam malos ſignificant. Caupones autem, conſultores & fautores, & filiorum ortum, ac nuptias, & quæcunque ſunt in quibus vita noſtra renouari videtur.

CAPVT LXVIII.

De damnatione, exilio & carcere.

DAmnari in iudicio, mortem, aut magna mala, atque oppreſſionem oſtendit, damnantur pœna pecuniaria & dedecore, exilio, verberibus, carcere, triremibus, deportati ad metalla, membri priuatione, morte, & morte in tormentis: horum vnum quodque aut ſimpliciter, aut iam vt ducantur ad pœnam. De ſingulis ergo dicendum eſt: generali primò regula tradita, quòd ſimplex damnatio eſt velut affectio: initium autem pœnæ, eſt velut actio, actio verò contrarium ſignificat: affectio autem cauſam, & quaſi in idolum tranſit: neque tamen ſemper hæc

affectio,

affectio, cùm cauſam notam habeat, ſcilicet iudicis ſententiam, idoli vim habet: nec initium actionis, cùm ſit finis affectus tranſit in contrarium: ſed cùm iam actio ad medium peruenerit, velut ſi damnatus ad laqueũ ductus fuerit vſque ad ſcalam. Hæc igitur iuxta quantitatem ſunt interpretanda.

Cùm igitur ita ſit, liquet oportere in huiuſmodi euentum ex contrariis ſemper miſtum eſſe lætitia atque triſtitia. Quid ergo omnia hæc ſignificabunt, quaſi ſecundum vnam rationem? emolumentum quæſitum, & impetratum magna cura, ſolicitudine, laboribus, iactura rei, periculis, infamia, incommodis valetudinis. atque huiuſmodi. Nihil autem deterius quàm damnatum, atque iam ad locum deductum, liberari: hoc enim poſt ſumptus, labores, cæteraque huiuſmodi, in caſſum reditura omnia, non ſine dedecore, ſignificat: atque hæc generaliter.

Speciatim verò, pecuniaria pœna ſiue mulcta ſignificat liberationem à cura & ſolicitudine, pro magnitudine ipſius pecuniæ: & præponi ærario, & inſcribi ſeu aſcribi pro magiſtratu vel munere: & conducere à fiſco. Significat & iuſtum fore, integrum, honorabilem, non ſolùm ab ζημία, communi nomine: ſed quoniam qui mulctantur, ab omnibus conſpiciuntur. & iuſti efficiuntur abſolutione: ſed & magnum crimen admiſſurum nunciat, vel reum agi, ob verbum δίκη: ſignificat & iacturam quamcunque magnam, cùm ad affectus cauſam refert.

Dedecore verò affici eſt honorem conſequi, & magiſtratum: nim verò turpia facere, pro turpia pati, miſericordia ſubleuari: eſt enim affectus & paſſio in contrario. Et ſi vinctus in publico ſit, erit hoc ex dignitate vel officio publico: tales enim publicè alligari ſunt. Et ſi in ornatu & veſtibus, dignitate ornabitur.

Exilium ſignificat damnationem capitis, amiſſionem ciuitatis, peregrinationem, abſolutionem à muneribus, mortem coniunctorum, deſtructionem familiæ, ruinam domus, vxorem ducere alienigenam: in alia vrbe domum, aut agro prædium ſuum facere ſeu acquirere: carcerem etiam, & anathema.

Verbera ſignificant morbos, luctum, commiſerationem, lucrum præterea & beneficium. Quod ſi triremes ſignificent, ad idolum imperfectum attinent. Si ex verberibus ſanguis in terram fluat, expenſas faciet publica cauſa.

Carcer verò morbos ſignificat, & quietem à negociis: & ſi perpetuus ſit, mortem ſignificare poteſt, item ſtudia literarum, vitam ſolitariam, conſanguineorum & amicorum mortem: arcis præfecturam, aulam, magiſtratum: hi enim cuſtodiuntur: & cancellis fori præfici, & in naui eſſe: nullus enim firmior carcer: peſte quoque detineri.

Triremes nauigationem, piſcationem, mercaturam, iter longinquum, publica alimenta, artem laborioſam, nec vnquam quieſcentem, podagram: alligari enim ſunt vtrique pedibus: adoleſcere & augeri, & quæcunque fiunt communibus laboribus vt fodere foſſas, & aggerẽ erigere in bello, quãuis magis remota,

Deportari ad metalla, eſt ſuos coniunctos mori, ipſumque hæredem inſtitui. Mortem etiam ſignificat: quoniam aliò ablegantur vincti, & ſub terra manet. Sed & chymiſticam artem: & ſecretorum inueniendorum anxiam curam decernit: prætetea amiſſionem nominis, duram vitam, flagitioſamque cum ſtudio rerum ſordidarum. Catenatum autem ibi eſſe, impedimenta & fœdos amores. Cum pluribus, catena vna vinctum, amorem mutuum cauſa quæſtus ſordidi, aut ſcutti haud inſignis.

Damnari ad membri amputationem ſiquidem manus ceſſabit ab arte, aut frater morietur, aut ſeparabit ſe. Et ſi pes, res ſuæ reddentur inconſtantes cum ſtatu ſuo: auferetur que id in quo maximè fidebat: ſi oculos, abibit filius, aut morietur. Cùm enim priuationem ſignificet, duplici modo ea fit. Et ſi dente mulctetur, priuabitur parte reditųum, Et ſi lingua, In lite ſuccumbet, aut voluptate priuabitur, aut auctoritate. Et ſi vt tondeatur, damnabitur ad triremes, aut fiet ſacerdos, aut magiſtratu priuabitur, ſi in eo fuerit. Et ſi teſtibus, auferentur omnes illius deliciæ, vitaque iucunda vſque ad mortem, & autoritas. Et ſi ſtigmata imprimantur in facie, fiet notus omnibus, & hoc ob inſigne infortunium ac dolorem. Et ſi aures præcidantur, fiet infamis: & à ſtudiis diſciplinarum, ſi eis operam dare conſueuerit, impedietur. Et ſi naſus, hoc eſt maximum infortunium, niſi ſemet in ſolitariam vitam redegerit.

Damnati pœna capitis, deterius eſt quàm vllo alio mortis genere: quoniam corpus minuitur, non ſeruata æqualitate: ideo ſignificat amiſſionem dignitatis, auctoritatis, potentiæ, denique libertatis. Ad laqueum, eſt pendere animo, dignitatem aut miniſterium conſequi, ſupereminere aliis, laudari, inuidei. At ſtrangulari in carcere, eſt prohiberi ne detegat: eſſe à ſecretis principis aut magiſtratus. Exuri autem, eſt ambitione oppleri, coli pro diuo, extolli ad ſidera, magna pecunia ad nomen inſigne aſcendere.

Rotæ autem inſeri, eſt ſublimi loco formiter conſpiciendum ſtare, miniſtros multos habere: non tamen liber erit: principalibus negociis ſe immiſcebit. Palo transfigi, eſt inhærere lucro & ſpei, pueris obſcœnum. In crate torreri, eſt quieſcere inter curas opum, & in voluptates eas conſummere. Diuidi in fruſta, & appendi diuerſis in locis, optimum eſt filios aut fratres multos habenti: illi enim in diuerſas regiones migrabunt, conſtitutis locis, & famoſi euadent. Serra diuidi, eſt paulatim ex vna domo atque familia duas facere: item plures habere ſeruos, ideo pauperibus bonum eſt, viuus vt in fouea ſepeliatur damnari, eſt theſauris inuentis aut partis, totum in illorum cura eſſe. aut in ſtudio arcanæ alicuius rei, vel impediri prorſus ab actionibus.

CAPVT LXIX.

Senarij authoris ignoti, ex Adriano Iunio.

ADieci hæc carmina, quòd aliquid præter ea quæ dicta ſunt, continerent: & vt intelligeres, rationes ſuperiùs traditas omnium qui de hac materia rectè ſenſerunt, congruere. Portò non hæc ſola, ſignificari exiſtimabit, ſed appoſita præcipua in ſingulis ſignificata. & quæ frequentiùs euenire ſolent.

Celare noli ſomnnium, quando liquidum eſt.
Pigrè moneri, ſemitam duram facis:
Actus ſecundas, ſomnias ſi currere.
Calcare prunas, noxiam ſignat grauem.
Botros edere, notas madores imbrium.
Fums edere, cauilla ſcurrarum notat.
Moleſtias ſignat, vorare dulcia.
Comeſa lactuca, indicat morbum grauem.
Oua edere, continereque, oſtendit mala.
Si ſomnians ridebis, angor te premet:
Sed ſi fleas, repleberis tunc gaudiis.
Succendi ad iras, hoc acerbum eſt ſomnium.
Petra inſidens ſtabili, bonam ſpem contine.
Muro inſidentem, ſors ſecunda te manet.
Multa grauaberis, ſuper ſtercore ſedens.
Putoris omen, eſſe crede moleſtias.
Animæ inquinamentum notat, cœno infici.
Cœnoſa peragrans, ſentiet vitium ingeni.
Fons limpidus, mentem ſerenam denotat.
Potare limpidam, bonum omen prædicat.
Cœnoſam aquam bibens, agit in anguſtiis.
Ebulliens aqua, perduelles nunciat.
Serenat animum vappidi potus meri:
Sopit dolores dolio exhauſtum merum.
Vinum bibentem pugna te manet grauis.
Fluuius inundans, hoſtilem incurſum notat.
Æquor ſerenum nare, fauſtum eſt ſomnium.
Æquor natare turbidum, angores notat.
Aurum tenere ſomnians, voto excides.
Clauos tenens, ab hoſte periculum caue.
Iactura certa eſt, paſſer euolans manu:
Tenens columnam, numinis ſperas opem.
Votum obtinebis, ſi manu accipitrem premas.
Accipiter euolans, malum adfert principi.
Claues tenere, ſtabile fœdus indicat.
Remoram notant flagella torta vtiium.
Se eluere totum, exterminat curas graues.
Abluere dextram, curarum faſcem fugat.
Eluere plantas, diluit curas graues.
Latos pedes habere, portendit malum.
Viam ingredi nolito, ſuccisſo pede.
Inglorius eris, te vſtulatum ſomnians.
Curis eris liber, necem ſi ſomnies.
Volare, ſucceſſum rei lætum notat.
Præſagiunt pugnas hoſtiles, baſia:
Aduerſa ſors portenditur præcipitio.
Se iacere pronum in foſſam, ſignat triſtia.
Eſt myſticum, cœlum videre volutier.

Aliter:

Currentem equi pullum videre, myſticum eſt.
Damnum ominare, ſi columbas videris.
Viſi boues, ſiniſtra portendunt mala.
Diram augurantur mortis peſtem boues.
Viſum cadauer, indicat necem grauem.
Eſt ominoſa res, atros videre equos.
Albos equos videre, fauſtus nuncius.
Signant periculum ab hoſte veſparum agmina.
Videre lumen, res loco in claro notat.
Pelagus quietum cernere, eſt omen bonum.
Fremitus maris, negociis turbas notat.
Albens caro, res auſpicata eſt admodum.
Nigratio cutis, bonum nulli notat.
Canum latratus, hoſtium inſultus notat.
Hoſtile conamen cadet, viſa uine.
Omen bonum in ſomno eſt, amictus candidus.
At pulla veſtis, cura inanem non facit.
Purpurea veſtis, non grauem morbum notat.
Rubens ſtola, euentus rerum felicitat.
Magnam foue ſpem, regia indutus ſtola.
Diſrupta veſtis, curarum faſcem eximit.
Præciſa zona, celeriter expedit viam.
Damnum in negociis, coma obraſa indicat.
Diſcrimen ingens, crinium caſus notat,
Tentus manu enſis, auguratur prælium.
Confringere enſes, hoſtium ſtragis nota eſt.
Tonitrua ſomni nunciorum dicta ſunt:
Qui ſe ſenem videt; manet eum dignitas.

LIBER

LIBER SECVNDVS DE SOMNIIS, PROVT PROPRIIS differentiis diſtinguuntur.

CAPVT I.

Non poſſe hanc ſcientiam deduci ad exactam perfectionem, nec debere, ob tres cauſas: Fati repugnantiam. Exemplum aliarum ſcientiarum quæ diuinare docent, tum ob id quod eſt in ipſis de potentia: quia animæ eſſentia immortalis eſſe non poteſt, ratione eorum quæ ſunt in actu: quodque tantum abeſt maximum, quantum minimum. Reſponſio ad Ciceronis obiecta.

NON eſt exiſtimandum, quod multi tamen credunt, eam poſſe tradi de ſomniis doctrinam, quæ velut in Geometria aut medicina vel architectura, hominem, ad perfectam, exactam ac propriam cognitionem rei deducere queat: nam neque ratio primum fati id admittit. Si enim quæ ventura ſunt, omnino ventura ſunt, & perfecta intelligantur antequam ventura ſint, duorum alterum euenire neceſſe erit: aut vt quæ ventura ſint, certè non eueniant: aut vt noſtra voluntas non libera ſit: quorum vtrumque perabſurdum eſt. Nam non futurum eſſe quod futurum eſt: & quod liberum eſt, non eſſe liberum, omnino vt ſic fieri non poteſt. Deinde quòd videamus omnes huiuſmodi ſcientias quæ futura docent, Aſtrologiam, Phyſiognomiam, Metopoſcopiam, Chiromantiam, non ad vltima peruenire: nec ita definire ſingula vt naturales ſolent, aut artifices. Verùm omnes hi circa generalia quædam ſubſiſtunt, nec vltrà progrediuntur: quoniam progredi nequeunt: nam ſi Venus benignitatem fortunæ pollicetur, & Mercurius ſtudiorum & ſapientiæ cauſa, cùm & ſtudiorum innumera ſint genera, & bonæ fortunæ etiam quòd Mars Ioui miſtus medicinam ſignificaret, adhuc ad hoc ipſum quod quæritur deficiendum penè infinitæ differentiæ cognoſcendæ relinquuntur: cuiuſmodi, qua in vrbe, cū quo Principe, qua in medicinæ parte, quādo, quantū, ac reliqua huiuſmodi. Verùm quod maius eſt his duobus impedimentum, eſt ipſa rerum natura, ſcilicet animæ & viſorum, infinita: quæ enim videntur, viderique poſſunt, infinita ſunt. Quomodo igitur infinitum, quātumuis magnis libris ac multis concludetur? At verò anima, vt ad actum refertur, omniſque alia natura præter diuinam, finita eſt. Ob id aberrat Cicero toto tramite, exiſtimans memoriam hanc tam grandem, vt illi videtur ſeu vt Hortenſij (quæ plurimum in ea valuiſſe referunt) ſeu propriam, cum ſecundam Philippicam recitabat, ſeu Cyri, quem dicunt totum exercitum ſinguloſque milites (erant autem penè ducenties mille) ſeu Mithridatis, ſi verum eſt quod viginti duarum gentium, quas ſub imperio ſuo regebat, linguam teneret: aut Cyneæ, qui vno vel altero die Senatores ſingulos facie noſcere, ac nomine ſalutare didicit, tum etiam equeſtris ordinis nobiliores: ſeu Senecæ, qui de ſe etiam refert, potuiſſe firmiore adhuc ætate duo millia nominum diſcere ac recitare, immortalitatis animi aut infinitæ naturæ eſſe argumentum: magis quàm Coruini Meſſalæ, quem referunt etiam proprij oblitum eſſe nominis. Nihil enim quod commune ſit mortalibus, quantumuis excellat infinitæ aut immortalis naturæ argumentum eſſe poteſt: tantum abeſt quod maximum: eſt quam quod minimum, ſeu videas vt lynceus, ſeu ſapias vt Ariſtoteles, omnia hæc tam abſunt ab infinito, quàm quod maximè ab eo diſtat. Eſt enim naturæ infinitæ argumentum ſolum, quod nil cum mortali commune habet, velut eſſe capacem omnium, ſeu illa ſit memoria Platonica, ſeu intellectus quidam, ſeu poteſtas ad omnia, vt materia illa prima. Neque ergo id quod ſpectamus, quod magnifacimus nos, immortale eſt: ſed immortalitas plerūque abdita eſt in vilioribus rebus. Anima vilis ſcarabei ſempiterna manet, decus Phydiacæ artis & Apellis citò perit. Poteſtas eſt in his inferioribus quæ immortalitatem declarat, & infinitatem, non actus vllus Verum enim vitæ infinitum actu cognoſcant perfectè, vt à nobis differant, an non, vt à Deo, alterius eſt conſiderationis. Verùm quod ad hanc pertinet, illud eſt nihil ſeipſum cognoſcere præter Deum. Vitæ enim ſeipſas cognoſcunt in Deo, ſicut homines & animæ in operationibus. Propterea quæ agunt omnia, præter Deum, quaſi naturaliter agunt, non velut mens artifex: dico elementa mouentur, finemque ſuum norunt, quomodo moueantur, ignorant. Plantæ nutriuntur, creſcunt, flores & fructus pariunt: quomodo id agant, non norunt: animalia lacertus mouent imprudenter, rectè tamen: quod in nobis ipſis experimur: neque Galenus cum ſua anatomia vel vnum muſculum ad digitum

autè vel retrò mouendum mouere ac dirigere nouit, ſed digitum quidem vt vult, mouet, ac ex voluntate: muſculum autem natura. Ergo vitæ quæcunque ſunt, opera cœli dirigunt in nos, aliaque viuentia cuncta: nec hoc ipſum norunt quomodo dirigant. Horum ergo cognitio à Deo emanat, nec quæ recipiunt intelligere poſſunt, quomodo recipiant. At mens ineſt illis, ac dæmonibus, hominibuſque ineſt profectò, ſed quæ non regit corpora: natura enim corpora regunt, mente intelligunt. Sicut ergo nos cibos canibus offerimus præparatos, quomodo præparentur à nobis illi non norunt: ita quæcunque futura ſunt, non aliqua, ſed omnia, ſilenti animæ per ſomnium offeruntur: at illa non ſolùm rarò, ſed rariſſimè ea percipit: vel cibis obruta, vel humoribus obfuſcata, vel curis impedita, vel ſenſilium motu immodico vexata. Itaque non ſolùm infinitam eſſe naturam ſomniorum neceſſe eſt, ſed & tractationem ipſam infinitam: at nullum quod ad ſingula vſque perueniat, infinitum eſſe poteſt: non ergo poteſt tractatio de ſomniis ad finem vllum deduci, nec limitibus inſcribi, nec finem habere: quare vt difficillima ſit, neceſſe eſt, & cum infinita finitis contineantur, tractationem euadere difficillimam. Comprehendi tamen poſſunt multis infinita: quia paucis & paucis, vno tantùm principio: velut & quæcunque ſunt, fuerunt, eruntve, vno principio, ſcilicet Deo. Sed neque Deo ſolo tanquam vnico principio, ſed in diuerſis diuerſa ſunt principia, poteſtate quidem infinita, velut hominum homo, & formicarum formica. Cùm igitur omnis bona tractatio & à mente proficiſcatur, & rebus ipſis ſit accommodata: mens autem poteſtate ſit infinita, infinitus & numerus rerum neceſſe eſt bonam tractationem ita eſſe ordinatam, vt plures ſenſus ſub eiſdem verbis contineas. Omnis autem huiuſmodi difficillima eſt. Quamobrem omnis bona tractatio contemplans, quo melior, neceſſario eo difficilior. Verùm quæ de rebus ipſis agendis eſt, & facilis eſſe poteſt, & perfecta: quòd rerum noſtrarum quæ actione conſtant, nulla ſit infinita. Sed quoniam non ſolùm rebus ipſis, ſed etiam legentibus, & legentibus ſimul atque ſcribentibus, in quouis ſcribendi genere aliquid condonari poteſt, propterea ex multis conſtat præceptis omnis oratio: legentes enim claritatem expoſcunt: ornatus autem & ordo tàm legenti quàm ſcribenti neceſſarius eſt: quod doceant ſcribentes, delectant legentes: in omni eo quod ſcribitur quatuor hæc deſiderabuntur: difficultas ob infinitatem, claritas, ordo, & ornatus. Horum primum ſolum ad diuinatarem pertinet: reliqua adeò non illi congruunt, vt ei etiam repugnent. Ordo quippe apud nos eſt eorum quæ numero conſtant: nam apud Deum eſt omnium, & infinitorum: at numerata non poſſunt eſſe infinita. Itaque difficile eſt omnibus ſatisfacere: nam hanc infinitatem ſoli philoſophi amant, quia ſoli intelligunt: ſed non omnes, verùm clariores: at cæteri oderunt, vt contrarium claritati. Tractationem autem claram in his, quæ ad contemplationem pertinent, vt diuinitatis expertem vt abſurdam, ac proprio carentem neruo, philoſophi aſpernantur: at rhetores magnifaciunt quicquid dilucidum eſt, perſpicuum, ornatum, atque ordinatum. Sed neque curant eam vim probandi, quam demonſtrationem Latini, Græci ἀπόδειξιν vocant: philoſophi autem, vt nil aliud. Quamobrem quæ Cicero ſcribit in huiuſmodi rebus, indigna omni fide ſunt: cùm idem eſſe exiſtimauerit, acutè de huiuſmodi, doctéque diſſerere, & ornatè: neque enim idem ſunt, imò, vt dixi pugnantia: quoniam quæ clarè dicuntur, nec tam ſubtiliter, nec vt ſe habent dici poſſunt: ornatus autem claritatem poſtulat. Aſſuetus enim ille multudinem perſuaſione fallere, hoc non contendit vt ita eſſe demonſtret, ſed vt homines in ſuam ſententiam trahat: quæ quanto elegantiora ſunt: ſunt autem plurimum (plurimum enim valuit dicendi arte) eò ſunt deteriora, ac ſimillima veneno quod in melle conditum eſt: dum enim ſuauitate delectat, fallit, & fallendo enecat: inde illud omnino intolerabile, quod cõcludit in fine libri de Diuinatione, non diſceptaſſe de his quod in aliquam partem inclinaret, ſed vt ſuſpenſam mentem atque opinionem in huiuſmodi faceret. O præclarum philoſophum, qui nil aliud agit tàm longa diſputatione, quàm vt incertos reddat. Præſtabat fefelliſſe, quàm dubios reddidiſſe. Quid tanto diſpendio temporis lucratus ſum aliud, quàm quod antea habueram, vt incertus eſſem? At bellè egimus, laborare vt ignoremus? at non poterat, etiamſi clarus fuiſſet philoſophus, de his rectè diſſerere, quæ inuicem coniuncta ſunt: niſi vt, quemadmodum Archimedes in ſuo libro de Sphæra & Cylindro, rem totam per ἀποδείξεις perpetuas deduxiſſet: ſicut & Ariſtoteles, & nos à primis principiis, licet paucis eorum ab illo diſcrepemus. Verùm cauſa erroris, & falſo ſomniorum diuinationem inſectandi, fuit omnino, quod ille teſtatur ſe neſcire diſtinguere genus totum ſomniorum ab his ſpeciebus quæ veræ ſunt: quo non facto, & nos iampridem confeſſi ſumus, non poſſe inueniri cauſam vllam ac regulam veritatis in illis. Ergo quod ad hoc attinet, parum à Ciceronis opinione diſcrepamus. Si enim ille potuiſſet inueniri in quo falſa à veris ſeiungeret, volebat acquieſcere eorum diuinationi: at cùm non poſſet, damnauit vniuerſum genus. Sed iam audiamus Ciceronem de hoc diſputantem, atque inuectum nimis ambitioſè in hanc cauſam: quippe ſuo more ſibi nimium detulit.

Primùm igitur illud vulgatiſſimum affert in omne diuinationis genus, atque admodum pertritum: Si fato ventura conſtant, nihil proderit diuinatio, & præcognitio hæc malorum etiam nos torquebit: ſi non, ergo nulla erit de futuris ſcientia: quia non eſſe poſſunt. Quid ſi ego vno verbo reſpondeam vtrique interrogationi? oſtendamque dimiſſa captione, vtroque modo ſcientiam diuinãdi vtilem eſſe? Nam ſi fatum non eſt, ſed neceſſarium eſt, (gratia exempli) ex cauſis conſtitutis, me duci in carcerem, præmonitus ſomnio non ducar: quæ captio, quæ inſaniæ ſunt,

negare

negare vtile non fuiſſe hoc ſomnium, quod me monuit? quid differt ſomnium ab eo qui conſcius conſiliorum me admoneret? an ego illi dicam, cùm aliquid repeteret ex me, Nihil profeciſti, quoniam non debui capi? O pulchrum reſponſum. Quid egit ille cum ſua Seruilia, dum de coniuratione admoneretur? an indignam præmio illam iudicabat? cur tanta exploratoribus, non illi ſolum dederat? an non melius eſt moneri à diis ex ſomniis, quam a vili ſcorto? ab impudico exploratore? quæ furiæ, quæ amentiæ ſunt hæ? Narrabo inferius, quónam pacto ex ſomnio, cùm deſperaſſem collegij medicorum ingreſſum, eum ſum aſſecutus: num ero ingratus erga Deum poſt factum, vt ille fuit de Marij ſomnio? quod vt præſens amplexus eſt, atque vtile ſibi exiſtimauit: vbi reductus eſt ab exilio, irriſit Dei, non dico Deorum (forſan enim illud non adeò impium fuiſſet) prouidentiam. Facinoroſis nauigantibus is ſimilis videtur: qui cùm è tempeſtate emerſerint, vota abiurant erga ſuperos habita: ſed hi aliquanto minore cum impietate, vtpotè metu ac periculo extorta: at gratuita hæc munera quis niſi ingratiſſimus non rependet? Itaque meruit, quod etiam queritur, nunquam amplius moneri, tam ingratus. Vtinam ego, qui gratiam de hoc habui, pro filio quod expectabam monitus eſſem: non certè periiſſet. Sed quod in Cicerone aduenit ob improbitatem vitæ, idem euenit Socrati à ſuo Genio ob gloriam nominis eius: nam qui illum in leuioribus caſibus admonuerat, ab impendenti periculo vitæ non retraxit. At forſan, quòd non negarim, & Ciceroni & Socrati & mihi eadem cauſa fuit: ſcilicet peccata: nam admoniti, non quantum debuimus, reſipuimus. Sed Socrates, licet non contempſerit, dubitauit: ego non pro beneficio accepto gratus fui: Cicero autem, cum etiam eſſet augur, contempſit: non ſolùm beneficium acceptum, ſed auto rem irriſit: autor enim ſomniorum verorum, vt dixi, ſolus eſt Deus, infinita illa ſua ſapientia. Quamobrem rectè inſtituit Moſes, vt eum vnum ac ſolum coleremus.

Sed fac vt Fato fiant omnia, ita tamen conſtat hic ordo, vt quoniam capi non debui, ſomnio monitus ſim: ita quoniam non debui euadere niſi beneficio noctis, cuius tamen aduentus neceſſarius eſt, Deo non debebo qui noctem conſtituit? at hoc magis: cùm ſit peculiare beneficium: noctis autem generale. Denique quod antea optamus ſcire, pro quo eramus vota perſoluturi, cur impetrata contemnemus? Adiicere autem libet ad rem multum, ad hominem parum opportuna Ioſephi verba, in tertio libro Iudaici belli. Vbi autem hoſtilis multitudinis minas comperit Ioſephus, nocturna ſomnia reminiſcitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romanis eſſent euentura Principibus oſtendit: erat enim interpretandis ſomniis idoneus, & coniectari quæ ambiguè diuinitùs oſtenderentur norat. Et infrà. cùm Veſpaſianum alloquitur, inquit: Iotapatenis poſt diem quadrageſimum ſeptimum excidium prædixi, quodque viuus in cuſtodia à Romanis aſſeruarer: quæ cum Veſpaſianus vera comperiſſet: fidem habuit polliciti imperij, de quo idem Ioſephus ſomnio edoctus eum monuerat. Itaque hic ſolutus catenis, felicem pro conditione gentis vitam duxit, principalem locum apud Imperatorem obtinens. Sic Sylla dictator felix, ſi hac in vita quiſquam hoc nomine dignus eſſe poteſt ſomniorum monitu ſæpius adiutus, adcò vt nihil potiùs duceret. Sic Auguſtus: quis enim eo felicior? Et Syneſius ipſe ex hac diſciplina ſe maximos gradus adeptum, maxima vitaſſe pericula teſtatur. Atque id meritò, quandoquidem ſolum hoc diuinandi genus (vt iam diximus) gratuitum ſit, & à Deo immiſſum: cætera, quaſi violenta extorquere nitantur, quod Deus patefacere nolit. Itaque hoc quaſi donum eſt: illa autem vt vt ſubrepta furto, aut extorta improba peruicacia, aut vi quadam ablata. Vide modò quantum interſit inter munera, & furta aut rapinas. Sed inquit, à Deo non ſunt immiſſa. Deus primùm non hæc tam vilia curat: rarò mittuntur, non mitterentur improbis ac contemnentibus: cùm opus eſt, non poſſunt impetrari: at Deus liberalis largitor eſt. Neſcit modum quo Deus immittit, immittit vt Solem ac pluuias, ſuper probos, improbos, contemptores & gratus: verùm illi qui contemnunt, ſuo malo plectuntur. Sic cūcta ordinauit: vt cùm futura ſint, in animam eueniunt ſui imaginem imprimant. Si nimiis illi cibis, potibus, venere, curis ſeipſos ne recipiant impedierint, num hac in parte Deus cuiquam denegauit munus? an ille potiùs ſua cauſa id præuertit? quod ſi etiam quibuſdam id deneget, an tenetur? Quod gratuitum eſt, cuilibet, dare poteſt. Quod ſi extremis in caſibus defecit, vt mihi in filio, an iuſtam ob id cauſam conquerendi de Deo habeo? Primùm qui ſcit non obtuliſſe occaſionem, eam me non arripuiſſe? Sed fac non dederit: an ei qui ducenta dona dederit, quod non omnia dederit iraſcar? quæ nugæ quæ intemperies? Obiicit deinde, nil fruſtrà à Deo fieri. Cur tot ſomnia vana, vt tam pauca in vſum veniant? cur tot pluuiæ in irritum cadunt? cur tot ſoles? Ordo diuinus eſt per ſe ſtabilis, ſemper vtilis: materiæ fluxu & inconſtantia plurima depereunt: quot lepores occiduntur? quàm pauci leones? plures tamen eſſe lepores quàm leones conſtat: alia eſt prouidentia Dei in immortalibus, alia in his inferioribus. Pulchrum fuit, & forſan neceſſarium, cum Fati ſerie hanc ſomniorum prouidentiam conſerere, quantacunque pars eius fructus deperiret. Præſtantum enim vel ſic exemplorum referti ſunt libri. Supereſt ars, admiratio, & cultus diuini imago, parſque non leuis apud ſapientes: quid vulgus agat bonorum expers, malorum impatiens, non curat: quot gemmas ſub terra recondit, cuiuſui, vt paucæ in manus hominum veniant? Subiicit inde, cur non in vigilia hoc effecit? Primum quis es tu, qui à Deo expoſtulas? an ſolus quereris pro tanta, quam tibi dono dedit, facunda? num tu exactor es rationū mearum vermicule fœdat at perturbata eſſent omnia, eſſent omnia plena miraculis: Iam non eſſet hic ordo naturalis, ſed ſuperflua curioſitas. Potes habere, ſi

vigilia, temperantia & continentia. At quid opus eſt interprete? ait: poterat clarè omnia oſtendere. Imò oſtendit, vt dixi, noſtrum eſt vitium, qui nebulam offundimus. Eiuſdem rationis ſunt, quæ interpretantur & idola. Cur non rogas, quare tot flores fruſtra caſuros, & in fructum non tranſituros effecit? Cur in Italia ſycomoro immenſam multitudinem florum dedit, fructum prorſus nullum? Repugnat materia, dicis: at hic & materia & hominum facta repugnant. Pòſt addit: Si omnia ſunt à Deo, cur, falſa plura: ſi non omnia, cur miſcuit ſe iis nugis & nebulis? O præclarum philoſophum. Solis radios emiſit, nebulæ oriuntur à terra: an quicquam ad mortalia mitti ex alto poteſt, quod mortali confuſioni non ſe immiſceat? an præſtitit non mittere? Sed quomodo diſtinguemus? vt ſolem à nebulis, vt priuationem ab habitu, vt impedimentum à facultate & opere, vt contrarium à contrario? Demum ſe conuertit ad irriſionem, cùm Deos circumuolitare circa grabatos dicit: vt in ſtertentes viſa immittant. Quis non videt, non veritatem hic quæſiſſe, ſed hominum opinionem, famam ſapientiæ? quandoquidem videtur velle obtinere, non diſceptare de cauſa iſta, ſcilicet an per ſomnium fieri diuinatio poſſit. Ergo generalis eſt ratio ſomnia immittendi, quam nos præpedimus & eadem veritatis forſam ratio. Cum verò in mortalibus nihil commune ſit niſi principium, vt cor in animalibus.) neque enim naſcitur homo ex qualibet re, ſed ex viro muliereque: nec fruges in paludibus, nec in ſicco piſces, nec flores in ficu aut quercu, nec quouis tempore: ita neceſſe eſt quaſdam horum cauſas generales, in hominibus ſcilicet, inſomniorum eſſe. Etenim Garamantes referunt nunquam ſomniare: quidam fermè nihil quod verum ſit, in tota vita vident. Et quamuis multis continentia abſtinentiaque multum profutura ſint ad inſomnia videnda, & vera etiam inſomnia, nihilominus quidam ſunt qui nec vnquam viſuri ſunt ſomnia, etiam ſi Zenone ſint continentiores. Quin etiam multi philoſophi non ſolùm ob inſtitutum, ſed etiam paupertatem, tum verò ſacerdotes noſtra ætate, vt quos vocant Capucini, miram obſeruant victus ac venereorum obſeruantiam: nec tamen mira vident ſomnia, ſed plura ac vana: quamobrem & ſi neceſſe ſit eos qui viſuri ſint, moderatos eſſe in victu, non tamen ex moderatione contingunt inſomnia ac oracula. Quin etiam Pythiam illam virginem non in cibis continentem admodum fuiſſe legimus, ſed virginem ſolùm, & Deo illi ſacratam. Et vt ſapientia & generatio non ex immodica abſtinentia proficiſcuntur, ſed hæc potiùs ſunt quorundam hominum & naturarum munera, ad quæ iuuat tamen continentia & temperantia: ita & ſomniorum ratio. Vis ergo hæc generalis eſt vaticinandi per ſomnia, ſed tamen circumſcripta certis naturæ legibus, velut generandi, diſcendi literas, felicitatis, bene, beatéque viuendi: & quamuis notum ſit omnium non eſſe, non tamen notum eſt quorum ſit: non prudentium ſolùm, aut eruditorum, aut innocentium: plerunque tamen eorum qui magna tractãt, & qui diuturna felicitate fruuntur: hi enim aut ſoli fermè talia vident, aut ſoli rectè ſeligunt: quandoquidem (vt dixi) non poſſimus diuinare neglecta electione, maximũque in hoc negocio argumẽtũ adipiſcendi intẽti ſit rectè ſeligere.

Illud autem mirum, & imperitiæ craſſæ argumentum, tàm ineptè dictum quàm eleganter à Cicerone: Animi cùm ſuſtinentur membris & corpore & ſenſibus, omnia certiora cernunt, cogitant, ſentiunt: cùm autem hæc ſubtracta ſunt, deſertuſque animus languore corporis, tum agitatur ipſe per ſeſe, itaque in eo verſantur & formæ & actiones, & multa audiri, multa dici videntur. Speciosa quidam verba, & Cicerone digna: ſed quæ nullum contineãt ſenſum, niſi apud philoſophiæ prorſus imperitos: plures enim longè errores quàm ſentẽtiæ, pauciores paulò minus quàm verba: ita contingit omnibus, qui à populo & vulgo blandiente tranſeunt ad doctrinas altiores & ſapientiam tractandam. Sed de his hactenus. Vnum ergo quod ab initio propoſueramus, ſtatuendum erit: eam Syneſij obſeruationem negocioſam fore, & infinitam, nec tamen pro tanto labore vtilem. Sed magis dandam operam, vt quemadmodum Gemmarij ſolent veras ab adulterinis gemmas vno intuitu dignoſcere, ſic & nos vera ſomnia à vanis ſecernere valeamus: quòd cùm fuerimus adepti, ad genus rei tranſeundum erit: quod non adeò arduum eſt inuenire, quàm ſcire eligere quæ generis ſint diuini, & quæ tumultuoſa.

Eſt ſanè ſomniorum genus verum in hominibus præſtantibus, quique magnam fortunam conſecuti ſunt, aut conſecuturi: & in initiis operum, & cùm naſcituri ſunt, ſimile quid vident parentes: & tempora ſunt curarum & magnorum periculorum, vnde maximè ſub morte viſa vera apparent. Cùm ergo & in magnis curis aliquando, & magnis periculis longè frequentius talia appareant, pericula verò curæ, non curas pericula ſequantur, veriſimile eſt, ab iiſdem (vt dictum eſt, diceturque) cauſis vtrũque procedere. Quamobrem cùm non poſſint curæ periculorum eſſe cauſæ, ſed pericula potius curarum: erit, vt ſomnia ipſa proficiſcantur ex cœleſtibus conſtitutionibus. Et quemadmodum ad figuram imprimendam neceſſe eſt ſolidam eſſe materiam (nam non in aqua, nec luto bene imprimitur) & ictus eſſe vehementes: ita in ſomniis concipiendis oportet vehementem eſſe motum conſtitutionis cœleſtis, animamque non degenerem, ſed leuem ac ſolidam, vt excipere poſſit veſtigia formarum.

Sed adhùc vrget Cicero: Mirum eſt, quod ab ea die, nec antea, vllum ſomnium diuinum aliud viderim, ſi modò diuinum illud fuit. Cauſa eſt non obſcura, multitudo cogitationum: voluit enim ciues omnes qui in aliqua eſſent exiſtimatione, è facie cognoſcere: familias & cognationes, amicitias, odia, cauſaſque ſcire: prædia præterea, domos, villas, cenſum, pecuniaſque in fœnore collocatas ſingulorum: ſtudiis incubuit non ſolùm Rhetoricæ, Latinæque ac Græcæ linguæ, tũ

hiſtoriarum, ſed etiam philoſophiæ, cauſas agere, longiſque orationibus ciuium facta defendere aut oppugnare: quare vix locus erat inter tot imagines fingendi inſomnij: tum verò dolor, cùm vidit, multa exculſerat: & cauſa calamitatis maxima illi videbatur, certè non leuis fuit: potuit ergo ſemel videre, nec ampliùs. Ergo quatuor videntur eſſe cauſæ multa inſomnia vera videndi: Anima præſtans ac ſolida, nitidaque vt ſpeculum (quare qui talia vident, omnes memores ſunt, & plerunque acti ingenio præditi) motus vehemens (vnde in periculis maximis & initiis magnorum operum, vel dum mutanda fortuna eſt, vel in ipſo ortu, frequentiùs conſpiciuntur) Vacatio à ſtudiis (vnde mihi ceſſationem aduenisse exiſtimo ſomniorum anno quadrageſimò tertio, quod primum tunc ei muneri delegatus fuerim: ita Socrates potuit videre, dum in carceribus otioſus vel inuitè viueret: & Sylla ac Cæſar magis quàm Hortenſius aut Cicero, & Eudemus magis quàm Ariſtoteles) Temperantia præterea & continentia, omnium bonorum parentes.

Quamobrem illud diligenter animaduertendum quod dixit Hippocrates: Quæcunque præter naturam accidunt, vehementiora ſunt: ita inſomnia diuina, quæ aduerſantibus horum quatuor quibuſdam ſiunt: velut ſi à multa lucubratione, aut cibo potuque ac libidine: vel in ſumma animi relaxatione: vel quæ his adueniunt qui non præſtanti animo ſunt, hæc omnia cùm ab vrgentibus cauſis fiant: neceſſariò ſunt efficaciſſima, veriſſimaque. Sed adhuc redarguit nos Cicero cum ſuo Antiphonte: Curſori qui in curru vehi videbatur, cum alij victoriam prædixiſſent, quòd victores in Olympiis coronari & curru vehi ſolerent: Antiphon dixit: Vincendum à pluribus quòd eum qui in curru ſit quatuor equi (à totidem enim vehebatur currus) præcedere ſoleant. Atqoc ita duo alia refert exempla. Sed malignè cauſam hanc, non ex æquo iudicio inſectatur: neque enim ſolum hoc videri potuit, vehi ſcilicet curru: ſed neque ex hoc ſolo, ſi contingat, raro tamen eueniet, iudicare oportebit, ſed reliqua reſpicere, quæ ſimul videntur.

Sciendum tamen, eſſe tria genera ſomniorum quæ diuinitus immiſſa videntur: ſignificatiuum, monitorum, & deceptorium. Huiuſmodi duorum primorum exempla plurima in quarto libro habebis. Verùm deceptorium contingit, (non vt illud Amilcaris, cum ſomniaſſet intra Syracuſas cœnare, cœnauit quidem, non victor, vt exiſtimbat, ſed captus: vnde ambiguum dici potuit: & ſi prudens fuiſſet, deuitare licuit) cùm homo contrarium videt ad vnguem eius quod ſubſequitur: velut ſi certaturus in Olympia, vidiſſet ſe coronari, & inde in certamine vltimus eſſet: nam nec immeritò id contingere poteſt: admiramur enim victores qui coronantur, & victos qui vltimi omnibus ceſſere: nec ſcio exemplum vllum huius rei illuſtre, prætetquam Pompeij, cum in Pharſalica pugna victus eſt: præcedenti enim nocte ſomniauerat, ſibi in theatro Romæ vniuerſum populum Romanum plaudere! inde exornare ſpoliis Veneris templum: quod ſomnium victoriæ ſignum erat: non eius pugnæ, in qua non ſolùm victus ſoccubuit, ſed paulò poſt ex ea fugiens occiſus eſt dolo Achillis Ægyptij, ſtirpſque tota eius exciſa eſt. Quamobrem & horum cauſam inuenire expedit, ac dignoſcere quænam ſint huiuſmodi ſomnia: neque enim veriſimile eſt, Deum generaliter ac quaſi ſecondum naturam talia immittentem in huiuſmodi viris, tam raris exemplis, tentare illos decipere: tum maximè, quod non ex ſomnio ad pugnam adactus eſt, ſed hoſtis vafricia & ſuorum improbitate. Certum eſt enim huiuſmodi ſomnia non fallere niſi certaturos ſeu in acie, ſeu in monomachia, aut honoris cauſa: nam aliis contigiſſe huiuſmodi exempla nec legiſſe, nec audiſſe me memini. Quò fit, vt exiſtimem huiuſmodi ſomnia contingere ob nimiam mentis intentionem, dum cupidè aliquid deſideramus. Et ob id aliqua in hoc caſu tutiora ſunt: velut illud Syllæ, cum C. Marij filio dimicaturi, quando vidit patrem monentem filium ne ſequenti die prælium committeret: eſſe enim eam nomini ſuo infauſtam: plus fuit, quàm ſi vidiſſet admonentem vt pugnaret. Hoc verò cùm monitorium eſſet, adhuc euidentius eſt quàm ſi vidiſſet ſe in curru triumphantem vehi: at hoc etiam minus fuiſſet, quàm ſi ſe pugnaſſe ac viciſſe ſomniaſſet: obliquitas enim illa diuini oraculi argumentum quoddam eſt, vt nimia explicatio & claritas ſuſpecta, ne non ſomnium obuenerit nimia ſolicitudine & volutatione imaginum præcedentis diei. Ergo in huiuſmodi totum ſomnij decurſum conſiderare expedit, cæteraque ſigna ac coniecturas conſiderare, præſertim alacritatem animi proprij, tum militum & equorum. Sed hæc extra artem. Illud ex arte, quod etſi obliquè ſomnium votis faueat, videndum eſt diligenter vt aliquid ſit quod ad actionem futuram pertineat: vt ſanguine reſperſum eſſe: aut cùm exercitu Cæſaris fame premeretur, videri exercitum ſuum fame vrgeri: aut in pompa milites Cæſaris præcedere, ſuos autem ſequi (nam victi vincti in triumpho antea agebantur) vel puluerulentum eſſe. At vidit exornari templum Veneris, hoc potius pugnam decernebat infauſtam, quandoquidem hoſtis originem ſuam referebat ad Venerem & ob id Pompeius ſuſpectum habuit hoc ſomnium. Semper tamen ſigna ex contrariis deſumpta operationibus, principali prætetita, inauſpicata ſunt. Quanqoam de hoc Pompeij ſomnio à Plutarho adducto ſatis addubitem, quod Cicero, cui hoc recens maximè factum fuit, non illud prætermiſiſſe videri potuit, quòd ad ſuam confirmandam opinionem plurimùm faceret. Sed ſeu ſit, ſeu non, quæ diximus, certam habent rationem.

Ergo ſomniorum diſciplina omnium diuinationum certè præſtantiſſima eſt, præſertim cùm non, vt in omnibos aliis, liceat quaſi ludere, ac ridiculam facere. Etenim in ſortibus toties repetunt & mutant, vt pro mala bonam extorqueant, in extis tot victimas cædebant, vt vel inuitis (vt ita dicam) Diis

litarent: in Aſtrologia tot comminiſcuntur interpretationes, tot anſæ in diuerſa vertendi, vt nunquam mala genitura, nunquam certum ſit periculum, nec certa ſalus. Sola ſcientia ſomniorum non patitur has conuerſiones & deliramenta.

Igitur omni vitio vacat hæc ars? Non certe: nihi tale apud nos: habet ipſa impedimentum non leue: quod rariſſimè, nec cùm volumus, immittuntur: vnde eorum vſus, velut præclariorum gemmarum, raritate, nimia nos fatigat & torquet. Expectanda ſunt pauca in tota vita. Et quibus frequenter eueniunt, vileſcunt, ac vi illa illuſtri deſtituuntur: ſunt enim magnarum rerum prænuntia, atque vtinam tam ad manus eſſent, quàm reliquæ diuinationes: nihil certius, nihil pulchrius, nihil vtilius aut delectabilius videri poſſet.

CAPVT II.

De ſomniis obſcuris.

OBſcura ſomnia fiunt vel ratione imperfectionis nimiæ varietatis, vel ob res ipſas natura incognitas, vel ob magnam diſſimilitudinem cum ſtatu præſenti, vel ob fabuloſa. Ad caput igitur communium regularum recurrere oportet. Exemplum. Quidam vidit leporem factum eſſe filium ſuum: primò quidem timidum, & velocem in curſu, pronũciabit: vel ſi iam ſit adultus: tunc enim nullo modo ſomnium conuenit: nam ſi talis non ſit, non erit verum: ſi ſit, erit de manifeſtis vt cadat ex morbo comitiali, vel lapide veſicæ curabitur: ſcribunt enim medici, leporem totum combuſtum, lapidem frangere, & coagulum illius curare comitiales. Rurſus puer ſit, nec vllo tali morbo laboret: catamitum futurum exiſtimabimus: fabuloſe enim dici ſolet, nec vulgatum eſt, hoc animal vtroque ſexu vti. Si verò quis chimæram videat, vel centaurum, & huiuſmodi fabuloſa, à nomine, à forma, à ſignificato, à fabula: à nomine: vt Sphinx à σφίγγω, conſtringo, amplector, arceo: item à fabula: perniciem enim attulit Thebanis, atque exitium. Sic etiam errorem & perplexitatem denotat: à forma vt chimæra capite leonino, ventre & dorſo capræ, cauda & poſteriore draconis parte: mons eſt Lyciæ, cuius cacumen ardet, & leonibus abundat, media paſcuis, infima ſerpentibus. Ergo durum initium, & terribile: in medio negocij ſpes, & omnia mitiora: finem claudet dolus & inſidiæ, & veneficium forſan: à ſignificato, vt illud:

Necnon & Tytion, Terra omniparẽtis alumnum.

Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus
Porrigitur ——

Conſtat enim voluptatem ſignificari, ſeu libidinem: periclitandum ergo ob libidinem docet. Velut & Cẽtauros, magiſtratus ſignificare ex forma diſcimus, atque ſignificato: parte enim prima placidi, poſteriore feri ſunt. Significatũ etiã cẽtaurorũ eſt multitudinis incõditæ. Differt nomẽ à ſignificato: per nomen, intelligo etymon ipſius: per ſignificatum autem, id cuius cauſa finxerunt eam fabulam: cuiuſmodi innumera habentur exempla apud Phornutum & Palæphatum. Mulier cùm ſibi viſa eſſet hippocentaurum peperiſſe, duos vno partu filios edidit, propter duo corpora quæ habere finguntur: & ambo periêre, quòd animal huiuſmodi eſſe non poſſit. Alia ſomniauit, ſe expleuiſſe omnes Herculis labores, & igne abſumpta periit: ſic enim mortuum eſſe, poetæ fabulantur: nec ipſa huiuſmodi laborum capax erat. Viro autem præſtanti, idem ſomnium ingentem gloriam ſignificare poſſet. Quod ſi fabuloſa prorſus hiſtoria fuit ſimile quid ſomnians ſperabit ſed fruſtrò venturum. Dracones in homine conuerſi, heroas ſignificant: & ſimiliter lamiæ, nugaces præſtigiatores: leones, viros feros: ita mores retinent prioris formæ: & admirabiles caſus ſignificat. Ex cauſis etiam maximis ac præcipuis, ineuitabilibus fermè, obſcurorum ſomniorum, eſt miſtio rerum peractarum, memoria illas repræſentante: vel etiam deſideratarum adeò vt partem à parte ſegregare difficillimum ſit. Cum enim anima ſpe, metu, voluptate, triſtitiaque per ſenſus perturbetur: licet ipſa nec doleat, nec lætetur: perturbantur tamen viſiones à ſenſibus, ac ſi in ea bi affectus ſint, atque id eſt quod maximè impedit ſomniorum interpretationẽ. Oportet autem ſeparare memorata à viſis: aliter irrita erit omnis conſideratio: hoc autem aſſueſcere oportet ſenſim facere, adhibita maxima diligentia: velut aliis in rebus difficillimis. Vt verò ſepares, cogita quæ maximè mouerunt animum tuum præſentibus proximis diebus vt luctus, timor, ſpes magna, gaudium, lætitia, victa lis, iniuria, odium: atque ſegrega quod in eo eſt. Si frater aut parens, aut filius repræſentetur in ſomno, qui paulò antè perierit, vehementiam affectus & victam animam ſignificabit. Etſi etiam te moneat, haud tutum erit illis quæ dicit credere, cùm à nimia perturbatione animi procedant. Sed tamen ſi expreſſa ſint, negligere non oportet. Quod verò vnum ab alio ſeparat, eſt ordo. Vix enim fieri poteſt vt tam ordinata ſint quæ ex duobus generibus conſtant, quàm quæ ſunt vnius tantùm generis. Eximere autem oportet ſuperaddita, & iis fidere quæ animam in admiratione magna relinquunt.

Ex cauſis etiam obſcuritatis ſomniorum eſt: quoniam homines exiſtimant omnibus ſomniis magnas res ſignificari: quia ad quædam magnæ res ſequuntur. Sunt autem res magnæ: è bonis, hæreditas, lucrum ingens, inuentio theſauri, ortus filij, ſacerdotium pingue, amicus ſingularis & potens, amicitia principis, magiſtratus: è malis, mors illius vel filij, fratriſue, aut parentis, exilium, carcer, amiſſio facultatum, odium principis, amiſſiu membri, morbus diuturnus, inimicitiæ cum potentibus diuturnæ: ex indifferentibus atque ancipitis exitus vxor, lis, honor, ſocietas, iter, mutatio loci, ſeruus, ædificatio. In omnibus ergo magnis ſomniis mentem dirigit ad aliquid huiuſmodi: vnde cum nihil tale expectare poſſit, ambigit in interpretatione

ſomnium

Digitized by Google

ſomniumque obſcurum redditur. Exemplum inferiùs habebis. Cauſa autem cur ſomniis minima declararentur, eſt animæ illuſtris vigor, & quoniam non eadem ſunt magna apud nos & apud Deos. Propterea antiqui obſeruabant ſomnia circa magnas actiones: vt prælium, ingreſſum in prouinciam. Sunt enim (præter fatalia) de imminentibus quoniam, vt diximus, à cauſis imminentium monentur: atque ob id ſimilia ipſis euentibus: non ergo niſi rarò, etiam ex magnis ſomniis magna expectare oportet.

CAPVT III.

De ſomniis obliuioſis.

OBliuio in ſomniis conongit vel ob leuem impreſſionem, vel velocem motum, vel conturbationem. Conturbacio fit, ſuperuenientibus aliis inſomniis, & quandoque ſine illis. Quæ euenit ob alia inſomnia, fit ob moltitudinem negociorum, aut ob animæ ſenſum nimis exquiſitum. Egregium exemplum habetur apud Danielem, in ſacra pagina. Itaque non omnia ſomnia obliuioſa nullius ſunt ſignificati: ſed ſolum ea quæ vel ob conturbationem fiunt, aut quorum penitùs obliuiſcimur: quæ quidem exiguam faciunt impreſſionem, ſerò eueniunt: quæ autem ob velocitatem non imprimunt, valdè citò. Diſcrimen inter illa dignoſcitur: quoniam in his quæ parum imprimunt pauca videmus: in velocibus autem multa, ſic vt ex vno in aliud tranſgredi videamur. Porrò conandum eſt, vt maiorem partem in memoriam reuocemus. Quæ enim pars facilius in memoriam reuocatur, ea etiam euidentiorem & celeriorem ſortitur effectum: itaque operam dare oportet, vt quæ viſa ſunt, ad memoriam redueantur. Ergo vbi partem reuocaueris præcipuam, illa erit explicanda: bonum eſt autem, ſcribere quæ vidiſti, & per ſingulas partes conuenientia memoriam reducere: hoc præbet intellectus agens: vt vbi attigerit, oblita ſtatim ad memoriam reuocet: oſtenſum enim eſt hoc in Theonoſto.

Quæ verò ſomnia obliuioſa, viſa ſunt, deinde denuò ad memoriam redeunt, ob id hoc illis euenit, quòd impreſſio quæ impedita fuit à vaporibus, aut delituit ob leuitatem, ceſſantibus, vaporibus velut nube quadam emicuit, aut ab intellectu agente excitata eſt. Horum igitur ſomniorum effectus ſerò euenire conſueuerunt. Plerunque autem ſomnia huiuſmodi ad res non proprias pertinent: velut opes, amicos, & coniunctos: quoniam quæ extra nos ſunt, non ſolent nos adeò mouere, vt quæ ſunt propria nobis: eadem autem eſt ratio imaginum & rerum. Ita quæcunque per huiuſmodi ſomnia ſignificantur, ad alios quaſi transferenda ſunt: aut leuiter ac ſerò nos attingere ſolent.

Præcipuum habent aliud obliuioſa ſomnia, quod omnia ſunt vera: nam cùm ab intellectu ad memoriam reducantur, naturam retinent æternæ memoriæ, quæ in nobis eſt: æterna autem memoria tantùm verorum eſt: igitur obliuioſa ſomnia verorum ſunt, & non pertinentium ad nos, & tardè venturorum.

Ea verò ſomnia quorum ſtatim à ſomnio experrecti recordamur, paulò pòſt autem obliuiſcimur, leuium ſunt, & tardè venturorum. Poteſt etiam id ſomnium ex humoribus oriri: eiuſmodi enim ſomnia plerumque ex his fiunt: quam obrem & morbos etiam præcipuè ſignificant: hi verò minus, ad præſentem tractationem.

CAPVT IV.

De ſomniis imperfectis.

IMperfecta ſomnia quatuor ſunt generum: alia quidem, in quibos ſomnium non perficitur, ſed homo expergiſcitur: alia, in quibus in aliud tranſit: alia, cùm finitur definitque ſomniare, non dormire: alia demum, in quibus homo non recordatur totius ſomnij: recordatur tamen ſomnium perfectum vidiſſe. Palàm autem eſt, hoc ex genere eſſe obliuioſi. Tertium verò genus ab inicio noctis aduenire ſolet, ideoque ex cibis ac potibus orignem ducit. Cùm enim dormire incipiunt homines, halitus qui ex cibo aſcendunt, cùm non poſſint ſtatim animi ſpiritum ſiſtere, imagines oſtendunt: inde grauato ſpiritu conquieſcunt, ac nihil vident.

Dubitabit autem aliquis, quomodo, ſi non perfectè firmato ſpiritu neceſſe eſt inſomnia videri, quicunque in ſomnum incidunt, ſomnia non vident? Et rurſus, cur Garamantes nuſquam ſomnient, vt Plinius refert? Mihi quidem in his quæ iam ratione conſtant, nunquam moris fuit contrariorum experimentorum cauſam afferre, cur ita eſſe poſſint: niſi priùs quòd ita ſit compertum habuero. Verùm ad id quod prius adductum eſt: reſpondeo tam celeri motu homines in ſomnum delabi, vt deprehendi non poſſint. Illa initia ſomniorum: quandoquidem etiam iam inchoata ex memoria oblitterentur. Præterea ſomnia videntur, ex quiete ad motum tranſlato ſpiritu, non contrà: cauſa eſt, quòd motus ille paruus latet ſub magno & concitato: at in ſomno, veluti per noctem iam ſilentibus omnibus, quiuis exiguus motus deprehenditur.

Reliquum eſt igitur, vt de duobus aliis generibus ſomniorum imperfectorum dicamus. Eorum rurſus quod in aliud ſomnium relabitur, ad ſomnia compoſita pertinet: ergo de illis ſuo loco agendum erit, non hic. Quæ ergo imperfecta ſunt, ſunt in quibus expergiſcimur: nec refert an caſu, an natura id contingat: quoniam (vt dixi) naturale eſt quod videtur in omnibus, vel in pluribus. Præterea ſi Fato conſtant, eadem cauſa impedior, & fortuitò & natura impedior, ſcilicet infinita & omnipotente: id eſt, ordine ipſius Fati. Quamobrem vbi id contigerit, conſiderandum an ex magnorum ſomniorum genere ſit (hoc autem ſuo loco docebitur) an non: ſi non, negligere poteſt: in tanta enim

copia

copia magnorum & perfectorum ſumniorum, patui atque imperfecti curam habere, nimis diligentis viri eſt. At ſi magnum ſit, cauete oportet valde: quoniam id refert, quaſi amicus monere te velit, vulueritve, ſed non potuerit. Pleraque igitur ſomnia huiuſmodi mala ſunt, atque verenda. Conandum eſt autem, vt diligenti coniectura expleantur, vel ex partibus ipſius, quas iam memoria tenet: vel etiam auxilio præcedentium ſomniorum, vel ex rebus imminentibus, vel ſuccedentibus inſomniis. Porrò aliquid etiam conferent, quæ inferiùs dicam de compoſitis ſomniis.

Eſt verò ex imperfecti ſomnij genere illud, cùm aliquid in ſomno petere volumus, & ante petinnem expergiſcimur. Et rurſus cùm petimus, & ſtatim ante reſponſum euigilamus. Et cum non ſoluitur ſomnus, ſed ille minimè quæſitis reſpondet. Demum, cum reſpondet, ſed reſponſi non recordamur, ſed ſolius quæſiti. Igitur primum ſignificat, actionem ex eo genere nun inchoatam: ſecundum inchoatam non conſenſuros eos ad quos pertinet, illiſque inuitis: tertium, omnino repugnaturos, irritúmque negotium futurum: quartum, ambiguum euentu & ex genere obliuioſorum ſumniorum eſt.

CAPVT V.

De Somniis, in quibus euigilare videmur.

SOmnium in quo dormire videmur, impedimētum & vacationem à negotiis oſtendit: omnibus enim action bus dorm re impedimentum affert: ſed tormenta timenti, bonum: qui enim dormiunt, haud ſentiunt. Dormire in via, templo, ſepulchro, aut inter mortuos, mortem portendit: hoc tamen vltimum vitam ganeonis inter ganeones ductumm prædicit. In via dormire, etiam mortem repentinam prædicit. In templo, etiam auxilium diuinum, & ſeruari præter ſpem. Cognóſcere ſe ſomniare, mentis vigorem oſtendit, quo cognoſcit: mens etiam per ſomnum nec decipitur, cùm alij decipi ſolent. Signant & veritatem viſorum: nihil enim tam verè videri poteſt à dormiente, quàm dormire ſe.

Euigilare verò, eſt decipi ab aliquo, in quo maximè confidis: vel in errorem alium, cùm ab vno fueris liberatus, decidere: aut quæ tum videntur, vera eſſe: vt in comparatione ad ſomnum. Vera vigilia errorem detegit eorum quæ vera fuiſſe exiſtimauimus: ita falſa vigilia falſam oſtendit tum viſorum tum alias auditorum interpretationem. Euigilare in ſomno etiam illud oſtendit, quod dici ſolet: Noli dormire, teipſum expergiſcito: ſignant ergo periculum ingens, aut imminentem deceptionem. Modus eſt ergo ſomnij hoc, non ſomnium, ſed illud quod præceſſit. Videre ergo ſe experrectum, admonet vt animaduertas quæ videris: nam ea referunt negotiationem in qua dolus latet. Quandoque etiam ad negotia ſimpliciter diurna refertur, cum quod ſomniamus, obliuioni mandauimus. Vigilare inter dormiendum, quaſdam curas excellentes habere, aut habiturum eſſe oſtendit. Si euigilare nos exiſtimemus, ac rurſus dormire negotium intricatum ſignificat. Cùm enim ſomnium in ſe reflectitur, nihil refert an ſemel an ſæpenumerò accidat. Euigilata inſomnia generaliter dolos, detecta quæ occulta erant, & deceptionem oſtendunt. Eueniunt autem ob cognitionem imperfectam: nam alterius generis ſunt, quæ mox ſubiungemus.

Sunt qui in ſomno dormire ſe intelligunt, eſtque id exemplum quaſi eorum quæ ſunt à morte: igitur ſomniantem dormire ſe intelligere, veritatem ſomnij partim ſignificat, partim tollit: nam quæ vigilantes vident mente, non neceſſariò vera ſunt, imò rarò collimant: at ſic intelligere non poſſumus niſi pura anima: partim igitur hoc ſomnium verum eſt, partim autem non. Quinque enim ſunt ordines mentis noſtræ, vt ab operatione intelligendi comparatur: vel enim cognoſcimus vigilantes, vel dormire nos intelligimus, vel vigilare dormientes nos exiſtimamus aut omnino ſomniamus, aut profundè dormimus. Hæc autem ſi ex cauſa diſtinguantur, perfectè intelligentur. Anima primùm ſomnia vera videt: quoniam ex leuiſſimo motu ſpirituum à mente iuuatur: neque enim cum magno motu futura proſpicere poteſt, neque omnino ſine motu intelligere: cum ergo exiguum motum habet, in vigilia quidem non intelligit, aliis præpedita validioribus motibus in ſomno autem intelligit: quanto igitur motus leuior eſt, tanto exquiſitius quaſcunque minimas cognoſcimus differentias futurorum. Qui ergo vigilant, & qui profundè dormiunt, non præuident futuras: vigilantes enim impediuntur à ſenſilibus noniſque ſenſibus rerum: profundè dormientes nihil vident: qui verò intelligunt ſe ſomniare, vigiliæ proximiores ſunt, cú ſenſile cognoſcant. Eſt autem eadem ratio habitus atque priuationis: motum igitur validiorem habent in ſpiritibus: quare non adeò præuidere poſſunt futura. Duorum igitur qui per ſomnum concipiant ſe dormire, aut dormiuiſſe, hi quidem quòd vigilare ſe putant, falſa habent ſomnia, & deceptionem tum tunc, tum in actis atque agendis ſignificant: illi verò obſcura ac valdè dubia, quemadmodum ſunt ſpes vigilantium. Proprium tamen eſt quoddam horum, ac omnibus generale qui ſe ſomniare ac dormire intelligunt, leuem habere ſomnum, & valde perſpicaces ſenſus interiores, mēteque valida præditos: & quanto frequentius id contigerit: contingunt autem, licet rarò, miſtiones etiam horum: vt cùm dormire ſe intelligunt, deinde euigilare falſo videntur: tunc ergo liberata anima ab errore, rurſum in errorem incidit: nam qui ſomniant, omnes vigilare ſibi videntur, at hoc non cogitant: qui vero ſe euigilare putant, hoc ampliùs habent quod dormiſſe ſe exiſtimant.

CAPVT

CAPVT VI.

De mediis ſomniis.

SVnt quædam ſomnia ex ecſtaſis genere: cum homini quædam videntur, nec ſatis nouit an vigilans an per ſomnum talia viderit. Quinimo poſt multos menſes recordatur, & dubitat an ſit res facta verè, an viſa per inſomnium. Et in quibuſdam non poteſt certior reddi, niſi quia cognoſcit rem non potuiſſe eſſe. Et tunc etiam imaginatur ſe legiſſe, vel pictam hiſtoriam vidiſſe. Nonnunquam deuenit poſt longam citationem in vaſitatis cogitationem, cognoſcitque ſomnium fuiſſe per ſyngrapha & alias coniecturas, vocaturque vigilia ſomnifera: cui ad vnguem contrarius eſt ſomnus vigiliæ: ideſt, cùm homo per ſomnum intelligit ſe dormire: hoc autem eſt vigilare. Eſt & tertium genus, etiam medium: audit ſomnum, & expergiſcitur, & videtur iterum eundem ſomnum aut reliquum orationis intelligere. Et maius hoc eſt, ſi idem videre videatur. Ergo audire ſe vocari à mortuo, cognito hoc modo, ſignificat breui moriturum. Si autem vocem non agnoſcit, erit in magno vitæ diſcrimine, aut maximam animæ anxietatem patietur. Sed ſi qui vocare videtur, viuit, procul abeſt à periculo vitæ: ſed tamen admonetur de eo, vel de magna cura quam ſubibit cauſa vnius qui vocanti ſimilis eſt prænomine, vel arte, vel amicitia, aut huiuſmodi. Eſt & quartum genus medij ſomnij, vigilia ipſa, cum homo ante lucem, poſt eam dormire conſuetus, expergiſcitur: quod mihi ſemper magna mala & curas graues ſignificauit. Eſtque medium inſomnium: quia malum prædicit, & triſtes euentus: non tamen ſpeciem illorum declarat: vt ergo terribilis illa ſpecies in ſomno venturi mali, ſe oſtendens per ſomnum anima quieta, cuius ſit generis ſe prodit: ita hæc cùm magna ſit, & terribilis, hominem à ſomno iam obrutum cibo, cùm nihil poteſt percipere, exturbat, nec ampliùs ſomnum obrepere ſinit. Mihi ſanè ſemper (vt dixi, niſi bis, cuius cauſam ignoro) nuncia fuit rerum triſtium atque lugubrium nouiſſimè hac nocte præcedenti, ſcilicet quæ nonas Iulij præceſſit, Anni M. D. LXI. experrectus ante diem pluſquam per tres horas, cum nox per ſe breuis ſit, nec in ſomnum vlla arte redire cum licuerit, dubitabam malum, me aliquid auditurum noui: neque non vt antea, certò ſperare poteram, quod ex octuaginta vicibus bis (vt dixi) me hoc fefelliſſet, Itaque dum ſuſpenſus ſequenti die manerem, & incertus eorum quæ contigiſſent, manè primùm literas accepi, quibus intellexi, Piſcariæ principum negaſſe ſe conceſſurum quod ex pacto iam mihi à miniſtris regiis debebatur: eaque de cauſa munus profitendi, tum ob iacturam, tum dedecus, omittere cogebat. Dum domum ad prandium redeo, nunciatur, nepotem infantulum ex filio, morbo periculoſiſſimo laborare. Poſt prandium, cum inuiſerem præfectum vrbis, alter eius genere admonet me de quodam amico, quod ab alio, quem amicum exiſtimabat, in exiſtimatione grauiter læderetur. Id ego mei muneris eſſe putans, fide ſilentij accepta idem renuncio: ille ſtatim iræ impatiens, ac forſan de mea fide dubius, genero ipſi cuncta aperit: ita poſtmodum & ab illo, & ab eo de cuius maledictis agebatur, in diſcrimen magnum vocor: quod etiam ſi euadam, neutrius tamen perpetuam offenſam vitare licebit. Veſperi eiuſdem diei, quodam (vt ſeor) malo fato me vrgente, puerum anagnoſten, maximè mihi gratum, atque tum vnicum qui fide erga me eſſet integrate familiaribus, cùm cæteri parùm probi eſſent (credo ob aduerſam fortunam, caſuſque graues, quibus ab omnibus deſertus videbar) paulum abfuit ne iniuſtè (cùm, tamen eodem malo fato ille iuſtam de ſe ſuſpicionis eius cauſam impellente dediſſet) furti damnarem: vnde ille, quod quàm parum abfuit, meritò iratus abiret, quodque mihi reliquum eſſet boni totum euerteret.

CAPVT VII.

De ſomniis meridianis.

EST verò illud conſideratione dignum, an ſomnia meridiana poſſint eſſe perfecta: nam vt quæ media nocte adueniunt, propter cœnæ propinquitatem vana habentur: ita & quæ meridie ipſa: nam prandio proximiora ſunt, quàm illa cœnæ. Videntur etiam ſomnia efficaciſſima, quæ in magnis Solis mutationibus adueniunt: quales in illius ortu & occaſu: in altero enim lux ex tenebris, in altero tenebræ ex luce fiunt: quapropter ſomnia maximè circa ortum & occaſum Solis vigent. Meridie autem mutatio exigua fit, ſed qualitates vigent: ob id meridiana ſomnia ob hæc vana exiſtimantur. Sed cum etiam quæ media nocte accidunt, non omnino falſa ſint, nec id de diurnis exiſtimandum eſt: multo etiam minus de meridianis ipſis. At ea ſolum animaduertere oportet, quæ (vt dixi) multum animam mouent, & pura ſunt, ordinata atque perfecta. Tametſi enim parua mutatio contingat, & ob id in paruis ſpaciis, ob paruitatem ſpacij ſit inſenſilis, velut vngi vel fricari: aut in magnis ob paruitatem qualitatis, vt cum videntur verberari, aut currere, aut habere duo capita, non conſtanti ſomnio, cum tamen fuerit purum, ordinatum, perfectum, animamque ipſam admiratione atque ſtupore tum metu perculerit, aut ſpe impleuerit: neceſſe eſt vt mutatio magna facta ſit, non ob Solis ſitum, ſed animæ noſtræ liberationem: quapropter ſomnia huiuſmodi etiam vera ſunt, niſi ſint (vt dixi) imperfecta, obſcura, vel inordinata, vel impura & leuia. In ipſa autem meridie ſunt efficaciora quàm in cæteris partibus, eadem ratione quæ dicta eſt in Aſtronomicis expoſitionibus. Itaque memini me legiſſe, quoſdam in meridie de incombentibus admonitos, quorum alij dum cauerent, effugere periculum, alij dum contempſerunt, oppreſſi ſunt.

Somnia

Somnia tamen quæ poſt ortum Solis paulò contingunt, veriora ſunt meridianis: quæ autem ante occaſum, aut ſtatim poſt, imbecillia ſunt. An verò debiliora meridianis, quandoqnidem de eis non habeã experimentum, determinare non auſim. Satis ſit, ſi quæ dixi affuerint, poſſe eſſe efficacia: aut ſcias, quod Meridies oſtendit multa ſomnia & diſtincta, & præcipuè æſtiua, pluſquam faciat nox longè: & præſertim, ſi quis poſt fructua & caſeum diu dormiat.

CAPVT VIII.

De Ecſtaſi & tremore.

QVæ quidem per eeſtaſin videntur, idem habent ſignificatum cum idolis, & viſionibus euidentibus: nec tam propè abeſſe ſolent ab idolis huiuſmodi, quòd efficaces habeant cauſas, quæ quaſi in vigilia mouere animum poſſint. Etenim in eeſtaſim multis modis delabuntur homines: aut per ſyncopim, aut animi deliquium, aut etiam propriè abducto ſenſu omni externo, abſque alia cauſa id verò contingit conſnetis plerunque, & nimio affectu alicuius rei laborantibus. Verùm dices: Si ſenſus exteriores detinentur, interiores manent in eeſtaſi, in quo illa à ſomno differt? nam & in ſomno eadem contingunt: neque dicere poſſumus, manere motum in eeſtaſi: nam etſi maneat, etiam in ſomno manifeſtiſſimè manet.

Dicendum eſt ergo, eos qui eeſtaſim patiuntur, omnia audire, non autem videre: atque in hoc à ſomno differt: nam in ſomno diſcreta vox non intelligitur, ſonus tamen dormientem mouet aliter non excitaretur: in ecſtaſi autem etiam vox ipſa intelligitur, ſed quaſi ſonus aoræ & procul veniens: in vigilia autem tota vox percipitur, cum ſenſu atque ſignificato vocis.

Ergo ex hoc perſpicuum eſt, auditus ſenſum tenuiorem eſſe quàm viſus: ſiquidem internis ſenſibus qui in ſomno manent, auditus magis quàm viſus aſſimilatur.

Etenim ecſtaſia medium eſt inter vigiliam & ſomnum, ſicut ſomnus inter mortem & vigiliam ſeu vitam. Et in ecſtaſi ipſa ſopitur viſus, non auditus, niſi (vt dixi) ex parte. Plenius etiam in ſomno viſus, quam auditus: nam delato lumine magno, tametſi apertis (vt multi facere ſolent) dormiat oculis, non expergiſcitur. Auditus ergo tenuior eſt, & magis diuinus, quàm viſus. Ob id etiam cæci multi, prudentes: non ita ſurdi. Cùm ergo viſa in vigilia, certiora ſint viſis per ſomnum, erunt etiam viſa in ecſtaſi (quæ vigiliæ propior eſt quàm ſomnus) certiora inſomniis: & eadem ratione clariora & euidentiora. Quòd ſi ſomnus idola profert, quanto frequentius ecſtaſis. Et vt vigiliæ propria ſunt ſemper idola, ſomno viſa familiariora idolis; ita ecſtaſi idola familiariora viſionibus atque imaginationibus quibuſuis. Quemadmodum autem eſt via quædam ſomnum conciliandi: ita etiam ecſtaſin.

Quæreret autem quiſpiam non immeritò, cur in ſomnum naturaliter & ſingulis diebus decidamus omnes: tam pauci, atque pauci illi tam rarò, decidant in ecſtaſin? adeò vt ob raritatem, & viſorum euidentiam, plerique arbitrentur: Deorum eſſe monita quæ videntur per ecſtaſin, aut audiuntur: alij verò etiam fingunt talia eſſe.

Igitur cauſam eſſe reor, quòd difficilius ſit circa medium conſiſtere, quàm extrema: vnde etiam virtus: quia circa medium eſt, in ea conſiſtere difficillimum ſit: itaque non niſi per morbum in eeſtaſi conſiſtunt homines, aut ex animi robore, aut proprietate. Ego ecſtaſin (vt alias dixi) cùm volo, patior: ſed in ea tandiu conſiſtere nequeo, donec aliquid videam, niſi poſtquam modum videndi imagines illas dæmonum inſtar inueni. An verò in eeſtaſi (vocant aliqui phanaticos huiuſmodi homines ἀναγωγὴν melius Dionyſius, ſed nec ſub illo ſenſu propriè cùm diuina contemplantur: neque ergo eſt is mentis raptus, nec ſtultitia aut inſania, nec furor ſacerdotum Cybeles deæ: ſed (vt dixi) naturalis ſtatus in medio ſomni atque vigiliæ, in quem ex doloribus etiam maximis ſæpe numerò incidunt homines) liceat videre quicquam, ac ſimul audire, verè dubium eſt. Sed non, dum audiunt hæc, vident, verùm cum non audiunt.

Igitur planè ſomnus eſt? Non equidem: interturbantur enim voce, ſi audiant quicquam: vident autem cum non audiunt, audire tamen poſſunt: cum qui dormiunt, nec audiant, nec poſſint audire. In hoc ergo conueniunt ſomniantes, & eeſtaſi deprehenſi, quod vtrique ſilentibus ſenſibus omnibus, & omnibus etiam (excepto auditu) vinctis, talia vident: ſed ecſtaſi deprehenſi audire poſſunt, qui dormiunt non poſſunt.

Cùm verò in ecſtaſi minus ſoluta ſit anima à ſenſibus, & ob id magis quam in ſomno præpedita, oportet ſi videre aliquid debent, adeò illam purgatam eſſe, ac tenuis ſenſus, vt etiam alligata catenus corpori ab imaginibus illis, moueatur: imagines autem illas vehementius mouere: quare per ecſtaſin viſa, vera ſunt, & præſentia.

Porrò ecſtaſim efficere ex intenta cogitatione licet: tum etiam aliis modis. Diuinam autem non adeò facile: cogitationi enim intenta anima quomodo alia videbit?

Atque vt hoc nobis cum aliis commune eſt: ita proprium, ſentire me prorſus vigilante cubiculum tremere, manetque diu id ſymptoma.

Cùm verò anno præterito bis, circa initium anni, iam die adulta, me cubante eueniſſet: ſtatui, ſi rediret, animaduertere cauſam: nam cùm ſurrexiſſem, quieuerat: iterum cubante cùm rediiſſet, animaduerti eſſe ſpiritum leuem, qui non in corde, neque circum, ſed paulo inferius palpitabat. Sed cùm tremor ille à nullo perceptus foret (dico cubiculi) id reſcire non licuit, quia tum nemo aderat præſens. Vt ergo ſpiritus circumuoluti in cerebro, circumuerti quæ exterius ſunt demonſtrant: ita ſub corde, tremorem illum circumſtantium. Itaque deſij timere, quòd morbi loco eſſet, non oſtenti. At cum plures

ſentiunt,

ſentiunt, nec tamen extra cubiculum, oſtenti, & non leuis, loco habendum eſt. Verum ad eandem cauſam in illis etiam referri poteſt: vt vna cauſa ſit communis.

Si igitur illa ex aſtris ſit, vt cum pluribus ſimul aduenit, veriſimile eſt portentum eſſe, & pluſquam ſomnium naturale tamen, & vt ſomnium luctuoſum, calamitoſumque.

Obſeruaui, cùm iam annus ab vtroque exceſſerit, an aliquid portenderet: timui enim meis. Sed Dei gratia, ſeruati ſunt omnes: periit ſolum Gogliermus familiaris, adoleſcens valde mihi charus. Exiſtimo tamen metus & ſolicitudines ſignificare: tametſi naturali ex cauſa pendeat: quandoquidem cauſa illa generalis, non propria fuerit.

CAPVT IX.

De ſeipſo duplicato.

DVo ſunt cùm anima ſeparatur à corpore, ideo mortis eſt ſignum. Eſt & ſignum morbi in ipſis ægrotantibus, nec tum aliud quicquam ſignificat: quoniam viſum non eſt, ſed turbulentia animi, ob vapores morbificos. Significat & in ſanis vxorem, vel amicam, quæ te vehementer diligant: & fratrem optimum, eſt enim ferè alter: & optimum amicum. & filium tibi ſimillimum. Et decepturum te aliquem: nam qui decipit, duplicem ſe exhibet: vnum apud ſe, alium apud eum, quem decipit. Significat & ancipitem conſilij: nam qui ſic ſunt, quaſi duo ſunt in vno. Oportet igitur occaſionem præſentem conſiderare, & iuxta illam iudicare.

Poteſt & ſignificare hominem tuo prænomine appellatum, ludente imagine, & grauia ad leuia transferente. Et tum diligenter animaduertere oportet, maximè ſi aliàs tibi fuerit ignotus: namque ab eo mali aliquid aut boni inſignis habebis: tales enim ſumus erga nos ipſos, vt vel vehementer nobis ſimus vtiles, ſtudio vel errore pernicioſi: id ergo decernit hoc, illum nobis adeò eſſe ſimilem, vt ſub noſtra perſona ſignificetur.

Animaduertere autem oportet: quonam pacto alter ab altero ex ea duplicatione aliter atque aliter affectus ſit: nam niſi aliquod fuerit diſcrimen, morboſum eſt. Sin autem fuerit, caue ne aliquem tibi ſimillimum aut coniunctiſſimum lædas, aut ab illo lædaris.

In hoc autem genere ſunt etiam ſomnia, quæ ſupra cogitationem ſunt: veluti eſt, in duobus locis ſimul eſſe, aliquid eſſe ac non eſſe, ac huiuſmodi: quæ mens in ſomno concipit: dum vigilat, cogitare non poteſt.

Atque hæc quidem omnia vanas cogitationes, ſpes inanes, admiranda quædam initia, ſed ſine fructu portendunt: & perſæpe etiam perniciem, vnde ſperari nulla ratione poterat: & morbos & anceps conſilium, ac inextricabilia negotia.

CAPVT X.

De expoſitione ſomnij in ſomno.

DEmiror maximè, illos qui de vna tantum re ſcribunt, adeò eſſe imprudentes, vt pleraque capita, & maximè vtilia prætermittant: in quibuſdam autem adeò ſint prolixi, quæ tamen ad rem multùm non faciunt, vt tædium pariant. Velut Artemidorus Daldianus, qui huius fermè princeps diſciplinæ habetur, circa differentiam ciborum, quæ minima quaſi eſt omnium quæ in ſomnis conſiderari poſſunt, ſingula quæque diſtinguit: at verò in generibus ipſis quæ omnia maximi ſunt momenti, quàm multa prætermittit? velut hoc caput, & Tertij libri noſtri partem maximam. Neque id factum ab eo eſt, quod ſolum comperta experimento tradiderit: tunc enim laudandus eſſet: ſed conſtat, doctrinam ex reſolutione illum facere conatum, ſed non potuiſſe ſcopum attingere. Prætermiſit & idem multa quæ à nobis in Primo libro tractantur: Secundum quoque totum. Neque in Quinti libri ſui, qui Quarto noſtro aſſimilatur ea attigit, per quæ fides ſomniorum confirmaretur. Ergo ſomnia hæc ſpecularia vocantur: quoniam ſi quis ſpeculum iuxtà ponat, videbit in ſpeculi alterius effigie, quæ in alio conſpicitur ſpeculo, imaginem propriæ faciei, aut alterius cuiuſpiam rei.

Exponam autem infrà duo exempla, vnius quidem in quo erat veſtigium ſpecularis ſomnij, alterius quod prorſus erat ſpeculare, non ſolùm euigilatum: & de euigilatis ſuprà ſermonem habuimus.

Videntur autem tria repræſentationum genera. Primum, cùm videmus rem, diſcernimuſque qualis ſit: vt mortuum, quòd mortuus ſit, licet loquatur: non tamen eò pertinent mens, vt quod eſſe non poteſt, dum videt, ſomniare ſe intelligat.

Secundum, cùm cognoſcit ſe ſomniare ob id, quod id videt, tale non poſſe eſſe verè cognoſcit.

Tertium, cùm id ſuperaddit, vt interpretationem audire ſomnij videatur: quamuis in hoc fallatur, quod tum cùm audit, vigilare ſe exiſtimet.

Igitur in ſomniis ſpecularibus, primùm quod maximè ſomnium eſt, conſiderare oportet, atque in eo verſari iuxta regulas paſſim conſcriptas. Quod ſi appareat expoſitio ſomnij, illam rurſus comparare oportet ad ea quæ tum apparent: nam ſi ea expoſitio à diuo, aut ſacerdote, aut ſapiente aliquo fiat, Idoli rationem habebit. Sin autem ab incognito, vel amico quopiam, ſed imperito: quæ ab incognito fit, ſi ſpecie liberali ſit, idolo proxima erit: ſin autem improba, & viri praui, per oppoſitum erit interpretanda. Demum ſi à muliere, vel viro cognito vulgari, non tamen amico, ad ſimulachrum referenda erit. Ea igitur quæ expoſitione adduntur, palàm eſt, addenda eſſe ſomnio: velut ſi viderem me eſſe aliqua in vrbe, iuxta illa quæ

ibi videro ſomnium interpretari oportet: at cùm nomen ipſum ei additur, & nominis interpretationem iuxta ea quæ dicta ſunt, addere oportet. Omnia quæ dicta ſunt, in perſpicuo eſſe intelligo præter vnum: ideſt, cur addatur nomen illud ab alio: nec à ſeipſo, vt reliqua, concipitur. Contigit id propter perſonæ naturam, quæ in conſiderationem venit: ergo in huiuſmodi etiam habenda eſt ratio perſonarum, vt dicemus inferiùs.

Ergo in ſomniis ſpecularibus id diligenter obſeruandum, quod velut effigies vltima minus videtur: & in iride tertiam reflexionem videri negant: ita quæ ſuccedunt primo ſomnio, ſunt obſcuriora præcedentibus: quo fit, vt etiam minus certa ſint. Videntur ergo inſita illa in profundiore ſomno: quoniam impreſſa firmiter non poterant obliterari: ſed ſuperueniente noua imagine, ſuperinducitur velut cortex alius: & quod prius viſum erat, obſcurius redditur, ſed additis nouis rationibus, faciliùs tamen ſuſcipit interpretationem: vnde eiuſmodi ſomnia ſemper imperfectam retinent expoſitionem, & inæqualem multiplicemque naturam. Fieri autem poteſt, quod aliquid proprium retineant: certè robuſtæ mentis ſignum ſunt: vt etiam iris, quæ aliam remittit, neceſſariò valdè conſpicua eſt. Diuerſis etiam ſomniorum & imaginum & ſubiectorum ſubſtantiis conſtaut.

CAPVT XI.

De ſomnis terribilibus.

SOmnia terribilia ex rebus ipſis fiunt: ſi quis in prandio edat ſanguinem nigræ ouis, aut agnæ, cum ſale, dormieritque paulò poſt in pellibus nuper mactatæ eiuſdem atque aliarum furuarum pecudum, nódum bene ſiccatis, ſomnia videbit terribilia: præſertim ſi pridie ieiunauerit, edatque cum ſanguine illo in prandio tria folia ſolani viridis, eius quod erucæ ſimilia habet decem aut duodecim ſtipitibus, à radice concaua alba cubito longa & craſſa ſurgentibus, in quorum vertice nucleus quaſi oliuæ fructui ſimilis, ſed piloſus extat, flore nigro, fructu corymbi, quali in hedera ſed paulò maiore ac molliore (quamuis vſus maior ſit radicis) capiti verò ſupponatur ſilicis magni fruſtum cauum, nigro ac cinereo colore diſtincti, atque ſplendentis: huiuſmodi enim eſt Necyomantia Homeri, poetico & antiquo ſub velamine ab illo deſcripta. Forſan & radix herbæ quam Veneri vocant *Beladona*, loco ſolani faciet: aut fructus ille ſpinoſi mali. At verò meliora & certa euadent, ſi horum loco panem cum amygdalis recentibus, & ſale ſaccharoque edat, ouium albis pellibus incumbat, caſeumque ouis edat, aut ſanguinem candidæ ouis: ſimiliter in prandio: lætiora enim & puriora ſomnia euadent: capiti quoque candidum ſilicem ſubſternat.

Cæterùm ſi non ex cibo terribilia ſe inſinuent ſomnia, procuìdubio magnorum impendentium malorum ſigna ſunt: nam ſi etiam ex humoribus accidant, furorem aut melancholiam ſignificant: aliter autem mortes, luctus, carceres, tormenta, exilia, longos morbos, inſidias, iras principum, infamiam, iniurias inultas, perſecutiones graues & diuturnas, mendicitatem, & mille alia quæcunque poſſunt excogitari mala portendunt. Sunt autem terrorum plura genera: peſſima hominem excutiunt è lecto: pernicioſa enim ſemper ſunt: inde, quæ ſurgere cogunt: poſt, quæ clamare. Quæ ad nihil horum impellunt, non adeò vndequaque ſunt exitialia. Sunt autem deteriora, in quibus nihil certum cognoſcitur, aut in quibus quod futurum eſt, perſpicitur tanquam idolum: vt ſe à latronibus vel ab aliquo alio occidi. Quæ autem à mari, fluminibus, terræ motu belluis, igne, fulgure, grandine, ſupplicio impendente, minus mala ſunt: illa enim plerumque humorum exuberãtium præter rationem ſunt affectus: hoc vltimum verò vnum propriam habet ſignificationem, quæ ſuo loco dicta eſt.

Filio Violantæ Marinonæ, matronæ nobilis, duodecim annos agenti, antequam crudeliter à familiari, cui pueri cura demandata erat, occideretur, multis diebus apparuit ſomnium, quo occidi videbatur, & cum clamore expergiſcebatur.

Terribilium ſomniorum ſexdecim ſunt differentiæ: alia enim fiunt propter montes & ruinas, alia à fulgure, alia à terræ motu, alia à caſu, alia a naufragio, alia à ſupplicio publico, alia à latronibus vel aliis hominibus, alia à feris, alia à ſerpentibus, alia ab obſcuritate, alia à die Iudicij, alia ab incerta cauſa, alia à morte, alia à peſte, alia à fuga, alia à mõſtris. Harum omnium, caſus & ruina ſemper maximũ malum ſignificant. Incertus quoque terror malus eſt, ſed non adeò. Naufragium etiam malum eſt, & iacturam ſignificat, turbas & tumultus. Terræ motus, publicum ſupplicium, & mors, fuga, & monſtra, & obſcuritas non ſemper malum portendunt. Dies iudicij ſignificat iuſtitiã in loco illo in quo apparet iudiciũ illud & finem curarum & negotij. Monſtra, ſignificant hominem notum ſub ignoti ratione Obſcuritas autem, errorem, timorem atque ignorantiam. Fuga hominum bellum portendit, & peſtem, & calamitates publicas: non tamen neceſſe eſt vt ſomnians ex his lædatur. Serpentum ac ferarum timor ingens, ſi non lædant, malum non portendunt, ſed periculum tantùm. Si autem te aggrediantur, etiamſi non lædant, modò in pugna ſomnium ſoluatur, malum ſignificant.

Omnia præterea ſomnia quæ perpetuam ſignificant coniunctionem, aut ſeparationem, & quæ ad ea quæ ad funus pertinent, & quæ ad pompam, & quæ ad mutationem vitæ (de quibus ſuo loco dicetur) periculum indicant, & ſuſpitione non vacant. Sicut & vehi in animali magno, maximè elephante, & præcipuè mulierem, tum ob naturam rei, tum quia feretro elephas aſſimilatur. Et ſi quis monte deferri videatur, dupliciter periculum portẽdit: & magnitudinis ratione, & naturæ repugnantia. Sic diſceſſus in longinquas terras, & vale & ſalue ſuis intimis: domus in cœlo, in nubibus, ſub terra: liberari, cùm non ſis ſeruus: exire è carcere, cùm in eo non ſis:

nubere ſenem, diuortium celebrare cœlibem eſſe in vtero matris: concumbere cum mortuis, maſtrubari, fellare: dare veſtes, argentum, cibos illis: in tenebras ingredi cum eis, nec exire: deferri ab illis, nauigare, concedere veſtes proprias, quas induat & exuat, terribile eſt, atque mortiferum. Velut & cum diis iungi, verberari ab illis, colloqui cum mari, ebibere totum vnum flumen, conflagrare vel ruere domus culmen, amputari vel conflagrare pedes, hiatus ſepulchri paterni, oculis ambobus aut naſo carere, aut etiam capite: oſſa nudata ſua cernere, lugubrem habitum ſuorum videre: matrem ſibi incumbere, paſcere minuta animalia, tanquam abeuntem lachrymas fundere: vocari ſe à dæmone, aut mortuo cognito, nec cum videre, ſed agnoſcere cuius ſit vox: domum ſacerdotibus aut luminibus plenam videre, claudi in area, frumentum aut plantas è corpore oriri: mures, formicas, in os vel aures ingredi: liberum ab omni ſolicitudine eſſe cum coniunctis tuis mortui celebrare nuptias, lethalia valde ſunt. Magiſtratum, quem ciui non liceat gerere, aut dignitatem muliebrem adeptum eſſe, vel è collegio alienæ vrbis, quod ciuibus illius vrbis tantùm concedatur, etiam mortis ſignum eſt. In cauponam & lupanar incognita ingredi, nec egredi, aut ad Tartara deſcendere cum hoc proprium mortuis ſit, & ſub terra, illa verò ſint communia loca, mortem ſignificant. Veſtem ea ea materia ex qua tegi ſolet feretrum, induere: talia agere, pati, priuari, quibus ſolent cadauera aut mortui priuari, agere, pati, omnia funeſta ſunt. Præterea luteum teſtaceum factum eſſe: aut etiam teſtaceum, verti in immortale aut immortalem eſſe factum mortale rurſus. Ceræ ſomnium propter plura terribile eſt, & lethiferum: cera enim cùm ex aluearibus detrahitur, apes pereunt. Cera alba funera decorantur. Mortuis omnia langueut, velut quæ cerea ſunt: imagines quoque ceteæ ſolent templis appendi, cum quis magnum euaſit infortunium. Cera vtimur in vlceribus quibuſcunque, tum doloribus, ac ſimilibus. Veſtes inducere ligneas aut lapideas, lethiferum rurſus eſt. Focum apud exteros ædificare, ſibi extruere ſepulchrum, atque adornare: domum ignotam ingredi, in qua plurimæ ſint officinæ, cuius habitatores mortuos eſſe intelligas, mortem portendit.

Terribilia ſomnia ſunt, quæcunque ingens aliquod malum prænunciare ſolent. Sunt autem mala ingentia, mors tum propria, tum coniunctiſſimorum: vincula perpetua, vt deportatio: morbus aliquis inſanabilis, & fœdus, vel ſæuus, vt elephantiaſis, carcinoma, lapis veſicæ, & pauperi hernia, & amiſſio viſus aut auditus: tum extrema inopia: reliqua omnia à forti viro ferri non ſolùm poſſunt, ſed debent: vno adiecto, quod omnibus deterius eſt, licet feratur, inſania ſcilicet.

Aliqua verò terribilia dicuntur inſomnia, ab effectu non ſignificato: qualia ſunt, ſi quis ſe inter dæmones aut mortuos videat, à quibus terreatur: hæc enim ſomnia nihil terribile ſignificant: quoniam ſubſtantiam definitam non habent, eò quòd apud multos huiuſmodi opinio inanis habeatur, ſcilicet vel quòd ſint, aut quòd lædere poſſint. Et ſimiliter terror rerum quæ non perficiuntur: vt ſi mona cadere videatur, non tamen cadat, aut in alium locum decidat atque ita de fulmine: hæc quidem pericula, non damna ſignificant: illa verò, inanes aggreſſiones ac metus. Quæcunque verò ex his à quibus timere non debemus, videntur terribilia, ſiquidem à parentibus iuſtiſque viris, flagitia noſtra denunciant: ſi autem à filiis, aut improbis parentibus, quibus tamen dum viuerent, chari eramus, errores noſtros, qui nobis damnum ingens ſint allaturi, oſtendunt.

Omnia acria, & præcipuè allia, cœpe, ſinapis, & ſiliqua rubra, luctus & lachrymas decernunt. Hæc quidem (dices) ſuperiùs enarraſti: ſed tamen ſi lachrymas, ſi ſuſpiria, ſi terrores excitant, longè deteriora erunt, & firmius habebunt ſignificatum. Miſerabilis quoque diſiunctio à te, luctuoſa eſt, ſi vel parens, aut filius, aut frater vxorve à te diſcedat. Quod filius & vxor vale ſibi inuicem dicant, tu autem defleas, hunc diſceſſum ſi quidem primus luctus ſignum non edat, ille ſolus morietur: ſi autem edat, ambo morientur ex hoc ſomnio: velut contingit Timagoræ & Meleti, qui vna nocte periere. Et communis luctus ſignificatio eſt, videre coniuncti etiam lachrymas, aut gemitum, ſuſpiriave: affici verò eo dolore, veluti ſi cui videatur cum terrore vxorẽ lachrymas effundere, morietur communis filius: & ſi ipſe afficiatur adhuc, filius morietur: nam non lachrymas effundit quia non vt illa quod futurum eſt, nouit. Sed ſi omnino non afficiatur, aut non morietur filius: aut morietur filius quidem, ſed iniuſſus non matre: luctum ſignificant, quæcunque conſueta ſunt genti: atque in his mores potius quam rem ſpectare oportet. Alij barbam nutriunt, vt Itali: alij radunt, at olim Græci: alij cineres ſuper caput ſpargunt, vt Hebræi. Suas ipſius carnes edere, aut etiam mordere, luctuoſum eſt. At ſi cui ex domeſticis aut domino domus, nouæ portæ in domo ipſa videantur, dominus domus morietur. Quod ſi præter id, etiam intus videantur claudi, ea mors exitium toti familiæ afferet.

Porrò in igne eſſe, vel glacie, lectos multos videre, ac etiã per illos ambulare, & ſuper eia nec non vnguenta parata, æſtus animi ac corporis ſignificat, & calamitates: non tamen adeò, vt luctus acerbus: ſi tamen cum miſeratione, ſint ac terroribus, nonnunquam etiam luctu, ſeniores erunt. Volutari in cœno, iacere in fimo, linteo detergi poſt ſudorem, aut ſudare ſanguinem, præſertim toto corpore, maximas oſtendit calamitates: ſæpe verò quæ detergit cauſam calamitatis. Mœſtus, & multo ſilentio videre obrutos amicos atque coniunctos, magna declarat infortunia. Idem, ſed non adeò magnum eſt, ſi viderit inimicos lætos, ridentes, congaudentes. Deos, aut propitium diuum audire dicentem: Væ tibi, aut triſtem & lacerum, vel quaſi exarmatum videre, miſerias ſine auxilio aliquo portendit. Coniugium cum dæmone, cum tartarea furia, cum ſerpente, tum magis concubitus, etſi peſtifer ſit, ſaltare cũ ſceleto, celebrã

in domum admittere, funeſta, prodigioſa, horrendaque ſunt, ſuntque ſemper. Præterea obcæcare, obſurdeſcere, dentes omnes cadere, ruere ex alto, brachia amittere, aboleri nomen tuum, ſi non exilium hoc ſignificet, maiora certè mala portendũt. Vngues aut pilos omnes cadere, maximos ſaltem, terrores indicat, & imbecillitatem omnium operationum, magnamque omnium bonorum imminationem. Cyclopis viſio inauſpicata eſt: & illius antrum apertum, & tragœdiarum repræſentatio, formidoloſa ſunt, & ruina pulchri ac nobilis ædificij. Sacrificare cacodæmonibus aut diis inferis, luctus aut mortem prænunciat. Si cui vel regi vel priuato videatur auferri dimidium eius quod poſſideat, primum quidem ab inimicis ſpoliabitur bonis: inde etiam paulò poſt morietur: nam vt dici ſolet, dimidium eſt pluſquam totum. Omnia in domo etiam conuerſa videre, vt puteum, latrinam, vaſa culinæ, vinaria: euerſionem bonorum omnium, dico opum, actionum, & amicitiarum ſignificat. Refert Scirnacham Indus, quendam adeſſe Serim illius magiſtrum, interpretemque ſomniorum, ac dixiſſe: vidi me equitare equum præſtantem, & cùm ambulaſſem mille paſſos, illum ſuſtuli humeris, ac detuli tantundem: cui Serim dixit: Quando hoc vidiſti? tum ille: Sub auroræ: cui Serim: Breui in prælio occideris. Quæcunque etiam magno cum ſtrepitu & abſque lumine fiunt, aut ſub terra reconduntur altius, mala ſignificare ſolent.

Quæ verò miſerabilem inopiam portendunt, ſunt cum gemitu aut terrore, ſed hoc rarius: aut cum lachrymis, quod frequentius eſt. Si quis ſegetes ſuas ab alieno demeti videat, fructus colligi ſibi eradi omnes pilos, atque barbam tõderi, veſtibus ſpoliari, ſi detrahi ſanguis, ſi quicquid eſt in quo maximam ſpem collocauit, ſi frigus, & niues, tum verò grãdines & pruina, dupliciter inopiam ſignificare ſolent: & ob frigus, & quod fructus ac ſata deſtruere ſoleant. Tum verò ſordidus panis, & furfureus, & ſtactæ ſiccæ, & aqua pro vino in doliis & in menſa, & murum atque aranearum abundantia, & culcitra antiqua & obſoleta, & lectus ſordidus: omnia hæc ſummam pauperiem denunciant. Sed & collo vinctum eſſe, ſi voluntariè, amicis aut adulatoribus ſua largietur: ſi per vim, auferẽtur litibus, aut ab inimicis, & omnino per vim: vt à principe magiſtratibus: nam vincti, vt liberentur, omnia dare ſolent. Venter quoque vacuus paupertatem nunciat: & ſi flatu plenus ſit, diues tamen exiſtimabitur. Et ſi vulnus inſanabile accepiſſe videatur, breui omnibus bonis ſpoliabitur. Ex propriis autem ſignis paupertatis, atque cauſa potentioris viri eſt, cum tu vel domus tua vel ager abducitur à flumine vel torrente. Sed ſi mergi & aqua obrui videatur aliquid horum, impenſis propriis & à creditoribus ſpoliaberis.

Nihil tam ſimile eſt paupertati extremæ, quàm morbus: qui enim ab alterutro horum premuntur, pariter multis indigent, alieno imperio parere coguntur, frigus & æſtum patiuntur, triſtantur, aliorum auxilio opus habent: quod deſtinarunt, efficere nequeunt, cum multa alia. In vniuerſum ſomnia terribilia plerunque mala ſunt: atque eiuſdem generis malum portendunt, quale eſt cauſa terroris: Et ſi cum miſeratione ſint, luctuoſa ſunt. Et ſi perſeuerent cum ignota, cauſa inſaniam denunciant Et ſomnia mortuorum & ignotorum hominum, ſunt eius ſignificatiua.

CAPVT XII.

De ſomniis magnis.

SOmnia magna trifariam adueniunt: aut ex actionibus noſtris, aut tempore, aut euentibus. Actionibus quidẽ noſtris, vt potiſſimum cum inierimus magiſtratum, aut decreuerimus aliquod magnum opus inchoare, vel cum mutauerimus regionem. Et generaliter in omnibus initiis, vel ſub initiis magnarum mutationum: & præcipuè cum quis in templo magno, Deo & diuo loci ſacrificauerit, ibi moram ducturus. Ex tempore, in initio anni ſcilicet, calendis Ianuariis, in die proprio natalitio, primo die lunæ: ſed hoc rarò extenditur vltra menſem, quod promittitur: & ſimiliter in Calendis menſis: vel ſi quid videatur die aliqua, qua quis inierit magiſtratum, aut dignitate ornatus ſit, aut parentes aut filium aut fratrem aut vxorem amiſerit, aut infortunium aliquod paſſus fuerit. Ex ſucceſſu, cum quis videns præclarum ſomnium, ex inſpirato aliud quid ei ſuccedit magnum bonum, malumve: velut ſi quis videat ſe decutere capita multorum papauerum in horto, aut viuus ſepeliri, inde præficiatur vrbi: primus quidem, multos homines ex eo magiſtratu, etiam præter conſuetum occidet: ſecundus, in carcere tetro & ſub terra diu manebit.

Dicuntur autem magna ſomnia, quæ ex tribus vnum ſignificant: ſcilicet aut mortem, aut generis vitæ mutationem: aut monent nos de aliquo impendenti malo magno, vel bono, quod diuturnum erit, non tamen perpetuum: velut ſi quis in carcere, vel æger toto biennio futurus ſit. Et ſi etiam perpetuum ſit, non tamen multa ſignificet, erit magnum, & non fatale. Omne enim fatale ſomnium magnum eſt, ſed non omne magnum eſt fatale. Si quis ergo moneatur de vxore impudica quam duxerit, filio improbo quem ſuſceperit, vel ſuſcepturus ſit, aut paupertate aut exilio, ſeu finem hæc ſint habitura, ſeu non, magna dicuntur. Et ſi moneat, nec ſequatur effectus, magnum tamen erit ſomnium. Et plerunque gratum hominem Deo ac pium eſſe ſignificat. Quod ſi improbus moneatur, vel ad maius & crudelius ſupplicium reſeruatur, vel illud contingit cauſa publici commodi aut vltionis: vt in Sylla & C. Cæſare dictatore. Ergo de equo, de leui morbo, de cubiculo patruo, vel amico, non propriè dicitur ſomnium magnum: ſed de nobis, atque intimis.

Quæ autem ſignificant, ſunt Dij, Diui, Heroës, Dæmones, Statuæ, Aſtra, Cœlum, Elementa integra, Fulmen, vxor, oculi, cor, pedes, domus, faſtigium, mortui intimi, voces etiam ex his: tamen à rege & à parentibus perceptæ. Ea impreſſione facta ſtabili, & vt

diu

dio imago illa ſomnij ante oculos obſeruetur tanquam nuper viſa. Ex affectus etiam magnitudine, cum anima quaſi admirata remanet. Et ex affectibus magnis, ſi aliquis in ea relinquitur. Solent autem magna ſomnia plus mouere affectum Fatalibus: tum quòd ſint vnius tantùm generis: tum quæ non ſunt exitialia, magis videntur afficere animam, cum exitialibus magis ſuccumbat: vt etiam in morbis videmus.

CAPVT XIII.

De ſomniis fatalibus.

FAtalia ergo ex horum genere ſunt, ſed ad mortem vſque extenduntur, & curſum totius vitæ, non vnum infortunium, aut felicitatis genus vnum decernunt: nec monent Fatalia vt vitentur, ſed impellunt potius. Plurimum autem refert an ſomnium Fatale ſit, & ad vltimam horam extendatur: etiamſi non Fatale ſit, ſed vnius tantùm generis boni aut mali, modò ad mortem vſque perueniat. Nam vt in libris de vtilitate ex aduerſis capienda docuimus, duo ſunt genera importunæ mortis, vel infelicem mori ac pauperem cum filiis, vel cum filiis ſtultis: aut felicem ſine illis, ac etiam ſine nepotibus, quóſve ne diligas, aut ſi ſint inutiles: modicum ergo tempus quod finiat, vel felicitatem, vel infelicitatem, aut ſtatum vitæ, multum conducit aut obeſt: vnde Fatalia & perpetua à magnis ſcire diſtinguere, quæ non ad vitæ finem perueniunt, plurimum intereſt.

Et quamuis, vt dixi, non aliis ſignis aut cauſis quàm magna diſtinguantur, & eiſdem temporibus accidere ſoleant: nihilominus natalitiis diebus deciminoni, & trigeſimioctaui anni, & quinquageſimiſeptimi, quòd huiuſmodi conuerſionibus aſtrorum ſtatus priori aſſimiletur plurimum præcedenti, plus tribuendum eſt. Et velut, ſi anno quadrageſimoſecundo muneri profitendi addictus fui, anno ſexageſimoſecundo natali die, vel die conſimili electioni ſomnium aliquod videro, magnum erit. Sed quinquageſimoſeptimo peracto, fatale: niſi ſeptuageſimumſextum exceſſero.

Sunt autem Fatalium ſomniorum tria genera. Primum, cum ſolus exitus demonſtratur: vt Philippo, quòd quadriga periturus eſſet: ſed id pro oraculo habitum. Secundum cùm vitæ proceſſus, vt Cæſari Dictatori patriæ dominatio, ex matris concubitu. Tertium, quod exactiſſimum eſt, cùm vtrumque: vt Septimio Seuero Imperatori: nam & quòd imperaturus eſſet, & quo animo moriturus, per ſomnium vidit. Solent autem Fatalia ſomnia ex idolorum genere eſſe? quòd à cauſa fiant validiſſima. At dices, exitij ſomnium fatale nó videtur, ſi nec morbi ad interitum terminantis. Reſpondeo, quòd cùm exitium multò ante præmonſtratur, variante interim vitæ genere, videtur in illo exitio quicquid eſt inter medium, cognitum fuiſſe: ac velut Poëta ille dicebat:

Naſcentes morimur, finiſque ab origine pendet.

At ſecus eſt, ſi quis ante morbum ſtatim ſe morbo laboraturum, ex quo diem ſit obiturus, intelligat: nihil præter morbum, & vitam cum morbo agendam, ſomnium illud præmonſtraſſe videtur: ideo magnum eſt, propter exitium: fatale non eſt: quia vitæ nullum decurſum oſtendit, niſi morbum.

Conueniunt & Fatalia parentibus pro filiis, vt de Aſtyage memorant: quod tamen (vt Xenophon, qui prætermiſiſſe videtur tantam rem) fabuloſum exiſtimo: ex manu enim aui Cyrus (vt dici ſolet) regnum accepit: conſtat ſanè, in ortu filiorum parentes fatalia de illis ſomnia vidiſſe: velut de Scanderbego Epirotarum rege, quem referunt, cùm in vtero adhuc eſſet, matrem imaginatam fuiſſe parere ſerpentem, qui totam Epeirum tegeret, capútque in Turcicam regionem extenderet, Turcáſque deuoraret: caudam Venetias vſque deduceret. Sunt & alia, ſed propria, partim aliena. Guglielmus Ruffus, Guglielmi Normanni prim. Angliæ regis filius, per ſomnium vidit, abruptas ſibi brachiorum venas ſanguinem mittere. Solidarius autem vir imaginatus eſt, eundem regem à Chriſti ſtatua percuti. Itaque cùm hoc ſomnium alius quidam narraret, qui aderant, eorum vnus cachinum ſuſtulerat: is fuit, qui in venatione regem fortuitò, dum feram occidere nititur, peremit: ac quod maius eſt, euaſit: vt diuino miraculo, & ab innito rex occideretur, & illi impune eſſet, ne non diuino iudicio interemptum quis poſſet dubitare.

Sed & prioris Guglielmi felicitatem mater, quamuis concubina, non legitima vxor eſſet principis, prouidit. Henricus quoque Rex Angliæ eius nominis primus, ſomnio monitus eſt, vt à flagitiis abſtineret: idque fatalis quoddam aliud genus inſomnij fuit. At Richardi etiam Tertij regis eiuſdem gentis fatale ſomnium oſtendit, quòd malè ob flagitia eſſet periturus.

In vniuerſum, genus vitæ fatalia ſomnia demonſtrat: noſtra quidem tria alibi narrauimus: ob id repetere non decet. Sunt etiam fatalia, quæcumque cum miraculo coniuncta ſunt: vt ſomnium illius qui nucem ſe in manu habere ſomniauit: & experrectus, cùm antea non habere ſe deprehendit: quod ei exitiale fuit. Similiter & de Galba: quo adeptus eſt imperium. Et ſomnia magiſtratuum perpetuorum fatalia ſunt, etſi magnum aliquid non ſignificent: neque hoc neceſſarium, niſi quoniam fatale omne ſomnium (vt dixi) neceſſariò magnum eſt, cùm ad vitæ finem extendatur.

CAPVT XIV.

De ſomniis repetitis.

REpetuntur ſomnia eadem nocte ſæpe, & interpoſita quandoque etiam vigilia. Et ſunt ſomnia quæ pluribus noctibus repetuntur.

tur Quæ ergo eadem nocte, & anteqoam expergiſcamur redeunt, plerumque ad humores pertinent. Si tum nihil euarient, & de rebus ſint ad humorem non pertinentibus, rem præteritam nuper oſtendunt. Si verò interim homo expergiſcitur, die ſequenti ſuccedent, iuxta temporum tamen rationem dictam. Quæ ex genere ſunt idolorum, ſi mortem ſignificent, vel quodcunque aliud, omnino euenient, & ſtatim: ſin autem viſionum, & repetant, quæ mortem ſignificare ſolent, non ſignificabunt: nam mors non ſæpius redire ſolet? viſio verò aliud ſignificat, quàm oſtendit. In cœlum ergo aſcendere, vel habere ibi domum, etſi mortem ſignificet, hoc tamen ſæpiùs videre, non mortem, ſed glorioſum factum, aut in Republica dignitatem prædicit.

Quæ verò longa poſt tempora repetunt, non ſecus ac noſtra negotia, quamuis eadem, diuerſa tamen ſignificant, ſed quaſi ſub eadem ſimilitudine. Velut puero, iniuria aliquem afficere, eſt verberari: nam iniuria creditur affectus ab eo, qui puerum verberat. At iuueni ſignificat, offendi ab illo: nam hos iniuria afficere conamur. Seni, ſtultè ſe geſturum erga illum, denunciat: nam ſenex cùm ſit imbellis, & ſuis incommodis ſatis oneratus, ſtultè facit, cùm quærit odij cauſas.

Similiter puero baſiar, pati turpia ſignificat: quoniam huiuſmodi oſcula præcedere ſolent: viris autem, & præſertim artificibus, lucra: nam amant, qui lucrum exhibent: ſenibus irriſionem; abſurdum enim eſt, & non ſeriò dignum, ſenem oſculari. Somnium ter repetitum pro oracolo habendum eſt, vel etiamſi res conſtet, quædam verò aduentitia ſolùm varientur.

Somnia repetita ſi frequentent, aut poſt longum tempus repetantur, non procul eſſe quod ſignificant ſcias. Sin autem per certa quædam ſpacia recurrant, nec ſingularem emphaſin vltimum retineat, futurum inſigne aliquid, ſed nondum inſtare declarant. Somnia repetita aut repetitos effectus nunciant: velut Phratrio Gaſpari, cùm volare ſe ſomniaret, ægrotabat: aut ſi nõ repetãtur effectus, & nihil ſuccedat, magnum aliquid eſt expectandum: cum enim redit gerulus ſæpe, aut cumuli multi fiunt, aut magnus neceſſariò aceruus.

Somnia repetita in quibus recordamur aliorum actiones noſtras potius quàm caſus, ſed inſignes prænunciant. Multos idem ſomnium videre, veritatis argumentum eſt. Sed cauere oportet, ne (vt Claudius Cæſar à Meſſalina & Narciſſo) deludamur. Somnia monitutia perſeuerantia, magnam fortunam & grandes progreſſus ſignificant. Somnium repetitum, ſed quaſi contrarium, cœptum negotium euerti debere ſignificat. Si non contrarium ſit, ſed exitum valde habeat diſſimilem, pro diuerſis ſignificatis interpretandum erit. Præſertim autem in prægnantibus repetitionem animaduertere oportet. In infantibus etiam, ac pueris, ſeu per ipſos, ſeu per parentes ſi ſæpius eadem videantur, magnam habet efficaciam. In ſenibus verò repetita ſomnia aut mortem, aut ſacerdotium, aut, ſi pecunias habeat, emptionem domus vel fundi ſignificat, quando nil aliud inſigne factum contingere poſſit. Quandoque etiam in cruda ſenecta mutationem patriæ oſtendunt. Serotina enim tanquam fines, magnis indiciis prænunciari ſolent.

Somnia repetita parum ad hanc tractationem ſpectant: quoniam plerumque idola ſunt, vel ex memoria præteritarum actionum contingunt. Propterea vulnerari, in carcerem trudi, cruciari, cædi, iniuria affici, vel etiam ab homine noto, idem ſignificant quod per ſomnium prædicitur: nec aliunde petenda eſt interpretatio, cùm ſæpe repetierit.

CAPVT XV.

De ſomniis conſuetis.

CONſueta ſomnia ſunt, quæ non ſolùm ſæpè, ſed ſæpe & ſæpius aduenuint homini: & in hoc à repetitis differunt. Rarò hæc aliud ſignificant quàm humorum dominium, aut naturalem animi inclinationem; & ob id nec illa negligere oportet. Velut mihi tria fuêre conſueta, ſed duo quidem tota ætate, vnum autem in pueritia. In pueritia quidem, videbam gallum, inde loquentem humana voce audiebam: & dæmonem imaginatus, parum aberat ne ex lecto me deiicerem, niſi matris & amitæ cura, inter quas cubabam, detentus eſſem: ſurgebam enim, & nonnunquam clamabam. Id indicabat, ſanguinem tenuem & atrum cor petentem, & ex corde ad cerebrum delatum.

Secundum erat, quod videbar plerumque in templo diui Laurentij, nonnunquam Diui Stephani, videre tartara plena animarum, quæ in tormentis eſſent: & in ipſo ambitu templi oſſa mortuorum plurima, & ſtrues etiam, quemadmodum aliquibus templis vetuſtis ſpectari ſolent. Tartara autem in profundiſſimo barathro, iuxta templum. Indicat illud, curas graues, & triſtitiæ cauſas, quæ ob philoſophiam in vigilia attingere animum non poſſunt, vexant in ſomnis illam præſidio deſtitutam. Tertium eſt, de volatu in pueritia quidem nonnunquam tamen alias, poſt autem ſola iactatione crurum, & pedum: & ideo ſublimis non eſſe ſolet, ſed ad ſummum vſque domorum culmina. Significat corpus mundum à grauioribus humoribus, & appetitum indefeſſum noua inueniendi, & gloriam ac nomen parandi: ſic ergo ſolum naturalem affectum decernit, non aliud. Ex his tamen naturam hominis perdiſcere licet.

Eſt & quartum genus, quod mihi non obuenit, quod verſatur circa actiones: vt in facinoroſis, qui terrentur in ſomno, & ſignificat mores & vitam hominis: non enim niſi ſceleratis talia accidere ſolent.

Quintum genus eſt, cùm aliquis magnam fortunam adepturus eſt, aduenit genus ſomnij ad illam actionem excitans: ſeu bellicam gloriam, ſeu ſtudia, ſeu religionis cultum. Eſtque quaſi genij proprij imago quædam, ſeu bona, ſeu mala. Conſuetas videre operationes, qualeſcunque ſint, omnino nullum habe:

significatum

ſignificatum. Et ſi videat, ad ſomnia irrita transferendum eſt. Si verò immutatas valdè, vt ſi medicus videat ſe elyſteria imponere, vel ſanguinem mittere, quæ ad tonſoris officia pertinent, aut venenum pro medicamento propinare, ſignificat mutationem præſentis fortunæ, & varium euentum, & expectationem euerſam: cogitur ad inſuetam normam tranſire.

Et ſomnia quæcunque quamuis parua, in magnis viris magna euadunt, & maximè his qui virtute vel vitio fama inclaruerunt: at contrà magna in humilibus, ſordidis, ignauis, vel abiectis, parua omnino euadunt, & maximè ſi bonam fortunam polliceantur: nam mali euentus cuique præſto ſunt, boni non ita: & maximè (vt dixi) humilibus & ignauis.

CAPVT XVI.

De ſomniis compoſitis.

MEminiſſe decet genera eſſe quatuor ſomniorum: ἀναμνωστικόν, cibarium, ex humoribus, & viſionem: & quomodo diſtinguantur ſcire oportet.

Rurſus ſomniorum diuinorum tres inſuper eſſe differentias: Imperatiui, interrogatiui, & docentis. Alia eſt diuiſio, in perfecta & imperfecta. Quædam rurſus pertinent ad affectus, quædam ad actiones vel paſſiones, & quædam ad opera. Rurſus ſomniorum quædam ſignificant generalia, quædam propria. Et iterum, quædam generaliter ſignificant, vt terror, commiſeratio: & quædam ſpecialiter, vt terror ob leonem, caſum montis, caſum è muro.

Sunt etiam perſpicua, obſcura, obliuioſa, confuſa. Alia etiam conſueta, iterata: alia idola, alia viſiones, alia ecſtaſes & media, Sunt etiam ordinata & interturbata: & continua & fracta atque diuiſa.

Sunt præterea diſtinctiones ex affectibus animi, læta triſtia, iucunda grauia, efficacia remiſſa, tranquilla, cum agitatione, cum ſpe, cum metu, cum commiſeratione. Quædam longa, alia breuia: alia conuenientia perſonæ, alia incongrua: quædam veriſimilia, quædam abſurda: quædam quorum partes cohærent, quædam quorum admodum diſcrepant: quædam etiam magna, alia parui momenti: quædam obliuioſa, quædam quæ admirationem in animo relinquunt, & illi diu impreſſa inſident.[b] Quædam præterea res oſtendunt, quædam imagines rerum: quædam auditam orationem, & quædam ſcriptam. Permiſcentur etiam ſimul eodem tempore, quandoque ſolum iunguntur.

Scire autem oportet vnumquodque genus ſeorſum agnoſcere. Porrò genera inter ſe diſtinguere docuimus ſuperiùs: paulò pòſt verò, etiam idola à viſionibus. Sed & plures alias ex his differentias ſuis locis retulimus. Imperatiuum ſomnium, ſeu quod nos admonet, ab aliis duobus generibus dignoſcitur, quod circa mediocritatem verſatus. Neque enim in eo ſol, luna, ſtellæ, leones: nihil terribile præter Deos, diuos, dæmonas, mortuos, & quæcunque humana forma pingi ſolent, in illis videmus.

Verùm miſta ſomnia genere eodem modo diſtinguuntur inter ſe, quo etiam dignoſcuntur: quanquam hoc facilius ſit ob continuitatem & ſimilitudinem, Velut ergo prius diapaſon noſcere diſcimus pòſt diapente, inde diateſſaron, demum diatriton & diaecton: ita & maxima primùm ſomniorum diſcrimina pòſt minima. Ita & cùm ſculpere aut pingere vel celare diſcimus, primum craſſiore modo membra maiora diſtinguimus, demum vſque ad minimas partes deuenimus. Si ergo diuerſi generis ſomniorum vnum alteri ſuccedat, irrita fiunt, niſi ſint connexa. Ex tumultu enim animæ & ſpirituum accidunt. At quæ in diuerſis generibus ſunt, ſed connexa, vt cùm ex actione ad actionem tranſimus, faciliùs percipiuntur.

Proponamus quòd homini videatur, aſinum alienum equitare, inde deſcendere, inde aſinus fugiat ad dominum ſuum: ſi quidem amicus ille fuerit à laborioſa adminiſtratione priuaberis, ſed moleſta: ſi inimicus, à lite quam cum illo habes, & forſan ipſe fiet victor in ea cauſa. Somnia igitur miſta in eodem genere, differunt à miſtis ex pluribus generibus: quoniam quæ ſunt in eodem genere, ſunt difficiliora, & obſcuriora, & efficaciora, cùm ſint ab vno impulſu: quæ verò mutant genus, non ſunt adeò diuturna: quoniam non indicant ſucceſſionem, ſed conditiones inſomnij. Rurſus, ſomnium miſtum ex pluribus eiuſdem generis, vt potè actionibus, vel tribus vniuerſalibus, vt ſpecialibus, conſtat vel conſilio tantùm, vel fortuna, quibus ambobus omnes res humanæ aguntur: conſilium quidem & error ad actiones pertinent, fortuna ad rem. Somnium etiam ex pluribus eiuſdem generis rebus miſtum, magis congruit homini ipſi, & ſomnianti: & corpori, ſed quod eſt vnius generis, aliis & coniunctis & animæ affectionibus. Melius autem eſt, in malis ſomniis confeſtim conſulere interpretationem, ad vitanda mala: ſed in bonis ne curaueris ſcire, ob id quod ſomnium tunc portendit ſpem & ſcientiam, & initium rei, non autem rem. Si autem ſomnium ſit de gloria, de ſapientia, de ſanitate, ſtatim debes quærere interpretationem: plurimum enim proderit ad effectum rei perfectè celeriter ac facile conſequendum. Ita in omnibus calamitoſis, & quæ ſunt eorum quæ in tua ſint poteſtate, aut in quibus conſilium plurimùm valeat, vtile eſt ſcire quid ſignificet ſomnium: ſed ſi ſit de re fortuita, tunc debes omittere interpretationem, donec res iam in tuto ſit, vbi ſit: poſtmodum quærere ſignificatum, vt poſſis te dirigere ad augendum illud, exornandumque.

Miſtio in eodem genere, ſæpe ſignificat vnius interitum: velut oculos habere in auribus, ſignificat cæcitatem: audiet enim, quæ videre vellet: naſus in oculis, amiſſionem olfactus: & aures in oculis, auditus. Sic etiam naſus in ore, olfactus amiſſionem:

guſtu enim odorem probabit: at os in oculis, non idem ſignificare poteſt, niſi quod guſtus ſenſum quis amittere poteſt: & ego vidi in Auguſto Corbetta: ita in auribus, audiet qualis ſit ab aliis cibus & potus. Attamen & os in oculis alio modo ſignificare poteſt: ſcilicet, viſurum charum amicum: amicus enim iucundus eſt, iuxta illud Horatij:

Nil ego prætulerim iucundo ſanus amico.

Quod autem iucundum dici ſolet, eſt quod guſtum delectat: oculi itidem in ore, nil iuxta primam interpretationem ſignificare poſſunt: neque enim licet cæco ore, quemadmodum auribus, de omnibus certiorem fieri: ob id ſignificat, prudentia in ſermone opus eſſe: nam os quæ ſolum offeruntur, tractat: oculi autem longè proſpiciunt. Quòd ſi oculi illi ænei ſint, vel plumbei, vel cretei, verbis ex ſuis intelligat detrimentum & infamiam accepturum. Si manus in oculis ſint, aut ſegnis erit, & quæ facere debebit, inſpiciet, aut conſilio magna peraget.

Eſt etiam in eodem genere vtrumque contrarium: vt dies & nox, calor & frigus, lætitia & triſtitia, turpe pulchrum, dolor voluptas, diuitiæ paupertas: omne igitur contrariũ cõtrarium ſignificat: quia ſignificat quod futurum eſt: id autem fiet: quod autem fit, ex eo quod non eſt, fit: igitur contrarium contrarij index eſt. Et rurſus, quia in ſomnio res videntur vt in ſpeculo, in ſpeculo autem apparent dextra ſiniſtra, & ſiniſtra dextra, & quæ ſurſum quandoque deorſum: & ſi ſpeculum planum non ſit, difformia, maiora minora, conuerſa curua, & alterius coloris: ita & in ſomno. At quia vnumquodque fit à ſuo ſimili, apparent neceſſariò ſimilia: ſic enim imagines ſunt rebus futuris, à quibus fiunt, ſeu ab earum cauſis: ſimiles.

Præterea ſi fierent à contrariis quibuſcunque fierent ab infinitis contrariis, vt nihil incertius. Dicendum eſt ergo, quod fiunt à ſimilibus generaliter, ſeu maxima ex parte: aliter homo diues, albus, magnus ac ſapiens, fiet ex rubicundo, paruo, ſtulto, paupere: quo nihil eſſet incertius.

Dicemus ergo, quod contrarium fit ſolum ex contrario ea in parte, qua fit: vt diues ex paupere, non albus ex rubicundo: non enim fit albus, ſed eſt albus: ideo non eſt neceſſe vt appareat rubicundus aut niger in ſomno. Ex his autem in quibus contrarium ex contrario fit (quod ſolum eſt miſtum in eodẽ genere, cùm (vt dixi) partim tunc neceſſariò fiat ex ſimilibus & vno contrario, vt ſciamus quidnam ſit, aut omnino ex ſimilibus, & eſt ſimplex illud, diſtinguendo dignoſcemus: quæcunque enim perfecta ſunt in ſuo genere, cõtrarium ſignificant: vt dolor, voluptas, pecuniæ, filij: non enim idem ſignificare poſſunt: idolum enim eſſet: idolum autem omnes rationes rei ſecum coniunctas habet: ſignificant igitur contrarium. Imperfecta autem ſignificant pro ſui ratione: non enim contrarium habent, quoniam actionibus carent: vt iucundus odor famam, aues & flores voluptatem & iucunditatem, colere agrum diuitias: ex cultu enim agrorum fructus colliguntur, ex quibus diuitiæ comparantur. Hæc ergo eſt ratio ſomniorum ſimplicium, & miſtorum eiuſdem generis exactiſſima. Porrò miſtio in eodẽ genere tot modis contingit, quot ſunt ſpecies etiam in eodem genere, & etiam iuxta priuationes, vt cæcitatis & oculorum: contingunt autem miſtiones, ob debilitatem animæ ſeparantis cauſas futurorum.

CAPVT XVII.

De ſomniis perfectis.

PErfectum dupliciter dicitur: aut vt imperfecto opponitur & ſic tot modis dicitur, quot modis imperfectum. Aut ſi pro perfecto abſolutè intelligatur, omne genus perfectionis complecti debet, ſecundum quod imperfectum dici poteſt. Si verò ſimpliciter & per excellentiam dicatur, duplex adhuc eſt: aliud in idolorum genere, aliud viſionum. Perfectum igitur ſomnium eſt, quod eò vſque deducitur, vt ad finem propoſitum perueniat, nec commutatur, nec homo vllius partis obliuiſcitur, nec quicquam impertinens admiſtum habet, tametſi multa varia interpoſita habeat: & licet aſſimiletur fabulæ & incredibilia contineat, tamen iuxta rationem quandam, & vt Horatius inquit.

Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcens,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.

Eſt quincuplex licentia mentiendi. Ac primùm comœdiæ, tragœdiæque cùm quæ eſſe potuerunt, non tamen fuerunt, extolluntur ac poliuntur. Eſt fabula, qua præſertim poetæ vtuntur, cum quæ eſſe non poſſunt, ea ratione traduntur vt humanis actionibus moribuſque aſſimilentur. Eſt pictoribus aliquanto maior libertas, vt etiam extra morem aliquid referant. Somniis verò perfectis vna tantum licentia non permittitur, ſcilicet vt incongrui ſint connexus: velut ſi peluim loquentem audiant: ex ea autem prodeat fumus, ex quo cœlum ardeat, hoc maius eſt quàm vt à pictore fingi debeat, ſomnio tamen conuenit: quoniam in eodem ſubiecto perſtat: at ſi, vbi peluim videris loquentem, inde aſinum videas cacantem, & homines pugnantes: hæc quidem ſomnium admittit, ſed perfectum non eſt: quoniam quæ videntur, non cohærent. Oportet ergo abſolui finem ſomnianti deſideratum, non obliuiſci viſorum, & per conuenientia illud progredi. Eſt igitur triplex ratio ſomnij perfecti, quod ad partes & numerum attinet. Ex eſſentia autem illius eſt, vt dilucidè omnia perſpiciantur in ſomno, atque ordinatè, ſic vt eadem non redeant, tanquam connexa prioribus redeant. Ex effectu verò, vt animam poſt ſomnum admiratione plenam relinquant. At perfectum admodum eſt, cùm perſonæ & imminentibus perpulchrè congruit: velut ſi eruditum cuipiam videatur quòd ſepultus ſit, & ſepulchrum fulgure tangatur, flammaque ex hoc emicet, quæ ad cœlum vſque tendat, ille eo ſomnio inter mortales celebris fiet. Nam ſepultum ſibi videri, libros refert, qui nomen authoris retinent, atque intus abditam mentem: fulgure

percuti

percuti ſepulchrum, eſt monumenta illius: id eſt, libros, Iouis dextera, in qua & virtus repoſita eſt, & fortuna fingitur, euehi ad cœlum, id eſt, ſupra mortales omnes: quæ enim in cœlo ſunt, altiora ſunt mortalibus omnibus, & perennia, & cunctis perſpicua. Huiuſce generis congruentium, non dico de ſignificato, plura ego vidi, quæ ſuo loco referam.

Sed & illud quod Artemidorus narrat, de eo qui patrem ſuum comburi vidit, tamen ipſe ſomnians mortuus eſt, ad hoc pertinet: viritur enim patris mens in filij obitu.

Dices, quomodo interpretari hoc poterat? quoniam flamma & aqua feruens maxima mala nunciant: hæc lachrymas calidiſſimas, illa flagrantiam: erat autem pater qui nil tale mereretur, & amans filij: propterea, vt dixi, perſonæ huic, non illi, ſomnium perfectum erit.

Quæ autem ſunt de incumbentibus, velut illud quod à me recitabitur de ſerpente viſu maximo, atque illud etiam de Alexandro magno, & hæc maximè perfecta eſſe ſolent niſi ſint ἀναμνηστικά. Proprium autem veroſum ſomniorum eſt, vt veriſſima ſint, & plerunque ob perfectionem facilè intelliguntur. Et fatalia omnia ſunt ex hoc genere, & magna etiam ſomnia fermè ſemper. Et idolorum pauca ſunt perfecta, ratione partium: nam immiſta habent ſomnia diuerſi generis, & obſcura, & ſæpenumerò carent debitis partibus vt enim in ſigillis, cùm quis profundius imprimit, aut non æqualiter imaginem, aut non totam exprimit: ſed nec leuis omnino impreſſio vtilis eſt, ſed media. Et cùm ſint tres modi in idolo imperfectionis, ratione partium defectus, obſcuritas, genus aliud: perfectum nihil horum habet, ſed ratione effectus & eſſentiæ idolum ſemper perfectum eſt. Ratione autem perſonæ & imminentium, quandoque perfectum eſt, quandoque imperfectum: cùm autem perfectum fuerit, oraculum dicitur. Anamniſtica autem minimè perfecta eſſe ſolent, vt in tractatione de idolo docebimus. Proprium autem vitium anamneſticorum eſt colliſio, & ex colliſione conciſio: cùm enim ex memoria fiant, ſuccurrentibus alia cauſa quàm diuina imaginibus, priores abſolui nequeunt: vnde perfectum nullum anamneſticum eſt. Sed neque cibalium, ob eandem cauſam. Pauca ex humoribus, & rarò perfecta euadunt: & quæ huiuſmodi ſunt, temperamentum & ſanitatem plerunque denunciant.

Porrò perfectionis ſomniorum cauſæ ſunt, vis diuina potens, anima præparata ac valida, & abſentia omnis impedimenti: cum verò ita ſit, neceſſe eſt omne ſomnium perfectum aliquid magni ſignificare. Et ſi tardè euentus ſucceſſurus ſit, ſtatim tamen inchoabit: quare magnum effectum, cuius tam longa erit ſeries, ſignificare neceſſe eſt. Si verò ſomnij partes quædam abſolutæ, quædam non videantur, velut in picturis, interpretari oportet: multa enim ex eo principio ſerò ventura portendit. Et ſenes & pueri rarò perfecta ſomnia vident.

Quædam etiam ſomnia ſunt eorum quæ ſupra mentem humanam ſunt, velut aliquid ſimul eſſe ac non eſſe: quæ ex genere ſunt eorum, quæ perfecta ſunt: dictum eſt autem de his loco ſuo.

CAPVT XVIII.

De idolis.

IDola, ſomnia ſunt, quæ rem vt ſe habet, oſtendunt. Ea verò ſolum apud quoſdam, & vulgus præcipuè, ſomnia eſſe exiſtimantur: atque ideò etiam immiſſa à Diis, aut dæmonibus: ſed res neque ita ſe habet neque ex ipſa docet. Quippe Ioſephus in Pharaone, per vaccas pingues, non vaccas, ſed annorum vbertatem interpretatus eſt: idē etiā in ſtore, ac ſocio, per ænigma, non ſimpliciter viſa expoſuit. Tum verò huiuſmodi ſomnia neque à Deo, neque à dæmonibus immitti, his argumentis perſpicuum eſt: nam tàm viſionum quàm idolorum illi cauſæ eſſent: cur ergo opus illis eſſet vt occultarent, quod docere vellent? præſertim tot ambagibus? An non poſſunt, cùm volunt, huiuſmodi, ſi libet, clarè docere? aut ſi poſſunt, malunt nos obſcuris iſtis imaginibus inuoluere, tanquam nobis inuideant quod ſpontè largiuntur. Præterea omnia hæc idola permiſta ſunt viſionibus, vt nullum idolum videre liceat purum, ſed in omnibus aliquid deſit: aut peruerſum eſt, aut obſcurum. Velut ſi præuidero (quod mihi ſanè non ſemel obtigit) occurſum amici, quem iam diu non vidi: video autem ſequenti die, atque amplexor, velut viſus eram amplexari: eodemque illi loco (quòd etiam contigit) occurro quo viſus ſum illi occurrere: non tamen ſocium video per ſomnium, vt in vigilia erat, atque ita deficit aliquid: aut video alio habitu, vel vultu, vt pro læto triſtem, aut contrà, ſicque iam peruertitur ſomnij imago: aut quædam, imò plura per ſomnium prætermiſſa & obſcura, quæ in vigilia videntur. Atque hæc ab his quæ deficiunt, aut defeciſſe videntur plurimum differunt: quia quæ defeciſſe videntur, iam per ſomnum non aderânt: quæ autem non adeſſe viſa ſunt, & tamen in vigilia aderant, ſic deficere videntur, tanquā non deprehenſa ſint ne animaduerſa. Cur ergo, ſi Deorū hoc opus eſt, aut dæmonū, non perfectum eſt idolum, & abſolutum? an qui poſſūt præuidere exitia regnorū tot antea ſeculis in quibus tot comprehenduntur, tot ſunt neceſſarij ſucceſſus: hominem qui in caupone iam deliteſcit, quomodo veſtitus ſit deprehendere non poterunt? Sed neque decens eſt, Deos curare, an hic amicus meus penula an feltrio, albóne an rubro ſit circumdatus: atque id etiam non ſolùm curare, ſed palàm velle ſignificare. Demum, quod clariſſimum eſt huiuſce rei argumentum, pleraque idola viſioni permiſta ſunt, vt ſuperiùs in illo exemplo ſoceri mei oſtendi. Quod enim ei eſſent ſeptem filij, quod interiret, quodque illius mortis me miſereſceret, ido-

lum

lum planè totum hoc erat : quòd verò verberaret filios, vt illorum iacturam ſua morte ſignificaret, quodque vir ignotus pro ſoceru ſubiiceretur, id totum ad viſionem, non idolum pertinebat. Palàm eſt igitur, ſomnia hæc inuicem permiſceri. Velut ergo ſi videas in planta eadem pruna viridia, alia coloſſena, non diuerſarum ſpecierum illa exiſtimabis, ſed vnius, quod eandem habeant originem : longè verò euidentius, ſi plures ſpectes fructus, partim virides, partim coloſſenos : quis dubitat viſiones atque idola non vnius eſſe naturæ, & ab eadem cauſa proficiſci? viſionum itaque veriſſimarum argumentum eſt, cum idolo iunctæ ſunt. Eſt autem modus vnus præcipuus, cùm rem ignotam ex ſomno diſcimus vt animal, quod neque vidimus nunquam, nec de eo audiuimus, aut legimus, & eius modi eſt tunc actio vel proprietas : viſio eſt non dubia.

Verùm dices, cur non à Diis vel dæmonibus ſomnia hæc haberi poterunt, clara eſt ratio. Velut enim ſtultum eſt, cùm ratio nos doceat, quomodo in fame vtendum ſit pane, in ſiti aqua vel vino : & qui ſecus agunt, à Deoque ſpecialiter obtinere volunt, quæ ille nobis generaliter modico labore habere & obtinere docuit, ſpe deſtituti ſua malè mulctantur : ita ſtultum eſt, credere ſomnia nobis à diis aut dæmonibus immitti, quorum tota ſeges naturalis eſt, & nobis ampliter conceſſa. Eſt enim perinde ac ſi quis triticum non ſereret, ſed è cœlo demitti expectaret. Non negauerim, in quibuſdam huiuſmodi idola à Diis velut & in defectu artis medicæ ſanationes, immitti : quale illud: Surge, & tolle puerum, & vade in Aegyptum: ſunt enim qui animam pueri quærant. Sed miracula ſunt, & extra artis conſiderationem, ſicut & ſanationes illæ, & reliqua huiuſce generis.

Ergo idola, vt dixi, rarò pura ſunt, quin aliquid habeant viſionis admiſtum:contingit autem hoc in omnibus naturæ operibus : euidenter in metallicis lapidibus, ac fructibus, vt non tota ſint abſoluta & perfecta, ſed parte aliqua non abſoluta, aut magis impura: quamobrem cum natura idolum perficere ſemper intendat, vt fructum maturum ac perfectum, contingit ex materiæ defectu & contumacia : vt viſionis pars annectatur quæ in idolum tranſire non potuit : perſæpe vt etiam tota fiat viſio. Vt ergo idolum à viſione diſtinguamus, quando ambo (vt dixi) eiuſdem ſint ſpeciei, diſtinguanturque tanquam imperfectum à perfecto, quæ pars eſt nobilior ac melior viſionis : aut vt purum ab impuro, quod ſordidius eſt ac minus nobile, hac ratione agendum eſt.

Idolum ſemper eſt rei quæ eſſe poteſt ac conſueuit viſio, plerunque impoſſibilium aut abſurdorum. Idolum prætetea, vt perfectius ac efficacius, mentem magis mouet, eſtque purum : viſio autem non adeò hominem in admirationem trahit, & aliquid ſemper minus conueniens ſolidis euentibus admiſtum habet. Verùm idolum à viſione diſtinguere perquàm facile eſt vt quod totum ſecundum naturam ſit, illa non : At quod eſt, difficilius eſt, vt illud à ſomniis quæ ex memoria fiunt præteritorum (ἀναμνηστικὰ Græci vocant : nos eo nomine caremus, quaſi memoratiua diceremus) diſtinguere ſciamus. Idolum ergo admirationem parit, ἀναμνηστικὸν autem terrorem atque dolorem : quia hi affectus, aut ſi de re læta ſit ſomnium, contrarij cum memoria eius rei neceſſariò coniuncti ſunt. Ex antecedentibus etiam dignoſcere vnum ab altero licebit : nam in anamneſtico affectus, ſermones, cogitationes de eadem re præceſſere : in idolo non, aut omnia leuia. Quod verò maximum eſt hac in cauſa : quoniam nihil maius eſt quàm inter hæc duo ſcire diſtinguere (adeò vt multi ob id crediderint ſomnia omnia talia, eſſe huiuſmodi : id eſt, vt à memoria cogitationum præteritarum, non ab alia cauſa ſeu naturali proficiſcantur : & ille cecinerit ob id.

Somnia ne cures : nam mens humana quod optat.

In ſomnis vigilem per ſomnum videt idipſum.

abrogareque omnem à ſomniis fidem tentauerit) obſeruandum eſt hoc vnum, in idolo eſſe aliquid ſemper fermè coniunctum imperfectum ex viſionis genere, & in anamneſtico vix deeſſe inconcinnum aliquid & abſurdum : quæ ſi adſint, facile eſt intelligere in quo genere ſit ſomnium illud.

Præterea in idolo partes ſunt diſtinctæ admodum, & perfectæ, & eſt prolixum ſine reuolutione : anamneſticum autem eſt cum motu concitato, cum partibus parùm bene diſtinctis, & breue, vel cum reditu ad eadem : fit ex his etiam, vt idolum magnam habeat admirationem, eamque euigilatis nobis retineat : non ita, vt dixi, anamneſticon. Apparent etiam idola plerunque ſub aurora, & colores ac ſpecies rerum illuſtres habent, cuiuſdamque diuinitatis participes, & voces perbreues & appoſitas : anamneſtica autem ante auroram, colores vix ſentiuntur, aut intenſi ſunt potiùs quàm pellucidi, facies concitatæ ac motus, voces nullæ aut perturbatæ vel incompoſitæ, aut cum longis ſermonibus. Et vt generaliter dicam, idola habent omnia pura, diſcreta ac pulchra, etiamſi atrocia ſignificent cum motibus appoſitis, aut quieta ſunt omnino : anamneſtica impura, turbata, inuoluta, obſcura, cum impetu & reuolutione. Illud ſanè mirum eſt, vt vitro viliſſimo magis adulterantur gemmæ, quàm aliis gemmis : ita voluiſſe naturam, vt anamneſtica ſomnia, quæ omnium ſunt viliſſima, idolis nobiliſſimis in eo genere maximè aſſimilarentur.

Duo præterea ſunt ſpecialia, quorum alterum ſi adſit, idolum eſſe declarat omnino quod viſum eſt, non viſionem, nec ἀναμνηστικόν: vnum, ſi ſomnium vſque in vigiliam extendantur, vt lachrymæ vel riſus : hoc autem, vt palàm eſt, bifariam contingere poteſt : vel vt fletus, quod maximum eſt : vel vt effectus, ſcilicet lachrymæ, quod non omnino adeo acerbum eſt. Alterum, cùm affectus eſt ſine obiecto : vt odiſſe, & neſcire quem.

LIBER

LIBER TERTIVS
DE SOMNIIS.

CAPVT I.

De neceſſitate vatis.

SOMNIORVM quatuor genera ſuperiùs eſſe docuimus: atque in quarto genere idolum collocanimus, cuius cauſa accerſere vatem non eſt neceſſarium. Verùm cùm multæ ſint cauſæ obſcuritatis in interpretando, vtque hæ ad quinque genera reducantur, neceſſe eſt perſæpe vatis auxilio vti, qui non ſolùm cauſam obſcuritatis ſomniorum intelligat, ſed poſtmodum illa explicare norit.

Perpulchrum autem exiſtimauero, has ſingillatim cauſas explicare, poſtquam ſomnij hiſtoria magis intelligitur: atque hic propriè locus eſt huic narrationi. Ergo cauſæ obſcuritatis ſomniorum aut ſunt ob impreſſionem leuem à cauſis factam, cùm res parua eſt, aut multo antè ſignificatur: vel ob ſpecies in anima paucas, nec ſatis accommodatas effectui demonſtrando, atque ichnographiæ depingendæ, vel ob ipſam animam ſatis ineptam huic negocio, rudem, & diſciplina carentem, aut miſtionem generationem aliorum ſomniorum maximè ἀναμιστικῶ, vnde pauca habentur pura ſomnia: vel ob imperfectionem, quæ contingit dum homo ex ſomnio ſoluitur ante illius abſolutam viſionem. Ex quibus contingunt etiam tria genera imperfecti inſomnij, velut in gemmis ac plãtis: primum, cùm pars pura nitida eſt, & perfecta: alia pars vel eſt obſcura, vel prorſus non adeſt: vel eſt ex eodem genere, ſed imperfecta: vt in adianto adeſt radicula, ſurculus, quorum nullus eſt vſus, ſed ſolùm foliorum: eiuſdem tamen naturæ ſunt omnia. Oportet igitur in his quæ admiſtum habent aliquid generis alterius, non ſolùm prorſus ea ſegregare, quæ ad genus ſomnij cibarij, aut ex humore aut ex memoria & affectibus præcedentibus profecti, ſed ex toto abijcere, quod autem purum eſt interpretari: in eo verò quod partes habet imperfectas, eiuſdem tamen generis, annexas illas diſtinguere atque interpretari ſeorſum ſingulas (nam non parùm ad veritatis & principalis cognitionem conferent auxilij) quæ verò imperfecta ſunt ſomnia, vt antea diximus, perficere conari. Conſiderare autem in omnibus oportet quæ ſuperiùs deſcripta ſunt.

At verò ad hæc omnia vates non parum commodi afferet. Primùm quidem, quòd ab affectu vacuus ſit: qui ſolet & ſpem accendere, & timorem augere, contrarium quoque efficere: Deinde, quòd promptior ſit exercitatione ad inueniendu(vt dixi)generalia vniuſcuiuſque tum rei tum affectus, cum idola comparando elicere ſubiectum ſomnij: atque ita duos hos motus perfectiùs peraget, atque celeriùs. Inde quòd, vt magis expertus, & qui rem hanc quotidie tractat, multa intelliget experientia, circa quæ alius diu hæſitabit: multa circumcidet, quædam interrogabit, quæ alius non animaduertẽs, aut perperam animaduertens, nunquam ſe poterit explicare. Ille etiam velut in motibus, legibus, conſuetudinibus, phyſiognomia, lineis manuum ac frontis, morborum modis quædam obſeruabit, ſomniis huius vrbis & regionis peculiaria & conſueta, quæ ex libris diſci non poſſunt. Demum quòd is à cœleſtibus influxibus ad colliniandum adiuuatur: ab eiſdem enim aſtris, quibus ad artem hanc inclinata eſt voluntas, ab eiſdem etiam facultas exercendi illam fouetur, & incrementa non exigua accipit. Circa etiam generales conditiones quæ ad errorem impellunt, non adeò præteriendo illas aberrat. Melius temporum differentias nouit, & aeris ſtatum vt reliqua animaduerit. In vniuerſum, vndequaque melior eſt quàm ſi quis interpreterur ſua ſomnia: vel ſi nulla ratione, quòd non intentus huic cognitioni, non corrumpit ipſa ſomnia. Dum enim homo huic arti operam dat, multa verſando, timendo, ſperandoque, vana incurrit ex mentis agitatione ſomnia.

Duobus tamen præſtat proprij ſomnij interpretatio, ei quæ vatis vel cum experientia aliquid didicit, quod conſuetum eſt certam rem omnino ſignificare: vel cùm non cuncta refert, ſeu ob pudorem, ſeu quia non meminit, ſeu (vt in criminibus) non tutum eſt narrare quo in ſtatu res ſuæ ſint.

His itaque difficultatibus ſic ſtatim occurrendum. Quiſque autem in hoc libro traditam diligenter teneat: forſan, quod plerumque accidet, nec vates ipſe artem huiuſmodi tenebit: inde ſomnio vati enarrato, illius accipiat interpretationem: eam ad normam eorum, quæ hîc tradita ſunt, examinet, & perfectam habebit interpretationem. Illud moneo accuratè, ne vnquam interpretationi confidat, donec omnia conuenire in ſomnio deprehenderit. Ne verò ex interpretandi ſcientia obturbentur ſomnia, diſcat artem totam, vt eam, quemadmodum docui, in ſua principia redigere norit: & tunc ab illius ſtudio & cogitatione ſe abſtrahat, eaque ſolum cùm opus erit, vtatur: affectuſque omnes circa euentus ſegreget & abdicet, prudentiamque exerceat.

Cæterùm, & ob id etiam vatem conſulere præſtat, ne ad omnia ſomnia explicanda recurras, ex quo & ars vileſcit: & dum ſucceſſu fallitur, ſeu quod non eueniant, quæ tum non ſunt euentura, ſeu fallatur (quoniam parua cùm ſint, & magna exiſtimet, illa non agnoſcit: aut etiam, vt fieri ſolet, omnino non animaduertit) damnat artem, & fidem omnem indignè ab ea abrogat, & in

poſte

poſterum euidentibus (quæ maximè ſunt obſeruanda) non dat operam. Atque in eundem etiam errorem incidit, dum ſine vate errorem aliquem non animaduertens, atque ideo deceptum ſe putans, fidem abrogat (vt dixi) arti ipſi. Quædam enim talia ſunt, vt non omnino apud aliquem ſignificent quicquam eorum quæ hic ſcripta ſunt, licet ſimile & ſub ratione generali comprehenſum: hoc enim neceſſarium: ille verò dum hoc non animaduertit, exiſtimans non hîc exempla generalium ſignificatorum, prout fecimus: deceptum eſſe (nam ipſa ſignificata omnia deſcribere, infiniti operis fuiſſet) aberrat, & in eodem errore perpetuò manens: quia vatis auxilio non vtitur, à quo facilè cauſa erroris, ac eiuſmodi proprietates hominum facilè ob conſuetudinem cognoſcuntur, in deſperationem deuenit veritatis ipſius artis. Etenim hoc ipſum etiam magnum eſt, imò quaſi maximum, totum arti ſe dedere, nil aliud facere, nil aliud cogitare, quod vates ipſi faciunt: vocant autem huiuſmodi ſomniorum interpretes Βριζομάντεις, ſeu Βριζομάντιν, & Ὀνειροκριτικούς, & Ὀνειροπολικούς.

Inter cauſas igitur neceſſitatis vatis cum repoſita ſint, conſideratio præcipuè dignitatis hominis: tum conditionis, & morum & fortunæ, & vitæ, & artis & filiorum ſeu orbitatis, tum naturæ, ſexus, ætatis, valetudinis, mutationiſque, quia alia aliis ſignificant, propterea de his dicendum erit.

CAPVT II.

De dignitate ſeu hominis ſtatu.

IN omnibus quæ hic tum infrà aut ſuperiùs ſcripta ſunt, animaduerte, primum an habeat quod ſomniat: an habeat aliquid ei ſimile, ſed non illud: aut omnino non habeat. Et ſi habet: an ſit melius quod habere videtur, quam quod verè habet, an ſecus. In omnibus autem, ſeu habeat, ſeu non, an congruant perſonæ dignitati, ætati, moribus, loco, tempori, legi, & conſuetudini: & quomodo ex his afficiatur animus, quid alij ſentire videantur, quis demum rei finis: meliora enim, grata, ſpecioſa, congruentia, cum fine laudabili: contraria verò, mala: veluti deferri opulentum, & in magiſtratu, cum applauſu per vrbem, incrementum potentiæ & dignitatis ſignificat: pauperi autem & ſeni, publicam mortem: non enim aliter poſſunt multi de illo admirari. Conſolatio potentibus quidem pro iniuria eſt: miſeris autem ſolatium affert: namque ſomnij hoc proprium eſt, vt quæ nota nobis ſunt, non ſignificet, verùm tantum ignota, ſeu præſentia ſeu præterita, tuncque admirabilius: ſeu futura, quod frequentius eſt. Ob id cùm ego patrem vidiſſem me viginti annis ſpecie iuniorem, admirabar. (fuit autem ſeptimo Idus Octobris præſentis anni M. D. L. X I) vnde cùm rem incredibilem ſignificaret, iam verò coniecturam aſſecutus eſſem, Senatum velle me proficere (id autem incredibile) quia tum id tuſpicabar, ſomnium ad hoc pertinere non exiſtimaui: ſed huic admirabili paradoxo aliud etiam maius ſucceſſurum prædixi: quamuis hoc admirabilius ſit, quod quomodo euenire poſſit non video. Itaque conſolari felicem abſurdum eſt: aut enim infelix fiet, aut abſurdi quippiam ei qui conſolatur, continget. Dixi ei qui conſolatur, non ſomnianti: nam ſi conſolari videatur quis amicum aut fratrem, calamitas illi eueniet: oportet tamen meminiſſe qualis ſit perſona, quæ conſolatur: nam ſi fide indignus ſit, timere adeò non debemus.

Somnia de principibus: & eo magis principum ipſorum, Idola ſunt fermè ſemper, & id ſignificant quod oſtendunt, niſi admodum videantur facta difficilia: tunc verò ex proximo ſunt interpretanda. Somnia dignitatum & magiſtratuum, ad ſuum tempus referenda ſunt, non ad præſens: velut ab Sextili anni creantur vrbis prætores, annonæ præfecti, & viarum, atque huiuſmodi: & ſenatores, ex morte aliorum: ideo tempus illud prædicere atque expectare oportet. Si princeps aut vxor eius annulos in digitis habuerint, totidem illis filios ſignificant, quod annuli ſunt: quoniam magiſtratus vel honores non poſſunt ſignificare.

Cum terra loqui, principibus victoriam ſignificat, quod ſi eorum qui audiuit, recordetur, felix erit toto tempore vitæ ſuæ. Principi ſi videatur, venenatum potum aut cibum ſumere, ex quo capilli decidant, inimicos dolo ſuperabit: ſed ſi priuatus extiterit, ad maximam inopiam neceſſariorum omnium deueniet. Sacerdotem cum veſtibus, quas ferre in pompa ſolent, aut principem ingredi in locum non conſuetum, ſignificat ruinam totius illius regionis: atque hæc etiam priuatis viris contingent.

Principi ſi videatur eradicare arbores aliquas, nobiles aliquot euertet. Si verò arbores illæ ſpontè cadant, morientur nobiles illi, non principis facto. Quòd ſi ab imo arborum ſurculi exurgant, augebitur populus ſuus. Omnes quoque veſtes tenues infortunium ſignificant priuatis, principibus autem felicitatem: craſſæ autem, contrario modo.

Cum vir potens aut princeps accendit multas candelas & cereos, maximè magnos, in domo ſua congregabit homines ſapientes & illuſtres. Et ſi videatur lucerna quæ domum totam illuſtret, conflagrare tota ſimul, dignitatis hoc ſignificat incrementum, ſed paulò poſt periturũ. Et equi proprij ſella, ſignificat principi regnum ſuum: eodem ergo modo afficietur. Princeps ſi videatur Solem in manu habere, ſignificat captiuum habiturum principem. Si hoc nobili videatur, erit rebellis: ſi priuatæ perſonæ, ſoluetur curarum moleſtia. Stellas venerari, aut ante illas flere, gratiam aut beneficium obtinendum à principibus ſignificat. Principi tapeta ſi videantur explicari, bonum nuncium ſignificat. Sin autem corrupti fuerint, & laceri, breuem vitam. Sin vetuſti, ſolum ſperatæ rei finem bonum adepturum ſignificabunt. At in priuatis perſonis euentus eoſdem expectare oportet. Priuato ægro odores boni & muſica ſalutem ſignificant, Principi autem mortem: quoniam talia in Principum exequiis ſolent adhiberi, non

autem

autem in priuatis. Pompa inſignis Principi ægrotanti mortem oſtendit, priuato autem liberandum ex morbo, & (vt dixi) publicam mortem.

In dignitate conſtituto nihil fermè deterius eſt, quàm in nubibus ſedere: nam homini ibi diu eſſe conceſſum non eſt: locuſque periculoſus ac præceps: ideo ruinam omnium, & breui portendit. Qui autem ſic ruere non poſſunt, cædem cum ruina:nã qui occiduntur, magnam famam hoc pacto apud homines relinquunt: quæ nebulis ſimilis eſt. At ſi in rotæ ſummo ſe viderit, fortunam quidem habebit aduerſam, non tamen adeò exitiale eſt: in felici eſſe ſub imo rotæ, contraria ratione valde bonum.

Plurimum refert, ſi quiuis verberari ſe ſomniet, qua conditione ſit, & à quo verberetur: nam vt nobilior eſt qui verberat, ita quod verberatur, deterius eſt: is autem qui verberat, vt nobilior eſt, maius malum, ſed & bonum ſignificare poteſt: humilis parum mali, boni nihil poteſt ſignificare. A magiſtratu verberari, non per ſatellites, citra infamiam, feretur ſententia contra illum, & damno efficietur. Et ſi amicus ſit, erit vtile etiam hoc, & citra damnum.

Quæ ſomnia ex communibus, cœlo, elementis, vrbibus, tempeſtatibus, ventis & ſimilibus adueniunt, Principibus, magiſtratibus aut deſignatis, vel ſacerdotibus, vel artificibus circa publicam comparationem, vt medicis pro peſte, ſi perſonarum quarumlibet perturbatio videatur: vel diuina priuato homini, de homine certo, publica ſunt.

CAPVT III.

De moribus.

MOres ad prædictionem multùm conducunt, non ſolùm eorum qui ſomniant, ſed qui in ſomniis videntur. Somniantium quidem quæ ad ſupplicia & iras deorum attinent, veriſſima ſunt in improbis: ſecus autem in probis, per contrariam rationem ac declinationem aliter interpretationem deducere oportet. Probis omnibus & oppreſſis ac infelicibus Herculem videre auxiliantem, aut illius ſtatuam, bonum eſt: iniuſtis autem & improbis omnibus, malum: ſed & accipere aliquid ornamentorum eius, vel aliquo diuo noſtro, vitam & ærumnas illius à quo accipimus ſignificando, malum eſt. Eruditis & peregrinantibus Mercurius, & qui apud nos docti habentur diui caſtis & inſontibus, qui ſolitariam vitam egerunt. Fortunam videre, ſimiles caſus ſignificat, quales ſunt illius actiones: in rota, ſuper ſphæra, bonum eſt miſeris, malum felicibus. Dæmonem ferre, crucem ſignificat malo viro: probo autem, feræ periculum demonſtrat. Quicunque pueros amant, ſi quid videant circa eos, perinde eſt ac ſi alij idem contingat circa vxorem concubinam, aut aliam mulierem. Verùm ſi id videatur alieno à puerorum amoribus, rem inſuetam, anxium negotium, infamiam metum ac damna ſignificat. Guloſis conuiuia & comeſſationes nihil ſignificant: ſunt enim illis ob memoriam actionum, & ſtudium: aliis morbos & curas: cùm enim huiuſmodi agimus, cura detinemur.

Semper autem mores ſomnium habent ſimile aut diſſimile, aut contrarium, & ſimile quidem, ac contrarium, in quibuſdam cùm ad actionem pertinent, idem ſignificabunt, ſcilicet in affectibus: velut paraſito, impleri & eſurire: ad effectum enim pertinent. At verò vbi mores actum non decernunt, ſed actionis priuationem, vt abſtinentia, continentia ac probitas, quæ ſimilia ſunt, ad affectus quidem traduci poſſunt: velut qui habet vxorem, & eam ſolam diligit, cum ea ſi ſibi concumbere videatur, affectum quoquo modo ſignificare poteſt: at ſi adulterium perpetrare, aut inceſtum, aut cum puero concumbere, aut cum quadrupede, ad affectum traduci non poteſt, qui nullus eſt, ſed ſignificat & actionem, & affectum moribus contrarium ex actione prouenientem: ac eò maiorem, quo res à naturali ordine & conſuetudine illius fuerit remotior: vt in exemplo de concubitu diximus, iuxta ordinẽ exẽpli.

Quòd ſi mores illi non à natura & conſuetudine ſint alieni, non tamen in vitio conſiſtant: vt caſtum eſſe, vel ſolitarium, vel opum contemptorem. Et in eiſdem perſeuerare, velut in aliis, nihil magnum ſignificat: at tractare auidè pecunias, ſuauiari fratrem, ducere vxorem, effectus quidem non malos ſignificabit, illi tamen curas graues: atque ob id irritos metus, ac forſan mœrores.

Quæcunque verò, vt diximus, à fine conſequuntur, ea tertiam ſubeunt rationem, atque ad finem ipſum retrahenda ſunt: velut furibus manus plures habere, ſignificat vincula, contentioſis autem & pugnacibus, vulnera: artificibus, pulchra opera, & felicem artis ſucceſſum: probis & manſuetis, amicos quorum opera fungi poterit velut ſeipſo. Illud etiam conſiderare oportet, quod mores aliqui contra leges ſunt: atque hi infauſtum magis exitum habent, his quorum actiones à legibus non puniuntur: ideo non omnino fidendum: in aliis ſecurior eſt actio, etſi praua ſit.

CAPVT IV.

De conditione.

PEdicæ ſeruis autoritatem, & fidem habendam, à qua tamen ingrati excident, non paruam oſtendunt: nam vincti, magni æſtimati ſolent. Seruo mors heri ſignificat libertatem, ſi ſeruus ille adminiſtrationem bonorum illius non habet: neque enim mortuis heri vlli demonſtrantur At ſi habeat adminiſtrationem, auferetur ab illo: mortui enim nihil adminiſtrant. Mactari aut ſacrificari publicè, ſeruis bonum eſt: ſed & liberis, at non tantum: nam ſeruis autoritatem addit, quod ad publicum attinet, & libertatem mors: idem tamen contingit ſi à feris dilanietur. Secus, ſi in pelui ſe ipſum videat, ipſam ſeruitutem,

ta & cruciatus, adiicit lachrymaſque.

Excubiæ & nocturnæ feſtiuitates pauperibus ac mœrentibus bonæ ſunt: diuitias enim ſignificant, & triſticiam ſoluunt: Diuitibus autem turbationes & diuulgationes, abſque triſtitia tamen: quoniam in huiuſmodi bacchationibus etiam homines inebrientur. Vomitus autem pauperibus. bonus eſt, qualiſcũque rei ſit: illi enim non perderent, niſi haberent: opulentis autem damna & detrimenta ſignificat: & quanto melioris rei fuerit, vt ſanguinis, eò maiora decernit. Vænum proponi, aut vænundari, pauperibus, ſeruis, atque mala fortuna vtentibus, bonam mutationem ſtatus oſtendit: ob id autem opulentis atque potentibus felicibuſque, diuerſa ratione omnino malum. Vænundari autem maius eſt, quàm vænum proponi: & iter agere, quàm velle iter agere, ſemper enim actus maior eſt voluntate; idem tamen ſignificant. Vænundatum autem eſſe, peregiſſe iter, nuptias celebraſſe, an maius ſit quàm agere hæc? ita diſtinguimus: Quorum finis eſt aliquid factum, maius eſt finem conſecutum eſſe, quàm quærere vel conſequi, vt nupſiſſe quàm nubere, & domum ædificaſſe quàm ædificare: poteſt enim non id agere, nec perficere: qui ergo perfecit, plus aliquid peregit quàm qui facit. Sed ſi non maneat aliquid, vt pulſare, canere: maius eſt agere, quam egiſſe. In balneo depilari, diuitibus valde malum: multa enim amittent: pauperibus bonum: ſoluetur enim moleſtiis. Pauperi, ferri ab hominibus ornatum, & in pompa, tamen laudari ac ſuſpici mortem ſignificat: diuiti autem, factum egregium.

Quæ prædia ſignificant, ſunt iecur, horrea, fontes, coronæ ſpiceæ, aut ex pampinis, ſcrofa pariens, boues ac bubulci, raſtra, currus, torcular, ſarculum, ligo, & talia, cùm plura fuerint, & varij generis.

Omne quod amiſſionem ſignificat, vt naufragio, furto, aut à latronibus ſpoliari, diuitibus charis priuari ſignificat, pauperibus verò diuitias acquirere: neque enim amittere poſſet, ſi iam non haberet quod amitteret.

CAPVT VI.

De vxorem habente, ſacerdote & cælibe.

SAcerdotibus (quoniam apud nos cœlibes omnes ſunt, nec vxorem ducere poſſunt) quæ videntur, quaſi ad iam habentes vxores referuntur. Conſiderandæ ergo ſunt actiones eorum, quales eſſe poſſint. Quæcunque igitur vxorem ſignificare poſſunt, in illis circa ſacerdotium & famam ſunt intelligenda: adhæret enim ſacerdotium ſacerdoti, vt vxor coniugi. Si ergo locupletem ſibi videatur vxorem ducere alio ſacerdotio pinguiore ornabitur. Si vxor perire videatur, ſacerdotio priuabitur: ſi infirmabitur, litigabit pro ſacerdotio. Quæ autem non referuntur ad vxorem, ſed communia ſunt, partim ad vxorem trahi poſſunt, & ſic eodem modo interpretanda ſunt: vt ſuſcipere vel educare filios,

eſt in ſpem ſucceſſionis ſacerdotij aliquem aut aliquos inducere. Quæ verò omnino nihil cum vxoria re ſimile habent, velut hominem occidere, videntur indifferentia.

Rurſus cœlebs ab vtroque differt. Et ideò cœlibi vxorem ducere non eſt abſurdum: diuortium celebrare abſurdum: contrà ſacerdoti diuortium, aut vxorem habenti, non abſurdum: ille enim ſacerdotium renunciabit, hic ab vxore ſe abdicabit: ducere autem vxorem, abſurdum vtrique: vterque enim turpia & nefanda committet.

CAPVT VII.

De orbo & filios habente.

QVæcunque orbo videntur, quæ non niſi filios habent conuenire poſſent, ad chariſſima & deſideria referri debent: & rurſus ad vana vota, ac ſpes irritas. Ergo ſi cui orbo filius perire videatur, oculum amittet, aut fratrem, aut patrem, aut dentem. At ſi ornari filium videat, irridetur quod aliquid ſperet, quod vel habere non poſſit, vel etiam ſupra conditionem ſuam ſit. Si cui habenti filios ea quæ orbo conueniunt, videantur, non eadem eſt ratio: ſed periculum eſt, ne ad eam orbitatem deueniat: aliter autem bonã & egregiam fortunam ſignificat.

Habenti filios fulmine percuti, dirum: orbitatem enim exemplo plantarum inducit. Sacerdoti impietatem, orbis & eruditis claritatem nominis decernit. At ſi domus columna icta fuerit fulmine, habenti filios eripietur morte vnus, ſacerdos de ſacerdotio periclitabitur, orbo peribit aliquis valdè vtilis ad domus conſeruationem. Quæcunque damna filiis ſignificant orbis, ea in cauſa neceſſe eſt vt in irritum cedant. Horum tamen quædam malum, quædam bonum illis ſignificant: quæcunque enim commutantur, vt in fratres, parentes, vxores, malum illis filiorum loco portendunt. Ex aliis autem quæ non commutantur, ſplendida & generoſa, bonum: humilia omnia, oblæſa, inordinata, deficienti, malum. Alæ ſi pilis nudentur, filiabus inopiam ſignificant: quoniam alæ propriè filias referunt: At non habenti filios, ancillas oſtendunt: has ægrotaturas, aut è domo eiiciendas portendit ſomnium: hoc enim eſt pauperiores fieri: ſic enim his quæ habent, præſidiis ſpoliabuntur. Pedicæ in orbo ſignificant filios, in carente vxore vxorem: in habente vtrunque negocia grauia, à quibus vix vnquam explicabitur.

Oſculari membrum proprium, habenti filium extra domum, reditum ſignificat: habenti in domo morbum: non habenti, habitũ: atque ita vides quam varient ſignificatum.

CAPVT VIII.

De artificio.

ARtium quadruplex genus eſt: aut enim agunt, aut acquirunt, aut faciunt, reficiunt

ciuntve. Agunt, cithariſtia quæ equos regere docet, & mimorum: nam vel exprimunt aliquid nouum, vel referunt, vel docent: in quo genere eſt etiam, docere luqui aues. Quæ reficiunt, vt medicina veterinaria: differuntque ratione ſubiectorum. Facientium aliquid aliæ etiam materiam efficiunt ipſam, vt plaſtices, aliæ præparant, & formam præbent, vt piſtoris & farciminum & lanæ: aliæ verò ſolum faciunt: hæ verſantur circa lapides, metalla, ligna, & carnes: vnde lanij, tum verò piſtores. Agricultura autem eſt ex reficientium genere: nautica ad agentes pertinet: ſutoria, textaria, & veſtium fabricatio, quæ compoſita eſt. Acquiſiticiæ celebriores ſunt quinque: venaturia, piſcatoria, aucupium, metallozeutica, & lithozeutica: vitri verò ars ad plaſticen refertur. Architectura ad facientes pertinet. Cauponum autem & commotica, circa præparationem tantùm, vt etiam coci: Fullonia ad plaſticen: militia verò ad actionem: quamuis finis ſit acquiſitio perſæpe: erunt itaque artes ſic diſtinctæ, quas mechanicas vocant, principales numero triginta & vna. Harum itaque ratio ſic definiri debet.

Manibus quouis modo impediti, omnibus artificibus peſſimum eſt, etiam curſoribus, quorum opus eſt vt nautarum. Similiter quæcunque ſignificant contemptum, ſolitudinem, & finis fruſtrationem, & inopiam; quandoquidem artium finis eſt opus, artificis verò lucrum. Specialiter autem his, qui agunt leuia ſomnia, & quæ ad multitudinem pertinent, vt irrideri à populo, àcclamari, lapidibus impeti, bonum eſt. Grauia, ſeria, lenta omnia, mala: prætetquam in militia & nautica: hæ enim grauia & ſeria admittunt: lenta autem mala ſunt: magiſque nautis atque curſoribus. Quæ præter rationem ſunt, & infirma ac fœda, nec congruentia, omnibus artibus aduerſantur, præterquam his quæ reficiunt, veterinariæ medicinæ, agriculturæ. At in agricultura dominis hoc non eſt bonum, ſed ſolùm his qui operam ſuam aliis locant. Quæ materiam faciunt, & plaſtices omne genus, ſeu metalla, ſeu vitrum, aliodve fuſile liqueſcat, vt ſulphur, ſeu vt ex lineis contritis vetuſtis linteis ignis, ſignificationes fauſtas habent: vt etiam quæ concreſcunt eo, velut laterum ſtructura. Sic fullonia, & reliquæ. Quæ verò præparant & adornant, cauponis coci, commoticæ, piſtoris lanæ, farciminum, fauſta ſomnia ſunt, leuia, iucundaque: nam hic eſt finis iucunditas: leuia verò: quoniam nec grauatè munia hæc fieri poſtulant: nec quæ tractantur, præter lanam, diuturnam moram admittunt.

Quæcunque faciunt, vt fabrilis, atque huiuſmodi grauia & ſeria, & robur ſigificantia, ſomnia libenter admittunt: leuia autem mala ſunt in huiuſmodi, & ceſſationem & imperfectionem & procraſtinationem atque contemptum indicant.

Sutoria quoque, textoria etiam, & huiuſmodi, velut nere, compaginare, leuibus non gaudent ſomniis, ſed celeritatem maximè ſignificantibus: ſed neque grauia his congruunt.

Architectura, quoniam ſæpe impenſis domini agitur, procraſtinationem ſignificantibus non læditur: ſed ſi conduxerint ædificij ſtructuram, maximè eis aduerſantur huiuſmodi ſomnia. Cæterum in hac, grauia ſomnia vtiliſſima ſunt.

Artibus acquiſititiis ea congruunt ſomnia quæ inuentionem præſagiunt, & quæ conformia ſunt idulu rei: vt metallorum & lapidum inuentioni, quæ aliis infauſta eſſe ſolent, commigrare ad inferos, fodere, defodi viuum, ruere domos: nam ruentibus domibus, palàm multa detegenda, quæ latent. Sic mergi in aqua, ſi idolum non ſit, auſpicatiſſimum piſcatoribus: & à feris circundari atque terreri, venatoribus. At contrà magiſtratum habere, conuiuari, ſaltare, mori, ebrium eſſe, & quæcunque ocium ſignificant, aut aliud negocium, velut militia, quæ omnibus artificibus aduerſatur: & quæcunque artes artibus opponuntur, vt fabrili piſcatoria, & lauandi pannos: & plaſtice, lanio: omnes malæ ſunt. Et quæ inopiam ſignificant vbi ars circa precioſas res verſetur, & opulentiam circa vilia, & quæ contrarias actiones & affectiones continent, velut carbonario & fabro veſtes pulchræ mundæque, & cloacas expurganti vnguenta: omnia hæc abſurda, infeliciaque ſunt. Conſiderare quoque decet proprias cuiuſque artis rationes iuxta materiam artificij, modum operandi, & vt ſe habeat ad paucos vel multos, vel populum: & etiam qualis ſit ipſe artifex, vulgaris an elegans, & præſtans ac celebris. Conuenientia & ſignificantia, quæ conueniunt, bona ſunt: contraria verò alterutro modo, mala: diximus autem, in quibus quæ videntur abſona, nihilominus fauſta ſunt.

CAPVT IX.

De naturæ proprietate.

SOmniantis naturam diligenter conſiderare expedit: nam quibuſdam vana fermè ſomnia eueniunt: velut iis qui mendaces ſunt: nam par eſt eos illa videre & audire, quæ ſunt cogitationibus ſuis congruentia: ob id veracibus veriora ſomnia apparent. Secundum eſt: quoniam hominibus quibuſdam ſomnia omnia ad certos euentus magis diriguntur. Quod eſt eo mirabilius: quoniam quandoque ad illa diriguntur, quæ non tamen ſæpe eis eueniunt: velut quibuſdam vuas comedere lucrum ſignificat, tametſi parum toto anno lucrentur: aliis verberari à medico, medicinam accipere. Eſt tertium, quòd quibuſdam ſomnia felicia ſunt, quæ aliis ſunt calamitoſa: & hoc ex natura ſomniantis. In vniuerſum, qui melancholici ſunt, plura ſomniant: & ſi animi abiecti omnia vana: ſin præſtantis, vera. Pituitoſi inania ob id habent ſomnia, bilioſi vera: ſed omnium conſtantiores, qui æquali ſunt temperamento.

Ruſus quibuſdam ſomnia non ſunt vera, niſi certo cum ſigno, quibuſdam autem generaliter. Optimum autem eſt cauſas horum noſcere, non ſolum quòd certius ſciantur quæ per cauſas, ſed quoniam illis notis licet ampliare numerum ſomniorum: cùm ex diuerſa miſtione ſemper diuerſa procedant.

Secundum

Secundum igitur ſic ſe habet: quoniam operatio illa etſi rarior ſit, attamen maximè ei cordi eſt: ſed & res quæ videtur, aut familiaris eſt, aut in magna exiſtimatione, vt vna per aliam ſignificetur. Qui verò animas habent minus impeditas & validas, ac magis exercitas, ij idola cernũt ſegnes & in efficaces magnis cum ambagibus, medij medio modo:

Rurſus quod ſomnium pluuiæ vni fauſtum ſit, alteri calamitoſum, ob hæc accidit: nam primùm quæ ſomnia mutationem ſignificant, ea miſeris bona ſunt: beatis autem grauia. Et quæcunque ſunt iuxta exercitationem & votum & mores, bona: cõtrà, mala: bonis ergo, aliena re vti, paupertatem ſignificat: non enim niſi commodatò boni alienis vtuntur: at malis lucrum: quoniãm vix illi habent qui credant eis. Quibus confeſtim euentus ſuccedunt, ijs natura mobilis eſt, atque moræ impatiens: contrà ſerotini ſunt, cùm de rebus magnis, in quibus neceſſe eſt finem negocij multum diſtare à principio. Itaque principium rei parum fermè ſemper a ſomnio tempore diſtat: finis autem, plurimum. Sed ſi etiam principium diſtet, non tamen cauſa aut mutatio morum. Cùm verò ſomnia quibuſdam vera ſignum aliquod coniunctum habent, neceſſe eſt cogitationes eorum efficaces eſſe. Et vt in actionibus noſtris, quas efficere omnino volumus, ſignum quoddam efficimus: ita & in ſomniis. Natura verò tantum poteſt, vt etiam in fortuitis quidam frequenter, & ſupra fidem atque expectationem diuinent: contingit hoc (vt dixi) ex intenta actione. Porrò actio intenta eſt vel ob robur agentis, vel ob ipſam exercitationem. Sunt etiam homines qui ſæpe vident ſomnia vera, & ſunt melancholici & à ciuilibus negociis ſegregari, & ſimilium morum, & in cibo moderati: ſunt & qui raro videant, iis contrarij. Sunt qui videant puriſſima, & idola rerum: ſunt qui obſcuriſſima, & quæ artificioſa indigent interpretatione, quorum animi ſapientiæ ſtudiis incumbunt. Sunt qui facilia, vt ſimplices & rudes viri, quorum etiam eſt videre idola: ſed idola adueniunt, cùm res omnino futura eſt, nec viſio obeſt euentui. Sunt qui parua quæque vident maximis inſomniis, quorum animi ſoliciti ſunt, & actiones leues: aliis augentur quæ viſa ſunt per ſomnum, contrario modo ſe habentes. Quibuſdam recta eſt quaſi interpretatio, quibuſdam conuerſa, vt mala per bona, & bona per mala ſignificentur illis. Sunt quibus ſtatim quæ viſa ſunt, perficiantur, ſunt quibus ſerò. Sunt qui multa admodum ſomnia vident, quorum numero ambigua redditur obſeruatio: ſunt qui pauca valdè, & quaſi ſolum cùm opus eſt. Sunt quibus clara, & quæ facilè memoria continentur: aliis obſcura, & obliuioſa. Sunt qui bonorũ, ſunt qui malorum futurorũ tantũ euẽtum præſagiunt, alij vtrorumque: & horum quidam pariter, alij hæc magis quàm illa. Sunt quibus quædam peculiaria ſunt ſpectra, & peculiare etiam aliquid ſemper ſignificantia: ſunt quibus diuerſa ſemper ſemperque ſignificatum varientia: in quibus prædicere difficillimũ eſt: quod accidit iis qui verſatili ſunt ingenio, cùm prædictio forſan euertatur.

CAPVT X.

De ætate.

IVuenis ſi ſe infantem videat in cunis, reſolutionem breui patietur: neque enim aliter fieri, vt infans, poteſt. Si vtero ferre, morietur: animam enim emittet tanquam fœtum: ſi in vtero ſit matris, breui morietur: & eodem in tempore, quod ad partum ſupereſſe imaginatur: in aliam enim vitam demigraturum ſe ſentit. In cunis eſſe faſciis vinctum, artifici vacationem ab opere, pauperi non defutura alimenta, diuiti malum: nam ſua alieno arbitrio adminiſtrare cogetur, nec familiæ ſuæ poterit imperare. Seruo gratiam domini, ſed ſeruitutem diuturnam habenti vxorem, diuortium, aut filium: negociatori & pugnatori nullum poteſt obuenire ſomnium deterius: iacet enim infans faſciis vinctus imbellis: ægro mortem portendit: inſtitis enim vinciuntur mortui, ac linteis.

Infantem loqui, admirandum factum nunciat: oportet autem quæ dixerit, tanquam vera obſeruare.

Senem in cunis ſic eſſe, ſi non reſolutionem ſignificet, bonum eſt: ad extremam enim venturum ætatem nunciat: nam tales vt infantes ſunt: ideo ſomnium eſt conſequens, & minimè extortum, quale eſſe debet quod veriſſimum eſt. Puer ſi ſenem ſe videat, morietur: adoleſcens autem grauiter ægrotabit. Et idem, ſi videat quis de filio. Senex vel iuuenis ſi puer euadat, dignitatis iacturam faciet.

Plurimum refert ætas in his qui verberari ſe ſomniant: nam puer & adoleſcens nihil mali patientur: eoque magis, ſi à parentum aliquo, vel patruo vel magiſtro, nam corrigentur: at ſenes vapulare, malum: ſignificatque iniuriam paſſuros, atque dolorem.

CAPVT XI.

De ſexu.

FOemina ſignificat imperfectionem omnem: & actiones decoras, ſed non generoſas. Si tamen ſit pulchra, ſignificat veritatem: fœda & humilis, infamiam: impudica, audaciam, impudentiam, dedecus: fucata, dolum technam: irata & compta, iniuriam: blandiens & ornata, bonam fortunam: laceris veſtibus, paupertatem & miſeriam: pallida & mœſta, inuidiam. Fœmina ſignificat veſtem quoniam veſtis ſignificat fœminam. In fœminam verti, magiſtratibus amiſſionem adminiſtrationis: infelicibus bonũ: mitius enim agent. Significat fœmina negocia malè ordinata, & cõfuſa, importuna, & quæ exitiũ non habent: iuxta prouerbium:

Fœmina fœmineum non bene finit opus.

Anus robuſta, ſignificat fortunam propriam & antiquam: iuuenis, vel puella, nouam fortunam. Fœmina ſignificat dolum, vafriciam, impudenter facta contentionem, lites iurgia. Significat & equum & carpentum, & agrum: quoniã foditur: & ſterilis ſterilem, & fœcunda

fœcundum. Et ſignificat maximè irrita deſideria. Significat & delicias, & voluptates, & facta turpia. Significat & filios, ac filias magis. Androgyni confuſionem, dolum, horrendos ſucceſſus, & inexpectata ac monſtroſa facta. Et felicibus malum, infelicibus bonum. Et mutatio in androgynum, propriè ſignificat genitalium morbum. Et mutatio ex maſculo in fœminam, pro negotiis vtilibus mala, pro periculis & in malis ac metu bona: ex fœmina in maſculum, contrario modo. Vtraque præſentis ſtatus mutationem & infamiam prædicit. Vterò gerens ſi ſomniauerit ipſa, vel maritus pro ea, parere eò quoniam maſculum, adoleſcet infans, & parentes ſeneſcent, & filius eos alet: ſi viperam, breui mater morietur: ſi araneum, natus occidet parentes.

CAPVT XII.

De valetudine.

OPtimum in ægrotante ſanitatis ſignum eſt, videre leonem ſimiam edentem. Aſphodelus ægrotantibus morbo periculoſo, mortem prædicit: quòd apud inferos herba hæc abundare dicatur. Simili modo malua. Creditor, ſi exigat ab ægrotante, periculum indicat: ſi æger perſoluere videatur morietur: natura enim creditorem refert. Deus quoque pietatis & iuſtitiæ ſeruatæ aut neglectæ rationem exigit: ideo ſomnium hoc improbis parum conuenit: lanij ægris mortem & dura prædicunt, ob ſimilitudinem. Somnia omnia lethi ſignificatiua, mortem certius in ægris portendunt. Somnia omnia læta in ægro mortem ſignificant, ob nominis affinitatem lethi cum læto: & quoniam non fit tranſitus repentè ad ſecundum ordinem, æger non poteſt lætari niſi iam adepta ſanitate: ergo ſomnium non debet tranſgredi ad lætitiam. Ægrotare ægrotanti iam: id eſt, incipere cùm iam ægrotet, ſolutionem morbi ſignificat: neque enim conuenit bis ægrotare eodem morbo. Ægrotare eodem morbo, in morbis gradus & ordines habentibus, eſt ex vno in alium tranſire, velut ſi quis lippitudine laboraret, & ſomniet ſe lippitudine laborare, euadet cæcus: nam ex lippitudine in cæcitatem naturalis eſt tranſitus. Et ita ſi vulneratus ſomniet ſe vulneratum eſſe, nec ſit [illegible], tranſibit in vlcus. Et ſi habens vlcus pati vlcus, tranſibit in Chironium & fiſtulam. Et apium, cupreſſus, ægris ſunt lethifera. Quæcunque ægris ſalutaria ſunt, ſanis morbos ſignificant, velut ſudare, liberari à morbo: ſed hoc etiam ſignificat liberandum à cura graui. Nouis veſtibus indui, ſupplicare Deo ob recuperatam valetudinem, medicum diſcedere: qui enim liberabitur, cùm non laboret? At contrà quæ ſani faciunt, ſi æger facere videatur, ſanitatem prædicit. Memineris etiam, quòd ægri tria habent ſomniorum genera: ſalutis, mortis, & neutrius: ſani autem tantum vnum, ægrotandi: neque enim habent ſanitatis futuræ.

CAPVT XIII.

De mutatione.

EST igitur mutatio bona plerumque miſeris: felicibus autem mala. Miſeris ergo propriè mutatio in melius conuenit. Et quæ pòſt antè, & quæ ſiniſtra dextra, & quæ deorſum ſunt ſi aſcendant, & quæ cum ſpe lætitia ac promptitudine omnia videntur in melius: & quæ fera ſunt ſi fiant manſueta, & quæ inutilia vtilia, & quæ muta vocalia, & quæ ſtulta ſapientia, & quæ mutila integra, & quæ nuda veſtita, ſeu natura, ſeu arte: & quæ ſecundum naturam, vt ex puero iuuenis: & quæ in nobiliorem ſtatum, vt è fœmina vir. Sed ſi iuuenis ſenex fiat, aut contrà, dubitatio eſt: in horum enim altero ordo naturæ deſideratur, in altero mutatio in melius. In his tria ſunt conſideranda. Primum, quoniam mutationum aliæ ſunt prorſus contra naturam, vt nullo modo vnquam contingere poſſint, vt à mortuis reſurgere, vel regredi in ætatibus: alio modo, cum quandoque fiunt, velut ex fœmina fieri maſculum. Secundum, quod mutatio aut eſt in re ſolùm, aut etiam intelligitur: in re ſolùm, vt cùm mortuum patrem video viuum, intelligitur autem, cùm ſcio eſſe mortuum, & video ipſum reſurgere. Tertium eſt, quod mutatio eſt vel ex re in rem, vt in ætatibus: vel non ex re in rem, ſed ex priuatione in rem, vt cùm ſimius loquitur. Si ergo hæc tria ſimul ſint præter naturam, vt quòd videam patrem meum reſurgentem, aut me ex ſene factum iuuenem, plus poteſt mutatio contra naturam ad ſignificandum deterius, quàm ipſe finis vt ſit in melius.

Sed cùm defecerit vna conditio, tunc erit bona, & in melius, cum turbatione tamen multa. Mutatio in Deos, aſtra, reges, bona eſt: ſed præcipuè priores duæ, modò perfecta ſit.

Refert Artemidorus, quod quidam cùm vidiſſet ſe in Solem mutatum, & per forum ambulare cum radiis vndecim, dux exercitus factus poſt vndecim menſes in ipſo magiſtratu interiit. Quoniam enim magnum aliquid (vt dixi) mutatio in aſtra ſignificat, ſi non abſolutum ſit, magnos errores, caſus, lapſúſque ſignificat: vt potius ob defectum videri poſſit ſomnium, quàm ob ipſum principale ſignificatum. Omnia ſomnia quæ nouum aliquid & diuturnum ſignificant, ſi idem bonum fuerit, ad vitæ mutationem in melius pertinent: non tamen vitæ mutationem omnia ſignificant: quoniam per vitæ mutationem intelligimus, cùm maxima pars actionum & ſtatus noſtri permutatur. Sunt autem præcipua, quo ad hoc, tria: opes, valetudo, filij: nam fermè humana omnia ad hæc reducuntur: Qui opes habet, habet amicos, honores, potentiam, &c. Vrſæ catulus nuper natus, propriè commutationem in melius ſignificat.

Mutatio in deterius eſt triplex. Aut ſecundum rem, vt cùm ſolitus videaris equitare equum, & equitas capram. Vel cùm res ipſa deterior fit, vt equus ex iuuene ſenex factus.

Aut

Aut ratione comparationis: vt cùm ſolitus ingredi frigidam æſtate, ingreditur hyeme: nam hoc ſignificat inopiam, & diminutionem reddituum & lucri: quoniam eo quod fuit voluptati, nunc intempeſtiuè vtitur, ob inopiam: nam diuitibus par eſt eſſe balnea pro ratione temporis, calida hyeme, frigida æſtate. Et etiam frigus per ſe, vt viſum eſt ſuprà ſemper ſignificat egeſtatem. Quòd ſi quis videat ſe eſſe in balneo calidæ in æſtate, poſtquam vſus erat eo per hyemem, aut ſignificabit inopiam, licet non adeò magnam: aut affligetur ab his a quibus iuuari deberet, velut a filiis: vel importunè vtetur actionibus ſuis. Et mutatio rerum in deterius, vel vſus, ſignificat corruptionem illius: velut ſi quis frumentum videatur exhibere equis.

Quidam cùm vidiſſet pratum virens, inde aridum factum, interrogauit Serim quid portenderet? reſpondit, malignam ſomniantis naturam. Fungi, piper, ozimum & ſinapis, piſces, mutationem diuerſis cauſis in deterius ſignificant: nam fungi pernicioſi ſunt, & facilè corrumpuntur: eadem ratione piſces mortui, licet non ſint adeò lethiferi: cocti enim perdunt homines, & crudi putreſcunt celeriter. Sinapis, quod acris ſit, exulceret, lacrimaſque excitet, infortunia & morbos prædicit. Piper, quod acre ſit, ſed bene oleat, pugnas & dolores prædicit. Ozimum vexationes, moleſtias vſque ad deſperationem præſtat: quoniam acris eſt, & odorata, ſed inutilis: crediturque ſcorpiones generare, hoſtes & inſidiatores hominum. Raphanus autem quia malè olet, ſignificat mala conſilia, doloſque & prauos homines. Ideo etiam eiuſmodi radicem tranſplantare, vitam prauam in poſterum ducere ſignificat. Sed & paſtinacæ malæ ſunt, & morbos ac graues curas oſtendunt: quoniam difficulter concoquuntur. Adeò verò prauæ ſunt, vt ſi coctæ comedi videantur, mortem breui credant portendere: ſed vt mihi videtur, ſolum morbum grauem.

Quæ mutent in deterius, ſunt deſcenſus ſcalarum, retroceſſus è loco quieto amœnoque, pedum vel fundamentorum læſio: miluus, à proprietate: lupi, mures erodentes, caſus ex alto, ſenes decrepiti, mulier crinibus expaſſis, rota fortunæ cùm felix fueris, ipſa fortuna irata, vel genius triſtis: homines qui ex felicitate in miſeriam deciderunt: homines hiſtoria vel viſu cogniti, qui ex optimo ſtatu in peſſimum deciderunt, velut Priamus, Oedipus, Dido, fons aquæ pulcher ſiccatus, arbos generoſa euerſa. Aſtaci etiam: quia retrocedunt: bufo ingens, quod credatur infauſtam vbi inuenitur domum reddere. Talpæ emergentes è terra, aut multos cumulos & magnos terræ ſuffodientes: multæ araneæ telæ in domo textæ: quicquid conuerſum turpe habetur: velut currus ducens boues, mulier virum ſubagitans: lepus canem perſequens, ornamenta domus fulmine icta atque confracta, membrum virile amputatum, aut oculi effoſſi, inimicus potens in domo tua cum honore exceptus. Omnis ruina, niſi rei malæ vel ſuſpectæ, & omnis ædificatio & fabrica rei quæ damnum perpetuum afferre ſoleat, velut torrentis, & fornaces laterum, mutationem in deterius oſtendunt. Et beatis generaliter, quæ commutant, ſunt triſtia: velut eradi, renaſci, mori, habitu nouo vti, vrbem domumve nouam inhabitare, in fœminam verti, repueraſcere, pluuia, caſus fulminis ſuper pedes. Omnibus maximè proprium commutationis in deterius ſignum eſt, miluus auis aſſiſtens, vel ſuperuolans: vel ſi tu ipſe in eam auem conuerſus ſis, quod deterrimum eſt: adeo enim mala erit commutatio, vt aliquando fame pereas.

Quatuor quidem ſunt genera ſignorum mutationum: alia ſemper bona, quæ in melius ſemper mutant: alia mala, quæ ſemper in deterius: alia dubia, quæ felices euertunt, infelices ſubleuant: alia augmenti, quæ incrementum ſemper ſignificant, augentque præſentem fortunam, qualiſcunque ſit: vt ſcalarum aſcenſus, & cucurbitæ, heliotropiumque herba. Sed omnium quæ mutationem vitæ ſignificant, nihil maius eſt morte: ſiquidem mors commutat vitæ genus, cùm mortui nihil habeant commune cum viuis: quanto magis commutare poſſunt vitæ genus? poſt, monaſtica vita, exilium: pluuia verò, leuem mutationem vitæ, ſignificat, & in vna tantùm cauſa. Et ſcias quod vtroque modo id prædicunt, ſeu fiant, ſeu facta ſint: vt mori, mortuum eſſe: pluere, pluiſſe. Sed actus ſignificat mutationem cum anxietate: res autem peracta ſine illa, ſed quaſi ſenſim ad eam traductum. Quæ commutant malam fortunam in bonam & bonam in malam, ſemper & propriè ſunt: crocus, & herba Alexandrina, ſed non adeò, vt verſus.

CAPVT XIV.

De nobilitate maiorum, ſucceſſione poſterorum, & fama poſt mortem.

NOn coniunxiſſem hæc quæ videntur eſſe in diuerſo genere (ſiquidem nobilitas maiorum videtur ſolum ſignificare, non ſignificati, vt quæ ſit notior quàm vt per ſomnium innoteſcere debeat: ſucceſſorum autem fortuna & fama poſt mortem ſignificari, non ſignificare poteſt) niſi mutuò hæc ſibi reſponderent: quippe nobiles & reges ſucceſſores videre (ni idolum ſit quod videtur) declarat famam poſt mortem: hoc enim ad id conſequitur: aut aliquid inuenturum, quo ex nobili ſtirpe deſcendiſſe manifeſtum ſit: aut ſi id non eueniat, ita tamen eſſe. Sunt enim aliqua quæ ita declarantur per ſomnia, vt aliter, non tamen nota ſint. Et quædam docent rem ipſam, vt demonſtrationes problematum aut contemplationum mathematicarum, aut proprietatum rerum: & quædam docent modum inueniendi quæ quæruntur: & quædam ſimpliciter rem docent, vt homini relinquatur dubia de re viſa opinio. Omnia enim hæc ex principiis ſomniorum apparent,

quæ ſuprà docuimus. Generaliſſima enim effectuum principia & præcedentium ſic mouent animam (nam hoc oſtendere opportunum non ſolùm hic eſt, ſed ad totius tractationis cognitionem neceſſarium) quoniam ſi periit tibi abſenti frater iam octo diebus, neceſſe eſt vinculum fratris abruptum eſſe in cauſa, quemadmodum etiam in effectu: at impedita anima prioribus octo diebus non ſenſit, hac die ſentit, liberata impedimentis omnibus: ob id talia ſomnia maximè obrepunt vacuis mentibus.

Sic & ſi auus meus, vel proauus, aut alius ex maioribus aliquando ſtrenuo facinore nobilitatus fit, aut flagitioſo damnatus, & tamen cauſa vt coniuncta eſt mihi (nam illi coniuncta fuit) perpetuò mouet, ſed ob exilem ſenſum non videt anima eo vſque, donec liberata prorſus omni cura, & per certos circuitus obuia recurrens ad cauſam qui maiorem meum affecit: ſcintillas quaſdam & veſtigia imprimit eius effectus, qui tum fuit vſque ad certa tempora: nam nihil mortale infinitum eſſe poteſt: & ſi etiam eſſet, obuerteretur à tot motibus maioribus & euidentibus intermediis. Ergo videre nobiles maiores, verſa vice declarat ſtirpem nobilem futuram, aut gloriam poſt mortem: hæc enim etiam, vt clarum eſt, ſe conſequuntur. Et ſimiliter famam ſparſam de ſe bonam vel malam, tales fuiſſe maiores, aut futuros poſteros tuos declarat: omnia enim hæc ſibi inuicem rectè & ad amuſſim reſpondent. Quædam verò vnum ſibi determinant, cùm defecerit ſtirps aut famæ ſpes, vt in valde pauperibus, damnatis, ſeruis, habitantibus in locis longinquis à propria patria, in ſolitudine: at maiores nulli deeſſe poſſunt: quocirca loco filiorum, ſi filij deſunt, fama ſubingreditur: & loco famæ, ſi famam ille non poſſit conſequi, filij: atque hic primus eſt modus, propter quem etiam quæ ſignificandi ratione coniuncta erat, coniunximus.

Secundus modus eſt ex propriis: nam funus & ſepulchrum ſignificant famam: ſepulchra maiorum & ſtemmata & imagines maiorum, nobilitatem: virilia & viſcera, deſcendentes. Sed diſtinguere ſingula oportet: nam funus famam breuem ſignificat, ſepulchrum autem perennem.

Quinque autem modis ſepulchrum præcipue afficitur: ſi fulmen in illud incidat, & conflagrare videatur: vel enim magnã famam ſomnianti, vel poſteros ſuos magnos futuros pollicetur: ſi verò diſiciat ac diſſipet, contrarium propè minatur.

Si aperiatur ſepulchrum, apparebunt facta ſomniantis poſt eius obitum, qualiacunque fuerint: & ſi fuerit homo qui ſcripſerit, ſcripta eius illuſtrabuntur. Si ſtatua quæpiam pulchra aut fœda ſuper ſepulchrum conſtituta videatur, aut diuturnos honores, aut aliquem ex ſua ſtirpe magnum futurum ac glorioſum denunciat. Si reſurgere mortui videantur ex ſuo ſepulchro, vel libri occulti publicabuntur, vel exurget aliquis ex ſtirpe qui familiam & genus nobilitabit: vel gloria illius reuiuiſcet. Exornari quoque ſepulchrum, famam poſt mortem ſignificat, aut aliquem è familia illuſtrem obiturum declarat. Similiter ſepulchra maiorum ſi fulgure tacta ardere videantur, inclytum facinus perpetrabit ſomnians, vel ea arcta affinitate iunctus, vel deſcendentium aliquis. Et ſi aperiantur, morietur fermè tota familia.

Et quandoque detecta maiorum ſepulchra, declarant aliqua in lucem proditura, per quæ nobilitas illorum detegetur magis, & illuceſcet mortalibus. Et viſcera propriè ſignificant filios, genitalia filios & deſcendentes: renes autem poſteros magis quam filios. Ex his igitur arbores animaliaque oriri, tales ſignificat eos, qui ſucceſſuri ſunt: ſed arbores ad potentiam & ſtatum pertinent, animalia autem ad mores: plantæ enim creſcunt plurimùm, ſed mores non habent: animalia moribus prædita ſunt, ſed non diſſeriunt multum.

Quæ etiam à tergo ſunt, poſteros: ſed niſi aliquo modo coniuncti videantur, alienos eiuſdem ordinis aut dignitatis ſignificant: à latere, potentes: ante autem, maiores, quaſi enumeratio ordine.

Quartus modus, à renouatione ſolum habetur: quæ enim poſt multos Solis circuitus contingere videntur, ad poſteros pertinent: & ſimiliter quæ poſt Solis occaſum: vt contra, quæ antea per multos circuitus eiuſdem, aut illius exortum, maiores noſtros ſignificant. Et ſimiliter quæ ad domus ruinam, aut nouam reparationem. Et ſurculi arborum, poſteros: & arbores vetuſtæ, maiores ſignificant, & alia ſimilia in iis. Et pater filium, patruus filium ex fratre, auus nepotem, frater aui nepotem ex fratre, pronepos proauum, proauia pronepotem ex filia aut nepte, aut proneptem, atque ita conuerſo ſemper ordine ſignificant. Et generaliter, vbi adeſt conſignificatio temporum.

CAPVT XV.

De oraculis: & quod vigilantes diuinare poſſumus.

CÆterùm abſoluta ſomniorum hiſtoria, de oraculis agendum eſt: etenim parem in vtriſque rationem eſſe, veriſimile eſt. At cùm in ſomnis anima non ſit adeò ſenſibus impedita, melius vacare poteſt futurorum diuinationi, ſatiſque imaginibus: cùm enim non tunc ſolùm, ſed ſemper, neque noctu, ſed interdiu, & quacumque hora circumferantur imagines futurorum, veluti in rota quadam, eædem in anima ipſa relucent ſemper, ſed ſpiritu occupato à nobis non animaduertuntur. Idque indicium eſt, animam eſſe principium noſtri corporis, non autem vim: neque enim à ſenſibus impediretur, ſed incitaretur. Oportet ergo eos ſolùm oraculis intendere, quibus natura conceſſum eſt per ſomnum multa & præclara & euidentius cernere: nam ſi cum ſoluta impedimentis natura per ſomnum id non poſſunt, aut omnino rarò, & non perfectè: qua ratione, dum

vacant ſenſilibus, id ſperare conſequi poſſunt? Adiuuanda quoque hæc operatio erit ea in parte qua anima obſidetur, tantum illi auxilij impertiendo, quantum eſt id quod illi ex vigilæ actionibus deperit: oportet etiam, quæ impediunt, quatenus licet amouere. Ea ſunt autem motus omnes, tam interiores quàm externi, ſenſuum: quos nec concitare decet, nec exercere. At verò animæ impedimenta quæ iam parata ſunt ellebori purgatione, abſtinentiaque ciborum ac potuum minuuntur. Anima verò ipſa iiſdem, & lapidibus, ſed ſuffumigiis propriè ad hæc adiuuatur. Abſtinentia igitur vini plurimùm prodeſt, & ciborum qui caput turbant: qualia ſunt, omnia quæ acria ſunt, aut difficilè concoquuntur, & atram generantia bilem, & quæ venerem excitant: hæc autem bifariam plurimum obſunt, & imaginationes mouendo, & quod veneris vſus corpus & animam turbat, impuramque illam reddit. Quocirca in hoc opere eligebatur Phytoniſſa virgo, quod & ob puritatem, & ob ſexus mitiorem naturam anima non perturbaretur: apparebat enim, dum impleretur Deo: ideſt, ſpiritu illo terræ, perturbari totam, ac ſimilem effici ebriæ. Vnde poeta:

— Non vultus, non color vnus,
Non compta manſere comæ: ſed pectus anhelum,
Et rabie fera corda tument: maiorque videri,
Nec mortale ſonans, afflata eſt numine quando,
Iam propiore Dei. —

Quid ergo fiet, ſi iam temulenta fuerit anima cum corpore, ſeu in geſtis, ſi animi perturbationibus? quamobrem & certis cibis ac potibus, & certis horis, & parcè etiam vtroque opus eſt vti: gemmas verò geſtare, quæ animum tranquillant ac ſerenant, cuiuſmodi ſunt ſmaragdus, hyacinthus, ſapphirus, & topazius. Sunt etiam qui lapides aliquos à proprietate id poſſe, contendant, vt oculum hyenæ, & oculum Indicæ teſtudinis (vocant chelonium) ſi ſub lingua detineantur. Ego non tam ſub lingua, quam è regione cordis id efficere poſſe crediderim, ſi modò id poſſunt: nam aliquos eiuſmodi natura lapides eſſe reor, raros tamen ſpecie, ac ex his etiam rariſſimos qui id poſſint: vt videmus inter lapides herculeos, qui magnum trahant ferri fruſtum: tum verò id diu geſtatos, nec niſi in quibuſdam (vt dixi) hominibus. Ob id pauci id tentarunt. Sed quod euenit, potiùs, felici id quadam euenit fortuna. Magis nota & efficaciora ſunt ſuffumigia, vt dixi: ex his, fontium quorundam aquæ, vt quæ in Bœotia iuxta Trophonium. Sed nihil certius ſpecubus, in quibus ex halitu terræ longè magis diuerſæ ſpecies vigilantibus obuerſantur, quàm ſomniantibus ſine illis: atque id Ariſtoteles retulit in libro de Oraculis, Plutarchuſque. Sic in Delo, virgo vaticinabatur. Trophonium verò antrum etiam validius afficiebat epota aqua ingredientes: quoniam omnes videbant. Idque in religionem à falſis ſacerdotibus, ſeu etiam ignorantia naturalium cauſarum, verſum eſt. Neque credas idola offerri, & planta reſponſa, ſed ambigua, & in ſomniis prorſus ſimillima. Quamobrem huc eam retraxi tractationem, quòd eodem modo iiſdemque præceptis eorum interpretatio conſtet.

Liquet ergo, & puris hominibus & virginibus, ſimplicibuſque viris aut fœminis, ſobriis atque abſtemiis, huiuſmodi potius apparere, quàm reliquis: quoſcumque ſponte in hanc diuinationem deuenire, è quibus quidam tantùm, ſemel, quidam bis, alij perpetuò diuinant: facilè enim abrumpitur hæc facultas, difficilè retinetur. Sic mulieres quædam vnum pariunt filium tota vita, deinceps ſteriles. Hoc quæſiſſe Adrianum, & impetraſſe, fama conſtans eſt, occiſo etiam adamato adoleſcente Antinoo: non tam, vt reor, diuinandi cupiditate, quàm vt de manibus certior fieret. Quo deſiderio, ſed importuniore: & minus conſulto, antea flagraſſe Neronem, haud dubium eſt. Sed fruſtra opera ſunt naturæ omnia: perperam manes ſic quærimus, perperam prohibemur. Suffumigio odorato, ſi arte quærenda ſunt oracula, ex viliſſima materia ſimplici atque cœleſti facere ſolum ea oportet. Quodcunque autem tum euenerit, ſeu in mente carmen, ſeu cogitatio aut viſio aut incitatio, pro reſponſo habenda ſunt: rarò enim non per ambages, quemadmodum & Pythiæ, ſed pura idola repræſentari ſolent. Id quoque huic melius quam illi, ob naturam ad diuinationem propenſam: neque enim credendum eſt, virgines illas, quæ Pythiæ vice fungebantur, æquè aptas ei muneri omnes fuiſſe. Ideoque & oraculorum authoritas modò augebatur, modò minuebatur, iuxta vatum præſtantiam: itaque & alios conſulere in proprio negotio quandoque melius eſt, quàm à ſeipſo petere id munus: quod etiam non ſine concuſſione mentis, & agitatione totius corporis fit. Vnde phanaticos hos homines, & tum & in poſterum appellare ſolemus: quaſi ſemi inſanos. Cæterùm, illud forſan te torquebit, quonam pacto ad imminentia me parabo, vt vel Dodonea, vel Ammonis aut Delphici oraculi reſponſa impetrare poſſim? tamen præcipuè conuenientia voto, & congruentia expectationi, tum maximè ab alieno? Somnia enim offeruntur non de his quæ volumus, aut quæ noſtris neceſſitatibus ſatisfaciunt, ſed qualia fortuna obiecerit, etiamſi veriſſima ſint.

Nec Oracula ipſa ſemper interrogatis reſpondebant. Romanus ille (ſi modò vera ſunt quæ Lucanus refert) dum quæreret de belli exitu, reſponſum de obitu proprio in Eubœa inſula accepit. Ergo diuinamus ob id, quòd ex omnibus quæ obiiciuntur, tum etiam maximè inſtantibus rebus, ſpiritus affectu incitatus mouet conuenientes imagines. Sic enim primum videmus hominem in turba, quem quærimus: de alio vero, cùm difficilius ſit cauſam reddere, ob id non adeo fidimus alieno vt proprio oraculo. Antea vero homines ad huiuſmodi diuinationem non ſe conferebant, veriti ne per dæmones fierent: alij, non eſſe eam putantes. Verùm & diuinatio eſt, & naturalis: ſed non in vulgus propalanda.

landa. Profanata enim quæ myſtica & arcana erant, deſierunt eſſe miracula: quæ ſolum puris, & ab omni iniuſtitia mundis, quique omnia ob ſapientiam contempſerint, nec opes curauerint, videri ſolent. Quamobrem neque Peripateticis ob improbitatem, nec Platonicis, aut ſimplicibus hominibus ob imperitiam talia conceduntur. Natura verò quidam ſimplices & ruſtici, tamen ob certi generis ciborum vſum aſſiduum, de quibuſcunque diuinare ſolent. Quanquam peculiare ſit omni diuinationum generi, ſolum de quibuſdam, non de omnibus diuinare: Neque enim paruum eſt, Elyſia clauſtra naturalibus viribus quaſi violenter reſeraſſe. Ob id Deo Opt. Maximoque hymnum canamus, qui per mortalia effecit, vt ad immortalium notitiam accederemus.

CAPVT XVI.

De vſu ſomniorum.

Finis ſomniorum vſus eſt: finis autem, propter, quem omnia fiunt. Vſus igitur, pars nobiliſſima eſt ſomniorum. Quæcunque igitur per ſomnia præcognoſcuntur, aut præſentia, aut præterita, aut futura ſunt: & præterita aut præſentia mutari nequeunt, ob id ſcire illa tantùm expedit: ſciemus igitur, ſi ſupra coniecturam ſomniorum, diligentiam in indagando adhibuerimus. At verò ita exiſtimare oportet, tanquam hoc ipſum nos retrahat, non impellat (Socratis dæmonij inſtar ad aliquid. Veluti video per ſomnum, famulum me decipere: non illum abdicabo: ſed non committam vt ita me poſſit decipere, vt nequeam animaduertere: ſed ſolùm committam ea illi negogotia, in quibus ſi fraudauerit, deprehendi certò queat.

At futurorum quædam ſunt, quæ ad actiones noſtras pertinent: quædam verò ad euentus, vt ægrotare, mori: ac rurſus quædam bona ex his, quædam mala, quædam magna, alia parua, alia mediocria. In paruis ſeu bonis ſeu malis, obſeruare ſufficiat: in mediocribus autem, & magnis, ſi bona ſunt, coadiuuanda ſunt, ſi quid potes: ſed non niſi vt naturali coniectura præuiſa. Ergo verè ſi videris morbum venturum, purgaberis, abſtinebis à cibis, potibus, venere, curis, laboribus ſuperfluis. Si mortem timeas, cuncta tanquam moriturus ordinabis: non tamen illud dices aliis, nec ab honeſtis actionibus te ſubtrahes.

Sunt qui codicillis ventura deſcribunt, quemadmodum credo feciſſe Adrianum: ſi euenerit, aut oſtendunt, aut videnda relinquunt: ſi non euenerit, exurunt illos. Quæ curioſitas parùm à me laudatur: non enim quicquam tale ego ago. Bonum eſt ſapere, non videri ſapere. Qui in friuolis ſtudium adhibent, neceſſaria & honeſta ſæpiùs prætermittunt. Studendum autem maximè eſt, ne fugiendo fatum, fatum impleas: quamobrem ſic enitere, vt in ſuſpicione verſari potius videaris, quam timere, aut negligere. Porrò in his quæ ad actiones tuas pertinent, maiori conſilio opus eſt. Cùm autem quædam promiſſa legitima, quædam indifferentia, quædam flagitioſa: atque in adipiſcendo triplex ſingulorum modus, ſimiliter legitimus, violentus & flagitioſus: legitimo, in legitimis & indifferentibus, cum ſpe ſomnij inſiſtere debemus: in flagitioſis, leniter, ſi prauo ſtudio ſatisfacere volueris: ſecus, deſiſtere melius eſt. Flagitioſo ac violento, in flagitioſis quantacunque ſpes in ſomniis affulgeat, adipiſcendi modo opera danda non eſt. Honeſto verò violenter: flagitioſo autem modo etiam ſtudebimus cum eadem ſpe: nam hinc periculum ſe obiicit, aut ſcelus: illuc finis honeſtus, & non mediocris ſpes. In indifferentibus autem, vt lucra, honores, qui tibi non debentur, nec negari tamen iuſtè poſſunt, violenter inſiſtere poſſumus: modò conſentiant vndique ſomnia, immunemque à periculo polliceantur: ſecus, non: nam huiuſmodi ſpes multos fefellit: conſecuti enim quod quærebant, aliis ex cauſis vehementer afflicti ſunt.

Præter reliqua autem ſtudendum eſt diligenter, ne te iactes: non enim ſolùm verſaris in periculo, ne irridearis, & vt leuis videaris, ſed etiam ne fruſtreris exitu: nam publicata ſpe propalantur actiones tuæ, quibus illi occurrunt. Eademque calamitate ac leuitate, qua euulgantur, etiam euaneſcunt ſperata.

Memineris enim dictis illius aurei Senecæ, nihil tam certum eſſe in futuris quibuſuis, quàm nihil certum eſſe: & artem eſſe de futuris, & coniecturalem: & homines nil, vel mediocriter aſſequi.

Verùm quidam irrident hæc, dicentes: Nos non ex ſomniis, ſed actionibus ipſis humanis, felicem fortunam pendere arbitramur: quandoquidem ex illis eam conſequi perſpicimus: noſque contemptis huiuſmodi, beati facti ſumus. & ad ſummam potentiam euecti. Ergo & his reſpondere dignum eſt.

Cauſæ hæ naturales ſunt: quas ſeu negligas, ſeu magnifacias, eueniunt tamen effectus: atque iidem ſomnia vident: quæ ſi negligas, quod dono ſuperum accepiſti, tua ſolertia adeptum te exiſtimas, vnde etiam deterior euadis. Incautus vero, & tui nimium confidens, opprimeris: nec vllus qui ſolum mortalibus actionibus atque ſolertiæ vafricieique confidit, beata vita eſt, ob impietatem: nec in ſtirpe, tam neceſſaria parte ſalutis prætermiſſa, diuturna potentia. Indicio eſt, quod omnes qui diuturnam dominationem obtinuere, huiuſmodi diſciplinam maximè obſeruarunt: reliquorum incrementa fortuita, vita tumultuoſa, breui in nihilum redigitur.

Cùm vero ſomnia, pleraque maiora repræſentare ſoleant, illud diligenter cauēdum, ne conſilium placeat repentinum, tum ob id, tum quod nox omnia maiora facit: fallacia enim ſunt, quæ per ſomnium videntur: deinde etiam, quæ nobis vigilantibus nocte conſilia capimus, vt non pauci ex hoc præcipitati ſint in negotiis: vt enim per ſilentium vox, vt in tenebris lux, longè maiora videntur: ita quæ per noctem aut ſperamus, aut timemus. Sed neque his quæ in vigilia primùm placent, & nobis ipſis ſolis, & maximè dum ſpe aut timore

more

more vel ira concitatur: fallacia enim ruſſus ſunt, tametſi non adeò quam quæ per tenebras excogitauimus, φιλαυτία enim perſæpe, etiamſi non alia perturbatione decipimur.

Quartus ergo eſt, cum prudentibus, & eius negotij expertis atque amicis omnia narramus ex fide, eiſque iudicium rei permittimus. Hi enim nec amore, nec odio, nec ſpe, nec metu impediuntur. Hoc ſanè iudicium eſt optimum omnium, præter illud quod proximè in ipſo euentu rei habetur, vbi & euentus & caſus perſpiciuntur, tum reliqua omnia quæ adiuuant & impediunt: ob id qui promptiſſimi ſunt in conſiliis capiendis, perſæpè magna deuitant infortunia: & melius conſulunt rebus ipſis prudentibus, qui multò antè rem coniectura, ſed imperfectè ſunt aſſecuti.

Sed vt ad rem reuertar, cautum oportet eſſe hominem in iudicando, ſingulaque diligenter expendere: velut ſi cui videantur ſe eſſe damnatum ad laqueum, nec tamen ducatur: ibidem explicaui, damnationem hanc, quia non ducitur, ſimilem eſſe veræ damnationi, quo ad affectum: ſin autem ducatur, felicitatem magnam portendere: hoc eſt, magnam ſuper alios exaltationem. Quomodo igitur hæc? Dico, quòd in huiuſmodi caſu cupiet maximè exaltari: & ob id, cum ſibi alios prælatos videat, maximo animi angore diſcruciabitur.

Alius rurſus ſe exiſtimat concionari ad populum, inde excipi ab eodem cum applauſu: paulò poſt eligi in regem, & cum pompa reduci domum. Hic aliquando capietur: hæc enim eſt conditio neceſſaria inde torquebitur: hoc enim eſt concionari: ibi & fatebitur delicta: ſi enim cum applauſu à quæſitoribus excipitur: poſt damnatus ad ſupplicium: hoc enim eſt in regem eligi: deducetur domum: id eſt, ad mortem: hic omnia plana eſſe video, præter vnum: quoniam dices, Qui de crimine interrogantur, non coram populo quæri ſolent. Verùm ſomnium, vt dixi in primo libro, conditionem propriam in ſpecie facit generalem, tametſi repugnet. Cum ergo in publico, dum torquentur, accurrat populus in diſquiſitione, iudices & fiſci procuratores & quæſitores populi & turbæ vicem ſubeunt.

Quòd ſi paululum in pluribus variare ſoleant ſomnia, illud obſeruabis, & vbi maximum eſt diſcrimen ac minimum, adnotabis in duobus generibus tanquam oppoſitis: vtpote ſi maximè aberret in homine, minimè verò in minutis animalibus, in animalibus magnis & domeſticis multùm aberrabit, transfereſque ſignificatum ad propinqua ſignificato ab homine: & poſt in animalibus magnis, feris: poſt in paruis, ſed manſuetis, inde in piſcibus. At verò in plantis atque lapidibus ac elementis pones ea omnia, quaſi ab aduerſa circuli parte, ſic vt minimum maximo coniungatur, ſcilicet elementa homini proxima, inde metalla, lapides & plantas, quas conſtitues proximas paruis animalibus, & ita translatu ſignificato inuenies quæſitum. Sit, vt quoties ſomnies de homine noto, qui (vt dixi) famam ſignificat, vt verbereris: iam hæc eſt paſſio, & pluſquam affectus: vbi ſomnies de cimicibus, qui concubinæ tædia notant, ab vxore moleſtia afficieris: tum verò conſtitues, totam eam medietatem quæ eſt à minutis animalibus ad hominem, cum incremento reliqua minues ſignificata. Equus ergo qui ſignificat exiſtimationem & robur, ſignificabit dignitatem & magiſtratum: arbor verò contra, quæ te aut tuos ſignificare ſolet, animalia tua referet, vt equum aut bouem vel miniſtros: atque ita de aliis. Non fit autem comparatio æqualis, nec quo ad medietatem, neque in exceſſu, ſed eſt ſimilis duobus circulis, quorum vnus alio includatur, diuerſa centra habentibus. Sed neque interualla hæc æqualia ſunt inter ſe, ſed fermè ſemper magnitudine diſſimilia, ratione verò eadem.

Eſt etiam in ſomniis ea obſeruanda ratio, quæ omni diuinationum generi communis eſt: ſcilicet vt ſimilia ſimilibus comparentur: inde quæ adduntur, rurſus ſimilia, donec ad diſſimilia perueniamus, quæ in ſimilibus maiorem quàm in diſſimilibus prorſus nulla eſt. Ponamus, exempli gratia, quòd patri & filio diuitibus, & ambobus iuriſconſultis, patria quidem eueniant ſomnia, de equitatione & equis ſimilibus: at in hoc differant, quòd pater in locum obſcurum: filius autem pellucidum perueniant. Erunt hæc in ſomnia ſimilia in pluribus exiſtimatione, vitæ curſu, qualitate miniſtrorum & artium & ſtudiorum: hac manente in omnibus ſimilitudine, quæ ex loco lucido & obſcuro non peruertitur: ſuperueniente tamen illa differentia, pater quidem infamis morietur, filius glorioſus, quod maximum eſt diſcrimen: quia inæqualia quantò magis exquiſitè æqualibus iunguntur, eò certius inæqualitatem efficiunt. At ponamus, quòd cauponi cuidam ſomnium idem, quale filio contigit, ſed in ſuo ſedenti accidat. Caupo ille, patri illi nil ſimile habebit, cùm non conueniant: in fine tamen plus conueniet cum patre, quàm filius: morietur enim infamis, luxque illa & ſplendor illius turpitudinem & ignauiam deteget, vt in Iuriſconſulto obſcuritas nomen illius obfuſcabat. Ex diſſimilibus ergo ſimilia magis, dum componuntur, quàm ex diſſimilibus & ſimilibus euenire poſſunt: cæterum nil ſimile. Oportet autem ſimilia ſeorſum obſeruare, quoniam diſſimilibus non vitiantur: quamuis miſta poſtmodum ſimilitudinis cuiuſdam ſpeciem efficiant.

LIBER

LIBER QVARTVS
DE EXEMPLIS.

CAPVT I.

In quo vtilia ſint ſomniorum exempla, & illorum ratione.

DVonvm cùm ſint generum ſomnia, alia quidem quæ rem ipſam declarant, idola vocata, quorum maxima pars oratione & auditu, non viſu conſtat: horum quidem vnica ratio erit confirmare opinionem de illis: alia verò, quæ ex naturæ ſimilitudine, aut fortuita quadam ratione vſque humanæ coniuncta, veriſimilem exhibent de ſe coniecturam, in quibus non ſolùm ſomniorum veritas confirmatur, ſed etiam interpretandi modus ac ſolertia declaratur: cuius cauſa plurima talia Artemidorus Daldianus, qui & de chiromantia & auſpiciis tractauit, vltimo ſuo libro, quem huic negotio deſtinauerat, conſcripſit. Neque enim artis ſingularia tam bene doceri poſſunt rationibus atque regulis, quàm exemplis: quoniam in exemplis relucet coniectoris ſeu interpretis præſtantia, quam maximis laudibus effert Ariſtoteles. Vt enim aqua mota imperfectæ imagines rerum apparent, quas qui intentè & cum iudicio intuitus fuerit, poterit dignoſcere: & quo motus minor fuerit, quieſcente omnes videre poſſunt & agnoſcere: ita coniector quæ occulta ſunt, ob imperfectionem interpretatur: ob id iudicio vt præſtat acerrimo, & verſatili quàm maximè ingenio ſit, opus eſt. Atque hæc de interpretis qualitates veræ ſunt.

Sed & id neceſſarium eſt, vt natura ad hoc paratus ſit: cùm enim omnes homines ſeligant ex infinitis, quæ ſignificari poſſunt, multa: neceſſe eſt aliquem eſſe qui pleraque vera ſeligat, vt alium qui nihil: atque id etiam ſine aſtrorum aliquo auxilio: namque res ipſa poſtulat hoc, vt poſtquam cunctorum eſt diuerſa electio, vt quidam ſint qui vera ſolum ſorte quadam fermè ſeligant, atque hi optimi erunt interpretes: nec hoc in collimationem aut cauſam aliquam manifeſtiorem reducere oportet, ſed in ipſius naturæ rerum neceſſitatem.

Cæterùm exemplum illud de imagine in aqua, Ariſtotelis, non ſanè, quanquam tanti Philoſophi, rationem docet, cur ſomnia vnum per aliud ſignificent: quandoquidem non ſunt ſomnia ſecundi & tertij modi idolorum partes, ſed aliud omnino genere. Velut nix paupertatem & inopiam ſignificat: frigent enim homines ob niuem, & nihil oritur in terra dum à niue tegitur, nec quicquam colligitur. Quid tamen niui cũ inopia?

Propterea primum illud videndum, cuius cauſa hunc vltimum librum confecimus, an in ſomniis aliqua ſit veritas: & an ars vlla poſſit de eis conſtitui?

Videtur autem, multas ob rationes, quòd non. Primum quidem, quod neque omnibus vera videntur ſomnia, nec vlli tota vita: ars autem vtrumque habet, & diſciplina, vt omnes poſſint, ſi velint, ea vti, & aliquis ſit qui eam perfectè norit. Deinde non videtur ratio, quod à Deo immittantur, qui ſolùm ſeipſo contentus eſt, & de quo dubium eſt an ſerias res hominum curet, nedum vt velit tam friuolis adhibere auxilium: multa autem talia in ſomniis videri ſolent, ſine quibus etiam homo rectè eſſe poteſt: vt amiſſio modicæ pecuniæ, fuga pueri familiaris amici mors aut dilecti catuli.

Præterea ſi Deus immitteret ſomnia, vtique probis (non dicam ſapientibus) immitteret, quemadmodum inquit Ariſtoteles. Scriptum enim rectè eſt: Qui abſcondiſti à prudentibus, & reuelaſti ea paruulis: & quoniam quos ſimplices Ariſtoteles appellat, hi ſunt verè ſapientes, iuxta illud: Nos ſtulti vitam illorum reputabamus inſaniam, & vitam eorum ſine honore: illi autem annunciauerunt opera Dei, & facta illius intellexerant. Solis, non autem improbis: hoc verò ſecus habet: nam non minus improbi futura præuident, quàm probi: vt de Sylla, Caligula, Auguſto, Domitiano, aliis monſtris horrendis ſæuitiæ, ambitionis, libidinis & auaritiæ.

Accedit, quod maximum eſt in hac cauſa, quod ſi non arte conſtant, fortuita ſunt. Et huius cauſa, & quod ita docet experimentum minima pars talium quæ non ad naturam referuntur: vt bilis, repletionis, doloris, vera eſt. At in omnibus fortuitis aliqua vera eſſe, & iuxta opinionem euenire deprehenduntur: velut aleæ iactu, & ſortibus: non igitur maior eſt veritas aut fiducia vel ars in ſomniorum prouidentia, quàm in huiuſmodi: at huiuſmodi nullam habent fidem aut ſecuritatem, nec vlli vſui ſunt, aut eſſe poſſunt: itaque contemptibile neceſſe eſt eſſe huiuſmodi diuinationis genus.

Ergo videndum, an ſit aliqua ars? Et certè ſi ad totum genus ſomniorum res hæc referatur, ars omnino nulla eſt: ſed ſi ad euidentia & perfecta, quorum maxima pars ſortitur effectum, erit de illis ars atque ſcientia: plurima enim horum vera ſunt, taliumque aliqua notitia: veluti ſanationum nulla eſt ſcientia: quoniam plurimi caſu ſanantur: ſanationum autem quæ à medicis fiunt, ars aliqua eſt, & certa ratio.

Et rurſus, tempeſtatum fortuitarum nulla eſt certa prædictio: earum verò quæ ad aſellorum nebuloſum ortum, certa eſt prædictio: at in puris fortuitis ſortibus talorum iactu, non poſſumus genus verorum à non veris ſegregare: neque ſunt euidentia alia, alia obſcura, perfecta, & imperfecta, efficacia & remiſſa: quocirca talia omnino, vt etiam Geomantia, Hydromantia, Pyromantia, atque

huiuſmodi

fortuita ſunt pura, & nulli ſcientiæ ſubiiciuntur, neque arti. Quæ igitur præſciri poſſunt, nec ad conſilium noſtrum pertinent (namque illa prudentium ex acumine pendent) duorum ſunt generum: alia quidem, quæ ex naturalibus cauſis pendent, quorum duplex eſt præcognitio: ex cauſis vt cùm florentem in meſſem eclipſis magna Solis inciderit, erit penuria frugum: aut ex ſignis: vt in Phyſiognomia, ſed magis in Meropoſcopia, Chiromantiaque atque huiuſmodi, eſt certa in ſe notitia: nos tamen quoniam rarò perfectã tenemus artem, ſæpè in prædicendo fallimur. Alia verò ſunt, in quibus ſecernere licet euidentia, efficacia ac perfecta, à tumultuoſis & caſu factis: atque horum genus nulla arte conſtat: pars tamen quæ ſæpè veritatem oſtendit, arti cuipiam, ſed non adeò conſtanti vt priora ſubiicitur.

Primùm igitur in his ſegregare euidentia, & quæ arti ſubiiciuntur, ab aliis oportet: hoc autem iam docuimus. Deinde quærere, cur quibuſdam vera appareant ſomnia, quibuſdam non. Et vnde illis veritas: inde etiã quomodo ad aliud tranſimus rei genus. Velut cum (vt diximus) ex niue inopiam deprehendimus. Oportet autem ordine doctrinæ vt in cæteris omnibus, ex manifeſtis hæc deducere.

Primùm quòd neque bonis neque malis, neque ſapientibus neque ſtultis, nec eruditis nec imperitis, ſemper accidant, aut nunquam, experientia docet. Cibo autem & vino oppletis non accidere, perſpicuum eſt: quoniam vel omnino quieſcente ſpiritu nihil vident, dum dormiunt: vel, veluti ex ſtagno orta caligine obumbratur anima. Itaque hoc opus eſt animæ quieſcentis, quæ non impedita, curis, ſenſibus aut motionibus, nec crapula leuiſſima ſenſilia percipit: velut cùm minimum ſibilum tibiæ ſomnũ imaginatur, & ſubdulcis pituitæ caſum mellis eſum, vt Ariſtoteles dicit. Hoc autem quod relucet, aut in ipſo fati ordine conſtitutum eſt, aut in ipſius hominis deliberatione, aut in ſerie facti, aut à dæmone ſubminiſtrante, vel cœlo. Ex cœlo autem, veriſimillimum eſt: eſt enim cauſa omnium, & Aſtrologi multa prædicunt, & in quibuſdam eſt, quibuſdam non. Imprimit autem magnum aliquid: quoniam quod imprimit, tale eſt.

Porrò velut facilius eſt cognoſcere procul corpus quàm animal, & animal quàm hominem, & hominem quàm Socratem: anima quæ procul videt, videt magnum aliquid, & oppreſſionem: generalia enim ſunt: cùm verò vel ſomno obturbata, vel curis non libera, vel immobilis & ſenſus hebetis, non poteſt percipere, ſub magno hominem ſubiicit caſu, montem aut mare aut flumen coniector autem pro his hominem ſubiicit, atque ita opprimendum à potenti viro ſignificat. Periculum eſt ergo his, ne idolum ſit: vt ſi à mari obrui videatur, ne vel à potenti viro opprimatur, vel etiam mari ipſo verè ſubmergatur: idque idolum erit. Sapientis igitur coniectoris erit, ad generalia ſe conferre: vt monte cadente, ad magnitudinem & offenſam ſe recipiat: quod ſi clarius videat, videbit hominem nobilem, non tamen quis ſit, dignoſcet: quod ſi ſenſus animæ vigeat multũ, nec interturbetur, ſitque vis cœli magna, cognoſcet etiam illum. Demum ſi omnia conueniant, quid etiam ſit acturus intelliget. Idolum igitur etiam cum reliquis modis vnum genere eſt: ſed vt procul videns, plantam eſſe credit quod homo eſt: quia non mouetur, & tamen idem videt rem longam, tectam, minimè latam: ita eiuſdem naturæ eſt imago idoli & ſomnij ſecundi aut tertij modi. Ariſtoteles ergo non rectè aſſimilat hanc ſpeciem, illi quæ in aqua mobili apparet: ſed ei quod procul aut propè videtur. Semper autem omnia propter ſenſum ſibi coniunctum generali imagini aliquid vnum ſubiicit ſenſile, vt mõtem, mare, flumen, arborem, animal, prout illi celeriùs occurrit, vel etiam ex adiuncta alia generali conditione: vt ſi velociter moueatur, fluminis ab alto caſum: velut etiam in puerilibus interrogationibus, cùm alter alterum interrogat de re magna, quæ currit: vnus reſpondet flumen, alius cœlum, alius potentem virum dicit. Liquet autem, quod reſponſa auribus per ſomnum percepta, puriora ſunt viſis, quòd auris non excipiat ſimulachra rerum materialium. Hoc autem modo etiam ex halitu terræ vatem in Delphis præuidiſſe per generalia futura, exiſtimandum eſt: quemadmodum & in ſomniis vnde reſponſa caligine inuoluta, vera tamen ſemper, ſeu dæmon ſit qui præuideat, ſeu non. Ergo enim fabrilis ars, & cerdonis, clauem aut calceum ſemper faciat, in quocumque fuerit homine, faciles enim ſunt: ſomniorum autem diuinatio & vatum vera ſit non niſi (quod etiam in medicina & aliis difficilibus artibus accidit) in excellentibus interpretibus: aliis autem ob inſcitiam aut incuriam mentientibus: ob id fabrilis & cerdonis artes eſſe exiſtimantur: ſomniorum autem non, ſed nugæ ac gerræ. Trium igitur quæſitorum propoſitorum ratio conſpicua eſt. Sed id clarum, in belluis eadem ratio apparere vera ſomnia, tametſi illorum non ſit prouidentia.

CAPVT II.

De exemplis alienis in primo genere, idolorum ſcilicet.

NOcte quæ cædem Iulij Cæſaris præceſſit, Calpurnia illius vxor imaginata eſt, collabi faſtigium domus, maritumque in illius gremio confodi. Prima autem pars ſomnij ad ſecundum modum ſignificandi pertinet: nam faſtigium domus patremfamilias ſignificat.

Auguſtus cùm æger eſſet in caſtris, monitus à Philippo medico, qui per ſomnium illum viderat in tabernaculo ab hoſtibus opprimi, alio ſe contulit. Sequenti die M. Bruti milites victores ingreſſi tabernaculum, lecticam eius multis vulneribus confoderant, exiſtimantes illum ibi eſſe. Quæ ſpes hoſtibus, qui Deos haberent aduerſas partes mouentes?

Narrat Plinius vigeſimoquinto Naturalis hiſtoriæ libro, vir ab omni ſuperſtitione alieniſſimus, hiſtoriã huiuſmodi: Nuper cuiuſdam militantis in prætorio mater vidit in quiete,

vt radicem ſylueſtria roſæ (quam cynorbodon vocant) blanditam ſibi aſpectu, pridie in fruteto mitteret filio bibendam. In Lacetania res gerebamr, Hiſpaniæ proxima parte: caſuque accidit, vt milite à morſu cania incipiente aquas expaueſcere, ſuperueniret epiſtola orantis vt pareret religioni: ſeruamſque eſt ex inſperato, & poſtea quiſquis auxilium ſimile tentauit.

Galeni quoque ſomnia Inter hæc admiranda recenſere operæ pretium fuerit, præcipuè autem tria fuere Patris repetita, quibus admonebatur, vt filiũ medicinæ traderet. Aliud, quo vt ſcriberet de videndi ratione, cuius meminit in libris de Vſu partium: velut alterius in Methodo, & de librorum propriorum ordine. Tertium magis dignum miraculo, cùm bis per ſomnum monitus vt arteriam ſecaret, quæ inter pollicem & indicem eſt, idque agens liberatus ſit à diuturno dolore, quo infeſtabatur ea in parte qua ſepto tranſuerſo iecur iungitur: idque in libri de Sectione venæ fine teſtatus eſt. Magnu certè exemplo, quòd tantus vir in medicina eam adhibuerit ſomnio fidem, vt in ſeipſo periculum vitæ ſubierit, in arte propria. Deinde prob tatem admiror, vt quod potuerit ſoletiia ingenij ſibi inuentum aſcribere, Deo cui debebatur, reddiderit. Dignus vel hoc ſolo vir immortalitate nominis, & librorum ſuorum.

Annibal vir ſacrilegus, nedum ſuperſtitioſus, cum columnam auream in templo Iunonis Laciniæ auferre deſtinaſſet, perterebrauit primum, ne non inaurata eſſet, nun aurea: inuenit ergo auream. Sed nocte ſequẽti comminata eſt per ſomnum illi Iuno reliquo oculo cum excæcaturam: quo timore territus, non ſolum columnam non aunlſit, ſed aurum quod terebrandn exemerat, in buculæ formam redactum, columnæ ſuperpoſuit.

P. Decius, ille Q. F. qui primus è Deciis conſul fuit, cùm eſſet tribunus mil. M. Valerio & A. Cornelio conſulibus, à Samnitibuſque premeretur noſter exercitus, cùm pericula præliorum iniret audacius, moueretur que vt cautior eſſet, dixit (quod extat in Annalibus) ſibi in ſomniis viſum eſſe, cùm in mediis hoſtibus verſaretur, occidere cum maxima gloria & tum quidam incolumis, exercitum obſidione liberauit. Poſt triennium autem, cum conſul eſſet: deuouit ſe, & in aciem Latinorum irrupit armatus: quo eius facto ſuperati ſunt, & deleti Latini. Cuius mors ita glorioſa fuit, vt eandem concupiſceret filius.

Ariſtoteles quoque ſcribit, Eudemum Cyprium familiarem ſuum, iter in Macedoniam facientem, Pheras veniſſe, quæ erat vrbs in Theſſalia, tum admodum nobilis: ab Alexandro autem tyranno crudeli dominatu premebatur: in eo igitur oppido ita grauiter ægrum Eudemum fuiſſe, vt omnes medici diffiderent. Ei viſum eſſe in quiete, egregia facie iuuenem dicere, fore vt breui conualeſceret: paucíſque diebus interiturum Alexandrum tyrannum: ipſum autem Eudemum quinquennio poſt domum eſſe rediturum: atque ita quidem prima ſtatim ſcribit Ariſtoteles conſecuta, & conualuiſſe Eudemum, & ab vxoris fratribus interfectum tyrannum: quinto autem anno exeunte, cùm eſſet ſpes ex illo ſomnio, in Cyprum illum ex Sicilia eſſe rediturum, prælian tem eum ad Syracuſas occidiſſe: ex quo ita illod ſomnium eſſe interpretatum, vt cùm animus Eudemi ex corpore exceſſerit, tum domum reuertiſſe videatur.

Simile quid de Sophocle, qui cùm ex æde Herculis patera aurea grauis ſurrepta eſſet, in ſomniis vidit ipſum Deum dicentem, qui id feciſſet: quod ſemel ille iterumque neglexit: vbi idem ſæpiùs aſcendit, in Areopagum detulit rem. Areopagitæ iubent eum comprehendi, qui à Sophocle erat nominatus: is quæſtione adhibita, confeſſus eſt, pateramque retulit: quo facto, fanum illud Indicis Herculis nominatum eſt.

Cum bello Latino ludi votiui maximi primùm fierent, ciuitas ad arma repentè eſt excitata. Itaque ludis intermiſſis, inſtauratiui conſtituti ſunt: qui antequam fierent, cumque iam populus conſediſſet, ſeruus per circum cum virgis cæderetur, furcam ferens ductus eſt. Exin cuidam ruſtico Romano dormienti viſus eſt venire qui diceret, præſultorem ſibi non placuiſſe ludis: idque ab eodem iuſſum eſſe cum Senatui nunciare: illum non auſum iterum eſſe idem iuſſum, & monitum ne vim ſuam experiri vellet: ne tum quidem eſſe auſum. Exin filium eius eſſe mortuum: eandem in ſomniis admonitionem fuiſſe tertiam: tum illum etiam debilem factum, rem ad amicos detuliſſe, quorum de ſententia lecticula in curiam eſſe delatum: cumque ſenatui ſomnium enarrauiſſet, pedibus ſuis ſaluum reuertiſſe: itaque ſomnio comprobato à Senatu, ludos illos iterum inſtauratos, memoriæ proditum eſt.

Caius Gracchus multis dixit, vt ſcriptum apud eundem Cœliũ eſt, ſibi in ſomniis Quæſturam petenti, Tiberium fratrum viſum eſſe dicere, quam vellet cunctaretur: tamen eodem ſibi leto, quo ipſe interiſſet, eſſe pereundum: hoc ante quam Tribunus plebis Gracchus factus eſſet, & ſe audiſſe ſcribit Cœlius, & dixiſſe multis: quo ſomnio quid inueniri poteſt certius?

Simonides poëta cùm ignotum quendam proiectum mortuum vidiſſet, cumque humaniſſet, haberetque in animo nauem conſcendere, moneri viſus eſt ne id faceret: ab eo quem ſepultura affecerat, ſi nauigaſſet, eũ naufragio eſſe periturum: itaque Simonidem rediſſe, periſſe cæteros qui tum nauigaſſent.

Cùm duo quidam Arcades familiares iter vna facerent, & Megaram veniſſent, alterũ ad cauponem diuertiſſe, ad hoſpitem alterum: qui vt cœnati quieſcerent, concubia nocte viſum eſſe in ſomniis ei qui erat in hoſpitio, illum alterum orare vt ſubueniret, quod ſibi à caupone interitus pareretur: cum primo perterritum ſomnio ſurrexiſſe: dein cùm ſe collegiſſet, idque viſum pro nihilo habendum eſſe duxiſſet, recubuiſſe: tum ei dormienti eundum illum viſum eſſe rogare, vt quoniam ſibi viuo non ſubueniſſet, mortem ſuam ne inultam eſſe pateretur: ſe interfectum, in plauſtrum à caupone eſſe coniectum, & ſuprà ſtercus iniectum: petere, vt manè ad portam

adeſſet,

adeſſet, priuſquam plauſtrum ex oppido exiret: hoc verò eũ ſomnio commotum, bubulco manè praſto ad portam fuiſſe: quæſiſſe ex eo, quid eſſet in plauſtro? illum perterritum fugiſſe, mortuum erutum eſſe cauponem repa-refacta pœnas dediſſe.

Mauritio imperatori viſus eſt Chriſtus in ſomnis, dicens: An vis in hac vita, an pòſt, flagitiorum tuorum pœnas luere? cui Mauritius: Hac in vita potius. Tum Chriſtus: Et lues: nam imperio & vita tu tuique filij ac vxor ſpoliabimini, imperiumque Phocæ tradetur. Manè Phoca nobili quodam accito, ab eo metu liberatus eſt: cùm rogaſſet, an alius eo nomine in exercitu eſſet? Reſpondit qui vocatus fuerat, eſſe quendam infimæ ſortis, quē neglexit Mauritius: ab eoque omnia euenerunt, quæ per ſomnium ventura audierat.

Varunianus incola Sindonienſis Pannoniæ agri, cùm natum nullum infantem educare poſſet, cùm vxor rurſus grauida eſſet, in ſomnis reſponſum accepit, vt natum infantem appellaret Iouinianum. Paruit pater, ſuperuixit puer, & factus etiam eſt Imperator.

Ptolemæus primus olim Alexandri ſatelles, cùm Alexandriam muro cingeret, vidit per ſomnum egregium forma iuuenem, monentem vt effigiem illius ex Ponto adueheret, eique templum dedicaret: futurum vt felix regnum eſſet, inde vidit eundem iuuenem, multo cum igne in cœlum aſcendere. Interrogat igitur Timotheum Athenienſem, ex Eumolpidarum genere: qui ex negociatoribus retulit intellexiſſe, eſſe in Sinope vrbe templum vetuſtum, cùm ſtatua Iouis Ditis. Verum Ptolemæus cùm magis deliciis vacaret quàm religioni, contempſit illum remittere: quare denuò imago illa per quietem terribilis & cum minis illa apparuit. Miſit igitur Ptolemæus legatos ad Apollinem, ſciſcitatum quis eſſet: reſpondit Apollo clarè, eſſe eius patrem. Miſit itaque ad regem cum pluribus muneribus, petitum ſtatuam: verùm Scydrothemides per tres annos diſtulit hoc, verba dans, ne ciues offenderet. Vnde iterum illi viſus eſt iuuenis idem fortuna terribili, & minitatus exitium, grauiter illum morbo affecit. Rex ergo delatus in concionem, & de ſomnio Ptolemæi & de ſuo monens eos, de morbo etiam periculoſo quæſtus, reclamantibus ciuibus inuidere Ptolemæum vrbi ſuæ: tandem delata ſtatua in nauem legati Ptolemæi triduo pòſt Alexandriam peruenit, ſuperatis millibus paſſuum penè mille. Templum pro magnitudine illi extructũ, in loco cui nomen Racotis.

Ioanni Mariæ Mauroceno patricio Veneto, amico noſtro, cùm in Dalmatia prætor eſſet, viſus eſt alter fratrum, quem plurimum diligebat, nomine Donatus illum complecti, atque vale dicere, quod ex humanis excederet: cum Ioannes Maria cum aliquantulum proſecutus eſſet flens, experrectus eſt totus lachrymis perfuſus: expauitque, fratri qui Venetiis erat timens: tertia die è domo allatæ literæ ſunt, quibus ſignificabatur, Donatum ea nocte, ea hora exceſſiſſe, cum triduo tamen ex febre peſtilenti decubuiſſet. Hoc ille mihi non ſemel, nec ſiccis oculis narrauit.

Ludouico Madio, Patritio noſtro, miles erat in cubiculo dormiens: is nocte quadã exclamabat in ſomnis. Dominus rogat, quid haberet? reſpondit: Viſum ſibi vulnus magnum in capite accepiſſe, ac morti proximum, ob id cum metu experrectum. Dominus, qui eum diligebat, iubet ne è domo diſcedat. Socij interim die ſequente ad hoſtes viſendos ire deſtinant: immemor ille ſomnij, exit cum illis: hoſtes adſunt: fugiunt ſocij, ipſe diſciſſo capite occiditur.

Alexander ab Alexandro, qui dies conſcripſit Geniales, refert Marinum alumnum ſuum vidiſſe per quietem, matris ſuæ funus celebrari: idque cum lachrymis multis & gemitu: experrectus cùm id narraſſet, annotato die, poſt aliquot dies literas acceperunt, pridie eius diei quã nox ea anteceſſat, matrem illius quam incolumem exiſtimabant obiiſſe. Idem affirmabat cognouiſſe ſe Iunianum Maximum, municipem ſuum, ſolertem adeò fuiſſe ſomniorum interpretem, vt & gloriam non leuem prædicendo clarè quæ portenderentur, conſecutus fuerit: & multos ab imminentibus periculis ſeruarit.

Glaphyra Archelai coniux, Alexandrum coniugem priorem mortuum vidit per quietem, exprobrantem ſecundas nuptias: monentemque quòd breui ſecum illam eſſet abducturus. Breui itaque periit.

M. Antonius Taurellus, Guaſtalle dominus ſomnio monitus, quo ſe ſubmergi videbatur, decreuerat à natatione ea die abſtinere: ſed oblitus ſomnij, ad natationem cùm rediiſſet, ſubmerſus eſt.

Vxor Georgij Stachini medici, ex municipio Gallarate amici mei, ſed qui (vt reor) parùm piè vixerat, iam paucis antè diebus mortuo coniuge, relicta ex eo infante, vidit illum dicentem, velle ſecum filiam: cùm illa ſæpius inſtanti pernegaſſet, tandem viſus eſt coniux dicere: fac vt vis, puellam apud me eſſe volo: atque intra decem dies incerta cauſa puella obiit.

Signifer quidam notus per quietem vidit, ſe magnis cruciatibus cum ſociis ac ducibus torqueri: id cùm narraſſet manè illis, ab eis irriſus eſt. Eodem manè inuitati omnes ſunt ad conuiuium à præfecto Petro quodam Hiſpano: adiere omnes præter hunc, qui clàm ducibus dilapſus eſt: à prandio omnes coniecti ſunt in carcerem: vbi diſquiſitione habita per tormenta Duces ipſi latronum, vnuſque è priuatis militibus, publicè lacerati ſunt: reliqua turba ſpoliata ac dimiſſa eſt.

Herodi Antipatri filio, cum Phaſelum fratrem de inſidiis ſuſpectum haberet, per ſomnum monitus eſt, illum periiſſe: quod & verum fuit: occiſus enim eſt ab Antigono, die quæ ſomnium illud præceſſerat.

Nicocles, cùm ei duos filios Ariſtotimus Elienſium tyrannus occidiſſet, vidit per quietem, illorum alterum dicentem, ne ſomno operam daret: futurum enim vt ſequenti die princeps ciuitatis efficeretur: qua ſpe incitatus ſurrexit: & adortus tyrannum, eum occidit: quo beneficio, à ciuibus Princeps conſtitutus eſt ciuitatis.

Thomas Sarzanus, cùm ob mortem Car-

dinalis ſanctæ crucis moreretur, per ſomnum vidit cardinalis animam, quæ illum conſolata eſt dicens, ſibi bene eſſe: adiecit &, breui illum Pontificem futurum. Paulò pòſt in Episcopum Bononiæ electus, ac miſſus in Germaniam pro legato: dum Mediolano tranſit, Franciſco Philelpho ſomnium enarrauit. Et paulò pòſt Pontifex creatus, Nicolai Quinti nomen aſſumpſit.

Auguſtinus, cui etiam præter ſanctitatem, plena fides adhiberi poteſt, duo narrat inter reliqua ſomnia admiranda. Primum, quod cùm quidam mortuo nuper vexaretur, tanquam de pecunia quam pater illi ex chirographo debuiſſet, dum mœſtus viueret, ex hac cauſa nocte quadam vmbram patris vidit, quæ illum admonuit de perſoluta pecunia, & vbi chirographum eſſet repoſitum. Cùm ſurrexiſſet, inuenit chirographum loco eo quem vmbra paterna docuerat, liberatuſque eſt ab iniuſto petitore.

Alterum adhuc magis mirum. Præſtantius, vir quidam, à Philoſopho petierat dubitationem quandam ſolui: quod ille pernegauit. Nocte ſequente, tametſi vigilaret Præſtantius, videt ſibi Philoſophum aſſiſtere, ac dubitationem ſoluere, moxque abire. Cum die ſequenti obuiam Præſtantius eundē habuiſſet Philoſopum, rogat, Cur cum pridie rogatus noluiſſet ſoluere illam quæſtionem, intempeſta nocte non rogatus, & veniſſet ad ſe, dubitationem aperuiſſet. Cui Philoſophus, Non equidem ego adueni, ſed ſomnians viſus ſum tibi hoc officium præſtare.

Filios Dantis Aldigeri, mortuo patre, librum quendam illius cùm quæſiſſet, nec inueniret, mirum in modum triſtitia afficiebatur. Ei nocte quadam pater in ſomnis apparuit, oſtendit locum in quo liber latebat. Experrectus ille, ibi quæſiuit librum, atque inuenit, vt eo auxilio ad poſteros perueneritt.

Ante pugnam ad Philippos, Theſſalo cuidam militi viſus eſt Iulius Cœſar per quietem dicens: Nuncia Octauio, pugnaturum illum feliciter: & vt recipiat aliquid ex his ſecum, quæ ergo dum Dictator eſſem, geſtare ſolitus eram. Paruit Octauius, annulumque recepit quo ſignare epiſtolas Cæſar conſueuerat: geſtauitque non ſolùm ante victoriam, ſed etiam parta frequenter. Ego tamen huiuſmodi ſomniis qui per alienos fiunt, & fauent Principibus, non fido: pluraque ficta ſpe lucri, & quæ etiam falſa deprehendantur: eſſe conijcio.

Pridie quàm Henricus Galliæ rex eo vulnere oculi ſauciaretur, Margarita eius vxor) vt referunt) per ſomnium vidit, marito oculum effoſſum, ille tamen Fati neceſſitate vrgente, neglexit: monitum & recuſantem concurrere equitem, non ſemel coegit: itaque dum concurrit, lancea fracta, ligni fruſto tenui, quod rudus quidam vocant, in oculo ictus grauiter eſt: pauciſque pòſt diebus eo vulnere interiit.

Cælio Rhodigino annum agente vigeſimum ſecundum, Antonio Boldu patricio Veneto Septimum Plinij librum interpretante, cum Eutrapeli dictione torqueretur, quam tamen aliquando expoſitam viderat apud autorem, ſed neque illius, multo minus loci meminerat: proxima nocte quietem videt & librum, & paginam, & paginæ partem experrectus, inuenit ad vnguem ſic eſſe.

CAPVT III.

De exemplis alienis in ſecundo & tertio genere ſignificandi.

IVlius Cæſar, qui poſtmodum rerum potitus eſt, cùm apud ſtatuam Alexandri magni dio ingemuiſſet, quaſi ea ætate nihil adhuc inſigne edidiſſet, qua Alexander imperium orbis adeptus erat: ſomniauit ſequenti nocte, ſtuprum matre ſe intuliſſe: oſtento confuſus, rem detulit ad interpretes: qui reſponderunt, ſignificari ſibi mundi ſeu terræ imperium: terra enim omnium eſt parens quam ſibi ſubiectam viderat. Quis dubitat, tanquam rem ſibi debitam, ſomnium hoc ad occupandam monarchiam non parùm contuliſſe? vt euidens ſit, & ad vitanda pericula, & ad conſequendam gloriam, vtilem eſſe ſomniorum interpretationem: quòd ſi omnino nos dij ſic fallere volunt, non poſſumus illorum manus effugere.

Idem nocte ea quæ cædem anteceſſit, viſus ſibi eſt inter nubes volitare, interdum cum Ioue manus iungere. Significauit hoc ex tertio ſignificatu mortem illius: nam à morte conſecratus eſt inter deos, habuitque ſacerdotes, vt cum Ioue magnus iunxiſſe videretur: vt non tàm mortem, quàm ſucceſſurum in regnum filium eius, etiam hoc ſomnium ſignificauerit.

Accia Octauij mater, cùm eum vtero gereret, ſomniauit viſcera eius ad ſidera deferri, explicarique per omnem terrarum & cœli ambitum. Viſcera quidem filium, quem in viſceribus continebat ſignificabant, cuius potentia in terris vſque ad diuinitatis opinionem explicata eſt.

Octauius quoque pater Auguſti ſomniauit, ex Acciæ vtero iubar exortum Solis. ita inter homines eius ætatis facta Auguſti reſplendere, vt Solis iubar in mundo. Idem, vbi Libero patri barbarico more ſacrificaſſet, viſus eſt ſequenti nocte videre filium mortali ſpecie ampliorem cum fulmine & ſceptro, exuuiiſque Iouis opt. max. ac radiata corona ſuper laureatum currum, biſſenis equis eximio candore illum trahentibus.

Quintus Catullus poſt dedicatum Capitolium, duabus continuis noctibus ſomniauit. Prima, Iouem opt. max. prætextatis compluribus circa aram ludentibus, vnum ſecreuiſſe, atque in eius ſinum Reipublicæ ſignum, quod manu geſtaret, repoſuiſſe. In ſequenti verò, animaduertiſſe ſe in gremio Iouis Capitolini eundem puerum: quam cum detrahi iuſſiſſet, prohibitum monitu Dei, quòd ad tutelā Reipublicæ educaretur: ac die proximo obitum ſibi habuiſſe eum, qui poſtmodum Auguſtus ob imperium auctum vocatus eſt: cumque incognitum aliàs haberet, non ſine admiratione contuitus, ſimillimum dixit puero de quo ſomniaſſet. Quidam prius ſomnium

catuli

catuli aliter exponunt, quaſi Iupiter complu-ribus prætextatis tutorem à ſe poſcentibus, vnum ex eis demonſtraſſet, ad quem omnia deſideria ſua referrent: eiuſque oſculum delibatum, digitis ad os ſuum retuliſſet. Parum hæc abſunt à primo genere: quia tamen ad defenſionem Reipublicæ hoc trahi poterat, ad ſecundum genus tranſtulimus.

Marcus Cicero Caium Cæſarem in Capitolium proſecutus, ſomnium priſtinæ noctis familiaribus fortè enarrabat. Puerum facie liberali, demiſſum cœlo, catena aurea ad fores Capitolij conſtitiſſe, eique Iouem flagellum tradidiſſe: deinde repentè Auguſto, qui tum puer erat, & eum auunculus adhuc pleriſque ignotum Cæſar ad ſacrificandum acciuerat, affirmauit ipſum eſſe, cuius imago ſecundum quietem ſibi obuerſata ſit.

Tiberius Cæſar ſupremo natali die ſomniauit, Apollinem Temenitem & amplitudinis & artis eximiæ aduectum Syracuſis, vt in bibliotheca noui tēpli poneretur, dicentē, non poſſe ſe ab ipſo dedicari. Fuit natalis illa dies: quoniā non ſtatim, ſed eo anno ſolum periit.

Quidam Caſſius nomine ſomniauit, ſe Ioui taurum immolaſſe: cum ſequenti die Olympij Iouis ſtatua tantum cachinnum ediderit, vt machinis labefactatis opifices diffugerint. Sic Caſſius Cherea alius, qui tribunus erat, C. Caligulam Imperatorem paulò pòſt interfecit.

Idem C. Caligula pridie quàm periret, ſomnio vidit, ſe conſiſtere in cœlo iuxta Iouis ſolium: impulſumque à Deo dextri pedis pollice, atque in terras præcipitatum. Hoc non intelliget verè, qui non hiſtoriam nouerit perfectè. Nam Caligula ſolus viuus voluit adorari: ideò iuxta ſolium Iouis ea ratione, quam in ſecundo ſomnio explicauimus, viſus eſt eſſe: propulſus autem in terram, cædem: quia viuus eo honore carere non poterat, & non referendum inter diuos, ſignificauit.

Idem quoque ſolitus erat videre ſomnia terribilia, inter quæ Pelagi imaginem ſecum colloquentem: quod indicabat, vitam plenam metu, moleſtiis, periculis, & perquam breuem: non enim Plutonem aut rem mortuam alloqui licet, niſi obierit ipſe.

Nero, occiſa matre (nam Claudius nihil vidit, quod ſolum crapulæ & vino ac libidini deditus eſſet) vidit per quietem, nauem ſibi regenti extortum gubernaculum, trahique ſe ab Octauia vxore in arctiſſimas tenebras. Et modò pennatarum formicarum multitudine oppleri, modò à ſimulachris gentium ad Pompeij theatrum dedicatarum circuiri, arcerique progreſſu. Aſturconem, quo maximè lætabatur, poſteriore corporis parte in ſimiæ ſpeciem transfiguratum, ac tantum capite integro hinnitus reddere canoros. Quinque hæc fuêre ſomnia: licet ob breuitatem prima duo ita coniunxerit, vt vnum eſſe videantur. Occiſa matre, autoritas regendi imperij extorquebatur ſenſim, donec viuus eo exutus ſit. Secundum de Octauia multò pòſt accidit, cùm illam occidiſſet: itaque & ipſum ferro interiturum ſignificabat: quoniam ab ea quæ ferro perierat, in tenebras duceretur: id eſt, ad mortem. Effinguntur enim mortui in tenebris eſſe, quòd oculis careant.

Pennatæ formicæ, populi ſignificabant ſeditionem. Verùm quod à ſimulachris gentium prohiberetur, cum Pompeij factio ſignificaretur infenſa Cæſarum nomini, etiam alias gentes illum deſerturas declarabat: inter quas fuêre Galli primi. Demum illud de Aſturcone in ſimiam mutato milites eum deſerturos ſignificauit, ſolum nomine imperatorio relicto. Potuit & hoc aliud, alioque modo ſignificare, tertio ſcilicet, quòd ob ignorantiam conſuetudinis illius æui intercidit.

Galba virili toga ſumpta, ſomniauit. Fortunam dicentem ſtare ſe ante fores defeſſam: & niſi ocyus reciperetur, obuio cuique prædæ futuram. Vtque euigilauit, aperto atrio ſimulachrum deæ æneum cubitali maius iuxta limen inuenit. Fatale fuit, ſumpta virili toga. Poſſet ad Idolum referri, ſed imperij poſſeſſionem ſignificabat: nec eſt ad miraculum referendum: omnis enim loco & caſu quodam ſimulachrum illud ibidem conſtiterat, ex cuius occaſione ſomnium originem duxit.

Idem, antequam interficeretur, ſomniauit ſpeciem Fortunæ, querentis fraudatum ſe dono deſtinato, minantiſque erepturam & ipſam quæ dediſſet. Monile enim margaritis gemmiſque conſertum, ad ornandam fortunam ſuam Tuſculanam, ſecretum Veneri Capitolinæ tanquam auguſtiore loco poſiturus dedicauit. Poterat ad primum genus referri: ſed quoniam ſtatua loquitur (cædes haud denunciatur) ad ſecundum tranſlatū eſt.

Veſpaſiano (nam neque Othoni nec Vitellio inter ruinas & ſcurra quicquam inſigne videri potuit) in Achaia degenti, viſum eſt, nunciari initium felicitatis futurum, cùm Neroni dens exemptus eſſet. Poſtera autem die progreſſus in atrium, dentem medicus, quem Neroni exemerat, oſtendit.

Nero quoque vltimis diebus monitus eſt, vt thenſam Iouis opt. max. è ſacrario in domum Veſpaſiani, circumque deduceret. Quaſi innueret, quanquam tribus interpoſitis imperatoribus, futurum vt ibi culmen Imperij, id eſt, in illorum familia conquieſceret.

Præſagium autem annorum Imperij cum filiis, Veſpaſianus hoc ſomnio habuit. Videbatur enim ei ſtatera in media veſtibuli parte domus palatinæ poſita, examine æquo: vtquæ in altera Claudius & Nero ſtarent, in altera ipſe cum filiis. Nero etenim & Claudius pariter quatuordecim annis, ac in vniuerſum viginti octo: Veſpaſianus ipſe quatuordecim annis imperium tenuit, tantundemque filii.

Domitianus, illius filius, paulò antè quàm occideretur, ſomniauit, Mineruam, quam ſuperſtitiosè colebat, excedere ex illius ſacrario, negantem, ſe vltrà eum tueri poſſe, quod exarmata eſſet à Ioue. Porro Tito nec imperium decernens ſomnium cuenit, quod accipiebat hæreditariò, natu maior altero fratre: nec mortis, quæ quieta fuit. Sed & inter ſomnia, imo euidentiſſima numerari poſſunt, in Domitiano, quod nocte necē præcedente circa mediū eius, ita exterritus ſit, vt è lecto proſilierit.

Ipſe idem Domitianus paulò antè quàm occideretur, ſomniauit, gibbum aureum ſibi ponè ceruicem enatum: quod ſomnium ſucce-

dentis ſeculi felicitatem declarauit, ob Principum qui imperarunt præſtantiam.

Socratis ſomnium, quo prænidit diuinitatem (vt ita dicam) Platonis: oblatum enim olorem vidit, qui caput ad aſtra tollens dulce canebat, pridie quàm ei Platonem obtulerit pater. Idque iure: quia Apollini hæc ales ſacrata eſt, & oratorem ac ſuauiloquentiam declarabat, ob dulcedinem cantus: diuinitatem verò, quòd Apollini dicatus ſit, & quòd caput ad aſtra tolleret. Verùm non magis diuinum puto alia ratione fuiſſe, Platonem, quam quòd adeò gratus fuerit in Socratem, non ſolùm verò magiſtrum, ſed in condiſcipulos pleroſque, quos laboribus ſuis æternitati conſecrauit.

Idem Socrates ea nocte, cui perendie mors iniuſta illata eſt, vidit pulchram mulierem, & iucundi aſpectus, albis veſtibus indutam, dicentem:

ἤματι κὲν τριτάτῳ φθίλω ἐρίβωλον ἵκοιο.

Id eſt:

Tertia hinc die Phthiam peruenies lætiglebam.

Carmen enim eſt, & ideò numerorum lege alligatum. Cum verò vinctus eſſet, & procul, tam breui tempore, non poterat niſi mortuus ad Apollinem, cui ſacer erat, peruenire: oſtendit id ſomnium non mortem ſolùm, ſed immortalem famam, qua funguntur qui ad oraculum perueniunt. Alludit verbo φθίλω, ad φθίνειν, quod eſt perdo, ob colliſionem, φθινύθω deficiens, moriens: & ad φθίω corrumpo, ſeu potius φθείρομαι, amphibologia hæc continentur, vt dixi. Quo ſomnio etiam ſi verum omnino ſuit, quod haud dubiè ille narrabat, de melioris vitæ expectatione admonebatur.

Vlyſſis admirabilius tanto, quo minus certum ob vetuſtatem & Græcam vanitatem, viſum: ſæpius enim ſibi videbatur intueri ſimulachrum ſpecie eleganti, atque inter humanam & diuinam media: à quo, cum ſumma vi niteretur illud amplecti, reſponſum eſt humana voce, ſceleratam huiuſmodi eſſe coniunctionem: quippe eiuſdem ſanguinis & originis, vnum alterius opera interiturum. Percontanti, & vlterius rem per ſomnium requirenti, diligentiusque inueſtiganti, ſigno quodam è mari exorto imperante, diſiungi videbatur alter ab altero. Cùm ad coniectores rem retuliſſet, omnes in hoc conſenſerunt, cauendum ſibi à filio: relegauit itaque Telemachum, quem ſolum ſe habere exiſtimabat filium, in Cephaleniam inſulam, cuſtodibus etiam additis: ſed à Telegono altero filio, quem ex Circe ſuſceperat (ideoque diuina ſpecie ſimulachrum videbatur, quòd Circes dea eſſet) per imprudentiam interemptus eſt.

Sed neque quod Hippocrates ſcripſit, contemnendum videtur: apponam autem illius verba: Cogitans ac ſollicitus de Democrito, illa ipſa nocte dormiens, ſub ipſius auroræ initium ſomnium mihi oblatum habui, ex quo puto nihil valde periculoſi fore. Mirabiliter enim expergefactus ſum. Videbar mihi videre Æſculapium ipſum coram, & iam ad ipſas Abderitarum portas aderamus. Æſculapius autem, non vt imagines eum aliàs oſtendunt, mitis ac blandus apparebat, ſed habitu concitato, & aſpectu horrendo. Sequebantur autem ipſum dracones reptilium generis immanes, longum tractum ducentes, & horribile quiddam velut in deſertis ac ſaltibus ſubſibilantes. Sequebantur & ſocij, pyxides medicamentarias propè obſignatas geſtantes. Deinde porrexit mihi manum deus: quam vbi libentiſſimè apprehendiſſem, rogabam vt ſimul mecum pergeret, & ne me in medendo deſtitueret. Verùm is: Nihil, inquit, in præſens me opus habes, ſed hæc immortalium ac mortalium communis dea te peregrinum deducet. Et eò conuerſus, video mulierem pulchram ac magnam, ſimpliciter ornatam, ſplendidam, cuius oculorum circuli puro lumine micabant vt ſtellarum fulgorem putares. Et deus quidem diſparuit. Mulier verò illa apprehenſum me manu, lento gradu benigniter per vrbem ducebat. Et vbi prope domum eſſemus, in qua hoſpitium mihi paratum eſſe putabam, velut ſpectrum diſparuit, hoc ſaltem dicens: Cras te apud Democritum deprehendam. Cùm verò iam ſe illa conuerteret: Rogo inquam, optima fœmina quænam es, & quo nomine vocari debes: Veritas, inquit illa. Cæterùm quam accedentem vides (& derepentè altera quædam mihi apparuit) neque ipſa mala videtur: audacior autem aſpectu, & concitatior: Opinio, inquit, appellatur, & habitat apud Abderitas. Ego igitur vbi de ſomno ſurrexiſſem, mihi ipſi ſomnium interpretatus ſum, quòd non indigeret medico Democritus, quando ſanè ipſe medendi deus diſceſſiſſet, velut qui medendi occaſionem & materiam non haberet. Sed ipſa quidem veritas, quòd Democritus ſanus ſit apud Democritum manet: Opinio verò, quòd Democritus ægrotet, remota apud Abderitas habitat. Atque hæc vera eſſe, mi Philopœmen, credo: & ſunt ſanè. Et non contemno ſomnia, maximè vbi etiam ordinem conſeruant. Ea verò ita eſſe, experimento deprehenſum eſt.

Philiſtus, vir doctus & diligens, & Dionyſij maioris ætate florens, ſcribit, matrem ipſam Dionyſij, dum illum in vtero haberet, ſomniaſſe, ſe Satyricum peperiſſe. Quod cùm ad Galleotas ſomniorum in Sicilia interpretes illa detuliſſet, reſponderunt: Eum quem paritura foret, clariſſimum Græciæ futurum, diuturna cum fortuna. Eſt enim Satyrus humana forma, & omnibus admirabilis. Sed ſi adieciſſent (quod puto adieciſſe illos, ſed tyranni metu ſuppreſſum) futurum ſceleſtum tyrannum, à moribus ſatyrici: iam artis dignitati conſultum eſſet. Inde illud ex Galeno, in libro Quòd animal ſit quod in vtero continetur, adſcribamus. Mulieres, dum vtero ferunt infantes, videre per quietem ſæpiùs illorum Fortunam, Cypſelumque & Periclem ex vtero cœpiſſe eſſe formidabiles Græciæ. Ita videtur puriſſimus tunc animus, è cœlo delapſus nuper, præuidere, atque parentibus futura oſtendere.

Phalaridis mater in ſomnis vidit ſimulachra deorum, quæ ipſa in domo conſecrarat, atque in his Mercurij ſtatuam in terram ex patera ſanguinem fundere: qui cùm terram attigiſſet, ſic referueſcere videbatur, vt tota

domus

domus ſanguine redundaret. Quid hoc aliud, quàm illius crudelitatem, ob ſanguidem efferueſcentem, & tyrannidem? quoniam id ex ſignificatione ſimulachri Mercurij ortum haberet.

Cyrus cùm per ſomnum videret Solem in terra lucentem, conatus eſt manibus eum apprehendere: ſed ille elapſus eſt: hoc autem cùm ter tentaſſet fruſtra, reſponderunt magi, triginta annis regnaturum. Sol quidem regem oſtendit: verùm ſi triennio regnum detenuiſſet, non erat cur hoc videret: neque enim inſignis rex, & quaſi vnus, quemadmodum Sol eſt, tam breui ſpacio euadere potuiſſet. Ceſſit experimento: quadrageſimo enim ætatis anno regnare cœpit, ſeptuageſimo periit.

Annibal cùm Saguntum cœpiſſet, viſus eſt in ſomniis à Ioue in deorum concilium vocari: quò cùm veniſſet, Iouem imperaſſe vt Italiæ bellum inferret: ducemque ei vnum ex concilio datum: quo illum vtentem, cum exercitu progredi cœpiſſe: tum ei ducem illum præcepiſſe, ne reſpiceret: illum autem id diutiùs facere non potuiſſe, elatumque cupiditate reſpexiſſe, tum viſam belluam vaſtam & immanem, circumplicatam ſerpentibus, quacunque incederet, omnia arbuſta, virgulta, tecta peruertere: & eum admiratum quæſiſſe de deo, Quid nam illud eſſet, tale monſtrum? & deum reſpondiſſe, vaſtitatem eſſe Italiæ: præcepiſſeque vt pergeret protinus: quid retro atque à tergo fieret, ne laboraret.

M. Cicero cùm exularet in villa quadam campi Atinatis, noctis magnam partem vigilauerat: demum ſub luce arctè & grauiter dormitare cœpit. Et quanquam iter inſtaret, iuſſerat ſilentium fieri, nec voluit vt excitaretur. Cùm autem hora ſecunda diei ferè eſſet, experrectus ſomnium narrauiſſe huiuſmodi: Viſus eſt ſibi, cùm in locis mœſtis ſolus maneret, C. Marium cum faſcibus Laureatis quæſiſſe ex illo, quid triſtis eſſet? tum Ciceronem reſpondiſſe, quòd vi pulſus eſſet ex ſua patria: tum Marium dextram illius prehendiſſe, bonóque animo cum eſſe iuſſiſſet, lictori tradidiſſe, vt eum in ſuum monumentum deduceret: adiecíſſéque, in eo Ciceronis ſalutem futuram. Tum vbi à ſomnio experrectus eſt, exclamauit Cicero: Reditus mihi celer & glorioſus paratus eſt, multumque eo ſomnio delector: nec fefellit vel vngue ſomnium: ſiquidem paucis pòſt menſibus Senatuſconſultum in æde cui titulus erat Monumentum Marij, factum eſt, quo reuocaretur domum Cicero, omnibus quæ ſublata erant liberaliter & ex abundanti reſtitutis. Nam & rectè Marius cum faſcibus, qui poſt exilium factus eſt conſul, rediitque in patriam glorioſus, & monumentum illud cùm mortem non decerneret, quòd non ex eius familia eſſet Cicero, & intra Vrbem ad fortuitam ſepulturam Ciceronis referri non poſſet, ædem ſignificauit illius. Vnde Cicero, ſuo more de ſeipſo pluſquam decuit ſemper magnificè ſentiens, dicit, hoc ſomnio nihil potuiſſe eſſe diuinius.

Q. Cicero eodem tempore in Aſia cùm eſſet, præeſſetque prouinciæ, vidit per quietem M. Ciceronem fratrem equo ad ripam fluminis magni deuectum, delapſumque in illud nuſquam comparuiſſe: tum verò Q. vt par erat, contremuiſſe. Sed paulò pòſt ex altera fluminis parte M. videt lætum exire: inde mutuo complexu ſibi inuicem gratulabantur. Conſultis à ſomno interpretibus, quanquam ſignificato ſatis perſpicuo, reſponſum eſt de omnibus perinde ac euenerunt. Flumen enim concionem inimicam populi à quo damnatus eſt, & obrutus, ſignificabat: ſed emerſit, paulum differens ab idolo ſignificati ſpecie, reſtitutus omnibus bonis quæ illi perierant.

Auguſtino Lauizario Comenſi amico meo contigit, vt videret ſe in tempeſtuoſo mari in nauicula ſolum eſſe. Erant venti, turbines, & aër obſcurus adeò, vt fermè de ſalute deſperaret: applicuit arbori, pendebatque ab illa: ſed ſublata nauicula, nihil plus ſpei ſupererat. Interrogauit me, quid ſomnium ſignificaret? Reſpondit: Quòd ſemper anxius eſſet victurus, nec vnquam voti compos fieret. Sed plus aliquid ſignificabat, ſcilicet mutaturum vitæ genus, & ex vna moleſtia magis præſenti in deſperationem caſurum. Vixit autem pluſquam viginti annis, ſed pluribus moleſtiis oppreſſus.

Pater meus Facius Cardanus, anno ſalutis M. CCCC. LVI. ſæuiente peſte Mediolani, nocte quadam per quietem vidit (angelum vocant) Genium è cœlo deſcendentem, cæruleo colore indutum, grandibus paſſibus: non enim illi erant alæ: itaque imaginabatur pater per ſomnum, interitum portendi illi, quem Genius is vocaret: propterea in ſpeluncam proximam ſe abdidit, foliáque arborum ſuperinduxit, adeò vt latitaret: interim ille cùm deſcendiſſet, patrem meum vocauit nomine: pater latuit, nec reſpondit: tum Genius, vbi ter vocaſſet, dixit: Venire non vult: abiitque. Experrectus à ſomnio, exiſtimauit grande ſibi imminere ea die periculum: quamobrem iuſſit ianuam domus claue claudi, nec quenquam omnino eo inſcio admitti: ſed tamen ancillæ clauem reliquit. Illa dum pater intentè ſtuderet, præcepti immemor, Ioannem Scorpionum Fabrum in domum admiſit: is ſuperueniens patri inopinanti, afflauit eum peſtifero contagio: aufugerat enim clàm per tegulas è domo, in qua vndecim eo morbo perierant. Sed pater quodam medicamento, quod aduerſus peſtem paratum habemus, muniens euaſit: quod, ſpecu illo latêre potuiſſe, in ſomniu ſignificatum eſt. Nec ſcio, an ſomnium magis ſalutis quàm periculi cauſa dici debeat.

Matri meæ Claræ Micheriæ, anno M.D.I. Decembri menſe (tum ergo trimeſtris eram) ex priore coniuge Antonio Albero duo ſupererant filij, Thomas ætatis annorum tredecim, Catelina nouem, quatuor alij obierant: nocte quadam vidit pulpitum deductum ex altera in alterá cœli partem, Beatámque Mariam virginem per pulpitum tranſire, quatuor filios ante ducentem, qui iam mortui erant, duos qui ſupererant eam ſequi: euigilata, interpretabatur filios qui ſupererant,

ubiturus breui. Sed ea nocte, cùm eos interrogaret, in morbum incidiſſe comperit, ex quo ambo intra octo dies abſumpti ſunt: ſæuiebat enim peſtis in ciuitate.

Rinaldus Vilanoua medicus refere, quendam vidiſſe ſæpius per quietem, felem nigrum minimum digitum mordentem: is intra paucos dies eo in digito correptus eſt carcinomate, ex quo interiit.

Referunt Laodicen ſomniaſſe, ſe ex Apolline concepiſſe, donoque annulum cum anchoræ effigie ab illo accepiſſe: dumque hoc Seleuco coniugi Aſſyriæ regi refert, huiuſmodi annulum in lecto inuenere, & inde cognitum, eam concepiſſe ex ea nocte. Nato infanti, in coxa rurſus anchoræ veſtigium apparuit. Sed & qui deſcenderunt ex eo ſimile ſignum ſimili in loco habuerunt: res miraculo quàm ſomnia propior.

Auguſtum referunt ſomnio monitum, certa die ſingulo anno ſtipem emendicare ſolitum: altero, quod queri viſus eſſet Iupiter, abduci cultores, tintinabula in æde Iouis Tonantis adiecit. Non rectè intellecto ſomnio vtroque: nam mendicum orbi imperaturum prædixerat, & abducendos quaſi clàm cultores à Chriſto Deo & domino ſignificabatur.

Seuero Afro, qui regnauit feliciter, & extrema ſenecta mortuus eſt, Imperium Romanum tribus ſomniis declaratum eſt: vno, cùm ſugeret lupam: nam Romulus, qui primus Romæ regnauit, lupam ſuxiſſe fertur. Inde cùm vidiſſet equum excuſſiſſe Pertinacem, ſeque illi phaleratum exhibere vt aſcenderet: in quem ille vno ſaltu cùm aſcendiſſet, quaque veheretur excipi à populo magno plauſu iudicabat, locum Pertinacis occupaturum: quod & euenit: vnde ſtatuam eum huiuſmodi ſomnio ex ære dedicauit. Antea quoque viderat ſibi in gemmato curru ad cœlum quatuor ab aquilis vehi, præeunte humana forma, ſed longè anguſtiore: audiuitque proferri octuaginta nouem annos: inde in cœlo diu iacuit in æneo circulo: cumque cadere vereretur, à Ioue accerſitus, inter duos Antoninos eſt collocatus. Vehi ad cœlum, imperium eſt parare: Imperatores enim pro diis colebantur. Vt illud nam aquilæ vexilla ſignificabant militaria. Forma quæ præibat, fortuna, ſupra humanum faſtigium: nam & præter imperium adeptum, antea inuictos Perſas Parthoſque ſuperauit. Octuaginta anni, de quibus audiuit, ſpacium vitæ: tantum enim vixit. Circulus æneus in quo diu iacuit, crudelitatem declarabat, qua penè ab imperio deiectus, aut ſaltem non in bonorum aut imperatorum numero habitus eſt. Collocatum inter duos Antoninos, ſi modò hoc vidit, caſus, quo vrna ſua inter illorum vrnas poſita eſt, longo poſt tempore impleuit: aut ob ſuccedentium imperantium ſocordiam & improbitatem, vt ille inter optimos Imperatores numeraretur.

Cinna, Cæſaris Dictatoris amicus, eo interfecto ſomniauit, ſe à Cæſare ad cœnam inuitatum, relegatumque ab eodem in vaſtum, inanem & obſcurum locum: quo ſomnio territus, cùm etiam febre laboraret, decreuit non exire domum: verùm dum funeris pompa ducitur immemor propoſiti, prodit in publicum: plebs ſimilitudine nominis ducta, quod Cinna Calius inter coniuratos nominaretur, hunc innocentem occidit.

C. Fannius ſcripſerat tres libros aduerſus vitam Neronis: is viſus eſt in lectulo recumbere veſtitus, ac (vt ſæpe ſolebat) ſtudenti ſimilis aduentaſſeque Neronem, ac libros è ſcrinio ſuſtuliſſe: diligenterque primum, inde ſecundum ac tertium reuoluiſſe: inde nullo dicto verbo, ſed clauſo opere abiiſſe: intellexit Fannius, cum decreuiſſet etiam alios bis adiicere, finem & operis & vitæ factum eſſe: atque ita paulò poſt obiit.

Sylla Dictator viſo per ſomnum dæmone, à quo ſe vocari audiuit, ſtatim, etſi valeret, conuocatis amicis, mane ſcripſit quãta potuit celeritate, teſtamenti tabulas, atque obſignauit præfatus, inſtare mortem. Sequenti nocte cum febris corripuit, ex qua paucis diebus periit. Sunt tamen qui dicant, morbo pediculari conſumptum. Valer Max. qui & ſomnium narrat, alibi refere, ex nimia ira cum municipe, ſanguine reiecto obiiſſe.

Hipparcho Piſiſtrati filio, Athenarum tyranno, quidam viſus eſt dicere per ſomnium.

Intoleranda Leo tolerans, tolerans animo ægro,
Nemo virûm pœnas iniuſtus iure rependet.

Inſtabat Panathænorum feſtum vrbis celebre, quo voluit ad interpretem mittere: inde neglexit, & pompam emiſit in qua ab Harmodio & Ariſtogitone occiſus eſt. Idem antea paucis diebus viſus eſt à Venere ſanguine, quem in phiala habebat, aſpergi: nam Harmodius & Ariſtogiton coniurati, vnus alterum in deliciis habuit.

Pauſanias Laconum rex, cùm Cleonicen vi conſtupraſſet, inde ad illum reuertentem puellam, inſpicatus dolum etiam perperam occidiſſet, videbat eam per quietem aſſiduè dicentem:

Adſis iudicio, mala res iniuria valde eſt.

Cumque ob tædium Heracleam nauigaſſet, ad animarum expiationem: audiuit rurſus phaſma deſiturum, eum in patriam rediiſſet: rediit itaque ſtatimque obiit: ſicque phaſma ceſſit.

Adrianus cum ſomniaſſet, potum ſoporiferum à patre accepiſſe: paulò poſt obiit. Sopor enim mors eſt: vt Diogenes, cùm quærerent quid ageret? dormierat enim: reſpondit, frater ſorem inuiſit, pater autem Deus.

Themiſtocles cùm apud Perſas moraretur, exul à domo, ſed ibi quatuor vrbium dominus, vidit meridiano ſomnio, Deorum matrem illi dicentem: Vita caput leonis, ne ipſe in leonem incurras, atque ob id mihi filiam tuam Imoſiptolemam conſecrabis. Experrectus, cum deſtinaſſet ad leonis vrbem ſe conferre, via quæ dicebatur Leophoron, deſtitit à propoſito: vnde paulò poſt detectæ ſunt inſidiæ, eum ibi expectantis Epixies, ſuperioris Phrygiæ præfecti: qui & ob id comprehenſus, pœnas dedit infecti facinoris. I nunc, & aggredere huiuſmodi homines: conſtabat vitandum periculum, præmium repoſcente dæmone.

Cùm quidam ſuſcipere lauream deſperaſſet ob imperitiam, frater illius ſomniauit, ſe annulum paternum amiſiſſe? cumque diu quæſiſſet

quæſiſſet, tandem in ſpelunca inoeniſſe, longoque baculo illum exemiſſe. Cùm mihi ſomnium narraſſet, reſpondi: fratrem ſuum haud dubiè lauream conſecuturum, auxilio viri proceræ ſtaturæ: quod cùm ad vnguem confirmaſſet, euentus pro re prodigio ſimili habita eſt.

Amicus alios noſter, & ipſe ſatis imperitus, ſuſcepturus lauream, & ob imperitiam totus perterritus & tremens, nocte quæ certamen anteceſſit, viſus eſt cum ſociis per ſata ambulare cum canibus, ad venandum: interim aduenere latrones, qui ſocios omnes præter vnum, qui amicus illis videbatur, cœperunt: ipſum verò ſomnianten inter ſegetes latitantem non viderunt, quamuis à propriis canibus detegi formidaret. Venit ad me anxios manè: reſpondi, bono eum debere eſſe animo. Latrones, eſſe errandi pericula: canes venatici à quibus detegi timebat, argumenta atque examen: amicus ille latronum ego eram, intrepidus aduerſus errores: ſeges in qua latitabat, res memoriæ commendatæ. Atque ioxta expoſitionem magna ipſius admiratione euaſit.

Cùm aliquando ſacerdotem curarem, iſque penè ſanitati teſtitutus eſſet, vidit pompam ſacerdotum duci, atque inter primos eſſe: erat enim inter ſuos primarius. Porrò pompæ dux erat Pontifex, qoi proximis annis diem obierat: cùm verò Pontifex ille non veniret, ſomnians qui vexillum ferebat, pœnitentia doctus, ipſum alteri tradidit inclinante iam Sole, atque diſceſſit. Vbi hoc narraſſet, mihi dixi non obſcurum eſſe ſomnium. Pompa illa mortis erat, cuius dux eiuſdem erat ordinis, & mortuus. Cùm ille vexillum reddidiſſet, & abiiſſet, pœnituiſſe (vt ita dicam) mori: alterum qui vexillum ſuſceperat, ex eodem ordine breui moriturum, qui eioſdem eſſet patriæ & dignitatis: atque ad vnguem ita euenit: qui enim locum eius obtinuerat, præcedenti anno cùm eſſet ſanus, in quinquaginta diebus obiit: & ipſe inter ſacerdotes è primariis, & eiuſdem patriæ.

Alexander magnus cùm Tyrum Phœniciæ vrbem iam diu obſideret, vidit per quietem, Herculem, quem dio adoocaoerat, è mœnibus vrbis manum porrigentem, atque intra vrbem trahentem eum. Paocis pòſt diebus rurſus vidit Satyrum propè applaudentem & iocabundum: ſed cum vellet capere, reſiliebat, fruſtrabaturque eum: tandem cum diu deloſiſſet eum, exoratus in eios manus venit. Sequenti die cùm vates conſuluiſſet, reſponderunt, haud dobiè cõfeſſa vrbe potiturum. Nam Sa vult dicere tua, & Tyrus nomen vrbis: qoare Satyrus, tua Tyrus.

Plures etiam principum Tyriorum per ſomnom viderunt Apollinem, quem ſumma in veneratione habebat vrbes, dicentem, ſe velle ad Alexandrum ire, quòd cioitatis mores illi diſplicerent. Vnde eius ſtatuam cathenis & clauis aureis baſi vinxerunt, illum appellantes Apollinem Alexandrinum transfugam. Oſtentare adhuc poſt quingentos annos ferebantur Tyrij fontem, apud quem Alexander ſomnium Satyri vidit. Itaqoe capta eſt vrbs, & euerſa.

Varoniano (de quo ſuprà egimus) cùm viſum eſſet, Iouinianum imperatorem, ſe autem conſulem factum: idque duobus amicis iam communicaſſet: mortuo Iuliano, qui tum imperabat. Iouinianus quidem in imperium ſucceſſit: ipſe verò cùm ſe conſolem fieri ſperaret, repentè extinctus eſt: factus autem conſul Varonianus, ex Iouiniano illios nepos, illuſuſque nominis eſt ſimilitudine.

Ioſtus Romanos in Piceno vidit, purpuram è genitalibus ſuis oriri: intellexit Conſtantius, qui tum imperabat, & ſomnium, & ſomnij interpretationem: purpura enim geſtamen erat imperatorum peculiare: qoa de cauſa, ne obeſſe poſſet, illum ſuſtulit. Superfuit Iuſtina puella, pudicitia & forma inſigni, quam viſam in balneo Seuera Auguſta ita collaudauit coram Valentiniano iuniore, vt eam (lata lege, vt imperatoribus duas liceret vxores ducere) Seueræ ſuperinduxerit coniogem: ita amicta eſt purpurea veſte, iuxta ſomnij fidem.

Roſtica mulier narrabat vxori paſtoris regij, viſum per ſomnium ſe peperiſſe lunam, quæ totam Britanniam illuſtrabat: pepererat autem puellam, quam vxor regij paſtoris, quæ filium regis lactaoerat, apud ſe recepit, & educauit: huius amore captus filios regis, cùm adoleuiſſet, duxit vxorem: ex quibus natus eſt Echelſtanus, regum Britannorum virtute & fortuna illuſtriſſimus. Somnium non tàm egregiæ fortunæ nuncium, quàm dox & adhortator ac fautor.

Ecelinus Romanus patricius vxorem doxit Adaledam, ex comitum Rabidorum Montanorum familia. Prima nocte viſos eſt collem, in quo Romanum oppidum ſitum erat, ad cœlum vſque exurgere atque attolli: inde liqoeſcere, & (vt nix ſolet) prorſus in nihilom redigi. Quod ſomnium par fortuna filiorum ſecuta eſt: nam Ecelinus prænomine patris natu maior, ex modica fortuna parentom adeptus eſt Verooam, Vincentiam, Patauium, Feltrium, Ciuidalem, Marchiæque Taruiſinæ regionem. Albericus iunior frater Taruiſium ipſum, multaque alia loca occupat. Verùm aliquot pòſt annis Ecelinus amiſſo regno, vulneratus & captus, iuxta Soncinum obiit: & Albericus amiſſo Taruiſio, in arcem B. Zenonis ſe recepit: vbi à ſuis proditus, ſex filios coram ſe occidi vidit: vxorem margaritam cum duabus puellis comburi: ipſe per varia tormentorum genera excarnificatus ioſeſtum ſpiritum reddidit: atque ita tota ſtirps, vt pater præuiderat, cum potentia extincta eſt.

Xenophonti cùm in exercitu eſſet Græcorum, eique cum omnibos ob improbitatem perfidiamqoe barbarorum maximum vitæ periculum immineret, leuiter dormienti, viſum eſt paternam domum cum tonitru è cœlo tactam, omniquè ex parte totam ſubirò corruſcare. E priuato igitur ſtatu dux belli inter alios electus eſt: demum etiam ſolus & per multa pericula atque labores, incolumem domum deduxit exercitum. Ditatus præterea ſenectutem duxit lætam, & diues: ſed pro

exule

exule habitus eſt. Tonitru quidem ſignificabat multas verboſas altercationes nomenque magnum longius à patria clarum, pericula quoque & mutationem ſtatus. Fulgur autem, illuſtria facta, & iram Reipubl. Athenienſis, qua damnatus eſt in exilium, nec non pericula à regibus. Sed domum totam coruſcaſſe lumine, eſt factis egregiis notum fieri omnibus, familiamque ſuam claram reddere.

Venit quidam ad Hyburiũ Hebneum interpretẽ ſomniorũ, & dixit: Somniaui quod haberem grana hordei in manu, & inieci ea in os, & deuoraui: cui interpres dixit: Bene ſit tibi. Cùm verò abiſſet, interrogauit circumſtantes, an aliquis illum cognoſceret? reſpondit vnus eorum: Ego noui, & ſcio vbi habitet. Dixit ergo interpres: Obſeruate illum: quia breui morietur: conſumpſit enim ſuum alimentum. Itaque mortuus eſt ille intra quatuor dies. Solent enim homines, cùm abſumpſerint omnia alimenta, etiam veſci granis duris: & hoc, quia illi hordeum erat pro pane conficiendo. Apud nos autem hoc eſſet verum de tritico, non hordeo: ſed ſolùm hoc ſignificaret morbum. Grana enim huiuſmodi cruda ſi edantur, iuxta Hippocratem in libro de veteri medicina, morbos longos procreare ſolent.

Cimoni Miltiadis filio expeditionem in Aegyptios paranti, viſa eſt canis adlatrare, & inter latrandum hoc protuliſſe carmen:

I, mihi, teque meis catulis facturus amicum.

Aſciphilus Poſſidonius mortem ille ex hoc interpretatus eſt: nam canis hoſtis eſt: vox media inter latrandum regem Medorum, qui imperium Græcis & Barbaris miſtum habebat: amicum illi fieri, erat mori: nulla enim re magis hoſti gratificari poſſumus, quàm propria noſtri ipſius morte, ſi inciderit. Cum igitur ſuis catulis: id eſt, Aegyptiis facturus eſſet, ac ſibi amicum, mori in Aegypto) vt contigit) illum oportuit. At ſi clarior, & non adeò abſtruſus fuiſſet ſenſus, ab itinere ſe continuiſſet, nec periiſſet.

Procuratori collegij medicorum, de quo in ſomniis meis infrà mentionem habebo, quoties ſomniaret ſe videre matrem mœſtam, ſequenti die ægrotabat. Idque iure merito: nam filius cùm ſit chariſſimus matri, illius mœror ſignificat filio calamitatem, non adeò patri: nam patres non ſolent mœrere pro morbis filiorum, niſi lethales ſint: conſtantes enim animo magis ſunt viri mulieribus. Erat autem alioquin natura morboſus, ſed hoc ſomnium multis annis perſeuerauit.

Quidam cùm vidiſſet ſibi membrum tenſum, & in apice paruum foramem, quæſiuit à me quid ſignificaret. Reſpondi, dedecus: nam tendi virgam, ſignificat dignitatem: foramen autem in dignitate, dedecus. Eadem die incidit in magnas contentiones, adeò vt ſe ſpoliandum dignitate exiſtimaret, & præter ſpem euaſit.

Quidam eques, vt Matthæus Ferrarius Gradi narrat, quoties edere ſe ſomniaret, die ſequenti ſentiebat calculi dolores. Et ſi res duræ concoctionis videretur edere, in multos dies dolor ille extendebatur. Et meritò: degustare enim dicimus dolores pariter ac cibos.

Vidi hominem, qui quoties lucrari deberet, nocte præcedente ſomniabat ſe edere vuas albas: nam albæ vuæ vberem fructum laboris & facilem portendunt, nigræ exiguum & cum tædio: & huiuſmodi conſuetudo durauit fermè duodecim annis, inde euanuit.

Senecæ referunt, qua nocte ei datus eſt Nero ad erudiendum, viſum eſſe, ſe Caligulæ præcipere. Itaque Nero ſæuitia viſus eſt auunculum Caligulam imitari: quanquam lõgè melior fuerit. Diuturnitate enim imperij dici potuit funera tot Romæ intuliſſe, quot ille, licet non adeò crudeli exitio.

Dominico Conſalonerio, à Candiæ oppido ſacerdoti, ſeni nunc, ſed olim contigit, dum adhuc iuuenis eſſet, vt videret domum ſuam corruere. Is autem inſpexit Salomonis librum de Somniis, intellexitque mortem prænunciari ſuam, vel alicuius è principalioribus domus: paulò pòſt aduenerunt literæ, quibus monebatur, vt fratrem languentem inuiſeret, dumque ſe accingit itineri, nuncius aduenit, illum mortuum eſſe admonens: ſupputanti horas, eadem hora qua ſomnium vidit, mortuum eſſe fratrem animaduertit. Quibus exemplis dignoſcere poſſumus, eſſe id potius præſentientis potentiæ vim, quàm paſſionem ab aliena anima quæ diſcedit.

Valentiano Imperatori pridie quàm obiret, cùm tamen nondum ægrotaret (repentina enim morte abſumptus eſt) apparuit vxor eius pulla veſte induta, capillis expanſis procul aſtans: quæ indicabat, fortunam priorem cum luctu illum deſeruiſſe.

Polycrates Samius tyrannus feliciſſimus cùm eſſet, filia eius per ſomnium aliquando vidit parentem in ſublimi pendentem, quem Iupiter lauabat: Sol verò vngebat: paulò pòſt victus eſt ab Orete, atque cruci affixus: itaque contigit vt à pluuia lauaretur, & à Sole vngeretur: liquefacta enim pinguedine, vnctus videbatur. Huiuſmodi autem ſomniorum antiquiſſimorum vnum hoc tantum poſui exemplum, quòd parum illis habeam fidei.

Amici Ptolemæi Cerauni, qui Seleucum Macedonem interfecerat, viderunt eum rapi in iudicium à vulturibus, lupiſque iudicantibus damnatum, & carnes eius diſtribui paſſim: itaque euenit, vt paulò pòſt victus à Galatis, atque occiſus ſit: eiuſque cadauer diſcerptum ſit à vulturibus ac lupis, propter hoſtium ſæuitiam.

Diogeni nauclero viſum eſt, protam ſibi perdidiſſe, & proreta ipſius mortuus eſt. Alij contrà in Mileto viſum eſt, proretam efferre ac ſepelire, & nauis proram perdidit: atque id eſt exemplum mutui ſignificati, de quo ſuperiùs egimus.

Alexandro philoſopho viſum eſt, quòd morti eſſet adiudicatus: & excuſationibus prætentis, vix à cruce liberatus eſt. Cumque nil tale metueret: vt qui ſolum philoſophiæ ſtudiis incumberet, ſequenti die cum Cynico alio philoſopho in contentionem venit: fuſteque percuſſus in capite, vix mortem euaſit.

Diognoſtæ

vxor cùm videretur ſibi barbam dimidiam habere, à coniuge ſeparata vixit: nam ſi plenam habuiſſet barbam, vidua facta eſſet. Nec obſtat dimidij ſomnij ratio, qua vanum promiſſum decernitur: vt in Cilice hæreditatem ſperante: nam dimidum ſomnium aliud eſt, & imprefectum, à ſomnio de medietate rei, quæ tamen prefectum ſomnium reddit.

CAPVT IV.

De exemplis propriis.

ANno M. D. L. X. I. viſum eſt mihi in nocte quæ Maij Calendas præceſſit, vocari vt Borromeum Cardinalem Romam euntem comitari vellem: ſed iam tum non videbatur Cardinalis: viſus eſt Antiſtes Aricimboldus, qui olim Academiæ præerat, mortuuſque erat, vt liceret petenti conceſſiſſe: videbatur autem dies Iouis, quæ palmarum feſtum præcedit: idque mecum dicebam: Solum vnius lectionis iacturam facturus ſum. Itaque conſtanter ire ſecum decreueram. Experrectus iam orto Sole iterum ſomno correptus ſum: incidi in idem viſum. Sed cùm illum domi expectarem, nec veniret hora iam tarda, exiſtimabam abiiſſe ſine me: cùm ignotus, nunc verò mihi notus: Non par eſt, inquit, vt ille ad te veniat, ſed vt tu ad illum: expectari puto te: tum ego: Vera refers, accingebar itaque vt adirem: interim videbatur Cardinalis, vt eſt, eſſe, comitatumque ducere centum & quinquaginta hominum: dicebam ergo mecum: Non vnà eſſe poterimus in caupona. Sed tamen permanſi in propoſito, vt irem. Tædebat autem, quòd pluere videretur: dixi itaque: Ocreas emere oportet: nullas enim habebam, & verè. Sed pigebat emere, & videbar vix poſſe inuenire aptas mihi: deinde cogitabam, quòd non rectè impetraſſem diſcedendi veniam, ſed quòd à Præſide oporteret impetrare: demum, quòd ſi empturus eſſem ocreas: veriſimile non eſſet illum interim non diſceſſurum. Multis ergo rationibus perturbatus, & impenſæ ratione habita, & periculi, ne non exciderem à profitendi munere, manere propoſui ſicque ſomno ſolutus ſum. Intra duos dies venere è Roma epiſtolæ, quibus admonebar, Cardinalem Borromeum à Pontifice Bononiæ Legatum agere, vt ab ea republ. aduocarer ad profitendum: Ignotus ille, Franciſcus Alciatus erat, Iuriſconſultus, vir omni laude dignus, qui cauſæ huic fauebat. Sed ſomnium declarabat, poſt magnam ſpem irritam omnino fore. Eaque omnia ad vnguē mirabili ſucceſſu euenere. Hoc ſolum ſupereſt, quòd non video quomodo irritum poſſit eſſe negocium, quod iam publica fide coaluit.

Cum eſſem in Saccenſi oppido, anno M. D. X X. V I I I. ſomniaui me laborare vomica pectoris, cum recmone: nihil minus timebam. Sequenti anno redij in patriam, vbi ex laboribus, ſudore, ſatigatione, pluuiæ caſu, triſtitia, vigiliis, incida in tuſſim, & empyema ex putrida pituita cum recmone: & per nouem menſes ita laboraui, vt prorſus de ſalute deſperarem: non tamen fuit vomica.

Reditum in patriam, in cogitationem, & quoniam mihi pulchrè nota eſſet, quiſque referre poteſt: ſed quod Saccenſe oppidum & Gallaretum multo antea viderim, quàm eò ad artem exercendam me conferrem, dum quieſcerem, quaſi pro miraculo mihi habendum videtur: ſed & exitum eorum ingreſſuum ſatis apertè ex ſomniis conieci.

Anno M. D. X X X. V I I. Die ſecunda Octobris, hora ſecunda ante Solis exortum, vidi Proſperum Marinonum, qui amicus mihi fuerat ſingularis, obieratque præcedenti anno hilarem, & cum purpureo pallio. Eum appropinquantem & cupientem exoſculari me, interrogaui, an ſciret ſe mortuum eſſe? cum affirmaſſet, admiſi ad oſculum: atque ita ille me in ore oſculatus eſt. Interrogaui, an meminiſſet qui fuerit? reſpondit, meminiſſe. An dolor eſt in morte? aio: dum peracta eſt, nondum moritur, reſpondit: ita vt de cruciatu animæ id interpretaret. Qualis? vt in acuta febre. An viuere vellet? dixi. Nequaquam, reſpondit ille. Ergo mors ſomno ſimillima? Non dixit. Conantem amplius diſcere, pluraque interrogare volentem, deſtituit, triſtemque reliquit. Proſper Marinonus, Papiæ vrbem ſignificabat: erat enim eius ciuis. Mortuus vitæ mutationem: Amicus, & oſculum, honorem, vtilitatem, voluptatem, atque ita legendi munus quod poſt annos ſeptem adeptus ſum. Interrogationes, de omittendo munere cogitationem declarabant. Diſceſſus me inuito, aliquando eo munere cariturum.

Anno M. D. X X X I X. V. Calendas Februarias, cum non poſſem cooptari in collegium medicorum, cauſaque eſſet iam iugulata: vidi per quietem, dum illuceſceret, Alexandrum magnum in venatione ſine armis volentem leonem occidere: prohibebat Epheſtion: tandem in hoc conſenſerunt, vt Alexander conficeret leonem, ſed clauam haberet Epheſtion: ſtatim autem ſuperuenit ingentis magnitudinis leò, cuius os Alexander apprehenſum, in diuerſa conuellere nitebatur: viſuſque eſt primum profeciſſe: ſed paulò pòſt ico compreſſis mandibulis, Alexandri manus interceperat: quod Epheſtion animaduertens, illiſa leonis capiti claua, proſterni eum vno ictu contigit, atque Alexandrum liberari. Significauit Alexander, de cauſa agi quæ iam diu periiſſe videbatur: idem principis iſtonij autoritatem, aut Sfondrati Senatoris. Epheſtionem exiſtimo Lucam fuiſſe Croceium, medicum, amicum Sfondrati. Mirum autem eſt, vnde mihi hoc ſomnium obuenerit, qui nec imaginem Alexandri, nec Epheſtionis vnquam antea vidiſſem. Profuit hoc ſomnium non mediocriter, ad conſequendam victoriam cauſæ, quam profligatam exiſtimaueram.

Omiſſis tribus illis fatalibus ſomniis, quæ in libro De Libris propriis deſcripſi, tum etiam De vtilitate capienda ex aduerſis, ſcilicet de adito in cœlum & paradiſum terreſtrem,

ſtrem, aſcenſuque in collem vitiferum, reliqua hic ſubiiciam inſigniora: inter quæ illud viſum anno M.D.XXXVIII. die V. Marij, cum ſtellam ardentem è cœlo in cortem meam decidiſſe, per quietem viderem, quæ ſtatim extincta eſt. Gratiam hoc declarabat principis, ſed parùm duraturam. Contigit autem vt menſe Septembris inirem amicitiam Principis Iſtonij: ſed & extincta eſt non multò pòſt, vt ſomnium declarabat. Dicebam autem dum ſomniarem, hoc mihi ſomnium impendentem mortem denunciare: ita ſoluta amicitia, magna autoritatis meæ iactura facta eſt.

Eodem anno vidi xvij. Calendas Decembris, cœlem ſtellatum: ſed videbatur deeſſe Mercurius: hunc paulò pòſt vidi maximè ſplendentem inter multas alias ſtellas, longè maiores, ſed nullo ordine poſitas. Deinde à ſiniſtra vidi ſtellas circiter quindecim, certè non pauciores, ſe inuicem tangentes, quaſi filum referrent: aderant & ſtellæ pellucidæ, quæ imaginem pulcheræ roſæ effingebant: quarum aſpectu delectabar, audiui etiam vocem dicentis: Expecta congreſſum Lunæ cum Mercurio.

Cœlum erat, Medicorum collegium: nam tempore morborum, vt nocte ſtellæ, obſeruantur. Ego qui non receptus eram, Mercurij abſentia declarabar. Et quod recipiendus eſſem: quoniam paulò pòſt viſus ſum illud videre. Inter maiores ſtellas: quoniam non habiturus eſſem magnam autoritatem in eo collegio, multis tum mihi prælatis maioris nominis. Series illa tot ſtellarum, ex vna progenie multos non incorrupta ſerie in id collegium ingreſſuros. Roſa illa digniorem conſenſum, qui me iuuaturi eſſent: congreſſus Mercurij cum Luna, aduentum Principis Iſtonij ſignificauit expectandum.

Anno M.D.XL Quatuor idus Februarij, exiſtimabam me in lecto eſſe, ſupra verò ſplendere Solem nigrum totum: ac radiis ſplendidis quidem, ſed ſcriptorio atramento nigrioribus. Videbatur autem mihi dies ea eſſe ſexta Aprilis, proximè futuri, qua Sol eclipſim verè paſſurus erat: cernebam & ſtellas nocte quaſi micantes, de quo non leniter admirabar. Somno ſolutus, exitiale mihi ſomnium eſſe intellexi: non tamen quid portenderet, interpretari potui: non enim eò perfectionis deueneram, nec Fata id admittebant. Sol eclipſim patiens, mortem filij iam in collegium coaptati ſignificabat: vnde non niſi poſt multos annos id accidere poterat. Cuius eclipſis id eſt, mortis ratione, ſtellæ: id eſt, vulgares medici, qui alioqui obſcuri futuri erant, apparerent, & nomen aliquod adipiſcerentur: quòd verò ſextam diem Aprilis imaginarer, interitum hunc verum, non mortem aut diſceſſum vel exilium futurum ſignificabat.

Non pigebit, quod de Alciato aliàs narraui, ad confirmandam fidem ſomniorum, velut euidentiſſimum hic adiicere. Anno M.DX. LVIII. ni fallor, menſe Octobri, vidi per quietem, in cubiculo iuxta lectum ſedentem Andream Alciatum, virum & mihi familiarem, & monumentis literarum quæ reliquit inſignem, in cathedra caput habentem manui innixum (cubitus autem ſpōdæ cathedræ incumbebat) mœſtum. Viſus eſt mihi videre me, ſed nulla ſigna oſtendit. Erat ei lectus à ſiniſtra, nec quicquam in eo: candida omnia, & tenſa ambiebatur, quæ proſpectum illi impediebat, ne quæ poſt lectum à pedibus erant, videre poſſet: ipſe enim prope ceruical ſedebat. Ego interim mecum meditabar, quid cauſæ eſſet quod tam mœſtus eſſet, meque vidiſſe diſſimulaſſet: cùm interim à pedibus lecti mihi à dextra egregium forma iuuenem video, cæruleis indutum veſtibus, ac mirum in modum nitidis. Cui ego. Quid habet hic quod tam mœſtus decumbit in cubitum? tum ille: Vides? en breui futurum eſt vt eo cariturі ſitis, nec inter viuos ampliùs ſit: at ego vehementer dolebam, ſicque ſomno ſolutus ſum: at ille intra tres menſes obiit, cùm ego priùs multis ſomnium narraſſem: publicè etiam præfatus, maximum virum breui moriturum.

Sed neque pigebit, quod alibi etiam ſcripſi, repetere. Anno M.D.XLVII. Iunio menſe, cùm mihi tum eſſent duo filij, Io. Baptiſta atque Aldus, videbar cum natu maiore ſolum eſſe: dolebamque vehementer, & mei miſerebar: ſolutus ſomno hora diei fermè ſecunda cogitarem quid mihi tale ſomnium minaretur, aduenit ancilla Hieronyma Cicera triſtis, & formidine plena, nuncians filium minorem maximo eſſe in vitæ periculo. Febrem ſiquidem adeſſe, & oculum ſiniſtrum conuulſum. Surgo trepidus, & ſomnio & admonitione ancillæ: inuenio laborantem febre non leui, & reſolutam palpebram ſiniſtri oculi, non oculum. Itaque primum extimui, & an quicquam agerem, mecum reuoluebam: tandem conſtanti animo omnem diligentiam adhibui, vt ſanaretur, ſanatuſque eſt: vixitque, ſomnij beneficio, quod aliter non tam promptè ei occurriſſem morbo: monitorium namque fuit, vt apparet.

Nocte quæ præceſſit 3 Idus Nouembris, anni M.D.XXXIX. vidi per quietem, ventriculum cibo plenum extractum, inde poſitum: dolebam tamen dicens: Nunquam tam bonus erit ad coctiones vt antea erat. Sequenti die anagnoſtæ mei omnes digiti ſiniſtræ manus præciſi ſunt, non tamen ſic vt aliquis eorum excideret: hoc ſignificabat repoſitio illius. Quod verò officio manus defungi non potuit, ſignificabatur ex eo quod dixi, nunquam futurum æquè validum ventriculum meum. Et ventriculus ſignificabat familiarem: continetur enim intra corpus, vt familiaris qui in domo alitur: & eſt exanguis: quia mihi ſanguine coniunctus non erat.

Conſcribam autem admirabile ſomnium, non niſi nunc me hæc ſcribente intellectum, quo omnia quæ mihi contigerunt, ſignificabantur, ſi intelligere potuiſſem: idque exemplum erit clariſſimum ſomnij ſpecularis, quod (vt ſuperiùs docuit) admiratione & ſubtilitate interpretationis reliqua omnia genera antecellit. Sed præſtat primum ſcire quo in ſtatu res meæ eſſent, cum hæc ſomniarem: nam aliter commodè interpretationem docere nō potero. Annus erat Salutis. M D X L I V,

cum

cum ſub diluculo ſexti Idus Ianuarias (tum verò mihi erant tres filij, maiorque natu decimum agebat annum : minimus eo natus annò, quo Mediolani tum primum medicinam profiteri aggreſſus ſum) per quietem viſus ſum videre Proſperum Marinonum, cuius ſuperiùs mentionem feci, & quamuis quòd mortuus eſſet non ignorarem, manum vt mihi tangeret oraui: id etiam ſubiiciens, quamuis mortuus ſis : quo ille dicto me auerſabatur : nihilominus præſtanti in propoſito, tacta manu acquieuit, atque abiuit. Nunc ſequebatur filius meus, me reclamante, natu maior: cumque ille non acquieſceret, cum pluribus illum ſequens, in domus ſolitariæ veſtibulo illæſum inueni, ſed Proſperum haudquaquam. Statim viſus expergiſci ſum ab incerta re, quæ mihi pone ceruical eſſet: imaginabar autem vigilare, ac quæ videram quaſi per ſomnium viſa reputare, gaudereque quod neque mihi neque filio mortui viſio mali quicquam minaretur. Videbatur & mihi caput erigenti lumen per feneſtram ingreſſum, admonere vt ad profitendum ſurgerem : tum verò magis properabam, vt terrorem quem ex re, quæ capiti pone videbatur, conceperam, excuterem : dumque aliam feneſtram inſpicere ſtudeo, ſcilicet cognituros an & lumen ea ingrediatur, video oſtium apertum : vnde admiratione ductus, ac terrore, videbar ad illud arrepto baculo ire: cum ecce mortem in ipſo oſtio adſtare video: ſtatimque mecum reputans exitiale eſſe portentum, ni mortem propulſarem baculo, illam ferire adnitor : at illa fugiens, dum eam ſequerer, in aliam domum confugiſſe videbatur, atque in cloacam ſe condi : vnde non iam mihi periculum aliquod ſignificari coniiciebam, ſed eo in loco iacere cadauer : atque de eo eruendo iam cogitabam. Cùm interim ſecundò viſus ſum expergiſci, dormiens verè tamen vt priùs. Nihil autem ex priore ſomnio relictum erat, niſi quòd eo viſo, ea in cloaca iacere cadauer, ſignificari ex ſomnio exiſtimabam, denuoque vt ſurgerem accingebar. Sed ecce video catulum nigrum piloſum ſub lecto, qui ludens mihi caligas eripuerat. Ergo dicebam mecum : Quis hunc catulum domeſticum hîc concluſit ? nam nullus mihi heri catulus erat : & bene actum eſt, quòd non ſim experrectus ante lucem, ne non videns, & hunc ſtrepitum audiens perterrerer. Dumque hæc mecum voluto, tum demum verè ſum experrectus.

Ergo Proſper Marionus Papiæ Academiam referebat: erat enim Papienſis, & ſcholaris. Quod verò mortuus, vt erat, videretur, ſignificabat ſpem mortuam Papiam veniendi : quòd iam quinque prope annis eam oblatam conditionem reſpuiſſem. Ægrè ille obtulit manum. Senatus, quod primò renueram, quaſi inuitus dedit. Manum amplexus eſt, locum obtinui eo anno. Filius ſequebatur illum, venturum in Academiam in tertio regreſſu meo periturum ſignificauit : atque ita euenit : anno enim M.D. X L V. abſtinui à profitendi munere. Regreſſus ſum ſecundò, anno M.D. X L V I. deſtiti anno M.D. L I. redij anno M.D. L I X. tuncque mortuus eſt filius, ſub initio anni M.D. L X. quem conſtat, niſi tertio rediſſem Papiam, non periturum, ſaltem eo mortis genere. Id ergo ſignificauit ingreſſus illius in ſolitariam domum, cùm ego veſtibulum cum ſociis ſolum attigerim. Prohibebar autem prius intelligere (nam non fuiſſent) hæcque de ſomnio ſpeculari, & triplici ordine. Vnde id maxime euidens, quod maximè ſomnium eſt, ſiquidem primum : reliqua ſenſim minus euidentem retinent ſignificationem.

Venio ad ſecundum. Surgere nitebar, ad exercitationem reuerti cupiebam : mors in oſtio erat, fugaui eam cōpoſitis libris de Subtilitate & de Rerum varietate, cum aliis in ſecundo reditu : erat enim mors nominis, de qua in fatali ſomnio, æterna futura ea monumenta oſtendens. Cloaca in quam mors ſe abdidit, latitaturum aliquid ad mortem vſque meam, quod aduerſetur nominis mei immortalitati : atque id apud ſordidos, & fluctuantes homines. Et hæc de ſecundo,

Tertius ordo eſt breuis, aut quia breuitatem temporis ſignificat, aut quoniam detegi non vult quæ ſunt poſt hæc. Canis ergo niger, piloſus, cùm tertiò Papiam redij, fortuna in domo erat, & eſt aut ſignificat hoſtem domeſticum : non tamen ea eo damnum magnum, ſed metum, & voluptatem, & luſum. Palam eſt autem, vltrò prohibitum me ſcire nec ſi a munere deſciuero, amplius rediturum : videor extrà manus fruſtra quærentem obitum, ob id quod Proſperum non inueni : euenturumque forſan cauſa filij, maioris, quem ſequebar. Verùm quod in tertio ſomnio videretur non iam mortem, ſed cadauer in cloaca latitare, ſignificabat, ante mortem liberandum me metu omni vero, libereque libros meos legendos, non tamen ſuſpicione meris : atque inter conatus periturū, vt etiam cadauer. Ipſum cadauer, quicquid occaſionem præbere poteſt malæ opinionis legentibus, quæ corrigere nō potero. Res quæ in ſecundo ſomnio à capite ponè ſtans deterrebat, fuit deſideriū conſcribendi libros: quod à ſomno: id eſt, vita ciuili me exſuſcitauit, vt ſurgens propulſarem mortem in oſtio ſtantem.

Viſus ſum aliquando interrogare quendam per quietem, mihi incognitum, de vitæ meæ curſu: atque illum dixiſſe. Finis tuus erit qualis Caroli Telæ. Viſus poſtmodū mori ſum graui cum tormento, atque ingredi profundiſſimas tenebras. Hunc Carolum ſemel tantum videram, erantque ei duo filij : nothus maior, quem ego illi eſſe neſciebam : & minor, tum valde paruus : exceſſit è vita, his duobus & vxore ſuperſtitibus, cùm totus eſſet podagra confectus : damnatuſque capite à iudicibus, quòd principalem pecuniam interuertiſſet: ſed redempta damnatione pecunia annū agens circiter quinquageſimum, abſolutus, ex febre & podagra interiit, filiuſque ſatis diuites reliquit. Vbi ergo eum obiiſſe vidi, non poteram imaginari, quomodo mors mea cum illius morte conueniret, nam ego iam illo ætate decem annis maior ſum : quamobrem de illa non eſt intelligendum, ſed ſolum quòd duobus cum filiis ſuperſtitibus,

quorum natu maior multis annis minorem antcibit, eruntque ex duabus matribus. Quare ſomnium indicauit tacitè mutationem, quæ facta eſt. Mortuo enim filio maiore, infans relictus ex alia matre natus, quàm natu minor filius: quod eo exemplo ſignificatum eſt, quòd maior & minor ex duabus matribus ſunt: idque ego tum interpretari non poteram, cum ambos filios ex vxore eadem ſuſcepiſſem. Nothus autem maior natu eſſe videbatur, quòd qui ex eo ſuperſtes eſt filiolus, non eſt filius, ſed nepos: ideò non verus filius. Et nihil refert quòd hic commutentur perſonæ: quia etſi nepos ſit qui natu minor eſt, illi autem maior: recta tamen eſt ſimilitudo: quoniam nepos patris ſui, qui maior natu fuit, perſonam habet. Oſtenſum eſt autem hoc ex regula Dialectica commutationum: neque enim neceſſe vt ſint iiſdem, ſed vt in ſpeculis commutata certa ratione, vt neque de tempore dictum eſt: nec quod ego infante nepote, vt ille, minore natu filio inteream neceſſe eſt. Sed bene videtur ſignificaſſe, me ſuperſtitem filiæ, nullo ex ea nepote ſuſcepto futurum, quòd ei nihil horum morienti fuerit. Et quòd podagra, quæ iam tum mihi leuis cœperat, conflictarer. Damnatio verò capitis pecunia commutata in illo, quemadmodum in ſomniis ſolet, damnationem filij, in quo pater damnatus eſt, mutata perſona ſignificauit. Vnde etiam relicta bona, quæ damnatis perire ſolent: ei ergo ob id comparatus, vir ignotus (vt dixi) verax & obſcurum ſomnium docet: nam diuinum reſponſum: quoniam dij ignoti ſunt nobis: eorum autem dicta veriſſima, ſed obſcura: neque enim ignoti occulta reſerare ſolent, ſed valde familiares & amici. Quòd verò magno cum tormento mori viſus ſim, aliud genus vitæ ingreſſurum me decernit, plenum difficultatis & ſolicitudinis, quamadmodum accidit tenebris circumfuſis.

Anno M.D.XXXVIII. cum in ſpem erectus eſſem patrocinij Pauli III. Pont. Max. vrgentibus me omnibus incommodis, vidi per quietem, pauonem in gremio non ſatis quietum, inde paulò pòſt auolaſſe: ſtatimque phaſianum cum pullo excepiſſe, tam quiete ibidem commorantes, vt maximam ex hoc ſomno voluptatem caperem. Cum diu manſiſſet, experrectus intellexi ſpem Pontificis inanem eſſe, quamuis magnorum virorum pollicitis lactaret: aliam ſuboriri minorem, ſed quam eſſem conſecuturus: itaque cum primùm ſurrexi, ad Ioan. Bapt. Specianum capitalium criminum præfectum, virum & eruditum & ſtudioſis amicum, veni: tum Io. Iacobum Raynoldum, qui nunc Auonæ præfectus eſt: quorum auxilio ea ipſa die Alphonſo Iſtonij principi in amicitiâ inſinuatus ſum: à quo & pecunias accepi, & multis modis iuuatus ſum, & in collegium illius patrocinio receptus: & multo plura habiturus, ſi ego tum tam prudens fuiſſem, quàm ille beneficus ac liberalis. Sed Fata obſtabant. Hoc eſt ſextum ſomnium, ex quo conſecutus ſum vtilitatem: nam fatali primo, ad ſcribendum compulſus ſum: ſecundo hoc, ad habendam principis amicitiam inductus: tertio, de Alexandro, ad aggrediendum cauſam collegij, tot aduerſis ſententiis concuſſam: quarto, ad ſeruandam vitam filij natu minoris: duobus vltimis, tametſi ſæpiùs repetitis, ad conſcribendum libros de Subtilitate, & de Rerum varietate.

Quadam nocte cum viderer eſſe in curia principali vrbis, atque tum adeſſe aues omnis generis, inter cæteras aderant duo pauones, quorum aſpectu delectabar: cum interim vnus ſtatim auolaſſet, alterum in clatrata ferrea quieſcentem multi lapidibus inceſſerent, ego in ſinum recepi: ſed langueſcere, ac reuiniſcere videbatur. Sequenti die ad parientem filiam Antonij Leuæ principis Aſculi vocatus, anteqam accederem (erat enim Modœtiæ) obiit: hæc fuit pauo, quæ ſtatim auolauit: paulò pòſt ad infantem natum ductus ſum, quem multi morbi, lapidum loco, ad mortem fermè duxerant: itaque aliquoties dum alleuatus eſſet, ac rurſum decidiſſet, intra paucos dies & ipſe obiit. Fuit autem anno M.D. X X X V.

Anno M.D.X X X V I. diluculo diei Dominici, viſus ſum edere ouum ſtruthiocameli, in menſa Præfecti einſdem criminum capitalium. Solutus ſomno, intellexi illius hortatu pecuniam mihi debitam à contumaci creditore, ea hebdomada habiturum: habuique vltima ipſa die, ſcilicet ſabbathi: nam Dominica dies prima eſt habdomadæ: & ouum illius auis concoctu contumaciſſimum, ipſa verò auis magna, potens ac nobilis, qualitatem debitoris declarabat.

Quadam nocte viſus ſum habere ficedulam maiorem (ſunt qui icteridem appellent) in manibus, quæ tamen aufugiſſe viſa eſt etiam: denuò capta, in caueam concluſa eſt. Sequenti quidam obtulit pecunias iniqua conditione, quas ego etiam monitu ſomnij renui: at ille cùm abiiſſet, reditus præter ſomnium, nullam ſpem reliquerat: rediit ipſa die, & optima ſub conditione eas accepi. Aues enim ſpes, commoda & iucunda, vt etiam pecunias & lucra ſignificant: & pro ratione earum, magnæ & pulchræ, principes, & ſplendida lucra & dona: hæc autem parua erat, & humilis.

Quadam nocte cùm vidiſſem multa pulchra fruſta cryſtalli in ripa fluminis, lætus colligebam ea: manè quidam libros pulcherrimos obtulit, adeò vili precio, vt dono accepiſſe exiſtimare poſſem: ſic emi, quaſi inueniſſem. Libri autem vilis ſunt precij inter merces, velut & cryſtallus inter gemmas.

Profitebar Papiæ: cùm menſis Ianuarij ſub initio anni M.D.X L V. per quietem viſus ſum eſſe in patria cum Proſpero Marinono: abſtinebamque ab illius colloquio, quòd gnarus eſſem mortuum eſſe: id ille animaduertens, equum album aſcendit: ego ratus indignum vt inſalutatus abiret, cùm iturus Romam videretur, in ponte portæ eius quæ Romam ducit, dixi: Et quando te videbo ille ſubridens ait, Menſe octobris: tum ego Quoniam hic proximus eſſe poſſet, & intra annos etiam vigintiquinque: eſt autem incertus nimis terminus: at ille ſubridens, cum ſocio

ſocio qui mihi è facie notus non erat, abiit. Itaque vt ſæpiùs dixi, Proſper Marinonus abiens, cùm ego eſſem in poſſeſſione profitendi, amiſſurum eo anno id munus declarauit: quod & euenit. Sequentis enim anni, iuxta illius verba, menſe Octobri eidem muneri ſum reſtitutus. Diſceſſus eius Romam verſus, aut me hoc relicto munere iturum Romam ſignificat, aut (quod vix credo) Romanum hominem mihi ſucceſſurum.

Quadam nocte vidi quendam qui iam mihi fuerat inimicus, conantem vulnerare me: & dum protego memet manibus, vulneratus ſum in eis: cùm expergefactus, conſiderans quod ille mihi erat reconciliatus, cauſa diſſidij ſublata, & quod tum mihi autoritas creuerat, vt non impunè fuiſſet illi tum talia aggredi, erat Petrus Franciſcus Belzoioſij dominus, vir nobilitate & potentia clarus, non poteram ſomnium interpretari. Ea die occurri homini qui vulnera acceperat ab inimico, ſub amicitiæ ſpecie: hoc ſignificauit reconciliatus amicus: & inter reliqua vulnera manum ei præciderat, & hoc ad ſomnium. Virum illum aliquo modo, ex declaratis in præcedente libro, mecum conuenire oportuit.

Erat mihi amicus anno M.D. XXXVIII. Io. Petrus Boſſius medicus: quo in exilium acto ab aliis medicis, ego domum eandem illius loco conduxeram: quem viden quadam nocte mandato Senatus, medicisque vt gentibus damnatum, vt defricta pelle ad os vſque, dextro ſupereat ſupercilio, glutino tenaci annecteretur tabella lignea ſupra palmi longitudine, quam ſecum deferre perpetuò cogeretur: pleriſque admirantibus, aliis autem miſerantibus fortunam viri, aliis irridentibus & inſultantibus. Itaque cum expectarem vt ex vrbe diſcederet, gluten molliret, auelleret tabulam: nihil horum fecit: ſed æquo animo ferens, per vrbem incedebat ſic deformatus, ſolitaque munia exercebat, expergefactus, cùm ea eſſet dies, in qua petiturus eram à Xenodochij præfectis curam pædotrophij in cuius poſſeſſione iam eram: intellexi mihi non leuem iniuriam ab his faciendam, & dedecus me graue ſubiturum, vt abſtinere à petione decreuiſſem. Sed tamen tantum nefas ſperare non potui: vt qui longè maiorem vtilitatem, quàm eſſet præmium loci, eis præſtitiſſem. Petij, repulſam tuli, magno cum rubore: vt etiam qui iniuſta petere non erubeſcerem. Itaque in oculos, vt dici ſolet, res acta eſt: tuli tum æquo animo, quod ad gloriam meam præbuit fundamentum: quoniam ille nec diſceſſit, nec commotus eſt. Senatus, collegium præfectorum oſtendebat: ego medici illius, qui & repulſus fuerat, & in cuius domum fueram ingreſſus, perſonam ſuſtinebam.

Cùm vidiſſem nocte quadam medicum qui eodem anno obierat, in lecto meo quaſi morientem: atque ego vt explorarem an ita eſſet, illius artus arctius conſtringerem: viſuſque eſſet verè mortuus: accidit vt intra quatuor dies ad amicum qui apoplecticus conciderat, vocarer: cuius artus, vt tentarem ſi viueret, conſtrinxi, carnes vellicaui: atque intra totidem horas extinctus eſt, quot medicus ille ſuperuixiſſe per ſomnium videbatur. Amici ambo mihi erant vnici: alter ſub alterius perſona deſignabatur, & lethi genus idem ex actione mea.

Nocte quadam mortuum patrem ſequi videbar paſſibus æqualibus, qui me ad domum mortui iam tabellionis duxit. Paucis pòſt diebus queſtus ſum de actis quibuſdam patris, apud eundem tabellionem olim, eodemque in loco.

Nocte quadam viſus ſum occurrere duobus viris, quibus vix vnquam occurrere ſolitus eram: & cœpta diſſeratione, magnum exortum mihi negotium: manè ſtatim vni illorum occurri, qui de alio vix ſibi noto dum verba haber, ambo eidem, ex inſperato (vt reor) occurrimus: inde exortum eſt negocium tædio plenum: tum neceſſe fuit animam eſſe valde liberam.

Cùm dimidium bibliothecæ cecidiſſe viſum eſſet, in quo libri omnes erant præter medicos (hi enim in parte quæ ſteterat, ſeruati videbantur) alumnus meus Ludouicus Ferrarius, omni in literarum genere eruditus præterquam in medicina, multa incommoda paſſus eſt, coactuſque eſt ſtudia literarum aliquanto tempore intermittere: ideò illius calamitatem, non meam ſignificauit: cùm vterque in eadem domo, eiſdem ſtudiis incumberemus, ſolis medicis ſeiuncti eramus.

Anno M.D.XXXIX. xvi. calendas Iulij, vidi patrem meum togatum, vt ſolebat, incedere, oſtendentem mihi magnam quantitatem librorum diuerſarum formarum: atque inter illos vnum elegantem, variarum linguarum notis ſcriptum: iuſſitque vt verbum hoc legerem ὁμώνιον Cumque proferrem, dixit caue ne legendum ſit ὡμώνιον: reſpondi, Neqnaquam, ſed ſic ſonat: tum ille, cùm acquieſcere viſus eſſet, dixit: ſatis eſt, volui te monere: quoniam hoc ad te pertinet. Compoſita erat dictio ex ὡς, quod eſt qualiter, ſeu velut: & ὁμὸν, ſeu ἑνὸν, ſeu ὅμοιος: id eſt, vnus, aut ſimilis, vel ſimul, vnà cum, vel æqualis: quod eſt omnino ſimilis, mihi ſcilicet. Nam tertio calendas Septembris in collegium medicorum cooptatus ſum magno labore, vt ille fuerat in collegium Iuriſconſultorum. Profeſſus ſum poſtmodum medicinam, ille leges profeſſus fuerat ad extremum vſque vitæ: ille parùm ad collegium ibat, pertæſus (vt audiui) quorumdam: ego non ob id, ſed Papiæ moram ducens, prohibeor ſæpius adire: multò verò etiam rariùs, ob filij ingratam necem.

Quinto Idus Octobris, eiuſdem anni. cùm eſſem receptus (vt dixi) in collegium, videbar eſſe inter ſocios, expectabamuſque vt pyrgum ludendi deferrent: interim verò iridem, quæ apparuerat, aliis oſtendebam: qua euaneſcente, alia viſa eſt, quæ faſtigium domus vertice tangebat, cornibus autem terram: hanc vt oſtendiſſem aliis, tangere cupiebam: ſed non ſum auſus: dum verò auerſus, totò me tangere poſſe confido, euanuiſſe & ipſam animaduerti. Socij autem erant medici, cum quibus artem exercere diſtinauerām. Iris, profitendi munus aliàs (vt dixi) mihi oblatum,

nec receptum. Secunda iris idem quod cum vertice mihi æquatetur, oblatam in patria occaſionem ſignificabat, quam recepi. Sed cùm è domo tangere vellem, non audebam: timidus enim ad id negocium acceſſi. Sed ſecurior, auerſus ſcilicet, medendi exercitationi intentus: at illa euanuit, tranſlata in priſtinum locum Academia: quod perinde erat, ac ſi diceret: Si profiteri volueris, & patriam & medendi exercitationem relinquas oportet.

Anno M.D. X L. vij. Idus Februarij: vidi per quietem, bubonem, auem violenter in ſinum traxiſſe, illique tres pennas ad ſcribendum aptas auulſiſſe. Videbatur & quidam phratrius, mihi notus, in carcerem iniuſtè coniectus, ac malè habitus demum totà facie diſciſſa dimiſſus. Eadem die occurrit mihi Ioan. Petrus Boſſius medicus, ab aliis medicis (vt dixi) olim eiectus: hic ergo, vt bubo ab aliis auibus prohibebatur palàm exercere medicinam. Phratrius etiam, coniectus in carcerem: nam in carcerem detruſus fuerat à medicis, qui ratione artis communis erant quaſi illi phratrij? diſciſſa facies, oſtendebat exitum infauſtum: venerat enim vt ad medendum admitteretur, ſed rurſus ciectus fuit turpiùs quàm priùs. Pennæ illæ quas exceperam, erant clientes, qui ad me, illius conſilio, poſtquam ipſe artem exercere prohibetur, ſe contulerunt.

Anno M.D. X L I I I. in calendis Ianuariis, viſus ſum ſepulchrum marmoreum antiquum, literis vetuſtioribus inſcriptum, quibus mirum in modum delectarer, inuiſere: aderant & Hieronymus Cardanus alter medicus, & Ludouicus Ferrarius Mathematicus, ex amicis. Eo anno conſcripſi libros de Sapientia, refertos multis antiquorum dictis. Sepulchrum enim etiam alio nomine monumentum appellatur: dicuntur & libri monumenta. Et literæ antiquæ, autoritates veterum ac teſtimonia. Sed & ſepulchri imago, parum probandos eos libros: pauci enim ſolent, niſi per ocium, ſepulchra quantumuis pulchra ſpectare. Socij illi, vulgandum opus declarabant. Sed quod in Calendis Ianuariis hoc viderim, eodem anno inchoandos & abſoluendos ſignificauit.

Anno M.D. X L V. xi. Calendas Augusti, ſub Solis ortum videbar mulam equitare, pallio indutus, cum Hieronymo Cardano & ipſo mulam equitante, ſed togato: occurriſſe autem nobis tres ruſticos, quorum lotiis viſis, quadraginta aſſes ille lucratus eſt: me autem ſpreuerunt. Indicauit hoc, me extra patriam moram ducturum, ob pallium: illum mei loco ſucceſſurum, ob ſocietatem & habitum: plebem tamen potius curaturum, ob ruſticos: multos tamen ægros ad eum concurſuros: quia tres erant ruſtici, non vnus: & ſufficienter lucraturum, ob numerum aſſium: habiturumque pharmacopolas amicos: nam ad eos ille diuerterat, ego non acceſſi.

Anno M.D. X L V I I. xvi. calendas Septembris, vidi Ioan. Baptiſtam Specianum, capitalium criminum præfectum olim, ſed tum mortuum paulò antè, qui me manu apprehendit: ſed ego cogitans quòd mortuus eſſet, eam ſtatim ſubduxi: interrogaui autem dicens: Quandoquidem tu mortuus es, & ego dormio, dic mihi aliquid de ea vita, qua vbi tu es fruuntur: tum ille: Nihil ſupereſt, cuius oppoſitum tu credis. Inde eo euaneſcente, ſuperuenit iuuenis macilentus, pallidus, facie longa, veſte ſcholaſtica longa, pellicea intus, extrà coloris cinerei: hunc & ipſum mortuum incognitumque interrogo, quid mihi futurum ſit? reſpondit: Dicere nolo: nam nimis triſtareris: cui ego: Moriturus ſum? inquam. Non reſpōdit ille. Quid ergo? A mulo ſeu mula lædêris: cæterum abhinc magna & facilia lucra ſemper tibi ſuppeditabunt. Quo nomine appellaris? Hieronymus Frige. Ioann. Baptiſta ille fuit, nomine conueniens, non mihi ſuperfuturus, vt rebar. Hic meus genius horridus & aridus ſenectæ, non quidem inopia (hoc enim excepit) ſed animi angore: nam nomen & perſona incognita me eſſe declarabant. Mulus ἀγονόμοχθος: id eſt, ſterilis & orbus: nam ſic muli obeunt, ſine prole: vel ἡμίονος magis propriè, à mulo vel mula: ἡμίονος autem vtrumque ſignificat: & dimidium ex hoc, ab ἥμιον, quaſi dimidio in ſobole fruſtratus & mancus. Qua parte, non ſine alterius ſecuritate, prima ſomnij pars præmonſtrauerat. Quaſi diceret: orbatus, aut fermè horridus ac ſiccus, ſcilicet ſine ſpe generandi, pauens & frigore horrens: nam hæc omnia genij cognomine, & mei ipſius ſignificabantur: præter tuam fidem demigrabis ad mortuos. Atque ex illa die, quanquam quid ſignificaretur non præcepiſſem, nunquam ſine magna ſuſpicione, nec lætus vixi. Quòd ſi dixiſſet, A mulo, non adiiciendo ſeu mula, plenam ſignificaſſet orbitatem: non ἡμίονος enim nomine explicari poterat, ſed ſolùm ἀγονόμοχθος. Iuuenis autem pallidus, & reliqua contraria habitui meo, præter longam faciem (talis enim mihi eſt) decrepitam ætatem ſignificare videntur. Etenim decrepiti, quanquam antea bono habitu, macilenti & pallidi efficiuntur.

Annum agebam (ni fallor) decimumnonum, aut vigeſimum, cum quadam nocte vidi ſimiam loquentem dixique: Quæ miraculo loquitur eodē ſpiritu, futura præſcire poteſt. Dixi ergo, Quantum ſuperuicturus ſum? tum illa ſtatim reſpondit: Quatuor annis; at ego: Non plus; cui illa: Non, erat autem ex demonſtratis quadraginta octo, quatuor anni Iouis non ante lxvij igitur obiturus, ſed paulo (vt reor) exceſſurus: vel ex literarum ſupputatione, eliſo primo v, quod non ſentitur in pronunciatione, ſeptuaginta ſeptem, aut vt ſuprà, quòd vix victurus eſſem, oſtendit.

Anno M.D.L. iij nonas Maij, ab hora nona ad vndecimam ſomno correptus, vidi (erat autem dies Dominica) me alteram duxiſſe vxorem, obiicereque iam mortuæ. quòd quietius cum hac viuerem at illa triſtis tacebat tum paulò pòſt hæc noua vxor euanuit: multa verò cum prima, quam mortuam eſſe cognoſcebam, & quorum poſtquàm experrectus fui, recordabar, & nunc etiam tandem petiit vt quinque ſacrificia inſtaurarem, ſecundum pro illa inde tetigit me volentem, & fruſtum chartæ fronti agglutinauit,

quod

quod paulu poſt excidit : hæc autem ferebam inuitus (quod mortuam ſcirem) ne irata diſcederet. Demum etiam mihi aſtare viſa eſt mater , quæ decem annis ante vxorem obierat , ſed ego viuam arbitrabar: atque inter illam & vxorem , Ioan. Baptiſtam filium eſſe video , verùm quaſi ſeptennem , non vt erat ſexdecim annorum: metuens ergo ne a matre ſua abduceretur,quod mortua mihi videretur, meam rogabam matrem vt illum abduceret: quod ſæpius orans,non obtinui:ab vxore impetraui,ne illum tangeret : iuſſitque me bono eſſe animo:tandem mater perpulit illum mea per ponticulum.

Hoc ſomnium ex his eſt quæ pauca per plura declarant. Significabat ergo , conuerſum me ad ſtudia & voluptates:nam & eadem nocte ſomniaueram , viſis Alciati carminibus quibuſdam,me carmina pangere. Vnde noua vxor , anima erat ſtudioſa,relicta filiorum cura , cui operam dabam. Quinque ſacrificia, primum matri , ſecundum ipſi vxori, tertium Ioan. Bapt. qui apud eam ſedebat , quartum ad me pertinere videbatur, quintũ nõ expreſſit : ordinem ergo , quo morituri eſſent reliqui , ex duobus primis oſtendit.

Anno M.D.L V I I I.vij. Idus Ianuarias, videbar ſub diluculo eſſe iuxta portam Ticinenſem : atque ibi audire : Duceréſne , alter alteri dicebat,vxorem cum ſex millibus libris? ego,vt audirem, irriſionis cauſa, quod nuper filius ille meus nunc felix indotatam duxiſſet, dictum credidi : at ille negauit. Viſus autem ſum optare ſtatim , vt in ſomnium eſſet , vt erat:& in aliud,quod & euenit, commutaretur Itaque ſtatim viſus ſum cum puero domeſtico & mula aſcendere penniam latam & accliuem , ſpacio vnius horæ cum dimidio , in vrbem perpulchram mihi ignotam, tamen in qua plurima erant palatia. Sciſcitatus , quod nomen vrbi ? mulier quædam , Bacheta reſpondit : mirabar , quod cum Italicè loqueretur , nunquam hoc nomen (cum tamen neceſſe eſſet ſplendidam eſſe vrbem) aliàs audiſſem. Subiunxit quoque ea mulier , dicens: Non eſſe niſi quinque palatia in vrbe , mihi contendenti longè plura vidiſſe : erant enim pluſquam viginti , atque inter cætera vnum eximiæ pulchritudinis , atque auratum. Tum verò puer cum mula ſubduxiſſe ſe videbatur: & cum abduxiſſe mulam exiſtimarem, nihilo ſecius vocanti reſpondit: ſed vbi eſſet, videre non poteram,interpoſito ædificio.Tum ſomno ſolutus videbar,narrareque ſomnium cognito,quem tamen à ſomno incognitum fuiſſe conſtat : admirarique quæ nam eſſet illa ciuitas, & quale nomen ? ille mihi, Neapolis eſt. Quid ego , inquam , Bachetæ cũ Neapolitãũ ille: Hoc tibi nũc interpretandũ relinquo. Statimque ſõno ſolutus ſum: & admiratione plenus,quantũ vnquã aliàs ex quouis ſõnio viſo.

Ergo à notiſſimis incipiamus. Ex dedecore infauſti matrimonij : quoniam tunc interpretari non poteram , quod tamen tempeſtiuè oblatum fuerat (omittere autem omnino eam conſiderationem , ſomnium indicauit, quod ex verbo audito in eam viram tam arduam me conieci) ſignificauit me vitæ genus ingreſſurum valde difficile, tum quia via erat accliuis , tum quia diuturna equitatio, tum quia mulam loco equi (nam duos tunc habebam aſturcones , mulam nullam) inſcenderam. Erat ergo via illa , exercitatio medica, in qua per annum cum dimidio (id ſignificabat hora & dimidia) ad ſummum profeceram: ductus in nouam vrbem , munus quidem legendi , quod menſe Auguſti ſequentis anni obuenit, priuatus ſum mula : id eſt omni tædio exercitationis totum me conſcribẽdis libris tradens : cuius tamen pigebat ob mortalem ambitionem , & lucrum : quæ duo mala vix exuere poſſumus. Palatia illa totidem volumina ante mortem edenda , mihi quidem vt domino glorioſa,aliis vt ſpectatoribus voluptuoſa , ſignificabant. Nouiſſimum illud aureum,exiſtimo eſſe Theonoſton. Cæterùm me mulier illa, quinque tantùm eſſe monens : Poſteritas , quæ ſolùm quinque ex his (quæ ſint illa, neſcio) probabit.Quod puer cum mula non diſceſſerit , ſignificat & voluntatem & occaſionem incertam , exercendi denuo artem , eſſe relictam : nec prorſus exuiſſe eam curam : quod forſan eueniet, contemplatione euehendi filij nati minoris: ſeu forſan ſpes ipſa ſola relicta : non tamen defuturam occaſionem , reſponſum pueri docet. Bacheta verò, vulgari nomine virga Latinè dicitur: quaſi quod multis ictibus concidendus eſſem : quod euenit , podagræ doloribus, ramice (cui tamen ſtatim occurri, ne in ſcrotum deſcenderet) ſcabie mala , morbis minutulis,domeſticorum contumacia,fraude, minoris filij (qui ſolus mihi relictus eſt) erroribus:vt nullo incommodi genere vacauerim ad hanc vſque diem,quæ eſt V I I.Idus Maias: Seu Græcè expreſſeris μάραινα , quaſi tabeſco, flacceſco , aut οἰμως, quaſi gemitus , vlulatus , fletus : ſeu Σκοτίλα ad tabulam referatur damnatorum , ob inuidiam , & filij iniuſtam necem : ſeu Ῥάβδος , palmæ ramum quaſi virgam:aut quoniam virga vulgari nomine demonſtrationem ſignificat : ita ſolùm de ſignificatione actiua atque paſſiua diſtinguere oportet. Sed cur Neapolis ? cùm non nouum fuerit hoc ſcribendi munus , à Νέα & πολὺς : id eſt , noua multa & magna , non nouè aduerbialiter , inuenturum.

Quæ autem audiui per ſomnum , fuerunt Tamaut : alia vice , antè mihi legenda oblata hæc : Commentatoris miſeria inſerta miſericordia. Anno autem M.D.X L. nonis Februarij, cum duobus phratriis concinere hæc viſus ſum.Sex diebus adhuc eris in tormentis. Vltimo autem verbo modulationem miram ſuccinere. Tamaut,vt viſum eſt infortunium repentinum & magnum ſignificat. T. enim litera malè ſonans eſt,& muta,& dura,& quæ non ſignificant:vt dum de Geniis loqueremur, inexpectata ſignificant: quod poſtmodum ex illa repetitione , Commentatoris miſeria miſerta miſericordia : quod Græci ſignificant eo, vnum duo tria,poſitiuum, comparatiuum, ſuperlatiuum, Latini ſummum malum & miſerabile. Illud quoque, Sex adhuc diebus eris in tormentis,numero perfecto ad vitæ exitum ſignificauit:aut ab eo anno interitũ vel natiuitatem nepotis. Verùm ſingula etiam exquiſitius,& maximè Tamaut,habent ſignificatum.

Sed Deus vetuit vltra nunc progredi. Et qoamuis Tamant ſignificet bis mille ſexcentum ſeptuaginta, melius tamen eſt prætermittere aliquid coniecturæ, quàm leuitatis ſuſp.cione aſpergi.

M. D. L. X I. die Aſcenſionis, vidi me equitare prægrandem mulam. Inde iam orto ſole, mulierem nudam ſuper meum caput ridendo cacantem, ac mingentem. Cùm igitur nulla mihi ſit mula, ſed aſturco paruus: ſignificat, quod in primo ſomnio dictum eſt, à Republica & in vrbe magna laborioſum & vtile, ſed non pro dignitate mea, ſuſcepturum negocium: à quo (vt video) parum abſum: non tàm furſan illorum culpa, quàm horum & mea, mala fortuna, quæ me non ſinit, nec patitur, vt in patria vel tutò vel b oneſtè eſſe poſſim. Et quanquam diſpliceat ſomnij indignitas, placet tamen quod vitam pollicetur. Hæc tam admitanda ſunt, vt quis vix credere queat.

Sed qoid dicturus eſſes, ſi legeres quæ nopet acciderunt in huioſmodi deſcripta tertio Paralipomenon? Cæterùm non habere rationem recti, æqui, dignitatis, eruditionis, publicæ vtilitatis, ſed homines votis ſuis fauere, maximè in Republica, minus tamen apud reges, quotidie repræhendi ſolet, nunquam emendari. Cauſa perſpicua eſt. Viri præclari nulli blandiri ſciunt, dedignantur rogare, polliceri nolunt: ita cum iis ſemper deterius agitur. Ita expedit mibi fugere honeſtè potiùs, quàm in periculo manere. Vbi in tuto fuero, non dcerit mihi Deus, neque virtus etiam, in tam turpi fœdo & profligato ſeculo: breuis conductio, & inuſitata, vt qui ſtipem promuſcidi elephanti præbent. Sic fortuna me adegit, non flexit.

Cùm aliquando viderer eſſe apud cauſidicum meum (litigabam enim verè) ſenſi me morderi in tibia, inuenique murem eſſe: cœpi, & occidi; accurrerunt autem innumeri alij mures, partim mordentes, partim otillantes: quos cùm occiderem, multo tamen plures accurrere ſentiebam: nouiſſimè cùm quendam ſatis prægrandem occidiſſem, ab omnibus liberatus ſum. Intellexi, per mures declarati eos cum quibus litigabam: hi enim mordent, ſed non occidunt: vt nec mures id facere poſſunt: vltimò igitur, poſt molta, vnius interitu liberandum: quod & euenit: nam paulò pòſt extincto procuratore collegij medicorum, mihi infenſiſſimo, io ipſum collegium receptus ſum: ex quo ceſſauit multitudo illa me inquietantium, quos contentio cum illis excitabat: atque ita perfectè & ad vnguem verum euaſit. Comprehendit autem ſomnium etiam præteritam moleſtiam, ex quo futuram liberationem ſignificabat. Accidit autem hoc in fine anni, à die ſomnij, cauſis ex aſtrorum circuitibus ſuprà narratis.

Anno M.D. X X X V I I I, ante ver, vidi matrem meam à pedibus lecti ſtantem, ac ſpondæ ipſius lectuli ſic vt tota extare videretur inſidentem, coccinea talari tunica aſtricta indutam, de more, cum domeſticis negociis incumberet: valde lucentibus oculis, vocantem me vt ſecum irem. Cui ego: Cur ita? nónne mortua es? reſpondit: Certè. Cur ergo me tecum venire vis, cùm id non poſſim aliter quam ſi peream? tum illa: Ita melius tibi erit, & quietius viues: hoc ego cùm pernegarem, illa acrius ac ſæpius inſtaret, tandem irata abire viſa eſt. Dignum fuit vt diligenter adnotaretur ſomnium, vt quod mihi primum vitæ periculum denunciaret: quòd paulò pòſt ſcilicet ſuccedente æſtate aduenit. Nouem enim totis diebus perpetuis continua cordis palpitatione oppreſſus, tandem vomitu ſeu bilis praſſinæ, ſeu epoti iam alicuius veneni, quaſi præter ſpem ſum liberatus.

Vitæ etiam genus non ſatis ſecudum virtutem, quod tum ſequebar, improbare illa viſa eſt. Vnde & oculi tam ſplendidi, quales iratis eſſe ſolent, vt qood mores meos & inſtitutum improbaret, viſa eſt babere. Demum ærumnas illas tam graues, tam diuturnas, quas tamen non adeò magnas eſſe intellexi, vt vita mortem potiorem eſſe ducerem: niſi cùm poſt vigínti & vnum annos, caſo illo nefando publicæ cædis filij perculſus ſum. Nunc verò filia ſterili, nepote ex primo genito infante, filio non ſatis in ſpem educato, aut longiorem ſanè, illud dicere viſa eſt: Cùm morieria, maiore non cum ſpe poſteritatis morieris, quàm ſi nunc pereas: etenim nunc ſupererunt duo tantùm infantes: cùm morieris, & duo tantùm in longam ſpem ſtirpis tibi etiam ſupererunt: vt nihilo meliore ſpe eius voluptatis tum ſis, quàm nunc, periturus: at interim flagitia nulla eſſes admiſſurus, nec adeò crudeles caſus tuorum viſurus atque experturus, quales ſi vixeris ſubibis. Sed & adeò conſtanter perneganti, diuturna vita demóſtrabatur: vt conſtanter rogante illa calamitates illas mihi haud dubiè expectandas intelligeré. Quo fit, vt etiam in poſterum nec felicem vitam mihi poſſim polliceri.

Diluculum antè per duas horas, quòd ſerò ventorum ſignificat, diei vigeſima tertia Iunij, M.D. L X I. vidi me velle balneum frigidi fontis, loco amœno & abſtruſo, in quod æſtate ingredi ſolerem, hyeme intrare. Ergo hoc ſignificat, tandem futurum vt redditus imminuerentur, laturumque id modeſtè: quoniam abditus eſſe viderer: nec ob id iacturam paſſurum: tum quia ingreſſus non eſſem, tum quia loco amœno eſſem.

Anno M.D. L X I. vi. Idus Iulij, in meridie, ſed tamen poſt eſum fructuum & caſei pauci ouilli, vidi me eſſe apud Senatorem, quaſi defenſurus caoſam meam detractionis ſtipendij centum coronatorum aureorum: at ille vbi vel duo verba audiſſet, iratus cœpit mihi aſperius reſpondere. Deinde cum repeterem ſuauiter pauca ad excuſationem, totus ira concitus, mihi collũ manu torquebat, terguſque cubito premebat: cùm ego rogarem humiliter vt me fineret, vt ignoſceret: ille ardentius ac enixius cubitò preſſit, vt de vita dubitarem, ac ne per domeſticos deterios verberibus me haberet: tandem fatigatus, me totum contuſum reliquit, & è cubiculo expulit. Cùm ego timens ne caput lapide illideret, à ſuperioribus feneſtris non audebam exire: itaque nec exire tutum, nec manere ſecurum

cùm

cùm exiſtimarem, dolore longè maiore, quàm alias ex filij morte concepi, premebar. Recordor ſomniaſſe, me duci ad ſupplicium, minore ſatis animi cruciam atque triſtitia. Dicebam mecum: Heu mihi, cùm publicè hoc reſciſcent homines, quomodo licebit mihi è domo prodire? Si non accuſo illum, inulta manebit tanta iniuria: ſi accuſo, detegetur quòd forſan illud pudebit reuelare: deinde qua vltione Senatus mihi infenſus, vnius eorum aduerſum me volet iniurias vlciſci, quas forſan etiam ex omnium conſenſu intulit? Nec prouinciæ præſes hoc curare volet, vt contra Senatorem mea cauſa agat: cùm nec id poſſit. Cùm verò ſic mecum diſputarem, ſeniculus primùm, à quo nihil: deinde adoleſcens cum enſe ad me venit, quem filium illius eſſe exiſtimabam: metuique, ne me noua iniuria oneraret: ſed neuter nocuit, amboque tanquam nil actum eſſet, hoc diſſimularunt: interim viſus ſum egredi tutus è domo: & dum in via eſſem, occurri phratrio, illius valde amico atque domeſtico, quem ego non noram, ſed ex ſuis verbis côiectabar: cogitabam igitur, vt apud illum quærerer Dixi autem: Quid, etiamſi pœniteat, boni mihi reddere poteſt pro tanta iniuria? Deinde adeò iratus eſt, vt forſan denuò aduerſus me irritetur: interim tandem ſomnio hoc moleſtiſſimo ſolutus ſum.

Ergo Senator hic, Senatum refert. Et cum eſſet vnus è præfectis Academiæ, res Academiæ ſignificabat. Itaque cum literis regis adempti eſſent, vt dixi, centum coronati, quos à præſide prouinciæ vt mihi iure debitos ſpectarem reddi: ſignificat, non reddendos: nam ſi redderet, Senatus tergus meum: id eſt, ſenectam meam cum occulto meo dedecore non premeret: cumque per amicos auxilium peterem, verbis aſperis eum vſurum: nam Senator ille vnus eſt ex his qui filium damnauit: talis ergo Senatus, qualis illius erga me affectus. Significauit & metum deteriorum: ſed cùm nec dolor nec plagæ adfuerint, ea iniuria contenti erunt. Quòd enim non auderem egredi ſignificat me non auſurum dimittere munus profitendi, dum deteriora metuo: ſicque manſurum in eorum poteſtate. Demum quod tandem exierim, ſignificat me à metu, non dedecore liberandum: cogitaturumque, vt per amicos, ſed parùm mihi deuinctos, dedecus id fruſtra leniam. Quòd dolore maiore angerer, quàm ex filij morte, etiam id contigit: cum hoc facto illum iniuria petiiſſe cedere cogar.

Die ſequenti cum ſimiliter prandiſſem, ab antemetidiana hora ad horam quartam poſt meridiem, ſpatio penè horarum ſex, duo vidi mirabilia ſomnia: quorum primum fuit, quod viderer eſſe adoleſcens, atque ea de cauſa valde lætus: deinde cum apud maximum regem eſſem, ille me iactante patientiam meam ac incorruptam fidem, tacito quodam conſenſu inter illius pueros vnum me recepit: atque interim ego illi maximè inter omnes perpetuò aſſiſtebam, viſuſque eſt credere verbis meis, ac fidere. Cum iam ſecurum & lætum (videbar enim præter id ſanatus à morbis & malis affectibus, quibus verè premebar, atque, vt ita dicam, adoleſcentiæ primæ cum omni robore & ad ferenda quæque incommoda patientia reſtitutus) amaſia regis me attrectare viſa eſt laſciuius: at ego diſſimulans, vbi me opportunè ſubtraxiſſem, recitaui id aniculæ cuidam, cui plurimum fidebam, per ſomnum tantum agnitæ. Deinde cœpi mœrore plurimum, ac multo magis timere mihi, dicens: ſi reuelauero, rex me occidet: ſi non reuelauero, illa cum aliis hoc agent, detecta tandem, me deteget: atque qui tam fidus haberi volui proditor domini habebor. Si adoleſcenti obſecundé, inter tot oculos latere non potero, ſi non obſecundem, ipſa apud me facto iam confeſſa crimen, nollet habere teſtem ſui flagitiij. Itaque vtrouis modo & mihi pereundum eſt: & fides mea incorrupta, tanquã improba & fallax, in omnium ore deteſtanda erit: heu mihi, quam inuictis vinculis ſors mea mala me circumdedit. Paulò poſt viſus ſum eſſe eiuſdem neſcio, an alterius potius potius principis medicus: tum verò dum in aula eſſem, vocari à paupercula muliere: ad quam cum diuertiſſem, exiguæ ſpe pecuniæ, puerum à pedibus vnicum, & equum aut mulam (non ſat memoria teneo) reliquiſſe videbar: vt me fruſtra quæreret, & ego illum. De hac mulieré cum principe verba habens, excuſanſque quòd ob pietatem illam inuiſiſſem, ſomno ſolutus ſum. Itaque amaſia regis, religio eſt, cuius nomine tentatur, in ſolicitudine ero non mediocri: haud tamen lædar. Rex ipſe, vſus: vt ad medendi conſuetudinem rediens, ea cogar ferre quæ iuuenis: atque hac conditione ſatis honeſtè acceptus viuam. Id verò declarauit ſomnium ſecundum, quod primi loco interpretis habetur. Paucos inuiſam caſu: videbar enim vnius regis curæ addictus: plebei tamen multi concurrent, quos non recepturus ſum. Manifeſtum eſt autem, quod hoc continget poſt biennium: ergo interim viuam, & valebo. Nam ſi ſine reſtauratione profeſſurus ſum, ex ſomnio prior res in annum producitur M.D.L X I I I.

Anno M, D.X X X I X. die xvij. Februarij, ſomniabam me eſſe in Pontificis curia, adeſſeque duos lupos domeſticos, quorum minor cùm aduerſum me inermem veniſſet, apprehenſo ore ac diducto fatigatus abiit: maiorem verò, cum poſt illum me eſſet aggreſſus, gladio paruo, quem mecum habere videbar, iugulàui. Significauit, ex ratione lupi, eodem anno duos aduerſarios me ſuperaturum: vnum qui ſenior erat, vi repulſurum: alium fatigatum amicorum precibus, Bernabouem Cruceium medicum, innoxium redditurum: idque ad vnguem ita euenit.

Anno M.D.X X X V I. cum adhuc collegium mihi aduerſaretur, æſtatis tempore medebar in domo Comitis (ea eſt dignitas Longobardicæ dominationis) Camilli Borromeis vbi cum multa rectè egiſſem: quoniam non ſolueret, & ego pauper eſſem, decreui ab ea domo me ſubtrahere: itaque cùm id egiſſem, contigit vt poſt paucos dies (vide Fatorum vim) ante portam illius obequitans tranſirem. Vxorque eius, nomine Corona, ex familia Samaliorum, aſtabat in porta præter morem: vix enim toto anno bis aut ter hoc

agere conſueuerat. Vbi me vidit, diſſimulans meum diſceſſum, vocauit me ad ancillam ægrotantem: ita quaſi inuitus introiui, malaque fortuna mea poſtridie illa ſanata eſt: ego tamen non ampliùs redire decreueram. Sequenti die, aut ſanè non magis quàm triduo poſt, video ſerpentem ingentem diluculo per ſomnum diſtentum ſuper terram prope me, à quo deuorari timebam: & quamuis ille quieſceret, ſolumque me aſpiceret, ego tamen adeò territus ſum, mihique timebam, vt euigilauerim. Intellexi planè maximum mihi impendere vitæ periculum, quòd ſi & illud potuiſſem animaduertere, ſerpentem ipſum eſſe inſigne familiæ Borromeorum, quinimo etiam in pariete domus atque intra paſſim depictũ, periculum deuitaſſem. Sed, vt dixi, ſæpiùs ea eo ordine conſtant, quæ ventura ſunt, vt tantum detegatur, quantum, ne obuiam iri poſſit ſolum Fatis, ſufficiat. Anxius ergo, vnde mihi periculum impenderet (impendere autem tam certò noram, quàm ſi in eo iam eſſem, ob ſomnij claritatem ſummam) expectabam. A prandio cùm exiſſem, reuertereque domum, obuiam venit mater, vxorque, monentes vt quàm celerrimè ad Comitem illum me conferrem, ægrotare filium eius (erat autem è pluribus vnicus relictus, ſeptimum agens annum) cœpi cogitare de propoſito, & quòd iam illi, cùm me deſeruiſſe curam domus animaduertiſſent, nihilo ſecius nihil nec darent nec offerrent: memineram ſomnia matutini: ſed vrgentibus mulieribus adeò mihi charis, nec cogitante me quod ille inter inſignia ſerpentem geſtaret, nec de domus pictura, accedo: & puerum leuiter febrire, vt mihi videbatur, animaduertere. Verùm in quarta pulſatione animaduertu, pulſum ex toto conquieſcere: atque id per continuos circuitus: vnde magnum malum ſuſpicabar: quòd tamen mortem certam portenderet non intelligebam: neque enim iam libri de Pulſuum præſagiis, qui id docent, Galeni in Latinum ſermonem conuerſi erant: nec ego tantum profeceram tunc, vt hoc poſſem ex illis intelligere: interim ergo procedente in deterius morbo vſque ad tertiam diem, cùm mater de filio ſciſcitaretur, ego omnis doli fallaciæque ignarus, reſpondebam: videri puerum cum exigua febre, nec grauiter ægrotare: eſſe tamen in quarta pulſatione perpetuam quietem in carpo, quæ me ſuſpenſum detineret: latitare quippiam ſuſpicari. Cùm verò illa ſæpius quid hoc prætenderet, interrogaſſet: Ego me neſcire (quod parum prudenter, tametſi ingenuè, reſponſum, ſolum mihi obfuit, tanquam imperitiam propriam fatenti) dixi.

Itaque tertia die manè cum & à matre admonitus, & me ipſo id percipiente, ſigna vermium euidentiſſima, & maximè in ſpiritu animaduerterem, conſcripſi medicamentum valde quidem expertum, & quod mihi gloriam ſæpè, pueris multis in Saccenſi oppido ſalutem attulerat, Diaro cum turpeto vocatum in officinis: verùm quod apud inuidos & æmulos calumniæ ſubiici poſſet, quòd ſcamonium turpetumque reciperet. Iamque famulus chirographum in manibus habebat, iam ibat ad pharmacopolam (vera teſtor) cùm me cura quædam ſubiicit, dicebamque mecum: Quid ſi ſignum hoc pulſus mortem ſignificaret, & mortuum æmuli dicant medicamenti potione? Quid ſi hoc repentè contingeret, & nedum medicamento eiecto pereat? Parum hi ſe me amare oſtendunt: pauper ſum: collegio medicorum inuiſus: magna laboro inuidia: nullis ſum affinitatibus fultus: perſeuerabam tamen in propoſito, adeò medicamentum illud mala quadam fortuna perpetuò fidem integram, quam de illo habebam, ſeruauerat. Ita nihil tam felix homini contingere poteſt, quod vel imprudentia vel ſiniſtra fortuna in tuam perniciem vertere non poſſit: hoc enim medicamentum tam ſalutare ægris, mihi tam glorioſum, quàm parum abfuit quin me perdiderit? Verùm ſomnij recordatus, dixi: futurum eſt omnino, vt in maximo periculo vitæ ſis: quis ſcit, num hoc dato medicamento iſte puerulus pereat? nulla amplius occaſio tibi ſupereſſe videtur tanti periculi, præter hanc: hanc ergo deuitare certum eſt: his omnibus cogitatione reuolutis, tanquam fulminis ictu quodam, reuoco famulum: dico deeſſe quippiam: chirographum recipio, & abſcondo: alium conſcribo: ex oricis ſcobe, ſmaragdo, hyacinthis & margaritis conficio medicamentum: exhibetur ante veſperam: redeo, inuenio vomuiſſe medicamentum vocatos tres primarios vrbis medicos: repræhendiſſe patrem pueri, quòd relictis tot præclaris amicis, opera mea vtatur: eſſe me inexpertum artis, puerum in magno vitæ diſcrimine. Cùm tamen medicamentum quod dari iuſſeram, diligenter conſideraſſent, conuenire reſponderunt: iuſſeruntque denuò dari, quod ſolum mihi profuit: nam mane ſequenti ante diẽ ad me miſerunt: corripuerat enim puerum conuulſio valida, ex qua periit intra ſeptem horas: ille autem mihi imperauerat, ne diſcederem: parui ego timore potiùs quàm voluntate, & ne maiorem ſuſpicionem peccati facerem. Vbi periit, tentabam me ſubducere, nec poteram: pater poſtulabat (detinebatur enim ſumma vi ab amicis) vt copia illi fieret filium inuiſendi: tandem mulierum auxilio, me ſine læſione, ſineque iniuria ſubduxi: iam enim patrem ipſum multis morbis, præcipuè à quodam inſanabili, vt alij rebantur medici, curaueram. Si tamen primum medicamentum quod ſcripſeram, dediſſem, nec ſomnio paruiſſem haud dubiè eo impetu periiſſem: eo tamen factum eſt, vt me apud nobiles vbique lacerarer, certi beneficij immemor, incertæ iacturæ conſtantiſſimè tenax. Id verò quantum obfuerit gloriæ ex artis exercitatione parandæ, ac nomini & lucro, quiſque intelligere poteſt: quamdiu enim vixit ille (vixit autem poſt annis circiter duodecim) tota nobilitas vt amentem fugiebat, & peius angue hoc ſolo caſu oderat. Quod tamen non factum eſt ob id, vt manifeſtè declararunt ſubſequentia tempora, ſcilicet vt abiectus viuerem: ſed (vt in ſecundo Fabularum libro docui) illuſtris per omnia ſecula, fama mea celebraretur. Nam nec ſine hoc caſu totum me ſtudiis, quanquam vellem, tradere poteram: nec cum eo caſu abſque

ſomnij

ſomnij monitu, euadere mortem licuit. Ob hocque ſolum ſomnium, hoc Opus conſcripſi. Er quamuis alias ſcripſiſſe etiam ipſum meminerim: quia tamen (vt dixi) illius cauſa ſolùm hos confeci libros, indignum eſſe ratus ſum, ipſum hic prætermittere, quod conſcribendi operis cauſa fuiſſet. Ergo ſi nihil aliud commodi hæc doctrina ſomniorum inrerpretandorum attuliſſet, an non hoc ſufficere debet, quòd vigintiquinque hi anni, quibus iam ſuperuixi, quicquidve in poſterum ſuperuiuam, filiique geniti, totque libri conſcipti, famaque perennis, huic ſomnio debentur?

Nocte quadam ſomniaui, videre me atque alterum Hieronymum Cardanum medicum (cuius auus, & meus parer, ex fratribus geniti erant) cum thorace holoſerico rubro ac purpureo, cum veſte vndulata: ſed vndulatæ meæ exterius altera tunica ex laneo panno, vili, cinerei coloris, conſuta ſuper erat. Indicauit hoc, pariter nos collegium adepturos, ad ſenectutem peruenturos, opes (non magnas licet) paraturos: mihi tamen plurimas euenturas miſerias: color enim ille pauperratis eſt, aut calamitoſus: quæ omnia pluſquam cuperē euenere.

Nocte ſequente diem Dominicam, circa ortū Solis, XXV. diei Auguſti. M.D.LXI. vidi mulierem in domo fabri ferrarij, aſſueti (vt tū mihi videbatur) catulas caſtrare, ſed ignoti etiam tum: & eam mulierem mulier alia, domino eius quæ caſtrabatur, caſtrauit: quòd filios conciperet. & aborriret. Caſtrauit à latere ſiniſtro, accenſa lucerna, me vidente: nec viſa eſt profundè vulnus demiſiſſe, ſed in ſumma ſuperficie: videbaturque admodum pinguis, vt mirarer, cùm in vulm macilenta eſſet: nec exemit teſtem: vnde dixi: Cur teſtem non eximis? at illa reſpondit: Satis eſt, videbis quod nunquam concipiet: nec perfecit opus in dextro latere, ſed tantùm inchoauit. Ars fabrilis, ſignificat ſtrepitum & ſeditionem in domo: caſtrare, eſt voluptatem amputare, vt viſum eſt in ſuperioribus. Fœmina ſignificat virum malorm morum, vt in tertio libro.

Paulò poſt vidi ramum pruni (quem maſculum vocabant) ex India delatum (affirmantes apud nos tamen eſſe pruna fœminina) florentem, & cum folijs perſimilem plantæ viſci. Dicebam ergo: Plantate hunc ramum, aliter peribit: at illi exiſtimabant, ſic fructum editurum: inde ex fructu nucleus plantaris, prolem ſuſcipere ſperabant. Quòd ſi plantaretur ramus, periturum fore. Dicebam ego: Tempus opportunum eſt menſis Decembris, qui etſi frigidus ſit, terra tamen concipit. Viſus ſum perſuadere: non tamen vidi ramum plantari. Hoc ſomnium ſignificabat, me precepturum aliquid vtile præfecto vrbis, quem tum curabam: illum tamen non facturum: ne rationem adducturum, qua ille cùm conuinci videretur, non tamen obtemperaturum. Ex hoc (cùm nemo aliorum incommoda ſentiat) iratus mihi, diſceſſum denegauit petenti. Sed & ſomniū eſſe ex præteritorum memoria miſtum & cauſam antecedentis iuxta regulas datas. Euenit ergo ipſa die quod ſomnium præmonſtrauit: & reliqua omnia intra quindecim dies, quæ ex vtroque ſignificabātur, peracta ſunt. Pruni etiam nomine: quoniam pruna carbones accenſos ſignificat, ardorem & æſtum animi declarabat. Et pruni etiam nomine materna lingua, vt arbor & fructus, ita etiam ictus noxius & grauis: vnde iacturam ſignificabat. Quoniā verò ramus erat, & nondum fructum pepererat, multiplicis dedecoris & iacturæ periculum ſignificauit: & quod in longum tempus extenderetur: nihil tamen certi, quoniam radice caruit. Maſculi autem differentia, grauius damnum portendit.

Paucis poſt diebus videbar eſſe cum duobus ſociis in domo mibi ignota: & illi tamen mihi noti, à ſomno incogniti: dumque in ſuperiore eſſemus cubiculo (erant autem ſocij, iuuenes dedecori, compti, atque alter eorum ſolo thorace laneo indutus) ſuperuenit dominus domus, & ipſe iuuenis, qui (vt videbatur) nouerat ſuam vxorem iuuenem, ſed non admodum, apud nos eſſe. Et vt ingreſſus eſt, me & eo qui pallio indutus erat quieſcentibus, alter elapſus ex oſtio, per quod ingreſſus eſt ſe præcipitem ex altiſſima feneſtra dedit: at dominus domus curſim per ſcalas educto enſe, ſequebatur illum: ego cum exiſtimarem totum confractum illum, qui non ſaltu ſe præcipitem dederat, ſed circumuolutum quomodocunque ſe proiecerat, vidi diſceſſiſſe. Duos poſt dies viſus eſt is equo inſidens, obuiam factus, interrogari à me, & quod nō læſus eſſet, & quod ſolus ambularet admirante: reſpōdiſſeque, non timuiſſe niſi tum. Se autem cùm præcipitem dediſſet, ſic ſeruaſſe caſus rationem, vt non offenderetur, ſolūque in pede paululùm læſum. Ego tamen mirabar, cur vxorē illius hoc facto infamaſſet: videbar illi timere. Hoc mihi ſignificat atrox malum: quod atrociori deuitandum, non citra omnium admirationem curabo.

Antequam autem Mediolanum veniſſem, per duos dies viſus ſum in curia ambulare ſuper lectos, maximo cum labore & difficultate. Eram petiturus pecunias, mihi promiſſas ibi. Significat ergo, quod facile eſſe exiſtimaram, futurum difficillimum: atque vtinā tam clara eſſent omnia ſomnia: non enim indigeremus his libris.

Nocte quæ præceſſit diem ortus mei, anni M.D.LXI. ſcilicet, VIII. Calendas Octobris, filius meus qui ſolus mihi ſupereſt, natu ſcilicet minor, vidit per quietem, feciſſe placentam cum butyro, quæ in marmor cōuerſa eſt: ipſeque iuſſit, vt ex templo, quod valde propè eſt domui noſtræ, referretur in templum D. Michaëlis, quod è regione eſt domus, ac propius. Hoc ſomnium mortem filio minaretur, niſi ipſe adimaſſet: nam marmor edi non poteſt: quia ergo iuſſit, delatumque eſt in templum, in quo, quamuis propè ſit, ſepeliri non ſolent maiores noſtri: ideo credendum eſt ſignificare, factum molliter durius illi ceſſurum. Cætera nunc non vacat interpretari.

Adiuuabit hanc interpretationē ſomnium meum, quo eadem nocte, imò ipſa iam die procedente, vidi me inueniſſe in limine domus cuiuſdam, per ſomnium notæ, gemmam, magnam, magnitudine calcei, ac quaſi forma viridi circūdatam, perſpicuā valde, vt cryſtallus eſſe conſueuit: ſed qua parte perſpicua erat, viridi colore non erat circumdata: in ſpem itaque magnæ opulentiæ erectus videbar. Redij ad locum, videre volens an aliud fruſtum ibi relictum eſſet, & inueni fœminam crepidam

valde

valde pulchra, cuius ima pars & poſtrema eodem lapide conſtabat. Vnde mecum reputabam, dicens: hæc inuentio à furto parùm abeſt: vnde niſi eſſet quòd in manibus gero Enmetrim (qui quàm diu à me geſtatur, varia & grata, iucundaque ſomnia commonſtrat: & ſi tot expergiſcar in vna nocte, totidem video ſomnia) dicerem hoc ſomnium præcedenti coniunctum, nuptias ſignificare filij opimas: & concepturam vxorem, ſed fœtum non ſuperuictutum. Verùm palam eſt irrita eſſe ſomnia omnia mea, poſtquam hanc gemmam fero: fero autem ob læta ſomnia: ſic enim diutius eſt lætum viuere, ſomnij tempore iucunditate fruis atque dimidium fermè reliquum vitæ, quòd nobis in poſterum eripitur, ſomno hilaribus viſis recuperare. Sed & ob omen: quandoquidem Enmetris, quod bene moderatum ſignificat: fortuna autem à me electus eſt, cum nec nominis nec etymi recordarer: ideò pro omine accepi. Fieri etiam poteſt tum comparatione ad naturam filij, vt ſomnium illud inane oſtenderit, nec tamen quicquam ſignificet dignum animaduerſione.

XIII. Calendas Nouembris huius anni M.D.LXI. viſus ſum inueniſſe iuxta latrinam, in muri foramine ſatis amplo & recondito penitus, ſex aureos coronatos: paulò poſt quatuor alios, dupli ponderis: demum etiam quatuor manicas aureas, ſatis graues, cum veruis palmi longitudine peracutis: erant autem manicæ in annulorum formam rotundæ, quas ob mucrones iunctos vix recondere poteram, idque me grauiter angebat, & ne deprehenderer timebam: tandem abdidiſſe omnia, atque ſeruaſſe viſus ſum. Aufugerat à me his diebus ſcitulus puer, cuius conſuetudine, quod etiam fide præſtaret, & lætus eſſet, inter tot aduerſa delectabar non parum: fuerat enim ab improbo famulo ad fugam pellectus. Cùm verò id alumnus eius reſciuiſſet, ad reditũ illum hortabatur. Ea igitur erat dies, qua rediturum ſe pollicitus fuerat. Hæc adieci, vt intelligant lectores potuiſſe ea per idolum referri potius, vtpote curas, animi anxietatem, impedimenta apertè, quam per aurum occultè: tum anima impedita arduis negociis; huiuſmodi non recipit. Quia ergo omnia hîc ad aurum referuntur, ſignificata illius omnia colligere oportet: curas magnas, ſolicitudines ob pretium, impedimenta ob pondus, triſtitiam ob pallorem. Reuerſus eſt ergo eadem die, vt ſignificabat ſomnium: inde multa verba: tandem manſit apud me. Ergo aurei ſex primùm ſignificarunt ſex ſoles: nam die lunæ reuerſus puer, ſabbatho ſequente aufugit filius qui mihi vnicus eſt: ita renouata cura eſt, ſed longè maior, Mucrones illi dolorem ſignificabant: paucos enim poſt dies mortuus eſt alumnus meus mihi chariſſimus, Guglielmus Cataneus, quem ex Anglia abduxeram. Periere ea in cauſa aurei quadraginta fermè: filij fuga pluſquam viginti: ita vndequaque pecunia periit, moleſtiæque plurimæ & abſque fine conſecutæ. Erat autem ſomnium miſtum re, licet ſimplex viſio videretur: Volui hoc deſcripſiſſe, vt intelligeres, quomodo leuia magnis miſceantur, vt vnum ſomnium, cùm de pluribus ſit, videatur.

Nocte ſequente filij fugam. ſomnium vidi fœdum, ſed admodum clarum ex quo intellexi, filium in poteſtatem meam rediturum, & meliorem factum, ac famoſum: ſed non retenturum me illum ſecurè, propter imbecillitatem operationis. Et ſomnium hoc mirum in modum diſconuenit cogitationibus meis: ſed ſi non futurum eſſet, nõ viſum fuiſſet: non enim eueniunt ſomnia: quia videantur, ſed quia futura ſunt, ideirco ſe nobis offerunt. Quis hic non videt ſomniorum vim? nam ſi ob memoriam aut affectum contigiſſet, poterat per filium, non per aliud quippiam, ſignificari euentus rei.

Cum anno M.D.LVII. ſomniaſſem, me audire harmoniam ſuauiſſimam atque cœleſtem, adeò vt etiam illius memoria recrearer: experrectus, ſtatim inueni principium illud: Cur homines ex febribus alij neceſſariò moriantur, alij non; cui quæſito iam prope viginti quinque annis inueniendo incubueram. Eo ergo inuento, ſtatim manè cœpi conſcribere librum illum pulcherrimum Artis paruæ medendi, quem poſt quatuor annos, poſtquam eum pluſquam vicies aut tranſcripſiſſem, aut tranſcribi curaſſem, abſolui: in quo tota prorſus medicina continetur. Sic ex harmonia, diuina ſapientia portendebatur.

Demum illud adiiciam, quòd trium librorum qui per ſomnium mihi demonſtrati ſunt, ſummam cœpi voluptatem. Primus fuit, de Subtilitate: ſecũdus, Micropresbyticon, de quibus aliàs abundè dixi: Tertius, ſæpius mihi oblatus eſt: videbam magnitudinem, ſed cum quærerem apud bibliopolam, apud quem videram, non inueniebam: videbatur enim vendidiſſe illum: titulum oblitus eram legere, ſed de omnibus agere videbatur: tanto igitur deſiderio detinebar habendi, vt experrectus non poſſem conquieſcere: cogitabam mecum, quis talis liber eſſe poſſet: tandem, dum perlego forte fortuna Cœlij Calcagnini librum X. ni fallor, Calendas Ianuarij M.D.LXII. quem iampridem emeram: hoc ſomnium ſignificabat, quod nõ apud bibliopolam eſſet, ſed apud me illum eſſe animaduerti. Dices, hic ne tam præſtans liber eſt? minimè: argumenta ſanè pulcherrima ſunt, ſed non præſtat in enarratione quod pollicetur in titulo. Paulum enim differt à puro grammatico: ſed cauſam vidiſti in primo libro. Forſan etiam & ſub hoc, & ſub libro Micropresbyticon, arcanum aliquid mihi fatale latet. Vnum eſt, voluiſſe ob pudorum ſupprimere, quædam parui momenti magnis affectibus quandoque per ſomniũ oſtendi, ignota tametſi & incerta cauſa. Mihi tamen his diebus magno ille liber vſui fuit.

Reliquum eſt, vt celebri ſomnio, quod mihi XI. Calendas Februarij anni CIↃ.IↃ.LXII. viſum eſt, doceam, quod maximè impedimento eſt ſomniorum interpretationi: ſcilicet ἀναμνηστικὸν à viſione ſeparare: nam nihil eſt quod magis impediat huiuſmodi interpretationem, fallacemque hanc diſciplinam oſtẽdat, quàm huiuſmodi miſtio, quæ & frequentiſſima eſt, & (vt dixi) maximo impedimento interpretationi atque prædictioni. Pauciſſima enim ſomnia videri ſolent, in quibus aliquid ex memoria præteritorum non adſit immiſtũ, quo totum ſomnium fœdatur: non ſolum prædicendi ratione perturbata, ſed quòd homines cum eã partem videant eſſe ex memoria præteritorum,

Digitized by Google

teritorum, & in quolibet ſomnio, quantamcunque partem & perſæpe maximam eſſe eiuſmodi, exiſtimant totam ſomniorum materiam ex ea conſtare.

Contigit itaque, vt tunc viderem me, quntquot annulos haberem, præter duos, vnum quē ſemper geſtare ſolitus ſum, hyacinthum, alium qui gemmam habebat rubram & oblōgam parui precij, vt mihi videbatur (nam hunc non habebam, neque huic ſimilem) tradidiſſe Hiſpano mercatori, cuiuſdam gemmarij etiam per ſomnum mihi ignoti, ſuaſu nec illum pecunias numeraſſe: imò mihi videbat non dediſſe, ſed gemmarius ille id conſtanter affirmabat, tertia ante die tradidiſſe ac vendidiſſe: narrabátque ille venditionis rationem talem, quam ille lucroſam & bona conditione factā contendebat: ſcilicet vt intra biennium pretium redderet: duoſque ſe obligaſſe in ſolidum, nullo tum interueniente ſcripto, aurique pretium eſſe (neſcio quid) aiebat Quadraginta & tredecim pro centum: atque hoc tanquā opimum, mirum in modum pretium laudabat, ac extollebat. Emptorum horum alterum dicebat eſſe textorem ſericeorum pannorum: reliqui non meminit, neque ego qui eſſet ſcire videbar: cumque ego quærerer, tanquam his vendidiſſem qui verſuram ob inopiam facere poſſent: aiebat ille, prædimtem eum eſſe textorem. Rurſus cùm diceret auri pretium illum redditurum, quærebam de gemmis ille aiebat, etiam gemmarum, quanti valerent. Ego verò dicebam, quaſdam eſſe gemmas, quas ego pluris ſatis emiſſem, quam æſtimarentur: atque inter cæteras Seleniten emiſſe quindecim aureis coronatis aiebam, cum ille diceret in æſtimatione non pluris eſſe tribus: cum autem quæreret de hoc, dixit: Quid ſua refert, quod tu pluris emere volueris? ſatis eſt ei, quòd det pretium æſtimationis, & quod valet: pigebat autem grauiter hoc feciſſe, quod hominibus ignotis ſine ſyngrapha, deinde tam procul habitantibus, vt cogerer ſi illi fidem non ſeruaſſent, vſque in Hiſpaniam ire ad litigandum, & omnia alia negotia relinquere, aut amittere prorſus rem & pretium: deinde quòd me ob modicum lucrum, & adeò incertum, ſpoliaſſem tot gemmis raris, quas tota vita conquiſieram: quæ tamen ſi venderentur, paruam ſummam conſtare poſſent pecuniarum, ac longè minorem quàm ea eſſet quàm emendo erogaſſem: itaque cū quererer cum illo, quòd eius opera tantum errorem admiſiſſem: reſpondebat nihil, niſi me id egiſſe non coactū, ſed ab illo tantum perſuaſum, qui exiſtimaſſet id è re mea eſſe. Ego autem hoc ſolo conſolabar, quòd factum non putarem, ſperabamque ac dicebam inuenturum in arca cùm aperirem: neque enim recordabar ad arcam acceſſiſſe, vel vnquam eduxiſſe annulos meos: ille tamen conſtanter affirmabat, me dediſſe, nec apud me eſſe. Itaque rogaui prænomen illius quod eſſet? ille primùm ſuſpenſus, grauatè dicere videbatur: tādem dixit, Stephanum ſe vocari. Interrogaui poſtmodum de nomine, & illud etiam difficilius exponere videbatur: tandem dixit, de Meſ. eſt autē vrbs, quæ paucis antè annis obſidione graui cincta à Cæſare, defendente rege Gallorum capi non potuit. Demum interrogaui, vbi Mediolani maneret? ibi enim eſſe videbar: negauit ſe domum habere ſtabilem, ſed huc illucque vagari: tandem dixit, ſe è regione cuiuſdam monaſterij virginum, nomenque retulit, habitaturum: ſed ego non memini nominis: dicebat autem, in via gemmariorum ſemper inuenies: quo reſponſo, cum id ita eſſe confiderem, conſolari videbar tum maximè, quòd gemmas adhuc apud me eſſe exiſtimabam. Interim verò (nec id recordor) videbar in ſumma domus parte habere quoſdam lectos, & pullum elephanti vinctum, atque feram aliam inſignem pelle varia, qualis eſt pardalis: verùm qualis eſſet, non recordor, nec quod nomen: ab ea tamen cauebam, nec fidebam. Elephantem autem pane oblato manſuetum expertus ſum, de quo magnam voluptatem capiebam: alebat autem ambos Hieronyma ancilla vetus, quæ nunc alibi moratur hæcque otto ſole. Pridie à cœna de gemmis loquuti ſumus, vt hoc totum eſſet [illegible]. Significat tamen, parum abfuturum, ne conditionem quandam inſanam recipiam aliquātiſper luctoſiorem ſpe, ea quæ eſt præſens, ſed in qua ſint multa pericula, & multa impedimenta, præſertim ornandorum librorum: hi enim ſunt gemmæ: annulorum autem aurum, redditus, ob quæ pœniteas, præſertim quod nec ſecutum erit illud præmium. Manifeſtum eſt autem, quod hoc erit prorſus in manibus meis vt faciam, propter ſpem quam retinui, quod irritum eſſet hoc negotium, & quòd annuli adhuc apud me eſſent. Erit ergo mei arbitrij, deliberare à quo ſomnium vt palam eſt, me dehortatur. Belluæ illæ quid ſignificent, ancillæ veteris interpoſitio planè declarat: cùm enim pulli eſſent, ambæ duos adoleſcentes, elephas quidem filium, fera anognoſtam ob elegantiam ſtudiorum & peritiæ muſicæ inſignem & variegatum, reliquaque ex ea hiſtoria decernuntur, ſignificat Nomen & Prænomen medio regi: id eſt, principi ſeruiendum docet, ſi recepero, cùm tamen nihil habeam.

ENCOMIVM ASTROLOGIÆ.

SI qua eſt humanis vſibus ars neceſſaria, diſciplinaue vtilis, aut contemplatio iucunda, vel diuina ſapientia, Aſtrologia certe non ſolum talis eſt, verum etiam omnium aliarum, tum artium, tum ſcientiarum, quæ harum laudum ſunt participes, præſtantiſſima: quippe cum ſola, & ante alias omnes, aſtrorum primo curſus, dignitates, tempora, atque hinc Deos ipſos etiam eſſe docuerit. Etenim, ne longius à religione digrediar, Moſes ipſe, Iudaica conditor legis, quo nemo apud Græcos Romanoſve antiquior eſt, feſtos dies omnes ab æquinoctiis & nouiluniis conſtituit: eos autem ſeptenario omnes diſtinxit, vt numero & ordine Errones imitarentur. Cœli

vero

vero motus ac tempora ita diligenter obſeruauit, vt eum reliquæ gentes Diis propter aſtra cultum impenderent, ipſe (quod magis conuenit) aſtris diuino verbo autoritatem dederit. Curioſius vero Græci atque Ægyptij, tum Phœnices, non tamen maiore veneratione, aſtrorum diſciplinam ſunt proſecuti. Nempe eos, qui illam inuenerant auxerantve, viuentes quidem pro regibus habuerunt, mortuos coluerunt pro Diis: vt ſic omni ſtudio & illorum operam & dignitatem meritis proſequerentur honoribus. Atque de multis aliquos recenſeam, nonne Trimegiſtus ille primo talis apud Ægyptios fuit? Beroſus apud Chaldeos? Orpheus, cuius & lyra inter aſtra relata fingitur, quod mundi concentum referret: ſeptem diſtincta chordis, totidem erraticarum numero. Inde Phaëton, quod Solis curſum explorasset, Endimion Lunæ, Atlas ſtellarum ac ſigniferi, Dedalus ille, quem volare finxerunt, atque Icarus, qui cum patriam diſciplinam non perfectè adeptus eſſet, in mare ignorantia præcipitatus fertur. Sic Paſipha, & Phryxus Athamantis filius, ac Bellorophon, tum Atreus ac Thyeſtes, cum ſinguli ſingula inueniſſent, & regno apud veteres digni viſi ſunt & diuinitate. Sic ille Tyreſias, quem vatem celebrauit antiquitas Aſtrologus inſignis fuit, ob hocque dictus ſexum permutaſſe, quòd ſtellarum quaſdā maſculinas, quaſpam dixerit fœmininas. Quid verò aliud argonauticam illam expeditionem aurei velleris ſignificaſſe credimus, quàm multorum Regum certamen in exquirendo æquinoctij momento, cum Sol arietem ingreditur. Nam & antiqui hiſtorici, & ſacra pagina referunt, olim conſuetudinem fuiſſe, vt Reges quæſtionibus certarent, victuſque victori autea promia perſolueret. Quid etiam exiſtimas Homerum ac Virgilium ſenſiſſe, cum vbique Deos illos altercantes aut pugnantes hos quidem pro Græcis aut Troianis, illos vero pro Turno Æneáque? quàm quod ſtellarum hæ quidem huic parti, alia autem diuerſæ fauerent: Inde tot concurſus conciliaque Deorum. Perabſurdum enim eſt, credere Deos tanquam homines hæc factitaſſe: abſurdius etiam, eum hæc illi ſcriberent, nullum prorſus ſenſum ſub tot verbis latere voluiſſe, ſed tanquam Chimeram, nullo vſu omnibus ſuis membris, inani quodam ſtudio à tam claris poetis fabulam fabricatam. Itaque cum Ænea Venerem, quod pulcherrimus eſſet, cum Turno Iunonem, id eſt, fortunam, ac Lunam, cum Hectori Apollinem, quod fortis eſſet ac iuſtus: ſeu Solem fauere dixerunt, non aliud quam genium ſeu ſydus, quod vnicuique dum oritur dominatur, ſub fabula velamente intellexerunt. At Heroum genium ex vtrimque, & Erronum natura, qua illi ſimilis erat venabantur: nam Appollinem & Iouem Saturnumque, Martem ac Mercurium, tum Venerem ac Lunam, reges fuiſſe credendum eſt, qui curſus harum ſtellarum vimque earum inuenerint. Sic Caſtorem, ſic Pollucem, ſic Arcturum, ſic Andromedam celebrarunt, nomina illorum ſtellis quas inuenerant tribuentes, ſtellarum vero immortalitatem hominibus.

Verum vt etiam ad minus antiqua veniam, Legumlatores omnes huius artis præcepta obſeruauere. Inter quos Licurgus grauiſſimus Laconum, inter reliquas mandauit leges, ne ante plenilunium milites ad bellum exirent. Alij circa ſacra magis eam obſeruauêre, vt Romani: quæ tunc enim erant Kalendæ, etiam ingreſſus Solis, in ſignorum initia erant. Athenienſes etiam Græcorum ſapientiſſimi, Beroſo Græco, qui Platonis ſocius in Heliopoli fuit, ob veridica oracula, æneam ſtatuam cum aurea lingua in foro dedicauerunt. Omitto Thraſybulum, qui maxima adeo apud Tiberium in veneratione fuit, vt nihil non ex ſententia illius ageret: conſcius ſecretorum arcanorumque cuſtos, atque is vnus cui ille pareret, qui cæteris omnibus mortalibus imperabat. Quam nec pater eius Auguſtus aut neglexiſſe, aut ignoraſſe dici poteſt, cum nummum nota Capricorni, ſub quo tam fœliciter ſe natum eſſe cognouerat, ſignari voluerit.

Et quanquam maiora de aliis etiam referre poſſem, feſtinandum tamen eſt ad eorum finem, in quibus finis nullus queat inueniri, ſolumque id admonendum, Cum Iudæos primo, inde Æthiopes, poſt Ægyptios, qui ſyderum etiam obſeruatione ab animalibus abſtinuerint, (cum non illa, vt vulgus exiſtimabat, ſed ſtellas ſub ea figura venerarentur) inde Afros, Babyloniósque, atque Phœnices, tum Græcos, atque Italos (nam & Saturnus in Italia regnauit) inuentores atque obſeruatores ſui habuerit, tum in his Reges atque diuinos prope homines, quid aliud exiſtimandum, quàm eam quoddam munus eſſe Deorum, atque præcipuum mortalibus conceſſum? Nempe cum præterita Hiſtoricos extollant, præſentia Reges, futura Diis relicta erant. Sed nec huius boni mortales expertes eſſe voluerunt, huiuſque artis beneficio nos participes fieri curauêre: vt illos tantum ſapientes eſſe reor, qui eam diſciplinam edocti ſunt. De quibus dicat Sophocles: ὡς δὲ σοφοὺς θεοὶ φιλοῦν. Quomodo enim eos amare non poſſunt, quos tam diuino munere donauerint? aut quomodo verè dici poterunt ſapientes, qui diuinum nihil à Deo ſint conſecuti? Cæterum, cum hoc nectar ſit, hæc Deorum ambroſia, cur non merito etiam fœliciſſimi erunt, qui vel hoc poculi genus aut cibi deguſtauerint? Quamobrem neceſſe eſt Aſtrologiam omni alia diſciplina & iucundiorem & diuiniorem eſſe. At vero etiam vtiliorem fore quis dubitat? cum & futura ſi proſpera ſint ſequi doceat, ſi aduerſa vel vitare vel æquius ferre: nam quæ diu quiſque ante præuiderit, lenius feret, etiam ſi minuere nequeat. Porrò quam iucunda ſit futurorum ſcientia, ac quam ſupra dici queat gratiſſima, oſtendit tum etiam præteritorum, tum præſentium cognitio: quæ adeò nos oblectat (quanquam hæc inutilis ſit) vt nihil horum cauſa non prætermittamus. At futurorum ſcientia, cum etiam ſit neceſſaria, & voluptatem & vtilitatem tantam, quantam nemo vel cogitatione aſſequi poterit, ineſſe neceſſe eſt. Igitur quod Ptolemæo adſcribitur, cuilibet huius artis ſtudioſo merito conuenire exiſtimo, etenim ſecum dicet:

Οἶδ' ὅτι θνατὸς ἐγὼ καὶ ἐφάμερος· ἀλλ' ὅταν ἄστρων
  Μαστεύω πυκινὰς ἀμφιδρόμους ἕλικας,
Οὐκ ἔτ' ἐπιψαύω ποσὶ γαίης, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ
  Ζανὶ διοτρεφέος πίμπλαμαι ἀμβροσίης.

F I N I S.

AΦ1 1454267

Digitized by Google

Digitized by Google

H.56.

Digitized by Google